

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თსუ არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტი

ამბაკო ჭკადუა

რ. ჭკადუა, ე გაბდელიანი,
ლ. გიგლემიანი, მ. საღლიანი,
ნ. შავრემიანი

სვანური ტოპონიმის

გამომცემლობა „უნივერსალი“
თბილისი 2020

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Arnold Chikobava Institute of Linguistics

Ambako Chkadua

R. Tchkadua, E. Gazdeliani,
L. Giglemiani, M. Saghlani
N. Shavreshiani

SVAN TOPONYMS

Publishing House “UNIVERSAL”

Tbilisi 2020

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თსუ არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტი

ამბაკო ჭკადუა

სვანური ტოპონიმები

გამოსაცემად მოამზადეს და გამოკვლევები დაურთეს:

რ. ჭკადუამ, ე. გაბდელიანი, ლ. გიგლემიანი, მ. საღლიანი, ნ. შავერეშიანი

შოთა რუსთაველის ეროვნული
სამეცნიერო ფონდი
SHOTA RUSTAVELI NATIONAL
SCIENCE FOUNDATION

აღნიშნული პროექტი განხორციელდა შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის ფინანსური მხარდაჭერით (გრანტი (№ 217430). წინამდებარე პუბლიკაციაში გამოთქმული ნებისმიერი აზრი ეკუთვნით ავტორებს და შესაძლოა არ ასახავდეს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის შეხედულებებს.

This Project has been made possible by financial support from the Shota Rustaveli National Science Foundation (grant N (№ 217430). All the Ideas expressed here with are those of the author, and may not represent the opinion of the Foundation itself.

რედაქტორები: პროფ. ქეთევან მარგიანი-დადვანი
ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი – ლელა გიგლეშიანი

რეცენზენტები: ფილოლოგიის აკადემიური დოქტორი – ვახტანგ მალრაძე

ტექნიკური რედაქტორი – ლევან ვაშაკიძე

© ა. ჭყალუა, 2020

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. პოლიბოვსკაიას №4, ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversali@gmail.com

ISBN 978-9941-26-753-6

შინაარსი

წინასიტყვაობა 6
 Foreword..... 8

თავი I

სვანურ ტოპონიმთა ლექსიკონი (ა – ჰ) ამბაკო ჭკაღუა..... 9

თავი II

გამოკვლევები სვანურ ტოპონიმთა შესახებ..... 677
 სვანურ ტოპონიმთა სტრუქტურისა და სემანტიკის საკითხები – როენა ჭკაღუა..... 679
 თბული გეოგრაფიული სახელები სვანურში – ნატო შავრეშიანი 704
 სვანურ ჰიდრონიმთა აგებულების შესახებ – ლელა გიგლეშიანი 716
 ფერთა აღმნიშვნელი ლექსიკა სვანურ ტოპონიმებში – ლელა გიგლეშიანი 719
 ზოგი სვანური ტოპონიმის ეტიმოლოგიისათვის – მედეა საღლიანი 723
 ღვთაებათა სახელები და რელიგიურ რიტუალებთან დაკავშირებული
 მიკროტოპონიმები სვანურში – ელიზავეტა გაბდელიანი 740
 საკრალური ტერმინები სვანურ მიკროტოპონიმებში – ელიზავეტა გაბდელიანი 743
 ქვემოსვანეთის ზოგი ტოპონიმის წარმომავლობისათვის – ელიზავეტა გაბდელიანი 750

 გამოყენებული ლიტერატურა..... 757
 ფოტომატიანე 759

წინასიტყვაობა

პროექტი „სვანური ტოპონიმია (ფუნდამენტურ – გამოყენებითი გამოკვლევა ტოპონიმური ლექსიკონითურთ), რომელიც დაფინანსდა შოთა რუსთაველის სახელობის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მიერ, წარმატებით განხორციელდა. დასაბეჭდად მომზადდა ორნაწილიანი მონოგრაფია.

სამეცნიერო გამოკვლევა „სვანური ტოპონიმია შედგება ორი ძირითადი ნაწილისაგან: 1. სვანურ ტოპონიმთა ლექსიკონი, რომელიც სასკოლო რვეულის ფურცლებზე ხელნაწერის სახით არსებობდა (დამუშავებულ იქნა კომპიუტერულად და მომზადდა დასაბეჭდად) 2. აღნიშნული ლექსიკონისა და სხვა გამოქვეყნებული სვანური ტექსტებიდან ამოწერილი ტოპონიმების საფუძველზე შეიქმნა ფუნდამენტურ-გამოყენებითი გამოკვლევა.

I ნაწილში მოცემული მასალა, რომელმაც ხელნაწერის სახით მოაღწია ჩვენამდე, შედგენილია ფილოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატის ამბაკო ჭკადუას მიერ გასული საუკუნის 60-70 -იან წლებში. ამბაკო ჭკადუა თავის ავტობიოგრაფიაში (ხელნაწერის სახით ინახება მის მიერ შეგროვებულ მასალასთან ერთად) წერს: „ბატონმა არნოლდმა, როცა გადაწყდა სვანეთის ტოპონიმური მასალის შეგროვება, მითხრა – ბატონო ამბაკო, თქვენ თუ ამ საქმეს გააკეთებთ, ეს იქნება უდიდესი საჩუქარი ქართველი ერის ისტორიისათვის“.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ახალი ქართული ენის კათედრასთან არსებული ტოპონიმის ლაბორატორიის (ამჟამად ონომასტიკის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი) თანამშრომელმა ა. ჭკადუამ, მართლაც, პირნათლად შეასრულა სათაყვანებელი მასწავლებლის რჩევადარიგება. „ფეხით შემოვიარე ზემო და ქვემო სვანეთის მთა-ბარი. შევაგროვე კეთილშობილი სვანი ინფორმატორების დახმარებით თითქმის ყველა გეოგრაფიული სახელწოდება (ტოპონიმები)“. სვანეთში დღემდე ახსოვთ ზურგჩანთააკიდებული ახალგაზრდა კაცი, რომელიც სოფლის ცენტრში შეკრებდა ხოლმე იქაურ მცხოვრებთ მასალის მოსაპოვებლად. მიუხედავად უგზობისა, საცალფეხო ბილიკებით (სიცოცხლის რისკის ფასად) ახერხებდა თითქმის მიუვალ დასახლებებში მისვლასა და საჭირო ინფორმაციის ჩაწერას. ხშირად ადგილობრივები ცხენს ათხოვებდნენ ხოლმე, თუმცა ცხენით სიარულიც საფრთხესთან იყო დაკავშირებული. იგი სევდანარევი ღიმილით იგონებდა ხოლმე, როგორ გადაურჩა სიკვდილს, როდესაც ცხენიანად ხევში გადავარდა.

მიუხედავად ასეთი მძიმე პირობებისა, მას არ შეეძლო სხვანაირად მოქცეულიყო, რადგან მშობლიურ კუთხეზე უზომოდ შეყვარებული იყო. ამასთან ერთად ა. ჭკადუა გახლდათ ტოპონიმის ლაბორატორიის თანამშრომელი დაარსების დღიდან. აღსანიშნავია, რომ ამ მეტად მნიშვნელოვანი ცენტრის მუშაობის პრინციპები იმთავითვე იყო მეცნიერული სიზუსტე და კეთილსინდისიერება. სხვა კარდინალურად მნიშვნელოვან ამოცანებთან ერთად, ლაბორატორიის უპირველესი მიზანი გახლდათ ტოპონიმური მასალის შეგროვება მთელი საქართველოს მასშტაბით. აკად. შ. ძიძიგური, მაშინდელი ახალი ქართული ენის კათედრის გამგე, კრებულის „ტოპონიმია I“ შესავალში ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ „ტოპონიმური მასალის აღწერის მთელი სიმძიმე აწევთ ლაბორატორიის თანამშრომლებს“. სვანეთი, ტოპონიმური მასალის აღნუსხვა-ჩაწერის პირობების თვალსაზრისით, ერთ-ერთი მძიმე რეგიონი იყო თავისი რელიეფის გამო, თუმცა ამას არ შეუშლია ხელი ა. ჭკადუასათვის შეგროვებინა უნიკალური მასალა „სვანეთის ტოპონიმია“. სამწუხაროდ, თავად ბატონი ამბაკო აღნიშნული ნაშრომის გამოცემას ვერ მოესწრო, რადგან ამ მეტად საშური და მნიშვნელოვანი საქმის ბოლომდე მიყვანა ფინანსებთან იყო დაკავშირებული.

საბედნიეროდ, 2016 წელს არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ქართველურ ენათა განყოფილების მეცნიერ-თანამშრომელთა ერთმა ჯგუფმა (ე. გაზდელიანი, რ. ჭკადუა, მ. საღლიანი, ლ. გიგლემიანი, ნ. შავრემიანი) მოიპოვა რუსთაველის სამეცნიერო ეროვნული ფონდისგან დაფინანსება (პროექტი: „სვანური ტოპონიმია (ფუნდამენტურ-გამოყენებითი

თი გამოკვლევა ტოპონიმური ლექსიკონითურთ“), რამაც შესაძლებელი გახადა ამ საშვილიშვილო საქმის შესრულება.

ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ ა. ჭკადუას მიერ ჩაწერილი მასალა ტოპონიმური კვლევის ფართო შესაძლებლობას იძლევა. მკვლევარს არ გამოორჩენია თითქმის არცერთი სახელდებული ობიექტი: სოფელი, უბანი, შეკრების ადგილი, სათიბი, სამოვარი, სავარგული, ნასოფლარი, ეკლესია, ნაეკლესიარი, ტყე, მწვერვალი, სალოცავი, ხევი, ხეობა, უღელტეხილი და ა. შ. საკუთარ გეოგრაფიულ სახელებს ხშირად ახლავს ხალხური ეტიმოლოგიები, ადგილმდებარეობის, გარემოს დაწვრილებითი აღწერა, მოთხრობილია ტოპონიმთან დაკავშირებული ლეგენდებისა და ამა თუ იმ ისტორიული მოვლენის შესახებ.

შეგროვებული მასალა მდიდარია დიალექტური ფორმებითაც. მათი ლინგვისტური კუთხით კვლევამ შეიძლება ზოგი მოვლენა ახლებური სახით წარმოაჩინოს. მნიშვნელოვანია ერთი გარემოებაც – სვანური ტოპონიმის მკვლევართ ა. ჭკადუას მასალის მიხედვით (სხვა ქართველური ტოპონიმის მსგავსად) შეუძლიათ გამოყონ სტრუქტურული და სემანტიკური ჯგუფები.

სტრუქტურული ტიპები: მარტივი (გაუფორმებელი), რთული (აფიქსებით ნაწარმოები), სიტყვათშეერთებით ნაწარმოები რთული სახელები, ორ- ან მეტკომპონენტანი მიკროტოპონიმები.

სვანეთის მიკროტოპონიმიაში გამოიყოფა ნაირგვარი სემანტიკური ჯგუფები: საცხოვრებელ ადგილთა და ნაგებობათა, სამეურნეო საქმიანობის, ისტორიული ამბების, ძველი ყოფაცხოვრების და რელიგიურ-საკრალურ ტერმინთა შემცველი გეოგრაფიული სახელები. სხვადასხვა ცხოველთა და ფრინველთა ბინადრობასთან დაკავშირებული ლექსიკა; ერთგვარ მცენარეთა გავრცელების ადგილის დასახელებანი, ბუნებრივი კატაკლიზმების ამსახველი ტოპონიმები და ა. შ.

დასახელებულ ნაშრომში ერთ-ერთი საინტერესო თემატიკაა საკუთარი გვარ-სახელები. ბევრი მათგანი თანამედროვე სვანურში არც დასტურდება (აზნაგეფი, ქელეჩბი, ჯანყვათ, ებედუყ, სათგერ, ზაგამბე და სხვ.). მასალის ჩაწერის პერიოდისთვის ზოგიერთი გვარი სხვანაირად გამოითქმოდა და იწერებოდა. მაგ.: აველიანი, ნაცვლად ავალიანისა, მარგვლიანი, ნაცვლად მარგველიანისა და ა. შ.

ა. ჭკადუას შიგადაშიგ ჩაუწერია მეგრული ტოპონიმებიც: თუდონი, ხობწყარიში გინოლუ, ნაკაშ დუდი, ონორიე სუკი და ა. შ.

ხშირია ადგილის სახელთან დაკავშირებული რიტუალის აღწერა: **შგერიაშ ლაცხტი** – დეკიანი „დეკის დასაკუწი“ ადგილია, ტოტს მოტეხავენ, ამ ადგილას დადებენ და ლოცვას იტყვიანო: ღმერთო, კარგი გზით გვატარეო.

სასკოლო რვეულის ფურცლებზე ჩაწერილი „სვანური ტოპონიმია“ წიგნად გამოცემის შემდეგ ბევრ საინტერესო საკითხზე დააფიქრებს მომიჯნავე დისციპლინების მკვლევართ. მაგ.: გეობოტანიკური ტერმინების შემცველი მიკროტოპონიმებით მდიდარი მასალა ნათელს ხდის, თუ რა ხე-მცენარეები, ბალახეული, პურეული და მარცვლეული კულტურა ხარობდა სვანეთის ტერიტორიაზე. დროთა განმავლობაში ბუნებრივი პირობების ცვლილებასთან ერთად, შეიცვალა მცენარეული საფარიც. სვანეთის მცხოვრებნი დიდი ხნის განმავლობაში მოუწესრიგებელი ინფრასტრუქტურის (ძირითადად, უგზოობის) გამო იძულებული იყვნენ თავიანთი თავის იმედად ყოფილიყვნენ. კერძოდ, მძიმე და ხანგრძლივი ზამთრის პირობებში, ლამაზი, მაგრამ მკაცრი ბუნების პირისპირ დარჩენილები, ყველაფერს აკეთებდნენ იმისათვის, რომ თავი გაეტანათ. ეს განაპირობებდა მარცვლეული კულტურის მრავალფეროვნებას სვანეთში. შემდგომ, პირობების გაუმჯობესებამ (საავტომობილო გზის გაყვანამ, სავაჭრო ობიექტების სიმრავლემ და ა. შ.) ნელ-ნელა შეამცირა პურეულის დათესვა-მოყვანა, რადგანაც უკვე გაჩნდა საჭირო პროდუქტების შეძენის შესაძლებლობა. აქედან გამომდინარე, ზოგიერთი კულტურის გავრცელების ადგილი მხოლოდ სახელწოდებებში შემოგვრჩა. მაგ.: **ნა-ქირც-უ** – ყანა (ლენტეხი, ლესემა) „ნაოსპარი“; **ნა-მნაშ-უ** – სამოვარი (მესტია, ჭუბერი) „ნაჭავარი“; **ნა-ლედაზ** – ყანა (ლენტეხი, მაზაში) „ნაცირცვალი“ და ა. შ.

დაუსრულებლად შეიძლება იმ მეტად მნიშვნელოვანი საკითხების ჩამოთვლა, რომელთა კვლევაც ა. ჭკადუას მიერ ათეული წლის განმავლობაში, მეცნიერული კეთილსინდისიერებით აღწეული და დიდი რუდუნებით შეკრებილი მასალის საფუძველზე შეიძლება განხორციელდეს. წარმოდგენილი ლექსიკონი სამომავლო კვლევა-ძიებისათვის მრავალფეროვან და მეტად საჭირო საშუალებას წარმოადგენს.

II ნაწილში წარმოდგენილია მეცნიერულად დამუშავებულია სვანური ტოპონიმების ძირითადი საკითხები.

უაფიქსო ტოპონიმთა პარალელურად შესწავლილ იქნა ძირეული მორფემები, საწარმოებელი აფიქსები, კომპოზიტური ტოპონიმების ტიპები, სინტაგმური ტოპონიმები, როგორც ატრიბუტული, ასევე გენეტიურ მსაზღვრელიანი ტოპონიმები. დადგენილ იქნა მსაზღვრელ-საზღვრულის ისტორიული რიგი, გამოვლენილ იქნა ისეთი სახელები, რომლებიც დღეს აღარ იხმარება.

პროექტზე მომუშავეთა მიერ შესწავლილ იქნა სემანტიკური ჯგუფები, მნიშვნელოვანი სამუშაო ჩატარდა სახელთა ეტიმოლოგიური კვლევის კუთხითაც.

პროექტზე მომუშავე ჯგუფი მადლობას უხდის რუსთაველის ეროვნულ სამეცნიერო ფონდს, ივ. ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტსა და თსუ არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტს.

როენა ჭკადუა

Foreword

Project "SVan Toponymy" (fundamental-applied InVestIgatIon wIth the toponymIc dIctIonary), whIch was fInanced by Shota RustaVeli NatIonal ScIentIfIc FoundatIon has been successfully Implemented. CollectIon of works was prInted, consIstIng of two basIc parts:

1. DIctIonary of SVan Toponyms (A. Chkadua);
2. Researches based on aboVe-mentIoned dIctIonary and the toponyms from preVIously published SVan teXts (El. GazdelIanI, R. Chkadua, M. SagIIanI, L. GIgIemIanI, L. ShaVreshIanI).

DIctIonary of SVan toponyms Included In I part of the book Is recorded by a candIdate In phIlology A. Chkadua In the 60s and 70s of the last century (surVIVed tIll present day In the form of manuscrIpt on the school notebook pages).

A. Chkadua was a member of Laboratory of Toponymy at New GeorgIan Language Department of TbIIIsI State UnIVersItY sInce Its foundatIon.

In terms of collectIng and recordIng condItIons of toponymIc materIal, SVanetI was a dIffIcult regIon because of Its relief and InaccessIbIlItY, but thIs could not preVent the young researchers to lIst completely the toponymy of the whole Upper and Lower SVanetI. Unfortunately, Ambako Chkadua dIdn't lIve so long to see the publIcatIon of unIque materIal ("DIctIonary of Toponyms") because to brIng thIs Important case to an end needed fInancIal resources.

Fortunately, In 2016 the team of scIentIsts of Department of KartVeliAn Languages at Arn. ChIkobaVa InstItute of LInguIstIcs, had obtaIned the fInancIng of RustaVeli NatIonal ScIentIfIc FoundatIon and the aboVe-mentIoned dIctIonary was prInted, for whIch we eXpress our deepest gratItude to the organIzatIon.

In II part, the researches on the SVan toponyms haVe been processed and presented; In partIcular, the types of structure are studIed: sImple (undIrIVed), compound (derIVed by affIXes), mergIngS of words, derIVed compound nomInals, mIcro-topomymS wIth two- or more components. Parallelly attentIon Is focused on dIfferent semantIc groups; types of compleX toponyms, attrIbutIVe and genetIc determInants are analyzed; proper nouns are also studIed etymologIcally. I belleVe that the book "SVan Toponymy" wIll be Important InVestment for the professIonals workIng In thIs fIeld.

R. Chkadua

თავი I

სვანურ ტოპონიმთა ლექსიკონი

ა – ჰ

ამბაკო ჭკადუა

ა

- აბან** – ყანა (ლენტ. ჩოლ. მუწვდი), ს. მუწვდიში, ტყის ბლები შეიძლება იყო. გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978 წელი.
- აბანოლარ** – მინ. წყლების მიდამოები, ტყე, გზა (მესტია, ზედა ვედი, ხაიში) მდ. ჭედრელას მარცხ. მხარეზე, ზედა ვედის გზაზე. არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969 წელი.
- აბარემ** – ნაეკლესიარი (ლენტეხი, ჩოლური, დურაში). ს. დურაში, გუიჯ, ძებ და სხვა ხილიცაა. ბენდელიანი კ. 1978 წელი.
- აბარემ** – ტყე (ლენტეხის რაიონი, შტვილი, ჩოლური), ს. შტვილში, სალოცავი ადგილიცაა, ნაეკლესიარი არაა, ტყეში ბალიც ურევია, სხვა ხილიცაა გარეული. თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ. 1978 წელი.
- აბაშა მურყტამ** – ნაკომკარი (მესტია, წვირმი, იფარი), ს. წვირმიშია, ზედა ჩობანის უბანში. თამლიანების საგვარეულოს კომკი, სახურავის გარეშე. მირიან ხალამპრეს ძე ფანგანი, ს. იფარი, მესტიის რ-ნი. 40 წ. 1971 წელი.
- აბგან ლახუ** – სამოვარი (მესტია, ლნჯ. ქაშვეთ-ლემთხვერი), ენგურის ხეობის მარცხ. კალთაზე, მაღლობი ადგილია, გრილი შედარებით, სარგებლობს ლენჯერისა და იელის მოსახლეობის საქონელი. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. ლენჯერის რ-ნი., 1972.
- აბგან ლახუ** – სამოვარი (მესტია, იელი, იფარი), ენგურის მარცხ. კალთაზე, ანდჰრიანის მთასთანაა, ლატალს ეკუთვნის. იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. ს. იფარი, 1972.
- აბგანი** – სათიბი (მესტია, ლატალი, კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარის სამხრეთით, ენგურის მარცხ. მხარეზე. შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973.
- აბგანი** – ყანა (მესტია, ლატალი, ლაპილი) ს. ლაპილშია, დასახლება, აღმოსავლეთით ვაკეა. ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ. 1973.
- აბდანი** – (იხ. აბდანი).
- აბდეღანრე მურყტამ** – ნაკომკარი (ლემუკვი, ლატალი), ს. ლემუკვიშია, თავმონგრეული, აბდეღიანების ყოფილა. ამჟამად ეს გვარი არ ცხოვრობს. შალვა გ-ძე ივერიანი, 30 წ. 1973.
- აბდანი** – ყანა (მახაში, ჩიხარეში) ლენტეხის სს, ს. მახაში რ. მ. ჭელიძე, 1976.
- აბღანი** – გზა (ლაღამი, მესტია), ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.
- აბღანი** – სათიბი (ღვებალდი, ცხუმარი), ს. ღებ-
- ლდეშია, სათიბ ქტირჭალდის ჩრდ.-დასავლ. მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ. 1969 წელი.
- აბღანი ლიც** – წყარო (ლაღამი, მესტია), ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- აბღანიშ სარანგ** – წყარო (ღვებალდი, ცხუმარი), სათიბ აბღანი-შია წყაროს წყალი (მაზუბა), მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ. კოლმეურნე, 1969 წელი.
- აბღანი** – სამოვარი (ლაღამი, მესტია), დ. ს. გვარლიანი, 27 წ. 1972 წელი.
- აბრამრე მურყტამ** – ნაკომკარი (ჭაბელუკა, ფარი), სოფლის შუაში, ჩამონგრეული ჩრდ. კედელი, სამხ. კედელი დარჩენილია ნახევრამდე, „აბრამელების კომკი“, ს. ლგვა, იერმინე რამზის ძე ცალანი, 68 წ. 1969 წელი.
- აბრამშა** – თემი-უბანი (ლაპილი, ლატალი), ს. ლაპილშია, კვანჭიანების საგვარეულოს თემი. ზურაბ ს-ძე პაკელიანი, 48 წ. 1973.
- აბრამშა** – სათიბი (ჰემკილი, ლენჯერი), ჰემკილშია, ნამოსახლარია, გვარი არ იცინა. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972 წელი.
- აბრამშა ცხეკ** – ტყე (ლაპილი, ლენჯერი), ს. ლაპილის სამხ.-აღმ. თამლიანების საგვარეულოს ყოფილი ტყე, ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ. 1973 წელი.
- აბრამშერ მურყტამ** – ნაკომკარი (ჰემკილი, ლენჯერი), ს. ხემვილშია, სათიბ ტემნიერში. ნაკომკარი ვინმე აბრამელებისა, ს. ხემვილი. მ. დ. ფილფანი, 87 წ. 1973 წელი.
- აბრამშერ ნამურყტამ** – ნაკომკარი (უმზვანარი, ბეჩო), ს. ზედა უმზვანარში აბრამიანთ ნაკომკარი, ეკუთვნის აბრამ კვიციანს. ადრე იყო ვინმე სორთმანშერის (სორთმანთ) გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ. კოლმეურნე, 1969 წელი.
- აბულშა** – სამმო (კაერი, ლენჯერი), ს. კაერში, მერლანების საგვარეულო თემის – დუტიდუტიშერის ერთ-ერთი სამმო (სამხუბ), დ. გ. თამლიანი, 1973 წელი.
- აბყშ** – (იხ. ჩაჟი აბაყ-შვედი)
- აბყშ** – ყანა (ლენტეხი, ჩოლური, ჭველიერი); ზედა ჭველიერი, აბყა „ყბა“; გ. ნ. ზურაბიანი, 45 წ. 1976 წელი.
- აგარა** – სამოვარი (მესტია, ხალდე, ბაიარი); სოფ. ბაიარშია დასახლების ზემოთ. გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ. 1974 წელი.
- აგრუნნი** – ყანა (ლენტეხი, ჟახუნდერი), სოფ. ჟა-

- ხუნდერში ცენტრალური ადგილია სოფლის. შამილ სპირიდონის ძე ონიანი. 1980 წელი.
- აგრამ** – საბალახო, ყანა (მესტია, ლატალი, კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, ყანაცა და საბალახოც. შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973 წელი.
- აგრამ** – სოფელი (მესტია, კალა), სოფ. კალის ს. ს-ში შემავალი დასახლება, ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ცხოვრობენ ხარძიანები. დგას ერთი კოშკი კარგად შენახული, 4 ოჯახით. დაახლოებით 2000 მ. ზღვის დონიდან. ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ. (კოლმეურნეობის თავმჯდომარე), 1971 წ.
- აგრამ** – ყანა (მესტია, იფარი, ნაკიფარი). ს. იფარის აღმ. დამრეცი ადგილია, მდ. ენგურის მარცხენა კალთის ტერასაზე. ლეკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ. 1971 წ.
- აგრამ** – ყანა, საბალახო (მესტია, ლატალი, მაცხვარიში, კვანჭიანარი), სოფ. მაცხვარიშის სამხ-აღმ. ჭიბე და ჩუბე აგრამ-იდ იყოფა. გ. გ. გირგლიანი, 64 წ. 1973 წელი.
- აგრამ ცხეც** – ფიჭუნარი ტყე (მესტია, კალა, აგრაი), ს. აგრის ჩრდ-ით მდებარე ფიჭუნარი. ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ. 1971 წელი.
- აგული მეწყერ** – ტყე, კლდე (ლენტეხი, ჟახუნდერი, ლუჯი), სოფ. ლუჯის მთა უჟალში. ტყეში ნამეწყრალი ადგილებიცაა და სანადირო ადგილებიც. თენგიზ გიორგის ძე ონიანი. 44 წ. 1980 წელი.
- აგულამ** – (იხ. აგულამ).
- აგულამ** – ტყე (მესტია, ლაღამი), დ.ს. გვარლიანი, 27 წ. 1972 წელი.
- ადამუშა** – უბანი (მესტია, ხალდე, ცხუმალდი), ცხუმალდში მაცხოვრებელული გაზდელიანების საგვარეულო თემი. შ. მ. ჩანჭსელიანი, 46 წ. 1974 წელი.
- ადანშ** – ყანა, სათიბეები (მესტია, ხალდე, ფაცი), სოფ. ხარაშშია, ირგვლივ სათიბეები და ტყე აკრავს. ე.ს. გვიდიანი, 24 წ. 1974 წელი.
- ადამშერ** – (იხ. ფეტუშერ, ტვიბი).
- ადამერ მურყტამ** – კოშკი (მესტია, ხერხვაში), სოფ. ხერხვაშში დგას ჩანგლიანების ყოფილა ადრე, ახლა ეს გვარი აღარაა. დავით დუდარუყის ძე ანსიანი, 51 წ. 1969 წელი.
- ადამა** – უბანი (მესტია, ლენჯერი, კაერი), ს. კაერში მერლანების საგვარეულო თემის – დტიდტიშერის ერთ-ერთი სამმო (სამხუბ), დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973 წელი.
- ადამა ლარალ** – სამოვარი (მესტია, მულახი, ჩვაბიანი), სოფ. ჩვაბიანის ჩრდ., მულხურას მარჯვენა კალთის ყოფილი სათიბი, ადამ ნიგურიანის იქნებოდა. სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ. 1971 წელი.
- ადამა მურყტამ** – (2) კოშკი (მესტია, მულახი, ჟახუბში, იხ. მქეშა მურყვამ), ა. ჟახუშშია, დასახლების აღმოსავლეთი კარგადა დაცული, ეკუთვნის ნიგურიანების გვარს. მესა იასონის ძე კახიანი, 77 წ. 1971 წელი.
- ადამა მურყტამ** – (იხ. მქეშა მურყტამ).
- ადამა ცხეც** – ტყე (მესტია), აეროპორტისკენ, ნიგურიანების საგვარეულოს ყოფილი ტყე. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972 წელი.
- ადანიერ** – ყანები (მესტია, იფარი, ზეგანი), სოფ. ზეგანის სამხ-აღმ., კარ-ის გაგრძელებაა. დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ. 1971 წელი.
- ადამ მურყტამ** – კოშკი (მესტია, ლენჯერი, კაერი), სოფ. კაერშია მერლანების საგვარეულო ერთ-ერთი კოშკი, კარგადაა შენახული, გადახურვასა ჰქონდა. დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973 წელი.
- ადამა** – (2) უბანი (მესტია, ნესგაუბანი), ნიგურიანების საგვარეულოს თემი, აქვთ კოშკიც მქეშას თემთან საზიარო. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972 წელი.
- ადანჭ ჭალამ** – სამოვარი (მესტია, ლატალი, კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, ჭალამ (ენგურის) მარჯვ. მხარეზე, შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973 წელი.
- ადილარი ნაქართოფლალ** – სამოვარი (ლენტეხი), ცილურეში ადილარ ხვისტანის ნაქართოფილარი. გ.ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978 წელი.
- ადლიშ** – კლდე (მესტია), ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.
- ადსგლ მურყტამ** – კოშკი (მესტია, იფარი, ადიში), სოფ. ჰადიშშია, ადსგლა ავალიანისა. მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971 წელი.
- აეროდრომი** – აეროდრომი (ლენტეხი, ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშში, ლაშხურის მარცხენა მხარის დავაკება.
- აეროდრომი ლეჭმრლარ** – სათიბეები (ლენტეხი, ჩიხარეში).
- აზაულ** – სათიბი (მესტია, ხალდე, წანაში), სოფ. წანაშშია, იფნალდის მხარეზე; ნ. გ. ასული ლიპარტელიანი, 27 წ. 1974 წელი.
- აზაუტი დაბარ** – ყანები (ლენტეხი, ჩიხარეში, ახალშენი), ახალშენშია, ჩიხარეშის ზემოთ, ბინმე აზავისა. ასტერ ქელეშბის ძე ნემსაძე, 52 წ. 1981 წელი.

- აზაჭ-ნები ღარ** – სათიბი (მესტია, ხალდე), ლაზურულს მთაშია, წყაროც არის ტყეში, ფიჭვნარიც. შ. მ. ჩანქელიანი, 46 წ. 1974 წელი.
- აზმახ** – (იხ. ნაკაშ აზმახ), სამოვარი მთა, მთა ნაკაშ ქვემოთ, ირგვლივ ტყე, შიგ ჭაობიანი ვაკე ადგილია. შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რაიონი, სოფ. ჩქვალერი, 1970 წელი.
- აზმახ** – ჭაობიანი პატარა ტბა (მესტია, ხაიში, ზედა ვედი), გვანდრამ სუკისა და მაქემ ოციმუშის საზღვარზე დგას დაჭაობებული პატარა ტბა, პატარა ზეგანია, გაუვალი ტბაა. შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ. 1970 წელი.
- აზმახიშ სუკი** – გორა, სამოვარი (მესტია, ხაიში, ზედა ვედი), გვანდრამ სუკისა და მაქემ ოციმუშის საზღვარზეა, მის ქვემოთ დაჭაობებული ტბაა. შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ. 1970 წელი.
- აზრანი** – სათიბები (ჩიხარეში, მახაში). რ. მ. ჭელიძე, 1976 წ.
- აზრანიშ ზაგარ** – სათიბი (მესტია, ცხუმარი, ლეზგარა), სოფ. ლეზგარას ქვემოთ, პაპარობში ზაგარს მოსდევს ენგურისკენ. თინა მეკას ასული ქალდანი, 22 წ. 1969 წელი.
- ათრეჯიანში** – ნაკომკარი (ლატალი, ნავყვამი), სოფ. ნამყუამშია, ზემო ნაწილი მონგრეული აქვს, ამჯამად ალექსანდრე გირგვლიანს ეკუთვნის. ალექსანდრე ბექუას ძე გირგვლიანი, 80 წ. 1973 წელი.
- ათრანი** – სათიბი (მესტია, კიჩხულდაში), სათიბ ლაროლში აკრავს ჩრდ-აღმ. სოფლისკენ, ფერდობი ადგილია. სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ. 1969 წელი.
- ათრანი** – სათიბი (მესტია, ფარი, ხოსრარი), დასახლება ლაყურას დასავლ., ნიურანიშ ტუბორას მარჯვენა, სამოვარი ქურთარის აღმოსავლეთით. სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ. 1969 წელი.
- ათრანი** – ყანა (მესტია, კიჩხულდაში), სოფ. კიჩხულდაშის ჩრდ-დასავლ., ცხოვრობს ერთი მოსახლე. კიჩხულდაშიდან ცალერისკენა გზის ქვემოთ, თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969 წელი.
- აკაშ** – უბანი, სამოვრები (ლენტეხი, ჩიხარეში, მახაში), სოფ. მახაშის ერთერთი ნაწილი, უწინ სამოვრები იყო მხოლოდ; რ. მ. ჭელიძე, 1976 წელი.
- აკაშ** – წყარო (ლენტეხი, ჩიხარეში, ახალშენი), სოფ. ახალშენშია, დასახლების ბოლოში; მ.ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974 წელი.
- აკაშანა** – ყანა (ლენტეხი, ჩიხარეში, ახალშენი), ა.ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981 წელი.
- აკლდამშ დაბ** – ყანა (მესტია, ფარი, ლამხერი), სოფ. ლამხერის სტიფის ჩრდ., ფარსა და ლამხერს შორის. ყოფილა სასაფლაო (ქვითვირისა-ფიტკრიშ აკლდამარ ქა თერახ – დადერქელიანისაა); მახამეთ გურმაჩის ძე დევდარიანი, 49 წ. 1969 წელი.
- აკოპარ** – სამოვარი (მესტია, ჭუბერი, ლეწფერი), სოფ. ლეწფერშია დასახლების ზემოთ, სანგრები ყოფილა 1943 წელს, ამჩნევია ამჟამადაც; იანსონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ. 1970 წელი.
- აკოფარ** – სამოვრები, ლაკულმახი (მესტია, ჭუბერი), II სამამულო ომის დროინდელი სანგრები, დარჩენილია კვალი. ლაკულმახიშ ჭუტედის თავზე, ოდნავ მოვაკე ადგილია. დღესაც რუსული სახელი ჰქვია; ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ. 1970 წელი.
- აკვლდამ** – (იხ. ლასფლაგარ – ზმ. ვედი).
- აკვლდამ** – (იხ. ლასფლაგარ).
- ალაგოლარ** – იხ. ლატაფილ – (ლენტეხი, ჩიხარეში, ახალშენი), სოფლის მოედანი (ახალშენი). მ.ლ. ნემსაძე, 1981 წელი.
- ალგარ** – სამოვარი (ლენტეხი, ჟახუნდერი, ლემზაგორი), სოფ. ლემზაგორის სამოვარი მთა, საზიაროა ხერასთან; ციალა დავითის ასული ლობჯანიძე, 38 წ. 1980 წელი.
- ალექსანდრე დობირ** – სათიბი (ლენტეხი, რცხმელური, ყვედრეში), სოფ. ყვედრეშია, ალექსანდრე ლიპარტელიანის ყოფილი სათიბი. დობირ „ფერდობზე მოქცეული ვაკე ადგილი, ტერასის ტიპისა; ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ. 1974 წელი.
- ალექსი მოლ** – საბალახო (ლენტეხი, ჩიხარეში, მელე), სოფ. მელეში ალექსი ავალიანის ყოფილი ახო.
- ალიმანზი ღარა** – სათიბი (მესტია, ლატალი, ლეშუკვი), სოფ. ლეშუკვის აღმ. ვინმე ალიმაიზის ყოფილი მიწა; შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ. 1973 წელი.
- ალიშოლ დაბ** – ყანა (ლენტეხი, ხოფური, ნანარი), სოფ. ნანარშია, ალიშოლ მემშველიანის ყანა; ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974 წელი.
- ალმასია ლიც** – წყარო (ლენტეხი, ჟახუნდერი, ლემზაგორი), ს. ლემზაგორში, თედორაძე ალ-

- მასიას აღმოჩენილი და მისი სახელით შემორჩენილი, საზიაროა ხერისათან.
- ალმაშანი** – სათიბი (მესტია, ცხუმარი, ვებალდი), სოფ. ლუბაღდშია, სათიბ ბადრას ესაზღვრება დასავლეთით; მიზა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ. 1969 წელი.
- ალმახანცგირიშ ბაჩარ** – გზა (მესტია, ჭუმბერი, ლაკულმახი), კირანში ტობს ქვემოთ, გზაზეა დიდი ქვა, ქვემოთ ხრამია, ვიწრო გზაა, ვინმე ალმახანცგირ (ქალდანის) სახელობის ქვები; ვასიკო მუხას ძე ჩხეტიანი, 40 წ. 1970 წელი.
- ალმახანცგირიშ მაზტაშ** – წყარო (მესტია, ჭუმბერი, ლარილარი), სოფ. ლარილარშია ჩტაშე ლარილარში, გზის ზემოთ, ერთადერთი წყაროს წყალი. ალმახანცგირ ქალდანის სახლთან და მისი მიხედვითაა სახელწოდება; ალმახანცგირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ. 1970 წელი.
- ალმახანცგირიშ ჭტედ** – სამოვარი (მესტია, ჭუმბერი, ლარილარი), ჩტაშე და ჭაშე ლარილარის საზღვარზე აღმ. ჟიბე მარლისა და ლარილარის დამრეცი ფოთლოვანი კედელი; ალმახანცგირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ. 1970 წელი.
- ალფეზი მოლ** – სამოვარი (ლენტეხი, ჩოლური), მთისკენა გზაზე ტყის ზონაში, ალფეზ მუკბანიანის ნაცხოვარი; ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ. 1978 წელი.
- ალწლიანი** – ყანა (მესტია, უშგული, მურყმელი), სოფ. მურყმელის ჩრდ-აღმ. სამანქანო გზის ზემოთ; მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ. 1971 წელი.
- ამადიშა** – უბანი (ლენტეხი, გულიდა), ს. გულიდაშია, ქურასბედიანების საგვარეულო თემი. მ. ბ. ქურასბედიანი., 46 წ. 1974 წელი.
- ამადიშა დაბარ** – ყანები (ლენტეხი, ხოფური, ნანარი), სოფ. ნანარშია ქურასბედიანების საგვარეულო ყანები; ვ.ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974 წელი.
- ამადიშა ნამურყუამ** – ნაკომკარი (ლენტეხი, გულიდა), სოფ. გულიდაშია ყოფილი ქურასბედიანების საგვარეულო კომკი; მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ. 1974 წელი.
- ამადიშარ** – (იხ. ამადეშერალ).
- ამადეშერალ** – უბანი (ლენტეხი, ხოფური, ნანარი), სოფ. ნანარშია შემავალი ქურასბედიანების ერთ-ერთი საგვარეულო თემი; ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974 წელი.
- ამბაკო მოლ** – სამოვრები (ლენტეხი, ჩხარეში, მელე), სოფ. მელეში ამბაკო ავალიანის ყოფილი ახო.
- ამბრელანი** – სახნავი (ბეჩო, ქართვეანი), ყანა ლატვილარის ჩრდილოეთით; გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი 47წ. 1969 წელი.
- ამეხე ლაპლი** – სათიბ-სამოვრები (მესტია, ხალდე, ჯუდარი), სოფ. ჯუდარშია, მანანაურის დელეს მარჯვ. მხარეზე; ი. დ. ლიპარტელიანი 73 წ. 1974 წელი.
- ამეხენი ლაწებაშ** – ყანა (ლენტეხი, ხოფური, მაზაში), სოფ. მაზასში, მდ. ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე; შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ. 1976 წელი.
- ამეხენი ზეყენდაშ** – სამოვარი (ლენტეხი, კახურა), სოფ. კახურას ჩრდ-დასავლეთით ტყეშია; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წელი.
- ამეხენი ლეჯხარ** – სამოვრები (ლენტეხი, კახურა), ლასკადურას ხეობაში, მარჯვენა მხარეზე ტყეში ადგილია; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წელი.
- ამეხენი ნაჟატლაშ** – სამოვრები (ლენტეხი, კახურა), სოფ. კახურას ჩრდ-დასავლეთით. ამ ადგილებში შვავი იცის; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წელი.
- ამეხენი ტუბარ** – ხევი (ლენტეხი, კახურა), ლასკადურას ხეობაში, მდ. ლუტორის მარცხ. მხარეზე, ადრე სახნავებიც ყოფილა; ჯემალ ანტონის ჯე ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წელი.
- ამეხენი ჩიჩაღ ლაჭემა** – სათიბი (ლენტეხი, კახურა), ლასკადურას აუზში, მთა გოლდაშში; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წელი.
- ამირან** – მწვერვალი (ლენტეხი), ჰადიშის ქედის ჩრდ. სიმაღლე -4060 მ.ზღვის დონიდან; გიორგი აკაკის ძე მემველიანი.
- ამწანი** – ყანა (მესტია, ეცერი, უღვალი), მდ. დავშარის მარცხნივ სახნავი დაწლდაშის ჩრდ-დასვლ.; ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ. 1969 წელი.
- ამპოლ** – სამოვარი (მესტია, ფარი), მდ. ლექტერი ჭალას მარჯვენა კალთაზე, სამოვარ ნახორაშის ჩრდ-დასავლ. ტყეშია – უფრო მუხნარი, პატარა დავაკებული ადგილია, ადრე სათიბიც იყო; გურამაზ ალიბურზას ძე რეხესიძე, 65 წ. 1969 წელი.
- ამფხური** – იხ. ლამფხური. ტყე, სათიბი (მესტია, ეცერი), სოფ. ეცერის ჩრდ-აღმ., სათიბ მწრიაში ფოყს ჩრდ.აღმ., ლეკატეხევის სამხრ. მოედინა წყლებიც; აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969 წელი.
- ამხე ბოგელ** – სათიბი, ტყე (მესტია, ხაიში, ზედა ვედი); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969 წელი.

- ამხე ზოგელაშ ნენჩა** – წიწვნარი (მესტია, ხაიში, ზედა ვედი), არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969 წ.
- ამხე ზოგელაშ ლარა** – სათიბი (მესტია, ხაიში, ზედა ვედი), არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969 წელი.
- ამხე გერბაშ** – სამოვარი (მესტია, ლატალი, მაცხვარიში), მდ. ლაჰლა ჭალაშია გერბაშის სამოვარებში, მდ. ლაჰლა ჭალას მარჯვ. კალთაზე; გურამ გ-მე გირგვლიანი, 35 წ. 1973 წელი.
- ამხე ლეგელდანი** – წიწვნარი (მესტია, კიხხულდაში), ლელე ტუბის მარცხ. კალთა, სოფ. კიხხელდაშის სამხრ-დასავლეთი წიწვიანი ტყის მასივი; სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი. 59 წ. 1969 წელი.
- ამხე ლარაშ** – სათიბი (მესტია, ფარი, ხოსრარი), სოფ. ხოცრარის ბოლოს, კიდეა სოფლის, დამრეცი სათიბია; სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ. 1969 წელი.
- ამხე მუბურ ტუბილდ** – ხევი (მესტია, ხაიში, ჭობარი), სოფ. ტობრის ჩრდ-დასავლ. ნაწილი, დამრეცი ადგილი, ხმელნარი, მოდინება წყარო, არის ლელე. „მუბურს“ უწოდებენ, რადგანაც მოხნელო ელფერს ტოვებს; ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970 წელი.
- ამხე ნანყუბულაშ ლაშვიშინა ნაკვლდ** – (იხ. კვლხთი ბოგაშ ლაშვიშინა ნაკვლდ).
- ამხე ვარჯელდ** – კლდეკარი (მესტია, ხაიში), სოფ. ხაიშის ჩრდ-აღმ. 1 კმ-ზე, ზემო ხაიშიდან გადის საცალფეხო გზა საქონლისთვის ნაშინისკენ, სერი გადის, გაჭრილია ხახის მაგვარად, ირგვლივ ტყეა შერეული; ნესტორ სემას ძე ჭკადუა, 64 წ. 1970 წელი.
- ამხენიშ ჭკვრილარ** – სამოვარი (მესტია, ცალერი), ლელეს აქეთა ნაწილი; 1969 წელი.
- ამხეშარ** – უბანი (მესტია, ლახამულა, ხევრა); ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973 წელი.
- ამხან ტაფ** – უბანი (მესტია, ლენჯერი, ლაშთხვერი), ლაშთხვერის დასავლ. ნაწილი. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი. 37 წ. 1972 წელი.
- ამხანტაფ** – უბანი (მესტია, სეტი), სეტშია, ერთერთი ნაწილი, სამანქანო გზის ქვემოთ; თედორე ტარასის ძე ნაკანი. 63 წ. 1972 წელი.
- ამხე ტუბირა** – ლელე (მესტია, ლატალი, ლახუმიდი), მთა ანდგრიანიშია, მოედინება სასმელი წყალი; გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელიანი 65 წ. 1972 წელი.
- ამხე ფაყ** – (2) უბანი (უშგული, ჟიბიანიშ, ჩაჟაში), სოფ. ჩაჟაშის აღმ. მხარე; ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ. 1971 წელი.
- ამხე ფაყ** – ჟიბიანის ჩრდ. მხარე, სოფ. ჟიბიანის ჩრდ-დაავლ. მხარე დასახლებისა, ლალცხვადის მარცხენა მხარე, ცხოვრობენ: რატინები, ნიჟარაძეები, ჭელიძეები, ხაჭვანები; გივი ერისტოს ძე რატინი, 33 წ. 1971 წელი.
- ამხე ლელა** – ლელე (ლენტეხი, ჩიხარეში, შგედი); ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976 წელი.
- ამაფილაშ შანარ** – სათიბი (მესტია, ფარი, ზაგარი), სოფ. ზაგარის აღმ., სამოვარ ჭიბის ჩრდილოეთით ამაფი მიქიანის სათიბია; გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ. 1969 წელი.
- ამაფიშ ლაგარდტიშ** – ყანა (მესტია, ეცერი, უსგვორი), ჭალაშ მარჯვ. მხარეზე, ამაიზ გურჩიანის საკრტოფილე; ა.ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973 წელი.
- ამაფილაშ კალგლდ** – კალო (მესტია, ფარი, ზაგარი), ს. ზაგარის დასავლ. ზეგანზე, ბაშერ კალგლდარის ზემოთ ბარბილამდე, ამაფის კალო; გაიანე ჯამეთის ასული ცინდელიანი, 50 წ. 1969 წელი.
- ამაფარ** – უბანი (მესტია, ლატალი, მაცხვარიში), ს. მაცხვარიში, ერთ-ერთი სამმო გირგვლიანების საგვარეულოდან, ჯულაშბას ნაყარი; გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ. 1973 წელი.
- ანაშა** – უბანი (ლენტეხი, ჩოლური, მამი), ს. მამშია ბაბლუანების დასახლება; ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ. 1978 წელი.
- ანგრაჟანი** – ყანა (მესტია, მულახი, ჭოლაში), ს. ჭოლაშის დასახლების დასავლეთით ვაკე ადგილია; სოფრომა საბას ჯე გუჯეჯიანი, 62 წ. 1971 წელი.
- ანგრეტან** – ყანები, უბანი (ლენტეხი, ჩოლური, დურაში); კ. ბენდელიანი, 1978 წელი.
- ანგრეტანი დაბ** – ყანა (ლენტეხი, ჩოლური, მამი); ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978 წელი.
- ანგურანი** – სათიბი (მესტია, ნაკი, ნასახლარი, ჯუხვლანი), ნასახლარ ჯუხტლანის ჩრდ-აღმ., საკულტო ადგილი ლაჯარის ჩრდ-აღმ. კარგი სათიბია, დიდ მოსავალს იძლევაო; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 54 წ. 1969 წელი.
- ანდერიანი** – სამოვარი მთა (მესტია, ლატალი, ლახუმიდი), ს. ლახუმიდის საზაფხულო სამოვარი მთა, მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, კარგი საბალახო მთაა, ვინმდე ანდრიას სახელობის მთა; გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელიანი, 65 წ. 1972 წელი.

- ანდერე ნაკ** – (იხ. ლალუნგვარ)
- ანდრიე ნალზიგუტ** – ნასახლარი, (ლენტეხი, ბაბილი), მდინარე ჩოლმერას მარჯვენა მხარეზე, ანდრია გასვიანის ნასახლარი; ნ. ბ. ქურასბედიანი 33 წ. 1974 წელი.
- ანდრეული ნაკ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, მულახი, ჟაბეში), მდ. ტუბრელას მარცხ. კალთაზე სათიბ-სამოვარი, მოვაკო ადგილიცაა, ფერდობიც; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი. 44 წ. 1971 წელი.
- ანზელდ** – საკულტო ადგილი (მესტია, იფარი, ადიში), ს. ჰადიშის ჩრდ. აღმ., სათიბების ფერდობზე. იციან ლოცვები, მხოლოდ მამაკაცთათვისაა დაშვებული. ვაკე ადგილია, ტერასაა, საყდარი არაა, დგას კერია და გამოაცხობენ ხაჭაპურებს, საკლავიც მიაქვთ, ლემზგრძლს გამოაცხობენ და ევედრებიან ღმერთს, რომ კარგი ამინდი და მოსავალი იყოს; მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971 წელი.
- ანზელდ** – სამოვარი, (მესტია, ლენჯერი, ლამთხვერ-ქაშვეთი), ენგურის ხეობის მარცხენა კალთის სამოვარი; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი. 37 წ. 1972 წელი.
- ანზელდ ნაკ** – ვაკობი (მესტია, იფარი, ადიში).
- ანთიმოზი მოლ** – ყანა (ლენტეხი, რცხმელური, ლადარვაში), ანთიმოზ ლიპარტელიანის სახელობის ყანა ს. ლადარვაში; გ. ბ. ქურასბედიანი, 52 წ. 1976 წელი.
- ანთუყუი ლექტერ** – წისქვილის მიდამო (მესტია, ბეჩო, ბაგვდანარი), ს. ბაგვდანარის მარცხ. მხარეზე, ლექტერი ლიცზე დგას ანთუყ ხორგუანის წისქვილი, პატრონის (სახლის უფროსის) მიხედვით; ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ. 1969 წელი.
- ანთრშ** – სამოვრები (ლენტეხი, ჟახუნდერი); შამილ სპირიდონის ძე ონიანი.
- ანიამა ნალზიგუტ** – ნასახლარი (ლენტეხი, ჩოლური, ზედა ჭველიერი), ზედა ჭველიერში ვინმე ანიას სახლი ყოფილა; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს.ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976 წელი.
- ანტონი მოლ** – ყანა (ლენტეხი, რცხმელური, ლადარვაში), ანტონ ტვილდიანის სახელობის ყანა ს. ლადარვაში; გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976 წელი.
- ანტონი ნაჭემ ფარ** – სათიბი (ლენტეხი, ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშის აღმ. მთის სათიბები, ანტონ ჯანხოთელის ყოფილი სათიბები.
- ანტონარ** – (იხ. ჩუბე წყურგინ)
- ანტონარე ლასფლატარ** – სასაფლაო (მესტია, ხაიში, ქვედა ვედი), ჟიბე და ჩუბე წყურგინებს შორისაა ანტო (ჭკადუანთ) სასაფლაო; ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ. 1970 წელი.
- ანტონარე ლამდღვიარ** – იხ. ანტონარე ლასფლატარ
- აილამა** – ბანაკი – (ლენტეხი), მ. აილამის სამხ. მდელოზე ალპ. ბანაკი. სიმაღლე 2200 მ.; გიორგი აკაკის ძე მემველიანი.
- აილამა** – მწვერვალი (ლენტეხი), სიმაღლე 4544 მ.ზ.დ.; გიორგი აკაკის ძე მემველიანი.
- აირაშ** – (იხ. აირაში ლახვ)
- აირაში ლახვ** – სამოვარი მთა (ლენტეხი, ჩიხარეში, მელე).
- აირაშ** – მწვერვალი (მესტია, უშგული), ს. ჩაქაშის სამხ-აღმ. მისი სიმაღლეა 3167 მ. საარჩვო-საჯიხვე კლდეა; პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ. 1971 წელი.
- არაჩინაშა** – უბანი (ლენტეხი, ჩოლური, მამი), ს. მამში, შავრემიანების უბანია; ი. ა. ჯამბურიძე, 59 წ. 1978 წელი.
- არაჩინაშა ბაჯ** – (იხ. ჩუბე ბაჯ).
- არდევანი მოლ** – სათიბი (ლენტეხი, ჩოლური, ლევშერი), ლევშერში, არდევან ქურდიანის ნასახლარი; გ.ზ. ბაბლუანი 55წ. 1978 წელი.
- არდეტანი ლენჩხარ** – სათიბი (ლენტეხი, ჩიხარეში, ახალმენი), ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981 წელი.
- არეთაშ დაბ** – ყანა (მესტია, ხაიში, ლუხი), ს. ლუხშია, სამაქანო გზის მარცხნივ, ჟაბე ლუხის ჩრდ. ს. ლახამისკენ. არეთა ჭკადუას ყოფილი ყანა, მოვაკო ადგილია; ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა 65 წ.
- არსელედ** – ყანა (მესტია, მულახი, ლახირი), ს. ლახირის დასახლების ქვემოთ; ალექსი ისამის ძე იოსელიანი 99 წ. 1971 წელი.
- არსენაშ მოლარ** – სათიბი (მესტია, ბეჩო), ს. დოლის დასავლეთით; ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი 54 წ. 1969 წელი.
- არსნაშ** – ყანა (მესტია, კალა, დავბერი), ს. დავბერსა და ს. ლალხორს შორის ენგურის მარჯვ. კალთაზე; ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი 40 წ. 1971 წელი.
- არტენი ნადგარ ლელა** – ღელე (ლენტეხი, კახურა), მდ. ლასკადურას აუზშია, გუგავა არტენი, ზემო სვანებს მოუკლავთ დაბიერის მხარეზე; ჯ. ა. ლიპარტელიანი 37 წ. 1974 წელი.
- არშელანი** – ყანა (მესტია, იფარი, ჰადიში), ს. ჰადიშის დასავლეთი დასახლება; სოფრო გიორგის ძე ავალიანი 60 წ. 1971 წელი.

- არშელაწი** – (იხ. არშელაწი)
- არშტლიდარ** – სამოვარი (მესტია, ლახამულა, თოთელეში), ს. თოთელეშის სამხ. ზემოდან მოემართება ორი ტოტი ღარისა, შარვლის ტოტის მაგვარად ორი წყაროს შესართავი; დემა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ. 1970 წელი.
- არშტლიშ** – ყანა (მესტია, ფარი, ქვედა ლუჰა), ს. ჩ. ლუჰას ქვედა ნაწილი, ყანა ნენგუ-ლაშის ჩრდილოეთით. შევიწროებულია; სიღვევან იშმაგის ძე დადემქელიანი, 54 წ. 1969 წელი.
- არჩილი მოლ** – სათიბები (ლენტეხი, ჩოლური, ლევშერი), ლევშერშია, არჩილ ბაბლუანის ნახოვარი, გ.ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978 წელი.
- არცხელი ჭალაძე** (იხ. ჭალაძე-არცხელი)
- არცხელი ჯგერაგ** (იხ. ჯგერაგ-არცხელი)
- არცხელ** – სოფელი (მესტია, მულახი), მულახის ს.ს.ში შემავალი სოფელი. მდებარეობს მდ. მულხურას მარჯ. კალთის ტერიტორიაზე, ს. ჟამუშა და ლტებრას შორის. დგას ორი კოშკი და ერთი ეკლესია -ჯგერაგ. ცხოვრობენ: მარგიანები, ჟორჟოლიანები, დადვანები. არის ხილნარი: ვაშლი და მსხალი, ბალი, ტყემალი; ერმალო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ. 1971 წ.
- არცხელი სგიმი სგიმ** – წყალი მჭავე (მესტია, მულახი, არცხელი), ს. არცხელის სამხ-აღმ., მდინარე მარცხენა მხარეზე, ხიდთან; ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი 33 წ. 1971 წელი.
- არცხელი სტიფ** (იხ. სტიფ-არცხელი)
- არცწი** – სათიბი, ტყე (მესტია, კალა, ვიჩნაში), ს. ვიჩნაშის ჩრდ-დასავლ. ენგურის მარჯ. კალთაზე, არყნარი ტყითა და შიგადაშიგ სათიბები; ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი 43 წ. 1971 წელი.
- არაჩიანშა ნამურყამ** – ნაკომპარი (ლენტეხი, ჩოლური, ზედა ჭველიერი), ზედა ჭველიერშია ვინმე არაჩიანის საგვარეულოსი; გ. ნ. ზურაბიანი 46 წ. ს.ს.მუკბანიანი 45 წ. 1976 წელი.
- არაჩიანშა ნალზიგუ** – ნასახლარი (ლენტეხი, ჩოლური, ჭველიერი), ზედა ჭველიერში ვინმე არაჩიანის ყოფილი ნასახლარი, ამჟამად სახლებია; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. 1976 წელი.
- არუტეშიშ ლეჯ** – დასასვენებელი ადგილი (მესტია, ცხუმარი, ღვებალდი), ს. ლტებალდშია, კიბილდის ქვემოთ, პატარა დასასვენებელი ადგილია, დგას ლეჯ (იფანი); აკაკი კოსდას ძე გერლიანი, 55 წ. 1969 წელი.
- ასალაძე** – ყანა (მესტია, ხალდე, ლესხანი), ლესხანშია, დასახლების ბოლოში, ვაკე ადგილია, მის გვერდით ღელეა; ჯ. ა. ჩანქსელიანი 26 წ. 1974 წელი.
- ასანიშ ლაკური** – კლდე (მესტია, ჭუბერი), მდ. ჭუბრულას მარცხენა მხარეზე, მთა შდატლერის ჩრდ-ით. კლდეებია საჯიხვე, ციცაბო კალთებით; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე 18 წ. 1970 წელი.
- ასაშა** – უბანი (ლენტეხი, ჩოლური, მამი), ი. ნ. ჯამბურიძე 59 წ. 1978 წელი.
- ასაშა კუთიხ** – უბანი (ლენტეხი, ჩოლური, ზემო მამი), ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978 წელი.
- ასაშა მოლარ** – სათიბები (ლენტეხი, ჩოლური, მამი), ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978 წელი.
- ასკარდ** – უბანი (მესტია, იფარი, იელი), ს. იელიშია, ცხოვრობენ სამსიანები, დგას: იუან მახრობელი (ეკლესია), ჯგერაგ; რეჯიბ ვარლამის ძე ხვიბლიანი, 38 წ. 1972 წელი.
- ასლანბეგი მოლორდარ** – სათიბი, ტყე (მესტია, იფარი, ბოგრეში), ს. ბოგრეშის აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ასლანბეგ გულბანის სათიბი; გალაკ საფოს ძე კორძია, 15 წ. 1971 წელი.
- ასლანბეგიშ ნაკ** – სამოვარი (მესტია, ეცერი, ბარში), ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., სამოვარ გემლარიშ ნაკ-ის ქვემოთ, შიშველი ადგილია; ბაჯუ პირიბეს ძე გერლიანი 27 წ. 1969 წელი.
- ასლანდარ** – უბანი, ყანები (ლენტეხი, ჩოლური, დურაში), კ. ბენდელიანი, 1978 წელი.
- ასლანი ნაჭემ ფარ** – სათიბი (ლენტეხი, ჩიხარეში)
- ასლანრე მურყამ** – ნაკომპარი (მესტია, ეცერი, ისკარი), სოფლის სამხ.,-აღმ. ნახევრად ჩამონგრეული; აკაკი ფაცის ძე აფრასიძე 27 წ. 1969 წელი.
- ასლანშა მურყამ** – კომპი (მესტია, მულახი, არცხელი), ს.არცხელშია, კარგად დაცულია, ასლანშა კომპი, ჟორჟოლიანების საგვარეულოსი; ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971 წელი.
- ასლაყუნლ** – ყანები (ლენტეხი, ხელედი), ხელედშია, გიომერაშების უბანში, გზათაგასაყრები; ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი 43 წ. 1976 წელი.
- ასმწი** – კლდე, მყინვარი (მესტია, მულახი), ტუბერის ხეობის ჩრდ-ით, მყინვარ ტუბერის მარცხენა მხარეზე; ჭიჭიკო ივანეს ჯე კახიანი, 44 წ. 1971 წელი.
- ასონი მურყამ** – ნაკომპარი (მესტია, მულახი, ჟაბეში), ს. ჟაბეშია, ტუბერას მარჯვ. მხარეში, ნანგრევებია მხოლოდ, კახიანებისა; მეხა ია-

სონის ძე კახიანი, 77 წ. 1971 წელი.

- ასტმელდჭ ტუბი** – ხევი (მესტია, მულახი, არცხელი), ს. არცხელის დასახელების ჩრდ. პატარა ღელეა; ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971 წელი.
- ასტმელდ** – ბუჩქნარი, სამოვარი (მესტია, მულახი, მურშველი), ს. მურშველის სამხ-დასავლ. პატარა ღელეცაა, ბუჩქნარი; ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ. 1971 წელი.
- ასქართ** – სათიბი (მესტია, ბეჩო, ქართვანი), მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ყანა ჯობანის ჩრდ-ით, სოფლის სამხ.-აღმ. გაყვანილია მოსარწყავი წყალი. მის აღმოსავლეთით საკულტო ადგილია, დგას იფი, რომლის ხელის ხელბაც კი აკრძალულია; პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ. 1969 წელი.
- ასგრთწნიერ** – ყანები (მესტია, ბეჩო, ქართვანი), ყანებს საჭმიერსა და წტილწნის შუა, დასახლება დასავლეთით; გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ. 1969 წელი.
- ატოლუშა მოლ** – სათიბი (ლენტეხი, ლექსირი), მდ. ჩოლურის მარცხენა კალთაზე, მეშველიანების საგვარეულო; ჯ. რ. მეშველიანი 50 წ. 1974 წელი.
- ატოლუშა მოლ** – ყანა (ლენტეხი, ყარიში), ს. ყარიშია, მეშველიანების საგვ. ყოფილი ყანა; დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ. 1974 წელი.
- ატყურ** – სამოვარ-სათიბები (მესტია, უშგული), ს. უშგულის სამხ.-აღმ. მდ. ქვიშირის მარჯვ. კალთაზე, ალპური ზონაა; მერაბ ანტონის ძე ნიწარაძე 60 წ. 1971 წელი.
- აფაკუტიმ ნაკრაუ** – სამოვარი მთა (მესტია, ჭუბერი, ყარი), მთა რატინებისა და მთა შამფრილს-შუა. დამრეცი შიშველი ადგილია წიწვნარ-ფოთლოვანი ტყეში; გელა გელას ძე სუბელიანი, 45 წ. 1970 წელი.
- აფაკუტიმ ჭტედ** – ტყე (მესტია, ჭუბერი, დევრა), სოფ. დეურას სამხ.-აღმ. ფოთლოვანი ტყის კედელი, მდ. დეურელას მარჯვენა მხარე, ტყე შერეულიცაა; გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ. 1970 წელი.
- აფაყუტიმ ნაკრაუ** – სამოვარი მთა (მესტია, ჭუბერი, ლახამი), მდ. ლახამის მარცხენა მხარეზე, ნადრუყუტიმ თავზეა ვაკე ადგილი, სადაც აფაყუტ გარდანს კარავი ჰქონია; ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ. 1970 წელი.
- აფკვირ** – მწვერვალი (მესტია, ფარი); ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965 წელი.
- აფრასიმე გელაშ ლექურ** – წისქვილის მიდამო (მესტია, ბეჩო, ბაგვდანარი), ს. ბაგვდანარის თავში, მარცხ. მხარეზე, მდ. გულა ჭწლა -დან გამოყვანილ წყალზეა გაკეთებული – ლალქურ ლიცზე, აფრასიმე გელას კუთვნილი წისქვილი; ივანე ვამანას ძე კვიციანი 81 წ. 1969 წელი.
- აფრასშა** – უბანი (ლენტეხი, ჩოლური, ჭველიერი), ლიპარტელიანების საგვარეულო ერთერთი შტო ქვედა ჭველიერში; შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ. 1974 წელი.
- აფრასშა იხ. აფრასშა**
- აფრასშერ** – უბანი (მესტია, ჭუბერი, ყარი), ყარიშია, ჩუბე ყარში, სამანქანო გზის მარცხენა მხარეზე, მდ. ჭუბრულას მარჯ. მხარეზე. დავაკებულია, კარგი ვაშლნარ-მოსახლეობით. სახნავ-სათესებით. ჩრდ.-დასავ. ესაზღვრება ყარი; ანდრია ბიმერზას ძე აფრასიმე. 1970 წელი.
- აფსწნი** – სათიბი (მესტია, ბეჩო, ტვებიში), ს. ტუბიშიის ბოლოს მდებარე სათიბი, ლწმლიდის ჩრდ., ეკუთვნის ცალანებს (ყარბეგშა-ყარეგანთი); რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ. 1969 წელი.
- აფსწნი** – სახნავ-სათიბი (მესტია, ფარი, ქვედა ლუჰა), ს. ჩ. ლეჰას აღმ., ბალი სარბითის სამხ. ჟაბე ნენგუტლწმამდე. კარგი ვაშლნარია (სანფარ), ხილიანია ძველთაგანვე; სილევან იმმაგის ძე დადემქელიანი, 54 წ. 1969 წელი.
- აფწნი** – სათიბი (მესტია, ეცერი, ისკარი), სამანქანო გზის ზემოთ, სათიბ ლამამდღლწრს დასავლ. სათიბ თეტელწნი-მდე; ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ. 1969 წელი.
- აფწნი (2)** – სათიბი (მესტია, ცხუმარი, მაგარდელი, ისკარი, ეცერი), ს. მაგარდელის ზემოთ, სათიბ ნაქორს სამხ. (ზემოთ); ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. 1969 წელი.
- აფხდწწარ** – გზა (მესტია, მულახი, ზარდლაში), ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. ტყე ლექუტა რადან სოფლამდე სამარხილო გზა; ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი 32 წ. 1971 წელი.
- აფხწარ ნაშდუხ გორწგ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ჭუბერი, ყარი), მთა შატლურას ჩრდ. მიმართულებით, სადაც გზა თეთნაშერასა და დეურას უერთდება. მაღლობია, დაახლოებით 1780,5 მ. შიშველი სამოვარიცაა, სათიბიც. კვალი ნამარხისა არ ჩანს. მდ. თეთნაშერასა და მდ. დეურულას შორის; გივი მეზას ძე სებელიანი, 30 წ. 1970 წელი.

აფხზარე ნენზილდარ – სამოვარი (მესტია, ნაკრა), ნაკრას მარჯვენა კალთაზეა, სამოვარ ჟანტურ ჭალას ჩრდ.-აღმ. ნენზილდარ (სოჭი) ხაგხ, გზას მიმავალი აფხაზების სადგომი ყოფილა; ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57წ. 1969 წელი.

აფხტერიშ – ყანა (ლენტეხი, ჟახუნდერი, ლემზა-გორი)

აქიმშა მუყტამ – ნაკომპარი (მესტია, უშგული, ჩაჟა-ში), ს. ჩაჟაშია, ჟიბეფაში, კედლები მთელი აქვს, სახურავი და შიგნითა მხარე-არა. ნიჟარა-ძეებისაა; ლუტა ნიკოს ძე ნიჩარაძე 24 წ. 1971 წელი.

აქნი დაბი ლელოდ – ლეღე (ლენტეხი, ჩოლოური, ბუ-ლეში); ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ. 1978 წელი.

აქნი დაბ – ყანა (ლენტეხი, ჩოლოური, ბულეში), ს. ბულეში, ვინძე აქნის ყანა; ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ. 1978 წელი.

აქსენტი მურყტამ (იხ. ხორგუანშა მურყტამ) – კომ-კი (მესტია, იფარი, ნაკიფარი), ს. ნაკ-იფარის ტერიტორიაზეა, აქსენტი პირველისაა ამჟამად, ადრე ყოფილა გულბანების; ლეკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ. 1971 წელი.

აყაროლ – ყანა (ლენტეხი, ჩიხარეში, მახაში); რ. მ. ჭელიძე, 1976 წელი.

აშილდ – სახნავი (ლენტეხი, ჟახუნდერი, სასაში). მიტუშა ვასილის ძე ონიანი, 41 წ. 1974 წელი.

აშილდამ – სათიბი (ლენტეხი, ჩიხარეში, მახაში). რ.მ. ჭელიძე, 1976 წელი.

აშირყერ მაცხტარ – ეკლესია (მესტია, უშგული, მურყმელი), ს. მურყმელის სამხ. აღმ. ნაწილში დგას მაცხოვრის ეკლესია; ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971 წელი.

აშლან – სახნავი (ლენტეხი, ლასკადარი); ბ. დ. გუ-გავა, 24 წ. 1974 წელი.

აშნაშ – სამოვარი (მესტია, ხალდე, ბაიარი); გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ. 1974 წელი.

აშხანაშ – სათიბ-სახნავი (ლენტეხი, ჟახუნდერი, სასაში), ს. სასაშშია, მდ. ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე, მიტუშა ვასილის ძე ონიანი, 41 წ. 1974 წელი.

აშხაშურ – ლეღე (ლენტეხი, ჩიხარეში, ახალშენი), ცხენის წყლის მარჯვ. შენაკადი, მოედინება მახე ლახულიდან, ახალშენში ჩამოედინება; მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974 წელი.

აშხან – სათიბი (მესტია, მულახი, ჟაბეში), ს. ჟაბე-შის სამხ.-დასავლ., ჟაბე ლახვის დასავლ. ვაკე ადგილია, ზაგზრზეა; ივანე გედის ძე კახიანი, 83 წ. 1971 წელი.

აშგლდ – ტყე, გზა (მესტია, უშგული, მურყმელი), ს. მურყმელის სამხ.-დასავლ. ენგურის მარცხ. სამარხილო გზა გადის, არყნარი ტყით; ნუცა ანტონის ასული ნიჟარაძე, 62 წ. 1971 წელი.

აშგლდ-ჰოკერ – არყნარი (მესტია, უშგული, მურ-ყმელი), მურყმელის სამხ. დასავლ. ენგურის მარცხნივ, სამარხილო გზაა, არყნარი ტყით; ნუცა ანტონის ასული ნიჟარაძე, 62 წ. 1971 წელი.

აშნარ – უბანი (ლენტეხი, ბაბილი), ბაბილის ერთ-ერთი დასახლება, ლიპარტელიანებისა და ქურასბედიანების; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974 წელი.

აშნარ (იხ. მაცხტარ-ლამზერ) – ყანები (ლენტეხი, გულიდა), ს. გულიდაშია მაცხოვრის ეკლესი-ის მიდამოები; მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ. 1974 წელი.

აშტილდ – სათიბი (ლენტეხი, ჩოლოური, ჭველიე-რი), ზედა ჭველიერშია, მოედინება თბილი წყალი; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს.ს. მუკბანიანი 46 წ. 1976 წელი.

აჩხმათრე მურყტამ – ნაკომპარი (მესტია, ფარი), ამჟამად სახლი დაუდგამს აკაკი ნარსავიძია. დაუნგრევიათ დადემქელიანებს, რადგანაც მათ კომპზე მაღალი ყოფილა, ცენტრშია; გურმაჩ ალიმურზას ძე რეზესიძე 65 წ. 1969 წელი.

აჩინ – სახნავ-სამოვარი (ლენტეხი, ჟახუნდერი, სა-საში), ცხოვრობენ გულბანები; მიტუშა ვასი-ლის ძე ონიანი.

აგ – უბანი (მესტია, იელი, იფარი), ს. იელიშია, და-სახლების სამხ.- დასავლ. უბანი, ეკლესიები; თარინგზელ, ძულეშში, ჯგერაგ, ლამწრია; რე-ჯიბ ვარლამის ძე ხვიბლიანი, 38 წ. 1972 წელი.

აგა შოგ – ხიდი (მესტია, იელი, იფარი), ენგურზეა ხიდი აციდან სათიბებისკენ; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972 წელი.

აგა ლახულდ – სამოვარი (მესტია, იფარი, იელი), ენგურის ხეობის მარცხენა კალთაზეა, მთა ლეშნიერიშია; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972 წელი.

აგვლდი – ყანა (მესტია, იფარი, იელი), ს. იელიშია, ენგურის მარჯვ. მხარეზე, აცის აღმ, ვაკე ადგი-ლი; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972 წელი.

აგვლდი რიყ – რიყე (მესტია, იფარი, იელი), ენგუ-რის მარჯვენა სანაპიროს რიყე, უბან აცში; იო-ნა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972 წელი.

- ადი** – უბანი (ლენტეხი, ჩოლური, მუწვდი); გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978 წელი.
- აწოლირ** – მწვერვალი, (მესტია, ხალდე), მდ. ხელედურას მარცხ. კალთის კლდე-მწვერვალი, ზვინისებური; რ. დ. ჩანქსელიანი, 27 წ. 1974 წელი.
- აჭაფარა** – კლდე (მესტია, ჭუბერი), მდ. დალწრის დასაწყისის ზემო კლდეებში სანადირო კლდეა.
- ახალდაბ** – ყანა (ლენტეხი, ჟახუნდერი); შამილ სპირიდონის ძე ონიანი, 55 წ. 1980 წელი.
- ახალშენ (2)**– (მესტია, ბეჩო, დოლაჰსვიფ), ს. ბაგვდანარის სამხ. მოსაზღვრე ახალი სოფელი. გამოსახლებულნი არიან ს. გულიდან, ხოვრობენ: გომუანები, კვიციანები, ხავთანები; აღმით ჩამოუდის მდ. თუთენე ლიც// გულაჰ ჭალა, მარჯ. მხრიდან – ფერმა; კატი გიორგის ძე გომუანი, 42 წ. 1969 წელი.
- ახალშენ (იხ. დოლაჰსვიფ)**
- ახლაუშერ მურყუამ** – ნაკომკარი (მესტია, ფარი), სოფლის ცენტრშია, ძირი დარჩენილია, გრიშა ნარსავიძეს მის გვერდით სახლი აუშენებია; გურმაჩ ალიმერზას ძე რეხესიძე, 65 წ. 1969 წელი.
- ახო** – სახნავი (ლენტეხი, ცანა);
- ახსანბეგიშ ნაკ** – საბალახო (მესტია, ეცერი), ს. ეცერის საზაფხულო სამოვარი მთა, სამ. მთა გემლწარიშ ნაკ-ის აღმ. ნაკარვებია, ვაკე, ვინმე ახსანბეგის ყოფილა; აკაკი სორეხის ჯე აფრასიძე 66 წ. 1969 წელი.
- ახსანბეგიშ ნაკ (იხ. ახსანბეგიშ ნაკ)**– ვაკობი (მესტია, ეცერი), აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969 წელი.
- ახში ჯგჯრუგ** – ნასაყდარალი (მესტია, მულახი, ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის დასახლ. ჩრდ. სათიბ ლამპრწნიში იყო, ამჟამად ნანგრევებია. სალოცავად ეხლაცაა გამოყენებული, გიორგობის თვეს (ლიგერგის); არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ. 1971 წელი.
- ახელშენ** – სოფელი (ლენტეხი, ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშის ჩრდ. საკმაოდ ძველი დასახლებაა. ცხოვრობენ ნემსაზეები, ფერცულიანები, აბაშიძეები, ნიჟარაძეები, ნიბჩვიანები. დგას ეკლესია მამუნა, დაცულია ხატებიცაა, ლაშხურის მარჯვენა მხარის ფერდობზე; ასტერ ჭელეშის ძე ნემსაძე, 48 წ. 1974 წელი.
- ახუარ** – სათიბი (ლენტეხი, ჩიხარეში, შგედი), ს. შვედში, ბუჭვშერის ტერიტორიაზე, ნახოვარია, განაწმენდი; ქ. მ. გაბიანი, 49 წ. 1976 წელი.
- აჯამეთ** – სათიბი (ლენტეხი, ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშია, ახალშენის მხარეს; ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981 წელი.
- აჯამეთილ** – სათიბ-სამოვრები (ლენტეხი, ჩიხარეში, მელე).
- აჯერმა** – უბანი (მესტია, ლანჩვალი), ლანჩვალია, გომთელიანების საგვარეულო თემი, დგას კოშკი – აჯერმა მურყუამ; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972 წელი.
- აჯერმა მურყუამ** – კოშკი (მესტია, ლანჩვალი), ლანჩვალია გომთელიანების საგვარეულო კოშკი; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972 წელი.
- აჯდერმა ცხეკ** – ტყე (მესტია), რახა ცხეკის ერთი ნაწილი, პატრონობდნენ გომთელიანები, აეროპორტის სამხ-დასავლ; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972 წელი
- აჭანი** – ნიგვზნარი (ლენტეხი, ჩიხარეში, მელე), სოფ. მელეში ფერდობზე ნიგოზის ხეა გაშენებული. ძამუ ლავრენტის ასული ნემსაძე, 50 წ. სამსონ გიორგის ძე ონიანი, 54 წ. 1980 წელი.
- აჭლათარ** – უბანი (მესტია, ლატალი, მაცხვარიში), სოფ. მაცხვარიში, სწრქშას ნაყარია. გირგვლიანების საგვარეულოს სამმო. გ. გ. მაცხვარიში, 64 წ. 1973 წელი.
- აჭლათმა ტუთიბ** – ხევი (მესტია, მულახი, არცხელი), ს. არცხელის სამხრეთით, მდ. მულხურას მარცხ. შენაკადის ხეობა. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971 წელი.
- აჭრწ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ლატალი, შყალერი). მთა მეხერის აღმ. ლაჭუწრის მთის სამხ. სწაშის ყტიმბის სამხრეთით. გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ. 1973 წელი.

ჰ

- პესანი** – ყანა (ლესემა, ხელედი), ს. ლესემაში ვენახებიცაა. ა. ს. გაზდელიანი, 36 წ. 1974.
- პესანიღ ლელა** – ლელე (ლესემა, ხელედი), ლესემაშია, აბესანში ჩამოდის. ა. ს. გაზდელიანი 36 წ. 1974 წელი.
- პესანი** – ყანა (ფაყი, ხელედი) ს. ლეკუდარემის დასავლეთით. გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ. 1974
- პბრეგილ** – კლდე (ლესურცხილა, ხაიში), მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, მეჩხერტყიანი კლდეა, გზა გადის, მის თავზე ჯარჯკა, ადამიანის ბილიკია მხოლოდ. საქონელი ვერ გადის, გზა ჰველეთონასა და ტყაბედნიერს შორის. რომანოზ მუხას ძე ჭკადუა, 74 წ. პენსიონერი, 1970 წელი.
- პბრეგილ ლარალ** – საბალახო (კახური, მესტია), კახერშია, ტყრბაზის აღმოსავლეთით. ადრე სათიბი იყო. თედორე ბარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972 წელი.
- პბი ნამწყაღ** – კლდე (კაერი, ლენჯერი), ს. კაერის ჩრდილოეთით, აბი მერლანის ჩამონავარდნი კლდე. დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973 წელი.
- პდგიში ჩაჭი ნამყაღ ტუბი** – ხევი (მესტია, ლანჩვალი). პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ.
- პზვი** – სამოვარი (მესტია, ბეჩო, ტეგბიში), შერეული ტყის მასივი მთა ჰერენდას მარცხენა მხარეზე, „პზვი“- გაუგებარია. რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ. 1969 წელი.
- პმადიშერალ** – უბანი (ლენტეხი, ხოფური, ნანარი), სოფ. ზედა ნანარშია ქურასებდიანების საგვარეულო ერთერთი შტო; ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974 წელი.
- პმერზარე დაბარ** – ყანები, უბანი (მესტია, ჭუბერი, ლახამი), მდ. ლახამის მარჯვენა მხარეზე, ჩუზბე ლახამის დასავლავლეთით კალთაზეა ტერასა, სადაც 1 მოსახლე ცხოვრობს პმერზარეხესიძის შთამომავალი; ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ. 1970 წელი. **პმერზარე ჭოდარ** – სამოვარი, (მესტია, ჭუბერი, ლახამი), მდ. ლახამის მარჯვ. მხარე, ჩუზბე ლახამის დასავლ. პმერზარე დაბარის ზემოთ, ქვემოთ შესველი, აქა-იქ ხეები, ზემოთ წიწვნარი, დამრეცი კედელი, პმერზარეხესიძის სახელობის; ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ. 1970 წელი.
- პნგურანი** – სათიბ – სახნავი (მესტია, ცალერი), ჩ. ცალერის სამხ-დასავლ., ტუბირას მარჯვნივ,

მოვაკო ადგილია, ჩრდ. მხარე სამოვარია, ფერდობია; ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარმიანი, 58 წ. 1969 წელი.

პნგურანი (2) – სათიბი (მესტია, ნაკი, კირჩხულდაში, ცალერი), სოფ. კირჩხულდაშის სამხ-დასავლ., სათიბ ლატყულას ჩრდ-აღმ., მოფერდო ადგილია, შიგა და შიგ ხილნარია; თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969 წელი.

პნთიოზიშ ნაშიხუ – ნიგვზნარ-მუხნარი (მესტია, ხაიში, ეჩხე ხაიში), გაღმა ხაისში, მოვავიშ ნაშიხუის ქვემოთ, დასავლეთით. ქვედა ნაწილი ნიგვზნარია, ზემოთ მუხნარი და ფოთლოვანი ტყეა აქა-იქ; **პნთიოზ (ბიუ)** ჭკადუას წინაპრების ნამწვი ადგილი. დაუწვავთ, რადგანაც დიდი ტყე ყოფილა. ფერდობი ადგილია, თავზე მერყევი კლდეა, ჩამოდის ქვა; ნაგაშა ემეხას ასული ჭკადუა, 44 წ. 1970 წელი.

პნილ – უბანი (მესტია, ნაკი), ნაკის სას. საბჭოში შემავალი, მდ. ნაკრას მარცხ. მხარის საცხოვრისი, სულ 3 ოჯახია – ვიბლიანები, სუბელიანი, ცინდელიანი. სიძველის ნიშანი არ ატყვია; ვასილ ბერნაყის ძე ქალდანი, 58 წ. 1969 წელი.

პნსიანიშ ფოქ – (მესტია, ნაკი), გამოქვაბული, მდინარე ნაკრას მარჯვენა კალთაზეა, სამოვარ მთა გუბირკშერის ძირში. დგას დიდი ქვა, რომელშიც 10 კაცის თავშესაფარი გამოქვაბულია, გვერდით წყალი ჩამოდის, ვინმე ანსიანის გამოქვაბული; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969 წელი.

პნსანი – ყანა (მესტია, ლახამულა), საცხოვრისი ნოდაშის სამხ. სახლებს ქვემოთ მდ. ენგურისკენ; გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969 წელი.

პნქერანი – სამოვარი (მესტია, ცხუმარი, ლაბსყალდი), წიფარ ზაგარს დასავლეთით, სამოვარ უოლანის თავზე, წიწვნარ ტყეშია; ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ. 1969 წელი.

პნლზა ლამზერ – ფიჭვნარი (მესტია, იფრარი, კალა), ს. იფრარის ჩრდ-დასავლ. ფიჭვნარი ტყეა წმინდა. შიგ მინდორია, სადაც ალბათ სალოცავი იყო; გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ. 1971 წელი.

პნვგლ – ტყე (მესტია, ეცერი, ბარშ), სოფლის დასავლ. ლალქანის ტყეს აკრავს დასავლეთით ტყე; წიფელა, თხმელა; შალვა ამას ძე გურჩიანი, 78 წ. 1969 წელი.

პნვგლ (2) – სათიბი, ტყე (მესტია, ფარი, სვიფი),

- მდ. ჯენის ზემოთ მარჯვნივ, ტყე ნაშინების ჩრდ. ტყეცაა ფოთლოვანი და სათიბებიც; იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი, 69 წ. 1969 წელი.
- წათეგი ლარე** – სათიბ-სახნავი (მესტია, ეცერი, უსგვირი), უსგვირშია, ჭალაშ მარცხ. მხარეზე. გვარი არ ახსოვთ, ამჟამად მესტორ გურჩიანისაა; ა. ბ. გურჩიანი 65 წ. 1973 წელი.
- წასი** – სახნავი (მესტია, ლენჯერი, ნესგუნი), ფუშყერის მარჯვენა მხარეზე. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972 წელი.
- წპრილ** – სათიბი (მესტია, ბეჩო, გული), ს. გულის აღმოსავლეთით მდებარე ქედი (ზეგანი), ლაკარას ზემოთ, საზღვარი ბეჩოსა და ლატალის ჩრდილოეთით, უშბის სამხ-აღმო. მთების კვანძის დასაწყისი. სამხრეთით შერეული ტყე აკრავს; ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ. 1969 წელი.
- წყენ** – სამოვარი მთა (მესტია, ლახამულა, ივარი), მდ. იფრიმ ტუბის მარცხენა შენაკადების თავზე, ალპურ ზონაშია, ტყის ზედა ზონაში, დგას კარვები; სეითბე უმარის ძე ჭკადუა, 66 წ. 1970 წელი.
- წრგილწრე** – სათიბი (მესტია, მულახი, არცხელი), ს. არცხელის დასახლების სამხ-დასავლ. ფერმის შენობებია, მდ. მულხურას მარჯვ. მხარეს; ერმალო ცისყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ. 1971 წელი.
- წრგილწრწლ** – სათიბები (მესტია, მულახი, ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის სამხ-დასავლ., სამანქანო გზის ქვემოთ; არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ. 1971 წელი.
- წრიმიმ ტუბილდ** (იხ. ლემდარა) – ხევი (მესტია, იდლიანი); დავით ფუთარის ძე ცალანი 92 წ. 1970 წელი.
- წრჩილდწმ** – სამოვარი (ლენტეხი, ჩოლური, მამი), ს. მამის ჩრდ. აღმოსავლეთი; ბ.გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978 წელი.
- წრჩილწმერ** – უბანი (მესტია, დგს), ნაურეზ ანსიანის სამოსახლო ადგილი, არჩილის შტო; იესებ სემას ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970 წელი.
- წრჩილწმერ** (იხ. შოთაშერდიზი)
- წრჩილწ მურყტამ** – კომკი (მესტია, ივარი, ჰადიში), ს. ჰადიშია, არჩილ ქალდანისა; მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971 წელი.
- წრჩილწმ ლაგარდვიმ** (იხ. კოსდწმ ლაგარდვიმ)(მესტია, ხაიში) – საკარტოფილე მთა ჯიქერში; მიხეილ ქერექის ძე ჭკადუა, 59 წ. 1969 წ.
- წრჩილწმ ლაკრწტი** – იხ. კოსდწმ ლაკრწტი (მესტია, ხაიში), მიხეილ ქერექის ძე ჭკადუა, 59 წ. 1969 წელი.
- წრჩილ წაკწრ** – ყანები (მესტია, ხალდე, ზემო ხაჩეში); რ. დ. ჩანქსელიანი 27 წ. 1974 წელი.
- წრჩილწ დაბ** – ყანა (მესტია, ხალდე, ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, უტეხურის ტერიტორიაზე, ვინმე არჩილ ყოფილი ყანა; ნ. ნ. ჩანქსელიანი 25 წ. 1974 წელი.
- წცხიმ წაგწრ** – ზეგანი (მესტია, ცხუმარი, ტვიბერ-ლეზგარა), წცხიმ ღწრს ზემოთ; მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ. 1969 წელი.
- წცხიმ ღწრ** – ტყე (მესტია, ცხუმარი, ტვიბერ-ლეზგარი), ს. ტუბერის თავზე, ტუბერსა და ლეზგარას შუა, ტყის მასივი, მშრალი ღარი; მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ. 1969 წელი.
- წჭტიფ** – სოფლის მოედანი (ლენტეხი, მელურა), ს. მელურაშია, დგას რამდენიმე ცაცხვი, როგორც ჩანს ადრე საკულტო დანიშნულების იყო; ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ. 1974 წელი.
- წწმწრ** (იხ. წწრმ) – სახნავი (მესტია, მულახი, ჩვაბიანი), არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ. 1971 წელი.
- წწრმ** – სახნავი (მესტია, მულახი, ჩვაბიანი), არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ. 1971 წელი.

ბ

- [ბ] **პაპანი** – სათიბი (მესტია, ხოსრარი, ფარი), ს. ხოსრარშია, ფერმის ჩრდილოეთით, ხილნარი, ბაპანი ხაგანხ. [ბ] პაპანი < ბაპანი. სვიმონ აზნაგეფის ძე ჩხვიმანი, 59 წ. 1969.
- ბაბა ანტუტე ქაბე გორგ** – ქედი (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), უედრგლას მარჯვ. კალთის წიწვნარი ქედი, მდ. ნერლტუდსა და ნამსგალეთუბ ტუბის წყალგამყოფი. აღწევს ყვლბადას მთამდე. ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ. 1970.
- ბაბა გაბრიელი დაბ** (იხ. ჩუბე დაბ – ქვ. ვედი).
- ბაბა გოჯრ მუყტამ** – კომპი (მესტია, ჩაჟაში, უშგული), ს. ჩაჟაშია, კლდეზე დგას კომპი-სახლი (დიდი მოცულობისა), 3 სართულიანი. ეკუთვნის ლეონტი ნიძარაძეს. ეჩხეფაშია. ბაბუა გოჯის (ნიჟარაძის) კომპი; ლუტა ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ. 1971.
- ბაბდში ჩაჟი ნამყად** – ფერდობი (მესტია, ლანჩვალი), აეროპორტის ჩრდ. ნესგა ლახუშია. ფერდობი, საიდანაც ჩამოვადნილია ბაბდი რატანის ცხენი. პირიბე ქელეჩის ძე ნიგურიანი, 33 წ.
- ბაბილ** – სოფელი (ლენტეხი), ლენტეხის რ-ში შემავალი სოფელი, ლენტეხის სოფ. მდ. ცხენისწყლის ორსავე კალთაზეა გაშენებული, ჟიბე ბაბილ მდინარის მარჯვ. მხარეზე, ჩუბე ბაბილ მდინარის მარცხენა მხარეზე; რევაზ ბეგლარის ძე ქურასბედიანი, 22 წ. ნიკო ბეგლარის ძე ქურასბედიანი, 33 წ. რობიზონ ბეგლარის ძე ქურასბედიანი, 28 წ. 1974.
- ბაბილნამ** – სამოვარი (მესტია); ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- ბაბლინე მოლ** – ყანა (ლენტეხი, ბაბილი), ჩოლშურას მარცხენა კალთაზე; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- ბაბში ღარილწ** – სამოვარი (სიდიანარი, ლატალი), ს. სიდიანარის ჩრდ. პატარა ღარებია; ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ. 1973.
- ბაბშია ფოქ** – გამოქვაბული (მესტია, ნაკი), მდ. ნაკრას მარცხენა კალთაზე, ტყე ბაბაშის აღმ. დიდი გამოქვაბულია, 200 კაცის დასატევი, შიგნითაა წყალიც, თომიცაა შიგ, ფუნთქირი ხაგ ბამბაშალ. გადმოცემით: ვინმე მონადირე ყოფილა შიგ ნანადირევით, მოსულა დევი (სინონიმია ბაბა) ბანჯგვლიანი ყოფილა და იმას აკეთებდაო, რასაც მონადირე. მონადირეს ტანისამოსზე ცეცხლი მოუდვია, – დევსაც, რომელსაც მოჰკიდებია და დამწვარაო; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- ბაბში დაბ** – სამოვარი (მესტია, იელი, ივარი), ს. იელიში, ჩუბე უბანშია მრლაშს ქვემოთ; რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. 1972.
- ბაბა დაბგლდ** – ყანა (მესტია, ქვ. მარდი, ჭუბერი), ს. ჩუბე მარდის შუაში, სოფლის გზის ზემოთ აღმით. „ბაბუას პატარა ყანა“. ვასიკო მუხას ძე ჩხეტიანი, 40 წ. 1970.
- ბაბა მოლ // თემრაზი მოლ** – სათიბი (ლენტეხი, ლასკადარი), მდ. ლასკადურას მარჯვენა მხარეზე, გუგავა თემრაზის ყოფილი სათიბი და სახნავი; ბ. დ. გუგავა, 24 წ. 1974.
- ბაბა მოლგლი დი** – ყანა (ხარაში, ხელედი), ს. ხარაშია, მოლარშია, პატარა ახოა (საშ. სიდიდისა, სხვა მოლებთან შედარებით), „ბაბა“ ვინ იყო, არ ახსოვთ; ე. ს. გვიდიანი, 24 წ. 1974.
- ბაბა ნაყარა** – უბანი (ლენტეხი, გვიმბრალა, რცხმელური), ს. გვიმბრალაშია, მუსელიანი უნდა ყოფილიყო; გ. ა. მუსელიანი, 1976.
- ბაბაშ** – ტყე (მესტია, ნაკი), მდ. ნაკრას მარცხენა კალთაზე სოჭნარი ტყე (1: 200000). ბაბაშ ნამგენ ლემარ (დევი = ბაბა), აღმ. არის დიდი გამოქვაბული ბაბაშია ფოქ; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- ბაბაშ დაბგლდ** – სათიბი (მესტია, ქართვანი, ბეჩო), სათიბ ლაჭლტერის დასავლ. სამანქანო გზის ქვემოთ, სათიბ ჰელდერს აკრავს, სათიბი ყოფილა ვინმე ბაბასი; გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ. 1969.
- ბაბაშ ლარა** – სამოვარი (მესტია, ტობარი, ხაიში), მდ. ორმელეთის მარცხენა მხარეზე, ვაკე ადგილი, ირგვლივ წიფლნარია, ნაბაჟ ლი, საზაფხულო სამოვარია, ვინმე ბაბას („ბაბუა“) სახელზეა დარჩენილი. მოედინება ბაბაშ ტუბი, მდ. უორმელეთის მარცხენა შენაკადი; ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970.
- ბაბაშ ნაქორ** – ნასახლარი (მესტია, ზ. მარდი, ჭუბერი), ს. ჟიბე მარდის ჩრდ. მთა ტობულდარისკენა გზაზე, ლანხუწარის გზაზე ჩხვიმიან იმთ – ბაბას ჰქონია ხის მრგვალი სახლი. დელე ადგილია, სამოვრებია, იმის ზემოთ ნაშხიბ არის, სამოვარია, მრავლადაა მოცვი და იყენებდნენ სათიბად; ბუჟლუ რაჟდენის ძე გურჩიანი, 38 წ. 1970.
- ბაბაშ ტუბი** – ხევი (მესტია, ტობარი, ხაიში), მდ. ორმელეთის მარცხენა შენაკადი, მოედინება

- ბაბაშ ლარადან (სამოვარი), ტყეა, ზემოთ ხრამიცა; ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970.
- ბაგელდ** – სამოვარი (მესტია); ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- ბაგრტი ლწრილ** – სათიბი (ნასახლ. სგობულდი, ლატალი), ნასახლარ სგობულ-შია. ბაგრტი ჩურგულიანის ყოფილი სათიბი (ამჟამად დაღმ. ცხოვრობენ); მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ. 1973.
- ბაგრტი ლჭქემა** – სათიბი (ხაჩეში, ხელედი), ს. ჟიბე ჯაჩეში. რ. დ. ჩანქსელიანი, 27 წ. 1974.
- ბაგრტი მოლ** – სამოვარი (ხურაშვილი, ხელედი), ჯურაშვილის მხარეში, ბაგრატ ჩანქსელიანის ყოფილი ახო; ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ. 1974.
- ბაგტდანწრ** – სოფელი (მესტია, ბეჩო), ბეჩოში შემავალი სოფელი, აღმოსავლეთით ჩამოუდის მდ. გულწ ჭალწ. რამდენიმე ოჯახით, ჩრდ-ით დაღმრეცი კედელი ესაზღვრება, სამხ. – ახალშენი; ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ. 1969.
- ბაგტდანწრთეშ შუკუტ** – გზა (მესტია, ბაგვდანარი, ბეჩო), სამანქანო გზა ს. მაზერიდან ს. ბაგვდანარისკენ. გადის სკოლასთან, მიემართება აღმ. ს. გულისკენ. ს. ბაგტდანწრ-ისკენ მიმართულებისა გამო, სოფლის გზაა; ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ. 1969.
- ბაგტდწნი ლახუტ** – სამოვარი მთა (მესტია, ბაგვდანარი, ბეჩო), ს. ბაგვდანარის ჩრდ., ლეგგების ზემოთ. ბაგტდწნი (?)-ს მთა; ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ. 1969.
- ბადალა შური ღელა** – ღელე (ლენტეხი, ბაბილი), მდ. ჩოლშურის მარცხენა შენაკადი. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- ბადალა-შურ** – სათიბ-სამოვარი მთა (ლენტეხი, ბაბილი), ალპ. ზონა ბაბილის სამხ-აღმ. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- ბადალაშური შუკუტ** – გზა (ლენტეხი, ბაბილი), მთა ბადალაშურისკენა სამარხილო გზა; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- ბადალწშ** – სათიბი (ჩოლური, ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერის მთაში; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.
- ბადგერე დაბწრ** (იხ. ბადგერწრ).
- ბადგერე ლაროლ** – სათიბი (მესტია ზ. სგურიში, ჭუბერი), ს. ჟაბე (ჟაბე) სგურიშ-შია ჩრდ-ით, ვაკე ადგილია, შიგა და შიგ თხილწარი, ბადგერე ცინდელიანის ყოფილი სათიბები. ამჟამად მის შვილს ეკუთვნის. „ბადგერე-ანთ სათიბები“; ნინო ბიმურზას ასული აფრასიმე – გაღრანი, 70 წ. 1970.
- ბადგერე ნაკვლდ** – სათიბი (მესტია, სგურიში, ჭუბერი), ს. ჟაბე სგურიშშია. ბადგერე ცინდელიანის (მკვდარია) კუთვნილი ყოფილა. ამჟამად ცხოვრობს როზან ცინდელიანი, მაღლობზეა, ფედობზე ვაკე ადგილი, ტერასულია; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიმე, 18 წ. 1970.
- ბადგერე ყაფ** – სათიბი (მესტია, სგურიში, ჭუბერი), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მხარეზე, ს. ჟაბე სგურიშშია, სათიბია ბადგერელების ზემოთ, ტყეშია შიშველი სათიბი; ბადგერე ცინდელიანის ყაფ „ტყეში შიშველი ადგილი“; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიმე, 18 წ. 1970.
- ბადგერე ჳღგი** (იხ. ბადგერწრ).
- ბადგერწრ** – ყანები (მესტია, სგურიში, ჭუბერი), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მხარე, ს. ჟაბე სგურიშშია, ბადგერე ცინდელიანის კუთვნილი ყანები. „ბადგერაანთ ყანები“; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიმე, 18 წ. 1970.
- ბადიგერიშ ჭუტედ** – სამოვარი (მესტია, ლარილარი, ჭუბერი), ს. ჩუბე ლარილარის დასაწყისში, მდ. მარლელას მარჯვენა, ცხოვრობენ ბადგერე ცინდელიანის შთამომავალნი. ფერდობი ზემოთ, საცხოვრებელი მინდორი; აღმაცგირ ისლამის ძე ქალღანი, 65 წ. 1970.
- ბადიგერიშ ჳღგი** (იხ. ბადიგერწრ).
- ბადიგერწრ** – უბანი (მესტია, ლარილარი, ჭუბერი), მდ. მარლელას მარჯვ. მხარეზე, ლარილარის დასაწყისში ცხოვრობენ ბადიგერე ცინდელიანის შთამომავალნი. ვაკე, სახწავ-სათეს-ხილწართ; აღმაცგირ ისლამის ძე ქალღანი, 65 წ. 1970.
- ბადიშ ღწრ** – ღელე (მესტია, ხაიში), ბექსოლწშ ნალგენსა და ლაღრალწშ ზაგწრს შუა, მდ. ენგურამდე (შუწნიშ ჭალწთეისგა), მოედინება წყალიც დაახლ. პატარა წისკვილის საკმარისი, ზემო ნაწილი უფრო შიშველი ადგილებიც აქვს, წიწვწარიც, ქვემოთ შერეული ტყეა; სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ. 1970.
- ბადრა** – სათიბი (მესტია, ღვებალდი, ცხუმარი), ს. ღუბეღალღშია, სათიბ ჭიბილდ აძევს ქვემოღან (ჩრდ.); მიშა ილოს ძე გერღიანი, 39 წ. 1969.
- ბადრიღ ლალციღრღლ** – სამოვარი (შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედში. ლელციღრი ჩანს, ვინმე ბადრის სახელობის; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.
- ბადრიშა მოლ(არ)** – სათიბები (ჩოლური, ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, მუკბანიანების; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. 1976.
- ბადრიშერალ** – უბანი (ჩოლური, ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, მუკბანიანების საგვარეუ-

- ლო; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.
- ბადროშა რიყ** (იხ. რიყი დაბ).
- ბადრშ** – ტყე (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში, ფოთლოვანი ვინმე ბადრის კუთვნილი.
- ბადღტე მურყტამ** – კოშკი (მესტია, ადიში, ივარი), ს. ჰადიშშია, ბოდლო ქალდანისა; მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971.
- ბადგგერე ჩუბე ზენარ** – ჭუბერის ცენტრი (მესტია, ჭუბერი), მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარე, ცენტრის ჩრდ. გაყოლებით, არის სატყეოს სახერხი ქარხანა, საავადმყოფო, კლუბი, მოსახლეობა, მაღაზიები, რუსთა სასაფლაო, ბადგგერე ცინდელიანის კუთვნილი ყოფილა; ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ. 1970.
- ბადარ** – სამოვარი (მესტია, ფალედი, ფარი), ს. ფალედის ჩრდ. მხრისკენ, გზა სირხაუში ნენძის ჩრდ.-აღმ., ჩავარდნილი ადგილია (დეყუ ადგილი). მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.
- ბადარიშ ლაჯრებარ** – კლდე (მესტია, ღემდერი, ფარი), მდ. ღემდრელას მარცხენა კალთაზე, სათიბ-სამოვარ ლაბგუნის ჩრდ-დასავლ. ტყეა – წიწვნარი, ფოთლოვანი (თხილის, არყის...). ლაჯრებარ „ჩაფლარე ლაღვი“ – ჯგრპ გოგირდოვანი ნივთიერებაა, უღებენ ტყავის შესაღებად; ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ. 1969.
- ბადრ მოლარ** – სამოვრები (ლენტეხი, ჩოლური, მამი), ს. მამის ჩრდ-აღმ. ნახოვარი ბადის; ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978.
- ბადტეშ ლარა** – ვაკობი (ხევრა, ლახამულა); ვ. მ. ჭკადუა, ლახამულა, 30 წ. 1973.
- ბადტეშა** – უბანი (ლახირი, მულახი), ს. ლახირის ცენტრალური ნაწილი, იოსელიანების საგვარეულოს სამოსახლო; მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ. 1971.
- ბათიშერ** – უბანი (ლენტეხი, ჩუკული, ჟახუნდერი), ს. ჩუკულის ერთ-ერთი დასახლ. უბანი. ნ. დ. გულბიანი, 26 წ. 1976.
- ბათგშერ** – ნასახლარი (მესტია, ხაიში), მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე დავაკებაა, ცხოვრობს ორი ოჯახი – ცალანი და ფილფანი. ნიგვზნარია კარგი, ზღვის დონიდან 640,0 მ. მანძილი ხოშიდან 5 კმ. ბათგ ჭკადუა (ამბოზენ: ზემამაძეები); დავით ფუთარის ძე ცალანი, 92 წ. 1970.
- ბათგშერ** – ხილნარი, ყანა (მესტია, ლეწფერი, ჭუბერი), ს. ლეწფერშია, ეზაშერის სამხ. ვაკე ადგილია, ხილნარ-სახნავ-სათესები, ბათგრ სუბელიანის მამულის სახელი; იასონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ. 1970.
- ბათგშერ ადგი** (იხ. ბათგშანი).
- ბათგშანი** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ტიტა, ჭუბერი), ს. ტიტაშია, სამხ. შემოკავებული ვაკე ადგილია, სათიბიცაა და სამოვარი, ბევრია ანწლი, „ბათგ სუბელიანის კუთვნილი“; ნოდარ თებეკის ძე ცინდელიანი, 21 წ. 1970.
- ბათრამ მურყტამ** – ნაკომპარი (მესტია, ადიში, ივარი), ს. ჰადიშშია, ბათო ავალიანისა, კოშკზე დგას მოზრდილი გგობი; მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971.
- ბათტე მურყტამ** – კოშკი (მესტია, ჩვაბიანი, მულახი), ს. ჩვაბიანშია, კარგად შემონახული, ახალი ნაგებია – დაახლ. 1915 წ., გიგანებს ეკუთვნით, ბუთუ ცოცხალია; ბუთუ დავითის ძე გიგანი, 61 წ. 1971.
- ბაკაშა** – უბანი (კვანჭიანარი, ლატალი), ს. კვანჭიანარში შემავალი ერთ-ერთი თემი, კვანჭიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი სამძო; შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973.
- ბაკაშა ლარე** – სათიბი (მესტია, ჭოლაში, მულახი), უღვირის ქედზეა, ეკუთვნის ვინმე ბაკაელებს, ამჟამად ლუხუტაშვილებს აქვთ; ალექსანდრე გელას ძე დევდარიანი, 80 წ. 1971.
- ბაკაშა მურყტამ** – ნაკომპარი (კვანჭიანარი, ლატალი), ს. კვანჭიანარშია, ძირიდაა დარჩენილი, ბაკა კვანჭიანის ყოფილი კოშკი; შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973.
- ბაკაშერ (2)** – უბანი (მესტია, ყარი, წირმინდი), ჟიბე ყარ-შია, მდ. თეთნაშერას მარჯვენა მხარეს, სამანქანო გზის ზემოთ, სათიბ-სახნავებით, ხილნარია, ნიგვზნარი; ბაკა ვიბლიანის ყოფილი მამული (ცოცხალი არაა); ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ. 1970.
- ბაკაშერ** (იხ. მზგშერ – წირმინდი).
- ბაკაშერ ნაბაუ** – სათიბი (მესტია, ყარი, ჭუბერი), მდ. თეთნაშერას მარცხ. შენაკადის გასწვრივ მდებარე სათიბი, ნაბაუ არის, საძირკველი ემჩნევა, ირგვლივ ტყეა შერეული, ბაკა ვიბლიანის სახელობის; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ბაკაშერ ტუბი** – ხევი (მესტია, ქვ. მარდი, ჭუბერი), ს. ჩუბე მარდის სამხ.-აღმ. ტყის მასივია, შერეული, ბაკა ვიბლიანის ყოფილი ტყე, დამრეცი კალთებით, „ბაკაანთ ღელე, ხევი“; ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ. 1970.

- ბაკაშერ ღარ** – სამოვარი (მესტია, ქვ. მარდი, ჭუბერი), ს. ჟიბე მწარდის აღმ. დამრეცი ღარია, ადრე ტყის დამუშავების კანტორაც იყო, ირგვლივ წიწვნარი და შერეული, მშრალი ღელე, ბაკა ვიბლიანის კუთვნილი; ბუჟღუ რაჟდენის ძე გურჩიანი, 38 წ.
- ბაკაშერ ჭუბედ** – სავარგული (მესტია, ყარი, ჭუბერი), ს. ყარის დასავლ. აღმართული ფერდობი (კედელივითაა), თესვენ გგობს (თესლითაც და წერგითაც), ყოფილა ადრე ბაკა ვიბლიანის (ცოცხალი არაა); ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ. 1970.
- ბაკაშერშანი** (იხ. კაკოშანი) – ყანა (მესტია, სგურიში), ს. ფაფალ სგურიშსა და თეთნაშერას შორის, სამანქანო გზის ზემოთ, ფერმის შენობებს ზემოთ, დასავლეთით, ბაკა ვიბლიანის კუთვნილი მამული, (ცოცხალი არაა), „ბაკანთ“; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ბაკაშერშანი** (იხ. კაკოშანი).
- ბაკაშანი** (იხ. ბაკაშერშანი).
- ბაკოი გორა** – სამოვარი (ყვედრეში, რცხმელური), ს. ყვედრეშია, კლდე კუტაცხ-ის თავზე, ბაკო ლიპარტელიანის ყოფილა; ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ. 1974.
- ბაკაშა მურყამ** – ნაკომკარები (იენაში, ლატალი), ს. სგობულდშია, დაცული არაა, ყოფილი კვანჭიანების სავარგულო კომპები, ორია; მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ. 1973.
- ბაკაშ ნაკრაჟ** – სამოვარი (მესტია, ჭერი, ხაიში), მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, შგლდერიშ ღარისა და ლეცარა ღარის შუა. ბაკა ჭკადუას საზამთრო ადგილი საქონლისათვის, ამჟამად მისი შთამომავლები წირმინდში – აქესენტი და მისი ძმების მამის; ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ. 1970.
- ბაკაშიან** – სათიბი (მესტია), აეროპორტის მიდამოშია, ეკუთვნის ხერგიანებს, გომთელანებს, (ბაკა სავ. სახელია); თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ. 1972.
- ბაკაშე ზაგარ** – ზეგანი (ლენტეხი, მახაში, ჩიხარეში), ს. მახაშია, ნაეკლესიარია, საკულტო. რ. მ. ჭელიძე, 1976.
- ბაკაშრილ** – უბანი (მესტია, ნაკი), ს. ნაკიში შემავალი სამოსახლო უბანი, ნაკრას მარცხენა მხარეზე, დასახლება კუტიცანის ზემოთ; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ. 1969.
- ბაკაშრეშ** – სათიბი (ფაყი, ხელედი), ს. მიქელშერსა და ხარაშს შორის, გვეგნიშერშია.
- ბაკაშმა მურყამ** – კომპი (მესტია, ლახუმი, ლატალი), ს. ლახუმიშია, ფირცხელანების საგვარეულოს კომპი (ბაკა სავ. სახ.), გვერდით იყო მეორე კომპი, მაგრამ დაურღვევიათ. გიორგი ანდრეას ძე ფირცხელანი, 65 წ. 1972.
- ბაკაშ ნაშყად** – კლდე, სათიბ-სამოვარი (მესტია, ბოგრეში, იფარი), ს. ბოგრეშის სამხ-აღმ., ენგურის მარცხ. კალთაზე, საზაფხულო სამოვარ მთასთან, დგას კარვები. ბაკა ქურდიანის დასამარცხი კლდე; სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ. 1971.
- ბალ** – ზეგანი (ბეჩო), ს. ბეჩოს აღმოს. ესაზღვრება ტყით (შერეული) დაფარული ზეგანი, რომელიც სკან. ენის ორი დიალექტის პირობით საძღვრად არის ცნობილი, ბზ. კილო, ბალსქ. კილო; ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ. პენსიონერი, ს. ბაგაშდანარ, ბეჩოს ს.ს. მესტიის რ-ნი, 1969 წ.
- ბალ** – ზეგანი (მესტია, ბეჩო), ს. ბეჩოს აღმ. ესაზღვრება ტყით (შერეული) დაფარული ზეგანი, რომელიც სკან. ენის ორი დიალექტის პირობით საძღვრად არის ცნობილი – ბზ. კილო, ბალსქემ. კილო. ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ. 1969.
- ბალ[დ] ჩი ზაგარ** – მესტია, ლადამი), ლექტა ლახუის ჩრდ., საბალახო ლეგუმერისკენა გადასასვლელი ქედი; დ. ს. გვარლიანი, 27 წ. 1972.
- ბალდერ** – სამოვარი მთა (მესტია, ეგერი), საზაფხულო სამოვარი მთა, (ადრე საზაფხულო სამოვარი). შედარებით უფრო დაბალი ადგილი და პირველად იქ მიგვყავს საქონელი, დგას ორი კარავი; აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969.
- ბალდიშ** – მთის სათიბები (ხელედი), ს. ხაჩემისა და ჯუდარის მთის სათიბები ჩრდ-დასავლ. მდ. მანანაურის მარცხენა კალთაზე; ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ. 1974.
- ბალდიში შუკუ** – გზა (ხელედი), ს. ხაჩემ-ჯუდარიდან სათიბებისკენა სამარხილო გზა; ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ. 1974.
- ბალეშიერ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ადიში, იფარი), ს. ჰადიშის ჩრდ-დასავლ. ჰადიშერას მარჯვენა კალთაზე, არყნარი ტყეა, წიწვნარიც ურევია; სოფრომ გიორგის ძე აველიანი, 60 წ. 1971.
- ბალყჩარ** – ტყე (ლენტეხი, ჩოლური, ხეობა), მამის ჩრდ. თხმელნარია; ი. ნ. ჯამბურძიძე, 59 წ. 1978.

- ბალყერ** – გზა, სათიბი (მესტია, ფხოტრერი, ეცერი), ს. ფხოტრერის ჩრდ.-დასავლ. თებეკრე ქურაშის გაგრძელება გემლარში სვიმამდე. თხემლნარია (ბალყერ გარ ხაგ). „თხემლნარი“; ეგნატე ამპიზის ძე ქანცლიანი, 55 წ. 1969.
- ბალყერი** – ტყე (მესტია, სვიფი, ეცერი), სოფლის ჩრდ.-დასავლ., მდ. ჳენის აღმ., სათიბ შაძდერს აკრავს დასავლ. თხემლის ტყეა, „თხემლნარი“ (?) – ბალყერ „თხელა“; აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969.
- ბალყი თარინგულ** – ნაეკლესიარი (მესტია, ჭოლაში, მულახი), ს. ჭოლაშის ჩრდ.-აღმ., ტყე ბალყი ნაკურშია, ბალყი დღეს არაა – საერთოდ კი. იქ ამჟამად მუხნარია სულ; სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ. 1971.
- ბალყი ნაკურ** – სამოვარი (მესტია, ჭოლაში, მულახი), ს. ჭოლაშის ჩრდ.-აღმ., სამოვრებია, ვაკე ადგილია, ლეგობსა და დამბირი ცხიკ-ს შორის. ბალყი დესა ხაგხ ეჩე; სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ. 1971.
- ბალყიშ** – სამოვარი (ჩოლური, მუწვიდი), ს. მუწვიდიში, ადრე სახნავები იყო. თხემლნარია. ბელყარ „თხემლა“; გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.
- ბალყარ** – სათიბები (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბეშის ჩრდ.-დასავლ. მდ. მულხურას მარჯვენა კალთა, არის ბალყარ, სათიბ ლაცგასა და მდინარეს შორის, ჭაობიანიცაა; ჟორა მუხას ძე კახიანი, 31 წ. 1971.
- ბალყარ** – სათიბები (ნასახლ. სგობულდი, ლატალი), ნასახლარ სგობულშია, თხემლნარია; მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ. 1973.
- ბალყარ** (იხ. ბალყი ნაკურ).
- ბალწი** – ტყე, სამოვარი (მესტია, ჩვაბიანი, მულახი), ს. ჩვაბიანის სამხ.-დასავლ., ფოთლოვანი ტყეა, სამოვარ გუდერეზიანის ზემოთ; არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ. 1971.
- ბალწი** (იხ. ბალწიარ).
- ბალწიარ** – ყანები (მესტია, ლემსია, ლენჯერი), ს. ლემსიაშია, სამანქანო გზის ქვემოთ, ვაკე ადგილია, სუფთაა; შ. ა. შუკვანი, 28 წ. 1972.
- ბალწანა ნაშდულუ** – სასაფლაო (ჰემკილი, ლენჯერი), ს. ჰემკილშია სასაფლაო ვინმე ბალწანისა; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ბამილ** – ყანები, ბაღი (მაცხვარიში, ლატალი), ს. მაცხვარიშის აღმ. ვაკობი, გზის ქვემოთ ხილნარიცაა; გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ. 1973.
- ბამბა სტიკ** – ქედი (ლენტეხი, რცხმელური), ლამხირის მარჯვენა მხარეზე რბილთიხიანი ადგილია; ვ. ა. ლიპარტელიანი, 1976.
- ბამბა სტიკ** – მთა-ქედი (ყვედრეში, რცხმელური), ს. ყვედრეშის მთა დიდ-ის გაგრძელება, კლდიანია ალპურ ზონაში; ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ. 1974.
- ბამლოთშერალ** – უბანი (ლენტეხი, ლექსირი), ს. ქვ. ლექსურაშია. მემველიანების ერთ-ერთი საგვარეულო თემი; კ. ე. ფურცელიანი, 34 წ. 1974.
- ბამლუდშერ** – უბანი (ლენტეხი, ყარიში), ს. ყარიშია, მემველიანების საგვარეულო თემი;
- ბამლოდ ნაშყად** – სათიბი (ლენტეხი, ლასკადარი), ლასკადურას აუზშია, ვინმე ბამლოდის (ლიპარტელიანი ?) გადანავარდნიაო; მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ. 1974.
- ბანდე** (იხ. ბანდე) – სამოვარი (მესტია, ფარი); ვახტანგ ჟემუხას ძე ნარსავიძე, 1965.
- ბანდურალ** – უბანი (მესტია, ლახირი, მულახი), ს. ლახირის დასახლების აღმ. მხარე; მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ. 1971.
- ბანჯუმ ადგი** – სამოსახლო (მესტია, ყარიში, ჭუბერი), ს. ყარიშია – ჩუბე ყარ-ში, სამანქანო გზის მარცხენა მხარეზე, მოვაკებული ადგილია, სახნავ-სათიბებით, ბაღით, ცხოვრობს ბანჯუმ ცინდელიანი; ანდრია ბიმურხას ძე აფრასიძე, 61 წ. 1970.
- ბანჯუმარ** (იხ. ბანჯუმ ადგი).
- ბანაკ** – ბანაკი (ცანა), აილამის ბანაკი „აილამა“.
- ბამბა სტიკ** (იხ. ბამბა სტიკ) (ლენტეხი, რცხმელური); მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.
- ბამარ** – უბანი (ფაყი, ხელედი), ს. ფაყის ერთ-ერთი კუთხე-სოფელი, უბანი, ცხოვრობენ ჩანქსელიანები, ბენდელიანები, ლიპარტელიანები; გულნაზი შალვას ძე ჩანქსელიანი, 20 წ. 1974.
- ბაპა ლარელ** – სათიბი (ლენტეხი, ლეკოსანდი, ჟახუნდერი), ს. ლეკოსანდში, ნაეკლესიარი არაა, მღვდლის ყოფილა; გრიგოლ ბექურბის ძე ონიანი, 50 წ., ჯუმბერ შარდენის ძე ჯანელიძე, 48 წ. 1980.
- ბაპა მილ** (იხ. ბაპა მოლ) (ლენტეხი, რცხმელური). მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.
- ბაპარალ** – უბანი-თემი (ფაყი, ხელედი), ს. ლექსეთის ერთ-ერთი დასახლ. უბანი ჩანქსელიანების გვარისა, წინაპარი მღვდელი იყო, ტვიბლედი; ე. ს. გვიდიანი, 24 წ. 1974.

- ბაპიშერ** (იხ. **ლემშახრლდ**).
- ბაპლე ლწრა** – სამოვრები (ლენტეხი), ცხენისწყლის მარცხენა დავაკებასავითაა.
- ბაპრე ლარწლ** – სამოვრები (მესტია, მურყმელი, უშგული), ს. მურყმელის სამხ-აღმ., ენგურის მარცხენა გრწნიშ-ის აღმ. ალაპური სამოვრები; ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971.
- ბაპრე ლწრა** – სამოვარი, ტყე (ლემსია, ლენჯერი), ს. ლემსიის ჩრდ-აღმ., მთა ლწლიწმისკენა გზა-ზე.
- ბაპშა** – უბანი (მესტია, ლანჩვალი), ლანჩვალშია, ნიგურნიანების საგვარეულოა, დგას ორი კომ-კი; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- ბაპშა მურყტამ** – კომკი (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბეშია, ტუბირას მარცხენა მხარეში, ყანა ნამხვერში, დაცულია კედლები, აქვს სახურავი, ამჟამად ქოჩქიანების გვარს ეკუთვნის; მუსა იასონის ძე კახიანი, 77 წ. 1971.
- ბაპშა მურყტმწრ** – კომკები (2) (მესტია, ლანჩვალი), ლანჩვალშია, ბაპშა-ს თემში, ნიგურნიანების სა-გვარეულოსია; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- ბაპშერ** (იხ. **იწმსავშერ**).
- ბაპშერ** – უბანი (ჩოლური, ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, მუკბანიანების საგვარეულო; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.
- ბაპშეა ლელტუზოტა** – სათიბი (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშია, სათიბ გიმწმისა და სათიბ ჟიბე უთთმა ზაგწრს შორის მდებარე ჭაობიანი სა-თიბი. ბაპიშა – თემის (ქოჩქიანების) ყოფილა, ბაპანთ (ქოჩქიანების საგვარეულო); ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- ბაპწ ბოგ** (იხ. **ჩტწბიწნი ბოგ**).
- ბაპწ კალტ** – ეზო (მესტია, მურშკელი, მულახი), ს. მურშკელის ცენტრში, ჟიბე მურშკელშია, ჯგერწგის ეზო; გურამ ალექსანდრეს ძე ქურ-დიანი, 34 წ. 1971.
- ბაპწ მოლ** – უბანი (ლენტეხი, რცხმელური), რცხმე-ლურის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი, ლაშხრის მარჯვენა მხარეზე; ე. ა. ტვილდიანი, 1976.
- ბაპწ კუტედრლწრ** – წყარო (მყალერი, ლატალი), მგხერის მთაშია, მოედინება კარგი წყარო სა-ყდართან – მგხერის საყდარი ქვემოთ, (კუტედ „ჭა“ ლეტრბე“); გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ. 1973.
- ბაპწნი** (იხ. **ბაპწნიერ**).
- ბაპწნი ლიგ** – წყარო (მესტია, მურშკელი, მულახი), ს. მურშკელშია, წურულდწმშია, ეკლესიასთა-ნაა – ჯგერწგთან, მღვდლის ყოფილ საცხოვ-რისთან, კარგი წყაროა; ისლამ გოჯის ძე გულ-ბანი, 13 წ. 1971.
- ბაპწნი ტუბირა** – ღელე (მესტია, ბოგრეში, ივარი), ს. ბოგრეშის ჩრდ-ით., უღვირიდან მოედინება პატარა წყალი; გუნტერ ილამაზის ძე გულბა-ნი, 38 წ. 1971.
- ბაპწნიერ** – ყანები (მესტია, ბოგრეში, ივარი), ს. ივარის ჩრდ-აღმ. ს. ბოგრეშის საზღვრამდე, ენგურის მარჯვენა კალთაზე; ლუკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ. 1971.
- ბაპტშა ღწრ** – ღელე (მესტია, ბოგრეში, ივარი), ს. ბოგრეშის ჩრდ-აღმ. ჰადიმწრას მარცხენა კალ-თაზე, წიწვწარი და შერეული ტყით; სოლო-მონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ. 1971.
- ბარბალ** – ნაეკლესიარია (მესტია), ს. ჭოლაშშია; სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ. 1971.
- ბარბალ** – უბანი (ლენტეხი, დურაში, ჩოლური), ს. დურაშში; ვ. ბენდელიანი, 1978.
- ბარბალ (2)** – ნასაყდრალი (ჰემკილი), ჰემკილშია, ძირია დარჩენილი; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ბარბალ (4)** – საყდარი (მესტია, ზარდლაში, მულა-ხი, მურყმელი, უშგული), ნასაყდრალი– ჰემ-კილი, ლენჯერი, ჭოლაში, მულახი), ს. მურ-ყმელის დასავლეთით, დგას ეკლესია წმ. ბარ-ბარეს სახელობისა; მაქსიმე დავითის ძე კაკ-რიაშვილი, 40 წ. 1971.
- ბარბალ ზაგწრ** – ქედი (მელურა), ოვალური რელი-ევისაა, მთა ნწლოშში; ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ. 1974.
- ბარბალ ზაგწრ** – ყანა (ბაბილი), ჩოლმურის მარ-ცხენა კალთაზე, ქურასბედიანი იასონის ყო-ფილი ყანა; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- ბარბალ ზაგწრ (3)** – ყანა, ქედი (ლენტეხი, ბაბილი, გულიდა, მელურა), ს. გულიდშია აღმ. მხარე-ზეა, მალლობზეა მრგვალი რელიეფით, ხილ-ნარიცაა; თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ. 1974.
- ბარბალ ნაკ** – სამოვარი (ლენტეხი, ჩოლური), ს. ჭველგის ჩრდ. ტყეში; დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ. 1978.
- ბარბალ ნაკ (2)** – ტყე, სამოვარი, ს. სასაშში.
- ბარბალ ნაკ (3)** – ტყე, სამოვარი (ლუჯი, სასაში – ჟახუნდერი, ჭველგი – ჩოლური), ს. ლუჯის აღმ. ზეგანზე ვაკე ადგილი, ნაეკლესიარიცაა, მარიამობაზე დღესაც საკულტოა. ეკლესია ჩა-

- მარხული უნდა იყოს, სპილენძის ნაკეთობებია ნაპოვნი, სახურავიც უნდა ყოფილიყო.
- ბარბლაშწარ** – ყანა (მესტია, კაცხი, ფარი), დასახლ. კაცხის სამხ. დამრეცი რელიეფით, ბარბოლ-ის წილი მიწა; დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ. 1969.
- ბარბლან დაბარ** (იხ. **ბარბლან სტიფ**).
- ბარბლან მიდამ** – ეკლესიის მიდამო (მესტია, მურყმელი, უშგული), ს. მურყმელის დასავლ. ყანა ნაწრგლანდის სამხ. დგას ეკლესია წმ. ბარბარესი; მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ. 1971.
- ბარბლან სტიფ (2)** – სახნავ-სათიბები (მესტია, ჭოლაში, ზარდლაში), ს. ჭოლაშის დასახლების ზემოთ, ადრე ყოფილა ეკლესია ბარბალ, ამჟამად სახნავ-სათიბებადაა გადაქცეული, ნაეკლესიარაც არაა; სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ. 1971.
- ბარბლან სტიფ** (იხ. **სტიფ** – ზარდლაში).
- ბარბოლ** – ნაეკლესიარი (მესტია, ლაშხრაში, ნაკი), ნასახლარ ლაშხრაშის სამხ-აღმ., ამჟამად ენაშის ჩრდ. ნაეკლესიარია წმ. ბარბალესი. (საქონლის – მემ-მელელტ როქ ოთფიშრა); ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- ბარბულაშ** – სათიბი (მესტია, ლაშხრაში, ნაკი), ნასახლარ ლაშხრაშში, ნაეკლ. ბარბოლის აღმ. ადრე ყანები ყოფილა; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- ბარიონი ცხეკარ** – ტყე (ჩოლური, ბულეში), ს. ბულეში, ფოთლოვანი, (ბარიონის ყოფილი ტყე); ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ. 1978.
- ბარიტ** – კარიერი (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), ს. ნანყბულის ჩრდ-აღმ. კალთაზე, არის ბარიტის კარიერი, ღარის სათავეზეა, კლდის დასაწყისში. მუშაობა წარმოებს, გაყვანილია რამდენიმე გვირაბი, ბარიტის საწარმო; კოწია ქერექის ძე ჭკადუა, 69 წ. 1970.
- ბარიტი ბოგ** – ხიდი (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), საცხ. ნასფელზენიდან ჩრდ-დასავლ. დეღე ნაჩელზე, გზა მიდის ბარიტის კარიერისაკენ; მაგრაფინა გიორგის ასული ჭკადუა, 44 წ. 1970.
- ბარიტი ნაჭკორ** – გზა (მესტია, წვ. ვედი, ხაიში), ს. ქვედა ვედიდან მიემართება ს. ნაკის გავლით ნანყბულის ბარიტისკენ, სამანქანო გზა; დომენტი ისლამის ძე ჭკადუა, 40 წ. 1970.
- ბარიტი ღარ** – დეღე (ქვ. ვედი, ხაიში), ნანყბულიდან მოედინება, ხაიშურას მარჯვენა შენაკადი, ჩუბზე წირმინდთან; კოწია ქერექის ძე ჭკადუა, 69 წ. 1970.
- ბარიტი შუკუტ** (იხ. **ბარიტი ნაჭკორ**).
- ბარსანუყ** – სათიბი (მესტია, ფარი); ვახტანგ ჟემუზის ძე ნარსავიძე.
- ბარქშილარ** – წყარო (იელი, იფარი), ენგურის მარცხენა კალთაზე, აცის პირდაპირ. ბარქშილის მაგვარი ქვაა გაკეთებული, ბარქში „საწყარო კარვას მაგვარი“; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.
- ბარდულან** – სამოვარი (ჩოლური, ბულეში), ს. ბულეში; ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ. 1978.
- ბარყენი დაბ** – სახნავი (ცხუმალდი, ხელედი), ს. ცხუმალდშია, აღმ. ნაწილში ტყემალი (4 – მდე დგას); შ. მ. ჩანქელიანი, 46 წ. 1974.
- ბარყენი ნიცილ** – წყარო (ლენტეხი, ქვ. ჩუკული, ჟახუნდერი), ჟიბე ჩუკულშია, დგას ტყემალი; ნუნუ დადამის ასული გულბიანი, 26 წ. 1976.
- ბარყენაშწარ** – ყანები (კვანჭიანარი, ლატალი), ს. კვანჭიანარშია, ფერდობია, დგას რამდენიმე ძირი ტყემალი; შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973.
- ბარჯა** (იხ. **ბარჯაშ**) – ღარი (მესტია, გვალდერი, ეცერი), ს. გვალდერის თავზე ხის ჩამოსაყრელი ღარი; ჩხეტიან ემუზას ძე ჩხეტიანი, 47 წ. 1969.
- ბარჯაშ** – სათიბი (მესტია, კიჩხულდაში, ნაკი), ს. კიჩხულდაშის აღმ., ტყე სანჩიშ-ის ჩრდ-აღმ. სოფლისაკენ, მის ჩრდ. სათიბი ლაჭყულა აკრავს, (მდრ. ბარხა ს. ჯვარი); თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969.
- ბარჯაშ** – ღარი (მესტია, გვალდერი, ეცერი), ს. გვალდერის თავზე, ხის ჩამოსაყრელი ღარია; ჩხეტიან ემუზას ძე ჩხეტიანი, 47 წ. 1969.
- ბარჯ** – სამოვარი (შყალერი, ლატალი), მთა ღაზტარშია, მთა ჯაჩ-ის აღმ. ზეგანზეა მწვერვალი; გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ. 1973.
- ბარჯშიმ გტალგლდ** – სამოვარი, სათიბი (მესტია, ბარჯაში, ხაიში), ჩუბე ბარჯაშ-შია, ოდნავ ზემოთ, ტყეშია ყაფგლდ, სამოვარია, წყეუ – ლეწყევეცაა, შერეული ტყით; პაშა გაიოხის ასული ჭკადუა, 38 წ. 1970.
- ბარჯშიმ ტუტიბ** – ხევი (მესტია, ბარჯაში, ხაიში), მდ. ენგურის მარცხენა შენაკადი, წისქვილის საკმარისი ბარჯაშის ქვემოთ; პაშა გაიოხის ასული ჭკადუა, 38 წ. 1970.
- ბარჯშილ** – წყარო (ლენტეხი, ჩოლური, მურგვიში), დასახლება მუგვიში-ში; ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978.
- ბარჯა ლაპკინაშ** – კლდე, ბილიკი (იელი, იფარი), ს. იელიშია, ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ლაკალ-ის ზემოთ; რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. 1972.

- ბარჯაშ** – სათიბი (მესტია), ს. კიჩხულდაშის ზემოთ, ყანა ლემანის აკრავს ჩრდ-ით, მოძრავი ადგილია (მაქუთან ლი), (ბარძაყი ?); თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969.
- ბარჯაშ (2)** – სოფელი (მესტია, ხაიში), სათიბი (კიჩხულდაში, ნაკი), მდ. ენგურის მარცხენა ხეობის კალთაზე, სამანქანო გზის ზემოთ, ს. ხაიშიდან მე-18 კმ-ზე იყოფა 3 ნაწილად ნენსგაშ ბარჯაშ, ჩუბე ბარჯაშ, ჟიბე ბარჯაშ; პაშა გაიოზის ასული ჭკადუა, 38 წ. 1970.
- ბარტანე ლარე** – სათიბი (მესტია, არცხელი, მულახი), ს. არცხელის სამხ-დასავლ., მულხურას მარცხ. კალთაზე, დამრეცი, ჟორჟოლიანებისაა ამჟამად; ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971.
- ბასათეშ შუკუტ** – გზა (მესტია, ჭუბერი), ნენსგერის მარცხენა კალთაზე, ციცაბო და დამრეცი ბილიკი = გადასასვლელისკენ (ბასას გადასასვლელისკენ), იწყება იგი საზაფხულო სამოვარი მთა ნენსგერში, (იხ. რუკა 1: 100000); თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ბასილშერაშ** – უბანი (ლესემა, ხელედი), ს. ლესემაში შემავალი თემი გაზდელიანების გვარისა; მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ. 1974.
- ბასიი ლაჭემა** – სათიბი (ყვედრეში, რცხმელური), ს. ყვედრეშშია, ბასი ლიპარტელიანის ყოფილი სათიბი, ტუბი ღელას მარცხ.; ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ. 1974.
- ბასიი მოლ** – სამოვარი (ლენტეხი, წიფლაკაკია, რცხმელური), ს. წიფლაკაკიაში. ბასი ლიპარტელიანის ყოფილი ახო; მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ. 1976.
- ბასკაფშარაშ ტუბი** (იხ. **ბაშკაშარაშ ტუბი**).
- ბასკუნჯარა** (იხ. **ლარაკუტაკუტა**).
- ბასლანშერ** – თემი (ქვ. ბავარი, ხელედი), ჩუბე ბავარში აფაქიძეების საგვ. ერთ-ერთი თემი; შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ. 1974.
- ბასლანშერაშ** – უბანი (ლესემა, ხელედი), ს. ლესემაში შემავალი თემი აფაქიძეთა საგვარეულოსი; მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ. 1974.
- ბასყაშ** – სათიბი (მესტია, ტვებიში, ბეჩო), ლემელისა და კახრაშ-ის შუა მშრალი ღელე, მარწყვი აქა-იქ თუ იქნებაო, ფლორის მიხედვით; რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ. 1969.
- ბასაშ ლიც** – ღელე (მესტია, ჭუბერი), მთა ბასადან მოედინება წყალი, მდ. ნენსგერის მარცხენა შენაკადი, ჭორომიანი და წყალმარჩხი; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ბატაშა დაბარ** – ყანები (ნანარი, ხოფური), ს. ნანარშია, ქურასბედიანების ყოფილი და არსებული ყანები; ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974.
- ბატაშერ** – უბანი (ლენტეხი, ხოფური), ხოფურის ერთ-ერთი უბანი, ქურასბედიანების საგვარეულო; ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ. 1976.
- ბატაშერაშ (2)** – უბანი (ლენტეხი, ნანარი, ხოფური, გულიდა), ს. ნანარში შემავალი ქურასბედიანების საგვ. თემი.
- ბატუშტარაშ** – ყანა (მესტია, ფარი), ბატუ კაცის სახელია; ვახტანგ ჟემუხას ძე ნარსავიძე, გიორგი ნარსავიძე, 86 წ. 1965.
- ბატაშა მუყუტამ** – კომპი (მესტია, ჟიბიანი, უშგული), ს. ჟიბიანში, ლალცხვადის მარჯვენა მხარე, ბატა რატიანის კომპი, კარგად შენახულია; „ბატაანთ კომპი“; გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ. 1971.
- ბაქან** – სამოვარი (ხევრა, ლახამულა); ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973.
- ბალართეშა** – უბანი (სიდიანარი, ლატალი), ს. სიდიანარში სიდიანელების საგვარეულოს თემი; ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ. 1973.
- ბალართეშა მურყუტამ** – ნაკომპარი (სიდიანარი, ლატალი), ს. სიდიანარშია, დანგრეულია. სიდიანელების საგვარეულოს კომპი; ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ. 1973.
- ბალოლ მოლ** – ყანა (ლენტეხი, ბაბილი), ბარბალ ზაგარის სამხ. გაგარძელება, ქურასბედიანი (?) ბალოლას ახო; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- ბალოლან მოლ** – სახნავ-სათიბი (ლენტეხი, მეღურა), მდ. ჩოლმურას მარცხენა მხარეზე, „ვინმე ბალოლას ახო“; ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ. 1974.
- ბაღულდ** – სათიბი, ტყე (მესტია), აეროპორტშია, ჯაფარიძეებისაა, მესტია=ჭალადს მარცხ., თუთუნაში ცხეკარს ზემოთ, ბაღულდ „ფულურო“; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972.
- ბაღულდა ცხეკარ** – ტყე (მესტია), აეროპორტშია, მურზაყანაშა ჯაფარიძეების ტყეა, ბაღულდ „ფულურო“; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972.
- ბაღელდ** – სამოვარი (მესტია, ლალხორი, ხაიში), ლალხორშია; რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ. 1970.
- ბაყელდ** – ტყე (მესტია, ზაგარი, ფარი), ს. სუიფის ჩრდ.-აღმ., სათიბ შგუბანის აღმ. შერეული ტყით; ნინა პავლეს ასული მიქიანი, 29 წ. 1969.
- ბაშკაშარაშ ტუბი** – ხევი (მესტია, იდლიანი, ხაიში), მოედინება საზაფხულო სამოვარი მთა ბაშკა-

- შარას მთიდან (მეგრელებისა), უერთდება მდ. კუაკუტში ტუიბს მარცხენა მხრიდან, ტყიანი ხეობაა შერეული; რომანოზ მუზას ძე ჭკადუა, 74 წ. 1970.
- ბაშშტა** – უბანი (მესტია, ლანჩვალდი), ლანჩვალშია, მარგიანების საგვარეულოს თემის ერთ-ერთი შტო (?); თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- ბაჩე უისკუტ** – საბალახო (ლენტეხი, ლეხვიდი, ხელედი), ლეკუტიდშია, ვაშლი გამხმარია ბაჩ „ქვა“. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.
- ბაჩმეყქა** (იხ. **ტებდიში ბაჩ** – ლეშუკვი).
- ბაჩარ** – სამოვარი (მესტია, ლაბსყალდი, ცხუმარი), ს. ლაბსყალდის აღმ., თანლილს ქვემოთ, ქვიანი ადგილი. „ქვიანი“ (ბაჩ „ქვა“); ბასილ თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ. 1969.
- ბაჩარილ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, სოლი, ლენჯერი), ს. სოლის ჩრდ. მთა შიხულდშია, ქვიანი ადგილია; რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.
- ბაჩუქში სარგელ** – წყარო (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში), ს. ზედა ვედში, ნამსგაღვეისკენა გზაზე, დიდი ქვის ძირში, მგზავრთათვის მეტად სასიამოვნო; არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.
- ბაძუარე ლეკმოლ** – სათიბები (მესტია, ყარი, ჭუბერი), საზაფხულო სამოვარი მთა ჟიბე ხარაშის აღმ. მდ. თეთნაშვრას მარჯვენა შენაკადის მარჯვენა მხარე, ალპური ზონა, სათიბი ბაძუარე ნარსავიძის ყოფილი; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ბაძუარე მურყუამ** – ნაკომკარი (მესტია, ფარი), სოფლის სამხ.-დასავლ. ძირი ჩანს, ყოფილა ნარსავიძეების; გურმაჩ ალიმურზას ძე რეხესიძე, 65 წ. 1969.
- ბაძუარე ტუიბ** – ხევი (მესტია, ქვ. მარდი, ჭუბერი), ს. ჩუბე მარდი-ის სამხ.-აღმ. მოედინება პატარა წყალი, ზოგჯერ შრება, ტყის მასივი – წიწვიანი. ანწლიც ბევრია, კალთები დამრეცი, ბაძუარე ვიბლიანის კუთვნილი ღელე; ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ. 1970.
- ბაძუარე** – უბანი (მესტია, სგურიში, ჭუბერი), ს. ჩუბე სგურიშია, სამანქანო გზის ქვემოთ, გორაზეა, ვაკე ადგილი, ხილნარია, ბაძუარე ნარსავიძის ყოფილი კუთვნილი მამული, სათიბ-სახნავებით, ხილ-ვენახებით; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ბაძუარე ნაკრატ** – სამოვარი (მესტია, ჭუბერი), საზაფხულო სამოვარი მთა ჟიბე ტიტაშია, ჟიბე კარტარსა და ნენჩაშ კარტარს შორის, ვაკე ადგილია, ყოფილი კარვარები, ბაძუარე შემთხვევით ღამე მოუკლავთ, მის შემდეგ კარავი არაა; ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ. 1970.
- ბაძუარე მურყუამ** – ნაკომკარი (მესტია, ცალერი, ნაკი), ჩუბე ცალერშია, ბაძუარე ვიბლიანის ნაკომკარია; ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ. 1969.
- ბაწა** – ქედი (მესტია, ქვ. ლუპა, ფარი), მდ. ენგურის მარცხენა კალთის ქედი, იწყება სამოვარ ლაბჯგილიდან და გრძელდება ნაძვარი ტყის დასაწყისამდე, ტყე წიფლნარია უფრო, აქა-იქ წერეთლ ჩანს ღელესკენა; იშმაგ სორთმანის ძე დადეშქელიანი, 88 წ. 1969.
- ბაწაშ გორაგ** (იხ. **ბაწა**).
- ბახ** (იხ. **ბაგ**) – მთა (მესტია, ფარი); ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965.
- ბახუა მოლ** – სათიბი (ლენტეხი, ლეკესირი), მდ. ლექსურას მარჯვენა კალთაზე, ვინმე ბახუს ყოფილი ახო; ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ.
- ბახუაშ ნამწყედუ** – კლდე (მესტია, ქვ. ლუპა, ფარი), მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, სამანქანო გზის ქვემოთ, ქუანაშ კოჯ-ზე, ბახუა წულუკიანის გადმონავარდნი; სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ. 1969.
- ბაჟ** – სამოვარ-სათიბი (მესტია, ქვ. ლუპა, ფარი), ს. ჩ. ლუპას ზემოთ, სამანქანო გზის ჩრდ. სათიბ ნენჯლარის ჩრდ. ყოფილი საქონლის საზამთრო სადგომი; სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ. 1969.
- ბაჟლად ტუიბ** – ხეობა (მესტია, სოლი, მულახი), ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. ფოთლოვანი ტყით, ბაჟლად ნაგემ მამა ლი; რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.
- ბაჟლაშ** – სამოვარი მთა (ლენტეხი, ქვ. ბავარი, ხელედი), ქვ. ბავარის საზაფხულო სამოვარი მთა. ლაშთხაშურას თავში; შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ. კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ. 1976.
- ბაჟლაშ შუკუ** – გზა (ლენტეხი, ქვ. ბავარი, ხელედი), ს. ქვედა ბავარიდან მთა ბავალაშისკენა საცალფეხო გზა; შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ. კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ. 1976.
- ბაჟლაშხოი ქაშანარ** – გზა (ბავარი, ხელედი), მთა ბავალაშისკენა სასაქონლო გზა; თ. ი. აფაქიძე, 54 წ. 1974.
- ბაჟარ** – სათიბი (ლეღბაგი), ს. ლეღბაგის დასახლების ქვემოთ, ბაჟ-ს ნაგები არაა; ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ. 1973.
- ბაჟარ (2)** – სოფელი, სათიბი (ლენტეხი, ხელედი, ლეღბაგი, ლატალი), შედის ს. ხელედის ლაშ-

- ხირის მარცხენა მხარეში (ხელედულა = ლამ-ხირ), იყოფა: ჩუბე ბატარ ნესკა ბავარ და ჟბე ბატარ, შვედილდამ, ცხუმალდ, ჟედარ // მანანაურ. ცხოვრობენ: ჩანქსელიანარ, გაზდე-ლიანარ, ბენდელიანარ, ლიპარტელიანარ; შალვა ივანეს ძე ბენდელიანი, 40 წ. კორნელი სამსონის ძე ჩანქსელიანი, 44 წ. 1976.
- ბატარე მურყამ** – ნაკომკარი (მესტია, ლანტელი, ეცერი), შუა სოფელში, ძირიდაა დარჩენილი, ყოფილა ბეტა გურჩიანის, „ბაუანთ კოშკი“, ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ. 1969.
- ბატაშ ზაგარ** – გორაკი (მესტია, ზაგარი, ფარი), ს. ზაგარის აღმ., სამოვარ ყუაზელანის ჩრდ-აღმ., ლალკან შუკუს ზემოთ, ადრე ბატ ყოფილა (უნდა ყოფილიყო), ამჟამად არაა; გულიძე ალექსის ძე ჩხეტიანი, 37 წ. 1969.
- ბაგიშ დაბ** – ყანა (მესტია, იფარი, ლახამულა), ს. იფარშია, ბაგის ყოფილა, გვარი არ ახსოვთ, ვაკე ადგილია, დაახლ. 300 კვ. მ.; სეითბე უმარის ძე ჭკადუა, (სერუძე) 66 წ. 1970.
- ბაგუ** – სათიბი (ნესგუნი, ლენჯერი), ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე, ბაგუ წვა მასრდ. („ბაგუ(რა)“ ხარობს აქა-იქ ტყეში; ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- ბადიორ** – სამოვარი (მესტია, ნაკი), ნასახლ. ჯუხუტლანის აღმ., სამოვარ სერგენგიშის ჩრდ.-კენა სათიბ ლაყვრამარს აკრავს მშრალი, ტიტამ ადგი ლი. არის ნაკომკარი და ნასახლარიც, ვისი ? – არა ჩანს; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 54 წ. 1969.
- ბადიშ წიფ** – ტყე (მესტია, უმხვანარი, ბეჩო), ს. უმხუანარს სამხ.-აღმ., სკოდიარს მარჯვენა, წიფლნარი ტყეა, სადაც ვინმე ბადის წიფხო-ლიშ (?) ლიშდამ (კეთება) უყვარდაო; გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ. 1969.
- ბადიშა** – უბანი (მესტია), ლანჩვალშია, გომთელიანების საგვარეულო თემის ერთ-ერთი შტო. დგას კოშკი – ბადიშა მურყამ, ბადი (საკუთარი სახელი?); თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- ბადიშა ბაჩ** – ქვა (მესტია, მულახი), ტუთბერის მყინვარზეა, მყინვარ ლუჭანდის დასაწყისთან დიდი მრგვალი ქვაა, ირგვლივ მყინვარია; პავლე ბითეს ძე ზურუბიანი, 83 წ. 1971.
- ბადიშა მურყამ** – კოშკი (მესტია), ლანჩვალშია, გომთელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტოს კოშკი, ბადი (საკუთარი სახელი); თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- ბადიშა ცხეც** – ტყე (მესტია), რახნ ცხეცის ერთ-ერთი ნაწილი, პატრონობდნენ გომთელიანები (ბადიშა-ელეზი), აეროპორტის სამხ-დასავლ. მალთუთ (თემი?); თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972.
- ბადნაშ ნადგარ** – ადგილი ტყეში (მესტია, ებუდი, ეცერი), ს. ჰებუდის აღმ., ტყე ჯოღაშის ჩრდ. დეღე სოლედგრას გამოყვანის დროს მოუკლავთ. ბადიანი (საკუთარი სახელი); ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ. 1969.
- ბადრიშა ლამსტაროლ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, წვირმი, იფარი), ს. წვირმის ჩრდ-ით, უღუირ-ზაგარის ჩრდ-დასავლ. ტყეშია. ბადრიანთ სათიბ-სამოვარი (გვარი – ?); რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ. 1971.
- ბადრიშა მოლ** – ტყე (ლაჭილი, ლატალი), ს. ლაჭილის სამხ. მთისკენა გზაზე, დასასვენებელი ადგილია მგზავრთათვის, ბადრის ნახოვარი (ვინმე ბადრი); გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ. 1973.
- ბადრიშა მურყამ** – ნაკომკარი (მესტია, ჭოლაში, მულახი), ს. ჭოლაშშია, დასახლ. დასავლ. ქონ-გურები არა აქვს, არც სახურავი, ჯაჭვლიანების საგვარეულო, ამჟამად შარვაშიძეებს ეკუთვნის; სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ. 1971.
- ბადნი** – წყალი (მესტია, ისკარი, ეცერი), მთის სამოვარი ლადართანაა, შუაში წყაროს წყალი (მთა დეცილის სამხ.). ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ. 1969.
- ბადრ მურყამ** – ნაკომკარი (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბეშშია, ტუთბრასა და გაყუს შორის, ნანგრევების ძირებიდა ჩანს, ძველს სახლს ყოფილა მიშენებული, კახიანებისა; მესა იასონის ძე კახიანი, 77 წ. 1971.
- ბაკიშ ბაჩარ** – ბოსტანი (მესტია, მაგარდელი, ცხუმარი), ს. მაგარდელში, ვინმე ბაკი (?) -ის (საკ. სახ.) მიხედვით, გვარი უცნობია, ბაკის საკანაფე // ბაკის ქვები (?); ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. 1969.
- ბაკიშ ლალქანა** (იხ. ბაკიშ ბაჩარ).
- ბაკიშ მურყამ** – ნაკომკარი (მესტია, მაგარდელი, ცხუმარი), შუა ს. მაგარდელშია ნაკომკარი, ბაკიანთ კოშკი; ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. 1969.
- ბაკიშ ყორ** – მოედანი (მესტია, მაგარდელი, ცხუმარი), ს. მაგარდელში, შუა სოფელში თავსაყრელი ადგილის სახელწოდება. ბაკი (საკუთარი სახელი). ბაკიშ ყორ „ბაკი-ს კარი“ (?); ივანე

ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. 1969.

ბზლ (იხ. ბალ).

ბზლ-ზაგარ – ბალის ქედი (ბეზო, ლატალი), ს. ბე-
ჩოსა და ს. ლატალის გამყოფი ქედი, შყაბ-
ზაგარსა და ჰარეტის მთას შორის; გიორგი მა-
მურზას ძე გირგვლიანი, 42 წ. 1973.

ბზლიერ – სათიბი (მესტია, ტვებიში, ბეზო), ს.
ტუბიშის დასავლ. ნაწილი, ყანა გოგლანის
ზემოთ. ბ[ა] ლე „ფოთოლი“ (დაახლ. 2 ჰა.).
რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი; 62 წ. 1969.

ბზნ – უბანი (ლენტეხი, ბაბილი), მდ. ჩოლმურას
მარცხ. კალთაზე, მუკბანიანის 1 ოჯახი, და-
ნარჩენები ქურასბედიანები; ნ. ბ. ქურასბედი-
ანი, 33 წ. 1974.

ბზნდლუზარ – სათიბები (ნავყვამი, ლატალი), და-
სახლება ზაგარალის ზემოთ. ფერდობები. ა. ბ.
გირგვლიანი, 80 წ. 1973.

ბზნდ კოჯ – ტყე (მესტია, ცალდაში, მულახი), ს.
ცალდაშის სამხ.-აღმ. ფერდობი, კლდენარევი
ტყეში. თავზე საჯდომი ადგილია –
ბანდარშალ, დავაკეზა; პავლე ბითეს ძე ზუ-
რებიანი, 83 წ. 1971.

ბზნდუ – სამოვარი (მესტია, ზაგარი, ფარი), ჯგერაგ
ზაგარიშის ჩრდ., ტყე ლესქარის ქვემოთ, აღმ.;
იურა გურმაჩის ძე რეხესიძე, 24 წ. 1969.

ბზნიშერ მურყუამ – ნაკომკარი (მესტია, მაგარდე-
ლი, ცხუმარი), შიგ სოფელშია, ნანგრევებია,
ბზნიანთ კოშკი; ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99
წ. 1969.

ბზნჯლუტ ტუბი – ხევი (მესტია, არცხელი, მულა-
ხი), ს. არცხელის სამხ.-დასავლ. მულხურას
მარცხენა კალთის ხევი, ვინმე ბზნჯლუს სახე-
ლობისა, ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი; 33
წ. 1971.

ბზლარალ – სამოვარი (მესტია); ირინე მელიქიშ-
ვილი, 1961.

ბზლაკურემ – სათიბი, ტყე (მესტია, ცალდაში, მუ-
ლახი), ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ., სათიბ თევერ-
თან. ვინმე ბზლ გაყინულაო. ლეკუჯარაჟლ ჩუ
ხარ. ფოთლოვანი შერეული ტყეა – წიფრა,
ჟანტურა, ჰებრა... პავლე ბითეს ძე ზურებიანი,
83 წ. 1971.

ბზმანზა მურყუამ – კოშკი (მესტია, ლადამი), ბაძუ-
შა მურყუამ (თუ ხოჯელანრე მურყუამ). ს. ლა-
დამშია, მთელია, ყოფილი ხოჯელანების სა-
გვარეულოს კოშკი, ამჟამად კოსდანდ ბარლი-
ანის კუთვნილება; გ. ი. ფალიანი, 38 წ. 1972.

ბზმანზა ცხე – ტყე (მესტია, ლადამი), ს. ლადამის

ჩრდ., ბარლიანების ყოფილი ტყეა (ბზმანზ ბარ-
ლიანი); გ. ი. ფალიანი, 38 წ. 1972.

ბზნალგანტარ – სამოვარი (მესტია); ირინე მელი-
ქიშვილი, 1961.

ბზმერ კალელდარ – კალო (მესტია, ზაგარი, ფა-
რი), ნაეკლესიარ ენშარის ჩრდ.-აღმ. ბზრბო-
ლის გორამდე, იქ ჰქონდათ კალო (მზგ ეჩეჟი
ხუაკლუტიდ); გაიანე ჯამუთის ასული ცინ-
დელიანი, 50 წ. 1969.

ბზრბლამარ – სათიბი (მესტია, ცალერი, ნაკი), ს.
ცალერსა და ლშზრშის გორაგს შორის, ადრე
ყანები ყოფილა; ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარა-
მიანი, 57 წ. 1969.

ბზრბლამილარ – ყანები (მესტია, ზ. კალაში, ეცე-
რი), სოფლის სამხ.-აღმ. სახნავი მიწები, ყანა
ნენგმარარს აღმ. „წმ. ბარბალებს სახელობის ყა-
ნები“ (?); გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60
წ. 1969.

ბზრბოლ – ეკლესია (მესტია), სუა სოფელშია, შიგ-
ნით არაფერი არ ინახება. სასაფლაოც ყოფილა,
„წმ. ბარბარეს სახელობის ეკლესია ისკარისა“;
აკაკი ფაცის ძე აფრასიძე, 27 წ. 1969.

ბზრბოლ – ნაეკლესიარი (მესტია), სოფელშია, და-
რჩენილია ნანგრევები მხოლოდ, დგას 2 ივანი,
ყოფილა სასაფლაოც. „წმ. ბარბარე (ბარმისა)“;
შალა ამაის ძე გურჩიანი, 78 წ. 1969.

ბზრბოლ – საკულტო ადგილი (მესტია), ს. ზაგარის
დასავლ. გორაზე, ამჩნევია ნაეკლესიარი, ჩე-
რიებით სავსეა, ლოცვა ამჟამადაცა ძროხების
სახელებზე; გაიანე ჯამუთის ასული ცინდელი-
ანი, 50 წ. 1969.

ბზრბოლ (5) – სალოცავი ადგილი, ნაკლესიარი,
ეკლესია (მესტია, ისკარი, ბარში, ლაშზრში,
ზაგარი, ფარი), სოფლის სამხრეთით ყანებს
საპურარის ზემოთ, აკრძალული ადგილია
(ლეცხატ ადგილი). „წმ. ბარბალებს ბზრბოლ <
ბზრბორ < ბზრბარ; გიორგი კოსდას ძე მურღუ-
ლიანი, 60 წ. 1969.

ბზრბულ (2) (იხ. ბზრშიმ ბზრბულ, ზაგარიმ ბზრბულ)
(მესტია), წმინდა ადგილის – მაცხტარიმ-ის
დასავლ., ნაეკლესიარი არის ბზრბულ
ზაგარზე, „წმ. ბარბალებს“; გერმან ბემურზას ძე
აფრასიძე, 58 წ. 1969.

ბზრბულ ზაგარ – ზეგანი (მესტია, ლადრერი, ეცე-
რი), სოფლის დასავლ., გორა (სერი), არის ნა-
ეკლესიარი ბზრბულ. „წმ. ბარბალებს ზეგანი“;
გერმან ბემურზას ძე აფრასიძე, 8 წ. 1969.

ბზრყნაშარ – სათიბ-სამოვარი (მესტია, უღვალი,

- ეცერი), ს. უღვალის აღმ., კლდე ჩამწმ ნა-
მწყედბშ ზაგარ-ის ჩრდ-აღმ. (ჰებუდისკენ),
ტყემლნარი ადგილი არაა, არის პანტა მსხლე-
ბი; ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ.
1969.
- ბარყუნაშწარ** – სათიბ-სადოვრები (მესტია, ებუდი,
ეცერი), კლდე ჩამწმნაშწყედუთის აღმ. ტყემლნა-
რია. ს. ჰებუდის სამხ-დასავლ. ს. უღვალისა
და ს. ჰებუდის ძველ გზაზე, საცალფეხო გზა-
ზე. ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ.
1969.
- ბარყუნაშწარ (2)** – ყანები, სათიბ-სადოვარი (კვანჭია-
ნარი, ლატალი, ებუდი, ეცერი), ს. მაცხვარიშის
სამხ-დასავლ. ვაკობი, ტყემლნარია ზოგა; გ. გ.
გირგველიანი, 64 წ. 1973.
- ბარყუნარე ღარ** – ღარი (მესტია, ტობარი, ხაიში),
მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, ჭუბრულას
შესართავის ქვემოთ აღმ. მიმართულებით,
ქვედა მხარეში ტყემლნარი არის, მის ზემოთ
ტყეა ნაშგემ ლი; ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა,
65 წ. 1970.
- ბარყუნაშ (2)** – სათიბი (მესტია, თავრარი, ნაკი,
ებუდი, ეცერი), ს. თავრარსა და ცაღერს შო-
რის, ადრე სახნავი იყო, აქა-იქ ტყემლებიც
ჩანს; უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ.
1969.
- ბარყუნაშ (იხ. ბარყუნაშწარ).**
- ბარში** – სოფელი (მესტია, ეცერი), ს. ეცერის და-
სახლ. პუნქტი ჩრდ.-აღმ. მხრით, ს. ისკარის
ჩრდ.-აღმ. დგას 1 მთელი კომპი უოთარშერ
(დადემქელიანისა), არის 42 კომლიანი. ყველა-
ზე დიდი ს. ეცერის დასახლებული უბნები-
დან; შალა ამას ძე გურჩიანი, 78 წ. 1969.
- ბარშიმ ბარბულ** – ნასაყდრალი (ეცერი), ბარშია,
ნანაგრევებილაა დარჩენილი, დგას 2 იფანი,
ყოფილა სასაფლაოც, წმ. ბარბარეს სახ. ბარში-
სა; შალვა ამას ძე გურჩიანი, 78 წ. 1969.
- ბარშიმ ლამარაშ** – ნასაყდრალი (მესტია, ბარში),
სოფლის დასავლეთით ნაეკლესიარია, არის
სასაფლაო, დგას იფანი, ჩამოუდის წყარო
(ლეცხატ ადგი ლი), „ლამარასი (ბარშისა)“.
შალვა ამას ძე გურჩიანი, 78 წ. 1969.
- ბარშიმ ლასფლაშწარ** – სასაფლაო (მესტია, ბარში,
ეცერი), სოფლის ჩრდ.-დასავლ., კომპის და-
სავლეთით, „ბარშის სასაფლაოები“; შალა ამას
ძე გურჩიანი, 78 წ. 1969.
- ბარშიმ ლაშთხაშწარ (იხ. ბარშიმ ლასფლაშწარ).**
- ბარტალდეღაშ** – სათიბი (მესტია, მურყმელი, უმ-
გული), ს. მურყმელის დასავლ. მდ. ენგურის
მარჯვ. კალთაზე, ადრე სახნავი იყო, პატარა
სათიბია, ბარ „ბარი“, თბილი, სამზევე ადგი-
ლია; მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ.
1971.
- ბარტუნა მურყტამ** – ნაკომპარი (ჰემკილი, ლენჯე-
რი), ს. ხემკილშია, დანგრეულია 2/3 ნაწილი,
ყოფილი ბაზლუანების საგვ. კომპი; ლ. მ.
ფილფანი, 74 წ. 1973.
- ბარტუნა** – სათიბ-სახნავი (მესტია, ბოგრეში, იფა-
რი), ს. ბოგრეშის ჩრდ., ჰადიშგრას მარჯვენა
კალთაზე, სამოსახლო ფერდი ადგილი ვინმე
ბარტუნ ლემზიგ; კატო მიხეილის ასული
გულბანი, 26 წ. 1971.
- ბასილშა** – უბანი (ლეჯვდარეში, ხელედი), ს.
ლეჯვდარეშია, გაზდელიანების საგვ. თემის
ერთ-ერთი შტო; გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ. 1974.
- ბასლანშა** – უბანი (ფაყი, ხელედი), ს. ლეხვდარეშ-
შია, აფაქიძეების საგვარეულო თემი; გ. გ. გა-
ზდელიანი, 28 წ. 1974.
- ბასლიშა მურყტამ** – კომპი (მესტია, წვირმი, იფა-
რი), ს. წვირმიშია, ლამულდის უბანში, დაცუ-
ლია, გიგლემიანების საგვარეულო კომპი; მი-
რან ხალამპრეს ძე ფანგანი, 40 წ. 1971.
- ბაშილ (იხ. ბაშლ თანაღ).**
- ბაშლ თანაღ** – გადასასვლელი, მყინვარი (მესტია,
ჟაბეში, მულახი), ტუბერის მყინვარეშია,
გადასასვლელი ყაბარდო – ბალყარეთისკენ
(იხ. 1: 10000 ...). პავლე ბითეს ძე ზურებიანი,
83 წ. 1971.
- ბაშმერ** – უბანი (ლენტეხი, მელურა), ს. მელურას
ლიპარტელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი
თემი; ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ. 1974.
- ბაშრლი თხტიმ** – მწვერვალი, კლდე (მესტია, ჟაბე-
ში, მულახი), ტუბერის ხეობის ბოლოში,
გადასასვლელ ბაშრლის ჩრდ.-ით. სიმაღლეა
4146 მ. (1: 100000); ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი,
44 წ. 1971.
- ბაჩ-ლაკობა** – გზა (იფხი, ლატალი), მთა ჰარეტში,
ქვების შესაგროვებელი, (ლიკობე ქვების ერ-
თმანეთზე დაწყობა); ე. ი. ნანსყანი, 61 წ. 1973.
- ბაჩმეხტრა (2)** – ქვიანი ადგილი (მესტია, იფრარი,
კალა, კლდე (ბოგრეში, იფარი), ს. იფრარის
ჩრდ. ღარლენჯა, კვრამ ზაგართან ახლოს, მე-
რღვე ბაჩ ლი; გემა ანდრიას ძე მარგველიანი,
61. 1971.
- ბაჩმეყ** – ტყე (მესტია, ადიში, იფარი), ს. ჰადიშის
სამხ-აღმ., ჰადიშგრას მარცხენა კალთის სერი,

ფოთლოვანი და ალაგ-ალაგ წიწვნარი ტყით, ტყე ლეწალდის გვერდით, ზემო მხარეს ქვიანი ადგილია – კლდე; გულადი სოფროს ძე ავალიანი, 33 წ. 1971.

ბაწა დაბ – ყანა (ლეღბაგი, ლატალი), ს. ლეღბაგის ჩრდ-აღმ. ქვიანი ადგილია; ჟორა დ-ძე აბდე-ლანი, 37 წ. 1973.

ბაწაშ (3) – სამოვარი (იელი, ნესგუნი), სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ლენჯერი), ენგურის მარცხენა კალთაზე, მთა მგჰაშ დასავლ. ქვიანი ადგილია, სანადირო ადგილიცაა; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.

ბაწაშაგარ – ქედი (მესტია, ლახუშდი, ლატალი), საზღვარი ს. ლენჯერისა და ლახუშდისა, ს. ლახუშდის აღმ. ტყიანია შერეული, დგას ერთი ქვა, რომლის აღმ. ლენჯერისაა, დასავლ. – ლაატლისა; რიდა ბესის ასული ფირცხელანი, 55 წ. 1972.

ბაწარილ ნაკ – სამოვარი (მესტია, სოლი, ლენჯერი), ს. სოლის ჩრდ., ღუნჩა ნაკთანაა, ვაკე ადგილი არყის ტყით; რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.

ბაძგენიშ – სათიბი, ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ლენჯერი), ჭაღაშ მარცხენა კალთაზე, შერეული ტყე; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.

ბაჭიარე ზენარ – სათიბ-სამოვრები (მესტია, სგურიში, ჭუბერი), ს. ჭაბე სგურიშია, დასაწყისში სოფლისა, ვაკე ადგილია, გაფანტულად ხის მცენარეებიც, (ნაძენარ-თხილნარი, მდ. ჭუბერულას მარჯვ. მხარის რიყეზე თხემლნარია, ბაჭო ჩხვიმიანის კუთვნილი მიწები (ცოცხალი არაა)., „ბაჭიანთ მიწდვრები“; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.

ბაჭიარე ადგი – უბანი (მესტია, სგურიში, ჭუბერი), ს. ჩაბე სგურიშია, სამანქანო გზის ქვემოთ, ფერმის შენობების ზემოთ გორაზე, მაღლობია, დამრეცი მოვაკო ადგილი, ხილნარი, ბაჭო ჩხვიმიანის (ცოცხალი არაა) კუთვნილი მამული, „ბაჭიელების“, „ბაჭიანთ ადგილი“; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.

ბაჭიარეშანი – სათიბი (მესტია, ზ. სგურიში, ჭუბერი), ს. ჭაბე სგურიშია, მდ. ხარაშის მარცხენა მხარეზე, ვაკე, თხილნარი ადგილი, ალაგ-ალაგ სათიბები, ბაჭი ჩხვიმიანის კუთვნილი სათიბები (ოჯახის უფროსი); თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.

ბაჯგილდაში – მთა (ლენტეხი, ხელედი), ხელედი-შია, ლაშხირის მარჯვ. ალპ. ზონაში. კარვებია,

საზაფხულო სამოვრები წებადგრას მარცხენა მხარეზე, იხ. წებადგრა, შდრ: ლნტ. კპპ, ბქვ. კპპ „კაპი“; მეგრ. ბარჯგ-ი. სვან. ლი-ბჯგ-ი / ლიბე / აჯგი (ბაჯ-ი ?) ბაჯ-ბაჯ-ი; ანზორ აკაკის ძე ბენდელიანი, 33 წ. 1976.

ბაჯგილდაში დელე – დელე (ლენტეხი, ხელედი), ხელედიშია, მთა ბაჯგილდაშიდან მოედინება ლაშხირის მარჯვ.; ანზორ აკაკის ძე ბენდელიანი, 33 წ. 1976.

ბაზმზანი ფერმალ – სამოვრები (მესტია, ზეგანი, ივარი), ს. ზეგანის სამხ-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე, ფერმის შენობები დგას; ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ. 1971.

ბაწარანი – ტყე (მესტია); ირინე მელიქიშვილი, 1961.

ბაწარული (იხ. **ბაწარული ტუბი**).

ბაწარული ტუბი – ხევი (მესტია, ლეხთაგი), მულხურას მარცხენა კალთის დელე, საზღვარი მულახისა და მესტიის; ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972.

ბაჯაშ ტობ (2) – ტბა (მესტია, ეცერი, ცხუმარი), მთა ბაჯაშ ტბა (იხ. რუკა), „ბაჯის ტბა“; აკაკი ნესტორის ძე ჩხეტანი, 45 წ. 1969.

ბაჯაშ კარჯ (2) – უღელტეხილი (ეცერი, ცხუმარი, ბეჩო).

ბაჯაშდარიშ ზენ – სამოვარი, მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, სამანქანო გზის გასწვრივ, ს. ივარის გამოღმა, ვაკე ადგილია, გორეებიანი, ბევრია ნიგოზი. იყო სასტუმრო საგზაოსი, წამსვლელ-წამომსვლელთათვის. ს. ყაზაყ. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა*, 75 წ., *პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 12.10.70 წ.*

ბებე – სათიბი (მესტია, ჭელირი, ეცერი), ს. ჭელირის ჩრდ. მდ. კედრგლას ჩრდ.-დასავლ. სათიბ ჭყუჭუარს აკრავს ჩრდ-აღმ. მხრიდან. გვერდებზე თხემლნარ-თხილნარია. „ბებე“ ნადირის მნიშვნელობით (ბავშვების შესაშინებლად); აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969.

ბებელანი – სახნავი (მესტია, ისკარი, ეცერი), მდ. კედრგლას აღმ., სათიბ ნახუშირ-ის აღმ-ით; ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ. 1969.

ბებნარ – ტყე, ყანები (მესტია, ზაგარი, ფარი), ს. ზაგარს ქვემოთ, სამხ-აღმ. სათიბ სარგაშ-ის დასავლ. ნახევრად ტყეა, ნახევრად – ყანა, ხილნარია, ბაბანიარ ხაგანხ (ბებანი ლხმ). „ბებანი-ი“ მსხლის ჯიშია; გაიანე კამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ. 1969.

ბებოლშერ დაბარ – საძოვრები (მესტია, ფარი), მდ. ლექტერი ჭალა-ს მარჯვ. კალთაზე, სათიბ მგჷამის აღმ. ჯგერაგ ზაგრიშის, გორის აღმ.; ჩიჩო მუხას ძე წულუკიანი, 63 წ. 1969.

ბებუმა – უბანი (წანაში, ხელედი), წანაში მცხოვრები ლიპარტელიანების საგვ. ერთ-ერთი თემი; თ. გ. ლიპარტელიანი, 23 წ. 1974.

ბებუმა (იხ. **ბებუშერალ**).

ბებუმა მოლ – სახნავ-სათიბი (ხაჩეში, ხელედი), ს. ხაჩეშია, ჯურაშტილის მხარეში, ლიპარტელიანების ყოფილი ახო, საკარტოფილეა; ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ. 1974.

ბებუმა მოლ შუკუტ – გზა (ხაჩეში, ხელედი), ს. ხაჩეშია, ყანებისკენა მიმავალი გზა სამარხილო; ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ. 1974.

ბებუმა დელა – დელე (ხაჩეში, ხელედი), ს. ხაჩეშია, ყოფილი ბებუმა ლიპარტელიანის სახელის მიხედვით; ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ. 1974.

ბებუშერალ (2) – უბანი (ხაჩეში, ჯუდარი, ხელედი), ს. ხაჩეშია, ლიპარტელიანების საგვ. ერთ-ერთი შტო; ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ. 1974.

ბებუთიშერ დაბარ – საძოვარი (მესტია, ფარი), მდებარეობს გირგვლანის დასავლეთით და ზაგრიშის ქვემოთ. ტაფობია, შუაზე ყოფს დემდერი-ფარის სამარხილე გზა, ამ საძოვარს ორი მხრიდან ტყე აკრავს, ხალხს ბებუ არ ახსოვს; ვახტანგ ჟემუხას ძე ნარსავიძე, მოსე ნარსავიძე, 50 წ. 1965.

ბეგლანი – მოედანი (მესტია, ისკარი), ყანა (სვიფი, ეცერი), მდ. კედრულას მარჯვენა მხარე, სკოლის ეზოა, მოედინება წყაროც, დგას ეცერის სამ. სკოლა; ფუჩე ფუჩეს ძე გერლანი, 87 წ. 1969.

ბეგლანი – სახნავი (მესტია, სვიფი, ეცერი), ყანა ჭუჯელაშის აღმ. მდ. დაჭმარამდე; აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969.

ბეგლანიარ – სახნავი (მესტია, ბარში, ეცერი), მდ. დაჭმარისა და მდ. კედრულას შორის ს. ჭელირამდე, ს. ბარშის ჩრდ.-აღმ.; შალა ამას ძე გურჩიანი, 78 წ. 1969.

ბეგო – ვაკობი, სახნავი (მესტია, ხაიში), გაღმა ხაიში, ემუხა ჭკადუას სახლის ქვემოთ მდ. ენგურის მარჯვენა სანაპიროზე (თითქმის). ვაკე ადგილია (ზენ ლი), ქვიშიანი ადგილია, მოედინება კარგი წყარო, ხარობს ბზა მრავლად, გადმოცემით: ვიმე ბეგო (მეგრელი) მოსულა და ბზას ჭრიდა და მიჰქონდაო წყლით (ენგურით) სამეგრელოში; ნატაშა ემუხას ასული ჭკადუა, 44 წ. 1970.

ბეღაშა მურყუამ – კოშკი (მესტია, ჩვაბიანი, მულახი), ს. ჩვაბიანშია, კარგადაა დაცული, გიგანების საგვარეულოსია, ამჟამად შალიკო გიგანისაა; სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ. 1971.

ბედი წყარო – წყარო (მესტია, უშგული), ს. უშგულის აღმ., ლხეკარის დასავლ. მოედინება გზაზე წყარო, ბედი (საკ. სახ. ?); პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ. 1971.

ბედიანაშა მურყუამ – კოშკი (მესტია, სოლი, ლენჯერი), ს. სოლშია, შუკვანების საგვარეულო კოშკი; რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.

ბედიანა დიბილდ (2) (იხ. **ჰაჯაშარ**) – ტყე (მესტია, სოლი), ს. სოლის დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ, შიგ ტყეში პატარა ვაკე ადგილია, რელიეფურად – ვაკე, ადრე სახნავი ყოფილა; რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.

ბედიანა დიბილდ (იხ. **ჰაჯაშარ**).

ბედიანა ზაგრალ – სათიბები (კაერი-ლემსია, ლენჯერი), ს. კაერისა და ლემსიის მთაში; დაზმირ გ-ძე თამლიანი, 1973.

ბედორე ლაქტენარ (იხ. **ლაქტენარ**).

ბედანაშა – უბანი (კვანჭიანარი, ლატალი), ს. კვანჭიანების ერთ-ერთი თემი; შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973.

ბედანაშა მურყუამ – ნაკომკარი (კვანჭიანარი, ლატალი), კვანჭიანების სოფელშია, ძირიდაა დარჩენილი; შ. ნ. კვანჭიანარი, 49 წ. 1973.

ბედანაშა ცხეკ – ტყე (ლაჰილი, ლატალი), ს. ლაჰილის სამხ. კვანჭიანების საგვარეულოს ყოფილი ტყე; ზ. ს. პაკელანი, 48 წ. 1973.

ბედრლმა – უბანი (ჭველიერი, ჩოლური), მუკბანიანების საგვ. ერთ-ერთი შტო ქვ. ჭველიერში; შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ. 1974.

ბეთქან [ი] ნაშყაღუ – კლდე (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბეშის აღმ., მდ. წანრულას მარცხენა კალთის კლდე – სგუბნე თუთუნულის ჩრდ. კალთის ბოლო; ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ. 1971.

ბეკოდ მოლ – სათიბი (ლენტეხი, ლექსირი), მდ. ცხენისწყლის მარჯვენა მხარეზე, ლათქელიშია ლიპარტელიანისა უნდა ყოფილიყო; ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ. 1974.

ბელდანი – სათიბები (იენაში, ლატალი), ს. იენაშის სამხ-აღმ. გზის ქვემოთ; ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ. 1973.

ბელიანი – ყანა (მესტია); ირინე მელიქიშვილი, 1961.

ბელყენაშ (იხ. **ლესემა**), ძველი სახელწოდება ლესემასი, (ხელედი).

- ბელყარ** – სათიბი (მესტია, კიჩხულდაში, ნაკი), ს. კიჩხულდაშის დასავლ. სათიბ-სახნავ დინოლშ-სა და ლწყულად-ს შორის, მურყნარცაა აქა-იქ; თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969.
- ბენ** – სათიბი (მესტია, წვირმი, იფარი), ს. წვირმის სამხ-დასავლ. ვაკე ადგილი, ენგურის მარჯვენა ნაპირზე, ყანა ჭალაშ მოსაზღვრედ, არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ. 1971.
- ბენდშ** – უბანი (წანაში, ხელედი), ს. წანაშია, ერთ-ერთი კუთხე; ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ. 1974.
- ბენიერ** – სათიბები (მესტია, ქართვეანი, ბეჩო), ს. ქართვეანის დასავლ., ენგურს აძევს ჩრდ. მხრიდან, ყანა წყილანის სამხ.; პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ. 1969.
- ბენიერ** – უბანი (ლენტეხი), ლაშხურას მარჯვენა მხარეზე, ცხოვრობენ ფერცულიანები, ჭელიძე, ლობჯანიძე, რატანი. ბენ – „შეჭრილი, მოსაბრუნებელი ადგილი, სადაც წყალი დგება“.
- ბეჟანი მოლ** – სათიბი (ჩოლური, ჭველიერი), კამეტარის ტერიტორიაზე, ყოფილი ლიპარტელიანი ბეჟანისა; ფ. ი. მუკბანიანი 27 წ. 1974.
- ბეჟანაშა მოლ** – სათიბი (ლენტეხი, ზ. ბავარი, ხელედი), ზედა ბავარში, გვიდიანი ბეჟნას სახელობის ახო; შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ. კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ. 1976.
- ბეჟანაშა მორელ** – მჟავე წყალი (ლენტეხი, ბავარი, ხელედი), ს. ბავარში, ბეჟან გვიდიანის სახელობის. შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ. კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ. 1976.
- ბეჟანაშერ** (3) – უბანი (შკედილდაში, ზ. ბავარი, ფაყი, ხელედი), ს. შკედილდაში, გვიდიანების საგვარეულო თემის ერთი შტო; ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ. 1974.
- ბეჟანაშერაშ** – უბანი (დ. ლენტეხი), ლენტეხში მცხოვრები გვიდიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო; ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ. 1974.
- ბეჟო მოლ** – ახოები (ლენტეხი, ჩოლური, საყდარი), ს. საყდარში, იყოფა ჩუბე და ჟიბე მოლ-ებად; კ. ბენდელიანი, 1978.
- ბერდგოლანი** – სამოვარი (კაერი, ლენჯერი), ს. კაერის ჩრდ. სახნავი იყო ადრე, იდგა ინდიკო მერლანის კარავი; დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- ბერდიანი** – ყანა (მესტია, დავბერი, კალა), ს. დავბერის აღმ. მდებარე ყანა; ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.
- ბერიანაშა მურყტამ** – ნაკოშკარი (მესტია, ზარდლაში, მულახი), ს. ზარდლაშშია, ტუბშია, ძირი-ლა ჩანს, ბერიანების საგვარეულოსი; შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ. 1971.
- ბერტაჩიშ** – სათიბები (ლენტეხი, ლასკადარი), ლასკადურას აუზში, გოლდაშის მთაში; მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ. 1974.
- ბესარიონი მოლ** – სამოვარი (ლემზაგორი, ჟახუნდერი), ს. ლემზაგორში, ბესარიონ ლობჯანიძის ნახოვარი, საზიაროა ს. ხერიათან.
- ბესარიონი სემარ** – სათიბი (ლენტეხი, ჩოლური, ქვ. ფანაგა), ლექტა ფანაგაში, ბესარიონ შავრეშიანის ნახოვარი; ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ. დ. გ. გასვიანი, 70 წ. 1978.
- ბესეტკა** – შესასვენებელი (მესტია, ზ. ხაიში), ჟიბე კანში-ის ქვედა მარჯვენა ნაპირი, კარგი სახე-დია, დგას გადახურული ფარდულივით, სკამებით. ირგვლივ ტყითაა მოცული; ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ. 1970. (ადრე გელოვანები ვიყავით).
- ბესკაშ** – სათიბი, მთა (ხელედი), ს. ტვიბლედისა და ბავარის, ხაჩემის სათიბი მთა. ნ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ. 1974.
- ბესლანარ** – უბანი (მესტია, დიზი, ლახამულა), ს. დესშია, მდ. ნაჟტკაშ ლიცის მარჯვენა მხარეზე, ბესლან ჭკადუას ადგილ-მამული; იესებ სუმას ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970.
- ბესოე ლადსტარაშ** (იხ. ლადსტარაშ).
- ბესოლაშ მოლ** – სათიბი (ყვედრეში, რცხმელური), ს. ყვედრეშია, ქარდავა ბესოლის ყოფილი სათიბი (სვანებიც არიან ქარდავები); ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 24 წ. 1974.
- ბესოი მოლ** – ყანა (ლენტეხი, ლადარვაში, რცხმელური), ბესო გუგავას სახელობის ყანები ს. ლადარტაშ-ში; გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.
- ბესოშიანიარ** – სათიბები, ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ლენჯერი), ჭალაშ მარცხენა კალთაზე, გვარი უცნობია; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ბესა დეცილ** (იხ. ლობილარ) – სათიბი (ლენტეხი, ჩოლური), ს. ფანაგაშია, ლაშხურის მარჯვ. მხარის ფერდობები, ღაროებივით, შუროსებური ლობი შურო; ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ. დ. გ. გასვიანი, 70 წ. 1978.
- ბესა მოლ** – სამოვარი (ლენტეხი, მელე), ს. მელეშ, ბესას ნახოვარი.
- ბესარიონი მალქორაშ** – სათიბი (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბემის სამხ-აღმ., ლექა ლახტ-ის

- ჩრდ-ით, სოფლისაკენ, ბესარიონ იოსელიანის სათიბი; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- ბესარიონიშ ლარა** – სათიბი (მესტია, ჰამაში, ლახამულა), ჰამაშია, საკულტო თოდრის სამხ-დასავლ. ბესარიონ ჭკადუას სათიბი ყოფილა; დუშა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ. 1969.
- ბესარიონიშ ნაწლიგუტ** – ნასახლარი (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), საცხ. ლაწქერის დასავლ. ლაროკაშ ღარსა და გურაშ ღარს შორის, ვედრგლას მარცხ. კალთის ტერასა. გარემომცველ რელიეფთან შედარებით მაღალია, შიმველი (ნაწიხვ ლი), ნაცხოვრებია ბესარიონ ჭკადუასი (1949 წ.-მდე), დგას ნიგვზები, ვაშლი, ტყემალი; სამსონ როზანის ძე ჭკადუა, 74 წ. 1970.
- ბესი ნაკრატაშ** – სამოვარი მთა (იელი, იფარი), ენგურის მარცხენა კალთაზეა, მთა ლემნიერშია; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.
- ბესი ნამოლ** – ტყე (ნასახლ. სგობულდი, ლატალი), ნასახლარ სგობულდის სამხ-დასავლ. ქვედა სგობულდისა, ვინმე ბესის ნახოვარი; მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ. 1973.
- ბესრლან მურყუამ** – კომპი (მესტია, ლადამი), ს. ლადამშია, მთელია, ხერგანების საგვარეულოს კომპია; გ. ი. ფალიანი, 38 წ. 1972.
- ბესტანი** – სათიბი (მესტია, კიჩხულდაში, ნაკი), ს. კიჩხულდაშის დასავლ., ჟურაშ ლიც-ს აკრავს დასავლ-ით (მარჯვ.); ბესო-ანთ. თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969.
- ბეტლანი** (იხ. ჟიბიანი ტუბი).
- ბეტლანი თხუბი** (იხ. ჟიბიანი ტუბი თხუბი).
- ბეტლანი** – ყანა (მესტია, წვირმი, იფარი), ს. წვირმის შუა ადგილას, ტაფობია; შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ. 1971.
- ბექაშე [რ] მურყუამ** – ნაკომპარი (მესტია, ზ. ლუჰა, ფარი), სოფელშია, ბექა ცალანის კუთვნილი, 3 კედელი კარგადაა შემონახული, თავზე ჩამონგრეულია, „ბექანთ კომპი“; იერმინე რამხის ძე ცალანი, 68 წ. 1969.
- ბექაშა** – თემი (კაერი, ლენჯერი), ს. კაერში, მერლანების საგვარეულო თემის დუბიდუბერის ერთ-ერთი სამმო (სამხუბ); დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- ბექაშა ლექტაშ ნამქურლა** – ყანა (კაერი, ლენჯერი), ს. კაერის დასავლ. პატარა ყანა; დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- ბექაშა მურყუამ (2)** – ნაკომპარი (კაერი, ლენჯერი), კომპი (ჩვაბიანი, მულახი), ს. კაერშია, მერლანების საგვარეულოს ერთ-ერთი ყოფილი კომპი, ძირილაა დარჩენილი; დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- ბექაშა ნამქურლა** – ნასახლარი (კაერი, ლენჯერი), ს. კაერშია, არის ნასახლარი, ამჟამადაც ბოსტანია; დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- ბექთომ კაკ** – ნიგვზის ხე (მესტია, ლეგბალდი, ცხუმარი), სამოვარ გეგნარში დგას კაკლის ხე (ნიგოზი), გზის ზემოთ, ს. ლეგბალდს აღმ. „ბექთოს ნიგოზი“; აკაკი კოსდას ძე გელიანი, 55 წ. 1969.
- ბექმერზაშ ნადგარ** – სამოვარი (მესტია, დოლასვიფი, ბეჩო), ს. დოლესტუფს ჩრდ.-აღმ. მარჯვენა მხრით ესაზღვრება მირჰილდ (სათიბი), ვინმე ბექმერზა მოუკლავთ და დარქმევია მისი სახელიც; გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ. 1969.
- ბექნაშა მურყუამ** – ნაკომპარი (მესტია, ზეგანი, იფარი), ს. ზეგანის ლექტაშ უბან-შია, ბექნე ხვისტანის საგვარეულოს; დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ. 1971.
- ბექნეშერ ჭუტედ** – სამოვარი (მესტია, ლარილარი, ჭუბერი), ს. ჩუბე ლარილარის აღმ. კედელი ჟიბე მარდისა და ლარილარის შუა, ფოთლოვანი დამრეცი სამოვარი, ბექნე რეზესიძის სახ. სამოვარი (მკვდარია); აღმაცვირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ. 1970.
- ბექნაშა მოლ** – სათიბ-სამოვარი (ლენტეხი, ლევშერი, ჩოლური), ლევშერის სამხ. ბექნუანთ ნახოვარი; გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.
- ბექოშა** – უბანი (ლენტეხი, სასაში, ჟახუნდერი), ონიანების საგვ. ერთ-ერთი თემი; მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- ბექსოლრე ნალგენ** – სამოვარი (მესტია, ხაიში), მდ. ენგურის მარჯვნივ, ვაკე ადგილია, ირგვლივ – ტყე. დაახლ. 760 მ. სიმაღლეზე, აქვს ციცაბო კალთები, ბექსოლარს უწოდებდნენ თობემერის თემს ჰქვია, არსენა და ხაჩის...ქობალიების წინაპართა სადგომი, გაზაფხულისას თურმე საქონელი მოჰყავდათ; ნალგენ „ნადგომი“ (?); ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970.
- ბექსოლრე ნალგენიშ თხუბი** – მწვერვალი (მესტია, ხაიში), მდ. ენგურისა და მდ. ჭუბრულას შესართავის მარჯვენა მხარის მწვერვალი, ყველაზე მაღლობი, რუქაზე 1568,2 მ. (1: 100000), ტყიანი და შიგადაშიგ კლდიანი კალთებით, ტყე შერეულია; ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970.

- ბექმა** – უბანი (ლენტეხი, გულიდა), ს. გულიდაშია, მეშველიანების საგვარეულო თემი; მ. ბ. ქურასხედიანი, 46 წ. 1974.
- ბექშერ** (იხ. ბექშერალ).
- ბექშერალ** – უბანი (ნანარი, ხოფური), ს. ნანარში შემავალი ქურასხედიანების საგვარეულო თემი; ვ. ნ. ქურასხედიანი, 35 წ. 1974.
- ბექვრბი მოლ** – სამოვარი (ლენტეხი, ხოფური), ს. ხოფურში, ქურასხედიანი ბექვრბის ყოფილი ახო, ტყეშია; ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ. 1976.
- ბექვრბი ლაროლ** – სათიბი (მესტია, ღვებალდი, ცხუმარი), ს. ღებბალდის აღმ., სათიბი შყალდაშს ქვემოთ, ენგურისკენ, სამანქანო გზის ქვემოთ, ადრე დადერქელიანი ბექვრბის კუთვნილება ყოფილა, „ბექვრბის სათიბები“; აკაკი კოსდას ძე გერლიანი, 55 წ. 1969.
- ბექვრბი ჯგვრანგ** (იხ. ჯგვრანგ – ლესემა).
- ბექა ნამოლ** – სამოვარი (ლელბაგი, ლატალი), ს. ლელბაგის ჩრდ. ტყეში – გგბანში, ბექა – გვარად უცნობი; ჟორა დ-ძე აბდელანი, 37 წ. 1973.
- ბექაღმა მურყტამ** – კოშკი (ლამთხვერი, ლენჯერი), ამხან ტაფშია, გადახურული, ჯაჯვანების საგვარეულოსი; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ბექაღმ ლაყურყტილ** – სამოვარი (მესტია, ტვიბერი, ცხუმარი), სოფლის თავზე, სამხ-ით. ტყის დასაწყისი, სახლია ამჟამადაც, ბექას სამარყუხე; მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ. 1969.
- ბექამ** – სამოვარი (მესტია, ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, სამოვარ პანიქართის აღმ. ფერდი, ადრე სათიბიც იყო, ირგვლივ შერეული ტყით; გელა ფუთეს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.
- ბექამა** – უბანი (მესტია, ლეხთაგი), ლეხთაგშია, ხერგიანების საგვარეულო თემის ერთ-ერთი შტო, დგას კოშკი; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 67 წ. 1972.
- ბექამა მურყტამ** – კოშკი (მესტია, ლეხთაგი), ლეხთაგშია, ხერგიანების საგვარეულოს კოშკი; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972.
- ბექა ბაჟ** – სახნავ-სათიბი (იფხი, ლატალი), იფხშია, ჟამიანობის დროს სახლავი ჰქონია, ვინმე (გვიჩიანი) ბექა ნაბაკები; ე. ი. ნანსყანი, 61 წ. 1973.
- ბექანი შუკუ** – ბილიკი შხარაზე (მესტია, უშგული), შხარას სამხ. კედელზე, ბექნუ ხერგიანის სახელობის გზა; გივი ერისტოს ძე რატინი, 33 წ. 1971.
- ბელულშერ** – უბანი (ლენტეხი, კახურა), ს. კახურაში, ლიპარტელიანების თემი, ჟაბშარის ქვემოთ; ჟ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.
- ბელულშერალ** – უბანი (ლენტეხი, ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ტვილდიანების საგვარეულო თემი; ჟ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ. 1974.
- ბელტანი** – სახნავი (მესტია, ღვებდერი, ფარი), ს. ღვებდერის სამხ-აღმ. ყანა; ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ. 1969.
- ბეყენდშ** – სათიბ-სახნავი (დ. ლენტეხი), მდ. ჩოლშურას მარჯვენა ნაპირზე; ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ. 1974.
- ბეყენდერ** – ეკლესია (ლუჯი, ჟახუნდერი), ს. ლუჯში, ეკლესია დაცულია სასაფლაოებიცაა, ადგილობრის დროს ლოცვა-კურთხევა მიმდინარეობს, კონჯირობაზეც.
- ბემგანმა მუ რე ყმარ** – კოშკები (მესტია, ჩაჟაში, უშგული), ს. ჩაჟაშის, ეჩხეფაშია, დგას ორი კოშკი დავთულიანების, კარგად შენახული, „ბემგანთ (დავთულიანების) კოშკები“; ლუტა ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ. 1971.
- ბემლუხმა მურყტამ** – კოშკი (იენაში, ლატალი), ს. იენაშია, ამჟამად გვიჩიან ანტონს ეკუთვნის, თავმონგრეულია, ბებლუხელები ვინ იყვნენ, არ ახსოვთ; ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ. 1973.
- ბემმა მურყტამ** – კოშკი (მესტია, ჭოლაში, მულახი), ს. ჭოლაშია, ძალიან კარგი კოშკია. დევდარიანების საგვარეულოსი, გამკეთებელს ხელები დააჭრეს, რომ უკეთესი არავის აუფოსო, ბესი ყოფილა უფროსი, ბემმა < ბესმა; სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ. 1971.
- ბემმა ტუბ** – ხევი (მესტია, ცალდაში, მულახი), ს. ცალდაშის სამხ-აღმ. ფერდობზე, ღელე მოედინება, ტყე – არყნარი, გოგლანდ, ბემმა დევდარიანის ყოფილა; პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.
- ბემშერ** (იხ. ჟიბე ცხუმელირ).
- ბემშტა მოლარ** – სათიბები (ჩოლური, მუწვდი), ს. მუწვდიში, ბესომა < ბემშტა; გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.
- ბეჩალდ** – სამოვარი (მესტია, ბოგრეში, იფარი), ს. ბოგრეშის ჩრდ-ით, სამანქანო გზის აღმ. (ულტალის მიმართულებით), ქვიან-ტყიანია; კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ. 1971.
- ბეჩენდურ** – ყანა (ლენტეხი, ჩოლური, საყდარი), ს. საყდარში; მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ. 1978.
- ბეჩ-ლალდეგალ** – სათიბი (ღობი, ჩიხარეში), ღობის მთაში, დიდი ქვაა.

- ბერძი** – სათიბი (მესტია, მაზერი, ბერძი), ს. მაზერის ბოლოს, ჯოჟანს ესაზღვრება მარჯვენა მხრიდან, აქვს სათიბებიც, ქვემოთ წიწვიანი ტყის მასივი აკრავს. ბერძი – „ქვიანი“. რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ. 1969.
- ბერგლდერ** – სათიბი (მესტია, ქვ. ლეჰა, ბერძი), ს. ჩ. ლეჰას სამხ.-აღმ., სათიბ აფსნის აღმ. ქვიანი ადგილია (ხოჩა ბაჩარ ხაგბ ი ჟღა ხაჟხა); სილევან იმმაგის ძე დადემქელიანი, 54 წ. 1969.
- ბერძი ლობი** – ტყე (ჩოლური, შგედი), ს. შგედშია, დიდლოდებიანი ადგილია, გზაა ვიწროებში, გზა ადის ლაპეჟუ ლახტეთე; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.
- ბერძი** – მთა (უსგვირი, ეცერი), ჭალმას მარჯვენა კალთაზე, ვაკობია, მრავლადაა ქვები დიდი ზომით, აქვს ბერძიში ფოქ; ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973.
- ბერძი** – სამოვრები (ჩოლური, ჭველიერი), ს. ჭველიერის საზაფხულო ადგილი, დგას ქვა – გამოქვაბულივითაა, ბერძი „ქვა“. მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ. 1974.
- ბერძიში ფოქ** – გამოქვაბული (უსგვირი, ეცერი), ჭალმას მარჯვენა კალთაზე, ვაკობივითაა, ბერძი-შია, გვირაბია პატარა, დიდ ქვასთან; ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973.
- ბერძიში თანლი** – გადასასვლელი (მესტია, ბერძი), ზღვის დონიდან 3375 მ.-ზე გადასასვლელი ბერძიდან ჩრდ. კავკასიაში, გზისა გამო, გადასასვლელია ტურისტული; რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ. 1969.
- ბერძიში თანლიში წარგ** – კლდეკარი (ბერძი), გზა-გადასასვლელი ბერძიში თანლიზე ჩრდ. კავკასიაში.
- ბერძიში ჰ[ე] რევალ** (იხ. ბერძიში თანლი).
- ბემგნარ** – სათიბ-სამოვრები (შყალერ-მაცხვარიში, ლატალი), ბალზაგარის აღმ. ლატალისკენა მხარეზე, ტყენარევი სათიბ-სამოვარი; გ. მ. გირგვლიანი, 42 წ. 1973.
- ბემგნარ** – ტყე (იფხი, ლატალი), ბალის ქედზეა, შერეული ტყეა; გ. ე. ნანყანი, 37 წ. 1973.
- ბეჭულტუმა მოლ** – სამოვარი (ლენტეხი, შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედში, ზურაბიანების სახელობის, მოლ „ახო“; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.
- ბეჭულტუმა** – უბანი (ლენტეხი, შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედში, ზურაბიანების საგვარეულო; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.
- ბეხტიში ნაკრაჟ** – უბანი (ლებურცხილა, ხაიში), ს. ლებურცხილაშია, ქვემო მხარეში ენგურისკენ, დაფერდებული სახნავ-სათესებით, პირველი მოსახლე ლებურცხილაში (რომანოზ ჭკადუა ცხოვრობს), სიმაღლეა 700,5 მ. ადრე ნაკარვები ყოფილა, ალბათ მეგრელიო; რომანოზ მუზას ძე ჭკადუა, 74 წ. 1970.
- ბეჯნამა მურყამ** (2) – კოშკი (მესტია, მურყმელი, უშგული), ს. მურყმელის ჩრდ-ით. დაცულია კარგად, ეკუთვნის ვალიკო ღვაჩლიანს. ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971.
- ბეჯნამერ** (იხ. ბეჯნამერ) – (ფაყი), ს. ფაყში წარაშის ერთ-ერთი თემი გვიდიანების გვარისა. ე. ს. გვიდიანი, 24 წ. 1974.
- ბეჯნამა მურყამ** – კოშკი (მესტია, მურყმელი, უშგული), ს. მურყმელის ჩრდ-ით, დაცულია კარგად, ეკუთვნის ბეჯან ღვაჩლიანს. ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971.
- ბეტარე ჭტედ** – ტყე, ფერდობი (მესტია, ჭუბერი), ს. ჩუბე მარდ-ის აღმ. აღმართული ტყის კედელი, უფრო მეტად წიწვიან ტყის მასივით. ყოფილი ბეტა ჩხტიმიანის კუთვნილი გუამ ღარამდე, „ბეუანთ კედელი“; ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ. 1970.
- ბიასლანმა** – უბანი (შყალერი, ლატალი), ს. შყალერის დასახლების ჩრდ-დასავლ. ნაწილი გვარად: გურგულიანარ; გ. მ. გირგვლიანი, 47 წ. 1973.
- ბიაუმა მურყამ** – კოშკი (იელი, იფარი), ს. იელი-შია, აცის უბანში, ხორგუანების საგვარეულოს კოშკი; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.
- ბიბემა** – უბანი (მესტია, ლეხთაგი), ლეხთაგშია, ჩართოლანების საგვარეულო თემის ერთ-ერთი შტო, დგას ეკლესია მეჩფა, კოშკი (?) ბიბე (საკ. სახ.); თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972.
- ბიბემა ცხეც** – ტყე (დ. მესტია), აეროპორტისკენ, მოლრი ცხეკარ-შია, ჩართოლანების საგვარეულოს ყოფილი ტყე, მოლრი < მოლარ; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972.
- ბიბლანშიერი** – ყანები (ლენტეხი, მახაში, ჩიხარეში), ს. მახაშია; რ. მ. ჭელიძე, 1976.
- ბიბუარე ზენარ** – უბანი (მესტია, ჭუბერი), ს. ჭუბერის ცენტრში, მდ. ჭუბრულას მარცხენა მხარეზე, სკოლის ზემოთ, დასახლებული ადგილია, ბიბუ ოთხტანის კუთვნილი ყოფილა; ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ. 1970.
- ბიბუშერი** – უბანი (მესტია, დიზი, ლახამულა), ს. დესშია, ნაჭტუში ლიცის მარცხენა მხარეზე, ბიბუ ანსიანის მიხედვით; იესებ სუმას ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970.

- ბიბანი** – სახნავი (მესტია, ქურაში, ეცერი), ს. ქურაშის სამხ.-აღმ. სახნავი ჩიჩგლდერის ჩრდ.-აღმ.; ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ. 1969.
- ბიგაშ** – სახნავები (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშშია, ლაშხრანის უბანში.
- ბიდანი** – ყანები (კაერი), ს. კაერის დასახლების დასავლ.; დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- ბიდანი (2)** – ყანა (მესტია, სოლი, კაერი, ლენჯერი), ს. სოლია, სამანქანო გზის ზემოთ, დასახლების ჩრდ.-აღმ; რომანოზ ალექსანდრეს ძე ხაფთანი, 52 წ. 1972.
- ბიზმარ** – კლდე, ტყე (მესტია, ხერხვაში, ნაკი), ს. ხერხვაშშია, სათიბების იფხლაშარის ჩრდ.-დასავლ. დეღე ტუბიშარ-ამდე, ლედუმერ ლი ი კოჯარ ხარ; დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 51 წ. 1969.
- ბითთარაშა ნამურყუამ** – ნაკომკარი (მესტია, ნაშთქოლი, ბეჩო), ს. ნაშთქოლის შუაში, ეკუთვნის ხორგუანებს, სამ სართულამდეა, ვინმე ბითთარაანთის (ბითთა პირის სახ.) გვარი უცნობია, საკ. სახელის, პატრონის მიხედვით; ქიშვარდი იოსების ძე წერედიანი, 49 წ. 1969.
- ბიკმაზერ** – კლდე (მესტია, ბეჩო), მ. უშბის მარცხენა მხარე, ციგაბო კლდეებია; სოფრომ იასონის ძე ხორგუანი, 43 წ. 1969.
- ბიკრე ლაშდალ** (იხ. **ბიკრე ლაშდალი ტუბი**) – ხევი (მესტია, არცხელი, მულახი), ს. არცხელის სამხ.-დასავლ., მულხურას მარცხენა კალთაზე, მთა ზურულდიდან ჩამოყრიდნენ ბიკარს (კვარის კუნძებს), ზემოთ ფიჭვნარი ტყე; ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971.
- ბიკრე ლაშდალი ტუბი** – ხევი (არცხელი, მულახი), მულხურას მარცხენა კალთა, მთა ზურულიდან კვარის კუნძების (ბიკარების) ჩამოსაყრელი ხევი.
- ბილნიდ ბოგ** – ხიდი (მესტია, ჩაჟაში, უშგული), ს. ჩაჟაშის დასავლ. ხიდი მდ. ენგურზე, საცალფეხო; ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ. 1971.
- ბილნიდ გურნა** – ქვა (მესტია, ჩაჟაში, უშგული), ს. ჩაჟაშის დასავლ. მდ. ენგურის მარცხენა ნაპირზე დევს დიდი ქვა, ბილნიდ (საკ. სახ. ?); ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ. 1971.
- ბიმარე მურყუამ** (იხ. **ბიმარ**).
- ბიმარ** – კომპი (მესტია, ისკარი, ეცერი), სოფლის სამხ.-აღმ. კომპი შენახულია კარგად, „ბიმა“ საკ. სახ. – ბიმაანთ კომპი (ბიმა გერლიანისა); აკაკი ფაცის ძე აფრასიძე, 27 წ. 1969.
- ბინვილ** (იხ. **ლათთუნარ**).
- ბინი ქურა** – ტყე (ქაშვეთი, ლაშთხვერი, ლენჯერი), ჭალაშ მარცხენა კალთაზე, ალაგ-ალაგ სამოგრებიცაა; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ბინილ (6)** – წყარო (ლენტეხი, ჩოლური, ტვიბი, ფაცი, ბაბილი, ზ. ჭველიერი, ხაჩეში), ლაწოლა ქვანარში, ბინილ „წყაროს წყალი“; თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ. 1978.
- ბინილ** (იხ. **ლათუნარ** – ზ. ჭველიერი).
- ბინილ** (იხ. **ნაკარე ბინილ** – ფაცი).
- ბინილი ღარ** – დეღე (ლენტეხი, წიფლაკაკია, ხოფური), ს. წიფლაკაკიაში, პატარა დეღე, ბინილ „წყარო“; მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ. 1976.
- ბინულ (2)** – წყარო (ლენტეხი, გულიდა, ცხუმალდი), ს. გულიდის აღმ. „ბინილ“ (მდრ. სარაგ. სუფთა წყაროს წყალი, „მდორედ მომდინარე პატარა წყარო“, (ფშა ?); თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ. 1974.
- ბინულ (3)** (იხ. **სარაგ** – ლენტეხი, ცხუმალდი, გულიდა).
- ბირღულაშ** – სათიბი, ტყე (მესტია, თოთელეში, ლახამულა), ს. თოთელეშსა და სათიბ თოხბარს შორის, ირგვლივ ღუმარ ხაგხ, შუაში – ტუბიბს ბირღულაშ ხაშთქვას; დუმა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ. 1970.
- ბიტაშა** – უბანი (ბაიარი, ხელედი), ჩანქსელიანების საგვარეულო ერთ-ერთი შტო; გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ. 1974.
- ბიტაშერ** – უბანი (ბაიარი, ხელედი), საცხ. ბაძარის ერთ-ერთი თემი ჩანქსელიანების საგვარეულოსი; ე. ს. გვიდიანი, 24 წ. 1974.
- ბიტოშა** – უბანი (ლენტეხი, ჩოლური, მამი), მამშია, ბაბლუანების; ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ. 1978.
- ბიტოშა მოლ** – სათიბი (ჩოლური, ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, მუკბანიანების სათიბი; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.
- ბიტოშა ნამურყუამ** – ნაკომკარი (ჩოლური, ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, ამჟამად არაა, ამჟამად ზედ სახლი დგას, მუკბანიანების საგვარეულო; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.
- ბიტოშერალ** – უბანი (ჩოლური, ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში მუკბანიანების საგვარეულო, ეკლესიის ყოფილი მსახურნი; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.
- ბიტოშა მოლარ** – სამოვარი (ლენტეხი, ჩოლური, ციოყმერი), ციოყმერში, ბიტო ბაბლუანის ყოფილი ადგილი; ნ. დ. შავრეშიანი, 46 წ. 1978.

- ბიშილ** – სამოვარი (ლენტეხი, ნაცული, ჩიხარეში), ს. ნაცულში; დურმიშხან ასლანის ძე ბაკურაძე, 1980.
- ბიშილი წყარო** – წყარო (ნაცული, ჩიხარეში), ს. ნაცულში, ბიშულის სამოვართან.
- ბიძი დაბ** – ყანა (ლენტეხი, ბაბილი), ბარბალ ზაგარშია, მუსელიანი ბიძის ყოფილი ყანა; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- ბიძი მოლ** – ყანა (ლენტეხი, ლაღარვაში, რცხმელური), ბიძი ტვილდიანის სახელობის ყანა ს. ლაღარვანში; გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.
- ბიჭო ლაღუმური** – კლდე (მესტია, ნაკი), მდ. ნაკრას სათავე, მწვერვალ ლაღარგულის სამხ., ნენგერიმ სტიკუზე, ბიჭოს გვარი უცნობია; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- ბიჭოლან მოლ** – ყანა (ლენტეხი, რცხმელური), ბიჭოლა ტვილდიანის სახელობის ყანა; გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.
- ბიჭომ კაჩგლდარ** – გზა (მესტია, ლეზგარა, ტვიბერი, ცხუმარი), გზა ჩიშდისა და სამოვარ მთა მგჰგლდარს შუა მიმავალი, აღმართია. „ბიჭოს აღმართები“ (ბიჭო – საკ. სახელი), გვარი უცნობია; გიორგი სათაგერის ძე ქალდანი, 78 წ. 1969.
- ბიჭომერ მურყუამ** – ნაკომვარი (მესტია, ცალანარი, ეცერი), ს. ცალანარის თავშია, ძირილა და რჩენილი, ვინმე ბიჭო ცალანის კუთვნილება ყოფილა, „ბიჭოანთ კომპი“; აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969.
- ბიჭულდ** – სათიბი (ლენტეხი, ლესემა, ხელედი), ხელედშია, ისკალდის მთის სათიბები, ალპური ზონა; ანზორ აკაკის ძე ბენდელიანი, 33 წ. 1976.
- ბიჭომა მუყუამ** – კომპი (მესტია, მურყმელი, უშგული), ს. მურყმელის დასავლ. კარგად დაცულია, ეკუთვნის გიორგი ჩანქსელიანს; ნაპო დავითის ძე კაკრიანი, 26 წ. 1971.
- ბიჯიშუ** – ყანები (მესტია, ჭოლაში, მულახი), ს. ჭოლაშის დასახლების დასავლ. ვაკე ადგილებია; სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ. 1971.
- ბიჯუშიერ** (იხ. ბიჯიშუ).
- ბობშირე ნაკვლდ** – სამოვარი (მესტია, ხერხვაში, ნაკი), ს. ხერხვაშის ჩრდ. პატარა ვაკე ადგილია, თავრანს ტისხუტს ლემჯიდუნილი სოფლიმდ (!) (ტისხუტ „უფლიშიმ ლასჰენი ჳან“; დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 51 წ. 1969.
- ბობშირე ნაჰკულარ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ადიში, იფარი), ს. ჰადიშის აღმ. ჰადიშერას მარჯვენა კალთაზე, შვეული და როდესაც იქ ცხოვრობდნენ, ალბათ ბავშვები ჩაიტნია ზვავმა; სოფრო გიორგის ძე ავალიანი, 60 წ. 1971.
- ბოგ** (3) (იხ. ლაშხირი ბოგ, რიენიმ ბოგ, აგვ ბოგ).
- ბოგ ჟიქან** (2) – ყანა, სათიბ-სამოვარი (სასაში, ჟახუნდერი), ს. სასაში, ფერდობზეა, ხიდი არაა, მალლობზე.
- ბოგ ჴემგინ** – სათიბი (მესტია, ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ. მდ. ლასილზე გადებული პირველი ხიდის მარჯვენა მხარეზე; ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ. 1971.
- ბოგა ლარე** – სათიბი, სახნავი (სასაში), ს. სასაში, ხიდთანაა, ლუჯისკენა გადასასვლელთან. ლაშხ. მარჯვ.; მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- ბოგა ლარელ** – ყანები (ლუჯი), ს. ლუჯში, მდინარესთან. ხიდს გაღმა.
- ბოგა ქურულ** – სამოვარი (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში, ლაშხურზე ხიდის მიდამო.
- ბოგე ლარა** (იხ. ბოგა ლარა).
- ბოგ-ზაგარ** (5) – სამოვარი (ლახამულა, ქვ. ლუჰაფარი), უბანი (დ. მესტია), გზა (იფარი, ლახამულა), ნახიდარი (გვალდერი, ეცერი), ენგურის მარცხენა ფლატეს ზემოთ, სათიბ ნაჰნეტარის ქვემო კიდეში, გადის გზაც სოფლისკენ (ზაგლელ ხარ); კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969.
- ბოგ-ზესგი** – ნახიდარი (ჩოლური, ჭველიერი), მდ. ლაშხურის მარჯვენა მხარეზე, ზესგი „მშრალი“ (მდრ. ზესყი „ნედლი“); მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ. 1974.
- ბოგ-ზესკი** (2) – სათიბი (ლენტეხი, ჩოლური, ბულეში, გულიდა), ბულეშის მთაში, ლელეა შუაში, მოზრდილია, ჩოლურისა და ლენტეხის საზღვარი, ზესკი „მშრალი“; ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ. 1978.
- ბოგ-ზესკი ტეჭრ** – ტყე (ჩოლური, ბულეში), ბულეშის მთაში, ფიჭვის ტყე, ტეჭრი „დიდი ტყიანი და ხშირი ტყე“; ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ. 1978.
- ბოგ-ზესკი ქაშან** – ბილიკი (ლენტეხი, გულიდა), ს. გულიდაშია, ლემერხელიდან ბოგზესკისკენა ბილიკი, ზესკი „მშრალი“ (მდრ. ზესყი „ნედლი“); თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ. 1974.
- ბოგზარ** – უბანი (დ. მესტია), მესტია ჰალაზე გადებული ხიდის მარჯვენა მხარეზე, ჯაფარიძეების სამოსახლო; ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972.
- ბოგლედიერ** – ყანები (ჩოლური, ჭველიერი), ს. ჭველიერში. ლაშხურის მარცხენა მხარეზე, ნა-

ხირადებია, არის ნაკოშკარი, ძირილა დარჩენილი, ოდნავ შესამჩნევია; მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ. 1974.

ბოგლდარ – უბანი (ჩოლური, ჭველიერი), მუკბანების საგვარეულო თემი ქვედა ჭველიერში; ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ. 1974.

ბოგმეც (2) (იხ. ჩუბიანი ბოგმეც; ბოგმეცი დებ).

ბოგმეცი დებ – ყანა (მესტია, არცხელი, მულახი), ს. არცხელის სამხ., ხიდის მარჯვენა მხარეზე, მულხურას მარჯვენა მხარეზე, ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგანი, 33 წ. 1971.

ბოგოლარ (იხ. ბოგოლარ) – სამოვარი (დ. მესტია), გუალდა ტუბიზუა რამდენიმე ადგილას ხიდები, ბოგოლ „პატარა ხიდი“; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ. 1972.

ბოგრემ – სოფელი (მესტია, იფარი), ს. იფარში შემავალი სოფელი, მდ. ენგურისა და ჰადიში ჭალს შესაყარის მიდამოებში. ცხოვრობენ: კორმაიები, ქურდიანები, გულბანები, ხორგუანები, პირველები, ხვისტანები, ხიდები ყოფილა და ამჟამად მდინარეებზე – ჰადიშგრასა და ენგურზე; დოდო სალარევის ასული ხვისტანი, 23 წ. 1971.

ბოგრემ – სოფელია, ასევე მდებარეობს ორ მდინარეს შუა (ენგურსა და მის შენაკად ადოშურას შუა). ყურადღებას იპყრობს იმით, რომ გვიან შემოდგომიდან თებერვლის თვემდე ამ სოფელს მზე არ გადმოხედავს, მთა აქვს ჩამოფარებული, სახელწოდება წარმოსდგება „ბოგ“ – ხიდი და „რემ“ – შლამი-ის შეერთების შედეგად. ე. ი. ბოგ-რემ = ხიდე – შლამი. სახელი მახვილგონივრულადაა შერჩეული. ამ პატარა სოფელს ხუთი ხიდი აკავშირებს სხვადასხვა პუნქტთან და შლამიც ბევრია, სოფელი იფარს ეკუთვნის; არსენ ოგინლეს ძე კორმაია, ბესარიონ ივანეს ძე გულბანი, 83 წ. 1965.

ბოგშილ – ტყე, სამოვარი (მესტია, ლაშხრერი, ეცერი), ს. ეცერიდან ს. გუალდერისკენა გადასასვლელი ნაბოგართან (ნახიდართან, მდ. ენგურზე). კლდე ძერხუნდას სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვენა ნაპირზე, შემის მოსაგროვებელი ადგილი. ბოგ-შილ = ბოგცახან „ხიდთან // სახვინე (შემის)“; აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969.

ბოგელ – სათიბ-სამოვარი, ყანა (ზ. ვედი, ხაიში).

ბოგელდ(იერ) – საბალახო (იელი, იფარი), ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ნესგ უბანშია; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.

ბოგელდარ – სათიბ-სამოვრები (მესტია, ზაგარი, ეცერი), სათიბ ზაგარსა და მდ. დუშნარს შორის, პატარ-პატარა ხიდებია (ბოგები) გადებული, სათიბიცაა და სამოვარიც. ბოგელდარ „პატარა ბოგები, ხიდები“; კოწია ბექერზას ძე პაკელიანი, 72 წ. 1969.

ბოგელდარ (2) – გზა (მესტია, მარდი, ჭუბერი, ნესგუნი, ლენჯერი), მდ. მარღელაზეა. ხიდი, იმ ადგილის არემარეს ბოგელდარ, ტყვა შერეული. ორგანა გადებული ხიდი, გზა ჩუბე მარდიდან ზედა მარღისკენ; უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ. 1970.

ბოგელაშ ბაქან – ბაქანი (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში); მიხეილ ქერექის ძე ჭკადუა, 59 წ. 1969.

ბოგელაშ ლიც – ღელე (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.

ბოგელაშ ლალქერი ლიც – ღელე (ზ. ვედი, ხაიში), წისქვილების მონაკვეთზე უწოდებენ, ზოგადად კი – ბოგელაშ ლიც.

ბოგელაშ ლაჭმოლ – სათიბები (ზ. ვედი, ხაიში).

ბოგელაშ ნაშიხუ – ფერდობი (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.

ბოგელაშ ტუბი – ხევი (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.

ბოგა დებ – სამოვარი (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბეშის ჩრდ. მდინარე მულხურას მარჯვენა მხარეზე, მწბში ბოგთან; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.

ბოგა ლარა – სათიბი (მესტია, დოლასვიფი, ბეჩო), მდ. დოლრას მარცხენა მხარე, მესტიისკენ მიმავალი გზის ჩრდ.-აღმ. (ზემოთ). „ხიდთანა სათიბი“ – ბოგ „ხიდი“, ლარა „სათიბი“; ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ. 1969.

ბოგა ლარა – სათიბი 2 (ქაშვეთი, სოლი), ს. კაერის სამხ. მესტია ჭალაშ მარცხ; დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.

ბოგა ლარა (იხ. სოლა ბოგა ლარა).

ბოგა შუკუარ – გზა (კვანჭიანარი, ლატალი), ს. კვანჭიანარის სამხ.-აღმ. ენგურისკენ; შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973.

ბოგარ (იხ. ბოგა შუკუარ).

ბოგაშ – საცხოვრისი (ლენტეხი), ს. თეკალში, ნახიდარის მიდამოები; ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ. ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ. 1978.

ბოგაშ (2) – უბანი, სახნავ-სათესი (ლენტეხი, ჩოლური, თეკალი), ს. თეკალში, კინკილდაშის დასავლ. კინკილდაში ჰყოფს ორ ბოგაშ-ს; ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ. ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ. 1978.

- ბოგაშ ჟიბარ** – სამოვარი, სახნავი (მესტია, გვალდერი, ეცერი), ს. გუალდერის აღმ., ჯაჭუთიმ ბოგს ზემოთ, ჩამოდის მანჩხაფ, ტყიანი; დემეზა დავითის ძე ჩხეტანი, 91 წ. 1969.
- ბოგაშ ლარა** – სათიბი (კვანჭიანარი, ლატალი), ს. კვანჭიანარშია, ენგურის მარცხენა მხარეზე, ხიდს გაღმა; შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973.
- ბოგაშში ლარა** – სათიბი (მესტია, ზეგანი, ივარი), ს. ზეგანის სამხ-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე, ხიდია მის ახლოს; ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ. 1971.
- ბოგაშშილან ბოგ** – ხიდი (მესტია, ზეგანი, ივარი), ს. ზეგანის სამხ-დასავლ. ხიდი მდ. ლასილზე სათიბ ბოგაშშილამდე; ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ. 1971.
- ბოგაშშილან ღარ** – ღელე (მესტია, ზეგანი, ივარი), ს. ზეგანის სამხ-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთის ფოთლოვანი ტყე, ხიდი არაა მდინარეზე, ბოგაშშილა ლარას ზემოთ, სეზონურია ღელე; ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ. 1971.
- ბოგერილ** – მოედანი (დ. მესტია), ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- ბოგორლარ (2)** – სათიბი, სამოვარი (სასაში, ჟახუნდერი, ჩუკული), ს. სასაში, ლაშხირის მარჯვ. ნახიდარები არაა; მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- ბოგორლარ** – გზა, ნახიდარები (დ. მესტია), მესტია ჭალაშ მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. გუალდა ტუბის ხიდი, ადრე ორი ყოფილა; ავთანდილ ანდრიას ძე რატანი, 37 წ. 1972.
- ბოდრანი** – სახნავი (ლენტეხი, ჩოლური, მამი); ს. მამში. ი. ნ. ჯამბურბიძე, 59 წ. 1978.
- ბოზალ** – სათიბი (ღობი, ჩიხარეში), ღობის მთაში, ალპურ ზონაში.
- ბოთონოლმა დობირ** – სათიბ-სახნავი (ყვედრეში, რცხმელური), ს. ყვედრეშია, სათიბ ლეჯხარის გაგრძელებაა ქვემო მხრიდან, ლიპარტელიანის ყოფილი; ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ. 1974.
- ბოთოი შურ** – სამოვარ-სათიბი, შურო (ლენტეხი, ბაბილი), ლევარხევის აღმ. ვინმე ბოთოს სახელობის შურო – სამოვრებით; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- ბოთო მოლარ** – სათიბები (ლენტეხი), მოროულის აღმ. ბოთო (ვინმე) ნახოვარი; გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.
- ბონდიანი (2)** – ყანები, სათიბი (იფხი, ლატალი), იფხშია, სახნავიცაა და თავზე სათიბები; ე. ი. ნანსყანი, 61 წ. 1973.
- ბონდორად ლაშყედრლ** – სამოვარი (სასაში, ჟახუნდერი), ს. სასაშის მთაში.
- ბონდრლ** – სამოვარი (ლამფალაში, ჟახუნდერი), ს. ლამფალაში, ტყეში; რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ. 1981.
- ბოჟომა** – უბანი (ჩოლური, ჭველიერი), ლიპარტელიანების საგვარეულო ერთ-ერთი შტო ქვედა ჭველიერში; შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ. 1974.
- ბოჟაშ ნაშყადტ** – კლდე (მესტია, ვიჩნაში, კალა), ს. ვიჩნაშის სამხ-დასავლ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, ბოჟო საკ. სახელია ვინმე ქვემო სვანისა; ახმათ მელიტონის ძე ხარბიანი, 43 წ. 1971.
- ბორგოშ** – სათიბი (მესტია, ადიში, ივარი), ს. ჰადიშის აღმ., ჰადიშურას მარჯვენა კალთაზე, ფერმის შენობებია, ვაკე ადგილია, იმე ნაკ ლი, იმე გოლამ (= შვეული, დამრეცი); სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ. 1971.
- ბოსტელა** – მთა (ლენტეხი, რცხმელური), მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.
- ბოსტელე** (იხ. ბოსტელა).
- ბოტლოჩ** – სათიბი (მესტია, ხოსრარი, ნაკი), ს. ხოსრარშია, ღელე ნიჭრანში ტუბრას მარჯვენა კალთაზე, ოღრო-ჩოღრო ფერდობია სათიბ ათრანის სამხ.; სვიმონ ახნაგეთის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ. 1969.
- ბოფშრე ნალატტ** – სამოვარი (მესტია, ლადამი); დ. ს. გვარლიანი, 27 წ. 1972.
- ბოფშრე ნალატტერ** – სათიბი (დ. მესტია); ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- ბოფშარმა მურყუამ** – კომპი (მესტია, ჩვაბიანი, მულახი), ს. ჩვაბიანშია, კარგად შემონახული, გულბანების საგვარეულოსია ამჟამად, გადმოცემით: დაბადების შემდეგ მშობლები იხოცებოდნენ, რჩებოდნენ მხოლოდ ბავშვები; სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ. 1971.
- ბოღა მეწყერალ** – სამოვრები (მელე, ჩიხარეში), მელეს ჩრდ. მთა აირაშის ზევით, ნამეწყრია.
- ბოშტოშერ** – უბანი (ლენტეხი, შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედში, ზურაბიანების საგვარეულო; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.
- ბოშმა ნიც** – წყარო (ლენტეხი, შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედში, სოფლის სასმელი; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.
- ბოშმა სასაფლაო** – სასაფლაო (ლენტეხი, შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედშია, ნამზიგვარში; ქ. მ. გაბიანი, 49 წ. 1976.

- ბოშა შუკუ** – გზა (ლენტეხი, შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედში, სამანქანო გზა; ყ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.
- ბოშმერ** (2) – უბნები (ლენტეხი, შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედის ერთ-ერთი უბანი, ცხოვრობენ: გარდაფხაძე, ზურაბიანა, ჩანქელიანარ, ჭელიძე, ჩუბუნიძე, ცხომარიანა, ონიანშერალ, ქურდიანა, დეჟდარიანა, გაბიანარ; ჟორა სიმონის ძე ონიანი, 34 წ. 1976.
- ბრიგონ** – ყანები, სათიბები (ზესხო, ცანი), ზესხოსკენა გზაქზეა, დავაკება, ბრიგონ კაცის სახელი ყოფილა, ნესტორ თაისავის ძე ქალდანი, 89 წ.; იაროსლავ ნესტორის ძე ქალდანი, 52 წ. ფრიდონ გიეს ძე ქალდანი, 27 წ. 1979.
- ბრიგონი საყდარ** – ნაეკლესიარი (ზესხო, ცანი), ს. ზესხოს დასავლ.
- ბრინჯილდამ** – სათიბი (ჯუდარი, ხელედი), ჯუდარისაა, ბალდიშის მთასა და ჯუდარს შუა, ალპურ ზონაში, ნახნავის კვალი არაა; ე. ჟ. ლიპარტელიანი, 24 წ. 1974.
- ბუბა ლაჟაჟ** (იხ. **ბუბ ლაჟაჟ**) – ფერდობი (მესტია), ს. ჰადიშის დასავლ., ჰადიშერას მარჯვენა კალთაზე, ვინმე ბუბა (ბიძია) დაღუპულა; გალავ საფოს ძე კორძია, 15 წ. 1971.
- ბუბ ლაჟაჟ** – კლდე (მესტია, ადიში, ივარი), ს. ჰადიშის სამხ-დასავლ. ჰადიშერას მარცხენა კალთაზე; მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971.
- ბუგუ** (2) – გორაკი (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), სამოვარი (ლახამულა) საცხ. ნერლუდსთან, ამომალებულია, ფაფალშალ ლი, ზუგუ...ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ. 1970.
- ბულონ** (2) – მთა (ზ. ვედი, ხაიში, ცხუმალდი, ხელედი), მეგრელების საზაფხულო სამოვარი მთა, ბულონსუკისა და ტყის შესაყრელთან დავაკება, საოჩესა და ლაკუმურას შორის, დგას კარავი ალპურსა და სუბალპურ ზონებს შორის, მის ქვემოთ არყნარია, (ბულონ რე), ბევრია ჩრდ-დასავლ. მოცვი; მეგონა კონსტანტინეს ძე მიქენაია, 60 წ. მუშნი ბეგის ძე მიქენაია, 46 წ. უშანგი მიხას ძე მიქენაია, 50 წ. 1970.
- ბულონი დელა** – დელე (ცხუმალდი, ხელედი), ბულონის მთიდან მოედინება, მეგრელების სამოვარი მთა; შ. მ. ჩანქელიანი, 46 წ. 1974.
- ბულონი ლიც** – დელე (ზ. ვედი ხაიში).
- ბულონი ღარ** – სამოვარი (ზ. ვედი, ხაიში).
- ბულონი სორო** – სამოვარი (ზ. ვედი, ხაიში), თუდონი ბულონის სამხ. კალთაზე ღარი, იქით-აქეთ წიფლნარია, არყნარი, შუაშია სორო რე ვერჩეთ; შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ. 1970.
- ბულონი დაღ** – მდინარე (ზ. ვედი, ხაიში), სამაჭირხლოს ტოტი, მომდინარე მთა (სამოვარი) ნატახტედან; შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ. 1970.
- ბულონსუკი** – ქედი (ზ. ვედი, ხაიში), საზაფხულო სამოვარი მთა ბულონისა და ბულონსუკიმ დუდი შემაერთებელი ალპური ქედი, სამოვრებია, დამრეცი კალთებით, ჩანს ბული, არყნარი მის ორივე კალთებზე, აღმ. ხრამებია სუკი „ქედი“. გადასასვლელიცაა მასზე, რუქა-ზეა; მეგონა კონსტანტინეს ძე მიქენაია, 60 წ. მუშნი ბეგის ძე მიქენაია, 46 წ. უშანგი მიხას ძე მიქავა, 50 წ. 1970.
- ბულონსუკიმ დუდი** – მწვერვალი (ზ. ვედი, ხაიში), სუბნივალური მწვერვალი, ხრამებითა და შიშველი ციცაბო კალთებით, ბულონსუკის თავზე დაახლ. 2596 მ-მდე, საოჩესა და ჩიქონიმ დუდს შუა. გადასასვლელია დადაბლებულ ადგილზე ხობწყარისკენ; მეგონა კონსტანტინეს ძე მიქენაია, 60 წ. უშანგი ბეგის ძე მიქენაია, 46 წ. უშანგი მიხას ძე მიქავა, 50 წ. 1970.
- ბულონ-დაღ** – დელე (ზ. ვედი, ხაიში), მოედინება ბულონიმ დუდის ძირიდან, ყინვარულ ჭიმკრიდან, საზრდოა გლეტრერი, ჯიშთი. ალპური მდინარეა, ირგვლივ სამოვრები, ზედა დინება ორად იყოფა, მარჯვენა შენაკადსა და მარცხენას შორის ხრამებია; მეგონა კონსტანტინეს ძე მიქენაია, 60 წ. მუშნი ბეგის ძე მიქენაია, 46 წ. უშანგი მიხას ძე მიქავა, 50 წ. 1970.
- ბულონდაღმ ნათეფე** – მთა (ზ. ვედი, ხაიში), სამოვარი მთა ბულონსა და ლაკუმურას შორის, მდ. ბულონდაღმს მარცხენა კალთაზე, არის ნაკარვები და საქონლის ნადგომი სუბალპურ ზონაში. საცალფეხო გზაზეა, ნათეფე „ორინჯიმ გინარნა“; მეგონა კონსტანტინეს ძე მიქენაია, 60 წ. 1970.
- ბულხუნნი** – სამოვარი (მესტია, კიჩხულდაში, ნაკი), ს. კიჩხულდაშის ჩრდ-აღმ., ტყე ჰინგროლის გაგრძელება ჩრდ-აღმ., ადრე სათიბი ყოფილა, ამჟამად გატყურდაო – წიფლნარ-წიფნარია, დამრეცი მშრალი ადგილი, (მულხუნნი ?); თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969.
- ბუნაგ** – სათიბი (ლუჯი, ჟახუნდერი), ს. ლუჯის მთა უქალში, ბუნაგის ფორმისაა.

- ბუნდრანი** – სათიბები (მესტია, ლანტელი, ეცერი), სათიბ მარმანის დასავლ. კედრულამდე, ჩრდ. მხრიდან სამანქანო გზა აკრავს, ვაკეა კარგი სათიბებით; კოწია ბექერზას ძე პაკელიანი, 72 წ. 1969.
- ბუნაშ ტუბი** – ხევი (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში), „ბუნა“ საკ. სახელია; არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.
- ბუნაშ ტუბიში ნენჩა** – წიწვნარი (ზ. ვედი, ხაიში); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.
- ბუნაშ ტუბიში ნაშიხუ** – ტყე (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.
- ბურდლუი ლაროლალ** – სათიბები (ლენტეხი, ლექსირი), მდ. ჩოლშურას მარცხენა მხარეზე, ლიპარტელიანი ბურდლუს ყოფილი სათიბები; ჯ. რ. მემველიანი, 50 წ. 1974.
- ბურთაძე ნაცლელ** – საბალახო (ხარაში, ხელედი), ს. ხარაშია, კარტოფილსაც თესავენ. გადმოცემით: ხარი, სახელწოდებით ბურთაძე მგელს დაუგლეჯიაო; ე. ს. გვიდიანი, 24 წ. 1974.
- ბურიშერ ტანარ** – ტყე (მესტია, ლანხვრი, ბეჩო), ს. ლანხურის ჩრდ.-აღმ., სამოვარ ლასქარ სამხ.-აღმ. სამოვრებია, ბუჩქნარის. ტანარ „ბუჩქები“; აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ. 1969.
- ბურნაყრე კარუზარ** – სამოვარი მთა (მესტია, ყარი, ჭუბერი), მთა შატალურას ჩრდ.-დასავლ. ქედზეა მდ. დეჭრულას მარჯვენა მხარეზე, ალპური ზონაა, შიშველი, ოდნავ დატალღებული რელიეფით, ჩრდ. კალთაზე ალპური მცენარეებია, ლეჟკერ, წიფელა, შგერი, ლეცინყა, მელგმულ, ბურნაყ ქალდანის კუთვნილი სამოვარი მთა, დგას 2 კომკი; გივი მუზას ძე ჩხეტიანი, 30 წ. 1970.
- ბურნაყრე ლეჭმოლ** (იხ. ბურნაყრე ჭყიბარ).
- ბურნაყრე ნალგენ** – სამოვარი (მესტია, დიზი, ლახამულა), ს. დგისის ზემოთ, გზა ლახნისგის გვერდით ვაკე ადგილია, წყლები მოედინება და სამოვარია კარგი, ირგვლივ წიფლნარი და წიწვნარია, ნაბაულ ი ნაგარდომ ლი. ბურნაყ ქალდანის ყოფილი კუთვნილება, ბურნაყანთ ნადგომ; ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ. 1970.
- ბურნაყრე ჭყიბარ** – მთის სათიბ-სამოვარი (მესტია, ყარი, ჭუბერი), მთა შატრულას შუა ნაწილი, ვაკე ადგილია, ამფითეატრისებული რელიეფით (ტერასული), დაყოფილია 3 ზოლად, ზოლი მთის მცენარეულობითაა (ჯუჯა მცენარეებით). ზემო სათიბის ქვედა კუთხეში დგას სოჭის ერთი ხე, მარჯვენა მხრიდან ჩამოუდის მდ. დეჭრულა, სათიბი დაახლ. 7 ჰა. ვაკე ადგილი ჭაობიანია, ჩრდ. მხრიდან ერთ ადგილას ნაძვნარიცაა, ბურნაყ ქალდანის ყოფილი სათიბები; გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ. 1970.
- ბურლტდერ** – სამოვარი მთა (ქვ. ვედი, ხაიში), ტაფობი.
- ბურლტდერიშ ზაგარ** – ზეგანი (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), საზღვარი მთა ბურლტდერისა და მთა შგენაშისა, სუბალპურიდან ალპური ზონა, ცოტაოდნავად დავაკება; ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ. 1970.
- ბურლტდერიშ თხტიმ** – მწვერვალი (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), მთა ბურლტდერის სამხ. ყველაზე მაღალი კლდე (იხ. 1: 100000 მ. ოთეფურა – 3058 მ. სხვაგან. ...მეგრელების სამოვრებია მის კალთებზე. უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ. 1970.
- ბურლტდერიშ ლაგარდტშ** – ნაკარტოფილარები (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), საზაფხულო სამოვარი მთა ბურლტდერში, კერძო მოსახლეები ხნავდნენ და მოჰყავდათ კარტოფილი, ეკუთვნოდათ: ბექა გვიჭიანს, ზოსმე, შალიკო, ისლამ, არდევან ჭკადუებს, ხნავდნენ თავთავიანთი კარვების წინ; უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ. 1970.
- ბურლტდერიშ სარგელარ** – წყაროები (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), სამოვარი მთა ბურლტდერის დასავლ. მოედინება წყაროები; უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ. 1970.
- ბურაყი ნაჭომ** – ღარი (მესტია, უშგული), ს. უშგულიდან აღმ., ლასდილშია აღმართი, სადაც ვინმე ოს ბურაყს აურბენია და მომკვდარა, „ბურაყის ნარბენი“, ნაჭომ „ნარბენი“; ლუტუნკოს ძე ნიჟარამე, 24 წ. 1971.
- ბუტიარე მურყუამ** – კომკი (მესტია, მულახი), ს. ჩვაბიანშია, კარგად დაცული, გიგანების საგვარეულოსი ყოფილა, ამჟამად გუჯეჯიანებისა; სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ. 1971.
- ბუტიშა მურყუამ (2)** (იხ. იროდნ მურყუამ, ბათტე მურყუამ).
- ბუყუნსთუ** – მთა (მესტია, იდლიანი, ხაიში), მდ. კუაკუშუ ტუბის მარჯვენა მხარე, ქვედა კალთა ტყეა – წიფლნარი. აქა-იქ წიწვნარი, ზემოთ კლდეებია და სამოვრები. მეგრელების საზაფხულო სამოვარი მთა; რომანოზ მუზას ძე ჭკადუა, 74 წ. 1970.
- ბუშრე ლაშთხვიარ** – სამარხი (მესტია, ფარი),

- ქართ. „ბუშების სამარხი“, მდებარეობს სოფლის სამხ.-აღმ. ნაწილში. გადმოცემით, ზაგარში 7 ძმას უცხოვრია, ბუში ყოფილა მათი გვარი, თუ მეტსახელი. თავად დადემქელიანს ერთ დღეს დაუხოცია და ერთ ორმოში ჩაუყრია; ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, ნიკოლოზ ნარსავიძე, 90 წ. 1965.
- ბუჭუნის კ** – ფერდობი (ლენტეხი, ბაბილი, მეღურა), მთა ნალიშშია, სამხ-დასავლ. აყლოიანი თიხაა, ვინმე „ბუჭუნის ვაკობი“ ; ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- ბუჭულუმერ** (იხ. **ბუჭილუმა**).
- ბუჭუშა ლაზგა** – უბანი (ლენტეხი, ზ. ჭველფი, ჩოლური), ლეჟა ჭველფში, ზურაბიანების სამოსახლო; დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ. 1978.
- ბუჭუშა ლეფხანჭუ** – მსხალნარი (მესტია, არცხელი, მულახი), ს. არცხელის სამხ-დასავლ. მულხურას მარცხენა რიყეში, დადვანების მსხალი იყო. ლეფხანჭუ „საადრეო პანტა მსხალი“; ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971.
- ბუჭუშა ტუბი** – ხევი (მესტია, არცხელი, მულახი), ს. არცხელის სამხ-დასავლ. მულხურას მარცხენა კალთაზე, ქვემოთ – ფოთლოვანი, ზემოთ – წიწვნარი ტყე, დადვანებისა ყოფილა; ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971.
- ბლორ** – სათიბი (მესტია, ლანხვრი, ბეჩო), ს. ლანხურის ქვემოთ, სათიბ ნემპანს აკრავს ქვემო მხრიდან, ბუჩქნარია, ადრე სახნავი ადგილი ყოფილა, შავმიწიანი. ბლორ „შავმიწიანი ადგილი“ (?) („ბლორ“ გუშში მეშხე ლუჭერ ადგილს ხაჟხა); აკაკი კოსდას ძე გაბულდანი, 57 წ. 1969.
- ბნაშ** – სამოვრები (სიდიანარი, ლატალი), ს. სიდიანარის ჩრდ., ტიბში, იყოფა : ჟიბე და ჩუბე ბნაშ-ად; ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ. 1973.
- ბნლდამ** – სამოვარი (მესტია); ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- ბნლდარ** – სათიბი, სამოვარი (მესტია, ლადამი), ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- ბნლდარ** (იხ. **ბნლდარ**); დ. ს. გვარლიანი, 24 წ. 1972.
- ბნუ** – სათიბი (მესტია, დავბერი, კალა), ს. დავბერის ჩრდ-აღმ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.
- ბნულდარ** – ტყე, სამოვარი (მესტია, მურყელი, უშგული), ს. მურყელის აღმ. ქუჩის მარცხ. არყნარი ტყითა და საბალახოებით, ბნუ; ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971.
- ბნურ ე ქუბ** – სადგომი (მესტია, ჩაჟაში, ჩვაბიანი, უშგული), ს. ჩაჟაში – ჩვაბიანი. ფიქლისაგან აგებული პატარა სადგომი მწყერებისა, მდ. ქვიშის მარჯვენა მხარეზე, დროებითი ნაგებობა; პავლე ბითეს ძე ნიჟარაძე, 43 წ. 1971.
- ბნურე ნიც** – წყალი (მესტია), ს. ჟაბემის სამხ-აღმ., სუიფის აღმ. ტყე შანის ძირში, მოედინება წყალი – ბაურე ნიც, ტყის ძირში მდებარე სამოვარსაც „ბაურ“ ჰქვია, ბაუ არა დგას; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- ბნურ** – სამოვარი (მესტია, ჟაბემი, მულახი), ტყე შანის ძირში, მოედინება წყალი – ბაურე ნიც, ბაუ არაა; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- ბნუშ** – სათიბ-სახნავი (მესტია, ზეგანი, იფარი), ს. ზეგანშია, სამანქანო გზის მარცხენა მხარეზე, დასახლება ლესულანისკენ; გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ. 1971.
- ბნურ** – უბანი (ლენტეხი, მამი, ჩოლური), მამის ჩრდ. აღმ. ხე-ტყის უბანი; ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ. 1978.
- ბუშიერ** – სამოვრები (ჟახუნდერი).
- ბგგი** – ტყე (მესტია, ფალედი, ლემდერი – ფარი), მდ. ლემდრგლას მარჯვენა კალთაზე, ნაჭკორის დასავლ. ლახამულამდე, შერეული ტყით, ნასახლარის კვალი ჩანსო, ძველი ნამარხებიო, მსხლის ხეებიცაა; მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.
- ბგბლ** (იხ. **ბგბლ ლიც**).
- ბგბლ ლიც** – წყარო (მესტია, არცხელი, მულახი), ს. არცხელის სამხ-დასავლ., სათიბ პრგი ლნრესთან, ცივი წყაროა, კარგი; ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971.
- ბგდარე მურყამ** – ნაკომპარი (მესტია, ზ. ლუჰა, ფარი), სოფელშია, ბგდარ ცალანის, ნახევრამდე დარჩენილია, „ბგდარელების კომპი“; იერმინე რამზის ძე ცალანი, 68 წ. 1969.
- ბგზენგი** – სამოვარი (მესტია, ნაკი), მთა თონლუხორუნის სამხ., მთა ლედემდუტის დასავლ. სამოვარი ფერდობი, (ოსური ?); ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- ბგვრე ლშდა** – დარი (მესტია, სოლი, ლენჯერი), ს. სოლის ჩრდ. დარია წიწვნარ-ფოთლოვან ტყიდან, კვარის ჯირკვების ჩამოსაყრელი, გგბარის ძირიდან; რ. ა. ხაფთანი, 62 წ. 1972.
- ბგვრე** – ტყე (მესტია, ფარი), მდ. ლექტერი ჭალას მარცხენა კალთაზე, ღელე ყუბერდას ჩრდ. წიწვნარია უფრო, საკვარე ადგილიაო (მეზირ ხმთქვა, ნამხერ ლი), ბიკ პარ „ჯირკვი“ (კვარის); იურა გურმაჩის ძე რეხესიძე, 24 წ. 1969.

- ბეკარ** – ტყე (მესტია, ცალერი, ნაკი), ს. ცალერის ჩრდ-აღმ., სამოვარ მუნწულადადრის ჩრდ-აღმ. მატლანთისეგა აპიესგ, უფრო მეტად წიფლან-რია, აქა-იქ ლუმრ, ბიკ „ჯირკი“ (მეხრიმ ბიკ); გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ. 1969.
- ბელათრე მურყუამ** – ნაკოშკარი (მესტია, ისკარი, ეცერი), სოფლის ჩრდ.-აღმ., ჩამონგრეულია, ბელათ გერლიანისაა, ბელათ (საკ. სახელი) – ბელათელების კოშკი; აკაკი ფაცის ძე აფრასი-ძე, 27 წ. 1969.
- ბელათარ** – უბანი (ისკარი, ეცერი), ისკარ-ის ჩრდ-აღმ. ნაწილი, დგას ნახევრად ჩამონგრეული კოშკი – ბელათრე მურყუამ; აკაკი ფაცის ძე აფრასიძე, 27 წ. 1969.
- ბელდაჩი** – სამოვარი (მესტია, ცალდაში, მულახი), ს. ცალდაშის სამხ. ლეჟ ლახუისკენ, ფერდო-ბი, ფოთლოვანი ტყით; ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურ-ბიანი, 83 წ. 1971.
- ბელერიმ** – სამოვარი (იფხი, ლატალი), იფხსა და ბალის ქედს შორის; ე. ი. ნანსყანი, 61 წ. 1973.
- ბელუმ** – სოფელი (ჩოლური), ჩოლურის ს. მდ. ჩოლშურის მარჯვენა მხარეზე, ცხოვრობენ მუკბანიანები, ერთი ოჯახია ხაბულიანის, ყვე-ლა სახის ხილი ხარობს, ბაღნარცაა; ჟორდან ალფეზის ძე მუკბანიანი, 41 წ. 1978.
- ბეტაშ ქუან** – სამოვარი (ხევრა, ლახამულა), ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973.
- ბელბაშა** – უბანი (იელი, იფარი), ხვიბლიანების სა-გვარეულო თემი, დგას 3 კოშკი.
- ბელბაშა მურყუმარ** – კოშკები (იელი, იფარი), ს. იე-ლიშია, ხვიბლიანების – გრიშა, პოლისტე და გრიგოლ – 3 კოშკი, პოლისტე ხვიბლიანის კოშკი დანგრეულია; იონა ვისიბის ძე სამსია-ნი, 77 წ. 1972.
- ბელბაშა ნაგროთ** – სათიბი (იელი, იფარი), ენგუ-რის მარცხენა კალთაზეა; ბელბა ალბათ ხვიბ-ლიანი იყო, ტყეშია; იონა ვისიბის ძე სამსია-ნი, 77 წ. 1972.
- ბელაშმა ნაგროთ** – სათიბ-სამოვრები (მესტია, ლალ-ხორი, კალა), ს. ლალხორის ჩრდ., იფარის გზის მარჯვ. და მარცხ. კალთები; ნინა გიორ-გის ასული გამყრელიძე, 49 წ. 1971.
- ბელ ლეჰმლი** – სათიბები (ჩოლური, ჭველიერი), ს. ჭველიერის საზაფხულო მთაში, ხაბულიანი ბელის ყოფილი სათიბები; ფ. ი მუკბანიანი, 27 წ. 1974.
- ბელ ჭუედერაშ** – სათიბი (ლენტეხი, ფანაგა, ჩო-ლური); ს. ფანაგაში. ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ. დ. მ. გასვიანი, 70 წ. 1978.
- ბემშ ჭუედ** – სამოვარი (მესტია, ლარილარი, ჭუ-ბერი), ს. ჟაბე ლარილარის აღმ. მხარე, ჟიბე მარდისა და ჟაბე ლარილარის შემაერთებელი კედელი დამრეცი, ზემოთ ფოთლოვანის სიხ-შირე, ქვემოთ აქა-იქ, ბემა ქალდანის სახელო-ბის სამოვარი (ცოცხალია); აღმაცვირ ისლა-მის ძე ქალდანი, 65 წ. 1970.
- ბაჯ** – გზა (ჯახუნდერი), სათიბი (სასაში), სათიბ-სა-ხნავი (ქვ. ჭველიერი), ტყე, კლდე (შდილირი, ლახამულა), სათიბ-სამოვარი (ეცერი, ბეზო), ქედი (ფარი), ს. ჟაჯუნდერში, ზიადის მთაში გადასასვლელი, ცხენის უნაგირივითაა.
- ბაჯა რ** – სათიბები (ჩოლური, ზ. ჭველიერი), ზე-და ჭველიერში, მთისკენ, ტყის ზონაში. გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. 1976.
- ბაჯ-ზაგარ** – სამოვარი მთა, ზეგანი (მესტია, ეცერი), ს. ეცერის სამხ. (დასავლ.) ზეგანი, შიშველი, ალპური რელიეფის, „ბაჯ (ზეგანი)“; აკაკი ნეს-ტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969.
- ბაჯგლდ (2)** – სამოვარი, გადასასვლელი (მესტია, ნაკი, მაზაში, ხოფური), გზა ს. ხერხვაშიდან მოდის ბაჯგლდში, პირუტყვი გადმოჰყავთ სა-ძოვრად, მდ. ნაკრას მარცხ. კალთის ქედზეა; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ. 1969.
- ბაჯა მოლ** – ყანა, სათიბები (ტვიბლედო, ხელედი), ს. ტვიბლედშია, ვინმე ბაჯას ყოფილი ახო; მ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ. 1974.
- ბაჯარ** – სამოვრები (მესტია), ენგურის მარცხენა კალთის ქედი, კილეთის ქედამდე ადის ენგუ-რიდან, ს. შდილირის პირდაპირაა, წიწვნარ ფოთლოვანი ქედია; გელა ფუთეს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.
- ბაჯარ (3)** – სათიბ-სამოვარი (ჭველიერი, ჩოლური), კლდე (ადიში, იფარი).
- ბაჯარ** – კლდე (მესტია), ს. ჰადიშის ჩრდ-აღმ., თეთ-ნულდის სამხ. კალთის კლდე, იმის იქეთ თეთნულდია; მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971.
- ბაჯარიშ გორაგ** – ქედი (ლახამულა).
- ბაჯარიშ თხუიმ** – მწვერვალი (მესტია, ლახამულა).
- ბაჯარიშ ტუიბრა** – დეღე (მესტია, ლახამულა), ენ-გურის მარცხენა შენაკადი, მოედინება მთა კი-ლეთიდან (ბაჯის ქედიდან); გელა ფუთეს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.
- ბაჯაშ** – სამოვარი (ლენტეხი, ბავარი, ხელედი), ბა-ვარის მთა თეკრაშში, გადასვლელია მეორე

მთაში; შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ. 1976.

ბაკვშ ზაგარ – ზეგანი (მესტია, ეცერი, ცხუმარი), ზეგანი, არის ტბაც, დაახლ. სიგრძის, სიღრმე დაახლ. 1მ., ვაკე ადგილია. (იხ. რუკა 100 000 1962 წ.) სოფლის სამხ.; ჩხეთიან ემუხას ძე ჩხეთიანი, 47 წ. 1969.

ბაკვშ თანლი – გადასასვლელი (მესტია, ბეჩო), მთა ბაკვზე გადასასვლელი, უღელტეხილი, ს.

ტუბიშიის თავზე ს. ეცერისკენა გადასასვლელი, ზღვის დონიდან დაახლ. 2424 მ. რელიეფის მიხედვით; რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ. 1969.

ბაკვშ პერევალი (იხ. **ბაკვშ თანლი**). **ბაზლანშ** – ტყე (მესტია), ჰაწვალდის ჩრდ. ფერდობი, წიწვნარი ტყით; ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972.

ბ

გაბედან – სათიბი (იელი, იფარი), ენგურის ხეობის მარცხენა კალთაზეა, მთა ლაჯჭაშშია, სახელი და გვარი ასეთი ამჟამად არაა; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ.

გაბედანი – ყანა (ლენტეხი, მამი, ჩოლური), ს. მამ-ში. ბ. გ. ბაზლუანი, 73 წ. 1978.

გაბედანი დაბ (იხ. **გაბედანი**).

გაბელანი – ყანა (მესტია, ბარში, ეცერი), გზა ნეჯუდარს აკრავს ჩრდ., სოფლის ჩრდ.-აღმ.; შალვა ამას ძე გურჩიანი, 78 წ. 1969.

გაბილოშა მოლი – საძოვარი (ლენტეხი, წიფლაკაკია, ხოფური), ს. წიფლაკაკიაში, უწინ სახნავი იყო, ლიპარტელიანების ყოფილი ახო; მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ. 1976.

გაბილოშერ – უბანი (ლენტეხი, კახურა), ს. კახურაში, ტვილდიანების ერთ-ერთი საგვ.; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.

გაბიშა – მოსახლეობა (მესტია, ლეხთაგი), ლეხთაგშია, ჩართოლანების საგვარეულო თემის ერთ-ერთი შტო, კოშკი (?), გაბი (საკ. სახ.); თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972.

გაბიშა მოლიქ აქ – ყანები (ლენტეხი, ლადარვაში, რცხმელური), ს. ლადარვაშშია, ლიპარტელიანების საგვარეულო; გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.

გაბიშა ნაკ – სახნავი (ლენტეხი), ს. ყვედრეშშია, ლიპარტელიანი გაბის ყოფილი ყანა; ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ. 1974.

გაბიშერ – უბანი (მესტია, ლალხორი, ხაიში); რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ. 1970.

გაბიშერალ – უბანი (ყვედრეში, რცხმელური), ს. ყვედრეშშია, ლიპარტელიანების საგვარეულო თემი; დ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ. 1974.

გაბიანი – ყანები (ლენტეხი, შტვილი, ჩოლური), შტვილშია, არავინ ცხოვრობს; თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ. 1978.

გაბიარ (იხ. **გაბიშერ**).

გაბიანი – ყანა (ლენტეხი, საყდარი-შტვილი, ჩოლური), ს. საყდარსა და შტვილს შორისაა, იყოფა ორად: ერთი ნაწილია შტვილისა, მეორე საყდრის; მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ. 1978.

გაბლოშა მოლი – ყანა (ლენტეხი, მაზაში, ხოფური), ს. მაზაშშია, ლიპარტელიანების საგვარეულოსი უნდა ყოფილიყო; შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ. 1976.

გაბოლანი – საძოვარი (მესტია, ისკარი, ეცერი), საძოვარ ლადეშგალარს აკრავს სამხ.-აღმ., სათიბ ტასლერ-ის სამხ.; ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ. 1969.

გაბოშა – უბანი (ლენტეხი, შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედიში, ცხოვრობს ერთი ოჯახი, ზურაბიანელების საგვარეულო; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.

გაბოშაძანი – ყანა (მესტია, ლალხორი, კალა), ს. ლალხორის ჩრდ.-აღმ. დასახლების თავში, გაბოშა – დადევანების საგვარეულო; ნინა გიორგის სული გამყრელიძე, 49 წ. 1971.

გაბოშერ – უბანი (ლენტეხი, ყარიში), ს. ყარიში, ლიპარტელიანების საგვ. თემი; დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ. 1974.

გაბოშერა (იხ. **გაბოშერალ**).

გაბოშერალ – უბანი (დ. ლენტეხი), ლიპარტელიანთა გვარის ერთ-ერთი თემი, ცხოვრობენ ლენტეხში; ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 1974.

გაბოშეღ (იხ. **გაბოშა**).

გაბოში მოლი – სათიბი (ყვედრეში, რცხმელური), ს. ყვედრეშშია, ადრე სახნავი ყოფილა; ლიპარტელიანი გაბოს ყოფილი ახო; ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ. 1974.

გაბრანი (2) – საძოვარი, ტყე (მესტია, ლეზგარა, ცხუმარი), ტყე (ფალედი, ფარი), ს. ლეზგარას ჩრდ. (მდ. ენგურისკენ); მგკა ამაიზის ძე ქალდანი, 61 წ. 1969.

გაბრანი – სათიბ-საძოვარი (მაცხვარიში, ლატალი),

- ლაპლა ჭალამს მარჯვენა მხარეზე; გურამ გ-მე გირგვლიანი, 35 წ. 1973.
- გაბუტი მოლ** – სახნავ-სამოვარი (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში; გაბუტ ონიანის ნახოვარი.
- გაბუშნარ** – გზა (მესტია, ებუდი, ეცერი), გზა ს. ლანჯურიდან ს. ჰეზუდამდე ძველი სამარხი-ლო გზა, ორივე მხარეზე ყორეა (ჭუილა) გაკეთებული; გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ. 1969.
- გაბანლი** – სამოვარი (მესტია, ქვ. ლუჰა, ფარი), ტვიბის მარცხენა კალთაზე, ყანა ქუინჩილდის აღმოსავლეთით, გორვებიანია; სიმონ თოსდა-ნის ძე ცალანი, 57 წ. 1969.
- გაგლშ** – ყანა (მესტია, ღვებრა, მულახი), ს. ღვებრას სამხ-აღმ., ტუბის მარცხენა მხარეზე ფერდობია, გვერდებზე წყლები ჩამოუდის, მაგრამ ლალიც არაა; ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგიანი, 83 წ. 1971.
- გაგნოლ** – სამოვარი (ღობი, ჩიხარეში), ღობის მთიდან გადასასვლელი რაჭისკენ.
- გაგუშა სარაგ** (იხ. **ლეჰ სარაგ**).
- გაგუშა ცხიკ** – ტყე (მესტია, ჩვაბიანი, მულახი), ს. ჩვაბიანის სამხ-დასავლ. ძერხუა შუკუ-ს ქვემოთ, წიწვნარი ტყეა, გაგუშა ქალდანის ყოფილა; სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ. 1971.
- გაგან ნასკინტ** – წყლის კიდე (ჰეშვილი, ლენჯერი), ს. ჰეშვილია, მდ. დელღრაზე გადამტარა ვინმე მონადირე გაგან; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- გაგ მოლარ** – სათიბები (ნასახლ. სგობულდი, ლატალი), ნასახლარ სგობულშია, ტყეშია, ჭაობიანი; მ. დ. კვანჭიანი, 62 წ. 1973.
- გაგუშანი** (იხ. **გაგუშანიერ**).
- გაგუშანიერ** – ყანები (მესტია, ღვებრა, მულახი), ს. ღვებრას დასახლ. ქვემოთ; ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგიანი, 83 წ. 1971.
- გადაბნარი** – სახნავი (ლენტეხი, ხოფური), მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.
- გაზუთი ნამოლ** – ტყე (მესტია, შდუღირი, ლახამულა), ს. შდუღირის პირდაპირ მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, ლეცმეწარის მარჯვნივ, ბაწრსა და ლეცმეწარის შუა. ტყეა, დამრევი კალთებით, გაზუ ჭკადუას ქოდმოლა ობელ ზურალს, იქ ცხოვრობდაო, ნასახლარია, ქვის ხერგი ამჟამადაც ამჩნევია, მოვაკო ადგილია პატარაა; მარო ფულას ძე ჭკადუა, 1970.
- გაიოზი ლჭქემა** – სათიბი (ლენტეხი, ზ. ბავარი, ხე-ლედი), ს. ზედა ბავარის მთა მაცხვარიში: გაიოზ ავალიანის სახელობის ყოფილი ახო.
- გაკანი** – ყანა (ლენტეხი, ყარიში), ს. ყარიშია, ქვემო მხარეში ნიგვზნარია; დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ. 1974.
- გაკანიარ** (იხ. **გაკანი**) – ყანა (მდ. ჩოლშურას მარცხენა ნიგვზის ხეები დგას; ჯ. რ. მემველიანი, 50 წ. 1974.
- გაკარ** – საკულტო ადგილი (ლენტეხი, მამი, ჩოლური), ს. მამია, ნიგვზნარი; ბ. გ. ბაბლუანი, 73. 1978.
- გალდშ** – ტურბაზის მიდამოები (დ. მესტია), მულხურასა და მესტია-ჭალამს შუა, სათიბ-სახნავები, ტურბაზის ტერიტორია.
- გალფხანშა მურყუამ** (იხ. **თეკალი მურყუამ**).
- გალფხანშა სარაგ** – წყარო (ლენტეხი, ჭველიერი, ჩოლური), მდ. ლაშხურის მარჯვ. წყაროა, გალფხანის სახელის მიხედვით (გვარად გარდაფხადე). ლენტეხისა და ჩოლურის საზრვარზე; მესტორ ესტატეს ძე ლიპარტელიანი, 80 წ. 1974.
- გალშა** – უბანი (მესტია, ლანჩვალი), ლანჩვალშია, სგიმიერში, რატინების საგვარეულო თემის ერთ-ერთი შტო. კოშკი (?). გალა (საკ. სახ.); თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- გალშანლი** – ყანა (მესტია, არცხელი, მულახი), ს. არცხელის დასახლების ჩრდ-დასავლ. ვაკე-ფერდობიანია, გვერდით ბუჩქნარებია; ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971.
- გალშ** – სამოსახლო, სახნავი (მესტია, დოლასვიფი, ბეჩო), მდ. დოლრას მარჯვენა მხარეზე, ცხოვრობს 4 ოჯახი, ჩრდ.-დასავლ. ესაზღვრება ლანჩინკარში ტუბი; ყერგმ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ. 1969.
- განგლარ** – სამოვარი (მესტია, კიჩხულდაში, ნაკი), ს. კიჩხულდაშის დასავლ. (ჩრდ-დასავლ.), სათიბ ქუაქუშნის ჩრდ. აკრავს. ნახნავი ა. ამჟამად ეკალნარია (გენ ადგი ლი, ჩუქა კოჯ ხარ, ვერ დეთხალდგარ ხაზ); თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969.
- განზანი** – სამოვარი (მაცხვარიში, ლატალი), ლაპლა ჭალამს მარჯვენა კალთაზე; გურამ გ-მე გირგვლიანი, 35 წ. 1973.
- განშუკუარ** – გზა (ლენტეხი), მთა მურყუამისკენა გზა, ფერდობზეა, განით; მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- განარ** – გზა (წანაში, ხელედი), ს. წანაშის მთისკენა გზა, ზაგარიდან, იყოფა შემდეგ ღობურისკენა

- და ედიშისკენა; ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ. 1974.
- გაბ-დაბნარ** – ტყე (ლევშერი), ს. ლევშერშია, წიფლის ტყე – დიდ ვაკობზე; ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ. 1974.
- გარბალეშ** – ყანა (ლენტეხი, დურაში, ჩოლური), კ. ბენდელიანი, 1978.
- გარდა ნაკ** – საბალახო, ტყე (მესტია, ლახამულა), ჟ. ლახმელ-ის ჩრდ-აღმ. ჭყირუ პრისა და ლადლენაშ ლეცემ შორის მუხნარი ტყითაც, საერთოდ, – შერეული ტყით, საბალახოც ურევია, ჩუ ლეცხე ლი. მომრგვალო ვაკე ადგილია, (ნაკ კერტი ლი); კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969.
- გარმაჭ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ფარი), ღელე ტუბის მარცხენა კალთაზე, ხრიოკი და მწირი ადგილია. ს. ფარსა და ზაგარს შორის, სათიბ წიფარის ჩრდ. მხარე; იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ. 1969.
- გარმაჭ** – სამოვარი (მესტია, ფარი), მდებარეობს ქაშეთსა და ზაგარს შორის, ხრიოკი ადგილია. ზაფხულში ეს ადგილი ძალიან ჰგავს გამხდარი პირუტყვის გვერდებს, სვან. „ლოგურმუჭქე“ ნიშნავს „გაძვალტყავებულს“; ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიჯე, 86 წ. 1965.
- გარხანაშ** – ტყე (ჟაბეში, მულახი), მდ. წანრგლას მარჯვენა კალთაზე, ლპკხნარი ბჰის მეზობლად მდებარე ქვიანი ტყე; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- გარპრ** – სამოვარი (მესტია, ნასახლ. ჯუხტლანი, ნაკი), ნასახლარ ჯუხტლანის სამხ-დასავლ. წიფლამწარის სერის ჩრდ-დასავლ. დარობივითაა რელიეფი, მოედინება წყლები, გარტ „ხის საწნახელი საქონლისათვის წყლის დასალევი-ნებელი“; ვასილი ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- გარპ ნამდულუ** – გზა (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბეშის აღმ., წანრგლას მარჯვ. კალთაზე, წანარისკენა გზაზეა, ვინმე ბალყარელის ნასაფლავებიაო დიდი ქვის ძირში. საფლავზე წვრილი ქვების გორაა მიმავალთა მიერ მიყრილი, ხოლა ლაქუნუ ჯარ გარაგარას მაცხოვრის ეკლესია გაუძარცავს და სოფელი იქ დაწევა და ჩაუქოლავთ; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- გაუ** – ღელე (მესტია, გვალდერი, ეცერი), წესლიშ ტუბის-ესაზღვრება აღმ. მხრიდან. (ქვრაფ ადგი ლი) კლდიანია (ქარაფიანი), წყალი გადმოდის კლდეზე, გაუ (საკ. სახ.); ემუზა დავითის ძე ჩხვიმიანი, 91 წ. 1969.
- გაულდა ნალგამ** – სამოვარი (მესტია, ზარდლაში, მულახი), ტუბერის ხეობის მარცხენა კალთაზე, ფერდობია, ბალახიანია, მხოლოდ გზა არ გადის და არც საქონლის საბალახოა, ჟამიანობის დროს გახიზნული იყო ვინმე გაუ; პავლე ბითეს ძე ზურაბიანი, 83 წ. 1971.
- გაუმ მუ[რ] ყმარ** – კომპები (2) (მესტია, ჩაჟაში, უშგული), ს. ჩაჟაშის ეცხეფაში, ორი კომპია ერთმანეთზე მიდგმული, კარგადაა შენახული, ნიჟარამეებისა სოგრატისა და კალისა, გაუნთ (ნიჟარამეები) კომპები; ლუტა ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ. 1971.
- გაუმნი** – ყანა (მესტია, მურყმელი, უშგული), ს. მურყმელის ჩრდ-ით. ვინმე გაუს სახელობისა; მაქსიმე დავითის ძე კაკრაიშვილი, 40 წ. 1971.
- გაუპრ** (2) – ტყე (მესტია, ზაგარი, დაკარი), ს. ზაგარის სამხ-აღმ., სათიბ დავერის აღმ. მდ. ჰენიმდე, გზა ნაჭკორას ზემოთ, მრავლადაა წვრილი მუხნარის ტყე, თხილნარი; გაიანე კამუთის ძე ცინდელიანი, 50 წ. 1969.
- გაუპრ** (იხ. დაკარი).
- გაყულ** – სათიბი (მესტია, იელი, იფარი), იელიშია სამხ-დასავლ. საზღვარია იელისა და ლენჯერისა; რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. 1972.
- გაყულდაშ** – სამოვრები (მელე, ჩიხარეში), ს. მელეში. სამად იყოფა ჟიბე, ჩუბე და ნესგაშ, გაყუ „ჭის მაგვარი“ რამ, საიდანაც წყალს იღებენ.
- გაყულ** – წყარო (მებეცი, ჟახუნდერი), ს. მებეცში, წყაროს წყალია შემოკავებული ამჟამად არაა, დასალევია კარგი; გრიგოლ ბექურბის ძე ონიანი, 50 წ. 1980.
- გაყუ** – სათიბი (მესტია), ს. ჟაბეშის აღმ., დასახლების აღმ. მოსაზღვრე სათიბები, დალტანისა დასახლებას შორის; ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ. 1971.
- გაყუ** – წყარო (მესტია), წყაროს წყალი ს. ჟაბეშის დასახლების სამხ-აღმ. ივანე კახიანის ეზოს წყალია, რომლიდანაც სარგებლობენ სხვებიც სამეზობლოში; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- გაყუ** – წყარო, ს. ახალშენშია, ნაკა დაბის ძირში; მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- გაყუ** (5) – წყარო (ლენტეხი, სასაში, ჟახუნდერი, ახალშენი,) (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ყანა (წვირმი, იფარი), სათიბი (ჟაბეში, მულახი), ს. სასაში, დასახლება ლეგილჯშია, პატარა წყა-

- როს უწოდებენ „გაყუ“; მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- გაყუ დაბ** – სახნავი (შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედში გაყუ მიწიდან ამოსული წყალი, წყარო; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.
- გაყუ ნიც** – წყარო (ლენტეხი, ჩუკული, ჟახუნდერი), ჟიბე ჩუკულშია, რიყეში, გაყუ; ნუნუ დადამის ასული გულბიანი, 24 წ. 1976.
- გაყუტილარ** – სათიბი (ლენტეხი, შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედი, ჩავარდნილი; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.
- გაყუტიერ** (იხ. გაყუ)– ყანა (მესტია, წვირმი), ს. წვირმის დასავლ. ნაწილი, ჩობანის დასახლებაში; შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ. 1971.
- გაყუ-ჩუქნ** – სათიბი (ნაცული, ჩიხარეში), ს. ნაცულში, ჭის მაგვარია გაკეთებული და მის ქვემო ადგილები, გაყუ „ჭა“ (?) პატარა.
- გაყუ ნიც** – წყარო (მესტია, წვირმი, იფარი), ს. წვირმის დასავლ. მხარეში, ჩობანის დასახლებაშია, მოედინება წყაროს წყალი; შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ. 1971.
- გაშკაფი ნაგამ** – სათიბ-სამოვარი (ყვედრეში, რცხმელური), ს. ყვედრეშია, წყლის (შიბუ ღელაშ მარცხ. სანაპიროზე დათვის შესაშინებელი ყოფილა აგებული, გაშკაფ „საფრთხოებულა“, წისქვილის ბორბალივითაა გაკეთებული, რომელსაც მკლავის მაგვარი უკეთაა, მობრუნების დროს ხვდება რაიმე სპეც. გაკეთებულ საგანს და ხმას გააქვს, რითაც ამინებენ...); ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ. 1974.
- გაჭრილ (2)** (იხ. სამანქანო შუკუ, მანქანაშ შუკუ).
- გახაკრ მოლარ** – ახო (ლენტეხი, თეკალი, ჩოლური), ს. თეკალის სამხ. აღმ. ვინმე გახაკის საკარტოვილე; ი. მ. გარდაფხაძე, 62 წ. ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ. 1978.
- გახში შუ შუკუ** – გზა (კაერი, ლენჯერი), ს. კაერიდან მთისკენა გზა; დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- გახში** – ტყე (კაერი, ლენჯერი), ს. კაერის ჩრდ. წიწვიანი ტყე, ბორცვიანი, დამრეცი რელიეფით; დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- გახში (2)** – ტყე, სამოვარი (მესტია, სოლი, კაერი, ლენჯერი), ს. სოლის ჩრდ-აღმ., ტუბბარის მარცხენა კალთა, შერეული ტყეა და შიგადაშიგ სამოვარიც, (გახუ „მოლიპული ადგილი“); რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.
- გაჰნარ** – ტყე (მესტია, ფარი), ჯგერაგ ზაგრიშის გაგრძელებაზე, სამოვარ ჯოლერის ჩრდ.-აღმ. მუხნარი ტყეა სამოვარ კელტერის ჩრდ-ით; იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ. 1969.
- გაგაშა** – უბანი (წანაში, ხელედი), წანაში მცხოვრები ლიპარტელიანების საგვ. ერთ-ერთი თემი.
- გაგე ნალდაბ** – სამოვარი (მესტია, ლახამულა), ენგურის მარცხენა მხარეზე, შგედში, სამოვარ რობის დასავლ. ადრე სახნავი ყოფილა ვინმე გეგესი; კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969.
- გაგედანი** – სათიბი (მესტია, ნაკრა, ნაკი), ნაკრას მარცხენა კალთაზე. სათიბ თეკერშია, ვინმე გეგეს სათიბი იქნებოდაო (?); ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ. 1969.
- გაგილდ** – სათიბი (მესტია, ლაბსყალდი, ცხუმარი), ს. ლაბსყალდის აღმ., სათიბებს – კურცხნისა და ყამნის ქვემოთ, მდ. ენგურისკენ, გეგილდ (საკ. სახ.); ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ. 1969.
- გაგიშერ** – უბანი (ლენტეხი, კახურა), ს. კახურაში ტვილდიანების საგვ. თემი. ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.
- გეგნარარ** – სამოვარი (მესტია, ხერვაში, ნაკი), ს. ხერვაშია, სამოვარ ურიანდნიკომ ნადგარაშ-ის ჩრდ. მათ შორის ტყეა მუხნარი, აქა-იქ ნამდვიცაა; დავით დუდარაყის ძე ანსიანი, 51 წ. 1969.
- გეგნარ (2)** (იხ. გეგნარარ – ხერვაში, ნაკი; გუგენარ – ღვებალდი, ცხუმარი).
- გეგნარიშ ლიც** – წყარო (მესტია, ღვებალდი, ცხუმარი), სამოვარ გეგნარ-ის მიდამოებში, ჩამოდის წყაროს წყალი, გეგნარის წყალი; აკაკი კოსდას ძე გერლიანი, 55 წ. 1969.
- გეგოდანი** – ყანა (მესტია, სვიფი, ფარი), დასახლ. უბან სუთიფის აღმ., ყანა მანძაშ-ის დასავლ. იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი, 69 წ. 1969.
- გეგსანობა ნაკარ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, დავბერი, კალა), ს. დავბერის ჩრდ-აღმ., ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ვაკე ადგილებია, ტყე – არყნარით; ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.
- გეგშა ლარა** – უბანი (ლენტეხი, თეკალი, ჩოლური), ს. თეკალში, გეგისიანთი სათიბებ; ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ. ნ. მ. გარდაფხაძე, 66 წ. 1978.
- გეგანშა ლარე** – სათიბი (მესტია, ადიში, იფარი), ს. ჰადიშის აღმ. ჰადიშგრას მარჯვ. კალთაზე. გეგანელების ყოფილა – გეგან ავალიანისა. სოფრო გიორგის ძე ავალიანი, 60 წ. 1971.
- გეგანშა მურყტამ** – კომპი (მესტია, ლადამი), ს. ლადამშია, გვარლიანების საგვარეულო კომპი, მთლიანია, ამჟამად არჩილ გვარლიანის კომპი; . გ. ი. ფალიანი, 1972.

- გეგანშა ცხეკ** – ტყე (მესტია, ლაღამი), ს. ლაღამის ჩრდ., მუხნარი ტყეა, გეგან გვარლიანის ყოფილი ტყე; გ. ი. ფალიანი, 38 წ. 1972.
- გეგრ ლაროლ** – სათიბები (ახალშენი, ჩიხარეში), ს. ჩიხარეში, ახალშენის უბანში, გეგი ნემსაძის სახელობის (სათიბები); ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.
- გეგრ მრლგლდ** – საძოვარი, ტყე (მესტია, იელი, იფარი), იელის აღმ., ტყეშია, გეგი ხვიბლიანის ყოფილა; რ. ვ. ხვობლიანი, 38 წ. 1972.
- გეგრ ნალჯემ** – ყანა (კვანჭიანარი, ლატალი), ს. კვანჭიანარშია, ნაკარის ყანებშია, გეგი გირგვლიანის ყოფილი ყანა, (ნალჯემ „საზომი ერთეული, უდრის 700 კვ. მ.); შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973.
- გეგრა ლაროლ** (იხ. **გეგრ ლაროლ**) – სათიბი, ს. ახალშენის ჩრდ-აღმ. ვინმე გეგისა; მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- გეგრა მურყტამ** – ნაკომპარი (მესტია, ხალდე, კალა), ს. ჰალდეშია, ჩოფლიანების საგვარეულოს კომპი; ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ. 1971.
- გეგუიანი** – ყანა (მესტია, ჩვაბიანი, მულახი), ს. ჩვაბიანშია, სამანქანო გზის ქვემოთ. ალბათ გამყიდველის სახლი იყო გეგუი და იქიდანო; არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ. 1971.
- გედიშერ [მ] ურყტამ** – ნაკომპარი (მესტია, ისკარი, ეგერი), სოფლის აღმ. გედიშერ-ის ნაკომპარია, (ამჟამად დანგრეულია), „გედიანთ კომპი“; აკაკი ფაცის ძე აფრასიძე, 27 წ. 1969.
- გეზულდანი** – ყანა (მესტია, კიჩხულდაში, ნაკი), ს. კიჩხულდაშ-ს ქვემოთ, ყანა პომეშის თავზე; თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969.
- გეთაშა** (იხ. **გეთაშიანი**).
- გეთაშიანი** – უბანი (მესტია, წვირმი, იფარი), ს. წვირმის სამხ-დასავლ. ზედა ჩობანში ყოფილა ვინმე გეთაელები, ამოწყვეტილან და სახელიდაა შემორჩენილი, ამჟამად თამლიანები ცხოვრობენ; შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ. 1971.
- გელაშა** – უბანი (იენაში, ლატალი), ს. იენაში, ლემგრუტუნის უბანში ჩარკვიანების საგვარეულო თემი, 3 ოჯახია, დგას 2 კომპი, მათივე საგვარეულოსი – გელაშა მურყმალ; ილიკო გრიგოლის ძე ფარჯიანი, 49 წ. 1973.
- გელაშა მურყტამ** – ნაკომპარი (მესტია, ბოგრეში, იფარი), ს. ბოგრეში იყო, გელა ქურდიანის საგვარეულოსი ყოფილა, დანგრეულია, ძირილა ენგურის მარჯვ. სანაპიროზე; კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ. 1971.
- გელაშა მურყტმალ** (2) – კომპები (იენაში, ლატალი), ს. იენაშია, ჩარკვიანების საგვარეულოს კომპი. ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ. 1973.
- გელაშერ** (იხ. **სუმაშერ** – დიზი).
- გელახსანიშ ნამოლ** – საძოვარი (მესტია, ლანხვრი, ბეჩო), სამანქანო გზის ზემოთ, თხერემ ჯარკვლდს ესაზღვრება ჩრდ-აღმ. მხრიდან, ს. ლანხურის ჩრდ.-დასავლ. ვინმე „გელახსანის (საკ. სახ.) ნაკაფი“; აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ. 1969.
- გელდანიერ** – ყანა (მესტია, ლეხთაგი), პატარა მიწის ნაკვეთი, მესერიტაა შემოვაკებული ლეხთაგში; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- გელდანი** – ყანა (ლემსია, ლენჯერი), ს. ლემსიაშია, სამანქანო გზის ქვემოთ, ამ გვარის არავინაა, შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ. 1972.
- გელოშა დაბ** – სათიბები (ლენტეხი, ყარიში), ს. ყარიშია, ლიპარტელიანების საგვ. ყოფილი სათიბები, დგას მსხლები; დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ. 1974.
- გელოშა ვიცხარ** (იხ. **გელოშა დაბ**).
- გელოშა მოლ** – საძოვარი (დ. ლენტეხი), მდ. ჩოლ-შურას მარცხ. მხარეზე. ლიპარტელიანების საგვ. ყოფილი ყანა; ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ. 1974.
- გელოშერალ** – უბანი (ლენტეხი, ქვ. ლექსურა), ს. ქვ. ლექსურაშია, ლიპარტელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი; კ. ე. ფურელიანი, 34 წ. 1974.
- გელანი** – სახნავი (მესტია, ღვებალდი, ცხუმარი), ს. ღვებალდს აღმ., გუიჭმალდს მოსდევს; აკაკი კოსდას ძე გერლიანი, 55 წ. 1969.
- გელანიშ ფაფალ** – გორაკი (ღვებალდი, ცხუმარი), ღვებალდის აღმ. სახნავ გელასთან.
- გელაშ ქორულდ** – ნასახლარი (მესტია, ბაგვდანარი, ბეჩო), ს. ბაგვდანარის თავზე (ჩრდ.) დგას ერთი ქვის სახლი შემოვაკებულია მესერიტ, არის საძოვარიც, ეკუთვნოდა გელა კვიციანს, გელაშ ქორულდ „სახლი გელასი“; ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ. 1969.
- გელაშ ქორულდ** (იხ. **გელაშ ქორულდ**).
- გემიშ მურყტამ** (იხ. **ბადეშა მურყტამ**).
- გერბში ჯგვრაგ** – ნასაყდრალი (ლატალი), ლაშკლა ჭალაშ საძოვარ გერბაშ-ში, არის ნასაყდრალიცა და ნასახლარის ნიშნები; გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ. 1973.

გერბში – სამოვარი (ლატალი), ლაპლა ჭალანს ორივე მხარეზე, იყოფა ეჩხე და ამხე გერბში-ად. ნა-სახლარებია, არის ნაეკლესიარიც – გერბში ჯგერაგ; გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ. 1973.

გერგილდშიმ ლახუ – მთა (მესტია, ნაკი), მწვერვალ გერგილდშიმ-ის კალთები, მდ. ნაკრას მარჯვ. წვრილფეხა საქონლის სამოვრებია; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.

გერგილდში ტუბირა – ღელე (მესტია, ნაკი), მდ. ნაკრას მარჯვენა შენაკადი, მომდინარე მთა გერგილდში-იდან, პატარაა; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.

გერგილდში – მწვერვალი (მესტია, ნაკი), მდ. ნაკრის მარჯვენა კალთაზე, რომლის სიმაღლეა 3262 მ. (1: 100000), მწვერვალ შტავლერსა და გუტირკშერს შორის, ვინმე გერგილდის ლთხუარ ლემარ; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.

გერგილდშიმ ლახუ (იხ. გერგილდშიმ ლახუ).

გერგიშნი – ყანა (ნაცული, ჩიხარეში), ს. ნაცულში; გერგი ბაკურაძის სახელობის.

გერგშერ (2) – უბანი (ლენტეხი, კახურა, ბაბილი), ს. კახურაში, ქურასხედიანების საგვ. თემი; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.

გერდაშერა – მდინარე (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), მდ. ხაიშურას ერთ-ერთი მთავარი მარცხ. შენაკადი, მოედინება მთა კვეტი-იდან და უედრგლას უერთდება ს. ქვედა ვედში. გერდშალ ხაცხიპხ კოჯარ ეჩხენ-ამხენ (გერდ „მრგვალი, შემორკალეებული – რკალი“. შდრ. გერდი „მრგვალი რამ“); უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ. 1970.

გერდაშერაში ბოგ – ხიდი (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), ოჯიში ხინჯი, ჩვაბე ვედშია, ხიდი მდ. გერდაშერაზე, სახერხს ზემოთ, 1932 წ. რუქაზეა აღნიშნული ოჯი, ოჯი სუკი (ა. ჯავახიშვილის ხემდღვანელობით შედგენილი); უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ. 1970.

გერდაშერაში ლახერხარ (იხ. ლახერხარ).

გერდაშერაში რიყ – რიყე (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), გერდაშერასა და უედრგლას შესართავის მარცხ. ვაკე ადგილი, რიყი; გაბრიელ ბექნუს ძე ჭკადუა, 92 წ. 1970.

გერდაშერაში ტუბ – ხევი (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), მდ. გერდაშერას ტყიანი და ციცაბოკალთებიანი ხეობა. გერდ-შალ ხაცხიპხ ეცხენ-ამხენ კოჯარ. (გერდ „შემორკალეებული, რკალი“); უმარ რომანოვის ძე ჭკადუა, 56 წ. 1970.

გერდაშერაში შუკუ (იხ. მამინაში შუკუ).

გერდაშერაში ჩუბე ტუბ – ხევი (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), მდ. გერდაშერას მარცხ. კალთა საცხოვრის ყიბე უედისკენ, რომელშიც შედის ყიბე უედის ყაბე გორაგ და ყაბე ლესგ. ტყე შერეული, განსაკუთრებით ბლომადაა შექერი; უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ. 1970.

გერმანიში მურყუამ (იხ. პაკელანრე მურყუამ).

გერონტი მალქორაში – სათიბი (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბეშა და ლეჟ ლახუს შორის, გერონტი ნავერიანის სათიბი; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.

გერო მოლ – ყანა (ლენტეხი, ლადარვაში, რცხმელური), ს. ლადარვაშია, ამჟამად გერონტი ქურასხედიანის ყანა; გ. ბ. ქურასხედიანი, 1976.

გერო მოლარ (იხ. გერო მოლ).

გესტოლა – მწვერვალი (ლენტეხი), Гестола თეთ-ნულდის ჩრდ-აღმ. სიმაღლე 4860 მ. ზ. დ.

გეყარე დებარ – ყანები (მესტია, ლახამი, ჭუბერი), დასახლ. უბან ყიბე ლახამის ჩრდ. ნაწილი, დავაკება, სახნავ-სათესი, ხილნარი, მოედინება კარგი წყარო, გეყარე ანსიანის კუთვნილების მიხედვით; ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ. 1970.

გეყარე ნალზიგუ – ნამოსახლარი (მესტია, ნასახლარ. ჯუხვლანი, ნაკი), ნასახლარ ჯუხულანი-შია, სამხ. სადაც 2 ნახევრად დანგრეული კომპი დგას, გეყარე ნასახლარი (გვარად – ანსიანები); ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.

გემლარში ნაკ – სამოვარი (მესტია, ეცერი), საზაფხ. სამ. მთა ს. ეცერისა (ს. ბარშ, ქურაშ, სტიფ, ჭელირ), ძველი ნადგომებიცაა საქონლისთვის (ბარშ, ქურაშ, სტიფ, ჭელირ = გემლარს ნიშნავსო). (ლატათხმალ ლალგნარ (სადგომები) ლიხ). გემლარ (<– გიომელარ <– გიომერარ „გიო-ოაანთ“?); გელა ფუთეს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.

გემლანი – უბანი (მესტია, ლახამულა), ს. ლახამულას დასავლ. მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე. სამოსახლოა – ცხოვრობს 1 ოჯახი. ს. ლახამულიდან მე-4 კმ-ზე დასავლ; გელა ფუთეს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.

გეტარე მურყუამ – ნაკომპარი (მესტია, ღვებალდი, ცხუმარი), ს. ღვებალდის სამხ. ზედა ნაპირზე, გერლიანების (გეტარე) კომპი. „გეტარე კომპი“; აკაკი კოსდას ძე გერლიანი, 55 წ. 1969.

გიგო მოლ – ყანა (ლენტეხი, რცხმელური), რცხმე-

- ლურში, ლაშხირის მარჯვ. ვინმე გიგის ახო; ე. ა. ტვილდიანი, 1976.
- გიგო ლეხილ** – ხილნარი (ლენტეხი, კახურა), ს. კახურამია, ლიპარტელიანი გიგოს ხილნარი; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.
- გიგოშერალ** – უბანი (ხაჩეში, ხელედი), ს. ხაჩეშია, ჩანქსელიანების საგვ. ერთ-ერთი შტო; ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ. 1974.
- გიგგშა** (იხ. **გიგგშერა**).
- გიგგშა მურყტამ** – კომპი (დ. მესტია), ლანჩვალშია, ხერგიანების საგვარეულოს კომპი; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- გიგგშა ცხეკ** – ტყე (დ. მესტია), რახნ ცხეკის ერთი ნაწილი, პარტონობდენ ხერგიანები აეროპორტის სამხ-დასავლ. მალთუთ (თემი?); თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972.
- გიგგშერა** – უბანი (დ. მესტია), ლანჩვალშია, ხერგიანების საგვარეულოს სამოსახლო. გიგგშა (საკ. სახელია); თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- გიგსი ლგვარ** – სამოვარი (მესტია, იელი, ივარი), ენგურის მარცხ. კალთაზე, საზაფხულო სამოვარი მთა მგჰჰ ზემოთ, მოედინება წყლები; რ. ვ. ხვიბლიანი, 39 წ. 1972.
- გიგსი ნგვარ** (იხ. **გიგსი ლგვარ**).
- გიგუ კუათხ** – კლდე (მესტია, უშხვანარი, ბეჩო), ზეგან ჰარეტის სამხ.-დასავლ., მაშარ-ს ესაზღვრება მარჯვენა მხრიდან; გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ. 1969.
- გიგშ დაბ** – ყანა (მესტია, უღვალი, ეცერი), ს. ეცერშია, სამანქანო გზის ჩრდ. სათიბ ყუბანის აკრავს აღმ. მხრიდან, შედის ყანა სარაგის მიდამოში, „გიგას ყანა“ (გიგა „Тетя; გიგა „სიდერი“), (გიგა უმფრიანის ყანა); ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ. 1969.
- გიგრ ლარე** – სათიბი (სასამი, ჟახუნდერი), ს. სასამში; გიგო ონიანის ყოფილი სათიბი.
- გიგრ მოლ** – სახნავი (ახალშენი, ჩიხარეში), ს. ახალშენში, გიგო ნემსადის სახ. ყანა; . ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.
- გიგრ მოლარ** – სათიბები (მუწვიდი, ჩოლური), ს. მუწვიდიში, გიგო ხაბულიანის ნახოვარ; გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.
- გიგტე ღარ** (იხ. **ლექართლი ღარ**).
- გიერგი ნამოლუტარ** – ყანა (ლენტეხი, გულიდა), ს. გულიდშია, გიერგის (ვინმე) ნახოვარი; თ. ბ. ქურასბელიანი, 30 წ. 1974.
- გიერგილშ ფოქ** – გამოქვაბული (მესტია, ფარი), ორბეთის აღმოსავლეთით ფიჭვნარში არის საკმაოდ მოზრდილი გამოქვაბული, რომელიც ისეა შენიღბული, რომ სანამ ზედ კარს არ მიადგები, ვერც შენიშნავ. გვერდს მთის ნაკადული ჩაუდის, გიერგილშ ფოქ – გიერგილას გამოქვაბული; ვახტანგ ჟემუზას ძე ნასავიძე, 1965.
- გიერგიანი** – ყანები (კაერი, ლენჯერი), ს. კაერის დასახლ. ჩრდ-დასავლ.; დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- გიერგბ დაბარ** – სამოვარი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ლენჯერი), ენგურის ხეობის მარცხ. კალთის სამოვარი; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- გიტა ნაშყადუარ** – კლდეები (ლენტეხი, ჭველფი, ჩოლური), ს. ჭველფის ჩრდ. ვინმე გიტას გადმონავარდნი; დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ. 1978.
- გიტა ნაშყედუარ** (იხ. **გიტა ნაშყადუარ**) – კლდე, ს. ლუჯის მთა გორვამის კლდიან ადგილებზე, ვინმე გიტას გადმონავარდნი.
- გიკულადარ** – უბანი (ლახამი), ლახამში.
- გიკულადშ დაბარ** – ყანები (მესტია, ქვ. ლახამი, ჭუბერი), ჩუბზე ლახამშია, მდ. ლახამის მარჯვნივ, ვაკე ადგილია, სახნავ-სათეს-სათიბებით, ცხოვრობს 2 ოჯახი. გიკულად ცინდელიანის სახელობის; ნინა მახათას ძე ცინდელიანი, 55 წ. 1970.
- გიკულადშ ლაროლ** (იხ. **გიკულადშ დაბართან**) – სათიბები (ქვ. ლახამი, ჭუბერი).
- გიკულადშ ნაშყედუ** – კლდე (მესტია, ყარი, ჭუბერი), მთა ცხვანდირშია, მწვერვალ ყუბას ჩრდ.-დასავლ. შიშველი, ციცაბო კალთებით, საჯიხვე, ვინმე მონადირე გიკუ გადმოვარდნილა; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 1970.
- გიკტომ დაბ** – ყანა (მესტია, დიზი, ლახამულა), ს. დგისის დასავლ. ჟაბე ნაშხიუს ქვემოთ, კარტარის სამხ-დასავლ. ძველი სასაფლაოს მიდამოებში, მოვაკო ადგილია, ტყეშია სუფთა ყანა, მოედინება წყაროც. გიკუ ანსიანის კუთვნილი ყანა; მიშა იესების ძე ჭკადუა, 21 წ. 1970.
- გილიდარ** – სათიბ-სამოვარი (ნესგური, ლენჯერი), ფუშყურის მარცხ. კალთაზე, ალპურ ზონაში; ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- გილიანი** – სამოვარი (იენაში, ლატალი), ს. იენაშის სამხ. ყოფილი ჩარკვიანების ნასოფლარი; ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ. 1973.

გილიწნიარ – ყანები (მაცხვარიში, ლატალი), ს. მაცხვარიშის სამხ. ვაკე ადგილია; გ. გ. გორგვლიანი, 64 წ. 1973.

გილიარ (იხ. **ჟიბშარე გილ**).

გიმაღ ზულონი – გზა (ზ. ვედი, ხაიში), სამოვარი მთა ჟინი ზულონის ქვემოთ, აღმართი არყნარია და ხვამცას მცენარეც ბევრია. მდ. სამაჭირხოლოში წყარისა და ზულონში წყარის შესართავის ზემოთ; შალვა ბაკუს ძე გოგილავა, 34 წ. 1970.

გიმდრულ – სათიბი (მესტია, მაჯვდიერი, მულახი), ს. მაჯვდიერის დასახლ. სამხ-დასავლ. მდ. მულხურას მარცხენა კალთაზე, ვაკე ადგილია; ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ. 1971.

გიმლარ – სამოვარი (მესტია, სვიფი, ფარი), სტიფის დასავლ., ლომგერში ტუბირას მარჯვენა მხარეზე, ადრე სახნავიც ყოფილა, გიმ – ლარე; ტარიელ ქემუზას ძე გადრანი, 59 წ. 1969.;

გინადრუყუმერ მურყტამ – კომპი (მესტია, ხერხვაში, ნაკი), ს. ხერხვაშია, გინადრუყველების გვარად ანსიანებ; დავით დუდარეყის ძე ანსიანი, 51 წ. 1969.

გინდურ – სათიბი (იელი, იფარი), ენგურის მარცხენა კალთაზეა, აცის დასახლებისაა, გრძელი, დიდი სათიბია; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.

გიო ლგკროლ – უღელტეხილი (ჭველიერი ?), უმგულისკენა გადასასვლელზე ვინმე გიოს მიჰქონდა მარცვალი, დასველებოდა და გაუშრია ლგკრა-ზე. ლგკრა „ბრტყელი ქვებისგან გაკეთებული დერეფნის მაგვარი პურის მარცვლის გასახმოზად“; მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.

გიო მოლ – სამოვარი (ბაიარი, ხელედი), ს. ბაიარშია, ვინმე გიოს ყოფილი ახო; გ. შ. ჩანქელიანი, 20 წ. 1974.

გიორგია მოლ – სათიბ-საბალახოები (ლენტეხი), რცხმელურშია, ლაშხირის მარცხ. მეშველიანი გიორგის ახო; ე. ა. ტვილდიანი, 1976.

გიორგია მოლ (2) – სამოვარი (ლენტეხი, ხელედი, რცხმელური), ხელედშია, გაზდელიანი გიორგის სახელობის ახო; ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ. 1976.

გიორგია ჭალა – ყანები (ლენტეხი, ბაბილი), ს. ბაბილში, ჩოლმურას მარჯვ. მხარეზე, მუსელიანი გიორგის სახელობის, ჭალის პირია; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.

გიორგიშ ი ლემინიშ ნაკრაუ – ნაკარვები (მესტია,

ტვიბერი, ცხუმარი), მქელანშის შუაში, სამოვარი ჯიჯუტირის ძირში, გიორგი და ლემინ ქალდანების ნაკარვები, „გიორგი და ლემინ ქალდანების ნაკარვები“; მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ. 1969.

გიორგო მოლ – სამოვარი (ჩოლური), ლობრილარში, ნახოვარი გიორგი მუკვბანიანისა; ე. ა. მუკვბანიანი, 41 წ. 1978.

გიორგო მოლრდ – სამოვარი (ლენტეხი, ჩოლური), გიორგი რატიანის ნახოვარი, პატარა ადგილებია; გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.

გიორგო ნაშყდუ – კლდე (მესტია, ცალდაში, მულახი), ტუბირის ხეობის მარცხ. კალთის კლდე, ლუჭტილის კლდეებშია, გიორგი მუბჩვანის გადანავარდნიაო, მონადირე ყოფილა; პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.

გიომ ნაკრაუ – ტყე (მესტია, ლახამულა), საცხოვრის ნოდშის ჩრდ-დასავლ. გიო ჭკადუას ნაკარვები ყოფილა, მუხნარი ტყის მასივია, გელა ფუტეს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.

გიომა (იხ. **ქუთულდაშარ** – ჭველიერი).

გიომა დაბარ – სახნავები (ლენტეხი, ზ. ლექსირი), ს. ზედა ლექსირშია, ყოფილი ლიპარტელიანების საგვარეულო ყანები; კ. ე. ფურელიანი, 34 წ. 1974.

გიომა ლჭქემა – სათიბი (ნანარი, ხოფური), ს. ნანარის ჩრდ-აღმ. ქუბი გორა-ს გვერდით, ვინმე გიომა გიოს ყოფილი სათიბი, ლიპარტელიანების გვარისა; ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974.

გიომა მოლ – ყანა (ლენტეხი, ყარიში), ს. ყარიშია, ლიპარტელიანების საგვ. ყოფილი ყანა; დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ. 1974.

გიომა მურყტამ (იხ. **ხატაუ შუ შდურში**).

გიომა ნამურყტამ – ნაკომპარი (მესტია, ზარდლაში, მულახი), ს. ზარდლაშია, ნაკომპარია, მარგიანების საგვარეულოსი; შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ. 1971.

გიომერ (2) (იხ. **მერანგუმერ** – წიფლანკაკია).

გიომერ (იხ. **მერანგუმერ**).

გიომერალ – თემი (ლენტეხი, ლექსირი), ლენტეხის ს-ში შემავალი ლიპარტელიანთა გვარის თემი, ზემო და ქვემო ლექსირში; ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ. 1974.

გიომერალ (2) – უბანი (ლენტეხი, ხელედი, ლექსირი), ს. ხელედის ერთ-ერთი უბანი, ბენდელიანებისა და ლიპარტელიანების საცხოვრისი მეტი წილი ბენდელიანებისა; ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ. 1976.

გიოშერაღე ლაჯოგ – სამოვარი მთა (ყვედრეში, ხელედი), ხოფურის ს. საზაფხულო სამოვარი მთა, ლიპარტელიანების ყოფილი საზაფხულო სამოვარი მთა; ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ. 1974.

გირგოლი მოლ – სამოვარი, ს. ლამფალაში, ონიანი გირგოლის ნახოვარი; რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ. 1981.

გირგოლი მოლ (2) – სათიბი (ლენტეხი, ყარიში, ლამფალაში, ჟახუნდერი), ს. ყარიშია, გირგოლ ლიპარტელიანის ყოფილი სათიბი; დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ. 1974.

გირგოლი მოლრდ – სათიბი (ლენტეხი, ფანაგა, ჩოლური), ს. ფანაგაში, გირგოლ ბაბლუანის ნახოვარი; ს. ს. ჯამბურძიძე, 90 წ. 1978.

გირგოლი ნაღზიგ – ყანა (ბაიარი, ხელედი), ს. ბაიარში, ნამოსახლარი გირგოლ ჩანქსელიანისა. გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ. 1974.

გირგოლიშღალ ნაღზიგტ – ყანა, სათიბი (მესტია, ციცხვარი, ხაიში), ს. ჟიბე ციცხვარშია, სახლს ქვემოთ, გირგოლ ჭკადუას (სიხაშმერ) ყოფილი ნასახლარი. მკვდარია – გირგოლიშღალ; ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ. 1970.

გირგოლწი – ყანა (ჟახუნდერი), ს. ჟაქუნ დერში, ოლია ონიანის ყანა ამჟამად. ონიანი გირგოლის სახელობის.

გირგუტდარ – სამოვარი მთა (მესტია, ნაკი), მდ. ნაკრას მარჯვ. მხარეზე, მთა შდატლერის ძირში, კუტერთხლარში გორგის ჩრდ. კორკოტა დარარ ხარ, გირგუდა დარარ ხარ, დგას კარვები და მოედინება გირგუტდარში სგიმ; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.

გირგუტდარში ლესგ (იხ. ლესგ).

გირგუტდარში სგიმ – მჟავე წყალი (მესტია, ნაკი), ნაკრას მარჯვ. კალთაზე, მთა გირგუტდარში, მთა შდავლერის ძირში; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.

გირგუტდრლ – წყარო (მესტია, ჟამუში, მულახი), ს. ჟამუშის დასახლების დასავლ., სოფლის სასმელი წყალი, ჩავარდნილი ადგილია, რაიმე სალოცავის მაგვარი არ ყოფილა. გირგუტდრლ „მრგვალი რკალი“ (ჟი ლუგურგოლდე „მორკალებული“); ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ. 1971.

გირგუტლწი – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ფარი), ჯგერაგ ზაგრიშის აღმ., სამოვარ ფაკნარის ჩრდ. მუხნარი აკრავს, გირგუტლწი „გირგოლისული“; ჩიჩო მუხას ძე წულუკიანი, 63 წ. 1969.

გირგუტლწი – უბანი (მესტია, ჰამაში, ლახამულა), ჰამაშია, საცხოვრისი სარაფიონ ჭკადუასი, ხილნარია, სახნავ-სათიბი. გირგუტლწი (← გირგოლწი); დუშა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ. 1969.

გირგუტლწიშ დაბარ – ყანები (ჰამაში, მულახი).

გირდ – სამოვარი, სათიბი (მესტია, ფარი), ს. ლემდერისკენა გზის ქვემოთ, სამოვარია, დიდი კლდეა წყლამდე და არის „ქუროდ“, გერდ „მრგვალი“; იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ. 1969.

გირდწი – ყანები (მესტია, ლახუშდი, ლატალი), ს. ლახუშდშია, ჩრდ-დასავლ. ნაწილში, შემოკავებულია, მინდვრებია სახნავ-სათესად, მორგვალო რელიეფისა; რიდა ბესის ასული ფირცხელანი, 55 წ. 1972.

გირკოლწი – ყანა, სამოვარი (მესტია, სოლი, ლენჯერი), ს. სოლშია, სამანქანო გზის ქვემოთ; რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.

გისტრლა – კლდე (მესტია, მულახი), მდ. წანერგლას მარცხ. კალთის კლდე, სანადირო კლდეა, თვეთნულდის ძირამდეა. (იხ. 1: 100000 Гистола – 4859 м); ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ. 1971.

გიცრი ნაბგუტარ – კლდე, სამოვრები (მესტია, მურყმელი, უშგული), ს. მურყმელის სამხრეთით, ენგურის მარცხ. კალთაზე, კლდის ადგილია და საბალახოც ალპური სამოვარია, რელიეფის მიხედვით; ნუცა ანტონის ასული ნიჟარაძე, 62 წ. 1971.

გიცრი ფაწ // გიცრი ფაწ – სათიბი (მესტია, ცალერი, ნაკი), ს. ცალერის დასავლ. სათიბ ქეხნის სამხ.-დასავლ. ირგვილ ტყეა (ნაცრგლ გიცრიშ ფაწარ ლემდენხ); გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ. 1969.

გიცრი ფაწ (იხ. გიცრი ფაწ).

გიწარა – ტყე (მესტია), ს. მურშკელის ჩრდ-დასავლ. კლდეა, გარშემო ფოთლოვანი ტყეა; ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ. 1971.

გიწარა კოჯ – კლდე (მესტია, მურშკელი, მულახი), მურშკელის ტყის კლდეები, ირგვილ ფოთლოვანი ტყე აკრავს; ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ. 1971.

გიე ლარაღ – სამოვარი (მესტია, იელი, იფარი), ს. იელის სამხ-დასავლ. სოფლისკენა გზაზეა მესტიიდან, გიე ფანგანისა ყოფილა ადრე; რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. 1972.

გიეგუშა მურყუამ – კომპი (აცი, იფარი), ს. იელი-

- შია, აცის უბანში, ხორგუანების საგვარეულოს კომპია; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.
- გიორგი ნაჭაპ ღარ** – ღელე, სამოვარი (მესტია, ხალდე, კალა), ს. ჯალდეს დასავლ. ფერდობზე, სე-ზონური ღელეა, დაილუპა ზვავით გიორგი (ვინმე); ახმედ შამშის ძე ჩეგანი, 49 წ. 1971.
- გიტე ნამოლ** – სათიბი (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბემის აღმ., მდ. წანრგლას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ღემყ ღარას ქვემოთ; ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ. 1971.
- გიტერგმა** – უბანი (მესტია, ლანჩვალა), ლანჩვალა-შია, რატიანების საგვარეულო თემია, დგას კომპი. გიტერგ (საკ. სახელი); თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- გიტერგმა მურყუამ** – კომპი (მესტია, ლანჩვალშია), ლანჩვალშია, რატიანების საგვარეულოს კომპი, გივერგმას თემისა; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- გიტუნუმა ცხეკ** – ტყე (დ. მესტია), მესტია-ჭალანს მარჯვ. მხარეზე, თუეთნაში ცხეკარ-შია, ნაკანების საგვარეულოს ყოფილი ტყე. მოლრი <– მოლარი; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972.
- გიტორგ ლეჭმალაიარ** – სათიბები (იფხი, ლატალი), მთა ჰარეტის სათავეები, გიორგი გვიჩიანის სათიბები; კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ. 1973.
- გიტომა მურყუამ** – კომპი (მესტია. ნაკ-იფარი, იფრარი), ს. ნაკ-იფარშია. გიტომა კომპი კარგადაა შენახულ, პირველების საგვარეულოსი; ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ. 1971.
- გიტე ლაღფეროლ** – სამოვარი (მესტია, ჩაჟაში, უმგული), ს. ჩაჟაშის სამხ.-აღმ., მდ. ქვიშირის მარცხ. კალთაზე, ალპური სამოვარია მსხვილფეხა საქონლის, კლდიანი რელიეფით. ლაღფერა „მარცვალსახმოი ადგილი“, „გიოს გასაფენი“ (?) (გვარი არ ჩანს); პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ. 1971.
- გიერგმა დაბარ** – ყანები (ნანარი, ხოფური), ს. ნანარშია, მეშველიანების (2) ყოფილი ყანები; ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974.
- გიერგშერალ** – უბანი (ლენტეხი, ზ. გულიდა), ს. ზედა გულიდაშია, ქურასბედიანების საგვარეულო თემი; მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ. 1974.
- გიერგანი** – ყანა (ლენტეხი, ზ. ბაბილი), ს. ზედა ბაბილში, დამრეცი რელიეფით; ნათელა გელას ასული ბენდელიანი, 28 წ. 1974.
- გიუნუმა** – უბანი (დ. მესტია), ნესგა უბანში, ნაკანების საგვარეულო თემი. (გიუნუ – საკ. სახელი), დგას 3 კომპი; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- გიუნუმა მურყმარ** – კომპები (მესტია, ნესგა უბანი), ნესგა უბანში, ნაკანების საგვარეულო თემის კომპები (3) ძველი ნაგებობებითურთ; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- გამა-დაბანარ** (2) – სამოვარი (ლენტეხი, ბაბილი, მელურა), სამოვარი მთა. ბადალაშის სამხ. საჯოგეებიცაა; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- გამაშანი** – სახნავ-სათიბი (მესტია, ჩვაბიანი, მულახი), ს. ჩვაბიანის დასახლების დასავლ. შგედის ქვემოთ; არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ. 1971.
- გობე ლაყტრა** – ტყე (მესტია, დოლი, ბეჩო), ს. დოლს ზემოთ, ჯელდაშს აკრავს ზემოდან, შერეული ტყის მასივითა და შიგა და შიგ სამოვრებით. ლაღტუნაშ სტიკუს ჩრდ.-აღმ. აკრავს. „გობეს (?) საწოლი“? ყერგმ; პეტრეს ძე უმხვანი, 54 წ. 1969.
- გობილდაშ** – ტყე (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშია, ფოთლოვანი ტყეა.
- გობ-ღარე** – სკოლის მიდამოები (მელე, ჩიხარეში), ს. მელეშია, ადრე სათიბები იყო, ჩავარდნილია გობივით.
- გობულდაშში ლაშდარ** – ღარი (მესტია, ჭკიდანარი, ბეჩო), მდ. დოლრას მარჯვ. მხარე, ხის ჩამოსაყრელი ღარი შგრიშ-ს ზემოთ; ყერგმ პეტრეს ძე უმხვანი, 54 წ. 1969.
- გობჯიხიანი** – სათიბი (მესტია, ლაღამი); დ. ს. გვარლიანი, 27 წ. 1972.
- გოგაშა მურყუამ** – ნაკომპარი (მესტია, ხალდე, კალა), ს. ჯალდეში, გოგა გასვიანის საგვარეულო კომპი; ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ. 1971.
- გოგაშმა** – უბანი (მესტია, ლახირი, მულახი), ს. ლახირის ჩრდ. ნაწილი, გვიდანების საგვარეულოს სამოსახლო უბანი; მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ. 1971.
- გოგაშმა მურყუამ** – კომპები (მესტია, ლახირი, მულახი), ს. ლახირშია, გვიდანების საგვარეულოსი, დგას 2 კომპი; მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ. 1971.
- გოგ-დაბ** – ყანა (ლენტეხი, მახაში, ჩიხარეში), ს. მახაშშია; რ. მ. ჭელიძე, 1976.
- გოგდანი** (იხ. გოგდანიერ).
- გოგდანიერ** – ყანები, სათიბები (მესტია, ზეგანი, იფარი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარჯვ. კალთაზე, დასახლების ქვემოთ, გოგდნარ არა ჩანს; გუნტერ ილამაზის ძე

- გულბანი, 38 წ. 1971.
- გოგეშიმ ყუბიშ** – მწვერვალი (მესტია, ეცერი), ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., მთა ჭარუნდას დასავლ. ახსან ბეჟიშ ნაკის თავზე; აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969.
- გოგია** – სათიბი (მესტია, ჰებუდი, ეცერი), მდ. სოლედგრას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ნაკვლის მოპირდაპირე მხრით; გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ. 1969.
- გოგინოლშა დაბ** – ყანა (ლენტეხი, რცხმელური), რცხმელურში, ლაშხირის მარჯვ. ტვილდიანების ყანა; ე. ა. ტვილდიანი, 1976.
- გოგიტრლ** – ყანა (ლენტეხი, სასაში, ჟახუნდერი), ს. სასაში, ლაშხურის მარჯვ.; ვ. მ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- გოგიშა** – უბანი (ლენტეხი, სასაში, ჟახუნდერი), ონიანების საგვარეულო ერთ-ერთი თემი; მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- გოგიშერალ** – უბანი (ჭველიერი, ჩოლური), ლიპარტელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო ქვედა ჭველიერში; შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ. 1974.
- გოგიჩა** – უბანი (ახალშენი, ჩიხარეში), ს. ახალშენში მცხოვრები ნემსაძეების საგვ. ერთ-ერთი შტო, ამავე თემში შედის ყველა გვარის მცხოვრები; მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- გოგიჩშერა** (იხ. გოგიჩა).
- გოგიჩშა მურყუამ** – კოშკი (მესტია, უშგული), ს. ჟიბიანშია, კარგად შენახული გოგიჩა რატიანის სახელობის „გოგიჩანთ თემისა“; გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ. 1971.
- გოგია ფაფალ** – ყანა (ლენტეხი, ლასკადარი), მდ. ლასკადურას მარჯვ. მხარე. ამდღებულ რელიეფით, ვინმე გოგიასი; ბ. დ. გუგავა, 24 წ. 1974.
- გოგიაშა ნაკ** – სამოვარი, მდ. ჩოლშურას მარცხ. მხარეზე, ვინმე გოგიასი, ვაკეა; ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ. 1974.
- გოგლენდარ** – ტყე (მესტია, მურშკელი, მულახი), ს. მურშკელის ჩრდ.-აღმ., ლადბაშილ-სა და სამოვარ ტყაბიერს შორის, ხარობს გოგლანდის ხე („ცირცელი“); ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ. 1971.
- გოგლანი** – ყანები (მესტია, ტვებიში, ბეჩო), ს. ტუბიშიში, სათიბ აფსანის ჩრდ. გოგლანდ „ცირცელი“, თუმცა არსად ამჟამად ყანის მიდამოებში არაა, ფლორის მიხედვით: რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ. 1969.
- გოგლანი** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბეშის შუა დასახლების აღმ., მდ. წანრგლას მარცხ. კალთაზე, გოგლანდ ამჟამად არაა, ერთ დროს იყო; ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ. 1971.
- გოგონდარ** – სათიბი (მესტია, ფარი), მდ. ლექტერი ჭალას მარცხ. კალთაზე, ღელე ყუბრდას მარცხნივ, სათიბ ცაშის ჩრდ. ფიჭვნარია (ლეგგიბ), გორვებიანია, მთაგორიანია (ლეგრეუზი ხომა მენწირდ); იურა გურმაჩის ძე რეხესიძე, 24 წ. 1969.
- გოგორარ** – ხეხილიანი (მესტია, ლაშხრერი, ეცერი), სოფლის სამხ., სათიბ ტყაბარის დასავლეთით, ხარობს პანტა ვაშლი, მსხალი; აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969.
- გოგორარში ლეხლერ** (იხ. გოგორარ).
- გოგრალდ** – სათიბი (მესტია, ლეხგარა, ცხუმარი), სათიბი ღარი სათიბ ლემხრანდის სამხ.-დასავლ.; გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ. 1969.
- გოგუნდარ** (იხ. გოგუნდარ) – ტყე (მესტია, ფარი); ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965.
- გოგუშა პინო** – სათიბი (ლენტეხი, ფანაგა, ჩოლური), ს. ფანაგაში, ზურაბიანების ნახოვარი; ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ. დ. მ. გასვიანი, 1978.
- გოგუნდარ** – სამოვარი (მესტია), ფარში ჭალას მარცხ. მხარეზე, კაცხის ჩრდ. არის წიფლიანი, ბლომდაა გოგლანდ, ღუმირ, ჯიჰრა, საერთოდ, შერეული დასახლ. უბანი კაცხ; დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 3 წ. 1969.
- გოგუნდარ (2)** – სამოვარი (მესტია, ზეგანი, იფარი, კაცხი, ფარი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე, არის გოგლანდები; გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ. 1971.
- გოგამი** – ღელე (მესტია, კაცხი, ფარი), ქედი კედერის აღმ. მოედინება. ყოველ ჩამოწვიმებაზე მეწყერი იცის, არის შლამიანი, (გაგმალ ლი); ვალოდია სოსოს ძე გადრანი, 13 წ. 1969.
- გოგამურ** – უბანი (დ. ლენტეხი), დ. ლენტეხშია, ერთი ოჯახი ქურასბედიანის ყოფილი საგვარეულო თემი, ამჟამად პირველი ცხოვრობს; ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ. 1974.
- გოგა მოლ** – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ლენჯერი), ჰაწვალისკენაა, ტყეშია სათიბი; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- გოგა ლაქთალა** – სათიბი (ახალშენი, ჩიხარეში), ს. ახალშენში, გოგი ნემსაძის საქათმე (?); ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.

- გოგომი** – სათიბი (ახალშენი, მელე, ჩიხარეში), ახელშენშია, ჩიხარეშის ს. მდ. აშხაშურის მარცხ. მხარეზე; ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.
- გოგოშა ნაკარ** – სამოვარი (ლენტეხი, ჩუკული, ჟახუნდერი), ჩუკულშია, კარვები არაა ვაკე, ირგვლივ ტყე, ნასახლარიცაა და სასაფლაოც. ნ. დ. გულბიანი, 26 წ. 1976.
- გოგოშა ნაკარ** (იხ. **გოგოშა ნაკარ**).
- გოგოში სგიმ** – მჟავე წყალი (მელე, ჩიხარეში), ს. მელეშია, ორ ადგილასაა გოგოშის სათიბებში.
- გოგუნი** – სათიბი (ხერია, ჟახუნდერი), ს. ხერიისა.
- გოგუნი** – ყანა (მესტია, ლეზგარა, ტვიბერი, ცხუმარი), ს. ლეზგარასა და ტუბერს შორის, სახნავ ზუგულდის ჩრდ. (მდ. ენგურისკენ); მგკა ამიზის ძე ქალდანი, 61 წ. 1969.
- გოდ** – ყანა (ავი, იფარი), ავის უბანშია, ენგურის მარჯვ. მხარეზე; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.
- გოდორაშ** – ტყე (ლენტეხი, შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედის ზემოთ; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.
- გოდორი ღარ** – სათიბი (**ზესხო, ცანი**), ს. **ზესხოს ჩრდ-აღმ. ჭოროხში**.
- გოდარე** – რიყე (ავი, იელი), ენგურის მარჯვ. საპიროს რიყე, ავშია, ყანა გოდ-ს აკრავს; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.
- გოთშერაღ** – უბანი (ლენტეხი, გულიდა), ს. ქვემო გულიდაშია, ქალდავების საგვარეულო თემი; მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ. 1974.
- გოლა აი** (3) – სამოვარი, გზა, ტყე (ჩოლური, ჭველფი), ლალაგენიშია, მთაგორიანი გოლაა „გორიანი“; ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ. 1978.
- გოლაი** – გზა (ჩოლური), ს. მუწვდისკენა სამანქანო გზა გორაზე მიჰყვება; გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.
- გოლაი** (3) – ტყე (ლენტეხი, ჭველფი, ჩოლური), სამოვარი, გზა (მუწვდი, ჩოლური), ჭველფში, მუხნარი ტყე, ქედზე; დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ. 1978.
- გოლაი მოლ** – ყანა (მელე, ჩიხარეში), ს. მელეში, მაღლობზეა, გოლა ფერდობი.
- გოლბაში** – ყანა (ლესხანი, ხელედი), ლესხანშია, ფერდობზე. გოლუბ-ა-შ-ირი. ჯ. ა. ჩანქელიანი, 26 წ. 1974.
- გოლდაშ** (იხ. **მუთურა**).
- გოლდოშანი** – სამოვარი (მესტია, ლაყვრი, ფარი), ზაგრიშის ქედის დასავლ., ფერდობია, ჩრდ-დან შერეული ტყის მასივი აკრავს, ს. ლაყური-სა და ზაგრიშ-ს შორის; მიშა რაჟდენის ძე ცა-ლანი, 28 წ. 1969.
- გოლდაშ** – სათიბი, მთა (ლენტეხი, კახურა), ლასკადურას აუზში, ალპური ზონა; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.
- გოლდაშ** (2) – სათიბ-სამოვარი (ლენტეხი, კახურა, გულიდა), ს. გულიდ-ის საზაფხულო სამოვარი მთა, არის მთის სათიბებიც; თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ. 1974.
- გოლაშ** – ტყე (გულიდა), ს. გულიდ-შია, მუხნარი ტყით, ჩავარდნილია; თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ. 1974.
- გოლაშ** – ტყე (ფაყი), ს. ხარაშშია, წაბლნარ-თხილნარი, ნამენარიცაა, ფერდობია; ე. ს. გვიდიანი, 24 წ. 1974.
- გოლაშ** – ტყე-მუხნარი (ჩოლური, ჭველიერი), ზედა ჭველიერის პირდაპირ, წყალს გაღმა; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. 1976.
- გოლაშ** – ყანა (ფაყი, ხელედი), ლესხანშია, ამაღლებულზე; დ. ა. ჩანქელიანი, 26 წ. 1974.
- გოლაშ** (5) – სამოვარი (მაზაში, ხოფური); ყანა (ფაყი, ხელედი); ტყე (ლენტეხი, ჩოლური, გულიდა, ხარაში, ხელედი, ჭველიერი); შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ. 1976.
- გომბეშ** (იხ. **ნაჩვალ** – ლაყვრი).
- გომბორ** – ყანა (მესტია, ლახამულა), ჩვ. ლახამულის დასავლ. ურბეთის ყანის ზემოთ ხვალშიმისკენა გზის ქვემოთ, „გომბორის“ ხილნარი ყოფილა უწინ, ამჟამად გომბორის ჯიშის მსხალი აქ არაა, სხვაგან – კი; გელა ფუთეს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.
- გომბრუი იცხ** – მსხალი (მესტია, არცხელი, მულახი), ს. არცხელის ჩრდ.-აღმ., დასახლების ზემოთ, ჟორჟოლიანი გოგის საკარმიდამოშია, საჩირე პანტას ჯიშის მსხალი, შედარებით სხვა მსხლებზე მოგრძო და მსხვილია; ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971.
- გომბშარ** – სათიბი (მესტია, ხოსრარი, ფარი), ჩ. ხოსრარის აღმ., ფერმის სადგომია, ს. ლაყური-დან ჩასული მეწყერი დაბინავებულია იქ, ამჟამად ფერმის ნაგებობებია, ჭანჭორობიანი; სვიმონ აზნაგეცის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ. 1969.
- გომიანი** – სახნავები (ჩოლური, მუწვდი), ს. მუწვდიში, ვაკე ადგილია; გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.
- გომარ** – სათიბი (ლეშუკვი), მთა ტებდიანშია, ჩიჯ-ჩაჯუარ ლიხ; შალვა გ-ძე ივერიანი, 30 წ. 1973.
- გომარ** (2) – სათიბი (მესტია, დავბერი, კალა, ლეშუკვი, ლატალი), ს. დავბერის სამხ. ენგურის

- მარცხ. კალთაზე, კლდეებიანი და ოღრო-ჩოდრო ადგილები, თავშესაფარი ადგილები აქვს, გუემ „გომური“; ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.
- გომწარ** – კლდე, სათიბი (მესტია, ზეგანი, ივარი), ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. კალთაზე; ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ. 1971.
- გონიერიშერალ** (იხ. გონიერშა).
- გონიერშა** – უბანი (ცხუმალდი, ხელედი), ს. ცხუმალდში ჩანქსელიანების საგვარეულო თემი; შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ. 1974.
- გონიერშა ლახუ** – სათიბი (ტვიბლეთი, ხელედი), ს. ტვიბლეთშია, მდ. ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე, ჩანქსელიანების ყოფილი; ნ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ. 1974.
- გონიერშელარე მოლ** – სათიბ-სამოვარი (ლენტეხი, ხელედი), ხელედიშია, ჩანქსელიანი გონიერის სახელობის ახო; ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ. 1976.
- გონიერშერ** – თემი (ფაყი), ლესხანში მცხოვრები ჩანქსელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი; ჯ. ა. ჩანქსელიანი, 26 წ. 1974.
- გონიერშერ (2)** – უბანი (ჟ. ბავარი, ლესხანი, ხელედი), ს. ჟაბე ბავარში მცხოვრები ჩანქსელიანების საგვ. ერთ-ერთი თემი; შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ. 1974.
- გონიერშერალ** – თემი (ლესემა), ს. ლესემაში, ჩანქსელიანების საგვ. ერთ-ერთი შტო; მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ. 1974.
- გონიერშერალ (2)** – უბანი (ტვიბლეთი, ლესემა, ხელედი), ს. ტვიბლეთში მცხოვრები ჩანქსელიანების საგვარეულო თემი; ნ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ. 1974.
- გონჯოშა დაბარ** – ყანები (ლენტეხი, ჩოლური, ჭველფი), ს. ჭველფში, ვინმე გონჯო-სიანების ყოფილი ყანები; დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ. 1978.
- გონჯოშა ჭუტედერაშ** – სათიბი (ლენტეხი, ჭველფი, ჩოლური), ჭველფშია, ლაშხურის მარცხ. მხარის ქალა; დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ. 1978.
- გორგომ კარტარ** – სამოვარი (მესტია, ჭუბერი). კირარში ჭაობის ქვემოთ, ძირში, გორაკია, შიმველი, ადრე კარვები ყოფილა, ამჟამად სამოვრება მხოლოდ. ვასიკო მუხას ძე ჩხეტანი, 40 წ. 1970.
- გორელანი** – სამოვარი (მესტია, ისკარი, ეცერი), მდ. დაწმარის აღმ. სამოვარი კოჯრის ჩრდ.-აღმ.; შუშანა პირიბეს ასული გერლიანი, 21 წ. 1969.
- გორ-ზაგრიშ ლესგ** – ფერდობი (ხევრა, ლახამულა), თევრაშშია, ალპური ზონა, გორ-ზაგარის სამხ.-აღმ. ფერდობი; ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973.
- გორ-ზაგარ** – ქედი (ხევრა, ლახამულა), უსგრულასა და ჯელღერას გამყოფი ქედის ალპური ზონა; ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973.
- გორშარ** (იხ. გორშა).
- გორშგ** – ტყე, სამოვარი (მესტია, შ დიხირი, ლახამულა), ს. შდგდირის ჩრდ.-დასავლ. მეჩხერ-ტყიანი გორა დამრეცი კალთებით, ტყე შერეულია, აკრავს სოფელს ჩრდ.-დასავლ. მხრიდან; პაშა ფულას ასული ჭკადუა, 1970.
- გორშგ** (იხ. ბურნაყრე კარვარ).
- გორშა** – სამოვარი (მესტია, ლამხერი, ფარი), მაშრი შუკუტსა და ხუტირში ჭალას შუა, დასავლ. ტყიანია, დაღმართი; მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ. 1969.
- გორშა** – სამოვარი მთა (მესტია, ზარდლაში, მულახი), ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. გუალდნ ტუბის მარჯვ. კალთის ალპ. სამოვარი; ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ. 1971.
- გორტაში / გორტაშ** – სამოვარი მთა (ლუჯი, სასაში, ჟახუნდერი), ს. ლუჯის ჩრდ.-დასავლ. სუბალპური და ალპური ზონა, ფერდობები კლდინი, კარვებიცაა.
- გორტარ** – გზა (მესტია, ლანტელი, ეცერი), გზის სახელწოდება ზიგულდარ-იდან ს. ლანტელიმდე; ქვიანია, ქვანაყარი. გორეუ „გოგვა“; ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ. 1969.
- გოსტა ქაშან** – სამოვარი (ლემზაგორი, ჟახუნდერი), ს. ლემზაგორის საზაფხ. მთაში, საზიაროა ს. ხერასთან.
- გოტრემ** – წყარო (მესტია, სვიფი, ცხუმარი), ს. სუიფში, უოთარში მურყუტამს სამხ. მოედინება წყარო, საქონლის გასარეკი და სამოვარი ადგილი; შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ. 1969.
- გომანი** – სამოვარი (მესტია), მდ. დაწმარის მარჯვ. მხარეზე, სამოვარი სგიმილდარს ესაზღვრება აღმ. მხრიდან, სათიბ შდუხლერის ჩრდ.-აღმ. გომანი < გომ-შანი „გიოაანთ“; აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969.
- გომანი (2)** – უბანი (მესტია, ბავდანარი, ბეჩო), ს. ბავდანარში, ჩრდ.-აღმ. დგას 8 წლიანი საშ. სკოლა, დასავლეთით სოფლის გზაა, ეკუთვნის ანთუყ ბ] ხორგუანსა და ერასტი ქალდასს; ივანე ვამანის ძე კვიციანი, 81 წ. 1969.
- გომტანრემ ლასფლატარ** – სასაფლაო (იხ. მესტია, გული, ბეჩო), ჟიბე გულ-შია, წმ. გებრელის

- ეკლესიის გვერდით, მის დასავლ. დგას ერთი სახლი, თეკროლ (ნეკერჩხალი) ხაგხ. სასაფლაო განკუთვნილია მათთვის, ვინც ეკლესიას უვლის, ეკლესიის მომსვლელად კი გომუანები ყოფილან, საიდანაც ტოპონიმიც – გვარის მიხედვით. დუტიდუთილ კი პირის სახელი ყოფილა, უფროსი გომუანების ოჯახისა; ანთყუ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ. 1969.
- გოჩოლჷ ქუბამ** – სამოვარი (ლენტეხი, კახურა), ს. კახურას ჩრდ-დასავლ. გამოქვაბულიცაა კლდეში; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.
- გოჩმა** – თემი (ლენტეხი), ონიანების საგვ. ერთ-ერთი თემი; მ. ვ. ონიანი, 1974.
- გოჩმა (2)** – უბანი (ჩოლური, ჭველიერი, სასამი), ლიპარტელიანების საგვ. ერთ-ერთი შტო ქვ. ჭველიერში; შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ. 1974.
- გოჩმა მურყუამ** – ნაკომპარი (მესტია, ჩვაბიანი, მულახი), ს. ჩვაბიანშია, კედლები კარგადაა შემონახული, სახურავი არა აქვს, გიგანების საგვარეულოსი, გოჩი – საკ. სახელი; სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ. 1971.
- გოჩმერ/ გოჩჩერ** – უბანი (ლენტეხი, ხოფური), ს. ხოფურის ერთ-ერთი უბანი, ქარდავების საგვარეულო; ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ. 1976.
- გოჩრ ლამყედრლ** – კლდე (ახალშენი, ჩიხარეში), ს. ჩიხარეში, ახალშენის მხარე, ვინმე გოჩოს მარხილიანად გადანავარდნი; ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.
- გოწირ** – ფერდობი, სამოვარი (მესტია, ზაგარი, ფარი), ს. ზაგარის ჩრდ-აღმ., საკულტო ლწირუელიდის ქვემოთ, ჩადის ბილიკი კლდიან ფერდობზე, ჩანს კოწახურის მცენარე, ცაგარ. „კოწახური“; გაიანე კამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ. 1969.
- გოხნარ** – სამოვრები (შყალერი, ლატალი), ს. შყალერის დასავლ. გზის ქვემოთაა; გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ. 1973.
- გოხარ** – სამოვარი (მესტია, სოლი, ლენჯერი), ს. სოლშია, სამანქანო გზის ორივე მხარეზე, იყო სათიბ-სახნავი; რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.
- გოჯრ ლიცრლ** – წყარო (ჩოლური, მუწვდი), ს. მუწვდიში, გოჯი პირველის წყარო; გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.
- გოჯრ მნაქორწმ** – სათიბი (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბეშისა და ლეჟ ლახუშ შორის, გოჯი კახიანის სათიბი; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- გოჯრ ნადატმ** – გზა (მესტია, ბოგრეში, ივარი), ს. ბოგრეშიდან უღვირისკენა გზაზე, ივარიდან მე-4 ასახვევი, გოჯი პირველის გადანავარდნი ადგილი (შოფერი ყოფილა კარგი); გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ. 1971.
- გრამიტონი ლაქთალა** – სათიბები (ჩიხარეში, ახალშენი), ს. ახალშენში, გრამიტონ ნემსაძის საქათმე (?); ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.
- გრამიტონი ლენჩხარ** – სათიბი (ახალშენი, ჩიხარეში), ს. ახალშენში; ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.
- გრამიტონი მოლ** – ყანა, სათიბი (ლენტეხი, ბაბილი), ლენსკირშია, ქურასბედიანის ყოფილი ახო; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- გრამიტონი ჯუმფაშ** – სათიბი (ახალშენი, ჩიხარეში), ს. ახალშენში, გრამიტონ ნემსაძის ; ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.
- გრეჭალ** – სამოვარი (ზ. ჭველიერი, ჩოლური), ზედა ჭველიერის მთის სამოვარი ქვიანია, ლოდებიანი, გურრჭ „მსხვილი ქვა“; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. 1976.
- გრიშაშ ნაკ** – ბაღი (მესტია, ხაიში), ბაღის დასავლ. ნაწილი, მდ. ენგურის მარჯვენა მხარე, გრიშა სოულახის ძე ჭკადუას (მოვარის ძე) კუთვნილი სამოსახლო ადგილი, ის ომის წინა წლებში მოხალისედ წასულა ომში და არ დაბრუნებულა, სახელი მისი შერჩენილი აქვს; ნატაშა ემუზას ასული ჭკადუა, 44 წ. 1970.
- გრანტიშ** – ტყე (მესტია, მურყმელი, უშგული), ს. მურყმელის სამხ-აღმ. გორა ლენკუტერის გაგრძელება, არყნარით, ფერდობია; ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971.
- გრეჭალ** – გადასასვლელი (ლენტეხი), მთა ნაილისში და ლეჯფურაში გადასასვლელი; გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.
- გუააშ** – უბანი (მაცხვარიში, ლატალი), ს. მაცხვარშის ერთ-ერთი სამმო გირგვლიანების საგვარეულოდან, ჯულაბშას ერთ-ერთი ნაყარი; გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ. 1973.
- გუარე ცხეკ** – ტყე (ლაჰილი, ლატალი), ს. ლაჰილის სამხ-აღმ. გირგვლიანების საგვარეულოს ყოფილი ტყე; ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ. 1973.
- გუაშა მოლარ** – სახნავი (ლენტეხი, ტვიბი, ჩოლური), ს. ტვიბში, გუა ზურაბიანის ნახოვარი; ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ. 1978.
- გუაშა მურყუამ** – კომპი (აცო, იელი, ივარი), ს. იელშია, ამჟამად იანუ სამსიანის კუთვნილება ერთი და მეორე მოსოსტრ სამსიანისა, დახურული არაა; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.

გუაშა მურყტამ – კომკი (აცი, ივარი), ს. იელიშია, აცის უბანში, სამსიანების კუთვნილება; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.

გუაშა ღარაღ – სათიბი (მესტია, წვირმი, ივარი), ს. წვირმის დასავლ. იელის მხრისკენ, გუა სამსიანისა; არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ. 1971.

გუაშღარაღი ლიც – დეღე (მესტია, ქვ. მადრი, ჭუბერი), ს. ჩუბე მარღის ჩრდ.-აღმ. მოედინება წყალი გუაშ ღარაღ-იდან, მარჯვენა მხარეზე ცხოვრობს ბადგერ ცინდელიანის ოჯახი. „გუაშ ღარაღი წყალი“; ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ. 1970.

გუბელაღდ ტუბრა – დეღე (მესტია, ჟაბეში, მულახი), მდ. ტუბერგლას მარცხ. შენაკადი, ალპური ზონაა, ჩამოუდის ფაფლ ცხტას აღმ. მხრიდან; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.

გუბრია თხუმი (იხ. ჭიბერიშ ჯარჯ).

გუბრიან ხანსარ – მყინვარი (მესტია, ჭუბერი), მოედინება მდ. გურიან ლიც, ყარაჩაისკენა გადასასვლელზე მყინვარი, ნენსგერის სათავე; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.

გუბრიან ლიც – დეღე (მესტია, ჭუბერი), მდ. ნენსგერის მარჯვ. შენაკადი, მოედინება მთა გუბარიდან, ყინვარული ნაკადულია; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 1970.

გუბრიან ტობარ – ტბები (მესტია, 3 – ჭუბერი), მდ. ჭუბრულას სათავეს მარჯვენა მხარეზე, ნენსგერის თავზე, ყარაჩაისკენ გადასასვლელზე, მთა გუბარზე არის 3 ტბა 20 X 30 მ-ისა, დავაკებულია და გამდინარე, მოედინება წყალი გუბრიან ლიც, ყინვარული წარმოშობისა; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.

გუბანი ერ – ყანები (ჭველიერი, ჩოლური), ს. ჭველიერში, ლაშხურის მარჯვ. მხარეზე; მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ. 1974.

გუბანი დაბ (იხ. გუბანერ).

გუბარ – მთა-გადასასვლელი (მესტია, ჭუბერი), მდ. ნენსგერის დასაწყისის მარჯვენა, ზღვის დონიდან 2661 მ. სიმაღლეზე. ტაფობია, შიგ 3 ტბა (მომცრო). ირგვლივ კლდეების (ციცაბო) გაღვანი აკრავს, შიგა და შიგ მრგვალი ბორცვებია, ჩრდილოეთის მხრიდან მყინვარის ენაა, საიდანაც მოედინება წყალი გუბრია ლიც, უერთდება მარჯვ. მხრიდან ნესგურს. გუბ „მომრგვალო ბორცვი“; ხაბჯი ბიბუს ძე ჩხვიმიანი, 68 წ. 1970.

გუბაძი – ტყე (ლენტეხი, ლასკადარი), ლასკადუ-

რას ხეობაში, სამოვრებიცა; მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ. 1974.

გუგულა კუც – ყანა (ლენტეხი, მაზაში, ხოფური), ს. მაზაშია, კუც „სიმინდის ტაროს წვერი, ფიმფილი“; შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ. 1976.

გუგულაშერ – ტყე (მესტია, ზაგარი, ფარი), ხევი ანგელის ჩრდ. ვაკე ადგილია, მუხნარი უფრო, საერთოდ შერეული ტყეა; გულიძე ალექსის ძე ჩხეტიანი, 37 წ. 1969.

გუგულა ლარიღარ (იხ. გუგულა ლარაღ) – სამოვარი (მესტია); ირინე მელიქიშვილი.

გუგულა ლარაღ – სამოვარი (მესტია, ლეხთაგი), მესტია ჭალამს მარცხ. მხარეზე, წიწვნარ ტყეში, გვარი არაა ცნობილი; ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972.

გუგულა მურყტამ – ნაკომკარი (მესტია, ქაშვეთი, ლენტეხი), ს. ქაშვეთშია, ძირიღა ჩანს, არავისია, არც ახსოვთ, თუ ვისი იყო; მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ. 1972.

გუგულა ნალაბუარ – ტყე (მესტია, წვირმი, ივარი), ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ. შერეული ტყით, გუგულანთ თემი ყოფილა, გვართ ყიფიანები, „გუგულანთ ჩანასაფრები“, ლიღლაში „ჩანასაფრება“; ვალიკო ამბაკოს ძე ფანგანი, 30 წ. 1971.

გუგულა ნალაბუარ (იხ. გუგულა ნალაბუარ).

გუგულაშერ – სახნავი (მესტია, ბარში, ეცერი), ს. ისკარს აღმ., სახნავ ლწულაშის აღმ. მდ. დაწმარამდე; ბაჯუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ. 1969.

გუგულა კალ – ვაკობი (კვანჭიანარი, ლატალი), ს. კვანჭიანარშია, გადის გზა, აღმ. მხარეზე, კალო ამჟამად არაა, დაღმართია; შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973.

გუგულა ლარაღ – სათიბი (მესტია, ჟამუში, მულახი), ს. ჟამუშის დასახლ. დასავლეთით, მოდის წყალი გუგულაშ, რითაც ეს სათიბები ირწყვება; ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ. 1971.

გუგულა ტუბ – ხევი (მესტია, ჟამუში, მულახი), ს. ჟამუშის დასახლ. დასავლ. სეზონური დეღე, გუგულა ლარაღ-თანაა; ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ. 1971.

გუგულაჩანი – ყანა, სათიბი (მესტია, ქვ. ლახამულა), ჩუბე ლახმელის აღმ., სასაფლაოს დასავლ. ზემო ნაწილი სათიბია, სამანქანო გზის ქვემოთ; გელა ფუტეს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.

გუგულაშ – წყარო, ბუჩქნარი (მესტია, ჟამუში, მურსკელი, მულახი), ს. ჟამუშის დასახლ. დასავლეთით, სათიბებში მოედინება წყაროს წყალი,

- მოზრდილი წყაროა, იხმარება სარწყავადაც; ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ. 1971.
- გუგუჭში** (3) – ბუჩქნარი, დელე, წყარო (მესტია, მურშველი, არცხელი, ჟაბეში, მულახი), ს. მურშველის დასახლების აღმ. დელე გუგუჭშის მარჯვენა მხარეზე; ვალადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ. 1971.
- გუდრანწ ლიც** – წყარო (ხეშვილი, ლენჯერი), ს. ხეშვილის ჩრდ-აღმ. პატარა წყაროა, ჭანჭრობიანი ადგილია; მ. დ. ფილფანი, 87 წ. 1973.
- გუდრქლდ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, დავბერი, კალა), მდ. ენგურის მარცხენა კალთა, ს. დავბერის სამხ. ფოთლოვანი ტყით; ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.
- გუდრ ჭუიბ** – სამოვარი, ჭაობნარი (მესტია, მურშველი, მულახი), ს. მურშველის დასახლების სამხ-აღმ. ჭუიბი აქვს, წყალი მოდის და ჭანჭრობივითაა, იყო სამჭედლო ოქროსი, იპოვება ქალის მძივები, გათხრები უწარმოებია არქეოლოგ შოთა ჩართოლანსაც და გეოლოგებსაც, მაგრამ ოქროს სამკაულების გარდა არაფერი უპოვიათ; გურამ ალექსანდრეს ძე ქალდანი, 34 წ. 1971.
- გუზნ** – სამოვრები (ჩოლური, ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, მთისკენ მიწის ჩამონალექია, „გუზა“ ჩამონალექი სუფთა მიწის; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.
- გულ** – ნასოფლარი (ბერო), გულის ტერიტორია მთლიანად.
- გულაჯარჯ** – სანადირო ადგილი (მესტია); ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- გულბა** – კლდე (მესტია, ნასახლ. გული, ბერო), ს. გულის ჩრდილოეთით, მთა უშბის დასაწყისი, სუბნივალური ზონის კუთვნილებაა, კლდეა შიშველი; სოფრომ იასონის ძე ხორგუანი, 43 წ. 1969.
- გულბანი** – სათიბი (მესტია, ქართვანი, ბერო), სამანქანო გზის ქვემოთ, სათიბ მუხურშნის სამხ.-დასავლ. ხილნარიცაა; გულბანთ გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ. 1996.
- გულედან ჭალერ მურყუამ** – კომპი (სოლი, ლენჯერი), ს. სოლშია, ყოფილი თორიების საგვარეულო კომპი, ამჟამად ვალერი გულედანს ეკუთვნის; რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.
- გულერ** – ხილნარი (ნესგუნი, ლენჯერი), ნესგუნის დასახლებაში, სამანქანო გზის ზემოთ, მოედინება სარაგ – გულლი სარაგ; ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- გული** – სოფელი (დ. ლენტეხი), ლენტეხის ს-ში შემავალი სოფელი, მდებარეობს ჩოლმურას მარჯვ. კალთაზე, გულ-იდ (?); მურმა ბესარიონის ძე ქურასბედიანი, 46 წ. 1974.
- გულიდილ** – უბანი (ლენტეხი, წანაში), ს. წანაშია, ბენდშის უბანში; ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ. 1974.
- გულლი სარაგ** – წყარო (მესტია, ნესგუნი, ლენჯერი), ნესგუნის დასახლებაში, სამანქანო გზის ზემოთ, იქვეა ხილნარი გულერ (გულ-ერ-იმ > გულ-რ-იმ > გულ-ლი-ი); ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- გულლი სტიფ** – სოფლის მოედანი (ნესგუნი, ლენჯერი), ნესგუნის დასახლების დასავლ. ნაწილი, სამანქანო გზის ზემოთ; ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- გულუმბურ** – სათიბი (ნაცული, ჩიხარეში), ნაცულის მთაში, ალპური.
- გულმერი დელა** – დელე, წყარო (ჩოლური, მუწვი), ს. მუწვიში; გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.
- გულშ** – სათიბები (ლენტეხი, მახაში), ჩიხარეშის ს. მახაში; რ. მ. ჭელიძე, 1976.
- გულ გებრელ** (იხ. **გულ გებრელ**).
- გულ გებრელ // გულ გებრელ** – ეკლესია (მესტია, გული, ბერო), ს. გულშია, ზედა გულში – ჟიბე გულ-ს, წმინდა გაბრიელის სახ. ეკლესია – პატარა ორმაგი ქვითკირის კედლებით, არის სასაფლაო ეკლესიის მომვლელისა – გომუანების, დგას ერთი სახლიც, რომელშიც ცხოვრობდა გომუანი რომანოზ, ამჟამად ჩამოსახლდა ს. ახალშენში (ბერო) წმინდა გაბრიელის (მიქელ გაბრიელი ?) სახ.; ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ. 1969.
- გულ წარჯ** (2) – უღელტეხილი (ნესგუნი, ლენჯერი), ს. გულიდან გადასასვლელი ნესგუნისა და ლემსიას მთებისკენ; ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- გულშ მუ ჭალ** – მდინარე (მესტია, ნასახლ. გული, ბერო), მოედინება მთა უშბის ქვემო მყინვარიდან, ჩამოუდის ს. გულს მარჯვენა მხრით, უერთდება მემხე ჭალს ს. უმხუანან-თან, ჭალ „მდინარე“ – გულშ მუ ჭალ „მდინარე გული“, თეთნე ლიც „თეთრი წყალი“, თეთრი ფერისაა; ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ. 1969.
- გუმარ** – მთა (მესტია); ირინე მელიქიშვილი, 1961.

გუმაჩიშ – გადასასვლელი, კლდე (მესტია, სპარდიში); ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ. 1972.

გუმბიშ – სამოვარი (მესტია, კეცნანი, ლახამულა), საცხოვრის კეცნანის ჩრდ-აღმ. სამაქანო (ნაჭკვრას) გზის ზემოთ, ადრე სახნავი იყო, ხილნარია, მსხალიცაა, შეიძლება ადრე გიმბ ხაგან; გელა ფუთას ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.

გუმბრალ – ყანები (ზ. იფხი, ლატალი), ჟიბე იფხის დასავლ. ხილნარია (გომბირ – ხილია ნამყენი, საზამთრო); ე. ი. ნანსყანი, 61 წ. 1973.

გუმბიშ ნატყტვარ – ხრამი (მესტია, კეცნანი, ლახამულა), საცხოვრის კეცნანის ჩრდ. მდ. ენგურის მარჯვ. სამოვარ გუმბიშის ჩრდ-დასავლ. ნატყტვარ ხარ; გელა ფუთას ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.

გუმბიშ სგიმილდ – მყავე წყალი (მესტია, კეცნანი, ლახამულა), საცხოვრის კეცნანის ჩრდ., გუმბიშ ნატყტვარის ძირში, მდ. მაჭლანის მარჯვ. ძგიდეში, სამოვარ გუმბიშ-თან; გელა ფუთას ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.

გუნა ნაკვარ – სამოვარი (მესტია, სპარდიში), მესტია ჭალაშ მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. იყოფა ჟიბე გუნა ნაკვარ, ჩუბე გუნა ნაკვარ, ვაკე ადგილნარევი; ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ. 1972.

გუნა – სათიბი (მესტია); ირინე მელიქიშვილი, 1961.

გუნა – სათიბ-სამოვარი (მესტია, სპარდიში), მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. ალპურია, ზემოთ კლდეებით მთავრდება, გუნაშალ მეშხე ჯოკ ლი; ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ. 1972.

გურ – სამოვარი (სახაფხულო) (მესტია, ეცერი), სამოვარ (საკარვე) ჯგერაბაშშია, ამარლებული ადგილია, მრგვალი, შიშველი (კუკპიდ, გურდ); აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969.

გურ – სამოვარი გორა (მესტია), მთა მენჭერის ჩრდ-აღმ. მდებარე სამოვარი გორაა, გურ („შიშველი“?); ვახტანგ შავგენის ძე გაბულდანი, 35 წ. 1969.

გურ – სამოვარი მთა (მესტია, ჰებუდი), ს. ეცერის ჩრდ-აღმ., მთა მეზერის დასავლ. მომრგვალო სამოვარია; გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ. 1969.

გურ (4) – გორა (მესტია, წირმინდი, ხაიში), სამოვარი გორა (ლანხვრი, ბეჩო), სამოვარი მთა (ებუ-

დი, ეცერი), მდ. ხაიშერასა და მდ. კასლედგრას მარჯვ. კალთაზე, დაფერდებული კალთის ქედი მეჩხერი ტყით, მომრგვალო ფორმის; აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ. 1970.

გურა – საბალახო, ტყე (მესტია, სკორმეთი), ს. სკორმეთშია, დასახლება კაბეშერის ჩრდილოეთით, შიშველიცაა, მომრგვალებული (კვერცხისებური) ფორმის; ვენერა რაჟდენის ასული ჭკადუა, 28 წ. 1970.

გურა (3) – მთა (მესტია, ჭუბერი), ნასახლარი, საბალახო, ტყე (ქვ. ვედი, სკორმეთი – ხაიში), მთა შატრულას ჩრდ.-დასავლ. შიშველი მომრგვალო ფორმის, ციცაბო კალთებით, სუბნივალური, რელიეფით მაღალმთის ბალახგული, თხების საბალახოა. მდ. დეჭრულას დასაწყისის მარცხ. მხარეზე, მის ძირშია პატარა წითელშლამიანი ტბა, მარჯვენა მხარეზეა კლდე ხარაშ. დამწვარი ფერისაა თიხა და ქვები თავზე ტურისტების მიერ ჩასობილი პალოა. სიმაღლე ზღვ. დ. 2854, 7 (ჩემთან მის ძირში 2393 მ.) მარცხენა კალთის ძირი დავაკებულია, ნაცრისფერ ქვების ნატყარით, გალავანივითაა, გალავანს ქვემოთ თეთნე ტობ (უფრო ცისფერი, რაკრაკა); გივი მუხას ძე სუბელიანი, 30 წ. 1970.

გურად – ყანა (ღობი, ჩიხარეში), ს. ღობში.

გურამარ (იხ. ჩვიბშარ).

გურანდელ – ყანა (ლენტეხი, ბაბილი), ლაშხტირის მარცხენა მხარეზე, დავაკება; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.

გურბიშნი – საკარმიდამო (მესტია, ზაგარი, ფარი), ს. ზაგარის ქვემოთ, სამხ-აღმ. გამოყენებულია ეზოდაც და სახნავადაც; გაიანე კამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ. 1969.

გურბიელ – ყანები (მესტია, მურყმელი, უშგული), ს. მურყმელის ჩრდ-აღმ., დამრეცი რელიეფით (მხ. გვირაბ); მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ. 1971.

გურ-ზაგარ (იხ. გორ-ზაგარ) – ქედი (მესტია, უსგერი), მთა თეკრაშისა და უსგერის გამყოფი, შიშველი ალპ. ქედი, მისი სიმაღლეა 2710 მ. ზღვ. დ. (ულელტეხილზე); ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973.

გურმაჩიშ ღარ – სამოვარი (მესტია, ზ. მარდი, ჭუბერი), ს. ჟიბე მარდის აღმ., მშრალი ღელეა, ხის ჩამოსახიდი ღელე, შურო, ირგვლივ შერეული ტყე; ბეჟლე რაჟდენის ძე გურჩიანი, 38 წ. 1970.

გურსანი – დასახლებ უბანი (მესტია, ნაკი), ნაკრის

მარცხ. კალთის ოროჯახიანი საცხოვრისი, შუა მოედინება ლაწომბაშ ტუბირა, ცხოვრობენ ცინდელიანები, გადმოცემით: ცხოვრობდნენ ვინმე გორსომერ, შემდეგ გადასახლებულან ბეჩოში – უმხვანარში და კვიციანებად მონათლულანო; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ. 1969.

გურსანი – ყანები (მესტია, უმხვანარი, ბეჩო), ზედა უმხუანარსა და ლალქუერი ლიცს შორის მდებარე სახნავ-სათეს ყანებს უწოდებენ გურსანის – კარგი მოსავლიანიო – ხოჩა კუეცენ როქ ლემკედნოლი იჩუ როქ იგურანიდა; გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ. 1969.

გურსანი (3) – სათიბი (მესტია, უსგვირი, ეცერი), ყანები (უმხვანარი, ბეჩო), უბანი (ნაკი), მდ. ჭალაშ მარჯვ. მხარე ნაკომკარია, კომკის ნანგრევის სიმაღლე 2 მ-მდე აღწევს; ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973.

გურსანიშ მურყუამ – ნაკომკარი (უსგვირი, ეცერი), ჭალაშ მარჯვ. მხარეზე, დანგრეულია, ძირიდაა დარჩენილი, (დაახლ. 2, 5 მ); ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973.

გურ-სტიკუტ – კლდე (ხაჩეში, ხელედი), ხელედულას მარცხენა კალთაზე, მომრგვალო ფორმის; რ. დ. ჩანქელიანი, 27 წ. 1974.

გურულდ – სამოვარი, ტყე (იენაში, ლატალი), ს. იენაშის ჩრდ-აღმ. სიკუტ ხარ, ფოთლოვანი ჭარბობს, გურა ხარ; ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ. 1973.

გურაშ ღარ – ღელე (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), ლალქერის დასავლ., სამოვარ გურას დასავლ. პატარა ღელე, ადრე შურო იყო, ბაქანიც (პრიციტ) ყოფილა; სამსონ როზანის ძე ჭკადუა, 74 წ. 1970.

გუსტანაშ მურყუამ – კომკი (მესტია), ს. ლახირშია, აღმ. მხარეში. იოსელიანების საგვარეულოსი; მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ. 1971.

გუსტანაშ მურყუამ (2) – კომკი, ნაკომკარი (მესტია, ლახირი, მულახი), ს. ლახირის დასახლების ჩრდ-აღმ. მხარეშია, კედლებჩამონგრეული, იოსელიანების საგვარეულო; მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ. 1971.

გუსტანაშ – უბანი (ლახირი, მულახი), ს. ლახირის აღმ. მხარეში, იოსელიანების საგვარეულოს სამოსახლო; მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ. 1971.

გუმ-ტობრულ – სამოვრები (ლენტეხი, მახაში, ჩიხარეში), ჩიხარემის ს., მახაში; რ. მ. ჭელიძე, 1976.

გუჩა (იხ. **ბესარიონიშ ნალზიგუ**) (ქვ. ვედი).

გუჩაშ ი ალფუა მურყუამ – ნაკომკარი (მესტია, ქაშვეთი, ლენჯერი), ქაშვეთშია, ნახევრად დანგრეული, ეკუთვნის ფილფანებს; მათე ზოს-მეს ძე ფილფანი, 42 წ. 1972.

გუჩაშ მურყუამ – ნაკომკარი (ჰემვილი, ლენჯერი), ს. ხემვილშია, ფილფანების საგვარეულოს კომკი, დანგრეულია; ლ. მ. ფილფანი, 74 წ. 1973.

გუჯელანი – ყანები (მესტია, ლამხერი, ფარი), სამაქანო გზისა და ს. ლამხერის შორის, გუტიჯარ დემეგ ხაგხ – გუჯიჯ „ბოლოს“ მნიშვნელობით, სოფლის ბოლოს ლუგუჯე (მეგამ თხუმ ქა ლოსყიდ – ქა); მახამეთ გურმაჩის ძე დევდარიანი, 49 წ. 1969.

გუჯარარ – ტყე (მესტია, ზ. კალაში, ეცერი), სოფლის აღმ., სათიბ ჩელდაშარს აკრავს აღმ. მხრიდან. გუჯარ „წაბლიანი“ (?); გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ. 1969.

გუჯაში თუფ – სამოვარი მთა (მესტია, იდლიანი, ხაიში), საზაფხულო სამოვარ მთებს კიბოსა და ბასკაფშარას შორის, მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, მდ. კუაკუტშ ტუბის სათავის მარჯვენა მხარეზე, შიშველი მთაა, ქვემოთ წიწვნარი, მეგრელებისა; ვარდენ ქერექის ძე კვანჭიანი, 61 წ. 1970.

გუჯაში ნალგენ – საბალახო (მესტია, ხაიში), ნაშიხუტა და სკორმეთს შუა, ტყეშია პატარა დავაკება, ადრე სახნავი ყოფილა ნაკაშარ (ხუტარ), მისი სიმაღლეა 970, 2 მ. ვინმე გუჯუს ნამყოფი (მეგრელი); არიმ უმრის ძე ჭკადუა, 87 წ. 1970.

გუჯაში ნალგენიშ ტუბილდ – ღელე (მესტია, იდლიანი, ხაიში), ნაშიხუტა და დასახლ. ნაკს შორის, გუჯაში ნალგენის მარჯვენა მხარეზე მოედინება პატარა ღელე, რომელიც ზაფხულობით შრება; არიმ უმარის ძე ჭკადუა, 87 წ. 1970.

გუჭლი – ქედი (სიდიანარი, ლატალი), ს. სიდიანარის აღმ. ტყიანი ქედი, წიწვნარ-ფოთლოვანი ტყით, დგას გუჭლი თარგნგზელ; ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ. 1973.

გუჭლი თარგნგზელ – საყდარი (სიდიანარი, ლატალი), დგას საყდარი ტყეში გუჭლი-ში, ვაკეში დაცულია; ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ. 1973.

გუჭუშ – სათიბი (მესტია, მურყმელი, უმგული), ს. მურყმელის ჩრდ-დასავლ. დაახლ. 2 კმ-ზე. შიშველი, დამრეცი რელიეფით, გუჭ „საქონ-

- ლის გულმკერდი“ (შდრ. გუგუფ); მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ. 1971.
- გუაქუ ლარე** – სათიბი (მესტია, უღვალი, ეცერი), ს. უღვალის აღმ. სათიბ ბარყ ნაშარს აკრავს ჩრდ-აღმ.-დან (ჰებუდისაკენ), გუას სათიბი“; ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ. 1969.
- გუაქუ ლარე** – ტყე, სამოვარი (მესტია, ზეგანი, იფარი), ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. კალთის მშრალი ღარი, გუა ხვისტანი; გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ. 1971.
- გუგბერაშ** – ტყე (მესტია, ხერხვაში, ნაკი), ს. ხერხვაშია, ტყე და კლდე ბიზმარ-ის ჩრდ-ით, ნაძვენარია აქა-იქ, ხოლო გუგბ „ფიჭვი“ არაა არსად, ჟი მეხუტე ლი; დავით დუდარეყის ძე ანსიანი, 51 წ. 1969.
- გუგბი ლესგ** – სამოვარი (მესტია, ბაგვდანარი, ბეჩო), ს. ბაგვდანარის ჩრდ., ლაბგვთანაა, ფიჭვი არ ხარობს, სახელი ფლორის მიხედვითაა, გუგბი „ფიჭვი“; ივანე ვამანის ძე კვიციანი, 81 წ. 1969.
- გუგბიშ ქუან** – ტყე (მესტია, ლუხი, ხაიში), მდ. ჟორმელეთის მარცხენა მხარეზე, კლდიანი ღარია მშრალი, გვერდითი კალთები ლეჯჰერ ხარ, ღარი შიშველია, მის თავზე ლეგბი ხარძველი, ბევრი მაინც და მაინც არაა; ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970.
- გუგბიშ ქუანაშ გორაგ** – გორა (მესტია, ლუხი, ხაიში), მდ. ჟორმელეთის მარცხენა მხარეზე, კლდიანი გორა, ჰყოფს ჟაბე და ჩუაბე ნაშიხუტს, შერეული ტყეა – ლეგბი, ლეჯჰერ; ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970.
- გუგბიანი** – სათიბი (ლემუკვი, ლატალი), ს. ლემუკვსა და ჯიჰარ-ის ტყეს შორის, გუგბი-ი არაა (გვარი?); შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ. 1973.
- გუგბარ** – სათიბი, ტყე (მესტია, წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ-დასავლ., სოჭნარი ტყე და შიგ სათიბები; რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ. 1971.
- გუგბარ** – ტყე (მესტია, ლანტელი), სათიბ ზებლიშს, მდ. დავშარსა და ბუჩქნარ უღუღურს შორის, ბუჩქნარი ტყეა, ადრე ფიჭვნარი ყოფილა, 1943 წ. სამხედროელებს გაუჩეხიათ, მას შემდეგ არც ერთი ფიჭვი არაა, სახელი კი ჰქვია. „ფიჭვები“, („ფიჭვებიანი“, „ფიჭვნარი“); კოწია ბექერზას ძე პაკელიანი, 72 წ. 1969.
- გუგბარ** – ტყიანი სამოვარი (ლენტეხი, წიფლაკაკია), ს. წიფლაკაკიაში, გუგბი ჩანს; მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ. 1976.
- გუგბარ** – ფიჭვნარი (მესტია, უშგული), მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ს. მურყმელიდან დაახლ. 2 კმ. ფიჭვის ტყეა; მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ. 1971.
- გუგბარ** – ფიჭვნარი, სამოვარი (მესტია, სოლი), ს. სოლის ჩრდ. სერი გასდევს, მის სამხ. ფერდობზეა ფიჭვნარი ტყე; რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.
- გუგბარ (6)** – ტყე (მურყმელი, უშგული, ლემუკვი, ლატალი, ლანტელი, ეცერი), სათიბი, ტყე (წვირმი, იფარი), სამოვარი, ტყე (სოლი, წიფლაკაკია, ლენჯერი, ხოფური), ს. ლემუკვის ჩრდ. სოჭნარი ტყე; შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ. 1973.
- გუგბარ (7)** – ტყე (მურყმელი, უშგული, ლემუკვი, ლატალი, გვიმბრალა, რცხმელური, ლანტელი, ეცერი); სათიბი, ტყე (წვირმი, იფარი); სამოვარი, ტყე (სოლი, ლენჯერი, წიფლაკაკია, ხოფური), რცხმელურის ს. გუბიმბრალაში უწინ გუგბი-ის ტყე ყოფილა, ამჟამად მხოლოდ ფოთლოვანია; გ. ა. მუსელიანი, 1976.
- გუგბაშ** – ტყე (ნესგუნი), ფუშყვერის მარჯვენა მხარეზე, ფიჭვნარის ტყეა; ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- გუგბაშ (2)** – სამოვარი (იენაში, ლატალი), ტყე (ნესგუნი, ლენჯერი), ს. იენაშია, მალლობზე, გუგბი-ი არაა; ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ. 1973.
- გუგბილარ** – ფიჭვნარი (ნესგუნი), ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე, დგას ფიჭვის ხეები; ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- გუგბიჩუბ** – ფიჭვნარი, კლდე (მესტია, მურყმელი, უშგული), მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ფიჭვნარია, ს. მურყმელიდან დაახლ. 2 კმ. ფიჭვნარი ზემო მხარეზეა, მის ქვემოთ ხრიოკი, კლდეები, ტყე გუგბარშია, „ფიჭვებს ქვემოთ“; მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ. 1971.
- გუგაშ** – სათიბი (მესტია, ებუდი, ეცერი), მდ. სოლედგრას მარცხ. ს. ჰებუდის ჩრდ-აღმ. ჩრდ შერეული ტყე. თხილნარია. გუგ (გუბი კალანდის წინა დღისას, თხილის კონა); გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ. 1969.
- გულა** – სამოვარი (მესტია, ფალედი), ეკლესია კაშმა თარგლეზერის სამხ-აღმ. სამოვარცაა ჩრდ-აღმ. და ხრამი (ნატიციტუ) სამხ-დასავლ. მდ. დემდრელას მარჯვ. კალთა, გულა – ქა მეგლე ხარ „მოხეული, მოგლეჯილი“; დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ. 1969.
- გულა (2)** – სამოვარი მთა, ხრამი (მესტია, ლახამულა, ფალედი, ფარი), ენგურის მარცხენა კალ-

- თის ქედზე, ნაკ ჰაკვირის სამხ-აღმ. ბაკნრს ხზ (უღემდშია); გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.
- გელთანი** – ყანები (იენაში, ლატალი), ს. იენაშია, სამანქანო გზის ზემოთ, ვაკეა; ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ. 1973.
- გელარტი** – ტყე, სამოვარი (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბეშის სამხ-აღმ., დასახლების ზემოთ, ტყეში სამოვარი, შერეული ტყით, ირგვლივ ტყე აკრავს, შუაში პატარა სათიბია; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- გემრწე ნამდუხუ** – სამოვარი (მესტია, თავრარი, ხერხვაში, ნაკი), ს. თავრარის ჩრდ., სამოვარი მთა ლპკითანალის ჩრდ-დასავლ. ხერხელი აქვს, საკმაო სიდრმისა, გადმოცემით, ვითომ გოლიათების სასაფლაო იყო (გემრწე); უშანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ. 1969.
- გენწი** – საცხოვრისი (იფარი, ლახამულა); ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973.
- გენწი (2)** – სათიბი (მესტია, უღვალი, ეცერი), საცხოვრისი (იფარი, ლახამულა), სამანქანო გზის ქვემოთ, სათიბ ჩემათის აღმ., სათიბ დაშნგლ-ის აღმ. მხარე, არის გენწწარ; ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ. 1969.
- გენწი ზენ** – ყანები (იფარი, ლახამულა); ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973.
- გენწწარ** – ტყე და სათიბი (მესტია, თოთლეში), ს. თოთლეშის სამხ-აღმ. დასახლება ჰამშის სათიბების ბოლოს. აქა-იქ გენწი ურევია, საერთოდ შერეული ტყეა; დუშა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ. 1970.
- გენწწარ (2)** – ყანა (მესტია, სვიფი, ფარი), ტყე, სათიბი (თოთლეში, ლახამულა), სათიბ ჭუტიდერს აკრავს ჩრდილოეთიდან, გორაკზე (ფაფალქა) გენწი ხაგ, ყანებში არაა; იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი, 69 წ. 1969.
- გერდა // გერდა** – ყანა (მესტია, მაგარდელი, ცხუმარი), ს. მაგარდელში, ტუბზარს ზემოთ. აღმ. ადგილი მრგვალია, ფორმის მიხედვით; ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. 1969.
- გერდი** – სათიბი (მესტია, ლახამულა) – ენგურის მარცხ. შგედში, სათიბ ლემთხუას დასავლ. ირგვლივ თხილნარ-წიფლნარი ტყე აკრავს მრგვალი ფორმის სათიბს; კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969.
- გერდი (2)** – ყანა (მესტია, უღვალი, ეცერი), სათიბი (შგედი, ლახამულა), სამანქანო გზის ზემოთ, ყანა ნატყუიფის აღმ. მრგვალი ფორმისაა, „მრგვალი“; ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ. 1969.
- გერდი** – ვაკობი (მესტია), მთისკენ მიმავალ გზაზე (სოფლის დასავლეთიდან, ბაქისკენ) არის კალოსოდენა მრგვალი მოვაკო ადგილი, საიდანაც მორების ჩამოსაშვები დაროა. გერდი „მრგვალი“ (პატარა); ჩხეტიან ემეზას ძე ჩხეტიანი, 47 წ. 1969.
- გერდი (2)** – ყანა (კვანჭიანარი, ლატალი), ვაკობი (გვალდერი, ეცერი), ს. კვანჭიანარშია, უზანშას თემში შედიოდა; (გერდი „მომრგვალო“); შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973.
- გერდოლ** – ყანა (მესტია, ღვებრა, მულახი), ს. ღვებრას სამხ., ტუბი-ს მარცხენა კალთაზე, ვაკე ადგილია; ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგიანი, 83 წ. 1971.
- გერდოლარ** – სათიბი (მესტია), ს. მურშკელის ჩრდ-დასავლ. გუალდ ტუბის მარცხ. სანაპიროზე, სათიბ გუალდარის ბოლოში, ირგვლივ ყორეს ნარტყმევია (ჭუილშ ბაჩარ ჟი ხასიდ), მრგვალია კვერცხით, გერდოლარ (მრგვალი „მურგუალ“ – „გერდი“ არ იცინა); ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ. 1971.
- გერდოლარ (2)** – სათიბი (მესტია, ზარდლაში, მურშკელი – მულახი), ს. ზარდლაშის ჩრდ-დასავლ., მურგუალ ლარე ლი, გერდი „მრგვალი“; ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ. 1971.
- გერეჭალ** – სამოვარი, ლოდნარი (ლენტეხი, ბაბლი), გაძ დაბანარს აღმ. ქვები ყრია დაბლობში, კარვებიცაა, ქვისაა, გერეჭ; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- გერტიშანი** – სათიბი (მესტია, ხერხვაში, ნაკი), ს. ხერხვაშის ჩრდ-აღმ. მრგვალი სათიბია, გერტი-შანი < კერტიშანი (?); დავით დუდარეყის ძე ანსიანი, 51 წ. 1969.
- გერაღედ** – ყანა (ბაიარი, ხელედი), ს. ბაიარშია, დაფერდებული რელიეფით; გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ. 1974.
- გერეჭალ (იხ. გრეჭალ)** – ქედი (ჩოლური, ლევშერი), ს. ლევშერის მთაში, გერეჭ „დიდი ქვა“ (შდრ. „კურეჭ“); ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ. 1974.
- გაგი** – ყანები (მელე, ჩიხარეში), ს. მელეში, რბილი ადგილია, გაგ არ იცინა.
- გაგშიერ** – სათიბები (მესტია, ჟამუში, მულახი), ს. ჟამუშის დასახლ. დასავლ. გუგუში ტუბის დასავლ. კალთა (მარჯვ.), ნავერიანებისა იყო, მშრალი ადგილია; ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ. 1971.“

- გალდაშ** (იხ. **გალდაშ**) – სა მოვარი (მესტია); ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- გაყან** – სათიბი (ნასახლ. სგობულდი, ლატალი), ნასახლარ სგობულდშია, დასახლების ზემოთ; მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ. 1973.
- გაბრე ლაშხერ** – გორა (მესტია, ლანხვრი, ბეჩო), ს. ლანხურის აღმ., გორაა, საიდანაც ჩანს გულაშ გაბრელ, სალოცავი ადგილია წმ. გაბრიელის საპატივცემულოდ (ტოტებს დებენ, ლაცხტი ადგილი), წმ. გაბრიელის სალოცავი; აკაკი კოსდას ძე გაბულდანი, 57 წ. 1969.
- გაბრელ (2)** (იხ. **გულაშ გაბრელ**) – ნაეკლესიარი (მესტია, ქართვენი), მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, სათიბ ლაუყუამს აკრავს თავზე, სალოცავია, ეკლესიის სამირკველი ამჩნევია. წმ. მიქელგაბრიელი; პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ. 1969.
- გაბრელ** (იხ. **გულაშ გაბრელ**).
- გაბულდ** – წყარო (მესტია, ისკარი, ეცერი), მთა დეცილის სამხ., სამ. ლაღარის მიდამოებში, გაბ „გობი“ (?); ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ. 1969.
- გაგულდაშ (2)** – სათიბი (მესტია, ბოგრეში, ადიში, ივარი), ს. ბოგრეშის ჩრდ-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ფერდობია – შერეული ტყით, გაგო „გუგული“; კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ. 1971.
- გაგანი** (იხ. **გაგანიშ დაბარ**).
- გაგანიშ დაბარ** – ყანა (მესტია, ცალანარი, ეცერი), ს. ცალანარის ჩრდ. (თავზე). ადრე მთა ჟამილშ-იდან წყალი იყო გამოყვანილი და არაყს ხდიდნენო., ამჟამად სახნავ-სათესია, გაგ ? (ქაქ „ფაფა“); აკაკი კოსდას ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969.
- გადაშ ლაყუნზელი** – ყანა (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში), მახამეთიშ დაბარშია, საცხოვრის წუარარის ზემოთ, ყურძნის ვაზი არაა, ადრე ყოფილა. „გადა-ს (ჭკადუას) საყურძენე“; ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ. 1970.
- გალ -ზაგარ** – სათიბი (ნესგური, ლენჯერი), ფუმყერის მარცხენა მხარეზე, პატარა ქედია, ზედ ვაკე-ზეგანი; ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- გამიშა მურყუამ** – ნაკომკარი (ლამთხვერი, ლენჯერი), ამხან ტაფშია, ნახევარია მხოლოდ, ჯაჯვანების კუთვნილებათ; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- განზუტი** (იხ. **ჟოთარშერ განზუტი**).
- განიშიერ** – სათიბები (მესტია, ზარდლაში, მულახი), ს. ზარდლაშის დასავლ. ვაკე, განიერი სათიბი, რამდენიმე ჰა; ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ. 1971.
- განჭუტიდერ** – სამოვარი, ყანები (ლენტეხი, კახურა), ს. კახურაშია, ანწლნარია; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.
- განიშ** (იხ. **განიშიერ**).
- გამ-დაბანარ** – სამოვარი (მელურა), ნალიშის მთის მწვერვალი, გამ-დაბანარ < გამა-დაბანარ; ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ. 1974.
- გამ-დაბნარ** – წიფლნარი (ლენტეხი, ფანაგა, ლევშერი, ჩოლური), ს. ფანაგის თავზე სამხ. გამ-დაბან ფართო, გაშლილი ადგილი; ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ. დ. მ. გასვიანი, 70 წ. 1979.
- გამლაშ** (იხ. **გამლაშარ**).
- გამლაშარ** – ყანა (მესტია, ქურაში, ეცერი), ს. ქურაშშია, მდ. დავშარის მარცხენა კალთა, ყანების ღორეკისა და კაჩალონის ჩრდ-დასავლ. გამლ „საქონლის შემახილი“; ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ. 1969.
- გამოზი მოლ** – ყანა (ლენტეხი, რცხმელური), რცხმელურშია, ლაშხირის მარჯვ. გაიოზ ტვილდიანისა; ე. ა. ტვილდიანი, 1976.
- გარჩიშ** – ყანა (დ. მესტია; ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- გარჩანი** – სათიბი (მესტია, ხოსრარი, ფარი), ჩ. ხოსრარშია, სათიბ ნაწორის დასავლ. მდ. ლემდრგლამდე, ხილნარია; სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ. 1969.
- გაჯლანი** – ყანა (მესტია, ზ. ლუჰა, ფარი), ს. ლეჰას სამხ. ყანა სანურ-ისა და სათიბ ცაგრელ-ის ჩრდ. გაჯი (ცალანი) საკ. სახელია; სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ. 1969.
- გაჭნ ნარაშგუ** – სათიბი (მესტია, ბოგრეში, ივარი), ს. ბოგრეშის სამხ-დასავლ. ლასილის მხარეზე, არყნარი ჯტილშის ზემოთ; კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ. 1971.
- გობიშ** – ყანა, ბალი (ლენტეხი, შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედშია, ნაკარში, ჩავარდნილია; ქ. მ. გაბიანი, 49 წ. 1076.
- გობიშ** (იხ. **გობიშ**) – ყანა, ბალი (შგედი, ჩიხარეში), ს. შგედში; ი. ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.
- გოლშიერ** (იხ. **გოლშ**).
- გოლშ** – ყანა (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბეშის დასახლების დასავლ. სამანქანო გზის ზემოთ, სათიბ-სახნავ ნამხურის დასავლ. ვაკე ადგილია; ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ. 1971.

- გორტამ** – სამოვარი მთა (ლენტეხი), ს. სასაშის ჩრდ-დასავლ. კლდიანია, ალპური ზონა; (1: 100 000 – 27 მ.). მ. ვ. ონიანი, 41. წ. 1974.
- გუნ** – ტყე, სამოვარი (მესტია, მურყმელი, უშგული), ს. მურყმელის სამხ-აღმ. ენგურის მარცხ. არყნარი, შქერი და სამოვრები, დიდი ფართობით; ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971.
- გუნინერ** (იხ. გუნ).
- გუნალ** – კლდე (მესტია, ბოგრეში, ივარი), ს. ივარის სამხ-დასავლ. სანადირო კლდე ლასილის მხარეზე; კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ. 1971.
- გუალარ** – სათიბი (ლენტეხი, ჩოლური), ს. ტვიბშია, მთის ზონაში გუალ „გვალვა“; ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ. 1978.
- გუალარ** (2) – სათიბი, სამოვარი, ტყე (ტვიბი, ზ. ჭველიერი – ჩოლური), ზედა ჭველიერის სამ. მთაში ოღრო-ჩოღროიან, გუალარ „ოღრო-ჩოღრო“; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. 1976.
- გუალდერ** – სოფელი (მესტია, ეცერი), მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, აღმ.-ით ს. ცხუმარი ესაზღვრება, ცხოვრობს 8 ოჯახი. ირგვლივ (სამხ. გარდა) ტყე და ხევებიანი ქედები ფარგლავს, გუალშალ ღუნჭურე ლი / „ბოსელივით შეკრებილი, შეკრულიაო“; ემგუა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ. 1969.
- გუალდირ** – მდინარე (მესტია), მესტია ჭალმას მარცხ. შენაკადი, მოედინება გუალდირი ტუბიდან, ჩამოუდის აეროპორტს; პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ. 1972.
- გუალდირი ლასდღუნალ მგკ** – ხელოვნური აუზი (მესტია), აეროპორტისკენა მიმავალ გზაზე, მარჯვ. მხარეზე, აუზია საბანაო; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 1972.
- გუალდიერ** – სამოვარი, ყანა (მესტია, ჩაჟაში, უშგული), მდ. ქვიშირის მარჯვ. სანაპირო, ჩაჟაშის ზემოთ, ვაკე ადგილია, ჩრდ. კლდიანია, სამხ. ქვიშირი, ჩაკეტილივითაა; ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ. 1971.
- გუალდ თარინგზელ** – საყდარი (მესტია, ზარდლაში, მულახი), ს. ზარდლაშის დასახლების ჩრდ., მინდორ სპლდშ-შია, გუალდის თავზე; შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ. 1971.
- გუალდ ტუბ** – ღელე (მესტია), მესტია ჭალმას მარცხ. შენაკადი, აეროპორტის ჩრდ-აღმ. მოედინება; ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ. 1972.
- გუალდ ტუბ** – ხევი (მესტია), ს. ზარდლაშის დასავლ. მდ. მესტია ჭალმას მარცხ. შენაკადი, მოედინება ფირციანნიდან (სამოვარი მთა), იქვეა სათიბი გუალდარ; ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ. 1971.
- გუალდ ტუბ** (3) – ხევი (მესტია, მურშველი, ზარდლაში, მულახი, სპარდიში), ს. მურშველის დასავლ. მხრიდან, მოედინება ფირციანნარის მთიდან, მულხურას მარჯვ. შენაკადი, საკმაოდ მოზრდილი ღელეა; ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ. 1971.
- გუალდარ** – სათიბი (მესტია), ს. მურშველის ჩრდ-დასავლ. სათიბებს ჩარგმშსა და სტიფილდარს შორის, ღელე გუალდ ტუბის მარცხ. კალთა. ვაკე ადგილია აქა-იქ ბუჩქნარიცაა და ჭაობიანი ადგილებია, მოედინება წყაროებიც; ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ. 1971.
- გუალდარ** (2) – სათიბი (მესტია, ზარდლაში, მურშველი, მულახი), ს. ზარდლაშის ჩრდ-დასავლ. ვაკე ადგილია; ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ. 1971.
- გუალგლ დარ** – ყანა (მესტია), მდ. ჭუმრულასა და ს. ლაკელმშის შორის, ღრმა ღარის (ჩაღრმავებული) ფორმა აქვს. გუალ „ბოსელი“, საქონლის სადგომი ძველ სვანურ სახლში; ვასიკო მუხას ძე ჩხეტიანი, 40 წ. 1970.
- გუალგლ** – სათიბი (მესტია), მდ. სოლედგრას მარცხ. მხარეზე, ვიწრო სათიბი – გუალს ჭგავს, მის აღმ. სამარხილო გზაა და ტყეშია შიგნით; ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ. 1969.
- გუალგლ** (2) – სამოვარი (მესტია, ლანჩვალი); სათიბი (ეზუდი, ეცერი); პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ. 1972.
- გუალგლდარ** – საზაფხულო სამოვარი მთა (მესტია), ს. მაგარდელის საზაფხულო სამოვარი მთა, სოფლის სამხ. ჭუიჭ ზაგარს ზემოთ; ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. 1969.
- გუალგლდარ** – სათიბები (მესტია), ნასახლარ ლშხრშის ჩრდ-დასავლ., სამოვარ ჰადგლდის ჩრდ-აღმ. ჩაღრმავებულია, გუალშალ სათიბებია, ზოლებად ბუჩქები ჰყოფს სათიბებს; ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 54 წ. 1969.
- გუალგლდარ** – სამოვარი (მესტია), სოფლის დასავლ. წესილსა (სადგომია საზამთრო) და კალგლდარს შორის (კალგლდარ პატარა ადგილების სახელია); ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ. 1969.
- გუალგლდარ** – სამოვარი (მესტია, მულახი), ს.

ზარდლაშის მთა ლეგლშშია, ტყეშია სამოვრები პატარ-პატარა; შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ. 1971.

გუალგლდარ – ყანა (მესტია), ქედანში ორ მოსახლეს შორის მდ. ჭუბრულასკენ (ქვემოთ), ღარივით ფორმა აქვს, იქით-აქედან გორაკები გაჰყვება გუალ : ჩაკეტილი, ბოსლის მაგვარი“; ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ. 1970.

გუალგლდარ – ყანა, ს. შგედშია, ყანა ფართობით (დაახლ. 1 ჰა). აღმ. მხარეზე ტყეა – ლეცხტერ (ჭინჭი). საქონელს უყვარს იქ ყოფნა – იქ წვებიან საღამოობით; შუშანა ოთარის ასული იოსელიანი, 50 წ. 1970.

გუალგლდარ (9) – სამოვარი (კვანჭიანარი, ლატალი, გვალდერი, მაგარდელი, ეცერი, ზარდლაში, მულახი), სათიბი (ნაკი), ყანა (ქედანი, ლაკულმახი – ჭუბერი), ყანა (შგედი, ხაიში), ს. კვანჭიანარშია, ჭალაშ (ენგურის) მარჯვ. მხარეზე, შეჭრილ-შემოჭრილი რელიეფით, თხილნარია; შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973.

გუალგლდარ (იხ. ბარჯშიშ გუალგლდარ).

გუალარ – სათიბები (ლენტეხი), ებერალაშია, მოფერდო ადგილია, შემოზღუდულია; გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.

გუალა დაბარ – ყანები (იენაში, ლატალი), ს. იენაშია, სამხ-აღმ. ჩელდრიელში ქვემო ნაპირის ყანები, მდინარისკენ; ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ. 1973.

გუალაშ – სათიბები (ლენტეხი, ლასკადარი, კახურა), ლასკადურას ხეობაში, გოლდამის მთაზე, იყოფა ჟიბე და ჩუბე-დ; მ. გ. ლიპატრელიანი, 31 წ. 1974.

გუალარ – სამოვარი, ტყე (ჩოლური, ჭველიერი), ზედა ჭველიერშია, ტყის ზონაში, ხეები აქვს; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. 1976.

გუალარ (3) – სათიბი (მესტია, ფარი), სამოვარი (ზ. ჭველიერი), სათიბ-სამოვარი (წვირმი), ს. ფარის სამხ.-დასავლ. ბოლო, სათიბ ყვრბიშის დასავლ. ვახტანგ ქემუზას ძე ნარსავიძე – „გუალ“ ნიშნავს იმ ადგილს, სადაც ზამთარში ძროხებს აბამენ“; იურა გურმაჩის ძე რეხესიძე, 24 წ. 1969.

გუალაშ ტუბ – ხევი (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.

გუალაშ ტუბიშ ლეწყერ – წიფლნარი (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.

გუალაშ ტუბიშ ლიც – დეღე (მესტია, ზ. ვედი, ხა-

იში), იცის კალმახი; არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.

გუალაშ ტუბიშ ლჭმოლ – სათიბები (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.

გუალაშ ტუბიშ ვარჯ – გადასასვლელი (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში), კასლეთისკენ ან პირიქით, მთა კასლეთიდან ტობარისკენ ან ჭყონასკენ; მიხეილ ქურეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ. 1969.

გუალარ – სათიბები (მესტია, ჭოლაში, მულახი), უღვირის ქედზეა, სამანქანო გზის მარცხ. მხარეზე, ზაგარისკენ (უღვირ ზაგართე), გუალ „ვიწრო ადგილი ხეში“ (შდრ. გუალარ „სადროხე“ – გუალ); ალექსანდრე გელას ძე დევდარიანი, 80 წ. 1971.

გუალარდ – სამოვრები (ლუჯი, ჟახუნდერი), ს. ლუჯის მთა გორვაში, დავაკებაა.

გუალარშ – სათიბები (მესტია, ჩვაბიანი, მულახი), ს. ჩვაბიანის სამხ-დასავლ., სათიბ ლემუტაშდის მეზობლად, შერეულ ტყეშია გორებივითაა, შერეული – ვაკე-ფერდობი; სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ. 1971.

გუამბრუაშ – ხილნარი (ლენტეხი, კახურა), ს. კახურაშია, გუამბრ „მსხლის ჯიში“; ჯ. ა. ლიპატრელიანი, 1974.

გუამრლ – სამოვარი (ლენტეხი, ჩუკული, ჟახუნდერი), ჩუკულის ტერიტორიაზე, ტყეშია შიგნით; ნ. დ. გულბიანი, 26 წ. 1976.

გუამრლ (იხ. გუამრლ).

გუანგულდ – სერი (მესტია, სოლი, ლენჯერი), ს. სოლის დასახლების ჩრდ., სამანქანო გზის ზემოთ; რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ. 1972.

გუანდრა – საკარვე, სამოვარი (ხაიში), საზაფხულო სამოვარი მთა სვანებისა – გუანდრაშ, რომელსაც მეგრელები „ფართო ღალა“ს უწოდებენ, დგას ერთი კარავი, იდგა 4. იყო საკარტოფილეც, ამჟამად დაბალახებულია, სიმაღლეა 1761 მ. ზღვის დონიდან; შალვა ბაკუს ძე გოგილავა, 34 წ. 1970.

გუანდრაშ(ი) სუკი (იხ. გუანდრაშ ზაგარ).

გუანდრაშ ზაგარ – ზეგანი (ხაიში), ობორიეს მწვერვალიდან გვანდრაში სუკიმდე, შიშველი, ტალღოვანი ზეგანი, გამყოფი მთა ვანისა და გვანდრასი; შალვა ბაკუს ძე გოგილავა, 34 წ. 1970.

გუანდრაშ ზაგარ – ზეგანი, სამოვარი (ზ. ვედი, ხაიში), ნამადენიშ დუდიდან დაწყებული მაქემი ოციმუშამდე ეწოდება შიშველ ზეგანს, გამყო-

- ფი მთა ვანისა და გვანდრასი, შიშველი, ალპური სამოვრებით; შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ. 1970.
- გუანდრანო ზენარ** – სამოვრები (ზ. ვედი, ხაიში).
- გუანდრანო ლებელყე** – თხემლნარი (ზ. ვედი, ხაიში); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.
- გუანდრანო ლეწფერ** (იხ. ლეწფერ).
- გუანდრანო ლაწრეკუტიარ** (იხ. ლაწრეკუტიარ – ზ. ვედი).
- გუანდრანო ჩუბე ნაკ** – საბალახი (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში); არჩილ კოსდას ძე, 40 წ. 1969.
- გუანდრანო ჩუბე ნაკში ნაფტუმი** – ნაკარტოფილარი (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.
- გუანდრანო ჭალა** – მდინარე (მესტია, ზ. ვედი, ხაიში); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.
- გუარი ლახუ** – სათიბი (მელე, ჩიხარეში), ს. მელეს სათიბი მთა ცხენის წყლის მარცხ. ლაფურის დასაწყისში.
- გუარალ** – კლდე (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბეშის აღმ. კლდიანი ადგილია, მდ. წანერგლას მარცხ. კალთაზე, ალაგ-ალაგ სათიბისათვის გამოსადეგი ადგილები აქვს, გუარე „ტყავი“ (სინონ. ტუფისა); ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- გუაშ ღარარ** – ტყე, სამოვრები (მესტია, ქვ. მარდი, ჭუბერი), ს. ჩუბე მარდის ჩრდ. აღმ. ტყიანი კალთა ღარებიანია, ქვემო ნაწილი შერეული ტყით, ზემოთ წიწვიანი, მრავალი ღარებია, მოედინება მდ. გუაშლასიანრიშ ლიც (მდ. ჭუბრულას მარცხენა შენაკადი) (იხ. რუქა), ვინმე გუას სახელობის; ბაჯა ებედუყის ასული ანსიანი, 1970.
- გუაწიშ დაბ** (იხ. სეგბენ დაბ – ჭუბერი).
- გუაწიანი** – სამოვარი (მესტია, თოთელეში, ლახამულა), სამოვარი ს. თოთელეშის ჩრდ.-დასავლ. სამოვარი შიშველია, ადრე სახნავიც ყოფილა, ფეტვს თესავდნენ. ჩრდ.-დასავლ. წიწვნარი ტყე აკრავს წიფლნარევიტ, გუაწ „ხორბლეულის ცარიელი მარცვალი, რეცხვის დროს წყალში რომ ამოტივტივდება“; დუშა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ. 1970.
- გუაჯარ** – სათიბი (მესტია, ლეხთაგი), მესტია ჭალაშ მარცხენა მხარეზე, ქვიანი სათიბებია, გორვებიანი შეყრილი, რომელთა შორისაცაა პატარა სათიბი. (გუაჯ / გოჯ – ნაგოჯალ როქლი ჟი ლგგოჯე „მოგროვილი“); ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972.
- გუბე ლაყურა** – ტყე, სამოვრები (მესტია, ებუდი, ეცერი), ს. ჭებუდის სამხ.-დასავლ., სათიბ ლაქარის აღმ. არის ტყე და სამოვრები, ერთ დროს ყანა ყოფილა, სათიბებიც, ალბათ, ვინმე გუბე-სიო; ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ. 1969.
- გუბერა** (იხ. გუბერალიერ).
- გუბერალიერ** – სათიბი (მესტია, ღვებრა, მულახი), ს. ღვებრას სამხ.-დასავლ. მდ. მულხურას მარჯვენა კალთაზე; არსენა ზურაბის ძე წიფიანი, 75 წ. 1971.
- გუბეა ლარე** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ცალდაში, მულახი), ს. ცალდაშის ჩრდ.-აღმ. მულხურას მარჯვ. კალთის სათიბი, გუბეა გუჯეჯიანის; პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.
- გუბეიშა** – უბანი (მესტია, ლახირი, მულახი), ს. ლახირის სამხ.-დასავლ. დასახლებული უბანი, იოსელიანების სამოსახლო უბანი; მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ. 1971.
- გუბეიამ ლალწუ** – მჟავე წყალი (მესტია, ცალდაში, მულახი), ტუბერგლას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ლაფურის დასაწყისთან, ჭალის ძირს, ვინმე გვეგის ნაპოვნი. ლილწუ „ლოკვა“ (ლალწუ „სალოკავი“); პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.
- გუბეიამ ლარე** – სამოვარი (მესტია), ს. ჩვაბიანის დასახლების ჩრდ., მდ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე, გუბეი – ალბათ გუჯეჯიანის იყო, ამჟამად გუჯეჯიანებს უკავიათ; სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ. 1971.
- გუბენილ ლარა** – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ლენჯერი), ჭალაშ მარცხენა კალთაზე, ვინმე გვეგისა ყოფილა, ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- გუბენიშა** – უბანი (ჯუდარი, ხელედი), ს. ჯუდარში მცხოვრები ლიპარტელიანების საგვ. თემი; ე. ჟ. ლიპარტელიანი, 24 წ. 1974.
- გუბენიშა ლიც** – დელე (ფაყი, ხელედი), გვეგნიშერის დასახლებაშია; ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ. 1974.
- გუბენიშერ** – თემი (ფაყი), ს. ფაყის ერთ-ერთი თემი ლიპარტელიანების გვარისა; ე. ს. გვიდიანი, 24 წ. 1974.
- გუბენიშერ (2)** – უბანი (ხარაში, ფაყი, ხელედი), ს. ხარაშა და მიქელშერას შორის, ცხოვრობენ ლიპარტელიანებიცა და ჩანქსელიანები, სახელწოდებად ორივე გვარისთვის გუბენიშერია გამოყენებული. საერთოდ, ლიპარტელიანე-

ბის საგავრეულო თემია, ისე ჩანქსელიანები იწოდებიან სალდანშერალ-ებად; ბ. შ. ბენდე-ლიანი, 27 წ. 1974.

გუეგნიშერ (იხ. გუეგნიშა).

გუეგნიშერალ – უბანი, ს. ტვიბლეთშია ლიპარტე-ლიანების საგავრეულო თემი; ნ. ს. ჩანქსელია-ნი, 24 წ. 1974.

გუეგნიშერალ (2) – უბანი (დ. ლენტეხი, ტვიბლე-თი – ხელედი), ლენტეხის ს-ში შემავალი თემი ლიპარტელიანთა გვარის; ა. რ. ლიპარტელია-ნი, 23 წ. 1974.

გუეგნარ – სამოვარი (მესტია, ღვებალდი, ცხუმარი), ს. ლუებალდ აღმ., სახნავ ნაწარმს მოსდევს და-სავლ. ჩამოუდის წყაროს წყალი, გადმოცემით, გუეგნგმერ (გუეგნგანთელეები) ცხოვრობდნე-ნო; აკაკი კოსდას ძე გერლიანი, 55 წ. 1969.

გუეგნიშა ლარე – სათიბი (იფხი, ლატალი), ბალის ქედზეა, გუეგნის (ვინმე) სათიბი ყოფილა; გ. ე. ნანსყანი, 37 წ. ლატალი, 1973.

გუეგირლ – სამოვარი, გზა (შყალერი, ლატალი), მთა აურაშიდან გზა მთა კარ-ამდე; გ. რ. გურ-გვლიანი, 40 წ. 1973.

გუეგირშა მურყუამ – ნაკოშკარი (ლაშთხვერი, ლენ-ჯერი), ამხან ტაფშია, ქონგური მორღვეული აქვს, ჯაჯვანებს ეკუთვნის; ვახტანგ გრამიტო-ნის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.

გუედრეზიანი – სამოვარი (მესტია, ჩვაბიანი, მულა-ხი), ს. ჩვაბიანის სამხ-დასავლ. კალთის წიწვნა-რი ტყე, სამანქანო გზა უღვირისკენას ზემოთ; სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ. 1971.

გუელ – სათიბ-სამოვარი (მეხეცი, ჟახუნდერი).

გუელდამ – წყარო-ყანები (მეხეცი, ჟახუნდერი), ს. მეხეცში.

გუელი ლარელ – სამოვარი (მეხეცი, ჟახუნდერი).

გუემილდ – სახნავი (ტვიბერი, ცხუმარი), სოფლის დასაწყისი, ნასახლარია, გუემ „გომი“ (ბეღელი, საჭირნახული); მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ. 1969.

გუემილდიერ (იხ. გუემილდარ).

გუემილდარ (იხ. გუემილდ).

გუემილდარ – უბანი (დ. მესტია), სამანქანო გზის ქვემოთა ნაწილი, ლეხთაგის ქვემოთ, მესტია-ჭალას მარჯვ. (სკოლა, საავადმყოფო...). გუემ „მარანი“; გუემილდარ „სამარნე ადგილი“; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.

გუემრლარ – ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ლენჯერი), ჭალას მარცხენა მხარეზე; ვახტანგ გრამიტო-ნის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.

გუენეშა მურყუამ (იხ. ჰანდუშა მურყუამ).

გუერდალ – ყანა (ლაპილი, ლატალი), ს. ლაპილი-შია, დასახლების ქვემოთ, ფლატის ზედა მხა-რე; ზ. ს. პაკელანი, 48 წ. 1973.

გუერზიანი – ტყე (მესტია, მურყმელი, უშგული), ს. მურყმელის სამხ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, არყნარი ტყეა; ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971.

გუერჰანიარ – ყანები (მესტია, ეცერი), ს. ისკარს ჩრდ.-აღმ., ყანა ჟიბღალიარს აღმ. მხრიდან, ქვიანი ადგილია (ლებერ ადგი ლი), ყანებიდან მოზიდულ ქვებს ერთ ადგილზე ყრიან და გო-რაკივითაა მისგან; ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 87 წ. 1969.

გუემ ლარარ – ტყე, სათიბ-სამოვარი (მდ. ჰენის თავზე, ეცერლებისაა); ნინა პავლეს ასული მიქიანი, 29 წ. 1969.

გუიბ (2) – სამოვარი (ქვ. ჰველიერი, ჩოლური), მო-ედანი (ღვებრა, მულახი – იხ. გუიბიერ), ს. ქვე-და ჰველიერშია, კოდა, წყალი დგას გუბე; ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ. 1974.

გუიბარ (იხ. გუიბარ) – ყანა (ლევერე), ს. ლევერე-შია, წყლიანი ადგილია, გუიბ „გუბე“; ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ. 1974.

გუიბი ლიც – დეღე (მესტია, ღვებრა, მულახი), ს. ღვებრაშია, მოედან გუიბში მოდის; სიმონ ბე-ქას ძე მიბჩუანი, 87 წ. 1971.

გუიბიერ – სოფლის მოედანი (მესტია, ღვებრა, მუ-ლახი), ს. ღვებრაშია, სახლებს შორის; სიმონ ბექას ძე მიბჩუანი, 87 წ. 1971.

გუიბარ – უბანი (ლენტეხი, ლევერე, ჩოლური), ლეშმერშია, ჭაობის მაგვარი არის, პატარა გუ-ბეებიც დგება, გუიბ „გუბე“; გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.

გუიბარ – ტბა, გუბეები (მესტია, მურყმელი, უშგუ-ლი), ს. მურყმელის სამხ-აღმ., ენგურის მარცხ. დგას პატარა ტბა, გუბეს მაგვარი; ნაპო დავი-თის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971.

გუიბრლდ – კლდე (მესტია, ჩაქაში, უშგული), ს. ჩაქაშის აღმ., სუფარის ქვემოთ, წვიმიანი ამინ-დისა და ზამთრის პერიოდში დგება პატარა გუბე, „პატარა გუბე“; ილია ერმალოს ძე ნიჟა-რადე, 31 წ. 1971.

გუიბანი – ყანა (ბაიარი, ხელედი), ს. ბაიარშია; გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ. 1974.

გუილდშია მაზუბ – წყარო (მესტია, ნაკი), ნაკრას მარცხენა კალთაზე, სათიბ გუილიდშიში; ბი-თე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.

- გუილიდუშ** – სათიბი (მესტია, ნაკი), ნაკრას მარცხ. კალთაზე, დასახლება ლაწომბას თავზე ქეზანენჩამდე, ამობურცულია, გულივით. მოედინება გუილდუშია მაზუაბ; ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- გუიმბრანი კოჯარ** – კლდეები (მესტია, სპარდიში), მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ-აღმ. 30 გრადუსზე, ბორცვნარი ფერდობია, გუიმბ „ამობურცული“ (ადგილი); ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ. 1972.
- გუიმბრალ** – სოფელი (ლენტეხი, რცხმელური), რცხმელურის ს. ლაშხირის მარცხ. მხარეზე, მალღობზე; გერონტი მუსელიანი არტემის ძე, 51 წ. 1976.
- გუიმიან** – სამოვარი (შყალერი, ლატალი), ს. შყალერის დასავლ. სამანქანო გზის ქვემოთ; გ. ძ. გირგვლიანი, 47 წ. 1973.
- გუიმრანი** – სამოვარი მთა (მესტია, ფარი), მდ. ლეშდრგლას მარჯვ. კალთის ჩრდ. მხარე, კლდეკარ ყორღლდარის გაგრძელება ჩრდ-აღმ. გუიმრნალი არაა; მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.
- გუიმრარ** – სათიბი (მესტია, კაცხი, ფარი), სათიბ ჯუედილაროლ-თან, სათიბ ნაკარის სამხ. გვიმრნალია; ჯეირან ჟორჟის ძე ჩხეტანი, 13 წ. 1969.
- გუინდიშანი** – ყანა (მესტია, ფხოტრერი, ეცერი), ს. ფხოტრერის სამხ.აღმ., ქვემოდან ესაზღვრება მდ. კედრგლა და სათიბი დარჩელაშ. გუინდი – საკ. სახელია ქალის. გვარი უცნობია, „გუინდიშანი“ უდრის „გუინდის საკუთრებას“; ეგნატე ამაიხის ძე ქანცლიანი, 55 წ. 1969.
- გუირგუინ (2)** – ბორცვი, სამოვარი (ლენტეხი, ბაბილი, კახურა), მთა ნალიშში. ამალღებული, ბორცვი; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- გუირგუინა** – სამოვარი (კახურა), ს. კახურას ჩრდ-აღმ. სოფელს დაჰყურებს თავზე. ნაყანარია (შდრ: გუირ-გუინ < გვირგვინი – გუიჯ); ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.
- გუირგუინი შუკუ** – ბილიკი (კაერი, ლენჯერი), ს. კაერის ჩრდ. ლაშკდნლდისკენა გზა; დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- გუირკუშერი (2)** – სამოვარი მთა, მწვერვალი (მესტია, ნაკი), მდ. ნაკრას მარჯვ. მხარეზე, მწვერვალ გუირკუშერის სამხ-აღმ. კალთები მდ. ნაკრამდე, ნაკარები არის, ძველი სადგომების ნიშნებია (ბაჩუმე დეყუარ ლიხ), ალბათ: საივლისო საძოვრებია (გუირკ „ივლისი“ ახალი სტილით 28 ივლისს დღესასწაულიცაა „ლიგურკე“ – კვირიკობა. ა. ჭ.); ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- გუირკუშერი თხუმი** – მწვერვალი (მესტია, ნაკი), მდ. ნაკრას მარჯვ. კალთის მწვერვალი, მწვერვალ ბასას სამხ. სანადირო კლდეებია, გუირკლისგა ხმთქუახ ლითხუარ (ივლისის თვეში), ჩანჩქერებიანი (მანჩხფარ ხარ ეჩხენჩუ). სამხ-აღმ. კალთებზე საძოვრებია. (1: 100000 – გვერგიშერი); ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- გუირკუშარ** – სახნავ-სათიბი (მესტია, ქვ. კალაში, ეცერი), სოფლის დასავლ., სახნავ ნანკურულდარს ჩრდ.-აღმ.; გიორგი კოსდას ძე მურულელიანი, 60 წ. 1969.
- გუიტრ მოლ** – სამოვარი (ლენტეხი, მამი, ჩოლური), მამის ჩრდ. ტყეში ვინმე გვიტის ნახოვარი; ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ. 1978.
- გუიტრ მოლარ** – სამოვრები (ლენტეხი, ჩოლური), ს. ჭველფის ჩრდ. ტყეში, ნახოვარია; დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ. 1978.
- გუიტრ მოლარ (2)** – სათიბები (ლენტეხი, ფანაგა, ჭველფი, ჩოლური), ს. ფანაგაშია, ჯამბურიძეების (გვიტის) ნახოვარი; ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ. დ. მ. გასვიანი, 70 წ. 1978.
- გუიჩიანრე ლასფლატარ** – სასაფლაო (იფხი, ლატალი), ს. იფხშია, ლამარიის ეკლესიის სასაფლაო; გრიგოლ ესტატეს ძე ნანსყანი, 37 წ. 1973.
- გუიჭიანრე მოლ** – სამოვრები (ლენტეხი, ხელედი), ხელედშია, გვიჭიანების ახო; ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ. 1976.
- გუიჭიანშა** – ნაკომკარი (იფხი, ლატალი), ზედა იფხშია, გუიჩიანების (?) საგვარეულო კომპი, ზედა ნაწილი მონგრეულია; ე. ი. ნანსყანი, 61 წ. 1973.
- გუიჭიანი** – ყანა (მესტია), ასკარდშია, დასახლების ცენტრში, ნაცხოვრებიაო ვინმე გვიჭიანისა, ამჟამად არაა ამ გვარის არავინ; რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. 1972.
- გუიჭიანი (2)** – ყანები (მესტია, ზარდლაში, მულახი, იელი, იფარი), ს. ზარდლაშის დასახლების დასავლ. ყანები; შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ. 1971.
- გუიჭალდ** – სახნავი (მესტია, ღვებალდი, ცხუმარი), ს. ღებებალდს აღმ., ბექერბის ლაროლს ესაზღვრება ქვემოდან; აკაკი კოსდას ძე გერელიანი, 55 წ. 1969.
- გუიჯ** – სათიბი (მესტია, ქვ. ლუჭა, ფარი), დასახ-

ლების აღმ. კარიშ ჭალამდე (ლექტერარიშ ტუბიამდე, სათიბ ზაგრე ლის გაგრძ. აღმ. სოფლის ზედა ბოლო, წაბლნარი არაა, „გუიჯ“ მნიშვნელობით: ბოლო(?) (იხ. „გუიჯ თხუმ-ჟი“) – თუ „წაბლი?“. სილევან იშმაგის ძე დადემქელიანი, 54 წ. 1969.

გუიჯლშ – სამოვარი (დ. მესტია); ირინე მელიქიშვილი, 1961.

გუიჯ-მენგერა – სამოვარი (ლენტეხი, კახურა), კახურაშია, წაბლი დგას დიდი. მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ. 1974.

გუწლუ – სათიბი (ნასახლ. სგობულდი, ლატალი), ნასახლარ სგობულდშია, პატარა სათიბი ტყეში; მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ. 1973.

გუწლწრილ – სათიბი (მესტია); ირინე მელიქიშვილი, 1961.

გუწწიშ – სათიბი (ნაცული, ჩიხარეში), ს. ნაცულში, რისი სახელია, არ იცის, გუწწი.

გუწლდ – ყანა (მესტია), ს. იფარის ჩრდ-დასავლ. სუთიფს აძევს დასავლ. ჩავარდნილი ადგილია, უარყოფითი რელიეფი; გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ. 1971.

გუწლდ (2) – სამოვარი (მესტია, ხალდე), ყანა (იფარარი, კალა), მდ. ჯალდე ჭალას მარცხ. მხარეზე, სამოვარია, ს. ჯალდეს აღმ. დაახლ. 5 კმ. დაშორებით. ზემო ალპ. ქვემოთ არყნარი ტყით; ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ. 1971.

გუწლდშ შუკუტ (იხ. **ლაპკილწრჩი შუკუტ**).

გუწწგუ – სამოვარი (მესტია, ლეზგარა, ცხუმარი), სამოვარ თეთელს ქვემოთ; გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ. 1969.

გუწრილდ – გორაკი (ჭოლაში, მულახი), უღვირისკენ, ჭიტვე ლწრასა და ფაკუტ-ის ფერდობის გამყოფი, საცალფეხო გზაა; სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ. 1971.

გუწრიშ – სამოვარი (მესტია, ჟაბეში, მულახი), ს. ჟაბეშის ჩრდ., ტუბიერის ხეობის დასაწყისთან მდებარე სამოვარი, მდ. ტუბიერგლას მარცხენა კალთაზე; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.

გუწრიწნი – ყანა (მესტია, წვირმი, იფარი), ს. წვირმიშია, ლამულდსა და ჩობანის შორის. შალვა

სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ. 1971.

გუწრლე ღწრ – ღარი (მესტია, ბოგრეში, იფარი), ს. ბოგრეშის სამხ-აღმ., ენგურის მარცხენა მხარეზე, მრავლადაა დუცი (ღეჭი). კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ. 1971.

გუწრლწრ – კლდეები (იელი, იფარი), ენგურის მარცხენა კალთაზე, ცწრი ტუბიშშია, სანადირო კლდეებია; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.

გუწრმიანიშ ნაკ – სამოვარი (მესტია, ჭუბერი), მდ. თეთნაშგრას ხეობის მარცხენა მხარეზე, ვაკე ადგილი ტყეში – უფრო წიწვნარი, გუწრმიან გუწრმიანის სამოვარი. ს. სგურიშიდან 2-5 კმ.; ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ. 1970.

გუწრმწწწწრ – სახნავ-სათიბი (მესტია, ზაგარი, ფარი), ს. ზაგარის ქვემოთ, მდ. კენისკენ, დაფერდებული, პანტა მსხლეებითა და ვაშლებით; გაიანე კამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ. 1969.

გუწშ ბაუ – ნაკარვები (მესტია, ტვიბერ-ლეზგარა, ცხუმარი), შგუერინშ ლაცხტის სამხ.-აღმ., შერეული ტყეა, სადაც ვინმე გუას ჰქონია საზამთრო კარავი, ჰყოლია თხები, გუწშ ბაუ „გუას სადგომი კარავი“, ბაუ „კარავი – სადგომი ადამიანისა და საქონლისა“; მგვა ამიაზის ძე ქალდანი, 61 წ. 1969.

გუწწი მოლ – სათიბი (იელი, იფარი), მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზეა, გუწწის გვარი უცნობია, აცის უბნისაა; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.

გუწ ლწზგა – სახნავი (იფხი, ლატალი), იფხშია, ვინმე გუას ნასახლარი; ე. ი. ნანსყანი, 61 წ. 1973.

გუწ ნალზიგ (იხ. **გუწ ლწზგა**).

გუწლწ ქუწბ – ტყე (მესტია, ზარდლაში, მულახი), ტუბიერგლას მარჯვ. კალთაზე, მთაშია, არყნარი ტყე, გამოქვაბულივითაა კლდეში 5-6 კაცის დასატევი, გუწლ მარგიანის ქვაბი; პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.

გუწიბ – წყარო (მესტია, ლახირი, მულახი), ს. ლახირის სასმელი წყალი სამხ-აღმ. მხარეზე, წყაროა, დაგუბებული არაა; ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ. 1971

დ

- დაბ** (2) – სამოვარი, ტყე (ზ. ხაიში), ს. ხაიშის აღმ. გორას ზემოთ, ჟიბე ხაიშიდან 1, 5 სიშორეზე, დამრეცი ადგილია შიშველი, ირგვლივ წიწვნარი, დასავლეთით კლდე აკრავს; ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ. 1970 წელი.
- დაბალიდ** – სამოვარი (ნანარი, ხოფური), ს. ნანარს საზაფხ. სამოვარი მთა, ხოფურისაცაა, გორებშია მოქცეული; ვ.ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974 წელი.
- დაბაზ** (3) – სამოვარი (მულახი, მურშველი, ფარი, ლემდერი), ს. მურშველის ჩრდ-დასავ. გუალდბ ტუბის მარცხ. კალთაზე, ლეჟუარას ტყის ქვემოთ, ყანისმაგავრია, ნახნავებია -არა, ზედაპირი აქვს, ოდნავ დაფერდებული; ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ. 1971 წ.
- დაბარე თხუმ** – სათიბი, ყანა (ლენტეხი, ხელედი, ცხუმალდი). შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ. 1974 წელი.
- დაბარე თხუმიან ლიც** – წყალი (ხელედი, ბავარი), ყანების ზემო მხარეში, დაბარე თხუმში მოედინება, წყაროს წყალია, ბინულია კარგი; თ. ი. აფაქიძე 54 წ. 1974 წელი.
- დაბაშ ჯომ** – ყანები, საცხოვრისი (ხაიში, დაკარი), დაკარის საცხოვრებელი ადგილის სამხრეთი ნაწილი, ოდნავ დაქანებული ვაკე ადგილი, ცხოვრობს 1 ოჯახი – ივა ჭკადუა; ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ. 1970 წელი.
- დაბდერ** – ყანები (მესტია), მესტიაშია, კოლმეურ-ნეობისაა; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972 წელი.
- დაბდერ** – სახნავ-სამოვარი, ტყე (მესტია, ლეხთაგი), სახნავი ტუბარის გვერდით, ლეხთაგის ტყეში; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972 წელი.
- დაბდრიელ** (იხ. დაბდერ)
- დაბერ** (2) – სათიბი, ყანა (ფარი, ლუჰა), სამანქანო გზის ზემოთ, მინდორივითაა, შემოკავებული, ადრე სახნავი ყოფილა; ვასილ თოსდანის ძე ცალანი, 44 წ. 1969 წ.
- დაბერ** – სამოვარი მთა (ლენტეხი, კახურა-ლასკადურა-მელურა), მდ. ლასკადურას ხეობის თავზე, ალპ. ზონა, ვაკეა მთლიანად. კახურა-ლასკადურასა და მელურას საზაფხულო სამოვარი მთა; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წელი.
- დაბერაზ** – სათიბები (ფარი, ლამხერი), სოფ. ლამხერის სამხ-აღმ., სათიბ ლამამდმელის აღმ. მხოლოდ სათიბებია, აღწევს ნაჭკორამდე, დიდი ფართობის კარგი სათიბებია; მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ. 1969 წელი.
- დაბერილ** – სათიბი (ეცერი, ლაშხერ), სოფლის სამხ. აღმ., სამოვარ ნამნაშტის სამხ.აღმ., ირგვლივ ტყე აკრავს, შუაში დაახლ. 0,5 ჰა სათიბია, ნაყანარია; აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969 წელი.
- დაბერი ლელალ** – ღელეები (ლენტეხი, კახურა), მთა დაბურში შემავალი ღელეები; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წელი.
- დაბურერ** – სათიბი, სერი (კალა, დავბერი), ს. დავბერის სამხ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, სერია, გორაა, სუბალპური ტყე; ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971 წელი.
- დაბიანი** – სათიბ-სამოვარი (იფარი, წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ-დასავლ., სათიბ ზურულდის აღმ. ფერდობია; რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ. 1971 წელი.
- დაბიერ** (2) – იხ. დაბიერალ, დაბიერიელ (მულახი, ღვებრა, სპარდიში).
- დაბიერ** – სამოვარი (ლენტეხი, ჩოლური, მამი), ს. მამში, ადრე იხვნებოდა; ი.ნ. ჯამბურიძე, 59 წ. 1978 წელი.
- დაბიერ** (3) – ყანები, სათიბები (მულახი, ცალდაში, ჭოლაში), ს. ცალდაშის ჩრდ-დასავ. მდ. მულხურას მარჯ. მხარეზე, ვაკე ადგილია; პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971 წელი.
- დაბიერალ** – სათიბები (მესტია, სპარდიში), მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. ამჟამად სათიბებია; ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ. 1972 წელი.
- დაბიერიელ** – ყანა (მულახი, ღვებრა), ს. ღვებრას დასახლების დასავ. მხარეში, მოფერდოა; ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგიანი, 83 წ. 1971 წელი.
- დაბიერი ცხივ** – ტყე (მულახი, ჭოლაში), ს. ჭოლაშის ჩდ-აღმ., მულხურას მარჯვ. ლა; თის ტყე-ფოთლოვანი – შდებინდ, რცხილა, ჯიპრა, არყნარი, უერვი; სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ. 1971 წელი.
- დაბილდ** (2) – სამოვარი (იფარი, იელი, ზაგარი), ს. იელის სამხ-დასავ. ადრე სახნავი იყო; რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. 1972 წელი.
- დაბილდ** – სათიბი (იფარი, ბოგრემი), ს. ბოგრემის

დასავლ., ენგურის მარჯვ. კალტაზე, ადრე ყანა ყოფილა, პატარა ფართობისა; გალავ საფოს ძე კორძაია, 15 წ. 1971 წელი.

დაბილდარ – სამოვარი (მესტია, კახშიანი), კახშიანშია, მესტია ჭალაის მარცხ. კალთაზე; ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972 წელი.

დაბიშ – უბანი (ჩიხარეში), ერთ-ერთი საცხოვრებელი უბანია ჩიხარეში.

დაბიშ – უბანი (ჩიხარეში), ჩიხარეშის ს.ს. ცხოვრობენ ჯანხოთელები, ნემსაძეები.

დაბლეთ – სათიბი (მაზერი, ბჩ.სს), მაზერის ბოლოს, სათიუბ ერის მარჯვენა მხარეზე, კუთხის ზემოთ, მარჯვენა მხარეზე ჩამოუდის მშრალი ღელე ნაჩქალ; რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ. კოლმ.,

დაბლისგაშ უცხარ – მსხალნარი (ზ.ვედი, ხშ. სს), საცხოვრის ჟბე ვედშია, დასახლების დასავლ. წყაროსთან.

დაბნალარ – ყანები (ვე, კალა), ს. ვეს ჩრდ-ით, მდ. ენგურის მარჯვ. კალტაზე; ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ.

დაბნამხურ (ის. ნამხურ)

დაბელდარ – სამოვარი (კუცნანი, ლხმ.სს), საცხოვრის კეცნანის ჩრდ., რომში ცხევის ჩრდ-დასავლ. პატარა ვაკე ადგილებია, ტყიანიცაა, ნახნავი არ ამჩნევია; გელა ფუთუს ძე ჭკადუა.

დაბელდარიშ სარგელ – წყარო (კეცნანი, ლხმ.სს), საცხოვრის კეცნანიშია, სამოვარ დაბელდარშია ქვემოთ; გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 69წ.

დაგლშ – ყანები (ლახორი, მულახი), ს. ლახირის დასახლების ზემოთ, ჩლდ-დასავლ.; ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99წ.

დადანე ლეკმალიარ – სამოვრები (კაერი, ლნჯ. სს), ს. კაერის ჩრდ-აღმ, დადან შუკვანის ყოფილი სათიბები; დ. გ. მერლანი, 23 წ. ლენჯერი.

დადანი – ყანები (იენაში, მაცხვარიში, ლატალი), ს. იენაშის დასავლ.მხარე, გზის ზემოთ, სკოლის მიდამოები; ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ. ლატალი.

დადამა – უბანი (ლახირი, მულახი), ს. ლახირის ცენტრალური ნაწილი, იოსელიანების საგვარეულოს სამოსახლო უბანი; მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ.

დადამ – მწვერვალი (ლახუშდი, ლატალი), მთა მუბირის ტავზე, დიდი კლდეებია, საჯიხვეა, სუბნივალურიდან ნივალურ ზონამდე (იხ.1; 20000), დადამი პირველად მისულა ამ

ადგილას სანადიროდ და მისი სახელი სწორედ ამიტომ დაურქმევიათ; გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ.

დადამიარ – სათიბები (ქვ. კალაში, ეცერი), სოფლის ქვემოთ, სათიბ რობარს ესაზღვრება; გიორგი კოსადს ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ.,მესტიის რ.

დადამი ჯარჯ – უღლტეხილი (ლატალი), მთა ვაჩიდან გადასასვლელი ქვ. სვანეთისკენ; გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ. ლატალი

დადამ ლამდლუალ – ნასასაფლაოარი (ხევრა, ლხმ.სს), კეტრაშია, დადა ტამარ ჭკადუას ყოფილი სასაფლაო; ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ.

დადტანმა მურყტამ – ნაკომპარი (ჩვაბიანი, მულახი), ს. ჩვაბიანშია, ნაკომპარი, დადვანებისა ყოფილა, ამჟამად ქოჩქიანებს აქვთ; სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ. პენს.

დადტომ – სამოვარი (მურყმელი, უშგული), ს. მურყმელის ჩრდ-დასავლ., ალპური სამოვარი, ვაკე ადგილით, ადრე ხნავდნენ; მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ.

დადიან მოლარ – სამოვრები (ჩოლური), მთის გზაზე, მოფერდოზე ნახოვარი; თ.დ. ხაბულიანი, 48 წ.

დადიანი – ყანა (ფაყი, ხლდ.), ს. მიქელშერშია, თითქოს დადიანს ერქუებინოს ადგილობრივ-თათვის; ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ.

დადიანი მოლარ – სამოვრები (დურაში, ხლდ.); კ. ბენდელიანი, 1978

დადიამ (2) – სამოვარი მთა (ჩიხარეში და ჟახუნდერი), საზაფხულო სამოვარი ჟახუნდერსა და ჩუკულის.

დადიამ (იხ//დადიამი ლახუ) – სამოვარი მთა, ახალშენისა და ჩიხარეშის საზაფხულო სამოვარი მთა; მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ.

დადიამ – მწვერვალი (მესტია, ლენტეხი), სვანეთის ქედზეა, სიმაღლე 3535 მ.ზ.დ.

დადიამ (იხ. დადიამ) – ს. ჩაჟაშის სამხ.აღმ. ალპ. სამოვარი მტა, მისი მწვერვალის სიმაღლეა 3535 მ; ლუტუ ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ.

დადიამი ლახვ (იხ. დადიამ)

დადილშ – სამოვარი (ფარი), ლალქუერი ჭალას ხიდს ჩრდ. მარჯ. კალთაა, სამოვარი, ჩრდ-აღმ. კლდიანია, თხილნარი; იურა გურმაჩის ძე რეხესიძე, 24 წ.

დადუმი დლა – ღელე (რცხმელური); მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შდ., 1939 წ.

დატა ლგმალა – კლდე, ქედი (დავბერი, კალა), ს.

- დავბერის აღმ., მდ. ენგურის ორივე მხარეზე, ფიქალ-კედელივით; ნოდარ პლატონის ძე მარგველანი, 40 წ.
- დატპ ლგმალა** – კლდე (უშგული), მდ. ენგურის ორივე მხარეზე, კედელივითაა ფიქალი კლდისა, გადმოცემით, ვითომ დევმა ააშენაო ; მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ.
- დატპნ** – სათიბები (ლენტეხი), ცხენის წყლის მარცხნივ, ფერდობები.
- დატპნ** – სათიბ-სამოვრები (დავბერი, კალა), ს. დავბერის სამხ. ენგურის მარცხენა კალტაზე; ნოდარ პლატონის ძე მარგველანი, 40 წ.
- დატპნ ნაფცხუტპრ** – სამოვარი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ლნჯ), ენგურის მარცხენა კალთის ქვა-გორვებიანი სამოვარი. ერთ ადგილასაა ქვები მოგროვილი, ირგვლივ სამობვრებია, მაღლობ დაწვრილდება; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ.
- დატპნ ნაჭათუ** – გზა (მესტია), ლანჩხალის ყანების ბოლოში, ლექტპ ლახვისკენაა გზის დასაწყისი. ცუდი ასასვლელი გზაა. ამჟამად სამარხილოა; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. მესტია, 1973.
- დატპნ ყორალ** – ხეობა (ზესხო, ცანა), ს. ზესხოს ჩრდ.
- დატპნ ნასგურ** – სამოვარი, სათიბი (ფარი), ს. ფარსა და ლამხერს შორის, სამ. ლეკპრის სამხ-აღმ., პატარა ვაკობია ფარში ჭალს მხრისკენ, საჯდომს ჰგავს. ღამე ამ ადგილზე დევი მოდიოდა. ერთხელ დევს ტერფში ეკალი შერქო, დევმა ჩაიმუხლა, ეკალი ამოიღო და დაიწყევლა: ჩამეწყერდეს და წყალმა წაიღოს ეს ადგილი და დარჩეს მხოლოდ ის სადაც ახლა მე ვზივარო. „დატპნასგურ“ სვანურია და ნიშნავს „დევის ნაჯდომს“; ს. ფარი, მესტიის რაიონი.
- დატპნაჩ** – ლოდი (ბოგრეში, იფარი), ს. ბოგრეშის ჩრდ-აღმ., ჰადიშრას მარცხ. სანაპიროზე დევს დიდი ქვა (ენახოთ ლეგენდა „მეგლის მეგობარი“); კატო მიხეილის ას გულბანი, 26 წ. მოსამსახურე, ს. ბოგრეში, იფარის სს., 1971 წ.
- დატპბერი** – სოფელი (კალა), კალას ს.ს-ში შემავალი სოფელი, მდ. ენგურის ორივე მხარეზე. დგას ეკლესია ჯგერაზე კარგად შემონახული, აქვს მოხატულობა, სხვა არაფერია. დგას 2 კომპი – ლამპრია, გაგატუმა მურყუამ (დადვანების საგვარეულოსი), ცხოვრობენ: მარგველანები, დადვანები; ნოდარ პლატონის ძე მარგველანი, 40 წ. მოსამსახურე, ს. დავბერი, 1971 წ.
- დატუე შტგმ** – ტყე, დასასვენებელი ადგილი (ჩოლ.სს) წიფლნარი, წიფლას გამონაზარდი მთის გზაზე; თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ., 1978.
- დატუთილშერ** – უბანი (ზ. ჭველიერი, ჩოლური), ზედა ჭველიერში მუკბანიანების საგვარეულო; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., 1976.
- დატუთუმა** მურყუამ – ნაკომპარი (ლაშთხვერი, ლნჯ.), თავდარღვეულია, უდესიანების საგვარეულოსია; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972 წ.
- დატუთი ლალიარ** – სათიბები (მუწვდი, ჩოლ), ს. მუწვდის ჩრდ-დასავლ. მთაშია; გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978 წ.
- დატუთი ლალიარ** – (იხ. დავითი ლალიარ)
- დატუთი მოლ** – სახნავი (ცხუმალდი, ხლდ.), ს. ცხუმალდშია, ჩანქსელიანი დავითის ყოფილი სახნავი; შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ, 1974 წ.
- დატუთია მოლრლ** – სამოვარი (ყახუნდერი), ს. ყახუნდერში ვინმე დავითას ნაახოვარი.
- დატუთი მუყუამ** (იხ. ქუელაშა მუყუამ –მურყმელ)
- დატუთი ნიცილდ** – წყალი (ჩვაბიანი, მულახი), ს. ჩვაბიანის დასახლების სამხ. ნაწილში სამანქანო გზაზეა, დევს დიდი ქვა, საიდანაც მოედინება წყალი. დავით მარგიანის სამოსახლოსთან, მოვაკო ადგილია; არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ, 1971 წ.
- დატუთი ჯუმფაშ** – სათიბი (ახალშენი, ჩიხ.); ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981
- დათაკატი ნახილ** – ყანა (ახალშენი, ჩიხ.); ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981
- დათიკამ ტენახილ** – ყანა (ახალშენი, ჩიხ.), ს. ახალშენშია, ვინე დათიკა ყოფილა, რომელსაც ვენახი დაურგავს, მაგრამ ვენახი არაა; მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974
- დათიკუტე მალქორაშ** – სათიბი (ყაბეში, მლხ), ს. ყაბეშს სამხ-აღმ., რაფა ლელტუზოვას ჩრდ.-აღმ., სოფლისკენ, დათიკო გუჯეჯიანის სათიბი; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971 წ.
- დათლარე ლარალ** – სათიბ-სამოვარი (ჭიბიანი, უშგ.), ს. ჭიბიანის ჩრდ-აღმ., მდ. ენგურის მარჯ. კალთაზე ფერდობია; სოსოს ზემლარის ძე ნიჟარაძე, 19 წ. 1971 წ.
- დათომა** – უბანი (წანაში, ხლდ.), წანაშ მცხ. ლიპარტელიანების საგვარ. ერთ-ერთი თემი; თ. გ. ლიპარტელიანი, 23 წ, 1974.
- დათუმა მურყუამ** – კომპი (იენაში, ლატ.), ს.

- ინაშიშია, ლედშანის უბანშია, ყოფილი იოსელიანების საგვ. კოლოში, ამჟამად ფარჯიანების საგვარეულოს ეკუთვნის; ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ, 1973.
- დაკარ** – უბანი (ხაიში); ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ. 1970წ.
- დაკარე ნაკრატ** – სამოვარი (ხევრა, ლხმ); ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973 წ.
- დალ** **ლაჭურა** – გამოქვაბული (სპარდიში, მესტია), დალის სარკმელი, გამოქვაბული მართლაც სარკმელს მოგაგონებს; ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ, 1972 წ.
- დალ ლგვარ** – წყაროები (შყალერი, ლატალი), მთა აურაშია, წყაროებიცა და სათიბებიც; გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ. 1973 წ.
- დალ ნაკ** – სამოვარი (ნესგუნი, ლნჯ), ფუშყვერის მარცხ. კალთაზე, ალპურ ზონაშია; ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972 წ.
- დალ ნაკარ** – სამოვარი (მესტია); ირინე ლელიქიშვილი, 1961 წ.
- დალ ნაცხენალტარ** – გორაკი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ლნჯ.), ენგურის ხეობის მარჯვ. კალთაზე, ამალღებულ ადგილას, სადაც გადმოცემით, დალი მჯდარა და თმებს ივარცხნიდაო, მოსულა დევი და ქვები შემოუგროვებია მის თავშესაყვარებლადო, რომელსაც შემდგომ დარქმევია დაუწ ნაფცხუტარ; ვახტანგ გრამიტნის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972 წ.
- დალანი** – ტყე (ფარი), მდებარეობს ლენხორაშის სამხრეთით, სერზე, ტყეში მეტწილად მუხა და ნაძვი გვხვდება, ხარბს რცხილა და წიფელაც. აქ დალის უცხოვრია და ამიტომაც დაარქვეს „დალანი“; ვახტანგ ჟემუხას ძე ნარსავიძე, 80 წ. 1965 წ.
- დალანიშ გორანგ** – ქედი (ფარი), მდ. ლალქუერი ჭალა-ს მარჯ. კალთის გორა (ქედი), მაშრი შუკუს ჩრდ. ტყიანი; გურმაჩ ალიმურზას ძე რეხესიძე, 65. 1969 წ.დ
- დალარ** – სამ. მთა (ჭუბერი), მდ. დალრიას ზემო წელის კალთებზე, ვაკე ადგილას დგას ფაცხა არყისა და ტოლისაგან გაკეთებული; თამაზ ნარსავიძე, 18 წ. 1970 წ.
- დალარიშ ტობარ** – ტბა (ჭუბერი)
- დალბ** – ტყე-კლდეები (ცხუმალდი, ხლდ.), ს. ცხუმალდის სამხ-დასავლ. კალთა, შერეული ტყეებით და ზემოთ კლდეები; შ.მ. ჩანქსელიანი, 46 წ. 1974 წ.
- დალბეშ** – ყანა (ჰადიში, იფრ.), ს. ჰადიშის ჩრდ-აღმ., გზის ზემოთ; სოფრო გიორგის ძე ავალიანი, 60 წ. 1971 წ.
- დალდანი** – სათიბი (ჭაბეში, მლხ), ს. ჭაბეშის აღმ., მდ. წანრელას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ქართაშის აღმოსავლეთით; ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ, 1971 წ.
- დალდაშ** – სახნავი (ულვალი, ეცერი), ს. უღვალის დასავ. მდ. დაჭმარს მარცხ. არის სათიბიც, სახნავიც; პანტა მსხლეზიცაა; ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ. 1969 წ.
- დალიშ** – ყანა (ჭამუში, მლხ.), ს. ჭამუშის შუაში, შესაძლებელია საკულტო მნიშვნელობის; გიორგი გაბრიელი ძე ნავერიანი 76 წ. 1971 წ.
- დალიშ დაბარ** – ყანები (ებუდი, ეცერი), ს. ჰებუდის სამხ., სახნავ ლაჭურაშის ქვემოთ, დალის სახელობის ყანები, ხნავდნენ სუფთა ხორბალს; ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ. 1969 წ.
- დალლარა** – სათიბები (ქართვანი, ბრ.), მემზე ლიცს (შუაღელეს) აღმოსავ. კარგი სათიბებია; პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ. 1969 წ.
- დალლარაშ ლალჯან შუკუტ** – გზა (ქართვანი, ბრ.), გზა სამარხილო სათიბ დალლარადან ს. ქართვანიშამდე; პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ. 1969 წ.
- დალ-ლასგურა** – გორაკი (უსგვირი, ეც.), ჭალაის მარცხ. მხარეზე; ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973 წ.
- დალ-ნაკ** – სამ. მთა (ფარი), სამ. მთა , შიშველი რელიეფით, ვაკეა; იურა გურმაჩის ძე რეხესიძე, 24 წ. 1969 წ.
- დალრია** – ხევი (ჭუბერი), მდ. ჭუბრლას მარჯვ. მხარე, დალრიაშ ლიცის ხეობა, დალრიას ზემო კალთებზე სამოვარია, საზაფხულო მტა, მეგრელებს ჰყავთ დაბა წალენჯიხიდან; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 78 წ. 1970 წ.
- დალრიშ თანდი** – გადასასვლელი (ჭუბერი), მდ. დალია ლიც-ის თავზე, გადასასვლელია უზრუნველსკენ (ყარაცაელების სამოვ), საქონლის გადასაყვანიცაა; ხაბჯი გიგეს ძე ჩხვიმიანი, 68 წ. 1970 წ.
- დალრიშ ლიც** – შენაკადი (ჭუბერი), მოედინება დალრიას ხეობაში, დალარის გადასასვლელის მყინვარიდან.
- დალრიშ სოტარ** – კლდე (ჭუბერი), მდ. დალრიას სათავეების ზემოთ, მყინვარებია ძირში, წვეტიანი სვეტების მაგვარი კლდეებია, 2 მაღალი, მთა დალარს გადაჰყურებს ჩრდ. დასავლეთის მხრიდან; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970 წ.

- დღლტწნი** – ყანა (ჟაბეში, მლხ), ს. ჟაბეშის აღმ., სათიბ ლასკრამის დასავლ. სათიბ გაყუწლარას აღმ. წანერელას მარცხ. კალტაზე; ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ. 1971 წ.
- დღლშიწრ** – ყანები (ჟამუში, მლხ.), ს. ჟამუშის დასახლების სამხ., ვაკე სახნავებია, რაიმე საკულტო ნაგებობების ნიშნები არაა; ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ. 1971 წ.
- დამას დელე** (იხ ყელბღაღშ ტვიბ)
- დამაღშ ღწრ** – (იხ ყელბღაღშ ტვიბ)
- დამბღლ (2)** – სამოვარი (ჟ. წირმინდი, დაკარი, ხაიში), მდ. კასლედერას მარჯვ. კალტაზე მთა, როკვარის ზეგანზე არის დიდი დავაკება, ორივე მხრიდან კლდეები აკრავს, ალჟური ზონაა, დადაბლებული ადგილი; კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ. 1970 წ.
- დამბღლ (იხ. კარგ-დაკარი)**
- დამბღლ ბაგ** – სათიბი (სასაში, ჟახუნდერი), ს. სასაშის მთაში დადაბლებულზე გადასასვლელიცაა, ალჟ. ზონაა, მთა-გორებს შორის უღელტეხილიცაა; მ. გ. ონიანი, 41 წ. 1974 წ.
- დამბღა შუკუტ** – გზა (ხლდ.) ლაჭხალდის მთისკენაა, ბილკი ლაჭხალის დელესთან. დამბა ყოფილა ადრე, ხის ჩამოსაცურებლად; შ. მ. ჩანქელიანი, 46 წ. 1974 წ.
- დამენილ** – ტყე (ლადრერი, ეცერი); სოფლის ჩრდ-დასვლ., ტყე ნეკშდურასთან, გადის ბილიკი, გადმოცემით დამას გზა; გერმან ბერმუზას ძე აფრასიძე, 58 წ. 1969 წ.
- დამენილღშ შუკვ** – ბილიკი (ლადრერი, ეცერი), ტყე დამენილაში.
- ღწწწრ** – ყანა (ნესგული, ლემსია, ლენჯერი), ფუშყვერის მარჯვ. ნესგუნის დასახლების დასავ. მხარე, სამანქანო გზის ზემოთ, უბან ამბწწ ტაფში; ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972 წ.
- ღწწწ** – სათიბი (ხალდე, კალ), მდ. ჯალდე ჭალას მარცხ. კალტაზე, ს. ჯალდედან 2, 5 კმ., არყნარია; ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ. 1971 წ.
- დანრლა მოლ** – სათიბი (ლევშერი, ჩოლ.), ლევშერში დანიელ შავრეშიანის ნახოვარი; გ.ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978 წ.
- დანოზი სემარ** – სათიბი (ქვ. ფანაგა, ჩოლ), ლექვა ფანაგაში ხტინთელანი დანოზის ნახოვარი; ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ. 1978 წ.
- ღაღჟ ლაბღშ** – სათიბი (ჰემკილი, ლწჯ), ს. ხემვილის ჩრდ. სათიბია ჩავარდნილი რელიეფით; ლ. მ. ფილფანი, 74 წ. 1973 წ.
- დარბზულ** – სახნავ-სათიბი (ნაკ), ნაკრას მარცხ. კალტაზე, საცხერის ლაწომბას ქვემოთ სამხრეთსკენ, სათიბ ლაღემგალის დასავ. ადრე საბძელი ჰქონიათ, ამჟამად კვალი არაა; ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969 წ.
- დარჩაღშ** – სათიბი (ბგრეში, იფრ.), ს. ბოგრეშის აღმ. ენგურის მარჯვენა კალტაზე, არყნარი ტყით, სამყურა ბალახია; სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ. 1971 წ.
- დარჩიღშ** – სამოვარი, ტყე (ლექთაგი, მესტ.), ლექთაგის ჩრდ-დასავლ. ქვემოთ სამოვარია, ზემოთ ტყე, ჩამოდის შურო; ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972 წ.
- დარჩი ლახტ** – სამოვარი (კახურა, ლწტ), ლასკადურას აუზში, მტა სყელდერებს შუა, მდინარის მარცხ. სუბ. ზონაში; ჯ. ა. ლიპარელიანი, 37 წ. 1974 წ.
- დარჩგლღშ** – სათიბი (ფხოტური, ეცერი), სფ. ფხოტურის აღმ. მხარე, ყანა გტინდიშანის მოსდევს აღმ. მდ. კედრელამდე, კარგი სათიბია; ეგნატე ამაიზას ძე ქანცლიანი, 55 წ. 1969 წ.
- დარცტილ** – წყარო (ზარდლაში, მლხ.), ს. ზარდლაშია, სამხ.დასავლ. ნაწილში; შაში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ. 1971 წ.
- დარცინ** – სათიბი (ლემუკვი, ლატალაი), ს. ლემუკვიშია, დასახლების ქვემოთ, ფერდი რელიეფის; შალვა გ-ძე ივერიანი, 30 წ. 1973 წ.
- დარცხენ** – სათიბი (ზდ. ლახამულა, ლხმ.), ჟ. ლახმგლშია, ტუბროლის ქვემოთ კიდესთან მოფერდო ადგილი, დგას მსხლები, ტყემლები; კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969 წ.
- დასტწწნი** – სავარგული (კიჩხულდაში, ნაკ), ს. კიჩხულდაშიდან ს. ცალერისკენ მიმავალი გზის ჩრდ. მდ. მაულაშის მარცხ. კალტა, ფიჭვის ნერგია დათესილი; თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969 წ.
- დაღღშ (2)** – მდინარე, სამ. მტა (ტვებიში, ბჩ.); რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ. 1969 წ.
- დაღწღშ** – სათიბები (ლახიი, მლხ.), ს. ლახირის აღმ., ჰერაშის მარცხენა კალტაზე; ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ. 1971 წ.
- ღაღღღწწწ ნასდღუნღლ (2)** – სათიბი, წყარო (ჰემკილი, ლწჯ), ჭალაის მარცხენა მხარეზე, ერთ ადგილას ამოდის პატარა წყალი, ზურულდის ჩრდ-დასავლ; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972 წ.
- ღაღღღწწწ ნებგტწწ** – სათიბი, ტყე, კლდე (ჟამუში, ცალდაში, მლხ. ზეგანი, იფარი), ს. ცალდაშის

- სამხ. დასავლ. კლდეა და სათიბებიც აქვს; პავლე ბითე ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971 წ.
- დამდუპ ნებგუტარ** – სათიბი (ჰებუდი, ეც.), ს. ჰებუდის აღმ., სათიბ მანქუნარის აღმოსავლეთით; გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ. 1969 წ.
- დამდუპრილ** – სათიბი (ლელზაგი, ლატ.), ს. ლელზაგის დასახლების ქვემოთ, ფოთლოვანი ტყით (თხილნარ-მუხნარი); ჟ.დ. აბდელიანი, 37 წ. 1973 წ.
- დამდუპუ სარაგ** – წყარო, ტყე (ჰებუდი, ეცერი), ს. ჰებუდის აღმ., ტყე ლენკუაშის ჩრდ-აღმ., ტყიანია, მოედინება წყაროს წყალი; ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ. 1969 წ.
- დამდუტე ბეჩო** – გზა (ჭველიერი, ჩოლ.), ზედა ჭველიერიშია, მთის გზაზე; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. 1976 წ.
- დამდუტე ნებგუტარ** – სათიბი (ქართვანი, ბრ.), სამანქანო გზის ქვემოთ, სათიბ ნაკელდარის სამხ-ით, გორაკიანი ადგილი; გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ. 1969 წ.
- დამდუტე სარაგ** – წყარო (ლანხერი, ბრ.), მთა მენჟერში, დაახლ. 1 კმ. დამორებით (მთა ეკუთვნოდა ს. ჰებუდის მცხოვრებლებს); ვახტანგ შავგენის ძე გაბულდანი, 35 წ. 1969 წ.
- დამდუტე ნებგოლ** – კლდე, სამოვარი (ლეზგარა, ცხუმ.), მთა ლეფურის დსავლეთით, კლდიანი ადგილი; შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ. 1969 წ.
- დამდუტლანი** – ყანები (ლაშთხვერი, ქაშვეთი, ლენჯ.), ლაშთხვერის დასახლების ქვემოთ; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972 წ.
- დამდვლანიარ** – (იხ. **დამდუტლანი**)
- დამდუტლამი** – ყანა (მურყმელი, ჩაჟაში, უშგ.), ს. მურყმელის ჩრდდ. აღმ. სამანქანოს ზემოთ, ითესებოდა ჭვავი, ქერი. ჩაჟაშის პირდაპირ, ენგურის მარჯ. კალთაზე; ნუცა ანტონის ასული ნიჟარაძე, 62 წ. 1971 წ.
- დამდოლოამ** – სამოვარი (მაჯვდიერი, მლხ.), ს. მაჯვდიერის სამხ. სათიბებს ზემოთ, ადრე იდგა დიდი სხალი, რომელზეც, როცა ადიოდა დათვი, დაგებულ ცელზე ფეხი დაუჭრია და მეორე დღეს მოუკლავთ სოფელში; ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ. 1971 წ.
- დამდუტლამი** – სათიბი (ჰადიში, იფრ.), ს. ჰადიშის ჩრდ-დასავლ. ჰადიშერას მარჯ. კალთაზე, ნამძნარი ტყით, დგას საყდარი (მოუღლეელი) დამდუტლამი თარინგუჩელ;
- სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ. 1971 წ.
- დამდუტლამი თარინგუჩელ** – საყდარი (ჰადიში, იფრ.), ს. ჰადიშის სამხ. დასავ. ტყე დამდუტლამშია, დგას საყდარი, მონგრეულია უკვე; მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971 წ.
- დამნგელ** – სათიბი (უღვალი, ეც.), სამაქანო გზის ქვემოთ, სათიბ ჩემათის აღმ.; ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ. 1969 წ.
- დამტუტე ლარა (2)** – სათიბი, მთა (მამი, ლევური, ჩოლ.), ს. მამის ჩრდ., ირგვლივ ტყიანი, მოცვი და მეგმულდი ჩანს; გ.ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978 წ.
- დამტუტი ლაბარალ** – გუბე (ლადარვამი, რცხმ.), ს. ლადარტუშშია, ტყეშია); გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976 წ.
- დამტუტი ლაბარალი** – ტყე (გულიდა, ლნტ.), ს. გულიდამი, ტყეშია წყალიცა და ჭაობიანი ადგილიც; თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ. 1974 წ.
- დამტუტი ნაწაფი ღელა** – ღელე (რცხმ.), ლაშხირის მარჯვენა მხარეზეა; ვ. ა. ლიპარტელიანი.
- დამტო ლაბარალ** – სამოვარი (ჩოლ.), მთის გზაზეა, წყაროცაა; თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ. 1978 წ.
- დარტუტერ** – უბანი (კახურა, ლნტ.), ს. კახურაში ქურასბედიანების საგვ. თემი; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წ.
- დარტელანი** – სათიბი (ზარდლაში, მლხ.), ს. ზარდლაშის ჩდ.დასავლ. გუალდა ტუბის მარჯვ; ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ. 1971 წ.
- დარტელანიარ** – სახნავ-სათესი (ლადრერი, ეცერი), სოფლის სამხ. დასავლ. სასაფლაო ჩხუდას ქვემოთ, სათიბ ლადრერიშ კაჩსა და სასაფლაო ჩხუდას შორის; გერმან ბიმურზას ძე აფრასიძე, 58 წ. 1969 წ.
- დარტელამი ლაკამი** – სათიბი (ბაბილი, ლნტ.), ბარბალ ზაგარის აღმ. ქურასბედიანების საგვარეულოს თემი; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974 წ.
- დარტელამი ოთარი დაბ** – ყანა (ნანარი, ხოფ.), ს. ნანარშია, ქურასბედიანების ყანა ნაწილობრივ; ვ. ნ. ქურასბედიანი.
- დარტელამურ (2)** – უბანი (ზ. ნანარი, ხოფ., მელურა), ს. ნანარში მცხოვრები ქურასბედიანებს ერთ-ერთი საგვარეულო თემი; ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974 წ.
- დავლა შიყ (2)** – სათიბი (მამი, ჩოლ., მახაში), ალპიურ ზონაში, მამის ჩრდილ; ი. ნ. ჯამბურძიძე, 59 წ. 1978 წ.
- დავრე უცხ** – სამოვარი (ქვ. ლახამულა, ლხმ), ქვ. ლახმელის დასავლ. ხვალშიშისკენა გზის

- ქვემოთ, სახნავი გომბორის მიდამოებშია. ფერდობი ადგილია, მსხლები და ნიგვზის ხეებია, რომელთაც ეტანებიან თხები; გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969 წ.
- დავშნარ** – ღელე (ეცერი), ს. ლანტელის ჩამოუდის აღმ. მხრიდან, უერთდება მდ. ენგურს; კოწია ბექერზას ძე პაკელიანი, 72 წ. 1969 წ.
- დებოსანაი** – ტყე (შგედი, ჩიხ.); ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976 წ.
- დედბერაი** – სამოვრები (მამი, ჩოლ.), მამში, ლაშხურის მარჯვ. ტყეა ირგვლივ; ბ. გ. ბაბლოანი, 73 წ. 1978 წ.
- დედაი დაბარ** – ყანები (ნესგა ჩიხარეში, ჩიხ.).
- დედემ დაბგლდ** – ყანა (ლანხვარი., ბეჩ.), ს. ლანხუარისა და მუშკდილს შორის, სამანქანო გზის ზემოთ. მურზაყან დადებქელიანის დედას „დედე-ს“ ემახდნენო და აქედან დედემ დაბგლდ ; აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ. 1969 წ.
- დედტრიანშა ლიცნლ (2)** – წყარო (სასაში, ჟახუნდერი)
- დედტრიან შერ** – უბანი (შგედი, ჩიხ.), ს. შგედში დევდარიანების საგვარეულო; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976 წ.
- დედვრან შერ (იხ. დედვრიანშერ)**
- დედტფალი დაბ** – ყანა (მარქვიში, ჩიხ.), დურმიშხან ასლანის ძე ბაკურაძე, 45 წ. 1979 წ.
- დედფალი დაბ (იხ. დედვფალი დაბ)**
- დედტფალ სარგ** – წყარო (უსგვირი, ეცერი), ჭალაის მარჯვ. მხარეზე; ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973 წ.
- დეტა სარაგ** – წყარო (ახალშენი, ჩიხ.), ს. ახალშენის აღმ. კლდიდან მოედინება პატარა წყარო, აყუდებული კლდეა, დევივით; მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974 წ.
- დეტაშ (2)** – სახნავ-სამოვრები (ლესემა, ხლდ. ლექვისირი, ლენტ.), ს. ლესემაშია, სათიბ-სახნავი, ზაგარს იქით, ლექსვირში მდ. ცხ. წყლის მარჯვენა მხარეზე; მ. ნ. ბენდელიანი, 49წ. 1974 წ.
- დეტაში ბოგ** – ხიდი (ლენტ.), ღელე დევაშხეა, სამანქან ხიდია, ცხენის წყლის მარჯვ. მხარეზე; ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ. 1974 წ.
- დეტაში ზაგარ** – ქედი (ლენტ.), მდ. ხელედურას მარჯვ. კალთის ქედი, არის მთა დევაში, ფოთლოვანი ტყით; ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ. 1974 წ.
- დეტაში ტტიბ** – ხევი (ლენტ.), მდ. ჩოლშურა მარჯვ. შენაკადი მოედინება მთა დეტაშიდან; ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ. 1974 წ.
- დევაში ღელა (იხ. დევაშურა)**
- დეშტდრანი** – სათიბი, ტყე (ცალერი, ნაკ.), ს. ცალერის სამხ. ნასახლარიცაა, სათიბებიც; ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 58 წ. 1969 წ.
- დეტეთიშ ცხეც** – ტყე (ღვებალდი, ცხუმ.), ს. ღტებალდის დასავ., ტყე ნანცხმორის გვერდით, ეკუთვნის დეტეთ არღულიანს , ფოთლოვანი ტყის მასივია; მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ. 1969 წ.
- დეტეთშერ** – უბანი (ზმ. ნანარი, ხოფ.), ს. ნანარშია (ჟიბეში), ქურასბედიანების ერთ-ერთი თემი; ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974 წ.
- დეტლშ** – სათიბები (ტვიბი, ჩოლ.), ს. ტვიბში, ცხამრიელის მარცხ. კლდის თავზე; ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ. 1978 წ.
- დეტლეთა დაბარ** – ყანები (ნანარი, ხოფ.), ს. ნანარში ქურასბედიანების საგვარ. ყოფილი ყანები; ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974 წ.
- დეტლეთა ლაკაი** – სათიბი (ბაბილი, ლენტ.), სათიბ ლაკაიში ქურასბედიანების საგვარეულო; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974 წ.
- დეტლეთა მოლალ** – ყანები (ბაბილი, ლენტ.), მდ. ჩოლშურას მარცხ. ქურასბედიანების ყოფილი ახლები; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974 წ.
- დეტლეთა რობ** – ყანა (მელურა, ლენტ.), ს. მელურაშია ქურასბედიანების საგვარეულოს ყოფილი ყანა; ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ. 1974 წ.
- დეტლეთა სასოი ლჭქემა** – სათიბი (ბაბილი, ლენტ.), ქურასბედიანების სახელობის ყოფილი სათიბი; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974 წ.
- დეტლეთაშერ** – უბანი (მელურა, ლენტ.), ს. მელურას ქურასბედიანების ერთ-ერთი საგვარეულო თემი; ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ. 1974 წ.
- დეტრა** – სოფელი (ჭუბერი), შედის ჭუბერის სს-ში., მდ. ჭუბრულას მარჯვენა, ჩრდ. აღმ., ჩამოუდის მდ. დეტრულა, დეტრულას მარჯვენა სოფ. ლეწფერამდე გადაჭიმულია და მრეცი მგაკებული სახნავ-სათეს-სათიბებით; გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ. 1970 წ.
- დეტრაშ ნაკ** – ტყე (ზმ. დევრა, ჭუბერი), ჟიბე დევრას ვაკე ადგილი, ტყის მასივი წიწვნარი, უფრო მეტად დაფერდებული ვაკე ადგილია. ამოდის გზა სატრაქტორო. მარჯვენა მხარეზე მოედინება მდინარე დეტრელა; გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ. 1970 წ.

- დეტრაშრე კარტა** – საზაფხულო კარვები, მთა შაულურას ჩრდ.დასავლ. შიშველ კალთაზე დგას 2 კარავი, დევრა სოფლის კარვებია, საზაფხულო სამოვარია; გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ. 1970 წ.
- დეტრაშ ტუბი** (იხ. ტუბი -დევრა)
- დეტრაშულა** – დელე (დევრა, ჭუბ.); გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ. 1970 წ.
- დეტრე ლიცილ** – წყარო (წვირმი, იფარი), მოდის შუაგულ სათიბში, ძალიან გემრიელი და ცივი წყალია, აღმოუჩენია დეკო ფირცხელიანს სოფ. წვირმიში მცხოვრებს, ამჟამად ამ დეკოს შთამომავლებიდან მხოლოდ ორი ქალია ცოცხალი, ისინი იქნებიან დეკს ძე -6 თაობის წარმომადგენლები; ასლან კორძაია, 1965 წ.
- დემეტარ** (იხ. დემეტრე ადგი)
- დემეტარ ლასფლატარ** – ნასასაფლაოარი (ქ. მაზერი, ბეჩო), ს. მაზერში (ქვედა მაზერში) არის სასაფლაო ვინმე დემეტრესი, გვარი უცნობია; ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ. 1969 წ.
- დემეტრე ადგი** – უბანი (ზმ. ყარში, სგურში, ჭუბერი), ს. ჭბე ყარშია, მდ. თეთნაშერას მარჯვ. მხარე, სამანქანო გზის ზემოთ, სათიბ-სახნავი ბაღი დემეტრე ჩხეტიანის ყოფილი კუთვნილი მამული; ანდრია ბიმერზას ძე აფრასიძე, 61 წ. 1970 წ.
- დემეტრე ლიც** (იხ. ვომანანაშ ლიც)
- დემზაზ** (იხ. ლაზმეხი ღარილ)
- დემზაზიშ კოჯაშ** (იხ. ლემზაზიშ კოჯარ)
- დერა ლარილ** – ტყე, სათიბი (ნაკ), ნაკრას მარცხ. კალთაზე, ქეზა ნენჩაშია, გვიან ზაფხულამდე იცის თოვლი; ვასილ გურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ. 1969 წ.
- დერდიანი** – ყანა (იელი, იფრ.), ჩუბე უბანშია, დასახლების ქვემოთ; რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. კოლმ. 1978 წ.
- დეროლ** – სამოვარი (ყაზაყი, ლხმ), მთა კირნარიშ ნაკ-ის ზემოთ ღაროებია, მთიდან ჩამოზვავებული და დაგროვებული თოვლი გვიანობამდე; ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75წ. 1970 წ.
- დეროლ ნაკ** – სათიბი (ბაბილი, ლნტ.), მთა ბა-დალაშურშია, დერა არის გვიანობამდე (მაისის ბოლომდე); ნ. ბ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974 წ.
- დესანტი ნადგარ ლელა** – დელე (კახურა, ლენტ.), ლასკადურას აუზში, მდინარის მარცხ. შენაკადი; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წ.
- დეტორგლ** – ტყე (ლასური, ფარი), სოფლის სამხ. დასვლ. ფერდობი ტყიანი; მახამეთ გურმაჩის ძე დევდარიანი, 49 წ. 1969 წ.
- დეტორგლშ ცხეც** (იხ. დეტორგლ)
- დეფნარ** – სათიბ-სამოვარი (ზარდლაში, მულახი), ს. ზარდლაშის ჩრდ-დასავლ. ალპური ზონა, ფერდობზეა კალოებისებური ტერასები; შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ. 1971 წ.
- დეღშიერ** – ყანები (იელი, იფრ.), ასკარდშია, მო-ვაკო ადგილია; რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. 1072 წ.
- დეყ** – სამ. მთა (ჭუბერი), საზაფხ. სამოვარი ლარაშია, ს. ჭბე მარლის სოფლისა, ჩავარდნილი ადგილია, შიშველი, გორვებიანი, დგას 6 კარავი; ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ. 1970 წ.
- დეყარ** – ტყე, სამოვრები (ებუდი, ეცერი), ცხეციშ ზაგარის აღმოსავლეთით, სამანქანო გზის ზემოთ, ტყე ჯიჰრა, ცხუიმრა, წიფრა (უფრო მეტად). შიგადაშიგ პატარ-პატარა სამოვრებია და ოღრო-ჩოღრო ადგილები; ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ. 1969 წ.
- დეყარშ როზარ** – სამოვარი (ჭუბერი), საზაფხ. მთა ლარაშია, ჩავარდნილი ადგილია, შიშველი და გორვებიანი, ქვებიანი; ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ. 1970 წ.
- დეშტე დაბროლ** – ყანა (ახალშენი, ჩიხარეში); ა. ქ. ნემსაძე 52 წ. 1981 წ.
- დეშტე ლარე** – სათიბი (სასაში, ჟახ.); მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974 წ.
- დეშტე ლასკარლ** – ფერდობი (ლუჯი, ჟახ.), ს. ლუჯიდან მთა გორვამისკენა გზაზე, ფერდობზე.
- დეშტლე ნიცილ** – წყარო (ნაცულდი, ჩიხ.)
- დეცე უიცხ** – გზა (კახურა, ლნტ.), ს. კახურაში იდგა დიდი მსხალი; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წ.
- დეცილ (2)** – სათიბები (მამი, ჩოლ.), ადრე დასახლარები, ნაკვლესიარები იყო; ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978 წ.
- დეცილარ** – მთა (მაგარდელი, ცხუმ), სამოვარი, მტა ლალგენს ქვემოთ, სამოვარ როკოს ქვემოთ; ივანე ბექას ძე მილდიანი, 29 წ. 1969 წ.
- დეცლდგრა (იხ. ტუბირა ბეჩო)**
- დეწლარ** – ყანა (მურყმელი, უშგ), ს. მურყმელის ჩრდ-ით, დამრეცი რელიეფით; მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ. 1971 წ.
- დეჭურილ** – ყანა (ხარაში, ხლდ.), ს. ხარაშშია, სათიბებია ირგვლივ, ხარობს მარწყვებური ჯუპარი, მწვანე ფერით რჩება და მარწყვზე

- უფრო დიდია, ეკლიანია; ე. ს. გვიდიანი, 24 წ. 1974 წ.
- დღიიდღიან** – უბანი (კაერი, ლნჯ.) ს. კაერში მცხოვრები მერლანების საგვარეულოს თემი. იყოფა სამოხობად: ბეჭხაშა, ჯახუშა, ადამაშა, აბულშა; დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973 წ.
- დვიდვილშერ ლასფლაგვარ** (იხ. გომუნრემ ლასფლაგვარ)
- დვიდვიშერ** (იხ. დვიდვიან)
- დიასახლი ლაჭთუნროლ** – სამოვარი (სასაში, ჟახუნდ).
- დიშ** – (წვირმი, იფრ.), ს. წვირმის აღმ. სათიბ ნაკარშია; მრან ხალამპრეს ძ ფანგანი, 40 წ. 1971 წ.
- დიშ დაბარ** – (ქართვანი, ბჩ.) ყანა ასერთანისერის სამხ. აღმ., კარგი შერჩეული ყანებიანო. ყოფილან დიდი დედას ყანები; გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ. 1969 წ.
- დრ ბარ** – კლდე-ლოდი (ჟაბეში, მლხ.) , მდ. ტუბიბერელაზე სათიბ-სამოვარ ყუთითლორდის ზემოთ, კლდისმაგვარი ქვაა; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971 წ.
- დიდ** – სათიბ-სამ. მთა (რცხმ.) ლასირის მარჯ. მხარეზე მდებარე სათიბ-სამ., მთა, იყოფა ჟბე და ჩუბე დიდ-ად; ვ. ა. ლიპარტელიანი, 1976 წ.
- დიდვე** – სამოვარი (ზ. ვედი, ხშ.), სამოვარ სამაჭირხოლოდ სამხ. ნაწილი გადასასვლელის მიმართულებით, დაფერდებული ღარისებური სამოვარი, მდ. სამაჭირხოლოს ღალგ ორ შტოს შორის; შალვა ძაკეს ძე გოგილავა, 34 წ. 1970 წ.
- დიდვეში გინალგ სუკი** (იხ. დიდვეშ ჟაბე კარკ)
- დიდუშეშ ჟაბე კარკ** – უღელტეხილი (ზ. ვედი, ხშ.), სამოვარი სამაჭირხოლოს თავზე, გადასასვლელი შიშველი რელიეფით, სამოვარ დიდვეს ზემოთ, გზა ხობწყარისკენ (მეორე მხრიდანა გზა); შალვა ძაკეს ძე გოგილავა, 34 წ., 1970 წ.
- დიდქუშე ცხეკ** – ტყე (იდილიანი, ხშ.), მდ. კუაკუტშე ტუბიბის მარცხენა მხარეზე, მეგრ. საზაფხ. სამ. დიდქუას ქვემო კალთა, წიწვნარი ტყე, მის ზემოთ დიდი კლდეებია, სამოვარა მხოლოდ წვრილფეხათათვის; რომანოზ მუხას ძე ჭკადუა, 74 წ. 1970 წ.
- დიდ-ღელე** – სამ. მთა, ღელე (ცხუმალდი, ხლდ.), მთა დიდ-ღელედან მოედინება, მეგრელების საზაფხ. სამ. მთაა, ცხუმალდის დასავლ.; შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ. 1974 წ.
- დიდხანშა** – უბანი (შყალერი, ლატ.), ს. შყალერის დასაწყისის მოსახლეობა, გვარად გირგვლიანები; გ. მ. გირგვლიანი, 47 წ. 1973 წ.
- დილჭუარ** – ტყე (ლემზაგრი, ჟახუნდერი), ს. ლემზაგორში წიწვნარ ტყეში საზიაროა სოფ. ხერასთან.
- დიტო ლჭურინალარ** – კლდე (მურყმელი, უშგ.), მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე; ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971 წ.
- დიმიტრიან** – (იხ. კამატრე ადგი)
- დიმიტრ მოლ (2)** – სათიბი (იელი, იფრ.), ენგურის მარცხ. კალთაზეა, აცის მოსახლეობაა, დიმიტრი სამსაინისაა, იქ ცხოვრობდა; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972 წ.
- დიმიტრი დაბ** – ყანა (ზაბილი, ლნტხ.), მდ. ჩოლშურას მარცხ. კალთა; ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974 წ.
- დიმიტრი მოლულდ** – ყანა (ლაღარვაში, რცხმ), ს. ლაღარვაში დიმიტრი ქურასბედიანის სახნავი; გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976 წ.
- დიმიტრი ნალჭიგუტ** – სამოვარი (ზაბილი, ლნტხ.), ყანა ჭალასთან, ნასახლარი არა ჩანს, ლიპარტელიანი დიმიტრის ყოფილი ნასახლარი; ნ. მ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974 წ.
- დიმიტრიშერ** – (იხ. დიმიტრიან)
- დიმრლანშე** – ტყე (მურყმელი, უშგ.), ს. მურყმელის სამხ. აღმ. ენგურის შენაკად ქუთშირის მარცხ. არყნარი ტყით; ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971 წ.
- დინაშ** – გზა, ყანა (ზეგანი, იფარი), ს. ზეგანის სამხ. დასახლებასა და ლასილის მდინარეს შორის; გენტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ. 1971 წ.
- დინაშიერ** – ყანები (ზეგანი, იფარი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარჯ. მხარეზე, დასახლების ქვემოთ; დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ. 1971 წ.
- დინოლან** – სათიბი (კიჩხულდაში, ნაკ.), ს. კიჩხულდაშის დასავლ. სამოვარ ლუხროლუს აძევს ჩრდ. პატარა სათიბია, სარწყავი, ფერდობი; თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969 წ.
- დინჭიშ ნაკ** – ტყე (ლემზაგრი, ხშ.), მდ. კუაკუტას მარცხნივ, წიწვნარი ჩავარდნილი ადგილი, უბნის თავზე, ღარივითაა ოღონდ, მოვაკო ადგილია; რომანოზ მუხას ძე ჭკადუა, 74 წ. 1970 წ.
- დირანლე ნაჭკურტალ** (იხ. ლადირალ)
- დირან-ნაჭკორ** – ტყე, ლასკადურას ხეობაში, კახურას ჩრდ.; ვ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წ.
- დირან-ნაჭკორ სუტიკუტ** – ქედი, ს. კახურადან გოლდაშის მთისკენაა აზიდული ქედი, ზემოთ

- სათიბეზია; ს. ბ. ლიპარტელიანი, 29 წ. 1974 წ.
- დირშარ** – ტყე (ქვ. ლუჰა, ფარი), მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, შერეული ტყის მასივით, სადაც ზოგან დავაკეზასავითაა, ზოგან ფერდობი, დამრეცი; იშმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი, 88 წ. 1969 წ.
- დისონი მოლ** – სამოვარი (ლემზაგორი, ჟახ.), ს. ლემზაგორშია, დისონ თედორაძის ნახოვარი.
- დირში ლიც** – წყარო (წვირმი, იფრ.), ს. წვირმის აღმ. სათიბ დირში-ის წყაროს წყალი; მირიან ხალამპრეს ძე ფანგანი, 40 წ. 1971 წ.
- დისსალიშ ლაჭთენარ** – გზა (ისკარი, ეცერი), მდ. კედრელას მარცხ., სათიბ ლეჰალდის სამხ.; შუმანა პირიბეს ასული გერლიაი, 21 წ. 1969 წ.
- დობირ** – სამ. მთა (მაზაში, ხოფ.), ს. მაზაშის მთა ლაბრაჯზე, დობირ, მოვაკებული ტყიანი ადგილი; შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ. 1976 წ.
- დობირილ** – სამ. მთა (ყვედრიში, რცხმ.), ს. გვიმბრალას საზაფხ. სამ. მთა, ფერდობზეა, ამდღებული ადგილი, ტერასაზეა კარვები; ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ. 1974 წ.
- დოგა იცხ** – სამოვარი (ლელბაგი, ლატალი), ს. ლელბაგის დასახლების ქვემოთ, დოგა ივეჩიანის მსხალი; ჟ. დ. აბდელიანი, 37 წ. 1973 წ.
- დოდნა მურყამ** – კოშკი (ზეგანი, იფარ.), ს. ზეგანის ლექტუ უბანშია, კარგადაა შენახული, დოდა ხვისტანების საგვარეულოსი; დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ. 1971 წ.
- დოლ** – სოფელი (ბრ.), მდ. დოლრას მარჯ. მხარე, მესტიისკენ მიმავალი გზის ჩრდ. დასავლ.; ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ. 1969 წ.
- დოლ ბოგ** – ხიდი (დოლი, ბრ.), მდ. დოლრაზე გადებული სამანქანო ხიდი, მესტიისკენ მიმავალი გზისა; ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ. 1969 წ.
- დოლსტიფ** – სოფელი (ბერ.), მდ. დოლრას მარცხ. მხარე, ვაკე რელიეფით, არის სამ. სკოლის შენობა, კოლმ. გამგეობა, სავაჭრო მაღაზიები; ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ. 1969 წ.
- დოლსტიფიშ სგიმ** – მჟავე წყალი (დოლსტიფი, ბრ.), ს. დოლსტიფიში მოედინება მჟავე წყალი, შემოკავებული ჭასავითაა; გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ. 1969 წ.
- დოლტუბ** – ხევი (დოლი, ბრ.), მდ. დოლრას მარჯვენა, ს. დოლის ზემოთა ხეობა; ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ. 1969 წ.
- დოლტუბი ლიც** – დეღე (დოლი, ბრ.)
- დოლშ შუკუ** – ბილიკი (ლანხვირი, ბრ.), საცალფეხო გზა, ს. ლანხურიდან ს. დოლამდე, სამანქანო გზის ზემოთ; აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ. 1969 წ.
- დოლესვიფ** (იხ. დოლსტიფი)
- დოლი თარგნეზელ** – ნასაყდრალი (ნასახ. სგობულდი, ლატ.), ნასახლარ სგობულდშია, კედლებილა დარჩენილი; მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ. 1973 წ.
- დოლობირ** – სამოვარი (ლნტ.) მდ. ლაშხურის მარჯვენა და მარცხენა მხარე.
- დოლონ** – სამოვარი მთა (ზ. ვედი, ხშ.), მთა ნამსგალევის ჩრდ. დასავლ. ყორაშ კარვს, დასავლეთის შიშველი საზაფხ. სამ. მთა, ფერდობია, დასავლეთით ესაზღვრება დოლონ სუკი, ჩრდ.-აღმ. მხრიდან ტყის ზედა ზონაა, წიფლნარიცაა და წიწვიანი არყნარიც; ლადი ზოსიმეს ძე მიქავა, 72 წ. 1970 წ.
- დოლონ-სუკი** – უღელტეხილი (ზ. ვედი, ხშ.), ვარლამ მიხას ძე მიქავა, 54 წ. 1970 წ.
- დოლონსუკიშ გინოლგ** (იხ. ყორაშ კარვ)
- დოლონ-წყარი** (იხ. ყორაშ კალა)
- დომანი** – ყანები (კაერი, ლნჯ.), ს. კაერის დასახლ. ჩრდ. აღმოს.; დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973 წ.
- დომბა ლარა** – სათიბი (ლახამი, ჭუბ.), მდ. ლახმის მარცხენა მხარეზე, ვაკე ადგილია, კარგი სათიბია, ირგვლივ ტყეა: ლუმი, ნენხ, წიფრა, ჟანჭურა, ცინყა, მერხულა, ცხტიმსა და სხვა მთის ჯუჯა მცენარეები. ცაძრა, ზესხრა, უფრო მეტად წიწვიანია, გადმოცემით დომბა ბუდობდაო (დომბა ტყის უზარმაზარი ხარი); ესტატე ილიას ძე ჯაჭვილიანი, 42 წ. 1970 წ.
- დორსტრომ** (იხ. საგზაო)
- დორღა** – ყანა (ქვ. ლახამულა, ლხმ.), ჩვ. ლახმელის სამხ. დასავლ. მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სათიბ ხანუს ჩრდ. აღმ., მის გორაკზე ვაშლები დგას; გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969 წ.
- დოფა** – სამოვარი (კაცხი, ფარ.), გორაკებიანი და კლდიანი სამოვარი.
- დოქაშა მურყამ (2)** – კოშკები (ჟაბეში, მლხ. ლადამი, მესტ.), ს. ჟაბეშის დასახლების აღმ., მხარეში, ამჟამად ნიგურთანებს უკავიათ, ადრე ჩამეგინების ყოფილა; მუსა იასონის ძე კახიანი, 77 წ. 1971 წ.
- დოლურაში** – ტყე, სახნავი (ნაწომარი, რცხმელური), ქვემო სვანეთის დასაწყისი, დოლურაშის შესახებ ხალხური გადმოცემა გამიგონია 1925-26 წლებში. ეს გადმოცემა

ასეთია: მურის ციხეები დადიანს ეკუთვნოდა. სამეგრელოს მთაარი ზაფხულობით ლეჩხუმში ატარებდა დროს, ხოლო ზამთრობით დაბლობს უბრუნდებოდა ზღვის მმახლობლად. დადიანს ქვემო სვანეთის „მთავარი“ დადემქელიანი მტრობდა. ერთხელ, როცა დადიანი სამეგრელოში წავიდა, დადიმქელიანმა იდროვა და მურის ციხეს თვს დაესხა. გაჩაღდა ბრძოლა, მეციხოვნეებმა კაცი გაგზავნეს დადიანთან, მტერი დაგვესხა თავზეო. დადიანა, როგორც კი შეიტყო, ბრძანება გასცა რომ ჯარი შეეკრიბათ; თანაც მურისკენ შიკრიკი გამოაგზავნა და შემოთვალა: ციხე ცოცხლებმა არ დაუთმოთ, დოღურ+აშო! (მოკვდით მანდო). შიკრიკის მოსვლამდე მეციხოვნეება მტერი უკუაქციეს და ხევში გადარეკეს. შიკრიკმა იმ დროს მოუსწრო, როცა სვანები შეტევაზე გადმოდიოდნენ. დადიანის ბრძანება მეგრელებმა და ლეჩხუმლებმა შეასრულეს; ყველანი დაიხოცნენ და ცოცხალი მტერს არ დანებდნენ. მას აქეთ ამ ადგილებს დაერქვა მეგრული სახლი: დოღურ+აშო = დოღურაშო; მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, 1939 წ.

დომღულერ – ტყე (მაგარდელი, ცხუმ.), ჰუიჭ ზაგარს ქვემოთ, დაახლ. 8 ჰა, ტყის მასივი; ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. 1969 წ.

დოხტუშა დაბარ – ყანები (ჭველფი, ჩოლ.), ს. ჭველფში, ვინმე დოხტუშას თემის ყოფილი; დ. ნ. ზურაბიანი, 52 წ. 1978 წ.

დუღ ნაბოგიშ ზაგარ – ქედი (ბეჩ.), ს. ცხუმარში ჩასახვევი სამანქან გზის დასავლ. მდ. დოღრას მარცხ. კალთის ზეგანი; გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ. 1969 წ.

დუღარ – სამოვარი (ლალხორალი, ხშ.), რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ. 1970 წ.

დუღაშ – სათიბები (უსგვირი, ეცერი), მდ. ჭალაის მარცხ. მხარეზე უსგვირში; ა. ბ. გურჩიანი 65 წ. 1973 წ.

დუღაშში მურყუამ – ნაკომპარი (უსგვირი, ეცერი), ჭალაშს მარცხენა მხარეზე, სამირკველიდა დარჩენილი; ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973 წ.

დუღაშ ჩორალ – სახნავი (ქართვანი, ბჩ.), ყანა ჩორალს დასავლ. საღლიანი დუღას სახელობის ყანა; გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ. 1969 წ.

დუღელანაშ ადგი – სათიბ-სახნავი (ზმ. ყარი, ჭუბ.), ს. ჟიბე ყარშია, მდ. თეთნაშერას მარჯვ.

სამანქანო გზის ზემოთ, სათიბ-სახნავი, ბაღუ, დუღელან ვიბლიანის ყოფილი მამული; ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ. 1970 წ.

დუღელანაშ ბატარ – საზ. სათიბ-სადგომი (ყარი, ჭუბერი), მდ. ხარაშის მარცხ. სანაპიროზე, საზაფხ. მთა, ხარაშის ქვემოთ. მოედინება მჭავე წყალი, დგას 3 კარავი; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიზე, 18 წ. 1970 წ.

დუღელანაშ ლეჭმოლ (იხ. დუღელანაშ ბატარ)

დუღიშა მურყუამ – ნაკომპარი (ხალდე, კალ.), ს. ჯალდეშია, ჩეგინების საგვარეულოსი; ახმედ შამშეს ძე ჩეგინი, 49 წ. 1971 წ.

დუღიშერ მურყუამ – ნაკომპარი (ქვ. ლახამულა, ლხმ.), ჩვ. ლახმელის სუიფის აღმ. ყოფილა კომპი, გელახსან ჭკადუას სახლთან, ამჟამად ძირიდაა დარჩენილი; გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969 წ.

დუღაშა მურყუამ – კომპები (ზარდლაში, მლხ.), ს. ზარდლაშშია, დადიანების საგვარეულოსი, ერთი დანგრეულია, მეორე არა; შამში ნესტორის ძე გაბლიანი; 67 წ. 1971 წ.

დუღაშა მოლ – ყანა. სათიბი (ლევერე, ჩოლ.), გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978 წ.

დუღაშერ მურყუამ – ნაკომპარი (ზმ. უშხვანარი, ბჩ.), ს. უშხვანარში დუღაანთ კომპი, გვარად კვიციანები იყვნენო, ამჟამადაც კვიციანებს უკავიათ; გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ. 1969 წ.

დუღაშ – საბალახო (ჯახუნდ.), ს. ჟახუნდერში ხიდის მიდამოები.

დუღაშ – სამოვარი (ჭველიერი, ჩოლ.). მთის სამოვარი, ალპ. ზონაში; ფ. ი. მუკვბანიანი, 27 წ. 1974 წ.

დუნა მალქორაშ – სათიბი (ჯახეში, მლხ.), ს. ჟახეშა და ლეჟა ლახტს შორის, დუნა გუჯეჯიანის სათიბი; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971 წ.

დურღუმ – სამოვარი (კახურა, ლნტხ.), მდ. ლურვის მარცხ. კალთაზე, ადრე ყანა ყოფილა; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წ.

დურშულა – სათიბი (ბოგრეში, იფრ.), ს. ბოგრეშის დასავლ., ენგურის მარცხ. მხარეზე, ვაკე ადგილია, ადრე იხვნებოდა; კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ. 1971 წ.

დგრაშ – სოფელი (ჩოლ.სს), ჩოლურის ს.ს. ცხოვრობენ ბენდელიანები, მეშველიანი, ხაბულიანი, მუყვბანიანი. მდ. ჩოლურასა და ტუბერს შორის; კ. ბენდელიანი, 1978 წ.

დგრაში შუკუტ – გზა (დურაში-საყდარი, ჩოლ.სს.), ს. საყდარიდან ს. დურაშისკენ უვლის სიღმე ლეხილას; მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ. 1978 წ.

დგს – სოფელი (ლხმ.სს.), მდებარეობს მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, სამანქანო გზის ზემოთ, მთა კირარის სამხ-აღმ., კალთაზე, დამრეცი ადგილია, სახნავ-სათეს-ვენახებითა და საძოვრებით. ჩამოედინება მდ. ნაჟაჟუ, მდ.

ენგურის მარჯვ. შენაკადი. შიგ სოფელში მეჩხერი უფრო ხილნარი ტყეა, ჩრდ. წიფლნარია და უფრო ზემოთ წიწვნარი. ცხოვრობენ: ანსიანები, დავითიანები, ჭკადუები; ძესებ სუმას ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970 წ.

დგსარ – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ლნჯ.), ჰაწვალისკენაა, ჭალაშ მარცხენა კალთაზე; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972 წ.

ი

ეაგშიდაბარ – ყანები (მესტია, ჰადიში), ს. ჰადიშისდასახლებისდასავლ. სოფროგორგის-ძეველიანი, 60 წ. 1971.

ებეყში ნადგარუ ღარ – სამოვარი (ყარი, ჭუბერი), მდ. თეთნაშერას მარცხ. მხარეზე, შვეული ღარია ტყიანი კალთებით, თავზე პატარა ვაკე ადგილია, ხის ჩამოსაზიდია. ებეყუ ჩხვიმიანი ჩაუტნევია ხეს, რის გამოც დაერქვა: კეხვსა რამინის ძე ვიბლიანი, 34 წ. 1970 წ.

ედაუშა – უბანი (ლეღბაგი, ლატალი), ს. ლეღბაგის აბდელიანების საგვარეულო თემი. იყოფა სამძობად. ედაუშა და კაკაუშარ; ჟ. დ. აბდე-ლიანი, 37 წ. 1973 წ.

ედიში – სათიბი (წანაში, ხლდ.), ს. წანაშია, ხელე-დულას მარჯვ. მხარეზე; ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ. 1974 წ.

ედარ (იხ. ედარე ადგი)

ედარე ადგი – უბანი (ნესგამ სგურიში, ჭუბერი), ს. ნენსგამ სგურიშის დასავლ. ნაწილში სამანქანო გზის ზემოთ, ვაკე ადგილი, ხილნარი. ედა ნარსავიძის კუთვნილი მამული; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიზე, 18 წ. 1970 წ.

ენაშერ – სამოსახლო, ს. ტიტაშია, ჩრდილოეთით ტიტას ბოლო დასახლება, მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე. სამანქანო გზის გასწვრივ. ვაკე ადგილია, სახნავ-სათესებით. მრავლადაა ანწლი, ფუტკრები. მოედინება წყალი – ტუბირა. რამდენიმე ძირი ვაშლი, მსხალი; ნოდარ თებექის ძე ცინდელიანი, მექანიკი, 21 წ. 1970.

ენაშერ (2) – უბანი (ლეწფერი, ტიტა, ჭუბ.), ს. ლეწფერშია სახნავ-სათიბ-ვენახებით. მოვაკო ადგილია, სილიანი. ეზა ცინდელიანის სახელობის მამული; იანსონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წლის, ტყისმცველი, 1970 წ.

ენაშერ ლეჩკერ – ტყე (ცალერი, ნაკ.), ს. ჩ. ცალერის

დასავლ. სათიბ ანგურანის აკრავს დასავ. მხრიდან, მუხნარი ტყეა, ეკუთვნოდა ეზა ცინ-დელიანს; ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარძიანი, 58 წ. 1969 წ.

ენაშერ ჰებიშ – ნასახლარი (ნაკ.), ნასახლარ ჰებიშშია, ტყე ჩილართან ნაკრას მარჯვ. კალთაზე. ეზა ცინდელიანის საცხოვრისი ყოფილა; ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969 წ.

ელი (იხ. ელი -ჯაყი)

ელიყვან – სამოვარი (ფარი); ვახტანგ ჟემუხას ძე ნარსავიძე, 1965 წ.

ელხაზრე ნატი – სამოვარი (ზ. მარდი, ჭუბერი), სოფ. ჟიბე მარდის ჩრდ. მხარე, ვაკე ადგილია, სამოვარი, ლესხოზის სათიბია, ელხაზ ცინდელიანის სახელობის; ბეჟლუ რაჟდენის ძე გურჩიანი, 38 წ. 1970 წ.

ელხაზრე ადგი – უბანი (სგურიში, ჭუბერი), ს. ნენსგამ სგურიშშია, სამანქანო გზის ორივე მხარეზე, ვაკე ადგილია, ელხაზ ცინდელიანის კუთვნილი მამული; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970 წ.

ელხაზარ (იხ. ელხაზრე ადგი)

ელჯარუყუტ – საძოვრები (უსგვირი, ეცერი), მდ. ჭალაის მარცხ. მხარეზე, მოფერდო ადგილია; ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973 წ.

ენგურ (იხ. ჭალა, შვანის ჭალა, მეშხე ჭალაშ)

ენგური ქუჩა – ქუჩა (მესტია), დ. მესტიაში, მდ. მულხურას მარცხ. მხარეზე. ამოწერილია დ. მესტიის დასახლების ნაგებობების განლაგების სქემატურ გეგმიდან. გრისა ესტატეს ძე ნანსყანი, 38 წ. 1973 წ.

ერდგულა (იხ. ეერდგულა – ღვებლადი)

ერისალემ – სამოვარი (ხარაში, ხლდ.), ჯარაშშია, ბაძარის დასახლების ზემოთ; ვ. შ. ჩანქსე-ლიანი, 20 წ. 1974 წ.

ესბიშლალდებ (იხ. ძესებში ლალგენ)

ეფთი ნაჭმოჭბარ – სათიბი (ბოგრეში, იფრ.), ს. ბოგრეშის სამხ-აღმ., ენგურის მატცხ. მხარეზე, ეფთი ხვისტანის სათიბებო; სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ. 1971 წ.

ექტთიმე მოლ – ყანა (რცხმ), რცხმელურში, ლაშხირის მარჯვენა, ტყვილდიანების ყოფილი ნახოვარი; ე. ა. ტვილდიანი 1976 წ.

ერეხე ლაპლი – ყანები (ჯუდარი, ხლდ.), ს. ჯუდარში მანანაურის ღლეს მარცხ. მხარეზე; იასონ დიმიტრის ძე ლიპარტელიანი, 73 წ. 1974 წ.

ერეხენი ლაწებაშ – ყანა (მაზაში, ხოფ.), ს. მაზაში, ლაშხირის მარცხ. მხარეზე; შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ. 1976 წ.

ერეხენი ლეჯხარ – სამოვრები (კახურა, ლნტხ.), ლასკადურას აუზში, მდინარის მარჯვ. მხარეზე, ტყიანია; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წ.

ერეხენი ბეყენდაშ – სამოვარი (კახურა, ლნტ), ს. კახურას ჩრდ. დასავლ. ლასკადურას მარცხ; კ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წ.

ერეხენი მოლ – სათიბ-სახნავი (ყვედრეში, რცხმ.), ს. ყვედრეშია, ტუბი ღლეს მარჯვენა ნაპირზე; ჯ. პ. ლიპარტელიანი; 30 წ. 1974 წ.

ერეხენი ნაჟაულაშ – სამოვარი, ს. კახურას დასავლეთი. ჩრდ.-დასავლეთით შვავი იცის; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წ.

ერეხენი ტუბიშარ – სამოვარი (კახურა, ლნტ.), მდ. ლასკადურას მარცხ. ხეობები, წყლები მოედინება; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წ.

ერეხენი ჩიჩაი ლაჭქმა – სათიბი (კახურა, ლნტ.), ლასკადურას აუზში, მტა გოლდაში; ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974 წ.

ერხანთე სარაგ – წყარო (ცანა), ცხენის წყლის მარცხ. გზის ზემოთ, ცანის პირდაპირ

ერხანთე წყარო – (იხ. ერხანთე სარაგ)

ერხე ბოგელ – ნახოვარი (ზ. ვედი, ხმ.), ადრე სახნავ-სათეს-სათიბი, ამჟამად გატყიურებულია; არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969 წ.

ერხე ბოგელაშ ლარა – სათიბ-სამოვარი (ზ. ვედი, ხაიშ.); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40, 1969 წ.

ერხე ბოგელაშ ლაციწყა – მოცვნარი (ზ. ვედი, ხმ.); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969 წ.

ერხე ბოგელაშ ნაგარდუიშ – ნაკარტოფილარი (ზ. ვედი, ხმ.); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969 წ.

ერხე ბოგელაშ ნენჩა – წიწვნარი (ზ. ვედი, ხმ.), არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969 წ.

ერხე ბოგელაშ ნამგემ ღარ – სამოვარი, შურო (ზ. ვედი, ხმ.); არჩილ ჭკადუას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969 წ.

ერხე გერბაშ – სამოვარი (მაცხვარიში, ლატალი), ლაპლა ჭალაშია, სამოვარ გერბაშში, ჭალის მარცხენა მხარეში; გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ. 1973 წ.

ერხე დაბ – ყანა (ქვ. იფარი, ლხმ), ს. იფარშია, ეკლესია ქრისდე იფრიშისა და მდ. ენგურის ფლატეს შორის. მის კიდეზე სამანქანო გზა გადის. დასახლებიდან სხვასთან შედარებით მოშორებითაა და მოიპოვება მრავლად თიხის მილები და შლაკი. ეკლესიის ქვემოთ ყოფილა რაღაც სამრეწველო. ჟაბე ზაგარიდან მთა როკვარამდე გზა ყოფილა სამარხილო, საიდანაც ჩანს, ეზიდებოდნენ მასალას, რომ იფარში არსებულ ქარხანაში გადაემუშავებინათ; სეითბე უმარის ძე ჭკადუა, 66 წ. 1970 წ.

ერხე დაბარ – ყანები (ს. სგურიში, ჭუბერი), ს. ჟაბე სგურიშია, მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარე, ლემონ გადრანის კუთვნილი ყანები, ვაკე ადგილია; ნინო ბიმერზას ას. აფრასიძე-გადრანი, 70 წ. 1970 წ.

ერხე დაჭმარ – ღლე (ლანტელი, ეცერი), ს. ისკართან იყოფა მდ. დაჭმარი, ნახევარი ჩემათს ჩამოუდის, ნახევარი ლანტელის. წყალი წისქვილისთვისაა გამოყენებული; კოწია ბექერზას ძე პაკელიანი, 75 წ. 1969 წ.

ერხე ზენ – საბალახო (ხმ.), მდ. ხაიშურას მარცხ. მხარეზე, ვაკე ხაიშამდე, არის სახელმწიფო გარაჟი, გადის გზა ვედისკენ. ს. წირმინიდს სამხ-დასავლ.; აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ. 1970 წ.

ერხე ლეგანდელ – ტყე (შგედი, ჩიხ.). ს. შგედშია გვერდობზე; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976 წ.

ერხე ლეგელდანი – ტყე (კიჩხულდაში, ნაკ.), ღლე ტუბის ჩდ. კალთა, ტყის მასივი – წიწვიანი., კიჩხულდაშის სამხ-დასავლ. ქედი მზბირობის ჩრდ-დასავლ.; სამსონ სვიჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ. 1969 წ.

ერხე ლარა – სათიბი-სამოვარი (ზარდალაში, მლხ.), ს. ზარდალაშის ჩრდ. დასავლ. გუალდა ტუბის მარცხენა კალთაზე; ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ. 1971 წ.

ერხე ლამგემი ღარ (იხ. ერხე მუბვირ ტვიბილდ)

ერხე ლარში – სათიბი (ხოსრარი, ფარი), ს. ჩ. ხოსრარის ბოლო, კიდე, ოდნავ დამრეცი რელიეფით, ამხე ლარშის იქითაა; სვიმონ

- აზნაგეფის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ. 1969 წ.
- ერხე მუბვირ ტუბილი** – ხევი (ტობარი, ხშ.), სოფ. ტობრის ჩრდ-აღმ. შემოკავებულს (ყანებს) ჩრდილოეთით ტყეა; ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970 წ.
- ერხე ნაკ** – ყანა (ციცხვარი, ხშ.), ს. ციცხვარშია, მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, ფერდობი ადგილია, სახნავი; ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ. 1970 წ.
- ერხე ტუბირა** – ღელე (დევრა, ჭუბერი), მდე-ბარეობს ჩუბზე დეჭრასა და სოფ. ლეწფერს შორის, საზღვარია, გორგვებიანი ვაკესავით. მოედინება პატარ წყალი, სამანქანო გზის ზემოთ, ხრიოკია და სამოვარიც; გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ. 1970 წ.
- ერხე წირმინდ** – უბანი (წირმინდი, ხშ.), მდ. კასლედერას მარცხ. კალთაზე, ტერასული ტიპის, სახნავ-სათეს-სათიბ-ბაღ-ვენახებით; აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ. 1970 წ.
- ერხე ჭალა** – ტყე, მდინარის მუხლი (ლხმ), ენგურის მარცხ. სანაპიროზე, შგედიშ ბოგის დასავლ. ადრე სათიბი იყო, ამჟამად გატყეურებულია; კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969 წ.
- ერხე კარგვლდ** – კლდეკარი (ხშ.), ს. ხაიშის ჩრდ.აღმ, მეორე კილომეტრზე ზემო ხაიშიდან გადის საცალფეხო გზა, ირგვლივ ტყეა შერეული; ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ. 1970 წ.
- ერხე კაუჯგაშარ** – სათიბი (ხოსრარი, ფარი), ხოსრარის სამხ. აღმ.; სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 52 წ. 1969 წ.
- ერხე კაამდ** – უბანი (ხშ.), ერხე კაამდ მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეს. მდინარის დონიდან დაახლ.

- 100 მ. ზემოთ ზოგან ვაკე, ზოგან დამრეცი სახნავ-სათესი და სამოვარი ადგილებია.
- ერხენ დაბარ (იხ. ერხენ-დაბარ)**; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976 წ.
- ერხენ-დაბარ** – ყანები (შგედი, ჩიხ.); ქ. მ. გაბიანი, 49 წ. 1976 წ.
- ერხენიშ ჭვარილარ** – სამოვარი (ცალერი, ნაკ.), სამოვარი ჭვარილარის ერთ-ერთი ნაწილი.
- ერხეშარ** – უბანი (ხევრა, ლხმ.); ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973 წ.
- ერხნარე ლაშვილი** – სათიბი (ყვედრიში, რცხმე-ლური), ს. ყვედრიშია, ტუბზე ღელასა და შხიუე ღელას შორის. იცის შიშვილი. ერხენ ე. ი. სოფელს იქითა მდ. შხივის მარჯვენა მხარის მცხოვრების ყოფილა; ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ. 1974 წ.
- ერხან -ტაფ** – უბანი (მესტია, ლაშთხვერი, ლენ-ჯერი), სეტის ერთ-ერთი ნაწილი, ბოგზაგარიდან სგიმისკენა გასასვლელ ხიდამდე –თებუშა კოშკამდე; თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972 წ.
- ერხან ტაფვლდ** – სათიბ-სამოვარი (სოლი, ლნჯ.), ს. სოლის ჩრდ.-აღმ., მთა შიხულდაშშია, სამ ადგილასაა ამ სახელწოდების სათიბ-სამოვარი; რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972 წ.
- ერხე ღელე** – ღელე (შკედი, ჩიხ.); ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976 წ.
- ერწყარი (იხ. აეციშ ლიც)**
- ერუყუან** – სათიბი (ფარი), ს. ფარის ჩრდ. დასვლ. სამარხილო გზის ქვემოტ, სგიმისკენ, ს. ლემდერის გზისკენ, ჩრდ. გვიმრნალია, სამხ. აღმ. სათიბები. ადრე სახნავი ყოფილა; იურა გურმაჩის ძე რეხესიმე, 24 წ. 1969 წ.

8

- ზაგალდშ** – ყანა (მიქელშერი), ს. მიქელშერშია, მომალლო ადგილზე. ადრე 4-წლიანი სკოლის შენობა იყო. ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ., 1974.
- ზაგალრდ** – საცხოვრისი (მამი) ს. მამის ჩრდ.-აღმ. ზეგანზე. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.
- ზაგარ** – სამოვარი, ს. სასაშის აღვ. სამოვარი.
- ზაგარ (2)** – სამოვრები (მამი, სასაში) მამის ჩრდ.-აღმ., ზაგალოდის აღმ. ქედი. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.
- ზაგარი ტუბა** – ტბა (ლეკოსანდი, ჟახუნდერი), ს. ლეკოსანდის სამოვარ მთაში ტბა დგას. გრი-გოლ ბეჭურბის ძე ონიანი, 50 წ., მათემატიკოსი.

- ზაგარალ** – სამოვრები (ყარიში) ს. ყარიში, და-სავლ. მხარე ტერასისა. დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.
- ზაგდერლე ლექრალ** – წისქვილები (ჟამუში) ს. ჟამუშის აღმ., ღელე ვერაშის ხეობაში. ლექტერ „წისქვილი“. გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- ზაგდერლე ლარალ** – სათიბები (ჟამუში) ს. ჟამუშის სამხ.-აღმ., მულხურას მარჯვ. მხარეზე. ადრე ქალდანების იყო, ამჟამად – კოლმეურნეობი-საა. ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ.,

მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

- ზაგდერლე მურყუამ** – კომპი (ჟამუში) ს. ჟამუშის დასახლების აღმ., ქალდანების საგვარეულოს უბანში. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ზაგლიდ** – გორაკი (ჰებუდი), ს. ჰებუდშია, სოფლის მოედანი ლაცალდის სამხრეთით, ამაღლებული ადგილი, დგას იფანი. იდგა 2 კომპი, არის სასაფლაოც გვერდით. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზაგლიდში** – ყანა (ცალერი) ს. ცალერის დასავლ. (ჩრდ.-დასავლ.), ყანა კობულშიის ჩრდ.-აღმ. ზაგარ ადგილზე. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ზაგლიდში ლაშთხვიარ** (იხ. ლაცალდში ლაშთხვიარ)
- ზაგლში** – ყანა, სათიბი (ჰადიში), ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ. სოფლის დასაწყისი ყანა. მომადლო ადგილია. *სოფრო გიორგის ძე ავალიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ზაგლდ** – გორა (ზ. ვედი). სალოცავი (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზაგლდში ლეცინყე** (იხ. ზაგლდში ლაცინყამ)
- ზაგლდში ლაშხვიარ** – სალოცავი (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზაგლდში ლაცინყამ** – ფერდობი (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზაგლდში ფელტ** – სათიბი (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზაგლდში შუკუარ** – გზა (ზ. ვედი). სამარხილო გზა. *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, კოლმ., 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზაგრალ** – სათიბები (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორში, ამაღლებულია.
- ზაგრალტი მურყუამ** – კომპი (ჰადიში), ს. ჰადიშია, ჩრდ.-აღმ. მაღლობზე. დგას კომპი. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ზაგრელ** – სათიბი (ქვ. ლუჰა) სოფლის აღმ., ყანა ლაქირუალდის აღმ. სამანქანო გზამდე, ამაღლებული ადგილია, ირგვლივ ხეხილიანი (გურშალ ადგილზე ხუდუ). ზაგარ+ელ (< ერ) > ზაგრ-ელ (< ზაგრერ ?). *სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზაგრი დაბ** – ყანა (ლამფალაში) ს. ლამფალაში. *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*
- ზაგრი დაბ** – ყანა (არცხელი) ს. არცხელის ჩრდ.-დასავლ., ტუბის მარცხ. სერზე. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ზაგრი თარინგზელ** – საყდარი (წვირმი), ს. წვირმის აღმ. ზეგანზე ორსართულიანი პატარა საყდარი, შიგ ხატებია. *შლვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ზაგრი თარგზელ** – სასაყდრალი (შყალერი), ს. შყალერის სამხ. ზეგანზეა, ძირიდაა დარჩენილი. *გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*
- ზაგრი ლარა** – სამოვარი (იელი) ს. იელის სამხ.-დასავლ., მესტიისკენა გზაზე. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*
- ზაგრი ლაღვენ** – სამოვრები (ლახთაგი) ლახთაგის ჩრდ.-დასავლ., სუბალპ. ზონაში. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ლახთაგი, 1972.*
- ზაგრი მაცხუარ** – სასაყდრალი (სიდიანარი), ს. სიდიანარის დასახლ. სამხ. ძველთა ძველი სასაყდრალია, ზედ უშველებელი იფანის ხეა. ნანგრევებია. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ზაგრილ** – სერი (ხევრა), ჯელღერას მაცხ. კალთაზეა, პატარა ქედი. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახა-მულას ს.ს., 1973.*
- ზაგრიშ** – სასაფლაო (ფარ. ს.ს.). ეს ადგილი მდებარეობს **გირგლანსა და მუყაიშს** შორის, გორაზე. სვან. „ზაგარ“ – „გორა“. *ივანე ნარსავიძე, 40 წ., 19065.*
- ზაგრიშ (2)** – ქედი, სასაფლაო (ფარ. ს.ს.), ქედი, რომლეზეც გადის ლაყურაში შუკუ ღემდერისა და ფარისკენ. ჯოღერამდე აღწევს თარგლემ-იდან. *სვიმონ ახნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზაგრიშ ბარბულ** – ნაეკლესიარი (ლადრერი), ნაეკლესიარის ლადრერის დასავლ. ზეგანზე.

ზაგრიშ დაბ – სამოვარი (ყაზაყი) ს. ყაზაყის აღმ., დავაკებული ადგილია, ადრე სახნავ-სათესი იყო შიხიშ ნაშხიშამდე. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ზაგრიშ ლეშგერუანა (იხ. **ტობრიშ ზაგრიშ ლეშგერვანა**)

ზაგრიელ – სამოვრები ს. ცანის დასავლ, ზეგანისებურია.

ზაგრიელ (2) – სამოვარი (ჩაჟაში, ცანა) მდ. ქვიშიორის მარჯვენ. მხარეზე, სამოვარ კაბარჯის გაგრძელება, ვაკეა, მაღლობია შედარებით სოფლისა. ადრე ყანა იყო „ზეგნები“. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ზაგრალ – სამოვარი, სერი (ლემსია-კაერი), ლემსია-კაერის სამ. მთა. ფერდობებია გვერდებზე. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ზაგრარ – სამოვარი (ლაშხრერი) სოფლის სამხ., ხილნარ გოგორარის დასავლეთით. გორაა, სამოვარია. ზეგანები (მხ. ზაგრარ). *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ზაგრალ – უბანი (იფხი), ს. იფხის დასახლებული უბანი. მის სამხრეთით ცხოვრობენ გვიჭიანები (?). *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.*

ზაგრლი – გორაკი (ცანა), ს. ცანის დასავლ. გადის გზა გორაკზე. შესასვენებელი ადგილია.

ზაგრლი – გორაკი ს. აგრის ჩრდ.-აღმ., ლაურაში ტუბირამდე. ამაღლებული ადგილია. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., კოლმ. თავ-რე, ს. ფე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ზაგრლი – გორაკი ს. იფარის დასავლ., ყანების იქითა საზღვარი ღელემდე. ზაგრ „ამაღლებული ადგილი, გადასასვლელი“. სვან. „ზაგრ“ და „თანაღ“ სინონიმებია. *გემა ანდრის ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ზაგრლი – სათიბი ს. ჰადიშის აღმ. მხარე, ტუბრას მარცხ. კალთის სერი, პატარა ჰადიშგრას მარჯვ. კალთაზე. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ზაგრლი (5) – ყანა (ზმ. ჩუკული), სათიბი (ჰადიში), გორაკი (ცანა, აგრის, იფარის), ჟიბე ჩუკულშია, მაღლობზე. *ნუნუ დადამის ას. გულბანი, 26 წ., 1976.*

ზაგრლარ – სამოვარი, ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. სამოვრები, ბორცვნარ-ქედიანია. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს.*

ზაგრლარ (2) – ტყე, სამოვარი (ჰოლაში, ზარდლაში), უღვირის ქედზეა, დუქანის ზემოთ, პატარ-პატარა გორებია. ფიჭვნარი ტყე კარგი (ლეგგობ). *ალექსანდრე გელას ძე დევდარიანი, 80 წ., პენს., ს. ჰოლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ზაგარ – გადასასვლელი (უშგული) ს. უშგულიდან გადასასვლელი ს. ყორულდშისკენ (იხ. 1 : 100 000, 2642 მ. пер. Зарар) მთა გადასასვლელი, ზეგანი. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ზაგარ – გორაკი (ყარიში). ს. ყარიშისკენა გზაზე, დავაკებაზე პატარა გორაკი. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*

ზაგარ – ზეგანი (წანაში), ს. წანაშის მთაში ასასვლელში. დავაკებამდე დავაკებისა და კალთების საზღვარი. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*

ზაგარ – ზეგანი ს. თავრარიდან სამარხილო გზა ნაკისკენ, ქედი შერეული ტყით. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 54 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ზაგარ – ზეგანი. დაკარს სამხ. ≈ 300 მ. სიშორეზე, ქედი ჩადის, რომელზედაც სამარხილე გზა გადის ტყისკენ. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*

ზაგარ – სათიბი, ს. მუწვიშია, მაღლობზე, ფერდობის თავი ბულეშიდან. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*

ზაგარ – სათიბი, ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ. ზეგანია, სუბალპურ ზონაშიცაა და ტყეშიც. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ზაგარ – სათიბი, სახნავ ნაცემნიშს აკრავს მდ. დაკშარ-ამდე. მაღლობი ადგილია. რელიეფის მიხედვით, „ზეგანი“. *კოწია ბეჟერზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენს., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ზაგარ – სათიბ-სამოვარი (ლესემა), ს. ლესემაშია, მდ. ჰელედურას მარჯვ. მხარეზე. მაღლობია, კარტოფილს თესავენ. *მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.*

ზაგარ – სასაფლაო, სამოვარი (სკორმეთი), ს. სკორმეთის აღმ. მხარე, შიშველი, დამრეცი რე-

ლიეფით. არის სასაფლაოც. აქა-იქ ვაშლი (პანტა) და ბუქის ტიპის მცენარეებია. *კოწია ჯულაბის ძე ჭკადუა, 107 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ზაგარ – სამოვარი (შდღღირი), ს. შდღღირის სამხ.-აღმ. მოსაზღვრე ზეგანი, ამაღლებული, ქედით აკრავს სოფელს, მეჩხერ ტყიანია, არის სასაფლაო. *მარო ფულას ას. ჭკადუა, კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ზაგარ – სოფელი, ფარის სასოფლო საბჭოში შემავალი 2-კომლიანი დასახლ. პუნქტი, მდ. ტუბისა და მდ. ჯენის გამყოფ ქედზე, ფარის აღმ. მალლობზე. არის ნაეკლესიარი „ზაგარიშ ბარბოლისა“ და ნაკომპარიც, სამირკველი ამჩნევია. ადრე 11 ოჯახი ცხოვრობდაო. *ზაგარ (< ზეგან-იდან ?). გაიანე კამუთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ზაგარ – ტყე (იენაში), ს. იენაშის სამხ.-აღმ. მულხურას მარცხ. კალთის ქედი. **ზაგ-არ** – **ზაგ-ლ-გდ** – **ზუგ**. შდრ. **ზეგ-ანი**. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ზაგარ – ქედი (ხევრა), ტყიანი ქედია მდ. ჯელღგრას მარჯვ. მხარეზე. *ვ. მ. ჭკადუა, ლახამულას ს.ს., 1973.*

ზაგარ – ყანა ს. სიდიანარის ტერიტორიაზე, დასახლებების სამხ.-დასავლ. **ზაგარ ხარ** – ლატალისკენ გადასახედი. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ზაგარ (16) – სოფელი (ფარ. ს.ს.+ ყანა (სიდიანარი), სათიბ-სამოვარი (ლანტელი, შდიღღირი, ჟაბეში, მუწვიდი, ლესემა), უბანი (წვირმი), გორაკი (ყარი), სასაფლაო (სკორმეთი), ქედი (ხევრა), ტყე (იენაში), ზეგანი (დაკარი, თავრარი, წანაში, მსტ., შგედი), გადასავლელი (უშგ. ს.ს.).

ზაგარი ლალჯან შუკუტ – გზა (გულიდა) ს. გულიდიდან ლაყარის გზით. სამარხილოა ქედით. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*

ზაგარი პერევალ (пер. Зарап) – გადასასვლელი (მესტია, ლენტეხი), ზემო სვანეთიდან ქვემო სვანეთში გადასასვლელი, სამანქანო გზაა.

ზაგაულგდარ – ყანები (ქართვანი), ყანა კუასდანის აღმ., სოფლის სამხ. (ზუგ – ზუგ ხარხ). *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ზალგაშ – სათიბი (სვიფი) მდ. დაჯშარის დასავლ., ტყე ნენგიმარის ძვირში. სათიბებია, მოედინე-

ბა მჟავე წყალი მდ. დაჯშარის მარჯვ. მხარეზე. *აკაკი სორების ძე აფრასიმე, 66 წ., პენს., ს. სტიფ, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14.X.1969 წ.*

ზალწინარ – სათიბ-სახნავი (ქვ. კალაში) სოფლის სამხ.-დასავლ., სახნავ ლექტურ ღემგმარ-ს ჩრდილოეთით. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ზანგრელ – სამოვარი (ზაგვდანარი, მაზერი), ს. მაზერისა და ს. ზაგუდანარის გამყოფი სერი. ზეგანივითაა, **ზანგრელ** „პატარა ზეგანი“. ს. ზაგუდანარისა და ს. მაზერის საზიარო. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ზაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ზანრე ნაკრატ (2) – ნაკარვები (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ლეზგარა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, მდ. ელღგრას მარცხ. მხარეზე. ადრე დაცურების ხალხს (მეგრელებს) ჰქონიათ კარვები. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ზანრე ნაკრატარ – ნაკარვები (ცხუმარი), მდებარეობს სამოვარ მთებს უცრწმ-სა და ლეთლერს შორის. „მეგრელების ნაკარვები“. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს.ს. თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ზანრე შუკვ (იხ. ყვლბაათემ შუკვ)

ზანრე შუკუტ – გზა (ქვ. ვედი), ძველი გზა მეგრელი მწყემსებისა ჟაბე ვედის ლეწფერით მთაში.

ზანგლდაშ – სათიბი (ზეგანი) მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე, ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. ფერდობია. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ზარანი ნავ – სათიბი (იელი), იელშია, სახმ.-დასავლ. მოვაკო ადგილია. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, VII. 1972 წ.*

ზებლიშ – სათიბი, სათიბ ქურას აკრავს სამარხილე გზას ზემოთ, კარგი სათიბია, აღწევს სამანქანო გზამდე. მათი ახსნით: საქონელი კარგად ძღე-ბოდნენო და აქედან სახელიც (ტუთხმწლ ხოჩამდ ხეზიუტხ; შდრ. **მუზტებ** // მგ-ზებ „მჭამელი“). *ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ზებლიშ (2) – სათიბი (კალაში, ლანტელი), ჟაბე და

ჩუაბე კალაშ-ის საზღვარი. გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მე-სტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ზეგნი ჭალაძე (იხ. **ლაპროგრ**) – მდინარე, მდ. ენგურის მარცხენა შენაკადი. მოედინება მთა ლასილიდან, ს. ზეგან-ს სამხრეთის მიმართულუბით ჩაუვლის. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ზეგრამ – სათიბი (ნესგუნი) ფუშევერის მარცხ. კალთხაე, სერივითაა, არის ფოთლოვანი ტყეც და შერეულიც. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ზეგან – სოფელი (იფრ. ს.ს.), იფარის ს.ს.-ში შემავალი ერთ-ერთი სოფელი, ზღვის დონიდან 1740 მ., უფრო ვაკეა, ტერასული ტიპისა. მის ქვემოთ – ჩრდ.-აღმ. ნაკ-იფარია. ცხოვრობენ გულბანები, ხვისტანები, პირველები, სულავა (3 ოჯახი). დგას 5 კოშკი და ერთი ეკლესია – ლამპრია. ესაღვრება: სამხ.-აღმ. ხეობა ლასილი, სახმ.-აღმ. ს. ზეგანი იყოფა უბნებად: **ლეჭუბან** – ცხოვრობენ მხოლოდ გულბანები, სოფლის სამხ.-აღმ. მხარე; **ლეჭუ უბან** – ცხოვრობენ ხვისტანები, სოფლის სამხ.-დასავლ.; **კგრამ** – პირველები – ჩრდ.-აღმ., **ლესტლანი** – პირველები, გულბანები, სულავეები – სოფლის დასავლ. მხარე. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ზედა ლეკომრლ – სახნავი (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.*

ზელანი – სათიბი (უღვალი) ს. უღვალის აღმ., ტყეშია, სათიბ ჭიბგლდის აღმ. ზელანი < * ზენანი (?). *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ზემლიანკოლ (იხ. **აკოფარ**) –სამოვრები II სამ. ომის დროინდელი.

ზენ – მინდორი (ქვ. მარლი) ჩუბე მარლის ჩრდ.-დასავლ., დასახლების ზოლომდე სიგრძეზეა გადაჭიმული. ვაკე ადგილია, ოდნავ დამრეცი, სამოვარია, აწილნარი და თხმელნარი. *ბესარიონ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 60 წ., მოსამსახურე, ს. ჩუბე მარლი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.*

ზენ – სათიბი და სახნავი, ს. ლაჭუმში ჭალაშ სამხ. საწყისი, დამრეცი სათიბია და სახნავიც. მის ზემოთ მოსახლე – კვანჭიანების. ლაჭუმში

ჭალაშ. *ვარლამ გრიშას ძე კვანჭიანი, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ზენ – საკარმიდამო, სკოლა. ს. ლაჭანის აღმოსავლ., მდ. ენგურის მარჯვენა სანაპიროზე ვაკე ადგილზე დგას ქვიტკირის სახლი, აქვს საკარმიდამო, შემოკავებულია. იყო სკოლა 3 კლასამდე. ცხოვრობს რუსი მირომჩენკო. გზის დარაჯი ყოფილა (საგზაოსი) და დარჩენილა. გზის ქემოთ ხილნარია, მრავლადაა ნიგოზი. *არსენა აზნაგების ძე ქობალია, 73 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ზენ – საცხოვრისი ს. ხაიშში, მდ. ჯამდგრას მარჯვნივ, მაღლობზე, ვაკე ადგილი. არის საავადმყოფო და კერძო მოსახლეობა, ყანები, ხილნარი. ზენ „ვაკე ადგილი“. *ნესტორ სემას ძე ჭკადუა, 64 წ. პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო), 31.VII. 1970 წ.*

ზენ (4) – ნაყანარი, ს. იდლიანშია, დასახლება ნაშიხტის სამხ.-დასავლ. დასაწყისში. ვაკე ადგილია, პატარა. ადრე ყანა იყო, ამჟამად სატყეოს უბნის შენობები დგას. კანტორაა. მდ. რომში ტუბის მარცხენა მხარეზე. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.*

ზენ (8) (იხ. **ჩვიბე ზენ, ჩუბე ზენ**), საცხოვრისი (ხაიში), საკარმიდამო (ლახანი), სათიბ-სამოვარი (ლახვიში ჭალაშ), მინდორი (ქვ. მარლი), ნაყანარი (იდლიანი), სათიბ-სახნავი (იხ. **ლაჭქერიშ ჟაბეზენ**).

ზენ (იხ. **ლაჭქერიშ ჟაბე ზენ**)

ზენ-გვანდრა – სამოვარი მთა (ზ. ვედი), მთაა გვანდრაში, ვაკე ადგილია.

ზენ-გვანდრა (იხ. **ჟიბე გვანდრა**)

ზენილდისგამ სარაგ –წყარო (გ. ხაიში), როზანიშ ნალზიგუთან მდინარე ენგურის მარჯვენა სანაპიროზე მდებარეობს პატარა მინდორი, სადაც მოედინება წყაროს წყალი. *ნატაშა ემუზას ას. ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*

ზენიშ თხტიმ – სამოვარი (ციცხვარი), ს. ციციხარშია, სამხ.-აღმ., სამანქანო გზის მარცხენა მხარეზე, ზემოთ. ვაკე ადგილია, მის გაგრძელებაზე ზენ-ი არაა. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ზენიშ ლეზგლყეჩ – რიყე (ქვ. ვედი), ჩვ. ვედშია, ნაწყბულაშ ზენ-სა და ვედრულას შორის წვრი-

- ლი და ხშირი მურყნარის ტყე. *მაგრაფინა გიორგის ას. ჭკადუა, 44 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- ზენიმ ლებგრეენ** – ტყე, მდინარე (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზენიმ ლეჭბერი** – ბალნარი (ზ. ვედი). *გერმან შარდენის ძე ჭკადუა, კოლმ., 45 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969.*
- ზენიმ ნატყიცუ** – ხრამი (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზენიმ წესხოლ** – სამოვარი (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზენიმ ჭყიბ** – სათიბი (ზ. ვედი) ს. ზედა ვედში, მუდმივადაა ჭანჭრობი, სათიბადაა გამოყენებული, სათიბ-სახნავ ზენ-თან. *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზესხო** – ალპური ბანაკი (ზესხო), ს. ზესხოს ზემოთ.
- ზესხო** – მწვრვალი (ზესხო) ს. ზესხოს სამხ. ზესხოს ქედზე სიმაღლე – 2909 მ. ზ.დ.
- ზექრჷ ნაგამ** – ნასახლარი (ნესგუნი). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ნესგუნი, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ზიად** – სამოვარი (დახ. ს.ს.) ს. ჟაჭუნდერის მთის, ხარებისთვისაა განკუთვნილი.
- ზიგულდარ** – გზა (ლანტელი), სათიბ ჩემათისკენა გზა, ბოგელდარს, დაკშარსა და ტუბის შორის პატარა გორაკებია (ზიგ „გორაკი“), სადაც გზა გადის. „გორაკებიანი“ (?). *ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ზითეწნილ** – ყანა (ჰოლაში) ს. ჰოლაშის აღმ., მდ მულხურას მარჯვ. კალთის ყანებში – დამბიერშია. სავ. სახელია „ზითე“ (?). *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჰოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ზისხ-ტუბი** – სათიბ-სამოვარი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კლთაზე, სამან. გზიდან ≈ 5 კმ. ჩრდ.-აღმ.-ით. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ. მოსამს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ზოიერი** – სათიბი (ცალდაში), ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ. სათიბები, ვაკე ადგილია. სგიმწ ლწრასთან. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ზორგეთ** – სათიბი (ფალედი) მდ. ლემდრელას მარჯვ. კალთაზე, სათიბ მეშხე ფხანჭმარის ჩრდ.-დასავლ. ჩავარდნილი ადგილია (ჩაჭული, ეშხუ მარემიმ ლჭმად ლაკუჭალი ლი ერთ დღემო). *მამერზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ლემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზორგატი** – სათიბი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, შკედში, სათიბ ლემთხუასა და მდ შორის. სამხ.-დასავლ. პატარა გორაკივითაა. ადრე სახნავი ყოფილა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ზოსიმე მოლრდარ** – სათიბი (მამი), ზოსიმეს ნახოვარი (ბაბლუანი). *გ. ბ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*
- ზოსიამოლ** (2) – სათიბ-სახნავი (ხაჩეში, ნანარი), ს. ხაჩეშშია, ჯურწვილის მხარეში, ჩანქსელიანი ზოსის ყოფილი ახო. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*
- ზოსიამოლ** – ყანა (ნანარი), ს. ნანარშია, მეშველიანების ყოფილი ახო. *გ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- ზოსიმე ნაკრატარ** – ნაკარვები (ტობარი) მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, ჭუბრულას შესართავის აღმ. მიმართულებით, სწვერგელწმ ჟაბე ღწრის თავზე ზოსიმე ჭკადუას ჰქონია კარავი ხის წარმოების დროს. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*
- ზოსიმე ჭტედ** – სამოვარი (ლარილარი), ჟაბე ლარილარშია, ბემწმ ჭტედის მარჯვენა მხარეზე, ს. ჟიბე მარლისა და ჟაბე ლარილარის შემაერთებელი წიფლწარი კედელი. ზოსიმე ჩხეტიანის სახელობის სამოვარი (ცოცხალია). *ალმაგირ ისლამის ძე ქლოდანი, 65 წ., პენსიონერი, ლარილარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.*
- ზუგ** – ადგილის სახელწოდება (მაზერი). ს. მაზერში. შუა ადგილას მაღლობი ადგილია, ხალხის შესაკრები გართობის მიზნით, სოფლიმ ლანზორალ ზუგ. რელიეფის მიხედვით. *ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ., პენსიონერი, ს. მაზერი, ბეწოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ზუგ** (2) – სათიბი (ლემსია), მოედანი (იხ. ლანზო-

- რალ ზუგ), ს. ლემსიაშია, უბან ეჩხან ტაფში. ყანებს შუაა ამობურცული. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ზუგლად** – სამოვარი (ლახთაგი) ლახთაგისა და ლექვლახვის გზაზე. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*
- ზუგულდ** – სახნავი სს. ტუბერსა და ლეზგარას შორის. ზუგულდ „ბორცვი“. *ძეკა ამაიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზუგულდ (2)** – სათიბ-სახნავი (ლახნური, ლეზგარა) ს. ლახნურის ქვემოთ, სათიბ ლაჯლარას ჩრდილ. გორიანია (ზუგ ხარ). *აკაკი ანდრიაძის ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ზუგულდარ** – სათიბ-სამოვარი (ლაშხრერი) სოფლის სამხ., ენგურის მარჯვ. მხარეზე, ტყე ბოგშილდს დასავლ. ბორცვებიანი რელიეფით, ეკლნარია, მსხლელები და თხმელაც (ბელყჩარ). ზუგულდ „გორაკები, ბორცვაკი“. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზუგულდ** – ყანები (ნესგუნი), ნესგუნის დასახლების ქვედა ნაწილი, ფუშყვერის მარჯვ. ამაღლებული ადგილია, ჩირთის ნადები ზუგულდარ ლიხ. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1978.*
- ზუგუ** – სახნავი (თავრარი) ს. თავრარშია, სახნავი წირხლანის დასავლ. ამობურცული ადგილი – ზუგუმალი ლი. *უმანგი ბარდღუს ძე ცინდლოანი, 32 წ., კოლ. ბრიგადირი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ზუგუ (2)** – სახნავი (ლაშხვერი, თავრარი), ლაშხვერშია, ფუშყვერს მარჯვ. მხარე, ამაღლებულია. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972. VII.*
- ზუგულად** – ამობურცული ადგილი ს. არცხელის სუიფში, ამაღლებული ადგილი, პატარა ბორცვი. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ზუგულად** – გორაკი, სამოვარი აეროპორტის ჩრდ.-აღმ., სამოვარია, დგას კარავიც (ზექრა), ამაღლებული რელიეფით. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1970.*
- ზუგულად** – სამოვარი (კახშიანი, ჟაბეში, ლახთაგი, არცხელი, მურშკელი), კახშიანშია, კომანდის გვერდით. ბორცვაკი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972. VIII.*
- ზუგულად** – სამოვარი ს. ჟაბეშის ბოლოში, მულახურას მარცხ. მხარეში, ამობურცული რელიეფით. გადის სამარხილო გზა. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ., სექტემბერი.*
- ზუგულად (5)** – საბალახო (მურშკელი, არცხელი, მესტია, ჟაბეში), ს. მურშკელის დასახლების დასავლ. პატარა ამობურცული რელიეფით. მწყემსთა „საგუმაგო“ ადგილია, კარგად ჩანს სამწყემსოები იმ ადგილიდან. *გურამ ალექსანდრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ზუგულარ** – სახნავი (ზარდლაში), ს. ზარდლაშის დასახლ. დასავლ. ამომადლებული ადგილი. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ზუნგური** – სამოვარი (ზავგდანარი), ს. ზავგდანარში, დამრეცი ადგილი, გომანის თავზე. გამოყენებულია როგორც სოფლის სამოვარი. რელიეფის მიხედვით. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ზავგდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ზუნტიარ** – ბუჩქნარი (ლაშხრერი) სოფლის სამხ., სამოვარ ნამნაშუს ესაზღვრება აღმ. მხრიდან. არის ზღმარტლი. ზუნტი „ზღმარტლი“. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზუნტრიშ ნაკ** – სამოვარი (ქედანი) მთან. ქედნაშ ლახულდს ქვემოთ, მდ. ენგურის მიმართულებით. ვაკე ადგილია, ლაქლორა ფაფალზე. მეჩხერი ტყეა შიგ. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ზუნტრეშ კოჯ** – კლდე (ჭერი) მდ. ეგურის მარჯვ. მხარეზე, კლდე, საზღვარი ს. ლაქანის ადა ჭერისა. ციცაბოკალთებიანი დიდი კლდე. ზუნტი ამჟამად აქა-იქ არის. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ზუნტრეშ ღარ** – ტყე (ლახანი), ციცაბოკალთებიანი, მეჩხერტყვიანი ზედა ნაწილში, ქვემოთ ნიგვზნარია.
- ზუნტარ** – სამოვარი (ლახანი) ს. ლაქანის ჩრდ.-დასავლ. დაფერდებული ღარია, ციცაბო კალთებით, მეჩხერტყვიანია ზემოთ, ქვემო ნაწილი ნიგვზნარია მთლიანად. *არსენა აზნაგების ძე ქობალია, 73 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მე-*

სტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ზურაბიშ ბაუ – სათიბი (ზ. სგურიში), ს. ჟაბე სგურიშია, მდ. ხარამის მარცხ. მხარეზე, დგას ხის ორსართულიანი სახლი საქონლისთვის, ეკუთვნის ზურაბ ნარსავიძეს (ქვედა სართ. საქონლ., ზედა – თივისათვის), მდებარეობს ზურაბიშ ლარე-ს აღმოსავლ. ბაუ „საცხოვრებელ სახლს მოშორებული სადგომი საქონლისთვის“. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ზურაბიშ ლარე – სათიბი (ზ. სგურიში), ს. ჟაბე სგურიშია, მდ. ხარამის მარჯვ. მხარეზე. ვაკე ადგილია, ზურაბ ნარსავიძის კუთვნილი სათიბი. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ზურაბიშ ლიცილდ (იხ. ხარამიშ ლიც)

ზურაბიშ ღარ – სათიბი (ყარი) მდ. თეთნაშვრას მარცხ. მხარეზე, ჟაბე ბაქანის ჩრდ.-აღმ. მოშვილებული ადგილი აქვს და ითიბება. ირგვლივ ტყეა, უფრო წიწვიანი. ზურაბ ნარსავიძის სათიბი (ცოცხალია). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14.11.70 წ.*

ზურაბიშ ყაფ – სათიბი (ყარი) ჟიბ დეჭრას ჩრდ.-დასავლ., მდ. დეჭრულას მარჯვენა მხარეზე, ფერდობია. მთაში ითიბება 8-10 მარხილი, ირგვლივ ტყეა შერეული. ზურაბ ნარსავიძის კუთვნილია. *გივი მუხას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლმ., ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

ზურაბშა – უბანი (სასაში), ონიანების საგვ. ერთ-ერთი უბანი. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., მოსამსახ., ს. სასაში, 1974.*

ზურაბშა დაბარ – ყანები (ჭველფი), ს. ჭველფშია, ზურაბ-ის ნახოვარი. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*

ზურაბშა მოლარ – სახნავი (ტვიბი) ს. ტვიბში, ზურაბ ზურაბიანის ნახოვარი. *ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.*

ზურაბშა მურყუამ – ნაკომკარი (ხალდე) ს. ჰალდეში, დასახლების დასავლ. ჯოხამეების საგვარეულო კომკი. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ზურაბშა ცხეკ – ტყე (ლაჰილი) ს. ლაჰილის სამხ., პაკელიანების საგვარეულოს ყოფილი ტყე. *ზ.*

ს. პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.

ზურალა ნაკაფაუნ – საძოვრები ს. ლამფალაშში. *რამაზ ოძენის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*

ზურებიანშა მურყუამ – კომკი (ლაღამი), ს. ლაღამშია, მთელია, ზურებიანების საგვარეულოს ყოფილა. ამჟამად არ ცხოვრობენ. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. ივლისი.*

ზურთ – კლდე, სათიბი (ყაბეში) ხეობა ტუბიბერსა და წანერს შორის. სანადირო კლდეებიცაა. ქვემოთ სათიბებიცაა. ზუგ ადგილი, ქედვი-თაა, ზეგანივით. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ზურმიანშა – უბანი (ლახირი) ს. ლახირის ცენტრთან, ზურებიანების საგვარეულოს სამოსახლო. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., 1971 წ. სექტემბერი.*

ზურმიანშა მურყუამ (3) – კომკი (ლახირი), ს. ლახირშია, სამხ. მხარეში, ცენტრში. ზურებიანების საგვარეულოსი. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., 1971 წ. სექტემბერი.*

ზურულდ – სათიბები, ტყე მესტიის სამხ.-აღმ., ჰაწვალ-ის თავზე, ზეგანი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთაგი, 1972. VIII.*

ზურულდ – სათიბი, არყნარი (ქაშვეთ-ლაშთხვე-რი), იელისა და ლენჯერის საზღვარი. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ზურულდ (3) – სათიბი (წვირმი, ქაშვეთ-ლაშთხვე-რი, ლეხთაგი) ს. წვირმში, იყოფა ლეჟ და ლეჟვ-დ. *1971.*

ზურულდ – ტყე, სათიბები ს. ჟამუშის სახმ., მულახურას მარცხ კალთის ტყიანი სათიბები, შერეული ტყეა. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ზურულდ (2) – სათიბი, ტყე (არცხელი, ჟამუში) ს. არცხლის სამხ., უღვივრის ქედის გაგრძელებაზე დასავლ. ყოფს ს. წვირმსა და მულახს. საზიარო სათიბია ორივე სოფლისა. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ზარგში ტუბი – ხევი (მესტია) აეროპორტის აღმ., გამოდის მწვერვალ ბანგურიანიდან. მრავალი წყარო იყრის თავს და იქმნება მოზრდილი ღე-

- ლე. *ზარაგ < სარაგ (?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- ზარგაშ** – სათიბები (მესტია) აეროპორტის ჩრდ.-აღმ., ეკუთვნის მუშკუდიანებს, ფალიანებს, რატიანებს, ჩართოლანებს, ჯაფარიძეებს. დგას პატარა ეკლესია. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- ზანილდ** (სათიბი (დავბერი) ს. დავბერის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთაზე, ფოთლოვანი ტყით – წიფელა, არყი. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ზანილდაშ** – ტყე, სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ., ჰადიშგრას მარცხ. კალთაზე, ქვემო მხარეში ვაკეა – სათიბი. არყნართხმელნარ-მწიფელად (მოცხარი). „ზან/ზენ“ დაბლობის მნიშვნელობით. ბზ-ში არაა. *გულადი სოფროს ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ზასხუ** – სოფელი (ცან. ს.ს.), შედის ცანის ს.ს. ცხოვრობენ დევდარიანები, ქალდანები, გიგანები, გამყრელიძე, ქოჩიანი 10 ოჯახი. ზღვის დონიდან 1800 მ. ფოთლოვანი ტყეებია ირგვლივ. არა ჩანს **ცაცხვი**. გადმოსულები არიან 1934-დან. ცაცხუ „ცაცხვი“. *ნესტორ თაისავის ძე ქალდანი, 89 წ., პენს., იაროსლავ ნესტორის ძე ქალდანი, 52 წ., ბრიგადირი, ფრიდონ გიეს ძე ქალდანი, 27 წ., მოსამსახ., 1979.*
- ზასხურილ** – ნასახლარი (ზესხო), ცანისა და ზესხრულას წყლების შესართავთან ადრე ორი ოჯახი ცხოვრობდა. ამჟამად ყანებია.
- ზასხურილ** – სამოვრები (ცანა) ს. ცანაში, ცხენისწყლის მარცხ., ცაცხენარია. **ზასხუ** // **ზესხუ** „ცაცხვი“. *მერი სანდროს ას. ნიჟარაძე.*
- ზაბ-ნაკარ** – სათიბ-სახნავი მდ. ცხენისწყლის მარჯვ. კალთაზე. დიდი ვაკეა, ცხენით ვერ დაივლიო. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- ზაბ-ნაკარ (2)** – სახნავ-სამოვარი (მაზაში), სათიბ-სახნავი (ლექვსირი) ს. მაზაში, ლამანაშურის პირდაპ. მთაზე, ვაკე ადგილი. *მ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*
- ზაბ-ნაკარი შუკუ** – სამარხილო გზა. მთა ზაბ-ნაკარისკენა გზა. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- ზარდლაშ** – სოფელი (მლხ. ს.ს.). *შაში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ზადგლარ** – საცხოვრისი (ნაკი), ნაკის ერთ-ერთი დასახლ. უბანი, ნაკრას მარცხ. მხარეზე. ცხოვრობს 3 ოჯახი. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ზერკიშ** – სათიბი (შკედი), ს. შკედშია. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*
- ზეზაშ** – სათიბი (ლეშუკვი) ს. ლეშუკვის ჩრდ., დაფერდებულია. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ზენკარ** – სათიბი (ზ. ლუჰა) ღლე ტუბირას მარცხ., ყანა ჟიბღლის ჩრდ.-აღმ. მხარე, მრგვალი მიწდგობა (ლაროლ) პატარა, მის ზემოთ – ზუნტიარ **ხაგხ**. *სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ზენტრაშ კოჯარ** – კლდე (ლახანი) მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე. გუმბათისებური კლდეები, ციცაბო კალთებით, მეხერტყიანი, ს. ლაჭანი-სა და ს. ჭურის გამყოფი კლდე. *არსენა აზნაგების ძე ქობალია, 73 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- ზესკი ტუბილ** – ხევი (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში, მთის გზაზე, სეზონურია. ზესკი „მშრალი“. *გ. ნ. ზურაბიანი, 346 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- ზესკი ღელ** – ღელე (მახაში), ს. მახაშია, მშრალი ღელე. ზესკი „მშრალი“ (გამხმარი?) (შდრ. ზესკი „ნედლი“, გაუმხმარი). *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ზესკი ლარა** – სათიბი (კახურა), ს. კახურაშია, ნაჩოლვარის დასახლებაში, ჭაობიანი ადგილია. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

01

- თაბეგშე მურყტამ** – ნაკომპარი (მაგარდელი), ს. მაგარდელის აღმ. მხარე, ნაკომპარია – თაბეგანთი (თაბეგ მილდიანისა). „თაბეგანთ კომპი“. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის სს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თაბომეჩ რე მურყტამ** – ნაკომპარი (ზ. ლუჰა) სოფლის აღმ., 3-სართულამდე დარჩენილია. „თაბონთ კომპი“ (თაბა ცალანისო). *იერმინე რამზის ძე ცალანი, 68 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თაბუნი ლესგ** – ფერდობი (ლაღამი) ს. ლაღამის ქვედა მხარეზე. ციცაბო ფერდობია. *გ. ი. ფალოანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რნი, 1972. VIII.*
- თაბუშა** – საცხოვრებელი (ნესგა უბანი), ნესგა უბანშია. გვარად მუშკუდიანების თემისა. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- თაბუშა მოლ** – სათიბ-სადოვარი (ლევმერი), ს. ლევმერშია, ბაბლუანების საგვარეულოს ყოფილი ახო. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*
- თაბუშა მურყტამ** – კომპი (ნესგა უბანი). სათემო კომპი ნესგა უბანში – თაბუშა-ანთ და შეგანშა-ანთ (საგვარეულო მუშკუდიანებისა). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- თაბუშერ ნაქორ** – ნასახლარი (ლაბსყალდი) ლაბსყალდის თარგლეზერის ქვემოთ, თანლილზე არის გუგუსიანი თაბუ-ს (?) ნასახლარი. „თაბუშანთ ნასახლარი“. *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყვევ, ს. ლაბსყალდი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თაბუშერ** – უბანი (ლევმერი), ს. ლევმერშია, ერთ-ერთი დასახლ. უბანი, ბაბლუანების საგვარეულო თემი (?). *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*
- თაბრ ქუან** – კლდე (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-დასავლ., ენგურის შენაკადის ყრშრას თავზე. ვინმე თაბის სანადირო ადგილი. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- თავადემანდი** (იხ. თავადან)
- თაზიშიანი** – სათიბი (მესტია).
- თათარყანიშ ლარა** – სათიბი (უსგვირი) ჭალანს მარჯვ კალთაზე. თათარყან დადერქელიანის ნაჯდომ ადგილს უწოდებენო (საერთოდ – უსგვირის პატრონობდნენ დადერქელიანები). *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერი, 1973.*
- თათიანაშ** – საყდარი (ნაგომარი). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*
- თათა ლარ** – სათიბი (კაერი), ს. კაერისა და ს. ლემსიის საზაფხ. სადოვარი მთაში. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- თათა ლარლ** – სათიბი (ლემსია-კაერი) ლემსია-კაერის საზაფხ. მთაში, მშრალი დარია (თათა საკ. სახ. ?). *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- თაკერაშ** – სადოვარი (მესტია).
- თაკურ** – სათიბი (შკედი) ს. შკედში. თეკუ „თოკი“. თოკი > თუეკ > თეკუ > თაკუ. თაკვერ > *შდაგურ > შდეგურ? საზომის მნიშვნელობით? თაკუ ზემ როქ არი მიჟ. უშმა თაკუ როქ იცუსოლ (მიჟი ჩუ ლიზნლდ). *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- თალანთიერ** – სახნავ-სათიბი (დოლი) მეტიისაკენ მიმავალი სამანქანო გზის ზემოთ ხიდი დოლანბოგ-ამდე. *ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყვევ, ს. დოლანსუიფ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- თამარიშ მურყვამ** (იხ. ჩარგაშერ მურყვამ)
- თამარიშ ნაშდულუ** – სადოვარი (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თამარშანი** – სათიბი (ტვიბერი), სათიბ ჰასკალდს აკრავს ჩრდ. მხრიდან. გადმოცემით: თამარ მეფეს ამ ადგილზე გამოვლისას შეუსვენიაო და აქედან: თამარშანი „თამარის წილი“. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თამარშანიშ ლარე** (იხ. თამარშანი)
- თამარშერ** – უბანი (ლემუკვი), ს. ლემუკვშია, ივეჩიანების საგვარეულო სამძო. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- თამბიცხრლ** – მოედანი (ლევოსანდი), ს. ლევოსანდის ცენტრალური ადგილი.
- თამარშა მურყტამ (2)** – კომპი (იენაში), ნაკომპარი (ლემუკვი), ს. იენაშშია, ყოფილი ივეჩიანების საგვარეულო კომპი, ამჟამად ფარჯიანებისა. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- თამანშა მურყტამ** – კომპი (ლახირი), ს. ლახირშია, გვიდანების საგვარეულოსი. ამჟამად გვიდა-

ნებისა. ორი კომპია. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

თანე კპტირ – სამოვარი (ჟამუში) ს. ჟამუშის დასხალ. სამხ., მდ. მულხურას მარჯვ. მხარეზე, ფერდობი, ვაკე, მოედინება წყლი, ჰყავს თევზი. კვერის ფორმა აქვს ქვემოთ. „კპტირ კავრი“. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

თანფლიც – წყარო (მურშველი), ს. მურშველის (ჯურულდშის) ცენტრშია – ქვემო მურშველში. წყაროა, რომელიც ადდგომის დღეს ღორის თხრით გაჩენილა, ამოსულა ამონათხარში. საკმარისად მოდის. *გურამ ალექსანდრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971.*

თანდი ზაგარ (იხ. თანწლ-ზაგარ)

თანდი თარგნგზელ – ეკლესია (ლახუშედი), ს. ლახუშედის აღმ. ზეგანზე, ვაკე ადგილია, არის **თანდილსიფ**, ირგვლის ტყეა. საყდარი შიგნით მოხატული. *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*

თანდილ (2) – გორაკი (ლაბსყალდი, ლახუშედი) ეკლესია ლაბსყალდში თარგნგზელ-ის ქვემოთ, ნასახლარია, ხეხილიანი (მსხალი, ვაშლი). *შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ. ბრიგნადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

თანდილ ლეწფარ (იხ. წიფიწან)

თანდილ სიფ – მოედანი (ლახუშედი). ს. ლახუშედის აღმ., ზეგანზე თანდი თარგნგზელ-ის საყდარი, რომელსაც აქვს მოედანი **თანდილსიფ**. *გიორგი ანდრეას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*

თანწლ (იხ. ვანდითანწლ)

თანწლ ზაგარ – ქედი (ტვიბერი) ტუბიბერის ხეობის ბოლო მხარეში, ყოფს სვანეთსა და ყაბარდო-ბალყარეთს. ამ ქედზეა ტუბიბერის გადასასვლელი. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

თართამ ნაშხატ – ყანა (ნალომარი), პატარა ნაკვეთი ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. ვინმე თართას (საკ. სახ.) შემონაკავები. *ელგუჯა არტემის ძე ტვილდიანი, 1976.*

თარიგზელ – ეკლესია (კახურა) ს. კახურაში, სასაფლაოებით. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

თარიგლეზერი – საყდარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, დაცული. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

თარხტლარ – ყანა (ისკარი) მდ. დაწმარს აღმ., ს. ულტალისკვან. ღელეა (ტუტიბ), მოედინება მდ. დაწმარა. მოშაო მიწაა. მხოლოდ ქერს (მანწშს) თესენ. უნაყოფო ადგილია. თარხტ „თახი“ ? *ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

თაფლამოლ – ყანა (ქვ. ბავარი) ს. ქვედა ბავარში, ჭალას ტერიტორიაზე. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კოლმ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., კოლმ., 1976.*

თაფლამოლწლ (იხ. თაფლამოლ)

თაფშიერ – სათიბები (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-დასავლ., ს. იფარისკენა გზაზე. სამანქანო გზა გადის, ვაკეა. საკრებულო ადგილი ყოფილა თემებისა მულახისა და იფარის – შესაჯიბრი ადგილი ყოფილა. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

თაფში – სათიბ-სამოვრები (ჟამუში). ს. ჟამუშის სამხ., მულხურას მარცხ. კალთის სათიბ-სამოვრები, უღვრირის ქედისკენ, ჩუბე მგჰის სამხ.-დასავლ. სასადილოს სამხ.-დასავლ. ნაწილი ჭოლაშისა, ნაწილი – ჟამუშის. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

თაფში (2) – ტყე (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ. ტაფობი ადგილია, გარშემო ტყე. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

თაჭადარ (საცხოვრისი (ყარი), ს. ყარშია, ჩუბე ყარს, სამანქანო გზის მარჯვენა მხარეზე, საკარმიდამო ნაკვეთებით – სათიბ-სახნავი, ბალვენახები. თაჭადე ჩხეტანის საკარმიდამოა (ცოცხალია). *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ., მოსამსახურე (ტყის მკველი), ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

თაჭბედშა – უბანი (ქვ. ჭველიერი), ლიპარტელიანების საგვარეულო შტო ქვედა ჭველიერში. *შალვა ვლადიმერის ძე ლიპარტელიანი, 36 წ., მოსამსახ., ჩოლურის ს.ს., 1974.*

თაჭრანი – სამოვარი (ნაკ. ს.ს.) კლდე კუწარმწმის ძირში, კლდე ლედემდტის სამხ.-დასავლ. ჩამოედინება მდ. ნაკრა. უწინ თავრანის კუთვნილება ყოფილა. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

თაჭრანიწარ – ყანები (თავრარი), ს. თავრარის აღმ. მოფერდო სახნავი მიწები კახრიშ ლეჯჰერამდე. *უმანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავრარი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

თაჭრარ – სოფელი (ნაკ. ს.ს.). ნაკის ს.ს.-ში შემავალი 6-კომლიანი სოფელი სამხ.-დასავლ. – ხერხვაში ესაზღვრება, დასავლ. – ნასოფლარი ჯუხტლანი (ამჟამად ფერმა), ჩრდ. – ნასოფლარი ლაშხრამ; ჩრდ.-აღმ. – ს. ცალერ. არის სართულნახევრამდე დარჩენილი კოშკი, ნაეკლესიარი **მაცხტარ**, რომლის გარშემო სასაფლაოა. ადრე 18 კომლი ყოფილა, უფრო ცენტრიც – თაჭარ. *უმანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავრარი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

თაჭადი მოლ – სახნავ-სათიბი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, ხურაშვილის მხარეში, დეღე ტუბის მარჯვ. მხარეზე. **თავად** ლიპარტელიანის ყოფილი ახო. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*

თაჭაშ ბაულდ – სამოვარი (ლაბსყალდი) ლაბსყალდში ტუბის აღმ., გზის სანაპიროზე. თაჭა (საკ. სახელი), ბაუ „სახლავი რაიმე მიზნისათვის“ (თავისათვის...). *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყვევ, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

თაღსაჭმა (2) – უბანი (მამი, სასაში) ს. მამის, ჯამბურიძეების საგვარეულო. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*

თბილისის ქუჩა – ქუჩა (მესტია) დ. მესტიაში, სტალინის ქუჩის მარჯვ. მხარეზე. *დ. მესტიის სქემატური გეგმიდან, სვანური გამოთქმა გრიშ ნანსყანისა, 38 წ., ლატალი, 1973.*

თებეკრე ქურა – სამოვარი (ფხოტრერი) ს. ფხოტრერის ჩრდ.-დასავლ., ჭგრელ შუკუჭარის გაგრძელებაზეა, დაახლ. 200 მ. სიშორეზე. თებეკ გურჩიანის ქურა ყოფილა, აქედან თებექანთ ქურა. *ვენატე ამიზის ძე ქანგლიანი, 55 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

თებუშა – უბანი (მესტია), სანაკის ერთი ნაწილი, ჭედლიანების საცხ. ნაწილი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

თებუშა მურყუამ – კოშკი (სეტი) ამხან-ტაფშრა. თებე ჭედლიანის ყოფილი კოშკი, ჭედლიანების საგვარეულოსი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

თეგანში ნალზიგუ – ნაკომპარი (ლაშხრერი) სოფლის აღმ., სუთფს ქვემოთ. კოშკი ამჟამად არაა,

დანგრეულია, ვინმე დგებუაძე თეგან-ის ნაცხოვრები ყოფილა, ამჟამად არღვლიანები ცხოვრობენ. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

თეთელ – სამოვარი (ლეზგარა), მდ. ქუანდარ-ის შენაკად მდ. ლაღტმერას სათავე. კირიანი ადგილია, თეთრი ფერისაა. თეთელ (// თუთელ) „თეთრა“ ? (მდრ. თეთილ „მროხის სახ.“). *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

თეთნა კუცი – ტყე (კიხლუდაში). ს. კიხლუდაში ჩრდ.-დასავლ. სავარგულ ჯუტედაშის ჩრდ.-აღმ., წიწვნარი ტყეა, თეთნე ლეზგე ლი, ლაკუტურიშალ გვარში. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

თეთნა ტუბრა – დეღე (ყარი), მდ. ჭუბრულას მარჯვ. შენაკადი. მოედინება მთა ცხვანდირიდან. აქვს 40-მეტრიანი ჩანჩქერი, მაშრი ჭალა სამხ.-დასავლ. გზიდან კარგად ჩანს. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., 14. VII. 70 წ.*

თეთნაშერაშ ლიც (იხ. ხარმიჯ შუ ლიც)

თეთნაშერა – მდინარე (ყარი). მდ. თეთნაშერა მოედინება კლდე ხარაშის აღმ. კალთებიდან. მიედინება ს. ყარსა და სგურიშს შუა. უერთდება მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხრიდან. *კეხვსა რამინის ძე ვიბლიანი, 34 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15. VIII. 1970 წ.*

თეთნაშერა – დეღე (დევრა), მოედინება მთა შაულგრა-დან, უერთდება მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხრიდან. ჰყოფს სოფ. ყარსა და სგურიშს. მოიპოვება მოთეთრო სალესი ქვა. შესამლებელიაო თეთნა+შირა-დან. მდინარე ჩქარია, აქაფებულოვით და ჩანს თეთრი ფერის. *გერასიძე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ., დაცურების კადრი მუშა, ს. დევრა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

თეთნაშერაშ ლიც (იხ. თეთნაშერა)

თეთნაშერაშ სგიმარ – მჟავე წყალი (სგურიში), მთა ჩუბე ხარამში მიედინება სამი მჟავე წყალი, კარვების ქვემოთ, ტყეში. მდ. თეთნაშერას მარჯვენა მხარეზე 1, მარცხ. – 2. *ხაბჯი ბიბეს ძე ჩხვიმიანი, 68 წ., კოლმ., ს. სგურიში ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

თეთნაშერაშ ტუბ – ხევი (ყარი), მდ. თეთნაშერას

ხეობა მთა ხარწმ-ამდე, ტყეა, წიწვნარიც, ფოთლოვანიც. ადის სამანქანო გზა მთა ხარწმის ქვედა კალთების ძირამდე. *კეხვსა რამინის ძე ვიბლიანი, 34 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.VIII.1970 წ.*

თეთნე კოჯჯარ – კლდე. სოფ. ლეზგერცხილას დასავლ. დიდი მეჩხერგეგბიანი კლდე, ციცაბო კალთებით. თეთრი ფერის კლდეა, კირიანი. კირს წვავენ იქიდან (რუკის მიხედვით Чеклдер 1227,1 მ. 1 : 100 000). *რომანოზ მუზას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., ს. ლეზურცხილა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

თეთნე ლიც (იხ. გულაქ შუ ქალა)

თეთნე სარგარე ღარ – წყარო (ლახანი). ს. ლაჯანის სამხ.-აღმ. ქვემოთ ფოთლოვანი, ზემოთ წიწვნარი ტყეა. ღარი აღწევს როკვარის კლდეებამდე. ღელეა, მოედინება წყალი, ვარდნილები აქვს. კარგი წყარო ყოფილა და სახელიც იქიდან. მოედინება წყალი, იცის მეწყერი მაგარი, ენგურს ღობავსო. ჩანჩერებიანია, ციცაბო კლდეებზე მოედინება, ფერიც თეთრი ამიტომ აქვს. *არსენა აზნაგების ძე ქობალია, 73 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

თეთნე ტობ – ტბა (ყარი), მთა შავლურას ჩრდ.-დასავლ., რატიანიშ გორაგის ბოლოს, მოედინება მჟავე წყალი – თეთნე ტობაშ სგიმ. *გელა გელას ძე სუბელიანი, 45 წ., კოლმ., ს. ჩუაბე ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

თეთნე ტობაგორაგ – გორა, მთა შავლურას ჩრდ.-დასავლ. მხრიდან ჰორიზონტზე, მთა გურას მარცხნივ, მდ. დეურულას დასაწყისი. ალპური ზონაა, გორის თავთან არის თეთნე ტობ. შიშველი რელიეფით. სიმაღლე ≈ 2352,2. „უვალია“ რუკის მიხედვით. ჩვენი გაზომვით 2312,5. *გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლმ., ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

თეთნე ტობაშ სგიმ – მჟავე წყალი (ყარი). მთა შავლურას ჩრდ.-დასავლ., რატიანიშ გორაგის ბოლოს, თეთნე ტობის ქვემოთ მოედინება მჟავე წყალი. ალპური ზონაა. *გელა გელას ძე სუბელიანი, 45 წ., კოლმ., ს. ჩუაბე ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

თეთნე ფოქ – გამოქვაბული (ნანგვლი). ს. ნანგულის სამხ.-დასავლ., კლდე კუაკუაშ კოჯის აღმ. კედელი, გამოქვაბულივით აქვს, საკმოად დიდი მოცულობით. თეთრი ფერისაა, კირია

სუფთა. კირის კლდეა. *ვარდენ ქერქის ძე კვანჭიანი, 61 წ., პენს., ს. ნანგული, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 7.11.70 წ.*

თეთნულდი პირტელ ჩიხ – ჩიხი (მესტია), დ. მესტიაშია, სტალინის ქუჩის მარჯვნივ. დ. მესტიის სქემატური გეგმიდან, *სვანური გამოთქმა გრიშა ნანსყანისა, 38 წ., ლატალი, 1973.*

თეთნულდი ქუჩა – ქუჩა (მესტია) დ. მესტიაში, სტალინის ქუჩის მარჯვნივ. დ. მესტიის სქემატური გეგმიდან, *სვანური გამოთქმა გრიშა ნანსყანისა, 38 წ., ლატალი, 1973.*

თეთნულდი ჩიხ – ჩიხი (მესტია), დ. მესტიაშია, სტალინის ქუჩის მარჯვნივ. დ. მესტიის სქემატური გეგმიდან, *სვანური გამოთქმა გრიშა ნანსყანისა, 38 წ., ლატალი, 1973.*

თეთნულდაშ – სამოვარი (ზესხო) ს. ზესხოს აღმ.

თეთნაშ – სამოვარი (ხალდე), მდ. ჯალდე ქალაშ მარჯვ. კალთა, მთაგორიანი რელიეფით, ალპური სამოვარი. ს. ხალდედან ≈ 5 კმ. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

თეთრი მთა – გადასასვლელი (ცხუმალდი), ს. ცხუმალდიდან სამხ.-დასავლ. მხრიდან სამეგრელოს მთებისაკენ გადასასვლელი. *შ. მ. ჩანესელიანი, 46 წ., 1974.*

თეთრი უცნობი – მწვერვალი (ზესხო) ს. ზესხოს ჩრდ.-აღმ., სიმაღლე 4200 მ. ზ.დ.

თეთრი ღალა – ღელე (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

თეთრი ღალას დაბერ – სახნავი (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

თეთრნახშირა (იხ. თეთნაშგრა)

თეთროლარ – კლდე (მესტია)

თეთროლარ – სამოვარი (ლანჩვალი). *პირიბე ქელეზბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

თეკერ – სამოვარი მთა (ტუბერ-ლეზგარა). ს.ს. ტუბერ-ლეზგარას საზაფხ. სამოვარი მთა, დგას კარვები, აკრავს შერეული ტყე, უფრო – ნეკერჩხლიანია. *მგვა ამიაზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

თეკერ (2) – სათიბი (ნაკ. ს.ს.), სამოვარი მთა (ტიბერი, ლეზგარა) ნაკრას მარცხ. კალთაზე, სათიბ კუირიშილის ჩრდ.-დასავლ. გაგრძელება. დიდი სათიბია, ბლომდაა ბოკვის (თეკრა) ხე. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი,*

მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

- თეკლი კუცი კოჯ** – კლდე (დურაში) ს. დურაშის ჩრდ., შუა ტყეში. *კ. ბენდელიანი, 1978.*
- თეკლი ტუბი** – ხევი (თეკალი) ს. თეკალში, მოედინება მდნ. თეკლურა, მისი ხეობაა თეკლი ტუბი. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*
- თეკლი ჭალაი** (იხ. **თეკლურა**), მდ. ლაშხურის მარცხ. კალთა. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*
- თეკლურა** – მდინარე (თეკალი), მდ. ლაშხურის მარცხ. შენაკადი. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*
- თეკრიქლი ნაკ** – სათიბი ს. მუწვდის ჩრდ.-დასავლ. ვაკე ≈ 5 ჰა-მდე. **თეკარ** ჩანს. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*
- თეკრიქლიდარ** – შესასვლელი (მუწვდი), ს. მუწვდიდან მთისკენა გზაზე, **თეკარ** ხაგხ. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*
- თეკრალინჯ** – სათიბ-სამოვარი (ჰადიში) ს. ჰადიშის ჩრდ.-დასავლ., ჰადიშგრას მარჯვ. კალთაზე. თეკრა ამჟამად არაა. *სოფრომ გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- თეკრამ** – სამოვარი მთა (ხევრა). ჯეურას საზაფ. სამ. მთა. იყოფა ჩუბე და ჟიბე თეკრამ-ებად. ბოკვები ქვემოშია. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა ს.ს., 1973.*
- თეკრამ (2)** – სამოვარი მთა (ზავარი), ზავარის საზაფხ. მთა. **თეკრა** ჩანს. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანესელიანი, 44 წ., 1976.*
- თეკალ** – სოფელი (ლნტხ.) მდ. ლაშხურის მარცხ. მხარეზე. თეკ-რა არაა. ჯამბურში, ზურაბიანი, ხაბულიანი, მუკვბანიანი, კვასტიანი, ლიპარტელიანი, ბაბლუანი, პირველი, მარგველიანი, გარდაფხაძე, ონიანი. *ივანე გრიგოლის ძე გარდაფხაძე, 62 წ., პედაგოგი, ნოე მიქელის ძე ბაბლუანი, 66 წლის. მოსამსახურე, 1978.*
- თეკალი მურყტამ** – კოშკი (თეკალი) ს. თეკალში. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*
- თეკლდინჯ** – სამოვარი (დავბერი). ს. დავბერის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთაზე დიდი სამოვარია (მდგდ ლრა ლი). დიდი მიხდორია, თეკრა არაა. *ნოდარ პლატონის ძე მარგველიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- თეკრში ღარალ** – სათიბები (ზეგანი) ს. ზეგანის

სამხ., მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. თეკრები არის. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახ., ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

- თეკრამ** – სათიბები, სამოვრები (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. თეკრას ტყე არაა. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- თეკრამ (2)** – სათიბ-სამოვრები (სპარდიში, ზეგანი). *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- თეკენდერ** – სათიბები (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჰემკილი ჭალაშ მარცხ. კალთაზე. შერეული ტყეა, წვრილი თეკრაა. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- თემზაზა მურყამ** – კოშკი (ცალდაში), ს. ცალდაშია (მლხ. ს.ს.), ზურეზიანების საგვარეულო. *პავლე ბითეს ძე ზურეზიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971.*
- თემზი ლიც** – წყარო (ცალდაში) ს. ცალდაშის დასახლების ზემო მხარეში, თემზა ზურეზიანის დასახლებასთან გამომდინარე წყარო – მაზუბა. *პავლე ბითეს ძე ზურეზიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- თემირი ფოქარ** – სამოვარი (ნაკი). მდ. ნაკრას მარჯვ. კალთაზე, სათიბ ლეჭმოლის სამხ.-დასავლ. სათიბ-სამოვრები და კლდე, რომელშიც გამოქვაბულიცაა (მონადირეთათვის გამოყენებული). (ვინმე) „თემირის გამოქვაბულები“. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- თემირმა** – უბანი (სეტი), ს. ნაკის ერთ-ერთი საცხ. ნაწილი ჭედლიანების საგვარეულოსი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- თემრაზი ლარელ** – სამოვარი (სასაში) ს. სასაში, თემრაზ ონიანის ყოფილი სათიბი.
- თემრაზი მოლ** (იხ. **ბაზამოლ**)
- თემრაზიშ ბოგ** – ხიდი (ლახამი). ხიდი მდ. ლახამზე, ჟიბე ლახამისა და ჩუბე ლახამის საერთო სარგებლობის ხიდი (არა სამანქანო გზაზე, მის ზემოთ). ვინმე ხეტყის წარმოების მუშაკი ყოფილა, რომელსაც გაუდგია ხიდი – აქედან: თემრაზიშ ბოგ. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- თემრაზიშ დაბგლდ** – ყანა (ლახამი) მდ. ლახამის მარცხ. მხარეზე, ჟიბე ლახამშია. ვინმე თემრაზი

ყოფილა, ხეტყის წარმოების მუშაკი, იმისი კუთვნილებისა ყოფილა, სახელიც მისი შერჩა. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

თემურაზი მოლ – სამოვარი (მაზაში) ს. მაზაში, თემურაზ მუსელიანის ნაახოვარი. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*

თემამა გგბზ – ტყე, სათიბი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ. თემანთ (მუკვანებისა) ტყე – ფიჭვნარი. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

თემომოლ – სამოვარი (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერში, ტყეშია ვინმე თემოს ნაახოვარი.

თემგრბექი ქტანარ – კლდე (ჭუბერი) მდ. ჭუბრულას მარცხენა მხარეზე, აღმ. სანადირო ადგილია, კლდიანი, შუაში კლდეა, ირგვლივ ტყე. თემგრბექ ჩხეთიანის სანადირო ადგილი ყოფილა. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეთიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

თემგრბექარ – საცხოვრისი (ლაკალმახი) ს. ლაკალმახის სამხ.-დასავლ., მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე, რიყის ახლოს. თემგრბექის სახლის ზოგადი სახელწოდება. თემგრბექ ჩხეთიანი – ოჯახის უფროსის მიხედვით. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეთიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

თენგიზ-თეფე (იხ. **თენგიზიშ ნაკრავ** – ჭუბერი)

თენგიზი ლიცოლ – წყარო (ზმ. ლევშერი) ჟიბე ლევშერში. თენგიზ გარდაფხადის წყარო, რომელსაც მოსამსახურეს აზიდვინებდაო. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1974.*

თენგიზიშ ნაკრავ (2) – სამოვრები (ჭუბერი), ტყე (ფარი), მდებარეობს მდ. ლახამ ლიცის სათავეებს შორის, უერთდება ჯარჯში ტობიშ გორგს. ვინმე თენგიზის ნაკარვებია. ამჟამად სამოვრებია და დგას ერთი კარავი. მის ქვემოთ არის დომბა ლარა. თენგიზის ნაკარვები. *ესტატე ილიას ძე ჯაჭვილიანი, 42 წ., კოლ. წევრი, ს. სგურიში, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

თენგიზიშ ყარაშ ნაყარ – ტყე (ქვ. ვედი) ვაგონიშ ნენჩას თავზე, ვაკე ადგილია, სადაც თენგიზ მახამეთის ძე ჭკადუას ყავარი გამოუხდია. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

თერგიშ ლიც – ღელე (ტვბერი, ლეზგარა), მდ. ლალტმურას უერთდება დასავლ. მხრით (შდრ.

სათიბი „**თერგნაშ**“ მთა შავყვანრე ლალგნარში (ბეჩოს ს.ს.). *ლოლა მგვას ას. ქალდანი, 24 წ., კოლმეურნე, ს. ტტიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

თერგნაშ – სათიბი (ბეჩო), სამოვარ მთა შავყვანრე ლალგნარს ჩრდ. *ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

თეტელაშნი – სათიბი (ისკარი), სამანქანო გზის ზემოთ, სათიბ აფქანის დასავლ. *ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

თეტენარ – სათიბი (ხოფური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*

თეტენარ (2) – კლდე (სასაში) ს. სასაშის მთაში, სანადირო.

თეტენარ (2) – კლდე (კახურა, ნანარი) მდ. ლასკადურას სათავეებში, „**თეტენის**“ მაგვარი მწვერვალებით. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. კახურა, 1974.*

თეტიშ – ყანა (იფრარი), ს. იფრარის დასავლ. მხრე, ყანა გუაღლ-თან. *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. იფარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

თეტლანიშ ნამურყამ – ნაკომპარი (ცალანარი), მდ. კედრგლას აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ, სათიბ თეტლანიში ყოფილა, ძირი ოდნავ შესამჩნევი დარჩენილა მხოლოდ, ამჟამინდელ ფოსტის შენობის დასავლ. გადმოცემით: ოთარშერ (დადეჩქელიანების) კუთვნილება ყოფილა ვინმე თეტლანისა (თუ თეტლანთ?). შემდეგ უცხოვრიათ დუდიშერს (ლახმელარს). *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენსიონ., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

თეტანი (იხ. **თეტელანი**)

თეტენარ – კლდე (ლევეშერი), ებერალშია, კლდოვანია, ქიმებიანი. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

თეფიშ ნაფას – ყანა (ღვებალდი), ჩუაზე დაბარშია (ნაწილი). შესყიდულია, თოფის სანაცვლო. ყანა მიცემულია თოფზე. „თოფის ნაფასური“. *მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

თედელაშ – სამოვარი (მაგარდელი) ს. მაგარდელში, ტყაბ-ს დასავლ., ადრე ხნავდნენო. *ივანე ბეჭას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

- თეხუ** – სათიბი (ზ. ვედი). სოფ. მე-2 კმ-ზე მინდორი, მთა ჯიქირისკენა გზაზე. სათიბ-სახნავი იყო. ითესებოდა: ქერი, ფეტვი, ჭვავი, კარტოფილი. ირგვლივ წიწვნარი ტყე აკრავს. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- თეხუშ ბაქან** – ბაქანი (ზ. ვედი). თეხუს ფერდობებიდან ეზიდებოდნენ მორებს, ბაქანზე ტვირთავდნენ და მიჰქონდათ მანქანებით. *მიხეილ ქერექის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თეჭვანე საყდარ** (იხ. **ფეხშარე იტან ნათემცეთელ** – წვირმი)
- თვაზონ** – სამოვარი (ზ. ვედი) მთა ლაკუმურას აღმ., თვაზონდალგს მარჯვენა შიშველი კალთა. ბლომადაა თვაზონ (წერქვა). დამრეცი კალთებით, ალპური ზონა, მთა ბულონსა და ლაკუმურას შორის (სამ. მთები). *ვარლამ მიხას ძე მიქავა, 54 წ., მწყემსი, ს. ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.*
- თვაზონიშ დუდი** – მწვერვალი (ზ. ვედი). მთა ლაკუმურას სამხ.-აღმ. მწვერვალია, თვაზონდალგ-ს თავში. შიშველი სუბნივალური, დამრეცი, ხრამიანი კალთებით, ბულონიშ დუდსა და ლაკუმურაშ დუდს შორის მწვერვალი ≈ 2700 მ-მდე. *ვარლამ მიხას ძე მიქავა, 54 წ., მწყემ სი, ს. ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.*
- თვაზონიშ ჯიშთი** – მყინვარი (ზ. ვედი). მთა საზაფხ. ლაკუმურა-სა და თვაზონს შორის დელეა, თვაზონიშ დუდის ჩრდ. კალთის ხევში. დაგროვებულია და მარადიული თოვლია ≈ 700 მეტრი სიგრძის. ქვედა ნაწილიდან მიედინება თვაზონდალგ – მყინვარულ ჭიშკრიდან. ალპური ზონა მის ირგვლივ, სამოვრები ყველა მხარეზე, დამრეცი კალთებით. *ვარლამ მიხას ძე მიქავა, 54 წ., მწყემსი, ს. ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.*
- თვაზონდალგ** – დელე (ზ. ვედი), მთა ლაკუმურასა და სამოვარ თვაზონ შორის, მიედინება პატარა მდინარე, უერთდება მდ. ბულონიშ წყარს მარცხ. მხრიდან, შემდეგ ნამსგალებს მარჯვენა მხრიდან კარვების ქვემოთ (რუკაზეცაა აღნიშნული). ბლომადაა წერექო. შიშველი რელიეფი, ალპური და სუბალპური. სათავეში თოვლია (ჯგუთი) (დერე). *ვარლამ მიხას ძე მიქავა, 54 წ., მყემსი, ს. ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.*
- თვეთელ** (იხ. **თეთელ**)
- თვეთნე ჯგვრზგ** (იხ. **ჯგვრზგ** – არცხელი)
- თილგვდ** – ყანა (ლაშთხვერი) ფუშყვერსა და დასახლებას შორის. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972. VII.*
- თიმბეე** – საცხოვრისი (ქვ. ვედი), ქვედა ვედშია, ვედრულას მარცხ. მხარეზე. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- თიმბეეში ლამგემი ღარ** – დელე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- თიმთლაშ** – ტყე (ხერხვაში), ს. ხერხვაშშია, ტყე ნაჩტლარის აღმ., შერეულია, წიწვნარ-ფოთლოვანი. *დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- თინთურანი** – ყანა (კაცხი) კაცხის სამხ.-აღმ. დაქანებული, დაფერდებულია ქვევით გრძლად, ფარსა და კაცხს შორის. ხოთანთური „უშნოდ ჩამოკიდებული“. *შალვა ფილოვანის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თიხნარ** (იხ. **სიხანი** – ლასკადარი)
- თიხან** (იხ. **სიხანი** – ლასკადარი)
- თობეშერ** (იხ. **ნარიქარ**)
- თოგორა** – კლდე (ცხუმარი). კომპისებური კლდე, წვეტიანი, პიკი. თოგორა „წვეტიანი“ (თეირ „წაწვეტებული რამ“). *ლოლა მგვას ას. ქალდანი, 24 წ., კოლმეურნე, ს. ტტიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თოდრ** – საკულტო (ჰამაში), ჰამაშშია, სამოვარ რობგლის დასავლ. ნაკვლესიარი უნდა იყოს, სპენდიკარ ზიხ. ძველად სალოცავი იყო, ალბათ ლითოდგრიშ (თანაფამდე 6 კვირით წინ – აპრილ- მაისი). *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- თოთ** – მყინვარი (ყაბეში) ტტიბერის ხეობის ჩრდ.-ით, კლდეა და მყინვარები. არის გადასასვლელი. თოთ – пер. Тот (1 : 100 000). *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- თოთალად** – სამოვარი (მაგარდელი) ს. მაგარდელის სამხ. (თავზე), კურხუშამ-ის აღმ. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თოთან** – მწვერვალი ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ.

- ლასილის მარცხ. კალთის მწვერვალი (იხ. 1: 100 000 – რ. Топ – 3100).
- თოთან** – სამოვარი ლასკადურას აუზში, დაბერის მითს ქვემოთ. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*
- თოთან** – ქვიანი ნაყარი. მთა უშბის მარჯვენა კიდის დასაწყისში ქვების გროვა. *სოფრომ იასონის ძე ხორგუანი, 43 წ., მასწავლ., ს. ტვები, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი.*
- თოთან (4)** – სოფელი (ხაიში), ლოდნარი (ტვებიში), სამოვარი (კახურა), მწვერვალი (ზეგანი) მდ. ენგურის მარცხენა ხეობის კალთაზე, ტერასაზეა გაშენებული რამდენიმე ხის სახლი. ცხოვრობს ამჟამად 3 ოჯახი. ძველი სამანქანო გზის მარცხენა მხარეზე, ახალი გზის ქვემოთ, ხაიშიდან მე-15 კმ-ზე. *გაიოზ თასავის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- თოთან ღელა** – ღელე (კახურა) ლასკადურას აუზში, მთა თოთანიდან ჩამოედინება. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*
- თოთელემ** – უბანი (ლხმ. ს.ს.) ს. ლახამულას ჩრდ., ს. კიხვგლდამის სამხ.-აღმ., 2 მოსახლეა. არის ნაკომპარტი – „ლამწრინა მურყუამ“ (ყი მეხტრე ხარ) და არის ნაეკლესიარიც (ლაჭუმინა სპენდიკარ აშ ხარ). სამხ.-ით სამოვრებიცაა და შიგა და შიგ ტყე, დანარჩენი მხრებიდან უფრო მეტად წიწვნარი ტყე აკრავს. თოთელემს აღმ. ესაზღვრება **ღუაჭუდიამ ზაგარ** ს. ფალედისკენ. თოთელემ (ლხმ.), თოთოლამ (ჩხმ. კიხხ.). *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., ს. ჰამამის ნაცხოვრები, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*
- თოთნი ზაგარ** – ქედი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარცხ. კალთის მწვერვალი (იხ. 1: 100 000 – რ. Топ – 3100). *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- თოთნი ნაკ** – სათიბი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. ვაკე ადგილია. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- თოთნარ** – მუხნარი (იელი) ს. იელის სამხ.-დასავლ., სამანქანო გზაზეა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*
- თოთნარ** – საზაფხულო სამოვარი მთა, ალპ. ზონაშია, მეგრელებისაა. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- თოთნარი ღელა** – ღელე (ხლდ. ს.ს.), ლაჭხელდა ღელას შენაკადი, სამოვარ თოთნარიდან მოედინება. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- თოთნაშ ტუბ** – ხევი (თოთანი) ს. თოთანის ქვემოთ, მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი. წიქვილის წყალზე უფრო დიდია. ბლომადაა ზემეხ „მმერხლი“ *Ruscus hippocollum L. გაიოზ თასავის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- თოთნაშ ღარ** – წაბლნარ-წიწვნარი (თოთანი) ს. თოთანის ქვემოთ, მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, სამანქანო გზის ზემოთ. მშრალი ღელეა, წაბლნარი, წიწვნარიც. *გაიოზ თასავის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- თოთნარ** – სათიბი, ტყე (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სახმ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ფოთოლოვანი ტყეა და შიგა და შიგ სათიბები. მინდორიცაა. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- თოთოლაშარ** – სათიბები (ლაშხრერი), ს. ლაშხრერის ქვედა ნაწილი, სათიბები, მოედინება სასმელი წყალი არის თოთო მიწა, რბილი (თოთოლ „მემუტე მწ ირი, ეჯის ლატულიდა“). თოთოლ „რბილი“ (?). *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თოთოლამ** – სათიბი (ხოსრარი), ს. ხოსრარშია (ჩრდ.-აღმ.), ბზბანიარს აკრავს ჩრდ. ნამოსახლარია. ხილნარი. აღწევს **ლაყურინაშ შუკუტ** მდე. *სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თოთოლამ (2)** – წყარო (ლაშხური) სოფლის ბოლოში, სათიბებ თოთოლაშარში. „თოთოლასი“ (თოთოლ „რბილი“). *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თოთოლამში ლაროლ** (იხ. თოთოლაშარ)
- თოთოლამ** – სამოვარი (ლეღბაგი) ს. ლეღბაგის ზემოთ. შიშველი ადგილია ქვემოთ, ზემოთ ტყე. მსხალი ერთი იყო, დაბერდა და ამჟამად მსხალი არცაა. *ჟორა დ-ძე აბდეღანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- თოთა სარაგ** – წყარო (ჭოლაში), უღვირის ქედზეა,

- სათიბში მოედინება კარგი წყარო. დუქანს ჩრდ. ჭოლაშისკენ. გზის (სამანქ.) მარცხნივ. ვაკე ადგილია, მწმუტე ლი, ლეჭუბარა ლი ჩუბაუ. თოთ „ჭყინტი“ (თოთ თაშ როქუ ლი – თოთო). შნშვნ. თოთა* თოთაშ (სარაგ). *ალექსანდრე გელას ძე დევდარიანი, 80 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ., სექტემბერი.*
- თოთელაშ** – ყანა (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., დასახლების ბოლოში. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- თოლღაშ** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ., ჰადიშგრას მარჯვ. კალთაზე. ვაკე ადგილია. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- თონღუზ-ორუნ** – უღელტეხილი (ნაკ. ს.ს.). ქამკა თანდი. გადასასვლელი ს. ნაკიდან ქ. ნალჩიკისკენ. მის სამხ. ფერდობებიდან იღებს სათავეს მდ. ნაკრა. სიმაღლე 1: 100 000 მიხედვით = 3161 მ. თონღუზ „ლორი“ – ორუნ „გადასარეკი“ (ოსურად?). *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ. პედბაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- თორალაშნი კოჯ** – კლდე (ჭველიერი) ს. ჭველიერში, ლაშხურას მარცხ. მხარეზე. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- თოფრე ლაკუნა** – ტყე, გზა (კაერი, ლემსია), ს. კაერის ჩრდ. ლემსიის მთისკენა გზაზე. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- თოფრე ლაკუნა** – სამოვარი (ქაბეში) ს. ქაბეშის სამხ.-აღმ., სამოვარ სგიმელდარის აღმ., სამარხილო გზის ზემოთ. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- თოხბარ** – სათიბი (თოთელეში), ს. თოთელეშის სამხ.-დასავლ. ჭანჭრობიანი სათიბია, შუაში და მგიდეებზე – სათიბი. *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*
- თოხბარ** – სათიბი (კიჩხულდაში) ნენწელის სამხ.-აღმ., თოთალაშის სამხ.-დასავლ. ოღრო-ჩოღრო ადგილია. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- თუდონ(გ) ბულონი** – სამოვარი მთა (ზ. ვედი) მდ. ურამიში ღალგს მარცხ. ქედზე, თუდონი ბულონიში სუკიზე, სამოვარ უდუდემდე. წიფ-
- ლნარიცაა და არყნარიც. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*
- თუდონი ბულონიში წიფურონი** – ტყე (ზ. ვედი), მთა სვან. გუანდრასა და თუდონი ბულონის შუა მდებარე წიფლნარი. წიფელა კარგი ტანი-საა, მაღლები და მსხვილები. მთის წიფელა, წიფელა არაა. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*
- თუდონი ბულონიში სუკი** – ქედი (ზ. ვედი), თუდონი ბულონის გაგრძელება, ზეგანი უდუდემდე მთის მცენარეულობით, არყნართა და ხვამლონით. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*
- თუდონი გვანდრა** – სამოვარი მთა (ზ. ვედი) მდ. გვანდრაში წყარის მარჯვ., ტყის ზედაპირის დასასრულს. ალპ. ზონა, დაფერდებული საძოვრებით. დგას 3 კარავი განცალკევებულად. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*
- თუდონი ოზორი** – სამოვარი მთა (ზ. ვედი) მდ. გუანდრაში წყარის მარჯვ. მხარეზე, ტყის ზედა ზონის დასასრულს. დგას 1 კარავი. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*
- თუთაშერ** – საცხოვრისი, ეჩხე წირმინდშია, მდ. კასლედგრას მარცხ. კალთაზე, სახნავ-სათიბე-ბითა და ბად-ვენახებით. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- თუთაშერ (2)** – უბანი (დიზი, წირმინდი) თუთა დავითიანის კუთვნილი ყოფილი მამული. ს. დგისი ქვედა მხარე, სოფლის დასაწყისი. *იესებ სემას ძე ჭკადუა, 65 წ. პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*
- თუთაშერ მურყუამ** – ნაკომპარი (ზ. ლახამულა), ქ. ლახამულშია, დასახლების ჩრდ.-დასავლ. ზემო კიდე მონგრეული აქვს. თუთა დავითიანისა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- თურთინა** – სამოვარი (ლეღბაგი) ს. ლეღბაგის დასახლების ზემოთ. დგას დიდი მსხალი, მისი მიდამოებიც ამ სახელს ატარებენ. მსხალი ამჟამად არაა. *ჟორა დ-ძე აბდეღანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

- თურქუაშა მურყუამ** – კოშკი (ჭაბეში), ს. ჟაბეშია, ტუბირას მარცხ. მხარეში. ამჟამად ნავერიანებს ეკუთვნის. *მუსა იასონის ძე კახიანი, 77 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- თუბზ ბუდი ღაროლ** – დეღე (დავბერი). ს. დავბერის აღმ. მდებარე ვიწრო დეღე პატარა, ენგურის მარჯვ. კალთაზე. მშრალი დეღეა, კლდინი, სგიმიერის აღმ. ≈ 30 მეტრზე. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- თხარპელ** – სათიბი (ცალდაში(ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ., სათიბ ქორელდშთან, ლეჟნ ლახვთანაა. ფერდობი, შიშველი რელიეფით. *პველე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- თხერემ წარცვლდ** – გორა (ლანხვრი) მდ. სოლედგრას დასავლ. საზღვარია ს.ს. ბეჩოსა და ეცერისა ს. ლანხურისთან, სამნაქანო გზაზე. გორაა და ამოჭრილია ხახის მსგავსად. მისგავსებით? – თხერემ წარცვლდ „მგლის ხახა“. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., ს. ლანხური, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- თხერემ წარცვლდ** – კლდეკარი (ლანხვრი, ეცერი) სამანქანო გზაზე, შავდელეს იქით, გზის მოსახვევ. მოსაბრუნ კლდიან ადგილას. ხახისებურია, გზა გაჭრილი კლდეში. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თხერემ წარცვლდშ ლესგ** – ფერდობი (პებუდი) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სამანქანო გზა ჭრის. თხერემ წარცვლდის დასავლ. მხარე. „ჭრილი გზისა ჰგავს მგლის ხახასო“. *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. პებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თხერემი ლიცილდ** – წყარო (ლასკადარი) ლასკადურას ხეობაში, კარგი წყარო. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*
- თხერილშ ნაკ** – სამოვარი მთა (ბარში) ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ. ასლანბექიმ ნაკსა და გემლანრიშ ნაკს შორის. შიშველი რელიეფით. „მგელუკას ვაკე (პატარა მგლის ვაკე)“. *ბაგუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ., მძღოლი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- თხვარიშვილი** – საბალახე (ხოფური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- თხოფელიერ** – სათიბები (ახალშენი) ს. ახალშენის ჩრდ.-აღმ. ფერდობი – ტყენარევით. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- თხოფელიერი შუკუტ** – გზა (ახალშენი). სამრახილო გზა სოფლიდან თხოფელიერის სათიბებამდე. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- თხუმე ლარა** – სათიბი (ღვებალდი), ს. ლუბალდშია, სათიბ ლამგშვას ესაზღვრება დასავლ. მხრიდან. წინა სათიბი („თავი“ სათიბი?). *მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ.: „კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თხუმე ლაროლ** – სათიბები (ცხეკვანი). მდ. დოლრას მარცხ. მხარეზე სათიბები, მდ. დოლრასა და ყანა რობარს შორის. თხუმე ლაროლ „მოთავ-ე სათიბები“. მდებარეობის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- თხუმე ნაკარ** – ტყე (მაცხვარიში) ლაჰლა ჭალადას მარცხ. მხარეზე. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*
- თხუმია ლარელ** – სათიბები (მელე), ს. მელეშია, ლაშხურის მარცხ. მხარეზე, შარის თავზე.
- თხუმია ელხვანშ** (იხ. **თხუმიაელხვანშ**)
- თხუმია ეირხტაშ** – საომარი (ჭვერიელი) ს. ჭველიერში, მთისკენ. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- თხუმინ კეჰ** – კლდე (ცალდაში), წანერგლას მარცხ. კალთის კლდეებთანაა, მეშხე ყუმბილთან – აშხუ სუიკუჭი ლიხ, ჟიხი ლი, თხუმაჟი, სვერელ ლი ჰენგრი კეჰშალ. *პველე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- თხუმინ ლარე** (იხ. **ჟიბე ლარე** – ხაჩეში)
- თხუმინ ნაკარ** – სათიბები (მესტია). ჰაწვალდის სათიბების თავში, ვაკე სათიბები. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთავი, 1972.*
- თხუმარ** – ტყე (ქვ. ლუჰა) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სამანქანო გზის (ნაჭკორას) ქვემოთ, სამოვარ ჭტილანის აღმ., დასახლ. ჩრდ.-დასავლ., ყანების თავზე. ნიგვზებიცაა და მუხნარიც. *სილევან იშმაგის ძე დადემუქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- თხუმანშ** (2) – სათიბი (ფხოტრერი) ს. ფხოტრერის დასავლ., სათიბ ლეგუმერა-ს ჩრდილოეთით (ლეგუმერასა და თხუმანშს ჰყოფს ტყე). სათავ(-ური). „ალ ლაროლრე სათავე ლი ი ეჯლა“.

- ენატე ამწაზის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლ. წევრი, ს. ევერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.
- თხურ** – ? (ხევრა). ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.
- თხუტელში ტუბირა** (ხევი (ვიჩნაში) ს. ვიჩნაშის დასავლ., მდ. ენგურის მარჯვ. შენაკადი, სამოვარ თხველში-თან. ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- თხუტელში** – სამოვარი (ვიჩნაში) ს. ვიჩნაშის დასავლ., ენგურის მარჯვ. მხარეზე. ნასახლარი არის. ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- თხუტელში** – სათიბი (ზაგარი) მდ. ჯენის მარცხ. კალთაზე, სათიბ ლიმუნდის ჩრდ.-აღმ. გულიძე ალექსის ძე ჩხეტიანი, 37 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.
- თხუტელში (2)** – ტყე, სამოვარი (სოლი). ს. სოლის ჩრდ., ფოთლოვანი ტყით. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.
- თხუტერელ** – კლდე (ცალდაში) ტუბიერის ხეობის მარცხ. კალთაზე, ქაშნარს ლაჩახუხარ ჯიხევის. მის წინაა ლამქნაკ // ლალუნტარი. პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- თხუტარიშა მურყუამ** – კომპი (ჩვიბიანი), ს. ჩვიბიანი, ჩარკვიანების თემის კომპი, შენახულია. თხუტარანთ თემის კომპი. ტარიელ თავადეს ძე ნიჟარაძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.
- თარიგზელ** – საყდარი (ზმ. ლევმერი) ჟიბე ლევმერში, დაცულია. აქვს სასაფლაო. ამენებულია XIX საუკუნის მეორე ნახევარში დავით შავრეშიანის მიერ. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.
- თარიგზელი ლესგ** – სამოვრები (დურაში) ს. დურაში, ნაეკლესიარია. ვ. ბენდელიანი, 1978.
- თარიგზელი ნაკ** – სახნავ-სამოვარი (ზმ. ლევმერი), ნაეკლესიარია, ჟიბე ლევმერის თავზე, ვაკვა. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.
- თარიგძელ** – საყდარი (სასაში) ს. სასაში, კლდე ქუთიშაშ-ში. მ. ვ. ონიანი, 41 წ. მოსამსახ., ს. სასაში, 1974.
- თარიგძელ ქვიშაში** (იხ. თარიგძელ)
- თარინგზელ** – ნასაყდრალი (ხეშვილი), ს. ხეშვილი, დანგრეული. ლ. მ. ფილფანი, 74 წ., ლენჯერი, 1973.
- თარინგზელ** – სასაფლაო (მესტია).
- თარინგზელ (7)** – საყდარი (ლანჩვალი, მაცხვარი-ში, იელი, ჰადიში), ნასაყდრალი (ჟაბეში, ხეშვილი), სასაფლაო (მესტია), ლანჩვალშია, მთავარანგელოზის სახელობის საყდარი. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.
- თარინგზელ ლამზერ** – ტყე (იელი), ს. იელის სამხ.-დასავლ. გზაზე, ცხირ ლადნსგთანაა. რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.
- თარინგზელი ლამდვილ** – სასაფლაო (ჟაბეში) მდ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე, სამოვარ მნბეში, საეკლესიარ თარინგზელის სასაფლაო. მუსა იასონის ძე კახიანი, 77 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- თარინგზელი ლამდღუიარ** – სასაფლაო (მაცხვარი-ში). თარინგზელის საყდრის სასაფლაოები. ასაფლავებენ მხოლოდ კვანჭიანები და გირგვლიანები. გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალის ს.ს., 1973.
- თარიძელ ქუთიშაში** (იხ. თარიგძელ)
- თარხინი** – ყანა (ღებრა), ს. ღებრას დასახლება-შია, სახლებს შორის ქვემო მხარეში. ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგიანი, 83 წ. პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- თარგზელ** – საყდარი (მუწვი) ს. მუწვიში, სვიფში. გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.
- თარგზელ (6)** – საყდარი (ლახირი, იელი, ლამ-თხვერი, სიდიანარი, კვანჭიანარი, ჩვაბიანი). ს. ლახირის ჩრდ., ტყის ზემოთ დგას ეკლესია. მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- თარგზელი ლამთხუიარ** – სასაფლაო (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, დასახლების დასავლ. მხარეში, ეკლესია თარინგზელთან. სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- თაგილარ** – სამოვრები (ჰეშვილი) ს. ჰეშვილის დასახლების ქვემოთ. მ. დ. ფილფანი, 87 წ., ლენჯერი. 1973.
- თაზ ლაჭმრლარ** – სათიბეები (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. თაზი მარგველანი დაღუპულა (მარხილს მოუტენვია) და იქიდან ტოპონიმიც. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.
- თაშინარ** – საცხოვრებელი (ქვ. სგურიში), ს. ჩუპბე სგურიშია, ჩრდ.-აღმ. ვაკე ადგილია, ხილნა-

რია. თამბი ჩხეტიანის (გარდაცვლილი) კუთვნილი მამული. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებელი, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

თამბიანე მურყუამ – ნაკომპარი (ქვ. კალაში), სოფელშია, ქვემო ნაწილი მთელია, ჩრდ. მხარის კედელი – ჩამონგრეული. თამბი მურღულიანისა. „თამბიანთ კომპი“. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

თამბიანეაღვი (იხ. თამბიანე)

თამბიანე მურყუამ – კომპი (მურყმელი). ს. მურყმელის ცენტრში დგას კარგად დაცული კომპი ვახტანგ ჭელიძისა. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 2971 წ. ივლისი.*

თანდვიმ ლარე – ტყე (ლახამულა), ენგურის მარცხ. კალთაზე, კაკლანაშ ნენჩას დასაწყისში (ჩუბე ძგიდს) ტყეში იყო სათიბი ძივამერ (ჭკადუა). ამჟამად წიწვნარი ტყეა. *კოჩი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

თანდიდაბ – ყანა (ნანარი), ს. ნანარშია, თანდი ქურასბედიანის ყოფილი ყანა. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

თარგლეზერ – ეკლესია (სკორმეთი). ს. ლაჭუმბიშ ჭალას სამხ.-აღმ. გორაზეა ძველი ნაეკლესიარი. ადრე ნანგრევიდა ყოფილა, მერე შეურემონტებიათ, მაგრამ ამჟამად კედლების ნაწილია დარჩენილი. გორა დავაკებულია და სასაფლაოა, ჩანს ძველადაც ყოფილა. ეკლესიიდან ≈ 300 მ. დაშორებით მურყვამია, სადაც ძველი ნაგებობის კვალი კარგად ჩანს, ქვითკირის საძირკველი 30 მეტრამდე, კარგად შემონახული, მეტრი და მეტი სიმაღლისა. *ვარლამ გრიშას ძე კვანჭიანი, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

თარგლეძი – ნაეკლესიარი ქედი (ზაგარი), ქედი ზაგარიშის გაგრძელება სამხ. არის ნაეკლესიარი, ზუა ჩანს ნაეკლესიარზე. არის სახნავ-სათიბიც. *სვიმონ აზნაგვის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

თარგლეძი (2) – ნაეკლესიარი (ტვიბერი) სოფლის აღმოსავლ., სგებზე დაბარს სამხ. (ზემოთ). „მთავარანგელოზისა“. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმურნე, ს. ტტიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

თარგლეძიარ – სახნავ-სათიბი (ტვიბერი), სოფლის

სამხ.-აღმ., ნაეკლესიარი, თარგლეძის მიდამოები. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმურნე, ს. ტტიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

თარხელანი – სამოვარი (დოლასვიფი) ს. დოლასტიფს ჩრდ.-აღმ., ბექმერზამ ნადგარს აღმ. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

თაში ლამეზერ – სათიბ-სახნავი (ხელედი) აწოლის ძირში, ხელედშია. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამ., 1976.*

თაში ლამეზირ (იხ. თაში ლამეზერ)

თაში ლაჭკუერიალ – გზაზე შესასვ. ადგილი (ზაბილი) ნალიშის მთისკენა გზაზე. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

თაში ლაჭკუერიალ – სამოვარი (ლექესირი) ლაჭკუელის ტერიტორიაზე, შესასვენებელი მთიდან ჩამომსვლელთავის. *ჯ. რ. მემველიანი, 50 წ., 1974.*

თაში ლაჭკუერიალ – შესასვენებელი ადგილი (მელურა) მთა ნალიშისკენა გზაზე. ისვენებენ და თაშს ჭრიან (საგზალს მიირთმევენ). *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., 1974.*

თაში ლაჭკუერიალ – შესასვენებელი ადგილი (ყვედრეში) ს. ყვედრეშიდან მთისკენ მიმავალ გზაზე. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

თაში ლაჭკუერიალ (5) – ვაკობი (გულიდა), შესასვენებელი (ზაბილი, ლექესირი, ყვედრეში, მელურა) ს. გულიდში, ტყეშია პატარა ვაკობი. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*

თაშლაჯაბ – გორაკი (იფრარი). ს. იფრარის ჩრდ.-ით, წიწვნარი ტყის ზემოთ, პატარა ზეგანიანი გორაკია, იფრავლივ სათიბები. ალბათ ქალები ძველად იქ მიდიოდნენ, აცხოვდნენ ლემზერარს და იდბაშალხ (იმზერხ). მხოლოდ ქალები. *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. იფარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

თაშმეჯბილ – სამოვარი (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ., მულხურას მარცხ. მხარეზე. სათიბი იყო ადრე. ფერდობის – ფერხუბ ტტიბის ძირშია. თაშმეჯბილ „ყველმოხარული“ (კნი-ნობითში). *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგვანი, 33 წ., მოსამ ს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

თაშავიშ ნამეგი ღარ – ღარი (ხაიში) მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, ბარყუნარე ღარში თავზე,

ხაიშიდან ჭუბერისკენ დაახლ. 2 კმ. დაშორებული. კლდეებიცაა, ციცაბო კალთებით. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

თამსაჭი დაბზრ – სათიბები (შყალერი) მთა მცხერის აღმ.-ით, ვაკეა. თამსავე გირგვლიანის ყოფილი სათიბები. *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

თამსაჭულა ლახულდზრ – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, შერეული ტყით, შიგადაშიგ სათიბები. თამაჭუ გულბანის სათიბები ყოფილა. *იასონ მურზას ძე კორძია, 75 წ., პენს., წიფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

თამსაჭრე ნაჭორ – ნასახლარი (ლაბსყალდი). ლაბსყალდში თარგლეზერის (ეკლესიის) ჩრდილოეთით ყოფილა თამსაჭუ გუგუსიანის ნასახლარი, ამჟამად არავინ ცხოვრობს. ნანგრევებიდაა. „თამსაჭ(ანთ) ნასახლარი“. *შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

თამსაჭმერ – უბანი (კახურა), კახურაშია, ლიპარტელიანების საგვ. ერთ-ერთი თემი. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

თამსაჭმერალ – უბანი (დ. ლენტეხი). ლენტეხში მცხოვრები ლიპარტელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი უბანი. *ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახ., 1974.*

თარსლში – ყანა (ჭოლაში) ს. ჭოლაშის დასახლების დასავლ. ვაკე რელიეფით. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

თარგნგზელ – საყდარი (იფრარი), ს. იფრარშია, სუიფში დგას პატარა საყდარი მთავარანგელოზისა, შიგნით არაფერია ხატის მაგვარი. აქვს მოხატულობა. *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

თაღალიერუ – ყანა (დოლი) ს. დოლის სამხ.-აღმ., მდ. დოლრას მარჯვნივ. *ყვრემ პეტრე ძე უმხვანი, 54 წ., მეტყევე, ს. დოლაჭიფ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

თაღარამელიდზრე – სათიბი (ჭახუნდერი) ს. ჭახუნდერში, საიდანაა არ იცის თვარაძე ამჟამად, მათ მახსოვრობაში არ ცხოვრობდა.

თუტეთელედიში – ყანა (ლესხანი), ლესხანშია, ლესხანის გვერდითაა, დაფერდებული. *ჯ. ა. ჩანქსელიანი, 26 წ., 1974.*

თუტეთელედიში ლარე – სათიბი (ლესხანი), ლესხანშია, ყანა თუტეთელედის ქვემო მხარე. *ჯ. ა. ჩანქსელიანი, 26 წ., 1974.*

თუტეთელზრ – კლდე (ზარდლაში) წანერგლას ხეობის ბოლოში, ყარაშის მეორე მხარეზე, მზიანი მხარე (ლამგუხან). კლდე თეთრი ფერისა. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

თუტეთნაშზრ – საცხოვრისი (ბეჩო), ს. ბაგუტანარს ესაზღვრება სამხრეთიდან, ცხოვრობს ერთი ოჯახი – რაჟდენ ფანგანი. დგას ერთი ქვითკირის (თეთრად თეთრი) სახლი, ჩამოუდის წისქვილების წყალი. წყლის სახელწოდების მიხედვით – თუტეთნე ლიც „თეთრი წყალი“. *ქიშვარდი იოსების ძე წერედიანი, 49 წ., კოლმეურნე, ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

თუტეთნე ზაჩზრ – მთის სათიბი (ლახირი), ს. ლახირის ჩრდ. ალპური ზონაა, სათიბებია. ქვების გროვია, საქონელი ვერ ადის. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

თუტეთნე მგჰ (იხ. ჩუბე მგჰ)

თუტეთნე უოლ – მყინვარი (მესტია). *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

თუტეთნე-მეშხე ლალყუზრ ქაშან – ბილიკი (ზარდლაში) წანერგლას ხეობის ბოლოში ქედისკენ, კლდეების თუტეთნე და მეშხეს ბილიკი კლდეზე, ხშირად წოლელა უნდა წახვიდე, ადგილებია ჯიხვების სამყოფი, დასაწოლი. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

თუტეთნაში – ტყე (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-დასავლ. არყნარი ტყე, დამრეცი. *ნუცა ანტონის ას. ნიჭარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*

თუტეთნაში (2) – სათიბი (მესტია) აეროპორტის აღმ., მესტია ჭალანს მარცხ. მხარეზე. იყოფა: ჟიბე თუტეთნაში, ჩუბე თუტეთნაში, გუალდა ტუტის მარცხ. მხარეზე. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

თუტეთნაშიში დაბზრ – ყანა (ნაშთქოლი), ს. თუტეთნაშიში-ში მდებარე სახნავ-სათესი ადგილები. *ქიშვარდი იოსების ძე წერედიანი, 49 წ., კოლმეურნე, ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

- თუტენაშიშ ლიც** – შენაკადი (ნაშთქოლი) ს. თუტენაშიშ მოედინება თუტენე ლიც // გულა ჭალა-ს შენაკადი წისქვილებისთვის. წყლის მიხედვით. *ქიშვარდი იოსების ძე წერეთლიანი, 49 წ., კოლმეურნე, ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- თუტენაში შუკუპარ** – გზა (მესტია) მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის აღმ. ლეჟ და ლეჟუ თუტენაშიშ გამყოფი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- თუტენაში ცხეკარ** – ტყე, საძოვრები (მესტია) მესტია ჭალაშ მარჯვ. მხარეზე, აეროპორტის აღმ. მხარე. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. მესტიის რ-ნი, 1972.*
- თუტენაშიერ** – სათიბები (მესტია) აეროპორტის აღმ., იყოფა ლეჟ და ლეჟუ თუტენაში-ად. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია, 1972.*
- თუტენგლდ** – მწვერვალი (ზარდლაში), ლეჯრიდრა. ს. მულახის აღმ., მწვერვალი (იხ. 1 : 100 000). 4852. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- თუტენგლდ** – მწვერვალი ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ. გულადი სოფრომის ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამს., *ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- თუტენგლდ ღარ** – ღარი (ჟაბეში) მდ. წანრგლას მარცხ. მხარეზე, სგუბზე თუტენგლდის დასავლ. კედლის მშრალი ღარი, ბლომადაა ქვის ჩამონაშალი. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსა მს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ.*

სექტემბერი.

- თუტეოლაშ** – კლდე (მესტია).
- თუტეოლაშ** – კლდე (ჟაბეში), მთა წანერისკენ: ა სანადირო კლდე, თეთნგლდის ჩრდ.-დასავლ. პყერაშა და თოთს შორის. ალაგ-ალაგ თოვლია შემორჩენილი ზაფხულობით. თუტეოლაშ „თეთრიანები“. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- თუტენთე კოჯარ (2)** – კლდე (უშხვანარი, ხაჩეში) ს. უშხვანარ-ს ჩრდ.-აღმ., ხუალმის მარჯვენა მხარე ჰარეტის ზეგანამდე, კლდე თეთრი ფერის, გარშემო შერეული ტყით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმეურნე, ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- თუტენთე კოჯარ (2)** – კლდეები. მარადთოვლიანი კლდეები ლადას მხარეზე. *რ. ა. ჩანქსელიანი, 27 წ., 1974.*
- თუტეაშა** – უბანი (ჭველიერი), მუკბანაიანების საგვ. ერთ-ერთი შტო ქვედა ჭველიერში. *შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ., 1974.*
- თუტაღე** – ყანა, სათიბები (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის აღმოსავლ., ჟიბე ნაწლამსა და დაროლაშს შორის მდებარეობს, მის ქვემოთ სამარხილო გზა გადის. ვაკე, შიშველი რელიეფით. *ქორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამს., 1971 წ. სექტემბერი.*
- თუტარილდაშ (2)** – ყანა, ღელე ლეხვდარეში) ს. ლეკვდარეშის ჩრდ.-აღმ. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*

0

- იბრაშერ** – უბანი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- იბრაშე ნაკრაჟ** – სათიბი (ხევრა) ჯეტრას დასავლ. ჯელღერას მარცხ. კალთაზე, იბრა ჭკადუას ნაკარვები. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- იდგანაშ** – ყანა (ტყეში) ს. ტუტეშიშ ბოლოს, დგას ფერმა კოლმ.-ისა, ჭოდლიერის (სახნავი) მარჯვნივ. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუტეში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- იდგანარ** – ყანა (იფხი), იფხშია, დამრეცი რელიეფით. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.*
- იდლიან** – სოფელი (ხშ. ს.ს.). ხაიშის ს.ს.-ში შემა-

ვალი, მდ. ენგურის მარჯვენა ხეობის კალთაზე მდებარე სოფელი. მისი საშუალო სიმაღლე 850 მ-მდეა ზღვის დონიდან. სოფელი ვრცელია. იყოფა **ნენზიშ ნაკად** და **ტობაშ ნაკად**; მათ ჰყოფს პატარა ღელე – ნენზიშ ნაკიმ ტუტიბრა. არის 8-წლიანი საშ. სკოლა, კოლმეურნეობა და ტყის წარმოებაც. იცის კარგი ხილი – ვაშლი, მსხალი, ნიგოზი, ზღმარტლი, ტყემალი, ყურძენი (ადესა, ფრანგულა)... პირველი მოსახლე ყოფილან თობემერ (**ქობალიები** ლახამულიდან?). მდ. ენგურის მარჯვენა მხარე. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.*

იდლიანაშ ბოგ – ხიდი (იდლიანი). მდ. ენგურზე

გადებულია რკინის ხიდი, სამანქანო. გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ. ს. იდიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.

იდლიანში თარგლეზერ (იხ. თარგლეზერ)

იელი – სოფელი (ფარ. ს.ს.) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთის ტერასაზე. რეჯიბ ვარლამის ძე ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. ივლისი.

იელიდში – გორა (კიჩხულდში), ს. კიჩხულდში ალმ. დასაწყისი, გზის ზემოთ (თოთელეშიდან მომავალი გზის), თხეროლში დასავლ. გორაკია, ლეცხბა; ადრე იელობის საკულტო იყო. პატარა მინდორითაა, ირგვლივ წიწვნარი (იხ. შავი ნაწერი!). თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ივან მახრობელ (იხ. ივან ათემცეველ)

იზერში – სამოვარი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ენგურის ხეობის მარცხ. კალთაზეა. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.

ითილ – გორა (ხესხო) ს. ხესხოს აღმ. მთაზე. იყო ანძის მაგვარი, საჩვენებელი ნიშანი.

ითინ – მწვერვალი (დავბერი) ს. დავბერის სამხ., მდ. ენგურის მარცხ. კალთის ერთ-ერთი მწვერვალი. სამოვარ ყელბრის თავზე. აშენებულია ქვის კოშკის მაგვარი, თვალსაჩინოებისათვის. სიმაღლე 2840 მ. ზღ. დონიდან. კარგი სახედია იქიდან. ყველა მხარე ჩანს. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ითლეზანი – ყანა (ლახამულა) საცხოვრის ნოდში ჩრდ.-დასავლ. სათიბ ლაკჩარის ზემოთ, ნაჭკვრას ქვემოთ. ნასახლარია ყარამან ჭკადუასი. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ითლეზანში ცხეკ – ტყე (ლახამულა) საცხოვრის ნოდში და საცხოვრის ძერხვანს შორის. მუხნარი ტყე, ყანა ითლეზანის ზემოთ. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ითნილ – გორაკი(იფრარი) ს. იფრარის ჩრდ.-ით, წიწვნარი ტყის ზემოთ, ქვანა ღალას გვერდით. სახედია იქიდან. გვერდები ითიბება, ყველაფერი ჩანს, რასაც თვალი გასწვდება. გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. იფარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ითნარ – სამოვარი (იფხი) მთა ჰარეტში, საკულტო ადგილი, დგას ჰარტი თარგნეზელ (სამლოც-

ველო, დგას კოშკურა ქვებით). კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ., ლატალი, 1973.

ითოლ მოლ – სამოვარი (ბაბილი) მდ. ჩოლმურას მარცხ. კალთაზე. ქურასბედიანი ითოლას მზითვად მისცეს და დარჩა მისი სახელი. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.

ითილ – სამოვარი (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ., სამოვარ ქურდა ნალგანის ზემოთ, ქედზე ≈ 1 კმ. ზემოთ. ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ილგმა – ყანა (ლაშთხვერი) დასახლების ქვემოთ, ვაკე ადგილია. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972. VII.

ილდანში მურყუამ – კოშკი (ლაშთხვერი), ეჩხან ტაფშია, თავმონგრეულია, ილდანების საგვარეულოსია. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972. VII.

ილიში დაბ – სამოვარი (ხევრა), ჭეტრაშია, ილია ჭკადუას ყოფილი ყანა. ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.

ილიში ლარა – სათიბი (ზაგარი) ს. ზაგარის სამხ.-აღმ., სათიბ ჟუნნიშია. გადრანი ილიას ყოფილი სათიბი. გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ილში ლალკან (იხ. ილში ნალკან)

ილში ნალკან – ტყე (შედი) ს. შედიდან აღმ. ლმზერლიდან ყუაჩგლში ტუბიბამდე სამარხილო გზა. ამჟამადაცაა. ილა ფიფიას მიერ გაკეთებული. ადგილმრეწველობის გამგე ყოფილა. ჰქონია სახერხი, ამჟამად არაა. შუმან ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., კოლმ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ილმა მოლ – ყანები (ლადარვაში). ილა ტვილდიანის სახელობის ყანები ს. ლადარვაში. გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.

იმიנדარ – სათიბები (ქვ. ჭველიერი) ცხენისწყლის მარცხენა მხარეზე, იყოფა ჟიბე და ჩუბე იმიנדარ-ად. მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.

იმარე ლაროლ – სათიბი (ლახამი), ს. ლახამშია, ჟიბე ლახამის შუაში, დავაკება, სათიბია. იმა ანსიანის (უფროსი ოჯახისა) ყოფილი ადგილი. ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

იმარე(შ) დაბარ – საცხოვრისი (ლახამი) ს. ლახა-

მის, ჟიბე ლახაშშია, შუა ადგილას, დავაკება, სახნავ-სათესებით, ბად-ვენახებით. იმა ანსიანის შთამომავალნი ცხოვრობენ. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

იმწრეშ ლაროლ (იხ. **იმწრე ლაროლ**)

ინასარულ – სათიბი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის აღმ. მთაში.

ინგური (რ. Ингури) – მწვერვალი (მსტ.) მწ. ვახუშტისა და უნამუსოს გადასასვლელს შორის. სიმაღლე – 4200 მ. ზ.დ.

ინდიკვე ნაკრავზ (იხ. **ბერდგოლზნი**)

ინდიკომოლ – სამოვარი მდ. ჩოლშურას მარცხ. მხარეზე, ლიპარტელიანი ინდიკოს ყოფილი ყანა. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ინდიკუტეშ ნაკრავ – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ინიშ – სახნავი (მელე), ს. მელეშია, დამრეცი.

ინმოლ – სათიბი, ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარცხ. კალთაზე. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*

ინმოლუტარ (იხ. **ინმოლ**)

ინუშა მურყუამ – ნაკომპარი (ხალდე), ს. ჯალდეშია, ჩოფლიანების საგვარეულოს კომპი. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ინშიშ ლასფლატარ – სასაფლაო (იფარი), ნაეკლესიარ ინშიშ-შია, ჩეჩენრე ლასდგომში. დგას იფანი, ს. ზაგარის სამხ.-დასავლ. *მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ინშიშ ნაკ (იხ. **ინშიშ** – ზაგარი)

ინშიშარ (იხ. **ინშიშ ზაგარი**)

ინშიშ – სერი (ფარი)

ინშიშ – სამოვარი (თავრარი) ს. თავრარსა და ნასოფლარ ლაშხრანს შორის. საკულტო ყოფილა, ლეგხატ ლი. *უმანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ. კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავრარი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ინშიშ – სამოვარი (ლაშხრანში) ნასახლარ ლაშხრანის სამხ.-აღმ., სამოვარ ბადიორის გაგრძელება ჩრდ.-ით საკულტოა (ლეგხატ ლი). ნაეკლესიარია. წმ. იენის სახელობისო (მოსავლის – ფეტვის? ღმერთის სახელობის). *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 54 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ინშიშ – სამოვარი (ფარი) ს. ზაგარის სამხ.-დასავლ.

გორაა შიშველი, სათიბ დაბერის ჩრდ.-აღმ. ჩეჩენრე ლასდგომია. *მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ინშიშ (5) – ნაეკლესიარი (ლაშხერი) ს. ზაგართან გორაზე, ჩეჩენრე ლასდგომთან. ნაეკლესიარია. დგას იფნის ხე და ირგვლივ სასაფლაოა. *მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ინშიშ (იხ. **ინშიშარ** – ზაგარი)

იორდანე მოლ (იხ. **იორდანე მოლ**)

იოსელიანიშა მურყუამ – ნაკომპარი (ლაღამი), ს. ლაღამშია, ნახევარი კომპია, შუაზეა გაპობილი. ერთი ნახევარი მთელია. იოსელიანების საგვარეულოსი ყოფილა. ამჟამად არ ცხოვრობენ. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

ირიშა მოლ – ყანა (ხელედი), ხელედშია, გაზდელიანი ირის სახელობის ყანა. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ირიშერ – უბანი (ხელედი), ხელედშია, ძულარეშის ერთ-ერთი კუთხე, გაზდელიანების საგვარეულო. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

იროდი მურყუამ – კომპი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, კარგად შემონახული, გიგანების საგვარეულოსი. ამჟამად იროდი გიგანის კუთვნილებაა. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ირლულდ – სამოვარი (მესტია), ლექუა ლახუშია. *ზამირა დათიკოს ას. მარგიანი, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, დ. მესტია, 1972 წ. VIII.*

ირლულდ (2) – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, ტყიანია. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*

ირეთარ – კლდე (ცალდაში). წანრგლას მარცხ. კალთის კლდე, თუთენალს ჩრდ.-აღმ., ნივალური ზონაა. მყინვარიცაა და კლდეებიც. *პავლე ბითეს ძე ზურეზიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ირეთარ – კლდე. ტუბერის ხეობის მარცხ. კალთის კლდე. შიშველი კლდეა და ქვემოთ შგერიანია (მთის). *პავლე ბითეს ძე ზურეზიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ისგილდ – სამოვარი (მურყმელი) ს. მურყმელის

სამხ-აღმ., ქუთუმერის მარცხ. მხარეზე. ფერდობია მაღალი. *ნასო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ისგლერ (იხ. **ისგლურ**)

ისგლიდ (იხ. **ისგილდ**)

ისგლურ – სამოვარი (ხე) ს. ჯეს ჩრდ.-დასავლ. სამოვარ ქუმერის ზემოთ, ფიჭვნარი ტყით. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., კოლმ. თავ-რე., ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ისგულდამი // **ვისგილდამი** – სამოვარი, ფერმის ეზო (ფარი), მდებარეობს სოფლის ბოლოში, მწირი და ხრიოვი ადგილია. ადრე აქ ყანა ჰქონიათ, მაგრამ ცუდი მოსავალი მოდიოდა და სამოვრად აქციეს. „ისგულდამი“ ნიშნავს „შუალას“. პირველად ამ ადგილს, ალბათ, „ვისგულდამი“ ერქვა, რაც „მაჟალოეთს“ ნიშნავს და მართლაც, სამოვრის კიდეში ახლაც დგას დიდი მაჟალო. შემდგომში კი სახელს ფონეტიკური ცვლილება განუცდია და ახლა გვხვდება ფორმით „ისგულდამი“.

ისგაღლ (იხ. **ისგაღლდ**) – სათიბი (მესტია) აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. ჩამოუდის ზარგში ტუბი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ისგაშ ზენ – სამოვარი (თოთან) მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, სამანქანო გზის ქვემოთ, თოთანს აქეთ ხაიშისკენ. *გაიოზ თათსავის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ისგაღლ – გზა, სათიბი (მესტია) მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. სათიბ ზარგშიდან ჩრდ. სათიბიც არის გზის ბოლოს. ზარგში ტუბი ჩამოუდის. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ისგულდამიშ თარგლეზერ – ნაეკლესიარი (ფარ. ს.ს.). ს. ფარიდან ღემდერის გზაზე, ნახევარი კმ-ის მანძილზე მუხის ქვეშ ახლაც შეინიშნება ნანგრევები. ეკლესია თლილი კირქვით ყოფილა აგებული. ამჟამად შემონახულია სვეტები. წარწერებს და სხვა რამეს არ მოუღწევია. „ისგულდამიშ თარგლეზერ“ – „ისგულდამის მთავარანგელოზი“. *გიორგი ნარსავიძე, 86 წ., 1965.*

ისგულდამიშ ჯიჭრა – მუხა (ფარ. ს.ს.). „ისგულდამის თარგლეზერის“ ნანგრევების თავზე. ტოტები გაუმლია უზარმაზარ მუხას, რომლის

სიმაღლე 18-19 მ-ს აღწევს. მუხა ეკლესიის დანგრევის შემდეგაა ამოხული. *გიორგი ნარსავიძე, 86 წ., 1965.*

ისგულდამი – სამოვარი (ფარი) ს. ფარის ჩრდ.-დასავლ. სამოვარ ლატუბას ზემოთ. ვაშლოვანია, ფერმაა. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ისგენდერ – სამოვარ-სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ., ეკლესია მაცხუბარის ზემოთ – სამხ.-დასავლ. ფერდობია. გარშემო ტყეა შერეული. ტუბირას მარჯვ. კალთაზე. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1071 წ. სექტემბერი.*

ისკალ – ტყე (სვიფი). ს. სუიფის სამხ., სამოვარ ლალების სამხ. შერ ეული ტყეაა (ნამენარიც). პატარა მდელოცაა, ძველი მონადირეები იქ იხდიდნენ გიორგობის დღესასწაულს (ლიგერის). ნახევარი კალოს ოდენააო – ისგ-კალ. *მოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს. ს. თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ისკალდ (იხ. **სკალდ** – ხელედი)

ისკანჩუ – სამოვარი (კახურა) ს. კახურას ჩრდ.-დასავლ., ლასკადურას მ არცხ. მხარეზე. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ, 1974.*

ისკ-ლეწფარ – გზა (თეკალი) თეკალის სამხ. მთისკენა გზაზე, წიფლნარი, შუა გზაა. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლოანი, 66 წ., 1978.*

ისკრიშ ლამარაშ – საყდარი (ისკარ) სოფლის ცენტრში, ბარბოლის ეკლესიის ადგილი. ადრე სასაფლაოც ყოფილა. „წმ. მარიამისა“. *აკაკი ფაცის ძე აფრასიძე, 27 წ., სტუდენტი, ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ისკარ – სოფელი (ეც. ს.ს.), დასახლებული უბანი ს. ეგერში. დასავლ. ესაზღვრება ს. ფხოტრერ, აღმ. – უღუაღ, ჩრდ.-სამხ. – ბარშ, სამხ. – სამანქანო გზა. არის სამ. სკოლა, ს. საბჭო, კოლმეურნეობის გამგეობა, ფოსტა, კლუბი. 41 კომლია. ცენტრალურიაო და ამიტომ (ნენსგაჩუ ლი ი ეჯლა ხაშხა ისკარ – ისგლისგა ლი) (?). *ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ისკაშ – სათიბები (ჭველიერი) ს. ჭველიერის მთაში. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ისლამიშ დაბ – ყანა (ქვ. ვედი), საცხოვრის ჟიბე ვედშია, ჭყობთანაა სამხ.-დასავლ. ისლამ ჭკადუასი (ნაკაშ ისლამ) ყოფილა. *უმარ როზანის*

ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ისმამშ ბაჩ – ლოდი (ლეწვერი), ს. ლეწვერშია, დასახლების ზეომთ. არყის გამოხდის დროს ისმა სუბელიანის დასაჯდომი ქვა. ჭუტედშია (სამოვარი). *იანსონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ., ტყისმცველი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.9.1970 წ.*

ისპენდიკ – ვაკობი (ჯორჯვარი) იფარსა და ჯორჯუპარს შორის, მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, სამანქანო გზის ორივე მხარეზე. ვაკე ადგილია გრძელი, ზოგან ნიგვზნარია, ზოგან ღუმრან. ისპენდიკ „კირისმაგვარი ქვა, რომლისაგ წვავენ და კირად იყენებენ“. *პარმენ გიორგის ძე ჭკადუა, 77 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ისპენდიკიშ ზენ (იხ. ისპენდიკ)

ისარაიშ ღარ – ღელე, სათიბი (კურხვაიში) ნაკრას მარჯვ. მხარეზე, ს. კურხუაშშია, სათიბ სგიმგლდარის ჩრდ. *არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ისაჰი ლარა – სათიბი (ლაჰილი), ს. ლაჰილშია, ვინმე ისაკის ყოფილი სათიბი, დასახლ. ზემოთ. *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ისაყი მალქორაშ – სათიბი (ყაბეში) ს. ყაბეშა და ლეჟა ლახუს შორის, ისაყ გულბანის სათიბი. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ისგნდერ – სათიბი (ხელედი), ხელედშია, დაშხირის მარჯვ. მხარეზე. ისგლდერ > ისგნდერ ? *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

იფარ (იხ. იფარ)

იფდერ – სათიბები (სპარდიში) მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. იფნარი არაა, თხმელა – კი. იფის კუნძებილა და რჩნილი. ეკუთვნის: რატინებს, ფალიანებს, ნაკანებს, ჩართოლანებს, ჯაფარიძეებს. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატინი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

იფდრიელი (იხ. იფდერ)

იფიშ – ყანა (ლაშხრერი) სუთფს ზემოთ, ყოფილა დიდი იფანი (ლაჯრა), სახელიც აქედანაა. „იფნისა“. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

იფნადგარ – ყანები (ყახუნდერი) ს. ყახუნდერში,

იფნა არ დგას. ადრე ტყეები ყოფილა.

იფრიერ – სახნავ-სამოვარი (მაზერი) სოფლის სკოლის ზემოთ, ლატობას ჩრდ. ფლორის მიხედვით. *ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ., პენსიონერი, ს. მაზერი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

იფრიშ თხუმ – სამოვრები (იფარი) ს. იფარიდან ს. ჯეურა (ველრა)-სკენ მიმავალ გზაზე, სოფლის ბოლო – ეკლესია ქრისდე იფრიშამდე. ვაკესავითაა, სამოვარი, ხილნარი – პანტა ვაშლი, მსხალი. *სეითბე უმარის ძე ჭკადუა (სურუძე), 66 წ., მჭედელი, ს. იფარი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

იფრიშ ტუიბ (იხ. ტუიბ – იფარი)

იფრალ – სოფელი, მდებარეობს ამაღლებულ ადგილზე და მთელი დღის განმავლობაში მზის გულსაა მიშვერილი. ზაფხულში სიცხეა აუტანელი. სახელწოდება წარმომდგარია ზმნისაგან „იფრალ“ ე. ი. „უკვე ხმება“, „გახმობამდეა მისული“. ზედმეტი სიცხისაგან აქ თითქმის გახრიოკებულია ადგილი. ძალიან ღარიბია მცენარეული საფარით. მართებული სახელია. *თემურყან რაჟდენის ძე დადვანი, 97 წ., 1965 წ. 17 აგვისტო.*

იფრალ – სოფელი (კალა) მდ ენგურის მარჯვენა კალთაზე, სამანქანო გზიდან 1 კმ. დაშორებით. დგას 1 კოშკი ბესულშა მურყუამ. ეკლესია თარგნგზელ. ცხოვრობენ მარგველანები, დადვანები, პირველები, აველიანები, გასვიანები, ხარძიანები. თესენ კარტოფილს, მანაშს, ჭემინს. ითესებოდა: კვეცენ-მწკუ ანუ ნამჟღერომ, ლეფხა, მაწრან, ხულუგ. იფი არაა. სიმაღლე ზღვის დონიდან 2050 მ. *გემა ანდრიას ძე მარგველანი, 61 წ., პენს., ს. იფრარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

იფსელანი – ტყე (ნაცული) ს. ნაცულში, ფოთლოვანი.

იფხ – სოფელი (ლატ. ს.ს.). ლატალის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი. ცენტრიდან ჩრდ.-დასავლ. გვარები: გუიჩინანარ, ნანსყანარ. იყოფა სამხუბებად: ჯარაშა – გვიჩიანების საგვარეულო სამო, გუიჩინანაშა – გვიჩიანების საგვარეულო სამო, უოტაშა – ნანსყანების საგვარეულო სამო. *კონსტანტინე შავარდენის ძე გვიჩიანი, 66 წ., პენს., იფხი, 1973.*

იფხალდ – დასახლებული უბანი (წანაში). ს. წანაშშია (ქვემოში). *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*

- იფხალდარ** – ყანები (წანაში), ს. წანაშია, მდ. ხელედულას მარჯვ. მხარეზე. იფხალდის ყანები. *ნაწილი გელას ასული ლიპარტელიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. წანაში, ხელედის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი, 1974.*
- იფარ** – სოფელი (ლხმ. ს.ს.), მდებარეობს მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, მდ. ჯეჭრუშ ტუბისა და იფარის ტუბის შორის. ვაკე ადგილია, ხილნარი – ვაშლი, მსხალი, ნიგოზი, ვენახი. 8 ოჯახია, ლახამულას ს.ს.-ში შედის. დასავლეთის მხრიდან წიფლნარი ტყეა. იყოფა ჩუბე იფარ-ად და ჟიბე იფარ-ი. არის ეკლესია – **ქრისტე იფარის** – ორი ხატით. *სეთიბე უმარის ძე ჭკადუა (სურუძე), 66 წ., მჭედელი, ს. იფარი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*
- იფარ** – ყანა (მახაში) ჩიხარემის ს.ს., ს. მახაში. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- იფარ** – ყანები (მაცხვარიში) ს. მაცხვარიშის ჩრდ. ახალი მოსახლეობა. იფარი ამჟამად არაა. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*
- იფარ (2)** – სოფელი (იფარ. ს.ს.), იფარის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი მდ. კალა ჭალანს მარცხ. კალთის ტერასაზე. ცხოვრობენ პირველარ, გულბანარ, ი ხაჭუნარ, ხვიტან (1 ოჯახი). დგას ჯგერანგ-ისეკლესია. ვიცითო გიორგობის თვე. არის წიგნებიც და ხატებიც, თასები, ყანწები ვერცხლის. იდგა იფი დიდი, მგარამ ჩამოხმა და ამჟამად სკოლის ეზოა. საერთოდ იფები არის. *ლუკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკ-იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- იყოფა ორად:** ჟიბე ლაკა, ჩუბე ლაკა. ფიქლებიანია, განსაკუთრებით ზემო მხარეში, ტყესთან. *რიდა ბესის ასული ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1972, IX*
- იშმაგომა მურყამ** – კომპი (ქვ. მურშველი). ს. ქვემო მურშველშია დაცული კომპი ქურდიანების საგვარეულოსი. *გურამ ალექსანდრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- იჩხანთე დაბარ** – სათიბები (ლენტეხი) ცხენისწყლის მარცხნივ.
- იხლადარ** – მოედანი (ნესგუნი) ნესგუნის ცენტრალურ ნაწილში, იდგა მსხალი, რაც მოხუცების თავსაყრელს წარმოადგენდა. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- იხლად** – სათიბი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)
- იხარალ** – სამოვარ-სათიბი (ლევოსანდი) ს. ლევოსანდში, **იხარ** არის.
- იხარალ** – ყანები (ბენიერი), ს. ბენიერშია, მსხლე-ბიანი.
- იხარალ (3)** – მთა (ლემზაგორი), ს. ლემზაგორის საზაფხულო მთა. **იხარ** („მსხალი“) არაა.
- იხარაიელ** – ტყე-სათიბი (ჩვაბიანი) ს.გ ჩვაბიანის დასახლების სამხ.-დასავლ., სამანქანო გზის ქვემოთ, აგი ლარალს ზემოთ. მსხლეები დგას, არის წიწვნარი ტყეც. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი/ 1971 წ. სექტემბერი.*
- იხარაიელ** – სათიბ-სამოვარი (სოლი), ს. სოლია, დასახლების სამხ.-აღმ., სამანქანო გზის ქვემოთ. მსხლეები ცოტაა შემორჩენილი. იყო ბლომად. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972 წ. სექტემბერი.*
- იხარაიელ (2)** – სათიბ-სამოვარი (ქაშვეთ-ლამთხვერი) ჭალანს მარჯვ. მხარეზე, მსხალნარე-ვია. ფერმის ნაგებობებია. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- იხარაიელი ფელტ** – ფერდობი (კაერი) ს. კაერის სამხ. სამანქანო გზის ქვემოთ. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- იჩ** – სათიბი (ლობი) ს. ლობში.
- იჩ (2)** – სათიბი (მელე) ს. მელეს აღმ. წყლის მარცხ. ჩიხარემის საზღვართან. იყოფა **ჟიბე** და **ჩუბე იჩ**-ად.
- იჩან მახრობელ** – ეკლესია (იელი), ს. იელიშია, ასკარდის უბანში. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*
- იჩანე მურყამ** – კომპი (ჰადიში), ს. ჰადიშია, ივანე ავალიანისა. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- იჩანე გიმიშუ** – სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ., ტყის ზემოთ. ივანე კახიანის სათიბი. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- იჩანე ლეჯიხ** – სამოვარი (ყარიში), ს. ყარიშია, ლიპარტელიანი ივანეს ყოფილი შემონაკოდი. ლიჯიხი „შემოკოდვა, კანის შემოცლა“. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*
- იჩანი მოლ** – სამოვარი მდ. ჩოლშურას მარცხ. *მეშველიანი ივანეს ყოფილი ყანა. ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- იჩანომა მოლარ** – სახნავი (ტვიბი) ს. ტვიბში, ივანე

- ზურაბიანის ნახოვარი. *ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.*
- იჭანა მოლულდ** – სამოვარი (ბაბილი) ლეზოჩიკის დასახლების სამხ. ქურასბედიანი ივანეს ყოფილი სამოვარი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- იჭლშიერ** – სათიბ-სამოვარი (ლახთაგი), ლეხთაგშია, ფუმყვერის მარცხ. მხარეზე, სამანქანო გზის ზემოთ. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთაგი, 1972.*
- იჭან ათემცეშელ** – ეკლესია (ლახირი). ს. ლახირის დასახლების აღმ. ეკლესია. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- იჭანდეგიმ** – ტყე-ბუჩქნარი (ჩაჟაში) მდ. ქვიშირის მარჯვენა მხარეზე, არყნარი ბუჩქებით. სამოვარიცაა, შგერიანი ადგილიც. იჭანდეგ (საკ. სახ.). *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- იჭანდეგიმი სიკუტ** – სერი (ჩაჟაში) მდ. ქვიშირის მარჯვ. კალთაზე, ტყე-სამოვარ იჭანდეგიმ-ის სერი. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

- იჭანი ღორა** – სათიბი (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ., მთა მიხულდშშია, გვარი უცნობია. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- იჭანილ მურყუამ** – ნაკომკარი (მაგარდელი) ს. მაგარდელის დასაწყისში, გზის ზემოთ, ვინმე იჭანილასი, გვარი უცნობია. საკ. სახელის მიხედვით. *ივანე ბეჟას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- იჭანიშა** – უბანი (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშის ერთ-ერთი თემი სტეფლიანების საგვარეულოდან. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალის ს.ს., 1973.*
- იჭანიშა მურყუამ** – ნაკომკარი (მარცხვარიში), ს. მაცხვარიში იყო, დაუნგრევიათ, ამჟამად ძირიც არაა. მასზეა დაშენებული. ყოფილი სტეფლიანების საგვარეულოსი. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*
- იჭანრლ** – კლდე (ლატ. ს.ს.). ღაჭლა ჭალადას სათავე, საჯიხვე კლდეა. *გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

3

- კა** – ახოები (დურაში) ს. დურაში, ფერდობი. *კ. ბენდელიანი, 1978.*
- კა** – კლდე უშის მარცხ. მხარეზე, შდუგურას მარჯვნივ, კლდიანი რელიეფით. *კა „ფიქალი“. რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- კა** – კლდე (უშგული) ს. უშგულის სამხ.-აღმ. წვილი ლასგვრას იქით. ფიქლებიანი კლდეა. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- კა** – კლდე მთა ლეფურის თავზე (ცხუმარის სამხ.). კლდიანია დგილია, ფიქლის კლდე. „ფიქალი“. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კა** – ხევი ჭალადას მარჯვ. კალთაზე, მკვარა ადგი, ტუბი ლი, სგიმ ი ანდრი. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეგერის ს.ს., 1973.*
- კა (6)** – სამოვარი (მაცხვარიში), კლდე (ცხუმარი, უშგული, ბეჩო), ხევი (უსგვირი), ახო (დურაში) ღაჭლა ჭალადას მარცხ. კალთაზე, ლეკპრა

- ლი. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*
- კაბარჯ** – სამოვარი (ჩაჟაში) მდ. ქვიშირის მარჯვ. მხარეზე, ფერმის ქვემოთა სამოვრები. ადრე ყანა იყო. იცის ფიქლის ქვები, ყავრის მაგიერი. *კა-ბარჯ (?). ილია ერმლოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- კაბაი დაბ** – ყანა (მელე), ს. მელეშია.
- კაბერიქ ში ნამწყედუ** – კლდე (ფარ. ს.ს.), სამოვარი მთა ლალცაძისა და მთა ლადეშალს შორის. ვინმე კაბერი გადავარდნილა, გვარი არ იციან. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ლეშდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კაბოლანი** – ტყე (ლახამულა) ენგურის მარცხ. ნაპირსა და სათიბ ლუმირმიყს შორის, შერეული ტყეა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კაბერჯილ** – სათიბი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის სამხ.-დასავლ., სათიბ ჩხეტერის დასავლ., სათიბ-სახნავ ლაურის ქვემოთ. ჰგავს მოყვანილობით

- კაბერჯს – ორივე მხრიდან ტყე აკრავს ფრთე-ბივით. კაბერჯ (ყაბერჯ < *ყა-ბერჯ < *ყა-ბარჯ(?) ყა – მეგრ. ტოტი). *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი; მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კაერ-ლექუზნ** – ყანა (სოლი), ს. სოლშია, დასახლების ჩრდ.-აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ. კაერსა და სოლს შორის გზის ზემოთ. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*
- კავშ ლეგეიბ** – სოქნარი (ზ. ვედი), მთა ტობარში.
- კაზაგარ** – კლდე (ლახუშედი) მთა მუბსა და ლახუშედს შუა, ფიქლიანი კლდე. მის თავზეა ცარცოჯი. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელიანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*
- კაზანი** – მთა (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- კაზარმა მობ(არ)** – ყანები (ლაღარვაში), ს. ლაღარვაშია, იდგა „ყაზარმა“ ჩაკვეტამე კუკულასიო. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*
- კაზლანი** – ყანები (ჰებუდი), ს. ჰებუდშია, ტუბირას (სოფლის წყალი) ორივე მხარეზე, ყანებ დწლიშ დაბარშია. *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კაკ** – ყანა (მაგარდელი) ს. მაგარდელის სამხ., ჟიბდწლის თავზე. კაკ „ნიგოზი“ – ფლორის მიხედვით. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კაკაჟმა ნალზიგი** – ნასახლარები (ლაღარვაში), ს. ლაღარვაში ლიპარტელიანების ნასახლარი. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*
- კაკაჟმერალ** – უბანი (კახურა) ს. კახურაში, ლიპარტელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*
- კაკიჩაშა მურყუამ** – კომპი (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანშია, ეჩხე ფწყშია. ქონგური მონგრეული აქვს. კაკიჩა ხაჰვანის სახელობის. „კაკიჩაანთ თემისა“. *გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ., მოსამსახ., უშგულის ს.ს.ნ, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- კაკნარ** – ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალწას მარცხ. კალთაზე, შერეული ტყით. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*
- კაკნარი კოჯ** – კლდე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი). ჭალწას მარცხ. მხარის კლდე. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*
- კაკოშანი** – უბანი (ტიტა), ს. ტიტაშია, სახმ., კაკო ვიბლიანის საკრამიდამო და კოლმურნეობის სათიბ-სახნავი ადგილებია. ვაკე, ვაშლნარი, ნიგვზნარი. ეწევა მეფუტკრეობას. მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე. კაკოაანთ (/ / ბაკაანთ – ბაკა ვიბლიანი) – ცოცხალია, ბაკა – გარდაცვლილია (სახლის უფროსი). *ნოდარ თებექის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*
- კაკოი დაბარ** – ყანები (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, ნაკარის ყანებშია. კაკო კვანჭიანის ყოფილი ყანა. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- კაკრე თხუმე ღარ** – სამოვარი (ჰერი) ს. ჰერის ზემოთ, ყანებს ზემოთ, მშრალი ღარია ქვემოთ. კლდის ქედებს შორის. ნიგვზნარია. მის თავზე წყაროები მოედინება, ქვემოთ იკარგებიან. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- კაკუშანი** – ტყე (ზაგარი) მდ. ჯენის მარცხ. კალთაზე, სათიბ ნწდზაჟრის სამხ. *გაიანე ჯამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კაკფერ** – სათიბი (ნესგუნი) ს. ლენჯერის ჩრდ.-დასავლ. ფუშყურის სათავის მარჯვ. მხარეზე. რელიეფურად მრგვალი ადგილია (კაკწე „კეფსავით, მრგვალივით“, შდრ. გუიჯ თავისა – თხუმე გუიჯ). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულეანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- კაკშა საუნწაშ** – სათიბ-სახნავი (გულიდა), ს. გულიდაშია, აღმ., ქურასბედიანების საკუთრებაა. *თინა ბესარიონის ასული ქურასბედიანი, 30 წ., მოსამსახ., ლენტეხის ს.ს., 1974.*
- კაკწი ღარ** – სამოვარი (ლაგვიწაშ ჭალა) ს. ლაგვიწაშ ჭალწას აღმ. ფერდობი, ღარია ქვემოთ უფრო ღუმირ გარ ხაგ. დგას დიდი ნიგოზი და მან განაპირობა სახელიც. *ვარლამ გრიშას ძე კვანჭიანი, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- კაკწი** – ყანები, გორაკი (ნაკ-იფარი) ს. იფარის ქვედა კიდეში, ვაკე ადგილი. ენგურის მარცხ. **კკკინდის** მცენარე ხარობს, ქვემოთ მოედინება მჟავე წყალი. კკკინდ // მინკ „ბლისმეაგვარი ხეა, იჰმევა ნაყოფი“. *ლუკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკ-იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- კაკწა მურყუამ** (3) – კომპი (მურყმელი, ჟიბიანი) ს. მურყმელის აღმ., დაუზიანებელი კომპი ბაჯუ კაკრიაშვილისა. *ნასო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კალ – კალო (ლელბაგი) ს. ლელბაგის დასახლების ქვემოთ. კოლმ. სალენი ადგილი –კალო. *ქ. დ. აბდელანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

კალ (2) – კალო (სიდიანარი, ლელბაგი) ს. სიდიანარის დასახლების ზემო ყანებშია კალო სოფლის. *ვალო ა-დე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

კალადამ – სამოვარი (ნასოფლ. ლაშხრაში) ნასოფლ. ლაშხრაში ჩრდ. საბალახო ლატერხანალის ჩრდ.-აღმ. დავაკეზა, ალპური სამოვრების დასაწყისი. დგას კარვები. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კალამუშარე ლარა – სამოვარი (თეკალი) ს. თეკალის აღმ. *ი. გ. გარდაფხაძე, 69 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*

კალაჟერ – ბაღი (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში, დამრეცი რელიეფით. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

კალე დაბარ – ყანა (მელე) ს. მელეში, ვაკე ადგილია.

კალოდარ – უბანი (ახალშენი), ს. ახალშენის ერთს-ერთი კუთხე, დასახლების თავში. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.*

კალოდილწლე შურ – შურო (მაზაში). ს. მაზაში შურო კალოსამაგვარი ადგილებით. **კალოდ** „პატარა კალო“. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*

კალოდილწმორელ – მჟავე წყალი (ზ. ბავარი), ჟაბე ბავარშია, სამოვარ კალოდილ-თანაა. *შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*

კალპეტი ბოგ – ხიდი (თეკალი). ს. თეკალიდან მამისკენ მიმავალ გზაზე, ლაშხურზე, ვიწრობაზეა გადებული ხიდი. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. გ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*

კალულდ – თავსაყრელი ადგილი (ლაბსყალდი), ლაბსყალდამ თარგლეზერის ძირში თავსაყრელი ადგილი, სტიფის მნიშვნელობით. „პატარა კალო (ეზო ?)“. *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კალულდარ – სათიბ-სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. პატარა ვაკე ადგილები. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კალულდარ – სამოვრები, მთა ანდრიანშია, მრგვალი, კალოსებური სამოვრებია. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*

კალულდარ – ტყე, ს. კალასა და ს. უშგულის საზღვარი, მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე. ვაკე და ფერდობი ადგილით. კალულდარ „კალოები პატარა“. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971. წ. VII.*

კალულდარ (5) – სამოვარი (ფარ. ს.ს., ლახუმდი), სათიბ-სამოვარი (დავბერი), ტყე (მურყმელი), სათიბი (ჟაბეში) მთა ცვადერის გაგრძ. სამხ.-დასავლ. გორგის დასავლ. კალულდარ ხარ პატარ-პატარა, ლაწრეჭი ლი. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კალუმოლწ ნაჯოგ – სამოვარი (ბაბილი) მთა ნალიში, კალუმას საჯოგე (ლიპარტელიანი გვარად). *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

კალშიმ ლახტ – სამოვარი მთა (ეც. ს.ს.), სამოვარი მთა უგრან-ის სამხ. დგას 3 კარავი. „კალ(ა)შის მთა“. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კალშიმ ტვიბ (იხ. მაქელდანი)

კალშიმ ტუბი (2) – ხევი (გვალდერი) (იხ. მაქელდანი) სოფლის დასავლეთით, მთა ბეჩლადან მოედინება, კალშიმ ტუბი ჰქვია ლალქტერი ტუბიამდე ანუ მაქელდანი-მდე, შემდეგ ლალქტერი ტუბის ან მაქელდანი-საც უწოდებენ. ეკუთვნის ს. კალშის მცხოვრებთ. *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1869 წ. ოქტომბერი.*

კალშიმ შუკვ (იხ. ლანწგრან შუკვ)

კალჩუქან – სოფლის მოედანი (ლაღამი) ს. ლაღამის ცენტრში, თავშესაყარი ადგილია. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

კალწ ჭალაწ (იხ. ენგური) – მდ. ენგური, რომელიც ჩამოედის ს. კალასა და მის უბნებს სამხ. მხრიდან. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., კოლმ. თავ-რე., ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კალწმ – სოფელი (ეც. ს.ს.), იყოფა ჟიბე და ჩვაბე კალწმ-ებად.

კალრდ – მოედანი (ჰადიში), ს. ჰადიშია, ლამპრობ იციან გზის ქვემო მაცხოვრებლებმა. თავსაყრელიცაა სოფლის. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

- კალრდ** – სათიბი, ასკარდშია, ვაკე ადგილია, ფრენბურთსაც თამაშობენ. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VII.*
- კალრდ** – სამოვარი (მესტია) მესტია ჭალაშის მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. საუბრე ზუგუთს ქვემოთ. კალოს მაგვარი მინდორია. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- კალრდ** – სამოვარი (ქამუში), ს. ქამუშის დასავლ. სამხ. მდ. მულხურას მარჯვ. მხარეზე. ვაკე, კალოსებური ადგილია ფერდობზე. მის მიდამოებს **კალრდარ** ჰქვია. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კალრდ** (6) – საკულტო (ჭველფი), სამოვარი (ქამუში, მესტია), სათიბი (იელი), მოედანი (ჰადიში, მესტია) ს. ჭველფში, თენების დღეს სალოცავად მიდიან, სათიბშია. ჯრრა დგას. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*
- კალრდარ** – სამოვარი მთა ლემნ მრლში. დავაკება, საქონელიც რჩება ხოლმეო. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. გ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*
- კალრდარ** (2) – ყანა (სასაში) ს. სასაში, ნამოსახლარება.
- კალრდარ** – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. **ჭაფვირ ხაგ.**; ვაკე ადგილით. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- კალრდარ** – სათიბი (ქამუში – განმარტება იხ. **კალრდარ**)
- კალრდარ** – სათიბ-სამოვარი (ლაღამი) ს. ლაღამის ზემოთ, ფერდობი ვაკენარევით. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*
- კალრდარ** – საკარვე ადგილი, ლექუნ ლახუშია, ალპურ სამოვარზე. დგას კარავი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთაგი, 1972.*
- კალრდარ** – სამოვარი (მურშკელი) ს. მურშკელის ჩრდ.-აღმ., ვაკე კალოსებური 4 ადგილას. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კალრდარ** – სამოვარები ს. ქამუშის დასახლების სამხ., მულხურას მარჯვ. მხარის ფერდობები. აქვს კალოსებური ადგილი – კალრდ, რომლის მიდამოებს **კალრდარ** ჰქვია. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კალრდარ** (7) – სათიბი (წვირმი, ჟაბეში, ბოგრეში), სათიბ-სამოვარი (ლაღამი), სამოვარი (მურშკელი, ლეხთაგი, ქამუში) ს. წვირმის აღმ. ვაკე ადგილია, პატარა. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- კალრდარ** – საკულტო ადგილი (მამი), ს. მამშია, დავაკება კალოსავით. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*
- კალრდარ** – სათიბი (ქამუში) ს. ქამუშის სამხ.-აღმ., ჟიბე ლაბირდვის სათიბის ზემოთ – სამხ.-დასავლ., ვაკე ადგილებია. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კალტარ** – მთა კარვებით, სადგომი, ფუშყვერის მარცხ. მხარეზეა, სადგომადაა გამოყენებული, დგას კარვები. კალოებივით ადგილია. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- კალტარ** – გზა, სამოვარი (ლაბსყალდი) ს. ლაბსყალდის სამხ. (აღმ.) გზა მთისკენ მიმავალი, მინდორია (დაახლ. 2000 კვ. მ. (?)). მწყემსები თავს იყრიან მწყემსობის დროს, მოსაცდელი ადგილია. კალტ „კალო“, მაგრამ კალო არაა. ჩანს, მინდვრის მნიშვნელობით იხმარება. კალტარ „კალოიანი“ (?). *ბასილო თავას ძე გულსიანი, 57 წ., მეტყვევ, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კალტარ** – სამოვარი მთა (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ., ჯერაშის მარცხ. კალთზე. დავაკება. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 239 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კალტარ** – ყანები (წანაში), ს. წანაშია. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*
- კალტარ** (5) – სამოვარი (ბაიარი, ლახირი, ლაბსყალდი, ნესგუნი), ყანა (წანაში), ს. ბაიარი, დასახლების ზემოთ. დავაკება, სახნავი იყო ადრე. *გ. შ. ჩანესელიანი, 20 წ., 1974.*
- კალგლდ** – სამოვარი (ქედანი) დასახლება ქედანის ზემოთ, ვაკე ადგილია მომცრო, სადაც ხორბალს აკლანტიუხ. „პატარა კალო“. *ვასიკო მუხას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*
- კალგლდ** (2) – გზა (ლეზგარა) სათიბ ლეყარაღდის ჩრდ.-დასავლ., ადრე კალო ყოფილა, ამჟამად გზა გადის. კალგლდ „პატარა კალო“. *მკვა ამიიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს.*

ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

კალგლდარ – ვაკობი (გვალდერი) წესილის აღმო-საველეთით, სათიბ ლაშგენიანს ესაზღვრება, პატარა კალოსოდენა, გამოყენებულია საჭირო მასალის დასადებად (ტყიდან მოზიდულისა, სანამ მიაღწევდნენ სოფლამდე?). „პატარა კალოები“ (ეზოს მნიშვნელობით). *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 196, წ. ოქტომბერი.*

კალგლდარ – სათიბი (ლელბაგი) ს. ლელბაგის დასახლ. ქვემოთ. ძველი ნაკალოებია. *ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

კალგლდარ – საკულტო ადგილი (თვეთნაშარ) ს. თუთნაშარ-ს ყოფილა სალოცავი ადგილი (ლაღჯუამ), სადაც ს. ბეჩოს ზედა სოფლები – გულ, ბაგუდანარ, ნაშთქოლ, ჭოხულდ და ტუბეში – ჰელ (ელიაობა) იქ აკეთებდნენ. რელიეფის მიხედვით. *ქიშვარდი იოსების ძე წერედიანი, 49 წ., კოლმეურნე, ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

კალგლდარ – ყანა (დოლი) ს. დოლში, მდ. დოლ-რას მარჯვ. ს. დოლის აღმოსავლ., ვაკნარი ადგილი. რელიეფის მიხედვით, კალოები(ანი) ? *ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ს. დოლაშტივ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

კალგლდარ (5) – სამოვარი (შყალერი), მთა აჭრანშია, შგერნარია, ვაკვე ადგილებია შგერებში. *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

კალგლდარ – ღელე (თავრარი) ს. თავრარიდან დევდრანისკენ სამარხილო გზის ზემოთ, მოვაკო ადგილია, სადაც წყალი მოედინება. იმავე სახელწოდების საზაფხულო სამოვარი მთაა, დგას კარვები. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კალგლდარ (2) – სამოვარი მთა, ღელე (თავრარი, ხერხვაში) ს. თავრარის ჩრდ. წიწვნარი ტყის ზემოთ. დავაკებაა, შერეული ტყით, დგას კარვები. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 196, წ. ნოემბერი.*

კამატრე ლეჭმოლ – სათიბი (ყარი), საზაფხულო სამოვარი მთა ხარაშის სათიბებს ქვემოთ, დუდელანაშ ბაჭარს სამხრეთით. სათიბებია და შემდეგ სამოვრებადაა გამოყენებული. კამატ ცინდელიანის სახელობის სათიბ-სამოვრები. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკო-*

ლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 13.9.1970 წ.

კამატრე ჰებიშ – ნასახლარი (ნაკ. ს.ს.) ნაკრას მარჯვ. კალთაზე, ნასოფლარ ჰებიშში, შამათიშ ჰებიშის ჩრდ. კამატ ცინდელიანის ყოფილი სამოსახლო. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კამატრე ადგი (2) – სკარმიდამო (ყარ) (იხ. აფრანშიერ), ს. ყარშია, ჩუბე ყარშია, სამანქანო გზის მარცხ. მხარეზე, სახნავ-სათიბებით, ბაღ-ვენახებით. ცხოვრობს დიმიტრი ნარსავიძე (სკოლის დირექტორი). დიმიტრის ნარსავიძის კუთვნილი მამული. *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

კამატრე ადგი (იხ. აფრანშიერ) – სახნავ-სათიბი (ყარი) ს. ყარში – ჩუბე ყარში, სამანქანო გზის მარცხნივ, დავაკებული სახნავ-სათიბებით, ბაღით. კამატ ცინდელიანის ყოფილი კუთვნილი საკარმიდამო (ცოცხალი არაა). *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.*

კამი ტუბი – ხევი (უსგვირი), კა-დან იწყება, საკმაოდ მოზრდილი ღელეა. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., 1973.*

კამუთიშ ლაკტურე – კლდე (ნაკ. ს.ს.), ნაკრის ხეობის მარჯვ. მხარის საჯიხვე კლდეები, სად. მთა ჟიბე შის ჩრდ.-დასავლ. კენჯბარ ხარ ილაჩახტი. ვინმე კამუთ ცინდელიანის საჯიხვე კლდე. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კამუთრე ჭყიბარ (იხ. ცენტრ)

კამუთრე ჭყებარ – უბანი (ჭუბ. ს.ს.), მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარე, ცენტრში, ცხოვრობს რამდენიმე ოჯახი. ჭაობიანი ყოფილა ადრე, ამჟამად მოსახლეობამ ამოაშრო, წყალს გზა მისცა. კამუთ რეზესიძის კუთვნილი მიწები. *ვასილ მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

კანათ – სამოვარი (ზ. მარლი) ს. ჟიბე მარლის სამხ.-ით. სამოვარი ადგილი. სოფლის დასაწყისში. ადრე ხეტყის გაზიდვა იყო კანატი. გუაშხარის ღელემდე. ტყეს ეზიდებოდნენ ზედა მარლიდან. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ს. ჟიბე მარლ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*

კანკულ იცხი მოლ – სამოვარი (ახალშენი) ს. ახალშენის აღმ. თხოფელიერის გზაზე. მოკაკვებუ-

ლი მსხალი იდგაო. კანკულ „მოკაკული“. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

კანოლ – სათიბი (ლანდრერ) ენგურის ჩრდ.-აღმ. სოფლის დასავლ. საძოვარ ნაწევურას აღმ. საკანონმდებო ადგილი; გადმოცემით, აქ იყრიდნენო ძველად თავს რაიმე კანონის დასადგენად სოფლის თავკაცები. ხშირი პანტა მსხლებია (ლამორალ ლემარ). *გერმან ბიმრუზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. აგვისტო.*

კანტორა – საცხოვრისი (ქვ. ვედი), საცხოვრებელი ადგილი ს. ქვედა ვედში.

კანტოროლ (2) – ნაკანტორები (დევერა) სამოვარი (ტიტა) (იხ. **ჟაბე ტვიბ**, პირველი ნაკვეთი – ყარი) ჟიბე დევრის დასაწყისში, იდგა ლესპრომხოზის შენობები, ამჟამად კარავია. ტყის წარმოება ახლაც არის. დავაკებაა, წიწვნარია მეტად, სამანქანო გზის გასწვრივ. ბაქანია ამჟამად მხოლოდ. სახლები დაშალეს და ამჟამად არ ჩანს საძირკველიც. *კანტორები. გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლ, წვერი, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

კანტოროლ (იხ. **ჟაბე ტვიბ** – ლახამი, პირველი ნაკვეთი – ყარი)

კანტორაშ ბოგ (იხ. **ჯაჭვამ ბოგ** – ქვ. ვედი)

კანტორაშ სარგელ – წყარო (ქვ. ვედი), ნაკანტორში მოედინება კარგი წყაროს წყალი, უდრგლას მარჯვ. კალთაზე. *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

კანტორაშ ღარ – სამოვარი (ტიტა) მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე, **ჩხეტლამ ჰაკუედ**-ის დასავლეთის ფერდობზე. წიწვნარია უფრო მეტად. ღარია ხის ჩამოსაყრელი კანტორამდე. ჩრდ.-აღმ. ტიტას მიმართულებით ბევრია ანწლი. *ნოდარ თებუქის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*

კანტორაშ შუკუ – გზა (ქვ. ვედი), სამოვარ რობიდან მიმავალი საცხენოსნო გზა ნაკანტორამდე. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

კანტორაშ – საძოვარი (ხესხო) ს. ხესხოში, **ნაკანტორალია** გეოლოგების.

კანჩაბ – ყანა (იელი), ს. იელიშია, ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ნესგა უბანშია, ფერდობი ადგილია. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

კანჩიერ – ყანები (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-აღმოსავლ. ფერდობი, ლეჟა უბანის სამხ.-აღმ. დასახლების ქვემოთ. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კანჩხორ – სათიბ-სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ. კლდიანი ადგილია. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კარ(ქ) ტი ტუბ (იხ. **კარეტი ტვიბ**) – ხევი (ყორულდაში) ს.; ყორულდაშის აღმ.

კარაულარ (იხ. **კარაულარ**) – სათიბი ს. ახალმენში. *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*

კარაულარ – ყანა (მამი) ს. მამის დასავლ. კარვები არაა. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*

კარაულარ – სათიბი (ახალმენი) ს. ახალმენის ჩრდ.-აღმ. ნაკარვები ყოფილა ადრე. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

კარერ – სახნავ-სამოვარი დასახლ. უბან კაცხის სამხ.-დასავლ., სახნავ ბარბლამარ-ის დასვლ. (ლეკარე ადგი ლი). კა „ფიქალი“. *დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ., პედაგოგი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X*

კარერ (2) – სათიბ-სამოვარი (ფალედი, კაცხი) მდ. ლემდრგლას მარჯვ. რიყე, სათიბებია. ადრე სახნავიც იყო. ფიქლიანია ქვემოთ. ს. ფალედის აღმ. *მამრუზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კარეტ – გადასასვლელი (უშგული), გადასასვლელი შხარადან ლასდილში. კარეტ „გადასასვლელი“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კარეტ – გადასასვლელი ხალდეში, ს. უშგულის ჩრდ. მთა კარეტა (1: 100 000 მიხედვით 3525 მ. ზღვ. დონიდან). გადასასვლელი უშგულის მხრიდან ჯალდეს მთაში. კარეტ „გადასასვლელი“ (საერთოდ). *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კარეტ (3) – სათიბ-სამოვარი მთა (ყორულდაში), ყორულდაშის აღმ. მთა. სათიბ-სამოვრები.

კარეტ თხტიმ – სამოვარი (უშგული) ს. მურყმელის სამხ.-დასავლ. შიშველი რელიეფით, ვაკე ადგილია ტყეში. *ნუცა ანტონის ას. ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*

კარეტა – მწვერვალი (მსტ., ლანტხ.), კარეტას ქედზეა, სიმაღლე – 3525 მ. ზ.დ.

კარეტი ტუბი – ხევი (ზესხო), ს. ზესხოშია, მთა კარეტიდან მოედინება.

კარეტილ – გადასასვლელი (ახალშენი). უშგულისკენა გადასასვლელი. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

კარიერ (2) – კლდე (ზმ. მარლი) ჟიბე მარლის აღმ. მდ. გუაშლარარის ორივე მხარეზე. დაახლ. 1800 მ. ზდ. დონიდან. კლდეა მარმარილოსი. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ს. ჟიბე მარლ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*

კარიერ (იხ. პაპულა)

კარკალაქი – სამოვარი (რცხმელური), ლაშხირის მარჯვ. მდელო, გამოყენებული სათიბ-სამოვრად. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*

კარპატელერ ბაქან – სამოვარი (ტიტა) მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე, ს. ტიტადან ≈ 2,5 კმ. კარპატელები მუშაობდნენ ხე-ტყეზე 1959-60 წლებში. პატარა მინდორია, ზემოთ ადის ლაშდა ღარ. ირგვლივ წიწვნარია. *ნოდარ თებეის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*

კარპნალ – სათიბები (ტვიბი) ტვიბში, მთის სათიბები. **კარპან** „ფარდული“. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

კარცხანი – ყანები (არცხელი) ს. არცხელის დასახლების ჩრდ.-დასავლ., ვაკე ადგილია, ოდნავი დამრეცით. *ერმალო ციოყის ძე ჟორჯოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კარცხანიერ (იხ. კარცხანი)

კარწ – სამოვარი, ტყე (ფხოტრერი) ფხოტურწ ზაგარს დასავლ. სამოვარ ჭიბნარის თავზე. ფიქალ ქვიანი (ჩუ იკრიხ შიშდ). *ეგნატე ამანაშის ძე ქანცელიანი, 55 წ., კოლ., ევრი, ს. ევერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

კარწვი ნაგამ (იხ. ფიცარი კარწვი ნაგამ)

კარწლ – წყარო (მურყმელი), ს. მურყმელის პირდაპირ, ენგურის მარცხ. სანაპიროზე მოედინება კარგი წყარო, ფიქალების ქვეშ. ამჟამად გაკეთებულია მილი. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კარწი ლარე – სათიბი (შვედი) ს. შვედის მთაში. ტყეში მრგვალი ადგილია. კარავი ამჟამად არაა. *ე. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

კარწულ – სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის სამხ.,

ენგურის მარცხ. კალთაზე. დროებითი სადგომებია გაზაფხულობით, მუშტრან ტუბიშია. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კარწურ – დასახლებული უბანი (დგსი) ს. დგსის ჩრდ.-აღმ. ცენტრიდან ≈ 1 კმ. სიშორეზე. ცხოვრობს 3 ოჯახი ანსიანებისა, სამხ.-აღმ.-ით მუხნარია, ჩრდ.-აღმ. მეჩხერი ვერხვნარია, ლეჩქერიც. *იესებ სუმას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

კარწურ – დასახლებული უბანი (ქედანი), ჩუბზე ქედანშია, ქვემოთ, დაფერდებული ადგილია, ქედანში ტუბის განშტოებების ადგილზე ცხოვრობს ერთი მოსახლე – ჭკადუა მიმა გიორგისა ძე. ადრე კარვები იყო საზამთროს თვალსაზრისით. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

კარწურ (3) – სამოვარი, ნაკანტორალი (ლახანი), უბანი (დიზი, ქვ. ქედანი) მდნ. ლაწნაშ ტუბის მარჯვენა მხარეზე, სამანქანო გზის ზემოთ, კანტორა ყოფილა ხეტყის წარმოების დროს. ამჟამად სკოლაა 1-3 კლასამდე. ვაკე ადგილია. ხილნარი – ნიგოზი, წაბლი, მსხალი, ვამლი. ხრიოკი ადგილია. *არსენ აზნაგების ძე ქობალოა, 73 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

კასლედგრა – მდინარე (წირმინდი), მდ. ხაიშურას მარჯვ. მთავარი შენაკადი. მოედინება მთა ჭიჭე ვანის აღმ. კლდეებიდან. მოზრდილი მდინარეა. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

კასლეთილ (იხ. კასლეთილწ)

კატარწ – სამოვარი (ბაბილი) მდ. ჩოლშურას მარცხ. კალთაზე. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

კატარწში ბინილ – წყარო (ბიბილი), სამოვარ კატარწშია, ჩოლშურას მარცხ. კალთაზე. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

კატილ ღარ – სამოვარი (ქვ. ვედი) უედრგლას მარჯვ. კალთაზე, კატი და ივანე ჭკადუების სახლს ზემოთ, შქერიანი და შერეული ტყით. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

კატმა მოლარ – ყანები (ხაჩეში), ს. ჯაჩეშია, ლიპარტელიანების საგვარეულოს ყანები. *რ. დ.*

ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.

- კატმერალ** – უბანი (ხაჩეში) ს. ხაჩეში, ლიპარტელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. რ. დ. ჩანქსელიანი, 27 წ., 1974.
- კატშმერ** – უბანი (ფაყი), ს. ფაყშია, ჯარაშის ერთ-ერთი თემი ლიპარტელიანების გვარისა. ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.
- კაქშმერალ** – უბანი (გულიდა), ს. ქვემო გულიდაშია, ქურასბედიანების საგვარეულო თემი. მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.
- კაჩ** – სათიბ-საბალახო, ს. ხარაშია, დამრეცი ადგილი. ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.
- კაჩ** – ყანა (ზეგანი) ს. ზეგანის ლეჟ უბანის სამხ.-აღმ. დამრეცი ყანა. დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- კაჩ** – ყანა (ლახამულა) ს. ლახამულ-ის ჩრდ.-აღმ., სათიბ სპვგრქაჭ-ის ქვემოთ. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მეტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.
- კაჩ** – ყანა (ჭელირი) ს. ჭელირის აღმ., მდ. დავშარის მარცხ. მხარეზე, სათიბ ლაფცხენილს აკრავს ჩრდ. მხრიდან დამრეცი (უფრო ამრეცი) ადგილია (კაჩშალ ლი). აკაკი სორების ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.
- კაჩ (5)** – ყანა (ჩაჟში) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სამანქანო გზის ზემოთ, დამრეცი რელიეფით. ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.
- კაჩალ** – ყანები (მესტია), მესტიაშია. კაჩ „აღმართი“. თედორე ტარასის ძე ნაკანიძე, 64 წ., მესტია, 1972.
- კაჩალარელ** – სათიბი (ლეკოსანდი) ს. ლეკოსანდში, ფერდობზე.
- კაჩარ** – სახნავები (ნაცული) ს. ნაცულში, ფერდობები.
- კაჩარ (2)** – ყანა (ახალშენი) ს. ახალშენში, დამრეცი. ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.
- კაჩ-დაბზრ** – ყანები, ბაღი (მელურა), ს. მელურაშია, მოფერდო ყანებია. ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, 1974.
- კაჩ-დაბ** – სათიბი (ბულეში), ს. ბულეშია, სახნავი იყო ადრეო. ფერდობზე. ყ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.
- კაჩ-დაბ** – ყანა (მელე), ს. მელეშია, ფერდობია.
- კაჩ-დაბ (3)** – ყანა (ლობი) ს. ლობში, დამრეცი ყანა.
- კაჩლიერ** (იხ. კაჩალ)
- კაჩ-ლზრე** – სათიბი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის ჩრდ.-აღმ. აღმართია, ახალშენში. ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.
- კაჩ-ლზრე (2)** – სათიბი (შგედი) ს. შგედში, ფერდობი. ყ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.
- კაჩლოდიერ** – ყანები (ზეგანი). ს. ზეგანის სამხ. მდებარე დაფერდებული ყანები. დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- კაჩ-მოლორდ** – სამოვარი (ქვ. ჭველიერი) ს. ქვედა ჭველიერში, დამრეცი, მიყუდებული ახო, გარშემო ტყეა. შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ., 1874.
- კაჩნი** – სამოვარი (ქვ. ლახამულა), ს. ჩვ. ლახამულასა და ჰამამს შორის მდებარე ფერდობი, სამანქანო გზის ზემოთ, კაჩ ადგი ლი, ადის ზიგზაგა ბილიკი. დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.
- კაჩნიზრ** (იხ. კაჩნი)
- კაჩნიშ ლაცგევი** – ბილიკი (ლახამულა). საცალფეხო ბილიკი ს. ლახამულიდან ჰამამში ფაფალთეჟი. ზიგზაგა ბილიკია. დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.
- კაჩრა** – სათიბი (ქურაში) ს. ქურაშია, სათიბ ხომა ლარას აკრავს ჩრდ.-აღმ. დაფერდებულია (ფელტ ლი, კაჩ ლი), ირგვლივ ტყე აკრავს. ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.
- კაჩრა** – ყანა (მაგარდელი) ს. მაგარდელში, თელგლდაშ-ს დასავლ., ზემოთ ფერდობი ადგილია, დამრეცი. კაჩ „აღმართი“. ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.
- კაჩრა** – ყანები (ქაშვეთი) ს. ქაშვეთის აღმ., ლეჟშხანის სახნავებშია. მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972. X.
- კაჩრა (5)** – სათიბი (ქურაში), ყანა (ქაშვეთი, მაგარდელი, ისკარი – იხ. კაჩრ)
- კაჩრერუ** – ყანა (თავრარი) ს. თავრარის (ჩრდ.)-დასავლ., ლაბურგალ სტიფ-ს დასავლ. მოფერდო ადგილია. უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.
- კაჩრიელ** – ყანა (მურყმელი) ს. მურყმელის ჩრდ.-აღმ. დამრეცი ადგილია. მაქსიმე დავითის ძე

კაკრიაშვილი, 40 ზწ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

კარნიელ (3) – ყანა (ლალხორი) ს. ლალხორის ჩრდ.-აღმ. დამრეცი ყანები. *ნინა გიორგის ასული გამყრელიძე, 49 წ., მოსამსახურე, ს. ლალხორი, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კარნიელ (იხ. **კაჩარ** – ლახუშდი)

კარნიელუ (იხ. **კაჩარ დაბ**) – ყანები (ახალშენი) ს. ახალშენის დასავლეთით, მოვაკო ადგილი. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

კარწ (იხ. **კარა** – მაგარდელი)

კარწლარ – სამოვარი (ჩაჟაში) მდ. ქვიშირის მარჯვ. მხარეზე, ფერმის აღმ. გზის მიდამოები, ოდნავ დამრეცი რელიეფით. „დაღმართიანი“ (**კაჩარ**). *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კარულედ – ყანები (ტვიბი) ს. ტვიბში. *ა. ც. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.*

კარ-შუკუტ – გზა (იენაში), ს. იენაშია, სამანქანო გზიდან ს. ლემგრუნისკენ – სამარხილო. ოდნავ დამრეცი. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

კარშუკუტარ – გზა (მ ურშველი) ს. მურშველის ზემოთ, სამარხილო გზა ტყეებისკენ. ფერდობის გზებია. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19761 წ. სექტემბერი.*

კარჩუ – სათიბი (ზ. ლუჰა), ს. ლუჰაშია, დეღე ტუბირას მარცხ. მხარეზე. ენგურის ჩრდ.-ით. დაფერდებულია (ფელტ ლი გუწამიდ). *სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კარხუწ – ტყე (მურშველი) ს. მურშველის დასახლების ფერდობის ჯუჯა მუხნარი ტყე, ჩრდ.-აღმ. მხარეზე. *გურამ ალექსანდრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი 1971 წ. სექტემბერი.*

კარწ ლიც – დეღე (ხარაში), ს. ხარაშია, საბალახო კარ-შია, პატარა დეღეა, სასმელად ვარგა. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1874.*

კარწ შუკუტ – გზა (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის დასახლების ჩრდ.-ით მდ. მუხტრასკენ. დამრეცი სამარხილო გზა. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კაჩარ – სათიბი (კიჩხულდაში) ყოფილ საცხოვრის ჩუბარწარის სამხ.-დასავლ., სათიბ რობს აკრავს

ჩრდ.-დასავლ., ფელტარ ჯდგი ლი. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კაჩარ – სათიბი (უშხვანარი) ს. ახალშენსა და ს. უშხუტანარს შორის, დაღმართი რელიეფით, პანტა მსხლებით. კაჩ „აღმართი“. რელიეფის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმეურნე, ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

კაჩარ – სათიბ-სამოვარი (იელი), ჩუბე უბანშია, ფერდობი ადგილებია. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

კაჩარ – სათიბ-სახნავ-სამოვარი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის დასახლების აღმ. მხარეზე, დამრეცი ადგილია. *მამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კაჩარ – სამოვარი (იფხი), იფხშია, აღმართები. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.*

კაჩარ – ყანა (ისკარი) მდ. დაჯშარის აღმ. მხარე, მოფერდო ადგილია, ყანა გურჰანწარს აკრავს აღმ. მხრიდან. „აღმართები“. *ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 87 წგ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

კაჩარ – ყანა (ჟიბიანი) ს. ჟიბიანის ჩრდ.-აღმ მხარეში, ეკლესია ლამარიაშის ქვემოთ, დამრეცი. კაჩ „აღმართი“. *ჯემალ ლევანის ძე ხაჭვანი, 31 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კაჩარ – ყანა (ცალდაში), ს. ცალდაშია, დასახლების ქვემოთ. *ჰიჭიკო ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კაჩარ – ყანები (ლახუშდი) ს. ლაშუხდის დასახლების ჩრდ.-აღმ. მდებარე ყანები, დაფერდებულია. *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*

კაჩარ – ხილნარი (ლექესირი) ს. ზემო ლექესირშია, ადრე სასიმიინდე ყანები იყო. ამჟამად კოლმ. ხილნარია, ფერდობია. *კაჩ „აღმართი“ (შდრ. მეგრ. ე-კ-ე, დგ-კ-ე). კ. ე. ფურელიანი, 34 წ., 1974.*

კაჩარ (11) – ყანა (დავბერი, ჟიბიანი, ცალდაში, ლახუშდი, ისკარი, თავრარი), ხილნარი (ზ. ლექესირი), სათიბ-სამოვარი (იელი, ზარდლაში, იფხი, კიჩხულდაში, უშხვანარი) ს. დავბერის აღმ., დამრეცი ადგილი. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მე-*

სტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

- კაჩრიმ დაბზრ** – ყანა (ქვ. ლახამულა) ჩვ. ლახმელის ჩრდ.-აღმ., ყანა გუგუჭანის აკრავს დასავლ. მხრიდან სამანქანო გზის ქვემოთ. მის ზემოთ **კაჩნია ჰამშ** ესაზღვრება. *გელა ფუთუს ძე ჰკადლუა, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კაჩაღაზრ** – ყანა (ქურაში), ს. ქურაშშია, სათიბ ქუალაღს აკრავს აღმ. მხრიდან., მდ. დაჭმარის მარჯვ. კალთაზე, ტასლერიშ შუკუს ზემოთ – ჩრდ.-აღმ. დაფერდებული რელიეფით. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- კაჩერი** – სათიბი (ბულეში) ს. ბულეში, დამრეც-ზეა ხილნარი. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- კაჩერი ცხეკ** – ტყე (ბულეში) ს. ბულეში, ფოთლოვანია. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- კაჩი დაბ** (იხ. **კაჩრიქლუ**) ყანა (ახალშენი) ს. ახალშენში. დამრეცი რელიეფით. *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*
- კაჩგლდ** – ყანა (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ., ყანა ქრისდემსა და გეგბარის ტყე სშორის. დაფერდებული ადგილია კაჩგლდ ღვრის ქვემოთ. კაჩ „შვეულად დახრილი, აღმართი“. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- კაჩგლდ (2)** – სათიბი (უშხვანარი), ბალის ზეგანზეა, სათიბებს – ლეზანისა და კვრტილარს შორის. კაჩგლდ „მოაღმართო“. რელიეფის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- კაჩგლდარ** – სათიბები (ზაგარი) ს. ზაგარის აღმ., სამოვარ ლატფარის ჩრდ.-დასავლ. მხარე. კაჩ ადგი ლი. *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კაჩგლდარ** – სათიბები (ჟ. კალაშ) სოფლის ჩრდ.-დასავლ., ყანა ჟიბღალიარ-ს ჩრდ. ფერდი, დაღმართი რელიეფით. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კაჩგლდარ (3)** – სამოვრები (ჩვაბიანი) სათიბი, (ზაგარი, ზ. კალაში) მდ. მულხურას მარჯვ. მხარეზე, ფერდობებია, მშბეში, ჩვაბიანის პირდაპირ – ჩრდ. *გოგუცა შოთას ას. მარგიანი, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კაჩგლდარშ** – ყანა (იელი), ს. იელიშია, ენგურის

მარჯვ. კალთაზე. აცის უბანია, ყანებია. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972 VII.*

- კაციალშა** – უბანი (ნანარი), ს. ნანარშია, ქურასბედიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- კაციალშა იერმინე ლჭქემა** – სათიბი (ზაბილი) სათიბ ჯუმჩაშში, ქურასბედიანების. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- კაციალშერ** – უბანი (ზაბილი) ს. ზაბილში, ქურასბედიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- კაციოლშა** – უბანი (ლევხდარეში), ს. ლევხდარშია, გაზდელიანების საგვარეულო თემის ერთ-ერთი შტო. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*
- კაციოლშა დაბ** – ნაყანარი (ყარიში), ს. ყარიშშია, ყოფილი ყანა მემველიანების გვარისა. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*
- კაციოლშერ** – უბანი (შ. ზავარი), ს. ნესკა ზავარის გაზდელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი. *ს. ლ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*
- კაციოლშერაღ** – უბანი (ლესემა), ს. ლესემაში შემავალი გაზდელიანების ერთ-ერთი საგვარეულო თემი. *მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.*
- კაცრშ** – სათიბი, ტყე (ნასახლ. სგობული) ნასახლარ სგობულ-ში, ლექუჭ სგობულ-ის სამხ. ტყეში. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*
- კაცხარ** – სათიბ-სამოვრი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის აღმ., მდ. წანრგლას მარცხ კალთაზე, სათიბ ჯიჭერსა და სამოვარ მგჰარსა შორის, ვიწროა, კონუსისებური – კონუსიანი. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კაცაშა მოლ(არ)** – ყანები (რცხმელური), ს. ლადვარვაშშია, ლიპარტელიანების შტოს კუთვნილი ყანები. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*
- კახაშერ** – სამოვარი (მელურა), ს. მელურაშია, შეფერდებულია. ამჟამად გუგავებისაა. კახანთ, თუ ვინ? – არ ახსოვთ. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, 1974.*
- კახბერშა** – უბანი (ლევხთაგი), ლევხთაგშია, ხერგიალების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. კომპი (?). კახბერ „კახაბერ“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- კახბერშა მურყუამ** – კომპი (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანშია, ამხე ფაქში, კარგად შენახულია. კახბერ ნიჭარადისა. „კახბერანთ კომპი“. *გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ., მოსამსახ., უმგულის ს.ს., მე-*

სტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

- კახლედ** – ბუჩქნარი, ყანა (მელურა), ს. მელურაშია, შეფერდებული ადგილით. კახ „გამოფიტულის მნიშვნელობით“, ქა **ლუკუხე** ესერ ლი „გამოფიტულიაო“. ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., 1974.
- კახრან ლეჩქერ** – ტყე (თავრარი) ს. თავრარის აღმ. ყანა თავრანის აღმ. მდებარე მუხნარი ტყე. *უმანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კახრ ზაგარ** – ტყე, ზეგანი (დ. მესტია), მესტიაშია, ტურბაზის აღმ., საზღვარი მესტია-მულახისა. ზეგანია ტყიანი. მალთეთ (თემი?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ.*
- კახრ მაზუაბ** – წყარო (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის აღმ., მგჰანის ყანაში მოედინება სათიბ-სახნავ **კახგრ**-თან. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კახრ მგჰ** – სეზონური ტბა (დ. მესტია), კახგრშია, რელიეფურად ჩავრადნილია, გაზაფხულობით დგება ტბა 200-300 კვ. მ. ტურბაზის აღმ. **კახგრ**-ში სახნავები (კახგრან კახრან). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. მესტიის რ-ნი, 1972.*
- კახრდაბარ** – ყანები (დ. მესტია), კახგრშია, სახნავი მიწები ტურბაზის აღმ. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- კახრარ** – სამოვარი, ტყე (კაცხი) კაცხის ჩრდ.-დასავლ., სამოვარ ცაძე-ის ჩრდ.-აღმ. ტყიანია, მეტად წიფლნარი. დავაკებაცა პატარა, გორაკებიც – ოღრო-ჩოღრო რელიეფით. საპნის **კახარ** (?). *ჯეირან ჟორჯის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კახრან** – ტყე (ჭოხულდი, ნაშთქოლი) მდ. დოლრას მარჯვ. მხარე, ტყე ლწლიდ-ს ქვემოთ. ეკუთვნის ს. ნაშთქოლსა და ჭოხულდს. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმეურნე, ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- კახრან (2)** – სათიბი (მაზერი), ს. მაზერის მშრალი ღელე სახარის მარჯვნივ ღელემდე, ქვემოდან აკრავს სათიბი ბასყან. ქვიანია, გვერდითი ფერდობები ფიქალიანი ქვით – „ღებან ადგი, მეკარ ადგი ხარ“. რელიეფის გამო (?) – კახარ „ხრიოვი“ ? *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- კახრანში ცხეც** – ტყე (უმხვანარი), მდ. დოლრას

- მარჯვენა მხარე, კლდიანი ტყის მასივით, სათიბ კახრან-ს (ს. ტუბიში) სამხ. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- კახრან შუკუ** – გზა (დ. მესტია). ტურბაზიდან მიმავალი გზა, ახალი ტურბაზისაკენა და მულახისაკენა სამანქანო გზა. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- კახრან შუკუ** – გზა (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშს. თოთეულემისკენ. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კახრ ლარიელ** – სათიბი (იელი) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ბარქშილარს ქვემოთ. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 7 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*
- კახრგლდ** – სათიბი (ლაღამი). დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972 წ. VIII.
- კახრგლდა სგიმ** – მჟავე წყალი (ლაღამი). დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972 წ. VIII.
- კახურ** – სათიბი (მუწვიდი) ს. მუწვიდიში, ვაკე ადგილია. ვ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.
- კახშიან** – სათიბ-სამოვარი (დ. მესტია), მესტიაშია, მულხურას მარცხ. შგედში, არის პატარა სახნავიც, პანტა მსხლებით. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- კახშიანი** – უბანი (დ. მესტია – ირ. მელიქიშვილი)
- კახშიერ** (იხ. **კახშიან**)
- კახგლდ** – გზა (ღვებალდი) ს.ს. სტიფისა და ღებებალდის მთისკენ მიმავალი გზების შესაყრელი. *ვარლამ ილოს ძე გვარლიანი, 34 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კახგრ** – სათიბი. დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972 წ. VIII.
- კახგრ** – სათიბ-სახნავი (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის აღმ., კახრან შუკუ-ის ჩრდ. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კახგრ** – სამოვარი (ხოსრარი) ყანა ჩუბე ლომგერის დასავლ., მდ. ღემდრგლას მარცხ. კალთაზე. *სვიმონ აზნაგეფის ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- კახგრ** – სახნავები, ტყე შერეული (მესტია), მესტია ჭალაშა და მულხურას შორისაა, ტურბაზის აღმ. დგება სეზონურად ტბა 200 მ²-მდე. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია, 1972.*
- კახგრ** – ტყე (ჭებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., ეკ-

ლესია ჯგერაგ წიფრიშის აღმ. ფიჭვნარი (გვეგობ). *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კახერ – ტყე, სამოვარი (ღვებრა) ს. ღვებრას დასავლ. შერეული ტყეა, ვაკე ადგილია. *სიმონ ბეგას ძე მიხრუანი, 87 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კახერ (7) – სოფელი (ლნტხ. რ.), სათიბ-სახნავი (კიჩხულდაში, დ. მესტია, ლაღამი), ტყე, სამოვარი (ხოსრარი, ღვებრა, ჰეზუდი), ლენტეხის რაიონის ერთ-ერთი სოფელი. მდებარეობს მდ. ჩოლშურას მარჯვენა კალთაზე, დაბა ლენტეხის ჩრდ. ტერასული ტიპის რელიეფზე. *გემალ ანტონის ძე ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახურე, ს. კახურა, 1974.*

კახერ-ზაგარ – ტყე (ღვებრა) ს. ღვებრას დასავლ. ქედი, მესტიისკენა სამარხილო გზაზე. *სიმონ ბეგას ძე მიხრუანი, 87 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კაპდილაშარ – სამოვრები (ფალედი) მდ. ლემდრგლას მარჯვ. კალთაზე, სათიბ ლაზურალდის სამხ.-დასავლ. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ლემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კაპდილაშ – ტყე (ფარ. ს.ს.) ჯგერაგ ზაგრიშის ჩრდ., სათიბ ჯოღერის ჩრდ.-აღმ. კარგი წიფლნარი ტყეა. იქ დარჩენია ვიღაცას კაპდაო (ნაჯახი). *ჩიჩო მეზას ძე წულუკიანი, 63 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კაჭ (იხ. **ტობრიშ კაჭ**)

კაჭლდრიშ ლესგ – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*

კაჭლდარ – სამოვარი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, სამ. მთა ქურას ზემოთ, კაჭლდარ ხარხ. კაჭ „კალო“ („პატარა ვაკე, კალოსებური“). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კაჭშ ლამელგმულ – სამოვარი (ზ. ვედი) მთა ტობარში, კაჭ-ს ჩრდ.-დასავლ. *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

კაჭშ ჭყიბარ – სამოვარი (ზ. ვედი) მთა ტობარში, ტობრიშ კაჭ-ს ჭანჭრობიანი ადგილი. *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

კაძერ – სოფელი (ლნჯ. ს.ს.), ლენჯერის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი, 7 კომლისაგან, მერლანები

არიან მხოლოდ. ტერასაა, სამანქანო გზის ზემოთ. *დაზმირ გელას ძე მერლანი, 23 წ., კოლმეურნე, ს. კაერი, ლენჯერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1973.*

კაძერი ფელტ – ფერდობი (კაერი) ს. კაერის სამხ. დასახლების ქვემოთ, სამანქანო გზამდე. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

კაძე დაბ = სამოვარი (ნანგვლი) ს. ნანგვლის ჩრდ.-დასავლ., ნყანარია, ვაკე ადგილი. კაი (მეგრული) ქარდავას გაუტეხია და დარჩენილა მისი სახელიც. მოუხნავს ყამირი მიწა პატრონის ნებართვით (კვანჭიანების) და ნაყოფი წაუღია. სახელიც მისი შერჩენილა. *ვარდენ ქერექის ძე კვანჭიანი, 61 წ., პენს., ს. ნანგვლი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 7.11.70 წ.*

კაგლდ – ვაკობი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

კაგლდრიშ ლესგარ – სამოვარი, ტყე (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

კაგლდრიშ ტუბილდ – ხევი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

კაგლდარ – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

კედერ – სამოვარი (ფარ. ს.ს.) ს. ფარის აღმ. ზეგანი (ქედი, გორა), სალოცავი ადგილი ლემდარამდე. კედერ (კედარ ?). *შალვა ფილოვანის ძე ჩხეტანი, 13 წ., მოსწ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კედერიშ კოჯარ – კლდე (კაცხი) კანცხის ჩრდ.-აღმ., სუიფის სამხ.-აღმ. ტუბირას მარცხნივ. *შალვა ფილოვანის ძე ჩხეტანი, 13 წ., მოსწავლე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კედერლათექშ შუკვ (იხ. **კედერგლშ შუკვ**)

კედერგლშ შუკვ – გზა (ისკარი). ს. ისკარის დასახლების თავზე გადის სამარხილო გზა დასახლ. უბან ფხოტრერისკენ. „მდ. კედერულას (მდე) შუკა (გზა)“. *ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

კეზანი – ყანა (ლეზგარა) სამოვარ ჩხერშტანის ჩრდ., სოფლისკენ. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კეკეშ ნამოლ – სამოვრები, ტყე (ზაგარი) ს. ზაგარის აღმ., მდ. ჯენისკენ, ზაჭშ ზაგარის აღმ. ტყეცაა და ყაფარ ი ლიხ. *გულიძე ალექსის ძე ჩხეტანი, 37 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კეკეშ მოლარ – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, ვინმე კე-

- კეს ახო (ყოფილი). ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.
- კეკე დაბულ** – ყანა (მახაში) ს. მახაშში. რ. მ. ჭელიძე, 1976.
- კელაშნი** – სათიბი (კიჩხულდაში) დასახლ. თოთელეშის ჩრდ., ნენწელის აღმ. ტყიანია – ჯიჭრა, ცხუბირა... შერეული. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კელდარ** – ხრიოკი (ცალანარი) სამანქანო გზის ჩრდ., მდ. კედრულას დასავლეთ. სოფ. ცალანარ-ს დასაწყისადმე. ხრიოკი ადგილია. კელ-დარ (კელ – გამოუყენებელ ადგილს ვეძახით). *აკაკი ნესტორის ძე ჩვარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეკერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- კელერ** – სათიბი (ტვებიში) ს. მაზერის თავზე, სგიმერის ზემოთ, ყოფ. ოთარ დადერქელიანის კუთვნილება. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- კელაღდარ** – სამოვარი (იელი), ს. იელიშია, ენგურის მარჯვ. მხარეზე, აცის ზემოთ. სამარხილო გზის ზემოთ. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*
- კელრდარ** – სამოვარი (სასაში) ს. სასაშში.
- კემეთურ** – ყანა (სასაში) ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*
- კემეთურალ** – სათიბი (ლუჯი) ს. ლუჯში.
- კერალ** – ყანა (ქვ. ჭველიერი) ს. ქვედა ჭველიერში, ფიქალნარეგია, ქვიანი. კა „ფიქალი“. *ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ., 1974.*
- კერბულაშ** – სათიბი (შვედი), ს. შვედშია, ვაკეა. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- კერბულაშ** – ყანა (ქახუნდერი) ს. ქახუნდერში.
- კერბულაში დაბარ** (იხ. **კერბულაშ**)
- კერილ** – სათიბი (ზ. ლახამულა) ჟ. ლახამულაში, ნაჭკვრას ქვემოთ, ყანა ჯედიშის დასავლ. ადრე სახნავი იყო. ზემო მხარე ფართოა, ქვემო – წვრილი (სკვრა). *კოწი იოსეს ძვე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კერიდ** – სათიბი (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- კერკანი** – სათიბი (ბარში) მდ. დავშარის დასავლეთით. გადმოცემით: „კერარ დაუკლავთ და იმიტომო“. *ბაგუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ., მძღოლი, ეკერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- კერცხ** – ყანა (ლახთაგი), ლახთაგშია, სამანქანო გზის ზემოთ. მხ. კერცხ (შდრ. **კეცხაშ**, მეგრ. კერცხი, კერცხი ? მრ. ყანა – **კერცხაშ**, ხოლო **კერცხაშლიერ** – სახნავ-სათესი ტყეა-სამოვრების ჩათვლით. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- კერცხაშ ლიერ** – ტყე (ლახთაგი) ლახთაგში, სამანქანო გზის ზემოთ, მუხნარია, სამოვარიცაა და კირის სატეხიც. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- კერცხალ** (იხ. **კერცხ**)
- კერცხალიერ** (იხ. **კერცხ**)
- კერანი** – სამოვარი, ტყე (უღვალი) ს. უღვალის აღმ., ადგილ ლაჭრის აღმ. მოედინება წყარო კერანიშ სარაგ, გადის კერანიშ შუკუტ. „სალორე“ (კერ „მამალი ღორი“ – გარეული ?). *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეკერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- კერანიშ სარაგ** – წყარო (უღვალი) ს. უღვალის აღმ., სამოვარ კერანისთანაა, მოედინება წყაროს წყალი. „კერანის წყარო“ (კერანი – კერ „მამალი ღორი“ ?). *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეკერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- კერანიშ შუკუტ** – გზა (უღვალი) ს. უღვალიდან სამოვარ კერანისკენა გზა სოფლის აღმ. იქვეა წყაროც – **კერანიშ სარაგ**. „კერანის შუკა“. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეკერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- კერგლდ** – ტყე (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ. ტბის მარცხ. კალთა. ლეხგლყაჩ ხარ. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- კერგლდ (2)** – ყანა (ბოგრეში), ტყე (სიდიანარი) ს. ბოგრეშის დასავლ., სამანქანო გზის ქვემოთა და ზემო ნაწილიც, მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სერივითაა. *გალაკ საფოს ძე კოდრაია, 15 წ., მოსწ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- კერგლდიერ** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის დასავლ., დასახლების დასავლ. გზის ზემოთ. ადრე ყანა ყოფილა. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ს. ჰადიში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- კესრი ლეფაშდ** – სამოვარი მთა (ნაკ. ს.ს.) მდ. ნაკრას მარჯვ. კალთის ზეგანზეა, მთა გთნარის სამხ.-აღმ., ვაკეა, ირგვლივ წიწვნარი ტყეა. „კეისრის ქებული“. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კესანი** – საბალახო (ლახამულა) სამანქანო გზის ზემოთ, ტყე ტუბიშარს ჩრდ.-აღმ ნასახლარიცაა, სამირკველი ამჩნევია. მოედინება კარგი **სასმე-**

- ლი წყალი.** გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.
- კესარ სარაგ** – წყარო (ჰებრული) მდ. სოლედგრას მარცხნივ, ჩრდ.-დასავლ. სამოვარ ნაკრატორისა. მოედინება კარგი წყარო. ვითომ კეისრის საკადრისი წყარო – კარგის მნიშვნელობით (მეფე წყარო). გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.
- კესაშ სარაგ** – წყარო (ეც. ს.ს.) ს. ევერიდან სამანქანო გზის გაყოლებით გზაზეა წყარო, ძალიან კარგი. ადრე ქანდაკებაც იყო გაკეთებული. ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.
- კეტიტშერ** – საცხოვრისი (წირმინდი), ეჩხე წირმინდშია, მდ. კასლედგრას მარცხ. კალთაზე, ბალ-ვენახებითა და სახნავ-სათიბებით. კეტიტ დავითიანის სახელობისა (კეტიტაანთ). აქსენტო ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.
- კეტიტშერ ზენ** – სამოვარი, საცხოვრისი (ხაიში) ს. ხაიშიდან 1 კმ. მანძილზე წირმინდამდე, მდ. წაშედგრას მარცხენა მხარეზე. ამჟამად ტრაქტორებისა და მანქანების სარემონტო ბაზაა. ვინმე დავითიანი ყოფილა, **კეტიტაანთი**. ადრე ეს ადგილი გამოყენებელი იყო სახნავად. ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 31. VII. 1970 წ.
- კეტიტშერ მურყტამ** – ნაკოშკარი (ზ. ლახამულა) ჟ. ლახმგლის სამხ.-დასავლ დასაწყისში. სახურავი მონგრეული აქვს, კეტიტ დავითიანის ყოფილა. კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.
- კემოლამშერალ** – უბანი (კახურა), ს. კახურაშია, ლიპარტელიანების საგვარეულო თემი. გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.
- კენანი** – საცხოვრისი (ლახამულა) ს. ლახამულასა და საცხოვრის ნოდნშს შორის. ცხოვრობს გელა ჭკადუა – ერთი ოჯახი. სათიბებიცაა და ყანებიც. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.
- კერიშ ლეფაშდ** – სათიბ-სამოვარი (შდიღირი) ს. შდიღირიდან ჩრდ. მთაზე, სათიბი და სამოვარი, ვაკე ადგილია, შიშველი. პაშა ფულას ას. ჭკადუა, კოლმ., ლახამულას ს.ს.ვ, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.
- კეხარ** – ტყე (ქურაში) ს. ქურაშის ჩრდ.-აღმ. სამოვარ ქუროლის ჩრდ.-დასავლ. აღწევს მგქლე-რიშ ზაგარ-ამდე. ქედზე გორაკებია (ლენსკეროლ ლიხ კაცხ). ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.
- კეცხაშ** – სამოვარი (ზ. ლახამულა) ჟ. ლახმგლის ჩრდ. ყანების ბოლო სამანქანო გზის ზემოთ. კეცხაშ „წინა ადგილი“ (სგებზე ადგილ ლაჭუროლთე – სახლში. ლენინ – კეცხაშთე, ხოხტრა ნენემ – კა ლეშგიმ. კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.
- კეცრლაშ** – სათიბი (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ., სათიბ ყანცულანის დასავლ. ვაკე ადგილია მეჩხერი ტყით – ცხეკი ლეჭმალ ლი. არყნარია, გოგლანდ, მდგხინდარ – ჩავარდ ლასყიდ. კეც „[ნა] ტკეცი წნელის“. პავლე ბითეს ძე ზურე-ბიანი, 83 წ., პენს.წ, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- კეხელაში ღელა** – ღელე (მამი) ს. მამის დასაწყისში. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.
- კეხელაშ** – ღელე (მამი), პატარა ღელეა მამში. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.
- კეკი დაშ** – სათიბი (ლაღამი) ს. ლაღამის ჩრდ.-დასავლ. ფერდობი ადგილია, ნახნავი არაა. დაშ „არა მარტო სახნავი, ყანა, არამედ, სათიბიც“. გუა იონას ძე ფათელიანი, 38 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.
- კეურალე ნატაზუარ** – სამოვარი (სასაში) ს. სასაშის სამხ. ნამენარია, კევრებს თლიდნენ. მ. გ. ონია-ნი, 41 წ., 1974.
- კეურაშ ნატაბ** – ვაკობი (ხევრა), ჭეურაშია, პატარა ვაკე ადგილია. ითიბება. ირგვლივ ტყეა, კევრის ნაკეთებია (ნათალიაო). ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა ს.ს., 1973.
- კეურაშ** – სამოვარი (ლასკადარი) მთა დაბურის დასაწყისში. მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.
- კვათშერ** (იხ. კვათიშა)
- კვაკვატიშერ ნალზიგვ** (იხ. კვაკვატიშერ)
- კვამარ** (იხ. კვამარია გორაგ)
- კვასდანიერ** (იხ. კვასდანი)
- კვატ ქურა** (იხ. კვატიშ ქურა)
- კვახრიულ** (იხ. კვახარ)
- კვედარ** (იხ. კვედარ) – სახნავი. მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.
- კვედარ ღალა** – სახნავი (წიფლაკაკია). მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.

კვალე ცხეკ (იხ. **კვალ**)

კვანჭგლ (იხ. **კვანჭილ**)

კვანჭიშ ქურა – სამოვარი (ფარ. ს.ს.) მდ. ლექტური ჭალას მარჯვ. კალთაზე, სამოვარ მარჩულანის აღმ. ადრე სახნავი ყოფილა. ფარის დასავლ. „კუჭატი“ საკ. სახ. *ჩიჩო მუზას ძე წულუკიანი, 63 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კვაზი სიკვ (იხ. **კვაზ**)

კვაზიერ (იხ. **კვაზ**)

კიბილდ – ადგილის სახელწოდებაა, ს. ღუბალდშია, ჯანყუათის კოშკთან, გზის გასწვრივ. წყალი ჩამოდის. „პატარა კიბე“. *აკაკი კოსდას ძე გერლოანი, 55 წ., მოსამსახურე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კიბილდ (2) ბილიკი (უსგვირი) ჭალაშს მარჯვ. მხარეზე, საცალფეხო ბილიკია. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის, 1973.*

კიბილდარ – გზა (ზმ. წირმინდი). მდ. კასლედგრას მარჯვ. კალთაზე გადის გზა მთისკენ, რომელსაც კიბის მაგვარი საფეხურები აქვს. გზა კლდეზეა. *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

კიბო – სამოვარი მთა (ნანგვლი). საზაფხულო სამოვარი მთა სვანეთისა, მდ. კუაკუაშ ტუბის ჩრდ.-დასავლეთით, ტყის ზონის შემდეგ, ალპური ვაკე, შერეული ადგილია. *ვარდენ ქერქის ძე კვანჭიანი, 61 წ., პენს., ს. ნანგული, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 7.11.70 წ.*

კიბანილ – სამოვარი (მაგარდელი) ს. მაგარდელს სამხ.-დასავლ., დამრეცი ადგილია, კიბისებური რელიეფით. რელიეფის ფორმის მიხედვით. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კიზიანი ნასყეა კარაუ – ტყე, ჭალა (ლუჯი) ს. ლუჯის მთა უჟალში, ხემურის ხეობაში. ვინმე კიზიანის ნაკარვები, რომელიც აწარმოებდა ოქროს სამიებელ სამუშაოებს (ტორქსინი იყო, ოქროს წარმოება იყო).

კილეთ – მწვერვალი (ლახამულა). ნაკ-ჰაპკვირის დასავლ. მწვერვალი (რუს. და ქართ. ტოპ. რუკებზეა – აბაკურა 2603 მ. ზვ. დ.). მამლის **კინთის** მოხაზულობა აქვსო. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კილეთიშ ზაგარ – ზეგანი (ციცხვარი). ს. ციცხვარის

სამხ.-აღმ. ტყიანი ზეგანი, კლდეებიც. მისგან მოედინება **ლადრწყინშ ტუბი**, მისი კალთებიდან (რუკის მიხედვით 1745,3 ?). *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1979 წ. ნოემბერი.*

კილეთიშ ლაკრუტი – სამოვარი მთა (ლახამულა). მწვერვალ კილეთის აღმ. სამოვარი, სადაც ადრე კარავი იყო. ენგურის მარცხ. კალთის ქედზე. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კილეთიშ ლწერეჭტი – ფერდობი (ლახამულა). მწვ. კილეთის ჩრდ. ფერდობი, ციცაბოა. იცის ჰერსკუნარ და მხოლოდ თომი (წერქვა ჩანს). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კილოთ – სამოვარი (ჰებუდი), საერთო სახელწოდება. იყოფა ჟიბე და ჩუბე კილოთ-ად.

კილოთი (იხ. **კილეთიშ ზაგარ**)

კილანი – სათიბი (ფარ. ს.ს.) მთა ლადრეჭალისკენა გზაზე, სამოვარ ლაქტირის სამხ.-დასავლ. გზა კიბესავითაა. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კილეთ (იხ. **მეშურ**)

კილეთიშ კოჯარ – კლდე (ჰებუდი). სამანქანო გზასა და ს. უღვალიდან. ს. ჰებუდისკენ მიმავალ ბილიკს შორის სამოვარ ჟიბე და ჩუბე კილოთის გამყოფი ნამდნარი კლდე, ხარობს იელიც (ჰადრა). *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კინთიქ შუ ყუბიშ – სამოვარი (კიჩხულდაში) მდ. მატლანის მარჯვ. კალთის ჩრდ., მთა მაშრი ლახუ-ის თავზე (გურა მექტუშალ ხაგ). ჟი ხოსარ მერმა ადგილარს. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კინკილდამ – ხრიოკი (თეკალი), ს. თეკალშია, მდინარის მარჯვ. სანაპიროზე, ბოგრემის გვერდით. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*

კინჩიშ თხუმ – სათიბი (ტვიბერი) სოფლის თავზე, ტყის დასაწყისის ქვემოთ. „კისრის თავი“. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კინჩხ ლარა – სათიბი (გ. ვედი), ს. ზედა ვედშია, მახუ ჭკადუას სახლის ზემოთ, ტყესა და

სახლს შორის მდებარე დამრეცი სათიბი. *გერმან შარდენის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.*

კინჩხა ლარაშ ლეცხუმერ – რცხილნარი (ზ. ვედი). *გერმან შარდენის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.*

კიყი დაბ – სამოვარი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი) **კირაჷ** – ტყე (შყალერი) ს. შყალერის დასავლ. კირი არაა. კირავ „საბძელი“ (ლნტხ.). *გ. დ. გორგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

კირაჷტი ნაგემ – სათიბი (შგედი) ს. შგედში. **კირაჷტი** „საბძელი“. *ჟ. ს. ონიანი, 37 წ., 1976.*

კირაჷშალ – სათიბი (წანაში), ს. წანაშშია, მთა ღობურშია, უდგათ საბძლები. **კირაჷტი** „საბძელი“. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*

კირვაშინლე ლარე (იხ. **კირვაშინლე**)

კირი ლაკუშა – კარიერი (ჩოლ. ს.ს.), კირის ქვის სატეხი. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

კირი ლაკვიძარ – კლდე (ლახთაგი) ლახთაგის ჩრდ.-დასავლ. კლდეა კირიანი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*

კირი ლაკუშა (2) ხრამი (ბაგვდანარი) ს. ბაგუდანარ-ის აღმ. სათიბ მაშეგენაშ-ს თავზე. კედელივით ფერდი ადგილია, მის თავზე ნაძვენარია. ირგვლივ შერეული ტყის მასივით. მის ძირში ჩამოედინება მეშხე ჭალა. კირის სატეხია. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენს., ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

კირი ლაკუშა (იხ. **ლაკრალ**)

კირი ლაკუშარ – კლდე (სვიფი) სოფლის ჩრდ.-აღმ., სამოვარ ჟაბე წიფარს ჩრდ.-აღმ. აკრავს. კლდე კირქვიანია, სოფელი ხმარობს საჭიროების შემთხვევაში. „კირის სატეხი“. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

კირილეი დაბარ – ყანები (ნესკა ბავარი) ნესკა ბავარშია, გაზდელიანი კირილეს *სახელობის. შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*

კირილეი მოლ – სამოვარი (ყარიში), ს. ყარიშშია, ლიპარტელიანების საგვარეულოს ყოფილი ყანა. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*

კირი-მურყმალ – კლდე (ლახუმედი) მთა მუბის თავზე, კლდე დაღმის ერთ-ერთი მხარე. კირიანი კლდეა, კომპების მაგვარი რელიეფით. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*

კირიშ მურყუამ – კლდე (უსგვირი) ჭალაშ მარცხ.

მხარეზე. თეთრი კლდეა, კომპურა, ტყეში (წიწვნარში). *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ევერი, 1973.*

კირიშ სოტარ – კლდე (ლუზგარა) სამოვარ თეთელის თავზე, მდ.ნ ლალუმერას თავზე, კლდე კირიანია, ბოძებზევითაა კირის კლდეები. „კირის სატეხი“. რელიეფის მიხედვით. *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კირიშ ყორ (იხ. **კარერ**)

კირ-ლაკეშა – კლდე (კაცხი). ს. კაცხის თავში აღმართულია ეს კლდე. მოსახლეობა ანგრევს ამ კლდეს, იღებს კირს, წვავს საკირეში და ღებულობს მშენებლობისათვის ძვირფას მასალას. ადრე, რაკი წმ. გიორგის ეკლესია დაწყურებდა ამ კლდეს, ვერ ბედავდნენ კირის ამოღებას. პირველად დიმიტრი ვიბლიანს აუფეთქებია კლდე. კირლაკეშა „კირის საბადო“.

კირ-ლაკვიძარ – საკირე (მესტია), მესტიაშია, შგედი სგიმის პირდაპ., მულხურას მარჯვ. ქვა-კირის სატეხია, კახერში. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*

კირ-ლაკუშა – კლდე (სიდიანარი) ს. სიდიანარის აღმ. ჰარეტის სამხ. კირის საბადოა. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

კირლაკუშარ – საკირე (ლანხერი) ს. ლანხურის ჩრდ., ტყე ჟაკუშრილარს ჩრდ. დაახლ. 3 კმ. დაშორებით. კირქვიანი ადგილია, კირისთვის იყენებენ, ჩამოაქვთ სოფელში. „კირსატეხი“. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

კირ-ლაკუშა ტუბი – ღელე (ნესგუნი) ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე, სასწავი კირის საბადო. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

კირ-ლაკუშა შუკუარ – გზა (სიდიანარი) ს. სიდიანარის აღმ. კირ-ლაკუშადან მიაქვთ კირი, გზა სამარხილოა. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

კირალ – ღელე (ლაჰილი) ს. ლაჰილის სამხ.-აღმ. კირიანია ზემო ნაწილში. *ზურაბ ს-ძე პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

კირარ – კლდე მარმარილოსი (ჭუბერი) უთურში ჯარჯ-ის სამხრეთ ფერდობზე, მდ. ტიტას მარცხ. მხარეზე. დაწყებულია გზის გაყვანა და სასინჯი სამუშაოები ჩატარებულია. არის რუხი მარმარილო. წვავენ ადგილობრივნი და კირად

ხმრაობენ, აქედან კირპრ „კირიანი“. *ნოდარ თე-ბეის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*

კირპრ – საზაფხულო სამოვარი მთა (ყაზაყი). ს. ყა-ზაყის საზაფხ. საძ. მთა, იალალი მთა კირარ-თან. მოედინება მდ. მეშხოლ, მდ. ყაზაყიმ ტუბის მარცხ. შენაკადი. დგას 1 კარავი (იყო 4, მეწყერს წაუღია). სამხ.-აღმ. ალპური მცენა-რეებია, ლეჟნერ, ცხტიმრა, წიფრა... ზემოთ ფერდობია და კლდენარევი. ზემოთ შიშველი რელიეფის სამოვრები. *ფეროსი უმარის ასული ჭკადუა, 76 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

კირპრ – ტყე (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთა-ზე, მთა მგუელის დასავლ.-დან შგედ-ამდე. ტყე შერეულია, უფრო წიწვიანი. კირიანი ად-გილია, ძველად კირი და ყავარი იქიდან მო-ჰქონდათო. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კირპრ (4) – ყანა (გული) ჩუბე გულს ქვემოთ. ყანა ხუწარს მოსდევს აღმოს.-ით კირიანი ადგი-ლია, ხარობს პანტა მსხლეები. კირიანი ადგი-ლია, აქედან „კირპრ“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორ-გუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

კირპრში ნაკ – სამოვარი (ყაზაყი), მთა კირპრშია, დგას კარავი, მოვაკო ადგილია, გორვებიანი, ჩრდილოეთის მხრიდან ჩამოსულია კლდის ნაყარი. ს. ყაზაყის საზაფხ. იალალი. *ფეროსი უმარის ასული ჭკადუა, 76 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

კირპრში ნენჩა (იხ. კირპრ – ლახამულა)

კირპრში ტობ – ტბა (ჭუბ. ს.ს.) კლდე კირპრის ქვე-მოთ, ძირში, საზაფხ. საძ. მთა ტობულდარის ზემოთ. ზემოთ კლდეა, დეყუ ლი. ≈ 10-12 კვ. მ. ჭაობის მაგვარი, საქონელი შედის. *ვასიკო მუ-ზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა, ს. ლეკულმახი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 22.IX.70 წ.*

კირი მოლარ – სათიბები (მუწვი) ს. მუწვიში, კირი ხაბულიანის ნახოვარი. *გ. დ. ხაბულია-ნი, 36 წ., 1978.*

კირი ნაკლუჭურ – საკირე (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ზურულდის ჩრდ.-ით. კირის საბაღია. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კირილ – წყარო (მელე) ს. მელეში, წყაროს წყალი კირიანია.

კირტალდშ – სათიბ-სამოვარი (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. მთა შიხულდშის დასაწყისია. კირიანია დგილი არაა. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1072. IX.*

კირტშ – გზა (წვირმი). ს. წვირმის აღმ. გზისა და მისი მიდამოს სახელწოდება. არის კირის სა-წვავი. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კირტშ (2) – ყანები (ნაკიფარი) ს. ივარის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. დაფერდებუ-ლი, კირიანი ადგილებია. გზის ზემოთ. მეჰად კირ გარ ლი. *ლუკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკიფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგ-ვისტო.*

კირტშშილ – სათიბი (მლხ. ს.ს.) უღვირის ქედის დასავლ. გაგრძელებაზე, სათიბ ზურულდშია. საკირე ამჟამად არაა. კირტენ „ანთებული სა-ნთელი მიცვალებულის სასთუმალთან“. *ნო-დარ ნიკოლოზის ძე მარგანი, 33 წ., მოსამსა-ხურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექ-ტემბერი.*

კიტრან – გზა, ტყე (სგობულდი) მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, მინომრას ღელეს მარცხ. ტყეა და გადის გზა. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*

კიტარე ლახილ – ხილნარი (იენაში). ს. იენაშის დასავლ., სამანქანო გზის ქვემოთ ხილნარია, ნამყენებიცაა და პანტა მსხლეები და ვაშლები (ვინმე კიტო ?). *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

კიტში ნანჭერ – ყანა (დიხი) ს. დგსში, აღმ., მდ. ენგურისაკენ, მოვაკო ადგილია, დამრევი. *იე-სებ სემას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახა-მულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

კიულდარ – ბუჩქნარი, სამოვარი (ცალანარი) მდ. კედრგლას დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთა და ქვემოთ. დამრევი ადგილია (ფელტ ლი). *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენსიონე-რი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

კიჩხ – კლდე (ცალანარი) ტუბიბერის ხეობის მარცხ. კალთის კლდე. კიბეებივითაა ასასვლელი, ზაგარს ლი ლაჭამ – **ლგბდინამდე**. *პავლე ბი-თეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კიჩხა – ფერდობი (ხევრა) გურ-ზაგარის შიგნითა მხარე, ტერასული ტიპის ალპურ ზონაში. *კ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

- კიხარ** – გზა (ჭველიერი) ს. ჭველიერში. ადრე ბილიკები იყო. კიხ „კიბე“. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- კიხე ლწრა** – სათიბ-სადოვარი (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ. გუბაღა ტუბის დასაწყისთან. კიბეებისებური ფერდობია, შიმველი სათიბი. კიხ „კიბე“. *ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კიხრი** – სათიბ-სადოვარი (ტვიბი), ტვიბის მთაა, კიბისებური რელიეფით. ალპურ ზონაში, მამის საზღვარზე. კიხ „კიბე“. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*
- კიხილარ** – გზა (ყახუნდერის) ს. ჟაჭუნდერის მთისაკენ. კიხ „კიბე“.
- კიხილარ (2)** – ფერდობი (მახაში), ს. მახაშშია, შიგადაშიგ სათიბებიცაა, კლდენარევი, კიბისებური. კიხ „კიბე“. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- კიხგლდამ** – სოფელი (ნაკ. ს.ს.), მდებარეობს მდ. მანშურას (მატლშის) მარცხ კალთაზე, ნასოფლარ ხოსრარის ჩრდ., ჩრდ.-აღმ. ტყის გორა (შერეული). არის ნაკომპარიც – **სოფლიმ**. ძირიდაა დარჩენილი, ნაეკლესიარიც – **ჯგერა ჟიბრეშია**. შედის ნაკის ს.ს.-ში. კიხ „კიბე“ (ბზ.). მართლაც, მთის კორტოხზეა კიბეებით ასასვლელი (კიბშალ ლაჯად ლი). *სამოსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კლას თხუმ** – სადოვარი (ჩვიბიანი) ს. ჩვიბიანის სამხ.-აღმ., ყოფილი სკოლის ზემოთ მდებარე სადოვარი. *ლუტუ ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ., მოსამსახურე, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- კლასშ ზენ** (იხ. **ლაჯარშ ზენ**)
- კობწანი** – ყანები (მაცხვარიში) ს. მაცხვარიშის სამხ. კვანჭიანარების ჩრდ.-ით. ვაკეა. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*
- კობწანი** – სათიბები (ნაყვამი) ს. ნაყვამშია, დამრეცი, ზოგან ტერასები. *ა. ბ. გირგვლიანი, 80 წ., ლატალი, 1973.*
- კობგლამ** – ყანები (ცალერი) ს. ცალერის დასავლ., სათიბ ტუბილაშის ჩრდ.-აღმ., ფერდობია, ლეჭირზე ადგი ხარ აშუბთე. კობგლ „ლოჯემ, მარწუნშ ლაქუშა“ *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კოდარ** – სათიბ-სადოვარი (ჟიბიანი) ს. ჟიბიანის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ფერდობი ოღრო-ჩოღრო რელიეფით, ჭაობიანიცაა, პატარ-პატარა ღეღეებით. ალაგ-ალაგ **ჩი ჭინდ** ჩანს. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- კოკ-ლაშყად** – კლდე, სათიბები (ზოგრეში) ს. ზოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშგრას მარჯვ. მხარეზე. ტყიანია, ქვემოთ კლდე. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ზოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- კოკწ ქურა** – სადოვარი (ქართვანი), ს. ქართვანშია, ტყე ლაგერბელას ქვემოთ, აღმ. მხრით. ტყეცაა და სადოვარიც. ადრე სახნავიც ყოფილა. ვინმე კოკწსიო. *პავლე სულას ძე გაბულოდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- კოკო** – ტყე (ხერხვაში), ს. ხერხვაშშია, გზა კუბთხის აღმ. მუხნარი ტყეა და აქა-იქ წიწვნარი (ლუმიერ ხაგ მოლე). *დავით დუდარუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.: ნოემბერი.*
- კოკოდანი** – ყანა (მახაში) ს. მახაშში. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- კოკომ ტუბილდ** – ხევი (ნოდაში), საცხოვრის ნოდაშშია, სადოვარ მოლგლდსა და სადოვარ ითლგზანის შუა, წყალი ზაფხულობით შრება. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კოკო ლაროლ** – სადოვარი (ყახუნდერი) ს. ყახუნდერში, ვინმე კოკოს სათიბები (ყოფილი).
- კოლთხი მოლ** – ტყე (შგედი), ს. შგედშია, მალლობზეა. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- კოლთხი მოლა შუკუ** – გზა (შგედი) ს. შგედში, სამარხილო გზა. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- კოლთხი ქურა** – სადოვარი (ახალშენი) ს. ახალშენში, შემადლებულზე. *ქურა „მოლი“ (?). ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*
- კოლიამ ნაშყადუ** – გზა (მახაში) ს. მახაშში, სამანქანო გზაზე, გაზდელიანი კოლიას გადანავარდნი. *მ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*
- კოლმეურნეობაშ ბალ** – ხილნარი (ხაიში). ყანა ნაკ-ს სამხ.-დასავლ. კოლმეურნეობის ხილნარია, მდ. ენგურის მარჯვნივ. ვაკეცაა და ფერდობებიც. ვაშლი, მსხალი, ნიგოზი. *ნატაშა ემუხას ას. ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- კოლმეურნეობაშ ფარდულ** – კალო (ნანარი) ს. ნანარში, სალეწი კალო. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- კოლწანი** – სათიბი, კალო (ლეღბაგი) ს. ლეღბაგის

დასახელების ქვემოთ. სალექსი ადგილია – კალო. *ქ. დ. აბდელანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

კომკაჭმირი ქუჩა – ქუჩა (მესტია) დ. მესტიაში, მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე. *ამოწერილია სქემატური გეგმიდან. სვანური გამოთქმა კვთვების გრიშა ნანსყანს, 38 წ., ს. ლატალი, 1973.*

კონტრიკ – სათიბი (ფარ. ს.ს.) ჯგერგ ზაგრიშის ჩრდ., სათიბ ჯოლერის ჩრდ.-აღმ., მოედინება წყარო, მრგვალი სათიბია (≈ 100 კვ.მ.). *ჩიჩო მეზას ძე წულუკიანი, 63 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კოპალანი – ყანა (გულიდა), ს. გულიდაშია, კოპალიანები არ ცხოვრობენ. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*

კორბაღ – სათიბი (ლახუმი), ს. ლახუმიშია, დასავლ. მხარეში. *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*

კორობილარ – სათიბი (ზესხო) ს. ზესხოში, ჭოროხში.

კორობა – ყანა (ლასკადარი), ს. ლასკადარშია, შემორკალეულივითაა, ტყე აკრავს ერთი მხრიდან. *ბ. დ. გუგავა, 24 წ., 1974.*

კორღან – ტყე (ლემზაგორი), ს. ლემზაგორისა და ჩიხარემის საზღვარი, წიწვნარი ტყე. საზიაროა სოფ. ხერასთან.

კორღანო – კლდე (მუწვდი) ს. მუწვდის ჩრდ.-დასავლ., შიშველი კლდეები, საჯიხვეა. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*

კორღნალ – სამოვარი (ლამფალაში) ს. ლამფალაშის მთაში. *რ. ო. ონიანი, 16 წ., 1981.*

კოსდანდინე მოლ – სამოვარი (ლემზაგორი), ს. ლემზაგორშია, ტყეში კოსდანდინ ლობჟანიძის ნახოვარი. საზიაროა ს. ხერასთან.

კოსდამ ლაგარდვიშ – საკარტოფილე (ზ. ვედი) მთა ჯიქურაში, კოსდა ჭკადუასი.

კოსდამ ლაკრავი – საკარვე ადგილი (ზ. ვედი) მთა ჯიქურში.

კოსდამ ნაგარდვიშ – საკარტოფილარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

კოსდამ ნაკრავ – სამოვარი (ზ. ვედი), მთა ტობარშია. *მიხეილ ქერექის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კოსდამდ – გზა (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., დასახლებასა და მდ. ლსილს შორის, გზაა და ქვემოთ კლდეც. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახ., ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კოსტამ ნაკარაჭ – სამოვარი (ლასკადურა) ლასკადურას ხეობაში, მთა დაბიერში. ვინმე მეგრელი იყო. *მიზდონ გერონტის ძე ლიპარტელიანი, 31 წ., მოსამსახ., ს. ლასკადურა, 1974.*

კოსტა მოლ – სამოვარი (შედეი) ს. შედეში, კოსტა გაბიანის სახელობის ახო. *ქ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

კოტიტმა მურყამ – კომპი (ჟიბიანი) ს. ჟიბიანის ამხე ფაქში. კარგად შენახულია. ნიჟარამეებისა ყოფილა. „კოტიტანთ კომპი“. *გივი ერასტოს ძე რატიანი, 33 წ., მოსამსახ., უგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კოტრატიშ ლაგარდვიშ – საკარტოფილე (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერექის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19690 წ. ოქტომბერი.*

კოჩუბ – სათიბები (მელე), ს. მელეს აღმ. წყლის მარცხ. შეფრდებაა ოდნავ. იყოფა ჟიბე და ჩუბედ.

კოჩამ ლაყერჯა – გზა (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ., მდ. ჰადიშერას მარჯვ. კალთაზე. გზა ზაგარიდან ჩვაბიანისკენ. კოჩამ „დიდრქიანი ხარი“ (შდრ. კოჩა ?) (ლყერჯე „გაჩერებული, ჯიუტი, ჩუ ერ იბჯგენი, ქა მამ ვერი“). *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კოჩანი – სათიბი (ლალამი). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლალამი, 1972. VIII.*

კოჩრო – ყანა (მელე) ს. მელეში, ფერდობი. კაჩ „აღმართი“. კაჩირ > კაჩრო > კოჩრო.

კოჩამანი – ყანა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი) კოცრი – სამოვარი (იელი), ს. იელიშია, ენგურის მარჯვ. კალთაზე. აცის უბანშია. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ფარის ს.ს., 1972. VII.*

კოწიშერ – უბანი (ხევრა). *გ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*

კოწიშერ ნაკარაჭ – მთა (ხევრა). *გ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*

კოწიამ მოლულ – ყანა (ლადარვაში), ს. ლადარვაშია, ქურასბედიანი კოწიას ყანა. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*

კოწიამ ლაგარდვიშ – საკარტოფილე (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერექის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კოწიამ ნალგენ – სამოვარი (დაკარი) დაკარის სამხ.-აღმ., **მიაგუის ნალზიგუ**-იდან აღმ. ფართობით 1,5 ჰა. სამოვარია, ადრე იყო ვინმე კოწიას ნაცხოვრები, ნასახლარი არაა. „კოწიას ნაფასური“. *ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ.,*

პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.

კოჭხანი – საცხოვრისი (ნაკ. ს.ს.). მდ. ნაკრის მარცხ. მხარის 3-ოჯახიანი საცხოვრებელი უბანი. ცხოვრობენ ანსიანები, ვიბლიანები. დგას ფერმის შენობა. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კოჭო ნალაგან – სამოვარი (დურაში), ვინმე კოჭო (მეგრელის) ნადგომი მთაში. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

კოხლიანი – სამოვარი (ტვიბი) ს. ტვიბში. *ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.*

კოჯ – ყანები (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-აღმ., მულხურასა და არცხელის დასახლებას შორის. ქვიანი ყანებია (კლდიანი). *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კოჯა დაბულ – ყანა (მახაში), ს. მახაშშია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

კოჯა თხუმ – სათიბი (მახაში), ს. მახაშის მთაშია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

კოჯარარ – სამოვარი (ფარი)

კოჯ-მეხტრა – სათიბები (მახაში), ს. მახაშშია, იქვეა კოჯ-მეხტრა ტუბაა. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

კოჯ-მეხტრა ტუბაი – ტბა (მახაში), ს. მახაშშია, კოჯ-მეხტრას სათიბებთან. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

კოჯრი – სამოვარი (ისკარი) მდ. დაწმარის აღმ., გორელანის ესაზღვრება სამხ.-აღმ., დამრეცი ვაკე ადგილია. კოჯ „კლდე“. *შუმან პირიბეს ას. გერლიანი, 21 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

კოჯრია ზაგარ – თხემი (ნანგვლი) ს. ნანგულის სამხ.-დასათვლ. კლდის კედელი და მისი თხემი, უნაგირის მაგვარი რელიეფით, ციცაბო კალთებით, მეჩხერი ტყით – გგვით. კუაკუტუ კოჯის აღმ. მხარე. *ვარდენ ქერექის ძე კვანჭიანი, 61 წ., პენს., ს. ნანგული, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 7.11.70 წ.*

კოჯულდარ – გზა (მაცხვარიში) ლჰჰლა ჭალამს მარჯვ. მხარეზე, კლდოვანია. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

კოჯჩუქან – სამოვარი (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-აღმ., მულხურასა და არცხელის დასახლებას შორის, ყანა კოჯ-ის ქვემო საბალახო. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კოჯარალ – კლდე (იელი), ს. იელიშია, ენგურის

მარჯვენა კალთაზე, აცის ზემოთ, აცისკენა გზაზეა. კლდიანი ადგილი. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., 1972. VII.*

კოჯ დაბარ (იხ. კოჯ)

კოჯ მორელ – მჟავე წყალი (ბავარი), ს. ბავარშია, კლდიდან მოედინება მდ. ლაშხირის (ხელედულას!) მარჯვ. მ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანსელიანი, 44 წ., 1976.

კოჯარ – კლდე (თოთანი) ს. თოთანის ქვემოთ, წგრნი ვერსა და თოთანს შორის. გაჭრილია სამანქანო გზა. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

კოჯარ (3) – კლდე (ჩაქაში), ს. ჩაქაშშია, ეხჩე ფწყში, კლდიანი ადგილია. „კლდიანი“. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაქაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კოჯარ (იხ. მაქოცემგუ ახრა)

კოჯარ ლეგარ – წყაროები (ტობარი) ჭუბრულასკენა ხიდის აღმ. კლდეზე მოჩუხჩუხებს წყაროები. მდ. ჭუბრულას მარცხენა მხარეზე. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

კოჯარე თხუმ – ქვის სატეხი (კახურა) ს. კახურას ზემოთ, ყანა ნანის ზემოთ. ქვის სატეხია სამშენებლოდ. ზემოთ პატარა დავაკება აქვს. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

კოჯარილ – საბალახო (ზ. ლახამულა) ყ. ლახამულის ჩრდ., სამანქანო გზის ზემოთ, გორა ფუსდამ ზაგარსა და საბალახო კეცხამს შორის. პატარა კლდეებია და მეჩხერტყიანი. *კოჩი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კოჯაშ ლეგრეთ – ტყე-ლოდნარი (ლაღრალი) ლაღრალ-ის ჩრდ. ქვანაშ კოჯის ქვემოთ. ირგვლივ ტყეა, უფრო წიწვიანი. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1973 წ. აგვისტო.*

კოჯაშ ლიც – დეღე (შდხირი) ს. შდხირის ჩრდ. შემოღობილის მეზობლად კლდიდან მოედინება პატარა წყალი. მის მარჯვენა მხარეზე ძველი შლაკები მოიპოვება დამრეც ფერდზე. ამჟამად გვიმრნალია და პატარ-პატარა მცენარეები – ვერხვი, სვინჯ (სვან. წიფლნარი, თხილნარი. ჩაწულდშალ ხარ ი ეჩეჩუ ნაშმიხტარ წვახ, შხიბარ. *მარო ფულას ას. ჭკადუა, კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

კოჯაშ სარაგ – წყარო (ლადრერი) მდ. ჯენის აღმ., სათიბ ნეშილის აღმ. გამოდის კლდიდან. „კლდის წყარო“. *გერმან ბიბურზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. აგვისტო.*

კოჯაშ სარაგ – წყარო (ფხოტრერი) ს. ფხოტრერის ჩრდ.-დასავლ. გზა ჰულდუმის კალთაზე (კალთაშსაგა). „კლდის წყარო“. *ეგნატე ამაიზის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

კოჯაშ ჯომარ – ტყე (ფალედი) მდ. ლეშდრგლას მარჯვ. კალთაზე, ტყე კაპდილაშარის სახმ. კლდე და ტყე. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ლეშდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კოჯაშ ლაღენ – სამოვარი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ვაკე ადგილია, საქონელს იქითკენ წაიყვანდნენ. ღამის სათევად იყო გამოყენებული საქონლისათვის. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარსი ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კოჯაშ ჰაყბა = კლდე (ყაბეში) მდ. ტუბერგლას მარცხ. კალთაზე, პიტალო კლდეა, გადის გზა მის კედლის შუა ადგილას, იწყება მუყყარა ზაგარიდან. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კოჯარო – წყარო (მურშკელი). ს. მურშკელის დასახლებების ზემოთ, ყანა ტუბერნალუს ძირში მოედინება წყარო. კლდიდან მოედინება. *გურამ ალექსანდრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კოჯარლარ – გორაკი (მესტია) ლექუშ ლახუ-ში მიმავალ სამარხილო გზაზე მესტიიდან დასაწყისში, ყანებს ზემოთ. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*

კოჯარლარ – კლდე (ნესგუნი). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ს. ნესგუნი, მესტიის რ-ნი, 1972.*

კოჯარლარ – კლდეები (მესტია) მესტია ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, აეროპორტის ჩრდ. პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.

კოჯარლარ (4) – სამოვარი (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ. პატარა კლდეებია. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

კოჯარ – გზა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

კოჯგლდარ – გზა (ცხუმარი) ტობიდან მთა მინდაშისკენა გზა. რელიეფი კლდიანია. „პატარა კლდეები“ – რელიეფის მიხედვით. *მგვა ამაიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კოჯგლდარ (2) – გორაკი (ჯორკვარი) ს. ჯორკვარის ჩრდ.-აღმ. (45°), მცხერტყიანი გორაკი, მუხნარია, პატარ-პატარა კლდეებია. სამანქანო გზის მარცხნივ. *პარმენ გიორგის ძე ჭკაღუა, 77 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

კოტანი – ტყე (უშხვანარი) ს. ყიბე უშხვანარს ჩრდ.-აღმ. ფოთლოვანი ტყის მასივი, ტყე უხვთაგან ტუბ-ის მარჯვნივ. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

კუდარა – ტყე (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ. ტყე შერეული, უფრო წიწვნარი. კუდირ „მორი“. *პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კუდა – მცინვარი (უსგვირი) მდ. ჯუმფრელის მარჯვ. ყვანას ზემოთ. ხანსარგარ ლი, კუდა ხანსარ ხარ. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერი, 1973.*

კუდა (2) – კლდე (ლეზგარა). საჯიხვე კლდეა, ლაშკლას სამხ.-დასავლ. კლდე ჭინჭ-ს ესაზღვრება.; „მოკლე“. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 48 წ., ს.ს. თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კუდა ლეირაყ – ხევი (ნაკ. ს.ს.), მწვერვალ ლეირაყის დასავლ. კალთის ღელე, მდ. ნაკრას მარცხ. შენაკადი. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კუდა შედარ – ტყე (ტობარი) მდ. უორმელეთის მარცხენა მხარეზე, ჩუბე ნაშხის დასაწყისში. კლდიანი ადგილია, დასადგმელი ყოფილა კვერნას დასაჭერი ჭურჭლისა (გარელდარს), მაგრამ მოკლეს აკეთებენ, რადგანაც დასადგამი ადგილი არ ყოფილა. *ისლამ ბათერის ძე ჭკაღუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

კუდაშ კოჯარ (იხ. კუდა – უსგვირი)

კუთხუ ჰებერ – სათიბი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

კუთხულ – სამოვრები (მახაში). ს. მახაშის მთის სამოვრები. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

- კუთხული ზაგნარ** – ზეგანი (მახაში) ს. მახაშის მთაში, ტყიანია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- კუთხუარ** – ყანა (მაჯვდიერი) ს. მაჯვდიერის დასახლების მდ. მულხურასკენა ყანები. კუთხედებადაა დაყოფილი. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 19071 წ. სექტემბერი.*
- კუთხუარ** – ყანა (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, სამანქანო გზის ზემოთ, კუთხოვანი ყანაა. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კუთხუარ** – ყანები (ლახირი) ს. ლახირსი დასახლების დასავლეთის ყანები. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კუთხუარ** – ყანა (ჟაბეში), ს. ჟაბეშია, ტუბირას მარცხ. მხარეზე, ნაკარშია, კუთხოვანი ფორმისაა. *ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კუკლაშანი** – სათიბი (კაცხი) ს. კაცხის დასახლების აღმ., მდ. ტუბირას მარცხ. მხარე. *ჯეირან ჟორაშის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კუკოლანი** – ყანა (მელე) ს. მელეში, მაღალი ადგილია. კუკოლ „ამაღლებული ადგილი“.
- კუკური მუყამ** // **კაკიშა მუყამ** – კომპი ს. მურყმელის აღმ. ნაწილში, მთლიანია. ეკუთვნის კუკური კაკრიაშვილს. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- კუკუმ ლაკარ** – ყანა (ტვიბერი) სოფლის დასაწყისში, სახნავ გუმბილდს აღმ., ყანა გრძელია. კუკუ (საკ. სახ.), ლაკარ „(მარხილის) გრძელი თოკი“. გრძელ ყანასაც უწოდებენო. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბირა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კუკუაშა** – უბანი (ლაპილი) ს. ლაპილში, თამლიანების საგვარეულოს თემი. *ზურაბ ს-ძე პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*
- კუკუაშა მურყამ** (იხ. ნარსაშა)
- კუკუაშა ნაჭმოარ** – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. კუკუაშერალ – თამლიანებია გვარად. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- კუკუაშა ცხეც** – ტყე (ლაპილი) ს. ლაპილის სამხ.-აღმ., თამლიანების საგვარეულოს ყოფილი ტყე. *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*
- კუნკუფულ** – გორაკი (კახურა), ს. კახურაშია, თამსავშერალთან. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*
- კუპატა** – სახნავი (ხოფური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- კუპატა** – ფერდობი (ხოფური), ს. ხოფურშია, ფოთლოვანი ტყით. იყოფა ჟიბე და ჩუბე კუპატა-დ. ადრე სახნავი ყოფილა. *ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976.*
- კუპატა (2)** – სათიბ-სამოვარი (გვიმბრალა) ს. გვიმბრალში, ტყეშია, ლაშხირის მარცხ. გ. ა. *მუსელიანი, 1976.*
- კუპატა შუკუ** – ბილიკი (ხოფური) ს. ხოფურში, კუპატარისკენა სამარხილო გზა. *ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976.*
- კურა** – სამოვარი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., სამოვარ ჯანგის ჩრდ.-აღმ. ბუჩქნარია – თხმელა, იელი, ოღრო-ჩოღრო. დგას პატარა ტბა – კურაშ ტობ. *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კურპი დაბ** – ყანა (ქედანი), ქედანშია, მოსახლეებს შუა, დამრეცი ადგილია მომრგვალო ფორმის. კურპი დაბ „მრგვალი ყანა“. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, მუშა, 40 წ., ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*
- კურცხანი** (იხ. კურცხანი)
- კურცხანი** – სათიბი (ლაბსყალდი) ს. ლაბსყალდის აღმ., სახნავ ყამანის აღმოსავლ. *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წგ, მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კურხა** – ყანა (ლაშთხვერი) ფუმყვერსა და დასახლებას შორის. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წგ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972. VII.*
- კურხვამ** – აკრძალული ადგილი, მინდორი (ფარი). მდებარეობს სკოლასთან ახლოს. ძველად აქ საკლავს კლავდნენ და დღეობებს მართავდნენ. *გიორგი და ნიკოლოზ ნარსავიძეები, 1965.*
- კურხვამ** – სახნავ-სათიბი (მაზერი). ს. ჭოხულდსა და ს. მაზერს შორის მდებარე ყანები და სათესი ადგილი. *ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ., პენსიონერი, ს. მაზერი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

კურხტიმ – ყანა (ფაყი) ს. ლევდარემის ჩრდ.-დასავლ მხარეში. დამრეცი, ირგვლივ წიფლნარ-რცხილნარია. გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.

კურხტიმ – ყანა (ხარაში), ს. ხარაშშია, დასახლების ქვემოთ. ხილია ბევრი – პანტა მსხალი, ვაშლი. მკუხე „ური“ (// კუხ – შდრ. კუიხ{უ}). ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.

კურხუბამ – საკულტო ადგილი (ფარი) ს. ფარის ზემოთ. ნაეკლესიარი იყო, ამჟამად არაა. საკულტო ადგილია (ლევხანტ ლი) – სალოცავად: უფლიშერქა, თანაფლადედ, 3 მგელადედ. მთელი სოფლი იქ იყრის თავს (უფლისიდან 3 კვირა). კურხუბამ(< *კურთხევისა ?). იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

კურხუბამ – სამოვარი (მაგარდელი) ს. მაგარდელის სამხ., ჟიბღალის ზემოთ, სახნავ კავს ზემოთ. სამხ.-აღმ. ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

კურხუბამ (3) – უბანი (ნაკ. ს.ს.) ნაკრის მარჯვ. მხარეზე, ცხოვრობს 6 ოჯახი. ცხოვრობენ: გვარმიანები, ცინდელიანები და ვიბლიანები. არსენა სიმონის ძე გვარმიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

კურაშ ტობ – გუბე (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., სამოვარ კურა-შია პატარა ტბა. ბავშვები აგუბებენ და ბანაობენ. ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

კუტაშერ მურყუამ – ნაკომპარი (ლადრერი), ამჟამად დაშენებულია სახლი, კუტა გერლიანისგან უყიდიათ ჩარკვიანებს. „კუტანთ კომპი“. გერმან ბიმურზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

კუტარ –საცხოვრისი (წირმინდი) ეჩხე წირმინდის ჩრდ.-აღმ., მდ. კასლედგრას მარცხ. კალთაზე, სახნავ-სათიბებითა და ბაღ-ვენახებით. ადგილი ყოფილა კუტა კვანჭიანისა. ამჟამად კაბეშერ (ჭკადუები) ცხოვრობენ. აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

კუტარე ნამურყვამ (იხ. ხუტარე ნამურყვამ)

კულუღაშ – სათიბ-სამოვარი (ჩაჟაში) მდ. ქვიშირის მარჯვენა მხარეზე, შიშველი რელიეფით. ილია ერმალოს ძე ნიჭარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

კუცრი – სამოვარი (ბოგრეში) ს. ბოგრემის ჩრდ.,

ენგურის მარჯვ., ფერდობი, ნაყანარია. ვაკე ადგილი. კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

კუცრი ჭეშვიმ – სამოვარი, ტყე (ბოგრეში) ს. ბოგრემის ჩრდ.-ით, კლდე კუცრის ზემო ტყე და სამოვარი. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახ., ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

კუცარ – კლდე (ფალედი) ეკლესია კამაშ (მიქამ) თარგლეზერის ქვემოთ (სამხ.-აღმ.), სამოვარ ტელეფდარის ჩრდ. მხარე. ცივაბო კლდეებია, იცის კლდის ნადირი (შარშან მოკლესო კუტიც). მდ. ლემდრგლას მარჯვ. კალთაზე. კუტიც „ღუაშურე დი“. დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

კუცერი – ტყე (ქვ. მამი) ქვედა მამში, რცხილნარი ტყე. ი. ნ. ჯამბურაძე, 59 წ., 1978.

კუჭი დერე – სამოვარი (ჭუბ. ს.ს.) მდ. ნენსგერის მარცხ. კალთაზე, ტერასულია, დავაკება დროებითი სადგომით. თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII. 70 წ.

კუჭისდელა (იხ. კუჭი დერე)

კუჭრე ნასდგომ – სამოვარი (ტობარი) მდ. ჟორმელეთის მარჯვენა მხარეზე. ზემოთ დელეა სამოვარი, ძირში ვაკე ადგილია. ლუმარ ხარხ და მწყემსებისა და მონადირეების სადგომი. ადრე კარავიც ყოფილა. მეგრელებს ეძახდნენო – კუჭრელები? ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, 1. XI. 70 წ.

კუწნი – ყანა (შყალერი), ს. შყალერშია, ეკუთვნით მაცხვარიშელებს. გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.

კალოლ – ყანა (ჟიბიანი, მურყმელი) ს. ჟიბიანის პირდაპირ, მდ. ენგურის (ჭალას) მარცხ. მხარეზე. ნაჯახის მოყვანილობი გამო (?) (ჯადა „ნაჯახი“, კალოლ „პატარა ნაჯახი“). ჯემალ ლევანის ძე ხაჭვანი, 31 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

კაღდერ – სახნავი (მელე) ს. მელეში, დასახლების ბოლოში, გზის ზემოთ. ფიქალნარეგია. „კაღდი“ ნაკლებად სახმარი, მწირი ადგილი.

კაღდერ (2) – სახნავ-სამოვარი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეში, ნაყანევი.

კაღა ჭაღა (იხ. ენგური) – მდ. ენგურის სვანური სახელწოდება. ჩამოედინება უშგულიდან,

ჩამოუდის სოფ. იფარს. *ლუკუა ბესის ძე გულბანი, 88 ვწ., პენს., ს. ნაკ-იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კალტარდ – ყანა (ლაღამი) ს. ლაღამის ქვედა ნაწილი, დამრეცია ოდნავ. გ. ი. ფალიანი, 38 წ., *მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VIII.*

კალგერ (იხ. **ენგურ** // **ენგურ**)

კამეყ – სათიბ-სამოვარი (ჩაჟაში) ს. უშგულის აღმ., მდ. ქვიშირის მარჯვ. კალთაზე, ფერდობია, ალპური ზონა. მის ქვემოთ კალოს მაგვარი ადგილია, საქონელი წვება. კამეყ (< * კალმეყ ?) „კალოსთან“. *პავლე ნიკოს ძენიჭარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კამეყიერ (იხ. **კამეყ**)

კარკიშ – სამოვრები (მებეცი), ს. მებეცშია.

კარწალ – სამოვრები (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარცხ. კალთაზე, სამოვარ ორპილთანაა. ფიქალეზიანი ადგილია, ფიქალ კლდიანი. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კარწალ (3) – ყანა (ჟიბიანი, მესტია), სამოვარი (ბოგრეში) ს. ჟიბიანში, მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ჩანს, ფიქალნარეცია. კა „ფიქალი“ – „ფიქლებიანი“. *ჯემალ ლევანის ძე ხაჭვანი, 31 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კარწალდ – სათიბი (ლაღამი). დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., *მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*

კაბეშერ – საცხოვრისი (სკორმეთი), ს. სკორმეთში შესმაველი დასახლებული უბანი. სახელწოდება შეიცავს მდ. სკორმეთიმ ტუიბის მარცხენა და მარჯვენა მხარეს. ცხოვრობს 3 ოჯახი ჭკადუებისა. მარცხ-ზე ტერასებია და გამოყენებულია ვაკე ადგილები სახნავ-სათიბებად. ხილნარცაა. ზღვის დონიდან ≈ 932,0 მ. სიმაღლისაა. მარჯვ. მხარეზე 2 ოჯახი. ერთიც კვანჭიანებისა მარცხ. მხარეზე. კაბეშერ „კაბე-ანთი“ („კაბე“ – საკ. სახელია). *ვენერა რაჟდენის ასული ჭკადუა, 28 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

კაბიჭი ში ნალგენ – სამოვარი (კიჩხულდაში) მთა ცალგმილ-ის სამხ., მთა მაშრი ლახტ-ის ჩრდ. ვინმე კაბის ნაკარვებიან. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კაბში ბაჩარ – სათიბ-სამოვარი (ლაშთხვერი) ფუმ-

ყვერსა და დასახლებას შორის, დევს დიდი ქვები. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972. VII.*

კაბში – ყანა (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ფუმყვერსა და დასახლებას შორის. გვარი უცნობია. ლაშთხვერ-ქაშვეთისაა. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972. VII.*

კაკელანაშ ნენჩა – ტყე (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ლაჟაშ ღარს აკრავს დასავლ. წიწვნარია უფრო. *კოჩი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კაკირ – ყანები (ხელედი), ს. ხელედშია, ლაშხირის მარცხ. მხარეზე. ფიქალი ან კირი ამჟამად არაა. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

კალი ყორ – გზა (ღემდერი) მდ. ღემდრგლას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ნენტყარის სახმ. კლდეშია ჩაჭრილი გზა, ვიწრო გასასვლელი, ერთადერთი გზაა. მწყემსი იქ არკვევდა საქონლის უკლებობასო. კალი „აკლია“ (დავა-კელი – კალ-ინ). *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კალიერ – ტყე, სამოვარი (უშგული) ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე. არყნარი ტყეა და ფიქალკლდიანი ფერდობი. კა „ფიქალი“. *მიხეილ დავითის ძე რატანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ჟიბიანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კალენდარ – სათიბი (წვირმი) ს. წვირმის სამხ.-დასავლ. ჩობანის უბანში. ვაკე ადგილები და ფერდობები. კალთების მაგვარი ადგილები აქვს. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კამეყ – სათიბ-სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთის ალპ. ზონა. მუშტურ ტუიბშია, ფერდობია. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კანკუ ღარ – კლდე, ღელე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. კალთაზე, მეჩხერ-ტყიანი კლდე-ღელე, მოედინება პატარა წყალი, მიხვეულ-მოხვეულია. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კარ – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის სამხ.-აღმ. მდ.

მატლშამდე, დგას დიდი მსხალი, ჩავარდნილი რელიეფით. წუა მეკარა ბაჩ (კა წვა). არის ნაკომკარი – ლამურყამ. კარ (< * კაძარ) „ფიქლიანი“. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარძიანი, 58 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კარი ტვიბ (იხ. კარი ტვიბ)

კარიწლი – ბილივი (ჟაბეში), მდ. ტუბერგლას მარჯვ. კალთის საცალფეხო გზა უფრო ტურისტათვის. ს. ჟაბეშის ჩრდ. ქვიანი ადგილია. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კაროლა (ირ. მელიქიშვილი) (იხ. კარი ტვიბ)

კარქიშ ღარ – ღელე (ფარ. ს.ს.). მდ. ლაქტური ჭალს მარჯვ. პატარა ღელე, სამოვარ ღუაზერსა და ლაქტურის შორის. *იურა გურმაჩის ძე რეზესძე, 24 წ., მოსამსახ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კარში – მოედანი (ტვიბერი), ს. ტუბერის ცენტრში დგას პატარა ეკლესია – ჯგერაგ კარში, შიგ ხატის ფორმის მოხაზულობისა ჰკიდია. გარშემო ნივგუნარია, სასაფლაოცაა. ირგვლივ მოსახლეობაა. რელიეფი დამრეცია. კაჩ „აღმართი“ (?). *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1989 წ. ოქტომბერი.*

კარში ლასფლატარ – სასაფლაო (ტვიბერი) სოფლის შუაში, **ჯგერაგ კარში** ეკლესიის გარშემო სოფლის სასაფლაო. კარის სასაფლაოები. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კაჩხუნდარ – სათიბი (იფხი, ლეშუკვი) მთა ტეზდამის სათავე, ტერასული რელიეფითაა, ვაკე ნარევი, ბეჩოს მხრიდან. *კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ., ლატალის ს.ს., 1973.*

კაჩგლდარ – სამოვარი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ. ყანა კაჩგლდის ზემოთ, მშრალი ღარია, გვერდითი კალთები წიწვნარია, ზემოთ – შერეული. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კაცხ – სოფელი (ფარ. ს.ს.), ს. ფარის ბოლო დასახლება (თავში), სტიფის სამხ.-დასავლ. 10 კომლით. არის ნაკომკარი, დარჩენილია 5-6 მ. სიმაღლის ჯობე გადრანის სახლთან. კაცხ „წვერი“, „ბოლო“ (?) *დანიელ ჩიჩოს ძე წულუ-*

კიანი, პედაგოგი, 33 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

კაცხ // **კაცხი** – სოფელი, ს. ფარის ჩრდილოეთით მდებარეობს. კაცხს ზემოთ სოფელი არ ყოფილა და ამიტომ დაურქმევიათ ეს სახელი. „კაცხ“ ნიშნავს ბოლოს, წვეროს. *გიორგი ნარსავიძე, 86 წ., 1965.*

კაცხგლდ – სათიბი, ყანა (ლაღამი) ს. ლაღამის ჩრდ.-აღმ., დასახლ. ზემოთ. ბოლო ყანები და სათიბებია. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

კაცხგლდ (2) – სათიბი, ყანა (ზაგარი) ს. ზაგარის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მ არცხ. კალთაზე, სათიბების ბოლოში. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კაბიშ – სათიბები (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), უჯერშია, ჭალაშ მარცხ. მხარეზე. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*

კაბიან – წყარო, სათიბები (ჩვაბიანი). ს. ჩვაბიანის დასახლების სამხ. ნაწილში მოედინება წყარო. სოფლად კაბიანები არ ცხოვრობენ, არც ძველად. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კაბიანური (იხ. კაბიან)

კაბიშ – ტყე (ლესთავი) ჰაწვალდისკენ, წიწვნარი ტყე, მესტიის სამხ. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლესთავი, 1972. VIII.*

კაძი – ეკლ. მიდამო (ფარ. ს.ს.)

კაძმა ნაკ – სამოვარი (ფალედი) მდ. ღემდრგლას მარჯვ. მხარეზე, სამოვარ ლალთერის ჩრდ.-დასავლ. ვაკე ადგილია კაძმა თარგლეზერის სახელობის (?). *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

კაძმა თარგლეზერ – ეკლესია (ღემდერი) ს. ღემდერიდან ჩრდ.-დასავლ. 315°-ზე კრავად ჩანს. ქედის აღმ. კიდეზე წიწვნარ ტყეში ვაკე ადგილი, ნასახლარიცაა და სასაფლაოებიც ყოფილა (იხ. რუკა 1: 100 000). მდ. ღემდრგლას მარჯვ. კალთა. *დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კაძლდარ (იხ. კაძგლდარ)

კაძგლდარ – ყანა (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის დასავლ. მულხურასა და სამანქანო გზას შორის. ფიქალნარევეთაა. *ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

- კა ნაკ** – ტყე, სამოვარი (კაერი) ს. კაერის ჩრდ. თხილნარია, შიგ პატარა სამოვარი ფიქალნარევით. დ. გ. მერლანი, 23 წ., *ლენჯერი*, 1973.
- კა სტეტ** – კლდე (ზარდლაში). წანერგლას მარცხ. კალთის კლდე, სგტებზე თუთენგლდის ჩრდ.-აღმ., მყინვარ პყარაშისკენ, კა კოჯ ლი. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი*, 83 წ., *პენს.*, *მულახის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. *სექტემბერი*.
- კა ღარ** – სათიბი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. ფიქალნარეგია. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი*, 80 წ., *პენს.*, *ივარის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. *აგვისტო*.
- კა ლ** – სათიბი (ნესგუნი) ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე, წაფხ ადგი ლი. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი*, 36 წ., *ლენჯერის ს.ს.*, 1972.
- კა ლდში ბოგ** – ხიდი (ჟაბეში). ხიდი მდ. წანერგლაზე, სამარხილო ხიდი სოფლის ჩრდ.-აღმ. კა ლდშისკენა მიმართულების. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი*, 44 წ., *პედაგოგი*, *მულახის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. *სექტემბერი*.
- კა ლდში მურყტამ** – კომპი (ჟაბეში) მდ. ტუბერგლასა და წანერგლას შესართავების ზემოთ, ტყეში. კარგად დაცული. სათვალთვალო დანიშნულებისა იყო – კარგად ჩანს იქიდან ხეობები ტუბერისა და წანერგლასი. *მუსა იასონის ძე კახიანი*, 77 წ., *პენს.*, *მულახის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. *სექტემბერი*.
- კა ლდში** – სამოვარი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის აღმ., მდ. წანერგლას მარჯვ. კალთაზე, ბოგა დზბსა და კუანაშს (სამოვ.) შორის. ფიქალი არაა, ქვიანი კია. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი*, 44 წ., *მოსამსახ.*, *მულახის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. *სექტემბერი*.
- კა რი ტვიბ** – ხევი (ლაღამი). დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., *მოსამსახ.*, ს. *ლაღამი*, 1972 წ. VIII.
- კა რმეყ** – ყანა (ნესგუნი) ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე, სამანქანო გზის ქვემოთ. ნაკომპარია (კა რ გასასვლელი დახურულში კა რქა როქ ნესა ადრეს კუმში). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი*, 36 წ., *ლენჯერის ს.ს.*, 1972.
- კა რი ნეცი ლათრა** – წყარო (მურყმელი). ს. მურყმელის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთაზე მოედინება ყინულივით ცივი წყარო. „კეისრის წყლის სალევო“. *ნუცა ანტიონის ას. ნიჟარაძე*, 62 წ., *პენს.*, *უშგულის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. VII.
- კა შ** – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-დასავლ., ჰადიშგრას მარჯვ. მხარის სათიბის საერთო სახელწოდება. ლეკია გარ ლი, ჩუ ნაჩუალ ლი. *იასონ მურზას ძე კორძია*, 75 წ., *პენს.*, *ივარის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. *აგვისტო*.
- კა შ** – სათიბი, ტყე ს. ივარის აღმ., ჰადიშის ჰალას ხეობაში, ვაკე ადგილია, სათიბი, დიდი მოცულობით. გვერდები ტყიანი ფერდობებია. წიწვნარი ტყით. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი*, 88 წ., *პენს.*, ს. *ივარი*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. *აგვისტო*.
- კა შ (2)** – კლდე (ხალდე) მდ. ჰალდე ჰალას მარცხ. კალთაზე, ფიქლებიანი კლდე. ს. ჰალდეს პირდ. აღმ. „ფიქლისა“. *ზურაბ აბრამის ძე გობაძე*, 68 წ., ს. *ხალდე*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. *ივლისი*.
- კა ში ტუბირა** – დეღე (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ., ჰადიშგრას მარჯვ. შენაკადი. *მანი ლევანის ასული პირველი*, 50 წ., *დასახლისი*, *ივარის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. *აგვისტო*.
- კა ში ღარ** – დეღე (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშგრას მარჯვ. მხარეზე, სათიბ კა შამდე აღწევს, პატარა წყალია – წიწვნარია. *იასონ მურზას ძე კორძია*, 75 წ., *პენს.*, *ივარის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. *აგვისტო*.
- კა სრი ბაჩარ** – ლოდები (ჟამუში), ს. ჟამუშია, ცენტრში, სტიფში დიდი ქვებია ხალხის დასაჯდომი, დაახლოებით 30 კაცის დასატევი. „კეისრის ქვები“. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერია*, 40 წ., *მოსამსახ.*, ს. *ჟამუში*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. *სექტემბერი*.
- კა სრი ნიც** – წყარო (სასაში), ს. სასაშია, კარგი წყაროს წყალი. *მ. ვ. ონიანი*, 41 წ., 1974.
- კა რთხი კალ** – სამოვარი (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერის საზაფხულო მთაში.
- კა რთხი მოლ** – სამოვარი (მახაში) ს. მახაში. *რ. მ. ჭელიძე*, 1976.
- კა ულთხი მოლ** – სამოვარი (ტვიბი) ს. ტვიბში. *ჯ. გ. ზურაბიანი*, 40 წ., 1978.
- კა შაბანი** – საცხოვრისი, სამოვარი (ლეზგარა) ს. ლეზგარას ქვემოთ, მაღლობზე არის ერთი მოსახლე. *ლოლა მგვას ას. ქალდანი*, 21 წ., *კოლმ.*, ს. *ტუბერი*, *ცხუმარის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. *ოქტომბერი*.
- კა შაბანიშ მურყტამ** – ნაკომპარი (ლეზგარა), კუაბანშია ნაკომპარი, ძირი დარჩენილია, ს. ლეზგარას სამხ.-დასავლ. კა შა (საკ. სახ. ?). *თინა მგვას ასული ქალდანი*, 22 წ., *მოსამსახურე*, ს. *ტუბერი*, *ცხუმარის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. *ოქტომბერი*.

კუადლაშ – სათიბ-სამოვარი (წვირმი) ს. წვირმის აღმ., უღვირის ქედზე ტყეში. თხილნარცაა და შერეული ტყე. კუადლა „(თხილის) წნელი“. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კუადლაშ – სამოვარ-სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ. ჰადიშურას მარჯვ. მხარეზე. თხილნარია, ჩაბულე ლაშტად და გოდრების-თვის კუადლას ხმარობენ. *იასონ მურზას ძე კორძაია, 75 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კუადლაშ (3) – გზა (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ. ზაგარის მხარეზე, გზა ლეჟა ლახტეთე, სათიბე-ბისკენ წვრილი ხეები (ზექ). კუადლა „წნელი“. *პავლე ბითეს ძე ზურებია, 83 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კუათხ – სამოვრები (ლანტელი) სათიბ-სახნავ ჯურუს ქვემოთ, მოდის სასმელი წყალი. დაღმართია (ფელტ ადგი ლი). კუათხ „ფერდზე უფრო შვეული“. *კოწია ბეჭერზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენს., ე-ერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

კუათხ (2) – ბილივი (ხერხვაში), სამოვარი (ლანტელი) ს. ხერხვაშა და ტუბიზარს (დელეა) შორის, სამოვარ ნალქორს ჩრდ. *დავით დუდარაყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კუათხ(გ)რა – ტყე (უშხვანარი) მდ. მეშხე ლიცს აღმ., კუენშარსა და ტყე ჯურულდს შუა, ტყის მასივით. რელიეფის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმეურნე, ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

კუათხარ – გზა (ყარი) მდ. თეთნაშვრას მარჯვ., გზა საცალფეხო მთა შაულგრასკენ. აღმართი ადგილია ტყეში. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭყბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.*

კუათხარ – სამოვარ-სათიბი (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ., დელე კერაშის მარცხ. კალთა, ფერდობე-ბია, კუათხარ ხარ. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კუათხარ (3) გზა (ხევრა). *გ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახა-მულა, 1973.*

კუათხაშ თხტიმ – სამოვარი (დაკარი), ლაღრაღაშ ზენისა და დავარს შორის გზაზე, ვაკე ადგილია. მოსახლეობიდან – დავარიდან რომ ამოი-აღმართებს მგზავრი, ამოვა კუათხაშ თხტიმა-

მდე. ირგვლივ ტყეა, უფრო წიწვიანი. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*

კუათხაშ სარაგ – წყარო (ლანტელი), საბალახო კუათხ-ში მოედინება სასმელი წყარო. „კუათხაშ წყარო“. *კოწია ბეჭერზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენს., ეკერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

კუათხაშ ცხეკ – მუხნარი (ხერხვაში) ს. ხერხვაშა და დელე ტუბიზარს შორის, სამოვარ ნალქორის ჩრდ. მუხნარი ტყეა. *დავით დუდურაყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, საკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კუათხაშ წესხა – გზა (ხევრა) ჯეჭრადან მთა თეკრაშისაკენ მიმავალ გზაზე აღმართის დასაწყისი. *ვასო მიხეილის ძე ჭკადუა, 30 წ., მოსამსახურე, ლახამულას ს.ს., 1973.*

კუაკუატიშერ – ნამოსახლარი (გვალდერი) სოფლის დასავლეთით, სათიბ-სახნავ ლაკრანკილს ქვემოთ, ტყეშია, ნასახლარი ამჩნევია, სახლის ძირი ჩანს; გვარი უცნობია. *ემუზა დავითის ძე ჩხეტანი, 91 წ., პენსიონერი, ეკერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კუაკუატი – ყანა (ზ. ლევშერი), ჟიბე ლევშერშია. *კვაკვა ერქვაო (?). გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

კუაკუაშ კოჯარ (იხ. **ლამხერიაშ კოჯარ**)

კუაკუაშ ტუბი – ხევი (ლეზურცხილა) მდ. ენგურის მარჯვენა მხარე, უბანია სატყეოსი, ადის მანქანის გზა. იწყება მდინარე აფხაზეთ-სვანეთის საზღვარზე მეგრ. საზაფხ. მთა ლარაკუაკუდან. მდინარის მარჯვ. მხარე კლდიანია, მარცხ. – ტყე. კუაკუა (აფხაზ. ?). *რომანოზ მურზას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., ს. ლეზურცხილა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

კუამბშიანი – სამოვარი (მესტია) ლექაშ ლახტ-შია, იყოფა ორ ნაწილად: ჟიბე და ჩუბე კუამბშიანი.

კუამრია გორაგ – ქედი (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის სამხ.-აღმ. კუბიმიშის ქედის გაგრძ. ჩრდ.-ით. მზბირობსა და კუბიმიშს შორის. კუბიმიშა თხტიმ ლი. შერეული ტყით. თითქოს: კუამარ ჯან ხარდენახ აშუ მეზგა, ეჯი ათმყედახ ი ეჩხენქა? *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კუამგარ – ხრამი (ცანა) სამანქანო გზის ქვემოთ. ცხენისწყლის მარცხ.

კუამარი – სათიბი (სასაში) ს. სასაში, მთის სათი-

- ბი, ალპური ზონა. კვამნა „კვამლი“, კვამნაჯან „მურა ფერის. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*
- კუანაშ თხტიმ** – მწვერვალი (სგურიში), მთა და-ლრა თანლიდან მოემართება ბილიკი მთა მემულისაკენ. მისი სიმაღლეა 3665,5 მ. ჩრდ. მხარე მყინვარულია, სამხ.-დასავლ.-აღმ. ალპური და სუბნივალური. საჯიხვევებია. *ხაბჯი ბიბუს ძე ჩხვიმიანი, 68 წ., კოლმ., ს. სგურიში, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*
- კუარ** – სათიბები (ჭველიერი) ს. ჭველიერში, ლაშხურას მარცხ. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- კუარალ** – სათიბი (ხერია) ს. ჯერიისა.
- კუართხალ** – სათიბი (მამი) ებერალში, ამოზურცული ადგილი. მცირე კლდოვანი ადგილიცაა. *კვართხ „ჩაქუჩი“. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*
- კუარკუაზან** – წყარო (ნაშთქოლი) ს. ნაშთქოლის აღმ. წყაროს წყალი. პატარა წყაროა, უდგას ღარი და უეჭნახუ „საწნახელი“ (ზან.). *ქიშვარდ იოსების ძე წერედიანი, 49 წ., კოლმ., ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- კუარმწი** – მყინვარი (ჭუბერი), მდ. ჭუბრულას დასაწყისის მარცხ. კალთის სათავე, გადასასვლ. ჭიბერ აზაუს ჩრდ., გორგებინი, დამსხვრეული მყინვარი. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებულის, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.*
- კუასდანი** – ყანები (ქართვენი) ყანა ჭიბნის აღმ., დასახლების ქვემოთ, სამხ. ვინმე კოსდას სახელობისო (კოსდაანთი). *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- კუაცხ** – მუხნარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, მუხნარი ტყეა, ჯუჯა მცენარეებიცაა. **კუაცხ** „საშუალო სიმაღლის მცენარე“, „დაბალი ტყე-ჯაგნარი“, *მაყარა Thal Ict um minus L. გ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- კუაცხა ლაშდა** – შურო (ნესგუნი) (**კუაცხ** „მსხვილი შემა, სამეშე ხე“). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ს. ნესგუნი, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- კუახარაშ** – ტყე, სათიბი (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორში.
- კუახარეშ** – სათიბ-სამოვარი, ტყე (მესტია), მესტიაშია, **შედეში**, მესტია ჭალაშ მარცხ. ხერგიანებისაა. კუახ „ცარიელი(პური)“, მწირი ადგილის მნიშვნელობით, ნაყოფიერი მიწა არაა. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- კუახანი** – საკულტო (ჭველიერი) ს. ჭველიერში, მარცხენა მხარეზე მდ. ლაშხურასი. ტყეცაა **კუახანი ცხეც**. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- კუახანი ცხეც** – ტყე (ჭველიერი) ჭველიერში, მდ. ლაშხურას მარცხ. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- კუახარ** – ყანები (არცხელი) ს. არცხელის დასახლების ზემოთ, ფერდობი ადგილია. კუახ „ქვიან-ლორდიანი, უნაყოფო, მწირი“ (მდრ. კუახ „ვეგეტერიანული, მარხვის დღეს სახმარი საქმელები“). *ერმალო ციოყის ძე ჟორჯოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კუედ** – გუბე (ლახირი), ს. ლახირშია, შუა სოფელში, დამდგარი გადახურული წყლი. იყენებენ სარეცხვად, საქონლისთვის. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კუედი დაბ** – ყანა (მიქელშერი), ს. მიქელშერშია, იქ ყოფილა წყალი, მაგრამ დაკარგულა. **კუედ** „გუბის მაგვარად, ჩათხრილი ორმოდან ამოდის წყალი“.
- კუედი ლიგ** – წყარო (კახურა) ს. კახურაში. **კუედი** იყო გაკეთებული. ამჟამად ბეტონითა გაკეთებული. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*
- კუედილაშ** – მყავე წყალი (მესტია) აეროპორტის აღმ., სააბაზანო მყავე წყალი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- კუედარ** – სათიბ-სამოვარი (წიფლაკაკია), ს. წიფლაკაკიაშია, თხილნარია. **კუედალ** „წკნელი“. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*
- კუეთილაშ** – სათიბი (ნაკი) ნაკრას მარცხ. კალთაზე, სათიბ თეკერში . მუჭუფილდაშის დასავლ. კარგი სათიბიაო. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალადანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კუენიშიერ** – ყანა, სამოვარი, ტყე (ბენიერი), ს. ბენიერშია. **კუენ** „კვერნა“.
- კუენიან** – სამოვარი (ბაიარი) ს. ბაიარის დასახლების ზემოთ, ტყიანი. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*
- კუენშარ** – ტყე (უმხვანარი) ს. უმხვანარის ჩრდ.-აღმ., ჟაპერს მარჯვნივ, კუათხვრას მარცხ., ქვედა ნაწილი ფოთლოვანია, ზედა – წიწვიანი. ადრე კვერნებს იჭერდნენო. კვერნას სვან. სახელი „კუენ“. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმეურნე, ს. უმხვანარი, ბეჩოს*

ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

კუერალდ – სათიბი (ლეზგარა) ს. ლეზგარას ქვემოთ, პაპარობს სამხ.-დასავლ. *ლოლა მკვას ას. ქალდანი, 24 წ., კოლმ., ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კუერზიშ – ყანა (იფრარი), ს. იფრარშია, ყანა ლამფლის დასავლ. (გვერდით). ვაკე ადგილია, ბგვი ადგილი. წისქვილის ზედა ქვის სატრიალებელ რკინას სვან. ეწოდება კუერეხ. *გემა ანდრიას ძე მარგველიანი, 61 წ., პენს., კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კუერთხლარიშ გორგ – გორა (ნაკი) მდ. ნაკრას მარჯვ. კალთის, მყინვარ შდატლერის აღმ. ქედი, ალპური სამოვარია (მეკურთხი არაა დამახასიათებელი). *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კუეტი – კლდე (ქვ. ვედი), მდ. გერდაშერას დასაწყისის კლდეები, სუბნივალური და ნივალური. ისგხეწი როკა ლიხ, ლგლრავე ლი. აღმ. მხრიდან მარად თოვლია (ხანსრარ). *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

კუეტი ნადგარუ შუკუ – სამოვარი (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ. ტიბის ტერიტორიაზე, ვინმე კვეტი მომკვდარა. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

კუეტიარე მურყუამ – ნაკომპარი (შყალერი) ს. შყალერის სამხ.-დასავლ. დანგრეულია. ზეგანზე, გირგვლიანებისაა. *გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

კუეჩიშ – სამოვარი (ბავარი) ს. ბავარის მთა თეკრაშში. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., ს. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., 1976.*

კუეჩიწი – სათიბი (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ., მდ. მულხურას მარცხ. მხარეზე. დამრეცი რელიეფით. *ერმალო ციოყის ძე ჟორჯოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კუეცილდ – კლდე (სიდიანარი), ს. სიდიანარშია, ფიქლიანი კლდე. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

კუეკუაშა – უბანი (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშის ერთ-ერთი თემი თამლიანელის საგვარეულოდან. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*

კუეკუაშერა (იხ. კუეკუაშა)

კუეილ – ყანა (იელი) ენგურის მარჯვ. კალთაზე, კლდესთან ს. იელიში, ჩუბე უბანშია. *იონავი-*

სიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.

კუიმფხანშ ტელაფ – საკლუტო (ზ. ლუჰა) კლდე კენჯაბის ჩრდ., ლამურყუამთან, ვინმე კუიმფხან ცხოვრობდაო. კლდეს აქვს შეჭრილი დერეფანივით ≈ 5x2 მ. გადმოცემით: მდიდარი ოჯახი ვინმე კუიმფხანისა ცხოვრობდაო. *ვასილ თოსდანის ძე ცალანი, 44 წ., ბრიგადირი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კუირი – ყანა (მაგარდელი) ს. მაგარდელს სამხ., ყანა ლეზგლდშს ზემოთ. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კუირიკეშ ნალზიგუ – ნამოსახლარი (ქვ. ვედი) უედრგლას მარჯვ. კალთაზე, კატი და ივანე ჭკადუების დასახლების დასავლ. კვირიკ ჭკადუას ნასახლარია. *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

კუირიკიშ დაბარ – ყანები (ქვ. ვედი) უედრგლას მარჯვ. კალთაზე, მახამეთიშ დაბარის დასავლ. ივანე (დამბალ) ჭკადუას ყანებია. კვირიკ ჭკადუას ყანები (ყოფილი). *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

კუირიშა მოლარ – სახნავი (ტვიბი) ს. ტვიბში, კვირი ზურაბიანის. *ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.*

კუირიშილ – სათიბი (ნაკი) ნაკრას მარცხ. კალთაზე, ჟიბე ზაგართან, საიდანაც თავრარელებს კირი მიჰქონდათო, კირი ბლომად იყოო. *ვასილ ბურნაყის ძე ვქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კუირიშ ლაქტისგ – გზა-გორაკი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ჰემვილი) ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, გადის გზა ჰაწუალის სათიბებისკენ – ჰემვილის მიმართულებით. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*

კუირხეშ – საცხოვრისი (მურყმელი), ს. მურყმელიშია, სამხ. ნაწილი სოფლისა. გორაზეა. კუირხ „წვრილი ხე“. მაღლობის მნიშვნელობით, რელიეფის მიმსგავსებით. *ნაპო დავითის ძე კაკურიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კუიც – ტყე (ნესგუნი) ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე, სანადირო ადგილი ყოფილა – ლაქტეირ ლგმარ. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

- კუტიცილდში ნაკლად** – სამოვარი (იფრარი) ს. იფრარის ჩრდ. წიწვნარ ტყეში, ვაკე ადგილია, ირგვლივ წიწვნარი (გვგზნარ). „კვიცილდის პატარა ვაკე“. *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. იფარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- კუტიცილდში** – საცხოვრისი (მესტია) მულხურასა და მესტია-ჭალმას შესართავთან. ბუჩქნარი ფერდობი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- კუტიცვგრა** – საცხოვრისი (ლასკადურა, კახურა) ს. ლასკადურას აღმ. ტყიანია, მდ. ლუგორის მარცხ. ყანები, სათიბები. *ბ. დ. ქურასბედიანი, 24 წ., გ. ა. ლიპარტელიანი 37 წ. (კახურადან), 1974.*
- კუტიცმეკუშმა** – კლდეა საჯიხვე მერზა ჭალმასა და სამ. მთა ჩხეტალს შორის. მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარე. მდ. კუტიცმეკუშმას სათავე. კლდეებია. საჯიხვე. შიშველი რელიეფით. საკმაოდ დიდი კლდეებია. მდ. ტიტშ ჭალმას ჩრდ.-აღმ. (იხ. 1 : 100 000 2901,7 მ. ზღვ. დონიდან). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.*
- კუტიცმეკუშმა (2)** – ღელე (ყარი) კლდე კუტიცმეკუშმადან მოედინება და უერთდება მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხრიდან მთა ცხუნადირის პირდაპირ – მაშრი ჭალის (საზაფხ. სამ. მთა) პირდაპირ რ). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.*
- კუტიცანი** – უბანი (ნაკი), ნაკის ს.ს.-ში შემავალი დასახლ. უბანი, ნაკრას მარცხ. მხარეზე.; ცხოვრობს 7 ოჯახი – ცინდელიანები, კვიციანი, ოთხუანი, სუბელიანი. კუტიცანი < გვარი კვიციანი-დან. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კუტიცანიში ლამურყამ** – ნაკლესიარი (ნაკი), ნაკშია, ნაკლესიარი კვიცანის თავზე, ნაკლესიარი ჩანს, რომელსაც ლამურყამს უწოდებენ. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- კუტიწკრწში კოჯ** – კლდე (ეც. ს.ს.) მთა სამოვარ ლადრალში ნაკს აკრავს ჩრდ.-დასავლ. კლდის სახელია. კლდეში გამოქვაბულებიცაა. ამბობენ: კუტიწკრწმის კოჯიდან ს. ტებიშამდე ყოფილა გვირაბი. ამ გვირაბში ჩაუშვიათ ვერძი და ს. ტუბიშიში ამოსულა. *ბაგუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ., მძღოლი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- კუტიჭმერ** – ყანები (ყარიში), ს. ყარიშია, ლიპარტელიანების საგვარეულოს ყანები. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*
- კუწალ** – ტყე (ყახუნდერი) ს. ყახუნდერში, ფოთლოვანია.
- კუწალუ** – ყანა (წვირმი) ს. წვირმის დასალ., ჩობანის უბანშია, ვაკე ადგილია. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- კუწანში** – სამოვარი (ყახემი) ს. ყახემის აღმ., მდ. წანრგლას მარჯვ. კალთაზე, კაღდშის აღმ., ვაკეა, ტყე აკრავს ჩრდ.-ის მხრიდან. კვერნის საჭერი რამ მოწყობილობა ამჟამად არაა. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- კუწბ (2)** – გორაკი (ცანა), იხ. **ნაშალვარი კვბ.** ს. ცანის სამხ.-დასავლ.
- კუწთიშა** – უბანი (გულიდა) ს. გულიდაში (ქვემოში), ქურასბედიანების საგვარეულო თემი. *ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*
- კუწთიშა ნამურყამ** – ნაკოშკარი (გულიდა), ს. ქვედა გულიდაში ყოფილა ქურასბედიანების საგვარეულო კოშკი (ყოფილი). *ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*
- კუწთშა საუანში** – ხილნარი (გულიდა), ს. გულიდაშია, აღმ., ქურასბედიანებისაა. *ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., მოსამსახ.*
- კუწთხ** – ტყე (წვირმი) ს. წვირმის აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ. შერეული ტყით, აღმართია. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- კუწმბრ** – ბილიკი (ზეგანი) ს. ზეგანის აღმ., ლექვ უბანის ზემოთ, სამარხილო გზაცაა და დასასვენებელი, კლდე. კუწმბრ „ცუდი ასასვლელი“. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- კუწნჭილ** – სათიბი (მაგარდელი) ს. მაგარდელის თავზე, სათიბ შუათარს ესაზღვრება. *ივანე ბეკას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- კუწნჭილდ** – ტყე (ლაბსყალდი) ლაბსყალდში ტუბისა და ფერხალდს შორის, ჩრდ. ესაზღვრება ფეტურწარ ზაგარ (ზეგანი). კუწნჭილდ „პატარა“ ? კუწნჭ. *ბასილო თავას ძე*

გუგუსიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მე-სტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

კუანჭილ ლადგარ – ტყე, სათიბი (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლ., მდ. ენგურის მარჯვ. არ-ყნარია და სათიბებიც. ვინმე „კუანჭილას მო-საკლავი“. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივ-ლისი.*

კუანჭიანრი ბოგ – ხიდი (კვანჭიანარი) ს. კვანჭია-ნარის სამხ.-აღმ. ხიდი სამარხილო იყო ენგურ-ზე. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

კუანჭიანარ – სოფელი (ლატ. ს.ს.). ლატალის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი. ცხოვრობენ კვანჭიანე-ბი. *შალვა ნიკოლოზის ძე კვანჭიანი, 49 წ., პე-დაგოგი, ს. კვანჭიანარი, 1973.*

კუარმშ – მწვერვალი (ნაკ. ს.ს.), მდ. ნაკრას სათავე კლდის მწვერვალი ყინულოვანი, 1 : 100 000-ის მიხედვით სიმაღლე ზღვის დონიდან უდ-რის 3710 მ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კუარმშ – წყარო (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კლათაზე, კლდე ნასტიმ კოჯს აღმ. ნაკარვები-ცაა და მოედინება ყინულივით ცივი წყარო, გუაწლიშ ფერიშ ლი ი ჩუ ლათრა დემეგ ხარ ნაკურემიშუ. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კუატიარე მურყტამ – ნაკომკარი (ლეზგარა) ს. სუტიფში, სამხ.-დასავლ, კუატი არღუღიანის (კუატი საკ. სახელია ამჟამადაც). *შოთა მიხეი-ლის ძე საღლიანი, 42 წ., ს.ს. თავ-რე, ს. ლეზგა-რა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქ-ტომბერი.*

კუაბ – სამოვარი (იფრარი) ს. იფრარის ჩრდ. ფიჭ-ვნარი ტყის თავზე, ვაკე ადგილია, მრგვალი ≈ 0,5 ჰა. დასავლ. ფიჭვნარია, აღმ. სამოვარი აკ-რავს. კუაბ უდრის „ზუიგ“-ს („ბორცვი“). *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. იფარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კუაბ – სერი (უშგული) ს.; უშგულის აღმ., მდ. ქვი-შირის მარჯვ. მხარეზე. სამარხილო გზაზეა ამობურცული, აღმართ-დაღმართის თავი. კუაბ „ამაღლებული გზისა“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტი-ის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კუაბ (3) – სათიბ-საომვარი (დავბერი, იფრარი), გორაკი (უშგული) ს. დატბერის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ყუაბს ქვემოთ. ვიწ-რო ადგილი და შვეული რელიეფით. *ნოდარ*

პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

კუტუნაშა მურყტამ – კომპი (იელი), ს. იელის უბან აცშია, კუტებლიანების საგვარეულო კომპი. გვა-რიც **კვებლიანია**. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., 1972. VII.*

კვლთხი – მწვერვალი (დაკარი), ლაღრალშ ზაგარზეა ≈ 1794,4 მ. ზ.დ.

კვლთხი ბოგ – ნახიდარი (ზ. ვედი) ს. ზედა ვე-დისკენა გზაზე. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

კვლთხი ბოგაშ ლაშტმინა ნაკვლდ – ნაგზევი ვაკო-ბი (ქვ. ვედი) ტედრგლას მარცხ. მხარეზე, კვლთხი ბოგის ზემოთ, სადაც ძველი საცხე-ნოსნო გზა გადიოდა, იყო დასასვენებელი, იდგა შანდრაც. ამჟამად მის ქვემოთ გადის სა-მანქანო გზა. *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქ-ტომბერი.*

კვლთხი ბაჩ – ლოდი (იელი). იელიდან წვირმის-კენ მიმავალ გზაზეა მაღალი ქვა, სახლზე მა-ღალია, კომპივითაა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

კვლთხი მოლაზ – ტყე (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ., ტყეში ნაღდანის დასავლ. მომაღლებუ-ლი რელიეფით. გზა გადის და სამოვრები ურევია. მოლ „ნაქაჩუ ჟი ლუშდბუნე“ ნამოლ „ნაქაჩუ“. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

კვლთხი ტიტხირი – კლდე (ლეზგარა) ლაჭლას სამხ.-დასავლ. საჯიხვე კლდე, ჟაბე ტიტხირო-ის დასავლეთით, მაღალი მთაა. „მაღალი ტიტ-ხირი“. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს.ს. თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კვნჯბიშ ღარ – ღარი (ხევრა) ჯელღარას მარჯვ. მხარეზე. ზემოთ მშრალია, ქვემოთ წყალი მო-ედინება. იწყება კვნჯაბიდან. *ვასო მიხეილის ძე ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

კვნჯბიშ შუკუარ – ბილიკი (ზ. ლუჰა) ს. ჩ. ლუჰასა და ჟ. ლუჰას შემაერთებული ბილიკი, რომელიც კლდე კვნჯაბზე გადის. *იერმინე რამზის ძე ცა-ლანი, 68 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კვნჯბარ – კლდიანი ადგილი (ხევრა), თევრანშის მთაშია, ტყის ზემო მხარე. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

კენჯბარ (3) – კლდე (დაკარი) დაკარის სამხ., კლდოვანი ადგილია. აქა-იქ მუხნარი მცენარეებია. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ. პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*

კენჯბარ (იხ. **ხარმინ კოჯარ** – სგურიში)

კენჯბარე ფოქ – გამოქვაბული (დაკარი) დაკარის სამხ. კლდოვან კენჯბარის დასასრულში აღმ.ით გამოქვაბულია სიგრძით 8 მ-მდე, სიმაღლით – 2 მ., განი – 3 მ. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*

კენჯაბ (2) – კლდე (ზ. ლუჰა, ხევრა) ს. ჩ. ლეჰასა და ჟ. ლეჰას შორის, გადის ბილიკი მდ. ენგურსა და სამანქანო გზას შორის. ცუდი ადგილია, კლდიანი. *იერმინე რამზის ძე ცალანი, 68 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კერტი ლარა – სათიბი (ქართვეანი) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სათიბ ჭეშხარს აკრავს ჩრდ., დასახლების სამხ. მრგვალი ფორმისაა (კურპი ლარა ლი). „მრგვალი სათიბი“ (მინდორი). *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეზოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

კერტი ქურა – ტყე, სამოვარი (თოთელეში) ს. თოთელეშის ჩრდ.-დასავლ., წიწვნარ ტყეში არის მრგვალი სამოვარი (ლევცხეკ ლი) ადგილი. ადრე სახნავი უნდა ყოფილიყო. *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

კერტილ – სათიბი (სვიფი), ს. ეცერშია, მდ. დაწმარის მარცხენა მხარეზე, მრგვალი მოყვანილობის სათიბია. კერტი „მრგვალი“. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

კერტილ (2) – სამოვარი (ლამხერი). მრგვალი, პატარა სამოვარი სოფ. ლამხერის დასავლ., მამრი შუკუტის შუაში – კერტილქა. *მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

კერტილარ – გზა (ჯორჯვარი), ს. ჯორჯუარის დასაწყისი, სამხ.-დასავლ. (240°). გზის მოსაბრუნო ადგილია, ქვემოთ სახნავია. მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე. *პარმენ გიორგის ძე ჭკადუა, 77 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

კერტილარ – სათიბი (უშხვანარი), ბალის ზეგანზეა – სათიბებს კაჩვლდასა და მაჯუტდას შორის. ნიშნავს „მომრგვალოს მქონეს“. რელიეფის მი-

ხვედით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეზოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

კერტილარ – სათიბი (ქვ. ვედი) საცხოვ. ნერლუტდას ზემოთ. ადრე ყანა ყოფილა. დავაკებებზე. ზოგან დახნული იყო, ზოგან არა, ჩანს, მრგვალად. *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

კერტიარ – სათიბები (ფხოტრერი) ფხოტურა ზაგარს დასთალვ., სათიბ ლწმალდ-ის გაგრძელებაა ჩრდ. მხრიდან. მრგვალი ფორმის სათიბებია. კერტიარ „მრგვალიანები“. *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

კერაბ ზაგარ – ზეგანი (ხალდე), ს. ჯალდესა და ს. იფრარის საზღვარი, გეგმარ ხაგ მასარდ. ალბათ საკრებულო ადგილი თემებისა. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კეკანარ – სათიბები (ხერხვაში) ს. ხერხვამის ჩრდ.-აღმ., ნანჭურვარის ტყის აღმ. ადრე სახნავი ყოფილა, გუშმოდ ლეკანჭუნე, მუსოტდ ლი. ნეცინ ცხეკ ჩიხენ სგა ხოსგურ. *დავით დუდარუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

კვლთხი – სახლ-კომპი (ჩაჟამი). ს. ჩაჟამის სამხ.-დასავლ ნაწილში, ჩუბირიში დგას დიდი სახლ-კომპი, კედლებიდაა დარჩენილი 3 სართულის. ჩვეულებრივ კომპებზე დაახლ. 2-ჯერ დიდია მოცულობით. ამჟამად ილია ნიჟარამის კუთვნილებაა. ჩანს, უწინ ქალდანისა ყოფილა. „ქალდაანთ მაღალი“ (კომპი). *ლუტა ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

კვლთხი მოლ – სათიბი (სასაში), ს. სასაშშია, მაღლობზეა. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

კვრშალე მურყტამ – ნაკომპარი (ზეგანი) ს. ზეგანის კვრშალის უბანში, ნახევარიდაა დარჩენილი. პირველები ფლობენ. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

კვრშა – უბანი (ზეგანი), ს. ზეგანის დასაწყისი სახლი, დგას კომპი. ვაკე ადგილია, გზის მარჯვ. მხარე. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახ., ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლმმლმერ ლარალ – სათიბები (კაერი), ს. კაერისა და ლემსიას სათიბები მთაში. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი. 1973.*

ლ[გ] ჭედმოყვი – სათიბი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, დიდი ქვაა, ლოდია იმ სათიბთან. „ლოდისაყოლებითი“. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974*

ლჭქურთა – სკოლის ეზო, ამჟამად ამ ადგილზე სკოლაა, ადრე კი სასაფლაო ყოფილა და იდგა XVIII საუკუნეში აშენებული მაცხოვრის ეკლესია. ეს ადგილი ეკუთვნოდა დადემქელიანებს და ციოყ დადემქელიანს ღობე შემოუვლია ამ ადგილისთვის და ნადირობდა, ამიტომაც უწოდეს „ლჭქურთა“, რაც „შემოღობილს“ ნიშნავს. ს. საფარი, *მესტიის რ-ნი. ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, თსუ. სტუდენტი, ნიკოლოზ ნარსავიძე, 1965*

ლაბად (2)– სამოვრები (კაერი), ტყე (ლემსია), ს. კაერის ჩრდ-აღმ. ადრე იყო პანტა მსხლები, ამჟამად აქა-იქ თუაო. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერის ს.ს., 1973.*

ლაბადირ – ყანა (გულიდა), ს. გულიდაშია. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*

ლაბადაშ – სახნავ-სათიბი, სოფლის სამხ.-აღმ., სათიბ სყაშნარს ესაზღვრება დასავლ. მხრიდან, ქვემოდან მდ. ენგური. ხეხილიანია. (ლეზადე ხილარ-ისგან ?). *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ. 1969 წ. ოქტ.*

ლაბარ – სამოვარი (ცალდაში), ტუბერის ხეობაშია, პატარა ვაკე ადგილია, უფრო ბარი ადგილია. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლაბარგალ – მწვერვალი (ნაკი), თონლუზ-ორუნის დასავლ. ნადირთა გადასასვლელი ჭიბერისკენ. ბარ „ნადირთ ჯოგი“. *ბითე ისლამის ძე ჭკადუა, ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლაბარგალაშ ჟაბე ვარჯ – ზ. გადასასვლელი (ნაკი), თონლუზ-ორუნის დასავლ., მწვერვალ ლაბარგალ-ის მარჯვ. (ჟაბე) გადასასვლელი ჭიბერისკენ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლაბარგალაშ ჩუაბე ვარჯ – ქვ. გადასასვლელი (ნაკი), თონლუზ-ორუნის დასავლ., მწვერვალ

ლაბარგალის ქვედა გადასასვლელი ჭიბერისკენ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 75 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლაბარგალაშ ხანსარ – მცინვარი (ნაკი), მდ. ნაკრას მკვებავი მცინვარი, მთა თონლუზ-ორუნის დასავლ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., 1969 წ. პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბერი.*

ლაბარგალ – სამოვარი (ნანარი), ს. ნანარშია, საქონლის დროებითი სადგომ-საბალახო. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

ლაბასყირ – სამოვარი (ბაიარი), ს. ბაიარის დასახლების ზემოთ. მარწყვი იცის. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*

ლაბასყელაშ – ნასახლარი (ბულეში), ბულეშია, ამჟამად არავინ ცხოვრობს. სამარწყვე ამჟამად არაა. *ჩოლურის ს.ს., ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

ლაბაც – სამოვარი (მესტია), საცხ. ლაყვრის სამხ.-დასავლ., სამოვარ აბანის აღმ. ფერდობი, ხრიოკია, ცუდი ადგილია (ხოჩა მეკარჩხ ხაკუ). *მიშა რაქდენის ძე ცალანი, 28 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლაბაც (2) – ყანები (ლახამულა), სამოვარი (ლაყვრი), მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ყანა სწდგერის გაგრძელებაზე, ჩვ. ლახმელ-ის სამხ.-დასავლ. ჰალაგ ლემარ ჩიგარ ი ჰალაგქა კიბილდარშალ ხოზ ქა ლაზ. *გელა ფუთეს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლაბგუნი – სათიბ-სამოვარი, ს. ლემდერის სამხ.-დასავლ. (?) მდ. ლემდრელას მარცხენა კალთაზე, სათიბ ნენტყნ რის დასავლ. კლდე ბადაროშ ლაჯრებარ-ის სამხ-აღმ. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ლემდერი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

ლაბგუნი (2)– უბანი (ნაკი), სათიბ-სამოვარი (ლემდერი), ნაკის ს.ს.-ში შემავალი 3-ოჯახიანი დასახლებული უბანი, ნაკრის მარცხენა მხარეზე, ცხოვრობენ დადემქელიანი, ცინდელიანები. არის ნაკრაზე. ბოგას ნადები (ბოგაშ ნადისგუ ლი). მოედინება 3 ადგილას წყარო. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლაბგრლ – ყანა (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანის პირდაპირ, მდ. ენგურის (ჰალაშ) მარჯვენა კალთაზე.

- მყარი – ბგვი. მდინარიდან ≈ 100-150 მ. სიმორეზე. *ჯემალ ლევანის ძე ხაჭვანი, 31 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- ლაბგუტილდაშ** – სათიბი (ნაკვი), ნაკრას მარცხენა კალთაზე, სათიბ თევკერის დასავლ., ირგვლივ ფოთლოვანი ტყეა, არის ნასახლარიც – ცხოვრობდა ჯეგუტე ცინდელიანი. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ.*
- ლაბენ** – ტყე (ღობი), ს. ღობში.
- ლაბერჩილ** – სახნავი (შგედი), ს. შგედში, ქვიანი ადგილია, სამოსახლოც. ს. შკედი, ჩიხარეშის ს.ს., ლენტეხის რ. *ქ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ლაბზიალა გოლაი** – ტყე (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერის დასავლ. მთის მაგვარი, ტყიანი, ბზიანია.
- ლაბიზ** – სათიბი, სამოვარი (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანის ჩრდ.-აღმ. მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე. ფერდობი ადგილი. *სოსო სემლარის ძე ნიჟარაძე, 19 წ., სამ სკოლადამთავრებული, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- ლაბიშური ღალა** – ღელე (ყვერდუმი – ჩიქ.). ლენტეხის რ. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- ლაბოგანარ** – ყანები (ლექსირი), მდ. ცხენისწყლის მარცხენა მხარეზე, ნახიდარებია. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- ლაბოგოლაშ** – ყანები (ლენტეხი, ხელედი), ხელედშია, ლაშხირის მარცხენა სანაპირო მხარეზე. ნახიდარები ამჟამად არაა. ლენტეხის რ., ს. ხელედი. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე. 1976.*
- ლაბრალდაშ** – წყალი. *გელა ფუთუს ძე ჭკადლა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- ლაბრალდაშ (2)** – ღელე (ჟიბიანი, ლახამულა), ს. ჟიბიანის ბოლოში, ამხე ფაყშია, წყალი სამრეცხაოდაა გამოყენებული. უშგულის ს.ს., გივი ერისტოს ძე რატანი, 33 წ., მოსამს., *მესტიის რ-ნი. 1971 წ.*
- ლაბრალდაში გურნა** – ლოდი (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანის ბოლოში, ამხე ფაყშია, წყალი მოედინება, რომელიც სარეცხად იყო გამოყენებული, დევს ბრტყელი ქვა. „სამრეცხაოს ქვა“. გივი ერისტოს ძე რატანი, 33 წ., მოსამს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.
- ლაბრაჯ** – საზაფხულო სამოვარი მთა, ლენტეხის რ. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*
- ლაბრაჯ** – საზაფხულო სამოვარი მთა, მთა შტის ზევით. დიდი მთაა. გადასვლილია იქიდან სამეგრელოსა და ლეჩხუმის მთებისკენ. ლექსირი. *ჯ. რ. მეშველიანი, 1974.*
- ლაბრაჯ** – სათიბი, ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე, კარგი სათიბი. ს. ნესგუნი. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლაბრაჯ (4)** – სამოვარი მთა (წიფლაკაკია, ყარიში, ლექსირი), სათიბი (ნესგუნი), ს. წიფლაკაკიას საზაფხულო სამოვარი მთა. ლენტეხის რ. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*
- ლაბრაშ** (იხ. **ლაბრაშ**) – სათიბი (ჰადიში), ს. ჰადიშის სამხ-დასავლ. *გალაკ საფოს ძე კორძია, 15 წ., მოსწ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ლაბრაზ** (იხ. **ლაბრაჯ**).
- ლაბრაჯ** – მთა (რცხმელური), ლაშხირის მარჯვ. სამოვარი მთაა. ლენტეხის რ. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 1976.*
- ლაბრაშ** – ტყე, სათიბები (ჰადიში), ს. ჰადიშის სამხ-დასავლ. ჰადიშრას მარცხენა კალთაზე, ტყეა და სათიბებიც, მოედინება წყალი, მჟავე წყალიც, ღობარ ლეგზ, იბრაზ – სამკურნალო მიზნით. ლაბარალ > ლაბრალ + აშმ > ლაბრაშ > ლაბრაშ > ლაბრაშ (ახალგაზრდების მეტყველება). *გულადი სოფრომის ძე ავალიანი, 33 წ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ლაბრაშის სგიმ** – მჟავე წყალი (ჰადიში), ს. ჰადიშის სამხ-დასავლ. ჰადიშრას მარცხენა სანაპიროზე. მჟავე წყალს ხმარობენ სამკურნალოდ, ვანებისათვის. *გულადი სოფრომის ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ლაბრალდაშ** – სამოვარი (მუწვი), ს. მუწვიში, წყალი არ მოედინება, დაფერდებულია. ლიბრაალ – სიმღერა (ლაშხ.). ჩოლურის ს.ს., *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*
- ლაბსყალდაშ თარგლეზერ** – ეკლესია (ლაბსყალდი), ს. ლაბსყალდის აღმ., ლაზილის თავზე, გორაზე, დგას ეკლესია მთავარანგელოზის სახელობისა, არის სასაფლაო, სამხ. მხრიდან აკრავს რცხილნარი ტყე, ცხოვრობს 2 ოჯახი. „ლაბსყალდის მთავარანგელოზი“. *შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ., ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლაბსყალდაშ ლასფლატარ** – სასაფლაო (ლაბსყალ-

დი), ს. ლაბსყალდის ეკლესიის თარგლეზერის ქვემოთ, არის სასაფლაო. „ლაბსყალდის სასაფლაოები“. *შოთ თავას ძე გუგუსიანი*, 41 წ., კოლმ., ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

ლაბსყალდში სვიმ – მჟავე წყალი (ლაბსყალდი), ს. ლაბსყალდისკენა გზის დასაწყისში. დეღე ვერალდის დასაწყისში. „ლაბსყალდის მჟავე წყალი“. *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი*, 57 წ., მეტყვე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

ლაბსყარ – ყანა (საყდარი), ს. საყდარის უბან ეესიფერ-ში. ბასყ ჩანს ? ლენტეხის რ. მ. ა. *ბენდელიანი*, 68 წ., 1978.

ლაბუნტყუ ლაროლ – სათიბი (ახალშენი), ს. ახალშენის ჩრდ-აღმ. ბალახი იცის ბუმბულის მაგვარბეწვიანი, ბურტყელი. ბუნტყულ (ბუმბული ქათმის). მ. ლ. *ნემსაძე*, 40 წ., 1974.

ლაბურგალ სტიფ (იხ. **სტიფ** – თავრარი).

ლაბურღალში ნაკ – სამოვარი (ცალერი), სამოვარ ფუსდნ ნწილს აკრავს სამხ-დასავლ. ვაკე ადგილია. ხარების საყვარელი სამყოფია მთაში. ჭეშხე ნაბურღალში დი ლგბარჯე ლი). ლიბურღელე. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი*, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

ლაბურღელე – სამოვარი მთა, ცხუმალდის საზაფხულო სამოვარი მთა. ხოშა და ხორვა-დ იყოფა. ტყიანია. ბურღვი ჩანს. ბურღელე „ბურეა“. ხელედის ს.ს., შ. მ. *ჩანქსელიანი*, 46 წ., 1974.

ლაბურღელე (2)– ხევი, სამოვარი მთა (ცხუმალდი), ს. ცხუმალდის დასავლ. ხორვა ვანის მთების კალთებიდან. ბურღელე „ბურეა“. ხელედის ს.ს., შ. მ. *ჩანქსელიანი*, 46 წ., 1974.

ლაბურღელე – ტყე (ბაბილი), ნალიშის მთის გზაზე. ბურეა ბლომადაა. ნ. ბ. *ქურასბედიანი*, 33 წ., 1974.

ლაბურღელე ღწლა – დეღე (გვიმბრალა – ჩიქ.). მ. *ჩიქოვანი*, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.

ლაბურღელე ტუბ (იხ. **აერხტუ ტუბ** – არცხელი).

ლაბურღელე – ტყე, გორაკი (მურყმელი), ს. მურყმელის სამხ-დასავლ. ენგურის მარცხენა მხარეზე. ბორცვიანი ადგილია. ლუბურღელე „ამობურცული“, ბურღელე „ბორცვიანი“. ზუგ „ბორცვი“. *ნუგა ანტონის ასული ნიჟარაძე*, 62 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. უშგულის

ს.ს., 1971 წ. VII.

ლაბღანში კარკელ – გზა, გორაკი (სგურიში), ს. ჩუბზე სგურიშის დასაწყისში, გორაა, რომელსაც უვლის მანქანის გზა. იელის მცენარეებია გორაზე ერთ ადგილას, ტიტველია სხვა მხრივ. ნომარი ადგილიაო ოდესღაც. ლებღან „უმხტარ ლოქ ლაბღანან“. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე*, 18 წ., სამ. სკოლადამთავარებული, ს. ყარის ს.ს., ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 11.9.1970 წ.

ლაბღელი – სათიბი (ფარი). მესტიის რ-ნი. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე*, 1965.

ლაბღელი (იხ. **ლაბჯელი**).

ლაბჭარი ბაჩ – ლოდი (მესტია), აეროპორტის მიდამოს ტყეში, დიდი ქვაა, გამოქვაბულივით აქვს. (საბიჭვარი, საბუშარი ?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი*, 60 წ., მესტიის რ-ნი. 1972 წ.

ლაბხელი – სამოვარი (ფარი), მესტიის რ-ნი. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე*, 1965.

ლაბჯელი – სამოვარი (ქვ. ლუჰა), მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, ბოგზაგარის სამოვრიდან ≈ 0,5 კმ. ადრე სახნავიც ყოფილა. სამოვრის თავზე დასასვენებელიც ყოფილა და საკულტო (ლაცხტი) ადგილიც. „ლაბჯელი“ მნიშვნელობით „დასასვენებელი“. ჩუბზე ლგჰა, შეიძლება ბოჯგ ? *იშმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი*, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

ლაბჯემ ლესგარ (იხ. **ლაბჯე** – ბაგვდანარი).

ლაბჯგერი – კლდე, გორა, ს. ნანყბულის გორის სამხ.-აღმ. კალთა, თავზე ტყეა, აღმ. კალთა ციცაბოკლდიანი. თხემის საბალახოა, ჩანს ბოჯგ. „სა-ქუჩ-ე“ (ბოჯგერ „ქუჩი“). *კოწია ქერქის ძე ჭკადუა*, 69 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 17.11.70 წ.

ლაბღანში – ყანები (შყალერი), ს. შყალერის დასავლ. ყანები. გ. მ. *გორგვლიანი*, 47 წ., ლატალი. 1973.

ლაბჯგელ – სათიბი (იენაში), ნასახლარ სგობულშია, ყოფილი ნაყანარი, მოედინება წყალი. ლეჟ სგობლ ტიბრა-სა და ლეჟტუ სგობლ ტიბრას შორის. ლატალის ს.ს., მ. ჯ. *კვანჭიანი*, 62 წ., 1973.

ლაბსყელი – სამოვარი (ბაბილი), ს. ბაბილში, ლექსურისა და ბაბილის საზღვარი ლაშხირის მარჯვენა კალთაზე. მარწყვი იცის. ნ. ბ. *ქურასბედიანი*, 33 წ., 1974.

ლაბერ – სათიბები (მახაში), ს. მახაშია, იყოფა:

- ჟიბე, ლეჟა და ლეჟუნ ლაბერ-ად. ჩიხარემის ს.ს., ლენტეხის რ. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ლაბერი კეცხ** – სამოვარი მთა (მახაში), ს. მახაშის სამოვარი მთა. სათიბ ლაბერის ზემოთ. კაცხ > კეცხ, ბერ ? (მდრ. ბქვ. შიმბერ...). ლენტ. რ., ჩიხარემის ს.ს., *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ლაბრლტ** – სათიბი (ჟაბემი), ს. ჟაბემის სამხ-აღმ., სათიბ ჯიპერის მოსაზღვრეა აღმ. მხრიდან. ბუერა ხარობს ლელეებთან. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლაბურლტლზ** – სამოვარი (წვირმი), ს. წვირმის დასავლ. ჩოხანის დასახლებაშია. ფოთლოვანი ტყეა. მტვრიანია ზაფხულობით, მტვრის კორიანტელი ადისო. ბურლტ „მტვერი“. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ლაბურლტლ ლზრე** – სათიბი (მესტია, არცხელი), ს. არცხელის სამხ-დასავლ. მდ. მულხურას მარცხენა კალთაზე. ბურტი ჩანს, ლაბურლტლ ტუბის დასაწყისში. ბურლტი „ბუერა“. *ერმალო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლაბტგუტი** – ნახიდარი (ხაიში), ხიდის გასადები ვიწრობი მდ. ენგურზე, ხაიშიდან დასავლ. მე-2 კმ-ზე. ადრე ხიდიც იყო. ამჟამად არაა. *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*
- ლაბტეგ** – სამოვრები, ტყე (ივარი), ს. ივარის სამხ-აღმ. ენგურის მარცხენა კალთის სამოვარი და ტყე – შერეული. ადრე ნახიდარები იყო მარცხენა კალთაზე ენგურისა. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ივარი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ლაბტრანიტ** – კლდე (შგედი), წვრნი ქუანაშ თხუმჟი, კლდიანი ადგილია, ტყე წიწვნარი. თხების დასაღამებელი და საყვარელი ადგილი. ბურან-იდან. გარეული თხებიც იცის. *შუშანა ოთარის ასული იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ.*
- ლაბტრნიშ წარც** (იხ. **ჭიბერიშ წარც**).
- ლაგაბლა** – ყანები (ლესემა), ს. ლესემაშია, გორაზე. *მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.*
- ლაგაბლალ** – ყანები (ფაყი), ს. ლეხვდარემის სამხ-აღმ. ლენტეხის რ. გ. გ. *გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*
- ლაგაბულა** – გორაკი (ლენტეხი), დ. ლენტეხშია, მდ. ლასკადურას მარჯვენა კალთაზეა, გორაკი, ტყიანი. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*
- ლაგალვა** – უბანი (ფარი), უბანი ლუქურთას გვერდითაა. აქ დადემქელიანების სასახლე ყოფილა. ამ უბანში სამი წყარო მოედინება. აქ ცხოვრობენ ცალანები და წულუკიანები. დადემქელიანების სასახლიდან არაფერია დარჩენილი. შეიძლება, ამ ადგილს ადრე „ლაყალვა“ ერქვა, რაც „დასაშინებელს“ ნიშნავს. შეიძლება „ლაკალვა“ – ე.ი. ადგილი, სადაც კალო ჰქონდათ, ყოფილიყო. პირველი მოსახლე ხომ წყაროსთან ახლოს გამართავდა კალოს. შემდეგში კი სახელმა ფონეტიკური ცვლილება განიცადა. *ვახტანგ ჟემუხას ძე ნარსავიძე, თსუ სტუდენტი, გიორგი ნარსავიძე, 86 წ., 1965.*
- ლაგანჭუჭუ** – სახნავ-სათიბი (ლასკადარი), ს. ლასკადარშია, მდ. ლასკადურას მარცხენა მხარეზე. განჭუ ხარობს. *ბ. დ. გუგავა, 24 წ., 1974.*
- ლაგარდომ** – სამოვარი (ქვ. ვედი), საცხ. ნასოფელზენიშა, სკოლის შენობის ჩრდ-აღმ. ნაძვნარამდე, სადაც კარტოფილი ითესებოდა. *მაგრაფინა გიორგის ასული ჭკადუა, 44 წ., კოლმ, მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*
- ლაგარდომ მიყვიმ ლელუმერ** – ტყე (მესტია, ქვ. ვედი), საცხ. ნასოფელზენიშა, სკოლის შენობის ჩრდ-დასავლ. ნაძვნარია, ახალგაზრდა ტყეა, ადრე ხშირი ტყე ყოფილა, სამოვარ ლაგარდომის ზემოთ. ადრე ითესებოდა კარტოფილი ნაძვნარის ზემოთ. *მაგრაფინა გიორგის ასული ჭკადუა, 44 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*
- ლაგარდომი** – სახნავ-სათიბი (ივარი, ლახამულა), ივარი ტუბშია, ივარიდან 6 კმ. მთა როკვარისკენ. ვაკე ადგილია, გამოყენებულია საკარტოფილედ – სახნავად და სათიბად. მოედინება მჟავე წყალი. *სეითბე უმარის ძე ჭკადუა, (სურუძე), 66 წ., მჭედელი, ს. ივარი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 15.11.70 წ.*
- ლაგარდუმ** – ყანა, სათიბი (შგედი), ს. შგედშია, მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, საკარტოფილე იყო. ვაკე ადგილია. მის ზემოთ სამოვრებია – ჩუბზე ნაკარ. *შუშანა ოთარის ასული იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*
- ლაგარდუმილი** – სამოვარი (თოთანი), ს. თოთანის

- სამხ-დასავლ. მოვაკო ადგილია, ადრე კარტოფილის სათესი ყოფილა. *გაიოზი თათსავის ძე ჭკადუა, 79 წ., პენს., ხაიმის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*
- ლაგაულა** – სათიბი, წყალი (ფარი), ს. ფარის აღმ., სამანქანო გზის ქვემოთ. *გაუ (?) იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლაგიცრულ ლარე** – სამოვარი (ლამფალაში), ს. ლამფალაშის მთაში. გიცრულ (მცენარეა, შესაკმაზი) ჩანს. *ჟახუნდერის ს.ს., რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*
- ლაგნა (2)**– სამოვარი (ჟახუნდერი, მელე), ს. ჟახუნდერში, ჯოგის სადგომი.
- ლაგნელ** – სათიბი (ლეკოსანდი), ს. ლეკოსანდში, მაღლობზე, კუმაშ იგნი.
- ლაგოჯა** – სამოვრები (ცალერი), ს. ცალერის ჩრდ-აღმ. კუნჯბილარ ხარ, კოჯ ლგოჯე ლიხ მარემ ნაგემშალ. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- ლაგურკა** – საყდარი (მახაში), ს. მახაშში. ლენტეხის რ. ჩიხარემის ს.ს., *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ლაგურკაშ** – ყანა, ს. ლემზაგორში, რაიმე საკულტო ამჟამად არაა.
- ლაგურკაშ (2)**– ი უბანი (მახაში), ყანა (ლემზაგორი), ს. მახაშში, ლაგურკას საყდრის ქვემოთ. ლენტეხის რ. ჩიხარემის ს.ს., *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ლაგფა** – სათიბი (ციოყმერი), ციოყმერის სამხ. დამრეცი. ლენტეხის რ. *რ. დ. შავრეშიანი, 46 წ., 1978.*
- ლაგჭვლდარ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია), მესტიაშია, მულხურას მარცხ. შგედში. ლაგჭვა „დასაკავებელი“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი. 1972 წ.*
- ლაგვრდანოლ** – სათიბი (ღობი), ს. ღობში, გრძელი ფორმისაა.
- ლაგვრდემ** – სათიბი (ხევრა), ჯეტრაშია, საკარტოფილე ყანა იყო ადრეო. *ლახამულას ს.ს., ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973.*
- ლაგვრკოლ** – სახნავი (შკედი), ს. შგედში, ფერდობი, პატარ-პატარა სახნავებით. ჩიხარემის ს.ს., *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ლაგალტა** – ყანები (ჩოლური), ლაშხურის მარ-ჯვენა მხარეზე, ფერდობზე. ლენტეხის რ. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*
- ლაგარბილა** – საყდარი (მესტია), აეროპორტის ჩრდ-აღმ. ზარგაშ-ში. მუშეუდიანების სამლოცველოა უფრო მეტად. ქალთა სადღესასწაულო ამადლების დღეს. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია. 1972.*
- ლაგამ** – კლდე, ს. ქვედა ბავარის მთა ბავალაშში. ხელედის სს, ლენტეხის რ., ს ბავარი. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქელიანი, 44 წ., კოლმეურნე, 1976.*
- ლაგამი კოჯ**– კლდე (ბავარი), მთა ბავალაშის თავზე, სანადირო კლდეებია. ხელედის სს., *თ. ი. აფაქიძე, 54 წ., მოსამსახ., 1974.*
- ლაგაღურინი** – ტყე (ჰადიში), ს. ჰადიშის სამხ-აღმ., ჰადიშერას მარცხენა კალთის ფოთლოვანი ტყე. *გულადი სოფროს ძე აველიანი, 33 წ., მოსამს, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ლაგატირკაშ**– სამოვრები (ლუჯი), ს. ლუჯში, ადრე სახნავები იყო, ნაეკლესიარცაა.
- ლაგატიურა** (იხ. სტიფ – ლაშთხვერი).
- ლაგატინარ**– სამოვარი (ლეზგარა-ტვიბერი), სამოვარ ლალდესგალარს აღმოსავლეთით. ოდნავი მოღრუბლულობის დროსაც კი წვიმსო, ე. ი. ხშირად წვიმს იმ ადგილებშიო. „მსაჭირილიანი“ (?), „ცრემლიანი“. *ლოლა მკას ასული ქალდანი, 24 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბერი, ცხუმარის სს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლაგატინაშ** – უბანი (ლანჩვალი), ლანჩვალშია, პატარა მოედანივითაა. ნამეწყრალია, აღმოუჩენიათ გათხრის დროს მამაკაცის ბრინჯაოს ბეჭედი, ქალის მძივები, საყურეები, მოჭედილი ხანჯალი, აკვნის ნამტვრევები, ძვ. სვანური ხის ჯამები, კოვრები და საოჯახო ნივთები. გათხრა სახლის აშენებასთან დაკავშირებით უწარმოებიათ. ერთ-ერთი მონაწილე ბეგლარ გომთელიანი ამჟამადც ცოცხალია. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია. 1972.*
- ლაგატინაში შუკატარ** – გზა (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის ჩრდ-ით, ზემოთ დასახლებისა. განივი სამარხილო გზა, ჯუჯა მცენარეებია ციცაბო კალთებით. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, იფარის სს, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ლაგატინარ** (იხ. ლაგატინარ).
- ლაგატინაშ ღარ** – სამოვარი, სათიბი (სპარდიში), მესტია ჭალაშ მარცხენა მხარე, აეროპორტის ჩრდ. სატა ზუგუს ზემოთ. ტყეცაა და სათიბ-

- სამოვრები. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი*, 37 წ., სპარდიში, მესტიის რ-ნი. 1972.
- ლაგუჯერი** (2) – სათიბი (ლეზგარა, ტვიბერი), ს. ლეზგარას ქვემოთ, სათიბ ქუჩინილდამ-ს ჩრდ.-აღმ. გუიჯ „წაბლი“. *ლოლა მკვას ასული ქალდანი*, 24 წ., კოლმ. წევრი, ს. ტვიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.
- ლაგუჯერი** აშ ლაჭმა (იხ. **ლაგუჯერი**).
- ლაგუჯულარ** – ბილიკი (რცხმელური), მთა სახრავიდან დიდ-ის მთამდე გადასაძრომ-გადასასვლელი ბილიკები. *ლენტეხის რ. ვ. ა. ლიპარტელიანი*, 45 წ., 1976.
- ლადღარაჯი** – სახნავ-სამოვარი, ხელედშია, ლაშხირის მარცხენა მხარეზე, მალღობზეა. *ლენტეხის რ. ს. ხელედი. ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი*, 43 წ., მოსამსახურე. 1976.
- ლადარაჯი** – მთა (ცხმელური – ჩიქ.). *ლენტეხის რ. მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- ლადარაჯი** – სამოვარი (რცხმელური), ლაშხირის მარჯვ. სამოვარი მთაა. *ლენტეხის რ. ვ. ა. ლიპარტელიანი*, 1976.
- ლადარაჯი** (2) – ფერდობი (ლენტეხი), სახნავ-სამოვარი (ხელედი), მთა შტისა და ლაბრასს შორის. *ქ. გ. ლიპარტელიანი*, 62 წ., 1974.
- ლადბაში** – სამოვარი (ახალშენი), ს. დადაშია, საკულტო არაფერია. ს. ახალშენში. *მ. ლ. ნემსაძე*, 40 წ., 1974.
- ლადბაში** (იხ. **ჩუბე ლახუშმედი**).
- ლადბაში** მურყამ – სამოვარი (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეში, ნაკომკარი არ ჩანს, მალღობია რელიეფურად.
- ლადბაშელ** (იხ. **ლადაშა**).
- ლადბშო** – საკულტო (ლუჯი), ქალების სალო-ცავი ადგილია ლემშახრლდში. იციან მაისის ბოლოს, ხვნა-თესვასთან დაკავშირებული.
- ლადბში** – საკულტო (წიფლაკავია – ჩიქ.). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- ლადბში** – ნაეკლესიარი, ს. ყვედრეშია, შხივის სამოვრის ზემოთ მუხნარშია ნაეკლესიარი. *ქ. პ. ლიპარტელიანი*, 30 წ., 1974.
- ლადბში** – საკულტო, ლესხანშია, ლარჩუში სუიკუ-ზეა. მუხის ხეებია (პატარა), ნაეკლესიარი არაა. *ქ. ა. ჩანქელიანი*, 26 წ., ს. ფაყი, ხელედის ს.ს., 1974 წ.
- ლადბში** – საკულტო, მდ. ჩოლმურას მარცხენა მხარეზე, სალოცავი ადგილია ადღომის დღეს. ს. ლექსირი. *ქ. რ. მეშველიანი*, 50 წ., 1974.
- ლადბში** – სასაფლაო, ს. ლასკადურაშია, სასა-ფლაოს მიდამოები. ადრე საკულტო დღეობა იმართებოდა, წელიწადში ერთხელ. *ბ. დ. გუგავა*, 24 წ., 1974.
- ლადბში** (5) – საკულტო (ცხუმალდი, ლექსირი, ფაყი), სასაფლაო (ლასკადარი), ნასაყდრალი (ყვედრეში), ს. ცხუმალდშია, ნაგებობა არაა. კოხინჯრობის სალოცავია განსაკუთრებით. *მ. მ. ჩანქელიანი*, 46 წ., 1974.
- ლადბში** – კლდე, ტყე, მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ტყე ნადდალის სამხ. ენგურამდე. საკულტო ადგილია, კლავენ საკლავს, ყუთის, ლოცულობენ მოსავალზე – ლამწრამ ლამზერ (საკლავია ხბო ან ცხვარი). ლიდბში < ლი-დაბ-ში ? *სილევან იშმაგის ძე დადუშქელიანი*, 54 წ., მეტყვევ, ჭარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.
- ლადბში** – სათიბები, ს. კაერის სამხ-დასავლ. მესტია-ჭალაშ მარცხენა კალთაზე. *დ. გ. მერლანი*, 23 წ., 1973.
- ლადბში** – სამოვარი, ს. ლემდერის ჩრდ-დასავლ. სათიბ ლაყარალდის აღმ. ადრე საკულტო ადგილი უნდა ყოფილიყო. მწყემსებს მიჰქონდათ კვერები (ლემზერარი) და იმ ადგილზე ლოცულობდნენო). ლადბში „ადგილი, სადაც ლოცვა ხდება“. *ლეგარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი*, 58 წ., პედაგოგი, ს. ლემდერი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.
- ლადბში** – ყანა, ლესხანშია, საკულტო არაა. მოცულობით დიდი ყანაა. ს. ფაყის, ხელედის ს.ს., *ქ. ა. ჩანქელიანი*, 26 წ., 1974
- ლადბშილი ქაშან** – ბილიკი (ფაყი), ლესხანშია, ყანა ლადბშილისკენა ბილიკი. ხელედის ს.ს., *ქ. ა. ჩანქელიანი*, 26 წ., 1974.
- ლადბში** სუიკუ – სერი (კახურა), ლასკადურას მარცხენა მხარეზე, „ლილე“-ს რესტორნიდან კახურამდე გაყოლებით. ტყიანია. მის თავზეა საკულტო ნაგებობა და იციან ლიდბში (ივნისში) – კოხინჯრობ (ამინდის შესახებ). *სოზარ ბესოს ძე ლიპარტელიანი*, 29 წ., მუშა. 1974.
- ლადბში** (5) – საკულტო, ტყე (მურშველი, ქვ. ლუპა), სამოვარი (ლემდერი), სათიბი (კაერი), ყანა (ფაყი), ს. მურშველის ჩრდ-აღმ. მიმავალი სამარხილო გზაზეა, საკულტო ადგილია, ვაკე ადგილია. აქედან მოჩანს თარინგული

ლახირისა და აქედან ელოცებიან. ლადბაში „ლოცვა ხდება ლახირის თარინგზელის სახელოზე“. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლადგიმ – სათიბ-სადოვარი (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანის ჩრდ-აღმ. მდ. ენგურის (ჭალას) მარჯვენა კალთაზე. ნაგებობების ნიშნები არაა. *სოსო სემლარის ძე ნიჟარაძე, 19 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლადღენა – ღელე (ლახამულა), ღელე – საზღვარი ს. ლახამულასა და ჩუბზე ლგჰასი (ფარი). *კონსტანტინე (კოწი) იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლადღენაშ კოჯ – კლდე (ქვ. ლუჰა), მდ. ენგურის მარჯვენა კალთა, სამანქანო გზიდან ენგურამდე. ლოდეთ „ხომა გარ ბაჩხ ხაჟხა, ლოდეთ გარ როქტ ბაჩხ ლი მანგ“. ბოგს ჩუ ლადღეთიდ ხუნჟი. *იშმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლადემდულ – სადოვარი (ლამფალაში). ს. ლამფალაში, ტყეშია. *ჟახუნდერის ს.ს., რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*

ლადეტალ – მთა, ლალცომრილს ზემოთ. ერთ კილომეტრზეა ეს მთა. მთა ქვიანი და მოუხერხებელია კარვის გასამართად. რაკი მთა დევის ბუნაგით ბნელი და მიყრუებულია, ამიტომაც უწოდეს „ლადეტალ“, რაც დევის საცხოვრებელ ადგილს ნიშნავს. ს. ფარი, *მესტიის რ-ნი. ვახტანგ გრამიტონის ძე ნარსავიძე, თსუ, სტუდენტი. 1965.*

ლადეტალაშ ფოქ – გამოქვაბული (მესტია, ფარი), *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე. 1965.*

ლადეტალაშ – სათიბი (ხეშვილი), ს. ხეშვილის დასახლების ქვემოთ. *მ. დ. ფილფანი, 87 წ., ლენჯერი. 1973.*

ლადეტალაშ ლიც – ღელე (ფარი), მოედინება მთა ლადევალიდან (1: 100000), ღელე ლალციანში ლიცის შენაკადი. მდ. ღემდრგლას მარჯვენა კალთაზე. *ბიმურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ღემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლადეტალაში ტუბ – ხევი (ჰეშვილი), ჭალაშ მარცხენა შენაკადი, სათიბიცაა და ტყეც. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*

ლადეტრი ბაჩ – ლოდი (ლახთაგი), ლახთაგის ჩრდ-დასავლ. ღელეში დევს დიდი ქვა, სადაც აუზებია გაკეთებული და იქიდან სასმელი წყალია გამოყვანილი ლახთაგისთვის. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ლახთაგი. 1972.*

ლადიმე მოლ – სახნავ-სათიბი (ჭველიერი), სათიბ-სახნავ ჰამეტარშია, ვლადიმერ ლიპარტელიანის ყოფილი მამული. *ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ., 1974.*

ლადი ლაჭემა – სათიბი (ზ. ბავარი), ს. ზედა ბავარის მთა მაცხვარიში ლადი ბენდელიანის ყოფილი სათიბი. ხელედის ს.ს., ლენტრხის რ. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანსელიანი, 44 წ., 1976.*

ლადღენაშ ტუბ (იხ. ლადღენა).

ლადღენაშ ჭალა – მდინარე (ქვ. ლუჰა), მდ. ენგურის მარჯვენა შენაკადი, წისქვილის წყლის ოდენა (უფრო დიდიც), საზღვარი ს. ლახამულასა და ლგჰასი. მოედინება ღემდერიდან. სამანქანო გზის ქვემოთ – ლადღენაშ ჭალა, ზემოთ ღემდრგლა. *იშმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლადმოყ – სათიბ-სადოვრები (ჟახეში), მდ. ტუბიბერგლას მარცხენა კალთაზე, ალპური ზონაა, აღმ. ესაზრვრება სათიბი ყუთითლრდ. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლადოლა სარაგალ – სათიბი (ბაბილი), ლენსკირშია, ქურასბედიანი ლადოლას ყოფილი ყანები. წყარო ჰატარა არის. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ლადრაჯრლ – გზა, ყანა (იელი), ს. იელიში, მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე მესტიისკენა გზასთანაა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1972, VII.*

ლადრაჯილ – სათიბი (წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ-დასავლ. მთა მეფტაშის აღმ. ირგვლივ ტყეა, სათიბ-ტყე-ტბა მგჰარის გვერდით, სერი ჰყოფს. *რობიზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლადრაჯიარ – სათიბი (იფხი), ბალის ქედზეა. გადასახედია კარგი ბეჩოში. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი. 1973.*

ლადსტარილ – სათიბი (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის სამხ-აღმ., ენგურის მარჯვენა კალთის

ფერდობზე, არყნარია, ჩანს ფოშდელი და პატარ-პატარა ამობურცულები აქვს, ჭიანჭველების მიერ შექმნილი ბორცვები. *იასონ მურზას ძე კორძაია, 75 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლადსტარლ – სათიბი (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის სამხ-აღმ., ენგურის მარჯვენა კალთაზე. არყნარია და სათიბი – ფოშდელი ჩანს. *იასონ მურზას ძე კორძაია, 75 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლადგვლდ – სამოვარი, ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ენგურის ხეობის მარცხენა კალთის შერეულ-ტყიანი სამოვარი. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლადგვშ – ყანა-სათიბი (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანის პირდაპირ, მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე. სამწყემსოცაა თხების. ლადგვშ „სათხე“. *ჯემალ ლევანის ძე ხაჭვანი, 31 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლადგვშიერ (იხ. ლადგვშ).

ლადგვტარ – სათიბები (იენაში), ნასახლარ სგობულ-შია. დაყუთ ი ლი და ნაკარ-ივ. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., 1973.*

ლადგვლდენარ – გზა (ლეზგარა), გორაზე გადის გზა, მაჯვენა და მარცხენა გვერდები ფერდობია, ფეხის დადგმაზე მიწა თითქოს მოძრაობსო. ლადგვლდენარ „სამერყეო (?), სამოდრაო“. *მგვა ამიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლადრ მოლ – ყანები (ლენტეხი), ლასკადურას მარჯვენა მხარეზე, („ლადის მოლი“). *ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახ., 1974.*

ლადრ მოლალ (იხ. ლადრ მოლ).

ლადრრალ – ტყე (ნაცული), ს. ნაცულში, დგრ „დირე“.

ლადრგი – სათიბ-სამოვარი, ს. ჟიბიანის ჩრდ-აღმ., ენგურის მარჯვენა კალთა, ფერდობი რელიეფით. *პველე ნიკოს ძე ჩაჟაში, 43 წ., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლადრგი (2) – სათიბ-სამოვარი (ხალდე, ჟიბიანი), ს. ხალდეს ჩრდ-აღმ., მდ. ჯალდე ჭალას მარჯვენა კალთაზე. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლადრგილარი სიკუტ – ქედი (მესტია), ს. ზეგანის სამხ-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა

მხარეზე, ტყიანია – შერეული. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლადუბაში – სამოვარი (ხევრა), ჯელღერას მარჯვენა მხარეზე; ჩანს, ძველად საკულტო ადგილი უნდა ყოფილიყო. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ლადუბაშილ – სამოვარი, გორა (ცალერი), ს. ცალერის აღმ., მდ. მატლშამდე აღწევს. ლასოტლამდე (კლდე, ლამზერ ადგი დემეგლი. აქ ადრე სახნავი ყოფილა, ახლა არაა. ეკლესიის აღმ. (ლამზერ ადგი ლი). *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლადუბაშილშ გორაგ (იხ. ლადუბაშილ).

ლაზარეშ ნაშიხუ – სახნავი, სამოვრები (შეედი), ს. შეედის სამხ. ირგვლივ ლულტმერ ხარ. კარტოფილის ყანებია და სამოვრები. ლაზარე ჭკადუას ყოფილი კუთვნილი. *შუმანა ოთარის ასული იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*

ლაზარულშიერ – უბანი (მახაში), ს. მახაშის ერთ-ერთი თემის უბანი, ჭელიძეების საგვარეულო. *ლნტხ. რ., ჩიხარემის ს.ს., რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ლაზგა – ტყე (ლობი, მარგვიში), ს. ლობში, ნასახლარებია ჩიხარემის ს.ს.

ლაზ-ლაჩად ღარ – სამოვარი, ბილიკი (ბავარი), სამოვარი, მთა ზავალაშისკენა გადასასვლელი. ს. ბავარის მთა თეკრაშიდან ზავალაშში მიმავალი ბილიკი. ხელედის ს.ს., ლენტეხის რ. *მ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., ვ. ს. ჩანქსელიანი 44 წ., 1976.*

ლაზმეხი ღარილდ – ღარი (ლალხორალი), ს. ხაიშიდან მდ. ენგურის გაყოლებით 2,5 კმ-ზე, მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, დემზახიშ კოჯარის ქვემოთ. შერეული ტყით და აჭარბებს „მმერხლი“. „სამარხილე ღარი“. *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*

ლაზრეშ – სათიბი (ნესგუნი), ს. ლენჯერის ჩრდ-დასავლ., ფუშყურის მარჯვენა კალთაზე, ალპურ ზონაში, მთაში. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლაზრეშტი – სამოვარი მთა (ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, კაკელანშ ნენჩას თავზე (თხუმეი). მთა ჰაკუტურის ჩრდ-აღმ. ადრე საკარვე მთა იყო, გზაჯვარედინია –

ჰაპკვირიდან, მჭელიდან, ლათოფ ლარედან...
ზორ – (ლან-ზორ-ალ, ლი-ზრ-ეტი). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლაზრალ – სამოვარი (ქაბეში), ს. ქაბეშის ჩრდ-აღმ., ლამწრია სუიფის ჩრდ-აღმ. ფერდობია, ტყეა, ნაძვნარ-არყნარი, ნეკერჩხალიც. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლაზქარ – ტყე (ფარი), ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965.*

ლაზქარ – ტყე, სათიბი (სოლი), ს. სოლის ჩრდ., შერეული ტყეა და შიგადაშიგ სამოვარი. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი. 1972, IX.*

ლაზტა (იხ. ლასთა) – შურო (ხევრა), ჯეჭრაშია, სეთის გასაწყობი იყო, ხე-ტყის ჩამოსაყრე-ლიცაა ამჟამად. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ლაზტინარ – სამოვარი (ლეკუმბასტი), უბან ლეკუმბასტშია, მთისკენ. ადრე ითიბებოდა. *ქახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. ზ. ს. გულბი-ანი, 22 წ., მოსამსახურე ს. ჩუკულიდან. 1976.*

ლაზტრალდ – სათიბი (ფალედი), მდ. ლემდრგლას მარცხენა კალთაზე, სამოვარ ლატუბას აღმ. მდ. ლემდრგლამდე (?) ჭალთეჩუ. კარგი სათიბია. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ლემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

ლათალდამ – სათიბები (მებეცი), ს. მებეცის სათიბები მთაში.

ლათამ – სამოვარი მთა (ნაკი), მდ. ნაკრას მარჯვენა მხარეზე, მთა შდატლერის სამხ. კალთა, კარგი საზაფხულო სამოვარი მთაა. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლათაშერი ლუმირ – შესასვენებელი ადგილი (ლეზგარა, ტვიბერი), მთა ... სკენა გზაზე მიმავალნი მთიდან ან მთაში ისვენებდნენ ერთ „საკულტო“ ნაძვთან, ამოიღებენ ყველს, მიირთმევენ მგზავრნიც და იქაც ტოვებენ ლუკმისოდენას, აქედან ლათაშერი „საყველე“. „საყველე ნაძვი“. *მგვა ამაიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლათათუნტარ – სამოვარი (საყდარი), ს. საყდრის დასაწყისში, წყაროცაა და დიმიტრი ბენდელიან თესდა თუთუნს. *ლენტეხის რ. მ. ა.*

ბენდელიანი, 68 წ., 1978.

ლათათუნტარ – სამოვარი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ჭალაშ მარჯვენა მხარეზე. ადრე თუთუნით ითესებოდა. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლათათუნინილ – შესასვენებელი (იფრარი), ს. იფრარის ჩრდ., წიწვნარი ტყის ზემოთ. მომუშავეთათვის დასასვენებელი ადგილი, თამბაქოს მოსაწევი. *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. ივარი, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლათაწში ნაკ – სათიბები (კერი, ლემსია), ს. კერისა და ს. ლემსიას მთის სათიბები. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი. 1973.*

ლათოფ ლარე – სამოვარი (ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, მთა ჰაპკვირიშ ზაგარს ქვემოთ (ჩრდ.), რომლის ქვემოთ კარვებია, წყაროც – სარაგ. მთაში მიმავალთა და მეკარვეების სამიზნე ადგილიაო. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლათოფარ – სამოვარი (დურაში), მთა მაღდან-ში, ალპური ზონაა, ქაჭტარ, თეკრა, წიფრა. *ლენტეხის რ. ბენდელიანი კ. 1978.*

ლათოფარიშ ზენ – სათიბი (ზ. ვედი), ზედა ვედშია, ჩანს თოფრა („დიდგულა“ ?). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.*

ლათოფარიშ ნაჩელ – ლეღე (ზ. ვედი), დასახლების აღმ., ნაღვარეცა. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.*

ლათრალდში წაფ – სამოვარი (მესტია). *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.*

ლათრალდში – სამოვარი (სპარდიში), მესტია ჭალაშ-ს მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. ნესგა ლახულდს თავზე. მის ქვემოთ მოედინება წყალი. რელიეფურად ჩიბუხს წააგავს – აქედანო. 1: 200000-ის მიხედვით ლათრალდში მწვერვალის სიმაღლეა 3369 მ. (შეცდომითაა г. Татраль-даш). *ავთანდილ ანდრიას ძე რატანი, 37 წ., სპარდიში, მესტიის რ-ნი. 1972.*

ლათქელდში – სათიბი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში. ლათაქელ // ლიყარიელ. *ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

ლათშინიელ – საბალახო (ლაღამი). *დ. ს.*

გვიდიანი, 27 წ., მოსამსახ., 1972 წ. VIII

- ლათმეღლ** – სამოვარი (ქვ. ლუჰა), სამოვარი მთა ქართლდსა და ბაჯის ქედს შორის; გზაზე შგერის მეტი არაფერია, არის დასასვენებელი მიმავალ-მომავალთათვის. მთიდან მომავალი დაისვენებდა, ყველს (თაშს) ხმარობდნენ საჭმელად. თაშ – ლა-თმაშმეღლ. *იმმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი, 88 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლათხარ** – სათიბი (დოლასვიფი), მდ. დოლრას მარჯვენა მხარე, სათიბი ღელე ჭკიდანარ-სა და ნაკს შუა. *ყვრემ პეტრეს ძე უშვანი, 54 წ., ტყის მცველი, ს. დილაშტიფ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*
- ლათხარაშ** – ყანები (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერშია. ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.
- ლათხტიარ** – სათიბები (ჩუკული), ჩუკულის მთაში, მინდორია იყოფა ჩუბე და ჟიბე ლათხტიარ-ად. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.
- ლათხტიარი თხუმ** – სათიბი (ჩუკული), ჩუკულშია, მთა ლათხტიარის ზემო ნაწილი, (ბოლო). ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის ს.ს., ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.
- ლათხტიარი ნიც** – წყარო (ჩუკული), ჩუკულის მთაშია, წყაროს მაგვარია. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.
- ლათხტიმღლ** – სათიბ-სამოვარი (ჟაბეში, ცალდაში), ს. ჟაბეშის სამხ., ზაგარის ჩრდ-ის ფერდობი, სოფლისკენა მხარე, დასახლების სამხ.-ზემოთ ზაგარის მიმართულებით. სათიბ მეთხინის ქვემოთ. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლათვრ** – სამოვარია (შტვილი), ს. შტვილშია, ტყეში, სათხეა, კარვები იყო, ყანებიც. ლენტეხის რ., ჩოლურის ს.ს., თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ., 1978.
- ლათვლ დაშ** – სამოვარი (მაცხვარიში), მთა აურაში სამხ-ით. თხების სამოვარია მხოლოდ. *გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი. 1973.*
- ლათაღდაშ** – სათიბი (სასაში), სასაშის ჩრდ.-დასავლ. მთაში. ლათაღ „გასანაწილებელი“. ლენტეხის რ. მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.
- ლათაღდაშ (2)** – სათიბი (სასაში, ლუჯი), ს. ლუჯის მთა უჟალის გზაზე, ხემკურის მარჯვენა მხარეზე.
- ლათორაშ** – სამოვარი (ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, ვაკე ადგილი, ფერმის მიდამოები. ლათორაშ „სამოსწავლო?“. ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.
- ლათუნა** – ყანა, სათიბ-სამოვრები (ჩაჟაში), მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ს. ჩაჟაშის პირდაპირ ჩრდ-დასავლ. მოედინება პატარა წყარო. იქითკენ საქონლის დასალევი წყალია, მოხერხებული გზაზე მიმავალთათვის. „სალევი“. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- ლათუნა ზენ** – საბალახო (თოთანი), ს. თოთანშია, ამჟამად საბალახო, ადრე სათიბი ყოფილა, ვაკე ადგილია. მხოლოდ მდ. ენგურის მარცხენა სანაპირო რიყესთან. საქონელს იქ ასმევენ წყალს ენგურის სანაპიროზე. ლათუნა ზენ „წყლის დასალევი ზენი“. *გაიოზ თაისავის ძე ჭკადუა, 76 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბერი.*
- ლათუნაშ** – წყარო (გულიდა), ს. გულიდში. სოფლის სასმელი წყალი. გადმოყვანილია. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*
- ლათუნაშ ღარ** – ღელე (თოთანი), თოთანიდან ხაიშისკენა გზაზე, მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. ქვემო ნაწილში პატარა წყალი მოედინება, ზემოთ მშრალი ღელეა, ტყე ბლომადაა და კლდეებიც, ბლომადაა წყეუ, სამოვარ ლათუნა ზენ-ის სამხ.-აღმ. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*
- ლათუნარ** – წყარო (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, საქონლის წყლის დასალევი ადგილი. ბინილ „ბინოლი“ წყარო. ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.
- ლათურაშ** – სათიბი (ლამფალაში), ს. ლამფალაშში, მოედინება წყალი. ჟახუნდერის ს.ს., რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.
- ლათურაშშიელ** – სამოვარი (ჩაჟაში), მდ. ქვიშირის მარჯვენა მხარეზე, ფერმების იქითა მინდორი, ადრე სახნავი იყო. მოდის წყალიც. ლათურაშ „სასმელისა“. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- ლაკუნაშ** – სამოვარი (მაცხვარიში), ლაჰლა ჭალადს მარჯვენა კალთაზე, თეთრი კენჭნარი, კაჟივითაა. კაჭ „თეთრი კენჭი, კაჟისმაგვარი“. *გურამ*

გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი. 1973.

ლაკა – სათიბები (ლახუშდი), ს. ლახუშდის სამხ.-აღმ. მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე,

ლაკამ – კლდიანი ადგილი, ს. ლუჯში, ფიქალნარევი კლდეებია.

ლაკამ – სამოვრები, ს. მახაშის მთის. ლნტხ. რ., ჩიხარემის ს.ს., რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ლაკამ (3) – სათიბ-სამოვარი (სასაში, მახაში), კლდე (ლუჯი), ს. სასაშის საზაფხულო მთა ფიქალნარევი.

ლაკამლარ – სამოვრები (შკედი), ს. შკედის სამოვ. მთაში. არის ფიქალი ქვა. კა „ფიქალი“, „დიდი ბრტყელი ქვა“. ს. შკედი, ჩიხარემის ს.ს., ლნტხ. რ. ე. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.

ლაკამრლა – სამოვარი (შკედი), ს. შკედშია, ლაპეჟუ ლახუში, კლდიანი კია. ს. შკედი, ლნტხ. რ., ე. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.

ლაკაჟრლ – ტყე, სათიბი (ლემზაგორი), ს. ლემზაგორში, წიწვნარია კაჟი ამჟამად არაა. *ჯოჯია მიტუმას ძე ლობჟანიძე 29 წ. პედაგოგი (ფიზიკოსი).*

ლაკაჟრლარ – სამოვარი (სასაში), ს. სასაშში, ტყიან ზონაშია, კაჟი არის, ბაჯის ზემოთ. ლნტხ. რ. მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.

ლაკარა – კლდე, ს. ფალედის ჩრდ-დასავლ. ფიქალეებიანი კლდეა (ბაჩ ლი ხოჩა ლაკარა), კარგად ხსნადი ქვებიაო. მდ. ლემდრგლას მარჯვენა კალთაზე. *დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლაკარა – სათიბი (მესტია), ს. გულს აღმ., ლაკარაშ ლალგნარს ზემოთ, დამრეცი რელიეფით, სათიბიცაა. ლაკარა „გასახსნელი (?) ადგილი ფიქალისა“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუტდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

ლაკარა – ფიქალქვიანი ადგილი, სამანქანო გზის ზემოთ, შავდელეს (11 ნაჩუღარის) თავზე, ფიქალქვიანი ადგილია. კა „ფიქალი“ – ლაკარ-ა „საფიქლე“. *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლაკარა (4) – ტყე (თავრარი), სათიბი (ბაგვდანარი), კლდე (ფალედი), ფიქლიანა (ჰებუდი). ს. თავრარის აღმ. სათიბ სკიზანის სამხ.-აღმ. ფიქალქვიანი ყოფილა, ამჟამად შერეული ტყეა. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლაკარა ტუბი – ხევი (დევრა), მდ. დეჟრულას მარჯვენა შენაკადი. შერეული ტყეა წყლის ორივე მხარეზე, წყალი პატარაა. საწისქვილ-ესოდენა. კაიქ ბაჩ წუანდ. საფიქლე დეღე, ხევი. *გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ., დაცურების კადრი, მუშა, ს. დევრა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 11.9.1970 წ.*

ლაკარაუთალა – სამოვარი (ჭველიერი), ს. ჭველიერში, მთაშია ნაკარვები. *ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ., 1974.*

ლაკარი – ტყე (გულიდა), ს. გულიდ-შია, ფოთლოვანია უფრო. ფიქალი არაა შემას იქიდან ეზიდებიან. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*

ლაკარჩხ – გზა (ყაზაყი), სგრმილდშიმ ტუბიზეა, ციცაბო გზაა მონადირეთათვის, კლდეა. მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე. *ვეროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 12.10.70 წ.*

ლაკარაშ ლალგნარ – სამოვარი (ბაგვდანარი), ს. გულს აღმ., მდებარეობს მემხე ლიცსა და ქუანგლდშ ლიც-ს შუა. დგას 3 კარავი, სუბალპური ზონაა, ჩრდ.-აღმ. შიშველი, სამხ-აღმ. ესაზღვრება ტყიანი ქედი. ლალგენ „სადგომი“ – ლაკარაშ ლალგნარ „ლაკარას სადგომი“ (კა „ფიქალი“ < კარ ?). *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუტდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

ლაკარაშ ლიც (იხ. მემხე ლიც).

ლაკარ – ყანები (ყახუნდერი), ს. ყახუნდერში, ფერდობებია.

ლაკარჩხარ – ტყე, კლდე (ტვიბი), ს. ტვიბისკება გზა, მდინარის მარჯვენა მხარეზე, სადაც საცალფეხო ბილიკი გადიოდა. ლენტეხის რ. ჩოლურის ს.ს., *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ლაკაც რობ – სათიბ-სამოვარი (სოლი), ს. სოლის საზაფხულო სამოვარი მთა შიხულდშშია, არყნარი ჩავარდნილი ადგილია. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი. 1972, IX.*

ლაკდაზან – სათიბი (ხალდე), მდ. ჯალდე ჭალას მარცხენა კალთაზე, ს. ჯალდეს სამხ-დასავლ. ტყით მოცული ვაკე ადგილები. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლაკელდარ – სათიბი (მესტია – ირ. მელიქ.). *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*

ლაკელაშ – სათიბი (ჩოლური), მთის გზაზე, ტყეშია.

ლენტეხის რ. თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ. 1978.

ლაკობჭირილ – ტუბი – ხევი (უშგული), ს. უშგულის ჩრდ-აღმ., მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, პატარა შენაკადი ენგურისა. „კუთხოვანი ქვა“. *მერაბ ანტონის ძე ნიჭარაძე, 60 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლაკირ – ტყე (ბულეში), ს. ბულეში, შერეული ტყე, კირის საწვავი თუ იქნებოდაო. ჩოლურის ს.ს., *ქ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

ლაკოჯილ – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, ფლატიანია. ს. წანაში, ხელედის ს.ს., *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*

ლაკრანკილ – სათიბ-სახნავი (გვალდერი), სოფლის დასავლეთით, სახნავ ნანყურაშს ესაზღვრება ზემოდან. კალშიმ ტუბის მოსაზღვრედ. „საგორავებელი“. *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლაკულიდარ – ტყე (ლანტელი), მდ. დავშარისა და ენგურის შესართავთან, წიფლან-რცხილნარი და თხმელნარი (შერეულიც) ადგილია. კუილ (მდრ. მეგრ. კუილა), ტყე ყოფილა უწინ კარგი, იქ, ალბათ, ხის (წიფლის)-აგან ჭრიდნენ დასაჯდომად კუილარს. *კოჩია ბეჭერზას ძე პაკელიანი, 72 წ., კოლმ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

ლაკუმურა – სამოვარი მთა (ზ. ვედი), მდებარეობს მთა ლაკუმურამ დუდის ჩრდ. კალთაზე, ქედზეა, დგას ერთი ყავარკედლებიანი კარავი. ზღვის დონიდან 2212,3 მ. შიშველი რელიეფით. პატარ-პატარა მინდვრებით. კარავთან (და საერთოდ, საქონლის ნადგომზე) ბლომდაა კუმუნთხური (ტელეფი) და ახშარა. დასავლეთის მხარეზეა: წაქაწყარიში ტომბა, მისი მომიჯნავე ციცაბოკალთებიანი კლდეები, ღარებითა და ღელეებით. სამხ-აღმ. ბლომდაა შქეროსებრთა მცენარე – ხვამცა. *ლადი ზოსიმეს ძე მიქავა, 72 წ., მწყემსი, ს. ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი. 22.9.1970 წ.*

ლაკუმურა წყარი – ღელე (ზ. ვედი), მოედინება მთა ლაკუმურას მარცხენა კალთებიდან. საზაფხულო სამოვარ მთას, სადაც კარავი დგას და ფოქას (საკარვე) შუა, უერთდება მდ. მანჩხავიშ ლიცს მარჯვენა მხრიდან საზაფხულო სამოვარი მთა ნამსგალებთან. პატარა ღელეა, ზემო წელი ალპურია, შესართავთან – სუბალპური. მდ. წაქაწყარის

მარჯვენა მხარეზე. ხაიში. *ვარლამ მიხას ძე მიქავა, 54 წ., მწყემსი, ს. ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი. 23.9-1970 წ.*

ლაკუმურამ დუდი – მწვერვალი (ზ. ვედი), თვაზონიმ დუდსა და ლაკუმურამ დუდს შორის მწვერვალი, შიშველი, სუბნივალური, ხრამიანი, ციცაბოკალთებიანი, მისი სიმაღლე ≈ 2700-მდეა. მისი ძირიდან მოედინება ლაკუმურაწყარი – თოვლისაგან იკვებება. რუქაზე ლაკუმურამ დუდი, მაგრამ მას სხვა სახელი ჰქვია – წაქაწყარიშ ტომბამ დუდი 3264, 4 (1: 100000). *მეგონა კონსტანტინეს ძე მიქენაია, 60 წ., მუშნი ბევის ძე მიქენაია, 46 წ., უშანგი მიხას ძე მიქავა, 50 წ., 1970 წ.*

ლაკურზში – სათიბ-სამოვარი (გული), ესაზღვრება ლობარს სამხ., ს. გულის აღმ. ფერდობი ადგილია, არის პანტა მსხალი და ვაშლი. გამოყენებულია სათიბადაც და სამოვრადაც. *სოფრომ იასონის ძე ხორგუანი, 43 წ., მასწავლებელი, ს. ტებში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*

ლაკჩიმ (იხ. ლაკჩ – გული).

ლაკჩირ (იხ. ლაკჩ – ღვებრა).

ლაკჩხალდ (იხ. ლაკჩხალდ).

ლაკჩარ – გზა, ენგურის მარცხენა კალთაზეა, გზა მთა ლეშნიერისკენა. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972, VII.*

ლაკჩარ – სათიბი, ს. ღუბალდში სათიბ ლამჭა-ს აკრავს. *მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლაკჩარ – ყანები, ს. ლემსიაშია, სამანქანო გზის ქვემოთ, დამრეცი ადგილი. ს. ლემსია. *შ. ა. შუკვანი, 28 წ., მოსამს., მესტიის რ-ნი. 1972, IX.*

ლაკჩარ (4) – სათიბები (ლახამულა, ღვებალდი), ყანა (ლემსია), გზა (იელი), საცხოვრის ნოდანის ჩრდ-დასავლ. ვარლამის დაბ-ის ზემოთ (კაჩი ზიხ). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლაკჩარ – უბანი (იენაში), ს. იენაშის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი. ოდნავ დამრეცი სწორი ადგილით. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., 1973.*

ლაკჩრლარ – ყანები (არცხელი), ს. არცხელის დასავლ. მდებარე მოფერდო ყანები. იქ ამჟამად დასახლდა ილარიონ დადვანი. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლაკვლდ – სათიბი (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის სამხ-დასავლ., ზაგორის სამხ. ჰადიშის მდინარისკენ. ჭოლაშელების სათიბია. კვც (მდრ. ტკიც). *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლაკვრლდ – სათიბ-სადოვარი (ჰადიში), ს. ჰადიშის დასავლ., ჰადიშერას მარჯვენა კალთაზე. არის კიც (ერთგვარი ბალახია). *სოფრომ გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლაკვლდამიშ ბჳჩ – სასაფლაო (ბაგვდანარი), ამაღლებული ადგილია, სადაც ეს ქვა დგას ირგვლივ დასახლებული პუნქტია. მის ძირას სასაფლაოა. აქ კვირაობით სოფლის კაცები ჯდებიან, ამ ქვის სავარძელზე ისვენებენ. ამ სოფელში ცხოვრობდა ერთი ძალიან ღონიერი დაბალი ტანის ჯმუხი კაცი. მას ეს ქვა და კიდევ ქვის პატარა სკამი ერთი კმ-ის სიშორიდან მოუტანია და სოფლის შუაგულში დაუდგამს. სიკვდილის წინ დაუბარებია, ამ ქვის სავარძელთან დამმარხეთო. მართლაც, აქ დაუმარხავთ. ამ ქვას 15 კაციც ვერ ასწევს. პატარას კი ერთი ღონიერი კაციც კი კოჭებს ზევით ვერ ასწევს. *მესტიის რ-ნი. ცუცა აბდელიანი, 1970 წ.*

ლაკვლმახზარ – საძოვრები (ჟამუში), ს. ჟამუშის სამხ. მულხურას მარჯვენა მხარეზე. მოედინება წყალი ლაკვლმახზარი ლიც, რომლის მიდამო საძოვრებს ეწოდება ლაკვლმახზარ. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლაკვლმახზარი ლიც – დეღე (ჟამუში), ს. ჟამუშის დასახლების ქვემოთ, მომდინარეობს ტბა პილლათუფარიდან. მულხურას მარჯვენა შენაკადი. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლაკვლმახზიშ ტუბრა – დეღე, მდ. ენგურის მარჯვენა კალთის პატარა შენაკადი, საკალმახეა, კალმახი იცის. ს. ბოგრეშის სამხ-აღმ. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამს, ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლაკვლმახზიშ ტუბრა – დეღე, საზღვარი იელისა და ლენჯერისა ენგურის მარცხენა მხარეზე. საკალმახე დეღეა. ენგურის მარცხენა მხარეზე შენაკადი, მოზრდილია. ს. იელი. *იონა ვისი-ბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972,*

VII.

ლაკვლმახზიშ ტუბრა (3) – დეღე (ვიჩნაში, ბოგრეში, იელი), ს. ივარისა და კალას საზღვარი მდ. ენგურის მარჯვენა მხრიდან. *ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლაკვლმახი – ს. ლაკვლმახის ჩამოუღის პატარა წყალი. ადრე ბევრი კალმახი სცოდნია, ამჟამად ამოწყდაო, უერთდება მდ. ჭუბრულას მარცხენა მხრიდან ს. ლაკვლმახის ბოლოს, ლექუერთან. „საკალმახე“. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მესტიის რ-ნი, ს. ჭუბერი. 1970 წ. სექტ.*

ლაკვლმახი – სოფელი, მდ. ნაკრას მარჯვენა მხარეზე, ჟაბე ნაკ-სა და ჩუზბე ნაკს შორის. ადრე კარგი საკალმახე ყოფილა ნაკში. *არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლაკვლმახი (3) – სოფელი, დეღე (ჭუბერი, ნაკი), მდებარეობს მდ. ჭუბრულას მარცხენა ჭალის ზემოთ, ცენტრის ქვემოთ. ხეხილიანია კარგი, სათიბ-სახნავებით. ცხოვრობს 12 ოჯახი. ჩამოედინება წყალი ლაკვლმახი. „საკალმახე“ – სახელწოდება სოფლისა მიღებულია წყლის სახელისგან. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მესტიის რ-ნი. ს. ჭუბერი. 1970 წ. სექტ.*

ლაკვლმახი ლიც – დეღე (სგურიში), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა შენაკადი, მოედინება მთა ხარამის აღმ. კალთის ძირიდან, ს. სგურიშის ბოლოს. ვაკე ადგილია, დგას წისქვილი. კალმახი იცის საკმაოდ. ლმჰარ-ს უწოდებენ საწისქვილე წყალს „ლექუერთე ლგჰანე ლიცს ხუაყლედ“. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის სს, მესტიის რ-ნი. 10.9.1970 წ.*

ლაკვლმახიშ ყაფარ – სათიბი-სადოვარი (ლაკულმახი), ს. ლაკვლმახის სამხ.-აღმ. ქედნაშ გორაგამდე ტყეშია აქა-იქ მოლიანი სათიბები დამრეცი (წაფხ ლი) რელიეფით. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მესტიის რ-ნი, ს. ჭუბერი. 1970 წ. სექტ.*

ლაკვლმახიშ ჭუედ – საძოვარი (ლაკულმახი), სოფელ ლაკვლმახის ჩრდ.-აღმ. მხარე, დაქანებული ფერდი, დამრეცი კალთებით. გამოყენებულია საქონლის გასარეკად, საძოვრებად. „საკალმახეს კედელი“. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მესტიის რ-ნი. ს. ჭუბერი. 1970 წ. სექტ.*

- ლაკვრტენა** – გზა (იელი), ს. იელის სამხ.-დასავლეთითაა, სამანქანო გზა მესტიიდან მომავალი სოფლამდე, სოფლის ახლოსაა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1972, VII.*
- ლაკვც კარაუ** – საბალახო (ლანჩვალის), მესტია ჭალაშს მარცხენა კალთაზე, აეროპორტის ჩრდ. კივ (ბქვ. ტკიც). *პირიბე ქელეზბის ძე ნიგურანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი. 1972.*
- ლაკვამ აყბა** – სათიბი (ახალშენი), მთა დადიაშშია, მაშენამსგოჯუარ-ის აღმ. ფიქალსახდელი კლდეა. რელიეფურად ყბასავითაა. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ლაკვარჩხ** – კლდე (აგრაი), ს. აგრის აღმ. კლდიანი ადგილია. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., მოს., კოლმ. თავმჯდომარე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- ლაკვად** – რიყე (ლახამულა), ჩვ. ლახამულისა და მდ. ენგურს შორის, მდ. ენგურის მარჯვენა სანაპიროს რიყე, ეკლესიის აღმ. მორნიშის სათიბის დასავლ. მორევი, სადაც საშემე მასალას იჭერენ. ლაკვად „ზექიმ ლაკვადი“. (იტხეხ, ირმისგხ). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- ლაკვალ** – სამოვარი (ლადრერი), სოფლის ჩრდ.-დასავლ. სამანქანო გზის ზემო და ქვემო ნაწილები, ხრიოკი ადგილია, წიწვიანი ტყე აკრავს დასავლ. მხრიდან. „უნაყოფო, მწირი“ (?). *გერმან ბიმურზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლაკვამ** – სათიბები, ბარბალ ზაგარის აღმ. სათიბები. ფიქალნარევი. ს. ბაბილი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ლაკვამ (2)** – სათიბი (მელურა, ბაბილი), მდ. ჩოლშურას მარცხენა მხარეზე ფიქლიანი არაა, ქვემოთ – კი მოედინება ღელე. კა „ფიქალი“. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., 1974.*
- ლაკვამ ტუბრა** – ღელე (ყაბეში), მდ. ტუბერგლას მარჯვენა შენაკადი, ჩამომდინარე მთა ლელაშხას შუა ნაწილიდან. ღელეს ფიქალ-ქვა აქვს ბლომად. *მესა იასონის ძე კახიანი, 77 წ., სექტ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლაკვამლო** – თხილნარი (ცანა), ს. ცანას ბოლოში, დავაკებაა, დევს დიდი ლოდები, თხილნარიცაა.
- ლაკვამ** – სათიბი, მდ. ხუირზიმ ჭალას მარცხენა კალთა, ფერდი, სათიბ ლაშხალდის ჩრდ.-აღმ. ს. ლამხერი. *მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., 1969 წ. ოქტ.*
- ლაკვამ** – სათიბი, ს. ლანხურის ქვემოთ, სამანქანო გზის ქვემოთ, დაღმართი (კაჩ) ადგილია. ლაკვამ „მარხილის გრძლივი თოკი“. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*
- ლაკვამ** – ყანა, ს. ლანტელის სამხ.-დასავლ. ყანა ჯოდიშს დასავლ. ფორმის მიხედვით (ჯოდი თაკუშმალ ლაკვამ როქტ ლი. ლაკვამ სატუშ ლათლგრა კაჩთემ). *კოჩია ბეჭერზას ძე პაკელიანი, 72 წ., 1969 წ. X.*
- ლაკვამ** – ყანა, ს. ჟიბე გულ, ჩრდ. ესზღვრება მარხილანი (სათიბი), მარხილანისა და ლაკვამ-ს შუა გადის სამარხილე გზა, ეკუთვნის გომუხანთ. კაჩ „აღმართი“, ლაკვამ, „აღმართი ადგილი, დამრეცი“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*
- ლაკვამ (7)** – ყანა (ლემსია, ლანტელი, გული, ღვებრა, მურშველი), სათიბი (ლამხერი, ლანხერი), ს. ლემსიაშია, სამანქანო გზის ქვემოთ, დამრეცი რელიეფით. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი. 1972, IX.*
- ლაკვამ 11 ლაკვიერ** – ყანა (ები) (მესტია), ს. მურშველის დასახლების ჩრდ.-დასავლ. დამრეცი ყანებია. *გურამ ალექსანდრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლაკვამ 11 ლაკვიერ** – ყანა, ს. ღვებრას დასახლების დასავლ. ფერდობია. *ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლაკვამი დაბ (იხ. ლაკვამ).**
- ლაკვამილშ** – სამოვარი (ლენტეხი, ქვ. ბავარი), ს. ქვ. ბავარის მთა ბავალაშში. ხელედის ს.ს., ლენტეხის რ. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კოლმეურნე, ვ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., კოლმეურნე, 1976.*
- ლაკვამ ბოგ** – ხიდი (ლახუშდი), ხიდია მდ. ენგურზე, წყალგალმა გასასვლელი, სამანქანო ხიდია. სათიბ ლაკვა-სა და შგედ-ს აერთებს. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელიანი, 65 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1972, IX.*
- ლაკვამ ლატუბ** – ღელე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ჭალაშს მარცხენა კალთაზე, მოედინება წყალი, ფიქალქვიანიცაა. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*

ლაკალ – სათიბი, ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი).

ლაკალ (2) – სათიბი (იელი), სათიბი, ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ენგურის მარჯვენა კალთაზეა, ფიქლები არაა, დასახლების ქვემოთ. ს. იელი, ივარის ს.ს., *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. VII. 72 წ.*

ლაკრჯილარ – სათიბ-სამოვრები (სასაში, მებეცი), ს. სასაში, კლდიანი ქვემოთაა.

ლაკრჯილარ – სახნავი, სათიბი (სასაში), ს. სასაშის დასავლ. ტყენარევია, ასასვლელშია კლდე. *ლენტეხის რ. მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ლაკტარამ – სამოვარი (კახურა), ს. კახურას ჩრდ-დასავლ. ტყეშია. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.*

ლაკუმდინალ (2) – გზა (მესტია, ტვიბერი), ტყე (სვიფი, ფარი), ტყე ლაქუარის ჩრდ. (ქვემოთ). გზა ზიგზაგებიანი ს. ტუბიბერისკენ. ლაკუმდინალ „საკეცი (გზები)“. *ბორის ბესარიონის ძე ქალდანი, 43 წ., ეკონომისტი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლაკუმდინალ II ლაკუმდიაწარ – გზა, ტყე, სამოვარ ლაქარაწარზე გადის გზა, მიხვეულ-მოხვეული. წიწვნარი ტყეც მის სახელს ატარებს (ლაკუმდინალ შუკუარ ლიხ). კუმედ (< კუმეთ) „კეცა“ (იკეცება). სტიფ, ფარის ს.ს., *ტარიელ ქემუზას ძე გადრანი, 57 წ., კოლმ., პარტორგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლაკუმდინალწარ (იხ. **ლაკუმდინალ** – ტვიბერი).

ლაკუინ – სამოვარი (ლეზგარა), არყნარი ადგილია, დგას დიდი ქვა, საჯდომად ვარგისი. *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს.ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლაკუიც – ლწროლ- სათიბები (ახალშენი), ს. ახალშენის ჩრდ-აღმ. გადმოცემით: ცხენს კვიცი მოუგიაო (?). *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

ლაკუიც ლარლ – სათიბები (ახალშენი), ს. ჩიხარეშის ჩრდ-აღმ. ახალშენში. კუტიცი-ი (?). ჩიხარეშის ს.ს., *ა. ქ ნემსაძე, 52 წ., 1981.*

ლაკუმაშწარ – სათიბები (ზ. ბავარი), ს. ზედა ბავარის მთა მაცხვარიშია. ხელედის ს.ს., *ლენტეხის რ. შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ. 1976.*

ლაკურემ – კლდე (მამი).

ლაკურემ – სათიბი (ჩუკული), კლდე (მამი), ჩუკულის მთაში. ჟახუნდერის ს.ს., *ლენტეხის რ. ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*

ლაკურემაშ – სამოვარ-სახნავი (მამი), მამში, საქონლის შესაყრელი ადგილია. წყარო მოედინება, დაჭაობება არაა. *ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*

ლაკურემილ – სამოვარი (ლახამულა), დასახლ. გემწარის სამხ-დასავლ. მინდორია, მწკერვალი, მიჟ მოლე გარ ხერკენი, მდ. ენგურის მარჯვენა სანაპიროსკენ. *გელა ფუთეს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლაკურწფხ – ტყე (არცხელი), ს. არცხელის სამხ-აღმ., მულხურას მარცხენა მხარის ფოთლოვანი ტყე. ლაკურწფხ (კურწფხ „ნორჩი ყლორტი“). *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლაკურწფხი ბოგ – (ჟამუში, არცხელი), ს. ჟამუშის დასახლების სამხ. მდ. მულხურაზეა სამანქანო ხიდი. სამოვარ ლაკურწფხის მიდამოებში. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლაკუმდიაწარ (იხ. **ლაკუმდინალ** – სვიფი, ფარი).

ლაკუცამ – უბანი (თეკალი), ს. თეკალში, გზის ზემოთ. ლაკუცამ „საჯიხვე“ ? ლიკვორე „ქვის შეროვება ყანაში“. *ლენტეხის რ. ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*

ლაკუციერ სგიმ (იხ. **ლწთხარაწ სგიმ**).

ლაკუნწა – სათიბ-სამოვარი (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანის ჩრდ-აღმ. მდ. ენგურის (ჭალას) მარჯვენა კალთაზე, სათიბ-სამოვარ შყაბწწის თავზე. შეკრულ თივას ყრიდნენ იქიდანო. „სასროლი“. *სოსო სემლარის ძე ნიჟარაძე, 19 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლაკურემიალ – ღელე (ლენტეხი), მდ. ჩოლმურას მარჯვ. იყინება. მოედინება ლაკურემიალე კოჯ-იდან.

ლაკურემიალე კოჯ – კლდე (ლენტეხი), მდ. ჩოლმურას მარჯვენა კალთაზე. წყალი მოედინება და იყინება. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

ლალაბ – სათიბი (ნასახლ. ლაშხრაში), ჯუხტლწწისა და ლწმწრწმს შორის მდებარე ქელიმ-ის სათიბშია, სათიბ ფწრცმწწის ჩრდ. ნოტიო ადგილია. ლწმწრწმიდან ქვემოთ ≈ 400 მ-ზე არაყის გამოსახდელი იქა მარტო. კასრებიდან საარაყეს ქვაბებში გადასხმას „ლილა“ბი“ ჭქვია (?). *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

- ლალაგენი** – სამოვარი (ბულეში), მთის სამოვარია, საქონლის სადგომი, კარვებიცაა. ჩოლურის ს.ს., *ქ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- ლალაგენი ლიცნო** – წყარო (ბულეში), ს. ბულეშის მთაში, ლალაგენში. ჩოლურის ს.ს., *ქ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- ლალაგენი ტეტრ** – ტყე (ბულეში), ფიჭვნარი ტყე ბულეშის მთაში. ჩოლურის ს.ს., *ქ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- ლალაგენოლ** – სათიბ-სამოვარი (ქვ. ჭველიერი), ს. ქვედა ჭველიერშია, საკარვე ადგილიცაა. *ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ., 1974.*
- ლალაზ დარა/ იმ ლაქმოლ** – სათიბი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.*
- ლალაზ დარა/ იმ ნენჩა** – წიწვნარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.*
- ლალაზ დარ** – ღელე (ზ. ვედი), ბოგელის ხევში, მარჯვენა მხარეზე. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.*
- ლალაზ დარიმ ნაკვლდარ** – ტყე, სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.*
- ლალაპარ** – გზა (მაზაში), ს. მაზაში, მთისკენა გზაზე. ლალაპარ „მისაპარებელი ადგილი“. ლენტეხის რ. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა. 1976.*
- ლალასგიდროლ** – სამოვარი (ჩუკული), უბან ლეკუ-მზასტში, მალლობი, გადასახედი (ს. ჩუკული). ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. *ზ. ს. გულ-ბიანი, 22 წ., მოსამსახურე ს. ჩუკულიდან. 1976.*
- ლალასიპოლარ** – გზა (ახალშენი), სამარხილო გზა მურყვამისკენ გზათა გასაყარია, ერთი მიდის ლაშხარამისკენ, მეორე – ახალშენისკენ. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ლალაჭუ** – სამოვარი (ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, სამოვარ წანის დასავლ. მენაკ ადგი ლი, ხილნარი. ნამგემ ლი ი გვრკდიშენ ცხეკ ხარ – უფრო წიწვიანი ტყეა. (რანჭუ ამჟამად არაა). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- ლალახა დაბ** – სათიბი (მაცხვარიში), მაცხვარიშის მთის დასაწყისში, ეკლესია მის ზემოთაა. დამრეცი რელიეფით. ხელედის ს.ს., *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- ლალაკად** – სახნავი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ტყის გამოსასვლელის შემდეგ მდებარეობს, მალლობზე. „გამოსასვლელი“. *ქ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- ლალბაშ ლიც** – წყარო (მესტია, ნასახლ. ჯუხვლანი), ნასახლარ ჯუხვლანისა და ნასახლარ ლაშხარაშ შორის, სათიბ ქელიშია, ჭაობიანი ადგილი. ნაკის ს.ს., ლაშხარაში. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- ლალბაში** – სამოვარი (წიფლაკაკია), ს. წიფლაკაკიაში. დგას დიდი ცაცხვი საკულტო ადგილი. ლილბაშ აპრილის თვეში ამინდის შესახებაა ლოცვა. ლენტეხის რ. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*
- ლალგენ** – სამოვარი მთა (მაგარდელი), ს. მაგარდელთან სამოვარი მთა, დგას კარვები. ლალგენ „სადგომი“ (?). *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლალგენ (2)** – მთა (შვედი, მაგარდელი), ს. შვედში. ვაკე ადგილია, საქონლის სადგომი. კუმში ლალგენ ლემარ. ს. შვედი, ჩიხარემის ს.ს., *ქ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ლალგენარ** – სამოვარი მთა (ისკარი), მთა დეცილის სამხ., სამოვარ მთა ლუჩაქელის დასავლ. ნაკისკენ. დგას 2 კარავი, ადრე 10-მდე ყოფილა. *ლა-ლა-გენ-არ „სადგომი“. *ფურჩე ფურჩე ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- ლალგუჭერლა** – ქვიშნარი (კაერი), ს. კაერის სამხ. მდ. მესტია ჭალაშ მარჯვენა, ნაპირთან. არის ძველი ნახიდარ-ნაწისქვილარი. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენტეხი. 1973.*
- ლალგერა** – ღელე (მაზაში), ს. მაზაშია. ლნტხ. რ., ჩიხარემის ს.ს., *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ლალგუჭერა ტუბი** – ხევი (ზესხო), ს. ზესხოში, ადრე წისქვილები იყო. ცანის ს.ს., ლნტხ. რ.
- ლალგუჭერა** – სამოვრები (ლუჯი), ს. ლუჯში, მდ. ხემკურის მარცხენა მხარეზე. წისქვილები არის. ლეგუჭერ.
- ლალდეგალრიმ სარაგ** – წყარო (ტვიბერი, ლეზგარა), თერგის წყლის შენაკადი, წყარო წყლისოდენაა. სამოვარ ლალდეგალარ-თან. ჰიდრონიმის მიხედვით. *ლოლა მგვას ასული ქალდანი, 24 წ., კოლმეურნე. ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლალდესგალზ – სამოვარი (ტვიბერი, ლეზგარა), ლჭბიდალრიშ ტობ-ის დასავლ. ჩამოუდის თერგის წყლის შენაკადი – ლალდესგალრიშ სარზგ. წყაროსთან დასავენებელი ადგილია, ფეხზე იხდიან, იბანენ და ისვენებენ, სახელიც აქედანაა – „ფეხს ჩასაცმელი“. *ლოლა მგვას ასული ქალდანი, 24 წ., კოლმეურნე. ს. ტუიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლალდლიზ – საბალახო (ჰოლაში), ს. ჰოლაშის სამხ., მდ. მულხურას მარცხენა კალთის ფერდობები. *ნიკოლოზ კონტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლალდლიზი ლეფხანჭუ – მსხალნარი (არცხელი), ს. არცხელის სამხ-დასავლ. მულხურას მარცხენა მხარეზე. სამოვარ ლალდლიზი-შია საადრეო პანტა მსხლებია, რომელიც გაირჩევა სხვა მსხლებისაგან. ლეფხანჭუ „საადრეო პანტა მსხალი“. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლალდლიზი ლარე – სათიბი (არცხელი), ს. არცხელის სამხ-დასავლ. მდ. მულხურას მარცხენა კალთაზე. სამოვრები იქნებოდაო. *ერმალო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლალდღარ – სამოვრები (გული), ს. გულის ჩრდ-აღმ. სათიბ-სამოვარ ჯურუჯარ-ის აღმ., შიშველი ალპური ზონა, საერთო სამოვარია მთელი ბეროს ზედა სოფლებისათვის. ლალდღარ „სამოვრები“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

ლალდღარ ზენარ – სამოვრები (ლაკულმახი), ს. ლაკულმახისა და ცენტრს შორის მდებარე მდ. ჭუბრულას მარცხენა რიყის ვაკე ადგილი. გორვებიანი რელიეფითა და თხემელნარით. „სამწყემსაო ზენები“ (ვაკეები). *ჭუბერის ს.ს., ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა. მესტიის რ-ნი, ს. ლაკულმახი. 10.9.70 წ.*

ლალედ – ყანა (გულიდა), ს. გულიდაშია. ლალ-ედ ? მ. ბ. *ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*

ლალენჭყარ – სათიბი (შკედი), ს შკედში ჭაობნარი. ჩიხარემის ს.ს., ლნტხ. რ. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ლალთერ – სამოვრები (ფალედი), მდ. ლემდრგლას მარჯვენა კალთაზე, სამოვარ ჰანშარის

დასავლ. მოედინება წყალი. ლალთერ „სასმელი“ (?) *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ლემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლალთორლდამ – სათიბი (მამი), მამის ჩრდ. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*

ლალკირალ – სათიბი (სასაში), ს. სასაში, კირიცაა.

ლალკოშნა – ყანა (ახალშენი), ახალშენის აღმ., ჩიხარემის ერთ-ერთ უბანში. *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*

ლალმესგორ – სათიბი (ნაცული), ნაცულის მთაში, ალპური ზონა.

ლალოკა – კლდე (ციცხვარი), ს. ციცხვარის სამხ., ტყიან ადგილას კლდეა, პატარა გამოქვაბულიც, სადაც ჟონავს, ასველებს წყალი, იცის მრავლად გარეული თხა (ჰერსკენარ). *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბერი.*

ლალოკა (2) – კლდე (ხევრა, ციცხვარი), *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა. 1973.*

ლალსგურა – გზა (ლემსია), ს. ლემსიიდან მთა ლწლიწმისკენ მიმავალ გზაზეა, კარგი სახედი ადგილია მწყემსთათვის. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლალსგურა – ტყე, ლემსიის ჩრდ-დასავლ. ტყეშია პატარა მაღლობი. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლალსგურა – შესასვენებელი ადგილი, (ლაჰილი), ს. ლაჰილის სამხ-დასავლ. გზაზეა შესასვენებელი, გზა მთა ჭალანდსკენ (ლწჰლანდ). *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი. 1973.*

ლალსგურა (4) – სამოვარი (ღვებალდი), შესასვენებელი (ლაჰილი), გორაკი (ლემსია), ს. ღვებალდის ჩრდ.-დასავლ. დაახლოებით. 1 კმ. სიშორეზე, პატარა მდელოა, მუშაობის შემდეგ ისვენებენ, ან გზად მიმავალისთვისაც დასასვენებელი ადგილია. მის გვერდითაა სათიბი ჭიშხილდ (≈ 0,5 ჰა.). *მიშა ილოს ძე გერლიანი 39 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლალულდიერ – ყანები (ზეგანი), ს. ზეგანის ლესტლანის უბანშია, ვაკე ადგილებია. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლალქან (2) – ტყე (სვიფი – ეცერი); იხ. ნალქან (ფარი), ს. სუიფის ჩრდ.-დასავლ. სუიკუს ქვემოთ ტყიანი (გატყიურებული) ადგილი.

ადრე სახნავი ყოფილა (ქანს ლემჯანელი). ქან „კანაფი“ – საკანაფე. *აკაკი სორების ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

ლალქან (იხ. **ნალქან** – ფარი).

ლალქანა – სათიბი, ს. ლანხურის ქვემოთ, ნემპრიშ სუიკუტს აკრავს ჩრდ.-დასავლეთით. ნახნავია თუ არა, არ ჩანს. ლალქანა „საკანაფე“. ს. ლანთხური. *აკაკი ანდრეას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

ლალქანა – სამოვარი, (მესტია), ს. ჭერის ქვემოთ, მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, სამანქანო გზის ორივე მხარეზე. ადრე კანაფის სათესი ადგილი ყოფილა. ს. ჭერ. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*

ლალქანა – სახნავი, ს. ზარდლაშის დასახლების აღმ. მხარეში შემოკავებულია. ითესება კანაფი. ნაწილი კალოა. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლალქანა – სახნავი, ს. ტუბერის დასავლ. სახნავი მიწა. თამარშანის აკრავს ჩრდ-ით. „საკანაფე“. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლალქანა (5) – სამოვარი (ლახამულა, ჭერი), სათიბი (ლანხვრი), ყანა (არცხელი, ტვიბერი, ზარდლაში), ენგურის მარცხენა სანაპიროსთან, ბოგზაგარს აღმ. რიყესკენ. ადრე კანაფის სათესი იყო, ამჟამად რიყის სამოვარია. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლალქანელ – ნაყანები (ლემზაგორი), ს. ლემზაგორაში. ქან ითესებოდაო ალბათ.

ლალქანი ღელა – ღელე (გულიდა), ტყეში მოედინება, ლალქანიარში. ლენტეხი. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1987.*

ლალქანიშ – სამოვარი (ტვიბლელი), ს. ტვიბლედშია, მდ. ტვიბლედურას მარჯვენა მხარეზე. დაფერდებულია. *ნ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ., 1974.*

ლალქანიარ – ტყე (გულიდა), ს. გულიდ-შია, იყოფა: ჩუბე ლალქანი და ჟიბე ლალქანი. ღელეა შუაში – ლალქანი ღელა. ტყე წიწვნარია, კარტოფილი ითესებოდაო, ქანიც ითესებოდა. ქან „კანაფი“. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*

ლალქანალ – ყანა (ციოყმერი), ციოყმერში. კანაფის სათესი იყო. ლენტეხის რ. *რ. დ. შავრეშიანი, 46 წ., 1978.*

ლალქანალიდ – სათიბი (სიდიანარი), ს. სიდიანარის აღმ., ტიბის მარჯვენა კალთაზე. ნახნავი არააო. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი. 1973.*

ლალქანაშ დაბ (იხ. **ლალქანა** – ტვიბერი).

ლალქანაშ დაბ – ყანა (არცხელი), ს. არცხელის სამხ-დასავლ. მულხურას მარცხენა კალთაზე. ამჟამად კანაფი არ ათესია. ადრე კი.

ლალქანაშ – ყანა (ლაღამი), ს. ლაღამის დასახლების სამხ-დასავლ. ოდნავ დამრეცი ადგილია. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი. 1972, VIII.*

ლალქანელ – სათიბ-სამოვარი (ჰადიში), ს. ჰადიშის დასავლ. ჰადიშურას მარჯვენა კალთაზე, ადრე სახნავი ყოფილა, ითესებოდა კარტოფილი. ქან „კანაფი“. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლალქანელი ტუბრა – ღელე (ჰადიში), ს. ჰადიშის სამხ-დასავლ. ჰადიშურას მარჯვენა შენაკადი. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლალქანერ – ყანები (ნაკიფარი), ს. ივარის ჩრდ-აღმ. მდ. ენგურის მარცხენა სანაპიროს ყანები – ხიდემდე. შეიძლება კანაფს თესდნენო. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკ-იფარი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლალქანი ქაშან – ბილივი (გულიდა), ს. გულიდშია. ჩრდ-აღმ. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*

ლალქანილ – ყანა (ხევრა), ს. ჯერიაშია. საკანაფე ამჟამად არაა.

ლალქოდარ – სათიბი (იელი), ენგურის მარცხენა კალთაზეა, აცის უბნის კუთვნილებაა. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972, VII.*

ლალქტერი ლიც (იხ. **ჩუბე ლეკაშ ტუბი**) (2) – ღელე (ნაშთქოლი), ს. ნაშთქოლს აღმ., ქამე ლარას მარცხნივ. არის რამდენიმე წისქვილი. დანიშნულების მიხედვით. *ქიშვარდი იოსების ძე წერედიანი, 49 წ., კოლმეურნე, ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*

ლალქტერი ლიც (იხ. **ჩუბე ლეკაშ ტუბი**).

ლალქუერი ტუბი (იხ. ჩუაბე ლგჰჰ ტუბი).

ლალქუტი – სამოვარი, ს. უშგულის აღმ., მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, არყნარი ტყეცაა და კლდოვანი ადგილიც. სათიბ ლალშირაშლის მარჯვენა. მიხეილ დავითის ძე რატიანი, 27 წ., მოსამს., ს. ჟიბიანი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

ლალქუტი – ტყე, ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე, შერეული ტყით. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.

ლალქუტი (3) – სათიბი (მაცხვარიში), ტყე (ნესგუნი), სამოვარი (ჟიბიანი), ლჰჰლა ჭალადს მარცხენა კალთაზე. გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი. 1973.

ლალღანრიელ – ტყე (მურყმელი), ს. მურყმელის დასავლ., მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე ფოთლოვანი ტყეა, უმეტესად არყნარი. იცის დიდი თოვლი, გზას გადათოვებენ. ლილღჰი „გადმოთოვა“. ნუცა ანტონის ასული ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, უშგულის ს.ს., 1971 წ. VII.

ლალღუამ – სამოვარი (ტვიბი), ს. მუწვდისა და ს. ტვიბის საზღვარზე. მგხრას მარჯვენა მხარეზე. ლალღუამ ? დიღომ „ნოყიერ მიწა“ (?). ჩოლურის ს.ს., გ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.

ლალყუმარ – ყანები (ლალხორი), ს. ლალხორის აღმ. მხარე, ხალდეშურას მარჯვენა კალთაზე. ნინა გიორგის ასული გამყრელიძე, 49 წ., მოსამს., ს. ლალხორი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

ლალშერალარ – სათიბი (ლემსია), ს. ლემსიას საზაფხულო მთაშია, ფერდობია, ფიქალის მაგვარ ქვიანია, კინჯბღლარა ზუბა ადგის ხარ. შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.

ლალშირაშ – კლდე (მურყმელი), ს. მურყმელის დასავ, კლდე, საიდანაც მოაქვთ წისქვილის ქვების სალესი ქვაც. ლაშერ „სალესი ქვა“. შორა „წისქვილის ქვა“. მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

ლალშირაშ – სათიბ-სამოვარი (ჟიბიანი), ს. უშგულის აღმ., ენგურის მარცხენა კალთაზე. სამოვარ ლალქუტისა და ჟონა ტუბის შორის. კლდოვანი ადგილია, საწისქვილე „საზადოც“. შორა „წისქვილის ქვა“. (ლაშერ „სალესი ქვა“). მიხეილ დავითის ძე რატიანი, 27 წ., მოს., ს.

ჟიბიანი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

ლალჩქარ – გზა, სამოვარი (მაგარდელი), ჰუტიჰ ზაგარს სამხ., ლემენჯარს ზემოთ, მთისკენ. ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

ლალჩაშ – გამოქვაბული (ყაბეში), მდ. წანერგლას მარცხენა მხარეზე, კლდე ნაგების ძირში, ცალმაგივითაა. გამოქვაბულია უზარმაზარი – ცალმანგს წაგავს. ლალჩა „ცალმანგ“. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლალცი – ყანა (ქვ. წირმინდი), ს. ჩუაბე წირმინდშია. ტასო ბაკას ასული ჭკადუა, წ ? მოსამს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.

ლალცი ღელ – ღელე (ლუჯი), ს. ლუჯის მთა უჟალში. ჟახუნდერის ს.ს., ლნტხ. რ.

ლალცი შუკულ – ნაბილიკარი (ახალშენი), უწინ გაყუ-იდან ეზიდებოდნენ წყალს. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.

ლალციამ – რუ, ს. ახალშენშია, სასმელი წყალი შემოყვანილი. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.

ლალციამ – ყანები, სათიბ თხოფელიერისკენ მიმავალი გზის ზემოთ. მოედინებოდა წყალი, ახლა გადმოყვანილია სოფელში. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.

ლალციამ (4) – ყანა (ახალშენი, ჩიხარეში), რუ (ახალშენი), სათიბი (ლემზაგორი), ს. ლემზაგორში, წყლიანია.

ლალციამი – სახნავი (ხოფური – ჩიქ.). ლენტეხის რ-ნი. მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.

ლალციდშ – სათიბი (ლესემა), ისკალდის მთაში, წყაროები მოედინება. მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ., 1974.

ლალცილშ ტუბი – ხევი (ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, მგჰგლშ ნენჩას დასავლ. „ლიც“-დან. კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

ლალცირი ნიც – წყარო (შკედი), ს. შკედში, სათიბ ლალცირიშია. ს. შკედი, ჩიხარემის ს.ს., ლნტხ. რ., ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.

ლალციარ – სამოვარი მთა (ღემდერი), სამოვარ მთა გუბირაშის სამხ-აღმ. მთა ლაღდევალის დასავლ. წყალი გადმოჰყავდათ საქონლის-თვის ლალციარში ლიციდან. (ლგლჰენშუ). მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს.

ლემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

ლალციარში ლიც – ღელე (ლემდერი), მოედინება მთა ლადეჭალის (იხ. 1: 100000) აღმ. მხრიდან, სამოვარ ლალციართან. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი*, 69 წ., პენს., ს. ლემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

ლალციანში – სათიბები, მთა ნალიშის ქედს სამხ. წყლები მოედინება. ს. ბაბილი. *ნ. ბ. ქურასხედიანი*, 37 წ., 1974.

ლალციანში – ყანები (ჭველიერი), ს. ჭველიერში. მდ. ლაშხურას მარცხენა ზაფხულობით იცის წყალი. *მ. ე. ლიპარტელიანი*, 80 წ., 1974.

ლალციანში (3) – ყანა, საზღვარი (ჭველიერი), სათიბი (ბაბილი), ზედა და ქვედა ჭველიერის საზღვარი. წყალი სეზონურადაა. ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.

ლალციანშიერ (იხ. ლალციანში – ჭველიერი).

ლალცომრილ – მთა, მუნყვლიდან 3 კმ-ის მანძილზე მდებარეობს ეს მთა. სვანები მთაზე რომ საქონელს არეკავენ, იმ დღეს, ან მე-2-ე დღეს ხარშავენ ყველს, რომლისაც ბალს ქვემოთ „ლეცმარს“ ეძახიან, ბალს ზემოთ კი „თაშმუჯაბს“, რაც ქართულად ნიშნავს ადგილს, სადაც ლეცმარი გააკეთეს. ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, თსუ, სტუდენტი. 1965.*

ლალცომრილ – სამოვარი მთა (ფარი), მთა ლაღეჭალის სამხ. გადმოცემით: ფარელებისა და ლემდერელების საცილობელი მთა ყოფილაო, ფარელები მოერივნენ და და „ლეცუმარ ჩუ ესერ ოთცტინნახ ფარარს“. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოს., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლალცომრილ – ტყე, ღელე (კიჩხულდაში), ს. ლემდერის სათავესთან, ს. კიჩხულდაშის ჩრდ.(-დასავლ.). ტყე ლაღეჭალისა და ტყე ცხალასტანი-ს შორის მოედინება კარგი წყალი (ღელეა), სადაც მწყემსებს მიჰქონდათ ყველი და ფქვილი და აკეთებდნენ ლეცუმარს რელიეფურად უფრო მეტად ვაკნარია. ლეცუმარ. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლალცხატ – საკულტო (ქართვეანი), სათიბ ლალღურს აკრავს დასავლ. მხრიდან. არის სალოცავი ადგილი; იმ ადგილზე არავინ არ

თიბავს. (ლიმზერსი იჩოხ – ლიდბაშის უფლიმერქა). *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.*

ლალცხატე იცხ – ყანა (მესტია – მელიქიშვი.). მესტიის რ-ნი. იცხ – მსხალი. *ორინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*

ლალცხატ – სახნავები, ს. სიდიანარის დასახლების ქვემოთ. არის ოდინდელი ნასაყდრალი წარწერიანი, ქვაა, თუ რაა, გაუგებარია. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი. 1973.*

ლალცხატ (2) – საკულტო (ლეღბაგი), სახნავი (სიდიანარი), ს. ლეღბაგის ზემოთ, ლაღმარ-ას ყანაში. სალოცავი ადგილი. ნაგებობები ნაეკლესიარისა არა ჩანს. *ჟორა დ-ძე აბდეღანი, 37 წ., ლატალი. 1973.*

ლალცხატ – ეკლესიის მიდამო (ჩაჟაში, ჟიბიანი), ს. ჩაჟაშია მაცხატარ, რომლის ტერიტორიას უწოდებენ ლალცხატად, გალაგნის გარეთ. იყო წვრილფეხა საქონლის შესაკრები სოფლისა მწყემსისთვის, იქ ვინც არ მოიყვანდა, მის შემდეგ მწყემსი პასუხისმგებლობას არ კისრულობდა. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლალცხატ – სამოვარი (მახაში), ს. მახაშია. ლნტხ. რ., ჩიხარემის ს.ს., რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ლალცხატი – სათიბი (შკედი), ს. შკედში, ლეცირი ჩანს. ს. შკედი, ჩიხარემის ს.ს., ლნტხ. რ. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ლალცხატი ღარ – სათიბი (მამი), მთა ებერალში. ლენტეხის რ. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.*

ლალხნაში – სათიბ-სახნავი (ხელედი) მდნ. ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე, ტყეშია შიგ. ორი ჰა-იქნება (და არა ლალცხაში!). *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*

ლალხნაში – სათიბ-სახნავი (ხელედი), მდ. ლაშხირის მარჯვენა მხარეზე. ტყეშია შიგ. ორი ჰა. იქნება (და არა ლალცხაში!). *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., ლენტეხის რ. 1974.*

ლალხორ – სამოვარი (ჩაჟაში), ს. ჩაჟაში-სა და მუყმერ-ს შორის მდებარე ადგილი, მდ. ენგურის მარცხენა სკოლის ეზოს ქვემოთ. ს. უშგულის თავშესაყრელი ადგილი ყოფილა. *მერაბ ანტონის ძე ნიჟარაძე, 60 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლალხორ ნაკიერ – ყანები (ხე), ს. ჯეს ჩრდ., მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე. *ნასო დიმიტრის*

ძე გულბანი, მოსამსახურე, კოლმ. თავ-რე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

ლალხორალ – უბანი (ხაიში), ს. ხაიშიდან მე-3 კმ., მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, სამანქანო გზის ზემოთ ≈ 0,5. *შუშანა ოთარის ასული იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*

ლალხორალშ ტუბ – ხევი (ლალხორალი). ხაიშის ს.ს., *შუშანა ოთარის ასული იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*

ლალხორალ – საკრებულო (ხელედი), ზედა და ქვედა ხელედს შორის. *ლენტეხის რ. ილაძე ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ლალხორაშ – სათიბ-სადოვარი (ჭიბიანი), ს. ჭიბიანის ჩრდ-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე. შხარის სამხ. კედლის ძირთან. ლალხორ „შესაკრები, შესაგროვებელი“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლალხორაში ტუბ – ხევი (ჭიბიანი), ს. ჭიბიანის ჩრდ-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვენა შენაკადი, სათიბ-სადოვარ ლალხორაშს ჰყოფს. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლალხორა ბოგ – ხიდი (ლალხორი), ხიდი მდ. ჯალდეშურაზე – ლალხორიდან დავბერისკენ. *ნინა გიორგი ასული გამყრელიძე, 49 წ., მოსამსახურე, ს. ლალხორი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლალხურია შუკუ – გზათმესაყარი (ლემზაგორი), ს. ლემზაგორშია, შესაყარი გზები, საზიარო ხერიასთან. „შესახვედრი გზა“.

ლალკად დაბ – გზა (ხელედი), მთა ლეჯაში შესასვლელი გზა. დავაკებაა. სამარხილო, სამანქანო. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*

ლალკან – გზა (სვიფი – ეცერი), ს. სტიფის ჩრდ-დასავლ.-იდან მთა ბაკამდე მიმავალი გზა. „სასაფლაო გზა“ // „სამარხილე“ // „სასაქონლო“. ავაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.

ლალკან (2) – გზა (ზ. ჭველიერი, სვიფი – ეცერი), ზედა ჭველიერიდან მთაში მიმავალი სამარხილო გზა. ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.

ლალკან შუკუ – გზა, ს. ზაგარიდან აღმ. მდ. ჯგნიმდე სამარხილო გზა. ს. ზაგარ. *გულიძე*

ალექსის ძე ჩხეტიანი, 37 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

ლალკან შუკუ – გზა, ს. თავრარიდან მიმავალი გზა სამარხილო ს. კიჩხვლდშამდე. ს. ცალერი. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 58 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლალკან შუკუ (2) – გზა (ტვიბლედი, ლანტელი (იხ. ჩემათქშ ლალკან შუკუ). ჩუბე და ჟიბე ტვიბლედის დამაკავშირებელი სამარხილო გზა. ნ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ., 1974.

ლალკან შუკუ (5) – გზა (თავრარი, ცალერი, ზაგარი, ტვიბლედი, ლანტელი – იხ. ჩემათქშ ლალკან შუკუ), ს. თავრარიდან სამარხილო გზა სათიბ დეტდრანიმდე. *უშანგი ბარდულაძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლალკან შუკუ (იხ. ჩემათქშ ლალკან შუკუ) – გზა. **ლალკანგორი** – სადოვარი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერის მთაში, სამარხილო (ლალკან) გზა გადიოდა. ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.

ლალკედ – სათიბი (ლეკოსანდი), ს. ლეკოსანდში, პირველი შესასვლელი იცხრულში.

ლალკედი ლუმულ – სათიბი (ლეკოსანდი), ს. ლეკოსანდში, სათიბ ლალკედში დიდი ლუმულ, რომელიც თავმესაფარიცაა ცუდ ამინდსა და და სიცხიანობის დროსაც.

ლალკანი შუკუ – გზა (ბაგვდანარი), ს. ბაგვდანარის ჩრდ., სამარხილე გზაა შეშის ჩამოსაზიდი – ჩიჩულაშისა და ლაცხტენის შუა. გზის გამო. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

ლალკუმრდარ – კლდე, ტყე (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის სამხ-აღმ., მდინარე ენგურის მარცხენა კალთის ძირში. ჯგვრზგი ნაგვამ ლი ეჩეჩუ, ნაეკლესიარი არის. სანადირო ადგილია. *გალაკ საფოს ძე კორძია, 15 წ., მოსწავლე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლალკენ – სათიბი (სოლი) ს. სოლის ჩრდ., მთა შიხულდაშშია. ფერდობის ძირშია პატარა ვაკე, სადაც სეთების მოზიდულ თივას მარხილებზე დებენ (ჟი ალკენიხ). *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახურე, მესტია, 1972. IX.*

ლალკენ (2) – სათიბი (ნესგუნი) ფუშყერის მარცხ. შემოზიდულ თივას მარხილზე შესაკვრელად

- აქ აგროვებენ (მრხილის „ლალჯენი“ ადგილი). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლალჯენწ** – სათიბ-სადოვარი (ლემსია, კაერი), მთა ხაჭრწშშია. ღარების ძირშია მოთიბულის მარხილზე დასადები ვაკე ადგილი. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., მოსამსახურე, მესტია, 1972. IX.*
- ლალჯილი** – სათიბ-სადოვარი (ფალედი) საძ. მთა ნადეცუროლის ქვემოთ (სამხ.). სადოვარი მთაა, გამოყენებულია სათიბადაც მისი კალთები, საიდანაც გამოაქვთ ლალჯილამდე ცოტ-ცოტა თივა და იქ ხოშა სწუთს **ხუალჯიდი**. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ლალჰნწ** – სათიბი (მაგარდელი) ს. მაგარდელის სამხ.-აღმ., სათიბ ნწკრილს დასავლ. არის წყლის მონაშეები, ლეგწრე ნწფიშუდ ლი. ლალჰან (?). *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლალჰნიწ** (იხ. ლალჰნწ) – სადოვარი, ს. ბულეშის ზემოთ. დასასვენებელი ადგილიცაა, წყარო. ჩოლურის ს.ს., *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- ლალზბ** – სადოვარი, ს. დავბერის სამხ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ლალზბ (3)** – ახო (საყდარი), სადოვარი (ბულეში, დავბერი), ს. საყდარში, იყოფა: ჟიბე და ჩუბე ლალზბ-ად. *ლენტეხის რ. მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*
- ლალზადი ზუგუტ** – სადოვარი, გორაკი (ღამი). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლალამი, 1972 წ. VIII*
- ლალზად** – ყანა, ს. წვირმის სამხ-დასავლ. ჩობანის უბანშია. ლალზრა „საზიარო“. ს. წვირმი. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ლალზად (2)** – სათიბ-სადოვარი (ლალამი), ყანა (წვირმი), ს. ლალამის ჩრდ.-აღმ. ვაკეა და ფერდობიც. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი. 1972, VIII*
- ლალედწ** – სათიბი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, ეკლესია მაცხოვრის ზემოთ. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლალედწში ლაშთხტიწ** – სასაფლაო (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, ეკლესია მაცხოვრის ზემოთ. სათიბსაც ჰქვია ლალედწში. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლალრდ** – სათიბი (მაცხვარიში), ლაჰლა ჰალას მარჯვენა მხარეზე. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი. 1973.*
- ლალრკწლწ** – კლდე (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის ჩრდ-აღმ. წწწერის ზემოთ, ჩამოსხლეტილი (ლგხკვწე) რელიეფით, სანადიროა, მოედინება მჟავე წყალი. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლალწლდ** – ყანები (ზეგანი), ს. ზეგანის ჩრდ-აღმ., დასახლების ზემოთ. ვაკე ადგილია. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ლალწერ** (იხ. ჩუბე ჰუტ). – სადოვარი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე. ლწწქი „დიდი ქვები“, ლწწქი ახხტიდა „ქვიანი ადგილი ნახაო“. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ლალწერ** – ტყე, სათიბი (ჰადიში), ს. ჰადიშის სამხ-დასავლ. ჰადიშგრას მარცხენა კალთაზე, ვაკე ადგილია, სამანქანო გზა გადის. მიწა რბილი, ქვიანი არა. ჟერ „მიწა“ (?) *სოფრო გიორგის ასული აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ლალგმწარი** – ტყე (ქვ. ჰალამი) სათიბ ზებლიშის სამხ.-დასავლ. ენგურისკენ. ხრიოკი ადგილია, ტყეც. ადრე ლამწრებს ანთებდნენო. ნიშანი ახლაცაა. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლალგხარი შუკუტ** – გზა (ქვ. ჰველიერი) ს. ქვედა ჰველიერში. ტყიდან ჩამოდის სამარხილო გზა. *მ. ე. ლიაპრტელიანი, 80 წ., 1974.*
- ლამ(უ) ელ** – სადოვრები, ტყე (ივარი) ს. ივარის სამხ.-აღმ. სადოვრები და ტყე შერეული. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენსიონერი, ს. ივარის, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლამალწუნდ** – სათიბი (ტვიბი) ს. ტვიბში. მწლ „მელია“. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*
- ლამანაშვირი ღელა** (იხ. ნამანაშვირი ღელა)

ლამანაშური – მთა (რცხმელური) მდ. ლაშხირის მარჯვ., საძოვარი მთა. ვ. ა. ლიპარტელიანი, 1976.

ლამანაშური ღელა – ღელე (კახურა) მდ. ლასკადურას აუზში, მარცხ. შენაკადი. გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახურე, 1974.

ლამანაშურ – საძოვარი (ყარიში), ს. ყარიშია, ადრე მანაშ ითესებოდაო, იყოფა ჩუბე ლამანაშურ და ჟიბე ლამანაშურ-ად. დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.

ლამანაშურ (2) – საძოვარი (ლექესირი) მდ. ჩოლშურას მარცხ. მხარეზე. ჭვავს თესავდნენო. გ. რ. მემველიანი, 50 წ., 1974.

ლამანაშური – საბალახო (კახურა) ლასკადურას აუზში, მარცხ. მხარეზეა. რამდენიმე დღით შეასვენებენ მთაში წაყვანის დროს საქონელს. გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახურე, 1974.

ლამანაშური – საძოვარი (მაზაში). ს. მაზაშის საძოვარ-სათიბები მთაში. შესაძლებელია ჭვავის სათესი იყო. მანაშ „ჭვავი“. შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.

ლამანაშური – საძოვარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, საკარტოფილე იყო და ახლაც თესვენ. მანაშ „ჭვავი“. გ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.

ლამანაშური (4) – უბანი (მაზაში). ს. მაზაშის ერთ-ერთი უბანი, ლიპარტელიანების, ქურასბედიანების, გუგავების სამოსახლო. მდ. ლაშხირის მარჯვ. ტერასაზე. შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.

ლამანაშური სტიკუტ – შესასვენებელი (ყვედრეში) ს. ყვედრეშიდან მთისკენა გზაზე. მეჩხერტყიანი. ლამანაშურის თავზე („ჩხარ მეჩხერი“). სტიკუტ „მადლობი“, ქედი. გ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.

ლამანაშური ღელა (2) – ღელე (მაზაში) ს. მაზაშში, გაედინება ლამანაშვირის დასახლებაზე. შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.

ლამანაშური – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, ტყეშია. მანჩუტ „მანჩი“. ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.

ლამანაშური – ტყე (ჭველიერი) ს. ჭველიერში, ლაშხურას მარცხ. ადრე მანაშ ითესებოდაო. მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.

ლამარაშურ – ყანები (ლადრერი) სოფლის აღმ., სათიბ ჭოლარის ჩრდ.-დასავლ. კარგი მოსავლიანი ყოფილა. უხვი მოსავლის მოსვლის მნიშვნელობით ამბობენ: ლამარია როქუტ ადგურნან. გერმან ბიმურზას ძე

აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ლამარია (იხ. ლაჭუბი – ლენტეხი)

ლამარიაშ ლაჭუბი – საყდარი (ჭკვიდანარი) ს. ჭკვიდანარის დასავლ. მდ. დოლრას მარჯვ. მხარე, წმ. მარიამის სახ. ეკლესია. წმ. მარიამის სახ. ეკლესიის მიხედვით. ყვრემ პეტრეს ძე უმზვანი, 54 წ., მეტყვე, ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ლამარიაშ დაბარ – ყანები (ლექესირი), ს.: ლექესირშია, საყდარ ლამარიას ირგვლივ. გუმბერ რაჟდენის ძე მემველიანი, 50 წ., მოსამსახურე (კოლმ. წვერი), ს. ლექესირი, ლენტეხის ს.ს., 1974.

ლამარ-კა – კლდე (ტვიბერი), ნაკრაჟარ-ს (ლეთლერის ჩრდ.-აღმ.) აკრავს ჩრდ. მხრიდან. ფიქლის მაგვარი კლდეა, მენკარ, მეხუარ კოჯ ლი. გადასასვლელიცაა – მარემ ლაშუკუტ. „საკაცე ფიქალი“ (?). გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ლამარაშ (2) – (იხ.: 1. ბარშიშ ლამარაშ, 2. ისკრიშ ლამარაშ)

ლამარაშ დაბარ (იხ. ლამარაშარ)

ლამარაშ ლაშთხუტიარ – სასაფლაო (ისკარი). წმ. ბარბარეს სახ. ეკლესიის გარშემო ადრე სასაფლაო ყოფილა. ამჟამად არაა. „წმ. მარიამის სასაფლაო“. აკაკი ფაცის ძე აფრასიძე, 27 წ., სტუდენტი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ლამარაშ ლაშთხუტარ – სასაფლაო (ბარში) სოფლის დასავლ. ლამარაშ ნალჭუამის სასაფლაო. „წმ. ლამარას სასაფლაო“. შალვა ამის ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ლამარაშ ნალჭუამ – სასაყდრალი (ბარში) სოფლის დასავლეთით, ლამარაშ-შია, ჰქვია იმ ადგილს, სადაც ეკლესია იდგა. „წმ. ლამარას ნაეკლესიარი“. შალვა ამის ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ლამარაშ სარაგ – წყარო (ბარში) სოფლის დასავლ., ლამარაშ ნალჭუამის ქვედა მხარეს მოედინება. ჭაობიანიცაა. „წმ. ლამარას წყარო (// ჭაობი)“. შალვა ამის ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ლამარაშ ჭიბ – ჭაობნარი (ბარში)

ლამასენტუე ღარ – საძოვარი (ლესემა) ისკალდის აღმ. ფერდობზე. დაქანებულია. მასენტუ

- „საქმელი ბალახია“ (ლნტ. ლევირი, ლმზ. ლევირი). *მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ., 1974.*
- ლამაშდგლარ** – სათიბები (ისკარი) სოფლის სამხრ., სამანქანო გზის ზემოთ. დგას ფერმის შენობა, მდ. დაწმარს დასავლ. სათიბ აფქნიმდე მოედინება (მოჟონავს) წყლები. *ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ლამაჯა** (იხ. **ლამაჯა**)
- ლამაჯარ** – გზა (ჰებუდი). ს. ჰებუდის აღმ., ტყე (წყარო) დაშდუშმ სარწვის აღმ. სამარხილო გზაა, საიდანაც უზიდებიან ხეს, შეშას, კირს (სამშ. მასალას). ლიმაჯე „წილ-წილად გამოტანა“ (გადმოზიდვა). *ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლამაულაშ** – ტყე (ზმ. ბაბილი) ჟიბე ბაბილში, ფოთლოვანია, მუხნარია. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ლამაულაშ ცხეკ** (იხ. **ლამაულაშ**)
- ლამგუარ** – სამოვარი (მუწვიდში) ს. მუწვიდში. **ლიმგუარიელ** „გაბრაზება“, **მუგუარი** „ნაწყენი“. **მუგე** (?). *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*
- ლამზერი ლუმრ** – შესასვენებელი, საკულტო (მუწვიდი) ს. მუწვიდიდან მთა ლაყარისკენა გზაზე. დგას ნამვი 4 ცალი, სხვაგან არსადაა. ადრე სალოცავი იყო. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*
- ლამზერი ჯიჰრა** – საკულტო (ტვებიში). ს. მაზერის თავზე, ჯუდიში, კელერ-ს ზემოთ, დგას მუხა. რევატული დაავადებების წინამდეგ სალოცავი ადგილი; ეკლესია არაა. „სალოცავი მუხა“. *რომანოზ სიმონის ძე არღელიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ლამზეროლ** – სამოვრები (შკედი) ს. შკედის მთაში. სალოცავი ადგილია. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ლამთაღდ** – ყანები, სამოვრები (ლახუშდი), ს. ლახუშდშია, დასავლეთით. *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*
- ლამლიდ** – ტყე (ლანტელი), სათიბ ჩემათშია, სათიბ ჯომე ლარეს აკრავს აღმ. მხრიდან. სოფლის ტყე იყო და კაფავდნენ. სვან. ჟი როქუ ანმოლეს ცხეკ – ლიმოლე „ხის კაფვა“. *კოწია ბეკერზას ძე პაკელიანი, 75 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ლამლიდნ ბაჩარ** – ლოდები (ლაღამი). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახურე, ს. ლაღამი, 1972 წ. VIII.*
- ლამლრდ** – სამოვარი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)
- ლამლრდნ ღარ** – დეღე (სოლი) ს. სოლის ჩრდ., ტუბიზარის მარჯვ. კალთა. სეზონურია. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- ლამლრდარ** – ტყე (სოლი) ს. სოლის ჩრდ. შერეული ტყეა და შიგა და შიგ სამოვარი. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- ლამმერი** – სათიბი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., მდ. სოლედგრას მარჯვ. კალთაზე. სოლედგრა ჰყოფს სათიბებს ლამმერისა და გზაშს. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლამნარალი** – ნამძნარი (ლესემა), ს. ლესემაშია, მალლობზე. *ა. ს. გაზდელიანი, 36 წ., 1974.*
- ლამნერი** (იხ. **ლამმერი**)
- ლამნ ლეჟ ღარ** – სამოვარი, ტყე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. კალთაზე, ძღვდ ღარის გვერდით. მშრალი ღარია შერეული ტყით. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლამნ ლექუ ღარ** – სამოვარი, ტყე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. მხარეზე, ლექუ ლამნ ღარის გვერდით. მშრალი დეღეა შერეული ტყით. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლამნშილნ ნაკ** – ტერასა (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-აღმ., მდ. ლასილის მარჯვ. კალთაზე, ალპურ ზონაშია. კლდეებშია დაფერდებული ტერასა. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლამოლა** – სათიბები (ქვ. ბავარი) ს. ქვედა ბავარში. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კოლმეურნე, კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., კოლმეურნე, 1976.*
- ლამოლახოი შუკუარ** – გზა (ბავარი). სამარხილო გზა ლამოლა დაბარხო. წყალსგაღმა. *თ. ი. ავაქიძე, 54 წ., მოსამსახურე, ჩვაბე ბავარი, 1974 წ.*
- ლამოლაშ** – სამოვრები(დურაში) ს. დურაშში. *კ. ბენდელიანი, 1978.*
- ლამოლაშ დაბარ** – ყანები (ბავარი) მდ. ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე, ლაშთხაშის ხეობაში.

- ირველივ სათიბები აქვს. *თ. ი. აფაქიძე, 54 წ., მოსამსახურე, ჩვამე ბავარი, 1974 წ.*
- ლამოლამ თხუმარ** – ტყე (ბავარი) მდ. ლაშხირის ხეობის მარჯვ. მხარეზე, ლამოლას სათიბებს ზემოთ. შერეული ტყით. *თ. ი. აფაქიძე, 54 წ., მოსამსახურე, ჩვამე ბავარი, 1974 წ.*
- ლამოლამ ლჭემოლ** – სათიბები (ბავარი), დეღე ლაშხირის ხეობაშია. ყანებიცაა შიგნით სათიბებში. *თ. ი. აფაქიძე, 54 წ., მოსამსახურე, ჩვამე ბავარი, 1974 წ.*
- ლამოლამ სარაგ** – წყარო (ბავარი) მდ. ლაშხირის მარჯვ. მხარის ყანა ლამოლასთან. *თ. ი. აფაქიძე, 54 წ., მოსამსახურე, ჩვამე ბავარი, 1974 წ.*
- ლამოსლამ** – სათიბი (ნაცული) ს. ნაცულის აღმოსავლეთით.
- ლამპრანი** – სათიბები (ჩვამიანი) ს. ჩვამიანის დასახლ. ჩრდ.-აღმ., მდ. მულხურასა მარჯვ. მხარეზე. არის ნაეკლესიარი ჯგერაგ-ისა. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლამყარი** – ტყე, ყანები (მაზაში), ს. მაზაშია, ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. სამზეო ადგილია.
- მიჟ „მზე“**. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*
- ლამყარლ** – ტყე (ჩხარეში) ს. ჩხარეშის გაღმა, ლახურის მარცხ. კალთაზე. სამზეო ადგილია უფრო. წყლები არ მოედინება. *ასტერ ქელეშის ძე ნემსაძე, 48 წ., პედაგოგი.*
- ლამყირა** – კლდე, სამოვარი (გული), ს. გულის ჩრდ.-აღმ. მარჯვენა მხარე, კლდიანი ადგილია; ალპური ზონაა და სამოვრადაცაა ზაფხულობით გამოყენებული. შიშველი ველებიცაა, მარცხ. მხ., სამხ.-აღმ. მდ. მეშხე ლიც // ლაკარაშ ლიც; უშბას სამხ.-აღმ. მხარე. ზემოდან ჩამოზვავებული თოვლი გროვდება და თითქმის სველია ყოველთვის. **ლამყირა // ნამყირა** „სასველე ადგილი“. *სოფრომ იასონის ძე ხორგუანი, 43 წ., მასწავლებელი, ს. ტეშიში, ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ლამყარილ** – ტყე, სამოვარი (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-აღმ., ენგურის მარცხ. არყნარი ტყითა და ვერხვნარით. შიგა და შიგ სამოვრები. მზის მხარეზეა, სამზევე. „სამზევე“. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლამყარ** – ყანა, სამოვარი (ხოფური), ს. ხოფურშია, დავაკება, მზიანი, გუბეებიცაა. **მეზღირ** „სველი“. *ლამყარ – მიჟ. ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976.*
- ლამყ ნაკ** – სამოვარი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ., მაცხტარის ზემოთ. მოვაკოა, მზიანი. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენსიონერი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლამყარილარ** – ტყე (ლემუკვი) ბალის ქედზე, ლემუკვის ყოფილი ტყე. წყლიანიცაა და **მზე ადგებაო** ადრიანად. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ლამრია** (იხ. **ლამრია ლახე**)
- ლამრია ლახე** – სათიბ-სამოვარი (ჭველფი, მამი) ს. მამის ჩრდ., ნაეკლესიარიცაა. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*
- ლამრიაშ** – ყანა (ლნტხ. რ.) დასახ. დესიდერშია, საყდრის მაგვარი არაა. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*
- ლამრიაშ ნაკ** – სათიბი (ჭველფი) ს. ჭველფის ჩრდ., ნაეკლესიარიცაა, ვაკეა. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*
- ლამრიაშ ჟომგინ** – სამოვარი (ჩაჟაში) ს. ჟიბიანის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარცხ. მხარეზე. წმ. მარიამის ეკლესიის უკანა სამოვრები. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლამრიაშ ლეზგერ** – სამოვარი (უშგული), ს. უშგულის აღმ. გორაკია, ლამარიას ეკლესიის იქითა მხარე, არყნარი ტყითა და სამოვრებით. „ლამარიას საზეგანო“. *გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლამუნცხტერიაშ** – ტყე (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ., ჰადიშგრას მარცხ. კალთაზე. ტყე – შერეულია, მწცხვლდი (მოცხარი) არის. მანცხვლდ „მოცხარი“. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ს. ჰადიში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლამურგაშლი** – ტყე (კიჩხულდაში) ს. კიჩხვლდაშის აღმ., სამოვარ ჟაბე თხეროლშს აკრავს ჩრდ.-ით. ადრე სახნავი იყო, გატყურდა. შიგა და შიგ მინდვრებიცაა პატრა. მრგვალად იყო ყანები. მურგაშლ „მრგვალი“. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლამურყვამ** (იხ. **კვიცნიაშ ლამურყვამ**), სახნავი (ბარში), ტყე (ნაკი, ლეზგარა), ნაკომკარი (სვიფი – ცხუმ. ს.ს.), სათიბი (ცალერი),

- ბორცვი** (იხ. **ლამურყვამი ზუგ** – უშგული)
- ლამურყვამ** (იხ. **ლამურყვამი ზუგ** – უშგული)
- ლამურყვამლა** (იხ. **ნამურყვამლა** – სოლი)
- ლამურყმა** – სამოვარი, ტყე (ჭოლაში) მდ. მულხურას მარცხ. კალთაზე, ს. ჭოლაშის სამხ.-დასავლ. კომპლექსითაა რელიეფი. მაღალი. მწრე ჟი უქედ ღერი. *ალექსანდრე გელას ძე დევდარიანი, 80 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლამურყტამ** – ნაკომპარი (სვიფი). ჩუბე ლამარიშთან არის ნაკომპარი, ვისი – უცნობია. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლამურყტამ** – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის სამხ.-აღმ., სათიბ კარ-შია, არის ნაკომპარი და ნასახლარი. ადრინდელი სახნავის კვალი ჩანს. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 58 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლამურყტამ** – სახნავი (ბარში) მდ. დაჭმარის აღმ., ტასლერისკენა გზის ჩრდ. ნაკომპარი არაა. „საკომპე“. *ბაჯუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ., მძღოლი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ლამურყტამ** – ტყე (ლეზგარა) ფერმის ქვემოთ, მდ. ენგურის სამხ. სანაპირო. ლამურყტამ „საკომპე ადგილი“ (?). *მკვა ამიიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლამურყტამ** – ტყე (ნაკი) მდ. ნაკრას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ლამარიშ-ს ჩრდ.-დასავლ. ტყეშია ნაეკლესიარ-ნაკომპარი, ძირები ამჩნევია. არის ლეგენდა მდიდრისა და ღარიბის ცხოვრებაზე. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლამურყტამი ზუგ** – ბორცვი (უშგული). მდ. ქვიშირის მარჯვ. მხარეზე, ს. ჩაქშის აღმ. ბორცვია, ნანგრევი არაა. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაქში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლამურყტამწარ** – სათიბები, ტყე (ქვ. კალაში) სოფლის დასავლ., სახნავ წერნიწარს ჩრდ., ფერდობი ადგილია, არის სათიბები, ტყე და მრავლადაა საშენი ქვა. „საკომპე“ (ქვები?). *გიორგი კოსდას ძვე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლამურყტამწამი დაბარ** = ყანები (კახურა) ს. კახურაში, დასახლების ქვემოთ. ნაკომპარი არაა. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*
- ლამფალწმ** – უბანი (ჩუკული). ჩუკულის ერთ-ერთი დასახლ. უბანი. *ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*
- ლამფალწმ (2)** – სოფელი (ჟახ. ს.ს.). ჟახუნდერის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი. ცხოვრობენ: ონიანები, გვიდიანები, ფერცულიანები, ფარჯიანები, მუკვბანიანები. ლამურის მარჯვენა კალთაზე. *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., მოსწავლე, 1981 წ.*
- ლამფხვრი** – ტყე, სათიბი (ეც. ს.ს.) ეცერის ჩრდ.-აღმ., ღაზე ხარ, ლამფერ ადგი ლი, მოედინება წყალიც. ლამფხვრი ჭიბ (თუ ჭიბი?). *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., 1969 წ.*
- ლამფწლ** – ყანა (იფრარი) ს. იფრარის დასავლ., ყანა ნაცნაღთან. *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. იფარის, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლამქარწლ ბაჩ** – საჯილდაო ქვა (არცხელი) ს. არცხელის სუბიფშია, ეკლესიის ეზოში. ძალის გამოსაცდელი ქვა. დიდი ქვაა საკმაოდ. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგანი, 33 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლამქურწლწარ** – სამოვარი (იელი), ს. იელიშია, ენგურის მარჯვ. მხარეზე, სამანქანო გზის ქვემოთ. კლდეებია. **მუქურწლ** „ბალახი“, ნიორის მაგვარია, საჭმელად იხმარება, მომყავო გემოსი. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., 1972. VII.*
- ლამლატ** – ყანა (ჰადიში) ს. ჰადიშის დასავლ., დასახლების ქვემოთ. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ს. ჰადიში, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლამლატ (2)** – ყანა (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-აღმ., ნაპო კაკრიაშვილის სახლსა და ენგურს შორის. ლამლატ „მოსავლის გალენჯამდე შესანახი ადგილი“. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლამლატა ღარ** – სამოვარი (ხალდე), ს. ხალდეს დასავლ. მდებარე ფერდობი. *ახმედ შამშეს ძე ჩეგანი, 49 წ., კოლმ., ს. კალდე, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლამლატუიერ** (იხ. **ლამლატ**)
- ლამლატწ მურყტამ** – კომპი (ჰადიში). ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ. ნაწილში დგას კომპი. *მანი ლევანის*

ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ლამლაჭარ – ყანა (ჩვიბიანი), ს. ჩვიბიანიშია, მდ. ეანგურის (ჭალას) მარცხ. კალთაზე. ლამლაჭარ „სამოსავლო“ (მოლაჭარ „მოსავალი“) (შდრ. მეგრ. მოღე: „მუ მოღე რე თენა“). ტარიელ თავადეს ძე ნიჟარაძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ლამლურღუნო – ტყე (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ., მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე. არყნარი ტყით. ნუცა ანტონის ას. ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.

ლამყრდრა – კლდე-ფერდობები (ჭაბუმი). მდ. წანერგლას მარჯვენა კალთის სანადირო კლდეები – მიწაყრილი ფერდობებით. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ლამყუმწე – სათიბ-სამოვრები (ჭოლაში) ს. ჭოლაშის სამხ.-დასავლ. მდ. მულახურას მარცხ. კალთაზე, სამოვარ. ტყე ლამურყვამის ზემოთ. ალექსანდრე გელას ძე დევდარიანი, 80 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ლამშეგდ – ტყე (ცანა) ს. ცანას ჩრდ.-დასავლ.-ით.

ლამშელიდარ – ტყე (კალაში) სოფლის ჩრდ.-აღმ., ლუმრე ტუიბს აღმ. სამანქანო გზამდე. ზოგან: ვაკეა, ზოგან ფერდობი. ადრე სახნავადაც ჰქონიათ. გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ლამშეკლაშურა – ღელე და მისი მიდამოები (ზ. ბავარი) სოფ. ზედა ბავარში, ლაშხირის მარჯვ. შენაკადი. სათიბ ლამშეკლდამს ჩამოუდის. შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., 1976.

ლამშეკლაშურა – ღელე, მდ. ლაშხირის მარჯვ. შენაკადი, სათიბ ლამშეკლდამს ჩამოუდის. შ. ი. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.

ლამშეკლდამ – სათიბი (ზ. ბავარი) ს. ზედა ბავარში. ვაკეა, ლუფუყვარეა და ჭინჭველები იცის. შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., 1976.

ლამშეკლამ – ყანები, სათიბები. შ. ი. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.

ლამშეკლამ (იხ. ლამშეკლდამ)

ლამშეკლაშურა და ღელა (იხ. ლამშეკლაშურა)

ლამჩქარ – მსხალი (ლახამულა), ჟ. ლახმელშია,

ტუბროლოამ-ის ქვემო კიდესთან ძვეს დიდი ქვა, აქვს დიდი ხვრელი, სადაც იცის მაჩვი. მანჩქუტ „მაჩვი“ (< ზან. *მუნჩქ(უ)ი). კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ლამხა ტობ – ტბა (ხაიში), მდ. ჭორმელეთის საწყისი. ტბა ≈ 300 კვ.მ. შიშველ ადგილას, საიდანაც მოედინება ჭორმელეთ. გადმოცემით, უწმინდურის მიკარებისას იავდრებსო. ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, I.XI.70 წ.

ლამხა ტობარ – ტბები (მეგრ. ოზერო) მდ. დალარის მარჯვ. მხარეზე. შიშველ გორაზე 3 ტბაა შესანიშნავი, სუფთა. სოფლიდან მიდიოდნენ საავდროდ („ოზერო“, ალბათ, ალპინისტებისაგან). თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14.VII.70წ.

ლამხერ – დასახლებული უბანი (ფარი), ს. ფარშია, სამანქანო გზის ზემოთ. აღმ. ესაზღვრება ღელე ტუიბ, დასავლ. – ნენხორშიმ გორაგ. დგას ეკლესია ჯგერაგ ხტამლიმ. ცხოვრობს 5 კომლი. ბლომდაა ვაშლი, მსხალი. ლამხერი (< მგ-ხირ-იდან?). სოფელში წიწვიანი ტყე არაა, ადრე იყო. პერიფერიაში, მის სამხ.-დასავლ. ბევრია ნაძვი. ძვეს დევდარიანის გადმოცემით (100 წ.) ძველად: „ნეჩა ესერ ლემარ ამელეჟა; ნატყუთიფარქა ლემის მეგმარ ხეხელივხ ფიშირუნ“. მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ლამხერ – უბანი (ფარი). ს. ფარის ცენტრის სამხრეთითაა ეს უბანი. „ლამხერი“ ქართ. „მომფხანე“. პირველად „ლამხერი“ „ლამუხარ“ ფორმით უნდა ყოფილიყო, რაც „გასავდრე-ბელს“ ნიშნავს. იყო ისეთი ადგილები, რომელთა წაბილწვა გაავდრებას იწვევდა. ეტყობა, ესეც ასეთი ადგილი იყო. ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, თსუ სტუდენტი, 1965.

ლამხერე ნათი – სამოვარი (ჟ. მარლი) ს. ჟიბე მარლის ჩრდ.-ით, დამრეცი ადგილი. შიშველი ადგილია, აღმ. მხრიდან ტყეაა, უფრო წიწვიანი. ს. ფარის დასახლ. უბანის – ლამხერიდან გადმოსულების სახელობის, ცხოვრობენ ჟიბე მარლში, დევდარიანები არიან ხილი მათია. ბუჟღე რაჟდენის ძე გურჩიანი, 38 წ., კოლმ., ს. ჟიბე მარლი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.

ლამხერი – სოფელი (ფარ. ს.ს.). *მახამეთ გურმაჩის ძე დევდარიანი, 49 წ., 1969.*

ლამხერიშ სუიფ (იხ. **სუიფ** – ლამხერი)

ლამხიწარ – სათიბი (ცალდაში) ს. ცალდაში სამხ.-ამღ., ლეჟა ლახვ-შია. ალპური ზონაა, მოედინება წყალი. ხშირად მეხიც ჩამოვარდება და ხშირად საქონელიც იღუპება და ერთი კაციც ძლივს გადარჩაო. მეხ „მეხი“. „სამეხე“. *პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლამხუერ – სასაფლაო (ღვებრა) სოფ. ღვებრას დასახლების ზემოთ. *რაჟდენ გოგის ძე მარგიანი, 101 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლამხუერ – ყანა (ლაღამი) ს. ლაღამის დასახლების სამხ.-დასავლ. დაფერდებულია ოდნავ, დამრეცია. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

ლამხუერ – ყანა (ლემსია), ს. ლემსიაშია, ეჩხანტაფის უბანშია. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლამხუერ (5) – ყანა (ლახირი). ს. ლახირის დასახლების დასავლ. ყანა. მეორე ყანაა სამხრეთის მხარეშიც ამავე სახელწოდებისა. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლამხური სარაგ – წყარო (ღვებრა) ს. ღვებრას დასახლების დასავლეთით. *სიმონ ბეჟას ძე მიბჩუანი, 87 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლამხურიელ (იხ. **ლამხვერი** – ლაღამი, ღვებრა) – ს. ლუებრას დასახლების დასავლ. მხარის ყანები. *ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლამხურიელ (იხ. **ლამხუერ** – ლაღამი, ღვებრა)

ლამხუერ (იხ. **ლამხუერ** – ლაღამი)

ლამხერიან კოჯარ – კლდე (ლებურცხილა) ს. ლებურცხილას სამხ.-დასავლ. სავარცხლისეზური თეთრი კლდე, დასაწყისი **კუაკუამ კოჯარისა**. მეჩხერი ტყე, ლეგგობ ლი, ადრე ნამწვია. ბევრია კვარი. *ჯუმბერ რადიონის ძე დავითიანი, 18 წ., მოსწავლე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ლამჯურიშ – სამოვარი (უშგული) მდ. ქვიშირის მარჯვ. მხარეზე, ფერმასთან. სეზონური გუბის

მიდამო. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლამჯარ – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ლეჟგურას სათიბთან. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლამჯა – სათიბები (მაჯვდიერი) ს. მაჯვდიერის სამხ.-აღმ., იყოფა ორად – ლეჟა ი ლეჟა ლამჯა. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლამჯა – სათიბები (მესტია) აეროპორტის მიდამოებში, ეკუთვნის რატიანებს, გომთელიანებს, ნაკანებს. ტბაა \approx 400-500 კვ.მ. ირგვლივ სათიბებია. **ლამჯა მგჰ** „ტბა“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ლამჯა – სათიბი (ნაკ. ს.ს.) ნაკრას მარცხ. კალთაზე, საცხოვრის გურსანის აღმ. ფერდობი. შუაში სოფ. ლაწომბადან ჩამოუდის რუ. წყლის დასაგუბებელი არა აქვს, ნაყანები კია. შეიძლება მოსავალი დროზე მწიფდებოდა და შერჩა სახელი „ლამჯა“-ო. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლამჯა – სათიბი (ღვებალდი) ს. ლუებალდში, სათიბ ლატაფს ესაზღვრება. *მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლამჯა – ყანები (მაზერი) ს. მაზერიდან ს. ტუბიშისკენ მიმავალი გზის ჩრდ., სგიმერს ქვემოთ. ჭაობიანი ადგილის მიხედვით? თუ მგჰი „მწიფე“? *ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ., პენსიონერი, ს. მაზერი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ლამჯა (7) – სამოვარი (ზესხო), ს. ზესხოს აღმ. ნაწილი. **მგჰ** დგდება.

ლამჯა (იხ. **ჰაეროპორტ**)

ლამჯა დაბ – სათიბ-სახნავი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ. დასახლების მიდამოებში, სუიფს ქვემოთ აღმ.-სკენ. გუბე დგება გაზაფხულობით. *ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლამჯა ლარა (იხ. **ლამჯა** – მესტია)

ლამჯა – სათიბი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის დასახლების დასავლ ნაწილი. ვაკე სათიბებია,

- ლიც ხოგ – ეჯღა ხაშხა ლამჰალ. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლამლა** – სათიბი (სიდიანარი) ს. სიდიანარში, დასახლების სამხ.-დასავლ.-ით. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ლამლა** – სამოვარი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე, შიშველი ადგილია. მალ „მელია“. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლამლტა** – სათიბი (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., სათიბ კუჭბის ქვემოთ. ტყე ნარევია (არყნართ) (მალ „მელია“). *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლამლტაწალ** – სათიბი (მურყმელი) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ს. მურყმელიდან დაახლ. მე-5 კმ-ზე. დასავლ. ნაეკლესიარია. მალ „მელია“, „სამელე“. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლამნაშუარე შუკუტ** – ბილიკი (ქვ. ჭველიერი), ს. ქვედა ჭველიერშია. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- ლამნარ** – გზა (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-ით, უღვირისკენა გზა-ბილიკი, მოკლე საცალფეხო გზა. მანქანას გაასწრებს მოკლე გზით კაცი უღვირამდე. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახურე, ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლამნარია** – ეკლესია (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშია, მოქმედი ეკლესიაა.
- ლამნარია** – საყდარი (სასაში), ს. სასაშია, დაცულია. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., მოსამსახურე, 1974.*
- ლამნარია (3)** – საყდარი (სასაში) ს. სასაში, ჟიბეშხენში, დაცულია. *გრიგოლ ვარდენის ძე ონიანი, 56 წ., პედაგოგი, მათემატიკოსი, X.1980 წ.*
- ლამნარია ნაკ** – სამოვარი (ახალშენი), დადიაშის მთაშია, ვაკე, ნაგებობები ამჟამად არაა. ისე ქალები, მთაში რომ ავიდოდნენ, ლოცულობდნენ. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ლამნარია ნაკ** – სამოვარი (ლამფალაში) ს. ლამფალაშის მთაში. *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*
- ლამნაწალი** – სამოვარი (ლეშუკვი) ს. ლეშუკვის ჩრდ. ნახნავია, ფეტვს ვთესავდითო, ჭემინიც ითესებოდაო. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ლამნაწალი (2)** – ყანები (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, ამჟამად ქერია, ადრე მანწი ითესებოდაო. *მ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ლამნაჯა** – სამოვარი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი), ლექუწ ლახუ-შია, იყოფა სამ ნაწილად: ჩუბე პილწ ლამნაჯა, ჟიბე პილწ ლამნაჯა, ნესგწ ლამნაჯა. *1972. VIII.*
- ლამნაჯაწალ** – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ფერდობია, შიგა და შიგ ფოთლოვანი ტყით. კალთებიდან ამოსაზიდა ცენტრალურ სამარხილო გზამდე ნესტორ კორძია თიბავს. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახურე, ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლამწ ტუბიზაწალ** – წყალი (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ. მთა ლამის დასავლ. მყინვარიდან მომდინარე ღელე. *ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ. მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10971 წ. სექტემბერი.*
- ლამწრია** – ეკლესია (მიქელშერი), ს. მიქელშერშია, დაცულია, ირგვლივ სასაფლაოა. *ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ., 1974.*
- ლამწრია** – ეკლესია (წაშთქოლი). ს. წაშთქოლის შუაში დგას წმინდა მარიამის სახელობის ეკლესია – ლამწრია. აქვეა სასაფლაოც. წმ. მარიამის სახელის მიხედვით. *ქიშვარდი იოსების ძე წერედანი, 49 წ., კოლმეურნე, ს. წაშთქოლი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ლამწრია** – ეკლესია (უმგული). ს. უმგულის აღმ. სერზე დგას კოშკი და ლამწრიას სახელობის ეკლესია. აკრავს გალავანი, ზღვის დონიდან მისი სიმაღლეა 2280 მ. (ანეროიდის მიხედვით). ზღუდის შიგნით არის სასაფლაო. აქვეა საფლავი მემორიალით ბესარიონ ნიჟარაძისა. *გივი ერისტოს ძე რატინი, 33 წ., მოსამსახურე, უმგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლამწრია** – სასაფლაო (ქვ. გული) ს. ქვედა (ჩუბე) გულის შუაში. სოფლის სასაფლაო. წმ. მარიამის სახელობის სასაფლაო. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუტდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ლამწრია** – საყდარი (ლექესირი) ს. ლექესირში, დაცულია. *კ. ე. ფურელიანი, 34 წ., 1974.*

- ლამარია** (7) – საყდარი (ბაიარი), ს. ბაიარშია, დაცულია. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*
- ლამარია** (იხ. **ლაწერველი ლამარია**) – ეკლესია (უშხვანარი). ს. ჩუბე უშხუანარში დგას ეკლესია წმ. მარიამის სახელობისა. იგი დღესაც მოქმედია. პაპარ წირს იჩომდახ „მღვდლები გალობდნენო“ – აქედან „ლაწერველი“ – საგალობელი. წმ. მარიამის სახელის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ლამარია ლეზგარა** (იხ. **ლეზგარა** – ცალდაში)
- ლამარიანში ლაჭუმი** – სასაყდრალი (ნაკ. ს.ს.), ნაკშია, საცხოვრის ზნადგლარის სამხ.-დასვლ. სათიბ ლამარიანში. ცოდნითა ლოცვები და დღესაც მათში ლუნობ (უფლიშ-ის შემდგომი კვირა). *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლამარშიმღელ** – სამოვარი (ლამხერი) მდ. ტუბიში ლიცის მარცხ. კალთაზე. ფერდობია. იცის **მწმდმღელ**. *მახამეთ პეტრეს ძე დევედარიანი, 49 წ., კოლმ., ვარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლამაზ** – სათიბი (იენაში), ს. იენაშია, გზის ზემოთ. ნასახლარია. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ლამარია** – ეკლესია (ზეგანი), ს. ზეგანის ლექუშ უბანშია, გორაზე. კარგად დაცული. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლამარია** – ეკლესია (იელი), იელიშია, ნესგა უბანშია. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*
- ლამარია** – ნაეკლესიარი (ბოგრეში), ს. ბოგრეშია, მდ. ჰადიშგრას მარჯვ. მხარეზე. ნანგრევებია მხოლოდ. *დოდო სალარეფის ას. ხვისტანი, 23 წ., მოსამსახურე, ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლამარია** – სასაყდრალი (იფხი), იფხშია, წმ. მარიამის სახელობის საყდარი. დანგრეულია. აქვს სასაფლაო. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.*
- ლამარია** – სასაყდრალი (კვანჭიანარი – იხ. **ჩანგლდა ლამარია**), ს. კვანჭიანარშია, ძირიდაა დარჩენილი *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ლამარია** – სასაყდრალი (ლემუკვი) ს. ლემუკვის ჩრდ. დგას ლამარია მგყ-ის სამოვარში, ძირიდაა დარჩენილი. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ლამარია** – სასაყდრალი ტუბიერისა და წანრგლას ხეობების თავზე, ვაკე ადგილია კლდის თავზე. ნანგრევებია, აქვს კარგა მოზრდილი მოედანი. *მუსა იასონის ძე კახიანი, 77 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლამარია** – საყდარი (იენაში), ს. იენაშია, ყოფილი სამლოცველო ქალდანების საგვარეულოსი. ქალდანები ლატალში არ არიან. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ლამარია** – საყდარი (იხ. **ლესთაგი ლამარია**), ლესთაგშია, წმ. მარიამის სახ., ჩართოლანების სამლოცველოა. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ.*
- ლამარია** – საყდარი (ჰადიში), ს. ჰადიშია, მაცხუარის ჩრდ. კედელზე მიშენებული, ზღვის დონიდან. 2187 მ. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლამარია** – ტყე (ხალდე) ჰალდეს სამხრეთით, მდ. ჰალდე ჰალას მარცხ., პატარ-პატარა სათიბებით. არის ნაეკლესიარი. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლამარია** (12) – საყდარი (კაერი), ს. კაერია, დაცული. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1073 წ.*
- ლამარია ძლუიდ** – ეკლესიის გალავანი (ჟიბიანი). ს. ჟიბიანის აღმ. ეკლესია ლამარიას გალავანი, ქვისაა. *გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლამარიამგყ** – სამოვარი (ლემუკვი) ს. ლემუკვის ჩრდ., ლამარიას საყდრის მიდამოები. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ლამარიან დაბარ** – ყანები (ზეგანი), ს. ზეგანის ლექუშ უბანშია, ლამარიას ეკლესიის აღმ. მხარეზე. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლამარიან ლამდხუიარ** – სასაფლაო (იენაში), ს. იენაშია, ყოფილი გვარის – ქალდანების სასაფლაო ყოფილა. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ლამარიან ღარ** – ღარი (ჟამბეში). მდ. წანრგლას მარჯვ. კალთის ღარი, რომელიც აღწევს

ლამარიან სუიფამდე. გამოცხადებულია წმინდა, საკულტო ადგილად, ჩეხვა აკრძალულია. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლამარიან ცხეც – ტყე (ჟამუში) ს. ჟამუშის სამხ., მდ. მულხურას მარცხ. კალთის ფერდობი, ჟამუშის ხიდის სამხ. პირდ. ლამარიას სახელობის ტყე. ტყე განეკუთვნება მაცხოვრის ეკლესიის მომვლელებს, ქალდანებს. წიწვნარია მხოლოდ. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლამარიანში – ნაეკლესიარი (კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაშია, ჩუბარის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ქალდანის ჩრდ., ნაეკლესიარის ძირი ჩანს, ლეგხატ ლი. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლამარიანში – ნაეკლესიარი (ტვიბერი). ს. ტვიბერ-ის ჩრდ.-დასავლ., სოფლის ქვედა კუთხეში ნაეკლესიარია. „წმ. მარიამისა“. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტვიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლამარიანში – საკულტო ადგილი (თავრარი) ს. თავრარის ჩრდ.-აღმ., სასმელი წყალი ნაწუდიანში-ის თავზე. მაისის თვეში იციან ღუნიშ ყუთყუშ ლიზჰენი. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლამარიანში – სალოცავი ადგილი (თოთელეში) ს. თოთელეშსა და ჰამაშს შუა. ნაეკლესიარი არის. საქონლისადმი მიძღვნილი სალოცავია ამჟამადაც. *დუშა შარდენის ას. ჰკადუა, 46 წ., კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ლამარიანში (5) – სათიბი (ნაკ. ს.ს.) ნაკრას მარცხ. მხარეზე, საცხოვრის ზანდელჯარის სამხ.-დასავლ. ნაეკლესიარია – ლამარიანში ლაჭუში ყოფილა, ნასახლარიც ფუთა სუბელიანისა. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლამარიან ლალცხატარ – სათიბ-სამოვარი (შყალერი), მთა აურაშ-შია, მწვერვალ ბარჯის კალთაზე. *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

ლამარიან ნამსგოჯატარ – ნაკლესიარი, სათიბები (მურყმელი). ს. მურყმელის ჩრდ.-დასავლ.

ნაეკლესიარი ჩანს. გადმოცემით: გაუხედნავი მოზვერი გაუშვია სოფელს, სადაც გაჩერდება, იქ ეკლესია აშენდესო. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლამარიან სუიფ – ნაეკლესიარი (ჟაბეში). ს. ჟაბეშის ჩრდ.-აღმ. მთაზეა ნანგრევი ლამარიას სახელობის საყდრისა. ამჟამად რაიმე საკულტო მნიშვნელობის დღესასწაულები არ იციან. სოფ. მულახი კარგად მოჩანს, ვაკე ადგილია. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლამარიელ – სამოვრები (ნესგუნი) ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე, დასახელების ზემოთ, საყდარ იელის ზემო მხარე. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლამარიელ – ტყე (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის აღმ., სათიბ დალდანისა და სათიბ მეჭარ-ს შორის. *ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლამაშუგტილ – სამოვარი (მამი) ს. მამში. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*

ლამატირე ნაკ – ტყე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-აღმ. დასახელების ზემოთ, ზეგანზე, შერეული ტყეა და ვაკეც. არის მურგვი აქა-იქ. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლამატილდარ – ტყე და სამოვარი (ივარი) ს. ივარის ჩრდ., ყანა კირუშის ზემოთ, ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენსიონერი, ს. ნაკ-ივარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლამედენილ – სათიბი (ზაგარი) მდ. ჯუნის მარჯვ. კალთაზე, ტყე ლექუშერას ჩრდ. ნამადენარი არ არისო. *გულიძე ალექსის ძე ჩხეტიანი, 37 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლამელჯ – სათიბი (ვიჩნაში) ს. ვიჩნაშის დასავლ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. ტყენარევია. მელჯა ხაგ მასწრდ. *ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახურე, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლამენჯილ (იხ. **ლამენჯილ** – ირ. მელიქიშვილი)

ლამეჟ – ტყე (ცანა) ს. ცანას დასავლ., მზიანი მხარეა.

ლამერია – საკრებულო (ლემსია), ს. ლემსიაშია, ეჩხანტაფშია. რაიმე საკითხების გადასაწყვეტი

საკრებულო ადგილი. მოედინება **სასმელი წყალი**. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლამერია სარაგ – წყარო (ლემსია)

ლამერმწლდ = ტყე, სამოვარი (ლახთაგი), ს. ლახთაგის ჩრდ.-დასავლ ფერდობი, ტყე ფიჭვნარ-ფოთლოვანი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*

ლამერყუამ – სასაფლაო (ზ. ლუჰა). კლდე კენჯაბის თავზე, სამანქანო გზამდე, სასაფლაოა. ნაკომკარი და ნასახლარი არაა, ისე ლეცხატ ადგილი, ნაეკლესიარია – ლამერყუამში თარგლეზერ. *იერმინე რამზის ძე ცალანი, 68 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლამერყუამში თარგლეზერ – ნაეკლესიარი (ზ. ლუჰა). ს. ჟაბე და ჩუაბე ლეჰას შორის, კლდე კენჯაბის თავზე არის ნაეკლესიარი – ლამერყუამის სასაფლაოსთან (კირან ლიხ). *იერმინე რამზის ძე ცალანი, 68 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლამერცხარა – ტყე (ჟაბუნდერი) ს. ჟაჭუნდერში. მენცხარ „მოცხარი“.

ლამერხელი – სათიბები (ცანა) ცანის სამხ.-დასავლ., ჭინჭარი ჩანს.

ლამერხელი – სამოვარიც და გამოუყენებელი ადგილი (თავრარი) ს. თავრარის აღმ., მდ. მატლამამდე. ბლომდაა ჭინჭარი, საჭინჭრეა. *უშანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავრარი, ნაკის ს.ს.ს, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლამერხელი (3) – სათიბი (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ.-ით, სათიბ ლეჰანდესთან. მერხლან არააო. ალპური ზონაა. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლამერხელი ღელე – ღელე (ცანა) ცანის სამხ.-დასავლ., ნეშლთან. „მერხელი“ ჩანს. ღელე სათიბ ლამერხერიდან მოედინება.

ლამერხელდილში – სამოვარი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. კალთაზე. მშრალი ღარია, ტყე შერეული, არის ლამერხელიც. მერხელ „ჭინჭარი“. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ. პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლამერჯილ – ღელე, ტყე (ლაღამი). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახურე, ს. ლაღამი, 1972 წ. VIII.*

ლამეშკა – სათიბი (ლეზგარა) სამოსახლო კუბანის

ქვემოთ (ჩრდ.), ს. ლეზგარას ქვემოთ. სათიბი, რომელსაც აჩვევიაო ჭიანჭველა. მეშუ „ჭიჭნ-ჭველა“. *თინა მკვას ასული ქალდანი, 22 წ., მოსამსახურე, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლამეშკა (2) – სათიბი (ღვებალდი) ს. ღვებალდის ქვემოთ, ენგურისკენ. ესაზღვრება სახნავ როზარს. მშრალი ადგილია, იცის ჭიანჭველები. არის პატარ-პატარა ბორცვაკები. ლამეშკა „საჭიანჭველე“. *მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლამეშკლეთ – სამოვარი (ღვებალდი), სამოვარ ერდგულას ესაზღვრება ზემოდან, ღელეა, ჩამოდის წყალი და ხის ჩამოსაყრელია. *მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლამეშკლეთში სარაგ – წყარო (ღვებალდი). სამოვარ ლამეშკლეთში მოედინება წყარო, ღელეშია (ხის ჩამოსაყრელ ღარში). *მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლანათში ნატყიცტუ – ხრამი (ხაიში). *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ნოემბერი.*

ლანგორდა – ტყე (წვირმი) ს. წვირმის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. შერეული ტყით – ფიჭვი, წიფელა, რცხილა, ნაძვი... შიგ სათიბებიცაა. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლანგორდა ნაკ – სამოვარი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. ტყიანი სამოვარია, ვაკეა. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლანგორდა ტუბი – ხევი (ზაგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. შენაკადი. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლანგული – კანიონი (ლახთაგი), ენგურის ორივე მხარის ვიწრო ხეობა (მესტია-ჭალაშა). ლანგული „ნეხვის გადასაყრელი სარკმელი“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 53 წ., მესტია, 1972.*

ლანგული ტუბი – ხევი (მურყმელი) ს. მურყმელის

სამხ.-დასავლ., ენგურის მარცხ. მშრალი ტყიანი ღელე, ზემოთ ალპური საძოვარია. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლანგულიდაშ – სათიბი (თავრარი) ს. თავრარის აღმ., სკიზნინარის სათიბებს აკრავს აღმ. მხრიდან. მრგვალი ადგილია, იქითა მხრიდან აკრავს ცხვიმგლდშია ცხეკ. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავრარი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლანგულრიდ – უბანი (სასაში), ს. სასაშის ჩრდ. მხარე, ცხენისწყლის პირას, დასახლების დასაწყისი. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ლანგულრიდ – ჭალა (სასაში) ს. სასაშში, ცხენისწყლის მარცხენა სანაპირო.

ლანგულრიდი ნიც – წყარო (სასაში), ს. სასაშშია, დასახლების ბოლოში მოედინება. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ლანდაბუარაზლ – უბანი (ხოფური). ს. ხოფურის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი, ქურასპედიანების საგვარეულო.

ლანზორალ ზუგ – მოედანი (მაზერი), სოფელშია, საკრებულო მოედანი.

ლანზორა – საბალახო (მელე), ს. მელეს საფერმე ადგილია წყალთა შესაყარი – ლეტბერასა და ხიდრულას შესაყარი.

ლანკრაულდ – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-აღმ., ჰადიშგრას მარცხ. კალთაზეა. ნაკარვები არაა, ვაკე ადგილია, ფიქალნარევი. *გულადი სოფროს ძე აველიანი, 33 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლანკულა კოჯარ – კლდეები (მესტია) მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. მოსამწყვდევი კლდეა, ცხენების დასაჭერი. *ავთანდილ ანდრეას ძე რატეანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ლანკუაშდ შუკუტ (იხ. ქაშან – ტვიბლედი)

ლანკერილ – გზა, საძოვარი (ლაბსყალდი). ს. ლაბსყალდიდან მთისკენ მიმავალი გზა, საძოვარ (გზა) კალჭარის თავზე; ირგვლივ ტყეა, დევს ქვა, რომელზედაც წერტილებია გაკეთებული, რაც მწყემსების რაოდენობას აღნიშნავს (?). *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლანსკერაზლ – სათიბი (ლაღამი). დ. ს. გვარლიანი, *27 წ., მოსამსახურე, ს. ლაღამი, 1972 წ. VIII.*

ლანტელი – სოფელი (ეც. ს.ს.). ეცერის ს.ს.-ში შემავალი 15-კომლიანი უბანი. მდებარეობს მესტიისკენ მიმავალი სამანქანო გზის ქვემოთ, დასახლ. პუნქტის – ლაშხერის ჩრდ.-აღმ. ადრე ბევრი ხე ხარობდაო, შესაძლებელია მიღებული იყოს ლანტალ-იდან (ტალ „ნიშანი დაკოდვის შედეგად“. ჩუ როქუტ ატალ მეგემ „ხე დააზიანაო“). *კოწია ბექერზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლანქეარ – სათიბ-საძოვარი (ისკარი) მდ. კედრგლას მარცხ. მხარე, სათიბ-საძოვარ ლაჭუთარლ-ის ჩრდ. გვგზარ (ლეთკვრ ლი). „საჩრდილო“ ? *შუშანა პირიბეს ას. გერლიანი, 21 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლანქორ – საძოვარი (ხალდე) ს. ჯალდეს დასავლ., სამარხილო გზის ზემოთ. ადრე სახნავი ყოფილა. ნასახლარი არაა. *ახმედ შამშეს ძე ჩეგანი, 49 წ., კოლმ., ს. ჯალდე, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლანქუტერ – საძოვარი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

ლანქუტერილაზ – საძოვრები (მესტია), ლექუშ ლახვიშია, სამხ.-დასავლ. აქა-იქ ფიჭვისა და მუხის ხეები დგას. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთაგი, 1972.*

ლანლერტიშ – კლდე (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

ლანლემტირ – საძოვარი (ლანჩვალი). *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

ლანლემტიარ – საძოვარი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ., გუალდა ტუბის თავზე, ბანგურიანის კლდის ქვემოთ. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ. ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლანლემტიარ – ტყე, კლდე (ლუჯი) ს. ლუჯის მთა გორვაში, ტყიან-კლდიანი.

ლანყემაშ (იხ. ლამყემაშ)

ლანყუამ – საცხოვრისი (ახალშენი), ს. ახალშენის მიდამოა, ს. გულიდან ჩამოსახლებულები ცხოვრობენ: გომუანები, კვიციანები, ხაფთანები. აღმ. მხრიდან ჩამოუდის თუეთნე ლიც; მარჯვ. მხრით ესაზღვრება ფერმა. ადრე კომპიც კი იყო, მაგრამ მეწყერს წაუღევია. ნაკომპარი ადგილის გამო: ლანყუამ < ლამურყუამ-იდანო (?). *კატი გიორგის ას. გომუანი, 43 წ., კოლმეურნე, ს. ახალშენი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ლანყუმწეშ (2) – სათიბი (იელი), იელიშია, ასკარდის უბნის ჩრდ.-ით. მაღლობი ადგილია, ანძა გაუკეთებიათ ტურისტებს. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. ივლისი.*

ლანჩვლი ტვიბრა – ღელე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარცხ. შენაკადი. ლანჩვლის ტვიბის ღელეა, ლანჩვლ-ის სათიბთან. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლანჩორა – სათიბი (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორის საზაფხულო მთის სათიბი, საზიაროა ხერხასთან.

ლანჩაღალ – საცხოვრისი (მესტია), მესტიის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი. ნამეწყრაღა დასახლებული. ჩუღალ „მეწყერი“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ლანჩაღლი ტუბიბ – ხევი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. სათიბ ლანჩაღლის ზემოთ. მოედინება ტუბიბრა. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლანჩაღალ – სათიბი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. ტუბიბრა ანდრი ეჩელექუა. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლანცრიელ – სათიბ-სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის სამხ., მუშურის ღელეს მარცხ. კალთაზე. ენგურის მარცხ. კალთაზეა. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლანცტარილ – სამოვარი (სასაში) ს. სასაშის მთაში, კლდიანი.

ლანწრა – სათიბი (ნესგუნი) ფუშყვერის მარცხ. მხარეზე. ფერდობია, ღელეც, მოედინება პატარა წყალი. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლანწყინაშ – ღარი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის ჩრდ., მდ. მულხურას მარჯვ. კალთის კლდის ღარი, რომელიც სეზონურად მშრალია. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლანწგრა – ტყეა (ლაშხრერი), სოფლის ბოლოს, სათიბ ღორეკის ბოლოს (ლანწგრა ლი, სგა ლანწგრე „მომწყვდეული“). *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმეურნე, ეცერის ს.ს.,*

მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ლანწგრაშ შუკუტ – გზა (ეც. ს.ს.). ს. ეცერიდან ს. კალწმისკენ და ს. ცხუმარისკენ მიმავალი გზა. „ლანწგრას გზა // კალწმის გზა“. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმეურნე, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლანჭტორიელ – ყანები (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ., ნესგა უბანშია. ვაკე ადგილია. შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, *60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლანხვრი (იხ. ნანხვრი)

ლანხუწარ (იხ. ნანხუწარ)

ლანხუწარ ღელე – სამოვარი (ზმ. მარდი) ს. ჟიბე მარდის ჩრდ., მთა ტობულდარისკენ. ღელე შიშველია, ირგვლივ ტყეა. გზა ლანხუწარის ჩრდ.-ით. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ს. ჟიბე მწრლ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.*

ლანხუწარიშ გორაგ – გზა (ზმ. მარდი) ჟიბე მარდის ჩრდ. გზა მთა ტობულდარისკენ. გვერდითი კალთები დამრეცია, ტყით, შუაზე ქედი გადის. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ს. ჟიბე მწრლ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.*

ლანხუწარიშ მაზუჭაბ (იხ. ნანხუწარიშ მაზუჭაბ)

ლანხუწარიშ ღწარ – ღელე (ტიტა) ს. ტიტას სამხ.-აღმ., ტყე ლანხუწარის სამხრეთი ფერდობი. არის მშრალი (სეზონური) ღელე. იყო ხეტყის ჩამოზიდვა. ამჟამად საბალახო. ბლომდაა ანწლი. აღწევს ჩუბე ტიტამდე. *ნოდარ თებეკის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*

ლანხური (2) – სოფელი (ზჩ. ს.ს.), მდებარეობს ს. ქართუჭანის ჩრდ.-დასავლ., სამანქანო გზის ჩრდ., ასახვევში გორაზე. არის ეკლესიის ნანგრევები, ჩრდ.-აღმ. **სტიფ**-ზე ეკლესიის ნანგრევები ახლაც ჩანს – **ჯგგრაგ ლალწწაშ**-ისა. ყოფილა ეკლესია – **მაცხტარ ლანხურიშ** (// ლანჭტორიშ). ცხოვრობს 4 ოჯახი. **გადმოცემით**: სოფ. ლანხურის გვერდით (აღმ.) ქვა იყოო მოხრილი (ჟი ლენჭუტ), რომელზედაც ქვა იდო და ქმნიდა გამოქვაბულსო (პატ.). ერთი მხრიდან მობმული იყო ქვა ქვაზე (ზჩ. ბჩხს ხენჭუან). ამჟამად ცალ-ცალკეა. აქედან „ლანჭტორი“ (?). ხარობს **ჭტარი** ბლომად. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ს. ლანხური, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ლანჯერი (იხ. **ლანხერი**)

ლანჯრა – ვაკობი (ნაკ. ს.ს.), ნაკრას მარცხ. კალთის ზეგანზეა, ჩუბზე ზაგარის სამხ. გაგრძელება. წიწვნარ-იელნარი. მასალა ფერდობებიდან მოჰქონდათ ცოტ-ცოტათი და იქ აწყობდნენ ერთმანეთის გვერდით, მიჯრით (ლიჯარე „მიწყობა გვერდიგვერდ, მიჯრით“). *არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 54 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლანჯრღა ნაკარ – სამოვარი (ჟიბიანი) ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. იცის მრავლად გარეული ფრინველი. ნჯჯუდ „მახე“ (ძუსაგან). *ღუტუ ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ., მოსამსახურე, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლანჯუტრი ტუბრა – დეღე (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. მხარეზე, ფერმასთან ახლოს. სახნავია, კარგი ყანაა. ლანჯორა „კარგი, თავსაყრელი, მოსავლიანი“. *გიორგი ასლანბეგის ძე გულბანი, 54 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ოქტომბერი.*

ლანჯუტრი – ყანები (ზეგანი) ს. ზეგანის ლექუჭ უბნის დასახლების ქვემოთ, დამრეცივითაა. ლანჯუტ „საკვალო“ (?), ნჯუტ „კვალი“. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლანჯ – სახნავი (ხოფური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ლანჯ ლექვი (ხოფური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ლანჯყერი – ტყე (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის დასახლების ზემოთ. შერეული ტყით, გადის გზა – ლანჯყერი შუკუ. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლანჯყერი შუკუ – გზა (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის დასახლების ჩრდ. ტყე შერეული, გადის სამარხილო გზა. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლანჯდიალ – სახნავი (ხელედი), ხელედშია, დეღე კელედურასა და ლაშხირის შესაყარი ადგილი. *ანზორ აკაკის ძე ბენდელიანი, 33 წ., მოსამსახურე, ხელედის ს.ს., 1976.*

ლანჯღლაშ – სათიბი (მუწვიდი) ს. მუწვიდის ჩრდ.-დასავლ.-ით. **არდლი** „ერთგვარი მომყავო ბალახი, იჭმება“. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*

ლანჯღადიერ – შესასვენებელი (ლუჯი) ს. ლუჯიდან მთა გორვაშისკენა გზაზე. ადრე სათიბებიდან ჩამოჰქონდათ თივა და ზვინებს დგამდნენ. აწვლარე სადგომი, თივის ზვინების სადგომი.

ლანჯღალი – სამოვარი (მამი), მთა დეგერალიდან ჩამოზიდული თივის საზვინე ვაკე ადგილი. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

ლანჯ – ყანა (მელე) ლეჯუდიში. **ტერ** „თიხა“. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

ლანჯი დაბ – ყანა (ჩუკული) ს. ჩუკულში, ჟიბეა ჩუკულში. *ნუნუ დადამის ას. გულბანი, 26 წ., 1976.*

ლანჯე – ტყე (კიჩხულდაში). წიწვნარი ტყე სათიბ მოლულდის ჩრდ.-აღმ., მამბრობის გორამდე. დაბურული ტყეა. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლანჯერლ – სამოვარი (ჩუკული) ჩუკულის მთაში, ალპური ზონა, გამოქვაბულივითაა. **პეე** – (გაი)-პარ-ა. *ნ. დ. გულბანი, 26 წ., 1976.*

ლანჯეუ ლახულ (იხ. **ლანჯეე ლახე**) – სამოვარი მთა, ს. შვედშია, ლეხერგას ზევით, ალპურ ზონაში. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

ლანჯეუ ლახუ – სამოვარი (შვედი) ს. შვედის მთაში, ოდრო-ჩოდრო რელიეფით. კლდიანია-ცაა. *ქ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ლანჯინტა ლარა – ბუჩქნარი (ქვ. ჭველიერი), ს. ქვედა ჭველიერშია, მდინარის მარცხ. მხარე. ლიპონტე „გაფანტვა“ (ბქვ. **პანტ-ე**). *შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ., 1974.*

ლანჯელარ – სამოვარი (მესტია – ირ. მელიქი-შვილი)

ლანჯულიარ – სათიბი (ყახუნდერი) ს. ყახუნდერში. **პუშ** ბალახია ერთგვარი ყაყაჩოსავით. ცისფერ ყვავილს იკეთებს.

ლანჯულიარ – სათიბი (ჩუკული) ს. ჩუკულის მთაში, **პუშ** ჩანს (კარტოფილის ფოთოლს ჰგავს). *ნ. დ. გულბანი, 26 წ., 1976.*

ლანჯა ლარ – ღარი (ქვ. ვედი) ლალქერის დასავლ. ვედრულას მარცხ. კალთაზე, მამურზაშერ ლარს დასავლ. (პარალელური). კლდიან-ტყიანია, ჩამოდის ყოველთვის (თითქმის) ყაპ. *სამსონ როზანის ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლანჯა ლარ – ღარი (ქვ. ვედი), ლალქერიშ ტუბშია, დეღეს მიმართულებით. იცის ზვავი. *სამსონ როზანის ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლაჟა ღარ – დეღე (ლახამულა). ენგურის მარცხ. კალთის დეღე, მანჩხფელაშ-ის ზემო გაგრძელება მთა ჰაპკურისკენ. ჟაპ ხმთქვა ჩიგარ. *კოჩი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ. მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლაჟა ღარ (4) – საზვავე (ქვ. ვედი) უედრგლას მარჯვ. კალთაზე, კვირიკემ ნალზიგუმ პირდაპირ (ჩრდ.-აღმ.). ადრე საზვავე ღარი იყო, ამჟამად ნიგვზებია დარგული და იკავებს იგი. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ოქტომბერი.*

ლაჟბარიქლ (იხ. **ლაჯბარიქლ**)

ლაჟნადირ – სამოვარი (შყალერი), მთა ლაზუბრშია, განცალკევებულადაა, მომალლო გარე რელიეფისაგან (ჟინად „ბატკანი“). *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

ლაჟორ ტუბ – ხევი (ზესხო) ს. ზესხოს სამხ.-დასავლ.-ით.

ლაჟუტა – ყნა (ლენტეხი) მდ. ჩოლშურას მარჯვ. მხარეზე, დ. ლენტეხის დასავლ. ფერდობი. იცის მაგარი შვავი. ლაჟაუ ლი (შდრ. ჟაპ „შვავი“. ქართ. შ-ვ-: სვან. ჟ < *შ-ვ-). *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

ლაჟიქი – ყანა (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ., გზის ზემოთ. ფერდობია და ხშირად ახლაც იცის ჟაპ. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლაჟაშ ღარ (იხ. **ლაჟა ღარ** – ლხმ.)

ლაჟა შუკუ – შურო (ლუჯი) ს. ლუჯიდან მთა უჟალისკენა გზაზე, საზვავე შუროა.

ლარა – სათიბი (დიზი) მდ. ნაჟაპურის მარცხნივ, ს. დგსში. სათიბი დამრევი რელიეფით. *იესებ სუმას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას, ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

ლარა – სათიბ-სახნავი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ვაკე ადგილია. *გ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ლარა (3) – სამოვარი მთა (ზმ. მარდი), ს. ზედა მარდის საზაფხულო სამოვარი მთა, სოფლიდან ≈ 6 კმ. ტყის ზედა ზონიდან. სუბალპური და ალპური ზონა. შიშველი ველია, ოვალური. გორაგ, კარვებთან ჟაპ ადგი ხარ. თესვენ კარტოფილს, არის სათიბები. დგას 2 კარავი, ანსიანების კუთვნილება. ლარა „მდელო, სათიბი“ (?). *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ლეკულმახი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 22.IX.70 წ.*

ლარა მაზერ – სკოლის მიდამოები (მაზერი). ს. მაზერის, ბაგვდანარის, ნაშთქოლის, ახალშენის საზიარო 8-წლიანი სკოლაა – მაზერისა და ბაგვდანარის საზღვარზე. „ვაკე მაზერი“ – რელიეფის მიხედვით. *ჩიჟუ გელას ძე კვიციანი, 50 წ., პედაგოგი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ლარაკუტაკუტა – სამოვარი მთა (ლებურცხილა). მდ. ენგურის მარჯვენა მხარის მთა, კუტაკუტა ტუბის დასაწყისი მთა. მინდორია დიდი (≈ 3-4 კმ.), ქვემო მხარე წიფლნარი, ზემოთ – კლდეები. მეგრელების სამოვარი მთაა, კარვებიცაა. წარმოებს გეოლოგიური ძიებებიც. მეგრ. **ბასკუნჯარა**-ს უწოდებენ. *რომანოზ მუზას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., ს. ლებურცხილა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ლარალა მოლ – სათიბი (ქვ. ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ქვედა ყვედრეშელებისაა. *გ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ლარალა მოლ – სათიბი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, დასახლების ზემოთ. ლარალა „საზიარო“. *გ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ლარამიყ – სამოვარი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, სათიბ ჯელიაშის სამხ.-დასავლ., ჰაპკურისკენა გზაზე. ადრე სათიბი იყო. *კოჩი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლარგიანლე შუკუ – ტუბ = გზა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

ლარიელ – სამოვრები (მახაში) ლაშხურის მარჯვ. მხარეზე.

ლარილდაშ – სათიბი (ზ. ცალერი) ს. ჟაბე ცალერის ჩრდ.-დასავლ., დეღე ლომგერიშ ტუბირას ჩრდ.-აღმ. ადრე სახნავიც იყო. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლარილარ – სათიბ-სამოვარი, ტყე (ნაკ. ს.ს.) მდ. ნაკრას მარჯვ. მხარე, დეღე ლაქნაშერას ნაკრას შესართავთან. პატარა ვაკე ადგილია, არის ტყეც, სამოვარიც, სათიბიც. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლარილარ – სამოვარი (ისკარი) ს. უღუალსა და სუაჯარს შორის, ალაგ-ალაგ სამოვარ ადგილებს (ჩიგ-ჩიგ ლარილარ ლიხ ი ეჯას ხუაყლედ). „პატარ-პატარა სათიბები (სამოვრები)“. *ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლარილარ – სახნავ-სამოვარი (ზაგარი) ს. ზაგარის სამხ.-აღმ., სახნავ გურბიშნის სამხ.-აღმ. შუაში სახნავია, გარშემო სამოვრები. *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლარილარ (4) – სოფელი (ჭუბ. ს.ს.), ს. ჭუბერში შემავალი, მარღლასა და მეკუშდნ ბოგს შორის. იყოფა ორ ნაწილად – ჩუბე და ჟაბე ლარილარ. *ალმაგვირ ისლამის ძე ქაღდან, 65 წ., პენსიონერი, ს. ლარილარ, ჭუბერის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.*

ლარილარში ჭუბედ – სამოვრები (ზმ. მარდი) ჟიბე მარდის სამხ.-დასავლ. ჟიბე მარდისა და ს. ლარილარის შემაერთებელი ფერდობი. სამოვარიცაა, ტყე შერეული. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ს. ჟიბე მარდ, ჭუბერის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*

ლარნოლდ – სათიბი (ნასახლ. გული) ს. გულის ჩრდ.-დასავლ. ესაზღვრება სათიბ ტუბის სამხ.-დან. დამრეცი სათიბი ადგილია. ქვედა მხრიდან აკრავს სუბალპური მცენარეები – არყნარი, მუხნარი. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მეტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ლაროკა – მდინარეთა შესაყარი (იფარი). მდ. იფარი ტუბის ორი ტოტის შესაყარი ს. იფარიდან მე-4 კმ-ზე (იხ. 1 : 100 000). *სეითბე უმარის ძე ჭკადუა (სურუძე), 66 წ., მჭედელი, ს. იფარი, ლახამულას ს.ს., მეტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ლაროკა – ქედის დასაწყისი (ყაზაყი), მდ. ყაზაყიმ ტუბის შენაკადების წყალგამყოფ ქედს ჰქვია. ტყიანი. მდინარეთა შესართავი. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მეტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ლაროკა – შესართავი (ჭუბერი). მდ. ჭუბერულასა და მდ. დალარის შესართავი. ვაკე ადგილია. მეგრელებს ფაცხაც კი ჰქონდათ საზაფხულო სამოვრად. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.*

ლაროკა – წყალთა შესაყარი (უსგვირი). უსგვირისა და ყვანას წყლების შესაყარი ადგილი. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ევრი, 1973.*

ლაროკა – წყალთშესაყარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*

ლაროკა – ხევთშესაყარი (გვალდერი). წესლომ ტუბისა და გაუს (ღელე) შესართავი. ადგილი,

სადაც ერთმანეთს უერთდებიან. ლაროკა (როკა) „შესაერთი“. *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ევრის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლაროკა (7) – მდ., წყ., ხევთა შესაყარი ადგ. (ლალხორალი, უსგვირი, იფარი – ლახმ. ს.ს., ყაზაყი, ხევრა, ყარი, გვალდერი). *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ლაროკა ღარ – ღარები (ლაკულმახი) მდ. გუამდარარის ზემო წელი, კარიერის ზემოთ ღარები ერთდება. მოედინება წყლები, არის მრავლად ღეჰი, კიც, ბურღვი. ციცაბოკალთე-ბიანი, აქა-იქ ფოთლოვანი მცენარეები – გოგლანდ, წიფრ, ზესხრა, ცაძრა. ქვემოთ შავი ტყეა. მის ზემოთ სამოვარი მთა ლარაშ გორგია. მარჯვენა მხარეზე კლდე კირარ. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ. მუშა, ს. ლაკულმახი, ჭუბერის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 22. IX.70 წ.*

ლაროკაში ლიც – ღელე (დიზი). ღელე, რომელიც ს. დგეს ჰყოფს, მდ. ენგურის მარჯვ. შენაკადი. წისქვილის წყალია, მოედინება მთა ყუბნი-დან. იცის ზვავი (ჟაჰ). *იესებ სემას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მეტიის რ-ნი, 19.10.70 წ.*

ლაროკაში ნაკ – სამოვარი (ყაზაყი) მდ. ყაზაყიმ ტუბის შენაკადთა შესართავს ზემოთ, ლაროკასა და სამ. მთა კირარს შორის. ყოფილა ხეტყის დამუშავების პუნქტიც. ირგვლივ ტყეა, შიგ ვაკე ადგილი, ადიოდა სატრაქტორო გზა. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მეტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ლაროკაში ტვიბ (2) – ხევი (ყაზაყი), ლაროკას ქედის ხევი. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მეტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ლაროკაში ტუბი – ხევი (ქვ. ლუჰა), მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი, წისქვილის წყლისოდენაა. სამოვარ ქაქულ-ის ქვემო კიდესთან, სადაც უერთდება ლაროკაში ტუბი **ლაცხვურიშ ტუბის** (?). *იშმაგ სორთმანის ძე დადეშქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 196 წ. ოქტომბერი.*

ლაროკაში ღარ – ღელე (ქვ. ვედი) საცხ. ლალქერის დასავლ., ჟედრულას მარცხ. კალთაზე, გურას აღმ. შუროა (ლამგემი ღარ ლი). ორი ღელე

მოედინება, რომელნიც ქვემო წელში ერთდებოდნენ. *სამსონ როზანის ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*

ლაროკაშ ჩუბე ტუბი – ხევი (ყაზაყი) მდ. ყაზაყიშ ტუბიშ მარჯვენა შენაკადი, რომელიც მოედინება მთა უთვირის სამხ.-აღმ. კალთებიდან (იხ. რუკა). *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ლაროლ – სათიბი (შდიღირი) ს. შდეღირის ცენტრში, ჩავარდნილი ტაფობია, იცის დატბორება. ჭანჭრობია. ჩანს, ადრე ტბა დგებოდა. კოლმეურნეობის სათიბია ამჟამად დაახლ. 1 ჰა-მდე. *პაშა ფულას ას. ჭკადუა, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლაროლ – სათიბი (ციცხვარი), ს. ციციხვარშია, სამანქანო გზის ზემოთ. დაფერდებული რელიეფით. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ლაროლ (3) – სამოვრები (ფაყი), ს. მიქელშერშია, ადრე სათიბები ყოფილა. *ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ., 1974.*

ლაროლალ – სათიბი (იხ. ჩიქ., **ლაროლალ**). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX. თბ., 1939 წ.*

ლაროლალ – სათიბები (რცხმელური) რცხმელურში, ლაშხირის მარჯვ. მ. ჩიქოვანის მიეხვდით – ლაროლალ. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*

ლაროლალ – სათიბი, ბაღი (ქვ. ლახამულა), ჩვ. ლახმელს აკრავს ზემო მხრიდან, სამანქანო გზამდე. ხილნარია კოლმეურნეობის, დელე ტუბირას აღმ. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლაროლალ (2) – სათიბები (კიჩხულდაში), სათიბ ხარჩფის ჩრდ.-აღმ. ესაზღვრება ს. კიჩხულდაშისკენ. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლაროლალ თხუმი – სათიბი (ხევრა), ჯეჭრაშია, სათიბების თავზე. ტყესა და სათიბებს შორის. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ლაროლალ თხუმი (2) – სათიბები (ზ. წირმინდი), ს. ჟიბე წირმინდშია, დასახლების ზემოთ. ყანების ზემო მხარე. *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ლაროლალ თხუმი (იხ. **ლაროლალ თხვი** – ხევრა)

ლაროჩხალ – ადგილი (ხოფური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX. თბ., 1939 წ.*

ლარსკენ ბაჩ – ლოდი (ლაღამი) ს. ლაღამის ჩრდ., ჯიპართე შუკუშია. მოზრდილი ქვაა, რომელიც დარტყმის დროს ხმას გამოსცემს. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

ლარტაბაგან – სახნავ-სამოვრები (ხელედი), ხელედშია, ლაშხირის მარცხ., ბუჩქნარცაა. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ლარტამ – სათიბი (ნასახლ. სგობულდი), ნასახლარ სგობულდშია. ამ ჟამად მხოლოდ სათიბებია, დასახლების ზემოთ იყო, ჩანს – სამტილე. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, ლატალის ს.ს., 1973.*

ლარტმელ – ხილნარი (ქედანი), ქედანშია, მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე. ხილნარი ადგილია – ვაშლი, მხალი, ზღმარტლი, ნიგოზი. ნაღვარევი ადგილია. დამრეცი რელიეფით. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ლარტყარი (იხ. **ლარტყარ**)

ლარტყალ – სათიბი (ჰამაში), ს. ჰამაშია, სათიბ სუფრემის აღმ. მოსაზღვრე. ადრე სახნავი ყოფილა. იჩხენ-ამხენ ცხეკ ლი (ლელტმერ, ლეგები), ნენსგა-ლეჟა ლარტყალ ლაჭმა ხედა. ვაკეა. *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლარტყალ – კლდე (ლასკადურა) მთა დაბიერის თავზე. სანადირო კლდეებია, შრეებიანია. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*

ლარტყარ – კლდე (ყარი) მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარეზე, ტყის ზემო ზონა. ქვედა ძირში ლეჟტურ ხარ. სუბალპურია, ზემოთ გლუვი კლდეებია, დასავლ. წვეტიანია. სუბნივალურია. 3 სარტყელივით განი აქვს. სარტყელმოვლებულს ჰგავს. მეგრელები ლარტყარი-ს უწოდებენ. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII. 70 წ.*

ლარუნდ – სათიბი (წანაში), ს. წანაშია, დიდი მოცულობის სათიბი. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*

ლარფრ – სამოვარი (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ., გორას დასავლ. კალთა. რაფალე „თივას აწყობენ მომსხო რაფ ტოტებზე, შეკრავენ და ჩამოუშვებენ“. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი,*

99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

- ლარჩვში სვიკვ** – სერი (ფაყი) ყანა ლარჩვში-თან.
- ლარჩვში** – ყანა (ლესხანი), ლესხანშია, დამრეცია, კენჭნარ-ქვიშნარია. ირეცხება ხოლმე უამინდობის დროს. *ჯ. ა. ჩანქსელიანი, 26 წ., 1974.*
- ლარჩვში სტიკუტე ქაშან** – ბილიკი (ფაყი), ლესემის დასახლებაშია, ყანა ლარჩვშისკენ მიმავალი ბილიკი. *ჯ. ა. ჩანქსელიანი, 26 წ., 1974.*
- ლარჩვში შუკუტ** – გზა (ფაყი), ლესხანშია, სამარხილო გზა. ყანა ლარჩვშისკენა გზა. *ჯ. ა. ჩანქსელიანი, 26 წ., 1974.*
- ლარჩვში ღარ** – სამოვარი (ხალდე), ს. ჯალდეს დასავლ. მდებარე ფერდობი, მგშვბში ღარის დასავლ. *ახმედ შამშეს ძე ჩევიანი, 49 წ., კოლმ., ს. ჯალდე, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლარხენალ** – დეღე (ნაკ. ს.ს.), მდ. ნაკრას მარცხ. შენაკადი, საზაფხულო მთა ჯეს სამხ., ლეჯემ ტობის გვერდით. მოედინება ცხეკშა-დან (ყუბა-დან). მანჩხაფ ხარ ხომა ჰერიშ ი ეჩხენქა ლარხენალ ხაჟხა. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლარჩვში** – ტყე (ლახუმი) ს. ლახუმის აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, შერეული ტყით. მაღალი ადგილია, მზე პირველად მას ხვდება. დგას **ლარჩვში მურყამ**, ქონგურები მორღვეული აქვს. ბაჩ ზაგარს ქვემოთ. *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*
- ლარჩვში მურყამ** – კომპი (ხემვილი) ს. ხემვილის დასავლ., საღია, საყარაულო კომპი ლატალისა და ხემვილისა. *ლ. მ. ფილფანი, 74 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ლარჩვში მურყამ** – ნაკომპარი (ლახუმი) ს. ლახუმის აღმ., ბაშას ზაგარის გვერდით. ბაკუ ფირცხელანის მიერაო აშენებული. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*
- ლარალ** – სათიბები (მუწვი) ს. მუწვიში. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*
- ლარჩვში რობარ** – სამოვრები (ლეკულმახი). საზაფხულო სამოვრები საზაფხულო მთა ლარაში. რობ ხარ. ბორცვები, შიშველია, ურევია შგერი. სუბალპური ზონა. *ვასილ მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ლეკულმახი,*

- ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 22.IX.70 წ.*
- ლარჩვ ტუბი** – სამოვარი (ზმ. მარდი) ს. ჟიბე მარდის ჩრდ.-აღმ., დასახლების ბოლო. დეღეა დიდი, გზა მიჰყვება მთა ლარასკენ. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ს. ჟიბე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*
- ლარელ** – სათიბ-სამოვარი (ჩუკული), ჩუკულშია, მთისაა. იყოფა ჟიბე ლარელ და ჩუბე ლარელ-ად. *ნუნუ დადაშის ას. გულბიანი, 26 წ., 1976.*
- ლასილდ** – სათიბები (შყალერი), ს. შყალერის ჩრდ-დასავლ. ფერდობები. *გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ. 1973.*
- ლასიშლ** – გზა (მესტია, უშგული), ს. მურყმელი-დან დასავლ. ს. კალისკენ სამარხილო გზა გადის, კლდიანი ადგილია და თავმესაფარი წვიმის დროს. მერაბ ანტონის ძე ნიჟარაძე, 60 წ. 1971.
- ლასაუ ნაკ** – სათიბი (ლენტეხი, მამი), ებრალის მთაში. მარხილების გასაკეთებელი ადგილია. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.*
- ლასაუ შუკუტ** – გზა (მესტია, ლადამი), დაბა მესტიიდან ლექუშ ლახუ-ში მიმავალი სამარხილო გზა. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ. 1972.*
- ლასგურა (2)** – სამოვარი (მესტია, კიჩხელდაში), სამოვარი მთა (ცალერი), მდ. მატლანის მარჯვენა კალთის ჩრდ. მამრი ლახუის სამხ-დასავლ. მოვაკოა, მთაში მიმავალი ისვენებსო, ნაკარვებიც არის. თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969.
- ლასგურაწლადში** – სათიბები (მესტია, ჟამუში), უღვირის ქედზეა, აღმ., ლეჟა ლახუ-შია. ეკუთვნის ჭოლაშ-ჟამუშს. გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ. 1971.
- ლასგურა ბაჩარ** – (მესტია, არცხელი), ს. არცხელის ცენტრში, სტიფში დგას სკამისებურად გამოთ-ლილი (საკარცხული) ქვა, აგრეთვე ბრტყელი ქვებიც 2 ცალი ხალხის ჩამოსაჯდომად. საკარცხულს მახუში ბაჩს უწოდებენ. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971.
- ლასგურაში** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ფალედი), ს. ფალედის ჩრდ. მხრისკენ, სამოვარ ბადარის ჩრდ-აღმ. მაღლობია და ყოვლმხრივ კარგი სახედი (ჩუ ისგურის ლასუნთალიდ, ლსგიდარიდ). მამუზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.
- ლასგურაწლადში** – სათიბი, ტყე (მესტია, ჰადიში), ს. ჰადიშის ჩრდ.-დასავლ. დასახლების ზემოთ. ვაკე ადგილია, არყნარცაა და შეშის საჭრელი.

სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ. 1971.

ლასგურწლიდ – სათიბი (იფხი), მთა ჰარეტში, შესასვენებელი ადგილია. იყოფა ორად – ჟიბე (ლამშუმინა) ლასგურწლიდ, ჩუბე ლასგურწლი-
დ. კ. შ. გვიჩიანი, 6 წ. 1973.

ლასდგომ ბაჩარ (იხ. **ლაჭლანდ**).

ლასდილ – სათიბ-სამოვარი (მესტია, უშგული), ს. უშგულის აღმ. დგას ფერმა. არის კარგი სათიბ-სამოვრები. უშგულიდან დაახლ. 13 კმ. სასადილო. პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ. 1971.

ლასდილ (2) – სამოვარი (მესტია დავებრი. უშგული), ს. დავებრის სამხ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. მუშურიდან მომავალი იქ სადილობდა. ვაკე ადგილია. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.

ლასდილ ნაკ – ვაკობი (ლენტეხი, ჩოლური), მთის გზაზე, დაშტვლიარის მთისკენ. სადილსაც მიერთმევენო. შესასვენებელიცაა. ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ. დ. მ. გასვიანი, 70 წ. 1978.

ლასდილი სიკუტ – ქედი (ყორულდაში), ს. ყორულდაშის ჩრდ. მხარე, ალპური ზონა.

ლასდილი ტუბიბ – ხევი (მესტია, ჩაჟაში), ს. უშგულის აღმ., ცხენისწყლის შენაკადი. ტყეცაა – არყნარი, სოფლის საბალახო ადგილი ყოფილა და სადილსაც იქ მიერთმევენდნო. „სასადილო ღელე“. (მესდილ „სადილის მომტანი“). პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ. 1971.

ლასდღუნწლ მეჭ – ხელოვნური ტბა (მესტია), აეროპორტისკენა გზაზე, მეღლწრში. ტბა არაა, მაგრამ გვალდირის წყლის შენაკადებში კია საბანაო. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ. 1972.

ლასდრლ – სამოვარი (ნაცული), ნაცულის მთაში, შესასვენებელი ადგილი, რაჭისკენა გადასასვლელთან.

ლასთა (იხ. **ლასუთა**).

ლასთუბარ – ვაკობი (მესტია, სპარდიში), მესტია ჭალწას მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ., სათიბ-სამოვარ ლეჭანდის ზემოთ, პატარა ვაკე ადგილია, სადაც სეთებად კრავდნენ თივას. ავთანდილ ანდრიას ძე რატინი, 37 წ. 1972.

ლასთუბარ – გზა (მესტია, ბაგვდანარი), ს. გულის ჩრდ.-დასავ. სათიბი ტუბიბის აღმ. სერებს (გორაკებს) შუა გადის გზა, სადაც ჩამოეზიდებიან სუტეთ-ით თივას. სუტეთ – მარხილის მაგივრობას ასრულებს თივის ზიდვის დროს. ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ. 1969.

ლასკადარ – სოფელი (ლენტეხი), ლენტეხის ერთ-ერთი სოფელი, მდ. ლასკადურას მარცხენა მხარეზე. ლა-სკად-არ (ლა-სკად ჩემნ „ტევა ქენი“) გადმოცემით: სამჭედლო იყო – ლამსკადარ შდრ. მესკად „ბეჭედი“. ბორის დომენტის ძე გუგავა, 24 წ. 1974.

ლასკადარალე დაბ – ყანა (ნანარი), ს. ნანარშია, ფურელიანების ყოფილი ყანა, ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974.

ლასკადარალ – უბანი (ლენტეხი, ხოფური), ს. ხოფურის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი ფურელიანების საგვარეულო. ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ. 1976.

ლასკადურა – მდინარე (ლენტეხი), მდ. ცხენის წყლის მარჯვენა შენაკადი. ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ. 1974.

ლასკადურა (იხ. **ლასკადურა**) – მდინარე (კახურა), მდ. ჩოლშურას მარჯვენა შენაკადი (იხ. 1: 100000). არის ს. ლასკადარ მის მარცხენა სანაპიროზე. ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.

ლასკადერწა ბოგ – ხიდი (დ. ლენტეხი), ხიდი მდ. ლასკადურაზე, სამანქანო, რკინა-ბეტონისა. ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ. 1974.

ლასკადერწა ლიც (იხ. **ლასკადურა**).

ლასკარ – გზა (მესტია, ფხოტრერი), ს. ფხოტრერიდან ს. ისკარამდე მიმავალი 1 კმ-მდეა. ლა-სკარ – სკარ „სალოცავად თავმეყრა“ (?)> ორი-სამი მოსახლე შეუამხანაგდებიან და ლიმზერ ხარხ. ლასკარ შუკუტ გზაჯვარედინზეა – ფხეტრერ, ბარშ, უღუალ. ძველად ფარისკენა გზაც იყო. ეგნატე ამაიზის ძე ქანცლიანი, 55 წ. 1969.

ლასკარ შუკუტ (იხ. **ლასკარ**).

ლასკორგლ – სამოვარი (მესტია, ლემდერი), მდ. ლემდრგლას მარცხენა მხარეზე, სამოვარ ნენტყრგლის სამხ-აღმ. შიშველი ფერდობია. ლა-სკორ-გლ „საფიქრალი“ (ადგილი ?). ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ. 1969.

ლასკრწმ – სათიბი (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშის აღმ. მდ. წანრგლას მარცხენა კალთაზე, სათიბ ჰებრწლწარ-სა და ჩირთწლს შორის. ვაკე ადგილია. ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ. 1971.

ლასკრრელ (იხ. **ლასკარ** – ზარდლაში).

ლასკარ (3) – სოფლის მოედანი (მესტია, ჰადიში), ნასაყდრალი (იელი), ყანა – სათიბი (ზარდლაში), ს. ჰადიშია, სოფლის ლანყაუ. შეიძლება ადრე საკულტო იყო. ლამპრობა იციან

- გზის ზემოთა მაცხოვრებლებმა. მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971.
- ლასკორალ ზუგუტ** – სამოვარი (ლაღამი). დათიკო სევერიანეს ძე გვარლიანი, 27 წ. 1972.
- ლასკურა ბაჩარ** – შესასვლელი (ლენტეხი, შტვილი), ს. შტვილიდან მთისკენა გზაზე. ქვებია შესასვენებელი. თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ. 1978.
- ლასკურალდამ** – სათიბი (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშის სამხ. ლექს ლახუშია, ქვემო მხარეში. ნახნავივითაცაა. ჰადიშისკენა გზის ქვემოთ. სკუტირ „მორზე უფრო წვრილი შეშა“. სამუშე ხე, წვრილი, წნელზე მსხვილი.
- ლასლაი** – სახნავი (ლენტეხი, სასაში), ს. სასაშის აღმ. სილიანია, ქვიშიანი. სილაი „სილა“. მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- ლასნაყილ** – ტყე (მესტია, ლამხერი), მდ. ხტირზიშ ჭალს მარცხენა კალთაზე, ნაჭკორს ზემოთ, ხტირზიშ ჭალს ლესგს (კალთას) ჰქვია. ლასნაყილ (← ლა-ცინაყილ ?). მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ. 1969.
- ლასტოლამ** – ტყე, სათიბები (მესტია, ფარი), სამოვარ ლექტშერას მოსდევს ჩრდ.-დან კენიშ ლიცის მარცხენა მხარე. ხარობს ჟაჭურა, გგებ...ფერდობი ადგილია (მეგამ ქა ლოხქიფე, ჩუბ იგნის). იასონ გიორგის ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.
- ლასულდ** (იხ. **ლასილდ**) – სათიბები (ნავყვამი), დასახლება ზაგრალშია. დამრეცი რელიეფით, ქვედა სამანქანო გზამდე. ა. ბ. გირგვლიანი, 80 წ. 1973.
- ლასულდარ** (იხ. **ლასილდ**).
- ლასუნყუტირ** – სამოვარი, უბანი (მესტია, არცხელი, მურშეელი), ს. არცხელის ჩრდ.-აღმ., ღელე გუგუშის მარჯვენა მხარის გორაკი. ამჟამად 4 მოსახლეა. უწინ იმ ადგილიდან იყო მულახის საზოგადოების შესატყობინებელი ბუკით. ერმალო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ. 1971.
- ლასფლატარ** – სასაფლაოები, უსგვირშია, ჭალაშ მარჯვენა მხარეზე, კომპურა გორაკზე. იქვეა ქრისდემარის ნაეკლესიარი. ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973.
- ლასფლატარ** – სასაფლაო (მესტია), დაკარ-ის ჩრდ.-აღმ., სალოცავ ლამზერგლის სამხრეთით დაახლ 100 მ-ზე. ნაკში მცხოვრებთა სასაფლაოა. დაფერდებული ადგილია, გვიმრნალია. ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ. 1970.
- ლასფლატარ** – სასაფლაო (მესტია), ნაკში (კროფი ჭკადუას სახლის ზემოთ) არის სასაფლაო, ახალი, ასაფლაოთა სოფნ, კროფი ჭკადუები. ნატაშა ემუზას ძე 44 წ. 1970.
- ლასფლატარ** – სასაფლაო (მესტია), ჟიბე ვედის აღმ. პლატოსთან, საცხოვრის ჟაბეშის ჩრდ.-აღმ. უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ. 1970.
- ლასფლატარ** – სასაფლაო (მესტია), ს. შდედირის სამხ.-აღმ. მხრიდან, ზაგარზე სასაფლაო, სამხ.-აღმ. კალთა დამრეცი კალთა, სამანქანო გზის ჩრდ.-ით. აქა-იქ პატარ-პატარა მცენარეებია –რცხილნარი, რამდენიმე ვერხვიც. მარო ფულას ასული ჭკადუა, 1970.
- ლასფლატარ** – სასაფლაო (მესტია), ს. ჭკიდანარის დასავლ. ლამარიშ ლაჭუმისთან სოფლის სასაფლაოა. ლასფლატარ „სასაფლაო“. ყვრემ პეტრეს ძე უმხვანი, 54 წ. 1969.
- ლასფლატარ** – სასაფლაო (მესტია), ს. ხაიშის აღმ. ლაჭუმის ირგვლივ სასაფლაოა. ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ. 1970.
- ლასფლატარ** – სასაფლაო (მესტია), სასაფლაო სუიფ ზაგარზე, სოფელ ღუბაღდს აღმ., შყალდამს (სათიბი) ესაზღვრება, სამანქანო გზის ზემოთ. „სასაფლაოები“. აკაკი კოსდას ძე გერლიანი, 55 . 1969.
- ლასფლატარ** – სასაფლაო (მესტია), საცხ. ლალქერის ზემო სახნავებში. სამსონ როზანის ძე ჭკადუა, 74 წ. 1970.
- ლასფლატარ** – სასაფლაო (მესტია), სამოვარ მურყმულშია, ჟიბე მურყმულში, ვაკე ადგილი, მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მდ. ლახამის შესართავთან. ცინდელიანების სასაფლაო. ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ. 1970.
- ლასფლატარ** – სასაფლაო (მესტია), შუა სოფელში, ეკლესია მაცხატარ-ის ეზოში. „სასაფლაოები“. ივანე ბექას ძი მილდიანი, 99 წ. 1969.
- ლასფლატარ** – სამოვარი, სასაფლაო (მესტია), ს. ნანგულის ჩრდ.-აღმ. მაღლობი ადგილია, სასაფლაოა და ირგვლივ სამოვრები, სასაფლაო კვანჭიანებისა. ვარდენ ქერექის ძე კვანჭიანი, 61 წ. 1970.
- ლასფლატარ** (16) – სასაფლაო (იხ. ნაკში ჯუთარილდ – ნაკი, ღვებაღდი, ხაიში, გ. ხაიში. დაკარი, ჭკიდანარი, შდიხირი, ქვ. ვედი, ნანგვლი, ლახამი, მაგარდელი, ზმ. ვედი), ნასაფლ. (უსგვირი), იხ: ლამდღუიარ (დიზი), ლამდღუიარ სუიფ (ფხოტრერი), ლამარაშ ლამთხუიარ (ბარში, ისკარი).
- ლასფლატარ** (2) (იხ. 1. ლამარაშ ლამთხუიარ –

- ბარში, 2. **ლამარაშ ლაშთხუიარ** – ისკარი).
- ლასფლატარ** (იხ. **ლაშდღუიარ – დიზი**).
- ლასფლატარ** (იხ. **ლაშდღუიარ სუიფ** – ფხოტრერი).
- ლასფლატარი** (მესტია, ლაკელმახი), მდ. ჭუბრულას და ს. ლაკელმახის შორის, ყანა ნაკუტანსა და სათიბ ნაკუტიშს შორის, გორაკი ადგილია, მალლობი. ვასიკო მუხას ძე ჩხეტიანი, 40 წ. 1970.
- ლასფლატარიშ გორაგ** – (მესტია, ტობარი), ს. ტობარის აღმ. ნაწილი, პატარა გორაკია, დავაკებული თხემით, არის სოფლის სასაფლაო. გორაკს კალთები დამრეცი დასავლ. მხრიდან, სამხ.-აღმ. ციცაბო, შიშველი, დგას ნიგვზის ხე, პატარა ვაშლი, გვიმრნალია. ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970.
- ლასხუაძიარ** – სამოვარი (ნესგუნი), ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე, საჩრდილო ადგილია საქონლისთვის (კუმშ სგა ხესხუაძის ეჩეჩუ). (სგა ხესხუაძის ლოლაქიარ, ჩრდილი ადგილია). ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- ლასკედარ** – მყინვარი, კლდე (მესტია, ჟაბეში), ტუბერის ხეობის სათავის ბოლოში, მყინვარ ლეჟა მელჟუენის თავში, აღმართის სახელია ლასკედარ, მის ზემოთ რუქის მიხედვით არის ... ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- ლასრლი თანაღ** – გადასასვლელი (მესტია, ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. გადასასვლელი მთა ლასილზე. (იხ. 1: 100000 ...). გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ. 1971.
- ლასრლი ჭალაღ** (იხ. **ლასრღვრ**).
- ლასრღვრ** – მდინარე (მესტია, ივარი), ს. ზეგანის ქვემოთ. ლასილიდან მოედინება, მდ. ენგურის მარცხენა შენაკადი. ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ. 1971.
- ლასრმილ** – ტყე (ლეღბაგი), ს. ლეღბაგის ჩრდ. ტყე გგებარშია, შიშველ ადგილას დგას ფიჭვები, რომელთაც ეს სახელწოდება ჰქვია. ჟორა დ-ძე აბდეღანი, 37 წ. 1973.
- ლასრთა** – სათიბი (მესტია, ლემდერი), მთა ცალგმილ-ის (1: 100000 – 3990 მ.) სამხ. ჩანჩქერ მანჩხვარის დასავლ. აკეთებენ სეთს და ისე ეხიდებიან სამარხილემდე. სეთ. მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.
- ლასრთუდარ** (იხ. **ლასრთუდარ**).
- ლატლიდ** – სამოვარია, დამტუტე ლარაშია, მალლობზე. გ. ბ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.
- ლატლიდ** (2) – გორაკი (მესტია, დავბერი), სამოვარი (მამი), ს. დავბერის სამხ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. სოფლისკენა გადმოსაძახებელი. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.
- ლატლიდარ** – შესასვლელი (ლენტეხი, მამი), მამიდან მთისკენა გზაზე მთაში გადასაძახებელი. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978.
- ლატაფ** – სათიბი (ლენტეხი), ს. სასაშის სამხ. ალპური ზონა, ფერდობი. მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- ლატაფ** – სათიბი, ს. ლეკოსანდის სათიბი. მთა, ლეჩხუმის მოსაზღვრეა, ქვედა ლეჩხუმისაა, ზედა ლეკოსანდელების.
- ლატაფ** – სახნავები (მუწვიდი), ს. მუწვიდში, ვაკეა. გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.
- ლატაფ** – ყანა, ლესხანშია, ფერდობზეა. ჯ. ა. ჩანქსელიანი, 26 წ. 1974.
- ლატაფ** – ყანები (მესტია), ჩვ. ლახმელ-ის ჩრდ-დასავლ. სიგრძეზე გაჭიმული ყანები, ხუალომისკენა გზის ზემოთ. ლატაფ „განივი“ (?). გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.
- ლატაფ** (6) – ყანა (ლეხვიდი, მუწვიდი, ფაყი, ლახამულა), სათიბი (ლენტეხი, ლეკოსანდი, სასაში), ლეკუტიდში, ტაფ ლატან ლოქ ხარახ. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.
- ლატაფ ცაგდერ** – ყანა (მესტია, კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაშის ჩრდ-აღმ., სათიბ-სახნავ კახერის ჩრდ-აღმ. მოფერდო ადგილია, მელიშ ცაგ სურუ ხამთქუა. სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ. 1969.
- ლატაფილ** – მოედანი (ახალშენი), ს. ახალშენში, დასასვენებელი და თავსაყრელი ადგილი შუა სოფელში. უწინ ლექუა ახელშენ არ ყოფილა, ლატაფილზე ღობე იყო, რომ ყანებისკენ საქონელი არ გასულიყო. ალაგ (შდრ. ჰალაგ). მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- ლატაფრლ** – ყანა (ლენტეხი, მახაში), მახაშშია, იყოფა ჟიბე და ჩუბე ლატაფრლად. რ. მ. ჭელიძე, 1976.
- ლატბა** – სამოვრები (მესტია, ფარი), მდ. ლალქუტერი ჭალაშ მარცხენა კალთაზე, სამოვარს აკრავს ჩრდ. მხრიდან, დგას პატარა ტბა (ტბორი). „სატბორე“. იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ. 1969.
- ლატბენილ** – სამოვარი (მესტია, ლახამულა), ჟ. ლახმელის ზემოთ, ნაკკერას (სამანქანო გზის) ზემოთ ტუბიმიყუი. კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969.

ლატგენარ – სახნავი (ლექესირი), მდ. ჩოლშურას მარჯვენა მხარეზე. ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ. 1974.

ლატბარ – საძოვარი (ლენტეხი, ჩუკული), ჩუკულშია, ტყეში, ფერდობია, მის მარჯვნივ პატარა ტბა იცის. ტობ / ტუბად „ტბა“. ნუნუ დადაშის ასული გულბიანი, 26 წ. 1976.

ლატლახ – ყანა (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშია.

ლატლახიარ – გზა, საძოვარი (ლენტეხი, მამი), ტალახიანი ადგილია. ტალახ „ტალახი“. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.

ლატლი – სოფელი (მესტია), მესტიის რ-ში შემავალი ს. ს. არის საშ. სკოლა, ბაღი, საბჭო. იყოფა სოფლებად (უბნებად): იფხ, სიდიანარ, კუნჭიანარ, იენაშ, ლეშუკუ, ლელბაგ, მაცხტარში, ლაჰილ, შყალერ, ლახუშდ, ნაყუყამ, ზაგრალ, სგობულ (ნასახლარი). გ. ე. ნანსყანი, 37 წ. 1973.

ლატლენგ (იხ. **ლატლენგ** – ჟაბეში).

ლატლემ – სათიბ-საძოვარი (მესტია, მურყმელი), ს. მურყმელის ჩრდ-დასავლ. ფერდობი, ვაკე. მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ. 1971.

ლატობა – სათიბი (მესტია), სათიბ ლაგუჯერის ესაზღვრება აღმ. მხრიდან, ჩავარდნილი ადგილია, წყალი გამოჰყავთ არხით, სარწყავად. „სატბევი“. მიხეილ ლუმინის ძე ქალდანი, 45 წ. 1969.

ლატობა – საძოვარი გუბეებიანი (მესტია), მესტიიკენ მიმავალი სამანქანო გზის ქვემოთ, მდ. დოლრას მარჯვენა მხარე. ლატობა „სატბე“. ადგილის მიხედვით. გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ. 1969.

ლატობა – სახნავ-სათესი (მესტია), ს. მაზერის მარჯვენა მხარე, 8 წ. საშ. სკოლის ზემოთ. ვაკე ადგილია, დასაგუბებელი. ადრე წყლები ჩამოუდიოდაო. ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ. 1969.

ლატობა – ტყე (მესტია), სოფლის, ბარბულ ზაგარს დასავლ., წიფლნარ რეხილნარია (მეტად), ჩაზნექილი (უარყოფითი ფორმა) ადგილია, მოდის წყალი, პატარა გუბეც (ტბის ტიპის) დგება. (იხ. ლატობაშ სარაგ). „სატბევი“, „სატბევის ტყე“. გერმან ბემურზას ძე აფრასიძე, 58 წ. 1969.

ლატობა – ყანა (მესტია), ს. იდლიანის სამხ. ნაწილი, ნენზიმ ნაკ-ის სამხ. ფერდობია, ყანის ძირში იცის გუბურები. გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ. 1970.

ლატობა – წყარო, ს. ლეჭუდარეშია, სოფლის სასმელი წყალი. ქვაბურია, სადაც გუბეები დგას. გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ. 1974.

ლატობა (8) – საძოვარი (მესტია, ზ. ვედი, დოლასვიფი), სათიბი (ტვიბერი, ქართვანი), ყანა (იდლიანი, მაზერი), ტყე (ლადრერი), წყარო (ფაყი). არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.

ლატობა (იხ. **ლატობოლ** – ქართვანი).

ლატობოლ – სათიბი (მესტია, ქართვანი), მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, სათიბ ლყედინს ქვემოთ. ჩამოუდის ჰაწულაშ ლიც, რომელიც (ჩუ იტობი) იტბორება ხოლმე. „სატბევი“. პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ. 1969.

ლატობარ – სათიბი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, გუბეებიანი. გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.

ლატობაშ ლარე (იხ. **ლატობა** – ტვიბერი).

ლატობაშ სარაგ – წყარო (მესტია, ლადრერი), ტყის მასივ ლატობაშია, სოფლის დასავლეთით, ბარბულ ზაგარს დასავლ. „სატბევის წყარო“. გერმან ბიმურზას ძე აფრასიძე, 58 წ. 1969.

ლატობაშ ცხეკ (იხ. **ლატობა** – ლადრერი).

ლატობაშ ლარე – სათიბ-საძოვარი (მესტია, ლემსია – კაერი), მთა ხაჭრაშია, ჭაობიანი სათიბ-საძოვარი (ტომბარ იგნის მოლე-მოლე). შადურ ა-ძე შუკვანი, 28 წ. 1972.

ლატრალდამ – ყანა (ჭველიერი), ჭველიერშია, ლაშხირის მარცხენა კალთაზე. სათამაშო შეიძლებაოდა ყოფილიყო. გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.

ლატულილარ – საძოვარი (ლამფალაში), ს. ლამფალაში, მალლობზეა. რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ. 1981.

ლატურკუნლა სტიკუ – გზა (მესტია, ბოგრეში), ს. ბოგრეშის ჩრდ-აღმ., ენგურის მარჯვენა კალთაზე, გადის სამარხილო გზა სერზე. ლიტურკუნლა „ნჯღრევა-ნჯღრევით მარხილის მოტანისას“. კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ. 1971.

ლატვარ – სათიბები, ს. ნაცულში, ფერდობებია. ტაფ „გვერდი“.

ლატვარ – საძოვარი (ლენტეხი), მამის ჩრდ. კარვებიცაა. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978.

ლატვარ (3) – ყანა (ახალშენი), სათიბი (ნაცული), ს. ახალშენში, განივად სოფლის დასავლ. დაფერდებული. ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.

ლატვარი შუკუ – გზა (ლენტეხი, მამი),

- ლატფარისკენ გადასასვლელი გზა. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978.
- ლატფარი წყარო** – ყარო (ნაცული), ს. ნაცულში, სათიბ ლატფარში.
- ლატფარიელე დაბარ** – ყანები (ახალშენი), ს. ახალშენშია, ფერდობი. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- ლატფი ლწრე** (იხ. ლატფილწმ).
- ლატფი შუკუტ** – გზა (მესტია), აეროპორტის ჩრდ-აღმ. ზიგზაგა გზაა (ტაფ). თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- ლატფილ** – სამოვარი (მესტია, ჰამაში), ჰამაშისკენა, სათიბ ქემილის ქვემოთ, ჟაბე ლახმელის ნაზიმქი, გზა უხვევს ტაფთე, ტაფდ ესლრი, მუსოჟუდ ლი კაჩნის აკრავს აღმ. დუშა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ. 1969.
- ლატფილწრ** (2) – სამოვრები, სახნავი (მესტია, ლეჰა, ქართვანი), სოფლის დასავლ. (ჩრდ.-დასავლ.), ლალქუერი ტუბის მარცხენა კალთაზე, ფელტარ ლიხ. (ლალქუერი ტუბ // ჟ. ლეჰა „ჩუბე ლეჰაში ტუბ“). ლატფუ ადგილწრ ლიხ. იერმინე რამზის ძე ცალანი, 68 წ. 1969.
- ლატფილწმ** – სათიბი (მესტია, არცხელი), უღურის ქედის დასავლ. გაგრძელებაზე, სათიბ ზურულდის ჩრდ. მხარეში. დამრეცია. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971.
- ლატფილწმ შუკუტწრ** – სამარხილო გზა (მესტია, ლახამულა), სამარხილო გზა ს. ლახამულიდან ჰამაშამდე, გადის სამოვარ ლატფილზე. დუშა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ. 1969.
- ლატფიწრ** (3) – სათიბი (მესტია, დავბერი), ყანა (არცხელი, ჩვაბიანი), ს. დავბერის ზემო განზე მდებარე სათიბი. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.
- ლატფიწრ** (იხ. ლატფუ – ჩვაბიანი).
- ლატფარი დელა** – დელე (ლენტეხი, ნაცული), ს. ნაცულში, ლატფარზე გადის.
- ლატფარ** – გადასასვლელი (მესტია), ს. კალის სამხ. იხ. 1: 100000 ... 1834 მ. გადასასვლელი ქვემო სვანეთში. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.
- ლატფარ** – სათიბი (მესტია), ს. ჟაბეშის სამხ-აღმ., სათიბ ჟიბე ოთიშა ზაგარის აღმ. მოგრძო სათიბია ფერდობზე. ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ. 1971.
- ლატფარ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია), ს. ზაგარის აღმ., სათიბ ჭიბარის ზემოთ, ფერდობია, ადრე სახნავიც ყოფილა. გაიანე კამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ. 1969.
- ლატფარ** – სამოვარი, ს. კაერისა და ს. ლემსიის საზაფხულო სამოვარი მთაში, ფერდობია, იყოფა: ჟიბე, ჩუბე და ნუსგა ლატფარ-ად. დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- ლატფარ** – ყანები, ლეხთაგშია, სამანქანო გზის ზემოთ. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972.
- ლატფარ** (6) – გზა (მესტია, სვიფი – ლეგბალდი), სათიბ-სამოვარი (ზაგარი, ჟაბეში, კაერი – ლემსია), ყანა (ლეხთაგი), გადასასვლელი (დავბერი), ლა-ტაფ-არ (?) „განედი“ (გზის მნიშვნელობით ?). ვარლამ ილოს ძე გერლიანი, 34 წ. 1969.
- ლატფალ** – სათიბი (მესტია, ცალდაში), ს. ცალდაშია, განივი სათიბები. პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.
- ლატფილ** (იხ. ლეჰა ლატფილ).
- ლატყამწმ** (2) – სამოვარი, ტყე (მესტია, ფარი, ლემდერი), ჯგერგ ზაგრიშხეა, ტყე ლსქას ჩრდ. წიწვნარი ტყე. იურა გურმაჩის ძე რეხესიძე, 24 წ. 1969.
- ლატყენ** – სამოვარი (მესტია), ს. ჟაბეშის აღმ., მდ. წანრგლას მარცხენა კალთაზე, სათიბ დწლდწნის ქვემოთ. ამჟამად რაიმე სამუშაო შესაფერისი არ ხდება, მის ზემოთ ტყეებია – შერეული. ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ. 1971.
- ლატყენ** (2) – სამოვარი (იენაში, ჟაბეში), ს. იენაშის აღმ. გზის ორივე მხარეზე. ზემო მხარეში მუხნარი ტყეა, ბუჩქის მაგვარი. ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ. 1973.
- ლატყნი შუკუტ** – გზა (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშის აღმ-ით, მდ. წანრგლას მარცხენა მხარის გზა. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- ლატყუანსგუნალ ლწრე** – სათიბი (სასაში), ს. სასაშისა.
- ლატყუარი** – სამოვრები (ლენტეხი, სასაში), ს. სასაშის სამხ., მთაში აღმ. ტყვიას პოულობდნენ. მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- ლატხა ლარელ** – სათიბი (ახალშენი), დადიაშის მთის აღმ. ფერდობზეა, სრული მარხილით ვერ ამოაქვთ, უბრუნდებიან მეორედ. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- ლატხა ლრბი** – ტყე (ლენტეხი, შგედი), ს. შგედშია, ძნელად ამოსატანი ადგილია მინდვრამდე („ამოსატანი“). ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.

- ლატერხანალ** – სამოვარი (მესტია, ნაკი), ნასახლარ ლწმხრანშის ჩრდ-აღმ., ჟიბე ზაგარის ზემოთ, დევს საშუალო ზომის ქვა, საკულტო მნიშვნელობის. გზას მიმავალი მწყემსი ესვრის ქვას, თუ მოახვედრებს, კარგის ნიშანიაო. ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- ლატფი** – ყანები (მესტია, იფარი), ს. იფარის დასახლების წინა ყანები. ვაკე ადგილია. ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ. 1971.
- ლატფე** – გზა (მესტია), მესტია ჭალაშ მარცხენა მხარე, აეროპორტის ჩრდ. ფერდობზე გადის სამარხილო გზა. ლუნჩულის გადაძვეთი გზა. ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ. 1972.
- ლატფე** – გზა (მესტია), ს. ბოგრემის ჩრდ-აღმ., უღვირიდან გზა ჰადიშისაკენ. იასონ მურხას ძე კორძია, 75 წ. 1971.
- ლატფე** – გზა, ჭალაშ მარცხენა კალთაზე, კუთირიწ ლქუთისგამდე მოდის ფერდობზე სამარხილო გზა. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ლატფე** – გზის სახელწოდებაა, მდებარეობს წვირმისა და ფეხს შორის. სიტყვა წარმოებული უნდა იყოს „ტაფ“-იდან. ნიშნავს ჰორიზონტალურს ლა – თავსართი სვანურში სა – თავსართი. ასლან კორძია, 1965.
- ლატფე** – სათიბი (მესტია), ს. ლუბალდშია, სათიბ ჭიბილდს მოსდევს დასავლეთის მხრიდან. ლატფე „განედი“ (?). მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ. 1969.
- ლატფე** – სათიბი (მესტია), ს. ჩვაბიანის დასახლების სამხ-აღმ. ძუბუტმა ლწაშლია. (ძუბუ ქვხანი). არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ. 1971.
- ლატფე** – სამარხილო გზა, მდ. მულხურას მარცხენა კალთის ფერდობზეა, გვარილდის გორაკის ქვემოთ, განზე ჭრის კალთას. ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ. 1971.
- ლატფე** – სამარხილო გზები, სგწ ლახუ-იდან ქანე ლახუმი მიმავალი 3 სამარხილო გზა. შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ. 1972.
- ლატფე** – სამოვარი, ფიჭვნარი (მესტია), ს. იფარის ჩრდ., ფიჭვნარი ტყის შუაგულში, ფერდობი გვერდზე. გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ. 1971.
- ლატფე** – სახნავი (ლენტეხი), ს. ქვედა ბავარში, ჭალის ერთ-ერთი ნაწილი. ვაკე. შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ. კ. ს. ჩანქელიანი, 44 წ. 1976.
- ლატფე** – სახნავი (მესტია), გზა კალგლდს სამხ.-დასავლ. ს. ლეზგარას ჩრდ.-დასავლ. მოვაკო ადგილია. ლატფე „ტაფობი“ (?). მკვა ამაიხის ძე ქალდანი, 61 წ. 1969.
- ლატფე** – ყანა (მესტია), ს. ლალხორის დასავლ. დასახლების ზემოთ. მარჯვენა მხარეს. გვერდითი ყანაა. ნინა გიორგის ასული გამყრელიძე, 49 წ.
- ლატფე** – ყანა (მესტია), ს. ჰადიშის დასავლ. დასახლების დასავლ. სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ. 1971.
- ლატფე** – ყანა (მესტია), ჩუბე უბაშია, დასახლების ქვემოთ. რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. 1972.
- ლატფე** – ყანები (მესტია), ს. ჩვაბიანშია, სამანქანო გზასა და სათიბ ლამპრანის შორის. სიგრძეზეა ყანები. არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ. 1971.
- ლატფე (16)** – ყანა (ქვ. ბავარი, ლალხორი, ლეზგარა, ჰადიში, იელი, ჩვაბიანი), გზა (სპარდიში, ბოგრემი, ლემსია, ქაშვეთ-ლაშთხვერი, მაჯვდიერი), სათიბი (ჩვაბიანი, ღვებალდი), სამოვარი (იფარი), ს. ქვედა ბავარშია, ვაკეა, იყოფა ლექტუა და ლექა და ლატაფად. თ. ი. აფაქიძე, 54 წ. 1974.
- ლატფილი** – წყარო (ფაყი), . ლეხვდარეშშია, კლდის მახლობლადაა, ფაყისკენ მიმავალ გზაზე. გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ. 1974.
- ლატტუქი ა ლწრა** – სათიბი, ბალი (ლენტეხი, ფანაგა), ს. ფანაგაში, შგედი ღელა-ს დაბოლოებაში. ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ. დ. გ. გასვიანი, 1978.
- ლატტუბა** – სათიბი (მესტია), ს. ცალერის დასავლ., ლწმხრანშის გორაკის აღმ. (ამხენჩუ). სათიბ ბწრბლწმ-ს აკრავს ჩრდ-ით. ფერდობიგაა და ვაკეც (დეყუ ხარ, ტობ იგნი), ტბორდება გაზაფხულზე. ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ. 1969.
- ლატტუბა** – ტბა და მისი მიდამო (მესტია), მდ. ნაკრას მარჯვენა კალთაზეა, დგას ტბა დაახლ. 30 X 20 მ. მოედინება შდატლერიშ ცალგმილიდან (იხ. რუქა 1: 200000 ...). ლატტუბა <- ლატობა. ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- ლატტუბა** – ტყე (მესტია), ს. კიჩხლდწმის ჩრდ-აღმ., ტყე ლეუბწწის ჩრდ., ნაკწალ ადგი ლი, ტობ იგნი. „სატბევი“. თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969.

- ლატუბა** (5) – სამოვარი (ფალედი, ღეშდერი), სათიბი (ცალერი), ტყე (კიჩხულდაში), ტბის მიდამო (ნაკი – იხ. **ლატბა** – ფარი), პატარა ტბაა, ირგვლივ ტყე და სამოვარი, გზა ლაყლას ჩრდ.-დასავლ. ტყე ზგის ჩრდ. მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.
- ლატუბა** (იხ. **ლატბა** – ფარი).
- ლატუბაი** – სათიბი (ლენტეხი), აებერალში, ჩალრმავებული ტუბაი „ტბა“. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.
- ლატუბაი** (3) – ყანა (ლენტეხი, სასაში), სათიბი (მამი), სამოვარი (ჭველიერი), ს. სასაში, წყალი დგება ლაშხ. მარჯვ. გულები დგას. მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- ლატუბაიერი** – ყანები (ახალშენი), ს. ახალშენის აღმ. აშხაშურის მარჯვენა კალთაზე. დვარები გროვდება გულებად. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- ლატუბაი** (4) – სამოვარი, ზედა ჭველიერის სამოვარი მთა სეზონური ტბორები. გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.
- ლატუბელ** – უბანი (მესტია, ლეხთაგი), ლეხთაგშია, სამანქანო გზასა და ლატუბელი ლესგს შორის. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- ლატუბელიერი** (იხ. **ლატუბელ**).
- ლატუბეზი** – ტყე (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშის აღმ., მდ. წანრგლას მარცხენა კალთაზე, ტყე შერეული, გიჟე ნაშულის სათიბისკენა გზის ზემოთ. ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ. 1971.
- ლატუბელი ლესგ** – სამოვარი (მესტია, ლეხთაგი), ლეხთაგშია ლატუბელ-ის დასახლების ზემოთ, მაღლობზეა.
- ლაურბი ზაგზი** – სამოვარი (მესტია). ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- ლაურბილი** – სამოვარი მთა (მესტია, სპარდიში), მესტია ჭალაშ მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. საკარვე ადგილიცაა. ნაკარვებია ამჟამად. ავთანდილ ანდრიას ძე რატინი, 37 წ. 1972.
- ლაურბილი** – სამოვარი მთა (იელი), ენგურის ხეობის მარცხენა კალთაზეა, მთა ლაჭუშთა-ნაა. კარვებიცაა თიბვის დროს. სათიბები. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972, VII.*
- ლაურტყუალ** – ყანა (ბაიარი), ს. ბაიარში. უწინ მოსახლე ყოფილა ჩანქსელიანების გვარისა. გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ. 1974.
- ლაურტყუალი შუკუ** – ბილივი (ბაიარი), ს. ბაიარშია, ტყისკენა გზა. მოსახლე იყო, ნასახლარი არის ამჟამადაც. გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ. 1974.
- ლაურჯულ** – სამოვარი (მესტია). ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- ლაუსგუ** – ყანა-სათიბი (მესტია, დავბერი), ს. დავბერის ჩრდ.-დასავლ. ვაშლნარი არაა. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.
- ლაუფილი** – მთა (მესტია, ფარი). ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965.
- ლაფი ლარა** – სამოვარი მთა (მუწვიდი), ს. მუწვიდის ჩრდ.-აღმ. გ. დ. ხაბულიანი, 38 წ. 1978.
- ლაფიზილი სგი** – მჟავე წყ. (ლემზაგორი), ს. ლემზაგორშია, ტყეში ლაფუზილი-ის ზემოთ. საზიაროა ხერისთან.
- ლაფა** (3) – სათიბ-სამოვარი (მელე, შგედი, ლემზაგორი), ს. მელესია. მთაში იყოფა: ლაჭნორი ლაფა და ლაჭმა ლაფა (// ჩუბე ლაფა).
- ლაფეთქურა** – ყანა (ნაცული), ს. ნაცულში.
- ლაფკური ჭალა** – სამოვარი (ახალშენი), მდ. აშხაშურის მარცხენა სანაპირო. თხმელნარია, საქსოვი დაზგას აკეთებენ, რომელსაც ლაფკურ-ს უწოდებენ. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- ლაფნარი** – წყ. (მესტია, მურყმელი), ს. მურყმელის დასავლ., ენგურის მარცხენა ნაპირის გაყოლებით. არყნარია და მოცხარიც. ნუცა ანტონის ასული ნიჭარაძე, 62 წ. 1971.
- ლაფრიანი** – სამოვარი მთა (მესტია, ფარი), მთა ლაჭუშთალის აღმ. კარვებია, არყნარია ბლო-მად, საიდანაც ლაჭუშთალისკენ ვირებით შეშა ხმელი (ჭვრი) მიჰქონდათო. იურა გურმაჩის ძე რეხესიძე, 24 წ. 1969.
- ლაფრიანი ღარი** – სამოვარი (მესტია, ჰეზუდი), მდ. სოლედგრას დასაწყისის ჩრდ.-დასავლ. დაფერდებული და წიწვნარია. გადმოჰყურებსო, გააზრებით „ლაფრი“ საფარი (ლაფრიანი „საფარებიანი“), შეიძლება ლი-ფრე „ხმოზის“ თვალსაზრისით. გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ. 1969.
- ლაფრიანი ღარი** – სამოვარი, ღელე, ტყე (მესტია, წირმინდი), მდ. ხაიშურას მარჯვენა კალთაზე, დასახლება ნანყბულისკენა ფერდობი. ბევრია წიფელა, ბარცხილი, შგერი და სხვა ჯიშის მცენარეები. მშრალი ღელეა, სამროხე ადგილი. ლაფურ-არი-ი-ში „სამროხისი“. აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ. 1970.
- ლაფსყალი** (იხ. **ლაბსყალი**) – სოფელი (მესტია,

ცხმარი), ცხოვრობს 9 კომლი, ს. ცხუმარის სამხ-აღმ. მთის კორტონზე, ს. ლაფსყალდის აღმ. არის წიფვარ ზაგვარ, საზღვარი ს. ცხუმარისა და ლატალისა. სოფელში არის ეკლესია – ლაფსყალდის თარიღლუზერ („ლაბ-სყალდის მთავარანგელოზი“. არის რამდენიმე ადგილას ნასახლარი. ლა-ფსყ-ალდ ← ლა-ბსყ-ალდ (?) „სამარწყვე“ (პატარა!) ბსყ „მარწყვი“ (...) შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ. 1969.

ლაფსყალდ (იხ. ლაბსყალდ).

ლაფსყი – ტყე (მესტია, თოთელეში), ს. თოთელეშის სამხ-აღმ., ტყე გენწმარის აღმ. ვერხვანარ-მუხნარია უფრო, შერეულიც. სამარწყვე ამჟამად არაა, შეიძლება იყო. დუშა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ. 1970.

ლაფსყრდ – ყანა (მესტია, წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ-დასავლ. ლამულდის უბანშია. მარწყვი იპოვებაო. შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ. 1971.

ლაფუზრ – სამოვარი (ლემზაგორი), ს. ლემზა-გორში, ტყეშია მოლი, წიწვნარ-წიფლნარში საზიაროა ს. ხერისასთან. ფინზ.

ლაფუზრ – ტყე (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშის გაღმა, ლაშხურის მარცხენა მხარე. შენაკადი ტყით.

ლაფულ – სამოვარი (მესტია, ქართვეანი), ს. ქართვეანის ჩრდ-აღმ., სამანქანო გზის (ნაჭკორ შუკუტს) ზემოთ, ტყე ლერეხას ზემოთ, მის ზემოთ გორაა. კარგი ხეხილიანია. იცის ქარი. (ლაბიქტ + ულ(დ) → ლაბქტულ(დ) → ლაბფულ(დ) → ლაფულ ?). გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ. 1969.

ლაფურ (2) – სათიბ-სამოვარი (ნესგუნი, შყალერი), ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე. მოთიბვის შემდეგ ჩამოჰყავთ საქონელი, როგორც ყუათიანი სამოვარი. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.

ლაფურალ – სათიბი (მესტია, მაგარდელი), ს. მაგარდელის სამხ., სათიბ აფქანის ზემოთ. ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. 1969.

ლაფუშანი – სათიბები (მესტია, ფხოტრერი), ფხოტრუწ ზაგვარს დასავლ. სათიბ ლემგმარს მოსდევს დასავლ. მხრიდან. ლა-ფუმ-შანი ? (ლაფუმ საკუთარი სახელი, ამჟამად არაა ?). ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ. 1969.

ლაფქულიაი – სამოვარი (ლენტეხი), ს. მახაშში. რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ლაფშუდალ – გზა (მესტია). ირინე მელიქიშვილი, 1961.

ლაფცხენილ – ყანა, სათიბი (მესტია, ჭელირი), ს. ჭელირის აღმ., მდ. დავშარის მარცხნივ. ლა-ფცხენ-ილ (ფაცხ ?). აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969.

ლაფცხრდ – სამოვარ-სათიბი (მესტია, დავბერი), ს. დავბერის სამხ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.

ლაფცხტანილ – სამოვარი (მესტია, ისკარი), მთა დეცილის სამხ., სამოვარ ლაღარს ქვემოთ. დამრეცი ადგილია, ტყიანი. ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ. 1969.

ლაფჯღლ – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ფარი), ს. ფარის ჩრდ.-დასავლ., სამარხილო გზის ქვედა გვერდზე, ძაღლების მოსაკლავი და დასამარხი ადგილი (მთელი სოფლისა). იურა გურმაჩის ძე რეხესიძე, 24 წ. 1969.

ლაფარცხ – კლდე (მესტია, ცალდაში), წანრგლას ხეობის ბოლოში, ქედამდე, გზა გადის მყინვარებზე, ლაჭარცხ ლი. პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.

ლაფარცხ – ბილიკი (ნესგუნი), ფუშყვერის მარ-ცხენა კალთაზე, ცუდი ბილიკია. მთისკენ მიმავალი. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.

ლაფტლწ ზაგვარ – ქედი (მესტია, ქართვეანი), ს. ქართვეანის ჩრდ., სამარხილო გზის ზემოთ, სამოვარ ლაფულის თავზე, ჩრდ-ით. გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ. 1969.

ლაფტმდტელიერ – სათიბი (მესტია, ხალდე), ს. ხალდეს ჩრდ-აღმ., მდ. ხალდე ჭალწს მარჯვენა კალთაზე. ფომდელ-ის მცენარე ხარობს ბლომად. ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ. 1971.

ლაქართ – სამოვარი (მესტია, დაკარი), დაკარის ჩრდ-აღმ., ლამერგლ-ის სამხ-აღმ. ამჟამად სამოვარადა გამოყენებული, ხილიცაა რამდენიმე ძირის ბალი, ვაშლი. დაფერდებული ადგილი. ადრე კომბოსტო ითესებოდაო, ძველი შემონაღობარია. ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ. 1970.

ლაქართ (2) – სათიბი (ხევრა), სამოვარი (დაკარი), ჳურაშია, იყოფა ორად – ჟიბე და ჩუბე ლაქართად. ადრე ითესებოდაო კომბოსტო. ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973.

ლაქართობილ – სახნავი ადგილი (მესტია, ქედანი – ჭუბერი). ქედანისა და მდ. ჭუბრულას შუა. სახნავია კარტოფილი, ლობიო – ვაკე

- ადგილია. დასახლება ქედანი. ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ. 1970.
- ლაქართობლიწ** – სახნავი (წანაში), მთა ედიშშია, საკარტოფილე ნაკვეთები. ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ. 1974.
- ლაქართოფილ** – სახნავი (მელე), ს. მელეშია, ლაფურში. ითესება ქართოფილ.
- ლაქართოფილწ** – სათიბები (ლუჯი), ს. ლუჯის მთა უჭალში, უწინ კარტოფილი ითესებოდა.
- ლაქბია** – ყანა, საძოვარი (ქაშვეთი), ფუმყვერსა და დასახლებას შორის. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ლაქთქაშა** – სათიბი (ახალშენი), ახალშენის უბანში. ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.
- ლაქთალა** (იხ. ლაქთალა). სათიბი (ახალშენი), ს. ახალშენშიას, ჩრდ-აღმ. ტყენარევი უწინ გარეული ქათმები იცოდაო. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- ლაქლწ კუდწ** – ტყე (მესტია, ივარი), ს. ივარის აღმ., ჰადიში ჭალის ხეობაშია, კარგი ტყეა – წიწვნარი. ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ. 1971.
- ლაქნაშერა** – დეღე (მესტია, ნაკი), მდ. ნაკრას მარჯვენა კალთის წყალი, მოედინება მწვერვალ შდავლერის ცალგმილიდან, წისქვილის წყლისოდენა. ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- ლაქნილ** – ადგილი (მესტია, ლახამულა), ჩვ. ლახამულაშია, დელესთან ტუბრასთან მოსაფარებელ ადგილას საბანაო ყოფილაო. (ეჩეჩუ ლემქანწლხ სოფელ). ლაქნილ <– ლაქნილი (შდრ. ლაქნალ). გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.
- ლაქორიწ** – საცხოვრებელი, ყანა (ლენტეხი, ლევშერი), ს. ლევშერში, ტუბრას მარცხ. ქორ „სახლი“. ლევშერ „წისქვილი“. გ. ზ. ბაბ-ლუანი, 55 წ. 1978.
- ლაქომწ** – სათიბი (კაერი, ლემსია), ს. კაერისა და ს. ლემსიის მთაში. დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- ლაქომტერი** – მთა (ლენტეხი, ხოფური), მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939.
- ლაქურიწ** – სათიბი (ლაჰილი), ს. ლაჰილის სამხ. ნახნავი არაა. მთისკენა გზაზე. (ქურა „ყამირი, მოუხნავი, დატოვებული, სახნავად უვარგისი ადგილი“). გ. რ. გურგულიანი, 40 წ. 1973.
- ლაქვაშრა** (იხ. ლაქვაშერა).
- ლაქვაშერა** – დეღე (მესტია, ლუჰა), მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე პატარა დეღე, გაგრძელება ლწხნალდწ ტუბისა რიენამდე (ენგურამდე), საძოვარ ლაბჯგილის აღმ. მის დასავლ. არის ლწკუნური, სადაც ადრე იჭერდნენ კვერნებს. იქვეა საძოვარი ქუფ (იხ.) „ლუხუნე ქუფმალ“. იშმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი, 88 წ. 1969.
- ლაქვილწ** – ბილიკი (მესტია, ჟიბიანი), ს. ჟიბიანის ჩრდ-აღმ. მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე. გზა, სადაც ზურგით მოჰქონდათ თივა ადრე. ქაფ „ტვირთი“. სოსო სემლარის ძე ნიჟარაძე, 19 წ. 1971.
- ლაქვიწ** – სათიბი (მესტია), ს. ზეგანის ლექწ უბწწის სამხ-აღმ. თივის გასაზიდი ზურგით. დაგროვილი თივა გააქვთ სამარხილემდე ზურგით. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ. 1971.
- ლაქვიწ (2)** – სათიბ-საძოვარი (მესტია, ლახირი, ზეგანი), ს. ლახირის ჩრდ-აღმ., დეღე კწრწშის მარცხენა კალთაზე. კალწწრის ქვემოთ. მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ. 1971.
- ლაქმოლ** – საცხოვრებელი (მელე), ს. მელეში. სახნავებიცაა. ვაკე ადგილია. 1 მეტრზე – ქვიშაა. ქწმ < ლა-ქწიწ-ოლ.
- ლაქწელ** – ტყე (ნაცული), ს. ნაცულში, შერეული, ფოთლოვანის სიჭარბით.
- ლაქწელე დელა** – დეღე (ლენტეხი, ნაცული), ს. ნაცულის სამხ-დასავლ. მეთხშურის ზედა წელი.
- ლაქერთა** – სათიბი (მესტია, უღვალი), ს. უღვალის აღმ., დეღე მალწ ტუბრას აღმ. შემოკავებული სათიბია. ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ. 1969.
- ლაქერთი** – ბაღი (მესტია), სოფლის აღმ. ქვედა ნაწილი – ჩრდ.-აღმ. ხე-ხილიანი ადგილია – ვაშლი, მსხალი (უფრო). ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. 1969.
- ლაქერთი (3)** – საძოვარი, ბაღი (მესტია, ქვ. ვედი, მაგარდელი იხ. სარგაშრე ლაქერთი). საცხ. ლწლქერის დასავლ. შემოვაკებულია, ოდნავ დავაკებაზე. ბოსტნეულია. სამსონ როზანის ძე ჭკადუა, 74 წ. 1970.
- ლაქერთი** (იხ. სარგაშრე ლაქერთი).
- ლაქერსოლწ** – სათიბი (მესტია, არცხელი), ს. არცხელის სამხ-დასავლ., მულხურას მარცხენა კალთაზე. ნახნავი არის, ფეტვი ეთესათო. ქირს „ოსპი“. (ქირსს ესერ ხოქწა; მეწწიჟი ქწმლამ, მაწწდ მიშგუ გწემ ლესწ). ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971.
- ლაქწბწ** – მდინარე (მესტია, ლეზგარა), მდ.

- ლალჭურასა და ლაქტბაშის შესართავთან არის ტოპონიმი ტობ...გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ. 1969.
- ლაქტბაში ტობ** – ტბა (მესტია, ლეზგარა), ლალჭურასა და ლაქტბაშის დედეების შესართავთან წარმოიქმნება ტბა (ტობ). შესამოწმებელია ! . გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ. 1969.
- ლაქტენარ** – დედე (ლაპილი), ს. ლაპილის სამხ. მთისკენა გზაზე, სანიავებელი ადგილია, სერივით რელიეფურად. (ლიქტენე „განიავე-ბა-გაგრილება“). გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ. 1973.
- ლაქტინარილ** – გზა (მესტია, ციცხვარი), ს. ციცხვარიდან მთა შგენაშისკენა გზაზეა, კლდეზე, ფერდობზე რაღაც მაგვარი სუნი უდის. ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ. 1970.
- ლაქტრილ** (2) – სამოვარი (მესტია, ფარი, დემდერი), მდ. ლალქტერი ჭალას მარჯვენა კალთაზე, სათიბ ჭიბნარლის ზემოთ, (ქურა ადგი ლი). იურა გურმაჩის ძე რე პატარა სახლებს დგამდნენო – ქვის ან თიხის, მათი სათამაშო იყო. ლაქტრილ „სამოსახლო“ (?). ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ. 1969.
- ლაქტსულდ** – სამოვარი, თხილნარი (ლემსია), ლემსიის ჩრდ. ქანე ლახვის მიმართულებით, ძველ გზაზე. შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ. 1972.
- ლაქტშარი შუკუ** – გზა (მესტია), გზა ლადამის დედედ მთის მიმართულებით. ქვიშიანია. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1973.
- ლაქტციაშ** – ტყე (ლენტეხი, მამი), მამის ჩრდ-დასავლ. ი. ნ. ჯამბურბე, 59 წ. 1978.
- ლაქტ ნაკრიელ** – (იხ. **ლექტ ნაკრიელ**).
- ლაქტ ფან** – უბანი (მესტია, მურყმელი), ს. მურყმელის ქვემო უბანი. ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971.
- ლაღილი** – ყანები (ბულეში), ს. ბულეში. ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ. 1978.
- ლაღილ დელა** – დედე (ბულეში), ს. ბულეში. ჟ. ა. მუკბანიანი 41 წ. 1978.
- ლაღილ ცხეკაქ** – ტყე (ბულეში), ს. ბულეში, ფოთლოვანი. ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ. 1978.
- ლაღილდ** – სათიბი (ბულეში), ს. ბულეში, ტყეში. ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ. 1978.
- ლადარ** – სათიბი (მესტია), ს. თოთელემის ჩრდ-დასავლ. სათიბს შუაში ჩამოუდის წყალი, დარივითაა ქონდტრიშის ქედსა და კიჩხელდშს შორის. დუმა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ. 1970.
- ლადარ** – სათიბი (მესტია), ს. ქურაშის ჩრდ-აღმ. ტყე რახ-ის ზემოთ ველში ქედს იქით. „სადარ-ე“ – რელიეფის მიხედვით. ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ. 1969.
- ლადარ** – სამოვრები (მთაში) (მესტია), სამოვარ ლანწყილს აკრავს დასავლ. მთა დეცილის სამხ. „სადარე“. ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ. 1969.
- ლადარ** – ყანა (მესტია, ლეზგარა), ს. ლეზგარას ქვემოთ, საჭშიშ ზაგარს ჩრდ.-დასავლ. „სადარე“. თინა მგვას ასული ქალდანი, 22 წ. 1969.
- ლადარ (5)** – გზა, ტყე (მესტია, ფალედი), ყანა (ლეზგარა), სამოვარი (ისკარი), სათიბი (ქურაში, თოთელეში), გზა ს. ფალედიდან ს. კიჩხელდშ-ამდე, წიწვიანი ტყის მასივი, გორაზე (ქედზე) გადასასვლელია (ღარ ხარ გორაქა). მდ. დემდრგლას მარჯვენა კალთაზე. დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ. 1969.
- ლადარულ** – სათიბი (ახალშენი), ახალშენის უბანშია, დედე ლადარული დელა-ს მარცხ. იყოფა ჟიბე და ჩუბე ლადარულ=ად. ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.
- ლადარული დელა** – დედე (ახალშენი), მდ. აშხა-შურის შენაკადი. სათიბ ლადარულთან მოედინება, ღარებისებური რელიეფით, ოღრო-ჩოღრო. ადრე ტყე იყო. სადაც ღარებს აკეთებდნენო. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- ლადარტშ** – სახნავი (ლენტეხი, გვიმბრალა), მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939.
- ლადარტშ კოჯ** – კლდე (ლენტეხი, გვიმბრალა), მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939.
- ლადარტშ** – სოფლის (ლენტეხი, რცხმელური), რცხმელურში შემავალი სოფელი, ლაშხირისა და ლადარვაში დელას შორის. დარივით მდებარეობით. გერონტი ბესის ძე ქურასბედიანი, 52 წ. 1976.
- ლადარტში დაბარ** – ყანები (ლენტეხი, ლადარვაში), ს. ლადარვაში, დაუნაწევრებელი ყანები. გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.
- ლადარტში კოჯარ** – კლდე (ლენტეხი, ლადარვაში), ს. ლადარვაშის თავზე. გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.
- ლადარტში დელა** – დედე (ლენტეხი, ლადარვაში), მდ. ცხენისწყლის (// ლაშხირის) მარცხენა შენაკადი, ლადარვაშ-ს ჩამოუდის. გერონტი ბ. ძე ქურასბედიანი, 52 წ. 1976.

- ლადარტაში შუკუტ** – გზის (ლენტეხი, ლადარვაში), ს. ლადარვამისკენა გზა. გ. ბ. ქურასბელიანი, 1976.
- ლადარ** – სათიბები (ლენტეხი, სასაში), ს. სასაშის სამხ-დასავლ. ალპური ზონა. ლე ბლომდაა. ლე „დუცი“. მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- ლადეიარი** – საბალახო (ლენტეხი, ყვედრეში), მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, თბ., 1939.
- ლადეი ლწრა** – სათიბი (მელე), ს. მელესია ლაფურის მთისკენ. ლე „დუცი“ ჩანს.
- ლადეიარ** – საზაფხულო მთა (ლენტეხი, დურაში), ს. დურაშისა და საყდარს ლე ითხი. ვ. ბენდელიანი, 1978.
- ლადეიარ (2)** – საბალახო (ლენტეხი, მახაში, დურაშ – საყდარი), ს. მახაშში, ჩანს ლე. რ. მ. ჭელიძე, 1976.
- ლადეიარ** – სათიბი (ლენტეხი, კახურა), ლასკადურას ხეობაში, გოლდაშშია, ლე ჩანს. ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.
- ლადეიარ (2)** – სათიბი (ყარიში, კახურა), მთა ლაბრაჯისა და მთა შუის გამყოფი სათიბი. ლეი ჩანს. დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ. 1974.
- ლადეშგა ლწრა** – სათიბი (მესტია, ხალდე), ს. ჯალდეს სამხ-დასავლ. მდ. ჯალდეე ჭალს მარცხენა კალთა. „საცილობელი სათიბი“. ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ. 1971.
- ლადეშგალ დწბი საყდარ** – ნეკლესიარი (ზესხო), ს. ზესხოში.
- ლადეშგალწარ** – სამოვარი (მესტია, ისკარი), სამოვარ ტყაბწრსა და სათიბ ტასლერს შორის. ლადეშგალწარ „სართმეველა“ (?). ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ. 1969.
- ლადეშგალ დწბ** – ყანები (ზესხო), ს. ზესხოში. საცილობელი ყოფილა.
- ლადეხ ლწრა** – სამოვრები (ცანა), ს. ცანას ჩრდ. მდ. ცხენისწყლის მარჯვნივ. ლეხ („დუცი“) არის.
- ლადეხ ლწრაწ ნაკ** – სამოვრები (ცანა), ს. ცანის ჩრდ. ცხენისწყლის მარჯვენა დავაკებაა.
- ლადეწარ** – სათიბ-სამოვრები (ლენტეხი, ხელედი), ხელედშია, ლე ჩანს. ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ. 1976.
- ლადეგა დაბ** – ყანა (ლენტეხი, მამი), ს. მამშია, ლუბ მერეს ხოგანდახ. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978.
- ლადიარ** – სათიბები, ს. მუწვდის მთა, ლე ჩანს. გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.
- ლადიარ (2)** – სათიბი (სასაში, მუწვდი), ს. სასაშის სათიბი მთა. ლეი იცის.
- ლადიარი** – სათიბი (ლენტეხი, მამი), ალპურ ზონაში, მამის ჩრდ. ლე ჩანს. ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ. 1978.
- ლადიარ** – სათიბი (ლენტეხი, ლევმერი), მთა ლევმერისა. ლე ხარობს. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.
- ლადიარ** – სათიბები (ჭველიერი), ჭველიერის მთაში. „ლეი“ იცის. იყოფა: ჟიბე და ჩუბე ლადიარ-ად. მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ. 1974.
- ლადმი ლასფლაწარ** – სასაფლაო (ლადამი), ს. ლადამის შუაშია სოფლის სასაფლაო. გ. ი. ფალიანი, 38 წ. 1972.
- ლადმი ტწბი** – ხევი (ლადამი), ლელეა წისქვილის წყლის ოდენაა. მოედინება სათიბ ირღულიდან (ლექუწ ლახუ-შია). გ. ი. ფალიანი, 38 წ. 1972.
- ლადწარ** (იხ. ლადწარ).
- ლადობ** – ბადი (ფაყი), მიქელმერის დასახლებაშია, ფუტკარი ჰყოლიათ. ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ. 1974.
- ლადობრწლი** – სათიბი (წანაში), ს. წანაშშია, იფხალდის მხარეში, შემოკავებულია. ნ. გ. ასული ლიპარტელიანი, 27 წ. 1974.
- ლადობულწლ** – სამოვარი (კახურა), ს. კახურას ჩრდ-დასავლ. სამოვარ ლავარხვში. ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.
- ლადობულწარ** – ყანების (ლენტეხი, რცხმელური), ლაშხირის მარჯვენა სკები ჰყვდათო უწინ. ვ. ა. ლიპარტელიანი, 1976.
- ლადოლიარ** – სამოვარი (მესტია, ბაგვდანარი), ს. ბაგვდანარი, ზუნგურის ქვემოთ, ფერდობი ადგილია, ბუჩქის მაგვარი ტყით. ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ. 1969.
- ლადრა** – ტყე, სამოვარი (მესტია, ჟაბეში), მდ. წანერგლას მარჯვენა სანაპიროზე, დაებით ყოფილა მდინარიდან წყალი გამოყვანილი სათიბებში. „სადარე“. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- ლადრალ** – სამოვარი (მესტია, ეცერი), კლდე მურყუმერის ქვემოთ, ს. ეცერის ჩრდ-ით. ადრე სათიბიც იყო. ნაკარვებიცაა ფერმის. შეიძლება, მუშაობის დროს მღეროდნენო. აკაკი სორების ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969.
- ლადრალ** (იხ. ლადრალწ ნაკ) (2) – სათიბ-სამოვარ-სახნავი (დაკარი, ეცერი), დგას ეკლესია 1970.
- ლადრალწ ზაგწარ** – ქედი (მესტია, ხაიში), ზეგადი გადაჭიმული კვლთხი (1794,4) მწვერვალიდან ენგურამდე, ს. ტობარის პიდაპირ. მარცხენა

მხარეს ორმელეთის ხეობაა. განლაგებულია მასზე მწვერვალები კვლთხი – 1794,4, ქუანწმ თხტიმ – 1834,9, ლვცხნირ – 1568,2. სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ. 1970.

ლადრალაშ ზენ (იხ. **ლადრალაშ ნაკ** – ხაიში).

ლადრალაშ თარგლეხერ – საყდარი (მესტია, დაკარი), ლადრალაშ ზენისა და ჩუბე ნაკ-ს შუა, ლამაზ ნაძვნარში ვაკე ადგილია, სადაც აუგია გაუ დვკას ძე ჭკადუას დაახლ. 80 წლის წინ. შიგ მრავალი ხატი და ხუცური წიგნებიც, მათ შორის ორი კარგად შემონახული. სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ. 1970.

ლადრალაშ ნაკ – ყანების, სათიბების (მესტია), ს. ხაიშის ჩრდ.-დასავლ. მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე ზემოთ, ლადრალაშ ზაგარის ქვემოთ. ტყეში ჩაფლული, შუაში ვაკე ადგილია, დგას სახლებიც ხის, არის სამხ.-აღმ. ლადრალაშ თარგლეხერ. ფართობით დაახლ. 5 ჰა. მსხალი, ვაშლი, ბალი, ტყემალი. ირგვლივ წიწვნარი ტყეა. სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ. 1970.

ლადრალაშ ნაკ (2) – სათიბ-სამოვარი (მთაში) (მესტია, ბარში ხაიში), მთა ბაჯ-ის სამხ.-აღმ. დგას კარვები, ვაკე ადგილია. „სამღერალი ვაკე“. ბაჯუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ. 1969.

ლადრალაშ ტუბიბ – ხეობა (მესტია, ხაიში), ლადრალიდან მოედინება წყალი, უერთდება მდ. ენგურს მარჯვენა მხრიდან. სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ. 1970.

ლადრალაშ ქუან – ხრამი (მესტია, ხაიში), ორმელეთის ტუბიბ-ის მარჯვენა მხარეზეა დიდი ხრამი, ჩამოსხლეტილი, კალთებზე წიწვნარია, ხრამი იწყება ლადრალაშ თხუმხენჩუ, აღწევს უორმელეთიშ ტუბიბს. ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970.

ლადრაშ ლიც – ღელე (მესტია, თოთელეში), ს. თოთელეშის დასავლ. მოედინება წყალი ს. ლახამულას გავლით. დუშა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ. 1970.

ლადულდაშ – ღელე (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში.

ლადულდაშ – სამოვარი (მესტია, ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის სამხ.-აღმ., დასახლების ზემოთ, ფერდობი. ტუბიბრას მარჯვენა მხარეზე. არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ. 1971.

ლადუნ – სამოვარი (მესტია, დოლი, ჰებუდი), ს. დოლის ზემოთ, გობე ლაყურას ქვემოთ. შიშველია, ლანხურის ჩრდ., ლალუნაშ სუიკუს აკრავს აღმ. მხრიდან. ლადუნ „სახბორე“. ყვრემ

პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ. 1969.

ლადუნ – სამოვრები (მესტია), ს. ჰებუდის სამხ.-დასავლ., სათიბ ლაშქარის ქვემოთ. სახბორეა ამჟამადაც. ლადუნ (შრდ. ლალუნარი). ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ. 1969.

ლადუნტარი – სამოვარი (ლენტეხი, ჩოლური), ლატფარის საზღვარზე. ი. ნ. ჯამბურიძე, 55 წ. 1978.

ლადუნტარ – სამოვრები (ლენტეხი), ს. ჰველფის ჩრდ. მთაში. საჯოგეა ამჟამად. დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ. 1978.

ლადუნტარ – სამოვრები, ს. ლუჯის მთა გორვაშში. ალპური ზონაა.

ლადუნტარ (4) – სათიბი (ჩიხარეში, ნაცული), სამოვარი (ლუჯი, ჰველფი), ს. ნაცულში. ღუნ „ხბო“.

ლადუნტარ (იხ. **ლალტუნარ**) – სათიბები, ს. ჩიხარეშის უბან ახალმენში. ნამოსახლარე-ბიცაა. ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.

ლადუნტარ – სამოვარი (მაცხვარიში), ლაჰლა ჭალაშ მარცხენა კალთაზე. სახბორე იქნებოდა. გურამ გ-ძე გირგველიანი, 35 . 1973.

ლადუნტარი – სამოვარი მთა, ს. ხაჩეშის საზაფხულო სამოვარი. რ. დ. ჩანქსელიანი, 27 წ. 1974.

ლადუნტარი – სამოვარი, მდ. მანანაურის მარჯვენა კალთაზე, სკორბაშის მთაზე. ი. დ. ლიპარტელიანი 73 წ. 1974.

ლადუნტარი – სამოვარი, მთა დაბიერშია. უფრო სახბორეა. ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.

ლადუნტარი (4) – სათიბები (ლაღამი), სამოვარი (მანანაური, კახურა, ხაჩეში). დ. ს. გვარლიანი, 27 წ. 1972.

ლადუნტარი ზუგ – გორაკი (ლენტეხი), მესტიის სამხ.-დასავლ. სამანქანო გზის ქვემოთ. ტყემლნარი გორაკია. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972.

ლადუნტარილ – სათიბი (ლაღამი), დ. ს. გვარლიანი, 27 წ. 1972.

ლადუნტარ – სათიბ-სამოვრები (მესტია, ჟახეში), მდ. ტუბიბერგლას მარცხენა კალთაზეა, ალპურ ზონაში მოვაკო ადგილია, სადგომები არაა, ჩანს, ადრე სახბორე იყო. „ანდაუ“ ბქვ.-ში „მწყემსი“ ბზ-ში (მლხ-ში) – „მგლდედ“. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.

ლადუნტარი – სამოვარი (ლაჰილი), ს. ლაჰილშია, დასახლების ზემოთ. ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ. 1973.

ლადუნტარილ – სამოვარი (მესტია, ჩაჟამი), მდ. ქვიშირის მარჯვენა მხარეზე, ფერმის ჩრდ-

- დასავლ. ამჟამად განსაკუთრებით არაა გამოყენებული ხბოებისთვის, ძველად – კი. ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ. 1971.
- ლადგრმპკ** – სათიბები (მაცხვარიში), ლპკლა ჭალაშ მარჯვენა კალთაზე, ვაკე ადგილია. გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 3 წ. 1973.
- ლადამ** – სოფელი (მესტია), დაბა მესტიაში შემავალი სოფელია აღმ-ით, დაახლ. 1,5 კმ-ია დაშორებული სეტიდან. დგას მაცხვარი საყდარ – ? კოშკი ცხოვრობენ: გვარლიანები, ბარლიანები, ხოჯელანები, ფალიანები, რატიანები, ხერგაიანები. გ. ი. ფალიანი, 38 წ. 1972.
- ლადარ** – სამოვრები (მესტია), ს. კიჩხელაძის სამხ., სათიბ ქონდურშიის თავზე, ს. კიჩხელაძისაგან ფალედისკენა გზაზე. თოთელემის ჩრდ. (ყიბე ნენწელს ქალბაჭიძე – ეჩეჩუ ლადაე ხარ ჩიხენ, მატყუფილარ ლიხ, მეზი ვერ ლი). თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969.
- ლადარ (2)** – ყანა (მესტია, სვიფი – იხ. ლადარ), სამოვარი (კიჩხულდაში), ს. სტიფის ჩრდ.-აღმ., ენგურისკენ. შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ. 1969.
- ლადარჭუნა** – სათიბი (იფხი), ბალის ქედზეა, წყალი გადის ზიგზაგად, ღელე ჩამოუდის შუაში. (ლარჭუნ „კლავნილი“). გ. ე. ნანსყანი, 7 წ. 1973.
- ლადტ** – სამოვარი (მესტია, იხ. ლადტარ), ც. ცალდაშის დასახლ. ზემოთ, სამხ. ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.
- ლადტ ბულაძე** – სამოვრები (მესტია, ლეჰა), სამანქანო გზის ქვემოთ, სამოვარ ნენჩარას ჩრდ. მოფერდო ადგილია, ხილნარიც. აქა-იქ ვაკე (ნაკვლადარ) ადგილებია. სკის ნადგომიანო (ღობრე ნაგემ ლი). ვასილ თოსდანის ძე ცალანი, 44 წ. 1969.
- ლადტასკაცარი** – კლდე, ტყე (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერიშია, გამოქვაბულიცაა. გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.
- ლადტაშ** – სამოვარი (მესტია, ტვიბერი), სამოვარი თეთელის ქვემოთ. ლადტაშ „საჯიხვი“. მგკა ამაიზის ძე ქალდანი, 61 წ. 1969.
- ლადტაშ კოჯ** – კლდე (მესტია, ჟაბეში), მდ. ტუბერგლას მარცხენა კალთის კლდე, ალაგ-ალაგ საბალახოცაა, რომელსაც ეტანებიან ჯიხვები. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 4 წ. 1971.
- ლადტაშილარ** – სამოვარი (ლენტეხი, ჩოლური), მთაშია, ღვაშის სანადირო ადგილებია, კლდეებიცაა ახლო-მახლო. ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ. 1978.
- ლადტაშილარ** – კლდეები (მუწვი), ს. მუწვიდის ჩრდ-აღმ. ღუბა „ჯიხვი“. გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.
- ლადტლიაში ღარ** – ღელე, სათიბი (მესტია, ხალდე), ს. ჯალდეს ჩრდ-აღმ., მდ. ჯალდე ჭალას მარჯვენა კალთა. პატარა წყალი მოედინება. ზურა აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ. 1971.
- ლადტლან** – ყანა (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, ოდნავ დამრეცია. შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973.
- ლადტმელა** – დასასვენებელი ადგილი მთის გზაზე (ნესგუნი), ფუშყვერის მარცხენა და ნაწილობრივ მარჯვენა მხარეც. გზა მარცხენა მხარეზე ადის, ფოთლოვანი ტყეა. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- ლადტმელა** – დასახლება, ს. ჩიხარეში შემავალი უბნების საერთო სახელწოდებაა. გადმოცემით: ღუმელი-დანო.
- ლადტმელა (3)** – სათიბი (მესტია, იელი), უბანი (ჩიხარეში), შესასვლელი (ნესგუნი), იელის დასახლების სამხ-დასავლ. შერეული ტყით. რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. 1972.
- ლადტმელი** – სამოვარი (ლენტეხი, მამი), ს. მამის ჩრდ-აღმ. კირის სატეხი ყოფილა. ბ. გ. ბაბლუანი 73 წ. 1978.
- ლადტმელი შუკუ** – გზა (ლენტეხი, მამი), ს. მამის ჩრდ-ით, სამოვრებისკენა. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978.
- ლადტნარი** – მთა (მესტია, ფარი). ვახტანგ ჟემუხას ძე ნარსავიძე, 1965.
- ლადტნუარ** – სათიბი (ახალშენი), ს. ახალშენშია, ადრე სახბორე იყო, ხბოების სამოვარი მთელი სოფლისა. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- ლადტნუარ** – სამოვარ-სათიბი (ხერია, ჩუკული), ს. ხერიაში.
- ლადტნუარ (2)** – სათიბ-სამოვარი (ლენტეხი, ჩუკული, ხერია), ს. ჩუკულის ერთ-ერთ უბანში, ლეკუმბასტში. სახბორე-სამოვარი. ზ. ს. გულბიანი, 22 წ. 1976.
- ლადტნუარი** – ყანები, საბალახო (ჭველიერი), ქვემო ჭველიერიშია, საბალახოცაა და სახნავებიც. ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ. 1974.
- ლადტნარი** – გზის მიდამოები, სამოვარი (მესტია), ს. ცალერიდან აღმ. მდ. მატლშიისკენა გზა სახბორე; სამხ. კლდეა (ღუნარს ღუმენწუნელიხ). მიხეილ ზოსიმეს ძე გვარმიანი, 30 წ. 1969.
- ლადტნარი** – სამოვარი (მესტია), მდ. კასლედგრას ხეობის მარჯვენა კალთაზე, მთაში, მგჰარის

ჩრდ-დასავლ., გზის ჩასაკეტია, მიღმა ხბორე-ბის სამოვარია. კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ. 1970.

ლალტნარი – სამოვარი, მდ. ჭალანს მარჯვენა კალთაზე, მთაა, მეგრელებს მოჰყავდათო. ძველად ჰქონიათო სახბორედ. ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973.

ლალტნარი (5) – ყანა (მესტია, იდლიანი), სამოვარი (ზმ. წირმინდი, უსგვირი, ცალერი), ოხ. ლაბჭიძენი (გვალდერი), ს. იდლიანშია, ტობაში ნაკის ჩრდ-აღმ., ნენგერილაში (ყანა) გაგრძელებაა, სამი მხრიდან წიწვნარია. ადრე შეიძლება სახბორე იყო. ჩავარდნილი ადგილია. გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ. 1970.

ლალტნარი (იხ. ლაჭიძენი – გვალდერი).

ლალტნარი ნაკ – სათიბი (მესტია, დავბერი), ს. დავბერის სამხ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, ლატფარის გადასასვლელის ჩრდ. ვაკეა. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.

ლალტნარი ღარაზ – სამოვარი (მესტია, ზ. ვედი), მთა ჯიქურსა და ყოლბაიას შორის. 3 მშრ. ღარია. თიბავენ ზოგჯერ. არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.

ლალტნარი ღარაში ლიც – დეღე (ზ. ვედი), საზაფხულო სამოვარი მთა გუანდრას მარცხ. მხარეზე ჩამოუდის მდინარე, უერთდება მდ. გვანდრაში წყარი-ს მარცხნიდან. ჭორომებია-ნია და იცის ადიდება. შალვა ბაკუს ძე გოგილავა, 34 წ. 1970.

ლალტნარი ღარ – სამოვარი, დეღე (ზ. ვედი), სამოვარი მთა, რომელსაც სვანები „ლალტნარი ღარს“ უწოდებენ, მოედინება წყალი, მდ. გვანდრაში წყარის მარცხენა შენაკადი. მისი სათავის ჩრდ.-დასავლ. მეგრ. სამოვარი ნაკა-ა. შალვა ბაკუს ძე გოგილავა, 34 წ. 1970.

ლალტნაში სტიკუტ – ქედი (მესტია, ლანხვრი), ს. ლანხურიდან იწყება ჩრდ.-აღმ.). არის ნაელე-სიარი ჯგერაგ ლალტნაში. „სახბორე გორა“. აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ. 1969.

ლალტრანლი (იხ. ლალტრანლი) – სათიბი (ხეშვილი), ს. ხეშვილშია, ნასახლარია, არის ნაკომკარი – ლალტრანლი მურყუამ, ფერდობია, წყლები ამჟამად არაა. ლ. მ. ფილფანი, 74 წ. 1973.

ლალტრანლი – სამოვარი (ჰეშვილი), ჰეშვილშია. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.

ლალტრანლი მურყუამ – კომკი (ხეშვილი), ს. ხეშვილშია. სათიბ ლალტრანლი-ში, არის

ნასახლარებიც. ფერდობია, წყლები ამჟამად არაა. მ. დ. ფილფანი, 87 წ. 1973.

ლალტმურა – დეღე (მესტია, ტვიბერი), მდ. ქუანდარ-ის ზედა მარცხენა ტოტი, შენაკადი. „საჯიხვეური“ (?). გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ. 1969.

ლალტმგლარე ტუბ – ხევი (მესტია, ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა შენაკადი. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ. 1971.

ლალტმგლარ – სათიბი (მესტია, ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე. შიშველი ადგილია, მის ზემოთ სანადირო ადგილებია. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ. 1971.

ლალტში – სამოვარი (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში. ტყეშია. მოლივითთა, ადრე სახნავი ყოფილა.

ლალტშარ – სამოვრები (მესტია, ცალდაში, ჩვაბიანი), მთა ზაგარისკენა გზის გაყოლებით სამოვარი, სამოვარ ლაჭურიელის ზემოთ. იცის ღვარი, ღარია. ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ. 1971.

ლაყარა – სათიბი (მესტია, ლაბსყალდი), ს. ლაბსყალდის აღმ., სათიბ გეგილდ-ის აღმოსავლეთით. არის ტყეც; წიფელა, თხმელა, წიწვნარი არაა. ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ. 1969.

ლაყარალდ – სათიბი (მესტია, ლეშდერი), ს. ლეშდერის ჩრდ-დასავლ., სათიბ მოლარის დასავლ. მოშორებით (ჩრდ-აღმ.) წიწვნარი ტყე აკრავს – საყავრე ხეები. (ამჟამადაც ყავარს ხდიან, ლაყარა ჯდგი ლი). ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ. 1969.

ლაყარი (ტყე (გულიდა), ს. გულიდ-შია, წიწვნარია უფრო. ყავარს ხდიან. თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ. 1974.

ლაყარი ნაკ – საბალახო (ნანარი), ს. ნანარშია, საქონლის დროებითი სადგომი ნამძნარ ტყეშია ვაკე. ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974.

ლაყარი ლ – ტყე (ლასკადურა), ლასკადურას ხეობაშია, წიწვნარია. მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ. 1974.

ლაყაროლ – სამოვარი (მესტია, დოლასვიფი), მესტიისკენა სამანქანო გზის ქვემოთ, მდ. დოლრას მარჯვენა მხარე. გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ. 1969.

ლაყარაზ ნაკ – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ზ. ვედი). არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.

ლაყარ ტუბ – დეღე (გულიდა), ს. გულიდ-შია,

- წყალი მოედინება, ირგვლივ წიწვნარია. ყავარს ხდიდნენ. თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ. 1974.
- ლაცლა** – გზა (მესტია), საცალფეხო გზა ტყე ბგის ჩრდ. ლახამულამდე, ტყიანია. მარილის მომტანნი ჩამოუძახებდნენ მშველელს ღემდერელებს, დასამახებელი ადგილის. ღემდერისკენ. მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.
- ლაცლა (2)** – ტყე, გორაკი (მესტია, ზაგარი), გზა (ფალედ-ღემდერი), სოფლის სამხ.-აღმ., სამოვარ ლექტურის ჩრდ-დასავლ. ტყე და გორაკი, საიდანაც „ხოჩა ლჰვერალ ლი“. ლაცლა „სამახებელი“. გაიანე კამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ. 1969.
- ლაცლა ზაგარ** – კლდე (უსგვირი), ჭალმას მარცხენა კალთაზე, გორაკია, ხმა მოისმის სოფლამდე. ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973.
- ლაცლიაში** (იხ. **ლაცლაში**).
- ლაცლიაში ტუბრა** – ღელე (მესტია, ჰადიში), ს. ჰადიშის დასავლეთით, ჰადიშგრას მარჯვენა შენაკადი, ლაცლიაში-ის ტყე-სათიბებს ჩამოუდის. მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971.
- ლაცლარიშ ზენ** – სამოვარი, ბუჩქნარი (მესტია, ხაიში), ნაკვლდსა და ნაკს (ყანებია) შუა. მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე. ვაკე ადგილია, ქვიანი, წიწვიანი ტყეცაა და ფოთლოვანი. საკმაოდ ლამაზი ადგილია. აღმ. მდ. ენგურის მარჯვენა პლატო, ფერდი, ჩრდ. ფოქშ ღარ და ლედრხელის (დერხულა) ფერდობი. ლაცლარიშ ზენ – ქვის ქვიჯები ყოფილა სვანური თოფების წამლის დასანაყად. სახელიც აქედანო. ნატაშა ემუხას ასული ჭკადუა, 44 წ. 1970.
- ლაცლაში ფაფლგდ** – გორაკი (ხევრა), მთა თეკრამშია, ბორცვია, დასამახებელი ადგილია, მაცუფინის ზემოთ. ფაფალ < ფარ-ფალ. ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973.
- ლაცლაში** – სათიბი, ტყე (მესტია, ჰადიში), ს. ჰადიშის დასავლ., ჰადიშგრას მარჯვენა კალთაზე. ტყე – თხილნარ-არყნარი. ადრე ყანა იყო. სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ. 1971.
- ლაცმედში** – სათიბი, ტყე (ლემსია), ლემსიიდან ქამე ლახუში მიმავალ გზაზე. შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ. 1972.
- ლაცმედში კუთბ** – გზა (ლემსია), ლემსიიდან ქამე ლახუში მიმავალ გზაზე, აღმართი ლაცმედის ტყესთან. შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ. 1972.
- ლაცრილუდარ** – ტყე (მესტია, ლაცერი), ს. მურშკელის ჩრდ-აღმ., ტყე გოგლანდარის შუაში. ვაკე, შიშველი ადგილია, სადაც საქონელი რჩება დამე. ლაცურა „საწოლი“. ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ. 1971.
- ლაცრულა შუკუარ** – გზათვასაყარი (დ. მესტია, ლაღამი), ს. ლაღამის ჩრდ. მესტია ჭალმას მარჯვენა მხარეზე, სამოვარ მთა ლექტუ ლახუში. დ. ს. გვარლიანი, 27 წ. 1972.
- ლაცრულა** – სათიბი (ლენტეხი, მახაში), ს. მახაშია, მალლობია და გადასახედი, საქონლის დასაზვერავი? რ. მ. ჭელიძე, 1976.
- ლაცრუნაში** – სამოვარი, ტყე (ნესგუნი), ფუმყვერის მარცხენა მხარეზე. ფიჭვნარცაა, ფოთლოვანიც. ელაგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- ლაცრუნაში ლიცილ** – წყარო (ხემკილი), ს. ხემკილის სამხ. სამოვარ შიხარშია. ყავარის გამოსახდელი, ტოპონიმი არ ჩანს ლაცრუნაში ფორმით. მ. დ. ფილფანი, 87 წ. 1973.
- ლაცრულარ** (იხ. **ლაცრილუდარ**).
- ლაცსგუნი** – სამოვარი, ტყე (მესტია, ეცერი), მდ. ჯენის აღმ., სამოვარ მემუკდანის ჩრდ., წიფლნარი ტყით. ლაცსგუნი „სასროლი“. (ოხყუსტუნე როქ „ესროლაო“). აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969.
- ლაცსგუნიარ** – სათიბეები (მესტია, ზ. კალა), სოფლის აღმ., სათიბეებია. გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ. 1969.
- ლაცსგუნიარში ლალდარ** – სამოვარი (ეცერი), აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969.
- ლაცულილარ** – სამოვარი (მელე), ს. მელეს ჩრდ. მთა ჟიბე ლახუში. მალლობზეა, გადასამახებელი.
- ლაცუმბერ** – სათიბი (მესტია, სვიფი – ეცერი), ს. ეცერშია, მდ. დაწმარის მარცხენა მხარეზე. ხეობიდან ამალღებულია, ზემოთ შიშველია (ტუბიბენჟი ლწყუბანალ ლი, ჟიქაქა შიშელ ლი). აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969.
- ლაცუნსგალარ** – სათიბი (მესტია, ქართვანი), სამანქანო გზის ზემოთ, გორა ლაფტლამ ზაგარის ჩრდ. დავაკებულია, ადრე მწყემსების სარიკტაფელარი ყოფილაო. ყენსგ „რიკი“. გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ. 1969.
- ლაცუნალდარ** – გზა (მესტია), ირინე მელიქიშვილი, 1961.

ლაყერჩაჷ შუკუტ (იხ. ყარჩათეშ შუკუტ).

ლაყრა – ტყე (მუწვდი), ს. მუწვდის ჩრდ-აღმ. ნამდვარ-წიფლნარია, ყავარს ხდიან. ყარ ყავარი. გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.

ლაყრა ზაგარ – სათიბები, ტყე, ზეგანი (ხეშკილი), ს. ხეშკილისა და იელის საზღვარი, წიწვნარია, საყავრე ხეები ბლომდაა. მ. დ. ფილფანი, 87 წ. 1973.

ლაყრა ლენზარ – ტყე (ლანჩვალი), მესტია ჭალაშ მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ.

ლაყრალ – სათიბი (სასაში), ს. სასაშის მთისკენ. ნამდვარიცაა.

ლაყარი ლენეზურა – წიწვნარი (ლენტეხი, რცხმელური), მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939.

ლაყარ – სახნავი (გულიდა), ს. გულიდაშია, აღმ. წიწვნარშია სახნავი, ყავარს ამჟამადაც ხდიან. თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ. 1974.

ლაყარეულ – ტყე (ლასკადარი), დაბიერის მთის შესასვლელში, შერეული ტყეა. მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ. 1974.

ლაყარბუღან – ტყე (მესტია, ჟამუში), ს. ჟამუშის სამხ., მულხურას მარცხენა კალთის შერეული ტყე. ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ. 1971.

ლაყარბურა – ყანა (მესტია, ტვებიში), ს. ტუბიში-ში, სასაფლაო გზის ქვემოთ, ლაყარს მოსდევს სამხ. ადგილი ცუდი დასამუშავებელიაო, ცუდი სათოხნი. ადგილის თავისებურების გამო (?). მაშა სარდიონის ასული არღვლიანი, 57 წ. 1969.

ლაყარბაღა ნაკ – ტყე (მესტია, სოლი), ს. სოლის ჩრდ. ტყიანი ვაკე ადგილია. თუ რატომ ჰქვია, ამჟამად არ ახსოვთ. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.

ლაყარბაღ – სამოვარი (ლენტეხი, ტვიბერი), ს. ტუბის მთის ზონაში. ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ. 1978.

ლაყარბარ ტობ – ტბა, სამოვრები (ჭველიერი), ს. ქვედა ჭველიერის საზაფხულო სამოვარ მთაში, ცხენისწყლის მარცხენა მხარეში. ფავრის ინდიკოს ძე მუკბანიანი, 27 წ. 1974.

ლაყარეიდაში – სახნავი (ლენტეხი, წიფლაკაკია), მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939.

ლაყარეიდაში (2) – წყარო, ყანა (ლენტეხი, წიფლაკაკია), მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939.

ლაყარელ შუკუტ – გზა (ლენტეხი, მახაში), მახაშია, გზის გასაყარი. რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ლაყარ – სახნავი (მესტია, ტვებიში), ს. ტუბიშის ბოლოს, სახნავ იდგანაშ-ს ქვემოთ, სასაფლაო გზის მარცხენა მხარე. ყარ „ნეზვი“ (დედალი ღორი) ? მაშა სარდიონის ასული არღვლიანი, 57 წ. 1969.

ლაყარელ – შუკუტარ – სამოვარი (ნაცული), ს. ნაცულში. გზების გასაყარ-შესაყარი.

ლაყარელ შუკუტ – სათიბები-სამოვარი (ჟახუნდერი, სასაში), ს. ჟახუნდერში, გზაჯვარედინი.

ლაყარელ შუკუტ – სამოვარი, ს. სასაშის მთაში, გზათა გასაყარი (ჟახუნდერისკენ, ლეკოსან-დისკენა).

ლაყარი – საცხოვრისი (მესტია, ფარი), ზაგრიშის ქედის ჩრდ-დასავლ., ცხოვრობს 1 ოჯახი, ხოსრარის აღმ. შედის ს. ფარში. ადრე მცხოვრებთა რაოდენობა მეტი ყოფილა 8 ოჯახი, მაგრამ მეწყერს ჩაუტანია. 197 წ. აპრილში. მიშა რაჟდენის ძე ცალანი, 28 წ. 1969.

ლაყარიაშარ – სათიბები (მესტია, თავრარი), ს. თავრარის ჩრდ-აღმ. ფარილდის ტყის ზემოთ. საქონელს უყვარს წოლა – სერივითაა, სანიაგო და საჩრდილო. უშანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ. 1969.

ლაყარელიდაშ – სათიბი (მესტია, ნაკი), ნაკრას მარცხენა კალთაზე, სათიბ ლახულდარის ჩრდ-დასავლ. მხარე, ვაკე ადგილია, მოედი-ნება წყალიც, სადაც ჩაღობავენ (ჩუ აკლავიხ), რომ საქონელი არ შევიდეს სათიბებშიო, იქა მარტო ჩასაკეტი საქონლისთვის (ეჩეჟა გარ ლი ჩუ ლაკლი – ლაყორა). ლაყარელიდაშ (<– ლაყორელიდაშ ?). ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ. 1969.

ლაყარიაშ შუკუტ – გზა (მესტია, ლაყარი), ს. ლაყარის ქვემოთაა, ფარისკენაც, ლემდერის-კენაც და სხვა დასახლებულ პუნქტებთან. დამაკავშირებელი გზა. სვიმონ აზნაგეთის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ. 1969.

ლაყარსგრდ – სამოვარი (სიდიანარი), ს. სიდიანარის აღმ., ტყე გუჭლისა და ჰარეტს შუა. ყუშაგ მცენარეა, იჭმევა. ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ. 1973.

ლაყარბაღადაშ – ტყე (მესტია, ხალდე), მდ. ჰალდე ჭალაშ მარცხენა კალთაზე, არყნარი ტყით, ს. ჰალდედან დაახლ. 2 კმ. ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ. 1971.

ლაყარნცური – საკულტო (იელი), ენგურის

- მარცხენა კალთაზეა, გზა მთა ლეშნიერისკენ. იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.
- ლაშა[ჭ] არდან** (2) – ტყე, კლდე (ლენტეხი, ბულეში), მდ. ჩოლმურას მარცხენა კალთაზეა. ცუდი სასიარულოა. ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ. 1974.
- ლაშალტელ** – ტყე-სადოვარი (მელე), ს. მელეში. მთის გზაზე.
- ლაშამბულა** – სახნავი (გულიდა), ს. გულიდა-შია – აღმ. შამბნარი ადგილია. თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ. 1974.
- ლაშამბულარიში ი გოლამ ქაშან** – ბილიკი (გულიდა), ს. გულიდაშია. ჩრდ-აღმ. ლაშამბულარიდან გოლამში მიმავალი ბილიკი. თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ. 1974.
- ლაშაქარდან** – სადოვარი, ბულეშის მთა – სადოვარი. ჟ. ა. მუკვანიანი, 41 წ. 1978.
- ლაშგალზრ** – სადოვარი (მესტია, ტვიბერი – ლეზგარა), მთა ლაშერას ესაზღვრება სამხ-აღმ. კარგი სადოვარია. „საწველები“ (?). ლოლა მგვას ასული ქალდანი, 24 წ. 1969.
- ლაშგრი ნაჭანდუ** – გზა, ღელე (მესტია, ცალდაში), ს. ცალდაშის ჩდ., მულხურას მარჯვენა კალთის ფართო ღელეა, სადაც მოსულა ოსთა ჯარიო, სამტროდ, ხალხი წაუყვანიათ. პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.
- ლაშგრობაშ კარაჭ** – (მესტია, ლეწფერი), ს. ლეწფერიშ ტუბლისგა, ს. ლეწფერიდან დაახლ. 2 კმ. ტყეში ყოფილა კარავი, სადაც სოფელმა თავი შეაფარაო 1924 წელს ჯარს (რომელიც ამყარებდა ჩვენს წყობილებას, გასაბჭოების დროს). დაიმორჩილეს შემდეგ. იასონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ. 1970.
- ლაშდა** – შურო (ლენტეხი, შგედი), ს. შგედშია, ლეხერგადან ჩამოსყრელი შურო. ქ. მ. გაბიანი, 49 წ. 1976.
- ლაშდა ლობი** – ტყე (ლენტეხი, შგედი), ს. შგედშია, ტყეშია ჭრილი, სხვაგან გზა არაა. ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976.
- ლაშდბენიარ** – სადოვარი (მესტია, ბავგდანარი), ს. გულში, სადოვარ ლალდღარს აღმოსავლ. გორას იქით, დაქანებული, ფერდობი ადგილი. შიშველი ადგილია, ალპური ზონის. მათი ახსნით: ლაშდბენი (– ლეშდბ) საქონლის გადასავარდნ ადგილს უწოდებენ – ქადკაფან. ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ. 1969.
- ლაშდილუ შუკჭარ** – გზა (ლემუკვი), ს. ლემუკვიდან (სამხ.). ჩამოსასვლელი გზა საყდარ ჯგერაგამდე. ახლა სამარხილო გზაა. შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ. 1973.
- ლაშდღუიარ** – სასაფლაო (მესტია, დიზი), ს. დგისის სამხ-აღმ. გორაკია, მოვაკებული, გამოყენებულია სოფლის სასაფლაოდ. იესებ სუმას ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970.
- ლაშდღუიარ სტიფ** – სასაფლაო (მესტია, ფხოტრერი), ს. ფხოტრერის დასავლ. გორაზე არის სასაფლაო ს. ბარშელეხისა (ბარშ), ამჟამად ფხოტრერს ეკუთვნის. „სასაფლაო“. ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ. 1969.
- ლაშდღუჭრუ** – ყანა (მესტია, იელი), ასკარდის უბანშია, არ იციან, რატომ დაერქვა კარტოფილს არ ინახავენ, არც სასაფლაოს კვალი ჩანს. რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. 1972.
- ლაშედოლ** – სათიბი (მესტია, ფარი), მდ. ლალქტერი ჭალა-ს მარცხენა კალთაზე, სადოვარ ნანჭუბარის ჩრდ-დასავლ. ვერხვნარი ადგილია (ჟი ახქტიცე, ეჯღამ ჟი ანდრი). იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ. 1969.
- ლაშთხაშურა** – ღელე (ბავარი), მდ. ლაშხირის მარჯვენა შენაკადი. მოედინება ბაჭალაშ-ის მთიდან. თხილნარია და თხმელნარი მეტწილად, იქვეა სათიბები ლაშთხაშ. თ. ი. ავაქიძე, 54 წ. 1974.
- ლაშთხაშურა ღელა** – ღელე (ლენტეხი, ქვ. ბავარი), ს. ქვედა ბავარში, ლაშთხაშიდან მოედინება. ლაშხირის მარჯვენა შენაკადი. შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ. კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ. 1976.
- ლაშთხერილ** – ტყე (მესტია, ქვ. ლუჰა), ს. ჩ. ლგჰას ჩრდ. სამანქანო გზის ზემოთ, ტყე ჩაჭურის აღმ. მუხნარ-ნაძვნარი. ხის ჩამოსაყრელია – შურო. შდუხორ „მეგრე მეგემ ქორაშიაქ“. სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ. 1969.
- ლაშთხორღარ** – სადოვრები (ლენტეხი, სასაში), სასაშის სამხ. ნაძვნარია, თხილნარ-წიფლნარი. იყოფა ლეჟაშ და ლექაშაშ, გაყოფილია ტყით. მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- ლაშთხაშ** – სათიბები (ლენტეხი, ქვ. ბავარი), ს. ქვედა ბავარში, თხილნარია. შ. ი. ბენდელიანი, კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ. 1976.
- ლაშთხურ** – სოფელი (ლენჯერი), ს. ლენჯერში შემავალი სოფელი, სამანქანო გზის ქვემოთ, ოდნავ დამრეცი ვაკე რელიეფით. სამხუბი ჯაჯვანების ერთია, სამხუბი იყოფა: ბექაღლა – ჯაჯვანების, გუგეშია – ჯაჯვანების; ჯაულმა – ჯაჯვანების, გამიშა – ჯაჯვანების; ნატრომა და დუტოუმა – უდესიანების; ილდანაშ –

- ილდანების სამხუბი. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ლაშთხუერილ** – ყანა (ფაყი), ს. ხარაშშია, ტყეშია, თხილნარია უფრო. ამჟამად სასაფლაოს მაგვარი არაა. დამრეცი. შდის „თხილი“. ე. ს. გვიდიანი, 24 წ. 1974.
- ლაშთხუერ** – საძოვარი (მუწვდი), ს. მუწვდის ჩრდ-აღმ. ტყე შერეული. გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.
- ლაშკდამირლ** (იხ. **ლაშკდამირლა შუკუტ**).
- ლაშკდამირლა შუკუტ** – გზა (ლენტეხი, საყდარი), ს. საყდარში, ლაშკდამირლ ყოფილა ყანის თავზე. მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ. 1978.
- ლაშკედლამ** – საძოვარი (მესტია), ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- ლაშკედლარ** (იხ. **ლაშკედლამ**).
- ლაშკეროლდამ** – სათიბი, ს. გულიდაშია, ჩრდ. ნაკლებად, ადრა (იელი) ბლომადაა. თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ. 1974.
- ლაშკეროლდამ (2)** – სახნავი (ლენტეხი, კახურა), სათიბი (გულიდა), ლასკადურას აუზში; მთა გოლდამის დასაწყისი შკერი აქა-იქ არის. დ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ. 1974.
- ლაშკიდამი ზუგ** (იხ. **ლაშკდამი ზუგ**).
- ლაშმინა წიგ** – შესასვენებელი, მთა ბეკო ლახულ-ისკენა გზაზე დგას დიდი წიფელა (ტყეში), სადაც ისვენებენ ბეკო ნემსაძე. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- ლაშმინა წიგ (2)** – შესასვენებელი (ახალშენი), მთა მურყვამისკენა გზაზე. წიფელა დგას, იქ ამვლელ-ჩამომვლელი ისვენებს. წამოსვლისას პატარა ქვას იღებდნენ, თავზე შემოივლიდნენ და იტყოდნენ: მიშგვი მაფემ ამეჩუტ ემსედ. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- ლაშმინრლ** – შესასვენებელი (ლენტეხი, ჩუკული), ჩუკულიდან დადიაშისკენა გზაზე. პატარა ვაკობი. ნ. დ. გულბანი, 26 წ. 1976.
- ლაშნა ქტანარ** – გზა (მესტია, ბოგრემი), ს. ბოგრემის აღმ., სამანქანო გზაა მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, გზა ლაშნა-მდე. კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ. 1971.
- ლაშომ** – შესასვენებელი (ლენტეხი, წიფლაკაკია), ს. წიფლაკაკიაში. ყანებისკენა გზაზე შესასვენებელი ადგილი. მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ. 1976.
- ლაშომ ბაჩარ** – დასასვენებელი (ლენტეხი), ს. მაზაშიდან მთისკენა გზაზე დევს დიდი ქვები, ისვენებენ. მ. შ. ლიპარტელიანი, 29 წ. 1976.
- ლაშომ ბაჩარ (2)** – შესასვენებელი ადგილი (ლენტეხი, ხოფური), ხოფურის მთისკენა გზაზე, დევს ქვები. ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ. 1976.
- ლაშომ სტიკ** – გორაკის (ლენტეხი, რცხმელური), რცხმელურში, ლაშხირის მარჯვენა დასასვენებელი ადგილია. ე. ა. ტვილიანი, 1976.
- ლაშპატილ** – ყანა (მესტია, ზ. ლეჰა), ს. ლეჰას ყანა საჭარის ჩდ. ხილნარია ირგვლივ, ითესება სიმინდი, ხორბალი. სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ. 1969.
- ლაშუკუტ** – სახნავი (მესტია, ნაშთქოლი), ს. ნაშთქოლ-ის ჩრდ.-აღმ. ქამე ლარამდე. ლაშუკუტ „საგზაო“. დანიშნულების მიხედვით. ქიშვარდი იოსების ძე წერედიანი, 49 წ. 1969.
- ლაშყოდარალ** – (ჭველიერი), ჭველიერში. მრავალ ადგილას წყლები მოედინება. ამჟამად არავინ რეცხავს. უწინ შეიძლება სამრეცხაო იყო. მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ. 1974.
- ლაშყუდიამ (2)** – ტყე, საძოვრები (იენაში), ღელე (სოლი), ს. იენაშის ჩრდ-აღმ. ტიბლდერის მარცხენა კალთაზე. კლდიანია. ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ. 1973.
- ლაშყუდიამ (2)** – ღელე (მესტია, სოლი), ტყე, საძოვარი (იენაში), ს. სოლის ჩრდ-დასავლ. მოედინებება, წისქვილის წყლისოდენა. ახლო-მახლო სახნავ-სათესი არაა. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.
- ლაშყუდიამი ტუბ** – ხევი (სოლი), სოლის ჩრდ-დასავლ.
- ლაშყუდიამი** – ყანები (მესტია, ზეგანი), ს. ზეგანის ლექუტ უბანის ქვემო ყანები, მოებინება წყალი. დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ. 1971.
- ლაშყუდირლამ** – წყ. (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშის ჩრდ. მხრისკენ, მდინარე წანრგლას მარჯვენა მხარეზე. მოედინება წყალი, რომელსაც სარეცხად იყენებენ. სარეცხი ადგილი. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- ლაშშგილიარ** – სათიბები (მუწვდი), ს. მუწვდის ჩრდ-დასავლ. შიშგილი ჩანს. არ ჭამენ. გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.
- ლაშხალდ** – სათიბები (მესტია, ლამხერი), მდ. ხუთრიზი ჭალას მარცხენა კალთაზე, სამანქანო გზის ზემოთ. ქვემო მხარე წიწვნარია, ირგვლივ, „ნეცინ მეგემ ხაგ“, ზემო მხარეში ხილნარია. ლაშხალდამ (<- ლა-აშხალ - ?). მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ. 1969.

ლაშხალდაშ (იხ. **ლაშხალდ**).

ლაშხირ – მდინარე (ლენტეხი), ცხენის წყლის სვანური სახელწოდება. სახელმძღვანელო ცნობიერებაში, მდინარის სახელი წარმოიქმნება იმ სოფლის მიხედვით, რომელიც უახლოესია. ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ. 1976.

ლაშხირ (5) – მდინარე (ლენტეხი, ნალომარი, ხოფური, ლესემა, ცხუმელირი, ხელედი – იხ. კელედულა), ნალომარში (ს. რცხ.) ცხენის წყლის 4 სახის სახელი ჩავიწერე: ლაშხირი // ლაშხური, ცხენის წყალი // ცხენის წყალი. I – II – ლაშხ-იდან, III – ცაწ-იდან, IV – ცაწის გადაზრინებაა. ე. ა. ტვილიძე, 1976.

ლაშხირ (იხ. **კელედულა**) – მდინარე, მდ. ხელედურა, 1: 100000-ზე ხელედულითაა აღნიშნული. ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ. 1974.

ლაშხირ (იხ. **კელედურა** – ლესემა, ცხუმელირი, ხელედი).

ლაშხირი ბოგ – ხიდი (ლენტეხი, ხოფური), მდ. ლაშხირზე (ცხენის წყალზე), სამანქანო ჯაჭვის ხიდი. ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ. 1976.

ლაშხრერ (იხ. **ლაშხლერ**).

ლაშხრეშ – ყანა (ლენტეხი), ს. მახაშვი. რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ლაშხრეშ (2) – უბანი (ჩიხარეში), ყანა (მახაში), ს. ჩიხარეშის ერთ-ერთი დასახლებული ნაწილი. ცხოვრობენ: დონღუანები, ჯინჭარაძეები, გასვიანები, ნიჭარაძეები. აბრამ ვასილის ძე ჯანხოთელი, 70 წ.

ლაშხტიარე ღარ (იხ. **ლაშხტიარ**).

ლაშხტიარ – ღელე (მესტია, ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე, ტყიანი – შერეული. თხილნარიცაა. ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ. 1971.

ლაშხურ (იხ. ცაწი ლიც).

ლაშხუშ ღარ – ღარი (მესტია, ხევრა). ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ. 1973.

ლაშგლდან – გზათვასაყარი (მესტია, ლახუშდი), საზაფხულო მთა ლახუშდნაღია, გზათა გასაყარი, სადაც საქონელს ითვლიან. გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ. 1972.

ლაშგრბათილ – წყარო (მესტია, შგედი), ს. შგედიდან მთა შგენაშისაკენა გზაზე დასასვენებელი ადგილია, მოედინება ცივი წყალი. ცივი წყლით შარბათს აკეთებენ. შუშანა ოთარის ასული იოსელიანი, 50 წ. 1970.

ლაშილიდ – სათიბი (ნესგუნი), ს. ლენჯერის ჩრდ-

დასავლ. ფუშყვერის მარჯვენა მხარეზე, ალპურ ზონაში. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.

ლაშირმ – სათიბები (ლენტეხი), ჩუკულის მთაში. ნ. დ. გულბანი, 26 წ. 1976.

ლაშირმ – სათიბ-სამოვარი (ლუჯი, ჩუკული), ს. ლუჯში, იყო ნაეკლესიარი, ვისი სახელობის იყო, არ ახსოვთ.

ლაშირში სგიმარ (იხ. **სგიმარ** – ? ლუჯი, ჩუკული).

ლაშტამ ბაჩ – გზა (ჭველიერი), ს. ჭველიერში. სამანქანო გზის გაკეთებამდე დიდი ქვა იდო, სადაც ისვენებდნენო. მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ. 1974.

ლაშტამ ჟაჭტარ – შესასვლელი (ლენტეხი, მამი), მამიდან მთისკენა გზაზე, ჟაჭტ დღეს არაა. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978.

ლაშტამ წიფ – შესასვენებელი (მუწვდი), ს. მუწვდიდან მთა ლაყარისკენა გზაზე. დგას წიფელა. მ. დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978.

ლაშტამნლ – სამოვარი (ლენტეხი, ლევშერი), ლევშერიდან მთისკენა გზაზე, ვაკე ადგილია. ლაშტამ „დასასვენებელი“. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.

ლაშტმინროლ – სათიბ-სამოვარი (ლენტეხი, ჩუკული), ჩუკულის მთაში, უწინ სახნავ-სათესი ყოფილა. ნ. დ. გულბანი, 26 წ. 1976.

ლაშტარდალ – ბილიკი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ენგურის ხეობის მარცხენა კალთაზეა, გზა ლაშხისკენა გასაყარი, ბილიკი მონადირეთათვის. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.

ლაჩაჟ – სამოვარი (კახურა) ლასკადურას აუზში, მარცხ. მხარეზე. საერთო სამოვარია (მარტო ცხენებისთვის არა). ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახურე, 1974.

ლაჩაჟა ნაკ – სამოვარი (რცხმელური), ლაშხურის მარჯვ., მთა ლამანაშურის გაყოლებით. ცხენების საბალახოა. ვ. ა. ლიპარტელიანი, 1976.

ლაჩაჟა ღელა – ღელე (კახურა) ლასკადურას აუზში, მარცხ. შენაკადი, ლაჩაჟთან ჩამოედინება. ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახურე, 1974.

ლაჩაჟარ – ტყე (ბავარი) ს. ბავარში, ვაკე ადგილია, საჯოგე ყოფილა ადრე. ამჟამად ნარგავებია. შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., ვ. ს. ჩანესელიანი, 44 წ., 1976.

ლაჩარხშიშ ტუბი – ხევი (ლახამულა), ენგურის მარცხ. შენაკადი (პატარა), შგედის აღმ. ნაწილში (შგედიშ ქაბე ძგიდთე). წისქვილის

საკმარისი ღელეა. (ჩნრხ „პატარა მარხილი“).
*კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ.,
 მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლაჩარხაში – სათიბი (ლახამულა) ენგურის მარცხ.
 კალთაზე, ლაჩარხაში ტუბიბის მარჯვ. მხარე-
 ზე. სამარხილო გზაა (ჩნრხ „პატარა მარხი-
 ლი“). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ.,
 მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლაჩარხაში ტუბი (იხ. **ლაჩარხაში ტუბი**) – ხევი, მდ.
 ენგურის მარცხ. პატარა შენაკადი. მოვაკო და
 ოდნავ დაქანებული, ხის ჩამოსაზიდია
 ლაჩარხა – ლაჩარხაშუ. ლაცხკურიშ გორაგის
 აღმოსავლეთით. *იშმაგ სორთმანის ძე დადემ-
 ქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი,
 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლაჩაქრლ – უბანი (სასაში) ს. სასაში.
ლაჩერხაში – სამოვარი (ლამფალაში) ს. ლამფალაში.
ჩერხა. რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.

ლაჩვში ტუბი (იხ. **ლაჩვში**)
ლაჩო – ნაყანარი (ბაბილი) მდ. ჩოლშურას მარჯვ.,
 ყოფილი ყანა . წყლის პირი. *ნ. ბ. ქურასბე-
 დიანი, 33 წ., 1974.*

ლაჩრეხ – სამოვარი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის აღმ.
 მთაში.

ლაჩრუთ ლწრე – სათიბი (მელე) ს. მელეში, ჩანს.
 ჩრუთ, შეიძლება იქიდან?

ლაჩხკენწრ – სათიბი (ლებურცხილა), ს. ლებურ-
 ცხილაშია, დამრეცი, სათიბი, კუაკუტში კოჯა-
 რის ძირში, დასავლეთით სოფლისა. დათვის
 შესაშინებელი მოწყობილობა იყო, მისი სახე-
 ლიც შერჩენილა. *ჯუმბერ რადიონის ძე დავი-
 თიანი, 18 წ., მოსწავლე, ხაიშის ს.ს., მესტიის
 რ-ნი, 1979 წ. ნოემბერი.*

ლაჩხნალდ – კლდე (ფარი – ვ. ნარსავიძე)
ლაჩხტელი (იხ. **ლაჩხტელიშ**)
ლაჩხტელიშ – სამოვარი (ლემსია), ქანე ლახვშია,
 ვაკე ადგილია, კენჭნარია. *შადურ ადილარის
 ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლაჩხტი – სამოვარი, სათიბი (ეცერი) მთა ზაცის
 აღმ., ბეჩოსკენ, საბალახო ადგილია კენჭნარი.
 „საკენჭე“ ? *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ.,
 პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლაჩხტრლ – ტყე (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-
 აღმ., გორა ლენკუტერის ჩრდ. ფერდობი არყნა-
 რი ტყით. კენჭნარია, კლდიდან ცვივა კენჭები.
*ნაპო დავითის ძე კაკურიანი, 26 წ.,
 პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლაჩხტრლიდაში – სათიბ-სამოვარი (დავბერი) ს.

დავბერის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთაზე,
 კენჭნარი არაა, ვაკე. *ნოდარ პლატონის ძე
 მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი,
 მესტიის
 რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლაჩლდაში – ყანა (მარგვიში), ს. მარგვიშია.
ლაჩტალ.

ლაჩლი (იხ. **ლაჩრილ**)
ლაჩქურწ კოჯ – კლდე (მუწვდი) ს. მუწვდის ჩრდ.-
 აღმ., ცხენები გადმოცვენილანო. ტყიანია.
გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.

ლაჩქერი – სამოვრები (დურაში) ს. დურაშის
 ჩრდილოეთით. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

ლაჩრილ – ტყე, სამოვრები (ყამუში) ს. ყამუშის
 სამხ., მულხურას მარცხ. კალთაზე. ყამუშის
 ხიდთანაა მარცხ. მხარეზე მდინარისა. შუაზე
 გადის სამარხილო გზა. მგზავრნი ამ ადგილზე
 (პატარა ვაკე) ცხენებს უნაგირებს უსწორებენ.
*გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს.,
 მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ.
 სექტემბერი.*

ლაჩრრლ – ტყე (მ ურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-
 დასავლ., მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე,
 არყნარი, დამრეცი რელიეფით. *ნუცა ანტონის
 ას. ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს.,
 მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*

ლაჩწა ღწრი ლიც – რუ (წანაში) ს. წანაში,
 შემოყვანილი ლაჩწა ღწრ-იდან. *ნ. გ. ლიპარტე-
 ლიანი, 27 წ., 1974.*

ლაჩრთინა – გზა (ლატ. ს.ს.) ლჰლა ჭალაშ
 მარცხ. მხარეზე, გადის სამარხილო გზა. *გურამ
 გუას ძე გირგვლიანი, 35 წ., ისტორიკოსი,
 ლატალის ს.ს., 1973.*

ლაჩრპწრ – ყანები (მელე) ს. მელეში, მოფერდო.
 ლიჩრპე „მოიკოჭლებს“, „გვერდულად
 სიარული“. შდრ. *ჩეჰ/ ჩტეჰ (?)*.

ლაჩტალ – ნამეწყრალი (ბეჩო) ს. დოლს ჩრდ.-
 დასავლეთით. *ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ.,
 მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.
 სექტემბერი.*

ლაჩტალ ღწრ – ღელე (ქვ. ვედი) ჩვ. ვედში, სგიმიშ
 ღწრის დასაწყისი. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა,
 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ.
 ოქტომბერი.*

ლაჩტალ ღწრ (2) (იხ. **ლაშდა ღწრ**)
ლაჩტლეშიწრ – სათიბ-სამოვარი (ზარდლაში), ს.
 ზარდლაშის მთა ლეცლაშია. ჩანს ბალახი
 ჩტემლა. ჩტემლა „ბალახია, ჩიჩტლას მაგვარი“.

შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ლარტყარი – ყანა (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ., გგგბზრის ქვემოთ. ლი ჩუარე „გაწმენდა რაიმესაგან ყანის, სათიბის“. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლარტყაშ – ხევი (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-დასავლ., ენგურის მარცხ. მხარეზე, მოედინება წყალი. „ირმის ღელე“ (?). *ნუცა ანტონის ას. ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*

ლაცაგ – სათიბი (ჩაჟაში) ს. უშგულის აღმ., გადასასვლელ ზაგარის გაგრძელება დასავლეთით. ეკლიანი ბალახია. „საეკლე“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლაცაგ ლარე – სათიბი (ნაცული) ს. ნაცულში.

ლაცაგელდამ – სამოვარი (ჭველიერი). ეკლნარი სამოვარია მთაში, ცხენისწყლის მარცხნივ. *ფ. ი. მუკვანია, 27 წ., 1974.*

ლაცადამ – ხევი (ბავარი), ჯუდარის დასახლებაშია ღელე, დასახლებას ჩამოუდის აღმ. მხრიდან. *ე. ჟ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*

ლაცადამი ღელა – ღელე (ჯუდარი) მდ. მანანაურის მარჯვ. შენაკადი. სამოვრებია. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*

ლაცადამი შუკუტ – გზა (ჯუდარი) ჯუდარის დასახლებაშია, გადის სამანქანო გზა. *ე. ჟ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*

ლაცალდ – მოედანი (ჰებუდი), ს. ჰებუდშია, ცენტრში. დგას ივ(ლწ) და ეკლესია მაცხტარ, სადაც კოლმეურნეობის ჩამოყალიბებამდე საკულტო დღეებში იმართებოდა შეჯიბრებები. ლაცალდ „სატოლე“. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლაცალდამ ლაშთხტარ – სასაფლაო (ჰებუდი), ს. ჰებუდშია, სასაფლაო ლაცალდ-ში (სოფლის მოედანთან). *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლაცამ ნაკ – სამოვარი(ღევშერი) ღევშერის სამხრ., იელნარია, ვაკე ადგილი. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

ლაცა – სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის ჩრდ.-დასავლ., მულხურას მარჯვ. კალთაზე, სამოვარ მაბეშის დასავლეთით. ცაგ იცის (ეკლებიანი ბალახია).

ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ლაცა – სათიბ-სამოვარი (ღემსია-კაერი). ს. ღემსიას სათბ-სამოვარი მთა. ხაჭრშას სამოვრის დასავლ. ფერდობია. საკმაოდ ეკლნარი ადგილიცაა, ხოლა ხარისხიმ ჭემ ხმთქვა. *ზადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., მოსამსახურე, მესტია, 1972. IX.*

ლაცა – სამოვარი მთა – (ეცერი) ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., საზაფხულო სად. მთა ლალგნარ-ის ჩრდ.-აღმ.-ით. ბალახში ეკლნარი ურევია (ცაგარ ხეჩდახ ცხეკს ი ლწდიარალს). *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლაცა (4) – სამოვარი (მაგარდელი, ეც. ს.ს.), სათიბ-სამოვარი (ღემსია-კაერი), სათიბი (ჟაბეში) ღელე ჭილარს ქვემოთ, მთაში. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.*

ლაცინარ – სამოვარი (ფარი) მდ. ღემდრგლას მარცხ. კალთაზე, სამოვარ მუნჭყუტარის ძირში. დაქანებული ადგილი, ბლომადაა ცაგარ (ლწცი შუკუტ დემეგ ლი). ცაგ „ეკალი“. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 54 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლაცა ტუბ – ხევი (ჩაჟაში) ს. უშგულის აღმ., მდ. ქვიშირის მარჯვ. შენაკადი. მოედინება სათიბ-სამოვარ ლაცაგიდან. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლაცაშ – ტყე (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-დასავლ., ენგურის მარცხ. არყნარი ტყით, დამრეცი. ბილიკებიცაა. ცაგ „ეკალი“. *ნუცა ანტონის ას. ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*

ლაცური – სამოვარი, ტყე (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ღელე ლაჩარხში ტუბსა და სად. ლებგერა-ს შორის. ტყიანია, წიფლნარ-წიწნარი. ლაცური <* ლაცხეკური (ნწცხუტარ ხმთქუტახ ლებგერაჟი, ნწცხუტარი ლწრმი შედილდარ ათხელდ ხარხ). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლაცლატ ლახტ – სათიბი (ლუჯი) ს. ლუჯის მთა უჟალში. საცილობელი ყოფილა ლუჯისა და მებეგის მცხოვრებლებისა.

ლაცრიმ ლწკმოლ (იხ. ჩუბე ლაცერ – ლახსყალდი)

- ლაგვში** – სათიბ-სამოვარი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის მთაში.
- ლაგხეკ ლარ** – სამოვარი ტყე (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშგრას მარჯვ. კალთაზე. ხშირი ტყის გამო შეიძლება დარქმეოდა. შერეული ტყეა, უფრო მეტად ფიჭვი და ფოთლოვანი. *იასონ მურზას ძე კორძია, 75 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლაგხეკური** – სახნავი (გულიდა), ს. გულიდაშია. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*
- ლაგხტენი** – სამოვარი (ბაგვდანარი) ს. ბაგვდანარიდან ს. გულამდე მიმავალ გზაზე. მარცხენა მხრიდან ჩამოუდის მეშხე ლიც (შავი წყალი), მარჯვენა მხრიდან გულს ჭალს (გულის მდინარე). ს. ბაგვდანარიდან დაახლ. 1,5 კმ. სწორი ადგილია, ფოთლოვანი მცენარეებით. წმინდა ადგილია. ლალცხატ „აკრძალული“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ლაგხტი** – გზა (ლახამულა), ჩვ. ლახმელის ხიდისკენა გზაზე არის საკულტო ადგილი. მიმავალი ამ გზით ჩუბზე შეედ-ისკენ ტოტის ნატებს (ცხეტს) დებს, კარგი სურვილების მოგონებით (ცხირი – ჩხირი). *გელა ფუთუს ძე კუადაუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლაგხტი (2)** – ტყე (ფარი) ეკლესია კაძმის ჩრდ. გაგრძელება, სამარხილო გზაა, წიწვნარი ტყით, არყნართაც, ბუკნარიც. მდ. ლემდრგლას მარჯვ. კალთა. *დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლაგხტილ** – გზა (ხევრა). მთისკენ მიმავალი გზა. *ვ. მ. კუადაუა, 1973.*
- ლაგხტიშ ზაგარ** – ქედი (ტობარი). მდ. ენგურის მარჯვენა კალთის ციცაბოკალთებიანი ქედი (ზაგარ), ცხი ლაშზერ ლაგხტის თავზე. მოედინება ქედის ორივე მხრიდან წყლები. ჩრდ. – წიწვნარი, აღმ.-დასავლ. – ლეჯკერ. *ისლამ ბათერის ძე კუადაუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*
- ლაგხუმ** – ტყე (ლასკადარი) მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე. რეხილნარში ტყეა, შიგ პატარა **სახნავი** – ლაგხუმი მოლ ? *ბ. დ. გუგუავა, 24 წ., 1974.*
- ლაგხუმ (2)** – წყრო (სასაში) ს. სასაში, ბინული წყაროა და მას ჰქვია, რეხილნარში. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*
- ლაგხუმი მოლ** – სახნავი (ლასკადარი) ტყე ლაგხუმი, რეხილნარშია. *ბ. დ. გუგუავა, 24 წ., 1974.*
- ლაგხუადიარ** – სამოვარი (ჭველიერი) მთის ალპურ ზონაში, ჩავარდნილი, ქვაბის მაგვარი. ცხუად „ქვაბი“. *ფ. ი. მუკვბანიანი, 27 წ., 1974.*
- ლაგხუადი კოჯ** – კლდე (ტვიბი) ს. ტვიბში, ცხამრიელის მარცხნივ. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*
- ლაგხუდუშ** – სამოვრები (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში. ლაგხუდუშ „გადაკეტილი“ (ჩხუბის დროს). *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკვბანიანი, 45 წ., 1976.*
- ლაგვ ნაკ** – სამოვარი (ჩაჟაში) მ დ. ქვიშირის მარჯვ. მხარეზე, ს. ჩაჟაშის აღმ.-ით. ეკლნარია. „საეკლნარო ვაკე“. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლაგვლეტარ** – ბილიკი (ჟამუში). ს. ჟამუშის სამხ. მიმავალი მოკლე სამიმოსვლო ბილიკი ცენტრალური გზისკენ. ლაგვლეტუ „ბილიკი“, „საცალფეხო გზა“. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ., სექტემბერი.*
- ლაძლტალდაშ** – საცხოვრისი (ტვიბი), ს. ტვიბის ერთ-ერთი უბანი, მდ. მეხრას მარცხ. მხარე, დავაკებაზე. *ძულტა „ზღვა“. ჯ. გ. ზურაბიანი, 49 წ., 1978.*
- ლაწალდ** – ტყე (ქართვანი) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სათიბ ლატობას აღმ., თოფრე ლაკუანა სუიკუს ქვემოთ. წვრილი ხეებია შერეული, არის ნასახლარი. საშემეც არის ის ადგილი. „წალდ“ (?) – არ ეძახიან, წალდი სვანურად (ბქვ.) ნაწ(ნ)სოლ. *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ლაწანა** – სამოვარი (იხ. ქართვლდ – ქვალდერი)
- ლაწანა (2)** – კლდე, ტყე (ქვ. ლუჰა), მდ. ენგურის მარცხ. კალთა, ტყე დირშარის თავზე, უციხილდაშ გორგის დასაწყისამდე. ადრე სათიბი ადგილებიც ჰქონია (ლაწრეჟუი ჯდგილი, ლაწჰმაღ ლემარ ჯუტინალდ ყაფღლ-დარქა). *იშმაგ სორთმანის ძე დადაშქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლაწანკრინწალიშ ნაკ** – სათიბ-სახნავი (დაკარი) დავარ მოსახლეობის სამხ.-დასავლ. ტყე

ლენფერის გაგრძელება სამხ. ვაკე ადგილია, გამოყენებულია სახნავ-სათესად, შიგაც ტყეა წიწვიანი და ირგვლივაც. დავარ-იდან სამხ.-დასავლ. ≈ 800 მ. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*

ლაწაქ-ლწფშუდა – ტყეა, შურო (მესტია). აერო-პორტის ჩრდ.-აღმ. ხეების ჩამოსაზიდი შურო. გადმოცემით: მთიდან ჩამოუშვებდნენ შრატს, რომ ამოსვლა არ დასჭირვებოდათ (?). თუ: ლაწაქ-ლწფშუდა < ლაწაფხ-ლწფშუდა ? *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 75 წ., ს. ლეხთავი, 1972.*

ლაწირხ – სათიბი, ტყე (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. წაფხ ადგი ლი და მარხილს თივის ჩამოტანისას ეჩხენ-ამხენ წირხაწლს ხოდსაგუხ, რომ არ ჩამოქანდეს მარხილი. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლაწლანდწშ – წყარო (ნაღომარი) მერის ხიდან ახლოს, სამანქანო გზაზე (?). *ე. ა. ტვილიძანი, 1976.*

ლაწობრლარ – საძოვრები (მახაში) ს. მახაშიში, ტყე-ფერდობები. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ლაწოლა ქვანარ – საძოვარი (შტვილი), შტვილის მთაშია, ქვანარ ხარ. *აწვალ „(თივის, ჩალის) ზვინი“. ო. დ. ხაბულიანი, 48 წ., 1978.*

ლაწომბა – საკულტო (ნასოფლ. ჯუხლანი) ნასოფლარ ჯუხლანის სამხ.-აღმ., სახნავ სგებრიარის აღმ. ხილნარ-თხილნარი ადგილი. მიწა ეკლესიის იყო, ლგცნატ ლი. თხილის მცენარის ფოთლებზე თაფლისმაგვარი წვენი იცისო. აქედან **ლაწომბა** > ლაწომბა „საწუწნი“ (?). *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., მოსამსახურე, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლაწომბა (2) – დასაბლებული უბანი (ნაკი). ნაკრას მარცხ. მხარის დასახლებული უბანი, ცხოვრობს 6 ოჯახი ქალდანებისა და სუბელიანებისა. მოედინება პატარა მლაშე წყლები (ჩილარ ხარ), რომელსაც საქონელი ეტანება და წუწნის (იწოქ მზე). *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლაწომბაშ ტუბირა – ღელე (ნაკი), სათიბ თეკერიდან მოედინება საცხოვრის ლაწომბის გავლით. მდ. ნაკრას მარცხ. შენაკადი. *ბითე*

ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ლაწონა ქტანარ – საძოვარი (დურაში), მთის ზონაშია, მაღლობზე. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

ლაწრექულ – საძოვარი (შკედი) ს. შკედის მთაში. წერექო იცის. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ლაწრექუქ (ი) ლარ – სათიბი (მახაში) ს. მახაშიში. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ლაწრექუქიალ – სათიბ-საძოვარი (მამი) მამის ჩრდილოეთით. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*

ლაწუნდარა – ტყე (ნაღომარი). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ლაწუნდარა (2) – კლდე (ნაღომარი). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ლაწფაშ – ყანები (ჭველიერი) ს. ჭველიერში, მდ. ლაშხურის მარცხ. *მხარეზე. მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ლაწობარ – წყარო (მელე) ს. მელეში, პატარა წყაროა. ლიწობზე „მოწრუპვა“, „сочать“. წოვ – წობ.

ლაწუდიარ – ტყე (შკედი), ს. შკედშია. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ლაწუდიარე შუკუ – გზა (შკედი) ს. შკედში, სამრახილო გზა. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ლაწურემილ – სანადირო კლდე (სპარდიში) (აწურემი „ცრის“ – „ქვის საცვენი ადგილი“). *ავთანდილ ანდრას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახურე, ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972 წ.*

ლაწურემილ (2) – სათიბი (ნესგუნი) ფუშყვერის მარჯვ. კალთაზე, დაფერდებულია საშუალოდ. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლაწურიმნლ – სანადირო ადგილი (იხ. **ლაწვრემნლ** – ი. მელიქიშვილი)

ლაწუსულდ – სათიბები (ნასახლ. სგობულდი), ნასახლარ სგობულდშია, ლეჟწ სგობულდში. ტყეა გადამწვარი, მის ქვემოთ. *მ. ჯ. კვანჭკიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*

ლაწვრდალ – სათიბი (სასაში) ს. სასაში, ფერდობი.

ლაწვრდალარ – სათიბები (ლუჯი) ს. ლუჯში, ფერდობი.

ლაწვრველი ლამწარია – საყდარი (უშხვანარი)

ლაწვრწენა – კლდე (იელი) ენგურის მარცხ. კალთაზე, მამრი ღწრშია. წვრილ-წვრილი წყლები მოედინება. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*

- ლაწესდალარ** – სათიბი (ნესგუნი) ფუშევრის მარცხ. მხარეზე, ლაჭტამის გვერდით. მოედინება მჟავე წყალი, სადაც იწვსდებ ლიცს. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლაწესდალარი სგიმ** – ვეძა (ნესგუნი) ფუშევრის მარცხ. მხარეზე, ლაჭვამის გვერდით. სათიბ ლაწესდალარ-ში. მჟავე წყალს იწვსდებ „წრუპავენ, წოვენ“. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლაჭაგუთარ** – სამოვარი (მამი) მამის ჩრდ.-აღმოსავლეთით. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*
- ლაჭანგუ** – სათიბ-სახნავი (სვიფი) ს. ჭელირის ჩრდ.-აღმ., მდ. დაჭმარის მარცხენა მხარეზე, სათიბ ლაყუმბერის სამხ. ადრე ჭაგუ-ს (ჭლაკვი) თესდნენო. სა-ჭლაკვი (შდრ. სოხ – ჭაგუ – „ჭლაკვი“). *აკაკი სორების ძვე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ლაჭიბდალარ** – სამოვარი (ტვიბერ-ლეზგარა), სამოვარ ლეცხუალდს ესაზღვრება სამხ.-აღმ მხრიდან. საქონლის გზა არაა ორი ადგილის გარდა. „ჩასამწყვდევები“. *ლოლა მგვას ას. ქალდანი, 24 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლაჭური** – კლდე (ლეზგარა), სამოვარ ხედამს დასავლ. ფერდი. კლდიანი. ჭაგუ (?). *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლაჭვენიალე თხუტიმ** – გორა (ჩაჟაში), მდ. ქვიშირის სამოვარების თავი. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., 1971.*
- ლაჭმა ლაფაუ** (იხ. **ჩუბე ლაფაუ** – მელე)
- ლაჭმინდ** – სათიბი, ყანა (ლემსია), ს. ლემსიაშია, უბან ეჩხენტაფში. ადრე საკულტო ადგილი ყოფილა (ლალცხაპ). *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლაჭონიარ** – გზა (კახურა) ს. კახურიდან გოლდამის მთისკენ, მიხვეულ-მოხვეული გზა. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახურე, 1974.*
- ლაჭონიარ (2)** – სათიბები (ლექესირი) მდ. ცხენისწყლის მარჯვ. მხარეზე. ლაჭონიარ ხარ. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- ლაჭრანგალ** – სამოვარი (ახალშენი) ს. ჩიხარეში, ახალშენის მხარეში, თხოფელიერი შუკვ-ს ქვემოთ. *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*
- ლაჭურიელი** – სათიბი (ცალდამი), ს. ცალდამშია, სამხ. დასახლების ზემოთ. შემოკავებულია. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენსიონერი, ს. ცალდამი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლაჭურ ნაკ** – სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. ვაკე ადგილია. ჭაფურ „მთის სამყურა ბალახი“. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლაჭმდუტარი ნაკ** – სამოვარი (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ., ეკლესია მწლიდინის ჩრდ.-აღმ. პატარა ვაკე ადგილია, გვერდებზე ფერდობები. სალოცავი იყო. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლაჭმხაშ ღარ** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-აღმოსავლეთით, ჰადიშგარს მარცხ. კალთაზე. მეჩხრად არყნარი ქვემო მხარეში, ზემოთ ალპური ზონაა, მოედინება წყალი. *გულადი სოფრომის ძე ავალიანი, 39 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლაჭხალდ** – სამოვარი (ცხუმალდი) ს. ცხუმალდის დასავლ., ტყიანიცაა. იყოფა ხომა და ხორვა ლაჭხალდ-ებად. ფერმებისაა. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- ლაჭხალდ თხუმ** – მწვერვალი (ცხუმალდი) მთა ლაჭხალდის თავზე. კლდიანი. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- ლაჭრნარ** – გზა (კვანჭიანარი) ს. კვანჭიანარის სამხ.-აღმ., ზიგზაგა გზები. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ლაჭუდილ** – სათიბ-სახნავი (კიჩხულდამი) ს. კიჩხულდამის დასავლ., სათიბ დინოლამს აკრავს აღმ.-დან. მენაკ ადგი ლი. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლაჭუენილარ** – ბილიკი – გზა (ლახთაგი). ლახთაგიდან ლექუშ ლახუში მიმავალი ზიგზაგა გზა. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*
- ლაჭუენილარ** – გზა, სამოვარების თავი (ჩაჟაში) მდ. ქვიშირის მარჯვ. მხარეზე, ბილიკი დაკლავნილი და სამოვარებით. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1071 წ. ივლისი.*
- ლაჭუენილარ** – გზები (მურშკელი) ს. მურშკელის

ზემოთ, საცალფეხო ზიგზაგა გზა ტყეში მთისკენ ლაჭლად შუკვიდან. *ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლაჭტენიალზრ (4) – გზა (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-დასავლ., მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე. ბილიკი მოსახვევებით. მთა გორტაშისკენ. *ნუცა ანტონის ას. ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*

ლახამ – მდინარე, მდ. ჭუბრულას მარჯვ. შენაკადი, მოედინება საზაფხულო სამ. მთა თენგიზიმ ნაკრავის კალთებიდან. აქვს წიწვნარი კალთები, ს. ლახამს ჰყოფს ორ ნაწილად – ჟიბე ლახამ და ჩუბე ლახამ. მოზრდილი მდინარეა. *ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ., კოლმეურნე, ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლახამ (2) – სოფელი (ჭუბ. ს.ს.). ჭუბერის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი, მდებარეობს მდ. ჭუბრულას (ნენსკრას) მარჯვენა მხარეზე, სამანქანო გზის ზემოთ, ს. ლეწვერსა და ს. ლუხტ-ს შორის. პირველი სოფელი ჭუბერის ს.ს.-ში. შუაში მოედინება მდ. ლახამი, მდ. ჭუბრულას მარჯვ. შენაკადი. არის ოთხწლადი, სათიბ-სამოვრები, ბაღ-ვენახებით. იყოფა: ჟიბე ლახამ, ჩუბე ლახამ და ტუბად. ზღვის დ. ≈ 820 მ. გადმოცემით: პირველი მოსახლე თემუყუ და მისი ძმები (ვიბლიანები) ტყიან დავაკებულ ადგილას დასახლებულან. ყოფილან გარეული ღორები და აქედან **ლახამ** „საღორე“. *ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ., კოლმეურნე, ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლახამწრ – საბალახო (ჭველიერი) ლაშხურის მარცხ. მხარეზე, ადრე იხვნებოდა. ღორების სამყოფი იყო. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ლახამირი ღალა – ღელე (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ლახერხარ – ტყე (სოლი) ს. სოფლის დასავლ., ჟორჟლან-შია, ფოთლოვანი ტყეა. ადრე სახერხი ყოფილა. მის ზემოთ წიწვნარი ტყეა. იქიდან ჩამოსულ მორებს აქ ხერხავდნენო. *რ. ა. ხაფთან: ი, 52 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ლახილ – ყანა (საყდარი) ს. საყდარში, ხილნარცა გვერდობზე. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

ლახილ (2) – უბანი (სასაში), ს. სასაშის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი. ადრე ხილნარი ყოფილა.

ლახირ – სოფელი (მლხ. ს.ს.), მულახის ერთ-ერთი დასახლებული სოფელი. მდებარეობს მდ. კერაშის მარჯვენა მხარეზე, ს. ჟამუშის ჩრდ.-ით. დგას 15 კარგად შენახული კოშკი, 3 – ნაკომპარი. იყოფა უბნებად ბანდურაღ – აღმ. მოსახლეობა და ლექტუ ლაზგაღ – დასავლ. უბანი სოფლისა. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლახმური ბაჩ – ქვა (ფარი – ვ. ნარსავიძე)

ლახმწ ტუბ – ხევი (მესტია), მესტია ჭალაშ მარცხ. შენაკადი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთავი, 1972. VIII.*

ლახმწ(შ) ლეხკარ – კლდე, (ლეწვერი) ს. ლეწვერის ტყის თავზე დასავლეთით. ირგვლივ წიწვნარი ტყეა, შუაში რამდენიმე შიშველი, ჩამოფხეკილი კლდეა მთაში, სადაც ბინადრობს ჰერსკენები. *იანსონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ., ტყისმცველი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.9.70 წ.*

ლახმწშ ტუბ – ხევი (ლახამი), მდ. ლახამ-ის ხეობა, იწყება სოფელს ზემოთ. მდინარის ორივე კალთა დამრეცია და ტყიანი – დასაწყისი შერეული, ზემოთ წიწვნარი. *ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ., კოლმეურნე, ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლახმწრალ – სამოვარი (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერში, მდ. ლაშხურის მარცხნივ.

ლახმგლ – სოფელი (მსტ. რ.), იყოფა ჟაბე და ჩვაბედ.

ლახნისგ – გზა (მახაში), ს. მახაშშია, სამარხილო გზა. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ლახნისგარ – გზა (ლუჯი), ს. ლუჯიდან მთა გორვამისკენა გზაზე შესასვნიელი ადგილი.

ლახორგა – სამოვარი (ტვიბერი) ლაჭუმდინალსა და ლეჭტარს შუა, მქლანაშიდან ჩამოყრილი მორები იხერგება ამ ადგილზე. *ბორის ბესარიონის ძე ქალდანი, 43 წ., ეკონომისტი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლახორგოლ (იხ. ლახორგა)

ლახორგაშ ბაჩ – ლოდი (ტვიბერი). ლახორგასთან

დიდი, სახლისოდენა ქვაა. *ბორის ბესარიონის ძე ქალდანი*, 43 წ., *ეკონომისტი*, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ლახორკალ – გზა (ფალედი). სათიბ-სამოვარ ლასგურშიდან ფერდობით გზა ჩრდ.-აღმ. სამოვარ ლალცაძემდე. ბილიკებია ცუდი გასავლელი, ლახორკალ. ფალედის ჩრდ.(აღმ.). ლა-ხორკ-ალ (შდრ. ხორკლიანი). *მამურზა ივანე სძე ჩხვიმიანი*, 69 წ., *პენს.*, *ფარის ს.ს.*, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ლახრატალ ლუმტრ – ტყე (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორში, წიწვნარ ტყეში ხის ჭურჭელს აკეთებდნენ. საზიაროა ს. ხერასთან. ლიხრატი „გამოყვანა-გამოქარგვა“.

ლახრერ – სახნავი (ლანტელი) ს. ლანტელის დასავლ., ყანა ყარბეგშნის აკრავს აღმ.-დან სათიბებამდე – მარშნიმდე. „ხეხილიანი“, „სახილნარი(?)“. მრავლადაა პანტა ვაშლი, მსხალი. *კოწია ბექეზას ძე პაკელიანი*, 72 წ., *პენს.*, *ეგრის ს.ს.*, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ლახრი ლარწალ – სათიბები (ჭოლაშ-ლახირი) ს. ჭოლაშსა და ს. ლახირს შორის, ნაწილი ჭოლაშისაა. ჭოლაშელები ამ სახელით იცნობენ ამ სათიბებს. *სოფრომა საბას ძე გუჯგუჯიანი*, 62 წ., *პენს.*, ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ლახრიელ – ყანები (ლახირი) ს. ლახირის დასახლების ჩრდ.-დასავლ. ყანები.

ლახრიელი შუკუტ – გზა (ლახორი), ჩხელში შუკუტის გაგრძელება სოფლად. ჩამოდის ს. ლახირში. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი*, 99 წ., *პენს.*, *მულახის ს.ს.*, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ლახროტწალ – ხრიოკი (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ. ვერწის ორვიე კალთაზე. საშეშე ადგილია, შეშის დასაგროვებელი. საზამთროდ დაგროვებული შეშის ადგილი (ჰინკარის სინონიმია). *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი*, 29 წ., *მოსამსახ.*, *მულახის ს.ს.*, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ლახრანე ნაშყაღტ – გზა (ვალდაში) ს. ვალდაშის სამხ.-აღმ., გზა კუადლშისკენ. გზაა და ქვემოთ გადასავარდნი კლდეებიც. ლახირის სოფლებსაც სამრახილო გზა აქეთკენ აქვთ. „ლახირელების ნავარდნი“. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი*, 83 წ., *პენს.*, *მულახის ს.ს.*, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ლახსნისგარ – გზა (სასაში). ს. სასაშიდან მთაში მიმავალი გზა (შუა გზა).

ლახულდ – მთა, სათიბი (ყარიში), მთა შუი-სა და მთა ლაბრაჯის გამყოფზეა, პატარა მთაა. *დ. ი. ლიპარტელიანი*, 33 წ., 1974.

ლახულდ – საზაფხულო სამოვარი მთა (ლექესირი), შუი-ს ქედზეა, საკარვეა, სათიბებიცაა. *გ. რ. მემველიანი*, 1974.

ლახულდ – საზაფხულო სამოვარი მთა (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ., სათიბ ფუთა ლახულდის ჩრდ.-დასავლ. კარვები არა დგას. პატარა მთაა. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი*, 36 წ., *პედაგოგი*, *ეგრის ს.ს.*, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ლახულდ – სამოვარი მთა (თავრარი) ს. თავრარის ჩრდ., სამოვარ ცხეკმდას ჩრდ. ყუას სამხ.-დასავლ. დგას კარავი. ალპურ ზონაშია. *უმანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი*, 38 წ., *ნაკის ს.ს.*, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ლახულდ (5) – სამოვარი (ხევრა), ჰელღერას მარჯვ. მხარეზეა პატარა მთა (კარვები არაა). *ვ. მ. ჭკადუა*, 30 წ., *ლახამულას ს.ს.*, 1973.

ლახულდარ – სათიბი (ნაკი) ნაკრას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ტელეფდარის დასავლ. ტყეცაა და ალაგ-ალაგ სათიბები. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი*, 58 წ., *პედაგოგი*, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ლახულდარ – სამოვარი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, ლაშხირის მარცხ., ლუყურყურის სამოვრების გვერდით. *ნ. ნ. ჩანქელიანი*, 25 წ., 1974.

ლახულდარ (3) (იხ. ზისხ – ტვიბი)

ლახუმდ – სოფელი (ლატ. ს.ს.), შედის ლატალის სასოფლო საბჭოში, მდ. ენგურსა და მულ-ხურას შორის, ენგურის მარჯვენა მხარეზე. ხილნარი და ლამაზი ადგილია. ცხოვრობენ: ფირცხელანარ, ჩანგელანარ, ასუმბანარ, ნიკ-ლოზინანარ, კვანჭინანარ. (?) ლახუმდ < ლახუმდ (სტუმარ-მასპინძ. დაკავშირებით). *ტანია გიორგის ას. ფირცხელანი*, 23 წ., *სტუდენტი*, ს. ლახუმდი, მესტიის რ-ნი, 1972. IX.

ლახჯარწალ – სათიბები (ნასახლ. სგობული), ნასახლარ სგობულ-შია. დასახლებებიდან სამხ.-ით, მთის დასაწყისში. *მ. გ. კვანჭიანი*, 62 წ., ს. იენაში, 1973.

ლახ მოლარ – სათიბები (მუწვი) ს. მუწვიდის ჩრდ.-დასავლეთით. *გ. დ. ხაბულიანი*, 36 წ., 1978.

ლახნც – სამოვარი მთა (ქვ. ვედი) მდ. გერდაშერას

დასაწყისისაკენ, კლდე მიწასა და კლდე კვეტს შორის. ალპური ზონაა, ნეცინ ჭენჭ წვა, ჩუბავ-ლეშგვრვანა ხარ. ლახნც < ხვამცა (მეგრ.)? უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენსიონერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ლახეკ – გზა (წვირმი). გზა გადის სოფ. ფეხიდან თელისაკენ. სწორედ ამ გზაზე ენგურის მარჯვენა მხარეს მდებარეობს ეს ადგილი. ძალიან კლდიანი ადგილია და არაიშვიათად ზევიდან ჩამოდის ქვა და ღორღი. ზამთარში საშიშია, ზვავების ჩამოსვლის შემთხვევა ხშირია. „ლიხეკე“ ნიშნავს ქვების ცვენას, „ლახეკ“ – იმ ადგილს, სადაც ქვები ცვივა. ადგილი შედის სოფ. წვირმის ტერიტორიაში. ჩაწერილია *თსუ სტუდენტ ასლან კორძაიას მიერ, 1965 წ. 30 აგვისტო.*

ლახერხალ – სახერხი (მესტია), მესტიაშია, შკედის მხარეში, მულხურას მარცხნივ. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*

ლახორწ ტუბ – ხევი (ცალდაში), მწვერვალ თეთნულდის ძირთანაა, სანადირო ადგილებია. კლდიდან თუ რამე ჩამოვარდება, იმ ღელეში იყრის თავსო. ჰადიშის მხარეზეა. *პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლახულ – სამოვარი (მუწვიდი) ს. მუწვიდის დასავლ., პატარა საზაფხულო მთაა. გ. დ. *ხაბულოანი, 36 წ., 1978.*

ლახუ – სათიბ-სამოვარი მთა (მესტია) დაბა მესტიის ჩრდ.-დასავლ, ალპურ და სუბალპურ ზონაში. იყოფა ორ ნაწილად: **ლექუჭ ლახუ** და **ლეჭ ლახუ**. დგას რამდენიმე კარავი კერძო მოსახლეობისა და ფერმისაც. არის სათიბებიც. *დ. ს. გვარლოანი, 27 წ., მოსამს., ს. ლალაში, 1972 წ. VIII.*

ლახუ (2) – უბანი (ტობარი), ტყე (ნაკი), მდებარეობს მდ. ჭუბრულასა და მდ. ორმელეთის შესართავთან. ნახევარკუნძულივითაა, დავაკებული, სახნავ-სამოვრებით, ბალ-ვენახებით, ცხოვრობს 7 ოჯახი. ზღვის დონიდან დაახლ. 710,1 მ. იყოფა: ჟიბე ნაკ, ჩუბე ლუხუ, ჟაბე ლუხუ, ურორუ ლუხუ. ადრე საზამთრო (ლაბნაკი) სადგომი ყოფილა, უფრო დაბალი და თბილი – ლუფხ-იდანო. ხაიშის ს.ს., *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, I.XI. 70*

ლახუთემ შუკუტარ – გზა (გვალდერი). სოფლის დასავლეთის მხრიდან სამხ.-ის მთებისკენა

გზა. „მთისკენა გზები“. *ემუზა დავითის ძე ჩხეტანი, 91 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლახუმწლდ – სამოვარი (მესტია – ი. მელიქიშვილი)

ლახუმწლდ – სამოვარი მთა (ლახუმდი). ს. ლახუმდის საზაფხულო სამოვარი მთა მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე. *გიორგი ანდრეას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენსიონერი, მესტია, 1972. IX.*

ლახუმწლდთე ლალსიპა – გზა (ლახუმდი). გზა მთა ლახუმდალისკენ და მთა მუბისკენ, მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე. იყრება გზა მთებისკენ. *გიორგი ანდრეას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენსიონერი, მესტია, 1972. IX.*

ლახუმწლდრა – ღელე (ლახუმდი), მთა ლახუმწლდშია, ერთ-ერთი შენაკადი მდ. ჰარშულასი (მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი). *გიორგი ანდრეას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენსიონერი, მესტია, 1972. IX.*

ლახუმწლდწ ლანთაღ – გადასასვლელი (ლახუმდი). მთა ლახუმწლდიდან გადასასვლელი ქვემოსვანეთში, ენგურის მარცხ. მხარეზე. *გიორგი ანდრეას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენსიონერი, მესტია, 1972. IX.*

ლახუმწ ნაკ – სამოვარი (ჟიბიანი) ს. ჟიბიანის ჩრდ.-აღმ, მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე. ვაკე ადგილია. „ლახუმ“ სახელწოდებით ერთადერთია. *პავლე ნიკოს ძე ნიჭარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1071 წ. ივლისი.*

ლახუმწ ქურა – სამოვარი (ლეხთაგი), ლექუჭ ლახუშია. ნახნავის არაფერი ჩანს. ქა ნატყიცუ შნლ ლიხ. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთაგი, 1972.*

ლახუმწ თარგლეხერ – სამოვარი (ისკარი) მდ. კედრგლას მარცხ., მთის სათიბ ლგჰლდის ქვემოთ. ნაეკლესიარია, ნანგრევები შეიმჩნევა. „მთის მთავრანგელოზი“. *შუშანა პირიბეს ას. გერლოანი, 21 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლამბიერ – სათიბი, ენგურის მარცხენა მხარეზე. ხიდი ამჟამად გადებულია, მის ზემოთაა ეს სათიბი, კვანჭიანარის სამხ. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი. 1973.*

ლამბიერ (2) – გზა (ლაპილი), სათიბი (კვანჭიანარი), ს. ლაპილისკენა გზის, ენგურის მარცხენა კალთაზე, არის ნახილარი. *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი. 1973.*

ლზბრიალდშ – გზა (კახურა), ს. კახურაშია, ტყეში, ფერდობიანი. მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.

ლზბრიალდში შუკუ – გზა (კახურა), ს. კახურიდან ნაკარისკენა გზა. ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.

ლზბჯომ – სათიბი (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის აღმ. წანრგლასა და ტუბერგლას შორის. დგას კოშკი – ლზბჯუტმ მურყუამ. ვაკე ადგილია. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლზბჯუტმ მურყუამ (იხ. კალდში მურყუამ).

ლზგენოლ (იხ. ლალაგენოლ) – სამოვრები, სათიბები (ქვ. ჭველიერი), ს. ჭველიერში, იმინდარის სათიბებს ზევით. საქონლის სადგომი იყო. ამჟამად სათიბებია. მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.

ლზგირ (იხ. ლეგურგულა) – სათიბ-სამოვარი (მესტია), აეროპორტის აღმ., შენდება ტურბაზა. მოლრი < მოლარი. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი. 1972.

ლზგიწალზ – არყნარი (ლახუშიდი), მთა ანდრიანშია, არყნარია, სადაც საქანელებს აკეთებდნენ ტოტებისაგან. გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1972, IX.

ლზგლზნდ – სამოვარი (ლეშუკვი), ს. ლეშუკვის ჩრდ. ძველი ნახნავია. შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი. 1973.

ლზგნა – სათიბი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე. კარვებია, ლაჯოგ ლი. ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

ლზგნებოლ – ყანა (ხელედი), ხელედში, ლაშხირის მარცხენა მხარეზე, სანაპიროზე. ლენტეხის რ. ს ხელედი. ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე. 1976.

ლზგნიერ – სათიბი (წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ-დასავლ. მეფტაშის ქვემოთ. კარგი სათიბია. ლზგნა „სადგომი აღმოსაცენი“. როზინზონ იესე ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

ლზგნოლ – სამოვარი (ცალერი), სამ. მთა ლასგურას ჩრდ-დასავლ. ვაკეა, საქონლის სადგომი ადგილია (ლეთშუ ქა იზურელხ ეჩხაუ). გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

ლზგნა ნაკ (2) – სამოვარი (ზეგანი, ცალდაში), ს.

ზეგანის სამხ-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე, სადგომებია, ვაკე ადგილი. ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

ლზგნა მგვ – ტბა (ზოგრეში), ს. ივარის სამხ-დასავლ. ლასილის მიმართულეებით. სათიბებცაა. დგას კარვებიც. კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ზოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

ლზგნა ნაკ – სამოვარი, ს. ცალდაშის სამხ. სამოვარ ლალუ-შია, საქონლის სადგომი ვაკე ადგილია – სალდალ – სამწყემსო. პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლზგნა ნაკ ლზლგენ – ნაკარვები (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე. სადგომებია ძველი, ნაკარვები. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

ლზგნაში – ყანები (ლახირი), ს. ლახირის დასახლების ზემო მხარე. ვაკე ადგილია. ალექსი ისლამის ძე იოსელიანი, 99 წ., მესტიის რ-ნი. 1971 წ.

ლზგნოლზ – სამოვარი, სათიბი (ლახირი), მთა ლზგუხალიერშია, დგას კარვები, ჩანს ფოშდე-ლი. მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლზგურკა – ეკლესია, ს. კალაში წმ. ივლიტისა და კვირიკეს სახელობის ეკლესია. ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., მოს., ს. ფე. მესტიის რ-ნი. კოლმ. თავმჯდომარე. 1971 წ. ივლისი.

ლზგურკა (2) – ეკლესია (იელი, კალა), იელიშია, ჩუბე უბანში. იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., ივარის ს.ს., 1972, VII.

ლზგურბელა – ტყე (ქართვანი), ს. ქართვანიშია, ტყე ფოგარის ჩრდ-აღმ. აკრძალულია (მოკრძალე-ბული?), წიფლნარ-იფნარ-რცხილნარ-მუხნარით, რომელთა მოჭრა აკრძალულია, მრგვალი ფორმისაა და ადგილიც კალოსავი-თაა. პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.

ლზგურსალ – ტყე (ცალდაში), ს. ცალდაშის დასახლების სამხ. ფოთლოვანი ტყეა. გორვებანი რელიეფია, შეშის ჩამოსათრევად

მწელი ადგილი, შეშა გრძლად უნდა მოუბა, რომ არ ჩაცურდეს. ფელტ ლი. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურებთან, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლწგმ (2) – სათიბი (ხალდე), კლდე (ქვ. ბავარი), მდ. ჯალდე ჭალს მარცხენა კალთაზე, მინდორია, შიშველი რელიეფით, კარეტის დასავლ. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლწგზნლიერ – სათიბ-სადოვარი (ქაბეში), მდ. მულხურას მარჯვენა კალთაზე, დამრეცი რელიეფით. ს. ქაბეშის ჩრდ-დასავლ. მუჟალის მპირდაპირე მხარე. არის საზაფხულო სადგომები საქონლის, (კარვებია). თხილნარი არაა, საერთოდ მცენარეულობა არაა, ალპური ზონაა. გუჩი (ლიგუზე „ამოდება ქაფისა და ქონისა ან ხაჭოსი“...). *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლწგზნიალ – სადოვარი (მურშველი), ს. მურშველის ჩრდ-დასავლ., მურშველის მთის დასაწყისი, სამხ. ფერდობზე შერეული ტყე, თვითონ ალპურ ზონაშია, პატარა ბუჩქებით. ღელე გუწადა ტუბიდან არხის განაყვანია მურშველის ტერიტორიის მოსარწყავად ვინმე ქურდიანის მიერ. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლწგწა ლწრტყალ – კლდე (ცალდაში), მთა თუთენგლდის (ლგჯრძრას) ძირი, ქაშან ხარ, ნახტუნი ლწრტყ ხარ. *პავლე ბითეს ძე ზურებთან, 83 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლწგწილწ ლწრ – სათიბ-სადოვარი (ჭიბიანი), ს. ჭიბიანის პირდაპირ, მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ყანებს ზემოთ. მშრალი ღელე. ლიგუტე „გამრომა“. *სოსო სემლარის ძე ნიჟარაძე, 19 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. უშვული, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლწგუჯა – სათიბი, ს. ჭოლაშის დასახლების ჩრდ. ტყე ფეხ-ის ზემოთ, ალპ. ზონაში, მომრგვალო თავ-თავიანი მაღლობებით. გუჯაა „მაღლობი ზეგანი“, ლუგუჯე „ლუტრე“. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლწგუჯა (2) – სათიბი, კლდე (ცალდაში, ჭოლაში), ტუბიერის ხეობის მარჯვენა კალთაზე, მულ-ხურას მარჯვენა კალთაზე, მთა ლწგუზნლიე-

რის ზემოთ. კლდეს გუიჯ თხტიმ ხარ, ლწგმა ლი, მარე აშ ლესთუე ხარხ, ლწლწან მწმ ლი. *პავლე ბითეს ძე ზურებთან, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლწგუჯა ზაგწრ – ქედი (ჭოლაში), ს. ჭოლაშის ჩრდ., ქედი მიემართება ჰელარისკენა სათიბ ლწგუჯას ზემოთ. *ალექსანდრე გელას ძე დევდარიანი, 80 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლწდარალ – სადოვარი (ნაკი), მთა თონღუ-ორუნის სამხ-დასავლ. ვაკე ადგილია, სადაც მგზავრი დაისვენებდა, საჭმელსაც მიირთმევდა, საქონელსაც მოამოვებდა. მოედინება წყალიც. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლწდბაშ – სადოვარი (ფაყი), ს. ხარაშშის მიდამოებში. მოლარშია, შუა ადგილზე ბორცვივითაა, ირგვლივ ნამძნარით. იყო და არის მხოლოდ ქალების სამლოცველო ადგილი. კოხის წინააღმდეგ სამლოცველო იყო და არისო. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

ლწდბაში – საკულტო (ფაყი), ს. ლეხვდარეშის ჩრდ. ნაწილში. რაიმე ნაგებობა არაა. ხელედის ს.ს., *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*

ლწდგუთილ – სათიბი, ს. ხეშვილშია, არის ნაკომპარი – ლწდგუთილ მურყუამ. *ლ. მ. ფილფანი, 74 წ., ლენჯერი. 1973 წ.*

ლწდგუთილ (2) – ტყე-სათიბი (ნესგუნი, ხეშვილი), ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე, შერეული ტყით. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლწდგუთილწ მურყუამ – ნაკომპარი (ხეშვილი), ს. ხეშვილშია, სათიბ ლწდგუთილში, ნაკომპარილაა დარჩენილი, თუ ვისი, არ იციან. *მ. დ. ფილფანი, 87 წ., ლენჯერი. 1973.*

ლწდგუთილწრ – სათიბები, ჭალაშს მარცხენა კალთაზე, ჰეშვილშია. ს. ჰეშვილი. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერი ს.ს., 1972 წ.*

ლწდეები – საკულტო (ფაყი), მიქელშერის დასახლებაში, იდგა დიდი ნამძვის ხე. *ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ., 1974.*

ლწდერილწ – სადოვარი (ლასკადარი), მთა დავბერშია, ლასკადურას ხეობაშია. *მ. გ. ლი-პარტელიანი, 31 წ., 1974.*

ლწდეშტორელი – სადოვარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ხარობს ბალახი დეშტორელ „ხერჩო“. დეშტორელ „ხერჩო“ (შეამოწმ. ბოტ.

ლექსიკონი). *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ლდეუა – სათიბი (მაგარდელი), სათიბ ხომა ლაჩუმა-ს ქვედა ნაპირი. „სადევე“ ? *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლდეუალ – სამოვარი მთა (ფარი), საზაფხულო სამოვარი მთა, არის კარვებიც, მისი მწვერვალის სიმაღლეა 3487 მ. (1: 100000). *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოს., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლდიაარალ – სამოვარი (ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, ქვანგლიდან ჰაპკვირის-კენა გზაზეა პატარა მოვაკო ადგილი, ზაგლდემიყ. ალბათ, მგზავრი იქ ჭამდა საგზალს. *გელა ფუთეს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლდემერიშ ნაქორ – ყანა (ლარილარი), ს. ლარილარშია, ჩუბზე ლარილარის ერთ-ერთი ყანა, ვაკე ადგილია. ლადიმერ ჩხეტიანის ნასახლარი. *ალმაგვირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ., პენსიონერი, ს. ლარილარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 19.9.70 წ.*

ლდემერიშ ჭუქედ – სამოვარი (ლარილარი), ს. ჩუბზე ლარილარის აღმ. მხარე ჟიბე მარდის დასაწყისამდე, კედელი ფოთლოვანი ტყით. ლადიმერ ჩხეტიანის სახელობის სამოვარი (ცოცხალია). *ალმაგვირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ., პენსიონერი, ს. ლარილარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 19.9.1970 წ.*

ლდემე ნამზიგუ (იხ. მოლარ).

ლდირუჭანი – სათიბი (ქვ. ლუჭა), სათიბ გუთიჯის გაგრძ. სამხ. ენგურამდე. ლი-დურუჭანი „აკრძალვა, უარის თქმა“ (ლხმ. ლიდურუჭანი). გადმოცემით: დალი მშობიარობდა, გამოუვლია ერთ კაცს, რომლისთვისაც შესახვევი უთხოვია. ამ კაცს უარი უთქვამსო. *სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., მეტყვევ, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლდემეყ – სათიბ-სამოვარი (ლახირი), ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ. ეკლესია მალდიანის ჩრდ.-აღმ. ფერდობი. მოედინება წყალი. *მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლდერ – სოფელი (ეცერი), სოფელ ეცერში შემავალი 23 კომლიანი უბანი; მდებარეობს ს. ეცერის სამხ.-დასავლ. ბოლო სოფელია. გადმოცემით: ტყიანი ყოფილა ადრე,

მიჰქონდათ იქამდე დგარ (დგრე ლიჯდე გუემთქუნ). მის. ჩრდ. წიწვნარის ნაშთიცაა. *გერმან ბიმურზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. აგვისტო.*

ლდერეიშ კაჩ – სათიბები (ლადრერი), მდ. ენგურის ჩრდ. მდ. კედრგლას დასავლ. ჩრდ.-აღმ. სოფლის ყანებია. ლდერერის აღმართი. *გერმან ბიმურზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. აგვისტო.*

ლდესუჭრილ ლმსუჭრილ – სამოვარი (წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ.-ით, ტყე-სამოვარი ლაყრულრდის აღმ. მინდორია ტყეში – შერეულია. *დუსარ // დუსუ. რომინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლზგა – ყანა (ხარაში), ს. ხარაშია, ნასახლარი მაინცდამაინც არაა, ქვების გროვა კია, ირგვლივ პატარ-პატარა სათიბებია. ს. ფაყი. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

ლზგალ – ყანები (ლესხანი), ლესხანშია, ნასახლარი ყოფილა, ვაკე ადგილი. ს. ფაყი, ხელედის ს.ს., *ჯ. ა. ჩანქელიანი, 26 წ., 1974.*

ლზგილ – სათიბი (სვიფი), მდ. კედრგლას აღმ., ჩრდ.-აღმ. ალვის ხეებია დარგული (ჭადარ). ნამოსახლარია. „სამოსახლო“ (პატარა). ადრე დასახლებული იყო, მაგრამ მთა ბაჭიდან ჩამოსულ მეწყერს ამოუწყვეტია, რომელთა ვინაობაც გაურკვეველია (ბაჭ ახტყეცა ი ექქამ ნახტიტ ლიხ). *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

ლზგოლ – სამოვრები, საცხ. ლაყურის სამხ., ჩუბიბლანის სამოვრების ქვემოთ, სადაც ადრე საცხოვრებელი ყოფილა. *მიშა რაქდენის ძე ცალანი, 28 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლზგოლ – ყანები, ს. ზაგარის სამხ.-დასავლ. ტყე-ყანების ბებნარის ჩრდ.-დასავლ. ნასახლარი არა ჩანს, მაგრამ ადრე 11 ოჯახი ცხოვრობდაო. ს. ზაგარ. *გაიანე კამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლზგოლ (3) – ყანები (ლევდარი, ზაგარი), სამოვარი (ლაყერი), ს. ლევდარემის ჩრდ.-აღმ. ნასახლარი არა ჩანს. ს. ფაყი. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ.,*

ლზგადა დაბ (იხ. ლზგა).

ლზგაშ ლიც – წყარო (ჰამაში), ჰამაშია, სათიბ ტობაშ ლარას აღმ. მხარეში. ნასახლარია,

- სადაც მოედინება წყარო. *დუშა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- ლწზექიარ** – ტყე (ხარაში), ს. ხარაშშია, წიფლნარი ტყეა, საბალახოცაა და საკარტოფილევ. შეშის მოსამზადებელი ადგილი. ს. ფაყი. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*
- ლწზექარ** – სათიბი (ჰებუდი), ს. ჰებუდის სამხ. დასავლ. დეღე ტუბირის მარცხენა კალთა. ადრე სამხ. ნაწილი სახნავიც ყოფილა; აღმ. აკრავს ტყე, სადაც საზამთროდ სოფელი შეშას ამზადებდა. *ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლწზექი** – საბალახო (ზ. ვედი), შეშის დასაწყობ-მოსამარაგებელი ადგილი. *მიხეილ ქერექის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლწზექი დწბილდ** – საძოვარი (სოლი), ს. სოლის ჩრდ., სამანქანო გზის ზემოთ. ადრე სახნავიც ყოფილა. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი. 1972, IX.*
- ლწზექრი ღწრ** – ხევი (სოლი), ს. სოლის ჩრდ., ტუბირის მარჯვენა კალთა, სამანქანო გზის ზემოთ. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი. 1972, IX.*
- ლწთვერილ** – ტყე (გვალდერი), ს. გუალდერის სამხ., ღარი ბარჯას თავზე, არის არყნარი და ბოკვნარი (ლეთვერ). „საბოკვისი“ (კნინობით-ში). *ჩხეტინ ემუზას ძე ჩხეტინი, 47 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლწთვერილ (2)** – სათიბი (ღვებალდი), ტყე (გვალდერი), ლწმდა ღწრის ზემოთ, სათიბია დაახლ. 1,5 ჰა-სი, შერეული ტყითა და ჭარბობს თევრა „ბოკვი“. ლწთვერილ „საბოკვისი“ (კნინ-ში). *ვარლამ ილოს ძე გერლიანი, 34 წ., კოლმ., ს. ღუებალდი, ცხუმარის ს.ს. მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლწთვერილწმ ტუბირა** – დეღე (გვალდერი), ხევი, საზღვარი ს. ღუებალდისა და გუალდერის. მოედინება მთა ბაჯიდან, უერთდება ენგურს (იხ. რუკა). „ბოკვნარის (პატარა, კნინ.) დეღე“. *ემეზა დავითის ძე ჩხეტინი, 91 წ., პენსიონერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლწთქტელი** – ყანები, საძოვრები, დ. ლენტეხის დასავლ. მდ. ჩოლშურას მარჯვენა მხარეზე. დ. ლენტეხი (ლექესირი). *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*
- ლწთქტელი (2)** – საძოვარი (ყარიში), ყანა, საძოვარი (ლექესირი), მთა შუის გზაზე. ირგვლივ ტყეა. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*
- ლწთქტელიმ შუკუტ** – გზა (ლექესირი), გზა ლაბრაწამდე, ლათქელის გავლით. *დ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- ლწთწწნიერ** – საბალახო (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის დასახლ. სამხ-დასავლ. მაცხვარის ეკლესიის ზემოთ. ლაჯრგ ლი. საქონლის გასათიში ადგილი პატრონებისკენ. *სემლარ დავითის ძე გივანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლწთხელწრ** – საძოვრები (ზმ. მარდი), ჟიბე მარდის დასავლ. ცენტრისკენ, ნაპოვნია მიძივბიო. ვაკე ადგილია, ქვიანია. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ანსიანი, 26 წ., მოსამსახურე, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 18.9.70 წ.*
- ლწთხტარიწ სგიმ** – მჟავე წყალი (უშგული), კლდე შხარას მარჯვენა მხარის კალთაზე მოჩქეფს მჟავე წყალი, ჯიხვების საყვარელი წყალიაო. *პავლე ბითეს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- ლწთხტარიწლ** – კლდე (უშგული), მთა შხარას მარჯვენა მხარეზე, ენგურის სათავის ზემო მარჯვენა მხარე. საჯიხვე კლდე, მოედინება მჟავე წყალი, ონკანივით ამოჩქეფსო. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- ლწთხტარი კოჯწრ** – კლდეები (ყორულდაში), ს. ყორულდაშის ჩრდ.
- ლწთწა** – სათიბი (სვიფი, ფარი), სუტიფის ზემოთ, სათიბ ლერთხწრის ჩრდ. იქით-აქეთ ტყე აკრავს, მის ზემოთ მჟავე წყალი მოდის, რომელსაც თხები ეტანებოდნენო. ლა-დწ-ა > ლა-თწ-ა ? *ტარიელ ქემურზას ძე გადრანი, 59 წ., კოლმ., პარტორგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლწთწწმ სგიმ** – მჟავე წყალი (სვიფი, ფარი), სუტიფის ზემოთ, სათიბ ლწთწას ჩრდ., მოედინება მჟავე წყალი, რომელსაც თხები ეტანებიანო (ალბათ, გარეულიც). *ტარიელ ქემურზას ძე გადრანი, 59 წ., კოლმ., პარტორგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლწკდებწ** – ყანები (ლესემა), ს. ლესემაშია მდ. ხეკედურას მარცხ. *ა. ს. გაზდელიანი 36 წ., 1974.*
- ლწკდწრიმ ჳერწრ** – საძოვარი, ტყე (მაზერი), ს. მაზერის თავში სგიმერს ქვემოთ ლამწამდე,

ტყიანი ადგილია, საქონლის გასარევი და სამოვარი. *ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ., პენსიონერი, ს. მაზერი, ბეზოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

ლპვი – კლდე (ხერხვაში), ს. ხერხვაშის ჩრდ-დასავლ., ტყე ნაჩუღწრის დასავლ. სალი კლდეა, ფიქალი ქვით, მის ქვემოთ, ძირში არის კამილაკად. ლპვი (< ლაკვი ?) (შდრ. ზექ – ლპქი!) (ფი-ქალ > კალ > კა ?). *დავით დუღურუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლპვიანალ – სამოვარი მთა (თავრარი, ხერხვაში), ს. თავრარის ჩრდ., ყუას სამხ-დასავლ. გორას დასავლ. კარვებია, ალპური ზონაა შქერიანი. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლპვირ – ნასაკირალი (გვალდერი), გვალდერის დასავლ. სათიბ ნაკვარს ზემოთ. საკირე იყო უწინ.

ლპვიცერი ღპრ – სამოვარი (ზ. მარდი), ს. ჟიბე მარდის ჩრდ., გზა ლანხუწარის ჩრდ.-აღმ. წყალი მოედინება, სამოვარი, შიშველი. არის კიც. *ვახტანგ ალექსანდრეს ძე ანსიანი, 26 წ., მოსამსახურე, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 18.9.1970.*

ლპვიპრ – გზა, კლდე (ნესგუნი), ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე, ფიქალნარევი კლდეა, ფიქალი იქიდან მოჰქონდათო სახურავების-თვის. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლპვრა – სათიბი (ლახუშდი), ს. ლახუშდშია, მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, სათიბ ყაბღლდაშში. ლეკაი(?) ადგილ ლი. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1972, IX.*

ლპვრალ – კირსაწვავი (კახურა), მდ. ლუვორის-კენა, გზაზე, კირის საწვავი ყოფილა. მის ახლოსაა კირის სატეხი. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ლპვრალე დაბ – სამოვარი (ლექსირი), მდ. ჩოლშურას მარცხენა მხარეზე. კირიანია. *ჯ. რ. მესველიანი, 50 წ., 1974.*

ლპვრალე ღელა – ღელე (ლექსირი), მდ. ჩოლშურას მარცხენა მხარეზე, კირი ჩამოყვება. *დ. რ. მესველიანი, 50 წ., 1974.*

ლპვრაჭიანლ – სათიბი, სამოვარი (მესტია, ხალდე), ს. ჯალდეს ჩრდ-აღმ. ვაკე და ფერდობი სამოვარ-სათიბებით. ნაკარვები, ისპანკა ავად-მყოფობის დროს გაქცეულან, ავადმყოფობას

მოშორებიანო. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

ლპვრი – საკირე (ჰებუდი), მთა დეცილის სამხ. ლპვრი ზაგარზეა კირის ასაღები, დასამუშავებელი. ამჟამადაც სარგებლობენ. ლპვრი < ლპვირი. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლპვრი ზაგარ – გორა (ჰებუდი), მთა დეცილის გაგრძელება სამხ. (იხ. 1: 100000). კირის დამუშავება ყოფილა, ამჟამადაც არის. „ლპვირი ზაგარ“. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლპვრიმ სარანგ – წყარო (გვალდერი), სოფლის დასავლეთით, სათიბ ნაკვარს ზემოთ, სამხ-ით, ზემო გუალდერში (სამოვარი), ყოფილ ნასაკირალთან. მოედინება წყაროს წყალი. „საკირე // საკირეს წყარო“. *ემეზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლპვრილდა ბპრ – გზა, კლდოვანი (ქაბეში), ს. ქაბეშის აღმ., მდ. წანრგლას მარჯვენა კალ-თაზე, წანერის გზის ზედა მხარეზე მდებარეობს დიდი ქვა, რომელსაც ნაკიბურებივით აქვს. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლპვრხელდ – ყანები, სათიბ-სამოვარი (მესტია), მესტია-ჭალაძს მარცხენა მხარეზე, აეროპორ-ტისკენა ხიდის ზემოთ. *ირინე მელიქიშვილი, 1961, თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი. 1972.*

ლპვრხელდაშ – კლდე (ცალდაში), წანერგლას მარცხენა კალთის კლდე, მყინვარებია, თუ-თნგლდისკენ. ლალურკერილას ღელეს ბოლო-ში. კიბისებური კლდეა, მონადირეების მიერ შერქმეული. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლპვრხარი ბპრ (იხ. ლპვრილდა ბპრ).

ლპვცილდ – სამოვარი (ლეზგარა), კლდე ლაჭგურის ჩრდ.-დასავლ. (კიც ?). *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლპვცარიელ – ტყე (ლემუკვი), ბალის ქედზე, ივეჩიანების ყოფილი ტყე. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი. 1973.*

ლპკუტდებანი – სამოვარი (მელურა), მთა ნალიშის საზაფხულო სამოვარი. ვ. მ. მუსელაიანი, 57 წ., 1974.

ლპკუნური – სამოვარი (ქვ. ლუპა), მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, ქვემოთ, სამოვარ ჰაერთან, დასავლ. ადრე კვერნების (კუნენრე) დასაჭერი ყოფილა (ათხეი ამჟი ლი ეჩქაძმ ნსყევარ). იშმაგ სორთმანის ძე დადემქე-ლიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

ლპკუნირი ბაჩარ – ლოდნარი (მაცხვარიში), ლპკლა ჭალაშ მარცხენა მხარეზე, დგას 2 დიდი ქვა. კუენრა – კუინორ – კუნენ, კუნენ < კუნენ / შდრ. შგედ < შგერდ??? გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი. 1973.

ლპკურემწა – სამოვარი (მაცხვარიში), ლპკლა ჭალაშ მარჯვენა მხარეზე. ლამპერი მწა ლი. გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი. 1973.

ლპკურამ – კლდე, ძირში სათიბი, ფუშყვერის მარჯვენა მხარეზე. ამჟამად არაა ყინული. ცი-ცაბო კლდეა. ს. ნესგუნი. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.

ლპკურამ – სთიბ-სამოვარი, ს. ჟიბიანის ჩრდ., ენგურის (ჭალაშ) მარჯვენა მხარეზე, ხიდს ზემოთ, სადაც წყლები მოედინება. ზამთრო-ბით იყინება. „საყინულე“. სოსო სემლარის ძე ნიჟარაძე, 19 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

ლპკურამ – ღელე (ხალდე), კლდე, სათიბი (ნეს-გუნი), სათიბ-სამოვარი (ჟიბიანი), მდ. ჯალდე ჭალაშ მარცხენა შენაკადი, მოედინება კარეტის დასავლ. კლდეებიდან. ადრე იყინებო. „საყინულე“. ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

ლპკურამწა ბოგ – ხიდი (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანის ჩრდ. მდ. ენგურზეა ხიდი სამარხილო. სოსო სემლარის ძე ნიჟარაძე, 19 წ., საშ. სკოლადამ-თავრებული, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

ლპკურამწა – სამოვრები (ჟამუში), ს. ჟამუშის დასა-ხლების დასავლ. მდ. მულხურას მარჯვენა მხარეზე. ფერდობნარევი სამოვრებია, ტყიან-ბუჩქნარი არაა. (კუნფხ „ყლორტი“). ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლპკუშა – ტყე, სამოვარი (ღემდერი), მდ. ღემ-დრგლას მარცხენა კალთაზე, სამოვარ მუნ-ჭყუის აღმ., შერეული ტყეა, ქვიანი, არის

სამარხილო გზა. შეიძლება ქვის სამტეხლო იყო! ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.

ლპკუცი (იხ. ლთხტპრიანლ).

ლპკუცირ – კლდე (ცალდაში), წანერგლას მარცხენა კალთაზე, სგუბნე თუეთნგლდის უკან, ჰადიშისკენ. საჯიხვეა, შიშველია. პავლე ბითეს ძე ზურეზიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლპკუცირი – კლდე-ქედი (მაზაში), ს. მაზაშის მთა ლაბრაცის მხარეში. საჯიხვეები. კუიცრა „ჯიხვი“. ლენტეხის რ. შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა. 1976.

ლპლგენ ნაკ – სამოვარი (ხალდე), მდ. ჯალდე ჭალაშ მარცხენა კალთაზე, ვაკე ადგილია, არის ხარების სადგომი გაზაფხულობით, სამ-წყემსაო. ღამით ხარებს იცავდნენ ქურდები-საგან ძველად. „სადგომი ვაკე“. ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

ლპლდესგალ – საბალახო (ნაკი), ბასას გასასვ-ლელის აღმ. ფერდზე, გადის გზა ყარაჩაისკენ. ამ ადგილიდან იწყება ყინული (ხანსარ) და იცვლიან საიმისოდ ფეხსაცმელს, ან თუ დასველდებოდა, იმ შემთხვევაშიო. (იხ. 1: 100000 ნაცა). ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

ლპლდესკალ – გადასასვლელი (ხელედი), ქედზე. გადასასვლელი უსგვირში. მწვერვალზე. შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.

ლპლგ – სამოვარი (სვიფი, ცხუმარი), ტყე ცხტიმანის სამხ. (ზემოთ). ვაკე ადგილია, ადრე სახნავიც ყოფილა. შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს. საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

ლპლგბერი – სათიბი (ხევრა), ჯეურაშია, ფერდობია, პოულობენ მძივებსო. ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.

ლპლიდამ – სახნავი (ცალერი), ჩუბე ცალერის სამხ-აღმ., სახნავი ქალდაშის აკრავს ჩრდ-აღმ. ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

ლპლიამ – სათიბ-ამოვარი (ღემსია), ს. ღემსიას ჩრდ-აღმ. ალპური სამოვარი. შადურ ადილა-რის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.

ლპლკირ (იხ. ლპკირ).

ლპლმგრიამ (იხ. ლამპრიან ღარ).

ლლოზოლ – სათიბები (უმზვანარი), ს. უმზვანარიდან ს. დოლამდე გაჭიმული სათიბები, აკავშირებს ორ სოფელს, სახელი მისი აქედანაა: ლლოზო „ესაზღვრება, ეკვრის“. რელიეფის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უმზვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*

ლლსიპა – გზა, გასაყარი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ენგურის ხეობის მარცხენა მხარეზე, შერეულ-ტყიანია, გზა უქცევს მთა ? ლაშტარდალისკენ. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლლქერი – საცხოვრისი (ქვ. ვედი), ჩვ. ვედშია, მდ. ჭედრგლას მარცხენა კალთაზე, მოედინება ლლქერი ლიც (დგას წისქვილები), ცხოვრობს 4 ოჯახი ჭკადუბისა. *გაბრიელ ბექნუს ძე ჭკადუა, 92 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*

ლლქერი ლიც (იხ. **ზოგლშ ლლქერი ლიც**).

ლლქერი ტუბი – ხევი (ციცხვარი), მდ. ენგურის მარცხენა შენაკადი, ნაშხულშ ტუბისა და ლაშტარდალშ ტუბის შორის მოედინება. წისქვილის წყლისოდენაა. დგას წისქვილები (2). *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბერი.*

ლლქერი ტუბილდ – ხევი (ლახვშიაშ ჭალა), მდინარე ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ს. ლებერცხილასა და ლაჭუბშიშ ჭალაშ შორის, ხევი, მოედინება წყალი – მარჯვენა შენაკადი მდ. ლაჭუბშიშ ჭალაშ ტუბი-ისა. *ვარლან გრიშას ძე კვანჭიანი, 40 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*

ლლქერიშ ლეწვერ (იხ. **ლეწვერ**).

ლლქერიშ ლიც – ლეღე (ქვ. ვედი), საცხ. ლალქერისთან, ჩამოედინება ბურღვედრის მხრიდან, წისქვილებიც დგას 3 ცალი, უერთდება ვედრულას მარცხენა მხრიდან. *გაბრიელ ბექნუს ძე ჭკადუა, 92 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*

ლლქერიშ ჟიბე ნენჩა – ტყე (ქვ. ვედი), ლლქერიშ-ის დასახლ. ზემო წიწვნარი (ზოგან ფოთლოვანიც) ტყეც, საძოვარ ჟიბე ნაკს ზემოთ, სადაც ხე-ტყის დამუშავებაც მიმდინარეობდა (ლმგემი ლასუ). *სამსონ როზანის ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*

ლლქერიშ ჟბე ზენ – საძოვარი, ტყე (ქვ. ვედი), საცხ. ლალქერის აღმ. ჭედრგლას მარცხენა კალთის ვაკე ადგილი, საძოვარცაა და

შერეული ტყეც, სახერხამდე. *გაბრიელ ბექნუს ძე ჭკადუა, 92 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*

ლლქერიშ ტუბი – ხევი (ქვ. ვედი), ლეღე ლლქერიშ ლიცის ხეობა, ბურღვედრის ჩრდ. კალთებიდან მოედინება. წყალი მოზრდილია, რომელზედაც დგას 3 წისქვილი. *გაბრიელ ბექნუს ძე ჭკადუა, 92 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*

ლლქერიშ ღარ (იხ. **ლაჟაჰ ღარ**).

ლლქერიშ ჩუბე ნაკ (იხ. **ჩუბე ნაკ**) (ქვ. ვედი).

ლლქერი ლიც – ლეღე (ზაგვდანარი), ს. ზაგუდანარს მარცხენა მხრით ჩამოედინება წისქვილის წყალი, გადმოყვანილია იგი გულშ ჭალა-დან. წყალს სასმელადაც ხმარობენ. დანიშნულების მიხედვითაა შერქმეული: „საწისქვილე წყალი“. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ზაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

ლლქერი ტუბი (იხ. **მაქვლდან**).

ლლშვიდაში ზუგ – ტყე, ბორცვი (იელი), ენგურის მარცხენა კალთაზე, მთა ცერშია, პატარა ვაკე ადგილია. ნამოქმედარი არა ჩანს, ყუბა ლი. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972, VII.*

ლლშუკულდ – გზა (ლაშთხვერი), ეჩხან ტაფისა და ამხან ტაფის გამყოფი გზა-სამარხილო. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972, VII.*

ლლჩა – სათიბი (სოლი, ლემსია), ს. სოლის ჩრდ. მთა შიხულდაშთან, სათიბ-სადოვარ ფარი ლესგის სამხ-დასავლ. *რომანოზ ალექსანდრეს ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1972, IX.*

ლლჩა ფარ – სათიბი (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშის აღმ. სათიბები მთის ზონაში.

ლლციდრიელ (იხ. **ლლციდაშ** – მესტია).

ლლციდრიელი სარგარ (იხ. **ლლციდაშ სარგარ**).

ლლციდაშ – ყანები (მესტია), მოედინება წყაროები – 3 ადგილას, სოფლის სასმელადაა გამოყენებული. აღმოუჩენიათ კერამიკის მილები (გათხრა აწარმოა მეცნიერ-მუშაკმა შოთა ჩართოლანმა). ლიც „წყალი“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ. 1972.*

ლლციდაშ სარგარ // **ლლციდრიელი** – წყაროები (მესტია), დაბა მესტიის დასახლების ზემოთ, ყანაში მოედინება 3 ადგილას წყარო, სოფლის სასმელად გამოყენებული. ლიც

- „წყალი“. დაბა მესტია. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი*, 64 წ., 1972.
- ლწლირი ნაკ** – სათიბი (ზესხო), ს. ზესხოში, ლეცირი არი გუნ (ერთგვარი ბალახია, მომჟავო).
- ლწლიწმ** – ყანები, ს. ჟამუშის დასახლებაშია ყანები. სოფელი ამ ყანებით მიდის წყაროსკენ მოსავლის აღების შემდეგ. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი*, 40 წ., მოსამს., ს. *ჟამუში, მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. სექტ.
- ლწლიწმ (2)** – სათიბ-სამოვარი (მაცხვარიში), ყანა (ჟამუში), მთა მგხერის სამხ. წყალი მოედინება, მოფერდოცაა და ვაკეც. გ. გ. *გიორგვლიანი*, 35 წ., *ლატალი*. 1973.
- ლწლიწმში ლიც** – ღელე (მაცხვარიში), სათიბ-სამოვარ ლაღციწმ-ში, მთა მგხერი სამხ. ლატალის ს.ს., გ. გ. *გიორგვლიანი*, 35 წ., 1973.
- ლწლიწმში სარაგ** – წყარო (ჟამუში), ყანა ლწლიწმის გვერდით, ს. ჟამუშის დასახლებისაა. მულახის ს.ს., *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი*, 40 წ., 1971.
- ლწლიწმში ღელა** – ღელე (ხოფური), ს. ხოფურში. *ლენტეხის რ. ქ. ს. ლიპარტელიანი*, 44 წ., 1976.
- ლწლიწმში ჯარჯ** – გზათგასაყარი (შყალერი), მთა მგხერის მთაში, ერთი გზა მიდის სპზმის აურწმის მიმართულებით, მეორე – მთა ლაზუნრის მიმართულებით. გ. რ. *გურგვლიანი*, 40 წ., *ლატალი*. 1973.
- ლწლიწმში ზედა ნაწილი**, ს. ჟიბიანის ჩრდ-აღმ. მხარე ეკლესია ჯგგრწამდე. ცენტრალური ნაწილი სოფლისა. სამარხილო და სამანქანო გზა. ს. ჟიბიანი. *გივი ერისტოს ძე რატიანი*, 33 წ., მოსამს., *უმგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. ივლისი.
- ლწლიწმში ნაკწ** – სათიბები (მურყმელი), ს. მურყმელის ჩრდ-დასავლ. ვაკე-ფერდობები სათიბები, რიყებია გამოყვანილი. „სარწყავი ვაკე ადგილები“. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი*, 40 წ., მოსამსახურე, *მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. ივლისი.
- ლწლიწმში ლეხთაგი** – სამოვარი (ლეხთაგი), ლეხთაგის ჩრდ., დასახლების ზემოთ. მოდის წყალიც (პატარა). *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი*, 45 წ., ს. *ლეხთაგი*. 1972.
- ლწლიწმში სარაგ** – წყარო (ლეხთაგი), სამოვარ ლწლიწმში-ში, ლეხთაგის დასახლების ზემოთ. პატარა წყაროა. *მესტიის რ-ნი*. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი*, 45 წ., 1972.
- ლწლიწმში ზარდლაში** – სამოვარი (ზარდლაში), ს. ზარდლაშის სამოვარი მთა. ჩრდ-დასავლ. ლეცირე ხაგ. ლეცრე „ბალახია, საქმელად ვარგა“. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი*, 67 წ., *პენს., მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. სექტ.
- ლწლიწმში** – სათიბი, კლდე, ს. ზეგანის სამხ., ლასილის მდინარის ორივე მხარეზე, სათიბ-სამოვარ. ფერდობია. ს. ზეგანი. *ბესო მიხეს ძე გულბანი*, 66 წ., *პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. აგვისტო.
- ლწლიწმში** – სამოვრები, ს. ბოგრემის ჩრდ-დასავლ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ყანებს ზემოთ. დაკიდულივითაა, დამრეცი, ყანა ლაჯუღიწმის ზემოთ. ხოწიბ „დაკიდულია“. *კატო მიხეილის ასული გულბანი*, 26 წ., მოსამს., ს. *ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. აგვისტო.
- ლწლიწმში (3)** – სამოვარი (სოლი, ბოგრეში), სათიბი, ტყე (ზეგანი), ს. სოლშია, დასახლების ზემოთ, სამანქანო გზის ზემოთ. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი*, 52 წ., მოსამსახ., *მესტია*. 1972, IX.
- ლწლიწმში (იხ. ლწლიწმში)**.
- ლწლიწმში** – სათიბები (ხელედი). *შ. მ. ბენდელიანი*, 35 წ., 1974.
- ლწლიწმში** – სათიბები (ხელედი). *შ. მ. ბენდელიანი*, 35 წ., 1974.
- ლწლიწმში** – გორა (ნაკი), ნაკრას მარცხენა კალთაზე, ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ნაკრის ხიდიდან ლაჯურღულამდე სამანქანო გზის მიდამო. „ლალტერ“ ერქვაო სვანეთის დასაწყისს: „მაგ როქუტ ხოჩამდ არიხ უმკუღლწმ ი ლწლიწმში უმხუარ ნენსგა“. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი*, 58 წ., *პედაგოგი, მესტიის რ-ნი*. 1969 წ. ნოემბ.
- ლწლიწმში** – სათიბი (ივარი), ს. ივარის აღმ. მდ. ჰადიში ჰალწმს ხეობაში, ვაკე ნარევი ადგილია, კარგი სათიბებით. ღარწლ ი ხარ ცხეკწრ ი ეწარ ხარხ. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი*, 88 წ., *პენს., ს. ივარი, მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. აგვისტო.
- ლწლიწმში** – სათიბი (ნაკი), ნაკრას მარცხენა მხარეზე, ლაწომბას ჩრდ-აღმ., სათიბ ცხეკუწმის ჩრდ-აღმ. ფოთლოვან ტყეში. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი*, 58 წ., *პედაგოგი, მესტიის რ-ნი*. 1969 წ. ნოემბ.
- ლწლიწმში** – ყანა (ცალდაში), ს. ცალდაშია, დასახლების აღმ., კაწარის მოსაზღვრედ. ნასაყდრალია, სადაც ლოცულობდნენო: იცირ – კუტიცირ, ჯწრ ლწლიწმში თანწწ თახალადედ – იცოდნენო. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურებიანი*, 83 წ., *პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. სექტ.

ლალტერ (4) – სათიბი (იფხი, იფარი, ნაკი), ტებდიაშის მთის მიდამოებში. იყოფა ჟიბე და ჩუბეშში ლალტერ-ად. საქონლის საყვარელი ადგილია. (ლიტრე – შდრ. ლაჭრა). კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ., ლატალის ს.ს., 1973.

ლალტერ (2) – ყანა (ჟაბეში, ცალდაში), ს. ჟაბეშია, ტუბირას მარცხენა მხარეზე, ნაკრშია. ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლალტორა – კლდე, ფერდობი (ჟაბეში), მდ. წანერგლას მარცხენა კალთის კლდეები, სანადირო, მიწიანი ფერდობებია. ჩრდ.-ის მხარეა, საჩრდილობელი. შდრ. ჟოროჭ „ჩრდილი“ (მეგრ. ორო ?). ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლამ – უბანი (იენაში). ს. იენაშის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი ტიბგლდერის მარჯვ. მხარეზე. ხუთინთელანშა-ს თემი – ხვინთელანების საგვარეულო თემი. ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.

ლამ (2) – სამოვარი (ხერხვაში), ს. ხერხვაშია, ტყე თიმთლაშს ჩრდ. აკრავს. აღწევს ს. ჯუხვ-ლანაშ კოშკებამდე. მოედინება წყლები, მგლამბ ადგი ჩუ ხარ, ნატყიცუ ი ხარ. ლამ (< * ლამბ ?). დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 57 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ლამგემი ღარარ – შურო (ზ. ვედი), ს. ზედა ვედშია, მდ. ჟედრგლას მარცხ. კალთაზე. გერმან შარდენის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.

ლამგემი ღარ – ღარი (ციცხვარი) ს. ციცხვარის სამხ.-აღმ., მდ. ენგურის მარცხენა კალთა. მშრალი ღელეა, ტყეა, ჩანს ჩამოსაყრელი იყო საჭიროებისამებრ ხეებისა. ამჟამად ლამგემი არაა. ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 38 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ლამგემგლდ – სამოვარი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-აღმ., ღუბი ღარა-ს ზემოთ. მეგმგლდ ხაგ, არყნარი ტყეა, ნასახლარი არაა, შუროც არაა. მის ქვემოთ წიწვნარი ტყეა. არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ლამეზერ – სათიბი (ლექსირი), ლათქვილის ტერიტორიაშია. დასასვენებელია. ამჟამად საკულტო ნაგებობა არა ჩანს. გ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.

ლამეზერ (2) – სათიბი (ყარიში) მთა შუის გზაზე.

რაიმე საკულტო ნაგებობა არა ჩანს. ტყეშია, გორაზე. დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.

ლამზერ – სათიბი (ღვებალდი), ჩუბე ტუბირას (ღელეს) ესაზღვრება დასავლ. სალოცავი ადგილია, ადრე იქ აცხოვდნენ კვერებს და ლოცულობდნენო. მრგვალი მომადლო ადგილია (ბორცვია). დასავლ. ტყიანია განგურამდე. „სალოცავი“. მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ცხუმრის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ლამზერ – სამოვარი (ფხოტრერი) ს. ფხოტრერის დასავლ., ტყე ლეჭმერისა და კარარის ჩრდ.-აღმ. (თავზე). საკულტო ადგილია (ლაცხტი – სგალაზი ხუთიმზირდ: ჯგგრანგ თარგლეხერ, ქუთინლემგენე ი მარე მანგ ხოჩამდ როქ ანგტხ). ეგნატე ამიზის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ლამზერ (4) – სათიბი (მაგარდელი), სათიბ ხოშა ლაჩუმა-შია. ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმრის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ლამზერ (იხ. ნანყბულაშ თარგლეხერ)

ლამზერ კაკარ – საკულტო (ლარილარი), ს. ლარილარშია, სამანქანო გზის ქვემოთ, მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე. მინდორია სუფთა, სალოცავი სოფლის ღუნობ, ელობ, უფლიშ. დიდი კაკლის ხეა და საჯდომი. ალმაცვირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ., პენსიონერი, ს. ლარილარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.

ლამზერ კოჯ – კლდე (ჟიბიანი) ს. უშგულის ჩრდ., კლდე ხუთირაშის ჩრდ. ს. ჟიბიანის პირდაპირ, ჩრდ.-დასავლ. ადრე ქალების სალოცავი იყო. შესაძლებელია ჟაჰ-ის საწინააღმდეგოდ. მერაბ ანტონის ძე ნიჟარაძე, 60 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ლამზერ ლაცხტი – კლდე (ტობარი) ტუნელების ზემოთ. ძველი გზითაც, ახლაც სამანქანო გზამდე ბილიკი ყოფილა, იქამდე ძნელი გზაა და რადგანაც აქამდე მშვიდობით გამოვადწიეთო, „ჯგგრანგ ლასტიანს ხოჩა გუჟი ანხელაღინ ჩიგარ“. ნაძვის ტოტს მოტეხავდნენ და დებდნენ ერთ ადგილას. ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.

ლამზერ ლაჭუმი – ნაეკლესიარი (ზმ. ვედი). ჟიბე ვედის ჩრდ. პლატოზე, ჩვანე ზენში ბორცვია, დგას 3 ნაძვის ხე. ქვები ნაეკლესიარისა

დარჩენილია. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლმზზერ ნაკ (იხ. **ნაკვლდარ**)

ლმზზერ ნენზ – სალოცავი (ზმ. მარლი) ს. ჟიბე მარლში, დასახლება სალაზ მარლის შუაში, მინდორში დგას ქორვა სოჭი, რის მიდამოებშიც ხდება ლოცვა-კურთხევა ღუნობ ელოზ-ის შესახებ. *ვახტანგ ალექსანდრეს ძე ანსიანი, 26 წ., მოსამსახურე, ს. ჟიბე მარლი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*

ლმზზერ ნენძილდარ – სალოცავი (სგურიში) მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარეზე, პაპა ლარა-სთან, თითქმის შუა ნაწილში მდინარის მხარეზე, ხიდის პირდაპირ. ტყიან-ქვიანი ადგილია, დგას რამდენიმე ნენძ, სადაც ამჟამადაც სალოცავია. ღუნობისა და ელოზის დროს საკლავითა და პურმარილით დღესასწაულობენ ს. ტიტას მცხოვრებნი (ეზაშერარ – ცინდელიანები). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.*

ლმზზერ ნენძარ (იხ. **ლმზზერ ნენძილდარ**)

ლმზზერ ჩუბე ნაკვლდ – სასაფლაო (ქვ. ვედი). ჟიბე სახნაშ სტიკუტ-ზეა პატარა ვაკე, სადაც გახსნილია ახალი სასაფლაო. ჩანს, ადრე რაიმე საკულტო მნიშვნელობისა იყო. მაგარი რცხილნარია. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლმზზერ ჩუბე ნაკვლდშ ლეცხუმერ – ტყე (ქვ. ვედი), სგიმიშ ღარის ჩრდ.-აღმ., ჩუბე და ჟიბე ნაკვლდშშ შორის მდებარე რცხილნარი. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლმზზერი – გორა (ლახამულა) კლდე ლაჯურ-ღულას აღმ., აღწევს ს. ხერხვაშამდე. სახიფათო ბილიკის სამშვიდობოში ასვლის შემდეგ ლოცულობენ: „მან როქ შუიდობ ოლჯადდ“. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლმზზერიშ ზაგარ – ქედი (ლახამულა) ლაჯურ-ღულას აღმ., აღწევს ს. ხერხვაშამდე.

ლმზზერგლ – ბორცვი (დაკარი). დაკარ-ის ჩრდ.-აღმ., ჟიბე ნაკვლდის სამხ. პატარა ბორცვია. საუფლო ლოცვა – აპრილის ბოლო რიცხვებში. *ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*

ლმზზერგლ – სალოცავი ადგილი (შვედი), ს.

შვედშია, დასახლების აღმ. სუფთა ადგილია, ნაძვნარი (ლეღუმერ). ადრე საკულტო ადგილი. *შუმანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ლმზზერგლ (3) – საკულტო (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., სამანქანო გზაზე, ენგურის მარცხ. სანაპიროზე. ნაკვლესიარი არა ჩანს. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახურე, ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლმზზერგლდ – სათიბ-სადოვარი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარცხენა კალთაზე. არის სათიბ-სადოვრებიც და კლდიანი ადგილი; ლმზზერგლდ არის ზაკუდ ნაშყდ-თან – ზაკუ ქურდიანის დანამარცხებ კლდესთან. *გალაკ საფოს ძე კორძია, 15 წ., მოსწავლე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლმზზერგლარ – სათიბ-სადოვარი, სახნავი (ზაგვდანარი) ს. მაზერისა და ს. ზაგუდანარ-ის საზღვარზე, სკოლის ჩრდ.-ით. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ზაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ლმმნელ – სათიბი კლდე (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-დასავლ. სათიბ ზაგარის სამხ. კალთაზე, ჰადიში ჭალასკენ. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლმმრლა – სათიბი (ცალდაში), ს. ცალდაშშია, ვაკე სათიბი, სგიმს ქვემოთ. მწერი „მეორედ რომ ითიბება“. *პველე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლმმჯტინალ – კლდე (ნაკ. ს.ს.) ნაკრას მარცხ. კალთაზე, ტყე ლამურყუამის ჩრდ. დაფარულია ტყით. კირქვიანია, რომელსაც აქვს ღრმა გამოქვაბული – ლმმჯტინალშ ფოქ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლმმჯტინალშ ფოქ – გამოქვაბული (ნაკ. ს.ს.). ნაკრას მარცხ. კალთის კირქვიან კლდე ლმმჯტინალში არის ღრმა გამოქვაბული, რომლის დასაწყისის დიამეტრიცაა ≈ 3 მ. ბოლომდე არავინ მისულა. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლმმჰლდ – საძოვარი მთა (ლეზგარა) ს. ლეზგარას

სამხ., საზაფხულო სამოვარი მთა. ჩამოდის წყარო. ადგილი მრგვალი ფორმისაა, მრგვალი მინდორია (ლარე) „ნალჰანარ ჟი ხაგხ“. ჭობიანი ადგილიაო. „ლმჰალდ“ ორზროვანია: 1. საჭაობე, 2. მოსაწევი, ადრე მოსაწევი? *მგკა ამაიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლმჰალდ (2) – სამოვარი (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ., სათიბ-სამოვარ ტყაბიერის ზემოთ. წვერი, მალლობი, ალპური ზონაა, მის ქვემოთ თოვლის ნადნობია გაზაფხულობით. თავზე დავაკებაა. საქონლის თავსაყრელი, საგრილობელი. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლმჰარი იცხ – ყანები (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ. დგას მსხალი, ახლოს ეკლესია არაა. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლმგლდ – სამოვარი (ლახუშდი), ს. ლახუშდია, ჩრდ.-დასავლ. მხარეზე ნახოვარი (ნაკაფი) იყო ადრე, ამჟამად არ აჩვენებენ. ხილნარი, ლემთხენდრა ლი ხომა. *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*

ლმგლდ (2) – უბანი (წვირმი), ს. წვირმის დასავლ. მხარის დასახლება. ვაკე ადგილი, ყანებია მხოლოდ. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლმგლდნ ბარბალ – ეკლესია (წვირმი) ს. წვირმის დასავლ., ლამულის უბანში, დანგრეულია. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 აგვისტო.*

ლმგრხელდ – სათიბი (იელი), ასკარდია, ფერდობია, **მერხელ** არა ჩანს. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

ლმგრხელიაშ – ხევი (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ, ჰადიშერას მარცხ. კალთაზე. მოედინება წყალი, მერხლარ ხაგხ. *სოფრო გიორგის ძე ავალიანი, 60 წ., პენს., ს. ჰადიში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლმგრხელიაში ტუბრა – დეღე (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ, ჰადიშერას მარცხ. შენაკადი.

მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ლმნგმარ – ყანები (ლელზაგი) ს. ლელზაგის დასახლების ზემოთ. ნასახლარებია, საძირკველია ნაპოვნი. *ჟორა დ-ძე აბდეღანი, 37, ლატალი, 1973.*

ლმნებერი (იხ. **ლმლებერი**)

ლმნიაჟ სტიკუტ – გორაკი (ლენტეხი) დ. ლენტეხის დასავლ., ტყიანია, მალლობია, იცის ნიაფი. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

ლმნიაჟი სტიკუტ – სათიბ-სამოვარი (ლექსირი) ლათქელის ტერიტორიაზე, ქედია, ზეგანი. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ლმნკუემდ შუკვ – ბილივი (ლენტეხი) ცხენისწყლის მარცხ, ნაშალვარისკენაა. მოკლე გზაა სტიფი ტუბი ღელე-დან ნაშალვარი ნაკამდე.

ლმნქტერ – სათიბ-სამოვარი, ტყე (ჩაჟაში) ს. ჩაჟაშის აღმ., მდ. ქვიშირის მარჯვ. და მარცხ. მხარეზე. ტყე არყნარი. მარცხ. კალთაზეა. ლმნქტერ „საგრილობელი“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლმნლემტიარ – სამოვრები (ჩაჟაში). ს. ჩაჟაშის სამხ.-აღმ. სამოვრებია კლდის მიდამოებში, სადაც ნადირობდნენ არჩვებზე. ლმნლემტიარ „სათიკნე“, ნალშტ „თიკანი“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლმნლშტ – ტყე (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ., ჰადიშერას მარცხ. კალთაზე. წიწვნარი ტყეა – გვგობ, ღუმირ, ლენწხ. ნელშტ „თიკანი“. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლმნშხელდ – სამოვარი (ჟიბიანი) ს. ჟიბიანის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ფერდობი, მოედინება ღელე მოზრდილი. *ღუტუ ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ., მოსამსახურე, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლმნცულალაშ კოჯარ – კლდე (წირმინდი) მდ. კასლედერას მარჯვ. კალთის მხარეზე. კლდეა მუხნარით. გზა გადის მხოლოდ ერთ ადგილას კლდეზე. ლმნცულალ „სათვალთვალო“ (?). *აესენტი ბაკას ძე ჰკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ლმნცულალ – სამოვარი მთა (დიზი). ს. დგის

- მცხოვრებთა საზაფხულო სამოვარი მთა, მთა სამხ. კირართან (იხ. რუკა южный кирар). *ევროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*
- ლანწუდ** – ტყე (იელი), ენგურის მარცხ. კალთაზე, გზა გადის ლეშნიერის მთამდე კარგი შერეული ტყეა. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ.ნ, პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*
- ლანწყაში ღარ** – ღელე (ყაბეში) მდ. ტუბერგლას მარჯვ. კალთაზე. მოედინება პატარა წყალი, ღელე ჩამოჰყვება ლელაშხას ფერდობიდან მდ. ტუბერგლამდე. არის ქვების დიდი ჩამონაშალი. ლინწყუტე (უშხუარ ათუნწყუტე – დონწყე ქიანა). *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლანჯუტინლა** – ტყე (ხალდე). მდ. ჯალდე ჭალას მარცხ. კალთის ტყე, ს. ჯალდეს აღმ.-ით. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლანლა** – მყინვარი (ხაჩეში) (იხ. 1 : 100 000) მუდმივი თოვლითა და გამყინვარებით. *რ. დ. ჩანქსელიანი, 27 წ., 1974.*
- ლანლან** – სათიბი (კიჩხულდაში), სათიბ ლაროლანს-ს აკრავს ქვემოდან, ჩანს ინლა, ითიბება ერთი მარხილისოდენა. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლანლანლი ნაკ** – ტყე, სამოვარი (მესტია) მესტია ჭალას მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ., ლანლანლარ ლიხ. სატან ზუგს ქვემოთ. *ავთანდილ ანდრის ძე რატეანი, 37 წ., ს. პარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ლანრწყილარ** – სამოვარი (ლეწფერი), ს. ლეწფერ-შია, დასახლების ზემოთ, ჭტედზე. წყალი მოედინება. იყო არყის გამოსახდელი. არის ანწლნარი. *იანსონ სოზარის ძე სუბელიანი, წ., ტყისმცველი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.9.1970 წ.*
- ლანრწყილარ** (იხ. **იქსამერ ლანრწყილარ**)
- ლანრწყილარ ტუბი** – ხევი (ციცხვარი), მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი. მოედინება ლანლქერი ტუბის პარალელურად. წისქვილის წყლის ოდენა ვერაა. მის მიდამოებში ურევია ანწლიც, ალბათ, არყის გამოსახდელიც იყო. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი 1970 წ. ნოემბერი.*
- ლანრწლ** – სამოვარი (ხალდე) მდ. ჯალდე ჭალას მარჯვენა მხარეზე. ფერმის სამოვარი მთაა, ს. ხალდედან ჩრდ.-აღმ. ≈ 6 კმ. ვაკე ადგილია. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლანსგ** – ტყე, სამოვარი (ლემსია) ლემსიის დასავლ., ს. კაერის ზემოთ. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლანსგი ნესგა ნაკვლდ** – სამოვარი (კაერი) ს. კაერის ჩრდ.-აღმ., პატარა დამრეცი ვაკობი. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ლანსგი ყიბე პილინ ნაკვლდ** – სამოვარი (კაერი) ს. კაერის ჩრდ.-აღმ., პატარა ვაკობია. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ლანსგი ფელტ** – სამოვარი, ბუჩქნარი (კაერი) ს. კაერის აღმ. (ჩრდ.-აღმ.). თხილნარი ფერდობი. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ლანსგი ჩებე პილინ ნაკვლდ** – სამოვარი (კაერი) ს. კაერის ჩრდ.-აღმ. დამრეცი ტიპის სამოვარია. შიშველი რელიეფით. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ლანსერილ** – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის ზემოთ, ტყე ბეკარ-ს აკრავს ჩრდ.-დასავლ. სათიბი გარემოცულია შერეული ტყით. ფართობით ≈ 1,5 ჰა. მოფერდო (მეჭვდრა) ადგილია, სუფთაა (ხოჩა ჭეჭერი ლი). *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლანსგ** – სამოვარი მთა (მაზაში, ხოფური) მაზაშის მთა ლაბრაჯის გზაზე. შუა ადგილზეა – მთა ლაბრაჯსა და ს. მაზაშს შორის. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*
- ლანფხიარ** – სამოვრები (კახურა) მდ. ლუტორის მარცხ. კალთაზე. სახნავი ყოფილა, ამჟამად გვიმრნალია. იფხ. „გვიმრა“. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახურე, 1974.*
- ლანდორა** – ლეზანარას ქვემო ადგილის სახელია. გაღმა ხაიშში, ლეზანარას დასავლეთით, კაბეშერ-ების საზღვრამდე დგას დიდი ქვა. აღნიშნულია საზღვრად. ალტრა „საზღვარი“ – ლანდორა „სასაზღვრე“ ? *ნატაშა ემუხას ას. ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- ლანდორა** – წყარო (ხაიში), ს. ხაიშის ქვედა ნაწილი. სამანქანო გზის მარცხენა მხარეს მოედინება წყაროს წყალი, ირგვლივ მოსახლეობაა. ლანდორა „სასაზღვრო ადგილი“ – აღმ.-ით იყო მოვანე ჭკადუასი (ნესტორ სუმას ძე

ჭკადუას ბაბუასი), დასავლეთით – ხერგიან (ჭკადუების)-ების. *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავით), 31.VII.1970 წ.*

ლმდლორა (3) – ქედი (ჯორჯვარი). ს. ჯორჯუჭარის დასავლ. მხრიდან ჩამომავალი ქედი მთა კირაბიდან ენგურამდე. ქვემო მხარე ფოთლოვანია, ზემოთ – წიწვნარი. საზღვარი ს. ლაჭანისა და ს. ჯორჯუჭარისა. „სასაზღვრო“. *პარმენ გიორგის ძე ჭკადუა, 77 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლმდლორა ფაფალ – ტყე, გორა (ქვ. ქედანი). ქედი, რომელიც იყო საზღვარი ქვედა ქედანის – ჭერიმ ქედანში-ისა და ჯაბე ქედანის (ლაჭანში ქედანში). წიწვნარია, ურევია წიფელა. კლდიანი არაა. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ლმდლორში ლიც – დეღე (იხ. **ლმდლორა** – ხაიში)

ლმდლურიმ ლაშდარ – დეღე (ბეჩო), მდ. დოლრას მარჯვ. მხარე, ს. ჭკიდანარში – ჩრდ.-დას., დეღე შერიმს ზემოთ. *ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ლმამ – სამოვარი, ტყე (სვიფი – ცხუმ. ს.ს.) ს. სუთიფს სამხ., ტყე ისკალის ზემოთ. მოედინება ცხუმიმში სარაგ (ცხვიმის წყარო). *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს. საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლმამჭალიწრ – სათიბები (ტვიბი) ტვიბის მთაში. თივას ზვინავენ ხეებზე, ზამთარში სეთით ჩამოაქვთ. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ლმამჭაქუჭარ – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, ადრე ტყე ყოფილა უღრანი. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*

ლმამჭილარ – საბალახო (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის დასახლების დასავლ. ტყეში, ბუჩქნარ ტყეში. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლმამჭილარიელ (იხ. **ლმამჭილარ**)

ლმამჭილარჩუი შუკუტ – გზა ს. დეგბრადან მთა გუჭლდამდე. გზა სამარხილო. *რაჭდენ გოგის ძე მარგანი, 101 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლმამრილ (იხ. **ლმამრილი**) – ს. კაერისა და ს. ლემისას მთის სათიბები. *დ. გ. მერლანი, 23 წ.,*

ლენჯერი, 1973.

ლმამრილი – სათიბი (ლემსია) ბეჩოსა და ლენჯერის მთის საზღვარზე. ციცაბო ფერდობზეა. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972. IX.*

ლმამსაღლ – სათიბი (იელი), ასკარდშია, ვაკე ადგილია. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. ივლისი.*

ლმამსაღლდში – სათიბი (ცალდაში) ს. ცალდაშის დასახლების ზემოთ, სამხ. ლეჭ ლახუს ქვემოთ, ჩრდ. გზა ლმტლენგ-თან. ტყიანია, შიგა და შიგ სათიბებიც. ჟინალ „კრავი“. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლმამსაღლი – სამოვარი (ლახუში), მთა მუბშია, მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე. ცხვრებსა და ბატკნებს იქით ვერეკებოდიოთ. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მეტსია, 1972. IX.*

ლმამრელაღლ – სათიბები (კახურა), ს. კახურაშია, ქვედა კახურაში. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ლმამრილარ – სამოვარი (ლალხორალი). *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ლმამრილარ – სათიბები (იენაში) ს. იენაშის დასავლ., დამრეცი სათიბები. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ლმამრილარ (2) – სათიბები (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ლმამრსგუტი – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა ს.ს., 1973.*

ლმამრსგუტაღლ – სათიბი, ტყე (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ბორცვებიანი, არყნარი, წიწვნარი. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ. პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლმამრსგუტარ – სათიბ-სამოვარი (ლემსია) ს. ლემსიას ჩრდ.-აღმ., დამრეცი ადგილია, ფიქალნარევი. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლმამრლდღში ქუჭბ – გამოქვაბული (ცალდაში), ტუბიერის ხეობის მარჯვ. კალთის კლდეშია, ლმამრლდღში-ის კლდეში პატარა გამოქვაბული. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლმამრლდღში – სათიბები, კლდე (ცალდაში)

- ტუბიერის ხეობის მარჯვ. კალთაზე. შერგნი სუტიკუს ხაზ. კლდიანი სათიბებია. მცოცავი, მრღვევი კლდეა. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლწრშ** – სათიბი (ხოსრარი) ს. ხოსრარში, ბოლო სოფლის, დამრეცი რელიეფით. იყოფა ორად – ეჩხე და ამხე ლწრშ-ებად. *სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., 1969.*
- ლწრჭიარ** – ტყე (ზ. კალაში) სოფლის სამხ.-აღმ., სახნავ-სათეს ლწრჭიარს ზემოთ. იცის ბევრი კურდღელი. „საკურდღლიანო (?)“. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლწრწ კოჯ** (იხ. **ლწრწ კოჯარ**) – კლდე (იფარი) ს. იფარის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარჯვ. კალთის კლდე. კლდე ფიქლიანი არაა, სალი კლდეა – მაგარი. *გალაკ საფოს ძე კორძია, 15 წ., მოსწავლე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლწრწღლწ** – კლდე სათიბი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-აღმ., მდ. ლასილის მარჯვ. მხარეზე. სათიბიცაა, წიფლნარიცაა, არყნარიც. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს.ნ, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლწრწწ** (იხ. **ლწრწწ**) – ტყე, ნაკომპარიც (ჰემპილი), ჰემპილიშია, კომპი მონგრეულია ზემოთ. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*
- ლწრწწში მურყტამ** (იხ. **ლწრწწში მურყტამ**)
- ლწრწრლდ** – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი). ლაშთხვერის სათიბია, ჭალწას მარცხ. კალთაზე. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*
- ლწრღლდარ** – სათიბები (ლახთაგი) მესტია ჭალწას მარცხ. მხარეზე. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართო-ლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972. VIII.*
- ლწრღიდრლ** – გზა (მესტია, წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ-აღმ., მაღლობი ადგილია, სახედავია კარგი ირგვლივ. რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ. 1971.
- ლწრღმი შუკუტ** (იხ. **ლწრღმუნა შუკუტ**).
- ლწრღუნერ** – სათიბ-სამოვარი (ლაშთხვერი), ფუმყვერსა და დასახლებას შორის. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ლწრღმუნა შუკუტ** – გზა (მესტია, ფალედი), ს. ფალედის ჩრდ. გზა სვიმისაკენ. სვიმ. მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.
- ლწრდილი ღელე** (ლენტეხი, ყორულდაში), ს. ყორულდაშის დასავლ.
- ლწრდრლ ნაკი** – სათიბი (მესტია, ჰადიში), ს. ჰადიშის ჩრდ-აღმ., ტერასა დიდი სადაც მუშები სადილს ჭამენ, ფარდულს აკეთებენ და სადილობენ მომუშავენი. მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971.
- ლწრსილ** – სამოვარი (მესტია, ზაგარი), ს. ფარსა და ს. ზაგარს შორის, სამოვარ წიფნარის სამხ. სათიბ დაბერამდე, ს. ლამხ. აღმ. ღელე ტუბიის მარცხენა კალთა. გაიანე კამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ. 1969.
- ლწრსინჯატლ ბაჩარ** – ლოდნარი (მესტია, ლანჩვალი), მესტია ჭალწას მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. სამოვარზეა, მწყემსთა სამეთვალყურეო ქვა. პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ.
- ლწრსინჯლწ** – სათიბი (ხემპილი), ს. ხემპილის ჩრდ-დასავლ. ლ. მ. ფილფანი, 74 წ. 1973.
- ლწრსკმარ** – ყანა (მესტია, ჩვიბიანი), მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ს. ჩვიბიანის პირდაპირ. ილია ერმალოს ძე ნიჭარაძე, 31 წ. 1971.
- ლწრსუნალ ბაჩარ** – სათამაშო (ყარიში), დიდი ქვებია, შუი-ში სადაც გადახტებოდნენ (გასართობია). დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ. 1974.
- ლწრსკურიწ ტუბი** (იხ. **ლწრსკურიწ ტუბი-თან**) – ხევი.
- ლწრსლიდწ გორგ** – ქედი (მესტია, ლამხერი), სოფლის ჩრდ.-დასავლ. მაშრი შუკუტ-ის ზემოთ წიწვნარი (და შერეული) ტყეა. მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 1969.
- ლწრსლარ** – სამოვრები (მესტია, ლამხერი), ტუბიში ლიცის მარცხენა კალთაზე, გზა ლერსგუანთე ლწსიპის ჩრდ-ით. მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ. 1969.
- ლწრსნემდუტ** – სათიბი (მესტია, ზარდლაში), ს. ზარდლაშის დასახლების დასავლ. ტყე ჟიბე ცხეკის ძირში. ტყე ჟიბე და ჩუბე ცხეკის შუაში. შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 76 წ. 1971.
- ლწრსწყილ (2)** – (მესტია, ისკარი), ტყე (ეცერი), დეცილის სამხ-აღმ., სამოვარი ლალგნარს აღმ. ბუჩქნარია (ალპ. მცენარეები), საქონელი თავს აფარებს სიციხის დროს. ადრე სოჭნარი ყოფილა (გგგბ ხაგან). ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ. 1969.
- ლწრსქარ** – ტყე (მესტია, ფარი), ჯგგრწგ ზაგრიშის ჩრდ. სათიბ ჯოლერის ჩრდ. წიწვნარ ტყემდე (ნენჩამდე). ტყე წვირლია წიფლის. ჩიჩო მუზას ძე წულუკიანი, 63 წ. 1969.

ლასქარ (2) (იხ. **ლასქარ**) – ტყე (ფარი).

ლასქარწრ – სამოვრები (მესტია, სვიფი), სტიფის ჩრდ-ით, ლომგერიმ ტუბირას ზემოთ ტყემდე (ნენჩათეფი). ლასქარ <- ლს-ზექ-წრ. ტარიელ ქემუზას ძე გადრანი, 59 წ. 1969.

ლასქარ (იხ. **ლასქარწრ**).

ლასყი – სათიბი (მესტია, ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, შგედშია, დასავლ. მხარეში სათიბ ლაჩარხში ტუბისა. ამჟამად გატყეურებულია. კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969.

ლასყარში ლაკად – ხევი (მესტია, ნაკი), მდ. ნაკრას მარცხენა კალთაზე, მდ. ლარხენალის ქვემოთ (სამხ), ხრამიანია, ტყიანი, აქვს სალესი ქვები (ლასყარ). ლასყი/აწრ „სამართებლის სალესი ქვა“. ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.

ლასყარნი – ყანა (მესტია, ლეჰა), ს. ჟ. ლეჰასა და ყანა ლეკტედერს შორის. ღელე ტუბირას დასავლ. კარგი ყანაა, ყველაფერი ითესებაო. სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ. 1969.

ლასყლა – ყანა (ფაყი), ს. ლეხვდარემის აღმ. გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ. 1974.

ლასენჯალში – სათიბები (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ჭალაშ მარცხენა კალთაზე. ტყეშია ჩაღრ-მავებული ადგილი. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.

ლასტელდ – სამოვარი (იენაში), ნასახლარ სგობულის სამხ-აღმ. მთის დასაწყისი. ადრე საკარვე იყო. მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ. 1973.

ლასტიდ – საცხ. (მესტია, ლახანი), ს. ლაჭანის ბოლო, გზის ზემოთ, ვაკე ადგილია, მოსახლეა, ბოსტანი, მალლობზეა უფრო. მის ზემოთ იპოვება შხიბწრ და მილეზი. ამჟამად გზა გადაუყვანიათ ტრაქტორს და ვერ ვნახეთ რა. სალამა ხერგიანის ასული ქობალია, 76 წ. 1970.

ლასტლეფ – გზა, სამოვარი (მესტია), ს. ჟაბემის სამხ. ზაგარისკენა და ლეჰს ლახტისკენა გზა, ვაკე ადგილია, ჩანს ტელეფი. ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ. 1971.

ლასტლეფ (2) – სამოვარი (მესტია), ს. ხალდეს ჩრდ-აღმ., ჭალდე ჭალას მარჯვენა კალთაზე, ფერმის საზაფხულო სამოვარი მთა. „ტელეფი“ ბლომადაა. ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ. 1971.

ლასტრალალ სტიკუტ – ვაკობი (ლენტეხი, ხელედი), ხელედშია, მთა თამი ლამეზგრისკენა გზაზე,

შესასვენებელი და გასართობი ადგილი. ლიტრელალ „თამაშობა“. ანზორ აკაკის ძე ბენდელიანი, 33 წ. 1976.

ლასტფიერ (იხ. **ლასტფიერალ**).

ლასტფიერალ – ყანები (მესტია, ლახირი), ს. ლახირის დასახლების ჩრდ-დასავლ. გვერდითი ყანები. ალექსი ისლამის ძე იოსელიანი, 99 წ. 1971.

ლასტყულა – სათიბი (მესტია, კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაში, სათიბ ბარჯაშის ჩრდ-აღმ., დგას პატარა ტბა. ტყულე „ტყულე ტყერ, საპენშარ, მენშგუტ“. თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969.

ლასტმულაღდაწ ნაკ – სათიბი (მესტია, ჰადიში), ს. ჰადიშის ჩრდ. ტერასაა, დასახლების ჩრდ-ით. მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971.

ლასტხა (2) – ადგილის, სათიბი (მესტია, ციცხვარი, ცალდაში), ს. ციცხუწრშია, დასავლეთით, მდ. ენგურის მარცხენა სანაპირო, ვაკე ადგილი ყოფილა ადრე, ამჟამად რცხილაა რამდენიმე და ნიგოზიც დგას, მდ. ენგურის წანალეკია. (მორების გამოსატანი ?). „გამოსალევი“. ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ. 1970.

ლასტხალწრ – სათიბი (მესტია, ვინჩაში), ს. ვინჩაშის ჩრდ-აღმ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ალპური სათიბი, ზონა. ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ. 1971.

ლასფგუა – სათიბი (მესტია, წვირმი), ს. წვირმის სამხ-დასავლ., ჩობანშია, მალლობია, კლდე დასავლ. შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ. 1971.

ლასფგუა მურყუამ – ნაკომპარი (მესტია, წვირმი), ს. წვირმიშია, ჩობანის უბანში. ქონგურების გარეშეა, თამლიანების საგვარეულო კომპი. მირან ხალამპრეს ძე ფანგანი, 40 წ. 1971.

ლასფკუნარი – კლდე (მესტია, ფარი), ს. ფარის ჩრდ-დასავლ., სათიბ ლაფკელდის ჩრდ. კლდეა, სადაც ს. კაცხელები ლეკვებს ყრიან (ეჩქა შიდერ ფეკუნოლს). „ლეკვების საყრელი“ (ფეკუნარე ლაშდა). იურა გურმაჩის ძე რეხესიძე, 24 წ. 1969.

ლასფკანრი – ტყე (მაცხვარიში), მდ. ლაჰლა ჭალაშ მარჯვენა მხარეზე. გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ. 1973.

ლასფმდრლდაში – სამოვარი (იელი), ენგურის ხეობის მარცხენა კალთაზეა მთა ლეშნიერშია, ფომდელი ჩანს. დგას ტბა, საკმაოდ მოზრ-დილი. იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.

ლასფმუდა – დარი (მესტია, მაგარდელი), სოფლის

სამხ.-ით წიფლნარი ტყის შუაში ღარია გაკეთებული ტყის ჩამოსაყრელად. ჩამოსაშვები // წიფლის ჩამოსაყრელი ღარი. ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. 1969.

ლწფჯარილ – ტყე (მესტია, ნაკი), მდ. ნაკრას ხეობაშია, ს. კურხტაშის დასავლ. ფერდობი კუთხითხარკი გორბამდე, ლაქნაშვრამდეა ჩრდ-ით. უფრო წიწვნარია, წყალი არსადაა. ლაფჯენა (?). ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.

ლწფშდარ – შურო (ლესხაგი), ჰაწვალიდან კახშიანამდე, გვერდებზე ტყის მასივი აკრავს. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972.

ლწქირსილ – ტყე, სამოვარი (მესტია, ჰებუდი), შავლელეს ჩრდ.-აღმ. ვაკე ადგილია, პატარა-პატარა სამოვრები 3 კალოს ზომისა. ნახნავიცაა, რომელსაც მეწყერმა (შავლელესი ?) ძირი გამოუთხარა, ჩამოუნგრია. ქირს „ოსპი“ (...). ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ. 1969.

ლწქირტალდ – სათიბი (მესტია), ს. ჩ. ხოსრარშია, ხეხილიანი ადგილია, შიგა და შიგ – სათიბებიც, თუმცა ქლიავი არაა. ქირტალდ „ქლიავი“. სვიმონ აზნაგეთის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ. 1969.

ლწქირტალდ (2) – ყანა, სათიბი (მესტია, ლუჰა, ხოსრარი), სოფლის აღმ-ით, ყანა ქომარის ზემოთ. ადრე ქლიავიანი ყოფილა, ამჟამად არაა ქლიავის ხე. აღწევს სამანქანო გზამდე (ნაჭკვრამდე). სილევან ისმაგის ძე დადემქელიანი, 54 წ. 1969.

ლწქლაქ – ყანა (მესტია, ჩვიბიანი), ს. ჩტიბიანის პირდაპირ, მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე. ნაქალაქარის ნისან-თვისებისა არაფერი ჩანს. შეიძლება მეწყერმა შთანთქა. საერთოდ, მოსახლეობა ჩაყამ, ჟიბიან, ჩვიბიანისა მხოლოდ ენგურის მარცხენა მხარეზეა. „საქალაქო“ ? ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ. 1971.

ლწქსონჯ – სამოვარი (მესტია, ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, შგედში, სამოვარ უხტამის სამხ.-აღმ. ირგვლივ – შერეული ტყეა, ფერდობი. კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969.

ლწქსანი – სამოვრები (მესტია, თოთელეში), ს. თოთელეშის სამხ-დასავლ., სათიბ ბირღტ-ლშის სამხ-დასავლ. ირგვლივ შერეული ტყე აკრავს. ლწქირსანი. დუმა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ. 1970.

ლწქტარზ ტტიბ – ხევი (მესტია, უშგული), მდ. ქვიმირის მარჯვენა მხარეზე, სათიბ-სამოვარია. ჩავარდნილია ღრმად. ალპურ ზონაში. „საქურდეს ხევი“. პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ. 1971.

ლწქტარლ – გზა (ნესგუნი), ფუშყვერის მარჯვენა კალთაზე. მოფარებულ ადგილსაა. ქურდთათვის ხელსაყრელი ადგილი. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.

ლწქტარზ – უბანი (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშის ერთ-ერთი ნაწილი, ვაკე, ტაფობივით, ქედებშია დამწყვდეული. გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ. 1973.

ლწქტშიარ (იხ. ნაკრარ).

ლწქტშარ – გზა (დ. მესტია). დ. ს. გვარლიანი, 27 წ. 1972.

ლწქტშარ (2) – ტყე, გზა (მესტია, ქვ. ლუჰა, ლადამი), მდ. ენგურის მარჯვენა, ქტანშ კოჯის აღმ. სამანქანო გზის ქვემოთ ენგურამდე, კლდის ძირში ქტიმას იღებენ, კლდის ქვიშა. მუხნარი ტყეა. სილევან ისმაგის ძე დადემქელიანი, 54 წ. 1969.

ლწქტცა – მწვერვალი (ჰადიში), ჰადიშის ქედზე, სიმაღლე – 4610 მ. ზღვის დონიდან. ალბათ: ლწკუტცა (კუტიც).

ლწქტრმ – ტყე, კლდე (მესტია, ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ-აღმ., დასახლების სამხ., მდ. ლასილის მარჯვენა კალთაზე. ქვიშნარია, ჩამონაშალია ზემოდან. ფერდობია შერეული ტყით. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ. 1971.

ლწღვიარ – მთა (ყვედრეში), ს. ყვედრეშის საზაფხულო სამოვარი მთა. ფერმისაა. ლე „დუცი“ (ღეჭი). ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30წ. 1974.

ლწღვიარ – სათიბები (ლესემა), ისკალდის დასავლ. ღეი არის. მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ. 1974.

ლწღვიგალ – სათიბი (მესტია, ნაკი), ნაკრას მარცხენა კალთაზეა ქეზა ნენჩას დასავლ. მგლები გვართმევდნენ საქონელსო (ნეღეშგალხ და-წარს, ღოლაქარს...). ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.

ლწღვიგალ დობირ – სამოვარი (ლენტეხი, წიფლაკაკია), ს. წიფლაკაკიაში, საზაფხულო სამოვარი მთა. წიფლნარ ტყეშია. დობირ წიფლნარ ტყეში გაკაფული ადგილი. დობირ „ახო“ (?). მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ. 1976.

ლწღურკელია ჰალამ – მდინარე, ღელე (მესტია, ჟაბეში), მდ. წანრგლ შენაკადი მწვერვალ თეთნულდიდან. ადრე მყინვარი იყო, ამჟამად

- ჩამოდნა და მხოლოდ სათავეშია მყინვარის ნარჩენი. ცუდი. კლდეებია, კანიონი მიხრილ-მოხრილი. ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ. 1971.
- ლწდგრღიწრ** – სათიბი (მესტია, ლახამულა), ენ-გურის მარცხენა კალთაზეა, ჟაბე შგედში, ლაჩარხწმ-ის სათიბის აღმ. მეგრე მელგარ ხაგ (ღერდ გარ). კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969.
- ლწყრულრდ** – ბუჩქნარის სახელწოდება, ცოტა მომაღლო ადგილას მდებარეობს კარგად ჩანს გზა უღვირიდან. გადმოცემით ეს სახელი მას დარქმევია იმ დროს, როცა წვირმისა და მულახს შორის მტრობა ყოფილა. ამ ადგილას წვირმელები ჰყარაულობდნენ მულახელებს. ხალხური გადმოცემა ჰკუასთან ახლოა (წყრბლ ნიშნავს საყარაულოს, რდ – სვანურში კნინობითის მწარმოებელი სუფიქსია. ადგილი განეკუთვნება ს. წვირმის ტერიტორიას. ასლან კორძია, 1965.
- ლწყრულრდ** – სამოვარი (მესტია, წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ. ტუბიბერის ჩრდ.-აღმ. უღვირის გზაზე. შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ. 1971.
- ლწყვრილ** – ტყე (ლემუკვი), ს. ლემუკვის ჩრდ. ტყე გგგბწრში. შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ. 1973.
- ლწყუბწინალ** – გზათმესყარი (მესტია, ნაკი), მდ. ნაკრას მარცხენა მხარეზე, სადაც ერთდებიან ყარაჩაისკენა და ბაქსანისკენა გზები, სამოვარ თაწრწწნის ბოლოში (სამხ.). ომის დროს ის ადგილი ... იწოდებოდა (...). ლიყუბე „შეერთება“ (ბქვ. – ლიტყუბწლ). ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- ლწყუბდურა** – სათიბი (მესტია, ღვებალდი), სათიბ ლამგმკას დასავლ. მდ. ენგურამდე. მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ. 1969.
- ლწყუბილწ ტუბიბრა** – ღელე (მესტია, სპარდიში), (ხოშა ლწსკნა ხარ ჟაწს ი ყწლი). ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ. 1972.
- ლწყუბლწმ ღწრ** – ღელე (მესტია, ნაკი), კლდე ჟაბე და ჩწაბე კუწრმწმის გამყოფი ხრამი ანუ ღელე, ცოტაოდენი წყალიც მოედინება. წაყუბლ=ლწმ, ყუბ=ილ, ყოფ < ყუბ-ოფ < ყაწ=ოფ. ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- ლწყუბწალწრ** – სამოვარი მთა (მესტია, ჰებუდი), მთა დეცილის სამხ., მთა ყერგნდას ჩრდ. საქონლის დასასვენებელი, განსაკუთრებით სიცხის დროს გასაგრილებელი – სანიავე. გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ. 1969.
- ლწყუბწალწრ** – ტყე, სამოვარი (ლაღამი), ლ. ლაღამის ჩრდ.-აღმ., ფერდობი ადგილია, უფრო მეტად ნაძვნარი ტყით. აქვს აწა-იქ ვაკე ადგილები, სადაც საქონელმა იცის დარჩენა. გ. ი. ფალიანი, 1972.
- ლწშგენი** (იხ. ლწშგენიწრ).
- ლწშგენიწრ** – სათიბები (მესტია, გვალდერი), სოფელს ზემოთ, სამხ.-დასავლ. ტყის პირამდე. ჩხეტან დავითის ძე ჩხეტიანი, 74 წ. 1969.
- ლწშგილი** – სამოვარი (მესტია, შდეღირი), ს. შდეღირის ჩრდ., მთა ლუბწრას სამხრეთით დაახლ. 1 კმ. სიშორეზე, მგწაკა ადგილია, ტყიანიცაა, შიშველი ადგილიც. ბევრია შიშველი. მარო ფულას ასული ჰკადუა, 1970.
- ლწშგწნილ** – საბალახო (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ჰალწმ მარჯვენა მხარეზე, ნამგუბიშთია. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 1972.
- ლწშგწნილწრ** – სამოვრები (მესტია, ქაშვეთი), ს. ქაშვეთის სამხ.-დასავლ. ჰალწმ მარჯვენა მხარეზე. მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ. 1972.
- ლწშდა** – შურო, ს. ლახუმდის ჩრდ.-აღმ., ლწწირხ ზაგწრიდან ჩამოსაყრელი მორებისა სოფლები-საკენ. ტ. გ. ფირცხელანი, 23 წ. 1972.
- ლწშდა (2)** – ყანა (მესტია, ჰელირი), შურო (ლახუმ-დი), ს. ჰელირის აღმ., მდ. დავწწრის მარცხენა ყანა კაწს აკრავს ჩრდ.-აღმ.-იდან. „საყრელი“. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969.
- ლწშდა ღწრ** – ღარი (მესტია), ს. ლაკელმწხის ჩრდ.-აღმ.-ით, ლაკელმწხიწმ ჰტუბდუბა მწრალი ღარი, ხე-ტყის ჩამოსაყრელი ღარი. „ჩამოსაყრელი ღარი“. ვასიკო მუხს ძე ჩხეტიანი, 40 წ. 1970.
- ლწშდა ღწრ** – შურო (მესტია), მდ. გუწმღარარის მარჯვენა მხარეზე, შიშველი ღელეა, იყო ხის ჩამოსაყრელი, წარმოება ხის დამზადებისა, ამჟამადაც შეშის ჩამოსაყრელია. გვერდითი კალთები ტყეა შერეული. ბესარიონ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 60 წ. 1970.
- ლწშდა ღწრ** – ხევი, ღარი (მესტია), სოფლის თავზე ხის ჩამოსაყრელი ღარი მთა სკვრბაშიდან. ჩამოსაყრელი ღარი. მიხეილ ლემანის ძე ქალდანი, 45 წ. 1969.
- ლწშდა ღწრ (4)** (იხ. კანტორწმ ღწრ) – შურო (ტვიბერი – ღვებალდი, ქვ. მარღლი, ლაკულმწხი).
- ლწშდხულდ** – სამოვარი (მესტია, ნაკიფარი), ს. ივარის ჩრდ.-აღმ. გრძელი დაახლ. 700 მ. სამოვარი – საქონელთათვის მხოლოდ, მდ.

- ენგურის მარცხენა კალთაზე. თხილნარია, ტყეა თხილნარისა. ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ. 1971.
- ლმშდხულდ ლესგ** – ტყე (მესტია, იფარი), ს. იფარის სამხ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. ლგბალ ცხეკ ხოშამდ, საერთოდ შერეული ტყეა. ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ. 1971.
- ლმშდარ** (იხ. ნარკი კოჯაშ ლმშდარ).
- ლმშდ შდისუ** – სამოვარი, ტყე (მესტია, უშგული), ს. უშგულიდან აღმ. ტყე არყნარით, ლასდილიდან მოზიდული შემას ჩაყრიდნენ ქვემო სამარხილო გზამდე, უგზოობისა გამო. „ჩამოსაყრელი სერი“ (სიკუ). შდისუ „სერი“. პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ. 1971.
- ლმშერა** – მთა (მესტია, ტვიბერი – ლეზგარა), ს. ტვიბერისა და ლეზგარას საზაფხულო სამოვარი მთა. დგას 3 კარავი, სამხ. სამოვრება და კლდე, სხვაგან – არყნარია. ლმშერა „სალესი ქვა“ ? მგკა ამაიზის ძე ქალდანი, 61 წ. 1969.
- ლმშერალი** – სამოვრები (ბაბილი), ბაბილშია, ჩოლშურას მარჯვენა მხარეზე. სალესი ქვებია. ლმშერა „სალესი ქვა“. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- ლმშთხაში თხუმარ** – ტყე (ბავარი), ღელე ლმშთხაშის ხეობაში. ტყე შერეული. თ. ი. აფაქიძე, 54 წ. 1974.
- ლმშთხაში ლმჭემალ** – სათიბები (ბავარი), ლაშხაშურას ღელეს მარჯვენა მხარეზე. თ. ი. აფაქიძე, 54 წ. 1974.
- ლმშთხაშხოი ბოგ** – ხიდი (ბავარი), მდ. ლაშხირ-ზეა, სათიბ ლმშთხაშისკენა სამარხილო ხიდი. თ. ი. აფაქიძე, 54 წ. 1974.
- ლმშთხაშხოი შუკუტარ** – გზა (ბავარი), სამარხილე გზა სათიბ ლაშთხაშისკენ. თ. ი. აფაქიძე, 54 წ. 1974.
- ლმშიალ** – საბალახო (უსგვირი), მდ. ჭალამს მარცხენა მხარეზე, პატარა ვაკე ადგილია, ძველად ნაომარიაო – ქვემო და ზემო სვანების (ცაგერელების). იყოფა ორად – ჟაბე ი ჩუაბე. ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. 1973.
- ლმშიარარ** – კლდე (მესტია, ზ. ლუჰა), კლდე კენჯაბთან, ს. ჟაბე და ჩუაბე ლგჰას შორის. წისქვილის ქვის – შირა ამზადებდნენო. იერმინე რამზის ძე ცალანი, 68 წ. 1969.
- ლმშიმგილი ნაკ** – საბალახო (მესტია, ზ. ვედი). არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.
- ლმშიშვილი** – ყანის (ლენტეხი, ლადარვაში), ს. ლარარვაშია, შიშვილ ამჟამად არაა. გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.
- ლმშკდურილ** – საყდარი (მესტია, ჩაჟაში), ს. ჩაჟაშის აღმ. გორაზე დგას თამარის სახელობის კომკების გვერდით საყდარი, რომელსაც ლმშკდურილს უწოდებენ. ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ. 1971.
- ლმშკდგლდ** – ტყე (ნესგუნი), ფუშყვერის მარჯვენა მხარეზე. წიწვნარი ადგილია, ნაშყის როქუ ხაკდუნახ. სპედიკი ქვებია, რომელსაც წვავენ და შესათეთრებლად იყენებენ. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- ლმშკდგლარ** – სამოვარი, კლდე (მესტია, ლაღამი), ლექუ ლახუ-შია, ზემო ნაწილი კლდიანია მუქი წითელი ფერის ქვებით. დათიკო სევერიანეს ძე გვარლიანი, 27 წ. 1972.
- ლმშკდნლდამ** – ყანა (მესტია), ს. სოლშია, დასახლების ჩრდ-აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ. მახსოვრობაში სამჭედლო არავითარი არაა. რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ. 1972.
- ლმშკდნლდამ** – ყანები (კაერი, სოლი), ს. კაერის დასახლების ჩრდ-დასავლ. ფერდობი, სამჭედლოს ნიშნები არა ჩანსო. დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- ლმშკდნლთში ლეგობ** – ტყე (კაერი), ს. კაერი ჩრდ-დასავლ. სოჭნარი. დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- ლმშკდნლთში ლექუ სიკუ** – გორაკი (კაერი), ს. კაერის ჩრდ. პატარა ტყიანი, ქედია. დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- ლმშკდნლთში ლექუ სიკუ** – გორაკი (კაერი), ს. კაერის ჩრდ-დასავლ. სერი ტიპისაა. დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- ლმშკდნლთში ჟიბე ნაკარ** – ტყე (კაერი), ს. კაერის ჩრდ-დასავლ. მოვაკოა და ფოთლოვანი ტყით. დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973.
- ლმშკდნლთში ჩგბე ნაკარ** – სამოვრები (კაერი), ს. კაერის ჩრდ.-დასავლ. მოვაკო ადგილებია. დ. გ. მერლანი, 3 წ. 1973.
- ლმშკდში ბაჩარ** – ქვ. (მესტია, მურშკელი), ს. მურშკელის ჩრდ-დასავლ. საცალფეხო გზის სანაპიროზე, დევს ორი უნაგირა ქვა. გადმოცემით, ისრებს აკეთებდნენო აქ. ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ. 1971.
- ლმშკდარ** – კლდე (მესტია, ჩაჟაში), ს. უშგულის აღმ., შეშტლმშის ტუბის თავი. საჯიხვე კლდეა. „სამჭედლო“. პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ. 1971.
- ლმშკდარ** – სათიბი (შყალერი), ს. შყალერის

- დასავლ. კვალი სამჭედლოსი არაა. გ. ძ. გირგვლიანი, 47 წ. 1973.
- ლშვილ** – ტყე (ლენტეხი), დ. ლენტეხის გაღმა ტყე, მდ. ჩოლშურას მარცხენა კალთა, ქვემოთ ყანაც იყო, მაგრამ წყალმა წაიღო. ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ. 1974.
- ლშლიდ** – ტყე (მესტია), მდ. დოღრას მარჯვენა ტყიანი კედელი მთა მეზგრამდე. კლდე – ღრეებიანია, შერეული ტყით. ს. ტუბიშის სამხ. გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 1969.
- ლშლიდ (2)** – სათიბი (მესტია, ტვებიში), ტყე (უშხვანარი), ს. ტუბიშის ბოლოს დამრეცი სათიბი. ეკუთვნის კვიციანებს, ცალანებსა და აფრასიძეებს. რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ. 1969.
- ლშლიდამ ცხეკ** – (მესტია, უშხვანარი), ს. ნშთქოლის დასავლ., მდ. დოღრას მარჯვენა კედელი შერეული ტყის მასივით, კარგი ლვინყა ლი „კარგი სამოცვეა“. გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ. 1969.
- ლშმალდ** – სათიბები (მესტია, ფხოტრერი), ფხუტურნ ზაგარს დასავლ., სათიბ ლაფუშანის მოსდევს ჩრდ-ით. გორიდან ემახდნენ მუშებსო: ლშმალდ „სამახებელიო“? ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ. 1969.
- ლშმინა იგხილდ** – შესასვენებელი (ლელბაგი), ს. ლელბაგის დასახლების ქვემოთ, გზაზე. დგას მსხალი. ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ. 1973.
- ლშმნა** – ყანები, ტყე (მესტია, ივარი), ს. ივარის სამხ-აღმ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე. ფერმის შენობების ადგილები. ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ. 1971.
- ლშმნეგალარ** – სათიბი, სამოვარი (ნესგუნი), ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე, აქვს პატარა სათიბი. საქონელი არ ჩერდება იმ ადგილებში, რადაგანაც ცუდი სამოვრებია. (იშლიგალ „ტყულია მოსიარულე“ იმ როქ ხიშიგალ „რას დაბოდილობ“?). ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- ლშმნა მურყუამ** – კოშკი (მესტია, ბოგრეში), გელაშა მურყუამ, ს. ბოგრეშის სამხ. ენგურის მარჯვენა სანაპიროზე, ქვაზეა გაშენებული, დასახლ. ლშმნა-სთან. გელა ქურდიანისა იყო. კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ. 1971.
- ლშმგილი** (იხ. ლშგილი).
- ლშშირ** – მდინარე (წანაში), წანაშელები ხელედურას უწოდებენ ლშშირს (!) შენიშვნა: ლენტეხელები ჯელედულა-ს უწოდებენ. ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ. 1974.
- ლშშლერ** – სოფელი (მესტია, ეცერი), ხუთკომლიანი სოფელი ეცერის ქვედა უბანში; დასავლ ესაზღვრება მდ. კედრგლა, სამხ. – ენგური (რიენ, ჭალა), აღმ.-ით – მდინარე დაკშარ, ჩრდ. სათიბები ბუნდრარი. ადრე ამ ადგილას წიფელას (შემის) საპოზი იყო (წიფრარს ლემშირინხ – ეჩხენქა ესვდა ყახეი). ლშ-შირ-ერ < ლშ-შირ-ერ. აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969.
- ლშშირერიმ ჯუარ ჯგვრანგ** – ნაეკლესიარი (მესტია, ლაშხრერი), სოფლის აღმ., სახნავ ნაკრარის დასავლ. ნაეკლესიარია, არის სასაფლაოები. „ლშშირერის წმ. გიორგის ჯუარი“. აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969.
- ლშშირამ** – ნასოფლარი (მესტია, ნაკი), ს. ნაკიში შემავალი ნასოფლარი ადგილი. ადრე 25-მდე ოჯახი ყოფილა, ამჟამად სახლების კედლები-დაა დარჩენილი. ნასახლრ ჯუხულანის ჩრდ-აღმ. და ს. თავრარის ჩრდ-დასავლ. ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- ლშშირან ნაკ** – სათიბი (მესტია, ჰადიში), ს. ჰადიშის ჩრდ-აღმ., ნაწლის ქვემოთ, ჰადიშგრას მარჯვენა კალთაზე. ოდნავ დავაკება აქვს – ტერასულია. ლშშირა „ხელით მოწყობილი საფქვავი“. სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ. 1971.
- ლშშირალ** – სათიბები (ხეშვილი), ს. ხეშვილის ჩრდ-აღმ. ფერდობია საკმაოდ, არის სამოვრები, შეიძლება შირალს წყენახ, ქვიანაია. მ. დ. ფილფანი, 87 წ. 1973.
- ლშშმინა** (იხ. მეზნიამ ნაშხუდუ).
- ლშშმინა ზაგარ** – გორა (ეცერი), ქედია, სადაც გადის გზა კალაშიდან ლანტელისკენ.
- ლშშმინა ნენზარ (2)** – შესასვლელი (ხევრა იხ. ჟაბე თუხუშ – ლშშმინა ნენზარ). ვასო მ-ძე ჭკადუა, 30 წ. 1973.
- ლშშმინა ნენზარ** (ზ. ვედი).
- ლშშმინა ფაფალ** – გორაკი (მესტია, დიზი), ს. დგის დასავლ. მდ. ნაჟაჰ-ის მარჯვენა მხარეზე, ამალელებული ადგილია, მიმავალ-მომავალი სოფლიდან ისვენებს. მიშა იესების ძე ჭკადუა, 21 წ. 1970.
- ლშშმინა წიფრა** – შესასვლელი (ხევრა). ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973.
- ლშშმინალ** – შესასვლელი (ეცერი), სოფლის ჩრდ., სოფლიდან ლანტელისკენა გზის სახელწოდება სათიბ ჩვმათის ქვემოთ. ისვენებენ

კალაშის მხრიდან ამოსულნი. „სასვენებელი (ზეგანი)“. გიორგი კოსდას ძე მურდულიანი, 60 წ. 1969.

ლმშტრინთა ტუიბ – ღელე (მესტია, ლანჩვალი), მესტია ჭალაშს მარცხენა კალთაზე, აეროპორტის ჩრდ. პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურნიანი, 33 წ.

ლმშშალდ – სამოვარი, ტყე (ფარი) ეკლ. კამშის ჩრდ., ტყე ლაცხტის ზემოთ. წიწვნარ-არყნარ-ბოკვნარი, მდ. ღემდრღლას მარჯვ. კალთა. *მამურზა ივანეს ძე ჩხუტიანი, 69 წ., პენს., ს. ღემდერი, ფარის ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლმჩვიღორ (იხ. ლმჩვიღ)

ლმჩუელ – სამოვარი (ჰადიში), ს. ჰადიშია, ტუიბრას მარცხ. კალთაზე, სამანქანო გზის ქვემოთ. ჩიჩულა ჩანს ბლომად. *მანი ღევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლმჩუელიდ – სამოვარი (მესტია) მესტია ჭალაშს მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ., სატუ ზუგსა და ზარგში ტუიბს შორის. საბალახოა, მის ახლო-მახლო ჩუიჩულა არის, იქ კი არა. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ლმჩუილ – საბალახო (მესტია) აეროპორტის მხარეში, ჩრდ.-აღმ., არის ჩიჩულა. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ღებთავი, 1972.*

ლმჩხელტერ – ტყე (ქართვანი(ს. ქართვანის ჩრდ.-აღმ., ტყე ლმგვრბილას ჩრდ.-ით. ტყიანია და გროვა ქვებიანი (ღეჩბიტ ლი ი ღებზჩ). *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ლმჩხნალ – ტყე (ლახამულა). ენგურის მარცხ. კალთის ტყე, ღეღცერაშ ტუიბის აღმ. იმგუა ცხეკ ლი, იმგუა ლაჟაჰ. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლმჩხნალღაშ ნაკ – ვაკობი (ქვ. ლუჰა), ტყე ზაწას სამხ. გაგრძელება, წიწვიანი ტყის მასივი, მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე. ჩამოუღის **ლმჩხნალღაშ ტუიბ**, რომელმაც იცის ღვარცოფი, ზვაგი. ნახტუწი კოჯარ ხარ ი გუამიდ ომიხ ეჩქას ხეყუფენიხ კოჯარ ოდო სგა ხაჩხინახ, ქა ხაყუბახ. *იშმაგ სორთმანის ძე დაღემქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლმჩხნალღაშ ტუიბ – ხევი (ქვ. ლუჰა), მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე მოედინება პატარა წყალი – ლმჩხნალღაშ ნაკის აღმ.-იდან. მაგარი ავდრის დროს კი გროვდებო ბევრი და ჩამოაღწევს ღელე ლაქვაშგრამდე. *იშმაგ სორთმანის ძე დაღემქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლმჩჰენი (იხ. ლმჩჰენი)

ლმჩტმელიღაშ – სათიბეები (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ., ჰერაშის მარჯვ. მხარეზე. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლმცვიღ – ტყე –კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის ჩრდ., ტყე ცხალასტანის ჩრდ. წიწვნარი ტყეა კარგი. ცაგ დემეგ ლიგ. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 498 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლმციტანალ – ტყე, კლდე (ცალერი), მთა ბეკარ-ს აკრავს ჩრდ. სამოვარი მთის დასაწყისი. იცის ნადირი, ცუდი მისასვლელი ადგილია. „საჭვრეტელა“? *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლმციტანალ ზაგარ – ქედი (ტვიბერი) სამოვარ ჟიბე იღის სამხ.-აღმ., სანადირო ადგილია, კლდეზე ბილიკი გადის, საიდანაც ყველა მხრით იჭვრიტება. ლმციტანალ ზაგარ „საჭვრეტი ზეგანი“. *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლმცქულაშ – ტყე (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ლახმელღაშ ჯგვრანის პირდაპ. გაღმა, ნასხლეტია (ნატყიცუ) შერეული ტყით. თავდასხმების დროს, ერთე ღემმზახ ი ეჩხენქა სოფელთე ხოჩა ლაწე ხარენახ ი ლათოფ ამხაუ ხარენახ (გელა ფუთუს ძე ჰკადუა). ადრე საყდრიდან „ლათოფ ხახ უფლიშერქა ეჩქას ნატყიცუ ხად“ (ამჟამად გატყევებულია). **ლიციტარი** „(ქურდულად) ჰვრეტა“ – კ. კვანჭიანი). **საწიქუ** „რაიმეს თხოვება“ (მეზობლისა მეზობელთან?). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1060 წ. ნოემბერი.*

ლმცქულაშ ზაგარ – ქედი (ლახამულა). ენგურის მარცხ. კალთის ტყიანი ქედი, ტყე ლმცქულაშის ზემო ნაწილი(თავზე). მემხა კუიციშ ქვედა გორამდე (გორანთეჟი). *კოწი იოსეს ძე*

კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ლანჯულაშ ზაგარიშ ნენჩა – წიწვნარი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ჟიბე ლანჯულაშს დასავლ. მოედინება წყალი და აქვს ვარდნა (მანჩხაფ). იცის ზვავი. ზოგჯერ „მანჩხაფშ ნენჩასაც“ უწოდებენ. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლანჯულაშ ტუბი – ხევი (ლახამულა) მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, ტყე ლანჯულაშის აღმ. პატარა წყალი მოედინება. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლანჯულაშ გზა (ჟიბიანი) ს. ჟიბიანის ჩრდ.-აღმ. სამარხილო გზა ენგურის მარჯვ. სანაპიროზე. ლანჯულა „წყლის მიმართულების შეცვლა“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლანჯულაშ გორგ – ყანები, სათიბები (ბაბილი) ბარბალ ზაგარის ჩრდ. მხარეზე, ჩოლმურის მარცხ. მხარეზე. ირგვლივ ტყეა. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ლანჯულაშ გორგ – ქედი (ქვ. ლუჰა) მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, საზღვარი ს. ლახამულასა და ჩუბზე ლუჰას შორის. ტყეა, უფრო ფოთლოვანი და წვრილი ტანის. *იშმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლანჯულაშ ტუბი – ხევი (ქვ. ლუჰა) (იხ. **ლაროკშ ტუბი**). *იშმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლანჯული – კლდე (ცხუმარი) ლანჯულას სამხ.-დასავლ. კვლახი ტუბიანის ესაზღვრება დასავლეთით, საჯიხვე. ჰგავს სავარცხელს, კბილებიანია. ლანჯული „სავარცხელი“. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს.ს. თავრე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლანჯული (2) – კლდე (ხაიში) ნენჩას თავზე, სავარცხელის მაგვარია, შიშველი, რუკაზე (1 : 100 000) 1568,2 მ. ზღვის დონიდან. ს. ხაიშიდან ჩრდ.-დასავლ., მდ. ენგურის მარჯვნივ. „სავარცხელი“ – თხელი თხემი აქვს, გვერდები – დამრეცი. *ნატაშა ემუზას ას. ჰკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*

ლანჯულაშ – სათიბი (ნესგუნ) ფუმყვერის მარჯვ. მხარეზე. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი,*

36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.

ლანჯულაშ – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, რცხილნარია ზემოთ. *ნ. გ. ლიპატელიანი, 27 წ., 1974.*

ლანჯულაშ (იხ. ლანჯულაშ)

ლანჯულაშ – ღელე (შყალერი), ს. შყალერის დასავლ. მოედინება წყალი. *გ. ძ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

ლანჯულაშ – ყანა (მაზაში), ს. მაზაშია, მდ. ლაშხი-რის ორივე მხარეზე. იყოფა ეჩხენი და ამეხენი ლანჯულაშ. *შ. ძ. ლიპატელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*

ლანჯული – სამოვარი (ლალხორალი). *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ლანჯულიანი (იხ. ლანჯულიანი)

ლანჯულიანი – ტყე (ცალდაში), მშრალი ღარია ტყიან-კლდიანი, წანერულას მამრჯვ. კალთაზე.

ლანჯული – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალანს მარცხ. მხარეზე, ზურულდის ჩრდ.-დასავლეთით. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*

ლანჯული (2) – გზა (ლეშუკვი), სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი). ს. ლეშუკვისაკენ სამარხილო გზა. მთიდან მარხილს წირხს ხოდესგბი დასამუხრუ-ქებლად. *შალვა გ-ძე ივერიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

ლანჯული-ზაგარ – ქედი (ლახუშდი) ს. ლახუშდის ჩრდ.-აღმ., ლეჟანდ ჯიჰარშია დავაკებული ადგილი, სადაც მორებს ჩამოსაყრელად მოამზადებენ ხოლმე. მის სამხ. სოფლისკენ არის ლანჯული. *გ. გ. ვირცხელიანი, 23 წ., სტუდენტი, ლატალის ს.ს., 1972.IX.*

ლანჯულიანი – გზა სათიბი (ხეშვილი) ს. ხეშვილის ჩრდ.-აღმ., მარხილს წირხს აბამენ. *მ. დ. ვილფანი, 87 წ., ლენჯერი, 1973.*

ლანჯულიანი – საკულტო (ზაგარი), ს. ზაგარის ჩრდ.-აღმ. ზეგანზე, გზა ჰტიწის ზემოთ. ეკლესია ყოფილაო, მაგრამ საძირკვლის ქვები სკოლის ასაგებად წაულიათ. ზეგანზე დავაკებული ადგილია და სამლოცველოდ მიდიოდნენ ძველად (წირთე ოტმანზხ ჯვინალდ). ლანჯულიანი „პატარა სამლოცველო, **საგალო-ბელი**. *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლანჯულიანი (იხ. ლანჯულიანი)

ლანჯულიანი – სახნავი (ბარში) ს. ისკარის ჩრდ.-აღმ., ყანა

ჩუბლაღარს მოსდევს აღმ. მხრიდან. ლა-წელ-ში (?) „ვირისი“. *ბაგუ პირიქეს ძე გერლიანი, 27 წ., მძღოლი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლწრეკვი (იხ. **ქართვლდ** – გვალდერი)

ლწრეკვილწ ყვიმბ (იხ. **ლწრეკვილ** – ქაშვეთ-ლაშთხვერი)

ლწრეკუ ძბ – სამოვარი (ნასახლ. სგობულდი) ნასახლარ სგობულდ-ის მთაში. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*

ლწრეკუი – საბალახო მდ. ტუიბის მარჯვენა ზემო წელის კალთა, მეჩხერტყიანი ფერდი. წერქვა იშოვება. საზაფხულო სამოვარი მთაა, დგას კარავი კვანჭიანებისა. *ვარლამ გრიშას ძე კვანჭიანი, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ლწრეკუი (3) – სამოვარი (ხევრა, იდლიანი, გვალდერი). *გ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ლწრეკუილ – კლდე (ჯორკვარი) ს. ჯორკუარის ჩრდ.-დასავლ. სამოვარ ლემგლჯეს ზემოთ, მთა კირწარამდე. მეჩხერტყიანია, ციცაბო კალთებით, ირგვლივ შერეული ტყეა. *პარმენ გიორგის ძე ჭკადუა, 77 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლწრეკუილ – სამოვარი, ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი). ენგურის ხეობის მარცხ. კალთის შერეულტყიანი სამოვარი. ჩანს **წერაქუ**. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლწრეკუილ (3) – ფერდობი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. არყნარიცაა და წერექუ ხაგ. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახურე, ს. ბოგრეში, იარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლწრეკუიარ – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლწრეკუიარ – სამოვარი (ყაზაყი) მთა კირწარის სამხ.-ასღმ. მხარე, ციცაბოკალთებიანი სამოვარია თხეების, ალპურ სუბნივალურ ზონამდე აღწევს. კლდე წითელი ფერისაა. შედის კირწარში კოჯართეისგა. *ეგროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ლწრეკუიარში ტობ – ტბა (ჭუბერი) ლგთნარში ტობის ქვემოთ, საკარვეა ნაკრის ფერმისა, ლწრეკვიში ღარის თავზე. პატარა დაჭაობებული ტბის ფორმის, ვაკე ადგილია,

შიშველია, ალპური ზონის. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 15.X.70 წ.*

ლწრეკუიარში ღარ – სამოვარი ს. ნაკის მხრისკენ, ლგთნარში ტობიდან ქვემოთ, ღარებია ლწრეკვი. წერქვა მრავლადაა, დამრეცი, წაფხ. მთა ლუხურას თავი (დგსაშერის ლაკრწვი). *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 15.X.70 წ.*

ლწრეკუიარში ღარ (2) – ხრამი (ყარი, ლაკალმახი) მდ. თეთნაშგრას მარჯვ. მხარეზე, ჩამოსხლექილი, ჩამორღვეულია, ციცაბო კალთებით. ბლომდაა წერექო. სამოვარ მთა ჩუბე ხარწმის ქვემოთ, ტყის ზონაში. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 13.9.1970 წ.*

ლწრეკუიარში ღარ – ღელე (დავბერი) ს. დავბერის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. მოედინება პატარა წყალი, ტყე – შერეული, ფოთლოვანი. კლდის ძირში ტეტს ლემწუი რიშნის საპნი-სთვის. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლწრეკუიში – სამოვარი (ლატ. ს.ს.) ლაჰლა ჭალაღს მარცხ. კალთაზე. *გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ლწრეკუილ – კლდე (ცალდაში). წანრგლას მარჯვ. კალთის ტყიანი (ლეგობ) კლდე. მშრალი ღელეა. ლაჰაჰ ადგი ლი, წაფხ ლი გუნ. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენსიონერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლწრეკუიში – სათიბი (ლემსია), ს. ლემსიას საზაფხულო მთაშია, კლდეშია პატარა სათიბი, საიდანაც საზაგროს მაგვარად ჩამოაცურებენ ხოლმე შეკრულ თივას. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.IX.*

ლწრეკუიარში ტობ (იხ. **ლწრეკუიარში ტობ**)

ლწრეკუიარში ტობ – ტბა (ტვიბერ-ლეზგარა) სამოვარ ლწრეკუიარ-ის სახმრეთით. ჰიდრონიმის მიხედვით. *ლოლა მგვას ას. ქალდანი, 24 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლწრეკუიარში – ყანა (მესტია – ი. მელიქიშვილი)

ლწრეკუიარში – ვაკობი (გვალდერი) სათიბ ლემგუჯერის დასავლ., ნიგვზნარიცაა და მსხლეზიც. „ჩასამწყვდევნი // სოფლის სახბორე“. *ემუხა დავითის ძე ჩხეტანი, 91 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლჭბიდანი – კლდე (ყაბეში) ს. ყაბეშის ჩრდ. მდ. ტუბერგლას მარჯვ. მხარის კლდე, რომელშიცაა ჯიხვების საბალახო ადგილი და ჯიხვებს ამწყვდევდნენო. *ჭიჭიკო ივანკეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლჭბიდანი – სამოვარი (ყაბეში) მდ. ტუბერგლას მარჯვ. კალთაზე, წიფრილარს ქვემოთ, კლდეში მდებარე სამოვარი. გარშემო კლდე აკრავს, შესასვლელია დასავლეთიდან ვიწრო გზით. ამ გზის ჩაკეტვით შიგ მყოფი ჩაკეტილია კლდეებში. *ჭიჭიკო ივანკეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლჭემოლალ – სამოვრები (ლექსირი) მდ. ხელედულას მარჯვ. კალთაზე, ადრე ითიბებოდა. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ლჭმა ნაკ (იხ. ჭყონაშ ჩუბე ნაკ)

ლჭმა დარარ – სათიბი (ზ. ვედი) ზ. ვედის საზაფხ. სად. მთა ტობარში. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ლჭმა ჩუბე ლაროლ – სათიბები (ზ. ვედი), ჟიბე ვედშია, სარგარს დასავლეთით. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლჭმალდამ – სამოვარი (ლაფსყალდი) წიწვნარ ლემგნჯარის სამხ.-დასავლ. ღელეა ორივე მხრიდან. ფოთლოვანი ტყით. არის სამოვარი. ალბათ, ადრე თიბავდნენ, სახელწოდებაც ამაზე მეტყველებს. „პატარა სათიბისი“, ძირია „ჭემ – ლჭმა“. *შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლჭმოლ – სათიბი (ჰამაში), ს. ჰამაშია, სათიბ ყუბმბრანისა და სუფრემს შუა (ჰამაშხენჩუ). *დუმა შარდენის ას. ჭკადუა, 41 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლჭმოლარ (იხ. ლჭმუნარ)

ლჭმუნარ – სათიბ-სამოვარი (ჰებუდი) მთა დეცილის სამხ., საზაფხულო სამოვარი მთაა, დგას კარვები. სათიბადაცაა გამოყენებული. იყოფა ჟიბე და ნენსგა **ლჭმოლ**-ად. **ლჭმოლნარ** < **ლჭმოლარ**. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 35 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლჭმალდამ – სათიბი (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთა. ტყე –

არყნარი. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლჭმელდამ ტუბ – ხევი (მაგარდელი), მაგარდელელთა საზაფხულო სადგომის ლალგენს ქვემოთ ღელეცაა, სამოვარიც. სათიბების (კნინ.) ხეობა, ღელე. *ივანე ბექას ძე მილიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლჭმენილ – სამოვარი (ღემდერი) ს. ღემდერის დასავლ., მწირი ადგილი, წიფრულარის ჩრდ.-აღმ. ფერდობი. მის ჩრდ.-აღმ. წიფლნარი ადგილია. საკულტო ადგილია, სეტყვისაგან თავდახსნის მიზნით ლოცვა ხდება ყოველი წლის ივლისშიო. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლჭხალდი ღელა – ღელე (ცხუმალდი) ს. ცხუმალდის დასავლ., ლჭხალდის მთიდან მოედინება. *შ. მ. ჩანქელიანი, 46 წ., 1974.*

ლჭჭენი (იხ. ლაჭჭენი)

ლჭჭუთარილ – სათიბ-სამოვარი (ეცერი) მდ. კედრგლას მარცხ. მხარეზე, სათიბ ლგჰალდის ჩრდ.-აღმ. სამოვარ ლაჭჭუთარის ჩრდილოეთით. „საწყევლა“. *შუმანა პირიბეს ას. გერლოანი, 21 წ., კოლმ., ს. ჭელირი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლჭჭუთარილ – სათიბ-სამოვარი (სვიფი) სამოვარ საბანის ჩრდ.-აღმ., ცუდი ადგილია, ხშირად საქონელი მარცხდება, ქვის საცვენიცაა (ლაბაჩლი). „დასაწყევლი ადგილი“ (კნინ.). *აკაკი სორების ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლჭჭინიერი – საბალახო (მელურა), ს. მელურაშია, აღმ. ბუჩქნარი ადგილი. ჭჭინი „დაბალი ბალახია“. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, 1974.*

ლჭჭურა (იხ. ლეჭურალიერ)

ლჭხერხარ – სახერხი (ქვ. ვედი). მდ. გერდამერასა და ვედრგლას შესართავების მარცხ. მხარეზეა მორების სახერხი მოწყობილობა. *გაბრიელ ბექნუს ძე ჭკადუა, 92 წ., პენსიონერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ოქტომბერი.*

ლჭხილ – სამოვარი (ზ. ლუჰა) სამოვარ ნალდაბის აღმ., ნაჭკორამდე. ხეხილიანია – უცხარ, კაკარ, უსგარ, ზუნტი... *ივლითე პეტრეს ას. ცინდელიანი, 67 წ., პენსიონერი ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

- ლზხილ** – ხილნარი (იენაში), ს. იენაშის სამხ., ჯოდილარის სათიბებთან. პანტა მსხლები და ვაშლებიანია. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ლზხილ** – ხილნარი (ლაბსყალდი) ს. ლაბსყალდის აღმოსავლეთით, ეკლესია თარგლეხერის დასავლეთ ფერდობზე, საცხოვრებელ უბან მეჭიალდს აღმოსავლეთით. დგას პანტა მსხლები, ნიგოზი. ლზხილ „სახილე“. *შოი თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ. ბრიგად., ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლზხილ** (5) – სათიბი (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, შედის ლაროლარში, ერთი მსხალი დგას მხოლოდ. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ლზხილ** (იხ. **ლეხილ**)
- ლზხილარ** – ტყე (სოლი) ს. სოლის სამხ.-დასავლ., სამანქანო გზის ქვემოთ. ქვანარის კლდის აღმ. შერეული ტყეა. თხილნარ-მუხნარი, პანტა მსხლებიცაა, ტყემალნარევიცაა. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- ლზხლარ** – დასახლება (მაცხვარიში) ს. მაცხვარიშის ჩრდ. მოსახლეობა, ახალია. ადრე შეიძლება ხილნარი იყო, ხილი ამჟამადაც საკმარისადაა. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*
- ლზხლარ** (2) – ხილნარი (იხ. **ლზხილ** – იენაში)
- ლზხლარშ** – უბანი (ლახამულა), ჩვ. ლახმგლარშ-ის ზემო ნაწილი, ტუბირას აღმ. დგას 8-წლიანი სკოლა, ადრე ბლომად ყოფილა ხილი. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლზხნისგი** – ბორცვი (ქვ. ვედი), ჟიბე ვედისა და ბურღვდერის გზის შუა ადგილი. „სამძღვარს“ ემახიან იმიტომ, რომ გასაბჭოებამდე იმის ზემო მთები მეგრული მწყემსებისა ყოფილა. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- ლზხნისგი** – გზა (დიზი). ს. დგსიდან კირარ-ამდე გზის შუა ნაწილი. გზა მთისკენაა, წიწვნარი, ქედის გაყოლებით, სამარხილო გზაა. *ეგროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახმულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*
- ლზხნისგი** (3) – ხევთშესაყარი (ტობარი), ადგილი, სადაც მდ. ხარხანტიში და ჟორმელეთი ერთდებიან. შუა ადგილი. არის ტყე წიწვნარი. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს ტობარი, მესტიის რ-ნი, 1.XI.70 წ.*
- ლზხნისგილ** – გზა (ფხოტრერი). ს. ფხოტრერის ჩრდ. დასავლ., წყარო „კოჯშ სარაგ“-ზე გადის გზა, მიდის გემლარში სგიმ-ამდე. არის ეს გზა გემლარში სგიმსა და ფხოტრერს შუა. ლზხნისგილ „საშუალო, შუა (გზა)“. *გენატე ამიზის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლმ., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ლზხნისგიშ ბოგ** – ხიდი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*
- ლზხნისგიშ ლაკრავი** (იხ. **წყურგინიშ ლაკრავი**)
- ლზხხი** – ტყე (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- ლზხხი ნაკშ ლეწფერ** – წიფლნარი (ზ. ვედი) მთა ტობარში, ვაკეა და ირგვლივ წიფლნარი. ღეხი ბლომადაა. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ., X.*
- ლზხხი ღარ** – სამოვარი (ზ. ვედი), მთა ჯიქერის სამოვარი ფერდობი, ღეჭი ბლომადაა. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ., X.*
- ლზხხიშ თხუმარ** – ზეგანი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- ლზხხიშ ღარ** – სამოვარი მთა (ტობარი) მდ. ხარხანტიშ ტუბი-ის მარჯვენა მხარეზე. დიდი ღარია, მოვაკებულებით, საზაფხულო სამოვრადაა გამოყენებული. დგას კარავი იდლიანელების. იცის ბლომად **ღეჭი**. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, 1.XI.70 წ.*
- ლზხტრალდ** – ქვიანა (იელი), ს. იელის სამხ.-დასავლ., სამანქანო გზასთანაა. ქვის ასაღები ადგილია, აგურივით ქვა იცის. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*
- ლზხტრარშ ლაკტერი** – კლდე (ყარი) მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარეზე. კლდე ციცაბო კალთებით, ქვემოთ ტყეა, ზემოთ ალპური ზონაა და მერე სუბნივალური. დადარულ-დაჩეხილი ფორმის. შლადიცაა, ქვები ენგრევა ხშირად. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.*
- ლზხტტა** – ყანა (ლაკულმახი) მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე. ს. ლაკულმახის სამხ.-დასავლ. მოედინება მდ. ლაკულმახი, რომელსაც მიმართულებას უცვლიდნენ და კალმახებს იჭერდნენ გამშრალ კალაპოტში. ლზხტტა

„ჩაკეტვა“; „გადაღობვა“ („წყვეტაც“), წყლის ასაქცევი. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ლზბუტარ – სამოვარი (ჟიბიანი) ს. ჟიბიანის ჩრდ., ლამარიას უკან, მდ. ენგურის (ჭალას) მარცხ. მხარე. ადრე ყანები ყოფილა. მგელს ცხვრები ჩაუმწყვდევია და ამოუწყვეტიაო (?). ჩასამწყვდევი, ჩასაკეტი, **ამოსაწყვეტი**. *ჯემალ ლევანის ძე ხაჭვანი, 31 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლზკდან – სათიბი (ცალერი) ჟაბე ცალერის ჩრდ.-დასავლ., ტირხნარში ცხეკ-ის ქვემოთ. ცუდი სათიბია, ლგზანგუნე ლი, მჭიბა ი ხარ (ლამჟირ ადგი ლი). იქიდან ჩამოჰქონდათო – ქორარე დგრარს ლზკდანხენ ლემჭიდუნე-ლიხ). მის ჩრდ. წიწვნარი ტყეა. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ. ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლზკმალდ – სამოვარი (ფარი) მთაში, დღლნაკის აღმ., უპრგლზგნას ჩრდ.-აღმ. მოედინება წყარო ლზკმალდში სარზგ. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახურე, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლზკმალდ (2) – მთა (ფარ. ს.ს.). მთა ლდეუალსა (3487) და ჰაღლში ჯარკს (ზაჯის გადასასვლ. 3134 მ.) შუა, კლდე წერნიარის თავზე მწვერვალია, სადაც სიციხის დროს ხარები ადიან სამოვრად. ლზკმალდ-იდან მოედინება **ფარიშ ჭალა**. *ტარიელ ქემუზას ძე გადრანი, 59 წ., კოლმ., პარტორგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლზკმალდში სარზგ – წყარო (ფარი), ლალქუერიშ ჭალაში სათავე, სამოვარ მთა ლზკმალდს ჩამოუდის. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამს., ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლზკმედი კოჯარ – კლდეები (კაერი) ს. კაერის ჩრდ.-აღმ., ციცაბო კლდეებია. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ლზკულად – სახნავი (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულ-დაშის დასავლ., სათიბ-სახნავ ლზკუდილ-ის თავზე. ყორეს ნაგები არაა, გამსკდარია და დიდი მოკედლო კლდე აქვს. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1069 წ. ნოემბერი.*

ლზკმდლარე ქვაბ – გამოქვაბული (ცალდაში) კლდე ლზკმდლარში, ტვიბერისა და წანერის

მყინვარებს შორის.

ლზკმდლარ – კლდე (ცალდაში), ლუკტილის კლდის ნაწილი, ტვიბერისა და წანერის მყინვარებს შორის. აქვს გამოქვაბულივით, ძირში ტყეა – ბაგურალ ხაგხ ძირში. *პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლზკტმალდ – ტყე (ქვ. ლუჰა) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, მუხნარი ტყე ს. ლგჰას ქვედა ტერიტორია ლადლგნაშ ჭალათეისგა – რიენამდე. ჩრდ. სარგარობაშ გორზგ-მდე. ლგჰაშ ჩუბე ჯომ. ჯტამ(?). *იშმაგ სორთმანის ძე დადეშქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლზკტრელდ – ტყე (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-დასავლ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. ფერდობია ფიჭვნარ-არყნარით. ზემო მხარეზე ჩავარდნილი ადგილია. ჯურუ „ხვრელი“. *ნუცა ანტონის ას. ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*

ლზკტრშ – სათიბ-სამოვარი (ზარში) ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., მთა ჟამილშის ზემოთ. *შალა ამის ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლზკტფილზარ – სათიბი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლეთით. მოედინება წყროები. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლზკტმდალ – სამოვარი (ჟიბიანი) ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. ადრე სათიბი ყოფილა. ლიკტუმი „გამოზიდვა ნაწილ-ნაწილ“. *მიხეილ დავითის ძე რატანი, 27 წ., მოსამსახურე, ს. ჟიბიანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლზკალდალშ – ყანა (წანაში) ს. წანაში, ვაკეშია. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*

ლზკვიჰიშ ღარ (იხ. **ფოქაშ ღარ** – წირმინდი)

ლზკილდ – წყალი (მაზერი), ს. მაზერის შუაში მომდრინარე სასმელი წყლის. დგას ლზკრა (იფანი). ფლორის მიხედვით. *ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ., პენსიონერი, ს. მაზერი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ლზკილდში ლიც (იხ. **ლზკილდ**)

ლზკლარა – სათიბი (ლანხვრი) ს. ლანხურის ქვემოთ. სათიბ ჩაჯუს აღმ. სამანქანო გზის ქვემოთ დგას დიდი ლზკ „იფანი“. „იფნის

სათიბი“. აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ლწჯლწმ შუკვ (იხ. **ლწჯლწმღწრ**)

ლწჯლწმღწრ – გზა (მურშკელი). ს. მურშკელის ზემოთ სამარხილო გზა მთისკენ. საქონლის ასარეკი გზა (ვის როდის შეხვდება საქონლის გარეკვა და მწყემსვა). ლაჯლწმ „სამარხილო1, „კენჭისყრა“. მჯჯლწმ სგწ როქჟ ხიმდ – „რიგი მწყემსობისა თქვენა ხართო“. იმ დღის მწყემსს „მჯჯლწმ“ ჰქვია. ვლადი ბათოს ძე მქედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ლწჯრა – საცხოვრისი (ხაიში) ს. ხაიშიდან 2 კმ-ის სიშორეზე, მდ. ენგურის მარჯვენა პლატოზე. ცხოვრობს 1 ოჯახი – ავალიანი ამირან არსენას ძე. ყანები, სათიბები, კენკროვანი მცენარეები = მაჟალო, მსხლები, ვაშლები. არის კოპიტნარიც (ლწჯროლ). ადრე ბევრი ყოფილა კოპიტი (იფანი), მაგრამ გაუკაფავთ. ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 2.VIII.70 წ.

ლწჯრები კოჯ – კლდე (კაერი) ს. კაერის ჩრდ.-აღმ. ლწჯრები მასალა არის, ფერით თეთრია. დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.

ლწჯრებწრ (იხ. **ბადწრწმ ლწჯრებწრ**)

ლწჯრწმ ბოგ – ხიდი (ხაიში). ს. ხაიშიდან მდ. ენგურის გაყოლებით მე-2 კმ-ზე გადებულია ჯაჭვის ხიდი. ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.

ლწჯრწმ ზენ – საცხოვრისი (ხაიში) ხაიშიდან მეორე კმ-ზე ენგურის გაყოლებით, მარცხენა მხარეზე. 40-50 წლებში საშ. სკოლა იყო. რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ლწჯჰელიდ – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის აღმ., მდ. მაჟლწმის მარჯვ. კალთა. შერეული ტყეა სათიბის ირგვლივ. არის ჯიჰრაგ. ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ლწჯჰენი – ტყე (თოთელემი) ს. თოთელემის ჩრდ.-დასავლ., მუხნარი ტყის სიჭარბით. სამოვარ გუაწწნის აკრავს დასავლ., ჰამწმსა და თოთელემს შორის. ლწჰენი <* ლწჰენი <* ლწჯჰენი <* ლწჯჰრენი. დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.

ლწჯჰწრ – ტყე (ლემსია) ს. ლემსიის ჩრდ., მუხის ტყე. შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.

ლწჯწდლწმ (იხ. **ლწჯალდალწმ**)

ლწჯწრლდ – სათიბი (იფხი), ბალის ქედზეა, ლწჯ-ის ხეა დიდი. გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.

ლწჰბერ – გადასასვლელი (სპარდიში) (რუკაზეა Чатын-тау – იხ. 1 : 200 000) (ჰაბწრ „ჩელტი“, ბგდექა ქა ლაზდ ხწკუდახ). ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახურე, ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972 წ.

ლწჰბერი თანწდ (იხ. **ლწჰბერ**)

ლწჰილ – სოფელი (ლატნ. ს.ს.). ლატალის ს.ს. ერთ-ერთი სოფელი, მდ. ენგურის მარცხ. კალთის ტერასაზე. ქვედა ნაწილი რამდენიმე ათეული წლის წინ ჩამოქცეულა და ენგურს წაუღეკავს. მას ჩაჰყოლია 25 ოჯახიო. ამჟამად პაკელიანები, თამლიანები, შარგიანი, კვანჭიანი, გურგვლიანი. ზურაბ სარდიონის ვძე პაკელანი, 48 წ., კოლმ., ს. ლაჰილი, 1973.

ლწჰილდ – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-აღმ., მდ. ჰადიშერას მარცხ. კალთის ალპური სათიბი (იხ. 1 : 100 000 Лагильда загар 2998). გულადი სოფროს ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ლწჰილდ (2) – მწვერვალი (ხე) ს. კალას ჩრდ.-ით. მისი სიმაღლეა 2998 მ. (იხ. 1 : 100 000 – რ. Лагильда загар). ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., კოლმ. თავ-რე. ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ლწჰილდწ ზაგწრ – ქედი (ჰადიში) ჰადიშის სამხ.-აღმ., ჰადიშურას მარცხ. კალთა, ალპური. გულადი სოფროს ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამსახურე, იარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ლწჰინკარწრ (2) – ქედი (უღვალი) იხ. **ბოგშილ**) სამანქანო გზის ზემოთ, სამოვარ ლგცლედის აღმ. საზამთროდ შეშის შესაგროვებელი იყო. ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ლწჰინკარწრ (იხ. ბოგშილ)

ლწჰინკარი ბოგ (იხ. **ჯაჭვიმ ბოგ**)

ლწჰინკარი შუკვ (იხ. **ლწჰინკარწმ შუკვ**)

ლწჰინკარილ – სავარგული (ლახამულა) სამანქანო გზის ზემოთ, კლდე ლწმზანერის აღმ. დამრეცი ადგილია, სატყეოს სანერგე ≈ 2000 კვ.მ. სამეშე ადგილია. გელა ფუთუს ძე

ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, მესტიის რ-ნი, 1968 წ. ნოემბერი.

ლპინკარილი (2) – ნასასაფლაოარი (ხერხვაში) ს. ხერხვაშის ჩრდ.-დასავლ., ახალი სასაფლაო ქუროლის დასავლ. ძველი სასაფლაო, ამდჟამად ნახევარი ჩამონგრეული აქვს. იქითა მხრიდან ტყე აკრავს, შესაძლებელია ადრე ლპინკარი იყო შეშისა. ამჟამად იციან იმ ადგილას ლოცვანი (**ნესკარ** ხვისგუდ უფლიშერქა – ლეცხატ ადგი ლი).

ლპინკარიში – ვაკობი (გვარლდერი), ჯაჭვიშ ბო-გის მარცხ. მხარე, ს. კალში-ის დასავლეთით.

ლპინკარიში ტუბი – ხევი (დოლასვიფი) მდ. დოლრას მარჯვ. მხარეზე. სეზონური ღელეა, ხეობა, ტყიანი. სახელწოდება: ჰინკარ „ზვინი“ (უფრო მეტად – ხისა), ტუბი „ხევი, ღელე“. დანიშნულების მიხედვით – შეშის მოსამარაგებელი ხეობა. *ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., ტყისმცველი, ს. დოლასტიფ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ლპინკარიში შუკუტ – გზა (ქვ. კალაში). სოფლიდან მიმავალი გზა ს. გუალდერისკენ. მოაქვთ შეშა გაღმიდან, დგამენ შეშის ზვინს (ჰინკარს). *გიორგი კოსდას ძე მურულთლიანი, 60 წ., კოლმ., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლპკლა – ვაკე ყინულოვანი (ცხუმარი), გადასასვ-ლელი ლენტეხის რაიონისაკენ. ელვა იცის ძალიან ძლიერი. სახელიც აქედანაა (იხ. რუკა: Лайла Лахами). *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლპკლა – მყინვარი (უსგვირი). მყინვარი-ვაკობი ლპკლა-ჭალას თავში. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეგერი, 1973.*

ლპკლა (3) – მწვერვალი, მყინვარი (ლატ. ს.ს.) სვანეთის ქედის ყველაზე ამაღლებული ადგილი (იხ. 1 : 100 000). *გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ლპკლა ჭალა – მდინარე (უსგვირი), მდ. ჯუმფრე-რის სათავე, მოედინება მთა ლპკლადან. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეგერი, 1973.*

ლპკლა ჭალა (იხ. ჭალა – მაცხვარიში)

ლპკლა კარ – გზა (ლატ. ს.ს.). ს. ლპკლიდან მიმავალი სამარხილო გზა მთებისკენ (მეხერისკენ). *გრიშა რაჟდენის ძე გურგუ-ლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. შყალერი, ლატალის ს.ს., 1973.*

ლპკლა ქუან – ხრამი (ლაპილი) ს. ლაპილ-სა და მდ. ენგურ-ს შორის, ენგურის მარცხ. მხარის ფლატე. *ზურაბ ს-ძე პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ლპკლა მაცხტარ (იხ. მაცხტარ)

ლპკლა ჯგვრზ (იხ. ჯგვრზ – ლაპილი)

ლპკტარილი – საბლახო (ლაღამი). ლექტუ ლახტ-ს აღმ. ფერდზეა ტყეში პატარა საბლახო ადგილი. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახურე, ს. ლაღამი, 1972. VIII.*

ლპკრდელ – სამოვარი (მაცხვარიში), მთა ლპკლაშია, ჩანს ბალახი – **ჰრდელ**. საჭმელად ვარგა, მომჟავოა. *გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ლპკრკა – სათიბი (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ., სათიბ უირემის ზემოთ, ფერდობია, ტყიანიც. *პველე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლპტრ ლვლენ – ტყე (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის აღმ., მდ. წანრგლას მარცხენა კალთაზე, სათიბ კაცხარის აღმ., ტყე ლატფარის სამხ. გაგრძელება. *ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლპტყალიარ – ყანა (მურშველი), ს. მურშველის დასახლების დასავლ მხარეზე. ოყალო მიწაა, რომელსაც კალოს მოსაპირკეთებლად ხმარობენ. წებოსავითაა. *გურამ ალექსანდრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლპრბ კოჯარ – კლდე (ზეგანი). ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., ლპკლის მარჯვ. კალთის გზაზეა კლდეები. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლპრბ ლეთკერ – ტყე, სამოვარი (ზეგანი). ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. ფოთლოვანი ტყეა, თევზ ხაგ. მის მოპირდაპირედ კლდეა ლპრბ. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლპრბ შუკუტ – გზა (ზეგანი). ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. და მარცხ., კლდის მარცხ მხარეზე გზა სამარხილო. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს.ნ, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლაკამეტი – სათიბი (ტვიბი) ს. ტვიბში, მთაში. *ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.*

ლაკან – სოფელი (ხმ. ს.ს.) მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე. დავაკებასავითაა, სათეს-სახნავ-ვენახ-ხილნარით. სამანქანო გზის მარცხენა მხარეზე. ცხოვრობს 5 ოჯახი. ვაშლი, მსხალი, ნიგოზი, ყურძენი, ტყემალი, ქირვად. გადმოცემით: ღაროებიანი ადგილია და ვითომ „ნაკან – ესერ ხაჯემ“ – უფროსებმა დაარქვესო. *არსენა აზნაგების ძე ქობალია, 73 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლაკაშირ – ყანა (ლექესირი) მდ. ცხენისწყლის მარჯვ. მხარეზეა, ლაკაშერი ღელა უერთდება მდ. ცხენისწყალს. ჯამ „ორკაპი“. *გ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ლაკაშირი ღელა – ღელე (ლექესირი) მდ. ცხენისწყლის მარჯვ. შენაკადი. *გ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ლაკაშურ – ტყე (მაზაში) ს. მაზაში, ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე, შუროცაა. *ჯამ „კაპიანი ჯოხი, პალო“. შ. მ. ლიპრტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*

ლაკაცარღო – სათიბი (სასაში) ს. სასაში.

ლაკედოლ – სათიბები (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეში, ახალშენის მხარე.

ლაკედოლი ღელა – ღელე (ახალშენი) ს. ახალშენში. ლაშხურის შენაკადი. გადის გზა. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

ლაკედრღო – სათიბი (მახაში), ს. მახაშია.

ლაკელირდ – სახნავი (ტვიბი) ს. ტვიბში. *გ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ლაკემიწე ჭალამ ტვიბ – ხეობა (იხ. ტვიბ – იდლიანი). წყლიანი ხეობაა, დასახლება ნანგვლის აღმ., ენგურის მარჯვ. შენაკადი. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., 1970.*

ლაკერაშრ (იხ. ლაკერაშ – ჰებუდი)

ლაკაზერი მურყმლ – კლდე (ლანჩვალი). *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

ლაკმალდშ ბარ – საკულტო (უღვალი). სამანქანო გზის ზემოთ, სამოვარ შყაზაგარის აღმ. დევს დიდი ქვა, სალოცავია, ლოცულობენ თვალების სნეულებათა წინააღმდეგ. ნაეკლესიარი არ უნდა იყოს, მაგრამ ქვას გავლენა ეკლესიისა აქვსო. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლაკნუარ – სამოვარი (სასაში) ს. სასაშის მთაში, კლდიანი ფერდობები.

ლაკნაშ ტუბი – ხევი (ლახანი), მოედინება მთა

კირპრიდან და უერთდება მდ. ენგურს მარჯვენა მხრიდან, ზენსა და ლაკანს შორის. საწისქვილე წყალია, მოზრდილი, თავში 2-ად იყოფა – ქედანთან. *არსენა აზნაგების ძე ქობალია, 73 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 13.10.70 წ.*

ლაკნაშ ქედან – საცხოვრისი (ლახანი) მდ. ლაკნაშ ტუბის ზემო წელთან. იყოფა ორად. მარჯვენა შენაკადთან ამჟამად არავინ ცხოვრობს, დანგრეული მრგვალი ხის ნაგებობაა. არის ხილნარი – მსხალი, ვაშლი, ნიგოზი, ყურძენი. ტყეშია ტერასაზე, დაფერდებული რელიეფით. ზემოთ წიწვნარი ტყეა. მეორე, ე. ი. მარცხენა შენაკადთან ცხოვრობს 2 ოჯახი – ქობალია ქექევის შვილები. მოვაკო ადგილია, ხილნარი. მარცხენა შენაკადი – ლაკნაშ ტუბი მოედინება მთა კირპრიდან. *სალამა ხერგიანის ას. ქობალია, 76 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლაკნირ – ალუპრი სამოვრები (მამი) მამის ჩრდ.-ით. ხარების სამოვრები. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*

ლაკნირ – სამოვარი (ლახუშდი), მთა მუბშია, ენგურის მარცხ. კალთაზე. ცხენებისა და ხარების სამოვარი მთაა. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*

ლაკნირ – სამოვარი (ლევერი) მთა ლევერის, ხარები გაჰყავთ სამოვრად. *გ. ზ. ბაბლოანი, 55 წ., 1978.*

ლაკნირ – ტყე-სამოვარი (ნაცული) ს. ნაცულში. ხარების სამოვარი.

ლაკნირ (5) – სათიბი (იფხი), სათიბ კაჩხუნდარშია, ლალგენ ადგი ლემარ ჯანრე, ყვსერი ლალგენ ლემარ. *კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ., ლატალის ს.ს., 1973.*

ლაკნირთე ლალსიპა – გზა (ლახუშდი), მუბშია ლეჟ ლახუში მიმავალი გზა. ხარებსა და ცხენებს იქით ერეკებიან სამოვრად. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*

ლაკნირი ლაფაჟ – სათიბ-სამოვარი (ნაცული), მთა ლაფაჟშია. ჯან „ხარი“.

ლაკუნტარ – სამოვრები (სასაში) ს. სასაშის სამხ., ალპურ ზონაში. კლდიანი ჩამონაშლები. „კლდის ჩამონაშალი“. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ლაკში – ტყე, კლდე (ტობარი) მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, კლდე და ტყე ქვემოთ (შავი), ს. ტობრის აღმ. მიმართულებით,

- ენგურის მარცხენა კალთაზე. ვიწრობი ადგილია, ძველად ბილიკი იქ გადიოდა. შეიძლება ჯამრქა ხედისგუნის ჭერარს და იქ გადიოდნენო. იქ ადრე სამანქანო ხიდიც იყო გადებული (1 : 100 000-ზე **вдп.**). *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*
- ლაჭშიაშ ნაჭყიცტ** – ხრამი (ტობარი), მდ. ენგურის მარცხენა ხრამიანი კალთა, მცოცავი მიწაა, ადრე სამანქანო გზა იქ გადიოდა. ამჟამად სამოვარი ადგილებია და ხრამი. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*
- ლაჭნარ** – საცხოვრისი (კაერი) ს. კაერის აღმ., ღელე ლაჭანის მარჯვ. ცხოვრობს შუკვანების ერთი ოჯახი. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ლაჭნ** – ღელე (კაერი, ლემსია), ს. კაერისა და ლემსიის საზღვარი, ღვარცოფიანი ღელეა. წყალი მოედინება ჩახ-ის კლდეებიდან (ხრამებიდან). *დ. გ. მერლანი, 23 წ., კოლმ., ლენჯერი, 1973.*
- ლაჭნი ფელტ** – ფერდობი (კაერი) ს. კაერის აღმ. ფერდობი, ლაჭანის ღელეს მარჯვ. *კალთა. დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ლაჭბაილდაშ** – ტყა (ხალდე) მდ. ჯალდე ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, არყნარი (ჭაჭტერ), გოგლანდ, ბაგტანდ (ბაგტრა), თეაკრა, დერხტ. *ზურაბ აბრამის ძე გოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლაჭტდარ** – სათიბი (იფხი), ბალის ქედზეა, ტყეშია. *გ. ე. ნანყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ლაჭტლიარ** – სათიბი (ნესგუნი) ფუშყვერის მარცხ. მხარეზე, ქვემოთ ფოთლოვანი ტყე აკრავს. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლაჭტმი** – ნაეკლესიარი (ხაიში). ს. ხაიშის აღმ., მალღობზე პატარა მინდორია, სადაც ეკლესია ყოფილა გაშენებული. ამჟამად ნაეკლესიარია, მის ირგვლივ სასაფლაოა. *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო), 31.VII.1970 წ.*
- ლაჭტშიაშ დაბ** – საეკლესიო ადგილი, სასაფლაო (ლახამულა), ჩვ. ლახმელ-სა და მდ. ენგურს შორისაა, დგას 2 ეკლესია, 1 პატარა, რომელიც აგურ-აგურ ჩაინგრევა, იგი ქიმზეა. მეორე ახლად აშენებული (ცარიელია შიგნით) – ჯგვრგ ლახმელაშ. ირგვლივ სასაფლაო ყოფილა. *გელა ფუფთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლაჭტშიაშ ზაგარ** – სერი (ქვ. ვედი). ვედრგლას მარცხ. კალთის სერი, ჯარჯელაშ კოჯიდან ჟიბე ვედიშ ლაჭტშიაშ ლაჭტშილთეჟი. *გაბრიელ ბეენუს ძე ჭკადუა, 92 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- ლაჭტშიაშ ლასფლატარ** – ნასასაფლაოარი (ლახამულა). ლაჭტშიაშ დაბში, სადაც ეკლესიებია, ყოფილა უწინ სასაფლაო. ამჟამად უმოქმედოა, ჩანს ზოგან კუბოს ნაპირებიც. *გელა ფუფთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლაჭტშიაშ ლესგ** – ტყე (ხაიში). ჟიბე ჯამდის აღმ. ტყის – შერეული (ფიჭვი, ნაძვი, წაბლი, წიფლნარი, რცხილნარი...) კედელი, მხარე ყანებს ზემოთ. ქვემოთ ნაეკლესიარია და სასაფლაო – ჯგვრგ ჯამდში. „ეკლესიის გვერდი“. *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო), 31.VII.1970 წ.*
- ლაჭტშიაშ ჭალა** – საცხოვრისი (იღლიანი) მდ. ენგურის მარჯვ. მხარის კალთაზე, ს. ნანგტლის აღმ., 5 ოჯახით. მისი საშ. სიმაღლეა 1000,0 მ. მოქცეულია **ლაჭტშიაშ ჭალაშ ტტბის** ორივე მხარეზე. ირგვლივ ტყით დაბურული მთები აკრავს, შიგ ვაკე და დამრეცი სათიბ-სამოვარ-სახნავ-ბაღ-ვენახე-ბია. ცხოვრობენ ჭკადუები 2 ოჯახი, კვანჭიანები –3. *რომანოზ მუზას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., ს. ლეზურცხილა, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ლაჭტშაღ** – ყანა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი იხ. **ლაჭტშაღ**)
- ლაჭტშაღ** – ყანა (ლაღამი) ს. ლაღამის დასავლ. ფერდობი. სუფთა ადგილია, მეჩხერად მსხლები და ვაშლები. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*
- ლაჭტშილ** – დასახლება (მესტია), სეტიშია, რაიკომის შენობის გვერდით. ადრე ბაზარი იყო, ამჟამად პროდუქტების მაღაზიის შენობაა. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთაგი, 1972.*
- ლაჭტშილ** – ნაეკლესიარი (იელი), ს. იელიშია, ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ნესგა უბანშია. ნაეკლესიარი არაა. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*
- ლაჭტრა** – ღელე (თავრარ-ხერხვაში). ს. თავრარის

- ჩრდ., ლახულდის სამოვრის გორას აძევს ქვიშნარი ღელე დასავლ. მხრიდან. ჩავარდნილი ადგილია და იცის ბლომად დუცი (ღეჭი). *უშანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლაჭურაფ** – წყარო (მაჯვდიერი). ს. ჭოლაშის აღმ., მულხურასკენა სამარხილო გზაზე, მოედინება კარგი წყაროს წყალი. მილი აქვს რკინის გაკეთებული. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლაჭურაშა** – ყანები (ლახუშდი), ს. ლახუშდშია, დასავლ., სახედი ადგილი ფანჯრიდან. *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*
- ლაჭურაშ** – სახნავ-სათესი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის სამხ.-ით. ჩავარდნილია, შუაში წყალი ჩაუდის, ბევრია **ასკილი**. ლა-ჭურა-ი-შ „ასკილისი“ (?). *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლაჭურაშ თხუბ** – მწვერვალი (ნაკი) მწვერვალ ლედრაყსა და ცალგმილს შორის (იხ. 1 : 100 000 3717 მ. ლახვრა), მდ. ნაკრას მარცხ. კალთაზე. ჩაკეტილია ლედრაყსა და ლაჭურაშ-ს შორის. გზა, გადასასვლელი სარკმლისებურია. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლაჭურაშ ლახუ** – მთა (ნაკი) მდ. ნაკრას მარცხ. მხარეზე, ალპური ზონის ტიტველი ველი, მწვერვალ ლედრაყის სამხ.-აღმ. სამოვარი არაა გარდა კლდის ცხოველებსა. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლაჭურაშ ლიც** – ღელე (ნაკი), მდ. ნაკრას მარცხ. შენაკადი, მოედინება მთა ლაჭურა-დან, წისქვილის საკმარისია. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლაჭურაშ** – სამოვარი (ლეღბაგი) ს. ლეღბაგის ქვემოთ. შემოღობილშია, მოვაკო ადგილია. *ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ლაჭურაშ (2)** – ყანა (ღვებრა) ს. ლუებრას სამხ.-დასავლ., დასახლების ქვემოთ. *ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგაიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლაჭურში თხუბი** – სამოვარი (იელი) ენგურის ხეობის მარცხ. კალთაზე, სათიბ-სამოვარ მთა ლაჭურაშ-ის თავზე. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972 წ. VII.*
- ლაჭურაშ** – ნაეკლესიარი (ნესგუნი). ფუშყვერის მარცხ. მხარეზე, კალურის გვერდით ნაეკლესიარია, ჩანს საძირკველი, არის სპენდიკის მასალა. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლაჭურაშ** – საყდარი (ლენტეხი) დ. ლენტეხის ჩრდ.-აღმ. ირგვლივ სასაფლაოცაა. დაცულია. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*
- ლაჭურაშარ** – სახნავი (ცალდაში) ს. ცალდაშა და ჟაბეშს შორის. ადრე ნაეკლესიარი ჩანდა, ამჟამად სახნავადაა გადაქცეული. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლაჭურაშ** – სათიბი (იელი), ენგურის ხეობის მარცხ. კალთაზეა, სათიბია მთაში. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*
- ლაკელ დაბ** – ბაღნარი (საყდარი), ს. საყდარშია, გზის ზემო და ქვემო მხარე. იყოფა ჟიბე და ჩუბე-დ. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*
- ლაჯანგეთი შურ** – შურო (მაზაში), ს. მაზაშია, შუროა. სოფელ ლაჯანგეთიდან მოსულების შურო (ორბელის ს.ს., ცაგერის რ.). *მ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*
- ლაჯბარიელ** – სათიბ-სამოვარი (ხალდე) ს. ჯალდეს ჩრდ.-აღმ., ჯალდე ჭალას მარჯვ. კალთაზე. ფოთოლოვანი ალპური ტყით. კლდე სალი. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ. პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლაჯგულარ** – ნაკარვები (ნესგუნი) ფუშყვერის მარჯვ. კალთაზე, პატარა მინდორივითაა, არყნარი ტყით. ლაჯგულარ < ლაჯოგულარ (?). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლაჯდენ** – ტყე – (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლ., ენგურის მარცხ. სანაპიროზე, არყნარი ტყით. ჯუბედი „გრძელი“. *ნუცა ანტონის ასული ნიქარაძე, 62 წ., პენსიონერი, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*
- ლაჯდენ (2)** – ყანა (დავბერი) ს. დავბერის აღმ. მხარეში. მოგრძო ყანაა. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლაჯოგ – სათიბ-სამოვარი (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერის მთაში.

ლაჯოგ – სამოვარი (სასაში) ს. სასაშის სამხ.-ით. ხარებისათვის განკუთვნილი საზაფხულო სამოვარი მთაში.. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ლაჯოგ (3) (იხ. ცაგანშა ლაჯოგ)

ლაჯურღულა – გზა, კლდე, ტყე (ლახამულა)

ლაჯურღულა (2) – სათიბები, ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალანს მარცხ. კალთაზე, ფერდობებია, თივა საზიდია ზურგით. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*

ლაჯურღულარ – კლდე (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. ტიტველი კლდეა, ლასილსა და ყრმრას შორის. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ. პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლაჯურღულარ კოჯარ – კლდე (ლახამულა) სამოსახლო გემრანიდან დასალვ., 1 კმ. დაშორებით, ს. ლახამულიდან მე-5 კმ-ზე. გაჭრილია სამანქანო გზა, მდ. ნაკრას მარცხენა მხარისკენ. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 54 წ., პენსიონერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლაჯარ – საკულტო ადგილი (ნაკი), ნასახლარ ჯუხვლანშია. საკულტო მიწა ლაწომბას ჩრდ. დგას დიდი ხე იფნისა, სადაც იციან საკულტო დღეობები – **ლუნობ** და **ჯანობ** – მაისის შუა რიცხვებში. ლაჯ „იფანი“. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., მოსამსახურე, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლაჯარგ – სამოვარი (ლეკოსანდი) ს. ლეკოსანდის მთა ლატაფში, გამწევი ძალის საზალახო.

ლაჯარლა – სათიბი, ტყე (ლემზაგორი), ს. ლემზაგორისაგა და ხერიის. **ჯაქელა** მცენარეა, ბარდნარი, მაყლის მაგვარ ნაყოფს იხამს.

ლაჯაქდიან – ყანები (ნაკი-ფარი) ს. იფარის ჩრდ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, დიდი ფართობის ყანებია. გზის ზემოთ. *ლაუკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკი-ფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლაჯაქიპ – ტყე (ხალდე) მდ. ჯალდე ჭალანს მარცხ. კალთაზე, ს. ჯალდეს სამხ.-აღმ. ტყე ფოთლოვანი – არყნარი, ვერხენარი, ბაგტინდ, გოგლანდ. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლაჯაქმუნა ნაკ – სათიბი (ჟახეში) ს. ჟახეშის ჩრდ.-აღმ., ლეჟა ლახეშია. პირუტყვის მარილსაყრელი ადგილი. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ.,*

პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ლაჯემ კოჯ – კლდე (უმგული) კლდე შხარას სამხ.-აღმ. კედელზე. მარილნარევი კლდე, რომელსაც ეტანებიან ჯიხვები, თავშესაფარიცაა მათი. ცუდი მისადგომი კლდეა. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაქაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლაჰალგრი ბაჩ – კლდე (ფარი). ს. ფარის ჩრდ.-აღმ, ტყე ჩელუნჯ-ის თავზე გადმოწოლილია კირქვის (სპენდიკის) კლდე, რომელსაც აქვს ხვრელი, ჯურულეჟა ჰალარ ხორიხ მასარდ. ბავშვები გვიმრას ცეცხლს უკიდებენ და კვამლით გაბრუებულ ციყვებს (ჰალარს) იჭერენ. **ჰალ** „ციყვი“. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ. მოსამსახურე, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლაჰალგრი – გადაღობილი ადგილი, კარი გზაზე (შგედი), ს. შგედშია, სამხ.-აღმ. ს. შგედიდან მიმავალ წვრთი ქუჩანამდე არის შემოკავებული. გზაზე კარია – საქონლისათვის. *შუშანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ლაჰალგრი – კარივით გადაღობილი (ქვ. ვედი) სგიმიშ ღარიდან მიმავალ გზაზე. გადაკეტილი იყო მოძრავი კარით, რომ საქონელი არ შემოსულიყო ყანებში. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ლაჰალგრი (3) – ტყე, გზა (ზ. ვედი) ეხუსა და მთა ჯიქურთს შორის. ღობეა გავლებული, საქონელი რომ არ ჩამოვიდეს მთიდან სათიბებში. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ლაჰალგრიშ ღარ – ღარი (ხაიში) ს. ხაიშის ჩრდ.-აღმ. ≈ 1 კმ-ზე, სამანქანო გზის ზემოთ. გადის გზა ზემო ხაიშიდან. ირგვლივ შერეული ტყეა. გორაა, სადაც საქონლის გზის დასაკეტად ღობე იყო გავლებული. „სა-ღობე-ს ღარი“. *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში ს, მესტიის რ-ნი, 31. VII. 1970 წ.*

ლაჰალგრიშ კოჯ – კლდე, გზა (ტობარი) ს. ტობარიდან აღმოსავლ., ტუნელებისკენ. ბილივი გადის, საქონელს გარეკავენ სამოვარზე. იქ გადაღობავენ, რომ საქონელი არ დაბრუნდეს სოფელში. ადგილი: კლდეა გრძლად, ორივე კალთა ტყიანია, იქითა მხრიდან წყაროს

წყალია, მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზეა. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

ლაჰუნწილიწ – ყანა (მურშველი) ს. მურშველის დასახლების ზემოთ, ბოლო ყანები ჩრდ.-აღმ. მხარეზე. მწირი ყანებია. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლაჰურზულიწ – ყანები(ჰადიში) ს. ჰადიშის დასახლების სამხ.-დასავლ. ჰადიშგრას მარჯვ. სანაპიროზე. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ს. ჰადიში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლაჰჭაწ – სათიბი (ხე-აგრაი) ს. ჯეს ჩრდ., ტყის ზემოთ. სუბალპური ზონა. დამრეცი ადგილია. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., კოლმ. თავ-რე, ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლაჰრდულწ – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგ; რეშის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, მურყმულწ-ს ქვემოთ. ტყიანი ქვემო მხარეში, ზემოთ ჟელაჰჭაჭურას სათიბია. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამსახურე, ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლაჰტემ – სათიბი (იელი), ჩუბე უბანშია, ფერთობი სათიბია, წყლები არ მოედინება. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VII.*

ლაჰვლა – მთა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

ლაჰვენწ ღწ – სათიბი (შყალერი), მთა ლაჰტემშია, პატარა დელეა (**ჰწწ** „ნაკელი). *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

ლაჰვენწშ – სათიბ-სამოვარი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლახილის მარჯვ. კალთაზე. ხარების სადგომი ყოფილა. ნაკარვებია. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლაჰვენწშ ვწრც – გადასასვლელი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მთა ხანთლწრისკენ გადასასვლელი გზა. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლაჰვენწში ღარწ – დედეები (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლახილის მარჯვ. შენაკადები. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლაჰარგ (იხ. ლაჰწრგ).

ლაჰარხტ – სამოვრები (კახურა), ს. კახურას ჩრდ.-დასავლ. ვერხვნარი. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ლაჰარხტწ თხუმ – სამოვარი (კახურა), ს. კახურას ჩრდ.-დასავლ. ვერხვნარია. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ლაჰარჯან – ყანები (ტვიბი), ს. ტვიბში. ლენტეხის რ., ჩოლურის ს.ს., დ. გ. ზურაბიანი, *40 წ., 1978.*

ლაჰდილა ლგწ – წყლები (ზარდლაში), გუალდგწ ტუბის 3 პარალელურად მომდინარე შენაკადები. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლაჰდილწ ნგწ – წყლები, მდ. მულხურას მარჯვენა კალთაზე, მოედინება მწბეში, გაყოფილია 3-ად, სამრეცხაოდ გამოყენებული. *გოგუცა შოთას ასული მარგიანი, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლაჰთეხმაღე შუკუტ (იხ. ლალწან – სვიფი, ეცერი).

ლაჰთეხმაღწ – სამ. (გვალდერი), მთა ჰედშწრში კას დასავლ. შიშველი ველია, სამოვრები, ხარობს შქერი (დეკა?), არყის ხე, გოგლწნდ ბილივი (თეკრა). „საოთხმავლო(ები)“ (საქონლისთვის). *ჩხეტან ემუზას ძე ჩხეტანი, 47 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლაჰტერ – ყანა (იელი), ს. იელიში მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე ჩუბე უბანშია, მოწითალო თიხაა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1972, VII.*

ლაჰტერდელწ – საბალახო, უბან ლეკუმბასტში მთის გზაზე. ჩანს ბალახი ჰტერდელ, რომელიც იჭმევა, ყურძნის მტევნებისებური აქვს. *ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. ზ. ს. გულბანი, 22 წ., მოსამსახურე ს. ჩუკულიდან, 1976.*

ლაჰტერდელწ – სამოვრები, ს. ლუჯის მთა უჟალის გზაზე, ჰტერდელი ჩანს, საჭმელი ბალახია.

ლაჰტერდელწ (3) – სამოვარი (შკედი, ლუჯი, ჩუკული), ს. შკედის მთაში. ჰტერდელ საჭმელი ბალახი მჟავე გემოსი, გარედან წითელი ფერის კანი აქვს. ს. შკედი, ჩიხარემის ს.ს., ლწტხ. რ. ჟ. ს. ონიანი, *34 წ., 1976.*

ლაჰინდი ღწ – დედე (ლემსია), ს. ლემსიას საზაფხულო მთაშია, ნესტიანი ადგილია. (ლაჰინდ ადგი ლი „სველი, არამზიანი,

- ნესტიანი ადგილი“). *შადურ ადილარის ძე შუკვანი*, 28 წ., *ლენჯერის ს.ს.*, 1972.
- ლატლა** – უბანი (მამი), ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ. ბ. გ. *ბაბლოვანი*, 73 წ., 1978.
- ლატლიმ** – სამოვარი (ტვიბი), ს. ტვიბში. ლენტეხის რ., ჩოლურის ს.ს., *გ. გ. ზურაბიანი*, 40 წ., 1978.
- ლატლუში** – ყანები (ჭველიერი), ს. ჭველიერშია. სახნავები, ალბათ, ულიშის რელიგიური დღესასწაულის მიხედვით. „ულიშ“ დღესასწაულია რელიგიური (ივნისის თვეში). *მ. ე. ლიპარტელიანი*, 80 წ., 1974.
- ლატლანდ** – თავშესაფარი (სვიფი, ეცერი), დიდი ქვაა, მწყემსების თავშესაფარი ავდრიანობის დროს. ლატლანდ „საავდრო“? // „სადგომი ქვები“. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე*, 65 წ., *პენს.*, *ეცერის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*. 1969.
- ლატლანდიმ ლესგ** – სამოვარი (სვიფი, ეცერი), ლატლანდს (ლასდგომ ბაჩნს) აკრავს. „ლატლანდის გვერდი“. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე*, 66 წ., *პენს.*, *ეცერის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*. 1969 წ. X.
- ლატლანდში ცხიპარ** – ტყე (ლანჩვალი), მესტია ჭალანს მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. შერეული ტყეა. *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურანი*, 33 წ., *კოლმ*.
- ლატლანდში** – სათიბ-სამოვარი მთა (ლახთაგი), აეროპორტის ჩრდ-აღმ. სათიბ-სამოვრებია, კარვებიც ნიგურიალების ძირითადად. ფუტკარიც ჰყავთ. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი*, 45 წ., 1972.
- ლატორ** – ყანა (ლევშერი), ს. ლევშერშია, რბილი მიწაა. *აყალოა. ა. ზ. ბაბლოვანი*, 43 წ., 1974.
- ლატორბ** – კლდე (უშგული), ს. უშგულის სამხ-აღმ. მდ. ქუშირის სათავის თავზე. საჯიხვე კლდე. იციან ორბებო. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე*, 43 წ., *მოსამსახურე*, ს. *ჩაყაში*, *მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *ივლისი*.
- ლატორჩხალი** – სათიბ-სამოვარი (ნანარი), ს. ნანარშია, ჩამოედინება ლატორჩხალი ღელა. *ვ. ნ. ქურასბედიანი*, 35 წ., 1974.
- ლატორჩხალი ღელა** – ღელე (ნანარი), ს. ნანარშია, სათიბ-სამოვარ ლატორჩხალი-სთან მოედინება. ხოფურის ს.ს., *ვ. ნ. ქურასბედიანი*, 35 წ., 1974.
- ლატორჩხელი ღელა** – ღელე (ხურაშვილი), მდ. ლაშხირის მარჯვენა შენაკადი, პატარა ღელეა, კურაშულთან. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი*, 25 წ., 1974.
- ლატორჯან** – ყანები (საყდარი), ს. საყდარში. ლენტეხის რ. *მ. ა. ბენდელიანი*, 68 წ., 1978.
- ლატყარ ღელა** – ღელე (ქვ. ჭველიერი), სათიბ-სახნავ ბაჯ-თან. ჩოლურის ს.ს., *გ. ი. მუკბანიანი*, 27 წ., 1974.
- ლატრენტიარ** – უბანი (ქვ. მარდი), ჩუბე მწრდ-ის დასაწყისი. ოჯახის უფროსის ლატრენტი ოთხუბანის მიხედვით. ვაკე ადგილია, ყანებია, სათიბ-სამოვრები. ზემოდან ქაუშერ ღარ ესაზღვრება. „ლატრენტიანთი“. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი*, 40 წ., *მუშა*, *მესტიის რ-ნი*. *ს. ჭუბერი*. 1970 წ. *სექტ*.
- ლატრი** – საბალახო (უღვალი), ს. უღვალის აღმ. სამოვარ სტაჯარს აკრავს ჩრდ. მხრიდან. მიწის ამოსაღები ადგილია, („ვერ ანღუე ეხენლის-გა“). ზერ „მიწა“. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრანი*, 60 წ., *პენს.*, *ეცერის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*. 1969 წ. X.
- ლატრიარ** – სათიბ-სახნავი (ჭებუდი), ს. ჭებუდის სამხ-დასავლ. სამოვარ ლაქირსილის აღმ. ლაური „მიწის გამოყენება რაიმესთვის“ (სამიწე) ზერ „მიწა“. *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯელიანი*, 39 წ., *პედაგოგი*, ს. *ჭებუდი*, *მესტიის რ-ნი*. 1969 წ. *ოქტ*.
- ლატრიანში** – ღელე (იფრარი), ს. იფრარის დასავლ. ღელეა წისქვილის წყლისოდენა. მდ. ენგურის მარჯვენა შენაკადი. ხდიდნენ სისტემატურად არაყს. (ტორანში, გადმოღვრა ტორანშისა არყის გამოხდისას). *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი*, 61 წ., *პენს.*, *კალას ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *ივლისი*.
- ლატრიანში ტუბი** – ხევი (იფრარი).
- ლატრ ლგლჰენ** – სათიბი (ცალდამი), ს. ცალდამის სამხ-აღმ., სათიბ ლამხიარის დასავლ. მხარე ტუბირა გარ ყუთილეს, ტუბირახენქა ლგლჰენ ანდრი. *პავლე ბითეს ძე ზურებანი*, 83 წ., *პენს.*, *მულახის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *სექტ*.
- ლატფლანდ ტანარ** – გზა (მაჯვდიერი), ს. მაჯვდიერიდან მიმავალი გზა სამხ-აღმ. ტყის ფერდობზე. ტოფლანდ (მცენარეა – ნაყოფს ისხამს). ბუჩქი. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე*, 61 წ., *პენს.*, *მულახის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *სექტ*.
- ლატქანა** – სამოვარი (მაგარდელი), სამოვარ ნამშელიდსა და ჩუედრს შორის, ადრე ხნავდნენო; ლატქანა „საკანაფეო“ (?). ქან „კანაფი“. ფლორის მიხედვით? *ივანე ბექას ძე*

მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წლის ოქტომბერი.

ლატღრლდ – სათიბ-სამოვარი (დავბერი), ს. დავბერის სამხ. მდ. ენგურის მარცხენა კალთა. არყნარი ტყით. ნოდარ პლატონის ძე ჭკადუა მარგვლიანი, 40 წ., მოს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

ლატღარემ – ყანა (ჟამუში), ს. ჟამუშის შუა ადგილასაა. ვაკე ადგილია სამანქანო გზის ზემოთ. შემოკვეებულია. ჰაღტრა (ჩუალჰაღტრა). გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლატღუერ – სათიბი (ქართვეანი), სათიბ ჭიბღლდარის სამხ., სამანქანო გზის ქვემოთ. ხილნარიანია, კარგი სათიბი. მდებარეობს ს. ლანხვრისა და ს. ქართვეანის

ლატყალ – ყანა (შვედი), ს. შვედში, ოყალო თიხაა. ჭურებს აკეთებენ, თორნებს. ჩიხარემის ს.ს., ლნტხ. რ., ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.

ლატყალ ნაკ – სამოვარი (სასაში), ს. სასაში, ოყალო მიწაა. ვაკეა.

ლატყალიერ – სათიბ-სამოვარი (სასაში), ს. სასაში, აყალო მიწაა, მოაქვთ თონესთვის. უოყალ „აყალო“. ლენტეხის რ. მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.

ლატყალიერ – სახნავი (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეში.

ლატყალიწ კოჯარ – კლდე (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის ჩრდ-აღმ. მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე. მოედინება ღელე (ტუბირა), შემის ჩამოსაყრელი ადგილია. კირი არ მუშავდებოდა. კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

ლატყალიერ – სამოვრები (ჟამუში), ს. ჟამუშის დასახლების სამხ., მდ. მულხურას მარჯვენა მხარეზე. ოყალო თიხაა, მიწას იყენებენ კალოს მოსაპირკეთებლად. უოყალ. ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლატყუამ – სათიბი (ქართვეანი), მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, სათიბ მენჭარას აღმ. ნასახლარცაა, ზემო მხარე ტყიანია და ნაკლესიარიც (ლევხანტ ლი). ლატყუამ (< ლამურყუამ ან ლატყუამ ?). პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.

ლატყუაჟ – გზა (იდლიანი), ს. იდლიანიდან მთა ლეხგამდე მიმავალი გზის ერთ-ერთი

ნაწილის სახელია, გზაჯვარედინია. ზეგანზეა, გზა იყოფა ზეგანზე. ლაყრულა ჯდგი. გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 8.11.70 წ.

ლატმერილ – სათიბი (ფარი), ს. ლემდერისკენა გზის ქვემოთ, სამოვარ გირდის ჩრდ.-აღმ. არის პატარა სათიბიც და ღელეც. (ლატმერა „აღვირი ლაგამის გარემე“). იურა გურმაჩის ძე რეხესიძე, 24 წ., მოს., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

ლატჩიხ – სათიბ-სამოვარი მთა (ბეჩო), მდ. დოლრას მარჯვენა მხარეზე, ლაღლტერში ლაღლდარს იქით. ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.

ლატჩიხი კარტარ – სამოვარი (ბეჩო), მდ. დოლრას მარჯვენა მხარეზე, სამოვარ ლატჩიხში არის კარვები საზაფხულო. ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.

ლატჩიხი კარტარ – სამოვარი (ბეჩო), მდ. დოლრას მარჯვენა მხარეზე, სამოვარ ლატჩიხში არის კარვები საზაფხულო. ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.

ლატჩიხი ლაჭმოლ – სათიბები (ბეჩო), მთა ლატჩიხში ს. ბეჩოს მკვიდრთა სათიბები. ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.

ლატჩიხი სარგარ – წყაროები (ბეჩო), მთა ლატჩიხის წყაროები; სარაგ „წყარო“. ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.

ლატჩიხი – სათიბი (ცალერი), ს. ცალერის ჩრდ-დასავლ., სათიბ ქედრილაშის აღმ. სოფლისკენ. ≈ 1 ჰა-მდეა. მის ზემოთ კარგი წიფლნარია, საიდანაც აკეთებდნენ ლატჩიხ-სო. გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

ლატჯიწ ნაკ – სამოვარი (ლაღამი), ს. ლაღამის აღმ. მხრისკენ, სწორი ადგილია. ამჟამად მხოლოდ სამოვარია. ადრე, ჩანს კალო უნდა ყოფილიყო, ხორბლეულის საღეწად. ტუკ „ბზე“. გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, მესტიის რ-ნი. 1972, VIII.

ლატჯულ – ყანები (ცალერი), ს. ჟაბე ცალერის დასავლ., სათიბ ჩაღარის ჩრდ-დასავლ. მის ქვემოთ ტყე წიფარ-ი აკრავს (ლევხანტომ ცხეკ – წიფარ ხაზ). ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი,

57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.

ლაჭარგ – გზა (წვირმი), ს. წვირმის სამხ-აღმ. საცალფეხო ბილიკია ამჟამად, წვირმიდან ივარისკენა მოკლე ბილიკი. ჭარგ „აზნაური“. გუნტერ ილამაზის ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

ლებარდელი სტიკუტ – ქედი (ლენტეხი), ხელედისა და ლებარდეს საზღვარი. ანზორ აკაკის ძე ბენდელიანი, 33 წ., მოსამსახურე, ხელედის ს.ს., 1976.

ლებარდელი სტიკუტ (2) – გადასასვლელი (ხაჩეში), ქედი (ხელედი), ს. ხაჩეშიდან კურორტ ლებარდე-სკენა გადასასვლელი ქედი. რ. დ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.

ლებგნდა – სამოვარი (მამი), ს. მამში., ბაგუინდ ჩანდა. ბაგუინდ. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.

ლებგერ – ყანები (ლენტეხი, ტვიბი), ს. ტვიბში. ბგგი „მაგარი“, ბეგარ „ბეგარა“, ლენტეხის რ-ნი, ჩოლურის ს.ს., ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.

ლებდნ – ყანები (ლელბაგი), ს. ლელბაგის დასახლების ქვემოთ. ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ., ლატალი. 1973.

ლებელწნი – სათიბები (სპარდიში), მესტია, ჭალმას მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის აღმ., ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.

ლებერ ლარწლ – სათიბები (დავბერი), ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. მოედინება წყაროს წყალი. ნოდარ პლატონის ძე მარგველიანი, 40 წ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ლებზაარა ღწლა – ღელე (რცხმელური-ჩიქ.). ს. რცხმელური, ლენტეხის რ-ნი. მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.

ლებზაარა – საცხოვრისი (ხაიში), გაღმა ხაიში, სადაც ამჟამად პეტრე კაბეს ძე ჭკადუა ცხოვრობს. აქვს ყანები, აქა-იქ ზნაც არის დარჩენილი, ბეგოს დასავლ. ჯაჭვის ხიდამდე ჰქვია. ნაშუაზრ-ამდე ლებზაარაა, ხარობს ბევრი ზღმარტლი, მურგუტი, ტყემალეები, ვაშლები, მსხლები. „საზზე“ (სვან. „ბზაკალ“, მეგრ. „ბზაკალი“). ნატაშა ემუზას ასული ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.

ლებზაარა (2) – საბალახო, საცხოვრისი (ხაიში).

რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ლებზაარა ლექუშ შუკუტ – გზა (გაღმა ხაიში), გაღმა ხაიში, მოსახლეებიდან მიმავალი გზა ჯაჭვის ხიდამდე ბეგოს გავლით. ნატაშა ემუზას ასული ჭკადუა, დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 44 წ., 1970 წ. ივლისი.

ლებილწრ – კლდე (თავრარი), ს. თავრარსა და მდ. მატლწშს შორის, ჩაწყვეტილი კლდეა. კენჯაბ ლი, წაფხ ადგი. ლები. უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ლებიოტკა – სამოვარი, ტყე (ზმ. მარლი), ჟიბე მწრდის ჩრდ.-დასავლ. სამოვარია, ტყეც. ადრე ლებიოტკით უშვებდნენ მჟავე წყლამდე ხე-ტყეს. ს. ჟიბე მარლი. უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, კოლმეურნე, 18.9.1970 წ.

ლებირღუე – საბალახო (ზ. ვედი), მთა ტობარში. არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ლებიქუტ – ტყე. მესტია ჭალმას მარცხ. კალთაზე. წიწვნარ-ფოთლოვანი ტყით. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთაგი, 1972, VIII

ლებიქუტ – ტყე. შგედშია, ხშირი შერეული ტყით, მულხურას მარცხ. მხარე. მესტიის სამხ. ბიქუტ „ბუქი“. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.

ლებიქუტ (3) – სათიბი, ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, მესტია), ჭალმას მარცხ კალთაზე, ლაშთხვერისაა. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.

ლებლიწყუტ (იხ. ჟიბე ჭალა).

ლებოჩიკ – საცხოვრისი (ზაბილი), მდ. ჩოლშურას მარცხენა კალთაზე. ქურასბედიანების სამოსახლო ადგილი. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.

ლებოჩიკი მოლ – სათიბ-სამოვარი (ზაბილი), მდ. ჩოლშურას მარცხენა კალთაზე. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.

ლებოჩიკი მორელ – მჟავე წყალი (ზაბილი), საცხოვრის ლებოჩიკში. ჩოლშურას მარცხ. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.

ლებოჩიკი ღელა – ღელე (ზაბილი), მდ. ჩოლშურას მარცხენა შენაკადი. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.

ლებრამ – ყანა, სათიბი (იფხი), იფხშია, სათიბ-

- სახნავებით. მაშენე ჩუხიქა ლი ი ეჯღა. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.*
- ლებრევიანი** – სათიბი (ცალდაში), ს. ცალდაშის სამხ. ზაგარზე, ტყიანია – არყნარი. *პავლე ბითეს ძე ზურაბიანი, 83 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლებურდუხ** – ტყე, საძოვარი (იენაში), ს. იენაშის ჩრდ.-აღმ. ქედს იქით. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ლებურდუ** – საბალახო (მაზაში), ს. მაზაშია, ჩანს ბუერა. ბურდუ „ბუერა“. ს. მაზაში, ლენტეხის რ-ნი, *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., 1976.*
- ლებურდუ ჭოკერ** – გზა (თეკალი), მთისკენა გზაზე თეკალის სამხ. ლებურდუს დასაწყისი (ბოლო) ბურდუ „ბუერა“ ჩანს. ს. თეკალი, ლენტეხის რ-ნი. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62წ., ნ. გ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*
- ლებურდუ** – სათიბები (გვიმბრალა), ს. გვიმბრალაში, ლაშხირის მარცხნ. ბუერა ჩანს. ლენტხ. რ-ნი; რცხმელურის ს.ს., *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*
- ლებურდუი დელა** – დელე (მაზაში), ს. მაზაშია, ლაშხირის მარჯვ. ბუერა ჩანს. ერთვის ლაწაშირის დელეს. ს. მაზაში, ლენტეხის რ-ნი; *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*
- ლებზა** – სათიბი (ლემუკვი), მთა ჰარეტის სათიბი ბეჩოსკენა მიმართულებით. *შალვა გ-ძე ივერიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ლებჭუტელარ** – ტყე (სოლი), ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ, მწლდშის დელეს მარცხ. კალთაზე. წვრილი ფოთლოვანი ტყე. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972, IX*
- ლებგლტყაჩა (2)** – ტყე, საძოვარი (დ. მესტია – მელიქიშვი.), მესტია ჭალაშ მარცხ. ნაპირზე, ბელტყაჩ ხარობს. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთავი, 1972. VIII*
- ლებგლტყაჩ ზოგ** – ხიდი (მესტია), ხიდი მესტია ჭალაშზე, საავადმყოფოს ქვემოთ. ბალტყაჩ (1 / ბქვ. ბელყეჩ). *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთავი, 1972.*
- ლებგლყაჩ** – თხმელნარი (ლევშერი), ლევშერის აღმ., ლენტხ. რ-ნი; *ბაბლუანი გ-ზ, 55 წ., 1978.*
- ლებგლყაჩა** – საძოვარი, მესტიის რ-ნი; *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.*
- ლებგლყეჩ** – მურყნარი, უედრგლას მარჯვ. კალთაზე, ნაკანტორ-ის აღმ. მხარეში. ბლომა-დაა ბელყეჩ „მურყანი“. ჩუაზე უედ. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი,*
- მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*
- ლებგლყეჩ** – სათიბი, ს. ნაცულის აღმ. ბელყეჩ იყო, ამჟამად არაა.
- ლებგლყეჩ** – სათიბი. დაკპრის დასახლებიდან ჩრდ. დამრეცი სათიბია, ირგვლივ თხმელნარია. დაახლ. 100 კვ. მ. „თხმელნარი“. *ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- ლებგლყეჩ** – ტყე, საძოვარი (წირმინდი). მდ. ხაიშურას მარჯვ. რიყე, (ჭალა) ლებგრცხილაში. აქვსენტის ყანების ქვემოთ. ჭარბობს ბელყაჩარ. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.*
- ლებგლყეჩ** – ტყე. მდ. სოლედგრას ჩრდ.-აღმ., ს. ლანხტურის აკრავს ჩრდ.-დასავლ. თხმელნარი ტყე. „სა-თხმელ-ე“ – ბელყა/ ეჩ „თხმელა“. ს. ლანთხტური. *აკაკი ანდრას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტ.*
- ლებგლყეჩ (6)** – ტყე (ცანა, ლანხვრი, ქვ. ვედი, ქვ. წირმინდი), სათიბი (ნაცული, დაკარი), ცხ. წყლის მარცხ. თხმელნარი.
- ლებგლყეჩ (იხ. ნაკანტორ** – ქვ. ვედი).
- ლებგლყეჩა** – საძოვარი, ტყე (ლახამულა), მდ. მატლშისა და კეცნანის სახლებს შორის. ლებგლყეჩა ლი. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 67 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*
- ლებგნდერაშ ტუბ** – ხევი (თოთანი), ს. თოთანის აქეთ, ხაიშისკენ, მდ. ენგურის მარცხენა შენაკადი. პატარა წყალია, ციცაბო კალთებით. წყევია, ბარდნარია მაგრად კლდეებზე. კოჯარს ხაფონთა ბარდ მასარდ. *გაიოზ თათსავის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ლებგრდა** – ყანები (იდლიანი), ს. იდლიანის სამხ.-დასავლ. ნაწილი, დაფერდებული ყანები, შერეული ტყე ყანების ირგვლივ, შიგ ხილნარი. ნენზიმ ნაკის სამხ.-დასავლ. ნაწილი. წიფელი მიწაა, ბარდნარი არაა, მიგირ და ასკილის მცენარეებია. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.1970.*
- ლებგრცხილა** – დასახლ. უბანი, ს. წირმინდშია, მდ. ხაიშურას მარჯვენა ხეობის კალთაზე. ცხოვრობენ ჭკადუები – დიმიტრი და აქვსენტი (ძმები). ბევრია ბარცხილ. ყანები, ბალ-

ვენახებით. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.*

ლებგრცხილა (2) – სოფელი, უბანი (ხაიში), ხაიშის ს. ს-ში შემავალი პატარა სოფელი, სულ 8 კომლისაგან. მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ხაიშიდან 10 კმ. დაშორებით სამხ.-დასავლ. (ჯვარის მიმართულებით. დასახლება განფენილია ფერდობზე, ტერასული ტიპისაა, ქვემო მხარეზე წიფლნარ-რცხილნარია, ზემოთ ჯერ შერეული, შემდეგ – წიწვნარი. ჩრდ.-დასავლ. ესაზღვრება ს. ნანგული (1 კმ. დაშ.), დასავლ. კუთკუთში ტუბი. ზღვის დონიდან ≈ 700, 5 მ. ადრე ბლომად ყოფილა ბზრცხილ, ტყე ბზრცხილისაგ, ამჟამად აქა-იქ მოიპოვება. დასახლ. დაიწყო 1922 წ. *რომანოზ მუზას ძე ჭკადუა (ადრე იყო ფულიანი), 74 წ., პენსიონერი, ს. ლებგრცხილა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 5.11. 70 წ.*

ლებზრგუ – სამოვარი, ტყე (მესტია, მურყმელი), ს. მურყმელის ჩრდ.-დასავლ. ფერდობი, არყნარია. ლიბზრგე „მოცილება, გადაშენება, გამგზავრება“. ს. მურყმელი. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლებზნი – სათიბი (მესტია, უშხვანარი), ბალის ზეგანზე სათიბებს კაჩგლდსა და ჩალს შუა. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რაიონი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ლებზპი – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, ნაეკლესიარი არაა, ხელედულას მარჯვენა მხარეზე. ს. წანაში, ხელედის ს.ს., *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*

ლებერიშ – სახნავი (ნაცული), ს. ნაცულში. ვაკე ადგილია. ბერ.

ლებერიში წყარო – წყარო (ნაცული), ს. ნაცულში. ჩიხარემის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი.

ლებტირღუე (იხ. **ლებირღუე**).

ლეგაბ – ყანა, სათიბი (მესტია – ირ. მელიქ.). მესტიის რ-ნი; *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.*

ლეგაბ (2) – უბანი (ლაღამი), ყანა, სათიბი (მესტია – მელიქიშვ.), ს. ლაღამის დასაწყისი. ჩუბე ლაღამ-ს ქვემოთ რიყისკენ, ვაკე ადგილია, ნარიყალია. გზა „გასხლეთა“ (ქა როქუ ოთგობ „გაუსხლეთა“). *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VIII*

ლეგაბთე შუკუ – გზა (ლაღამი), სამანქანო გზა ლანჩვალსა და დასახლება ლეგაბს შორის. *გ. ი.*

ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972, VIII

ლეგანა – სათიბი (შვედი), ს. შვედში, ფერდობი, (გვერდობი) თელდ გან ლი, გან ადგი ლი. გან „განი“ (?). ს. შვედი, ჩიხარემის ს.ს., ლენტხ. რ-ნი, *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ლეგანა – სათიბი (ჭველფი), ს. ჭველფის მთა ლამრიის მეზობლად, ქედია. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი; *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*

ლეგანა – სათიბ-სადოვარი, ტყე, ზეხოსკენა გზაზეა, ფერდობია. გნქა ლიზი.

ლეგანა – სადოვარი, ს. ლამფალაშის სადოვარი მთა, შიშველი. ჟახუნდერის ს.ს., *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*

ლეგანა (5) – სადოვარი (მახაში, ლამფალაში), სათიბი (ჭველფი, შვედი), სათიბ-სადოვარი (ზესხო), ს. მახაშის მთის სადოვარი. ლენტეხის რ-ნი, ჩიხარემის ს.ს., *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ლეგანჭროლ – სადოვრები (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში, ანწლნარი.

ლეგანჭუე – სადოვარი (ხევრა). *გ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახაბულა, 1973.*

ლეგანჭუე – სადოვარი. ჟიბე წირმინდის აღმ., ადრე ანწლნარი ყოფილა უფრო, ამჟამად ცოტაა, ბალახ-ბულახ ნარევი. *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.*

ლეგანჭუე // **წდინგერიშ წათი** (3) – ანწლნარი (ქვ. მარდი), სადოვარი (ზმ. წირმინდი, ხევრა), კანათ. მდ. გუშლარარის მარცხენა მხარეზე. დამრეცი ვაკე ადგილია, ანწლნარია, მის ზემოთ ტყეა, ადრე ხე ჩამოჰქონდათ ლეზიოტკით ჟიბე მარდის კანათ-იდან. *ბესარიონ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 60 წ., მოსამსახურე, ს. ჩუბე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9. 1970 წ.*

ლეგანჭულწმ – სადოვარი (ლესემა), ს. ლესემასია, სახნავ-სათიბ დევაშშია. ჩანს ანწლი, არაყს ხდიან. *მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.*

ლეგანჯულარ – სახნავი (რცხმელური). ს. რცხმელური, ლენტეხის რ-ნი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრომები., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ლეგანწ შუკუ – გზა (ზესხო), ს. ზესხოსკენა გზა.

ლეგანელ – სათიბი (შვედი), ს. შვედში, ველიდის ერთ-ერთი ნაწილი, დავაკება (გან – როქ ემჩედხში). ს. შვედი, ლენტხ. რ-ნი, *ჟ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

- ლეგარდ** – ყანა, ლეჭიღშია, ვაკე ადგილი. ლენტეხის რ-ნი. გ. ზ. *ბაბლუანი*, 55 წ., 1978.
- ლეგარ** – ნაეკლესიარი (ქახუნდერი), ს. ქახუნდერში. ნასაფლავარია მოქმედი.
- ლეგბეჩინი** – სათიბი (დავბერი), ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ქვიანი ადგილია, არყნარი ტყით. ლეგ – ბეჩ ← ლეგაბ – ბეჩ (?) „მსხლეტავი ქვა“. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი*, 40 წ., ს. *დავბერი, მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. ივლისი
- ლეგბინ** – ტყე, სათიბ-სამოვარი (კაერი), ს. კაერის სამხ.-დასავლ. მესტია ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, ფოთლოვანი ტყით, შიგ ლეგბინშია – ჟიბე ნაკარ, ჩუბე ნაკარ. დ. გ. *მერლანი*, 23 წ., *ლენჯერი*, 1973.
- ლეგბ რიყ** – რიყე (ლაღამი), ს. ლაღამის ბოლოში, მესტია ჭალაშ მარჯვენა რიყე. გ. ი. *ვალიანი*, 38 წ., *მოსამსახ.*, 1972, VIII
- ლეგბ სგიმ** – მჟავე წყალი (ლაღამი), მჟავე წყალი მდ. მესტია ჭალაშ-ს მარჯვ. მხარეზე, რიყეში, ლანჩვალსა და ლაღამს შორის. იხ ლეგაბ – დასახლებული უბანი. გზა „გასხლეტა“. ქა როქუ ოდგიბ „გაუსხლეტა“. გ. ი. *ვალიანი*, 38 წ., *მოსამსახ.*, *მესტიის რ-ნი*, 1972, VIII
- ლეგბ შუკუ** – გზა (ლაღამი), ქვედა ლანჩვალსა (სგიმერსა) და დასახლება ლეგაბს შორის მიმავალი სამანქანო გზა. გ. ი. *ვალიანი*, 38 წ., 1972, VIII
- ლეგბა კოჯ** – კლდე (წიფლაკაკია), ს. წიფლაკაკიასთან. გეგბის (ფიჭვი) ტყეა. გეგბ. ს. წიფლაკაკია, ლენტეხის რ-ნი, მ. გ. *ლიპარტელიანი*, 42 წ., 1976.
- ლეგბრლ** – ყანები (ნაკიფარი), ს. იფარის ჩრდ., ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ახალი დასახლებაა. გეგბ არაა, საერთოდ იფარში ბლომდაა, განსაკუთრებით პერიპერიებში. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი*, 88 წ., ს. *ნაკიფარი, მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. აგვისტო.
- ლეგობ** – *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა*, 55 წ., ს. *ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1969წ. IX.
- ლეგობ** – სამოვარი. ს. დგის ჩრდ., კარიერის პირდაპირ. ადრე ლეგობ ლასუ, ამჟამად ჯიპრა, წიფრა, შდებხნდ. მოვაკო ადგილია. ძველი ნასაფლავებია, იპოვება ძვლები ადამიანებისა. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა*, 75 წ., *პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 12.10.70 წ.
- ლეგობ** – სოჭნარი, ჭალაშ მარჯვ. მხარეზე, ნასახლარიცაა, სათიბებიც. ა. ბ. *გურჩიანი*, 65 წ., *ევერის ს.ს.*, 1973.
- ლეგობ** – ტყე, მთა თეგრანის ერთი ნაწილი, სადაც სოჭი ჩანს. ვ. მ. *ჭკადუა*, 30 წ., *ლახამულას ს.ს.*, 1973.
- ლეგობ** – ტყე, სოფლის ჩრდ.-დასავლ., ტყე ფგრელაშ ცხეკს აკრავს ჩრდ. მხრიდან – შერეული ტყეა, უმეტესად სოჭნარი (ლეგობ), წიფლნარი, ნამპნარი (ღუმირი), (შირა) ურთხლნარი (?). „სოჭნარი“. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე*, 66 წ., *პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. X.
- ლეგობ** – ტყე. ს. გულის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ლარნოლდის დასავლ. ფიჭვნარია უფრო მეტად. გეგობ „ფიჭვი“? *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი*, 80 წ., *პენსიონ.*, ს. *ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. სექტ.
- ლეგობ** – ტყე. ს. თოთელემის აღმ. ტყეა გეგობის. *დუშა შარდენის ასული ჭკადუა*, 46 წ., *კოლმ.*, *ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1970 წ. სექტ.
- ლეგობ (8)** – სოჭნარი (ხევრა, გული, ზ. ვედი, თოთელეში, უსგვირი, სვიფი – ევერი), სამოვარი (დიზი). ვ. მ. *ჭკადუა*, 32 წ., *ლახამულას ს.ს.*, 1973.
- ლეგობიშ ზაგარ** – (ზ. ვედი). *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა*, 55 წ., *მეტყევე*. ს. *ზედა ვედი. ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. IX.
- ლეგობიშ სტიკუ** – ქედი (ხევრა). ვ. მ. *ჭკადუა*, 30 წ., *ლახამულა*, 1973.
- ლეგობიშ ტუბი** – ხევი (უსგვირი), ჭალაშ მარჯვ. შენაკადი, პატარა წყალია. სოჭნარ ლეგობ-ის ღელე. ა. ბ. *გურჩიანი*, 65 წ., *ევერის ს.ს.*, 1973.
- ლეგობიშ ქორ** – ნასახლარი (უსგვირი), ტყე ლეგობშია ძველთაძველი ნასახლარი, ქვისაა, სამირკველიდა დარჩენილი. ა. ბ. *გურჩიანი*, 65 წ., *ევერის ს.ს.*, 1973.
- ლეგობიშ ღარარ** – სამოვარი (ზ. ვედი). *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა*, 55 წ., *მეტყევე*. ს. *ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. IX.
- ლეგობლეუშ შუკუარ** – გზა (ზ. ვედი). *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა*, 55 წ., *მეტყევე*. ს. *ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. IX.
- ლეგგბ** – ტყე. ს. ლაბსყალდის სამხ-აღმ., ფერდობი. ამჟამად წიფლნარ-რცხილნარია, ხოლო გეგობ (соча кавказская, Pinus sosnowskyi Nakai) არ ხარობს – ქომხეტ. ლეგგბ „სოჭნარი“. *შიო თავას ძე გუგუსიანი*, 41 წ., *კოლმ.*, *ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. ოქტ.

- ლეგებ** (2) – ტყე (სიდიანარი, ლაბსყალდი), ს. სიდიანარის ჩრდ.-აღმ. ტიბის ხეობა, სადაც მხოლოდ სოჭია. *ვალთ ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ლეგება** – სამოვარი (ცალანარი), სამანქანო გზის ჩრდ., სახნავ ლეკვარს მოსდევს ჩრდილოეთით. ადრე ფიჭვნარი (ლეგგი/გზა) ყოფილა, მაგრამ 1942-43 წლებში ჯარდ ჟანხუტი. „ფიჭვნარი“ – გგებ. *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენს., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*
- ლეგებში ცხეც** (იხ. **ლეგებ** – ლაბსყალდი).
- ლეგებრა** – ტყე. ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ. ენგურის (ჩრდ.) მარჯვ. კალთის ფიჭვნარი ტყე. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლეგებრა (2)** – ტყე (ღვებრა, დავბერი), ს. ღვებრას დასახლების დასავლ. ტყე – წიწვნარი, ლეგებრა ლი. *არსენა ზურაბის ძე წიფიანი, 75 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლეგებრა სუტიკუტ** – ტყე, სერი (ცალდაში), წანერგლას მარჯვ. კალთაზე, სერი გადის (ქედი), არის ლეგებო. *პავლე ბითეს ძე ზურაბიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლეგებრა ლ** – ტყე. ს. ლახირის ზემოთ მდებარე გგებობის ტყე. *მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლეგებრა ლ (3)** – ტყე (ზარდლაში, ლახირი, ღვებრა), ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. გუალდნ ტუბის მარჯვ. ტყე. *ნოდარ შამშიის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლეგებრა ლ (იხ. ლეგებრა – ღვებრა).**
- ლეგებენარ** – ყანები (დ. ლენტეხი), დ. ლენტეხშია, ჩრდ. მხარეში. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62., 1974.*
- ლეგებმა** – სათიბი (შკედი), ს. შკედში, წყაროცაა. ჩიხარეშის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი, *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ლეგლარ** – სამოვარი (ბაიარი), ს. ბაიარის ზემოთ. ტყიანია. *გ. შ. ჩანესელიანი, 20 წ., 1974.*
- ლეგნაკ** – ყანები (ხელედი), ხელედშია, ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. ვაკე ადგილია. ლენტეხის რ-ნი, ს. ხელედი. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*
- ლეგოიარ** – უბანი (იფხი), იფხის ერთ-ერთი სამოსახლო ადგილი. ცხოვრობენ ნანსყანები. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.*
- ლეგოლანდ** – ტყე, სათიბები (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, მთისკენა გზაზე, გოგლანდი იყო. ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- ლეგოლანდა** – სათიბი (სასაში), ს. სასაშის სამხ. სუბ-ალპური. გოგლანდ „ჭნავი“ ხარობს. გოგლანდ – „ჭნავი“. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*
- ლეგრუტ** – ფერდობი. ს. წირმინდის აღმ. კალთა, ყანების ზემოთ. მის მარჯვნივ ნანყბულის კლდეა. მდ. ხაიშურას მარჯვ. მხარე. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.*
- ლეგრუტ** – ქვის გროვა. ს. ხაიშის ჩრდ.-აღმ. ამხე წარწეღდ-ის მარცხნივ, ჟიბე წამდ-ის ჩრდ.-აღმ. დაახლ. 500 მ. სამანქანო გზის ზემოთ კლდეებამდე, ირგვლივ შერეული ტყეა. გორუტ „გროვა“. *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, (ადრე გელოვანები ვიყავითო). 31.VII.1970 წ.*
- ლეგრუტ (3)** – სამოვარი (ლახამულა), ლოდნარი (ხაიში), ფერდობი (წირმინდი), ჟ. ლახმელ-შია, ქუანში ფაფალს დასავლ. ქვათა გროვაა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*
- ლეგრუტ ნაკ** – სამოვარი (შდინირი), ს. შდინირის ჩრდ. მხარე, დაფერდებული ვაკე ადგილია, გორვებიანი, სამოვარია, მეჩხერი ტყე – შერეული. შდინენდარ წიფროლ, ბელყჩარ... *პამა ფულას ასული ჭკადუა, კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*
- ლეგრუტ ღარ** – საბალახო (ყარი), მდ. თეთნაშგრას მარცხენა მხარეზე, ლეცლაბაკის ზემოთ, 100 მეტროზე. ჩამორეცხილი წითელი ფერის ქვებითაა სავსე, შვეულია კალთები შერეული ტყით. *კეხესა რამინის ძე ვიბლიანი, 34 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რაიონი, 15.VIII.1970 წ.*
- ლეგრუტ ჭალა** – სამოვარი (ბაგვდანარი), ს. ბაგვდანარ-იდან სამოვარ ლაცბტენის ძირამდე რიყე ადგილს ეწოდება. გულა ჭალა-სა და მეშხე ლიცს შუა მდებარეობს. გადის გზა ს. გულამდე. რიყნარი ადგილია, ვაკე – „გორვებიანი ჭალა“. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტ.*

ლეგრუტ ჭალამ შუკუტ – (ბაგვდანარი), გზა ს. ბაგუტდანარ-იდან ს. გულის მიმართულებით გზა სამარხილოა. გორვეზიანი ჭალაა, გზის სახელწოდება რელიეფის მიხედვით არის შერქმეული. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუტდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტ.*

ლეგურგენ – ცენტრ. ნაწილი (თეკალი), ს. თეკალი, ლენტეხის რ-ნი. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*

ლეგურგიანი – ყანა (ცალდაში), ს. ცალდაშია, დასახლების ქვემოთ, ყანა ყიფიანის მეზობლად, ნაკარშია. *პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი.*

ლეგურგოლა – სამოვარი (მესტია – ირ. მელიქ.) მესტიის რ-ნი; *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.*

ლეგურგულა – სათიბები (სპარდიში), მესტია ჭალამს მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ.-აღმ.-სამხ. ნაწილი, საერთო სახელწოდებაა ლაგირის მიდამოებისა, (შენდება ტურბაზა). იწყება კახრან დაბნრიდან გუალდნ ტუბამდე. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ლეგურკაშლა – წყალი (იენაში). ს. იენაშის ჩრდ.-აღმ. მოედინება, სოფლის სასმ. წყალი. ლეგურკაშ არ ჰქვია არსადო. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ლეგებშ ლალდღარ (იხ. ლეგებგა).

ლეგერდიელ – სათიბ-სამოვარი (ჩაჟაში), მდ. ქვიშირის მარჯვენა მხარეზე, ოდროზოლო ადგილია. ტერასის ტიპისაა. გრად „წრე“ (უშგ.), „საფეხურიც“. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლეგერკალ (იხ. ლეგერკალ).

ლეგერკალ – სათიბები (სპარდიში), მესტია ჭალამს მარცხ. კალთაზე, აეროპორტის მიდამოები, გუალდნ ტუბის მარჯვ. მხარეზე. ადის გზა ლეფნაგა. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ლეგერკალ – სათიბები, ტყე (მესტია), აეროპორტის მიდამოებში, ეკუთვნის კახბერიძეებს, ხერგია-ნებს, ფალიანებს, მარგიანებს, რატიანებს, მნელად დასამუშავებელიაო – ცუდი გზაცაა, ქვიანიც. გურეჰ (ბქვ. კურეჰ). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ლეგანგ – სათიბები (იენაში), ნასახლარ სგობულ-ში.

ლეჟნ სგობულ-ში. ჭაობიანია. განგ ? (ლეგანგ < ლეგანგ?). ლატალის ს.ს., *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., 1973.*

ლეგარდ – ყანა (ლეგშერი), ს. ლეგშერშია. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*

ლეგამი თხუტიმ – გზა (უშგული), ლასდილიდან ყორულდაშისკენა გზაზე.

ლეგანჭუტ – სამოვარი, ს. ტვიბლედშია, მდ. ტვიბლედურას მარცხ. მხარეზე. *ნ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ., 1974.*

ლეგანჭუტ – სამოვარი, ს. ჯუდარშია, მანანაურის მარჯვ. კალთაზე. განჭუტ ხანმოქუა ეჩე. ს. ჯუდარი, ხელედის ს.ს., *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*

ლეგანჭუტ (3) – სათიბი (ხაჩეში), სამოვარი (ტვიბლელი, ჯუდარი), ს. ხაჩეშია, ჟიბე ნაკარის ზემოთ, ანწლნარია. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*

ლეგანჭუტი მოლ – სამოვარი (ლენტეხი), ს. წიფლაკაკიაში. განჭუტ ბევრი ყოფილა. ახლაცაა აქა-იქ. გატყიურებულია ამჟამად. ს. წიფლაკაკია, ლენტეხის რ-ნი, *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*

ლეგანჭუტი მოლ – ტყე (მაზაში), სამოვარი (წიფლაკაკია), ს. მაზაშია, ნახოვარი, განჭუტი ამჟამად აქა-იქაა. ს. მაზაში, ლენტეხის რ-ნი, *მ. დ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*

ლეგანშ – ტყე (მესტიის რ-ნი, მელიქ.). მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.*

ლეგტარამ (იხ. ლეგტარამი დაბარ – ჟახუნდერი).

ლეგტარამი დაბარ – ყანები (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში. ლე-გტარამ ?

ლეგტდან – სახნავი (იენაში), ს. იენაშია, ლეგტდანის დასახლების ზემოთ. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ლეგტერალ ლოშგინ – სამოვარი (ტვიბი), ს. ტვიბში. ლენტეხის რ-ნი, ჩოლურის ს.ს., *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ლეგტერი ლწრე – ყანა (შგედი), ს. შგედში, ცხენშურის სანაპიროზე. ს. შგედი, ჩიხარემის ს.ს., ლნტხ. რ-ნი, *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ლეგტერი მოლ – სამოვარი (წიფლაკაკია), ს. წიფლაკაკიაში. ნაწისქვილარია. ს. წიფლაკაკია, ლენტეხის რ-ნი, *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*

ლეგტერილარ – სამოვარი (ბულეში), ს. ბულეში. ჩოლურის ს.ს., *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

ლეგტერულა – ღელე (წანაში), ს. წანაში

ჩამოედინება ფაყის გავლით. ნაწისქვილარე-
ბიცაა და წისქვილებიც. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*

ლეგტერალ – ბალი, ს. ხაჩეშშია, ლაშხირის მარცხ.
მხარეზე, სახნავებიც ურევია. ნაწისქვილარები
არაა. *ნ. ნ. ჩანქელიანი, 25 წ., 1964.*

ლეგტერალ – ყანა, მდ. ჩოლშურას მარჯვ. მხარეზე.
ნაწისქვილარები არაა. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33
წ., 1974.*

ლეგტერალ (3) – სამოსახლო (ლასკადარი), ყანა
(ბაბილი), ბალი (ხაჩეში), ს. ლასკადურაშია,
ადრე ნაწისქვილარები იყო. ლეგტერ
„წისქვილი“. *ბ. დ. გუგავა, 24 წ., 1974.*

ლეგტერალ [ი შუკუ] – გზა (ბაიარი), ს. ბაიარშია,
სამოვარ ლეგვერალისკენა გზა. *გ. შ.
ჩაქელიანი, 20 წ., 1974.*

ლეგტილ – სათიბის სახელწოდებაა, შესანიშნავი
ადგილია, ოდნავ ტაფობი ოთხამდე ჰექტარი
ფართობისა. იცის ძალიან კარგი ხარისხის
თივა. წვირმის სათიბებს შორის შუა ადგილას
მდებარეობის გამო ალბათ დაერქვა „საგულე“,
ე. ი. შუაგული ადგილი. ეკუთვნის ს. წვირმის.
*ჩაწერა თსუ სტუდენტმა ა. კორმაიამ, 1965 წ.,
12 აგვისტო.*

ლეგტლანდა – სათიბი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-
დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. მდ.
ლასილის მარცხ. შენაკადი. ძირში გოგლანდარ
ხაგხ. ლეგტლანდა <- ლეგტგლანდა. *გუნტერ
ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ივარის
ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლეგტლანდა ტტიბ – ხევი (ზეგანი), ს. ზეგანის
სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. შენაკადი,
ძირში გოგლანდარ ხაგხ. ლეგოგლანდა >
ლეგტგლანდა > ლეგტლანდა. ს. ზეგანი, ივარის
ს.ს., *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ.,
1971.*

ლეგტმერა – არჩილ კოსდას ძე ჰკადუა, 40 წ.,
კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-
ნი, 1969 წ. IX.

ლეგტმერა (2) – სათიბი (ფხოტრერი), სამოვარი (ზ.
ვედი), ფხოტრერა ზაგარს დასავლ., სათიბ
როკბაჩარ-ის გაგარძელება დასავლ. გვიმ-
რიანი ადგილია – „საგვიმრე“. *ეგნატე ამიბის
ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლეგტმერი ღარ (იხ. ჩტბბე ღარ).

ლეგტმერილ – სამოვარი (შგედი), ს. შგედის
ზემოთ, ფართო დეღეა, ბლომადაა ნიგვზები,

მარწყვი, ინლა, განჭუტ, გვიმრა. დამრეცი
რელიეფით. მშრალი დეღეა. *შუშანა ოთარის
ასული იოსელიანი, 50 წ. პედაგოგი, ხაიშის
ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.*

ლეგტმერილშ ღარ (იხ. ლეგტმერილ).

ლეგტმერი – საბალახო (დ. მესტია), ლექტუ ლახტ-
ის ჩრდ. ლეგტმერი ზაგარ-ს შიგნით.
გამოუყენებელია მიუსვლელობის გამო. 1972,
VIII

ლეგტმერი ზაგარ – სერი (დ. მესტია), ლექტუ
ლახტ-ის ჩრდ.-დას. სერს იქით საბალახო
ადგილია – ლეგტმერი. 1972. VIII

ლეგტრანდა – სათიბები (იენაში), ს. იენაშია,
დასახ. ლეგტრანის ზემოთ. *ილიკო გ-ძე
ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ლეგტჯა – ტყე, სამოვრები (ჰველფი), ს. ჰველფში,
წაბლნარცაა, უფრო მუხაა. ჩოლურის ს.ს.,
ლენტეხის რ-ნი, *ნ. დ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*

ლეგტჯარ – ტყე (ფაყი), ს. ხარაშია, წაბლის ტყით.
გუიჯ „წაბლი, წაბლის ხე“. *ე. ს. გვიდიანი, 24
წ., 1974.*

ლეგტრალ – სათიბ-სახნავები (ჰველიერი), ს.
ქვედა ჰველიერში, ლაშხურის მარცხენა
სანაპირო, უწინ წისქვილები იდგაო. *გ. ი.
მუკბანიანი, 27 წ., 1974.*

ლეგტრლ – სათიბი (წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ.
ტვიბერის მხარეში. ტვიბერის ბოლო ნაწილი.
*შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ.,
მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971
წ. აგვისტო.*

ლედაშტულდ – სათიბი (ზ. ბავარი), ს. ზედა
ბავარის მთა მაცხვარიში. ტყიანია. ღეჰი იცის.
თეკარ და წიფრა, გოგლანდა იცის, შერეული
ტყეა. ხელედის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი, ს.
ბავარი; *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქე-
ლიანი, 44 წ., 1976.*

ლედატი – ყანა (სასაში), დასახლება ფარ-
ლობრაში, ვინმ დავითისა. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ.,
1974.*

ლედეშტუ – მდინარე. მდინ. მოედინება მწვერვალ
ლედეშტუის გამყინვარებიდან (გლეტჩერი-
დან). ორივე კალთა მდინარისა საზაფხ.
სამოვარია. მდ. ნაკრას მთავარი შენაკადი (?).
*ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი,
მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*

ლედეშტუ – სამოვარი მთა. მდ. ლედეშტუის
კალთებზე კარვებია, საზაფხ. მთა ნაკის
მცხოვრებლებისა. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი,*

57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.

ლედემდუ (3) – მწვერვალი, საძოვარი მთა (ნაკ. ს.ს.), მყინვარია, ვაკე ადგილი. მთა ქვიშის ჩრდ.-დასავლ. (იხ. 1: 100000 – მზნ. Ледешдв). მისგან მოედინება მდ. ლედემდუ. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*

ლედემტურა – სათიბი (ლესემა), ისკალდის მთაში, ალპ. ზონაში. *მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ., 1974 წ.*

ლედეტდრიანი – ტყე (ჭოლაში), ს. ჭოლაშის სამხ., მულხურას მარცხენა კალთის ფერდობის ტყე – შერეული. დევდარიანების ყოფილა. *ალექსანდრე გელას ძე დევდარიანი, 80 წ. პენს.,*

ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.

ლედია – ტყე (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერსა და ჩუკულს შორის, ნაკრძალი ზონაა, სალოცავი.

ლედმან – უბანი (იენაში), ს. იენაშის ერთ-ერთი დასახლ. უბანი, საყდარ-იანის სამხ.-დასავლ. იყოფა თემებად: სინჩურალ და მეზაშურა. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ლედვა (იხ. **ლედია**).

ლედად – ყანა (მახაში), ს. მახაშშია. ჩიხარემის ს.ს., ლნტხ. რ-ნი, *მ. ჭელიძე, 1976.*

ლედამდუ – ტყე (ხალდე), ს. ჯალდეს სამხ.-დასავლ. ჯალდე ჭალას მარცხ. კალთა. ფოთლოვანი ტყით. *ზურაბ აბრამის ძე გობაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლედუდან – ტყე (ლემუკვი), ბალის ქედზეა, წიწვნარი და შერეული საერთოდ. ლემუკვისა იყო. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

ლეზად – სათიბ-საძოვარი (ლევშერი), ს. ლევშერშია, მდ. ლაშხურის მარცხ. ა. ზ. *ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*

ლეზგარა – დასახლებული უბანი. ს. არცხელდის დასახლების სამხ.-აღმ. უბანი, კიდია დასახლებისა, რომლიდანაც ჩანს მულხურა, ფაფალ ხარ. *ერმალო ციოყის ძე ჟორჯოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი; 1971 წ. სექტ.*

ლეზგარა – სათიბი ს. ბოგრემის სამხ.-აღმ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ტყიანია, ზაგარლი. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრემი, მესტიის რ-ნი, 1971.*

ლეზგარა – საძოვარი, ენგურის ხეობის მარცხ. კალთაზეა, სერივითაა. *ვახტანგ გრამიტონის*

ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.

ლეზგარა – სოფელი (მესტია), სოფელია ს. ცხუმარში, ს. მაგარდელსა და ტუბიერს შორის, მაღლობზეა 16 ოჯახით. ლეზგარა „ზეგანი-ანთ“, „ზეგან-ელეზი“? ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტვიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*

ლეზგარა – ქედი, ბალის ქედია ტყიანი, საზღვარი ბეჩო-ლატალისა. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ლეზგარა – ქედი, წანერგლასა და ტუბიერის გამყოფი ქედი, ტყიან-კდიანი კალთებით, ზაგარზე არის ნანგრევი ლამარიას სამხ. საყდრისა. *პავლე ბითეს ძე ზურემიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლეზგარა (7) – სათიბი (ჩუკული, ბოგრემი), სოფელი (ცხუმ. ს.ს.), უბანი (არცხელი), ქედი (ცალდაში, იფხი), საძოვარი (ქაშვეთ-ლაშთვერი), ჩუკულის მთაში, ზეგანივითაა. *ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. ნ. დ. გულბანი, 26 წ., 1976.*

ლეზგარალ – ტყე (ზარდლაში). ს. ზარდლაშის დასახლების დასავლ. შერეული, ქედია. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლეზორგანი – საყდარი (შგედი), ს. შგედში, დაცულია, აქვს სასაფლაო. ს. შგედი, ჩიხარემის ს.ს., *ქ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ლეზრომ – სათიბი (ლაღამი). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., 1972 წ. VIII*

ლეთამლათ – ყანა (ქვ. მამი). ქვედა მამშია. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი, *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*

ლეთახრაკ – საბალახო (კახურა) ლასკადურას აუზში, მარცხ. კალთაზე, გოლდამის მთის მხარეზე. თახრაკ „ქვიანი ადგილი“. ს. კახურა, ლნტ., *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ლეთეკარ – ტყე, სახნავ-საძოვარი (ყვედრემი), ს. ყვედრემშია, ხარობს თეკარ, იყოფა ჩუბე და ჟიბე ლეთეკარ-ად. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ლეთეკარა სუიკ – სახნავი (რცხმელური-ჩიქ.). ს. რცხმელური, ლენტეხის რ-ნი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ. 1939 წ.*

ლეთეკარი – სათიბი (ყვედრემი). ს. ყვედრემი, ლენტეხის რ-ნი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური*

ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.

ლეთვარ – სამოვარი მთა (ღვებალდი – სვიფი, ცხუმ. ს.ს.), ნალკირის თავზე, ბოკვნარია, ეკუთვნის ს.ს. სუიფსა და ლუბალდს. „ბოკვნარი“. ვარლამ ილოს ძე გერლიანი, 34 წ., ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.

ლეთვერ – ტყე, ხევრაშია. ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.

ლეთვერ (2) – ტყე (ხევრა), ჩუბე და ჟიბე თევრწმს შორის. თევრა ბლომადაა. ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.

ლეთვერ ნაკ – საბალახო (ქედანი). ქედანში ლახულდის ზემოთ. ქედზეა დავაკებული ადგილი, საბალახოა, არაფერია გარდა თევრასი. ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.

ლეთვერა – სამოვარი (ჟახუნდერი). ს. ჟახუნდერში, თევერ ახლაცაა.

ლეთვერა (2) – ტყე (სვიფი – ეც. ს.ს.), სამოვარი (ჟახუნდერი), სახნავ-სამოვარ სგირილწრის ზემოთ, ბოკვნარი (ლეთვერ) ადგილია. თევრა „ბოკვი“ – „ბოკვნარი“. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X

ლეთვერწმ გორწგ – ქედი (სვიფი – ეც. ს.ს.), სათიბ-სახნავ სგირილწრის ზემოთ. იქით-აქეთ ბოკვნარია (ლეთვერ), შუაში გორაა. „ბოკვნარის გორა(კი)“. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X

ლეთვარ – სამოვარი (იფხი). მთა ჰარეტშია, ბოკვნარი აქა-იქაა, ჟი ნამოლ ლი. ადრე იყო – ახსოვთ. ვ. მ. გვირიანი, 66 წ., ლატალი, 1973.

ლეთნავ – სახნავები (მუწვდი). ს. მუწვდიში, დაფერდებზე. ჩოლურის ს.ს., გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.

ლეთნიერა – სათიბი (ლახუმი), ს. ლახუმიდან მთა ანდრიაძე მიმავალ გზა ფურთაშშია. სათიბია და დასასვენებელი ადგილი, ირგვლივ წიწვნარი ადგილია. გიორგი ანდრიაძე ფირცხელანი, 65 წ., მესტია, 1972 წ. IX

ლეთნიერწ ზაგარ – ქედი (ლახუმი). მთის ქედია მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე მთა ჳწჩ-ის აღმ. ტყიანი ქედია, შიგადაშიგ სამოვრებია, წიწვნარია. გიორგი ანდრიაძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972 წ. IX

ლეთოდ – უბანი (ლემზაგორი). ს. ლემზაგორში,

ცხოვრობენ გელოვანები, ჟორჟოლიანები.

ლეთრახ – გზა (ხელედი). ხელედშია, ლაშხირის მარცხ. სამანქანო გზის მონაკვეთია. ლენტეხის რ-ნი, ს. ხელედი. ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.

ლეთხარა ზაჩ – სამოვარი (საყდარი) ს. საყდრისა და დურამის მთაში, ქვიანი ადგილია. ლენტეხის რ-ნი, ს. დურამი. ბენდელიანი კ., 1978.

ლეთხუწან – სათიბი (იფხი), ბალის ქედზეა. ირგვლივ ტყეა, ვაკე. ღელე ჩამოუდის. (ლექზარ მამ ხარ). გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.

ლეთვგლდწ კოჯ – სამოვარი (იელი), ენგურის მარცხ. კალთაზე, იელისა და ლენჯურის საზღვარზე, სანადირო არაა. იონა ვისიძის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972, VII

ლეთუწინქუ – სათიბი (წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ. სათიბ ლადრწჯილის დასავლ. მეფტწმის აღმ. ფერდობი. რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ლეთუწინწი – ტყე (სოლი), ს. სოლის ჩრდ., ფოთლოვანი ტყით. სამანქ. გზის ზემოთ. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. IX

ლეინდარე – ტყე-ფერდობი (ხევრა), ჳელღერას მარცხ. მხარეზე, ინლას მცენარე ხარობს. ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.

ლეკალწნი – საკულტო ადგილი (მუწვდი) ს. მუწვდიში, ეკლესია არაა, ცაცხვები დგას. ვაკე ადგილია. ჩოლურის ს.ს., გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.

ლეკახ – სახნავი (მამი) ს. მამის ჩრდ.-აღმ., ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.

ლეკახგლდ – წყარო (ფაყი). ს. ლეკუდარეშია, მწირი ადგილია. ფერდობია, მოტიტვლებული რელიეფით. სასმელი წყაროა. ს. ფაყი, ხელედის ს.ს., გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ. 1974.

ლეკახწ – წყარო (გულიდა) ს. გულიდშია. წყარო კარგია, მწირი ადგილია, ბუჩქნარი. თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.

ლეკეზ – სამოვარი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის ჩრდ.-აღმ., ტუბ-ის მარცხ. მხარეზე. შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.

ლეკეც (იხ. ლეკწარ).

ლეკიერაზ – საფიქლე (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ. ფერდობზე. სოფელს ფიქლის ქვები ჩამოაქვს იქიდან საამშენებლოდ. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლეკინწყლები – წყარო (რცხმელური-ჩიქ.). ს. რცხმელური, ლენტეხის რ-ნი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.*

ლეკინჯაბა – სახნავი (რცხმელური-ჩიქ.). ს. რხმელური, ლენტეხის რ-ნი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.*

ლეკერ – ნიგვზნარი (ნაკი), ს. ნაკის დასახლების სამხ.-აღმ. ყანებს ქვემოთ. არის დაფერდებული კალთა, ქვიანი, მრავლდაა ნიგვზის ხე. *სეითბე ალეესის ძე კვანჭიანი, 65 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.*

ლეკერ – ნიგვზნარი ჟიბე ვედის სამხ. ყანების თავზე. ნიგვზებია ბლომად. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*

ლეკერ – ნიგვზნარი, სათიბები. ს. შგედშია, ძერგაშ დაბ-ს აღმ. მხარე, მრავლდაა ნიგოზი, შიგადაშიგ სათიბებიც. *შუმანა ოთარის ასული იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.*

ლეკერ – ნიგვზნარი. მდ. ენგურის მარჯვენა მხარე, ბათერშერის ჩრდ.-დასავლ. მხარე. ბლომდაა ნიგოზი. *დავით ფუთარის ძე ცალანი, 92 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ლეკერ – ნიგვზნარის ტყე. მდ. ხაიშურას მარცხ. კალთა, ლებერცხილას პირდაპირ. ბლომდაა ნიგოზი. სამანქანო გზის ზემოთ. აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.

ლეკერ (6) – ნიგვზნარი (ხევრა, ნაკი, ხაიში, წირმინდი, ზ. ვედი), სათიბი (შგედი). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*

ლეკერ ზენ (იხ. ჩვიბე ზენ – ციცივარი).

ლეკერ ღარ – ღარი (ლალხორალი) ს. ხაიშიდან მდ. ენგურის მარცხენა კალთის გაყოლებით 2,5 კმ.-ზე. ნიგვზნარი მშრალი ღარია. სამანქანო გზის ზემოთ. *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.*

ლეკერ ღარ – ღარი (ტობარი), მდ. ენგურის მარცხ.

მხარე, ტუნელების პირდაპირ, ნიგვზნარი ტყე, მის ქვემოთ ზენარ ხარ, კაკ ხაგ სხელდ. მის ზემოთ კლდიანი კალთაა და წიწვნარიც. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, ხაიშის ს.ს., 1.11.70 წ.*

ლეკერ ღარ (3) – სამოვარი (ჭერი), ტყე (ტობარი, ლალხორალი) ს. ჭერის მარჯვენა მხარეზე, მდ. ენგურის მარჯვნივ, დასახლებიდან 400 მ-ზე, ქედებს შორის მშრალი ღელეა, ნიგვზნარია, აქა-იქ რცხილაც. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.*

ლეკერიშ ზენ (იხ. მუჭუტდარიშ ზენ).

ლეკლამუშა – სახნავები (მამი), ს. მამში. კალამუშას შთამომავლები ცხოვრობენო (მარგველიანები). ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978 წ.*

ლეკნრი – სათიბი (ლახუშდი) ს. ლახუშდშია, მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, ლეჟა უითილშთან, ირგვლივ შერეული ტყე აკრავს. კვერნების საჭერი ყოფილა. კუენ „კვერნა“. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1972, IX*

ლეკერაზ – სამოვარ-სათიბი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. დაფერდებულია, ფიქლიანია კარალ ხარ. ფიქალს ყავარივით ხდიან და იყენებენ სახურავებად. კარვები დგას ფერმის. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლეკო მეწყერალ – ტყე (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის მთაში აღმ.

ლეკოსანდ – სოფელი (ჟახ. ს.ს.) ს. ჟახუნდერის ს.ს. შემავალი; ცხოვრობენ: ონიანები, ჯანელიძეები, გულბიანები, ბაკურაძეები, ლემსაძეები, დევდარიანები. მდებარეობს ფიშყორის მარჯვ. და ლაშხურის მარჯვ. ლენტეხის რ-ნი, ს. ლეკოსანდი. *ჯუმბერ შარდენის ძე ჯანელიძე, 48 წ., აგრონომი, 1980 წ. ოქტ.*

ლეკოშა – უბანი (სასაში). ონიანების საგვარეულო ერთ-ერთი თემი, ლენტეხი. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., მოსამსახ., 1974 წ.*

ლეკრაჭა – სამოვარი (ახალმენი). ს. ახალმენის ჩრდ.-აღმ.) კარვებიცაა. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

ლეკრაჭნიელ – სათიბები (ლახირი) ს. ლახირის აღმ., ჳერაშის მარჯვ. კალთაზე, სანაპიროსთან. საფიქლეა. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

- ლევრანი** – ყანები (ჭოლაში). ს. ჭოლაშის დასახლებების ჩრდ. დასახლება ქუთისა და სამოვარსათიბ ნაჩლუტუარს შორის. ფიქალქვიანი არაა, ქვანარევი კია ზოგან. კარან „საზომია მარცვლეულის 8 კვ-მდე.“ *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლევულდელ** (იხ. **ლევუნდელ**).
- ლევუმბარ** – სამოვარი (მესტია). *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.*
- ლევუმბასტ** – უბანი (ჩუკული). ს. ჩუკულის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი, გულბიანების, ონიანებისა და ფერცულინების უბანია. ჟახინდერის ს.ს., ლნტ. რ-ნი. *ზარიმა სოლომონის ასული გულბიანი, 22 წ., მოსამსახ. ს. ჩუკულიდან, 1976.*
- ლევუნდელ** – სამოვრები (მელე) ს. მელეს სამხ.-აღმ. წყლის მარცხნივ. ლევუნდელ „ბნელი“.
- ლევუცლედ** – სამოვარი (მიქელშერი). ს. მიქელშერშია, ადრე ყანა ყოფილა. მოედინება წყარო სასმელი – ლევუცლედი ლიც. ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ. 1974.
- ლევუცლედი ლიც** – წყარო (ფაყი), ს. მიქელშერშია, სასოფლო წყალი მოედინება სამოვარ ლევუცლედ-იდან. ს. ფაყი. ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ., 1974.
- ლევცინდ** – ყანა (ლევშერი) ლეკუიდის თავზე. ლიკცორე „ქვებისაგან გაწმენდა ყანის“. ლენტეხის რ-ნი. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.
- ლევცარ** – სახნავ-სათესი (ცალანარი). ს. ცალანარშია, დასახლებულს ქვემოთ, სამანქანო გზის ზემოთ, სახნავია. „ხენვის ლევკე ლემარ, კიციაქს ლემქაჩუნელის“. კიც ? *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენსიონერი, ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლევცარიშ დაბ** (იხ. **ლევცარ**).
- ლევცინდ** – ყანა (ლევშერი), ს. ლევშერშია, მდ-ის მარცხ. ქვიანია. ლიკცორე „ქვის გაზიდვა ყანიდან“. ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.
- ლევკლა** – სათიბი ს. ბოგრემის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. უსწორმასწორო ადგილით. კოჯარ ლიხ პილდ. ფიქლიანი არ არისო. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლევკლა (2)** – ყანები (თეკალი), სათიბი (ბოგრეში), ს. თეკალში, სკოლის მიდამო. მდ. გაღმა ლევკა „საფიქლე“. კალ „კალო“, კა „ფიქალი“. ს. თეკალი, ლენტეხის რ-ნი. ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.
- ლევკლ ტუბ** – ღელე (ბოგრეში), ს. ბოგრემის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. მოედინება პატარა წყალი. სათიბ ლევკლასთან. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლევკრ** – სამოვარი (ფარი) ს. ფარის სამხ.-დასავლ. სათიბ სარგაშის დასავლეთით ლალქუერიშ ლევამდე. „კა გარ ჯდგი ლი“. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოს., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*
- ლევკრ** – სამოვარი, ქვიანი ადგილია, ჩირგვნარი. „კა“ – „ფილი“. „ლევკრ“ – „ფილიანი“ – „ფილოვანი“. ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, თსუ, სტუდენტი, 1965.*
- ლევკესარ** – ყანა (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ. ტვიბერის უბანში. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლევკესარიელ** – წყარო (სასაში), ს. სასასში, ჟახუნდერის ს.ს.,
- ლევკრ დაბარ** – ყანები (შკედი), ს. შკედში, ლენტეხის რ-ნი. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*
- ლევკასდნ** – უბანი (მუწვიდი), ს. მუწვიდის აღმ. ნაწილი, კვასდიანების საგვარეულო ადგილი. ჩოლურის ს.ს., გ. დ. ხაბულოანი, 36 წ., 1978.
- ლევკახილდ** – უბანი (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდრის ერთ-ერთი სამოსახლო.
- ლევკუთამურ** – უბანი (შკედი), ს. შკედშია, ზურაბიანების საგვარეულო. ს. შკედი, ჩიხარემის ს.ს., ლნტხ. რ-ნი., *ქ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ლევკუჯა** – კლდე (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. გუალდა ტუბის მარჯვ. კალთის კლდეები. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლევკუნა** – სამოვრები (ცანა), ს. ცანას დასაწყისი.
- ლელობგ** – სოფელი (ლატალის ს.ს.). ლატალის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი, სიდიანარსა და ლემუკვს შორის, ცხოვრობენ: აბდელანარ. *ჟორა დავითის ძე აბდელანი, 37 წ., მოსამსახ., ლატალის ს.ს., ს. ლელობგი, 1973.*
- ლეღენზა** – ტყე (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ., უღვირისკენ, გზის ზემოთ – ნაძვი, სოჭი. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971.*

ლეღესგ – სათიბი (ნაცული). ს. ნაცულში.

ლეღეჭმერა – სამოვრები (ჭველიერი). ზედა ჭველიერისა და ლეჭმერის მთის საზღვარი. ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 46 წ. 1976.

ლეღმარა – სამოვრები, ს. კახურას აღმ. ნაყანარია. გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.

ლეღმარა – ყანები, ს. წანაშშია. დამრეცი რელიეფით. ს. წანაში, ხელედის ს.ს., ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.

ლეღმარა (4) – ყანა (ფაყი, წანაში), სამოვარი (კახურა), სახნავ-სათიბი (ყვედრეში), ლესხან-შია, დაფერდებული რელიეფით. ს. ფაყი, ხელედის ს.ს., გ. ა. ჩანქელიანი, 26 წ., 1974.

ლეღმარა – ყანა (ლამფალაში) ს. ლამფალაში. ჟახუნდერის ს.ს., რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.

ლეღმარა – სახნავ-სათიბი, ს. ყვედრეშია, საკულტო არაფერია. მოფერდოა. გ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.

ლეღმერ – საზაფხულო მთა (ლეკოსანდი), ს. ლეკოსანდის საკარვე მთაა.

ლეღმაროლ – ყანები (კვანჭიანარი) ს. კვანჭიანარ-შია, ლგლცხატ ადგილი იყო ერთ მონაკვეთში. შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.

ლეღმარალ – სამოვარი (მესტია, ზარდლაში). ს. ზარდლამის მთა ლგლცხატშია. შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.

ლეღმარ – ტყე, სამოვარი (ივარი) ს. ივარის ჩრდ.-აღმ. ჰადიშ ჰალა-ს ხეობაში. შერეული ტყით – უფრო წიწვნარი ტყეა. სასარგებლო ტყეა – საბალახოს მნიშვნელობით – ლეღმარ. ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ივარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ლეღრთხნარ – სათიბები (სვიფი – ფარ. ს.ს.) სუიფის თავზე, სათიბ ნაკვლდის ჩრდ.-აღმ. ვაკე ადგილია, ზემო მხარეს 3 ადგილას მჟავე წყალი მოედინება (ლაჭერთხმალ ლი ხოჩა). იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ლეღტხოლე ღარ – სამოვარი (ზმ. მარდი). ჟიბე მარდის აღმ. მშრალი ღელეა, შუროა, ადრე ხის ჩამოსაყრელი ყოფილა. ანწლნარია. მუშაობდნენ ლენტეხელები. უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., ს. ჟიბე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, კოლმეურნე, 18.9.1970 წ.

ლეღუხტი – სათიბი (ჟახუნდერი) უბან ლეკუმბას-

ტში, მთის გზაზე, სოფელთან ახლოს. ქუერ ნიცი ჩამოუდის ადიდებისას. ლუხტი „წყლის ადიდება“. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. ზ. ს. გულბანი, 22 წ., მოსამსახურე ს. ჩუკულიდან, 1976.

ლეღუხტი დაზარ – ყანები (ჩუკული) ჟიბე ჩუკულ-შია, ფიშყორის მარჯვ. ლუხტი „ადიდებული“, ფიშყორი ჩუედლუხტან „ფიშყორი ადიდება“. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი., ნუნუ დადამის ასული გულბანი, 26 წ., 1976.

ლეღუჭმერა (2) – სათიბი (ლევეშერი) ლევეშერის თავზე. ლენტეხის რ-ნი. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.

ლეღუჭმერა – სათიბი, ს. ლევეშერის მთაშია. ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.

ლეღქან – ტყე (ჟამუში) ს. ჟამუშის დასახლების სამხ., მულხურას მარცხ. კალთის ტყე – შერეული, თხილნარია. ფერდობია, ნახნავის მაგვარი არაა. ქან „კანაფი“. ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.

ლეღქტი – ყანა, ტყე (ჰადიში), ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ. ჰადიშერას მარჯვ. მხარეზე, ტყე ჰადიშერას მარცხ. კალთაზე. ქვის საცვნი. კია საერთოდ (?). სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ლეღლამ (იხ. ლეღლამა) – სამოვარი (მსტ. – ირ. მელიქ.). ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.

ლეღლამა – საცხოვრისი, სათიბ-სამოვარი (სპარ-დიში) ს. ლალამიდან ჩრდ.-აღმ. მესტია ჰალაშ მარჯვ. მხარე ჰალაშ-ამდე. ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972 წ.

ლეღციან – სამოვარი (სვიფი – ლეზგარა) ს. სუიფის აღმ., ს. ტუიბერს ჩრდ., სამანქანო გზის ქვემოთ – ენგურისკენ, ფერმის ნაგებო-ბებია. მოედინება წყლები. „საწყლესი“ (?). შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.

ლეღციან – სამოვარი ს. ლეზგარას ქვემოთ, მდ. ენგურის ჩრდ., სამანქანო გზის ჩრდ., ფერმის შენობებია ამჟამად. ლეღციან – ლიც „წყალი“. მკვა ამაიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.

ლეღციმარი (იხ. ლეღციმარი).

ლელომწარი – სათიბი (მსტ. ირ. მელიქ.), აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. რატიანებისა. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ლელხნრა – წყარო (მაჯვდიერი), ს. ჩვაბიანის სამხ.-დასავლ. სპენდივის ქვაა და მოედინება წყაროს წყალი. სათიბ ლამჰა-სთან. დასახლება მაჯვდარის დასახლების სამხ.-აღმ. სოფ. მაჯვდარის სასმ. წყალი. ლელხნრა „ჩამორეცხილი სპენდიკ, ბაჩნა“. სპენდიკიდან მომავალი წყალი. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლელხუა (იხ. ლერხუა).

ლეღუჭმ დებ – ყანა (არცხელი) ს. არცხელის დასახლების ზემო მხარეში, ეკლესია ჯგერწავის ზემოთ. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლეღშა – სამოვარი, სათიბი მდ. ტუბერგლას მარჯვ. კალთაზე. ფერდობებია, ქვემოთ ტყეა, ზემოთ – ალპური ზონაა. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლეღშა (2) – სათიბები (შკედი). სათიბი-სამოვარი (ჟაბეში), ს. შგედის მთაში. ს. შკედი, ჩიხარემის ს.ს., *ქ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ლეღმ – სამოვარი (ლახუში), საზაფხულო მთა მუბირშია, მოედინება წყალი, ლმმ ჯდგილი, ლეჭუბნალ ი ხუმა ადგის ლიხ. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მსეტია, 1972, IX*

ლეღშა – ყანა (ფაყი) ს. ლეხვდარემის ჩრდ.-დასავლ. ფოთლოვანი, აქა-იქ ნაძვნარი. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*

ლეღუარდ – სახნავები (ჩოლური, მუწვდიში), ს. მუწვდიში. ნასახლარები ჩანს. ჩოლურის ს.ს., *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*

ლემანჭარამ ცხეკ – ტყე (ზავარი) დასახლების ჩრდ. ფერდობის ფოთლოვანი ტყით. *თ. ი. აფაქიძე, 54 წ., მოსამსახ., ჩვაბე ბავარი, 1974 წ.*

ლემანჭკუარალ – წიწვნარი (ლასკადურა) ლასკადურას ხეობაში, სოკოსმაგვარი იცის. მანჭკუარა „სოკოსმაგვარი“. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*

ლემასკულაუა – სახნავი (წიფლაკაკია – მ. ჩიქ.). ს. წიფლაკაკია, ლენტეხის რ-ნი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.*

ლემალა ღარ – ღელე (ჭუბერი). მდ. თეთნაშერას ხეობის მარჯვენა მხარე, ფერდობია, ტყე; გამხმარი სოჭებით. მოედინება პატარა წყალი. თეთნაშერას მარჯვ. შენაკადი. *ვასიკო მუზას ძე ჩხვიმიანი, 40 წ., მუშა, ს.ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 15-X-70 წ.*

ლემელ – სამოვარი მთა (ბაგვდანარი), უშბის ძირში, ალპური ზონაა, სათიბი ლარნოლდის თავზე. მელ „ბალახი“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტ.*

ლემენიარ – სათიბი (ტვიბი). ს. ტვიბშია. მელენი ერთგარი ბალახია. ლენტეხის რ-ნი, ჩოლურის ს.ს., *გ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ლემერხელიდ – საბალახო, ს. ხარაშშია, ჭინჭრიანია, ხარობს ბლომად. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

ლემერხელიდ – სამოვარი, ლასკადურას ხეობაში. მარცხ. მხარეზე მერხელი ჩანს ბლომად. ს. კახურა, ლენტეხი. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ლემერხელიდ (5) – სახნავი (გულიდა), სამოვარი (კახურა), საბალახო (ფაყი), სათიბი (ტვიბლედში, ხელედი). ს. გულიდშია, აღმ. მერხელი ჩანს ბლომად. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1874.*

ლემერხელიდი ზოგ – ხიდი (ხაჩეში), დასახლ. ტვიბლედში ლაშხირზე გადებული სამანქანო ხიდი. *რ. დ. ჩანესელიანი, 27 წ., 1974.*

ლემერხელიდი ქაშან – ბილიკი (გულიდა). ს. გულიდშია. ჩრდ.-აღმ. ლემერხილიდში მერხელიცაა, ხილნარია, შამბნარიც. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*

ლემერხელიდი ღელა – ღელე (კახურა) ლასკადურას აუზში, მარჯვ. შენაკადი. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახურე, 1974.*

ლემერხელიდ – სათიბები, ხელედშია, ლაშხირის მარჯვენა „მერცხალი“ ჩანს. ლენტეხის რ-ნი, ს. ხელედი. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ლემერხელიდ – სათიბი, ს. ტვიბლედშია, მდ. ლაშხირის მარჯვენა მხარეზე. მერხელ ჩანს. *ნ. ს. ჩანესელიანი, 24 წ., 1974.*

ლემზაგორ – სოფელი (ყახ. ს.ს.). ს. ჟახუნდერში შემავალი სოფელი, მდ. ლაშხურას მარჯვენა მხარეზე, ჟახუნდერის ჩრდ.-აღმ. გაგრძელება. ცხოვრობენ: ლომჯანიძეები (= ლომჯანიძე), თედორაძეები, გაგნიძეები, ბაკურაძეები, ონიანი (1 ოჯახი), გულბიანი, ნიბჭიანი. იყოფა უბნებად: ლემზაგორ და ჰერი-ად.

ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. ცილა დავითის ასული ლობჯანიძე, 38 წ., მოსამსახ., ს. ლემზაგორი, ოქტ. 1980 წ.

ლემზაზ (იხ. ლაზმები ღარილდ).

ლემზაზიმ კოჯარ – კლდე (ლალხორალი), მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ს. ხაიშიდან 25 კმ. ყოფილი სკოლის ჩრდ.-აღმ., სერიელს სამხ.-აღმ. კლდეა შერეული ტყით. ბლომდაა ქვემო კალთებზე ზემეხ „ძმერხლი“ (Ruscus hypophyllum L.). რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.

ლემი ლაშთხუტი (იხ. ლემინი ლაშთხუტი) – სამოვარი (ფარი). ს. ფარის ჩრდ.-დასავლ. ფერმის სადგომ სამოვარ ისგელდაშის დასავლ. ვინმე ლემინის ნასაფლავებიაო. იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოს., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.

ლემინი ლაშთხუტი – სამოვარი (ფარი – ნარსავიძე) ფარის ჩრდ.-დასავლ. ფერმის მიდამოებში, სამოვარ ისგელდაშის დასავლ. ლემდერის გზაზე, უწინ: ჯერ – ყანა, მერე – სათიბი, ახლა სამ.

ლემინმა ნურყამ – კომპი (ნაკიფარი). ს. ნაკ-ივარშია, კარგადაა შენახული, პირველების საგვარეულოსი. ლუკვა ბესის ძე გულბანი, პენს., 88 წ., ს. ივარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ლემინზე ჯაღოლ – სამოვარი (ქვ. ლახამი) ჩუპზე ლახამშია, მდ. ლახამის მარცხენა სანაპირო ფლატე და რიყე. რიყნარი, ხრიოკი ადგილია. ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.

ლემინზე [რ] ადგი [ლ] – ყანა (ზ. სგურიში) ს. ჟაბე სგურიში-შია, მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მხარეზე, ვაკეა, აქა-იქ თხილნარი, ხილნარიც: ნიგვზნარი, ვაშლნარი, მსხალი, ტყემლნარი. იყოფა შემდეგ ტოპონიმებად: ნაკ დაბარ, ეჩხე დაბარ, ლექტუმერ // ჩუპზე დაბარ, ჟაბე ღარ // ლეგუმერიშ ღარ, ჟაბე ღარ. ლემინ გადრანის (ყოფილი) ადგილი. ნინო ბიმურზას ასული აფრასიძე გადრანი, პენსიონერი, 70 წ., ს. ჟაბე სგურის, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.

ლემინზე [რ] დაბარ – ყანები, სათიბები (ქვ. ლახამი). ს. ჩუპზე ლახამშია, ქვემო ნაწილი. ვაკე ადგილია. სახნავ-სათეს-სათიბები. ცხოვრობს 1 ოჯახი. ლემინ გადრანის

სახელობის. ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.

ლემინშერ (2) – (იხ. ლექტუმერ, ჟაბე ღარ – ზ. სგურიში).

ლემინშერ (3) – (იხ. ეჩხე დაბარ, ლექტუმერ, ჟაბე ღარ – ზ. სგურიში).

ლემინშერ (იხ. ჟაბე ღარ – ზ. სგურიში).

ლემინშერე დაბარ – სახნავ-სამოვარი (დევრა) ს. დეტრაში, შუა ადგილას, სახნავ-სათეს-სამოვრებით, მოვაკებული ადგილია, ხილნარიც, ვენახებიც. მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მხარეზე, სამანქანო გზის ზემოთ. ლემინ გადრანის შვილიშვილის ნიკოლოზ და ალექსანდრე გადრანების ყოფილი კუთვნილი მამული (ცოცხ. არაა). გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ., დავურების კადრი, მუშა, ს. დევრა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.

ლემკახა ღარ – ღელე (სოლი) ს. სოლის ჩრდ., სოლან ტუბის სათავეში, გვერდებზე ფიჭვნარი ტყე აკრავს. ს. სოლი (ლნჯ.). რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972, IX

ლემლაშდღუტი – (იხ. ლემინი ლაშთხუტი) – სამოვარი. ეს ადგილი მდებარეობს მუჩვამიდან 900 მეტრზე ლემდერის გზაზე. ადრე აქ ყანა ყოფილა, მერე სათიბი, ახლა კი სამოვარია. ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. ამ ადგილის სწორი სახელწოდება „ლემინიშ ლაშდღუტი“ უნდა იყოს, რაც „ლემინის სამარხს“ ნიშნავს. ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, გიორგი ნარსავიძე, 86 წლისა, 1965.

ლემლიანი – ყანა-სათიბი (ჩაჟაში). მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ს. ჩაჟაშის პირდაპირ, ჩრდ.-ით, წყარო ლეთუნას ზემოთ. თემის სახელისგანო – ლემინ → ლემლიანი. ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ლემნაშია – უბანი (წანაში). წანაში მცხ. ლიპარტ. საგვ. ერთ-ერთი თემი. თ. გ. ლიპარტელიანი, 23 წ., 1974 წ.

ლემნაშიერ – უბანი (ზმ. ბავარი). ს. ჟიბე ბავარის ლიპარტელიანების ერთ-ერთი შტო. ს. ლ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.

ლემპრი ცხეკ – ტყე (ლაღამი) ს. ლაღამის ჩრდ. შერეული ტყით, არყის ხე იშვიათადაა. ლამპარ (ლამპრობ). გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972, VIII

ლემპრი ცხევი შუკუტ – გზა (ლაღამი) ს. ლაღამიდან მიმავალი მთისკენ. გზა სამარხილოა. არყნარი არაა. ნაძვნარია, შერეულია. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972, VIII*

ლემპრტ – სამოვარი (კახურა), ს. კახურას ჩრდ.-აღმ. სამოვ. გვირგვინის ზემოთ, ნაყანარი. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ლემპრტ – ტყე (ლასკადურა) ლასკადურას ხეობაში, ტუბიბენარის ღელესთან. *მიზღონ გერონტის ძე ლიპარტელიანი, 31 წ., მოსამსახ., ს. ლასკადურა, 1974.*

ლემსია – სოფელი (ლნჯ. ს.ს.). ლენჯერის ს.ს. შემავალი სოფელი, სამანქანო გზის ზემოთ ს. სოლსა და ნესგუნს შორის. იყოფა თემებად: ფიდიან – შუკვანების საგვარ. თემი, ფიდიან იყოფა ძირის სამხუბებად: ბგლათმა, ხალგმბეგმა, ჟიბშარ; მერლანების თემი – დუდიან და აბულმა; ნავერიანების საგვარეულო თემებად არ იყოფა. არის მთლიანი თემი – ბასლიმა. სოფელი ძირითადად იყოფა ორ უბნად: ეჩხან ჩიბშუ და ამხან ჩიბშუ ანუ ეჩხან ტაფ და ამხან ტაფ. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., მოსამსახ., ს. ლემსია, მესტიის რ-ნი, 1972, IX*

ლემტულიანიერ (იხ. ჰაეროპორტ).

ლემუზ – წყარო (სიდიანარი), ს. სიდიანარის დასახლების ჩრდ. წყარო მოედინება. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ლემუნდ – სათიბი (ზაგარი) მდ. ჯენის მარცხ. კალთაზე, ფხვტრე ლაროლს ქვემოთ. ვაკე სათიბია ტყით გარემოცული. *ნინა პავლეს ასული მიქიანი, 29 წ., მოს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*

ლემუნდარ – სათიბი (ფხოტრერი) ს. ფხოტრერის დასავლეთით. სათიბებს თხუმშისა და ლეგუმერას გაგარძელება დასავლ. მდ. ჯენიშამდე. (მუბტირ ადგილი ი მუზას ხაყლუნიუხ – დაბურულია). ტყით დაბურული ადგილია, მიმავალს შიში ჰქონდა, აქედან ლემუნდარ „სანდოიანი“ (არა სანდოიანი?). *ეგნატე ამაშის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კ. წევრი, ს. ევერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X*

ლემურგუტმა – სახნავები (მამი), მამშია, ქვედა მამში მურგვიშის მიდამოები. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*

ლემუტანლ – სათიბი (ჩვაბიანი). ს. ჩვაბიანის სამხ.-დასავლ. სათიბია ტყეში – შერეული ტყეში. ფერდობია, კოჯოლარი ხარ, სათიბ

გუალტურ-ს ხაზ. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლემფარიანი – სათიბი (კახურა) ლასკადურას აუზში, მთა გოლდამში. ს. კახურა, ლენტეხი. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ლემქალა – სათიბები (ლელბაგი) ს. ლელბაგის ჩრდ. შიშველი, მოვაკო რელიეფით. *ჟორა დ-ძე აბდელანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ლემქელდ – საკულტო (ლახუმდი). ს. ლახუმდშია, სათიბ ციმენსა და სათიბ ჩაბგრგანს შორის. საკულტო ადგილია, ნაეკლესიარი არაა. „მიქელ ანგელოზის“ სახელისაგან. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., ლატალის ს.ს., 1972, IX*

ლემქალა ლიცილდარ – წყაროები (ლელბაგი), ს. ლელბაგის ჩრდ. სამოვარ ფაცხში, კარგი წყაროებია, 3 ადგილას. სათიბ ლემქალას სარწყავად გამოუყენებული. *ჟორა დ-ძე აბდელანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ლემლარა – დასახლებული უბანი. ს. ლებგრცხილასა და ს. ნანგულის შუა მდებარე დასახლებული ადგილი – ცხოვრობს 2 ოჯახი, კლდე კუტაკუშ კოჯარის ჩრდ.-აღმ. მდებარე ტერასა, დაფერდებული სახნავ-სამოვრებით, ვენახებითა და ხილნარით. ნიგოზი, მსხალი, ვაშლი, ყურძენი, ბალი, ირგვლივ ტყეა, თანაბრად შერეული ტყით. ზღვის დონიდან 1000,0 მ. მის ჩრდ.-დასავლ. ტყეა, უფრო წიწვნარი. *ილარიონ ივანეს ძე ჰკადუა, 80 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.*

ლემლარა (3) – ხევი (იდლიანი), უბანი (ლემურ-ცხილა), ს. იდლიანში, ადრე წიწვნარი იყო. ამჟამად გვიმრნალია, მხოლოდ მოედინება წყალი. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., *ა. ჯ. 1970.*

ლემლარა (იხ. ყაფ).

ლემლარაშ ტუბი – ხევი (იდლიანი). ციცხურიმ კოჯარ, ს. იდლიანში, დასახლება ნაშიხუის ჩრდ.-აღმ. ნაწილი. მოედინება წყალი. ადრე ტყე წიწვნარი დამწვარა, ლემლარა ყოფილა, ამჟამად ნაშიხუსაც უწოდებენ უფრო. აქეთ უბანი ყოფილა, მეგრელებიც ციცხურიმ უბანს ხატულიუხ. მოედინება წყაროს წყალი – ციცხურიმ სარგელ – ამჟამად ყაფშ სარგელ. ლემლარა საცხოვრისია. *პრიმ უმარის ძე ჰკადუა, 87 წ., პენსიონერი, ს. იდლიანი, ნაშიხუ, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, კვირიკარ –*

ლემერდლი – კვირკვია-ო, 1970 წ. ნოემბ.

ლემყ ლწე – სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის აღმ., მდ. წანრგლას მარცხ. კალთაზე. ლემყ ცხეკის დასავლ. სათიბ გიჟე ნამოლს ზემოთ. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლემშახრლდ – უბანი (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერის ერთ-ერთი უბანი. ჩრდ. მხარეში. ცხოვრობენ: ონიანები და სამი ოჯახი მუყუბანიანები (// მუყუბანიან) ნაეკლესიარცაა. დანგრეულია – აქედან – ბაპიშერ. ანწლნარი იყო ადრე.

ლემშვიდ – სამოვარი (იენაში), ს. იენაშის ჩრდ.-დასავლ. ადრე სათიბები იყო. ზემო მხარეში კლდოვანია. სამქედლოს ნიშანი არაა. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ლემშვიდწი – ტყე, სამოვარი (სოლი). ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. ბაულდწ ტუბის ქვემოთ. ფოთლოვანი ტყით. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972, IX*

ლემშვიდწი ნაკ – ვაკობი (სოლი). სოლის ჩრდ.-დასავლ. პატარა ვაკე ადგილია ტყე ლემშვიდწი-ში, სამოვარიცაა. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972, IX*

ლემცხუჭარი – ყანები (ჩოლ. ს.ს.). მაცხოვრის სახ. ყანები. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*

ლემცხუჭარი ცხეკ – ტყე (ჟამუში). ს. ჟამუშის სამხ. უღვირის ქედისკენა ჩრდ. კალთა, ფოთლოვანი ტყე. მაცხოვრის ეკლესიის სახელობის ტყე – ფოთლოვანი. ქალდანები პატრონობენ, როგორც ეკლესიის მომვლელები. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლემცხუჭარი ცხიკ (იხ. **ლემცხუჭარი ცხეკ**) – ტყე (მესტია, ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის სამხ.-დასავლ., უღვირის ქედის ჩრდ. მხარე, ქედივითაა, მწაცხვლდ. „მოცხარი“ არისო. *სემლარ დავითის ძე გივანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლემჰჰ სუტიკუ – გორაკი (ზესხო), ს. ზესხოს აღმ.

ლემგლჯე – სამოვარი (ჯორკვარი). ს. ჯორკვარის ჩრდ.-დასავლ., სამოვარ ნანჭერის ზემოთ, არის მგლჯა. მენაკა ადგი ლი, შერეული ტყეა, საზაფხ. სამ. კირწარს ქვემოთ. *პარმენ გიორგის ძე ჭკადუა, პენს., 77 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*

ლემგნჯარ – სამოვარი (მაგარდელი) ჰუტიჰ ზაგწარს სამხ., ჩაჭწარს ზემოთ. *ივანე ბექას ძე*

მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.

ლემგნჯერ – სათიბები (გვალდერი), ს. გუალდერის ქვედა ნაწილი, რიყწარს ზემოთ, სათიბებია, ხარობს ლწჯრა (), ცხუტიმრა (), ჟწჭწრა, ზემო ნაწილში მგლჯაცაა („რძიანა?“). *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*

ლემგნჯიჰილწ ნაკ – სამოვარი (სოლი). ს. სოლის ჩრდ., ლგხაკწ ზაგწარის ზემოთ, ტყიანია, წიწვნარიცაა და ფოთლოვანიც. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. IX*

ლემგნჯარ (იხ. **ლემგნჯარში ცხეკ**).

ლემგნჯარში ცხეკ – ტყე (ლაბსყალდი). ს. ლაბსყალდის სამხ.-აღმოსავ. ლაფსყალდსა და ზეგან წიფარ ზაგწარს შუა. მრავლადაა ლენწ (სოჭი), ლუმირ (ნაძვი) ადრე ბლომად იყო მგლჯა (რძიანა ?). ეს მცენარე ამჟამად ცოტაა, იშვიათია. ლე – მგლჯა-წარ > ლემგნჯარ / ლემგჯარ „სარძიანე“. *შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*

ლემგე – ტყე (ტვიბი) ს. ტვიბში, მეხრას მარჯვენე. ლენტეხის რ-ნი, ჩოლურის ს.ს., *ჟ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ლემგე ლწვილი – სახნავი (ყვედრეში) ს. ყვედრეშია, შიშვილი იცოდა, მზვარე ადგილია (მზიანი). *ჟ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ლემგრხელიარა – სამოვარი (სასაში) ს. სასაშია, მერხელი ჩანს.

ლემწ მრლ – მთა (თეკალი) თეკალის სამხ. ს. თეკალი, ლენტეხის რ-ნი. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. გ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*

ლემწნი – სახნავი (კიჩხელდაში) ს. კიჩხელდაში ჩრდ.-დასავლ. ხილიანია. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*

ლემწნი – გზა (ქაშვეთი). ს. ქაშვეთის ბოლოს, სამარხილო გზა, რომელსაც ლიანდაგისე-ბურად დაგებული აქვს, რომ მარხილსაც გაუადვილდეს სრიალი და გზა წყლის ჩამორეცხვისგან დაიცვას. ლემწნი „ლიანდა-გისებირად დაგებული გზაზე“. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972, X*

ლემწნიწარ – ქვიანი ადგილი (ლანჩვალი). *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

- ლემტინდარ** – სათიბები (ჰებუდი) ს. ჰებუდის აღმ., სათიბ ლესგი ლარესა და ტირხანის ჩრდ.-აღმ. ბუჩქნარი ტყეა – თხილი, თხმელა. გადმოცემით: ტყის ქალი (ქამ მერდე) იცოდაო, ხოლო ლემტინდარ როქუ უნდგი ლი ეჩეჟა. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*
- ლემტირიშტ** – ტყე (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ. შერეული და უფრო წიწვნარი (უფრო ღუმირ გარ ხაგ). ტყე, აღწევს ნუტა ზუგ-ამდე. ლემტირიშტ – ლელმტირიშტ. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლემტწლდ** – სათიბი (ჭოლაში – წვირმი) უღვირის ქედზეა, სამანქანო გზის მარცხენა მხარეზე, უღვირ ზაგწრჟი. ფიჭვნარია (ლეგგობ) და შიგადაშიგ სათიბები. მელ „ბალახი“ (// ჭყიტარ, ლეჭმე). *ალექსანდრე გელას ძე დევდარიანი, 80 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლემტწლდ** – სათიბი, ს. წვირმის აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ, გუალანის აღმ. ტყის სათიბია. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლენაზულ** – სამოვარი (ყვედრეში). ს. ყვედრეშის მთა. მთაში რომ ჩამოთოვს, ჩამოჰყავთ უფრო ქვედა მხარეში, „ბარში“. ფიჭვნარია სულ. ნეზუ „ფიჭვი“, ლენაზულ „საფიჭვნარო“. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- ლენაზუტ** – ტყე (გვიბრალა – მ. ჩიქ.) „ფიჭვნარი“. ს. გვიბრალა, ლენტეხის რ-ნი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმოლოგიური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.*
- ლენგაროზ** – სათიბი (მახაში). ს. მახაშია. ლნტხ. რ-ნი, ჩიხარეშის ს.ს., *რ. მ. ჰელიძე, 1976.*
- ლენგმარარ** – ყანები (ჰებუდი) ს. ჰებუდის აღმ. მხარე, ვაკე ადგილია, კარგი მოსავლიანი. მის დასავლ. მოსახლეობაა. ლენგმარ „სამოსახლო“. *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*
- ლენგრიანი** – სათიბი (ნაცული) ს. ნაცულში, ლეჟა ლარელში.
- ლენგურა** (იხ. ლეუგურა).
- ლენგჩიანი წყარო** – წყარო (ნაცული) ს. ნაცულში, სათიბ ლენგრიანში. ჩიხარეშის ს.ს.,
- ლენგულრდარ** – სამოვრები, ტყე (მახაში) ს. მახაშის მთის. ლნტხ. ჩიხარეშის ს.ს., *რ. მ. ჰელიძე, 1976.*
- ლენგუმარ** – ყანა (ფარი), ეს ადგილი მდებარეობს ლამალუასა და ვიბლიარს შორის. ნოყიერი და მოსავლიანი ადგილია. ლენგუმარ – გვიმრიანი. ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. ალბათ, პირველ მოსახლეს ეს ადგილი გვიმრით დაფარული დახვდა. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, თსუ, სტუდენტი, გიორგი ნარსავიძე, 86 წლისა, 1965.*
- ლენდგურლ** – სათიბი (იფარი). ს. იფარის ჩრდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ტყე – ლეგგობ და სათიბები ზემო ნაწილში. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლენდგურლ ტუბ** – ხევი (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, კარგი ტყეა – წიწვნარ-ფოთლოვანი. *იასონ მურზას ძე კორძია, 75 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლენენზა** – ვაკე ადგილის სახელია. ლწმგლდწმ ტუბის ქვემოთ, ვაკე ადგილია, ირგვლივ ნენზარ ხაგხ. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*
- ლენენზა (2)** – ტყე (ვედი), ვაკობი (მაგარდელი), საცხოვრის სახანსა და ნერლტანს შორის მდებარე სოჭნარი ტყე, აღწევს ვაგონიმ ნენჩამდე. *ვარლან მახამეთის ძე ჰკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*
- ლენზა** – ტყე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-აღმ., დასახლების ზემოთ, შერეულიცაა და ლენზ ჰარბობს. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლენზა** – ტყე (ჟაბეში). მდ. ტუბიბერგლას მარცხ. კალთის წიწვნარი ტყე – ლენზ-ია მხოლოდ. ნეზრა (// შდრ. ნენზ) „სოჭი“. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლენზი ლაცგეუტ** – გზა (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ. სამარხილოა ლენზარ ხანგხ. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ლენზი ნაკ** – სათიბი (ჰემვილი) ს. ხემვილის ჩრდ. ლენზ ამჟამად არაა, ვაკეა. *მ. დ. ვილოფანი, 87 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ლენზ-ლაკანტა ღარ** – დეღე (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.,

ტუბიზარის მარცხენა კალთაზე, წიწვნარი ტყით. რ. ა. ხავთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972, IX

ლენზარ – ტყე ს. კალის პირდაპირ, ლალხორის პირდაპირ, ენგურის მარცხენა კალთა. ადრე ყოფილა უღრანი ლენზარ, მერე გადამწვარა და ამჟამად მეჩხრადაა. ლაგურკას აღმ. კალთა. ნოდარ პლატონის ძე მარგველანი, 40 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ლენზარ – ტყე ს. ჟამუშის სამხ., მულხურას მარცხ კალთის წიწვიანი ტყე – ძირითადად ნეზრა ხარ. ნეზრა „სოჭი“. გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.

ლენზარ – ტყე ს. ჭოლაშის სამხ.-აღმ., ფერდობი წიწვნარით – ნეზრა ხაგ. მდ. მულხურას მარცხენა კალთაზე. ალექსანდრე გელას ძე დევდარიანი, 80 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.

ლენზარ – ტყე, ს. ზესხოს სამხ.-დასავლ. წიწვნარია, იყოფა ლეჟ და ლექუჭ-დ.

ლენზარ (5) – ტყე (მსტ. – ირ. მელიქ., ზესხო, ჭოლაში, კალა, ჟამუში). მესტიის რ-ნი. ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.

ლენინი მოედან – მოედანი (მესტია) დ. მესტიაში, ცენტრალური ნაწილი. დ. მესტიის სქემატური გეგმიდან. გამოთქმა კვთვების გრიზა ნანსყანს, 38 წ., ლატალი, 1973.

ლენკერა – კლდე (ცხუმარი), საძოვარი ჯემრგლდის დასავლ., წიწვნარია, კლდიანი. გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიზარი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.

ლენკოშარ – საძოვრები (ტვიბი) ს. ტვიბში, ადრე სახნავი იყო. ლენტეხის რ-ნი, ცოლურის ს.ს., გ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.

ლენკოშ – საძოვარი (მსტ.), მთა ლექუჭ ლახუ-შია. ზამირა დათიკოს ასული მარგიანი, 18 წ., კოლმ., დ. მესტია, 1972 წ. VIII

ლენკუტერ – საძოვარი (მურყმელი), ს. მურყმელის სამხ.-აღმ. ენგურის მარცხენა ქედია, ჩრდ. მხარე არყნართაა, სამხ. – შიშველი. დგას თამარის სახელობის კომპეები – 2 გალანით. ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ლენკუტერი მუყმარ – კომპეები (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-აღმ. ლენკუტერის ქედზე

დგას ორი კომპეი გალანით, რომელიც ატარებს თამარ მეფის სახელს. საოცარი სილამაზისაა. სიმაღლე ზღვის დონიდან 2436 მ. ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ლენკუტულარ – ჭაობნარი (მსტ.) აეროპორტის ბოლოს, აღმ. ჭაობიანია მაგარი, საქონელიც კი ჩაიფლოზა ხოლმეო. გვალდირის წყლის სათავე. ლენკუტერი „ძირი“. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ.

ლენკუტი გურნა – თავმესაფარი (უშგული) ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ. მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, დიდი ქვა, ქვეშ თავმესაფარია საჭიროებისამებრ (სანადიროდ ან სათიბად წამსვლელთათვის). მიხეილ დავითის ძე რატიანი, 27 წ., მოსამს., ს. ჟიბიანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ლენკუტი ტუბი – ხევი (უშგული) ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ. მდ. ენგურის მარცხენა შენაკადი, მოედინება ლწკუშდწლ-იდან, ყოფს არყნარი ტყე ლენკუტშს. კუტშ „ნაყარი ხის გამხმარი ტოტები“. მიხეილ დავითის ძე რატიანი, 27 წ., მოსამს., ს. ჟიბიანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ლენკუტშ – ტყე (მესტია) ს. ჰებუდის აღმ., ჯოღაშ ზაგარს იქითკენ, ტყე შერეული – წიწვნარი, ფოთლოვანი. ფერდობზე აღმ. მხრით გადახრილია მცენარეებიო (ჩუ მენკუტე ლი). ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.

ლენკუტშ (2) – ტყე (უშგული, ჰებუდი) ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ., ენგურის (ჭალა-ს) მარცხენა კალთაზე, ≈ 2-კმ-ზეა გაჭიმული არყნარი ტყე. კუტშ „ნაყარი ხის ტოტები, გამხმარი“. მიხეილ დავითის ძე რატიანი, 27 წ., მოსამს., ს. ჟიბიანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ლენსაბიერ – ყანა (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორში.

ლენსკირ – ყანები (ბაბილი). მდ. ჩოლშურას მარცხენა შენაკადის ლენსკირი ღელასთანაა ყანები. სკირ (შდრ. სკირ). ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.

ლენსკირი ტუბი – ხევი (ბაბილი). ლენსკირის ტერიტორიაზეა. ტყიანი ხევია. მოედინება ღელე. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.

ლენსკირი ღელა – ღელე (ბაბილი), მდ. ჩოლშურას შენაკადი (მარცხ.), საკირეებიცაა. სკირ (შდრ.

- სგირ). *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ლენსკირი ჯარ** – ტყე (ბაბილი), დეღე ლენსკირი დელას მარჯვენა კალთაზე. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ლენსკირილ** – ყანა, საკულტო (ბაბილი). ს. ბაბილშია, ნაეკლესიარის ნიშნები ამჩნევა. სკირ (შრდ. სგირ). *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ლენტხა** – დაბა (დ. ლენტეხი). ლექუსირ, ქვემო სვანეთის ცენტრი. *ამირან რაფიელის ძე ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახურე, დ. ლენტეხი, 1974.*
- ლენტრმა** – სამოვარი (ჭველიერი). სამოვარი მთა ს. ჭველიერისა დგას ღუმირარ. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- ლენტრშ დარ** – სამოვარი (ჭველფი) ს. ჭველფში, შუროა, შურ ლი. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი, *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*
- ლენტკომ** – ყანა (მახაში) ს. მახაშშია, ლაშხურის მარჯვ. ლენტეხის რ-ნი, ჩიხარემის ს.ს., *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ლენჩა დაბარ** – ყანა (ახალშენი) ს. ახალშენში. წიწვნარი ქვემოთაა მხოლოდ.
- ლენჩაშარ** – სათიბები (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ჰაწვალისკენაა, ირგვლივ წიწვნარი ტყე აკრავს. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*
- ლენჩილ** – ტყე (მახაში) ს. მახაშში. წიწვნარ-ფოთლოვანი. ფოთლოვანში კორომი წიწვებისა. ლენჩ „ჩერო“, „აჩრდილი“ ჩრდილიანი ადგილი. მგლჩამ „ჩრდილი“. ს. მახაში, ლენტეხის რ-ნი. *მ. დ. ლიპარტელიანი, 29 წ., 1976.*
- ლენჩმა** – ნაეკლესიარია (ახალშენი) ს. ახალშენში, „სპენდკარ“ არის. ულიშობ-ის დღესასწაული იციან. (პარასკევობით იციან ლოცვა – ულმა უობიშ) – ულიშის ეკლესიასთან დაკავშირებით (დგას ეკლესია ს. მახაშში). *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ლენჩხარ** – სათიბები (ახალშენი) დასახლების ჩრდ.-აღმ. ტყის პირად. არის ჟიბე და ჩუბე. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ლენჩხარ** – სათიბი (ახალშენი). ახელშენის უბანშია. ჩიხარემის ს.ს., *ა. ე. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*
- ლენჩხუბ** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშერას მარჯვენა კალთის ალპური სამოვარი. ვაკე ადგილია. სოფრო გიორგის ძე აველიანი, *60 წ., პენს., იფარის ს.ს., ს. ჰადიში,*
- მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლენჩხარ** – სათიბი (იფარი) ს. იფარის სამხ.-დასავლ. ენგურის მარცხენა ნაპირზე, ფერდობ-ვაკიანიო სათიბი და ტყე. შერეული ტყეა. *გიორგი ასლან ბეგის ძე გულბანი, 54 წ., კოლმ., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ოქტ.*
- ლენჩხატიბ** – სათიბი (ცალდაში) მწვერვალ თეთნულდის (ლგჯრდრას) ძირში, მთაში სათიბია, სამოვარი. ალპური ზონაა ჰადიშის ჩრდილი. ზოგჯერ მულახელებიც თიბავენ. *პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლენჩაშ** – სამოვარი, ტყე (იფარი) ს. იფარის სამხ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. ტყე – წიწვნარი, წიფლნარი, ცაპრა და სხვა. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლენცარ** – ყანა-სათიბები. ს. ლალხორის ჩრდ.-აღმ. ნაწილი, მდ. ხალდეშურას მარჯვენა კალთა. ტყენარევა, მოედინება პატარა წყალი – ლენცარე ნივ. ნინა გიორგის ასული გამყრელიძე, *49 წ., მოსამს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი*
- ლენცარ (2)** – სამოვარი (უშგული), სახნავ-სათიბი (ლალხორი). ს. ჟობიანის აღმ., წმ. მარიამის (ლამარიას) აღმ. თბილი წყლებივითაა, წყლის მიდამოების ზოგადი სახელი. ლენცი-არ „საწყლ-ე“. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჯაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლენცარე ნივ** – წყალი (ლალხორი), ს. ლალხორში, მდ. ხალდეშურას მარჯვ. სათიბ-სახნავ ლენცარში, პატარაა. ს. ლალხორი, კალის ს.ს., *ნინა გიორგის ასული გამყრელიძე, 49 წ., 1971.*
- ლენწგლა** – საბალახო (ლახუშდი) მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, მდ. ჰანშულას ზემოთ, ჩანს ბალახი წელა „მაღალი ბალახია, ქურივით მაღალია, ნაყოფს ისხამს“. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972, IX*
- ლენჭყ** – სათიბი სამოვარ მგჰლშ-ს ქვემოთ. *შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*
- ლენჭყ (2)** – სახნავი (ახალშენი), სათიბი (ლაზსყალდი), ს. ახალშენში. ჰანჭრობიანი.
- ლენჭყარ** – სათიბი ს. შგედის მთაში, ჰაობნარი. ს. შგედი, ჩიხარემის ს.ს., *ლენტხ. რ-ნი, ე. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ლენჭყარ (2)** – სამოვარი (ღემზაგორი), სათიბი

- (შგედი), ს. ლემზაგორის ტყიან ადგილას, ჭაობნარია, საზიაროა ხერისთან.
- ლენჭყიერუ** // **დაბარ** – ყანები (ახალშენი). ს. ახალშენშია, დასახლების ზემოთ. ყოფილა ჭაობიანი. ლენჭყ „ჭაობნარი“. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ლენჭყან** – სათიბი (ლენტეხი) ჟიბე ჩუკულში, ჭაობიანია. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. *ნუნუ დადამის ასული გულბიანი, 26 წ., 1976.*
- ლენჭყან** – სათიბი. ს. ჩიხარემის აღმ. მთის სათიბები. ჭანჭრობიანი ადგილებია.
- ლენჭყან** (3) – სათიბი (შგედი, ჩიხარეში, ჩუკული), ს. შკედშია, ჭელიდში, ჭაობიანი ადგილია. ლენჭყ „ჭაობი“. ს. შგედი, ლენტხ. რ-ნი, *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*
- ლენჭყანრა** – სათიბი (ნაცული) ნაცულის მთაში, სუბალპურ ზონაში. ლენჭყ „ჭანჭრობი“.
- ლენჭყირლარ** – სათიბები (ჩიხარეში). ს. ჩიხარემის ს. მახაშში. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ლენხარა კოჯ** – კლდე (ბაბილი), ბაბილში, მდ. ჩოლშურას მარჯვენა მხარეზე, გადის სამანქანო გზა. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ლენხოროში** – სამოვარი (ფარი – ნარსავიძე), ეს ადგილი მდებარეობს ტვიზმაბეშის სამხრეთით. დასავლეთი მხარე ამალღებულია, აღმოსავლეთი ნაწილი ჭაობიანია. „ლენხო“ რას ნიშნავს გაუგებარია. „რაში“ – ქართ. „რაში“. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, თსუ, სტუდენტი, 1965.*
- ლენჯერიელ** – სახნავი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. ლასილის მარჯვენა მხარეზე, ვაკეა, გაგრძელება ყანებისა. ჯერ „მხარის კალთა, ჯერი“. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლენჯელ** (იხ. **ლენჯელ**).
- ლენჯულარ** – სათიბი (ფარ. ს.ს.), მდებარეობს მუჰრეშსა და დალანს შუა, 3 ჰა-მდეა. სათიბს ოთხივე მხრიდან ტყე აკრავს. სათიბში 4 წყაროა. ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. შეიძლება სახელწოდება მომდინარეობდეს „ნენ ჯიმ ლარე“-დან. „ნენჯი“ კაცის სახელია. მაგრამ ეს სახელი ახლა არ გვხვდება და მნელია ამის მტკიცება. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, თსუ, სტუდენტი, გიორგი ნარსავიძე, 1965.*
- ლენჯელ** – სამოვარი (მსტ.). ლექტუ ლახუ-შია. დ. მესტია. *ირინე მელიქიშვილი, 1961, ზამირა დათიკოს ასული მარგიანი, 18 წ., 1972, VIII*
- ლენჯრი ლატვ** (იხ. **ლატვ** – სპარდიში).
- ლენჯრიელ** – ღელე (მესტია), აეროპორტის მიდამოები (აღმ.), წყლებია, დაჭაობებულია. (ჭუბ. „ჭაობი“). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ.*
- ლენჯარ** – სამოვარი მესტია ჭალაძს მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ., ფერმის მიდამოები. *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*
- ლენჯარ** (2) – ტყე, სამოვარი (სოლი, ლანჩვალი) ს. სოლის ჩრდ. შერეული ტყით, ვაკე ადგილებია სამ ადგილას. „ლენჯარ“ (როქ მამ ლი ალა) „საერთო სარგებლობის რამ“. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. IX*
- ლეიერხუ** – სანერგე (ჭველიერი) ს. ქვედა ჭველიერში. ადრე კარტოფილი ითესებოდა. ამჟამად ვერხვის სანერგეა. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- ლეიერხუა** – ტყე ს. ჰადიშის სამხ., ჰადიშგრას მარცხ. კალთაზე ვერხვნალი, ქაშტეთი ჯგერჭგის კუთვნილებაა, მოჭრა არ შეიძლება. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეიერხუა** (2) – ტყე (წვირმი, ჰადიში) ს. წვირმის აღმ., მეხურას კლდის ზემოთ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეიროფარ** – სამოვარი (ლემუკვი) ს. ლემუკვის ჩრდ. ტყე გგბარის ქვემოთ. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ლეირხელ** (იხ. **ლეირხელი**).
- ლეირხელი** – ვერხვნარი (ხაიში). ს. ხაიშის პირდაპირ ჩრდ.-ით, ეჩხე ჯამდში ყანა ნაკს ჩრდ. აკრავს, ფერდობია, გორები, ქვიანი. ვერხვნარია მეტად, რის გამოც სახელიც დაერქვა. „ვერხვნარი“. *ნატაშა ემუზას ასული ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- ლეირწყ** – მწვერვალი (ნაკი), მდ. ნაკრას მარცხენა კალთაზე, მთა ლედემდუ-ის სამხ. 1: 100000 მიხედვით, სიმაღლეა 3755 მ. კალთებზე მთის არყიცაა, მოცვიც და ძირში – წიფელაც. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*
- ლეირწყ** (იხ. **წიფარ** – ნაკ. ს.ს.).
- ლეისგრ** – სამოვარი (მუწვდი) ს. მუწვდის ჩრდ.-აღმ.

ალპური ზონა. გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.

ლეიმჭერი – ტყე (მსტ. – ირ. მელიქ.). მესტიის რ-ნი, ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.

ლეიდერა – ხრამი (ლხმ. ს.ს.) ენგურის მარცხენა კალთაზე, ჟაბე ბაჯის ჩრდ. ფერდობი, ლეიდერაში ტუბის სათავე – დასაწყისი ნატიციტ ხარ, ლეიდერაჟ ლიც ანდრი ჭალათეჟუ. („ლიც“-იდან ?). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნომბ.*

ლეიდერაში ტუბი – დეღე (ლხმ. ს.ს.) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ტყე ლეთხაში ზაგარსა და მგჰვლანში ნენჩას შუა მოედინება. ჭალას (რიენს) უერთდება მარცხ. მხრიდან. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნომბ.*

ლეოყალი ნაკ – სამოვარი (საყდარი), ს. საყდარში. ლენტეხის რ-ნი, *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

ლეოხარ – მთა (ხელედი). ხელედის ერთ-ერთი სამოვარი მთაა. სუბალპურ ზონაშია, ქვიანი ადგილია. ლე-სა და ჩიჩველას მაგვარი ბალახი იზრდება (ოხრა არ იციან). ლენტეხის რ-ნი, ს. ხელედი. *ანზორ აკაკის ძე ბენდელიანი, 33 წ., მოსამსახურე, ხელედის ს.ს., 1976.*

ლეპრალდ – ყანა (წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ., მწქანდმანინორ ყანის დასავლ., რომ ღზრის აღმ.-ით. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლეპნაღნი – სათიბი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. გუალდა ტუბის მარჯვნივ. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლეჟა ჭუარ – სამოვარი მთა (მაზაში, რცხმელური). ს. მაზაშის მთა ლაბრაჟში აქა-იქ ჩანს არყიც. ჟაჭუარ „არყის ხე“. ს. მაზაში, ლენტეხის რ-ნი. *მ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*

ლეჟა ჭუარ – მთა (რცხმელური). ლაშხირის მარჯვ. სად. მთაა. ჟაჭუარ – აქა-იქაა. რცხმელური, ლნტხ. რ-ნი. *ვ. ა. ლიპარტელიანი, 1976.*

ლეჟა მოლ – სახნავი (რცხმელური – მ. ჩიქ.). ს. რცხმელური, ლენტეხის რ-ნი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ, ტ. IX, 1939 წ.*

ლეჟა სელა (იხ. **ლეჟა სილა**) – სახნავი (რცხმელური – მ. ჩიქ.). ს. რცხმელური, ლენტეხის რ-ნი, *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ, ტ. IX, 1939 წ.*

ლეჟაშხან – ყანა (მსტ. – ირ. მელიქ.). თუ ლეჟაშხან. მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*

ლეჟახუარი (იხ. **ლეჟაჭუარ**) – მთა (რცხმელური – მ. ჩიქ.). ს. რცხმელური, ლენტეხის რ-ნი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.*

ლეჟელრა – სათიბი (მამი) ალპ. ზონაში, მამის ჩრდ. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*

ლეჟელრალ – სათიბები (ფანაგა). ს. ფანაგის სამოვარი მთა, ლამრიალის მთისკენ. ლენტეხის რ-ნი, ჩოლურის ს.ს., *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ. დ. მ. გასვიანი, 70 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*

ლეჟერ – ტყე (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ლეჟუარ – სამოვარი ს. მუწვდიში, ჟაჭუარ „არყი“. ჩოლურის ს.ს., *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*

ლეჟუარ (2) – ტყე (ტვიბერი), სამოვარი (მუწვდი) ს. ტუბიერის თავზე მგჰვლანაშს ჩრდ. ლეჟუარ „არყნარი“ (?). *ბორის ბესარიონის ძე ქალდანი, 43 წ., ეკონომისტი, ს. ტვიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*

ლეჟუარ შუკუ – გზა (შყალერი) ს. ლაჰილის სამხ. მებერის მთისკენა გზაზე. ლეჟუარა ლი. *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

ლეჟუარა – არყნარი, სათიბი ს. ბოგრემის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, არყნარი ტყით. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლეჟუარა – ტყე და სამოვარი, ქნმე ლახვშია, არყის ტყით, შიგადაშიგ სამოვრებით. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლეჟუარა – ტყე-სამოვარი ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. ტუბის მარცხენა კალთაზე. არყნარი ტყეა. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლეჟუარა (4) – ტყე (მურშკელი), სამოვარი (ზარდლაში, ლემსია), სათიბი (ბოგრეში). ს. მურშკელის ჩრდ.-დასავლ. ნაბზრგუშლის ქვემოთ, გუალდა ტუბის მარცხ. კალთაზე სანაპირომდე, არყნარია. *ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლეჟუარა ჯგერაზ – საყდარი (ჰოლაში) ს. ჰოლაშის ჩრდ.-აღმ., მულხურას მარჯვენა

- მხარეზე. შიგნით არაფერია, წარწერები ჰქონდაო. იყო ადრე კარგი არყნარი, ამჟამად პატარებია მხოლოდ. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მეტეის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლეჟაქერი** – შერეული ტყე ს. გულის ჩრდ.-დასავლ., სათიბებს ტუბისა და ლარნოლდს შუა, არყნარია უფრო მეტად. ჟაჭურა „არყის ხე“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარ, ბეჩოს ს.ს., მეტეის რ-ნი, 1969 წ. სექტ.*
- ლეჟაქერი (3)** – ტყე (ცანა, ხევრა, ბაგვდანარი), ცხენისწყლის მარცხნივ, ცანის პირდაპირ, არყნარი.
- ლეჟაქერ ნაკ** – სამოვარ-სათიბი (ზესხო) ს. ზესხოში, ჟაჭურა-ი ჭარბობს.
- ლეჟაქერი** – სათიბი (შვედი) ს. შვედის მთაში. ჟაჭურა არის. ჟაჭურ. ს. შვედი, ჩიხარემის ს.ს., *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ლეჟაქერი** – სათიბ-სამოვარი (ლანჩვალი). ჟაჭ „ზვავი“. *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*
- ლეჟ ახგლშენ** – უბანი (ახალშენი). ს. ახალშენის აღმ. უბანი. ლატაფილის აღმ. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ლეჟ დაბარ** – ყანები (ტვიბი), ს. ტვიბში. ლენტეხის რ-ნი, ჩოლურის ს.ს., *ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.*
- ლეჟ ლაბერი** – სათიბი (მახაში) ს. მახაშია, სათიბ ლაბერის ერთი ნაწილი. ჩიხარემის ს.ს., ლნტხ. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ლეჟ ლაზგა** – სახნავ-სათიბები (მამი) ს. მამის ჩრდ.-აღმ., ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. *ბ. გ. ბაბლოანი, 73 წ., 1978.*
- ლეჟ ლაშთხორილ** – სამოვარი (სასაში). ლენტეხის რ-ნი. *მ. გ. ონიანი, 41 წ., 1974.*
- ლეჟ ლახილ** – სამოვარი (მამი) ს. მამის ჩრდ. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. *ბ. გ. ბაბლოანი, 73 წ., 1978.*
- ლეჟ ლახუ** – მთა (მსტ. – ირ. მელიქ.). მეტეის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.*
- ლეჟ ლეგანელ** – სამოვრები (ლუჯი) ს. ლუჯის მთა გორვაში. შიშველი.
- ლეჟ ლარელ** – სათიბები (ნაცული), ს. ნაცულში, დასალეების აღმ.
- ლეჟ მგლდაბირ** – სათიბი (ბულეში) ს. ბულეში, თავზე. ჩოლურის ს.ს., *ჟ. ა. მუკბანიანი, 1978.*
- ლეჟ მგლდაბირი ცხეკ** – ტყე (ბულეში) ს. ბულეში. ჩოლურის ს.ს., *ჟ. ა. მუკბანიანი, 1978.*
- ლეჟ ნაკარ** – სამოვარი (ჩუკული) უბან ლეკუმბასტში, მთის გზაზე, ვაკე ადგილია. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. *ზ. ს. გულბანი, 22 წ., მოსამსახურე, ს. ჩუკულიდან, 1976.*
- ლეჟ ნაკარ** (იხ. ნაკარ – შვედი).
- ლეჟ ნაჟაქ** – სათიბ-სამოვარი (შვედი) ს. შვედში, იხ. ლეჟაქ ნაჟაქ. ს. შვედი, ჩიხარემის ს.ს., *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ლეჟ ნეშტ** (იხ. ნეშტიშ) – ყანები ს. ბულეში, ჩოლურის ს.ს., *ჟ. ს. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- ლეჟ სგიმ** – მჟავე წყალი (ახალშენი) ს. ახალშენში, მდ. აშხაშურის სანაპიროზე, ლეჟაქ სგიმის ზემოთ. ჩიხარემის ს.ს., *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ლეჟ სგიმრლ** – მჟავე წყალი (ლუჯი) ს. ლუჯიდან მთა უჟალისკენა გზაზე. ჟახუნდერის ს.ს., ლნტხ.
- ლეჟ ტყაბ** – ყანა (საყდარი) ს. საყდარში, ჭყაბის აღმ. ლენტეხის რ-ნი. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*
- ლეჟ ფანაგა** – უბანი (ჩოლური) ლაშხურის მარცხ. მხარეზე. ლენტეხის რ-ნი, ჩოლურის ს.ს., *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*
- ლეჟ ლარალ** – სათიბები (ჭველფი) ს. ჭველფის ჩრდ. ლამრია-ს მთაში. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*
- ლეჟ ცაგ** – საბალახო (ჭველიერი) მდ. ლაშხურის მარცხენა მხარეზე. „ცაგ“ იცის. ცაგ „ეკალი“. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- ლეჟ ჭალაშ** – ყანები მდინარის მარჯვ. ნაპირის. ლენტეხის რ-ნი, ჩოლურის ს.ს., *თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ., 1978.*
- ლეჟ ჭუქლფ** – უბანი (ჩოლ. ს.ს.). ჭუქლფის აღმ. ნაწილი, ლაშხურის მარჯვ. მხარის დავაკებაზე. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*
- ლეჟნეშტი ცხეკ** – ტყე (ბულეში) ს. ბულეში, ფოთლოვანი ტყე, აღმ. ნაწილი. ჩოლურის ს.ს., *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- ლეჟშ შტული** – ყანები (შტვილი). შტვილის აღმ. ნაწილი. ლენტეხის რ-ნი, ჩოლურის ს.ს., *თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ., 1978.*
- ლეჟშრე მურყუამ** – კომპი (ზ. მურშველი). ს. ზემო მურშველშია, კარგად შენახული კომპია ქურდიანების საგვარეულოსი. *გურამ ალექსან-*

- დრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.
- ლეჟშენ** – ყანა (ახალშენი) ს. ახალშენის დასახლების აღმ. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.
- ლეჟშნარ** – უბანი (შყალერი). ს. შყალერშია, ერთ-ერთი უბანი დასახლებისა, ცენტრშია. გურგულიანები. გ. ძ. გირგვლიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.
- ლეჟაუ** – უბანი (ცანა), ს. ცანის ჩრდ. ნაწილი.
- ლეჟა სტილამ** (იხ. **ლეჟა სტილამ**) – სამოვარი (მსტ. – ირ. მელიქ.). მესტიის რ-ნი. ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.
- ლეჟა დაბ** – ყანა (ბავარი), ჯუდარის დასახლებაშია, ჩუბე ჭალას ერთ-ერთი სახნავი. ს. ბავარი, ხელედის ს.ს., ე. ა. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.
- ლეჟა ლატაფ** – ყანა (ბავარი). ს. ქვედა ბავარშია, ლატაფის ზემო მხარე. ხელედის ს.ს., ს. ბავარი. თ. ი. ავაქიძე, 54 წ., მოსამს., 1974.
- ლეჟა მოლ** – სახნავი (რცხმელური) ცხენისწყლის მარჯვენა მხარეზე. რცხმელური, ლნტხ. რ-ნი, ე. ა. ტვილდიანი, 1976.
- ლეჟა ნაკ** – საბალახო (რცხმელური), რცხმელურშია, ლაშხირის მარცხ. ვაკე ადგილია, არა აქვს ლექქამ ნაკ. ლნტხ. რ-ნი. ე. ა. ტვილდიანი, 1976.
- ლეჟა სილა** – ყანა (ლადარვაში). ლაშხირის მარცხ. სანაპიროს ყანები, სილიანია ს. ლადარქაში. ლნტხ. რ-ნი, რცხმელურის ს.ს., გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.
- ლეჟა ტუბა** – ტბა. მთა შუიზეა ტბა. ს. ლექესირი. დ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.
- ლეჟა ტუბა** (2) – სათიბი (ყარიში), ტბა (ლექესირი). მთა შუი-შია, დგას ტბა. დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.
- ლეჟა შკობ** – სამოვარი (რცხმელური) რცხმელურშია, ლაშხირის მარჯვ. შკობ-ის ზემო მხარე. შკობ „დაცემული, ჩავარდნილი (?)“. ლნტხ. რ-ნი. ე. ა. ტვილდიანი, 1976.
- ლეჟა ჭალოდ** – სამოვარი (კახურა) ლასკადურას აუზში, მდ. ლასკადურას მარცხ. მხარეზე. ლექქამს ზემოთ. ს. კახურა, ლენტეხის ს.ს., ე. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.
- ლეჟა ზოგ** – ხიდი (ჩაჟაში). ს. ჩაჟაშის ხიდი მდ. ენგურზე, სამანქანო. ბილნიდა ზოგის აღმ. სათვალავით მეორე. ხისაა. „ზედა ხიდი“. ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.
- ლეჟა გაყუ** – სათიბი (ჭაბეში), ს. ჭაბეშის აღმ. მხარის დასახლების აღმ., ყანა დალტანის დასავლ. ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.
- ლეჟა გიმლერ** – სათიბი (ნაჯვდიერი). ს. ნაჯვდიერშია, სამანქანო გზის ქვემოთ, ვაკე ადგილი, მდ. მულხურას მარცხ. კალთაზე. ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. ნაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.
- ლეჟა დაბარ** – ყანები. ს. წვირმის ჩრდ. მხარის ყანები. შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლეჟა დაბარ** (3) – ყანები, სათიბები (ჭაბეში, წვირმი, ლაშთხვერი) ს. ჭაბეშის ქვემო დასახლების აღმ., მდ. მულხურას მარცხ. მხარეზე. მდ. წანრგლასა და ტუბიბერგლას შესაყარის დასავლ. მარცხ. მხარეზე. ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.
- ლეჟა დაბარ** (იხ. **ლეჟაშხან**).
- ლეჟა დიმოლამ** – ტყე (ჩაჟაში) ს. ჩაჟაშის სამხ.-აღმ. მდ. ქუთიშირის მარცხ. მხარეს, არყნარი ტყით. პავლე ბითეს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაშის მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.
- ლეჟა ზაგარი ნაკ** – სათიბ-სამოვარი (უშგული). ს. უშგულიდან გადასასვლელ ზაგარის აღმ. ვაკე ადგილი, ალპ. ზონა. პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.
- ლეჟა ზაგარ** – სათიბ-სამოვრები (უშგული). გადასასვლ. ზაგარს აღმ. ს. უშგულიდან აღმ. გადასასვლელი ს. ყორულდამისკენა. პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.
- ლეჟა ზანოლდამ** – სათიბი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. ზანგლდამის ზემო მხარე. ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლეჟა ზურულდ** – სათიბი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ. სათიბ ლობრემის ზემოთ. რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლეჟა ზურულდ** (იხ. **ზურულდ** – წვირმი).
- ლეჟა თევრალ** – ტყე (ჰადიში). ს. ჰადიშის სამხ.-

- დასავლ. მარცხ. კალთა ჰადიშგრასი. თეკრა არაა. *გულადი სოფრომის ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჟ თოთან** – სათიბი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჟ თუთონაშ** – სათიბეები (მსტ.) აეროპორტის აღმ., ეკუთვნის ნაკანებს, ხერგანებს, გომთელიანებს, რატიანებს, ნიგურიანებს. ბალულდ „ფულურო“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია, 1972 წ.*
- ლეჟ ლაბრაშ** – ტყე (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ., ჰადიშგრას მარცხ. კალთის შერეული ტყე. *გულადი სოფრომის ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჟ ლალტერ** – სათიბი (ლეშუკვი) ს. ლეშუკვის ჩრდ. მთა ტებდიაში, აღმ. ნაწილი. *შალვა გ-ძე ივერიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ლეჟ ლანჩუა** – სათიბი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჟ ლატფრ** – გზა (მაჯვდიერი) ს. მაჯვდიერის დასახლების დასავლ. სამანქანო გზით დაქანებული, შეჭრილია ფერდობზე და ჩადის რიყეში. *ნიკოლოზ კონსტატინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. ნაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლეჟ ლაღუშ** – კლდე, სათიბეები (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე. საჯიხვე კლდეებია. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჟ ლაშთხერიაშ** – ტყე (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ. ჰადიშგრას მარცხ. კალთის შერეული ტყით – არყნარი, მურყნალი (ბალყაჩ), თხილნარი, აქა-იქ ზემო მხარეში წიწვნარიცაა. *გულადი სოფრომის ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჟ ლახუ** – საზაფხულო სამოვარი მთა ლახუშდლაშია, აღმ. მხარეზე. ალპური სამოვრებია. *გიორგი ანდრიას ძე ვირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972, IX*
- ლეჟ ლახუ** – სამოვარი, მთა მუბშია, ენგურის მარცხენა მხარეზე. *გიორგი ანდრიას ძე ვირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972, IX*
- ლეჟ ლახუ (2)** – სამოვარი (ლახუშდი, ჟაბეში). ს. ჟაბეშის სამხ.-დან აღმ.-მდე გადაჭიმული ქედი. მთა ულტირის ჩრდ.-აღმ. ჰადიშგრას მდინარის მარჯვ. კალთის ქედი. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლეჟ ლახუშ** – სამოვრები (ლახუშდი) მთა ანდრიანშია, აღმ. მხარე, ალპ. ზონაში. *გიორგი ანდრიას ძე ვირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972, IX*
- ლეჟ ლენდგტრ** – სამოვარი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-დასავლ. მდ. ენგურის მარჯვ. სანაპიროს გასწვრივ. მშრალია შედარებით, აღმ. მხრიდან მოედინება ლენდგტრლ ტუბრა. *იასონ მურზას ძე კორძია, 75 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჟ ლენკრ** – სამოვარი (ლაღამი), ლექუშ ლახუშია, იყოფა ორ ნაწილად: ჟიბე ლენკრ და ჩუბე ლენკრ. *დ. ს. გვარამიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972, VIII*
- ლეჟ ლენკერა** – ყანა (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარჯვენა კალთაზე, ლენკერიელშია. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჟ ლეწფარ** – ტყე (ზესხო). ს. ზესხოს დასავლ. ლეწარაღის აღმ. ნაწილი.
- ლეჟ ლეკმალი** – სათიბი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე, სათიბ ლეკმალის ზემო მხარე. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჟ ლეკფურ** – სათიბი (ვიჩნაში), ს. ვიჩნაშის ჩრდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ალპ. ზონა. *ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჟ ლეურაგ** – სათიბი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ. მდ. ლასილის მარჯვ. მხარეზე, ლასილზე პირველი ხიდის მარჯვ. სათიბი. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჟ ლებგრჯალ** – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ტყე

- შერეული. ლექსუნ ლაზგრაჯლის აღმ.-ით. კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლეჟ ლზრა** – სათიბ-სადოვარი (სოლი) ს. სოლის ჩრდ. მთა შიხულდნშია. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972, IX
- ლეჟ ლზრე** – სათიბი (ღვებრა). ს. ღვებრას აღმ. მხრის სათიბები. პატარა სათიბია. რაჟდენ გოგის ძე მარგიანი, 101 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.
- ლეჟ ლზგნზ ნაკ** – სადოვარი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-აღმ., დავაკებაა, გასაჩერებელი საქონლისა, ლექსუნ ლზგნზ ნაკს აღმ. არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.
- ლეჟ ლპკიშ** – ტყე (ჰადიში) ს. ჰადიშის პირდაპირ, ჰადიშგრას მარცხ. კალთის ტყიანი ზონა, ფოთლოვანი. გულადი სოფროს ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლეჟ ლლდლიზრ** – სადოვრები (ნაჯვდიერი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-დასავლ. ღელე ჯუჰანის მარცხ. კალთაზე. ნალგოჰანის სათიბის ქვემოთ. ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. ნაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.
- ლეჟ ლპკილ** – უბანი (ლაპილი) ს. ლაპილის აღმ. მხარე: პაკელანები, შარგიანები, კვანჭიანები, გურგულიანები. ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.
- ლეჟ ლეზი** – საბალახო (მსტ.), კახგრშია ლექსუნ ლეზის აღმ. ტურბაზის აღმ. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.
- ლეჟ მეზგრ** – კლდე (ზეგანი). ს. ზეგანის სამხ. მწვერვალ მეზგრის აღმ. სანადიროა. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რაიონი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლეჟ მგციხ ნგვზრ** – წყარო (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ., სათიბი ლეგტილის აღმ. ცივი წყაროებია. რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლეჟ ნაკრიელ** – ყანა (ზეგანი). ს. ზეგანის ლექსუნ უბანის ყანები, ვაკე ადგილია. დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლეჟ ნაკვზრ** – სადოვრები (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ. მულხურას მარცხენა კალთის ყოფილი სათიბები, ვაკეა. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.
- ლეჟ ნალყტამ** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის ჩრდ.-დასავლ., ჰადიშგრას მარჯვ. კალთაზე. ნაკომპარი არაა. ფერდობია. სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლეჟ ნენვზრ** – სადოვარი (მსტ.) აეროპორტის მიდამოებში, აღმ. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., 1972 წ.
- ლეჟ ნანვლ** – სადოვარი (მურყმელი). ს. ჩაჟაშის ჩრდ. მდ. ენგურის მარჯვ. აღპ. ზონა. გორაკია, ლექსუნ ნანვლ-ის აღმ. (იხ. ნანვლ). ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.
- ლეჟ ნანვლდნ ნაკ** – სადოვარი (ჩაჟაში), მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, სათიბ-სადოვარი ნუშნემის პირდაპირ ჩრდ.-ით, ს. ჩაჟაშის ჩრდ.-აღმ. ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.
- ლეჟ ეელჰტენი** – მყინვარი (ჟაბეში). მდ. ტუბერის დასაწყისის ჩრდ.-აღმ. მყინვარი, ლექსუნ ეელჰტენის გაგრძელებაა. ტუბერის გადასასვლელისკენა გზა გადის. ირიბი მოსახვევია. (ყუთლოდის მყინვარს ზემოთ – 1: 100000). ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.
- ლეჟ პუმზრ** – სათიბ-სადოვრები (ლაპილი). ს. ლაპილშია, პუმზრის აღმ. ნაწილი. ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.
- ლეჟ როზნ ღვზ** – ღელე (ზეგანი). ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთის მშრალი ტყიანი ღელე. ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლეჟ სგობლზ ნაკვზრ** – სათიბები (იენაში) ნასახლარ სგობულში. ვაკე ადგილებია. ლატალის ს.ს., მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., 1973.
- ლეჟ სგობლზ ტიბრა** – ღელე (იენაში), ნასახლარ სგობულშია. პატარა წყალია, წყაროცაა. ლატალის ს.ს., მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., 1973.
- ლეჟ სგობულ** – სათიბები (იენაში), ნასახლარ სგობულშია, არის ნასახლარები, ამჟამად გადმოსახლებულან ს. იენაში. მ. ჯ. კვანჭიანი,

- 62 წ., *ლატალის ს.ს., ს. იენაში, 1973.*
- ლექსი სტილი** – სამოვარი (ლანჩვალი), ლექსი ლახუ-შია. *ზამირა დათვიკოს ასული მარგარი, 18 წ., ს. ლანჩვალი, დ. მესტია, 1972, VIII*
- ლექსი ტემ** – სათიბი (ჭველიერი). ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.
- ლექსი ტუბრა** – დეღე ს. ჟამუშის სამხ., მულხურას მარცხ. შენაკადი. ნესგა ცხიკის აღმ. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლექსი ტუბრა (2)** – დეღე (ლახუში, ჟამუში). მთა ანდერიანშია, მოედინება წყალი კარვების აღმ.-ით. არყნარ-წიწვნარშია. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972, IX*
- ლექსი ტუბრა** – ხევი (ჰადიში) ს. ჰადიშის დასახლების აღმ. გზის ქვემოთ, ტუბრას მარცხ. ჰადიში, ივარის ს.ს., *სოფრო გიორგის ძე ავალიანი, 60 წ., 1971.*
- ლექსი ტუბრა** – ხევი, ყანა (ჰადიში). ს. ჰადიშის დასახლების აღმ. გზის ქვემოთ, ტუბრას მარცხ. მხარეზე. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლექსი უჯერ** – სათიბები (ქაშვეთ-ლაშთხვერი). ჰალაშ მარცხენა კალთაზეა. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*
- ლექსი ფყე** – უბანი (მურყმელი). ს. მურყმელის აღმ. უბანი. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლექსი ქორბულდ** – სამოვარი (მაცხვარიში). მთა აურაშის სამხ. სამოვარ ქორბულდ-ის ერთ-ერთი მხარე, ლექსი-ს ზემოთ. გ. გ. გირგლიანი, 35 წ., *ლატალი, 1973.*
- ლექსი ღარაღ** (იხ. **ღარაღ** – სათიბი – იელი).
- ლექსი ღენი** – დეღე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი). ჰალაშ მარცხ. კალთის პატარა დეღე, შერეული ტყით. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*
- ლექსი ღუბიში** – სათიბ-სახნავი (ზეგანი). ს. ზეგანის ლექსი უბანის სათიბ-სახნავი, ვაკე ადგილი. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლექსი ყრშირა** – შენაკადი (ივარი). მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი, ივარსა და კალას შორის (იხ. 1: 100000). *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ.,*
- პენს., ს. ივარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლექსი შუკუ** – გზა (ლაღამი). სამარხილო და ნაწილობრივ სამანქანო გზა ს. ლაღამის შუაში. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VIII*
- ლექსი ცხე** – ტყე (ჟაბეში). ს. ჟაბეშის აღმ. სგუბნე თუთენგლდის დასავლეთის ტყიანი ფერდობი, შერეულია, უფრო – წიწვნარი. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლექსი წულარ** – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის აღმოსავლ. მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. წყლებიანიცაა და საერთოდ კარგი სათიბი. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლექსი ჭყალერ** – სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის აღმ., სათიბ ჩირთაშლის სამხ.-დასავ. სათიბ ჭყალერის აღმ., მდ. წანრელას მარცხ. კალთაზე. *ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლექსი ჭრლამ** – უბანი (ჰოლაში). ს. ჰოლაშის აღმ. დასახლებული უბანი. *სოფრომა საბას ძე გულჯეიანი, 62 წ., ს. ჰოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლექსი ჭუელიერი** – უბანი (ჭველიერი) შედის ჭველიერში, ჩოლურის ს.ს. საბჭო. ლაშხურის მარცხ. მხარეზე. ჰოლ-იერი > ჭუელიერი ? ჰოლ – < წალ ? შდრ. ტალ → სვან. ტოლ. ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., *გრიშა ნაწიფაის ძე ზურაბიანი, 46 წ., საშვიკო სერემის ძე მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- ლექსი ჭუერამ** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-აღმ., ჰადიშგრას მარცხ. კალთის ალპ. ზონა. *გულადი სოფროს ძე აველიანი, 33 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლექსი ჭელიედ** – გზის ნაწილი (ჰოლაში) ს. ჰოლაშის დასავლ. დეღე ჭურამის მარცხ. მხარეზე. გადის სამანქანო გზა. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლექსი ჭიშნიერი** – სათიბი (ჩვაბიანი). ს. ჩვაბიანის დასახლ. ქვემოთ, სამანქანო გზის ქვემოთ, მდ. მულხურას მარცხენა მხარეზე, სგა ხაზხ. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლექსი ჭანგარ** – სამოვარ-სათიბი (ზარდლაში). ს. ზარდლაშის დასავლ. ვაკე ადგილია. *მამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდ-*

ლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.

ლეჟ ჳან ლაყურა – სამოვარი (ლანჩვალი) მესტია ჳალაშ მარცხენა კალთაზე, აეროპორტის ჩრდ. პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.

ლეჟ ჳერალდ – სათიბი (ლაღამი). დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972, VIII

ლეჟ ჳუდიში – ს. ლაჳილშია, ჳუდიშის ტერიტორიაზე დასახლების ქვემოთ. – ჩრდ.-აღმ. ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი 1973.

ლეჟ ჳუდიში – სათიბი (კვანჭიანარი, ლაჳილი), ს. კვანჭიანარის სამხ. ენგურის მარცხ. ჳუდიშის სათიბების ერთი ნაწილი. შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.

ლეჟ ჳგვრანგ (იხ. ლეჟჳარან ჳგვრანგ).

ლეჟ ჳიჳარ – მუხნარი (მსტ.), ტყე (ლაღამი, ლახუშდი) ლაღამისა და ლანჩვალის ჩრდ. მხარე, ფერდობი მუხის ტყით. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.

ლეჟ ჳიჳარ – ტყე ს. ლაღამის ჩრდ., მუხნარი ტყეა. გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VIII

ლეჟ ჳიჳარ – ტყე ს. ლახუშდის ჩრდ.-აღმ., შერეული ტყით. მდ. მესტია ჳალაშ მარცხ. კალთაზე. ტანია გიორგის ას. ფირცხელანი, 23 წ., სტუდენტი, მესტია, 1972. IX

ლეჟ ჳოდალ – სამოვრები (მაცხვარიში). ლჳკლჳ ჳალაშ მარცხ. კალთა, სამოვარ ჳოდალის ზემო მხარე. გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.

ლეჟ ჳზუტილშა ლწრილწრ – სამოვარი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ., წვირმისა და ულუიერშ შორის. რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ლეჟ ჳუთილწა – სათიბი (ლახუშდი) ს. ლახუშდშია, მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, ლელე ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე. გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1972, IX

ლეჟ(შ) ნაკრიელ – სათიბი (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლ. ≈ 1 კმ.-ზე. ვაკე ადგილია. ქვემოს აღმოსავ. მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ლეჟ(შ) ნენწარ – ტყე (ზესხო) ს. ზესხოს სამხ.-დასავლ. წიწვნარი.

ლეჟა დაბ – უბანი (წიფლაკაკია). ს. წიფლაკაკიას

ერთ-ერთი დასახლებული უბანი. ს. წიფლაკაკია, ლენტეხის რ-ნი, მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.

ლეჟა ლარალ – სათიბები (ზესხო), ს. ზესხოს აღმ. გაღმა.

ლეჟა მხან – ყანები (ლაშთხვერი) ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე. დასახლების აღმ. მხარე. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჳაჳვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972, VII

ლეჟა მხენ – ყანა (მესტია). ს. არცხელის დასახლების აღმ. მხარის ყანა. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.

ლეჟა მხენ (2) – ყანა (ლაღამი, არცხელი) ს. ლაღამის დასახლების აღმ. მხარე. გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972, VIII

ლეჟა მხნიერ – სახნავი (ჩვაბიანი). ს. ჩვაბიანის აღმ. ყანები. არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.

ლეჟა მხან – ყანა ს. იელიში, ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ჩუბე უბანშია აღმ. მხარეზე. რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972, VII

ლეჟა მხან (2) – ყანები (ქაშვეთი, იელი) ს. ქაშვეთის აღმ. მხარე, ფუშყვერის მარჯვენა მხარეზე. მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972, X

ლეჟა მური – სამოვარი, კლდე (მსტ. – ირ. მელიქ.). მესტიის რ-ნი. ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.

ლერახ – სამოვარი (ტვიბი) ს. ტვიბში, ქვიანია. ჳ. გ. ჳურაბიანი, 40 წ., 1978.

ლერახ (3) – სათიბი (მახაში), ს. მახაშის მთის სათიბი. რ. მ. ჳელიძე, 1976.

ლერახ // ჳოხულდა ლარე – სახნავი, საცხოვრებელი. ს. წიფლაკაკიაშია, ქვიანი ადგილი. რახ ჩამონაშალი კლდის ლოდი. ჳოხო/ულდ (საკ. სახ.). მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1978.

ლერახა – სამოვარი (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორის საზაფხ. მთაში. კლდიანია, საზიაროა ხერიასთან.

ლერახა ლელა (იხ. ჳოჯოხეთი ლელა) – ლელე (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, მოედინება სამოვარ ლერახაზე. მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.

ლერეხა – ტყე ს. ბეჩოსა და ს. ქართვეანს შორის, სამანქანო გზის ქვემოთ, ქედი ლაფტლწმ

ზაგარის გაგრძელება. ტყიანია, უფრო მუხნარი და ქვიან-კლდიანი (ლერება, ლეგრეტული, კოჯ ხეხტრენი). *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ლერება (2) – ქვიანი ადგილი (ჭუბერი), გზა (ქართვეანი) მდ. გუმბარარის დასაწყისი. მარცხენა მხარეზე, ქვიანია. გორვებიანი, ფერდობია, მის თავზეა. საძოვარ ჰინგრილს ქვემოთ. ლერება „ქვიანი“, ლეჩხტერ რეცხ „ლეჩხტერ, ლგბჩ ადგი“. *ბაჯა ებედუყის ას. ანსიანი, პენსიონერი, ს. ჩუბე მწრი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*

ლერიყაჭა – სახნავი (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშის დასავლ. რიყეს მხარე.

ლერმელ – საძოვარი (სასაში), ს. სასაშის საზაფხულო მთა, კარვებიცაა.

ლეროყნალ – საძოვრები (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, ჩამონაშალი ქვებით. რიყიანი? *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*

ლერსკუტან ლწისი – გზა (ლამხერი) ს. ლამხერის აღმ., ტუბრანში ლიცის მარცხ. კალთაზე გორაკია (ზეგულდ), გადის გზა, საიდანაც ჩანს ეკლესია და მიმავალი მარჯვენისაკენ ბრუნდება ლოცვით. *მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლერსკუტან ლწისი – გზა (ბოგრეში) ს. ივარიდან კალისკენა გზაზე, ენგურის მარჯვ. მხარეზე. კვირიკე ჩანს იქიდან, მიმავალი მარჯვენისაკენ ბრუნდება ლოცვით. ჯვ > ძგვ > სგვ. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., თს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლერსკუტან ლასპა – გზა (ჩოლ. ს.ს.) მთისკენა გზაზე, საკულტოსნარი, დასასვენებელი. პირჯვარს გადაიწერ და გზას გააგრძელებ. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

ლერსკუტან ლწსგვ – ყანა (მელურა), ს. მელურაშია, საიდანაც ჩანს ეკლესიები ლამარია და მაცხვარი. იქ მიმსვლელი, ჩანს პირჯვარს გადაიწერდა და მარჯვნივ შემობრუნებით, გზას გააგრძელებდა. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, 1974.*

ლერსკუტან ლწსი – გზა (ლასკადარი) ს. ლასკადარსა და მელურას შორის. ყველა ეკლესია ჩანს და სალოცავი იყო. *ბ. დ. გუგავა, 24 წ., 1974.*

ლერხუტა – ტყე (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ.

ნესგა ლელდგურლის ზემოთ. ვერხვნარი არაა, რცხილნარია უფრო. ფერდობია. *იასონ მურზას ძე კორძია, 75 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლერხუტანდა – ტყე (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ, ლემშვიდწის დასავლ. ვერხვნარი ნაკლებადაა, წვრილფოთლოვანი *ტყეა. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ლერხუტანდა – წიფლნარი (ცალერი), ს. ცალერის ჩრდ. ტყე წიფლისა, იშვიათია ვერხვი. ჩვენს მახსოვრობაში ვერხვნარი არ იყო. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლერწნგ – სათიბი (ქართვეანი), ს. ქართვეანიშია, მდ. ენ: გურის მარჯვენა მხარეზე. ვაკეა, შედის სათიბ ბენიერში, ბევრია პანტა მსხლები. ადრე ნამოსახლარი ყოფილა, ნაეკლესიარიცაა. შესაძლებელია, არაყს ხდიდნენ იმ ადგილას. „რწნგ“ თბილ თავლიან წყალში შერეული არაყი – „სარანგე“. *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ლესამდ – ტყე (მსტ. – ირ. მელიქიშვილი)

ლესგ – საძოვარი მთაში (ნაკი), მდ. ნაკრის მარჯვ. კალთაზე, მთა გირგუდარის ფერდობია, შდატლუარის ძირში. *ვასილ ბერნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლესგ (2) – სათიბი (დავბერი). ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთის სათიბი. ლესგ „გვერდი“, შდრ. ძგა „კიდე“, ჯვ? (მარჯვ. – მარძვ. **ლესგვ.**) *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ. ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლესგზაგვარ – ტყე (ნაკი). მდ. ნაკრას მარცხ. კალთის წიწვნარ-ფოთლოვანი ტყე, ტყე მურჭიშის აღმ. *ვასილ ბერნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ლესგი ლარა (იხ. **ლესგი ლარე**)

ლესგი ლარე – სათიბი (ჭებუდი) მდ. სოლედგრას მარჯვ., სათიბ ტირხნარის აღმ. სოფლის აღმ. ფერდობია. სათიბ მაჯუტდას პირდაპირ. ლესგი ლარე (ფერდობი, გვერდი). *გიორგი ბესრაიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

- ლესგილდ** – ყანის ნარჩენი (ჭოლაში) ს. ჭოლაშის სამხ.-დასავლ. დასახლებისა. ადრე ყანა ყოფილა, ფერდობი, ლესგ. ლსჭ, მარე ქოხხანე ჭალანდ ი ქანდგუბი. ამჟამად დარჩენილია ცოტაოდენი. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლესგილდშ** – სათიბი (ლახირი) ს. ლახირის აღმ., მდ. ჯერაშის მარჯვ. სანაპიროზე. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლესგმუნი** – სათიბი (ლემსია), ლემსია-კაერის საზაფხ. მთაშია. გადმოცემით: მჟავე წყალი მოედინებოდაო (სგიმ ამჟამად არაა). *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ლესგმუნი ნაკ** – სათიბები (კაერი) ს. კაერისა და ს. ლემსიის საზაფხ. სამ. მთაში. *დ. გ. მერლანი, წ., ლენჯერი, 1973.*
- ლესემა** – სოფელი, ბელყეჩშ. ხელედის სას. საბჭ.-ში შემავალი ერთ-ერთი სოფელი, მდ. ხელედულას მარცხ. მხარეზე, სანაპიროს გასწვრივ და ზემოთაც. თხმელნარია. *მიხეილ (მიშა) ნიკოს ძე ბენდელიანი, 49 წ., მოსამსახ., ს. ლესემა, 1974.*
- ლესემილ** – ყანა (ფაყი), ლესხანშია, დავაკეზაა. *ჯ. ა. ჩანქსელიანი, 26 წ., 1974.*
- ლესემილი ლარე** – სათიბი (ფაყი), ლესხანშია, ყანა ლესემოლთან, ჭაობიანია. *ჯ. ა. ჩანქსელიანი, 26 წ., 1974.*
- ლესემ-ლეფტირ** – სამოვრები, სათიბები (დურაშში) ს. დურაშში. *კ. ბენდელიანი, 1978.*
- ლესემოლ** – ახო, ს. ლესემაშია, მდ. ჯელედგრას მარცხ. *არდამა სასოს ძე გაზდელიანი, 36 წ., მოსამსახ., ს. ლესემა, ხელედის ს.ს., მირა რაქდენის ძე გაზდელიანი, 32 წ., მოსამსახ. ლესემა, 1974.*
- ლესემოლ (2)** – წყარო (ფაყი), ახო (ლესემა), ს. ლეჭუდარეშია, ჩრდ.-აღმ. დასახლებისა. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*
- ლესემოლან** – ყანები (ფაყი) ს. ლეხვდარეშის აღმ. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*
- ლესიდიან** – სათიბი (ლემუკვი), მთა ტებდიაშშია, სიდიანელების ყოფილი მთის სათიბი. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ლესკარ** – კლდე (მუწვიდი) ს. მუწვიდის ჩრდ.-დასავლ. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*
- ლესკილდ** – სამოვარი (ტვიბი), ს. ტვიბშია. **ლესკ** გვერდი. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*
- ლესკტრანდუ** – კლდე (სპარდიში). *ავთანდილ ანდრიას ძე რატაიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ლესლა** – სათიბი (იფხი) მთა ტებდიაშის მიდამოებში, დამრეცი რელიეფით. *კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ., ლატალი, 1973.*
- ლესმოლ** – სანერგე (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, სამოვარ მანზე ფელტს დასავლ. ზაგარჟი შალ ლი. სატყეომ ფიჭვი დარგო, ადრე სამოვარი იყო. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლესმან** (იხ. **ლესმან ლარილ**)
- ლესმან ლარილ** – სამოვარი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ჩუბზე შვედში, სანერგე ლესმოლის ქვემოთ. აქაც ფიჭვია დარგული სატყეოს მიერ. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლესმან ღარ** – დეღე (ლახამულა), ენგურის მარცხ. პატარა შენაკადი, ჩვბზე შვედშია, წყალი წისქვილისთვის საკმარისია. სანერგე ლესმოლსა და მანზე ფელტს (სამ.) შორის მოედინება. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლესორანტ** – ყანა (გულიდა), ს. გულიდაშია. *მ. ლ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*
- ლესოტანა** – კლდე (ცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*
- ლესოტარა** – ტყე (მაზაში) ს. მაზაშის ჩრდ.-დასავლ. წიფლნარ-ნამდვარი. **სოტარ** სვეტები, **სუტე** სვეტი. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*
- ლესსხერ** – ტყე (ჭერი) ს. ჭერის პირდაპირ, მდ. ენგურის მარცხენა მხარე, კლდეებსა და ენგურს შორის მდებარე კალთა. ბლომდაა **ზესხრა**. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ლესტაფ** – სამოვარი (ლაღამი), მთა ლეჭუწ ლახვშია, მესტია ჭალანდს მარჯვ. მხარეზე. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*
- ლესტაფან** – გზა (ბაიარი), ს. ბაიარშია, ფერდობზე გადის. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*
- ლესტინანშ** – ჩამოვარი (კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაშის ჩრდ.-ით, სახნავ-სათიბ ნაკვშის ჩრდ. მხარე. ქურა ადგი ლი. თხილნარიანია

- მხოლოდ. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი*, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.
- ლესქრლანი** – სათიბი (წვირმი), მდებარეობს ტყეში ტაფობ ადგილას. შეიძლება კავშირი ჰქონდეს სიტყვა „ლესგ“-თან, რაც გვერდს ნიშნავს. ეკუთვნის სოფ. წვირმის ტერიტორიას. *ჩაიწერა თსუ სტუდენტმა ასლან კორძაიამ. ჩაწერილია 1965 წლის 12 აგვისტოს.*
- ლესყაჭ** – სათიბ-სამოვრები (დურაში) ს. დურაშში, იყოფა **ყიბე** და **ჩუბე**-დ. კ. *ბენდელიანი*, 1978.
- ლესხან** – უბანი (ფაყი), ფაყის ს.ს.-ში შემავალი ერთ-ერთი დასახლებული უბანი. *ჯულიეტა ალექსანდრეს ას. ჩანქსელიანი*, 26 წ., მოსამსახ., ს. *ლესხანი (ფაყი), ხელედის ს.ს., 1974.*
- ლესხოზიმ ცხეკ** – ტყე (ყარი), პეტრემ დაბარ (პეტრე ვიბლიანი), ს. ყარის დასავლეთით, დასახლების ზემოთ. ადრე ყოფილა ყანები პეტრე ვიბლიანისა. ამჟამად გატყიურებულია. უფრო წიწვნარით. *ლესხოზიმ ცხეკ. ანდრია ბიძურზას ძე აფრასიძე, ტყის მცველი*, 61 წ., ს. *ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*
- ლესხან** (იხ. **ლესხან**) – უბანი (ფაყი), ს. ფაყის დასახლებული უბანი, ჩანქსელიანები ცხოვრობენ. *ე. ს. გვიდიანი*, 24 წ., 1974.
- ლესხანი შუკჭ** – გზა (ფაყი) ლესხანის დასახლებაში, სამანქანო გზა. *ჯ. ა. ჩანქსელიანი*, 26 წ., *ხელედის ს.ს., 1974.*
- ლესტლანი** – უბანი (ზეგანი) ს. ზეგანში, კვრანის საპირისპიროდ, სამანქანო გზის მარცხ. მხარეზე, ვაკე ადგილი. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი*, 38 წ., მოსამსახ., ს. *ზეგანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლესტფელ** – სამოვარი (ღემდერი) მდ. ღემდრგლას მარცხ.. კალთაზე, ყანა წანდის აკრავს სამხ.-დან. სასოფლო სამოვარია. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი*, 58 წ., *პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ლესტფელ დაბ** – სამოვარი (კაცხი), დასახლ. კაცხის ჩრდ.-დასავლ. სოფლის სამოვარია. *შალვა ფილოვანის ძე ჩხეტიანი*, 13 წ., ს. *ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლესტფელ ლეჟაჭარა** – ტყე (ლემსია), ქნე ლახეშია, ჭარბობს არყნარი ტყე. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი*, 28 წ., *ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლეტლეგი** – საბალახო, სადგომი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. გულაღა ტუბის მარჯვ. მხარეზე, საქონლის სადგომია, ჩანს ტელეგი. *შამში ნესტორის ძე ვაბლიანი*, 67 წ., *პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლეტლეგი** (2) – სათიბი (ლეკოსანდი), ს. ლეკოსანდის საზაფხულო მთა, ლატაფის ზემო მხარე, **ტელეგი** ჩანს.
- ლეტლეგი ნაკ** – სათიბი (ჰადიში), ს. ჰადიშის ჩრდ. ტერასაა, დასახლების ჩრდ.-ით. ტელეგი გარლი. კუმში ნარდუ ლი ი ტელეგი გარ ანდრი. *მანი ლევანის ასული პირველი*, 50 წ., *დასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეტლეგი ნაკ** – სათიბ-სამოვარი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ვაკე ადგილიცაა და ფერდობებიც. ტელეგი ხაგ ყველგან, სადაც დავაკებაა. *გიორგი ასლანბეგის ძე გულბანი*, 54 წ., კოლმ., *ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ოქტომბერი.*
- ლეტუბერა** – ტყე (სასაში) ს. სასაშში, დაბალი ადგილია. ტბა არაა.
- ლეურბიელ** – ტყე, სათიბი (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. მთა შიხულდნაშია. ცხეკარის გვერდითაა. *რ. ა. ხაფთანი*, 52 წ., მოსამსახ., *მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- ლეურგა** (იხ. **ეჩხან-ტაფ**)
- ლეურგიელ** – სათიბები (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ. ლასილის მდინარის მარჯვ. კალთის სათიბები, იყოფა ლეჟა და ლეჟაჭა ლეურგა-ად. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი*, 38 წ., მოსამსახურე, *ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეფას** – ყანა (ყარიში), ს. ყარიშშია, ცენტრში. კარგი ყანა არის. *დ. ი. ლიპარტელიანი*, 33 წ., 1974.
- ლეფკან** – სამოვარი (მახაში), ს. მახაშშია. *რ. მ. ჭელიძე*, 1976.
- ლეფკანი ნაკ** – ტყე, სამოვრები (მახაში), ს. მახაშშია. *რ. მ. ჭელიძე*, 1976.
- ლეფკანარი** – სათიბი (წვირმი), ს. წვირმიდან სამხ.-დასავლ. ჩოხანის უბანში. მშრალი ადგილი. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი*, 60 წ., მოსამსახურე, *ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეფლიანი ცხეკ** (იხ. **ლეფლიანი ცხეკ**) – ტყე (მესტია), კახურშია, ტურბაზის აღმ. სარგებლობდა წმ. გიორგის სახელ. ეკლესიის მომვლელი ფალიანების საგვარეულო. მალთეთ (თემი?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი*, 64 წ., *მესტია, 1972.*

- ლეფომტელი** – სათიბ-სამოვარი (კახურა) ლასკა-დურას აუზში, მთა სყელდერში, **ფომტელი**. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*
- ლეფომტელი დელა** – დელე (კახურა) ლასკა-დურას აუზში, მთა სყელდერშია. სამოვარ ლეფომტელში. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*
- ლეფრუსა** – სამოვარი (სოლი) ს. სოლის ზემოთ, სამანქანო გზის ზემოთ. იყო ფიჭვნარი და ამჟამად განადგურებულია. ტიტველა ფერდობია ამჟამად. დელე მწლდწში. ფურის „წიწვი“. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- ლეფრუსლა (2)** – ფიჭვნარი (ლახუმდი), ს. ლახუმდის ჩრდ.-აღმ. სოჭნარი ტყეა. ფურისუ „მოზარდი ფიჭვი, წიწვი“ (შდრ. ფინზ-არ ბქვ.). *რიდა ბესის ას. ვირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*
- ლეფრუსლა (იხ. ქურელ – შყალერი)**
- ლეფსან** – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალანს მარცხ. კალთაზე, ქაშვეთისაა. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯავანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლეფსუყურე ჯდგი** – საცხოვრებელი (გურიში) ს. ფაფალ სგურიშსა და მდ. თეთნაშერას შორის ადგილი. ვაკე ადგილია, სამანქანო გზის ზემოთ. ქვემოთ ფერმაა შენობებით. ლეფსუყურე ჯაჭვლიანის (ოჯახის უფროსის) კუთვენ. მამული (ცოცხალი არაა). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11. 9. 1970 წ.*
- ლეფსუყურე (იხ. ლეფსუყურე ჯდგი)**
- ლეფსატიერ** – ყანები (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის დასახლ. დასავლ. დაფერდებული რელიეფით. *შაშში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლეფური** – სამოვარი მთა (ლეზგარა), წგრნი ქურას თავზე, ს. ცხუმარს სამხ., საზაფხულო სამოვარი მთაა. ერთი კარავი დგას. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლეფქურე** – სამოვარი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის ჩრდ.-აღმ., ტუბის მარცხ. მხარეზე. *შაშში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლეფყშ** – ტყე (ხალდე) ს. ჯალდეს სამხ.-დასავლ., ს. ლალხორის ჩრდ. საზღვარი ჯალდესა და ლალხორისა. ჯალდე ჭალას მარცხ. კალთაზე. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლეფმტულ** – სათიბი (მამი) მამის მთაში, ფომტელი ჩანს. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*
- ლეფმტულარ** – შესასვენებელი ადგილი (ჭველფი) ს. ჭველფიდან მთისკენა გზაზე. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*
- ლეფმტდელე** – სათიბი (ჭაბეში) ს. ჭაბეშის სახმ.-აღმ., ლეჟ ლახუშია, ჩანს ფომდელი. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლეფზენ ჯაჭურ** – გზა (ჩვაბიანი). ს. ჩვაბიანიდან მულხურასაკენ მიმავალ გზაზეა, სათიბ ჯიშნიეისთან, ბაპა ბოგის მარცხ. კალთა. გზა სამარხილოა. ვიწრო გზა იყო, ჯგვრანგ ჩუქან კუშმ ერ ხარ ეჩას ხაჭხა. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლეფზე** – სამარხილო გზა (ლანჩვალი) აეროპორტის ჩრდ.-აღმ., მესტია ჭალანს მარცხ. მხარეზე. *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*
- ლეფზე შუკუტ** – გზა (მესტია) აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. ოდრო-ჩოდრო ადგილია. ლეფზე „ოლო-ჩოდრო“ (?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- ლეფელიანი ცხეკ** – ტყე მესტია-ჭალანს მარჯვ., აეროპორტის მხარეზე. თუთუნაში ცხეკურ-შია. ფალიანების საგვარეულოს ყოფილი ტყე. მოლრი < მოლარი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია, 1972.*
- ლექართა** – სათიბები (ლენტეხი) დ. ლენტეხის დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ, ხელედულას მარცხ. მხარეზე. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*
- ლექერარ** – წისქვილების სადგომი და მიდამოები (ზ. ვედი), ს. ჟაბე ვედიშია, სამხ.-დასავლ. ლექერარში ლიცთან. დგას რამდენიმე მოძველებული წისქვილი. *მიხეილ ქერქის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლექერიშ ლიც (იხ. ლაკვლმზი ლიც)**
- ლექერარში ჭალა** (იხ. ლექერარ – ნაკ. ს.ს.)
- ლექერარ** (იხ. ჟიბე ვედიშ ლექერარ)
- ლექვ ლალულდარ** (იხ. ლალულდარ)
- ლექვ ღარა** (იხ. ღარა – სათ. იელი)
- ლექვ ჯგვრანგ** (იხ. ჭოლაში ჯგვრანგ)

- ლექმეთ** – უბანი (ფაყი), ს. ფაყის ერთ-ერთი დასახლ. პუნქტი, ცხოვრობენ მხოლოდ ჩანქსელიანები. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., მოსამსახ., 1974.*
- ლექორალ** – ღელე (სიდიანარი), ს. სიდიანარის ჩრდ. ტიბშია. **ლექტერარის** ტერიტორიაა. *ვალია-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ლექორსდემ** – ყანა (ღვებრა) ს. ღვებრას დასახლების სამხ.-დასავლ. ვაკე ადგილია, საყდარი არაა ახლოს. *ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექორსდემიერ** (იხ. **ლექორსდემ**)
- ლექსურალე დაბარ** – ყანები (ნანარი), ს. ნანარშია, ყოფილი ლენტეხის (ლექსურას) ყანები. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- ლექუნდარე** – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 34 წ., ლახამულა ს.ს., 1973.*
- ლექართლი ღარ** – სამოვარი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ., მშრალი ღარია, გვგბარის ტყის ქვემოთ. ადრე სახნავი ყოფილა, გიგო ყიფიანის ყოფილა. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლექორალ** – სამოვრები (ღვებრა) ს. ღვებრას დასავლ., მულხურას მარჯვ. კალთაზე. ვაკეა, იდგა ლექორალ – წისქვილები. მოედინება წყალი მდ. მულხურადან – **ლგლან** (რუ). *არსენა ზურაბის ძე წიფიანი, 75 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექორალ** – წისქვილის მიდამოს სათიბები (მურშველი) ს. მურშველის დასახლ. ჩრდ.-დასავლ. გუალდნ ტუიბის მარცხ. კალთაზეა წისქვილი და არის სათიბები. *ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ. მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექორალ** (3) – სათიბი (იელი, მურყმელი), ენგურის მარცხ. კალთაზეა, აცის უბნისაა. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*
- ლექორალ** – სათიბი, ტყე (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის დასავლ. მიედინება ღელე – ტუიბ, არის ლექტერ. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 38 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექორმტი ზაგარ** – სამოვარი (ჭველიერი), ს. ჭველიერის საზაფხ. მთა. ზეგანია. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- ლექურა შეხენ** – ყანები (ჭველიერი) ზედა ჭველიერში, ესაზღვრება დასავლ. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუგბანიანი, 45 წ., 1976.*
- ლექურაშხან** – ყანა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)
- ლექტერ ღემგმარ** – სახნავი (ქვ. კალაში) სოფლის სამხ.-დასავლ. სათიბ დადშიარის ჩრდ. წისქვილის უკანა მდებარე სათიბები. „წისქვილს უკანანი“. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლექტერარ** – საცხოვრისი ნაკრას მარჯვ. მხარეზე, ღელე ლექტერარისა და ნაკრის შესართავთან. ცხოვრობს 1 ოჯახი ვიბლიანი მიხეილისა. არის სათიბ-სახნავები. *არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლექტერარ** – ტყე, სამოვარი მდ. ჭენის მარჯვ. კალთაზე, სათიბ ნოქშელარას ჩრდ. არის წისქვილიც. *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს. მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლექტერარ** – წისქვილი. მდნ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე რიყეში დგას ერთი წისქვილი. ამჟამად ისიც მოუხმარებელია. „წისქვილები“. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*
- ლექტერარ** – წისქვილი და მისი მიდამოები (ლამხერი) სოფლის დასავლ. ლექტერარამ ლიცთან, სამოვრებიცაა და სოფლის წისქვილიც. *მახამეთ გურმაჩის ძე დევდარიანი, 49 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლექტერარ** – წისქვილსადგომები , მდ. მარღლაზეა წისქვილები, სადაც სალაზ მარღისა და ჭოროჭ მარღისკენა გზა გადის. ჟიბე მარღის შუა. იცის მდინარემ თევზი კალმახი. *ვახტანგ ალექსანდრეს ძე ანსიანი, 26 წ., მოსამსახურე, ს. ჟიბე მარღი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*
- ლექტერარ** (6) – ღელე, უბანი (ნაკ. ს.ს.), ნაწისქვილარი (ქედანი, ჭუბ. ს.ს.), საბალახო (ლამხერი), სამოვარი, ტყე (ზაგარი) ნაკრას მარჯვ. შენაკადი, მოედინება მთა შდაულერიდან, უერთდება ნაკრას ს. ლექტერასთან. *არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლექტერარში ტუიბ** – ხევი (ქვ. ლუჰა) ს. ჩ. ლგჰას აღმ., მოედინება ს. ფარის ჩამოყოლებით მდ.

ენგურის მარჯვ. შენაკადი. დგას წისქვილები, უწოდებენ ფწრბი ჭალასაც (ზედა ნაწილში), საზღვარია ჩვ. და ჟაბე ლეჰასი. *სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., მეტყვევ, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლექტრიშ ლესგ – ტყე (ლუხი) მდ. ჭორმელეთის მარცხენა მხარე, სკვრწამ გორგის მარჯვენა ფერდი, წიწვნარი ადგილია. დგას ს. ტობარისა და ლეხტის საერთო წისქვილი. *ისლაბ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, 1.XI.70 წ.*

ლექტრიშ ნწგემ ზენ – სამოვარი (ყაზაყი) ს. ყაზაყის ჩრდ.-აღმ., მდ. ყაზაყი ტუბის მარცხენა მხარე, რიყა, სამოვარი, დავაკებულებითაა. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ლექტრიშ ფაფლგდ – სამოვარი (ხევრა), ჯეტრაშია, **ჯელღვრას** მარცხ. მხარეზე, გორაკია, მის ქვემოთ წისქვილია. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ლექტრწრ (2) – ტყე, საბალახო (დაკარი) – იხ. ჟიბე ვედიშ ლექტრწრ. ლაღრაღწ ტუბისა და ენგურის შესართავთან არის რამდენიმე წისქვილი. იმ არე-მარეს ლექტრწრს უწოდებენ. განაპირაზე ტყეშია. *ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*

ლექტსირ – უბანი (ლენტეხი), ლენტეხის რ-ნის ერთ-ერთი სოფელი, მდებარეობს მდ. ჩოლმურას მარჯვენა მხარეზე. *კლარა ექვთიმეს ას. ფურელიანი, 34 წ., პედაგოგი, ს. ლექსურა, ლენტეხის რ-ნი, 1974.*

ლექტსირა ლელა – ლელე (ლექსირი) დ. ლენტეხის თავში, დასახლება ლექსირთან. *ე.გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

ლექტსირი ტუბრა (იხ. **ტუბრა** – ლექსირი)

ლექტსირი ჭალწ – ყანები (ლექსირი). დაბა ლენტეხსა და მდ. ჩოლმურას შორის მდებარე ყოფილი ყანები. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ლექტსურწლე ლაჯოგ – სამოვარი მთა (ყვედრეში), ლენტეხის სადაბო საბჭოს საზაფხ. სამ. მთა. ფერმებიცაა და კერძოც. *ჯ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ლექტფელი – ყანა (წვირმი), ს. წვირმიშია, ჩობანშია, ფართობი დიდი აქვს. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტშარწლ – სათიბ-სამოვარი (მლხ. ს.ს.) მთა ლწგწხალიწრის ზემო მხარე, კლდის ძირში, ქვანაყარებია, ხრეშივითაა. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლექტშერ – სახნავ-სათიბი (ზ. სგურიში), ს. ჟაბე სგურიშია, მდ. ჭუბრულას მარჯვ. ოჯახის უფროსის ლემინ გაღრანის კუთვნილი სახნავ-სათიბები. ვაკე ადგილია, ქვიშიანი, მშენებლობისათვის იქ იღებენ ქვიშას. არის სახნავიც და სათიბიც. *ნინო ბიმურზას ას. აფრასიმე-გაღრანი, 70 წ., პენსიონერი, ს. ჟაბე სგურიშ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.*

ლექტშერა – სამოვარი (ფარ. ს.ს.) ტყე ნენჩას აღმ. მხარე, მოედინება ლექტშერწშ ლიც. ბლომდაა ბელყეჩ. კენწნარი ადგილია და იცის ღვარცოფი. *იასონ გიორგის ძე ჩხეტანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლექტშერა – სამოვარი ტყე (ზაგარი) მდ. ჯენის მარცხ. კალთაზე, ტყე კვეშ ნამოლის აღმ., ლექტშერი ლი, წისქვილიცაა. ჯენი ანღრი ამელექტა. *ნინა პავლეს ას. მიქიანი, 29 წ., მოსამს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ლექტშერა (3) – სამოვარი (ღემღერი, ფარი), სამოვარი, ტყე (ზაგარი) მდ. ლემღრღლას მარცხ. კალთაზე, სამოვარ მუნწყწწრის ჩრდ.-აღმ.-ის ფერდობი. მცოცავი ადგილია, ქვიშანარევი. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ლემღერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლექტშერილ – ყანა (ქედანი – ჭუბ. ს.ს.), ქედანშია, მდ. მარცხენა მხარეზე, ქვიშიანია, მდინარის ჭალა. ხილწარიცაა. ქუიშე „ქვიშა“. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ლექტშერწშ ლიც – ლელე (ფარ. ს.ს.), მდ. ჯენის მარჯვ. შენაკადი, მოედინება სამოვ. ლექტშერაზე. ზაფხულობით ყოველთვის იცის ღვარი. მოცულობით პატარაა. *იასონ გიორგის ძე ჩხეტანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ლექტწ ახღლშენ – უბანი (ახალშენი) ს. ახალშენის დასავლ. მხარე, ლატაფილის დასავლ. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

ლექტწ ლაბწრ – სათიბი (მახაში), ს. მახაშია, ლაბერის ერთი (ქვემო) ნაწილი. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

- ლექტონ ლალურდ** – სამოვარი (ბულეში) ს. ბულეში. *ქ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- ლექტონ ლალურდა ცხეკარ** – ტყე (ბულეში) ს. ბულეში, ფოთლოვანი. *ქ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- ლექტონ ლაშთხორილ** – სამოვარი (სასაში). *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*
- ლექტონ ლეგანელ** – სამოვრები (ლუჯი) ს. ლუჯის მთა გორვაში, წიფლნარი.
- ლექტონ ლეჯი** – ბალი, ხილნარი (სასაში) ს. სასაში, ლუჯის სოფლის ტერიტორიაზე.
- ლექტონ მამ** – უბანი (მამი), ს. მამის სამხ.-დას. ნაწილი. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*
- ლექტონ ნაკარ** – საცხოვრისი (მელეში), ს. მელეშია, ადრე სახნავები იყო. ვაკე ადგილი.
- ლექტონ ნაჟატ** – სათიბ-სამოვარი (შვედი) ს. შვედში, იხ. **ლექტონ ნაჟატ**. *ქ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ლექტონ პინო** – სახნავები (ქვ. ფანაგა) ლექტონ ფანაგაში, პინოს ქვემო ნაწილი. *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*
- ლექტონ სგიმრლ** – მჟავე წყალი (ლუჯი) ს. ლუჯიდან მთა უჟალისკენა გზაზე.
- ლექტონ ტყაბ** – ყანა (საყდარი) ს. საყდარში, ტყაბის ქვემო ნაწილი. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*
- ლექტონ ქალადაშ** – სამოვარი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის აღმ. მთაში, ღელეცაა, ტყეც.
- ლექტონ ჭტელფ** – უბანი (ჭველიფი), ჭველიფის ქვედა მხარე. *დ. ნ. ზურაბიანი, 67 წ., 1978.*
- ლექტონშარ** – უბანი (ჭველიერი), მუკბანიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო ქვედა ჭველიერში. *მ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ., 1974.*
- ლექტონშხენ** – ყანა (საყდარი) ს. საყდარში. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*
- ლექტონშხენ (2)** – ყანა (ბულეში), ს. ბულეშის ქვემოთ. *ქ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- ლექტონშხენი დაბ** (იხ. **ლექტონშხენ** – საყდარი)
- ლექტონშარ** – უბანი (შყალერი), ს. შყალერის დასაწყისი დასახლება, გურგულიანები არიან. *გ. მ. გირგვლიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ლექტონ ჭტელიერ** – უბანი (ჭველიერი), ს. ჭველიერის ერთ-ერთი უბანი, ცხოვრობენ ლიპარტელიანები და მუკბანიანები. *მ. ვ. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- ლექტონტ** – უბანი (ცანა), ს. ცანის სამხ. ნაწილი. *ლამარა კოსტას ას. ქოჩიანი, 24 წ., დიასახლისი, თამარ კოსტას ას. ქოჩიანი, 40 წ. პედაგოგი.*
- ლექტონშხენარ** – სამოვრები (ფაყი), ს. ლეხვდარეშის სამხ.-აღმ. ყოფილი ყანები. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*
- ლექტონა ლატფ** – ყანა (ქვ. ბავარი) ს. ქვედა ბავარში, ლატაფის დასაწყისი. *თ. ი. აფაქიძე, 54 წ.წ მოსამსახ., ჩვიბე ბავარი, 1974.*
- ლექტონა მოლ** – სახნავი (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, ნახოვარია. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*
- ლექტონა ნალაზიგტარ** – ღელე (ბავარი), ჯუდარშია, მოზრდილი ღელეა, იცის ადიდება ძალიან მაგრად. *ე. ჟ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*
- ლექტონა სილა** – ყანა (ლალარვაში), ს. ლალარვაშია, მდ. ლაშხირის მარცხ. სანაპიროს სილიანი ყანები. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*
- ლექტონა ტუბა (2)** – ტბა, სათიბი (ლექტონი, ყარიში) შტის ქედზეა. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*
- ლექტონა შკობ** – სამოვარი (რცხმელური), რცხმელურშია, ლაშხირის მარჯვ. შკობ-ის ქვემო ნაწილი. **შკობ** „დაცემული, დაბლობი“. *ე. ა. ტვილიდიანი, 1976.*
- ლექტონა ჭალოდ** – სამოვარი (კახურა) ლასკადურას აუზში, ლასკადურას მარცხ. მხარეზე. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*
- ლექტონ გაყტ** – სათიბი(ჟაბეში), ს. ჟაბეშია, აღმ. უბანი, დასახლებებს შორის მდებარე სათიბი. *ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტონ დაბარ** – ტყე და სამოვარი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ენგურის ხეობის მარცხ. კალთაზეა ტყიანი სამოვარი, სამოვარ ყვეზას ქვემოთ. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლექტონ დაბარ (2)** – ყანები (ლაშთხვერი) დასახლებების სამხ.-დასავლ. ყანები. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972. VII.*
- ლექტონ ზაგრი ნაკ** – სათიბ-სამოვარი (უშგული) ს. უშგულის აღმ., გადასასავლელ ზაგარის დასავლ. სათიბ-სამოვარ ლექტონ ზაგარშია ვაკე ადგილი, ალპური სამოვარი და სათიბი. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლექტონ ზაგარ** – სათიბ-სამოვრები (უშგული) ს. უშგულის აღმ., გადასასავლ. ზაგარის (იხ. რუკა) დასავლ., ალპური ზონა. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში,*

მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ლექტა ზაგარ (2) – სამოვარი (სოლი) ს. სოლის დასახლების დასავლ., სამანქანო გზის ქვემოთ. *რომანოზ ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*

ლექტა ზურულდ (იხ. **ზურულდ** – წვირმი), ს. წუტირმის ჩრდ. ტყეშია *სათიბი. არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტა თოთან – სათიბი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტა თუტინაშ – სათიბები (მესტია) აეროპორტის აღმ., ეკუთვნის ნაკანებს, ხერგიანებს, გომთელანებს. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია, 1972.*

ლექტა კერცხ – სახნავი (ლესთაგი) ლესთაგში, სამანქანო გზის ზემოთ, დასახლების ბოლოში, კანცხ თე ლი. შდრ. მეგრ. ტოპ. **კერცხი/კერცი**. ფერდობის დასაწყისში თეთრკენჭიან ადგილებს ჰქვია უფრო მეტად. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ლექტა ლაკაიშ – ტყე (ჰადიში) ს. ჰადიშის პირდაპირ, სამხ.-დასავლ. ჰადიშგრას მარცხ. კალთის ტყე, ფოთლოვანი. *გულადი სოფროს ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტა ლატფრლ – გზა (მაჯვდიერი) ს. მაჯვდიერის სამხ.-დასავლ. რიყეში ჩასავლელი სამარხილო გზა. ტაფდ მიმავალია ფერდობზე. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლექტა ლაღვშ – სათიბი, კლდე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. საჯიხვე კლდეებია. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტა ლაჭურიელ – სამოვარი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, დასახლების სამხ.-აღმ. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლექტა ლახუ – სამოვარი (ვიჩნაში) ს. ვიჩნაშის დასავლ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. *ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტა ლახუ (2) – სათიბ-სამოვარი (მესტია), სამოვარი (ვიჩნაში) დაბა მესტიის ჩრდ.-დასავლ., 335°-345° შორის, მესტია ჭალანსა და ფუშყური ტუბის შორის, ალპური სამოვარია, შიგა და შიგ თიბავენ. *ზამირა დათიკოს ას. მარგანი, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, დ. მესტია, 1972. VIII.*

ლექტა ლახუ შუკუ – გზა (ლანჩვალი). ს. ლანჩვალთან მთაში მიმავალი სამარხილო გზა. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1973.*

ლექტა ლახუარ – სამოვრები (ლახუშდი), მთა ანდრიანშია, დასავლ. მხარე, ალპური ზონა. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*

ლექტა ლენდგტილ – სამოვარი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმოსავლ., ენგურის მარჯვ. სანაპიროზე. ჭაობიანია. *იასონ მურზას ძე კორძაია, 75 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტა ლენჯერა – ყანა (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. ლასილის (მდინ.) მარჯვ. მხარეზე. შედის ლენჯერიელში. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტა ლეწვარ – ტყე (ზესხო) ს. ზესხოს დასავლ., ლეწვარალ-ის ქვემო ნაწილი.

ლექტა ლეწვანი – სამოვარი, ტყე (ყაბეში) ს. ყაბეშის სამხ.-აღმ., ლექა ლეწვანისა და ტყე მოლს შორის მდებარე ტყე, შიგადაშიგ სამოვრებიცაა. წიფელა არ ხარობს, არყნარია, თხილნარევიც. წიფელის ხე იშვიათია. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლექტა ლეჭმლი – სათიბი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე, ქვემო მხარე ლეჭმლის სათიბისა. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტა ლეჭურ – სათიბი (ვიჩნაში) ს. ვიჩნაშის ჩრდ.-დასავლ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ალპურ ზონაში. ჭაფურ „სამყურა ბალახი“. *ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახურე, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტა ლეტრაგ – სათიბი (ზეგანი). ს. ზეგანის სამხ., ლასილის მარჯვ. კალთის სათიბი. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ.,*

მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ლექტურ ლწრე – სათიბები (ზესხო) ს. ზესხოს აღმ. ტურბანაკია.

ლექტურ ლწრალ – სათიბები (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის დასავლ. მდ. მულხურას მარცხ. მხარეზე. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლექტურ ლწრალ (2) – სათიბები (მაჯვდიერი, ჩვაბიანი) ს. მაჯვდიერის სამხ.-დასავლ., ვაკე ადგილებია. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლექტურ ლწგნა ნაკ – საძოვარი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-აღმ., დავაკება, გასაჩერებელი (შეიძლება გასარეკი) საქონლისა. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლექტურ ლწზგალ – უბანი (ლახირი), ს. ლახირის დასავლ. უბანი. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლექტურ ლწლდლიარ – საძოვრები (მაჯვდიერი), ს. მაჯვდიერის დასახლების სამხ. მდებარე ფერდობები. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლექტურ ლწლტერ – სათიბი (ლემუკვი), მთა ტეხ-დიაშშია, ლალვერის სათიბის ერთი ნაწილი. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

ლექტურ ლწლი – უბანი (ლაპილი) ს. ლაპილის დასავლ. მხარეზე, გვარები თამლიანები და კვანჭიანები (2 ოჯახი). *ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ლექტურ ლწბი – საძოვარი (მესტია), კახერშია, ლექურ ლწბის დასავლ., ტურბაზის აღმ. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1973.*

ლექტურ ლწბგრჯალ – სათიბი (ბოგრეში). ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სათიბი შერეული ტყით. ლექურ ლწბგრჯალის დასავლ. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტურ მეზგრ – კლდე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მეზგრის კლდის დასავლ. სანადიროა. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტურ მეცენარ – საძოვარი (ზმ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერის მთაში. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

ლექტურ მეცხი ნეცარ – წყარო (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ., დასახლების ზემო მხარეში. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტურ ნაკრიელ – ყანები (ზეგანი). ს. ზეგანის ლექტურ უბანის ვაკე ყანები. *დისონ გიორგიძს ძე გულბანი, 40 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტურ ნაკრიელ (2) – სათიბი (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლ. ≈ 1 კმ-ზე. ვაკე ადგილია. „ქვემო ვაკიანი“. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლექტურ ნაკვარ – საძოვრები (არცხელი), ს. არცხელის სამხ.-დასავლ., მულხურას მარცხ. კალთის ყოფილი სათიბი, ვაკეა. *ნოდარ მულახის ძე მარგანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლექტურ ნალყტამ – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის ჩრდ.-დასავლ. გზის მარჯვ. მხარეზე, ჰადიშგრას მარჯვ. კალთის ფერდობი. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ს. ჰადიში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტურ ნენჰარ – საძოვარი (მესტია) აეროპორტის ზემოთ. ბუჩქნარიცაა და საბალახოც. ვაკეა. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*

ლექტურ პუმარ – სათიბ-სახნავ-საძოვარი (ლაპილი), ს. ლაპილია, ერთი ნაწილი (დასავლ.) პუმარისა. *ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ლექტურ ჟიბშეშიერ – ყანები (ზეგანი) ს. ზეგანის ლექტურ უბანის დასახლების ენგურისკენა მხარეზე, ეკლესიის ქვემოთ. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლექტურ სარაგ – წყარო (ჰოლაში), ს. ჰოლაშის დასახლების დასავლ. სასმელი წყალი. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჰოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ლექტურ სგობლწ ნაკარ – სათიბები (იენაში) ნასახლარ სგობულდის ტერიტორიაზე, აღმ. მხარეზე. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*

ლექტურ სგობლწ ტიბრა – წყალი (იენაში), მოედინება სგობულდში, ლექტურ სგობულ-ში. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*

- ლექტუ სგობულ** – სათიბები (იენაში), ნასხალარ სგობულშია, ლექტუ სგობულში არის ნასახლარები. ამჟამად გადმოსახლებულნი არიან იენაშის სოფელში. *მაქსიმე ჯანყვათის ძე კვანჭიანი, 62 წ., პენს., ს. იენაში, ლატალის ს.ს., 1973.*
- ლექტუ სტილამ** – სამოვარი (მესტია), ლექტუ ლახუ-შია. *ზამირა დათიკოს ას. მარგიანი, 18 წ., კოლმ., მესტია, 1972. VIII.*
- ლექტუ სუიფ** – სასაფლაო (სოლი), ს. სოლშია, სოფლის სასაფლაო. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- ლექტუ სუიფ (2)** – სოფლის მოედანი (კაერი), ს. კაერის დასახლების სამხ.-დასავლ. დგას არყის ხეები, 2 დიდი არყის ხე. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ლექტუ ტემ** – სამოვარი (ჭველიერი). *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- ლექტუ ტუბრა** – დელე (ჟამუში), ს. ჟამუშის სამხ. მულხურას მარცხ. კალთაზე მოედინება წყალი, ნესგა ცხიკის დასავლ. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტუ უჯერ** – სათიბები (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარცხ. კალთაზე. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს.*
- ლექტუ ქორბულდ** – სამოვარი (მაცხვარიში) მთა აურაშის სამხ., სამოვარ ქორბულდის ქვემო მხარე, ლექტუ-ს ქვემოთ. *გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*
- ლექტუ ლუბიშ** – სათიბ-ყანები (ზეგანი), ს. ზეგანის ლექტუ უბანის სამხ.-დასავლ. ჩადაბლებული, ვაკე ადგილია. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლექტუ ყრშრა** – შენაკადი (იფარი), მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი, იფარსა და კალას შორის (იხ. 1: 100 000). *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ფიარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლექტუ შუკუ** – გზა (ლაღამი), სამარხილო გზაა ლაღამში, დასავლ.-ით. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VIII.*
- ლექტუ ცხეკარ** – ტყე (მურშველი), ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ. ფიჭვნარი (გგვიბ) ტყე. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტუ წულარ** – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის აღმ. ენგურის მარჯვ. კალთა, მოედინება წყლები, კარგი სათიბია. ლექტუ წულარ ქვემოთ. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლექტუ წანერ** – სათიბ-სამოვარი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის ჩრდ.-აღმ., მდ. წანრელას მარჯვ. კალთაზე. *ჭიჭიკო ივანე სძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტუ ჭყალერ** – სათიბები (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის აღმ., სათიბ ჭყალერის დასავლ. ლექტუ დაბარ-ის ზემოთ. *ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტუ ჭოლამ** – უბანი (ჭოლამი), ს. ჭოლამის დასახლების დასავლ. უბანი. *სოფრომა საბას ძე გულჯეიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლამი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტუ ჯიჰარ** – ტყე (ლაღამი) ს. ლაღამის დასავლ., მულხარი ტყით. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*
- ლექტუ ჯიჰარ (2)** – ტყე (ლახუმდი) ს. ლახუმდის ჩრდ.-აღმ., მულხანარევი, უფრო წიფლნარია, – ზოგან შერეულიც. *ტანია გიორგის ას. ფირცხელანი, 23 წ., სტუდენტი, მესტია, 1972. IX.*
- ლექტუ ჯოდან** – სამოვარი(მაცხვარიში) ლაჰლა ჭალაშ ხეობის მარცხ. კალთაზე, სამოვარ ჯოდან-ის ქვემო მხარე. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ს. მაცხვარიში, 1973.*
- ლექტუ ჭითილამ** – სათიბი (ლახუმდი), ს. ლახუმდშია, ენგურის მარცხ. მხარეზე, კარგი, მაღალი ბალახი იცის, დელე ფუმყურის მარცხ. მხარეზე. *გიორგი ანდრეას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*
- ლექტუ იელჭუენი** – მყინვარი (ჟაბეში) მდ. ტუბერელას სათავის ჩრდ.-აღმ., ყუთითლრდ უოლის მარჯვ. ენის ჩრდ.-აღმ. გაგრძელება (იხ. 1: 100 000). ამ გზითაა ასასვლელი ტუბერის გადასასვლელამდე. მოსახვევები აქვს ირიბი. ლაჭუენი „მოსახვევი“. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტუ კელედ** – გზის ადგილი (ჟამუში) ს. ჟამუშის აღმ., დელე ჭერაშის მარჯვ. კალთაზე. გადის სამანქანო გზა. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტუ კერანდ** – სათიბი (ლაღამი) დ. ს.

- გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.
- ლექტურ კვირები** – სათიბი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის დასახლ. ქვემოთ, მდ. მულხურას მარცხ. სანაპიროსკენ (სგა ხაზ ჭალადას). *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტურ ვან-ლაყურა** – სამოვარი (ლანჩვალი) მესტია ჭალადას მარცხ. კალთაზე, აეროპორტის ჩრდ. პირიბე ქელეჩხის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.
- ლექტურ ვასგარ** – სამოვარი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის დასავლ. ვაკე ადგილია. (ბგზ – ჭაობის ბალახი), ჭაობი დგება. ლექტურ ვასგარ ქვემოთ. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტურ ჯუდიში** – სათიბი (კვანჭიანარი) ს. კვანჭიანარის სამხ., ენგურის მარცხ. სათიბ ჯუდიშის ერთ-ერთი ნაწილი. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ლექტურ ჯუდიში** – სათიბი (ლაჰილი), ს. ლაჰილია, ჯუდიშის ტერიტორიაზე, დასახლების ქვემოთ – ჩრდ.-დასავლ. *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*
- ლექტურ შუ ნენზარ** – ტყე (ზესხო) ს. ზესხოს სამხ.-დასავლ., წიწვანარია.
- ლექტურ შუ რომ ღარ** (იხ. **რომ ღარ** – ზეგანი)
- ლექტურ შუ გიმლერ** – სათიბები (მაჯვდიერი) ს. მაჯვდიერის დასახლების სამხ.-აღმ. ვაკე ადგილია. გზის მარჯვ. მხარეზე. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტურნილ** – ყანა (სოლი), ს. სოლშია, სამანქანო გზის ქვემოთ, დასახლ. დასავლ. *რომანოზ ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*
- ლექტურშხან** – ყანა (იელი) ს. იელში, მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ჩუბე უბანის დასავლ. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VII.*
- ლექტურშხენ** – ყანა (აგრაი) ს. აგრაის დასავლ. მდებარე ყანები, ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ს. კეს ჩრდ. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., მოსამს., ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 197 წ. ივლისი.*
- ლექტურშხენ** – ყანები (კაერი) ს. კაერის დასახლების დასავლ. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ს. ლენჯერი, 1973.*
- ლექტურშხენ** (4) – ყანა (ლაღამი) ს. ლაღამის დასავლ., ფერდობი ადგილია. *გ. ი. ვალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*
- ლექტურშხნიერ** – ყანები (მაჯვდიერი) ს. მაჯვდიერის სამხ.-დასავლ. ყანები, სახლების სამხ.-დასავლ. მხარე. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტურშხნიერ** – სათიბები (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის დასახლების ბოლოში, მდ. მულხურას მარცხ. კალთაზე, ადრე ყანები იყო. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტურშხნიერ** (2) – ყანები (ჭოლაში) ს. ჭოლაშის დასავლ. მდებარე ყანები, დასახლების ქვემოთ, დასავლეთისკენ. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლექტურშხან** – სახნავი ს. ქაშვეთის სამხ.-დასავლ. ნაწილი. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972. X.*
- ლექტურშხან** (4) – ყანა (წვირმი, იელი, ქაშვეთი, ზარდლაში) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ. მხარე, ლამულდის უბნის სამხ. ნაწილი. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლექტური ლგლჰან** – რუ (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის აღმ., მდ. წანერგლას მარცხ. მხარეზე, ლატყნი შუკუ-თან. წყალია გამოყვანილი მდ. წანერგლადან წისქვილისთვის. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 სექტემბერი.*
- ლექტურთა** – სამოვარი (ლემსია), ქანა ლახტშია, ფერდობია, აღმ. სამოვარი, შემოკავებული არაა. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლექტურთალე დაბ** – ყანა (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერში. შემოკავებულივითაა, შემოზღულულივითაა.
- ლექტურთალ** – ტყე და სამოვარი (ლახთაგი), ლახთაგის ჩრდ. შერეული ფოთლოვანი ტყე, შემოკავებულივითაა. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*
- ლექტურთალი ნაკ** – სამოვარი (ლახთაგი) ლახთაგის ჩრდ., ლექტურთალის ტყეშია. ვაკე ადგილი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*

ლეღზოვა (იხ. **ბაჰეშა ლეღზოვა**)

ლეღმერიშ ნაკ – ვაკობი (ზ. კალაში) ზედა კალაშის ჩრდ.-აღმ. ტყე ლეღმერაშია.

ლეღრგ – სათიბი (ლაღამი). დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972 წ. VIII.

ლეღრგა ტუბი – ხევი (მესტია – ი. მელიქიშვილი)

ლეღრლქ – სამოვარი (მესტია – ი. მელიქიშვილი)

ლეღლული – სათიბი (ნაცული) ს. ნაცულში, ლეჟა ლწრელში.

ლეღლულქ (იხ. **ლეღრლქ**)

ლეღლმერ – ტყე (ზ. კალაში) სოფლ. ჩრდ.-აღმ., ტყე გუჯრწრს ზემოთ. შერეული ტყეა, შიგ ვაკეა. „სოჭნარი // სოჭნარის ვაკე“. გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმეურნე, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ლეღმბრ – ტყე (ცანა) ცანის სამხ.-დასავლ., ნაძვნარი, შერეულია უფრო (ამჟამად!).

ლეღტანი – უბანი (ყახუნდერი), ს. ყახუნდერის ერთ-ერთი დასახლებული ადგილი. ცხოვრობენ ონიანები, კოჭბიანები (2 ოჯახი), ნიჟარაძე (1 ოჯახი).

ლეღტარე ლაშხუნი – კლდე, სამოვრები (ბაბილი), გად დაბანარის აღმ. ნანადირევის შესანახი. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.

ლეყელანდაშ – სამოვარი (ტვიბი) ს. ტვიბში. ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.

ლეყურშა – სამოვარი, ტყე (ხარაში) ს. ხარაშია, ფოთლოვანი ტყეა, კარგი ტყე, დიდი ფართობით. სამასალე ტყე იქიდან მოაქვთ. ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.

ლეყურშა (2) – სამოვრები (კახურა) ლასკადურას აუზში, მდ. ლასკადურის მარჯვ. ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.

ლეყურშაძე ქაშან – ბილიკი (ფაყი), ს. ხარაშია, სამოვარ ლეყურშასკენა ბილიკი. ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.

ლეყელი – სათიბი (ნაცული) ს. ნაცულის აღმ.

ლეყენსაჭარ – ყანები (მამი) დასახლება უკვლეშში. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.

ლეყენსაჭი ცხეკ – ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, წიწვნარია უფრო.

ლეშამბილალ – სამოვარი (ბაბილი), მთა გადდაბანარის ქედს დაბლა. ტყის საზღვარზეა, საჯოგეა. შამბ „უხეში, მოზრდილი ბალახი“. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.

ლეშამბნარ – ტყე (ხოფური, მ. ჩიქ.). ს. ხოფური, ლენტეხის რ-ნი.

ლეშგრუტან – უბანი (იენაში). ს. იენაშის ერთ-

ერთი დასახლებული უბანი, მდ. ლეგურკაშლას მარჯვ. და მარცხ. მხარეზე. გელაშა თემი – ჩარკვიანების საგვარეულო. ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.

ლეშტბერილშ გორგ – სამოვარი (იღლიანი) ს. ლაჭუმშიშ ჭალაშ ჩრდ. გორაკია, დასაწყისი შიშველი, მერე – მეჩხერი ტყით – მუხნარია, სხვა კალთები წიწვნარია. ვარლამ გრიშას ძე კვანჭიანი, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., 1970 წ. ნოემბ.

ლეშტან – სათიბი (სიდიანარი). ს. სიდიანარის ჩრდ., ტიბში, შემოკავებული სათიბია. ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.

ლეშდმწრილარ – სათიბი (ნაკი), ნაკრას მარცხ. კალთაზე, სათიბ გეგედანის სამხ.-აღმ. ფერდობია, ჩამოკიდებული (ლეშდმწრილარ შალ). ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.

ლეშდხინდიშ ნაკ – საბალახო, თხილნარი (ქვ. ვედი). სგიმიშ ღარშია, მოსახლეობის ჩრდ.-აღმ. უფრო თხილნარია. ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.

ლეშთხინდარ – თხილნარი (ლაღარვაში) ს. ლაღარვაშია, თხილი საკმაოადა. ლნტხ. რ-ნი, რცხმელურის ს.ს., გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.

ლეშთხონდ – ტყე (ცანა), ცხენისწყლის მარცხ. თხილნარია.

ლეშთხუტა – სათიბი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, შგედში, სათიბ ჰამაშ ამბარს ზემოთ. ლეშდხინდ ხარ. შდუხუტარს მამყადლისგა დემეგ ხაგამხ (შეიძლება ახნაშ შდუხუტარ?). კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.

ლეშიშგილა – საბალახო (მესტია) მდ. კასლედგრას მარჯვ., კალთაზე, ჟიბე წირმინდისკენა გზაზე 2-3 კმ. სიგრძის. შიშვილი. კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.

ლეშიშგილა – ტყე, გზა (მესტია). მდ. ჴედრგლას მარცხ. კალთის წიფლნარ-წიწვნარი ტყე, გადის გზა, ჩანს შიშვილი. ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.

ლეშიშგილა (3) – სამოვარი (ზ. ვედი, წირმინდი), ტყე, გზა (ქვ. ვედი). არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX

- ლეშიშვილა ღარ** – სამოვარი (ყარი) მდ. ჭუბრულას მარჯვენა, ს. ტიტას მოპირდაპირედ 200 მ. აკლია, მშრალი ღარია, მოემართება მთა ხარამიდან, შიშველი ღარია, ქვემო ნაწილი ფართო, ხარობს შიშვილი. ქვიანია, გორვებიანი. არყნარიც. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, საშ. სკოლადამთავრებული, 18 წლის, ს. ყარ ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970.*
- ლეშიშვილშ ბოგ** – ნახიდარი (ქვ. ვედი). ხიდი მდ. ჭედრგლაზე, საკმაოდ მაღალი იყო, საკეთებლად ძნელი და საფრთხე. ამჟამად სამანქანო ხიდია გადებული. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*
- ლეშიშვილშ ნაკ** – სამოვარი (ყარი) მდ. თეთნაშვრას მარჯვენა მხარეზე, ვაკე ადგილია, ირგვლივ ტყეა, მრავლადაა შიშვილი. ადის მანქანის გზა. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14.VII-70 წ.*
- ლეშიშვილშ ნანყებულ** – გორაკი (ზ. ვედი). *არ-ჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX*
- ლეშიშვილშ ჭყიბ** – გზა (ქვ. ვედი) მდ. ჭედრგლას მარცხენა მხარეზე, ჭაობიანი ადგილია, ჩანს მის მიდამოებში შიშვილ. ჭონწოჭ ადგილას, წიფლნარია. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*
- ლეშვარ** – ტყე ს. წიფლაკაკიაში. ხარობს შვერი. შვერი შქერი. შდრ. ლეშგერტანა. ს. წიფლაკაკია, ლენტეხის რ-ნი. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*
- ლეშვარ (2)** – საბალახო (მაზაში), ტყე (წიფლაკაკია), ს. მაზაშია. შქერნალია. შვერი „შქერი“. ს. მაზაში, ლენტეხის რ-ნი. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., 1976.*
- ლეშველელი ღელა** – ღელე (ბაბილი) ს. ჭიბე ბაბილშია, მდ. ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. *ჩ. ა-ასული ლიპარტელიანი, 25 წ., 1974.*
- ლეშვარ** – ტყე (ყვედრეში, მ. ჩიქ.). ს. ყვედრეში, ლენტეხის რ-ნი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ. 1939 წ.*
- ლეშნიერ** – სამოვარი (იელი). ენგურის მარცხ. კალთაზეა. იელის საზაფხ. სამ. მთა. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., 1972, VII*
- ლეშუკუტ** – სოფელი (ლატ. ს.ს.). ლატალის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი, ლატალის ცენტრიდან ჩრდ.-დასავლ. ცხოვრობენ ივეჩიანის გვარი, 9 ოჯახით. ლეშუკუტ – ლაშუკუტ ლემარ ლენჯერიდან ბეჩოსაკენ. *შალვა გიორგის ძე ივეჩიანი, 30 წ., კოლმეურნე, ს. ლეშუკვი, 1973.*
- ლეშნარე** – ტყე (ლალხორალი). ს. ხაიში, ლალხორალ. *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.*
- ლეშტინა** – სათიბი (წვირმი) ვაკე ადგილია ზედ ენგურის მარჯვენა სანაპიროზე. ამ სათიბზე გადის გზა იფარიდან იელიში. შედის ს. წვირმის ტერიტორიაში. *ასლან კორძია, სტუდენტი, 1965 წლის 20 აგვისტო.*
- ლეშტნილ** – მთა (უსგვირი) უსგვირიდან ლენტეხისკენა გზაზე, ქედია ალპური. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., 1973.*
- ლეშტნირ** – სათიბები (ცხუმალდი). ს. ცხუმალდის სათიბებია, ლეჯას მთის დასავლ. უსგვირისკენა გადასასვლელისკენ. იყოფა ხომა და ხორტა-დ. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- ლეშტნირი ღელა** – ღელე (ცხუმალდი). ხელედის ს.ს., ს. ცხუმალდი. ლეჯას ღელეს უერთდება. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- ლეჩარალი** – სამოვარი (მსტ. – ირ. მელიქ.). მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*
- ლეჩარან** – სამოვარი (მსტ. – ირ. მელიქ.). მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*
- ლეჩლიფ** – ტყე (ლეშუკვი). ბალის ქედზეა, ლეშუკვის სოფლის ტყე. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ლეჩრანბილ** – წყარო (ჰემვილი). ჰემვილშია, მოედინება წყაროები. ჩირხუ არის (თეთრი ქვა). ც : ჩ (?!) = ა/ ეხ. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*
- ლეჩმდულდ** – ტყე, სათიბი (ნესგუნი) ფუმყვერის მარცხ. მხარეზე. ტყიანია ფოთლოვანი, იცის დათვები. (ლეჩმდულდ < *ლედემდულდ „სადათვე“). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლეჩმერ** – ტყე, სამოვარი (ფხოტრერი) ს. ფხოტრერის დასავლ., ტყე კარან-ის ჩრდ.-დასავლ., მუხნარი ტყე. ლეჩმერ < ლეჯმერ „მუხნარი“ (< ლეჯჰერ), (შდრ. ჯიჰრა „მუხა“).

ენატე ამიზის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლ., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X

ლერშარ (იხ. **ლერშარ**).

ლერჩელდ – სამოვარი (ლელბაგი) ს. ლელბაგის დასახლების ქვემოთ. ჩუიჩულა ჩანს. ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ., ლატალი, 1973.

ლერჩელ – სახნავ-სათიბები (ხელედი), ხელედშია, ლაშხორის მარჯვენა მხარეზე, ჩანს „ჩიჩულა“. ლენტეხის რ-ნი, ს. ხელედი. ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.

ლერჭენდარ – სათიბები (ლელბაგი) ს. ლელბაგის დასახლ. ქვემოთ. ჩეჭენდარ ხარხ. ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ., ლატალი, 1973.

ლერხირ – ყანა (ზ. ლევშერი). ზედა ლეშმერ-შია. თხილნარია. ჩხირ „ჩხირი“. ლენტეხის რ-ნი. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.

ლერხირ – ყანები, ს. ლევშერშია. ბუჩქნარი იყო. ლევშერი. ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.

ლერხეტელ – ყანები (ლესემა). ყანებია, კენჭნარია. ა. ს. გაზდელიანი, 36 წ., 1974.

ლერხან – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალას მარცხენა მხარეზე, ლაშთხვერისა. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.

ლერხუმარე ლაჯოგ – სამოვარი მთა (ყვედრეში). რცხმელურის ს.ს., ამჟამად. ადრე ლერხუმელებისა იყო. ალპ. ზონაში. ჯ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.

ლერჰარ – ტყე (ნავყვამი). დასახლება ლაჭყამის დასახლების ზემოთა ტყე, ჩანს მუხა. ა. ბ. გირგვლიანი, 80 წ., ლატალი, 1973.

ლერჰერა (იხ. **ლერჰერა**) – ტყე (ლახამულა) ჩვ. ლახმელ-ის ჩრდ.-დასავლ. მოღორის სანერგეს ჩრდ. წიწვიანი ტყე უფროა, არის წიფლნარ-მუხნარიც. გელა ფუთუს ძე წკადლა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.

ლერჰარ – ტყე (კაერი). ს. კაერის ჩრდ.-დასავლ. მუხნარი. დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.

ლერჰარი ჟიბე ნაკარ – ტყე (კაერი). ს. კაერის ჩრდ.-დასავლ. ვაკე – ტყე – მუხის. დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.

ლერჰტერ – სამოვარი მთა (ღემდერი) მდ. ღემდრელას მარჯვ. კალთის ჩრდ. მხარე, ვაკე ადგილი, სამოვარ ჰინგრელის ჩრდ. ალპური ზონა, არის ნაკარვები. არა მუხის ხე. ლერჰტერ (<- *ლერჰტერ). მამურზა ივანეს ძე ჩხვიძიანი, 69 წ., პენს., ს. ღემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი,

1969 წ. ოქტ.

ლერჰტერინაშ ში ქორგლდ – სამოვარი მთა (ღემდერი), მდ. ღემდრელას მარჯვ. კალთის ჩრდ. სამოვარი მთა ლერჰტერის ჩრდ. ჩავარდნილი ადგილია, არის ქვის ნაკარვები („ჟი ლუდურყუ ლი ათხეე ამჟი“). მამურზა ივანეს ძე ჩხვიძიანი, 69 წ., პენს., ს. ღემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.

ლერჰმარი – სათიბ-სამოვარი (წვირმი). ს. წვირმის აღმ. ნაწილი, ოდნავ დაფერდებული, ტაფობში წვირმისა. შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ლერცაგ – სათიბი ჟიბე ლევშერში, ეკლნარი. ლენტეხის რ-ნი. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.

ლერცაგ – სახნავ-სათიბი, მდ. ფიშყორის მარცხენა ლემშახრლდში.

ლერცაგ (3) – სათიბები (იენაში, ზმ. ლევშერი), ნასახლარ სგობულშია. ეკლნარი სათიბია. მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., იენაში, 1973.

ლერცაგ ლარე – სათიბ-სამოვარი (შკედი) ს. შკედის მთაში. ცაგ ლი ხომინ ლალათე. ს. შკედი, ჩიხარემის ს.ს., ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.

ლერცაგა – სათიბი, ჩუკულშია, მთის სათიბი, ცაგ ჩანს. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი, ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.

ლერცაგა – სამოვარი. ს. ლემზაგორის საზაფხულო სამოვარი მთაში, ხერიისაცაა.

ლერცაგა (5) – სათიბი (მახაში, ჩუკული, ლეკოსან-ნდი), სამოვარი (ლემზაგორი, ჩიხარეში), ყანა (ახალმენი – იხ. ლერცაგინერუ). ს. მახაშის მთაში, ცაგ-ი ჩანს. ლნტხ., ჩიხარემის ს.ს., რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ლერცაგა (იხ. **ლერცაგინერუ**).

ლერცაგა (იხ. **ლერცაგინერუ**) – სახნავი, ს. ჩიხარეში, ახალმენში ეკლნარევი ბალახებით. ჩიხარემის ს.ს., ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.

ლერცაგა // ჩუბე რიყ – სათიბები ს. ლეკოსანდში, ფიშყორის მარჯვ. მინდორი, ცაგ ჩუ ითხი.

ლერცაგინერუ – ყანა (ახალმენი) ს. ახალმენის აღმ. იყოფა ორად ჟიბე ლერცაგა და ჩუბე ლერცაგა, ცაგ ჩანს – ჩაჟი ცაგ. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.

ლერცაგა ტუბაი – სამოვარი (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერის მთაში, დგას პატარა ტბა. ლერცაგაშია.

ლერცაგარე ნაკ – ტყე (ქვ. მარდი) მდ. გუშაღარარის მარცხნივ, ირგვლივ შერეული ტყეა, ვაკე

- ადგილზე თელნარია (ლევანია) ჟიბე მარდის პირდაპირ სამხ.-აღმ. მხარეზე. *ბესარიონ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 60 წ., მოსამსახურე, ს. ჩუბე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970.*
- ლევან** – სამოვრები (დურაში) იყოფა ჩუბე და ჟიბე-დ. ცაირა ბლომდაა. ცაი თელა. *ლენტეხის რ-ნი, ს. დურაში. კ. ბენდელიანი, 1978.*
- ლევანა** – სათიბი (ჭოლაში) ს. ჭოლაშის დასახლ. სათიბია კარგი, ცაგ არაა. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლევანე** – სამოვარი (იენაში) ს. იენაშის სამხ.-აღმ. სამანქ. გზის ქვემოთ. *ლევან ლი. ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ლევან შუკუ** – გზა (ღვებრა). ს. ღვებრადან კახერზაგარისკენა – მესტიისკენა სამარხილო გზა. *რაჟდენ გოგის ძე მარგიანი, 101 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლევან** – ტყე (მსტ. – ირ. მელიქ.). *მესტიის რ-ნი. ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*
- ლევანა** – საბალახო (ნესეგუნი) ფუშევერის მარჯვენა მხარეზე, ეკლნარია. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედიანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლევანა** – ტყე (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერშია, ჩანს ცაი „თელა“. ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.
- ლევანე** – ნაკ – ყანა, სამოვარი (ნანგვლი). ს. ნანგვლიშია, ჩრდ.-დასავლ. ვაკე ადგილია, სახნავ-სამოვარიც, მის ჩრდ. ტყე – წიწვნარი, წიფლნარიც, ბლომდაა ცინცა („მოცივი“). *ვარდენ ქერქის ძე კვანჭიანი, 61 წ., პენს., ს. ნანგვლი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 7.11.70 წ.*
- ლევანდირ** – სათიბი (ლემუკვი) ს. ლემუკვის ჩრდ. დამრეცი, ხილნარია. *შალვა გ-ძე ივერიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ლევან ღარი** – ტყე, კლდე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ. მდ. ლასილის მარჯვ. კალთის მშრალი შერეულტყვიანი ღელე, მის ძირშია ღარილარ (სამოვ.). *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლევანური ბოგ** – ხიდი (ბაბილი) ბაბილში, მდ. ჩოლმურაზე სამარხილო ხიდი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ლევანკრა** – სოფლის ცენტრი (ლალხორი). ს. ლალხორის ცენტრი, სკოლის, საავადმყოფოს კოლმ. და საბჭოს ნაგებობების ადგილი. მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე. იყო ცაცხვი საფიცარი, ხალხის თავსაყრელი. ამჟამად არაა. *ნინა გიორგის ასული გამყრელიძე, 49 წ., მოსამს., ს. ლალხორი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლევანალ** – სამოვარი (ტვიბერი) სამოვარ ჟიბე ლაშერას სამხ., ცუდი სამოვარია. ჟი ლევანალე ლი „ამოტრუსულია“. ლიციხულე „ამოწვა“, „ამოტრუსვა“. *ლოლა მკვას ასული ქალდანი, 24 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*
- ლევანანი ღელა** – ღელე (ფაყი) ს. ფაყის დასავლ., ხელედულას მარცხ. შენაკადი, მოედინება მთა ისკალდ-იდან. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., ხელედის ს.ს., 1974.*
- ლევანარი** – საბალახო (ჭველიერი), ქვედა ჭველიერშია, რცხილა აქა-იქა ამჟამად. *ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ., 1974.*
- ლევანარა** – ყანა (წანაში). ს. წანაშია, რცხილა არაა. ს. წანაში, ხელედის ს.ს., ნ. გ. ლიპარეტლიანი, 27 წ., 1974.
- ლევანა** – კლდე (ლახუმდი). მთა ანდრიანშია, გადმოკიდებული კლდეა ცალმაგივით, ჟიბე იზერმაშის ქვემო მხარე. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972, IX*
- ლევანდანი** – სამოვრები (შყალერი) ს. შყალერის დასავლ. ფერდობები, გზის ქვემოთ. *გ. ძ. გირვკლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*
- ლევანდლი ღარი** (იხ. **ლევანდლი**).
- ლევანდლი** – სათიბ-სამოვარი (ხალდე) ს. ჯალდეს დასავლ. მდებარე ფერდობი. *ახმედ შამშეს ძე ჩეგანი, 49 წ., კოლმ., ს. ჯალდე, მესტიის რ-ნი, კალის ს.ს., 1971 წ. ივლისი.*
- ლევანდალ** – კლდე, სათიბები (ხალდე) ს. ხალდეში ჩრდ.-აღმ. ხრიოკი და საკმაოდ შვეული კლდე. ციდაუ (?). *ზურაბ აბრამის ძე ჯობაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლევან** – ტყე, სათიბი (ქვ. ჭველიერი) ს. ქვედა ჭველიერში. ცაი („თელა“) ჩანს. *ცქ აქ ა „თელა“ (შდრ. ცაი-რა). ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ., 1974.*
- ლევან ნაკ** – სათიბი (ბავარი), სამოვარი (ჯუდარი), ს. ზედა ბავარში. ფერდობისებური, ცაი არაა ამჟამად არაა. ხელედის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი, ს. ბავარი. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., (კოლმეურნე), კ. ს. ჩანესელიანი, 44 წ., (კოლმეურნე) 1976.*

- ლევამ ნაკ** – სამოვარი, შვედილდაშის სამხ. ტყიანია, ცაძრა ითხი. ნაკისებურია, ფერდობები. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*
- ლევამ ნაკ ლელა** – ლელე (ბავარი) ს. ბავარში. ლევამ ნაკიდან მოედინება. ხელედის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქელიანი, 44 წ., 1976.*
- ლევამლი დაბარ** – ყანები, სათიბები (ცხუმალდი), ს. ცხუმალდის სამხ.-აღმ. ლაშხირის მარცხ. მხარეზე. წყლიანია, მდინარის სანაპიროზე. *შ. ი. ჩანქელიანი, 26 წ., 1974.*
- ლევამრა** – ტყე. ს. მაზაშია, ცაძრა ჩანს. ს. მაზაში, ლენტეხ. რ-ნი. *შ. ი. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*
- ლევამრა** – ყანები, ს. ლადარვაშია, ცაძრა ამჟამად არაა. ლენტეხის რ-ნი, რცხმელურის ს.ს., გ. ბ. ქურასბელიანი, 1976.
- ლევამრა (3)** – საბალახო (ხევრა), ტყე (მაზაში), ყანა (ლადარვაში), კელღერას მარცხ. მხარეზე, ტყენარევი საბალახო. ცაძრა – აქა-იქაა. *გ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- ლევამრა ნაკ** – სამოვარი (ტიტა) ს. ტიტას აღმოსავლეთით ≈ 3 კმ. სიშორეზე. გზა სატრაქტორთა, აღმართზე. ვაკე ადგილია, შიშველია. ბაქანი იყო ადრე ხე-ტყის წარმოების. თელნარი ყოფილა, ამჟამად 10-15 ძირილა, ირგვლივ შერეული. *ნოდარ თებეჭის ძე ცინდელიანი, მექანიკი, 21 წ., ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX-1970 წ.*
- ლევამრა ღარ** – სამოვარი, წყალი (ყარი) მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მხარეზე, ნაკანტოროლის (Лесхоз – ის იხ. რუქა) პირდაპირ. ღარი მოემართება მთა ხარამიდან პაპალარამდე, მოედინება პატარა წყალი, არყის გამოსახდელიცაა, ურევია თელა (ცაძრა), არის შერეული ტყე ღარის გვერდებზე. შეთხელე-ბულია შუა ნაწილი, ტყე ცოტაა. ღარი შვეულია. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, სამ. სკოლადამთავრებული, 18 წ., ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.*
- ლევამრა ღარ (იხ. ცაძრამ ღარ).**
- ლევამრე** – ტყე (უსგვირი). შერეული ტყე ჭალას მარცხ. მხარეზე. ცაძრას ხე ჩანს. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., მესტიის რ-ნი, ეცერის ს.ს., 1973.*
- ლევამრე ღარ** – ლელე (ვედი) ჭედრგლას მარცხ. მხარეზე, ლეშიშვილამ ბოგს ჩრდ.-აღმ. ნამგემ ღარ ლი. ბევრია თელა (ცაძრა), სხვაც. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*
- ლევამრამ ზოგ** – ხიდი (ხევრა), ლევამრამ ჭეკი. ხიდი მდ. ჯელღერაზე. *გ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- ლევრლილარ** – სათიბები (ღობი). ლევრლი „საჭმელი ბალახია“.
- ლევტბარარ** – ყანა (ქართვანი). ყანა დუდაშ ჩორალის ქვემოთ, ძალიან კარგი ყანააო, რასაც დასთეს – ყველაფერი ხარობსო. *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტ.*
- ლემბატ** – სამოვარ-სათიბი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. ზემოთ ტყეა შერეული წვრილი. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლემბარ** – საბალახო (მაზაში) ს. მაზაში. ბუჩქნარ-მეძენარი. ს. მაზაში, ლენტეხის რ-ნი. *შ. ი. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*
- ლენანალი** – ტყე (სოლი) ს. სოლის ჩრდ., სამანქ. გზის ზემოთ, ფოთლოვანი ტყეა, კირნარევი თიხაა. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972, IX*
- ლენელოლ** – სათიბ-სამოვარი (ხელედი), *შ. ი. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*
- ლენლამამ ნაკ** – ტყე, საბალახო (სკორმეთი) მდ. სკორმეთიმ ტუბის მარცხენა მხარე, დავაკებული ადგილია, ტყეცაა და წილამ ბლომად. *ვენერა რაჟდენის ასული ჭკადუა, 28 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ლენსხუნდა** – ტყე (ჭუბერი), მდ. თეთნაშვრას მარცხ. მხარეზე, დამრევი ტყიანი ადგილია. ფოქარ // ტუნელარ-ის მიდამოები. არის ბაქანიცა. იყო ტყის გამოზიდვა. მანქანის გზა ადის. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.*
- ლენსხუნდამ ნაკ** – სამოვარი (ჭუბერი) მდ. თეთნაშვრას მარცხ. მხარეზე, ვაკე ადგილია, ტყე აკრავს, სამოვარია სოფლის. სგურიშიდან ≈ 2 კმ. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII-70 წ.*
- ლენფარ** – სათიბი ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე, წიფლნარია. რცხმელური, ლენტეხ. რ-ნი. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*
- ლენფარ** – სამოვარ-სათიბები, მდ. ხელედულის მარჯვ. მხარეზე, ლენფარ ხარ ძღედ. წიფი

- მეგამ. ს. ლექსირი. *გ. რ. მეშველიანი 50 წ., 1974.*
- ლეწვარ** – ტყე, ლასკადურას ხეობაში, მარცხ. გოლდაშის მთის დასაწყისში. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*
- ლეწვარ** – ტყე, ლეჟნ ლახვშია, წიფლნარი პატარა სათიბებით. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. *ბ. გ. ბაბლოანი, 73 წ., 1978.*
- ლეწვარ** – ტყე, სამოვრები, ს. ლესემაშია, მდ. ჰელედურას მარჯვ. მხარეზე. სახნავებიცაა, წიფლნარია, მოედინება წყარო – ლეწვარან ლიც. *მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.*
- ლეწვარ** – ყანები (გვიმბრალა) რცხმლურის ს.ს-ში, სოფ. გუიმბრალაში, წიფლნარია. ლენტხ. რ-ნი. *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*
- ლეწვარ (7)** – ყანა (წანაში, გვიმბრალა), ტყე (ჩოლ. ს.ს., ლესემა, კახურა), სათიბ-სამოვარი (ლექსირი, რცხმლური), ს. წანაშია, წიფლნარია. *ნანუ-ლი გელას ასული ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*
- ლეწვარა** – ტყე (კაერი). ს. კაერის ჩრდ. წიფლის ტყეა. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ლეწვარან ლიც** – წყარო (ლესემა). ტყე ლეწვარშია. ს. ლესემა, ხელედის ს.ს., *მ. ბ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.*
- ლეწვარანლ (2)** – ტყე (ზესხო), სახნავი (გვიმბრალა) ს. ზესხოს დასავლ. წიფლნარი ტყეა, იყოფა ლეჟან და ლეჟანა-დ.
- ლეწვარანლ (იხ. ლეწვარ – გვიმბრალა).**
- ლეწვარან ნაკვალ** – სათიბი (კაერი) ს. კაერის ჩრდ. ტყე ლეწვარას ბოლოს, ქვემოთ. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერის ს.ს., 1973.*
- ლეწვარ** – ტყე (დაკარი). დაკარის ზემოთ წიფლნარი ტყე, არის წიწვიანიც. *სამსონ გაუს ძე ჰკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*
- ლეწვარ** – ტყე (მახაში) ს. მახაშია, იყოფა ჩუბე და ჟიბე ლეწვარ-ად. ჩიხარემის ს.ს., ლენტხ. რ-ნი. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ლეწვარ** – ტყე (ქვ. ვედი) ლალქერის დასახლების სამხ.-დასავლ. დამრეცი, წიფლის ტყე. *სამსონ როზანის ძე ჰკადუა, 74 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*
- ლეწვარ** – ტყე (ქვ. ვედი). ჟიბე და ჩუბე ბურღვდერებს შორისაა კარგი წიფლის ტყე. გამყოფია ბურღვდერებისა. *უმარ როზანის ძე ჰკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*
- ლეწვარ** – ტყე (ლობი). ს. ლობში, წიფლის ტყე ჭარბობს.
- ლეწვარ** – ტყე (შკედი) ს. შკედში, წიფლნარი. ს. შკედი, ლენტხ. რ-ნი. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*
- ლეწვარ** – ტყე (ცანა), ცხენისწყლის მარცხ. წიფლნარია.
- ლეწვარ** – ტყე, სათიბი (წირმინდი) ს. წირმინდის სამხ.-აღმ., მდ. ხაიშურას მარჯვენა კალთა. ნახევრად დავაკებლია, არის სათიბები და წიფლნარაც. *აქსენტი ბაკას ძე ჰკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბ.*
- ლეწვარ** – ტყე, სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჰკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X*
- ლეწვარ** – ყანა (დიზი) ს. დგსში, მდ. ნაჟაჰუს მარცხნივ, წიფლნარი არაა. *იესებ სუმას ძე ჰკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*
- ლეწვარ** – ყანა, ტყე (სკორმეთი) ს. სკორმეთის ჩრდ.-დასავლ. ყანაცაა და ტყეც, ყანის ზემოთ ტყეა – წიფლნარის. *კოწია ჯულაბის ძე ჰკადუა, 107 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ლეწვარ** – წიფლიანი (ნანყბული) ს. ნანყბულის სამხ.-დასავლ. ფერდობი ადგილია, ბლომდაა წიფელა. „წიფლნარი“. *კოწია ქერეჯის ძე ჰკადუა (წულუკიანი-ო), 69 წ., პენსიონერი, ნანყბული, მესტიის რ-ნი, 17.II.1970.*
- ლეწვარ (14)** – სოფელი (ჭუბ. ს.ს.), ტყე (ზ. ვედი, შკედი, მახაში, დიზი, ცანა, ქვ. ვედი, ხაიში, ლობი, სკორმეთი), სათიბ-სამოვარი (წირმინდი), ყანა (სკორმეთი, დიზი), ს. ჭუბერში, მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარეზე, ვაკე ადგილია. ხილნარი, ვენახი, სათიბ-სახნავ-სამოვრებით. ჩრდ. მხრიდან ესაზღვრება ს. დეჟრა, სამხ. ს. ლახამი. ცხოვრობს კომლი. ადრე წიფლნარი ყოფლა, ამჟამად უფრო წაბლნარია. დასავლ. დამრეცი წიფლნარი კედელია. „წიფლნარ“ (სიტყვასიტყვით: სა-წიფლ-ე). *იასონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ., ტყისმცველი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.9.1970 წ.*
- ლეწვარ (15)** – ტყე (დიზი) ს. დგსის ჩრდ.-ით, ბოლო, ნაწიხუსა და დასახლებას შორის, უფრო მეტად წიფლნარია. *იესებ სუმას ძე ჰკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*
- ლეწვარ ნაკ** – ადგილი. მდ. უორმელეთის მარჯვენა მხარე, დიდი ვაკე ადგილია,

წიფლნარი, ბლომად იცის დათვები. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტაბარი, მესტიის რ-ნი, I.XI-70 წ.*

ლეწვერ ნაკ (3) – ტყე (ლებერცხილა, ციცხვარი), ვაკობი (ტობარი), მდ. კუაკუტშ-ს მარცხენა მხარე, ვაკე ადგილია, წიფლნარია, აქა-იქ წიწვნარი, ნენზიმ ნაკის გაგრძელებაა. ჰყოფს ლეწვერ ნაკს ტუბი, მოედინება გუჯუშ თფ-იდან (მეგრ. სამ. მთა). *რომანოზ მუზას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., ს. ლებერცხილა, 1970 წ. ნოემბ.*

ლეწვერ ნაკ // ნატრეზიმ ნაკ – ტყე ს. ციცხუტრის სამხ.-დასავლ. მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე. წიფლნარი დავაკებაა. ნატრეზ ჭკადუას დასახლება ნდომებია, მაგრამ არ განხორციელდაო. (ნასახლარი არაა). იცის დათვი. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., პენს., ს. ლებერცხილა, 1970 წ. ნოემბ.*

ლეწვერ ღარ – ღელე (ქვ. ვედი), სგიმიშ ღარის აღმ., როზიანდ ლაყუნზელის ხაზ ქვემოდან, წიფლნარი ღარი, სამოვარ მგკრილსა და სამოვარ რობს შორის. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*

ლეწვერშ შუკუ – გზა (ზ. ვედი). საქონლის გზა ქვედა – ჩუბე ბურღვედერიდან ზედა – ჟიბე ბურღვედერისკენ. შუალედი სამ. მთებისა წიფლნარია. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*

ლეწვიანი – სამოვარი, ტყე (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ. სათიბ კალოდარის დასავლეთით, ჯიპერის სამხ. მდებარე ტყე. შიგადაშიგ სამოვრებია, წიფელი ამჟამად არაა. თხილნარი ბლომდაა, არყნარიც. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლეწვრა მორალ – სახნავი (რცხმელური – მ. ჩიქ.). ს. რცხმელური, ლენტეხის რ-ნი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრ. , ტ. IX, 1939 წ.*

ლეწვრალ – სახნავი (რცხმელური – მ. ჩიქ.). ს. რცხმელური, ლენტეხის რ-ნი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.*

ლეწვარა ლეგობ – ტყე (კაერი) ს. კაერის ჩრდ. ლეწვარას ტყის ბოლოს (ქვედა მხარეში). სოჭნარი. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ლეწვერ (2) – სათიბი (ბოგრეში), ტყე (ჩუკული) ს.

ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. წიფლნარცაა და შიგადაშიგ სათიბი. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლეწვერ // ლეწვერ – ტყე ჩუკულის მთაში, წიფლნარია. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი, *ნ. დ. გულბანი, 26 წ., 1976.*

ლეწვერა – სათიბი (ვინჩაში) ს. ვინჩაშის დასავლ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. წიფლნარი ტყეცაა. *ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლეწალდ – სახნავი (ხელედი), ხელედშია. ლენტეხის რ-ნი, ს. ხელედი. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ლეწალდ – ტყე (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-აღმ. ჰადიშგრას მარცხ. კალთის ფოთლოვანი და ალაგ-ალაგ წიწვნი ტყით. *გულადი სოფროს ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლეწენწა – სათიბი (ლეზგარა) სამოვარ ლაკუტინს ჩრდ.-დასავლ., ხარობს წენწა (მცენარეა). ლეწენწა „სა...“. *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*

ლეჭბიან – სამოვარი (სიდიანარი), ს. სიდიანარის ჩრდ. ლეგგბის ტერიტორიაზე, ლიც დემეგ ანდრი ეჩრ ტერიტორიაქა. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ლეჭბუგ – ტყე (ლეშუკვი) ბალის ქედზე, ლეშუკვის ტყე. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

ლეჭხიანი – წყარო (იფხი), ბალის ქედზეა, საზღვარი ბეჩო – ლატალისა. შდრ. გვარი ჭეხან. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ლეჭვერარ – სათიბი (ფარი – ვ. ნარსავიძე)

ლეჭმოლ – სამოვარი, კლდე ქორგლდის აღმ., ადრე სათიბები იყო. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*

ლეჭმოლ (2) – სათიბ-სამოვარი (ნაკი, ცალერი) მდ. ნაკრას მარჯვ., მხარეზე, კლდე შალქუეთის აღმ., სოფლისკენ. სამოვარცაა და სათიბებიც. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*

ლეჭმოლე სგიმ (იხ. ჩხეტლანშ სგიმ).

- ლექმოლარ** – სათიბი (დობი) დობის მთაში.
- ლექმწლი** – სათიბები. მთის სათიბები დებერალში. ლენტეხის რ-ნი. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.
- ლექმწლი** – სათიბ-სადოვარი, მთა (მამი). მამის ჩრდ. კარვებიცაა. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი, 1978.
- ლექმწლიარ** – ტყე, სადოვარი (ჭველფი). ს. ჭველფის ჩრდ. ტყეშია. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.
- ლექმწლიერ** – სათიბები (ტვიბი) ს. ტვიბში. ლენტეხის რ-ნი, ჩოლურის ს.ს., გ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.
- ლექმწლი** – სათიბები ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. დელე ლაშყუდიამის გაგრძელებაა. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსხ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. IX
- ლექმწლი (2)** – სათიბები (სოლი, ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე, ვაკე ადგილი. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს. ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლექმწელ** – სადოვარი (მსტ. – ირ. მელიქ.). მესტიის რ-ნი. ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.
- ლექმწელი** – სათიბი (წვირმი, ჰადიში), ს. ჰადიშის აღმ., ჰადიშგრას მარჯვ. კალთის სათიბები, დამრეცი რელიეფით. სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლექმწელი** – სათიბი ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ღობრემის აღმ., ფერდობია. რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლექმწელიარ** – სათიბ-სადოვრები (ლახირი). ს. ლახირის ჩრდ. ფერდობები. ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.
- ლექმწელიერ** – სათიბი, ტყე (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. გუალდა ტუბის მარჯვ. კალთაზე. ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდაში, მესტიის რ-ნი, მულახის ს.ს., 1971 წ. სექტ.
- ლექრანდილ** – გზა (ბოგრემი) ს. ბოგრემის სამხ.-აღმ., სადოვარ შარიდან სათიბ მგჩეხამდე გზა – სამარხილო. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ლექრენი „მიმატება, გაგრძელება, შეერთება“. კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრემი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლექრანდილ შუკუპრ** (იხ. ლექრანდილ).
- ლექუტბა** – სათიბი (ჟაბემი) ს. ჟაბემის აღმ., მდ. წანრგლას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ნაუგომის ქვემოთ – ჩრდ.-აღმ., ჭაობიანია. ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.
- ლექუტბა ლარე** – სათიბი (ჟაბემი) ს. ჟაბემის აღმ. მდ. წანრგლას მარცხ. სათიბ ნაგვიშის ქვემოთ. ჭაობნარია. ჟაბემი, მლხ., მესტიის რ-ნი. ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., 1971.
- ლექჟირ** – სათიბ-სადოვარი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-ით, მდ. ლასილის ხეობაში, მთა გიცლასში. მდინარის ორივე მხარეზე. ფერმის ნაგებობაა, საზაფხ. სად. კარავი. ჭაფუირ „ფამფარა?“. (მდრ. ჭაფუირ (ბქვ.) „ფამფარა“, (ბალახია ერთგვარი). ფშ. ვაციწვერა, თუშ. მივიანა, კხ. ჰამზა, ქხყ. ფამფარო. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ლექჟორ** – სადოვარი (შკედი) ს. შკედის მთაში. ჭაფორ ბალახია, დაბალზე იზრდება, ფართო ფოთლოვანი. ლენტხ. ჭაფერ. ს. შკედი, ჩიხარემის ს.ს., ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.
- ლექჟურ** – სათიბი (მესტია, ხე), ს. ჯეს ჩრდ.-ით, აღპ. ზონა. დამრეცი. ჭაფბრ „პატარა ბალახია“. ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., მოსამს., ს. ხე, მესტიის რ-ნი, (კოლმ. თავ-რე), 1971 წ. ივლისი.
- ლექჟურ (2)** – სადოვრები (ტვიბი), სათიბი (ხე) ს. ტვიბში, მთაში. ჭაფერ ბალახია ერთგვარი. ლენტეხის რ-ნი, ჩოლურის ს.ს., ჟ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.
- ლექჟერი** – სადოვარი (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ. მულხურას მარცხენა მხარეზე, სადოვარ სატფინერთან. ჩანს ჭყერი ბლომად. ჭყერი „ერთგვარი წიწვის მაგვარი ბუჩქია, მიწაზეა გართხმული, აქვს ეკლები“. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.
- ლექჟერალ** – ტყე (მურშკელი) ს. მურშკელის ჩრდ.-დასავლ. ამჟამად ლეგობ ლი. აქა-იქ ლექჟერა ხარ. ჭყერუ „ერთგვარი წიწვისებური მცენარეა, ჯუჯა, მარადმწვანეა, აქვს მრგვალი ნაყოფები“. ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.
- ლექჟერალ** – ტყე (ღვებრა) ს. ღვებრას დასახლების

დასავლ. ლეგებრას ტყეში ჩანს ეკალწიწვიანი ბუჩქები. *სიმონ ბეჟას ძე მიბჩუანი, 87 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლეჭკენდა – სამოვარი (ტვებიში) მდ. ჰეტანდ-ს შენაკადის დაღმას მარცხენა მხარე, ჯუჯა მცენარეებიანი ადგილია, შგერისებური. ფლორის მიხედვით. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბიში, ბეზოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტ.*

ლეჭწი – სახნავი (ნესგუნი) ნესგუნის ჩრდ.-აღმ., ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე. აქვეა ჯგერწი ლეჭწის ეკლესია. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლეჭწი ჯგერწი – საყდარი (ნესგუნი), ფუშყვერის მარჯვ. მხარე. დგას პატარა საყდარი. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლეჭტბარა – სათიბ-სამოვარი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის დასავლ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ჭაობიანი ადგილია. *გალაკ საფოს ძე კორძაია, 15 წ., მოსწავლე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლეჭტბარწი ჭუბი, ლა=ჭტბ=არ=წი – ჭაობნარი (ბოგრეში). ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., *გალაკ სოფროს ძე კორძაია, 15 წ., 1971.*

ლეჭტბარი – სათიბი (ლესთაგი), ჰაწვალის სათიბებშია, ჭაობიანი ადგილი. (ჭაობი > ჭუბი > ჭუბი). *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლესთაგი, 1972.*

ლეჭტბური – ჭაობნარი (ნესგუნი). ნესგუნის ზემოთაა, ჭაობიანი სათიბი. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ლეჭტმელი – სათიბ-სამოვარი (ლაღამი). დ. მესტია. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., 1972, VIII*

ლეჭტრწლიერ – ყანები (ლახირი) ს. ლახირის დასავლ. მდებარე ყანები. *ალექსი ისლამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლებატ – ტყე (ნაცული) ს. ნაცულში, შერეული ტყე, სახატე.

ლებბლანი – უბანი (მუწვდი). ს. მუწვდის ერთ-ერთი უბანი, ხაბულიანების საგვარეულო ადგილი, დასავლ. ნაწილი სოფლის. ჩოლურის ს.ს., *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*

ლებთაგ – უბანი (მსტ.) მესტიის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი, სამანქანო გზის ზემოთ. არის საყდრები: ლამწრია, ნათემცეპულ.

თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.

ლებთაგ ტუბი // ლესთაგი ტუბი – ხევი (ლესთაგი) ლესთაგის ჩრდ.-დასავლ. მხარეზე. მოედინება წყალი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., ს. ლესთაგი, 1972.*

ლებთოგწი – სათიბი (ლაღამი). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., ს. ლაღამი, 1972, VIII*

ლებთაგი ტუბი (იხ. **ლებთაგ ტუბი**).

ლებილ – ხილნარი, ს. კახურას დასავლ. მსხალნარი. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ლებილ (2) – ყანა (გულიდა), ბაღნარი (კახურა) ს. გულიდაშშია, ხილნარია. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*

ლებილა – ბაღნარი (სასაში), ს. სასაში.

ლებილი თხუმ – წაბლნარი (კახურა) ს. კახურას დასავლ. ლეხილის ზემოთ. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ლებილრლ – სამოვარი (ლუჯი) ს. ლუჯში, ფიშყორის მარცხ. მხარეზე, ხილნარია.

ლებკანწი ტუბი – ხევი (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ. მულხურას მარცხ. კალთაზე. ლესკანე „ჩამოფხევილი, ჩამორეცხილი“. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლებლაკარ – გზა (ყარიში). ს. ყარიშიდან ლეტემთხუტისკენა გზა. ქვიანია. ხლწკ „პატარა ქვები“ (და არა „კენჭი“). *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*

ლებლერ – ხილნარი (ჰამაში) ს. ჰამაშშია, აღმ. ნაწილში, ლწზგწმ ლიცს ზემოთ. პანტა ხილნარია. ლესლერ „ხილნარი, ხილიანი“. *დუმბა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*

ლებორგტ ღარ – საკარვე (ლესემა). ს. ლესემშია, მდ. კელედულას მარჯვენა მხარეზე. პატარა კარბევიცა აქვთ. ხორგ „ხერგილი“ („პატარა კარვები“). *მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.*

ლებლტერ – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ., ჰადიშგრას მარჯვ. კალთაზე. ლეჭ არაა, შესაძლებელია საზღვარი იყო. ნასახლებია და შესაძლებელია სასაზღვრო იყო. ხლწურა „სასაზღვრო, საზღვარი“. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლებგრწტინე – მსხალი (ღვებრა) ს. ღვებრას

დასახლების გვერდით. ზეგი იცხ ლი. *რაჟდენ გოგის ძე მარგანი, 101 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლებნკრა – ტყე (ჭველიერი). ზედა ჭველიერშია, ჩამონარეცხია. ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.

ლებნკა ღარ – ტყე (სოლი) ს. სოლის ჩრდ. ტუბიზარის მარჯვ. კალთაზე, შერეული ტყით. ალაგ-ალაგ კლდიანია. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., *მუსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. IX*

ლებნლინჯ – ყანა (ბაიარი). ს. ბაიარშია, ფერდობზე. გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.

ლებურგა – ტყე (შგედი) ს. შგედში, ფოთლოვან-წიწვიანი. ს. შგედი, ლნტხ. რ-ნი. ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.

ლეკაუ ცხვი – ტყე (ეცერი) ს. ეცერის ბოლოში, ჩრდ.-აღმ. ტყე უნხუიშს აკრავს სამხ. სოფლისკენ. ტყე შერეული სოფლის საერთო კუთვნილებაა (ვეტუიშ ლი !), მდ. დაჭმარის მარცხენა მხარეზე. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X

ლეკზერ – სამოვარი, მთა (მსტ. – ირ. მელიქ.). მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*

ლეკშიმორა – სათიბი (უშხვანარი). სათიბი დამრეცი რელიეფით, ჟიბე უშხუანარს სამხ.-აღმ. (მარჯვნივ). *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ლეკუდერ – სამოსახლო, „ჰამაშშია, მურყმარში დაბს აკრავს აღმ. ამჟამად ერთი მოსახლეა, ისე ბევრის ნასახლარიაო. არის სათიბები, ხილარი, სახნავი. ჩავარდნილია, რობშალ. ვტიდ. *დუშა შარდენის ასული ჰკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*

ლეკუდერ (2) – ყანა (ლეჰა), უბანი (ჰამაში) ს. ჟ. ლეჰას ქვემოთ, გაჯლანის ზემოთ. კარგი ყანააო. *სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ., ოქტ.*

ლეკუდილ – ყანა (ბოგრეში, ნაკიფარი) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-დასავლ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, დასახლების ზემოთ. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლეკუდილ – ყანები ს. ივარის ჩრდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ყანა ლაჯუდიანში ქვემოთ.

ლუკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკიფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ლეკუდარემ – უბანი (ფაყი) ს. ფაყში შემავალი ერთ-ერთი დასახლებული უბანი. *გულო გერონტის ასული გაზდელიანი, 28 წ., ს. ლეკუდარემ, ხელედის ს.ს., 1974.*

ლეკუდარეში ნაკარაუ – გზა (ფაყი). მთა ლემურისკენა სამანქ. გზა. ადრე კარვები ყოფილა. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*

ლეკუდი – უბანი (ლევმერი). ს. ლევმერშია, ერთ-ერთი უბანი გადაფხადეთა საგვარეულოსი. ისინი (ე. ი. აქ მცხოვრები გარდაფხადეები) თავადები არ იყვნენო. ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.

ლეკუდი – უბანი ს. ლეუშერში, სამანქანო გზის მარჯვნივ. ცხოვრობენ: გარდაფხადეები, შავრეშიანები, ბაბლუანები, ქურდიანები, ავალიანი (1 ოჯახი). ვტიდ. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.

ლეკულა – საბალახო, სათიბი (უშგული) ს. უშგულის აღმ., გადასასვლელი ზაგარ-იდან ლასდილისკენ. ყორესავითაა ქვისგან. ვტილა „ყორე“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ლეჯარ – ვენახი (ყვედრეში). ს. ყვედრეშია, კოლმ. ვენახია ამჟამად. ყოფილა მუხის ხე, გარშემო ახლაცაა. ჯიდრა „მუხა“ („ჯიჰრა“). *ჯ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ლეჯარა მოლ – ყანები (ლესემა) ს. ლესემაში, მუხნარია. ჯარ „მუხა“. ა. ს. გაზდელიანი, 36, 1974.

ლეჯგერაგ – სათიბი ენგურის მარცხ. შგედში, სათიბ ნენსგაშსა სა ნაჭნეგუარ-ს შორის. ამ ადგილს უწინ ქაქნიტხ, ეჩხენქა მან კეცენ ვედნიტხ, ლემზგერარს აწყახ ი ლითოდურის იმზგერიტხ. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*

ლეჯგერაგ – სათიბი, ტყე ს. ცალერის ჩრდ. სათიბ ქეხანისა და ტყე შგედარს შორის. ს. ცალერი. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*

ლეჯგერაგ – საკულტო ადგილი, ნასახლარ ჯუხტლანისა და ლაშხრანშს შორის, სათიბ ქელიში. სამუშაოს დამთავრების შემდეგ მომუშავე დაპატიჟებდა სოფელს და ილოცებოდნენ (ღემზგერს ასყიტხ). ნაკის ს.ს., (ლაშხრანშ). *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ.,*

პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ლეჯგერზ (4) – სათიბი (ცალერი – 2, ლახამულა), საკულტო ადგილი (ლაშხრაში), ს. ცალერის დასავლ., ყანა სუსნის დასავლ. სათიბი კარგია. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*

ლეჯედენი – სამოვარი, ჟიბე ლეჯემერში, ლელეს მიჰყვება გასწვრივ. ჯოდი „გრძელი“. *ლენტეხის რ. გ. ზ. ბაბლუანი, 53 წ., 1978*

ლეჯინჯიხა – ბუჩქნარი (ქვ. ჭველიერი), ს. ქვედა ჭველიერში სამოვარი, მოედინება ლეჯინჯიხა ლიც. *შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ., 1974*

ლეჯინჯიხა ლიც – წყარო (ქვ. ჭველიერი), ქვედა ჭველიერშია. ბუჩქნარ ლეჯინჯიხაში მოედინება. *შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ., 1974*

ლეჯშერ (იხ. **ლერშერ**).

ლეჯშერ – სამოვარი (ზაგვდანარი), ს. ზაგვდანარში, სამოვარი ზუნგურის მარცხენა მხარე, ხარობს ჯიჰრა „მუხა“. სახელწოდება ფლორის მიხედვითაა. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი 81 წ., პენს., ს. ზაგვდანარი, ბეროს ს.ს., მესტიის რ. 1969 წ. სექტ.*

ლეჯშარ – ტყე (ქვ. კალა), სოფლის დასავლ. დაჯშარს ესაზღვრება აღმ. მხრიდან, მუხნარია. „მუხნარია“. ჩუაბე კალაშ. *გიორგი კოსდას ძე მურდუღლიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ. 1969 წ. კოლმ.*

ლეჯშარალ – სამოვარი (ლაღამი), ლექუშ ლახუშია, იყოფა 2 ნაწილად: სგა ლეჯშარალ და ქამე ლეჯშარალ. დ. მესტია. დ. ს. *გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972 წ. VIII*

ლეჯშერ – ტყე, ს. დგის ჩრდ.-აღმ. დასახლება კარტურამდე, მრავლადაა მუხა, მუხნარია მთლიანად. *იესებ სუმას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

ლეჯშერ (2) – ტყე (ტობარი, დიზი), ს. ტობარის ჩრდ.-აღმ. მხარე, მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ტუნელარის დასავლ. კედელი, აქა-იქ კლდეებიც. აქა-იქ რცხილაა, დანარჩენ ადგილას სუფთა მუხნარია. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, ხაიშის ს.ს., 1.11.70 წ.*

ლეჯშერა – ტყე (ლახამულა), საცხოვრის კეცნანის ჩრდ.-დასავლ. გზის ზემოთ. მუხნარი ტყეა, აქა-იქ ნაძვიცაა და ეგრხუღაც. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 67 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლეჯშარ (იხ. **ლჯშარ** – ლემსია).

ლეჯშაროლ – ტყე (ქამვეთ-ლაშთხვერი), ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, მუხნარი ტყით. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*

ლეჯდარა (იხ. **ჰად**).

ლეჰლიმ (2) – ყანა (ლახუშდი), სათიბ-სამოვარი (ჩვაბიანი), ს. ლახუშდშია, დასახლებათა ცენტრში. ადრე მომსვლელიაო. ლეჰე, ლეჰელი („ადრე დნება თოვლი, ადრე იხვნება. მოსავალიც ადრე მოდისო“). *გიორგი ანდრეას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია. 1972, IX*

ლეჰლიმ // **ლეჰლიშიერ** – სათიბ-სამოვარი, ს. ჩვაბიანშია, ტუბრას მარჯვ. მხარეზე, დასახლების ქვემოთ, გზის ქვემოთ. ჰელ-იმ „დღესასწაული მაისში“. *არჩილ დავითის ძე გივანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*

ლეჰლიშიერ (იხ. **ლეჰლიმ**).

ლეჰურდელ – სამოვარი (იენაში), ნასახლარ სგობულ-ის სამხ.-აღმ. მთა ტაზ-ნა მყუდარში. ჰარდელი ჩანს. ჰარდელ „მჟავე გემოსია“. *ლატალის ს.ს., მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*

ლეჰვგრინი – სამოვარი (მსტ. – ირ. მელიწ.). მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*

ლეჰვგრეზლი – სამოვარი (სპარდიში), მესტია ჭალაშ მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. ნესგა ლახულდის თავზე. *ავთანდილ ანდრეას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ლეჰვწერა (იხ. **ლეჰვწერა**).

ლეჰვწერა – ყანა (მესტია), მესტიაშია. ჰანწ „ნაკელი“, ლეჰვწერა „ნაკელ მოსაყრელი ადგილი“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972*

ლეჰწწალი – სათიბი (ნესგუნი). ლენჯერის ს.ს., (ნესგუნის?). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ს. ნესგუნი, მესტიის რ. 1972 წ.*

ლეგრხელ – ტყე, სამოვარი (იფარი), ჟიბე იფარის ზემოთ დამრეცი და ოდნავ მოვაკო ადგილნარევი. ეგრხულა და წიფელა ორივეა, მაგრამ უფრო ეგრხულაა. *სეითბე უმარის ძე ჭკადუა, 66 წ., მჭედელი, ს. იფარი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 15.11.70 წ.*

ლეგრხელა – სამოვარი, ტყე (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

- ლეჭა** – საძოვარი (ლახამულა), ენგურის მარცხ. კალთაზე, საძოვარ ლარამიყის გაგრძელება სამხ. მიმართ. ჰაპკვირისკენ. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 56 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*
- ლეჭაზ-ლაგნა** – საძოვარი (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში, მარცხ. მხარე ლაშხურისა.
- ლეჭანი მურყუამ** – კომპი (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში, მცხეთაშის დასახლებაში. ლევან გიგანის კომპი.
- ლეჭანი ქუანგლდ** – სათიბი (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარცხენა მხარეზე, არყნარი ტყით. ლეჭან გულბანის სათიბია. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჭანშერაზ** – უბანი (წიფლაკაკია), ს. წიფლაკაკიას ერთ-ერთი უბანი ლიპარტელიანის საგვარ. ლენტეხის რ-ნი, ს. წიფლაკაკია; *მ. გაბრიელის ძე ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*
- ლეჭარხუ** – საძოვარი (ბაბილი), საცხოვრისი ლეობიკის სამხ., ვერხვარია. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ლეჭაშა ლეჭმელიაზ** – საძოვრები (ლახთაგი), ლეჭაშ ლახვის სამხ.-დასავლ. ნაწილი. გვარი უცნობია. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., დ. მესტია, ს. ლახთაგი, 1972.*
- ლეჭაშე მურყუამ** – ნაკომპარი (მაგარდელი), ს. მაგარდელშია შიგ. ყოფილა მახტელანის (?) კუთვნილი. ლევანთ კომპი. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*
- ლეჭაშე ცხევ** – ტყე (მაგარდელი), ს. მაგარდელის სამხ. (თავზე) წიფლნარი ტყეა. ჩანს ვინმე ლეჭას (მახველანი ?) კუთვნილი ტყე ყოფილა. ლეჭანთ ტყე. ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.
- ლეჭბან** – ტყე (კიჩხელდაში), ს. კიჩხელდაშის ჩრდ.-აღმ., ტყე ჰინგროლის ჩრდ.-აღმ. წიწვნარია (უბან-იდან ?). *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., 1969.*
- ლეჭგურა** – სათიბი (მესტია, ბოგრეში), ს. ბოგრეშის აღმ., ენგურის მარჯვენა კალთაზე. ტყიანი, წყლიანი, სტიკუტ შალ ლი. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ნოემბ.*
- ლეჭერდელა** – სათიბი (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში ჟერდელ ჩანს, მიწაში იდებს გრძელ ფესვებს, იჭმევა ღე-ს მაგვარი.
- ლეჭერდელიანი** – ყანები (ახალშენი), ახგლშენის უბანში, ჩიხარეშის ზემოთ.
- ლეჭერდიან** – ყანები (სასაში), დასახლების ჩრდ.-დასავლ. დაფერდებული და ოღრო-ჩოღრო რელიეფით. *მ. ლ. ნემსაძე, 40წ., 1974.*
- ლეჭერდიანი** – ყანა (ახალშენი), ს. ახალშენში. ჟერდელ – ერთგვარი ბალახია, იჭმევა, მომჟავო. *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*
- ლეჭემთხუ** – სათიბები (ყარიში), ს. ყარიშშია, ითესება კარტოფილიც და არის სათიბებიც. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*
- ლეჭემთხუ** – საძოვარი (დ. ლენტეხი), მდ. ჩოლშურას მარცხენა მხარეზე. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- ლეჭითი** – ტყე (წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ., უღვირის დასავლ. ფოთლოვანი ჭარბობს, არის წიწვნარიც. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჭიწ** – ტყე (მახაში), ს. მახაშშია. ჩიხარეშის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ლეჭლანიერ** – ტყე (ლეშუკვი), ბალის ქედზეა, ლეშუკვის ტყეა, აქა-იქ სათიბებიცაა. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ლეჭოლან** – სათიბი (იფხი), ბალის ქედზეა., ტყეშია, მოფერდო ადგილია. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ლეჭორჩხელი** – საძოვარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშშია, კლდე კუაცხის მარცხ. მხარეზე. სათიბიცაა. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- ლეჭრგია ღარ** – ღელე (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. კალთაზე, წყალი მოედინება, ტყიანია შერეული. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლეჭშა ღარაზ** – სათიბები (ჟამუში), ს. ჟამუშის სამხ., მულხურას მარჯვ. მხარეზე. ნავერია-ნების საგვარეულოს სათიბები. ამჟამად კოლმეურნეობისაა. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლეჭშგულა** – ყანა, ს. ჩიხარეშში.
- ლეჭშგულა (2)** – ყანები (ახალშენი, ჩიხარეში), ს. ახალშენშია, ტუბირის დელის მარცხ. ნაპირზე. ყანა ლატფარის ბოლოში. დასახლების უკანა მხარეა. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

- ლეჭმერი ღელა** – მდინარე (ლეჭმერი), მდ. ლაშხურას მარცხ. შენაკადი. მოედინება ს. ლეჭმერასთან. ს. ლეჭმერი, ჩოლურის ს.ს., ა. ზ. *ბაბლუანი*, 43 წ., 1974.
- ლეჭმერ** (2) – სოფელი (ჩოლ. ს.ს.), უბანი (ლეჭმერი), მდ. ლაშხურის მარცხ. მხარეზე იყოფა უბნებად: ციოყმერ, ლეჭმერ, მორეულ, გეგბ მოლოდ, ჟიბე ლეჭმერ. ლენტეხის რ-ნი, ჩოლურის ს.ს., *რევაზ დანიელის ძე შავრეშიანი*, 46 წ., *პედაგოგი*, 1978.
- ლეჭმერ** – დასახლებული უბანი, ს. ლეჭმერის ერთ-ერთი უბანი. *არდაშა ზ. ბაბლუანი*, 43 წ., 1974.
- ლეჭმერი შუკუტ** – გზა (ლეჭმერი), ლეჭმერის სამანქანო გზა. ლენტეხის რ-ნი. გ. ზ. *ბაბლუანი*, 55 წ., 1978.
- ლეჭმან** – ყანა (ღობი), ს. ღობში.
- ლეჭ ნაკარ** – სამოვარი მთა (თავრარ-ხერხვაში), მთა ცალგმილის სამხ.-დასავლ. დასაწყისი. ქვემო ნაწილში მოედინება ყუბამი ლიც. ძველი ნაკარვებია, ალბათ. ვინემ – ლევასი. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი*, 32 წ., *კოლმ.*, *ნაკის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. *ნოემბერი*.
- ლილა** – სამოვარი (ჭველიერი), ს. ჭველიერშია. მდ. ლაშხურას მარჯვ. ლილასმაგვარი თიხა აქვს. *მ. ე. ლიპარტელიანი*, 80 წ., 1970
- ლიპტინ** – სათიბი (ლახამულა), ენგურის მარცხენა რიყესთან, ყეშმალ ფორმა ხულტე, ნახ. კუნძულივითაა შეჭრილი ტყეში, შგედშია. (პიტა). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი*, 55 წ., 55 წ., *კოლმ.*, *მესტიის რ-ნი*. 1969 წ. *ნოემბ.*
- ლიჩნინი ჯგერზგ** – ეკლესია (ჰადიში), ს. ჰადიშის აღმ. დგას ეკლესია წმ. გიორგის სახელობისა, ჩანშიში. *მანი ლევანის ასული პირველი*, 50 წ., *დასახლისი, ივარის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *აგვისტო*.
- ლიცე დაბ** – ყანა (მახაში), ს. ჩიხარემის ს.ს., მახაშში. ლენტეხის რ. *რ. მ. ჭელიძე*, 1976.
- ლიცე ლათროლ** – სამოვარი (მამი), ებერალის მისადგომთან გზაზე, წყაროა სეზონურად. ლენტეხის რ. გ. ზ. *ბაბლუანი*, 55 წ., 1978.
- ლიცე ღარ** – სათიბი (ბავარი), ს. ზედა ბავარისაა, ტყეში წყალი მოედინება. ხელედის ს.ს., ლენტეხის რ. ს. ბავარი. *შ. ი. ბენდელიანი*, 40 წ., *კ. ს. ჩანესელიანი*, 44 წ., 1976
- ლიცილდარ** – სათიბი, სამოვარი, წყაროებიანი (მესტია, ვიჩნაში), ს. ვიჩნაშის დასავლ. მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე. მოედინება წყლები. *ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი*, 43 წ., *მოსამს.*, *კალის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *აგვისტო*.
- ლიცილდარ** – სათიბ-სამოვარი, ს. სოლის ჩრდ. მთა შიხულდაშშია, მოედინება წყაროები. ს. სოლი (ლნჯ.). *რ. ა. ხაფთანი*, 52 წ., *მოსამსახ.*, *მესტიის რ.* 1972, IX
- ლიცილდარ** – სამოვრები, ს. ჯაჩეშშია, ჯანჭ-ჭალაშ მდამოში. მოედინება წყალი (მხოლოდ ერთ ადგილზე). *ნ. ნ. ჩანესელიანი*, 25 წ., 1974
- ლიცილდარ** (5) – წყაროები (კახერი), სათიბ-სამოვარი (ვინჩაში, სოლი, ხაჩეში – იხ. **კაჩნ ლიც**), კახერ-ის მხარეზეა, მოედინება პატარა წყაროები, ტურბაზის აღმ. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი*, 64 წ., *მესტიის რ.* 1972
- ლიცილდარ** (იხ. **კაჩნ ლიც**).
- ლიცმოყ ლარე** – სათიბი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშშია, წყლის მიდამოები, *ნ. ნ. ჩანესელიანი*, 25 წ., 1974
- ლიცმოყ ღარ** (იხ. **ლუგურყუბა ღარ**).
- ლიცფაკნილარ** – წყალი (ნესგუნი), ფუშყვერის მარჯვენა მხარეზე. ფაკანშალ ამოჭრილ ლი სპენდიკი, ეჩეჟა ანდრი ლიც. (ფაკანშალ ხარ სპენდიკი ჟი ლეტაბე). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი*, 36 წ., *ლენჯერის ს.ს.*, 1972.
- ლიცნარალ** – სამოვარი (მამი), წყაროებიანი ადგილია ლეჭმერში. ლიც „წყალი“. ლენტეხის რ. გ. ზ. *ბაბლუანი*, 55 წ., 1978.
- ლიცნ პილ** (იხ. **ჭალნ პილ**).
- ლიცნოლ** – წყარო (ჩოლ. ს.ს.), შუა სოფელშია, პატარაა. ჩოლურის ს.ს., *ჟ. ა. მუკბანიანი*, 41 წ., 1978
- ლიცნოშ** – წყარო (ქახუნდერი), ს. ქახუნდერში, სათიბები.
- ლიერ** – ყანები (მახაში), ლაშხურის მარჯვ. იყოფა ჟიბე და ჩუბე ლიერ-ად. მახაში, ჩუხარემის ს.ს., ლენტხ., *რ. მ. ჭელიძე*, 1976.
- ლიერი სგიმრლ** – სამოვარი (მახაში), ს. მახაშშია, ლიერშია, სგიმ ამჟამად არაა. ლენტხ., ჩიხარემის ს.ს., *რ. მ. ჭელიძე*, 1976.
- ლიტანი მოლ** – სათიბ-სახნავი (ჭველიერი), სათიბ-სახნავ ჯამეტარშია, ყოფილი მამული ლევან ლიპარტელიანისა. *გ. ი. მუკბანიანი*, 27 წ., 1974
- ლობარ** – ყანა (მახაში), ს. მახაშშია, ჩიხარემის ს.ს., *რ. მ. ჭელიძე*, 1976.
- ლობი** – საბალახო, ს. ხარაშშია, ტყეშია ღარივით, ფერდობი. ს. ფაყი. *ე. ს. გვიდიანი*, 24 წ., 1974.

- ლობი** (2) – სამოვარი (ქართვენი, ფაყი), მდ. დოღრას მარცხენა კალთაზე, სამანქანო გზის ქვემოთ, ცხუმარისკენა გზის დასაწყისი. *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ს. ქართვენი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*
- ლობიარ** – სამოვარი (ახალშენი), დასახლების ზემოთ. ქვაბივითაა ჩავარდნილი. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ლობიოლ** – მთა (უსგვირი), ლეშტნილის მთის ჩრდ. კალთა. ჭალაშ დასაწყისის ზემოთ. ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერი, 1973.
- ლობრწში** – მწვერვალი (ადიში), ს. ადიშის სამხ. – (დასავლ.), სიმაღლე – 2264 მ. ზღვის დონიდან.
- ლომინა მუყუამ** – კოშკი (ჩვიბიანი), ს. ჩვიბიანშია ნიჟარაძეთა თემის კოშკი, კარგად დაცული. ლომიანთ თემის კოშკი. *ტარიელ თავადას ძე ნიჟარაძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრ., ს. უშგული, მესტიის რ-ნი. 1971 ივლისი.*
- ლონგი მოლ** – სამოვარ-სათიბი (შკედი), ს. შკედეში. ლონგი ონიანის სახელობის. ს. შკედი, ჩიხარეშის ს.ს., ლნტს. რ. *ქ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976*
- ლუგურყუამ ლიც** – წყარო (ლესემა), სოფლის ცენტრში, სათავე ადგილზევე აქვს. ს. ლესემა, ხელედის ს.ს., ა. ს. *გაზდელიანი, 36 წ., 1974 წ.*
- ლუგურყუამ სტიკუტ** – ქედი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშშია, ლუგურყვას სამოვრებზეა. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974*
- ლუგურყუამ ღარ** – სამოვარი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშშია, ქვემოთ წყალი მოედინება. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974*
- ლუკა მოლარ** – სათიბეები (მუწვი), ს. მუწვიში, ლუკა ხაბულიანის ნახოვარი. ჩოლურის ხეობა. *მ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978*
- ლუკა სეროლ** – სათიბეები (ყახუნდერი), ს. ყახუნდერში. ლუკა ონიანის სერები. სეროლ „სერი“.
- ლულიენარ** – ტყე, სამოვრები (დურაში), ს. დურაში. ლულიენ – ლელჰენ „რუები“. ლენტეხის რ. *კ. ბენდელიანი, 1978*
- ლუმლზ ნაკარ** – ტყე, საბალახო (მურყმელი), ს. მურყმელის სამხ-დასავლ. არყნარია უმეტესად, ვაკე ადგილია საბალახო შიგადაშიგ ტყეში. ლუმლე „მოლი“ ტყეში გაკაფული და მოლად გადაქცეული. *ნუცა ანტონის ასული ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, უშგულის ს.ს., 1971 წ. VII*
- ლუნჩული ლესგ** – ფერდობი (მესტია), მესტია ჭალაშ მარცხნივ აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. ფერდობია სამოვრებიანი. ჩუალ „მეწყერი“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი. 1972 წ.*
- ლუნჩუალ** (იხ. **ლუნჩუალ**) – ფერდობი (სპარდიში), მესტია ჭალაშ მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. ფერდობია. ფერმისა და ზნარგაშს შორის. ძველი ნამეწყრალია. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., სპარდიში, მესტიის რ. 1972.*
- ლუნჩუალ** – სამოვრები (მესტია), აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. ვაკეა, დგას ფერმის შენობა. ჩუალ „მეწყერი“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი. 1972 წ.*
- ლუნჯუ** – კლდე (ლანჩვალი), (ქა ლუნჯუ ლი). მესტია. *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგრიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*
- ლუორ** – სამოვარი მთა (დურაში), საყდარისა და დურაშის. იყოფა ჟიბე და ჩუბე-დ. ლენტეხის რ. ს. დურაში. *კ. ბენდელიანი, 1978*
- ლურსკუიმ** – სამოვარი (ხოფური), ს. ხოფურის მთაში, ტყიანი, შერეული ტყით. ს. ხოფური, ლენტეხის რ. *ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976*
- ლუსანშა** – უბანი (ლანჩვალი), ლანჩვალშია, ფალიანების საგვარეულო თემის დასახლება. დგას კოშკი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972*
- ლუსანშა მურყუამ** – კოშკი (ლანჩვალი), ლანჩვალშია, ფალიანების საგვარეულო თემის კოშკი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972*
- ლუტბულა** – ყანა (ღემდერი) ს. ღემდერის დასავლ. მდ. ღემდრგლამდე. შიშველი, მშრალი ადგილი, მაგრამ გაზაფხულობით თოვლის ნადნობისაგან დგება ტბორი. ლუტბულა „ტბორი“. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 54(8) წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ლუტყურღფარ** – ტყე (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის სამხ-დასავლ. უღვირისკენა გზაზე, გამონგრეულია (ნამგუტებ ლი). *არჩილ დავითის ძე გივანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლუქთუნალ** – სათიბი (ნესგუნი), ფუმყვერის მარცხენა მხარეზე, ვაკე ადგილია, ვოყალ ლი ი ლუბჭკურე, ქა როქ ლუქთუნე ლი. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულიედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლუქტუნარა** – სათიბეები (ნასახლარი სგობული), ნასახლარ სგობულშია, ლეჟა-ს და ლექუშ

სგობულ-ს შორის. ლატალის ს.ს., მ. ჯ. კვანჭიანი, 82 წ., ს. იენაში, 1973

ლულულდარ – სამოვარი (სოლი), ს. სოლის ჩრდ. ღელეს თავზეა. წიწვნარი ტყე, ფერდობი. ადრე მაგარი ზვავი ჩამოსულა, ბოლო ხანებში (გატყურდა და) არავის ახსოვს ზვავი რომ ჩამოსულიყო. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ. 1972, IX

ლუყურყუა ნეხუ – ნაძვის მიდამოები (ყარი), ს. ყარიშშია, დეკორატიული ფორმისაა, დიდი ნაძვის ხეა. დ.ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974

ლუყურყუე – სათიბი (არცხელი), ს. არცხელის სამხ-დასავლ., მულხურას მარჯვენა მხარეზე, სათიბ პრეგი ღარესთან. შემოკავებული ნაწი-ლობრივია. ლუყურყუე (ყურყუ „მარყუჟი“). ერმალო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლუყურყუა (იხ. ლუყურყუე).

ლუხირიწლე – კლდე (ჰადიში), ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ. ჰადიშგრას მარჯვენა კალთაზე, ნასახლარ ქრულდნის ქვემოთ. ლუხუკურე კოჯ ლი. მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

ლუხორ-ზაგარ – ზეგანი (მელე), ს. მელესა და ბენიერს შორის საკულტო ადგილია, სალოცავი. ლეცხატ ადგი ლი.

ლუხროლუ – სამოვარი (კიჩხელდაში), ს. კიჩხელდაშის დასავლ., ყანა ბესტანის ჩრდ.-აღმ., მცოცავი მიწაა (ჩუ მეტყავ გიმ ლი), ხილნარი და მურყნარია მდ. მატლან-ამდე. ლუხროლუ (მეხუარ-იდან ?). თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

ლუხურიწლე – სათიბი, კლდე, ტყე (ცალდაში), ს. ცალდაშის სამხ., დასახლების ზემოთ, ფოთლოვანი ტყეა და სათიბიც. პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლუხუ – ტყე, ნაკრას მარცხენა მხარეზე, ღელე ლაქნაშგრას ჩრდ. მდებარე ფერდობის ტყე. ლუხუ ? ნალის ს.ს., ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

ლუხუიმ ბოგ – ხიდი (ლუხი), მდ. ჭუბრულაზეა გადებული სოფ. ლუხვთან სამანქანო ხიდი. ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი. I.XI. 70 წ.

ლუხუიმ თხუიმ – ტყე (ტობარი), ს. ლუხუ-ის დასავლეთის მხარე, ტყიანი, თავი. ქვემო მხარე ლეჯკერ, ზემოთ – წიწვნარი. ზღვის დონიდან 1587,4 (1: 100000). ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, ხაიშის ს.ს., I.II.70 წ.

ლუხურა – მდინარე, ს. შდღღირის მარჯვენა მხარეზე ჩამოუდის მდ. ლუხურა, მდ. ენგურის მარჯვენა შენაკადი. მოედინება მთა ლუხურას თავიდან კარვებს შორის. დასაწყისია მთა სამხ. კირწარი (იხ. რუქა). მარო ფულას ასული ჭკადუა, კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.

ლუხურა – სათიბ-სამოვარი, ღელე (შდღღირი), ს. შდღღირიდან ჩრდ. დაახლ. 5 კმ შიშველი ადგილია, სამოვარია, დგას 6 კარავი, არის ს. შდღღირის საზაფხულო სამოვარი მთა. ტყის ზონის ზემოთ, ალპური ზონა. მოედინება მდ. ლუხურა. მარო ფულას ასული ჭკადუა, კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.

ლუხუროტე ბაჩარ – ყანა (უმზვანარი), მდ. დოლრას მარცხენა მხარეზე, სახნავ ჯერს ქვემოთ. ყანიდან ანაკრეფი ქვების ზვინი, გროვა – შეგროვებული ქვები. გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უმზვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.

ლუხურაშ ზაგარ – სამოვარი (დიზი), ს. დგს ჩრდ.-აღმ. სამოვარია სოფლის, ქედია, გადის გზა მდ. ლუხურამდე, მეჩხერტყიანი, უფრო ფოთლოვანი. იესებ სუმას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.

ლუხურაშ ტობ – ტბა (შდღღირი), მთა ლუხურაშია, დაახლ. 0,5 კმ. ფართობით, გამჭვირვალე ტბაა. ლუხურაშ ლიცის მარჯვნივ საკარვე მთა ლუხურადან ≈ 2 კმ. ჩრდ-ით, შუა შიშველ სამოვარშია. მარო ფულას ასული ჭკადუა, კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.

ლუხურაშ დაბ – ყანა (ლექესირი), მდ. ჩოლშურას მარჯვენა მხარეზე, ჟიბე ლექესირში. ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974

ლუქნუ – სათიბ-სამოვარი (ლახირი), ს. ლახირის ჩრდ.-დასავლ. ალპური მთაა. საქონელი ვერ ადის. მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

- ლუჭტილ** – კლდე (ტვიბერი), ტუბიბერისა და წანერის მყინვარებს შორის, აქვს მყინვარები, ყუთლოდის ჩრდ.-ით. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტ.*
- ლუჭტლალ** – სამოვარი (ლასკადარი, კახურა), ლასკადურას ხეობაშია. შემონაკავები არაა, შემოკავებულივითაა. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974*
- ლუჭტლალ** – სამოვარი, ლასკადურას აუზში, ალპურ ზონაშია. ქვიანი არაა. ს. კახურა, ლენტეხის ს.ს., *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ. 1974*
- ლუჭტუა** – კლდე (ბავარი), მანანაურის ღელეს მარჯვენა მხარეზე, სანადირო კლდეა. ს. ბავარი, ხელედის ს.ს., *გ. ა. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974*
- ლუჭტუა ლდე დაბ** – სათიბი (ბავარი), ჯუდარშია, ალპურ ზონაშია, მთაში. ღეე არის. ს. ბავარი, ხელედის ს.ს., *გ. ა. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974*
- ლუჭორ** – შენაკადი (კახურა), ლასკადურას აუზში, მდ. ლასკადურას მარცხ. შენაკადი. ს. კახურა, ლენტეხი. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974*
- ლუჭორგლ** – სამოვარი (ლასკადარი), ლასკადურას ხეობაში. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974*
- ლუჭორა ტუბი** – ხევი (კახურა), ლასკადურას აუზში, მდ. ლუჭორის ხეობა. ს. კახურა, ლენტეხი. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974*
- ლლლდაშ** – სამოვარი (ტვიბი), ს. ტვიბის მთაში. ლლლდაშ-იდანო ? შდრ. ლალედ. ლენტეხის რ. ჩოლურის ს.ს., *გ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*
- ლლსგუერ** – სამოვარი (იელი), ასკარდის ჩრდ.-აღმ. დასასვენებელი ადგილია სამოვრებიცაა. *რ. გ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, VII-72 წ.*
- ლლლზორ** – სოფელი (კალა), კალის სას. საბჭოში შემავალი სოფელი. ენგურის კალა ჭალას მარჯვენა სანაპიროზე გაშენებული. დგას 1 კოშკი – მაცხტუარ, გელოვანის იყო. კოშკშია ხატი მაცხტუარ. კალის სკოლა, ნაგებობები. კალის თემის შესაკრები, მთელი სვანეთისო. *ნინა გიორგის ასული გამყრელიძე, 49 წ., მოსამსახურე, ს. ლალხორი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლანშამ** – გადასასვლელი (ყახუნდერი, ლუჯი). ს. ყახუნდერიდან გადასასვლელი ლუჯში.
- ლანშამ** – სათიბ-სამოვარი (ჩუკული) ჩუკულის მთაში, ტყეშია მინდორი. *ნუნუ დადამის ას. გულბიანი, 26 წ., 1976.*
- ლანჯა** – სათიბ-სამოვარი (მელე), ს. მელეშია. სახნავი იყო უწინ.
- ლარჯუ ელ** – სამოვარი (მესტი ა – ირ. მელიქიშვილი)
- ლარჯუ ელ (2)** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ., გზის ქვემოთ, ჰანდშერას მარჯვ. კალთაზე. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ს. ჰადიში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლარა** – სამოვარი (მურყმელი) ს. მურყმელის აღმ., ვაკე-სამოვარი. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლარა (2)** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ., ჰადიშერას მარცხ. სანაპიროზე. ვაკეა. *გულადი სოფროს ძე აველიანი, 33 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლარა დაბარ** – სათიბ-სახნავები (არცხელი) ს. არცხელის ჩრდ.-დასავლ., ღელე ტუბის მარცხენა მხარეზე. სახნავ-სათიბებია. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლარა დაბარ (2)** – ყანები (ზარდლაში). ს. ზარდლაშის სამხ.-აღმ. ყანები. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლარალ** – ხილნარი (შტვილი) ს. შტვილშია. ხილნარია – მსხალი. *თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ., 1978.*
- ლარელდარ** – სამოვარი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)
- ლარემი თხუმ** – სამოვარი (იფრარი) ს. იფრარის დასახლების ზემოთ, სათიბის თავი. *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. ივარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლარილარ** – სათიბები (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, ტუბიბრას მარჯვ. მხარეზე, გზის ქვემოთ. *არჩილ დავითის ძე გივანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლარილარ** – სათიბი (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ., ტყის პირამდე. *ვლადი ბათოს*

- ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლწრილწრ** (3) – სამოვარი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. სანაპიროზე, ლეცხეკ ღწრწლის დასაწყისი. ვაკეა. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლწროლ** – ყანები (ლაღამი) ს. ლაღამსა და ს. ლანწრწალს შუა. ვაკე ადგილები. *გ. ი. ფაღიანი, 38 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*
- ლწროლი შუკწ** – გზა (ლაღამი). სამანწანო გზა ლაღამსა და ლანწრწალს შორის. *გ. ი. ფაღიანი, 38 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*
- ლწრსან** – სამოვარი (ტვიბი) ს. ტვიბში, ნასახლარია. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*
- ლწრტყალ** – სათიბები (ყახუნდერი) ს. ყახუნდერის მთაში, სათიბების ზემო მხარე.
- ლწრტყალ** – კლდე (ყახეში), მდ. წწწწრწლას მარჯვ. კალთის კლდის შრეები. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლწრტყწა ლწგწა** – გზა (ცალღამი). ტუთიბერღლას მარჯვ. კალთაზე გზა გადის სამარხილო. საზაფხულო კარვებივითაა საქონლისთვის კლდეში. კლდეს სარტყელივითი აქვს პატარა გამოქვაბული. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლწრწლ** – სათიბები (წმ. ლეწწწერი) ჟიბე ლეწწწერში, ვაკეა. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*
- ლწრწლ** – სათიბი, სამოვრები (ჩაწაში) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ს. ჩაწამის ჩრდ.-აღმ. *ილია ერმალოს ძე ნიწწრადე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაწაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლწრწლ** – სათიბი (ხალდე) მდ. ჳალდე ჳალწს მარცხ. კალთაზე. ვაკე ადგილია, ს. ჳალდეღან ≈ 3 კმ. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლწრწლ** – ყანები (დავბერი) ს. დავბერის პირდ, ენგურის მარცხ. კალთაზე, დასახლების სამხ. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლწრწლ** (4) – სათიბი (წ. ჳველიერი) ზედა ჳველიერში. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- ლწრწლ** (იხ. ლწრწლ)
- ლწრწწ** – სათიბი (ნესგუწნი) ფუწყვერის მარცხ., კარგი სათიბია. *ელგუწა ვლადიმერის ძე გულეღანი, 36 წ., ლენწერის ს.ს., 1972.*
- ლწრწლ** – სათიბები (ლესთაგი), ყოფილი ჳედ. ტეწწწიკუწმის აღმ. სათიბები. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- ლწრწლ** – სამოვარი (შკედი) ს. შკეღში, მიწდვრები მთაში. *ჟ. ს. ოწწწანი, 34 წ., 1976.*
- ლწრწლ** (3) – სათიბები (მახაში) ს. მახაშშია. *რ. მ. ჳელიძე, 1976.*
- ლწრწლ** – ყანა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)
- ლწშგალ** – სამოვარი (მესტია), დ. ს. გვარღიანი, 27 წ. 1972.
- ლწშგლწრ** – სამოვარი (მესტია, ზარღღაში), ს. ზარღღაშის მთა ლეწღღწწაშია, ზეგანია, ჩანს იყო ნაკარვები. ლიწგწლი. შამში ნესტორის ძე გაბღიანი, 67 წ. 1971.
- ლწშწირ** (იხ. ლწშწურ – ჳველიერი).
- ლწშწრწწი გოღაღ** – ტყე (ლენტეხი, მახაში), ს. მახაშშია. *რ. მ. ჳელიძე, 1976.*
- ლწშწურ** – მდინარე (ლენტეხი), ს. საყღარის ქვემო საზღვარი. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ. 1978.*
- ლწშწურ** – მდინარე (ლენტეხი), ს. შკეღშიც ასე ჳქვია ცხენის წყალს. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ. 1976.*
- ლწშწურ** – მდინარე (ლენტეხი), ცხენის წყლის სვანური სახელწოდება ს. მახაშში. *რ. მ. ჳელიძე, 1976.*
- ლწშწურ** (4) – მდინარე (ჳველიერი, საყღარი, შკედი, მახაში, ყახუნდერი, სასაში), ცხენის წყლის სვანური სახელი. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.*
- ლწშწრწალ** – მდინარეთა შესყარი (კვანწიანარი), ენგურისა და მესტია-ჳალწღს შესყარი ადგილი. *შ. ნ. კვანწიანი, 49 წ. 1973.*
- ლწწოღიწრ** – სამთიბი (წწწწწში), მთა ლობურშია. აწოღარების სადგამი ადგილი. აწოღ „ზვინი“ (მღრ. უწწწწწ, ჳწწწალ, მეგრ. აწწწწწ). *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*
- ლწწი** – ხრიოკი ადგილი. მესტიაშია, შკედი სგიმის მიდამოებში; ვიწრო, ჩაწწწწწული რელიეფით. (მღრ. ლწწი ლუწწწში (ღარბაწწში). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ლწწი** (2) – სათიბ-სამოვარი (იფარი), საბალახო (მესტია), ს. იფარის სამხ.-აღმ. ენგურის მარცხ. კალთის ზემო მხარეში, საზაფხ. სამოვარი მთა, დგას კარვებიც. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

- ლუბილარ** – სათიბი (ნესგუნე), ფუშყვერის მარჯვენა კალთაზე, (წაფხ ხარ ლუბიშალ), შვეულია. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ლუბილარ** – სათიბ-სამოვარი (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიმერას მარჯვ. კალთაზე. ტყე შერეული, ვიწრო დარია. ლუბი „თივის ჩასაყრელი ზედა სართულიდან ქვედაში ძველ სვანურ სახლებში“. *იასონ მურზას ძე კორძაია, 75 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლურმა** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-აღმ., ჰადიმერას მარცხ. კალთაზე, ტერასა. *გულადი სოფრომის ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლურხუა** – ტყე (ღვებრა), ს. ღვებრას დასავლ. მდებარე ტყე, ლეგობ ხაგ ხოშამ. დერხუა არიხ. შერეულია. ეკლესიის ყოფილა. *არსენა ზურაბის ძე წიფიანი, 75 წ., პენს., მულახის ს.ს. მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ლურხუა (2)** – სათიბ-სამოვარი (დავბერი), ტყე (ღვებრა) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ვერხენარიცაა. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლურხუა ყორღლ** – გზა (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, კარივით შემოსახედა სოფელში. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლუბი** – ტყე (ყაბეში), ს. ყაბეშის აღმ., სამოვარ ლაბირღუის აღმ-ით, შერეული ტყითა და უფრო წიწვნარი დარები აქვს ტყის ჩამოსაყრელი. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლუბიარ** – სამოვრები, ს. სასაშის სამხ. ტყეში. ლობის მაგვარი რელიეფით. *ლენტეხის რ. მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974*
- ლუბიარ** – ტყე, ს. ნაცულში, დამრეცი ადგილია.
- ლუბიარ (3)** – სამოვრები (ახალშენი, სასაში), ტყე (ნაცული), ს. ახალშენში, შუროსმაგვარივითაა. ჩიხარემის ს.ს., *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981*
- ლუბილარ** – სახნავები (მამი), მამში, შვეული ადგილია. ჩოლურის ს.ს., *ლენტეხის რ. ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978*
- ლუბილარ (2)** – სათიბი (ფანაგა), ყანა (მამი), ლაშხურის მარჯვენა ფერდობი, შუროებივი-თაა. ლიბი „შურო“. ჩოლ. ლენტხ. რ. ს. ს. *ჯამბურიძე, 20 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978*
- ლუბრა** – დასახლებული უბანი ს. სასაშის ერთ-ერთი უბანი.
- ლუბრა** – საბალახო, ს. სასაშში, დავაკებაა.
- ლუბრა (2)** – უბანი, საბალახო (სასაში), ს. სასაშის დასავლ. მხარე. *ლენტეხის რ. მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974*
- ლუბრა ნიც** – წყარო (სასაში), ს. სასაშშია, დასახლ. ლუბრაში. *ლენტეხის რ. ჟახუნდერის ს.ს., მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974*
- ლუბრილარ** – სამოვარი, მთისკენა გზაზე, დამრეცი, ადრე სახნავიც იყო. ლობი „ჩასაყრელი“. ჩოლურის ს.ს., *ქ. ა. მუკვანიანი, 41 წ., 1978*
- ლუბრილარ (2)** – სამოვარი (მუწვი), ს. მუწვიდის ჩრდ.-აღმ., შუროს მაგვარი დარები. ჩოლურის ს.ს., *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978*
- ლუტილედ** – სათიბი (იელი), ს. იელის სამხ. აცის ქვემოთ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ. 1972, VII*
- ლუბდინა** – კლდე (ცალდაში), ტუბერის ხეობის მარცხენა კალთის კლდე, კიჩხის კლდის გაყოლებით. შიშველი კლდეა, წითელი ფერისაა, კწრ კოჯ ლი. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლუბემელა** – ტყე (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, მოედინება ტუბე ღელა, შუაზე ჰყოფს ტყე ლუბემალა-ს. ლუბემალა „გადაბმული“. *ქ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- ლუბენალე** – ტყე (ყვედრეში). ს. ყვედრეში (ლენტეხის რაიონი). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- ლუბერ** – სათიბი (ნაკი), ნასახლარ ჯუხუტლანიშია. სათიბ პერლანის ჩრდ. ქვიანი ადგილია. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., მოსამსახ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლუბოგ** – ტყე (თავრარი), ს. თაურარს აკრავს სამხ.-აღმ. კლდეა, სადაც გზა გადის (ბილიკი) და იქაა ბოგირები გაკეთებული. ნამდნარ-მუხნარი ტყეცაა. *უმანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ბრიგადირი, ს. თავრარი, მესტიის რ-ნი, ნაკის ს.ს., 1969 წ. ნოემბ.*
- ლუბოგიშ შუკუტ** – გზა (ხერხვამი), ხერხვამის ჩრდ.-აღმ. ტყე ჯიჰრიდან მიმავალი გზა კლდე ლუბოგარზე. მანშურამდე ვერ აღწევს. გზა საჭიროებისამებრია. *დავით დუდურუყის ძე*

ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

ლგბოგარ – კლდეები (ხერხვაში), ს. ხერხვაშის ჩრდ.-აღმ. კლდე-ღრიანი ადგილი მდ. მანშურამდე, ტყე ჯიჰარის აღმ. კლდის კალთაზე გადასასვლელი ყოფილა ხიდების, ბოგირების მემკვიდრით. კლდიდან კლდეზე გადებული ძელები. დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

ლგენოლ – სახნავები (მახაში), ს. მახაშში. ლნტხ. ჩიხარემის ს.ს., რ. მ. ჭელიძე, 1976

ლგეილჯ – უბანი, ს. სასაშის ერთ-ერთი საცხოვრებელი ადგილი. ლაშხურას მარცხენა მხარეზე.

ლგეილჯ (2) – ყანა (ზ. ჭველიერი), უბანი (სასაში), ზედა ჭველიერში, სამხ. ჩამოშლილი არაა. ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუგბანიანი, 1976

ლგერალდ – სათიბი (ღემდერი), ს. ღემდერის თავზე, სათიბ მამკიდის სამხ. ჩრდ.-აღმ. ტყე. მრგვალი ადგილია, გურჯლდ. ლევარსან ომანას ძე ჩხვიძიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.

ლგერაში დაბარ – ყანები (ჩუკული), ჟიბე ჩუკულშია, ვაკე რელიეფით. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. ნუნუ დადამის ასული გულბიანი 26 წ., 1976

ლგბოლჯ – უბანი (სასაში), ს. სასაშის აღმ. ნაწილი, დავაკებაა. წყლის პირას არაა. ლგბოლჯ. ლენტეხის რ. მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974

ლგბოლჯი დელ – დელე (სასაში), მდ. ლაშხირის მარცხენა შენაკადი. მთა ლერმელ-იდან მოედინება. ლენტეხის რ. სასაში, ჟახუნდერ. ს.ს., მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974

ლგდდალად – ტყე (უღვალი), ს. უღვალში, ჩრდ.-აღმ.

ლგზად – სათიბ-სამოვარი (ციოყრეი), ციოყურში, ფერდობზე. არის:

ლგთან – სათიბ-სამოვარი (ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, ლგთნაშ ზაგარის დასავლ. ფერდობზეა, არის ნამოსახლარიც, ხილიც (ბებანი), მენშგუტე უერ ხოზ. კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

ლგთინ – სამოვარი (ეცერი), მთა დეცილს ქვემოთ, სამოვარ მთა ლაცვას ჩრდ.-აღმ. ზეგანზე (ზაგარჟი). „ქა თენი, ლგთნე ადგი ლი, ქა

თერა“. ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.

ლგთინ ზაგარ (იხ. ლგთინ).

ლგთლერ – სამოვარი მთა (ტვიბერი), ს. ცხუმარის ფერმის კარვებია; კლდე ყორჟარის სამხ.-დასავლ. არის ნაეკლესიარი – ჯგერაგ ლგთლერიშ. გადმოცემით: ლგთინ ლი, ქა თერა ლაჭუმი, მარაცალ კვლთხი ლიხ 3 ბაჩ. გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტვიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

ლგთნილ – გორაკი (ყაზაყი), ს. ყაზაყის სამხ. კიდე, გორაკია დავაკებული, დგას ჯიჰრა, სოფლის სახედი ადგილი იფრისკენა. ევროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 12.10.70 წ.

ლგთნარ – გადასასვლელი (ჭუბერი), მთა უთურში ვარჯზეა, გადასასვლელი, დიდი ქვები დგას. ს. ნაკისკენ გადასასვლელი გზაზეა. მინდორია და 3 კაცისტოლა დასობილი ქვაა გზის საჩვენებლად. ლგთნარ „საჩვენებელი“ (?), „გამოჩენილი“ (?). (ლგთნე „გამოჩენილი“). ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., ს. ლეკვლმახი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 10. 9. 70 წ.

ლგთნარში ტობ – ტბა (ჭუბერი), ს. ჭუბერიდან ს. ნაკრისკენ გადასასვლელი. არის ლგთნარის ტობ, კლდე კირარი ლაშთხართან ტბა ≈ 1 ჰა. დავაკებული ადგილია, მოედინება წყალი. გამდინარეა. ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი. 15.X. 70 წ.

ლგთნაშ ზაგარ – ტყე (ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, ქაქულაშ ზაგარჟი ლი პირდაპირ ბაჯის მიმართულებით, მურყუამშალ ჟი ლგზგოვე ლი. კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

ლგთაზ – ვაკე ადგილის სახელწოდება (გვალდერი), მ. ბაჯისკენა გზაზე, უიცხილდ-თანაა (უიცხილდ არის მთა ბაჯისკენ მიმავალ გზაზე, ტყე). ჩხეტიან ემუზას ძე ჩხეტიანი, 47 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ. 1969 წ. ოქტ.

ლგკეროლარ – სამოვარი (ლამფალაში), ს. ლამფალაშის მთაში. ლგკერე კალიში ამალღებულზე გაკეთებულ დაფაზე მარცვლეულობის გასაშრობი. ჟახუნდერის ს.ს., რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981

ლგკრაჭალა – სამოვარი (ლაღამი). დ. ს. გვარ-ლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს.ლაღამი. 1972, VIII

- ლგვანდორ** – ყანები (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშის დასახლების სამხ. კლდიანიცაა. გ. გ. გორგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973
- ლგვანდორ სუტე** – კლდე (ზოგრემი), ს. ზოგრემის სამხ.-აღმ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, კლდეა ჩამონაშალი. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი*, 62 წ., პენს., ს. ზოგრემი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- ლგვანდორ გაკ** – ნიგვზის მიდამოები (კახურა), ს. კახურაშია, დგას დიდი კაკლის ხე, მის მიდამოებშია ლგვანდორ გაკ დაზნ. ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.
- ლგვანდორ გაკ დაზნ** – ყანები (კახურა), ს. კახურაშია, ლგვანდორ გაკ-ის მიდამოები. ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974
- ლგვანდორ** – სამოვარი (ახალშენი), ს. ახალშენის ჩრდ. მთაში. მოედინება წყაროები. ლგვანდორ „რუ“ (ზღრ. ლგვანდორ). მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974
- ლგვანდორი ღელა** – ღელე (მუწვიდი), ს. მუწვიდიში, ღელეა, სადაც წისქვილიც დგას. ლგვანდორ (ლგვანდორ) „რუ“. ჩოლურის ს.ს., გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978
- ლგვანდორ ტუბ** – ხევი, ს. არცხელის სამხ.-დასავლ. მულხურას მარცხენა შენაკადის ხეობა. მდინარე უხვია სხვა ხევებთან შედარებით. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი*, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.
- ლგვანდორ ტუბი** (2) – ხევი (ზარდლაში), ხევი, (არცხელი), ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. გუბალდ ტუბის მარჯვენა კალთის ღელე. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი*, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.
- ლგვანდორ ღორ** – ღელე (იელი), იელის აღმ., იელისა და წუთირმის შორის. პატარა ღელეა, წყალი – სასმელი. ს. იელი (ივარის ს.ს.). რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. VII – 1972 წ.
- ლგვანდორ დაბ** – ყანა (კახუნდერი), ს. კახუნდერში. საკულტო იყო.
- ლგვანდორ** – რუ (ლემსია), სგვ ლახვიდან გადმოყვანილი წყალი ქანზე ლახუ-ში. სამოვარი მთა ეკუთვნის ლემსია-კაერის მოსახლეებს. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი*, 28 წ., *ლენჯერის ს.ს., დ. გ. მერლანი*, 1972
- ლგვანდორი თხუბი** – ადგილის სახელია, რუს სათავე (ჭუბერი), მდ. თეთნაშვრას ხეობიდან გამოყვანილია წყალი სარწყავად არხებით. სოფელი სგურიში – ფაფალ სგურიში და ჟანბე სგურიში იყოფენ. ლგვანდორ „არხი, სარწყავად გადმოყვანილი წყალი“. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი*, 40 წ., *მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი. 15-X.70 წ.*
- ლგვანდორ** – სათიბეები (ხელედი), ხელედშია, მულარემის მიდამოებში, თავში, ღელეების შესართავს შორის. ლენტეხის რ. ს. ხელედი. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი*, 43 წ., *მოსამსახურე*, 1976
- ლგვანდორი** – სათიბ-სამოვარი (ლემგარა), სათიბ ლემგარაწხას ესაზღვრება სამხ.-დასავლ. ხარობს თევრა, ჟანჭურა. მის თავზე გამოქვაბულია. *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი*, 78 წ., *პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლგვანდორი ფოქ** – გამოქვაბული (ლემგარა), სამოვარ ლემგარაწხას თავზე არის გამოქვაბული 4-5 კაცის ტევადობისა. „ლემგარაწხას გამოქვაბული“. *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი*, 78 წ., *პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლგვანდორ** – სამოვარი (ფაყი), ს. მიქელშერშია, უწინ სახნავი ყოფილა. ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ., 1974
- ლგვანდორ** – სათიბი (ხელედი), ხელედშია, ლაშხირის მარცხენა კალთაზე. ლენტეხის რ. ს. ხელედი. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი*, 43 წ., *მოსამსახურე. 1976*
- ლგვანდორ ნაკლად** – სამოვარი (ივარარი), ს. ივარარის ჩრდ.-აღმ., დასახლების ჩრდ.-აღმ. ფიჭვნარის ქვემოთ. ყანების თავში. „მანგარს“ აკეთებენ ყანის ღობის მაგივრად, რომელსაც ლგვანდორ-ს უწოდებენ. *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი*, 61 წ., *პენს., ს. ივარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- ლგვანდორი** (იხ. ლგვანდორ).
- ლგვანდორი** – კლდე-გორაკი (ტობარი), ს. ტობრის აღმ. მხარე, ფაფალ ხარ, ჯურუმალ იქითა მხარეზე დამრეცია, ბალია ამჟამად, აქეთ – დასავლ. ყანა. ქვემოთ მის აღმ. გამოქვაბულებია, ზემოთ გზა (ბილიკი) გადის, კლდეა აღმ. აღმ. ძველი გზა-ბილიკი (წაშან) ყოფილა, იქიდან ლწიკტური ხარენახ ძველად, მტერი ხომ არ არისო სადმე. აქედანო ლგვანდორი. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა*, 65 წ., *პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, ხაიშის ს.ს., 1.11.70 წ.*

- ლქართა** – სახნავი, მდ. ხელედურას მარჯვენა მხარეზე. შემოკავებულია მდინარის მარჯვ. სანაპიროს აკრავს, მეორე მხრიდან ტყე. ლექსირი. *გ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974*
- ლქართა (2)** – ყანა (ბაბილი), სახნავი (ლექსირი), მდ. ჩოლშურის მარცხ. შემოკავებულია. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974*
- ლქართოლ** – ნიგვზნარია (შტვილი), ს. შტვილშია, ადრე შემოკავებული იყო, ნარგავებია ნიგვზის. ლენტეხის რ. ჩოლურის ს.ს., *თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ., 1978*
- ლქართა** – სათიბები, ს. ლახუშდის აღმ., მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ლყურყუტე ლი. კოლმ. სათიბებია. *რიდა ბესის ასული ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია. 1972, X.*
- ლქართა** – სათიბები, ს. სიდიანარის სამხ.-აღმ. შემოკავებული. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი. 1973 წ.*
- ლქართა** – სათიბები, სოფლის დასავლ. მხარე (სგა ხაზ ლანდრერს), შემოკავებულია ღობით. „შემოკავებული“, „შემოღობილი“. ს. ლანდრერ. *გერმან ბიშურზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ. 1969 წ. ოქტ.*
- ლქართა** – სათიბი (ლაშხრერი, ლახამულა, ლანტელი, ლადრერი), სამოვარი (მესტია – ირინე მელიქი.), სახნავი (ხოსრარი), სოფლის სამხ., გორა ზაგრარის დასავლ. მდ. კედრგლამდე. შემოკავებულია. „შემოკავებული, შემოღობილი“. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ. 1969 წ. ოქტ.*
- ლქართა** – სათიბი (ნაშთქოლი), ს. ნაშთქოლის ზედა კუთხე, შემოკავებული სათიბია, სახელწოდებაც აქედანაა. ლქართა „შემოკავებული“. *ქიშვარდი იოსების ძე წერედიანი, 49 წ., კოლმეურნე, ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რაიონი. 1969 წ. სექტემბერი.*
- ლქართა** – სათიბი (ფარი, ჰადიში, ისკარი, ლაშხრერი, ლადრერი, ლანტელი, ლახამულა, ლახუშდი, სიდიანარი, იენაში, კვანჭიანარი), ყანა (ხოსრარი), სამოვარი (მესტია – ირინე მელიქიშვილი), სოფლის აღმ., სკოლის აღმ. შემოკავებული სათიბები. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 14 წ., მოსამ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ლქართა** – სათიბი, ენგურის მარცხენა კალთაზე, შგედში, სათიბ ჯგერაგის გვერდით. ნახნავიცაა, ხოლო შემოკავებული მახსოვრობაში არ ყოფილა. ს. ლახამულა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- ლქართა** – სათიბი, მდ. კედრგლას ჩრდ.-დასავლ., კედრგლამ შუკუტს ზემოთ, შემოკავებულია, დასავლ. ფხოტრერი ესაზღვრება. „შემოკავებული“. ს. ისკარ. *ფურჩე ფურჩეს ძე გერლიანი 87 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- ლქართა** – სათიბი, ს. იენაშის სამხ. ნაწილი. მუბარშია, შემოკავებულია. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი. 1973*
- ლქართა** – სათიბი, ს. კვანჭიანარშია შედის ლაროლანში, შემოკავებულია. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი. 1973*
- ლქართა** – სათიბი, ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშგრას მარჯვენა კალთაზე, მენკა (მოვაკო), შემოკავებულია ძველისძველი ქვით. *სოფრო გიორგის ძე ავალიანი, 60 წ., 60., პენს., იფარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ლქართა** – სათიბი, სათიბ ჩემათის ერთი ნაწილი, სათიბ ნატყუფარსა და სამოვარ ქუროლს შორის. შემოკავებულია ამჟამად მთლიანად. „შემოკავებულნი“. ს. ლატალი. *კოწია ბეკერზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- ლქართა** – სამოვარი მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.*
- ლქართა** – სახნავი, ს. ხოსრარში. იყოფა ჩუბე და ჟიბე ლქართად. შემოკავებულია. მესტიის რ. ფარის ს.ს., *სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., 1969*
- ლქართალუ** – სათიბი (ჟამუში), ს. ჟამუშის დასახლების სამხ., შემოკავებული სათიბები. ლქართე „შემოკავებული“. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლქართაშ ლაროლ** (იხ. ლქართა).
- ლქართაშლ** (2) – სათიბი (ზარდლაში, ჟამუში), ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. სათიბ მოლარის ქვემო ვაკე ადგილი. კუტილ ნაგემ ლი, ლქართა ჩუ ლასუტ. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ლქართაშლ** (იხ. ლქართალუ).

ლექტორულ – სახნავები, ს. შგედში, გზასა და ტყის შორის მრგვალი ადგილი. ს. შკედი, ჩინარემის ს.ს., *ჭ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976*

ლექტორულ – ყანა, ს. ლევშერშია. შემოკავებული ყოფილა ყორით. ამჟამად არაა. ა. ზ. ბაბლუანი, *43 წ., 1974*

ლექტორულ – ყანები, ჟიბე ლევშერშია, შემოკავებული იყო. ამჟამად დასახლებაცაა. ლექტორულ „შემოკავებული“. ლენტეხის რ. გ. ზ. ბაბლუანი, *55 წ., 1978*

ლექტორულ (3) – ყანა (შგედი, ზ. ლევშერი), ს. შგედში). ლენტეხის რ. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976*

ლექტორულ – სათიბი (ცალდაში), ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ., დასახლების ზემოთ, კუტიდი ღზრას ქვემოთ. შემოკავებულია. ლექტორულ „შემოღობილი“, „შემოკავებული“. *პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლყარა – ხევი (ხელედი), ხელედშია, ლაშხირის მარცხ. ფოთლოვანი ტყე, სამოვრებიც. ლენტეხის რ. ს. ხელედი. *ანზორ აკაკის ძე ბენდელიანი, 33 წ., მოსამსახურე, 1976*

ლყარალდ – სათიბი (ლეზგარა), სათიბ პაპაშ ლარეს სამხ.-დასავლ., ს. ლეზგარას ჩრდ.-დასავლ. *მგა ამაიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1962 წ. ოქტ.*

ლყდინ – სათიბი (ქართვანი), მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ნაეკლესიარ გაბრელს აკრავს სამხ.-აღმ. ტყე ლაწალდამდე. ნაკაფი ადგილია (ნამოლ ადგი ლი). ლყდინ (ჩუ ლყდანე) „დაკავებული“. *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.*

ლყაღედ – სათიბი (იელი), ენგურის მარცხენა კალთაზეა, აცის უბნისაა. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972, VII.*

ლყარ – სათიბი (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის აღმ., სამარხილო გზა ჯიპერის სათიბებისკენა და ლაჭრა ლელჰენ-ს შორის, ტყე ჩაჭურის აღმ. ყარ „ყავარი“ (?). *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლყაჯ – ყანა (კიჩხელდაში), ს. კიჩხელდაშის ქვემოთ, ჩარაზნის სათიბის ზემოთ. ხოჩა ლამჯად ლემარ ლი ი ეჩა ქა ლიჰუდი ჟი ლყაჯ ხარენა მეზგა (მის პატრონს). *სამსონ*

სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

ლგში – ყანები, ჩოლშურას მარცხენა ლაცხეკურის გაგრძელებაზე ნამწვარებია. ს. ბაბილი. *ნ. ბ. ჭურასბედიანი, 33 წ., 1974*

ლგში (2) – სახნავი (გულიდა), ყანა (ბაბილი), ს. გულიდ-შია, ლელეა, იქათ-აქეთ სახნავები აკრავს. სამოვრებიცაა, ირგვილ ტყეა, ჩრდილოეთის მხარეზე წიწვნარია. *თ. ბ. ჭურასბედიანი, 30 წ., 1974*

ლგშიხი ლელა – ლელე (ბაბილი), ყანა ლგშიხში მოედინება. *ნ. ბ. ჭურასბედიანი, 33 წ., 1974*

ლგჩლაზგ – გადასასვლელი (ყარი), ს. ყარიდან 1 კმ. მდ. თეთნაშგრაზეა გადასასვლელი (ხიდი არაა) სგურიშის მხარისკენ. სამანქანო გზა გადის. *კეხვსა რამინის ძე ვიბლიანი, 34 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 15. VIII. 1970 წ.*

ლგჩხეტ ტუბრა – ლელე (ლეწვერი), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა შენაკადი, მოედინება ს. დევრასა და ლეწვერს შუა, საზღვარია. მოაქვს კენჭებიც, ქვები მოზრდილი, იცის ღვარცოფი. „კენჭნარი, ხევი, ლელე“. ჩხეტ – ჩხეტ-იანი, კენჭი – კენჭამე. *იასონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ., ტყისმცველი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 17.9.1970 წ.*

ლგჩხეტ ღარ – სამოვარი (ზმ. მარდი), ს. ჟიბე მარდის ჩრდ. არის ლგჩხეტიშ ჟიბე ნაკ, მოედინება ლგჩხეტიშ ტუბრა. კენჭნარია. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ს. მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 18.9.1970 წ.*

ლგჩხეტიშ ჟიბე ნაკ – სამოვარი, ტყე (ჭუბერი), ჟიბე მარდის ჩრდ.-ით, ვაკე ადგილია, ტყე წიწვიანი, შერეული. ნაღვარცოფალია, კენჭნარი, მოედინება ლგჩხეტიშ ტუბრა. *ვახტანგ ალექსანდრეს ძე ანსიანი, 26 წ., მოსამსახურე, ჟიბე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 18.9.1970 წ.*

ლგჩხეტიშ ტუბრა – წყალი, (ჭუბერი), ს. ჟიბე მარდის ჩრდ.-ით, ლგჩხეტიშ ჟიბე ნაკში ჩამოედინება წყალი, რომელსაც მოაქვს შლამი კენჭნარი. *ვახტანგ ალექსანდრეს ძე ანსიანი, 26 წ., მოსამსახურე, ჟიბე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 18.9. 1970 წ.*

ლგჩხიტ ლაფშუდა – შურო (ლესთაგი), ლესთაგის ჩრდ.-დასავლ., კირი ლაჭდინარის ძირში,

კირქვების ჩამოსაყრელი ადგილი – შურო. დ. მესტია. *ჩათო ესტატეს დე ჩართოლანი*, 45 წ., ს. ლეხთავი. 1972.

ლგე ეჩხან – ტყე, საძოვრები (წვირმი), ს. წვირმის სამხ.-დასავლ. ენგურის მარცხენა კალთა. *არჩილ მელიტონის დე ფანგანი*, 57 წ., *მოსამსახურე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. აგვისტო.

ლგემ ღარ – ღელე (ტვიბერი), ს. ტუბერის თავზე ლაქუბაშერადან მოედინება წყალი მოსარწყვად. „წყლის ღარი“. *მიხეილ ლემინის დე ქალდანი*, 45 წ., *კოლმეურნე, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1969 წ. ოქტომბერი.

ლგე-ერეხ – სათიბეები (ქვ. ბავარი), ს. ქვედა ბავარში, ლაშხირის მარჯვენა მხარეზე, დასახლების გაღმა. ხელედის ს.ს., *ლენტეხის რ. შ. ი. ბენდელიანი*, 40 წ., *(კოლმეურნე), კ. ს. ჩანქელიანი*, 44 წ., *(კოლმეურნე)*, 1976

ლგეერეხე დაბარ – ყანები (ქვ. ბავარი), მდ. ლაშხირის მარჯვენა მხარეზე. ირგვლივ სათიბეები აქვს. ხელედის ს.ს., ს. ბავარი. *თ. ი. აფაქიძე*, 54 წ., *მოსამსახ., ჩვებე ბავარი*. 1974.

ლგეერეხეი ლჭემოლ – სათიბეები (ქვ. ბავარი), მდ. ლაშხირის მარჯვენა სანაპიროს სათიბეები, შიგ ყანებიცაა. ხელედის ს.ს., ს. ბავარი. *თ. ი. აფაქიძე*, 54 წ., *მოსამსახ.*, 1974 წ.

ლგეერეხი თხუმარ – ტყე (ქვ. ბავარი), მდ. ლაშხირის მარჯვენა კალთილს შერეული ტყე. ხელედის ს.ს., ს. ბავარი. *თ. ი. აფაქიძე*, 54 წ., *მოსამსახ.*, 1974 წ.

ლგეერეხი ღელა – ღელე (ქვ. ბავარი), მდ. ლაშხირის მარჯვენა შენაკადი. მოედინება ქუანარ-იდან. ჩამოუდის ყანა ლგეერეხ-ს. ხელედის ს.ს., ს. ბავარი. *თ. ი. აფაქიძე*, 54 წ., *მოსამსახ.*, 1974 წ.

ლგეერეხი ჭყებარ – საძოვარ-სათიბი (ბავარი) ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე, ჭაობიანია. სოფლის სამხ. ე. ი. წყალს გაღმა. ხელედის ს.ს., ს. ბავარი. *თ. ი. აფაქიძე*, 54 წ., *მოსამსახ., ჩვებე ბავარი*, 1974 წ.

ლგეერეხი შუკუბარ – გზა (ბავარი). სამარხილო გზა წყალს გაღმა მდებარე სათიბე ლგეერეხში. ხელედის ს.ს., ს. ბავარი. *თ. ი. აფაქიძე*, 54 წ., *მოსამსახ., ჩვებე ბავარი*, 1974 წ.

ლგეერეხენიშ ლეწფერ – ტყე (ზ. ვედი), მდ. უედრგლას მარჯვენა კალთის წიფლნარი ფერდობი. შერეულიცაა, მურყნარ-წიწვნართა

და რცხილნართ. ს. ჟაბე უედ. *არჩილ კობტას დე ჭკადუა*, 41 წ., *ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1970 წ. ნოემბ.

ლგეერეხენიშ ნენჩა – ტყე (ზ. ვედი). ჟაბე უედ. *არჩილ კობტას დე ჭკადუა*, 41 წლისა. *ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1970 წ. ნოემბ.

ლგეელე – საძოვარი (ულვალი), სამანქანო გზის ზემოთ, საძოვარ რობაშ ქურას აღმ. საძოვრები და ირგვლივ ტყე. ჩამოდის წყალი – მალა ტუბირა, ვაკე ადგილია. *ერასტო ნიკოლოზის დე უმფრიანი*, 60 წ., *პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1969 წ. X.

ლგელგარ – წყალი (გვალდერი), მთა წგრნი ქურასა და მთა უედმარში კა-ს შუა, გზაა, ზემოთ ფერდია, წისქვილის წყლისოდენა მოედინება (ახუტიბ), უერთდება წესლიშ ტუბი-ს. არისო ველიშ ი ცხევიშ ლაყულა („საზღვარია ტყისა და ველის“). „წყალდია“. *ჩხეტან ემუზას დე ჩხეტანი*, 47 წ., *კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ.* 1969 წ. ოქტ.

ლგელაშ – საძოვარი მთა (მსტ. – ირინე მელიქიშვილი) მესტიის რ-ნი, 1961 წელი.

ლგელაშ – საძოვარი მთა (ჭოლაში), ს. ჭოლაშის ჩრდ.-დასავლ. საზაფხულო საძოვარი მთა, დგას ლეტლეფის კარვები. *შამში ნესტორის დე გაბლიანი*, 67 წ., *პენს., მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. სექტ.

ლგემერმახენიშ ლებლყერ – რიყე, ტყე (ქვ. ვედი), გერდაშერამდე ვაკე ადგილი. სადაც გადის სამანქანო გზა ლაჭუბიშ ჯარვგლიდან. მურყნარია. *გაბრიელ ბეწუს დე ჭკადუა*, 92 წ., *პენს., მესტიის რ-ნი*. 1970 წ. ოქტ.

ლგემერწარ – ტყე, კლდე (შდიღირი), მდ. ენგურის მარცხენა კალთა, ს. შდღირის პირდაპირ სამხ.-აღმ. მთა კილეეთის ჩრდ. კალთა, ციცაბო კლდეა ზემოთ, ქვემოთ ტყე უფრო წიწვანია. მოედინება რამდენიმე ნაკადული. *მარო ფულას ასული ჭკადუა, კოლმ., ? წ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1970 წ. ოქტ.

ლგექუბარ – ღელე (ლესემა), ისკალდის მთისკენა გზაზე. ხეობაშია. ს. ლესემა, ხელედის ს.ს., *მ. რ. გაზდელიანი*, 32 წ., 1974

ლგეერეში ღარ (იხ. ლგეერე).

ლგეერე – სათიბი, ტყე (ქაბეში), მდ. წანრგლას მარჯვენა კალთაზე, ჭიჭრი სგიმის ზემოთ, კლდეებს შორის მდებარე ტყე-სათიბი, რომლის თავზე კლდის კედლები ვიწრობს ქმნიან. ერთ დროს ეს ვიწრობი ჩახერგილი

ყოფილა ქვის დიდი ლოდით. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლგცხტშ – გზა (ლეზგარა), მთა ლშერა-სკენა გზა, არის სამოვარიც, ტყეც, სადაც მთაში მიმავალი ქვას აიღებს და დანიშნულ ადგილას დადებს ლოცვით: ლახტშ თარგლეზერ, ხოჩა გუჟი ენიტხ ქორთე ქუინლგმგენე ი მარე მანგ – მთის მთავარანგელოზო, კარგი გუნებით (= მშვიდობით) დაგვაბრუნე სახლში საქონელიცა და ადამიანიც. ლგცხტშ „საკრძალვისა“ ? (საკულტო ადგილი). *მგვა ამიიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ლგცხტ – სასაფლაო (ყარი), ს. ყარშია, დედელანელების (ვიბლიანების) სასაფლაო. ირგვლივ ყანებია, დგას პანტა ვაშლი. ვაკე ადგილია. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლა დამთავრ., ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 13.9. 1970 წ.*

ლგცგრმანგა – ღელე, სამოვარი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ენგურის ხეობის მარცხენა კალთაზე, ღელეებია, ბევრ ადგილას მოედინება წყალი. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972*

ლგცგრალ – საბალახო (ლევშერი), ს. ლევშერშია, წყლები მოედინება. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974*

ლგცგ ნაკ (იხ. ცაგერ).

ლგცგრ – სამოვარი, ს. შდგღირის დასავლ. მოვაკო ადგილია, სამოვარი, დაახლ. 1 კმ-მდე. შერეული ტყეა, მოედინება წყაროები წისქვილის საკმარისი. კარგი სამოვარია, დიდი ფართობის ადგილია. *მარო ფულას ასული ჭკადუა, კოლმ., ? წ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*

ლგცგრ (2) – ღელე (კახურა), სამოვარი (შდგღირი), ს. კახურას ჩრდ.-დასავლ. მთა გოლდამისკენა გზაზე, წყლები მოედინება. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974*

ლგცგრი შუკუტ – გზა (კახურა), ლასკადურას ხეობაში, მთა გოლდამისკენა გზა. წყლები მოედინება. ს. კახურა, ლნტხ., *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974*

ლგცგრიშ ნაკარ – ტყე (ჭერი), ს. ჭერის ზემოთ, ტყე ყარშე ნაყარის თავზე ვაკე ადგილებია, წიწვნარი ტყით, ნენზ ჭარბობს, ღუმირიცაა და აქა-იქ წიფლნარიც. მოედინება წყაროები.

ჟვანია ზუმას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.

ლგცგრ – სათიბები (მესტია), აეროპორტის მიდამოები. მოლრი < მოლარი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია. 1972 წ.*

ლგჭეროლ – ტყე (შგედი), ს. შგედშია, ჭაობნარ გზაზე ჭერები ყოფილა დაწყობილი. ს. შკედი, ჩიხარემის ს.ს., ლნტხ. *რ. ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976*

ლგჭირხანშ ტუბი (იხ. ლგჭირხანშ ტუბი) – ხევი (მესტია), მდ. ვორმელეთის მარცხენა შენაკადი. ხარხანტი მეგრულია. ხაიში, მესტიის რ-ნი. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., 1970*

ლგჭირხანშ ტუბი – ხევი, მდ. უორმელეთის მარცხენა შენაკადი, მოედინება მთა Арема - დან (?), რუქაზეა Хархантши სვან. მოედინება ჯედი სტიკუტიდან (ფანავიდან) ხარხანტ-ს მერელები უწოდებენო, სვანურად ლგჭირხანშ ტუბი, ხოლა ადგიარ ლიხ, მეცხპოლ ხარ, ლგნკლე კოჯარლექუა ანდრი, ლგჭირხოლ შალ ხარ. ორივე მხრიდან ციცაბო კალთებია და ლალოკა (მეჭირ) ხარ ქუინლგმგენემ (ნადირის). ს. ხაიში. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი. 1. XI-70 წ.*

ლგჭანდ – მყინვარი, ტუბერის ხეობის ბოლოში, მყინვარ ლასჯედარ-ის გაგრძელებაა, ვაკე მყინვარია ≈ 3-4 კმ. სიგრძით. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლგჭანდ – მყინვარი,, ტუბერის მყინვარებია, ვაკე გამყინვარებაა დიდი, თოთ-ის ჩრდ.-ით. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლგჭანდ – სათიბი, უღვირის ქედის დასავლ მხარეში. სათიბ ზურულდშია, წვირმისკენ. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ლგჭანდ – სამოვარი, სათიბი, მესტია ჭალანს მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. სამოვარ ლასტუინარს ქვემოთ. *ჟვჰ ქა აჭანდე ლუფხუტს. მესტია. პირიბე ქელეჩბის ძე ნიურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი*

ლგჭანდ (4) – სათიბ-სამოვარი (ლახირი, ლანჩვალი, წვირმი), მყინვარი (ტვიბერი), ს. ლახირის ჩრდ. ფერდობი, ალპური ზონა, ფერდობია.

ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლგჷნდარ – სათიბი, მესტიის რ-ნი, ირინე მელიქიშვილი, 1961

ლგჷნდარ – ხრიოკი ადგილი, ს. ლუჯის მთა გორვაშში, მეწყერიანი, ლგხეკ ადგილია, კლდიანი.

ლგჷნდარ (3) – სათიბეები (ჭველფი, მესტია – ირინე მელიქიშვილი), ხრიოკი (ლუჯი), ს. ჭველფის მთა ლამრიაში. დაფერდებულია, ლგჷნდე ლი. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ. დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978

ლგჷნდე ლწარლ (იხ. ლგჷნდე).

ლგჷნდიერ – სათიბი (შყალერი), ს. შყალერის დასავლ. ოდნავ დაფერდებული ვაკობი გზის ზემოთ. გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973

ლგჷნდრე ქუბ – გამოქვაბული (მურშველი), ს. მურშველის ჩრდ., სათიბ-სამოვარ ლგჷნდარშია, ფერდობზე ამოზურცულია, რომელშიც 10 კაცის დასატევი გამოქვაბული აქვს. ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლგჷნდ ლატგ – გზა (სპარდიში), მესტია ჭალაშ მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ., მირგულიწისა და ლგჷნდს შორის. ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ. 1972 წ.

ლგჷნდ ლენწარ – ტყე (ლანჩვალი), მესტია ჭალაშ მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. ჟჷჷ აჷნდი ლუფხუქა. მესტია. პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი

ლგჷნდ ნაკ – სათიბ-სამოვარი (ლახთაგი), აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. ვაკე ადგილია, მოცვენარია, დატკეპნილი – (ლგჷნდე)ვითაა. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი. 1972

ლგჷნდ შუკუწარ – გზა (ლახთაგი), გზა მთისკენ, სამოვარ ლგჷნდ ნაკ-ისკენ. აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. მესტია. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი. 1972

ლგჷნდარ (2) – (მესტია, მურშველი), ს. მურშველის ჩრდ., ალპურ ზონაშია, დამრეცი, სწორი ზედაპირით. ლაჷნდირ (შდრ. ლაჷნდირ). ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწ. მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლგჷნდარ (იხ. ლგჷნდე).

ლგჷნარ – ყანა (მურყმელი), ს. მურყმელის ჩრდ.-

აღმ. მდებარე ყანა. ლგჷნარ „მიზმული“. მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

ლგხეკილწარ – გზა (უსგვირი), ჭალაშ მარჯვენა მხარეზე, კლდიანი ადგილია. ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერი. 1973

ლგხეკწარ – ფერდობი (ჩაჷაში), ს. უშგულის აღმ., ლწმდწ შდხუს დასავლ. ჩამოფხეკილი ფერდი. ს. უშგული. პავლე ნიკოს ძე ნიჷარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჷაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

ლგხკწარ – ადგილი (ყარი), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მხარე, აღწევს მდინარის რიყემდე, ს. ტიტას გაღმა, ფერდობი ადგილია, გადის ბილიკი, ზოგან ნახსლეტები (ნწტყუიფ, ლგხეკ); ს. სგურიშიდან საცალფეხო გზა მიდის ლგხკწარით პაპალარემდე. „ჩამორეცხილი?“ (ლგხკწენე „ჩამო-ფხეკილი?“). თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყწარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 10.9.1970 წ.

ლგხმომ ტუბ – ლელე (ლგხერცხილა), მდ. კუაჷუწმ ტუბის მარცხენა შენაკადი. მოედინება საზაფხულო სამოვარი მთა იდლიანელეხისა ლგხმომიდან. რომანოზ მუზას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., ს. ლგხერცხილა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.

ლგხეკ – სამოვარი (ლახირი), ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ. სამოვარ კალწარშია. ფერდობია, ჭა ლგხეკ ხარ. მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

ლგხეკრლარ – გზა (მახაში), ს. მახაში, ჩამორეცხილი გზები. ჩიხარემის ს.ს., ლწტხ. რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ლგჷაფილ – გზა (გულიდა), ს. გულიდა-იდან მაცხვარ-ლამეზისკენა გზა. თ. ბ. ჭურასბედიანი, 30 წ., 1974.

ლგჷწარ (2) – სამოვარი (ქაშვეთი), ლელე (ლემსია), ს. ქაშვეთის დასახლების დასავლ. მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ. 1972, X.

ლგჷწარ – ლელე, ს. კაერსა და ლემსიას შორის. ადრე სახნავი ადგილი ყოფილა. ლგ = ჯა/ე+იან > ლგ=ჯ. ლემსია. შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972

ლგჷემ ტობ – ტბა (თავრარი), ს. თავრარის ჩრდ. მთა გემწარე ნამდუხ-სა და მთა ყუას შორის.

ტბა 0,5 კმ X 12 მ. სიღრმე 3 მ. აღწევდაო, ამჟამად (თუ ყუბამი ლიც არ მიუშვებს) ჭანჭრობივითაა. თავრარ-ხერხვაში. *უმანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ლგჯი – სოფელი (ყახუნდერი), ჟახუნდერის ს.ს., შემავალი სოფელი. მდებარეობს ლაშხურის მარჯვენა კალთაზე. ცხოვრობენ: ონიანები, გულბიანები, ბენდელიანები, რატიანი (1), მუკბანიანები, ჯინჭარაძეები, ჩანქსელიანი (1). იყოფა უბნებად: ჭალარ, ლაშრშ, ბაბრლშერ. იყო ნაკოშკარი, ამჟამად ინდიკო გულბიანის სახლი დგას. *ლენტეხის რ. ს. ლუჯი. თენგიზ გიორგის ძე ონიანი, 44 წ., ს.ს-ს თავრე, ეკონომისტი, X 1980.*

ლგჯიხ – სამოვარ-სათიბი (მაზაში), ს. მაზაში. ლგჯიხ „დაკოდილი ხეები“. გახმობის მიზნით დაკოდავენ, შემდეგ ჩეხავენ და იყენებენ სახნავ-სათიბებად. ს. მაზაში, *ლენტეხის რ. შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., 1976*

ლგჯხარ – ტყე (რცხმელური – მ. ჩიქ.). ს. რცხმელური (ლენტეხის რაიონი). მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.

ლგჯხარ – სათიბები, ლგჯიხის ყანებს ზემოთ. ირგვლივ ტყეა. ლიჯხი „შემოკოდა“ (ხისა). ბაბილი. *ნ. ბ. ჟურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ლგჯხარ – ტყისა (ლენტეხი), ს. ლადარვაში, ფოთლოვანი ტყის მასივი. *ლნტხ. რ. რცხმელურის ს.ს., გ. ბ. ჟურასბედიანი, 1976*

ლგჯხარ (3) – სათიბ-სამოვარი (ყვედრეში, ბაბილი), ტყე (ლადარვაში), ს. ყვედრეშია, შხიტი ღელას მარჯვენა მხარეზე. ლგჯიხ „შემოკოდილი, ირგვლივ კანშემოცილილი ხე“. *გ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974*

ლგჯ – სამოვარი მთა, ს. ცხუმალდის საზაფხულო სამოვარი მთა. საკარვეა, ტყიანია. ხელედის ს.ს., *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974*

ლგჯ (2) – სამოვარი მთა (ხევრა, ცხუმალდი). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973*

ლგჯ **ლწფუნა** – სამოვარი (დავბერი), ს. დავბერის სამხ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ლგჯამ კუც – სათიბი (ცხუმალდი), მთა ლგჯამშია, კლდიანია. ხელედის ს.ს., *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974*

ლგჯამ დელა – დელე (ცხუმალდი), ს. ცხუმალდის დასავლ. ლგჯამს სათიბ-სამოვრებიდან მოედინება. ხელედის ს.ს., *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ. 1974*

ლგჯამ ტუიბრა (იხ. **ტუიბრა** – ხევრა).

ლგჯარა (იხ. **თუთენგლდ**).

ლგჰლდ – სამოვარი (ბარში), სოფლის ზემოთ (თავში), სათიბ ჰუყურარს ჩრდ.-აღმ. მდ. კედრგლასა და მდ. დაკშარს შუა. ჩამოუდის ლგჰლდში სარანგ. *შალა ამის ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

ლგჰლდში სარანგ – წყარო (ისკარი), სოფლის ჩრდ.-აღმ., სამოვარ ლგჰლდთან. „ლგჰლდის წყარო“. ს. ბარშ, ისკარი. *ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ., (ს. ისკარ). შალა ამის ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969.*

ლგჰში სგიმ – მყავე წყალი (ლეჰა), მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, სგიმროლშია, სასმელად გამოუყენებული. *სილევან იშმაგის ძე დადემუქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მ

მ. მარჯანიშვილ – მწვერვალი (ზესხო), ს. ზესხოს ჩრდ.-აღმ. სიმაღლეა 3850 მ. ზღვის დონიდან.

მ. მაჩხაფარა (Г. дзехна) – მწვერვალი (ზესხო), ს. ზესხოს ჩრდ.-აღმ. სიმაღლე – 3530 მ. ზღვის დონიდან.

მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.

მაბრჯა – სამოვარი (ფანაგა), ს. ფანაგის ჩრდ.

დელეებს შორის დარჩენილი ხმელეთი, მაბროკა ადგილი. *ლენტეხის რ. ჩოლურის ს.ს., ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978*

მაბუარე ჭუტედ – ტყე (ქვ. მარდი), ს. ჩუბე მარდ-ის აღმ. მხარე. ტყის მასივია შერეული, კედელივით აკრავს. ეკუთვნოდა მაბუ ჭკადუას, ყოფილი კუთვნილი ტყე. „მაბუანთ კედელი“.

ვასიკო მუზას ძე ჩხვიმიანი, 46 წ., მესტიის რ-ნი, ს. ჭუბერი. 1970 წ. სექტ.

მაბზუნ – ტყე (ბეჩო), მდ. დოლრას მარჯვენა მხარეზე, წმ. ლამწრიას ეკლესიის პირდაპირ. კლდიანი რელიეფით, შერეული ტყით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უმხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*

მაგარდელ – სოფელი (ცხუმარი), ს. ცხუმარის სოფელი 14 კომლით, მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, სამანქანო გზის სამხ., დასავლეთით ჩამოუდის მეშხე ტუბი „შავი ღელე“. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტომბერი.*

მაგარელ – სათიბი (ლემზაგორი), ს. ლემზაგორაში, ჟიბე დაბარ-თან. *თამბირ სევერიანის ძე თედორაძე, 53 წ., კოლმ., ბრიგადირი.*

მაღირი – სამოვარი (ახალშენი), ს. ახალშენსა და მელეს საზღვარზე. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974*

მაღლიანი ნაკ – ეკლესიის მიდამოები, ტვიბში, ლენტეხის რ. ჩოლურის ს.ს., ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978

მაღურ – სამოვრები (მელე), ს. მელეში. ადრე სახნავები იყო. იყო ჟიბემ ი ჩუბე მაღურებად.

მაღურან – სამოვარი (მაცხვარიში), ლაჰლა ჭალადას მარცხენა კალთაზეა, გაზაფხულობით დგება დიდი ტბა. ჩაღრმავებულია. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი. 1973*

მაზაშარე ლაჭემა – სათიბები (ნანარი), ს. ნანარის სათიბი მთა. ს. მაზაშის მაცხოვრებლები თიბავენ. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974*

მაზაში სუიკ – მთა (მაზაში – მ. ჩიქ.). ს. მაზაში (ლენტეხის რაიონი), *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*

მაზაში ტყაბ – ტყე (მაზაში – მ. ჩიქ.). ს. მაზაში (ლენტეხის რაიონი), *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*

მაზაში ღწლა – ღელე (მაზაში – მ. ჩიქ.). ს. მაზაში (ლენტეხის რაიონი), *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*

მაზერი – სოფელი (ბეჩო), ყველაზე დიდი სოფელი ბეჩოს თემში, დადგენილია ნაკომპარირცაა. არის რამდენიმე სავაჭრო ცენტრიც. ვაკე ადგილია ოდნავ დაღმართით. *ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ., პენსიონერი, ს. მაზერი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ.*

სექტემბერი.

მაზაშ – საცხოვრებელი, ყანები (დურაში), ს. დურაშში. ლენტეხის რ. ს. დურაში. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

მაზაშ – სოფელი (ხოფური), ლენტეხის რაიონის ერთ-ერთი სოფელი, მდ. ლაშხირის მარჯვენა მხარეზე. ცხოვრობენ: ლიპარტელიანა, გუგაშაღ, მუსელიანა, გაბიძაშტილა, ჟონია-ნა. იყოფა: ჯამაშთერა, მაზაშა, ნაკიდო-შერა. იყოფა: ჯამაშთერა, მაზაშა, ნაკიდო-შერა, ლამანაშურა. *ლნტხ. რ. ხოფურის ს.ს., მნიდერ მექის ძე ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, სოფ. მაზაშიდან. 1976.*

მაზაშა – წყარო (ლახირი), ს. ლახირის ჩრდ.-დასავლ. წყაროები. გზის გვერდით. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მაზაშაიელ – გზა (ლახირი), ს. ლახირის ჩრდ.-დასავლ. წყაროები მოედინება სამარხილო გზის ზემოთ დასავლ. გვერდით. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მაზაშაშ ნაკ – ყანა (დიზი), ს. დგის დასახლების ზემოთ, ჩრდ.-ით, დამრეცი ადგილია, ყანის აღმ. მოედინება წყაროს წყალი. *იესებ სუმას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 10.10.70 წ.*

მაზაშა – სამოვარი (კაცხი), სამოვარ მთა ნენტყის ჩრდ. შერეული ტყით, მოედინება ლელჰან (გამოყვანილია წყალი). მაზაშა <– * მაზაშა <– მაზაშა „წყარო“? *ჯეირან ჟორჟის ძე ჩხვიმიანი, 13 წ., მოსწ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მათან ლაგამ – სამოვარი (ბაიარი), ს. ბაიარშია, ტყე არაა. ნასახლარია. ტბაცაა. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974*

მათართლანი – სახნავი (ნაცული). ს. ნაცულში.

მათართლანი წყარო – წყარო (ნაცული), ს. ნაცულში, სახნავ მათართლანში.

მათემ ნაკრაჟ – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973*

მათემერ – უბანი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა. 1973*

მათუშა ნაწილი – ნასახლარი (ლაშთხვერი), ამხან ტაფშია, გვარი არ ახსოვთ. ნასახლარია მხოლოდ, ბოსტანია მხოლოდ უდესიანების. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972, VII*

- მათაძე ნალაგან** – სამოვარი (ხელედი), ხელედშია, ლაშხირის მარცხნივ, ტბაზრის თავში. ვინმე მათას სადგომი. ლენტეხის რ. ს. ხელედი. *ანზორ აკაკის ძე ბენდელიანი, 33 წ., მოსამსახურე, ხელედის ს.ს., 1976*
- მაკლათხა** – მწვერვალი (ხაიში), ს. ხაიშის (ჩრდ.-) დასავლ. ლაღრალის ჩრდ.-დასავლ., ორმელეთის ხევი ჩრდილოეთის მხრიდან (მარცხენა მხრიდან) და სამხ.-დასავლ. – სკორმეთი ლაჯრა, ლაღრაღ. მწვერვალია ≈ 1794,4 მ. ზღვის დონიდან. მწვერვალზე ვაკე ადგილია, ≈ 1 ჰა. აქა-იქ ტყეა – ლენენზა და თევრა, სამოვარიცაა, სათიბიც და კარვებიც – თავშესაფარი მუშაობის დროს. „მომალლო“ (კვლთხი „მაღალი“). *სამხონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი. 1970 წ. აგვისტო.*
- მაკლათხაშ მწვერვალი** – კლდე, ფიჭვნარი (ხაიში), ლაღრალის ჩრდ. მაკლათხას ჩრდ. მხარე ორმელეთისკენ. ლეგვი ხარ. კვანძა „პატარა კლდეები“. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი. 1970 წ. აგვისტო.*
- მაკჩხვანში ტუბი** – ტყე (უშხვანარი), მდ. დოღრას მარჯვენა მხარე, ნაკრიერის სამხ. (ლექუაუ – ქვევით), ხევი. რელიეფის მიხედვით (!) *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეზოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*
- მალ** – გუბე (ჭველიერი), ლაშხირის მარცხნივ დაგუბებულია. ზედა ჭველიერიში. წყლის გასაჩერებელს უწოდებენ „მალ“-ს. ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. *ზურაბიანი, 46 წ., ს.ს. მუკანანი, 1976*
- მალდიანიშ ლეგვი** – ფიჭვნარი (ბაგვდანარი), ს. გულ-ში წმ. გაბრელ-ის სამხ. ეკლესიის ჩრდ.-ით ფერდობ გორაზე გაშენებულია შესანიშნავი ფიჭვნარი, რომლის მოჩეხვა აკრძალულია, ეკუთვნის წმ. გაბრელ-ის ეკლესიას. მალდიანიშ ლეგვი „მადლიანის ფიჭვნარი“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ბეზოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*
- მალთუთმა ლარაღ** – სამოვრები (მესტია), კახერიდან მულახისკენ მიმავალ გზაზეა, ირგვლივ ნაძვანია, ტურბაზის აღმ. მალთუთ (თემი ?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია. 1972*
- მალთშიერ** (იხ. მალთაშ – ზარდლაში).
- მალთაშ** – ყანა (ზარდლაში), ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. დასახლების ზემო მხარეში. *მამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში. მესტიის რ-ნი. 1971 წ.*
- მალთაშნი** – სათიბი (ღემდერი), ს. ღემდერის თავზე, აღმ.-ით. აღმ.-იდან აკრავს მურყნარი (ბელყე). *ლეგარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X*
- მალლაქნა** – სამოვარი (ლუჰა), მდ. ჯენის მარჯვენა კალთაზე, ნაჭკვრასა და სამოვარ შგედილს შორის. ოღრო-ჩოღროიანი ადგილია, აქა-იქ ჭანჭრობიანიცაა (დეყუარ ხარხ, ლეგაჯუნე, მჭიბილარ ი ხარხ). *ივდითე პეტრეს ასული ცინდელიანი, 67 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მალაღარ** – სათიბი (ნესგუნი), მდ. ფუმყუერის მარჯვენა კალთაზე, ალპურ ზონაში. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972*
- მალა ტუბირა** – ღელე (უღვალი), ს. უღვალის აღმ., სათიბ ზელანის აღმ., ჩამოედინება წყალი. იციანო მელიები. „მელიის ღელე, ხევი“. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- მალა ტუბირა ზაგარ** – ზეგანი (უღვალი), ს. უღვალის აღმ., სათიბ ზელანის აკრავს აღმ. მხრიდან. ჩამოუდის ღელე მალა ტუბირა. „მელიის ღელეს ზეგანი“. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- მამდედილ** – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, ტყეშია. *ნ. გ. ლიპარტელიანი 27 წ., 1974*
- მამის ბედაღ** – სამოვრები (ღემზაგორი), ს. ლემზაგორის მთაში, ხერიისაცაა.
- მამკიშიერ** – უბანი (მელე), ს. მელეშია, პატარა უბანი. გვარები: ჭელიძეები ძირითადად.
- მამკუშიერ** (იხ. მამკიშიერ – მელეში).
- მამურაზ ლეჰმაღარ** – სათიბები (იფხი), მთა ჰარეტის სათავე, მამურაზ გვიჩიანის სათიბები. *კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ., ლატალის ს.ს., 1973*
- მამაღ მოღ** – ყანა-სამოვრები (ბაბილი), ს. ბაბილშია, ლაშხირის მარჯვენა მხარეზე, მამაღ ლიპარტელიანის ყოფილი ახო. *ჩ. ა-ასული ლიპარტელიანი, 25 წ., 1974*
- მანანაურ** (იხ. ჯგდარ).

მანანურა (იხ. სკიმერულა – ბავარი).

მანანურა ღელა – ღელე (ხაჩეში), მდ. ხელედურას მარცხენა შენაკადი, მოედინება სოფ. ჯაჩეში მანანურას მთიდან. ს. ხაჩეში, ხელედის ს.ს., *როსტომ დავითის ძე ჩანესელიანი*, 27 წ., 1974

მანაშა – თემი, ს. შყალერში, გურგულიანების საძმო – თემი. *გ. დ. გირგვლიანი*, 47, *ლატალი*, 1973

მანაშა – თემი, ხაბულიანების საგვარეულო ერთ-ერთი შტო. ქვედა ჭველიერში. *შ. ვ. ლიპარტელიანი*, 36 წ., 1974.

მანაშა (3) – თემი (ლაპილი, ჭველიერი, შყალერი), ს. ლაპილში. გურგულიანების საგვარეულოს თემი. *ზურაბ ს-ძე პაკელიანი*, 48 წ., *ლატალი*. 1973

მანაშა მურყუამ – ნაკოშვი (შყალერი), ს. შყალერშია, ძირილაა დარჩენილი. გურგულიანების საგვარეულო კოშვი. *გ. დ. გირგვლიანი*, 47 წ., *ლატალი*. 1973

მანგოშა ლარე – სათიბი (ჭახუნდერი), ს. ჭახუნდერში. მანგოშა ონიანის სახელობის.

მანგრე ლაყურა ნაკვლად (იხ. **ჟიბე ნაკვლად** – ქვ. ვედი).

მანგურიანაშ – სამოვარი, კლდე (ზარდლაში), ს. ზარდლაშის ჩრდ. მთა. სამოვრებია ქვემოთ. (იხ. 1: 100 000). *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი*, 67 წ., *პენს.*, *მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *სექტ.*

მანგურმა ჩირთ – ბუჩქნარი (მურშველი), ს. მურშველის დასახლებებს (ზემოსა და ქვემოს) შორის. ვინმე მანგურიანთისა. ჩირთ „ქვის ზვინი, მონაგროვები“. *ვლადი ბათოს ძე მჭედელიანი*, 13 წ., *მოსწავლე, მულახის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *სექტ.*

მანგურმა ნაჯან – სათიბი (იფარი), ს. იფარის ჩრდ.-დასავლ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ს. ფეხს აღმ. ადრე სახნავი იყო. მანგურ საკუთარი სახელია, გვარი – უცნობი. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი*, 88 წ., *პენს.*, *ს. იფარი, მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *აგვისტო*.

მანკუაშერი – უბანი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში მუკბანიანების საგვარეულო. ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., *გ. ნ. ზურაბიანი*, 46 წ., *ს. ს.*, *მუკბანიანი*, 45 წ., 1976.

მანსკურა – ჩანჩქერი (ჭველიერი), ჭველიერშია მარცხენა მხარეზე მდ. ლაშხურისა. წყალვარდნაა. მოზრდილად მოედინება წყალი. *მ. ე. ლიპარტელიანი*, 80 წ., 1974

მანქანაშ ლაღლი (იხ. **საცდელ**).

მანქანაშ შუკუ – გზა (ხაიში), ს. ხაიშიდან ს. ზედა ვედამდე სამანქანო გზა. *ვარლან მახამეთას ძე ჭკაღუა*, 76 წ., *პენს.*, *ს. გედი, მესტიის რ-ნი*. 1970 წ. *ოქტ.*

მანქანაშ შუკუ – გზა (მესტია), სამანქანო გზის მონაკვეთი ფუშყვერიდან მესტიის დასახლების დასაწყისამდე. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი* 63 წ., *მესტია*. 1972

მანქელდაშ – სახნავი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, სამანქანო გზის ქვემოთ. ვაკე ადგილია. *არჩილ კოსდას ძე გიგანი*, 51 წ., *კოლმ.*, *მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *სექტ.*

მანშურა – შენაკადი (ცალერი), მოედინება ს. ცალერის აღმ. მხრიდან, მდ. ენგურის მარჯვენა შენაკადი. *მიხეილ ზოსიმეს ძე გვარამიანი*, 30 წ., *კოლმ.*, *ს. ცალერი, მესტიის რ-ნი*. 1969 წ. *ოქტ.*

მანჩხაფ – ღელე, ს. გუალდერის აღმ. მხრიდან ჩამოდის პატარა ღელეს ტიპის წყალი, დასაწყისში, კლდის თავზე წყალვარდნილობა აქვს („მანჩხაფ ხარ“). მანჩხაფ „წყალვარდნილობა, ჩანჩქერი“. *დემუზა დავითის ძე ჩხეტანი*, 20 წ., 1969

მანჩხაფ – ჩანჩქერი, ს. ჩუბე მარლ-ის სამხ.-აღმ., წყალი მოედინება მთა ყაფარის ქვედა ნაწილიდან. გვალვიანობის დროს შრება. მოედინება ბიბუარე ჩუბე ზენზე და უერთდება მდ. ჭუბრულას მარცხენა მხრიდან. „ჩანჩქერი“. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი*, 40 წ., *მუშა, მესტიის რ-ნი, ს. ჭუბერი*. 1970 წ. *სექტ.*

მანჩხაფ – წყლის, მდ. თერგის ბოლო, სადაც უერთდება ლაღუმურას, არის წყალვარდნილი, ჩანჩქერი დაახლ. 50 მ.-ზე. „ჩანჩქერი, წყალვარდნილობა“. *გიორგი სათგერის ძე ქაღდან*, 78 წ., *პენსიონერი. ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*. 1969 წ. *ოქტ.*

მანჩხაფ (4) – ჩანჩქერი (ჭუბერი, ტვიბერი, გვალდერი), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა, წყალვარდნა ≈ 30 მ. მთა მანჩხაფიშ ლაკცურიანიდან. მთა ნენსგერისა ა კუჭი დერეს შორის. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე*, 18 წ., *საშ. სკოლადამთავრებული. ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*. 14. VII -70 წ.

მანჩხაფიშ კოჯარ – კლდე (ხაიში), მთა ნამსგალეუ-ის დასავლეთით, პიკის ტიპის კლდეებია, მათ შუა მოედინება მდ. ნამსგალეუ, აქვს წყალვარდნა ≈ 30 – 50 მ. სიმაღლისა. 1: 100 000

Тхайщиц дуди 3044 და Лакумурац дуди 3264.4. ცივაბო, სუბნივალური, საჯიხვე კლდეები. *ლადი ზოსიმეს ძე მიქავა, 78 წ., მწყემსი, ს. გვალი, წალენჯიხის რ-ნი. 1970 წ. სექტ.*

მანჩხაფიშ ლიც (იხ. **ნამსგალევიშ მანჩხაფ**).

მანჩხაფიშ ლჷკეურიშ – კლდე (ჭუბერი), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მხარეზე, მანჩხაფის ზემოთ, კლდეები წყვეტიანი, ქიმებიანი, სუბნივალური. „მანჩხაფის საჯიხვეები“ (კუტირა „დედა ჯიხვი“. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშუალო სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 14. VII-70 წ.*

მანჩხაფიშ ტუბირა (იხ. **მანჩხაფელშ ტუბირა**).

მანჩხაფიშ ღარ – ღელე (ტობარი), მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, ტუნელების პირდაპირ კლდეებიდან მოედინება წყალი, ქმნის ჩანჩქერს. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი. 1. 11.70 წ.*

მანჩხაფარ – კლდე და ჩანჩქერი (ღემდერი), სამოვარ ნადეცუროლის დასავლ. კლდე, რომლიდანაც მოედინება წყალი წყალვარდნით. ს. ფარი (ფაღედი). *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

მანჩხაფელ – ჩანჩქერი (ჭუბერი), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მოედინება ლაზტრას კლდეებიდან, კუჭი დერეს პირდაპირ. წყალვარდნა ≈ 30 მ. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 14. VII-70 წ.*

მანჩხაფელშ ტუბირა – ღელე (ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, სამოვარ მანჩხაფელზე მოედინება, წყალვარდნას მანჩხაფელ ჰქვია, ღელეს – მანჩხაფელშ ტუბირა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მანჩხაფარ (იხ. **მანჩხაფარ** – ღემდერი).

მანჩხაფარ – სამოვარი (სიდიანარი), ს. სიდიანარის ჩრდ., მოედინება წყლები კლდეებზე, ჩანჩქერია. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი. 1973*

მანცელანშ მურყუამარ (იხ. **მანცელანშ ნამურყუამ**).

მანცელანშ ნამურყუამ – ნაკომუკები (ნაშთქოლი), ს. ნაშთქოლის შუაში დგას სამი კომუკი 2 და 3

სართულის სიმაღლისა. კომუკების სახელწოდება საკუთარი სახელიდან მომდინარეობს – თემის უფრ. საგან. ვინმე მანცელანის (საკუთარი სახელი, ცინდელიანი) მიხედვით. *ქიშვარდი იოსების ძე წერედიანი, 49 წ., კოლმეურნე, ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*

მანძშ – ყანა (მესტია), დასახლებულ უბან სუიფის სამხ.-აღმ. ფერდობია. სუიფ, ფარის ს.ს., *იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მანძშ (2) – სათიბი (ფარი), ყანა (სვიფი), დასახლებული კაცხის აღმ., ტუბირას მარცხენა მხარეზე. ადრე სახნავი ყოფილა. დამრეცია (მგკპ ლი). *ვალოდია სოსოს ძე გადრანი, 13 წ., მოსწ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მანჭარა – სახნავი ≈ 2,5 ჰა (მესტია), ს. ტუბიში-ში, ყანა რობს ქვემოთ, სათიბ ლაშლიდამდე. იგი თითქოს მიმატებულიაო – სგა ხაჭარ, მიკერებულიაო. *მამა სარდიონის ასული არღვლიანი, 57 წ., დიასახლისი, ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ. 1969 წ. სექტემბერი.*

მანჭარა (2) – სათიბი-სახნავი (ლაბსყალდი, ტუბიში), წიფარ ზაგარს დასავლ., სამოვარ უოლანის აღმოსავლეთით. მანჭარა (?) *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყვევ, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ. 1969 წ. ოქტ.*

მაიდან – სამოვარი, ს. სასაშის სამოვარი მთაში. დაცემული ადგილია.

მაიდან (2) – სამოვარი (ღემზაგორი, სასაში), ს. ღემზაგორის საზაფხულო მთაში, მოედანივითაა, საზიაროა ხერიასთან.

მაიდანარ – სამოვარი, ღობის მთაში, დავაკება-სავითაა, „მინდორი“.

მაიდანარ (2) – სათიბ-სამოვარი (ნაცული, ღობი), ნაცულის მთაში. სწორი ადგილია, მოედანივითაა. მაიდან „მოედანი“.

მაიდან – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, დასახლების დასავლ. იყო გაშლილიო, მაგრამ მეწყერმა მოშალა. ს. წანაში, ხელედის ს.ს., *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974*

მარგალი – მთა (ქვ. ვედი), მთა ბურღვედერის აღმ.-ით, მეგრელები ამოვებენ თხებს, ალპური ზონაა. აქა-იქ აწაჭრილარ ხაგხ. გადის საქონლის გადასაყვანი გზა, ოთეფურე დუდის აღმ. (იხ. გადასასვლელი ოჯი სუკი – 2112). *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის*

რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.

მარგიანრე სარაგ – ღელე (მესტია – ირ. მელიქ.).
ორინე მელიქიშვილი, 1961 წ.

მარგუშ (2) – ყანა (წანაში), სამოვარი (ზაიარი), ს.
წანაშშია, ხარობს მურგუ. მურგუ (მდრ.
მურგვი). ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974

მარიამანი – სახნავი (სასაში), ს. სასაშში, მდ.
ლაშხირის მარჯვენა მხარე. ლენტეხის რ.
სასაში. მ. გ. ონიანი, 41 წ., 1974

მარინა ლევანჭ – მსხალი და მისი მიდამო
(ლელბაგი), ს. ლელბაგის ჩრდ., დგას ერთი
მსხალი, მარინა აბდელანის კუთვნილი
მსხალი. ჟორა დ-მე აბდელანი, 37 წ., ლატალი, 1973

მარკოზი ნალაზიგუ – ყანა, ჯუდარშია,
ჩანქსელიანების ყოფილი ნასახლარი და ყანა.
ს. ბავარი, ხელედის ს.ს., ე. ჟ. ლიპარტელიანი,
24 წ., 1974

მარკოზ მურყტამ – კოშკი (ჰადიში), ს. ჰადიშშია,
მარკოზ ავალიანისა. მანი ლევანის ასული
პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი. 1971.

მარმანი – სათიბი (ლანტელი), ყანა ლახრერს
ზემოთ სათიბები სამანქანო გზამდე, მდ.
კედლგრა-დან დაწყებული აღმ. ნაწილი.
(მემიშერ-ებიდან (აფრასიძე) უყიდათ
პაკელანებს ეს ადგილი, ამჟამად ისინი ს.
ჭელირში ცხოვრობენ). კოწია ბეჭერზას მე
პაკელანი, 72 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-
ნი. 1969 წ. X.

მაროშერ (იხ. სუმაშერ – დისი).

მარღლა – შენაკადი (ჭუბერი), ს. ჟიბე მარღის
ჩამოუდის ჩრდ.-აღმ.-დან მთა
ტობულდარიდან. მდ. ჭუბრულას მარცხენა
შენაკადი. უმარ მიტოს მე ჩხვიმიანი, 39 წ.,
კოლმეურნე, ს. ჟიბე მარღ, ჭუბერის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი. 18. 9.1970 წ.

მარყანაში ტუბ – ღელე, სათიბ-სამოვრები
(უშგული), ს. უშგულის აღმ. გადასასვლელ
ზაგარს დასავლ. კაკრიაშვილების სათიბები.
ალპური ზონა. პავლე ნიკოს მე ნიჟარაძე, 43 წ.,
მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ.
ივლისი.

მარმანა მუყტამ – კოშკი (ჩაჟაში), ს. ჩაჟაშშია, ჟიბე
ფაყის მხარეში, გარეთა მხარე კარგადაა
შენახული. ნიჟარაძეებისა. „მარმანის თემის
კოშკი“ (მარმანთ). ლუტა ნიკოს მე ნიჟარაძე,
24 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-

ნი. 1971 წ. ივლისი.

მარშან – სამოვარი (სიდიანარი), ს. სიდიანარის
ჩრდ. ტიბის ტერიტორიაზე. ვალო ა-მე
სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973

მარშანი ნადქტან – ვაკობი (დავბერი), ლატფარის
გადასასვლელზე ადრე მარგველან მარშანს
ჰქონია დუქანი – მგზავრთათვის. ნოდარ
პლატონის მე მარგველიანი, 40 წ., მოსამს., ს.
დავბერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

მარჩხაგ – მთა, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. ვახტანგ
ჟემუზას მე ნარსავიძე, 1965

მარჩხაგ (2) – ჩანჩქერი (სვიფი), მთა (ფარი),
სამოვარი მთა ტობარის სამხ. მოედინება
წყალი, წყალვარდენიანი, სადგომიცაა
მწყემსების. სუფ, კაცხ. ტარიელ ჟემუზას მე
გადრანი, 59 წ., კოლმ., პარტროგი, ფარის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

მარჩხგლდში ლიც – წყარო (ლემუკვი), ს.
ლემუკვის ჩრდ. სამოვარ მარჩხგლდში-ში,
ტყეში. შალვა გ-მე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი.
1973

მარჩხგლდში – სამოვარი (ლემუკვი), ს. ლემუკვის
ჩრდ. ტყეშია პატარა სამოვარი, მოედინება
წყალი – მარჩხგლდში. ლიც, პატარა წყარო.
შალვა გ-მე ივეჩიანი, 30 წ., 1973

მარჩულანი – სამოვარი (ფარი), მდ. ლექტერი
ჭალას მარჯვენა კალთაზე, სამოვარი
ბებოლშერ დაბარის ქვემოთ, აღმ. პატარ-
პატარა სამოვრებია. ჩიხო მუზას მე
წულუკიანი, 63 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის
რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

მარცხან – წყარო (მსტ. – ირ. მელიქიშვი.).
ორინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.

მარცხანა ლიც – წყარო (ლახთაგი), ლახთაგის
ჩრდ.-დასავლ. მოედინება წყარო (მგეხი).
დ. მესტია. ჩათო ესტატეს მე ჩართოლანი, 45
წ., ს. ლახთაგი. 1972.

მარცხანი – ყანა, სათიბი (ჭებუდი), ს. ჰებუდსა და
ქტან ზაგარს შორის. მარცხანი – ლიმახტელ
ხემთქუნხ, ჩუ როქ ადმარცხან (?). ანზორ
არდევანის მე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი,
ს. ჰებუდი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ.
ოქტ.

მარხი ტუბ – ხევი (ცალდაში), ს. ცალდაშის სამხ.-
აღმ. ჰადიშისკენ, მოედინება ღელე. ვინმე
მარეხისა იყო (?). პავლე ბითეს მე ზურებიანი,
83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971
წ. სექტ.

მასკულდამ – ყანა (ცალდაში), ს. ცალდაშის დასახლების ზემო მხარეში, სახლებს შორის. მოედინება წყალი თემში ლიც. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მასკურ – წყარო (ცალდაში), ს. ცალდაშია სასმელი წყალი, წყაროს წყალია. ასკურნე „კრანტმალ ასკურნე“ (ლისკურნე, ანსკურნე). *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მატრგნაშ დაბ – ნაკარტოვილარი (ზ. ვედი), *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.*

მატრგნაშ ნაკ – ხილნარი (ხაიში), კოლმეურნეობის ბაღის აღმ. ნაწილი. ამჟამად ხილნარია, ადრე მატრო ჭკადუას (ამჟამად ზუგდიდში ცხოვრობს) ეკუთვნოდა. „მატრონას ვაკე“ – მატრონა შარდენის ასული ჭკადუა-ს კუთვნილი მიწის სახელია. *ნატაშა ემუზას ასული ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ივლისი.*

მატყარაი – სამოვარი (ნაცული), ნაცულის მთაში. ალპურ ზონაში.

მატანი – სათიბი, ჯეჭრაშია, ოდნავ დაფერდებული რელიეფით. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973*

მატანი (3) – სათიბი (ლახამულა, ხევრა, ნაკი), საცხოვრის ნოდში დასავლ. ლაბრალდში წყლის აღმ. ადრე სახნავი იყო. *გელა ფუთეს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მატანი II მატანიარ – სათიბ(ებ)ი (მესტია), ჯუხტუნისა და ლშხრწის შორის, სამოვარ ერჟიარის აღმ., ნაკის ს.ს., *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 54 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბერი.*

მატანიარ (იხ. **მატანი** – ნაკი).

მაულდ – უბანი (ლეკოსანდი), ს. ლეკოსანდში, სადაც დგას მაცხურ-ის ეკლესია.

მაულანი – უბანი (მამი), ქვედა მამში. ჭაობიანია, ჩოლურის ს.ს., *ლენტეხის რ. ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978*

მაქეოცემუ – კლდე (ზ. ვედი), მდ. ვედრულას სათავის კლდე, ≈ 3000 მ. ზღვის დონიდან. ხაიშის ს.ს., ვედში.

მაქეოცემუ ახრა – კლდე (ზ. ვედი), კლდე მაქე-ოცემი-ს ციცაბოკალთებიანი მიუვალი

კალთები, კლდეები. შიშველი, მოტიტვლებული რელიეფით, მისი სიმაღლე 3000 მ.-ს აღემატება. ხაიში. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*

მაქეოცემუ სორო – ღელე (ზ. ვედი), მაქოცემუ ახრას ქვემოთ, განტოტებულ ქედებს შუა მდებარე ციცაბოკალთებიანი სამოვარი თხები-სა, მოედინება პატარა წყალი. მდ. ურამის მარჯვენე ციცაბო მთის მცენარეულობით. ხაიში. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი. 21.9.1970 წ.*

მაქეოცემუ სუკევი – ქედები (ზ. ვედი), მდ. მაქოცემუსა და ურამიში წყარის გამყოფი განშტოებული ორი ქედი. დასაწყისი ერთი აქვს შიშველი რელიეფით, ქვემოთ განშტოება და მის კალთებზე ალპური მცენარეები, ციცაბო კალთები. ხაიში. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ის ს. ჩქვალერი. 21.9.1970 წ.*

მაქეოცემუ ლალე – ღელე (ზ. ვედი), მდ. ხაიშურას დასაწყისის მარჯვენა შენაკადი, მოედინება მაქეოცემუ-დან. კალთები სამოვრებადაა თხების, ციცაბოკალთებიანი. ხაიში. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი. 21.9.1970 წ.*

მაქეოცემუ სუკი – ზეგანი (ზ. ვედი), აზმახიმ სუკი-დან კლდე მაქეოცემუ-მდე, შიშველი დაქანებული კალთებით. გადასასველი მთა ვანისკენ. მაქე „დანის სალესი ქვა, რბილი, საპარსი დანის ქვა“. ხაიში. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ის ს. ჩქვალერი. 21.9.1970 წ.*

მაქეოცემუ ოციმუში ფაფალა – სერი (ზ. ვედი), კლდე მაქეოციმუსა და მაქეოცემუ ახრას შორის. განტოტვილი ქედების შესართავი ადგილი. ხაიში. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ის ს. ჩქვალერი. 21.9.1970 წ.*

მაქიმ ლალე (იხ. **მწიქ ტუბი**).

მაქსი დაბროლ – სათიბი (ყახუნდერი), ს. ყახუნდერის მთაში, მაქსი ონიანის (?) სახელობის.

მაქელდანი – ღელე (გვალდერი), ს. გვალდერის დასავლეთით, მოედინება ღელე მთა ბეჭლიდან; ეს სახელწოდება ღელეს ქვედა წელის კუთვნილებაა, საერთოდ უწოდებენ

კალშიმ ტუბის. „საწისქვილე ხევი, ღელე“ (მაქელდანი - ?). *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მაქმ თარგლეზერ (2) – ეკლესია (ქართვენი, იხ. კამში თარგლეზერ). სოფელშია, მგქმე თარგლეზერის სახელობისო. (?) (თუ მიქელ მთავარანგელოზის ?). *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX*

მაქმ თარგლეზერ (იხ. კამში თარგლეზერ).

მაქამაძანი – ყანა (წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ. ტყე გგბზრის ქვემოთ. მაქამა – (ფირცხელიანების) იანებისა. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მაღლატ ლიც – ღელე (ლესთავი), კახიანის ზემოთ, შუროს ბოლოში. დ. მესტია. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლესთავი. 1972, VIII*

მაღრალ – სამოვარი, ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ენგურის ხეობის მარცხენა კალთაზე, ფერმის კარვებია. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

მაყელცირ – ტბა (ნაკი), მდ. ნაკრას მარცხენა მხარეზე, გზათა შესაყარ ლწყუბანალის ქვემოთ, სამხ. დგას ტბა ≈ 4 X 10, ციმციმა. მაყელცინ „ციმციმა, ტივტივა“. ნაკის ს.ს., *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მაყულანდ – ყანა (ლენტეხი), მდ. ჩოლშურას მარცხენა მხარეზე. *ჯ. რ. მემველიანი, 50 წ., 1974*

მაყუსგაღდ – მთა (ვიჩნაში), ს. ვიჩნაშის სამხ.-დასავლ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. პატარა გამოქვაბული აქვს. სანადირო ადგილია. მთა ღურის სამხ. ლეჟა ყომრ ტუბზრას სათავე. (იხ. Куда копра 1: 100 000). *ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მაყუსგაიშ – სათიბი (ჰადიში), ს. ჰადიშის ჩრდ.-დასავლ. დასახლების ზემოთ, ლასგურწლდანი ადმ. (მუყსგულდ (ბალახ.) ლიყსგუნე. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მაშულარ – სათიბი (მსტ. – ირ. მელიქიშვი.). *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*

მაშულარ – ყანა (წვირმი), ს. წვირმის დასავლ. ჩოზანშია. კარგი ყანაა, მოსავლიანია კარგი. *მაღვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მაშულარ – სათიბ-სახნავი (ნესგუნი), ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე, სამანქანო გზის ზემოთ. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერი. 1972.*

მაშდაშა ნენზარ – კორომი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973*

მაშდერ – სახნავი (ფალედი), ს. ფალედის ზემოთ, ჩრდ.-ით, პატარა სახნავია, ითესება კარტოფილი, კარი მოსავლიანიაო. *მაძურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მაშდშია – მთა (ნაკი), მდ. ნაკრას მარცხენა კალთის საზაფხულო სამოვარი მთა, ტყე ბაბაშის სამხ. შერეულ ტყეშია ვაკე ადგილი საკმაოდ დიდი. მაშდშია „მარტოხელა“ (შდატშ „მარტო“, „თავად“) *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მაშელან დერა – გზა (ქაბეში), მდ. ტუბიბერგლაზეა, ჩამონაზვავია მდინარის მარცხენა მხრიდან, ფაფლ ცხუას კალთებიდან. მარჯვენა მხარეზე გადის სამარხილო გზა სათიბებისაკენ – მყინვარზეა ზედ მოედინება წყალი. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მაშინ ჭალა (იხ. მაშრი ჭალა).

მაშვიდ – სათიბი (ღემდერი), ს. ღემდერის ჩრდ., სათიბ ჟიბე ლაყარალდ-ის ჩრდ.-ადმ. ირგვლივ ფოთლოვანი ტყე. მა-შვიდ. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

მაშლარ თარგლეზერ – ნაეკლესიარი (ბეჩო), ს. ტუბიშიში, ჟიბდლის მარჯვენა, ნასახლარიცაა და ნაეკლესიარი. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბიშიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*

მაშლარ – სათიბ-სამოვრები (ჰებუდი), სამანქანო გზის ზემოთ, ჰებუდის სამხ.-დასავლ., ტყე სუსნის სამხ.-ადმ. ≈ 1 ჰა ფართობის. მაშლარ ? *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

- მაშრი** – სამოვრები (ხევრა), ჯეჭრას საზაფხულო სამოვარი მთები. იყოფა ჟაბე და ჩუაბე მაშრი-დ. ტაფობია შიშველი. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973*
- მაშრი ლახუ** – მთა (კიჩხვლდაში, ლაშხრაში), მდ. მაჭლანის მარჯვენა კალთაზე, მთა ღების ჩრდ., დგას 1 კარავი. ალპური ზონა, საკმაო ფართობით. *თემრაზ ვიბლიანის ძე გაბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მაშრი ლედრწყ** (იხ. ხომა ლედრწყ).
- მაშრი ლეგვარ** – სამოვრები (ზმ. წირმინდი), ს. ჟიბე წირმინდის აღმ., მდ. კასლედგრას მარჯვენა კალთაზე. ვაკე ადგილია, სადაც წყალი განტოტვილად მოედინება, ქვემო მხარეში უერთდებიან და წისქვილის წყლისტოლა ხდება. *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*
- მაშრი ღარ** – საბალახო (ლევშერი), ს. ლევშერია, ღარია. დამტვე ღარას შესასვლელი, მთაშია. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974*
- მაშრი ღარ** – სამოვარი, ს. ჭველფის ჩრდ. ვრცელია. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978*
- მაშრი ღარ (3)** – სათიბი (ჭველიერი, ლევშერი), სამოვარი (ჭველფი), ს. ჭველიერში, ღარია შუროსავით, ფართოა საკმარისად. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974*
- მაშრი ღარალ** – სამოვარი, დამტვე ღარაშია. ფართოა. ლენტეხის რ. *გ. ზ. გაზდელიანი, 55 წ., 1978*
- მაშრი ღარალ (2)** – სამოვარი (ფანაგა, მამი), ს. ფანაგის მთაში, წყლიანი დეღეა. ლენტეხის რ. ჩოლურის ს.ს., *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978*
- მაშრი ღარ** – საბალახო, მდ. თეთნაშგრას მარცხენა მხარეზეა, დამრეცი ფერდია, ტყიანი კალთებით, შერეული, ქვედა მხარე შიშველია და ფართო. *კეხვას რამინის ძე ვიბლიანი, 34 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის სას. საბჭო, მესტიის რ-ნი. 15. VIII. 1970 წ.*
- მაშრი ღარ** – სათიბები, ცხენისწყლის მარცხნივ შურო.
- მაშრი ღარ** – სათიბი, ტყე, ს. ცალდაშის სამხ. ფერდობია, მშრალი ღარი, ზემოთ სათიბია, ქვემოთ – შერეული, ჰადიშგრას მარჯვენა კალთაზე, სათიბი ჩვაბიანისაა, ტყე იფარელების. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მაშრი ღარ** – სამოვარი, ენგურის მარცხენა კალთაზე, ცერ-შია ალპური ზონის. სანადიროებიცაა ზემოთ. ს. იელი. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., 1972, VII.*
- მაშრი ღარ** – სამოვარი, მესტია ჭალანს მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. სტუა ზუგს ზემოთ. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი. 1972.*
- მაშრი ღარ** – სამოვარი, ტყე, ს. იფარის ჩრდ.-აღმ., მდ. დეღბეში ჭალანს მიდამო. ლეგვიბ ლი, ვაკე ადგილებიც. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. იფარი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მაშრი ღარ** – სამოვრები, სათიბები, ცხენისწყლის მარცხნივ. ზემო მხარე სათიბებია, ქვემო – სამოვრები.
- მაშრი ღარ** – ტყე, იელის სამხ.-აღმ. წვირმისა და იელის შორის, ცხაკუ ზაგარს ქვემოთ. ს. იელი (იფარის ს.ს.) *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. VII-1972 წ.*
- მაშრი ღარ** – დეღე სეზონური, ს. იდლიანის ჩრდ.-აღმ. ნაშიხტის (დასახლება) აღმ. მხარე, ლემდარანს ტუბილდის (წრიმიშ ტუბილდის) ზემოთ. ფართოა შედარებით, შიშველია, ზემო მეჩხერი ახალი ტყეა ფოთლოვანი. ს. იდლიანი. *დავით ფუთარის ძე ცალანი, 92 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბერი.*
- მაშრი ღარ** – დეღე სეზონური, ს. შგედის აღმ. მხარისკენ, მდ. ენგურის მარცხენა კალთა. ფართო დეღეა, წვიმიანობის დროს მოდის პატარა წყალი, სხვა შემთხვევაში მშრალია, აღწევს სამანქანო (კაზიონ) გზამდე. *შუმანა ოთარის ასული იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*
- მაშრი ღარ (11)** – სამოვარი (სგურიში, ნაკიფარი, ცანა, იელი, ყარი, სპარდიში), სათიბი (ცანა, ცალდაში), ტყე (იელი), ღარი (შგედი, იდლიანი), ს. ნენსგანს სგურიშის დასავლ. დაფერდებული შიშველი ღარია, მოემართება ნაშიხტიმ გორანგ-იდან. ქვემოთ გაფართოებულია, მრავლადაა აწილი. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 11.9.1970 წ.*
- მაშრი შუკუ** – გზა (ღამხერი), ნენხორშიმ გორანგ-

იდან ს. ლამხერამდე სამარხილო გზა, შეშის მოსაზიდაო. მოემართება ნენჯლარიდან (?). *მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

მაშრი ჭალა – სამოვარი მთა (ჭუბერი), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მხარეზე, დავაკებულია, შერეული ტყეა, მინდორი, დგას 2 კარავი, ითესება კარტოფილი, სათიბიცაა. მდ. ჭუბრულა ფართოვდება, იქმნება დელტა, იცის ბლომად კალმახი. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სპმ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 14.VII. 70 წ.*

მაშრიანა – სამოვარი (მამი), მთა დამტვე ლარასთან ფართო ადგილია. *ლენტეხის რ. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978*

მაშრიანა თხტიმ – მთა (ხევრა), მდ. ჯელღერას სათავის მთები. *გ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973*

მაშყბენაშ – სათიბი (ბავგდანარი), ს. გაბვდანარის აღმ. მემზე ჭალა-ს მარცხენა მხრისკენ. აღმ. ტყე აკრავს, ტყე შერეულია, არის კირი ლვკუშა-ც „კირის სატეხი“. შუროსავითაა და ხეების ჩამოსაზიდი იყო. *შეჭიბ. ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბავგდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

მაშხილინ – სამოვარ-სათიბები (შყალერი), მთა მგხერშია, მოედინება წყალი, ზოგჯერ შხუილითაც კი მოედინება, ზოგჯერ არა. (შხელ „შხუილი“). *გ. რ. გურგულიანი, 40 წ., ლატალი. 1973*

მაშარ – სამოვარი, ტყე (უშხვანარი), მთა (ზეგანი) ჰარეტს სამხ.-დასავლ., თუთენე კოჯარს მარცხენა მხარე, ფართო ღელე (ხევი) არის. აქედან მაშრი „ფართო“. რელიეფის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმეურნე, ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*

მაშარ ჭალა – სამოვარი (ლემსია, ქაშვეთი, კერი), ჭალა მარცხენა კალთაზეა, ლატალისა და ლენჯერის საზღვარზე. *შ. ა. შუკვანი, 28 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი. 1972, IX*

მაშენა – ეკლესია (ახალშენი), ს. ახალშენშია, ნამდნარ-წიფლნარში დგას ხის ეკლესია. ლოცვები: თებერვალში თუ იანვარში „ლორი“, და მაისში – ლიფკუაში. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974*

მაშენა მსოჯუარ – სამოვარი (ახალშენი), ს.

ახალშენის ჩრდ.-აღმ. მთაში საკარვეა, დგას ამ ადგილას 11 ბოკვი (თევერ). *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974*

მაჩხინ – ჩანჩქერი (ხაიში), ენგურიდან დაახლ. 500 მ. მარჯვენა მხარეზე, წყალვარდნილია დაახლ. 30 მ.-მდე, მოედინება წყალი ლადრალიდან. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი. 1970 წ. აგვისტო.*

მაჩხენილ – გზა (ლახამულა), გზა ჟ. ლახმელ-იდან შგედისკენ. ყანებს ქვემო კიდესთან ტუბორში ლიც-ს აქვს ვარდნა (მაჩხენი). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მაჩხვარ – სათიბი, სამოვარი (მსტ. – ირ. მელიქიშვი.). *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*

მაჩხვარ ლაქა – ბილიკი (ბოგრემი), ს. ბოგრემის სამხ.-აღმ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, ყრშრას (ქვემო) ასახვევი გზა. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრემი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მაჩხვარ – სამოვარი მთა, მთა მეზერის დასავლ., ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., სამოვარ მთა ყერენდას ჩრდ.-აღმ. კლდეებია, საიდანაც ჩამოსჩქეფს წყალი. ს. ჰებუდი. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მაჩხვარ – სამოვარი, მთა მენჭერის ზემოთ, სამოვარ გურ-ის ჩრდ.-აღმ. ფერდობი ადგილებია, წყლებიანი (ლგვარ აჩხვენეხ). ს. ლანხური. *ვახტანგ შავგენის ძე გაბულდანი, 35 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

მაჩხვარ – სამოვრები (ზესხო), ს. ზესხო ს აღმ.

მაჩხვარ (4) – კლდე, ჩანჩქერი (იელი), სამოვარი (ჰებუდი, ლანხვარი, ზესხო), ენგურის მარცხენა კალთაზეა. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972, VII.*

მაჩხვარ – სათიბი (ნესგუნი), ფუშყერის მარცხენა კალთაზეა, მოედინება წყლები, წყალვარდნა აქვს. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

მაჩხვარ – ჩანჩქერი (სპარდიში), მესტიის ჭალა მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. ნესგა ლახულდასა და ლგვლაშს შორის. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი. 1972.*

მაჩარ – სოფლის ცენტრალური ნაწილი (ჩაყაში), ს.

ჩაქაშის ჩრდ. მდ. ენგურის (ჭალა) მარჯვენა მხარეზე. ადრე საბძელი ყოფილა (სვან. მაჩ „საბძელი“, ამჟამად სოფლის კანტორა, საბჭო და ფოსტის ნაგებობები. მაჩ „საბძელი“. *ლუტა ნიკოს ძე ნიჭარაძე, 24 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

მაცხაშ – ლელე (მურყმელი), მდ. ენგურის პატარა შენაკადი მარჯვენა მხრიდან ს. მურყმელიდან ≈ 1 კმ.-ზეა. *უშგულის ს.ს., მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., 1971 წ. ივლისი.*

მაცვშ – სათიბი (ჭელირი), ს. ჭელირის ჩრდ.-ით; სამოვარ გომშნის აკრავს ჩრდ.-აღმ. დავშარ მარჯვენა მხარეზე, მის ზემოთ ლეზგლყეჩ და ლეშთხინდ არის. მაცვშ ? (ცხეკ „ტყე“?). *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

მაცხვარ (იხ. მაცხვარ).

მაცხვარ – ნაეკლესიარი (ბავგდანარი), ს. ბავგდანარ-ის სამხ.-აღმ. ტყიანი ადგილია. მალლობზეა, ამჟამად ნაეკლესიარი. მაცხოვარი. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენს., ს. ბავგდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

მაცხვარ ლანხტრიშ – ნაეკლესიარი (ლანხვრი), ს. ლანხტრიში, გორაზე ნანგრევებია ეკლესიის – წმ. მაცხოვარი ლანხტრიისა. წმ. მაცხოვრის ეკლესიის სახელის მიხედვით. *აკაკი ანდრიაშ ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., ს. ლანხტრი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

მაცხვარ – ეკლესია (ლეკოსანდი), ს. ლეკოსანდში.

მაცხვარ – ეკლესია, ს. გულიდაშია, დაცულია. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974*

მაცხვარ – ეკლესია, ს. ჰებუდშია, ცენტრში, სასოფლო მოედანი ლაცალდ-ში. არის სასაფლაო. ს. ჰებუდი. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მაცხვარ – ეკლესია, სოფლის სამხ. დგას ჰუყუტშ ზაგარზე, ს. გულადერისკენ მიმავალი გზის მარცხენა მხარეზე, ენგურის ჩრდ. „მაცხოვარი“. ჩუბე კალშ. *გიორგი კოსტას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტომბერი.*

მაცხვარ – ლამზერ – უბანი (ბაბილი), ს. ბაბილის ერთ-ერთი უბანი. *ჩ. ა-ასული ლიპარტელიანი, 25 წ., 1974*

მაცხვარ – ლამზერ – ყანები (ლენტეხი, გულიდა).

მაცხვარ – მაცხოვრის ეკლესია, ს. ჯოხულდში,

სტიფში დგას მაცხოვრის სახელობის ეკლესია. ს. ჯოხულდი. *აკაკი სორეხის ძე კვიციანი, 34 წ., კოლმ., ს. ბავგდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*

მაცხვარ (5) – ეკლესიის (მაგარდელი, კალაში, ჰებუდი, გულიდა, ჭიხულდი), შუა ს. მაგარდელში, მაცხოვრის ეკლესია. მაცხვარ „მაცხოვარი“. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მაცხვარ თავრარიშ – ნაეკლესიარი (თავრარი), ს. თავრარის ჩრდ.-დასავლ. გორაზეა (სერზე) ნაეკლესიარი. აქვს სასაფლაო. *უშანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავრარი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მაცხვარი ნაკ – სათიბი (ლასკადარი), ლასკადურას ხეობაში, მთა გოლდშში. ვაკეა. არაფერია საკულტოს მნიშვნელობით. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974*

მაცხვარიშ – ნაეკლესიარი, ს. ხაჩეშშია, დანგრეულია, ამბობენ, ნაკოშვებიც იყო. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974*

მაცხვარიშ – სათიბი, ს. ზედა ბავარისაა. მთაში. ალპური ზონა. ხელედის ს.ს., ლენტეხის რ. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., 1976*

მაცხვარიშ – საყდარი, ს. ცხუმალდის ჩრდ. 5 კმ.-ზე. დგას სპენდიკის ეკლესია. ხელედის ს.ს., *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974*

მაცხვარიშ (4) – ნაეკლესიარი (ლადრერი), სათიბი (ზ. ბავარი), საყდარი (ცხუმალდი, ხაჩეში), სოფლის ჩრდ.-დასავლ., გორაზეა ნაეკლესიარი ბარბულ, სალოცავი ადგილია, უფლის საკულტო დღესასწაული მისის თვეში (უფლიშერ) ნაეკლესიარი არაა, არც ამჩნევია. „(წმ.) მაცხოვრისა“. *გერმან ბემურზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მაცხვარიშ ლაკუტშ (იხ. მაცხვარ).

მაცხვარიში ლახტ – სათიბი (მაცხვარიში), მაცხვარიშის მთაშია, ეკლესია მაცხვარიშის ტერიტორია. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974*

მაცხვარიში სტიკუტ – გორაკი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშშია, ჟიბე ნაკარის მხარეზე. მაცხვარის ნაეკლესიარის გორის გაგრძელებაა. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974*

მაცხვარიში ლელა – ლელე (ცხუმალდი), ს.

- ცხუმალდის დასავლ. სათიბ მაცხვარიშიდან. ხელედის ს.ს., *შ. მ. ჩანესელიანი*, 46 წ., 1974
- მაცხუჭ** რობ – ნაეკლესიარი, გორა (კაერი), ს. კაერის ჩრდ. გორაკზე ნაეკლესიარი, სამიკველი ამჟამადაც ჩანს – მაცხუჭ-ის საყდრის ნანგრევები. *დ. გ. მერლანი*, 23 წ., *ლენჯერი*, 1973
- მაცხუჭ** – ეკლესია, ს. ლახუშდშია, კარგად მოვლილი, არის ხატი და სხვადასხვა საკულტო ნივთები. ს. ლახუშდი. *გიორგი ანდრიას ძე ფორცხელიანი*, 65 წ., *პენს., მესტია*. 1972, IX.
- მაცხუჭ** – ეკლესია, ს. ჟაბეშის დასახლების ბოლოში. წიწვნარ ტყეში. არის 2 ხატი. ქვემო და დასავლ. კედელი გაბზარულია. *მუსა იასონის ძე კახიანი*, 77 წ., *პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *სექტ.*
- მაცხუჭ** – ეკლესია, ს. ჩვაბიანის დასახლების სამხ.-აღმ. კარგად შემონახული. არის სასაფლაოც, მალლობზეა. არის ჯვარ-ხატები და ხუცური წიგნები. *სემლარ დავითის ძე გიგანი*, 61 წ., *პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *სექტ.*
- მაცხუჭ** – ეკლესია, ს. ხალდეში დგას ეკლესია მაცხოვრისა. შიგ არაფერია. *ზურაბ აბრამის ძე ჯობაძე*, 68 წ., *პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *ივლისი*.
- მაცხუჭ** – საყდარი, ს. კაერის ჩრდ. გორაკზე, არის მხოლოდ ნაეკლესიარი მაცხუჭ რობთან. ს. კაერი. *დ. გ. მერლანი*, 23 წ., *ლენჯერი*. 1973
- მაცხუჭ** – საყდარი, ს. მაცხვარიში, გორაზეა, კარგად დაცული. ს. მაცხვარიში. *გ. გ. გირგვლიანი*, 64 წ., *ლატალი*. 1973
- მაცხუჭ** – საყდარი, ს. ჰადიშშია, კარგად დაცული, აქვს სოფლის სასაფლაო. ჰადიშის ოთხთავის შემნახველი, ზღვის დონიდან 2197 მ. *მანი ლევანის ასული პირველი*, 50 წ., *დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *აგვისტო*.
- მაცხუჭ** (9) – საყდარი (ლაჰილი, ჩვაბიანი, ჰადიში, ჟაბეში, ხალდე, ლახუშდი, მაცხვარიში), ნასაყდრალი (კაერი) (იხ. მგლხან მაცხუჭ), ს. ლაჰილშია, ცენტრში, დაცულია. *ზ. ს. პაკელიანი*, 48 წ., *ლატალი*. 1973
- მაცხუჭ** (იხ. მგლხან მაცხუჭ).
- მაცხუჭ ნაკვლდარ** – სათიბები (იფხი), მთა ჰარეტის მიდამოები, ვაკე ადგილია მალლობზე. ბალის ქედის გაგრძელება ჩრდ. კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ., *ლატალის ს.ს.*, 1973
- მაცხუჭარი ლამდუჭი** – სასაფლაო (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშის თითქმის ყველა გვარის სასაფლაოა. *გ. გ. გირგვლიანი*, 64 წ., *ლატალი*. 1973
- მაცხუჭარი ლამდუჭი** – სასაფლაო (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის დასახლების ბოლოში, ეკლესია მაცხუჭარის სასაფლაო. *მუსა იასონის ძე კახიანი*, 77 წ., *პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *სექტ.*
- მაცხუჭარი ლამთხუჭი** – სასაფლაო (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, ეკლესია მაცხუჭ-ის სასაფლაო. მაცხუჭარი მიდმარ „მაცხოვრის მიდამოები“. *სემლარ დავითის ძე გიგანი*, 61 წ., *პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *სექტ.*
- მაცხუჭარი ლამზერ** – გზა, ტყე (იელი), გზა წუთირმისკენა და ფარისკენა იელიდან. წვირმის მაცხუჭარის-კენა მიმართული და იმის მიხედვითა სალოცავად. ს. იელი (ივარის ს.ს.). *რ. ვ. ხვიბლიანი*, 38 წ., *კოლმ., მესტიის რ. IIV-72*.
- მაცხუჭარი მურყუამ** – კომპი (ჟამუში), ს. ჟამუშის დასახლების აღმ., დგას ეკლესია მაცხუჭ და გვერდით დაცული კომპიც. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი*, 76 წ., *პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *სექტ.*
- მაცხუჭარი მუყუამ** – ნაკომპი (მურყემელი), ს. მურყემელის სამხ.-აღმ.-ით, მაცხუჭარი ეკლესიის კომპია. 3 სართულია დარჩენილი. *ნაპო დავითის ძე კაკრაიშვილი*, 26 წ., *პედაგოგი, მესტიის რ-ნი*. 1971 წ. *ივლ.*
- მაცხუჭარი საყდარ** – ეკლესია (ლაღამი), ს. ლაღამის შუაში დგას ეკლესია. *გ. ი. ფალიანი*, 38 წ., *მოსამსახ., მესტიის რ. 1972 წ. VIII*
- მაცხუჭარი სუიფ** – სასაფლაო (ნესგუნი), ნესგუნშია, გულედანებისა და მალედანების სასაფლაო ადგილია. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი*, 36 წ., *ლენჯერის ს.ს.*, 1972.
- მაცხუჭარილ** – ნაეკლესიარი (სოლი), ს. სოლშია, სამანქანო გზის ზემოთ. ნანგრევებილაა, მის გვერდით სასაფლაოცაა, გიგდელიანებისა. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი*, 52 წ., *მოსამსახ., მესტია*, 1972, IX.
- მაცხუჭარილ** (2) – ტყე, სამოვარი, ნაეკლესიარი (სოლი), ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. პატარა მინდორია, სამანქანო გზის ზემოთ. დღეობა უფლიშერქა, მის ქვემოთ არის მაცხუჭარილ ნაკვლდარ. ნაეკლესიარი არის და სასაფლაოც. *რ. ა. ხაფთანი*, 52 წ., *მესტიის რ. 1972, IX*.

- მაცხტურილ ნაკვლადრ** – სამოვრები (სოლი), ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. ეკლესია მაცხტურ-ის დასავლ. სამანქანო გზის ზემოთ. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ. 1972, IX.
- მაცხტურიმ** – სამოვარი, ს. ზარდლაშის დასახლების დასავლ. ადრე ეკლესია ყოფილა, ამჟამად ჩამონგრეულია და გატყავებული ბუჩქნარებით. შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ზარდლაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.
- მაცხტურიმ (2)** – სოფელი (მაცხვარიში), სამოვარი (ზარდლაში), ლატალის ს.ს-ში შემავალი ერთ-ერთი სოფელი, გადაშლილია ძირითადად სამანქანო გზის მარჯვენა მხარის გორაზე, დგას ორი ეკლესია – თარინგზელ და მაცხტურ. ცხოვრობენ: გირგვლინანარ, სტეფლიანარ, თამლიანარ (ძირითადად), ახლად დასახლებულები არიან: ნანსყანარ და გვიჩინარ. არის რამდენიმე კოშკი და ნაკოშკარი. გრიგოლ გიერგის ძე გირგვლანი, 64 წ., პენს., ს. მაცხვარიში, ლატალის ს.ს., 1973
- მაცხტურიში ბოგ** – ხიდი (კვანჭიანარი), სამარხილე ხიდი მესტია ჭალანზე კვანჭიანარის სამხ.-აღმ. მიმართულებით. შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი 1973
- მაცხტურან** – ყანა (სასაში), ს. სასასში
- მაწუნგტალიერ** – ყანები (მესტია, ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-აღმ., ლეჟა უბნის სამხ.-დასავლ. ვაკეა და მოედინება წყალი მაწუნგტალ. დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- მაწუნგტალ** (იხ. მაწუნგტალიერ) – წყალი (ზეგანი), ზეგანის სამხ.-აღმ. მოედინება წყალი.
- მაწუბარ** – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ჭალანს მარცხენა კალთაზე, ლაშთხვერისაა. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.
- მაჭაშერ** – სათიბი (ყახუნდერი), მდ. ლაშხურის მარცხნივ. ს. ყახუნდერში.
- მაჭაშერი დაბარ** (იხ. მაჭაშერ).
- მახამეთიმ დაბარ** – ყანები (ქვ. ვედი), სგიმიშ ღარის ბოლო, წყარარის დასავლ. სასმელი წყალი სგიმიშ ღარის მარჯვენა მხარე. ხილნარიცაა და ვენახიც. მახამეთ ჭკადუას ყოფილი ყანები. ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.
- მახამეთმა** – თემი (სეტი), ეჩხან-ტაფშია, ჯაფარიძეების სამმო-სამოსახლო (თემი). თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია. 1972
- მახარაიშერ** – უბანი (შგედი), ს. შგედში, ცხომარიების საგვარეულო. ს. შკედი, ჩიხარემის ს.ს., ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976
- მახე კარტალ** – სამოვარი (შყალერი), მთა ატრაშშია, ვაკე ადგილია, დგას 9 კარავი. გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973
- მახე ლახილ** – სამოვარი (ლამფალაში), ს. ლამფალაშის მთაში. ყახუნდერის ს.ს., რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981
- მახე ლახულ** – სათიბი (ახალშენი, ჩიხარეში).
- მახე ლახუ** – სათიბი (ჩიხარეში), ს. ჩიხარემის აღმ. მთაში.
- მახე ნამრლ** – ტყე (არცხელი), ს. არცხელის სამხ.-ღმ., მულხურას მარცხენა კალთაზე, ჯუბინელ ნამოლის ქვემო, ახალი, ნაკაფია ტყის. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.
- მახე შუკუ** – ნაგზევი (ჭველიერი), ქვედა ჭველიერში, ადრე სამარხილო გზა იყო, ამჟამად გამოყენებულია. ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ., 1974
- მახრობი ღარა** – სამოვარი (ნესგუნი), ფუმყვერის მარჯვენა მხარე. სოფლის სიახლოვესაა შედარებით. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972
- მახაშ** – სოფელი (ჩიხარემის ს.ს.), ჩიხარემის ს.ს-ში შემავალი ერთ-ერთი სოფელი. ცხოვრობენ: ჭელიძელ, რატიანარ, გულბინარ, ფერცულიანარ, ჩეგინარ, ლობჟანიძელ, ონიანარ. მდ. ლაშხურის (ცხენისწყლის) მარჯვნივ. ლენტეხის რ. როლანდ მიტუმას ძე ჭელიძე, 30 წ., მოსამსახ., 1976
- მახაშარე მოლ** – სათიბი (მახაში), მახაშელეების ნახოვარი. ლენტეხის რ. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978
- მახაშერ მოლ** – ყანა (ლევემერი), ს. ლევემერშია, ფერცულიანების საგვარეულო ახო. ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974
- მახაშში თარინგზელ** – ეკლესია (მახაში), ს. მახაშშია დაცული, ლნტხ. ჩიხარემის ს.ს., რ. მ. ჭელიძე, 1976
- მახაშში ღარე** – სათიბები (ბენი), უბან ბენში. სათიბ-სამოვრები.
- მახერა ლიცილდ** (იხ. ჯიპრი მაზტაშ).
- მახტიმ ნაქორ** – ნასახლარი (ზ. ვედი). გერმან მარდენის ძე ჭკადუა, 45 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ.

მახუში ბაჩ (იხ. **ლასგურა ბაჩა**).

მაჭტრან – წყარო (მესტია), ს. ჟამუშის დასახლების დასავლ., სოფლის სასმელი წყაროს წყალი. აჭუფუნე „მოჩუხჩუხებს“ (ქვემოდან). *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მაჭტრან – წყარო, ს. ივარის დასავლ. ყანებისა და დასახლებას შორის, კლდიდან ამოდის, ლეჭორხ კოჯ ლი, ვედრეობით ამოაქვს. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს, ს. ნაკ. ივარი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მაჭტრან – წყარო, გადასასვლელ ზაგარზე, მიწიდან ამომდინარე წყარო. (შდრ. „აჭუფუნე“). *ლუტა ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ., ს. უშგული, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

მაჭტრან (4) – წყარო (ლახთაგი, უშგული, ჟამუში, ნაკიფარი), შგედშია (ჟიბე შგედში), მესტია ჭალაშ მარცხენა მხარეზე, (ანჭუფრე ლიც). დ. მესტია. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი. 1972.*

მაჭტრე – სათიბი (კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაშის სამხ.-აღმ., სათიბ თოხბანის გვერდით ნენწელისკენ. სარაგ (წყარო) მოდიოდა – ამ როქუ აჭუფუნა, ამჟამად ცოტა მოდის. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მაჭტრინ – საბალახო, მდ. ნაკრას მარჯვენა კალთაზე, გზის (სამანქანო) გასწვრივ, მოედინება წყარო მოჩუხჩუხე (მაჭტრინ – აჭუფუნე), რომელიც ს. შდილირამდე აღწევს. *ნაკის ს.ს., არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მაჭტრინ (2) – წყარო (ხევრა), სამოვარი (ნაკი), მთა თევრარშია, კარგი წყაროებია. *ვასო მ-ძე ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973*

მაჭტრინ – წყარო (არცხელი), ს. არცხელის დასახლების ზემოთ. ჩანჩქერივითაა, მოსჩქეფს. *მაჭტრან* (აჭუფუნე „მოსჩქეფს“). *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მაჯაშერი დაბარ (იხ. **მაჭაშერი**).

მაჯდურ – ყანები (მურშველი), ს. მურშველია, ზემო და ქვემო მურშველს შორის. ხარობს მაჯდურ-ის ბალახი, რომელიც ხარობს ყანებში, წვრილი კარტოფილის მაგვარია. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მაჯტარა – ტყე (ზ. წირმინდი), მდ. კასლედგრას

ხეობის მარჯვენა კალთის ტყე, ხარობს მაჯტარა ბლომად. *მაჯტარა* (მაჯორა) „მაჯალვერი“. *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*

მაჯტა – სათიბი, ბალის ზეგანზე, სათიბებს კერტილარისა და მირჰილდს შორის. ჯტედი „გრძელი“ – მაჯტა „მოგრძო“. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*

მაჯტა (2) – სათიბი (ჰებუდი, ბეჩო), ს. ჰებუდის აღმ. (ჩრდ.-)აღმ.). სოლედგრას მარჯვენა კალთაზე. სათიბ ჟიბე ლარას გაგრძელებაა სიგრძეზე. „მაჯტა“ „უგრძესი“. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მაჯტაშარი – სამოვრები (ხერხვაში), ს. ხერხვაშია, სამხ. ყანა რეზარს აკრავს აღმ. მოგრძო სერივითაა (მაჯტედი სტიკუშალ ლი). მაჯტედი „მოგრძო“. *დავით დუდურაყის ძე ანსიანი, 51 წ., 1969 წ. ნოემბ.*

მაჯტდიერ – სოფელი (მულახი), მდ. მულხურას მარცხენა კალთის დაგაკებაზე, ჩვაბიანის დასახლების დასავლეთის გაგრძელება. ცხოვრობენ მხოლოდ შერვაშიძეები – 7 ოჯახი. ნაკომპარებიც არაა, არც საყდარი. ჯრდი „გრძელი“. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს, ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მატლან (იხ. **მანშურა** – ცალერი).

მებეც – სოფელი (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში შემავალი ცხოვრობენ: ონიანები, ფოჩიანები, ერთი მოსახლე ნემსაძე. მდებარეობს მდ. ლაშხურის მარჯვენა მხარეზე, ლეკოსანდის ქვემოთ. *გრიგოლ ბეჭურბის ძე ონიანი, 50 წ., პედაგოგი, 1980*

მეგელრდ – სამოვარი (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში, მდ. ლაშხურის მარცხნივ.

მეგრელარე ნაკრაჟ – სამოვარი (ლევერე), ლევერის სამხ. მეგრელების ნაკარვები ყოფილა. კარავი არაა. შესასვენებელია მთისკენა გზაზე. *ლენტეხის რ. ა. ზ. ბაბლუანი, 1974. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

მეგრელარე ნაკრაჟ – შესასვენებელი ადგილი, ს. ლეტშერიდან მთისკენა გზაზე. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974*

მეგამ (იხ. **მეგამ თხუმ**).

- მეგამ თხუმ** – არყნარი (უშგული), ს. უშგულის აღმ., ≈ 14 კმ. საზღვარი უშგულისა და ყორულდაშის. არყნარი ადგილია, დასასვენებელი. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- მედამ** – სათიბეები, სამოვრები (მამი), ს. მამის ჩრდ. აკლდამების ნიშნები არის. სპილენძის მადანი უნახავთ. დიდი მოედანია. მედამ < მოედან. ჩოლურის ს. ს., ლენტეხის რ. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978
- მედემ** – სათიბი (ლამფალაში), ს. ლამფალაში. ჟახუნდერის ს.ს., *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981*
- მედამ** – ღელე (უშგული), ს. უშგულის აღმ. მდ. ქვიშირის მარჯვენა შენაკადი. (იხ. ნასწრვალ). *ლუტუ ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ., მოსამსახურე, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- მეზგოლარ** (იხ. სოფელ – ჩოლური).
- მეზირ** – სალოცავი (კახურა), ს. კახურაშია, ეკლესიაა ხისა. *ჟ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974*
- მეზირ** – ტყე (უშგული), ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარცხენა კალთის არყნარი ტყე. მეზირ „სახლის მფარველი ანგელოზი ქვეწარმავალი“. *მერაბ ანტონის ძე ნიჟარაძე, 60 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- მეზირი გაკ** – საკულტო (კახურა), ს. კახურაში, დგას 8 მეტრის დიამეტრით დიდი ნიგვზის ხე, სალოცავი ადგილია. *ჟ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974*
- მეზირი ლამეზგრ** – სალოცავი ადგილი (კახურა), ს. კახურაში, ეკლესია მეზგრთან. *ჟ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974*
- მეზრაშარ** – სახნავი (კალაში), სოფლის სამხ.-აღმ., ვაკე ადგილია, აღმ, აკრავს ტყე ლარჭიარ. შეიძლება ეკლესია მეზგრის მომსახურეთა მიწები იყო (მეზრაშარ – „მეზრაანთ“). *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მეზრი ლიც** – წყარო (იფხი), ბალის ქედზეა, სათიბ მეზგრ-შია, კარგი წყაროა. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი. 1973*
- მეზრა კაცხ** – მწვერვალი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ. კლდე-მწვერვალი, სანადიროა. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მეზრაშ ტობ** – ტბა (ბეჩო), მთა მეზგრში დგას ტბა. არის ეკლესიაც მეზგრ. გორაა ეცერისა და ბეჩოს საზღვარი, მთა დეცილის მარცხენა მხარე. „მეზრის ტბა“. *ვახტანგ შავგენის ძე გაბულდანი, 35., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*
- მეზრაშ** – ყანა (მურშკელი), ს. მურშკელის ჩრდ.-დასავლ. ვაკე ადგილი. ყოფილა ნაეკლესიარი, სადაც ერთი ოჯახი ქურდიანებისა ლოცულობენ. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მეზგრ** – სათიბი, ბალის ქედზეა, მოედინება წყალი – მეზრი ლიც. ს. იფხი. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი. 1973*
- მეზგრ (3)** – ეკლესიის სახელწოდება (ტეებიში), სათიბი (იფხი), მწვერვალი (ზეგანი – იხ. მეზრა კაცხ), ს. ეცერისა და ს. ბეჩოს გამყოფი ქედზე დგას ეკლესია თარგლეზერ, დეცილის მარცხნივ, შიგ ეკლესიაში ≈ 100 ლიტ. ჭურია ჩაფლული, ტარდება ლოცვები. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბეში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*
- მეზგრ (იხ. მეზრა კაცხ).**
- მეზგრი ჭყამარ** – სათიბი (იფხი), ბალის ქედზეა, იქით-აქეთ ტყეა. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი. 1973*
- მეთქულშ** – სათიბი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე. კლდოვანი მიწაა, ცელის სალესი ქვები იცის. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მეთშარ** – ფერდობი (სპარდიში), დაღარული, ნაოჭისებური ციცაბო ფერდობი (მეთხშე ?). *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ. 1972 წ.*
- მეთხინ** – სათიბი (ცალდაში), ს. ცალდაშის სამხ.-დასავლ. სათიბ ლათხუმნოდის ზემოთ. ფოთლოვანი ტყე აკრავს (ჭაჭჭარ, ბალყარ – თუთუნე ცხეკ ხაზ). *პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მეთხმარ** – სათიბი (ხალდე), მდ. ჯალდე ჭალას მარცხენა კალთაზე, შიშველი რელიეფით, ს. ჯალდედან ≈ 4 კმ. არყნარი, გოგლანდ. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ჯალდე,*

მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

მეთხნგლარ (იხ. მეთხმარ).

მეთხნარ – ტყე, სამოვარი (ყაბეში), ს. ყაბეშის ჩრდ.-ით, ტუბერის ხეობაში, მდ. ტუბერგლას მარცხენა კალთაზე. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მეთხმარ – სამოვარი (მსტ. – ირ. მელიქიშვი.). მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.*

მეთხმარ – სათიბი, მთა (მსტ. – ირ. მელიქიშვი.). მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.*

მეთხმურ – დეღე (ნაცული), ს. ნაცულში, მის ზედა ნაწილს ჰქვია ლაქჩღე დეღა. სოფელში ჰქვია მეთხმურ.

მეკუშდე სუიკუ – გორა (ნანარი), ს. ნანარის მთა, ალპურ ზონაში, საქონლის სადგომიცაა, მოკლე რელიეფურად. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974*

მეკუშტი სუიკ – გორა (რცხმელური – მ. ჩიქ.). ს. რცხმელური (ლენტეხის რაიონი). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*

მეკუშდა ბოგ – ხიდი (ჭუბერი), სამანქანო ხიდი მდ. ჭუბრულაზე ს. სგურიშიდან ს. ლარილარისა და ს. ტიტას მიმართულებით. ხიდი გადებულია მდინარე ჭუბრულას ვიწრობზე, კანიონია, ღრმა და ციცაბო კალთებით. ხიდი ხისაა, მოკლე. გამოდმა, ჭუბრულას მარჯვენა მხარეზე, ბორცვზე თითქოს ნაეკლესიარიანო. „მოკლე ხიდი“. *ა. კ. ჭკადუა, თსუ, ყიფიანის 9, 10.9.70 წ.*

მეკუშდა ბოგარ – სახნავ-სამოვრები (სგურიში), მდ. ჭუბრულაზე გადებულია ხიდი მეკუშდა ბოგ., რომლის გადმა-გამოდმა არის ბორცვებიანი სახნავ-სამოვრები და მას ემახიან მეკუშდა ბოგარს. სახნავი ს. სგურიშის ბოლოსაა, სამოვარი კი მდინარის ორივე მხარეს. „მოკლე ხიდები“ (= მოკლე ხიდის მიდამოები). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 10.9.1970 წ.*

მეკუშდა ზენ – სამოვარი (ყაზაყი), მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, სამანქანო გზის ქვემოთ, ადრე კანტორის სახლები იყო საგზაოსი. ყანაც. მუჭუდარსა და ყაზაყიმ ტუბის შორის ვაკე ადგილია, ნიგვზნარიცაა და ხილნარიც – ვაშლი, მსხალი (პანტა). შედარებით მომცროა „ხოშა სრუთილ დემეგ ლი“. *უფროსი უმარის*

ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 12.10.70 წ.

მელე – სოფელი (ჩიხარეში), მდ. ლშხურის მარჯვენა მხარეზეა გაშენებული. ცხოვრობენ: ონიანები, ავალიანები, გველებიანები, ჭელიძეები, ლობჟანიძე, რატიანი, ფერცულიანი, ხარძიანი, ჩეგანი. დგას ერთადერთი კოშკი მელე მურყუამ. იყოფა უზნებად: ლექუშ მელე, ლექუშ მელე, მანკუტიშა. მელენი ერთდაგვარი სამკურნალო ბალახია. ლენტეხის რ. ჩიხარეშის ს.ს., *ძამუ ლავრენტის ასული ნემსაძე, 50 წ., პედაგოგი. სამსონ გიორგის ძე ონიანი, 54 წ., პედაგოგი. 1980. სექტ.*

მელეხანიშ ზენ – უბანი (ლარილარი), ს. ლარილარისა და ცენტრს შუა, მდ. ჭუბრულას მარჯვენა სანაპირო. წიწვნარიცაა, სამოვრებიც, ამჟამად ორი მოსახლე ცხოვრობს. ადრე ნახნავია. ჭურაა. მელეხან ცინდელიანის ყოფილი კუთვნილი. *ალმაგირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ., პენსიონერი, ლარილარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 19.9.1970 წ.*

მელილ – სოფელი (ლენტეხი), ლენტეხის რაიონის ერთ-ერთი სოფელი. დ. ლენტეხის ჩრდ.-აღმ. „მელ“ ფუძის მქონე სიტყვა არ გვხვდება. „მი ხუი მემელილ“. *ვადიმერ მელიტონის ძე მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი (ისტორიკოსი), ს. მელურა, ლენტეხის რ-ნი. 1974.*

მელილდა ტიბ – დეღე (სიდიანარი), ს. სიდიანარის ჩრდ. ტიბ-ის მარჯვენა შენაკადი. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი. 1973*

მელიტონი მოლ – ყანა (ქვ. ბავარი), ს. ქვედა ბავარშია, გაზდელიანი მელიტონის ყოფილი ახო. გარშემო ტყეა. ხელედის ს.ს., ს. ბავარი. *თ. ი. ავაქიძე, 54 წ., 1974 წ.*

მელიარუ – სათიბები (იენაში), ს. იენაშის ჩრდ.-აღმ. ტიბგლდერის მარცხენა კალთაზე. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი. 1949*

მელალე ლაჯოგ – სამოვარი (ბაბილი), მთა ნალიშში, მელურლების საჯოგე. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 974*

მელლარ – სათიბი (ფარი). მესტიის რ-ნი. *ვახტანგ ჟემუზას ძე რეზესიძე, 1965.*

მელლ-ნაკ – ყანა, ს. მელურაშია, ვაკობია. საკოლმეურნეოა. ს. მელურა. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., 1974*

მელლალე დაბ – ყანა (ბაბილი), ბარბალ ზაგარშია. მელურლების სახნავები. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974*

მელაზრ – სახნავი, მდ. ჯელდგრას სამხ. მდ. დოლრამდე სახნავი ადგილია, ვაკე, ჩანს, ბალახიანია – მელ – „ბალახი“, ეტიმოლოგიურად „მოლი“. ფლორის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*

მელაზრ (2) – საძოვარი (ფარი), სახნავი (უშხვანარი), ჯგერზე ზაგრიშის ჩრდ., საძოვარ ბანდუ-ის ქვემოთ, ადრე სათიბიც იყო. მელაზრ. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამს, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მელაზრ – მინდორი (მესტია), მესტია-ჭალაშ მარცხენა მხარეზე, აეროპორტისკენა გზაზე, ვაკეა, ამჟამად გარაჟია, საბანაო ბასენი, კოოპერატიული საწყობი... *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ. 1972.*

მელოშა ნამურყტამ – ნაკოშვარი (ჩოლოური, ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, ვინმე მელო-ს წინაპრების. ამჟამად არაა. ს. ჭველიერი, ჩოლოურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976

მელოშერ – უბანი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, ხაბულიანების საგვარეულო. ს. ჭველიერი, ჩოლოურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.

მელეშრა – სათიბ-საძოვარი (იფარი), ს. იფარის ჩრდ.-დასავლ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, კეხშს აღმ. ადრე სახნავიც იყო, ნამოლ ი ხუჯაღლი. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. იფარი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მემიჟილაშ მანჩხაფ – ჩანჩქერი (ჭუბერი), მდ. მემლურას წყალსავარდნი, ჩუბე მემულიდან (საძოვარი მთა) 3 კმ. დაშორებით. ვარდნა დაახლ. 20 მ. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 14. VII-70 წ.*

მემლურა – მდინარე (ჭუბერი), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა შენაკადი. მოედინება მემულის გადასასვლელი აღმ. კალთებიდან. (რუქაზე ცხვანდირითაა წოდებული – შეცდომაა) – იხ. 1: 100 000) მოედინება მემლურას ხეობაში – შერეული ტყეა. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 14. VII-70 წ.*

მემლაშ თანდი – გადასასვლელი (სგურიში), მთა, მწვერვალი, ჩრდ.-ით ნივალურია, გამყინვარება, სამხ. ფერდები შიშველია, ალპური და

ნივალური, მისი სიმაღლეა ზღვის დონიდან 3445 მ.-მდე. აღმ. კალთებზე საზაფხულო სამოვრებია. *ხაბჯი ბიბუს ძე ჩხვიმიანი, 68 წ., კოლმ., ს. სგურიში, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 12.9.1970 წ.*

მემლაშ ლაროკა – მდინარე მემლურას შენაკადების წყალთშესაყარი (ჭუბერი), მდ. მემლურას ზემო დინების მარჯვენა და მარცხენა შენაკადების შესართავი, ტყის დასასრული, ალპური ზონა. მის ქვემოთ არის საზაფხულო საძოვარი მთა მემულ. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 14. VII-70 წ.*

მემლაშ ლაკეურიზ – კლდე (ჭუბერი), მდ. მემლურას სათავეები, მემულის გადასასვლელი მიდამოებში (იხ. 1: 100 000). ციცაბო კლდეებია. ჩრდ.-სამხ. მხრიდან გამყინვარებაა (3665,5). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 14. VII-70 წ.*

მემლაშ ჩეჭჭარ – საძოვრები (ჭუბერი), მთა ჟიბე მემულის დასავლ. მდ. მემლურას მარჯვენა მხარეზე, ტყის ზემო ზონაში, შიშველი დამრეცი, ოღრო-ჩოღრო რელიეფით. მოედინება წყაროები. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 14. VII-70 წ.*

მემფარიანი – საძოვარი (ზ. ბავარი), ს. ზედა ბავარში. ხელედის ს.ს., ლენტეხის რ. ს. ბავარი. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., 1976*

მემფარიანია მორელ – მჟავე წყალი (ბავარი), ს. ბავარში. ხელედის ს.ს., ლენტეხის რ. ს. ბავარი. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., 1976*

მემფარიანია დელა – დელე (ბავარი), ს. ბავარში მემფარიანის საძოვრებიდან მოედინება. ხელედის ს.ს., ლენტეხის რ. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., 1976*

მენგეშარ – საძოვარი (ჭველიერი), ს. ჭველიერის მთა, საქონლის სადგომი. მენგეშ (მანგ-არ-იდან?). *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974*

მენგრა დელი დაბარ – ყანები (ყახუნდერი), ს. ყახუნდერშია. ნადელარია. მენგრე „მსხვილი“.

მენჟერ (2) – მთა (ლანხვრი, ჰეზუდი – იხ. მენჟერ), ს. ჰეზუდის საზაფხულო საძოვარი მთა, ადრე კარვებიც იყო, წიწვნარი (ლენენზა) ტყეა. ერთ კილომეტრზე ჩამოუდის წყარო დამლუე

სარაგ. წყლის სიშორისა გამო მეკარვეებმა გადაინაცვლეს საზაფხულო სამოვარი ადგილი. მენჯერ „მოსაწყენი“ (?) (მაჟარ „მომწყინდა“). ვახტანგ შავგენის ძე გაბულდანი, 35 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.

მენჯერ (იხ. მენჯერ).

მენჯარ – სამოვარი, უბანი (დიზი), ს. დგის დასავლ. მდ. ნაჟაჭუის მარჯვენა კალთა, ხრიოკია, ქვიანი ჩრდ. და დასავლ.-ით წიწვნარიტაა შემოფარგლული. ქვემო დასაწყისში მოსახლეობაა. იესებ სუმას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 10.10.70 წ.

მენჯერ – სამოვარი მთა (ჰებუდი), ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., მთა მეზერის სამხ.-დასავლ. მთა ყერგნდას სამხ.-აღმ. მაჯორა „ბალახია“ (ბრტყელფოთლოვანი, სათიბებშია). გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

მენჯაშ – სახნავ-სათიბი (უშხვანარი), მდ. მეშხე ლიცს აღმ. მხარე, ღელე (ხევი) ჟაჭერს აღმ. არის სახნავიც და სათიბიც. გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმეურნე, ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.

მეოთხე ნაკუთ – ხევი (ზ. ვედი). არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.

მერაბზარ – უბანი (ჭუბერი), ს. ქედანში მცხოვრები მერაბ ჩხეტიანის ოჯახის ზოგადი სახელწოდება, უფროსი ოჯახისა – მერაბ ჩხეტიანი. მერაბზარ „მერაბელები“. ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., 1970 წ. სექტ.

მერანგუშა – უბანი (დ. ლენტეხი), ლიპარტელიანთა გვარის ერთ-ერთი თემი ცხოვრობენ ლენტეხში. ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახ., 1974

მერანგუშერ – თემი, დ. ლენტეხშია, ლიპარტელიანების საგვარეულოს თემი (ერთ-ერთი). ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974

მერანგუშერ (2) – უბანი (დ. ლენტეხი, ლექსირი), ს. ზედა ლექსურაშია, ლიპარტელიანების საგვარეულოა, გიომერების თემში შედის. კ. ე. ფურელიანი, 34 წ., 1974.

მერანგუშერალ (იხ. მერანგუშა).

მერენალ – სამოვარი მთა (ნანარი), ს. ნანარშია, იყოფა ჟიბე და ჩუბე-დ. ალპურ ზონაში. ე. მ.

ქურასბედიანი, 35 წ., 1974

მერენალ – მთა (გვიმბრალა – მ. ჩიქ.). ლენტეხის რაიონი. მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.

მერენალ ღალა – ღელე (გვიმბრალა – მ. ჩიქ.). ლენტეხის რაიონი. მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.

მერენალ – სამოვარი, ს. ხოფურის მთაში. კარვები დგას. („ლაბარგ“ საჯოგე მთაში). ს. ხოფური, ლენტეხის რ. ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976

მერენალ (2) – სათიბ-სამოვრები (გვიმბრალა, ხოფური), ს. რცხმელურის ს. გუბიმბრალაში. ლაშხირის მარცხენა მხარეზე, ტყეში. ლენტეხის რ. გ. ა. მუსელიანი, 1976

მერილდაშ – სათიბი (ბაგვდანარი), ს. გულში ჩრდ.-დასავლ., სათიბი მუხუმერ ტუბ-ის ძირში. არის არყნარი, მუხნარი. ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., ს. გული, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.

მერმული (მეგრ. – იხ. მემული).

მერულაშ – სათიბი, ტყე (ჩაჟაში), ს. ჩაჟაშის სამხ.-აღმ. მდ. ქვიშირის მარცხნივ – ტყე არყნარი, მარჯვნივ – სათიბი. არის ჭაობიანი ადგილი. მერულაშ // მორულაშ „ჭაობიანი“. პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

მესედიშ – ყანა (ბაიარი), ს. ბაიარში, გაშლილზეა. გ. შ. ჩანესელიანი, 20 წ., 1974

მესკმელდაშ ბოგ – ხიდი (ქართვანი), ს. ქართვანის სამხ.-აღმ. სამოვარ კოკნა ქურას სამხ.-აღმ.-ით ვიწრობია მდინარე დოღრას კალაპოტზე, სადაც ვინმე გუა გადამხტარა, რადგანაც მოსაკლავად მოსდევდნენ, მაგრამ მის ვაჟკაცობისთვის უპატიებიათ და გადარჩენილა სიკვდილს. პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., კოლმ. პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.

მესმილდ – სათიბი (მსტ. – ირ. მელიქიშვი.). მესტიის რ-ნი. ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.

მესტია – დაბა (ზ. სვანეთი), მესტია-ჭალაშა და მულხურას შესართავების ორივე მხარე. ს. ლენჯერსა და ს. მულახს შორის. იყოფა: ლეხთაგ, ლანჩუალ, სპარდრშ, სეტი... ზემო სვანეთი. ა. ჭკადუა, თსუ.

მესტიაშ პრეტალ (იხ. ჰუილი შვეიშ).

- მესტიის ლაღისა** – გზათა გასაყარი (წვირმი), ს. წვირმის დასავლეთით, გზათა გასაყარი ადგილი მესტია-წვირმისა. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მესტიის ჭალა** – მდინარე (მესტია), ენგურის მარჯვენა შენაკადი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., 1972 წ.*
- მესტიის ჭალა რიყ** – რიყე (მესტია), მესტია ჭალას ორივე მხარის რიყე. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი. 1972 წ.*
- მესტიის ტუბი** – ხევი (ჩაქაში), მდ. ქვიშირის მარჯვენა მხარეზე, პატარა ნაკადულით, შიშველი სამოვარ-სათიბებით. *ილია ერმალოს ძე ნიჭარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაქაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- მესტორი დაბ** – ყანა (უხგვირი), ჭალას მარცხენა კალთაზე, მესტორ გურჩიანის ყანა-სახნავ-სათესი. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერი, 1973 წ.*
- მესტორი კარაუტ** (იხ. **სარგაშრე კარაუტ**).
- მესძირ** – სათიბ-სამოვარი (დავბერი), ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე. იქით-აქეთა მხარეები კლდიანი ქედებია, შუა ღარი – მშრალი. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- მესგლდში ტუბირა** – ღელე (მაგარდელი), მოედინება ს. ლაბსყალდიდან, მაგარდელები ხმარობენ სარწყავად, სათიბებს ჯამბრანისა და მესგლდში-ს შორის. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მესგლდში** – სათიბი (მაგარდელი), ს. მაგარდელს აღმ., სათიბ ჯამბრანის აღმ. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მესე მოლარ** – სამოვარი (ციოყმერი), ციოყმერში, ბაბლუანი მესე. მოლ „ახო“. *ლენტეხის რ. რ. დ. შავრეშიანი, 46 წ., 1978*
- მესემოლ** – სათიბ-სამოვარი (ლევშერი), ს. ლევშერშია, მდინარის მარცხენა მხარეზე. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974*
- მეტყუფელ** – სამოვარი, დადიაშის მთაში, ტუბაშ დასავლ. მწირი ადგილი, ბალახი ცუდად ამოდის. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974*
- მეტყუფელ** – სამოვრები (ლენტეხი), ჩუკულშია, მთაში, ალპური ზონა, ხარების საბალახო. *ქახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. ნ. დ. გულბიანი, 29 წ., 1976*
- მეტყუფელ** (3) – სამოვარი (ლამფალაში, ჩუკული, ლემზაგორი), ს. ლამფალაშის მთაში, ღარე ლი ძლუდ ი მეტყუფე ლი. *ქახუნდერის ს.ს., რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981*
- მეფთქელში** – სამოვარი (მსტ. – ირ. მელიქიშვი.). მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წ.*
- მეფთქელში ლაჭტენილარ** – გზა (ლაღამი), ლექტუ ლახტ-ში მიმავალ სამარხილო გზაზე. დ. მესტია. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., 1972, VIII*
- მეფთქელში** – სახნავი (დ. მესტია), სამოვარი მთა ლექტუ ლახტ-შია, სახნავ-სათესადაა გამოყენებული, დგას სახლი ხისა. *ზამირა დათიკოს ასული მარგვანი, 18 წ., კოლმ., დ. მესტია 1972, VIII*
- მეფთქელში** – ღელე (ლემსია), ქანე ლახვშია, მოედინება წყალი მოზრდილი, ზიგტხენქა ანდრი, სპენდიკხენქა. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972*
- მეფსანაშ ტუბი** – სათიბი (ცალდაში), ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ. ლექს ლახტშია. არყნარი, გოგლანდ, გვგობ ჩანს. *მეფსან ლუხუტაშვილი ყოფილა, მონადირე. პავლე ბითეს ძე ზურუბიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მეფტაში** – სათიბ-სამოვარი, მწვერვალი (წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ. სათიბ ზურულდის ზემოთ, მალლობის ქვემოთ, დაწეული ადგილი. (იხ. 1: 100 000 – 2473). *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მეფტაში** – ტყის სახელი, მდებარეობს ს. წვირმის აღმ. მეტწილად შეიცავს თხილნარს და მუხნარს. ალაგ-ალაგ არის არყის ხეც, განსაკუთრებულ ყურადღებას არაფრით იპყრობს. რაიმე ხალხური გადმოცემა ამ ადგილის შესახებ არ რსებობს. სიტყვა სვაუნრია „მეფტე“ ნიშნავს გახვრეტილს „ში“ ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანია. ადგილი შედის ს. წვირმის კუთვნილ ტერიტორიაში. *ჩაიჩერა ასლან კორძაიამ თსუ სტუდენტმა, 13 აგვისტო, 1965 წ.*
- მეფყაში** – კლდე, ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე. (1: 100 000 – Мекнаш 3557), ლასილის გვერდით. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მეფყაში** (2) – ტყე (ლაღბორი), კლდე (ზეგანი), ს. ლაღბორის ჩრდ.-აღმ. მდ. ხალდეშურას

მარცხენა კალთა. ნამუნარ-ფიჭუნარ-არყნარი. *ნინა გიორგის ასული გამყრელიძე, 49 წ., მოსამსახ., ს. ლალხორი, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მექტიდან – სათიბი (იფხი), ბალის ქედზეა, გაშლილი, კარგი ველი. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი. 1973*

მექუნია – ნაეკლესიარი (დაკარი), დაკარს ჩრდ.-აღმ. ნაშინუ-ის დასავლ. ყიბე ნენჩადან სამხ. 100 მ.-ზე დამორებით. არის ნაეკლესიარი, მშენებლობის დროს აღმოჩნდა ქვევრების და დოქების ნატეხები, რის გამოც მშენებლობა არ შედგა. იქნა ნახული სპენდიკის ქვების მაგვარი. მონადირის სალოცავი ადგილია, ჯგერაზე მექუნიად ხოჩა ქუინ როქუ ლანგენ ი ეშუი ესერ ციბერკელა ჩუ ოჟ ხაჩუმუნე. ციბერკელა მნიშვნელობით „კარგი ნადირი წამაქვევინე“. *ვალერიან სარდიონის ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ივლისი.*

მეყუსგლდან კოჯარ – კლდე (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის სამხ.-დასავლ., ხანთლარ-ის კლდეებთანა, მეწდრ თანა-თან. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მემდე ღარ – ღარი (მურყმელი), ს. მურყმელის სამხ.-დასავლ. ენგურის მარცხენა მხარზე, ტყიანია, მშრალი ღარია. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1871 წ. ივლ.*

მემდი კოჯ – კლდე (მურშკელი), ს. მურშკელის ჩრდ.-აღმ., სამოვარ მემდიერის შუა ფერდობზე, მაგარი კლდეა, შიშველი. *ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971.*

მემდიერ – სათიბები, ს. ლახირის ჩრდ.-დასავლ. შიშველი ფერდობი. *ალექსი ისამის ძე იოსელაინი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მემდიერ (2) – სამოვარ-სათიბი (მურშკელი, ლახირი), ს. მურშკელის ჩრდ.-აღმ., სამოვარ ტყაბიერის აღმ. მოსახდვრე კლდიანი რელიეფით. სამოვარია თხათათვის მხოლოდ. *ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ., მასწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მემუხალ – სადგომი, სათიბები, ბადალაშურის გზის მარჯვნივ კლდე მოშავო ფერისაა –

მემუხალი კოჯ. ბაბილი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974*

მემუხალ (2) – კლდე (მელურა), სათიბი (ბაბილი), მთა ნალის დასავლ. ფერდობის კლდე, შავი ფერისაა. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., 1974*

მემუხალი კოჯ – კლდე (ბაბილი), ბადალაშურისკენა გზის მარჯვ. შავი ფერისაა. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974*

მემუხე ღარაღლე ღელა – ღელე (ხელედი), მდ. ლაშხირის მარცხენა შენაკადი. სათიბ მემუხე ღალაღ-იდან მოედინება. *შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974*

მემუთუი ზაგარ (იხ. **მემუთუთ-ზაგარ**).

მემუთუი ღარ – სათიბი (სოლი), ს. სოლის ჩრდ., ტუბარის სათავეში, ალაგ-ალაგ ტყე, უფრო შიშველ ზონაშია. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი. 1972, IX*

მემუბაში ღარ – სამოვარი, (ხალდე), ს. ჯალდეს დასავლ. მდებარე ფერდობი, ლეცენდლიშ-ის დასავლ. *ახმედ შამშეს ძე ჩეგანი, 49 წ., კოლმ., ს. ჯალდე, მესტიის რ-ნი. კალის ს.ს., 1971 წ. ივლისი.*

მემუბა ტუბირა – ღელე, მდ. ჭუბრულას მარჯვნივ, ს. ტიტას მოპირდაპირე მხარეზე. მოედინება მთა ხარამიდან (იხ. რუქა, 2671,3 მ. ზღვის დონიდან) ღელე ტყიანია, შერეული, ზედა ნაწილი წიწვნარია და ლეწყევე-ც. წყალი სუფთაა, მაგრამ ნიადაგი შავია და ფერიც თითქოს წყლისა – შავიაო. ს. სგურიშ. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავარებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 10.9.1970 წ.*

მემუბა ტუბირა (2) – ღელე (ყარი, სგურიში), მდ. თეთნაშვრას მარჯვნივ პატარა შენაკადები, წყაროებია, აქვს შავი ფერის ქვა. ს. ყარის ბოლოს მდ. თეთნაშვრას ხეობის დასაწყისში. *კეხვსა რამინის ძე ვიბლიანი, 34 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 15.VIII-1970 წ.*

მემუხალდ – კლდე (ცხუმარი), სამოვარ მთა მგჰგლდარს აღმ. დიდი კლდეა შავი ფერის. მემუხე „შავი“. *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მემუხარ – კლდე (უსგვირი), მდ. ჭალაშ მარჯვენა კალთაზე. სანადირო კლდეები. შავი ფერის კლდეა. ღელეები კია. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., 1973*

მეშხე – კლდე (ცალდაში), მდ. წანერგლას მარცხენა კალთის სანადირო კლდეა, შავი ფერის შთაბეჭდილებას იძლევა. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მეშხე კოჯარ – კლდე (ფარი). მესტიის რ-ნი. *ვახტანგ ქემუზას ძე ნარსავიძე, 1965*

მეშხე კოჯრე ლიცილდ – წყარო (კაერი), ს. კაერის ჩრდ.-აღმ. კლდის ძირშია. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი. 1973*

მეშხე კოჯარ – კლდე (ხევრა), ღელე მეშხოლის კლდეები.

მეშხე კოჯარ – კლდე, ს. თოთანის სამხ.-დასავლ., თოთნაშ ტუბის ზემოთ. შავი ფერის კლდეა, წიწვნარი ტყით. სანადიროა. ს. თოთან. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*

მეშხე კოჯარ – კლდეები, ს. კაერის ჩრდ.-აღმ. ციცაბო მოშავო ფერის კლდეები. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი. 1973*

მეშხე კოჯარ (3) – კლდე (ბავგდანარი, თოთანი, კაერი), უშბის ძირში, შავი ფერის შთაბეჭდილებას ტოვებს. მეშხე „შავი“, კოჯარ „კლდეები“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

მეშხე კუცი – ტყე, ს. კიჩხელდშის ჩრდ.-დასავლ. ტყე თეთნე კუციის გაგრძელება ჩრდ.-ით. წიწვნარი ტყეა. ს. კიჩხელდშ. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მეშხე კუცი (2) – კლდე (ლახამულა), ტყე (კიჩხულდაში), ენგურის მარცენა ? (მარჯვენა) კალთაზე, სამოვარ კაულდარის ზემოთ (ნაზიმჟი) ბაჭამდე კოშკისებური კლდეა შავი ფერის. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მეშხე ლიც – ღელე (ბეჩო), მოედინება მთა გულის მყინვარიდან, იცის ღვარი, ჩამოაქვს შლამი, ჩამოედინება ს. გულის აღმ. და მდ. გულა ჭალა-ს უერთდება ს. უშხუანარ-თან. „მეშხე ლიც“ ეწოდება მდ. დოლრამდე. მეშხე ლიც „შავი წყალი“. ლაკარაშ ლიც – ლიკარე „ფიქალის გახსნა“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*

მეშხე ლიც – ღელე (ქართვანი, ბეჩო), ჩამოდის ს. ჰებუდის დასავლეთით, ჭრის სამანქანო გზას

და უერთდება ენგურს, ყოველთვის შავია, რის გამოც სახელიც დაერქვა. „შავი წყალი // შავი ღელე“. *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენსიონერი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

მეშხე ლეგარ – ყანები (გულიდა), ს. გულიდშია, მოედინება წყლები, შავი თიხაა. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974*

მეშხე ლეგარ (იხ. **შამფრილშ ლეგარ** – ქვ. ყარი).

მეშხე მგვ (იხ. **ჟიბე მგვ**).

მეშხე ნენჩა – ტყე (ბეჩო), ს. ბეჩოს აღმ., აღწევს იგი ზეგანამდე, ლატალის საზღვრამდე, ჰარეტის მთამდე. ხარობს სოჭი, ფიჭვი, შიგადაშიგ ფოთლოვანი ტყეც. „შავი ტყე“ (წიწვიანი). *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

მეშხე ტუბი – ღელე, მდინარე (ხევი), შავი ფერის ღელეა, მეწყერი (ღვარი) იცის. „შავი ღელე“ // ნაშატრიმ ღელე (ხევი). *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მეშხე ტუბი (2) – ხევი (ზესხო, მაგარდელი), ს. ზესხოს გაღმა შავკლდიანი ადგილია.

მეშხე ტუბირა – ღელე (კიჩხულდაში), ს. კიჩხელდშის (ჩრდ.-)დასავლ. სავარგულ ჯუტედიშის გაგრძელება ჩრდ.-დასავლ.-ით. შავი მიწაა, იცის შავი მეწყერი, ღვარი, წყალიც შავი ფერისაა. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მეშხე ფხანჭმარ – სათიბი (ფალედი), მდ. ღემდრგლას მარჯვენა კალთაზე, სათიბ ლაზურალდის ჩრდ.-აღმ. პანტა მსხლებიანია. (ფხანჭაშ უცხარ ხაგხ). *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ღემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 ს. ოქტ.*

მეშხე ყუმბილ – კლდე (მულახი), წანერგლას მარცხენა კალთის კლდეები, ჰადიშის ლაკუციროთანაა, მრგვალი მწვერვალისებურია, შავი ფერის კლდეები. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მეშხე ჭალა – მდინარე (ლახუმდი), მდ. ენგურს უწოდებენ ან მეშხე ჭალაჲს, ან ჭალაჲ-ს ანაც ენგურს. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია. 1972, IX*

მეშხილ – ეკლესია (ღემდერი), მდ. ღემდრგლას

მარცხნივ, ს. ლემდერში. არის ხატებიცო. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ლემდერი, მესტიის რ-ნი. 1969. X*

მემხილ თარგლეზერ (იხ. მემხილ).

მემხოლ – ღელე (ყაზაყი), მდ. ყაზაყიმ ტუბიბიმ მარჯვენა შენაკადი. მოედინება მთა კირანის სამხ.-აღმ. მხრიდან. შავი ფერისაა, შლამიანია. მდინარე წისქვილის წყლისოდენაა. *ევროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 12.10.70 წ.*

მემხოლ – ღელე (ხევრა), გურ-ზაგარის დასავლეთის მხარე, შლადი კლდეა და ღელეც შავი ფერისაა, შლამიანი. *ვასიკო მიხეილის ძე ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973*

მემხოლან დირმ – ვაკობი (ხევრა), კელღვრას მარჯვენა კალთაზე, ჯეჭრას ჩრდ.-აღმ. იყოფა ჩუბე და ჟიბე დირმ-ებად. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

მემხოლან თხტიმ – მწვერვალი (ხევრა), ღელე მემხოლის სათავე, კლდიანი ადგილია. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973*

მემხოლან ჟიბე დირმ – ვაკობი (ხევრა), მთა თევრამის ჩრდ. მხარეზე, ვაკე ადგილია. ჩუბე დირმის ზემოთ. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973*

მემხოლან სტიკუტ – ქედი (ხევრა), ღელე მემხოლას მარჯვენა ქედი. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973*

მემხოლან ჩუბე დირმ – ვაკობი (ხევრა), თევრამის ჩრდ. ვაკე ადგილებია. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973*

მემხოლან წესხოლ – კლდის ძირი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973*

მემხოლდ – ეკლესია (ფარი). მესტიის რ-ნი. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965*

მემხან – სათიბები (კაერი), ს. კაერისა და ს. ლემსიის სათიბები მთაში. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი. 1973*

მემხალ – კლდე (ცალდაში), წანერგლას ხეობის ბოლოში, შავი ფერის კლდეა, საჯიხვე, კლდე თუთეთლარის სამხ. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მემხან – სათიბი, ლემსიის საზაფხულო მთა. ფერდობია, შავთიხიანი ადგილია. ს. ლემსია. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972, IX.*

მემხან – სამოვარი, ნასახლარი, ს. ჰადიშის ჩრდ.-

აღმ., ჰადიშგრას მარჯვენა კალთაზე. არის ძველი ნასახლარი, კოშკის ნანგრევი დარჩენილა და არის საყდარი ქრისდე. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მემხან (3) – სათიბი (ნესგუნი, ლემსია), სამოვარი (ჰადიში), ფუშყერის მარჯვენა კალთაზეა, კლდიანი ადგილია, რომელიც შავად მოჩანს, მოედინება წყალი, შლადი კლდეებია, წყალიც შავ ფერს ღებულობს. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972*

მემხანში მურყუამ – ნაკოშკარი (ჰადიში), ს. ჰადიშის აღმ., ნასახლარ მემხანში დგას კოშკის ნანგრევი. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მემხანში ტუბრა – ღელე (ჰადიში), ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ. ჰადიშგრას მარჯვენა შენაკადი, ნასახლარ მემხანში ჩამოედინება. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მემხელ – სამოვარი (ჩიხარეში), ს. ჩიხარემის მთის სამოვარი.

მემხორლამ – სამოვარი (მსტ. – ირ. მელიქიშვილი). მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*

მემხედ – სათიბი, მდ. ჯალდე ჭალანს მარცხენა კალთაზე, შიშველი რელიეფით, ტერასული ტიპის. ს. ჯალდედან ≈ 4 კმ. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

მემხედ (2) – სამოვარ-სათიბი (წვირმი, ხალდე), ს. წვირმის შუაგულიდან 2 კმ.-ზე დასავლ დელის მხარეზე. ნასვენია, ადრე სახნავი იყო. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მემხეთ – სათიბი (სოლი), ს. სოლის ჩრდ., ტუბი-ბარის დასაწყისი ალპურ ზონაშია, მთაში. კაერისა და ლემსიის საზაფხულო სამოვარი მთა. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ. 1972, IX*

მემხეთ-ზაგარ – სამოვარი (კაერი), ს. კაერისა და ლემსიის საზაფხულო სამოვარი მთა, რელიეფურად – ზეგანია. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი. 1973*

მეჩრლან – სამოვარი (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის სამხ., სამოვარ ისგენდერის სამხ.-დასავლ. ღელე ტუბირას მარცხენა მხარეზე. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის*

- რ-ნი. 1971 წ. სექტ.
- მეცენარ** – სამოვარი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერის მთაში, ტყის ზონაში, დგას კარავი. ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 46 წ., 1976
- მეცეპტენი** – სახნავი (ხოფური – მ. ჩიქ.). ლენტეხის რაიონი. მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.
- მეცეპტენი** – ყანა (წანაში), ს. წანაშშია, ტყეშია. ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974
- მეცეპტენი ღელა** – ღელე (ნანარი), ს. ნანარშია, მეწყერიც იცის. ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974
- მეცხვი** – ყანა (ლემსია), ს. ლემსიაშია, სამანქანო გზის ქვემოთ. სუფთა ყანაა ამჟამად. შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972
- მეწილდაშ** – სათიბ-სამოვარი (ლალხორი), ს. ლალხორის დასავლ. მდ. ენგურის მარჯვენა ნაპირზე. ნინა გიორგის ასული გამყრელიძე, 49 წ., მოსამსახურე, ს. ლალხორი, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- მეწყერიაშ** – სამოვარი (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშის აღმ. მთაში.
- მეწყერალ** – სათიბიც, ტყეც, ს. სასაშში, ნამეწყერალია.
- მეწყერალ (2)** – სათიბი (შვედი, სასაში), ს. შვედში ნამეწყერი ადგილებია. ს. შვედი, ლნტბ. რ. ქ. მ. გაბიანი, 49 წ. 1976
- მეხი ნაყირ გგობ** – ტყე (ლელზაგი), ს. ლელზაგის ჩრდ. გადის გზა გგობარ ხაგბ. ჟორა დ-ძე აბდელანი, 37 წ., ლატალი. 1973
- მეხინაყირ** – ტყე (რცხმელური – მ. ჩიქ.). ლენტეხის რაიონი. მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.
- მეხიშ ნაყირ მეგემ** – სამოვარი (ტობარი), სამოვარი მთა ტობარის სამხ.-დასავლ. გზაზე. ცაცუ ფარნაოზის ასული ჭკადუა, 67 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. X.
- მეხუთე ნაკუთი** – ხევი (ზ. ვედი), მდ. ვედრულას მარჯვენა მხარეზე, ხის წარმოება. არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX
- მეხენაკუარ** – კლდე (უშგული), ს. უშგულის აღმ., მდ. ქვიშირის მარჯვენა კალთაზე, გზაზე კლდეს მოხვედრია მეხილ. „მეხის დანაცემი“. პავლე ნიკოს ძე ნიჭარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაუაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.
- მეხტირ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია), ლექუჭ ლახუ-
- შია. ზამირა დათიკოს ასული მარგიანი, 18 წ., კოლმ., დ. მესტია. 1972, VIII
- მეხტრა** – კლდე, ს. წვირმის სამხ.-აღმ. რღვევადი კლდეა. არჩილ კოსდას ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- მეხტრა** – კლდის სახელია, მდებარეობს ს. ფეხსა და იფარს შორის. მეხტრე – ნიშნავს ჩამოწოლილს, ჩამოშლილს. გამიგონია, რომ ამ ადგილას ყანები ყოფილა. კლდის გაჩენას უკავშირებენ მღვდელ-მონაზონ თევფანე კორძიას სახელს: თითქოს, მას ნდომებოდეს წყლის გამოყვანა უღვირის უღელტეხილიდან ფეხამდე, მაგრამ წყალს ეს ადგილი ჩამოუნგრევია. ეს თქმულება არ უნდა იყოს მართალი, ფეხში არის შესანიშნავი წყარო და გაუგებარია, რატომ უნდა დასჭირვებოდა მღვდელ-მონაზონს სხვა წყალი? თვითონ ტერმინი კი ნიშნავს ჩამოშლილს, ჩამოწოლილს. ასლან კორძია, 5 ივლისი, 1965 წ.
- მეხტრა (2)** – კლდე, ტყე (ბოგრეში, წვირმი), ს. იფარის ჩრდ.-დასავლ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე. ჩამორღვეული შვეული ფერდობი. გარშემო ფოთლოვანი ტყით. სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- მეხტრე ტუბი** – ღელე (ნესგუნი), ფუშყვერის მარცხენა შენაკადი, კალთებზე ფოთლოვანი ტყე აკრავს. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972
- მეხტროლ** – ყანა (ლახამულა), საცხოვრის ნოდანშია საცხოვრებელი ნაგებობები, ხილნარი, ყანები, ძველი ნასახლარია – ქვითკირის სახლის სამირკველი ამჩნევია. აღმ. მეხტროლში ზაგარ აკრავს. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.
- მეხტროლში ზაგარ** – ქედი (ლახამულა), საცხოვრის ნოდანშია, ყანა მეხტროლის აღმ. ტყიანი და კლდიანი რელიეფით. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.
- მეგრარ** – ყანები (ხოსრარი), ს. ხოსრარში, ჩ. ხოსრარის აღმ. იყოფა ჟიბე და ჩუბე-დ. გრძელია. მესტიის რ. ფარის ს.ს., ს. ა. ჩხვიმიანი, 1969
- მეჭიალდ** – უბანი (ლაბსყალდი), ლაბსყალდში,

სახნავ-სათეს რატანის ჩრდ.-აღმ. ცხოვრობს 4 მოსახლე. არის ყანები. ადრე მწიფდება მოსავალი. მეჰიალდ „ნადრევი, ადრე მოსული“ (?). *შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ., ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მიაგუტიშ ნალზიგუტ – სამოვარი (ხაიში), დასახლება ნაკიდან სამხრეთით, დაკპრ-ის სამხ.-აღმ. ფერდობია, ადრე ცხოვრობდნენ მიაგუტ და ჯამა ჭკადუები. ამჟამად სამოვრადაა გადაქცეული. *ვალერიან სარდიონის ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ივლისი.*

მიაგუტიშ ნაჭიზიგუტ (იხ. **მიაგუტიშ ნალზიგუტ**).

მიგნიშ – სათიბი (ლეზგარა), სამოვარ თეთელის ქვემოთ. *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუტიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მიდამ – ყანა (იენაში), ს. იენაშიში, სწორი რელიეფით. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი. 1973*

მიდმარ (იხ. **მაცხუჭრი ლაშთხუჭრი**).

მილუტ – სათიბი (ტვიბი), ს. ტვიბში. მილუტ მოლი. *ლენტეხის რ. ჩოლურის ს.ს., ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978*

მინდოლას მოლ – ყანა (ბაბილი), მდ. ჩოლშურას მარცხენა კალთაზე. ქურასბედიანი მინდოლას ახო. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974*

მინდორილ – საბალახო. ს. მახაშის მთის საბალახო. *ლნტხ. რ. ჩიხარემის ს.ს., რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

მინდორილ (2) – სამოვარი (მელე, მახაში), ს. მელეს ჩრდ. მთა აირაშის გაგრძელებაზე, ვაკობია, კარვების სადგომი.

მინდოხშა – უბანი (მესტია), ლანჩვალშია, ხერგია-ნე-ბის საგვარეულო თემის შტო, დგას კოშკი – მინდოხშა მურყუტამ. მინდოხ (საკუთარი სახელი ?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972*

მინდოხშა მურყუტამ – კოშკი (ლანჩვალი), ლანჩვალშია, ხერგია-ნე-ბის საგვარეულო თემის ერთ-ერთი შტოს კოშკი. მინდოხ (საკუთარი სახელი ?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია. 1972*

მინდოხშა ცხეკ – ცყე (მესტია), რახნ ცხეკის ერთ-ერთი ნაწილი, პატრონობდნენ ხერგია-ნე-ბი. აეროპორტის სამხ.-დასავლ. მალთუთ (თემი ?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია. 1972 წ.*

მინდშიშ კუტათხ – გზა (ცხუმარი), მთა სკვრბაშის-

კენა გზა. „მინდშიშ-ის აღმართი“. *მეკა ამიიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუტიბერი ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მინდშ – სამოვარი (ლეზგარა), ს. ლეზგარას სამხ. საზაფხულო სამოვარი მთა. ვაკე ადგილია, სამხ. აკრავს ჟაბე მინდშ. *მეკა ამიიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუტიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მინაშა მურყუტამ – კოშკი (იელი), ს. იელიშია, ფანგანების კუთვნილების. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., 1972, VII*

მირანგულა მწვერვალ – მწვერვალი (უშგული), მწვერვალ ნამყუტამის მარცხნივ, შხარას სამხრეთის კედელზე. დაარქვეს ალპინისტებმა ჯოკია გუგავამ, გივი წერედია-ნა, შალიკო მარგიანმა 1968 წ. (?) იოსებ კახიანმა, ზორის გვარლიანმა. *გივი ერისტოს ძე რატანი, 33 წ., მოსამს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

მირგულიანი – სათიბ-სამოვარი (სპარდიში), მესტია ჭალას მარცხენა მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. სანა ზუგუტს, ლეკანდა და შუმლედს შორის. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი. 1972.*

მირგულიანი – სათიბები (ლეხთაგი), აეროპორტის მხარეში, ეკუთვნის ფალიანებს, ნაკანებს, ნიგურიანებს, შუმლედ-სა და ზარგში ტუტიბებს შორის. (ხარობს მურგუტი (?). *მესტიის რ. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ლეხთაგი. 1972*

მირილ – სერი (ფარი). *მესტიის რ. ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965*

მირონიშ სგიმ – მჟავე წყალი (ნაკი), ჟაბე ნაკშია, ცენტრში, კანტორასთან. მოუნახავს მირონ ანსიანს. *არსენა სიმინის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მირონანი – სახნავი (შკედი), ს. შკედეში. მირონისეული (შდრ. მირონანი ებ). ს. შკედი, ჩიხარემის ს.ს., *ლნტხ. რ. ა. ს. ონიანი, 34 წ., 1976*

მირპილდ – სამოვარი (ბეჩო), ბალის ზეგანზეა სათიბ მაჯუტდას ქვემოთ. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*

მისრიშა (იხ. **მისრიშა**).

მისრიშა – უბანი (სეტი), ეჩხან ტაფშია, ერთი მოსახლეა ჯაფარიძისა. „მისრი“ ოჯახის უფროსს ერქვაო. *სეტი, მესტია. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია. 1972*

- მისრი შუკუტარ** – გზა (ჭოლაში), ს. ჭოლაშის აღმ., სამანაქანო გზა ზედა სოფლებში. პირველად მისრი დევდარიანს გამოუყვანია გზაო, დარჩა აქედან. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მისტან** – სამოვარი (ნაკი), მდ. ნაკრას მარცხენა კალთაზე, ტყე მურჭიშის სამხ.-დასავლ. მოედინება მჟავე წყალი მისტანში სგიმ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მისტანში სგიმ** – მჟავე წყალი (ნაკი), მდ. ნაკრას მარცხენა კალთის ტყენარევ სამოვარ მისტანში მოედინება. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მიქელი მოლ** – სათიბე-სახნავი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, მიქელ ლიპარტელიანის ყოფილი მიწა. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974*
- მიქელტაშა** – უბანი (ჭველიერი), მუკბანიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო ქვედა ჭველიერიში. *ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ., 1974*
- მიქელშერ** – დასახლებული უბანი, ს. ფაყის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი, ბენდელიანების საგვარეულოს სამოსახლო ცენტრიდან დაახლ. 200 მ. მხოლოდ მიქელშერაშლ-ის თემია. ხელედის ს.ს., *ბიჭიკო შალიკოს ძე ბენდელიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ფაყი, ლენტეხის რ. 1974.*
- მიქელშერ** – დასახლებული უბანი, ს. ფაყის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი, ცხოვრობენ ბენდელიანები, ახალი მოსახლეა ჩანქსელიანი, სალდანაშ თემისა. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*
- მიქელშერ** – თემი, ნესკვამ ბავარის ბენდელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. ხელედის ს.ს., *ს. ლ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974*
- მიქელშერ (4)** – უბანი (შვედილდაში, ბავარი, ფაყი), ს. შვედილდაშია, ბენდელიანების საგვარეულო თემი. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974*
- მიქელშერაშლ** – თემი (ლესემა), ს. ლესემაში შემავალი ბენდელიანების საგვარეულოს თემი. *მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974*
- მიქლიანი** – სათიბი (ნავყვამი), ყანა (იფხი), ს. ნაჭყტაშში, გზის ზემოთ. მიქლიანში მერეს ლსსტ. *ა. ბ. გირგვლიანი, 80 წ., ლატალი. 1973*
- მიქლიანი** – ყანები, იფხშია. მიქეს (ვინმე) ყოფილი ყანებიო. ს. იფხი. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი. 1973*
- მიქლიანში მურყუმარ** – 3 კოშკი (სოლი), ს. სოლია, სამი კოშკია ხაფთანების საგვარეულოსი, რომელთაგან ერთი დანგრეულია. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ. 1972, IX*
- მიქსანიარ** – სახნავი (ხერხვამი), ს. ხერხვამის აღმ. მდებარე ყანები. მიქსანი „კვლთხი მეღ ლი, მეთოტან, ქტინ ხოჯან. წელ იზბი, იშგენ მოდმაგტემ“. *დავით დუდურაყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მიქქე დაბრლარ** – სათიბეები (მახაში). ლნტხ. რ. ჩიხარემის ს.ს., *რ. მ. ჭელიძე, 1976*
- მიშაშ ნამქაჩუ** – ტყე (ტვიბერი), სოფლის სამხ.-აღმ. ადრე მიშა ქურდიანის ნაკავი ყოფილა. ხარობს ბევრი მოცვი. „მიშას ნაჭრევი“ (ლიქჩე „ჭრა“). *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მიშაშ** – სათიბეები (იენაში), ს. იენაშია, სოფლის სამანქანო გზის ქვემოთ. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი. 1973*
- მიშა დაბ** – ყანის (ლადარვაში), ს. ლადარვაში, მიშა ქურასბედიანის სახელობის ყანა. ლნტხ. რ. რცხმელურის ს.ს., *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976*
- მიწრულ** – სამოვარი (ჭებუდი), ს. ჭებუდის და ქტანზაგარს შორის, სათიბ სახნავ მარცხნის ჩრდ. ადრე სათიბი იყო, მოედინება პატარა წყალი. მოჟონავს წყალი – აშ როქ წურე ლიც. *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ს. ჭებუდი, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მიხეი მოლ** – ყანა (რცხმელური), მიხე ლიპარტელიანის სახელობის ყანა. ლნტხ. რ., რცხმელურის ს.ს., *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976*
- მიხეშ ლაგარდტიშ** – ნაკარტოფილარი (ზ. ვედი), მთა ჯიქერშია. *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მიხე ლეჭმელ** – სათიბეები (ყახუნდერი), ს. ყახუნდერში, მიხე ონიანის სახელობის სათიბეები. *კაკო შამშეს ძე ჯაფარიძე, 42 წ., პედაგოგი*
- მიხე მოლარ** – სამოვარი (ჩოლური), მთისკენა გზაზე, *მიხე მუკბანიანის ნახოვარი, ტყის ზონაში. ჩოლურის ს.ს., ე. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978*
- მიხე ქტაბ** – სამოვრები (ყახუნდერი), ს. ყახუნდერის მთაში ვინმე მიხეს ქვაბი, კლდიანია, გამოქვაბული.
- მიჯურბი** – სათიბი (დავბერი), ს. დავბერის ჩრდ.-

- აღმ., ენგურის მარჯვენა კალთაზე. ხალდესა და რუსი ჯარების საბრძოლო ადგილი. (სიმღერაცაა – გაულდ გავხედე). *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., 40 წ., მოს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- მიჯტორში კუჭმბ** – სათიბი (დავბერი), ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, მწვერვალი (მდრ. ყუბიმბ). სათიბ მიჯტორში-ს ქვემოთ მაღლობი. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- მოგელშერ** – უბანი (ხოფური), ს. ხოფურის ერთ-ერთი უბანი, ქურასბედიანების საგვარეულო. ს. ხოფური, ლენტეხის რ. *ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976*
- მოდგიმ** – სათიბი, ს. ჟახუნდერში.
- მოდგიმ** – სამოვარი – სათიბი, ჩუკულშია, მთა, იყოფა ჟიბე და ჩუბე მოდგიმ-ებად. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. *ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976*
- მოდგიმ (3)** – სათიბი (სასაში, ჟახუნდერი), სამოვარი (ჩუკული), მდ. ლაშხირის მარჯვენა მხარეზე. ლენტეხის რ. *მ. გ. ონიანი, 41 წ., 1974*
- მოლ** – საბალახო, ს. იდლიანის სამხ.-დასავლ. ნენზიმ ნაკის სამხ.-დასავლ.). ფერდებია, გვიმრნალი და შერეული ტყით, მდ. ენგურამდე აღწევს. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 8.11.1970 წ.*
- მოლ** – საბალახო, ს. კახურაში მოლ ნაკის გვერდით. ს. კახურა (ლენტეხის რ.). *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974*
- მოლ** – სათიბი, ს. ნაცულის აღმართზე.
- მოლ** – სათიბი. ს. ჟაბე უედ. *მიხეილ ქერევის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მოლ** – სათიბ-სახნავი, ს. სიდიანარის სამხ.-აღმ. ნამოლ ლი. *ვლო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი. 1973*
- მოლ** – სამოვარი, მუღულსა და ლახორგას შუა. „მოლი“. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მოლ** – სამოვარი, ს. ბულეშში, ნახოვარია, ადრე – სახნავი. ჩოლურის ს.ს., (ლენტეხის რ.). *ქ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978*
- მოლ** – სამოვარი, ს. ლახამულას დასავლ., მდ. ენგურსა და სამანქანო გზას შორის. ს. ლახამულა. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მოლ** – ტყე, ენგურის მარცხენა კალთაზე, შგედში, სამოვარ ლაქსონჯის ზემოთ. ადრე სამოვარი ყოფილა, ამჟამად ფიჭვნარია (ლეგები). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მოლ** – ტყე, პატარა სამოვარი, ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. სამანქანო გზის ზემოთ. შერეული ტყით, პატარა სამოვარი ადგილია, ვაკე. რ. ა. *ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი. 1972, IX.*
- მოლ** – ტყე, ს. ზაგარის სამხ.-აღმ., ტყე ჯიჰარნის აღმ. დაფერდებულია (ყაფლადნარ ხარ მოლე – მოლე). „მოლი“. *გაიანე კამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მოლ** – ტყე, ს. ლეზგარას სამხ.-დასავლ., ტყის ნაკაფია. მოლ „მოლი“. *ლოლა მგვას ასული ქალდანი, 24 წ., ს. ტუბბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მოლ (14)** – სახნავი (სვიფი – ეცერი, სიდიანარი), სათიბი (ზ. ვედი, ნაცული, მაგარდელი), სამოვარი (იდლიანი, ლახამულა, კახურა, ბულეში, ტვიბერი), ტყე (სოლი, ლეზგარა, ჟაბეში, ზაგარი), სოფლის დასავლ. სამოვარ სუტიკუ-ამდე, დგას უედმაშერ მურყტამ (კომვი), მის ზემოთ ყოფილა ჯგვრნგიმ ლაჯტმი. მოლ „მოლი“ (?) „ნაკაფი“. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- მოლ (იხ. მოლარ).**
- მოლა თხუმ** – სამოვარი (ჩუკული), უბან ლეკუმბასტში. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. *ზ. ს. გულბიანი, 22 წ., მოსამსახურე, ს. ჩუკულიდან*
- მოლა ღელა** – ღელე (ბულეში), ს. ბულეშშია, მოლში. ჩოლურის ს.ს., *ქ. ა. ონიანი, 41 წ., 1978*
- მოლარ** – სათიბები, ს. ლეუმერშია, ახოვბია. ა. ზ. *ბაბლუანი, 43 წ., 1974*
- მოლარ** – სათიბი, ს. ლუჯიში, ტყიანში.
- მოლარ** – სამოვარი, ს. ლამფალაშში. ჟახუნდერის ს.ს., *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981*
- მოლარ** – სამოვარი, უბან ლეკუმბასტში. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. *ზ. ს. გულბიანი, 22 წ., მოსამსახ. ს. ჩუკულიდან. 1976*
- მოლარ** – სამოვრები, სასაშის სამხ. მოლეგია ტყიანი. ლენტეხის რ. *მ. გ. ონიანი, 41 წ., 1974*

- მოლარ** – სახნავები, ს. შგედში. ბუჩქნარია. ს. შკედი, ჩიხარემის ს.ს., *ქ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976*
- მოლარ** – ყანები, ს. მახაშშია. ჩიხარემის ს.ს., ლნტხ. რ., *რ. მ. ჭელიძე, 1976*
- მოლარ (8)** – ყანა (ზ. ჭველიერი, მახაში, შკედი), სათიბი (ლუჯი, ლევშერი), სამოვარი (ლამფალაში, სასაში, ჟახუნდერი), ყანა, ზედა ჭველიერში, ნამოლ ლი. ჩოლურის ს.ს., *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976*
- მოლარი ცხეკ** – ტყე (შკედი), ს. შგედშია. ს. შკედი, ჩიხარემის ს.ს., ლნტხ. რ., ტყიანია. *ქ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976*
- მოლარიქლო** (იხ. მოლარ – შკედი).
- მოლდაშ** – ყანა (ლახამულა), *ჟ. ლახმელს აკრავს* აღმ. მხრიდან, მოფერდოა, ხილნარი-ტყემლნარი, ასკილიცაა, აქა-იქ მუხის ბუჩქებიცაა. მოლდაშ < მოლგლდაშ (?). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მოლერ** – სათიბ-სამოვარი (ლახამულა), ენგურის მარცხნივ შგედში, სათიბ ნალქაჭარსა და ტყე კირარს შორის. ამჟამად ისევე ტყიანდება. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მოლზაგარ** – სათიბი, ს. ლემდერის ჩრდ.-დასავლ., სათიბი სარეკის აღმ. მაღლობი ადგილია, შუაში სათიბი, ირგვლივ – ტყე. წიფლნარი ტყე ჯგერელაშის სამხ. მოლ-ზაგარ „მოლ-ზეგანი“. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., 1969 წ. X.*
- მოლ-ზაგარ** – სამოვრები, ს. სიდიანარის ჩრდ. პატარა გორაკია. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი. 1973*
- მოლ-ზაგარ (3)** – სათიბი (ეცერი, ლემდერი), სამოვარი (სიდიანარი), ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ. სათიბ ცაგრელის სამხ.-აღმ. ზეგანია სათიბებით. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- მოლიდარ** – ყანები (ახალშენი), ს. ახალშენის დასახლების აღმ. ტყის პირას. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974*
- მოლიერ** – ყანა-სათიბი (მურშკელი), ს. მურშკელის დასავლ. სათიბ ტყუნდერსა და ყანა ნაპდუნს შორის. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მოლლარ** – სათიბი (მსტ. – ირ. მელიქიშვი). მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*
- მოლრი ცხეკარ** – ტყე (მესტია), აეროპორტის სამხ.-აღმ. ფერდობი შერეული ტყით. მოლრი < მოლარი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია. 1972 წ.*
- მოლრი ჯგერაგ** – საყდარი (მესტია), აეროპორტის ჩრდ.-აღმ., მონადირეების სალოცავი ეკლესიაა, ისინი უვლიან კიდევაც. დგას ჟიბე მოლარ-ში, აქედან მისი სახელწოდებაც „მოლის წმ. გიორგი“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი. 1972 წ.*
- მოლულდ** – ტყე, ს. ლემუკვის ჩრდ. ტყე გგბარიდან ტყის ჩამოსაშვები. ს. ლემუკვი. შურო. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი. 1973*
- მოლულდ (2)** – სათიბი (კიჩხულდაში), ტყე (ლემუკვი), საცხოვრის ჩუბარ-ის აკრავს სამხ.-აღმ., ტუბის სამხ. ტყეშია სათიბი პატარა მოცულობისა. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მოლულდარ** – ხილნარი (გვიმბრალი), ს. გვიმბრალ-ში, ტვიბის მარჯვნივ. ლნტხ. რ., რცხმელურის ს.ს., *გ. ა. მუსელიანი, 1976*
- მოლგლდ** – სამოვარი, საცხოვრის ნოდაშის დასავლ. ყანა ოთლგზანის გაყოლებით, სამანაქანო გზის ქვემოთ. ირგვლივ მუხნარი ტყე აკრავს. ს. ლახამულა. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მოლგლდ (2)** – სათიბ-სამოვარი (მაგარდელი, ლახამულა), სოფლის აღმოსავლეთით, დაახლ. 2 ჰა. სათიბი, მოლგლდაშ ცხეკს ქვემოთ. მოლგლდ „პატარა მოლი, ნაკაფი“. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მოლგლდაშ ტუბრა** – წყალი (მაგარდელი), სოფლის აღმ., მოლგლდაშ ცხეკსა და სათიბ შუმიშ-ს შუა ჩამოდის პატარა ღელე (წყალი). ჰინდრონიმის მიხედვით. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მოლგლდაშ ცხეკ** – ტყე (მაგარდელი), სოფლის აღმოსავლეთით, სათიბ მოლარ-ს ქვემოთ. მოლგლდაშ ტყე; „მოლ“ მოლი, ნაკაფი. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მოლზრ – სათიბი, ს. ნაცულის დასავლ.

მოლზრ – სამოვარი, ს. სასასში, ნახოვარი.

მოლზრ – ტყე, ს. ჩიხარემის სამხ. ლაშხრერის მარცხნივ სათიბები არაა.

მოლზრ (4) – ყანები (ჩიხარემი), სათიბი (ნაცული), სამოვარი (სასასში), ს. ჩიხარემშია.

მოლზ თხუმ – გზა (ხელედი), სახნავ-სათიბი ჟიბე მოლის დასავლეთით. ტყიანის დასაწყისი. *მ. მ. ჩანქელიანი, 46 წ., 1974*

მოლზ კალთა – ყანა (ლადარვაში), ს. ლადარაშშია, მოლის ბოლოში. ლნტხ. რ., რცხმელურის ს.ს., *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976*

მოლზ კინჯბზრ – კლდე (სოლი), ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. სამანქანო გზის ზემოთ, ტყე მოლთანაა. კლდოვანი ადგილებია. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ. მესტიის რ-ნი. 1972, IX*

მოლზ ნაკ – სამოვარი, კახურაშია, მოლის გვერდითაა. ს. კახურა. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974*

მოლზ ჯგერზგ – ეკლესია (სოლი), ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. ტყე მოლშია, რკინის ხატი ყოფილა ადრე. ცხირლადანს ლი გიგებში როკჟი. ბლომად აწყვილო ტოტები. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი. 1972 წ. IX*

მოლზრ – სათიბები, ნასახლარ სგობულ-ში, ტყეშია, ცხეკჟი ნამოლ, ლზრად ნზსყუტ. ქ. მოლ-ი > სვ. მოლ > მტელ > მელ. ლატალის ს.ს., *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში. 1973*

მოლზრ – სათიბი, მდ. ღემდრგლას მარცხენა კალთაზე, ტყე ლზკუმას აღმ. შიშველი რელიეფით. მოლ „მოლი“. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერის მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

მოლზრ – სათიბი, ს. მაგარდელს აღმ., სათიბ ჯამბზრანის ზემოთ. მოლი-ები (ნაკავი სათიბები?). ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წლის ოქტომბერი.

მოლზრ – სათიბი, ს. მაგარდელს სამხ.-აღმ., თოთალადს აღმ. მოლ – „მოლი, ნაკავი“. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წლის ოქტომბერი.*

მოლზრ – სათიბი, სამოვარი მთა ნენტყის სამხ., ირგვლივ წიწვნარია. „მოლიანი“, ს. ფარი.

მოლზრ – სამოვარი (მესტია), ჩვ. ლახმელის ჩრდ.-დასავლ. ნაჭკორა შუკუს ჩრდ. „ლესხოზის“

მიერ შემოკლებული ადგილი სანერგებისათვის. ხრიოკი და დამრეცი რელიეფით. მოლზრ „ნაკავი“, „ახო“. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მოლზრ – სამოვარი, მდ. დაქმზრ-ის აღმ., სათიბ ტასლერს აკრავს სამხ.-აღმ., ჩირგვნარია, სოჭნარიც (ლეგგებ). მოლ „ნაკავი ადგილი, მოლი“. *ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

მოლზრ – სამოვარი, ს. ლაბსყალდის ჩრდ.-აღმ., თანლილს, ბაჩარს ქვემოთ. ტყიანია (ცხევილდზრ ლიხ), სოჭნარი (ლეღტმურულზრ ლიხ). მოლზრ „ნაკავიანი“ ? ს. ლაბსყალდი. *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მოლზრ – სამოვარი, სოფლის სამხ., სათიბ ზუგულ-დსა და სამოვარ ნამნაშტს შუა. ნახნავია, ამჟამად უხნავადაა. მოლზრ. ს. ლაშხრერი. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მოლზრ – სახნავ-სამოვარი, ს. ქვედა ჭველიერშია, ვლადიმერ ლიპარტელიანის ყოფილი ნასახლარი. ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., *მ. გ. ლიპარტელიანი, 36 წ., 1974*

მოლზრ – სახნავ-სამოვარი, სოფლის ჩრდ.-დასავლ., სახნავ გაბელანის აკრავს ჩრდ.-დასავლ. გორამდე (გოლზმ სუიკუტ), დასავლეთით ჯუჯა ტყეა. „ნაკავიანი“ ? „მოლიანი“. ს. ბზრშ. *შალვა ამის ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

მოლზრ – ტყე, ს. ზაგარის სამხ.-დასავლ., ტყე და ყანა ბეზნარის დასავლ. ყაფგლდზრ ხარხ მოიდ-მოიდ. მოლ „მოლი“ (?). *გაიანე კამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მოლზრ – ტყე, ს. უშხუანარის ქვედა ნაპირი, სამხ.-აღმ., ამოჯირკული, ნაკავი, მოლებიანი ადგილი. რელიეფის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*

მოლზრ (15) – ყანა (ფაყი, ბარში, ქვ. ჭველიერი), ტყე (უშხვანარი, ზაგარი), სამოვარი (ლაშხრერი, ლაბსყალდი, ლახამულა, ისკარი), სათიბი (მურშველი, მაგარდელი, ღემდერი, ფარი, სგობულდი), ს. ხარაშშია, ყანა ნაკარშია, ირგვლივ ტყეებით. ერთი მთლიანია და არაა დანაწევრებული დღეს. ადრე ? – ალბათ

- ცალცალკე! *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974*
- მოლწრი ლწრწლ** – ზუჩქწარი (ჭველიერი), ს. ქვედა ჭველიერიშა, ადრე სათიბი იყო. *ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ., 1974.*
- მოლწრიმ** (იხ. **მოლწრ** – ლაბსყალდი).
- მოლწშ ლარე** (იხ. **მოლ** – ტვიბერი).
- მოლწშ სუტიკუტ** – გორა (ზარი), სოფლის დასავლეთით, ზეგანი, სამოვარიცაა. „მოლის სერი, გორაკი“. *შალვა ამის ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- მოლწშ ფაფალ** – გორაკი (ლახამულა), ს. ლახამულას დასავლ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, სამოვარ მოლის აღმ. მუხნარი ტყით, ტუბიბწრის დასავლ. საცხოვრის გემწრანიშა. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მოლწშ შუკუტ** – გზა (ტვიბერი), სოფლის დასავლ. სათიბ მულულ-იდან მოლამდე ტყეში მიმავალი გზა. მოლის გზა. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მოლწრ** – სათიბი, ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. სათიბ ჩარგმწშის ქვემო კალთა. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მოლწრ** – სამოვარი, ს. ჟაბემის ზემოთ, სუტიფის აღმ. სამოვარი შიშველი რელიეფით. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მოლწრ** – სამოვარი, ს. ცალდაშის დასახლების ზემოთ, მეჩხერი ტყით. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მოლწრ** – სამოვრები, ს. ზეგანის აღმ., ყანების ზემოთ ახო ფოთლოვან გარემოცვაში. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მოლწრ** (5) – ყანა (ადიში), სამოვარი (ცალდაში, ჟაბეში, ზეგანი), სათიბი (ზარდლაში), ს. ჰადიშის დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ. ალბათ ნამოლ „ნაკაფი“ არისო. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მოლწრდ** – ყანა (მახაში), ლაშხურის მარჯვნივ ჩიხარემის ს.ს., მახაში. *ლენტეხის რ. რ. მ. ჭელიძე, 1976*
- მოლწრდარ** – სამოვრები (სასაში), ს. სასასში, ტყიანი ზონაა.
- მოლწრდარ** – სახნავი, მამშია. *ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ. ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*
- მოლწრდარ** – სახნავი, ს. თეკალში, ნახოვარი ადგილებია. ს. თეკალი, ლენტეხის რ. ი. გ. *გარდფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*
- მოლწრდარ** (3) – სამოვარი (ლამფალაში), სახნავი (თეკალი, მამი), ს. ლამფალაში. *ჟახუნდერის ს.ს., რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981*
- მოლწრდარ** – ტყე (ზულეში), ს. ზულეში, ტყე-ზუჩქწართ. *ჩოლურის ს.ს., ჟ. ა. მუკბანიანი, 1978*
- მომიშა მურყუამ** – კოშკი (ზეგანი), ს. ზეგანის ლეჭ უბწწშია. კარგად დაცულია, მხოლოდ სახურავი აკლია. *მომი გულბანის საგვარეულოსი. დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მომწ კარტულ** – სამოვარი (ზოგრეში), ს. ზოგრემის სამხ.-დასავლ., მდ. ქვედა და ზედა ყოწრას ზემო ხედისკენ. საზაფხულო სამოვარი მთა. დგას კარავი. *მომი გულბანის საზაფხულო მთა. გალაკ საფოს ძე კორძია, 15 წ., მოსწ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მონიშა** – უბანი (მამი), მამში, ბაბლუანების. *ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ. ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*
- მონიშა მურყუამ** – ნაკოშკარი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, დარღვეულია, გიგანების საგვარეულოსი. *მონი – საკუთარი სახელი. სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., 1971 წ. სექტ.*
- მორგოულ** – წყლის (სასაში), ს. სასასში, დიდი ღელეა.
- მორელ** – გუბე, ს. ჩაჟაშის დასავლ. მდ. ენგურის მარცხენა სანაპიროსთან არის დაგუბებული, საქონლისთვისაა გამოყენებული. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- მორელ** – მომჟავო წყალი, ტვიბის მთაში. *ლენტეხის რ. ჩოლურის ს.ს., ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978*
- მორელ** – მჟავე წყალი, ს. ცხუმალდში, დასახლების დასავლეთით. *ხელედის ს.ს., შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974*
- მორელ** – მჟავე წყალი, ს. ყარიშშია, მჟავე წყალი მოედინება. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974*
- მორელ** – მჟავე წყალი, ს. ცხუმალდის დასახლების აღმ. მხარეში. *ხელედის ს.ს., შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974*

- მორელ** – მჟავე წყლები, მდ. ლასკადურას მარცხენა მხარეზე. რამდენიმე ადგილზეა მჟავე წყალი. დაცულია. დ. ლენტეხი. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974*
- მორელ** – სააბაზანო მინერალური წყალი, ს. არცხელის სამხ.-დასავლ. მდ. მულხურას მარჯვენა მხარის ვაკე. სათიბშია საკმაოდ მოზრდილი მინერალური გუბე. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მორელ** – საბალახო, ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. მოედინება მომჟავო წყალი, ჩაწითლებული თიხაა. *შაში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მორელ** – საზაფხულო სამოვარი მთა, მთა დაბიერისკენ, აღმ. მჟავე წყლები. ს. კახურა. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974*
- მორელ** – სათიბი (ახალშენი, მელე), სამოვარი (ზარდლაში, ახალშენი, კახურა), მჟავე წყალი (მუწვიდი, არცხელი, ცხუმალდი, ჟაბეში, ტვიბი, ლენტეხი, ყარიში, ჩაჟაში, მურყმელი, ხოფური), ახალშენის აღმ. აშხაშურის მარჯვენა მხარის სანაპიროზე, მოედინება ნარევი მჟავე წყლისა. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974*
- მორელ** – სამოვარი მთა (კახურა), მდ. ლასკადურას აუზში. მჟავე წყლის მაგვარებია. მორელ „მჟავე წყალი“ („სკიმ“ მლაშე წყალი). ლენტეხის ს.ს., *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974*
- მორელ** – სამოვარი, ს. ახალშენში. მჟავე წყალია. ჩიხარემის ს.ს., *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*
- მორელ** – სამოვრები, სათიბები, ს. მელეს აღმ. წყლის მარცხნივ მჟავე წყლები არაა. ორ კილომეტრზე მის ზემოთ მჟავე წყლები ახლაცაა. მორელ „მჟავე წყალი“.
- მორელ** – წყალი მომჟავო (მესტია), ს. ჟაბეშის ცენტრალური დასახლების აღმ.-ით. სასმელი წყალია, მომჟავო გემოსი. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მორელ** – წყალი, ჩაგუბებული, ს. მურყმელის აღმ. გუბეა სიღრმით $\approx 1,5$ მ., განი 1 კვ. მ. საქონლისათვისაა გამოყენებული. მორელ. ს. მურყმელი. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- მორელ** – წყარო, ს. მუწვიდიში, მჟავე არაა, კარგი წყალია. ჩოლურის ს.ს., *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978*
- მორელ-დაბ** – ყანა (წანაში), ს. წანაშშია, მინ. წყალი ამჟამად არაა. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974*
- მორელდილარ** – სახნავ-სათიბი (მახაში), ჩიხარემის ს.ს., ს. მახაშშია. ლენტეხის რ. რ. მ. *ჭელიძე, 1976*
- მორელი ლახუ** (იხ. მორელ – კახურა).
- მორელი ლიც** – წყარო (ბულეში), ს. ბულეშშია. კარგი წყაროს წყალი. მორელ „მომჟავო წყარო“. ჩოლურის ს.ს., *ჟ. ა. მუკბანიანი, 1978*
- მორელი ლელა** – ღელე (კახურა), ლასკადურას აუზში, მთა მორელიდან მოედინება მორელ ხარ. ლენტეხის ს.ს., *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974*
- მორელი ლელა** – ღელე (მუწვიდი), ს. მუწვიდიში. ჩოლურის ს.ს., *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978*
- მორელი ძირ** – სამოვარი (კახურა), ლასკადურას აუზში, მთა მორელის დასაწყისი სკიმპრ არიხ. ლენტეხის ს.ს., *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974*
- მორელაზ** – ყანები (ტვიბი), ს. ტვიბში, მომჟავო წყლებივითაა. ლენტეხის რაიონი, ჩოლურის ს.ს., *ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978*
- მორელარ** – წყაროები (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში, სამოვრებიცაა.
- მორელაზ** – მჟავე წყლები, მდ. ლუვორის მარცხენა ნაპირზე, მოედინება მჟავე წყლები. ს. კახურა. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974*
- მორელაზ** – ყანები, ს. ყარიშიშია, მჟავე წყლის ტერიტორიის ყანები. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974*
- მორელაზ (3)** – ტყე (გვიმბრალაში), ყანა (ყარიში), მჟავე წყალი (კახურა). გუმიბრალაში, მოედინება ვეძა წყლები, ლაშხირის მარცხნივ. *ლ. ტ. რ., რცხმელურის ს.ს., გ. ა. მუსელიანი, 1976*
- მორელაზნი** – ყანა (წანაში), ს. წანაშშია, ადრე მჟავე წყალი ყოფილა. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974*
- მორელაზდ** – წყარო (ბულეში), ს. ბულეშში, მომჟავოა. ჩოლურის ს.ს., *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978*
- მორლიდ** – მჟავე წყალი (იელი), ს. იელიშია, ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ჯგერაზ-ის ეკლესიის ქვემოთ. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტია. 1972, VII*
- მორნიშ** – სათიბი (ლახამულა), მდ. ენგურის მარჯვენა რიყის ზემოთ, მჟავე წყლის დასავლ. ქვემოთ მოვაკო ადგილია და კარგი სათიბი. ჭალაშ ხაზიკ პირდაპირ. მორნიშ (<

- მორიენიშ ? (თუ < მორეტიშ), (შდრ. მორელ „მომჟავო წყალი“). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მორნიშიშ სარაგ** – წყარო (ლახამულა), სათიბ მორნიშ-ში მოედინება წყარო, მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ქვედა ლახამულასთან. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მორნიშიშ სარაგ** (იხ. **მორნიშიშ სარაგ**).
- მოროულ** (// **მოროტელ**) – უბანი, ს. ლეუშერის ერთ-ერთი დასახლება. მჟავე წყლები არაა. ჩარკვიანების საგვარეულოები, ხაჭუანები, ბაბლუანები. ს. ლეუშერი. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974*
- მოროულ** – უბანი (ლეუშერი), ს. ლეუშერში. ცხოვრობენ: ჩარკვიანები, ხაჭუანები, ჩეგიანები, ბაბლუანი. მჟავე წყლის ნიშნები არაა. მორელ „მჟავე წყლის მაგვარი“. *ლენტეხის რ. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978*
- მოროული დელა** – დელე (ლეუშერი), მოროულში ჩამოედინება. *ლენტეხის რ. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978*
- მოროული ჭალმში** – სამოვარი (ლეუშერი), მოროულის აღმ. მხარე მდინარე ცხენისწყლის მარცხნივ. *ლენტეხის რ. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978*
- მოროტელ** (იხ. **მოროულ**).
- მორცხუმ** – ყანა (წვირმი), ს. წვირმის სამხ. ნაწილი, ფერდობი ივარის მხარეზე.
- მორცხუმ** – ყანის სახელწოდებაა, მდებარეობს წვირმის სამხრეთით. ამ ადგილიდან შესანიშნავად ჩანს მთელი ივარი და ივარისა და წვირმის მთები ყურადღებას იქცევს იმით, რომ ძალიან დაქანებული ადგილია. შესაძლოა ტოპონიმს რაღაც საერთო ჰქონდეს სიტყვა „მწრცხთან“, რაც ქართულად „მარცხს“ ნიშნავს. რამე გადმოცემა ამ ადგილის შესახებ არ არსებობს. ადგილი ეკუთვნის ს. წვირმის. *ასლან კორძია, 1965 წლის 20 აგვისტო.*
- მორელ** – მჟავე წყალი. ს. ხოფური (ლენტეხის რაიონი). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.*
- მორელ ჯიქან** – სამოვარი (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის დასახლების სამხ.-აღმ. ნაწილში. მორელ-ის წყლის ზემო ადგილი. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მორელი ღალა** – დელე (ხოფური – მ. ჩიქ.).
- ლენტეხის რაიონი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.*
- მორილდამ** – საბალახო (მამი), მამშია, წყაროსავითაა. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978*
- მორიულარ** (იხ. **მერულარ**).
- მოსაშა მურყამ** – ნაკომპარი (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის ცენტრალური დასახლების სამხ.-ით. მოსაანთ საგვარეულოს კომპი, 3 სართული დარჩენილია. ამჟამად ზურაბიანის კუთვნილებაა, ადრე კახიანები უნდა ყოფილიყვნენ. *მუსა იასონის ძე კახიანი, 77 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მოსაშერ** – უბანი (წანაში), წანაშშია, ლიპარტელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. *თ. გ. ლიპარტელიანი, 23 წ., 1974*
- მოსეი ლეჭმლი** – სათიბები (ყორულდაში), მდ. ყორულდაშის მარცხ. ფერდობი. მოსეი ჩარკვიანის სათიბები ყოფილი.
- მოსეი მოლ** – სახნავ-სათიბები (ტვიბლელი), ს. ტვიბლელშია, ლაშხირის მარჯვენა კალთაზე. *ნ. ს. ჩანესელიანი, 24 წ., 1974*
- მოსემა მოლ** – სათიბ-სამოვრები (შვედი), ს. შვედში. ზურაბიანების საგვარეულო. ს. შვედი, ჩიხარემის ს.ს., *ჟ. ს. თნიანი, 34 წ., 1976*
- მოსეშერ** – უბანი (შვედი), ს. შვედში, ზურაბიანების საგვარეულო. ჩიხარემის ს.ს., *ჟ. ს. თნიანი, 34 წ., 1976*
- მოსოსტრი ლარე** – სათიბი (უსგვირი), მდ. ჭალმას მარცხენა მხარეზე. დამკველან მოსოსტრის სახელობისაა. უსგვირში. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., 1973*
- მოსოსტრიშ სარაგ** – წყარო (ჭუბერი), ს. ჭუბერიდან უთურში ჯარჯ-ის მიმართულებით გზაზეა წყარო შიშველ ადგილზე, მთა ტობულდარსა და უთურში ჯარჯს შუა. ცივი, ძალიან კარგი წყაროა. მოსოსტრ დადემქელიანის სახელის მიხედვით. *ნოდარ თებეჭის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკოსი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 9.IX-1970 წ.*
- მოსაღდშერ** – თემი, უბანი (ზ. ბავარი), ჟაბე ბავარშია, ლიპარტელიანების ერთ-ერთი შტო. *ს. ლ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974*
- მოსე ლეჭმლარ** – სათიბი (სასაში), ს. სასაშში, მოსეი თნიანის ყოფილი სათიბი.
- მოსაშლდ** – ყანა (ღებრა), ს. ღებრას დასახლების დასავლ. მხარე. მოვაკოცაა და ფერდობებიც. *ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგიანი, 83 წ.,*

პენს., მულახია ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

მოსტაღდიერ (იხ. მოსტაღდ).

მოტიამოლ – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, იფხალდის მხარეზე. ხელედის ს.ს., ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1074

მოშხუ – ყანა (ბოგრეში), ს. ბოგრემის ჩრდ.-ით., უღვირისკენ, დასახლების ზემოთ. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

მოწორად – კლდე (ლელბაგი), ს. ლელბაგის ზემოთ, გგბარი ცხევისგა. ჟორა დ-ძე აბდელანი, 37 წ., ლატალი. 1973

მოჯალაბშიერა – უბანი (ლენტეხი), ლენტეხის ს.ს-ში შემავალი ბენდელიანთა გვარის თემი. ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახ., 1974

მოუსაუთი ლადეშოტ – მთა (ხოფური). „მოვსავთის სადათვე“. ლენტეხის რ. მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.

მუბ – სათიბის სახელია, მდებარეობს სოფლის შუაგულში, არის მისი მორწყვის შესაძლებლობა და ამიტომ ორჯერ თიბავენ. ამ სათიბში იზრდება მაღალი ბალახი და თივაც. ითვლება საქონლისათვის საუკეთესო საკვებად. „მუბ“ უნდა ნიშნავდეს ოდნავ დაჭაობებულ ადგილს. ეს მით უფრო დასაჯერებელია, რომ სხვა სათიბებში უფრო მორწყულ ადგილს „მუბულდს“ უწოდებენ. შედის წვირმის ტერიტორიაში. ასლან კორძია, 1965 წ., 12 აგვისტო.

მუბ – სამოვარი მთა (ლახუშდი), საზაფხულო სამოვარი მთა ს. ლახუშდისა. ენგურის მარცხენა კალთაზე. ალპურ და სუბნივალურ ზონაშია. მზე გვიან შემოდის, გვიან თენდება. გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია. 1972, IX

მუბირ ღარილდ – ტყე (ლახამულა), ს. ლახამულას დასავლ., ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ნაჟაჰუს-ის დარს ქვემოთ, ფოთლოვანი ტყით. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

მუბრა – მდინარე (ლახუშდი), მდ. ჰარშულას ერთ-ერთი შენაკადი. (1: 200 000). ლატალის ს.ს., გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65, პენს., მესტია. 1972, IX

მუბრიშ გემარ (იხ. მუბრიელ).

მუბრიელ – ყანები (არცხელი), ს. არცხელსა და

მურშკელს შორის, დამრეცი ბუჩქნარებია – ღამელის ბუჩქნარებია, ტყემლნარიც. ერმალო ციოყის ძე ჟორჯოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

მუბარ – სათიბი, ყანები (კვანჭიანარი, ნაკიფარი, არცხელი), სამოვარი (ნესგუნი), ს. კვანჭიანარშია, მოედინება წყალი – ქექუ. შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი. 1973

მუბარ (იხ. მუბრიელ).

მუბარ – სათიბები, ს. იენაშის სამხ. სათიბები. ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი. 1973

მუბარ – სამოვარი, ფუშყვერის მარჯვენა მხარეზე, ტყის ძირშია. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., 1972

მუბუღლღღერ – სათიბ-სამოვარი (შვედი), მესტიაშია, შვედის მხარეში, მულხურას მარცხნივ. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ. 1972

მუბუღერ – ყანები (ქაშვეთი), ს. ქაშვეთის სამხ.-დასავლ. ლექუშხანშია. ლენჯერის ს.ს., მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ. 1972, X

მუბუღერ (ირინე მელიქიშვილი) (იხ. მუბუღღღერ).

მუბუღღღარ – ჭაობნარი (ლენტეხი), მესტია ჭალაღს მარცხენა კალთაზე, საბალახო ადგილია. დ. მესტია. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლენტეხი.

მუბუტ – სახნავ-სათიბები (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშიში, ლაქტმარარის ტაფობში. გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი. 1973

მუბუტ (2) – სათიბი (წვირმი), სახნავ-სათიბი (მაცხვარიში), ს. წვირმის შუა ნაწილში. შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

მუბუტირ – ტყე (ქვ. ვედი), ჩუბე წყურგინს (ანტონარს) აღმ. წიწვიანი ტყე, ადრე ხე-ტყის გამოზიდვა იყო (ვაგონთანაა). ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.

მუბუტარუ (იხ. მუბუტ).

მუბუღუღ – ფიჭვნარი (ჰებუდი), ს. ჰებუდის დასავლ. სათიბ-სამოვარ ბარყუნაშ აღმ. გადის საცალფეხო გზა (ს. უღვალიდან ს. ჰებუდამდე, სამანქანო გზის ზემოთ), ფიჭვნარია და ემახიან „მუბუტ“-ს. მუბუტ „მტრედი“. ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

მუბუტირ – სათიბი (მსტ. ირ. მელიქიშვი.). მესტიის

რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*

მუგუტიმ – სათიბები (იენაში), წასახლარ სგობულ-შია, ლექვ სგობულ-ში. *მ. გ. კვანჭიანი, 62 წ., 1973*

მუგუჭი (იხ. **მუგუჭ**).

მუგუტრში – სათიბი (ნესგუნი), ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე. მურგვის მცენარე იყო. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

მუგუტორ – სამოვარი (ლაღამი), მესტია ჭალაშ მარჯვენა მხარეზე, მთა ლექუშ ლახვი. დ. მესტია. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი. 1972, VIII.*

მუგუტორი სგემარ – მყავე წყალი (ლაღამი). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ლაღამი. 1972 წ. VIII*

მუთურა – სათიბი (ლასკადარი), ლასკადურას აუზში, გოლდაშის მთაში. ს. ლასკადარი. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974*

მუთურა – სამოვარი მთა (საცადარი), ს. საყდრის საზაფხულო მთა. თურ, მუთუ. ლენტეხის რ. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978*

მუთუალდერ – ყანა (ფაყი), ს. კარაშშია, ფერდობზე, ტყეა ირგვლივ. პიტნის მაგვარი ბალახი არის. მუთუ. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974*

მუკუტალარ – სათიბი (ახალშენი), ს. ახალშენის ჩრდ.-აღმ. ოღრო-ჩოღროიანი, ტყისპირას. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974*

მუკუტდარ – უბანი (იფრარი), ს. იფრარის სამხ.-დასავლ. დგას სვანური სახლი, ამჟამად არავინ ცხოვრობს. *გემა ანდრას ძე მარგველიანი, 61 წ., პენს., კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

მულქუტიერ (იხ. **მულქუტა**).

მულქუტა – ტყე (ღვებრა), ს. ღვებრას დასავლ. კახერზაგარის ახლოსაა. ვერხვანალია უმეტესად, შერეულია. *სიმონ ბექას ძე მიბჩუანი, 87 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მულქუტა – ტყე (ზარდლაში), ს. ზარდლაშის დასახლების დასავლ. მესტიის ტერიტორიის საზღვრამდე. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, მულახის ს.ს., 1971 წ. სექტ.*

მულხურა – მდინარე (მესტია), მდ. ენგურის ერთ-ერთი ტოტი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ. 1972*

მუმბარ (იხ. **მუტბარ**).

მუმამა მურყუამ – კომპი (ლაღამი), ს. ლაღამშია, მთელია, სახურავი აკლია, ხოჯელანების

საგვარეულოსი. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მესტიის რ-ნი. 1972, VIII*

მუმრ კარტულ – სათიბები (ზეგანი), ს. იფარის სამხ.-აღმ., მთა ლასილისკენ, ვინმე მუმის ჰქონია კარვები. სათიბებია ამჟამად. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მუნიაშ – სამოვარი მთა (ბავარი), მდ. შკედილდაშის მარცხენა კალთაზე. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974*

მუნყუელ – ტბა (ფარი), ფარის მთაზე ლატყამაშის დასავლეთით არის ტბა (200 მ 2), რომლის სიღრმეა 2,5 მეტრი. ტბას სამხრეთით სოჭისა და ნაძვის ტყე აკრავს. ტბაში უხვადაა წყალმცენარეები და სავსეა ხის ტოტებითა და მორებით. ს. ფარი მესტიის რ-ნი. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, თსუ, სტუდენტი. 1965*

მუნყუელ (2) – სამოვარი მთა, ტბა (ფარი), ლაღეშალის სამხ.-აღმ. ფერმის საზაფხულო სამოვარი მთაა, ირგვლივ წიწვნარი ტყეა, შუაში მინდორი (ლარა). *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მუნჩუმიერ – სათიბი (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, დასახლების ქვემოთ. (მაჩვები იცისო). *მ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი. 1973.*

მუნჩყუტ – ტყე (ფარი). მესტიის რ-ნი. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965*

მუნწულადარ – სამოვრები (ცალერი), ს. ცალერის ჩრდ.-აღმ., ტყე პოშგლდ-ს ჩრდ.-აღმ. აკრავს. ტყეა შერეული და შიგადაშიგ არის სამოვრებიც (ყაფ-ყაფ ლარილარ ხარ). მრავლადააო მუნწულოლ, მოედინება დეღე მუნწულადარ ტუბ. მუნწულა (კალია, ჭრიჭინა ?). *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მუნწულადარ ტუბ – ხევი (ცალერი), ს. ცალერის ჩრდ.-ით, სამოვარ მუნწულადარ ტუბისა და ტყე ბგარ-ს შორის. სეზონური დეღეა, (გაზაფხულობითაა წყალი). იცის ჟაპ (ლექაპ ტუბ ლი). *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მუნჭკუტლამ – სამოვარი (ლახამულა), სამანქანო გზის ზემოთ, საბალახო კესნის ჩრდ.-ღმ. ირგვლივ ფოთლოვანი ტყით, მრავლადაა პანტა მსხალი და ვაშლი, ხვალმიშის დასავლ.

მუკუულ-ის ბალახი იქ არ შეიმჩნევა, ხვალშიშ-თან – ვი. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მუნჭყუ – სათიბი (კიჩხელდაში), საცხოვრის ჩუბნარის ჩრდ.-დასავლ. ყანა ნანშხნარ-ის დასავლ. მოსაზღვრე. ადგილი მოფერდოა, განძრეულიც (ნაქტთან ლი) ალაგ-ალაგ ჭანჭრობიანიცაა (ლაზტარ ხარ, ჭყიბარ). *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი 1969 წ. ნოემბ.*

მუნჭყუტი (იხ. მუნჭყუტარ).

მუნჭყუტარაშ (იხ. მუნჭყუტარაშ).

მუნჭყუტარაშ – სათიბი (ხერხვაში), ს. ხერხვაშშია, ტყე კოვოს ზემოთ, ჩრდ. მხრიდან. ვაკე ადგილებია, მოედინება წყაროები (მაზტარაშ ლიხ). მჭყუბ დემეგ ლი. *დავით დუდარუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მუნჭყუტარ – სამოვარი (ღემდერი), მდ. ღემდერგლას მარცხენა კალთაზე, სამოვარ ლასკორგლის სამხ.-აღმ. შიშველი ფერდობი, ჩადის პატარა წყალი, მოძრავია მიწა და მიცოცავს ქვევით (ესხრი უქტიცდ ჩიზაუტ გიმ). *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

მუჟაიშ – სათიბი (ფარი), მზიანი ადგილია. ირგვლივ ტყე აკრავს. შუა სათიბში 2 წყარო ამოდის. წყაროების ირგვლივ 15-ზე მეტი პანტის ხე დგას. გაზაფხულზე თოვლისაგან ყველაზე ადრე ეს ადგილი თავისუფლდება, ამიტომაც უწოდეს ეს სახელი – „მუჟაიშ“ ანუ „მზიანეთი“. *მესტიის რ-ნი. ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, თსუ, სტუდენტი. 1965*

მურ – ფერდობი (ნალომარი), ცხენისწყლის ორივე მხარეზე ფერდობები. *ლენტეხის რ. ე. ა. ტვილდიანი, 1976*

მურგუშა ლიც – (იხ. ბარჯაშილ)

მურგუშა ლარალ – სათიბები (ფანაგა), ს. ფანაგაში, ზურაბიანების ნაახოვარი. *ლენტეხის რ. ჩოლურის ს.ს., ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978*

მურგუშა ლაროლ – სათიბები (ფანაგა), ს. ფანაგაში, ტყეშია. *ლენტეხის რ. ჩოლურის ს.ს., ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978*

მურგუშა მოლ – სამოვარი (ყახუნდერი), ს. ყახუნდერში, მრგვალია ახო.

მურგუშა გუნ – ტყე, სამოვარი (ჩაჟაში), ს. ჩაჟაშის სამხ., თამარის კომპის ქვემოთ. არყნარი ტყითა და შიგადაშიგ სამოვრით. მრგვალი რელიეფით. „მრგვალი ძალიან“. *ღუტუ ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ., მოსამსახურე, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

მურგუთხენჩუიშ დაბ – სამოვარი (ტობარი), ს. ტობარის სამხ.-დასავლ. ნაწილი, დგას კლდის ქიმზე მურგვი, აღმ. ვაკეა, დასავლ. სალი კლდე (ჭუბრულასაკენ). ნაყანარია. ამჟამად კარგი ვაკეა, სამოვარია სოფლის. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, ხაიშის ს.ს., 1.11.70 წ.*

მურგუთლად ლარე – სათიბი (არცხელი), ს. არცხელის სამხ.-დასავლ. მულხურას მარცხენა კალთაზე. ორ ნაწილად იყოფა: ლეჟა მურგუთლად და ლეჟა მურგუთლად. მრგვალი ფორმისაა. შერეული ტყე აკრავს. პატარა სათიბია, (მურგუთი ჩანს ?). მურგუთა „მრგვალი“. („მურგვი“ მულახში ჩანს საერთოდ). *ერმალო ციოყის ძე ჟორჯოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მურგუთა მოლოდ – წყარო (ჭველიერი), ს. ჭველიერში. სამანქანო გზის პირას. ჩოლურის ს.ს., *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974*

მურგუთა – სათიბი, ჭალაშ მარცხენა კალთაზე, ლაშთხვერისაა. ქაშვეთ-ლაშთხვერი. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*

მურგუთა – ტყე, ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ., ლემშვიდანი ნაკს ქვემოთ. ვაკანარია და მრგვალი ფორმისა. ს. სოლი. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ. მესტიის რ. 1972, IX*

მურგუთა (3) – სათიბ-სამოვარი (სოლი, ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ტყე (სოლი), ს. სოლის ჩრდ. მთა შიხულდაშშია. მრგვალი ფორმისაა. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ. 1972, IX*

მურგუთა დაბ – ყანა (ლენტეხი), ს. ლეხვდარეშის აღმ. მრგვალი ფორმისაა. ს. ფაყი (ლენტეხის რ.). *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974*

მურგუთა დაბ (2) – ყანა (ლექსირი, ფაყი), მდ. ჩოლმურას მარჯვენა მხარეზე, მრგვალი ფორმის. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974*

მურგუთა ლარა – სათიბი, ს. წვირმის აღმ., გზაზეა, მრგვალი. ს. წვირმი. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

- მურგუტლ ლწრა** – სათიბ-სამოვარი, მდ. ჯალდე ჭალას მარცხენა კალთაზე. მრგვალი სათიბ-სამოვარი. ს. ჯალდედან ≈ 2 კმ. *ზურაბ ამრამის ძე ჯობაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- მურგუტლ ლწრა (3)** – სათიბ-სამოვარი (იელი, ხალდე, წვირმი), ენგურის ხეობის მარცხენა კალთაზეა, მთა ლეშნიერშია. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972, VII.*
- მურგუტლ ლწრე** – სათიბი, მდ. მულხურას მარჯვენა კალთაზე, როკრლწრის სამხ.-დასავლ. ს. ჟაბეშის ჩრდ.-დასავლ. მხარეში. მრგვალი რელიეფით. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მურგუტლ ლწრე** – სათიბი, ს. არცხელის დასახლების სამხ.-დასავლ. მდ. მულხურას მარცხენა კალთაზე, ტყეშია მრგვალი ფორმის. *ერმალო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მურგუტლ ლწრე** – სათიბი, ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშგრას მარჯვენა კალთის ფერდობზე. მრგვალი ფორმის სათიბია. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მურგუტლ ლწრე** – სათიბი, უღვირის ქედზეა, ვაკე ადგილია, სამანქანო გზის გასწვრივ. მრგვალია სათიბი და ირგვლივ ტყე – ფილიპე მახარაძეს კრება მოუწყვია ზედა სოფლებების 1926-27 წლებში. *ალექსანდრე გელას ძე დევდარიანი, 80 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მურგუტლ ლწრე** – სამოვარი, ს. ჩვაბიანშია, სამხ.-აღმ. დასახლებისა. ღუბები ლარესთან. ს. ჩვაბიანი. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მურგუტლ ლწრე (6)** – სამოვარი (მესტია, ჩვაბიანი), სათიბი (ჭოლაში, არცხელი, ჰადიში, ჟაბეში), კახგრშია, ტურბაზის აღმ. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი. 1972*
- მურგუტშ** – სამოვარი, ს. ბაიარის დასახლების ზემოთ. მურგვი არაა ტყიანია. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974*
- მურგუტიშ** – უბანი (მამი), ს. მამ-ში დასაწყისია. მურგუ ამჟამად არაა. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978
- მურზაყანშა** – უბანი (სეტი), ჯავარიძეების სამოსახლო ადგილი ეჩხან ტაფში. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია. 1972*
- მურზაყანშა მურყუამ** – კომპი (სეტი), ეჩხან ტაფშია, სგიმისკენა ხიდთან, ჯავარიძეების საგვარეულოსი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია. 1972*
- მურზაყანშა ცხეც** – ტყე (მესტია), აეროპორტისკენ, მოლრი ცხეკწრ-შია, ჯავარიძეების საგვარეულოს ყოფილი ტყე. მოლრი < მოლწრი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია. 1972*
- მურზაშა მურყუამ** – კომპი (ლახირი), ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ. მხარეშია. ქონგური მონგრეული აქვს. ჟორჟოლიანების საგვარეულო. *მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მური ბოგ** – ნახიდარი (ნალომარი), ცხენისწყალზე ყოფილა ადრე. მურის ტერიტორიაზეა. *ლენტეხის რ. ე. ა. ტვილდიანი, 1976*
- მურის ღწლა** – ღელე (რცხმელური). ლენტეხის რაიონი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური, თსუ შრომები, ტ. IX, 1939 წ.*
- მურუხ** – კლდე (მესტია), წანერის მხარეზე, ჰყარწშის ჩრდ.-აღმ. მხარეზე. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მურქუმწან** – სათიბები (იენაში), ს. იენაშის დასახლების სათიბები. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი. 1973*
- მურყმელ** (იხ. მუყმერ).
- მურყმიწელ** – სათიბი (ლაპილი), ს. ლაპილშია, დასახლების ზემოთაა, მაღლობზეა, ნაკომპარი არ ჩანს. *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი. 1973*
- მურყმიწელ (2)** – ტყე, სამოვარი (წვირმი), სათიბი (ლაპილი), ს. წვირმის სამხ.-დასავლ. დგას კომპი, თავი მოშლილია, არის ნაყანევიცაა და მიდმულია სვანური სახლი. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მურყმულ** – სამოვარი (ლახამი), დასახლებულ უბან ჟიზე ლახამის დასაწყისში, მდ. ლახამისა და ჭუბრულას შესართავთან. ამაღლებული ადგილია, თხემი დავაკებულია, ≈ 0,4 ჰა. მის ქვემოთ ადრე ფურნე ყოფილა ხე-ტყის მრეწველობისას, ამჟამად არაფერია, სამოვრადაა დარჩენილი. *ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*

- მურყმულარ** – სათიბი. ს. ლემსიას საზაფხულო მთაშია, კომპურას მაღლობი, ქვებიც აქვს დიდი კომპივით. ს. ლემსია. *ზღურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- მურყმულარ (2)** – მწვერვალი (ადიში), სათიბი (ლემსია), ს. ადიშის სამხ.-აღმ. სიმაღლე 2719 მ. ზღვის დონიდან.
- მურყმარში დაბ** – ყანა (ჰამაში), ჰამაშის აღმ. მხარეში, ლეხლერის ქვემოთ, დგას 2 სართულამდე კომპი – სუფრეშიმ მურყტამ. *დუშა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მურყმალ** – სამოვარი, ტყე (ჟაბეში). *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მურყმრლ** – ყანა, ჩუბე უბანშია, ფერდობი ადგილია, ნაკომპარი არაა. ს. იელი (ივარის ს.ს.). *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. VII-72 წ.*
- მურყმრლ (2)** – ნაკომპარი (იენაში), ყანა (იელი), ს. ენაშის აღმ. გორაკზეა ნანგრევები. სამეთვალყურეო მნიშვნელობის უნდა ყოფილიყო. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი. 1973*
- მურყმრლდ** – გორაკი (ლეღბაგი), ს. ლეღბაგის დასახლების ქვემოთ, დგას ერთი ვაშლი. *ქ. დ. აბდეღანი, 37 წ., ლატალი. 1973.*
- მურყმრლარ** – ტყე (ჟამუში), ს. ჟამუშის სამხ. მულხურას მარცხენა კალთის ფერდობი, ტყე წიწვნარი, არის ნაკომპარი, საძირკველი და კედლების ნარჩენები ამჟამადაცაა. კომპები (კნინ.). *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მურყმულ** – სათიბი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე. მაღლობია. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მურყმულარ** – სათიბეები, ს. კაერისა და ს. ლემსიის მთის სათიბეები, (ნაკომპარები არაა!). *დ. გ. მერღანი, 23 წ., ლენჯერი. 1973.*
- მურყმულარ (2)** – კლდე (ბოგრეში), სათიბი (კაერი), ს. ბოგრეშის აღმ., სათიბ წულარშია კომპისებური კლდეები. სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- მურყტამ** – კომპი, ს. შტვილში, დაცულია. ლენტეხის რ., ჩოლურის ს.ს., თ. დ. *ხაბულიანი, 48 წ., 1978*
- მურყტამ** – კომპი. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მურყტამ** – მაღლობი ადგილი, ლადრალაშ ზენის შუაში ბორცვია, ქვემო მხრიდან წიწვნარი ტყე აკრავს, დანარჩენ მხრიდან ყანებია სიმინდის. ნაკომპარი არაა, სახელი ფორმის მიხედვით. „კომპი“. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი. 1970 წ. აგვისტო.*
- მურყტამ** – ნაკომპარი, დაბა ლენტეხშია, ძველი ნაკომპარია, ძირილაა დარჩენილი, იმ ადგილს საერთოდ უიწ ჰქვია, გადმოცემით: დადიანი მოუკლავთ იქო. დ. ლენტეხი. *ქ. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*
- მურყტამ** – ნაკომპარია, ხოფურში, გორაკზე დგას, ძირილაა დარჩენილი, ჩანს სადარაჯო იყო. ს. ხოფური, ლენტეხის რ. *ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976*
- მურყტამ** – საკარვე ადგილი (ახალშენი), მთა დადიანშია, ვაკეა, იდგაო კომპი, მაგრამ დაუნგრევიათ, საკარვედ გამოუყენებიათ. ისე მთა მთელს ლაშხეთს დაჰყურებს, მაღლობზე. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974*
- მურყტამ** – სამოვარი, ჩუკულის სამოვარი მთაში, კომპურა მთაა. *ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. ნ. დ. გულბანი, 26 წ., 1976*
- მურყტამ** – ტყე, ს. ლაჭუმშიშ ჭალას სამხ.-აღმ., გუმბათისებური მაღლობია, სამხ. კალთა კლდეა მეჩხერი ტყით – უფრო მუხნარით, დანარჩენ ადგილას წიწვნარმეტი ტყე. მის კალთებზე ბევრია ბზა (სვან. ბზაკალ). მის თავზე ნამწვია, არის შხიბარ, დავაკებაცაა, პატარა. მის სამხ.-აღმ. კალთაზე ადრე რაღაცის ნაგებობა უნდა ყოფილიყო. არის კუილას ნაშთები და ნახშირიც. ქვითკირის საძირკველი დაახლ. 30-35 მეტრის სიგრძისაა, კარგად ამჩნევია, ნაგებობის ნაშთი 1020 მეტრზეა ზღვის დონიდან. ქვიჯაცაა დიდი ხნის ქვისა. სიმაღლე 1060,5 მ. ზღვის დონიდან, მისი თავიდან ძალიან კარგი სახედია ხაიშისა და იდლიან-სკორმეთის ხეობებისა. *ვარლამ გრიშას ძე კვანჭიანი, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*

მურყუამ (10) – კომპი (ბოგრეში), ნაკომპარი (ლელზაგი, ხოფური, ლენტეხი, ახალშენი), ტყე (ლახუმიაშ ჭალა), სამოვარი (ახალშენი, ჩუკული), კლდე (ტობარი), მალლობი (დაკარი), ს. ლელზაგშია. სიფის აღმ. დანგრეულია. თუ ვისი იყო, არა ჩანს. *ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ., ლატალი. 1973*

მურყუამ – კლდე, ს. ტობარის ჩრდ.-აღმ. კლდე, გუმბათისებური, მის ირგვლივ ტყეა, ქვემოთ ლეჯჰერლი, მის ზემოთ პატარა წიწვნარია, შემდეგ მუხნარი. ფორმის მიხედვით. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი. ხაიშის ს.ს., 1.11.70 წ.*

მურყუამ კოჯ – კლდე (ხაიში). *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*

მურყუამაშ – სალოცავი (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში, ნიში სალოცავი ამჟამადაც დგას, დედუანის უბანში. ნაკომპარი არაა.

მურყუამ-ზაგარ – ზეგანი, ს. კაერისა და ს. ლემსიას მთაში. კომპურა, ზეგანია. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი. 1973*

მურყუამ-ზაგარ (2) – გორაკი (სოლი), ზეგანი (კაერი), ს. სოლის დასავლ. სამანქანო გზის ქვემოთ. ყანა გოხარის აღმ. 7-8 მეტრის გორაკია, სადაც ნაგებობის ნიშნებია ნახულიო. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ. მესტია. 1972, IX*

მურყუამრლ – კლდე (მახაში), ს. მახაშშია, კომპისებური რელიეფით. ლნტხ. რ., ჩიხარემის ს.ს., *რ. მ. ჭელიძე, 1976*

მურყუმენდ (იხ. **მუყემენდარ**) – უბანი (ქვ. ჭველიერი), დგას ქონგურებმონგრეული კომპი. ვისი არ ახსოვთ. ამჟამად ხაბულიანები ცხოვრობენ. *ე. მ. ლიპარტელიანი, 80 წ. 1974.*

მურყუმერ – კლდე (ეცერი), ს. ეცერის ჩრდ.-ით, სათიბ-სამოვარ წგრნიარს აკრავს სამხ.-დასავლ. კლდე კომპისებურია. *აკაკი სორების ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

მურყუმილარ – საბალახო (თავრარი), ს. თავრარის ჩრდ.-დასავლ. ამალღებულ ადგილზეა, ნაეკლესიარი მის სამხ. სასაფლაოს გვერდით. მურყუმილარ ამჟამად არაა. *უზანგი ბარდღულს ძე ცინდელიანი, 32 წ., ბრიგადირი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მურყუმიღელ – სამოვრის სახელწოდებაა, დიდი ფართობის სამოვარია, კოლმეურნეობის

ჩამოყალიბებამდე გამოყენებული იყო სათიბად, ახლა აღარ თიბავენ. მდებარეობს ენგურის მარჯვენა სანაპიროზე. „მურყუამ“ კომპს ნიშნავს, ამ ადგილას კი კომპი არ არის, არც ნანგრევები ჩანს, ერთი ასეთი სახელი უშგულში სოფელსაც ჰქვია, სადაც მართლა კომპებია. ამ ადგილს კი გაუგებარია, რატომ უნდა დარქმეოდა ეს სახელი. *ასლამ კორძია, 1965 წ., თსუ, სტუდენტი, 20 აგვისტო.*

მურყუმნ დაბარ – სამოვარი (ლანჩვალი).მესტია. *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., 1972*

მურყუმარ – ბორცვები მწვერვალისებური, მდ. ხაიშურასა და კასლედგრას მარჯვნივ დაფერდებულ კალთაზეა მწვერვალისმაგვარი ბორცვები, ციცაბოკალთებიანი, მის თავზე და გარშემო მეჩხერტყიანია. „კომპურები“. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბერი.*

მურყუმარ – მწვერვალები, მდ. ნაკრას მარჯვენა კალთის კომპისებური კლდეები, ლათაშის სამოვრის თავზე. ნაკის ს.ს., *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მურყუმარ (3) – ნაკომპარები (ჰებუდი), ბორცვი (წირმინდი, ნაკი), ს. ჰებუდის ზემოთ (ჩრდ.) ყოფილა 7 კომპი ჩამწკრივებული, ასევე – ქვემოთაც. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მურშველ – სოფელი (მულახი). *ვალადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მურჭუამაშ – დასასვენებელი ადგილი (ჟახუნდერი), უბან ლეკუმბასტში, მთის მიმავალ გზაზე. სალოცავიცააო. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. ზ. ს. *გულბიანი, 22 წ., მოსამსახურე, ს. ჩუკულიდან. 1976*

მურჭიშ – ტყე (ნაკი), ს. ნაკიდან ჩრდ.-აღმ. მთა ქუანგლდის სამხ.-დასავლ. წიწვნარია. სოფელხენქა ქა ნამჩედუტს სწუთეფსგა ეჩექა ჟი ჰარპოლნახ ლომგმარამდე. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბერი.*

მურჭუმი (იხ. **მურჭიშ**).

მუსგუნარ – სათიბი (ფარი), ტყე და სათიბ მიხლანშის სამხ., წიწვნარი ტყე აკრავს (ვაშლი

- არააო). *ჯეირან ჟორჟის ძე ჩხეტანი*, 13 წ., მოსწ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.
- მუსკუხ ტუბრა** – დეღე (ნაცული), ს. ნაცულში. წმინდა წყალი, სასმელი. მუსკუხ „წმინდა“.
- მუსტიანში ნადგარ** – გზა (ქართვეანი), ს. ქართვეანის აღმ. ტყე ლახხელტგრის აღმ., სადაც ოდესღაც ვიდაცას ოსი მოუკლავს. მუსტიანში (< მესტიანში ?). *პავლე სულას ძე გაბულდანი*, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.
- მუსტანდ** – ყანა (არცხელი), ს. არცხელის დასახლებაში, ეკლესია თუეთნე ჯგერაგის ზემოთ. ფერდობი ყანების ძირი, ვაკე რელიეფით. ყანები კარგია. მუსავლიანი ? (შდრ. მუსტ „თოვლი“). *ერმალო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი*, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.
- მუსტანი** – სათიბი (ცალერი), ს. ცალერის დასავლ., სათიბ გიცრი ფაშ-ს ესაზღვრება დასავლ. ირგვლივ ტყეა, (გუშმიდ მგჭგდრა ი მუგუტი ადგილი). ჩრდილოვანი ადგილია და თოვლი გვიან დნებაო. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი*, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.
- მუქტინია ტობ** – ტბა (ლაჰილი), ს. ლაჰილის სამხ.-აღმ. გაბინძურებული ტბა, ჭაობიანი ტბაა. *ზ. ს. პაკელანი*, 48 წ., ლატალი. 1973.
- მუქტელიდა ნიც** – წყარო (უშგული), ს. უშგულიდან აღმ., მეგამ თხუმიდან მოედინება პატარა წყალი. გადმოცემით: ვიდაცას წყალი დაუღე-ვია და მომკვდარა. აქედან „გამაცივებელი წყალი“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე*, 43წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.
- მუქტინიანი** – სათიბ-სამოვარი (სოლი, ლემსია), ს. სოლის სამხ.-აღმ., სამოვარ ფაფმა ჭალიანს ზემოთ. ქვიშნარი ადგილია, ამჟამადაც იღებენ ქვიშას. *რ. ა. ხაფთანი*, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ. 1972, IX.
- მულულ** – სამოვარი (ტვიბერი), ნაქართარის ტყეს ესაზღვრება ჩდრ. მხრიდან. *ბორის ბესარიონის ძე ქალდანი*, 43 წ., ეკონომისტი, ს. ტვიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტომბერი.
- მულტბირ** – სათიბი (ვიჩნაში), ს. ვიჩნაშის ჩრდ.-დასავლ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ალპური ზონაა. ფერდობია. *ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი*, 43., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- მულტერბ** – ტყე (მურყმელი), ს. მურყმელის სამხ.-დასავლ. ენგურის მარცხ. დამრეცი, არყნარით = ლენკუტერის საზღვრამდე. *ნუცა ანტონის ასული ნიჟარაძე*, 62 წ., პენს., მესტიის რ-ნი., უშგულის ს.ს., 1971 წ. VII.
- მულტლანში** – სათიბი (ტვიბერი), სოფლის დასავლეთით. „მწერისა“ (?). *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი*, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტვიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.
- მულტლანში ლარა** (იხ. მულულ).
- მულტლანში შუკუტარ** – გზა (ტვიბერი), სოფლის დასავლეთით, კინჩხის თხუმიდან მულტლან სათიბამდე. „მწერი გზები“. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი*, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტვიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.
- მულტანდრი ტუბ** – ხევი (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარცხენა კალთაზე. მოედინება წყალი (ტუბბრა), წიწვნარი დეღე, დეღეზე გზა მიდის ალპური სამოვრებისკენ – ციხულანშისკენ. ზემოთ ალპურია. *კატო მიხეილის ასული გულბანი*, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- მულტანდარ** – ტყე (იფარი), ს. ივარის სამხ.-აღმ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, სათიბიცაა, ტყე და სამოვრებიც ზემო მხარეში, შუაში მოედინება წყალი. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი*, 88 წ., პენს., ს. იფარი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- მუყმენდარ** – უბანი (ჭველიერი), ხაბულიანების საგვარეულო ერთ-ერთი შტო ქვედა ჭველიერში. *შ. ვ. ლიპარტელიანი*, 36 წ., 1974.
- მუყმერ** – სოფელი (უშგული), უშგულის ერთ-ერთი სოფელი. დასავლეთიდან პირველი. კომუკებია ბლომად (10 კარგად დაცულია, ამდენიც დანგრეული). ზღვის დონიდან მისი სიმაღლე აღწევს ≈ 2122 მ. ცხოვრობენ: კაკრიაშვილები, ჭელიძეები, ჩარქსელიანები და ღვაჩლიანები. სულ ? კომლი. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი*, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლ.
- მუყურ** – ტყე (ჟაბეში), მდ. ტუბბერგლას მარცხენა მხარეზე, მთაში ასასვლელ გზაზეა, ტყე წიწვნარიცაა და ფოთლოვანიც. მგზავრთა დასასვენებელი ადგილია. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი*, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.
- მუყუმენდი მურყუამ** – ნაკომპარი (ჭველიერი), ს.

- ქვედა ჭველიერში. ქონგურები მორღვეული აქვს. ვისი საგვარეულოსი იყო, არ ახსოვს. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- მუყურზ ზაგარ** – გზა (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის ჩრდ.-აღმ. მდ. ტუბერგლას მარცხენა კალთაზე. აღმართზეა ასასვლელი, შემდეგ ვაკე ადგილია ზეგანზე, მგზავრთა დასასვენებელიც. ტყე მუყურ-ის თავზე. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მუყუნა** – კლდე (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის ჩრდ.-აღმ. წანერგლას მარჯვენა კალთის თავში, სათიბ ზურთში, კლდეებია, ტყიანიც ქვემო მხარეში. ფერდობებზე კლდეები მომრგვალო ბორცვებივითაა. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მუშკუდიანრე ცხეც** – ტყე (მესტია), რახა ცხეცის ერთ-ერთი ნაწილი, რომელსაც პატრონობდნენ მუშკუდიანელები. აეროპორტის სამხ.-დასავლ. მალთუთ (თემი ?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია. 1972 წ.*
- მუშურ** – გადასასვლელი (დავბერი), ს. დავბერის პირდაპირ. სამხ. გადასასვლელ ლატფარის დასავლ. ლენტეხისკენ. ჩრდ. მხარეს ჰქვია მუშურ, ხოლო სამხ. ჩოლურისკენას – კილეთ. (იხ. 1: 100000 – ყ. Гур – 3143). *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მუშული** – საბალახო (ჭველიერი), ს. ჭველიერში, მდ. ლაშხურის მარცხენა მხარეზე. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- მუშული ტუბრა** – ღელე (დურაში), მთა ლაღეა-რში. ლენტეხის რ. ს დურაში. *კ. ბენდელიანი, 1978.*
- მუშურს ტუბ** – ხევი (დავბერი), მდ. ენგურის პატარა მარცხენა შენაკადი ს. დავბერის პირდაპირ. (იხ. 1: 100000 ყ. Гур – 3143). გადასასვლელია მუშურის ქედზე ქვემო სვანეთში. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მუზგა** – (იენაში), ს. იენაშის დასავლ. ყანებში. საკულტოა, ათხედ ხადბაშიხ. ნაკომპარია – მუზგა მურყტამ. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი. 1973.*
- მუზგა ჰალგ** – მოედანი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, თავსაყრელი ადგილია, ლანყაუ ლი, ნიც ი ანდრი. ალბათ დროსდ იჩფი მუს, ხომღლ ხეწდენი მიჟ, ამქს ლამსგიდინ. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მუზგაშ** – მოედანი (სუიფ, ფარი), ს. ფარის ცენტრი, პატარა მოედანია სპეციალურად გაკეთებული, დგას იფნები და საჯდომები. მოედინება სგიმ მის გვერდით. (მუ-ჩუბ-შშ თუ ?). *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მუზგაშიმ სგიმ** – მჟავე წყალი (ფარი), ს. ფარის ცენტრში, სუიფთან სპეციალურად გაკეთებული მჟავე წყალი, გადმოყვანილია სგიმიდან, სგიმზაგარხენქა, (სოფლის ჩრდ.-დასავლ.). *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მუზგა მურყტამ** – ნაკომპი (იენაში), ს. იენაშის დასავლ. ყანებშია, მუზგას სამოვარში და იქ ყოფილა საკულტო ადგილიც, მდგარა კომპიც, ამჟამად ნაკომპარია მხოლოდ. *ილიკო გრიგოლის ძე ფარჯიანი, 49 წ., მეტყევე, ლატალის ს.ს., 1973.*
- მუზტფა** – საყდარი (ჩუკული), ჩუკულდშია, ფიშყორის მარჯვენა მხარეზე. პატარაა. მაისის პირველ რიცხვებზე და ამაღლებზე (ანღლებ-ზე) დღესასწაულობენ. *ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. ნუნუ დადამის ასული გულბიანი, 26 წ., 1976.*
- მუცხულდაშ** – ღელე (გულიდა), ს. გულიდა-შია, მოზრდილი ღელეა, სწრაფი დინებით. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*
- მუწდი // მუწტი** – სოფელი (ჩოლურის საკრებულო).
- მუწო ლნრა** – სათიბი (შტვილი), შტვილის მთაში. მ. მუწვის ძირში. ლენტეხის რ. ჩოლურის ს.ს., *თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ., 1978.*
- მუჭყთიმ** – ყანა (გულიდა), ს. გულიდაში. ჭაობნარია. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*
- მუჭტ** – გორა (ლასკადურა), ლასკადურას აუზში. (იხ. 1: 100000 Муну – 3262 მ. ზღვის დონიდან), ქვიშნარი სუბნივალური ზონა. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*
- მუჭტდილ** – ტყე, სათიბი (მურყმელი), ს. მურყმე-ლის სამხ.-დასავლ. ენგურის მარცხენა კალ-თაზე, არყნარია მალლობზე. ზემოთ ვაკე ადგილია სათიბითა და ტყით. მუჭტედ „მკერდი“. *ნუცა ანტონის ასული ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. უშგულის ს.ს., 1971 წ. VII*

მუჭუე ძირ – საბალახო (ლასკადარი), ლასკადურას აუზში, ლუჭორის ხეობის თავში. გარეულთა საბალახოა მხოლოდ. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*

მუჭუხუტი – სათიბი (ტვიბერი), სათიბი მულულის ჩრდ.-ით, სოფლისაკენ, კარგი სათიბი არისო. მუჭუხუტი „წყნარი, თვინიერი“ (ზუ. ტკბილი). *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმ., ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მუხურშანი – სათიბი (ქართვეანი), სამანქანო გზის ქვემოთ, სათიბ დამდებ ნებგუბრის ქვემოთ (სამხ.), პანტა მსხლეზიანია. „მუხურ“ საკ. სახ. ? *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

მუხუმერ ტუბი – სათიბი (ბაგვდანარი), ს. გულის ჩრდ.-დასავლ., გულშ ჭალს-ს მარცხენა მხარეს. დამრეცი სათიბი, რელიეფი – დამრეცი, სუბალპური ზონის მცენარეებით. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ. 1969 წ. სექტ.*

მუჭუფილდარ – სათიბი (კიჩხელდამი), ს. კიჩხელდამის ჩრდ., სათიბ ბარჯას აკრავს დასავლეთიდან. ირგვლივ შერეული ტყეა. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მუჭუფილდამ – სათიბი (ნაკი), ნაკრას მარცხენა კალთაზე, სათიბ თეკერის სამხ.-აღმ. ნაწილი. ჯუფ ადგი ლი. ჯუფ „ჭაფობი“ (ჯუფრი „ღრმული“). *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მუჭერ – სამოვარი (ფარი). მესტიის რ. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965.*

მუჭმანეშ – სათიბი (იელი), ჩუბე უბანშია, ფერდობია, ლაჭუმის სათიბთანაა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ. VII-1972 წ.*

მუჭრემ – სათიბი (ფარი), ეს ადგილი მდებარეობს სოფლიდან 2 კმ.-ზე. მისი ფართობია 7000 მ.2. ჩრდილოეთით ლამაზი ფერდობი აკრავს. ამ ადგილს წყალი არ უდგება. „მუჭ“ – „თხუნელა“. ეშ კი დანიშნულების მაწარმოებელია. „მუჭრემ“ – „სათხუნელი“. ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, თსუ, სტუდენტი, ნიკოლოზ ნარსავიძე, 90 წ., 1965.*

მუწი – კურორტი (სასაში), ს. სასაშის აღმ.

მუწი ქაშანარ – ბილიკი (გულიდა), ს. გულიდა-შია. ზაგვრიდან მუაშისკენ (სამოვარი, ხილნარი). *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974*

მუტბარ – სამოვარი (ბოგრემი), ს. ბოგრემის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ლეჭუბარალ იმუწა ლიხ მუტბარს ხუტულიდ. მუტბარ „ჭაობიანი სათიბი“. *გალაკ საფოს ძე კორძაია, 15 წ., მოსწ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მუტში – სახნავი (გულიდა), ს. გულიდაშია, ჩრდ.(აღმ.) ირგვლივ ფოთლოვანი ტყეა. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974*

მცხეთაშ – სათიბ-სახნავები (ყახუნდერი), ს. ჟაჭუნდერში, ფიშყორის მარჯვენა დგას კოშკი – გელოვანების კოშკი.

მგბჩანი – ყანები (წვირმი), ს. წვირმის სამხ.-დასავლ. ივარის მხრისკენ. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მგბჩანი – ყანის სახელია, მდებარეობს წვირმის სამხრეთით, ვაკე ადგილია, ყურადღებას არაფრით იქცევს. ტოპონიმს რაღაც კავშირი უნდა ჰქონდეს „ზაჩ“-თან, რაც ნიშნავს ქვას. ეს მით უფრო შესაძლებელია, რომ ადგილი მართლაც საკმაოდ ქვიანია. ეკუთვნის ს. წვირმის. *ასლან კორძაია, თსუ, სტუდენტი, 1965 წ. 20 აგვისტო.*

მგდრზა – სათიბი (ნაცული), ს. ნაცულის აღმ.

მგზნიშ ნადგარ(უ) კარჯ – უღელტეხილი (მესტია, ღვებალდი), მთა ბეჩლიდან მთა ბაჭამდე მიმავალ გზაზე, ხახისებური კლდის ფორმის მიხედვით, ოდესღაც აქ მოუკლავთ მეგრელი. „მეგრელის ნაკვალევი ხახა“. *ვარლამ ილოს ძე გერლიანი, 34 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მგზნიშ ნამდუხუ – ვაკობი (ტობარი), ს. ტობარისკენა გზაზე, ტობარის კუთახზე ზედა ნაწილში არის პატარა დავაკება, გაკეთებულია საჯდომი, ამომავალი აღმართზე ისვენებს. ომიანობის (1943 წ.). ვინმე მეგრელი (ფიფია – ხუდონ, ხუბერიდნ ?) მოუკლავთ სამხედროელებს, დაუმარხავთ იქ. სასაფლაო არა ჩანს. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, ხაიშის ს.ს., 1.11.70 წ.*

მგზა ლჭემა – სათიბი (ხაჩეში), ხაჩეშის მთის სათიბი (ჭაჩეში ლახურდარში). *რ. დ. ჩანესელიანი, 97 წ., 1974.*

- მგზნ ნაკ** – სამოვარი (ლემსია), ქანე ლახუშია, ვაკე ადგილია, დგას კარვები ხისა და ქვისაც. ნაეკლესიარიცაა, საძირკველი ჩანს. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- მგზნ ტეშგიმჩუ** – სამოვარი, ტყე (ლემსია), ქანე ლახუშია, მგზნ ნაკ-ს დასავლ. არყნარი ტყეა. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- მგთრი** – ტყე (ლახამულა), ს. ლახამულას ჩრდ.-დასავლ. სამანქანო გზის ზემოთა და ქვემოთ. გზის ზემოთ ნარგავი ფიჭვნარია. ადრე სახნავი ყოფილა. მგთ დემეგ ხაგ. დავაკებაა ოდნავ დამრეცით, უწინ ხე-ტყის ჩამოსაზიდი იყო. *გელა ფუთას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მგთვშ** – ტყე (ლეზგარა), სამოვარ ჭეშხერუს ქვემოთ, ტყიანი ადგილია, შიგ პატარა მინდვრებით. *მგა ამიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტომბერი.*
- მგვრა** – ქედი, ს. სკორმეთის ჩრდ.-დასავლ. ზეგანი მეჩხერტყიანი, კლდეებიანი, მგვრას ქვემო კალთებიდან მოედინება მდ. სკორმეთიშ ტუბრა. მაღალი კლდეა, ≈ 1834,9 მ. (1: 100000). *კოჩია ჯულაბის ძე ჭკადუა, 107 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბერი.*
- მგვრა (2)** – კლდე (ლახამულა), ქედი (სკორმეთი), ჩვ. ლახამულის სამხ.-დასავლ. ხიდსა და ხუტლმიშ-ის ქედს შორის, ყანა სნდგერის ჩრდ. მგვარა კოჯ ლი – ფიქალი. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მგვრილ** – სამოვარი (ქვ. ვედი), ჟიბე საზანის სამხ.-დასავლ. გზის ზემო ნაწილი, მგვრას მსგავსია რელიეფურად. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*
- მგვჩიშ კოჯ** – კლდე (დიზი), კლდე სგრმილდშისა და დგსს შორის. ციცაბო კალთებიანი კლდე, სამანქანო გზის მარჯვენა მხარეზე, მეჩხერტყიანი კლდე. ხოშა კვლთხი კოჯ ლი. *ევროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი. 12.10.70 წ.*
- მგვგნწერი მოლულდ** – სამოვარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშშია, შხივი ღელას მარჯვენა სანაპიროზე, დაკიდული ადგილია, დაქანებულია საკმაოდ. შდრ. ი-კვანწ-უ „ქანაობა“, ი-წგნკრინწლ „ქანაობს“. *ჯ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- მგლდშიქერ (2)** – სამოვარი (ჭებუდი, ბეჩო), ს. ჭებუდის აღმ., სამარხილო გზა ლამაჯარის აღმ., წიწვნარი ტყეა. ს. დოლის ჩრდ. ეკუთვნის დოლს (ბეჩოს ს.ს.). დგრ „დირე“ (დგრარს ჯუტიდად ჭებუდში). *ანზორ არდეგანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ს. ჭებუდი, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მგლდაბირ** – სათიბები (ბულეში), ს. ბულეშში. ჩოლურის ს.ს., *ჯ. ა. მუკბანიანი, 1978.*
- მგლდაბირი მორელი ლიც (იხ. მორელი ლიც).**
- მგლდაბირი ცხეკარ** – ტყე (ბულეში), ბულეშში, შერეულია. ჩოლურის ს.ს., *ჯ. ა. მუკბანიანი, 1978.*
- მგლდეღა ლასკურა** – ვაკობი (ლასკადარი), ლასკადურას ხეობაში. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*
- მგლდიერ** – სამოვარი, დოლშ ტუბიშშია, ვაკე ადგილია. *ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*
- მგლდეა ლასგურა** – სათიბ-სამოვარი (მამი), მამის ჩრდ. მთაში, ამაღლებული რელიეფით. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*
- მგლდეა ლასგურა (2)** – დასასვენებელი ადგილი (უშგული, დავბერი), ს. ჟიბიანის ჩრდ.-აღმ. წმ. მარიამის (ლამარას) ეკლესიის უკან. მწყემსთა დასასვენებელი ადგილი. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაქაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- მგლდეა ლასგურა** – დასასვენებელი ადგილი (დავბერი), ს. დავბერის სამხ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. მუშტრწ ტუბიშშია. მწყემსების შესასვენებელი ადგილიაო. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მგლდეა ლასგურა** – კლდე (მესტია, მურშკელი), ს. მურშკელის ჩრდ., შერეული ტყის ზემოთ კლდეზეა პატარა საჯდომი მწყემსთათვის. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მგლცადწ** – სახნავი (კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაშის ჩრდ., გზის ზემოთ, ყანებში წყალი მოედინება. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

- მელხა მაცხტურ** – ეკლესია (ჟამუში), ს. ჟამუშია, აღმ. ნაწილში გვერდით საკუთარი კომპიკ აქვს – მაცხტური მურყუამ. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მელხა ჭალაძე** – მდინარე (ჟაბეში), მდ. ენგურის ერთ-ერთი შენაკადი. იწყება ამ სახელწოდებით ს. მულახის ზემო დასახლებული უბნის – ჟაბეშიდან, მდ. წანრგლასა და ტუბიბეგლას შესართავთან. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მემგრელი ნადგარ** – სამოვარი, ს. მუწვდის ჩრდ.-აღმ. ჩოლურის ს.ს., გ. დ. *ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*
- მემგრელი ნადგარ** – გზა (ხელედი), ჩუაბე ვიწლედის გზის ტოტი, დასახლების დასავლ. *შ. მ. ჩანესელიანი, 46 წ., 1974.*
- მენიშ** – საბალახო (ბავარი), მთა ბავალაშშია. ალპურ ზონაში. ხეკედის ს.ს., ს. ბავარი. *თ. ი. აფაქიძე, 54 წ., მოსამსახ., ჩვაბე ბავარი. 1974 წ.*
- მენკვრილ** – სათიბი (ლამხერი), სამანქანო გზის (ნაჭკორას) ზემოთ, ხუბირზიმ ჭალას მარცხენა კალთაზე, მოვაკოა, პატარა სათიბია მგვრას ხაჯემ მენკვრილ < მენაკ-გრ-ილ ? (თუ მგვრადანო). *მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მენკვრ** – ტყე (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანის აღმ. უფალის ეკლესიის ტყე, დაცულია კარგად. არის გარეული ბლის მაგვარი ხე. მინკ „ტყის ბალი“ (შავი ფერის, ტყის ბლის ნაყოფივითაა). *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაქაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- მენჭარა** – სათიბი (ქართვეანი), მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, სათიბ ჯიდომ ჭიბს აკრავს ჩრდ.-დასავლ. (ვერ მანძითე ხულტე ი მანძითე, ქა ლენჭარე ლი). *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.*
- მეჟ** – სამოვარი (მუწვდი), ს. მუწვდის ჩრდ.-ღმ. ტყიანი, სამხეო ადგილია. ჩოლურის ს.ს., გ. დ. *ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*
- მეჟელ** – სამოვარი მთა (ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, ჩუაბე ბაჯეშ დასაწყისში. ს. ლახამულას საზაფხულო სამოვარი მთა. დგას კარვები. მეჟელ (ჰამს მიჟ ჟანსგიდნი, მიჩემთე ხანლა). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მეჟელეთ** – სათიბი (ლესემა), ისკალდის მთის აღმ. მზიანი მხარე. *მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ., 1974.*
- მეჟირ** – კლდე. ს. ხევრა. ვ. მ. ჭკადუა, 30 ლახამულა, 1973.
- მეჟირ (2)** – ჭანჭრობიანი (ზ. ვედი), კლდე (ხევრა), ზ. ვედისკენა გზაზე, ხაიშურას მარცხნივ მოედინება მომჟავო წყალი, დავაკებაა. იქვეა მეჟირიმ ბოგ. შდრ. შოლ-ირი. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.*
- მეჟირიმ ბოგ** – ხიდი (მესტია, ვედი), მდ. უედრგლაზე (ურაშზე) გადებულია ხიდი, რომლის ახლოს (დასავლ.). მომლაშო წყლები მოედინება, უონწოჟ ადგი ლი ეჩქა, მეჟირ ადგი. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*
- მეჟირიმ ნაკ** – ვაკობი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.*
- მეჟირიმ ნატყიცტ** – ხრამი (ვედი), მდ. უედრგლას მარჯვენა მხარის ნასხლეტი, მცოცავი ფერდობია, მდინარე დატბორილი აქვს. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*
- მეჟირიმ ტობ** – ნატბევი (ვედი), მეჟირიმ ბოგს დასავლ. უედრგლას ტბორავს მარჯვენა კალთიდან ჩამოწოლილი მიწა-ხრეში. ტბა დროებითია, რადგან წყალი გარეცხავს დროთა ვითარებაში. ხაიშის ს.ს., *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*
- მეჟირიმ ტუბიბ** – ხევი (ზ. ვედი), საზაფხულო სამოვარი ჭყონასა და ობერიე-ს შორის. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- მეჟირიმ ტუბიბიმ ნაკრაჟ** – ტყე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- მეჟირიმ ტუბიბიმ ნალჭუამ** – ნაეკლესიარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- მეჟირილ** – მინერალური წყალი (ხაიში), დაკარის სამხ.-დასავლ. ტუბიბრას გაგრძელება მდ. ენგურისკენ, მოედინება გოგირდოვანი წყალი, („სგიმ“ მარა), ხმარობენ სამკურნალოდ, ვანებისთვის. ირგვლივ შერეული ტყეა. მეჟირ – ეწოდება ისეთ მინერალურ წყალს,

რომელსაც უფრო მეტად საქონელი ეტანება, სველი ადგილი („მეჭირი“ ტოპონიმი) შდრ. მეჭირიმ ზოგ (ვედში). *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი. 1970 წ. აგვისტო.*

მეჭალტა ტუბრა – ღელე (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანიდან მომავალი წყალი, რომელსაც მაჯვდიერები სარწყავად იყენებენ. მაჯვდიერელები ჩვაბიანარს მუჭალტარს უწოდებენ. (საერთოდ – მელახმეჭალ). *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მეჭამ – სათიბი (ფარი), მდ. ლექტერი ჭალა-ს მარჯვენა კალთაზე, დალანიშ გორგთან, ჩრდ.-ით სამოვარ ამპოლის ჩრდ. მაღლობი რომაა, მზე ადრე ხვდებაო. აქდან: მეჭამ „მზისა“. *ჩიჩო მუხას ძე წულუკიანი, 63 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მეჭაშ – სამოვარი (იფხი), იფხსა და ბალის ქედს შორის. ვაკე ადგილია, ლამეჭ მწიკუტი ლი. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი. 1973.*

მეჭერ – სამოვარი (სიდიანარი, იფხი), ს. სიდიანარის ჩრდ.-აღმ., შედის ჰარეტის ტერიტორიაში, წყალიცაა პატარა, მზიანი ადგილია, იყოფა ჟიბე და ჩუბე მეჭერ-ად. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი. 1973.*

მეჭერი ლიცილდ – წყარო (იფხი), მთა ჰარეტში, სამოვარ მეჭერ-ში, მოედინება წყალი. *კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ., ლატალი. 1973.*

მერგოულ – ღელე (სასაში), მდ. ლაშხირის მარცხენა შენაკადი. მთა ლალირიდან. ღე „დუცი“. *ლენტეხის რ. მ. ვ. ონიანი 41 წ., 1974.*

მერზა ბაჩარ – მონადირის სადგომი (ნაკი), კლდე კუპრმშის ძირშია, სამოვარ თავრანიშია, ქვები მონადირეების სადგომია. ორ მიყუდებულ ქვას მერზა (ქალდანის) ბაჩარს უწოდებენ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანის, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მერზაბეგი დაბარ – სამოვარი (მესტია). მესტიის რ-ნი. *ორინე მელიქიშვილი, 1961 წ.*

მერზაშა (2) – უბანი (ლახირი, იენაში), ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ. ნაწილში. ჟორჟოლიანების საგვარეულოს სამოსახლო უბანი. *მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., 1971 წ. სექტ.*

მერზაშა // მერზაშიერა (მრ.). – სამმო (იენაში), ს. იენაშის უბან ფეჩუნში, წერედიანების ერთ-ერთი სამმო. *ი. გ. ვარჯიანი, 49 წ., ლატალი.*

1973

მერზაშა ღარ – ტყე, სამოვარი (მურშკელი), ს. მურშკელის ჩრდ.-აღმ., შაუგურას აღმ. მშრალი ღარია. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მერზაჭალა (2) – სამოვარი მთა, შენაკადი (ჭუბერი), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა შენაკადი. მოედინება მთა მერზაჭალადან. ხეობაში მოედინება და უერთდება მდ. ჭუბრულას ხურხუწართან (საზაფხულო სამოვარი მთა). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 14. VII-70 წ.*

მერზილაშ ტუბ – სათიბი (ბეჩო), გაბრე ლაშხვრს აკრავს აღმ. მხრიდან, სათიბებია. მერზილა (საკუთარი სახელი), ტუბ „ღელე, ხევი“. ს. ბეჩო (ს. დოლისა და ლანხურის საზღვარზე). *ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

მერზაშა მურყტამ – ნაკომპარი (იენაში), ს. იენაშშია, უბან ფაჩურში, ზედა მხარე მონგრეულია, წერედიანების საგარეულოშია. *ი. გ. ვარჯიანი, 49 წ., ლატალი. 1973.*

მერზაშა ბაჩარ – სამოვარი (ჭუბერი), მდ. ჭუბრულას მარცხენა მხარეზე, მერზა ჭალა-ს მარჯვენა სანაპიროზე. ამჟამად დგას კარავი, საზაფხულო სამოვარი მთაა, დავაკებული ხეობაა, დგას 3 დიდი ქვა. მონადირეები სადგომსაც უწოდებენ. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 14. VII-70 წ.*

მერზაშა მურყტამ – ნაკომპარი (ოცხელი), ს. ოცხელის დასახლების სამხ.-დასავლ. ნანგრევები ჩანს. ჟორჟოლიანების საგვარეულო. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მერილა – ყანა (ბავარი), დასახლება ჯუდარშია, მანანურას მარცხენა მხარეზე. ხელედის ს.ს., *ე. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*

მერშკელ (იხ. მურშკელ).

მერშკელი ჯგერა (2) – (იხ. ჯგერა – მურშკელი).

მერცხელაშ – სამოვარი (ხოსრარი), ს. ღემდერის აღმ., ფერმის შენობები დგას, ნენსაშ მერცხელაშ-ის ჩრდ. *სვიმონ აზნაგეთის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

მგრცხუშ (იხ. მორცხუშ).

მგრძა ლწრღ – სათიბები (მახაში). ლენტეხის რ., ჩიხარემის ს.ს., *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

მგრძალუშა დაბარ – ყანები (ჭველფი), ს. ჭველფში. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ. დ. ნ. ზურაბიანი, *57 წ., 1978.*

მგრძა ბწჩ – ყანა (ტვიბლედო), ს. ტვიბლედო, დიდი ქვაა, ვინმე მგრძას სახელით. ნ. ს. ჩანესელიანი, *24 წ., 1974.*

მგრძთბი – სამოვარი (ტობარი), მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, დავაკებაა, ნაყანარია, მსხალიცაა და ვაშლებიც, მის ზემოთ ტყეა, ხის წარმოებაც იყო. მის თავზე კლდეა, ემახიან მგრძთბიმ კოჯარ-ს ს. ს. ჭერიდან ხაიმისკენ დაახლ. 0,5 კმ. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი. ხაიმის ს.ს., 1.11.70 წ.*

მგრძთბიწმ თხუმე კოჯარ – კლდე (ჭერი), მდ. ენგურის მარჯვენა მხარის კლდის მალლობი. მეჩხერი ტყით, წიწვნარიცაა, ფოთლოვანიც. მისი სიმაღლეა 1736,3. გადმოცემით: ვინმე მგრძთბი ყოფილა, რომელიც მგზავრობისას ამ კლდის გამოქვაბულში ღამეს ათევდაო. გვარი არაა ცნობილი. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიმის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*

მგრძთბიშა – უბანი (ხემკილი), ხემკილში შემავალი ერთადერთი თემი ფილფანების საგვარეულოსი. *ლ. მ. ფილფანი, 74 წ., ლენჯერის ს.ს., 1973.*

მესკლუშ – სამოვარი (მესტია). მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*

მესმილდა ტუბ – დეღე (მესტია). მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*

მესმილდ – სათიბი (ლაღამი). დ. ს. გვარლიანი, *27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი. 1972, VIII*

მესწფრეშ – ტყე, სათიბი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე. შერეული ტყით. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მეტანტალი ტუბა – სამოვარი (მახაში), ს. მახაშის მთა ლაბრაჯზე. ადრე დაახლ. 1 ჰა. იყო მოძრავი, მოქანავე. კაცი რომ შედგებოდა, ქანაობდა ხიდივითო. ამჟამად გამაგრებულია. ტუბა „გუბე, ტბა“. ს. მახაში, ლენტეხის რ. მ. მ. ლიპარტელიანი, *29 წ., მუშა. 1976.*

მეტკალუშ – სამოვარი (ჩიხარემი), ს. ჩიხარემის გაღმა.

მექალუშა მურყტამ – კოშკი, ს. ჭოლაშშია, კარგად დაცულია. ქოჩქიანების საგვარეულოსი. მექალუ – საკუთარი სახელი. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მექალუშა მურყტამ – ნაკოშვი (ჭოლაში), სამსართულიანი, სახურავი და ქონგურები არა აქვს, ს. ჭოლაშის სამხ.-დასავლ. ნაწილში. (მექალ) ქოჩქიანების საგვარეულოსი. მექალ – საკუთარი სახელი. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მექალუტე ჯულუშ – სათიბი (ზეგანი), ს. ზეგანის ლეჟ უბნის სამხ.-აღმ., ტყეშია. მექალუტე. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მექეშა – უბანი (მესტია), ნესგა უბანშია, ნიგურიანების საგვარეულო თემი, დგას ერთი კოშკი მათივე საგვარეულოსი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია. 1972.*

მექეშა მურყტამ – კოშკი (მესტია), ნესგა უბანშია ნიგურიანების საგვარეულო კოშკი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტიის რ-ნი. 1972.*

მექლანშიმ ქუროლ – სათიბ-სამოვარი (ტვიბერი), ს. ტვიბერის სამხ. გორა ჯიჯჭირისა და ლწმდა ლწრილდს შუა. *ბორის ბესარიონის ძე ქალდანი, 43 წ., ეკონომისტი, ს. ტვიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მექლანშიმ ღარ – შურო (ტვიბერი), მექლანშიმ ქუროლიდან ხის ჩამოსაყრელი ღარი. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 345 წ., კოლმეურნე, ს. ტვიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მექლანშიმ – ტყე (ცხუმარი), ჯიჯჭირის გორას ჩრდ. (ქვემოთ), ტვიბერის თავზე; ხარობს სოჭი, ნაძვი, ნეკერჩხალი, არყის ხე – შერეული ტყით. *ბორის ბესარიონის ძე ქალდანი, 43 წ., ეკონომისტი, ს. ტვიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მექლერ – სათიბი (ქურაში), ს. ქურაშ-ის ჩრდ.-აღმ., მდ. დავშარ-ის აღმ. მექლერში გორაგ-ის დასაწყისი. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

მექლერიშ გორაგ – გორა, ქედი (ეცერი), ს. ქურაშის აღმ. და ჩრდ.-აღმ. ქედი ტყიანი, უფრო ფოთლოვანი. ქელ // ლასიმ. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს.,*

მესტიის

რ-ნი. 1969. X.

მეჭობ ლწრა – სათიბი (საყდარი), ს. საყდარი, ნაწორის ტერიტორიაზე. მეჭობ „თეთრი, ქვა, ჭალის“. ლენტეხის რ. *მ. ა. ბენდელიანი*, 68 წ., 1978.

მელდერ – სამოვარი მთა (ახალშენი), ს. ახალშენის ჩრდ.-აღმ.). ცერცვისმაგვარი ბალახი იცისო. ლედერ „ცერცვი“. *მ. ლ. ნემსაძე*, 40 წ., 1974.

მეყდოლ – სათიბი (ლობი), ს. ლობში.

მეყარში ლიც – წყაროს წყალი (ლახთაგი), ჰაწვალდისკენა სამანქანო გზაზე. დ. მესტია. მოედინება წყარო. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ლახთაგი. 1972, VIII

მეყარწლ – ყანა (ლაჰილი), ს. ლაჰილია, დასახლების დასავლ. შიშველ ადგილასაა. ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი. 1973.

მეყარწშ – ყანები (ზარდლაში, ღვებრა), ს. ზარდლაშის დასახლების ქვემო ყანები. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი*, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

მეყარწშ // მეყარწშიეღ – ყანა, ს. ღვებრას აღმ., ტუბის მარცხენა კალთაზე. *ალექსანდრე მახრობლის ძე მარგანი*, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

მეყარწშიეღ (იხ. მეყარწშ).

მეყრლ – სათიბ-სახნავი (სიდიანარი), ს. სიდიანარის სამხ.-აღმ., *ვალო ა-ძე სიდიანი*, 37 წ., ლატალი. 1973.

მეშიდი მურყტამ – კლდეა (მულახი), წანრგლას მარჯვენა კალთის კლდე, კომპისებური მწვერვალი. უმგულელები ჩიჭუშ მურყტამს ემახიანო. რედუჟა კოჯ ჩუ ლი. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი*, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

მეშვი ბაჩარ – ქვაბი (სპარდიში). *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი*, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი. 1972 წ. X.

მეშვილი – კლდე და ფერდობი, ს. ჟაბემის აღმ., მდ. წანერგლას მარჯვენა კალთაზე, ფერდობია და კლდეც, სადაც სამჭედლოს მაგვარი რამ ყოფილა. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი*, 44 წ., *პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მეშვილი – სამოვარი (მესტია), ს. ლანხურისა და სამოვარ ჭიბგლდს შორის, სამანქანო გზის ზემოთ, ბუჩქნარია, ქვყრილი, ნამოსახლარი არაა, ხოლა გიმ-ლეგრეტ ლი. მეშვილი

„მჭედლუკა“ ? . *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი*, 57 წ., *კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

მეშვილი (2) – ტყე, ფერდობი (ჟაბემი), სამოვარი (ლანხური), ს. ჟაბემის ჩრდ.-აღმ. მდ. ტუბიერის მარჯვენა კალთაზე. არის სამჭედლოს ტიპისებური ნანგრევები. უპოვიათ ნახშირიც. გადმოცემით, იჭედებოდა ისრები ოსთა წინააღმდეგ, რომელნიც შემოდინდნენ ტუბიერის გადასასვლელიდან. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი*, 44 წ., *პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მეშვიდანი – (**მეშვიდანიშ ლარა**) – სამოვარი, ს. ცალანარის დასავლ., ტყის მასივ ჯიჰარს ესაზღვრება ჩრდ. მხრიდან. არის კირის ნამწვები ლაკირიშ ნაშიხუ ადგი ლი, შხიბარ ზიხ (შხიბ „შლაკი(ვით), კირის ნამწვი). მეშვიდ „მჭედელი“ – მეშვიდანი ? *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი*, 45 წ., *კოლმეურნე, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

მეშვიდმა მუყტამ – კომპი (ჩაჟაში), ს. ჩაჟაშის ჩუბირში, კარგად შენახული კომპია ნიჟარამეებისა. „მჭედლიანთ კომპი“. *ოკტა ნიკოს ძე ნიჟარამე*, 24 წ., *მოსამსახურე, უმგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

მეშვიში სიკუტ (იხ. სიკუტ – იენაში).

მეშხილ (იხ. მეშხილ) – სათიბი (კაერი), ს. კაერისა და ს. ლემსიის მთაში. ლენჯერი. დ. გ. *მერლანი*, 23 წ. 1973.

მეშხილ – სათიბ-სამოვარი, ლემსია-კაერის საზაფხულო მთაშია. ღელეა, მოედინება პატარა წყალი. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი*, 28 წ., *ლენჯერის ს.ს., 1972.*

მეშხილ (2) – მთის სამოვარი (ნესგუნი, ლემსია). ლენჯერის ს.ს., (ნესგუნი ?). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი*, 36 წ., *მესტიის რ-ნი. 1972.*

მეჩეხ – სათიბი (ბოგრემი), ს. ბოგრემის სამხ.-აღმ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე. ირგვლივ ტყეა, ენგურისკენ ფლატეა. *კატო მიხეილის ასული გულბანი*, 26 წ., *მოსამს., ს. ბოგრემი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მეჩრწ ტოლ – სათიბი (მურშველი), ს. მურშველის ჩრდ.-აღმ., დგას უძველესი მსხალი, სადაც იმართება საკულტო დღესასწაული სოფლის – ლიტბელი „მეწყერის ან სეტყვის, ავდრიანობის სალოცავი“. ნაეკლესიარი არა ჩანს. სუფთა ადგილია, ვაკე. მეჩრი „მომტანი,

მომზიდველი უსასრულოდ“, (იხრი „ქონებას როქ იხრი“). *გურამ ალექსანდრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მეჩვა (?) შესამოწმებელია! – საყდარი (ლახთაგი), ლახთაგშია, ჩართოლანების საგვარეულოს ეკლესიაა. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი. 1972.*

მეჩხიურ (იხ. მეჩხე).

მეცხი ლიცილდ – წყალო (მურშველი), ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ. გუბლდ ტუბის მარცხენა კალთაზე, კლდიდან გამომდინარეა ცივზე-ცივი, ტუჩებს ხეთქავს. *ლადო სოვრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მეცხი ლიცილდარ – წყაროს წყლები (მაჯვდიერი), ს. მაჯვდიერის სამხ. ტყიანი ფერდობის წყლები. ცივი წყლებია, სამარხილო გზაზე. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., მესტიის რ-ნი. 1971*

მეცხი ლიცილდარ – წყაროები (მესტია, იელი), ს. იელისა და სამხ.-დასავლ. სამოვარ ჯანგაშთანაა ენგურის მარჯვენა მხარეზე. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1972, VII.*

მეცხი ლეცარ (2) (იხ. ვიდუნბირი ლიც) – სათიბი, წყაროები (ნესგუნი), ფუშყერის მარჯვენა კალთაზე, მოედინება წყაროები (3 ადგილას). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

მეცხი ლეცარ (იხ. ვიდუნბირი ლიც).

მეცხი ნიცარ – წყარო და მისი მიდამო (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ. ჰადიშერას მარცხენა მხარეზე. წყარო და მისი მიდამოები. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მეცხი ნიცრლდ (იხ. მეცხი ნიცარ).

მეცხი ნეცარ – სამოვარი, ენგურის ხეობის მარცხენა კალთაზეა, მთა. ლეშნიერშია, წყლები მოედინება. ს. იელი. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., ივარის ს.ს., 1972, VII.*

მეცხი ნეცარ (2) – სათიბეები (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, იელი), ჭალაშ მარცხენა მხარეზე, მოედინება წყაროები. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.

მეცხი სარაგ – წყარო (ხალდე), ს. ჯალდეს სამხ.-

დასავლ. ტყეში, მდ. ჯალდე ჭალაშ მარცხენა კალთაზე. „ცივი წყარო“. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

მეწდი თანაღ – გადასასვლელი (ზეგანი), ს. ივარიდან ლასილის გზით გადასასვლელი ქვემო სვანეთში ს. მეწდიში. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მეხიშ – სათიბი (ბულეში), ს. ბულეშში, ბუჩქნარია შიგადაშიგ. ჩოლურის ს.ს., *ქ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

მეხიურაღ – ტყე, სამოვარი (ხალდე), მდ. ჯალდე ჭალაშ მარცხენა კალთაზე, არყნარი, გოგლანდ, ბანტინდ, თევრაც, ფერხუ. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68, პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

მეხრა – მდინარე (მუწვი), ს. მუწვიდის აღმ. ჩამოუდის ჯაზდანის მთიდან. ჩოლურის ს.ს., *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*

მეხრა ტუბ – ხევი (ტვიბი), ს. ტვიბში. ლენტეხი ს. რ., ჩოლურის ს.ს., *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

მეხში ლელა – ლელე (ბულეში), ს. ბულეშში. ჩოლურის ს.ს., *ქ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

მეხში ცხეკ – ტყე (ბულეში), ს. ბულეშში, ფოთლოვანი ტყე. ჩოლურის ს.ს., *ქ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

მეხშილქაშ – სამოვრები (ბულეში), ს. ბულეშში, პატარ-პატარა სამოვრები ტყეში. ჩოლურის ს.ს., *ქ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

მეხგლდერ – სათიბი (სვიფი), ს. ეცერის ზემოთ. მდ. კედრგლასა და დაქშარს შუა. მეხ „ავდარი, წვიმიანი“ ? *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

მეხაშ – სამოვარი (ფარი), ს. ფარის ჩრდ.-დასავლ., სახნავ საცევის (სამხ.) დასავლ. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

მეხაშ – უბანი (ფარი), ამ უბნიდან იწყება სოფლის სათიბეები და ყანები, აქედან შემოდის საღამოს ნახირი. ამბობენ, სახელწოდება წარმოსდგაო „ლიმხედან“, რაც „გაავდრებას“ ნიშნავს. ეტყობა, ეს ადგილი წმიდა ადგილად იყო მიჩნეული და აქ გავლა გაავდრებას იწვევდა. მე კი სახელწოდებას ქართულ „მუხას“ ვუკავშირებ. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, თსუ სტუდენტი. გიორგი ნარსავიძე, 86 წ., 1965.*

- მებერ** – ნაეკლესიარი, ჰემვილშია, კედლებილად დარჩენილი. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯავანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*
- მებერ** – საკულტოა, ბალზაგარზეა, ენგურის მარჯვენა მხარეზე, მის პირდაპირ, ენგურის მარცხენაზეა ნაეკლესიარი მებერ. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი. 1973.*
- მებერ** (4) – ეკლესია (ლაშთხვერი), ნაეკლესიარი (ჰემვილი), საკულტო (იფხი), სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ეჩხან ტაფშია. დაცულია, ვაჟების სალოცავია. (მეობის). *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯავანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972, VII.*
- მებერ** // **მებერიელ** – სათიბი, ჰაწვალისკენაა, ჭალანს მარცხენა კალთაზე. ქაშვეთ-ლაშთხვერი. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯავანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*
- მებერი თარნგზელ** – ნასაყდრი (შყალერი), მთა მებერში, ს. ლაჰილის სამხ., ეკლესია კედლებილად დარჩენილი, სპენდიკის (ნათალი) ქვისაა. დგას მებერი ნაკში. *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი. 1973.*
- მებერი ნაკ** – სათიბი (შყალერი), ს. ლაჰილის სამხ. მთა მებერში დგას საყდარი მებერ, ირგვლივ ვაკეა კარგი, ალპურ ზონაში. *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი. 1973.*
- მებერიელ** (იხ. მებერ).
- მებერა ლიცილ** – წყარო (კაერი), ს. კაერისა სამხ. მესტია ჭალანს მარჯვენა. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი. 1973.*
- მეჭშიერი** – სამოვრები (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის დასახლების ზემოთ. სამოვარს ზემოთ შერეული ტყეა. წაშ, (შდრ. კაპ „კაპი“). არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ. 1971.
- მეჭშიერი მურყტამ** – ნაკოშკარი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, ნაკოშკარია მხოლოდ, ჭეხანებისა ყოფილა, დასახლების სამხ.-აღმ. სამოვარ მეჭშიერი და ლატანთან. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მეჯალაბშერ** – უბანი (ლენტეხი), დ. ლენტეხშია მდ. ლასკადურას მარცხენა მხარეზე, დადიანის ყოფილი მომსახურე პერსონალი. ცხოვრობენ ბენდელიანები. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*
- მეჭ** – სათიბი, მდ. სოლედგრას ორივე კალთაზე, ყანა ნალარ-ის ჩრდ.-აღმ. დეღეა და ორივე მხარეზე სოლედგრასი სათიბი. მეჭ „ტბა“ (ზხ.).
- ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მეჭ** – ყანა, ს. მაგარდელში, ყანა ჯალან-ს ქვემოთ, სადაც გაზაფხულობით იტბორება, გუბდებო. მეჭ „ტბა“ (?). *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მეჭ** (4) – ტბა (დავბერი, მურშკელი), სათიბი (ჰებუდი), ყანა (მაგარდელი), ს. დავბერის სამხ., ენგურის მარცხენა კალთაზე, მუშურა ტუბშია. დგას ≈ 200 კვ.მ. ტბა. გაუმდინარი დიდი ტბაა. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- მეჭ** // **წასერი მეჭ** – ტბა, ს. მურშკელის ჩრდ.-დასავლ. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. გუბალდა ტუბის მარცხენა მხარეზე. მოზრდილი ტბაა, ჭაობიანი მიდამოთი. ვაკე ადგილია, რომალლი, რომელშიც ჩანს მოლურჯო ფერის ბალახი აქა-იქ-ალაგ-ალაგ, ტბაშიც და მინდორზეც. წასე „ალაგ-ალაგის მნიშვნელობით“ (?). *ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მეჭერ** – სამოვარი (ფარი), დასახლ. კაცხ-ის ჩრდ.-დასავლ. სამოვარ გოგენდარის სამხ. ადრე სათიბიც ყოფილა, ღობე-ყორეს (ჭუილან) ნაკვალევია, პატარა დავაკებაცაა, სადაც ხდებოდა ხორბლის ლეწვა. ლა-მეჭერი 1. სალენი ადგილი, კალო (2. ლეწვის დროს უწოდებენ მეჭერობ-ს. მეჭი „მწიფე“), დასახლ. კაცხ., *დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ., გეოგრაფიის მასწ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- მეჭერ** – სამოვარი, ს. ფარშია, ვაკე ადგილი. სამოვარ სიკუმ დაბის ჩრდ. ადრე სათიბიც ყოფილა, მოედინება შუაში წყარო (სარაგ ანდრი). *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მეჭილ** – სამოვარი (მსტ. – ირ. მელიქიშვი.). მესტიის რ-ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*
- მეჭლალაში თარნგზელ** – ნაეკლესიარი (ლახუმი), ს. ლახუმიდშია, დასავლ. ნაწილში. არის ნაეკლესიარი ადგილი, საძირკველი არის ამჟამად. *რიდა ბესის ასული ფირცხელიანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტიის რ. 1972, IX.*
- მეჭლედარ** – ყანები (იფხი), ს. იფხის სახნავები,

პატარ-პატარა ჭაობებია გაზაფხულობით.
ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი. 1973.

მეპლიერ – ტყე (ბეჩო), კლდე შდუგურას ქვემოთ, ვაკე ადგილია, ნაძვნარი, ფიჭვნარი ადგილია, დგას პატარა ტბაც. ტბის მიხედვით (?).
რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბრეში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.

მეპლიშ ლიც – წყარო (ლაბსყალდი), სამოვარ მეპლშში მოედინება, დეღე ქაჯრან ტუბილდის ზემო ნაწილი. „მეპლის წყალი“.
შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

მეპლშ – სამოვარი (ლაბსყალდი), ს. ლაბსყალდის სამხ., წიწვნარ მეშხერაშს ქვემოთ. სამოვარია, ირგვლივ ტყე აკრავს (წიფელა, წიწვიანი), შიგ სამოვარში ორ ადგილას წყარო მოედინება.
შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ., ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

მეპლირდ – ყანები, დასახლების სამხ.-დასავლ. მოვაკოა. ს. ლაშთხვერი. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსხ., ლენჯერის ს.ს., 1972, VIII

მეპლირდ (2) – ყანები (ლემსია, ლაშთხვერი), ს. ლემსიაშია, სამანქანო გზის ქვემოთ. დამრეცი, მზიანი ადგილი. შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.

მეპმეყ – სათიბი, უღვირის ქედის დასავლ. გაგრძელება, სათიბ ზურულდში, დგას ტბა. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

მეპმეყ (2) – ტბა (ჰადიში), სათიბი (მულახი), ს. ჰადიშის სამხ.-აღმ., ჰადიშგრას მარცხენა მხარეზე. ტბა ≈ 400 კვ. მ. ღრმაა. გულადი სოფრომის ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

მეპმეყი ლარე (იხ. მეპმეყ).

მეპრიულ – სათიბ-სამოვარი (უშგული), ს. უშგულის აღმ., მდ. ქვიშირის მარჯვენა კალთაზე, ვაკე ადგილია, სადაც გუბდება წყალი ხშირ ადგილებშია გუბეები. პავლე ბითეს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

მეპვლდ – სამოვარი (მესტია), ლექტუნ ლახუშია, სამოვარ ირლულდთან. ზამირა დათიკოს

ასული მარგიანი, 18 წ., კოლმეურნე, დ. მესტია. 1972 წ. VIII.

მეპვლდ – ტბა (ყორულდაში), ს. ყორულდაშის ჩრდილოეთით.

მეპვლდ გუალა – სამოვარი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე. მეპ ლგ, ხომა ტობ ლი, ჟიქნჩუ ლაჟაჟუ ხარ. გუალა „ფერდობი, დაქანებული“. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.

მეპვლდ ლარე/ა – სათიბი (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის აღმ., მდ. წანრგლას მარცხენა კალთაზე, სათიბ ნაუგეშის აღმ. დგას ტბა, ჭაობიანია. ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

მეპვლდარ – სამოვარი მთა (ტვიბერი), გადასასვლელ ჩიშდის სამხ. ლპლამდე, წყაროებიცაა, ჭიბ ხარ „ჭაობი აქვსო“. ელვა იცისო ძალიან ძლიერი – უთხმალს ჩუ ბიჭკუტე. მეპ „ჭაობიანი ადგილი – ტბები“ ? (ზხ. მეპ „ტბა“). გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

მეპვლშ ნენჩა – ტყე (ლახამულა), ჟიბე და ჩუბე მეპვლ-ს ქვემო კალთის დასავლ. ენგურის მარცხენა მხარეზე. ლაჩარხან ტუბის ზემოთ. წიწვნარი და შერეული ტყეა. კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

მეპვლშ ტობ – ტბა (ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე. მეპვლშ ნენჩას დასაწყისში, პატარა ტბაა ტერასაზე, ირგვლივ ფოთლოვანი ტყეა. კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.

მეპვლდერ – სამოვარ-სათიბი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის სამხ.-აღმ., მთის სამოვარ-სათიბი და ტყე – არყნარი. სათიბ აშხანის ზემოთ. სათიბ ჰუბრანლ ნამწუთინქა. მოედინება წყლები, ვაკე ადგილი. დგას მოზრდილი ტბა, მეპ ლგ, წანარ ძლივს გადაინ, ტყეშია. სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

მეპყიერ (იხ. მეპმეყ).

მეპარ – საბალახო, მდ. ქვიშირის მარჯვნივ ფერმის ქვემოთ, დროებითი (სეზონური) გუბეა. „გუბიანი“. ს. უშგული. ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში,

მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.

მეჭპრ – სათიბი, ფუშყვერის მარცხნივ. დგას პატარა გუბე. (პატარა გუბეები – მეჭკლდარ – იცის). ს. ნესგუნი. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

მეჭპრ – სათიბი-ტყე, მდ. ჯალდე ჭალას მარცხენა კალთაზე, ს. ჯალდედან ≈ 4,5 კმ. არყნარი ტყითა და 2 ტბით. ტბები ღრმაა, საქონელი ხშირად იხრჩობაო. მეჭ „ტბა“. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

მეჭპრ – ტბა, სამოვარი, მთა ჰარეტში, ტბა დაახლ. 40 X 30 კვ. მ. იყოფა ჟიბე და ჩუბე მეჭპრ. ს. იფხი. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი. 1973.*

მეჭპრ (5) – სამოვარი მთა (ზ. წირმინდი), სათიბი (ნესგუნი, ხალდე), სამოვარი (იფხი, უშგული), ს. ჟიბე წირმინდის ჩრდ. საზაფხულო სამოვარი მთა ზემოთ ალპური და სუბნივალურია, ქვემო კალთა ტყით დაფარული. კარგი მზიანია, თოვლიც ადრე დნება. მისი ყველაზე მაღალი წერტილი 2404,6 მ. ზღვის დონიდან (!: 100000). *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*

მეჭპშ – სათიბი, ნასახლარ სგობულშია. ჭაობიანია. ცხენიც კი ეფლობაო. ლატალის ს.ს., *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში. 1973.*

მეჭპშ – სათიბი, ს. ლემდერის ჩრდ., სათიბ მალთუწნის ჩრდ. ზემო მხარე ტყიანია და მოვაკო, სადაც ჭაობიანიცაა. მეჭ „ტბა“ (?). *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ლემდერი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

მეჭპშ – სამოვარი, ენგურის ხეობის მარცხენა კალთაზეა. საზაფხულო სამოვარი მთაა. საზაფხულო სამოვარი მთაა. ჩავარდნილი ადგილია, ტბები არაა. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972, VII.*

მეჭპშ – სამოვრები, ს. ჟამუშის დასახლ. სამხ., მდ. მულხურას მარჯვენა მხარეზე. დგას პატარა ტბა – ჰილწათუჭწრ, მოედინება ლაკელმანარის წყალი, ჰყავს კალმახი. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მეჭპშ – ყანა, ს. კიჩხელდწმ აკრავს აღმ. (ხოჩა ლწკელი დაბ ლი ი ექდა). მეჭი „მწიფე“. (შდრ. ბზ. მეჭ „ტბა“). *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მეჭპშ (7) – სამოვარი-სათიბები (ლატალი, იელი, ბაგვდანარი, ჟამუში, ლემდერი), ყანა (კიჩხულდაში), ლაჭლა ჭალას მარცხენა კალთაზე დგას, ტბა პატარაა. ს. მაცხვარიში-შყალერ-კვანჭიანარი. *გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ., მაცხვარიში, ლატალი. 1973.*

მეჭპშ ტობ – ტბა (ცალერი), ს. ცალერის ჩრდ.-დასავლ., ეკლესია ფუსდ მეჭპშის მინდორში. ტბა ≈ 20 X 30 მ. ამჟამად პატარაა, ადრე დიდი იყო. (ჩუწდლარან, ადგლდგენე გიმ, ჩუ ქეხნი). მეჭ (ბზ.) „ტბა“. *ვლადიმერ ქერეჯის ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მეჭპრ – სათიბები, ს. წვირმის ჩრდ., ტბა დგას პატარა. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მეჭპრ – სათიბი, ს. ზეგანის ლეჟწ უბწწის სამხ.-აღმ., ჭაობიანი, პატარა მეჭ დგას. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მეჭპრ – სათიბი, ს. ჩვაბიანის დასახლების დასავლ. სათიბ ნალგუჭწრის ქვემოთ, ჭაობიანი ადგილიცაა, მოედინება სასმელი წყალიც. ს. ჩვაბიანი. *არჩილ კოსდას ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მეჭპრ – ტბა, ს. ბოგრემის აღმ., ენგურის მარჯვენა კალთაზე, დგას პატარა ტბა. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, ივარის ს.ს., 1971 წ. აგვისტო.*

მეჭპრ – ტბა, სათიბი, ს. ლემუკვის ჩრდ. დგას ტბა და არის ირგვლივ სამოვრები. ს. ლემუკვი. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი. 1973.*

მეჭპრ (6) – სამოვარი (ჟაბეში), სათიბი (ზეგანი, წვირმი, ლემუკვი, ჩვაბიანი), გუბე (ბოგრეში), ს. ჟაბეშის აღმ., მდ. წანრგლას მარცხენა კალთაზე, სათიბ მეჭკლდა ლწრეს აღმ. პატარა-პატარა გუბეები იცის, ლეჭუბარაა – ტბაც დგება ერთ ადგილას. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მეჭპრ – სათიბ-სამოვარი (მაცხვარიში), ლწკლა ჭალწმ მარჯვნივ. ირგვლივ ტყეა, დგას საყდარი ეელ, ჭაობიანი ადგილია. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., 1973.*

მწბეშ – სამოვარი (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის ქვემოთ, მულხურას მარჯვენა კალთაზე, დგას კოლმ. ფერმის ნაგებობანი. აღმ. მხრიდან ჩამოუდის

- მდ. ტუბერგლა. *ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მწებეზენ** – ყანა (ჭველიერი), მდ. ლაშხურ-ის მარჯვენა მხარეზე. მაზე მუკბანიანის სახელის მიხედვით. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974*
- მწიბზან** – სათიბი (მაჯვდიერი), ს. მაჯვდიერის დასახლების სამხ.-დასავლ. მდ. მულხურას მარცხენა კალთის ვაკე ადგილი, ტყისპირა. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. ნაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მწბზენ** – ყანები (მეხეცი), ს. მეხეცში.
- მწათან** – ტყე (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის სამხ. შერეული ტყეა, უფრო წიწვნარი. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მწათანიერ** (იხ. **მწათან** – ჩვაბიანი).
- მწლდშ** – დეღე (სოლი), ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. მოედინება წყალი, ტყიანია. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ. 1972, IX.*
- მწლშიერ** (იხ. **მწლშ** – არცხელი).
- მწლშ** – სამოვრები (ჟამუში), ს. ჟამუშის დასახლების დასავლ. შიშველი ველია, აქა-იქ პატარა ბუჩქნარია (ტნანარ). მეღიებს ახლაც შეხვდებიო. მწლ „მელა“. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მწმ** – სოფელი (ჩოლური), მდ. ლწხურის მარჯვენა მხარეზე. ცხოვრობენ: ჯამბურიძეები, ბაბლუანები, მარგველიანები, გაზდელიანი, დადუანი, ზურაბიანები, ონიანი (2 მოსახლე). ყიფიანი (1 ოჯახი). ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ. *ბესარიონ გიორგის ძე ბაბლუანი, 73 წ., პენს., 1978*
- მწმდედილ** – საბალახო (ხელედი), ხელედიშია, ლაშხირის მარცხნივ. უწინ სახნავი ყოფილა, ამჟამად გატყიურებულია. ლენტეხის რ. ს. ხელედი. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახრუე. 1976*
- მწრგტიშ** – სოფელი (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშის ს. ლობჭურის მარცხენა მხარეზე. ცხოვრობენ: ჯამბურიძეები. ლენტეხის რ. *დურმიშხან ასლანის ძე ბაკურაძე, 45 წ., 1979*
- მწრჩხვლდშ** – სამოვარი (ლელზაგი), ს. ლელზაგის ჩრდ., ტყე გეგბანშია. წყლიანია, სასმელიცაა და ჭაობიანიც. *ჟორა დ-ძე აბდელიანი, 37 წ., ლატალი, 1973*
- მწზე ფელტ** – სამოვარი (ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, სამოვარ ჩუბე ჩეს აკრავს დასავლ. მხრიდან. ფერდობია, უწინ – სახნავ-სათიბი ყოფილაო. მწზე (საკუთარი სახელი). (მდრ. მწზემერ!). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- მწზი რობ** – ქედი (კიჩხულდაში), ს. კიჩხვლდშის და საცხ. თოთელშ-ის გამყოფი. ს. კიჩხვლდშის სამხ.-აღმ. შერეული ტყის მასივი. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მწზილაშა მურყტამ** – კოშკი (ლაღამი), ს. ლაღამშია, მთელია, ფალიანების საგვარეულოა. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ. 1972, VIII.*
- მწზილწ ლწრა** – სათიბი (სოლი), ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. მთა შიხულდშშია, მწზილ გიგდე-ლიანის ყოფილა. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ. 1972, IX.*
- მწზციერ ნაკწარ** – ყანები (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, კარგი ყანებიანო, ამიტომ ძველად მწზციერ ნაკწარს ეძახდნენო (ლემბეც „შემღებელი“). იყოფა ჩუბე და ჟიბე ნაკწარ-ად. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი. 1973*
- მწზციერი ჩუბე ნაკწარ** (იხ. **ჩუბე ნაკწარ** – კვანჭიანარი).
- მწზმერ** – საცხოვრისი (წირმინდი), მდ. ხაიშურას მარჯვენა კალთაზე, საცხოვრისი ნანყბულის-კენა ასახვევ გზაზე. აქვსენტი ბაკას ძე ჭკადუას საცხოვრებელი. მწზე და ბაკა ჭკადუები. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბერი.*
- მწგდერ** – სამოვარი (ფარი), მდ. ლექჭერი ჭალწს მარჯვენა კალთაზე, ლეღე კწრქიმ ლწრის მარცხნივ მის ზემოთ წიწვნარი, ხოლო ქვემოთ ფოთლოვანი ტყე ესაზღვრება. მათ შორის დიდი მინდორია და დგას კარავი. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- მწზგერ** – კლდე (ცალდაში), ტუბერგლას მარჯვენა კალთის კლდე, მთა ლელწმხას აკრავს. *პაგლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- მწლ დუცხუ** – საბალახო (ფაყი), ს. ხარაშშია, იყოფა: ჟიბე მწლ დუცხუ და ჩუბე მწლ დუცხუ. ტყეშია შერეულით. პანტა მსხლებიც ჩანს. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974*
- მწლდინწ გწბრელ** (იხ. **გულწ გწბრელ**).

მწლიანი (იხ. **თარგნზელ** – ლახირია).

მწლიანი მურყამ – კომპი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, კარგადაა დაცული კედლები, სახურავი და ქონგურები არა აქვს. ეკლესია თარგნზელის გვერდითაა და მისი სახელობისა. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მწლიანი ცხეკ – ტყე (ლახირი), ს. ლახირის ჩრდ. ლეგებო, ეკლესია მწლიანის ქვემოთ. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მწლორწი – სათიბი (ქაბეში), ს. ქაბეშის სამხ.-აღმ., სგუბნე თუთნგლდის დასავლეთის კალთის ძირთან, სათიბ გიმიშტის ქვემოთ. გარშემო სათიბის ტყეა. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მწმურზაშერ ღწრ – ღელე (ქვ. ვედი), ჩუბე ვედშია, ვედრგლას მარცხენა კალთაზე, გურას დასავლ. ხის ჩამოსაყრელი შურო მწმურზაშერა წამგემ (ჭკადუები). *სამსონ როზანის ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*

მწნიი ღწრ – წყარო (რცხმელური), რცხმელურშია, ლაშხირის მარცხნივ მეშველიანი მანის წყარო, ღარივითაა რელიეფურად. *ლნტხ. რ. ე. ა. ტვილიდიანი, 1976*

მწნიანწრ – ყანები (ჰადიში), ს. ჰადიშის აღმ. გზის ზემოთ. ვინმე მწნის ყოფილი ყანები. „მანიანის მოცემული, მოყიდილი“. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მწნუშა მურყამ – ნაკომპი (ბოგრეში), ს. ბოგრეშია, საშუალოდ შენახული. მწნუშა გულბანის საგვრეულოსი. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მწწხველ – ჩანჩქერი (ლახამულა), ენგურის მარცხენა კალთაზე, სათიბ ცაღლის ზემოთ, მანჩხაფიშ ტუბრა მოდის შუა სამოვარზე. წყალვარდნა აქვს დორი მურყამში წამგემთეჟი. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მწდაწ – სამოვრები (ჭველიერი), ზედა ჭველიერი-შია, გაშლილი ადგილი. მწდაწ „მოედანი, ვაკე“. ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976

მწდაწი ტრბ – ტბა (ზ. ჭველიერი), ზედა

ჭველიერის მთაში, მწდაწში. ს. ჭველიერი, ჩოლურის ს.ს., გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976

მწდაწწრ – უბანი (დაბა ლენტეხი), ლენტეხის ქვემო მხარეში. მდ. ლასკადურას მარჯვენა მხარეზე, უწინ ასროსიანი (ვინმე) ცხოვრობდაო, მხოლოდ. ამჟამად მთელი დასახლებაა. *ერმინე გრამიტონის ძე ლიპარტელიანი, 62 წ., მოსამსახ., დაბა ლენტეხი. 1974.*

მწდაწწ – სამოვარი (ჭველიერი), ს. ჭველიერის საზაფხულო მთაში. მინდორია დიდი. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974*

მწწ – უბანი (ლექესირი), ს. ლექესურაშია, ადრე ყანები იყო. დასახლება ახალია. პატაშერწლ – მეშველიანების საგვარეულო თემი. *კ. ე. ფურელიანი, 34 წ., 1974*

მწრგანწა – უბანი (ლახირი), ს. ლახირის სამხ.-დასავლ. მარგანების საგვარეულოს სამოსახლო უბანი. *მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., 1971 წ. სექტ.*

მწრგანწა მურყამ – კომპი, ს. ლახირის ცენტრში. მარგანების საგვარეულოსი. *მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მწრგანწა მურყამ – კომპი, ს. ჩვაბიანშია, კარგად შემონახული, მარგანელების საგვარეულოსი. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მწრგანწა მურყამ (3) – კომპი (ლახირი, ჩვაბიანი), ს. ლახირშია, მარგანების საგვარეულოსი. დავით მარგანისაა ამჟამად. *მადონა ადიგოს ასული იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მწრამიშ ლაქერთი – ნაბოსტნარი (ზ. ვედი), მართწმ ლაქერთი. მიხეილ ქერქის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969.

მწრამიშ ფოყ – სათიბი (ეცერი), ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., მდ. დაწმწრის აღმ. ლეწეუ ცხეკსა და სოფლის დასახლებას შორის. „მარამის მხარე“. *აკაკი სორების ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

მწრამიშა მურყამ – ნაკომპარი (ბოგრეში), ს. ბოგრეში იყო, ამჟამად სახლი დგას კორძაიებისა. მარამ კორძაიას საგვარეულოსი. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მწრმიშწნი – სახნავ-სათესი (ბაგვდანარი), ს.

ბაგვდანარში, ჭალად-ის ქვემოთ. გადის ჭალად-სა და მწრმიშნი-ს შორის სასოფლო გზა. ცხოვრობს ჟორა კვანჭიანი. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ. 1969 წ. სექტ.*

მწრწში – ქვიანა (იენაში), ს. იენაშის სამხ. ნაწილი. ქვა-ლორდიანია. *ილიკო გრიგოლის ძე ფარჯიანი, 49 წ., მეტყევე, ლატალის ს.ს., 1973*

მწრწოლ ღებ – სათიბი (მესტია, ჟამუში), ს. ჟამუშის დასახლების აღმ. მხარეში, მდ. ჯერწშის მარჯვენა კალთაზე. სამანქანო გზის ქვემოთ. იყო ყანა. გვარი უცნობია. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მწრხილაძნი – ყანები (კაერი), ს. კაერის დასავლ. ჩრდ.-დასავლ. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი. 1973*

მწრხილანი – სათიბი (ბაგვდანარი), ს. ჟიბე გულში, წმ. გაბრელ-ს ესაზღვრება აღმ. მხრიდან; აქა-იქ ხარობს პანტა მსხალი, სათიბი დამრეცი რელიეფით. ეკუთვნის გომთელანებს. მწრხილ „მარხილი“ – ალბათ: „სამარხილე“ (?). *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

მწრხი ტუბი – სათიბები (ჟამუში), ს. ჟამუშის სამხ.-აღმ., ჰადიშგრას მარჯვენა კალთის ღელეს სათიბები. მოზრდილი ღელეა, ჰადიშგრას მარჯვენა შენაკადი. უღვირის ქედის სამხ.-აღმ. ფერდობი. ვინმე მარეხისა. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მწფერწ – სათიბი (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანის ჩრდ.-აღმ. მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე. ფერდობი. ციცაბო კალთაა. (წაფხ ჩუ ლი). *სოსო სემლარის ძე ნიქარაძე, 19 წ., საშ. სკოლა-დამთავრებული, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

მწქი ტუბი – ხევი (სკორმეთი), მდ. ენგურის მარჯვენა პატარა შენაკადი, რომლის კალთები წიწვნარი ტყითაა დაბურული. დასახლება ნაკსა და ნაშიხუს შორისაა, მოედინება რომაშ კარკსა და ლადრალაშ თხუთმს შორის. მოზრდილი წყალია. მწქი კვანჭიანის სახელი დარქმევია 1924 წელს, როცა მეგრელები ტყის სამუშაოდ ყოფილან. *კაბუ ალეგის ძე კვანჭიანი, 49 წ., კოლმეურნე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.*

მწწინაშ შუკუ – გზა (ქვ. ვედი), ქვედა ვედიდან აღიოდა გზა სამანქანო მთა ბურღვედრამდე. *უმარ როზანის ძე ჭკაღლა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*

მწცბიურ ჟიბე ნაკარ (იხ. **ჟიბე ნაკარ** – კვანჭიანარი).

მწცგიშ ნაკრაუ – სამოვარი მთა (ჭუბერი). *ნინა მახათას ასული ცინდელიანი 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.*

მწცგარ (იხ. **მწცგარე ჰადგი**).

მწცგარე ზენარ – სათიბები (სგურიში), ს. ჟაბე სგურიშია, დასაწყისი სოფლისა, სოფელში მიმავალი სამანქანო გზის ქვემოთ, მდ. ჭუბრულასკენ. ვაკე ადგილია. მწცგი ნარსავიდის კუთვნილი მიწები. (ცოცხალი არაა). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 11.9.1970 წ.*

მწცგარე ლექტერილ – წისქვილი (სგურიში), ს. ჟაბე სგურიშია, დასაწყისში. მდ. ხარამის შესართავთან მაგვიანთ (ნარსავიდის) წისქვილი. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 11.9.1970 წ.*

მწცგარე ჰადგი – უბანი (სგურიში), ს. ნენსგაშ სგურიშია, სამანქანო გზის ორივე მხარეზე, ვაკე ადგილია მწცგი ნარსავიდის კუთვნილი მამული. (ცოცხალი არაა). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 11.9.1970 წ.*

მწცი ნაკრაუ – მთა (სგურიში), თენგიზიმ ნაკრაუის ჩრდ.-დასავლ. ვინმე მწცის კარვები ყოფილა. ამჟამად მეგრელების კარვებიაო. თენგიზიმ ნაკრაუსა და მწცი ნაკრაუს ჰყოფს ლახამ ლიც. მწცი ნაკრაუ ჰქვია რატიანთეკა (საზაფხულო სამოვარი მთა). ვინმე მწცის ნაკარვები. *ესტატე ილიას ძე ჯაჭვილიანი, 42 წ., კოლმ., სგურიში, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 11.9.1970 წ.*

მწცხარ – სახნავი (ჭიხულდი), ს. ჭიხულდში, 8 წლიანი სკოლისა და ს. ახალშენს შუა, მაზერისკენა გზის მარჯვნივ, სამხ.-იდან ესაზღვრება ფერმის ნაგებობები. *აკაკი ივანეს ძე კვიციანი, 34 წ., კოლმეურნე, ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969.*

მწყიბარა – ტყე (ქვ. ვედი), მდ. ჭედრგლას მარჯვენა კალთაზე, ნერღუდას აღმ. პატარ-პატარა დავაკებებია ფერდობზე, სადაც გუბდება წყლები. (მწყიბ ჰადგი ლი მასარდ

- ჩუქაძესგა). ხაიშის ს.ს., ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ოქტ.
- მწხე მოლ** – სათიბ-სახნავი (წიფლაკაკია), ს. წიფლაკაკიაში. ლენტეხის რ. დ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976
- მწხელდწმ** – სამოვარი (მაცხვარიში), ლჰკლა ჭალაას მარჯვენა მხარეზე. გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., 1973
- მწბში ბოგ** – ხიდი (ჭაბეში), სამარხილე ხიდი მდ. მულხურაზე, სოფლის ჩრდ.-ით, ფერმისკენ. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.
- მწბშიერ** – უბანი (სპარდიში), მესტია ჭალაას მარცხენა მხარე, დაწყებული ლანჩვალის ხიდიდან მთლიანად აეროპორტის მიდამოების ჩათვლით. ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ. 1972 წ.
- მწბშხგლწრ** – სათიბ-სამოვრები (ხალდე), მდ. ჯალდე ჭალაას მარცხენა კალთა, ვაკე ადგილია, ადრე სახნავი იყო. ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.
- მწბშხწწ** – სამოვარი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. ლასილის მარცხენა კალთაზე. ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- მწბშხწწ** – სამოვარი, ტყე (სიდიანარი), ს. სიდიანარის აღმ., ტიბის მარცხენა კალთაზე, იყოფა: ჟიბე და ჩუბე მწბშხწწ-ად. ვალო ა-ძე, სიდიანი, 37 წ., ლატალი. 1973
- მწბშხწწნი ბოგ** – ხიდი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. ხიდი მდ. ლასილზე მწბშხწწნი ფერმწლ-ისკენ. ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- მწბშხწწნი სტიკუტ** – ქედი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. ტყიანი ქედი მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე. ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- მწბშხუტა** – ყანები (იენაში), ს. იენაში, დასახლება ლემგრუწწნის თავზე. ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973
- მწლდ** – სათიბი (იელი), ჩუბე უბანშია, მაცხუწწრის ეკლესიის ქვემოთ. ს. იელი (ივარის ს.ს.), რ. ვ. ზვიბლიანი, 38 წ., მესტიის რ. VII -72 წ.
- მწრმდტწმ** – ყანა (ზარდლაში), ს. ზარდლაშის დასახლების ჩრდ.-დასავლ. ზემო ყანები. შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.
- მინწმ** – სათიბი (იელი), ენგურის მარცხენა კალთაზე, საბალახო ნაწყულუწწრს აძევს, გვარი უცნობია. იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972, VII
- მორლდამ** – სამოვარი (ტვიბი), ტვიბშია. ლენტეხის რ. ჩოლურის ს.ს., ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978
- მორლწრ** – სათიბი, ს. მურშკელის ჩრდ.-დასავლ. სათიბებს გუწლდწრსა და ჩარგმწმის სამხ. შიშველი. ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.
- მორლწმ** – სამოვარი (იელი), ს. იელიში, მესტიისკენა გზაზეა, ჩუბე უბნისკენ. ნაბჯი ნაკს ქვემოთ. რ. ვ. ზვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1972, VII.
- მორელ** (იხ. მორელ თხუტიმ – მურყმელი).
- მორელ თხუტიმ** – ყანა (მურყმელი), ს. მურყმელის აღმოსავლეთით. მოვაკო ადგილია. ყანის ქვემოთ გუბე წყალია – მორელ – საქონლის სასმელია 1 X 1,5 კვმ. მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურემ მესტიის რ-ნი. 1971 წ.
- მორლი ბოგ** – ხიდი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილზე ხიდი. მოედინება მჟავე წყალი. მორელ „მჟავე წყალივითაა, საქონელი ეტანება“. ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- მორლი ღწრ** – სათიბი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე, ძირში მორელ ანდრი (მჟავე წყლის მაგვარი). ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.
- მორლწლ** – სათიბი (ხალდე), მდ. ჯალდე ჭალაას მარცხენა კალთაზე, ვაკე ადგილია, ჭაობიანი ადგილი არაა. ალბათ სოფლის სადავო იყო და ლამორუტალ იყო. ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.
- მომდწმ** – ყანები (ღვებრა), ს. ღვებრას სამხ.-აღმ., ტუტიბის მარცხენა მხარეზე. ფერდობია. ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.

მრშთშიერ (იხ. მრშდშ).

მუბრი ლეგარ – წყლები (ნაკიფარი), ყანა-სათიბებ მუბარში მოედინება პატარ-პატარა წყლები. ს. იფარის დასავლ. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., ს. ნაკიფარი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მუბარ – ყანა-სათიბები, ს. იფარის სამხ.-დასავლ. ვაკე და დამრეცი. წყალიც მოედინება. მუბად ლიც ხრახ. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკიფარი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

მუშგუტილ ქაშან – კლდე (მულახი), ტუბერის ხეობის მარცხენა კალთაზე, ტუბერისა და წანერის შუაში. კლდეზეა გასასვლელი ბილიკი სანადიროდ წამსვლელთათვის. მუშგუტილ „უშგულელი“. *პავლე ბითეს ძე ზურე-ბიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მუწუ – მწვერვალი (დურაში), ს. ჩოლურის ჩრდ.-დასავლ. შდრ. ს. მუწუდი. ლენტეხის რ. *ს. დურაში. კ. ბენდელიანი, 1978.*

მეშკდანი (2) – სათიბი (ცალერი), სამოვარი (ეცერი), ს. ცალერის დასავლ., სათიბ წერნიარის ჩრდ.-დასავლ. ნასახლარ ლწმრწმის აღმ. მეშკდიანარ ცხოვრობდნენო. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

მეშხერაშ – წიწვნარი (ლაფსყალდი), სამოვარ ლწმალდშსა და მთა როკოს შუა, ს. ლაფსყალდის სამხ. წიწვნარიცაა, შავმიწიანიც (მეშხე უერ ხოზ). სახელწოდებაც, ალბათ, ფერისგან გამომდინარეობს. ძირი უნდა იყოს – შეხ-, მე- – ერ-აშ მაწარმოებელი. *შიო თავას ძე*

გუგუსიანი, 41 წ., კოლმეურნეობის ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.

მეცხი ლიცილდარ – წყარო (მაჯვდიერი), ს. მაჯვდიერის სამხ. ტყიანი ფერდობის წყლები. ცივი წყლებია, სამარხილო გზაზე. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

მეწდი – სოფელი, (ჩოლური). ჩოლურის ს.ს., ლაშხურის მარჯვ. კალთაზე, ფერდობზე შეფენილი. ცხოვრობენ ხაბულიანები, კვასდიანები, ფირცხალავა (1. ოჯახი). *გოგია დავითის ძე ხაბულიანი, 36., მეურნეობის წევრი, 1978*

მეკლალაშ – სამოვრები (ლახუშდი). ს. ლახუშდის დასავლ. ნაწილი, არის ნაეკლესიარი – თწრინგზელ. დგება წყალი გუბედ – მეკ 1,5 სიმაღლისა, ჩავარდნილი ადგილია, ირგვლივ სათესია. ზაფხულობით შრება. (მეკ-ლალაშ „ტბა-სათესი“ ?). *რიდა ბესის ასული ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია. 1972, IX*

მეკლარდარ – ყანები (ქაშვეთი). ს. ქაშვეთის აღმ. მხარე. ლეკწმწმწის სახნავები. ლენჯერის ს.ს., *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ. 1972, X*

საზღვარზე, სასაზღვროა. ლაჭლუერ „სასაზღვრო“, „საზღვარი“. *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. IX.*

შენიშვნა: მეკაშ < ფუსდ მეკაშ, სრულფასოვანი, სახელი (ტოპ.) თავდაპირველ მნიშვნელობას კარგავს!

6

ნ(ა) კარ – ტყე (ჭველიერი), ჭველიერშია, მდ. ლაშხურის მარცხ., ვაკეა. *მ. კ. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ნაბარაკარ – ნაკარვები (ჭუბერი), ს. სგურიშიდან თეთნაშერას ხეობაში 1 კმ-ზე იდგა ხეტყის მუშების სახლები ფიცრული. ამჟამად არაა არაფერი. *ვასილ მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 15.X.70 წ.*

ნაბაქან – ნაბაქანი (სგურიში), მდ. ჭუბრულას მარჯვნივ, ს. ტიტას ჩრდ.-დასავლ., პაპალარას სამხ. ≈ 700 მეტრზე. ლესპომხოზის ბაქანი ყოფილა. ვაკე ადგილია. ტიტას ზემოთ გორაკიდან გაჭიმული ყოფილა რეზიოტკა და იმით

ხეს აცურებდნენ გაღმიდან ბაქანამდე. ამჟამად მოშლილია. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970.*

ნაბგულ – ყანა (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლ., სამანქანო გზის ქვემოთ, ენგურისკენ. მდინარეზე გადახტომა შეიძლება. შესაძლებელია ნაბგულ < *ნაბოგოლ ? *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნაბიჭუ დაბარ – ყანები (ახალშენი), ს. ახალშენშია, დასახლების ზემოთ განაყოფი ყანებია. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

ნაზოგარ – უბანი (ნაკი) ნაკრას მარჯვ. მხარეზე, საცხოვრის ლექტორსა და ჟაზე ნაკს შორის. ცხოვრობს 11 ოჯახი. გადებულია ერთი ხიდი, არის მეორეს გასადებიც ნაკრაზე. *არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნაზრჯ – ტყე (ჟამუში) ს. ჟამუშის სამხ., მულხურას მდინარის მარცხ. კალთაზე, შერეული ტყეა, ეჩხენ ამხენ მეზგემიშ ლი, ჩაკვეხილია ტყე. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნაზჯინა – სამოვარი (იელი), ს. იელშიშია, ენგურის მარჯვ. კალთაზე, მესტიისკენა გზის ორივე მხარეზე. ვაკე ადგილია. კაცის სახელი ამჟამად არაა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

ნაზდურა – გზა (ლემსია), ლემსიიდან სამარხილო გზა ქანძე ლახვში. ტყეა. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ნაზრგუტალ – სამოვარი (კაერი) ს. კაერის სამხ.-დასავლ. მდ. მესტია-ჭალაშ მარცხ. ნახნავი არ ჩანს. მჟავე წყალია მის გვერდით. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ნაზაჟ – სათიბ-სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამ, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნაგარდუტიშ – საბალახო (ზედა ვედი), მდ. ჟედრელას მარცხ. კალთაზე, პატარა დავაკეზაა, სადაც ადრე კარტოფილი ითესებოდა. გადის სამანქანო გზა მის მდინარისკენა ნაპირზე. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ნაგარდუტიშ (2) – სამოვარი (დიზი), ს. დესის სამხ.-დასავლ. ჩუბზე ნაშიხუშია, ადრე ითესებოდა კარტოფილი. ტყეშია, *წიწვნარი. მიშა იესების ძე ჭკადუა, 21 წ., კოლმ., ლახამულა ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნაგარდუტიშში ზოგ – ნახიდარი (ზედა ვედი) მდ. ჟედრელაზე ჟაზე ჟედამდე 1 კმ-ია. ხიდი მორებისაა ამჟამად. მდინარის მარცხ. კალთაზე ადრე ყოფილა სახნავი – კარტოფილი ითესებოდა. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ნაგებ – კლდე (ჟაბეში) მდ. წანერელას მარცხ. მხა-

რეზე, სანადირო კლდეა. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნაგეფ (იხ. **ნაგებ**) – კლდე, მდ. წანერელას ხეობის მარცხ. კალთის სუბნივალური და ნივალური ზონა, მყინვარი აქვს. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნაგლებილდ (იხ. **ნაგნებილდ**)

ნაგნებოლდ – ყანა (ხ; ჭველიერი) ზედა ჭველიერში, სამკუთხედის ფორმისაა, პატარა. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

ნაგომარი (იხ. **ნალომარი**) სოფელი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ, ტ. IX, 1939*

ნაგოტ – სათიბ-სამოვარი (ლალხორი) ს. ლალხორის ჩრდ.-დასავლ. დასახლების ზემოთ. *ნინა გიორგის ას. გამყრელიძე, 49 წ., მოსამსახურე, ს. ლალხორი, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნადალ – ტყე (ქვ. ლუჰა) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ტყე ლაქუშნარის აღმ. ნაჭკორამდე (სამანქ. გზამდე), მუხნარია, ლადბაშილის ჩრდ. (ტყეა, სდააც საკულტო ადგილი ყოფილა – ლამარიასი). ხოჩა ცხეკ ლემარლი, ქალმდადულუნელიხ (ლიდდალი „გასხვლა“). *სილევიან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნადეცუროლ – სამოვარი მთაში (ფალედი), სამ. მთა ცაგდერის ჩრდ., სამ. ნაკელდარის დასავლ. შქერიანია, იცის „ჭყირუმალ ბაჩ, ატელტენე, ლალდგრთე ისგა აკვანეხ“. *ნადეცუროლ „ბრჭყვიალა კენჭი, დვრიტაში (ლალდგრში) ყრიან“. მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ლემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნადმოყ – სამოვარი, ტყე (ჩოლური) მთის გზაზე. **ნადმოყ** „უმობელი. ბერწი ძროხა“. *თ. დ. ხაბულოანი, 48 წ., 1978.*

ნადმოყი ნაკ – სამოვარი (კაერი) ს. კაერისა და ს. ლემსიის მთის სამოვარი. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ნადმეყ – სამოვარი (ლემისა), ქანძე ლახუშია, ვაკე ადგილია. საქონლის დასასვენებელი. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ნადრუყუ – სამოვარი მთა (ლახამი) მდ. ლახამის მარცხენა მხარეზე, იქიდან-აქედან ტყეა წიწვნარი. არის სათიბიც. ზემოთ ვაკეა, დამრეცი

კალთებით, საზაფხ. სამ. რატანსა და დომბაზ ლარას შორის. ადრე ლუდურყვე ყოფილაო. კარავი არ დგას. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ. ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნადრუყუტი თხუტი – სამოვარი (ლახამი), საზაფხ. სამ. მთა ნადრუყუტის თავი, სადაც აფაყუტ გადრანის (?) ნაკარვები ყოფილა. არის მეჩხერი ტყე. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნავეარა – ტყე (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერის მთაში, ტყის ზონაში. ნაშვავი ადგილია. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

ნავეარა (იხ. **ნავეარა**)

ნავეარა ტვიბ – ხევი (ზ. ჭველიერი), სეზონური ხე-ვია, იცის ზევაი (ჭაბ). *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

ნავრეზმერ (იხ. **პრჩილმერ**) – უბანი (დისი, ლხმ. ს.ს.), ნავრეზ ანსიანის სამოსხალო, პრჩილის შტო.

ნავერვარ (იხ. **ნალქერვარ** – ქვ. ვედი)

ნავერვარ (2) (იხ. **ნალქერვარ** – შგედი)

ნავერვარიშ ტვიბ (იხ. **ნალქერვარიშ ტვიბ** – შგედი)

ნავერვარიშ ზენ – სამოვარი, ყანები (შგედი) მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, გზის გასწვრივ ოდნავ დავაკებაა. ყანებიცაა და სამოვრებიც. *მუშანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნავეორ – ყანა (ხევრა), ჯეურაშია, ნასახლარია – ეგნატე ჭკადუასი. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ნავეყუმ დაბარ – ყანები (ნავეყამი), ს. ნავეყამშია, სახნავეები გზის ქვემოთ. *ა. ბ. გ. ირგვლიანი, 80 წ., ლატალი, 1973.*

ნაზექრადან – სამოვრები (მახაში), ს. მახაშია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ნაზუნთხ – ყანა (სკორმეთი) ს. სკორმეთის სამც.-დასავლ., დამრეცი ადგილია, ადრე ზუნთხ-ს თესავდნენ. ამჟამად სიმინდის ყანაა. **ქერის ჯიშისაა**, სქელკანიანია ბეწვებით. *კოწია ჯულაბის ძე ჭკადუა, 107 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაზუნთხ – სამოვარი (გალმა ხაიში) გალმა ხაიში, ლეზუნდრას ჩრდ.-დასავლ. ადრე ნახნავია, ითესებოდა **ზუნთხ** („ჭვავი“?). ფერდობი ადგილია. ამჟამად სამოვრადაა დატოვებული.

ნატამა ემეზას ას. ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.

ნათკარტუშ – სახნავ-სათიბი (ჟიბიანი) ს. ჟიბიანის პირდაპირ, მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. შიშველი სათიბ-სამოვრებია, ჩანს, იყო თევპარ (შდრ. თევრა). *ჯემალ ლევანის ძე ხაჭვანი, 31 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნათხუთარარე ლიცილდ (იხ. **მეშხე კოჯრე ლიცილდ**)

ნათალღრ – ყანები (კვანჭიანარი) ს. კვანჭიანარში. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ნათემცემელ – ნაეკლესიარი (სოლი), ს. სოლშია, ნაეკლესიარია, კედლებიცაა დარჩენილი, აკლდამაც უნახავთ. მის გვერდით სასაფლაოცაა – გულედანების არის, ადრე თორიების იყო. *რომანოზ ალ-ძე ხათვანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972.IX.*

ნათეფე – სამოვარი (ზ. ვედი) მდ. ურამისა და მატეშ ოციმეს შორის, ციცაბო კალთაზეა ცხვრის ნადგომი. **ნათეფე „თეო“**. *შალვა მაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნი, ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*

ნაკ – საბალახო ს. იდლიანის ჩრდ.-აღმ., სოფლის ნაპირიდან 3 კმ. დაშორებით. ვაკე ადგილია ტყეში – შერეული ტყით. კოლმეურნეობის ფერმის დასაბინავებელი. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ. ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.*

ნაკ – სათიბი, სათიბ გევილდის ძირში, მდ. ენგურისკენ, სათიბ ლაყარას ქვემოთ. ვაკე ადგილია. ნაკ „ვაკე“. *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნაკ – სოფელი მდ. ნაკრას ხეობაში, მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე. შედარებით ახალი დასახლებაა, 80 წლამდე ასაკის. ჩავარდნილი, ვაკე ადგილია, დაახლ. 5 კმ. დასახლებით. დასახლების შუაში მოედინება მდ. ნაკრა (18 კმ. სიგრძის). ადრინდელი დასახლების ნიშნები ჩანს, არის ნაეკლესიარიც **კვიცანიშ** თხუმჭი, რომელსაც **ლამურყუამს** უწოდებენ. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნაკ – სოფელი მდ. უედრგლას მარჯვ. მხარეზე, მდ. ნაჩელის მარჯვენა ხეობის ტაფობი ადგილი. სამხ.-დასავლ. გორაკია, ჩრდ.-აღმ. ციცაბო-კალთებიანი მთა – ფელაშ ქუჩანარ. ცხოვრობს

- ჭკადუების 2 ოჯახი. სახნავ-სათიბებით, ხილ-ნარ-ვენახით, ზღვის დონიდან მისი სიმაღლეა 1071,0 მ. იძებნება მშვილდისრის ისრის წვეტები – ორკაპიანი წალესილი თავებით. ნაკ „ვაკე“ (*ნავაკე > *ნოვოკა > *ნოიკა > ნაკა). *დომენტი ისლამის ძე ჭკადუა, 40 წ., მეტყევე, ს. ნაკი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*
- ნაკ** – უბანი დაკარ-ის ჩრდ.-აღმ. გორაზე, ხაიშიდან კარგად ჩანს დასავლეთით. სახნავ-სათიბის ფართობი 5 ჰა-მდე. ცხოვრობს 3 ოჯახი. ოდნავ დაფერდებული ვაკე ადგილია. საკარმიდამო ნაკვეთებზე მსხალი, ვაშლი, ბალი, ყურძენი, ნიგოზი. *ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- ნაკ** – უბანი მდ. დოლრას მარჯვ. მხარეზე, ს. დოლს ჩრდ., ცხოვრობს 3 ოჯახი. მდ. დოლას მხრიდან გალწმ ესაზღვრება, ჩრდ.-დას. ნაკრიერ (ტყე, სამოვარი). რელიეფის მიხედვით, ვაკნარი. *ყვრემ პეტრე ძე უშხვანი, 54 წ., ტყის-მცველი, ს. დოლასუფ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ნაკ** – უბანი ს. ლაფსყალდის სამხ.-დასავლ., სახნავ-სათიბ ლაცერ-ს ჩრდ.-აღმ. დგას 2 სახლი. ვაკისებურია. რელიეფის მიხედვით – ნაკ „ვაკე“. *შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაკ** – უბანი, მდ. ენგურის მარჯვენა კალთის ტერასა, სიმაღლეა 938 მ. ვაკე ადგილია, ოდნავ დაძმრეცად. ყანები და ბალ-ვენახები. შიშველი. ჩრდ. ლელუმერის ტყეა. ნენზ ნაკლებადაა. წიფლნარიცაა, დაფერდებული, მდებარეობს სკორმეთსა და იდლიანს შორის. ცხოვრობს 3 ოჯახი კვანჭანები. ადრე ტყიანი ვაკე ადგილი ყოფილა, კაბე ჭკადუას წაუკიდებია ცეცხლი სკორმეთის ტუბისთვის დაახლ. 1915-იან წლებში და იქიდან მერე დამწვარა აქაც უღრანი ტყე. ხარობს **ლეღვიც. კაბუ ალეუსის ძე კვანჭიანი, 49 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.**
- ნაკ** – ყანა ლაყლარიმ ზენ-ის სამხ.-დასავლ., შემოკავებულია, ვაკე ადგილი. ყანა, ითესება სიმინდი. დგას სახლი კროფი ჭკადუასი, ხეხილიანი, ვენახიც, მოედინება წყაროც. არის სასაფლაო ერთი ოჯახისა. *ნატაშა ემეზას ას. ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- ნაკ** – ყანა ჟაბე ლახმელსა და ჩუბე ლახმელს შორის. ჟაბე ლახმელის დასავლ. საზღვარზე. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკ** – ყანა, ს. იფარის დასახლების ქვემო ვაკე ყანა. *ლუკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკ-იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაკ** – ყანები, ჯეურაშია, სისერდი ჭკადუას ყოფილი სახნავი ადგილი. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- ნაკ** (15) – სათიბი (ლაღამი, ლახსყალდი), ყანა (იფარი, ხევრა, გაღმა ხაიში, ლახამულა), სამოვარი (იდლიანი – იხ. **მეზუნაკ**), უბანი (სკორმეთი, ლახსყალდი, დოლასვიფი, დაკარი), სოფელი (ხაიში, ნაკის ს.ს.), ნაეკლესიარი (ქვ. ლახამულა – იხ. **ლავემიწმ დაბ**). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*
- ნაკ** (იხ. **მეზუნაკ**) – სამოვარი ს. კაერისა და ს. ლემსიის საზაფხულო სამოვარი, მთა, საკარვეა. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ნაკ** (ქვ. ლახამულა – იხ. **ლავემიწმ დაბ**)
- ნაკ გიცლწმ** – სამოვარი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. ვაკე ადგილია. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაკ გიცლწმი ფერმწლ** – ფერმის მიდამოები (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. ვაკე ადგილია, ფერმის სადგომები. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაკ დაბწრ** – ყანები (ზ. სგურიში), ს. ჟაბე სგურიშია, ოჯახის უფროსის ლემინ გადრანის კუთვნილი სახნავ-სათესები. ვაკე ადგილია, მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარეზე. *ნინო მიმურზას ას. აფრასიძე-გადრანი, პენსიონერი, 70 წ., ს. ჟაბე სგურიში, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.*
- ნაკ იფწრ** (იხ. **იფწრ**)
- ნაკ ნენწა** – ტყე (ნაკ. ს.ს.), ნაკრას მარცხ. კალთაზეა, ქეზა ნენწაში, შუაში, წიწვნარი, ვაკე ადგილი. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკა** – სამოვარი მთა (ზ. ვედი), ფართო ღალგს მარცხენა მხარე, ნაკამ სუკის მარჯვნივ. პატარა ვაკე ადგილია, დამრეცი მდელოებით. ხვამცა ბევრია, წიფლნარი, ქვემოთ დგას 1 კარავი.

შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ. მწყემსი, წალენჯიხის რ-ის ს. ჩქვალერი. 21.9.1970 წ.

ნაკაზარმაგ – სამოვარი მთა (მაზაში), ს. მაზაშის მთაში. საქონლის სადგომი. კარვები ახლაცაა. შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.

ნაკაკა (2) – სამოვარი (ზ. ვედი) საოჩოდან მიმავალ გზაზე, მინდორია წიწვნარი ტყით, შემოვლელი, დასავლ. მხარე დაფერდება. ნაკაკასა და საოჩოს შორის ტყიანი ხევია, წყალიც მიედინება უსახელო, მდ. ნამსგალევის მარჯვ. შენაკადი. დგას ყავრის კარავი, საქონლისთვის შემოკავებული ადგილია. სიმაღლე 1979 მ. ნაკაკა „ნაკაფი“ („ნამოლი“). მუშნი ბეგის ძე ქარაია, 46 წ., მწყემსი, ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.

ნაკაკა (იხ. ნამსგალევი)

ნაკაკაშ დაღე – ღელე (ზ. ვედი), მთა საოჩოსა და სამოვარ ნაკაკას შორის უსახელო ხევი, წიწვნარ და შერეულ ტყეში მიედინება პატარა წყალი. მარჯვენა მხრიდან ნაკაკაა, მარცხ. – საოჩო (ჩვენ დავარქვით). მუშნი ბეგის ძე ქარაია, 46 წ., მწყემსი, ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.

ნაკაკაშ წყურგილი (ი) – წყარო (ზ. ვედი), წყაროს წყალი, ნაკაკას დასავლ., ნაკაკაშ დაღეს მარჯვ. შენაკადი. პატარაა. ირგვლივ ჭყეჭყენ გოლხე „ჭაობიანი“. მუშნი ბეგის ძე ქარაია, 46 წ., მწყემსი, ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.

ნაკაკაში წყარი (იხ. ნამსგალევი ტვიბ)

ნაკალ – სახნავი (ლასკადარი), ს. ლასკადარშია, ადრე კალო იყო. ბ. დ. გუგავა, 24 წ., 1974.

ნაკალრდ – სამოვარი, დასასვენებელი ადგილი (დურაში), ს. დურაშის და საყდრის მთა მწიდანში. პატარა კალსავითაა. კ. ბენდელიანი, 1978.

ნაკალრდილ – ბორცვი (მელე) ს. მელეში, დასასვენებელი ადგილი, საგრილობელი მდინარის პირას.

ნაკანტორ – ნაკანტორალის მიდამო, ლეზღეყჩ, უედრგლას მარჯვ. კალთის ტერასაზე სატყეოს კანტორა იყო ≈ 1940 წ-დან 1955 წ. ამჟამად სათიბ-სახნავ-სამოვარებია. ადრე ბელყჩარ ხაგნენახ ხოშოლსოხუშმ, მაგრამ ნერლუდას მეწყერს ჩაუტყვევია. ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ნაკანტორ – საბალახო (თოთანი), თოთანში ტუბიშია. ადრე ხეტყის წარმოება ყოფილა (ლეს-

პრომხოზ). ნაგებობანი არაა. ირგვლივ ტყეა, ბევრია აწლი. ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ნაკანტორ (3) – ტყე (იდლიანი), სამოვარი (თოთანი), უბანი (ქვ. ვედი), ს. იდლიანის ჩრდ.-დასავლ. ტყეშია, პატარა ადგილია, სადაც ძველად (1932-მდე) კანტორის შენობები იყო. ამჟამად ნიშან-კვალიც არაა. გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.

ნაკარ – სამოვარი, ჩუკულშია, ადრე ფერმა იდგა. კარვები არაა ამჟამად. ვაკეა. ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.

ნაკარ – სამოვარები ჩიხარემის ს.ს., ს. მახაში. რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ნაკარ – ყანა (შკედი), ს. შკედშია, ვაკე ადგილია. კ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.

ნაკარ – ყანა ს. ლემზაგორში, ვაკეა.

ნაკარ – ყანები ს. ნაცულში, ვაკე ადგილია. „ვაკიანი“.

ნაკარ (8) – ნაეკლესიარი (ლეკოსანდი), ყანა (ტვიბი – იხ. ნაკრიელ, ნაცული, ჟახუნდერი, ლემზაგორი, შკედი), სამოვარი (ჩუკული, მახაში) ს. ლეკოსანდში, ტყეშია.

ნაკარ (ტვიბი – იხ. ნაკრიელ)

ნაკარაუ – სათიბ-სამოვარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, დიდი სათიბები. კ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.

ნაკარაუა – სათიბ-სამოვარი (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, ნაკარებია. მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.

ნაკარტაბილარ – სამოვარი (დოლასვიფი), ლაუჩიხს სახმ. (ქვემოთ) ნაკარტოფილარი ყოფილა, ამჟამად სამოვარია, მდ. დოლრას მარჯვ. მხარე. ნაკარტოფილარი. ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ. მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ნაკაშ აზმაზ – სამოვარი მთა (ზედა ვედი), მთა ნაკას ქვემოთ, ირგვლივ ტყეა, ვაკე ადგილზე ტბაა, უფრო – დაჭაობებული. შ. მ. გოგილავა, 34 წ., 1970.

ნაკაშ სუვი – ქედი, მთა ნაკაკას გაგრძელება სამხ.-აღმ. შიშველი რელიეფით, ხრამებით, ხვამლიანით. ზემოთ, მარჯვნივ საოჩომ დუდია. მუშნი ბეგის ძე ქარაია, 46 წ., მწყემსი, ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.

ნაკაშ სუვი (2) – ქედი (ზ. ვედი), ფართო დაღეს

- მარცხ. ქედი, ნაკასა და ფართო დაღს შუა მდებარე. შიშველი რელიეფით. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ის ს. ჩქვალერი, 21.9.19709 წ.*
- ნაკაშ ღალღ** (იხ. **ნაჩელ**) – ღელე მთა ნაკას დასავლ, ნაკაშ ხიარებიდან, მდ. ვედრგლას მარცხ. შენაკადი, მთა გვანდრას ჩრდ. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*
- ნაკაშ ხიარი** – კლდე (ზ. ვედი) მთა ნაკას დასავლეთით, კლდეა ციცაბო კალთებით, ძირში ნაყარია. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*
- ნაკაშხვამცონი** – სამოვრები (ზ. ვედი), ნაკას სამხ.-აღმ. ნაკაშ სუკ-ზეა ხვამცონი. ფერდობია. *მუშნი ბეგის ძე ქარაია, 46 წ., მწყემსი, ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.*
- ნაკ-გაბრ ქუანარ** – სამოვარი (დურაში), მთაშია, ვინმე გაბოსი, ვაკეა. *კ. ბენდელოანი, 1978.*
- ნაკ-დაბულ** – ყანა (ლაპილი), ს. ლაპილია, დასახლების აღმ., ვაკე რელიეფით. *ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*
- ნაკდერ** – სათიბები (ხეშვილი), ს. ხეშვილშია, ვაკენარევი ადგილია, დასახლების ჩრდ.-დასავლ. *ლ. მ. ფილფანი, 74 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ნაკდერ** – ყანა (ლაბსყალდი) სამოვარ მოღარ-ს ქვემოთ, კარგი ყანაა, ნოყიერი, მოვაკო რელიეფით (ვაკისებური). ნაკდერ „ხოჩა ნაკ ადგილი“. *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაკდერ (2)** – სათიბი (ჰეშვილი), ყანა (ლაბსყალდი) ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, ჰეშვილშია, მოვაკო ადგილია. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ნაკ-დერა** – ვაკე-ყინული, მდ. ჩოლშურას სათავე, მუდმივი თოვლია. *კ. ბენდელოანი, 1978.*
- ნაკ-დერა** – მყინვარი (იფარი) ს. იფარის სამხ.-დასავლ., მთა ლასილსა და ყრშრის თავ-ს შორის. ყოფილა ოქროს სამჭედლო, რომელიც ამჟამად მყინვართაა დაფარული. ამზობენ მოსახლეობაც იყო. ნიშნებს ვხვდებითო. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაკ-დერა (3)** – მყინვარი (ზეგანი, დურაში, ბოგრეში) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მთა მეფყაშის იქით. მუდმივი ყინული. ვაკეა, სწორი. *გურტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაკვამერაღარ** – ღელე (ჟაბეში), მოედინება სათიბ წახრი დაბში.
- ნაკვამურაღარ** – ღელე (ცალდაში) ს. ცალდაში, მოედინება ს. ჟაბეშის ჩრდ.-აღმ. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., 1971.*
- ნაკიერუ** – ყანა (სასაში) ს. სასასში, ვაკე ადგილია.
- ნაკიფარ** (იხ. **იფარ**) სოფელი, იფარის ს.ს.
- ნაკიშერ** – უბანი (ჩუკული), ს. ჩუკულის ერთ-ერთი დასახლ. უბანი. *ნ. დ. გულბანი, 26 წ., 1976.*
- ნაკიჩხულაშ** – სახნავი (სასაში) ს. სასასში, ვაკე ადგილი.
- ნაკიჭღუ** – ყანები (ზეგანი) ს. ზეგანის ლექუშ უბან-სა და ლექუშ უბანს შორის. ვაკე ადგილია. *დი-სონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაკიერ** – ყანები (ლახირი), ს. ლახირის დასავლ. ყანები, მოვაკო ადგილებია. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნაკლაგორ** – სათიბი (დოლი) ს. დოლის სამხ.-დასავლ., ყურილდს ზემოთ. „ნაკალოები“. *ყერემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ.ს. დოლასტიფ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ნაკლარა** – სათიბი (ცალერი) ჟაბე ცალერის ჩრდ.-დასავლ. სათიბ ქებანის ჩრდ.-დასავლ. სამარხილო გზის ზემოთ, მოვაკო ადგილია. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკლაროლ** (ნაკ ლაროლემ) – სათიბი (ტვიბერი), სათიბ ლატობას ესაზღვრება ჩრდ.-ით, ვაკე ადგილია. „ვაკე სათიბები“. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაკლაურა** – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ვაკეანია, არყნარი. კალა გოვარდ ნაკ მორ *ლო. სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაკ-ლაშვილი** – სახნავი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ვაკეა, შიშვილი იყო, ამჟამად იშვიათადაა. *ჯ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- ნაკ-ლაჩა** – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, ყანა ლაჩასთან, ვაკეა. *ნ. გ.-ას. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*
- ნაკლაჟ** – სამოვარი მთა (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ. ლექუშ ლახვშია. ჰადიშის ჩრდ.-დასავლ. კალოს მაგვარი ადგილია. *ივანე ბედის ძე კა-*

- ხიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნაკ-ლაჭარხუ** – სამოვარი (კახურა) ს. კახურას ჩრდ.-დასავლ. ლავარხვშია, დავაკება აქვს. *გ.ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*
- ნაკ-ლენჩა** – ტყე (იენაში) სანახლარ სგობულ-ის ზემოთ, აღმ.-ით. ვაკენარევი წიწვნარი. *მ. გ. კვანჭიანი, 68 წ., ს. იენაში, 1973.*
- ნაკ-ლეწფეროლ** – ტყე (ლუჯი) ს. ლუჯიდან მთა უჟულისკენა გზაზე, დავაკებაზეა წიფლნარი.
- ნაკლანდარ** – სამოვრები (ბოგრეში) ს. ბოგრემის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშგრას მარჯვ. კალთაზე. ზემოთ ვაკეა, კალთები – დამრეცი. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამ ს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაკ-ლწრა** – სათიბი ზედა ჭველიერში, ვაკეა შედარებით. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- ნაკ-ლწრა (3)** – სათიბი (კვანჭიანარი) ს. კვანჭიანარშია, შედის სათიბ ლაროლწრაში. *მ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ნაკ-ლწრა (3)** – სათიბი (ლემუკვი, ზ. ჭველიერი, კვანჭიანარი) ს. ლემუკვის ჩრდ. ვაკე ადგილია. *შალვა გ-მე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ნაკ-ლწრე** – სათიბი (მახაში) ს. მახაში. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ნაკ-ლწრე (2)** – სათიბი (ახალშენი, მახაში) დასახლების ზემოთ, ვაკე. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ნაკლწშიალ** – ყანები (ფაყი), ს. ლეხვდარემის აღმ. ვაკობია, სადაც უწინ დავა ყოფილა კახურელებთან. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*
- ნაკ-მოლოლ** – უბანი (ბენიერი) ს. ბენიერის ერთ-ერთი უბანი. „მოლოლ“ კნინობითი სახელია, პატარა ახო.
- ნაკრა** (მდინარე (ნაკ. ს.ს.), მდ. ენგურის მარჯვ. შენაკადი, დაახლ. 18 კმ. სიგრძისა. მოედინება ს. ნაკში მწვერვალ **ლაზარგალწმ ხანსარ**-იდან. *ბითე ისლამის მე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკრაჟ** (ხაიში – იხ. **საგზაო**)
- ნაკრაგვლი** – სახნავი (წიფლაკაკია), „ნაკარვლი“. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*
- ნაკრალე სტიკუტ** – სამოვარი (ბოგრეში) ს. ბოგრემის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშგრას მარჯვ. კალთის ფიჭვნარი ტყე. სერია. *იასონ მურზას მე კორძია, 75 წ., პენს., ივარის ს.ს., მე: სტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაკრაულწრ** – სამოვარი (ჟაბეში) ს. ჟაბემის სამხ.-აღმ., სამოვარ თოფრე ლაკუნას აღმ., სამარხილო გზის ზემოთ. პატარ-პატარა ვაკე ადგილები ურევია. *ივანე ბედის მე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნაკრაჟ** – სახნავი (ლახამულა) ჟ. ლახმელის ქვემოთ, ენგურისკენ, გზა მაჩხფენილის დასავლ. ნაკარვები არაა, ძველად თუ იყო. ქვემოთ **კარწრ** გარ ხარ *კოჯდ. კოწი იოსეს მე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკრაჟ (2)** – ყანა (ნანგვლი), სახნავი (ლახამულა), იხ. **საგზაო** (ხაიში), ს. ნანგულიშია, დასავლ. მხარე, ვაკე ადგილია, ნაკარვებია, ჰნგია კვანჭიანის ნაკარვები *ყოფილა. ვარდენ ქერქის მე კვანჭიანი, 61 წ. პენს., ს. ნანგული, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 7.11.70 წ.*
- ნაკრაჟა** – სამოვრები (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ. ტიბგლდერის დასაწყისში. ნაკარვები არაა. *ვალო ა-მე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ნაკრაჟალ** – სამოვარი (ზ. ლევშერი) ჟიბე ლევშერის ზემოთ. ადრე საჯოგე უნდა ყოფილიყო, ამჟამად კარვები არაა. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*
- ნაკრაჟიალ** – სამოვარი (მუწვდი) ს. მუწვდის დასავლ., ნაკარვები უნდა ყოფილიყო. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*
- ნაკრაჟინალ** – სამოვრები (სასაში), ს. სასაშის სამხ., ნაკარვები. *მ. გ. ონიანი, 41 წ., 1974.*
- ნაკრაჟიშ ლიც** – წყაროს წყალი (ხაიში), ს. ხაიშის ჩრდ.-აღმ. (75°) ჰკადუას ნაკარვებთან: მოედინება წყაროს წყალი, ჟიბე ჯწმდის ჩრდ.-აღმ. დაახლ. 400 მ-ზე (იხ. **ჟიბე ნაკრაჟ**). *ნესტორ სემას მე ჰკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო), 31. VII. 1970 წ.*
- ნაკრაჟწრ** – სამოვარი (ბარჯაში), ს. ბარჯაშია, მდ. ბარჯაშიმ ტუბის მარჯვ. კალთაზე, სამოვარ ნწმიხტის თავზე. ნაკარვები ყოფილა ძველად. *ვალო გაიოზის მე ჰკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მე: სტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ნაკრაჟწრ** – ნაკარვები (ცხუმარი) სამოვარ მთა ლგთლერის ჩრდ.-აღმ., სტიფის მოსახლეთა კარვები ყოფილა, ამჟამად – ნაკარვები. *გიორგი სათგერის მე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნაკრაჭნა – ნაკარვები ს. ჩუბე მწრდის აღმ. ბავაშერ ტუბიბს ზემოთ, ტყეში. დამრეცი ადგილია, ყოფილა ტყის წარმოება, ამჟამად კარვის ნანგრევა. *ჯოყოლა ბესარიონის ძე ვიბლიანი, 23 წ., სტუდენტი, ს. ჩუბე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*

ნაკრაჭნა – სამოსახლო სკორმეთიმ ტუბიბის მარცხენა მხარე, საცხოვრებელი ადგილია. ცხოვრობს ერთი ოჯახი. პირველად კარვები ყოფილა. ხილნარ-ვენახით. *კონია ჯულაბის ძე ჭკადუა, 107 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაკრაჭნა – სამოვარი, სახნავი (ყაზაყი), ს. ყაზაყის ჩრდ. მხარე, მდ. ყაზაყიმ ტუბიბისკენა მხარე. დამრეცი ყანებია, მის ზემოთ არის ლამგემი დწრ. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ნაკრაჭნა – სამოვრები (ჭებუდი) მდ. სოლედგრას მარცხ. კალთაზე მდებარე სათიბ გოგია-ს ჩრდ.-აღმ. დიდი ფერდობია, გადამწვარა და ყოფილა ლაინლამ, ამჟამად ვერხვანარია, ახსოვთ კარვები. *გიორგი ბესარიონისძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნაკრაჭნა – ყანა (ნაკი) ს. ნაკის სამხ.-დასავლ. დასაწყისი, ვაკე ადგილი. ჩრდ.-დასავლ. მხრიდან ტყეა, ქვემოთ ტიტველია, ნაშიხუ ლი. ადრე ნაკარვები უნდა ყოფილიყო, სანამ დასახლებულა. *სეითბე ალექსის ძე კვანჭიანი, 65 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაკრაჭნა – ყანა, ს. იდლიანშია, ნაშიხუში, შანაწმ ნაკის აღმ. ფერდზეა პატარა დავაკება, ყანაა სასიმინდე ამჟამად. ძველად კარავი ყოფილა (მეგრელებისო) ან მუშების ან მწყემსების? *არიმ უმარის ძე ჭკადუა, 87 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაკრაჭნა (9) – ნარგავები (იდლიანი), უბანი (სკორმეთი), ყანა (იდლიანი, ნაკი), ნაკარვები (ქვ. მარდი, ცხუმარი), სახნავ-სამოვარი (ყაზაყი, ბარჯაში, ჭებუდი), ს. იდლიანშია, ტობაშ ნაკის სამხ.-აღმ. ყოფილი ნაკარვებია, დავაკებული პატარა ადგილია. ამჟამად ლესხოზის ნარგავებია. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.*

ნაკრე თხუმ – სამოვარი (ჩუკული), ჩუკულშია, ნა-

კარ-ის თავში. *ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*

ნაკრე თხუმე ნიცილ – წყარო (ჩუკული), ჩუკულშია. *ნ. ნ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*

ნაკრე ღწრ – დეღე (ხაიში) ს. ხაიშის სამხ.-დასავლ., დასახლება ლაჯრას ქვემოთ, მდ. ენგურის მარჯვენ. სათიბ-სახნავ ლაწანკრინალიშ; ნაკიდან ნაკწრის ყანებამდე. მიედინება პატარა წყალი, ნაპირებზე ფოთლოვანი ტყე. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*

ნაკრი ტუბიბრა – დეღე, ტყე (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვენ. კალთის ტყიანი ადგილი. ვაკე ადგილია დასაწყისში, სადაც თიბავენ. წყალი სეზონურად მოედინება. *გიორგი ასლანბეგის ძე გულბანი, 54 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ოქტომბერი.*

ნაკრიერ – ტყე, სამოვარი (დოლასვიფი) მდ. დოლრას მარჯვენ. მხარეზე, საცხოვრებელ ნაკს ჩრდ.-დას., შერეული ტყის მასივითა და სამოვრებით. რეალიფის მიხედვით – ნაკრიერ „ვაკე-ბიანი“? ნაკ „ვაკე“. *ეფრემ პეტრე ძე უშხვანი, 54 წ., ტყისმცველი, ს. დოლასვიფი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ნაკრიერში ცხეკ (იხ. ნაკრიერ)

ნაკრილ (იხ. ნაკრილ)

ნაკრიელ – ყანა ს. ჰადიშის დასახლ. დასავლ. ვაკე ადგილია შედარებით სხვასთან. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნაკრიელ – ყანები ს. ტვიბში, დავაკება. ნაკ „ვაკე“. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ნაკრიელ (3) – ყანები (ლალხორი, ჰადიში, ტვიბი), ს. ლალხორშია, კანტორის შენობის ზემოთ. ვაკე ადგილივითაა. *ნინა გიორგის ას. გამყრელიძე, 49 წ., მოსამსახურე, ს. ლალხორი, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნაკრალწრ – სავარგული (ივარი) ს. ივარის სამხ.-აღმ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. გგგბის საწერგე ტერიტორია, ვაკე ადგილია. *ლეკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ივარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნაკრწრ – სახნავ-სათესი, სოფლის სამხ.-აღმ. ბოლო, მდ. ენგურამდე. ვაკე ადგილია, ქვიშა მოაქვთ და ყრიან იქ საჭიროების შემთხვევაში (ქუტიშეშ ლაწდა ი ლაღისგ მაწგხჟი). „ვაკიანები // საქვიშიანო(?)“. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

- ნაკრარ** (2) – სახნავი (ლაშხრერი, ზ. კალაში) სოფლის აღმოსავლ. სახნავ-სათესია, ვაკე ადგილია, ნაკ „ვაკე“. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაკრალი** – ტყე (სიდიანარი) ს. სიდიანარის აღმ. ტბის მარცხენა კალთაზე. ვაკე ადგილია, სოჭნარია. *ვლო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ნაკრალი** (2) – ტყე (იენაში, სიდიანარი), ს. იენაშის ჩრდ.-აღმ. ქედზე. წიწვნარი ტყეა, ნაკ ხარ. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ. ლატალი, 1973.*
- ნაკრლი** – სახნავი (მამი), მამშია, დავაკება პატარა ზომით. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*
- ნაკრლარ** – სათიბი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ. ნაწილში, სამანქანო გზაზე. მოვაკო ადგილია, დევს დიდი ლოდი, საიდანაც მოედინება წყალი. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., 1971.*
- ნაკულდარ** – მთა (ფარი)
- ნაკ-ფანაგა** – უბანი (ფანაგა), დავაკება, სამანქანო გზის ორივე მხარეზე. *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*
- ნაკ-ცალერ** – სახნავი (ცალერი) ჩ. ცალერის დასავლ. ვაკეა, სახნავ პნტრანის აკრავს ჩრდ.-დას. მხრით. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკ-ჭალა** – გზა (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ. სამანქანო გზაზეა დავაკება, ენგურის მარჯვ. კალთა. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაკ-ჰაკუტი** – სამოვარი (ლახამულა), ენგურის მარცხ. კალთის ქედი. ზეგანია, სამოვარ ლათოფ ლარეს პირდაპირ (თავზე). დავაკება, ჩაჟრე ლამქარალდ ჟი იმარგ. *გელა ფუთუს ძე ჰკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკ-დაბარ** (იხ. **ნაკდაბ**) – ყანები ს. ახალშენის ზემოთ, დავაკებად. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ნაკ-დაბ** – ყანა (ახალშენი) ს. ახალშენში, ვაკე. *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*
- ნაკრ** – ყანები უბან ციოყმერში, ვაკე ადგილია. *ნ. დ. შავრეშიანი, 46 წ., 1978.*
- ნაკრ** (2) – ყანა (შვედი, ციოყმერი) ს. შვედში, ვაკეა. *ქუჩუკ მელიტონის ძე გაბიანი, 49 წ., 1976.*
- ნაკრა** – უბანი მდ. ლასკადგრას მარცხ. მხარეზე. ადრე ყანები იყო. დავაკება. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*
- ნაკფურალ** – ფერდობი (ლანჩვალი) მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. მომულდი ტუბისა და ლეჭანდს შორის. ჟჰიში ნაკფურალ ლი ცხეკ. *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*
- ნაკდაბ** – სათიბი (ნესგუნი) ფუმყვერის მარცხ. მხარეზე. პატარა ვაკე ადგილია, ნახნავი არაა. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ნაკტარინგულ** – ეკლესია (წვირმი), ს. წვირმის დასავლ. მხარეში. გადახურულია, ხატია ერთი. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაკალ** – სათიბი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ., მთა ლახულდის ჩრდ.-აღმ.-ის გაგრძელება. აქვს ქურილარ, სადაც ჰემინს ლემლაშტინხ, ჩავარდნილი ადგილია. ნაკალ < ნაკალოები (?) (კალუ „კალო“). *გიორგი ბესარიონის ძე სუმბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაკარ** – სათიბები (გუალდერ) სოფლის დასავლეთით ჩუბე გუალდერის (სახნავ-სათიბი) ზემოთ, ვაკე ადგილია. „ვაკეები (თუ ვაკე, ვაკიანი?)“. *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიაში, 91 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაკარ** – სათიბები, სგობულდის ნასახლარშია, იყოფა **ლექუსგობულდი ნაკარ** და **ლეჭ სგობულდი ნაკარ**. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*
- ნაკარ** – სათიბი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. მხარეზე, შვედშია სათიბ ტუბილის დასავლ. ვაკე-სავითაა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკარ** – სათიბი (მაგარდელი) სათიბ ჩხუქაშის აღმოსავლეთით, ვაკიანი რელიეფით. ნაკ „ვაკე“ – რელიეფის მიხედვით. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაკარ** – სათიბი (ფარი), სათიბ შიხლანშის დასავლ. სათიბ ჯუჭედი ლაროლში შედის. დავაკებული სათიბია. „ვაკე ადგილი, ვაკიანი“. *ჯეირან ჟორჯის ძე ჩხეტიაში, 13 წ., მოსწავლე, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაკარ** – სათიბი (წვირმი), ს. წვირმის აღმ. ნაწილი, ვაკე სათიბები, დაახლ. 10-12 ჰა. *შალვა სარდი-*

- ონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ნაკპრ** – სათიბი ს.ფარისა და ს. ლამხერის შორის, ვაკე რელიეფით, დამრეცი. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამს., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაკპრ** – სამოვარი (იხ. ფუთაშა ნაკ – წვირმი)
- ნაკპრ** – სამოვარი (ჰებუდი) დელე მალა ტუბირას მარცხ. მხარეზე, სათიბ ლეკერთას ჩრდ. აკრავს, სამოვარ ლეცლედის აღმ. ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ. პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.
- ნაკპრ** – სამოვარი (ჰებუდი) ცხევიმ ზაგარის სამხ.-აღმ., შაუტლელს (// ნაჩუღარის) ქვემოთ, სამანაქანო გზის ქვემოთ. ოღრო-ჩოღრო ვაკე ადგილები. ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ. პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.
- ნაკპრ** – სამოვრები (კახურა) მთა გოლდაშისკენ, ვაკნარია, იყოფა ჟიბე და ჩუბედ. გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.
- ნაკპრ** – სახნავები, ს. ცალდაშა და ჟაბეშ შორის სათიბ-სახნავები, ვაკე ადგილები. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნაკპრ** – სახნავი (თავრარი) ს. თავრარის სამხ. მუხნარ ტყემდე. დავაკებაა უფრო. *უმანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმზრიგადირი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკპრ** – სახნავი (ქურაში) ს. ქურაშის ჩრდ.-აღმ., სოფელს აკრავს ზემოდან, ყანა ჟიბლალის ზემოთ. ვაკე ადგილია. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ნაკპრ** – სახნავი ს. ლეშდერის სამხ.-დასავლ. ვაკე სახნავი მიწები. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიშიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ლეშდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ნაკპრ** – სახნავ-სათესები (ლანტელი), ს. ლანტელის ბოლოს მდებარე სახნავ-სათესები, მდ. დაწმარს დასავლეთით. ვაკიანი (ვაკეები). *კოწია ბეჭუას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ნაკპრ** – ტყე მდ. გენის მარცხ. კალთაზე, ვაკე ადგილია, ნაძვნარი, ნემლაჭუბანდის ჩრდ.-აღმ. *ივდიითე პეტრეს ას. ცინდელიანი, 67 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაკპრ** – ყანა (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-დასავლ. სამანქანო გზის ქვემოთ. *მაქსიმე დავი-*
- თის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ნაკპრ** – ყანა (სოლი), ს. სოლშია, სამანქანო გზის ქვემოთ. *რომანოზ ა-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972.IX.*
- ნაკპრ** – ყანა ს. ბაგუდანარ-ს ჩრდ.-აღმ., წემშულდს ქვემოთ. თუთენე ჭალაშ მარჯვენა მხარე. გიომერ (ვერსკიანი)-ის კუთვნილება ყოფილა. ნაკ „ვაკე“. *ივანე გამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ნაკპრ** – ყანები (გულიდა), ს. გულიდაშია, ვაკე ადგილებია. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*
- ნაკპრ** – ყანები (ლეშეკვი), ს. ლეშეკვის დასავლ. ყანები. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ნაკპრ** – ყანები (მელურა) ს. მელურაში, დიდი ვაკობია და ამიტომ ჰქვია და არა რამდენიმე ყანის გამო. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, 1974.*
- ნაკპრ** – ყანები (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., ყანა ლენგმარას ჩრდ.-აღმ. ვაკეა და დიდი ყანებია. *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, ეცერის ს.ს., 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაკპრ** – ყანები დასახ. ლაჯრას ქვემოთ, მდ. ენგურის მარჯვ. სამოვ. უონწოვის აღმ. აკრავს. 2 ვაკე ადგილია, სახნავი. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*
- ნაკპრ** – ყანები ს. ჟაჯუნდერში, ვაკე ადგილია.
- ნაკპრ** – ყანები, ს. ბაიარშია, ვაკობი. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*
- ნაკპრ** – ყანები, ს. მიქელშერშია, ვაკენარევი, ს. ფაყში. *ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ., 1974.*
- ნაკპრ** (// ქედან – ჭუბერელები) – სამოვარი მდ. ჭუბრულას მარცხენა მხარეზე, დასახლება ქედანსა და ჭუბრულაზე სამანქანო ხიდს შორის მდებარე ვაკე ადგილი. მის ფერდობზე კარგი მუხნარია, წყლის სანაპიროზე წიწვნარია. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*
- ნაკპრ** (31) – ყანა (მესტია, სოლი, ლეშუკვი, ბაიარი, გულიდა, მელურა, მიქელშერი, ლაჯრა, ქურაში, ლეშდერი, ცალდაში, ლანტელი, მურყმელი, თავრარი, ზაგვდანარი, ჰებუდი, კვანჭიანი – იხ. მანგიერ ნაკპრ), უბანი (ლენტეხი), ტყე (ჭველიერი, ზ. ლუჭა), სამოვარი (სგობულდი, გვალდერი, კახურა, ტობარი, ჰებუ-

- დი-2), სათიბი (ფარი, წვირმი-2, იხ. **ფუთაშა ნაკ** – წვირმი, მაგარდელი, ლახამულა, კაცხი)
- ნაკპრ** (კვანჭიანარი – იხ. **მწვბიერ ნაკპრ**)
- ნაკპრე ბინილ** – წყარო ს. კარაშ-შია, ვაკე ადგილია და მოედინება პატარა წყაროს წყალი. ბინული „წყაროს თვალი“. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*
- ნაკპრთე ლჷსა** – ბილიკი (ქვ. ჭველიერი), ს. ქვედა ჭველიერშია, ტყეში. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- ნაკპრთე ნენჩა** – ტყე (ლახამულა), საცხოვრის კეცნანის ჩრდ.-აღმ. ტყე მეთრისა და სამოვარ გუმბიშის ჩრდ. წიწვნარი ტყის მასივი, ვაკე ადგილია, აქა-იქ ფოთლოვანიც. *გელა ფუთას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკპრთე შუკუტ** – გზა (ლახამულა), სამარხილო გზა სანერგე ტყე მეთრიდან ს. კიჩხელდშ-ამდე. *გელა ფუთას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკპრთე ცხეკ** – ტყე (ლახამულა) ჩვ. ლახმელ-სა და ს. კიჩხელდშს შორის. შერეული ტყის მასივია, მოვაკო რელიეფით. *გელა ფუთას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკპშ** – სათიბი (თავრარი) ს. თავრარის აღმ. დევდრანის სათიბის ქვემოთ, მდ. მაულანშის მარჯვ. ირგვლივ ტყე აკრავს, შუაში ვაკეა. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკპშ (2)** – სახნავ-სათიბი (კიჩხულდაში), სათიბი (თავრარი) ს. კიჩხელდშის ჩრდ., საკულტო იელიდშის ჩრდ.-დასავლ. ვაკე ადგილია. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკპშ ნენჩა** – ტყე (სკორმეთი), ს. ნაკის ჩრდ. და ჩრდ.-დასავლ. მხარე, ფერდობი, წიწვნარი ტყით, უფრო მეტად დასავლ.-ისკენ **ლეღუმურაა**, ჩრდ.-ით შერეული – ნენშ, ღუმირ. აქა-იქ წიფელიც. *დავით ფუთარის ძე ცალანი, 92 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ნაკპშ ფაფალ (2)** – გორაკი (ნაკი), სახედი (გ. ხაიში), ს. ნაკის სამხ.-დასავლ. სამოვარი, ქვიანი გორაკი. მეხჩერტყიანია, სამანქანო გზის აღმ. დომენტი ისლამის ძე ჭკადუა, 40 წ., მეტყევე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.
- ნაკპშ ფაფალ** (ს. ნაკი – იხ. **ნაკპშ ფაფალ**) – თავსაყრელი, ყანების ქვედა ნაპირი, ხაიშისკენ სახედი. ადრე, ომიანობის პერიოდში, სანგრებიც იყო, როგორც კარგი სახედი ადგილი. ფაფალს ქვემოთ დამრეცი ფერდობია მდ. ენგურამდე. *ნატაშა ემეზას ას. ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- ნაკპშ შუკუტ** – გზა (ნაკის ს.ს.), სამანქანო გზა ნაკრას მარჯვ. კალთაზე, ს. ნაკამდე. იწყება ცენტრალური სამანქანო გზიდან შდიღირის მარცხნივ. *არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკპშ ჯუჭრილდ** – სასაფლაო ს. ნაკის სამხ. ნაპირზე. ვაკე ადგილია, სასაფლაოა. ქვემოთ დაფერდებული, გვიმრნალი. *სეითზე ალექსის ძე კვანჭიანი, 65 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ნაკპრ** – სათიბი ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ., გულდშ ტუბის მარჯვ. ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ. ს. ზარდლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- ნაკპრ** – სათიბები (ხემვილი), ს. ხემვილის ჩრდ.-აღმ. დელის საზღვარზე. *მურათბი დადავის ძე ფილფანი, 87 წ., პენს., ლერჯერის ს.ს., 1973.*
- ნაკპრ** – სათიბები ს. ზარდლაშის დასავლ., სათიბ განიშიერის ზემოთ. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნაკპრ** – სათიბ-სახნავი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის ჩრდ.-აღმ. ვაკე ადგილია, 18 ჰა. მდ. მულხურას მარცხ. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნაკპრ (5)** – ყანა (საყდარი, ჩვაბიანი), სათიბი (ზარდლაში-2, ხემვილი), იყოფა: **ამხუნაკპრ** და **ეჩხუნაკპრ**, ს. საყდარში. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ. 1978.*
- ნაკრლარ** – სამოვარი (ქახუნდერი) ს. ჟაცუნდერში, ფერდობზეა ვაკობები.
- ნაკრულარ** – ყანები (შკედი), ს. შკედშია, დავაკებუბია. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*
- ნაკრუბადან** – გზა (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-დასავლ. საცალფეხო ბილიკია, ფერდობი, ფოთლოვანი ტყე, ზემოთ – წიწვანარევი. ენგურის მარცხ. კალთა სალოცავი ადგილია – ლამზერ ლემპრ. ნაკრუბადან (კრუბდარ – მრ. კრუბდარლ). *გალაკ საფოს ძე კორძია, 15 წ., მოსწავლე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაკრდერ** – სათიბი (ქახუნდერი) ს. ჟაცუნდერში, ვაკობი.

- ნაკუტილდ** – სათიბი (შკედი) ს. შკედში, ვაკეა. უ. ს. ონიანი, 34 წმ., 1976.
- ნაკუტმურა** (იხ. **ნაკვამურაღარ**) – დეღე ს. ჟაბეშის ჩრდ.-აღმ., წანერგლას ხეობაშია, მარჯვ. კალთაზე. დეღე სწრაფად მოედინება და **აკუტმე**. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნაკაპარ** – ყანები (ლევშერი), ს. ლევშერშია, დიდი ვაკე ადგილია. ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.
- ნაკაპარ** – ყანები (ფაყი), ს. ხარაშშია, ირგვლივ ტყეა, ვაკეებით, რომელთა გამყოფებად ტყეებია, შიგვი – მოლარ-ია. ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.
- ნაკვლდ** – სათიბი სტიფის ჩრდ.-აღმ. ვაკე ადგილზე სათიბიცაა და ტყეც. *იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაკვლდ** – სამოვარი (ლახამულა) ს. ლახამულას დასავლ., გემრანის ქვემოთ, მდ. ენგურის მარჯვ. პატარა დავაკებაა. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაკვლდ** – სამოვარი როზანში ნალზიგტს აქეთ, ლაყლარში ზენამდე. პატარა ვაკე ადგილია. ადრე სახნავი იყო. შუაში გზა (ბილიკი) გადის. *ნატაშა ემეზას ასული ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- ნაკვლდ** – სახნავი (ლემუკვი) ს. იფხისა და ლემუკვა საზღვარაჟინ. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ნაკვლდ** (5) – ყანა (ქვ. მარდი), სამოვარი (ლახამულა, ხაიში), სათიბ-სამოვარი (სვიფი, ლემუკვი), ს. ჩუბე მარღშია, ქვედა მხარეზე. ვაკე ადგილია, ყანა ბაძურსა და ნოდარიშერს (ვიბლიანების) შორის. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, მესტიის რ-ნი, ს. ჭუბერი, 1970 წ. სექტემბერი.*
- ნაკვლდარ** – სათიბები (ბავარი), ნესკა ბავარშია, გზის ზემოთა ფერდობები. *ზოსი გიორგის ძე გაზდელიანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბავარი, ხელედის ს.ს., 1974.*
- ნაკვლდარ** – სათიბი (ქართვანი) სამანქანო გზის ქვემოთ. დავაკებაა, სათიბ ლაჭლუერის აღმ. მხარე. *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ნაკვლდარ** – სამოვარი (ზ. წირმინდი), მდ. კასლედერას მარჯვ. კალთაზე, მთა როკვარის დასაწყისი, შიშველია პატარა ვაკე ადგილებით (მინდორაკებით). *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ნაკვლდარ** – სამოვრები (ჭუბერი) მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარე, სამანქანო გზის ზემოთ, სგიმიშ ბოგ-სა და მეკუშდა ბოგ-ს შუა. ვაკე ადგილებიცაა, ფერდები ღარებიანი, ტყე შერეული და აქა-იქ სამოვრები. „პატარა ვაკეები“. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადაშთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.*
- ნაკვლდარ** (11 **ლამზერ ნაკ**) სამოვარი (ჩუბე მარღ) ს. ჩუბე მარღის სამხ.-აღმ., ბაძურე ტუბისა და ბაკაშერ ტუბის შორის. ტყეში, წიწვნარში, ერთი დიდი მანდორივით ადგილია, დგას დიდი სოჭი და მის ქვემოთ არის სალოცავი. სოფლის ღუნობზე უფლიშ-იდან მეორე კვირას, მაისში. *ჯოკოლა ბესარიონის ძე ვიბლიანი, 23 წ., სტუდენტი, ს. ბუჩე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*
- ნაკვლდარ** (7) – სამოვარი (გული, ზ. წირმინდი, ქვ. მარდი, ფარი, ყარი), სათიბი (ბავარი, ქართვანი) ს. გულში, სგიმ-ის ჩრდ.-დასავლ. სამოვარი. მოვაკო, დამრეცი რელიეფით. ნაკვლდარ „ვაკეები პატარა“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგლანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ნაკვლდარ** – საბალახო (ხალდე) ს. ჯალდეს პირდაპირ, მდ. ჯალდე ჭალას მარცხ. კალთაზე. პატარა ვაკე ადგილია. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ნაკვლდარ** **ლასფლატარ** – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ნაკვლარ** – სამოვარი (ნანგული), ს. ნანგულის სამხ. ყანის ქვემო ადგილი, კლდის – თეთნე ფოქის აღმ. დამრეცი ადგილია, ქვემო ნაწილი ტყეა, შემდეგ ვაკე ადგილი, მის ჩრდ.-დასავლ. ფერდობი. ვაკე ადგილი არისო და იმიტომ. *ლანკლა ადგი დემეგ ლი. ვარდენ ქერექის ძე კვანჭიანი, 61 წ., პენს., ს. ნანგული, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 7.11.70 წ.*
- ნაკვლარ** – სამოვრები (სკორმეთი), მდ. სკორმეთიშ ტუბის მარჯვენა მხარე, ფოთლოვანი ტყეა და პატარ-პატარა ვაკეებია – **ნაკვლდარ** (> ნაკვლარ). *ვენერა რაქდენის ასული ჭკადუა, 28 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ნაკვლარ** – ყანები (შკედი), ს. შკედშია, პატარა და-

ფერდებაა, ძირში დავაკება, სიმინდი, კარტო-
ფილი, ირგვლივ სათიბებია. *შუშანა ოთარის*
ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ნაკვლარ (4) – სამოვარი (ლალხორი, სკორმეთი,
ნანგვლი), ყანა (შკედი+ მდ. ენგურის მარცხ.
კალთაზე, კლასშო ზენის ზემოთ. *რევაზ პლა-*
ტონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის
ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ნაკვლუა =– ყანა (დავბერი) ს. დავბერის დასავლ.,
ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *ნოდარ პლატონის*
ძე მარგველიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მე-
სტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ნაკვებზე – ნამენარი (იდლიანი), ს. იდლიანშია,
ნენზიმ ნაკის ჩრდ.-დასავლ. ტუბიში თხუმ.
პატარა ველი იყო, ტყისწარმოებისას კამეჩები
ჰყავდათ, იქ აბინავებდნენ და აქედან სახე-
ლიც. ამჟამად გატყვიურებულია. *გივი მოსეს ძე*
ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.

ნაკვინდე (ნაკვინდელომ დაბარ) – ყანები (ცალანა-
რი), ადგილ კელდარს ესაზღვრება აღმ. მხრი-
დან. მდ. კედრგლამდე. ვაკე ადგილიცაა, აღ-
მრათ-დადმართიც (მთლიანდ ნაკ ი მამა ლი,
ამიტომ ვემახითო). *აკაკი ნესტორის ძე ჩა-*
რკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-
ნი, 1969 წ. X.

ნაკვროლ – სათიბი (ლენტ.) ცხენისწყლის მარცხ.,
ტყეშია პატარა ვაკობი.

ნალაზიგვი – ყანა (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი,*
ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ.,
ტ. IX, 1939 წ.

ნალაზიგუ – ყანები (ჭველიერი) ს. ჭველიერში. ნა-
სახლარი იყო (შდრ. ნალზიგუ). *მ. ე ლიპარ-*
ტელიანი, 80 წ., 1974.

ნალარ – სახნავი (ჭებუდი) სამანქან: ო გზის ზე-
მოთ, სახნავ ჭარმანგ-ის აღმ. ამჟამად სახნავია,
ადრე შეიძლება სათიბი იყო. *ზაგამზე სამსონის*
ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჭებუდი,
მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნალარ – სახნავი ≈ 1 ჰა (ტუბიში) ს. ტუბიშიში, სა-
ხნავ მანქარას ზემოთ. სახნავია, ადრე „ჩანს“;
სათიბი უნდა ყოფილიყო. ნალარ „ნათიბარი“
– ლარა „სათიბი“. *მამა სარდიონის ას. არ-*
ღვლიანი,
57 წ., დიასახლისი, ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მე-
სტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ნალარ (3) – ყანა (ყარიში, ჭებუდი, ტუბიში), ს. ყა-

რიშშია, ტყის პირას. ადრე სათიბი იყო.

ნალაშკდაშუ – ტყე (ბაბილი) მდ. ჩოლმურას
მარცხ. კალთაზე, სამჭედლოს ნიშნები ამჟამად
არაა. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ნალაჯვამ – ნაეკლესიარი (ყვედრეში). *მ. ჩიქოვანი,*
ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX,
1939 წ.

ნალაჯუამ – სათიბები (გვიმბრალი), ს. გვიმ-
ბრალშია, ნაეკლესიარი არა ჩანს. *გ. ა მუსე-*
ლიანი, 1976.

ნალაჯუამ (3) – სათიბი (ზ. ბავარი, გვიმბრალა, იხ.
ლადბაში) ს. ზედა ბავარის მთა მაცხვარიში,
ეკლესია არის, განახლებული. *შ. ი. ბენდელია-*
ნი, 40 წ., კ. ს ჩანქსელიანი, 44 წ. 1976.

ნალაჯუამ (იხ. **ლადბაში**)

ნალაჯუამელ – სამოვარი (ლექსირი), ზნდ
ნაკვრშია, ნაეკლესიარი ჩანს (სპონტიის ქვე-
ბია). *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ნალაჯუამ – სათიბი (ლასკადურა), ს. ლასკადურ-
შია, უწინ ეკლესია ყოფილა. *ბ. დ. გუგავა,*
24 წ., 1974.

ნალგემუარ – ნაეკლესიარი (გულიდა), ს. გული-
დაშია, ნალგემუარის ტერიტორიაზე. სხვა სა-
ხელი არ ახსოვთ. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ.,*
1974.

ნალგერუარ (სამოვარი (ლახამულა) ენგურის
მარცხ. კალთაზე, ჩვანზე შკედში, სათიბ ცაღლსა
და მარჩხფელაშს შორის. ჩამოდის ზვავი, და-
გროვილი თოვლი იქ დიდხანს არ რჩება.
ღებზჩ მასარდ ლი. ნალგერუარ <
*ნალგურუარ < *ნალგორუარ ? ადრე ლალგე-
ნიდ ხეყადხ, კარული ხანგენახ ეჩეჟუ მოლა
ხანს (1-2 თვე გელა ფ-ძე ჭკადუა). *გერე „საქონ-*
ლის ტყავი“. კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ.,
კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნალგოჰარ – სათიბი (ჩვანბანი), ს. ჩვანბანის სამხ-
დასავლ. ფერდობია, ღელე ჯუჰანის მარცხ.
მხარეზე. ნაწისეცილარი არაა. *ნიკოლოზ კონ-*
სტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაჯ-
ვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ნალდაბ – სამოვარი სათიბ ზენკარის ჩრდ., ადრე
ყანა ყოფილა. ამჟამად სამოვარია. „ნაყანარი“.
ივდითე პეტრეს ას. ცინდელიანი, 67 წ., პენს.,
ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნალდაბ (2) – სამოვარი (მაცხვარიში, ზ. ლუჰა)
ლაჰლა ჭალაშ მარცხ. მხარეზე. ნაყანარი არ
ამჩნევია. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლა-*
ტალი, 1973.

- ნალდამ** – სამოვარი (ყაბეში) ს. ყაბეშის აღმ., მდ. წანრელას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ლეჭუტუბას ქვემოთ. ნაყანარია, სათიბ ქართაშის ზემოთ. *გეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნალეგვარ** – სამოვარი (ხოფური) ს. ხოფურში, ბუჩქნარ-სამოვ., ნაწისქვილარია. *ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976.*
- ნალეგვარ** (იხ. **ნალეგვარ**). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*
- ნალზიგუ** – ყანები (ქვ. მამი) ქვედა მამში, ნასახლარებია. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*
- ნალზიგუ** (იხ. **მიაგუიშ ნაზიგუ**)
- ნალიზ** – ადგილი (ხოფური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*
- ნალიშ** – სამოვრები (ბაბილი), სამოვარი მთა (იხ. 1: 100 000). *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ნალიშ (2)** – სათიბი (ნაცული), სამოვარი მთა (ბაბილი) ს. ნაცულის აღმ.
- ნალიში ტუბა** – ტბა (ბაბილი), მთა ნალიშზეა. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ნალიში დელა** – დელე (ნაცული) ს. ნაცულში, ნალიშის სათიბებიდან მოედინება. *დურმიშხან ასლანის ძე ბაკურაძე, 1980.*
- ნალკირულ** – საბალახო (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში, ნაკირალი ჩანს. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- ნალობიო** – ს. ლადარვაშია, ნალობიოარია. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*
- ნალობიო (2)** – ყანა (ლადარვაში), სამოვარი (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, ნახნავი. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 48 წ., 1976.*
- ნალსაზ** – სამოვარი (ნანარი) ს. ნანარისკენა გზაზე, დასაწყისში. ადრე შესასვენებელი *იყო. ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- ნალსაფ** (იხ. **ნალსაზ**)
- ნალტამ** – ყანა (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, ვაკე ადგილია, სამანქანო გზის ზემოთ. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 57 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნალტემწარ** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშგრას მარჯვ. კალთაზე, ალპ. ზონაა. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნალტყობ** – ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჰალაშის მარცხ. კალთაზე. შერეული ტყეა. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯავანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ნალტუმწალაგ** – გზათშესყარი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, იქიდან გადის გზები: ნაკრი შუკუტ, კარა შუკუტ, ტუბიბრა შუკუტ, კარა შუკუტ. ამჟამად იქ კოლმეურნეობის ბაღია. ადრე ჰალაგ ხორკან, შემოკავებული ყოფილა ადრე. ჰალაგ „ჭიშკარი“. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნალქან** – სათიბი (ფარი), გვალარისა და სარგაშის დასავლეთით მდებარეობს. ოთხკუთხედის ფორმა აქვს. ქან – კანაფი, ნალქან – ნაკანაფარი. ადრე აქ მართლაც კანაფს თესავდნენ. ლალქან – საკანაფე.
- ნალქაშარ** – სათიბი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. მხარეზეა. შვედში, სათიბ ლემთხუას ზემოთ. თხილნარ-წიფლნარი ტყეა აღმ. ნასახლარი არაა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნალქერვარ (2)** – უბანი (ქვ. ვედი), იხ. **სასტუმრო** (ლხმ.)
- ნალქერვარ** (იხ. **სასტუმრო** – ლხმ.)
- ნალქერვარიშ ტუბიბ** – ხევი (შვედი), მოედინება მთა ნაცემწარიდან, მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი. რუკაზეა **Нацешар**. *შუმანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ნალქერუარ** – უბანი (შვედი), მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, ნალქერუარიშ ტუბიბის მარჯვენა მხარეზე. ოდნავ დავაკებაზეა 1 ოჯახი და გეოლოგების პარტია დგას – ჯაფარიძე ბესოსი. დგას 4 წისქვილი **მდ. ნალქერუარზე**. *შუმანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ნალქორ** – სამოვარი (ხერხვაში) ს. ხერხვაშის დასავლ., დელე ტუბიბარის მარცხ. მხარეზე, აღმ.-ით. ნასახლარი არა ჩანს, მაგრამ ნახნავის კვალი და ალურა-ს ნიშანი კია. *დავით დუდარუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნალქორ (2)** – სათიბი (ნაკი) ნაკრას მარცხ. კალთაზე, სათიბ თეკერშია, სათიბ კვეთილაშის ზემო მხარე. ნასახლარი აჩნევია, სამირკველი ჩანს. *ვასილ ბერნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნალქორუარ** – სამოვარი (უსგვირი), სამოვრებია უსგვირის სამხ.-დასავლ. მეგრელებს ჰყავდათ ზაფხულობით საქონელი, ამჟამად არა. ნასახლარი არაა. მოედინება **მდ. ნალქორუარ**. *ა. ბ.*

- გურჩიანი, 65 წ., ეხერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1973.*
- ნალქორტარ** – ღელე (უსგვირი), მდ. ჭალაშ მარცხ. შენაკადი. ნასახლარი არაა. ა. ბ. *გურჩიანი, 65 წ., ეხერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1973.*
- ნალქორტარ** (3) – სამოვარი (ზ. მარდი), ს. ჟიბე მარლშია, სალაზმარლშია, ვაკე ადგილია, სამოვარი. ნასახლარია, საძირკველი აჩნვია. ნასახლარია დაჩში ფილფანის, პირველი მოსახლე ს. ჟიბე მარლში. *ვახტანგ ალექსანდრეს ძე ანსიანი, 26 წ., მოსამსახურე, ჟიბე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*
- ნალშგარ** – სათიბი (ჭელირი), ს. ჭერილშია, მდ. კედრგლას ჩრდ.-დასავლ. გადმოცემით: შადდერიდან გამოქცეული თათრის ჯარის ამონაწყვეტი ადგილიაო. ნალშგარ „ნალაშქრალი“. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეხერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ნალშდულტარ** – საბალახო (ლახუშდი), მთა ჰარაშშია, მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ვითომ დიდი გველუშაპი მოუკლავთ და იქ დაუმარხიათო. ირგვლივ ტყე წიწვნარია. *გიორგი ანდრიაშ ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972.IX.*
- ნალცუნ** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ., ჰადიშგარს მარჯვ. კალთაზე. დაფერდებულა და წყლით რწყავდნენო – ღელჰენარ ხერივხ. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნალცარ ნაკ** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ., ტერასა, რომელსაც მოუდის წყლები (ლგვარ ნარ მეფშტდე). *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნალცტარ** – ყანა (მაგარდელი), ყანა მგჰ-ს დასავლ. ყანა ჯადუტიშ-ამდე. (ლიც – *ნალცტარ?). *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნალწაბ** – ტყე (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- ნალჯმოარ** – ყანები (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, ნაკარის ყანებშია. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ნალჯონ დაბ** – ყანა (ნაცული) ს. ნაცულში. **ნალჯონ** „ყანის საზომი“.
- ნალჯონ დაბი ნიც** – წყარო (ნაცული) ს. ნაცულში, ნალჯონ დაბ-ში მოედინება. *დურმიშხან ასლანის ძე ბაკურაძე, 1980.*
- ნალზარ** – ყანა (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, ყანა ამჟამად. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ნალზარტ** – ყანები (სოლი), ს. სოლშია, დასახლების სამხ., ვაკე ადგილია. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამს., მესტია, 1972. IX.*
- ნალზიგ** – სამოვარი (რცხმელური) რცხმელურში, ლაშხირის მარჯვ., ნასახლარია. *გ. ა. ტვილდიანი, 1976.*
- ნალზიგტ** – სათიბები, ს. გვიმბრალშია. ნასახლარები ემჩნევა. *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*
- ნალზიგტ** – სახნავი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ნამოსახლარია, მეწყერს გაუწყვეტია. *ჯ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1874.*
- ნალზიგტ** (4) – ნასახლარი (ზ. ბაბილო), ყანა (ყვედრეში, ჭველიერი), სათიბი (გვიმბრალა), ს. ჟიბე ბაბილის ჩრდ., ტუბელანის თავში ნასახლარები ჩანს ვისი – არ ახსოვთ. *ჩ. ა-ას ლიპარტელიანი, 25 წ., 1974.*
- ნალჭტამ** – ნაეკლესიარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ნალჭტამ** (2) – ნაეკლესიარი (ყარი, ზ. ვედი), ელყანრე ღარზე ნაეკლესიარის მაგვარი (სპენდიკარ ჩუ ზიხ). სოფლის დასავლ. დასახლებას ზემოთ. ყარშია. *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, ტყისმცველი, 61 წ., ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*
- ნალგლჰანდ** – ნა-რუ-ალი (ლაღამი), ლექტუ ლახუდან ოდესღაც გამოყანილი ჰქონიათ სამ. ქორგლდ-იდან მესტიისკენ წყალი. რუს კვალი ამჩნევა. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*
- ნამადენ** – საკარვებო (ზ. ველი), მთა ოზორიე-სა და მთა გვანდრას შორის. მადანის ნამებარი ადგილია (ზებედე ჩხიკვიშვილისა), დგას 1 კარავი. შიშველი დაქანებული კალთებით. ადგილზე ვაკეა პატარა. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩევალერი, 21.9.1970 წ.*
- ნამადენიშ სუკი** (იხ. **გვანდრაშ ზაგარ**)
- ნამანაშვირი** (იხ. **ლამანაშვირი**)
- ნამანაშვირი სვიკ** – გორა (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*
- ნამანაშურ** – ყანა (ლენტეხი), დ. ლენტეხშია,

ჩოლშურას მარცხ. მხარეზე. ალბათ მანაშს თესდნენო. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

ნამანაშუ – ყანა, ბალი (ლესემა) ს. ლესემაში, წინათ ჭვავი ითესებოდაო, **მოედინება წყარო-სარაგ.** *მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ., 1974.*

ნამანაშური ღარაღ – ღაროები (მაზაში), ს. მაზაშია, ღარებია. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*

ნამანაშური ღელა – ღელე (მაზაში) ს. მაზაშის ერთ-ერთ უბანში, ნამანაშურ-ში. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*

ნამანიშვირ (2) – სახნავი (რცხმელური).*მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX; 1939 წ.*

ნამგებ – სახნავი (ლანტელი) ს. ლანტელის ქვემოთ, ყანა ჭყერუ-ს დასავლ. შეძენილი, მონაგები ოთარშერხენქა. *კოწია ბექეზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წლ. X.*

ნამენწყუ – ღელე (ზავარი), ს. ნესკაძე ბავარშია, ნამენწყრალია. *შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*

ნამენწყურ – სამოვარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, მთა დიდ-იდან ჩამოსულა მეწყერი (შდრ. **მეწყერ – ნანწყუ**). *გ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ნამექტურ – ვაკობი (უსგვირი) მდ. ჭალაძის მარცხ. მხარეზე, სათიბ-სამოვარია. მექტურე ნაგემ ჟიხეთრახ ჩიანგ (ძველად მხოლოდ). *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., 1973.*

ნამვლურ (იხ. **ნამოლ**)

ნამზიგვარ (იხ. **ნამზიგვარ**)

ნამზიგულ – ყანა (ახალშენი), ს. ახალშენშია, ნასახლარია. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

ნამზიგუაროლ – ტყე-სამოვრები (შკედი) ს. შკედში, მინდორია, ნასახლარები არა ჩანს. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ნამზიგურ – სათიბ-სამოვარი (შკედი), ს. შკედშია, რადაგთან. ძველი ნასახლარები. სერზეა. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

ნამლა – სათიბები (ნაკი) ნაკრას მარცხ. კალთაზე, ქეზა ნენჩას ჩრდ., ლაწომბას ჩრდ.-აღმ. ტყეშია სათიბები. ნამლა < ნამოლა (// ნანჭურ). *ვასილ ბერნაყის ძე ქალაძანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნამმურ – ყანები (მელურა), ს. მელურაშია, სასიმინდე ყანები. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, 1974.*

ნამნაშუ – სამოვარი (ლაშხრერი) მდ. ენგურის

ჩრდ.-აღმ. სოფლის სამხ., სამოვარ მოლაშხა და სათიბ დაბერილს შუა. ნახნავია. ამჟამად სამოვარია (მანშიმ ნალაშუ ლი „ქერის ნათესი არისო“). *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმეურნე, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნამნაშუ (2) – ყანა (ქვ. მარდი, სამოვარი (ლაშხრერი), ს. ჩუბე მარდის დასავლ. ყანა სიმინდის. ადრე ითესებოდა მანაშ . ვაკე ადგილია. მანაშ „ჭვავი“ (Secal e cereal e L. पोख) (შდრ. ჭმინ ჩყმენხ – Har deum „ქერი). *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ნამნაშულარ – სათიბ-სახნავები (მესტია) აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. ფუხტდრი ტუბი ჩამოუდის. მანაშ „ჭვავი“. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთავი, 1972.*

ნამნაშურ – ტყე (წვირმი) ს. წვირმის აღმ., სამანქანო გზის ქვემოთ. ტყე – ფიჭვნარი და შერეული, ალაგ-ალაგ. ნახნავიცაა. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნამოლ – სათიბები (მესტია) ჰაწვალდის მხარეზე, ტყეებში შიგადაშიგ სათიბები. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთავი, 1972. VIII.*

ნამოლარ – სამოვარი (ზ. ლუპა) სამანქანო გზის ქვემოთ, სამოვარ ლალტბულდაშის აღმ., ადრე სახნავი ყოფილა. „ნახოვარი“ (ნამოლ ლი). *ვასილ თოსდანის ძე ცალანი, 44 წ., ბრიგადირი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნამონაშურ (იხ. **ლამანაშურ**)

ნამპორ – ყანა (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის დასახლების ზემო მხარეში, სახლებს შორის. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნამპრარე ლატურა – სალოცავი (გაღმა ხაიში), კროფი ჭკადუას სახლის ჩრდ.-დასავლ. არის მაღლობი ადგილი, სადაც თებერვლის თვეში (პირველ რიცხვში) ხდება ნამპრობ. სოფელი იყრის თავს, კალანდის მეორე თვეში. *ნატაშა ემეზას ასული ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*

ნამპრანი – სათიბი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის ჩრდ.-აღმ., კაჩა შუკუის აღმ. მხარეში, მდ. მულხურას მარცხ. ნაპირზე. დგას ქვემო ნაპირზე ეკლესიის ნანგრევი. *ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამ ს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნამყირა (იხ. ლამყირა)

ნამსგალევიშ კვათხ – ტყე, ბილიკი (ზ. ვედი), ამჟამად ჯვინელ ნაშუკვს უწოდებენ, რადგანაც სხვა გზაა (სამანქანო) გაყვანილი. *არჩილ კოსტას ძე ჭკადუა, 40 წ., 1969.*

ნამსგალევიშ მანჩხაფ – ჩანჩქერი (ზ. ვედი), მთა ნამსგალევის დასავლ. კლდეებს შუა მოედინება წყალი, რომელსაც აქვს რამდენიმე ვარდნა 20-20 მეტრისა. მოედინება მყინვარული ენიდან (იხ. რუკა 1: 100 000 Тхеиши). მოზრდილი მდინარეა, ქვემოთ უერთდება მარჯვ. მხრიდან წაქაწყარი, მდ. ვედრგლას მარცხ. შენაკადი. *ლადი ზოსიმეს ძე მიქავა, 78 წ., მწყემსი, ს. გგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ნამსგალევიშ ნალჯვამ (ზ. ვედი)

ნამსგალევიშ ჯვინელი ნაშუკვ (იხ. ნამსგალევიშ კვათხ)

ნამსგალეუ (2) – სახნავი, სამოვარი მთა (ზ. ვედი), მდ. უედრგლას მარჯვ. კალთის ტერასა, ადრე სახნავი იყო. ვაკე ადგილია ≈ 1 ჰა. მეგრ. „ნაკვაკა“-ს ეძახიან. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნამსგალეუ – საზაფხულო სამოვარი მთა მდ. ნამსგალევის სათავის ქვემოთ, შუაწელის ზემოთ, ზედა ტყის საზღვარზე. დავაკებული ხეობაა, შუაზე მოედინება მდ. ნამსგალევი. მისი სიმაღლეა 1657,6 (1: 100 000 1662,1). სამ. -დასავლ. კლდის მასივებია, დანარჩენი მხრიდან ტყე, წიფლნარი, ზემო მხარეზე ქვემოთ წიწვნარი. არის ბოკვნარიო, თხმელნარიც. დგას 4 კარავი მრგვალი ხისა. *იზოლდა სამსონის ას. ჭკადუა, 20 წ., კოლმეურნე, ს. ქვედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 22.9.1970 წ.*

ნამსგალევიშ ახანილ – გოგირდოვანი წყალი (ზ. ვედი), ნამსგალევის სამხ.-დასავლ., უედრგლას მარჯვ. მხარეზე მოდიოდა გოგირდოვანი წყალი. ამჟამად სამანქანო გზა გადის და დაიფარა. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნამსგალევიშ ბოგ – ხიდი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსტას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ნამსგალევიშ ლიც – შენაკადი (ზ. ვედი), მოედინება ლაკემურაში დუდიდან და ხეშიმ დუდის შუამყინვარებიდან. ყოფს სამოვარ მთა ნამსგალევის შუაზე. მდ. უედრგლას მარცხ. შენაკადი

(იხ. რუკა 1: 100 000). *იზოლდა სამსონის ასული ჭკადუა, 20 წ., კოლ., ს. ქვედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 22.9.1970 წ.*

ნამსგალევიშ ჟაბე ლამგემი ღარ – ღელე (ზ. ვედი) სამოვარ ნამსგალევის აღმ., ხე-ტყის წარმოების უბანი იყო. *არჩილ კოსტას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ. ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ნამსგალევიშ სარგელ – წყარო (ზ. ვედი) სამოვარ ნამსგალევის დასავლ. ნაპირზე. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ. პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნამსგალევიშ ტუბი – ხევი (ზ. ვედი), სამოვარ ნამსგალევის ხევი, წყალი მოზრდილია, უედრგლას მარჯვ. შენაკადია, ნამსგალევიშ კოჯარიდან იღებს საწყისს. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნამსგალევიშ ჩაბე ლამგემი ღარ – სამოვარ ნამსგალევის დასავლ. ღელე, ხე-ტყის წარმოება იყო. ვედრულას მარჯვ. შენაკადი. *არჩილ კოსტას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ. ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ნამსხტერ – ადგილის სახელია (სოლი), ს; სოლშია შიგ დასახლებებში პატარა გამოუყენებელი ადგილი. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ნამურყვამ – სასაფლაო (ფარი), ზედა და ქვედა ლუჰას (ფარის უბნებს) შორის არის სერი, რომელსაც ჰქვია „ნამურყვამ“, ახლა აქ სასაფლაოა. ამბობენ, აქ წმ. გიორგის ეკლესია იდგაო. ეკლესიის ნაშთიც კი არაა დარჩენილი. ამბობენ, რომ აქ ადრე ერთი ოჯახი ცხოვრობდა, რომელსაც ჰქონდა ციხე-კოშკი. ოჯახს რა მოუვიდა, უცნობია. *ვახტანგ ქემურზას ძე ნარსავიძე, სტუდენტი, 1965.*

ნამურყვამ – ნაკომპარი (გული), ჩუბე გულის სამხ.-დასავლ., მდ. გულა ჭალა-ს მარჯვ. მხარეზე ნაკომპარია, ქვედა სართულის ძირილად დარჩენილი. გადმოცემით, მდიდარი ოჯახი ცხოვრობდაო და შემდეგ მოსპობილა. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარი, ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ნამურყვამ – ნაკომპარი (მამი), ლეკუტიდშია, მდინარის მარცხ. მხარეზე, ფლატის თავზე. ძირი დარჩენილია, ამჟამად სახლობს შამილ შავრეშიანი. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

- ნამურყტამ** – ნაკომპარი (ქართვეანი), ყოფილა კომპი კვანჭიანების, შემდეგ სახლის მასალისთვის დაუნგრევიათ. ამჟამად ძირიც კი არა ჩანს. *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ნამურყტამ** – ნაკომპარი (ქურაში) ს. ქურაში, სუიფში ნაკომპარია, ძირილას დარჩენილი. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ნამურყტამ** – ნაკომპარი (ჭოხულდი) ს. ჭოხულდის სუიფში, ძირილას დარჩენილი, ეკუთვნის შონია კვიციანს. კომპის სვან. სახელისაგან – „ნაკომპარი“. *აკაკი ივანეს ძე კვიციანი, 34 წ., კოლმ., ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ნამურყტამ** – ნაკომპარი ს. ჭოხულდის სუიფს აღმ., ეკუთვნის ილამაზ ფანგანს. კომპისაგან სამირკველილას დარჩენილი. კომპის სვანური სახელწოდებისაგან „მურყტამ“. *აკაკი ივანეს ძე კვიციანი, 34 წ., კოლმ., ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ნამურყტამ (9)** – ნაკომპარი (ცანა, ქურაში, ჭოხულდი –2, გული-ქართვეანი, ზესხო, მამი), სასაფლაო (ფარი)
- ნამურყტამ // დონღტანშა ნამურყტამ** – ნაკომპარი (ზესხო), ს. ზესხოშია, ნანგრევებილას ამჟამად.
- ნამურყტამლა** – გორაკი (კაერი) ს. კაერის ჩრდ.-აღმ., სამირკველის მაგვარის ნაშთები. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ნამურყტამლა** – ყანა, ნაკომპარი (სოლი), ს. სოლი, დასახლებასა და ს. კაერს შორის. არის ნაკომპარიც. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ. მესტია, 1972. IX.*
- ნამურყტამლა (3)** – სერი (ბოგრეში, კაერი), ყანა (სოლი) ს. ბოგრეშის სამხ.-დასავლ., ენგურის მარცხ. კალთის სერი, ფოთლოვანი ტყე ჭარბობს. მის აღმ.-ით საკულტო ადგილია. შეიძლება ნაკომპარი იყო. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ. მოსამს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნამურყტამელ** – რესტორან „ლილეს“ ტერიტორია (ლენტეხი). მურეშმა ლაზგა. დ. ლენტეხში, დღეს რესტორანი „ლილე“-ა ამენებული. ქედია, უწინ ნასახლარი (ან სასაფლაო) უნდა ყოფილიყო. გათხრის დროს ადამიანის ძვლები უნახავთ. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*
- ნამქაჩტარ** – სამოვარი (მელე) ს. მელეს აღმ. მხარე. ნაკაფია.
- ნამქაჩტარ** – ტყე (ქვ. კალაში) სოფლის თავზე, არის ჯიჰრა „მუხა“, ცანცი და შერეული ტყეც. ლიქე „ჭრა“ – ნამქაჩტარ „ნაჭრეები“. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნამქაჩტარ (2)** – ტყე (ზარდლაში, ქვ. კალაში) ს. ზარდლაშის დასავლ., ფერდობი. ნაკაფი ყოფილა, მერე ტყე ბუჩქნარად დარჩენილა. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნამქურლა** (იხ. ბეჩაშა ლექვანამქურლა)
- ნამლატ** – ყანა (ხე) ს. ჯეს დასავლ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., კოლმ. თავ-რე, ს. ხე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ნამყვამი** (რ. Намкван) – მწვერვალი (ლენტეხი) კავკასიონის ქედზე, ენგურის დასაწყისის თავზე. სიმაღლე – 4278 მ. ზ. დ.
- ნამყტამ (2)** – კლდე (უშგული), მწვერვალი (ლენტეხი) კლდე შხარას სამხ. კედელზე, კომპისებური კლდე საჯიხვე. გ. თიკანადის **დასამარცხ.** კლდის მარჯვ. „ნაკომპარი“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ნამყტამი** – მწვერვალი (უშგული), შხარას ერთ-ერთი სამხ. მწვერვალი, მდ. ენგურის სათავის ჩრდ.-აღმ., კომპისებური. *გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ., მოსამს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ნამყტამს სგიმ** – მჟავე წყალი (უშგული) კლდე შხარას სამხ. კედელზე, კლდე ნამყტამის ძირში, წისქვილის სამყოფისხელაა. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ნამყტამს ტტიბ** – ტბა (უშგული), კლდე შხარას სამხ. კედლის ერთ-ერთ კლდესთან – ნამყტამთან არის ტბა, ენგურის ერთ-ერთი შენაკადის სათავე. ტტიბ „ტბა“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ნამყტამს ტტიბ** – დეღე (უშგული), კლდე შხარას სამხ. კედელზე, კლდე ნამყტამის ქვემოთ, დეღეა პატარა. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ნამყტირარ** – სათიბ-სამოვარი (ლაჰილი), ს. ლაჰილის სამ.-დასავლ. ტყეშია მოქცეული პატარა სათიბი. *ზ. ს. პაკელიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ნამყტამშ** – მწვერვალი, სათიბები (წვირმი) ს.

- წვირმის ჩრდ.-დასავლ. სათიბი მეფტაშის მწვერვალი (იხ. 1: 100 000 – 2473 რ. Менташ). *მირან ხალამპრეს ძე ფანგანი, 40 წ., კოლმ., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნამყტამ** – სათიბი (იენაში) ს. იენაშის ჩრდ., დამრეცი რელიეფით. ნამყტამ-ის ნიშან-წყალი არაა. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ნამყტამ** – სამოვარი (მაცხვარიში) ლაჰლა ჭალაშ მარცხ. კალთაზე. ნაკომპარები არაა. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*
- ნამყტამ** (4) – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, იენაში), სამოვარი (მაცხვარიში), მწვერვალი (წვირმი), ჰაწვალისკენაა, ტყით შემოფარგლულია. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ნამშელიდ** – სამოვარი (ცხუმარი) მდ. ენგურის სამხ., ჩუდრიშ ბოგს სამხ.-დასავლ., სამანქ. გზის ქვემოთ მდინარისკენ. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნამშიხორლუარ** – სამოვრები (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერისაა, ტყეში.
- ნამშიხორ** – სამოვარი (ლაღამი) ს. ლაღამის ჩრდ.-აღმ., მესტია ჭალაშ მარჯვ. მხარეზე. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*
- ნამშიხუარ** – ტყე (წვირმი) ს, წვირმის სამხ.-აღმ., ფეხის დასავლ. მუხნარი *ტყე. რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნამცაღტრა** – ღელე (მაცხვარიში), ლაჰლა ჭალაშ მარცხ. შენაკადი. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ. ლატალი, 1973.*
- ნამცტილ** – ტყე (მესტია), წიწვნარი ტყეა, გადის ბილიკი ლეჟ ლახუ-ის აღმ. კალთაზე. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*
- ნამბგურა** – ტყე (ლეშუკვი), ბალის ქედზეა, ლეშუკვის ყოფილი ტყე. კლდოვანი არაა. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ნამბგუბ** – ჩამონაშალი. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ს. ნესგუნი, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ნამბგუბ** (2) – ფლატე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ნესგუნი), ჭალაშ მარჯვ. მხარეზეა, ნასხლეტი მიწაა. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ნამხარწილ** – საკულტო ადგილი (ლამფალაში) ს. ლამფალაში, ვითინი დგას. *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*
- ნამხოტალ** – ნამოსახლარი, სამოვრები მამის აღმ. ნასახლარებია. *ა. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*
- ნამხოტალ** – ტყე ს. ნაცულში, ფოთლოვანი.
- ნამხოტალ** (3) – ნასახლარები (შკედი, მამი), ტყე (ნაცული) ს. შკედში, ყოფილა კომპი, რომელიც დაარღვიეს. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ნამხუერ** – სათიბ-სამოვარი ს. ჟაბემის დასახლების დასავლ. სამანქანო გზის ზემოთ. არის ძველი ნასახლარი. *ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნამხუერ** – ყანა (ჟაბეში), ჟაბეშია, ღელე ტუბირას მარცხენა მხარეში. ნასახლარები არაა, სამანქანო გზასა და მულხურას შორის. *ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნამხუერ** – ყანა, სათიბი ს. ჟაბემის აღმ., სათიბ ქართაშა და დასახლებას შორის. ქვემოდან აკრავს სათიბი გოგლანი. ნასახლარები არა ჩანს, გვერდით – დასავლ. ნასახლარებია. გოგლანის ძველი ნასახლარი. *ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნამხუერ** – ყანები (ლაშთხვერი) ფუშყვერსა და დასახლებას შორის. დასახლებებშია მოქცეული თითქმის. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972. VII.*
- ნამხუერ** – ყანები ს. ზარდლაშის დასახლებასა და ტუბის შორის. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნამხუერ** (2) – სათიბ-სახნავი (ჩვაბიანი), ყანა (არცხელი), ს. ჩვაბიანშია, ქერთბიშას დასახლ. დასავლ. სახლთან ახლო მდებარე სახნავ-სათიბი. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნამხუერ** – დასახლებული უბანი, ლანჩვალშია, ბოლო დასახლება (?) აღმოსავლ. მუხტირ „კუთხე“ (მდებარეობის მიხედვით). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1973.*
- ნამხუერ** (8) ყანა (მაჯვდიერი, ლაშთხვერი, ზარდლაში, ჟაბეში -2), სათიბ-სახნავი (ჟაბეში), ხრიოკი სოლი), უბანი (ლანჩვალი), ს. მაჯვდერშია, სამანქანო გზის ქვემოთ (მდინარისკენ). ამბობენ, ეკლესია იყო – ჩირთ ლი ეჩე-

ჩუნ. ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაკვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ნამხტირზ – სათიბი (ცალერი), ჟიბე ცალერს სამხ. ესაზღვრება, ყანა სგებრის ჩრდ.-აღმ. ადრე ნა-სახლარი ყოფილა. ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნამხტირ – ყანა, ს. არცხელშია. მარგაიანების ყანაა, დასახლების შუაში, ყოფილი მუშნი ჟორჟო-ლიანის ყანა. სახლთან ახლო მდებარეა. ერმა-ლო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არ-ცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ნამრლზ – სათიბი (კაერი) ს. კაერისა და ს. ლემსიის მთაში. დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.

ნამტლზ – სამოვრები (ფალედი) ს. ფალედის ჩრდ., ტყიანია ირვგლივ (ჩრდ.-დასავლ. წიწ-ვნარი), სგიმთანაა. მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმი-ანი, 69 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნანარგლ – ყანა (ხოფური) ს. ხოფურში, ვაკობი. ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976.

ნანარგლალ – ყანები (ნანარი), ს. ხოფურის მიდა-მოებშია, ნანარისკენა გზის მარცხ. სანაპირო-ზე. ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974.

ნანგომ – სახნავ-სათიბი (ლამხერი) ს. ლამხერის ქვემოთ, სათიბ-სახნავ ტყაბზრის ჩრდ. ალვის ხეებიცაა. ვაკე რელიეფით. კარგი მოსავლია-ნია. ნანგომ – ნანგუმბი „მძიმე“ (?). მახამეთ გურმაჩის ძე დევდარიანი, 49 წ., ფარის ს.ს., მე-სტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნანგული – სოფელი (ხაიშის ს.ს.), ხაიშის ს.ს.-ში შემავალი 4-კომლიანი დასახლებული უბანი, ცხოვრობენ კვანჭიანები. რელიეფური პირო-ბებით, მთის კალთის ტერასაზეა გაშენებული დასახლებაც, დაფერდებული სახნავ-სათესე-ბით. ვაშლი, მსხალი, ნიგოზი. შიგადაშიგ და-ვაკებაცაა. სამხ.-დასავლ. კედელივითაა მი-ბჯენილი კუაკაშუმ კოჯის ჩრდ.-აღმ. ნაწილი, ხოლო ჩრდ.-დასავლ. წიწვნარი ტყეა. დასავ-ლეთით კარვით გარღვეული ხეობა, ფომრით თითქოს წაუმგვანებიათ **ნანგული**-სთვის. სი-მალე ზღვის დონიდან 1050,0 მ. უდრის. ვარ-დენ ქერვის ძე კვანჭიანი, 61 წ., პენს., ს. ნანგული, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 7.11.70 წ.

ნანგუმზ – ტყე, ს. ცალდაშის ჩრდ.-დასავლ. ს. ჭოლშისკენ, მდ. მულხურას მარჯვ. კალთის ფოთლოვანი ტყე – მუხნარია. პავლე ბითეს ძე

ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ნანგუმზ (3) – სამოვარი, ყანა (ჭოლაში), ტყე (ცალ-დაში), სახნავ-სათიბი (ლამხერი – იხ. **ნანგომ**) ს. ჭოლაშის აღმ., მდ. მულხურის მარჯვ. რიყეს გვერდით. დგას წისქვილიც. ნიკოლოზ კონ-სტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ნანგუმზ (იხ. **ნანგომ**)

ნანდობზ – ყანები (ლესემა), ს. ლესემაშია, მიე-დინება წყარო – სარაგ. ა. ს. გაზდელიანი, 36 წ., 1974.

ნანდობზი სარაგ – წყარო (ლესემა), ს. ლესემაშია, ყა-ნა ნანდობარში. ა. ს. გაზდელიანი, 36 წ., 1974.

ნანკლატზ – ტყე (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, შკედში. სამოვარ უხუტამს სამხ.-და-სავლ. ფერდობია, ადრინდელი ნახნავი და შემდეგ სათიბი. ამჟამად გატყვევებულია. და-სავლ. ესაზღვრება ლანკულუმ ტუბი და ნატყიცუ ხარ. ნანკლატზ (< *ლანკლატზ ?) (მდრ. ლენზ > ნენზ; ლიც – ნიც). კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნანკცარგლ (იხ. **ნანკცარგლ**)

ნანჟომ – ყანა (ცალანარი), ს. ეცერის დასავლ. სა-მანქანო გზის ზემოთ, ნაწორს ზემოთ. სახნა-ვია. ლიჟუმი – ნაჟომ როქუ ლი – პირველი ხენა დათესვამდე სარეველების მოსპობის მიზნით. ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნანსყზ – წყარო (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშის სა-სმელი წყალი (ნანსყზ „ნაკეთები“ ?). გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.

ნანტუბგლზ – სამოვარი (ლახამულა) საცხოვრის კენწანის ჩრდ. ძერხვამის საზღვრამდე, რომზმ ცხეკის თავზე. მოედინება წყაროები თავრარი-დან. ნანტუბგლზ (< *ნანტუბილზ ?). გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნანქორ – ყანა (ლუჰა) სოფ. ჟ. ლუჰას ქვემოთ ბოლო ყანების ჩუიბლალზრის დასავლ., მის ზემოთ ნასახლარია (წულუკიანებისო). „ნასახლარი // ჩანგანთ ნასახლარი“. სიმონ თოსდანის ძე ცა-ლანი, 57 წ. კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნანქორ (2) – სამოვარი (ლახამულა), ყანა (ლუჰა) საცხოვრის ნოდამის დასავლ. სათიბ მატანის

ჩრდ. ნასახლარია, ნაყნარია ყარამან ჭკადუა-სი. შეიძლება ნასახლარიც მისი იყოს. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნანქორიმ ცხეკ – ტყე (ლახამულა), საცხოვრის ნოდშის ჩრდ., სამანქანო გზის ზემოთ მუხნარი ტყე, სამოვარ ნანქორის აღმ. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნანქტალ – სამოვარი (სოლი), ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. ტყიანი სამოვარი, სოფლის დასახლების ზემოთ, გზის ზემოთ. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 IX.*

ნანქტერილ – სათიბ-სამოვარი (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ., მთა ლაგუზარიელში, კლდის ძირში ალპური ზონაა. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნანყულ – სამოვარი, ანწლნარი (ლახამი) მდ. ლახამის მარცხენა მხარეზე, მომადლოა, გადებულია ხიდი – ნანყულაშ ბოგ. ჩანს ანწლი ბლომად. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ. ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნანყულ (3) – სალოცავი (ქვ. მარლი), სამოვარი (ლახამი), სამოსახლო (ნანყული). ჩუბე მარლის სამხ., დასაწყისში სოფლისა. ყოფილა სალოცავი ადგილი, მაღლობი ადგილია, გორაკი. ჩრდ.-დასავლ. სასაფლაოა. ნაეკლესიარია, ემჩნევა სამირკველი. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, მუშა, 40 წ., ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ნანყულ (მეგრ. ნაყუმბულა, ქართ. ნაყუმბულარი) – სამოსახლო, ხაიშის ს.ს.-ში შემავალი დასახლებული ადგილი, ხაიშის აღმ. მდ. ჭედრგლას მარჯვ. კალთის გორაკზე. ცხოვრობს ჭკადუების 3 ოჯახი. ხილნარ-ვენახებით, სახნავ-სათიბებით. არის ბარიტის წარმოება. ნაეკლესიარი – ნანყულაშ თარგლეზერ. ზღვის დონიდან (ზემო მოსახლესთან) 1109,0 სმ. ამჟამინდელი დასახლების ასაკი ≈ 70 წელს არ აღემატებაო. *კოწია ქერეჯის ძე ჭკადუა (წულუკიანი), 69 წ., პენსიონერი, ს. ნანყული, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.11.70 წ.*

ნანყულაშ თარგლეზერ – ნაეკლესიარი, სამლოცველო, ს. ნანყულაშია, ქედზეა. არის ნაეკლესიარი, ამჩნევა სამირკველი – სპენდიკები. „სალოცავი // ნანყულის მთავარანგელოზი“.

კოწია ქერეჯის ძე ჭკადუა, 69 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.11.70 წ.

ნანყულაშ ლებგლეკ (იხ. **ზენიმ ლებგლეკ**)

ნანყულაშ სარაგ – წყარო (ქვ. ვედი), ს. ნანყულიდან ს. ქვედა ვედისკენა ძველ გზაზე, დაახლ. გორას აღმ. კალთის შუა ადგილას მოედინება კარგი წყარო, სადაც მგზავრები ყოველთვის ისვენებენ. „ნანყულის წყარო“. *კოწია ქერეჯის ძე ჭკადუა, 69 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.11.70 წ.*

ნანყულაშ ღარ – ხევი (ქვ. ვედი), ჩვ. ვედიდან ნანყულისკენ ასასვლელი ხევი, წიფლისა და შერეული ტყის მასივი, მოედინება ღელე. *მაგრაფინა გიორგის ას. ჭკადუა, 44 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნანყულაშ შგედხენიმ კოჯ – კლდე (ქვ. ვედი) ნანყულის პირდაპირ, ვედრგრას მარცხ. კალთის უშველებელი კლდე, სადაც გაყვანილია სამანქანო გზა. *სამსონ როზანის ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნანყუამ – სამოსახლო (ნამყვამ-ზაგრალი) ს. იფხის სამხ., ცხოვრობენ გირგვლიანები. *ე. ი. ნანყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.*

ნანყუამრა – ყანა (ლახუმდი), ს. ლახუმდია, სამხ. დგას ორი სახლი. მახსოვრობაში მურყვამ არ იყო. ცხოვრობდა ვინმე ნანყუამ (კაცის სახ.), გვარად – ჩარკვიანი. *რიდა ბესის ას. ფირცხელიანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972.IX.*

ნანყუბულაშ – სამოვარი (ზ. ვედი), ბორცვები. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ნანყუბულაშ ზენ – სამოვარი (ქვ. ვედი), მდ. ჭედრგლას მარჯვენა მხარე. ვაკე ადგილია, ბევრია ანწლი, სამოვარია, მეჩხერტყიანი – წიფელა, **თხმელა**, თოფრა, რცხილა, ნეკერჩხალი. *დომენტი ისლამის ძე ჭკადუა, 40 წ., მეტყევე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. XI.*

ნანყურაშ – ყანა (გვალდერი), სოფლის დასავლეთით, სათიბ ნაკარს ზემოთ (სამხ.) შუაში ტყის ზოლია. ნანყურაშ „ნაწოლისი“ ? *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნანშხარ – ყანა (კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაშია, ჩუბარის ჩრდ., ნაეკლესიარ ლამარიშის ჩრდ.-აღმ. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნანჩქაღა – სათიბი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანიშია, სამანქანო გზის ქვემოთ, ტუბიზრა, არის ნაღვარევი. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მე-სტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნანცხმორ – ტყე, ს. ლუბაღდის დასავლ., ტყე სათანის დასავლ. (იქით), ტყის მასივია, ჭარბობს რცხილა (ცხტიმაროლ). *მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ს. ლუბაღდი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნანცხმორ (2) – ტყე (ჰეზუდი, ღვებაღდი), ს. ჰეზუდის ჩრდ.-აღმ., ტყე წიფარ-ის ზემოთ რცხილნარი ტყეა, შიგადაშიგ საძოვრები. „ნარცხილარი“ – შესაძლებელია, გაკაფული იყო, შემდეგ ისევე აიყარა რცხილაო. ვაკე ადგილებია, ჰუთილდე ნაგემ ლი – რაიმეს მიზნით აგებული. *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნანცხმორ – ტყე (სიდიანარი), ს. სიდიანარის ჩრდ.-აღმ., ტიბის მარცხ. კალთის რცხილნარ-სოჭნარი ტყე. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ნანწბარ (იხ. ნანწგბარ)

ნანწბარ – საძოვარი (ფარი) მდ. ლექუერიშ ლიცის მარცხ. კალთაზე, სათიბ ნაკარის ჩრდ. მოედინება წყაროები, ფერდობია (აშ. ხოწიბ ჭალთეჩუ, გუწმიდ ფელტ ლი). *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამს., ს. ფარი, მე-სტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნანხვრი – სოფელი (ზეჩოს ს.ს.).

ნანხმარ – მთა (ფარი). *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსევანიძე, 1965.*

ნანხრამ – ხრამი (ლახამულა) მდ. ენგურსა და მეთრის შორის, ლახამულას დასავლ. ლელუმერა ი ხარ, ლახხერ ჰდგი ლი, ლასოჯა („სოჯ“ – ლუმროშ ნათშალ). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნანხუწარ – ტყე (ჭუბერი) მთა ტობულდარის სამხ.-დასავლ. მდ. მარღვრას მარჯვნივ, წიწვნარია. მიდის გზა უთვირის გადასასვლელისკენ. ზემოთ ვიწროვდება და აქედან ლანხუწარ, ზემოთა საძოვრები მთა ტობულდარის. ლ/ნანხუწარ „ვიწრობი“. *ნოდარ თებუქის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*

ნანხუწარიშ მახუწაღბ – წყარო (ჭუბერი), გზა, მთა

ჟაბე ტიტასა და ტობულდართე მიმავალ გზაჯვარედინზე მოედინება წყარო. ვიწრობი გზაა გორაზე. ნანხუწარ რელიეფის ფორმის მიხედვით. ვიწრო გორაკზე მიდის გზა, დაფერდებულია, ტყიანი. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ლეკელმახი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 22.IX.70 წ.*

ნანხუწარიშ ღარ (იხ. ლანხუწარიშ ღარ)

ნანწრი – სოფელი (ლენტეხის რ-ნი). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939.*

ნანწკირ – ყანები, ლგეჩეხ-ის ლექესირშია, მდ. ჩოლშურას მარცხ. მხარეზე. კირის ნატეხია. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ნანწკირ (2) – ტყე (ჰველიერი), ყანა (ლექესირი) მდ. ლაშხურ-ის მარცხ. კირი იცოდა ადრე. ამჟამად არავინ არ იღებს. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ნანწკირი მორელ – მჟავე წყალი (ლექესირი) მდ. ჩოლშურის მარცხ. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ნანწრ – სოფელი (ხოფურის ს.ს.), ხოფურის ს.ს.-ში შემავალი ერთ-ერთი სოფელი, მდ. ცხენისწყლის მარცხ. მხარეზე, მდ. ჯოფრულას მარცხ. მხარეზე. *ვახტანგ ნიკოლოზის ძე ჭურასპედიანი, 35 წ., მოსამსახ., ს. ნანარი, ლენტეხის რ-ნი, 1974.*

ნანწრი შუკუ – გზა (ნანარი), სამანქანო გზა ხოფურში, ს. ნანარისკენ მიმავალი. *ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976.*

ნაჟაჰე (იხ. ლაროკაშ ლიც)

ნაჟაჰე(2) – ღარი (ლახამულა) (იხ. ლაროკაშ ლიც), ს. ლახამულას დასავლ., მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, საზვავე ღარი ჰუტილად-იდან მდ. ენგურამდე (ხოლა ღარ ლი, ჟაჰ ანდრი). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნაჟაჰე – საბალახო, ს. ხარაშშია, ფერდობია, იცის ზვავი (შვავი). *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

ნაჟაჰე – საძოვარი (შვედი), ს. შვედშია, ველიდის ერთ-ერთი კუთხე. ზვავის გასაჩერებელია, დავაკებაა. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

ნაჟაჰე (3) – საძოვარი (ჰველიერი, ფაყი, შვედი) მდგ. ლაშხურ-ის მარცხ. მხარეზე, ფერდობია. იცის ჟაჰ (შდრ. ჟაჰ „შვავი“). *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ნაჟაჰი ნიც – წყალი (შვედი) ს. შვედში, ნაჟავი ლარშ ისგა ანდრი. *უ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ნაჟაულაშ – სამოვარი (კახურა) ს. კახურას ჩრდ.-დასავლ. ღარია, უწინ შვაგი ჩამოსულა, ამჟამად იცის. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ნაჟაულაში დელა – დელე (კახურა) ს. კახურას დასავლ., ლასკადურის მარცხ. შენაკადი. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ნაჟაულაშ-ღარ – სამოვარ-სათიბი (ტვიბლედში), ს. ტვიბლედშია, დელეა, წვხადგრა მოედინება. *ნ. ს. ჩანქელიანი, 24 წ., 1974.*

ნაჟადან – ტყე, ს. შვედშია, ზვავის ჩამონავალი. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ნაჟადან (2) – სამოვარი, ტყე (შვედი) ს. შვედში, ტყიანი სამოვარი, ნაზვავებია. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ნაჟომ (იხ. ნანჟომ)

ნაჟურმაღანი – ყანა (ლალხორი) ს. ლალხორის ჩრდ.-აღმ., დასახლების ზემოთ. ოჯახი ნაჟურ-შას ყოფილი ყანები (გვრია არ ახსოვთ). *ნინა გიორგის ას. გამყრელიძე, 49 წ., მოსამს., ს. ლალხორი, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნაჟულაშ-ღარ – ნახლეტი (ნაკის ს.ს.), ნაკრას მარცხ. ქეზანენჩას სამხ. ნაწილში ნამეწყრალი ადგილია, შიშველი ღარტაფი, შვაგი იცის (ნაჟაპული). *ვასილ ბერნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნაჟაჭა ლარე – სამოვარი (ცალერი) ს. ცალერის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ლაქსერილის ჩრდ. მხარე. ლაჟაპ ადგილი (ლგცხატ ლი ი დარ აჭმე). *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნაჟარ – ყანები (შყალერი), ს. შყალერის დასავლ. სამანქანო გზის ზედა და ქვედა ნაწილი. დამრეცი ადგილი. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*

ნარდვილ – თავსაყრელი (ლემსია), ს. ლემსიაშია, ამხანტაფშია, გადის გზა, დგას გრძელი სკამებივით, სადაც თავს იყრიან მეზობლები. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ნარლოდ ტუბრა – დელე (ნაცული), ს. ნაცულში, მღვრია ხშირად. ნერლედ, ანერლედან, მღვრეი ღვარი..

ნარლოტ – საბალახო (ჭველიერი), ს. ჭველიერში, ლაშხურის (მდ.) მარცხ. მხარეზე. კლდე ჩამონგრეულა. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ნარლუ – ადგილი (ხოფური, ლენტეხის რაიონი). *მ.*

ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.

ნარლუოტ – სათიბი (ნანარი), ს. ნანარის მთაშია. ფერდობია, ერთი ფერდი ჩამონაშალია, დგას კარვები – დროებითი (სეზონური) სადგომები. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

ნასანახ – სათიბ-სამოვრები (რცხმელური) რცხმელურში, ლაშხურის მარჯვ. სანახ „ახო“, ე.ი. „ნახოვარი“?. *ე. ა. ტვილდიანი, ლნტ. რ-ნი, 1976 წ.*

ნასანახტ – სათიბ-სამოვარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ლაქსერილის თავზე. სანახტ „სინჯი“ (შდრ. „სანახავი“). *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ნასაყდარილ – სათიბი (ღობი), ღობის მთაში, ნასაყდარალია.

ნასახლებიწყალი – წყარო (რცხმელური, ლენტეხის რაიონი). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*

ნასკადარალ (იხ. **ნასკადარაშ**).

ნასკადარაშ – თემი (ნანარი), ს. ნანარშია, ფურელიანების საგვარეულოს სამოსახლო. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

ნასკარ – სამოვარი, ტყე (ლატალი), ნასახლარ სგობულ-შია. სამხ.-დასავლ. საკულტო ადგილი ყოფილა. ნაგებობებისა არაფერი ჩანს. სკარ „ლიყუბალ რომელიძე საღვთო დღესასწაულზე“, ლე-სკარ დიდი ყველიანი ან ხორციანი კვერი. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*

ნასკარ (2) – სამოვარი (ლემსია, იენაში), ლემსიიდან ქაშე ლახტში მიმავალ გზაზე, ტყეცაა და სამოვარიც. რაიმე საკულტოს ნიშანი არაფერია ამჟამად. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ნასკარ – უბანი (იფრარი), ს. იფრარის დასავლ. ცხოვრობს ერთი ოჯახი – ხარძიანისა. ადმინისტრაციის წიგნში – **ლასკრალი**. *გემა ანდრიაშ ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. იფარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნასლეთილ (იხ. **ნასლეთილარ**) – სამოვარი (ფარი). *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965.*

ნასლეთილარ – სამოვრები (ზაგარი), **კასლეთილ**, ს. ზაგარის აღმ., ლალჯან შუკუტის ჩრდ.-დასავლ., ლაქსერილის (საკულტო ადგილი) აღმ.-ის გაგრძელებაა გორამდე. ნასლეთ? (კასლეთ?). *გელიძე ალექსის ძე ჩხეტიანი, კოლმ., 37 წ., ფარის ს.ს. მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნასმეგურაშ შუკუტ – გზა (კაერი), ს. კაერიდან აღმ.-კენ მიმავალი სამარხ. გზა. არაა: ნასმეგურა (!). *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ნასპში ზოგ = ხიდი (ხელედი), ხელედშია, მდინარის მოსაბრუნზე. მდ. ლაშხირზე. ნასპში (?). *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ნასრეგუპრ – სამოვარი (ლახამულა), ენგურის მარცხ. კალთაზე, სამოვარ ჟიბე ჩე-სა და სამოვარ მანჩხფელაშ-ს შორის, მოედინება წყაროები (სარგარ ანდრიხ). (ნასრეგუპრ < *ნასარაგუპრ?). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნასტანამოლ – ყანები (ხელედი), ხელედშია, ნახოვარი. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წლის, მოსამსახურე, 1976.*

ნასფელ ზენ – სათიბები (შგედი), მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, ვაკე ადგილია: ნასახლარი არა ჩანს. სათიბებია ამჟამად და მრავლადაა აწლი, ხილნარიც არაა. ს. შგედშია, მის ქვემოთ. *შუმანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნასფელ ზენ (2) – უბანი (ქვ. ვედი), ჩვაბე ვედშია, ვედრელას მარჯვ. კალთის დავაკეზაზე, დგას სკოლა 4-წლედის, ღელე ნაჩელის მარცხ. მხარეზე. ცხოვრობენ ჭკადუების 4 ოჯახი და 1 – გვიჭიანი. ნასოფლარია ადრინდელი, რომელიც, როგორც ჩანს, წაულეკია მეწყერს. ამჟამინდელი – გვიანდელია. *მაგრაფინა გიორგის ას. ჭკადუა, 44 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნასფლაუინარ – სათიბი (სასაში, ლენტეხის რ.), მდ. ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე, ნასაფლაოებია. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ნასრტალ – სათიბ-სამოვარი (უშუგლი), ს. უშუგლის აღმ., მდ. ქვიშირის შენაკად მედამის მარჯვ. მხარეზე, აღმ. სამოვარი და სათიბი. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნასრლდამ – ყანები (მამი), ს. მამში. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი, 1978.*

ნატაფარ – გზა (ლასკადურა), ს. ლასკადურას გზები სამანქანო, ფერდობზეა. *ბ. დ. გუგავა, 24 წ., 1974.*

ნატახდ (იხ. ნატახტე)

ნატახდიშ თხუთი (იხ. ნატახტეშ დუდი)

ნატახტე – საზაფხულო სამოვარი მთა (ზ. ვედი), მდ. ბულონიში დაღე-ს დასაწყისის ზემოთ, სამოვარია მთების ქედებს შორის, ხობწყაროში გინოდოგს ქვემოთ. საფეხურებიანი კარგი ვაკე

სამოვრებია. ზემო საფეხური უფრო ნაყარი ქვებითაა. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ. მწყემსი, წალენჯიხის რ-ის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*

ნატახტეშ დუდი – მწვერვალი (ზ. ვედი), საზაფხულო სამოვარი ნატახტე-ს სათავე, მწვერვალი, შიშველი რელიეფით, ციცაბო კალთებით, კლდეებით. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემ სი, წალენჯიხის რ-ის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970.*

ნატბადუპრ – სათიბ-სამოვარი (დავბერი), ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, მუხნარი ტყით. წყლები მოედინება, შედარებით თბილი. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამ ს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნატრომა ლარალ – სათიბები (ლახთაგი), მდ. მესტია ჭალაშს მარცხ. მხარის კალთაზე, საზღვარი ლენჯერისა და მესტიის, ფილფანების საგვარეულოსიო. ეკუთვნის ლენჯერელებს. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართლოანი, 45 წ., ხელოსანი, მესტიის რ-ნი, ს. ლახთაგი (მონადირე), 1972. IX.*

ნატრომა მურყამ – კოშკი (სოლი), ს. სოლშია, უდესიანების საგვარელო კოშკი. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*

ნატურბაზ – ნატურბაზევი (ტვებიში), მდებარეობს ქუთუში დაახლ. 2600 მ. სიმაღლეზე ზღვის დონიდან, ამჟამად არაა. ტურისტული ბაზა ყოფილა ადრე, ამჟამად არაა მოქმედი (იხ. რუკა – Южный прют). *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბეში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ნატყლუპრ – გზა, სამოვარი ს. ნაკიფარის დასავლ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. დამრეცი ადგილია, მოედინება წყლები. გზაა ტალახიანი. ტყუალუ „ნალექი რაიმესი ჭურჭელში“. *გენტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნატყობა (იხ. ნატყობაშ ცხეკ)

ნატყობაშ ზენ – ტყე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ნატყობაშ ლიც – ღელე (ზ. ვედი), ვედრულას მარცხ. შანაკადი. არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969, IX.

ნატყობაშ ტუბი – ხევი (ზ. ვედი), მდ. ვედრულას

მარცხ. მხარეზე. შეენაკადი. არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969, IX.

ნატყობზმ ცხეც – ტყის მასივი (ზ. ვედი), მდ. ნამსგალევიმ ლიცის მარცხენა მხარე, მთა ნამსგალევის ჩრდილ.-აღმ. ტყე შერეული, შიგადაშიგ სამოვრებია. კარვებიდან 2 კმ. ჯვეში ნატყობინეფ რე. ძველად სამოვრებს აქირავებდნენ სვანები. ბაჟის მიცემა მეგრელებს არ ნდომებიათ, მაგრამ სვანებს მიუგნიათ და მეტიც წაურთმევიათ და დაუმალიათ იმ ტყეში. შერეული ტყეა, დაბურული. ქედია ყორზმ ვარჯიდან (ნოკარენ-იდან) აღწევს მდ. ვედრულამდე. *ლადი ზოსიმეს ძე მიქავა, 78 წ., მწყემსი, ს. ჯგალი, წალენჯიხის რ-ონი. 1970 წ. სექტემბერი.*

ნატ ლეჭმოლარ – სათიბი (ახალშენი), ს. ახალშენის ჩრდ.-აღმ. ვინმე ნატას სახელობის სათიბი. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

ნატაფ – ყანა (გულიდა), ს. გულიდაშია, დამრეცი რელიეფით. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*

ნატაფ (2) – ტყე (მელურა), ს. მელურას აღმ. შერეული ფოთლოვანი ტყეა, დამრეცი რელიეფით. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., 1974.*

ნატუბად – წყარო (მესტიის რ-ნი). *ორინე მელიქიშვილი, 1961.*

ნატუბად (2) – სამოვარი (ნაკიფარი), ს. ივარის ჩრდ.-აღმ. ძელებში ჭალაშს მიდამოში, მდ. ჰადიშქალაშს მარჯვ. მხარეზე. ნახნავი, კირიც არის, ზემოთ ტყე. *ლეკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკიფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნატუბაურა – სახნავი გუბეებით (შვედი), ს. შვედში, წყალი დგება. სამოსახლოცაა ტაფობია. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ნაუმარი – ტყე (წიფლაკაკია, ლენტეხის რ-ნი). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX. 1939 წ.*

ნაურყვამ (იხ. **თეტლანაშმ ნამურყვამ**)

ნაუმ ქუროლ – სამოვრები (ფხოტრერი), ს. ფხოტრერის დასავლ. სამოვარ ლაშზგერ-ის ჩრდილო გაგრძელებაა. ყოფილა ნაუ საბანიძის. ამჟამად სამოვრადაა გამოყენებული. *ეგნატე ამაიზის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნაფ(უ) ტუიშორ – სამოვარი (ცანა) ცხენისწყლის (ჭალას) მარცხ. ფეტუ „ფეტვი“. ფეტვი ითესებოდა.

ნაფატულ – სამოვარი, ს. კახურაშია, უწინ ფეტვი ითესებოდა. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*

ნაფატულა ნაკ – სამოვარი (კახურა), ს. კახურას ჩრდ.-დასავლ. ვაკეა ნახნავი. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ნაფატურ – სათიბი (ხელედი). *შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*

ნაფატუშიმ ზენ (იხ. **ნაფტუმ**)

ნაფატუ – სათიბი, ს. ყვედრეშია, ადრე ფეტვი ითესებოდა. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ნაფატუ (2) – სამოვარი (მაზაში), სათიბი (ყვედრეში), ს. მაზაში სახნავები ყოფილა. **ფატუ**, ფეტვი“. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*

ნაფტომ (2) – ყანა (დისი, ზ. ვედი), ს. დგისის ჩრდ.-დასავ. მდ. ნაჟაჰუ-ს მარჯვნივ ვერდობია, სიმინდის ყანაა. ირგვლივ ტყეა, წიფელიცაა და წიწვანრი. *იესებ სემას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

ნაფტუმ – სამოვარი ს. ივარსა და ს. ჯოკუშარს შორის, მდ. ენგურის მარჯვ. სამანქანო გზის გასწვრივ, ვაკე ადგილია, ადრე სახნავი ყოფილა *ფეტვისა. პარმენ გიორგის ძე ჭკადუა, 77 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნაფტუმტარ – სათიბები (ახალშენი), ს. ახალშენში. ადრე სახნავები უნდა ყოფილიყო, ალბათ ფეტვი ითესებოდა. *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*

ნაფშყორ – სატყეო სავარგული ს. ნაკის აღმ., ხეობა ნაფშყორის მარჯვენა მხარეზე. მოვაკო ადგილია, შემოკავებულია, სავარგულია ვერვხის. *დომენტი ისლამის ძე ჭკადუა, 40 წ., მეტყევე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ნაფშყორ (3) – კლდე (ზ. წიგრმინდი), მდ. კასლედერას მარცხ. ხეობის კალთა. ციცაბოკალთებიანი, ტყიანი გორაა, ლემიშვილას პირდაპირ. *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაფშყორ // ნაფშყორიმ ტვიბ – ხეობა, მდ. ნაჩელის ხეობა, დასაწყისში მაგარი კლდეებია, ციცაბო კალთებით, შერეული უფრო წიწვანრით. კლდეები სანადიროა. მოედინება მოზრდილი ლეღე, იცის უსაშველო ადიდება, საშინელმეწყირიანი. *დომენტის ისლა მის ძე ჭკადუა, 40 წ., მეტყევე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ნაფშყორიმ კოჯარ – კლდე (ზ. ვედი), მდ. ნაჩელის

- სათავე, ციცაბოკალთებიანი, სანადირო. *არ-ჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიმის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ნაფტულ** (2) – ყანა (ლენტეხი, კახურა), მდ. ჩოლ-შურას მარცხ. მხარეზე, ნაფეტვარი იყო. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- ნაქანტურა** – ბუჩქნარი (ქვ. ჭველური), ს. ქვედა ჭველიერში წაბლნარი ტყეა. *ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ., 1974.*
- ნაქართობილ ნაკ** – სამოვარი (ტიტა), მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე და 1,5 კმ-ზე მთა ჩხეტლში ჰჰკუტედ-ისკენ. ვაკე ადგილია. ირგვლივ ტყე, უფრო წიწვნარი. ადრე ითესებოდა კარტოფილი. ქართობილ < კარტოფილი-დან. *ნოდარ თებეჯის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9. IX. 1970 წ.*
- ნაქართობილწარიმ ნაკ** – სამოვარი (ჭუბერი), მდ. თეთნაშვრას მარჯვ. ვაკე ადგილი, ყოფილი საკარტოფილე სახნავი ადგილი. ამჟამად სამოვარია. ირგვლივ წიწვნარი ტყის უმეტესობაა. სამარხილო გზაა, ტრაქტორიც ადის. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სშ. სკოლადამთავრებულო, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII. 70 წ.*
- ნაქართობლწარ** – სამოვარი (სპარდიში), მესტია ჭალა-ს მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. სწაწ ზუგუტს ქვემოთ. ამჟამად ბუჩქნარია. *ავთანდილ ანდრეას ძე რატაიანი, 37 წ. ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ნაქართოფილინ** – ტყე (შკედი), ს. შკედშია, უწინ კარტოფილს თესავდნენ. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ნაქართარ** – ტყე (ტვიბერი), ნეჯდარს ეკვრის ჩრდ. მხრით, ფოთლოვანი ტყის მასივია, შიგადაშიგ სამოვრებიც ურევია. *ბორის ბესარიონის ძე ქალდანი, 43 წ., ეკონომისტი, ს. ტვიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაქართარ (2)** – ყანა (ჭუბერი), ს. ს. ქედანშია, მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე. მოსახლეებს ქვემოთ. ადრე ნათალგამარი. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*
- ნაქართარში ცხეც** (იხ. **ნაქართარ**)
- ნაქართუ** – სამოვარი (ნესგუნი), ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე. სგა ნაყურყუ ლი. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1978.*
- ნაქართუწარ** (იხ. **ნაქართარ**)
- ნაქირცტალ** – სამოვარი (ტვიბი), ს. ტვიბის მთის ზონისკენაა. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*
- ნაქირცტალ** – სახნავ-სათიბი (ზ. მამი), ლეჟა მამში, **ქირც** ითესებოდა ადრე. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*
- ნაქირცტალ (3)** – ტყე (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში. ამჟამად არაა. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- ნაქლაქეც** (დურამილი ფარი – იხ. **ნაკ-დგრა**)
- ნაქლაქეც** – სათიბი (ფარი), სოფლიდან ორ კილომეტრზე ჩრდილო-დასავლეთით ტყეში არის პატარა ტაფობი, 0,5 ჰა, რომელსაც „ნაქლაქეც“ ეწოდება. ადრე აქ არავითარი ქალაქი არ ყოფილა. ამბობენ ეს ძველების ენაკვიმატობის ბრალიაო.
- ნაქლაქოარ** – კლდე (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერის ჩრდ. ჩუკულის თავზე ვაკე ადგილია, გამყინვარება არაა.
- ნაქლაქუ** – სათიბი (თავრარი, ფარი), ს. თავრარის აღმ., ყანა ფერლანის ჩრდ., სათიბ ბადაიორის ქვემოთ. ჩავარდნილი ადგილია, საქონელს უყვარს იქ ყოფნა, ქარისაგან თავშესაფარია. *უმანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაქორ** – სათიბი (მაგარდელი), ს. მაგარდელის სამხ. (თავზე), სათიბ შუათარს აღმ., ნასახლარი ყოფილა, ამჟამად არავინ ცხოვრობს. *ივანე ბეჯას ძე მილდანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაქორღორ** – სამოვარი (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერის მთაში, ნასახლარებია.
- ნაქურთულ** – სამოვარი (იფხი), მთა ჰარეტშია, სადგომია საქონლის, დგას კარვები, იყოფა: **ჟიბე** და **ჩუბე ნაქურთულ**. *კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ., ლატალი, 1973.*
- ნაქეცი** – სახნავი (ხოფური). *მ. ჩიქვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*
- ნაქწალ** – სამოვარი (წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ უღვირის გზაზე, კლდის იქითა მხარეს. ლიქწალ „შემოპარვა“. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივრის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაქწარა** – სახნავი (ჭველიერი), ს. ქვედა ჭველიერშია, ქერის დანათესია. ქერ „ქერი“. *შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ., 1974.*

ნაქტლაქტ – სათიბი (ფარი) მდ. ლალქუერი ჭალაშ მარჯვ. კლდე დადილშ-ის თავზე, ჩრდ.-სამხ. ტყე (მეჩხეტურ გიმ ხოზ). *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნაქტლაქტ (2) – სათიბები (სიდიანარი), ს. სიდიანარის აღმ. მხარეზე, ტიბის მარჯვ. კალთაზე. ნასახლარი არაა, კლდიანია. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ნაქტლაქტიშ – სათიბი (მაგარდელი), სოფლის ჩრდ., ენგურისკენ, სამანქანო გზის ქვემოთ, სათიბ ყუერის აღმოსავლეთით, ჭაობიანი ადგილია. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნაქერბაქ – სამოვარი (მამი), ალპ. ზონაში, მამის ჩრდ. **ქარბაქი** „ქარბაკი“. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ. 1978.*

ნადდერტალ – სამოვარი (ნაცული), ს. ნაცულში, ადრე ლედერ („ცერცვი“) ითესებოდა.

ნადჯური ქვან – სათიბი (შ. ბავარი), ლაშხირის მარცხ, ნესკაა ბავარში. *შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*

ნადჯური ქვანაღელა (იხ. **ქაბე ლელა**)

ნადჯური ქვანაღელა (იხ. **ქაბე ლელა**) – ლელე (ბავარი). *შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*

ნადობულა – ბუჩქნარი (ბაბილი), ს. ბაბილშია, ნაფუტკარიცა. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ნადომარ (იხ. **ნაშამუვარ**)

ნაღური ქუან (იხ. **ნადჯური ქვან**) – ტყე ს. ბავარში, ყოფილი სათიბი. კლდიანია. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანესელიანი, ი, 44 წ., 1976.*

ნაყარ ზენ – საყავრეს სახდელი (ზ. წირმინდი) ჟიბე წირმინდშია, აღმ. დავაკებული ადგილი, კარგი საყავრე სოჭი ჩანს. *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაყარი – სამოვარი (კახურა) ლასკადურას ხეობაში, მარცხ. მხარეზე. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 30 წ., მოსამსახ., 1974.*

ნაყდულ – სახნავი, მამშია. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*

ნაყდულ – ყანა (საყდარი, მამი) ს. საყდარში. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

ნაყდუნ – სათიბი (მუწვდი) ს. მუწვდიში. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*

ნაყდურა – ყანა (ზ. ლახამულა), ჟ. ლახმელ-ს აღმ., ყანა მოლდაშის ჩრდ.-აღმ. *ნაყიდურა (?). *კო-*

წია იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნაყიდანშა – უბანი (მამი), ს. მამშია, ნაყიდანთ ადგილი. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*

ნაყიდუარალ – ყანები (ახალშენი, ჩიხარეში), ს. ახალშენსა და ჩიხარეშს შორის. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

ნაყიდუარ (იხ. **ნაყიდუარალ**)

ნაყოშილ – სათიბები (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშის აღმ. მთაში ვინმე ისმაილის სადგომი. ნაყოშილ „ცხვრის ფარის ღამის სათევი“, **ყომ** – **ყომ**–ი.

ნაყროლდაშ – სათიბი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერის სათიბი მთაში. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს.ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

ნაშალტარ – უბანი (ცანა) ცხენისწყლის მარცხ. მხარეზე, ცხოვრობს ერთი ოჯახი ჩარკვიანებისა.

ნაშალტარი კუაბ (იხ. **კუაბ**)

ნაშალტარი ნაკ – სამოვარი (ცანა), სათიბ ნაშალტარშია ცხენისაწყლის მარცხნივ, დავაკებაა.

ნაშალტარი ლელე – სათიბები, ხევი (ცანა), ცხენისწყლის მარცხ. ჩამოედინება წყალიც ნაშალტარიდან.

ნაშამ – სამოვარი (წიფლაკაკიაში), ს. წიფლაკაკიაში, იყოფა ჟიბე ნაშამ, ჩუბე ნაშამ. ნაყანებია. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*

ნაშამ – სამოვარი, ტყე, ზედა ჭველიერშია, იყოფა ჟიბემ და ჩუბემ ნაშამად. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

ნაშამ (3) – სათიბი, ვენახი (ყვედრეში), სამოვარი (წიფლაკაკია), ტყე (ზ. ჭველიერი), ს. ყვედრეშია, სათიბიცაა. ღომის მარცვალი არ ითესებოდაო, სიმინდი – კი. შამ „ღომი“. *ჯ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ნაშამუტარ – სოფელი (რცხმ. ს.ს.), პატარა სოფელია მდ. ცხენისწყლის მარჯვ. მხარეზე. შამ – ღომი. *ელგუჯა არტემის ძე ტვილდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ნაშამა მოლ (იხ. **ნაშამ** – წიფლაკაკია)

ნაშამა ლელა – ლელე (წიფლაკაკია), ს. წიფლაკაკიაში, ჩამოედინება ნაშამს. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*

ნაშატარ – სათიბი (მაგარდელი), სათიბ ხომა ლაჩუმაშია. „ნაშატარი“ (?). *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წლ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნაშატარიშ ტუიბრა (იხ. **მეშხეტუიბ**)

ნაშგობ – ლელე (მურყმელი), ს. მურყმელის სამხ.

- წისქვილის წყალია, მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი. სოდის მქონე წყალია, სარეცხავად იყენებენ. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ნაშთხოდღაშ** – ყანა (ქვ. ჭველიერი), ს. ჭვედა ჭველიერშია, კარტოფილებიც და სხვაც ითესებაო. *გ. ი. მუკბანიანი, 27 წ., 1974.*
- ნაშკდგლ** – ყანები და საძოვრები (დურაში), ს. დურაშში, იყოფა ჩუბე და ჟიბედ. *კ. ბენდელიანი, 1978.*
- ნაშალტა** – ტყე (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშის აღმ. დელეა, ტყე.
- ნაჩვლარ** (იხ. **შავდელე**) – დელე, ნაჩვლარ, ლაკარადან მოედინება პატარა დელე მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. შავმიწიანია, ფიქალქვიანი, მცოცავი. ყოველთვის, ოდნავი დაწვიმების დროს, გზას აფუჭებს. *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებედი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაჩლუტარ** – სათიბები (ჭოლაში), ს. ჭოლაშის დასახლ. ჩრდილ. მხარეში, ქვიშის დასახლების აღმოსავლ. ძველი, ადრინდელი ნაღვარეგია, რომელსაც მთელი სოფელი წაულეკავს. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნაჩლუტარ** – ყანა, სათიბები (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის დასახლების ქვემოთ, ტუბირას ორივე მხარეზე. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნაჩლუტარ** (3) – გზა (მაჯვდიერი), ს. მაჯვდიერი-სა და ჩვაბიანს შორის სამანქანო გზა გადის სათიბებსა და ყანებს შორის. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნაჩოლვარ** (იხ. **ნაჩუვლვარ**)
- ნაჩოლვარ** – უბანი (კახურა), ს. კახურაშია, დასავლ. ფერდობზე. ნამეწყრალია, ქვემოთ დასხალეზაზე დავაკებაა. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*
- ნაჩალიკი ნაზარგუარ** – საძოვრები (ჯუდარი), მდ. მანანაურის მარცხ. მხარეზე. თუ რატომ, არაა ცნობილი. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 79 წ., 1974.*
- ნაჩტალ** – ჩამონადენი დელე (ბეჩო), დელე მშრალი უშბის ძირიდან ს. მაზერამდე, დაბლეთსა და კახრშს შუა. ნიშნავს – ნამეწყრალი. სახელი რელიეფის მიხედვითაა შერქმეული. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბეში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ნაჩტალ** – ნამეწყრალი ადგილი, **გომბეშ**, საცხ. ლაყურის აკრავს ჩრდ.-დასავლეთიდან, სადაც ადრე მოდიოდაო წყარო სოფლის საკმარისი, შემდეგ მეწყერი ჩამოსულა, მოწყვეტილა ის ფერდი მთლიანად და 8 ოჯახი მეწყერს ჩაუტანია 1937 წ. აპრილში. *მიშა რაყდენის ძე ცალანი, 28 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაჩტალ** – ყანა (მესტია)
- ნაჩტალ** (4) – საძოვარი (ხელედი), ხელედშია, ლაშხირის მარცხ. მხარეზე, დელეა, ჩამონაზავებიცაა. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*
- ნაჩტალტარ** – ყანები (ჭველიერი), ს. ჭველიერში დგას ფერმის შენობა, ნამეწყრალია. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- ნაჩტალტარ** (2) – დელე (მამი), მამშია, ნამეწყრალიცაა და ხშირია ახლაც. **ჩტალ** – მეწყერი. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*
- ნაჩტალვ დბ** – საძოვარი, ტყე (ფაყი), ლესხანშია, ნაღვარეგია, დამრეცი რელიეფით. *ჯ. ა. ჩანესელიანი, 26 წ., 1974.*
- ნაჩტალვარ** – ნამეწყრალი ღარი (ჰამაში), ჰამაშშია, სათიბ ჭყირტაშის დასავლ. ნაღვარეგია და ნახლეჩი (ნატყიცტ) ფერდობი. უამინდობისას წყალი მოედინება ყოველთვის. *დუშა შარდენის ას. ჭკადლა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაჩტალვარ** – ტყე (ხერხვაში), ს. ხერხვაშის ჩრდ.-დასავლ., გზა დელეყტალის ჩრდ.-აღმ. მხარე. ნაჩტალვარ ლიხ. *დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაჩტალვარ** (4) – საძოვარი (კაცხი), მდ. ფვრიშ ჭალას მარჯვ. მხარეზე სათიბ ჯტედი ლაროლსა და საძოვარ მანგდერს შორის. „ნამეწყრალი“. *ჯეირან ჟორჟის ძე ჩხეტანი, 13 წ., მოსწ, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაჩტალ** – ყანები (ლაშთხვერი), დასახლების სამხ.-დასავლ. ცუდი ამინდების დროს ჩამოდის წყალი – ხრემნარევი. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ. ლენჯერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*
- ნაჩტალ** (2) – ყანა (მურყმელი), ს. მურყმელის დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ იცის ღვარი. ნაჩტალ „ნამეწყერი“. *მაქსიმე დავითის ძე კაკ-*

რიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ნაჩუბლ ღარ (2) – ღარი (ხაიში), მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, სამანქანო გზის ზემოთ, სგრიელჰსა და კლჰსჰ ზენს შორის. *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაჩუბლღარი სუიკუ – ქედი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშშია, ნაჩვალა ღარის აღმ. ნ. ნ. ჩანესელიანი, 25 წ., 1974.

ნაჩუბლ – დეღე (ნესგუნი), ს. ნესგუნშია. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ს. ნესგუნი, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ნაცალფატინ – სამოვარი (ტვიბი), ს. ტვიბში, ნაყანარია. **ფატუ** „ფეტვი“. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ნაცაშარ – სამოვარი მთაა (შგედი). *შუმანა ოთარის ას. ოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაცაშარა (იხ. **ნაცაშარ**)

ნაცემნიშ – ეკლესია შუა სოფელში. სუიფში ყოფილა **ნაცემცეუელიშ ხატ**, რომლისაგანაც სახელი დარქმევია. ამჟამადა არის საღმრთო ხატ. *ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნაცემნიშ – საყდარი, ყანა (ლანტელი), ს. ლანტელის აკრავს აღმ. მხრიდან, სათიბია, ჩრდ. ესაზღვრება სამანქანო გზა. ნაცემნიშ ეკლესიას აკრავს, აქედან მისი სახელიც (მეტონომიურია). *კოწია ბეჟერზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნაცემნიშ ლასფლაუზარ – სასაფაო (ლანტელი), სოფელში, ნაცემნიშ ეკლესიის გარშემო სასაფლაოებია. „ნაცემნის სასაფლაო(ები)“. *ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნაცემნიშ ლაჯვი – ნასაყდრალი (ლანტელი)

ნაციშარა – სამოვარი მთა (ხაიში), მდ. ენგურის მარცხ. კალთის ზემოწელი. მეგრელების საზაფხ. საკარვე. შიშველი რელიეფით. მოედინება მდ. ნალქერტში ტუბის სათავეები (რუკაზეა მდ. Нацешара). *ვალე გაიოზის ძე ჭკადუა, 38 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაცხატუ – სათიბი (ზეგანი), ს. ზეგანის ლეჟ უბანის აღმ., სათიბ წერანიერთან. საკულტო რაიმე არაა. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნაცხმორ – ტყე ს. ჩვიბიანის პირდაპირ, მდ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე. რცხილნარი ტყე, არის მუხნარიც. *გოგუცა შოთას ას. მარგიანი, 18 წ., სკოლადამთავრებული, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნაცხმორ (2) – ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ჭალადს მარცხ. კალთაზე, რცხილნარნარევი და შერეულია საერთოდ. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ნაცხულ – ტყე (მაცხვარიში), ლაჰლა ჭალადს მარჯვ. მხარეზე. ძველი ნაშწვია. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ნაცაღუ – ყანა (იფრარი) ს. იფრარის ჩრდ.-დასავლ. ყანა თეტიშის იქით. ნაცაღუ „გამონაცვალი“. *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. იფრარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნაცუღ – სოფელი (ლენტეხი), ჩიხარემის ს.ს., დობშურის მარცხ. მხარეზე. ცხოვრობენ: ბაკურაძეები, გაგნიძე (2 ოჯახი), გელოვანი (1), ნაკანი (2 ოჯახი), არის ნაეკლესიარები – ნაცული თარინგზელი, არის ნაცულის სამხ.-აღმ. ლამზურ – ნაშთები ეკლესიისა. *დურმიშხან ასლანის ძე ბაკურაძე, 45 წ., სკოლის დირექტორი, სპეციალობით – გეოგრაფი, 1980 წ. სექტემბერი.*

ნაცული ლახუ – სათიბი, მთა (ნაცული), ს. ნაცულის აღმ. ალპ. ზონაში, სათიბი სამოვრებით.

ნაცუდილ ღარ – ღარი (წირმინდი). *ტასო ბაკას ას. ჭკადუა, მოსამს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაცენცეუელ – ნასაყდრალი (ცალერი), ჩუბე და ჟიბე ცალერს შორის, ნაეკლესიარია, სამირკველილა. ფიჭვი იდგაო (გგგბ), ამჟამად გამხმარი ჯირვილა. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ. ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნაძძავირ – სათიბი, ტყე (ფარი). *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965.*

ნაწისქვილარ (იხ. **ნალქერვარ-შგედი**)

ნაწლამ – ყანა (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის დასახლების სამხ.-აღმ., სათიბ გაყუის ზემოთ წილამის მაგვარი მცენარე ხარობს. ავალიანებსა და მარგიანებს შორის. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნაწორ – სათიბები ს. საყდარში. *მ. ა. ბენდელიანი,*

68 წ., 1978.

- ნაწორ** – სათიბი (ლადრერი), სოფლის თავზე (ჩრდ.-ით), სამანქანო გზის ქვემოთ. წორდ ნა-ჰოდ ლი „წორშია მიცემული“. *გერმან ბიბურ-ზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის სს., მე-სტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაწორ** – სათიბი დასახლება ჰამშის ზემოთ, ტყე ლაფსის ქვემოთ (სამხ.). *დუშა შარდენის ასუ-ლი ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაწორ** – სათიბი, ს. ხოსრწრშია, ქვემო მხარე. წორ-ში მიცემული სათიბი. *სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ნაწორ** – სახნავი (თეკალი), ს. თეკალის აღმ., გზის გასწვრივ. *ივანე გრიგოლის ძე გარდაფხაძე, 62 წ., ნოე მიქელის ძე ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*
- ნაწორ** – სახნავ-სათესი მდ. ფუშყვერის მარცხ. მხარეზე, ეკუთვნის მესტიასა და ლენჯერს. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., ს. ლაშთხვერი, 1972.*
- ნაწორ (7)** – ყანა (წანაში, ლენჯერი), ს. წანაშია, ჩარკვიანის სისხლის წორი (?). *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*
- ნაწორი ბაჯ** – ახო, ტყე (საყდარი), ს. საყდარში, ადრე კარტოფილი ითესებოდა. **ბაჯ** – ორქედს (ზეგანს) შორის ჩავარდნილი ადგილი. *მ.ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*
- ნაწორუვარ** (იხ. **ნაწორ** – ლენჯერ-მესტია)
- ნაწვამშერალ** – უბანი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, ზურაბიანების *საგვარეულო. გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს.ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- ნაწუდიშ** – წყალი (თავრარი), ს. თავრარის აღმ., ტყე კახრიან ლეჩხერის თავზე. ნეწვიდდ ანდრი მოლეგარ – სასმელია. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ნაკი ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაწურინელ** – ყანა (მესტია-ლენჯერი), ვაკეა, ნახევარი ლენჯერისაა, ნახევარი მესტიის, მდ. ფუშყვერის მარცხ. მხარე. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- ნაჭკორა** – გზა (უღვალი), მესტიისკენ მიმავალი ერთადერთი (!) სამანქანო გზა. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაჭკვრა (2)** – გზა (ხოსრარი), იხ. სამანქანო შუკვ (ხაიში), გზა სამარხილო ჟიბე ხოსრწრიდან ჩუბე ხოსრწრამდე. *სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969. X.*
- ნაჭკვრა** (იხ. **სამანქანო შუკვ** – ხაიში)
- ნაჭნეგუტარ** – სათიბი (ლახამულა), ენგურის მარცხ. კალთაზე, შგედშია, ტუბიშმ ლაროლს დასავლ. ენგურის მარცხ. სანაპიროსკენ. შერეული ტყეა, ადრე ნახნავიც ყოფილა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაჭოლშაუ** – ტყე (ყვედრეშ ი), ს. ყვედრეშის მთაში შერეული ტყეა. **ლგჭოლშაუე** – „ქარის შედეგად ამოთხრილი და გადატეხილი ხეები“. *ჯ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- ნაჭუარ უბანი** (დევრა). სოფ. დეურას დასაწყისში, ჩუბე დეურაში სახნავ-სათეს-სამოვრებით; ხილნარია კარგი, ვენახიც. ვაკე ადგილია. საცხოვრებელი ადგილი, მდ. ჭუბრულასკენ გორაკი გასდევს, სამანქანო გზის ზემოთ. ნაჭუაფრასიძის კუთვნილი ყოფილი მამული (ცოცხალი არაა). *გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ., დაცურების კადრი მუშა, ს. დებრა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970.*
- ნაჭუარე ადგი** (იხ. **ნაჭუარ**)
- ნაჭუხა** – ყანა (ზარდლაში), ს. ზარდლაშის დასახლების დასავლ. ყანა, მეჭკვრა, მოფერდო. *მამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნახარაჩოანარ** – ტყე (შვედი), ს. შვედშია, ფიცრების სახერხი იყო, ხარაჩოებზე ხერხავდნენ. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ნახორაუტალ** – სათიბი (ლასკადარი), მდ. ლასკადურას მარჯვ. მხარეზე ირგვლივ ტყეა, მდ. ლასკადურის მარჯვ. მიდამო. *ბ. დ. გუგავა, 24 წ., 1974.*
- ნახორუტალ** – კლდე (იელი), იელის სამხ.-აღმ. კლდეა საკმაოდ მაგარი. ენგურის მარჯვ. ნაპირზეა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., მესტიის რ-ნი, VII. 72.*
- ნახურიანლ** – ყანები, ს. ჭოლაშის დასავლ. ყანები, მის გვერდით არის ჩირთ (ქვების გროვა). *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ. პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნახურიანლ (2)** – ყანა (ლახთაგი) ლახთაგში სუფთა ადგილია. გადმოცემით ბრძოლის დროს აქ გაუწყვეტიათ წისქვილის დოლაბებით მტერიო. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- ნახურიანლი იცხენ** (იხ. **ნახურიანლ** – ლახთაგი)

ნახურიელარ (იხ. **ნახურიელ** – ჭოლაში)

ნახტმირ – სათიბი მდ. კედრგლას აღმ., სათიბ ჭაბგუპნის ჩრდ. „ნაუფროსალი“ – ოთარელე-ბის (დადეჩქელიანის) ყოფილა. *ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნახტმირ (2) – სათიბი (ლაყვრი, ისკარი), საცხ. ლაყურის სამხ., სამოვარ ლაზგოლის სამხ. ადრე სახნავი ყოფილა. *მიშა რაქდენის ძე ცალანი, 28 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნახტმირი – სამოვარი (ჭაბეში), ს. ჭაბეშის ჩრდ.-აღმ., მდ. წანერის მარჯვ. კალთაზე. ადრე სათიბი იყო. ვაკე ადგილია. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნახტწი ღარ – სამოვარი (სპარდიში), მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარე, აეროპორტის ჩრდ. სტუპ ზუგუტს ზემოთ. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატია-ნი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ნახტწილად – სამოვარი (მურყმელი), მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, ვიწროვებია. მურყმელიდან დასავლ. ≈ 0,5 კმ. კლდიანი ადგილია. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიამელი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნახტწიარ – ღელე (დავბერი), ს. დავბერის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთის ვიწრო ღელე, მშრალი. მუშტრან ტუბის სათავე. *ნოდარ პლატონის ძე მარგველანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნახტწიანში – სათიბები, ს. ლემსისა და კაერის საზაფხ. მთაა, ორ ფერდობს შორის მოქცეული საკმაოდ გრძელი სათიბი, ჭანჭრობებიანია. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ნახტწიანში (2) – სამოვრები (ხევრა), სამ. მაშრის ქვედა ნაწილია, ვიწროვებია, ჰეტრას აღმ. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახაძელას ს.ს., 1973.*

ნახტწიანში – გზა, ს. ცანას ჩრდ. ლაღე ლარასკენა გზა.

ნახტწიანში – ყანები (ნაკიფარი), ს. ივარის ჩრდ.-დასავლ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ფართოა საკმაოდ, ნახტწი მამ ლი, მღვდ ადგი ლი. *ლოუკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკიფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნახტწიერ – ტყე (ლახარი), ს. ლახარის ჩრდ.-ით, ტყე მუხნარ-თხილნარი, კვანჯარ ლი, ხოლა კოჯანარ. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ.,*

პენს. მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ნახტწიანში მურყამ – კოშკი (ლახუმი), ს. ლახუმი-დშია, ჩამგელიან ნახვამის სახელით, ჩამგელიანების საგვარეულოსი იყო ორი, ამჟამად ერთი დანგრეულია, სამირკველიდაა დარჩენილი. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*

ნახტწიარ – კლდე (თოთანი) კვაკვაში, ციცაბოკალთებიანი. *გაიოზ თაძასვის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნახტწიარში – ხიდი (თოთანი), ხიდი, მდ. ენგურზე, კვაკვასკენაა, კლდეა. სამანქანო გზაზე კლდეა და კლდეს შორის გადებული ხის ხიდი. კლდე ციცაბოკალთებიანია. *გაიოზ თაძასვის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაჯად – ტყე (ტვიბი) ს. ტვიბში, წიფლნარი ჭარბობს. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ნაჯიმუში ღაღ (იხ. **ნაჯიმუში ტვიბ**)

ნაჯიმუნტარ – სათიბი (ბაბილი), მთა ლაკაშია, თხების მარილსაყრელი ადგილი. *ნ. ბ. ქურას-ბედიანი, 33 წ., 1974.*

ნაჯაღ (იხ. **ნაჯაღ**). *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ. ს. ზარდლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნაჯაღ – სათიბი (ცალდაში), ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ., ტყეშია მოგრძო, 5-6 მარხილისათვის სათიბი. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნაჯაღდარარ – სამოვრები (კაერი-ლემსია), ს. კაერისა და ლემსისის საზაფხ. სამოვრები მთისა. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ნაჯაღდილარ – სამოვრები (ლახთაგი) ფუშყერის მარცხ. მხარეზე, სამანქ. გზის ზემოთ, ფერდობი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*

ნაჯიმუში ტუბი – ხევი (ზ. ვედი). *ტოჩი თათაოზის ძე მიქავა, 34 წ., მწყემსი, კოლმ., ს. ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 22 წელი მწყემსია. 22.9.1970 წ.*

ნაჰდუნ (იხ. **ნაჰდვიერ**)

ნაჰდუიერ – ყანები (მურშკელი), ს. მურშკელის დასახლების დასავლ. მხარის ყანები. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნაჰლაგარ – გზა (ლეზგარა-ტვიბერი) გუშა ბატ-ს

სამხ., გზა მთა ლაშქრამდე. ადრე შემოღობილი ჰქონიათ, რომ საქონელი არ ჩამოდენილიყო ბარში ან ტყეში. *მგა ამაიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მე-სტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნაჭარე მურყუამ – ნაკომკარი (ქვ. კალაში) სოფლის თავში, ნაუ მურდუღლიანის ნაკომკარი, ქვედა სართულია დარჩენილი. „ნაუნთ კომკი“. *გიორგის კოსდას ძე მურდუღლიანი, 60 წ., კოლმ. ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნაჭგენიშ ღარ – ტყე (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ნაჭგიშ – სათიბი (ჭაბეში) ს. ჭაბეშის აღმ., მდ. წანრელას მარცხ. კალთაზე, სათიბ მგჰელდს ღარეს დასავლ. *ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნაჭიშ ლესგ – სამოვარი (იფარი) ს. იფარის ზემოთ, ეკლესიის ზემოთ, ტყიანი – წიფლნარი, წაზლნარი – ფოთლოვანი ტყით. ნაუ ჭკადუას სახელობისაა. *სეითბე უმარის ძე ჭკადუა (სურუ-ძე), 66 წ., მჭედელი, ს. იფარი, ლახამულას ს.ს., მე-სტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ნაჭნეჭარ – სათიბი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. შგედში, სათიბ ჰადარის ქვემოთ, დასავლ. შერეული ტყე აკრავს. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნაჭრეზიშ ნაკ (იხ. **ლეწფერ ნაკ**)

ნაჭქერვარიშ ზენ (იხ. **ნალქერვარიშ ზენ**)

ნაჭყუამ (იხ. **ნანყუამ**)

ნაჭრგლად – ყანა (მურყმელი), ს. მურყმელის დასასვლ. ნაჭრალ „ნახვეწარი“ (?). *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამ სახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნაჭტბალ – ყანა (ხე), ს. ჯეს აღმა, მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, მოსამსახ. (კოლმ. თავ-რე), ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნაჭტჩიშ – სამოვარი (ჭაბეში), ს. ჭაბეშის აღმ., მდ. წანრელას მარჯვ. კალთაზე, ლაზბუტმ მურყუამის აღმ. მდებარე ვაკე ადგილი. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნედაშ – სამოვარი (ლეზგარა) სათიბ მიგნიაშს ქვემოთ. *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მე-სტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნეზვი ლიც (იხ. **ნეზვრლიც**), წყაროს სახელია, მდებარეობს სოფელ მულახსა და სოფ. წვირმის შემაერთებელ გზაზე. ძალიან ცივია და თან ძლივს მოწანწკარებს კლდის გულიდან. სახელი „ნეზვი ლიც“ ნიშნავს „დედაღორის წყაროს“. გადმოცემით ამ გზაზე მწყურვალ დედაშვილს ამოუვლია. წყაროსთან რომ მისულან დედა პირველი დაწაფებია წყალს და ვინაიდან ბავშვი ძლიერ მწყურვალი ყოფილა, ვერ მოუცდია რიგისთვის და მომკვდარა. ამის შემდეგ ასე ეწოდა ამ წყაროს. ჩანს, წუწვი დედები ძველადაც ყოფილან. *ტერეზია გიგოს ასული ყიფიანი, 67 წ.*

ნეზი ნიც (იხ. **ნეზვი ლიც**)

ნეზრქურა – საბალახო (სპარდიში) მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. ნეზიშ-ის თავზე. ვაკე ადგილია, საქონლის სადგომიც იყო. ნახნავის ნიშანი არაა. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მე-სტიის რ-ნი, 1972.*

ნეზიშ – ტყე (სპარდიში) მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. წიწვნარი ტყე. ნეზიშ < ნენზიშ. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ნეზიდაბ – სამოვრები (მანანაური), მდ. მანანაურის მარჯვ.ვ კალთაზე, ფერმებია. ფიჭვნარია.

ნეზტი დაბ – მთა (ხელედი), ხელედშია, ლაშხირის მარჯვ. ნამვენარ ტყეში. *ანზორ აკაკის ძე ბენდელიანი, 31 წ., მოსამსახურე, ხელედის ს.ს., 1976.*

ნეზტიშ – ყანა (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერის პირდაპირ, ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი 45 წ., 1976.*

ნეზტი ლიც – წყარო, სათიბი (წვირმი), ს. წვირმის აღმ. წყალი მურგვალ ღარა-ში. *სათიბია. არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნეზტიშ – სათიბი (ღობი) ს. ღობის, მთაში.

ნეზტიშ (3) – უბანი (საყდარი) ს. საყდარში. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

ნეზტიშ (იხ. **ლეკანეშე**) – ყანები ს. ბულეშში. *ჟ. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

ნეზტიშ (იხ. **ჩუქე ნეამშე** – ბულეში)

ნემნაზორ – ყანა (კახურა), ს. კახურაშია. უწინ ნა-საყდრალი იყო, შესაკრები ადგილი იყო. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*

ნემპრიშ სტიკუტ – სათიბი (ლანხვრი) ს. ლანხურის ქვემოთ სათიბ ნემპარ-ის შუა ადგილი, სერი,

პანტა მსხლებით. ნემპრის სერი. აკაკი ანდრი-
ას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეზოს
ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ნემპრ – სათიბი (ლანხვრი) ს. ლანხურის ქვემოთ,
სამანქანო გზის ქვემოთ, სათიბ სალასტანს
ჩრდ.-ით; არყნარია, რისგანაც ლამპრებს აკე-
თებენ. აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ.,
კოლმეურნე, ბეზოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.
სექტემბერი.

ნენაზულ – სამოვარი (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკი-
აში. მთის სამოვარი. მ. გ. ლიპარტელიანი, 42
წ., 1976.

ნენგერიშ სტიკუტ – ქედი (ნაკის ს.ს.), მდ. ნაკრას სა-
თავე, მწვერვალ ლაზარგულის სამხ. ბიჭო-
ლალშერის კლდეტან. ვასილ ბურნაყის ძე
ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969
წ. ნოემბერი.

ნენგიმარ – ტყე, სათიბები (ეცერის ს.ს.), ს. ეცერის
ჩრდ.-ით, მდ. დაკმარის აღმ. მთა დეცილის
დასავლ. ტყიანია, უფრო არყნარი, მეჩხერად
ნენზარ ხარ. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ.,
პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ნენგმარ – ყანა (ფარი), სამოვარი (ლაყვრი), ს. ფა-
რის ჩრდ.-ით, ირგვლივ ნაგებობანია. იურა
გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოს., ფარის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნენგმარ – ყანა დეღე ტუბორას მარცხ. კალთაზე,
სამოვარ გაბნეილის ზემოთ. ნენგმარ
„ლუჯუშარ ადგი; ხოჩა დაბს ჩიწგ ალი ხაჟხა“.
სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფა-
რის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნენგმარ (3) – სამოვარი (ხოსრარი), საცხოვრის
ლაყურის სამხ.-დასავლ.სათიბ თოთოლანშ-სა
და ლაყურის შორის. მოსულა მეწყერი და და-
სახლება ჩაუტანია ლაყურიშ შუკუს ქვემოთ.
სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ.,
ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნენგმარარ – ყანები (სვიფი), სოფელს აკრავს ჩრდ.-
დასავლ.-ით. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ.,
პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ნენგმარარ (2) – ყანა (ზ. კალაში) სოფლის ქვედა
კუთხეში, ყანა საპურარს ზემოთ. ნასახლარე-
ბია. გიორგი კოსდას ძე მურდვლიანი, 60 წ.,
კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქ-
ტომბერი.

ნენგმარ – ყანა (ზაგარი) ს. ზაგარის სამხ.-დასავლ.,
ყანებს ლაზგოლის ზემოთ. „ნენგმარ“-ს მეგემე
ნაგემს ხატულის ხომა ლადალს მწგ. გაიანე კა-

მეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის
ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნენგული – სათიბი (ზაგარი) მდ. ჯენის მარცხ.
კალთაზე, ნაჭკორის ქვემოთ. სათიბი ტყეშია
მოქცეული. ნინა პავლეს ას. მიქიანი, 29 წ.,
მოს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომ-
ბერი.

ნენგულშ – სათიბ-სახნავი (ქვ. ლუჰა), ს. ჩ. ლეჰასა
და სგიმროლის მიდამოებამდე. შევიწროებუ-
ლი ადგილია. ნანგულშ ლანწილ ლი, სოფლი-
დან მიჩამთეისგა ესდრი ლეწილ ღუარ. სილე-
ვან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., მეტყევე,
ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნენზიმ ლარა – სათიბი (ქვ. ვედი), ჟიბე ვედის
სამხ.-დასავლ. დგას სოჭი დიდი, გარს სათიბი
აკრავს. უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს.,
მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ნენზიმ ნაკ – დასახლ. უბანი (იდელიანი), ს. იდელი-
ანის დასავლეთის მხარე, დამრეცად მდებარე
მთის კალთაზე გაშლილი საცხოვრებელი ად-
გილი. არის ხილნარი, ვენახი. ნენზ არსად არაა
შიგნით, სანაპიროებზე – კი. მისი სიმაღლეა
ზღვის დონიდან დაახლ. შუა ადგილას 820,0 მ.
ადრე სოჭნარი (ნენზ) ყოფილა. გვარები. ქობა-
ლიები, კვანჭიანები, ჭკადუები. გივი მოსეს ძე
ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდელიანი, ხაიშის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.

ნენზიმ ნაკ (2) – ტყე (ლებურცხილა) მდ. კუაკუშშ
ტუბი-ს მარცხნივ. ვაკე ადგილია, წიწვნარი,
მოედინება წყალი – ნენზიმ ნაკშ ლიც, მოედი-
ნება გუჯუშ თეფ-იდან (მეგრ. სამ . მთა).. მდი-
დარი ტყეა ნენზებისა. უბნის ზემოთ. რომა-
ნოზ მუზას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., ს. ლებურ-
ცხილა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნო-
ემბერი.

ნენზარ – სამოვარი (ლალხორალი). რევაზ პლატო-
ნის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის
ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ნენკუშ – უბანი (ნაკის ს.ს.) ნაკრას მარჯვ. მხარე-
ზე, ტყე ლუხუტის სამხ. ცხოვრობს 3 ოჯახი –
გვარმიანებისა – 2 და ვიბლიანისა – 1. ბითე ის-
ლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის
რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნენსგა – მთა (ეცერის ს.ს.), სამ. მთა ს. ეცერის ჩრდ.-
აღმ.-ით, ნაკარვებია. ამჟამად ფერმას აქვს, სა-
თიბ ჟამილანის ჩრდ.-აღმ. გვერდითი კალთე-
ბი გორვებიანია (ლეგრეუ ხარ), შუაში საზაფხ.
სამ. მთაა. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წლ.,

პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ნენსგაშ – ტყე (ფარი). ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965.

ნენსგაშგრა – სათიბი (მაგარდელი) მეშხეტუბის აღმ., სათიბ კუბანის ქვემოთ. „შუათანა“ – მდებარეობის მიხედვით. ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნენსგერ – მთა (ჭუბერი), მდ. ჭუბრულას დასაწყისი, სუბალპური და ალპური საძოვარი მთა, ზღვ. დონიდან ≈ 2134 მ. თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14.VII.1970 წ.

ნენსგერიშ კარჭარ – მთის სადგომი (ჭუბერის ს.ს.), მდ. ნენსგერის ზემო დინების ქვაბურშია. შიშველი რელიეფით, დავაკებული და ალპური კალთებით. დგას ფარღალალა კარავი ფერმისა. ს. ჭუბერიდან 1 დღის სავალია ხეობით. თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14.VII.1970 წ.

ნენსგერიშ ლეჭჭერ – არყნარი, საძოვარი (ჭუბერი), კარვების პირდაპ. და ქვემოთ. მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე. თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14.VII.1970 წ.

ნენსგერიშ ჟაბე სგიმ – მჟავე წყალი მდ. ნენსგერის მარცხ. მხარეზე. მოედინება რიყეში მჟავე წყლი. ჟაბე იმიტომ ჰქვია, რომ ჩუბაზაყ არის საზაფხ. კარვებიდან (იხ. 1: 100 000). თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14.VII.1970 წ.

ნენსგაშ – სათიბი (ლახამულა) მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, შგედის სათიბების ცენტრ. სათიბი ზორგათის ქვემოთ. დგას ბადო კვანჭიანის სახლი. კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნენსგაშ – ტყე (ქვ. ლუჰა), მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, წიფლნარი ტყე ლაჩარხაშ ტუბისა და როკულდაშ ტუბის შორის. ამ ტყით მიდის გზა მთა ბაჯამდე. იშმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნენსგაშ ბარჯაშ – უბანი (ბარჯაში), მდ. ენგურის მარცხენა მხარე, სამანქანო გზის ზემოთ, დავა-

კებული სახნავ-სათესებით, ხილნარ-ვენახებით (ნიგოზი ბარჯაშში არაა). ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ნენსგაშ დაბ – ყანა (ქვ. მარდი) ს. ჩ. მარდის დასავლ.-ით. სწორი ადგილია, სიმიინდი თესია. „შუა ყანა“. ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.

ნენსგაშ ზაგარ – ქედი (ლახანი), ს. ჯორკვარისა და ს. ლაჯანის საზღვარი, მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე. ქედი ციცაბო კალთებიანია, მეჩხერ-ტყიანი, შერეული. ს. ლაჯანიდან ჩრდ.-აღმ. (50°-ზე). არსენა აზნაგების ძე ქობალია, 73 წ., პენსიონერი, სალამა ხერგიანის ას. ქობალია, 76 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 13.10.70 წ.

ნენსგაშ თხეროლაშ – საძოვარი (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის აღმ., სათიბ-სახნავ ცაგდგრარის ჩრდ.-აღმ. სამსონ სვინილიდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნენსგაშ კარაჭ – საძოვარი (დაკარი) ლაღრალის ჩრდ., ტყეშია. ვაკესავით ადგილია, წიწვნარი ტყეა და ნაკარვებია ძველად, ლაღრალიდან ჩრდ.-ით 1 კმ-ია. სამსონ გაუს ძე ჭკადუა 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.

ნენსგაშ კოჯარ – კლდე (ლებურცხილა), მდ. კუაკუაშ ტუბის მარცხენა მხარეზე, მეჩხერ-ტყიანი კლდეცაა და თეთრი კლდეც. კლდეები თეთრი ფერისაა კუაკუაში. რომანოზ მუზას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს. ს. ლებურცხილა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ნენსგაშ ლაკრატი – საძოვარი (ზ. წირმინდი), მდ. კასლედგრას მარჯვ. კალთაზე, მთა როკვარშია, შიშველი რელიეფით. დავაკებულია კარავთან (1 კარავია), ჩუბა და ჟაბე ლაკრატის შორის. კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ნენსგაშ მგრცხელაშ – საძოვარი (ზ. ხოსრარი) დასახლ. ჟ. ხოსრარის აღმ., ხოჩა ტუბირასა და ხოლა ტუბირას შორის. გვერდით კალთებზე წიფლნარ-მურყნარია (ბელყაჩ). სვიმონ აზნაგვის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., ს. ხოსრარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ნენსგაშ ნაკ (იხ. ლაკვლმაში – ნაკის ს.ს.)

ნენსგაშ ნაშხულ – ტყე, სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნენსგაშ ნაშხულაშ – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნენსგაშ ნაშხულაშ ნენჩა – წიწვნარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნენსგაშ სგურიშ – უბანი (სგურიში), მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარეზე, ს. ჟაბე სგურიშსა და ფაფალ სგურიშ-ს შორის ვაკე ადგილია, ჩრდილოეთისკენ დახრილი. მისი სიმაღლე ზღვის დონიდან ≈ 1000 მ. ჩრდ. დასავლ.-კლდიანი ფერდობი. *თამაზ ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყაზ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.70 წ.*

ნენსგაშ ტეტარ – კლდე (ქვ. ვედი), მდ. ნაჩელის მარჯვ. კალთაზე, დასახ. ნაკიდან 2,5 კმ. კლდიანიცაა და დავაკებული ადგილიც, ქვიშის მაგვარი სილით. „შუა ტუტინი“. *დომენტი ისლამის ძე ჭკადუა, 40 წლის, მეტყევე, დასახლ. ნაკ (ქვედა ვედი), ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ნენსგაშ შუკუტარ – გზა (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ნენსკერი (იხ. **ნენსგერი**)

ნენსკრა (იხ. **ჭუბრულა**)

ნენტყ – სამოვარი მთა (ფარის ს.ს.), საზაფხ. სად. მთა ფომდელის სამხ.-დასავლ. ლალგე ადგილი, დგას 3 კარავი. სუიფ კანცხ. *ტარიელ ქემუზას ძე გადრანი, 59 წ., კოლმ., პარტორგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნენტყრისაგიმ – მჟავე წყალი (ღემდერი) მდ. ღემდრელას მარცხ. მხარეზე, სამოვარ ლაბგუნის სამხ.-დასავლ. სათიბ ნენტყარ-შია. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნენტყრელ – სამოვარი (ღემდერი), მდ. ღემდრელას მარცხ. კალთაზე, გზა კალი ყორის აღმ. ფერდობი. აღმ.-დასავლ. ჩრდ. შერეული ტყე აკრავს, უფრო წიწვიანი, ადგილი მშრალია. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნენტყარ – სათიბი (ღემდერი), მდ. ღემდრელას მარცხ. მხარეზე, სათიბ-სამოვარ ლაბგუნის სამხ.-აღმ., მოედინება მჟავე წყალი (მწკიბ ადგი ხეჩდა). *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი,*

58 წ., პედაგოგი, ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ნენჩა – წიწვნარი ტყე (გ. ხაიში) ტუბ-ის თავზე, კლდე ლაცხნირის ქვემოთ, კროფი ჭკადუას სახლის ჩრდ.-დასავლ. წიწვიანი ტყის მასივი. ერთ დროს ხის წარმოებაც იყო, ამჟამად აკრძალულია ხის მოჭრა, როგორც ქვების საცავი, სამაგრი. ნენჩა „წიწვიანი ტყე“. *ნატაშა ემეზას ასული ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*

ნენჩა – ტყე (ფარის ს.ს.), წიწვიანი ტყე, ტყე ანგვლის ჩრდ. მხარე, მრავლადაა ღუმირ, ნენზ, გგგბ. *იასონ გიორგის ძე ჩხეტანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნენჩა – ყანა, ს. ივარშია, ივრიშ თხუმსა და დასახლებას შორის. ვაკე ადგილია, გრძელი ყანაა. ადრე წიწვნარი ყოფილა, ამჟამად – არაა. *სეითბე უმარის ძე ჭკადუა (სურუძე), 66 წ., მჭედელი, ს. ივარი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ნენჩა (6) – წიწვნარი (ხევრა, გ. ხაიში, ფარის ს.ს., ივარი – ქვ. ვედი იხ. ლალქერიშ ჟიბე ნენჩა; მეშხე ნენჩა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ნენჩა (იხ. **ლალქერიშ ჟიბე ნენჩა**)

ნენჩა (იხ. **მეშხე ნენჩა**)

ნენჩარა – სამოვარი (ზ. ლუჰა), ს. ჟ. ლუჰას დასავლ., ყანა ჟიბლასის ქვემოთ (დასავლ.) ნაჭკორამდე. არის თხილნარი, ზღმარტლიანი და უსარგებლო ტყის ბუჩქნარი. ნენჩა „წიწვიანი ტყე“. თუცმა ნენჩარაში არცერთი წიწვის ხე არაა. *სიმონ თოსდანის ძეა ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნენჩილ – წიწვნარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ნენჩაშ კარტარ – საზაფხულო სადგომი (ჭუბერი), საზაფხ. სად. მთა ჟაბე ტიტაში, მთის დასაწყისი, საქონელი მიჰყავთ ადრე, სანამ სხვაგან თოვლია ან ნაადრეგია და შემოდგომაზე ჩამოჰყავთ. თესვენ კარტოფილსაც. ირგვლივ წიწვიანია, შიგადაგომ ველეგია (ყაფარ), ჩამოუდის ტიტაშ ლიც. დაფერდებული, დამრეცია. დგას 5 კარავი. *ვასიკო მეზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., კოლმეურნე, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 20.9.1970 წ.*

ნენჩაშ ნაკ – სათიბი (ზ. ვედი). *ვალეკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაი-*

შის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.

ნენჩაშ შუკუტ (იხ. **ლასგუმუნა შუკუტ**)

ნენწელ – ტყიანი ქედი (კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაშის აღმ., ქედი მწბირობ-ის გაგრძელებაა ჩრდ.-აღმ. ნენწელი კარკვლიდან. ტყის მასივი. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნენწლამ ლარილარ – სათიბები (ფალედი), მდ. ღემდრელას მარჯვ. კალთაზე, სათიბ ზორგეთის ჩრდ.-დასავლ. ქედი ნენწელის აღმ. პატარ-პატარა სათიბებია, შიგადაშიგ სათიბებში ბუჩქნარია (ჭამამა ლიხ). ლარილარ არის **ჟიბე ი ჩუბე**. *მამერზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს.ღემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნენწლამ ჟიბე ლარილარ – ზ. სათიბები (ფალედი) ს. ფალედში, ნენწელის ქედზე.

ნენწლამ ჩუბე ლარილარ – ქვ. სათიბები (ფალედი), ს. ფალედში (ფარის ს.ს.) ნენწელის ქედზე პატარ-პატარა სათიბები.

ნენხორშიმ გორაგ – გორა, ქედი (ფარის ს.ს.), სოფლის დასავლ., საზღვარი ს. ლამხერისა და ჩ. ლეჰასი. შერეული ტყით, სათიბ მგვრემის ჩრდ.-აღმ. *მახამეთ პეტრე ძე დევდარიანი, 49 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნენჯლარ (იხ. **ლენჯულარ**)

ნენჯლარ – სათიბი (ლუჰა) ს. ჩვ. ლეჰაშია, სამანქანო გზის ზემოთ, ტყე ლამთხერილის აღმ. გაგრძელებაა. ირგვლივ ხილნარიცაა და მუხნარიც. *სილევან იმშავის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნენჯლარ (3) – სათიბი (ლამხერი), ს. ლამხერის ჩრდ.-დასავლ., საიდანაც მოემართება სამარხილო გზა (მაშრი შუკუტ) ლამხერისკენ ნენხორშიმ გორაგის გავლით. მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნენჰარ – სამოვარი (მესტიის ს.ს.), გვალდირის მიდამოები, მესტია ჭალამს მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის მიდამოებშია. იყოფა ლეუნდა ლექტუნენჰარ-ებად. (შდრ.: *ლელჰანდა!*). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*

ნენჯერილი – ყანები (იდლიანი), ს. იდლიანშია, ტობაშ ნაკშია. ჩრდ.-აღმ. ფერდობი, გაშლილი

ადგილია, ყოველ მხრიდან წიწვნარი, გარდა მოსაზღვრე სოფლისა. ჯერშალ ესხრი ლალტნარი ლი ეზუ. მოედინება მდინარე წიწვნარ ხეობაში. „ნენჯერილი“ საერთო სახელწოდებაა დაფერდებული სახნავ-სათესებისა, საცხ. ადგილისა და ხეობისა. მდ. რომაშ ტუბის მარჯვ. შენაკადი. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.*

ნენჯერილამ ტუბილი – ხევი (იდლიანი), ხეობა და მდინარე ს. ტობაშ ნაკსა და ნაშხიჭს შორის. წიწვნარი ხეობაა. მდ. რომაშ ტუბის მარჯვენა შენაკადი. ნენჯერილი „პატარა ნენჯერა“? (ხეობის მნიშვნ.). *ზაქრო დავითის ძე დავითიანი, 23 წ., კოლმ., დასახლ. ნაშხიჭ (იდლიანში), ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნერლუდა – უბანი (ქვ. ვედი), უდრგლას მარჯვ. კალთის ფერდობზე, ნაკანტორის ზემოთ, ჩამოუდის აღმ.-იდან ღელე ნერლუდა, საკმოად ღვარცოფიანი. ცხოვრობს 2 ოჯახი ჭკადუებისა. ნერლუდა „მღვრიე“. *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნერლუდათე ლაზ შუკუტ – გზა-ბილიკი (ქვ. ვედი), ბილიკი ჟიბე საზანიდან ჟიბე ნერლუდამდე ნერლუდამ ფაფალის გავლით. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნერლუდამ ლიც – ღელე (ქვ. ვედი), უდრგლას მარჯვ. შენაკადი, წისქვილის წყლის ტოლია, მოედინება წყურგინ-იდან, ჩამოუდის საცხოვრის ნერლუდას. *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნერლუდამ ტუბი – ხევი (ქვ. ვედი), საცხ. ნერლუდას აღმ. მხარის შერეული ტყე და ღელე. *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნერლუდამ ფაფალ – ტყე (ქვ. ვედი), ჩვამე ვედშია, სამოვარ უცხე ღარის სამხ.-აღმ.; ნერლუდას დასახლებასა და საბალახო რობს შორის. ფაფალ ხარ, გორაკია. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნერშულ – ყანა (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანშია, მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე. კენჰნარევი ადგილია, მცოცავი, შლადი თიხაა. ნერშულ „შლადი“ (ჩუ არაშუ „დაიშალა“). *ჯემალ ლევანის ძე*

ხაჭვანი, 31 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ნესგე ლახულდ – სამოვარი (მესტია)

ნესგაელხვჷშ (იხ. **ნესგაერხვჷშ**)

ნესგაერხვჷშ – სამოვარი (ჭველიერი), ს. ჭველიერიშია მდ. ლაშხურას მარცხ. მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.

ნესკე ნასკორ – ბილიკი (ქვ. ლახამულა), ჩვ. ლახამულას სამხ.-დასავლ. გზა ლაცხტის ზემოთ, მგთრი-სკენა ბილიკი სამანქანო გზამდე, ლაქები შუკუ ლი ნაჭკვრათეჟი. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნესკაგორა – სათიბ-სამოვარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ბაკოდ გორას სამოვარის ზემოთ, ჟიბე გორასა და ბაკოდ გორას შორის. გ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.

ნესკა ლარე – სამოვარი (ხაჩეში), ს. ჯაჩეშია, ჯანჭალა-ში, ჟიბე-სა და ჩუბე ლარე-ს შორის. ნ. ნ. ჩანესელიანი, 25 წ., 1974.

ნესკა ლამამბ – ყანა (გულიდა), ს. გულიდშია, ტყეცაა ირგვლივ, შამბნარი. შამბ „შამბი“. თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.

ნესკა ლახულდ – სამოვარი მთა (ლენტეხი), მდ. ჩოლშურას მარჯვ. კალთაზე, მთა შუბი-სა და ლაბრაჯის მთას შორის. ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.

ნესკა ლახუ – მთა (ხელედი), ხელედშია, ლაშხორის მარჯვ. ბაჯგილდაშ-სა და ჩამფანას მთებს შორის. ანზორ აკაკის ძე ბენდელიანი, 33 წ., მოსამსახურე, ხელედის ს.ს., 1976.

ნესკა მოლ – სამოვრები(კახურა) ლასკადურას აუზში, მარცხ. მხარეზე ნაყანარია. გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.

ნესკა ქაშან – ბილიკი (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, ტყის ბილიკი. მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.

ნესკა შუკუ – გზა (ხარაში), ს. ხარაშია, აღმ. მხარეში. უწინ დასახლება გზის აღმ-ითაც ყოფილაო. საზიაროა ხარაშელეებისა და ლეკუდარეშელეების. ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.

ნესკა შუკუტარ – ბილიკი (ხელედი), ხელედშია, იყოფა ჟიბე ნესკა შუკვარ და ჩუბე ნესკა შუკვარად. ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1971.

ნესკაშა – უბანი (ფაყი), ს. ლეხვდარეშია, გაზდელიანების საგვარეულო თემის ერთ-ერთი შტო. გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.

ნესკამუნ – უბანი (ქვ. ბავარი), ჩვაბე ბავარში გაზდელიანების ერთ-ერთი თემი. შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.

ნესკამურალ – უბანი (ლესემა), ს. ლესემაში შემავალი ერთ-ერთი კუთხე გაზდელიანების საგვარეულო თემისა. მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.

ნესტორი მოლ – სათიბ-სახნავი (ჭველიერი), ჯამეტარშია, ნესტორ მუკბანიანის ყოფილი მამული. ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ., 1974.

ნესტორი მურყუამ – კოშკი (ჰადიში), ს. ჰადიშია, ნესტორ ავალიანისა. მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ნესტორი ლამაჯა (იხ. **ლამაჯალ**)

ნეტყუდი ტუბრა – ღელე (ქვ. ხოსრარი), ჩუბე ხოსრარის დასავლ., მდ. ლომდრგლას მარცხ. შენაკადი. გ.ზა ნაჭკვრას ქვემოთ. სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ნეტყუდ – სამოვარი (ქვ. ხოსრარი), ჩუბე ხოსრარის ჩრდ.-დასავლ. ღელე ნეტყუდი ტუბრას მარცხ. კალთაზე, მდ. ლომდრგლას ლეგამდე. სამარხ. გზა ნაჭკვრას სამხ. ხრიოკი, დამრეცი ადგილი. სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ნექემერ დაბარ – სამოვარი (ზაგარი), მდ. ჯენის მარჯვ. კალთაზე, სამანქანო გზის (ნაჭკვრას) ქვემოთ, ტყე გაუარის სამხ. ადრე სახნავი ყოფილა ნექე ცალანისა (გადასახლებულან ს. ჭუბერში). გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნექემერ ლაროლ – უბანი (სგურიში), ს. ნენსგაშ სგურიშია, სამანქ. გზის ზემოთ, სახნავ-სათიბები, ცხოვრობენ ნექე-ელეები. ნექე ცალანის (ოჯახის უფროსის) კუთვენ. მამული. თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.

ნექემერ მურყუამ – ნაკოშკარი (ფარი), ს. ფარის სამხ. ძირილა ჩანს. „ნექე ცალანის“ კოშკი. გურმაჩ ალიმურზას ძე რეზესიძე, 65 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნეშილ – სათიბი (ლადრერი), ჯენიშ ლიც-ის შესართავთან, მდ. ენგურისა და ჯენის შესართავის აღმოსავლ. გერმან ბიძურზას ძე აფრასიძე,

58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. აგვისტო.

ნეშილ (2) – სათიბი (ზ. ლუჰა), მ. ჯენის მარცხ. კალთაზე, სათიბ ღენდერის ჩრდ. ირგვლივ ტყეა. ივლითე პეტრეს ას. ცინდელიანი, 67 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნეშკა – კლდე (ქვ. ვედი) მარგალისა და ბურღდერის კლდეებთან, კალთებზე ურევია საბალახოები თხეხისთვის. ნეშკაშალ ხარ, მარგალს ხონწრი ლესგლექვა. იყოფა **ჟ. ი ჩუბე.ჟაბე ი ჩუბენეშკად**. ზემოთაც და ქვემოთაც საბალახოები ურევია, მათ შორის კლდეა ნეშკას მაგვარი. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნეშკა პერევალ – გადასასვლელი (ზესხო) ზესხო-დან ლაფურის ქედზე.

ნეშკაშ ლიც – ღელე (ქვ. ვედი), კლდე ნეშკადან მოედინება. გერდაშერას მარცხ. შენაკადი, წისქვილის წყალზე დიდია. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნეშკაშ ფოქ – გამოქვაბული (ქვ. ვედი) კლდე ნეშკას ძირში, მრგვალი ხერელი აქვს, 7-8 კაცის დასატევი. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნეშკაშ ვარჯ – გადასასვლელი (ქვ. ვედი), საქონლის გადასაყვან-გადმოსაყვანი ნეშკას კლდეების დასავლ. მხარეში, ბურღდერის სამხ.-აღმ.-ის კლდეკარია. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნეშლაჭუა – ტყე (ზ. ლუჰა), მდ. ჯენის მარცხ. კალთაზე, სათიბ ხეშილის ჩრდ.-აღმ. შერეული ტყის კედელი. ივლითე პეტრეს ას. ცინდელიანი, 67 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნეშლ – ხევი (ცანა) ცანის სამ.-დასავლ.

ნეწულედ – სათიბ-სამოვარი (ტვიბი) ს. ტვიბში, ფრდობი. *ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1974.*

ნეწუდიან – სათიბი (ტვიბერი), სათიბ ლატობას ესაზღვრება სამ.-აღმ. კარგი სათივე ყოფილა. უფროსები ადრე ნაყიდ საქონელს აჭმევდნენ აქაურ ბალახსო და რაც გინდ დავარდნილი არ უნდა ყოფილიყო, გამოჯანსაღდებოდაო. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნეჯდარ – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ., გზის

ზემოთ, ჯგერწვის საყდრის ზემოთ. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., იფარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნეჯდარ (2) – სათიბები (მაჯვდიერი) ს. მაჯვდიერის დასახლების ჩრდ.-აღმ. მდ. მულხურას მარცხ. ჭალასთან. ადრე სახნავიც ყოფილა. ნეჯტედ „მახე“. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნეჯდარი ღარე – სათიბი (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ. მულხურას მარცხ. კალთაზე, ფერდობია. ნეჯტედ „მახე, ძუისაგან გაკეთებული“. *ერმალო ციოყის ძე ჟორჯოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნეჯდარ – სამოვარი (ლემსია), ქანძე ლახუშია, ფერდობებია. აღპური ზონისაა. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერი ს.ს., 1972.*

ნეჯდღაშარ – სამოვარი, ტყე (ღვებრა) ს. ღვებრას დასავლ., მდ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე. *ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნეჯტდარარ – სახნავ-სამოვარი (ზარში), მდ. კედრგლას დასავლ., სათიბ ჯურხმ ჩრდ.-აღმ. შემოკავებულია, ქვემო მხრიდან გზაა. *შალვა ამის ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნეჯტდარ – გზა (ზარში), ს. ბარშიდან მიმავალი გზა, სოფლის დასავლეთით, ყანებს ნეჯტდარარს ჩრდ. ჯტედი „გრძელი“ – „გრძელიანი“. *შალვა ამის ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნეწმდურა – ტყე, სამოვარი (ეცერის ს.ს.), სოფლის ჩრდ.-დასავლ. საბალახო ადგილი (ნეწმდარს (თიკნებს?) სამოვრად აქეთ ვერეკებითო)? *გერმან ბერძუზას ძე აფრსიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნეწმდურაშ ზაგარ – ზეგანი (ეცერის ს.ს.) ს. ცალანარს დასავლ. სამოვარ ნეწმდურას დასავლ. „ნეწმდურას ზეგანი“. *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნეწმდურაშ ცხეც (იხ. ნეწმდურა) ტყე, ს. ცალანარშია, ყანა ნაჟომის ჩრდ.-აღმ. ნეწმდურაშ ზაგარს აღმ. *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნიგურიანა ლალგენარ (იხ. ნიგურიანა ნალგან)

ნიგურიანა ნალგან – სამოვარი (სპარდიში) მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. გუნწ ნაკრის მხარეზე. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატია-ნი, 37 წ., სპ. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ნიკოლოზი დაბარ – ყანები (ნანარი), ს. ნანარშია, ქურასბედიანების ყოფილი და არსებული ყანები. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

ნიკოლოზი მოლ – ყანა (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, ლიპარტელიანების ყოფილი ახო. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*

ნიკომერ – უბანი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*

ნიკოდოზ წებაშ (იხ. ამეხენი ლწებაშ)

ნიკოლტახურიალ – ყანები (ზ. ხაჩეშ ი), ს. ჯაჩეშშია (ჟიბეში), ჩანქსელიანების ყოფილი ყანები. *რ. დ. ჩანქსელიანი, 27 წ., 1974.*

ნიკურელ – ტყე (ნაცული) ს. ნაცულში, ფოთლოვანი ტყეა.

ნიკო მოლ – სამოვარი (ციოყმერი) ციოყმერში, ნიკო გასვიანის ნახოვარი. *რ. დ. შავრეშიანი, 46 წ., 1978.*

ნიკუმი მოლ – ყანა (ლადარვაში), ს. ლადარვაშშია, ნიკო ტვილდიანის სახელობის. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*

ნიკუმაშერალ – უბანი (გვიმბრალა) ს. გვიმბრალაში, მუსელიანების საგვარეულო უბანი. *ვ. ა. მუსელიანი, 1976.*

ნინაშა მურყამ – კომპი (ჟამუში), ს. ჟამუშის დასავლ. უბანშია, ნავერიანების საგვარეულოსი, კარგად დაცული. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნინოშვილი (г. Ниношвили) – მწვერვალი (ლნტ. რ.) მდ. ზესხურას ჩრდ.-აღმ., სიმაღლე – 4054 მ. ზ. დ.

ნინუცაშ ნაკრაუ – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ნინაშა მურყამ – კომპი (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანშია, ნესგუნის ახლოს, კარგად შენახულია. ნინაათ (ნიჟარადის) კომპი. „ნინაათ კომპი“. *გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ., მოსამს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნინაშა მურყამ (2) – კომპი (ჩაჟაში) ს. ჩაჟაშის ზემო მხარეში, ჟიბე ფაყში, კარგად შენახული კომპია, ნიჟარადეებისა. „ნინაათ თემისა“. *ლუტა ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ., მოსამსხაურე, უშგუ-*

ლის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ნიშაი ნაყიდუ – სამოვარი (ფაყი), გვეგნიშერის დასახლებაშია, უწინ ყანა ყოფილა. *ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ., 1974.*

ნიცე დაბ – ყანები (მელე) ს. მელეში, წყლიანია.

ნიცე დაბრლ – ყანა (შკედი), ს. შკედშია, სგობინ დაბარის ერთ-ერთი ნაწილი, წყალი მოედინება. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

ნიცე ლათრა – ღელე (უშგული) მდ. ქვიშირის მარჯვ. მხარეზე, მოედინება ცივი წყალი, დაგუბებულია, სასმელი. „წყლის დასაღვეი“. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსხაურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნიცღლარ – წყაროები (მელე) ს. მელეში. პატარა წყაროებია.

ნიტრანიერ – სათიბი (მაზერი), ყანა წყადანიერიდან ს. ნაშთქოლამდე სათიბი ვაკე ადგილას. ნიტრა „ნიორი“ – ფლორის მიხედვით? *ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ., პენსიონერი, ს. მაზერი, ბეზოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ნიტრანიარ – სამოვარი (ხოსრარი), ს. ლაყურის დასავლ., სათიბ თოთოლაშ-ის ჩრდ. *სვიმონ აზნაგვის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1989 წ. ოქტომბერი.*

ნოდარე დაბარ – სახნავ-სათესი (ქვ. ლახამი), ჩუპზე ლახამშია, მდ. ლახამის მარჯვენა მხარეზე. ვაკე ადგილია, ნოდარ ჩხვიმიანის სახელით. ყანების გვერდით ცხოვრობს 3 ოჯახი. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნოდარე ლაროლ – სათიბები (ქვ. ლახამი), ს. ჩუპზე ლახამშია, მდ. ლახამის მარჯვ. მხარეზე. ვაკე ადგილია, სათიბები. ნოდარ ჩხვიმიანის სახელი. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნოდარე ჯალოლ – სამოვარი (ლახამი) მდ. ლახამის მარჯვენა მხარეზე, ნოდაშე ჯალოლის ჩრდ., სკოლის გვერდით. ხრიოკია, ძგიდე მდინარისა. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნოდაშე(რ) დაბარ – ყანები (ქვ. ლახამი) ს. ჩუპზე ლახამშია, ქორგლდარ-ის ჩრდ.-ით, მოვაკო და დამრეცი რელიეფით, ხილნარ-ბაღნარი, სათიბ-სამოვრებით. ზემოთ ყანებისა ცხოვრობენ

ნოდა (ვიზლიანის) სახელობის. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნოდამერ – ნაკომპარი (ისკარი) სოფლის თავში, სკოლის აღმ., ძირილაა დარჩენილი. ნოდა (საბანიძე) – საკ. სახ. *აკაკი ფაცის ძე აფრასიმე, 27 წ., სტუდენტი, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნოდამერ ლაროლ – სათიბეები (ქვ. ლახამი), ჩუპზე ლახამშია, მდ. ლახამის მარჯვენა მხარეზე, სათიბეები, ვაკე ადგილია. ნოდარ ვიზლიანის ყოფილი კუთვნილებისა. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნოდარი ადგილი // **ნოდარიშერ** – სათიბეები (ტიტა), ს. ტიტაშია, სამხ.-აღმ. სათიბეები ვაკე ადგილებზე, ჩრდ.-აღმ. ტყე აკრავს შერეული. მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარე. ნასახლარია. „ნოდარ ვიზლიანის კუთვნილი ადგილი“. ამჟამად ნოდარიშერ ადგილზე არ ცხოვრობენ. ნოდარ ვიზლიანი არაა ცოცხალი (სახლის უფროსი). *ნოდარ თებეჯის ძე ცინდელიანი, მექანიკი, 21 წ., ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*

ნოდარიშერ (2) – უბანი (დევრა), სოფ. დევრაშია, ჩუპზე დევრაში, სახნავ-სათეს-სადოვრებით, ხილნარ-ვენახებით, მოვაკებული რელიევით. ნოდარ ვიზლიანის ყოფილი კუთვნილი მამული (ცოცხალი არაა). *გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ., დაცურების კადრი მუშა, სდ. დევრა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ნოდარიშერ დაბ – ყანა (შუა სგურიში), ს. ნენსგაშ სგურიშია, შაუხუმერ ადგილ-ს ჩრდ. აკრავს, ვაკე ადგილია, ნოდარ ვიზლიანისაგან შესყიდული ყანა ≈ 0,5 ჰა. ეკუთვნის შაუხუმერელებს. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ნოდარიშერ სარაგ – წყარო (ზ. ყარი), ს. ჟიბე ყარშია, ნოდარ ვიზლიანის ადგილზე მოედინება წყარო, სამანქანო გზის ზემოთ. *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიმე, 61 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ნოდაშ – უბანი (ლხმ. ს.ს.) ს. ლახამულას დასავლ. მე-3 კმ-ზე, მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, სამანქანო გზის ქვემოთ, საცხოვრის გემრანისა და კეცნანის შორის. 2 ოჯახია, ადრე 4 იყო. ჭკადუები ცხოვრობენ. ნოდობ „გალდამ“ (მთელი სოფელი მოსახმარებლად, ნადობა).

გელა ფუთუ ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნოკარენი (იხ. **ყორაშ ჯარჯ**)

ნოლეტ – ყანები, საძოვრები (საყდარი), ს. საყდარშია, იყოფა ჩუბე და ჟიბე-დ. *მ. ა ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

ნოქმე ლარა – სათიბი (ზაგარი) ს. ზაგარის სამხ.-აღმ., მდ. ჯენის მარჯვ. სამანქანო გზის ქვემოთ ჟუპნიშშია. ნოქმე აფრასიმის ყოფილი ყანა. *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნოდრიშ ნაკ – საძოვარი (ლახამულა) საცხოვრის ნოდრსა და სამანქანო გზას შორის, ს. ლახამულას დასავლ. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ. პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნოდარ – უბანი (ლახამულა) ს. ლახამულასა და საცხოვრის კეცნანის შორის, სამანქანო გზის ქვემოთ. ცხოვრობს სევერ ჭკადუა (1 ოჯახი). *გელა ფუთას ძე ჭკადუა, 64 წ. პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნობი ჭალა – მთა (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*

ნოჟე დაბ – ყანა (ლადარვაში), ს. ლადარვაშია, ნოე (ივანე) ქურასბედიანების კუთვნილი სახნავი. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*

ნუაშა – უბანი (იენაში) ს. იენაშის დასახლებ. უბან ტიბრანშარის ფარჯიანების საგვარეულო თემი. იყოფა სამძობად: **ჟიბე ლაზგაღლ, ფაჩუარ, გელაშა, ტიბრანშა.** *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ნუაშა (2) – კომპი ს. იენაშშია, ფარჯიანების საგვ. კომპი, დაცულია. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ნუაშა მურყაშამ (იხ. **ჩუბე ფაჩიარლეშ** – იენაში)

ნუაშარ ნაშიხუ – საძოვარი, ტყე (ტობარი), მდ. ენგურის მარცხენა მხარე, ციცაბოკალთებიანი მეჩხერტყიანი ვალთა. მთის ზემოთ ტყეა წიწვნარი. ნუაშერ – ნუა ჭკადუას შთამომავალი. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

ნუაშერ დაბ – საძოვარი (ლახამულა) ს. ლახამულას დასავლ. მდ. ენგურის მარჯვ. დასახლ. გემრანის ქვემოთ. ადრე სახნავი იყო, ამჟამად **ქურად** ლი მესდე. ნუა ჭკადუას (მემკვიდრეობის მიხედვით) ყანა = ნუაანთ. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნუკულ – გზა, საძოვარი (ლახამულა) ჟ. ლახამულა

ლის ზემოთ, ტყე უბანში ცხეკს ზემოთ ჰამწამდე, ჭურჭურამდე (სამოვარი). მოფერდო ადგილია (უბანმაღალ როქ ნუკულისგა ანჯადხ). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნუჩფაშ – უბანი, სოფლის მოედანი (ფარი) (იხ. **მუჩფაშ**). ამ უბანში ნარსავიძეები და რეხესიძეები ცხოვრობენ. აქვეა ძველი მოედანი, სადაც ორი ტოტეგამლილი იფნის ხე დგას. ცაცხვების ძირში მინერალური წყალი ამოდის. გადმოცემით, აქ ყოფილა წმ. გიორგის ეკლესია „მუჩფაშ“ – ადგილი, სადაც თოვლი ადრე დნება. მართლაც, აქ ყველაზე ადრე დნება თოვლი. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, სტუდენტი, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი.*

ნუჭარსანი მურყუამ (იხ. **ქუთიშმურყუამ** – ჭოლაში)
ნუჭა ზუიგუ – ტყე (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ., მაღლობი ადგილია. ლეგეიბ ლი. ადრე საკულტო იყო, არავინ ჩეხდა, ამჟამად – კი. მიმავალი ლოცულობდა ჯგერზე ლაღუამ ხოჩა როქ გზაურობ გვწყრ. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ცინდელიანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნაშ – ტყე (შკედი) ს. შკედშია, შერეული ტყით. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ნაში დეღე – დეღე (შკედი), ს. შკედში. ნაშიდან მოედინება. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ნაჭფურა (იხ. **ნაჭტფურა**)

ნაბგური (2) – სამოვარი, დეღე (ლატალი), ლაპლა ჭალამს მარჯვ. კალთაზე, მოედინება მდ. **ნაბგურიც**, რომლის გვერდითაც ამავე სახელწოდების სამოვარია. *გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ნაბგურა – ყანა (ცალდაში), ს. ცალდაშშია, მდ. მულხურას მარცხ. მხარეზე, ჰოკერლი ჭალის ძგიდს. ნახიდარია, ამჟამად უფრო ქვემოთაა ხიდი. ნაბგურა < ნაბოგურა. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნაბგური ჭალამ – დეღე (ლატალი), ლაპლა ჭალამს მარჯვ. შენაკადი, სამოვარ **ნაბგურისთან**. *გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ნაბდინტარ – ტყე (ლახირი), ს. ლახირის ჩრდ. მუხნარ-თხილნარი ტყით. დანაწვია. მაღდიანის ქვემოთ. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნაბიჭუ – სათიბი (ფაყი), ბ. გვეგნიშერის დასახლე-

ბაშია. ლიპარტელიანების გვარისა ან ჩანქელიანების. ნაბიჭუ „ნახლეჩი“. *ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ., 1974.*

ნაბრულა – სათიბი (იელი), ენგურის მარცხ. კალთაზეა, **ლაჭტაშის** მთისკენ მიმავლა გზაზეა. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*

ნაბჭუმა მგჰარ – სათიბი, ტბა (იფხი), ბალის ქედზეა, ვაკეა, ტბა დგას. (ნაბჭუმა < *ნა-ბიჭო-მა). *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ნაგდულ – ყანა (მურყმელი) ს. მურყმელის ჩრდ.-აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ. *ნუცა ანტონის ასული ნი ჟარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*

ნაგმალტარ – სათიბი, ტყე (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ. მდ. ლასილის მარჯვ. კალთაზე, ტყიანი მშრალი დეღეა, ზემოთ სათიბია პატარა. შენობის-მაგვარი არაფერია, ისე წაგავს. ნაგმალ „ნაშენები“. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნაგჭატარ – სამოვრები (ზეგანი), ს. ზეგანის დასახლების აღმ., ყანებს ზემოთა მხარე, ლობეებს იქითა სამოვრები. *გენზერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნადზატირ – სათიბი (ზაგარი) მდ. ჯენის მარცხ. კალთა, სათიბ ლემუნდს სამხ. ლემუნდსა და ნადზატირს ჰყოფს ნადზატირში ღარ. *ნინა პავლეს ას. მიქიანი, 29 წ., მოსამს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნადზატირიშ ღარ – ღარი (ზაგარი) მდ. ჯენის მარცხ. კალთაზე, სათიბ ლემუნდსა და სათიბ ნადზატირს შორის. *ნინა პავლეს ას. მიქიანი, 29 წ., მოსამ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნადობზალა – ყანა (ხე) ს. ჯეს აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, კოლმ. თავ-რე, ს. ხე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნაზჯოლარ – სათიბი (ხოსრარი) ჩ. ხოსრარის სამხ.-აღმ., სახნავ ლეკერთას სამხ.-აღმ. ხილნარია. ნაზჯოლარ (შდრ. ჟუჭუ „მწიფე“). *სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ს. ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნათემცემელ – საყდარი (იენაში), ს. იენაშია, ხვინთელანების საგვარეულოს საყდარი, კედლებილია დარჩენილი. *ა. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

- ნათემცემელი ლაშდღუიარ** – სასაფლაო (იენაში), ს. იენაშია, საყდარ ნათემცემლის სასაფლაოები, ყოფილი ქალდანების სასაფლაო. *ი. გ. ფანჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ნათემცეტელ** – საყდარი (ლესთაგი), ლესთაგია, ხერგიანების სამლოცველო, სასაფლაოთია. მარხავენ მხოლოდ ხერგიანებს, სხვისთვის სასაფლაო არაა განკუთვნილი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ნაკვიმ** (3) – ყანა, სამოვარი (ტობარი, ზმ. ხაიში), სათიბი(ლაკულმახი), ს. ტობარის ჩრდ.-აღმ. ნაწილი, დასახლების ზემო ნაწილი, ყანაცაა და სამოვარიც. ფერდობია. ნაკვიმს ემახიან, რადგანაც ყამირი იყო ადრე. სახელი განზოგადდა: ყანაც და სამოვარიც „ნაკვიმია“. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., 1.11.70 წ.*
- ნაკვიდომერ** – უბანი, რცხმელურის ს.ს. ჭალირის დასახლებაში გუგავების უბანი. *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*
- ნაკვიდომერ** (2) – უბანი (მელურა, რცხმელური), ს. მელურას გუგავების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი. ნაკვიდუ „ამონაწყვეტი“ (ჟი ამეკედ „ამონაწყვეტილა“). *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, ლენტეხის რ-ნი, 1974.*
- ნაკვირ** (ზ. ვედი – იხ. **ნალკვირ**)
- ნაკ-ლერწალ** – ვენახები (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ვაკე რელიეფით. ლერწ „ვენახი“. *ჯ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- ნაკ-ლწშიალ** – სახნავ-სათიბი (ლესემა), ს. ლესემაშია, დამრეცი რელიეფით. *მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.*
- ნაკრილ** – სათიბი (მაგარდელი) ს. მაგარდელის სამხ.-აღმ., ს. ლაზსყალდისკენ. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ნაკჩხურა** – პატარა ადგილი (ნესგუნი), ფუშყვერის მარჯვ., დასახლების დასავლ. სამანქანო გზაზე. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1978.*
- ნაკრ მოლ** – სათიბები (დურაში) ს. დურაში, ფერდობებია. *კ. ბენდელიანი, 1978.*
- ნაკრეცან** – ყანა (ცხუმალდი), ს. ცხუმალდშია, კვეციენ-ი ითესებოდა. *მ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- ნაკტიშ** – სათიბი (ლაკელმახი) ს. ლაკელმახისა და მდ. ჭუბრულას შორის, ყანა გუალგლდარის თავზე. რიყე ადგილია და ქვის ნატეხი და გადანაზიდი ადგილი. ქვიანი ყოფილა. მუზა-
- სა და პრაკოფის (ჩხეტიანებს) გადაუკეთებიათ სათიბად და სასაფლაოდ. ადრე ნახნავიცაა. „ყამირი მიწის დახვნა“. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, მესტიის რ-ნი, ს. ჭუბერი, 1970 წ. სექტემბერი.*
- ნაკტიშ** – ყანა, ჟიბე ვამდ-შია, აღმ. მხარეზე, ზემოთ. ფერდობია, ამჟამად ყანაა. „ნატეხი“ – ყამირი მიწის მოხვნა. *ნესტორ სემას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავით), 31. VII.1970 წ.*
- ნაკტიშილ** – ყანა (ლესურცხილა) ს. ლესურცხილაში, დაახლ. ბოლო მოსახლიდან 300 მეტრზე, მდ. ენგურისკენ, ტუბირილას მარჯვენა მხარეზე. ახლანდელი ნახნავია მხოლოდ. ადრე აქ ხის გამოზიდვა ყოფილა. *ჯუმბერ რადიონის ძე დავითიანი, 18 წ., მოსწავლე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ნაკტიშილარ** – ყანა, სათიბი (სკორმეთი), ს. სკორმეთშია, მდ. სკორმეთში ტუბის მარცხენა მხარეზე, დავაკებული, ოდნავ დამრეცი სახნავ-სათიბებით. ყამირი ყოფილა ადრე და გაუტეხიათ, დაუხვნავთ. „ნაკტიშს“ უწოდებენ ყამირის მოხვნას. *ვენერა რაჟდენის ასული ჭკადუა, 28 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ნაკტიშარ** – ყანა (ხაიში). *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ნაკტეცან** – ყანა (ლაკულმახი) მდ. ჭუბრულასა და ს. ლაკელმახის შორის, ყანა გუალგლდარს აკრავს რიყის მხრიდან (ჭუბრულას მხრიდან). ადრე ნახორბალი ყოფილა, ამჟამად ითესება სიმინდი, ლობიო, კარტოფილი – „ნახორბალი“. კუტეცნ „ხორბალი“. *ვასიკო მუზას ვძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, მესტიის რ-ნი, ს. ჭუბერი, 1970 წ. სექტემბერი.*
- ნალგანულ** – ტყე, სამოვარი (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. ტყეშია. პატარა ვაკეაა, ქვის კედლების ნარჩენებივითაა. თითქოს შავჭირიანობის დროს იქ გასახლებულანო სოლის მცხოვრებნი. *რ. ა. ხათვანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- ნალდამ** – ტყე (ჩვაზიანი), ს. ჩვაზიანის სამხ. ამაღლებული ადგილი ტყეში, სამოვარია შიგ და გარშემო. ტყე ნახნავი არაა. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 59 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნალეგუარხო შუკუტ** – გზა (ხოფური) ხოფურში, ნა-

ლეგვარისკენა სამარხილო გზა. *ქ. ს. ლიპარტელიანი*, 44 წ., 1976.

ნაწილი (2) – სათიბი (ხაჩეში) (იხ. **მიაგვი ნაწილი**), ს. ხაჩეშია, ხურაშვილის მხარეში, ვანო ლიპარტელიანის ყოფილი სამოსახლო. დელემ აყარაო (მეწყერმა). *ნ. ნ. ჩანქელიანი*, 28 წ., 1974.

ნაწილი – საზაფხულო სამოვარი (ნანარი) ს. ნანარის ჩრდ.-დასავლ. ალპ. ზონაშია, გამოყენებულია სათიბადაც (იხ. 1: 100 000). *ვ. ნ. ქურასქელიანი*, 35 წ., 1974.

ნაწილი (2) – სამოვარი მთა (მელურა, ნანარი) მდ. ჩოლშურას მარცხ მხარეზე, ალპ. ზონა (იხ. 1: 100 000). *ვ. მ. მუსელიანი*, 57 წ., 1974.

ნაწილი – კირის ნამწვავი, სათიბი, ს. ზედა ვედშია, სათიბ ნაკვლდსა და ჟიბე ლარას შორის. კირის საწვავი ყოფილა, ამჟამად ნიშნებია *მხოლოდ*. *არჩილ კოსტას ძე ჭკადუა*, 41 წ., *ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1970 წ. *ნოემბერი*.

ნაწილი (2) – ნასაკირალი (ღვებალდი), სათიბი(ზ. ვედი) ლაშდა ღარის ზემოთ, სათიბ ლაშკერლის ზედა (სამხ.) სანაპირო. ახლაც ამჩნევა კირის საწვავი ნაგებობა. ამჟამად არ წვავენ, არც ახსოვთ, კირი საიდან მოჰქონდათ და როდის იწვებოდა. „ნაკირალი“. *ვარლამ ილოს ძე გერლანი*, 34 წ., *კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. *ოქტომბერი*.

ნაწილირვალ (იხ. **ნაწილირვარ**)

ნაწილირვარ – სამოვარი (ლაპილი) ს. ლაპილის სამხ.-დას., სპენდიკების მაგვარი ქვებია, ჭალადასკენ. *ზურაბ ს-ძე პაკელიანი*, 48 წ., *ლატალი*, 1973.

ნაწილიღარ – ტყე (ხევრა) ველგერას მარცხ. კალთაზე. ადრე ტყის ჩამოსაყრელი შურო ყოფილა. *ვ. მ. ჭკადუა*, 30 წ., *ლახამულა ს.ს.*, 1973.

ნაწილინაულდ – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, ხელედულას (ლაშხირის) მარცხ. მესნაჲ „უშობელი“ (დეკეული). *ნ. გ. ლიპარტელიანი*, 27 წ., 1974.

ნაწილიტანიკი ზენილდ – სამოვარი (ნაკი) მდ. ნაკრას მარცხ. კალთაზე, ლაჭურა ლიცის ჩრდ., ტყე ბაბაშის ზემოთ. პატარა ვაკეა, სადაც ნიკოლოზ მეფის ნაცვალს შეხვდნენ სვანები მოსალაპარაკებლად. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი*, 57 წ., *პედაგოგი, მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. *ნოემბერი*.

ნაწილიშუნა კოჯარ – კლდეები (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ყანები ან ნაყანები არაა, მუხნარი ტყით. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი*, 40 წ., *მოსამს.*, ს.

დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. *ივლისი*.

ნამტყუთიფარ – სათიბი (ლემსია), ს. ლემსიას საზაფხ. მთაშია, სათიბებია ფერდობ ადგილზე, სადაც **ნამტყუთიფარ** ხარ. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი*, 28 წ., *ლენჯერის ს.ს.*, 1972.

ნამშიხორ – ტყე (უსგვირი), ჭალადას მარჯვ. კალთის ტყე, გადამწვარია (ახლაც აჩნევი). *ა. ბ. გურჩიანი*, 65 წ., *ეცერი*, 1973.

ნამშიხუ ლემირ – გზა (კაერი), ს. კაერის ჩრდ. გზაზეა ლემირის ნამწვი. *დ. გ. მერლანი*, 23 წ., *ლენჯერი*, 1973.

ნამშიხუტარ – სამოვარი (ტვიბერი), მთა ლაშქრას ესაზღვრება დასავლეთიდან, ადრე დანაწვავია, აქედან ნამშიხუტარ „ნამწვარები“. *მკა ამიაზის ძე ქალდანი*, 61 წ., *პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. *ოქტომბერი*.

ნამშიხილო – სახნავ-სათიბი (უღვალი) სამანაქნო გზის ზემოთ, სახნავ გერდის აღმ. მშრალი ადგილია (ლაშფიკუ ადგილ ლი), იცის ჭიანჭველებიც. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი*, 60 წ., *პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. *ქ.*

ნან – ყანები (კახურა) ს. კახურაში. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი*, 37 წ., 1974.

ნანგმარ – სათიბი (ლახამულა) ჟ. ლახმელის ქვემოთ, სახნავ ნაკრატ-ს ზემოთ, გზა ჭაშან-ის აღმ. ადრე იხვნებოდა, ამჟამად ბალია დავითიანისა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი*, 55 წ., *კოლმ., მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. *ნოემბერი*.

ნანგმარ – საკულტო ადგილი (ლახამულა) ჩვ. ლახმელ-ის სამხ.-დასავლ., ნაკსა (ლაჭუმიწა დაბსა) და ტუბირას შორის. ნაგებობანი არაა. იყო დასაფიცი ადგილი (**ლანგმარ ადგილი**). არის სასაფლაოც. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა*, 64 წ., *პენს., მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. *ნოემბერი*.

ნანგმარ – სახნავი (ღუებალდ) სტიფ ზაგარ-ის დასავლეთით, ნასახლარი არა ჩანს. *აკაკი კოსტას ძე გერლიანი*, 55 წ., *მოსამსახურე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. *ოქტომბერი*.

ნანგმარ (4) – უბანი (სვიფი), საკულტო, სათიბი (ლახამულა), სახნავი (ღვებალდი), ს. სტიფში, სამანაქნო გზის ზემოთ, დგას ოთარშერ კაკ და ოთარშე მურყუამ. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი*, 42 წ., *საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. *ოქტომბერი*.

ნანგმარიერ – სახნავ-სათესი (ჭკიდანარი) მდ. დოლრას მარჯვ. მხარეზე, ქუროლიერს ჩრდ.-დასვლ. ს. დოლამდე. ნანგმარ „ნასახლარი“ (?).

ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ნანგმარიშ ლასფლატარ – სასაფლაო (ლახამულა), ჩვ. ლახმელ-ის სამხ.-დასავლ. საკულტო ადგილ ნანგმარ-შია სასაფლაო. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნანგმარ – ყანა (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, შედის ჩარლდში. ნასახლარია. შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.

ნანგმარ (2) – ყანები (ლაპილი, კვანჭიანარი), ს. ლაპილშია, დასახლების ცენტრში. ნასახლარებია. ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.

ნანგმარა (იხ. **ნანგმარტარ**)

ნანგმარტარ – ყანები (ნავყვამი), ს. ნაყუტაშშია, ნასახლარებია ძველი, საძირკვლები ჩანდა. ვაკე ადგილია. ა. ბ. გირგვლიანი, 80 წ., ლატალი, 1973.

ნანგმანი – ყანა (კირჩხულდაში) ს. კირჩხულდაშის სამხ.-დასავლ., სათიბ მუნჭყუტ-ის ჩრდ.-აღმ. თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნანკრალ – სათიბი (კირჩხულდაში) ს. კირჩხულდაშის დასავლ., სათიბ დინოლაშის ჩრდ. მხარე, მაქუთან ადგილია, კირ ხოზ. თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 69 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნანკვარგლ – გორა (ბავგდანარი) ს. ბავგდანარის აღმ., მემზე ლიცის მარცხენა მხარეზე. გორაკია, საქონლის საძოვარიც, ზემოდან ნაგვირაბებია (ორმოსავითაა). რელიეფის მიხედვითაა შერქმეული. ლგვან „ნაჭრილობევი“. ნანკვარგლ – „ნაკოდი, ნაჭრევი“. ივანე კამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბავგდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ნანკურულდარ – ყანა (ქვ. კალაში) სოფლის დასავლეთით, სათიბ-სახნავ ზალანნიარს ზემოთ. გიორგი კოსდას ძე მერულაიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ნანჭერ – ნაკაფი ადგილი, საძოვარი (ჯორკვარი) ს. ჯორკუტარის ჩრდ.-დასავლ., ვაკე ადგილია, ადრე სახნავი იყო, ამჟამად გატყევებულია. ადრე უბანიც იყო. ადიოდა (და ადის ახლაც) მანქანა. იყო ხის გამოზიდვა. ნანჭერ „ნაკაფი“ (შდრ. „ნამოლ“). პარმენ გიორგის ძე ჭკადუა, 77 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970.

ნანჭერ – ტყე (თოთელეში) ს. თოთელეშის აღმ., სათიბ-საძოვარ სგებრის ჩრდ. ნაყანარი უნდა ყოფილიყო, ამჟამად შერეული ტყეა. დუშა

შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., ლახამულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.

ნანჭერ – ყანა, სათიბი, საძოვარ (ხაიში), ს. ხაიშიდან დასავლ., მდ. ენგურიდან მარჯვენა, დაახლ. 300 მ. დამრეცი ადგილია. ტყის ნაკაფი. ამჟამად 1 მოსახლე ცხოვრობს – გრიშა პეტრეს ძე ჭკადუა. ფართობი ≈ 4 ჰა. ხილნარ-ცაა. ფოთლოვანი – რცხილა, მურყანი. ნანჭერ „ხელოვნურად ნაკაფი ტყისა“. გაუკაფავთ და სამოსახლოდ გადაუკეთებიათ იქაური ადგილი. ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 2. VIII.70 წ.

ნანჭერ (4) – უბანი (დაკარი, გაღმა ხაიში), საძოვარი (ჯორკვარი), ტყე (თოთელეში) დაკარის აღმ., ნაკის აღმ. ტუიბსა და ნაკს შუა. ტყის ნაკაფია და დასახლებულია 2 ოჯახი. სათიბ-სახნავის ფართობი 3-4 ჰა. ფერდობია რელიეფურად. ნანჭერ „ნაკაფი“ (შდრ. ნამოლ). ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.

ნანჭერ – ტყე (ხერხვაში), ს. ხერხვამის ჩრდ.-აღმ., პერლანნიარის სათიბებს აკრავს აღმ. მუხნარი ტყე. ნანჭერ ჟი ნაქაჩუ, ჟი ლგხუტე, ჟი ნამოლ ცხეკ. ჭერ = ჰალანგ. დავით დუდარუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნანტერი კოჯ – კლდე (მურშველი), ს. მურშველის ჩრდ., ტყის ზონის ზემოთ. კლდეზე არის გარეული მთის ნიორი. ნიტრა „ნიორი“. ლადო სოვრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ნანჭუმა მგვარ (იხ. **ნანჭუმამგვარ**)

ნანჭურა – დეღე (ლანჩვალი) მესტია ჭალას მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. პირიბე ქელეჩხის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი, 1969.

ნარგმატ – ყანა (უშხვანარი) ს. ჟიბე უშხვანარს აღმ., დამრეცი რელიეფით. გამოყენებულია სახნავ-სათესად. გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ნარიქიშ ნაქორ – ნასახლარი (ლახამულა), საცხოვრისი ნოდანის სამხ.-დასავლ. ნარიქ ჭკადუას ნასახლარი. მდ. ენგურის (რიენიშ) მარჯვ. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ. პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ნარიქარ – საცხოვრისი (დიზი), ნაჭკვშ ლიცის მარცხ. ჩობე ქობალიას შტო. უწინ ნარიქარს უწოდებდნენო. გვარად ჭკადუა.

ნწრი ლამოლა – სათიბი (ტვიზლედი), ს. ტვიზ-
ლედშია. ვინმე ნწრის ნახოვარი. ტყეშია. *ნ. ს. ჩანქელიანი, 24 წ., 1974.*

ნწრსაჭმა მურყვამ – კომპი (წვირმი), ს. წვირმიშია, ჩოზანის დასახლებაში, დაცულია თამლიანე-
ბის საგვარეულოს კომპი. *მირან ხალამჭრეს ძე ფანგანი, 40 წ. კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-
ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნწრსგჭრ – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ჭალაშს
მარცხ. მხარეზე, წიწვნარი ტყითაა შემოფარ-
გლური. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37
წ. ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ნწრსვიშ – ყანა (ლაღამი), ს. ლაღამის დასახლების
აღმ. ფერდობი ვაკუნარევით. *გ. ი. ფალიანი, 38
წ. მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VIII.*

ნწრშაჭ – სათიბი (შყალერი), ს. შყალერსა და ზაგ-
რალის დასახლებას შორის, ფერდობია. *გ. ძ. გორგვლიანი, 47 წ. ლატალი, 1973.*

ნწრჭი კოჯაშ ლაშდარ – ხევი (ბეჩო), მდ. დოღრას
მარჯვ. მხარეზე, შერიშ-ს ზემოთ, ხის ჩამოსაყ-
რელი. დანიშნულებისა და რელიეფის მიხედ-
ვით: ნწრჭი „ნათელი“, კოჯაშ „კლდის“,
ლაშდარ „ჩამოსაყრელი“ (ღელე). *ყვრემ პეტ-
რეს ძე უშხვანი, 54 წ., ტყისმცველი, ს.
დოღაშუფი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.
სექტემბერი.*

ნწრჭმა – ყანა (მურყმელი) ს. მურყმელის აღმ., სა-
მანქანო გზის ქვემოთ. *მაქსიმე დავითის ძე
კაკრიაშვილი, 44 წ. მოსამსახურე, მესტიის რ-
ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნწს – სამოვარი, ტყე (მაცხვარიში), ლაჰლა ჭალაშს
მარჯვ. კალთაზე, წიწვნარი ტყით. *გურამ გ-ძე
გორგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ნწსაჭიშ ნაკრატ – ნაკარვები (ყარი) ჟიბე დეურაში.
დავაკებულის შუაში, ცენტრში, გადის სატრაქ-
ტორო გზა, მოუდის წყარო. ირგვლივ წიწვნა-
რი ტყეა. ნწსაჭ გადრანისა ყოფილა. *გივი მე-
ზას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლმ. ს. ყარი, ჭუბე-
რის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

ნწსეტ – კლდე (ლახამულა), ენგურის მარცხ. კალ-
თაზე, სამოვარ ყუბიზილის ზემოთ (სამხ.) და
აღმ. მარმარილოს კლდეა, მისადგომი ძნელია,
წვრილმარცვლოვანია, სწრკშალ აკრგნე. სეტ-
შალ ლგე კოჯ ნენჩაშ ჩუშბე ძგიდს (თუ სეტი
„წებო“?). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ.,
კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნწსეტრლი – სათიბი (მაგარდელი), სათიბ ხომა
ლაჩუმა-შია. *ივანე ბეჭას ძე მილდიანი, 99 წ.*

*პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მე-
სტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ნწსიაშმა მურყუამ – კომპი (ლაშთხვერი), ეჩხან
ტაფშია, მთელია, უდესიანებს ეკუთვნის. *ვახ-
ტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. მოსამსახ.,
ლენჯერის ს.ს., 1972, VII.*

ნწსოლაშ – ტყე, სამოვარი (ჭოლაში), ს. ჭოლაშის
სამხ.-დასავლ. მდ. მულხურას მარცხ. კალთა-
ზე. დაფერდებულია, ნამდნარია უფრო, ფოთ-
ლოვანიც ურევია. *ალექსანდრე გელას ძე დევ-
დარიანი, 80 წ., კენს., ს. ჭოლაში, მულახის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნწსპარიერ – ყანა (დოლი), ს. დოლში, ნაკლაჭიერს
ზემოთ. *ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მე-
ტყვევე, ს. დოღაშუფი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-
ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ნწსპერიელ – სათიბი (ხაჩეში), ს. ჯაჩეშია, ნწსპერე-
ლი ტუბი-ში. *რ. დ. ჩანქელიანი, 27 წ., 1974.*

ნწსპერიელი ტუბი – ხევი (ხაჩეში), ხელედურას
მარჯვ. შენაკადი. *რ. დ. ჩანქელიანი, 27 წ., 1974.*

ნწსტიშ კოჯ (იხ. ნწსეტ)

ნწსტიშ დარ – დარი (ლახამულა), ენგურის მარცხ.
კალთაზე, კლდე ნწსეტის დასავლ. დარი. *კოწი
იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-
ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნწსყიდ – ყანა (ლანტელი), სოფლის ბოლოს სახნავ-
სათეს ნაკარ-ის აღმ. ნაწილი მდ. ბაჭშარამდე.
შესყიდული მიწაა (ნწსყიდ ლი ოთარშერხენ-
ქა), მაგრამ რატომ ნწსყიდ და არა
ნწსყიდ(ჭ)? *კოწია ბეჭეზას ძე პაკელიანი, 72 წ.,
კენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969.*

ნწსყიდაშმა მურყუამ – კომპი (ზეგანი), ს. ზეგანის
ლექუშ უბანშია, კარგადაა შენახული, ხვისტანე-
ბისაა. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ.,
ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნწსტბეტრა – სათიბი (რცხმელური), ლაშხირის
მარჯვ. მხარეზე მთა სახრავის ძირში. ვაკობია,
იცის გუბეები. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*

ნწსტბირო – სამოვარი (მურყმელი), ს. მურყმელის
სამხ.-აღმ., ენგურის მარცხ. საბალახოცაა, მოე-
დინება ნწსტბირო-ს წყალი. ტუბიზრა „ჭანჭრო-
ბიდან გამომდინარე წყალი“. *ნაპო დავითის ძე
კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი,
1971 წ. ივლისი.*

ნწსტყ(ჭ) ფარ – სახნავი ს. ივარსა და ზეგანს შო-
რის, სამანქანო გზის ზემოთ. ნწსტყიფ ირრლ,
ედე ლარე, მადეე ცხეკ ი ქსტყუფახ. *კატო მი-
ხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. გოგრე-*

ში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ნატყ(უ) ცვიმ თხუიმ – ტყე (ხაიში), მდ. ხაიშურას მარჯვ. კალთაზე, ხაიშის სასაფლაოების აღმ. ხრამია, მის ზემოთ მეჩხერი ტყე. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნატყიფულ – ხრამი (ზ. ვედი). *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, მესტიის რ-ნი, ხაიშის ს.ს., 1969 წ. IX.*

ნატყიფუტ – ნაწყვეტი (მიწის), ნაგლეჯი, ლაჭუმბიშ ლესგ-ის აღმ. ჩამოხლეჩილი მდინარე წამდგრამდე, გადის ბილიკი წირმინდისკენ, აქა-იქ ხეებიცაა – გვგებ უფრო მეტად. *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავით), 31.VII.1970 წ.*

ნატყიფუტ – ფლატე, მდ. ენგურის მარცხ. ს. ჯორკვარის პირდაპირ, სადაც მოედინება მჟავე წყალი – ჯორკვარში სგიმ. *პარმენ გიორგის ძე ჭკადუა, 77 წ., 1970.*

ნატყიფუტ – ხრამი, დასახლ. ნაკის ჩრდ-ით მთის კალთაა, ჩამოგლეჯილი შუა ნაწილით, გვერდითი კალთები ტყიანია. შუა ადგილიდან (ისგქა) მოედინება წყარო. „ნასხლეტი, ნაგლეჯი“ (?). *დომენტი ისლამის ძე ჭკადუა, 40 წ., მეტყევე, ს. ქვედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ნატყიფუტ (4) – ხრამი (იდლიანი, ქვ. ვედი, ხაიში, ჯორკვარი), ს. იდლიანშია, სამანქანო გზის ორივე მხარეზე. გზა ნატყიფუტზე გადის. ორივე კალთა ხრამიანია. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიში ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.*

ნატყიფუტში სგიმ – მჟავე წყალი (ჯორკვარი), მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, ს. ჯორკვარის პირდაპირ, ფლატე, სადაც მოედინება ჯორკუტრში სგიმ. *პარმენ გიორგის ძე ჭკადუა, 77 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნატყლუჭრ – სამოვარი (წვირმი), საზღვარი ს. იელისა და წვირმის შორის. ვაკე ადგილია, მოედინება მჟავე წყალი, ჭანჭრობია, ლეჭუბარა. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნატყლუჭრ (2) – სამოვარი (იელი, ზეგანი), იელიშია, კვლთხი ბაჩის ქვემოთ, წვირმისკენა გზა-

ზე იელიდან. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VII.*

ნატყუცუტში ნაკ – ყანა (დიზი), ს. დგის დასახლების ჩრდ. დასასრულს, დამრეცი მოვაკო ადგილია, ტერასული ტიპისა. შემოკავებულია და ყანაა. *იესებ სემას ძე ჭკადუა, 65 წ. პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

ნატყუციფ – სათიბი (ჩვიბიანი), ს. ჩვიბიანშია, დასახლების სამხ. სათიბები. ნატყუციფ „სათიბი გახნული“ (მინდორი როცა გაიხვნება, „ნატყუციფ“ ჰქვია). *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნატყუციფ – სათიბი (ხერხვაში), ს. ხერხვაშის ჩრდ. ძუბამწინარის სათიბებს ზემოთ, ადრე სახნავი ყოფილა. ნატყუციფ „ყამირის გატეხვა, მოხვნა“ (ლარაშ ლიჭნის ხატულის). *დავით დუდარუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნატყუციფ – სათიბი ს. მურშკელის ჩრდ.-დასავლ. ღაროლარს ესაზღვრება ჩრდ.-ით. ადრე ყანა ყოფილა. ნატყუციფ „ყამირის განახნავი ყანისთვის“. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნატყუციფ – ყანა (უღვალი), სამანქანო გზის ზემოთ, ყანა სარაგ-ის ერთ-ერთი ნაწილი. ყანა გიგამ დაბს ესაზღვრება აღმ. ადრე სათიბი ყოფილა, მერე მოუხნავთ. ნატყუციფ „ყამირის მოხვნა“, „ნატყუციფ“. *ერასტი ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნატყუციფ – ყანა-სამოვრები (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანის ჩრდ. მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, შემოკავებულია რაჟდენ ჩაქსელიანის ყანა. ლამარიას ქვემო მხარეში. ნატყუციფ „ყამირის გატეხვა“. *ჯემალ ლევანის ძე ხაჭვანი, 31 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნატყუციფ (6) – ყანა წვირმი, უღვალი, ჟიბიანი, სათიბი (ხერხვაში, ჩვაბიანი, მ ურშკელი), ს. წვირმის აღმ. გზის ზემოთ. ნატყუციფ „ყამირის გატეხვა“. *ნაყამირალი! რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნატყუციფიერ – ყანა (ვე), ს. ვეს ჩრდ. მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 58 წ., მოსამს., ს. ვე, მესტიის რ-ნი (კოლმ. თავ-რე), 1971 წ. ივლისი.*

ნატყუციფულა ნიც – წყარო (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის და-

სახლ. სამხ.-აღმ. მოღარის ძირში გამომდინარე წყალი, ტერიტორიულად სამოვარ. ნატყუფულარ-შია. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნატყუფულარ – სამოვარი (ყაბეში), ს. ყაბეშის დასახლების სამხ.-აღმ. მოღარის ძირში, მოედინება წყლები. იღებდნენ ოყალო მიწას კალოს მოსაპირკეთებლად. ლიტყუფე „ყამირი მიწის მოხვნა ან სხვა რამესთვის გამოყენება“. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნატყუფურალ – სათიბი (იელი), ს. იელიში, ენგურის მარჯვ. მხარეზე სამოვარ ჯანჯგაშთანაა, ლულედის დასავლ. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტია, 1972. VII.*

ნატყუფარ – სათიბი (ლანტელი), ს. ლანტელის აღმ., სათიბ ჩემათში, სამხ.-დასავლ. ნაწილი. სახნავ ადგილს უწოდებენ (ლარემ ქალიწნის ლიტყუფეს ხუტატულიდ). *კოწია ბეჟერზას ძე პაკელიანი, 75 წ., პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნატყუფარ (3) – ყანა (ცალერი, ბოგრეში), სათიბი (ლანტელი), ჩუბე ცალერის დასავლ. სახნავ ჩუბიბაღის ჩრდ.-აღმ. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნატყუფარ – ყანები (ნაკიფარი), ს. იფარის სამხ. ზეგანისკენაა სამანქანო გზის ზემო და ქვემო დამრეცი რელიეფით. ნაკაფი, ტყეს ამოჩეხავ, ქვით მოლი და მოხნავ „ნატყუიფ“ ჰქვია. *ლუკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკიფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნატყუცარ – მონაგლეჯი, მონაწყვეტი კლდე, ხრამი. ს. ხაიშიდან ჩრდ.-დასავლ. ლარალის ჩრდ. თავზე ტყის გარემოცვაშია. ჩამოგლეჯილი. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, სნ. ცაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*

ნატყუცარ (2) – ხრამი (წირმინდი), სამოვარი (ხაიში), მდ. ხაიშურას მარჯვ. კალთაზე, ღლეღ ნაჩელის თავი, შიშველი რელიეფით, გვერდითი კალთები ტყიანია. სოფლის ჩრდ.-აღმ. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნატყუცარე თხუმარ – სამოვრები, ტყე (ყაზაყი), მდ. ყაზაყიმ ტუბის მარცხ. ციცაბულთეზიანი ხრამი, მეხჩერტყიანი, ყაზაყიმ ნაშიხუს ქვემოთ. *ეგ-*

როსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლაცამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.

ნატყუცარე თხუმი – კლდის თავი (ხაიში).

ნატყუცარე კოჯ – კლდე (ხაიში), ს. ხაიშიდან ჩრდ.-დას., ლარალის ჩრდ. კლდე, სამ.-აღმ. მხრიდან წიწვნარი, ამაღლებული, შიშველი. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*

ნაფეტუმ – სამოვარი (ტვიბლედი), ს. ტვიბლედი-შია, ტვიბლედურას მარჯვ. მხარეზე. *ნ. ს. ჩანესელიანი, 24 წ., 1974.*

ნაფეტუმარ – სათიბი (ჩვიბიანი), ს. ჩვიბიანშია, ყანა ჩხეტრიელთან. ამჟამად ფეტვს არავინ თესავს. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნაფტომ – ყანა (ციცხვარი), ს. ციცხუარშია, მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, მოვაკო ადგილია, ადრე ფეტვი ითესებოდა, ამჟამად – სიმინდი. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 38 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაფტომ // ფეტუმ ზენ – ყანა საცხ. ნასფელ ზენის სამხ.-აღმ. სამანქანო გზის სამხ.-დასავლ. ვედრელას მარჯვენა სანაპირომდე ვაკე ადგილია, სადაც ფეტვი ითესებოდა. *მაგრაფინა გიორგის ას. ჭკადუა, 44 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნაფტუმ – ყანა, დაკარშია, სახლის ზემოთ – ჩრდ.-დასავლ. დაფერდებული ვაკე ადგილია, 1300 კვ.მ. ადრე ფეტვი იხვნებოდა. ამჟამად სიმინდია. ნაფტუმ „ნაფეტვარი“. *ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*

ნაფტუმ (3) – უბანი (ყაზაყი), ს. ყაზაყშია, ამჟამად ცხოვრობს გენიერ ჭკადუას ოჯახი. ადრე ყანა ყოფილა ფეტვისა. *ეგროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, დახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ნაფტუმი – ნაყანარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ნაფტუმი ზენ (იხ. ყელბააშ ზენ)

ნაფტუმიშარ – ტყე (კიჩხელაძამი), ტყე ჭტიმიშის ჩრდ., მდ. მანშერას მარცხ. კალთა. ტყეშია ყოფილი სახნავი, ითესებოდა: ფეტვი, **ზენთხ, წყილან** (< კვეცენ), ამჟამად გატყუიერებულია (ხერხტლა ხაგ მასარდ). *სამსონ სვინჩილდას ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნაქელ – სახნავი (დაკარი), დაკარ-ის ჩრდ.-აღმ.

- ფართობით 1400 კვ.მ. კოლმეურნეობის სახნავია, სახნავი რობიდან ჩრდ.-აღმ. 200 მ-ზე. დაქანებული ფერდობია, ირგვლივ გვიმრნალია და აქა-იქ ვერხვნარც. გამოედინება წყაროს წყალიც აღმ.-დან. ადრე არაყს ხდიდნენ და ფარდული ედგათ გამოხდის დროს წვიმისა და სიციხისაგან დასაცავად. *ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- ნაქერან** – სამოვარი ს. მაზაშში, ნაყანარი უნდა ყოფილიყო. ქერ „ქერი“. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., 1976.*
- ნაქერან (2)** – საბალახო (რცხმელური, მაზაში), ცხენისწყლის მარჯვ. მხარეზე ადრე ქერის სათესი უნდა ყოფილიყო. *ე. ა. ტვილიდიანი, 1976.*
- ნაქერანლი** – სათიბი (ლასკადარი), მდ. ლასკადურას მარჯვ. მხარეზე, მოსლოდნელია ქერი ითესებოდაო. *ბ. დ. გუგავა, 24 წ., 1974.*
- ნაქირსტარ** – სამოვარი (სოლი), ს. სოლშია, სამანქ. გზის ქვემოთ, მდ. მესტია ჭალაშ მარჯვ. სანაპიროზე. იყო სახნავ-სათესი. **ქირსის** სათესი ყოფილა. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- ნაქირცულა** – ყანა, ტყემლნარი (ფაყი), ს. ხარაშშია, ტყემლნარია. **ქირცი** ჩანს. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*
- ნაქირცუ** – სახნავი (ლექესირი) მდ. ცხენისწყლის მარჯვ. მხარეზე. *გ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- ნაქირცუ (2)** – ყანა (ლესემა, ლექესირი), ცერცვი თუ ითესებოდაო, მოედინება ღელე ნაქირცუი ღელა (ქირც – ოსპი). *ა. ს. გაზდელიანი, 36 წ., 1974.*
- ნაქირცუი ღელა** – ღელე (ლესემა), ს. ლესემაშია, ყანა ნაქირცუში. *ა. ს. გაზდელიანი, 36 წ., 1974.*
- ნაქელუტარ** – გზა, ტყე (ცალდაში), ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ., სგიმარის ზემოთ შერეული ტყე და გზა. ჟამობის დროს იხიზნებოდა ხალხი სოფლიდან და ქელ-ებში ცხოვრობდაო. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნაღედარ** – ყანა (მაზაში), ს. მაზაშში, დასახლებაც მიმდინარეობს. ალბათ ცერცვი ითესებოდა. ღელე „ცერცვი“. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*
- ნაყიდ** – სამოვარი (ზედა ჭველიერი). *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- ნაყიდ (2)** – სათიბი (სგობული), ნასახლარი სგობულში. ნაყიდ „ნაყიდი“. *მ. გ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*
- ნაშთქოლ** – სოფელი (ბეჩოს ს.ს.), მდებარეობს ს. ჭოხულდს სამხ., მდ. დოღრას მარცხ. მხარეზე, ცხოვრობს 8 ოჯახი. *აკაკი ივანეს ძე კვიციანი, 34 წ., კოლმ., ს. ბაგვადანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ნაშთქოლიმ სგიმ** – მჟავე წყალი (ნაშთქოლი), მდ. დოღრას მარცხ. სანაპიროზე, ღუმეგმარის (მგიდში) კიდეზე. სოფლისა და მჟავე წყლის სახელთა შერწყმით. *ქიშვარდი იოსების ძე წერედანი, 49 წ., კოლმ., ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ნაშირ** – სათიბი (ნაკის ს.ს.), ნაკრას მარცხ. კალთაზე, სათიბი ცაშის დასავლ. ხოჩა ნაკვლდ ხეჩადა. შესაძლებელია, ცარ, ილქვერნიუხ ხელის წისქვილით (ცარ „მოხალული ქერი“). შირა „წისქვ. ქვა“. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ნაშიხუ** – გორაკი მდ. თეთნაშგრას მარცხ. მხარეზე, დაქანებული ფერდობი, გვიმრნალია მაგრამ/ სამჯერაა დანაწი. მის თავზე წიწვნარია. *კეხვსა რამინის ძე ვიბლიანი, 34 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.VIII.1970 წ.*
- ნაშიხუ** – კლდე (ლახვმიამ ჭალა), ს. ლაჭუმიაშ ჭალაშ სამხ., მურყვამის სამხ. კალთა ციცაბო კალთებით. ნამწვი ადგილიან. მთის თავზე – მურყვამზე რაღაც ნამწვებია, ჩანს იწვებოდა კირი ან ამდაგვარი სხვა, რამაც ალბათ ცეცხლი წაჰკიდა იქაურობას და მის მხარეს „ნაშიხუ“ დაერქვა. *ვარლამ გრიშას ძე კვანჭიანი, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ნაშიხუ** – საბალახო მდ. კასლედგრას მარჯვ. კალთა, წირმინდის დასახლების პირდაპირ, მეჩხერტყიანი – მუხნარ-ვერხვნარის სიჭარბით. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ნაშიხუ** – საბალახო ს. ნანყბულის ჩრდ.-აღმ. კალთა, მეჩხერი ტყით – წვრილი ტყეა – ჯიპრა, ცხტიმრა... ნამწვია 45 წლის წინანდელი. *კოჩია ქერეთის ძე ჭკადუა, 69 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.11.70 წ.*
- ნაშიხუ** – საბალახო ს. ციცხვარის სამხ.-აღმ., გზის მარცხენა მხარეზე. ვაკე ადგილია, სასაფლაოცაა ციცხვარისა. სამხ. გაგრძელებით ტყეა მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე. *ვალე გაიოზის ძე*

ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ნაშიხტ – სათიბ-სადოვარი ნაკრას მარცხ. კალთაზე, საცხოვრის ლაწომბას სამხ. ტყე ბაჯვლდამდე. ძველი ნამწვია. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ნაშიხტ – სადოვარი (ლახამი), დასახლებულ უბან ჟიბე ლახამის დასავლეთის კედელი, დამრეცი, მოტიტვლებული, აქა-იქ მეჩხერი ტყეებით. ზემოთ წიწვნარია ხშირი. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნაშიხტ – სადოვარი დაკარის ჩრდ.-აღმ. ≈ 1 კმ. სიხორეზე. ნამწვი, აქა-იქ ვერხვნარი, გვიმრნალი, ფერდი რელიეფით. *ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1070 წ. ივლისი.*

ნაშიხტ – სადოვარი ს. ნაკის აღმ. დამრეცი, გვიმრნალი, მეჩხერი ტყით, უფრო ვერხვნალი. დაახლ. 35 წლის წინ წაუკიდებია ცეცხლი ვლადიმერ კვირიკეს ძე ჭკადუას (ცოცხალი არაა). *დომენტი ისლამის ძე ჭკადუა, 40 წ., მ. ეტყევე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ნაშიხტ – სადოვარი ს. ჩუბე მარდის აღმ. დასახლების აღმოსავლეთით. დამრეცი ადგილია, ირგვლივ ნამწვარია. ოდესღაც ცეცხლი მოკიდებია, ამჟამად ვერხვნარია. *ბესარიონ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 60 წ., მოსამსახურე, ს. ჩუბე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.*

ნაშიხტ – სადოვარი სამანქანო გზის ზემოთ, ბარჯშიმ ტუბის მარჯვენა მხარე, ირგვლივ ტყეა, დამრეცი რელიეფით. *ვალე გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაშიხტ – სადოვარი ჩუბე ქედანის ჩრდ.-აღმ., შიშველი ადგილია, ფერდობები დავაკებული სადოვრებით. შუა ადგილას დავაკებაა, სადაც წიწვნარია პატარა, ისე თავამდე შიშველია. *ნაშიხტ ლი ძველად. ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაშიხტ – სადოვარი, სათიბი ს. ჟიბე მარდის ჩრდ.-ით, ნასახლარ ბაბაშ ნაქორის ზემოთ, ჩრდ.-დასავლ. სადოვარია და სათიბი, მრავლადაა მოცვი. ნამწვია, ირგვლივ წიწვნარი ტყეა, ნაშიხტზე ბუჩქის მაგვარი ფოთლოვანი მცენარეებია. *ბუჟღუ რაჟდენის ძე გურჩიანი, 38 წ., კოლმ., ს. ჟიბე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის*

რ-ნი, 18.9.1970 წ.

ნაშიხტ – ტყე (ზ. ვედი), ზ. ვედის ჩრდ. მეჩხერთყიანი, შერეული ტყით. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნაშიხტ – ტყე (ფარი) მდ. ჯენის მარჯვ. კალთა ნაწყიცტამდე, სამანქანო გზის ჩრდ., სტიკუტი გორაგის აღმ. ადრე ნამწვი (ნაშიხტ) ყოფილა. *იასონ გიორგის ძე ჩხეტანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნაშიხტ – ტყე, სადოვარი მდ. სკორმეთიმ ტუბის მარცხენა მხარეზე, დასახლების ჩრდ.: ძველი ნამწვია. ამჟამად ვერხვნარ-რცხილნარ-წიფ-ლნარია უფრო, წიწვნარია მისი დასავლ. და აღმ. კალთები. ტყე წვრილი ტანისაა. მის თავზეა ოდნავ დამრეცი ვაკე სათიბი. *ვენერა რაჟდენის ასული ჭკადუა, 28 წ., ხაიშის ს.ს. მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაშიხტ – ტყე, სადოვარი ს. დგს ჩრდილოეთით, წიწვნარი ტყის ზემოთ. წიწვნარი ტყე თითქოს საზღვარი სოფლის ზედა კიდესა და ნაშიხტის. ძველი ნამწვია. მოიპოვება თიხის მილები და შლაკი (შხიბ). არის ძველი სასაფლაო, ნახულობენ მიძივებს. სასაფლაო დასახლება კარტურსა და ლეწფერს შორისაა. *იესებ სემას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

ნაშიხტ – უბანი (იდლიანი), ს. იდლიანშია, ჩრდ.-აღმ. ფერდობზეა, გამიშვლებული რელიეფით, გვიმრნალია. ადრე დაუწვიათ სამოსახლოდ. ცხოვრობს 7 ოჯახი. დასავლ. წიწვიანი, აღმ. – ფოთლოვანი ტყე. ცხოვრობენ დავითიანები, საბანიძეები, ჭკადუები. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.*

ნაშიხტ – ფლატე (ქვ. ვედი) ნასფელზენის დასახლებასა და დამაშ ღარ შორის, ფეტუბი ზენს ჩრდ.-აღმ., სადაც გადიოდა საცხ. გზა. ამჟამად ჩამონგრეულია, ნაწყიცტ ხარ. ნამწვის არაფერი აჩნევია, თხილნარი ტყეაა მხოლოდ. *მაგრაფინა გიორგის ას. ჭკადუა, 44 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნაშიხტ – გვიმრნალი სადოვარი, დაკარსა და ლაჯრას შუა მდებარე ფერდობი, ამოდის გზა საცალფეხო მოსახლეობამდე. ფოთლოვანი ხეებია აქა-იქ. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*

ნაწიხუ (22) – უბანი (იდილიანი), სათიბ-სამოვარი (ნაკის ს.ს., ზ. მარლი), სამოვართ, ტყე დაკარ- შია, ლაჯრასთან (დაკარი, ლაჯრა, ლახამი, ნა- ნყბული, ქვ. ვედი, წირმინდი, ჭუბერი, ქედანი, ბარჯაში, ციცხვარი, დიზი, სკორმეთი, ზ. ვე- დი, ფარი), კლდე (ლახვმიამ ჭალა), გორაკი (ყარი), ფლატე (ქვ. ვედი).

ნაწიხუთი დაბარ – ყანები (შეგედი), ს. შეგედი, და- ფერდებული ადგილია, ქვემო მხარე დავაკე- ბაა, სახნავია, არის ნიგვზნარი. შუშანა *ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ.ნ. პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაწიკდგშლ – ყანა (ქვ. ხოსრარი), ჩუბე ხოსრარშია, დგას სახლი თავადე ჯაჭვლიანისა. ყანა შეიძ- ლება **ნაწიკადური** და იქნება მიცემული. *სვიმონ აზნაგეფის ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ნაწიშგილ ღარ – კლდე, ღარი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. კალთაზე, ღარია მშრალი და კლდეებია. შიშგილი არაა, მეჩხერ- ტყიანი. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნაწიხნალურ – სათიბი (ხე-აგრაი), ს. ჯეს ჩრდ. ტყის ზემოთ, ალპ. ზონაში. ერთგვარი ბალახის ლა- ფულას ძირს მწიხნალ ჰქვია. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., მოსამს., ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნაწიხვიმ ზაგარ – ქედი (ტობარი), მდ. ენგურის მარცხ. მხარე, ციცხოკალთებიანი, ტყიანი, უერთდება ქურაშ ყუბიმბს (2236,0 1: .1000), ს. ტობარიდან კარგად ჩანს. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

ნაწიხვიმ ნაკ (იხ. **შაბარაშ ნაკ** – იდილიანი)

ნაწიხვიმ ნაკ (2) – სამოვარი (ჭერი), ს. ჭერის ჩრდ.- დასავლ., ლალქანას (სამოვარი) ჩრდილოე- თით, ვაკე ადგილია, ფოთლოვანი ტყით – ჯიჰრა, ცხუიმრა, აქა-იქ – გგვიბ. ადრე ნამწვი ადგილია. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაწიხვიმ ფაფალ – გორაკი (ქვ. ვედი), უედრგლას მარჯვ. კალთაზე, ყვლბაშაშ ტუბის მარჯვ. კალთაზე, ნაწიხუთ ღარის ტყის თავში. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., მესტიის რ- ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნაწიხულ – ტყე (ციცხვარი), ს. ციცხვარის სამხ., ტყეში, 300 მ-ის ფართობით. ირგვლივ წიწვნა- რი ტყეა. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ.,*

კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემ- ბერი.

ნაწიხულ (2) – ვაკობი (ზ. წირმინდი), ჟიბე წირმინ- დისკენა გზაზე, მდ. კასლედგრას მარჯვ. კალ- თაზე, პატარა დავაკეზაყა მეჩხერი ტყით. *კენჯბარ ხარ. კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაწიხულარ – ყანა, სამოვარი (ნანგვლი), ს. ნანგულის ჩრდ.-აღმ. ნაწილი, ფერდობი გორა- კია, შიშველი, ალბათ ნაწიხ ლი, კვალი არაა (შიშველს უწოდებენ საერთოდ?). *ვარდენ ქე- რექის ძე კვანჭიანი, 61 წ., პენს., ს. ნანგული, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 7.11.70 წ.*

ნაწიხულაშ ტუბ – ხევი (ციცხვარი), ს. ციცხუარის აღმ.-ით მოედინება სამოვარ ნაწიხულიდან, მდ. ენგურის მარცხენა პატარა შენაკადი. რუკაზე სახელით არაა აღნიშნული. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ- ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ნაწიხუთი გორაგ – გორა ს. ნანყბულის აღმ. გორა, ტყიანი, კლდეებნარევი მწვერვალამდე მწვერ- ვალის სიმაღლეა 2423,8 (1: 100 000). „ნამწვის გორაკი (ქედი)“. *კოწია ქერექის ძე ჭკადუა, 69 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.11.70 წ.*

ნაწიხუთი გორაგ – სერი (ქვ. ვედი), სვიმომ ღარის ჩრდ.-დასავლ., კლდიანია, ჩანს ფოთლოვანი ტყე შექერიანი და აქა-იქ – წიწვნარი. ნამწვია ადრინდელი. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ნაწიხუთი გორაგ – ტყე (ქვ. ვედი); , ს. ნაკის ჩრდ.- ით გორაა ნაწიხუთის მარცხენა მხარეზე, ტყია- ნია. *დომენტი ისლამის ძე ჭკადუა, 40 წ., ხაი- შის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ნაწიხუთი გორაგ (4) – გზა (ზ. მარლი), ს. ჟიბე მარლის ჩრდ. გზა ტობულდარისკენ. გორაგი მიდის მთის ტობულდარისკენ, მის თავზეა წვრნი ტობ. კალთები ტყიანია. *ემზარ მიტოს ძე ჩხვი- მიანი, 39 წ., კოლმეურნი, ს. ჟიბე მარლ, ჭუბე- რის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*

ნაწიხუთი თხუმ – ტყის თავი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ნაწიხუთი ღარ – ტყე (ქვ. ვედი), **ყვლბაშაშ ტუბის** (კატიშ ლექურიშ ღარს) დასავლ. ყანებამდე, შერეული ტყე, დამრევი სტიკუტივითაა, აღწევს სამანქანო გზამდე. ჩრდ.-ით **ნაწიხუთი ფაფალ**- ია. *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

- ნაშხტიშ ღარ** (2) – სამოვარი (ხევრა). ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., *ლახამულა*, 1973.
- ნაშხტარ** – სამოვარი, ტყე (მურყმელი), ს. მურყმელის ჩრდ.-დასავლ. ადრე დიდი არყნარი ყოფილა, მაგრამ დამწვარა. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი*, 40 წ., *მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. ივლისი.
- ნაშხტაშ ლეგანჭუე** – სამოვარი (ლახამი), დასახ. უბან ჟიბე ლახამის დასავლ. დამრევი კედელი, სამოვარ ნაშხტაშია. ბლომადაა აწილი და გვიმრა. *ნინა მახათას ას. ცხინდელიანი*, 55 წ., *კოლმ.*, ს. *ლახამი, ჭუბერის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1970 წ. ოქტომბერი.
- ნაჩელ** – ღელე (ზ. ვედი), მდ. ვედრულას მარცხ. მხარეზე. მოედინება *წყალი. არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა*, 40 წ., *კოლმ.*, *ხაიშის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1969. X.
- ნაჩელ** – ღელე ს. წირმინდში, ნანყბულის მარცხენა კალთიდან მოედინება პატარა სასოფლო წყალი. იცის მეწყერი (ღვარი). დასახლებებს შორისაა, სათავეა *ნაწყუტვარ. აესენტი ბაკას ძე ჭკადუა*, 58 წ., *მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1970 წ. ნოემბერი.
- ნაჩელ** – ღელე სეზონური, მოედინება სოფელ ლალხორალთან, წყალი სეზონურია. *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი*, 39 წ., *სტუდენტი, ხაიშის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1970 წ. ნოემბერი.
- ნაჩელ** (4) – ღელე (ქვ. ვედი), ნაფშყორიდან მოედინება, ვედრულას მარჯვ. შენაკადი, იცის მეწყერ-ღვარი. ყოველ წელს შავი ფერის ღვარი მოდის. *მაგრაფინა გიორგის ას. ჭკადუა*, 44 წ., *კოლმ.*, *მესტიის რ-ნი*, 1970 წ. ოქტომბერი.
- ნაჩელიშ ზაგარ** – სამოვარი (ნანგვლი), ს. ნანგვლის დასავლ. ზეგანია, ტყეა და კარგი სამოვარი. ღარიც აქვთ, ადრე ღვარიც ჩამოსულა, მის ზემოთ ხრამიც არის. *ვარდენ ქერეჯის ძე კვანჭიანი*, 61 წ., *პენს.*, ს. *ნანგული, ხაიშის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 7.11.70 წ.
- ნაჩელიშ ნაკ** – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა*, 40 წ., *კოლმ.*, *ხაიშის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. X.
- ნაჩხაშლტარ** – სათიბი (ვიჩნაში), ს. ვიჩნაშის ჩრდ. ღეროებიანი ბალახია. წვერს მოუჭერ და იბერება, ბავშვები თამაშობენ. მის ძირს იყენებენ ქათმების მომწამვლელოდ ბოსტანში. ლაფულას (ბალახია ერთგვარი, იზრდება 0,5მ-დე) ძირს ეძახიან „ნაჩხაშლ“. *ახმათ მელიტონის ძე ხარბიანი*, 43 წ., *მოსამსახ. კალას ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. აგვისტო.
- ნაჩხაშლტარ** (2) – სათიბი (იფრარი, ვიჩნაში), ს. იფრარის ჩრდ.-აღმ. წიწვნარი ტყის ზემოთ, ჩერხგლარის გვერდით. მცენარეა ერთგვარი, რომლის ძირს უწოდებენ ნაჩხაშლ. ჟიშხას ჟიბოჟ სიმინდშალ ჩიჩხუს იშნე. სიმაღლე ≈ 0,5 მ. *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი*, 61 წ., *პენს.*, ს. *იფარი, კალას ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. ივლისი.
- ნაჩტლარ** – ნამეწყრალი (თავრარი), ს. თავრარსა და მდ. მატლას შორის, ნამეწყრალია. *უშანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი*, 32 წ., *კოლმ.*, *ნაკის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. ნოემბერი.
- ნაჩტლარ** (2) – ღელე (ლებურცხილა), მდ. კუაკუაშ ტუბის მარცხ. შენაკადი. მოედინება **გუჯიშთოფ**-იდან (მეგრ. გუჯამ თეფგ-დან – შიშველი მთაა, ალპ.). ძველი ნამეწყრალია, მის ზემოთ კლდეებია. რომანოზ მეზას ძე ჭკადუა, 74 წ., *პენს.*, ს. *ლებურცხილა, ხაიშის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1970 წ. ნოემბერი.
- ნაჩტლარ ღარ** – სამოვარი (ხაჩეში), ს. ხაჩეში მოედინება პატარა წყლები. ნამეწყრალია, მდ. ლაშხირის მარცხ. *ნ. ნ. ჩანესელიანი*, 25 წ., 1974.
- ნაჩტლარ ღარ** – ღელე (ხალდე), ს. ჯალდეს ჩრდ.-აღმ., მდ. ჯალდე ჭალას მარჯვ. კალთაზე. იცის მეწყერი. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე*, 68 წ., *პენს.*, ს. *ხალდე, მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. ივლისი.
- ნაწემელ** – საკულტო ადგილი (ცალერი), ჟიბე და ჩუბე ცალერს შორის, ლეცხატ ადგილი. იდგა ეკლესია *ნაცგნცეჟელ. ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი*, 57 წ., *ოლმ.*, *ნაკის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1969 წ. ნოემბერი.
- ნაწებმორ** – ტყე (ლანჩვალი), მესტია ჭალანს მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. *პირიბე ქელეჩხის ძე ნიგურიანი*, 33 წ., *კოლმ.*, ს. *ლანჩვალი*.
- ნაწებულ** – კლდე, ტყე (ლახუშდი), ს. ლახუშდშია, მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, მდ. ხარშულამდე (ენგურის მარცხ. შენაკადი). ნაშხტა ლი ი ეჯლა ხაშხა ნაწებულ. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი*, 65 წ., *პენს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1972. IX.
- ნაწერტაშლ** – სათიბები (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-აღმ., ლეჟ უბანის სამხ.-აღმ. შერეული ტყის სათიბებია. სამეშეს ქერქის მოცლას ეწოდება **ლიცირი**. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი*, 38 წ., *მოსამსახურე, იფარის ს.ს.*, *მესტიის რ-ნი*, 1971 წ. აგვისტო.
- ნაძგუბ** – ტყე (წვირმი), ს. წვირმის აღმ., გზის ქვემო ნასხლეტი მიწისა, ტყე – შერეული. *რობინ-*

- ზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ნაწვანაქ ში ცხიკი** – ტყე (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის სამხ. ჯახულე ცხეკს დასავლ. წიწვნარი ტყეა. ნაწვანაქ ჩვენის ტყე. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნაწვანაქ ნალზიგუ** – სათიბი (ქაბეში), ს. ქაბეშია, სათიბ გაყუში. ამჟამად ნასახლარი არ ჩანს. ადრე იყო. ნაწვანაქ კახიანის ნასახლარი ყოფილა. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ნაწვანაქ მურყუამ** – კომპი (ლახუმდი), ს. ლახუმდშია, ფირცხელანების საგვარეულოსი, ბაკუშას შთამომავალი ყოფილა ნაწვანაქ (საკ. სახ.), სახურავი მორღვეული აქვს. *გიორგი ანდრიაძის ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს, მესტია, 1972. IX.*
- ნაჭკემზრ** – სამოვარი, ტყე (ლახამი), ს. ლახამის დასავლეთით, სამოვარ ნაწიხუის ზევით, ფერდობია, ირგვლივ წიწვნარია, შუაში პატარა სამოვრები. ადრე სათიბები ყოფილა, თიბავდნენ. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერი ს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- ნაჭკემუნ** – ყანა (სკორმეთი), ს. სკორმეთის სამხ.-დასავლ. დაფერდებული სახნავი ადგილია, დგას დიდი ნიგოზი, ადრე ითესებოდა ჭემინ, ამჟამად – სიმინდი. *კოწია ჯულაბის ძე ჭკადუა, 107 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ნაჯრახლა** – სათიბ-სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის პირდაპირ, ენგურის მარცხ. კალთაზე, წიფლნარია და ბელყაჩი ხაგ. ჯერაბ „საღებავი“. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაწკდულაზრ** – ყანა (სიდიანარი), ს. სიდიანარის დასახლ. ქვემოთ. კოლმ. ამჟამად. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ნაწკტფურა** – სამოვარი (ლადრერი), სოფლის დასავლეთით, ენგურის სანაპიროზე, კოჯაშ სარაგ-ის აღმ., ჩრდ. მხრიდან დავაკებული ადგილი, სადაც საქონელი ეტანება და **ჩუპკტფურეხ ცხეკს**. *გერმან ბიმურზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. აგვისტო.*
- ნაწლ** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშგრას მარჯვ. კალთის აღმ. ზონის სათიბი. ვაკე ადგილია, შემონაკვევებია ქვით. *სოფრო*
- გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნაწლერ** (იხ. **ნაწლ**)
- ნაწნგლდ** – სამოვარი (მურყმელი) ს. მურყმელის ჩრდ.-აღმ., ალპური ზონაა, ფერდობი, ალაგ-ალაგ ვაკიანი (**ნენი** „საზამთრო თივა“). *ნუცა ანტონის ასული ნიყარაძე, 62 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ნაწნგლდიერ** (იხ. **ნაწნგლდ**)
- ნაწცილ** – სათიბი (სიდიანარი), ს. სიდიანარის ჩრდ., ტიბ-ში, სწორი ადგილია. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ნესგა ნაკაძრ** – სათიბები (ლახთავი), ჰაწვალდის სათიბებშია, შუა ადგილას. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთავი, 1972.*
- ნესგა დელრლ** – დელე (მახაში), ს. მახაშია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ნესგა შარ** – უბანი (სეტი), ეჩხან-ტაფშია, ცხოვრობენ ჯაფარიძეები. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- ნესგა ჩიხრემ** – უბანი (ჩიხარეში), ს. ჩიხარემის შუა ნაწილი. ცხოვრობენ: ჯანხოთელი, ავალიანები, ონიანები, გასვიანები, კორძაიები.
- ნესგუნ** – ჟიბიანის შუა ნაწილი, ს. ჟიბიანის შუა ადგილი, ცენტრი, ხალხის შესაკრები. *გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ., მოსამს., უშუგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ნესგუნ (2)** – სოფელი (ლენჯერის ს.ს.), ლენჯერის ს.ს.-ში შემავალი პირველი სოფელი. მესტიიდან 2 კმ-ზე. გაშენებულია სამანქანო გზის ორივე მხარეზე, მდ. ფუშყურის მარჯვ. იყოფა თემებად: გულლიდარ (ბექმურზაშა, მამგრზაშა, გიეშა, ქაუშა, თამანიშა, ჰანდრაშა – გულედანები). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., მოსამსახურე, ს. ნესგუნი, მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VII.*
- ნესგუნარ** – სამოვარი (ბოგრეში), ს. ბოგრემის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ტყე ლაცგასა და ყანა ცავდარს შორის. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ნესგან გაყულდაშ** – სამოვარი (ლობი).
- ნესგან ლახუ** – სათიბი (ჩიხარეში, ლობი), ჩიხარემის მთის სათიბები, სოფლის აღმ.
- ნესგან სგიმრლ** – მუავე წყალი (ლუჯი), ს. ლუჯიდან მთა უჟალისკენა გზაზე.
- ნესგან სერა** – სამოვარი (ქახუნდერი) ს. ქახუნდერიში, ტყეშია.

ნესგ ლელ – ტყე (შკედი), ს. შკედშია, წყალი მოედინება სამ ლელეს შორის. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ნესგ ლამჯა – სამოვარი (მესტია), ლექუწ ლახუშია, სამ. ლამჯა-ს შუა ნაწილი. *1972 წ. VIII.*

ნესგ ლასდილ – სათიბ-სამოვარი (უშგული), ს. უშგულის აღმ., ლასდილსა და ქნმე ლასდილს შორის. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაყაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნესგ ლერხოლ – სათიბ-სამოვარი (დავბერი), ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ. ენგურის მარჯვ. კალთა. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნესგ ლაღლიღ – სამოვარი (მაჯვდიერი) ს. მაჯვდიერის სამხ. სათიბებს ზემოთ – სამხ. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნესგანგნ – სათიბი (იფრარი), ს. იფრარის ჩრდ.-აღმ., წიწვნარი ტყის ზონის შიგნით, ღარია სათიბი. *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. იფარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ნესგანგნი ზაგარ – ქედი (იფრარი), საზღვარი მდ. ენგურის მარცხ. მხრიდან ს. იფარსა და ს. კალასი. *ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნესგ როკოლ – სამოვარი (მურშკელი), ს. მურშკელის ჩრდ.-დასავლ. წვრილფეხა საქონლის სამოვარი ალპ. ზონა. ჟიბე და ჩუბე როკოლებს შორის. *ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნესგაცხე – ტყე (ყაბეში), ს. ყაბეშის აღმ., მდ. წანერგლას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ლობისა ლექუწ ცხეკ-ს შორის. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნესგაბან (იხ. **ნესგაუბან** – იელი)

ნესგ კალუ – სათიბი (ცალდაში), ს. ცალდაშია, ეკლესია ქრისტეს წინ. კალოდაა გამოყენებული. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნესგ კერცხ – სახნავი (ლახთაგი), ლახთაგში, სამანქ. გზის ზემოთ (შდრ. **კეცხშ** და მეგრ. კერცხი/კერცხი? შდრ. მეგრ. ტოპ. კერცხი/კერ-

ცხი“), ფერდობის დასაწყისის თეთრკენჭნარ ადგილებს ჰქვია, მნიშვნ. არაა ცნობილი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ნესგ კეკ – კლდე (ცალდაში), წანერგლას მარცხ. კალთის კლდე, ჟიბე კეკ-ს ქვემოთ. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ნესგ ლატვილ (იხ. **ნესგლატაფ**)

ნესგ ლატვარ – სამოვარი (კაერი), ს. კაერისა და ს. ლემსიის საზაფხ. სამ. მთაში. ლატვარის შუა ნაწილი. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ნესგ ლატაფ – ტყე (კაერი), ს. კაერის ჩრდ. სამ. ბერდგოლანის დასავლ. გზა სამარხილოა. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ნესგ ლახულდ – სამოვარი (მესტია) მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარე, აეროპორტის ჩრდ. საუბ ზუგუის ზემოთ. ადრე კარვებიც იდგაო. ამჟამად ძირილა დარჩენილი. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ნესგ ლახულდ (2) – სამოვარი (იელი), ენგურის ხეობის მარცხ. კალთაზეა, მთა ლემსიერის გვერდითაა. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., 1972 წ. VII.*

ნესგ ლენდგებოლ – სამოვარი (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. ნაპირის გასწვრივ. ჭაობიანია. *იასონ მურზას ძე კორძია, 75 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნესგ ლაროლ – სამოვარი (სოლი), ს. სოლის დასახლების ჩრდ.-აღმ. სამანქ. გზის ზემოთ. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ. მესტია, 1972 წ. IX.*

ნესგ ლარალ – სათიბები (იელი), ჩუბე უბანშია, ენგურის მარჯვ. მხარეზე. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VII.*

ნესგ ნაკ – ყანები (ზესხო), ს. ზესხოშია, დასავ. ვაკე ადგილია.

ნესგანგლდ – ტყე, სამოვრები (ბოგრეში), მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ლექუწ ყოშრა-სა და ლექუწ ყოშრას შორის ტყე შერეული და ზემოთ – სამოვრები. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ნესგანგლდი ლეწფერ – სათიბები (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის სამ.-აღმ., მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, სათიბები, წიფლნარი. ქვემოთ ხანთლარი კოჯარ ლი, ზემოთ (აღმ.) ხველიერის კლდეები. კლდეებს შორისო. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში,*

იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ნესგა სტილზი – სამოვარი (ლანჩვალი), ლექტურ ლახუ-შია. ზამირა დათიკოს ას. მარგანი, 18 წ.ს. ლანჩვილი, მესტია, 1972 წ. VIII.

ნესგა უბან – დასახლებული უბანი (იელი) ს. იელი-ში, დასახლებული რ-ნი სოფლის შუაში: . ეკ-ლესია: ჯგერაჟან, ლაგურკა, ლამწრია, ჯგერაზგ. რეჯობ ვარლამის ძე ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. ივლისი.

ნესგა უბან – უბანი (წვირმი), ს. წვირმიშია, შუა უბანი დასახლებისა. შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10971 წ. აგვისტო.

ნესგა უბან (3) – დასახლებული უბანი (სეტი), სე-ტის ჩრდ. მხარე, სამნაქანო გზასა და ყანებს შორის. იყოფა თემებად: თაბლუშა, შეგამშა (მუშკუდიანები); მუქეშა, ადამშა (ნიგურიანე-ბი); ყუბათშა, გიუნუშა (ნაკანები); ფალანშა, სეტელშა (ფალიანები). თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.

ნესგაქვენიარ – ყანა (მესტია)

ნესგა შუკუ – გზა (მურშეკელი), ს. მურშეკელის შუა გზა, სამნაქანო გზა ქვედა და ზემო შორის, ჭო-ლაშისა და ზარდლაშის შემაკავშირებელი გზა. ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ნესგა შუკუარ – გზა (ლახირი), ს. ლახირის სამრა-ხილო ცენტრალური გზა. ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ნესგა შუკუარ (2) – გზა (კვანჭიანარი), სამარხილო გზა ს. კვანჭიანარში, ჟიქანარსა და ჩუქუანარს შორის. შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.

ნესგა ცხიკ – ტყე (ჟამუში), ს. ჟამუშის სამხ., მულახურას მარცხ. კალთის წიწვნარი ტყე. ლეჟა ტუბი-რასა და ლექტურ ტუბიბრას შუა მდებარე. ვლადი-მერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუ-ში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ნესგაინ – დასახლება (ცანა) ს. ცანის შუა ნაწილი.

ნესგაინ – სოფლის მოედანი (ჩაჟაში), ს. ჩაჟაშის ხალხის შესაყრელი ადგილი. შუა ადგილი. ნესგა „შუა“. ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამ-სახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ნესგაინ – სოფლის შუაგული (მურყმელი), ს. მურ-ყმელის შუაგული, ცენტრი. ნესგა „შუა“. ნაპო დავითის ძე კაკრიამვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ნესგაინ (4) – სოფლის მოედანი (ჩვიბიანი, ჩაჟაში),

უბანი (ცანა), ს. ჩვიბიანიშია, შუა ადგილი ს. ჩვიბიანისა. ტარიელ თავადეს ძე ნიჟარაძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ნესგაინი ბაჩ – საკრებულო (ცანა), ს. ცანაშია, ნესგაინშია., თავსაყრელი ადგილია.

ნესკა ლახულ (იხ. ნესკა ლახვ) – სათიბ-სამოვარი (ლევშერი), ს. ლევშერის საზაფხ. მთა. ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.

ნესკა ლახუ – სამოვარი (მამი) (იხ. ნესკა ლახვ – ლევშერი) მთის ზონაში, მამის ჩრდ. ი. ნ. ჯამ-ბურიძე, 59 წ., 1978.

ნესკა ცხეკარ – ტყე (შტვილი), შტვილშია, ზევით, სარაგაშსა და აბარემ-ს შორისაა. თ. დ. ხაბუ-ლიანი, 48 წ., 1978.

ნესკა ლახუ – სამოვარი (ლევშერი), მთა ლევშერისა. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.

ნესკა – სამოვრები (ზესხო), ს. ზესხოს აღმ. გადა-სასვლელია მთა ლაფურში. მთაგორიანი ად-გილებიცაა.

ნესკატუბ – ხევი (ზესხო) ს. ზესხოს აღმ., ნესკას-თანაა.

ნესკაშ – სამოვარი ს. ჟამუშის აღმ. მხარის დასახ-ლების ზემოთ, სამარხილო გზასა და დასახ-ლებას შორის. დამრეცი, შერეული ტყით. ივა-ნე ბედის ძე კახიანი, 893 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ნესკაშ (2) – სათიბ-სამოვრები (ჟამუში), მდ. ტუბიბერგლას მარცხ. კალთაზე, ლადმუყურ შუკურს ზემოთ. ფერდობია, ანდუქერი ნაკის და-სავლ. ალპური ზონაა. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახია-ნი, 44 წ., მოსამ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ნესკაშ (3) – სათიბ-სამოვარი (ჩაჟაში) მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, ს. ჩაჟაშის ჩრდ.-აღმ. ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ნოს – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ., საყდარ ჯგერაზგის ქვემოთ. დეღა პატარა. სოფრო გი-ორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., იფარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ნოს (2) – სამოვარი (დავბერი), ს. დავბერის სამხ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ვაკე ადგილია. ნო-დარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

სახ.). ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.

ან – საყდარი (იენაში), ს. ლატალშია, ეენაშის სამლოცველო საყდარი კარგადაა დაცული. მალლობზე დგას. ზღვის დონიდან 1402 მ.). ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ. 1973.

ან (2) – უბანი (მესტია, ჟაბეში), საყდარი (იენაში), ს. ჟაბეშის შუაში, ტუიბრას მარჯვენა მხარეზე. ყოფილა ძველი საკულტო ადგილი. გადმოცემით, ფერხულს უვლიდნენო და ისე კუტიცრა (დედალი თხა) დაუნახავს ბეთქილს და დასდევნებია იმასო. მუსა იასონის ძე კახიანი, 77 წ. 1971.

ანწნგლეზ (იხ. **ან** – იენაში).

ანჯიშ – ყანა (მესტია, ცალდაში), ს. ცალდაშის დასახლების ქვემოთ, მდ. მულხურას მარცხენა კალთაზე, ითესება ჭემონ, კუეცენ, მანწშ. აჯ „დაზვინული ჭემინ და მანწშ“. (მაჭუალ „დაზვინული კუეცენ“, ჩირქ „ცერცვი დაზვი-ნული“). პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.

ანუტეხი მოლ – ყანა (ლენტეხი, ლაღარვაში), ს. ლაღარვაშია, ევტის ქურასბედიანის სახელობის. გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.

ანუტეხი უისკუტარ – სათიბი (ლენტეხი, ლევშერი), ვაშლებია ეევტეს ქურდიანის ყოფილა. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.

ანუტენიშ ადგი (იხ. **ანუტენწრ**).

ანუტენი მურყუამ – ნაკოშკარი (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშია, ტუიბრა მარცხენა მხარეში. ამჟამად ნანგრევია მხოლოდ. კახიანებისაა, ადრე ვინმე ეეთებშა-აანთ ყოფილა. მუსა იასონის ძე კახიანი, 77 წ. 1971.

ანუტენი მოლ – სათიბ-სახნავი (ჭველიერი), სათიბ-სახნავ კამეტარშია, ევგენი მუკბანიანის ყოფილი მამული. ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ. 1974.

ანუტენწრ – საკარმიდამო (მესტია, ყარი), ს. ყარშია, ჩუბე ყწრს, სამანქანო გზის დასავლ. (ზემოთ, მარცხ.) სახნავ-სათიბებით, ხილნარიც, ვენახიც. ენუტენ სუბელიანის ადგილ-მამული (ცოცხალია) ჟიბე ჭუედშია. ანდრია ბიმურხას ძე აფრასიძე, 61 წ. 1970.

ანუტაკი შურ – შურო (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში, ხის ჩამოსაყრელი შურო. ვინმე ენუტაკის სახელობის.

ანუტაკი მოღარ – სათიბ-სამოვარი (ლენტეხი, მამი), ს. მამ-ის ჩრდ. ბაბლუანის ნახოვარი. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978.

ანუტ კალთაშ – სათიბ-სამოვარი (მესტია), ს. ჰადიშის ჩრდ-აღმ., თუეთნგლდისკენ მიემართება, ალპური და სუბნივალური ზონა. მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971.

ანუტ კალთაშ (2) – სათიბი (მესტია, ჟაბეში), სათიბ-სამოვარი (ჰადიში), ს. ჟაბეშის აღმ., თეთნგლდის ძირში. ენუტას (ვინმე) სახელობისა ყოფილა. ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ. 1971.

ანუდუსი მოლ – სამოვარი (მელე), ს. მელეში, ეედუსი ონიანის (ავალიანისა) ყოფილა ახო.

ანუდიყ – სახნავ-სამოვარი (ლენტეხი, მამი), ლაშხურის მარჯვ. მამ-ის აღმ. ვაკე ადგილია. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978.

ანუდიწშ – სათიბ-სამოვარი (ხელედი), ხელედის მთაშია.

ანუდაშა – უბანი (სიდიანარი), ს. სიდიანარის აბდეღანების საგვარეულოს თემი. ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ. 1973.

ანუბოშ – სახნავი (ნაცული), ს. ნაცულშია, ბალი ნაკლებადაა. ებ „ბალი“.

ანუბერწლ – სათიბები (ლენტეხი, ლევშერი), მთა, ბალი არაა. მსხალი დგას. ლევშერისაა. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.

ანუბწრ – ყანა, სათიბები (ხარაში), ს. ხარაშია, ადრე ბლები ყოფილაო. ახლაცაა ერთი ბალი შემორჩენილი. ებ „ბალი“. ე. ს. გვიდიანი, 24 წ. 1974.

ანასონიშ ღწრ – სამოვარი (მესტია, ლარილარი), ს. ლარილწრის ჩრდ.-აღმ. ფერდობია, ფოთლოვანი, გზის ზემოთ. ასონ ქალღანის ღარი. აქა-იქ წიფლწარი, მოედინეა წყარო. აღმაცგირ ისღამის ძე ქალღანი, 65 წ. 1970.

ანასონი ლენწწწრ – სათიბი (ახალშენი), ს. ახალშენში, იასონ ნემსადის ? ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.

ანასონი ტუიბ – სათიბი (მესტია, არცხელი), უღვირის ქედის მულახისკენ კალთაზე. ლელეა, ტყე. ასონ მარგიანისა ყოფილა. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971.

ანასონწრ (იხ. **სუმაშერ** – დიზი).

ანასონი ბარბალ ზაგწრ (იხ. **ბარბალ ზაგწრ**).

ანასონი ლამწწარი – ყანა (ლენტეხი, მაწაში), ს. მაწაში, ლიპარტელიანი იასონის სახ. მზიანი ადგილი. შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ. 1976.

ანასონი ლაქთალარ – სათიბი (ახალშენი), ს. ახალშენში. იასონ ნემსადის საქათმე (?). ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.

- მარნენსგოლ** – სამოვარი (მესტია, თავრარი), ს. თავრარის ჩრდ. სამოვარი მთა კალგლდშ-ის პირდაპირ. ყუბათეჟი (იხ. რუქა – 2388 მ.), სა-ძოვარ ლპკითანალ-სა და ფუსდჷ ნწილს შორის. უშანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ. 1969.
- მანრეც ნესგა** – არყნარ-სამოვარი (მესტია, უშგული), კლდე შხარას მარჯვენა და მარცხენა სამხრეთის კალთაზე მოედინებთან მდ. ენგურის მთავარი შენაკადები და მათ შესაყარს ზემოთ, ტყე ჩიჭენდი, არყნარც, სამოვარც. პავლე ნიკოს ძე ნიჭარაძე, 43 წ. 1971.
- მანტე მოლ** – სათიბი (იელი), ენგურის მარცხენა კალთაზეა, მთა ლემნიერშია, იანუ სამსიანის კუთვნილება. იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.
- მანი ლამდელტერ** – სასაფლაოები (იენაში), მანის ეკლესიის სასაფლაოები. ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ. 1973.
- მანგლდ** (იხ. **მანგლდ**) – სათიბის სახელი, დიდი სათიბია, მოსწავლეთათვის შესანისნავი სამეცადინო ადგილი, მდებარეობს წვირმის სამხრეთ-დასავლეთით. ეკუთვნის ს. წვირმის ტერიტორიას. ჩაიწერა თსუ სტუდენტმა ასლან კორძაიამ, 1965 წლის 12 აგვისტო. 655
- მარბოჯენესკა** – კლდე (ბაბილი), ს. ბაბილის ჩრდ. კლდეა გაყოფილი შერეული ტყით. ჩ. ა.-ასული ლიპარტელიანი, 25 წ. 1974.
- მარბლგენესკა** – ყანები (ლესემა), მდ. ხელედის მარჯვენა მხარეზეა ამჟამად, უწინ მდინარეთა შუაში იყო. მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ. 1974.
- მარტ ტუბრა ნესგა** – სამოვარი (მესტია, ბოგრეში), ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვენა კალთაზე. 2 ლელეს შორის მდებარე სამოვარი. კატო მიხეილის ასული გულანი, 26 წ. 1971.
- მარმანი მოლ** – სამოვარი (ლემზაგორი), ს. ლემზაგორში, ტყეშია იარმან ნიჩბიანის ნახოვარი საზიაროა ს. ხერისთან.
- მეზაშერ ლამრწყილარ** – ვაკობი (მესტია, სგურში), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მხარეზე, ლეცანრა ღარისა და პაპალარეს შესაყართან. მოედინება ლეცანრა ღარიდან წყალი და ქვემოთ დავაკებასთანაა ლამრწყილარ მეზა-ანთ ცინდელიანებისა (ტიტადან). თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- მეზაშერ ლეკმოლ** – სათიბები (მესტია, ტიტა), საზაფხულო სამოვარი მთა ჟბე ტიტაშია, ჩხეტლშ სგიმის ზემოთ დაფერდებული შიშველი ადგილია. მეზაშერ – ცინდელიანელები (ს. ტიტას მკვიდრი). ვასიკო მუზას ძე ჩხეტაიანი, 40 წ. 1970.
- მეზიამა** – უბანი (სასაში), ს. სასაში, ონიანების საგვარეულო თემი. მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974.
- მელ (5)** (იხ. **იელი**, **მელნაკდრიშ ლაჭტამ**) – სოფელი, ნაეკლესიარი (იელი, მაცხვარიში, ცალდაში, ხეშვილი), იელიშია, ძულვარეშია, ენგურის მარჯვენა მხარეში, ნაეკლესიარი არა ჩანს. იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.
- მელ** – საყდარი (მაცხვარიში), ლჰლა ჭალამ მარჯვენა მხარეზე. კედლები დგას, გადახურული არაა. სათიბ-სამოვარ მგჰერ-შია. გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ. 1973.
- მელ** – საყდარი (მესტია), ს. ცალდაშია, კედლების ნანგრევიდაა დარჩენილი. სალოცავია დარი ატდარდა. პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.
- მელ** (იხ. **მელნაკდრიშ ლაჭტამ**).
- მელი** (იხ. **იელი** – იფარი).
- მელანი** – სათიბები, სამოვრები (ლენტეხი, დურაში), ს. დურაში. კ. ბენდელიანი, 1978.
- მელბეში სგიმ** – მუჯე წყალი (მესტია, ნაკიფარი), მდ. ჰადიშჰალას ხეობაში, ს. ბოგრეშიდან დაახლ. 1 კმ. ჩრდ. სამკურნალოდ იყენებენ. ვანებს ღებულობენ. ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ. 1971.
- მელბეში ჭალამ** – ტყე, სათიბი (მესტია, ნაკიფარი), ს. იფარის ჩრდ.-აღმ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, მდ. ჰადიშჰალამ ტყე და სათიბები. ლეგობ ლი მეჰად. ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ. 1971.
- მელდტე ზაგარ** (იხ. **მელდო ზაგარ**).
- მელდო ზაგარ** – გორაკი (წვირმი – არს. კორძაია), ძალიან ლამაზი ადგილია, იფარიდან წვირ-მიში მიმავალი მგზავრი ამ ადგილას ისვენებს ხოლმე. „ზაგარ“ გორას, ამალღებულ ადგილს ნიშნავს, რაც შეეხება „მელდოს“ მსგავსი სიტყვა სვანურში არ გვევლება, შესაძლებელია ადამიანის სახელი იყოს, ვის კუთვნი-ლებასაც ეს შეადგენდა. მართლაც ზოგის მე-ტყველებაში „მელდო“ ზაგარ. საკუთარ სახე-ლად მელდო ამჟამად არ მოიპოვება. ადგილი შედის ს. წვირმის ტერიტორიაში. ჩაიწერა თსუ სტუდენტმა ა. კორძაიამ, 1965 წლის 20 აგვისტო.
- მელენე ტუბ** – სათიბი, ღელე (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშის სამხ-აღმ., სათიბ მალქორშსა სა სათიბ

- გიმიშუს შორის მდებარე ელენე გუჯეჯიანის სათიბია. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- ელენი ტუბი** (იხ. **ელენე ტუბი**).
- ელ-ზაგარ** – ნაეკლესიარი (მესტია, წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ-ში. სათიბ ზურულდშია. ნაეკლესიარია, სადაც ადრე ელიობა იცოდნენ. მირან ხალამპრეს ძე ფანგანი, 40 წ. 1971.
- ელი (3)** – სათიბი (ნაკი), უბანი (ფაყი), სოფელი (მესტია), ნაკრას მარცხენა კალთაზე, სათიბ ცაშის ჩრდ, სადაც ნაეკლესიარია წმ. ელიასა. ადრე საკულტო ყოფილა (ლგცხატ). ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ. 1969.
- ელი** – უბანი (ფაყი), სათიბი (ნაკი), ს. ხარაშშია, ადრე სათიბები იყო. ნაეკლესიარი. ე. ს. გვიდიანი, 24 წ. 1974.
- ელიშ ნალკუამ** – ნაეკლესიარი (მესტია, ნაკი), ნაკრას მარცხენა კალთაზე, სათიბ ელიში. ძირი დარჩენილა. ლოცულობდნენ ივლისის თვეში ამინდზე: „მალდინ ელი – დეცემ მგზ ი გუალი მან ნაშუმ ნაყრ“.
- ელი ზაგარ** – მთა (მესტია). ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- ელითე შუკუ** – გზა (ხეშვილი), ს. ხეშვილიდან იელისკენა სამანქანო გზა. მ. დ. ფილფანი, 87 წ. 1973.
- ელღ ლამზერ** (იხ. **ელ-ლამზერ**) – სახნავი (ახალშენი), ს. ახალშენში. ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ. 1981.
- ელი მურყუამილ** – სამოვარი (ლენტეხი, მახაში), ს. მახაშში, ვაკეა, დგას ქვის ბოძი (ვითილ ლგგ). რ. მ. ჭელიძე, 1976.
- ელია ლიც** – ღელე (ფაყი), გუეგნიშერ-ის დასახლებაშია, სასოფლო წყალი, სამოვარ ელიდან მოედინება. ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ. 1974.
- ელისან რობ** – ყანა (ლექსირი), მდ. ცხენისწყლის მარჯვენა კალთაზე, ლიპარტელიანი ელისას ყოფილი ყანა. ჩავარდნილია. ჯ. რ. მემველიანი, 50 წ. 1974.
- ელ-ლამზერ** (იხ. **ელღ ლამზერ**) – ყანა, ს. ახალშენშია, ყანა ლენჭყის გვერდითაა. ვინმე ელის სალოცავი ადგილი იყო. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- ელღღრა** – მდინარე (ქაშვეთი), ს. ლენჯარში მცხოვრებნი ენგურს უწოდებენ ელღღრას, ს. ელის მიხედვით. ლენჯერელებისათვის ელღღრა ენგურის სინონიმია. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ელღმურბა** – ყანა (ყახუნდერი), ს. ლახუნდერში.
- ელღმეც** – ეკლესიის მიდამო (ნესგუნი), ფუშყვერის მარჯვ. დასახლების ზემოთ. ეკლესია ელის შემოგარენი. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- ელღმეცარ** – სამოვარი (ჰეშვილი), ჰეშვილშია, ნაეკლესიარი ჩანს, იელიას სახელობის. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ელნაკდრიშ ლაკუამ** – ნასაყდრალი (ჰეშვილი), ს. ხეშვილშია, ჩრდ-აღმ. დანგრეულია. ლ. მ. ფილფანი, 74 წ. 1973.
- ელტუამ ლარტყ** – გზა (მესტია, ცალდაში), ტუბერგლას მარჯვენა კალთის კლდის ყოფილი ბილიკი, ამჟამად სამარხილო გზაა, თივის საზიდი ლელაშხაენ. ვინმე ელტუა (გვარი უცნობია). პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.
- ელყანარ** – საკარმიდამო (მესტია, ყარი), ს. ყარშია, ჩუბე ყარ-ში, სამანქანო გზის მარცხნივ, სახნავ-სათიბებით, ბალით. ძველი ქვითკირის სახეები აქვთ. ცხოვრობს 2 მოსახლე. ელყან სუბელიანის ყოფილი კუთვნილი მამული. ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ. 1970.
- ელყანრე ადგი** (იხ. **ელყანარ**).
- ელყანრე ლარაყარ** – სამოვარი (მესტია, ყარი), ს. ყარ-ის დასავლ. კედელი, დასახლების ზემოთ. ტყეა, ადრე აქა-იქ აწლია. ძველად არაყს ხდიდნენ. ელყან სუბელიანის ყოფილა. ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ. 1970.
- ელყანრე ნაბაუ** – დროებითი სადგომი და თივის შესანახი (მესტია, ყარი), ჟიბე დევრას ჩრდ.-დასავლ., ელყანრე ღარშია ქვედა მხარეზე. ნანგრევია ამჟამად. ელყან სუბელიანის კუთვნილი ყოფილა. (ნა)ბაუ „ხის ნაგებობა, დროებითი სადგომი საქონლის შესანახად“. გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ. 1970.
- ელყანრე ნადურყუარ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ყარი), მთა შაულურას ჩრდ.-დასავლ., ბურნაყრე ლეჭმოლის თავზე, მდ. დეტრულას მარჯვნივ, მთის ზემო კალთების დასაწყისამდე. დამრეცი შიშველი რელიეფით, არყნარი და შგერი, მოცვნარი, მრავლადაა მელგმულ. გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ. 1970.
- ელყანრე ღარ (2)** – სათიბ-სამოვარი, ღარი (მესტია, ყარი), ჟიბე დეტრასა და შაულურას შორის. დაფერდებული სათიბია ტყეებს შორის. უფრო წიწვნარია. არის ნაბაუ. ელყან სუბელიანის ყოფილი სათიბი. გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ. 1970.

- ელყანრე ღარ** – ღელე (მესტია, ყარი), ს. ყარის დასავლ. დასახლების ზემოთ. მოედინება წყალი, შერეული ტყითაა დაფარული. ნაეკლესიარია. ელყან სუბელიანის ყოფილი ტყე. ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიმე, 61 წ. 1970.
- ელყანრე ყაფ** – სათიბი (მესტია, ყარი), მთა შატლურას დასავლეთით, ზემოდან დაქანებული ადგილი, ქვემოთ დავაკებაა, სათიბია ელყანელების (სუბელიანების), ითიბება 10-12 მარხილი. ირგვლივ ტყე. მარცხენა და მარჯვენა, ქვედა ნაწილი წიწვნარით. გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ. 1970.
- ელყტალ** – გზა (მესტია, ხერხვაში), ს. ხერხვაშის დასავლ. (ჩრდ-დასავლ). მის ქვემოთ ტუბიზარ ესაზღვრება, ქოჩუმ ღარ-ის სამხ-აღმ. ტუბიზარისკენა და ქოჩუს ღარისკენა გზების გასაყარი ადგილია. დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 51 წ. 1969.
- ელხაზრე ღაროლ** – სათიბები (მესტია, ლახამი). ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ. 1970.
- ელჯტემლა** – სასაფლაო (მესტია, ხერხვაში), ს. ხერხვაშშია, ელჯტემლას გარშემო ტყე აკრავს, ლეგხატ ლი, ყოფილა ვინმე პიტანთ სასაფლაო (პიტაშერ ლაშთხტარ). დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 51 წ. 1969.
- ემეზ მურყტამ** – ნაკომკარი (მესტია, ჟაბეში), ჟაბეშია, ტუბიზარს მარჯვენა მხარეში, სახლს მიდგმულია, შეკეთება სჭირდება. გუჯეჯიანი-საა. მუსა იასონის ძე, 77 წ. 1971.
- ემეზაძანი** – ყანა (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშის დასავლ. ტუბიზარს მარცხენა მხარეში, ნაკარში. ემეზა გუჯეჯიანის სახელობის ყანა ყოფილა. ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ. 1971.
- ემეზაშ ნაშიხტ** – ტყე (მესტია, ხაიში), გაღმა ხაიში. ანთიმოზიშ ნაშიხტს დასავლ. მათ ჰყოფს პატარ-პატარა ღელეები. ქვემო ნაწილში მურგვი და წაბლი ხარობს, ზემოთ მუხნარია. ემეზა ემეზას ძე ჭკადუას წინაპრის ნამწვი ადგილი. დაწვეს ხშირი ტყის გამო, ვიბიგობაა, ეგებ ანწლი ამოვიდესო (არყისთვის). ნატაშა ემუზას ასული ჭკადუა, 44 წ. 1970.
- ენაშა მურყტამარ** – კომკვი (მესტია, ლანჩვალი), ლანჩვალშია, მარგიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტოს კომკვები. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.
- ენგურ** (იხ. ელღურა – ქაშვეთი, კალწ ჭალა), მდ. ენგური.
- ენშარ** – ნაეკლესიარი (მესტია, ზაგარი), ს. ზაგარის დასაწყისში, სამხ.-დასავლ. ზეგანზე, ყოფილა ნაეკლესიარიც. ახლახან ქვები გადმოუზიდავთ, არის სასაფლაო და დგას დიდი ივანი. საკულტოა. გაიანე ჯამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ. 1969.
- ეპრ ლეჭელ** – სამოვარი (ახალშენი), ს. ახალშენის საზაფხულო მთა დადიაშში. ეპრი ჯანხოთელის ყოფილი სათიბი. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ. 1974.
- ეპრ მოლარ** – სამოვარი (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში. ეპრი დევდარიანის სახელობის ახო.
- ერგ** – სამოვარი (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშის მთის სათიბებში.
- ერდანე ნაკრაჟ** – სამოვარი (ლენტეხი, ფანაგა), ს. ფანაგის სამხ. იორდანე ჩარკვიანის ნაკარვები. ს. ს. ჯამბურძიძე, 90 წ. დ. მ. გასვიანი, 70 წ. 1978.
- ერდანე სემარ** – სათიბი (ლენტეხი, ჩოლური), ლეჟან ფანაგაში, ერდანე ჩარკვიანის ნახოვარი. ს. ს. ჯამბურძიძე, 90 წ. დ. მ. გასვიანი, 70 წ. 1978.
- ერდგულა** – ყანა (მესტია, ღვებალდი), ჩუპზე დაბარ-ის თავზე, ცუდი ყანაა, საღვარცოფე აქვს ზემოდან (ლაჩუალ ხარ ჟიქამხენჩუ). ერდგულა < ორგულა –დან (?). მიშო ილოს ძე გერლიანი, 39 წ. 1969.
- ერმანი ლეჭმორლარ** – სათიბი (სასაში), ს. სასაშისაა. ერმან გულბანის სახელობის.
- ერმანი მოლ** – სამოვარი (ბაბილი), ჩოლმურას მარცხენა მხარეზე. ვინმე (ქურასბედიანი) ერმინეს ახო. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ. 1974.
- ერხალდ** – სათიბი (მესტია, მაგარდელი), ს. მაგარდელის თავზე; ერხალდსა და მაგარდელს შორის ტყეა. ფლორის მიხედვით (?). ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. 1969.
- ერხტალ** – ტყე, სამოვრები (მესტია, ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. ვერხვნარი ტყე, მდ. ლასილის მარცხენა კალთაზე. ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ. 1971.
- ერხტალ** – სათიბი, ტყე (მესტია, წვირმი), ს. წვირმის სამხ. მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, ფიჭვნარში მოქცეულია სათიბი. ვერხვნარიცაა. შალა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ. 1971.
- ერხტალ ტუბი** – ღელე (მესტია, არცხელი), ს. არცხელის სამხ., მდ. მულხურას მარცხენა კალთის ხევი, ვერხვნარიცაა და ბურღუცი ხარობს. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971.
- ერხტალ შუკუტ** – ტყე, გზა (მესტია, ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის დასახლების სამხ.-დასავლ. უღვირიდან მომავალი სამარხილო გზა. ვერხვნარი

- არის ახლაც. სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ. 1971.
- ფერხუში ტუბი** – ხევი (ჭველიერი), ს. ქვედა ჭველიერი, ვერხვარცა, სამოვარიც. ფ. ი. მუკბანიანი, 27 წ. 1974.
- ფერხუელი** – საბალახო (ლენტეხი, მამი), ს. მამში, ფერხ – არსად არაა. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ. 1978.
- ფერხუნდა** – კლდე (მესტია, ლაშხერი), სოფლის სამხ., მდ. კედრგლასა და დაჭმარს შორის. ენგურის ჩრდ. სანაპირო (მარჯვ.), ვერხვარია (ფერხულა მასწრდ ხაგ). ფერხულა „ვერხვი“, (თუ „ხერლუნდა“-დან). აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969.
- ფერხუელი** – სამოვრები, ტყე (მაცხვარიში), სწორი ადგილია, ზეგანი, ვერხვარი მხოლოდ აქა-იქაა. საქონელმა მოსპო. გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ. 1973.
- ფერხომენ** – სამოვარი (ჭველიერი), ს. ჭელირის მთაში. ვაკე ადგილია. მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ. 1974.
- ფესაშმა მურყამ** – კოშკი (მესტია, წვირმი), ს. წვირმიშია, ზედა ჩობანის უბანშია, ფირცხელიანების საგვარეულოს კოშკი. კარგად დაცულია. მირან ხალამპრეს ძე ფანგანი, 40 წ. 1971.
- ფესაშმა ღელა** – ტყე, ღელე (ნანარი), ს. ნანარშია, სათიბ-სახნავი, ლიპარტელიანების ყოფილი, ამჟამადაც ხმარებული. ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974.
- ფესაშმერალ** (2) – უბანი (ლენტეხი, ნანარი), ლენტეხში მცხოვრები ლიპარტელიანების გვარის ერთ-ერთი შტო. ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ. 1974.
- ფესაშმერალ** – უბანი (ნანარი), ს. ნანარში შემავალი ლიპარტელიანების საგვარეულო თემი. ვ. მ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974.
- ფესაშმერალე დაბარ** – ყანები (ნანარი), ს. ნანარშია, ლიპარტელიანების ყოფილი და ამჟამადაც კუთვნილი ყანები. ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974.
- ფესებში ლალგენ** – ნაკარვები (ბაგვდანარი), ს. ბაგვდანარ-ის თავზე – გორაზე, სადაც ფესებ შამფრიანს ჰქონია კარავი ფიჭვიან ტყეში სამკურნალოდ (ფილტვებით ყოფილა ავად-მყოფი). ფესების სადგომი-დან. ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ. 1969.
- ფესებში ლალგენ** – ტყეში პატარა მინდორი (მესტია, ბეჩო), სოფლის ჩრდ.-აღმ. პატარა ვაკე ფიჭვნარის შუაგულში. აქაურ კაცს ესებს ჭლექი ჰქონია. ექიმებს ფიჭვნარში ურჩევიათ დასვენება. მას ეს ადგილი აურჩევია და სულ რაღაც ერთ თვეში უკეთ გამხდარა, ხოლო, ერთი წლი შემდეგ სრულიად განკურნებულა და შინ დაბრუნებულა. ამის შემდეგ წელიწადში ერთ თვეს იქ ატარებდა. კარავი დაუდგამს და საქონელს მწყემსავდა თურმე და 80 წელს კიდევ უცოცხლია, ე. ი. სულ 110 წელს. მისი სიკვდილის შემდეგაც დიდხანს ყოფილა კარავი, მწყემსები ათევენენ თურმე ღამეს და ესებში ლალგენს ემახდენენ. ეხლაც ასე ემახიან იმ ადგილს. ცუცა ბესარიონის ასული აბდელიანი, 19 წ. 1970.
- ფესებში დაბარ** (იხ. **ფესებრე დაბარ**).
- ფესებრე დაბარ** – უბანი (მესტია, ლახამი), ჟიბე ლახამშია, დავაკებული, სახნავ-სათესი, ხილ-ბაღებით, ვენახებით. ფესებ ცინდელიანის სახელობის (ცოცხალია). ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ. 1970.
- ფესელუშერალ** – უბანი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში მუკბანიანების საგვარეულო. გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.
- ფესელუშა ნამურყამ** – ნაკოშკარი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში. ამჟამად არაა. მუკბანიანების საგვარეულო. გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.
- ფესტატე მალქორაშ** – სათიბი (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ., დათიკუტე მალქორაშის სათიბს ქვემოთ. ფესტატე კახიანის სათიბი. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- ფესუნდერ** – ყანა (ლენტეხი, მახაში), ჩიხარეში, მახაშშია. რ. მ. ჭელიძე, 1976.
- ფირლულდ** – სათიბი (მესტია). ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- ფორდანე ნაკრაშ** (იხ. **ფორდანე ნაკრაშ** – ფანაგა).
- ფორდანე მოლ** – სათიბი (ლენტეხი, ლევშერი), ლევშერში, იორდანე ჩარკვიანის ყოფილი ნახოვარი. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.
- ფორდანე ნაკროშალ** – სამოვარი (ლენტეხი, ფანაგა), ს. ფანაგაში, ნახოვარია იორდანე ჩარკვიანის. ლიყროტე „ხის დაკოდვა“. ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ. დ. მ. გასვიანი, 70 წ. 1978.
- ფორწასგა წესგა** – ტყე (მესტია, ზარდლაში), ს. ზარდლაშის დასავლ. ლექუშ და ლექუშ წასგაშ შორის მდებარე ბორცვი. შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ. 1971.
- ფიწერიშ** – სათიბები (მელე), ს. მელეს აღმ. წყლის მარცხენა მწირი ადგილები.

დეჯაშ ლარა – სათიბი (მესტია, ზაგარი), ს. ზაგარის სამხ-აღმ., სათიბ ჟუნიშია, სამანქანოს (ნაჭკვრას) ქვემოთ. ვიძე დეჯა-ს (აფრასიძე ?) სათიბი ყოფილა. გაიანე კამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ. 1969.

აჭდა ტუბ – ხევი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერში, ლაშხირის მარჯვენა მხარეზე. გ.

ნ. ზურაბიანი, 46 წ. ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.

დესდერ – უბანი (ლენტეხი, საყდარი), ს. საყდრის ერთ-ერთი უბანი, ცხოვრობენ ბენდელიანები. მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ. 1978.

დესტები მოლარ – სამოვარი (ჩოლური), მთისკენა გზაზე, იესებ მუკბანიანის ნახოვარი. სახლიც კი ჰქონდათ. ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ. 1978.

ო

ობორიეშ დუდი (იხ. **ობორიშ თხვიმ**)

ობორიეშ ღალღ (იხ. **ობორიშ ლიც**)

ობორიშ ლიც – ღელე (ზ. ვედი), მთა ობორიეს მარჯვ. კალთაზე მოედინება წყალი, მდ. გუანდრაში წყარის მარჯვ. შენაკადი. *შალვა ბაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნი, ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*

ობრლ – სათიბი (სასაში) ს. სასაში.

ოჯი – რიყე (ქვ. ვედი). გერდაშერას უდრგლას შესართავთან არსებული რიყე, სადაც მეგრელი მწყემსების ღამის სათევი ყოფილა. ალ. ჯავახ. 1932 წ. რუკაზე აღნიშნულია **ოჯი** და გადას. ოჯი სუკი. ამჟამად ღრმადმოხუცებულებს ახსოვთ, მეგრელებმა არც კი იციან. ოჯი <*ოძი – *ოძ-(ისი) // ვემ-(ისი) *ოდი > ვედ ან „ოჯინი“ ? *გაბრიელ ბექუს ძე ჭკადუა, 92 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ონოფრეშ ნაკუთ – ტყე (ქვ. ვედი) მგჟირიმ ნაკუთის თაფზე, უდრელას მარჯვ. კალთაზე ყოფილა ონოფრე ჭკადუას სამუშაო ნაკვეთი ხე-ტყის დამამზადებელი კანტორისა 1938 წ. *ვარდენ მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ოგამ – სათიბი (წვირმი) ს. წვირმის აღმ., უღვირის ქედის დასავლ. სამანქანო გზის ქვემოთ. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ობთქი ლარტყ – კლდე (ლანჩვალი). *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

ოქტომბრი ქუჩა – ქუჩა (მსტ.), დ. მესტიაშია, სტალინის ქუჩის მარცხნივ. *დ. მესტიის სქემატური გეგმიდან. სვანური გამოთქმა გრიშა ნანსყანისა, 38 წ., ლატალი, 1973.*

ოთაშერალ – უბანი(ლენტხ.). ლენტეხში მცხოვ-

რები ფურელიანების გვარის ერთ-ერთი შტო. *ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახ., 1974.*

ოთიაღ ღალღ – ღელე (გვიმბრალა). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ოთია – სახნავი (გვიმბრალა). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.*

ოთარშენ ნამურყუამ – ნაკომკარი (მაზერი). ს. მაზერში დგას 4-სართულიანი, ცალი კედლით (სამი – ჩამონგრეულია) ოთარ დადერქელიანის კომპი. კუთვნილების მიხედვით. *ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ., პენსიონერი, ს. მაზერი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ორპილ – სამოვარი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, კლდოვანი და ტყიანი. სუბალპური, **მინკ** ხარობს (ბლისმაგვრია, პატარა მტევნებით). უარყოფითი ფორმა აქვს, ქედებს შორის გადასასვლელი – იქითა მხარეზე ლაღეპია. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ობორიშ თხვიმ – მწვერვალი (ზედა ვედი), მთა ობორიას მწვერვალი, შიშველი დამრეცი სამოვრებით, ალპური ზონაა. *შალვა ბაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*

ოთარშა მერყუამ – კომპი (მამი) ს. მამში, ვინმე ოთარის სახელობის, დაცულია. *ბ. გ. ბაბ-ლუანი, 73 წ., 1978.*

ოჯიშ ხინჯი (იხ. **გერდაშერაშ ბოგ**)

ობრიანი – სათიბი (წვირმი), მდებარეობს სოფ. წვირმის ჩრდილო-აღმოსავლეთით, საკმაოდ ციცაბო ადგილია. იცის უხარისხო თივა. ადრე ყანა იყო. ალბათ წინათ იყო კუთვნილება ვინმე ობლისა. ქართულად ნიშნავს „ობრისეული“. ეკუთვნის სოფ. წვირმის.

ჩაიწერა თსუ სტუდენტმა ასლან კორძაიამ, 1965 წლის 12 აგვისტო.

ოქრუე ჩარდაზ – მწვერვალი (ლნტხ. რ.) მყინვარ შხარასა და მყინვარ ენგურს შორის, სიმაღლე – 4100 მ. ზ. დ.

ორლობ – სამოვარი (ყახუნდერი) უბან ლეკუმბას-ტში, ჩავარდნილი არაა. ზ. ს. *გულბიანი, 22 წ., მოსამსახურე, ს. ჩუკული, 1976.*

ორბეთიშ ბაჩ – კლდე (ფარი), ფარის მთის კალთაზე აღმართულია კოშკის სიმაღლე ტინი, რომლის ჩრდილო კედელი შეზრდია ფერდობს. აქედან ასვლა თავისუფლად შეიძლება, დანარჩენი სამი მხრიდან კი ჯიხვიც ვერ ავა. ეს ტინი ყოველი მხრიდან კარგად ჩანს და ვინც ქვევიდან უყურებს იფიქრებს, საცაა გადმოვარდებაო. „ორბეთიშ ბაჩ“ – „საორბე

ქვა“. ამ სახელწოდებაზე სვანები ამბობენ, არაა სვანურიო. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, თსუ სტუდენტი, 1965.*

ონიორე სუკი – სამოვარი (ზ. ვედი), სამოვარ ნატახტგ-ს დასაწყისის ქვემოთ, ჟინ-ბულონსა და ნატახტგ-ს შორის. მთის ნიორია, შიშველ რელიეფით. ხვამცა ბევრია. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*

ონიორე (2) – სამოვარი (ზ. ვედი) ჟინ ბულონსა და ნატახტ-ის სამოვრებს შორის.

ონიორე (იხ. ლემშიგილჷმ ჭყობ)

ოკრილი (იხ. ჰოკრილ)

ოკრიბულ – ყანები (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორაში.

ოთიფურემ დუდი (იხ. ბურღვედერიშ თხვიმ)

ოთიფურე (იხ. ბურღვედერ)

3

პალეხ ლჷჭმჷლ – სათიბები (ცანა) ს. ცანის დასავლ., მთა ვეშემარში.

პანიქართ – სათიბი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, სამოვარ ჯგონდჷ ნამულს ზემოთ (ნაზიმჷი). ფერდობია, ადრე იხვნებოდა კარტოფილისთავის (იხ. პაპანი: პანიქართ < პაპანი-ქართ ?). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

პაპა ლარა – სათიბი (სგურიში) მდ. ჭუბრულას მარჯვ., მხარეზე, ს. ტიტას ზემოთ, მჷავე წყლის პირდაპირ. ვაკე ადგილია, სათიბი ≈ 2 ჰა. ირგვლივ ტყე აკრავს შერეული, შემოკავებულია. ჩრდ.-დასავლეთით ტყიანი კალთა ციცაბო კლდეებით. ამჷმად ლესხოზის კუთვნილებაა. „პაპის სათიბი“. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.*

პაპარობ – სათიბი (ლეზგარა) ს. ლეზგარას ჩრდ., სათიბ ქუასტალს დასავლეთით, ნასახლარია, მღვდელი ცხოვრობდაო. *მგკა ამიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

პაპარობიშ ლიც – დეღე (ლეზგარა) ს. ლეზგარას ჩრდ., პაპარობის დასავლ. ჩამოუდის წყალი. *ლოლა მგკას ას. ქალდანი, 24 წ., კოლმ., ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

პაპარობიშ ზაგარ – სათიბი (ლეზგარა) ს. ლეზგარას ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურისკენ. *თინა მგკას ასული ქალდანი, 22 წ., მოსამსახურე, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

პაპ ლარა – მთა (უსგვირი) მდ. ჭალჷას მარცხ. კალთაზე, საზაფხულო სამოვარი მთა. ა. ბ. *გურჩიანი, 65 წ., ეცერი, ს.ს., 1973.*

პაპ ლხერხარ – ტყე (ნაკ. ს.ს.), ნაკრას მარცხ. კალთაზეა, ქეზა ნენჩას ჩრდ. ნაწილი. მღვდლისათვის დაუხერხია ხე გრიგოლ კორძაიასო (?). *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

პაპ ნაღზიგტ – სამოვარი (უსგვირი), ქრისდეშარის ნაეკლესიართანაა, ქვის ძირები ჩანს. ა. ბ. *გურჩიანი, 65 წ., ეცერი, 1973.*

პაპანი – სამოსახლო (ლახამულა), ჩვ. ლახამულაშია, სუიფს ქვემოთ, ეკლესიების ზემოთ. ძველად მღვდელი, პაპი ცხოვრობდაო. ამჷმად დგას რამდენიმე საცხ. სახლი. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

პაპაშ ლარე – სათიბი (ლეზგარა) ს. ლეზგარას ჩრდ.-დასავლ., ს. ტუბიბერის სამხ.-აღმ. „მღვდლის სათიბი“. *თინა მგკას ას. ქალდანი, 22 წ., მოსამსახურე, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1969 წ. ოქტომბერი.*

პაპაშ ლეცხატ – სამოვარი (ცალერი) ს. ცალერის

დასავლ., სათიბ ღორკიშის ჩრდ.-დასავლ. მღვდლის ცხენის დასაბმელი ყოფილა. საკულტო ადგილია, არავინ თიბავს, რადგან მღვდელს დაწყველილი ჰქონია. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

პაპელდ – ყანა, კარიერი (დიზი) ს. დგისის აღმ. დასახლების აღმ. ვაკე ადგილი, ირგვლივ ჩირგვნარი. ყანის აღმ. არის სარმარილოს კარიერი. *იესებ სემას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

პატაშა დაბარ – ყანები (ნანარი), ს. ნანარშია, მეშველიანების ყოფილი ყანები. *ვ. ნ. ქურას-ბედიანი, 35 წ., 1974.*

პატაშა ლარე – სათიბი (ლექსირი), მდ. ცხენისწყლის მარჯვ. მხარე, მეშველიანების საგვარეულოს ყოფილი სათიბი. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

პატაშერ – სამოსახლო (ლნტხ.), დ. ლენტეხშია, მეშველიანების საგვარეულო თემი. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

პატაშერალე დაბარ (იხ. მარ)

პატაშერალ – უბანი (ნანარი), ს. ნანარშია, მეშველიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი (II შტო პატარაშელებისა). *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

პატაშერალ – უბანი (ქვ. ლექსირი) ს. ქვედა ლექსირშია. მეშველიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი. *ვ. ე. ფურელიანი, 34 წ., 1974.*

პატაშინი – სათიბი (ზაგარი) ს. ზაგარის აღმ., ტყე მოლის ჩრდ.-აღმ. ტყეშია სათიბი. პატო (საკ. სახ), გვარი უცნობიაო. *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

პაში ნაკ – სათიბი (შყალერი) მთა მგხერის აღმ. სათიბ-სამოვარ მთა აურაშ-ში. ვაკეა. *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

პაშლემ დაბ – გვიმრნალი (ლეწფერი), ს. ლეწფერშია, დასახლების ზემოთ, სამოვარ ჭუედზე. დამრეცი (მეჭედრია) ადგილია. ადრე პაშლე ჩხვიმიანის ყანა ყოფილა. *იანსონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ., ტყისმცველი, ქუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.9.1970 წ.*

პეგაშ ლაროლ (იხ. პეგაშ ლაჭმოლ) – სათიბი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

პეგაშ ლაჭმოლ – სათიბი (ზ. ვედი) მიწდორ თეხუში. პეგა ჭკადუას ყოფილი სათიბები.

პერეშტიაშ – სამოვარი (ზ. ლევშერი) ჟიბე ლევშერის თავზე, რბილი თიხაა. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

პერლანარ – სათიბები (ხერხვაში), ს.ს. ხერხვაშა და ჯუხვლანის შორის მდებარე სათიბები. დაფერდებული რელიეფით. *დავით დუდა-რუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

პერშუდილ – სათიბი (ტვიბერი). სათიბ თამარშინის ესაზღვრება დასავლ. დამრეცი რელიეფით, ფხვიერი მიწაა. პერშუდაშა ლოქ გიმ ლი – ამბობენ რბილ მიწაზე. „ღვიძლი“ (პატარა). *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

პეტრ – სათიბ-სამოვარი (დავბერი), ს. დავბერის ზემოთ მდებარე ვაკე ადგილი. ნაყანევი არაა. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

პეტრ (2) – ტყე (წვირმი), სათიბ-სამოვარი (დავბერი) ს. წვირმის აღმ. წიწვნარი ტყე. წყაროცაა. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

პეტრა – ტყის სახელწოდება (წვირმი). ფიჭვნარი ტყეა. ტყეში მოდის შესანიშნავი წყარო, მდებარეობს „სიმონის“ ადმოსავლეთით. ჩვენი აზრით, ეს სახელწოდება კაცის სახელიდან არ უნდა მომდინარეობდეს. ალბათ არსებობდა რაიმე სიტყვა, რომელიც აღნიშნავდა რაღაცას. დღეს ეს სიტყვა არ არსებობს. ადგილი განეკუთვნება სოფ. წვირმის ტერიტორიას. *ჩაიწერა თსუ სტუდენტმა ასლან კორძაიამ. ჩაწერილია 1965 წ. 12 აგვისტოს.*

პეტრე ლარა – სათიბი (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში, პეტრეს (ვინმე) სახელობის. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

პეტრეშ დაბარ – სათიბი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1970.*

პეტრეშ ლეგანჭუე – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*

პეტრეშ ლეჭმოლ – სათიბი (ყარი) მთა ჩუბე ხარაშის ჩრდ. ზემოთ, ტყეში, ფერდია სათიბ-სამოვარი. პეტრე ვიბლიანის სახელობის ყოფილი სათიბი. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადაამთავრებული, ს.*

- ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 13.9.1970 წ.*
- პეტრემ ლაცურაძე** – კლდე (ტიტა), უთვირის გადასასვლელის სამხრ. ფერდი, ციცაბო კლდეები, სანადირო, საჯიხვე ადგილები. მცენარეულობა მხოლოდ ბალახეულია. „პეტრეს საჯიხვეები“, კუიცრა „დედა ჯიხვი“. *ნოდარ თებეჯის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*
- პეტრემ წაბიჭი** – ტყე (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- პეტრემ სარაგ** – წყარო (ზ. ყარი), ს. ჟიბე ყარშია, პეტრე ვიბლიანის ნასახლართან მოედინება წყარო, სამანქანო გზის ზემოთაა, ნენსგერის მარჯვენა მხარეზე. ამჟამად ნოდარში სარაგსაც უწოდებენ. *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ., 1970.*
- პეტრემ ჰებარ** – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- პეტრე მოლ** – სათიბი (ქვ. ბავარი) ს. ქვედა ბავარში. პეტრეს (აფაქიდის ?) სახელობის ახო. *მოლ ახო. შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კოლმ., ვ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., კოლმ., 1976.*
- პეტრიოლმერა** – უბანი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, ჩანქსელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*
- პეტრანი** – ყანა (ცალერი) ს. ცალერის დასავლ., ყანა სუმაშნის დასავლ. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- პეტრე მოლ** – სამოვარი (ჩოლ.) ღრბილარში, ნახოვარია. პეტრე მუკვბანიანისა. *ჟ. ა. მუკვბანიანი, 41 წ., 1978.*
- პიკიარ** – უბანი (შყალერი), ს. შყალერის აღმ. დასახლება, გვარად გირგვლიანები. *ვ. მ. გირგვლიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- პიკიარე მურყამ** – ნაკომკარი (შყალერი), ს. შყალერშია, დანგრეული, გირგვლიანების საგვარეულო კომპი. *ვ. მ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*
- პინო** – საცხოვრისი, სათიბი (ფანაგა), ფანაგაშია, ხეცეცურის ბოლო. *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 1978.*
- პინო (2)** – სამოვარ-სახნავი (ლევმერი), საცხოვრისი (ფანაგა), ს. ლევმერშია, ცხენისწყლის მარცხ. *ა. ზ. ბაბლუნი, 43 წ., 1974.*
- პირველ ნაკუთ** – ბაქანი (ყარი), ჟიბე დევრაში, სამანქანო გზის მარჯვენა, ვაკე ადგილია. დგას მრგვალი ხის კარავი. ირგვლივ უფრო მეტად წიწვნარი ტყეა. წარმოებს ტყის გაზიდვა. *გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლმ., ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*
- პირიბე ლეჭმანი** – სათიბები (ცანა) ყორულდაშის აღმ. პირიბე ნიჭარაძის სათიბები. კარეტში.
- პირტელმა მურყამ** – კომპი (იფარი), ს. ნაკ-იფარშია. პირველების კომპი. საშუალოდ შენახული. გადახურული არაა. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- პირტელმა მოლარ** – სათიბ-სამოვარი (ბოგრემი) ს. ბოგრემის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. პირველებისა ყოფილა. ყოფილა ტყე და გაუკაფავთ. *იასონ მურზას ძე კორძია, 75 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- პიტია ლჭემა** – სათიბი (ხაჩეში), ს. ჩახეშია, ზემოთ, უტეხურისა მიდამოში. ვინმე პიტის სახელობის. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*
- პიშტრინი მურყამ** – კომპი (ლახუშდი), ს. ლახუშდშია, პიშტრინების საგვარეულო კომპი (პიშტრინ – საკ. სახელიც და გვარიც ყოფილა ამ გვარის ამჟამად არაა). ამჟამად გივი ფირცხელანისაა. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*
- პიწუ გოლქა** – სახნავ-სამოვარი (მამი) ს. მამის ჩრდ.-აღმ. გორა ტყიანი. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*
- პლატონი ლარელ** – სამოვარი (სასაში) ს. სასაში, პლატონ ონიანის ყოფილი ყანა.
- პლატონი ლეჭმორარ** – სათიბი (სასაში) ს. სასაში, პლატონ ონიანის სახ. სათიბი.
- პლატონი მოლ** – სათიბი (მუწვი) ს. მუწვიში, პლატონ ხაბულიანის ნახოვარი. *ვ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*
- პოკრ ლეჭმანი** – სათიბები (ჭველიერი). მთის სათიბები პოკი მუკვბანიანისა (ყოფილი). *ფ. ი. მუკვბანიანი, 27 წ., 1974.*
- პოკრ მოლ** – სამოვარი (ჩოლ. ს.ს.) მთაში. პოკი მუკვბანიანის ყოფილი ახო. ირგვლივ ტყეა. *ჟ. ა. მუკვბანიანი, 41 წ., 1978.*
- პომემ** – ყანა (კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაშს სამხ. აკრავს, ყანა ნანგმანის თავზე. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- პომელდ** – ტყე (ცალერი) ს. ცალერის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ტიშგლდაშის ჩრდ.-დასავლ.

შერეული ტყეა. პუტიშუ/პიშუ „დაჯირა“
Sal VIa Vert Ic II I a t a L. შდრ. ლჩხ. პურშო,
პურშუე (ა. მაყაშ. ბოტ. ლექსიკ. 23). *გრიგოლ
ახას ძე ცინდელიანი, 7. წ. პენს., ნაკის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

პრისტი – ბაქანი (მაზაში) ს. მაზაშის ჩრდ.-დასავლ.
ხეების დასაწყობი ყოფილა. შ. მ.
ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.

პრიცინტ (2) – ტყე (ზ. ვედი) (იხ. **ლაროკაშ ლიც**).
*არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა
ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

პრიცინტ (იხ. **ლაროკაშ ლიც**)

პუშნარ (2) – სათიბ-სამოვრები, ყანები (ლაპილი,
კვანჭიანარი), ს. ლაპილიშია, იყოფა **ლექტაშ** და
ლექაშ პუშნარ-ად, დასახლ. აღმ. ვაკე რელი-
ევით. ზ. ს. *პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

პუშნარ – სათიბ-სამოვარი (კვანჭიანარი) ს. კვანჭი-
ანარის სამხ., ლაპილის მხარეზე, ენგურის
მარცხ. ადრე სახნავი იყო, ცხოვრობდა ერთი
მოსახლე – კვანჭიანი ერმინე. შ. ნ. *კვანჭიანი,
49 წ., ლატალი, 1973.*

პყარაშ – კლდე, მყინვარი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის აღმ.,
თეთნულდის ჩრდ.-დასვლ მხარე (იხ. 1 : 100
000 – xр. Пикараш). *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83
წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ.
სექტემბერი.*

პყარაშალ – სათიბი (ხალდე) ს. ჯალდეს სამხ.-
დასავლ. სამარხილო გზის ქვემოთ. ადრე
სახნავი იყო. პყარ „შორი-შორ“. *ახმედ შამშეს
ძე ჩეგანი, 49 წ., კოლმ., ს. ჯალდე, კალის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

პყარაშალ (2) – კლდე, ქედები (იელი, ხალდე),
ენგურის ხეობის მარცხ. კალთაზეა, იელის
სამხ. მთა **ლაჭაშითი თხუმზეა**. *იონა ვისიბის ძე
სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*

პყარაშარ – ნასხლეტი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ენგუ-
რის ხეობის მარცხ. კალთაზე, ფერდობია

ჩამონგრეულ-ჩამოგლეჯილი, ალაგ-ალაგ სა-
მოვრებიცაა. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯავანი,
37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

პარდში ლაღა – კლდე (ცალდაში). წანერგლას
მარცხ. კალთის კლდეა, წამომვერილი
ადგილია, კლდეა გადმოხნეილი –
ცალმაგივითაა. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83
წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ.
სექტემბერი.*

პაკელიანრე მურყაშ – კომპი (ჭელირი), ს.
ჭელირშია, პაკელიანი გერმანეს კუთვნილება.
ნახევრად დანგრეული. პაკელაპანთ კომპი.
*აკაკი სორების ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს.,
ევერის სრს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

პაროდში შუკუ – გზა (არცხელი). ს. არცხელიდან
გზა სამარხილო მდ. მულხურასკენ, ფუთაშ
ბოგელისკენ. ყანები და სათიბები პაროდშიის
მიდამოებზე გადის. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე
მარგანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

პაროდშიერ (იხ. **პაროდაშ**) – სამოვრები
(ჟამუში, არცხელი) ს. ჟამუშის დასახლების
სამხ.-დასავლ. მულხურას მარჯვ. მხარეზე.
გამოყენებულია წვრილფეხა საქონლისათვის
(თხა, ცხვარი). ფერდობებია, არის ბუჩქნარე-
ბიც. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ.,
მოსამსახ., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ.
სექტემბერი.*

პაროდაშ – ყანები (არცხელი) ს. არცხელის
დასახლების სამხ.-აღმ., მულხურას მარჯვ.
დამრეცია მდინარისკენ. *ნოდარ ნიკოლოზის
ძე მარგანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

პააკანაშა ლარაშ – სამოვარი (მარცხვარიში) ლაშლა
ჭალაშ მარცხ. კალთაზე. გვარია პააკელანი
ლაპილიში. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ.,
ლატალი, 1973.*

ჟ

ჟაბე ბაჭყალი – უბანი (ბავარი), ბავარის ერთ-ერთი კუთხე. ჩანქსელიანები, ბენდელიანები, გაზდელიანები, ლიპარტელიანები, გვიდიანები. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კოლმ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., კოლმ., 1976.*

ჟაბე ბაჭყალი ჭალა (იხ. **ჭალა** – ბავარი)

ჟაბე კალაში ლიც – ლელე (კალაში), მთა ჟამილშიდან მოედინება საწისქვილე წყალი, ხმარობენ სარწყავადაც (ტუბილაშარშია). „ზემო კალის წყალი“. *გიორგის კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟაბე კალაში – უბანი (კალაში) მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ს. გუალდერის ჩრდ.-აღმ. დაახლ. 2 კმ. დაშორებით. დასავლ. საზღვრავს ჩუაბე კალაში (სოფელი). ჟაბე კალაში „ზემო კალასი“. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმეურნე, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19679 წ. ოქტომბერი.*

ჟაბე ლაზგა – ორღობე (ფარი – ვ. ნარსავიძე). ფართობი 300 მ². ეცერის მუხანს (უბანია). ადრე აქ სასაფლაო ყოფილა. აქ იპოვეს ადამიანის თავის ქალა და ჩონჩხის ნაწილები. „ჟაბე ლაზგა“ – „ზემო სამოსახლო“.

ჟაბე ლაურჯულ – სამოვარი (ლაღამი). *დათიკო სევერიანეს ძე გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*

ჟაბე ლაღარ – სათიბი (ქურაში) ს. ქურაშის ჩრდ.-აღმ.-ით, სათიბ ლაღარის აღმ. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჟაბე ლაყარაღ – სათიბი (ღემდერი) ს. ღემდერის ჩრდ., ტყე ჯგერელაშის აღმ. ტყის გარემოცვაში. ჩრდ.-დან წიწვნარით, საყავრე ხე „ქა ლეთიში ხარ, გუნ მვირდ გარ ჳნთხი ათხე“. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჟაბე ლუჭა (ვ. ნარსავიძე – იხ. **ჟაბე ლუჭა**)

ჟაბე ლაღეუა – სათიბი (მაგარდელი), სათიბ ნენსგაშერას ქვემოთ, მეშხე ტუბის აღმ. „ზედა საღევე“ (?). *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟაბე ლაღქარ – სამოვარი (ლანხვრი) ს. ლანხურის ჩრდ.(აღმ.), ჩუაბე ლაღქარს აკრავს ჩრდ.-აღმ. მხრიდან. საზამთრო შეშის მოსამარაგებელი

ადგილი. არის სამოვარიც და სათიბიც კი. „ზედა საღევე“ (ზექ „შეშა“). *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჟაბე ლაღთხაში – სათიბ-სამოვრები (ქვ. ბავარი) ს. ქვედა ბავრაში. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კოლმ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., კოლმ., 1976.*

ჟაბე ლაღიალ – მინდორი (უსგვირი) მდ. ჭალაშ მარცხ. კალთაზე უსგვირში. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., 1973.*

ჟაბე ლაღხინი – ქედი (უსგვირი) ჭალაშ მარჯვ. კალთაზე, ხანსრაში ღარაზ ხარ ი ლაღთხარა ადგი გარ ლი. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ. ეცერი, 1973.*

ჟაბე ლაღხეცა – ყანა (ლაკულმახი) (იხ. **ლაღხეცა**)

ჟაბე ლეჭა – სოფელი (მსტ. რ.), 12-კომლიანი სოფელი, შედის ფარის ს.ს.-ში. მდებარეობს ჩუაბე ლეჭას აღმ., მდ. ენგურსა და სამანქანო გზას შორის. დგას 5 კომკი. ჩამოუდის ს. ფარიდან წისქვილის წყლისოდენა წყალი ტუბირა. *იერმინე რაშის ძე ცალანი, 68 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟაბე მეჭეცა – ყანა (ჭკიდიანარი), სახნავ-სათესი ჭკიდანარისა, რომელიც მდებარეობს მდ. დოლრას მარჯვ., ს. დოლსა და ჭკიდანარს შუა. „ზედა ნაჭერი“ ? *ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყვე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჟაბე მინდაში – სამოვარი მთა (ლეზგარა), მთა მინდაში აკრავს სამხ. მხრით. *მეკა ამაიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟაბე მოროულ (იხ. **მოროულელი**) – ყანები (ლევერე), ს. ლევერშია, მოროულის დასახლების ზემო მხარე. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*

ჟაბე მერშეკელ (იხ. **მერშეკელი**) – უბანი (მურშეკელი) ს. მურშეკელის დასახლების ზემო მხარე. დაყოფა ჟიბე და ჩუბე მერშეკელად ახალია. ადრე იყო მერშეკელ და ჯურულდაში. *ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟაბე ნაჭარ – ტყე (ზ. ლუჭა) მდ. ჳენის მარცხ. კალთაზე, ტყე ნაჭარის აღმ. ვაკე ადგილია. *იერმინე რაშის ძე ცალანი, 68 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

- ჟაბე ნაჟარ** (იხ. ნაჟარ) – ყანები(შყალერი) ს. შყალერის დასავლ. ჩუბე ნაჟარის ზემოთ, გზის ზემოთ. **ნაჟარის** ტერიტორიაზე. *გრიშა ძუბას ძე გირგვლიანი, 47 წ. მოსამსახურე, ს. შყალერი, ლატალის ს.ს., 1973.*
- ჟაბე ნენგულშ** – სათიბი (ქვ. ლუჰა) ს. ჩვ. ლგჰას აღმ., სახნავ-სათიბ აფსნის სამხ. ენგურისკენ (ჩუბაჟ ლეგოჯა ხოსდენი). *სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ. მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟაბე ნოქშე ლაროლ** – სათიბი (ზაგარი) ს. ზაგარის აღმ., სათიბ ამჰილშ შწნიწრის ჩრდ.-აღმ. ნოქე (აფრასიდის ?) სათიბი. *გულიძე ალექსის ძე ჩხეტიანი, 37 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟაბე რობგლდ** – სათიბი (ზ. ლუჰა) ს. ზ. ლგჰაშია, ყანა ლაშპტილის ჩრდ.-აღმ. რობ ადგი ლი. *სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟაბე სუტიფ** (2) – სამოვარი (მურყმელი), საკრებულო (კაერი); ს. მურყმელის დასავლ., მდ. ენგურის მარცხ. ჩუბე სუფის ზემოთ. *ნუცა ანტონის ასული ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*
- ჟაბე ტუიბ** – სათიბ-სამოვრები (ლახამი), მდ. ლახამის ხეობაშია, მდ. ლახამის იქითა და აქეთა მხარეზე, დავაკებაა, მდ.-ის მარჯვენა მხარეზე ნასახლარია ვიბლიანების და ცინდელიანების. მარცხენაზე ხეტყის წარმოებისას კანტორები იყო. ამჟამად არავინ ცხოვრობს, ირგვლივ წიწვნარია ყველგან. *ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ., კოლმეურნე, ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- ჟაბე ტუიბ** (2) – სათიბები (ჰებუდი) ს. ჰებუდის სამხ., სამანქანო გზის ზემოთ, მდ. სოლედგრას აღმ. მხარე, დელეა (ხევი), მდ. სოლედგრას აღმ. კალთა. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჟაბე ღენი** – ტყე, სამოვარი (ულვალი), მდ. ღენის მარცხ. კალთა, ტყე უფრო მუხნარი. აქა-იქ სამოვრებიცაა. „ზემო ღენი“. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟაბე ცალერ** – უბანი (ცალერი), ს. ცალერშია, ცხოვრობს ორი ოჯახი, არის ნანგრევები სახლებისა (იხ. ჩუბე და ჟიბე ცალერ). *მიხეილ ზოსიმეს ძე გვარამიანი, 30 წ., კოლმ., ს. ცალერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟაბე წიფარ** – სამოვრები (სვიფი) სოფლის ჩრდ.-აღმ. ჩრდ.-აღმ მხრიდან კლდე კირი ლჰკუმარ აკრავს. „ზედა წიფლიანი“. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჟაბე ჭიწლედ** – გზა (ხელედი), მთა ლაბურ-ლუსკენა სამარხილო გზა. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- ჟაბილდამ** – მთა (ფარი – ვ. ნარსავიძე)
- ჟაბშარალ** (იხ. კეშოლამ შერალ)
- ჟაბშხანარ** – ყანები (ნავყვამი), ს. ნაჟყყამშია, დასახლების ზემოთ. *ალექსანდრე ბეჟას ძე გირგვლიანი, 80 წ., 1973.*
- ჟაბშარ** – უბანი (კახურა) ს. კახურაში, ლიპარტელიანების საგვარეულო, ს. კახურას აღმ. მხარე. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*
- ჟაბშარ** – უბანი (ლენტეხი), ლენტეხში შემავალი ლიპარტელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი. *ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახ., 1974.*
- ჟაბშარე დაბარ** – ყანები, უბანი (ლახამი), დასახლებულ უბან ჟიბე ლახამშია, ≈ ცენტრში, დავაკებული. სახნავ-სათესი, ხილ-ვენახი, ცხოვრობენ ცინდელიანები. *ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- ჟაბარ** – ყანა (მაგარდელი) ს. მაგარდელის სამხ.-აღმ., ყანა ჯოხანის აღმ. ჟაბარ „აღმოსავლეთისკენა“ (!). *ივანე ბეჟას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟაბარ** – ყანები (ზ. ხელედი) ზედა ხელედში. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*
- ჟამანშა** – უბანი (მესტია), მესტიაშია, სგიმიერში შემავალი რატიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. კომპები (?). ჟამან (საკ. სახელი?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ჟალ-ლაკუტანა** – ყანა (იენაში) ს. იენაშის სამხ.-აღმ., ყანა ჩელდრიელში ფაფალთქა ხარხ ლაკვანა. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ჟალუნ ლაბან** – ტბა, სამოვარი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ენგურის ხეობის მარცხ. კალთაზეა პატარა ტბა და ირგვლივ სამოვრები. *ვახტანგ*

გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., *ლენჯერის ს.ს.*, 1972.

ჟაჯვრაშწ (იხ. **ჟაჯვრაშ** – ცალერი)

ჟაჯუნდერ (2) – სოფელი (ლნტ. ს.ს.), სათიბი (ჰემვილი – იხ. **ჟაჯუნდრიშ ჟაჯუნდერ**), მდ. ლაშხურის მარჯვ. მხარეზეა, იყოფა უბნებად: 1. ლემშახხლდ // ბაპიშერ, 2. ლედტონანშერ, 3. სიჰანი, 4. ჯატიშერ, 5. ლელტან. *შამილ სპირიდონის ძე ონიანი, 55 წ., პედაგოგი, 1980 წ. ოქტომბერი.*

ჟაჯუნდერ (იხ. **ჟაჯუნდერ**) ლ. მ. ფილფანი, 74 წ., *ლენჯერი, 1973.*

ჟაჯუნდერ – სათიბი, ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, არყნარი ტყეცაა და შერეული საერთოდ. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ჟაჯტლიდ – ტყე (ლაბსყალდი) წიფწრ ზაგწრზე, ს.ს. ლატალისა და ცხუმარის საზღვარზე. ადრე არყნარი ყოფილა, ამჟამად ცოტაა. **ჟაჯტლიდ** „პატარა არყის ხე (?)“. *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყვევ, ცხუმრაის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟაჯტრე ფელტ (იხ. **შტიმი ფელტ** – კაერი)

ჟაჯტრალიერ – სამოვარი ტყე (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის პირდაპირ, მდ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე. არყნარი ტყე არაა, ადრე ბლომად იყო. მუხნარი ჭარბობს. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟაჯტრაშ – სამოვარი (ცალერი) ჟიბე ცალერის ჩრდ.-აღმ., ადრე სათიბი ყოფილა, ვერხვნარია, **ჟაჯტროლ არაა ამჟამად.** *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჟაჯტრაშ (2) – ყანები (იენაში) ს. იენაშის დასავლ. მხარეში. **ჟაჯტრე**-ი არაა. გზის ორივე მხარეზე. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ჟაჯტრ – ყანები (საყდარი) ს. საყდარში, **ჟაჯტ** არაა. გიორგი ბენდელიანის ნახოვარი. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

ჟაჯტლდ – სათიბ-სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. საზღვარზეა უშგულ-კალისა, არყნარია. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მეტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჟაჯტრ (2+) – სათიბ-სახნავი (წვირმი) (იხ. **შვიმ** – კაერი), ს. წვირმის აღმ. ნაწილი, ზაგწრსა და ტუბერს შორის ყოფილა არყნარი, ამჟამად

არცერთი ხე არაა. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჟაჯტრ (იხ. **შტიმ** – კაერი)

ჟაჯტრ ლარტყალ – კლდე (ცალდაში) ტუბერის ხეობის ბოლოში, მყინვარებია. წანერისა და ტუბერის მყინვარებს შორის. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟაჯტრ – სოფელი (მლხ. ს.ს.), ერთ-ერთი ლამაზი დასახლებული უბანი მულახის ს.ს.-ში. *ივანე ბადის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ., სექტემბერი.*

ჟაჯტრე შუკტ – გზა (ხემვილი), ს. ხემვილშია, სამანქანო გზა. *მ. დ. ფილფანი, 87 წ., ლენჯერი, 1973.*

ჟაჯტრი ლიცილდ – ღელე (ხემვილი), ს. ხემვილშია, სოფლის სასმელი წყალი. *მ. დ. ფილფანი, 87 წ., ლენჯერი, 1973.*

ჟაჯტრა – ყანა (მესტია – ი. მელიქიშვილი)

ჟაჯტრ – სათიბები, დასახლ. (ჰემვილი), ს. ჰემვილშია, სადაც ცხოვრობენ იმ ადგილას. *ლ. მ. ფილფანი, 74 წ., ლენჯერი, 1973.*

ჟაჯტრტი ბოგ – ხიდი (ჟამუში) ს. ჟამუშის სამხ., ცენტრალური სამანქანო გზის ხიდი მდ. მულხურაზე. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟაჯტრ – სოფელი (მლხ. ს.ს.), მულახის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი. მდებარეობს მდ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე, ღელე კერაშის მარჯვენა, ს. ლახირს ქვემოთ. იყოფა ორ უბნად – ჟაჯტრი და ჩაჯტრი. დგას 5 კომპი. ცხოვრობენ ნავერიანები და ქალდანები. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟაჯტრ ი შწრ – უბანი (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშის ერთ-ერთი დასახლება გირგვლიანებისა. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*

ჟაჯტრ ტიტა – სამოვარი მთა, სათიბი (ტიტა) ს. ტიტას აღმ. ≈ 7 კმ-ზე საზაფხულო სამოვარი მთა. დგას 5 კარავი, ირგვლივ ტყე შერეული, აქა-იქ მინდვრები. მცენარეებიდან უფრო: წიფელა, ფიჭვი (ნენწ), ნაძვი (ლუმირ), არყის ხე (ჟაჯტრა), გოგლანდ. *ნოდარ თებუქის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მულქანიკი, ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*

ჟაჯტრ ბაქან – ბაქანი (ყარი) მდ. თეთნაშერას მარცხ.,

ბაქანია ხეტყის გამოზიდვის. ვაკე ადგილია. სამანქანო გზა ადის. მიდამოებში – ფერდობებზე ტყეა, უფრო წიწვიანი. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14.VII.70 წ.*

ქაბე ბაჭარაღლე ჭალა – ყანა (ზ. ბავარი), ქაბე ბავარშია, ლაშხირის მარცხ. სანაპირო. *შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*

ქაბე ბაჯ – სამოვარი მთა (ლხმ. ს.ს.), მდ. ენგურის მარცხ. მხარის ქედზეა, მთა მგუელის ჩრდ.-აღმ. ჰაპკუტირის ქედის გაგრძელებაა აღმ.-ით, ჩვებე ბაჯის აღმ. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქაბე გუალგლდ – სამოვარი (ლახამულა) ს. ლახამულას დასავლ., მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, სათიბ ჩვებე გვალგლდ-ის აღმ. დამრეცი ადგილია. სამოსახლო ნოდშ-ს ქვემოთ. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქაბე დაბ – ყანა (ყაზაყი), ს. ყაზაყის ჩრდ. ნაწილი, სამოსახლო ადგილია, დავაკებული, სახნავ-სათიბი, ხილნარით. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ქაბე დაბარ – ყანები (ლახამი), ჟიბე ლახამშია, ბოლოსკენ, ვაკე ადგილია, სახნავ-სათესი, ხილნარი. ცხოვრობენ მის ქვემოთ ყადუარ (ჩხეტიანები). სოფლის ზემო ნაწილი. *ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ. ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ქაბე დაბარ (2) – უბანი (ლახამი), ს. ლახამის ბოლო, სახნავ-სათესი და სამოსახლო ადგილი. დავაკება, ხილნარიცაა და ვენახიც. აქვეა სოფლის მაღაზია. ცხოვრობს 6 ოჯახი. „ზედა ყანები“. *ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ. ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ქაბე დეურა – უბანი (დევრა), სოფ. დეურას ჩრდ. მხარე, ბოლო დასახლება სოფლისა, მდ. დეურულას მარჯვენა. ვაკე ადგილია, ოდნავ დაფერდებული, აღმოსავლეთით ესაზღვრება სამანქანო გზა. ვაშლნარი, მსხლეები, ნიგვზ-ნარი, სათიბ-სახნავ-სამოვრებით. *გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ., დაცურების კდარი მუშა, ს. დევრა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ქაბე ზაგარ – სამოვარი (ქვ. იფარი) ს. იფარის პირდაპირ, მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე. ფერხვლა და წიფრა შერეული ტყით. იფრიმ ტუბისა და ვეურაშ ტუბის შუა. ადრე სათიბიც იყო, ამჟამად სამოვრებია. ქაბე ზაგარ განშტოებაა მთა როკვარისა. ზეგანზე ამჩნევა ძველი (სამარხილო) გზა. ჩანს, ადრე რაღაცას ეზიდებოდნენ ს. იფარში, სადაც ამჟამად ძველი მიწები და შლაკები მოიპოვება. სეითზე *უმარის ძე ჭკადუა (სურუძე), 66 წ., მჭედელი, ს. იფარი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ქაბე ზენ (იხ. ლაჯრამ ზენ)

ქაბე ზენ – სათიბი (ხევრა) ვეურას დასახლების აღმ., დაფერდებულია – შიშველი (**ჩვებე ზენ** არაა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ქაბე ზენ – სახნავ-სათიბი (დევრა), ს. დევრას ჩრდ.-დასავლ. ნაწილი, ოდნავ დაფერდებული, მდ. დეურულას მარჯვენა მხარეზე. ქაბე დეურას ზემოთ – სამხ.-დასავლეთით. *გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ., დაცურების კდარი მუშა, ს. დევრა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ქაბე ზენ (6) – სამოვარი (ნაკი – ქვ. ვედი), ს. ნაკის აღმ. ვაკე ადგილი, აღმ. კალთა დამრეცი. სამოვარი ნაშიხუ აკრავს. ადრე სახნავი იყო. *დომენტი ისლამის ძე ჭკადუა, 40 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ქაბე ზენ (იხ. ლალქერიამ ქაბე ზენ)

ქაბე ზენ – ყანა (ხაიში), ბათგრშერის ჩრდ.-აღმ. ნაწილი, მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ვაკე ადგილია. ჩრდ.-დასავლ. დაფერდებული და ნიგვზნარი ადგილია, სამხ. – მდ. ენგური. ხაიშიდან მდინარის მიმართულებით 4 კმ. *დავით ფუთარის ძე ცალანი, 92 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ქაბე ზენარ – სამოვრები (სგურიში), მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარე, ს. სგურიშის ბოლო მოსახლიდან ≈ 600 მ. სიშორეზე. მოვაკებული ტყიანი ადგილი, შერეული ტყეა – ბელყეჩ, წიფლა, ნაძვნარი... „ზედა ვაკეები“. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.*

ქაბე თეხუ – ტყე (ზ. ვედი), იყო სათიბ-სახნავ-სამოვარი, ტყე. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

- ჟაბე თეხუაშ ნაგარდუშ** – ტყე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ჟაბე თეხუაშ ნენჩა** – წიწვნარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ჟაბე თხეროლაშ** – სამოვარი (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის აღმ., სამოვარ ნენსგაშ თხეროლაშის აღმ. ტყის მასივია. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ. ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჟაბე კუტრმაშ** – კლდე (ნაკ. ს.ს.), მდ. ნაკრას სათავე, კლდე ბიჭოლატშურის სამხ. საჯიხვეა, გაყინულია – ნივალური. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჟაბე ლადტბაში** – სალოცავი ადგილი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- ჟაბე ლაკრატყი** – სამოვარი მთა (ხაიშ. ს.ს.) მდ. კასლედგრას მარჯვ. კალთაზე, მთა როკვარშია, ალპური. *ქვედა კარვების აღმ. დგას 4 კარავი. კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ჟაბე ლასტთა** – სათიბი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*
- ჟაბე ლატულალ ფაფლედ** – გორაკი (ზ. ვედი) მთა ტობარში. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ჟაბე ლაღეჭერი** – მშრალი ხევი (ზ. მარდი) მდ. გუაშლარარის შუაში. დამრეცი შიშველი ადგილი. მთა კირარის ქვედა კალთები. დუცნარია. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ს. ჟიბე მარდ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 189.9.1970 წ.*
- ჟაბე ლახმელ** – უბანი (ლხმ. ს.ს.), ს. ლახამულას აღმ. ნაწილი, დგას 2 კოშკი, თითქმის მთელი, 2-იც ძირიდაა. აღმ. ესაზღვრება **ლაღლგნაშ ტუბი**. სულ 7 ოჯახი ცხოვრობს. *კონსტანტინე (კოწი) იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჟაბე ლახმელთემ შუკუტ** – გზა (ლხმ. ს.ს.), სამრახილო გზა ქვედა ლახამულადან ზედა ლახამულამდე. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჟაბე ლემიშგილა** – სამოვარი (შკედი), ს. შკედშია, სამხ.-სკენ, ღელეა პატარა, მის კალთებზე შშშტლი ჩანს, შიშვილი იქ არა ჩანსო. წგრნი ქუანის აღმ. მხარისკენ. *შუშანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970- წ. ნოემბერი.*
- ჟაბე ლეწვერ** – სამოვარი, ტყე (ქვ. ვედი), წიფლის ტყე გერდაშერას მარცხ. კართაზე, ჟიბე ვედის აღმ. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- ჟაბე ლუხუტ** – უბანი (ლუხვი), ს. ლუხუტის ბოლო ნაწილი, ვაკე ადგილი, სამანქანო გზის მარცხენა მხარეზე, მდ. ჭუბრულას მარჯვ. ცხოვრობს ერთი ოჯახი – კაპიტონ ჭკადუა. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, 1.XI.70 წ.*
- ჟაბე ლუხუტომ ლეგანჭტი** – სამოვარი (ლუხვი) ლუხუტის ბოლოში, ჟაბე ლუხუტის ჩრდ.-დასავლ. დაფერდებული ადგილი, ბლომად იყო აწლი, ამჟამად ნაკლებად – თხემმა მოსკეს. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, 1.XI.70 წ.*
- ჟაბე ლგც** – წყარო (ქვ. ცალერი) ჩტაბე ცალერის აღმ., სამოვარ რობარის თავზე. მოედინება წყარო პატარა გზა კიჩხულდაშისკენაზე. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჟაბე ლგჯ** – სამოვარი მთა (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- ჟაბე მაშრი** – სამოვარი (ხევრა), ჯეტრას საზაფხულო სამოვარი მთა. ტაფობია დიდი. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა ს.ს., 1973.*
- ჟაბე ნაკ** – სამოვარი (ხაიში) მთა როკუტარსა და მგჰრიშს შორის. ტყეშია ვაკე ადგილი. ნამცნარ-ფიჭვნარი, ბოკვნარ-ნეკერჩხლიანი (თევრა და ფიხტრა). *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ჟაბე ნაკ** – სოფელი, ნაკრას მარჯვ. მხარე, ცენტრალური დასახლება ნაკის ს.ს.-სი. დგას 8-წლ. სკოლა, ს.საბჭო, კოლმ. გამგეობა, მაღაზიები. *არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჟაბე ნაკ (3)** – ბაქანი (ქვ. მარდი) მდ. გუაშლარარის ბოლოში, კარიერის ქვემოთ, მდინარის მარცხენა მხარეზე. ვაკე ადგილია, იყო მორების დასაგროვებელი ადგილი, საიდანაც აგზავნიდნენ ტრაქტორით. *ბესარიონ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 60 წ., მოსამსახურე, ს. ჩუბე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.*

ჟაბე ნაკანტორ – სამოვარი (ხევრა). ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.

ჟაბე ნალაზიგატი – სამოვრები (ჯუდარი) მდ. მანანაურის მარჯვ. კალთაზე. ნასახლარები არ ჩანს, მაგრამ ყოფილაო. ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.

ჟაბე ნეშკა – კლდე (ქვ. ვედი), ნეშკას კლდის აღმ. მხარე, პიტალო კლდეა. უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ჟაბე ნაშიხუ – სამოვარი (ქედანი) მთა ქედნაშ ლახულდის ჩრდ.-აღმ. მთა კირპრისკენ. ფერდობი სამოვარია, შიშველი რელიეფით. მის თავზე ტყეა. გუაშლარარის ქედის ჩრდ.-აღმ. კალთა. ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ჟაბე ნაშიხუ – ტყე (ხევრა). ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1973.

ჟაბე ნაშიხუ – ტყე მდ. ჟორმელეთის მარცხენა მხარეზე, კლდეებიანი კალთა, არის მხოლოდ ჯიპრა, ნაშიხუ ემჩნევაო ხეებს. ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.

ჟაბე ნაშიხუ (4) – ტყე (ტობარი – 2, ხევრა), სამოვარი (ქედანი) მდ. ენგურის მარჯვენა ციცაბოკალთებიანი კედელი. რცხილნარია, მეჩხერი, ალაგ-ალაგ საბალახოა. ლაცხტიშ ღარის ჩრდ.-აღმ. ს. ჭერისა და ტუნელებს შორის მიდამოები. ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.

ჟაბე ნაშიხუი ზაგარ – ტყე, ქედი (დიზი) ს. დგსის სამხ. ტყის მასივი, წიწვნარი ქედია. შლაკიანი ადგილებიცაა, ძვლებიცაა ადამიანის. იესებ სუმას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.

ჟაბე ნაშიხუი ჟაბე გორანგ – კლდე (ტობარი) მდ. ჟორმელეთის მარცხენა მხარეზე, კლდიანი გორაა, პატარ-პატარა ხევებით, კლდის დარიბი მცენარეებით, მეჩხერი ტყით. ჰყოფს წიწვნარსა და ფოთლოვან ტყეს. ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.

ჟაბე ნაშიხუი ღარ – მშრალი ღელე (ტობარი) მდ. ჟორმელეთის მარცხენა მხარეზე, ხრეშიანი (ლგირთე) დარია მშრალი, შიშველი, სათავე – კლდეა. ქვემოდან აკრავს ლეჯკერ გორანგ,

ადრე ნაშიხუ უნდა იყოსო. ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70.

ჟაბე რობაშ ცხეც – ტყე (ლახამულა) საცხოვრის კეცნანის ზემოთ, გზის ზემოთ, ტყე ლეჯკერას აღმ. ტყე უფრო მუხისაა, არის ნაძვენარიც, ვერხვენარიც. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 67 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ჟაბე სარაგ – წყარო (თოთელეში) ს. თოთელეშის ჩრდ.-აღმ., სათიბთან მოედინება წყროს წყალი. დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.

ჟაბე სგიმ (იხ. ნენსგერიშ ჟაბე სგიმ)

ჟაბე სგირიშ – სათიბი (ლხმ.) მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ქაქულაშ ლიცის მარცხ. მინდორია ფოთლოვანი ტყით, ალაგ-ალაგ წიწვნარიც. ნაღვიმალ ლი, დამრეცი რელიეფით. სგირ „ვერგარ ირი, პოლ დემეგ ხერი, ეჯის ხატულის სგირს“ (სგირიჟი როქუ ხოგ ქორ!) (სგ: შ – სგ-ირ – *სი-შველ ?). დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი

ჟაბე სგურიშ – უბანი (სგურიში) მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარეზე, ს. სგურიშის ბოლო 4 მოსახლე. ჩრდ. ესაზღვრება ტყე და მდ. ლამკარ, დასავლ. ხარამის ქვედა კალთა (მთის ძირი). ვაკე ადგილია, ცხოვრობენ: ცინდელიანი, გადრანი, ნარსავიძე, გვარმიანი. არის სახნავ-სათეს-სათიბები. არის ხილნარიც – ვაშლი, მსხალი, ბევრია ტყემალი. მდებარეობს მდ. ხარამსა და ლამკარს შორის, ზღვის დონიდან 998 მ. თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.

ჟაბე სელტიანიშ ხოშა კოჯარ – კლდე (ტობარი), მდ. ენგურის მარცხენა კალთის კლდეები, ტუნელების მოპირდაპირე, ოდნავ ზემოთ. მაგარი, სალი კლდეებია. მეჩხერტყიანი. ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.

ჟაბე ტვიბ (იხ. ჟაბე ტვიბ – ლახამი)

ჟაბე ტუიბ (2) – ხევი (ლალხორალი), სათიბ-სამოვარი (ლახამი – იხ. ჟაბე ტვიბ), ს. ლალხორალში, ხაიშსა და ლალხორალს შორის. რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ჟაბე ტუბიზროლ (იხ. **ტუბიზროლ** – ლახამულა)

ჟაბე ტუბიზრო – სამოვარი (ლახამულა) საცხოვრის ნოდანის ჩრდ.-დასავლ. ადრე სათიბი ყოფილა, მოედინება პატარა წყლები. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჟაბე ტეტარ – კლდე (ქვ. ვედი), მდ. ნაჩელის მარჯვენა მხარე, კლდეა, ქვემო ნაწილი, ე. ი. ნაჩელის მარჯვენა მხარეზე ფხვიერი ქანებია (ტეტმალ ლი). საბალახოცაა, ბუჩქნარიც. ქანები მძიმეა, ტყვიის მაგვარი. „ზემო ტუტიანი“. *დომენტი ისლამის ძე ჭკადუა, 40 წ., მეტყევე, ს. ქვედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ჟაბე ფომდელ – სამოვარი (ცალერი) ჟაბე ცალერის პირდაპირ, ჩრდ.-დასავლ. თომის მაგვარი მცენარე ხარობს (ქუჩი). ფომდელ „ქუჩი“ (ბოჯგ გარ ხაგ, ეჯი ადგიარჟი ხაჟხა, წერქვას ხაჯემ). *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 567 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჟაბე ქედნელ – სამოვარი (ქედანი) მდ. ქედნაშ ტუბის გზის გადაკვეთის ზემოთ, მარჯვენა და მარცხენა სანაპიროები, სამოვრებია, პატარა მინდვრები. ნიგვზებია. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჟაბე ქუანარ – ხრამი (წირმინდი) მდ. კასლედგრას მარჯვ. კალთაზე, მეჩხერტყიანი ფერდობი. არის ხრამებიანი კლდეები და ლეგგობ (ფიჭვნარი). *აესენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჟაბე დელა – დელე (შუა ბავარი) მდ. ლაშხირის მარცხ. ნესკაბ ბავარში. მოედინება სათიბ **ნალტყური ქვანდიან**. *შ. მ. ბენდელოანი, 35 წ., 1974.*

ჟაბე დარ – სათიბი (ზ. სგურიში) ს. ჟაბე სგურიშია, მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარეზე, ფერდობი სოფლის დასავლეთით. ღარია შიშველი. გვერდითი კალთები შერეული ტყით. *ნინო ბიმურზას ას. აფრასიძე-გადრანი, 70 წ., პენსიონერი, ს. ჟაბე სგურიშ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.*

ჟაბე დარ (2) – სამოვარი ტყე (ქედანი) მთა ქედნაშ ლახულდის ზემოთ, მოედინება წყალი წყაროსი, მეჩხერტიანი – შერეული. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს.,*

მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ჟაბე ყაზციმ ლაშზერელ – სალოცავი (ყაზაცი) ს. ყაზაციის ჩრდ.-ით, აკრძალული ადგილია სამუშაოდ. არის სალოცავი, გორაზეა, ქვების გროვასავითა, ნაეკლესიარი არაა. ჟაბე ყაზციმ ფაფალჟი ლი. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 74 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ჟაბე ყაზციმ ფაფალ – გორაკი (ყაზაცი), ს. ყაზაციის ჩრდ. მხარე, გორაკია პატარა, არის სალოცავად გამოყენებული ადგილი. კერძო საკუთრებისათვის არაა გამოყენებული, როგორც საკულტო ადგილი. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ჟაბე ყაზწყ – ყანა (ყაზაცი), ს. ყაზაციის ჩრდ. მხარე, დავაკებული ადგილია, ყანები კოლექტივისაა. ჩრდ.-აღმ. დამრეცი კლათებია. არის სალოცავი ადგილი, ლეცხატ ლი. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ჟაბე შეედ – სამოვარ-სახნავ-სათიბი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ლახამულას პირდაპირ, დგას ძელის სვან სახლი 2 ადგილას. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჟაბე შეედ (2) – უბანი (ხმ. ს.ს.), მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, ვაკე ადგილია, სახნავ-სამოვრებით, ხილნარი, ცხოვრობს 6 ოჯახი. შვედის აღმ. ნაწილი. *შუმანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჟაბე ჭალოდ – ვენახი (ლესემა) ს. ლესემაში, ხელედურას მარცხ. სანაპიროზე. *მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ., 1974.*

ჟაბე უტიბირი – კლდე (ცხუმ. ს.ს.), საჯიხვე კლდეებია, ესაზღვრება ლაპილა-ს სამხ.-აღმ. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს.ს. თავრე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟაბე ჯარჯელდ – ბილიკი (ტობარი), ს. ტობარიდან გზა ტუნელებისკენ, კლდის თავზეა, შეჭრილი რელიეფით. ლეგგობ ხარ, მის აღმ. ლაშზერ ლაცხტია, ლეჩჰერ ხარ. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

ჟაბე ჯურაშტილალ – სათიბ-სახნავები (ხაჩემი) ს. ხაჩემის ერთ-ერთი სახნავ-სათიბები

ჯურამტილის მხარეში (ჩუბუბე-ს არ იტყვიან, ამბობენ: ჯურამტილალ-ს მხოლოდ). *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*

ჟაბილაშ – საზაფხულო სამოვარი მთა (ეცერი) ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ. დგას კარვები. *შალა ამასი ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჟაბშენჩუშ ლეგუმერა – საბალახო (ქვ. ვედი), ჟიბე ვედის აღმ. სერის ფერდობი გერდაშერასკენ. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟაბშა (იხ. **ჟაბშა** – ი. მელიქიშვილი) – ყანები, ს. ლაღამის შუა ადგილასაა, უფრო აღმოსავლეთით, სოფლის დასახლებაში. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

ჟაბშარ – საცხოვრებელი უბანი (ვედი), ჟიბე ვედის დასახლების აღმ. მხარე (უმარ, არდევან და სხვა მეზობლები). *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟაბშარ – უბანი (ზ. ვედი, ხევრა; იხ. **ლეზგარა** – არცხელი). *გერმან შარდენის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.*

ჟაბშარ (იხ. **ლეზგარა** – არცხელი)

ჟაბშარე დაბ – ყანები (ზ. ვედი). *გერმან შარდენის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.*

ჟაბშარე ლაროლ – სათიბ-სახნავი (ზ. ვედი), ჟიბე ვედის დასავლ. მხარე. ეკუთვნის ჟაბშარს (აღმ. მცხოვრებთ). სათიბებიცაა და ყანებიც. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟაბშარე ლაქან – საკანაფე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსტას ძე ჭკადუა, 41 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჟაბშარე ლაქერთი – მოლი (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერექის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟაბშარე ნაკრატ – ნაკარვები (ზ. ვედი) მთა გვანდრაში შარდენ ჭკადუას ნაკარვები. *მიხეილ ქერექის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟაბშარე ნაკრატ – ნაკარვები (ზ. ვედი) მთა ჯიქვრშია. *მიხეილ ქერექის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟაბშარე ნალზიოტ – ყანა (ზ. ვედი) ჟიბე ვედის დასავლ. მხარეში, სადაც უწინ. ცხოვრობდა

მერაბ ჭკადუა (ჟაბშარხენ). *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ., ოქტომბერი.*

ჟამილაშ (2) – სათიბი (ჭელირი, ბარში), ს. ეცერშია, მდ. დაჯშარსა და კედრგლას შუა, სათიბ მეხელდერს აკრავს. გადმოცემით: „ჟამობ ლემარ ეჩქას ეჩეფუ, ჟობაშ ოტდაგარ“. ავადმყოფობა (ჭირი) ყოფილა, როდის, არ იცის. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჟაპერ – ხევი (უმხვანარი) ზეგან ჰარეტის სამხ.-დასავლ., ჟეჭნახტარის მარჯვნივ, ლელეა, იცის ზევაი. ჟაპ „ზევაი“. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმეურნე, ს. უმხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჟაჭტ – არყნარი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., სამოვარ ფოშდელის დასავლეთით, შიგადაშიგ სამოვრებია. ჟაჭტ „არყის ხე“ (შდრ. ლე-ჟაჭტ). *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟაჭტ (2) – სათიბები (ეც. ს.ს.), ს. ეცერისა და ს. ბეჩოს გამყოფ ქედზეა, ტყე ლასნწყილის სამხ.-აღმ. არყნარია და ჭაობიანი, მოედინება წყლები. უნწუარ -ლაზტალ ლიხ, მაჭიბა ადგი უნწუოლ ლეგხ – „ჭაობიანი, ჭანჭრობიანი“. *ილარიონ კოსტას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჟაჭტრილაშ – ტყე (ლანხვრი) ს. ლანხტრის ჩრდ. (აღმ.), ჯოღშიშ შუკუ-ზეა გზისა და არყნარი ტყის სახელწოდება, ჯოღაშს ჩრდ. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჟაჭტრე ჭალა – სამოვარი (ნაკ. ს.ს.), ნაკრას მარჯვ. კალთის არყნარი სამოვარი მთა, კარვებიცაა, მთა გთნარიდან ჩილარის ტყემდე. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჟაბრი – უბანი (ჟამუში) ს. ჟამუშის აღმ. დასახლებული უბანი. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 71 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟელი ლიცილდ – წყარო (ლესთაგი) ლექერთაშლი ნაკ-ს ზემოთ, პატარა წყალი და ჭაობია. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლესთაგი, 1972.*

ჟელ-ლაჭკურა – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის

სამხ.-აღმ., სათიბია, ბორცვნარევი. ძალი მოედო ხერხს მუშაობის დროს და მომკვდარაო. *დოდო სალარევის ას. ხვისტანი, 23 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქედრე-ლაკუანარ – კლდე (ლადრერი) სოფლის დასავლეთით, ენგურის სანაპირო, პატარა სამოვარ ნაჭურვას ქვემოთ. ძაღლებს ყრიან სიკვდილის შემდეგო. „ძაღლების საგდები“. *გერმან ბიმურზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. აგვისტო.*

ქედრე ლატრელალ – სათიბები (ზ. ბავარი) ზედა ბავარის მთა მაცხვარიში. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანესელიანი, 44 წ., 1976.*

ქემტიმ ნაგემ – საბალახო (ქვ. ვედი) ს. ნაკის აღმ., სამოვარ ნაწიხშია. ადრე ამინდის ბიუროს დანადგარები ყოფილა, ამჟამად არაა და სახელი „ქესტის“ ვედროების მიხედვით დარქმევია. *დომენტი ისლამის ძე ჭკადუა, 40 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15. 11.70 წ.*

ქვანი – სათიბი (ფარი – ვ. ნარსავიძე)

ქვანიშარ (იხ. **ქვანიშ**)

ქიბ ღალი – სახნავ-სათესი (გვალდერი) ს. გუალდერის სამხ.-დასავლ სახნავ-სათესი ყანებია. „ზემო მხარე, ზემო ყანები“. *ჩხეტიან დავითის ძე ჩხეტიანი, 47 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქიბარალ (იხ. **ქიბარ**)

ქიბე აგრამ – ყანები (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშია, სამხ.-აღმ., ვაკე ადგილია. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*

ქიბე აკაუანარ – ყანები (კახურა) ლასკადურას აუზში, მარცხ. მხარეზე. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ქიბე ბაბილ – უბანი (ბაბილი), ს. ბაბილში შემავალი დასახლებული პუნქტი, მდ. ცხენის-წყლის მარჯვ. კალთაზე მდებარე. ცხოვრობენ: აფაქიძე, გასვიანი, ლიპარტელიანი, ქურასბედიანი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ქიბე ბარჯაშ – უბანი (ბარჯაში), მდ. ენგურის მარცხენა მხარე, სამანქანო გზის ზემოთ, დაახლ. 1,800 მ. ვაკე ადგილია, საცხოვრებელი 2 ოჯახით. სათიბ-სამოვარ-სახნავებით. *პაშა გაიოზის ასული ჭკადუა, 38 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ქიბე ბაჯ – სათიბები (მამი) ს. მამის ჩრდ.-აღმ., ბაჯიდან გადასასვლელი გზა გადის ლატფარისაკენ. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*

ქიბე ბეყენდაშ – სამოვრები (კახურა) ს. კახურას დასავლ., ბუჩქნარია. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ქიბე ბეჩლი – მთა, სადგომი (სვიფი-ღვებალდი) მთა ფოგარს ქვემოთ, დასავლეთით, დგას 2 კარავი, ქვიანია. ქიბე (ზემო) ბეჩლი (? – ბაჩ „ქვა“). *ვარლამ ილოს ძე გერლიანი, 34 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქიბე ბულონ (იხ. **ქინი ბულონი**)

ქიბე ბურღუდერ – სამოვარი მთა (ქვ. ვედი), სვანების საზაფხულო სამოვარი მთა, დაახლ. 1 კმ ქვემოთ ჩუბე ბურღუდერია. ოთიფურემ დუდის ჩრდ. ძირისკენ. ქიბე ჩუბესაგან გამოყოფილია წიფლნარი ტყით. ბირღუ არაა, ზემო კალთაზე ქაჭურა ხაგ. ბირღვი ჩანს ქვემოში. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ქიბე ბაზაშ – სამოვარი (სიდიანარი), ს. სიდიანარშია, ჩრდ. ტიბის ხეობაში, ჩუბე ბაზაშის ზემოთ, ბაზაშის ზემო ნაწილი. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წლ., ლატალი, 1973.*

ქიბე ბადრიელ – ყანები (ქამუში) ს. ქამუშის დასახლების აღმ., სამანქანო გზის ზემო ყანები. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. ქამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქიბე გაბრ ქუანარ – ფერდობები (დურაში) მთაში, ჩოლშურას ჩრდილოეთით. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

ქიბე გაყულდაშ – სამოვრები (მელე), ს. მელეშია, მოედინება წყაროები.

ქიბე გაყუ – სათიბი (ყაბეში) ს. ყაბეშის სამხ.-აღმ. უბანში; ი, წყარო გაყუ-თან. *ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქიბე გოლბანი – სამოვარი (დოლასვიფი) ს. ბეჩოდან მიმავალი (მესტიისკენ) გზის ზემოთ, სამოვარ ჭიბარს მარჯვნივ. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ქიბე გორა – სამოვარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ნესკაბ გორას ზემოთ. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ქიბე გულ – ნასოფლარი, ს. ბეჩოს ბოლო სოფელი, ყოფილა ერთი მოსახლე ქვის საცხოვრებელი სახლით. დგას ეკლესია – გულა გებრიელ //

- გაბრიელ – წმინდა გაბრიელის სახელობის. აღმოსავლეთით საზაფხულო კარვებია. მარცხენა მხრიდან ჩამოუდის მდ. **მეშხე ლიც** (შავი წყალი) // **ლაკარაშ ლიც**. მარჯვენა მხრით ჩამოუდის **გულა ჭალა** // **თეთნე ლიც**. რელიეფის მიხედვით: სახნავ-სათესებია ფერდობი, დაქანებული ჩრდ.-ით ფიჭვნარიცაა. ჩრდ. ალპ. ზონა და შემდეგ მთა უშბა. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანაწრ (ს. გულში ნაცხოვრები), მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ქიბე გულიდ** – უბანი (გულიდა), ს. გულიდას ზემო მხარე. ცხოვრობენ ქურასბედიანები და ლიპარტელიანები. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*
- ქიბე გუმბიშ** – სამოვარი, ტყე (ლახამულა) საცხოვრის კეცნანის ჩრდ.-ით. სამოვარ გუმბიშის ზემოთ. ნამენარ-წიფლნარი. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ქიბე გუნა ნაკარ** – სამოვარი (სპარდიში) მესტია ჭალას მარცხ., აეროპორტის ჩრდ., ვაკე ადგილებია. გუნა ნაკარის ზემო მხარე. *ავთანდილ ანდრეას ძე რატანი, 37 წ., ს. სპარდიში.*
- ქიბე გუჯარ** – სამოვარი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ჩუბე გუჯარის ზემოთ. შერეული ტყეა, წაბლი არაა. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ქიბე გუალდერ** – სამოვარი (გვალდერი) სოფლის დასავლეთით, ჩუბე გუალდერს ზემოთ, გამოყენებულია სამოვრად. „ზემო გუალდერ“. *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ქიბე გუალა** – სათიბი (ლასკადურა), ლასკადურას ხეობაშია, გოლდაშის მთაში. გვალაშის ზემო მხარე. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*
- ქიბე გუანდრა** – სამოვარი მთა (ზ. ვედი) მდ. გვანდრაში წყარის მარჯვ. მხარეზე, ალპური მდელოებით, დაფერდებული სამოვარი კალთებით. მოვაკოა, აღწევს გვანდრაში სუტიკუ-მდე. დგას ერთი კარავი დასასრულში. *შალვა მაკუს ძე გოგილავა, 34 წ.გ, მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალური, 21.9.1970 წ.*
- ქიბე დაბ** – საბალახო (წირმინდი) მდ. კასლედგრას მარჯვ. კალთაზე, საბალახო ნაშინებზეა, დაფერდებული, ირგვლივ მუხნარით, ლანცულა-ლშო კოჯარს ზემოთ. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ქიბე დაბ** – ყანა (ლალხორალი). *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ქიბე დაბ** – ყანა (ციცხვარი), ს. ციცხვარშია, მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, სამანქანო გზის ქვემოთ. არის ხილნარიც. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ქიბე დაბ** – ყანა ს. ლეკვდარემის ჩრდ. მხარეში. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*
- ქიბე დაბ** (5) – სამოვარი (ბავარი) მთა დეკრაშში, ბავარისაა. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., 1974.*
- ქიბე დაბარ** – ყანები (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორაში.
- ქიბე დაბარ** – გვიმრნალი (ლეწვერი), ს. ლეწვერშია, დასავლ., ეზამერის ზემოთ, ფერდობია, ოდნავ მოვაკო. ადრე სახნავი ყოფიდა, ამჟამად გვიმრნალია. *იანსონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ., ტყის მცველი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.9.1970 წ.*
- ქიბე დაბარ** – სათიბები (ლატალის ს.ს.), ნასახლარ სგობულდშია, დასახლების ზემოთ. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*
- ქიბე დაბარ** – სათიბები, სამოვარი (წირმინდი), მდ. ხაიშურას მარჯვ. კალთა, დასახლება ლებერცხილაში, დიმიტრი ჭკადუას სახლის აღმ. (ზემოთ). დავაკებულია. ადრე სხანავი ყოფილა, ამჟამად სამოვარ-სათიბებია. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ქიბე დაბარ** – ყანები (იენაში) ს. იენაშის ცენტრალურ ნაწილში, გზის ზემოთ. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ქიბე დაბარ** – ყანები (ჯაბეში) ს. ჯაბეშის სამანქანო გზის ზემოთ. *ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ.გ, მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ქიბე დაბარ** – ყანები (სიდიანარი), ს. სიდიანარის დასახლების ზემო ყანები. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ქიბე დაბარ** (8) – ყანები (ლელბაგი), ს. ლელბაგშია, დასახლების ზედა ნაწილი. *ჟორა დ-ძე აბდელიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ჟიბე დაბარ (იხ. ჟიბღალი)

ჟიბე დაბგლდარ – სამოვრები (ლახამულა) საცხოვრის კეცნანის ზემოთ, ტუბილის დასავლ. შერეული ტყით. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 69 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე დამბალ ბაჯ – სამოვარი (დურაში). *კ. ბენდელიანი, 1978.*

ჟიბე დეცილ – სათიბი (მამი) ს. მამის ჩრდ.-აღმ., ნასახლარია. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*

ჟიბე დეცილ (2) – სამოვარი (ჰადიში) ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ., ტუბირას მარცხ. კალთაზე. ჩუბე დეცილის ზემოთ. თეთრი კენჭები არის (ჩერხალ „მთის ბროლი“). *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახალისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჟიბე დეტრა – სამოვარი, ტყე (ყარი) ს. ყარის დასვლ., მდ. დეტრასა და მდ. თეთნაშერას შორის მდებარე წიწვნარი ტყე. არის ტყის გამოზიდვა, ადის მანქანის გზა. გადმოცემით: გიკუ და დუდა ვიბლიანს უნახავთ ეკლესია დევრას ტყეში, მაგრამ მეორედ ვერ უნახავთ. ტყე ხშირია. ხშირად უპოვიათ მძივებიც. ფართობით თვალუწვდენელი ტყის მასივია, მოვაკო, განი დაახლ. 4 კმ., სიგრძე – 5 კმ. ტყე მეტწილად წიწვნარია. აქვს ქვედა და ზედა ბაქანი. *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ., ტყისმცველი, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ჟიბე დიდ – სათიბ-სამოვარი მთა (რცხმელური) ლაშხირის მარჯვ., მთა დიდ-ის ზემო ნაწილი, სათიბ-სამოვარია. *ვ. ა. ლიპარტელიანი, 1976.*

ჟიბე დარჩუ – სამოვარი მთა (ტობარი) მდ. ორმელეთის მარცხენა მხარეზე, კარგი ვაკე ადგილია, ზემო მხარე ალპურია, ქვემოთ წიწვნარი უფრო მეტად. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, 1.XI.70 წ.*

ჟიბე დამღტრამ – ტყე, სამოვარი (ლახუშდი), ს. ლახუშდშია, სამხ.-დასავლ. ადრე ითესებოდა, მიჩვეული იყო დათვი ყანასო. *გიორგი ანდრას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ჟიბე დრმ – სამოვარი (უშგულ. ს.ს.) ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ., შხარასკენა ხეობაში, მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ჩუბე დრმის ზემოთ (შდრ. დრმ). *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ჟიბე ვედიმ ჩუბე ლეწფერ (იხ. ჩუქალეჟმ ლეწფერ)
ჟიბე ვერიელ – ყანები (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ. დასახლების ქვემოთ, გზის ზედა ნაწილი. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჟიბე ზაგარ – ქედი (ლაშხრაში) ნასახლარ ლაშხრაშის ჩრდ.-აღმ., სათიბ ციგრანის ზემოთ. გადის სამარხილო გზა ს. ცალერიდან მთა თეკერში თივის საზიდად. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე ზენ – საცხოვრებელი (ხაიში) მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ხაიშიდან 700 მ. სიშორეზე, საცხ. ხერგიანშერშია, ზემოთ. *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე ზენ – სამოვარი (ციცხვარი), ს. ციცხვარშია, დასახლებასა და სამანქანო გზას შორის, დავაკებულივითაა. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე ზენ – სამოვრები (ხევრა) ჯეტრას სამხ.-აღმ. ვაკობებია ტყეში, ჩუბე ზენის ზემოთ. *ვ. ბ. ჭკადუა, 36 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ჟიბე ზენ (4) – სამოვარი (ლეწფერი), ს. ლეწფერშია, ამჟამად აეროდრომიცაა (შვეულმფრენის). ვაკე ადგილი. ადრე სახნავიც იყო. აქა-იქ სათიბე-ბიც არის. *იანსონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ., ტყისმცველი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.9.1970 წ.*

ჟიბე ზენარ – სათიბ-სამოვრები (ლაკულმახი) ს. ლაკულმახის სამხ.-აღმ., მდ. ლაკულმახის მარცხენა კედელი. ვაკე ადგილებია, რომელიც იყოფა ნაწილებად – ჟაბე და ჩუაბე ზენარ. *ვასილ მეზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე ზიად – სათიბ-სამოვარი (შკედი) ს. შკედის მთაში. *ქ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ჟიბე ზუგუ – ბორცვი (ხერხვაში), ს. ხერხვაშია (ჩრდ.), ტყე თიმთლამის აღმ. ამობურცული ადგილია, ზოგან ღუმლადარ ი ხაგხ ი ჰადრა. ბორცვი სახლის ოდენაა. უწოდებენ – „ზუგ-ვარ“–საც. *დავით დუღურუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე თაფშიერ (იხ. ჟიბე თაფშ) – სათიბები (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-დასავლ., ივარისკენა სამანქანო გზაზე. ვაკე ადგილია,

ჩუბე თაფაშის ზემოთ, შეჯიბრები ქვემოში – ჩუბე თაფაშ-ში იყო. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე თაფაშ – სამოვარი (მლხ.), უღვირის ქედზეა, სამანქანო გზის მარცხ. ჩუბე თაფაშ-ის ზემოთ. თაფშიერის ზემო მხარე. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10971 წ., სექტემბერი.*

ჟიბე თევრაშ – სამოვარი მთა (ხევრა) თევრაშის ზემო ნაწილი, შიშველი ალპური ზონის. თევრა არა ჩანს. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ჟიბე თევრაშიშ ლეკუჯერ – ხრამი (ხევრა), ჟიბე თევრაშია ხრამები. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ჟიბე თევქერ – სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ., სათიბ თევქერის ზემოთ, შერეული ტყითა და თევრა ნარევიც. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე თერგნაშ – სამოვარი (ჰებუდი) მთა დეცილსა და ლწკრი ზაგარს შორის, ლწკრი ზაგარის გაგრძელებაა ჩრდ.-ით. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 3: წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე თოდანი – ყანა (ხოსრარი) ს. ჟ. ხოსრარის აღმ., ჩუბე თოდანის ზემოთ. *სვიმონ აზნაგფის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჟიბე თუტენაშ (იხ. **ჟიბე თვეთნაშ**) – სათიბი (მესტია) მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. გუბალდ ტუბის მარცხ. *ა. ა. რატანი, 37 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*

ჟიბე თუტენაშ – სათიბი (მესტია) აეროპორტის აღმ., ეკუთვნის ხერგიანებს, ჩართოლანებს, რატიანებს, ჯაფარიძეებს. ბალულდ „ფულურო“ ? *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია, 1972 წ.*

ჟიბე თუტენაში ცხეკარ – ტყე (მესტია) აეროპორტის აღმ., ხერგიანებისაა. ბალულდ „ფულურო“ ? *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია, 1972 წ.*

ჟიბე იზერმაშ – სამოვარი (ლახუშიდი) მთა ანდრიანშია, ლექუშ ლახუის თავზე, დიდი ვაკე ადგილი, ალპურ ზონაშია. *გიორგი ანდრასის ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*

ჟიბე იმინდარ – სათიბები (ქვ. ჭველიერი), იმინდარის ზემო მხარე. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ჟიბე იფხ – უბანი (იფხი), ს. იფხის დასახლების უბანი, ცხოვრობენ გვიჩიანები. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.*

ჟიბე იფხლაშ – სათიბი (ხერხვაში), ს. ხერხვაშია, სათიბ ჩუბე იფხლაშს აკრავს ჩრდ.-აღმ., შუაში ტყეა – ჯიპრა -ცხვიმრა. *დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე იფარ – სახნავ-სამოვრებ-სათიბები (ქვ. იფარი), ჩუბე იფარის დასავლ. პირდაპირ ვაკე ადგილია, ირგვლივ ვერხვნარ-წიფლნარი , შუაში სახნავია და ირგვლივ სახნავების სათიბებია. ჩუბე იფარიდან დაახლ. 600 მ. *სეითბე უმარის ძე ჭკადუა (სურუძე), 66 წ., მჭედელი, ს. იფარი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ჟიბე ილი – სამოვარი (ლეზგარა-ტუბიერი) კლდე ლამარკა-ს ჩრდ., ს. ტუბიერის მიმართულე-ბით, მაყვლნარი მიწდორია. *გიორგი სათაგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე იცხენდერ –სათიბები (კაერი) ს. კაერის დასახლების სამხ. მსხლები ამჟამად იშვია-თადაა. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ჟიბე იწ – სათიბ-სამოვარი

ჟიბე კალრდარ – სამოვარი (ლახთაგი), ლახთაგის ჩრდგ. პატარა ვაკე ადგილია. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*

ჟიბე კალჭარ – სამოვარი (ბაიარი) ს. ბაიარის ზემოთ, სამოვარ კალვარის ზემოთ, ნახნავი არა ჩანს. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*

ჟიბე კარვარ (იხ. **დევრაშირე კარვარ**)

ჟიბე კარვარ (იხ. **ყარიშირე კარვარ**)

ჟიბე კარჭარ (3) – სახნავ-სათიბები (წირმინდი) ეჩხე წირმინდის ჩრდ.-აღმ., მდ. კასლედგრას მარცხ. კალთაზე. დაფერდებული. კარვები დგას. იპოვება ქვის ქვიჯა და ხანჯრისმაგვარი **კაჟის ისრის წვერები**. ზემოთ სათიბები და ტყე. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე კატარაშ (იხ. **კატარაშ**) – სამოვარი (ბაბილი), მთა ნალიშშია, ტყეში. *ნ. ბ. ქურასხელიანი, 33 წ., 1934.*

ჟიბე კახგრ – უბანი (კახურა), ს. კახგრის ზემო დასახლებული უბანი. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ჟიბე კეკ – კლდე (ცალდაში) მდ. წანგრელას მარცხ. კალთის კლდე, ჩუბე კეკ-ს ზემოთ, კლდე ლწკუცირისკენ. კეკ „მწვერვალის კალთა მომადლებული“ (შდრ. ჰენგრი კეკ). *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე კილოთ – სამოვარი ტყე, კლდე (ჰებუდი) სამანქანო გზასა და საცალფეხო ბილიკს შორის, სამოვარ ქუანწმ ნაკ-ის სამხ.-აღმ. სამოვარიცაა, წიწვნარი ტყეც და კლდეც. *ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე კოჩუბ (იხ. **კოჩუბ**)

ჟიბე კუპატა (იხ. **ვოთანწა კუპატა**)

ჟიბე კუპატა (იხ. **კუპატა**) – სათიბი (ხოფური) ს. ხოფურში, კუპატას ზემო ნაწილი. *ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976.*

ჟიბე კუცრი (იხ. **კუცრი**) – სამოვარი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-დასავლ. ტყიანია, სამანქანო გზის ზემოთ უღვირისკენ. ჩუბე კუცრის ზემოთ. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჟიბე კაშილდ – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშერას მარჯვ. კალთაზე, ზემო მხარე სათიბ კაში-ისა. *იასონ მურზას ძე კორძაია, 75 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჟიბე კაშილდ (იხ. **ჟიბე კაში**)

ჟიბე კუამბშიაწი – სამოვარი (მესტია), ლექუწ ლა-ხუ-შია, ჩუბე კუამბშიაწის ზემოთ. 1972. VIII.

ჟიბე კუედ – ნაკადული (ბავარი), ჯუდარის დასახლებშია, სარაგის ზემოთ. *ქ. ჯ. ლ. იპარტელიანი, 24 წ., 1974.*

ჟიბე კუბთხ – კლდე (ლახთაგი) ლახთაგის ჩრდ., კლდიანი ადგილია, **ლახთაგა ტუბშია**. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*

ჟიბე ლაბერ (იხ. **ლაბერ**) – სათიბი (მახაში), ს. მახაშია, ლაბერის ზედა ნაწილი. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ჟიბე ლაბრღუ (იხ. **ლაბრღე**) – სათიბები (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ., სათიბ ლაბრღვის ზემოთ. ბუერა იცის. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971*

წ. სექტემბერი.

ჟიბე ლაბგე (იხ. **ლაბგე**) – სამოვარი (ბაგვდანარი) ს. ბაგვდანარის თავზე, გელაშ ქორულდს ქვე-მოთ. დამრეცი რელიეფით. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე ლაბგრკაწმ (იხ. **ლაბგრკაწ**) – ტყე (ლახუმი) ს. ლახუმდის აღმ., მდნ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. შერეული ტყით. **ლაბგრკაწმ** – მეგემ ხაგ – „ტოტებიანი, განტოტვილი“ (ხომა მეგემარ ხაგხ). *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*

ჟიბე ლაგუნარ (იხ. **ლაგუნარ**) – სამოვარი (ლეზგარა-ტუბერი) ლაგუნარს სამხ.-აღმ., კირიმ სოტარზეა. ზედა ლაგუნარ. *ლოლა მკვას ას. ქალდანი, 24 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე ლადსკარღ (იხ. **ლადსკარღ**) – ას. კორძაია) – სამოვარი (წვირმი). ამ სამოვრის შუა ადგილას არის ჭაობი. თვით ჭაობის ფართობი არ აღემატება 2 ჰექტარს. სიტყვასიტყვით „ზემო სართვილო“.

ჟიბე ლაზგაშერ – უბანი (გულიდა) ს. გულიდაში. ქურასბედიანები ცხოვრობენ.. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*

ჟიბე ლაზურა – სათიბი (მახაში) ს. მახაშიში, ბაკუე ზაგართან. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ჟიბე ლათხუიარ – სათიბები (ჟახუნდერი). *ნ. დ. გულბანი, 26 წ., 1976.*

ჟიბე ლაკა (იხ. **ლაკა**) – სათიბი (ლახუმი) ს. ლახუმდის სამხ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე. სათიბ ლაკაშია, ჩუბე ლაკა-ს ზემო ნაწილი. *გიორგი ანდრეას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*

ჟიბე ლაკრჭი – ტყე (ტობარი) მდ. უორმელიეთის მარცხენა მხარეზე, ვაკე ადგილი, ტყიანი, საზამთროდ დადგმული კარავი მონადირე-თათვის. ამჟამად კარავი არაა, ტყის წარმოებამ მოშალა. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, 1.XI.70 წ.*

ჟიბე ლაკაწ – სათიბი (ბაბილი) სათიბი მთა ნალი-შსა და გდა დაბანარს შორის. ფიქალნარევი. კა „ფიქალი“. *ნ. . ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ჟიბე ლალაგენი – სამოვარი (ბულეში), ს. ბულეშის მთა, კარვები ამჟამად არაა (იყო კი!). *ქ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

ჟიბე ლალგენ (იხ. **ლალგენარ**) – სამოვარი მთა

- (ქურაში) ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., მთა ლალგანარს ზემოთ. არის ნაკარვები. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჟიბე ლალდესგალარ** (იხ. **ლალდესგალარ**) საძოვარი (ლეზგარა-ტუბიბერი) ლალდესგალარს ესაზღვრება სახმ. მხრიდან. „ზედა ფეცსას-აცმელოქ ებ ი“. *ლოლა მგკას ას. ქალდანი, 24 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბე ლალქანი** (იხ. **ლალქანი**) – ტყე (გულიდა), წიწვნარი ტყეა, იყოფა ჟიბე და ჩუბედ. ითესებოდა კანაფი, კარტოფილი. *თ. ბ. ქურას-ბედიანი, 30 წ., 1974.*
- ჟიბე ლალზბ** (იხ. **ლალზბ**) – საძოვარი (საყდარი) ს. საყდარში, ლალზბში. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*
- ჟიბე ლამანაშუარ** (იხ. **ლამანაშუარ**) – საძოვარი (ყარიში), ს. ყარიშია, უწინ მანაშ ითესებოდა. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*
- ჟიბე ლარა** – სათიბი (ნაშთქოლი), ს. ნაშთქოლის ჩრდ. მხარე% დაახლ. 23ა სათიბით, ვაკე რელიეფით. *ქიშვარდი იოსების ძე წერედიანი, 4, წ., კოლმეურნე, ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჟიბე ლარა (2)** – სათიბი (ზ. ვედი), ამჟამად გატყევებულია (1986). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჟიბე ლარე** – სათიბი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., მდ. სოლედგრას მარჯვ. კალთაზე, სათიბებს – ღაზალსა და ლამმერის ზემოთ. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბე ლარე** – საძოვარი (ხაჩეში), ჳან-ჭალაშია, მდ. ლაშხირის მარცხ. მხარეზე. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*
- ჟიბე ლაროლ** – სათიბები (ცალერი), ს. ცალერშია, სათიბ გიცრი ფაშის თავზე, ჩრდ.-დასავლ.-ით. ვიწრო ველია, შიგადაშიგ ბუჩქნარი. ფუსდმეჭაშ ეკლესიის სამხ.-ამდ.-ით. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჟიბე ლარელ** – სათიბ-საძოვარი (ჩუკული) ჩუკულში, ლარელის ზემო ნაწილი.
- ჟიბე ლარელ (2)** – სათიბ-საძოვარი (შკედი) ს. შკედში. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ჟიბე ლასგურალიდ** (იხ. **ლასგურალიდ**) – სათიბი (იფხი), მთა ჰარეტიშია, სათიბ ლასგურალიდში, ზემო ნაწილი. შესასვენებელი ადგილია. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატლაი, 1973.*
- ჟიბე ლასტოლამ** – სათიბი (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშიის სამხ.-დასავლ. მოფერდო რელიეფით, ტყით გარემოცული, **ტუბიბის** სამხრეთით. **ბაგურა** თუ ჩანს (?). *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბე ლატაფრლ** (იხ. **ლატაფრლ**) – ყანა (მახაში), მახაშია, ლატაფრლის ზემო ნაწილი. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ჟიბე ლატფარ** (იხ. **ლატფარ**) – საძოვარი (კაერი) ს. კაერისა და ს. ლემსიის საზაფხულო საძოვარი მთაში, ლატფარის საძოვრის ზემო ნაწილი. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ჟიბე ლატყ** – ტყე (კაერი) ს. კარეის ჩრდ., ბილიკია სოლა კარტართე. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ჟიბე ლაფურაღ** – სათიბი (მაგარდელი) ს. მაგარდელის სამხ.-აღმ., ნაკრილს სამხ. (ზემოთ). *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ., ოქტომბერი.*
- ჟიბე ლაფური** – სათიბ-საძოვრები (ყაბეში) მდ. ტუბიბერგლას მარცხ. კალთაზე, ჩუბე ლაფურის ზემოთ. დროებითი სადგომები არაა, **ლაღმეყუბ შუკუბ** ქვემოთაა. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჟიბე ლაქართ** (იხ. **ლაქართ**) – სათიბი (ხევრა), ვეტრაშია, ლაქართ-ის ტერიტორიაზე, ჩუბე ლაქართის ზემოთ. ითესებოდა კომპოსტო. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- ჟიბე ლაღარულ** (იხ. **ლაღარულ**) – სათიბი ლაღარულას ტერიტორიაზე ზემო მხარეში, ჩიხარემის ს.ს. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ჟიბე ლაღარულ** (იხ. **ლაღარულ**) – სათიბები ს. ახალშენში. *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*
- ჟიბე ლაღიქარ** (იხ. **ლაღიარ**) – სათიბები (ჭველიერი) ს. ჭველიერის მთაში, სათიბ ლაღიარის ზედა ნაწილი, **ღეი** იცის. ღეი „ღუცი“. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- ჟიბე ლაღამ** (იხ. **ლაღამ**) – დასახლ. უბანი (ლაღამი), ს. ლაღამის დასახლების ზედა მხარე. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

ჟიბე ლაღუბჭ კუჭბ – სამოვარი (ლაღამი). კუჭბ = ზუგუტ (= ყუტიმბ ?). დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.

ჟიბე ლაყლჷმ ფაფლგლდ – გორაკი (ხევრა). ა. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.

ჟიბე ლაშგლდან – გზა (ლახუმდი), მთა ანდრიანშია, საქონლის დასათვლელი ადგილი გზათა გასაყარზე. გიორგი ანდრასი ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.

ჟიბე ლაშგლდანან – სამოვარი, გზა (შყალერი), აჭრან-წაჩ-ის გზაზეა, ვიწრობია, სადაც სვლა შეიძლება. გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.

ჟიბე ლაჩაყერი – სამოვრები (დურაში). კ. ბენდელიანი, 1978.

ჟიბე ლაცერ – სამოვარი, სახნავი (ლაბსყალდი) ს. ლაბსყალდის სამხ., სამოვარ მგჰლჷშს ქვემოთ, ფერმებია. შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჟიბე ლაცხტი – გზა (ღვებალდი) ს. ლტებალდიდან სამხ. მიმავალი მთისკენა გზა, გზ/ა კახვლდს ზემოთ. „ზემო საკრძალისი“ (?). ვარლამ ილოს ძე გერლიანი, 34 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჟიბე ლახამ – უბანი (ლახამი), ს. ლახამის ჩრდ. ნაწილი, მდ. ლახამის მარცხ. და მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მხარეზე. დავაკებაა, სახნავ-სათიბი, ბად-ვენახებით. არის სოფლის მაღაზია. აღწევს ს. ლეწფერამდე, დასავლ. მთის ქვემოთ მოშიშვლებული, ხოლო ზემოთ ტყიანი კალთა აკრავს, დამრეცია, სამოვარცაა და ჩანს აწლი. „ზემო ლახამი“. ნინა მახათას ასული ცინდელიანი, 55 წ. კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ჟიბე ლახულ – სათიბი (ნაცული) ნაცულის მთშია, ზემო მხარე.

ჟიბე ლახუ – მთა (მახაში), ს. მახაშის მთა, სათიბ-სამოვარი. რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ჟიბე ლახუ – სამოვარი მთა (მელე) ს. მელეს ჩრდ.-ით.

ჟიბე ლახუ (3) – სათიბ-სამოვრები (ზესხო) ს. ზესხოს აღმ.-ით.

ჟიბე ლაჭარხუ (იხ. ლავარხე) – სამოვარი (კახურა) ს. კახურას ჩრდ.-დასავლ. ლავარხვის ზემო მხარე. გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.

ჟიბე ლაჯამირ – სახნავი (ლექესირი) მდ. ცხენის-წყლის მარჯვ. კალთაზე. გ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.

ჟიბე ლაჯგდროლ – სათიბები (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის უბან ახალშენში. ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.

ჟიბე ლაჯგლ დაბ – ბადი (საყდარი), ს. საყდარშია, გზის ზემოთ. მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.

ჟიბე ლებგერა (იხ. ლებგერა) – ტყე (ლახამულა) მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ჟაბე სგირიშის სათიბის ზემოთ., თავზე. ზეგანზეა ვაკე ადგილი, ადრინდელი ნახნავია, ამჟამად ფიჭვნარი ტყეა, ირგლივ წიფლნარიცაა და მუხნარიც, ჩუბე ლებგერას ზემოთ. ლე-ბგ-ერ-ა. კოჩი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ჟიბე ლეგნებოლ – სამოვარი, ტყე (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშგრას მარცხ. კალთაზე, ტყე – წიწვიანი. სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ჟიბე ლეგურყუა – სამოვარი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, ლაშხირის მარცხ. მხარეზე. ბუნებრივადაა შემოკავებული მთებითა და წყლით. ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.

ჟიბე ლედემდუ (იხ. ლედემდე) – სამოვარი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, მთა მგჰელის თავზე, ნაკარვებიცაა, აღმ. აკრავს წიწვნარი ტყე, სხვა მხრივ არყნარია. ჩანს, დანდუარ ხანთქუენახ. ქვემოთ მთა ჩუბე ლედემდუ აკრავს. კოჩი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ჟიბე ლეთეკარ (იხ. ლეთეკარ) – სახნავ-სამოვარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ხარობს თეკარ, ლეთეკარ-ის ზემო მხარე. გ. კ. ლ. იპარტელიანი, 30 წ., 1974.

ჟიბე ლემვირიშ (იხ. ლემვირიშ) – ტყე (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ., სგიმარის ზემოთ. ლელტმარის ტყეა, არყნარიც. ჩუბე ლემვირიშის ზემოთა ტყე. პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჟიბე ლენზი ლწრა (იხ. ლენზი ლწრა) – გზა (შყალერი) ს. ლაჰილის სამხ., მთა მგხერის მიმართულებით, ჩუბე ლენზი ლწრას ზემოთ. ლელენზა ლი. გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.

ჟიბე ლენკრშ (იხ. ლეჟ ლენკრშ) ლექუჭ ლახუ-შია.

შედის ლექს ლენკომ-ში. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*

ჟიბე ლენჩხარ (იხ. **ლენჩხარ**) – სათიბი () სოფლის ჩრდ.-აღმ., ლენჩხარის ზემო მხარე. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

ჟიბე ლესყაჭ – სამოვარი, სათიბი (დურაში). *კ. ბენდელიანი, 1978.*

ჟიბე ლეფვირ (იხ. **ლეფვირ**) – სამოვრები (დურაში) ს. დურაშში, ზემოთ. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

ჟიბე ლექუსირ (იხ. **ლექუსირ**), ს. ლექსურის ზემო მხარე, ჩოლმურას მარჯვ. *კ. ე. ფურელიანი, 34 წ., 1974.*

ჟიბე ლეცაგა (იხ. **ლეცაგა**) – ყანა (ახალშენი), ს. ახალშენშია, ლეცაგიერუს ზემო ნაწილი. *ცაგ ჩანს (ჩაჟი ცაგ). მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

ჟიბე ლეცაჭ – სამოვარი (დურაში) ჩოლურას ხეობის დასაწყისში, ცირა ჩანს. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

ჟიბე ლეწვერ – ტყე, სათიბი (წირმინდი) ს. წირმინდის ჩრდ.-აღმ., ბარიტის საბადოს ქვემოთ. წვრილი მაღალი წიფლნარი ტყეა და მის ზემოთ საბალახო (ქანშალ ნეცინ ი დეცთეჟი მეჩდე ლეწვერ ლი). *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ. მოსამსახურე, ხაიში ს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე ლეწვერ (2) (იხ. **ლეწვერ**) – ტყე (მახაში), ს. მახაშშია, ლეწვერის ზედა მხარე. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ჟიბე ლეჭმწლი – სამოვრები (საყდარ-დურაში) ს. საყდარ-დურაშის მთაში. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

ჟიბე ლეხერგა – ტყე (შვედი), ს. შვედშია, ხე-ტყის დასაწყობი ადგილი. ხერგ „ხერგი“. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ჟიბე ლეჭმწერი (იხ. **ლეჭმწერი**) – უბანი (ლენტეხი), ცხოვრობენ: ჯამბურიძე, გარდაფხაძე, ქურდიანი, ჩარკვიანი, რატიანი, ხვისტანი, ბაბლუანი, ფერცულიანი. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ. 1978.*

ჟიბე ლეკზერ – სამოვარი (ლანჩვალი). *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურისანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

ჟიბე ლიგ – წყალი (ფაყი), ს. ჯარაშშია, დასხალეხის ზემოთ. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

ჟიბე ლიერ (იხ. **ლიერ**) – ყანა (მახაში) ს. მახაშში, ლაშხურის მარჯვ., ჩუბეს ზემოთ. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ჟიბე ლუორ (იხ. **ლუორ**) – სამოვარი. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

ჟიბე ლანშაშ (იხ. **ლანშაშ**) – სამოვარ-სათიბი

(ჩუკული), ჩუკულის მთაშია, ჩუბეს ზემოთ, ფერდობზეა. *ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*

ჟიბე ლწრა – სათიბი (სიდიანარი), ს. სიდიანარის ჩრდ. სათიბი. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ჟიბე ლწრილწ – სამოვრები (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ.-ით. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ჟიბე ლწრწლ (3) – სათიბეები (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-აღმ., მგვშიერის აღმ. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე ლწრწლ – სათიბეები (ლახირი – 2) ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ., სერ ფუსუნის აღმ. ფერდობი. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე ლწრწლ – სათიბი (ლახირი) ს. ლახირსი ჩრდ.-აღმ., ჯწრწშის ღელეს მარჯვ. კალთაზე. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე ლწზგაშერ – უბანი (ბაბილი); ჟიბე ბაბილშია, ჩრდ.-აღმ., ქურასბედიანების საცხოვრისი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ჟიბე ლწზგწლ – უბანი (იენაში) ს. იენაშში, ტიბრამარის ნუშა-ს თემის ერთ-ერთი საძმო, გვარად – ფარჯიანები. დგას ორი კომპი, ნახევრად დანგრეული – ჟიბე ლწზგწ მურყმწლ-ის სახელწოდებით. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი; 1973.*

ჟიბე ლწზგწ მურყმწამ – კომპი (სოლი), ს. სოლშია, ყოფილი თორიების საგვარეულო კომპი. ამჟამად თორიები არ ცხოვრობენ, ხოლო კომპი პიროვნულად არაა განკუთვნილი. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*

ჟიბე ლწზგწ მურყმწამ (2) – ნაკომპარი (იენაში – 2), ს. იენაშშია, ნახევრად დანგრეული, ფარჯიანების საგვარეულოსი. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ. ლატალი, 1973.*

ჟიბე ლწთქუელი – სათიბ-სამოვარი (ლექუსირი) მდ. ცხენისწყლის მარჯვ. კალთაზე. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ჟიბე ლწლგენ (2) – სათიბი (სპარდიში) მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ., სწუწ ზუგუეს ზემოთ. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ჟიბე ლწლჭერ (იხ. **ლწლვერ**) – სათიბი (იფხი) ტე-

ზღიაშის მიდამოებშია, ლალურის ტერიტორიაზე. *კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ., ლატალიის ს.ს., 1973.*

ქიბე ლამ (იხ. **ლამ**) – სამოვარი მთა (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ., ალპური ზონა, ჩუბე ლამის ზემოთ. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსაწვლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქიბე ლამზერგელ – სამოვარი (უმზვანარი), მდ. დოღრას მარჯვ. მხარე, ლაუჩის ქვემოთ, ნაკარტბილწს ქვემოთ. ვაკე ადგილია, სამოვარი. „ზევითა სალოცავი“ – რატომ? *ყვრემ პეტრეს ძე უმზვანი, 54 წ., მეტყვევ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ქიბე ლამშერა (იხ. **ლამშერა**) – სამოვარი (ტუბერი-ლეზგარა) მთა ლამშერას სამხ., ლამკლასკენ. *ლოლა მკვას ას. ქალდანი, 24 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქიბე ლამშემინარ – შესასვენებელი (ტუბერი), სოფ. ტუბერიდან მთაში მიმავალთა დასასვენებელი ადგილი, დგას თხმელა. „ზედა დასასვენებელი“. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქიბე ლამჭმოლ – სათიბები (ხევრა) მდ. ველგრას მარჯვ. მხარეზე. *ვასო მიხეილის ძე ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1973.*

ქიბე ლამჭმოლ (2) – სამოვარი მთა (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, მთა მგუელის სამხ.-დასავლ. ჩუბე ლამჭმოლის ზემოთ. ძველებს ჰქონიათ სათიბადო. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქიბე ლამხხი – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ქიბე ლამჭერკა (იხ. **ლამჭერკა**) – სათიბი, ტყე (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-აღმ., სამოვარ მგჭენდერს ხაზ. არყნარი ტყეა ჩუბე ლამჭერკას ზემოთ. ჰირიკ (ლგჭრიკე „ტყავი დამუშავებული“). *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქიბე ლგდდალად – ტყე (უღვალი), ს. უღვალია, ჩრდ.-აღმ., სამოვარ შყაზაგარის გაგრძელება. კარგი ტყეა, დაცულია შოთა უმფრიანისა და ვალო პაკელიანისაგან. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ქიბე ლგჭერთა (იხ. **ლგჭერთა**) – სახნავი (ხოსრარი) ჩ. ხოსრარის აღმ., სახნავ ჩუბე მეჭრარის ქვემოთ, ჩუბე ლგჭერთას ზემოთ. შემოკავებულია. *სვიმონ ახნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ქიბე მადურ (იხ. **მადურ**) – სამოვარი (მელე)

ქიბე მაწქუნარ (იხ. **მაწქუნარ**) – სათიბი (ჭებუდი) ს. ჭებუდის აღმ., სათიბ ლემუნდარის ჩრდ.-აღმ., მოჟონავს წყლები, ჩუბე მაწქუნარის ზემოთ. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქიბე მელეშრა (იხ. **მელეშრა**) – სათიბ-სამოვარი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ადრე სახნავი ყოფილა. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქიბე მემულ – სამოვარი მთა (ყარი) მდ. მემულის ალპური ზონის საზაფხულო სამოვარი მთა, შიშველი, დადარული რელიეფით. დგას 3 კარავი. მთა ეკუთვნის ს. უსგვირელებს. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII. 70 წ.*

ქიბე მერენალ (იხ. **მერენალ**) – სამოვარი მთა (ნანარი), ს. ნანარის საზაფხულო სამოვარი მთა. მერენალ-ის ზემო მხარე. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

ქიბე მეჭრარ (იხ. **მეჭრარ**) – სახნავები (ხოსრარი) ჩ. ხოსრარის აღმ., ჩუბე მეჭრარის ჩრდ.-ით. გრძელი სახნავებია. *სვიმონ ახნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ქიბე მითულა – სამოვარი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-დასავლ., დასახლების სამხ.-დასავლ., სამანქანო გზაზეა. მეთ და მინთუ – არ იცინა! *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქიბე მოდგიმ (იხ. **მოდგიმ**) – სათიბ-სამოვარი (ჩუკული) ს. ჩუკულის მთაში, მოდგიმის ზემო ნაწილი. *ნ. დ. გულბანი, 26 წ., 1976.*

ქიბე მოლ – სათიბები (გვიმბრალა) ს. გვიმბრალშია, ლამხირის მარცხ., ტყეში. *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*

ქიბე მოლ – სათიბი (ზ. ბავარი) ს. ზედა ბავარში. *შ.*

- ი. ბენდელიანი, 40 წ., კოლმ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., კოლმ., 1976.*
- ჟიბე მოლ** – სათიბი, სამოვარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, დამრეცია, ალაგ-ალაგ ბუჩქები. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- ჟიბე მოლ** – სამოვარი (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, ახოა. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 43 წ., 1976.*
- ჟიბე მოლ** – სახნავ-სათიბი (ცხუმალდი) ს. ცხუმალდის დასახლების დასავლ., ყანების ზემოთ. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- ჟიბე მოლ** – ყანა (ფაყი), ს. ხარაშშია, მოლარის ზემო მხარე. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*
- ჟიბე მოლ (5)** – ყანა (რცხმელური) რცხმელურში, ლაშხირის მარჯვ. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*
- ჟიბე მოლარ** – შესასვენებელი ადგილი ს. ჭველფიდან მთისკენა(ლატფარის მთისკენა) გზაზე. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*
- ჟიბე მოლარ (2)** – სათიბები (მუწვიდი), შესასვ. (ჭველფი) ს. მუწვიდიში, ჩრდ.-დასავლ. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*
- ჟიბე მოლულდ** (იხ. **მოლულდ**) – საბალახო (მესტია), სპარდიშია ტურბაზასთან, ჩუბე მოლულდის ზემოთ. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ჟიბე მოლწლ** – სამოვრები (კახურა) ლასკადურას ხეობაში, მთისკენ, მდ. მარცხ. მხარეზე. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*
- ჟიბე მოლწლ** – ყანები (ხელედის ს.ს.), ნესკაბ ბავარშია. *შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*
- ჟიბე მოლწლ (3)** – სამოვრები (მაზაში) ს. მაზაში, ლამანაშურის ზემოთ. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*
- ჟიბე მოლწრ** (იხ. **ჟიბე მოლწრ**) – სათიბი (მესტია), აეროპორტშია, აღმ. მხარეზე, დგას ეკლესია – მოლრი ჯგერწგ, მოვლილია. ნანადირევის ძვლებია. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- ჟიბე მოლწშ შუკუტ** – გზა (ჯუდარი), ჯუდარშია, სამარხილოა, სათიბიცაა. *ე. ჟ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*
- ჟიბე მოლწრ** – სათიბები (მესტია) აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. ეკუთვნის ნიგურიანებს, ნაკანებს, ხერგიანებს. დგას მოლრი ჯგერწგ-ის საყდარი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ჟიბე მორელ** (იხ. **მორელ** – დურაში)
- ჟიბე მწლდუცხუტ** (იხ. **მწლდუცხვ**) – საბალახო (ფაყი), ს. ხარაშშია, საბალახო მწლდუცხუტ-თან, ზემო ნაწილი. შერეული ტყე და პანტა მსხლებით. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*
- ჟიბე მწრდ** – სოფელი (ჭუბ. ს.ს.), ჭუბერის ს.ს.-ში; ი შედის, მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე, ზღ. დონიდან ≈ 1200 მ. იყოფა ორ ნაწილად: სალაზ მწრდ და უოროუტ მწრდ. მარდგლას მარჯვ. და მარცხ. მხარეზე დაახლ. 2 კმ-ზეა გაჭიმული. „ზედა მარდი“. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ს. ჟიბე მწრდ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*
- ჟიბე მწბშხან** (იხ. **მწბშხან**) – სამოვარი, ტყე (სიდიანარი) ს. სიდიანარის აღმ., ტიბის ხეობის მარცხ. მხარეზე. მწბშხანის ზემო ნაწილი. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ჟიბე მრლ** (იხ. **ჟიბე მოლ** – რცხმელური) – სახნავი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*
- ჟიბე მეჟერ** (იხ. **მეჟერ**) – სამოვარი (იფხი), მთა ჰარეტშია, სამოვარ მეჟერის ზემო ნაწილი. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ჟიბე მეჰ** – ტბა (მლხ. ს.ს.), უღვირის მთაზეა, დაახლ. 10 X 10. დიდი სიღრმისაა. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჟიბე მეჰლრდ** – ყანა (ნესგუნი). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ს. ნესგუნი, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ჟიბე მეჰწრ** (იხ. **მეჰწრ**)
- ჟიბე მეჰვლ** (იხ. **მეჰვლ**) – სამოვარი მთა (ლახამულა) მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ჩუბე მეჰვლიდან ≈ 300-400 მ. ვაკეა, წყლები მოედინება, ერთ ადგილას ჭაობიანივითაა, ბაჯის ქედს ესაზღვრება. მის ქვემოთ დგას პატარა ტბა – მეჰვლწმ ნენჩას დასაწყისთან. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჟიბე ნაკ** – სათიბი (სკორმეთი) მდნ. სკორმეთიმ ტუბის მარცხ. მხარეზე, დასახლების ზემოთ, ჩრდ.-ით. ნაწიხუტის თავზე. *ვენერა რაჟდენის ასული ჭკადუა, 28 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ჟიბე ნაკ** – სათიბ-სამოვარი (ლეწფერი), ვაკე ადგილია, სათიბიცაა და სამოვარიც. ირგვლივ ტყეა, შერეული, ს. ლეწფერის დასავლეთით. მდ. ლეწხტ ტუბირას მარჯვ. ≈ 0,5 კმ. ≈ 600 მ.

სოფლის ზემოთ. *იანსონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ., ტყის მცველი, ჭუბურის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.9.1970 წ.*

ჟიბე ნაკ – სათიბ-სახნავი (ლაკვლმახი) მდ. ლაკვლმახის მარცხ. მხარეზე, ს. ლაკვლმახის სამხ.-აღმ. ირგვლივ შერეული ტყეა, შიგ მოვაკო ადგილია. მრავლადაა ანწლი. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბური, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე ნაკ – სამოვარი (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ.-დასავლ. სამოვარ ჩხელაშია. დავაკება. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე ნაკ – სამოვარი (სგურიში) მდ. ჭუბურულას მარჯვენა, ს. ჟაბე სგურიშის ჩრდ.-დასავლ. ადრე ხე-ტყის წარმოება იყო, სატრაქტორო გზაა აყვანილი. ვაკე ადგილია, მოედინება მჭავე წყალი, დგას ორი კარავი. გაზაფხულობით აჰყავთ საქონელი ≈ 2 კმ. სიშორეზე, ირგვლივ წიწვნარია, შერეულიც. *ნინო ბიმურზას ას. აფრასიძე-გადრანი, 70 წ., პენსიონერი, ს. ჟაბე სგურიშ, ჭუბურის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.*

ჟიბე ნაკ – სამოვარი (ქვ. ვედი) ლალქერიან ლიცის მარცხ. მხარეზე, სახლებს ზემოთ, დამრეცი წიწვნარ ტყეში. *სამსონ როზანის ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე ნაკ – ყანა (ბაბილი), ბარბალ ზაგარშია, მდ. ჩოლმურას მარცხნივ. *ნ. ლ. ჭურასხედიანი, 33 წ., 1974.*

ჟიბე ნაკ – ყანა (ლალხორალი). *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე ნაკ – ყანა (ქვ. ლუჰა) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, წყარო ჭალიდის ზემოთ. ვაკე ადგილია. *სილევან იშმაგის ძე დადემქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე ნაკ – ყანა (ჭველიერი) მდ. ლაშხურის მარცხ. მხარეზე, ჩუბე ნაკის ზევით. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ჟიბე ნაკ – ყანა, სამოსახლო (ლუხი), ლუხის დასახლებული ადგილი, ძირითადი ლუხი, სადაც სახნავ-სათიბ-ბაღ-ვენახებია და გამოყენებულია საცხოვრებლად. ვაკე, კონუსისებური ადგილია, ტერასაა. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 654 წ., პენსიონერი, ს.*

ტობარო, მესტიის რ-ნი, 1.XI.70 წ.

ჟიბე ნაკ (12) – სამოვარი (ხოფური), ს. ხოფურშია, დაფერდებული რელიეფით. *ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976.*

ჟიბე ნაკ-ლწრა – სათიბები (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის უბან ახალშენში.

ჟიბე ნაკაძრ – სათიბები (ლეხთაგი), ჰაწვალდშია, ზემო მხარის სათიბები. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთაგი, 1972.*

ჟიბე ნაკრაჟ – სამოვარი (ხაიში) ს. ხაიშის ჩრდ.-აღმ., ჟიბე ჯამშიმ ჩრდ.-აღმ. დაახლ. 400 მ. ადრე კარავი ჰქონია ძოვან ჭკადუას. ირგვლივ შერეული ტყეა, უფრო წიფლნარი, ნამენარი, რცხილნარი... მოედინება წყაროს წყალი – **ნაკრაჟიმ ლიც**. სამანქანო გზის ზემოთ. „ზემო ნაკარვები“ (ნესტორ სუმას ძე ჭკადუას ბაბუას ნაკარვები – ძოვან ჭკადუასი). *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავით), 31.VII.1970 წ.*

ჟიბე ნაკრაჟწრ – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19679 წ. IX.*

ჟიბე ნაკწრ – სათიბები (ხელედის ს.ს.) მაცხვარიშის მთის ზემოთ, ვაკე ადგილები. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*

ჟიბე ნაკწრ – სათიბი (ლექესირი) მდ. ცხენისწყლის მარჯვ. კალთაზე, ლათქელის ტერიტორიაზე. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ჟიბე ნაკწრ – სამოვარი (ულვალი) ს. უღვალის აღმ., სათიბ ჩუბე ნაკწრის ზემოთ. ვაკე ადგილია. „ზემო ვაკწარი“. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე ნაკწრ – სამოვარი (ხაიში) მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, ჰადაჯუყუტის სამხ.-აღმ. ფერდობზე. ფოთლოვან ტყეში დამრეცი ადგილი. *დავით ფუთარის ძე ცალანი, 92 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე ნაკწრ – სამოვარი, ტყე (ნანგელი) ს. ნანგულის დასავლ., ნაჩელიმ ზაგარის თავზეა. კარგი ტყეა, წიწვნარ-წიფლნარი, სამოვარიც. *ვარდენ ქერეთის ძე კვანჭიანი, 61 წ., პენს., ს. ნანგული, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 7.II.70 წ.*

ჟიბე ნაკწრ – სამოვრები (კახურა) ს. კახურას ჩრდ., გოლდამისკენ, სამოვარ ნაკწრის ზემო მხარე. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ჟიბე ნაკწრ – ტყე (ფარი), მდ. ჯენის მარცხ. კალთის

დავაკებულ ადგილზე, ტყე ნაკვრის ჩრდ. იერმინე რამზის ძე ცალანი, 68 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჟიბე ნაკვრ – ტყე და სამოვრები (კაერი) ს. კაერის სამხ.-დასავლ., მესტია ჭალმას მარცხ. კალთაზე, შიგ ლეგბინის ტერიტორიაზე, ჩუბეს ზემოთ, ტერასული რელიეფით. დაზმირ გელას ძე მერლანი, 23 წ., კოლმ., ლენჯერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1973.

ჟიბე ნაკვრ – ყანები (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, სახნავ ნაკვრის ზემო ნაწილი, ჩუბეს ზემოთ. შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.

ჟიბე ნაკვრ (10) (იხ. ნაკვრ – ხაჩემი), ხაჩემშია, ტერასებით. იყოფა ჩუბე და ჟიბე ნაკვრებ-ად. ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.

ჟიბე ნაკვშ ნაშიხუ – ტყე (ლალხორალი). რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ჟიბე ნაკვშ სგიმ – მჟავე წყალი (სგურიში) ს. ჟაბე (11 ჟაბე) სგურიშის ჩრდ.-დასავლ., ჟიბე ნაკვში მოედინება. ზედა ნაპირზე (ჟაბე თხუმ), დგას კარავი 400 მ. სიშორეზე, სატრაქტორო გზის მარცხ. მხარეზე. ნინო ბიმურზას ასული აფრასიძე-გადრანი, 70 წ., პენსიონერი, ს. ჟაბე სგურიშ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.

ჟიბე ნაკვშ ყაფრ (იხ. ლაკვლმზიში ყაფრ)

ჟიბე ნაკვლდ – სათიბი (ზ. ვედი). არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ჟიბე ნაკვლდ – სახნავი (დაკარი) დაკვრის ჩრდ.-აღმ. პატარა დამრეცი ვაკე ადგილი. სახნავი ადგილია კოლმეურნეობისა. აქა-იქ ტყე, გვიმრნალია. ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.

ჟიბე ნაკვლდ (3) – სამოვარი, ტყე (ქვ. ვედი) ჟიბე საზნაშ გორაზე, ლაშვზერ ნაკვლდის ჩრდ.-აღმ. ტერასაა, სადაც საქონელს უყვარს წოლა. ნასახალარიც ჩანს. ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ჟიბე ნაკვლზრ (იხ. ნაკვლზრ) – სამოვარი (წირ-მინდი) მდ. ხაიშურას მარჯვ. კალთაზე, ჩუბე ნაკვლზრის ზემოთ, მდ. კასლედგრას მარჯვნივ. აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ჟიბე ნამოშვირ – სახნავი (ყვედრეში). მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ,

ტ. IX, 1939.

ჟიბე ნანზრ (იხ. ნანზრ) – უბანი (ნანარი), ს. ნანარის ზემო დასახლება. ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.

ჟიბე ნაქარბაკულ – სამოვარი (დურამ-საყდარი) დურამისა და საყდარის მთაში. კ. ბენდელიანი, 1978.

ჟიბე ნაქირცტალ – ტყე (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერშია, ამჟამად ნახნავი არა ჩანს. გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.

ჟიბე ნაქურთულ (იხ. ნაქურთულ) – სამოვარი (იფხი), მთა ჰარეტშია, ჩუბე ნაქურთულის ზემოთ, სამოვარ ნაქურთულში. კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ., ლატალი.

ჟიბე ნაყიდ – სამოვარი (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში. გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.

ჟიბე ნაშამ – ტყე (ჭველიერი). გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.

ჟიბე ნაშამ (იხ. ნაშამ) – სამოვარი (წიფლაკაკია), ს. წიფლაკაკიაშია, ნაშამის ტერიტორიაზე. მ. მ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.

ჟიბე ნაშდგლ – ყანა (დურამი) ს. დურამში. კ. ბენდელიანი, 1978.

ჟიბე ნაწლამ – ყანა (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმოსავლეთ ნაწილში. ზემოთ ნემკაში ესაზღვრება, აღმ.-დან თუშლედ (ყანა-სათიბი). ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჟიბე ნენჩა – სახნავი, ტყე (დაკარი) ლაღრალაშ ზენ-ის სასხ.-აღმ., თარგლეზერის მარცხ. 400 მეტრზე. არის დაფერდებული ადგილი, სახნავია, ირგვლივ დასავლ. წიწვიანია, დანარჩენ ადგილებზე – ფოთლოვანი. ცხოვრობს ერთი ოჯახი – ტავა სორების ძე ჭკადუა. ნენჩა „წიწვიანი ტყე“ – „ზემო წიწვიანი“. ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.

ჟიბე ნენწლია ჯარჯვლდ – გზა (კიჩხულდაში), ს. კიჩხვლდშიდან ს. ფალედამდე (ფარის ს.ს.) მიმავალი გზა. სამოსნ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჟიბე ნესკამ შუკუჭრ – ბილიკები (ხელედი), ხელედშია, აერთიანებს ლაღრაჯილასა და ჟიბზრს. ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.

ჟიბე ნეშკა – კლდე (ქვ. ვედი) მარგალის კლდეებსა და ზურღვდერის კლდეებს შორის, ნეშკას ზემო ნაწილი, ჩუბე ნეშკას ზემოთ. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე ნეჯდარ – ტყე (ტვიბერი) ლახორგას დასავლეთით, ჩუბე ნეჯდარის სახმ. შერეული ტყის მასივით. *ბორის ბესარიონის ძე ქალდანი, 43 წ., ეკონომისტი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე ნოლედი ბაჯ – ბილიკი (საყდარი) ს. საყდარში, ტყეში გადის ბილიკი ჟიბე ნოლედში. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

ჟიბე ნოლეთ – ტყე, სამოვარი (საყდარი) ს. საყდარში. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

ჟიბე ნოქშე ლაროლ –

ჟიბე ნაშიხტ – სამოვარი (ხაიში) მდ. ენგურის ჩრდ.-აღმ., ს. ხაიშის ჩრდ.-აღმ., დაქანებული რელიეფით, კლდე-ღრეები, ვერხვნარი, სამანქანო გზიდან ≈ 1 კმ. მისი მწვერვალი ზღვის დონიდან (რუკით) 2236,0. მარცხენა მხრიდან ჩამოდის **ფოქაშ ღარიშ ლიც**, უერთდება მდნ. ენგურს. მის თავზე წიწვნარი ტყეა. ადრე წიწვნარი ყოფილა, შემთხვევით ცეცხლი წაკიდებია და დამწვარა. „ზემო ნამწვი“. *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო), 31. VII.1970 წ.*

ჟიბე ნეშკაშ – სათიბ-სამოვარი (ყაბეში) მდ. ტუბიბერგლას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ნეშკაშის ზემოთ. ფერდობია, დასავლ. ჩამოუდის **გუბელადა ტუბირა**. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე ოზორია (იხ. **ჟინი ოზორიე**)

ჟიბე პილ ლამჯა – სამოვარი (მესტია) ლექტაშ ლახტ-შია, სამოვარ ლამჯა-ს ზედა ნაწილი (ზედა ნაპირი). *1972. VIII.*

ჟიბე როზარ – სამოვრები (ცალერი) ჩუბე ცალერის აღმ., ჩუბიბე როზარის ჩრდ. მხარე. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე როკრლ – სამოვარი (მურშკელი) ს. მურშკელის ჩრდ.-დასავლ., ალპურ ზონაშია, ჩუბე როკოლის წვერი. წვრილფეხა საქონლის სამოვარია. *ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13*

წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჟიბე საზან – საცხოვრისი (ქვ. ვედი) ნაკანტორსა და სგიმიშ ღარს შორის, ტერასაა, ცხოვრობს ერთი ოჯახი ჭკადუასი. ადრე გზა გადიოდა მეგრელი მესაქონლეებისაო. *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე საზანთემ შუკაშარ – გზა (ქვ. ვედი), სგიმიშ ღარიდან მიმავალი გზა ჟიბე საზანამდე. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე საზანშ დაბარ – ყანები (ქვ. ვედი), სგიმიშ ღარის მარჯვ. კალთის ტერასაზეა სახნავ-სათიბები. ირგვლივ რცხილნარია. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე საზანშ სტუტ – ქედი (ქვ. ვედი), სგიმიშ ღარსა და ჟიბე საზანს შორის მდებარე ფოთლოვანი ქედი. სვიკვ = გორაგ. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე სამიუბ – უბანი (იენაში), ს. იენაშის ერთ-ერთი დასახლება, ლემგრუანში შემავალი ფარჯიანების სამოსხალო (სამძო). *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ჟიბე სარაგ – სათიბები (ლაპილი), ს. ლაპილშია, ჩუბე სარაგის ზემოთ, სარაგ-ის ტერიტორიაზე. ლექტაშ ლაპილის დასახლ. ზემოთ. *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ჟიბე სარაგ (2) – დელე (ხევრა), ჯეურაშია, სოფლის სასმელი წყალი. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ჟიბე სარგელ – წყარო (ზ. ვედი) ს. ზედა ვედში. ტუბირას მარცხენა მხარეზე, ჟიბე შუკვარის შესაყართან მოედინება ძალიან კარგი წყარო. *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე სკვრბილ (იხ. **სკვრბაშ**) – გზა (ლეზგარა, ტუბიბერი) სამოვარ სკვრბაშს სამხ. (ზემოთ), შერეული ტყის მასივი, სადაც გადის გზა – ჟიბე სკვრბილ. „ზედა ტკეპნილი“ – ანალოგიით სკვრბაშ-ისა. *მგვა ამაიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე სტიფ – ეკლესიის ზემოთა თავსაყრელი (კაერი), ს. კაერის დასახლების ქვემო

დასაწყისი, სოფლის მოედანი, მოედინება წყალი (სასმელი). *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ჟიბე ტაბაგაძე (იხ. **ტაბაგაძე**) – სამოვარი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-დასავლ., დავაკება სამანქანო გზის ქვემოთ. უფრო მომადლოზეა, ზემოთ ჩუბე ტაბაგაძე-ზე. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 198(71 წ. სექტემბერი).*

ჟიბე ტეზაძე – სამოვარი (კახურა) ლასკადურას ხეობაში, მარცხ. მხარეზე მდინარისა. დგას ტბა პატარა. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ჟიბე ტიტა – სამოვარი, მთა სათიბი (ტიტა) ს. ტიტადან აღმ. მიმართულებით 5 კმ. სიშორეზე. სატრაქტორო გზაა. მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე ტყის მასივია, შერეული ვაკე ადგილია. დგას 1 კარავი გამოუყენებელია სათიბ-სამოვრად. წიწვნარია, აქა-იქ მინდვრებია (ლაროლ ხარ ეჩეგ-ამეგ). *ნოდარ თებუის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*

ჟიბე ტიტაშ სვიმ (იხ. **ჩხეტაშ სვიმ**)

ჟიბე ტობ – ტბა, სათიბი (ტობარი), სოფ. ტობარის ცენტრში დგას ტბა ≈ 800 კვ.მ. ზაფხულობით იკლებს, ზოგჯერ ჭანჭრობამდეც დადის, სიღრმე დაახლ. შუაში 1 მ. უდრის ჟიბე ტობ ჩუბე ტობთან შეფარდებით. ირგვლივ ყანები და მოსახლეობაა. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

ჟიბე ტობულდარ – სამოვარი მთა (ზმ. მარლი), ს. ჟიბე მარლიდან ≈ 9-10 კმ. საზაფხულო სამოვარი მთაა, დგას 5 კარავი. საზაფხულო სამ. მთა ჩუბე ტობულდარის გაგრძელებაა კირპრისკენ, დგას ტბა ≈ 60 X 30. დამრეცი ადგილია, ალაგ-ალაგ დავაკება, შიშველია, აქეთ-იქეთ ლეჟურ ხარ, ნენსგლეჟა ტიტელ ადგი ლი. *ვასილ მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა, ს. ლეკელმხაი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 22.IX.70 წ.*

ჟიბე ტობაშ ლაყუნზელი – ვენახი (ტობარ ი) ს. ტობარის შუაში, ტბის სამხ.-დასავლ., ყურძენია ადესის. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

ჟიბე ტუბაძე – ტბა (მახაში) ს. მახაშის მთაში, დიდი

ტბა დგას. ქვემოთაგაა ჩუბე ტუბაძე. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ჟიბე ტუბიჯერ (იხ. **ტვიბიჯერ**) – ყანები (ყამუში) ს. ყამუშის დასახლების აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ. მშრალი დელეა, ტყე არაა. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. ყამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე ტუბილედი (იხ. **ტვიბილედი**) – უბანი (ხელედი) ს. ტვიბილედში, ზედა ნაწილი, ცხოვრობენ მხოლოდ ჩანქსელიანები. *ნ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ., 1974.*

ჟიბე ტუბირალ – სათიბი (ბაგვდანარი) ს. ბაგვდანარ-ში, მეშხე ლიცის მარცხ. მხარე, სათიბი ადგილის სახელია, ივანე კვიციანის კუთვნილებაა. ჩამოუდის მეშხე ლიცის დელე, აქედან ჟიბე ტუბირალ „ზემო ხევი“. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი.*

ჟიბე ტუბიზანი (იხ. **ტვიბიზანი**) – სამოვარი (გული) ს. გულის სამხ.-ით, ჩუბე ტუბიზანის მოსაზღვრეა ზემო მხრიდან, მოედინება წყარო, ხარობს პანტა მსხალი. ჟიბე ტუბიზანი „ზედა ხეობისა“. *ანთუყ ნასავის ძეა ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1967, წ. სექტემბერი.*

ჟიბე უსგური – სათიბები (უსგვირი) ჭალაშ მარჯვ. კალთაზე, ტყემლნარია, ბალიცაა. ტყენარევი ყანებია. ნაკომპარია – **ჟიბე უსგურიშ მურყტამ**. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ევერის ს.ს., 1973.*

ჟიბე უსგურიშ მურყტამ – ნაკომპარი (უსგვირი), ნაკომპარია, არ ახსოვთ, თუ ვისი სახელობისა იყო. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ევერის ს.ს., 1973.*

ჟიბე უფგუაძე (იხ. **უფგუაძე**) – სამოვარი, ტყე (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ., ლაგურანილსა და ქურდა ნალგამს შორის, ჩუბე უფგუაძეს ზემოთ. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე უშხანარ (იხ. **უშხანარ**) – უბანი, მდებარეობს მდ. დოლრას მარცხ. მხარეზე, ს. უშხანარის ზედა ნაწილი 20-ოდე ოჯახით. გვარის მიხედვით – უშხანანი. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე ფანაგა (იხ. **ფანაგა**) – დასახლება ლეჟა ფანაგაში, სამანქანო გზის ზემოთ. *ს. ს.*

ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.

ჟიბე ფარვლ – სათიბები (ცანა) ცხენისწყლის მარცხნივ.

ჟიბე ფედრანი (იხ. **ფედრანი**) – სამოვარი (ხოსრარი), ს. ხოსრარშია, სახნავ ფედრანის აღმ. ადრე სახნავი ყოფილა. ხილნარია. *სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე ფომდელ – სათიბი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ.-ით, სათიბ **სოხაშა თაფაშის** ჩრდ.-დასავლ., ტყეშია დიდი მინდორი. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჟიბე ფაყ – უბანი (ფაყი), ს. ფაყის ზემო მხარე, უბნები: ლექმეთი, ბაძარი, ლესხან, მიქელშერ, გვეგნიშერ. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

ჟიბე ქარბაქ – სამოვარი (ჩუკული) ჩუკულის მთაში, საქონლის სადგომია. *ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*

ჟიბე ქაშან – სათიბი (ლემსია), ს. სოლის საზაფხულო მთაშია, ჩუბე ქაშანს ზემოთ. სამარხილო გზაა. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ჟიბე ქედან – საცხოვრისი (ქედანი), ჩუბე ქედანშია, დასახლება კარტანის ზემოთ. დაახლ. 1 კმ-ის დამორებით, ქედანში ტუბის ზემო დინების მიდამოებში. ცხოვრობს ამჟამად 1 ოჯახი (ადრე –5). დავაკებული ადგილია, ირგვლივ წიწვნარი ტყით. ხილნარი – ვაშლი, მსხალი, ნიგოზი, ჟურმენიც – ადესა. *ევანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე ქვაბნარ – სახნავი (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმოლოგიური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ჟიბე ქორ – სამოვარი, სახნავი (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ. ძველი ნასახლარია. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ჟიბე ქორგლდარ – ყანები (ლახამი), ჩუბე ლახამის დასაწყისი, დამრეცი ადგილია, დგას ნიგვზები – 20 ძირამდე. მის ზემოთ საზვავე ღარია.; 1952 წელს 12 ოჯახი წაუღევია ზვავს. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე ქორგლდარ (იხ. **ქორგლდარ**) სათიბი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-აღმ., სათიბ აშხანის ზემოთ, ნასახლარი აქ არაა. ჩუბე

ქორგლდარის ზემოთ. *სემლარ დავითის ძე გივანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე ქურა – საცხოვრისი, ყანები (ბაბილი) ს. ბაბილში, ჩოლშურას მარცხ. კალთა. სახნავებია, *ქურა არაა. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ჟიბე ქალა (იხ. **ქალა**) – სამოვარი (წვირმი) ს. წვირმის სამხ.-აღმ., ფეხის დასავლ., ჩუბე ქალადის ზემოთ, ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჟიბე ქაშან – სამოვარი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-აღმ., გზაზე სათიბებისკენ, ჩუბე ქაშანის ზემოთ – მთისკენ. გზა სამარხილოა, მგჰენდერის სამოვართან. *სემლარ დავითის ძე გივანი, 61 წ., პენს., მულახი ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე ლომგერი (იხ. **ლომგერი**) ყანა (ხოსრარი) ს. ჟიბე ხოსრარის სამხ.-დასავლ. (ლომგემხენ) აკრავს, ლომგერიშ შუკუტარის ზემოთ. *სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე ლტებილდარ – სათიბი (კახურა) ლასკადურას აუზში, მარცხ. მთა გოლდაშში. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ჟიბე ყანჩუანი დაბ (იხ. **ყანჩუანი**) – ყანა (საყდარი) ს. საყდარში, ყანჩუანის ზემო ნაწილი. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

ჟიბე ყორნალ (იხ. **ყორნალ**) – სამოვარი (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, ყორნალის ზემო მხარე. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*

ჟიბე ყარ – უბანი (ჭუბერი) ს. ყარის ჩრდ.-დასავლ. ნაწილი, სამანქანო გზის ზემოთ, მარცხ. მხარე. ბაღ-ვენახებით, სათიბ-სამოვრებით. ჩრდ. მხრიდან ჩამოუდის მდინარე თეთნაშერა. *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ., ტყისმცველი, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ჟიბე ყაბაღ – სამოვარი (თავრარ-ხერხვაში) მთა ცალგმილარის სამხ.-დასავლ. დასაწყისი, გორაა ყუბას გაგრძელებაა. *უმანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე ყუბდრე (იხ. **ყუბდრე**) – სოფლის ზედა ნაწილი (ყუბდრეში), ს. ყუბდრეში შემავალი საცხოვრისი, ზემო მხარე. *ჯ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

- ჟიბე ყუბერი** – სათიბი (მაგარდელი) სოფლის გზის ზემოთ, სათიბ შუშიშს ქვემოთ. ზედა ყუბერი (?). *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბე ყუბა** – სამოვარი (დურაში) მთაში, ამობურცულია. *კ. ბენდელიანი, 1978.*
- ჟიბე შოგამ** (იხ. **შოგამ**) – გზა, სამოვარი (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ. სკრდიანის გზის ზემოთ, ჩუბე შოგამს ზემოთ. *ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჟიბე შუკუპარ** – გზა (ლაღამი), ს. ლაღამიდან მიმავალი გზა ლექუჭ ლახუ-ში. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*
- ჟიბე შუკუპარ** – გზა, ტყე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჟიბე შუკუპარ** – გზა, ტყე (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულა ს.ს., 1973.*
- ჟიბე შუკუპარ (4)** – გზა (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ. სამარხილო გზები მთებისა და ტყეებისკენ. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჟიბე შუკუპარიშ ლჭამოლ** – სათიბები (ზ. ვედი). *არჩილ კობტას ძე ჭკადუა, 41 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ჟიბე შუკუპარიშ ლახერხარ** – ყოფ. სახერხი (ზ. ვედი), სახერხი მოწყობილობა იყო. *არჩილ კობტას ძე ჭკადუა, 41 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ჟიბე შუშიშ** (იხ. **შუშიშ**) სათიბი (მაგარდელი) სოფლის აღმ., სათიბ შუშიშ-ს აკრავს ზედა (სამხ.) მხრიდან. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბე ჩე** (იხ. **ჩე**) – სამოვარი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ჩუბე ჩეს ზემოთ, წიწვნარ-ფოთლოვანი ტყით. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969. ნოემბერი.*
- ჟიბე ჩუკუჭულ** – უბანი (ლენტეხი) ს. ჩუკუჭულის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი. *ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1978.*
- ჟიბე ჩარაღ** – ყანა (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ჟიბე ჩრბანი** – საცხოვრისი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ., საცხოვრებელი უბანი. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ჟიბე ცალერ** – უბანი (ნაკ. ს.ს.), ს. ცალერშია, ნაკის ს.ს.-ში. ცხოვრობს 1 ოჯახი გვარმიანებისა (იხ. **ჩუბე** და **ჟაბე ცალერ**). *მიხეილ ზოსიმეს ძე გვარმიანი, 30 წ., კოლმ., ს. ცალერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბე ციცხუპარ** – უბანი (ციცხვარი), ს. ციცხუპარის დასახლ. უბან: ი, მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. ტყეა ირგვლივ ტერასაზე. ცხოვრობს 1 ოჯახი. *ვალე გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ჟიბე ცხეკ** – ტყე (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის დასავლ., ლეზგარას დასავლ. ძირში სათიბებია – ლსსნემდუ. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჟიბე ცხეკარ** – ტყე (ლახირი), ს. ლახირის დასახლებასა და ლეგგებრალს შორის მდებარე შერეული ტყე. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჟიბე ცხემელი** – უბანი (რცხმელური), რცხმელურის დასახლებული უბანი, ტვილდიანების საცხოვრისი. *გ. ა. ტვილდიანი, 1976.*
- ჟიბე წანაშ** – უბანი (წანაში), ს. წანაშის ზედა მხარე. *თ. გ. ლიპარტელიანი, 23 წ., 1974.*
- ჟიბე წირმინდ** – სოფელი (ხშ. ს.ს.), ხაიშის ს.ს.-ში შემავალი 3-კომლიანი საცხოვრებელი ადგილი, ხაიშიდან 9 კმ-ის დაშორებით, მდ. კასლედგრას გაყოლებით მარჯვ. კალთაზე. არის სახნავ-სათიბები, ბაღებით – ნამყენი მსხლები, ვაშლები, ბლები. არის ტყემალი, ზღმარტლი, ყურძენი (ფრანგულა). ეკლესიის ნანგრევიცაა კლდის ქიმზე. ჩანს, ძველად ყოფილა მოსახლეობის რაოდენობა მეტი, ნასახლარებია. ცხოვრობს ამჟამად 2 ოჯახი ჭკადუა, ერთი – დავითიანი. *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს. მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ჟიბე წყურგინ** – სამოვრები (ქვ. ვედი), ჩუბე წყურგინის (ანტონის) ჩრდ.-აღმ. ბაზა ანტონ ნაკარვებია, დავაკება (ტერასა) და ირგვლივ

წიწვიანი ტყე. ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 70 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ჟიბე ჭალზ – დასახლებული უბანი (ლექვისირი), ს. ლექვისირშია, ჩუბე ჭალას დასახლების ზემოთ. კ. ე. ფურელიანი, 34 წ., 1974.

ჟიბე ჭალზ – ღელე (მესტია,) კახშიანის თავში, მოსახლეობის სასმელი წყალია გამოყვანილი. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთავი, 1972. VIII.

ჟიბე ჭალზ (3) – ყანები (ბავარი), ჯუდარის დასახლებულშია, სკიმერულას მარცხ. მხარეზე. ე. ჟ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.

ჟიბე ჭალზში – უბანი (ლეზგარა) ჩუბე ჭალზში-ის სამხ., სამანქანო გზის მარცხ. მხარეზე, მდ. ენგურის ჩრდ. „ზედა ჭალასი“ (მდინარისა). თინა მგვას ას. ქალდანი, 22 წ., მოსამსახურე, ს. ტუბბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჟიბე ჭუბზარ (იხ. ჭუბზარ) – სათიბი (ლეღბაგი), ს. ლეღბაგშია, ჭუბზარის ტერიტორიაზე. მაჭუბზარა ხარ. ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ. ლატალი, 1973.

ჟიბე ჭყიბ – სათიბი (ხევრა), ჳეტრაშია, ჭაობიანი სათიბია, ჭყიბის ზემოთ. ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.

ჟიბე ჭჭედ – სამოვარი (ლახამი) ჩუბზე ლახამის დასავლ., დამრეცი კალთა. ქვემო მხარე გვიმრნალია, აქა-იქ ფოთლოვანი ტყე, ზემოთ წიწვნარი. ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ჟიბე ხარზმ – სამოვარი მთა (სგურიში), მთა ხარამის სამხ.-აღმ. კალთა, ალპური ზონაა, დამრეცი და ციცაბო კალთებით. მის ზემოთ ქვის ნაყარია, ხარზმის ძირში. მდ. თეთნაშერას მარჯვენა. სიმაღლე ზღვის დონიდან ≈ 1892 წ. ხაბჯი ბიბეს ძე ჩხვიმიანი, 68 წ., კოლმ., ს. სგურიში, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.

ჟიბე ხოსრარ – უბანი (ფარი), შედის ფარის ს.ს.-ში, ცხოვრობს 2 კომლი, მდებარეობს: დასავლ. ლაღარ ზაგარსა და აღმ. ზაგარ // ზარიშ-ს შორის (ტყე ჯოღერი) (თარგლეშ), დასახლებულ უბნებს – ღეშდერსა და ჩუბე ხოსრარს შორის. ნაკომპარია, ძირია დარჩენილი – ძეგი-არე, ყასბულათრე მურყუამ. სვიმონ აზნაგეფის ძე ჩხვიმიანი, 59

წ., ს. ხოსრარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჟიბე ხუბერ (იხ. ხუბერ)

ჟიბე ჯაბრინი – სახნავები, საცხოვრისი (დურაში) ს. დურაში. კ. ბენდელიანი, 1978.

ჟიბე ჯგვრზგი ნაკარ – სახნავი (ზ. ბავარი) ს. ზედა ბავარში. შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანესელიანი, 44 წ., 1976.

ჟიბე ჯჭედში – ყანა (მურყმელი) მურყმელის დასავლ., სამანქანო გზის ზემო მხარე. მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ჟიბე ჰადში ნაკვლდ –

ჟიბე ჰადში ნაკვლდ – სამოვარი (ლაყვრა) საცხ. ლაყურისა და წიფსგარს შორის, მოვაკოა, ჩუბე ჰადში ნაკვლდს ზემოთ. ხარობს იელი (ჰადრა) და წიფელა. მიშა რაჟდენის ძე ცალანი, 28 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჟიბე ჰოკრილ – მთა (ჭუბერი) მდ. ჭუბრულას მარჯვ., მდ. მემლურას მარჯვ., ტყეშია, ვაკე ადგილია, ითესება კარტოფილი. ნენსკერისკენა გზიდან 200 მეტრზე, მარჯვენა, მდ. ჭუბრულას გზის მარცხნივ. თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII. 70 წ.

ჟიბე ჰზი – სამოვარი მთა (ნაკ. ს.ს.) ნაკრას მარჯვ. მხარეზე, მთა შდატლერის ძირში. ვაკესავითაა, დგას კარვები, ალპური ზონა, ჩუბე ჰზის ჩრდ.-დასავლ. (ჰზუტ „ეზო“ ?). ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ჟიბე ჴედ – უბანი (ქვ. ვედი), მდ. ჴედრგლას მარცხ. კალთის ტერასაზეა სამოსახლო საკმაოდ დიდი მოცულობის, ცხოვრობენ ჭკადუები. მდ. გერდაშერას მარცხ. კალთაზე, 7 ოჯახია, ხილი – ვაშლი, მსხალი, ყურძენი, ნიგოზი, ტყემალი. უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენსიონერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ჟიბე ჴედიშ ლექტარ – წისქვილი და მისი მიდამოები (ქვ. ვედი), ლწლქერიშ ტუბიზე, საცხ. ლწლქერის სამხ., ჟიბე ვედის დასავლ. დგას ჟიბე ვედის მცხოვრებთა წისქვილი. გაბრიელ ბექნუს ძე ჭკადუა, 92 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ჟიბე ჴედიშ ლეწფერ – ტყე (ქვ. ვედი) ჟიბე ვედის

დასახლებისა და ყანების ზემოთ, სამხ. ფერდობი, ქვემო მხარე წიფლნარით, ზემო – წიწვნარით. მთა ბურღვდერამდე (ბურღვდერიმ ნენჩამდე). *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე უედიმ ჟამბუნჩუმ კუათხ –სამოვარი, ბილიკი (ქვ. ვედი), ფერდობი გერდაშერასა და ჟიბე უედს შორის მდებარე. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ. პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე უედიმ ტუბილდ – ხევი (ქვ. ვედი), ჟიბე ვედის სარგვლარ-იდან ლამზერგლს ჩამოედინება დასავლ.-ით. პატარა წყალია. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე უოთიშა ზაგარ – სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ., ტყის ზემო ზეგანი. უოთიშას (იოსელიანების) სათიბები. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კხაიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბე ჯამეტარ (იხ. **ჯამეტარ**) – სახნავ-სათიბები (ჭველიერი), ჯამეტარის ზემო მხარე. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ჟიბე ჯელედ (იხ. **ჯელედი**) – უბანი (ხელედი), სოფ. ჯელედის ერთ-ერთი უბანი, სამანქანო გზ-ის ზემო ნაწილი, მეტი წილი გაზდელიანებისა. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ჟიბე ჯუნჩაშ (იხ. **ჯუნჩაშ**) – სათიბები (ბაბილი), სათიბ ჯუნჩაშის ზედა მხარე, კარტოფილი ითესება. *ნ. ბ. ჭურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ჟიბე ჯურ (იხ. **ჯურ**) – სამოვარი მთა (თავრარი), ს. თავრარისა და ხერხვამის საზაფხულო სამოვარი მთა, სამ. მთა ჩუბე ჯურის ზემოთ ≈ 1 კმ. დაშ. ჩავარდნილი (დეყუ) ადგილებია, ნაკარვებიცაა. *უმანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჟიბე ჯურემაში ლიც – წყალი (ლესემა), ს. ლესემაშია, ყანა ჟიბე ჯურემაშია. *ა. ს. გაზდელიანი, 36 წ., 1974.*

ჟიბე ჯალ – სათიბები (სვიფი) ს. სუიფის დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ, ჩამოდის წყალი **ჯალრა**, ს. ღუბალდისა და ს. სუიფის საზღვარი. *შოთა მიხეილის ძე სადლიანი, 42 წ., ს.ს. თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟიბე ჯამშდ (იხ. **ჯამშდ**) – დასახლ. უბანი (ხაიში), მდებარეობს მდ. ენგურისა და მდ. ხაიშურას შესართავის ჩრდ.-აღმ., მალლობ ადგილზე, შედის ხაიშის ს.ს.-ში. ხაიშიდან აღმართით ადის ბილიკი და ზემოთ ვაკე ადგილია. ცხოვრობს – ოჯახი. აქვეა ხაიშის საშ. სკოლა, სასაფლაო, ეკლესიის ნანგრევი. ჩრდ.-აღმ. კედელივით აკრავს უსახელო მთა (გორა), რომლის სიმაღლე რუკის მიხედვით ზღვ. დონიდან უდრის 2236,0 მ. ხილნარია – ყურძენი, მსხალი, ვაშლი, ქლიავი, ნიგოზი, ატამი, ბალი, ტყემალი. „ზემო ხაიში“. *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო), 31.VII.1970 წ.*

ჟიბე ჯამშდთემ შუკუ – გზა (ხაიში), საგზაოდან ჟიბე ჯამშამდე ამოდის სამანქანო გზა. *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო), 31.VII.1970.*

ჟიბე ჯანჩეშ (იხ. **ჯანჩეშ**)

ჟიბე ჯუდილიშ (იხ. **ჯუდილიშ**) – სათიბები (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, სამხ., ენგურის მარცხ., ჯუდილიშის სათიბების ზემო ნაწილი. *მ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ჟიბენაში ნაკ – სამოვარი (ღვებრა) ს. ღვებრას სამხ.-დასავლ., მდ. მულხურის მარჯვ. კალთაზე, ვაკეა. *არსენა ზურაბის ძე წიფიანი, 75 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბენაში ნაკ – სამოვარი (ღვებრა) ს. ღვებრას სამხ.-დასავლ., მდ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე, ვაკეა. *არსენა ზურაბის ძე წიფიანი, 75 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჟიბეშველიბალ – სახნავი (ყვედრეში). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ, ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ჟიბეშენ – ყანა (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერშია, ფაფალის ზემოთ. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

ჟიბეშენ (2) – უბანი (სასაში), ს. სასაშის დასახლების ზემო მხარე. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ჟიბეშენ/არ –სათიბები (ჭველიერში) ს. ჭველიერში, ლაშხურის მარცხ. *მ. ე. იპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ჟიბეშარ – უბანი (ფაყი), ს. ლექმეთის ერთ-ერთი

- დასახ. უბანი, ჩანქელიანების ერთ-ერთი შტო. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., მოსამსახ., 1974.*
- ჟიბი ფაჩიარლემ მურყუმარ** – ნაკომკარები (2 – იენაში), ს. იენაშია, დგას 2 ნახევრად დანგრეული კომკი. ფარჯიანების საგვარეულო კომკი. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ. ლატალი, 1973.*
- ჟიბიანი** – სოფელი (უშგულის ს.ს.)
- ჟიბიანი მგლდღ ლასგურა** – მალლობი (უშგული) ს. ჟიბიანის აღმ. ლამრია ჟომგინ-ის, ლაკურამა ბოგის დასავლ. ჟიბიანის მწყემსთა საჯდომი ადგილი. *მიხეილ დავითის ძე რატანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ჟიბიანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ჟიბიანი ტუბი** – ხევი (ჟიბიანი) მდ. ენგურის მარჯვ. შენაკადი ს. ჟიბიანის პირდაპირ. წყალი მოედინება ჟიბიანი ტუბი თხემიდან. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ჟიბიანი ტუბი(ი) თხტიმ** – გორა (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანის პირდაპირ ჩამომდინარე ღელეს სათავე, ჩამოგლეჯილი, ჩამორღვეულია. მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ.ნ. მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ჟიბღალი** – ეზო (ზაგარი) ს. ზაგარის შუაში, ორ მოსახლეს შორის, ზეგანის ოდნავ სამხ.-დასავლ. ბუჩქნარ ჰადრის ზემოთ დასავლ. *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბღალი** – სათი ბი (ხოსრარი), ს. ჟიბე ხოსრარს ჩრდ. მხრიდან აკრავს, დასახლების ზემო მხარე. *სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჟიბღალი** – სამოსახლო (ლახამულა) ჩვ. ლახმგლის ჩრდ.-დასავლ. ადრე ყანები ყოფილა სუმა ჰკადუასი. ამჟამად – რამდენიმე ნაგებობა და სახერხი. *გელა ფუთუს ძვე ჰკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჟიბღალი** – სახნავი (ტუბიბერი), სახნავ ლალქანას აღმ., ნაკლაროლს ჩრდ. „ზედა მხარე“. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ. კოლმეურნე, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბღალი** – სახნავი (ფარი) დასახლება კაცხის ჩრდ.-ით, ზემოთ. ზემოური . *შალვა ფილოვანის ძე ჩხეტანი, 13 წ., მოსწავლე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბღალი** – სახნავი (ქურაში) ს. ქურაში-ის ჩრდ.-აღმ. ყანა ღემგერს მოსდევს ჩრდ.-აღმ.-დან. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჟიბღალი** – ყანა (ლახამულა) ჟ. ლახმგლ-ს ჩრდ.-აღმ. თხემქა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჟიბღალი** – ყანა (ლაყვრი) საცხოვრის ლაყურის ჩრდ.-ით, სახლებს ზემოთ. *მიშა რუდენის ძე ცალანი, 28 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბღალი** – ყანა (ჟ. ლგვა) ღელე ტუბიბრას მარცხ. კალთაზე, ყანა ნენგმარის ჩრდ. ნაწილი. *სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბღალი** – ყანა, სათიბი (ლუჰა) ს. ჟ. ლგვას დასავლ. სამანქანო გზამდე (ნაჰკვრამდე). *სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბღალი** – ყანები (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ., დასახლების ზედა მხარე. *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბღალი** (15) – სათიბი (ლარილარი), ს.ლარილარშია, ჩრდ., სამანქანო გზის ზემოთ, დამრეცი სათიბი ადგილია, მდ. ჰუბრულას მარცხნივ, დასახლების ზემოთ. *ალმაცვირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ., პენსიონერი, ს. ლარილარ, ჰუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.*
- ჟიბ-ღალი** (2) – ყანა (მაგარდელი) ს. მაგარდელის სამხრეთით, თავზე. ჟიბ-ღალი „ზემოთკენა (მხარე)“. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბღალი** – სახნავ-სათიბი (ტუბიბიში) ს. ტუბიბიში, სახლებს ზემოთ, ბალიერს მარჯვნივ. ჟიბ ღალი „ზედა მხარე, არე“ (?). *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბიბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჟიბღალიარ** – სახნავი (ისკარი) დასახლების ზედა მხარე, სახნავები. „ზედანი“. *ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 876 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჟიბღალიარ** – ყანები (ზ. კალაში) სოლოფის ჩრდ.-დასავლ., ჟაბე კალშიმ ტუბიბრამდე. „ზემონი“. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჟიბღალიარ** (3) – ყანები (ჰველიერი), ს. ჰველიერ-

შია, ჩრდ.-ით, მდ. დაწმარსა და კედრგლას შორის. „ზემოური“, „ზედა მხარე“. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წმ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ჟიბღალიშ დაბ (იხ. ჟიბღალი)

ჟიბშარ – საცხოვრისი (მამი), ს. მამის ზემოთ დასახლებაა ზურაბიანებისა. ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.

ჟიბშარ (2) – უბანი (ლეკოსანდი) ს. ლეკოსანდში, სოფლის ზემო მხარე.

ჟიბშარე გილ – ყანა (იფხი), ჟიბე იფხის დასავლ. სახნავი ადგილები. ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.

ჟიბშარე გილიაზ (იხ. ჟიბშარე გილ)

ჟიბშარე მურყტამ – კოშკი (არცხელი), ს. არცხელშია, კარგად შემონახული სოფლის ჩრდ.-აღმ. მხარეში. ჟორჟოლიანების საგვარეულოსი. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჟიბშენიშ სგიმი – მჟავავე წყალი (უშხვანარი), ს. ჟიბე უშხვანარს ზემოთ მოდის მჟავავე წყალი, ჟიბშენიშ სგიმ „ზევითურა მჟავავე წყალი (ზედა, ზევიდანა)“. ჰიდრონიმის მიხედვით. გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ჟიბშან (იხ. ჟიბშანნიერ)

ჟიბშან – სათიბი (ლაჰილი), ს. ლაჰილის დასახლების ზემო მხარე. ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი. 1973.

ჟიბშან – ყანა (იელი) ს. იელიში, ასკარდის დასახლების ზემოთ. რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. ივლისი.

ჟიბშან (4) – სამოვარი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ. შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჟიბშანნიერ – ყანები (მესტია), შემოკავებული სახნავ-სათესი მიწები მარგიანებისა და ხერგიანების. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია, 1972.

ჟიბშენიერი – ყანები (აგრაი), ს. აგრის ჩრდ. მდებარე ყანები. ტყის ქვემოთ. ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., კოლმ. თავ-რე, ს. კე, მესტიის რ-ნი, 1871 წ. ივლისი.

ჟიბშენიერი – ყანები (ზეგანი) ს. ზეგანის ლეჟჭ

უბნის დასახლების სამხ.-აღმ. ნაწილი. დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ჟიბშუტა – საკრებულო (სოლი), ს. სოლოშია, სოფლის დასახლების ცენტრშია. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.

ჟიბშარე მურყტამ (2) – კოშკი (ზ. მ ურშკელი, არცხელი), ს. ზემო მურშკელიშია, კარგადაა გარედან შემონახული. ოდნავ დახრილია სამხ.-ით. ქურდიანების საგვარეულოსი, ციოყულმა მურყვამის აღმ. გურამ ალექსანდრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჟიბშარ – უბანი (ხევრა). ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახაბულა, 1973.

ჟიბშარ (3) – უბანი (დიზი), მდ. ნაჟკვშ ლიცის მარცხ. გრამიტონ ჭკადუას საკარმიდამო, სუმა ჭკადუას შტო. ქვემოურები „ჟიბშარს“ უწოდებენ გრამიტონშერ სუმაშერ-ს.

ჟიბშარლი – სავარგული (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ვაკეა, დათესილია ფიჭვით. დგას ქვითკირის სახლი. იასონ მურზას ძე კორძია, 75 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ჟიბჩუბან – ხილნარი (ლახუმი), ს. ლახუმიშია, აღმ. ნაწილში, ხილნარია, სათიბებიც, გზის ქვემოთ. რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.

ჟინი ბულონი – სამოვარი მთა (ზ. ვედი), მდ. სამაჭირხლოსა და მდ. ბულნიშე ღალგს გამყოფ ქედზეა 2 კარავი. არყნართაა ქვედა მხარე. ზღვის დონიდან ≈ 2510 მ. შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის სოფ. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.

ჟინი ობორიე – სამოვარი მთა (ზ. ვედი) მდ. გუანდრშ წყალის მარჯვ. შიშველი რელიეფით, გლუვი კალთებით, დგას ჟინ ობორიაში 1 კარავი. მეგრელებს ეკუთვნის – წალენჯიხის მთა. შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის სოფ. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.

ჟინგ ბულონი (იხ. ჟინი ბულონი)

ჟინგ ბულონიში სუკი – ქედი (ზ. ვედი), მთა ჟინი ბულონის აყოლებით ქედი, მდ. სამაჭირხლოსა და მდ. ბულონიში ღალგს გამყოფი, ნატახტე – მარჯვ. შალვა ძაკუს ძე

გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის სოფ. ჩვეალერი, 21.9.1970 წ.

ჟინგ ოზორიე (იხ. **ჟინი ოზორიე**)

ჟიქალექაშ ლელჰენ – რუ (ქვ. ვედი), ლალქერიშ ლიც-იდან გამოყვანილია სარწყავი წყალი ლეკვერით, ყანების სამხ. (ზემო) მხარეს. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჟიქანიერ – ტყე (მუწვდი) ს. მუწვდში, დასახლების ზემოთ, რცხილნარია. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*

ჟიქანარქა – გზა (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარის ზემო მხარეში გადის სამანქანო გზა, გზისა და მისი მიდამოების სახელია. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ჟორჟლან ნაკ – ტყე, სამოვარი (სოლი) ს. სოლის დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ, შიგ. ტყეში. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ჟორჟლან – ტყე, სამოვარი (სოლი) ს. სოლის დასავლ. სამანქანო გზის ზემოთ. ღელეცაა ტყიანი ამ სახელწოდებით. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ჟორაშ ნაკრავუ – ნაკარვები (ჭუბერი) მდ. თეთნაშერას მარცხნივ, ლეწუნდშ ნაკის მიდამოები. ნაკარვებია ტყის დავაკებულ ადგილზე. ჟორა ნარსავიძის ნაკარვები (ცოცხალია). „ჟორას ნაკარვები“. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ.*

სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII. 70 წ.

ჟიბრი – უბანი (ჩაჟაში), ს. ჩაჟაშის ზემო ნაწილი. ჟიბ „ზემო“. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ჟიბშტა – ყანები (კაერი) ს. კაერის დასახლების ზემოთ. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ჟუბარაშ ტტიბრა – ღელე (კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაშშია, უფრო დასავლ. ნაწილში, წყალი ცოტა მოედინება. ლიჟუარე „ჟონვა“. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჟუბანნი – ტყე, კლდე (ქვ. ლუჰა) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სამანქანო გზის ქვემოთ, ყანა ქტილანის ქვემოთ ენგურამდე. ციცაბოა, მუხნარიცაა და კლდეც. იცის ჩამორეცხვა, ჩამოშლა (ქა ხეჰი მუს ი ტერ მგ, ქა ხერღვენი ი რიენტეჩუ მამამგტემ სედნი). ჟუბაჰ- < „ზვავი“ (მიჟ – მზე...). *სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარი ს ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჟუბანიშ – სათიბი (ზაგარი) ს. ზაგარის სამხ.-აღმ., მდ. ჯენის მარჯვ. კალთაზე; სამოვარ გაუარის სამხ.-აღმ. სამანქანო გზის (ნაჰკორას) ქვემოთ, ირგვლივ მუხნარ-თხილნარია, შუაში სათიბი (ჟუბანარ იციანო). *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

რ

რადგ – სახნავი (მელე) მელეში.

რადგ (3) – ყანა (შკედი), ს. შკედშია. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

რადგ – ყანა (ხელედი), ხელედშია, ლაშხირის მარცხენა მხარეზე. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

რადგიულ (4) – ყანა (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ., გზის ზემოთ. ოდნავ დამრეცი. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ს. ჰადიში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

რადგიულ (იხ. **რადგ** – არცხელი)

რადგიულ (იხ. **რადგ** – დავბერი)

რადგიულ (იხ. **რადგ** – წვირმი)

რადნალ – სამოვარი (მურშკელი) ს. მ მურშკელის ჩრდ.-აღმ., გუგუშის ღელის მარჯვ. კალთაზე.

ქვიანი ადგილია, ქვების შენაგროვებითაა. ადრე მუხნარი ყოფილა. რედინ „როდინი“ (?). *ვალადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ. მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

რადგ – ყანა (არცხელი), ს. არცხელსა და ს. ღუბერას შორის მდებარე ყანები, ოდნავ დამრეცი რელიეფით. *ერმალო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

რადგ – ყანა (დავბერი), ს. დავბერის აღმ. ყანა. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

რადგ – ყანა (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლეთ-

- თით, ითესება ქერი, კარტოფილი. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- რადგ** – ყანა (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ., ტუბიერის უბანში. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- რადგ (5)** – ყანა (ლახუშდი), ს. ლახუშდშია, სამხ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე. რადგ „კარგი ადგილის“ სინონიმი. მამ ხოჩა დამ ლი = რადგ (მოკლედ). *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*
- რამაზი დამ** – სამოვარი (ლახთაგი) ლახთაგის ჩრდ.-დასავლ., რამაზის (ვინმე) ნაყანარი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*
- რამზიარე მურყუამ** – ნაკომპარი (ისკარი) სოფლის თავში, სკოლის აღმ., გზის ქვემოთ. „რამზი (გერლიანის) კომპი. აკაკი ფაცის ძე აფრასიძე, 27 წ., სტუდენტი, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.
- რამზიმა** – თემი (საძმო) (შყალერი) ს. შყალერში, გირგვლიანების საგვარეულოს თემი. ჯუამბ, რამზი, სპი – ძმები ყოფილან, რომელთა ნაყარია: ჯულბარ, რამზიმა/რამზიარ, სარქმა. *გრიშა ძეგას ძე გირგვლიანი, 47 წ., მოსამსახურე, ს. შყალერი, ლატალის ს.ს., 1973.*
- რამზიმა** – უბანი (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშის ერთ-ერთი საძმო. იყოფა სამ საძმოდ: რამზიმა, სარქმა, ჯულაბმა. მაიი ნაყარ – ნამათუარარ ცხოვრობენ შყალერშიც, გვარად გირგვლიანები. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ს. მაცხვარიში, ლატალის ს.ს., 1973.*
- რამზიმა მურყუამ** – ნაკომპარი (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშია, გირგვლიანების საგვარეულოს კომპი. დანგრეულია ნახევრამდე. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*
- რამზიარ (იხ. რამზიარე მურყუამ)**
- რაჟდენი მოლ** – სათიბი (მამი), რაჟდენ ჩარკვიანის ნახოვარი. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*
- რაჟდენი მოლ** – ყანა (ლადარვაში) ს. ლადარვაში, რაჟდენ ქურასბედიანის სახელობის ყანა. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*
- რაჟდენი მოლ (3)** – ყანა (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორში, რაჟდენ გაგნიძის ნახოვარი. საზიაროა ს. ხერისასთან.
- რაჟდენი მოლრლ** – სამოვრები (მელე) ს. მელეში, რაჟდენ ხარძიანის ნახოვარი.
- რაჟდენიშ შურო** – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*
- რაჟან** – კლდე (მანანაური) მდ. მანანაურის მარჯვ. შენაკადის – სკორბაშის სათავის კლდეები. საჯიხვე მთებია. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 78 წ., 1974.*
- რატანი** – სათიბი (კიჩხულდაში) ნენწელის აღმ., სათიბ კელაშნის დასავლ. სამი მხრიდან – შერეული ტყით. სამხ. – **თოთოლშარ** ხეზგებ. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- რატანი** – სათიბი (ხოსრარი) დასახლ. ჩუბე ხოსრარის ზემოთ, სამოვარ ქურთარის სამხ.-აღმ. *სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- რატანი** – სათიბი (თოთელეში) ს. თოთელეშა და ს. კიჩხულდაშს შორის. (**კიჩხრე ლი**). *დუშა შარდენის ას ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., ლახამულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*
- რატანი** – სახნავ-სათესი (ლაბსყალდი) საცხოვრებელ უბან ნაკს ქვემოთ, ფერდობი. *რატანი. შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ. ბრგიადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- რატანი (4)** – ყანა (ლამხერი) ს. ლამხერის დასავლ., სათიბ ლაკჩის აღმ. *მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- რატანიშ ცხეც** – ტყე (თოთელეში) ს. თოთელეშს აკრავს ჩრდ. მხრიდან, ტყე შერეულია, სათიბ რატანისა და ს. თოთე ლეშს შორის. *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., ლახამულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*
- რაფ ლელუზოჭა** – სათიბი (ჭაბეში) ს. ჭაბეშის სამხ.-აღმ., ლეჟ ლახუ-ს ჩრდ.-ით – სოფლისკენ, უთოთიმა ლელუზოვას ქვემოთ. გვერდით ჩამოდის დეღე, რომლითაც ირწყვება სათიბი. რაფა ნავერიანის სათიბი. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- რაყარიშ ღარ** – ღარი (ქვ. ვედი) სგიმიშ ღარ-ს ჩრდ.-აღმ., უოროვის ტყესა და **ლემდხინდ ნაკს** შორის. თავზე წიწვიანი ტყეა, ცაცხვნარი არაა (ზესხროლ ქა მემთხე ხარ). ალბათ რაყარს ატაბახ. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- რაჭამ კოჯ** – კლდე (მურშკელი) ს. მურშკელის ჩრდ., კლდე ყვებას სამხ.-აღმ., სალი კლდეა,

კურდელი იცის. კლდის ძირში ფოთლოვანი ტყეა. *ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

რახ – ტყე (ქურაში) ს. ქურაშის ჩრდ.-აღმ., ტყე ველწარს აკრავს ჩრდ.-აღმ. გორვეზიანია (ლეგრეთ ლი აშხუდგის, ხომა ლეგრეთს **რახ**-ს ხატულის). *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ს. ქურაში, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 196 წ. ოქტომბერი.*

რახ (2) – სამოვარი (მაცხვარიში) მთა მგხერის სამხ. ფერდობის ძირში, ქვეზიანია. *გ. გ. გორგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

რახად – ყანა (შვედი) ს. შვედში, მდ. ცხენშურის სანაპიროზე. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

რახა დაბ – სამოვარი (კიჩხულდაში) მდ. მაჭლშის მარჯვ. კალთის ჩრდ.-დასავლ., მთა კაბიშ ნალგენს ზემოთ. ჩამონაშალი ადგილია, კლდის ჩამონაშალია, ჩავარდნილი ადგილი (დეყუ ადგი ლი). მთაშია. რახ „რეხი“ (ბაჩი კოჯ ანჯდენი ეჯი). **დაბ** – მნიშვნელობითი „დაბა“ (?). *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

რახა ცხეკ – ტყე (მესტია), კახერის მხარეზეა, იწყება კახერის გზიდან აეროპორტის პირდაპირ მდებარე მოლარ-ამდე. აქვს შურო – რახა ცხეკი ლწფშუდწლ (ბილიკევივითაა). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია, 1972.*

რახა ცხეკი ლწფშუდწლ – ბილიკევი (მესტია) აეროპორტის სამხ.-დასავლ., ჩამოსაშვები ბილიკევი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია, 1972.*

რახა ცხეკი მაზუტა – წყარო (მესტია), წყარო გადმოყვანილი აქვთ სპარდიშის მოსახლეობას აეროპორტის სამხ.-დასავლ. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია, 1972.*

რახარ (იხ. **ნაჩვალ** – ტევიში)

რახარ – სათიბევი (კაერი). ს. კაერისა და ლემსის სათიბევი მთაში. ქვიან-გორვეზიანი. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

რახარ – სამოვრები (ზ. ლუჰა) მდ. ჯენის მარცხ. მხარეზე. ქვიანია, ადრე კარგი ვერხვანარი იყო. *ივდითე პეტრეს ას. ცინდელიანი, 67 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

რახარ – ქვიანი დგილი, ტყე (უშხვანარი) ს. უშხვანარის სამხ.-აღმ., ბწდიშ წიფს მოსდევს

მარჯვ. მხრიდან. რელიეფი ქვიანია და ტყიანი. რახ-ს „ლეგრეთს ხატული“ (ქვიანი). რელიეფის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

რახარ (5) – ტყე (ბაგვდანარი) უშხის ძირში აღმ., ჩამოცვნილი და ჩამონგრეული ქვეზის სერია. არყნარია. რახ „გორვეზი ქვისა და ქვიშის“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენს., ს. ბაგვდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

რახაშ – სამოვარი (მანანაური) მდ. მანანაურის მარჯვ. კალთის საზაფხულო სამოვარი მთები. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*

რახაშ – სამოვარი (ს. ლასკადურა) დაბიერის მთაში, ქვიანია. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*

რახაშ (3) – სამოვარი (ტვიბლედი), ს. ტვიბლედშია, მთა ძემეს მიდამოებშია, გორვეზიანია. *ნ. ს. ჩანესელიანი, 24 წ., 1974.*

რახაშულა – შენაკადი (ბავარი) მდ. ბავარულას მარცხ. შენაკადი, მოედინება მთა რახაშიდან. *ე. ჟ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*

რახარ – სათიბ-სამოვარი (სოლი) ს. სოლის საზაფხ. მთა, გორვეზიანი ადგილია, უშხის სამხ.-აღმ. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., მოსამახ., მესტია, 1972. IX.*

რახარ (2) – ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, გორვეზიანი ფერდობი. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

რახელდარ – კლდეები (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ., ტიბიშის ხეობის მარჯვ. კალთაზე. *ვალა ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

რახელდარ (2) – კლდეები (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ.-აღმ., ჩხუტა-ს მთის აღმ. მოსაზღვრე კლდეები. სუბნივალურია, ალაგ-ალაგ სათიბ-სამოვარიცაა. *ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

რადიმხანიშ დარ – სამოვარი (ზ. მარდი) ს. ჟიბე მარდის ჩრდ.-აღმ., ტყიანი, შერეული, წიწვნარი. ტყის ჩამოსაზიდი მშრალი ღელეა რადიმხან ჩხეტანის სახელობის. *ბეჟლუ რაჟდენის ძე გურჩიანი, 38 წ., კოლმ., ს. ჟიბე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*

რატან – სამოვარი მთა (ჭუბერი) მთა შაკალგრას სახმ., მდ. ლახმშ ლიც // ჭალაშ მარცხენა მხარეზე. ზემოთ კარვეზია 4. ვაკე ადგილია. სახმ.-

აღმ., ჩრდ.-აღმ. ნამძვარია, სოჭნარი, ჩრდ.-დასავლ. შიშველია. ჩრდ. ლეჩქუტერ. მისი სიმაღლეა 1772,5. მთა რატიანიმ გორაგსა (// ნანდელაშარ გორაგ) და მდ. ლახმჭალას შორის. *ესტატე ილიას ძე ჯაჭვლიანი, 42 წ., კოლმ., ს. სგურიში, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

რატიანიშ რობ – სამოვარი ღელე (ყარი) მთა რატიანიში, ჩრდ.-დასავლ., უშველელი ღელეა ალპურ ზონაში, შგერის (ჯუჯა) მცენარის გარდა ერთ-ორ ადგიალს არყის პატარა ხეცაა. დანარჩენ მხარეს შიშველია. მდ. ლახმჭალის ერთი შენაკადი. უერთდება ტობაშ გორაგს და შემდეგ ხარაშს. *გივი მუხას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლმ., ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

რატიანიშ სგიმარ – სამოვარი, მჟავე წყალი (ყარი), მთ. რატიანიში, რატიანიშ რობის მარჯვ. ფერდზე, შიშველია, ალპური ზონის, მოედინება წყალი, მდ. ლახმჭალის შენაკადი, და მრეცი რელიეფით, ჯუჯა შგერის მცენარეულობით. მოცვარიცაა. სიმაღლე მისი დაახლ. 2300 მ. მოედინება მჟავე წყალი, რომელზედაც გაკეთებულია კასრი. სასმელად ადამიანისათვის უვარგისია, საქონელი ეტანება. გოგირდოვანი უნდა იყოს. *გივი მუხას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლმ., ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

რატიანიშ ფოქ – გამოქვაბული (ჭუბერი), შდაულერშია, შდაულერიშ ლეჩქუტერ ნაკის ჩრდილოეთით. მოედინება პატარა წყალი, მის მარცხ. ფერდობზე, ქვის ქვემოთაა 5-6 კაცის ადგილისოდენა. ვიზიანი რატიანი-ის სახელობის, მონადირეა (ცოცხალია). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII. 70 წ.*

რატიანიშ გორაგ – ქედი, სამოვარი (ჭუბერი) მთა. შატლერასა და რატიანის მთის გამყოფი „უვალი“. შიშველია, ალპური ზონა, სიმაღლე დაახლ. 2290 მ. გაჭიმულია შამფრილაშ გორაგიდან ტობამდე, ჩრდ. მიმართულებით. რატიანის გორა, *ქედი. გელა გელას ძე სუბელიანი, 45 წ., კოლ. წევრი, ს. ჩუაბე ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

რაშა ნასკინ – გზა (ლეშუკვი), ს. ლეშუკვიდან ლატალისკენა საცალფეხო გზა დადმართზე. სახელწოდება შერქმეულია რაშის ნახტომის შე-

დეგად დარჩენილი ნაფეხურების მიმსგავსებით. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

რაჭუნ რობ – ტაფობი (სპარდიში) აეროპრტის ჩრდ.-აღმ., ტყიანია. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ. ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

რაჭუნშ სარაგ – წყარო (ზაგარი) ს. ზაგარის ქვემოთ, სათიბ სარგაშშია სამხ.-დასავლ. **კენჯაბ** ხარ, სადაც მოედინება წყარო და იციან რაჭუნ მასარდ. იქაურობაში წყალი მარტო ისაა. *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

რეზარ – ყანები (ცალანარი), ს. ცალანარს ესაზღვრება სახმ.-დასავლ. სამანქანო გზამდე, დარივითაა, ჩავარდნილი (შდრ. ღუებ, რობ, მგერ. **რობუ**, შემო-ღობ-?). რეზ. რუს. „чаша“. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

რეზარ – ყანები (ხერხვაში) ს. ხერხვაშის სამხ. მოსაზღვრე ყანები, დარისებური რელიეფით, რეზადგი ლი. *დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

რეზიან – კლდე (ყარი) მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე, საჯიხვე კლდეები. მგრზა ჭალის დასაწყისის მარჯვენა მხარეზე, შიშველი ციცაბო კალთებით. ქვედა ნაწილში, ძირისკენ შერეული ტყე. მთა შდაულერის ქვემო მიდამოები. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII. 70 წ.*

რეზიანრე მურყუამ – ნაკომპარი (ლანხვრი), ს. ლანხურში ყოფილა ვინმე რეზიანის სახელობის, გვარი ამჟამად გადაშენებულია. კომპის ძირიც არაა, კალოდ (კაუდ) გადაუკეთებით კომპის ნადგომი. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

რეზიანრე მურყუამ (2) – ნაკომპარი (მაგარდელი) სოფ. მაგარდელის აღმ. განაპირას ნაკომპარია. ვინმე რეზიანისა (გვარი არ უნდა იყოს). რეზიანთ კომპი. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

რეზიანაშ ჯარჯ – გადასასვლელი (ნაკ. ს.ს.), მდ. შდავლერის სამხ., მთა ლათაშის თავზეა გადასასვლელი. ვინმე რეზიანის სანადირო გზა-გადასასვლელი. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი,*

57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

რეცა – საბალახო (იდლიანი), ს. იდლიანში, ნენ-ზიმ ნაკის ჩრდ.-დასავლ. ნაკამბუმის გაგრძელებაა. ნენზიმ ნაკვშ ტუბირილის თავზე, ერთ მხარეზე საბალახოა, მეორეზე – ნამენარი ტყეა. 1934-39 წლებში აქ ყოფილა მორების ჩამოზიდვა მორების ღარებით. სახელიც შერჩენია (**Рейс**-იდან ?). გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. ილიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.

რეცა (2) – ყანა (ლებურცხილა) ს. ლებურცხილას ბოლოში, ყანაა. **ტუბირილის** მარცხენა მხარეზე, დამრეცი რელიეფით, ხეხილი, ვენახი, ძველად ხის ჩამოსაცურებელით ხისაგან გაკეთებული მორების ღარი ყოფილა, დააცურებდნენ მორებს მდ. ენგურამდე. **რეცა – Рейс**-იდან ? *ჯუმბერ რადიონის ძე დავითიანი, 18 წ., მოსწავლე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

რეცაშ ტუბირილდ (იხ. **ტუბირილ** – ლებურცხილა)
რზენ-გვანდრა (იხ. **ჟიბე გვანდრა**)

რიგაში – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ., ფერმის შენობებს ზემოთ, გზასა და ჰადიშგრას შორის. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

რიგაში ტუბრა – დეღე (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ., ჰადიშგრას მარჯვ. შენაკადი. რიგაშიქლის სათიბებზე მოედინება. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

რიენ – მდინარე (ცხუმარი). მდ. ენგური, ჩამოუდის ს. ცხუმარს ბოლოში. *ივანე ბეჟას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

რიენიშ ზოგ – ხიდი ქვ. ლუჰაში, ენგურზე. *იშმაგ სორთმანის ძე დადეშქელიანი, 88 წ., 1969.*

რიყ – გზა (მესტია – ირ. მლეიქიშვილი)

რიყ – რიყე (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. ტუბის რიყე (გუალდა ტუბისა). *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

რიყ – რიყე (ლახამულა) ჩვ. ლახამულას ჯგერაგ ლახმელაშ ეკლესიის ქვემოთ, მდ. ენგურის მარჯვ. სანაპიროზე. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

რიყ – რიყე (ჭოლაში) ს. ჭოლაშის დასახლების სამხ. მდ. მულხურას ორივე მხარის რიყე. ვაკე ადგილია, რიყის ქვემოთ. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

რიყ – რიყე (ხ. ჩუკული), ჟიბე ჩუკულშია, დგას 4-წლიანი სკოლა. *ნუნუ დადამის ას. გულბიანი, 26 წ., 1976.*

რიყ – სამოვარი, რიყე (ციცხვარი), ს. ციცხვარშია, წყლის (ენგურის) მარცხენა სანაპიროზე. იყო სათიბი, ამჟამად რიყეა, ცოტა სამოვარი ადგილიც, არის ხილნარიც. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 30 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

რიყ – სახნავ-სამოვარი რიყე (ბაბილი) მდ. ჩოლმურას მარცხ. რიყე. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

რიყ (10) – სამოვარი (მახაში), ს. მახაშშია, ნესგა დელოლთან, რიყეა. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

რიყ (იხ. **რიყიშარ**)

რიყ (იხ. **შკობარ** – ლენტეხი)

რიყ (იხ. **ჭალიშ რიყ** – ზ. ვედი)

რიყე დაბ – ყანა (ჩუკული) ს. ჩუკულში, ჟიბე ჩუკულის სახნავი, ფიშყორის მარცხ. *ნუნუ დადამის ას. გულბიანი, 26 წ., 1976.*

რიყე თხუმ – გზა (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში, ლაშხირის მარცხ. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

რიყე ლარლ – სამოვრები (შვედი) ს. შვედში, ცხენშურის სანაპიროზე, ამჟამად რიყეა. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

რიყი დაბ – ყანა (ჯახუნდერი) ს. ჟახუნდერში, ფიშყორის მარცხ. მხარეზე.

რიყი დაბრლ – ყანა (შვედი), ს. შვედშია, რიყესთან. *ბ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

რიყილდარ – სათიბი (ქედანი), ქედანშია, მდ. ჭუმრულასა და ყანა ლექტშირის შუა, ქედანის ქვემოთ რიყე. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუმბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

რიყილდარ (2) სამოვრები (ლანხვრი) ს. ლანხურის სამხ.-აღმ., სამანქანო გზის ქვემოთ, ქურილარს სამხ. ფოთლოვანი ტყეა, მდ. სოლედგრას სანაპიროა, რიყე. რიყე „რიყე“. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., ს. ლანხური, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

რიყიშ ლებგლეყ – სამოვარი (ქვ. ვედი), მდ.

- ჟედრელას მარჯვ. ჭალა, ვაკეა, სადაც ბლომა-
დაა აშოლტილი მურყანი. *ლეო გრიგოლის ძე
ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქ-
ტომბერი.*
- რიციმ ნაკ** – სამოვარი (ლუხი) მდ. ჭუბრულას მარ-
ჯვენა მხარეზე, გადის გზა, ვაკე ადგილია.
ბლომადაა ქვის ლოდები, გორვები. ნაძვნარი-
ცაა სანაპიროზე მდინარისა. ჩუბე ლუხშია. *ის-
ლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს.
ტობარი, მესტიის რ-ნი, I.XI.70 წ.*
- რიციმ ფელტ** – სამოვარი (ლახამულა) მდ. ენგურსა
და საცხოვრის კეცნანის შორის, სათიბ ჩუბე
რიცის ზემოთ. ფერდობია, ჩანს ხეხილი. *გელა
ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი,
1969 წ. ნოემბერი.*
- რიციშარ** – უბანი (იდლიანი), ს. იდლიანშია, მდ.
ენგურის მარჯვენა მხარეზე, პატარა სამოსახ-
ლო ადგილია, რომში ტუბის მარცხ. მხარეზე.
ხილნარ-ვენახი, ყანები. სამოვრები. აღმ. მუხ-
ნარია. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს.
იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.*
- რიყარ** (იხ. **ჭალიმ რიყარ** – გვალდერი)
- რობ** – საბალახო (ჩვ. ვედი) სგიმიშ ღარის აღმ.
ლეწფერ ღარს სამხ.-აღმ. ლეზლყეჩ ლი, განჭუტ
ხარ ხოჩა, რობ ადგი ლი. მოედინება წყალი.
*ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მე-
სტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- რობ** – სათიბი (კიჩხულდაში), სათიბ ცხარუშს აკ-
რავს ჩრდ. (ზუტიგუ შალ ხარ ი **რობ** ხაჟხა). *სა-
მსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ.,
ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- რობ** – სათიბი (ლახამულა) საცხოვრის კეცნანისა
და სათიბ სოფიანში დაბს შორის. ჩავარდნილი
ადგილია, რობ ხარ. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა,
64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- რობ** – სათიბი (ლეღზაგი) ს. ლეღზაგის დასახლე-
ბის ქვემოთ. *ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ., ლატალი,
1973.*
- რობ** – სათიბი (ლექესირი), ს. ზემო ლექესურაშია,
ჭრეკის ზემოთ. მგჭიდ დაბ ლი. *კ. ე. ფურე-
ლიანი, 34 წ., 1974.*
- რობ** – სათიბი (ნესგუნი) ფუშყერის მარცხ. მხარე-
ზე, სამანქანო გზის ქვემოთ. *ელგუჯა ვლადი-
მერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს ს.,
1972.*
- რობ** – სათიბი (ფხოტრერი) ფხოტურა ზაგარს
ჩრდ.-დასავლ. რობ „ღარივით“ (ღუებშალ ლი).
*ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენს., ეცე-
რის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- რობ** – სათიბი (ქვ. ვედი). *გერმან შარდენის ძე ჭკა-
დუა, 45 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის
რ-ნი, 1969.*
- რობ** – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის დასავლ., სა-
თიბ წერნიაშარს აკრავს დასავლ. რობ ადგი
ლი. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ.,
კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემ-
ბერი.*
- რობ** – სამოვარი (დოლი) ს. დოლის თავზე, ზემოთ
ტყე უჭნახულარ აკრავს. სახელი რელიეფის
მიხედვითაა შერქმეული. *ყვრემ პეტრეს ძე უშ-
ხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი,
1969 წ. სექტემბერი.*
- რობ** – სამოვარი (ლამხერი) ს. ლამხერის დასავლ.
გორა ლულანის ჩრდ.-აღმ. ჩავარდნილი ადგი
ლია. რობ „დაყუ ადგი ლი“. *მახამეთ გურმაჩის
ძე დევდარიანი, 49 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მე-
სტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- რობ** – სამოვარი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალ-
თაზე, შგედში ტყე ქორზაგარს დასავლ. ადრე
სათიბი იყო. რობშალ ლი. *კოწი იოსეს ძე
კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.
ნოემბერი.*
- რობ** – სახნავი (დაკარი) დაკარ-ის ჩრდ.-აღმ., ლას-
ფლაშარ-ის აღმ. ჩავარდნილი ადგილია, გვიმ-
რნალი, რცხილნარი. ფართობი ≈ 900 კვ.მ. *ვა-
ლერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 42 წ., პედაგოგი,
ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- რობ** – ყანა (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ.
ჩავარდნილია, დამრეც კალთაზეა, ღარივით.
*ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამ-
სახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექ-
ტემბერი.*
- რობ** – ყანა (ნაცული) ს. ნაცულში, ჩავარდნილი.
- რობ** – ყანა (სიდიანარი), ს. სიდიანარშია, რობ არაა.
ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.
- რობ** – ყანა (ქართვანი) სოფლის სამხ., ყანა
ზაგულდარის სამხ.-აღმ. ჩავარდნილი ადგი-
ლია, მოსავლიანი. *გრამიტონ პავლეს ძე გა-
ბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-
ნი, 1969 წ. IX.*
- რობ** – ყანა (ქვ. ჭველიერი) ს. ქვედა ჭველიერში,
ჩავარდნილი რელიეფია. *ფავრიზ ინდიკოს ძე
მუკბანიანი, 27 წ., მოსამსახ., ქვედა ჭველიერი,
ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი, 1974.*
- რობ** – ყანა ≈ 2 ჰა (ტყეში) ს. ტყეშიში, სასოფლო
გზის ქვემოთ, სახნავ ლაყუბურას სამხ.-ის

მხრით მოსდევს. ტაფობი ადგილია, დამრეცი რელიეფით. ფორმის მიხედვით. *მაშ სარდიონის ასული არღვლიანი, 57 წ., დიასახლისი, ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

რობ – ყანები (ლახუშდი), ს. ლახუშდშია, სამხ. მხარეზე, მდ. ენგურისკენ. *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*

რობ – ყანები (ყარი), ს. ყარიშშია, ჩავარდნილივითაა. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*

რობ – შურო, ღარი (ტვიბი) ს. ტვიბში ღარი. **რობ** შურო. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

რობ – წყაროს წყალი (თავრარი), ს. თავრარის ჩრდ.-აღმ. მოედინება წყალი, ჩავარდნილ ადგილას. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

რობ (2) (იხ. **რობი ლარე** – ფაყი, **რობლიწერ** – აგრაი)

რობ (26) – ყანა (შვედი), ს. შვედშია, რადაგის ერთ-ერთი ნაწილი, ჩავარდნილია შედარებით. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

რობ (იხ. **აგრანდ** – რობლიწერ)

რობ (იხ. **რობალ** – ღვებრა)

რობალ – სახნავ-სათიბი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეში, ჩავარდნილივითაა.

რობალ – ყანა (მამი) ლეგარდში, ჩადრმავებაა. **რობ** „ჩადრმავებული ადგილი“. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

რობალ – ყანები (ჭახუნდერი) ს. ჭახუნდერში, ჩავარდნილია.

რობალ (4) – სათიბი (ახალშენი) ახალშენის უბანში, მდ. აშხაშურის მარცხ. ვაკე ადგილია. *ა. ჭ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*

რობი დაბარ (იხ. **რობიელ**)

რობი ლარე – სათიბი (ფაყი), ლესხანშია, ჩავარდნილი ადგილია. *ჯ. ა. ჩანქსელიანი, 26 წ., 1974.*

რობიარ – ყანები (იფხი), ზედა იფხშია, ღარ ხარ. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.*

რობიელ – სამოვრები (ცანა) ს. ცანის დასავლ. მთა ვეშგმილში, ყანები იყო. ითესებოდა **როფ** (მარცვლეულია), შესაკმაზია ჭინჭართან, სოკოსთან. **როფ** ანუ **ქერი ფეჟ**.

რობიელ (2) – ყანები (ჭამუში) ს. ჭამუშის დასახლების დასავლ., დავაკებასავითაა, ჩავარდნილი არაა. **რობ** „ჩავარდნილი ადგილი“. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამსახ.,*

ს. ჭამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

რობლა – ტყე, სამოვარი (იელი), ს. იელიშია, ენგურის მარჯვ. კალთაზე, აცის აღმ. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., 1972. VII.*

რობლიწერ – სათიბი, ტყე (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლ., 1 კმ-ზე, მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ჩავარდნილი, ოღრო-ჩოღრო ადგილი. **რობალ-იწერ** (მრ.) იწერ ≈ „იანი“ ? *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

რობლიწერ (2) – ყანა (აგრაი) ს. აგრის დასავლ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., კოლმ. თავ-რე., ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

რობოზელაჟ – სამოვარი (ნაცული) ნაცულის მთაში.

რობოლ – ტყე (იხ. **რობოლ** – მესტია, ირ. მელიქიშვილი)

რობრი ღარ – ხევი (ლემსია) ლემსიიდან ქანო ლახვში მიმავალ გზაზე. მშრალი ხევი, სეზონური. *ზადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

რობრია ღარ – ღელე (ღვებალდი) სამოვარ ლამეჭლეთის ზემოთ, ხის ჩამოსაყრელი ღელე, ღარი, წყალი სეზონური. **რობ** „ჩავარდნილი“ (?). *მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

რობულდ – ყანა (კიჩხულდამი)ს. კიჩხულდამის ჩრდ.-დასავლ., ყანა ყუტესანის მისდევს ჩრდ.-აღმ. **რობ ხარ.** *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

რობულდ – ყანა (სოლი), ს. სოლშია, დასახლების აღმ., სამანქანო გზის ქვემოთ. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*

რობულდ (3) – ყანა (კიჩხულდამი) ს. კიჩხულდამის სამხ.-აღმ., ჭამუშ დაბს აკრავს ჩრდ. მიედინება პატარა წყალი, ლეგელდამის ქედის დასავლ. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

რობალ – ყანა (ღვეშერი), ს. ღვეშერშია, ღაროსავითაა. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*

რობალი სარაგ – წყარო (ღვეშერი), ს. ღვეშერშია, ყანა რობალშია. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*

რობ ღარ – მშრალი ღელე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე,

- მშრალი, შერეული ტყით. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- რობ ღწ** – სამოვარი (ჯალდე), ს. ჯალდეს დასავლ ფერდობი, ლარჭუტი ღწრის დასავლ. *ახმედ შამშე ძე ჩევიანი, 49 წ., კოლმ., ს. ხალდე, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- რობ ღწ** – ყანა (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ., ლამულდის უბანშია. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- რობ ღწ** (4) – სამოვარი (მურყმელი) ს. მურყმელის ჩრდ.-ით; , სამოვარი მშრალი დეღე. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- რობ ღწ** – სახნავი (გულიდა), ს. გულიდაშია, ტყეა ირგვლივ. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*
- რობ ღწ** – ტყე (ჯალდე) ს. ჯალდეს სამხ.-დასვლ. მდ. ჯალდე ჭალას მარცხ. კალთაზე, ფოთლოვანი და ალაგ-ალაგ წიწვნარიც – გგბზრ ხაგხ. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- რობ ღწ** – ყანა (ბაბილი) ლენსკირის ტერიტორიაზეა, ჩავარდნილივითაა. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- რობ ღწ** – ყანა (ღვებრა) ს. ღვებრას სამხ.-აღმ. ტუბი-ის მარცხ. მხარეზე, ჩავარდნილი. *ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- რობ ღწ** – ყანა (ჭოლაში) ს. ჭოლაშის აღმ., მდ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე, ყანა დაბინდში, ჩავარდნილი ადგილია. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- რობ ღწ** – ყანები (ლალხორი) ს. ლალხორში, მდ. ხალდეშურას მარჯვ. კალთაზე. ფერდობი ადგილია. *ნინა გიორგის ას. გამყრელიძე, 49 წ., მოსამსახ., ს. ლალხორი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- რობ ღწ** (7) – სათიბი (გვიმბრალა) ს. გვიმბრალაში, ჩავარდნილი ადგილია. *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*
- რობ ღწ** – ყანა (ზაგარი) ს. ზაგარის აღმ., ზეგანის ქვემოთ, სათიბ კაჩგლდწრის დასავლ. (სოფლისკენ). რობ ადგი ლი („ჩაზნექილი“). *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- რობ ღწ** (13) – ყანები (უშხვანარი) მდ. დოლრას მარცხ. მხარეზე, სამოვარ სგიმგლდწრს ჩრდ.-აღმ.. არის ყანები ტაფობი რელიეფით, რის გამოც სახელწოდება „რობ ღწ“ – რობ „ტაფობი“? რელიეფის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- რობ ღწ** (იხ. **ჩუბე დაბზრ** – ღვებალდი)
- რობ ღწ** (იხ. **ჩუბ ღწ ღწ** – გვალდერი)
- რობ ღწ** – სათიბები (უსგვირი) ს. უსგვირში, ჭალას მარცხ. მხარეზე. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., 1973.*
- რობ ღწ** – სათიბები (ქვ. კალაში) სოფლის ქვემოთ, სათიბ ჰუყურამდე, ჩავარდნილი რელიეფის გამო. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- რობ ღწ** – სათიბი (ზ. კალაში) სოფლის ჩრდ. (ზემოთ), სგიმზაგწრს ესაზღვრება დასავლ. მხრიდან. რობ ადგი ლი. ჩაწეული, ჩაზნექილი. „ჩაზნექილი (გრაბენი(?) ადგილები“. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- რობ ღწ** – სათიბი (ბარში) მდ. დაწმწრის აღმ., ყანა ჰგწმწრის აღმ. მხარე. რობ „ღარისმაგვარი“, „ჩავარდნილი ადგილი“. *ბაგუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ., მძლოლი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- რობ ღწ** – სათიბი (ფალედი) მდ. ღემდრგლას მარჯვ. კალთაზე, მეშხე ფხინჭმწრის სათიბის დასავლ (რობ ადგი ლი). *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ღემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- რობ ღწ** – სახნავ-სათიბი (ქურაში) მდ. დაწმწრის მარცხენა მხარეზე, სათიბ ყუბანის ჩრდ.-აღმ. ღაროსავითაა რელიეფით. რობ „ჩავარდნილი ადგილი“. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- რობ ღწ** – ტყე (ღემსია) ღემსიიდან ქმმე ლახვში მიმავალ გზაზე, ღარიცაა – რობი ღწ. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- რობ ღწ** – ყანა (ჰებუდი) ს. ჰებუდის სამხ., ყანა ლაჭურწმის აღმ., ჩაზნექილი, ჩავარდნილია. *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- რობ ღწ** – ყანები (ქაშვეთი) ს. ქაშვეთის დასახლ. დასავლეთით. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი,*

42 წ., კოლმკეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972. X.

რობაშ ქურა – სამოვარი, ტყე (უღვალა) სამანქანო გზის ზემოთ, სალოცავ ლაქმალდშ ბაჩის აღმ. (რობლი ი ქურა). *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

რობაშ ცხეკ – ტყე (ლახამულა), საცხოვრის კეცნა-ნიშია, სამოვარ დაბლდარში სარგელის ჩრდ.-დასავლ. შერეული ტყით, უფრო – მუხნარით. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

რობაშ – სათიბები (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ., ჯერაშის მარჯვ. კალთაზე. ჩავარდნილი, ოღრო-ჩოღრო სათიბები. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

რობაშ – სათიბები (ლახთაგი) ლახთაგის ჩრდ.-დასავლ., დაბლედის თავზე. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ლახთაგი, 1972.*

რობაშ (2) – ტყის სახელწოდებაა (წვირმი), მდებარეობს წვირმის სამხრეთით, მუხნარი ტყეა. ადგილი ძალიან ფერდობია. ტოპონიმს რაღაც საერთო უნდა ჰქონდეს მეგრულ „რობუს“-თან. ეს სახელწოდება კნინობითი ფორმითაა სხვა სოფლებში. გამოიგონია „რობ“, „რობაშ“ ფორმებიც. ადგილის სახელწოდება. *ჩაიწერა თსუ სტუდენტმა ასლან კორძაიამ, 1965 წ. 20 აგვისტო.*

რობაშ დაბარ (იხ.რობაშ – ლახთაგი)

რობაშაშ – სათიბი (იელი), ს. იელიშია, ენგურის მარჯვ. კალთაზე, აცის ზემოთ, ჩუბე უბნისაა. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*

რობაშაშ (2) – სათიბი (ბოგრეში)ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

რობაშ – სათიბი (ბულეში), ბულეშშია, ჩავარდნილი ადგილი. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

რობაშაშ დელა – დელე (ბულეში) ს. ბულეშში, რობის სამოვართან. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

რობაშ – ყანა (ლახამულა) საცხოვრის ნოდანის სამხ.-დასავლ. ენგურის მარჯვ. მხარე. ჩავარდნილივითაა (რობაშაშ ლი). ნარიქიმ ნაქორს დასავლ. რობ (< *რაბ < *რაფ-ა ?). *გელა ფუ-*

თუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

რობაშ (2) – სამოვარი (ჰამაში), ჰამაშია, გირგულაშის ყანებს სამხ.-აღმ. რობ ლი, ჯვინელ ნაღყინ გიმბარ ხაგბ. *დუმა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

რობაშ – სამოვარი, ტყე (ნანგული) ს. ნანგულის აღმ. (ქვემოთ), ვენახის ქვემოთ, დამრეცი. წყალი მიედინება. რობ ხარ. ჩავარდნილი ადგილია, ქვემო მხარე ტყეა. *ვარდენ ქერეცის ძე კვანჭიანი, 61 წ., პენს., ს. ნანგული, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 7.11.70 წ.*

რობაშ – სამოვარი (ფარი) დასახლება კაცხის ჩრდნ. ჩავარდნილი, ლამბაქისებური, ჯამისე-ბური რელიეფით. *შალვა ფილოვანის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

რობაშ – ყანა (დისი), ს. დესშია, მდ. ნაჭაჭუის მარცხენა მხარეზე. დამრეცი, ჩავარდნილი ადგილია, არის ნიგვზნარი. *იესებ სემას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულა ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

რობაშ (5) – ყანა (ჭუბერი), დასახლება ქედანის ქვედა ნაწილი, ჩაწეული რელიეფით, მდ. ჭუბრულას სამხ.-აღმ. რობ „ჩაღრმავებული ადგილი“. *ვასიკო მუხას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს.ნ.ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

რობაშ – ადგილის სახელი (ლახურცხილა) ს. ლახურცხილას ბოლოში, დასავლეთით, ტუბირილიშია. დამრეცი, ჭაობიანი ადგილი, ბოლო მოსახლის დასავლეთით, ს. ნანგვისკენ. ჩავარდნილი ადგილია. *ჯუმბერ რადიონის ძე დავითიანი, 18 წ., მოსწავლე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

როზანიშ მოლ – სამოვარი (ლახამულა) დასახლ. გემრანისა და სამანქანო გზას შორის, მომინდორო ადგილია, ნასახლარია როზან ჭკადუასი. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

როზანიშ ნალზიგუ – სამოვრები (ხაიში), როზანის (ჭკადუა?) ნასახლარი ყოფილა საგერგილსა და ლაყლარში ზენს შუა. მდ. ენგურის მარჯვენა მხრისკენ. პანტა მსხლები, ვაშლები, ბალი, ხურმა. ფოთლოვანი. ნასახლარი ჩანს. სახლის სამირკველი და კალო (კაუ) ამჩნევია. ადრე ხნავდნენ, ამჟამად ქუროლდ ლიხ ჩუ მესდე.

„როზანის ნასახლარი“. ემუზა და ბაბუა მოვადის უფროსი თაობის (კარგად არ იცის). *ნატაშა ემუზას ას. ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. 30. VII.*

როზანიშ ნალზიგუში რიყ – რიყე (ხაიში) როზანიშ ნალზიგუშ ქვემოთ, მდ. ენგურისკენ. პატარა მინდორიცაა. მოედინება წყაროც. რიყეა, ქვიშიანი ადგილია, მდინარის სანაპირო. *ნატაშა ემუზას ას. ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. VII.*

როკალ – კლდე (სასაში) ს. სასაშის მთაში, სანადირო კლდეებია.

როკბაჩარ – სათიბი (ფხოტრერი) ფხოტრან ზაგარს დასავლ., სათიბ კერტიარის გაგრძელება დასავლეთისკენ. (როკშალ ბაჩარ ხაგხ ხომა ი ეჩხენქა). *ენატე ამიზის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

როკ-ბაჩარ – ქვა, ტინი (ფარი – ვ. ნარსავიძე), დალნაკის გვერდით აღმართულია ორი უზარმაზარი ტინი. ეს ტინები გვერდიგვერდ დგანან, შუაში ცარიელი ადგილია. „როკ-ბაჩარ“ – „ორკაპი ქვები“.

როკბაჩარ (3) – სამოვარი (ცალერი) საზაფხ. სამოვარ მთა ლასგუტრანის თავზე, დიდ გორაზე. დიდი ქვებია. როკშალ ლიხ დაწარს ხალატხ ლიშდრანლ. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

როკვალ (იხ. **როკუტლ** – ირ. მელიქიშვილი)

როკ-მაჩხაფ – სათიბი (ტვიბი) ს. ტვიბში, პატარა ღელე, ვარდნა აქვს, განტოტვილია. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

როკო – სამოვარი მთა (მაგარდელი), სამოვარია (საზაფხულო) მთა დეცილანს ზემოთ. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

როკოლარ – ყანა (წვირმი) ს. წვირმის სამხ.-დასავლ. დაღმართია, სტიფის გაგრძელება დასავლ. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

როკოშ ტობ – ტბა (მაგარდელი). მთა როკოსთან არის პატარა ტბა. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

როკულდ – ხევი (ფარი – ვ. ნარსავიძე)

როკულდ (2) – ყანა (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის

დასახლების ჩრდ.-დასავლ. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

როკპ მურყამ – კლდე (ტვიბერი), ტვიბერისა და წანერის მყინვარებს შორის მდებარე კლდე, ყუთლოდის ჩრდ.-ით. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

როკრლარ – სათიბი (ყაბეში) მდ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე, სათიბ ლაცგას თავზე, ზემოთ. ს. ყაბეშის ჩრდ.-დასავლ. დაფერდებული რელიეფით. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

როკრლარ (2) – სათიბი (სოლი), მთა შიხულდანშია, პატარა სათიბია ფერდობზე. ირგვლივ წიწვნარი ტყითაა შემოფარგლული. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

როკუტალი ცხეკარ – ტყე (მესტია) აეროპორტის ჩრდ.-აღმ., ბუჩქნარი ტყეებია, შიგა და შიგ მდელოებით. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

როკუტალიწერ – სამოვრები, ტყე (მესტია) აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. ბუჩქნარი ტყეებია, შიგა და შიგ პატარა მდელოებით. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

როკუტ ტუბ – ხევი (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ., მულხურას მარცხ. კალთაზე. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

როკუტარ – სამოვარი კლდე (ხაიში), კლდეთა და სამოვართა სისტემა მდ. კასლედგრას მარჯვ. ხეობაზე, არის 5 კარავიც და მის ზემოთ სუბნივალური და ციცაბო კალთებიანი კლდეებია. უმაღლესი მწვერვალი ზღვის დონიდან ≈ 2978 მ. (1 : 100 000). *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

როკუტლ – სათიბები (მესტია) აეროპორტის მიდამოებში. ეკუთვნის ხერგიანებს, რატიანებს, ნიგურიანებს. როკულდ „პატარა, უმნიშვნელო ადგილი“ (?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*

რომ – ხეობა (იდლიანი) მდ. რომანო ტუბის ხეობა და წიწვნარი ტყის კალთები, მის თავზე პატარა ვაკე ადგილია, რომელსაც რომანო ნაკ-ს ეძახიან. *ზაქრო დავითის ძე დავითიანი, 23 წ., კოლმ., დასახლება ნაშიხუ (იდლიანში), ხაი-*

შის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

რომბუალ – დასახლება (მელე) ს. მელეში, ჩავარდნილი ადგილი.

რომის ღელე (იხ. რომაშ ტუბი)

რომუშა – უბანი (მესტია), მესტიაშია, სგიმიერში შემავალი რატიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. კოშვი (?). რომე (საკ. სახელი). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*

რომაშ ნაკ – ტყე (იდლიანი), ს. იდლიანშია, რომაშ ტუბის თავზე. პატარა ვაკე ადგილია, ტყეში (წიწვნარი). *ზაქრო დავითის ძე დავითიანი, 23 წ., კოლმ., დასახლებანაშხუ (იდლიანში), ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

რომაშ ტუბი – ხევი (იდლიანი, ს. იდლიანშია, ტობაშ ნაკსა და დასახლება ნაშხუის საზღვარი. ორივე კალთა მდინარისა წიწვნარია, მოზრდილი მდინარეა. მოედინება საზაფხულო მთა ლეხმეიდან და უერთდება მდ. ენგურს მარჯვენა მხრიდან. **რომას** სახელის მიხედვით. გვარი? *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.*

როსტმაშ დაბ – სამოვარი (ცხუმარი) მთა ლეფურის დასავლეთით, სარგაშ-ის გვერდით. მოვაკო ადგილია, სუფთა (რატომ – უცნობია). როსტომის ყანა (?). *შოთა მიხეილის ძე სადლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

როსტომი მოლ – სამოვარი (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორში, როსტომ თევდორაძის ყოფილი ნა-სახლარი.

როტე დაბ – სამოვარი (იენაში), ს. სგობულდშია, ამჟამად სამოვარი. როტე კვანჭიანის ყოფილი ყანა. *მ. გ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*

როფიელ (იხ. რობიელ – ცანა)

როყნალ – სამოვარი (ნაცული) ნაცულის მთაში, დიდი ქვაყრილიანი ადგილებია.

რუბენიშ ნამშყედუ – კლდე (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*

რუკუ – სამოვარი (სპარდიში) აეროპორტის აღმ., მჟავე წყლების სამხ.-აღმ. პატარა სამოვარია ტყე-

ში, ფერდობია. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

რუკუნლიცხეკარ (იხ. როკუნლიცხეკარ)

რუკუნლიერ (იხ. როკუნლიერ)

რუკუნალ (იხ. რუკუ)

რუსთაველი პიკ – პიკი (უშგული) ს. უშგულის ჩრდ., მთა კარეტას პირდაპირ (იხ. რუკა 1 : 100 000). *გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ., მოსამსახ., უგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

რუსთაველი ქუჩა – ქუჩა (მესტია) დ. მესტიაში, სტალინის ქუჩის მარჯვენა. *დ. მესტიის სქემატური გეგმიდან. სვანური გამოთქმა გრიშა ნანსყანისა, 38 წ., ლატალი, 1973.*

რუსრე ლასფლაურ – სასაფლაო (ჭუბერი) მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე, ბადგერე ჩუბე ზენარშია შუაში. დასაფლავებულია მხოლოდ რუსები, ს. ლარილარსა და ცენტრს შორის. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

რუყტალ – სათიბი (ლობი) ს. ლობში.

რცხმელურ (იხ. ცხუმელირ)

რტებ – სათიბი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

რტებ (2) – ყანა (ჰადიში) ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ., გზის ზემოთ. შუაში ღარია, რტებ ლი, ლეყურყტაშა ლი. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., იფარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

რგდინ – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ჰაწვალდისკენაა, ჰალანდს მარცხ. მხარეზე. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

რგდნალ – სათიბი (ლახთაგი), ჰაწვალდშია სათიბი ვაკე. ადრე სახლებიც ედგათ საქონლისთვის. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*

რგდრლარ – სამოვარ-სათიბი (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ.-ით, ეკლესია თარგნეზელის ჩრდ.-აღმ. მდ. ჯერაშის მარჯვ. კალთაზე. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ს

- ს(წ) ნეკტინიშ მაცხტურ** – ნაეკლესიარი (ღემდერი), ს. ღემდერიშია, ჩრდ.-აღმ., არის ნაეკლესიარი და სასაფლაო – სანეკტინიშ ლასფლაურ 11 ლაშთხტურ (იხ. სანეკტინი). *ლეგარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ს(წ) იგ** – სათიბი (იფხი), ბალის ქედზეა, ნაეკლესიარის მიდამო. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ს(წ) იგ (2)** – სოფლის მოედანი (ლეღბაგი) ს. ლეღბაგის დასახლების ცენტრში, დგას ეკლესია ქრისდე. *ჟორა დ-ძე აბდეღანი, 37 წ., ლატალი, 1973*
- საბოკინა** – სამოვარი (ნაღომარი), ვაკობია, ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. *ე. ა. ტვიღღანი, 1976.*
- საბა სემარ** – სათიბი (ფანაგა) ს. ლეჟა სემარში, საბა ბაბლუანის ნაახოვარი. *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*
- საბანი** – სამოვარი, სახნავი (სვიფი), ტყე ლეთვერის აღმ. წვრილი ტყეა. საბ „წვრილი, წნელის მაგვარი“. იმ ადგილას წვრილი ტყე ყოფილა, შემას ამისაგან ამზადებდნენ (საბ ზაქუ აქაზ ი ეჯა ხაშხა). *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- საგდერ** – ყანა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი).
- საგზაო** – საგზაო (ხაიში) ნაკრატ (მთლიანად ემახდნენ), ს. ხაიშის ჩრდ.-აღმ. სამანქანო გზის მარჯვენა სანაპიროზე, ენგურის მარცხ. მხარეზე. ჟიბე ვანდის ქვემოთ. მესტიის რ-ნის მე-14 საგზაო უბანი. *ნესტორ სემას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო). 31. VII.1970 წ.*
- საგზაო უბანი** (იხ. **საგზაო**)
- საგამდერა** – უბანი (გულიდა), ს. ქვემო გულიდას ერთ-ერთი თემი, ლიპარტელიანების საგვარეულო თემი. *მ. ბ. ქურასბეღანი, 46 წ., 1974.*
- სადათო** – ტყე (ღობი) ს. ღობში, წიფლნარი და საერთოდ – ფოთლოვანი.
- სადალ შუკუ** – გზა (ყარი). მთა შაულგრას ჩრდ.-დასავლ. მიმავალი (შიშველ ადგილზე – ალპ. ზონაში) გზა დაღისკენ. გზა მიემართება მთა შატრულას ჩრდ. კლათაზე. ჟიბე კარტარს ქვემოთ. *გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლმ., ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*
- სადარ** – სამოვარი (მაზაში) ს. მაზაში, ტყიანია. *მ. დ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*
- სადარ** – ტყე (ნაცული) ს. ნაცულში. სადარ „მოსახერხებელი ბილიკები“ (ლიდრე – ლიდრე).
- სადარ (3)** – სათიბი, სადგომი (ბაბილი), სათიბ ჯუნჩაშის სამხ. სამხიანია, თოვლი ადრე დნება და თხები მიჰყავთ ზამთარშიც. *ნ. ბ. ქურასბეღანი, 33 წ., 1974.*
- სადგემ** (იხ. **მერზაშ ბაჩარ**)
- სადრ მოლ** – სათიბი (ლევერე) ლევერში, სადო გარდაფხადის ნაახოვარი. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*
- საგაზუქუ** – სათიბი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)
- საგაზუქუ** (იხ. **საგაზუქუ**)
- სათანი** – ტყე (ღვებალდი) ს. ღვებალდის დასავლ., ტყის მასივი (რცხილა, წიფელა...). აკრავს სოფელს დასავლეთის მხრიდან. *ვარლამ ილოს ძე გერღიანი, 345 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- საკ** – საბალახო (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის აღმ. მთაში, ტყეცაა.
- სალაზ** – გზა, სამოვარი (ლეგერცხილა) ს. ლეგერცხილას სამხ.-დასავლ. კუთხეში კოჯარისკენა ბილიკი თხებისა და ადამიანის. კლდეებზეა, მის თავზე გამოქვაბულია, კლდეა გადმოწეული დაახლ. 30 კვ. მ. *ჯუმბერ რადიონის ძე დავითიანი, 18 წ., მოსწავლე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- სალაზ მარღ** – უბანი (ზ. მარღი) ს. ჟიბე მარღის სამხ.-დასავლ. დასახლებული სათიბ-სახნავებით, მდ. მარღელას მარჯვენა მხარე. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ს. ჟიბე მარღ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*
- სალანგრა** (იხ. **საუნარა**)
- სალასტან** – სათიბი (ლანხერი), სათიბ ლაკანს აკრავს დასავლეთით, სამანქანო გზის ქვემოთ, ბუჩქნარი ადგილია. სალას „ბუჩქნარი“ ? ტან „ბუჩქი“ ? *აკაკი ანდრიას ძე გაბულღანი, 54 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- სალდათრე ნაყარულ** – ტყე (იენაში) ნასახლარ სგობულდის ზემოთ. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*
- სალდანა** – უბანი (ხელედი), ჩანქსელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*
- სალდანა მოლ** – სათიბი (ზ. ბავარი) ს. ზედა ბავარში, სალდან ჩანქსელიანის სახელობის ახო.

- შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქელიანი, 44 წ., 1976.*
- სალდანშერ** – უბანი (ფაყი) საცხოვრის ბაძარის ერთ-ერთი თემი ჩანქელიანების გვარისა. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*
- სალდანშერალ** – უბანი (ბავარი) ს. ბავარის ერთ-ერთი თემი, ჩანქელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი. *ს. ლ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*
- სალდანი** (იხ. **საღდანი** – ტყუბ)
- სალმაზენიერ** (იხ. **სალმაზონ**)
- სალმაზონ** – ყანა (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლ. ბარბლ მდამ-ის საზღვართან, სოფელში შემოსასვლელთან. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- სალმაცხტნარ** – საკულტო (ჰამაში), ჰამაშია, სათიბ სუფრემის ჩრდ.-დასავლ. რაიმი ნაგებობის ამჟამად არაა, ადრე სპენდიკარ იდგაო. სალოცავია ქუთინლემგენიმი: სალმაცხტნარ – ვეთხმწლიმ ნაშხახენქა ლმზერ ლი „ვეთხმწლიდარ ლზხენთხილ ველიმი ი ცხეკომ ნენსგა“. *დუმა შარდენის ასული ჰკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- სალშგარ** – ნაეკლესიარი (ზ. უმზვანარი), ს. ჟიბე უმზუანარშია ნაეკლესიარი, ძირილაა დარჩენილი. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უმზვანარი, ბეზოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- სალჩხუბ** – სამოვარი (კვანჭიანარი) ს. კვანჭიანარში. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- სალწნი** – ბაღი (იენაში) ს. იენაშის სამხ.-აღმ., გზის ქვემოთ. ხილია კოლმ-ის. *ილიკო გ-მე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- სამანაყარ** – სამოვარი (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, ადრე იხვნებოდა. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*
- სამანქანო შუკვ** (იხ. **ნაჭკორა**)
- სამანქანო შუკუ** – სამანქანო გზა საერთო მთელი ზ. სვანეთისა. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- სამანქანო შუკუ** – გზა (ხაიში), სამანქანო გზა – ზუგდიდიდან მესტიამდე მიმავალი, მიჰყვება მდ. ენგურს მარცხ. მხარეზე (ხაიშიდან). *ნესტორ სუმას ძე ჰკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავით), 31. VII. 1970 წ.*
- სამანქანო შუკუ** – გზა (ხელიედი), ს. ტვიბლედში გამავალი გზა. *ნ. ს. ჩანქელიანი, 24 წ., 1974.*
- სამანქანო შუკუ** (6) – გზა (კაერი), სახელმწიფო გზა მესტიისკენ. *დ. გ. ბერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- სამანქანო შუკუ** (იხ. **შუკუ** – ფაყი)
- სამაღშე მურყუამ** – ნაკომპარი (მაგარდელი), სოფ. მაგარდელშია, შიგ. სოფელში. სამაღანთ (?) კომპი. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- სამაჭირხოლო** – სამოვარი (ზ. ვედი), მდ. სამარჭერხოლოში ღალგს მიდამოები ციცაბო კლდის გალავნით. ბევრია ხვამცა. წარმოებს ბარიტის ძებნა, გეოლოგები არიან. სამოვრებია ბლომად. გადასასვლელიცაა (იხ. რუკა). არის მდინარის დასაწყისში თოვლი გაუმდნარი. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*
- სამაჭირხოლოში ხიარი** – კლდე (ზ. ვედი), მდ. სამაჭირხოლოს კლდეების კალთები. ციცაბო, სუბნივალური, საჯიხვე კლდეებია. მოედინება მდ. სამაჭირხოლოში ღალგ. *შალვა ძაკუს ძე გიგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*
- სამაჭირხოლოში დუდი** (იხ. **ჭილამ თხვიმ**)
- სამაჭირხოლოში ღალგ** (იხ. **ჭილამ ლიც**)
- სამაჭირხოლოში ხვამცონი** – სამოვრები (ზ. ვედი), საზაფხულო სამოვარი საჭაირხოლოს ტერიტორიაზე, მოფენილია „ხვამცა“, შგერისმაგვარი მცენარე, მარადმწვანე, „მთის შგერი“. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*
- სამაჭრალ** – სამოვარი (ნაცული) ს. ნაცულში, ვაკე ადგილია. მაჭარს შეექცეოდნენო ადრე.
- სამრეკ** – სამოვრები(რცხმელური) ს. რცხმელურში, ლაშხირის მარჯვ. იყოფა **ჩუბე სამრეკ**-ად და **სამრეკილარ**-ად. საქონლის გასარევი ადგილია. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*
- სამრეკი თხუმ** – ტყე (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX., თბ., 1939 წ.*
- სამრეკილარ** – სამოვრები (რცხმელური) რცხმელურში, ლაშხირის მარჯვ. საქონლის გასარევი და სამოვარი ადგილები. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*
- სამრწალ** – სამოვარი, სათიბი (ლახირი), მთა ლაგუზარელშია, ტყის ზემოთ. კარვები დგას. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამ-*

- სახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სამსონი კოჯან ლაკუმროლ** – გზა (ლუჯი) ს. ლუჯის მთა უჟალის გზაზე, სამსონ ონიანის მიერ გატეხილი გზა (კლდიანი).
- სამსონი ლანჭიმა** – სათიბი (ზ. ბავარი) ს. ზედა ბავარის მთა მაცხვარიში. სამსონ ჩანქელიანის ყოფილი სათიბი. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., ვ. ს. ჩანქელიანი, 44 წ., 1976.*
- სამტანო** – გორაკი (კვანჭიანარი, იენაში) ს. კვანჭიანარის აღმ. სამოვრებია ამჟამად, ადრე ალაგ-ალაგ იხვნებოდა, ადრინდელი ნასახლარებიცაა. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- სამტანში** (იხ. **სამტანში**) – ბუჩქნარ-სამოვარი (იენაში) ს. იენაშის სამხ.-აღმ. ჩეღდრიელისა და მულხურას შორის. *ილიკო გ-მე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- სამტანში ჯურულდ** – გამოქვაბული-გვირაბი (იენაში) ს. იენაშის სამხ. სამტანში დასაწყისში, მულხურას მარჯვ. კალთაზე. გადმოცემით: ჩარკვიანების სახლამდე აღწევს (დაახლ. 1,5 კმ.) მიწისქვეშა გვირაბი, თუმცა 100-მდე თუ ვინმე შესულაო. *თამრიკო თაისავის ასული გირგვლიანი, 36 წ., მოსამსახურე, ს. მაცხვარიში, ლატალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1973.*
- სამძღვარ** (იხ. **ლანხისგი** – ქვ. ვედი)
- სანგეჭუ** – ნაეკლესიარი (ღემდერი) ს. ღემდერის ჩრდ.-აღმ. ჩანს. ნაეკლესიარიც და სასფლაოც: მხოლოდ ამჟამად მოქმედი არაა, სადაც ადრე დაფიცების მიზნით **შანთს** ადებდნენ და თუ დაიწვებოდა, დამნაშავე იქნებოდაო, თუ არა და – უდანაშაულო. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- სანგჰარულე მურყუამ** – ნაკომპარი (წვირმი) ს. წვირმის სამხ., მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე. ზღუდე მოვლილი, კლდის თავზე. ამ კომპიდან მტერი (თათართა ჯარი) გაუნადგურებიათ სამოვარ ნატყლუწარ-თან. სანგეჭუ „სამაგრი, მაგარი“. *ვალეკო ამბაკოს ძე ფანგანი, 30 წ., მოსამსახურე, ს. ივარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- სანგჭვიში** (იხ. **სანგჭვიში მაცხვარ**)
- სანგჭვრვალ** – ტყე, კლდე (იელი) ენგურის მარცხ. მხარეზე, ნაკომპარია.
- სანგულე** – სამოვარი (ლექესირი) ლათქველის ზედა გაყოლებაზე. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- სანდროდ მოლ** – ყანა (ლექესირი) მდ. ჩოლშურას მარცხ. მხარეზე. ლიპარტელიანების საგვარეულოს ყოფილი ყანა. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- სანდრო ნაშყადულ** – ტყე (ფანაგა(ს. ფანაგას სამხ. წიფლნარი, მთის გზაზე. სანდრო ხვისტანის ჩამონავარდნი ადგილი. *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*
- სანზაუ ღარ** – სათიბი (ლეზგარა) შუა ლემბრანდშია ღარი, სადაც ჩამოეზიდებიან თივას სოფლისაკენ, ღარი თითქმის ყოველთვის მგზტიფლი. *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- სანტილ** – უბანი, ტყე (სპარდიში), სპარდიშია, საკულტო ადგილი მონადირეებისა. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- სანტყო** – ყანა (ქაშვეთი) ს. ქაშვეთში, ლეჟანხანის სახნავი ადგილი. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972. X.*
- სანყორდში** – ტყე (ხალდე) მდ. ჯალდე ჭალას მარცხ. კალთა, ს. ჯალდეს სამხ.-აღმ. ტყიანი ადგილი. სანყორი „საყორი“. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- სანწვერ** – სათიბი (იფხი), ბალის ქედზეა, შიშველი ველია, წიფლნარია ირგვლივ. **სანწვერ-ი ჩანს.** *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- სანწკ** – უბანი (მესტია), სეტის აღმ. ნაწილი. საზღვრები: აღმ. – ელსდაგური, სამხ. – მესტია-ჭალა, დასავლ. – კლუბის მოედანი, ჩრდ. – სამანქანო გზა. ცხოვრობენ ჭედლიანები, ნაკანები, თემებია – ყუბანთა (ნაკანი) და თებუშა (ჭედლიანი), თემირშა (ჭედლიანი). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- საოჩო** – სამოვარი მთა (ზ. ვედი), მეგრელების საზაფხულო სამოვარი მთა, სიმაღლეა 2104,4 მ. ტყის ზემოთ, ალპური ზონაა, მთა ბულონსა და სამოვარ ღელე ცხიკიმ ღალგ-ს შორის. მის აღმოსავლ. საოჩომ დუდია და საოჩომ სუკი. სამხ.-დასავლ. ტყეა წიწვნარი და წიფლნარიც. კარვის ადგილზე დავაკებაა. მოცულობით დიდია, გაშლილი სამოვარი ფერდობით, მის მარჯვნივაა მდ. საოჩომ ღალგ. „სავაცე“ არისო. ჩემს შესენებაზე „ვრცელს“ ხომ არ ნიშნავს-მეთქი, – არ ვიცითო, შეიძლებაო! *მეგონა კონსტანტინეს ძე მიქენაია, 60 წ., მწყემსი, ს. მედანი (ლარა მედანი – ჯგალი), წალენჯიხის რ-ნი,*

მუშნი ბეგის ძე მიქენაია, 46 წ., მწყემსი, უშანგი მიხას ძე მიქავა, 50 წ., მწყემსი, 23.9.1970 წ.

საოჩომ დუდი – მწვერვალი (ზ. ვედი), მთა საოჩოს ყველაზე ამალღებული მწვერვალი, გუმბათისებური ფორმის, ნივალური, ხრამებიანი კალთებით. ძირი მწვერვალისა ალპური, დაფერდებული მდელოებით (სამოვარი). კარგეზიდან საოჩოსი სამხ.-აღმ. სიმაღლე ≈ 2900-მდეა. *მეგონა კონსტანტინეს ძე მიქენაია, 60 წ., მწყემსი, ს. მედანი (ლარა მედანი – ჯგალი), წალენჯიხის რ-ნი, მუშნი ბეგის ძე მიქენაია, 46 წ., მწყემსი, უშანგი მიხას ძე მიქავა, 50 წ., მწყემსი, 23.9.1970 წ.*

საოჩომ თვაზონ – სამოვარი (ზ. ვედი) მთა საოჩოს კარგებიდან 60°-ზე (ჩრდ.-აღმ.), ქედზეა დავაკება და ხარობს წერეთელ, ალპური ზონაა, იქით სამოვარი ცხიკი (თომი). *მეგონა კონსტანტინეს ძე მიქენაია, 60 წ., მწყემსი, ს. მედანი (ლარა მედანი – ჯგალი), წალენჯიხის რ-ნი, მუშნი ბეგის ძე მიქენაია, 46 წ., მწყემსი, უშანგი მიხას ძე მიქავა, 50 წ., მწყემსი, 23.9.1970 წ.*

საოჩომ სუკი – ქედი (ზ. ვედი), საზაფხულო სამოვარ საოჩომ დუდის ჩრდ.-ისკენა გაგრძელება, ხრამებიანი ქედი, წვეტებიანი ქიმიებიანი ზედაპირით. აღმ. და დასავლ. ციცაბო კალთები. სუბნივალური ზონაა. *მეგონა კონსტანტინეს ძე მიქენაია, 60 წ., მწყემსი, ს. მედანი (ლარა მედანი – ჯგალი), წალენჯიხის რ-ნი, მუშნი ბეგის ძე მიქენაია, 46 წ., მწყემსი, უშანგი მიხას ძე მიქავა, 50 წ., მწყემსი, 23.9.1970 წ.*

საოჩომ ღალღ – ღელე (ზ. ვედი) მთა საოჩოსა და მთა ბულონის შუა, ქედთა გამყოფი. მოედინება ორი ტოტი მწვერვალ საოჩოს დუდის ძირის ქვედა კალთებიდან. წყალი პატარაა, მარჯვენა შენაკადი თავი წყაროა (იხ. რუკა подгр-. пер. Саочии-სთან). *მეგონა კონსტანტინეს ძე მიქენაია, 60 წ., მწყემსი, ს. მედანი (ლარა მედანი – ჯგალი), წალენჯიხის რ-ნი, მუშნი ბეგის ძე მიქენაია, 46 წ., მწყემსი, უშანგი მიხას ძე მიქავა, 50 წ., მწყემსი, 23.9.1970 წ.*

საპოვნელა – მწვერვალი (ლნტხ. რ.) აღმ. შხარას მწვერვალის სამხ.-აღმ. სიმაღლე ≈ 4640 მ. ზ. დ.

საპრან მურყვამ (იხ. **საპრან მურყვამ**)

საპტრან – ყანები (ზ. კალაში), სოფელს აკრავს სამხრეთიდან. ყანებია, დგას კომპი დანგრეული. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

საპტრან მურყტამ – ნაკომპარი (ზ. კალაში) სოფ-

ლის სამხრეთით, ყანებია, არის კომპი (დანგრეული). „საპტრან კომპი“. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ს. კალაში, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სარაგ – სათიბები, წყარო ს. მამის ჩრდ. მთაში, მოედინება სარაგ. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*

სარაგ – სათიბი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, სათიბ ნაუნეჭარის ჩრდ.-აღმ. წყაროც მოდის და მჟავე წყალიც. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სარაგ – სასმელი წყარო, ს. მელეშია.

სარაგ – ყანა მდნ. ჩოლმურას მარცხ. მხარეზე, წყარო მოედინება. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

სარაგ – წყარო (ბავარი) ჯუდარის დასახლებაში, ჟიბე კვედის ქვემოთ. *ე. ჟ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*

სარაგ – წყარო (იფრარი), ს. იფრარშია, სუიფში გამოყვანილი წყალი. სოფლის სასმელი წყალი. *გემა ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

სარაგ – წყარო (ლახირი), ს. ლახირის სასმელი წყალი, დასალვ. მხარეზე. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სარაგ – წყარო (ლეღბაგი), ს. ლეღბაგის სასმელი წყალი. *ჟორა დ-ძე აბდეღანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

სარაგ – წყარო (ლენტეხი) დ. ლენტეხის დასახლების ზემოთ. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

სარაგ – წყარო (მელურა), ს. მელურაშია, სარაგაშია. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, 1974.*

სარაგ – წყარო (მულახის ს.ს.), ს. ზარდლაშია, წყაროს წყალი. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სარაგ – წყარო (ნანარი), ს. ნანარშია, მეცექტენი ღელას ქვემოთ. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

სარაგ – წყარო (ნაცული) ს. ნაცულში, სასმელი წყარო.

სარაგ – წყარო (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანის ცენტრში მოედინება წყარო, მილია გაკეთებული. *გივი ერისტოს ძე რატანი, 33 წ., მოსამ ს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ., ივლისი.*

სარაგ – წყარო (სიდიანარი), ს. სიდიანარის სასმელი წყალი. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

სარაგ – წყარო (ფაყი), ლესხანშია, სოფლის სასმელი წყალი. *ჯ. ა. ჩანქსელიანი, 26 წ., ხელედის ს.ს., 1974.*

- სარაგ** – წყარო (ცხუმალდი), ს. ცხუმალდშია, ჭალოდის ყანაში. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- სარაგ** – წყარო (წანაში), ს. წანაშია, მოედინება სარაგ მდ.ის ყანაში. *ნ. გ.-ას. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*
- სარაგ** – წყარო (ჭველიერი) ზედა ჭველიერში, კარგი წყაროა. *გ. ნ. ზურაბიანი, 436 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- სარაგ** – წყარო და მოედანი (ქაშვეთი), ს. ქაშვეთშია, სასმელი წყალი მოედნით. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მე-სტიის რ-ნი, 1972. X.*
- სარაგ** – წყარო ს. ლეჟან ვანაგაში. *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასივანი, 70 წ., 1978.*
- სარაგ** – წყარო, სოფ. შტვილშია. *თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ., 1978.*
- სარაგ** – წყაროს წყალი (ლემსია), ს. ლემსიაშია, ეხნან ტაფის უბანშია. *შადურ ადილარსი ძე მუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- სარაგ** – წყაროს წყალი დაკარ-ის ჩრდ.-აღმ. ნაკში მცხოვრებთა ერთადერთი წყაროს წყალი. ნაკის აღმ. მხარეს დაახლ. 200 მ. სიშორეზე. ირგვლივ თხმელნარი. *ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- სარაგ** (28) წყარო (ბაიარი, ჯუდარი, მელურა, მელე, ზ. ჭველიერი, შტვილი, დაკარი, ლელბაგი, ჟიბიანი, ლახირი, იფრარი, სიდიანარი, ზარდლაში, მამი, ნაცული, ზ. ფანაგა, ფაყი, ნანარი, ლემსია, ლენტეხი, ცხუმალდი, წანაში), წყ., მოედანი (ქაშვეთი), ყანა (ჭურიაში), სათიბი (ლახამულა); იხ. **ჰები წყარო, ბინული** (ცხუმალდი), **კვედი ლიც**. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*
- სარაგ** (იხ. **ბინულ** – ცხუმალდი, ხლდ. ს.ს.)
- სარაგ** (იხ. **კვედი ლიც**)
- სარაგ** (იხ. **ჰები წყარო**)
- სარაგი დაბ** – ყანა (შკედი), ს. შკედშია, მოედინება სარაგ. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- სარაგი ლწრა** – სათიბი (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში, წყაროები მოედინება. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- სარაგი ღარ** – სამოვარი (ჭველფი), ჭველფისაა, წყაროცაა. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1974.*
- სარაგიელ** – სათიბები (მამი) ს. მამის ჩრდ.-აღმ. სარაგი მოედინება. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*
- სარაგ-ლამზერა** – წყარო, სათიბი (დავბერი) კალი-სა და უმგულის საზღვართან, მდ. ენგურის მარჯვ. კალთა, სათიბ ჩერხაშის აღმ. ძველი გზის სანაპიროზე. სათიბიცაა. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., დავბერი, მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მე-სტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- სარაგ-ლგვარ** (იხ. **სარგალე ლგვარ** – მყალერი)
- სარაგოლ** – წყარო (მამი) ციოყმერში. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*
- სარაგრე დაბ** – ყანა (ზ. ვედი). *არჩილ კოსტას ძე ჭკადუა, 41 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1979 წ. ნოემბერი.*
- სარაგ ლიც** – წყარო (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, სასმელი წყალი, გადმოყვანილია სოფელში. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- სარაგ მოლ** – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, მოედინება წყალი (წყარო). *ნ. გ.-ას. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*
- სარაგ ნაკ** – სახნავი (გულიდა), ს. გულიდაშია, ტყეცაა, ვაკე, წყაროც. *თ. ბ. ჭურასბედიანი, 30 წ., 1974.*
- სარაგ ზღ** – სათიბები (ყარიში), ს. ყარიშია, მოედინება წყაროები. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*
- სარაგ ზღ** – სამოვარი (ბაბილი) მთა ნალიშის მისადგომებთან ტყეში. მოედინება წყარო. *ნ. ს. ჭურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- სარაგ ზღ** – სამოვრები (დურაში) ს. დურაში, წყაროებიცაა. *კ. ბენდელიანი, 1978.*
- სარაგ ზღ** – სახნავი (ლექსური) მდ. ჩოლმურას მარცხ. მხარეზე, წყარო მოედინება შუა სახნავში. *ჯუმბერ რაქდენის ძე მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- სარაგ ზღ** – წყარო (ლამფალაში) ს. ლამფალაში, სათიბ ლათურიაშია. *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*
- სარაგ ზღ** – წყარო, საკარვე (ბაბილი) ნალიშის მთის შესასვლელში, წყაროცაა. *ნ. ბ. ჭურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- სარაგ ზღ** – წყაროები (ბაბილი) ს. ბაბილში, ჟიბე ბაბილის ჩრდ. წყაროები მოედინება. *ჩ. ა. ას. ბენდელიანი, 25 წ., 1974.*
- სარაგ ზღ** (7) – ყანები (ბაბილი, ლექსირში), წყაროებია. *ნ. ბ. ჭურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- სარაგ ზღლი ტუბ** – ხევი (დურაში) ს. დურაში. *კ. ბენდელიანი, 1978.*
- სარაგ ზღ** – სამოვარი (ჭველიერი) ს. ჭველიერში. სამოვარი მთა, სარაგ 3 ადგილასაა. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

- სარაგაშ** – ყანა (მელურა), ს. მელურაშია, მოედინე-
ბა წყარო – **სარაგ**. მისი მიდამოებია სარაგაშ. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, 1974.*
- სარაგაშ** – შესასვენებელი ადგილი
- სარაგაშ (4)** – ტყე (შტვილი) ს. შტვილში პატარა წყაროთი, მუხნარ-წაბლნარ-რცხილნარი. *თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ., 1978.*
- სარაგელ** – წყარო (კახურა) მდ. ლასკადურას აუზ-ში, მარცხ. მხარეზე, ქვანა თხუმთან. *ჯ. ა. ლი-პარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*
- სარგალ** – რუ (ახალშენი), ს. ახალშენშია, შემოერ-თებული ლალციანის წყალთან. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- სარგალ (2)** – სამოვარი, რუ (ახალშენი -2) ს. ახალ-შენში, წყაროებია. *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*
- სარგალე ლიც** (იხ. **სარგალ** – ახალშენი)
- სარგალე ლეცაშ** – წყაროები (შყალერი) ს. ლაპი-ლის სამხ. მთისკენა გზაზე. *გ. რ. გურგულიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*
- სარგარობ** – ტყე (ფარი), ს. ფარს დასავლეთით ეკ-ვრის სერი და ამ სერს გადაღმა მდებარე ტყე-ებს, სოფ. ხოსრარის ქვემოდან ვიდრე სამანქა-ნო გზამდე და ღემდრის ჭალამდე, ეწოდება „სარგარობი“. ამ დიდ ფართობზე მხოლოდ ერთი წყარო მოდის. „სარგარობ“ – ეს სახელი წყაროსთანაა დაკავშირებული. *ვახტანგ ქემუ-ზას ძე ნარსკვიძე, თსუ სტუდენტი, 1965.*
- სარგარობ** – ტყე, კლდე (ჩუაბე ლეჰა) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სარგარობაშ გორაგის და-სავლ. ღემდრელაშ ლიც-ამდე. მოედინება 3 ადგილას წყლები, პატარა წყაროები. ტყე წიწ-ვნარიცაა და მუხნარიც. **სარგა – რობ** თუ **სა-რგარობ**? *იშმაგ სორთმანის ძე დადეშქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- სარგარობ (2)** – ქედი (ხოსრარი), ქედი თარგლეშის გაგრძელებაა სამხ. სამანქანო გზამდე. მის კალთაზე მოედინება წყალი, ღე-ლეა წყაროთი. *სვიმონ აზნაგეფის ძე ჩხვიშია-ნი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- სარგარობაშ გორაგ** – ქედი (ქვ. ლუჰა) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სამანქანო გზის ზემოთ, ხრა-მი (ნატიციტხარ), ტყე სარგარობის აღმ., მუხ-ნარია. *სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- სარგაშ** – სათიბი (ფარი), სათიბი 3 ჰა-მდეა. მდებარეობს ისგულდაშის ქვემოთ. აქ ბევრ ადგილას ამოდის წყარო და სწორედ წყაროთა სიმრავ-ლის გამო დაერქვა ეს სახელი. „სარგაშ“ – „წყა-როთა“. *გიორგი ნარსკვიძე, 86 წ., 1965.*
- სარგაშრე დაბარ** – ნაყანარები (ზ. ვედი)
- სარგაშრე კარაშ** – სამოვარი (ზ. ვედი -2) მთა ჭყო-ნაში. *არჩილ კოსტას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- სარგაშრე კარაშ** – სამოვარი (ზ. ვედი), მთა ტობარ-შია. *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- სარგაშრე ლაქან** – საკანაფე (ზ. ვედი). *მიხეილ ქე-რეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მე-სტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- სარგაშრე ლაქერთი** – ნაბოსტნარი (ზ. ვედი). *მიხე-ილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- სარგაშაშ** – ყანები (ბაიარი), ს. ბაიარშია, სარაგი არაა, ღელე მოედინება – ტუბის სახელით. *გ. მ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*
- სარგაშარ** – საცხოვრისი (ზ. ვედი). *გერმან შარდე-ნის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მე-სტიის რ-ნი, 1969.*
- სარგეულ** – სახნავი (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშია.
- სარგეულარ** – ყანა (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეში, წყარო-ები არაა.
- სარგი დაბულარ** – ყანა (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეში.
- სარგი ლარაშ** – სათიბები (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, სათიბ უჯერშია. სა-რაგები მოედინება. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- სარგიულ** – გზა (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის დასახლე-ბის სამხ.-დასავლ. წყალი სარგიულის მახლობ-ლად გზაზე. საქონლის გასანაწილებელი. *სემ-ლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სარგიულ (2)** – სათიბი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის და-სახლების სამხ. ნაწილში. მოედინება წყაროს წყალი. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სარგლაშ** – წყარო (არცხელი), ს. არცხელშია, სოფ-ლის სასმელი, სამარხილო გზაა და მის ძირში. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგანი, 33 წ., მოსამ-სახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემ-ბერი.*
- სარგრე ღარ** – ღელე (სოლი), სოლა ტუბის მარჯვ. შენაკადი, სოლის ჩრდ.-დასავლ. სარგარ (წყა-როები) მოედინება. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი,*

52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.

სარგშიელ – ყანა (გული), ს. გულშია, აღმ. ესა-ზღვრება ლაკაჩ (ყანა), ჩრდ. ჟიბე გული, ქვე-მოდან (სამხ.) სარგში ლიც, დასავლ. სასაფლაო ლამწრია და ციცხუპრილ სათიბი. სარაგ „წყა-რო“, დაბ „ყანა“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანწრ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

სარგშიელიშ დაბ (იხ. **სარგშიელ**)

სარგშიელიშ ლარა – სათიბი (ქვ. გული), ქვედა გულშია, დამრეცი სათიბი ადგილი, ჩრდ. ესა-ზღვრება ჟიბე გულ. სარგშიელიშ ლარა „წყა-როანთ სათიბი“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანწრ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

სარგწ შუკუწრ – ფლატე (ჰოლაში) ს. ჰოლაშის ბო-ლოში, მდ. მულხურას მარჯვ. მხარეზე, წყა-როები მოედინებოდა და გადიოდა სამარხი-ლო გზა, რომელიც წაიღო მგლხწ ჰალწ-მ. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჰოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სარგწლ – წყაროები (ლახუშდი), მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ლეთწრწ ზაგწრ-თანაა. მო-ედინება კარგი წყარო და წყაროები პატარ-პა-ტარა მის მეზობლად. *გიორგი ანდრეას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*

სარგწლ – წყაროები (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ. მხარეში; ი, ტიბის დასაწყისი, იქიდანაა. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

სარგწლ (3) – სათიბი (ზეგანი), წყარო (სიდიანარი, ლახუშდი) ს. ზეგანის სამხ.-აღმ., კუტილწშის სათიბების მიდამოებში. წყარო ამჟამად არ მო-ედინება, ადრე კი. *გუნწერ ილამაზის ძე გულ-ბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

სარგწრ – ყანა (ვალედი) მდ. ლეშდრგლას მარჯვ. კალთაზე, ყანა გაბრწწწის დასავლ. მოედინება წყაროები. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ლეშდერ, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სარგწრ – წყარო (იფხი), მთა ჰარეტშია, შესასვენე-ბელი ლასგუწრწლ-ში. *კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ., ლატალი, 1973.*

სარგწრ – წყაროები (ჰებუდი) მდ. სოლედგრას სა-თავე, მთა დეცილის სამხ. ფერდობი, მოედი-ნება წყაროები. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბე-ლიანი, 36 წ., პედაგოგი, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სარგწრ – წყაროს წყლები (ყაზწყ) მდ. ყაზციმ ტუტიბის მარცხენა მხარეზე, ვაკე ადგილია, ხე-ტყის წარმოების კანტორები იყო, მაღაზია, მუ-შათა სახლები. მოედინება წყაროს წყალი, მის პირდაპირ წიწწწარი ტყეა. ბევრია აწწლი. ს. ყაზწყ-იდან ≈ 1 კმ. *ეფროსი უმარის ასული ჰკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

სარგწრ (6) – ყანა (ფხოტრერი) სოფ. ფხოტრერის აღმ., სათიბ დწრჩგლწშის ჩრდ.-აღმ კარგი მო-სავლიანი ადგილია, არის ჰაობიანიც (ჰანჰრო-ბი) (მწჰიბოლ ხარ). დარქმევია იმიტომ, რომ ნაკადულივით უწყვეტი, ულევნი მოსავალი იცისო (?). „წყაროები“ (თუ წყაროიანი?). *ეგ-ნატე ამაიზის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლმ., ევე-რის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სარგწშ – სათიბი (ფარი) ს. ფარის სამხ-დასავლ., სათიბ გვალწრის დასავლ. მოედინება წყაროე-ბი. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამ-სახ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბე-რი.*

სარგწშ – სახწწწ-სათესი (მაგარდელი) ს. მარაგ-დელში, კაჩრას ზემოთ. ზემოდან (სამხ.) ტყე აკრავს. სარწწ „წყარო“, სარგწშ „წყაროსი“. *ივანე ბეჯას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მა-გარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სარგწშ – წყარო (ცხუმარი), მთა ლეფურის დასავ-ლეთით მომდინარე წყაროების სახელწოდება. „წყაროსი“. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჰოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მე-სტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სარგწშ – წყაროს წყალი (გული) ს. ჩუბე გულსა და ჟიბე გულს, ზედმიწწწვით, ყანა სარგშიელ-ს ქვემოთ სასმელი წყაროს წყალია. „წყაროსი“ (// „წყაროს წყალი“). *ანთუყ ნასავის ძე ხორ-გუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანწრ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

სარგწშ (6) – სათიბი (ზაგარი, ფარი -2), ყანა (მა-გარდელი), წყარო (გული, ლეზგარა) ს. ზაგწრის ქვემოთ, სათიბ-სახწწწ გუწარმწწწწრის აღმ., მოედინება წყარო – **რწჰუწშ სარწწგ**. *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სარგწშ ლეცხუწმერ – ტყე (ზ. ვედი). *არჩილ კოხტას ძე ჰკადუა, 41 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

სარგწშ ლიც (2) – ლეღე (ზ. ვედი, გული) ს. ზედა

ვედში, სასმელი წყალია, ჩამოედინება დასახლება სარგაშნთან. *არჩილ კოსტას ძე ჭკადუა, 41 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

სარგაშ ლიც (იხ.სარგაშ – გული, ზ. ვედი).

სარგაშ სარაგ – წყარო (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, სათიბ სარაგში მოედინება შგედში. მჟავე წყალიც არის. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სარგაშ სგიმ – მჟავე წყალი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. შგედში, სათიბ სარაგში მოედინება მჟავე წყალიცა და წყაროს წყალიც. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სარგინლ – ყოფილი წყარო (არცხელი), ს. არცხელშია, დარჩა მხოლოდ სახელი, თვით წყარო დაშრა, გაქრა. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგაინი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სარგინლ – წყარო, გზა (ჭველფი), ს. ჭველფის ჩრდ. ლამრიას მთიდან ლატფარის გზაზე. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*

სარგინლარ (იხ. რედინლარ)

სარგელ – წყარო (ზ. ვედი), ს. ზედა ვედშია, ნაკვლდის ქვემოთ. *არჩილ კოსტას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

სარგელ – წყაროს წყალი (ნაკი) სოფ. ნაკის ჩრდ.-აღმ., მოედინება დასახლების ზემოთ. პატარა ღელეს ტიპისაა. *სეთიბე ალექსის ძე კვანჭიანი, 65 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

სარგელ (4) – წყარო (დევრა) სოფ. დეურას სამხ.-აღმ. ყანებსა და ტყის შუა, სამოვრებიცაა და მოედინება პატარა ანკარა წყარო. *გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ., დაცურების კადრი მუშა, ს. დევრა, ჭუბერის ს.ს., 11.9.1970 წ.*

სარგელდამ – ხილნარი (ნაყვამი) დასახლება ზაგრალის დასავლ., ნაწყუამის დასახლებას ეკუთვნის, ხილნარია, მოედინება წყალი. *ა. ბ. გირგვლიანი, 80 წ., ლატალი, 1973.*

სარგელდამ (2) – სათიბი (შყალერი) ს. შყალერის ჩრდ.-დასავლ. სარაგ მოედინება. *გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

სარგელარ – ყანები (წირმინდი) მდ. კასლედგრას მარჯვ. კალთაზე, ნაშიხტშია, დავაკებაა. არის წირმინდელების სახნავი, ბოსტნები. დგას კარვები. მოედინება წყაროები. *აქსენტი ბაკას*

ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

სარგელარ – წყაროები (ვედი), ჟიბე ვედშია, დაახლ. ცენტრ ნაწილში. მოედინება 2 წყარო. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

სარგელარ – წყაროები (ჩვიბიანი), მდ. ენგურის მარჯვ. სანაპიროზე მოედინება წყაროები, უფრო ჭანჭრობის სახით. ს. ჩვიბიანის სამხ.-დასავლ., ზომგყთან. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაყაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

სარგელარ (6) – ტყე (ღვებრა) ს. ღვებრას დასავლ., კახერ ზაგართანაა. წყაროებიცაა. *სიმონ ბექას ძე მიბჩუანი, 87 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სარგელარ (იხ. ბურღედერიმ სარგელარ)

სარგელარიელ (იხ.სარგელარ – ღვებრა)

სარგელდამი კუედ – წყარო (ნაყვამი), დასახლება ზაგრალდის დასავლ. მოედინება წყალი. (კუედ „ამოთხრილი, ორმო ოთხკუთხედად, ეჩხან-ამხენლეჟა ძღვიდს ხაგამდახ). *ა. ბ. გირგვლიანი, 80 წ., ლატალი, 1973.*

სარდიე მოლ – სამოვარი (ლესემა), ს. ლესემაშია, აფაქიძე სარდის ყოფილი ყანა. *მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ., 1974.*

სარეკ – სათიბი (ღემდერი) ს. ღემდერის ჩრდ.-დასავლ., სამოვარ ლაჭმენილის ჩრდ. ირგვლივ ტყის მასივია. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 54 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სარსანი – კლდე (იელის მიდამო) ენგურის მარცხ. კალთაზე, აცის პირდაპირ. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*

სარსანი კოჯ – კლდე (იელი)

სარჩაფ – სათიბი (კიჩხულდამი) ს. კიჩხულდამის სამხ.-დასავლ., სათიბ ლასტოლდამის სამხ.-დასავლ., მდ. მანშურას მარცხ. კალთაზე. ქვემოდან ტყე აკრავს, ადრე კარგი ყანა იყო. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სარაგ – წყაროს წყალი (თავრარი), ს. თავრარშია, სუიფის დასავლეთით. *უმანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლბრიგადირი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სარაგ (4) წყარო – (ქედანი) ქედანის სათიბებში – ჭყიბარში. მოედინება წყაროს წყალი. სარაგ „წყარო“. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუ-*

- შა, ს. *ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი*.
- სარაგ** – ყანები (უღვალი) მდ. დაწმარის მარცხ. მხარეზე, სათიბ ყუბანის აღმ., სამანქან: ო გზის ჩრდ.-აღმ. მოედინება წყაროც (სარაგ). დიდი მინდორია, შიგ სახნავ-სათიბებია. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ევროის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- სარაგ** – წყარო (სგურიში) ს. ფაფალ-სგურიშის წყაროს წყალი, მოედინება სათიბ სიხაურე ლუყურყაში. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებულო, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*
- სარაგ** – წყარო (ყვედრეში). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- სასოფლო შუკვ** – გზა სამარხილო (იხ. **ლალჯან** – **სეფი**, ეც. ს.ს.)
- სასომ ბაქან** – ტყე (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახა-მულა, 1973.*
- სასომ ნალზიგუტ** – სათიბი, სავარგული (ნაკი, ნაკ. ს.ს.) ნაკრას მარცხ. სანაპიროზე ლალურის ხიდამდე. ნაყანარია, ამჟამად სანერგეა ფიჭვისა და იფნის. სასო ანსიანის საცხოვრებელი ყოფილა, ამჟამად ცხოვრობს კოჭბანში. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- სასომ შურო** – ტყე, ღელე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- სასომერ** (იხ. **სუმამერ** – დისი)
- სასოა ლეჯხან** – სათიბი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, სათიბ ლეჯხანში. ლიპარტელიანის ყოფილი სათიბი. *ჯ. კ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*
- სასტუმრო** – სამოვარი (ლახამულა), მდ. მანშურას მარჯვ. სანაპიროზე პატარა მინდორია, ამჟამად მხოლოდ სასტუმროს ნანგრევებია. ადრე წისქვილები ყოფილა წყლის სანაპიროზე სამანქანო გზის ქვემოთ. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- სასწ** – სოფელი (ჟახ. ს.ს.) ჟახუნდერის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი. იყოფა უბნებად: ლგგილჯი, ჟიბეშენ, ლობრა, ფარ. ცხოვრობენ: ონიანები, ხაბულიანები, გულბანები, ბერაძეები, დონღუანები. *ბორის ერმილეს ძე ონიანი, 44 წ., პედაგოგი, ინჟინერ-მექანიზატორი, 1980. X.*
- სასწარე ნასყეა შუკუტ** – გზა (სასაში) ს. ლუჯის მთა უქალში სასაშელების გაკეთებული სამარხილო გზა. ამჟამად არაა, ჩაინგრა.
- სასრ ლაზგა** – უბანი (ზ. ჭველფი) ზედა ჭველფში, გარდაფხაძეების ნასახლარები. ამჟამად ზურაბიანების სამოსახლოა. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*
- სასრ ნაზოგ** – ნახიდარი (ზ. ჭველფი) მდ. ლაშხურ-ზეა ნახიდარი გარდაფხაძე სასოსი. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*
- სატფიქრ** – სამოვრები (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ., მდ. მულხურას მარცხ. კალთაზე. კოწახურის ბუჩქებია, ჭყერი (დაბალი ბუჩქია, ეკალწიწვიანია, გართხმულია). იელი. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- საფურტ ლახტ** – სამოვარი მთა (იფ. ს.ს.) ს. იფარის სამხ.-აღმ., ენგურის მარცხ. კალთის ზემო მხარეში. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- საფშალი** – ტყე (ლაღარვაში), ს. ლაღარვაშია, ალბათ ფშალა ჩანდაო. *გ. მ. ქურასბედიანი, 1976.*
- საქალაკოდა** – ყანა, ტყე (რცხმელური) რცხმელურში, ლაშხირის მარცხ. **ქალაკოდა** ალბათ იყო. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., IX, თბ., 1939 წ.*
- საქერიშ** – წყარო (ბაიარი) ს. ბაიარის ქვემოთ, ლექმეთის დასახლებაში. *გ. მ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*
- საქერი** – ტყე (ფალედი) ს. ფალედის ჩრდ. გზა ლსგტმუნა შუკუსა და სათიბ კარერს შორის. ჭარბობს ფოთლოვანი ტყე, ისე შერეულია. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- სალწმ ქტან** – ხრამი (ზმ. წირმინდი) ჟიბე წირმინდის ჩრდ.-აღმ მხარე, მთის ძირი, ძელი ჩამონაშალია და ხრამად ქცეული. *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- საყატრია** – ტყე (რცხმელური), წიწვნარი ტყე, ყავარს ხდიან. ლაშხირის მარჯვ. კალთაზე. *ე. ა. ტვილიდიანი, 1976.*
- საყდარ** – სოფელი (ჩოლ. ს.ს.) ჩოლურის ს.ს., ლაშხურის მარცხ. მხარეზე, მაღლობზეა, ტერასაზე. ბენდელიანები, ზურაბიანი, ლიპარტელიანი, გვიდიანები. დგას ეკლესია **საყდარი იეკლესია**. *მოსე ალექსის ძე ბენდელიანი, 68 წ., პენსიონერი, 1978.*
- საყდარი ჩოლშურა** (იხ. **ჩოლშურა**)

- საყდარი ჯგერანგ** – საყდარი (საყდარი) ს. საყდარში, დაცულია, ჰყავს „სტაროსტა“. *გ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*
- საყდრი ჩოლშურა** (იხ. **ჩოლშურა** – საყდარი)
- საყდრ ბაბნარ** – ყანები (მარგვიში) ს. მარგვიში, ეკლესია დგას, უძველესი.
- საყდრი ბოგ** – ხიდი (ჭველიერი), მდ. ლაშხურზეა. სამანქანო ხიდი სოფ. საყდარის მიხედვით. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- საშხეველა** – ტყე (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- საჩეხი** – გზა, მინდორი (ზ. ვედი) გვანდრამ წყაროსა და ურამში წყაროს შესართავის მარჯვენა მხარეზე. პატარა მინდორია, გზა. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*
- საჩი სემარ** – სათიბი (ფანაგა) ლეჟნ ფანაგაში, საჩი ჯამბურის ნახოვარი. *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*
- საცდელ** – მოსაცდელი (ლახამულა) ს. ლახამულას ზემოთ, სამანქანო გზაზე მოსაცდელი ადგილი. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 19689 წ. ნოემბერი.*
- საცილო** – მთა (შვედი), ს. შვედის საზაფხულო მთა. ლეჩხუმელებისა და სვანების საცილო მთაა. *ჟ. ს. ონიანი, 4 წ., 1976.*
- საცილო ლახე** (იხ. **საცილო**)
- სახალეთ** – ტყე (ლემუკვი), ბალის ქედზეა, ლემუკვის სოფლის ტყე. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- სახნაშ** – ტყე (იფხი), ბალის ქედზეა, ამზადებენ ხე-ტყს, შეშას. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- სახრავი ლაჯოგ** – საბალახო (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- სახრატ** (იხ. **სარხანგ**) – მთა, საზაფხ. სად. მთა ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. შიშველი რელიეფით. *ვალოდია არდევანის ძე ლიპარტელიანი, 45 წ., მოსამსახურე, 1976.*
- სახრატ** – მთის სათიბ-სადოვარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშის მთაა, კლდიანია, სადაც მარილის გემოს შრეები აქვს და არჩეთა სალოკავს წარმოადგენს. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- სახშიერ** – სახნავები (ნაყვამი) დასახლება ზაგრალის ზემოთ. *ა. ბ. გირგვლიანი, 80 წ., ლატალი, 1973.*
- საჯალდშ** – უბანი (მამი), ს. მამის ცენტრ. ადგილი. *ბ. გ. ბაბლოანი, 73 წ., 1978.*
- საჯრე კუანფარ** – სათიბი (ჭიბიანი) ს. უმგულის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, მჟავე წყლის – სვიმის მოპირდაპირე მხარეზე. კუანფანგ „ფლატე“. *ლუტუ ნიკოს ძე ნიჭარაძე, 24 წ., მოსამსახურე, ს. უმგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- საჯავ** – ყანა (ფარი), ყანა მდებარეობს მუჩვანს ზევით, არის ნაყოფიერი და დასამუშავებლად მოხერხებული. „საჯავ“ – „სათემო“. *ვახტანგ. ჟემუზას ძე ნარსავიძე, თსუ სტუდენტი, 1965.*
- საჯარ** – უბანი (ჭოხულდი), ს. ჭოხულდსა და მაცხვარს შორის სამოსახლო ადგილს უწოდებენ. *აკაკი ივანეს ძე კვიციანი, 34 წ., კოლმ., ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- საჯარ** – სადოვარი (ლემზაგორი), ს. ლემზაგორის სადოვარი მთაში, ხერიისაცაა.
- საჟანაშ** – სახნავი (გულიდა), ს. გულიდაშია. *მ. ლ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*
- საჟასტანიშ დაბ** – სადოვარი (ბაგვდანარი) ს. ბაგვდანარის ჩრდ.-დასავლ., სადოვარ ზუნგურიის მარცხ. მხარეზე. ვინმე სევასტანის (საკ. სახ.) კუთვნილებისა ყოფილა. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- საჟლარყინ** – ტყე, გზა (თავრარი) ს. თავრარიდან ლალჯან შუკუტ-ის გაგრძელება, სახელწოდება გზისა და ტყისაც. სკიზანიდან ნანგულიდშის გავლით სათიბ დევდრანიმდე. აღმართი და ვიწრო სამარხილო გზა ტყეში – საჟან ლარყინა. *უმანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- საჟლავი** – მთა (მუწვი) ს. მუწვიდის ჩრდ.-აღმ., სადოვარიცაა. *გ. დ. ხაბულოანი, 36 წ., 1978.*
- საჟლან შუკუტ** – გზა (ფხოტრერი) ს. ფხოტრერიდან გზა მდ. ჳენიმდე და მჟავე წყლისაკენ. სამარხილო გზაა. სწულ „პატარა მარხილი“. *ეგნატე ამიზის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- საჟნარა** – სადოვარი (ცალერი) საზაფხ. სად. მთა ლასგურანშის ჩრდ.-აღმ., სადოვარ გორა როკ-ბაჩარის ჩრდ.-აღმ. ნაკარეებია. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

საჟსეთიშ – სათიბი (იელი), ასკარდშია, ვაკე ადგი-
ლა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-
ნი, 1972 წ. VII.*

საჟშა მურყუამ – ნაკომპარი (ხალდე), ს. ხალდე-
შია, ჩოფლიანების საგვარეულოს კომპი. *ზუ-
რამ აბრამის ძე ჯობაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე,
მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

საჟშიერ – სახნავი (ქართვანი) სამანქანო გზის ქვე-
მოთ, ყანა შგერანის აკრავს დასავლ. მოსავალი
ცული იცის, ერთი მარხილიდა თუ გამოვიდო-
დაო (მწგ ნამოლ ლიხ). *გრამიტონ პავლეს ძე
გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის
რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

საჟშილ – სახნავ-სამოვარი (ფარი) დასახლება
კანცხის ჩრდ.-დასავლ. *შალვა ფილოვანის ძე
ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწავლე, ფარის ს.ს., მესტიის
რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

საჟშიშ ზაგარ – გზა (ლეზგარა). ს. ლეზგარას ქვე-
მოთ სამანქანო გზა ს. ტუბიბერისკენ. ადრე სა-
მარხილე ძლივს იყო. საჟშიშ „სამარხილე“. *თინა მგვას ას. ქალდანი, 22 წ., მოსამსახურე, ს.
ტუბიბერი, ცხუმრაის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.
ოქტომბერი.*

საჟჩხუპარ (იხ. **საჟჩხუპარიელ**)

საჟჩხუპარიელ – სათიბი (მურშველი), ს. მურშველ-
სა და ს. არცხელს შორის ფერდობი, აქვს სა-
ძოვრებიც. საჟჩხუპარ „სამოვარი“. *ერმალო ცი-
ოყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი,
მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

საჟ ლალჯიარ (იხ. **საგვ ლალჯიარ**) – სათიბი
(შყალერი) მთა მებურში, მარხილთა დასატ-
ვითი, მანამდე პატარა მარხილით – ლამჯა-
თი, იქ დიდ მარხილზე ადებენ. *გ. რ. გურ-
გვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

საჟ ლასპლიდ – ტყე (ლეშუკვი) ს. ლეშუკვის
ჩრდ., ტყეშია სამარხილო გზის კვალი. *შალვა
გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

საჟანი – წყარო (ლაპილი) ს. ლაპილშია, დასახ-
ლების ზემოთ. *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატა-
ლი, 1973.*

საჟ ზუგ (იხ. **საგვ ზუგ**) – სათიბ-სახნავ-სამოვარი
(ლესთაგი), აეროპორტის ჩრდ.-აღმ. მთის და-
საწყისია, დგას ორი სახლი. რატინებისაა. საჟ
„მარხილი“ (მარხილის მოყვანილობისაა). *ჩათო
ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლესთაგი,
1972.*

საგაჟარ (იხ. **საგეჟ** – ფარი)

საგეჟ – სახნავ-სამოვარი (ფარი), ს. ფარის ჩრდ.
სოფლის სახნავ-სამოვარია. *იურა გურმაჩის ძე
რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ფარის ს.ს., მესტიის
რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სბენდიკ – ყანა (დაკარი), დაკარშია, ჩრდ.-აღმ. და-
სახლებიდან 200 მეტრზე დგას მსხალი და
სბენდიკები დევს. არის სალოცავი ადგილი სა-
უფლო დღისა (უფლიმერ). გადმოცემით:
სბენდიკები ჩამოუტანია ღელეს ლაღრალაშ
თარგლეზერის ძველი ნანგრევებიდან. ღელე-
ში უნახავთ და რადგან ეკლესიის ნანგრევები-
აო, მსხლის ძირში დაუდვიათ და სალოცავად
გაუხდიათ. *ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48
წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970
წ. ივლისი.*

სბენდიკარე სარაგ – წყარო (ზაბილი), ს. ჟიბე ბა-
ბილშია, **სბენდიკები** არის. *ჩ. ა-ას. ლიპარტე-
ლიანი, 25 წ., 1974.*

სბონდიკარ – ტყე (ბულეში) ს. ბულეშიში, სპონტი-
ოს ქვით ტყეა. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 1978.*

სბანკშანი – სათიბები (ნაკ. ს.ს.), მდ. ნაკრას მარჯვ.
ღელე სბანკშანის ნაკრას შესართავთან,
ს. ჩვაზე ნაკს სამხ. ფართობით ≈ 2-3 ჰა. იცის
ღელემ სპენდიკიო. *არსენა სიმონის ძე გვარა-
მიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ.
ნოემბერი.*

სბანკშანი – სათიბი, ღელე (ნაკ. ს.ს.), მდ. ნაკრას
მარჯვ. შენაკადი, მოედინება უთუბრის
ჯარჯიდან სათიბ სბანკშანისთან (ლარემ ჩუპზე
ძგიდქა სპენდიკ ხოზ). რუკაზეა მდ. უთვირი.
*ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი,
მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სგა გუიჯლაშ (იხ. **სგა გვიჯლაშ**) – სამოვარი (მე-
სტია – ირ. მელიქიშვილი)

სგა ლაზრულ – სამოვარი (მახაში), ს. მახაშიშია. *რ. მ.
ჭელიძე, 1976.*

სგამე გაშგლდ – სამოვარი (ბეჩო) ს. დოლისა და ს.
ლანხურის საზღვარზე. *ყვრემ პეტრეს ძე უშ-
ხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი,
1969 წ. სექტემბერი.*

სგამე ლობარ – სამოვრები, სათიბი (სვიფი, ეც. ს.ს.)
სახნავ საბანის აკრავს აღმ. მხრიდან: . თიბავენ,
შუაში ტყეა, იქით-აქეთ სათიბ-სამოვრებია.
ლობარ „შიდა“. *აკაკი სორების ძე აფრასიძე, 66
წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სგამე ჭალაი – ყანა (შკედი) ს. შკედში, ცხენის-
წყლის მარცხ. მხარეზე. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

სგანჩუშ ლარა – სათიბი (კაცხი) ს. კანცხის აღმ.,

ტუბიბარის აღმ. *ჯეირან ჟორჟის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწ., ს. ფარის, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სგატიშ დაბ – ყანა (ტობარი) ს. ტობარის ჩრდ. ნაწილი, სანამ დასახლებამდე მივიდოდეთ. დამრეცი ადგილია. ს. ლუხვისკენა ყანა. „შიგნი-თა ყანა“. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

სგებარე – ყანები (ფალედი), ს. ფალედის წინა ყანები, სამხ.-აღმ. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სგებნე დაბ – ყნა (ლაკელმზხი) ს. ლაკელმზხის დასახლებას აძევს ჩრდილოეთის მხრიდან. წილად რგებია გუჩა მიქიანს გაყოფის დროს, შემოკავებულია ყორეთი (ჭუილა ხარ). *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, მუშა, 40 წ., ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

სგებნე დაბ (2) – ყანა (მაგარდელი, ჭუბერი) ს. მაგარდელის სამხ.-დასავლ.სოფლის წინ. მდებარეობის მიხედვით: „წინა (სოფლის) ყანა“. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სგებნე დაბარ – სახნავ-სათესი (ტვიბერი) ს. ტუბიბერის აღმ., ს. ლეზგარას საზღვრამდე. „წინა ყანები“. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სგებნე ლაროლ – სათიბები (ზ. კალაში) სოფლის დასავლეთით, სოფლის წინა მდებარე სათიბები. „წინა სათიბები“. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სგებნე ჭალა (იხ. **სტიფიშ ჭალა** – ფარი)

სგებრი – სათიბი (კვცხ) კვცხის ჩრდ.-აღმ., სახნავ სწრბთარის ჩრდ. სგებ- (< სგუბ- < სგობ- < შუბ- < შობ- ?). *შალვა ფილოვანის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სგებრი – სათიბ-სამოვარი (თოთელეში) ს. თოთელეშის სამხ.-დასავლ., ყოფილა ნამოსახლარიც. ამჟამად გგებ ხაგ. მეტი არაფერი არა ჩანსო. სოფლის წინაა მდებარეობით. *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., ლახამულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

სგებრი – ყანა (ცალერი) ჟიბე ცალერის სამხ.-დასავლ., ჟაბე ცალერის წინ (სგებინჟუ), ყანა

ნწყუფარის ჩრდ.-დასავლ. *ვლადიმერ სეით-ბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სგებრი (4) – სახნავი (ღეშდერი), ს. ღეშდერის აღმ. მხრისკენა წინა სახნავი ადგილი. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღეშდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სგებრიარ – სახნავი (ნაკ. ს.ს.) ნასახლარ ჯუხელანის სამხ. მხრისკენ მდებარე სახნავები. წინა ყანები. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., მოსამსახ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სგიმ (იხ. **ლექუან სგიმ**) – მჟავე წყალი (ახალშენი), ს. ახალშენშია, დასახლების ჩრდ.-აღმ., ლეჟან სგიმისკენ. მდ. აშხაშურის (მარჯვ. შენაკადი ლაშხურისა) სანაპიროზე. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

სგიმ – მჟავე წყალი (გული) ს. გულში, მდ. გულან ჭალას მარჯვ. ნაპირთან ახლოს, შემოკეთებულია და მოედინება მჟავე წყალი. სგიმ „მჟავე წყალი“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 8/ წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

სგიმ – მჟავე წყალი (ზესხო) მდ. ზესხურას გაყოფით, ფერმის ზემოთ, სპილენძის საბადოებთან.

სგიმ – მჟავე წყალი (იელი) ს. იელიშია, ენგურსი მარჯვ. მხარეზე. აცშია. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*

სგიმ – მჟავე წყალი (ლახამულა) მდ. ენგურის მარჯვენა სანაპიროზე, ს. ლახამულას სასმელი მჟავე წყალი. ყანა ნაკის სამხ. (გაზიმჟუ – ნაზიმჟუ). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სგიმ – მჟავე წყალი (ლეზგარა) ს. ლეზგარას სამხ.-აღმ., მდ. ქუანდარას დასავლეთით. „მჟავე წყალი“. *მეკა ამიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სგიმ – მჟავე წყალი (ჟამუში) მდ.; მულხურას მარცხ. მხარეზე, ს. ჟამუშის სამხ. სასმელი სგიშია. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სგიმ – მჟავე წყალი (ყორულდაში), ს. ყორულდაშია, სვამენ.

სგიმ – მჟავე წყალი (ჯორკვარი) ს. ჯორკვარის გაღმა, მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე,

ნატიციტომ წესხა. ადგილობრივისთვის – სგიმ, არაადგილობრივთათვის (მაგ. ხაიშელეებისთვის) – ჯორჯვრთ სგიმ. *პარმენ გიორგის ძე ჭკადუა, 77 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

სგიმ (15) – მჟავე წყალი (უშგული) ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, სოფლიდან ≈ 6-7 კმ. *მიხეილ დავითის ძე რატიანი, 27 წ., მოსამს., ს. ჟიბიანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

სგიმ (იხ. არცხელი სგიმ)

სგიმ (იხ. ლგჰჰ სგიმ)

სგიმ (იხ. ლგჰჰ სგიმ) – მჟავე წყალი (ლუბა). *სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., 1969.*

სგიმ (მჟავე წყალი – იხ. ჳემ სგიმ, ნაკ. ს.ს.)

სგიმ // **ცნლდში სგიმ** – მჟავე წყალი (ცალდაში), ს. ცალდაშია, დასხალეების ზემოთ, ტყის ქვემოთ. *პავლე ბითეს ძე ზურუბიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სგიმ ზაგარ – ზეგანი (ისკარი), სამ. მთა წიფარს ესაზღვრება ჩრდ.-ით, მდ. კედრგლას მარცხ. „მჟავე წყლის ზეგანი“. *შუშან პირიბეს ას. გერლიანი, 21 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სგიმ ზაგარ – სათიბი, ტყე (ყ. კალაში) სოფლის ზემოთ, არის სათიბები, ტყე, მჟავე წყალიც. მალლობია. *გიორგი კოსდას ძე მურდულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სგიმ ზაგარ (4) – სათიბიც, კლდეც (სვიფი) სოფლის ჩრდ.-აღმ., კირილჰკუშარის ზემოთ. „მჟავე წყლის ზეგანი“. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სგიმ მეწრი – სამოვარი, ტყე (იფარი) ს. იფარის სამხ.-აღმ. სამოვარი და ტყე მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე. მჟავე წყალი არაა. *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

სგიმ ჟიქან – ტყე-სამოვრები (ჟამუში) ს. ჟამუშის სამხ., მულხურას მარცხ. კალთის შერეული ტყეები და სამოვრები. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სგიმარ – მჟავე წყლები ჩუკულის მთაში, ლაშოშია, მჟავე წყალი მოედინება. *ნ. დ. გულბანი, 26 წ., 1976.*

სგიმარ (2) – მჟავე წყლები (ლუჯი) ს. ლუჯში, ხემ-

კურის ხეობაში.

სგიმე ნაკარ – მთა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

სგიმერ – მჟავე წყალი (კალაში) სახნავ-სათიბ ლაბადშ-ის დასავლ. სგიმ ამჟამადა არ მოედინება, გამქრალია. „მჟავიანი“? *გიორგი კოსდას ძე მურდულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სგიმერ – მჟავე წყალი (ლეზგარა) ს. ლეზგარას სამხრეთით. *მგვა ამიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სგიმერ – სათიბ-სახნავი (ტევიში) ს. მაზერის დასახლებების თავში, ჯიჰარს ქვემოთ. სგიმ „მჟავე წყალი“, თუმცა ამჟამად არაა. ორონიმის მიხედვით. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

სგიმერ (3) – სათიბები (შყალერი) ს. შყალერის დასავლ. გზის ქვემოთ. ამჟამად არაა. *გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

სგიმ-ზაგარ – მჟავე წყლის გორაკი (ფარი), ს. ფარის ჩრდ.-დასავლ. სგიმ ზაგარიდან გამოყვანილია სოფლის მუჩფაში სგიმ. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამს., ფარის ს.ს. მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სგიმთე ზოგ – ხიდი (მესტია) მესტიიდან შკედისკენ მდ. მულხურაზე, სგიმისკენ მიემართება. სამანქანოა. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*

სგიმი ლარე – სათიბი (მელე) ს. მელეში. მჟავე წყალი ამჟამად არაა.

სგიმი ტუბ – სათიბ-სამოვარი (ნესგუნი) ფუშყერის მარცხ. მხარეზე, მოედინება მჟავე წყლები. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედიანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

სგიმი ტუბრა – ღელე (ყორულდაში) ს. ყორულდაშია.

სგიმი ფოყარ – ტყე, კლდე (უშგული) ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ქვემოთ – არყნარიანია, ზემო კალთები ალპური ზონაა, სანადიროდ გამოყენებული. *მიხეილ დავითის ძე რატიანი, 27 წ., მოსამს., ს. ჟიბიანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

სგიმილდ – მჟავე წყალის მიდამოები (მურყმელი), ს. მურყმელია, ენგურის მარჯვ. ნაპირზე. მჟავე წყალი ამჟამად დაკარგულია, სეზონურია. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

სგიმილდ – სამოვარი (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ., ტიბის სათავისკენ. ამჟამად სგიმი არ მოედინება. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

სგიმილდარ – ტყე, სამოვარი (ჭელირი), ს. ჭელირშია, ჩრდ.-აღმ., მდ. კედრგლასა და დაწმარს შორის, უფრო კედრგლასკენ, სათიბ შდუხლერის ჩრდ.-აღმ. მოედინება მჟავე წყლები. „მჟავე წყლები“ (კნინ.). *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ს. სტიფ, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.X.69 წ.*

სგიმილარ – სახნავ-სათიბ-სამოვარი (სვიფი), სადგომი ქვის – ლაჭუნდის ჩრდ.; -დასავლ. იქით-აქეთ ტყეა. გამოყენებულია სახნავადაც, სათიბადაც, სამოვრადაც. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სგიმინდან – სამოვარი (კვანჭიანარი) ს. კვანჭიანარის სამხ. ენგურისა და მესტია ჭალმს შესართავთან. მოედინებოდა მჟავე წყალი. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

სგიმიშ ბოგ – ხიდი (ყარი) ჩუბზე ტიტაშ სგიმ-თან, გადებულია ხიდი სგურიშიდან მდ. ჭუბრულაზე ტიტისკენ, მჟავე წყალთან. სამარხილო ხიდია. „მჟავე წყლის ხიდი“. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.*

სგიმიშ ზაგარ (იხ. **სგიმ ზაგარ**)

სგიმიშ ზენ – სამოვარი (ტიტა) ს. ტიტადან ≈ 1 კმ. სიშორეზე, მდ. ჭუბრულას მარცხენა მხარეზე, ს. ტიტადან ჩრდ.-აღმ.–ით ბევრია **შიშგილ**. ვაკე ადგილია. თხმელნარია (ბელყეჩ). *ნოდარ თებეჯის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*

სგიმიშ კოჯარ – კლდე, ხრიოკი (ლახამულა) ყანა ნაკსა და სგიმს შორის მდებარე კლდიან-ხრიოკიანი ადგილი. მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ჩვაზე ლახამულას სამხ.-აღმ. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სგიმიშ ლარა – სათიბი (ლახამულა) ჩვ. ლახამულასა და ჰამშს შორის, ტუბიბარის მარცხ. ნაპირზე. მოედინება მჟავე წყალი – ტუბიბარში სგიმ. *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სგიმიშ ლაროლ – სათიბები, სამოვრები (სვიფი – ეც. ს.ს.) მდ. ჯენის აღმ., ტყე ბალყჩერის ჩრდ.-

აღმ., ტყიანია, მოედინება 3 ადგილას მჟავე წყალი. „მჟავე წყლის სათიბები“. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სგიმიშ ფელტარ (იხ. **სგიმიშ კოჯარ**)

სგიმიშ ღარაშ ზაგარ – ქედი (ქვ. ვედი), საზანიდან ყვლბაიას მთამდე მიმართული ტყიანი ქედი, შემკრები ქედია, წიწვნარითა და შქერის მცენარეებით. ყვლბაიასკენა გზაც მას მიჰყვება. *ვარდენ მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

სგიმიშ ღარ – სამოვარი (ტიტა) მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე, ღარი შერეული ტყის მასივით. ჩხეტლაშ ჰაკუედ-ის მარცხ. მხარეზე მდ. ჭუბრულამდე, სგიმამდე. ს. ტიტას ჩრდ.-აღმ. ბევრია ანწლი. *ნოდარ თებეჯის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., 9.IX.1970 წ.*

სგიმიშ ღარაშ ლიც (იხ. **სგიმიშ ღარაშ სარგელ**)

სგიმიშ ღარაშ სარგელ – წყარო (ქვ. ვედი) სგიმიშ ღარში მოედინება სასმელი წყალი, სგიმია წყალნარევი. კანტორისკენა გზასთან, მიწა დაჟანგულივითაა. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

სგიმიერ – უბანი (ლანჩვალი) ლანჩვალის ერთი ნაწილი, მესტია-ჭალმს მარჯვ. მხარე, დაახლ. 500 მ-ზე მჟავე წყალი მოედინება. შედის თემები: გელაშა, რომუშა, ჰანდრაშა, ჟამანაშა (რატიანები). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

სგიმიერ (2) – ყანა (ჰადიში) ს. ჰადიშის დასახლ. აღმ., გზის ქვემოთ, ჰადიშგრას მარჯვ. სანაპიროზე მჟავე წყალი მოდის. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

სგიმრაშ – სამოვრები (სასაში) ს. სასაში, მჟავე წყლის მიდამოები.

სგიმრაშულ – ღელე (სასაში) ს. სასაში ჩამოედინება ღელე, მჟავე წყალს ჩაუვლის.

სგიმრიელ (იხ. **სგიმერ** – არცხელი)

სგიმროლ – ტყე (ქვ. ლუჰა) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ტყე ჟუაჰანის აღმ. 6-7 ადგილას მჟავე წყლის სადინარებია. *სილევან იშმაგის ძე დადემუქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სგიმრაშულ – ღელე (სასაში) მდ. ლაშხირის მარცხ. შენაკადი. მთა ლატყვიარ-იდან მჟავე წყლებიანი ღელეა.

- სგიმხენიშ შუკუ** – გზა (სვიფი – ეც. ს.ს.) სოფ. ეცერში სგიმ ზაგვრიდან მიმავალი გზა. „მჟავე წყლიდანა გზა“. *აკაკი სორების ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- სგიმწ დაბ** – სათიბი (ლაღამი). დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., *მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*
- სგიმწ ლწრა** – სათიბი (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ. მოედინება მჟავე წყალი, ზოიერის მეზობლად, ტყის დასაწყისამდე. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სგიმწ ნაპწრ** – სათიბი (ცალდაში) ს. ცალდაში; ის სამხ.-აღმ., სათიბ ჰაკუწალწრს ზემოთ, ლამხიწრამდე, ვაკეა, მჟავე წყალიც მოედინება სათიბის კიდეში, ალპური ზონაა. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სგიმწ ნაპწრ (2)** – სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ. თეთნულდის სამხ.-დასავლ. კალთაზე. მოედინება მჟავე წყლები და ვაკეებიცაა. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სგიმწ ცხეკ** – ტყე (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ. ტყიანი ფერდობი. მის ძირში მჟავე წყალი მოდის, ტყე შერეულია. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სგიმწრ** – მჟავე წყალი (სვიფი) მდ. ჯენის ჩრდ.-აღმ., სათიბ ბალყჩერის ჩრდ.-აღმ., სათ. ლერთხნარის ზემოთ, სათიბ სგიმიშ ლაროლში მოედინება 3 მჟავე წყალი. „მჟავიანი“ (*მჟავეები*). *აკაკი სორების ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი, 69 წ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- სგიმწრ** = ყანები (არცხელი) მდ. მულხურასა და ს. არცხელს შორის, მოედინება მჟავე წყალი სგიმ. *ერმალო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სგიმწერი** – მჟავე წყალი (ჟაბუნდერი), უბან ლეკუმბასტშია. მოედინება მჟავე წყალი. *ზ. ს. გულბიანი, 22 წ., მოსამსახურე, ს. ჩუკული, 1976.*
- სგიმწერიშ** – ტყე, სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთა. მჟავე წყლის მიდამოები. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- სგიმწლწრე** – სათიბი (ღობი) ღობის მთაში, მჟავე წყალიცაა.
- სგიმწლარ** – ტყე (ნაცული) ს. ნაცულში, მოედინება მჟავე წყალი.
- სგიმწლარ** – წყაროები (მელე) ს. მელესთან, მთა აირაშის შემდეგ, ადრე მჟავე წყაროები უნდა ყოფილიყო.
- სგიმწლდ (3)** – ტყე (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ. ჰადიშერას მსარცხ. კალთის ტყე. მჟავე წყალი ამჟამად არაა. შერეული ტყით. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- სგიმწლდ** – სამოვარი (ზ. ვედი) ს. ზედა ვედში, სეზონურია უფრო. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- სგიმწლდ (3)** – მჟავე წყალი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. მხარეზე მოედინება მჟავე წყალი. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- სგიმწლდ // ჭიჭერ // ჭიჭერი სგიმწლდ** – მჟავე წყალი, აბანო. მდ. წანრელას მარჯვ. ნაპირზე გამომდინარე მჟავე წყალი. დგას პატარა ჯიხური სააბაზანოდ. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სგიმწლდი ლეჭ ლწრ** – სამოვარი, კლდე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. კალთაზე, სგიმწლდის იქით. ტყიანია. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- სგიმწლდი ლეჭუ ლწრ** – კლდე, სამოვარი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. კალთაზე, სგიმწლდის ქვემოთ. შერეული ტყით. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- სგიმწლდწრ** – სათიბები (ნაკ. ს.ს.) ს. კურხუწაწშია, ნაკრას მარჯვ. მხარეზე. მოედინება მჟავე წყალი. *არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- სგიმწლდწრ** – სათიბი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., სათიბ ჟიბე ლარეს აღმ. მდ. სოლედგრას ორივე მხარეზე. მიწა დაჟანგულივითაა, ჩანს, ერთ დროს სგიმ მოდიოდაო. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- სგიმწლდწრ** – სამოვარი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ., დასახლების ზემოთ, სამოვარ ნეშკაშის ზემოთ. ყოფილა მჟავე წყალი, მაგრამ ამჟამად დაკარგულია. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სგიმელდარ – სამოვარი (ცხეკუანის) ს. ცხეკუანის სამხ.-დასავლ., მდ. დოლრას მარცხენა მხარეზე სამოვარი ადგილი, ვაკე რელიეფით. სგიმ „მჟავე წყალი“. ჰიდრონიმის მიხედვით. *გრამიტონ. ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

სგიმელდარ (5) – მჟავე წყალი, სამოვარი (ფალედი) გზა ლახორკალსა და ტყე **ლალცომარ** შორის, ს. ფალედის ჩრდ. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ფარი ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სგიმელდარში სგიმ (2) – მჟავე წყალი (ნაკი, ფალედი) ნაკრას მარჯვ. მხარეზე, ს. კურხუაშშია, სათიბ სგიმელდარშია. *არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სგიმელდარში სგიმ – ვემა (ფალედი), ფალედშია, გზა ლახორკალსა და ტყე ლალცომარს შორის, საბალახო სგიმელდარში. მლაშ – ე ვა-შლ > ვისგუ. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.*

სგიმელდარში ლეხუტმერ – ტყე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სგიმელდარში ლახერხარ – ტყე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სგიმელდარში სარაგ – წყარო (ზ. ვედი) ს. ზედა ვედში, სგიმელდარშია პატარა წყარო. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სგიმ – სათიბი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

სგობინ დაბარ – ყანები (შკედი), ს. შკედშია. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

სგობინ ლარელ – სათიბი (შკედი), ს. შკედშია, სგობინ დაბარში. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

სგობლ მაცხუტარ – საყდარი (იენაში) ნასახლარ სგობულში, საღია. *მ. გ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*

სგობნარ – ყანები (მახაში), ს. მახაშია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

სგობნე ნიგრლდ – წყარო (შკედი), ს. შკედშია, ნაკარში. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

სგობულ(დ) – ნასოფლარი (იენაში), ლატალის ს.ს.-ში შემავალი სათიბები. ნასახლარებია. ცხოვრობდნენ: კვანჭიანები, გირგვლიანები. ამჟამად გადმოსახლებულები არიან ს. იენაშის

უბან ლედმანში. ადრე ცხოვრობდნენ ჩურგულიანებიც – ამჟამად დაღუპი. *მაქსიმე ჯანყვათის ძე კვანჭიანი, 62 წ., პენს., იენაში, ლატალის ს.ს., 1973.*

სგობულში ზაგარ – სამოვარი (იენაში) ს. სგობულშია, ქედია, დგას **სგობლ მაცხუტარ**. *მ. გ. კვანჭიანი, 68 წ., ს. იენაში, 1973.*

სგურიშ – სოფელი (ჭუბ. ს.ს.), მდებარეობს მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მხარეზე, გაყოფლებით, ზღვის დონიდან ≈ 1000-დან 1010 მ-მდე. სამხ.-დასავლ. ესაზღვრება ს. ყარ, რომელთა გამყოფია მდ. თეთნაშგრა, ჩრდ.-დასავლ. ტყის მასივიანი კედელი აკრავს, ჩრდ.-აღმ. ტყეა (შერეული). რელიეფურად ვაკე ადგილია. მოედინება წყაროები ფაფალის გაყოფებითაც და სოფლის ბოლოსაც. იყოფა: **ჟაბე სგურიშ, ჩაბე სგურიშ // ფაფალ სგურიშ, ნენსგაშ სგურიშ, ჟიბე სგურიშ** (შდრ. სგური „კანაფი“). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970.*

სგურიშ სგიმ (იხ. ჩვანბე ტიტაშ სგიმ)

სგა დაბარ – სათიბ-სამოვრები (ლუჯი), ს. ლუჯისა, მთა გორვაში. სახნავი არ იყო.

სგა დაბარი ოკრიალ – სათიბები (ლუჯი), ს. ლუჯისა, გორვაში. ოკრიალ „ბოლო ნაწილი. ჰოკერ „ბოლო“.

სგა კა – საბალახო (ტვიბი) ს. ტვიბში. *კა „ფიქალი“. ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.*

სგა კა (2) – სამოვარი (მუწვიდი) ს. მუწვიდის აღმ. *კა „ფიქალი“. გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*

სგა სგიმ – მჟავე წყალი (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორსა და ჩიხარეშ შორის ტყეში. საზიაროა ხერიასთან.

სგამ სგიმ – მჟავე წყლის ტერიტორია (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეში.

სგამე რედნალ – სათიბი (ლექთაგი), ჰაწვალდის სათიბშია, ადრე სახლებიც ედგათ (დროებითი სადგომი). *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლექთაგი, 1972.*

სგამეე ში მითულა (იხ. ჩუბე მითულა – ჩვანბიანი)

სგამუნ – ყანები (შკედი), ს. შკედშია, ნაკულარის ტერიტორიაზე. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

სგამშარ – უბანი (მაცხვარიში) ს. მაცხვარიშის ერთი მოსახლე, გირგვლიანების საგვარეულოს სამოდან – ჯულაბშას ნაყარი. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*

სგაშ დარარ (იხ. ტიბრიშსგაშ დარარ – ზ. ვედი).

- მიხეილ ქერქეის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- სგწმ ღწრ** – სამოვარი, ღელე (ხაიში) მდ. კას-ლედგრას მარჯვ. კალთაზე, მთა როკუწწრსა და მგწრწრწმ–ს შორის, ტყეშია, კარგი სამოვარი. *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- სგწმ ღწრ (2)** – სამოვარ-სათიბი (შკედი),ს. შკედშია, დასახლების აღმ. (ხაიშისკენ), მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. *შუშანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- სგწმ ჯულშიწრ** – სათიბეები (ზეგანი) ს. ზეგანის ღელე უბწწწის სამხ.-აღმ., მგქალუწწწულწწწის იქით. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- სგწმ გუწიჯლწმ** – სამოვარი (ლაღამი). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ღაღამი, 1972. VIII.*
- სგწმ ღატწწრ** – სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშტის სამხ.-აღმ., სათიბ მაღწწწრწამის ზემოთ – სამხ. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სგწმ ღაქწწწრ** – სათიბი (ზეგანი) ს. ზეგანის ღელე უბწწწის სამ.-აღმ. სათიბი, სადაც თივას ეზიდებიან ზურგით სამარხილო გზამდე. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10971 წ. აგვისტო.*
- სგწმ ღაღწწა** – კლდეები (ღანწწწალი). *პირიბე ქელეწწწის ძე ნიგურწწწანი, 33 წ., კოლმ., ს. ღანწწწალი.*
- სგწმ ღახწწ** – საზაფხულო მთა (ღემსია), ღემსია-კაერის საზაფხულო სათიბი მთაში. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ღენწწწერის ს.ს., 1972.*
- სგწმ ღელეწწწარწწლ** – სამოვარი (ლაღამი) ღელეწწწ ღახწწმდშია, შედის სამ. ღელეწწწარწწლში. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ღაღამი, 1972 წ. VIII.*
- სგწმ ღწწწიღწწწ** – ტყე, გზა (სპარდიში). *ავთანდილ ანდრწწწას ძე რატწწწანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- სგწმ მელწწწრწწრ** – კლდე (სპარდიში). *ავთანდილ ანდრწწწას ძე რატწწწანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- სგწმ მწწწწრწწრ** – სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშტის სამხ.-აღმ., სათიბ მაღწწწრწამის დასავლ სოფლისკენ. სათიბეების გარშემო ტყეა. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სგწმ ნაწწწრ** – ყანები (კვანწწწიანწწარი), ს. კვანწწწიანწწარშია, ნაწწწრის ერთ-ერთი ნაწწწლი. *შ. ნ. კვანწწწიანი, 49 წ., ღატალი, 1973.*
- სგწმ ტწწწიბ** – ხევი (ზოგრეში) ს. ზოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, მოედინება წყალი, არყნარი ტყით, მერე ღელა, ქწწმე ტწწწიბის იქით, სათიბეებიცაა. *იასონ მურწწწას ძე კორძაია, 75 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- სგწმ ქწწწეწწმ** (იხ. **ქწწეწწმ**) – ტყე (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ.-აღმ. ტიბის ხეობის მარცხ. კალთაზე. იქვეა ქწწმე ქწწეწწმ. შერეული ტყით. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ღატალი, 1973.*
- სგწმ ციწწწწ წწწწწწ** – სამოვარი (ღანწწწალი). *პირიბე ქელეწწწის ძე ნიგურწწწანი, 39 წ., კოლმ., ს. ღანწწწალი.*
- სგწმ ღლდ** – სათიბი (ღახწწმდი), ს. ღახწწმდშია, მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, სამოვარ ყაბგლდწწწშია. **სგწმ ღლდ** იგწწე ჭეწმს. *გიორგი ანდრწწწას ძე ფირცხეღანი, 65 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- სგწმ ღლდ ზაგწწრ** – ტყე (წვირმი) ს. წვირმის აღმ., სამანქანო გზის ქწწემოთ. წიწწწწარი ტყე. *შაღვა სარდიონის ძე ღანწწწანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- სგწმ წწწწწწწწ შუკუწწ** – გზა (მაჯვდიერი), ს. მაჯვდიერიდან სამარხილო გზა სამხ.-დასავლ. ტყით უღვირისკენ. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სგწმ წწწწ** – სამოვრეები (ზესხო), ს. ზესხოშია, ტყიანი.
- სგწმ ღელეწწწმწწრ** – საბაღახო (ლაღამი) ღელეწწწ ღახწწ-ის ჩრდ., ღელეწწწმწწრ ზაგწწრს შიგწწწით ჩრდ.-ით. გამოუყენებელია მიუვალობის გამო. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ღაღამი, 1972. VIII.*
- სგწმ ღელი** – სათიბი (ქაშვეთ-ღაშთხვერი) ჭაღწწწას მარცხ. მხარეზე, კარგი სათიბეებია. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ღენწწწერის ს.ს., 1972.*
- სგწმ ღელწწწრ** (იხ. **სგწმ ღელი** – ქაშვეთ-ღაშთხვერი)
- სგწმ შიწწწრ** – სათიბეები (მესტია) აეროპორტის (?) მიდამოებშია, ეკუთვნის: ღალიანებს, ნი ჟარაძეებს, ნიგურწწწანებს, ხერგანებს, ჯაღარძეებს, ჭედღიანებს. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- სგწმ ტეწწწწწწ** – ყანა (იელი), ჩუბე უბწწწშია, დასახლების აღმოსავლეთით. *რ. ვ. ხვიბღიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

სგურბელ – სამოვარი (ნენსგუნი) ფუშევერის მარცხ. მხარეზე. ალპურ ზონაში. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

სგუტიჭიანი – სათიბ-სახნავი (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერში.

სებიშ ღარ – ტყე, დეღე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

სებოლჷ ჟიბე დაბ – ყანა (ნანარი), ს. ნანარშია, მეშველიანების ყოფილი ყანა. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

სეგშა მურყუამ – კომპი (სოლი), ს. სოლშია, ხორგუანების საგვარეულო კომპი. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972 წ. სექტემბერი.*

სელტიანიშ ზენ – სამოვარი (ტობარი) მდ. ენგურის მარცხ. სანაპირო, კლდეების ძირში, დავაკებაა, გორვებიცაა. ადრე ოქროს ეძებდნენ და საკმაოდ კარგი შედეგითაც. ტუნელების ზემოთ, ენგურს გაღმა. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

სელტიანიშ ყაბე კოჯარ – კლდე (ტობარი) მდ. ენგურის მარცხენა კალთის სალი კლდეები, სელტიანიშ ზენს ზემოთ, ლაცხტიან შაგარის პირდაპირ, ჰესის წინასწარი დამუშავება მიმდინარეობს (ტობარჰესის). *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

სემარ – სათიბი (ჩოლ. ს.ს.), იყოფა **ლეჟა** და **ლეჟჷსემარ**-ად. *ს.ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასივანი, 70 წ., 1978.*

სერ – კლდე, მყინვარი (ცალდაში) ტუბიერის მყინვარშია, 1 : 100 000 лен. Серн. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სერგე ნაჭმოჭარ – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. სერგი პირველის სათიბები (ნათიბევი). *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

სერგი მოლ – სამოვარი (ლევშერი), ციოყმერშია, სერგი გარდაფხადის *ნახოვარი. ნ. დ. შავრეშიანი, 46 წ., 1978.*

სერგი ხარაჩოლ – სამოვარი (ლევშერი) ლევშერის დასახლების ზემოთ, ტყეში. სერგი გარდაფხადის სახერხი, ხელით. *ნ. დ. შავრეშიანი, 46 წ., 1978.*

სერძიანი – ყანები (ლალხორი) ს. ლალხორალში, მდ. ხალდეშურას მარჯვ. კალთაზე. *ნინა გიორგის ას. გამყრელიძე, 49 წ., მოსამსახ., ს. ლალხორი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

სესკვირ – კლდე (იფარი – ვ. ნარსავიძე)

სეტელშა – უბანი (მესტია), ნესგა უბანშია, ფალიანების საგვარეულო თემისა. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

სეტელშა ცხეც – ტყე (მესტია), რახნ ცხეცის ერთი ნაწილი, პატრონობდნენ ფალიანები. აეროპორტის სამხ.-დასავლ. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

სეტელშა ცხეკარ (იხ. **სეტელშა ცხეც**).

სეტიარ (2) – ყანები (ზარდლაში), ს. ზარდლაშის აღმ. ყანები. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სეტიარ // სეტიარი დაბ // სეტიარიელ – ყანები (არცხელი) ს. არცხელსა და მურშეკლს შორის, ვაკიდან იწყება აღმართი. *ერმალო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სეტიარი დაბ (იხ. **სეტიარ** – არცხელი)

სეტიარიელ (იხ. **სეტიარ** – არცხელი)

სეტაანი – სამოვრები (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ., მულხურას მარცხ. კალთაზე. სამოვარია და დევს ქვები – სეტიანი ბაჩარ. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სეტიანი ბაჩარ – ქვები (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ., მულხურას მარცხ. კალთაზე. გაშლილი ადგილია, დევს დიდი ქვები. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სეტ ლასფლაჭარ – სასაფლაო (მესტია) მესტიის ცენტრში, სეტიში, დგას მხარეთმცოდნეობის მუზეუმი. ეკუთვნის ჯაფარიძეებს, გომთელიანებს, ნაკანებს, ნიგურიანებს, მუშკუდიანებს, ჭედლიანებს, ჩართოლანებს, რატიანებს, ფალიანებს, კახბერიძეებს. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 69 წ., მესტია, 1972.*

სეტა ლასყოლარ – სამოვრები (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერის საზაფხულო მთაში, სადაც **სევ**-ზე („მარხილი“) აწყობენ თივას. ვაკე ადგილია.

სეტარიონი მალქორაშ – სათიბი (ჟახეში) ს. ჟახეშ-სა და ლეჟა ლახუ-ს შორის, სეტარიონ ნავერიანის სათიბი. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედა-*

- გოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- სეათი მოლ** – ყანა (ყარიში), ს. ყარიშია, კუხნლაშვილის ყოფილი ყანა (ამჟამად სოხუმშია გადასახლებული). დ. ი. ლ იპარტელიანი, 33 წ., 1974.
- სეათიშ ღწ** – სათიბი (სგურიში) ს. ნენსგაშ სგურიშის ჩრდ.-დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ. თხილნარი ადგილია, ტყის კედელზე პატარა სათიბი აქვს, ღარია თხილნარი. ვინმე სეათის კუთვნილი ღარი. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყწ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*
- სეკია მოლ** – სახნავი (ყვედრეში) მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.
- სეიფ (35) – სოფელი** (ფარ. ს.ს., ცხ. ს.ს., ეც. ს.ს.), სოფლის მოედანი (ცალანარი, ჩვაბიანი, მუწვი, არცხელი, გვალდერი, იფრარი, ლანტელი, ლამხერი, ქვ. ლახამულა, გული, ბარში, ქაშვეთი, სოლი, ლამთხვერი –2, ქურაში, ჩაჟაში, ლემდერი, ლაღამი, ჟაბეში, ჟამუში), **სასაფლაო** (უღვალი, ზარდლაში, თავრარი, მსტ. – ირ. მელიქიშვილი, მაზერი), **ეკლესიის მიდამო** (საყდარი, ქვ. ლუჰა), **ნაეკლესიარი** (ლანხვრი, ლაშხრერი, ბაგვდანარი), **ყანა** (ჰადიში)
- სეიფ (35) – უბანი** (ფარი), ცენტრიდან კილომეტრაზე ხევრითაა დაშორებული, გზა მიდის აღმართზე. ადრე აქ ოცამდე ოჯახი ცხოვრობდა, ახლა კი მხოლოდ 2 ოჯახი დარჩენილი. ეს უბანი მდიდარია ხასნავ-სათესით და სათიბ-სამოვრით. აქვეა წმ. გიორგის ტაძარი. *იასონ ჩხეტიანი, 60 წ., 1965.*
- სიდიანწ** – სოფელი (ლატ. ს.ს.), ლატალის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი, 1 : 100 000 მიხედვით ზღვის დონიდან 1720 მ. ცხოვრობს 6 ოჯახი, გვარები: **სიდიან** და აბდეღან. რელიეფურად ტერასებისაგან შემდგარია. *ვალო ახმათის ძე სიდიანი, 37 წ., კოლმეურნე, ს. სიდიანარი, ლატალის ს.ს., 1973.*
- სიკვიშ დაბ** – სამოვარი (ფარ. ს.ს.), ს. ფარშია, ამაღლებული ადგილია, ადრე სახნავი იყო (სუკუთლი), სამოვარ მგჰერის ქვემოთ. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- სიკულდწ** – ყანები (სიდიანარი) ს. სიდიანარის დასახლების დასავლეთით. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- სიკუწ** – ქედი (იენაში) ს. იენაშის ჩრდ.-აღმ. ქედი, ტყიანია, *შერეული. ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- სიკუწლწ** – გორაკი (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშია, თწრენგზელისა და მაცხუწრ-ის საყდრებს შორის ამაღლებული ადგილი. გ. გ. გორგელიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.
- სილა** (იხ. **სილაწ**) – სახნავი (რცხმელური). მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.
- სილაღ ტყაბ** – სახნავი (რცხმელური). მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.
- სილაწ** – სამოვარი (რცხმელური), რცხმელურშია, ლაშხირის მარჯვ. ნაპირზე, სილიანია ერთობ. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*
- სილაწლ** – სახნავი (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, ცხენისწყლის მარჯვ. სანაპიროზე, მოსილულია. მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.
- სიმონ** (იხ. **სიმონწ**) – მინდორი (წვირმი), დიდი სამოვარია, აქვს ძალიან ლამაზი მდებარეობა, მასზე გადის საავტომობილო გზა სოფ. წვირმიდან. ალბათ ეს ადგილი ეკუთვნოდა ვინმე სიმონს. ყოველ შემთხვევაში, არავინ იცის თუ რატომ ჰქვია ამ ადგილს ეს სახელწოდება. შედის სოფ. წვირმის ტერიტორიაში.
- სიმონი გიმიშუ** – სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ., ტყის ზემოთ. სიმონ აველიანის სათიბი. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სიმონწა ნაჯოგ** – სამოვარი (ბაბილი), მთა ბადალაშურშია, სკუბენე ტყაბის სამხ. ვინმე სიმონას საჯოგე ყოფილა. *ნ. ბ. ქურსაბედიანი, 33 წ., 1974.*
- სიმონა მოლ** – სათიბ-სამოვრები (რცხმელური) რცხმელურში, ლაშხირის მარჯვენ. (ტვილდიანების ყოფილა). *გ. ა. ტვილდიანი, 1976.*
- სიმოღ მოლ** – სახნავი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, ჯურწუთილის მხარეში. ტყეშია სიმო ჩანქსელიანის ყოფილი ახო. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*
- სიმოღ მოლ (2)** – სათიბ-სახნავი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, ჩანქსელიანი სიმოს ყოფილი ახო. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*
- სიმონწ** – სალოცავი ადგილი (ზეგანი) ს. ზეგანის აღმ., ლეჟწ უბანის აღმ., ფოთლოვან ტყეში. ნაეკლესიარი ჩანს. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 321 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

სიმონ (2) – სამოვარი (წვირმი) სგ. წვირმის ჩრდ.-აღმ., სამანქანო გზის ორივე მხარეზე. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

სირხაუმ ნენძ – შესასვენებელი ადგილი (ფალედი) ს. ფალედის ჩრდ. მხრისკენ, მთისკენა გზაზე დგას სოჭი (ნენძ), რომელიც ყოფილა ვინმე სირხაუის შესასვენებელი. გვარი უცნობია. სირხაუ (საკ. სახ.). *მაძურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სისკვლდამ – ყანები (იენაში) ს. იენაშის ერთ-ერთ ნაწილში, სამანქანო გზის ზემოთ. ვაკე ადგილია. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

სიტამ (იხ. **სიტამ ლარე** – არცხელი)

სიტამ ლარე – სათიბი (არცხელი) ს. არცხელის სამხ., უღვირის ქედის დასავლ. ზურულდის სათიბშია. მრგვალი, სწორი ადგილია. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სიფ – სამოვარი (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ., თრგუნზელ საყდრის ტერიტორია. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

სიფ – სოფლის მოედანი (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, **ჭუმბუნის** ეკლესია დგას. *შ. ნ. კანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

სიფ – უბანი (იენაში), ს. იენაშის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი, ცენტრალური ადგილია, სოფლის მოედანი. იყოფა თემებად: **ნუნმა** და **დათარ** – ფარჯიანების საგვარეულო თემები. სამმოებია: **სინჩურალ** და **იფაშურა** – ფარჯიანების საგვარეულო სამმო (დათუარში შემავალი სამმოებია). *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

სიფ (7) – სოფლის მოედანი (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშია, ეკლესიებს შორის. *გ. გ. გიგრვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*

სიფ (იხ. **სუიფ** – ლელბაგი)

სიწმა – სამოვარი (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერის მთაში, ვიწრო გასასვლელია ხევში. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს.ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

სიხავრე სარაგ (იხ. **სარაგ** – სგურიში)

სიხაურე ლუყურყუე – სათიბ-სახნავი (სგურიში), ს. ფაფალ სგურიშია, მდ. თეთნაშერასა და ფაფალ სგურიშს შორის, ფერმის სამხ.-აღმ. (ქვემოთ). ვაკე ადგილია. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუმბურის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

სიხაურე ადგი – უბანი (სგურიში), ს. ფაფალ-სგურიშია (ზეგანივითაა მდ. ჭუმბურულას მარჯვ. მხარეზე), ვაკე ადგილი, სათიბ-სახნავებით, ხილნარით. სიხაუ ვიბლიანის (ცოცხალი არაა) კუთვნილი მამული. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუმბურის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

სიხაურ (იხ. **სიხაურე ადგი** – სგურიში)

სიხანი – სახნავი (ლასკადარი), ს. ლასკადარშია, მდ. ლასკადურას მარცხ. მხარეზე. *ბ. დ. გუგავა, 24 წ., 1974.*

სიუეშა ცხეც – ტყე (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის სამხ. შერეული ტყეა, კირლავდიარ ლი. სიუეშა გუჯეჯიანის ტყე. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სიუნ – უბანი (ქახუნდერი), ს. ქახუნდერის ერთ-ერთი დასახლ. ადგილი. ცხოვრობენ: ონიანები, ჭაბუკიანები, პირველები, ჭელიძეები.

სკალდ (იხ. **სკალდ**) – სათიბები (ხელედი), ხელედიშია, სამანქანო გზა ადის, ალპურ ზონაშია. ეკლესია დგას, ივნისში იმართება დღესასწაული, იკვლება ცხვარი, ქალებს არ უშვებენ (1-დან 10-მდე ივნისისა). *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

სკალდში დაბარ (იხ. **სკალდამ** – ქახუნდერი)

სკალდ ლაჭამ – ეკლესია (ხელედი), სკალდშია, დაცული. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

სკანჩუ – სახნავი, ტყე (გულიდა), ს. გულიდაშია, ჩრდ. ზაგარსა და ლამამულარს შორისაა, ახოებია. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*

სკანჩუ(ა) მოლარ – ახოები (ლენტეხი), დ. ლენტეხშია, გორას იქითა ყანები.ნგ ჩოლმურას მარცხ. კალთაზე. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

სკანჩუდ მოლარე შუკუტ = გზა (ლექსირი), მდ. ჩოლმურას მარცხ. მხარის გზა. ტელეანძისკენა, მიემართება სკანჩუდ მოლარის სახნავებისკენ. *ჯ. რ. მემველიანი, 50 წ., 1974.*

სკიზანიარ – სათიბები (თავრარი) ს. თავრარის აღმ., ჭინჭნარ ლამერხელის ჩრდ.-აღმ. ფერდობია, არის წიფლნარ-მუხნარც. აქა-იქ – ნაძენარიც. სკიზანი < *სკიზიანი (?). *უშანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავრარი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

- სკიმ** (2) – მჟავე წყალი (ხოფური), ხოფურში მოედინება. *ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976.*
- სკიმ** (იხ. **მორელ**)
- სკიმერ** – სამოვარი მთა (ხაჩეში), მდ. ხელედურას მარცხ. კალთის საზაფხულო სამოვარი მთა. *როსტომ დავითის ძე ჩანქსელიანი, 27 წ., 1974.*
- სკიმერი შუკუტ** – სამანქანო გზა (მანანაური), მიემართება ჟბე ნალაზიგვარხო სკიმერის (ანუ მანანაურის) ხეობაში. ადრე ბილიკები იყო. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*
- სკიმერულა** – მდინარე (ბავარი), მდ. ბაჭურულას მარცხ. შენაკადი. არის მჟავე წყალი დაახლ. შუა ადგილას. *ე. ჯ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*
- სკიმი ლესკვრ** – ტყე (ლასკადურა), ს. ლასკადურას ჩრდ. მხარე. მოედინება მჟავე წყლები, მდ. ლასკადურას მარცხ. ფერდობი. *ბ. დ. გუგავა, 24 წ., 1974.*
- სკიმილდ** – მჟავე წყალი (ქვ. ბავარი) ქვედა ბავარში, ღვაშლდაშის სათიბში. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კოლმ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., კოლმ., 1976.*
- სკიმილდ** (2) – მთა (ხაჩეში), ს. ხაჩეშისაა, მდ. ლაშხირის მარჯვენა მხარეზე, სათიბი მთაა, **სკიმ** არააო. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*
- სკიმინდწ მოლ** – სამოვარი (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში. ნახოვარი, სახნავი იყო უწინ. **სკიმ** ყოფილა ალბათო. *ლ/ნ სკიმილდწ მოლ > სკიმინდწ მოლ. მ. გ. ლიპარტელიანი, 48 წ., 1978.*
- სკიმოყ დაბზრ** – ყანები (ბავარი), ნესკა ბავარშია, მჟავე წყლების მიდამოები. *შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*
- სკიმუზრ** (იხ. **მორელწლ**)
- სკიმ-ჭალრდ** – საბალახო (ქვ. ჭველიერი), ქვედა ჭველიერიშია, ლაშხურის მარცხ. სანაპიროზე. ამჟამად არაა, უწინ იყო. *შალვა ვლადიმერის ძე ლიპარტელიანი, 36 წ., მოსამსახ., ჩოლურის ს.ს., ფავრიზ ინდიკოს ძე მუკბანიანი, 27 წ., მოსამსახ., 1974.*
- სკიმუზრ** – უბანი (ლასკადარი) ლასკადურას მარჯვენა კალთაზე. მჟავე წყლები არაა. *ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახ., 1974.*
- სკოდიზრ** (2) – ტყე (ბეჩო), გზა (კახურა) ს. ჟიბე უშხუანარს ჩრდ.-აღმ., კოჟანის მარჯვენა, ოდრო-ჩოლრო რელიეფით (ჩაჭუპრ ხარ). სკოდ „ღრმა“.. რელიეფის მიხედვით. *გრამიტონ: ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- სკოდიზრა** – გზა (კახურა) ს. კახურიდან გოლდაშის მთისკენა სამარხილო გზა. გაჭრილი გზაა, სკოდიკით. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*
- სკორალ** – ყანა (ლაღამი) ს. ლაღამის დასახლების აღმ. ვაკე ადგილია, რელიეფურად წვეტიან-ცაა ერთ მხარეზე. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*
- სკორალიერ** (იხ. **სკორალ** – ლაღამი)
- სკორბწწ** – სამოვარი მთა (მანანაური) მდ. მანანაურის მარჯვ. კალთაზე. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*
- სკორბწწი ლელა** – ლელე (მანანაური) მდ. მანანაურის მარჯვ. დასაწყისი. მოედინება მთა სკორბწწიდან. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*
- სკორემ** – ყანა (უშხვანარი) ს. უშხუანარში ლექურეში ლიცს მარჯვენა, სახნავ მელღარს სამხრეთით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- სკორმალ** – სამოვრები, კლდე (ტვებიში) ს. ტვებიში. **სკორომ** „უფსკრული, ჩავარდნილი“. საზოგადო სიტყვაა. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*
- სკორმეთ** – სოფელი (ხაიში), ხაიშის სას. საბჭოში შემავალი დასახლ. უბანი, მდ. ენგურის მარჯვ. კალთის ტერასული ტიპისა. სამოსახლო, ბადვენახებით, ოდრო-ჩოლრო დავაკება და დაფერდებული ადგილებით, სახნავ-სამოვრებით. სიმღლეა 998 მ. საშუალოდ 7 ოჯახია, მათგან 3 ოჯახი სკორმეთში ტუბის მარცხენა კალთის დავაკებულ ადგილზე. *კოწია ჯულაბის ძე ჭკადუა, 107 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- სკორმეთიშ დაბზრ** – ყანები (სკორმეთი)
- სკორმეთიშ ლეწფერ** (იხ. **ლეწფერ**)
- სკორმეთიშ ტუბ** – ხევი (სკორმეთი), ს. სკორმეთის ჩრდ.-აღმ. მხრიდან ჩამოედინება ლელე, რომელიც მდნ. ენგურის შესართავთან ქმნის ჩანჩქერს. *კოწია ჯულაბის ძე ჭკადუა, 107 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- სკორწ ჩირგალ** – ყანა (ახალშენი) ს. ახალშენში, დასახლების ზემოთ. სკორა „მწკრივი“, ჩირგალ „ჩირგვი“. *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*
- სკორწშილ** – სახნავი (ლანხერი) სოფ. ლანხურის ჩრდ., არის სასაფლაოებიც. მარჯვ. მხრიდან გამოყვანილია (არხით) მდ. სოლედგრადან სახმარი წყალი. სკორ-იდან (?) **ლისკორე** „გულჩათხრობა, ფიქრი“. *აკაკი ანდრეას ძე გაბულა-*

- დანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.
- სკორაზ** – ყანები (იფხი), იფხშია, დამრეცი ადგილებია. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.*
- სკუნჭლი** – სათიბი (ბულეში) ს. ბულეში. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 1978.*
- სკუნჭლო ღელა** – ღელე (ბულეში) ს. ბულეში. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- სკაღდაშ** – ყანა (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერში, სკაღდის სახელობის. *კაკო სპირიდონის ძე ონიანი, 50 წ., პედაგოგი.*
- სკარეშ** – სამოვარი (ვიჩნაში), ს. ვიჩნაშია, დასახლების ზემოთ. *ახმათ მელიტონის ძე ხარძია-ნი, 43 წ., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- სკაღდ** – მთა (წანაში) ს. წანაშის ჩრდ., არის ეკლესია „სკაღდ“, პატარა ეკლესიაა, დაცულია. ქედზე დგას. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*
- სკარდლშ** – ხილნარი (ლაპილი), ს. ლაპილია, დასახლების ჩრდილოეთით. *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*
- სკარდლშში ლამაზია** – ნასაყდრალი (ლაპილი), ს. ლაპილია, აღმ. მხარეში. დანგრეულია. *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*
- სკაღ დაბარ** – ყანები (ბაბილი) ლენსკირის ტერიტორიაზე, ღელეს მარჯვენა. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- სკრდი ღელ** – ღელე (ლოუჯი) ს. ლოუჯიდან მთა უჟალისკენ. ვიწრო ღელეა, ჩამოედინება ჩანჩქერი.
- სკრდი ღელა** – ღელე (ღობი) ს. ღობში, ჩაჭრილი კალაპოტით. სკრდი „ღრმა“.
- სკრდი ღელი მაჩხაფ** – ჩანჩქერი (ლოუჯი) ს. ლოუჯიდან მთა უჟალისკენა გზაზე, ვარდნა ჩანჩქერისა ≈ 60 მ.
- სკრდიარ** – გზა (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ. სამარხილო გზა გუბლდის ტუბისაკენ. ჩაჭრილია ღრმად მიწაში, კედლებივით აქვს კიდეები. სკრდი „ღრმა“. *ლადო სოგრა-ტის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- სკორაზ** (იხ. **სკორალ** – ირ. მელიქიშვილი)
- სკუბენე ტყაბ** – სათიბი (ბაბილი), ბალდაშურის მთაშია, ღომქმეს წინა სათიბი. ფერდობია. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- სკუბრმიშ** – ტყე (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ. ჰადიშგრას მარცხ. კალთის სამეშე ტყე. ხშირი ტყეა – არყნარ-ფიჭვნარი (ლეგგიბ ლი). სკუბრმი
- < წკუარემ (?). *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., იფარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- სკედილ** – უბანი (დავბერი) ს. დავბერის პირდაპ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. ფერმეზიცაა და საცხოვრისიც. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 450 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- სკერბაშ** – სამოვარი მთა (ტვიბერი) ს.ს. ტუბიბერისა და ლეზგარას საზაფხულო სამოვარი მთა. დგას ორი კარავი, ვაკე ადგილია, გარშემო ტყე აკრავს. სკერბი „ტკეპნილი“ – ლისკირბი „დატკეპნა“, *მკა ამიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუღმრასის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- სკერე** – ტყე (მაცხვარიში) ლჰკლა ჰალაშ მარჯვენა კალთაზე, წიწვნარი ტყით. ენგურისა და ლჰკლა ჰალაშ შესართავამდე სოლივით ჩადის. *გურამ გ-ძე გიორგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*
- სკერე ბაჩარ** – ქვანარი (ლანჩვალი) მესტია ჰალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. პირიბე ქელეზბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.
- სკერი** – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჰკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- სკერი დაბ** – ყანა (მელე), ს. მელეშია, სახლებიცაა, **წვეტიანი** ფორმის.
- სკერიშ ბოგ** – ხიდი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჰკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- სკერიშ ეხენიშ ლეგუმერა** – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჰკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- სკერიშ ეხენიშ ლეწფერ** – ტყე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჰკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- სკერიშ ეხენიშ ნენჩა** – წიწვნარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჰკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- სკერიშ ლემდხინდ** – თხილნარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჰკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- სკერიშ ტუბი** – ხევი (ზ. ვედი), ზედა ვედშია, სათიბ სკერიაშის წიფლნარი ხევი, წყალი პატარაა. *არჩილ კოსდას ძე ჰკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- სკერა** – სათიბი (სგურიში) ს. ნენსაშ სგურიშია,

ნექემერ ადგის ზემოთ. სოფლის დაბოლოება დასავლეთის მიმართულებით. კონუსივით, უერთდება სფურიმ ფაფალს, ვაკე ადგილია. ეკუთვნის ნექემერ-ს (ცალანი ნექეს კუთვნ.). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყაზრ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

სკვრზ– სათიბი, (სვიფი), ს. ეცერშია, მდ. დაჭმარის მარცხენა მხარეზე, სათიბ კერტილის სამხ. ზემო მხარე წაწვეტებული, შევიწროებული აქვს, ქვემოთ – ფართო. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სკვრზ– საძოვარი (ლარილარი) ს. ლარილარის ჩრდ. დაბოლოება, წაწვეტებული ფორმის, ვაკე ადგილია, გორაკებით, მდ. ჭუბრულას მარჯვ. სანაპიროზე. *ალმაცვირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ., პენსიონერი, ს. ლარილარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.*

სკვრზ– ყანა (ლუხი), ს. ლუხუის დასაწყისი, ყანა მდ. ჭუბრულასა და ორმელეთს შორის ამაღლებულ ადგილზე. წაწვეტებული აქვს ქვედა ნაწილი. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, 1.XI.70 წ.*

სკვრზ(5) – უბანი (ყარი), ს. ყარის ბოლო დასმხალეობა, მდ. თეთნაშვრას მარჯვ. სანაპირო. წაგრძელებული, წვეტიანი რელიეფით, სამკუთხედისებურია. ვაკე ადგილია, ხილნარით, სახნავ-სათიბებით. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყაზრ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 13.9.1970 წ.*

სკვრამზ ზაგარ– გორაკი, ტყე (ლუხი) მდ. უორმელეთისა და ჭუბრულას შესართავთან, შეჭრილი წიწვნარი გორაკია. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, 1.XI.70 წ.*

სკვრამზ ფაფალ (იხ. **სკვრამზ ზაგარ**– ლუხი)

სკვრულდ– ტყე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-აღმ. დასახლების ზემოთ. შერეული ტყის ზეგანზე, მწვერვალივითაა. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

სოზარე მურყუამ (იხ. **სოზარ** – ისკარი)

სოზარელ – საძოვარი (ლახამულა) სამოსახლო გემრანის დასავლ., კლდე ლზზერის აღმ. პატარა მინდორია. ვინმე სოზარის (გვარი უცნობია). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სოზარელზ ჭიციხილდ (იხ. **სოზარელ** – ლახამულა) **სოზარ** – ნაკოშვარი (ისკარი) სოფლის შუაში, დაწვრილია. „სოზა (გერლიანის) კომპი“. *აკაკი ფაცის ძე აფრასიძე, 21 წ., სტუდენტი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სოლ – სოფელი (ლნჯ. ს.ს.). ლენჯერის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი, პირველი სოფელი ლატალიდან მესტიისკენ. იყოფა თემებად: 1. მიქლამზა (ხაფთანები), 2. სეგმა (ხორგუანები), 3. ნატრომა (უდესიანები), 4. ბაშმა (გიგდელიანები), 5. ბედამზა (შუკვანები). დგას 7 კომპი და ერთი დანგრეული (მე-8), რომელთაგან 4 კომპი ყოფილა თორიების საგვარეულოსი, მაგრამ ამჟამად ეს გვარი აქ არ ცხოვრობს, ამდენად სახელწოდებებიც თანამედროვე აქვთ: ჟიბე ლზზგზ მურყუამ და ვალერ მურყუამ (გულედანი ვალერი). *რომანოზ ალექსანდრეს ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

სოლედგრა – დეღე (ეც. ს.ს.), მოედინება ს.ს. ჰეზუდსა და ლანხურის შუა, მდინარე წისქვილის წყლისოდენაა, დგას რამდენიმე წისქვილი. მოედინება მთა დეცილიდან, უერთდება მდ. ენგურს (იხ. რუკა). *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველანი, 34 წ., ს. ჰეზუდი, გიორგი კოსდას ძე მურღველიანი, 60 წ., ეცერის ს.ს., კალაში, 1969 წ. სექტემბერი.*

სოლთანილმა – უბანი (ლანჩვალი), ლანჩვალშია, ფალიანების საგვარეულო თემი, ძველი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

სოლზ ბოგ – ხიდი (სოლი, ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ს. სოლიდან მესტია ჭალზე გადებული სამარხილო ხიდი. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

სოლზ ბოგზ – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალზს მარჯვ. მხარეზე. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

სოლზ კარტარ – საძოვრები (კაერი) ს. კაერის ჩრდ. სოფ. სოლის კარვებია, ჰყავთ საქონელი. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

სოლზ ლაჯგული (იხ. **სოლზკარტარ** – კაერი)

სოლზ ლზშენილარ – საძოვრები (ქაშვეთი) ს. ქაშვეთის სამხ.-დასავლ. ჭალზს მარჯვ. კალთაზე. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972. X.*

სორეხმერ – უბანი (სგურიში), ს. ჟაბე სგურიშია, მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარე, სორეხ გვარშია-

ნის (უფროსი ოჯახისა, აქ არც უცხოვრია) სახელობის ვაკე ადგილია. სახნავ-სათესი მიწებით. ლემინშერის მეზობელია. მისი მიწა დაყოფილია ნაწილებად: სორეხშერ ჟაბე ი ჩუაბე დაბარ, ჟიბე ლარა – ყანებს აკრავს. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

სორეხშერ ლაშდა ღარ – სათიბი (სგურიში), ს. ჟაბე სგურიშია, ჩრდ.-დასავლ. შიშველი რელიეფით, გვერდითი კალთები შერეული ტყით. მდ. ჭუბრულას მარჯვ. ოჯახის უფროსის სორეხ გვარმიანის კუთვნილი სათიბი. ადრე ლესპრომხოზის ტყის ჩამოსაზიდი იყო. ამჟამად ჩამოსაყრელი ხისა არაა, მის თავზე გადის სატრაქტორო გზა, რომლითაც ეზიდებიან თავზე ვაკე ადგილია. არის ბაქანიც, დგას კარავი (მუშებისა იყო). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

სორეხშერ ღარ – სათიბი (ნაკ. ს.ს.) მდ. ნაკრას მარცხ. კალთაზე, საცხოვრის კოჭბანის სამხ. ნაკრას მარცხ. ნაპირზეა, არის ნასახლარი სორეხ გვარმიანის. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სორთმან ნადაჟი (იხ.სორთმანიშ ნადაჟი – ბოგრეში)

სორთმანიშ ნადაჟი – გზა (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშგრას მარცხენა მხარეზე. ვინმე სორთმანის დასამარცხი ადგილი. *კატო მიხილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

სორთმანშა/ე ნამურყუამ – ნაკომპარი (ნაშთქოლი) ს. ნაშთქოლის შუაში, ამჟამად წერედიანებს ეკუთვნის. 2-3 სართულიანი კოშკი ყოფილა თემის თუ ოჯახის უფროსის – სორთმანთისა (რიჩქიანიო?). საკ. სახელის მიხედვით. *ქიშვარდი იოსების ძე წერედიანი, 49 წ., კოლმეურნე, ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

სორთმანშერ ნამურყუამ – ნაკომპარი (ბაგვდანარი) ს. ბაგვდანარ-ში ჯგერაგ-ის ეკლესიის ზემოთაც და ქვემოთაც. ამჟამად ძირილა შემორჩენილი, სახლობს ჩიჩო კვიციანი ნაკომპარის ეზოში. სორთმან (საკ. სახ.) – სორთმანთ ნაკომპარი. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენ-*

სიონერი, ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

სორმში – სათიბი (ნაცული) ს. ნაცულში.

სორსანრე მურყუამ – კოშკი (ღვებალდი) ს. ღვებალდშია, ჭყინტომერ მურყუამთან ახლოს (20 მეტრზე). გერლიანებისაა. „სორსანრელების კოშკი“. *აკაკი კოსდას ძე გერლიანი, 55 წ., მოსამსახურე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სოსინოლშა – უბანი (ნანარი) ს. ნანარში (ზემოში), ქურასბედიანების საგვარეულოს შტო (ერთ-ერთი). *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

სოსინოლშა ნაკ – ყანა (მელურა), ს. მელურაშია, სოსინოლ ქურასბედიანის საგვარეულოს ყოფილი ყანა. ამჟამად საკოლმეურნეოა. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, 1974.*

სოსინოლშერ – თემი (ბაბილი), ბაბილშია, ქურასბედიანების საგვარეულოს თემი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

სოსინოლშერ (2) – უბანი (მელურა) ს. მელურას ქურასბედიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, ლენტეხის რ-ნი, 1974.*

სოსინოლშერაღ – უბანი (ნანარი), ს. ნანარშია, ქურასბედიანების ერთ-ერთი საგვარეულოს თემი (ჩუბე ნანარშია). *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

სოსიდაბ – ყანა (ნანარი), ს. ნანარშია, ქურასბედიანის ყოფილი ყანა. ნაწილი სოსი ქურასბედიანისაა. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

სოსლანიშ ნატი – სამოვარი (ზ. მარლი) ს. ჟიბე მარლის ჩრდ.-დასავლ. ვაკე ადგილია, ადრე ხეტყის გასაზიდი ადგილი იყო, საიდანაც ჭუბრულაში უშვებდნენ. სოსლან ჩხვიმიანის სახელობის. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ს. ჟიბე მარლ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*

სოსნოლშა დაბარ – ყანები (ნანარი), ს. ნანარშია, ქურასბედიანების ყოფილი ყანები. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

სოსნოლშა ლაკაშ – სათიბი (ბაბილი) ბარბალ ზაგარის აღმ. ქურასბედიანების ყოფილი, ფიქალნარევი. *ნ. ლ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

სოსანი – სათიბი (ლანხვრი) ს. ლანხურის დასავლ., ღენიშ სტიკუს ესაზღვრება ჩრდ.-დასავლ. მხრით. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., ს. ლანხური, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

- სოსემ** – სამოვარი (მაცხვარიში) მთა. მგხერის სამხ.-დასავლ. ალპურ ზონაშია. გ. გ. გიგ-რველიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.
- სოუხრე შგედ** – სამოვარი (დოლი) ს. დოლის თავ-ზე, ლაჩვალის ღელეს ქვემოთ. ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.
- სოფელ** – უბანი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერის დასახლებული ნაწილი. გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.
- სოფელ ჟიქან** – სამოვარი (ლახირი) ს. ლახირის დასახლების ზემო მხარე. ალესი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- სოფიამ დებ** – სათიბი (ლახამულა), საცხოვრის კეცნანშია, მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ადრე სახნავი ყოფილა სოფიან ჭკადუასი. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.
- სოფლი შუკვ** (იხ. სამანქანო შუკვ – იენაში)
- სოფლიმ ლალდღარ** – სამოვრები (ბაგვდანარი) ს. ბაგუდანარ-ის ჩრდ., ფერდობი რელიეფითა და ფოთლოვანი მცენარეებით. „სოფლის სა-ძოვრები“. ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარი, ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.
- სოფლიმ ლასფლატარ** – სასაფლაო (ლაშხრერი) სოფლის აღმ., ლაშხრერიმ ჯუან ჯგგრანგის მიდამოში, ეკლესიის გარშემო სასაფლაოები. აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.
- სოფლიმ მურყუამ** – ნაკოშპარი (ბარში), სოფელშია, დანგრეული. ადრე სოფლის საერთო კუთვნი-ლება ყოფილა მტრიანობის დროს (ლა-მახტალქა). „სოფლის კომპი“. შალა ამის ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.
- სოფლიმ ფელტარ** (იხ. ფელტარ – ლახამულა)
- სოფრომ მურყუამ** – კომპი (ჰადიში), ს. ჰადიშია, სოფრომ ავალიანისა. მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- სოხაშა თაფაშ** – სათიბ-სამოვარი (წვირმი) ს. წვირ-მის აღმ., უღვირის დასავლ., სამანქანო გზის ქვემოთ. ნავერიანებისა – სოხაანთ. რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- სოხაშა ლეჭმელიარ** – სათიბები (მლხ. ს.ს.) უღვი-რის ქედის აღმ. ლეჭ ლახუშია, ნავერიანების საგვარეულოსი. ესაზღვრება ჰადიშის სათი-ბებს. გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექ-ტემბერი.
- სოხაშა ლარაშ** – სათიბები (ჟამუში) ს. ჟამუშის სამხ., მულხურას მარჯვ. მხარეზე. ნავერიანე-ბის საგვარეულოს სათიბები. უფროსის სოხას ყოფილი სათიბები. ამჟამად კოლმეურნეობი-საა. ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- სოხაშა მურყუამ** – კომპი (ჟამუში), ს. ჟამუშია, შუა უბანში, ნავერიანების საგვარეულოსი. კარგად შენახული კომპი. გიორგი გაბრიელის ძე ნავე-რიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- სოხაშ მოლარ** – სამოვარი, ტყე (ბოგრეში) ს. ბოგრე-შის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. შე-რეული ტყით. სოხა (საკ. სახ.). იასონ მურზას ძე კორძია, 75 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- სპარდაწი** – უბანი, სათიბი (ლესთაგი), ლესთაგ-შია, სამანქანო გზის გასწვრივ. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლესთაგი, 1972.
- სპენდიკ** – ქვანარი (ხევრა). ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1973.
- სპენდიკარ** – კლდე (ვახურა), მდ. ლასკადურას ხე-ობაშია, კირქვიანი კლდეა. ჯ. ა. ლიპარტელია-ნი, 37 წ., მოსამსახურე, 1974.
- სპენდვარ** – ქვანარი (ნესგუნი) ფუშყვერის მარცხ. მხარეზე, სპენდიკის ქვები არის (სპენდიკიმ ბაჩარ ზიხ). ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულე-დანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.
- სპირდონი დებ** – ყანა (ჭველფი) ს. ჭველფში, სპირ-დონ მარგველანის ყანა. დ. ნ. ზურაბიანი, 678 წ., 1978.
- სპირდონი ლეჭმრლარ** – სათიბი (სასაში) ს. სასაშ-ში, სპირდონ ონიანის სახელობის სათიბი.
- სპაღუშ** – სამოვარი (მურშკელი) ს. მურშკელის ჩრდ.-დასავლ გვალდერის ტუბის მარჯვ. კალთაზე, წიწვნარი ტყეა – ფიჭვის 5-6 ჰა. ლა-დო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწ., მუ-ლახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- სპაღუშ** – ეკლესია (ზარდლაში), ს. ზარდლაშის ჩრდ. ზეგანზე დავაკებაა, დგას ეკლესია – თარინგზელ, ეკლესიის მიდამო. შამში ნესტო-რის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში,

მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

სპარდომ – უბანი, ტყე (მესტია), ტურბაზის აღმ. მხარე, მესტია ჭალაშა და მუღხურას შორის, აეროპორტისკენა ხიდამდე. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 67 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*

სტალინი პიკ – პიკი (უშგული) შხარას სამხ. კედელზე. *გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ., მოსამსახ., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

სტარმენი – სათიბ-სადოვარი (ფალედი), ეკლესია კანძს (*11 მიქამ თარგლეხერს*) აკრავს დასავლ. სადოვარი, სათიბი. მდ. ღემდრგლას მარჯვ. კალთა. *დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სტარმენი – სადოვარი (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის ჩრდ.-აღმ., ტყე ლატუბას ჩრდ.-აღმ., კანძ-ის სამხ.-დასავლ. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სტარნი – ნაეკლესიარი (ჟახ-უნდერი) ს. ჟახუნდერში, ამჟამად უტიტინია მხოლოდ.

სტარუნნი – საკულტო (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორში, ნაეკლესიარიცაა. საზიაროა ს. ხერისათან.

სტეფანა ლეჭმალე – სათიბ-სადოვარი (მამი), დაშტვე ლარასთანაა ბაბლუანი სტეფანეს ყოფილი სათიბები. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

სტეფანა მოლარ – სათიბი (მამი), სტეფანე ბაბლუანის ნახოვარი. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

სტილმა – სადოვარი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

სტარინ – ტყე (ხალდე) ს. ჯალდეს სახმ. მდ. ჯალდე ჭალაშ მარცხ. კალთზე, ფოთოლოვანი ტყით, ლამარიას ახლოს „ხოჩა სტარინუ ჯერა“. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ.*

სტალინი ქუჩა – ქუჩა (მესტია) დ. მესტიაში, ცენტრალური ქუჩა. *ამოწერილია სქემატური გეგმიდან. სვანური გამოთქმა ეკუთვნის გრიშა ნანსყანს, 38 წ., ლატალი, 1973.*

სტალინი პირტელ შესახუტუ – შესახვევი ქუჩის (მესტია), დ. მესტიაშია, სტალინის ქუჩის მარცხნივ. *დ. მესტიის სქემატური გეგმიდან, სვანური გამოთქმა გრიშა ნანსყანისა, 38 წ., ლატალი, 1973.*

სტალინი შესახუტუ – შესახვევი (მესტია), დ. მესტიაშია, სტალინის ქუჩის მარცხნივ. *გადმო-*

წერილია დ. მესტიის დასახლების ნაგებობების განლაგების სქემატური გეგმიდან (შედგენ. 1969 წ.). სვანური ინტერპრეტაცია გრიშა ნანსყანისა, 38 წ., ლატალი, 1973.

სტალინი ჩიხ – ჩიხი (მესტია) დ. მესტიაში, სტალინის ქუჩის მარჯვ. მხარეზე. *დ. მესტიის სქემატური გეგმიდან, სვანური გამოთქმა გრიშა ნანსყანისა, 38 წ., ლატალი, 1973.*

სტანცია – ვაკობი (შკედი), ს. შკედის სამხ., წვრნი ქვანის გზაზეა, დავაკებული ადგილია მუხნარის ტყეში. ადრე ყოფილა საჩალანდრო, აკეთებდნენ სკასრე მასალას. მუშაობდნენ რუსები, დამხმარედ სვანებიც. *მუშანა თთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

სუთამაშა მურყტამ – კომპი (ჩაჟაში), ს. ჩაჟაშის ჩუბირშია, კარგად შენახული კომპია ნიჟარაძეების. „სუთამაშა კომპი“, „სუთამაშის თემის კომპი“. *ლუტა ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

სუთამაშა მურყტამ – კომპი (ჟიბიანი), ს. ჟიბიანშია, ეჩხე ფაყს. კარგად შენახულია. ხუთამ ნიჟარაძისა ყოფილა. „სუთამაშა კომპი“. *გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ., მოსამსახ., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

სუკლად – გორაკი (გვიმბრალა) ს. გვიმბრალაში, ბექობია, უთოთია მუსელიანის სახელზეა. *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*

სულთამაშა მურყტამ – ნაკომპარი (ჭოლაში), ს. ჭოლაშია, 5 მ-დეა დარჩენილი, დევდერიანების საგვარეულოსი. სულთამა – საკ. სახელი. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სულანაშა მურყტამ – კომპი (ზეგანი), ს. ზეგანის ლესტლანის უბანშია, კარგადაა დაცული. ცხოვრობენ სულავები. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

სუმაშერ – საკარმიდამო (დისი), ს. დისშია, მდ. ნაჟჭუმ ლიცის მარცხენა მხარეზე. იასრონ ჭკადუას საკარმიდამო, სუმა ჭკადუას შტო. პარალელურად ქვემოურები „ჟიბშარს“ უწოდებენ. *იესებ სემას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

სუმაშერ – საკარმიდამო (დისი), ს. დისშია, მდ. ნაჟჭუმ ლიცის მარცხენა მხარეზე. ეესებ ჭკადუას საკარმიდამო, სუმა ჭკადუას შტო. პარა-

ლელურად ქვედა მცხოვრებნი „ჟიბშარსაც“ უწოდებენ. *იესებ სუმას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

სუმამერ – საკარმიდამო, ს. დისშია, მდ. ნაჟჭუმ ლიცის მარცხენა მხარეზე. მარო ჭკადუას საკარმიდამო, სუმა ჭკადუას შტო. ქვემოურები „ჟიბშარსაც“ უწოდებენ. *მიშა იესების ძე ჭკადუა, 21 წ., კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

სუმამერ (7) – ყანები (ფაცი), საკარმიდამო (იხ. **ჟიბშარ** – დიზი) ს. მიქელშერშია, ვინმე სუმას სახელობის, შესადლოა, ლიპარტელიანების. ამჟამად არავინაა მოედინება **სუმამერი ლიც. ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ., 1974.**

სუმამერ– საკარმიდამო (დისი), ს. დისშია, მდ. ნაჟჭუმ ლიცის მარცხენა მხარეზე. გელა ჭკადუას საკარმიდამო, სუმა ჭკადუას შტო. ქვემოურები „ჟიბშარსაც“ უწოდებენ. *მიშა იესების ძე ჭკადუა, 21 წ., კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

სუმამერ– საკარმიდამო (დისი), ს. დისშია, მდ. ნაჟჭუმ ლიცის მარცხენა მხარეზე. ხარტო ჭკადუას საკარმიდამო, სუმა ჭკადუას შტო. ქვემოურები „ჟიბშარს“ უწოდებენ. *მიშა იესების ძე ჭკადუა, 21 წ., კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

სუმამერ– საკარმიდამო, ს. დესშია, მდ. ნაჟჭუმ ლიცის მარცხენა მხარეზე. სასო ჭკადუას სამოსახლო, სუმა ჭკადუას შტო. პარალელურად ქვემოურები „ჟიბშარს“ უწოდებენ. *იესებ სემას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

სუმამერი ლიც – წყარო (მიქელშერი), ს. მიქელშერშია, სუმამერის ყანაში მოედინება. *ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ., 1974.*

სუმამერარე მურყტამ – ნაკომკარი (სვიფი – ცხუმ. ს.ს.) ს. სტიფში, დასავლ.-ით (ჯაჭვლიანების?). *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს.ს. თავრე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სუმამანი – ყანა (ცალერი) ს. ცალერის დასავლ. სახნავ **ნაკვალერის** ჩრდ.-დასავლ. ჟაბე ცალერის სამხ. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სუმიშა – უბანი (შკედი) ს. შკედში, ჩუბინიძეების საგვარეულო. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

სუმამა – თემი (ბაიარი) ს. ბაიარში, ჩანქსელიანების საგვარეულო შტო. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*

სუმამა (2) – უბანი (ბავარი), ს. ბავარშია, დასახლ. ჯუღარში. ჩანქსელიანების საგვარეულო თემი. *ე. ჟ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*

სუმამიერ – უბანი (ფაცი), საცხოვრის ბაძარის ერთ-ერთი თემი ჩანქსელიანების გვარისა. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., მოსამსახ., 1974.*

სუმამიერალ – უბანი (ბავარი, ბაიარი) ს. ბავარის ერთ-ერთი თემი, ჩანქსელიანების ერთა-ერთი თემი. *ს. ლ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*

სუმამიერალ (იხ. **სუმამა** – ბაიარი)

სურამა – უბანი (ლახირი), ს. ლახირის სამხ.-აღმ. მხარე, მიტიანების საგვარეულოს სამოსახლო. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., 1971 წ. სექტემბერი.*

სურამა მურყტამ – კომპი (ლახირი), ს. ლახირშია, ცენტრში, მარგიანების საგვარეულოსი. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სუსამა – უბანი (გულიდა), ს. გულიდაშია, ლიპარტელიანების საგვარეულო თემი. *მ. ბ. ჭურასბედიანი, 46 წ., 1974.*

სუსამა ნამურყტამ – ნაკომკარი (გულიდა) ს. ზემო გულიდაში, ლიპარტელიანების ყოფილი საგვარეულო კომპი. *მ. ბ. ჭურასბედიანი, 46 წ., 1974.*

სუსამერალ (იხ. **სუსამა** – გულიდა)

სუსანი – სახნავი (ცალერი) ს. ჩ. ცალერის დასავლ., ტყე ეზამერ ლეჩხერის დასავლ. ვაკე ყანა. (სუსუ-ანი?). *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 58 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სუსანი (2) – ტყე (ჭებუდი) სამანქანო გზის ჩრდ.-აღმ., შავდელეს ჩრდ.-აღმ. ტყე მუხნარ, არყნარ, თხილნარი და სხვ. *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჭებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სუფარემ – ბაღი (შკედი) ს. შკედში, უწინ ყანა იყო. ვაკე ადგილია. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

სუფარეში შუკუტ – გზა (შკედი) ს. შკედში, სამანქანო გზა. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

სუფერ – სამოვარი (ჭებუდი) ს. ჭებუდის ჩრდ.-აღმ., სამოვარ ვანლანდის ჩრდ.-აღმ., ბუჩქნარია (დელნარი), საკულტო (ლგცხატ) ადგილივითაა. მის ზემოთ წიფარ ხაზხ, ეძახიან **ჯგერაგიშ გიმს**, სოფელი არ იყენებს იქაურო-

ბას, ნაკრძალივითაა. გიორგობის დროს ჯგერზე წიფრიშიდან ჩამომავალნი აქ იყრიან თავს, იმართება სპორტ. შეჯიბრებები, უფრო – სროლაში. *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სუფრემ – სათიბი (ჰამაში), ს. ჰამაშია, საცხოვრის ლეკუდერის ქვემოთ. ვაკე ადგილია. მურყუმარი დაბს ქვემოთ. გვერდით საკულტო ადგილია – საღმაცხუბრ, სადაც ლიმზგურუნდუე ეათე ლემმაზხ ი ლაღრალ-ლშმდრალ ხარენახ. *დუშა შარდენის ასული ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სუფრემიშ მურყუმ – ნაკომკარი (ჰამაში), ს. ჰამაშია, აღმ. ნაწილში, მურყუმარის დაბში დგას 2-სართულამდე კოშკი. სამხ. კედელი ჩამონგრეულია. ვინმე კარგი მოსახლე ყოფილა, რომელიც სოფელს რაღაც მიზეზისა გამო ამოუწყვეტია. *დუშა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სუფრემშარ – სათიბი (ლაშხრერი) ს. ს. ლშხრერისა და ლანტელის საზღვარზე, ყანა იფიშ-ს აღმ. ძველად სკოლაც ყოფილა (შენობა, აჩნევია საძირკველი პაპობქაშ). *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სუფშარ – ყანა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

სუფშარ (2) – სამოვარი (ჩაჟაში) ს. ჩაჟაშის აღმ. გორა, სადაც დგას 2 კოშკი, ერთი მთელი, მეორე ჩამონგრეული. არის მის გვერდით საყდარი ლშმკდურულ. არის სასაფლაოს ნიშნებიც. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

სუფშარ ჟომიან – ხრიოკი (ჩაჟაში), ს. ჩაჟაშის აღმ. გორა, სადაც დგას საზამთრო კოშკი თამარ მეფისა, ცოტათი მის უკან. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

სყაშარ – სათიბი (ზ. კალაში), სოფლის სამხ.-აღმ., სახნავ-სათეს ნაკარს (ლაქტუშარს) სამხ.-დასავლ. ენგურამდე, სათიბია. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სყელდერ – სათიბ-სამოვარი (კახურა) ლასკადურას აუზში, მარცხ. მხარეზე, ლუტორსა და ლასკადურას მდინარეებს შორის. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

სყელდერილ – მთა (კახურა) ლასკადურას აუზში, დაბიერის მთის მარცხ. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

სწაშ – მწვერვალი (შყალერი), მთა მგხერის აღმ., ლაზუშარის სამხ. აღმ. ზონა. შგერის ზოლები ხალიჩიანია. სათიბებია (სწა „წნელი“?). *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

სწაშ ყტიშ – მწვერვალის წვერი (შყალერი), მთა სწაშის მწვერვალი, მგხერის მთის აღმ. კალთები ითიბება აღმ. ზონაში. *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

სწლდანი – სახნავი (ჩიხარეში), ს. ჩიხარეშია.

სწლდანი ტყუებ – სამოვრები (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერში. **ტყუებ** „ნახოვარი“?

სწნკი შუკუშარ – გზა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

სწრგშიელ (იხ. **სწრგშ**)

სწრგშ – ყანა (წვირმი) ს. წვირმის აღმ., მოდის წყარო. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

სწრეკ – სათიბი, ტყე (კაერი) ს. კაერის სამხ.-დასავლ. მესტია ჭალაშს მარცხ. კალთაზე. *დ. გ. მერლანი, 23 წ. ლენჯერი, 1973.*

სწრთილარ – სამოვრები (მელე) ს. მელეში, ადრე ყანები იყო, მოჰყავდათ პური, ქერი.

სწრკი ტტიბ – ღელე (კაერი) ს. კაერის სამხ.-დასავლ. მდ. ჭალაშს მარცხ. კალთაზე. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

სწბერო – სათიბი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია (უწინ ბერებისა იყო). *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

სწბიტოლშ მოლ – სამოვარი (ყარიში), ს. ყარიშია, ლიპარტელიანების საგვარეულოს ყოფილი ყანა. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ. 1974.*

სწბლასყენა – ვაკობი (იფრარი) ს. იფრარის ჩრდ., წიწვნარი ტყის ზემოთ ვაკეა, იქამდე მოაქვთ მარხილით. ეზიდებიან თივას, ხოლო იქიდან 3-4 მარხილს ერთად უდებენ წნელშეკრულს და ეზიდებიან დაღმართზე. *გემ ანდრიას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. ივარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

სწგერგილ – სამოვარი (ტობარი) მდ. ენგურის მარცხენა მხარე, დავაკება, ლაშშიშ ნატიციტუს ქვემოთ, გზის გასწვრივ ჩვაშ სწგერგილამდე. ამჟამად საწყობებია გზის მომარაგებისა. ჭუბერისკენა ხიდამდე. *ილაშ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

საგერგილშ ჟაბე ღარ – ღელე (ტობარი) მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, მდ. ენგურისა და ჭუბრულას შესართავის აღმ. მხარე. იქ იყო ხის ჩამოსაყრელი ღარი. წყაროს წყალი მოედინება. მის თავზე ზოსმე ჭკადუას კარავი (დროებითი სადგომი ხის წარმოების დროს) ყოფილა. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

საგტელია – ყანები (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, ლაშხირის მარცხ. მხარის ჭალა. გველები იცოდაო? *მ. გ. ლიპარტელიანი, 43 წ., 1976.*

საღვერ – ყანა (ლახამულა) ჩვ. ლახმელ-ის სამხ.-დასავლ. მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. წგრნიშ-ის ყანის გაგრძელებაზე. გადმოცემით უწინ: დიდი ტყის მასივი ყოფილა, სადაც პირველი მოსული დასახლებულა, სადგომი გაუკეთებია (ინფორმატორი). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

საკვრქაშ – სათიბი (ლახამულა) ჩვაზე ლახამულას ჩრდ.-აღმ., სამოვარ ბუგუს ქვემოთ. ადრე სახნავი ყოფილა. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

საღბიდ – ყანა (ცალერი) ჩუბე ცალერის აღმ., ხილნარ ძღუდარის აღმ. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 547 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

საწთიშა – ნაკოშკარი (ზ. იფხი) ს. ჟიბე იფხშია, ნახევარიც არაა, გვიჩიანების საგვარეულო. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.*

საწჩიშ – ტყე (კიჩხულდაში) მდ. მატლანსა და ს. კიჩხელდაშს შორის, მდ. მატლანსის მარცხ. კალთა. წიწვნარი და მურყნარი ტყის მასივით (მურყანი ბელყეჩ) ჩუბარის ჩრდ.-დასავლ. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სარბთარ – სახნავი (კაცხი) ს. კაცხსა და ტტიბარარს შუა, ოღრო-ჩოღრო ადგილია (მხ. **სარბით** – საკ. სახ.?). *გეირან ჟორჯის ძე ჩხეტანი, 13 წ., მოსწავლე, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სარბით – ბაღი (ქვ. ლუჰა) ს. ჩ. ლეჰას დასახლების აღმ. სათიბ შარლანის სამხ., ძველთაგანვე კარგი ბაღია (ლაყუნზელი). სარბითის (საკ. სახ.) ეზო ყოფილა, მაგრამ ამოწყვეტილა. გვარი უცნობია. *სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სარკელ – სამოვარი (მაგარდელი) ს. მაგარდელის თავზე, სათიბ ეერხალდთან. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სარქმა – სამმო (შყალერი), ს. შყალერში მცხოვრებთა ერთ-ერთი სამმო, გირგვლიანების საგვარეულოსი. *გ. გ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

სარქმა (2) – უბანი (მაცხვარიში), ერთ-ერთი ნაყარი სამმოსი გირგვლიანების საგვარეულოდან ს. მაცხვარიში. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*

სარჩხ – ყანა (ხელედი), ს. ტვიბლედშია, მდ. ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. *ნ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ., 1974.*

საზერხ (2) – სახერხი (ქვ. ლახამულა), იხ. **ლაზერხარ**. ჩვ. ლახმელში, დასახლების ზემო მხარეში გაკეთებულია ელდენით სახერხი მოწყობილობა. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

საზერხ (იხ. ლაზერხარ)

საზერხიშიმეც დაბ – ყანა (ქვ. ვედი), საცხ. ნასფელ-ზენის სამხ.-დასავლ. ნაწილი, სადაც სახერხი იყო და დაიწვა. ამჟამად ყანა სამანქანო გზის ქვემოთ. *მაგრაფინა გიორგის ას. ჭკადუა, 44 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

საჭიარე ლაშთხალარ – სამოვარი (უმგული) ს. უმგულის აღმ. ფერმის შენობების ზემოთ. ოსები დაუხოცათ, ლამარის ეკლესიის გაქურდვის გამო. დახოცილები იქ დაუმარხავთ. „ოსების სამარხი“, მგსაჟ „ოსი“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

საჭა ზუგუ – სათიბები (სპარდიში) მესტია ჭალანს მარცხ. კალთაზე, აეროპორტის ჩრდ. დგას მის თავზე სახლი საზაფხულოდ, ადრე ითესებოდა კარტოფილი, ქერი. სეთებით ჩამოჰქონდათ თივა სერზე, იქ პატარა მოედანი ყოფილა, სადაც მარხილზე დაადებდნენ თივას და ისე მიჰქონდათ. არის ადრინდელი ნასახლარის ნიშნები. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

საჭაზუგუ ლატაფ – გზა (სპარდიში) აეროპორტის ჩრდ., მესტია ჭალანს მარცხ. საჭა ზუგუტისკენა გზის ფერდობზე. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

საჭა – ვაკობი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ. ტყე გეგმარშია, სადაც აკეთებენ მარხილებს. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

საჭარ – ყანა (ლუჰა), ს. ჟ. ლეჰაშია, სახნავ ჭიბის ჩრდ., მხარე, ირგვლივ ხილნარია და კარგი მოსავლიანიაო. საჭარ „ბარაქიანი“ (ხოჩა სეტოტ ლადპოდენა – სეტ< საჭ ?). *სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

საჭაშ – ყანა (ლანხვრი) ს. ლანხურის ქვემოთ, ყანა შგერანის დასავლეთით, სამანქანო გზის ქვემოთ. ალბათ ერთი მარხილის მოსავალი მოდიოდაო. საჭაშ „მარხილისა (ერთი)“. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

საჭა ლალჯიარ – ადგილი (იფხი). მარხილების დასატვირთი ადგილი მთა ჰარეტის სათავეებში, ბალის ქედზე. *კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ., ლატალი, 1973.*

საბლეშ – სათიბი, ტყე (მურყმელი) მდ. ენგურის მარჯვ. კლათაზე, ს. მურყმელიდან ≈ 3 კმ. არყნარ-ფიჭვნარი, ვერდობი. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

საწთური – სათიბი (ნესგუნი) ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

საბრეშ – სათიბი (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კლათაზე. საბშ ლეკდელი ჭემ. საბშ ლონხიდ ჩუქან. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

საჭანეთი ქუჩა – ქუჩა (ლატალი) დ. მესტიაში, გზა ლანხვილის დასახლებიდან ს. ლაღამში. *დ. მესტიის სქემატური გეგმიდან. სვანური გამოთქმა გრიშა ნანყანისა, 38 წ., ლატალი, 1973.*

საჭარიშ ლაშზგერ – სალოცავი ადგილი (უღვალი) ს. უღვალის აღმ., ტყის ზემოთ. ვაკე ადგილია, საკულტო დანიშულების. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

საჭაჯარ – პატარა ადგილი (ისკარ), სამოვარ წიფარსა და ს. უღუალს შორის დევს პატარა ადგილი (ჯარ ესერ ლემგენ ეჩეჩუ თურქიშ). *ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს.გ, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

საჭაჯარ (3) – სამოვარი (უღვალი) ს. უღვალის აღმ. ჯუჯა ტყის მასივია, ზემოთ დავაკებაა, სალოცავიც – საჭარიშ ლაშზგერ. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

საჭაჯარ // საჭაჯარ თარგლეხერ – ნაეკლესიარი (ჟ. ლეჰა) დეღე ტუტიბრას მარცხ. კალთაზე, ეკლესიის სამირველი ამჩნევია ამჟამადაც. დგას იფნები; ლოცულობენ – **უფლიშ ლადელს ეჩეჩუ ხუნზგერიდ**. *სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

საჭაჯარ თარგლეხერ (იხ. საჭაჯარ)

საჭაჯარილ – სათიბი (ფარი) კაცხის ჩრდ.-აღმ. სახნავ სარბთარის ჩრდ. გარშემო ჭადრებიანია და ბუჩქნარიც. მხვიარა ყურძნის ვაზივითაა, სუიჯ ჰქვია. საჭაჯ (< სუიჯ) „კატაბარდა, სვია“? *Cl amat Is VIIt al ba L. და C. or Ient al Is L. შალვა ფილოვანის ძე ჩხეტანი, 13 წ., მოსწ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

საჭენა – საზაფხულო სამოვარი მთა (ნაკ. ს.ს.), მთა გერგილდაშის სამხ. კალთა. დგას კარვები, აღპ. ზონაშია. რუს. 1: 200 000 რუკაზეა Свиногер (< Свиногор ?). მთებში შეჭრილი საძოვარია – ჯუარჯაშმალ. (საჭენა – ჯუარჯაშ „თახჩა“ ?). *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1979 წ. ნოემბერი.*

საჭენაშ ლიც (დეღე (ნაკ. ს.ს.), მთა გერგილდაშის სამხ. კალთიდან მომდინარე ნაკრას მარჯვ. შენაკდაი. საზაფხულო მთა სთენაშდან მოედინება, მოცულობით წისქვილის წყლისოდენაა. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

საჭეტარ – სათიბები (მახაში) ს. მახაშშია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

საჭეფ (იხ. საჭეფ – ბაგვდანარი)

საჭიკუ – გორა კლდეები (ხევრა), მთა უნკულაშის ზემო კლდიანი ქედი. *ვ. მ. ჭკადუა, 90 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

საჭიკარ – გორა, პატარა ქედი (მახაში) ს. მახაშის მთაში. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., 1976.*

საჭიკუ – გორაკი, სერი (ცალანარი) ს. ცალანარის დასავლ. მოსაზღვრე გორაკი, სერი. ზეგანიანია, მოვაკო. სამოვარ ლეგებებს ზემოთ. არის სალოცავი უფლიშერქა ქვედა ეცერელების. ნაეკლესიარი არა ჩანს. 4-5 წლსი წინ პროფ. ნიკო ბერძენიშვილს უწარმოებია გათხრები და აღმოჩენილა ნასახლარი – ზღურბლის

(ლაგაგის) ნამწვი, ფეტვისა და ხორბლის ნამწვიც. ჩანს, მდიდარი ოჯახის ნაცხოვრები ყოფილაო. სუიკუტ „სერი, გორაკი“ (მდრ. მეგრ. სუიცი - არა ქართვ.). *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკივანი, 61 წ., პენსიონერი, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სუიკუტ – სამოვარი (სვიფი), გორაკი სოფლის ჩრდ.-დასავლ. მოსახლის ქვემოთ დგას კოშკი – უედმაშერ მურყუამ. „გორაკი, სერი“. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სუიკუტ (5) – გზა (ცხუმლადი) ს. ცხუმლადის დასაწყისში, ფერდობზე ამოდის გორამდე სამანქანო გზა. *შ. მ. ჩანესელიანი, 46 წ., 1974.*

სუიკუტ (იხ. **სუიკვარ** – მახაში)

სუიკუტი გორანგ – სამოვარი, სახნავ-სათესი (ფარი) სუიფის აღმ.-ით სამოვრებიცაა და სახნავ-სათესიც. *იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი, 69 წ., კოლმ., (პენს.), სუიფ, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სუიკუტი დაბ (იხ. **სუიკუტიშ დაბ**)

სუიკუტიშ დაბ – სამოვარი (ფარი) დასახლ. კაცხის დასავლ., სამოვარ მგჰერის სამხ.-დასავლ. *გეორგან ჟორჯის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სუიკუტიშ დაბარ – ყანები (სვიფი) დასახლებულ უბან სუიფის აღმ. ყანებია სუიკუტზე. *იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სუიკუტიშ მურყუამ – ნაკომკარი (ფხოტრერი) ს. ფხეტრერისა და ისკრიშ ლამზერ სუკუტში. ამჟამად საძირკველი ემჩნევა მხოლოდ. ვისია, არაა ცნობილი. სუიკუტის კოშკი. *ეგნატე ამიზის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სუიკინაშ – სამოვარი (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ლარილარს აძევს დასავლ მხრიდან. საკულტო რამე არ ხდება. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სუიკიმოშა ღარ – ტყე (ლანჩვალი) მესტია ჭალანს მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. გვარი არაა ცნობილი. წყალი პატარაზე მოედინება. *პირიბე ქელეჩხის ძე ნიგურაიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

სუინდმერ მურყუამ – ნაკომკარი (მაგარდელი) სოფლის დასაწყისში, წიფანაშ მურყუამ-ს ქვემოთ. *ივანე ბეჟას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი,*

ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

სუინჩილდარ – უბანი (სეტი), ეხზან-ტაფშია. სუინჩილდ (საკ. სახ.). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

სუიფ – ნაეკლესიარის მიდამო (ლაშხრერი) სოფლის აღმ., ლაშხრერიშ ჯუან ჯგვრანგის მიდამოების სახელწოდება. მასშია სასაფლაოები, თავსაყრელიცაა („ლანზორალ ადგილი“). *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკივანი, 45 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სუიფ – ნაეკლესიარის მიდამო (თავრარი), ს. თავრარშია, ნაეკლესიარია მაცხუარ თავრარში, სადაც **ჰგლიშ**-ის დღესასწაულზე იმართებოდა სხვადასხვა სპორტ. შეჯიბრება. არის სასაფლაოც. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავრარი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სუიფ – დასახლ. უბანი, ფარის ს.ს.-ში შემავალი დასახლება, ცხოვრობს 2 ოჯახი. დგას **ჯგვრანგ სუიფიშ** ეკლესია. აღმ: ჩამოუდის **სუიფიშ (11 სგებნე) ჭალა**. დასავლ. ჩამოუდის **ლომგერიშ ტუტიზრა**. ამ ორი წყლის შესართავიდან ენგურამდე **ტუტიზ**-ს ემახიან. დგას იფნები, არის სასაფლაო. ადრე 12 მოსახლე ყოფილა, მაგრამ გადასახლებულან. სუიფ „სოფლის მოედანი“ (?) (სუიფ < *სუფ- < *სოფ- ?). *იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი, 69 წ., კოლმ. (პენს.), ფარის ს.ს., დასახლ. სუიფ, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სუიფ – ეკლესიის მიდამო (მოედანი) (ჩ. ლეჰა), ს. ჩ. ლეჰაშია ეკლესია „ჯგვრანგ ლეჰაშ“. სოფლის ჩრდ.-აღმ. პატარა ნაგებობაა. დგას 2 იფანი და 2 ცაცხვი (ზესხ). *სილევან იშმაგის ძე დადემქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სუიფ – მოედანი (ლაშხრერი), მგხერის ეკლესიის მოედანი, სასაფლაო. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972. VII.*

სუიფ – მოედანი (ქაშვეთი), ს. ქაშვეთშია, თავსაყრელი ადგილი. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972. X.*

სუიფ – ნაეკლესიარი (ლანხური) ს. ლანხურის ჩრდ.-აღმ. გორაზე. ეკლესიის ნანგრევებიცაა. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., ს. ლანხური, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

სტიფ – ნაეკლესიარი ადგილი (ბაგვდანარი), ცხოვრობენ აფრანძვერ (აფრასიძეები), 5 მოსახლეა. ნაეკლესიარია, დგას იფნის ხეები. ს. ბაგუდანარის ჩრდ.-აღმ. დამრეცი რელი ეფით. მ არჯვ. მხარეზე ჩამოუდის მდ. თუენტე ლიც (*|| გულწ ჭალწ*). *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

სტიფ – საკულტო, სასაფლაო (უღვალი), ს. უღვალს აკრავს ჩრდ. მხრიდან. არის სასაფლაო (ჯგერაგომ ლეცხატ ლი). ხეხილიანიცაა. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სტიფ – სასაფლაო (ზარდლაში), ს. ზარდლაშის აღმ. ნაწილში დგას ეკლესია, *სასაფლაოებია. შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სტიფ – სასაფლაო (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

სტიფ – სასაფლაო (ნაეკლესიარი) (მაზერი), ს. მაზერში დგას პატარა ეკლესია წმინდა გიორგის სახელობის. იქვეა სასაფლაოც, ეკლესიის ეზოში. საკულტო? თავსაყრელი ადგილი. *ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ., პენსიონერი, ს. მაზერი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

სტიფ – სასოფლო ადგილი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის ზემო მხარეში, ეკლესია მაცხვარის ქვემოთ, სადაც სოფელი ლეწავს მარცვლეულობას. სოფლის მოედანი. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სტიფ – სასოფლო მოედანი (ლაღამი), ს. ლაღამის ცენტრშია, არის სასაფლაო. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VIII.*

სტიფ – სასოფლო მოედანი (ღემდერი), ს. ღემდერშია, ეკლესია მეშხილა თარგლეზერის გვერდით. დგას იფანი (ლწჯრა) ორ ადგილზე. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სტიფ – საყდრის მიდამოები, ს. საყდარშია, ეკლესიის მიდამოები. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

სტიფ – სოფელი (ეც. ს.ს.), ს. ეცერის ს.ს.-ში შემავალი 8 კომლიანი დასახლებული პუნქტი, ჩამოუდის მდ. კედრგლა, რომელიც გამოყენებულია წისქვილისთვისაც, სასმელადაც, სარწყავადაც. არის ნაკომპარი, კომპი – ქაქუშერ მურყუამ – ნახევრამდეა დარჩენილი. ამჟამად დიმიტრი აფრასიძისააო. სტიფში სოფლის

თავყრილობა ხდებოდაო (ლანზორალ ლემარ სოფლიმ). *აკაკი სორების ძე აფრასიძე, 66 წწ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სტიფ – სოფელი. ს. ცხუმარის ს.ს. ცენტრალური სოფელი. ამ სოფელშია სასოფლო საბჭო, საშ. სკოლა, კოლმ. გამგეობა – კულტურული ცენტრი. ჩრდ. ესაზღვრება მდ. ენგური *|| რიენ, არის რამდენიმე ნაკომპარი. „სტიფ“-ს უწოდებენ თავსაყრელ ადგილს. შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სტიფ – სოფლის თავშესაკრები ადგილი (ზარში), ს. ბარშია, არის ნაეკლესიარიც (ბარბოლ) წმ. ბარბარესი. სტიფ „სოფლის ცენტრი, სადაც იკრიბებიან“. *შალვა ამას ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სტიფ – სოფლის მოედანი (იფრარი) ს. იფარში, საყდრის გვერდით. *გემა ანდრეას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. იფარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

სტიფ – სოფლის მოედანი (ლამხერი), ს. ლამხერიშია, დგას ეკლესია ჯგერაგ ხუწმლიმ. ირგვლივ სასაფლაოა (ლეცხატ ადგი ლი). *მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სტიფ – სოფლის მოედანი (ლანტელი), სოფლის შუაში, ეკლესიის მიდამო, თავშესაყრელი ადგილია. სტიფ (< *სუფელ- < *სოფელ-). *ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სტიფ – სოფლის მოედანი (ლახამულა), ჩვ. ლახამულას შუა ადგილი, დგას ზესხრა, მის ირგვლივ ადრე ყოფილა სასაფლაო (ამჟამადაც არის ძველი ნასაფლაოვარი). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სტიფ – სოფლის მოედანი (ჟამუში) ს. ჟამუშის დასახლების ცენტრი. დევს კესრი ბაჩარ. საჭირბოროტო საკითხები სტიფში ირჩევა. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. ჟამუში, მესტიის რ/ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სტიფ – სოფლის მოედანი (სოლი), ს. სოლია, ცენტრშია. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წწ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

სტიფ – სოფლის მოედანი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის ცენტრში, თავსაყრელი ადგილია. იდგა ვაშლებიც, მსხალიც, ამჟამად არაა. *სემლარ დავი-*

თის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

სტიფ – სოფლის მოედანი, ეკლესია ს. მუწვდიში, ეკლესიის ქვემოთ. გ. დ. ხაბულოანი, 36 წ., 1978.

სტიფ – სოფლის შუა ადგილი (ქურაში), ს. ქურაშიში დგას ეკლესია ქურშიშ ჯგერაგ 11 ჯგერაგ ქურში, არის სასაფლაო და დგას 3 იფანი (ლაჯ). ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

სტიფ – სოფლის შუა ადგილი (ცალანარი), ს. ცალანარის ცენტრში სადამოობით ან რაიმე შემთხვევის დროს თავსაყრელი ადგილი, არის საჯდომი ქვები (სკამების მაგივრად). აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

სტიფ – სოფლის ცენტრი (არცხელი), ს. არცხელის შუა ადგილი. დგას ჯგერაგ-ის სახელობის ეკლესია – თუთენე ჯგერაგ. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

სტიფ – სოფლის ცენტრი (გუალდერ), ირგვლის დასახლება, თავსაყრელი ადგილი. ჩხეტიან ემუხას ძე ჩხეტიანი, 47 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

სტიფ – უქმე ადგილი (გული), ს. ჟიბე გულშია, წმ. გებრელ-ის სახ. ეკლესიის კუთვნილი ტერიტორიაა, რომელშიც შედის ეკლესია, ეკლესიის გარშემო მდებარე ადგილები. მარჯვნივ დგას გომუჯანების სახლი. ჩრდ. მხრიდან შესანიშნავი ფიჭვნარი აკრავს (გგვიბ), ჩრდ.-აღმ. აღმზრდილი ზონისკენ იხრება. ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონრი, ს. ბაგუტდანი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

სტიფ – ყანები (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმოსავლ. გზის ქვემოთა ყანები, ჰადიშერას მარჯვ. კალთაზე. ნასახლარებია. სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

სტიფ – შესაკრები ადგილი (ლაშთხვერი), ლაშთხვერის ეჩხან ტაფშია. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972. VII.

სტიფ (იხ. სუფარ – ჩაჟამი)

სტიფ ზაგარ – სასაფლაოს ადილის სახელწოდებაა საერთოდ (ღვებალდი), ს. ღებალდის აღმ., სასაფლაო, ესაზღვრება სათიბ შყალდაშს, სამანქანო გზის ზემოთ. აკაკი კოსდას ძე გერლიანი, 55 წ., მოსამსახურე, ს. ღებალდი, ცხუმ-რაის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

სტიფ ზაგარ (2) – უბანი (წვირმი), ს. წვირმის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი. სამხ. ნაწილი. შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

სტიფი ლარალ – სათიბები (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის დასავლ. ვაკე სათიბები, მდ. მლუხურას მარცხ. მხარეზე, სტიფ ამ მხარეში არაა. არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

სტიფი მურყუამ – კომპი (ჩაჟამი), ს. ჩაჟამის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარცხ. სერზე დგას ერთი კომპი, ერთი დანგრეულია. დგას ეკლესია ლაშქდორილ, მორღვეული კედლებით. ხალხის თავსაყრელი ყოფილა ადრე, ამჟამადაც. ლუტა ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

სტიფი ტუბი – სათიბები (ცანა) ცხენისწყლის მარცხ. დავაკებაა, ნასახლარები არა ჩანს.

სტიფი ტუბი ნაკარ – სამოვრები (ცანა) ცხენისწყლის მარცხ. იყოფა ჟიბე და ჩუბე ნაკარს შორის.

სტიფი ტუბი ჟიბე ნაკ – სამოვრები (ცანა) ცხენისწყლის მარცხნივ, სტიფი ტუბის თავზე, ვაკეა.

სტიფი ტუბი ღელე – ღელე (ცანა) ცხენისწყლის მარცხ. შენაკადი.

სტიფი ტუბი ჩუბე ნაკ – სამოვრები (ცანა) ცხენისწყლის მარცხნივ.

სტიფი ხილარ – სასაფლაო (ლემსია), ს. ლემსიის სასაფლაო, ეჩხან ტაფის უბანშია, იფნები დგას 2, არყის ხე და ერთი მსხალი. შ. ა. შუკვანი, 28 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.

სტიფილ – საკულტო (ჰამაში), ს. ჰამაშშია, სახნავ ხანშანის აკრავს აღმ. მხრიდან. მინდერ ადგილი. ლაშზერ ხარხ ეჩეჩუმ მეზგოლის, ლეცხატლი. დუშა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

სტიფილდ – სასოფლო მოედანი (კაცხი), ს. კაცხის შუაშია პატარა ადგილი, სოფლის თავსაყრელი. შალვა ფილოვანის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

სტიფილდარ – სათიბი (მურშკელი) ს. მურშკელის ჩრდ.-დასავლ. გუბლდა ტუბის მ არცხ. კალთაზე. ჩადის სამარხილო გზა, სადაც იკრიბებოდა მუშაობის დროს ხალხი. კარგი დასასვენებელია. ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

სტიფილდარ (2) – სასოფლო მოედანი (სვიფი), სათიბ ლაზგილს აკრავს ჩრდ.-აღმ.-დან, დგას კოშკი (ტოთარშერ მურყუამ – დადეჩქელიანი-სა). სტიფილდარ (კნ., მრ.) – სტიფ „ლარალ-ლანდრალ ადგი ი ღენ-მადენჟი მგ ჟი ინზე-რიტხ). *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სტიფილდამ შუკუტ – გზა (ბაგვდანარი), გადის გზა ყანა ლაკაჩ-სა და სათიბ მარხილანის შუა ს. ჟი-ბე გულთან. სტიფილდამ შუკუტ – „სტიფილ-დის გზა“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

სტიფილდარ – სათიბი (ზარდლაში) ს. ზარდლა-შის ჩრდ.-დასავლ. მთიბაგვების საკრებულო შეიძლება ყოფილიყო (?). *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

სტიფიშ ლასფლავერ (2) – სასაფლაო (ბარში). ს. ბარშის სტიფში ადრე სასაფლაო ყოფილა, არის წმ. ბარბარეს (ბარბოლ) სახ. ეკლესიის ნანგრე-ვები, დგას იქვე 2 იფანი. „სტიფის სასაფლაოე-ბი“. *შალა ამას ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

სტიფიშ ლაფსაჟარ – სასაფლაო (თავრარი), ს. თავ-რარშია, ნაეკლესიარ მაცხტარ თავრარშიის მი-დამოები. *უმანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავრარი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

სტიფიშ სგიმ – მჟავე წყალი (სვიფი-ლეზგარა) ს. სტიფის ცენტრში, ს. საბჭოს წინ მოდის მჟავე წყალი. სტიფის მჟავე წყალი. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქ-ტომბერი.*

სტიფიშ ჭალა – ღელე (სვიფი – ფარ. ს.ს.), მოედინება დასახლ. უბან სტიფ-ის მარცხენა მხარეზე. მო-ცულობით პატარაა – წისქვილის წყლის ოდენა, დგას 1 წისქვილი. მარცხენა შენაკადი ტუბისა. *იასონ გიორგორის ძე ჩხეტიანი, 69 წ., ოკლმ., ფა-რის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

სტიფიშარ (იხ.სტიფ – ჰადიში)

სტიფლად – სათიბი (ლემსია), ს. ლემსიაშია, სამან-ქანო გზის ქვემოთ, ყანებს შუა პატარა სათიბი.

შ. ა. შუკვანი, 28 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.

სერინგიშ – სამოვარი (თავრარი), ს. თავრარის ჩრდ. მდებარე სამოვარი. *უმანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავ-რარი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბე-რი.*

სერმილდშიშ კოჯ – კლდე (დისი) ს. დგსა და ს. ყაზაყს შორის, მგკაჩ კოჯის გვერდით, მდ. ენ-გურის მარჯვენა მხარეზე. კლდე ციცაბოვალ-თებიანი, მეჩხერტყიანი. *ეფროსი უმარის ასლი ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულა ს.ს., მე-სტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

სერმილდშიშ ტუბი – ხევი (ყაზაყი), მიედინება წყალი, მდ. ენგურის მარჯვ. შენაკადი. მაგარი საზვავეა, გვერდითი კალთები მეჩხერტყიანი, მდებარეობს სერმილდშიშ კოჯსა და მგკაჩ კოჯს შორის. აქვს წყალს მანჩხაგ ≈ 15 მ. *ეფრო-სი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულა ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

სერდელ – კლდე, სამოვრები (ხაიში) ხაიშიდან მე-2 კმ-ზე.

სერდელამ ზოგ (იხ. ლაბეგვი) – ნახიდარი (ხაიში), ხაიშიდან მე-2 კმ ხის ხიდი იყო, შემაერთებე-ლი გაღმა ხაიშთან.

სერდელამ კოჯარ – კლდე (ხაიში), სერდელას ხი-დის ორივე მხარის კლდეები. მდ. ენგურის მარჯვ. და მარცხ. მხარეზე კლდეებია, ენგურს ჯებირივით აკრავს. მარჯვ. კლდიდან წყალ-ვარდნაა შენაკადისა. *რევაზ პლატონის ძე გე-ლოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტი-ის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

სერდელამ მაჩხფინ – ჩანჩქერი (ხაიში), მდ. ენუგ-რის მარჯვ. მხარეზე, ხაიშიდან მე-2 კმ-ზე წყალვარდნაა დაახლ. 30 მ., სერდელამ კოჯარ-ზეა. *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

სერგნგიშ – სამოვარი (ნაკ. ს.ს.) ჯუხტლანნიდან თავრარისკენა, ქმე დაბარის ყანებს აღმ. გზის ზემოთ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 54 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

შენიშვნა: სასაფლაოს ჰყავს მგლჯგგრწა, მო-მვლელ-მლოცავნი.

ტ

ტაბაგმა – სამოვარი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-დასავლ., ვაკე ადგილია, სამანქანო გზის ზემოთ. შეიძლება მკვდრის ან სხვა რაიმე შემთხვევის დროს ტაბგარს იეს ლუმგემახ. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ტაბაგმა ბზრ – ქვა (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის დასახლების სამხ.-დასავლ., სოფლიდან მიმავალი სამანქანო გზის მარცხ. მხარეზეა დიდი ქვა, დასაჯდომად კარგია. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ. მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ტაბლზ ბზრ – ქვა (ჰადიში), ს. ჰადიშის აღმ., ჰადიშგრას მარჯვ. მხარეზე, დიდ მინდორში დგას დიდი ქვა. შეიძლება რაიმე საკულტო დანიშნულებისა იყო. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ტაბოხშიანი (ირ. მელიქიშვილი – იხ. **ტაბოხშანი**)

ტაბოხშანი – სათიბი (ლაღამი). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*

ტაბგლ – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ., გზის ქვემოთ. ტაბლა „ლემზირ, სალოცავთან დაკავშირებული“. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ. პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ტაზრ (იხ. **ტაზრე ადგი** – სგურიში)

ტაზრე ადგი – საცხოვრისი (სგურიში), ს. ნენსგაშ სგურიშია, სამანქანო გზის ქვემოთ. ვაკე, ტაზა ჩხეტიანის (ცოცხალი არაა) კუთვნილი მამული. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყან, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ტაზრ რიყ – დეღე (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის აღმ. მთაში, დეღეცაა, სათიბ-სამოვრები, ტყე.

ტაძა ნამურყამ – ნაკომპარი (მახაში) ს. მახაში, ჭელიძეების საგვარეულოს კომპი იყო. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ტაძიწრ – უბანი (მახაში). ს. მახაშის ერთ-ერთი უბანი, ჭელიძეების საგვარეულო. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ტარასი მოლ – ყანა (ბაბილი) ს. ბაბილში, მდინარის მარცხ., ტარასი ქურასბედიანის სახელობის ახო. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ტარასი მოლ – ყანა (ბავარი), ჯუდარშია, ჟიბე ჭალძას ერთ-ერთი ყანა. ლიპარტელიანების ყოფილი ყანა. *ე. ჟ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*

ტარიელმა სოჭლ – ყანა (რცხმელური) რცხმელურში, ლაშხირის მარჯვ. ვინმე ტარიელის ნაბოძი, მონაცემი. სოჭილ „მონაცემი, ნაბოძი“. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*

ტარსგიელ – სათიბი (ხალდე) ს. ჯალდეს ჩრდ.-აღმ., მდ. ჯალდე ჭალძას მარჯვ. კალთაზე, მოფერდო ადგილია. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ტარშუ – სახნავ-სათესი (ფარი) ს. ფარის სამხ.-დასავლ., ჯოჭელთან (საკარმიდამოა). *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტარსრილეჭმწლი – სათიბები (ყორულდაში), ს ყორულდაშია, მდინარის მარცხ., ტარასი კაკრიამვილისა.

ტასლერ – სათიბი (ისკარი) მდ. დაჭმარ-ის აღმ., სახნავ კაჩარის ჩრდ.-აღმ. ადრე ნასახლარი ყოფილა, ამჟამად არაა კვალი მისი. *ფურცე ფურცეს ძე გვარლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ტასლერთეშ შუკუტ – გზა (ბარში) მდ. დაჭმარის აღმ., სახნავ ლამურყამის ქვემოთ. „ტასლერისკენა გზა“. *ბაგუ პირიბეს ძე გვარლიანი, 27 წ., მძლოლი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ტასლერზრ (იხ. **ტასლერ** – ისკარი)

ტაუშერ – ნაკომპარი (ისკარი) სოფლის თავეში, სკოლის აღმ., ნახევრად დანგრეულია. „ტაუანთი“ (გვარლიანის). *აკაკი ფაცის ძე აფრასიძე, 27 წ., სტუდენტი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ტაუშერ მურყამ (იხ. **ტაუშერ** – ისკარი)

ტაფ-ქტან – სათიბი (მამი) ს. მამის ჩრდ. კლდეცაა. ბესარიონ შავრეშიანის ნახოვარი, ტყეშია. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*

ტაფზრ – სამოვრები (ჭველიერი). ტყიანი სამოვრები ფერდობზე. ტაფ „ჰორიზონტალური მდგომარეობა“. *გ. ი. მუკვზანიანი, 27 წ.*

ტაფზრ (2) – სამოვრები (ბულეში), ს. ბულეში, მთის ზონისკენ. *ე. ა. მუკვზანიანი, 41 წ., 1978.*

ტაღმა ნამწყედუტ – დეღე (ლაბსყალდი) ლაბსყალდის ტუბს (დეღეს, ხევის) თავეში, მთა დეცილდის ქვემოთ, მგკლწმ-ის გვერდით. ტაღმა („ხარის სახელი“); ტაღმაწმ ნამწყედუტ „ტაღმას ნავარდნი“. *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტაშკენტ (იხ. **ლწყვიზანაღ**)

- ტახ-ლაბარალ** – სათიბი (ტვიბი) ს. ტვიბში, ფერ-
დობი. ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.
- ტებდი ლგვარ** – წყარო (მსტ – ირ. მელიქიშვილი),
1961.
- ტებდი ნიცრლ** – წყარო (ლეკუმბასტი), უბან ლე-
კუმბასტშია, მთისკენ შედარებით თბილიაო.
ზ. ს. გულბიანი, 22 წ. მოსამსახურე, ს. ჩუკუ-
ლი, 1976.
- ტებდილშ** – ტყე (თავრარი) ს. თავრარსა და მდ.
მატლშს შორის შერეული ტყით, ჩავარდნილი
რელიეფით, ქარსაცავია. უშანგი ბარდლუს ძე
ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის
რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.
- ტებდიშ** – მთა (იფხი), სათიბ-სამოვარი (იენაში),
სამოვარი მთა (ლემუკვი), მთა ჰარეტის აღმ.,
ლატალის ჩრდ. აღკ. ზონაში სათიბ-სამოვრე-
ბი ბლომადაა. გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, ს.
იფხი, 1973.
- ტებდიშ** – სათიბ-სამოვარი მთა (ლატ. ს.ს.), ს. ლა-
ტალის სათიბ-სამოვრები (იხ. 1: 100 000). შალ-
ვა გ-ძე ივერიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.
- ტებდიშ** – სათიბ-სამოვარი ს. იენაშის ჩრდ.-აღმ.,
ჰარეტის აღმ. მხარე. ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლა-
ტალი, 1973.
- ტებდიშში შუკუტ** – გზა (იენაში), ს. ლატალიდან
მთა ტებდიშისკენა სამარხილო გზა. ი. გ.
ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.
- ტებდიშში ზაჩ** – სამოვარი (ლემუკვი), მთა ტებდი-
აშშია, დევს დიდი ქვა. მისი მიდამოები. შალვა
გ-ძე ივერიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.
- ტებიშ** (იხ. ტუებიშ – ბეჩოს ს.ს.)
- ტებშიშ ფერმა** – სადგომი (ბეჩო), ს. ტუებიშის ბო-
ლოს დგას ს. ბეჩოს საკოლმეურნეო ფერმა.
მდებარეობს სახნავ იდგანაშ-ში. სოფლის სა-
ხელწოდების მიხედვით. რომანოზ სიმონის ძე
არდვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუებიშში, ბეჩოს
ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.
- ტელეფდარ** – სამოვარი (ფალედი) ს. ფალედისა
და ს. ლემდერის ჩრდ.-დასავლ., შდურის ქე-
დის ჩრდ., ეკლ. კანშის ქვემოთ (სამხ.-აღმ.),
ტელეფი ხაგ ხომა ლაღლ. მდ. ლემდრგლას
მარჯვ. კალთაზე. „ლოლო“ (მთისა) RumeX
al pInus L. დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ.,
პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.
ოქტომბერი.
- ტელეფდარ (2)** – სათიბი (ნაკ. ს.ს.), ნაკრას მარცხ.
კალთაზე, სათიბ თეკერში, მუჭუფილდაშს აკ-
რავს ჩრდ.-აღმ. ზოგან არის ტელეფი. სათიბ
ლახულდარის აღმ. ვასილ ბერნაყის ძე ქალ-
დანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ.
ნოემბერი.
- ტელეშანი** – ყანა (ხოსრარი), ჩ. ხოსრარშია, სახნავ
წაშკდელაშის სამხ. მდებარე. სვიმონ აზნაგე-
ფის ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მე-
სტიის რ-ნი, 1969 წ. X.
- ტელეფდერ** – სათიბი ლატალის ადა ლემსია-კაერის
საზღვარზე. ფომდელი ჩანს, ტელეფი აქა-იქ
მხოლოდ, სადაც წყალია. შადურ ადილარის ძე
შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.
- ტელეფდერ (2)** – სათიბი (კაერი, ლემსია) ს. კაერისა
და ს. ლემსიის მთაში. დ. გ. მერლანი, 23 წ.,
ლენჯერი, 1973.
- ტელეფდერი ნაკ** – სათიბი (კაერი) ს. კაერისა და
ლემსიის მთაში. დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯე-
რი, 1973.
- ტელეფდერი ღარალ** – სათიბები (კაერი) ს. კაერისა
და ლემსიის მთაში, სამი ღარია. დ. გ. მერლა-
ნი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.
- ტელეფდერ** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ., ჰა-
დიშგრას მარჯვ. მხარეზე, ვაკე ადგილი.
ტელეფი ბლომადაა. სოფრო გიორგის ძე ავა-
ლიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მე-
სტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- ტემთერ** – სამოვარი მთა (ეცერი) ს. ეცერის ჩრდ.,
სამოვარ ლაღრალს აკრავს აღმ. მხრიდან. ნა-
კარვებია (უფრო წნელით – ნაშხატუშუ). აკაკი
სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.
- ტემთარ** (იხ. ტემთერ) – სამოვრები (მთაში) მთა
ბაკის გადასასვლელის (2424 მ.) ქვემოთ, მდ.
დაჭმარის ჩრდ.-აღმ. ბაგუ პირიბეს ძე გერლი-
ანი, 27 წ., მძლოლი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი,
1969 წ. X.
- ტენშიშ ლასფლატარ** – სასაფლაო (ლეზგარა). ეკ-
ლესია ჯგერანგ ტენშიშ-ის სასაფლაო ს. ლეზგა-
რაში. „ტენშის სასაფლაოები“. ლოლა მგვას ას.
ქალდანი, 24 წ., კოლმ. წევრი, ს. ტუებიშში,
ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომ-
ბერი.
- ტენში** – სათიბები (ჟაჯუნდერი) ს. ჟაჯუნდერში.
- ტენში (2)** – ყანა (ლამფალაში) ს. ლამფალაში. რა-
მაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.
- ტეტიამ ზაჩარ** – მონადირეთა თავმესაფარი (მა-
ცხვარიში), მთა ჳაჩ-ში, საშუალო ზომის ქვები,
მონადირეთა ღამისსათევი. გ. გ. გორგვლიანი,
35 წ., ლატალი, 1973.

ტეში ღელა – ღელე (თეკალი) ს. თეკალში, ტეშიდან მოედინება. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*

ტეშნიერ – სათიბ-სადოვარი (ხეშვილი), ს. ხეშვილი-შია, ადრე სახნავი იყო, არის ნაკომპარები – **აბრამშერ მურყუამ** და **ტეშნიერი მურყუამ**.

ტეშნიერი მურყუამ – ნაკომპარი (ხეშვილი) ს. ხეშვილშია, სათიბ ტეშნიერშია ნაკომპარი, თუ ვისი, არ იციან. *მ. დ. ფილფანი, 87 წ., ლენჯერი. 1973.*

ტეშრ – ვენახი (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაშია. **ტეშრ „ტყე“** (თხმელნარი უფრო). *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*

ტევიში(იხ. **ტევიში ფერმა**), ბეჩოს სს. მდ. დოღრას მარჯვ., ხეობაშია.

ტევი – ხევი ს. ტევიშის მარცხენა მხარეზე, მდ. დოღრას მარჯვ. ჩამოდის **ტევიში ლივ. რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., 1969.**

ტევი (32) – სოფელი (ჩოლ. ს.ს.), ხევი (ტევიში, ლეწფერი, რცხმელური, ყვედრეში, ლახირი, ქვ. იფარი, ზარდლაში, ჰადიში, დევრა, ჩუკული, ხაჩეში, კაერი, უსგვირი), ღელე (ხალდე, დაკარი, გ. ხაიში, რცხმელური, ლესემა, ფაყი – 2), ყანა (მსტ. – ირ. მელიქიშვილი, ბაბილი), სათიბი (იელი, გული, ქაშვეთ-ლაშთხვერი, ჟაბეში – 2, ლახამულა), სადოვარი (მურყემლი).

ტევი (იხ. **ლექვერარიშ ტევი**)

ტევი(იხ. **ქედნაშ ტევი** – ჭერი)

ტევი (იხ. **აღვიში ჩაყი ნაშყაღ ტევი**)

ტევილი (იხ. **ტევილიდ** – ცალერი)

ტევილიდ (იხ. **ჟიბე ვედიშ ტევილიდ**)

ტევიში ლეჭმწლი – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ., ყანა ტევიშრ-ის ჩრდ. *სოფრო გიორგის ძე ავალიანი, 60 წ., 1971.*

ტევიშაბეშ – სადოვარი (ფარი). ეს ადგილი მდებარეობს ლეკარის პირდაპირ, მდინარის გაღმა. ზამთარში აქ შეშას აგროვებენ. **ტევი** – ღელე, „ტევიშაბეში“ ანუ ღელემეხუთე“. „ტევიშაბეში“ – „მეხუთე ღელეს“ არ უნდა ნიშნავდეს. სახელის ეტიმოლოგია უცნობია. *გიორგი ნარსავიძე, 86 წ., 1965.*

ტევირა(იხ. **ვეჭნახვ** – ფხოტრერი)

ტევირალუ(იხ. **ტევირალუიციხნარ** – არცხელი)

ტევიშრ – სახნავი (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ტიბ – ღელე (სიდიანარი), ს. სიდიანარს აღმ. ჩამოუდის (იხ. **ტიბგლდერ** – 1: 100 000), ჰარეტის მთის

სამხ. კალთებიდან იწყება, წისქვილის წყლის ოდენაა. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ტიბ (2) – ხევი (ნავყვამი), ს. ნავყვამშია, მოედინება წყალი, ორივე მხარეზე აკრავს სათიბები – ტუბნრ. *ა. ბ. გირგვლიანი, 80 წ., ლატალი, 1973.*

ტიბილდ – სათიბი (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, შედის ლაროლარში, ღელეა. *მ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ტიბრა – ღელე (შყალერი) ს. შყალერის დასავლ., პატარაა, იცის ადიდება. *გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

ტიბრა (2) – ღელე (ლახუმდი) ს. ლახუმდის სამხ.-დასავლ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. მოედინება პატარა წყალი. *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*

ტიბრაშერ მურყვამ (იხ. **ნუშა**)

ტიბრაწლშ – უბანი (იენაში), ს. იენაშის ერთ-ერთი დასახლებული უბანი, აღმ. მხარეში. მოედინება წყალი. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ტიბრაღ – ღელე (მახაში). *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ტიბრა – სათიბები (იენაში), ნასახლარ სგობულშია, ღელეების მიდამოების სათიბები. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*

ტიბრა – სათიბები (ლახუმდი) ს. ლახუმდის სამხ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე. მოედინება პატარ-პატარა წყლები, ღელეებია. *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*

ტიბრა (3) – ხევი (ლაჰილი), ს. ლაჰილშია, ღელეს სათიბები, დასახლ. ზემოთ. წყალი მოედინება. *ზურაბ სარდიონის ძე პაკელიანი, 48 წ., კოლმ., ლატალის ს.ს., 1973.*

ტიბრა – სათიბები (იფხი), ბალის მთაზეა, ღელეა. *გ. ენანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ტიბრაი ლეჭმოლ – სათიბები (იფხი), ბალის ქედზეა, ტიბარის მარცხ. მხარეზე. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ტიბგლდარ – ღელე, სეზონური (ლეღბაგი) ს. ლეღბაგისა და სიდიანარის საზღვარ., ზოგჯერ მოდის წყალი (წვიმიანობის დროს). *ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ტიბგლდარი ღარ – სახნავ-სათიბი (სიდიანარი(, ს. სიდიანარშია, ჩრდ.-დასავლ., მშრალი ღარია. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ტიბგლდერი ზოგ – ხიდი (ლახუმდი). ხიდი ლახუმდისა და იენაშისა მდ. მესტია ჭალას შორის. *ტანია გიორგის ას. ფირცხელანი, 23 წ.,*

სტუდენტი, მესტია, 1972. IX.

- ტირხარ** – სათიბი (ხოსრარი), ჩ. ხოსრარშია, სათიბ გარჩანის დასავლ. ტირხ „ღორების ჩასამწყვდევნი“, „საღორე“. *სვიმონ აზნაგვის ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ტირხარ** – ტყე (ღეშდერი) ს. ღეშდერის ჩრდ.-დასავლ., ტყე ლატყამშ-ის დასავლეთით. შერეული ხშირი ტყეა. ტირხ „გაუვალი ადგილი“ (?) (გატხიხრული ხშირი ტყის გამო). *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღეშდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ტირხარ(3)** – სათიბი (ჰებუდი, ხოსრარი), ს. ჰებუდის სამხ.-აღმ., სამოვარის სამხ.-აღმ. ტყეშია ვიწრო სათიბი. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ტირხარში ცხეც** – ტყე (ცალერი) ს. ცალერის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ლჷკდანის ჩრდ., წიწვიანი ტყე. ტირხ „პატარა ქობივით“ (ხობურა როქ ტირხილ ხოგ). *ვლადიმერ სიეთბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ტიტა** – სოფელი (ჭუბ. ს.ს.). 4-კომლიანი სოფელი შედის ჭუბერის ს.ს. მდებარეობს მდ. ჭუბრულადან მარცხ. მხარეზე, ჭუბერის ცენტრიდან 8 კმ-ის სიშორეზე. ზღვის დონიდან ≈ 1000,5 მ. მარცხ. მხრიდან ჩამოედინება ტიტა ლიც. ტიტა რელიეფურად ვაკეა, ითესება სიმინდი, ლობიო, კარტოფილი, გოგრა, ბლომდაა ანწლი. ირგვლივ შერეული ტყის მასივია. მდებარეობით მეტად ლამაზ ტყის მასივიან მთებს (აღმ.-დასავლ.) შორის მდებარეობს. დასახლება – 1936 წლიდან, ცხოვრობს ცინდელიანების 4 ოჯახი. ტიტაშ როქ ჯდგილი „შიშველი ადგილიაო (ტიტველი)“. *მზია ზოურბეჯის ას. ცინდელიანი, 16 წლის, მოსწავლე, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*
- ტიტათეშ ლჷსკა** – გზა (ზ. მარდი) ს. ჟიბე მარდის ჩრდილოეთით, მთა ტიტასკენა გადასასავლელი გზა ლანხუწარიდან. ტყიანია. მოედინება წყარო მდ. მარდელას მარჯვ. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმ., ს. ჟიბე მარდი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*
- ტიტაშ ბოგ** – ხიდი (ტიტა). მდ. ჭუბრულაზე გადებული ხიდი, ტიტადან 900 მ სიშორეზე, მჟავე წყლის ზემოთ. ხიდი გამოყენებულია საქონლისა და სხვა საჭიროებისათვის, მთა ჰოკრის მამართულებით. *თამაზ დიმიტრის ძე*

ნარსავიძე, 18 წ., სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.

- ტიტაშ ლიც** – დეღე (ტიტა), მოედინება ს. ტიტას აღმ. მხრიდან – უთურიმ კარკიდან. უერთდება მდ. ჭუბრულას ს. ტიტას სამხ. ≈ 1,5 სიშორეზე (იხ. რუკა: Тита). მისი სათავის – უთურიმ კარკის სიმაღლეა ≈ 2716,6 მ. *ნოდარ თებეჯის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*
- ტიტაშ სგიმ** – მჟავე წყალი (ტიტა), მდ. ჭუბრულას მარცხ. ნაპირზე მოედინება მჟავე წყალი, ჟანგანია (რკინანარევი), ს. ტიტადან 800-900 მ. იქ, სადაც ყოფილი კანტოროლ იყო. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*
- ტიტაშ ტუბ** – დეღე (ტიტა), ს. ტიტას ყოფს შუაზე, მოედინება მთა ჟიბე ტიტა-დან. უერთდება მდ. ჭუბრულას, მოცულობით წისქვილის წყლისოდენაა. ტიტაშ ტუბ-ის დეღე უფრო თხმელნარია (ბელყეჩ). *ნოდარ თებეჯის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*
- ტიშიშ სარგელ** – წყარო (გვალდერი) სოფლიდან სამხ., მთა წვრნი ქურასთან, გზაზე. *ჩხეტაიან ემუზას ძე ჩხეტაიანი, 47 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ტიშვლდშ** – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის ჩრდ.-აღმ., ლჷჯჷელიდის ჩრდ.-დასავლ., ირგვლივ სათიბისა ლებგლყეჩ და ლეწვერ ხარ, სხვა ტყეცაა. *ვლადიმერ სიეთბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ტობ** – ნატბევი მდ. ლაღუმურასა და ლატბაშის შესართავთან. *მეკა ამიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ტობ** – სამოვარი, ს. ნანგულშია, დასავლ., ვაკე ადგილია, ჭანჭრობი, ზოგჯერ ტბაც დგება, მომცროა ≈ 150 კვ.მ. *ვარდენ ქერეჯის ძე კვანჭიანი, 61 წ., პენს., ს. ნანგული, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 7.11.70 წ.*
- ტობ** – სახნავი, ხილნარი (ტობარი)
- ტობ** – ტბა კლდე ხგლინას ზემოთ, პატარა 3X20 კვ.მ. გამდინარეა. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., 1973.*
- ტობ** – ტბა მდ. ჭალანს (ჭუმფრელის) დასაწყისის ზემოთ. სუფთა და მოზრდილია. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., 1973.*

ტობ – ტბა მდ. ჭუბრულას მარცხნივ, საიდანაც მოედინება მდ. ტობაში ლიც, მთაზეა. კლდიანი. რომ ადგი ხარ, ტაფობშია, შიშველია, ციცაბო კალთებით. ტობაში ლახვშია. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადადმთავრებულო, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14.VII.70 წ.*

ტობ – ტბა მთა შაურგლას ჩრდ.-დასავლ., მდ. დეურგლას დასაწყისი. მორაკრაკე ტბაა. სიგრძე ≈ 30 მ., განი ≈ 28, სიღრმე ≈ 4-6 მ.. ირგვლივ ნაყარია რუხი ფერის ქვები (იხ. რუკა 1: 100 000). ლურჯი ფერისაა, სუფთა, ფსკერი სარკვესავით ჩანს. ზღვის დონიდან სიმაღლე ≈ 2309,5 მ. გადის გზა დალარისკენ. აქედან მიედინება მდ. დეურულა. *გივი მუხას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლმ., ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

ტობ– ტყე დასახლ კანცხის ჩრდ.-დასავლ. სამოვარდოფას დასავლ. ჩავარდნილი ადგილია, უამინდობის დროს გუბდება და ტბის მაგვარი ჩნდება.

ტობ– უბანი (იდლიანი)

ტობ – ყანა, ს. ყაზაყშია, მოსახლეებს შორის ტაფობი ადგილია. გაზაფხულობით ჭანჭრობი ადგილივითაა. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.10.70 წ.*

ტობ (13) – სამოვარი, გუბე (ხევრა), ტბა (ჭუბ. ს.ს. – 2, უსგვირი –2), ნატბევი (ტვიბერი), სამოვარი (ნანგვლი), ყანა (ყაზაყი), ტყე (კაცხი), სახნავ-ხილნარი (იხ. **ტობრიშ ნაკ** – ტობარი), უბანი (იდლიანი – იხ. **ტობაში ნაკ**), ლაქვბაშიშო ტობ. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ტობ (იხ. **ლაქვბაშიშო ტობ**)

ტობრიშ ზაგრიშ ლეჟკერ – ტყის მასივი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ტობრიშ ზაგრიშ ლეშგერვანა– სამოვარი (ზ. ვედი) მთა ტობრის ზეგანზე, შგერნალი, სამოვარი, არყნარიცაა. *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ტობრიშ ზაგარ – ქედი (ზ. ვედი). *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ტობრიშ კაჟ– სამოვარი (ზ. ვედი). *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ტობრიშ კუათხ – გზა (ტობარი), სამანქანო გზიდან ბილიკი დამრეც ფერდობზე, რომელიც სოფ. ტობარს აერთებს ჭუბერისკენა სამანქანო გზას ენგურ-ჭუბრულას შესართავის მახლობლად. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

ტობრიშ კუათხ (2) – ბილიკი (ზ. ვედი), მონაკვეთი ბილიკისა, რომელიც მიემართება ზ. ვედიდან მთა ტობარისკენ. შვეულია საკმაოდ. *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ტობრიშ კუათხეშ ლწინყა– მოცვნარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ტობრიშ ლაკრაჟი– ნასადგომარი (ზ. ვედი), ადრე ვარვები იყო (3 კარავი). *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ტობრიშ ლამხერი – წიწვნარი ტყე (ზ. ვედი). *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ტობრიშ ლატულალ ფაფალ – გორაკი (ზ. ვედი). საზაფხულო სად. მთა ტობარის აღმ., არის დავაკება პატარა გორაზე და სახედი ყველა მხარეზე. *ცაცუ ფარნაოზის ას. ჭკადუა, 67 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. X.*

ტობრიშ ლახხი ნაკ – ვაკობი, ტყე (ზ. ვედი). *ცაცუ ფარნაოზის ას. ჭკადუა, 67 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. X.*

ტობრიშ ლაჰლწგილ– გზა (ზ. ვედი). *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ტობრიშ ლეგბილ – ტყე (ზ. ვედი). *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ტობრიშ ლეგრეჟ – სამოვარი (ზ. ვედი). *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ტობრიშ ლეჟკერ –ტყის მასივი (ზ. ვედი). *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ტობრიშ ლწინყა– მოცვნარი (ზ. ვედი). *ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ტობრიშ ნაკ – ყანები (ტობარი), ს. ტობრის შუა ნაწილი, მოსახლეობას შორის. ვაკე ადგილი სახნავ-სათესი. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ.*

პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.

ტობრიშ ნენჩა – ტყე (ზ. ვედი). ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.

ტობრიშ ყაბე ლესგარ – სამოვარი (ზ. ვედი). არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ტობრიშ სარაგ – წყარო (ტობარი) მთა ტობარში, კარვებს შორის, ერთადერთია. ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.

ტობრიშ სგაშ ღარარ – სათიბ-სამოვარი (ზ. ვედი).

ტობრიშ ყუბიშ (იხ. ყვიშ) – სამოვარი (ზ. ვედი) ტობარში, ყველაზე მაღალი შიშველი მწვერვალი. ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.

ტობულდარ – სამოვარი (შვედი), ს. შვედშია, სამხ. მხრისკენ, დავაკებაა, წყალი მოედინება, ოდნავ ჭანჭრობი ადგილიცაა. შუმანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ტობულდარში ტობ – ტბა (ჭუბ. ს. ს.), მთა ჟიბე ტობულდარშია ≈ 60 x 30 მ-ისა, ჭაობის მაგვარი, ვაკე ადგილი, გაუმდინარეა, დეყუ ლი. მუდმივადაა ტბა, იკვებება ზამთარში დაგროვილი თოვლის ნაღონისაგან, მის ზემოთ კირარია. ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა, ს. ლეკვლამხი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 22. IX.70 წ.

ტობ გორაგ (იხ. თეთნე ტობგორაგ)

ტობარ – სამოვარი მთა მთა ჭერენდას სამხ.-დასავლ. სამოვარ მთა მარჩხაფის ჩრდ.-ით. დგას ქვის კარავი, დგას დიდი ტბაც. ტარიელ ქემუზას ძე გადრანი, 59 წ., კოლმ., პარტორგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ტობარ – სამოვარი მთაში, მთა ლანქედრას ზემოთ. დგას კარავი, ტობორებიანცაა. ტობარ „ტობორიანი“. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ტობარ – სოფელი (ხაიშ. ს.ს.), დასახლებული ადგილი მდ. ჭუბრულას მარცხენა და მდ. ენგურის მარჯვ. შესართავის კალთაზე. ტერასაა, მოვაკო ადგილი, ზღვის დონიდან 772,5 მ-ზე. არის სახნავ-სამოვარი – სამოსახლო (7 ოჯახი), ბაღ-ვენახებით. შუაში ტბაა, რომელიც ≈ 800 კვ.მ. შრება დიდი სიციხეებისას. მეორეც იყო სოფლის სამხ.-აღმ., მაგრამ გაუშვია ალფეუ

გაბლიანს. გარდა ჩრდილო-დასავლ.-სა აქვს კლდე ჭუბრულასა და ენგურის მხრისკენ, კანონები (სალი კლდეები). ისლამ ბათურის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.

ტობარ – ღელე, სათიბი ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ. სათიბ თხარპელის სამხ. მოედინება ღელე, კარტუნ ლგეს ი ლჭმა ლი. ტომბარ ჩუ ლგებ. ტომბარ „გუბეები, დაგუბებული გამდინარე წყლისა“. პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ტობარ (5) – სამოვარი მთა (ზ. ვედი, კაცხი, სკიფი – ეც. ს.ს.), ღელე, სათიბი (ცალდაში), სოფელი (ხაიშ. ს.ს.). ვალიკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.

ტობართემ შუკუ – ბილიკი (ზ. ვედი). ბილიკი მიჰყვება ქედზე ზ. ვედიდან სამ. მთა ტობარამდე. საოცრად ლამაზია; ირგვლივ ტყე შერეული, ბლომდაა მოცვი, მოცხარი, მეღუმული. არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ტობაშ დაბ – ყანა (ციცხვარი), ს. ციცხვარშია, სამანქანო გზის ქვემოთ, მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე. ვაკე ადგილია, წყალი ჩადის კანაოში, დატბორება არაა, მის კუთხეში (ზედაში) აქვს პატარა დატბორება – დაგუბება. ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ტობაშ ლარა – სათიბი (ჰამაში). ს. ჰამაშის ცენტრალური სათიბები. მეჭყიბ ადგი ლი, ჩიგარ ლიც ლგ. დუშა მარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ტობაშ ლიც – ღელე (ყარი), მდ. ნენსკრის მარცხენა შენაკადი, მოედინება მთა ტობაშ ლახვიდან (სამოვარი არაა), კუჭი დერესა და მერზა ჭალას შუა. წიწვნარი ტყის მასივი ჭარბობს მის კალთებზე. თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერი ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.

ტობაშ ლარე – სათიბი (თოთელეში) ს. თოთელეშის აღმ., დგება მომცრო ტბა ავდრიანობის დროს, ლაზ ბაღლი, ქუინღმეგენე დემ ღერი. დუშა მარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.

ტობაშ ნაკ – სამოვარი (ზ. ვედი). არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

- ტობაშ ნაკ** (2) – უბანი (იდლიანი), ს. იდლიანიშია, ნენზიშ ნაკშ ტუბირილის მარცხენა მხარეზე. დავაკება. არის 8-წლიანი საშ. სკოლა. ხილნარი, ბად-ვენახებით, სათიბ-სახნავ-სამოვრებით. ავდრიანობის დროს დგება ტბა დაახ. 1 ჰა ჭანჭრობია უფრო. კვანჭიანები, ჭკადუები. დასავლ. ჩამოუდის ნენზიშ ნაკშ ტუბი, აღმ. რომშ ტუბი, დასავლ. მხარეს მთელს სიგრძეზე წიწვნარი ტყის კედელი აკრავს (დუმარ). გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ. ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.
- ტობაშ ფაფალ** – გორაკი (ხევრა). ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახაშულას ს.ს., 1973.
- ტობგლდარ** – სამოვარი მთა (ჭუბ. ს.ს.), მდ. მარღვრას სათავე. საზაფხულო სამოვარი მთაა. 14-მდე კარავია. შიშველი, მთა-გორიანი, ალაგ-ალაგ ვაკე ადილებია. შიგა და შიგ ტბებია (პატარა), ჩამოედინება წყაროები, ალპურია. დასაწყისში ტყეა შერეული. ნოდარ თებულის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9. IX.70 წ.
- ტოგვენილ** (იხ. ტავვენილ)
- ტომულდარ** – ტყე, გუბეები (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, გუბეებია პატარა. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.
- ტოტიშერალ** – უბანი (გვიმბრალა), ს. გვიმბრალის ერთ-ერთი, მუსელიანების საგვარეულო სამოსახლო. გ. ა. მუსელიანი, 1976.
- ტოტოლიანი** – ყანა (ლამფალაში) ს. ლამფალაში. რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.
- ტუბა** – სათიბი (ჭველფი) ს. ჭველფის ჩრდ. ლამრია ლახუჭი. დგას ტბა. დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.
- ტუბა** – ტბა (ახალშენი) დადიანის მთაში. დგას ტბა 30 x 20 დაახლ. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.
- ტუბაღარ** – სათიბ-სამოვარი (მახაში), ს. მახაშია, დგება გუბეები. ტუბა „ტბა“. როლანდ მიტუშას ძე ჭელიძე, 30 წ., მოსამსახ., ს. მახაში, 1976.
- ტუბაღარ** – სამოვარი (მელე), ს. მელეშია, ლახურის მარცხენა მხარეზე, გუბეები დგება.
- ტუბიარ** – სამოვარი (ლამფალაში) ს. ლამფალაშის მთაში, პატარა ტბა დგას. რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.
- ტუბიარ** – ტბები (ნაცული) ნაცულის მთაში, მოზრდილი 3 ტბაა, რომელიც ეკუთვნის ნაცულს.
- ტუბიარ** (3) – სათიბი (ღობი) ღობის მთაში, ღელეშია.
- ტუბრა** – ღელე (მამი), ლეჭუდში ჩამოედინება. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.
- ტუბრა ღელა** – ღელე (მამი), სოფელ მამის გამყოფი. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.
- ტუბრადაბ** – ყანა (მამი) ს. ლეჟ მამში. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.
- ტუბრადლიც** – წყარო (ნანარი), ს. ნანარშია, სასმელი წყალი. ვ. ნ. ჭურასბედიანი, 35 წ., 1974.
- ტუბრალ** (იხ. ტვიბრალ)
- ტუბარ** – მთა (რცხმელური). მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX., თბ., 1939 წ.
- ტუბა** – ტბა (მელურა)
- ტუბა** (2) – სამოვარი, ტბა (მელურა) მთა ნალიშშია, დგას ტბა. მის მიდამოებსაც ტუბა ჰქვია. ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., 1974.
- ტუბარ** – სათიბები (ნავყვამი) ს. ნაწყვამშია, ღელე ტიბის ორივე მხარეზე. ა. ბ. გირგვლიანი, 80 წ., ლატალი, 1973.
- ტუბარ** – ხევი, მდ. ენგურის მარჯვ. კალთის ღელეები, ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.
- ტუბელდ** – ყანები (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერში, ჩავარდნილი, წყალიც გადის.
- ტუბერ** – სამოვარი (სასაში) ს. სასაშისა და ლუჯის ტერიტორიაზე.
- ტუბერ** – ღელე (საყდარში) ს. საყდარშია. მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.
- ტუბერ** – ხევი (ლუჯი) ს. ლუჯიში, ხემკურას ხეობა.
- ტუბერ** – ხეობა (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის ჩრდ., მდ. ტუბერგლას კალთები, ხეობა (იხ. 1: 100 000) მოედინება, სათავეს იღებს ტუბერის მყინვარებიდან. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- ტუბერ** (5) – სათიბი (დურაში) ს. დურაშში, ღელეშია, ვ. ბენდელიანი, 1978.
- ტუბერი ღელა** (იხ. ტუბერ – საყდარი)
- ტუბერი შუკვ** – გზა (ლუჯი). ს. ლუჯიდან მთა უჟალისკენა გზის ერთი მონაკვეთი, მოედინება მჟავე წყლები.
- ტუბერგლა** – მდინარე (მლხ.). მდ. მულხურას მთავარი მარჯვენა შენაკადი, უერთდებიან წანრგლა და ტუბერგლა ს. ჟაბეშის ჩრდ.-აღმ., რომლის შემდეგ მდინარის სახელწოდება

მულხურად იცვლება. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ტუიბზრ (3) – სათიბი (ლანტელი, ნავყვამი), დღეუ-ხევი (დავბერი) მდ. დაჭმარსა და სამოვარ (ტყე) ქუროლს შორის. „ტბორებიანი“ (?). *ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ტუნელზრ – გვირაბები (ხაიში), დასახლ. ნანყბულის ჩრდ.-აღმ. კალთა, სადაც ბარიტის წარმოებაა. ძველი სამძებრო გვირაბები, ახლანდელი კარიერის ზემოთ. „გვირაბები“ (რუს. туннель/тоннель „подземное сооружение“). *კოწია ქერეთის ძე ჭკადუა, 69 ლ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.11.70 წ.*

ტუნელზრ – ტუნელები. მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, სამანქანო გზაა, კლდეა ორ ადგიალს გაჭრილი 20-30 მეტრის სიგრძის. გვირაბები. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

ტუნელზრ (4) – კლდე (დევრა), გზა (ტობარი), გვირაბები (ქვ. ვედი) მდ. თეთნაშგრას მარცხ. კალთაზე, სანაპიროზე გზისა სგურიშიდან ≈ 1 კმ. სიშორეზე თეთნაშგრას ტუბში. კლდეშია გვირაბივით. *გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ., დაცურების კადრი მუშა, ს. დევრა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ტუნელზრ (იხ. ფოქარ)

ტურბაზა – ტურბაზა (ზჩ. ს.ს.). შიხრრა-ში, ს. მახერის ბოლოს, მდნ. დოლრას მარჯვნივ არის ტურისტული ბაზა, მოქმედია მხოლოდ ზაფხულობით. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბში, ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ტურნაშა სარაგ – წყალი (იფხი), ბალის ქედზეა, მოედინება კარგი წყარო. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ტუტულონი – სამოვარი (ზ. ვედი), მთები თუღონი ბულონსა და ჟინ ბულონს შორის, ბევრია სასტვირიას მცენარე. *შალვა ძაკუს ძე გოგილივა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩეკალერი, 21.9.1970.*

ტუტუცია – ნასახლარები (რცხმელური) რცხმელურში, ლაშხირის მარცხ., შერეული ტყით, უფრო ფოთლოვანი. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*

ტუტუციადლა – დღეუ (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ტყაბ – სათიბ-ბაღნარი (ბულეში) ს. ბულეშის მთისკენა გზაზე, დამრეცია. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

ტყაბ – სათიბი (ჰადიში). ს. ჰადიშის ჩრდ., დასახლების ზემოთ კარგი სათიბია, ფერდობი. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., იფარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ტყაბ – სამოვარი (მაგარდელი) ს. მაგარდელის დასავლ., სამანქანო გზის ზემო-ქვემო ადგილი, ხრიოკი, არაფერი ხარობს. **ტყაბ**-იც სწორედ ამას ნიშნავს! *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტყაბ – სამოვარი (ჩაჟაში) მდ. ქვიშირის მარჯვ. მხარეზე, კლდეცაა და დამრეცი, ხრიოკი ადგილი. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ტყაბ (5) – ყანა (საყდარი) ს. საყდარში, ლექტუნ ტყაბ, ლექტუნ ტყაბ-ად იყოფა. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

ტყაბალერ – სათიბი (ისკარი, ფროტრერი), თეტელანი-ს იქით, მდ. კედრგლას დასავლ., ს. ცალანარის ყანებამდე. წყლები მოჟონავს, ნიადაგი ისეა გაჟონილი წყლით, რომ ფეხი ჩაეფლობა. ტყაბ „ტყლაპი“ – ტყლაპიანი ადგილი (ხომა ლაწუარ ადგილი). **ტყაბ** „ლამჟირ ადგი“ *ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ტყაბარ – სამოვარი (ყახუნდერი) ს. ყახუნდერში, ფერდობებია.

ტყაბარ – სამოვრები (მებეცი) ს. მებეცში, რიყეა.

ტყაბარ – სახნავი (შკედი) ს. შკედში, ფერდობი ნაკარში. ტყაბ „მოფერდო ადგილი“. *უ. ს. ონიანი, 34 წ., ე. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

ტყაბარ – ყანები. *ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965.*

ტყაბარ (5) – სამოვარი (ქვ. ჩუკული) ჩუბე ჩუკულში. ტყაბ „ფერდობი“ (მწირი). *ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*

ტყაბედნიერ – ყანა (ლებურცხილა) მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ვაკე ადგილია, დაახლ. 3 ჰა. ჩრდ.-დასავლ. ტყე, ცხოვრობენ მეგრელები. საფუტკრეა კოლმ. *რომანოზ მუზას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., ს. ლებურცხილა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ტყაბ-ლეჟაშხენ – ყანა (ახალშენი) ს. ახალშენის და-

- სახლ. აღმ., ტყაბ (ფერდობი)-ის აღმ. *მ. ლ. ნემ-საძე, 40 წ., 1974.*
- ტყაბრი სტიკუტ** – გორაკი (ლექთაგი) ლექთაგის ჩრდ., ტყაბრიელის თავზე, მაღლობი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლექთაგი, 1972.*
- ტყაბრიერ** (იხ. **ტყაბზრ** – ქართვენი)
- ტყაბრიშ ლაროლ** (იხ. **ტყაბზრ** – ლაშხერეი)
- ტყაბრიელ** – სამოვარ-სათიბი (ჯალდე) ს. ჯალდეს დასავლ. ფერდობზე, ლარჭუტი ღვრსა და მეშკბაში ღვრს შორის. *ახმედ შამშეს ძე ჩეგია-ნი, 49 წ., კოლმ., ს. ხალდე, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1071 წ. ივლისი.*
- ტყაბრიელ (2)** (იხ. **ტყაბზრ** – მსტ., ლექთაგი)
- ტყაბრიელ** (იხ. **ტყაბზრ** – ლახირი) – სათიბები ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ., ჯერშის მარცხ. მხარეზე, სამარხილო გზის ქვემოთ, ტყაბ ხარ, წაფხ ხარ გუნ. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ტყაბრიელ** (იხ. **ტყაბზრ** – ლექთაგი -2, ლახირი, მსტ., ხალდე)
- ტყაბრიელ** (იხ. **ტყაბზრ** – ლექთაგი)
- ტყაბზრ** – სათიბ-სახნავი (ლამხერი) სოფლის სამხ., ნაჭკორის ჩრდ., ყანა გუჯელანის ჩრდ. კარგი მოსავლიანიაო. ტყაბ „ხრიოკი“ (?). *მახამეთ გურმაჩის ძე დევედარიანი, 49 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ტყაბზაგაზრ** – გზა (ჩოლ. ს.ს.). მთისკენა გზა, ზეგანისებური. *უ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- ტყაბზრ** – კლდე ს. კაერის დასახლების ქვემოთ, გზისკენა კლდე. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ტყაბზრ** – საბალახო (სოლი) ს. სოლის დასახლების სამხ., ტყემლნარ-ვაშლნარ-მსხალნარია. **ტყაბ** „გარდა სამოვრისა, გამოუსადეგარი ადგილი“. *რომანოზ ალ-ძე ხავთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972.IX.*
- ტყაბზრ** – სათიბები (იელი), ენგურის მარცხ. კალთაზეა, სათიბებიცაა ციცაბო რელიეფით. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*
- ტყაბზრ** – სათიბები (კაერი) ს. კაერის სამხ.-დასავლ., მდ. მესტია ჭალაშ მარცხ. კალთაზე. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ტყაბზრ** – სათიბები ს. შყალერის ჩრდ.-დასავლ., ფერდობი. *გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*
- ტყაბზრ** – სათიბი (ლაშხერეი), სოფლის სამხ., ტყე ქუჩას დასავლ. სათიბებია. ჩანაწევია (ნაქებ ლიგიმ, ქა ნატყუფხარ). *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ტყაბზრ** – სათიბი (მაგარდელი), სათიბ ხომა ლაჩუმა-შია. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ტყაბზრ** – სათიბ-სამოვარი (ნესგუნი) ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე, წყლიანი ადგილია. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ტყაბზრ** – სათიბ-სამოვარი, მესტიაშია, მულხურას მარცხ. შგედში. ტყაბ „ხრიოკი“ (?) – შდრ. მგ-ტყაბ „დამწვარი, შეხრუკული“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ტყაბზრ** – სათიბ-სამოვრები ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., ყანები ნაკარის აღმ., ფერდობი ტყიანი, შიგა და შიგ სამოვრებია, მწირი მიწაა. *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ტყაბზრ** – სამოვარი (ისკარი) სოფლის აღმ., სათიბ-სამოვარ ცხუმიძის ჩრდ.-აღმ. სამოვარ ლაღემ-გალზრ-მდე. ხრიოკი და უვარგისი ადგილია. *ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ტყაბზრ** – სამოვარი (ლუჰა) სამანქანო გზის ზემოთ, სამოვარ ლატფილზრ-ის აღმ., ადრე სახნავი იყო. ტყაბზრ (შდრ. მგტყაბ „დამწვარი“) „ხრიოკი“, „უნაყოფო, მწირი ადგილი“. *ვასილ თოსდანის ძე ცალანი, 44 წ., ბრიგადირი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ტყაბზრ** – სამოვარი (მესტია), ლექთაგის ჩრდ. ფერდობი, უვარგისი ადგილი (მგტყაბ როქ ადგილი). *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლექთაგი, 1972.*
- ტყაბზრ** – სამოვარი (ქართვენი) დასახლების ზემოთ, სათიბ-სახნავ ჯადრგლზრის დასავლ. ფერდობია, გვერდით კლდე აკრავს (კოჯ სგა ხალწახ, ლესგეთე ლი ხოლა ადგი). *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ტყაბზრ** – სამოვარ-სათიბი ს. ჭოლაშის ჩრდ., დასახლების ზემოთ. ტყაბლ „ფერდობი, ხრიოკი“. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს.*

ჰოლში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ტყაზნ – ყანა ს. ლაღამის დასახლების აღმ., ვაკე ადგილია, მოსავლიანია. ხრიოვი არაა. *გ. ი. ფალოანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

ტყაზნ (17) – ყანა (ლაღამი), სათიბი (მაგარდელი, ლაშხრერი, იელი, კაერი, შყალერი, ლახორი), სათიბ-სადოვარი (ჰებუდი, ჰოლაში, მსტ., ნესგუნი), სადოვარი (ზ. ლუჰა, ისკარი, ლეხთაგი, სოლი, ქართვანი), კლდე (კაერი).

ტყვალდარ (იხ. **ტყვალ**)

ტყირაზ – სათიბი (შყალერი), მთა ატრწშია, მოფერდო, ალპ. ზონა. *გ. რ. გურგელიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

ტყოვი ნაფას (იხ. **ტყვემი ნაფას**)

ტყუმი ნაფას – მთის სადოვარი (ისკარი), სამ. მთა ლწსწყილის ჩრდ.-აღმ., სამ. ლაფცხუწნილის სამხ. „ტყვის საფასური“ (?). *ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ტყაზვილ – სათიბი, ტყე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე. ტყაზ „მოხრეშილი, მოფერდო ადგილი“. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ტყაზბიერ – სათიბ-სადოვარი (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ., ლაჯლა შუკუტის ბოლოში, ალპ. სათიბ-სადოვარი. კლდენარევი რელიეფი. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ტყაზბიერი ქაზა – გამოქვაბული (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ., სადოვარ ტყაზბიერის კლდეში. 4-5 კაცის დასატევი გამოქვაბული. *ლალო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19071 წ. სექტემბერი.*

ტყირაზ – ყანები, სათიბები (ლეხთაგი) მესტიის სამხ.-დასავლ., სამანქანო გზის ქვემოთ. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლეხთაგი, 1972.*

ტყაალტერ – სადოვარი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., სათიბი წენწხარ-ის ჩრდ., ულუა ზაგარის სამხ., დასახლების ზემოთ, ფიჭვნარშია ვაკე ადგილი, სადოვარი. ჟოყალ – ჟერ „სამერწი მიწა“ (ჟოყალ წითელი მიწა, წებოვანი თიხა, სტამნარს აკეთებენ). *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტყაალტარ – ყანები, უბანი (ლაღამი), ს. ლაღამსა და ლანჩუალს შორის, ვაკე ადგილია. ტყაალტ „ერთგვარი თიხა, მოწითალო ფერისაა, ხმარობენ მოსაპირკეთებლად კალოებისა ან მაჭუბების“. *გ. ი. ფალოანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. VIII.*

ტყააზნ – სათიბი (გული) მთა უშბის სამხ.-დას., მდ. გულა ჰალა-ს ესაზღვრება დას. მხრიდან, ს. გულის ჩრდ.-აღმ. ეკუთვნის ხორგუანებს. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ. პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ტყაელ – სადოვარი (ლამფალაში), ს. ლამფალაში, წყლიანია, *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*

ტყაელ – ტყე (ჩიხ. ს.ს.), ს. ჩიხარეშია, მშრალია.

ტყაელდერ – სათიბი (ფარ. ს.ს.) მდ. ლალქერი ჰალას მარჯვ. კალთაზე, სადოვარ ნენხორაშ-ის აღმ. *გურმაზ ალიმურზას ძე რეზესიძე, 65 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტყაელდარ – სათიბი (ნაკ. ს.ს.) ნაკრას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ლაღტერის (ჩრდ.-აღმ. წითელი-თიხიანი ჰანჭრობიანი ადგილია. ტყაელ (სტამნარიაქ) „თიხა წითელი ფერისა“. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ტყაემი ნაფას – სათიბი (ეც. ს.ს.) ს. ეცერისა და ს. ბეჩოს გამყოფ ქედზე, სათიბ ჰყერტარის სამხ.-აღმ. გადმოცემით: ტყვე დაუჭერიათ და იმისი გამოსასყიდი იყო. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ს. ქურაში, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტყაენდერ – სათიბი (მურშველი), ს. მურშველის დასახლ. დასავლ. მცოცავი ფერდობი, ტუბის მარცხ. კალთაზე. წყლიანია, ადრე ყანა იყო. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ტყაემ (იხ. **ტყვემ** – ირ. მელიქიშვილი)

ტყაირშილდარ – სათიბები (ქართვანი) ს. ქართვანის ჩრდ.-აღმ. მდ. დოლრას მარჯვენა რიყეზე, ტყე ლუაჟრე ნადგარ-ის ქვემოთ (ლეტყეფ გიმილი, ლეტყერა ლი ადგი). ტყაირმ (> ტყირმ ?). *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ტყაელ – სათიბები (ქვ. კალაში) ჩუაზე კალაშის სამხ.-აღმ. ენგურამდე, შავი მიწაა, წყლები მოედინება, ჰაობისმაგვრია. ტყაელ „ტალახისებ-

- რი – ლალგ ადგისგა ხოზ მეშხე გიმ“. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ტყუქუშ** – სამოვარი, ლექუჭ ლახუშია, მესტია ჭალაშ მარჯვ. მხარეზე. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972 წ. VIII.*
- ტყვრნალ** – სამოვარი (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერში, ეკლნარი, ჭყორნალი. ტყვრნალ „ეკლიანი“.
- ტყვგერ** – სათიბები (იენაში) ს. იენაშის სამხ.-აღმ., სამანქანო გზის ქვემოთ. ფერდობია, ლტყცა ადგილწ ხარ. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ტანტუნელი** – სათიბი, გვეგნიშერშია. *ბ. შ. ბენდელიანი, 27 წ., 1974.*
- ტან-ლაშყად** – კლდე (დავბერი) ს. დავბერის სმხ., ენგურის მარცხ. კალთაზე, მუშტრე ტუბიში. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ტან-ლაშყადი** – სამოვარი (მაცხვარიში), მთა მებერის აღმ., *ციცაბოკლდიანია. გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*
- ტან-ნაშყუდარ** – მთა, სამოვარი (იენაში), ნასახლარ სგობულდის სამხ.-აღმ. მთაა საზაფხულო, კარვებიცაა. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*
- ტან** – სათიბ-სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ბუჩქნარი ადგილია. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ტანწალარა** – სათიბი (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ტენი** – ტყე (ტვიბი), ს. ტვიბშია, ფოთლოვანი ტყე. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*
- ტეშ** – სამოვარი-სათიბი (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერიში. იყოფა **ლეჟ ტეშ**-ად და **ლექუჭ ტეშ**. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ. 1976.*
- ტეშ (2)** – სათიბი (თეკალი) ს. თეკალში. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*
- ტიშყე** – ღელე (მურყმელი), ს. მურყმელის ჩრდ.-დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ მოედინება წყალი და მის ორივე მხარეზე ყანაა. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ტრბარ** – გზა (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, მოედინება წყალი, სათიბების მოსარწყავი. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ტრნიშ** – ღელე (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის გადაღმა, ლაშხურის მარცხ. შენაკადი.
- ტუალტარ** – ყანა (მსტ. – რ. მელიქიშვილი), 1961.
- ტუბარარ** – ხევი (კაცხი), დასახლ. სუიფსა და კაცხს შორის, მდ. ტუბის მარჯვ. კალთაზე. **კირის სატეხს** უწოდებენ. *ჯეირან ჟორჟის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ტუბარარ (2)** – სათიბები (ლაშხერი) სოფლის დასავლ. ტუბიში ლიცის გაყოლებით ნაჭკორამდე. მოედინება წყლები. *მახმეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ტუბიში (2)** – სოფელი, ფერმა (ბეჩოს ს.ს.), მდებარეობს ს. მაზერის დასავლ. მდ. დოლრას მარჯვ. მხარეზე. სოფელს დასავლეთით ბაჯის ქედი და მისი აღმოსავლეთისკენა კედელი აკრავს. მდ. დოლრას მარჯვენა ხეზეა გაშენებული. ტუბიში „ხევისა“. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ტუბიშეთე შუკუტ** – გზა (ტუბიში), ს. მაზერიდან ს. ტუბიშისკენა გზა. *მაშა სარდიონის ასული არღვლიანი, 57 წ., დიასახლისი, ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ტუბეტი** – ტყე (ლასკადარი), ლასკადურას ხეობაშია, წიწვნარია, კლდეებიც მდინარეების შესართავთან. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*
- ტუბი** – სათიბები ენგურის მარცხ. კალთაზე, ჟაბე შკედშია, ლაჩარხში ტუბის მარცხ. კალთის სათიბებია. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ტუბი** – სათიბი ს. გულის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ტყუამან-ის დასავლ. მოსაზღვრე. დამრეცი რელიეფით, მდ. გულწ ჭალა-ს დასავლ. ტუბი „ღელე“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონ. ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი.*
- ტუბი** – სათიბი ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ. მხარეზე, სათიბ მალქორაშის ზემოთ. მოედინება წყალი. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ტუბი** – სათიბი ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ., ლეჟ ლახუის ჩრდ. მხარე. ღელეა, მოედინება წყალი. *ივანე*

ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

- ტუბი** – სათიბი, ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარცხ. კალთაზე. სათიბი ეკუთვნის ლაშთხვერს, ტყე – ორივეს, წყალი მოედინება. *კახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ტუბი** – სათიბი, ჩუბე უბანშია, სათიბ ლამგრხელდთანაა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, VII. 1972 წ.*
- ტუბი** – სამოვარი. ს. მურყმელის ჩრდ.-დასავლ. ღელეა დიდი, მოედინება წყალი, ალპური სა-მოვარია. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ტუბი** – სოფელი ჩოლურის ს.ს., მდებარეობს მდ. ცხამრიელსა და მგზრას შორის. ცხოვრობენ მხოლოდ ზურაბიანები, ერთი ოჯახია ჯამბურიძე. მისი უბნებია: ღუადირ, ფეტუშქერ // ადამშქერ, ლადღუნლდაშ, ღწრაღ. *ჯემალ გრიშას ძე ზურაბიანი, 40 წ., პედაგოგი, 1978.*
- ტუბი** – ღელე ს. ლეკვდარეშის დასავლ., ჯარაშსა და ლესემას შორის. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*
- ტუბი** – ღელე, დაკარ-ის აღმ. დასახლება ნანჭერის ჩრდ.-აღმ. მხარე, ნიგვზნარია, ყურძენი და პანტა ვაშლი. ღელე ჩამოედინება პატარა. **ტუბი** = „ღელე, ხევი“. *ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს. მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- ტუბი** – ღელე, ს. ლესემაშია, პატარაა. *მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.*
- ტუბი** – ღელე, ს. ფაყშია, ჰყოფს ჯარაშ-ისა და გვეგნეშერის დასახლებებს. პატარა ღელეა, მდ. ჯელედურას მარცხ. ღელე. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*
- ტუბი** – ღელე, ს. ჯალდეს დასავლ. მოედინება წყალი. *ახმედ შამშეს ძე ჩეგანი, 49 წ., კოლმ., ს. ჯალდე, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ტუბი** – ღელე, ცხენისწყლის მარჯვ. შენაკადი, მოედინება რცხმელურში. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*
- ტუბი** – ღელე. კროფი ჭკადუას სახლის ჩრდ.-დასავლ. ჩამოდის ღელე, სოფლის საერთო, დგას 2 წისკვილი. მოედინება ნენჩადან. *ნატაშა ეშუზას ასული ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- ტუბი** – ყანა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი), 1961.

- ტუბი** – ყანა ლენსკირი ღელეს მარცხ. კალთაზე. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ტუბი** – ხევი ს. კაერის ჩრდ.-დასავლ., შერეული ტყით. მოედინება პატარა წყალი. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერის ს.ს., 1973.*
- ტუბი** – ხევი ს. ლახირის ჩრდ.-დასავლ. პატარა ღელეა. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ტუბი** – ხევი ს. ლეწვერის დასავლ. მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარეზე. ტყიანია, შერეული, ჩამოსაყრელი ღარია, მოედინება ტუბირა (წყალი). *იანსონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ., ტყის მცველი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.9.1970 წ.*
- ტუბი** – ხევი სოფ. დეურას დასავლეთით, მოედინება მდ. დეურულა. ხევი ტყის მასივითაა დაფარული, შერეულია – ნამგნარი, თხმელნარი... ეწოდება ჟიბე დეურამდე. *გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ., დაცურების კადრი მუშა, ს. დევრა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*
- ტუბი** – ხევი, (იდლიანი), მდ. ენგურის მარჯვ. შენაკადი, ს. ნალქერვართან უერთდება მდ. ენგურს. ს. ლაჭუმშია ჭალაშ ჩამოუდის თითქმის შუაში. მოედინება მთა ლეხგმ-იდან. შესართავთან ჩანჩქერს ქმნის. ტუბის თავზე გეოლოგიური ძიებებია **ვერცხლისწყლისა**. გეოლოგების მიხედვით: ლებგრცხილის გეოლოგ. პარტია. *ვარლამ გრიშას ძე კვანჭიანი, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ტუბი** – ხევი, მდ. ენგურის მარცხენა შენაკადი, მოედინება მთა როკვარიდან. *სეითბე უმარის ძე ჭკადუა (სუსუძე), 66 წ., მჭედელი, ს. ივარი, ლახამულა ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*
- ტუბი** – ხევი, მდ. ჭალაშ მარცხ შენაკადი, პატარა ხეობაა. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1973.*
- ტუბი** – ხევი, რცხმელურის ს.ს., ლაშხირის მარცხ. შენაკადი. *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*
- ტუბი** – ხევი, ს. ზარდლაშის აღმ. მხარეზე ჩამოდინარე პატარა ღელეა. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ტუბი** – ხევი, ს. ხაჩეშშია, ჯურაშტილის მხარეში. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*
- ტუბი** – ხევი, ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ. ღელე, წყალი

- წისქვილისთვის საკმარისია, სათიბეებიცაა. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ტუბ** – ხევი, ჩუკულის მთაშია, ფიშყორის მარცხ. *ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*
- ტუბ** – ხეობა, ს. ყვედრეშია, ტუბი ღელას ხეობას ჰქვია საერთოდ. არის სათიბეებიც. *ჯ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- ტუბ** (იხ. **ქუმილწარი ლიც** – ჭოლაში)
- ტუბარ** (იხ. **ტუბირელ** – არცხელი)
- ტუბე ჰწყბა** – კლდე (ტვიბერი), ტუბერისა და წანერის მყინვარებს შორის მდებარე კლდე, როკპ მურყუამ ხვ. მოედინება ღელე, ტუბერგლას მარცხ. შენაკადი. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1091 წ. სექტემბერი.*
- ტუბენარ** – ტყე (ლასკადარი), ლასკადურას ხეობაშია, ღელეებიცაა. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*
- ტუბენარ (2)** – ღელე (გულიდა), ს. გულიდშია, წყალი მოედინება, საკმოდ მოზრდილია. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*
- ტუბენარი ღელა** – ღელე (ლასკადარი) ლასკადურას ხეობაში. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*
- ტუბენარი ღელა (2)** – ღელე (ზ. ბაბილი, ლასკადარი) ჟიბე ბაბილის მხარეზე, მდ. ჩოლშურას მარჯვ. შენაკადი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ტუბერ** – სოფელი (ცხუმარის ს.ს.) ს. ლეზგარასა და ს. სტიფს შუა, ღელე ჩამოდის, მის გარდამო მოსახლეობაა, სულ 19 კომლი. არის სასაფლაო და წმ. მარიამის (ლამარიშ) სახ. ეკლესიის ნანგრევები. არის აგრეთვე პატარა (ქვის) ეკლესია ჯგერაგ კაჭრიშ, სასაფლაოთი და ირგვლივ ნიგვზნარით. ტუბ „ღელე, ხევი“ – ჰიდრონიმის მიხედვით. *ბორის ბესარიონის ძე ქალდანი, 43 წ., ეკონომისტი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ტუბი ლიც** – ღელე (ბეჩო), ხევი, ჩამოდის წყალი, უერთდება მდ. დოლრას ს. ტუბიშის მარცხ. მხარეზე. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ტუბი ლწარალ** – სათიბეები (სოლი), ს. სოლშია, სამანქანო გზის ორივე მხარეზე, დასახლ. აღმ. *რომანოზ ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*
- ტუბი მოლ** – ყანები (ლალარვაში) ს. ლალარვაში, ლაშხირის მარცხ. კალთაზე, ტუბიში. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*
- ტუბი ღელა** – ღელე (ყვედრეში), მდინარე ცხენისწყლის მარცხ. შენაკადი. *ჯ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- ტუბილ** – ხევი ტყე ლეჯჭერასა და რობაშ ცხეკ-ს შორის. სეზონური ღელეა, გაზაფხულზე მოდის ცოტაოდენი წყალი. *გელა ფუთუს ძე ჰკადუა, 67 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ტუბილ (3)** – სათიბი, ხევი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. მხარეზე, შგედში. სათიბ ზორგათის დასავლ. პატარა ღელე მოედინება, სარგელ ანდრი ი ტუბილწარ ლიხ. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ტუბილდ** – ყანა ს. მაგარდელში. გზის ზემოთ, სოფლისაკენ. ტუბილდ „პატარა ხევი, ღელე“. *ივანე ბეჯას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ტუბილდ** – ყანა, ს. სოლშია, სამანქანო გზის ქვემოთ. ჩავარდნილი ადგილია, წყალი არ მოედინება. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*
- ტუბილდ (4)** – ხევი (ცალერი), ყანა (მაგარდელი, სოლი – იხ. **ჟიბე ვედიშ ტვიბილდ**) ს. ცალერის დასავლ. სათიბ ტუბილდში-ის დასავლ. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ტუბილდწარ** – სათიბი, ლწაქარსა და სოლედგრას შუა მდებარე ღელე, მარჯვენა და მარცხენა მხარე მდ. სოლედგრასი. ტუბ „ღელე“, „ხევი“. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ტუბილდწარ (2)** – სათიბ-სამოვარი (ლანტელი, ლანხვრი) ტყე გგბწარს დასაეთვლ. მდ. დაწმწარამდე, ჩამოუდის პატარ-პატარა წყლები (ღელეს ტიპის). ტუბილდწარ „ღელეები“. *კოწია ბეჯერზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენსიონ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ტუბილწაშ** – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის დასავლ., სათიბ ლეჯგგრწარის ამევეს დასავლ., მოედინება ღელე, ტყე წიფწარი აკრავს. მის დასავლ. **ტუბილ**, ღელე ტუბილის მარცხ. მხარე. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს.,*

ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ტუბისგან – სამოვარი (ვიჩნაში), ს. ვიჩნაშია, ქამ-რი ტუბირას მიდამოები. *ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახურე, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ტუბიში – სათიბი (კიჩხულდაში) მწირობის ქედის სამხ. **ამხე ლეგელდანიშ** ცხეკ-ის ჩრდ., სამხ.-იდან **ეჩხე ლეგელდანიშ** ცხეკ. ხევია საერთოდ. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტუბიში დაბ – ყანა (ლახვამიაშ ჭალა) ს. ლაჭუშიშ ჭალაში, სამხ.-დასავლ. ფერდზეა, სახნავია. მოედინება მის გვერდით ტუბი („წყალი“). *ვარლამ გრიშას ძე კვანჭიანი, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ტუბიში ზენ – სამოვარი (ზ. წირმინდი) მდ. კას-ლედგრას მარცხ. ჭალისკენ, ვაკე ადგილია, სადაც ადრე საკარვეც ყოფილა. ამჟამად ფერმის სამოვარია გაზაფხულსა და შემოდგომაზე. *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ტუბიში თხუბი – ტყე, სამოვარი (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტუბიში კარაუ – ტყე (იდლიანი) ს. იდლიანის ჩრდ.-აღმ., რომში ტუბი-ის თავზე, სად. მთა ლეხემის აღმ. ხეობაშია, კარავი დგას კოლმე-ურნეობის ფერმისა. წიწვნარი ტყით. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.*

ტუბიში კარაუ – ნაკარვები (ხაიში) მდ. ორმელეთის მარცხენა მხარეზე, დამრეცი ადგილია, ვაკეც ურევია. ამჟამად დგას კანტორის სახლები (დარჩენილი ხეტყის წარმოებისას). ირგვლივ წიწვნარი ტყეა. ადრე საზამთრო საკარვეც ყოფილა. *ისლამ ბათურის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, 7.XI.70 წ.*

ტუბიში ლაიხი – ტყე (ზ. ვედი), ს. ზედა ვედშია, აღმ. მხარისკენ ფიხურასაგან აკეთებენ **აბხს**. *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტუბიში ლეთვერ – ტყე (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტუბიში ლეწვერ – ტყე (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტუბიში ლიც – ღელე (ზ. ვედი) ს. ზედა ვედში, აღმოსავლეთით. *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტუბიში ლაზხი – ტყე, დუცნარი (ზ. ვედი), ს. ზედა ვედშია, ტუბის ბოლოს იცის ღეჭი (დუცი). *მიხეილ ქერეჯის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტუბიში ნაკ – სამოვარი (ლახვამიაშ ჭალა) შუა სოფელში, ვაკე ადგილია. სამოვარი, გარდა სამხ. ნაწილისა, გალავანშემოვლებულია. მთებითა და წიფლნარ-წიწვნარი ტყით. *ვარლამ გრიშას ძე კვანჭიანი, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ტუბიში ჟაბე ნაშიხუ – ტყე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ტუბიში სარაგ – წყარო (დაკარი) დაკარის სამხ.-აღმ. ≈ 200-300 მ. დაშორებით. ირგვლივ ნიგვზნარია, ჩამოუდის ღელე – ლაღრაღში ტუბი. *ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*

ტუბიში ჩაბე ნაშიხუ – ტყე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ტუბიში მოლ – ნახოვარი (მაზაში) ს. მაზაში, ღელეშია ნახოვარი. *მ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*

ტუბიში რ – ყანები (ლახირი) ს. ლახირის დასახლების სამხ.-აღმ. ჯერაშის მარჯვ. კალთაზე. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ტუბილაშარ – სათიბები (კალაში), ენგურის მარჯვ. სანაპიროზეა, სოფლის სამხ. გზა გადის, აქეთ-იქით ჩამოუდის ტუბირა. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტუბილედ – ტყე, სათიბ-სამოვარი (მურყმელი) ს. მურყმელის ჩრდ.-დასავლ., არყნარის ტყეა, ზოგან სათიბ-სამოვრები, ხევია. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ტუბილედ (2) – სოფელი (ხელედის ს.ს.), ხელედის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი, ცხოვრობს 15 კომლი – ჩანქსელიანებისა და ლიპარტელიანების გვარისა, ტუბილედურას მარცხენა კალთაზე, ლაშხირისა და ტუბილედის შესართავთან. *ნათელა სიმონის ასული ჩანქსელიანი, 24 წ., ს.*

- ტუბილელი, ლენტეხის რ-ნი, ეთერი ბიძინას ასული ჩანესელიანი, 20 წ., ს. ტუბილელი, ლენტეხის რ-ნი, 1974.
- ტუბილელი ნაკ** – სასაფლაო (ხაჩეში) ს. ხაჩეში, ტუბილელის დასახლებასთან. რ. დ. ჩანესელიანი, 27 წ., 1974.
- ტუბილელი სტიკუტ** – სამოვარი (ხაჩეში) ს. ხაჩეში, ხელედურას მარცხენა მხარეზე, სოფ. ტუბილელთან. ქედზეა. რ. დ. ჩანესელიანი, 27 წ., 1974.
- ტუბილელი ღელა** – ღელე, ტუბილელში მოედინება. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.
- ტუბილელი ღელა** – ღელე მთა ლეჟა ლახულსა და ლაწრექუთიას შორის. ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.
- ტუბილელი ღელა (3)** – ღელე (ხაჩეში, მამი –2), ხელედურას მარცხ. შენაკადი, მოედინება სოფ. ტუბილელთან. რ. დ. ჩანესელიანი, 27 წ., 1974.
- ტუბილედურა** (იხ. ტუბილედგრა)
- ტუბილედგრა** – ღელე (ხაჩეში) მდ. ლაშხირის მარცხ. შენაკადი, მოედინება მთა აწოლირიდან (იხ. 1: 100 000 რ. Ацалар – 3278 მ.). ნ. ს. ჩანესელიანი, 24 წ., 1974.
- ტუბილღა კესარ** – მთა (მაზაში), ს. მაზაშის მთა ლაბრაჯთანაა, მოედინება ძალიან კარგი მჟავე წყალი – **მორელ**. **მორელ** „მჟავე წყალი“, მჟავე მინერალური წყალი საერთოდ. ლნტ. სკიმ მხოლოდ მარილნარევი მინ. წყალი. შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.
- ტუბილღაწი** – საკირე (სოლი) ს. სოლის დასახლების ჩრდ., სამანქანო გზის ზემოთ. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთან*, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.
- ტუბილღარი** – სამოვარი (ზ. ბაბილი), ს. ჟიბე ბაბილშია, ღელეშია, ტუბილენარი ღელა-ში. *ჩაქი არტემის ასული ლიპარტელიანი*, 25 წ., 1974.
- ტუბილღედ** – სამოვარი (მამი) ს. მამში, ხეობაშია. ბ. გ. ბაბლუანი, 43 წ., 1978.
- ტუბილღაწარ** – ხევი (მულახი) ს. მულახის ადა ს. ჰადიშის საზღვარზე, მდ. ჰადიშგრას მარჯვ. შენაკადი. ხეობა დავაკებაზეა. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი*, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- ტუბილჟიმ ლაროლ** – სათიბ-სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა*, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.
- ტუბილჟიბიერ** – ყანები (ხე), ს. ჯეს ადმ. მდებარე ყანები, მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ლაჭრიში ტუბილრას დასავლ. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი*, 55 წ., კოლმ. თავ-რე, ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.
- ტუბიზრა** (იხ. ტუბიზ – ლესემა)
- ტუბიზრა** – ღელე ზედა ვედში, სასმელი წყალი ჟაბმარელებისა და დუდიშერელებისა. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა*, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.
- ტუბიზრა** – ღელე ს. ლემზაგორში, წისქვილები დგას, ს. ხერიაშიცაა.
- ტუბიზრა** – ღელე ს. ქურაში, საკულტო ადგილ სტიფში მოედინება სოფლის წყალი – ტუბიზრა. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი*, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.
- ტუბიზრა** – ღელე, დაკარის სამხ.-დასავლ. ლაწანკრინალიშ ნაკ-ის დასავლ. მოედინება პატარა ღელე. შერეული ტყეა, მარცხენა მხარეზე – მინერალური წყალი „მეჟრილ“. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა*, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.
- ტუბიზრა** – ღელე, მდ. ჩოლშურას მარჯვ. შენაკადი. *ჯ. რ. მეშველიანი*, 50 წ., 1974.
- ტუბიზრა** – ღელე, ჟ. ლახმელ-ის აღმ. ჩამოედინება ს. ჰამშიდან. სოფლის სასმელი წყალი. სათავეა ლაზღაშ ლიც, ენგურის მარჯვ. პატ. შენაკადი. *კოჩი იოსეს ძე კვანჭიანი*, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.
- ტუბიზრა** – ღელე, ს. ჟაბეში ჩამომდინარე წყალი. იწყება სათიბ ლათხუმილდიდან და უერთდება მდ. მულხურას. *ჟორა მუსას ძე კახიანი*, 31 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- ტუბიზრა** – ღელე, ს. ცალდაში მოედინება ღელე. *პავლე ბითეს ძე ზურგბიანი*, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- ტუბიზრა** – ღელე, სოფლის სასმელი წყალი. *არჩილ კოსტას ძე ჭკადუა*, 41 წ., აიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.
- ტუბიზრა** – ღელე. *ვ. მ. ჭკადუა*, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.
- ტუბიზრა** – ყანა ს. კახურაში, წყალი მოედინება. *მ. გ. ლიპარტელიანი*, 31 წ., 1974.
- ტუბიზრა** – წყალი, მთა ბაჯიდან მოედინება და ჩამოუდის ს. ტუბიზის, დოლრას შენაკადია. ტუბიზრა „ხევის წყალი“. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი*, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.
- ტუბიზრა** – წყალი, ღელე, ს. ბაიარშია, სასმელი სოფლის. *გ. შ. ჩანესელიანი*, 20 წ., 1974.

ტუბრა (16) – დეღე (ჩვაბიანი, ზ. ვედი -2, ლექ-
ვისირი, ზ. ლუჰა, ბაიარი, ლემსგორი, ჟაბეში,
ლახამულა, ცალდაში, დაკარი, ქურაში, ხევრა,
ტყეში, ლესემა), ყანა (კახურა). დეღე სოფ-
ლის ცენტრში, მდ. მულხურას მარცხ. შენაკა-
დი. მომცროა, იცის ჩუწლ. *სემლარ დავით ის
დე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის
რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ტუბრალ – სათიბე ს. ახალშენი, ლანყუამის აღმ.
მხარე, ვაკე ადგილია. მემხე ლიცს გაღმა, სათი-
ბეზია. წყალი ჩამოუდის და, საერთოდ, ტუბი-
რალ-ს უწოდებენ ხევთან ადგილებს. *კატი გიორ-
გის ას. გომუანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ახალშენი,
ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ტუბრალ – სათიბი ს. ბაგუდანანის სამხ.-აღმ.,
მდ. მემხე ლიცს აღმ., ჯუარსანაშ ტუბის ქვე-
და ნაწილი. *გრამიტონ ბესარიონის დე კვიცი-
ანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშვანარი, ბეროს ს.ს., მე-
სტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ტუბრალ – დეღე (ქვ. ს. ქვედა ჭველიერში. *მ. ვ.
ლიპარტელიანი, 36 წ., 1974.*

ტუბრალ (4) – სახნავ-სათიბი (ლესემა, ახალშენი,
უშვანარი), დეღე (ქვ. ჭველიერი), ს. ლესემა-
შია, დეღე ტუბრას მარცხ. მხარეზე. *მ. ნ. ბენ-
დელიანი, 49 წ., 1974.*

ტუბრი – დეღე (ლალხორი), ს. ლალხორის ჩრდ.-
დასავლ. მოედინება ს. იფრარიდან პატარა დე-
ღე, მის მიდამოებში სათიბ-სამოვრებია. *ნინა
გიორგის ას. გამყრელიძე, 49 წ., მოსამსახურე,
ს. ლალხორი, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971
წ. აგვისტო.*

ტუბრილი – დეღე (ღებურცხილა), სოფელს მოუ-
დის წყალი, მოედინება ნანგულის მხრიდან.
პატარა წყალია. ძველად ხის ჩამოსაყრელი ყო-
ფილა, ხის ღაროები ყოფილა გაკეთებული.
დააგორებდნენ მორს და მდინარემდე მიდრი-
ოდა. *ჯუმბერ რადიონის დე დავითიანი, 18 წ.,
მოსწავლე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ.
ნოემბერი.*

ტუბრილარ – სათიბ-სამოვარი (ციცხვარი), ს. ცი-
ცხვარის სამხ. კალთა, მდ. ენგურის მარცხ.
მხარეზე. დამრეცი ადგილია, არის სათიბ-სა-
მოვრები, მოედინება წყლები. *ვალო გაიოზის
დე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ. ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-
ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ტუბრიელ (2) – სამოვარი (არცხელი), ყანა (ჰადი-
ში – იხ. **ტვიბრიელ**). ს. არცხელსა და ს. ღუბე-
რას შორის მდებარე სამოვარი. ტუბის მიდა-

მო. *ერმალო ციოყის დე ჟორჯოლიანი, 85 წ.,
პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექ-
ტემბერი.*

ტუბრიელ (იხ. **ტუბარ** – ჰადიში)

ტუბროლ – ყანები, ჟ. ლახმელშია, ტუბრას აღმ.,
სამოვარ ჭვებელს დასავლ. *კოწი იოსეს დე
კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.
ნოემბერი.*

ტუბროლ (2) – ყანა (ტვიბერი, ლახამულა) სოფ-
ლის ჩრდ., ქვემოთ, ჩამოუდის სახნავ მიწებს
ტუბრა (წყალი). *მიხეილ ლემინის დე ქალდა-
ნი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბერი, ცხუმარის
ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტუბროლუმ დაბარ (იხ. **ტუბროლ** – ტვიბერი)

ტუბრან დაბ – ყანა (ციოყმერი) ციოყმერში, დეღე
ჩამოუდის. *რ. დ. შავრეშიანი, 46 წ., 1978.*

ტუბრან ლიც – წყალი (ახალშენი), ს. ახალშენშია,
სასმელი წყალია, შემოყვანილი ტუბრადან. *მ.
ლ. ნემსასძე, 40 წ., 1974.*

ტუბრანლ (იხ. **ტვიბრალ**)

ტუბრანლუ (2) – ყანები (მურშველი), ხილნარი
(არცხელი – იხ. **ტვიბრანლუტიცხარ**), ს. მურშვე-
ლის დასახლების ზემო ყანები. მოედინება
წყალი. ყანების ძირში – ტუბრა. წყარო
„კოჯრლ“-ს ზემოთ. *გურამ ალექსანდრეს დე
ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ტუბრანლარ – ტყე (ჟამუში) ს. ჟამუშის სამხ.,
მულხურას მარცხ. კალთაზე. ტყე შერეული,
სეზონური დეღეა, ჭალასთან წყალი ჩანს ყო-
ველთვის. *გიორგი გაბრიელის დე ნავერიანი,
76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971
წ. სექტემბერი.*

ტუბრან მურყუამ – კოშკი (ჰადიში) ს. ჰადიშიში,
ტუბრასთან დგას კოშკი. *მანი ლევანის ასუ-
ლი პირველი, 50 წ., დიასახლისი, იფარის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ტუბრანლ – ყანები (ფაყი) ს. ლეჭუდარემის და-
სავლ., დეღეს (ტუბის) ახლოსაა. *გ. გ. გაზდე-
ლიანი, 28 წ., 1974.*

ტუბრანლ – სათიბი (ლაჰილი), ს. ლაჰილშია, დე-
ღეს მიდამოები, დასახლ. ზემოთ. *ზ. ს. პაკე-
ლანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ტუბრანნი – სათიბი (ღემდერი), მდ. ღემდრგლას
მარცხ. შენაკადი – **ტუბის** მიდამოები, სამო-
ვარ ლეჭუშერას სამხ. *ლევარსან ომანას დე
ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მე-
სტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ტუბიზაშ თხუბი – ტყე, ღელე (დაკარი), ლაღრაღაშ ზენის მარჯვენა მხარე, სამხ.-დასავლ. ტყიანი ხევი, ქვემო ნაწილში წყალი მოედინება დჰვარის გავლით. *სამოსონ გაუს ძე ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1979 წ. აგვისტო.*

ტუბიზაშ ლიც (იხ. **ტუბიზა** – ზ. ვედი)

ტუბიზაშ ადამბარ – ყანები (კახურა), ს. კახურაშია, ქვემოთ, ტვიზრა. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ტუბიზაშ – ყანა, სათიბები (ღვეზრა) ს. ღვეზრას დასახლების ზემოთ, მოედინება ტუბიზა. აქვს პატარა ლწარლ. *ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ტუბიზაშ ლიწერი (იხ. **ტუბიზაშ** – ღვეზრა)

ტუბიზაშ ლუტიცხარ – ღელე ხილიანი. ს. არცხელის ჩრდ.-დასავლ. ტუბიზას ხილიანი კალთები (მსხლები, ვაშლები), დასახლების ზემოთ. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ტუბიზაშ ლუტიცხარ (იხ. **ტუბიზაშ** – არცხელი)

ტუბიზაშ რლ – ღელე (მესტია), თვეთნაშის ტყეშია. პატარა ღელე, რომელიც იხმარება სათიბების მოსარწყავად. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*

ტუბიზაშ ღ – ხევი (ცალდაში) ს. ცალდაშის სახმ.-აღმ. ღელეა, მოედინება ს. ჟაბეში, იცის ადიდება – ღვარი. სათიბებიცაა, ტყეც. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ტუბიზაშ ღ – სახნავი (ლაშთხვერი) ფუშყვერსა და დასახლებას შორის. ტუბიზა არაა. ვაკე ადგილია. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

ტუბიზაშ – სათიბი, ენგური მარცხ. კალთაზეა, აცის დასახლებისაა, ღელე მოედინება. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

ტუბიზაშ – სამოვარი მდ. ტუბიზის მარჯვ. კალთაზე, ნაჭკვრას ზემოთ, სამოვარ ტყაბარსა და სათიბ დაბერს შუა. *ვასილ თოსდაბის ძე ცალანი, 44 წ., ბრიგადირი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტუბიზაშ – ტყე სატყეოს სანერგე ლჰინკვარისლის აღმ. ლახამულისკენ, პატარა წყალი მოედინე-

ბა, ფოთლოვანი ტყეა. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ტუბიზაშ – ღელე (ხერხვაში), ს. ხერხვაშის დასავლეთით მოედინება პატარა ღელე. წისქვილის წყლის ოდენაც არაა. *დავით დუდარუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ტუბიზაშ – ღელე ჰამაშის დასავლ. ღელეა შერეული ტყით, ჩამოდის წყალი ტუბიზა ს. ჩუბზე ლახმელაში, ნაჭკორ შუკვს ზემოთ. სასმელადაა გაამოყენებული. *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ტუბიზაშ – ღელე, ხევი ს. სოლის ჩრდ., სამოვარი ღელეა, სამანქან: ო გზის ზემოთ. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ტუბიზაშ – ხევი ს. ჰეზუდის სამხ.-დასავლ. სათიბ ფირფილდის აღმ. ჩამოუდის ღელე, არის ხილნარი, წიფლნარიცაა. ღელის გასწვრივ თხმელნარიც. ტუბიზა „ღელე“ (ხეობა). *ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰეზუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტუბიზაშ (9) – ყანა (ზაიარი), სათიბი (იელი), სამოვარი (ზ. ლუჰა), ტყე (ლხმ.), ღელე (ლხმ., ხერხვაში) ღელე, ხევი (სოლი, ჰეზუდი, მაგარდელი) ს. ზაიარშია, ტუბიზის მარცხენა მხარეზე. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*

ტუბიზაშ (9) – ხევი (მაგარდელი, ჰეზუდი, ლახამულა, სოლი, ხერხვაში), სათიბი (იელი), სამოვარი (ლუჰა), ყანა (ზაიარი), ტყე (ლახამულა), მაგარდელოშია. ჰიდრონიმის მიხედვით. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ტუბიზაშ ლჰელულა – ხევი (ხელედი), ხელედი, ლაშხირის მარჯვ. ღელეების ბაჯგილდშისა და წიფე დაბის გასაყარი (უფრო სწორად – *შესაყარი*). *ანზორ აკაკის ძე ბენდელიანი, 33 წ., მოსამსახურე, ხელედის ს.ს., 1976.*

ტუბიზაშ ლიც (იხ. **ტუბიზაშ** – ხერხვაში)

ტუბიზაშ ლიგ – მუჯე წყალი (ქვ. ლახამულა) ს. ჩუბზე ლახმელის ჩრდ., ღელე ტუბიზაშში, სგიმიშ ლარას დასავლ. კუთხეში, პატარაა. *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ტუბიზაშ ღ – სათიბი (ჟიბიანი) ს. ჟიბიანის ჩრდ.-აღმ. მდ. ენგურის (ჰალას) მარჯვ. კალთაზე.

პატარა ღელეებია და ვაკე ადგილიც. *სოსო სემლარის ძე ნიჭარაძე 19 წ., საშ. სკოლადაშთავრებული, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ტუბიზარ – ღელე (ღემსია) ს. ღემსიის ჩრდ.-აღმ., მოედინება წყალი. არის სათიბ-სამოვარი. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972.*

ტუბიზარ – ყანები (ჰადიში) ს. ჰადიშის დასახლ. აღმ. ტუბიზარს ქვემო კალთები. ტუბიზარს ჩრდ. მხარეში სათიბებია – უწოდებენ **ტუბიში ლეჭმალს**. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ტუბიზარ (3) – სახნავი (ლახთაგი), ლახთაგის ტუბიზის მარცხ. მხარე. ტუბიზ „ღელე“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ტუბიზერ – უბანი (წვირმი) ს. წვირმის ერთ-ერთი დასახლ. უბანი ჩრდ.-დასავლ. მხრიდან. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ტუბიზილ – სათიბი (მუწვდი) ს. მუწვდის დასავლ., ჩხოწარის ღელე ჩამოუდის. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*

ტუბიზილ (2) – ფერმის მიდამოები (ჩოლ. ს.ს.), ხეობაშია, ფიშყორის მარჯვ. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*

ტუბიზიში – ტყე (შყალერი) ს. შყალერის დასავლ., შყაბამდე, ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

ტუბიტუქესგარ – სათიბები (სპარდიში), აეროპორტის აღმ. ფერდობია, ვინმე ტუბიტუქესი. გუალდნ ტუბიზის მარჯვ. მხარეზე. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ტუბიფალი – ტყე (ღემუკვი), ბალის ქედზეა, ლემუკვის ყოფილი ტყე. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

ტუბი – ბუჩქნარი (ლახთაგი), ჭაობიანი ფერდობია მესტიის დასახლ. დასავლ. წყლებიც მოედინება, ადრე წისქვილებიც იყო. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ტუბა (იხ. **ტუბი**) – ტბა ვანის მთაში, ცხუმალდის დასავლ. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*

ტუბა – ტბა (ბაიარი, ხელედი), ს. ბაიარშია, სამოვარ მათანლაგამ დაახლ. 10 კვ.მ. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*

ტუბარ – სამოვრები (ხელედი), ხელედშია, ძულა-

რემის ჩრდ. ტბების კვალი არა ჩანს. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ტუბარეშ – ყანები (ხაჩეში), ს. ხაჩეშშია, დასახლების ზემოთ. ფერდობებია, ტბა არა დგას. ტუბა „ტბა“ (ლენტ. კილოზე). *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*

ტუბარეში ღელა (იხ. **ტუბანაკა ღელა**)

ტუბანაკარ – სათიბები (წანაში), ს. წანაშის სათიბია მთა ღობურში. ტბა დგას. ტუბა „ტბა“. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*

ტუბანაკ – სათიბი (ზ. ბავარი) ს. ზედა ბავარში. ჩაკე ადგილ ლი და გაზაფხულობით იტბორება. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1976.*

ტუბანაკ – ყანები (ხაჩეში), ს. ხაჩეშშია, დავაკებასავითაა, ტბა აქაც არაა, მაგარმ ღელე მოედინება უფრო მდორედ. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 28 წ., 1974.*

ტუბანაკი ჩაკუზარ – სამოვრები მთაში (ხაჩეში), ს. ხაჩეშის საზაფხულო სამოვრები მთაში, ოღრო-ჩოლოებით. *რ. დ. ჩანქსელიანი, 27 წ., 1974.*

ტუბანაკა ბინილ – წყარო (ხაჩეში), ს. ხაჩეშშია, მილებითაა ჩამოყვანილი სოფელში. ტბა არაა, დაგუბებულივითაა. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*

ტუბანაკა ლარე – სათიბი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშშია, ტეხურისასაკენ მიმავალ გზაზე. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*

ტუბანაკა ღელა – ღელე (ხაჩეში), ს. ხაჩეშშია, ბე-ბუშა ღელეს ყოფილი შენაკადი. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1975.*

ტურბიში – ტყე (ქართვეანი) მდ. დოლრას მარცხ. კალთაზე, სამანქანო გზის ქვემოთ. ვაკე ადგილია, ზეგან დუდნ ნაბოგიშ ზაგარის აღმ. *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ტუტარ – ხრამი მდ. კასლედგრას მარჯვ. კალთაზე, ზედა წირმინდისკენა გზაზეა. ჩამოდის კლდის კალთებიდან ხრეში. *კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ტუტარ (2) – ხრამი (წირმინდი, ზმ. წირმინდი) მდ. ხაიშურას მარცხ. ხეობის ხრამიანი კალთა, კლდიანია, მოდის ქვიშისმაგვარი ხრეში. ლებერცხილას პირდაპირ. *აესენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

უბარ – სათიბი (ჭელირი), ს. ჭელირშია, მდ. კედრულასა და დავშარს შორის. სარწყავი ადგილია. ლიბრი (აბრიუ – „ბარ“-იდან?) – ლეცემ ლაჭდად ლალჰანიშ ლაკვანაჟი. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

უბედ – სამოვარი (მახაში), ს. მახაშშია. შდრ. უბისი. რ. მ. ჭელიძე, 1976.

უბერიშ – ტყე-სათიბები (მახაში), ს. მახაშშია. რ. მ. ჭელიძე, 1976.

უბლედ – სათიბი (ჭოლაში) ს. ჭოლაშის დასახლების ზემოთ, ფერდობია. ხოლა გიმილი, ლეჭუჭბა ლი, მგბლდგნე არდგილ ლი ფელტჟი. სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

უბრიელ – ხილნარი (სვიფი), რიენის (ენგურის) მარცხ. სანაპირო ვაკობი, ხილნარია, სვიფის ქვემოთ.

უბრიელიშ ბად – ბადი (სვიფი), მდ. რიენის (ენგურის) მარცხენა სანაპიროზე გაშენებული კოლმეურნეობის ხეხილი, ს. სტიფის ჩრდ. მხარე, ვაკე ადგილია, ვაშლნარია. შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

უბურჯულ – სათიბები (შყალერი), ს. შყალერის ჩრდ.-დასავლ. ფერდი, ზაგრულის დასახლებისკენ. გ. მ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.

უბურჯულ – ყანები (ნავეყამი), ს. ნაჟყუამშია, დასახლების ქვემოთ. ა. ბ. გირგვლიანი, 80 წ., ლატალი, 1973.

უგუში (2) – ტყე (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

უგუში – სათიბი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

უდუდე – სამოვარი მთა (ზ. ვედი) მთა გვანდრას სამხ.-დასავლ. შიშველია ზემოთ, ქვემოთ მთის მცენარეებით, წიფელა, არყი, ხვამცა. დგას დასაწყისში კარავი. საზაფხულო სამოვარი მთა თუდონგ ბულნის დასავლეთით. უდუდეშ ახრამდე აღწევს. ხობწყარიშ გინაჯინუშმა მიემართება. შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.

უდუდეში დუდი – სამოვარი (ზ. ვედი) მდ. გვანდრაში წყარის მარჯვნივ, უდუდეში

ღალგს სათავის ზემოთ, შიშველი, დამრეცი და ციცაბო სამოვრებით. მწვერვალივითაა. შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.

უდუდეში ტუტულონი – სამოვარი (ზ. ვედი), სამოვარ უდუდეს დავაკებული ადგილი, სავსეა მთის მცენარე სასტვირიანი, მდ. უდუდეში ღალგის ორივე მხარეზე. შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.

უდუდეში ი ღალგ – ღელე (ზ. ვედი), სამოვარ მთა უდუდეში დუდის ქვედა კალთებიდან მოედინება წყალი, მდ. გვანდრაში წყარის მარცხ. შენაკადი. შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.

უდუმბურაღ – გზა (ბოგრეში), სამანქანო გზის სახელწოდება ღელე მულუნდარიდან საკულტო ღმზერგლდამდე. გასწვრივ ტყე და ენგურის მარჯვ. კალთის ცუდი გზა. უდუმბური „ბნელი“, ადგილის მნიშვნელობით. კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

უდურბან – ტყე, ღელე (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ., ჰადიშერას მარცხ. კალთის შერეული ტყე – ლეგვიბ ლი, წყალი მოედინება. ბნელის მნიშვნელობით (?). სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

უზანშა (2) – უბანი (კვანჭიანარი), კვანჭიანარში შემავალი თემი, კვანჭიანების საგვარეულოს სამმო. შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.

უზანშა – სამმო (იენაში) ს. იენაშის დასახლ. უბან ფეჩუარში, წერედიანების ერთ-ერთ სამმო. ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.

უზტრემანი – სათიბი (ლახამულა) მდ. ენგურის მარცხ., ნენსგაშის სათიბის ქვემოთ შგედში. ადრე სახნავი იყო. კოჭი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

უზურმანი (იხ. უზერემანი)

უზლუად – გზა (ნაკ. ს.ს.). მთა ბასადან ნაკრისკენ მიმავალი გზა. სამოვარიცაა უზლუადის ფოქამდე. ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

უზლუადიშ ფოქ – გამოქვაბული (ნაკ. ს.ს.). მდ.

ნაკრას მარჯვ. ნაპირზეა გამოქვაბული ≈ 50 კაცს იტევს, გზა უზღვადს დასასწყისში. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

უთა მურყვამ (იხ. **ჟიბე ლაზგა მურყვამ**)

უთატირ – სამოვარი მთა (ნაკ. ს.ს.), მდ. ნაკრას მარჯვ. კალთის მწვერვალი და სამოვარი მთა. ალპური ზონა, სადაც ნაკის ფერმა დგას (ხოჩა ლუნთატირ „კარგად გამოჩენილი, ცნობილი“). რუკების მიხედვით 3272 მ. (იხ. 1 : 100 000 ქართ. გამოც. ჯავახიშვი.). *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

უთატინ – მთა (ყვედრეში) ს. ყვედრეშის საზაფხულო საძ. მთის თავზე, ვაკობია, ალპურ ზონაში. *გ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

უთატირში ტობ – გზა (ტიტა) ს. ჭუბერიდან ს. ნაკამდე. მისი სიმაღლეა 2716,6 მ. შიშველი ადგილია ციცაბო კლდეებით. *ნოდარ თებეჭის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*

უთატირში ვარჯ – გადასასვლელი (ნაკ. ს.ს.) მდ. ნაკრას მარჯვ. მხარეზე, ნაკიდან ჭუბერისკენ გადასასვლელი გზა მთა უთატირზე (იხ. пер. Утвир 2709 (л-х) 1 : 200 000). მის გვერდით არის **უთატირში ტობ**. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

უთავინ ნაკ – სახნავი (ყვედრეში). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

უთულდ – სამოვარი (შყალერი) მთა აურამის აღმ., დიდი ვაკეა, დგას პატარა ტბა, საქონლის საყვარელი სადგომი. *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

უთულდა ტობ – ტბა (შყალერი), მთა აურაშშია, სამოვარ უთულდის შუაში (50 x 50 მ.). *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

უთუმი – მთა (წიფლაკაკია). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

უკეშერ – ნაკომპარი (ცალერი), გვარმიანების სახელობის, ჩუბე ცალერში.

უკუტლემ – უბანი (მამი) ს. მამის ჩრდ.-დასავლ.

ულიშ (2) – სალოცავი (მახაში), ს. მახაშშია, დგას ეკლესია. *რ. მ. ჭელიძე, 30 წ., 1976.*

ულიშ – ეკლესია (მელე) ს. მელეში, დაცულია,

სალოცავია ივნისის ბოლოს ყოველწლიურად. ხატია თარნგზელ-ის (მთავარანგელოზის) სახელობის. მდრ. **ჭელიშ**.

ულბუნი – სათიბი (ლეზგარა) ს. ლეზგარას ქვემოთ, სათიბ ლეზგერის აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ. *ლოლა მგვას ას. ქალდანი: ი, 24 წ., კოლმ., ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ულბუნიშ ზაგარ – სამოვარი (ლეზგარა), შგერიანი და არყნარი ადგილია, ადრინდელი ნაკარვებიცაა. *გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

უნაგერა – სახნავი (ყვედრეში). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.*

უნგერა – ქედი (მახაში), ს. მახაშის მთაშია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

უნაგირა (იხ. **უნაგირა**) – სათიბი (ყარიში), მთა შუი-შია, უნაგირის ფორმის რელიეფით. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*

უნაგირა – სათიბი, კლდე (ყვედრეში), ს. ყვედრეშშია, კლდეა თავზე, რომელსაც უნაგირის ფორმა აქვს. *გ. პ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*

უნამუსო (пер. Унамусо) – გადასასვლელი (მსტ., ლნტხ.) მწვერვალ ნამყვამსა და მწვერვალ აილამას შორის.

უნარი – წყარო (ფაყი) ს. ლეჭუდარეშის ჩრდ.-აღმ. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*

უნარიალ – ყანა (ფაყი) ს. ლეზგარეშის აღმ. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*

უნდუბირ – გზა (ცალერი), სამოვარ ფუსდანაწილის ქვემო მხარე, ტყე წიწვიანი, გადის გზა. უნდუბური „ხოლა მუბუტ ადგი“ (ლუნდუბური ადგი ლაწვე დემეგ ლი ეჯი). *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

უნკუტერა მგჰ (2) – ტბა (წვირმი) ს. წვირმის აღმ.-ით, უღვირის ქედზე, „უმირო ტბა“ (ძირი – „ლენკუტი“). *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ. მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

უნკვერა მგჰ (იხ. **ჟიბე მგ**)

უნკუტლაშ – მთა (ხევრა). *ვ. მ. ჭყაძუა, 36 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

უნკუტლაშში ლესგარ – სამოვრები (ხევრა) ჯელღერას მარცხ. მხარეზე, მთის სამოვრები.

ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., *ლახამულას ს.ს., 1973.*

უნკუტლშიმ სტიკუტ (იხ. **სტიკუტ** – ხევრა)

უნკუტლშიმ ტტიბ – ხევი (ხევრა), ჯელღერას მარცხ. შენაკადი, მოედინება მთა **უნკუტლში**-იდან.

უნწვარ (იხ. **წწვ**)

უნხუმი – სათიბები, ტყე (ევერი) ს. ევერის ჩრდ.-აღმ., მდ. დაჭმარის აღმ. სამოვარ ღელწარს აკრავს სამხ.-დასავლ. წიფლნარიცაა, წიწვნარიც (ლენენწა), ლემდხენდ. *აკაკი სორების ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

უნწლ – სათიბ-სამოვარი მთა (ჭველფი) ს. ჭველფის ჩრდ. საკარვეცაა, ხემკურის სათავეებში, ალპურ ზონაში. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*

ულწლ – სამოვარი (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ., ენგურის მარცხ., ალპური სამოვარი. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ურწდნიკიშ ნადგარტ – სამოვარი (ხერხვაში), ს. ხერხვაშიშია, მაჯუდწმწარის სამოვრებს აკრავს აღმ. ვინმე ანსიანს მოუკლავს ურიადნიკიო. *დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ურწშ (2) – ტყე (ხემკილი, ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ენგურის ხეობის მარცხ. კალთაზე, ადრე ნასახლარიაო. ამჟამად არავითარი კვალი არაა. წიწვნარი ტყეა. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ურწშ – სამოვარი მთა (ზ. ვედი) სამაჭირხოლოშ ღალგსა და ჟინ ბულონიში ღალგს შესართავს ქვემოთ, მაქ(ე) ოცემემ წყარომდე (უორტ მგკრას მარჯვენა მდინარესაც მაქე ოცემემ ღელე ჭქვია). მდ. ურამიში ღალგს ორივე მხარე, წიფლნარი, არყნარი, ხვამცონიც. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*

ურამი (იხ. **ურწშ** – ზ. ვედი)

ურამი(შ) წყარი – ღელე (ზ. ვედი), მდ. მოედინება მაქემოციმემში ახრას მარჯვენა მხრიდან, სამაჭირხოლოდან. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970.*

ურამ-წყარი (იხ. **გვანდრწშ ლიც**)

ურბეთიშ – ყანა (ლახამულა) ჩვ. ლახმგლ-ის დასავლ., ყანა ჩირთწარს ეკვრის აღმ. *გელა ფუთუთს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ურტა – ყანა (შკედი), ს. შკედშია, ვახდაგმერშია. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

ურწაწ ღარწლ – სათიბი (ნესგუნი) ფუშყურის მარცხ. კალთაზე, დამრეცი ფერდობია, ვინმე ურწას ყოფილი იყოო. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ურკვნილი ღწლა – ღელე (გვიმბრალა). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ურწწ ნარმატ – გზა (ლაღამი), ლექტწ ლახვშია, მესტია ჭალწს მარჯვ. მხარეზე. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*

ურწწი ნამმტუიბ – გზა (ლაშთხვერ-ქაშვეთი) ენგურის ხეობის მარცხ. კალთაზე. ფერდობია, აქვს ჩამორღვეული, ნასხლეტი. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

უსაწმა ღწლა – ღელე (ხოფური).*მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.*

უსგტა იემდუსგტა დოღემ ხატწრ – კომკი (დოლი). ს. დოღმი კომკია, ინახება ხატებიც. *ყორგმ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ს. დოღწსტიფ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

უსგემ ღწრ – ღელე (ტობარი) მდ. ენგურის მარჯვენა ციცაბოკალთებიანი ღარი, მშრალი. ზემოთ, ძირში წყარო მოედინება. სამანქანო გზასა და ენგურს შორის ვაშლწარია, ამის გამო დაერქვაო. ზემოთ –წიწვნარი, ქვემოთ – რცხილწარი. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

უსგემ ღარწშ წწშიხტ – ტყე (ტობარი) მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, სამანქანო (სახელწიფიშ შუკ) გზის ზემოთ, უსგემ ღწრის მარჯვენა მხარეზე. მეჩხერტყიანია, უფრო რცხილწარი. აქა-იქ კლდის ბორცვებიც. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70.*

უსგტლწშ (3) – სამოვარი (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ., ტიბის ტერიტორიაზე. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

უსგტლწშ – ყანები (ლახირი) ს. ლახირის დასახლების ქვემოთ, ყანა არსელედის გვერდით. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

უსგულაშ – ყანა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

უსგური – ნასოფლარი (ეც. ს.ს.), მდებარეობს მთებში, ირგვლივ წიწვნარ-ფოთლოვანი ტყით. არის ნაკომკარები (5 ადგილას). ამჟამად ცხოვრობს 3 ოჯახი – გურჩიანები. არის კოლმ. ფერმა. ჩანს პანტა მსხლები, ვაშლები, ბლები. შუაში მოედინება მდ. ჭალა. ზღვის დონიდან ≈ 1661 მ. გზა ბილიკებითაა, ცხენის გზა საკმაოდ რთულია. მიმოსვლა ეცერ-იფრარიდანაცაა და ს. ჯეჭრას გამოვლითაც. 12 ოჯახის ნასახლარის კვალი ჩანს. ხარობს კარტოფილი, პური, ჭვავი, ქერი, ცერცვი. *ამაიზ ბულათის ძე გურჩიანი, 65 წ., კოლმ., 1973.*

უსგულაშიერ – ყანები (ყამუში) ს. ყამუშის დასახლების ჩრდ.-აღმ. ყანები. ღელე ჯერაშის მარჯვ. კალთის ყანები. შიშველი ყანებია, ვაშლნარები არც იყო და არც არის მახსოვრობაში. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. ყამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

უსგურაში ლიც – ღელე (უსგვირი), ჯუმფრელის მარჯვ. შენაკადი (მთავარი). ა. ბ. *გურჩიანი, 65 წ., ეცერი, 1973.*

უსგვრაში ტობ – ტბა (უსგვირი) ჭალაშ (ჯუმფრელის) მარჯვ. მხარეზე, დიდი ტბაა. ა. ბ. *გურჩიანი, 65 წ., ეცერი, 1973.*

უსეკუცხ – სათიბი (მახაში) ს. მახაშის მთისა. რ. მ. *ქელიძე, 1976.*

უსტრაში – სამოვრები (უსგვირი) ჭალაშ მარჯვ. მხარეზე, უსტრაში ლიცის მარჯვ. კალთაზე. ფერმის სამოვრებია (ეცერელების). ა. ბ. *გურჩიანი, 65 წ., ეცერი, 1973.*

უსგრაში ლიც (იხ. **უსგვრაში ლიც**)

უსგრაში ტობ (იხ. **უსგვრაში ტობ**)

უსკუაშ – ყანა (ფაყი) ს. ლეხვდარეშის დასავლ., ვაშლნარნარევი. გ. გ. *გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*

უსპარემ – სათიბ-სამოვარი (შყალერი), მთა აურაშია, ტერასული რელიეფით. გ. რ. *გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

უტეხურია – სახნავ-სათიბები (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, სახნავებიცაა, სამოვრებიც და სათიბებიც. ვაკენარევი რელიეფით. ნ. ნ. *ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*

უტეხურია ლიც – წყალი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, სათიბ-სახნავ უტეხურისთანაა. ნ. ნ. *ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*

უტეხურია შუკუტ – გზა (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, სათიბ-სახნავებისკენა გზა. ნ. ნ. *ჩანქსელიანი,*

25 წ., 1974.

უფნაშ – სათიბი (იელი), ენგურის მარცხ. კალთაზეა, აცის უბნის დასახლებისაა (შდრ. უიფნაში ტვიზ „ღელე“). *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., 1972. VII.*

უფემ – სამოვარი (იფრარი) ს. იფრარის ჩრდ.-დასავლ. ირგვლივ ფიჭვნარია, თვით ვაკე ადგილია. *გემ ანდრიაშ ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. იფარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

უფალ – საყდარი (უშგული) ს. უშგულში, ს. ჟიბიანის დასახლების აღმოსავლეთის მხარეში, არყნარშია. *გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ., მოსამსახ., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

უქტაშ ლანა – გამოქვაბული (ცალდაში) ტუბიერის ხეობის მარჯვენა კალთაზე, ტყეცაა და კლდეში სადგომია, ალბათ მონადირეების ან ყაჩაღების. მოფარებულია. უქტაშ „მალული“ (უქტაში ლარდა „მალულად ყოფნა“). *პავლე ბითეს ძე ზურაბიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ულტალ – სოფელი (ეც. ს.ს.) ს. ეცერის აღმ. 5-კომლიანი დასახლება მაღლობზე, სამანქანო გზის ზემოთ. დგას ეკლესია **ჯგერაშ ულტალაშ**. აღმ.-დან აკრავს ტყე (ულტაიაქო ?). *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრანი, 60 წ., პენს., ს. უღვალი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ულტა ლაკუშა – სათიბი (ვიჩნაში) ს. ვიჩნაშის ჩრდ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. მოვაკო ადგილია, ზემოდან დიდი მარხილით მოზიდულ თივას იქ ვერ ერევა ძალა და უღელი ტყდება. *ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ულტა (4) – სათიბ-სამოვარი (უშგული) ს. უშგულის სამხ.-აღმ., სათიბ-სამოვარიცა და სანადიროც. უღელტეხილივითაა. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ულტა – სათიბები (ცანა) ს. ცანას ჩრდ.-დასავლ. ქედი, ალპურ ზონაშია.

ულტა – გადასასვლელი (მელე) ს. მელეს ჩრდ.

ულტა – ქედი, საზღვარი უშგულისა და ლაშხეთისა. მ. ლ. *ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

ულტა ზაგარ – მწვერვალი (მელე) ს. მელეს ჩრდ.-ით.

ულტაქ(შ) ზაგარ – ქედი (ჰებუდი), მაღლობი ადგილი ს. უღვლიდან ს. ჰებუდისკენ მიმავალი ბილიკის ზემოთ, წყარო ქუანაშ სარაგთან, ზემოთ სარაგისა. *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ულტე თხუმარ – სათიბები (ცანა), ცანის ჩრდ.-დასავლ. სათიბების ზემო მხარე.

ულტე ლაყუჩიარ – გზა (მყალერი) ს. ლაჰილიდან სამხ. მთა მგხერისკენა გზაზე. აღმართ-დაღმართიანი გზაა. *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

ულტირ – ქედი, გადასასვლელი (მესტია), ს. მულახსა და ს. იფარს შორის მდებარე ქედი, სიმაღლეა ზღვის დონიდან 1922 (1 : 100 000). დგას ტბა – ულტირი(შ) მგჰ. არის გადასასვლელი იფარ-მულახს შორის. *იასონ მურზას ძე კორძაია, 75 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ულტირ ზაგარ – ქედი (წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ. გადასასვლელი. ზაგარ „ამაღლებული ადგილი“. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ულტლურა – ბუჩქნარი (ლანტელი) მდ. დაჯშარსა და სათიბ ჩემათს შორის, ფერდობია, იელნარი, თხილნარი. სოფლის სახელწოდებაც გვაქვს – **ულტალ**. *კოწია ბექერზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ულტირი თარინგზელ – გზა (ზეგანი) უღვირის ზეგანზე, იფარისა და წვირმის გასაყარი გზა. არავითარი ნაგებობა არ ჩანს. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახ., ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ულტირი ფომდელ – სათიბი (ჰოლაში), უღვირის ქედზეა, დგას სასადილოს შენობა გამვლელ-გამ ომვლელთათვის. *ალექსანდრე გელას ძე დევდარიანი, 80 წ., პენს., ს. ჰოლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

უმბა – მყინვარი (ბეჩო), ცნობილი მწვერვალი სალი კლდეებით, რომლის სიმაღლე ზღვის დონიდან უდრის 4695 მ. (იხ. რუკა). *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუტდანარ, მესტიის რ-ნი, ს. გულში ნაცხოვრები, 1969 წ. სექტემბერი.*

უმბა ქუჩა – ქუჩა (მესტია), დ. მესტიაშია, სტალინის ქუჩის მარცხნივ. *დ. მესტიის*

სქემატური გეგმიდან, სვანური გამოთქმა გრიშა ნანსყანისა, 38 წ., ლატალი, 1973.

უმბა შესახუტე – ქუჩა (მესტია), დ. მესტიაშია, სტალინის ქუჩის მარცხნივ. *დ. მესტიის სქემატური გეგმიდან, სვანური გამოთქმა გრიშა ნანსყანისა, 38 წ., ლატალი, 1973.*

უმბა ძირალ – სანადირო ადგილი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

უმბულა შუკუ – გზა (უმგული). სამანქანო გზა ყორულადაშიდან უმგულისკენ.

უმგულ (2) – სოფელი (მსტ. რ.), მდებარეობს ზღვის დონიდან 2100-2200 მეტრზე, მდ. ენგურის ზემო წყლის ორივე მხარეზე. შედის 4 სოფელი – ჟიბინი, ჩუბინი, ჩაჟაშ, მუყმერ // მურყმელ (მუყმარ „კომკები“ – მუყტამ „კომკი“). ალპურ და სუბალპურ ზონაში, ვრცელი ველი, კომკებისა და ეკლესიების სიმრავლით. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, უმგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*

უმგულ – მწვერვალი (უმგული) მყინვარ შხარას ჩრდ.-აღმ. სიმაღლე – 4300 მ. ზ. დ.

უმგული პიკ – მწვერვალი (უმგული) მთა შხარას სამხრეთ კედელზე, მირანგულას პიკის გვერდით, ნამყამის მარცხნივ. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. უმგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

უმბტანარ – სოფელი (ზჩ. ს.ს.) მდ. დოლრას მარცხ. მხარეზე, ს. ბეჩოში.

უმბტანარიშ ზუგ – გორაკი (უმბტანარი), თავშესაყრელი ადგილი შუა სოფელში, ამაღლებული რელიეფით. რელიეფის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უმბტანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

უჩა მოლ – ყანა (ხაჩეში), ს. ხაჩეშშია, ზემოთ, ტყეშია, ჩანქსელიანი უჩას ყოფილი ახო. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*

უცტრაშ – სამოვარი მთა (ეცერი) სამოვარი მთა ბაჯის ქედზე (იხ. რუკა). ეკუთვნის ს. ეცრის სოფლებს (ლაშხრერს, კალაშს, გუალდერს, ლანტელის, ლაღლერს, უღტალს, ცალანარს). სამხ. მხრიდან ტყის მასივი აკრავს. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

უცტრაშიშ ნენჩა – ტყე (ეცერი) საზაფხულო სამ. მთა უცტრაშის სამხ., შერეული ტყის მასივი, უფრო – წიწვიანი. „უცტრაშის ტყე“ *(წიწვიანი). აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ.,*

გერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

უცმეკარ (იხ. **ლგელგვარ**)

უცრან (იხ. **უცვრან**) – სამოვარი მთა (ცხუმარი) ს. ცხუმარის სამხ., ტყეშია საზაფხულო სამოვარი მთა, კარავია, ეგკუთვნის ს. სტიფში მცხოვრებთ. აქვეა ტბა – **უცრანში ტბ.** კოლმეურნეობის ჩამოყალიბებამდე ეკუთვნოდა ზაქარია არღვლიანს (ცოცხალია), სორსან გერლიანს, მიხეილ ჯაჭვლიანს. **უცტრან** (?). *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს. საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

უცრანში ტბა – ტბა (ცხუმარი) მთა უცრანისა და ზანრე ნაკრატარს შუა. სიგრძე დახლ. 100 კვ. მ., სიღრმე ≈ 7 მ. (იხ. რუკა). „უცრანის ტბა“. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს.ს. თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

უცხარმიყ – სათიბი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. სანაპიროსთან, სათიბ ლიპტიანსა და ენგურს შუა, უცხარი ხაგხ, შგედშია. **უცხარმიყ** (= **უცხარმიყი** ლარა ?). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

უცხარმიყი ხომა დაბარ – ყანები (ქვ. ვედი), საცხოვრის ჟიბე ვედის აღმ. მხარის ყანები, მსხლეტია შუა ყანებში. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

უცხამ – სათიბი (ნაცული) ს. ნაცულში.

უცხე ღარ – სამოვარი (ქვ. ვედი), ჩვბე ვედშია, ნაკანტორსა და სგიმი ღარს შორის. საბალახო რობის ჩრდ.-აღმ. დგას დიდი მსხალი ძველისძველი. ჩრდ. მხარეში წიწვნარია, ქვემოთ – ფოთლოვანი. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

უცხრალ (2) – სათიბები (ნაცული) ს. ნაცულში, მსხალნარია.

უცხრალ – ყანა (მახაში) ს. მახაშია. *რ. მ. ჭელიძე, 1974.*

უძირო ტუბა – ტბა (მახაში) ს. მახაშის მთა ლაბრაჯზე. კლდეშია ტბა. დაახლ. 100 კვ.მ. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*

უწამ ზაგარ – გორაკი (მაცხვარიში) ს. მაცხვარიში, საყდრების სადგომი, მაცხვარისა და თარინგზელისა. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ.,*

ლატალი, 1973.

უწამ – სამოვარი მთა (ლესემა, კახურა – იხ. **უწამი ლახე**) ისკალდის დასავლეთით, მაღალი მთაა. *მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ., 1974.*

უწამ – ყანები (მელე) ს. მელეში. ფერდობი, წყლიანი არაა.

უწამი ლახტ – სამოვარი მთა (კახურა) მდ. ლასკადურას აუზშია, ალპური ზონაა. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახურე, 1974.*

უწყარო – სათიბ-სამოვარი (ხელედი), ს. ცხუმალდის დასავლ. იყოფა ხორვა და ხომა-დ. *მ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*

უწყაროდ ღელა – ღელე (ხელედი), უწანის ღელეს უერთდება. მოედინება წყალი უწყაროს მთიდან. *მ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*

უხტამ – სამოვარი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, შგედშია, სათიბ ნაწინეჭარის დასავლ. ტყეში. ადრე სათიბი ყოფილა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 56 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

უხტან – სამოვარი (ხელედი), პატარა ვანის ტერიტორიაზეა. *მ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*

უხვან (იხ. **ჯალდე უხვან** – ხალდე)

უჯერ (იხ. **უჯერ**) – სათიბები (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ჭალაშ მარცხ. კალთაზეა, იყოფა ლეჟ და ლექტ უჯერ-ად. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

უჯერ – სამოვარი (კაერი) ს. კაერის სამხ., მდ. მესტია ჭალაშ მარცხ. შენაკადის – უჯერლას დასაწყისის თავზე. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

უჯერ ზაგარ – ტყე, გორა (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, უჯერის სათიბების ჩრდ. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

უჯერლა – ღელე (ლემისა, კაერი) ჭალაშ მარცხ. შენაკადი, მოედინება წყალი, სადაც სოფლის ქალებს მიაქვთ სარეცხი. წყალი სოდიანივითაა. მოედინება სათ. უჯერ-იდან. *შ. ა. შუკვანი, 28 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. IX.*

უჯერლა (იხ. **უჯერლა**) – ღელე (კაერი) ს. კაერის სამხ., მდ. მესტია ჭალაშ მარცხ. პატარა შენაკადი. მოედინება სამოვარ **უჯერ**-იდან. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

უ

- უაგონატკა** – გზა (მაზაში), ს. მაზაშის ჩრდ. დასავლ. ვაგონებით ხდებოდა ხეების გადმოზიდვა; შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ. 1976 წ.
- უაგონიშ ნენჩა** – ტყე (ქვ. ვედი), საცხოვრის ანტოართან იყო ვაგონებით გამოსაზიდი მოწყობილობა, რელსები იყო დაგებული, პატარა ვაგონები იყო, ამჟამად მოშლილია; ვარლან მახამეთის ძეჰკადუა, 76 წ. 1970 წ.
- უათაშ ცხეკ** – ტყე (ლახამულა), ჟ. ლახმელშია, ყანების -ტუბროლის ჩდ-აღმ. ტყიანია და შიგადაშიგ საბალახოები; კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969 წ.
- უაღიერშ** – ხევი (მურყემლი), ს. მურყემლის დასავლ. მდ. ენგურის მარცხ. შერეული ტყე, ჭარბობს ფოთლოვანი; ნუცა ანტონის ას. ნიჟარაძე, 62 წ. 1971 წ.
- უაღიერში ტუბ** – ხევი (მურყემლი), მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, ტყე *უაღიერშის პატარა ხეობა*; ნუცა ანტონის ას. ნიჟარაძე, 62 წ. 1971 წ.
- უაღიკუტეშდალ ნაღზიგუ** – ნასახლარი (ვედი); მიხეილ ქერექის ძე ჰკადუა, 59 წ. 1969 წ.
- უაღიკუტეშდალ ნამშყედვ** – კლდე (ქვ. ვედი)
- უაღიკომა დაბ** – ყანა (ნანარი), ს. ნანარშია მეშველიანების ყოფილი ყანა; ვ. ნ. ქურასებდიანი, 35 წ. 1974 წ.
- უამაშ დაბ** – ყანა (კიჩხულდაში), საცხ. ჩუბარის აღმოსავლ., კიჩხულდაშის სამხ.; სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ. 1969 წ.
- უაშ** – სათიბები (კაერი, ლემსია), ს. კაერის და ს. ლემსიის სათიბი მთაში; დ. გ. მერლანი, 23 წ. 1973 წ.
- უაშ** – ტყე (ტვიბიში), ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ. 1978 წ.
- უაშნა მურყუამ** – კომპი (ჰადიში), ს. ჰადიშია, ვანო ავალიანისა; მანი ლევანის ას. პირველი, 50 წ. 1971 წ.
- უაში** – ტყე (ქვ. ლუჰა), საზ. მთა (ბარში, ცხუმალდი, ხაიში), სოფლის ჩრ. ლგჰას ჩრდ-დასავლ. ნაჰკორის ზევით, მუხნარი წვრილი ტყე, ტყე სარგარობაშამდე; სილევან იშმაგის ძე დადემქელიანი, 54 წ. 1969 წ.
- უაში** – სათიბ-სამოვარი (ლემსია), ს. ლემსიის ჩრდ-აღმ. ალპ. ზონაშია, ფერდობია; შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ. 1972 წ.
- უაში ზაგარ** – ქედი (იფხი), მთა ჰარეტშია, სრული მარხილების დასატვირთი ადგილი; კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ. 1973 წ.
- უაშია ნაკ** – სათიბი (ლექსვირი), მდ. ცხენისწყლის მარჯვ. მხარეზე, ლიპარტელიანის ყოფილი სათიბი; ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ. 1974 წ.
- უაშილა მოლარ** – სამოვარი (სასაში), რ. დ. შავრეშიანი, 46 წ. 1978 წ.
- უაში თანაღ** – გადასასვლელი (ცხუმალდი), ცხუმალდიდან მთა ვანისკენაა გადასასვლელი; შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ. 1974 წ.
- უაში ლელა** – ლეღე (ცხუმალდი), ს. ცხუმალდის დასვლ. ვანის მთიდან მოედინება; შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ. 1974 წ.
- უაში დაბარ** – ყანები, ბაღები (ფანაგა); ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ. 1978 წ.
- უაშიშერ** – სამოვარი (ხალდე), ს. ხალდეს დასავლ. მხარე, ფერდობი საკმაოდ დაქანების, სამოვრები; ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ. 1971 წ.
- უარგალე დაბ** – სათიბი (ზ. ჰველფი), ლეჟა ჰველფში, გარდაფხამეების ნაქონი; დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ. 1978 წ.
- უარგელიშ** – სათიბებია (თოთელეში), ს. თოთელეშის აღმ., სათიბ ტობაშ ლარეს ჩრდ. კარგი სათიბებია, ბორცვნარიცაა; დუშა შარდენის ას. ჰკადუა, 46 წ. 1970 წ.
- უარგი ლაგნა** – მთა (მესტია, ფარი); ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965 წ.
- უარგლაგნა** – მთა (ფარი), ს. ფარის ჩრდ. უორბეთის (ქვის სახ.) ჩრდ. დადემქელიანთა საზაფხ. სად. მთა, ახლაცაა ქვის კარვები, ამჟამად ფერმისაა; იურა გურმაჩის ძე რეხესიძე, 24 წ. 1969 წ.
- უართულდ** – მთა (ფარი); ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965 წ.
- უარლამი მოლ** – სათიბი (რცხმელური), რცხმელურშია ლაშხირის მარცხ. ვარლამ მეშველიანის; ე. ა. ტვიდლიანი, 1976 წ.
- უარლამიშ დაბ** – ყანა (ნოდაში), საცხოვრის ნოდაშის დასავლეთით; გელა ფუთუს ძე ჰკადუა, 64 წ. 1969 წ.
- უარლამიშ ლაზგა** – ნასახლარი (ნოდაში, ქვ. ვედი)
- უარსახაშ ნაკრაუ** – ტყე (ზ. ვედი); არჩილ კოსდას ძე ჰკადუა, 40 წ. 1969 წ.
- უარქნაშ** – ტყე (ლაყერი), ს. ლაყერის სამხ. ტყე

- ჰუყვარის აღმოსავლეთით; მიმა რაჟდემის ძე ცალანი, 28 წ. 1969 წ.
- ჟსილღ ლაქუმზარ** – რიყე (ყაბეში), მდ. წანერლას მარჯ. სანაპიროზეა ქვიშის დასაგროვებელი. მდინარის სანაპიროზე თხრილებს აკეთებენ, რომ ქვიშა დაილექოს; ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971 წ.
- ჟსილო მოლოლარ** – სამოვრები (ყახუნდერი), ს. ყახუნდერში, ტყეში ვასილ ონიანის ნახოვარი
- ჟატიმ ფოქ** – გამოქვაბული (ფარი), გამოქვაბული ტყის ძირშია, მდ. ლემდრის ჭალაის ნაპირზე. ირგვლივ მაღალი ხეები დგას და უცნობი ვერც მიაგნებს ამ გამოქვაბულს. ფარელი ვატი სორეხის ზე ნატსავიზე ხელისფლებას აუჯანყდა და 12 წელი ყაჩაღად იყო გავარდნილი. ერთხელ ვატი სახლში ყოფილა, ჟანდარმებმა ალყა შემოარტყეს სახლს და ვატის დანებება უბრძანეს. როცა ვატი არ დანებდა, სროლა აუტეხეს. ვატიმ სამიჟანდარმი მოკლა და ორიც მძიმედ დაჭრა და თავი გაინთავისუფლა. შემდეგ ვატიმ ამ გამოქვაბულს შეაფარა თავი და ხალხმაც გამოქვაბულს „ვატის გამოქვაბული“ უწოდა; გიორგი ნარსავიძე 86 წ. 1965 წ.
- ჟახდაგმა ლარე** – ყანა (შვედი); ქ. მ. გაბიანი, 49 წ. 1976 წ.
- ჟახდაგმა შუკუ** – გზა (შვედი), ს. შვედში სამანქანო გზა; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976 წ.
- ჟახთაგმიწერ** – უბანი (შვედი), ს. შვედში ქურდიანების საგვარეულო; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976 წ.
- ჟირიზი** – გორა (ლემდერი), მდ. ლემდრელას მარჯ. კალთაზე სამოვარი. ჩრდ. ტყის მასივია, გადის სასაქონლე გზა; მამერზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969 წ.
- ჟირეში** – სათიბი (ცალდაში), ს. ცალდაშის სამხ-აღმ., ჟაბემის სამხ-აღმ. დიდი ვაკე ადგილია, წყლებიც მოედინება, 30 მარხილის სათიბია; პავლე ბითეს ძე ზურაბიანი, 83 წ. 1971 წ.
- ჟირგანშა ნაღზიგუ** – სათიბი (ლაშთხვერი); ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972 წ.
- ჟითინ** – შესასვენებელი(მახაში), სალოცავი (სასაში); რ. მ. ჭელიძე, 1976 წ.
- ჟიდუნბირი ლიც** – დელე (ხეშვილი), ს. ხეშვილის ჩრდ. ტყეში მოედინება წყალი; ლ. მ. ფილფანი, 74 წ. 1973 წ.
- ჟიდუმბირ** – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი); ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 1972 წ.
- ჟიდელანი** – ყანა (ლემდერი), ს. ლემდრის სამხ. ტუბრამდე, ფერმის ნაგებობებია; ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ. 1969 წ.
- ჟეჭნახულარ** – ტყე, სამოვარი (დოლი), ს. დოლის ჩრდ.დასავ, სამოვარი რობს ზემოტ, შერეული ტყეა, უფრო ფოთლოვანი, არის სამოვრებიც; ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ. 1969 წ.
- ჟეჭნახუ** – რუ (ცალანარი, ფხოტრერი, ლანტელი, სვიფი), კლდე (ლეზგარა), სოფ. ცალანარის აღმ. ჩამოედინება სასმელი წყალი, ღარს უდგას საწნახელი; აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ. 1969 წ.
- ჟერმაშერ მურყამ** – ნაკომპარი (სვიფი), სოფის ჩრდ-აღმ. ყანა მოლში, სამოვარ სტიკუზე დგას ზედა ნაწილჩამონგრეული კომპი; აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969 წ.
- ჟეჭუნახარ** – ტყე (უშხვანარი), მდ. მეშხე ლიცს აღმ., ზეგანი ჰარეტის ქვემოთ; გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ. 1969 წ.
- ჟემგნე ლახუ** – სამვარი მთა (ლახირი), ს. ლახირის ჩრდ. აღმ., სათიბებია, ალპური ზონაა; მადონა ადიგოს ძე იოსელიანი, 29 წ. 1971 წ.
- ჟემგნერი** – ფიჭვნარი (მურყმელი), გზა (ჩაყაში), ს. მურყმელის სამხ. დასავლ. მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე; ნუცა ანტონის ას. ნიჟარაძე, 62 წ. 197 წ.
- ჟემგნე ლახულდარ** – კლდე (ზარდლაში), ტუბერელას ხეობის ზემოთ, სერის მთის სამხ., პავლე ბითეს ზე ზურაბიანი, 83 წ. 1971 წ.
- ჟემგნარი ტუბი** – ხევი (ცანა)
- ჟემგნარი კოჯარ** – კლდე (ცანა)
- ჟემგნარი დაბარ** – სამოვრები (ცანა), ს. ცანის დაავლ. ადრე სახნავები იყო
- ჟემგნარ** – კლდე (უშგული), სამოვრები (ცანა), ს. უშგულის სამხ-აღმ. სანადირო კლდე და სამოვრებიცაა მის კალთებზე; პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ. 1971 წ.
- ჟემგინჩუ** (იხ. მეზა ჟემგინჩუ) – სამოვარი, ს. კაერისა და ს. ლემსიის საზაფხულო სამოვარი მთაში; დ. მ. მერლანი, 23 წ. 1973 წ.
- ჟერჩემ კარც** – უღლტეხილი (ზ. ვედი); არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969 წ.
- ჟერჩემ ზაგარდ** – სამოვარი მთა (ზ. ვედი); ტობარ-ჭყონას მთებს შორის; არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969 წ.
- ჟერსკვან გიომა ნამურყამ** – ნაკომპარი (ზაგვდანარი), ს. ზაგვდანარის ბოლოს, დანგრეულია, ვერსკიანების ყოფილა; ივანე

კამანას ძე კვიციანი, 81 წ. 1969 წ.

ჭერი ლჭადრ – სათიბი (სიდიანარი), ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ. 1973 წ.

ჭერი ლაზუბიპრ – ვემნარი (ზარდლაში), წანერლას მარჯვენა კალთაზე, ნადირი ეტანება, მის პირდაპირ გაღმა მჟავე წყალი მოედინება; პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971 წ.

ჭერიელაშ – კლდე (ჰადიში), ს. ჰადიშის სამხ. ჰადიშერას მარცხ. კალთის ჩამონაშალი ციცაბოკალთებიანი კლდე. მიწაყრილივითაა, ცვივა ხშირად; გულადი სოფრმის ძე ავალიანი, 33 წ. 1971 წ.

ჭერიელა კოჯ (იხ. ვერიელაშ)

ჭელირმ ზაგარ – ტყე, გორა (ქურაში), ს. ქურაშის ჩრდ. აღმ. ტყე ჭელარის ტავზეა, წიფლნარ ვერვხნარი; ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ. 1969 წ.

ჭელირდი შუკუტ – გზა (შკედი), ს. შკედში სამარხილო გზა; ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976 წ.

ჭელირდი ნიც – წყარო (შკედი); ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976 წ.

ჭელირდ – სათიბ-სამოვარი (შკედი); ქ. მ. გაბიანი, 49 წ. 1976 წ.

ჭელირ – ტყე (ქურაში), სათიბი (ზარდლაში, მურშკელი), ს. ქურაშის ჩრდ. აღმ. სათიბ კარას ჩრდ. აღმ. აკრავს. წიფლნარ-ვერვხნარით, ტყიანია და მაინც ველარ ჰქვია; ილარიონ კოსდას ზე ხორგუანი, 60 წ. 1969 წ.

ჭედშარიმ ნამშყედუ – კლდე (ლეზგარა), ს. ცხუმარის სამხ. საღლიანი ჭედშარის გადმონავარდ კლდეს უწოდებენ; გიორგი სათგერის ძე ქალდანი, 78 წ. 1969 წ.

ჭედშარიმ კა – სამოვარი მთა (გვალდერი), მთა წერნი ქურას ზემოთ, სამხ. დასავლ. დგას ერთი კარავი – საზაფხ. სამოვარი, მთა აღმოსავლეთიდან ესაზღვრება წერნი ქურა, შემდეგ ბეჩლი; ჩხეტიან ემუზას ძე ჩხეტიანი, 47 წ. 1969 წ.

ჭედრელა – მდინარე (ქვ. ვედი), მდ. ხაიშურას სახელწოდება, შუა წელი-ქვემო ვედიდან ზედა ვედამდე; არჩილ კოსდას ძე ჭკაუდა, 40 წ. 1969 წ.

ჭედ (იხ. ჟაბე ვედ); არჩილ კოსდას ძე ჭკაუდა, 40 წ. 1969 წ.

ჭახუშტი პერეტალ – გადასასვლელი (მესტია, ლენტეხი), ადასასვლელი ენგურის ხეობიდან ყორულდამის ხეობამდე

ჭახუშტი – მწვერვალი (მესტია, ლენტეხი); სვანეთის ქედის ჩრდ. ენგურის გამყინვარებაზე, ყორულდამის და ენგურის გამყინვარებებს შორის, სიმაღლე – 4000 მ. ზ. დ.

ჭისგილდაშ (იხ. ისგილდაშ, ფარი)

ჭიფაში ნიც – წყარო (ჩვაბიანი)

ჭიფანში ტუბ – ხევი (იელი), ენგურის მარცხ. შენაკადი, აცის პირდაპირ; იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972 წ.

ჭიჩიშ ლათნალ – გადასასვლელი, მთა გუბარის ჩრდ. დასავლეთით, ნენსგერის ფერმის პირდაპირ, ჩრდ. მხარეზე. მყინვარული ვაკე ადგილია. გასასვლელია მთა გუბარიდან. გუბრია ლიციშ თავზე, თავზე ყინულია, გვერდითი კალთები ალპური სამოვრები, გადასასვლელია ყარაჩაისკენ; ხაბჯუ ბიბუს ძე ჩხვიმიანი, 68 წ. 1970 წ.

ჭიჩნაშ – სოფელი (კალა), კალას ს. შემავალი პირველი სოფელია, ენგურის მარჯვ. კალთაზე. წმინდა ივლიტესა და კვირიკეს ეკლესიის ქვემოთ, არის სამლოცველო ლამარია, ხის შენობაა, ქალთათვის; ახმათ მელიტონის ხარძიანი, 43 წ. 1971 წ.

ჭიჩფა (იხ. მუჩფა ჰალაგ)

ჭიცბილ-მანცილ – ნაკომკარი (ეცერი), სოფლის ქვედა მხარეს არის ნაკომკარი, ყოფილა რეჩიანელების. გადმოცემით ყოფილა 12 ოჯახი. 3 ძმა რეჩიანელები პატრონობდნენ სოფელსო. სოფელს სძულდა ისინი და გადაუწყვეტიათ მათი მოსპობა, ამოწყვეტა. ძმები კომკში დამალულან. მაშინ მთელ სოფელს ძირი გამოუთხრიათ კომკისთვის. ისინი გადმომხტარან კომკიდან, 2 დაგუპულა, ერთი გადარჩენილა, მაგრამ ისიც მოუკლავთ, მისი სახელია ჭიცბილ-მანცილ; დიმიტრი ელხაზის ძე პაკელიანი, 77 წ. 1969 წ.

ჭიცბილ (იხ. ვიცბილ)

ჭიცბილდ – ტყე , გზა (გვალდერი, სამოვარი, ქვ. ლუკა), მთა ბაჯისკენ მიმავალ გზაზე, მსხალი ამჟამად არაა, არის წიფლნარი, ნამენარი, ჩხეტიან ემუზას ძე ჩხეტიანი, 47 წ. 1969 წ.

ჭიცბილდაშ გორაგ – ქედი (ქვ. ლუკა), მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ტყე ბაწასა და კლდე ლაწანაშ გორაგის შესართავიდან სამოვარ ჭიცბილდამდე. საზღვარია ს. ეცერსა და ჟაბე ლეჰნისა. მსხალი არსად არაა; იშმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი, 88 წ. 1969 წ.

ჭიცბლანდარ – უბანი (ზ. ჭველიერი), ზედა

- ჰველიერში, მუკვბანანების საგვარეულო; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. 1976
- ჭიცხილდამ ტობ** – ტბა (ქვ. ლუჰა), მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, სამ. მთა ჭიცხილდზეა დავაკებული, სადაც დგას ტბა; იმმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი, 88 წ.
- ჭიცხნემ** – საცხოვარი (შტვილი), შტვილშია, ცხოვრობს მრან მუბანიანი; თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ.
- ჭიცხნეში ღელრდ** – ღელე (შტვილი), მხსალნარიცაა და ტყეც; თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ.
- ჭიცხენდერ** – სამოვარი, ტყე (ზ. ჰველიერი), ზედა ჰველიერში, ლალჭანის ქვემოთ; გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ. 1976 წ.
- ჭიწ** – გორაკი (ლენტეხი), დაბა ლენტეხშია, ძველი ნაკომკარია, რელიფურად გორაკია, მდ. ლასკადურასა და მდ. ხელედურას შორის სამანქანო გზის ქვემოთ, მდინარეების ჩოლშურას შესაყართან. სამკუთხედის ერთერთი კუთხის ფორმისაა; ე. გ. ლიარტელიანი, 62 წ. 1974 წ.
- ჭიწლედ ჩაბე** – გზა ცხუმალდი, მთა ვანისა და ლაჭხარისკენ მისასვლელი სამარხილო გზა; შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ. 1974 წ.
- ჭობრლ** – ყანობი (სასაში), ს. სასაშის დასავლ. ტყეშია მოქცეული; მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974 წ.
- ჭრგამ** – სახელი (წვირმი), ძალიან სწორი ვაკე ადგილი გადაჭიმულია აღმოსავლეთიდან დასავლეთისკენ, არის დაახლოებით 3 ჰა. სახელი სვანური უნდა იყოს, მაგრამ ახლა ასეთი სიტყვა არ არსებობს. ადგილი შედის სოფ. წვირმის ტერიტორიაში. ჩაიწერა ასლან კორძაიამ, 1965 წ. 12 აგვისტოს.
- ჭოზანი დამ** – სამოვარი (სგობულდამი), ს.სგობულდამია, ამჟამად სამოვარი ჭოზან კვანჭიანის ყოფილი ყანა; მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ. 1973 წ.
- ჭოთანშა კუპატა** – სათიბი (ნანარი), ს. ნანარის მთიკნ, ლიპარტელიანების გვარისაა; ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ. 1974 წ.
- ჭოთანში** – უბანი (დ. ლენტეხი), დ. ლენტეხშია, ფურცელიანების საგვარეულო თემი; ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ. 1974 წ.
- ჭოთანშირანლ** – უბანი (ხოფური, ლექვისირი), ს. ხოფურის ერთ-ერთი დასახლ. უბანი ლიპარტელიანების საგვარეულოსი; ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ. 1976 წ.
- ჭოთარიწიელ** – სათიბები (ღვებრა), ს. ღვებრას დასახლების სამხ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე; არსენა ზურაბის ძე წიფიანი, 75 წ. 1971 წ.
- ჭოთარიშ ბანდარ** – სათიბი (ყარი), მთა ჩუბე ხარამის სამხ. დასავლ. კარკების სამხ.დასავლეთ. მდ. თეთნაშერას ზემო წელის მარჯვენა მხარეზე, სათიბია, შერეულ ტყეში, მოვაკე ადგილია, ს. ჰუბერიდან ჩრდ. დასავლ. დასახლ. 5 კმ; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიზე, 18 წ. 1970 წ.
- ჭოთარში კაკ** – ნიგოზი (სვიფი), დგას დიდი ნიგოზი, ოთარ დადემქელიანის; შოთა მიხეილის ზე საღლიანი, 42 წ. 1969 წ.
- ჭოთარში მურყუამ** – კომკი (სვიფი), ოთარ დადემქელიანის კომკი შუა სოფელში; შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ. 1969 წ.
- ჭოთარში განზუთი** – ყანა (ბარში, ეცერი), სოფლის დასავლეთით, ლამარამ სარაგს აღმოსავლეთით; ბაჯუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ. 1969 წ.
- ჭოთარში მურყუამ** – ნაკომკარი (ფარი), სკოლის ქვემოთ, ამჟამად მოსახლეა, ცალანი სახლია მიდგმული; გურმაჩ ალიმურზას ძე რეხესიძე, 65 წ. 1969 წ.
- ჭოთარშირ ჯეგო ლაშელდა** – გზა, ს. ჟიბე მარდის ჩრდ. ტიტსკენა მიმავალ გზაზე დიდი წიფელა, რომლის ძირი გაყოფილია შუაზე და ყოფილა გასასვლელი და ვითომც ჯოგის დასათვლელიც; ემარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ. 1970
- ჭოთიამ სუკლად** (იხ. სუკლად- გვიმბარალ)
- ჭოთიამშარანლ** – უბანი (გვიმბრალა), რცხმელურის სს., გვიმბრალის ერთ-ერთი უბანი, ყოფილი მუსელიანების საგვარეულო ამჟამად; ლიპარტელიანები, გუგაგები, ფურცელიანები, გიგანი; გ. ა. მუსელიანი, 1976 წ.
- ჭოთიამ შუკუ** – გზა (გვიმბრალა), ს. გვიმბრალაში გზა სამარხილო (უოთია მუსელიანის სახელს ატარებს); გ. ა. მუსელიანი, 1976 წ.
- ჭოთიშა ლელჭოჭა** – სათიბი (ყაბეში), ს. ყაბეშის სამხ. აღმ., ლეჟა ლახუსა და სოფ. ყაბეშს შორის, ფერდობია, ირგვლივ შგერიანი და არყნარია. მოედინება ტუიბრა. ამჟამად ჯაფარიძეებისაა; ჭიჭიკო ივანეს ზე კახიანი, 44 წ. 1971 წ.
- ჭოთიშა მურყუამ** – კომკი (ლახირი, ყაბეში), ს. ლახირშია, ზემო მხარეში, იოსელიანების საგვარეულოსია; მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ. 1971 წ.
- ჭოთიშა ნამურყუამ** – ნაკომკარი (ლახირი), ს.

- ლახირის ჩრდ. დასავლ. მხარეში, ძირილას იოსელიანების საგვარეულოსი; მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ. 1971 წ.
- უოკრია იელხვამ** – (იხ. ვოკრია იელხვამ)
- უოკრია იერხტამ** – სამოვარი, ს. ჭველიერის მდ. ლაშხურას მარცხ., მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ. 1974 წ.
- უოლარ** – სამოვრები (ზესხო, ლახუმი), მყინვარი, მურშველი
- უოლამ ძირალ** – მყინვარის ძირი (მლხ.), თუეთ-ნულდის სამხ. ლექვა ლახვის დასასრულს; გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ. 1971 წ.
- უოლიდ მოლ** – სამოვარი (წიფლკაკია), ს. წიფლკაკიაში ამჟამად სამოვარია; მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ. 1976 წ.
- უოლუდ კოჯარ** – კლდეები (ხაჩეში), ხელედურას მარცხ. კალთის ყინულოვანი კლდეები; რ. დ. ჩანქსელიანი, 27 წ. 1974 წ.
- უომანამა** – უბანი (სეტი); თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972 წ.
- უომანამა ლიც** – დეღე (ლარილარი), ჩუპბე ლარილარშია, მოედინება ჟიბე მარდის სამხ-დასავლ. ქვედა კალთიდან, მიემართება ჩუაბე ლარილარში. მდ. ჭუბერის მარცხ. შენაკადი. დემეტრე ჩხეტანის ამჟამად უომანამ ჩხეტანის წყალი, სოფლის საცილობელი წყალია; აღმაცგირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ. 1970 წ.
- უომანამა ჭუედ** – სამოვარი (ლარილარი), ს. ჩუპბე ლარილარის აღმ. მხარე, მოედინება უომანამ ლიც – ჟიბე მარდისა და ლარილარის შუა მდებარე ფოთლოვანი კედელი; აღმაცგირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ. 1970 წ.
- უონა ტუბი** – ხევი (ჟიბიანი), ს. უშგულის აღმ., ლალშირალსა და სამოვარ კულულამშს შორის, მოედინება დეღე, ენგურის პატარა შენაკადი; მიხეილ დავითის ძე რატანი, 27 წ. 1971 წ.
- უონინამა** – უბანი (სასამი, შკედი), ონიანების საგვ. ერთ-ერთი შტო; მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974 წ.
- უონინამა ნიც** – წყარო (შკედი), ს. შგედში, ნაკარში; ქ. მ. გაბიანი, 49 წ. 1976 წ.
- უონწოჭარ** – სამოვარი, დასახლება ლაჯრას ქვე-მოთ, მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, რიყისკენ, მდ. ენგურიდან, 100-150 მ. დაშორებით მარჯვნივ. ვაკე ადგილია, გატყურებული, ჭაობიანი ადგილია; სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ. 1970 წ.
- უოჟანამ ლარე** – სათიბი (სასამი); მ. ვ. ონიანი, 41 წ. 1974 წ.
- უორალ** – სათიბი (ლაშთხვერი), ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე მრავალწლიანი ბალახების ნათესია ამჟამად. ადრე ყანები ყო, ვაკე ადგილია, მზიანი; ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972 წ.
- უორბამ** – სამოვარი (მუწვდი), მთა მუწვდის ჩრდილო-აღმოსავლეთით; გ.დ. ხაბულიანი, 36 წ. 1978 წ.
- უორბთიმ ბარ** – ლოდი (ფარი), სამოვარ მაგდერის თავზე, წიწვნარ ტყეში, დგას დიდი ქვა, მდ. ლექტური ჭალას მარჯვ. კალთა; იურა გურმაჩის ძე რეზესიზე, 24 წ. 1969 წ.
- უორბთიმ ნენჩა** – წიწვნარი (ფარი), მდ. ლექტური ჭალას მარჯვ. კალთის ზემო მხარე, ქვა უორბეთის მიდამოები, წიწვიანი ტყის მასივი; იურა გურმაჩის ძე რეზესიზე, 24 წ. 1969 წ.
- უორმელეთ** – ხეობა (ლუხი), მდინარე ჭუბრულას მარჯვ. შენაკადი. უშველებელი ხეობა იყო, ადიოდა სამანქანო გზაც. ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970 წ.
- უორმელეთიმ სამანქანო შუკუ** – გზა (ლუხი), ს. ლუხიდან გაყვანილი იყო სამანქანო გზა; ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970 წ.
- უორმო** – ყანა (რცხმელური); ე. ა. ტვილდიანი, 1976 წ.
- უოროტ** – უბანი (ლაკვიამ წალა), ყანა (დიზი, ლეზურცხილა), სამ. (ქვ. ვედი), ტყე (ლახამულა), ტერასული ტიპისაა, ხევი, მისი დასავლ-სამხ. ჯერ წიფლნარი, შემდეგ წიწვნარი ტყით. მზე ადრე ჩადის მთის გამო; ვარლამ გრიმას ძე კვანჭიანი, 40 წ. 1970 წ.
- უოროტამ შუკუტ** – გზა (ქვ. ვედი), საცხ. ნასფელზენიდან მიმავალი სამანქანო გზა; მაგრაფინა გიორგის ას. ჭკადუა, 44 წ. 1970 წ.
- უოროტიმ ნენჩა** – წიწვნარი (ტობარი), წიწვიანი ტყე, ცვიცაბო კალთებიანი კლდეებიც. მდ. უორმელეთის მარჯვ. მხარეზე; ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970 წ.
- უოროტიმ შტოტუნა** – ნავგირაბალი (ქვ. ვედი), ტყე უოროვსა და საზანს შუა, ქედზეა 9 ადგილას ნავგირაბალი, გეოლოგების ნამუშევარია; ვარლამ მახეთის ძე ჭკადუა, 76 წ. 1970 წ.
- უოროტიმ ჭყიბარ** – ქვ. ვედი, სგიმომ ღარშია, უოროვის ტყის მიდამოებში, ტერასები აქვს ფერდობს, სადაც ჭანჭრობიანი ადგილები იცის; ლენი გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ. 1970 წ.

- ჟოროჟ ლახუ** – სათიბი (ლუხი), მდ. ჭუბრულას და მდ. უორმელეთის მარჯვენა მხარეზე, დავაკებული ადგილი, დგას სახლი, გამყენებულია სახნავ-სათიბად. მარჯვენა მხრიდან ტყიანი ფერდი და ზემოთ გორაა. ჩრდილიანი ადგილია; ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970 წ.
- ჟოროჟ მწრდ** – უბანი (ზ. მარდი), ს. ჟიბე მარდის ქვედა ნაწილი, ვაკე ადგილია, საცხოვრებელი, ხილნარი, სათიბ-სამოვრებით. ჩრდ. აღმ. წიწვნარი ტყე, უფრო საჩრდილოა; ემარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ. 1970 წ.
- ჟოროჟ მგერაში** იხ. მაქეოცემში ახრა
- ჟოროჟმგერაში ჟაბე სტიკუ** – ზაგარ (იხ. მაქეოცემში სუკი)
- ჟორომგერაში სტიკუტარ** (იხ. მაქეოცემში სუკევი)
- ჟორომგერაში დარ** (იხ. მაქეოცემში დარ)
- ჟოროჟ ტუბი** – ხეობა, მდ. თეთნაშერას ხეობა, შეეული ტყიანი ხეობა, აქვს ჩამონაშალი ფერდები, ჩრდილი მხარეა, საქონელი ადის სამოვრად; თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიზე, 18 წ. 1970 წ.
- ჟორსიშ ნაგარდუშ** – სამოვარი (ქვ. ვედი), სამოვარ მთა ჩუბე ბურღვერის დასავლ. მხარეში. ორსის თანამშრომლების საკარტოფილე ყოფილა ომიანობის დროს, ამჟამად სამოვარია, ემარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ. 1970 წ.
- ჟორღბლ** – გზა (შვედი); ჟ. ს. ონიანი, 34 წ. 1976 წ.
- ჟოსათარაში ქუან** – ხრამი (ტობარი), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მხარეზე მთაა ტყიანი, მის თავზე ვაკე ადგილია, წიწვნარი, ქვემოთ ჩამოგლეჯილი ხრამი, აქა-იქ მოზარდი ლეგგია; ისლამ ბათერის ძე ჭკაუდა, 65 წ. 1970 წ.
- ჟოსათარაში ქუანაში გორაგ** – პლატოს თავი (ტობარი), საზღვარი ჭუბერის და ხაიშისა, კლდეებიანი, მეჩხერი ტყით; ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ. 1970 წ.
- ჟოსმანიშ ნაშიხუ** – ლელე (იდლიანი), მდ. რომაში ტუბის მარცხენა მხარეზე, მის ზემოთ ტყეა (წიწვნარი); არიმ ემარის ძე ჭკაუდა, 87 წ. 1970 წ.
- ჟოტაშა** – ნაკომკარი (იფხი), იფხშია, ნანსყანების საგვარეულო კმკი, ნახევრადდანგრეული; ე. ი. ნანსყანი, 61 წ. 1973 წ.
- ჟოტიარ** – საცხოვრისი (ქედანი), ს. ქედანშია მცხოვრები უოტი გადრანის ოჯახის ზოგადი სახელწოდება. ვასიკ მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ. 1970 წ.
- ჟოტიშ ნაკრაჟ** – ნაკარვებია, საზაფხულო სამ. ვალე ადგილია, წიწვნარია მეტად, სამოვრად ჰქონდა გამოყენებული, იქიდან ზედა სამოვრები უოტი ცალანის სახელობის; ტამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970 წ.
- ჟოფარილარ** – სათიბი (იელი), ენგურის მარჯვ. კალთაზე ს. იელიში, ჩუბე უბანშია, ფერდობი ადგილია. იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972 წ.
- ჟოფრლარ** – სათიბი (ნაცული), ს. ნაცულში ფერდობებია
- ჟოქტარ ლიც** – წყარო (არცხელი), ს. არცხელის ჩრდ-აღმ. გორაკი ლასუნყურიზე. შეიძლება ოქროს სამჭედლო წარმოება იყო; ნდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ. 1971 წ.
- ჟოქლაშ** – წყარო (მურყმელი), ს. მურყმელშია, ენგურის მარჯვენა მხარეზე, სოფლის სახმარია; ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971 წ.
- ჟოქონ** – ეკლესია (ჩიხარეში), დგას დაბისში, დაცულია ჩიხარეშის ერთ-ერთ საცხოვრის უბანში.
- ჟოქრეშ ტახდ** (იხ. ფხოტრერ)
- ჟოქრეშ ჩარხილდ** (იხ. ფხოტრერ)
- ჟოლლანი** – სამოვარი (ლაბსყალდი), სათიბ მანჭარასა და სამოვარ კალუარს შუა; ბასილ თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ. 1969 წ.
- ჟოშთხ-ნასგურ** – გზათამესყარი (ლექთაგი), ლექთაგ-ლანჩვალიდან მთისაკენ მიმავალ გზაზეა 4 გზის შესყარი; ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972 წ.
- ჟოხთარ** – საკარმიდამო (ყარი), ს. ყარშია, ჩუბე ყარში, სამანქანო გზის მარცხნივ. სახნავ-სათიბებით, ბალით; ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ. 1970 წ.
- ჟოხრიანი** – ყანები (წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ-აღმ. მხარეში ტვიბერის უბანში; შალვა ზარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ. 1971 წ.

ფ

ფაქტორ – ყანა ს. არცხელის სამხ.-დასავლ. დასახლებისა, დამრეცი რელიეფით. ფაქტორ „დამრეცი“. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგარი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფადლანი – ყანა (წვირმი). ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ.-ის ყანებშია, სამოვარ მეზრგლდის ქვემოთ (ფედი „ახლო“?). *რობიზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ფათქაში – სამოვარი (ყაბეში) მდ. ტუბერგლას მარჯვ. კალთაზე, ოდრო-ჩოდროიანია, შიგა და შიგ ბუჩქნარია (თეკრასი და არყნარისა), ტურბაზის ზემოთ. ფათქ „ორმო“. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფაკე (იხ. **ჭოლში ფაკე**)

ფაკვიერ (იხ. **ფაკვიერ** – ლახირი)

ფაკლენდარ – ტყე (მურშეელი) ს. მურშეელის ჩრდ., შერეული ტყის კალთა – ფოთლოვანი, სამოვარი მთა. ლახულდსა და ლაჯლამ შუკუტს შორის. *ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფაკნიარ (იხ. **ფაკნიარ**)

ფაკნიარ – სამოვრები (ფარი) ჯგერანგ ზაგრიშის აღმ., სამოვარ კუბტიმ ქურას ჩრდ.-აღმ. ტყენარევია, მოსათიბი ადგილებიც არის. „ფაკნის“ მაგვარი მდებარეობის გამოო (?). *ჩიჩო მუზას ძე წულუკიანი, 63 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ფაკლად – ტყე, კლდე (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-დასავლ., მდ. ენგურის მარცხნივ. კლდე და ტყე საბალახო. ფაქტ „ხრიოვი“ (?). *ნუცა ანტონის ას. ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*

ფაკურიელ – ყანა (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ., მდ. ჰადიშგრას მარჯვ. კალთის ნაპირზე. ფაქტ „აღმართი“. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ს. ჰადიში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ფაკუბარ – ყანები (ლალხორი) ს. ლალხორის ჩრდ.-აღმ. ნაწილი, ხალდეშურას მარჯვ. კალთაზე. დასახლების ზემოთ, დამრეცი რელიეფი. *ნინა გიორგის ას. გამყრეაღძი, 49 წ., მოსამსახურე,*

ს. ლალხორი, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ფაკუბარ – ყანები (ლახირი) ს. ლახირის დასახლების ქვემოთ, ფერდობი. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფაკუბარ (5) – ყანა (ხე, ლახირი, ლალხორი, არცხელი), ბილიკი (მურყმელი), ს. ჰეს ჩრდ.-აღმ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ფერდობია. ფაქტ „ძლიერ დაქანებული“. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., მოსამსახ. (კოლმ. თავ-რე), ს. ჰე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ფალა – ნაკრძალი (ჩ. ლგჰა), ს. ჩ. ლგჰამია, სამანქანო გზის ზემოთ. შემოკავებულია. არის ნაკრძალი ნიგვისის ხისა (კაკ ალაჯხ მეტყეოდ). არის წიწვნარი, მუხნარი. აღწევს **ლასილამ გორანგ**-ამდე. *სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ფალა – ყანა (ქურაში) ს. ქურაშის სამხ.-დასავლ., სათიბ ფეხრანკს აკრავს ქვემოდან. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ფალა (3) – სათიბ-სამოვარი (ლეზგარა), ყანა (ქურაში), ნაკრძალი (ქვ. ლუჰა) ს. ლეზგარას ჩრდ., სამოვარ გაბრანის ქვემოთ, ნაეკლესიარია **ჯგერანგ შდურშიმ** // **შდურშიმ**. *მკვა ამიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერგი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ფალანგარ – გზა (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. ტყე მოლ-ის მიმართულებით, სათიბებისკენ. კლდოვანი ადგილია, სდაც ასახტომები-ვითაა, საფეხურებივით ჰქონდა უწინ. **ფალანგ** „კლდეში გაკეთებული სამაგრი ხარაჩობივით“. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ფალდანი – სამოვრები (დურაში) ს. დურაში, დაფერდებულია. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

ფალედ – სოფელი (ფარ. ს.ს.), ფარის სას. საბ.-ში შემავალი 2-კომლიანი დასახლებული უბანი. სოფელი მდებარეობს ნენწლან გორანგსა და ლემდერს შორის, დაფერდებულია მთლიანად, არის ჯგერანგალდში (ნაეკლესიარი). *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ლემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ფალვერდ – ფერდობი (ზარდლაში) ზარდლაშის ზემოთ.

ფალიანი – ყანა (მესტია – ი. მელიქიშვილი)

ფალშ სარგ – წყარო (ქურაში), ს. ქურაშია, სამხ.-აღმ. მოედინება წყაროს წყალი. ყანა ფალასთან. შდრ. *ფალ-ედ. ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ფალტერდი შუკუჭ – ბილიკი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის დასახლების ზემო ფერდობის ბილიკები. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფალგნარ – გზა (კვანჭიანარი) ს. კვანჭიანარის სამხ.-აღმ., ენგურისკენ, ცუდი გზაა – სამარხილო, უდებენ **ფალანგარ**-ს. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ფანაგა – სოფელი (ჩოლ. ს.ს.). ჩოლურის ს.ს. იყოფა ლეჟა ფანაგად და ლექუა ფანაგად. ცხოვრობენ ბაბლუანები, ჯამბურიძეები, გასვიანები, შავრეშიანები, მუყვანიანები, პირველები, ზურაბიანები, ხაბულიანები, მარგველიანები. *სპირიდონ სიმონის ძე ჯამბურიძე, 90 წ., პენსიონერი, დავით მომის ძე გასვიანი, 70 წ., პენსიონერი, 1978.*

ფანაგა ჭალაი – რიყე (ფანაგა) ს. ფანაგას ლაშხურის მარცხ. ს. ს. *ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*

ფანაუ – სამოვარი მთა (ჭუბერი). საზაფხულო სამოვარი მთა, მდ. ლახამის მარჯვენა მხარეზე. ტყის ზონაშია შეჭრილი. დგას კარვები. ჰყავთ ადრე გაზაფხულზე (პირველი სამოვარი) ვიბლიანებს, სალლიანებს. ისლამ ჭკადუას ცნობით, ფანავის ქედს ჯედი სუსკუ-ს ვემახითო. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ფანგანაშ – სამოვარი (ბაგვდანარი), ს. ბაგვდანარი, გომწისა და სეტასტანიშ დაბს შორის. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ფარ – სამოვარი, ს. ყახუნდერისაა, მდ. ლაშხურას მარცხ. კერძო ოჯახების საზაფხულო სამოვარი. შიშველი, ვაკე ადგილია, მთის ზონაში.

ფარ – უბანი, ს. სასამის დასავლ. კუთხე ლობრას დასავლ. **ფარ-ლობრა ლაღზიგა**. ფარ „დაფერდებული“ (ლშხ.). *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ფარ – ყანა (თეკალი) ს. თეკალში. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*

ფარ (5) – ყანა (ლეკოსანდი, თეკალი), უბანი (სა-საში), სამოვარი (ყახუნდერი), სოფელი (ფარ. ს.ს. – ვ. ნარსავიძე) ს. ლეკოსანდში, სოფლის აღმ., დაქანებული ადგილია. ფარ „შიშველი, ფერდობი“.

ფარ (იხ. ფარ – ვ. ნარსავიძე)

ფარალ – სახნავი (მელე) ს. მალეში, ფერდობი, მზიანი.

ფარალ (2) – ყანა (ლემზაგორი, ნაცული) ს. ლემზაგორში.

ფარდულ (იხ. კოლმერუნეობა ფარდულ)

ფარდულ-შუკუჭ – გზა (ბაიარი), ს. ბაიარშია, ფარდული იდგა კოლმეურნეობისა. ამჟამად არაა. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*

ფარდულა ჟისკუ – საბალახო (ლაღარვაში) ს. ლაღარვაში, ფარდულის ნადგომი ადგილი, სადაც იდგა ვაშლი. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*

ფართო ღაღ (იხ. გვანდრა)

ფარიელ (იხ. ფარ – თეკალი)

ფარიელი – ყანა (ცალდაში), ს. ცალდაშია, ტუტი-ბრას სამხ.-დასავლ. მხარეში, დამრეცი, შიშველი. ითესება ქერი. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურე-ბიანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფარლი შუკუ – გზა.

ფარსადანაშ მოლ (იხ. ფარსადანაშ მოლარ) – ტყე (ლაპილი) ს. ლაპილის სამხ. ტყეშია. ვინმე ფარსადანისა. *ზურაბ ს-ძე პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ფარსადანაშ მოლარ – ტყე (მაცხვარში) ლაპლა ჭალაის მარჯვ. მხარეზე. ვინმე ფარსადანის ნახოვარი. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ფარსგიანი – სამოვრები (იფხი) ს. იფხის ზემოთ, ვაკე ადგილია. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ. ლატალი, 1973.*

ფარალ – სათიბები (შკედი) ს. შკედის მთაში ფერდობზე. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ფარალ (2) – სათიბი (ნაცული) ნაცულის მთაში, აღპ., მზიანი.

ფარალ – სათიბები (ცანა), იყოფა ორად: **ჯიბე ფარალ** და **ჩუბე ფარალ**. არყნარიცაა შიგადა შიგ.

ფარრლ – სათიბები ს. ჩიხარეშის უკან, ახალშენში. *ა. ჟ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*

ფარრლ (2) – ყანები (მელე, ჩიხარეში) ს. მელეში. მოფერდო ადგილია. მზიანი მხარე. **ფარ** „ფერ-

დობი, მზიანი ადგილი“.

ფარტაშ – მთა (რცხმელური), ლაშხირის მარჯვ. სამოვარი მთა. გ. ა. *ლიპარტელიანი, 1976.*

ფარენდა – ყანები (ლემუკვი) ს. ლემუკვის დასავლ. ფერდობია, ტყიანი არაა. *შალვა გ-ძე ივერიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

ფასის მთა – მწვერვალი (ლნტხ.) ზესხოს ქედის ჩრდ.-აღმ., სიმაღლე – 3786 მ. ზ. დ. სქემის მიხედვით – ცხენისწყალი მოედინება ფასის მთიდან (?) და ცანისწყალს უერთდება მარცხ. მხრიდან ზესხოს ქედის დასასრულში.

ფაულდაშწრ – ყანები (სვიფი), დასახ. უბან სტიფს აკრავს სამხ.-აღმ. ტუბრას აღმ.-ით მდ. ტუბრასთან სანაპიროზე ჭადრები (ჭანდარ) და ბელყჩარ დგას. *იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ფაულდაშ (2) – სათიბი (ქელირი), ყანა (სვიფი), ს. ქელირშია, მდ. დაწმარის მარცხ. მხარეზე, მგქლერიშ გორგ-ის ჩრდ.-ით, აღმ.-იდან ტყე აკრავს (ზანტრა, შდგხენდ...). *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.X.1969 წ.*

ფაულდაშ (იხ. ფაულდაშწრ – სვიფი)

ფაფალ – ზენის ქვედა სახედი ნაწილი. მდ. წამდგრას ზემოთ, ზენის ქვედა კიდე, საჯდომია გაკეთებული და სადამოშობით თავსაყრელიც. *ნესტორ სემას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო), 31. VII. 1970 წ.*

ფაფალ – პლატო (ჰამაში), ჰამაშის დასაწყისი პლატო, კაჩნის სამოვრის ბოლო. *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ფაფალ – სამოვარი მდ. ჭუბრულას მარჯვნივ, სამანქანო გზის ქვემოთ, სოფ. დევრას ქვემოთ მდინარე ჭუბრულასკენ. გორაკია შიშველი. *გერასიმე ნიკოლოზის ძე გადრანი, 50 წ., დაცურების კადრი მუშა, ს. დევრა, ჭუბერის ს.ს., 11.9.1970 წ.*

ფაფალ (4) – ბუჩქნარი (ზ. ჭველიერი), შესასვ. (ხაიში), სამოვარი (დევრა), პლატო (ჰამაში) ლეჟნ ჭველიერში, ამალღებული. გ. ნ. *ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 1976.*

ფაფლარ – სახნავ-სამოვარი (თავრარი) ს. თავრარის სამხ.-დასავლ. სამხ. აკრავს მუხნარი ტყე (ფაფალს ჩუბაჟ). *უმანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ნაკის*

ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ფაფლშ სგიმ – მჟავე წყალი (ტიტა) ს. ტიტას ჩრდ.-აღმ. მიმართულებით, მდ. ჭუბრულას გაყოლებით 1 კმ-ზე. ქედია და მოედინება მჟავე წყალი ≈ 50 მ-ზე რიყედან. ქედი მიემართება ჩხეტლშმ ჰანტედ-ამდე. *ნოდარ თებეჯის ძე ცინდელიანი, 21 წ., მექანიკოსი, ს. ტიტა, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 9.IX.1970 წ.*

ფაფლწ ც(უ) ხტა – სათიბ-სამოვარი (ჟაბეში), მდ. ტუბიბერგლას მარცხ. კლათაზეა, ალპური სათიბ-სამოვარია, აქვს ფაფალ, სერივითაა. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფაფლღ – გორაკი (ლალხორალი). *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ფაფრგლა – ღელე (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, ჩვაბიანი ტუბრას მარცხ. შენაკადი, სტიფს ქვემოთ უერთდება. ფაფალ ხარ ეჩქა – ეჯლა. *სუმლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფაფღლ – ტყე (ლაჰილი) ს. ლაჰილის სამხ.-აღმ. ფაფალშალ ხარ. ზ. ს. *პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ფაჟტ – ყანა (ტვიბი) ს. ტვიბში. გ. გ. *ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ფაჟტი ზაგარ – ტყე (მამი), საკულტო ადგილი მამის ჩრდ.-აღმ.-ით. ბ. გ. *ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*

ფაშგ – სამოვარი (მულახი) მულახის საზაფხულო მთაში, ლეჟნ ლახვ-ში, ჰადიშის ტვიბსა და მწრხი ტვიბ-ს შორის (იხ. ფაშგა ყუბირ).

ფაშგა ყუბირ – სამოვარი (მულახი) ს. მულახის სამხ.-აღმ. ლეჟნ ლახვშია. ამალღებულია, უნაგირა ქედზეა. ჰადიშის ტვიბსა და მწრხი ტვიბს შორისაა. **ფაშგ.** ფაშგ/გ „გაცივებული, მიუკარებელი“ (მლხ.) შდრ. ლგფშკენე. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფაჩანდუირ – გზაჯვარედინი (მელურა), ს. მელურაშია, ყოფილი სოფლის თავსაყრელი ადგილი. ფაჩანდუირ „სასაუბრო, დასასვენებელი, საგრილობელი“ (დაახლ. მნიშვ.) (სი ლაშდი ფანჩატურლისა ჯაყახტი მი „შენ მთლად მოცლილ-მოსვენებული, ფუფუნებაში გყავარო მე“). გ. მ. *მუსელიანი, 57 წ., 1974.*

- ფაჩ მოლ** – ტყე (ლაპილი), ს. ლაპილის სამხ. ტყეშია, ვინმე ფაჩასი. *ზურაბ ს-ძე პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*
- ფაცხ** – სამოვარი (ლეღბაგი) ს. ლეღბაგის ზევით, დაფერდებულია, შუა ადგილას წყალი დგება გაზაფხულობით. *ჟორა დ-ძე აბდეღანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ფაცხმწარ** (იხ. **ფაცხმწ** – ისკარი)
- ფაცხმწ ზაგწარ** – ზეგანი (ლეღბაგი) ს. ლეღბაგის ზემოთ, ზემოთ ტყეა, ქვემოთ მეწყერის მიერ გამოტანილი ფლატე-ხრამი. *ჟორა დ-ძე აბდეღანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ფაცხმწ** – სახნავი (ისკარი) მდ. კედრღლას აღმ., სკოლის ჩრდ., ადრე სათიბები ყოფილა, ამჟამად კიდევუა მარტო სათიბი. ლა-ფ{ა}ცხ-ი(რ) (ლაფცხი ლი ი ლათი). *ფუჩე ფუჩეს ძე გერღიანი, 87 წ., პენს., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ფაცხმწ ლატრბი** – სეზონური ტბა (ლეღბაგი). ს. ლეღბაგის ჩრდ. სამოვარ ფაცხ-შია სეზონური ტბა. *ჟორა დ-ძე აბდეღანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ფაჯი** (იხ. **ფაჯი დაბწარ** – საყდარი)
- ფაჯი დაბწარ** – ყანები (საყდარი) ს. საყდარში, საკ. სახელია? ვაკე ადგილია. *მ. ა. ბენდეღიანი, 68 წ., 1978.*
- ფაჯრე ლაშხუნ** – სამოვარი (იენაში) ს. იენაშის აღმ., გზის ქვემოთ, ჯოხებს ვინახავდით. *ი. გ. ფარღიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ფაჯშიერ** – სამოვარი (მაცხვარიში, ლაპილი) ს. ლაპილის დასავლ., დასახლების დასავლ. წვრილი წიფლნარი. *ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*
- ფაჯშიერ ღწარ** – ტყე (ლაპილი), ს. ლაპილის სამხ.-დასავლ., სამოვარ ფაჯშიერ-ის მიდამოებში ღარივითაა. *ზურაბ ს-ძე პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*
- ფანჯგანი** – სათიბი (ლანტელი), სათიბ ჩემათშია, ჯომე ლარეს აკრავს ჩრდ.-აღმ. (ბოჯგ გარ ხაგ). *კოწია ბეჭერზას ძე პაკელიანი, 75 წ., პენსიონერი, ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ფანრა** – სამოვარი, ს. მურშკელისა და ს. ზარღღაშის საზღვარი გორაკი. თოვლი არ ჩერდება იმ ფერღობზე. ბუჩქნარებია, ღოღიაქწარ და ხამწარ სულ იქ არიან ზამთარ-ზაფხულ. *ვლადი ბათოს ძე მჭედღიანი, 13 წ., მოსწავლე, მ ულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ფანრა (2)** – ყანა (იფ. ს.ს.), სამოვარი (მურშკელი) ს. იფარის ჩრდ.-დასავლ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. გუნ ლუტერ მწმ ლი, გოღიწარ ლიხ, დეღბელ უწერ ლი. *ლუკა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკიფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ფანრე ლიწერ** – სამოვრები (ჟოღაში) ს. ჟოღაშის ჩრდ.-აღმ., ყანა-სამოვრები, ფერღობი, აქა-იქ ბუჩქნარები, ფოთლოვანი ტყე. *სოფრომა საბას ძე გუჯეღიანი, 62 წ., პენს., ს. ჟოღაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ფანრელ** – ყანები (ჟოღაში) ს. ჟოღაშის აღმ., მულხურას მარჯვ. კალთაზე, დბიწერში, ზემოთ. მის ზემოთ ფანრელიწერის ტყეა. *ალექსანდრე გელას ძე დევღარიანი, 80 წ., პენს., ს. ჟოღაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ფანრვალ** – მთა (იხ. **ფანრვალ**). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- ფანრ შუკუტ** – გზა (ზარღღაში). სამანქანო გზა სოფ. ზარღღაშიდან მერშკელამდე. *მამში ნესტორის ძე გაბღიანი, 67 წ. პენს., ს. ზარღღაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ფანქუტმ** – სათიბები (მელე) ს. მელეს აღმ. წყლის მარცხ. ჩაღრმავებული, ჩაქუტ ხარ. ფანქუტ შღრ. ფოქ < ფანქუტ ფოქა (მეღრ.).
- ფანღღლმ მურყვამ** – ნაკომწარი (ხეშკილი), ს. ხეშკილშია, ფანღღღარის სამოვრებში. ნაკომწარიღაა. თუ ვისი, არ იღიან. *მ. დ. ფიღღანი, 87 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ფანღღღარ** – სამოვარი (ხეშკილი), ჰეშკილშია, მელესგ ლი. არის ნაკომწარი – ფანღღღმ მურყვამ. *ვახტანგ გრამიტრონის ძე ჯაჯღანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*
- ფანღღღღღღ ლწარა** – სათიბი (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. შიშველი რელიეფით, პატარა. *ნოღარ პლატონის ძე მარგვღიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივღისი.*
- ფანკუნდ** – ყანა (ჰადიში), ავღღიანების ყანაა, დღას ფანკუნდი მურყვამ.
- ფანკუნდი მურყვამ** – კომწი (ჰადიში), ს. ჰადიშია, ყანა ფანკუნდშია. ეკუთვნის ავღღიანებს. *მანი ლეღანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახღისი, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ფანკუტღბ** – ტყე (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-დასავლ., ფოთლოვანი ტყით, ჰარბობს არყნა-

- რი. დამრეცი სერი (არაა ფაკუტ და ფაკუტურბ). *ნუცა ანტონის ასული ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*
- ფაკურაღ** – ყანა (მურყმელი) მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, სოფელ მურყმელის დასავლეთით. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ფაკუტ თხუმ** – საკულტო (ჰადიში) ს. ჰადიშის სახმ.-დასავლ., სოფლის ყანების დასაწყისში. აღმართზე ამოსული ილოცება – ჰადიში უსგუტა საყდარ სი ლამეშდ. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ფაკურ** – ბილიკი (მურყმელი), ს. მურყმელშია, მდ. ენგურის მარჯვ. ფლატე, სადაც გადის ბილიკი. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ფაკურღ** – ყანა (მურყმელი) ს. მურყმელის აღმოსავლ., სერივითაა, სამანქანო გზის ზემოთ. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ფალიანში** – საცხოვრებელი (მესტია) ნესგა უბანში, ფალიანების საგვარეულო თემი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- ფანქიში** – სათიბი (ფარი) ს. ფარის დასავლ., მდ. ლალქუერიაში ლიცის მარცხ. კალთზეა. ჩრდ. ტყე – მუხნარი. ფხვიერი მიწაა. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე 24 წ., მოსამს., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ფარ** – სათიბი (კაერი) ს. კაერისა და ს. ლემსიის მთაში. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ფარ** – სოფელი, მდებარეობს ენგურის მარჯვენა ნაპირზე, აღმოსავლეთით ესაზღვრება სოფ. ეგერი, ჩრდილოეთით ქვიზის მთები, დასავლეთით სოფ. ნაკრა და სოფ. ლახამულა, სამხრეთით კი სვანეთის ქედი. სოფელში 11 უბანია. სოფლის სახელწოდება მიღებული უნდა იყოს სიტყვა „ფარიდან“. *გიორგი სოლომონის ძე ნარსავიძე, 86 წ., 1965.*
- ფარ** – სოფელი, ფარის ს.ს.-ს ცენტრი, მის ჩრდ. – კაცხ, სამხ. ლამხერი, აღმ. ზაგარ, დასავლ. ფარიშ ჭალა. 8-წლიანი სამ. სკოლა და სხვა დაწესებულებები. დგას ეკლესია **ფარიშ მაცხტარ**, მის აღმ. სასაფლაოცაა, 3 კომპის ნანგრევიცაა. საკმაოდაა იფანი. ცხოვრობს 29 კომლი. ფარ (< ი-ფარ-იდან ?). „იფანი“ ფარის მეტყველებაში „ლჯარა“, ფარში – იფანი „ლჯარა“, ხოლო ეც.ნ. ცხ., ბეჩ. და ბზ.-ში „იფ“. *გურმაჩ ალიმურზას ძე რეზესიძე, 65 წ., მეტყვე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ფარ (3)** – ყანა (სოლი), სათიბი (კაერი-ლემსია), სოფელი (ფარ. ს.ს.), ს. სოლშია, სამანქანო გზის ქვემოთ. *რომანოზ ა-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახურე, მესტია, 1972. IX.*
- ფარი ლესე** – სათიბ-სამოვარი (სოლი, ლემსია) ს. სოლის ჩრდ.-აღმ., მთა შიხულდაშშია. არყნარია, მის ჩრდ.-აღმ. ლემსიისა და სოლის სათიბია – **ლალჩა**. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972, IX.*
- ფარიღ** – ტყე (თავრარი) ს. თავრარის ჩრდ.-აღმ., ტყე ცხუმიგლდშია ცხეკის ჩრდ. – წიფლნარ-წიწნარიც (ფოთლის ფერის მიხედვით). *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავრარი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ფარიღ (2)** – ყანა (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ფარიღარ** – სამოვარი (კაცხი) კირის სატეხ ტუბარარის ჩრდ., ხრიოკი ადგილია. *ჯეირან ჟორჯის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწავლე, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ფარიშ ლასფლატარ** – სასაფლაო (ფარი) სოფლის ცენტრში, ეკლესია ფარიშ მაცხტარ-ის გარშემო. *გურმაჩ ალიმურზას ძე რეზესიძე, 65 წ., მეტყვე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ფარიშ ჭალა** – შენაკადი (ფარი), მდ. ენგურის მარჯვენა შენაკადი, მოედინება მგჰერიდან (მთა ბაჯიდან?). უფრო – მთა ლანდევალის ქვედა კალთებიდან. ს. ლეჰასთან უერთდება მდ. ენგურს. *ჯეირან ჟორჯის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწავლე, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი (კარგად იცოდა), 1969 წ. X.*
- ფარო** – მსხალი (თავრარი). ს. თავრარის აღმ. სკიზნიარ-ის სათიბებში დგას მსხალი, კარგი ნაყოფისააო (ხოჩა როქ ფარო – მსხალს ჰქვია). *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავრარი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ფარცმანი** – სათიბი (ჯუხვლანი), ჯუხულანსა და ლაშხრანში შორის მდებარე სათიბ ქელიშ-შია, სათიბ მატანის აღმ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 54 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

- ფაჭ** – ყანა (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლ. ქერის ყანა. ფაჭ „რუხი ფერი“. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ფატულ** – გზა (ლემსია), ლემსიდან ქანე ლახვში მიმავალ გზაზე ფერდობია და პატარ-პატარა სამოვრები, პატარა ვაკეცაა, ნახნავი ამჟამად არ ჩანს. *შადურ ალიდარის ძე შუკვანი, წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ფატუშიერ** – ფერმის ნაგებობები (წვირმი) ს. წვირმის დასავლ. ყოფილი სამოსახლო. ამჟამად ფერმის სახბორე. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ფატუშიერ (2)** – ყანები, ფერმა (წვირმი) ს. წვირმის დასავლ., ჩობანის უბანში. ფეტვი არ ითესება, ქერი ითესება ამჟამად. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ფაფიშა მურყამ** – კომპი (ქაშვეთი), ნაკომკარი (ხემვილი), ს. ქაშვეთია, დაცულია კრაგად, ფილფანებს ეკუთვნის. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმერუნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972. X.*
- ფაფიშა მურყამ** – კომპი (ხემვილი), ს. ხემვილია, დანგრეულია, ფილფანების საგვარეულოს ერთ-ერთი ნაკომკარი. *ლ. მ. ფილფანი, 74 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ფაფიშა ჭალიან** – სამოვარი (სოლი) ს. სოლის სამხ.-აღმ. ქაშვეთისა და სოლის დასახლებებს შორის. მესტია ჭალანს მარჯვ. მხარეზე. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- ფაყ** – სოფელი (ხელედის ს.ს.). ხელედის ს.ს.-ში შემავალი ერთ-ერთი სოფელი. დღე დღეცხუანირი ღელა-ს მარცხ. მხარეზე. იყოფა **ჩუბე** და **ჟიბე ფაყად**. მდ. ხელედულას მარცხ. კალთის ტერიტორიაზეა.
- ფაყი შუკუტ** – გზა (ლესემა). ს. ლესემას გავლით ადის სამანქანო გზა მთა ისკალდისკენ. *მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.*
- ფაყი შუკუტ (2)** – გზა (მურშველი, ლესემა) ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ. სამარხილო გზაა სამოვარ რადნალსა და ჰინწულის შუა. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ფაყიწა** – ყანები (ლახირი) ს. ლახირის დასახლების დასავლ. ყანები. გვერდითი ყანები. ფაყ (ფოყ „გვერდი“). *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ფაყულაშ** – ტყე (უშგული) ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარცხ. კალთის ტყე – არყნარი. სათიბ ფაყულაშის საპირისპიროდ. *მიხეილ დავითის ძე რატაიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ჟიბიანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ფაყულაშ (2)** – სათიბ-სამოვარი, ტყე (ჟიბიანი, უშგული) ს. ჟიბიანის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. და მარცხ. კალთაზე, ოდნავ დამრეცი. არის მარცხ. კალთაზე არყნარი ტყე. *სოსო სემლარის ძე ნიჟარაძე, 19 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. შუგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ფაყულაშში ტუბი** – ხევი (ჟიბიანი), მდ. ენგურის მარჯვ. შენაკადი, ს. ჟიბიანის ჩრდ.-აღმ. მოედინება სათიბ ფაყულაშს და დათლარე ლნრას შორის. *სოსო სემლარის ძე ნიჟარაძე, 19 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ფაწი ზაგარ** – კლდე (ივარი) ს. ივარის დასავლ., ენგურის მარცხ. კალთაზე. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახურე, ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ფაგილა მურყამ** (იხ. **ფაგრა მურყამ**)
- ფაგილარ** (იხ. **ფაგრა**)
- ფედრანი** – სახნავი (ხოსრარი), ს. ხოსრანშია, სათიბ ლაქირულა-ის ჩრდ.-აღმ. ხილიანია. ფერმის შენობებს ზემოთ. *სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ. კოლმეურნე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ფელდარ** (იხ. **ფელდარ** – ჭველიერი)
- ფელდარ** – სათიბი (ჭველიერი), ს. ქვედა ჭველიერშია, დაფერდებული. ფელდ „დამრეცი“ („ფელტ“ – შდრ.) (ქართ. ფერდ-ი > ბქვ. ფელტ). *შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ., 1974.*
- ფელტ** – სამოვარი (ხაიში) გაღმა ხაიშში, სამოვარ ნაზენტხს დასავლეთით, ადრე ხორბალს თესდნენ, ამჟამად ხრიოკ ადგილად არის დარჩენილი. ფერდობი ადგილია. „ფერდი“. *ნატაშა ემუზას ას. ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- ფელტ (2)** – ყანა (ხევრა), ფერდობზეა. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*
- ფელტილდ** – ყანა (ტობარი) ს. ტობარის ჩრდ. ლუხისკენა გზაზე.; პატარა დამრეცი, ფერდო-

ბი ყანაა. „ფერდობი“. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენს., ს. ტობარი, ხაიმის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70.*

ფელტიმ დაბ – ყანა (ნანყბული) ს. ნანყბულის სამხ.-დასავლ. ფერდობია, თესვენ სიმინდს, ლობიოს, აღმ. ტყე – წიფლნარი, ზესხრა, ცხვიმრა, თევრა, შდგხენდ, ჩრდ. არტამ – ლახანა... ჩრდ.-დასავლ. ვენახი. „ფერდობის ყანა“. *კოწია ქერეთის ძე ჭკადუა (წულუკიანი-ო), 69 წ., პენს., ნანყბულში მცხოვრები, ხაიმის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17. 11.70 წ.*

ფელტიმ თხტიმ – ტყე (დაკარი) დაკარის ჩრდ.-დასავლ. ყანებს ზემოთ, ფერდობი წიწვიანი ტყით. *ვალერიან სანდროს ძე ჭკადუა, 48 წ., პედაგოგი, ხაიმის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*

ფელტარ – ყანები (ლახამულა) ჟ. ლახმელ-ის აღმ., სამანქანო გზის (ნაჭკვრას) ქვემოთ. ფერდობი რელიეფით. ფელტ „ფერდ“. *კოწია იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ფენდერი ღელე – ღელე (ბენიერი) სოფ. ბენიერში, ლაშხურას მარჯვ. შენაკადი.

ფერგანი – სათიბები (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერსა და ჩუკულს შორის.

ფერმა – ფერმის მიდამოები (ზესხო) მდ. ზესხურას მარცხ. მხარეზე, ბანაკ ზესხოს აღმ.-ით.

ფერმოლ – ფერმა (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერეთის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიმის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ფერცი – სამოვარი, ტყე (მაცხვარიში) ლჰკლა ჭალჰას მარჯვ. მხარეზე, შერეული ტყეა. დამრეცი რელიეფით. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ფეტუშერ – საცხოვრისი (ტვიბი), ს. ტვიბშია, გადმოცემით ფეტვი ითესებოდაო. *ჟ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ფეტუროლარ – ტყე (უმხვანარი) ს. უმხვანარს სამხ.-აღმ., მოლარს ქვემოთ. ფეტურა „ფეტვი“. *გრამიტონ ბესრაიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უმხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ფეტურარ ზაგარ – ზეგანი (ლაბსყალდი) ლაბსყალდში ტუბისა და ბჰჩე ტუბის შუა. სამხ. ესაზღვრება კუნჭილდ-ის ტყე, ფოთლოვანი ტყის მასივია, აღწევს ლაჩუმამდე. ფეტურა „ფეტვი“ – ფეტურარ ზაგარ „ფეტვიანი ზეგანი“ (?). *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ.,*

მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ფემდულარ – სათიბები (მესტია, დავბერი), ტყე (ზეგანი), აეროპორტის მიდამოშია, ეკუთვნის ნაკანებს, ნიგურიანებს, მუშკუდიანებს, ჯაფარიძეებს. იზრდება ფოშდეღ. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ.*

ფემდულარ – სათიბი (დავბერი) ს. დავბერის სამხ., ენგურის მარცხენა კალთაზე. ფოშდეღ ჩანს. *ნოდარ პლატონის ძე მარგველიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ფემდულარ (2) – ტყე (ზეგანი), სათიბი (დავბერი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე, ფოთლოვანი ტყით. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ფერენდურ – წყარო (ლევმერი), ს. ლევმერშია, კარგი წყალია. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*

ფერქარალ – თემი (იენაში). ს. იენაშის ერთ-ერთი უბნის – ფერქარის საგვარეულოს სამმო – წერედიანებისა. იყოფა სამმოებად: **მერზაზა, უზანზა, ჯაკუტაშა, ხაშა.**

ფერტარ – უბანი (იენაში), ს. იენაშის დასავლ. მხარის დასახლება. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ფეცხურანი – სათიბები (სგობული) ნასახლარ სგობულში. ლეჟნ სგობულს ქვემოთ. ენგურის მარცხ. კალთაზე. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*

ფეხ – ტყე (წვირმი) ს. წვირმის სამხ.-აღმ., მუხნარი ტყეა. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ფეხ – ტყე (ჰოლაში) ს. ჰოლაშის ჩრდ.-ით. ფოთლოვანი ტყე ციცაბო კალთებიანია. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჰოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფეხ (5) – ტყე (ზარდლაში, წვირმი, ჰოლაში, ზეგანი), სოფელი (იფ. ს.ს.) ს. ზარდლაშის დასავლ. ფერდობი, ტყე – შერეული. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფეხ (იხ. ფეხი ღარ – ზეგანი)

ფეხ, ფეხარ – სოფელი, ცხოვრობს ერთი მოსახლე. მდებარეობს ორ სოფელს წვირმსა და ივარს შორის. აწ განსვენებული ივანე ალექსის ძე კორძაიას თქმით, ამ ადგილს ეს სახელი

იმიტომ დარქმევია, რომ ვიდრე ბიძამისი აქ დასახლდებოდა ისეთი უღრანი ტყე ყოფილა, რომ „ფეხის შარა არ იყო“. ეს მოსაზრება ჰკუასთან ახლოა. მღვდელ-მონაზონი თევფანე კორძია აქ დასახლებულა მე-19 საუკუნის 50-იან თუ 60-იან წლებში. აქვე აუშენებია ღვთისმშობლის სახელობის ეკლესია. სოფელი შედის სოფ. წვირმის ტერიტორიაში. *ჩამწერი ასლან ომინდეს ძე კორძია, თსუ ფილოლოგიის ფაკულტეტის IV კურსისი სტუდენტი, 1965 წლის 5 ივლისი.*

ფეხი ღწრ – კლდე, ტყე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-აღმ., მდ. ლასილის მარჯვ. კალთის დაქანებული ღარი. მეჩხერი ტყით, მშრალია. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ფეხიმ ზაგწრ – ზეგანი (ტვიბერი) ტყე ნეჯდარის თავზე. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ფეხიმ ნამტყტიფ – ხრამი (ტვიბერი) ფეხიმ ზაგწრს ქვემოთ, ნამეწყრალია. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ფეხშარე იუწნ ნათგმეყტიელ – ეკლესია (წვირმი) ს. წვირმში, ფეხის უბანშია. ეკლესია მოვლილია, შიგ წიგნები და ხატები. თეოფანე კორძია მღვდელი ყოფილა, მას აუშენებია. *მირან ხალამურეს ძე ფანგანი, 40 წ. კოლმეურნე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ფეხშწრ (იხ. **ფეხ** – სოფ. ივ. ს.ს.) – საცხოვრისი (წვირმი), ს. წვირმის სამხ. საცხოვრებელი უბანი. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ფიკუტი ლახულდ – სამოვარი მთა (ნაკ. ს.ს.) მდ. ნაკრას მარცხ. მხარეზე, ლაჭურწმ ლიცის მარცხ. კალთის მშრალი, ალპური მთა. სანადიროცაა, გემრარე ნაშდულუ-ს ჩრდ.-დასავლ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ფიკუტი მინდორ (იხ. **ფიკუტი მინდურულ** – უსგვირი)

ფიკუტი მინდურულ – პატარა ვაკობი (უსგვირი) ჭალწმ მარჯვ. მხარეზე. მთაშია, ვაკობია, პატარა ჩაღრმავება. მოედინება წყალი შუაში. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ევერის ს.ს., 1973.*

ფიკუტი ღწრ – გადასასვლელი (ლეზგარა). გადასასვლელი (უსგუტირისკენ?). შიშველი, უწყლო, მშრალი. „მშრალი ღარი“. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს.ს. თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ფიკუტი ღწრ – სეზონური დეღე (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, კლდე ნწსეტის დასავლ. ენგურიდან ჰატკვერამდე აღწევს თითქმის. ზაფხულობით შრება წყალი. ტყიანია. *გელა ფუთუს ძე ჰკადუა, 64 წ., პენსიონერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ფიკუტი ღწრ – დეღე (უსგვირი) ჭალწმ მარჯვ. კალთაზე, საკმაოდ შვეულია. შუაში მოედინება წყალი, სარწგ. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ევერი, 1973.*

ფიკუტი ღწრ – დეღე სეზონური (დაკარი) დწკრის ზემოთ. სეზონური დეღეა, წიფლნარი, წიწვნარი. ლაღრალწმ ზენის სამხრეთ-დასავლეთით. *სამსონ გაუს ძე ჰკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*

ფიკუტი ღწრ (5) – მშრალი ღარი (ქვ. ვედი), სგიმიშ ღარშია, ჩვწმ შარწრიდან იწყება ქვიანი ღარი ლემდხინდიმ ნაკ-ამდე. მშრალია, ძირში კი პატარა წყალი მოედინება. ჩანს კაკ, შდგხგნდ, ჯიწრა, ბეალყაჩ. *ლეო გრიგოლის ძე ჰკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ფიკუტი ღწრი სარწგ – წყრო (უსგვირი), ჭალწმ მარჯვ. მხარეზეა. ფიკვი ღწრ-ში, დეღეში მოედინება სარწგ. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ევერი, 1973.*

ფილიპეი დაბ – სახნავი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ფილიპე ტვილდიანის ყოფილი სახნავი. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1973.*

ფილოი ბარბალ ზაგწრ – ყანა (ბაბილი). ბარბალ ზაგწრში ქურასბედიანი ფილოს ყოფილი ყანა. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ფილოი ღონდერ – სამოვარი (ბავარი), ს. ბავარშია, ზემოთ. ლიპარტელიანი ფილოს სახელობის. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*

ფილოსწნი – დეღე (ხევრა), იფრგლას მარჯვენა შენაერთი, მოედინება მთა უწკვლწში წესხოლხენ. *ვასო მიხეილის ძე ჰკადუა, 36 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ფილოსწნი – ხეობა (ივარი), მდ. იფრიმ ტუბის მარჯვენა ტოტის ხეობისა და საზაფხულო

- სამოვარი მთის სახელწოდება. მთას ეწოდება **ფილოსწინაშე ლახუტ**, ხოლო ხეობას – ფილოსწინაშე ტუბი. მთა სუბალპურიდან ალპურ ზონამდეა, კარვები ტყის ზედა ზონაშია. მდინარე მოედინება მთა როკვარიდან. დგას 1 კარავი. *სეთბე უმარის ძე ჭკადუა (სურუძე), 66 წ. მჭედელი, ს. ივარი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*
- ფილოსწინაშე ტუბი** – ხევი (ივარი), მდ. იფრიშ ტუბიბის მარჯვენა შენაკადი ტოტი. მოედინება მთა როკვარიდან. *სეთბე უმარის ძე ჭკადუა (სურუძე), 66 წ., მჭედელი, ს. ივარი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*
- ფილოშა** – უბანი (შყალერი), ს. შყალერშია, სუბელიანების საგვარეულო თემი. *გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*
- ფილოშა მურყუამ** – ნაკომკარი (ლატალი), ს. შყალერშია, სუბელიანების საგვარეულო კომპი. ამჟამად მთლად დანგრეულია, ძირიც არაა. *გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*
- ფილფანა მოლარ** – სათიბები (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ფილფანის ნაკაფი. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახურე, ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ფირფილდ** – სათიბი (ჭებუდი) სათიბ წყარარსა და სათიბ-სახნავ ჭარმანგს შორის. ხარობს სამყურა ბალახისებრი მცენარე, რომელსაც პირპილდ-ს ეძახიან. ფირ-ფილდ < პირპილიდ. *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჭებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ფირცანანარ** – სამოვარი მთა (ზარდლაში), ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ., ზანგურიანის კლდის სამხ.-აღმ. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ფიტკირ** – ყანა (საყდარი) ექსიდერ-ში, ს. საყდარი. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*
- ფიტნარგინ** Г. Фитнаргин – მწვერვალი (ზესხო) ს. ზესხოს ჩრდ.-აღმ., სიმაღლე 4184 მ. ზ. დ.
- ფიფიშა** – უბანი (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარში შემავალი თემი. კვანჭიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი სამძო. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ფიფიშა მურყუამ (2)** – ნაკომკარი (სგობულდი), ს. სგობულდშია, დაცული არაა. ყოფილი კვანჭიანების საგვარეულო კომპები. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., იენაში, 1973.*
- ფიფრ დაბ** – სამოვარი (კვანჭიანარი), სამტაშიის გორაკზეა, ადრე იხვნებოდაო. ფიფიშას საგვარეულოსი (კვანჭიანებისა). *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ფიფრ ნაკარ** – სათიბი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ., ყანა ქრისდემის ქვემოთ. ფიფი ფირცხელიანის სათიბები. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ფიფრმა გგებარ** – ტყე (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ. ფიჭვნარი ტყეა ფიფიანთ (ფირცხელიანებისა). *გუნტერ ილამაზის ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VIII.*
- ფიშგუპანი** – ყანა (ლანხვრი) ს. ლანხურის სამხ., ყანა „ჩორალ“-ს დასავლ. სახნავი მიწაა, სამანქანო გზის ქვემოთ. აქა-იქ პანტა მსხლებია, ბალახი „პიშუ“ ბლომად ხარობს. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ფიშირ გგებ** – ტყე (იელი) ს. იელის სამხ.-დასავლ. ერთ ძირზე 8 ცალი გგებ იყო აღმოცენებული. *რ. ვ. ხეიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*
- ფიშიყორ** – ღელე (ქახუნდერი) სოფ. ქახუნდერში. ჩამოედინება ლაკურემიდან. მეწყრიანობა იცის ძალიან მაგარი.
- ფიშიყორ** – ღელე (ჭველფი), მდ. ლაშხურის მარჯვ. შენაკადი. მეწყერი იცის ძალიან მაგარი, ლეჟნ და ლეჟვან ჭველფის შუაში ჩამოედინება. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*
- ფიშიყორ** – შენაკადი, ხევი (ჩუკული) ჩუკულში, მდ. ცხენისწყლის მარჯვ. შენაკადი, დიდღვარცო-ფიანია. *ნუნუ დადაშის ას. გულბანი, 26 წ., 1971.*
- ფიშიყორ (4)** – ღელე (ლუჯი), ხევი (ჩუკული) მდ. ფიშიყორის განაყარია, მოედინება **ცხეულის მთიდან**, დადიაშის სამხრ. ადიდება იცის, ღვარ-მეწყერი.
- ფიშიყორილარ** – სამოვრები (ლუჯი) სოფ. ლუჯში, ფიშიყორის ხეობაში.
- ფიშიყურ** – ღელე (მამი) ს. მამის აღმ., იცის მაგარი მეწყერი ყოველწიურად. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*
- ფიჩ** – სათიბი (ლაპილი), ს. ლაპილშია, დასახლების ზემოთ. *ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ფიჩ (2) – წყალი (ლემუკვი). ს. ლემუკვის სასმელი წყალი, წყაროს წყალია (ფიჩ როქუტ ჰნკიდ „ფაჩუნი მოადინაო“?). *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

ფიჩე მოლ – ყანა (ლასკადარი) მდ. ლასკადურას მარჯვ. მხარეზე. ვინმე ფიჩეს ახო. *ბ. დ. გუგავა, 24 წ., 1974.*

ფიჩხან – სამოვარი მთა (ხაჩეში) მდ. მანანაურის მარჯვ. კალთაზე. ფერმისაა. მწვერვალ ლაშლას სამხ. კალთა. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*

ფიცოშერალ – უბანი (კახურა) ს. კახურაში, ტვილდიანების საგვ. თემი. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ფიცრულ – კლდე (ჩაჟაში). ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ. კლდე, შხარას სამხ. კედელი. პიტალო კლდეა, ფიცარივითაა, სალი, ჯიხვების სატანი. ფიცრებივითაა დაყოფილი ღარებით. „ფიცარივით“ (კნ.). *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ფიცარ – კლდე (ლასკადარი), მთა დავბერის დასაწყისშია. *ბ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*

ფიცარი კარაჭი ნაგამ – სახნავ-სამოვარი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ნაკარვები ყოფილა. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ფიჭუნარ – ყანები (გვიმბრალა), გვიმბრალაშია, ლაშხირის მარცხ., ფიჭუნარი ამჟამად არაა. *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*

ფიხტიშ – სათიბ-სამოვარი (ზარში) ს. ეგრის ჩრდილო-აღმოსავლეთით, სათიბ-სამოვარ ლაჭუთთარის ჩრდილო-აღმოსავლეთით. ქვიანია (ლეგრეუ). ფიხტ(-რა)? *ბაჯუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ., მძლოლი, ეგრისის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ფოგარ – ტყე, აკრძალული ადგილი (ქართვანი), ს. ქართვანშია, სათიბებს – კერტი ღარასა და ასქართს შორის. საკულტო ადგილია, ტყიანი, კლდიანიცაა. აქა-იქ პატარ-პატარა გამოქვაბულებივით. თხები ეფარებიან წვიმიანობის დროს. ტყის ჩეხვა აკრძალულია. *ფოგარ (< ფოქარ ?). პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ფოგარ (2) – სამოვარი მთა (ღვებელი), ტყე (ქართვანი), მთა ლეთკარის სასმხ.-აღმ., კლდიანია, ოღრო-ჩოდრო რელიეფით (ღუე სუიკ ხარ, ღუე კოჯ – ბორცვიანი). *ფოგარ „ბორცვიანი“ ვარლამ ილოს ძე გერლიანი, 34*

წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ფოლეც – ყანა (წვირმი – ას. კორძაია). მდებარეობს ორ უბანს შორის, მასზე გამავალი გზა აკავშირებს სვიფს და ტვიბერს. უსათუოდ რაღაც კავშირში უნდა იყოს ქართულ „ფოლორცთან“. შედის წვირმის ტერიტორიაში.

ფომფერიშ – სათიბი (ხერხვაში) ს. ხერხვაში თავზე, სათიბების პერლანინარის დასაწყისი. *დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ფორე – სახნავ-სათესი (ლუჯი) ს. ლუჯში.

ფორე (2) – სახნავ-სათესი (სასაში) ს. სასაშია, ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. საკ. სახელია (ცოცხალი არაა). *ბ. გ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ფორელდ – სათიბი (ლაჰილი), ს. ლაჰილშია, დასახლების ზემოთ. *ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ფორხაჯ – სათიბი (ქურაში) ს. ქურაშის აღმ., მოლ ზაგარს ქვემოთ, ბუჩქნარი ადგილიცაა. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეგრისის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ფორე ლარელ – სათიბები (ლუჯი) ს. ლუჯში.

ფოქ – კლდე (ტობარი). სოფ. ტობარის აღმ. (სამხ.-აღმ.) არის კლდე, რომელსაც გამოწეული მხარე აქვს მდ. ენგურისკენ, ეტევა დაახლ. 100 კაცი. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

ფოქვა – სამოვარი მთა (ზ. ვედი) მდ. წაქაწყარის მარჯვენა მხარეზე. ტერასაზეა ერთი კარავი. მის აღმ. პატარა გამოქვაბულია ქვის ქვემოთ. მეგრელების სამოვარი მთაა. ზღვის დონიდან 2000,0 მ. სიმაღლის. ჯიხვის სამხ.-დასავლ. კლდის კალთებზე მრავლადაა გამოქვაბულები. ჩანს ალპური ბალახი კუმუნთხური (ტელეფი), ჩიქი, ხვამცა. *ვარლამ მიხას ძე მიქავა, 54 წ., მწყემსი, ს. ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.*

ფოქარ – გვირაბები (ყარი) მდ. თეთნაშვრას მარცხ. სანაპიროზე, გზის მარჯვ. სანაპიროზე. ტყეცაა შერეული. კლდეშია გვირაბი, სიმაღლე 1,5, სიგრძე არავინ იცის. დაახლ. 10 მ. შემდეგ ტოტდება ერთი გვირაბიდან მეორემდე გზის გაყოლებით ≈ 200 მ. სიშორეზე. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სოკლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.*

ფოქშმ ღარშ ლიც – ღელე (ხაიში). ს. ხაიშიდან ჩრდ.-აღმ., მეორე კმ-ზე, მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე ჩამოდის ფოქშმ ღარ-იდან წყალი (რუკაზეცაა აღნიშნული). ირგვლივ ნიგვზნარია და სხვა შერეული ხეები ზედა წელისკენ. *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო), 31. VII.1970 წ.*

ფოქშმ ღარ – კლდე, ტყე, მდ. ხაიშურას მარცხ. ხეობის კალთა. ს. წირმინდის (ღებგრცხილას) პირდაპირ. მოედინება პატარა წყალი, მის მარჯვ. კლდეშია გამოქვაბული, შიგ ჯიჰრა, კაკარ და ლაჯრაცაა. სიღრმე დაახლ. 10 მ. ლაჯუჰპ „ბუნაგი“ (დათვები იცისო). *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ფოქშმ ღარ – ღარი (ხაიში), ლაყლარში ზენ-ის ჩრდ. ფერდი, კლდეებს შუა ღარია, ზემოთ (თავზე) წიწვიანი ტყეა, ქვემოთ – შერეული. გამოქვაბულებიც აქვს. „გამოქვაბულის ღარი“. *ნატაშა ემუზას ასული ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*

ფოქშმ ღარ – ღელე (ხაიში). ს. ხაიშიდან ჩრდ.-აღმ. მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, ზემოთ მე-2 კმ. ხაიშიდან ჩამოდის წყალი ფოქშმ ღარშ ლიც. არის ძალიან ბევრი ნიგოზი. არის გამოქვაბული მარცხენა მხარეზე, რის გამოც დარქმევია სახელი „გამოქვაბულის ღელე“ (ღარი). *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო). 31. VII.1970.*

ფოქშმ ღარ (4) – ხევი, ღარი, ღელე (ხაიში), ტყე, კლდე (წირმინდი). სანგერგილისა და წარწს შორის მდებარე დიდი ხევი. მოედინება წყალი, ტყიანია. ზემოთ საკმაოდ დიდი გამოქვაბულები აქვს, კლდეების ძირში. ქვემოთ ხევში ნიგვზნარია კარგი. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, I. XI. 70 წ.*

ფომდეღ – სათიბი (ლაჰილი) ს. ლაჰილის სამხ.-აღმ., ტყიანია. *ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ფომდეღ – სათიბ-სამოვარი (მესტია). სამოვარი მთა ლექუჰ ლახუ-ში. აღპურ ზონაშია, ჩანს წივანა ბალახი – ფომდეღ. *ზამირა დათიკოს ას. მარგვანი, 18 წ., კოლმ., დ. მესტია, 1972. VIII.*

ფომდეღ – სამოვარი (იელი) ს. იელის სამხ.-დასავ., სამანქანო გზის ზემოთ. ფომდეღის

ბალახი ჩანს. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

ფომდეღ – სერი (ნაკ. ს.ს.). მდ. ნაკრის მარცხ. კალთის სერი, ჟაბე და ჩუაბე ზაგრარს შორის. წიწვიანარცაა, იელნარიც. აქა-იქ წიფლნარიც. ფომდეღიცაა. ფომდეღ (სინონ. ბოჯგ) „ქუჩი, წივანა“? *არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ფომდეღ (5) – სამოვარი მთა (ფარ. ს.ს.), სათიბი (ლაჰილი). ს.ს. კაცხისა და სუიფის საზაფხულო სამოვარი მთა. არის სათიბებიც და დგას კარვები (ბოჯგ მელ ხამთქვა გვამიდ, ფომდეღ ხაჟხა). ფომდეღ (< *ფოთოლ-) ბალახია. *ტარიელ ქემუზას ძე გადრანი, 59 წ., კოლმ., პარტორგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ფომდეღარ (იხ. **ფომდეღ** – ლაჰილი)
ფომდეღარ – სათიბები (წვირმი) ს. წვირმის სამხ.-დასავლ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, სახელმწიფო სანერგე – ფიჭვნარი. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ფომდეღარ (2) – სათიბი (ლახუმი), ს. ლახუმიშია, მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ყაბღლდაშის სათიბშია. ჩანს ფომდეღ. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*

ფომდეღარ (3) – ტყე (ღემუკვი) სათიბი (ცალდაში, ლაჰილი) ბალის ქედზე. შერეული ტყით. ფომდეღი არაა. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

ფომდეღარ – სათიბი (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ., ლექუჰ ლახუშია, ლამღუნინჰ თხუმქი, ფომდეღ ხაგ. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფონარ – საბალახო (შყალერი) ს. შყალერის და-სავლ., ბუჩქები აქა-იქაა, ზემოთ მუხნარია. ფეხ „ლეტანა, ბუჩქნარ-ჩირგვნარი, დაჩაგრული ჯიჰარ – ლადი როქუ ფეხ ხვამინ ვეთხმალს). *გ.. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

ფრიე შურ – შურო (ბაბილი), ლენსკირის ტუიბშია, შუროა. **ფრიე** „გამლილი, ფართო“, **შურ** „შურო“. *ნ. ა. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ფრონტი ღარა – სამოვრები (თეკალი) ს. თეკალში. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*

ფუთაშა ლარა – სათიბები (ჟამუში) ს. ჟამუშის სამხ., მულხურას მარჯვ. ნავერიანების საგვარეულოს უფროსის ფუთას ყოფილი სათიბები. ამჟამად კოლმეურნეობისაა. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფუთაშა ლაზგოლ (იხ. **ფუთაშა ლაზგა**)

ფუთაშა მურყტამ – კოშკი (წვირმი), ს. წვირმიშია, ტვიბერის უბანში. კარგად დაცულია. ფუთაშანთ თემისა, ფანგანების საგვარეულო. *მირან ხალაძერს ძე ფანგანი, 40 შწ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ფუთაშა მურყტამ (2) – კოშკი (ჟამუში, წვირმი), ს. ჟამუშიშია, აღმ., ნავერიანების საგვარეულოსია. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1071 წ. სექტემბერი.*

ფუთიშ ლაზგა – საცხოვრისი (ლახამულა). საცხოვრისი კეცნანის სახლისა და მისი მიდამოები, ხილნარია. ფუთუ ჭკადუას საცხოვრებელი. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ფუთიანი – სათიბი (ღვებრა) ს. ღვებრას სამხ.-დასავლ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე. *არსენა ზურაბის ძე წიფიანი, 75 წ., პენსიონერი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფუთულაშ ღარ – ღელე (იღლიანი), ს. იღლიანიშია, ტობაშ ნაკაშ გაგრძელებაა ჩრდ.-ით. ტყიანია, მოედინება წყალი. წიწვნარია, ხის წარმოება ყოფილა 1932 წ-მდე. ვინმე ფუთულა-ს მიხედვით. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს იღლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.*

ფუთაშა მურყტამ – ნაკოშკარი (ღვებრა), ს. ჩ. ღვებრაშია, ძირია დარჩენილი. მიზრუნების საგვარეულოსია. *რაჟდენ გოგი ძე მარგანი, 101 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფუთაშა ნაკ (// ნაკარ) – სამოვარი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ., ტვიბერის მხარეში. ფუთა ფანგანის ყოფილი სამოვარი. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ფუთა ლახულდ – სათიბი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ.), სათიბ მაჯუდას გაგრძელებაა ჩრდ.-დასავლ. საზაფხულო სამოვარი მთა

ლახულდის ქვემოთ. ფუთა სუბელიანის ყოფილი სათიბი. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ფუთაშარ – უბანი (მაცხვარიში) ს. მაცხვარიშიში, ერთ-ერთი სამო გირგვლიანების საგვარეულოდან, ჯულაბაშას ნაყარი. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*

ფუთა ცხიკი ტუბ – ხევი (მურყმელი) ს. მურყმელის სამხ.-აღმ., ენგურის მარცხ. ტყიანი ღელე, ვინმე ფუთასი. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ფულდერ – ტყე, სამოვარი (ლახთაგი), ლახთაგის ჩრდ.-დასავლ. ფერდობი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*

ფულდერი ლაღენ – სამოვარი (ლახთაგი), ლახთაგის ჩრდ.-დასავლ. ფულდერშია პატარა ვაკე ადგილი, საქონლის სადგომი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*

ფულდერი ლაშა – გზა (ლახთაგი) ლახთაგისა ლექუშ ლახვის გზაზე, ფულდერისკენა შესახვევი გზა (იხ. ფულდერი). *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*

ფუნაბუასდინ – საკულტო (ქახუნდერი), უბან ლეკუმბასტშია, ნამენარი. საკულტო დანიშნულების. *ზ. ს. გულბიანი, 22 წ., მოსამსახურე ს. ჩუკულიდან, 1976.*

ფუნთქტირ – სამოვარი (ჰებუდი) ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., მთა ყერენდას ქვემოთ, სამ. მთა ლაყუნალარს ქვემოთ. ფუნთქტირ „ხავსი“. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ფურთაშ – გზა (ლახუშდი). ს. ლახუშდიდან მიმავალი გზა მთა ანდრიანამდე, წილდამამდე, მუბამდე, ლახუშდარანდ-მდე, დათლაშ-ამდე, ცერამდე. მაგარი აღმართია, კაცი ბურთივით მომრგვალებული მიდისო. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972.IX.*

ფურნა ლაგნა – ტყე (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორში, წიწვნარ ტყეში, დამრევი რელიეფით. ს. ხერიისაცაა. ხომ არაა **ფურ-** („ძროხების“) სადგომი და არა **ფურნე**.

ფუსდ – ეკლესია (კაერი) ს. კაერის ჩრდ. ქედზე, ქვის ეკლესია, გადახურული. *დ. გ. მერლანი, 23 წ. ლენჯერი, 1973.*

- ფუსდ** – ეკლესია (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.-აღმ., ს კაერისა და სოლის გამყოფ ქედზეა. მთელია, ამჟამად სალოცავად არაა გამოყენებული. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972.IX.*
- ფუსდ (4)** – გორა (ზ. ლახამულა), საყდარი (ლანჩვალი, კაერი, სოლი). ჟბზე ლახმელისა და ჩუბზე ლახმელის გამყოფი გორა. სამანქანო გზის ქვემოთ. საკულტო ადგილი, არის სასაფლაო. ადრე ხის ეკლესიაც ყოფილა. დგას ზესხრა და არის პენდიკპრ, ჩანს, ადრე ეკლესია უნდა ყოფილიყო ლმზხერ ლი უფლიმერქა. *ფუსდ „პატრონი“. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნომბერი.*
- ფუსდ მგჰჰ** – ეკლესია (ცალერი) ს. ცალერის ჩრდ.-დასავლ., ჟბზე ფომდელის თავზე, ვაკე ადგილია, მის გვერდით ტბაა **მგჰჰ ტობ** ≈ 20 X 30 მ. ამჟამად ჩუბდლარან, პატარა დარჩენილი. მიწა ბამბასავითაა (ადგლდგნე გიმ, ჩუ ქეხნი). მგჰ (ზზ.) „ტბა“. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნომბერი.*
- ფუსდ ნატყტიფ** – ეკლესიის მიდამო (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)
- ფუსდ(ოთ)** – საყდარი ლანჩვალის ზემოთ, ფუსნ ტუბის მარჯვ. მხარეზე. დგას პატარა ქვის საყდარი, პატრონობენ კახბერიძეები. სამარხი არა აქვს. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ფუსდალ** – ეკლესია, სასაფლაო (დოლი) ს. დოლის ზემოთ, სოფლის ეკლესია „ფუსდალ“ (პატრონი) და მის ირგვლივ სასაფლაო. *ყვრემ პეტრეს ძე უშვანი, 54 წ., ტყის მცველი, ს. დოლასუტიფ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ფუსდი ძლუი** – ზღუდე (ჩვიბიანი). ს. ჩვიბიანის სამხ.-აღმ. **ხომა ფუსდ**-ს აქვს ქვის გალავანი შემოვლებული. *ტარიელ თავადეს ძე ნიჟარაძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ფუსდი ლასფლატარ** – სასაფლაო (ქვ. ლახამულა) ჩვზე ლახამულას აღმ., გორა ფუსდის დასავლ. სოფლის სასაფლაო, სამანქანო გზის ქვემოთ. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნომბერი.*
- ფუსდ დბილ** – სამოვარი (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.-აღმ., სოლისა და კაერის გამყოფ ქედზეა, ეკლესია ფუსდის ქვემოთ. ვაკე ადგილია, ადრე სახნავიც ყოფილა და დროებითი სადგომიც. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972.IX.*
- ფუსდ ზაგარ** – ნაეკლესიარი (ნესგუნი). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ს.ნესგუნი, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ფუსდ ლატფ** – გზა (კაერი) ს. კაერის ჩრდ., სოლ ტუბითე მიდის. ფერდობზეა სამარხილო გზა ფუსდ-ის ეკლესიიდან. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ფუსდ ნწილ** – სამოვარი (ცალერი) სამოვარ ქოჩომ ღარარის დასავლ., ესაზღვრება სამოვარ ყუა-ს (იხ. 1 : 100 000 2388). ფუსდ მგჰჰ ეკლესიის უნდა იყოსო. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნომბერი.*
- ფუსდ ქურა** – ტყე (კაერი) ს. კაერის ჩრდ. ქედს სამხ., ადრე სახნავი იყო. ქედზე ფუსდის ეკლესიაა. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ფუსნა მოლოლ** – ყანები (სასაში) მდ. ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*
- ფუსნაბუასდ** = საკულტო (ლამფალაში) ს. ლამფალაში, ნაეკლესიარი არაა, ვითინი არის, დაცული (ლგცხატ) ადგილია. *რამაზ ოძეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*
- ფუსნ ტუბ** – ხევი, გზა (ლანჩვალი), ს. ლანჩვალის პირდაპირ (ჩრდ.-დასავლ.) ლექუ ლახტ-ში მიმავალი სამარხილო გზის ზემო ტყიანი ფერდობი, ეკლესია ფუსდის გვერდით. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღმი, 1972 წ. VIII.*
- ფუსუნ** – სამოვარი (ლახირი) ს. ლახირის დასახლების ჩრდ.-აღმ., ქედზე, სერზე. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ფუსყარ ჟატერლ** – შესასვენებელი (ლუჯი). ს. ლუჯიდან მთა გორვამისკენა გზაზე არყის ხე იდგა, რომელსაც ფუსყ ჰქონდა.
- ფუსყარლ** – სათიბი (მახაში), ს. მახაშია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ფუსყარლ** – სათიბები (ქაშვეთ-ლამთხვერი), ჭალაშ მარცხ., უჯერის სათიბებშია, **ფუსყარ ხარხ**. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის .ს.ს., 1972 წ.*
- ფუსყარ** – სამოვარი (კახურა) მდ. ლასკადურას დასაწყისის თავზე, მთა დაბერშია, ბორცვიანი

რელიეფით. ფუყუ „პატარა ბორცვი“ ? ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახურე, ს. კახურა.

ფუშყუტერ – ღელე (ლახუმდი), ს. ლახუმდშია, მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე. იცის ღვარი ზომიერად, დიდი არა. გიორგი ანდრიას ძე ვირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972.IX.

ფუჩეშა დაბარ – ყანები (ნანარი) ს. ნანარში, ლიპარტელიანების ყოფილი ყანები. ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.

ფუჩეშერ – თემი (გულიდა) ს. გულიდაში, ლიპარტელიანების საგვარეულო თემი. მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.

ფუჩეშერ – თემი (ლენტეხი), დ. ლენტეხშია, ლიპარტელიანების საგვარეულო თემი. ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.

ფუჩეშერ (3) – უბანი (ბაბილი), ს. ბაბილშია, ლიპარტელიანების საგვარეულო თემი. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.

ფუჩეშერალ (2) – უბანი (ნანარი, გულიდა), ს. ნანარშია, ლიპარტელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.

ფუჩეშერალ (იხ. ფუჩეშერ – გულიდა)

ფუხუდერ – ღელე (ლენტეხი) აეროპორტის ჩრდ.-აღმ., მესტია-ჭალას მარცხნივ. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ლენტეხი, 1972.

ფუხუდერ (2) – ტყე, ღელე (ლენტეხი, ლანჩვალის) მესტია ჭალას მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. შერეული ტყეა, მეჩხერტყიანი ფერდობია. კლდეებნარევი – ფუხუხ ჰგავს, ისე. პირიბე ქელეჩის ძე ნიგურანი, 39 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.

ფუხუდრი ტუბი – ღელე, მესტია ჭალას მარცხ. შენაკადი. აეროპორტის ჩრდ. პატარა ღელე მოედინება. ლენტეხში **ფუხუდერ** და **ფუხუდრი ტუბი** ორივე ღელეს სახელად ჩამაწერინეს. მოსალოდნელია იყოს ასე: **ფუხუდერ** ზოგადი სახელია მიდამოსი, **ფუხუდრი ტუბი** – მხოლოდ ხევისა თუ ღელესი. პირიბე ქელეჩის ძე ნიგურანი, 39 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.

ფუხუტრი ნაკ – სათიბ-სამოვარი (ვიჩნაში) ს. ვიჩნაშის ჩრდ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ქვიანი ადგილია, ფუხუტრ ხარ მეჰად. ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახურე, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ფუხუტრ – ტყე, კლდე (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის პირდაპირ, მდ. მულხურას მარჯვ. კალთის

კლდიან-ტყიანი კედელი, ფუხუტრის მაგვარი კლდეები აქვს, ტყეში ამოზრცული რელიეფით. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ფხაკუტ – გზა (ლეზგარა) ს. ლეზგარას დასავლ., სოფ. ტუბერისკენ მიმავალი გზა. ფხაკუტ „მვეული“ (?). ლოლა მკვას ას. ქალდანი, 24 წ., კოლმ. წევრი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ფხაკუტარ – ხილნარი (ლამხერი) სუირზიმ ჭალას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ლამხალდის ჩრდ.-აღმ. კალთაზე. წვრილი ტყე. ფხაკუტ „ფელტ ადგი“; ნაკლდ ლეშერე დემეგ ლი, ეჯის ფხაკუტ-ს ხატულის. სგელდ ლეშერე ? მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ფხაკუტარ (2) – სათიბი (იენაში), ხილნარი (ლამხერი) ს. იენაშის სამხ.-აღმ., გზის ქვემოთ. ფერდობია. ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.

ფხიზლამ – სამოვრები (იენაში) ს. იენაშის სამხ.-აღმ., მულხურას მარცხ. მხარეზე. ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.

ფხიზში ლიც – წყარო (ლახუმდი), ს. ლახუმდშია, მდ. მესტია ჭალას მარცხ. მხარეზე. ტანია გიორგის ას. ვირცხელანი, 23 წ., სტუდენტი, მესტია, 1972.IX.

ფხიზში შუკუტ – გზა (ლახუმდი). ს. ლახუმდში მომავალი გზა ტიბგლდერი ბოგიდან, მდ. მესტია ჭალას მარცხ. მხარეზე. მოედინება ფხიზში ლიც. წყალი არა ერთი კალაპოტით მოედინება, არამედ განტოტვილად (ქა ლეფხაჟე). ფხიზ < ფხიჟ. ტანია გიორგის ას. ვირცხელანი, 23 წ., სტუდენტი, მესტია, 1972.IX.

ფხიზში ცხეკ – ტყე (ლახუმდი) მდ. მესტია ჭალას მარცხ. კალთაზე, შერეული ტყით, ს. ლახუმდშია, ლექტუ ჯიჰრი ლაშდამდე. ტანია გიორგის ას. ვირცხელანი, 23 წ., სტუდენტი, მესტია, 1972.IX.

ფხოტრე – სოფელი (ეც. ს.ს.) ს. ეცერის დასავლ. გორაზე, ს. ცალანარს ჩრდ.-აღმ. დგას ეკლესია მქჰმ თარგლეხურ. დასახლებულია 12 ოჯახით. განიერი დასასახლებელი ადგილია, ქვიანია (კლდიანი – კოჯ. ხარ). ხუმრობით სოფლელები ხუტურარს-აც უწოდებენ, რადგანაც განცალკევებულია სხვა სოფლები-

საგან. ფხოტარ „კენჭნარი“ (ჩხეტარის მნიშვნელობით). ფხეტ „მარილის მარცვალი, კენჭი“. უოქრემ ტახდ/თ-ს უწოდებენ ეკლესიის პატივისცემით. *ეგნატე ამჰოზის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლმეურნე, ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ფხოტურა თარგლეზერ – საყდარი (ფხოტრერი). ეკლესია წმ. მთავარანგელოზის სახელობისა დგას ფხოტურა ზაგარ-ზე – სახმ.-დასავლ. კარგად დაცულია. ინახება შემოტყავებული ხატები. აჩნევია ნახატები. უნახავს აკად. ნ. ბერძენიშვილს 1965 წელს (?). „ფხოტურას მთავარანგელოზი“. *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენს., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ფხუტრიელ – სათიბი (ხალდე) ს. ჯალდეს ჩრდ.-აღმ., ჯალდე ჭალას მარჯვ. კალთაზე. თეთრქვიანი (ჩერხა) მეტწილად. *ახმედ შამშეს ძე ჩეგანი, 49 წ., კოლმ., ს. ჯალდე, კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ფხუტრა ზაგარ – გორა (ფხოტრერი), ს. ფხოტრერის დასავლ. ნაწილი, არის სასაფლაოები, დგას იფანი, არის ეკლესია ფხეტარ თარგლეზერ. მთელ ეგრის მოსახლეობა აქ იყრისო თავს გულს თახშ ლადელსა და ლალხორაშ მგშლადელ (ოქტომბერში ?). „ფხოტრერის ზეგანი“. *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენს., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ფხეტერ – სამოვარი (ცალერი) ს. ცალერის ჩრდ.-ით, ტყის მასივამდე, ვაკეა. ჭქერი ლი გვამიდ ხოჩა, **ფხეტარ დემეგ** ლიხ (?). *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ფხეტრე ლაროლ – სათიბი (ზაგარი) მდ. ჯენის მარცხ. კალთა, ს. ეგრის დასავლეთით. *ნინა პავლეს ას. მიქიანი, 29 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ფხეტრერი (იხ. **ფხოტრერი**)

ფხეტრერიშ ლამზერ სვიკუტ – ზეგანი (ფხოტრერი) ს. ფხოტრერის აღმ., ადრე სალოცავი ყოფილა. სუკუთობ ელი დეცემ (საყდარი ლატალში) ლამზერდ ხულუე ხალხს დარიშ ბედეჟი. ფხოტრერის სალოცავი გორა (სერი). *ეგნატე ამჰოზის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლმეურნე, ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ფერმალ – ფერმის მიდამოები (კაერი) ს. კაერის სამხრეთით. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ფირემ – კლდე (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ., სეტუბნე თუთენგლდის დასავლ. კედელი. აქვს ჩამონაშალები. ცირკისებური კედელია. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ფგლდერ – ტყე (მესტია – ირ. მელიქიშვილი).

ფგლშ უცხარ – სათიბი (ჰამაში), ჰამაშშია, ყუმიბრანაშ სათიბის ქვემოთ გირგულაშის სახნავამდე. უცხარ ხარ. ფგლა ჭკადუას (სოსოს მამა) ყოფილი. *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ფგლშ ქტანარ – ხრამი (ქვ. ვედი) ს. ნაკის ჩრდ.-აღმ., ციცაბოკალთებიანი კლდე, ირგვლივ წიწვნარი ტყეა, ვინმე ფგლას ტყე და სანადირო ადგილი. *დომენტი ისლამის ძე ჭკადუა, 40 წ., მეტყევე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ფგლშ ქტანაშ ნაჩელ – ლეღე (ქვ. ვედი), ჩვ. ვედშია, ბაბა გაბრიელიშ დაბის დასავლ. მიედინება სამოვარ ნანყულაშ ზენ-ზე. მოედინება ფგლშ ქვანიდან. *მეგრავინა გიორგის ას. ჭკადუა, 44 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ფგლშერ კარაშ – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*

ფგრელამ ცხეკ – ტყე (სვიფი) სოფლის ჩრდ.-დასავლ., ტყე ლალქანს აკრავს ზემო მხრიდან. არის წიფლნარი, რცხილნარი, სოჭნარიც. „ფგრელას (საკ. სახ.) ტყე“. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ფგრელირდა ზაგარ – ქედი (ლახუშდი) მთა ლახუშდლდშსა და მთა წილდას შორის. ალპური ზონაა, შგერიანი სამოვარია. *გიორგი ანდრიას ძე ვირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972.IX.*

ფგრლანი – ყანა (თავრარი) ს. თავრარის აღმ., სასმელი წყლის ნაწუდიშ-ის ჩრდ. ფერდობია. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ფგრბაკ (იხ. **ფორბაკ**)

ფგრენილშერალ – უბანი (ლნტხ.), ლიპარტელიანების გვარის ერთ-ერთი შტო, ცხოვრობენ ლენტეხში. *ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახურე, 1974.*

ფგრემერალ – უბანი (ბაბილი), ს. ბაბილში მცხოვრებ ლიპარტელიანთა შტო. *ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახურე, 1974.*

ქადელაშნი – ღელე (ცალდაში), ს. ცალდაშის სამხ. ფერდობიდან მომდინარე ღელე, ჩაედინება ს. ჩვაბიანს. *პავლე ბითეს ძე ზურგბიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქადელაშნი ტვიზრა (იხ. ქადელაშნი)

ქაჭუნაი დაბარ – ყანები (მარგვიში) ს. მარგვიში. ქაჭუნა ჯამბურძის ყოფილი ყანა.

ქაჭუნაიშა – უბანი (ჭველიერი), მუკბანიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო ქვ. ჭველიერში. *შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ., 1974.*

ქაჭუნაიშა – უბანი (კვანჭიანარი) ს. კვანჭიანარში შემავალი თემი, კვანჭიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი სამძო. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ქაჭუნაიშა მურყუამ – კომკი (ჭველიერი), ს. ქვედა ჭველიერშია, მუყუბანიანების საგვარეულო კომკი, ქონგურმონგრეული. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ქაჭუნაი ნამოლ – სამოვარი (ლაპილი) ს. ლაპილის სამხ. ტყეში, ვინმე ქაჭუნასი. *ზურაბ ს-ძე პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ქაჭქალაჟაი – სათიბი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის აღმ., მთის სათიბები.

ქათალა გუგუფ – გზა (კახურა) ლასკადურას ხეობაში, სყელდერისკენა გზაზე შესასვენებელი, გორაკია. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ქათინ-თაუ – მწვერვალი (ლნტხ.) მ. ჰისტოლას აღმ. სიმაღლე – 4970 მ. ზ. დ.

ქათლგდშ გუგუფულ – ბორცვაკი (ქვ. ვედი), ჩუბე წყურგინის სამხ.-დასავლ. გზაზეა, დაახლ. 50 მ. გაფხევილი ბორცვისებური რელიეფი (ქათლშ გუგუფს ხაჯემ). *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი. მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ქათრიშ – უბანი (ფარ. ს.ს.). ცხოვრობს. სულ სამი ოჯახი. სვანურად „ქათრიშ“ არაფერს არ ნიშნავს. რომ ყოფილიყო „თათრიშ“, აზრი გასაგებები იქნებოდა – სახელწოდება დაუკავშირდებოდა თათარს. ვ. ნარსავიძე, 1965:

ქაღაღ – სამოვარი (წვირმი) ს. წვირმის სამხ.-დასავლ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ქაღაღ „მიმალვით შეპარვა“. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს.,*

მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ქაღაღ – ტყის სახელწოდებაა (წვირმი). მუხნარი ტყეა, ალაგ-ალაგ. ძალიან დაბურული. ძალიან ციცაბო ადგილია. „ლიქაღ“ ნიშნავს „მიპარვას“, აქედან „ქაღაღ“ „პარვას“, ე. ი. ვისაც მიპარვა უყვარს, ხოლო „ქაღაღ“ არის კნინობითი ფორმა. რატომ დაერქვა ეს სახელი ამ ადგილს, ამის შესახებ არაფერი ცნობა არ არსებობს. ადგილი ეკუთვნის სოფ. წვირმის ტერიტორიას. *ჩაიჩერა ასლან კორძაიამ, 1965 წ. აგვისტო.*

ქაღაღაღ – სამოვარი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის აღმ. მთაში. სათიბიცაა, ტყეც.

ქაღაქ-ზაგარ – ნაეკლესიარი (ზ. ხელედი), ზედა ხელედშია, ნასამჭედლოურებია. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ქალაქრლ – სამოვრები (მელე) ს. მელეს აღმ., ლაშხურის მარცხ. ნაკომპარებია. ძირები ამჟამადაც ჩანს. ნაქალაქევი ჩანს, ნამოსახლარებიც უნდა ყოფილიყო.

ქალაქრლა მურყუამ – ნაკომპარი (მახაში), ს. მახაში, ლაშხურის მარცხ. ნაკომპარია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ქალაქულ – რიყე (მახაში), ს. მახაშია, რიყე ადგილია. მოედინება წყალიც, ლაშხურის მარცხ. ნაკომპარაცა – ქალაქრლა მურყუამ. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ქალაღანი (3) – სათიბი (ნაკი) ნაკრას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ლაბგუტილდაშის დასავლ. ქალაღანების სათიბი ყოფილა. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალაღანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქალაღანი – სათიბი (კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაშია, დასახლ. ჩუბნის დასავლ. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქალაღანი – სახნავი (ცალერი) ჩუბე ცალერის სამხ.-აღმ., სათიბ ჯეჯანის ჩრდ. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქალაღანი (3) – ყანა (ლეშუკვი) ს. ლეშუკვის აღმ. ქალაღანი არავინ ცხოვრობს. ლეშუკვისა და სიდიანარის საზღვარი. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

ქალაღანი – ყანები (ლეღაგი) ს. ლეღაგის

დასახლების ქვემოთ. *ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ქალდანი – ყანები (შყალერი) ს. შყალერის დასახლ. ჩრდ.-დასავლ. *გ. ძ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

ქალდანიშა კვლოთხი (იხ. **კვლოთხი** – ჩაჟაში)

ქალდანიშა მურყუამ – ნაკომპარი (ჭოლაში) ს. ჭოლაშის დასახლების სამხ.-დასავლ. ნანგრევია დარჩენილი. ქალდანების საგვარეულო კომპი. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქალდანიშა მურყუმალ – კომპეები (ქვ. იენაში), ს. იენაშია, ქალდანების ყოფილი საგვარეულო კომპეები, ჩამონგრეულეებია. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ქალდანიშა სარაგ – წყარო (ჭოლაში) ს. ჭოლაშის დასახლების სამხ.-აღმ. წყაროს წყალი, ქალდანების სათიბშია. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქამე გამ – სამოვარი (დოლი) ს. დოლის ჩრდ.-დასავლ., მგრზილშ ტუბის აკრავს ს. დოლის მხრიდან. *ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ქამე გუიჯლშ – სამოვარი (ლაღამი). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*

ქამე გუიჯლშ (იხ. **ქამე გვიჯლშ**)

ქამე დაბარ – ყანები (ჯუხვლანი), ნასახლარ ჯუხუტლანიშია, სათიბ ანგუტრანის სამხ.-აღმ. დასახლებიდან მოშორებით. *ვაისლ ბურნაყის ძე ქალდანი, 54 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქამე ლარა – სათიბი (ნაშთქოლი) ს. ნაშთქოლს აღმ., ლალქუერის ლიცს (საწისქვილე წყლებს) მარჯვნივ, ფერმის ნაგებობებს ქვემოთ, ლალქუერი ლიცს იქით. მდებარეობის მიხედვით – გარე სათიბი. *ქიშვარდი იოსების ძე წერედიანი, 49 წ., კოლმეურნე, ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ქამე ლასდილ – სათიბ-სამოვარი (უშგული) ს. უშგულის აღმ., ვაკე ადგილია, მთა ლასდილის დასავლ. „გარე ლასდილი“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქამე ლაქფაზარ – სათიბი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-აღმ., სგწლაქფიზარის დასავლ. სოფლისკენ. თივას მოზიდავენ ზურგით სამარხილომდე. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქამე ლაცგა – კლდე (ლანჩვალი). *პირიბე ქელეჩხის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

ქამე ლაჭბიდან – სამოვარი (სპარდიში). *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ქამე ლახტ – სამოვარი მთა (ლემსია-კაერი), ლემსია-კაერის საზაფხულო სამოვარი მთა. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ქამე ლეგუმერი – საბალახო (ლაღამი) ლექუწ ლახტ-ის ჩრდ., ლეგუმერი ზაგარ-ის ჩრდ. გამოუყენებელია მიუვალობის გამო. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972 წ. VIII.*

ქამე ლეჯჰარალ – სამოვარი (ლაღამი) ლექუწ ლახტ-შია, შედის სამ. ლეჯჰარალ-ში. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972 წ. VIII.*

ქამე მემზოლარ – კლდე (სპარდიში). *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ქამე მითვლა (იხ. **ჟიბე მითვლა**)

ქამერ – სამოვარი (ხე) ს. ჯეს დასავლ., მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე ს. ვიჩნაშა და ს. ჯეს შორის მდებარე სამოვარი. მოედინება ღელე **ქამრი ტუბირა**. გარეთ „ქამ“. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, კოლმ. თავ-რე, ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქამე რგდნალ – სათიბი (ლახთაგი) ჰაწვალდის აღმ., ვაკე ადგილი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*

ქამე ტუბი – ხევი (ბოგრემი) ს. ბოგრემის სამხ.-აღმოსავლ., მდ. ენგურის მარჯვ. კლათაზე. მოედინება წყალი, სგწ ტუბის დასავლ. ღელე-სათიბი. *იასონ მურზას ძე კორძია, 75 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქამე ქუეფიშ (იხ. **ქვეფიშ**) – ტყე (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ.-აღმ. ტიბის ხეობის მარცხ. კალთაზე. სგწ ქუეფიშის საპირისპიროდ. ტყე ქუეფიშშია. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ქამე ციუწ ნალგან – საბალახო (ლანჩვალი). *პირიბე*

ქელეჩის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.

ქამე ლობზ – სამოვრები (სვიფი) სახნავ საბნის აღმ., სგამე ლობზ-თან ტყე ყოფს. „გარე“ ლობზ. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეგრის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ქამე ჭალაძე – ყანა (შვედი), ს. შვედშია, ნაკარშია. კ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.

ქამიანი (4) – სამოვარი (კახურა) მდ. ლუტორის მარცხ. მხარეზე, უწინ სახნავი ყოფილა. ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.

ქამიანი – სამოვარი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, დასახლების ჩრდ.-აღმ. ადრე ყანები იყო, ფერდობი. ბაღია ამჟამად. ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 35 წ., 1974.

ქამიანი – ყანა (კახურა), ს. კახურაშია, დასახლებიდან დაახლ. 0,5 კმ-ზე. მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.

ქამიანი – სახნავი (გულიდა), ს. გულიდაშია. მ. ბ. ქურასხედიანი, 46 წ., 1974.

ქამიანი ნაკ – სამოვარი (ხაჩეში), ს. ტვიბლედშია, მდ. ტვიბლედურას მარჯვ. მხარეზე. ნ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ., 1974.

ქამიანი შუკუ – გზა (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, სამანქანო გზა სოფლის შემოსასვლელში. ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.

ქამკ თანლი (იხ. თონღუზ-ორუნ)

ქამრი ტუბრა – ღელე, სამოვარი (ვიჩნაში), ს. ვიჩნაშია, აღმ. მხარეს ჩამოუდის. საზღვარია ს. ვიჩნაშისა და ს. აგრის. ახმათ მელიტონის ძე ხარბიანი, 43 წ., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ქამრი ტუბ – ხევი (ხე), ს. ვიჩნაშა და ჯე-ს შორის მდებარე ღელე, ენგურის მარჯვ. შენაკადი. ქამრი < ქამერ. ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., კოლმ. თავ-რე, ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ქამშარ – უბანი (მახაში), ს. მახაშის ერთ-ერთი უბანი რატიანების საგვარეულოსი. რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ქან ნაკარ – ყანები (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, ნაკარ-ის ყანების ერთ-ერთი ნაწილი. შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.

ქანა მოლარ – სამოვრები (მებეცი) ს. მებეცში.

ქარ – ქედი, სამოვარი (დურაში), ლენტეხისა და ჩოლურის სასაზღვრო მთა. კ. ბენდელიანი, 1978.

ქარანი – გზა (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში,

ამჟამად გზაა, ადრე სასოფლ. საბჭო (კანცლიაძე – კანცელიარია), უწინ თავსაყრელი (ლახორ) იყო. გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს.ს. მ უკბანიანი, 45 წ., 1976.

ქარაფი ნეზ – გზა (ხელედი), მთა მაცხვარიშისკენა გზა, სამარხილო. შესასვენებელია, დგას ფიჭვი. მაღლობზეა. **ქარაფ** „მაღლობი გარემოსთან შედარებით“. შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.

ქარბაქ – საქონლის სადგომი (ჩუკული) ჩუკულის მთაში. იყოფა ჩუბე და ჟიბე ქარბაქ-ად (**ქარა** ნაკაფი ხისა (საბა). **ქარბაქ** „საქონლის შესაკრები“, შდრ. **ქარა ბაკი** „ნაკაფით მოწული ბაკი“ (საბა), ადგილი, სადგომი. იხ. ვ. შამილაძე, მსხვილფეხა მესაქონლეობა სვანეთში, კრებ. სამხ.-დასავლ. საქართვე. ყოფა და კულტურა, IV, თბ., 1976, გვ. 40. **ქარბაქი** // **საჩეხი** „კარვის წინ შემორაგული საქონლის საწოლი“ (იქვე). „ნაქარ ბაქარები“ – ნახირის შესარევი ქვის შემორაგულები, შხარასა და ატკვერის ხეობებში ხშირიაო (იხ. ბ. ნიქარაძე, უშგულის აღწერა, გვ. 64), კრებ.: ისტორიულ-ეთნოგრ. წერილები, II, თბ., 1964, გვ. 63-64. **ნუნუ დადაშის ას. გულბიანი**, 1976.

ქარბაქალ – სათიბ-სამოვარი (მახაში) ს. მახაშში. უწინ საქონლის სადგომი იყო. ქარბაქ-ალ. რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ქართაშ – სათიბ-სამოვარი (ქაბეში) ს. ქაბეშის აღმ., მდ. წანრგლას მარცხ. კალთაზე, სათიბ დალდნის დასავლ. შემოკავებულია, ნალდაბის სათიბის ქვემოთ. **ქართის** დანათესი არა ჩანს. ქართ (შდრ. ლეკერთე „შემოკავებული, შემოღობილი“). **ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი**, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ქართუნი – სოფელი (ზჩ. ს.ს.), ს. ქართუნი შედის ბეჩოს ს.ს.-ში, ბეჩოდან სამხ.-აღმ. სამანქანო გზის ქვემოთ, მდ. ენგურამდე, მდ. დოლრას დასავლ. დასავლეთიდან ესაზღვრება მემხე ლიც (შავღელე), ჩრდ.-ით – ს. ლანხური. რელიეფურად შეკრულია, შეიძლება შემოკავებულის მნიშვნელობით. **პავლე სულას ძე გაბულდანი**, 80 წ., პენსიონერი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ქართოლოშა – უბანი (წანაში), წანაშში მცხოვრებ ლიპარტელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი. თ. გ. ლიპარტელიანი, 23 წ., 1974.

ქართვლდ (2) – სამოვარი მთა (ქვ. ლუჰა) მდ.

ენგურის მარცხ. კალთაზე, ტყე ნენსგაშის თავზე, საკარვეა, კარტოფილის სათესი. დავაკებულა, ირგვლივ არყნარ-წიფლნარია-ნია, წვრილი ტყითაა შემოკავებული. *იშმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქართლდ – სამოვარი (გვალდერი), სამოვარ ლაშთებმაღარ-ის ქვემოთ, მთა უდემარომ დასავლ. *ჩხეტიან ემუზას ძე ჩხეტიანი, 47 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქართლდშ (3) – სათიბი (ნაკი, ქაშვეთ-ლაშთხვერი) მდ. ნაკრას მარცხ. ნაპირზე, ტყე მურჭიშის ძირში. ვაკე ადგი ღია, მოედინება მჟავე წყალი – ქართლდშია სგიმ. ადრე შემოკავებული იყო. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქართლდშ – სათიბები, ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვე-რი), ჰაწვალისკენაა, ჭაობიანი სათიბებია, ტყით შემოკავებული. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ქართლდშ – საცხ. უბანი (ნაკ. ს.ს.) ნაკის ს.ს.-ში შემავალი დასახლებული უბანი. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქართლდშია სგიმ – მჟავე წყალი (ნაკ. ს.ს.) მდ. ნაკრის მარცხ. მხარეზე, სათიბ ქართლდში. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქარიმი ჯიჰარ – ტყე (ლაღამი) ს. ლაღამის დასავლ., ქარიმ ფალიანის ყოფილი ტყე – მუხნარი. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

ქარიშხალა, გ. Буревестник – მწვერვალი (ლნტხ.) მყინვარ შხარასა და მყინვარ ენგურს შორის, სიმაღლე 3950 მ. ზ. დ.

ქარცაგარ – ფერმის ტერიტორია (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, ნაგებობებია ფერმის. მომადლო ადგილია, ზეგანივითაა. ქარცაგარ < **ქართ-ზაგარ** s!c! შ. ნ. *კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ქარგშა მურყუამ – კომპი (ლაღამი), ქარიმი მურყუამ, ს. ლაღამშია, მთელი კომპია, ფალიანების საგვარეულოსი. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

ქაუშერ – საკარმიდამო (ყარი), ს. ყარშია. ჩუბე ყარშია, სამანქანო გზის ზემოთ, მარცხნივ,

სახნაგ-სათესებით, ბადით. ქაუ ოთხუანის ყოფილი კუთვნილი მამული. *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ქაუშერ ღარ – სამოვარი (ჭუბერი) ჩუბე მარდის სამხ.-აღმ. მშრალი ღარია, ტყე შერეული, ზემო მხრიდან წიწვნარი. გამოყენებულია სამოვრად, ბევრია ანწლი. დამრეცი ადგილია, მთა ყაფარის კალთაა ს. ჭუბერისაკენ. ქაუ ოთხუანის კუთვნილი ყოფილა. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ქაფნა – ყანა (ლანხვერი) ს. ლანხურის სამხ., ყანა ფიშგუანის აკრავს დასავლეთიდან, სამანქანო გზის ქვემოთ. ქაფ ? (ტვირთი). *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1869 წ. სექტემბერი.*

ქაქულ – სამოვარი (ქვ. ლუჰა) მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, ტყე ნენსგაშის დასაწყისში, ლაროკაშ ტუბისა და გორა ლცხკურის შორის. *იშმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის, ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქაქულშ ზაგარ – ქედი (ლახამულა) მდ. ენგურის მარცხ. კალთის შერეული, ტყიანი ქედი, ქაქულშ ლიცის ზემო და დასავლ. კალთის ქედი. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქაქულშ ლიც – დეღე (ლახამულა) მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი, წისქვილის წყლის ოდენაა, მოედინება ჟაბე ბაჯაშ ჩრდ. კალთებიდან, ჩვანბე ლეჰაშ სამხ.-დასავლ. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქაშან – ბილიკი (ტვიბლელი), ს. ტვიბლედშია, ზედა და ქვედა დასახლებებს აკავშირებს. *ნ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ., 1974.*

ქაშუეთ (3) – სოფელი (ლნჯრ. ს.ს.). ლენჯერის სას. საბჭოში შემავალი სოფელი, სამანქანო გზის ქვემოთ. თემები: ფაფ{ ი} შა – ფილფანები, დუღაშა – ფილფანები, გისაშა – ფილფანები, მურაბიშა – ფილფანები, გუჩაშა – ფილფანები, ჰანტოლშა – ფილფანები, შემოშა – ფილფანები, ყანსაშა – ჯაფარიძე. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972. X.*

ქაშუეთ – სალოცავი ადგილი (ფარი) სტიკუტი გორაგის სამხ., ჩუბე გორაგ-ზე, სოფ. კანხის აღმ.-ით გორაზე. არის ნაეკლესიარც, ლოცვები ტარდება: უფლი ლადელ, მის

მომდევნო კვირას (მგშლადელ), ჯანობლადელ, გუიზობ ლადელ (ზზობის დდესო). *იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქაშტეთ (იხ. **ქაშვეთი** გორაგ – ზეგანი)

ქაშტეთ სტიფ – სოფლის მოედანი (ქაშვეთი), ს. ქაშვეთშია, თავსაყრელი ადგილი. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972. X.*

ქაშტეთი გორაგ – ზეგანი (ზაგარი) ს. ზაგარის ჩრდ. ზეგანზე ადრე ყოფილა კოშკი, ნაეკლესიარიცა ძველთა ძველი. დგას მსხალი (პანტა), სამოვარ ნასლეთილზრის თავზე (ჩრდ.-დასავლ.). ახლაც სალოცავი ადგილია (ჩაჭუ ჟი ხასიდ.). *გულიძე ალექსის ძე ჩხეტიანი, 37 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქაშტეთი ჯგერაგ – საყდარი (ჰადიში), ს. ჰადიშია, ჰადიშერას მარჯვ. კალთაზე. დაცულია, დგას ცაცხვები და მის გაღმა, ჰადიშერას მარცხ. კალთაზე ვერხვნარია ეკლესიის სახელზე, მოჭრა არ შეიძლება. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქაშტეთ ლექუზ – ყანები (ლემსია) ს. ლემსიის კუთვნილია ნაწილი, სამანქანო გზის ქვემოთ. *შ. ა. შუკვანი, 28 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ქაშინი – საბალახო (მურშველი) მ. მურშველის აღმ., სამანქანო გზის ქვემოთ, ზემო და ქვემო მურშველს შორის. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქაშეთ (იხ. **ქაშვეთ**) – სამოვარი (ფარი). ქაშეთი ეწოდება საკმაოდ მაღალი სერის შუა ნაწილს. ადრე აქ უნდა ყოფილიყო ეკლესია. ამ საუკუნის დასაწყისამდე აქ მდგარა ძელქვის უზარმაზარი ხე, რომლისთვისაც დაახლოებით 100 კაცს შეეძლო თავი შეეფარებინა. დღეს ამ ხის ფესვებილა დარჩენილი. ახლა აქ ეკლესიის ნარჩენებიც კი არაა, არც ის იციან, თუ სად იდგა იგი, მაგრამ სვანებს ღრმად სწამთ, რომ აქ ოდესღაც ეკლესია მართლაც იდგა. ვ. ნარსავიძე, 1965.

ქაცბაშერ მურყამ – ნაკომკარი (ლახამულა) ჟ. ლახამულას შუაში, ძირია დარჩენილი. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქაცრ ითინ (2) – საბალახო (ლევშერი) ს. ლევშერის საზაფხულო სამოვარი მთა ალპურ ზონაში. ქაცის (ვინმე) აუტანია ქვები და მთაზე გაუკეთებია სანიშნე – **ითინ** „სანიშნე“. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*

ქაცრ ითინ – კომკურა (ლნტხ.) მთა დაშტვე ლარასთან. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

ქაციოლარ – სახნავი (მამი), მამშია. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*

ქაჯიანი – სამოვარი (მაცხვარიში) ლაჰლა ჭალადს მარცხ. კალთაზე. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ქაჯილში – სასაფლაო (კაცხი) კაცხის ჩრდ.-აღმ., სახნავ სარბთარის ჩრდ. *შალვა ფილოვანის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწავლე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქაჯი ნაჭალაჷ – სამოვრები (მაზაში) ს. მაზაშის მთაზე, ლელეა, ტყე ქარის წანალევი. გადააზრიანებულია. **ნაჭალაჷ** „წალეკვა“. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*

ქაჯრ ტუბილდ – ლელე (ლაფსყალდი) ს. ლაფსყალდის სამხ.-აღმ., სამოვარ მგჰლშიდან მოედინება, უერთდება ლაბსყალდიმ ტუბის, ლაბსყალდის ლელის შენაკადია. ხმარობენ ზემო ყანების მოსარწყავად. „ქაჯთა (თუ ქაჯიანთ) პატარა ლელე (ლელუკა)“. *შიო თავას ძე გუგუსიანი, 41 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქაჯრ ღარ – სამოვარი (უსგვირი) უსგვირის სამხ., სათიბ დუდაშის გაგრძელებაზე, საკმაოდ დაფერდებული. იცის ზვავი. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ევერის ს.ს., 1973.*

ქებანი – სათიბი (ცალერი) ქაბე ცალერის სამხ.-დასავლ, ზედა გზამდე (ლალჯან შუკუთეჟი). გრძელდება თაურწარამდე. კარგი სათიბიაო. ალბათ „საქები“-ო (?). *გრიგოლ აბას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქედან (2) – სოფელი (ხშ. ს.ს.) მდ. ენგურის ხეობაში, მარჯვ. კალთაზე, შედის ხაიშის ს.ს.-ში.

ქედან – დასახლებული პუნქტი (ჭუბერი), მდინარე ნენსკრას მარცხენა მხარეზე მდებარეობს. ცხოვრობს 3 ოჯახი. მდინარის ჭალიდან ≈ 200 მ. ცხოვრობენ ჩხეტიანი (2 ოჯახი), გადრანის 1 ოჯახი. არის ლაკვლმზისა და ლახამის შუა. არის სათიბ-სახნავები. აღმოსავლ. ტყიანი

დამრეცი კედელი საზღვრავს, შერეული ტყით – ნიგვზნარი, იფნარი, მუხნარი, ნაძვითა და სოჭით. ჩამოუდის პატარა ღელე – ქედნაშ ტუბი. წყეჭ – ხაგ მასწარ ეჩა ტუბიჭი. გადმოცემით: ქვემო გზით კლდეზიანო, ამიტომ ზემო გზით დადიოდნენო ტობარით – შუკვამ ლაქდენი „გვერდის ავლა“? ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., კადრი მუშა საგ ზაოში, მესტიის რ-ნი, 5.IX.70 წ.

ქედნაშ ლახულდ – სამოვარი მთა (ქედანი) კირწრის სამხ.-დასავლ., გაგრძელება ქედზე. ტყიანი მთაა, აქა-იქ შიშველი სამოვრებით. დგას 3 კარავი. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ქედნაშ ლეჭჯერ – წაბლნარი (ქედანი) მდ. ჭუბრულას მარცხენა მხარეზე, დამრეცი (მგჭგდერა) ადგილია. დასახ. უბან ქედანის სამხ.-აღმ. გაგრძელება. მრავლადაა წაბლი, თხმელა, მუხა. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ. ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ქედნაშ ლეკერ – ნიგვზნარი (ქედანი) მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე, დასახ. უბან ქედანის გაგრძელება სამხ.-ასღმ. დამრეცი (მგჭგდერ) ადგილია, მრავლადაა ნიგოზი. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ. ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ქედნაშ ტუბი (3) – ხევი (ქედანი), მოედინება დასახლებულ პუნქტთან მარცხენა მხრიდან და უერთდება მდ. ჭუბრულას. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ქედნაშ ტუბი – ხევი ჩვებე ქედანის ჩრდ. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ქედნაშ ტუბი – ხევი (ზ. ქედანი), მდ. ენგურის მარჯვენა შენაკადი, მოედინება ქედნაშ ლახულდიდან. ჩამოუდის სოფ. ჭერიშ ქედანს // ჩუბზე ქედანს. მომცრო მდინარეა. გადმოცემით: გზა ქვემო მხრით გადიოდა, ხოლო ამ ადგილს მგზავრი გვერდს უვლიდაო – შუკვამ ლაქდენი ადგი. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ქედნაშ ტუბილი – ხევი (ლახანი), მდ. ლაჭნაშ ტუბის მარჯვენა შენაკადი: . ნასახლარების

მარცხენა მხარეზე მოედინება ტყიდან, მომცრო წყალია. *სალამ ზერგიანის ას. ქობალია, 76 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ქეჭანეშ – სამოვარი (ლაღამი). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*

ქევანში სტიკ – სამოვარი (მსტ. – ირ. მელიქი-შვილი)

ქეზა ნენჩა – ტყე (ნაკ. ს.ს.) მდ. ნაკრას მარცხ. კალთის წიწვნარ-ფოთლოვანნარევიტ. ვინმე ქეზა იყო ალბათ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქეთაი **დაბარ** – სათიბ-სამოვრები (შვედი) ს. შვედის მთაში. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

ქელი ნაკ – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშერას მარჯვ. კლათაზე. თივაზე მო მუშავენი ტერასაზე ქელს (საჩრდილობელს) დგამენ. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქელიშ (2) – სათიბი (ნაკ. ს.ს. თავრარი, ღემდერი), ნასახლარ ჯუხტუნსა და ნასახლარ ლწმხრწმს შორის მდებარე დამრეცი სათიბები, სადაც წვიმის ან სიციხის დროს „ქელს“ დგამდენ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქელიშ – სათიბები (თავრარი), დიდი, ოდნავ დამრეცი მინდორი ნასოფლარ ჯუხვლანსა და თავრარს შორის. აქა-იქ პანტა მსხლები ჩანს. ქელიშ (საჩრდილობელი?). *უშანგი ბარდლუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავრარი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქელიშ – სათიბი (ღემდერი) ს. ღემდერის ჩრდ., სათიბ მგჭაშის აღმ. გაგრძელებაა, მოვაკო რელიეფით, ჩრდ.-აღმ. ტყიანია. ქელ „საჩრდილობელი“ (წვიმისაგან ან სიციხისაგან) ადრე იყო. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქელადაგარია გურნა – ქევი (ჭიბიანი), ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე დევს დიდი ქვა, რომელიც წარმოადგენს მონადირეთა ღამისათევს. გადმოცემით: მონადირეს მონადირე მოუკლავს, სახელად **ქელ. ღუტუ ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ., მოსამსახურე, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.**

ქელარა – სათიბი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., სამოვარ კურას აღმ. თხილნარია. ქელ „ლალჩა“, საცავი ნაგებობა წვიმისა და სიცხისაგან („სარჩილობელი“). *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქელნაშ – სათიბი (მამი), ს. მამშია. *ი. ნ. ჯამბურძე, 59 წ., ბ. გ. ბაბლუანი, 72 წ., 1978.*

ქელნაში ღელა – ღელე (მამი), ს. მამშია. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*

ქემ – ტყე, სამოვარი (ზ. ლახამულა) ჟაბე ლახმელის ჩრდ., ჰამშიის აღმ. ჰყირაშამდე. შერეული ტყეა და შუაში სამოვარიც ურევია. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქემეზურ – უბანი (ღემუკვი), ღემუკუშია, ივერიანების საგვარეულოს სამმო. *შალვა გ-ძე ივერიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

ქემილ – სათიბი (ჰამაში), ჰამაშია. საკულტო თოდრ-ის ქვემოთ (სამხ.), ირგვლივ პატარ-პატარა ველაკები ძევს. (სა. სახ. ?). *ღუშა შარდენის ას. ჰკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქემილაშ ლარე – სამოვარი (ზ. ლახამულა) ჟ. ლახმელის ჩრდ. ქემ-ის ტყეში მდებარე პატარა საბალახო ადგილი. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქედრილაშ – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის ჩრდ.-ით, სათიბ ტიშგლდაშს აკრავს ჩრდ.-დასავლ. ირგვლივ ლებგლყერ ხარ, ხოჩა ლანქედრ წიფროლ ხანგენახ. ლაშქმინაჲ ლასჷ. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქერაშ – ყანა (სასაში) დასახლება ფარილობრაში. ნაქერალი უნად იყოსო. *ბ. გ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ქერექიშ ნაკ – ნაყანარი (ვედი) ჟედრგლას მარჯვ. კალთაზე, ნამსგალეუიშ აზანილის დასავლ. კოლმეურნეობამდე ყოფილა ქერექ ჰკადუას საკარტოფილე, მეჭირიშ ბოგს რჩდ.-აღმ. *ვარდან მახამეთის ძე ჰკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ქერთიზა მურყტამ – კოშკი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, კარგად დაცული. გიგანების საგვარეულოსი. საკ. სახ. – ქერთი. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქერლადგარიშ გურნა – კლდე (უშგული) ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის სათავის მარჯვ. მხარე. ვინმე ოსი ქერ იპარავდა უშგულიდან ბავშვებს, რომელიც მოუკლავთ იმ ქვის ძირში. *პავლე ნიკოს ძე ნიჭარაძე, 43 წ., ს. ჩაქაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქექეუიშ ლარა – სათიბი (თოთელეში) ს. თოთელეშის სამხ.-დასავლ., სათიბ თოხბარშია შიგნით. ქექეუ ქობალიას ყანა ყოფილა უწინ. *ღუშა შარდენის ას. ჰკადუა, 46 წ., კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ქექიარ – საცხოვრისი (ყარი), ჟაბე ყარშია, მდ. თეთნაშერას მარჯვ. მხარეზე, სამანქანო გზის ზემოთ, სათიბ-სახნავებით, ბალით. ქექი გვარმიანის ყოფილი კუთვნილი მამული (ცოცხალი არაა). *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჰუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ქექუ – წყალი (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარის სასმელი წყალი. ალბათ აღმომჩენის საკ. სახელის მიხედვით. ბაჩყინ ანდერდჷს. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ქტაბ (2) – გამოქვაბული (ჩოლ. ს.ს.), მთიბავების დასაბინავებელი გამოქვაბული მიწო ლარაში. *თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ., 1978.*

ქტაბ – სათიბი (მახი) ს. მახის მთაში (ლნტხ. ჩიხარემის ს.ს.). *რ. მ. ჰელიძე, 1976.*

ქტაბ – სამოვარი მთა (შკედი) მთა შგენშიშმ ქვემოთ, მდ. ჯოდორნაშუსმას ქვემოთ (იხ. 1: 100 000 რ. Квანი 2662,7). საკარვე საზაფხულო სამოვარი მთა. *მეგრელებისაა. შუშანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ქტაბარ – სამოვრები (ღურაში), ტყიანი ადგილი ღურაშიშ, იყოფა: **ჩუბე და ჟიბე ქტაბარ-ად. კ. ბენდელიანი, 1978.**

ქტაბა ღარაშ – კლდე (ბოგრეში), ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარცხ. კალთაზე კლდეებია, პატარ-პატარა გამოქვაბულები აქვს, მონადირეები თავს აფარებენ. წყლებიც მოედინება. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქტაბი გორა – სამოვარი (ნანარი) ს. ნანარის ჩრდ.-აღმ. მთა, სადაც აპირებენ საბაგრო გზის გაყვანას. გამოქვაბულიცაა. კლდიანია. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

- ქუბილდ** – გამოქვაბული (ლემსია), სათიბ ლა-
ლშერალწარის ძირშია, პატარა გამოქვაბულია,
გამოყენებულია ღამის სათევადად. *შადურ*
ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს.,
1972.
- ქუბნარ** – სახნავეები (რცხმელური) ლაშხირის
მარჯვ. მხარეზე, აქვს გამოქვაბულებიც და
ქვიანი ადგილიც. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*
- ქვაბნარ** – ტყე (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი,*
ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX,
თბ., 1939 წ.
- ქუბ სგობინ** – სათიბი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეში,
ახალშენის მხარე. *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*
- ქუბაშულარ** (2) – სათიბი (შკედი), ს. შკედშია,
მთაში, კარვების დანადგამებია. გამოქვაბულე-
ბივითაა. დიდქვებიანია, გვირაბებივითაა. *ჟ. ს.*
ონიანი, 34 წ., 1976.
- ქუბაშულარ** – სამოვარი ს. ლამფალაშის მთაში,
კლდიანი. *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*
- ქუბთაიანი** (იხ. **ქუბთაიანი**) – ყანა ს. ზარდლაშსა და
ღვებრას შორის. *ალექსანდრე მახარობლის ძე*
მარგიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის
რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- ქუბთაიანი** – ყანები (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის
დასახლების ქვემოთ. *შამში ნესტორის ძე*
გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის
რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.
- ქუბათიხი** – სახნავი (მამი) ს. მამში, ვაკე ადგილია.
ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.
- ქუბ-კაცხ** – სათიბი (ღობი) ღობის მთაში კეცხ
„წვერი“.
- ქუბალა** – სათიბ-სამოვარი (ქურაში, ბარში), ს.
ეცერშია, ბარშის აღმ., მდ. დავშარის მარცხენა
მხარეზე. მოფერდო ადგილია, ქვიანი არაა,
სუფთა სათიბია. ტასლერიშ შუკუტს ჩრდ.-აღმ.,
ქურაშის საზღვრამდე. *შალვა ამას ძე*
გურჩიანი, 78 წ., ბარში, ილარიონ კოსდას ძე
ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის
რ-ნი, 1969 წ. X.
- ქუბან** (8) – სათიბი (ხელედი), ქვანა ღელეშია,
ტყიანია, ჩამონასხლეტი არაა. *შ. მ.*
ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.
- ქუბან** – სამოვარი (ჰებუდი), სამანქანო გზის ზემოთ
გადის საცალფეხო ბილიკი ჰებუდამდე
უღვლიდან, ამ გზის გასწვრივ ფიჭვნარ
მუგუთან (აღმ.) არის სამოვარი. ქვემო მხარე
ჩამონგრეული (ნატიციტუ) აქვს. მოედინება
ქუბანში სარაგ. *ზაგამბე სამსონის ძე*
ფარჯველიანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი,
მეტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.
- ქუბან** – ფერდობი (ლემსია) ლემსიდან ქანვე
ლახვში მიმავალ გზაზე, ხრიოკი ადგილია,
ჩამორეცხილი ადგილია. *შადურ ადილარის ძე*
შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.
- ქუბან** – კლდე სანადირო ლადრალის ჩრდ.-აღმ.,
ჯარჯის დასავლ. დიდი სანადირო – საარჩვო –
ადგილია. კლდიანია, აქა-იქ ფიჭვნარცაა
(გგვებ). ქუბან „გარეულ ცხოველთა სამყოფი“
უფრო კლდიანი. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ.,*
პენს., ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.
- ქუბან** – ფლატე (ეც. ს.ს.), სამოვარი ადგილია მთა
ბალდერის დასავლ. კლდიანია, ჩამონაგლეჯი,
ჩამონაწყვეტი, ჩამონაქცევი (მეგრ. ქვანა)
„ქვიანა“?. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ.,*
კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.
ოქტომბერი.
- ქუბან** – ღარი ჩამოფხეკილი (ჭუბერი) მდ.
ჰოკრილას მარცხ. მხარეზე, ჰოკრილაში ტუბიში
კარაჭს პირდაპირ. ჩამოხლეჩილია, ზედა
მხარე ტყის ზონას ცდება, გვერდითი
გორაკები ტყიანია. *თამაზ დიმიტრის ძე*
ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს.
ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII. 70.
- ქუბან** – ნატიციტუ ს. ლაფსყალდასა და სათიბ
გეგილდს შუა, ჩანარღვევი ჩანასხლეტი,
ჩანაგლეჯი ადგილის სახელწოდებაა. აღწევს
მდ. ენგურამდე. ქვიანია, რის გამოც დაერქვა
სახელწოდება. ქუბან „ქვიანა“ (?). *ბასილო*
თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის
ს.ს., მესტიის რ-ი, 1969 წ. ოქტომბერი.
- ქუბან** – ფლატე (ლაპილი), ს. ლაპილის ქვემო
ნაპირი, ენგურის მარცხ. კალთის ფლატე.
ოდესლაც გადმონგრეულა და რამდენიმე
ოჯახი ჩაუტენვია. ამჟამად მის ზედაპირზე
კომპის ნანგრევიდაა დარჩენილი (ყოფილა
ჩარკვიანებისო). *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ.,*
ლატალის ს.ს., 1973.
- ქუბან** (2) – ტყე, კლდე (მურყმელი) ს. მურყმელის
დასავლ., მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე.
კლდეა, მეჩხერი ტყით, მდინარეს ესაზღვრება.
ჩავარდნილია. *ნუგა ანტონის ასული ნიჟარაძე,*
62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971
წ. VII.
- ქუბან** – გზა (მსტ. – ირ. მელიქიშვილი)
- ქუბან თხუმი** – პლატო (ლაპილი) ს. ლაპილის
ჩრდ., ენგურის მარცხ. კალთის ფლატეს ზემო

ნაწილი. დგას ცალი კედლის ნარჩენით ჩარკვიანების ყოფილი კოშკი. *ზურაბ ს-ძე პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ქტან თხუმ – ტყე (კახურა), ს. კახურას ჩრდ.-დასავლ. ქტან თხუმში მოედინება წყარო, მდ. მარცხ. მხარეზე. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

ქტანწარ – გზა (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-დასავლ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, საცალფეხო გზა, ჩამორღვეული ადგილია (ქტან ხარ). *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 67 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქტანწარ – გზა (ღვებალდი) სათიბ ლაშხერის დასავლ., ჩამონასხლეტი ადგილია, გადის სამარხილო გზა „ქვიანა“. *მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქტანწარ – მორღვეული, მოგლეჯილი (სვან. ნატიცი-ცუ), ლაშხერის ლაშხერის ტუბის მოსდევს დასავლ. მხრიდან, ნამეწყრალია, ს. ლუებალდისა და ს. გუალდერის საზღვართან. აღწევს ენგურამდე. ქვიანია. *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქტანწარ – კლდე სანადირო ენგურის მარცხ. კალთაზე. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*

ქტანწარ – სათიბ-სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, კლდიან-ქვიანი ადგილი. *ნოდარ პლატონის ძე მარგველიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. ადვბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქტანწარ – ყანები (საყდარი) ს. საყდარში, ფერდობებია. *ფელდ „ფერდი“. მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

ქტანწარ – სამოვარი, ხრამები (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში, ქვასაცვენი ადგილი. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს.ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

ქტანწარ – სათიბი (ჭაბეში) ს. ჭაბეშის სამხ., ზაგარზეა, ფერდობებია. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქტანწარე თხუმი – კლდე (ხაჩეში) ს. ხაჩეში, ხელედურას მარცხ. მხარეზე, ფლატეს თავი. რ. დ. ჩანქსელიანი, 27 წ., 1974.

ქტანწარში შუკუტ – გზა (გვალდერი), გზა ს. ლუებალდიდან სოფ. გუალდერის ჯაჭვის ხიდანამდე. ფერდობია, ტყეში მიდის სამარხილო გზა, მდ.

ენგურის მარჯვენა მხარეზე. „ქვიანას გზა“. *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქტანწაშ (2) – სათიბი (თავრარი) ს. თავრარის აღმ., წყაროს წყალი რობის სამხ.-აღმ. ნატიციტუ ხარ. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქტანწაშ (იხ. ქტან – ჰებუდი)

ქტანწაშ ზაგარ – სამოვარი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის დასავლ., უღუა ზაგარის ტყის სამხ. ჰებუდის ყანებამდე. *ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1069 წ. ოქტომბერი.*

ქტანწაშ თხუმი – მწვერვალი (დაკარი), ს. ხაიშიდან ჩრდ.-დასავლ. ლალრალის ჩრდილოეთით დიდი კლდეებია, სანადირო ადგილებია, რუკის მიხედვით 1834,9 მ. აქა-იქ სოჭნარი (ლენენზ). *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.*

ქტანწაშ კოჯ – კლდე (ქვ. ლუჰა) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ტყე ლაშხერის აღმ. მდ. ენგურამდე, სამანქანო გზის ზემოთ. ნატიციტუ ხარ. *სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქტანწაშ ნაკ – სამოვარი (ჰებუდი), ს. უღვალისა და ს. ჰებუდამდე მიმავალ ბილიკზე, სამოვარ ქტანთან არის ვაკე ადგილი, შიგადაშიგ ბუჩქნარია და სამოვრები. *ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქტანწაშ სარგ – წყარო (ჰებუდი) ს. უღვალსა და ს. ჰებუდს შორის არის ბილიკი, სადაც, სამოვარ **ქტანთან**, მოედინება წყარო. *ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქტანწაშ ფაფალ – გორაკი (ლახამულა) ჟ. ლახამულაში, სამანქანო გზას ჭრის, სამხ. ესაზღვრება ენგური, აღმ. ჩამონასხლეტი აქვს (ნატიციტუ ხარ). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქტანწაშ ჭალ – სამოვარი (ლახამულა), ჟ. ლახამულაში, სამოვარ ლეგრევის პირდაპირ, მდ. ენგურის მარჯვენა სანაპიროზე. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქუანდარ – ლელე (ტვიბერი) ს. ლეზგარასა და ს. მაგარდელს შუა მომავალი ლელე. თითქმის ყოველ წელს ჩამოდის დიდი ღვარი – (იხ. რუკა). *მგვა ამიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქვანდრშო ლიც (იხ. **ქვანდარ**)

ქვანდრგრა (იხ. **ქვანდარ**)

ქვანრიშ შუკვ (იხ. **ქვანრიშ შუკვ**)

ქუან-ლელა – სამოვარი (კახურა), ს. კახურაშია, სეზონური ლელე. **ქვან** ხარ. **ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.**

ქუანგლ – სათიბი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, სათიბ პანი ქართის სამხ. ჰაპკვირისკენ, თხუმეი ნატყიცუ ხარ, ქვემოთ დაფერდება და მოვაკოც. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქუანგლდ – სამოვარი მთა (ნაკ. ს.ს.) მდ. ნაკრას მარცხ. მხარეზე, ქუანგლდშო ღარის თავზე, მთა ლაკითანალის გვერდით. ნაკარვებია, ქვიანი ადგილია. ქუან „ფერდობი ქვა და მიწა შერეული“. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქუანგლდ – სათიბი (ზ. ვედი). *ცაცუ ფარნაოზის ას. ჭკადუა, 67 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. X.*

ქუანგლდ – ტყე, სამოვარი (ბეჩო) ს. გულის აღმ., ლაკარშო ლალგნარს აღმ. სოჭიანი უფრო მეტად, ჰარეტის ქედის დასავლეთი კედელი, ძირში პატარა ველია (ლარილდ). პატარა ღარსავითაა, ჩამონასხლეტი (ნატყიცუ), ჩამონარღვევი, რომელსაც ხშირად ქვებიც სცვივა. ქუანგლდ „პატარა ჩამონარღვევი“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ქუანგლდარ – კლდეები (ლაკულმახი) მდ. გუშლარარის ზემო წელის მარჯვენა, კარიერის მარჯვენა, ციცაბო კალთებით, ქვემოთ მეჩხერტყიანი. არის სანადირო – ლაკუტური, კლდეა, ქვემოთ სამანქანო გზა გადის კარიერისაკენ. *ვასილ მუხას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა ს. ლეკვლმახი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 22.IX.70 წ.*

ქუანგლდშო ლაკოლი – სათიბი (ზ. ვედი). *ცაცუ ფარნაოზის ას. ჭკადუა, 67 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. X.*

ქუანგლდშო ნატყუცარ – ფლატე (ზ. ვედი). *ცაცუ ფარნაოზის ას. ჭკადუა, 67 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. X.*

ქუანგლდშო ღარ – ლელე (ნაკ. ს.ს.) მდ. ნაკრას მარცხ. მხარეზე, ჩამოედინება ლაკითანალიდან, ქვიანი, შიშველი რელიეფით. გვერდითი კალთები ტყიანია – ფოთლოვანითა და წიწვიანით. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქუანსიშ – სამოვარი (უშგული) ს. უშგულის სამხ.-აღმ. არყნარი ტყით, უღელტეხილ უღტას დასავლ. მხარე. ქუანს „ცოცხი“ (ლექსური „ბალახია“), ბალახისაგან გაკეთებული. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაყაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქუასტალ – სამოვარი (ტვიბერი) მდ. ენგურისკენ ს. ლეზგარადან, სათიბ ფალას ქვემოთ. სუფთა ადგილია, კარგი სათიბიც, ცელის ერთი მოსმით იჭრება ბალახი – ქუასტალ – ქუასტ „სხლეტ“ ? ხმაბამვის მიხედვით (?). *მგვა ამიზის ძე ქალდანი, 612 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ., ოქტომბერი.*

ქუაქუანი – სათიბი (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდშის დასავლ., სათიბ ბესტუნის აძევს ზემოდან, ჟუარშო ლიცის მარჯვ. კალთაზე. მოვაკო ადგილია, (ლიც ახაზი თხუმლექუა ლალცენად). ქვიანი არააო, მაგრამ მის ზემოთ არის სამ. **განგლარ** – კლდიანია (იხ. **განგლარ**). *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქუაშრა – ყანა (არცხელი) ს. არცხელის ჩრდ.-აღმ., დასახლების ზემოთ. ფერდობია. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქუაჩა – ტყე (ლაშხრერი) სოფლის სამხ.-აღმ., სათიბ დაბერილს აკრავს აღმ. მუხნარი ტყეა, სოფ. კალშო-ამდე. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქვანშო ცხეც (იხ. **ქვანა**)

ქუაჩოლ – ტყე, კლდე (ლანტელი) ლაშხრერის სამხ.-აღმ., მდ. ენგურის (ჰალს) ჩრდ. ტყიან-კლდიანია. მრავლადაა მუხა (ჯიჰრა), რცხილა (ცხტიმრა), თხმელა (ბელყნარ) და, საერთოდ, ძალიან ხშირი ტყე ყოფილა, ყველა იქით

მიემურებოდა ტყის საჩხადა. ლი-ქი-ე „ჭრა“ (?), თუ ქტაჩა-საგან (საკ. სახ.)? *კოწია ბეჭერზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ქტელზ – ყანა (ზ. ლუჰა), ს. ჟ. ლუჰაშია, ყანა სწჷრს აკრავს ზემო (ჩრდ.) მხრიდან, ირგვლივ ხილნარია. ქტელ „ჩერო“ (?). *სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქტეთხაშ – ყანა (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლ. სამანქანო გზის ზემოთ. ქერი, კარტოფილი, მშრალი ადგილია (გუბე ჯდგი ლი „მშრალი, ხრიოვი ადგილი“). *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქტიერ ლიცრლ – წყარო (თეკალი) თეკალიდან მთა ლემშრლ-ისკენა გზაზე, წყაროცაა, სადაც მგზავრები ისვენებენ. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. გ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*

ქტენარ – ყანები (გულიდა), ს. გულიდაშია, „ქვან“ ხარ ზემოთ. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*

ქტენაშ – ყანები (ლესემა), ს. ლესემაში; ი ა, მოფერდო ადგილებია. *მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.*

ქტენაშ – სამოვარი (ფაყი), ს. ჯარაშშია, ყანა მუთჷალდერის აღმ. (გვერდით). *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

ქტენაშ – სამოვრები (ლესედარეში) ს. ლესედარეშის ჩრდ.-აღმ. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*

ქტენაში დელა – დელე (ფაყი), ს. ფაყშია, ქვიანია. ქვიმა-ქვიანი. ფლატეებიანი. **ქტენ** „ქვიანი“. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*

ქტენდელე (2) – სათიბი (ლევშერი) ს. ლევშერის მთის სათიბი. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*

ქტენდელე – სათიბი ებერალში ქვიანი ადგილია. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

ქტენიერ (3) – გზა (საყდარი) გაჭრილი კლდეში ს. საყდრიდან ს. დურაშისაკენ. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

ქტენიერ – სათიბი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

ქტენიერ – ყანები (მესტია), სახნავი მიწები კახბერიძეების, გომთელიანების, ნიგურიალების. ითესება ხორბლეული, კარტოფილი, სიმინდიც. *თედორე ტარასის ვძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1973.*

ქტენიერალ – ყანა, სამოვარი (ლაღამი) ს. ლაღამის დასავლ., ფერდობი, ქვიანი ადგილი არაა,

მწირი ადგილია. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

ქტენიერი ლესგარ – საბალახო (მესტია), ტყემლნარ-კოწახურისა და სხვა ბუჩქნარი ადგილია სახნავ ქტენიერთან. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1973.*

ქტიერ ლიც (3) – წყალი (ნანარი), ს. ნანარისკენა გზაზეა. ჩუბარალ ჩუქან მოედინება. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

ქტიერ ლიც – წყალი (ნანარი), ს. ნანარშია, მეცექვენის დელეში. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

ქტიერ ლიც – წყარო (ყვედრეში) ს. ყვედრეშიდან ლაბრაჯის მთისკენა გზაზე. მოტიტვლებულ ადგილზე შესასვენებელია და მოედინება ცივი წყალი. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ქტიერ ლიცრლ – წყარო (ფანაგი) ს. ფანაგი სამხ. ს. *ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*

ქტერდ (იხ. **ქტერდიელ** – უშგული)

ქტერდიელ – სათიბ-სამოვარი (უშგული) ს. უშგულის აღმ., მდ. ქვიშირის მარჯვ. კალთაზე. დელე შიშველი, მოედინება წყალიც. შუადღის შემდეგ ჩრდილი ადგება დასავლეთიდან. ქვერ „გრილი“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქტერდი კუანფარ – ფლატეები (უშგული) ს. უშგულის აღმ., მდ. ქვიშირის მარჯვ. კალთაზე, დელე ქვერდის ფლატეები. **კუანფ.** *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქტერდი ტუბ – ხევი (უშგული), მდ. ქვიშირის მარჯვ. შენაკადი. მომცრო დელეა, მოედინება სათიბ-სამოვარ ქვერდიელიდან. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქტერ ნიცილ – წყარო (ლუჯი) ს. ლუჯში, ფორელში. სასმელია.

ქტერ ნიცილ – წყარო (ქახ. ს.ს.) უბან ლეკუმბასტში, მთისკენ, მოედინება ცივი წყარო. *ზ. ს. გულბიანი, 22 წ., მოსამსახურე, ს. ჩუკული, 1976.*

ქტერ სარაგ (2) – წყარო (ლამფალში) ს. ლამფალამის მთაში. *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*

ქტერ სარაგ – წყარო (ჩუკული) ჩუკულის მთაში. ცივი წყალი მოედინება. ქტერ „ცივი“. *ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*

ქუეფიშ – ტყე (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ.-აღმ. ტიბის მარცხ მხარეზე, იყოფა: **სგა და ქაშე ქუეფიშ**-ად. შერეული ტყეა. *ვალთ ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ქუეცილიერ – სათიბი (დავბერი) ს. დავბერის დასახლების აღმ. ყოფილი ყანა. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქუითიშ (იხ. **ქუითშიერ** – დავბერი)

ქუითშიერ – ყანები (დავბერი) ს. დავბერსა და ს. ლალხორს შორის, ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქუილანი – ყანა (ქვ. ლუჰა) ს. ჩ. ლუჰას დასავლ. სამანქანო გზის ქვემოთ, ვაკე ადგილია, ქვედა კიდეზე ნამეწყრალიცაა, ლეზჩერ ლი. ქუილ. *სილევან იშმაგის ძე დადემქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქუინა ღალა – კლდე (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ., ქუინა ღალა **კარბალის** ზემო კლდეები. *რობინზონ. იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქუინა ღალა კარბალ – კლდე (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ. გამყოლი ქედი, მეფტაშის ჩრდ.-აღმ. მულახის მხარე კლდიანია. კარბალ „ნაპირი“ (კარბ). *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქუინე ღალა – კლდე (მულახი) ს. მულახის სამხ. ქედის – უღვირის ქედის დას. ნაწილი. ჩრდ. კლდეა. ძნელად მისადგომი კლდეებია (ქუინ „სული“, დალე „ფრთა“). *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქუინილდაშ – სათიბი (ლეზგარა) ს. ლეზგარას ქვემოთ, სათიბ ჭუშიშს აღმ. კარგი ხეხილიანი ადგილი ყოფილაო, ხილით სულს იდგამდნენო (ქუინს ჩუ ლემცტირნელიხ). *ლოლა მკვას ას. ქალდანი, 24 წ., კოლმ., ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქვიანი ღალა (იხ. **ქვინე ღალა**)

ქუინჩილდ – ყანა (ზ. ლუჰა), დეღე ტუბირას მარცხ. კალთაზე დავაკება ადგილი, ჩორა (ყანა)-ის ჩრდ. (ლაჩუალ დაბაშ ტუბი ლი).

სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ქუირტალდ – სათიბი (ღვებალდი), ს. ლუბებალ-დშია, სათიბ ალმაშანის აძევს ქვემოდან. *მიშა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქუირზილშ – სათიბი (ღემდერი) ს. ღემდერის ზემოთ – ჩრდ.-აღმ., სათიბ ჩხეტერის სამხ. პატარა შიშველი სათიბია. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 57 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ქუირთარ – სამოვარი (ყარი) მთა შაულურაშია, ბურნაყრე ლაჭმოლ-ის თავზე ჩრდ. მხარეზე. დგას დაახლ. 80 მაღალი სოჭის ჯგუფი (ლენზ), მოქუჩულად, განცალკევებით, შიშველ ადგილზე. ქუირთ „შექუჩული, გროვად, ხროვად, ჯგუფად მდგომი. ცალკე, განცალკევებულად (საზოგ. სიტყვაა). *გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლმ., ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

ქუირთბელ – ყანა (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, დასახლების აღმ. მხარეში, ჰეწერის სათიბის მეზობლად. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქუიფი ლარალ – სათიბები (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის დასახლ. დასავლეთით. ჩვალა ლაჭკანდ ქუიფილდარს ლემგანმელიხ, რომ სათიბი არ წაელეკა. ქუიფ „წნელით მოწნულია“, ლაჭუ-დარშალ ლი ნეციშ, ჩვალს მამ ფიშუდე. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქუიშ (4) – უბანი (სასაში), ს. სასაშშია, ფარ-ლრბრაში, ქვიშნარი მაინცდამიანც არაა. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ქუიშ – სამოვარი მთა (ბეჩო), ს. ბეჩოს საზაფხულო სამოვარი მთაა, სამოვარია ფერმისა და კერძო მესაქონლეთა. ირგვლივ კლდეა, შუაში ქვიშიანი მინდორი. რელიეფის მიხედვით – ქუიშ „ქვიშა(იანი)“: *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბეში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ქუიშ – სოფლის უბანი (ჭოლაში), ს. ჭოლაშის ზემო უბანი. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქუიშ – უბანი (ლენტეხი) დ. ლენტეხის დასავლ.

ცხენისწყლის მარჯვენ. მხარეზე. ქვიშნარია. ამჟამად სამშენებლო უბანია. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

ქტიშ – ყანა (სასაში) ს. სასაში. ფერდობია, მის თავზე ეკლესია – თარიძელ ქტიშაში.

ქტიშალ (2) – ყანა (ლემსია), ს. ლემსიაშია, უბან ეჩხან ტაფში, სამანქანო გზის ზემოთ. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 278 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ქტიშალ – სათიბი, სახნავი (სოლი) ს. სოლის დასახლების დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*

ქტიშალჭარ – სამოვრები (კაერი) ს. კაერის სამხ.-დასავლ. ქვემო მხარეში. ქვიშნარია. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ქტიშ მურყამ – ნაკომკარი (ჭოლაში), ს. ჭოლაშია, ორსართულამდეა დარჩენილი. სოფლის უბნის ქტიშ-ის მიხედვით. ნუჟარსან-ის გვარი არ ახსოვთ. მათი ნასახლარია მხოლოდ, სოფელს უღალატა. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქტიშარ – ტყე (ქართვანი) მდ. სოლედგრას აღმ., მდ. ენგურის ჩრდ. ქვიშიანი რელიეფით. ქტიშარ „ქვიშიანი“. *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს.ვ, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ქტიშარ – სამოვარი (ლაღამი) ს. ლაღამის აღმ. ფერდობი ადგილია, მდ. მესტია ჭალას მარჯვენა მხარეზეა, მოშორებით. ქვიშა არაა. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

ქტიშ შუკუ – გზა (ჭოლაში), ს. ჭოლაშის ზემო დასახ. ქტიშიდან ცენტრში მიმავალი სამანქანო გზა. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქვიში მოლალ – სამოვრები (ლექსირი) ხელედურის მარჯვენ. მხარეზე. *გ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ქტიშირ – ღელე (უშგული) მდ. ენგურის მთავარი შენაკადის დასაწყისში. მოედინება მთა ლწლემდერიდან, უერთდება ენგურის მარჯვენა მთავარ შენაკადს ს. ჩაქაშის დასავლ. ქვიშა მოაქვს მუდმივად და ფერიც ქვიშისა აქვს. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაქაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქტიშლარ – ღელე (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ., ვწრწის მარცხ. კალთაზე. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქტიშლარ – სამოვარი (ჭოლაში), ს. ჭოლაშის ჩრდ.-აღმ., დასახლების ზემოთ, მოედინება ღელე ქტიშლარი ტტიშ, მის მარჯვენ. მხარეზეა ქტიშლარ. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქტიშლარი ლიც – ღელე (ჭოლაში), ს. ჭოლაშის ჩრდ.-აღმ. მოედინება ღელე, მდ. მულხურას მარჯვენ. შენაკადი. იცის ღვარი მაგარი – მოაქვს ქვა და ხრეში. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქტიშ-მოლარ – სათიბ-სამოვრები (ლენტეხი) მდ. ხელედურას მარჯვენ. მხარეზე, ჭალისპირა მიდამოები. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

ქტიშირ ბოგ – ხიდი (ჩაქაში), სამარხილო ხიდი მდ. ქვიშირზე სოფ. ჩაქაშიდან სკოლის მიმართულებით. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაქაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლი*

ქტიშირელ (იხ. ქტიშ – ჭოლაში)

ქტიჯ (2) – სათიბი (ლახამულა), ჩუწზე ლახმელშია, ნაკის ყანასა და მორნიშ-ის სათიბს შორის. მოფერდო ადგილია და ჩავარდნილი – ქვიჯშალ ლი. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქტიჯ – ყანა (ლეღბაგი), ს. ლეღბაგის დასახლების ქვემოთ მდებარე ყანების ბოლო, კალოსოდენა ვაკეა. *ჟ. დ. აბდეღანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ქტიჯიშ ტობ – ადგილი (ტობარი), მდ. ჭუბრულაზე იყო დიდი ქვა გადებული, საიდანაც გადადიოდნენ მდინარის მარჯვენა მხარეზე – საქონელი გადაჰყავდათ სამოვრად. მერე გზის გაკეთებისას გატეხეს, რადგანაც იქ იხერგებოდა. ქვა ამოღარული იყო. მისი გატეხვისას ვიცბი ჭკადუას ხელი დაუზიანდა და თვალი მოეთხარა. *ისლამ ბათერის ჭკადუა, 65 წ. პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, I.XI.70 წ.*

ქტიჯ-ჭოკერ – სამოვარი (იენაში) ნასახლარ სგობულის ჩრდ.-დასავლ. ენგურსა და სგობულს შორის. ფლატეს თავი. *მ. გ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*

ქტიჯ-ჭოკერ – ფლატე (ლაჰილი), ს. ლაჰილის ქვედა პირი, მდ. ენგურის მარცხ. ფლატეს

თავი. *ზურაბ ს-ძე პაკელანი*, 48 წ., ლატალი, 1973.

ქინდური – სათიბი (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის სამხ., სათიბი თოხბზრის ჩრდ.-ით. ფალედისკანა გზას უერთდება. ირგვლივ შერეული ტყეა, მელ-ბოჯგიმ მენწირ. თავსაყრელივით მოედანი ყოფილა ფარის, ჩბხ-ისა და ლახამულას თემებისა, იმართებოდა შეჯიბრებებით (ვაკე ადგილია). *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი*, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ქიპ – საძოვარი (დოლასვიფი) ს. დოლასტიფის ჩრდ.-აღმ., საძოვარ თარხელანის ზემოთ. ქიპ „მაფი“. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი*, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ქიპიერ (2) – ყანები (ჟამუში) ს. ჟამუშის დასახლების ჩრდ.-დასავლ. კანაფის სათესი არ იყო – ლალქანა არაა. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი*, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ქიპიერ – ყანები (ლახირი), ს. ლახირის დასავლ. ყანები. ბუჩქნარებია აქა-იქ. *მადონა ადიგოს ა.ს იოსელიანი*, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ქისტრლა (იხ. გისტრლა)

ქიშტარდი მოლ – სათიბი (ლევშერი), ლევშერში ქიშვარდ გარდაფხადის ნახოვარი. გ. ზ. *ბაბლუანი*, 55 წ., 1978.

ქობექი ბაჩ – საკულტო (ზ. ლუჰა) კლდე კენჯაბის თავზე, ლამურყუამზე სასაფლაოებთან. ქვა ქობექის სახელობისა (ლევცხატ ადგი ლი). „ქობექ“ (საკ. სახ.). *ვასილ თოსდანის ძე ცალანი*, 44 წ., ბრიგადირი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ქორა დაბ (2) – ყანა (ჭველიერი) ს. ჭველიერში, მდ. ლაშხურის მარცხ. მხარეზე. *მ. ე. ლიპარტელიანი*, 80 წ., 1974.

ქორა დაბ – სათიბი (ბულეში), ს. ბულეშია, ნასახლარია. *ჟ. ა. მუკბანიანი*, 1978.

ქორალ – ყანა, სათიბი (არცხელი) ს. არცხელის დასახლების ზემოთ, ყანა ჰაკნაშის ქვემოთ. ნასახლარებია მის ზემოთ, ჰაკნაშისკენ. *ერმალო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი*, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ქორა ლზრა – სათიბი (მამი) ს. მამის ჩრდ.-აღმ. ადრე სახნავი იყო. ნასახლარებია. *ბ. გ. ბაბლუანი*, 73 წ., 1978.

ქორარ – სახნავ-სათიბები (ლემდერი) მდ. ლემდრელას მარჯვ. კალთაზე, სათიბი ზორგეთის აღმ. ნასახლარია, ახლახან დაინგრა (ნაქორ ლი, ათხეხიქა გარ ახუარ). *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი*, 69 წ., პენს., ს. ლემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ქორარი დაბარ (იხ. ქორარ – ლემდერი)

ქორბულდ – საძოვარი (მაცხვარიში) მთა აურამის სამხ.. ქვიანია – ჩავარდნილი რელიეფით – ლაბაჭი ყოფილა ადრე. იყოფა: **ლეჟა** და **ლექუჭ** **ქორბულდ**-ად. *გ. გ. გირგვლიანი*, 49 წ., ლატალი, 1973.

ქორდი – უბანი (ჰოლაში), ს. ჰოლაშის უბანი, ცენტრალურისკენა. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი*, 62 წ., პენს., ს. ჰოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ქორდი ლიც – წყარო (ჰოლაში), ს. ჰოლაშია, მოედინება სოფლის ზემო უბან ქორდიდან. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი*, 62 წ., პენს., ს. ჰოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ქორტემემიერ – ყანა (მაჯვდიერი), ს. მაჯვდიერის დასახლების მდინარისკენა ყანები. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე*, 61 წ., პენს., ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ქორზაგარ – ტყე (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ტყე მოლის სამხ.-აღმ. ადრე სახნავ-სათიბი ყოფილა, ამჟამად ფიჭვნარია. ფერდობია, თავზე შერეული ტყეა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი*, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ქორილარ – საძოვარი (ლევუმბასტი) უბან ლევუმბასტშია, ნასახლარებია, ჯახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ. ზ. ს. *გულბიანი*, 22 წ., მოსამსახურე, ს. ჩუკული, 1976.

ქორლიელ (იხ. ქორალ – არცხელი)

ქორმეყ (2) – ყანა (ხე) ს. ჯეს ჩრდ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი*, 55 წ., კოლმ. თავ-რე, ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ქორმეყ – ყანა (დავბერი), ს. დავბერის ზემო მხარის ყანა. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი*, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ქორრალ კუჭ – საძოვრები (ჟამუში) ს. ჟამუშის დასახლების სამხ., მდ. მულხურას მარჯვ. მხარეზე. ნასახლარითაა. წვიმისაგან დასაცავ პატარა სახლებს დგამდნენ ბავშვებით.

კუბა „გორაკი– ქოროლ „ქოხი“. გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 7: წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ქოროლინერ – სამოვარი (მურშკელი) ს. მურშკელის ჩრდ., დამრეცი სამოვრები. ქოროლ „ქოხი დროებითი, ბაულდარ მწყემსთა თავშესაფარი წვიმისა ან სხვა შემთხვევაში“. ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ქოროლირ – სათიბი (მახაში) ს. მახაშის მთაში. რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ქორონო ლახულ – სამოვარი (სასაში) ს. სასაშის საზაფხულო სამოვარი მთა.

ქორ-სგობინ – ყანა (ღობი) ს. ღობში, ამჟამად სახლები არაა.

ქორულდ (2) – ყანა (მახაში) ლაშხურის მარჯვნივ. რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ქორულდ – სამოვარი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

ქორულდ – საცხოვრისი (ჩუკული), ს. ჩუკულის ერთ-ერთი უბანი. ნუნუ დადაშის ას. გულბიანი, 26 წ., 1976.

ქორულდამ (2) – ნასახლარი (ჰადიში), ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ., ჰადიშგრას მარჯვ. კალთაზე, დგას კომპი ≈ ნახევარი და მასზე გგებია ამოსული. ნასახლარია, ხუნტუ ჩუ ხულტუ. მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ქორულდამ – საბალახო, ს. ლემსიაშია, უბან ეჩხენ ტაფში. ადრე სპორტული მოედანი ყოფილა, ახლა კერძო მოსახლისაა. შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.

ქორ-ლტემგინ (იხ. **ქორლოშგინ**) – სათიბები ს. ჩიხარეში, ახალშენის მხარე. ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.

ქორლოშგინ – სათიბი (ახალშენი) ს. ახალშენის დასახლების აღმ., ქვაბის უკანაა. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.

ქორშინელ – ტყე, სამოვარი (შყალერი) ს. შყალერის დასავლ. ფერდობი, არის სათიბ-სამოვრები, ტყე – ფოთლოვანი. გ. მ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.

ქორშულამ – დეღე (ჩოლ. ს.ს.) ტვიბის მთაში, ხმაურიანი. ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.

ქორ-ჩუქნალ – ყანები ს. ახალშენსა და ჩიხარეშს შორის, დასახლების ქვედა მხარეში. მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.

ქორგლ (იხ. **ქორგლდარ** – ცალერი)

ქორგლდ – სამოვარი (მესტია), ლექტუ ლახუ-შია,

დგას სამ ადგილას ტბა – ქორგლდ ჩუბე მგჰ. ზამირა დათიკოს ას. მარგიანი, 18 წ., კოლმ., დ. მესტია, 1972. VIII.

ქორგლდარ – კლდე (ცალერი), კლდე ლაციუ-ნალის ჩრდ.-ით მთისკენ, კედლებივითაა (ქოდარშალ ხარ, მარემ ნაგემს ხაჯემ). გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ქორგლდარ ჟიბე მგჰ – ტბა (ლაღამი), ლექტუ ლახუ-შია, სამოვარ ქორგლდ-ში. მოზრდილი ტბაა ალპურ სამოვრებში. დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.

ქორგლდამ – ტყე (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლ., მდ. ენგურის მარცხ. ფოთლოვანი ტყეა, ძირითადად არყის ხეა. ნუცა ანტონის ას. ნიჟარაძე, 62 წ., პენს. უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.

ქორგლდამ – სათიბი (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ., სათიბ თხარპელთან, ლექტუ ლახუ-ს ქვემოთ ჰადიშგრასკენ. ნასახლარია და ნაკომპარიც, ძირი ჩანს. ზუგტუქი ლი ნაგემ. პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ქორგლდარ ჩუბე მგჰ – ტბა (მესტია) ლექტუ ლახუ-შია, მოზრდილი ტბაა, ირგვლივ ალპური სამოვრებით. 1972. VIII.

ქორგლდშიერ (იხ. **ქორგლდამ** – მურყმელი)

ქორგლჩირიყ – სათიბ-სამოვარი (სპარდიში) მესტია ჭალამს მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ.-ით, რიყნარია, აეროპორტის მინდვრის თავზე, ლენჰარისა და დამიერს შორის. ავთანდილ ანდრიას ძე რატანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.

ქოქონჩიარ – სახნავი (მამი) მამში, დამრეცი რელიეფით. ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.

ქომარ – ყანა (ქვ. ლუჰა) ს. ჩ. ლუჰას აღმ., სათიბ ბეჩგლდერის ჩრდ., სათიბ აფსანის აღმ. ხოჩა უერ (ბლორ „ფხვიერი“) ხოზ. ქომ „მედუწელ მოდმა ლი ეჯკალიბ ლეცუმარს ხატულიხ“. სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54, მეტყვე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ქოჩომ დარარ – სამოვარი მთაში (ცალერი), სამოვარ ლანოლის დასავლ. სამი ღარია, მოედინება წყაროები. ვინმე ქოჩოსი. გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ქოჩუარე მურყუამ – ნაკომპარი (ლანტელი) სოფლის ცენტრში, ძირიდაა დარჩენილი. ყოფილა ქოჩუ პაკელიანის. „ქოჩუანთ კომპი“. *ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ქოჩუშ ღარ – ტყე (ხერხვაში), ს. ხერხვამის ჩრდ.-დასავლ. შერეული ტყე. ტუბიზრის თავი (ჟიბოჟ ქოჩუშ ღარ ლი, ჩუბაჟ – ტუბიზარ). ქოჩუ ვიბლიანის კუთვნილი დარი. *დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქოჩხანი – საძოვარი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)
ქრისდე (4) – სათიბი (იელი), ასკარდის უბანშია, ლანყუმშის სათიბის ახლოს. ქრისდე ზურლშ როჟუ სი ღანემდ – ლოცულობენ ხოლმე, სალოცავი არაა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მეტიის რ-ნი, 1972 წ. ივლისი.*

ქრისდე – ეკლესია (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ. მემხნშია პატარა საყდარი. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი. ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქრისდე – ეკლესია და მისი მიდამოები (ლახირი), ს. ლახირის ცენტრალურ ნაწილში დგას ფიქლის ეკლესია. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქრისდე – ნასაყდრალი, სასაფლაო (ფარი), ეს ადგილი კურხვანიშიდან 200 მეტრის მანძილზეა. აქ არის ეკლესიის ნანგრევები. ადრე მაისის პირველ შაბათს აქ ქრისდელ-დბაშელ, ე. ი. ქრისტესადმი მიძღვნილი დღესასწაული იმართებოდა. აქ იყრიდა თავს სხვადასხვა სოფლიდან მოსული ხალხი. ქალებს მოჰქონდათ მძივები, ღილები, ოქროსა და ვერცხლის ფული, კვერცხები და ტოვებდნენ. *ნიკოლოზ ნარსავიძე, 90 წ., 1965.*

ქრისდე – ნაეკლესიარი (ფარი), ს. ფარის ზემოთ არის ნაეკლესიარი, დგას დიდი ნიგოზი, სასაფლაოცაა. მისი მსახურნი ვიბლიანები ყოფილანო. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქრისდე ვიბლიანოში (იხ. ქრისდეგე – ფარი)

ქრისდე ჟოშგინ – სათიბ-საძოვრები (უშგული), მთ. ლასდილის იქითა მხარე, ს. უშგულის აღმ. მხარე. ვითომც: ქრისტეს შემოუვლია და ეს ადგილი დარჩენია უკან = „ქრისდეს უკან“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ. მოსამსახურე, ს.*

ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971“ წ. ივლისი.

ქრისდე იფრიშ – ეკლესია (იფარი) ს. იფარიდან: ს. კელრამდე მიმავალ გზაზე, მომალლო ადგილზეა, კელრშ ტუბისკენ კლდეა, გზისკენ დამრეცი, დაფერდებულია. ეკლესია მთელია, აქვს სასაფლაო, ძველი აშენებულია ნაუ ჭკადუას მიერ (ცოცხალი არაა). ეკლესიის ქვემოთ მდიანრისკენ თიხის მიღებია და შხიბარ. *სეთიბე უმარის ძე ჭკადუა (სურუძე), 66 წ., მჭედელი, ს. იფარი, ლახამულას ს.ს.ვ, მესტიის რ-ნი, 15.11.70 წ.*

ქრისდე ლელბაქშ – საყდარი (ლელბაგი) ს. ლელბაგის ცენტრში, სვიფში. ზემო ნაწილი მონგრეულია. *ჟორა დავითის ძე აბდელანი, 37 წ., მოსამსახ., ლატალის ს.ს., 1973.*

ქრისდე მაცხუარ – ეკლესია (იელი), ს. იელშია, დასახლების აღმ. ნაწილში. მაღალი, ლამაზი ნაგებობაა. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*

ქრისდეგე (იხ. ქრისდე – ფარი)

ქრისდეშ (2) – ყანა (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ., დასახლებასა და გეგბარს შორის. *რობინზონ. იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქრისდეშ – სოფლის მოედანი (მულახის ს.ს.), სოფლის ცენტრშია, ეკლესია ქრისდეს მიდამო. არის სასაფლაოც. *მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქრისდეშარ – ეკლესია (უსგვირი), უსგვირშია, ნაეკლესიარია, სპენდიკის ძირი ჩანს, არის სასაფლაოც. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერი, 1973.*

ქრისდეშ ლასფლატარ – სასაფლაო (ფარი) ს. ფარის ზემოთ, ნაეკლესიარია ქრისდე ვიბლიანოში, სადაც სასაფლაოცაა. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქრისდე წირმინდ (იხ. ქრისდე წირმინდიშ – ზ. წირმინდი)

ქრისდე წირმინდიშ – ნაეკლესიარი, სამლოცველო (ზ. წირმინდი) ს. ჟიბე წირმინდის ჩრდ.; - დასავლ. მალლობ ადგილზეა, კლდეზე. დასავლ. კლდეა, დანარჩენი მხრით – ტყე და ციცაბო კალთები. ყოფილა ოდესღაც ეკლესია, დანგრეულა შემდგომ და აღმოცენებულა ხეები, რომლის ძირებშიც ბლომდაა სპენდიკები (აგურისნაირი). იქიდან კარგად

ჩანს ლაღრალაშ თარგლეზერ-ის ეკლესია.
*კარლო თეიმურაზის ძე ჭკადუა, 35 წ., კოლმ.,
ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ქრისტანი – სათიბ-სახნავი (ლამხერი) სოფლის
ქვემოთ, სახნავ-სათიბ ნანგომის ჩრდ.-აღმ.
კარგი ადგილია. ქრისტი (საკ. სახ.). *მახამეთ
გურმაჩის ძე დედვარიანი, 49 წ., ფარის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქრისტანიარ (იხ. **ქრისტანი** – ლამხერი)

ქრისტე კუაბ (2) – საძ. – საკულტო ბორცვი (ზ. და
ქვ. ჭველიერი) ს. ქვედა ჭველიერში, ბორცვი
საკულტო დანიშნულებისა. კუაბ „ბორცვი“. *ფ.
ი. მუკვანანი, 27 წ., 1974.*

ქრულდაშ – სამოვრები – ზედა ჭველიერის საძ.
მთაში. კუაბ „ამობურცული, ამადლეული“. *გ.
ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკვანანი, 45 წ.,
1976.*

ქრისტე ჭიშხე ნაგამ – გზა (მაზაში), ს. მაზაში
გზაზე იდო ლოდი, რომელსაც ჯორისა და
ჯოხის ნადგამი ემჩნეოდაო. საკულტო
ადგილი ყოფილა. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ.,
მუშა, 1976.*

ქრისტე ჭიშ ნაგამ (იხ. **ქრისტე ჭიშხე ნაგამ**) – გორა
(მაზაში). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური
ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ქუდა ლარე – სათიბ-სამოვარი (მურშველი) ს.
მურშველის ჩრდ.-დასავლ., ცხაკურ ნამოლის
ტყეში. *ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ.,
მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ.
სექტემბერი.*

ქუდანი – (ჩუბიანი) ს. ჩუბიანის ჩრდილოეთით,
მიტოვებული ადგილია. *ილია ერმალოს ძე
ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში,
მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქუდულდაშ – (იხ. **ქუდულდაშ**) ყანა, ს. ბულეშშია.
ქ. ა. მუკვანანი, 41 წ., 1978.

ქუდულდაშ – დასახლებული პუნქტი, საცხოვრი-
სი (ბულეში) ბულეშის ქვემოთ, სამხ.-აღმ., ორი
ოჯახია. *ქ. ა. მუკვანანი, 41 წ., 1978.*

ქუთიშ – სათიბი (ლანტელი) ს. ლანტელის
ბოლოსკენ, სათიბ ჩორარს აკრავს აღმ.,
სალოცავი ადგილი ყოფილა (ქრისტე
ღუბაღდაშს (თერრე მწიგის) ხუემზერდ.
ქუთრე ფაფალხენქა თერრე ნანგრჳახენქა
ქუთარს ხუემზერით). „ხაჭაპურისა“. *ბიძინა
გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი,
ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ქუთიშ ფაფალ – სათიბ-სამოვარი (ლანტელი),

სათიბ ქუთიშს ქვემოთ სერია (ფაფალ ხარ).
„ქუთიშის სერი“ (შდრ. ფაფალა). *ბიძინა
გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი,
ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ქუთიეყიერ – ყანები (ლახუმდი), ს. ლახუმდშია,
დასავლ. მოვაკო ადგილებია, მოსავლიანიაო.
ქვიანი ადგილია. მოსავალი ადრე მწიფდება
ქვების გახურების გამო. *რიდა ბესის ას.
ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972.
IX.*

ქუთულდაშარ – უბანი (ჭველიერი), მუკვანანების
საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო ქვედა
ჭველიერში. გადმოსულები ქუთულდაშიდან.
შ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ., 1974.

ქუთიშარ – სათიბ-სახნავი (ჰამაში) ჰამაშის სამხ.
ფერდობ კაჩნის თავზე. დიდი ვაკე ადგილია,
სადაც იყო დიდი მსხალი – **ქუთიშარიშ ტიცხ**.
*დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ.,
მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქუმ ლურსაგუე – გზა (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ.,
სათიბ მწაქორაშის დასავლ. გზა სათიბ
მწაქორშიელში, კერძოდ – ლექტუ
მწაქორშიელში. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44
წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი,
1971 წ. სექტემბერი.*

ქუნიშ – საცხოვრისი (მამი) ს. მამის ჩრდ.,
ონიანებისა და ზურაბიანის საცხ. ადგილი. *ბ.
გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*

ქურა (6) – მწვერვალი (წირმინდი), მდ. კასლედგ-
რას მარჯვ. კალთის მწვერვალი, ტყიანი.
სიმაღლე ზღვის დონიდან 2236 მ. (1 : 100 000),
მწვერვალის კალთები ფიჭვნარია (გებარ ხაგხ).
ქურა „უნაყოფო, მოუხმარი, მწირი“. *აქსენტი
ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახ., ხაიშის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ქურა – ყანა, სათიბი (ხოსრარი), ჩ. ხოსრარშია,
სახნავ ნაშკდელაშის სამხ. *სვიმონ აზნაგეფის
ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის
რ-ნი, 1969 წ. X.*

ქურა – წიწვნარი ტყე (ხაიში) ს. ხაიშის ჩრდ.-აღმ.,
ჟიბე ნაშიხუის ზემოთ, წიწვიანი ტყის
მასივით. მისი სიმაღლე ≈ 2236,0 მ. (იხ. რუკა).
ქურა –ან „გრდემლი“ (სამჭედლოში), ან
„მოუხნავი ადგილი ყანისა“. შესაძლებელია
გრდემლის ფორმისა და მიხედვით? *ნესტორ
სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს.; ხაიში,
მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო).
31. VII. 1970 წ.*

ქურა – სათიბი (ლანტელი), სათიბია სახნავად უვარგისი. მდებარეობს სათიბ ჯგერაგომ-ს დასავლეთით, მდ. დაწმარ-ამდე (ამხენიმ დაწმართექა). *ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ქურა – სამოვარი მთა (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, სამ. მთა მგჟელშია, დასავლ. ნაწილი (სახნავად არასოდეს იყო!). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქურა – სათიბი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

ქურაღ (4) – სათიბები (მესტია) აეროპორტის ჩრდ-აღმ., ეკუთვნის რატიანებს, ფალიანებს, მუშკუდიანებს. ქურა „მწირი მიწა“ (უნაყოფო მიწა). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ქურაღ – სათიბი (ლახირი) ს. ლახირსი აღმ., კერაშის მარცხ. კალთაზე. ნახნავია ადრე, მოწითალო ფერისაა. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქურაღ – სათიბები (მაჯვდიერი) ს. მაჯვდიერის დასახლების სამხ.-დასავლ. ნახნავები და მერე ქურად დარჩენილი. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს.,ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 19761 წ. სექტემბერი.*

ქურაღ – სათიბი ს. მურშველსა და ს. არცხელს შორის – საზღვარია, ადრეული ნასახლარებია. დგას ერთ რიგზე სამი კომპის ძირი და ძველი სახლის საძირკველიც. ნაყანარია. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქურაღ (იხ. **ქურაღლიერ** – ჟამუში)

ქურაღლიერ – სათიბები (ჟამუში) ს. ჟამუშის დასახლების აღმ., ნაყანარებია. ქურა „ყანა სათიბად გადაქცეული“. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქურაშ – უბანი (ეცერი), ს. ეცერშია, ს. ჭველიერისა და ბწრშის აღმ. გორაზე. დგას ეკლესია ჯგერაგ, სუფშია. არის ნაკომპარიც – სუფივომ მურყუამ, მდ. დაწმარის მარცხ. კალთაზე 5 ოჯახით. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ს. ქურაშში, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 20.X.69 წ.*

ქურაში ნაკ – მთა (რცხმელური). მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., IX, თბ.,

1939.

ქურაშ ჟაბე კოჯარ – კლდე (ტობარი) მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, ს. ტობარის პირდაპირ, წყალგალმა დიდი კლდე. მის თავზე ლეგებ ხარ, მოლე ნაკი წერქვა ხაგ, უჭნა ლი ეჩხენქა. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

ქურაშ ყტიმბ – მწვერვალი (ტობარი) მდ. ენგურის მარცხენა მხარის ყველაზე მაღალი ადგილი. ტყიანი კალთები, კლდე სალი. ლამგჟხენ – ლეგებ, დასავლ. წიწვნარია უფრო (რუკაზეა 2236,0

1 : 100 000). *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70.*

ქურაღ ნალგან – სამოვარი (მურშველი), ს. მურშველის ჩრდ. ტყის ზონის ზემოთ არის კარავის ნადგომი. ვინმე ქურდიანის საზაფხულო სადგომი კარავი. ძლიერი ყოფილა სოფელშიც და ოსეთშიცო, დიდი მეჯოგე ყოფილაო. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქურაღნა ლელჰენ – ნაარხალი (მურშველი), ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ. გუალდა ტუბიდან გამოყვანილი ყოფილა არხი ძველად.

ქურდიანი – ყანები (კახურა), ს. კახურაშია, ვაკე ადგილია. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ქურელ (6) – სათიბი (ლეშუკვი) ს. ლეშუკვის აღმ., ნახნავია. ამჟამად სათიბი. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

ქურელ – სათიბ-სამოვარი (ზეგანი) ს. ზეგანის აღმ., ლეჟ უბანის ზემოთ. ნახნავია, ამჟამად სათიბ-სამოვარი. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქურელ – სამოვარი, ყანა (არცხელი) ს. არცხელის დასახლების სამხ.-დასავლ. ქურა „ყანა სათიბად დატოვებული“. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქურელ – სამოვარი – (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის პირდაპირ, მდ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე, მწებუხენ. ქურა „ყანა, დარჩენილი მოუხნავად და მერე სათიბად გამოყენებული“. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქურელ – ყანა (ლელბაგი) ს. ლელბაგის დასახლ. ქვემოთ. *ქ. დ. აბდელანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*

ქურელ – საბალახოები (იფხი) ჟიბე იფხის ჩრდ.-აღმ., ადრე სახნავები იყო. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.*

ქურელ (3) – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ადრე სახნავი იყო. ნასაყდრალია, სპენდიკ არიხ – ჯგერწა. გეგბზრ ხაგხ. *გალაკ საფოს ძე კორძაია, 15 წ., მოსწავლე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ქურელ – ყანები (ქაშვეთი) ს. ქაშვეთის სამხ.-დასავლ., ლექუშწაშაშია. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972. X.*

ქურელ – ტყე ნარგავი (შყალერი) ს. შყალერის დასავლ., ადრე სახნავი ყოფილა. ამჟამად სოჭის ნარგავები. *გ. ძ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

ქურთარ – სამოვარი (ხოსრარი), დასახლ. ხოსრარშია, ხოჩა ტუბირას მარცხ. არის სასაფლაოც. ქუთირთ „ხშირი ტყე კორომის სახით, რაიმეს ან ვინმეს ერთობლიობა,“ (აკაკი ნარსავიძე). *სვიმონ აზნაგეფის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქურილარ (3) – სათიბი (ცალდაში), ს. ცალდაშია, დასავლ. მხარეში. სათიბებია, ხილნარიც, ქურად მესდე ლე. ქურა „ნასვენ“ – ერთ წელს მოხნავ და მეორე წელს დაასვენებ – ქურა ეწოდება. შემდეგში მოუხნავს საერთოდ „ნაქურ“-ს უწოდებენ. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქურილარ – სამოვრები (ჰებუდი) მდ. სოლედგრას ორივე კალთაზე, სამოვარ ჯანდარიშ ტუბის გაგრძელება. ქურილარ ლიხ. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქურილარ – სამოვარი (ლანხვრი), ღენიშ სტიკუსს აკრავს სამანქანო გზის ზემოთ (ჩრდ.-აღმ.). ტყეცაა და შიგადაშიგ სამოვრები. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 54 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., ს. ლანხური, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ქუროლ (5) – სამოვრები (ქურაში) ს. ქურაშის ჩრდ.-აღმ., ყანა ნაკვარს აკრავს ზემოდან. სამოვრებია. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ქუროლ – ტყე, სამოვარი (ლანტელი) ს. ლანტელის სამხ., ტყე-კლე ქუაჩოლს აკრავს ჩრდ.-თით. ტყიანია და შიგადაშიგ სამოვრებიც. *ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ქუროლ – სამოვარი (ულვალი) სამანქანო გზის ქვემოთ, სათიბ გენწიშის აღმ. ადრე სახნავი იყო. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მე. სტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქუროლ – სასაფლაო (ხერხვაში) ს. ხერხვაშის ჩრდ.-დასავლ. მის იქითაც ყოფილა ძველად სასაფლაო. ეს შედარებით ახალია (≈ 100 წ.), ძველი ნახევარზე გამოწგრეულია. *დავით დუდურაყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქუროლ – სათიბი (კალაში) სოფლის სამხ.-აღმ.-ით, პატარა ხეობაა. ღუმრა ესაზღვრ. დასავლეთით. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქუროლარ – ტყე (შკედი) ს. შკედშია, ტყეში პატარა-პატარა სათიბებია. *ქ. ს. ონიანი, 34 წ., 1978.*

ქუროლიერ – ყანა (ჰკიდანარი) მდ. დოლრას მარჯვ. მხარე, ს. დოლს ჩრდ.-აღმ., ნანგმარიერის ქვემოთ. *ყვრემ პეტრეს ძე უშვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ქუფ – სამოვარი (ქვ. ლუჰა) მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, სამოვარ ჰაერის სამხ.-აღმ. შვეწროებული ადგილია (ქუფშალ ლი). *იშმაგ სორთმანის ძე დადემქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ქუფი ლარალ – სათიბები (მაჯვდიერი) ს. მაჯვდიერის დასახლების სამხ.-აღმ., ვაკე ადგილია. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ქუფი ნაკ – სათიბი (ზ. ბავარი), ს. ზედა ბავარის სათიბ მაჯვარიშია, შემოკავებული ყოფილა. **ქუფ** „მრგვალად შემოკავებული“. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., 1976.*

ქუჩა ლაბეჭკრლ – შესასვენებელი (ჩუკული), ჩუკულიდან დადამის მთისკენა გზაზეა, ცივი წყალიცაა. *ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*

ქუჩიმა მურყუამ – კოშკი (ჟიბიანი) ს. ჟიბიანის თავში, კარგად შემონახული კოშკი ქუჩე ნიჟარადის სახელობისა. „ქუჩიანთ კოშკი“.

მერაბ ანტონის ძე ნიჟარაძე, 60 წ., პენს., ს. უშგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ქუჩემა კვლოხი – სახლ-კოშკი (ჩაჟაში), ს. ჩაჟაშის აღმ. მხარეში, ამხე ფაქში დგას სამსართულიანი სახლ-კოშკი. კედლებიდაა დარჩენილი. ნიჟარაძეების კუთვნილებაა. „ქუჩენათ მაღალი“ (კოშკი). *თუტა ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 24 წ., მოსამსახურე, უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქუჩი ქვანარ – კლდე (ხოფური). „ქუჩუს კლდეები“. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ქუჩომა – უბანი (ლევოსანდი) ს. ლევოსანდში, ქუჩომას სახელობის უბანი.

ქუცვა მურყუმ – კოშკი (მურყმელი) ს. მურყმელის ჩრდ.-დასავლ., კარგად დაცულია, ეკუთვნის დავით ჩარქსელიანს. *ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 36 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ქუხულდარ – ტყე (ლანტელი) სათიბ ტუბარს

ჩრდ.-დასავლ ყანებამდე (ნაკარ-ამდე), ტყიანია. ხეებს მუწუკისმაგვარი ზედაპირი აქვს, სოკოებიანი ტყეა (ცხეკს ფუყუტარ ხარ, ქუხულდ „მუწუკი“). *ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ქესტანი – სამოვარი (დოლი) სამოვარ სგამე გამგლდს ქვემოთ, ს. დოლის სამხ.-დასავლ, ჩუაბე დაბარს ზემოთ. *ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყვე, ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ქეხანი – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ლმსერილის სამხ.-დასავლ. შერეული ტყით ≈ 0,5 ჰა. ფერდობია და მცოცავი, გაჟღენთილი წყლით. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ქეჯრე – ჯაგნარი (ნესგუნი). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ს. ნესგუნი, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ღ

ღაბენა ნაცლერ – ყანები (ლესემა) დასახლების ქვემოთ, წყლის პირზე. ღაბენა „მოზვერი“ (ხაბნა). *მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ., 1974.*

ღაბენა ნაცლერი სარაგ – წყარო (ლესემა) დასახლების ქვემოთ, ყანაშია, წყლის ნაპირზე. *მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ., 1974.*

ღაჭიშ – სათიბები (მულახი) უღვირის ქედის აღმ., ლეჟ ლახუშია. ალპური ზონაა. ღაჭ (მოღაჭ „მომკილი მარცვლეულის მოსავალი“). *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ., სექტემბერი.*

ღაზალ – სათიბი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., სათიბ ლამმერის დასავლ., ჭაობიანია. **ღაჭ** „ჭაობიანი ადგილი, ჭანჭრობი“. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღაჭი – სათიბი (ზაგარი) ს. ზაგარის სამხ.-აღმ., სათიბ ჟუნნიშშია, მოედინება წყლები (ლამჟირ ადგი). *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღაჭარ – მთა (შყალერი) ს. ლაჰილის სამხ.-აღმ., საზაფხულო სამოვარი სათიბი მთა. ღაჭი ლი მასარდ, ჭაობიანი ადგილია. **ღაჭ** „ჭაობის

ღეროიანი ბალახი“. *გ. რ. გურგელიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

ღაჭარ (2) – სათიბი (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ., გუალდნ ტუბის მარჯვ. კალთაზე, ტყეშია სათიბი. ღაჭ „ზიკი“. *ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ღაჭარ – სათიბი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ., გუალდნ ტუბის მარჯვ. მხარეზე. მზიანი ადგილია, ჭაობიანი არაა. ღაჭ „ზიკი“. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ღაჭარი ვარჯ – გადასასვლელი (შყალერი). მთა ღაჭარიდან მთა ავრაშისკენ გადასასვლელი – უღელტეხილი. *გ. რ. გურგელიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*

ღაჭ-ჭუბარ – სამოვარი (ლემუკვი) ს. ლემუკვის ჩრდ., ჭაობიანი ადგილია (**ღაჭ** ჭაობის ერთგვარი ბალახია, უფოთლო). *შლვა გ-ძე ივერიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

ღალაკდიონი ლიცრლდ – წყარო (ლევოსანდი) ს. ლევოსანდში.

ღალიწი ტუბი – ხევი (დავბერი) ს. დავბერის

სამხ., გადასასვლელ გორვაშის ჩრდ. მოედინება წყალი, მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ღწიხი – ხევი (ლემურცხილა), მდ. ენგურის მარჯვ. შენაკადი, წისქვილის წყლის ოდენაა, მოედინება მეგრ. სამ. მთა **ოსუნელედან**. თეთრი ფერის წყალია, სოფ. თოთანის პირდაპირ. *რომანოზ მუხას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., ს. ლემურცხილა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ღწიხი ტვიბ (იხ. **ღწიხი**)

ღწ – ყანა (წირმინდი), ს. ჩუბე წირმინდშია. *ტასო ბაკას ას. ჭკადუა, მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ღწ (3) – ყანა (ნანყბული), დასახლ. ნანყბულის შუა ჩამომდინარე ღელე, გვერდითი კალთები წიფლნარ-თხმელნარია, თხილნარ-რცხილნარიც, საბალახოებით. მოედინება „სეხოხური“ წყალი. „ღარი“. *კოწია ქერექის ძე ჭკადუა, 69 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.11.70 წ.*

ღწ – სათიბი (ლასკადურა), მდ. ლასკადურას მარჯვ. მხარე, მშრალი ღელეა, ღარივით. *ბ. დ. გუგავა, 24 წ., 1974.*

ღწ – ყანა (ქვ. წირმინდი)

ღწ (2) – ხევი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერშია. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

ღწ – სათიბი (მახაში) ს. მახაშის მთის, ღარია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

ღწალ – სათიბები (მამი) ს. მამის ჩრდ.-აღმ.-ით. *ბ. გ. ბაბლუანი, 43 წ., 1978.*

ღწალ (2) – საძოვარი (ბულეში) ს. ბულეში, ღარებიანი რელიეფით. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 1978.*

ღწალ – წყალი, ღელე, საძოვრები (მუწვი) ს. მუწვიში. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*

ღწალ – უბანი (ტვიბი) ს. ტვიბის ერთ-ერთი დასახლება, მებრას მარჯვნივ. *გ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ღწალ – სათიბები (ხე) ს. ჯეს ჩრდ.-ით., ტყის ზონის ზემოთ, სუბალპურ ზონაში. ღარებია. *ნასო დიმიტრის ძე გულობანი, 55 წ., კოლმ. თავ-რე, ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ღწალ (2) – სათიბი (იელი), ასკარდის უბანშია, ფერდობი ადგილია. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

ღწალ – სათიბები, ასკარდშია, მშრალია, ფერდო-

ბი. რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.

ღწ-ღაბ – უბანი (ტვიბი), ს. ტვიბშია. *გ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ღწილ – ღელე, სათიბი (ზ. ვედი) ს. ზედა ვედში, სათიბებიცაა, წყაროსოდენაა. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ღწილღაბ – ყანა (ზ. ვედი). *მიხეილ ქერექის ძე ჭკადუა, 59 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღწილღაბ ლეგრყენ – ტყემლნარი (ზ. ვედი), ს. ზედა ვედშია, დასახლების ქვემოთ. *მიხეილ ქერექის ძე ჭკადუა, კოლმ., 59 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღწი მოლალ – ყანები (ლენტეხი) მდ. ჩოლმურას მარცხ. მხარეზე. *გ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ღწი მოლალ – გზა, საძოვრები (ყარიში), ს. ყარიშშია, წყალი ჩამოედინება. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*

ღწილქუჭუ – ყანა (ნანყბული) ს. ნანყბულის სამხ., ღელეს მარჯვენა მხარეზეა დაფერდებული სახნავი. „ღარი – ყანა“. *კოწია ქერექის ძე ჭკადუა, 69 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.11.70 წ.*

ღწ-მოლ – ვენახები (ლესემა), ს. ლესემაშია, ღარია, გაშენებულია ვენახები. *ა. ს. გაზდელიანი, 36 წ., 1974.*

ღწ-მოლი ლიც – წყალი (ლესემა) ს. ლესემაში, ვენახნარ ღარ-მოლში. *ა. ს. გაზდელიანი, 36 წ., 1974.*

ღწროლ – სათიბი (ლესთავი), ჰაწვალშია, ზემოთ, წყალი მოედინება. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლესთავი, 1972. VIII.*

ღწროლწ (3) – საძოვარი (წვირმი) ს. წვირმის აღმ., უღვირისკენ, გზის ქვემო ღარები. ტყე შერეული, წყლები მოე: დინება – 3-4 ღარია. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ღწროლწ – სათიბი (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ. ყანა მეზრწშის ჩრდ.-დასავლ. ღარები აქვს. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ღწროლწ – საძოვარი (ყაბეში) ს. ყაბეშის აღმ. ბოლო დასახლების სამხ.-აღმ., სათიბ ნაჭეშსა და ლეჭუჭუბას დასავლ. ღარებია პატარ-

- პატარა. *ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ღებ** – სამოვარი მთა (კიჩხულდაში) მდ. მატლანის მარჯვ. კალთაზე, მთა ჩალ-ის ჩრდ., რომ (ღებ) ხარ. დგას 5-ოდე კარავი. შერეული ტყეა – ნენძ, ლუმირ, ჟანტრა, წიფრა... სუბალპურია. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ღებიმ ნაქარტ ღარ** – ტყე (ლალხორალი). *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ღებიმ სგიმ** – მყავე წყალი (კიჩხულდაში) მთა ჩალ-ის თავზე (ჩალში თხემ ანდრი). *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ღებულღამ** – ყანა (მაგარდელი) ს. მაგარდელს სამხ., ყანა ჭომანდის დასავლ. გზის ზემოთ. *ღებ ? ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ღებულღამში ჰალაგ** – გზა (მაგარდელი) ჩუქერის ხიდიდან სამოვარ ჩუქერამდე. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ღელ** – სამოვარი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის გაღმა. ღელეა.
- ღელა (4)** – ღელე (ლუჯი), ს. ლუჯში ჩამოედინება.
- ღელა** – ღელე (ფაყი), ლესხანშია, წყალი პატარაა. *ჯ. ა. ჩანესელიანი, 26 წ., 1974.*
- ღელა** – ღელე (შტვილი), ლეჟა შტვილის გამყოფი ღელე. *თ. დ. ხაბულოანი, 48 წ., 1978.*
- ღელა** – ღელე (ყარიში), ს. ყარიშია, მოედინება შუა სოფელში. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*
- ღელა ღარე** – სათიბი (მელე) ს. მელეში, ღელესთან.
- ღელანი** – ტყე (თავრარი) ს. თავრარის ჩრდ.-აღმ., წიფლნარი ტყეა, შიგ პატარა სამოვარიცაა და ღელეც. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ღელარ** – სამოვრები (ეცერი) ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., ტყე შხელიმ ნენჩას დასავლ., ღელეა და მოედინება წყალი – **ღელრიმ ტუბილდ**. უერთდება მდ. დაწმარს. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ღელ-დაბ** – ყანა (მახაში), ს. მახაშია, ლაშხურის მარჯვნივ. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ღელი დაბ** – ყანა (შგედი), ს. შგედშია, ნაკულარის ტერიტორიაზე. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*
- ღელიმ ტუბილდ** – ხევი (ეცერი) ს.: ეცერის ჩრდ.-აღმ., მდ. დაწმარის შენაკადი, შხელიმ ნენჩას დასავლეთით. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ღემღამ** – ყანა (ჭელირი), ს. ჭელირშია, მდ. კედრგლასა და სოფლის გზას შორის, მდ. კედრგლას მარჯვ. მხარეზე. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ღენი** – ტყე (ლანხვრი, კალაში) ღენიშ სტიკუტ-ს დასავლეთით, ტყის მასივითა და სამოვრებით. მუხნარია უფრო მეტად, შიგადა შიგ – პანტა მსხლებიც. თხერემ ჯარჯვლდასა და ღენიშ სტიკუტს შორის ჩადის ღენი მდ. სოლედგრამ-დე. საზღვარია კალამ-ბეჩოსი. *აკაკი ანდრიაძის ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., ს. ლანხური, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ღენი** – ღელე (ეცერი) ს. ეცერის აღმ, საზღვარია ს. ჰებუდამდე, მოედინება წყალი. ტყიანი კალთებით. *ერასტი ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ღენიშ სტიკუტ** – გორა (ლანხვრი) ს. ლანხურის დასავლ., გულახსანში ნამოლ-ს აკრავს ჩრდ-აღმ., ჭრის სამანქანო გზა, აღწევს მდ. სო-ლედგრამდე, ჩრდ.-დასავლ. – სათიბ სოსანი-მდე. „ღენი-ის გორა“ (ქედი). *აკაკი ანდრიაძის ძე გაბულდანი, 57 წ. კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., ს. ლანხური, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ღენ ტუბ** – ხევი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ჭალაშ მარცხ., პატარა შენაკადი, შერეული ტყით. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*
- ღერაკ** – სათიბი (ჰამაში) ჰამაშის სამხ., სათიბ ქუთმარის ჩრდ. კარგი სათიბია, მგჭედრ ლი. ირგვლივ ხილნარია – ღერკაშ ღელყნარ (ნე-წუდი მელ ხაგ). *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ღერკაშ ღელყნარ** – ხილნარი (ჰამაში) ჰამაშსა და სათიბ ქუთმარს შორის, სათიბ ღერაკშია ხილნარი (ნამყენი). *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ღერლ – სათიბი (ლელზაგი) ს. ლელზაგის დასახლების ქვემოთ. *ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ღეშგერი – სახნავი (ტვიბერი) ს. ტვიბერის სამხ.-დასავლ., სახნავ ლალქანას ჩრდ.-აღმ. „უკანა“, ე. ი. „სოფელს უკან“. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტვიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღეშგერი – ყანა (ლანტელი) ს. ლანტელის დასავლ., მდ. კედრგლას აღმ. მხარე; „სოფლის უკანა მხარეს მდებარე“. *კოწია ბექუას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ღეშგერი – ყანები (ლადრერი) სოფლის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ლაქერთას ზემოთ. სოფლის უკანა ადგილი. ღეშგიმ „უკან“ (< ღოშგიმ „უკან, შემდეგი“) (ღო > // ღუე > // ღე – შგიმ ?). *გერმან ბიმურზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღეშგერი (5) – ყანები (ქურაში, უსგვირი, ტვიბერი, ლადრერი, ლანტელი) ს. ქურაშს აკრავს ჩრდ.-დასავლ. და ჩრდ.-აღმ. მხრიდან. სახნავ-სათესია. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ღეშგერი – ყანა (უსგვირი) ჭალაშს მარჯვ. მხარეზე, საკარტოფილეა. დათიკო გურჩიანის ყანაა, სახლის ქვემოთაა – ღოშგიმ. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერი, 1973.*

ღეშგმარ (4) – სათიბები (ეცერი), ს. ეცერისა და ს. ბეროს გამყოფ ქედზე, სათიბ ტყოჭი ნაფას-ის სამხ.-აღმ.-ით, უკან. „უკანანი“. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 40 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ღეშგმარ – სათიბები (ფხოტრერი) ფხოტრან ზაგარს ჩრდ.-დასავლ. სათიბ რობს დასავლ. „უკანანი“. *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ღეშგმარ – სამოვარი მთა (ისკარი), მთის სამოვარ ტყუმი ნაფასს ესაზღვრება სამხ., ქვემოდან (ღეშგიმხენ). „უკანანი“. *ფურჯე ფურჯეს ძე გერლიანი, 8. წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ღეშგმარ – ყანები, სათიბები (ლაშხრერი). სოფლის დასავლეთით მდებარე სახნავ-სათიბები, მდ. კედრგლამდე. სოფლის უკანა ადგილები („შიყხენ ლი ეჯლა“). „უკანა“. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღეშგმარ ზაგარ – ტყე (ფხოტრერი) ფხოტრან ზაგარს დასავლ., სათიბ ღეშგმარს სამხ.-დასავლ. წიფლნარი ზეგანია. „უკანა ზეგანი“. *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ღეშგმარიშ ლესგ – ტყე (ფხოტრერი) ღეშგმარ ზაგარს ჩრდ.-ით, სათიბ ღეშგმარ-ამდე. ს. ფხოტრეს დასავლ. წიფლნარი. „უკანანის გვერდი“. *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ღეშგმერი (იხ. ღეშგერი – ლაშხრერი)

ღეშდერ – სოფელი (ფარ. ს.ს.), ფარის ს.ს.-ში შემავალი დასახლ. უბანი, ფარის ბოლოა თითქმის, სოფ. ლაყურის ჩრდ.-დასავლ., მდ. ღეშდერგლას მარცხ. კალთა. ცხოვრობს – კომლი. სოფ. ხოსრანის ჩრდ. არის 2 ნაკომპარი, თუ ვისია, არ ჩანს. ღეშდ – „უკან“. ღეშდერ „უკანა“ (?). *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ღეშდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღეშდერიშ ლიც (იხ. ღეშდერგლა)

ღეშდერგლა – ღელე (ფარი) მდ. ენგურის მარჯვ. შენაკადი, ჰქვია ეს სახელი ლადლგნაშ ხიდამდე დაწყებული მთა ლალგომრიდან. მოედინება ს. ღეშდერით. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს. წ.ს. ღეშდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღეშდერგლა – ღელე (ლუჰა) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, წისქვილის წყლისოდენაა. მდ. ლადლგნაშ ჭალა-ს გაგრძელება სამანქანო გზიდან. მოედინება ღეშდერიდან. საზღვარი ღეშასა და ლახამულასი. *იმმაგ სორთმანის ძე დადეშქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღეშდერგლაშ ჭალა (იხ. ღეშდერგლა)

ღეშადარაშ – სამოვარი მთა (ხაჩეში). ს. ხაჩეშის საზაფხულო სამოვარი მთა. *რ. დ. ჩანქსელიანი, 27 წ., 1974.*

ღეშადარაშში ღელა – ღელე (ბავარი), ს. ბავარშია, მთა ღეშადარაშიდან მოედინება, მდ. მანანაურის მარცხ. შენაკადი (სათავე). *ე. ჟ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*

ღეშადირ – უბანი (ტვიბი). ს. ტვიბის ერთ-ერთი უბანი, მგხრას მარცხ. მხარეზე. *გ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ღეშაზერ – სამოვარ-სათიბი (ფარი) სამოვარ ლაქტრილის აღმ.. შუაში წყალი მოედინება, არის ტყეც. ღეშაზ (შესამოწმ. ღეშაზ „ჭაობი“ ?).

იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ღვაზერ – სათიბი.

ღუალხაში – სამოვარი, ტყე (ლემსია, ნესგუნი), არყნარ-წიფლნარ-რცხილნარ ტყეშია მრგვალი სამოვარი. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 38 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ღუალგნდარ – სამოვარი (ჭახუნდერი) ს. ჟახუნდერში, ტყეშია.

ღუანა – ღელე, ტყე (ფარი), ლალქუერი ლიც-ის კალთები (ხაჭიმ ეჩხენ-ამხენ). სათომე (ლწრეჭტი) ადგილია და თიბავენ კიდეც. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღუანაში – სახნავი (ნესგუნი) ნესგუნის დასახელების ზემოთ. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ღუაჟრე ნადგარ – ტყე, გზა (ქართვეანი) ს. ქართვეანის ჩრდ.-აღმ., გზა მუსუტიში ნადგარ-ს გაგრძელებაზე, ძველ გზაზე. ორი კაცი შეყრილა გზაზე და მოუკლავთ ერთმანეთი, თუ რატომ, არ იციან. *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ღუარა შუკუტარ (იხ. **ღვარა შუკვარ**)

ღუარა შუკუტარ – გზა, სამოვარი (ლანჩვილი), სამოვარი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი). *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 39 წ., კოლმ., ს. ლანჩვილი.*

ღუამელდაში (2) – სათიბი (ქვ. ბავარი) ს. ქვედა ბავარში, სკიმ ხარ, ჩანს სკიმისკენ ჩამოდიოდნენ ღვაშები. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კოლმ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., კოლმ., 1976.*

ღუამელდაში (იხ. ღუამელდაში ღელა – ქვ. ბავარი)

ღუამელდაში დაბარ – ყანები (ქვ. ბავარი), ს. ქვედა ბავარშია, ღვაშელდაშის ღელეს მარჯვ. მხარე. *თ. ი. აფაქიძე, 54 წ., მოსამსახ., ჩვაბე ბავარი, 1974.*

ღუამელდაში სარაგ – წყარო (ქვ. ბავარი), ღვაშელდაშის ყანაშია. *თ. ი. აფაქიძე, 54 წ., მოსამსახ., ჩვაბე ბავარი, 1974.*

ღუამელდაში ღელა – ღელე (ქვ. ბავარი), მდ. ლაშხირის მარცხ. შენაკადი, მოედინება კლდე ნაღურე ქვან-იდან. *თ. ი. აფაქიძე, 54 წ., მოსამსახ., ჩვაბე ბავარი, 1974.*

ღუამელდაში შუკუტარ – გზა (ქვ. ბავარი), ღვაშელდაშის ყანებისკენა გზა. *თ. ი. აფაქიძე, 54 წ., მოსამსახ., ჩვაბე ბავარი, 1974.*

ღუაჩქელ – სამოვარი მთა (ისკარი) მთა. დეცილს

სამხ.-აღმ., უწყლო ადგილია. ეცერისა და ბეჩოს გამყოფ ქედზე. *ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ღუაჰდი – ქედი (ფალედი) საბალახო ლატუბას ჩრდ.-აღმ., შერეული ტყით, უფრო წიფელაა. ყოფილა ეკლესია ღუაჰდის თარგლეზერ. მდ. ღემდრგლას მარჯვ. კალთა. *დანელი ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღუაჰდის თარგლეზერ – ნაეკლესიარი (ფალედი) სამოვარ ლატუბას ჩრდ.-აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ, ღუაჰდის ქედზე ყოფილა ნაეკლესიარი, სამირკველი დარჩენილია, მის ახლო-მახლო **ბზაცაა**. მდ. ღემდრგლას მარჯვ. კალთაზე. *დანელი ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღუებ – სათიბ-სამოვარი (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ-სამოვარ ლეურბიელის ქვემოთ. მთა შიხულდნაში. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ღუებალდი – სოფელი (ცხუმარი), ცხუმარის ს. საბჭოში შემავალი სოფელი, ს. სტიფიდან 1 კმ. დაშორებით დასავლ. მხრისკენ, ცხოვრობს 15 კომლი. რელიეფურად ღარის მარგვარია, აქედან სახელიც. ღუებ „ღარი“, „ამოდარული რამ“. *აკაკი კოსდას ძე გერლიანი, 55 წ., მოსამსახურე, ს. ღუებალდი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღუები ღარე – სათიბი (მაჯვდიერი) ს. მაჯუდერის სამხ., დასახლების ზემოთა სათიბებია. იდგა პურის გასარეცხი საწნახელი **ღუებ** – ლაშყუდის ღუებ. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ღუები ღარე (3) – სამოვარი, ტყე (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ., სათიბ ნუჭა ზუგუთან, კუედლაშის გზის მხარეზე. ფერდობი ადგილია, კალოსოდენაა, ირგვლივ ტყე აკრავს – არყნარის. ღუებ „საწნახელი“. *პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ღუები ღარე – სამოვარი (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის დასახლების სამხ.-აღმ., ტუბორას მარცხ. მხარეზე. ტყეშია მოვაკო (მგნკა). *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ღუბი ლარილ – სამოვარი (ჰეზუდი) ს. ჰეზუდის აღმ., ტყე ბანდნაშ ნადგარის აღმ. პატარა სამოვარია, ღაროს მოყვანილობისა. ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰეზუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ღუბილდაშ – ყანა (ჰოლაში) ს. ჰოლაშის დასახლების დასავლეთით, ჩაზნეკილია, ღუბ პრდგილ ლი. სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჰოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ღუბილდაშ – სათიბი (კახურა) ლასკადურას მარცხ., იყოფა ჟიბე და ჩუბე ღუბილდაშ-ად, გოლდაშის მთაში. ღუბ-შალ ლი. ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.

ღუბიშ – სათიბი (ღობი) ს. ღობში.

ღუბიშ ტუბი – ხევი (ტევიში), მთა ბაქსა და წითარდენს შორის მოედინება პატარა მდინარე, ხევს კი ჰქვია „ტუბი“, ხოლო ღუბ „ღაროს მაგვარი“. რელიეფის მიხედვით. რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ღუბრა – სოფელი (მულ. ს.ს.). მულახის სას. საბჭოში შემავალი სოფელი. მდებარეობს მდ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე, ს. არცხელის დასავლ., დღე ტუბის მარჯვნივ, ს. ზარდლემის ქვემოთ. შედის ლექტუ მგლახ-ში. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ღუბრა ლარე – სათიბი (ღეებრა), ს. ღუებრასა და ს. არცხელის საზღვარზეა, ორივე სოფლის საზიარო. ერმალო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ღუბშიწერ – სათიბები და ყანები (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., ვაკე ადგილია, იყოფა ლექტუ და ლექუ ღუბშიწ-ად. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ღეშგერი (იხ. ღეშგერი – ტევიერი)

ღეშგერიან (იხ. ღეშგერი – ტევიერი)

ღეშგერიან დაბარ

ღეშგმარ (2) – ყანები (ბაგვდანარი), ს. ზედა გულში ნაცხოვრები გომუხანების სახლის უკანა მხარეს დარქმევია. სახნავი დამრეცი ადგილია. ღეშგმარ „უკან“, ღეშგმარ „უკანა“ (ნაწილი). ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ.,

პენსიონერი, ს. ბაგვდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ღეშგმარ – სახნავი (ნაშთქოლი) ს. ნაშთქოლის დას. მდ. დოლრამდე, ოდნავ დამრეცი ვაკე ადგილით. არის სოფლის უკან. ღეშგმარ „უკან(ა)“. მდებარეობის მიხედვით. ქიშვარდი იოსების ძე წერედიანი, 49 წ., კოლმეურნე, ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ღეშგმლიერ – სათიბები (ლაჰილი), ს. ლაჰილია, დასახლების ქვემოთ. ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.

ღეშგნახუ (იხ. ვეშგნახუ)

ღობ – ყანა (იელი) ს. იელიში, მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ყანა ლაჰდაშის გვერდითაა, მოედინება სასმელი წყალი, ჩუბე უბანშია. რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.

ღობ (2) – სოფელი (ჩიხ. ს.ს.), ყანა (იელი). ჩიხარემის ს.ს.-ში, ცხოვრობენ გაგნიძეები, ხორგუანი 1 მოსახლე, 1 – კანდელაკი. ჩავარდნილი არაა, ფერდობის ძირშია, სოფ. ნაცულისა და მარგვიშის მეზობლად. დურმიშხან ასლანის ძე ბაკურაძე, 45 წ., პედაგოგი, 1980. IX.

ღობარ (2) – უბანი (ბოგრეში) ს. ბოგრემის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, მოედინება წყალი, სადაც ზამთრობით საქონელს ასმევენ. ღუბ „საწნახელი“ (მდრ. ტეშგნახუ). კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ღობარ – სამოვარი (ტევიში) უშბის სამხ.-აღმ.-ით, ს. გულის მარჯვნივ, ნამჭირას სამხრეთით (ქვემოთ). სამოვრადაა გამოყენებული ზაფხულობით. ალპური ზონაა. შიშველი ტაფობი ადგილია, ამოდარული, რომელსაც სვანები ღუბ-ს უწოდებენ. სოფრომ იასონის ძე ხორგუანი, 43 წ., პედაგოგი, ბეჩოს ს.ს., ს. ტევიში.

ღობილ – სათიბი (შგედი) ს. შგედში, ჭაობიანი, ოღრო-ჩოღრო, ჩავარდნილი რელიეფით. ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.

ღობი ლახუ – სათიბ-სამოვარი (ღობი), ს. ღობის მთა.

ღობირ – ყანები (ლახუშდი), ს. ლახუშდია, დასავლ. ნაწილში. სწორი ადგილია. ლემხტი ლი, ლეჰლაგი. რიდა ბესის ას. ფირცხელანი,

55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.

ლობი ტუბრა – ლეღე (ლობი), ს. ლობში ჩამოედინება.

ლობში – სათიბ-სამოვარი (ლევეშერი), ს. ლევეშერ-შია, ვაკეა – შემოკრულია. ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.

ლობში ლასპა – გზა (ლობი), ლობიშასკენა გზა. გრიგოლ ზოსიმეს ძე ბაბლუანი, 55 წ., მუშა, 1978.

ლობლედ – ყანა (ბავარი), ს. ვაბარშია, ფერდობზე, გზისპირასაა, ლობეა გზის გასწვრივ. გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.

ლობრწ დაბ – სახნავი (მახაში) ს. მახაში. რ. მ. ჭელიძე, 1976.

ლობრწ ბინილ – წყარო (ქვ. ბავარი) ს. ქვედა ბავარში. ლობრას ხოგემ. **ლობრა** „საწნახელი“, იგივეა **ოჭნახ, ბინილ** წყარო. შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კოლმ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., კოლმ. 1976.

ლობრწ დაბ – ყანა (მელურა), ს. მელურაშია, აღმოსავლეთითაა. ტაფობივითაა, წყალი გუბდება. ლობრა „საწნახელივითაა“. ვ. მ. მ უსელიანი, 57 წ., 1974.

ლობრწ ლიც – წყალი (ქვ. ბავარი), ბუჩქნარ ლობრასთან მოედინება კარგი წყარო. ბორცვებისმაგვარია. ლობრა „საწნახელის-მაგვარი, წყლის შესაგროვებელი“. თ. ი. აფაქიძე, 54 წ., მოსამსახ., ჩვაბე ბავარი, 1974.

ლობრწ ნატაბ – სათიბი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, შერეული ტყეა. ლობრა „საწნახელისმაგვარი“. ჯამბუ პლატონის ძე ლიპარტელიანი, 30 წ., მოსამსახ., ს. ყვედრეში, რცხმელურის ს.ს., ლენტეხის რ-ნი, 1974.

ლობრემ – სათიბი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ზურულდის აღმ., ლობრემი ღწრის თავზე. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლობრემ (2) – სათიბი (იელი) ასკარდის უბანშია, მოედინება წყალი, მოფერდოა (მფელტია), იყოფა **ჯიბე ლობრემ, ჩუბე ლობრემ**. რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. ივლისი.

ლობრემ – სათიბი (წვირმი), ძალიან ლამაზი მდებარეობა აქვს. საუცხოო წყარო მოდის. ეს სათიბი წვირმის ვაჟკაცებისთვის საუკუეთესო სამუშაო ადგილს წარმოადგენდა ოდითგანვე. სახელწოდება დაკავშირებულია სახელთან

ღობ, რაც ნიშნავს სკას. ჩაწერა *თსუ სტუდენტმა ასლან კორძაიამ. ჩაწერილია 1965 წლის 12 აგვისტოს.*

ლობრემი ღწრ – სათიბი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ზურულდის ქვემოთ (აღმ.), ლობრემის სათიბის აღმ. ფერდობი. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ლობურ – მდინარე ლაშხურის მარცხ. შენაკადი ს. ლობთან.

ლობურ – სათიბები (ხელედი), ხელედშია, დგას „უძირო ტბა“, ჩავარდნილი ადგილია. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ლობურ (2) – სათიბი (წანაში, ხელედი), ს. წანაშია, მდ. ხელედულას მარჯვ. კალთის მთაში. რ. გ.-ას. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.

ლონდერ – სამოვარი (ბაიარი) ს. ბაიარის დასახლ. ზემოთ. გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.

ღორა შუკუტწრ – გზა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი) **ღორეც (2)** – ყანა (ეცერი), ს. ქურწშია, მდ. დაკწარის აღმ. კალთაზე, ყანა კაჩაღწრის ჩრდ.-აღმ. მდებარე სუფთა ყანა. კაჩაღწრის ზემოთ. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ღორეც – სათიბი (ლაშხურერი) სოფლის სამხ.-აღმ., შდულწწრს მოსდევს აღმ. მხრიდან. აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმეურნე, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ღორკწლ – სერი (ბოგრეში) ს. ბოგრემის ჩრდ.-აღმ., მელწმრას ზემოთ, გორა-სერია. ტყიანია – არყნარი. ღორეც „კავი, თოკის საკეთებელი, ბროც“. *კატო მიხეილის ასული გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ღორკიმი – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის სამხ.-დასავლ., სათიბ ჩაღწწრ-სა და წიფრია ცხეკს შორის, სამარხილე გზის ქვემოთ. ხორკლიანი რელიეფია. ღორეც – „ხორკლი“ (?). *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ღოშგერი (2) – სახნავ-სათიბი (ღეშდერი) ს. ღეშდერის ბოლოში, ნასახლარ ხოსწწრის ჩრდ.-დასავლ. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიძიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღეშდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ღოშგერი – ყანები (ხოსწარი) ს. ხოსწარში, ჩუბე ხოსწარის სამხ.-დასავლ. (ღოშგემხენ აკრავს).

- ლოშკერიან** – სათიბები (ხერხვაში) ს. ხერხვაშის სამხ.-დასავლ. ტყე ბიზმარის მოსაზღვრეა აღმ. ადრე სახნავი ყოფილა. *ლოშკერიან ლიხ ი ეჯლა. დავით დუდარუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყვევ, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლოშკერიან ტუბრა** – ღელე (ცალერი) ჟაბე ცალერის დასავლ. მოედინება პატარა წყალი, დასახლების უკან. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლოშკერიან ტუბრა** – ღელე (სვიფი) მდ. ტუბ-ის მარჯვ. შენაკადი (სათავე ?). მოედინება დასახლ. სტიფის მარჯვ. მხარეზე. უერთდება მდ. ტუბს. *იასონ გიორგის ძე ჩხეტანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ლოშინ დაბარ** – ყანები (შგედი), ს. შგედშია, ბუჭუშერის ტერიტორიაზე. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*
- ლოშმარ** – სამოვრები (ლამფალაში) ს. ლამფალაშის მთაში. *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*
- ლოშმარ** – სათიბები (ჩუკული) ს. ჩუკულის მთაში, ლეცაგას თავში. *ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*
- ლოშმე ტყაბ** – სათიბი (ბაბილი) მთა ბადალაშერში, ჩრდ. მხარეში. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ლოშმემ** – ყანები (ხელედი), ხელედშია, ძულარემის უბანში. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*
- ლოშტ-ლატახ** – სათიბი (ლექვისირი) მდ. ცხენისწყლის მარცხ. მხარეზე, სახლთან ახლოს რომ იყო, ჩახვიდოდი და ამოხვიდოდი შეუსვენებლად. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- ლოლე** – ყანა (ტვიბლედი), ს. ტვიბლედი, ვაკე ადგილია. მდ. ლაშხირის სანაპიროზე, ჭალისპირა ყანაა. *ნ. ს. ჩანესელიანი, 24 წ., 1974.*
- ლოლანი** (იხ. **ლოლანიან ზაგარ** – ლამხერი)
- ლოლანიან** – სათიბები (ხოსრარი) ჩ. ხოსრარის ახლოს, სამხ.-აღმ., ფერმის სამხ.-აღმ. სათიბებია, ხილნარ-ტყიანი. *სვიმონ აზნაგეფის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ლოლანიან ზაგარ** – ტყე, გორა (ლამხერი) ს. ლამხერის დასავლ. ყანა რატანის უერთდება რობამდე (სამოვარი). სტიკუ ლი. *მახამეთ პეტრეს ძე დევიდარიანი, 49 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლომირმიყ** – სათიბი (ლახამულა)ენგურის მარცხ. კალთაზე. შგედში. უზურემანის სათიბის ქვემოთ. ტყემდე – ნაძვარ ტყემდე. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ლომრა** – ღელე (კალაში), ჟაბე კალაშს ჩამოუდის აღმ., გაზაფხულობით დიდდება, ხშირად შრება. მშრალი ხეობაა. სათავეში სოჭნარია (ლომრალ ხაგხ). „სოჭნარი“. *გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლომრარ** – სალოცავი (ფარი). ქაშეთ-ის ზემოთ (ჩრდ.) დგას არყის ხე (ქაჭტრა). სალოცავი ადგილია ჯანობ ლადედ, უფლიშერლისგა. ადრე წიწვნარი ყოფილა (ლომრარ ლასხუ), მაგრამ ამოუჩეხიათ (ამოუწყვეტიათ – ჟიოხხუტახ). *იასონ გიორგის ძე ჩხეტანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლონდბური** – ტყე (ფარი) სამ. მთა კალულდარ-სა და სამ. მთა ცაგდერ-ს შორის, აკრავს წიწვნარი (ნენჩა) ტყე, წიფლნარი. გორანგის დასავ. უნდბურ „უკუნეთი, დაბურული“ (?). *მამურჩა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ლონჩა** – სათიბ-სამოვარი (სოლი) ს. სოლის მთა შიხულდაშშია. არყნარი ტყით. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- ლონჩა ნაკ** – სამოვარი (სოლი) ს. სოლის ჩრდ. ვაკე ადგილია, არყის ტყით. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- ლორ** – სათიბ-სამოვარი (ხე) მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, წმ. კვირიკესა და ივლიტას ეკლესიის დასავლ. (იხ. 1 : 100 000 რ. ტყ – 3143 მ.). *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., კოლმ. თავ-რე, ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლორ ტუბ** – ღელე (ხე), მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი. მოედინება მთა ლურ-იდან (იხ. 1 : 100 000 3143 მ.). წმინდა ივლიტასა და კვირიკეს ეკლესიის დასავლ. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., კოლმ. თავ-რე, ს. ჯე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ლორკა** – ყანა (ზეგანი) ს. ზეგანის ლექუზ უბანის ქვემოთ, დამრეცი. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ლორკიელ** – ყანები (ჭოლაში) ს. ჭოლაშის დასავლ., მდ. ჯერანის მარცხ. მხარეზე. ოდნავ დამრეცი. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ.,*

პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ღურმუთიანი (2) – საძოვარი (ზ. ჭველიერი), ზედა ჭველიერის საზაფხულო საძოვარი. „ღურმუთ“ მრგვალი ამობურცული ადგილი. გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს.ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.

ღურმუთიანი – სათიბი (ლევშერი), ს. ლევშერის მთის სათიბი. ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.

ღურმუთიანი – სათიბი (ლევშერი) დებერალში, მთაში. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.

ღუსრა შუკუტარ – გზა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)
ღვკიშ – საძოვარი მთა (ხაჩეში) ს. ხაჩეშის საზაფხულო საძოვარი მთა მდ. ხელედურას მარცხ. კალთაზე. (თუ: ღვრკიშ?). რ. დ.

ჩანქსელიანი, 27 წ., 1974.

ღვნდერ – სათიბი (ლუჰა) ღელე ჭენის მარცხ. კალთაზე, საძოვარ რახნარის აღმ. ტყეშია სათიბი, მის ირგვლივ მუხნარ-წიწვნარია (ღვნკილ ადგი ლი). (ღვნ-დერ < ღუნ-დერ?). ივდითე პეტრეს ას. ცინდელიანი, 67 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ღვრკაშ – ყანა, სათიბი (ტვიზლედი), ს. ტვიზლედი-შია, ჯუდიშის მხარეზე, დაფერდებული. ნ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ., 1974.

ღვრკიშ – საძოვარი მთა (მანანაური) მდ. მანანაურის მარჯვ. კალთაზე. საზაფხულო საძოვარი მთა. ფერმეზია. ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.

ყ

ყაბუ – ყანები (ლემსია), ს. ლემსიაშია, სამანქანო გზის ზემოთ, ოდნავ დაფერდებული რელიეფით. შ. ა. შუკვანი, 28 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.

ყაბგლდაშ – სათიბები (ლახუშდი), ს. ლახუშდშია, მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ტყეშია, წიწვნარში. **ყაფ-ყაფდ** არი (ყაბგლდაშ < *ყაფგ-ლდაშ). გიორგი ანდრიას ძე ვირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.

ყადუარე დაბარ – უბანი (ლახამი), ჟიბე ლახამშია, ბოლოსკენ. ვაკე ადგილია, სახნავ-სათეს-სათიბებით. ცხოვრობენ ყადუაანთი (ჩხეტია-ნები). ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ყადუარე ლაროლ – სათიბები (ლახამი), ჟიბე ლახამის ბოლოსკენა მხარე, სათიბები ყადუელეებისა (ჩხეტიალების), მის ზემოთ არის ყადუარე ჭოდარ, ანწონარი, საძოვარი. ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ყადუარე ჭოდარ – საძოვარი (ლახამი) ჟიბე ლახამის ბოლოსკენა ჩრდ. კედელი, ქვემო ნაწილი შიშველი, ზემოთ – წიწვნარი. ბლომადაა ანწილი, გვიმრა (ყადუ ჩხეტიალისა). ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ყადუარე ღარ – ტყე (ლენწერი) ს. ლენწერის

დასავლ. ზემოთ, ხის ჩამოსაყრელი ღელეა, ღარი, აქა-იქ ტყეა შერეული, უფრო რცხილა, წიფელა. ყადუ სუბელიანის სახელობის ღარი, სეზონურია. იასონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ., ტყის მცველი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.9.1970 წ.

ყადუარე ჰეზიშ – უბანი (ნაკ. ს.ს.) ნაკრას მარჯვ. კალთაზე, ნასახლარ ჰეზიშშია, ეზაშერ ჰეზიშის სამხ., ყადუ ცინდელიანისა ყოფილა. ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ყაზარე მურყუამ – ნაკომპარი (სვიფი) ს. სუთფში, ყაზა არღვლიანის კომპი, მდ. ენგურისკენა მხარე. „ყაზაანთ კომპი“. შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს.ს. თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუ-მარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ყაზაყ – სოფელი (ლხმ. ს.ს.). ს. ლახამულაში შემავალი 2-ოჯახიანი სოფელი, მდებარეობს მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ს. ივარის ჩრდ.-ით. ტერასული ტიპის დამრეც ფერდობზეა. დავაკება. ხილნარია. ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ. პენს., ლახამულა ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.

ყაზიშ ნაწიხუ – ტყე (ყაზაყი) ს. ყაზაყის ჩრდ.-აღმ., ციცაბოკალთებიანი კედელი, მეჩხერტყიანი, შერეული ტყით, ჭარბობს ფოთლოვანი, ვერხვნარი, წიფლნარი, წიწვნარი. მდ. ყაზიშ ტუბი-ის მარცხ. მხარე. ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ. პენს., ლახამულა ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.

ყაზყიშ ტუბი – ხევი (ყაზყი), მდ. ენგურის მარჯვ. შენაკადი. მოედინება მთა კირპრიდან და უერთდება მდ. ენგურს ს. იფრის პირდაპირ. მდ. მოზრდილია, სათავე ორ ტოტად იყოფა (იხ. რუკა). იცის ღვარცოფი მაგარი, ჭალა აქვს და ციცაბო კალთებიანი ხეობა. 1965 წლამდე იყო ტყის დამუშავება. „ყაზყის ხეობა“. *ევროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ. პენს., ლახამულა ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ყალჩუნი – სამოვარი (ჭველიერი) ს. ჭველიერში, მდ. ჩოლშურას მიდამოებში. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ყალჩუნი ზოგ – ხიდი (ჭველიერი) ს; ჭველიერში, მდ. ჩოლშურასთან. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

ყამანი (იხ. ყამანი)

ყამანი – ყანა (ლაბსყალდი) ლაბსყალდის ეკლესიის – თარგლეზერ-სა და სათიბ კურცხანის შუა. *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ყამერზუშ ბაჩარ – გზა (ჭუბერი), ს. ჭუბერიდან მიმავალ გზაზე, სოფ. ნაკრამდე, ლეტნარში ტობიდან ნაკრასკენ დევს დიდი ქვა, ვინმე ყამერზუშ სახელობისა. ადგილია – ღარი, მოედინება წყლები, დევს 3 დიდი ქვა, ირგვლივ გორვებიანი, ქვიანი. შეიძლება თავსაფარიც იყოს. ვითომ ყამერზუს (ვობლიანი?) დაუყენებიაო ქვა. ქვა სახლის ოდენაა, რაც გამორიცხულია. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეთიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 15.X.70 წ.*

ყანსაუ(ი) ლეჭმელ – სამოვარი (ახალშენი) ს. ახალშენის მთა ლეკრავის ზევით. ვინმე ყანსავისა ყოფილა. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

ყანსაუთიშ ნამოლ – სათიბი (მაგარდელი) ს. მაგარდელში, სათიბ მოლარს სახმხ.-დასავლ. ვინმე ყანსავის ნაკაფი. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ყანსაუთმა მურყუამ – კოშკი (მესტია), ამხან ტაფშია, ჯაფარიძეების საგვარეულოსი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ყანსაუთმა შუკუტარ – გზა (მესტია – ირ. მელი-ქიშვილი)

ყანსაუთმერ – უბანი (სგურიში), ს. ჩუბზე და ნენსგაშ სგურიშია, სამანქანო გზის მარჯვ. სანაპიროზე ქვემოთ. გორაზეა სწორი ადგილი,

სათიბ-სახნავ-სამოვრებით, ხილ-ვენახებით. ყანსაუ ჩხვიმიანის ყოფ. კუთვნილი ადგილი (ცოცხ. არაა). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ყანსაუთმერ ადგი – უბანი (იხ. ყანსაუთმერ), ს. ნენსგაშ სგურიშია, სამანქანო გზის ორივე მხარეზე, ვაკე ადგილია, ყანსაუ ჩხვიმიანის (ცოცხ. არაა) კუთვნილი მამული. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ყანსაუთმერარ (იხ. ყანსაუთმერ) – საცხოვრებელი (სგურიში), ს. ჩუბზე სგურიშია, სამანქანო გზის ქვემოთ გორაზე, მოვაკო ადგილია, ცხოვრობს 4 ოჯახი ჩხვიმიანები. ერთი ოჯახიდან – ყანსაუ ჩხვიმიანის კუთვნილი მამული, სათიბ-სახნავებით, ბალებით. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ყანსაუთმერ ზენ – სათიბ-სამოვარი (სგურიში) ს. ნენსგაშ სგურიშის ჩრდ.-აღმ., მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარეზე, სგიმიშ ზოგის ზემოთ ≈ 200 მ-ზე ვაკე ადგილია, ყანსაუ ჩხვიმიანის კუთვნილი სამოვარ-სათიბები (ცოცხ. არაა). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ყანჩუნი – ყანა (საყდარი) საყდარში, იყოფა **ჟიბე** და **ჩუბედ**. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

ყანჩუნი დაბ – ყანა (საყდარი) საყდარში. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*

ყანცულარ – სათიბი (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ., სათიბი და კლდე დაშლულ ნებგვას ჩრდ.-დასავლ., ფერდობია, ლემჯე ლი. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ყანსენიანი – ყანა (ჟაბეში), ს. ჟაბეშია, ტუბირას მარცხ. მხარეზე, ყანსენ გუჯეჯიანის სახელობის ყანა. *ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ყარ – სოფელი (ჭუბ. ს.ს.). ჭუბერის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი, მდ. ჭუბრულას მარჯვენა მხარე, ჩუბზე სგურიშსა და დეურას შორის გორაზეა გაშენებული. არის 8-წლიანი სამ. სკოლა, კლუბი. ფერდობებით, ბალ-ვენახებით, სათიბ-სახნავებით, სამოვრებით. ყარ „ყავარი“

– ადრე წიწვნარი ყოფილა და ყავარს ხდიდნენ. ამჟამად სოფლის დასავლეთის კალთებზეცაა წიწვნარი. *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წლის ტყის მცველი, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ყარაზი ნადგარუ – სამოვარი (ყარი) მდ. თეთნაშვრას მარჯვ., ვაკე ადგილია, მთა ჟიბე დეურას აღმ. მხარეზე. აქამდეა სოფლის სამოვარი ღარები. თეთნაშვრამ ტუბილექა ლი. ტრაქტორის გზაა. „ვინმე ყარაზის ნაკვალევი“. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.*

ყარამანი მოლ – სამოვარი (ჩუკული) უბან ლეკუმბასტში. *ზ. ს. გულბიანი, 22 წ., მოსამსახურე, ს. ჩუკული, 1976.*

ყარამანი მოლრდ – სამოვარი (ფანაგა) ს. ფანაგაში, ყარამან ყიფიანის ნახოვარი. *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*

ყარაში ნენჩა – ტყე (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ჩვანე შგედში, სამოვარ ლალაჭუ-ის ჩრდ.-დასავლ. (ნაზიმჩუ). წიწვიანი ტყეა (ნენჩარ მასრდ ხაგხ, ლაყარა დოჟ ლემარ ლახუ). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ყარაშ ნაყარ – ტყე (ჭერი) ს. ჭერის ზემოთ, კაკრელ თხუმ ღარაშ-ს ზემოთ. ფოთლოვანი ტყეა – ფიხვრა, ლაჯრა, ცაძრა. ყავრის გამოსახდელი ყოფილა მის ზემოდან. ზემოთ წიწვნარი ტყეა. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ყარაშ ტუბი – ხევი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, მგჰვლან ნენჩას დასავლ. (ეჩიჩუ ყარს ლემყარტნელიხ). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ყარბეგშანი – ყანა (ლანტელი) ს. ლანტელის დასავლ., მდ. კედრულას აღმ., ყანა ლემგერის აკრავს. ყარბეგშერ „ყარბეგანთ“ („ყარბეგ“ საკ. სახ. ყარბეგ ცალანისაგან შესყიდული ყანა. ყარბეგი ამჟამადაც ცოცხალია). *კოწია ბექეზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ყარტალ – სამოვარი (ახალშენი) ს. ახალშენში. *ა. კ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*

ყარი ქვაბ – მთა (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.*

ყარი ქვაბი ლელა – ლელე (რცხმელური) ლაშხურის მარჯვ. მხარეზე, შერეული ტყით, წიწვის ტყე ამჟამად არაა, აქა-იქ თუა მხოლოდ. *ვ. ა. ლიპარტელიანი, 1976.*

ყარიშ – სოფელი (ლნტხ. რ.). ლენტეხის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი, მდ. ჩოლშურას მარცხ. კალთის ტერასაზე. ნამენარია, ადრე გაუვალი ტყე ყოფილა. *დურმიშხან ივანეს ძე ლიპარტელიანი, 33 წ., მოსამსახ., ს. ყარიში, 1974.*

ყარიშრე კარაშარ – სამოვარი მთა (ყარი) მთა შატულურას ჩრდ.-დასავლ. მიმართულებით, ალპურ ზონაში, მთა ხარაშის ქვემო კალთებამდე. არის საზაფხულო სამოვარი ყარისა და სგურიშისა. დგას 4 კარავი მარჯვ. მხარეზე. *გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლმ., ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

ყარნაყარ – ყანა (ციცხვარი), ს. ციციქარშია, სამანქანო გზის ზემოთ, მოვაკო ადგილია, მის ზემოთ ახლოს საყავრე ხე არაა, შეიძლება იყო. *ყანა. ვალო გაიოზრის ძე ჭკადუა, 32 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ყარ-სოფელ (იხ. ყარ)

ყარშალ – უბანი (ლენტეხი), დ. ლენტეხშია, ჩოლშურას გაღმა მცხოვრებნი, ლიპარტელიანები ცხოვრობენ. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

ყარში დაბარ – ყანები (ყარიში) მდ. ჩოლშურას მარცხ. მხარეზე, ს. ყარიშის კუთვნილება თუ იყო. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ყარჩათემ შუკუ – გზა (ყარი) მთა გუბარის მიმართულებით ნენსგურიდან. დაფერდებული და ალაგ-ალაგ ციცაბო ბილიკი, ცხენები ძლივს მიდიან. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.*

ყარჩაშ თანდი – უღელტეხილი (ჭუბ. ს.ს.), გადასასვლელი ნაკრას დასავლ., კლდე კვარაშის სამხ.

ყასბლათრე ადგი (2) – უბანი (სგურიში), ს. ნენსგაშ სგურიშია, მდ. ჭუბრულას მარჯვ., სოფლის ბოლო მოსახლე, ვაკე ადგილია, სამანქანო გზის ქვემოთ. ყასბლათ ჯაჭვილიანის კუთვნილი ადგილი (ცოცხალი არაა). ცხოვრობენ მისი შთამომავლები. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ყასბლათრე ადგი – სამოსახლო (სგურიში) ს. ჩუბზე სგურიშის დასაწყისში, ლაბლანაშ კარგვლდს ქვემოთ (ჩუქაქა), მეკუშდა ბოგ-ის ზემოთ. მდ. ჭუბრულას მარჯვნივ. სახნავ-სათიბები, ხილნარით ყასბლათ ჯაჭვლიანის (ცოცხ. არაა) კუთვნილი მამული. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ყასბულათარ (იხ. ყასბულათრე ადგი)

ყასბულათრე ადგი – უბანი (ყარი), ჟიბე ყარშია, მდ. თეთნაშერას მარჯვ. სამანქანო გზის ზემოთ, სახნავ-სათესებით, ბაღით. ყასბულათ ჯაჭვლიანის ყოფილი კუთვნილი მამული. *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ., ტყის მცველი, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ყასბულათრე დაბ – ყანა (ლარილარი), ს. ჟაბე ლარილარში ჩრდ. ნაწილი, ვაკეა, მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე. ნაპოვნია მძივები, ჯვარილდარ, ალბათო საფლავი იყო. ყასბულათ ჯაჭვლიანის სახელობის ყანა. ცხოვრობს კაბუ ჯაჭვლიანი. სახლის შესყიდვა ნდომებიათ ჩამოსულეებს შოთა ჩართოლანს, კაკო კვიციანს. *ალმაგვირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ., პენსიონერი, ს. ლარილარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.*

ყასბულათრე კარტარ – სამოვარი მთა (ლაკულმახი), ჟაბე ტიტაშია, შიშველი ვაკე ადგილია, ჭაობიანი, არის საკარტოფილეც. მის მარჯვენა მხარეზე მოედინება **ჩხეტლშ სგიმ**, მარცხენა მხრიდან ტიტაშ ღარ. მის ზემოთ სათიბებია. დგას 3 კარავი. ყასბულათ ჯაჭვლიანის სახელით. „ყასბულანთ კარვები“. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., კოლმ., ს. ლეკულმახი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 20.9.1970.*

ყასბულათრე ნათი – სამოვარი (მარლი) ს. ჟიბე მარლის სამხ.-დასავლ., სამოვარია დასახლებულ სალაზ მარლთან. ვაკე ადგილია, გაშენებულია ამაჟამად ფიჭვი ლესხოზის. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმ., ს. ჟიბე მარლ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*

ყასბულათრე ღარ – ღელე (მარლი). ს. ჟიბე მარლიდან მომდინარე ღელე, ჩამოედინება წყალი ს. ლარილარის ჩრდ.-აღმ. ტყე, დამრეცი $\approx 45^\circ$ / წიფლნარი ყასბულათ ჯაჭვლიანის სახელობის. *ალმაგვირ ისლამის ძე ქალდანი,*

65 წ., პენსიონერი, ს. ლარილარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.

ყასბულათრე ჭუტედ – სამოვარი (ლარილარი) ს. ლარილარის ჩრდ.-აღმ., ს. ჟ. მარლისა და ჟაბე ლარილარის შუა დამრეცი ფერდობი, ფოთლოვანი, ყასბულათ ჯაჭვლიანის სახელობის. *ალმაგვირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ., პენსიონერი, ს. ლარილარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.*

ყასბულათრე ადგი

ყასბულათი ლეკმანი – სათიბები (დურაში) ლაღედარის მთაში. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

ყაფ – უბანი (იდლიანი), ს. იდლიანშია, ნაშიხტის ჩრდ.-აღმ. მხარეში. დაფერდებული ადგილია, ზემოთ ტყე – წიწვნარი. შიშველი ადგილია, შემდეგ დამწვარა. პირველად მისი სახელი ყოფილა ციცხტრიმ კოჯარ. ყაფ-ს უწოდებენ დამწვარის შემდეგ. „ლემდარა“ ნაშიხტის შემდეგ. ტყე წიწვნარი რომ დამწვარა, დარქმევა „ლემდარა“. „ნაშიხვის“ შემდეგაა დასახლებული ჭკადუები ≈ 25 წლის წინ. *პრიმ უმარის ძე ჭკადუა, 87 წ., პენსიონერი, ს. იდლიანი, ნაშიხტ, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ყაფარ – სამოვრები, ტყე (დიზი) ს. დეზის ჩრდ.-ით წიწვნარ ტყემდე, დამრეცი, წიფლნარი, მუხნარი, ვერხვნარიც. ქვედა ნაწილში მეჩხერტყიანია. *იესებ სემას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

ყაფაშ სარგელ – წყალი (იდლიანი) ლემდარაშ ტვიბ-ში, იდლიანში, დასახლ. ჩრდ.-აღმ.

ყელიშ – ყანა (სოლი), ს. სოლშია, დასახლების სამხ.-აღმ., სამანქანო გზის ქვემოთ. კლდიანიცაა. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*

ყელრდ – სამოვარი (ნაცული) ნაცულის თავში, გადასასვლელი რაჭისკენ.

ყელორ – სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთაზე, მთა ღურსა და მუშურს შორის, ქედს იქით – ჩოლურის მხარეზე, ეკუთვნის ს. დავბერს. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ყელორი – სამოვარი (ტვიბი), ს. ტვიბშია, მთის ზონა. *ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.*

ყერიშ სარაგ – წყარო (ფარი – ვ. ნარსავიძე)

ყერგნდა – სამოვარი მთა (ჭებუდი) ს. ეცერის ჩრდ.-

აღმ., მთა მეზურის დასავლ. სამოვარია არამეწველი საქონლისა (ხარებისა და ყვსგრ-იშ). დგას კარვები. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ყ(ჭ)ა – სამოვარი (ცალერი), ქედი მიდის ცალგმილამდე (იხ. რუკა – 3990) (ყ(ჭ)ა გვამიდ სგელ ჩიჭვა (ფესვი?), ნეწვიდ ლაჩახუ ლი. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ყაბანი (2) – ყანები (მესტია), მესტიაშია, მუშუდიანებისა და ჯაფარიძეების სახნავი მიწები. ყაბა „გროვად“, „შეკრებილი“ (შდრ. ლგყაბე). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*

ყაბანი – ყანები (ზარდლაში) ს. ზარდლამის სამხ.-აღმ. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ყაბანი – ყანა, სათიბი (მესტია – ირ. მელი-ქიშვილი)

ყვანაიერ (იხ. ყვანანი)

ყაბანარ – სამოვარი, ტყე (ჩვანიანი) ს. ჩვანიანის სამხ.-დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ. შერეული ტყითა და შიგა და შიგ სამოვრები. მოცვენარი. ბორცვებიანი რელიეფით. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ყაბაშ – სათიბი (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ., გზა კუადლაშ-თან, ტყეშია სათიბები. დააგროვებენ სხვადასხვა სათიბებიდან ერთად – ჟი იყუბი. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ყაბაშარ – უბანი (მელე), ს. მელეშია, ამაღლე-ბული ბორცვისმაგვარი ადგილები. ყაბა „ბორცვიანი“.

ყვანაიერ (იხ. ყვანაშ)

ყაზელანი – სამოვრები (ზაგარი) ს. ზაგარის აღმ., ნოქმე ლარას ჩრდ. *გულიძე ალექსის ძე ჩხეტიანი, კოლმ., 37 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ყალანიშ აფქანი – სათიბი (მაგარდელი) ს. მაგარდელის სამხ., აფქანის ზემოთ. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ყალგმჩარი – სამოვრები (არცხელი) ს. არცხელის

სამხ.-დასავლ., მულხურას მარცხ. კალთაზე. ფერდობია, ერთგან ჭაობიცაა დავაკეზაზე. ძველი სახერხის ნანგრევებიცაა. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ყაბი ლიც – ღელე (თავრარ-ხერხვაში) მთა ცალგმილის სამხ.-დასავლ., სამოვარ მთა ლეჟა ნაკარის ქვედა ბოლოს მოედინება მთა ლასგურამდე ან ლგჯემი ტობთისგა. *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ყანა (2) – სამოვარი მთა (ქვ. ვედი) მთა ზურღდე-რის დასავლ., საზაფხულო სად. მთა, მოვაკოა, სადაც კარავი უდგათ ლალხორალანს – გიომერს (ჭკადუა – გელოვანი). ირგვლივ ტყეა შერეული, ნახნავი არაა. სვანები **დაბგლდ**-საც ეძახიან. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 66 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ყვანა – მთა (მესტია – ვ. ნარსავიძე)

ყან (2) – სამოვარი (ლესემა) ისკალდის მთის ჩრდ.-დასავლ. **ყან** (ლშხ.) მსხვილნაწლავში დებენ დაჭრილ შიგნეულობას, ძეხვისმაგვარი. *მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ., 1974.*

ყან – სამოვარი (ლასკადარი), დაბიერის მთაშია, გადმოვიდებულია. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*

ყანა ტუბ – ღელე (ლანჩვალი). *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

ყანი – სათიბები (ლანჩვალი)

ყარუნდალ – სამოვარი (ტვიბი) ს. ტვიბში. *ქ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ყაჩილშ ტუბ – ხევი (შგედი), მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი, მოედინება ჟიბე ციცხვარსა და შგედს შორის. შუროა ხეტყის ჩამოსა-ყრელი, მის ქვემოთ სახერხი იყო ილია ფიფიას მიერ გაკეთებული. *მუშანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ყაჩგლ (2) – სამოვარი (ციცხვარი), ს. ციცხვარშია, სამანქანო გზ/ის ზემოთ, მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე. დამრეცი, ოღრო-ჩოღრო რელიეფით. გზის მარცხენა მხარის ზემოთ. ნაქვიც ხარ. შუკუშ ქვემო მხრიდან. **ლაყაჩ ადგი ? ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.**

ყაჩგლ – სახნავი (იდლიანი), ს. იდლიანშია, ტობაშ ნაკის სამხ.-აღმ. ბოლოა აღმ. მიმარ-

თულებით; დაფერდებული ადგილია, სამხ.-აღმ. ფერდობია ნაძენარი. ზუტიგუმალ ადგილი, ლაბუქუ. ლა-ყუარ. გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.

ყუაპ (იხ. ყუაპ) – მთა უშგულის ჩრდ.-დასავლ. ალპური მთაა ს. მუყელიდან. მერაბ ანტონის ძე ნიჟარაძე, 60 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ყუაპ – მწვერვალი (ხალდე, დავბერი), მდ. ჯალდე ჭალაშ მარცხ. კალთის ყველაზე მაღლობი, 1 : 100 000 მიხედვით რ. Шкедер 3134 მ. შვედერთ არ იცნობენ. ისე მოსალოდნელია. ს. ჯალდეს აღმ. 105°. ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ყუაპ – ქედი (დავბერი). მდ. ენგურის მარჯვ. კალთის ალპური ზონის ქედი, ქვემო მხარეში სათიბებია. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახურე, ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

ყუაპი – კლდე (ტვიბერი), კლდე თოგორა-ს ესაზღვრება დასავლ. მხრიდან, გუგ კოჯ ლი, ჟუანარ ხანთქვახ მასარდ, კაცის დანახვაზე სტვენენო. გიორგი სათერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენს., ს. ტუბბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ყუაპიშ ნატიციტ – ხრამი (ტობარი) მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, ციცაბო კალთებით, ძველი ბილიკი იქ ყოფილა. ცუდი გზაა საოცრად. ს. ჭერის ქვემოთ მდ.-ის მარცხენა კალთა. ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.

ყუაპიშ ტუბ – ხევი (ჭერი), მდ. ენგურის მარცხენა შენაკადი, მოედინება მთა ლალტნარიდან, ქმნის ჩანჩქერებს. კლდეები მუვალია, სვეტებივით აღმართული, სალი კლდეები. ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ყუაპიშ ღარ – ღელე (ტობარი) მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, მოედინება წყალი. ჩანჩქერის თავზე დიდი კლდეებია, ციცაბო კალთებით, ტყეა მის კალთებზე, მის თავზეა სამოვარი საზაფხ. ლალტნარი. ს. ჭერის ქვემოთ, წყლის გაღმა, მგრანთბის პირდაპირ. ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.

ყუბა (4) – სამოვარი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ენგურის ხეობის მარცხ. მხარეზე, რელიე-

ფურად ამაღლებული. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.

ყუბა – სათიბი (მელე), ს. მელეშია, ლაფურას მხარეში, ამაღლებულზეა.

ყუბა – კლდე ს. მურშკელის ჩრდ., მგლდლა ლას-გურას ზემოთ, დიდი კლდე. ლაყუბა „საცეხავი, სატკეპნი“ (მსგავსი რელიეფის მიხედვით). ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ყუბა – სამოვარი მთა ს. ლახირის ჩრდ. ალპური სათიბი, საქონელი ვერ ადის. მადონა ადიგოს ას. იოსელიანი, 29 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ყუბა ზაგარ – ქედი (ლახუშიდი) მთა ანდრიანის ზემოთ, ბოლოში, მრგვალი ქედია, ცერისკენაა მიმართული (ცერი – საზაფხულო მთაა იელისა) (იგივე უნდა იყოს, რაც 1 : 200 000-ზე რ. Андриани-თაა აღნიშნული). ყუბა ზაგარ-იაო (?). გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.

ყუბაშ – სათიბი (მამი), დებერალშია, ამოზურ-ცული ადგილია. ყუბა „კომბლისებური“. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.

ყუბა ლესგ (იხ. ყვეზ ლესგ). ყუბა „ხის ურო“. ყვეზ ლესგ – სათიბი (სასაში) ს. სასაშის სამხ.-დასავლ., ფერდობია. მ. გ. ონიანი, 41 წ., 1974.

ყუბდრეშ – სოფელი (რცხმ. ს.ს.). ლენტეხის ს.ს.-ში შემავალი ერთ-ერთი სოფელი ტუბ-ის მარჯვ. მხარეზე (იხ. 1 : 100 000). ლაშხირის (ცხენისწყლის) მარცხ. კალთა. ყუბდ-ი-არ. ჯამბუ პლატონის ძე ლიპარტელიანი, 30 წ., მოსამსახ., ს. ყვედრეში, 1974.

ყუბდრეში ბოგ – ხიდი (ყვედრეში) ს. ყვედრეშის წყალზე. გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.

ყუბდრეში ლაჯოგ – მთა (ყვედრეში). ს. ყვედრეშის საზაფხულო სამ. მთა. ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.

ყუბდრეში მოლ – სათიბ-სამოვარი (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, ს. ყვედრეშის პირდაპირ. მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.

ყუბრდა (2) – ღელე, სამოვარი (ფარი), მდ. ლექტური ლიცის კალთები. ტყე ჩელუნჯ-ის ჩრდ., მოედინება მოზრდილი მჟავე წყლები (სგიმარ ანდრიხ ჭალაწალ), ძალიან ხმაურიანი ღელეა. იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ. ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

- ყურდა** – სამოვარი (ფარი) კანცხის ჩრდ.-დასავლ სამოვარ კანონის დასავლ. შუა მოედინება ფარიშ (*11 ყურდაშ*) ჭალა. *ჯეირან ჟორჟის ძე ჩხეტანი, 13 წ., მოსაწვლე, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ყურდაშ სგიმარ** – მჟავე წყლები (ფარი). მდ. ყურდა-ს (ფარი, ჭალა-ს) ორივე მხარეს მოედინება მჟავე წყლები. სამოვარ ყურდა-სთან.
- ყვერდაშ ჭალა** (იხ. **ფარიშ ჭალა**)
- ყურინაშ** – ყანები (მესტია), მესტიაშია. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ყვერშიელ** (იხ. **ყვერინაშ**)
- ყურგნდი** – სათიბ-სამოვარი (კვანჭიანარი) მთა მგხერის სამხ. დგას კარავი კვანჭიანებისა. *გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*
- ყუსანი** – ყანა (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის ჩრდ.-დასავლ., ყანა ჩხუტიმანის აძევს ჩრდ.-აღმ. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ყუბჩილ** – სამოვარი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, სამოვარების ნასრეგუპრისა და ჟიბე ჩე-ს პირდაპირ ზემოთ, ჰაპკვირისკენ. მინდორია, ზემოთ ქვიანია, გატყევებულია თითქმის. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ყუთიელა** – ყანა (იელი), ჩუბე უბანშია, მზის მხრისკენა, მგჟე ლთლა ლი ი ჩუ იყუთილი შიშდ.,; ხილნარცაა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*
- ყუთიელ ტობ** – ტბა (კაცხი, სვიფი), 100 x 1500 მ. ლილისფერი ტბაა. ირგვლივ სამოვარებია, მის ჩრდ. კლდეა. კლდე (მთა) ჭარგნდას სამხ.-დასავლ. კლდე წვრნიარის სამხ. *ტარეილ ქემუზას ძე გადრანი, 59 წ., კოლმ. პარტორგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ყუთილრდ** – სათიბ-სამოვარი (ჟაბეში) მდ. ტუი-ბერგლას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ლადმოყის აღმ. ჩრდ.-ით ესაზღვრება დონაჩ, მის ჩრდ.-აღმ. არის ყუთილრდის გადასასვლელი – ყუთილრდა ჟოლ (მყინვარი – იხ. 1 : 100 000). მოყვითალო ფერი გადაკრავს. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ყვითლრდ** (იხ. **ყვითლრდ**)
- ყვიმბ** (2) – სამოვარი, მწვერვალი (ზ. ვედი) მთა ჯიქერში.
- ყვიმბ** – სამოვარი, მწვერვალი მთა ტობარში.
- ყუტიმჟიშ ნაკვლდ** – სამოვარი (ზ. ვედი) მთა ტობრიშ ყვიმბში, უღელტეხილივითაა. *ნესტორ ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ყუტიმზრანი** – სამოვარ-სათიბი (ჰამაში), ჰამაშია, სახნავ გირგულაშსა და ჰამაშს შორის, გორაკივითაა, ამალღებული (ყუტიმზრალ ლი ნენსგაჟი). *დუშა შარდენის ას. ჭკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ყვიმზრანიშ ზაგარ** (იხ. **ყვიმზრანი**)
- ყვიმზრანიშ ფაფალ** (იხ. **ყვიმზრანი**)
- ყუინდერ** – ტყე, სამოვარ-სათიბი (ცალდაში) ს. ცალდაშის სამხ., ფოთლოვანი (თუთენე ცხეკ ლი) ტყეა, სათიბი. მოვაკოა, ლეჭუბა ადგი ლი ხომა ლაღლ, მაზუბარ ახაზიხ. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ყუირილა** – ხევი (ნესგუნი), ტყიანი. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ს. ნესგუნი, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ყუირილდ** – სახნავი (დოლი) ს. დოლის სამხ.-დასავლ, ჩუბე დაბარს ჩრდ.-აღმ. *ყვრგმ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., ტყის მცველი, ს. დოლაშტიფ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ყია** – გზა (წირმინდი), მდ. ხაიშურასა და კასლე-დგრას მარჯვ. კალთის ქედზეა კლდე, გაჭრილი ვიწრო ბილიკით. ყელივითაა შეჭრილი. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ყინვარ ენგურ** – ледн. Ингури – მყინვარი (ლნტხ. რ.) მდ. ენგურის სათავეებში.
- ყიფიანა ნადგარ** – ტყე (დავბერი) ს. დავბერის ზემოთ. ვინმე ყიფიანი მოუკლავთ. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ყიფიანი** – ყანა (ცალდაში) ს. ცალდაშის დასახელების ქვემოთ. მახსოვრობაში ამ გვარის არავინ: სახლობდაო. ნაკარ-შია. *პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ყოზ** (იხ. **ყოზარ**) – სამოვარი მდ. აშხაშურის მარჯვენა მხარეზე, ქვალორლიანია. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ყოზარ** – ტყე, სამოვარი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის ჩრდ.-აღმ., ფოთლოვანია. *ა. ქ. ნემსაძე, 52 წ., 1981.*

ყრზამ – ყანა (ქვ. ჭველიერი), ს. ქვედა ჭველიერიშა, საბანაო ადგილიცაა. მდინარის სანაპიროზე. *მ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ., 1974.*

ყოზლაში ტუბი – ხევი (ჩაქაში) ს. ჩაქაშის სამხ.-აღმ. მდ. ქუთიშორის მარცხ. მხარეს. მოედინება წყალი. შიშველი რელიეფით ზემო მხარეში, ქვემოთ – არყნარია. *პალე ნიკოს ძე ნიჭარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაქაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ყორალ – სათიბი მთა (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ.-ით, სათიბ ყუბზას დასავლ. მხარე. კლდიანია, წაფხ ლი, ქუბაზრ ხარ, სახლისოდენა. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ყორა ნაჭლამ – ყანა (ლასკადური), ს. ლასკადურაშია, ნასახლარია, ყორეს ნადგამია. *ბ. დ. გუგავა, 24 წ., 1974.*

ყორარ – მთა (ფარ. ს.ს. – ვ. ნარსავიძე)

ყორარ – გზა (კაცხი, სვიფი), გზა სამ. მთებს ტობზრსა და ნენტყს შორის. კლდეა კარივით გამოჭრილი. *ტარიელ ქემუზას ძე გადრანი, 59 წ., კოლმ. პარტორგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ყორამ – ტყე (მამი) მამის ჩრდ. თხმელნარია. *ი. ნ. ჯაბურიძე, 59 წ., 1978.*

ყორაშ ლახვ – სამოვარი (ქვ. ვედი), მეგრელები დოლონს უწოდებენ.

ყორაშ ჭალა – ღელე (ქვ. ვედი), სამ. მთა დოლონიდან მოედინება, მდ. გერდაშერას მარჯვ. შენაკადი. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ყორაშ ვარჯ (3) – კლდეკარი, გადასასვლელი (ქვ. ვედი) მთა ნამსგალევის სამხ.-აღმ., ალპური ზონა, სადაც გადასასვლელია მთა დოლონისკენ (იხ. გადასასვლ. დოლონ სუკი 1 : 100 000 ქართ. – 2474 მ.). *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ყორაშ ვარჯ – სამოვარი, გადასასვლელი (ხაიში) მდ. ნამსგალეუთიმ ლიცის ზემო წელის მარცხენა მხარე, თხების სამოვრებია. შიშველი რელიეფით, ალპური სამოვრები. გადასასვლელზე პატარა დავაკებაა, გვერდითი კალთები დაფერდებულია. მოედინება პატარა წყალი, გრამენია ორ მწვერვალს შორის ჩარღვეული. კარივითაა (ჭფვასგრე გინალ კარიჯგუა). *ლადი ზოსიმეს ძე მიქავა, 78 წ., მწყემსი, ს. ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ყორაშ ვარჯ – გადასასვლელი (ხევრა), ჯეჭრადან ქვემო სვანეთში გადასასვლელი ქედი. ამოღარულია კარივით ქედზე, ჯელღრას სათავა. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა ს.ს., 1973.*

ყორაშ – კლდე (ცხუმარი) სამოვარ მთა მგჰგლდარს სამხ.-აღმ. სალი კლდეებია, ღარებია. მირში ვარჯარ ხარ, ქვები დგას და ყორშალ ხარ („კარივითაა“). *გიორგი სათგევის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ყორია დაბ – ნიგვზნარი (ხერია) ს. ხერიაში.

ყორი დაბ – ყანა (ხარაში), ს. ხარაშია, დასახლების ქვემო მხარეში. ახლო ყანებია და იმიტომ ჰქვია. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

ყორნალ (2) – საბალახო (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, ქვაყრილებია (ყორე ?). *მ. ვ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*

ყორნალ – ტყე, სახნავი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ვაკობი, ტყე შერეულია, ქვიან-ლორდიანი, კლდის ნაშალი, ალაგ-ალაგ სახნავებიცაა. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ყორნალა (იხ. ყორნალ – ყვედრეში). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ყორნალი დალა – ღელე (ყვედრეში). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ყორჟ-დაბ – ყანა (ბულეში) ს. ბულეში. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

ყორჟბ – სათიბი (ნაცული) ს. ნაცულში, სახლის წინ.

ყორჟი დაბ – ყანა (ქვ. მამი) ქვედა მამში, დასახლებასთან ახლო მდებარე. *ი. ნ. ჯაბურიძე, 59 წ., 1978.*

ყორჟ დაბ – ყანა (ლევშერი), ს. ლევშერშია, მოროულის დასახლებაში. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*

ყორჟი ღარე – სათიბი (მურშკელი), ს. მურშკელის – ჯურულდაშშია, ჯგვრწგთანაა. დავით ქურდიანის სახლის გვერდით მდებარე სათიბი. *ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ყორჟი ღარე – სათიბი (მესტია – ირ. მელიქი-შვილი)

ყორჟი დაბ (იხ. ყორი დაბ)

ყორულდარ – გზა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

ყორულდაშ (რ. Корульдаш) – მწვერვალი

(ყოლურდამი). ს. ყორულდამის დასავლ. მწვერვალი, სიმაღლე ≈ 3074 მ. ზ. დ. მდებარეობს სვანეთის ქედზე.

ყორულდამი – სამოვარი (კახურა) ს. კახურას ჩრდ.-აღმ., სამოვარ გვირგვინთან. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ყორულდამი – სოფელი (ცან. ს.ს.), ცხოვრობენ მარგველიანები, ნიჭარაძეები, კაკრიაშვილები, დადაშქელიანები, უდესიანები – სულ 9 ოჯახი. გადმოსულები არიან 30-იან წლებში (XX ს.). *შოთა დავითის ძე მარგველიანი, 58 წ., მოსამსახურე, 28.IX.80 წ.*

ყორულდამი მგჰ (იხ. **მგჰგლდ**)

ყორულდამი ყინვარ (ледн. Корульдаш) – ყინვარი (ცანა), მდ. ყორულდამის სათავეები.

ყორულდამი ჭალა – ღელე (ცანა), აილამის ყინვარებიდან იღებს სათავეს.

ყორგლდ – კლდე (ლეზგარა), კლდე კუდას აკრავს ჩრდ.-დასავლეთის მხრიდან, საჯიხვეა, ჯარჯ ხარ, კარავივითაა. „პატარა კარი“. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს.ს. თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ყორგლდარ (4) – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*

ყორგლდარ – გზა (ჭერი). ს. ჭერიდან ჩუბზე ქედანისკენა გზა კლდის სერზე. ვიწრობია. მეჩხერი ტყეა. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ყორგლდარ – კლდე, ხრიოკი ადგილი (ფარი), მდ. ლემდრგლას მარჯვ. კალთის ჩრდ. მხარე. სად. მთა ლეჩჭუტერინა ქორგლდის მიდამოებში. კლდესთან კარავივითაა, სადაც ცხენების ჩასამწყვდევიანო კარგი („ჩაჟრე ლანკლა ადგი ხოჩა“). *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ლემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ყორგლდარ – კლდეები ჭალაშ მარჯვ. კალთაზე, მონადირეების ბილიკია, ჩაჭრილი რელიეფით. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერი, 1983.*

ყორგლდ შუკუტარ – გზა (ლახთაგი). ლახთაგიდან ცხაკუ ზაგარისკენა სამარხილო გზა. ყორესავითაა გზა ჩაჭრილი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., დ. მესტია, 1972.*

ყორგნდა – სათიბი (ჩვაბიანი) ს. ცალდამის სამხ., მაშრი ღარის თავზე, ზაგარამდეა. ჩვაბიანების სათიბია. *პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ.,*

პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ყორგნდა – სათიბი (წვირმი) ს. წვირმის აღმ., გზის ზემოთ, სათიბ **ლემჭალდის** გაგრძელება აღმ.-ისკენ. ტყეშია ფერდობი. ყორ „კარი“. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ., აგვისტო.*

ყორშა – ხევი (იფრ. ს.ს.), მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი (იხ. 1 : 100 000 Кведа-Кошра, Зеда-Кошра). *ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ივარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ყორშა ლათნაღელ – გადასასვლელი (ზეგანი) ს. ივარის სამხ.-აღმ., ენგურის მარცხ. შენაკადის სათავეს ზემოთ. კლდე ლასილისკენ, გადმოსასვლელი ს. ბოგრემისკენ. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ყორშა ტუბრა – ღელე (ვიჩნაში) ს. ვიჩნაშის დასავლ., ენგურის მარცხ., საზღვარი ივარის ს.ს.-თან. *ახმათ მელიტონის ძე ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ყოჯარე ნამხუტიარ – ნასახლარი (გული) ს. ჩუბე გულში, კვიციანი ყოჯას ნასახლარ ადგილს უწოდებენ. ყოჯა (საკ. სახ.) კვიციანის. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ყოჯაშერ – ყანები (ლახამი), ჩუბზე ლახამის დასაწყისშია, ქორგლდარს ქვემოთ, დამრეცი ადგილია, ადრე ცხოვრობდა ყოჯა ჭკადუა, მაგრამ ზვავს ამოუწყვეტია (1952 წელს?). ამჟამად მხოლოდ ნასახლარია, არის ყანებიც ნოდაშერელებისა (ვიბლიანების). *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ყოჩაშერ დაბარ (იხ. **ყოჯაშერ**)

ყოჯაშერ ნაკრაუ – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*

ყოჯაშე ჩუბე ზენარ – სამოვარი (ლახამი) მდ. ჭუბრულასა და სამანქანო გზის (ნაჭკვრას) შუა. ვაკე ადგილია, სამოვარი, ჩუბზე ლახამის აღმ. მხარე. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ყუბათიშა ცხეკ – ტყე (მსტ.), რახა ცხეკის ერთი ნაწილი, პატრონობდნენ ნაკანები. აეროპორ-

- ტის სამხ.-დასავლ. მალთუთ (თემი ?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტია, 1972.*
- ყუბათმა** (2) – უბანი (მესტია), ნესგა უბანშია, დასახლებული უბანი ნაკანების საგვარეულო თემისა, დგას კომპი – ყუბათმა მურყტამ. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- ყუბათმა** – თემი, მოსახლეობა (მესტია), სანაკში შემავალი დასახლ. ნაწილი, დგას კომპი – ყუბათმა მურყტამ (ნაკანების საგვარ.). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- ყუბათმა მურყტამ** (2) – კომპი (მესტია). სანაკშია ყუბათის სახელობის კომპი (ნაკანების საგვარეულო კომპი). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- ყუბათმა მურყტამ** – კომპი (მესტია), ნესგა უბანშია ნაკანების საგვარეულო კომპი. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*
- ყუბალაძე მურყტამ** – ნაკომპარი (იენაში), ს. იენაშია, ყოფილი შუკვანების, ამჟამად ფარჯიანი ილიკოს კუთვნილებაა. ძირილა დარჩენილი. *ი. გ. ვარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ყუბანი** – სათიბი (უღვალი), ს. უღვალშია, მდ. დაჭმარის მარცხენა მხარეზე, სამანქანო გზის ჩრდ.-აღმ. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ყუბანიარ** (იხ. **ყუბანი**) – სათიბი, ს. უღვალს აკრავს სამხ. მხრიდან, სამანქანო გზის ზემოთ.; სათიბები კარგია. *ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ყუბანარ** – ბორცვნარი (ლაღამი). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*
- ყუბუმანი** – სათიბი (სვიფი) ს. სუთიფში, ჭიბნარს აღმ., სკოლის ქვემოთ ენგურისკენ. დგას დიდი ქვა, საიდანაც ზედა სოფლებს (?) არღვლიანებისათვის თოფი უსროლიათ. ყუბუმანი „ყუბუს წილი“ (?). *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ყუდუნში** (2) – სამოვარი (დოლასვიფი) მესტიისკენ მიმავალი სამანქანო გზის ქვემოთ, მდ. დოლარას მარჯვ. *ყვრემ პეტრეს ძე უმხვანი, 54 წ., ტყისმცველი, ს. დოლასუთიფ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ყუდუნში** – ხრამი (ქართვანი) სამანქანო გზის ზემოთ, ტყე წეფელის ჩრდ.-აღმ. ჩამონაგლეჯია მიწა. ხრამიანია (ნატყიცუ ხარ). *პავლე*
- სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ყუდუნმა მოლარ** – სათიბი (მამი), ყუდუ ჟორჟოლიანის ნახოვარი. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*
- ყუდუნმა მურყტამ** (იხ. **ჟიბმარე მურყტამ** – არცხელი)
- ყულთმა ნაკ** – ყანა (მელურა) ს. მელურაში. ქურასპედიანების საგვარეულოს ყოფილი ყანა. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, 1974.*
- ყულჩაშა მერყტამ** – ნაკომპარი (ყაბეში), ს. ყაბეშია, სუფში ყოფილა, ნანგრევზე სახლია ამენებული. ამჟამად კახიანებისა, ადრე ვინმე ყულჩაანთ. *მუსა იასონის ძე კახიანი, 77 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ყუმზარ** – კლდე (ღემდერი), მწვერვალია მთა ლაღეტალის ჩრდ.-დასავლ. (ყუმზარ ხარ). *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ღემდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ყუმზარ** – სათიბი (ლანხვრი) ს. ლანხურის ქვემოთ, სათიბ ჭიშხს დასავლეთით, სამანქანო გზის სამხ.-ით, ქვემოდან ტყე აკრავს, ნემპრის ქედს (სერს) მიჰყვება მრგვლად. ყუთიმბ „მრგვალი წვერი“ ? *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ყუმზიმ** – ყანა (ფარ. ს.ს. – ვ. ნარსავიძე)
- ყუნზალში** – სამოვარი (ნესგუნი) ფუშყერის მარცხ. კალთაზე, ალპურ ზონაში. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ყურნაშ ზაგარ** (იხ. **ხომა გორაგ**)
- ყურუნყტე ლარე** – სათიბი (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ., მდ. მულხურას მარცხ. კალთაზე. *ერმალო ციოყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ყუფარ** – სათიბები (ლესთაგი) მესტია ჭალაშს მარცხ. მხარეზე, ტყის მასივებშია. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლესთაგი, 1972. VIII.*
- ყუფრიელ** (იხ. **ყუფარ**) – სათიბ-სამოვარი (მესტია), მესტიაშია, შგედის მხარეში, მულხურას მარცხ. მხარე. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ყუყუჭ ლიცილდ** – ღელე (კვანჭიანარი) ენგურის მარცხ. მხარეზე, ს. ლაჭილისკენ. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ყვლბაა – სამოვარი მთა (ქვ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ყვლბათემ შუკუტ – გზა (ქვ. ვედი). გზა ქვედა ვედიდან მთა ყვლბაასკენ (ჟიბე საზანიდან და ნაკანტორიდან). *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ყვლბააშ ზაგარ – ქედი (ზ. ვედი), სამოვარი ქედი. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ყვლბააშ ზენ – სამოვარი (ქვ. ვედი), უედრგლას მარჯვ. მხარის ჭალა, რიყიშ ლეზღლყეჩსა და ნასფელზენს შორის. ადრე სახნავი ყოფილა, ითესებოდა ფეტვიო. ამჟამად კუნძულივითაა, დგას რამდენიმე ნაძვი (ღუმირ) და რცხილ-ნარ-მურყნარი. **ყვლბააშ ტუბ** ხაზვია, ეჩა ნმწვინა ლი. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ყვლბააშ ლახხი ნაკ – საბალახო (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ყვლბააშ ფაფალ – გორაკი (ზ. ვედი). *ვალეკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ყვლბააშ ტუბ – ღელე (ქვ. ვედი), მდ. უედრგლას მარჯვ. შენაკადი. მოედინება მთა ყვლბაადან,

ლმგემი ლი. ამჟამად სამანქანო გზაცაა გაყვანილი ტყის გამოსაზიდად. როგორც უბანს ერქვა დამას ღელე, დამა ჭკადუას მიხედვით. ვედრგლას უერთდება ნასფელ ზენის აღმ. მხარემ; ი. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ყვლბააშ ღარარ – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ყვმბიშ – სათიბი (ფარი) ს. ფარის სამხ., სათიბ ნაკვრის დასავლ. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ. ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ყვრგმშერ ლმშდარ – შურო (ქვ. ლუჰა) მდ. ენგურის მარცხ. კალთზე, ტყე ნენსგამის აღმ. შურო ხის ჩამოსაყრელი. ყოფილა იგი ვინმე ყვრგმისა. *იმშავ სორთმანის ძე დადეშქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ყვრგმშერ მურყვამ – ნაკომკარი (ლამხერი) ლამხერში, ძირილაა. ყვრგმ დადექქელიანისა.

ყვრგმშერ ნალზიგუტ – ნაკომკარი (ლამხერი), ს. ლამხერშია, კომკის ძირილაა დარჩენილი, ყოფილა ყვრგმ დადექქელიანისა. *მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შ

შაბერგანი – ყანა (ლახამულა) ჟაბე ლახმელსა და ჩვაბე ლახმელს შორის, გზის ზემოთ, გორა ფულდ-ის ქვემოთ. ვაკე ადგილია. *გელა ფულთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

შაგა – სამოვარი (მესტია), სამოვარ მთა ლექუშ ლახუ-შია. *ზამირა დათიკოს ას. მარგიანი, 18 წ., კოლმ., დ. მესტია, 1972. VIII.*

შაგა თხუმარ – სამოვარი (მესტია), სამოვარ მთა ლექუშ ლახუ-შია, სამოვრებიცაა და დგას კარვები. *ზამირა დათიკოს ას. მარგიანი, 18 წ., კოლმ., დ. მესტია, 1972. VIII.*

შაჟალერა (იხ. შატრულა – ყარი)

შავბინულას ღლა – ღელე (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., თბ., 1939 წ.*

შატგურა – ღელე (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ.

ღელე, მარჯვ. კალთაზე წიწვნარი ტყეა. ქურდუნა ლგლჰენ. აერთებდა გუალდა ტუბის შატგურას ღელესთან. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ. მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

შატგურა ქუაბ – გამოქვაბული (მურშველი) ს. მურშველის ჩრდ., შატგურას ღელეს კლდეზე, მარჯვ. კალთაზე, 3-4 კაცის დასატევია. *ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

შატგურა (იხ. შატგურა – მურშველი)

შავი უცნობი (г. Черная Незнакомка) – მწვერვალი (ზესხო) ს. ზესხოს ჩრდ., სიმაღლე 4100 მ. ზ.დ.

შატრულა – საზაფხულო სამოვარი მთა, სათიბი (ყარი) ჟიბე დეურას ჩრდ.-დასავლეთ. ალპური და სუბნივალური ზონა. შიშველი ადგილია ტერასებით, დანაოჭებული კალთებით. ჩრდ.

ესაზღვრება კლდე ხარაშ, სამხ.-აღმ. ტყე აკრავს. მთა შატრელას შიდა მინდვრის ჩრდ.-დასავლ.-დან მოედინება მდ. დეტრულა (იხ. რუკა 1 : 100 000). გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლმ., ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.

შატლეუ (4) – ღელე (ეცერი, ჰებუდი, ჟახუნდერი, ქვ. ვედი) მესტიისკენა გზაზე ეცერიდან, შავმიწიანი ღელეა, მცოცავი. გზა სულ გაფუჭებულია ს. ეცერსა და ს. ქართუნის შორის. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შავ-ღელე (იხ. ფიშკორ – ჟახუნდერი)

შავღელე (იხ. ნაჩელ – ქვ. ვედი)

შატყუანრე ლალგნარ – სამოვარი მთა (ბეჩო) ჟიბე და ჩუბე ლამერგლარს სამხ.-დასავლ., საზაფხულო სადგომი საქონლისა. ვინმე შატყუანის (საკ. სახ.) სადგომი. *ყვრემ პეტრეს ძე უმზვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

შავწყალა (იხ. ქტიშირ – უშგული)

შატხნარ – ყანები, სათიბი (ლახამი), ჩუპბე ლახამშია, ქვემო მხარეში. მოვაკო ადგილია, დაფერდებული. ბევრია ნიგოზი. მის ზემოთ საზვავე ღარია, ზვავს 1952 წელს წაუღევია იქაურები – შატხ ვიბლიანისა და ყოჯა ჭკადუას მოდემისანი. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

შატხუშერ (2) – უბანი (ყარი), ს. ჟიბე ყარშია, მდ. თეთნაშერას მარჯვ. მხარე, სამანქანო გზის ზემოთ. საკარმიდამო მამულებია, სახნავ-სათესი, ბაღი. შატხუ ნარსავიდის ყოფილი კუთვნი. მამული. მინდორია. *ანდრია ბიმურ-ზას ძე აფრასიძე, 61 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

შატხუშერ (იხ. შატხუშერ ადგი – სგურიში)

შატხუშერ ადგი – სამოსახლო (სგურიში), ს. ნენსგაშ სგურიშ-შია, ჩრდ.-დასავლ., სამანქანო გზის ორივე მხარეზე. ვაკე ადგილია, ოდნავ დაფერდებული. შატხუშ ნარსავიდის (ცოცხალი არაა) კუთვნილი მამული. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლა-დამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

შატხუშერ ნაბაჟ – სათიბი (ყარი) მთა ჩუბე ხარაშის ქვემოთ, მდ. თეთნაშერას მარჯვ. და მარცხ.

შენაკადების შესართავთან ტყეში. შატხუ ნარსავიდის სახელობის სათიბი. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლა-დამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 13.9.1970 წ.*

შატხუშერ ღარ – ტყე (ყარი), ს. ყარის დასავლეთით აღმართული კედელი – წიწვნარია. მოედინება წყალი და უერთდება მდ. ჭუბრულას. შატხუ ნარსავიდის ყოფილი ტყე. „შატხუანთ ღარი“. *ანდრია ბიმურ-ზას ძე აფრასიძე, 61 წ., ტყის მცველი, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

შალტა დაბ – ყანა (ნანარი), ს. ნანარშია, ქურასბედიანი შალვას ყოფილვი ყანა. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

შალტაშა მურყამ – კომპი (ჟიბიანი). ს. ჟიბიანისა და ჩვიბიანის გამყოფი კარგად შემონახული კომპი. შალვა რატიანის სახელობისა. „შალვანთ კომპი“. *მერაბ ანტონის ძე ნიჟარაძე, 60 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

შალუშა ღარა – სათიბი (ცალდაში)ს. ცალდაშია, სამხ. დასახლების ზემოთ. შალუ ზურებიანის აუნდა ყოფილიყო. შალუანთ. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

შალქუთე – კლდე, სამოვარი (ნაკ. ს.ს.) მდ. ნაკრას მარჯვ. კალთაზე, მწვერვალ მურყმარის სამხ.-აღმ. კლდიანი ზეგანია, შავქვიანი (მეშხე გარ ბაჩ ხოზ). ცხენების სამოვარი ქედია. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის ის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

შამათი ნაბარგაშალ – სათიბი (მურშკელი) ს. მურშკელის ჩრდ.-დასავლ, სამოვარ ქვემო ლამსა და ლეჟუტარას შუა. ბაჩარ ქობთარგა და გაუკეთებია სათიბი ვინმე შამათს. ლიბარგე „გაწმენდვას მნიშვნელობით“. *ლადო სოგრა-ტის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

შამათიშ ჰებიშ – უბანი (ნაკ. ს.ს.). ნაკრას მარჯვ. კალთაზე, ნასოფლარ ჰებიშშია შამათ სუბელიანის ყოფილი საცხოვრისი. ეზაშერ ჰებიშის აღმ. *ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

შამა ლეჭმრლარ – ტყე (შვედი), ს. შვედშია, პატარ-პატარა სათიბეები ყოფილა. მინდვრებია ტყეში. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

შაბინოლამ (იხ. შამბინოლამ – ნალომარი)

შაზნოლამ ლიც (იხ. **შამზნოლამ ლიც** – ნალომარი)

შამზინოლამ { **ა** } – ყანა (ნალომარი) ცხენისწყლის მარჯვენა, შამზნარია. *ელგუჯა არტემის ძე ტვილდიანი, 1976.*

შამზნოლამ ლიც – დელე (ნალომარი) ცხენისწყლის მარჯვ. შენაკადი, შამზინოლამს სახნავებშია. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*

შამფრილ – სამოვარი მთა (ქვ. ყარი) შამფრილშ გორგის ქვემოთ, წიწვნარსა და ფოთლოვან ტყეში, მთა რატიანის აღმ., ოღრო-ჩოღრო რელიეფით, სათიბებითა და სამოვრებით. დგას 2 კარავი. *გელა გელას ძე სუბელიანი, 45 წ., კოლმ., ს. ჩუბე ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

შამფრილშ გორგ – სამოვარი (ყარი), მთა შატლ-გრას სამხ.-დასავლ. სუბალპური ზონის (ტყის დასასრულს) ბოლოს გორაზე დგას 1 კარავი ტაგუ ჯაჭვლიანისა. ჩავარდნილი, გორაზე შიშველი რელიეფით, ალპურ ზონაში. მთა შატლურას ჩუბე კარატიდან მოჩანს ჰორიზონტზე სამხ.-დასავლ. 245 გრადუსზე. მისი მწვერვალის სიმაღლეა ზღვის დონიდან 2351,2 მ. *გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლმ., ს.ყ არი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

შამფრილშ ლგხკარ – ხრამი (ქვ. ყარი) მთა შამფრილს სამხ.-დასავლ. სათიბების სამხ.-დასავლ. დასავლ. მხრიდან ტყე წიწვნარი, შერეულიც აკრავს. ციცაბო ნასხლეტია, ჩაგლეჯილია, ჩარღვეული. *გელა გელას ძე სუბელიანი, 45 წ., კოლმ., ს. ჩუბე ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

შამფრგლშ კუჭუნილ – მწვერვალი (ქვ. ყარი) მთა შატელგრას სამხ.-დასავლ., მთა შამფრილშ გორგ-ის ქვემოთ, წვეტიანია, მწვერვალი, მთა რატიან-ის ჩრდ.-აღმ. შამფურივითაა. კუჭუნილ „სკვრა“, „წვეტიანის“ მნიშვნელობით. *გელა გელას ძე სუბელიანი, 45 წ., კოლმ., ს. ჩუბე ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

შან – ტყე (ყაბეში). ს. ყაბეშის სამხ.-აღმ., დასახლების ზემოთ მდებარე წიწვნარი ტყე. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

შანარ – სათიბი (ცალდაში) ს. ცალდაშის დასახლების ზემოთ, სამხ., სათიბ ლაჭურიელის ზემოთ. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

შანგლშ ნაკრატ – სამოვარი მთა (ჭუბერი). *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ. ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

შანდერ – სათიბი (სვიფ სოფლის ჩრდ.-დასავლ., ტყე ლეგების ჩრდ.-დასავლ. მდ. ჯენის აღმ., ტყე ბალყჩერი-მდე. თათრის ჯარს გაუტაცია ქალები. ქალებს ხერხი უხმარიათ, ცეკვა გაუმართავთ იმ მინდორზე (ამ ცეკვას ჰქვია შანდ ? შანდილშ ჭეშხ ახგენახ), თან მღეროდნენ: „ძმებო, თათრის ჯარი დაგვესხათავს, გვიშველეთო“. სოფელს გაუგია, ჯარი ამოუწყვეტიათ. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

შანარშ მოლ – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, იგხალდის მხარეზე. *შაირა არაა. ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*

შანარშ ნაკ (2) – გზა (ქვ. ვედი), ქვედა ვედშია, სგიმიშ ლარის ზემოთ, ვაგონიშ ნენჩას ზემოთ ≈ 0,5 კმ. პატარა ვაკე ადგილია, სადაც ურთხელას ხეებიც დგას, ლაზ შუკუ ეჩელეჟა ლასტ. *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

შანარშ ნაკ – დასახლება, სახნავ-სათესი (იღლიანი), ს. იღლიანშია, დასახლება ნაშიხუში, მდ. რომშ ტუბის მარჯვენა შიშველ კალთაზე, ზემო მოსახლის მიდამოებში. ადგილი მოვაკო, დაფერდებულია, გვიმრნალი. აქა-იწ წიწვნარი (ღუმირ და ნენხ), მუხნარი, წაბლნარი, ხილნარია. შანარ არის. ერთ ადგილას ძირილას დარჩენილი. საერთოდ ამ ადგილს ნაშიხუს უწოდებენ. ისე მახსოვრობაში შანარა ყოფილა. ტერასული ტიპისაა. *პრიმ უმარის ძე ჭკადუა, 87 წ., პენსიონერი, ს. იღლიანი, ნაშიხუ, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

შანარშ კარგ – ზეგანი (ტობარი) მდ. ენგურის მარჯვენა მხარისკენ, კლდე მურყუამსა და ჭერიშ ყტიმბს შორის. არის შანარა, კლდის ჩრდ.-აღმ. და დასავლ. ლეჯკერ, ჭუბრის მხრიდან წიწვნარია. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

შანათუშა – უბანი (მესტია), ლანჩვალშია, ხერგიანების საგვარეულოს თემის დასახლება. შანათულ (საკ. სახ.). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

შანათუშერ (იხ. **შანათუშა**)

შარზ – კლდე (ქვ. ვედი) სგიმიშ ღარის თავზე, შრეებიანი კლდეა (შარზ ხარ ტაფთე), კალთებზე ტყეებია. *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

შარზრიშ კოჯ (იხ. შარზ – ქვ. ვედი)

შარახმათ – ტყე (მახაში), ს. მახაშშია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

შარგინშა – უბანი (ლაპილი) ს. ლაპილში, შარგინების საგვარეულოს თემი. *ზურაბ ს-ძე პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

შარგინშა მურყტამ – ნაკომკარი (ლაპილი), ს.; ლაპილშია. ძირილა ჩანს, მარგინების საგვარეულოს ყოფილი კომკი. *ზურაბ ს-ძე პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

შარდენი ლაქართოფილ – გზა-სადოვარი (ლუჯი) ს. ლუჯის მთა უქალის გზაზე, გულბიანი შარდენის საკარტოფილე ყოფილა.

შარდენი მოლ – ყანა (ლადარვაში), ს. ლადარვაშშია, შარდენ ტვილიანის სახელობის. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*

შარდენი ნაკრაჟინ – ტყე (შკედი), ს. შკედშია, ნაკარვები იყო. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

შარტანიშ ღარ – დეღე (იდილიანი) ს. იდილიანის ჩრდ.-დასავლ., ღარია, მოედინება წყალი (დეღე), ტყე – შერეული. შარტან ჭკადუას სახელის მიხედვითაა ცნობილი, როგორც ბოლო მოსახლისა. სოფლის დასავლ. გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 44 წ. კოლმ., ს. იდილიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

შარი (3) – სათიბი (მელე) ს. მელეს აღმ., წყლის მარცხ., ვაკე ადგილია. **შარილარ** – ოსები ლაშხელებს შარილარს უწოდებენო.

შარი – სათიბ-სადოვარი (მახაში) ს. მახაშში. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

შარი (Г. Шари) – მწვერვალი (ზესხო) ს. ზესხოს ჩრდ.-აღმ., სიმაღლე 3699 მ. ზ.დ.

შარი – ყანები (იფარი) ს. იფარის ჩრდ.-აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ, ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ნაცხოვრებია ძველიც და ამჟამად დგას სახლი. ბოგრემის ტერიტორიაზეა. *ლევკა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ფიარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

შარიბცე – გადასასვლელი (ზესხო). ს. ზესხოდან ყაბარდო-ბალყარეთში გადასასვლელი.

შარბ გოლაი – ტყე (მახაში), ს. მახაშშია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

შარი-ვცეკი პერევალი (пер. Шари-Вцек) –

გადასასვლელი (ზესხო). გადასასვლ. მ. მაჩხვარადან მ. შარი-თაუ-მდე, მდ. ზესხურას ჩრდ.-აღმ.

შარი თაუტი პერევალი – გადასასვლელი (ზესხო) მდ. ზესხურას სათავეების ჩრდ.-აღმ.

შარლანი – სათიბი (ქვ. ლუჰა) სამანქანო გზის ქვემოთ, ჯურუტტიბრას მარცხ. მხარეზე. კარგი სათიბი და ხეხილიანია. კალის წმ. კვირიკესა და ივლიტას სახ. ეკლესიაშია შარლანის (შალიანის) ხატი. იმისი სახელობისააო, პირველად აქ ესვენა ხატიო და მერე ურჯულოთა (თათრების) შემოსევის დროს გაფრინდაო (!). *სილევან იშმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., მეტყვევ, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შაუგენარ (იხ. შაუგენრე ადგი – სგურიში)

შაუგენრე ადგი – საცხოვრებელი (სგურიში), ს. ფაფალ სგურიშშია, სამანქანო გზის გასწვრივ (მარცხ.). შაუგენ ნარსავიძის ყოფილი კუთვნილი მამული. ამჟამად ეგრემ გადრანი-საა. ვაკე ადგილია, ხილნარი (ვაშლი, მსხალი, ყურძენი, ბალი, ქლიავი). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

შაურგლა (იხ. შატრულა – ყარი)

შაფშალა – ტყვე (გვიმბრალა). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმოკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.*

შაფშალე (იხ. შაფშალა – გვიმბრალა)

შაშა ნაჭხაშ – სათიბი (ლასკადურა) ლასკადურის ხეობაშია, გოლდაშის მთაში. *მ. გ. ლიპრტელიანი, 31 წ., 1974.*

შახა ლახულ – სადოვარი (ახალშენი) სოფლის აღმ. შახა ნემსაძეს გაუტეხია, ბორცვზეა. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*

შახანიშ ადგი – ტყე (წირმინდი). *ტასო ბაკას ას. ჭკადუა, მოსამსახ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

შახანშიერ – უბანი (მახაში). ს. მახაშის ერთ-ერთი უბანი (თემი), ფერცულიანების საგვარეულოსი. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

შახაშა ღარე – სათიბი (ბავარი), ს. ბავარშია. *მ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*

შახტარ – საბადო (ყორულდაში), ს. ყორულდაშის ჩრდ.-აღმ. დარიშხანის საბადოებია, ცურუნ-გულას კლდის ჩრდ.-დასავლ. პლატოზე.

შაგაღარ (იხ. შაგაღარ – ჟაბეში) – კლდე წანრგლას ხეობის ბოლოში, შუაში მყინვარებია. *პავლე*

ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

შგაღუჭრ – კლდე (ყაბეში) წანერის მხრიდან, პყარაშის ჩრდ.-დასავლ. სანადირო კლდეა. ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

შგაღუჭრ – კლდეები, სამოვარი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მწვერვალ მეზგრის აღმ. მგჟ-ლაჰუჭრხენ. გუნტერ ილამაზის ძე გულზანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. აგვისტო.

შგამწნი – ყანა (ტყევიში) ს. ტუბიში-ში, ჭაობიანი ადგილია, სახნავ ნალარს იქით, მანჭირას ზემოთ. მამა სარდიონის ას. არღვლიანი, 57 წ., დიასახლისი, ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

შგამწნიერ (იხ. შგამწნი – ტყევიში)

შგაშ(ი) სუკ – სამოვარი მთა (ზ. ვედი) ზენგვანდრას მარჯვნივ, მთა გვანდრას ქედსა და უსახელო ქედს შორის, უფრო ორ ქედს შუა არის მომცრო ქედი. დგას 1 კარავი. შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.

შგედ (11) – სოფელი (ჩიხ. ს.ს.), უბანი (ხაიში, ფანაგა), საცხოვრისი (ხმ. ს.ს.), ტყე, სამოვარი (ჭერი, მესტია, კერი, დიზი, ლახუშდი) სათიბი (წვირმი, იფრ. ს.ს.)

შგედ – სოფელი (ჩიხ. ს.ს.) ჩიხარემის ს.ს.-ში, ლწმზურ-ის მარჯვ. ცხოვრობენ: მიქელოშერ, ბადიშერ, ბოშტოშერ, ლეკვიამშერ, ბაპშერ, ძალოშერ, ბუჭულუშერ. იყოფა: **ბოშშერ**, **გახდაგშერ**, ჩუბე ლაზგილ, ბუჭუშერ, ბადიშერ, ჟიბე შგედ. ქუჩუკ მელიტონის ძე გაბიანი, 49 წ., აგრონომი, ს. შგედი, 1976.

შგედ – სამოსახლო (ხაიში), ხაიშის სამხ.-დასავლ. ნაწილი, სამანქანო გზის ზემოთ. აკრავს მწვერვალი 1749,5 მ. არის მოსახლეობაც, ყანებიც, ბაღებიც. ზემო მხარე შერეული ტყეა. შგედ „ჩრდილოვანი მხარე“ (ჩერო, ჩრდ-ილ). ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავით). 31. VII. 1970 წ.

შგედ – საცხოვრებელი ადგილი (ფანაგა), ს. ფანაგაშია, სამხ., ვაკე ადგილია. ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.

შგედ – ტყე, სამოვრები (ჭერი) ს. ჭერის პირდაპირ, მდ. ენგურის მარცხენა კალთა, დამრეცი, ციცაბო კალთებით, შერეული ტყით. ჟვანია

ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

შგედ – სათიბი (ყაბეში) ს. ყაბეშის აღმ., სათიბ დწლდწნის დასავლ. სათიბ ლეჭუტუბას ქვემოთ. მის აღმ. მთებია. ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

შგედ – სათიბი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ., ტყე გგგბარის დასავლ., ტყეშია სათიბი. რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

შგედ – სათიბ-სამოვრები (ივარი) ს. ივარის ჩრდ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ტყეცაა და სათიბ-სამოვრები. შგედ „ჩრდილი ადგილი“ (?). ლუკვა ბესის ძე გულზანი, 88 წ., პენს., ს. ივარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

შგედ – ტყე, სათიბ-სამოვრები (მესტია), მდ. მულხურას მარცხ. მხარე, მესტიის სამხ.. ტყე შერეულია, არის ახალი დასახლებაც. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.

შგედ – სათიბ-სამოვრები, ტყე (კერი) ს. კერის სამხ., მესტია ჭალწმს მარცხ. კალთა. ლემსია-კერისაა. დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.

შგედ – ტყე, კლდე (დგსი) ს. დგსის პირდაპირ, მდ. ენგურის მარცხენა ციცაბო კალთა, წიწვნარია, კლდეა და ციცაბო ღელეები. მიშა იესების ძე ჭკადუა, 21 წ., კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

შგედ – ტყე (ლახუშდი), მდ. ენგურის მარცხ. კალთა, შერეული ტყეა. გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.

შგედ – საცხოვრისი მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე (ხაიშის ს.ს.-ში).

შგედწლ – სამოვრები (ივარი) ს. ივარის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ყანებს ზემოთ. ლუკვა ბესის ძე გულზანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკიფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

შგედალდ – სამოვრები (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ., დასახლების ზემოთ, ჰადიშგრას მარჯვ. კალთაზე. კატო მიხეილის ას. გულზანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

შგედარ – ტყე (ცალერი) ს. ცალერის ჩრდ.-ით, სათიბ ტიშგლდწმის ჩრდ.-დასავლ. ტყიანი, შერეული, ჩრდილიანია (ტოროტ ლი). ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

შედეგ (რ. Шедер) – მწვერვალი (ხალდე) კარეტას ქედზე, ს. ხალდეს სამხ.-აღმ. სიმაღლე – 3133 მ. ზ.დ.

შედეგთუშ ბოგ – ხიდი (ლახამულა). სამარხილო ხიდი მდ. ენგურზე ჟაბე შედედისკენ. ხის ხიდია. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., მეტიის რ-ნი, 1969 წ., ნოემბერი.*

შედეგურ (2) – სახნავები (ფანაგა) ს. ფანაგაში, გასვიანების ყოფილა. შედედის ქვემო მხარე. *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*

შედეგურ – ტყე (ხალდე). მდ. ჯალდე ჭალას მარცხ. კალთის ფოთლოვანი ტყე, ს. ჯალდეს სამხ.-დასავლ. შედედ „მეჟლაჰარ“, „ლამეჟ-ლამშედე“. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მეტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

შედეგი (2) – სამოვარი (ეცერი) სოფლის დასავლ., პატარა სამოვარია ტყე დამენილთან, ლამპარლი, მიჟ გუინდ ხეწდენი „საჩრდილობელია, მზე გვიან აღწევს“. *გერმან ბერძუზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შედეგი – სამოვარი (ლუჰა) მდ. ჯენის მარჯვ. კლათაზე, სათიბ ჩხელდშ-ის დასავლ., ნაჰკერას ქვემოთ. შედედ „ლამპარა ადგი. *ივდითე პეტრეს ას. ცინდელიანი, 67 წ., პენს., ფარის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შედეგი ლარაჰ – სათიბ-სამოვრები (მესტია), მესტიაშია, მულხურას მარცხ. შედედში, ტყეშია პატარა სათიბ-სამოვრები. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მეტიის რ-ნი, 1972.*

შედეგილშ – მჟავე წყალი (ლუჰა) მდ. ჯენის მარჯვ. კლათაზე, სამოვარ შედეგილშია, მოედინება მჟავე წყალი. *ივდითე პეტრეს ას. ცინდელიანი, 67 წ., პენს., ფარის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შედეგილშ სგიმ (იხ. შედეგილშ)

შედეგი ლენჩა – ტყე (მესტია), მესტიაშია, წიწვნარი ტყე შედედში, მულხურას მარცხ. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მეტიის რ-ნი, 1972.*

შედეგი სგიმ – მჟავე წყალი (მესტია), მულხურას მარცხ. მხარეზეა, მესტიიდან აღმ.-ით დაახლ. 1,5 კმ-ზე. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მეტიის რ-ნი, 1972.*

შედეგი ლელა – სამოვრები (ფანაგა) ს. ფანაგაში, ლელა, მაშრი ლარალიდან ჩრდ. მხარე გად-დაზნარის ქვემოთ. ს. შედედის მიხედვით. *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*

შედეგი შუკაჰარ – გზა (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-

დასავლ., სამარხილო გზა სათიბ ლადრანჯილისკენ – მეფტაშისკენ. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

შედეგი ლარ – ღარი (ხაიში) ს. ხაიშის სამხ.-დასავლ. უსახელო მთის (2749,3 მ. – რუკით) მშრალი ტყიანი ღელე, ღარი. *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მეტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო), 31.VII.1970 წ.*

შედეგი ჯუჰარჩილარ – სათიბი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-დასავლ. სათიბ შედედის აღმ., ოღრო-ჩოღრო სათიბებია. ჯუჰარჩ „ჩაღრმავებული, ორმო“. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

შეგნაშ – სამოვარი მთა (ციცხვარი) ს. ციცხვარის სამხ., მდ. ენგურის მარცხენა კალთის სათავეაში, დაფერდებული ადგილია, დგას 3 კარავი, ზემო მხარე სუბალპურია. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

შეგნაშიშ ლახუ (იხ. შეგნაშ) – სამოვარი მთა (შედეგი) ს. შედედის სამხ., სუბალპური ზონა, მთის მცენარეებით. *შუმანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მეტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

შეგრანი – ყანა (ლანხვრი) ს. ლანხურის ქვემოთ, ყანა ქაფნას სამხრეთით, ბუჩქები არის, შგერი არაა. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მეტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

შეგრანიარ – სახნავი (ქართვანი), სამანქანო გზის ქვემოთ, ყანა ამბრელანის აკრავს დასავლ. მხრიდან. ყოფილა ძველთამეველი მსხალი, კარგი ნაყოფისა, რომელსაც ხოჩა მამან ხად, ლანჯური ი ქართუნი ჩუ ხუითალად). ლი-შგრი (< შგე/ არ „ლა-შქარ“-იდან). *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მეტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

შეგრიშ ნაკვლდ – ვაკობი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, პაპკვირისკენა გზაზე, პატარა ვაკეა და ბლომადაა შქერი. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მეტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

შეტერიშ ლაცხტი – გზა (ტვიბერი-ლეზგარა) სა-მოვარ ჯუჰედი ლარილარ-ის სამხ., ლაჰლასკენ. შეგრიანი ადგილია, ტოტს მოტეხავენ და ერთ

საკულტო ადგილზე დებენ ლოცვით: ღმერთო, კარგი გზა გვიყავიო. *მკვა ამაიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შგუტერნალ – სათიბ-სამოვარი (დავბერი) ს. დავბერის ჩრდ.-აღმ., შქერნალი. შგორი „შქერი“. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

შგობანი – სათიბი (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის ჩრდ., სათიბ ბარჯაშს აკრავს დასავლ. ხილნარია. მუხნარი არაა. შგუბ < შგობ. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

შგუბანი – სათიბი (ზაგარი) ს. სუიფის ჩრდ.-ით, ხიმლერის ზემოთ. ნაკაფია (ნამოლ ლი), წიფლნარი, რცხილნარი, იშვიათად – მუხნარიც. *ნინა პავლეს ას. მიქიანი, 29 წ., მოსამსახურე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შდატლაძარ (იხ. **შდავლარ**)

შდატლიან – სამოვარი (ლაღამი). *დ. ს. გვარღიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღმი, 1972. VIII.*

შდატლერ – მთაგორიანი ადგილი (ჭუბერი) მდ. ჭუბრელას მარცხ. მხარეზე. შიშველი და მთაგორიანი რელიეფით, არის მწვერვალი **შდატლერ** (იხ. 1 : 100 000), სიმაღლე 3994,5 მ. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70.*

შდატლერიშ ლექტურ ნაკ – ვაკე (ჭუბერი), მწვერვალ შდატლერის ძირშია დიდი ვაკეა, რომელიც ქვის ნაყარია. შიშველი რელიეფით. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70.*

შდატლერიშ ყტიმბ – მწვერვალი (ჭუბერი), მწვერვალი შდატლერისა, მისი სიმაღლეა 3994,5 მ. ზღვ. დონიდან (იხ. 1 : 100 000). ჩრდ. მხარე მყინვარია, ნივალური ზონა, სამხ.-აღმ. მხარეს ციცაბო კლდეებია. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70.*

შდიმნამცირ ზპჩ – ლოდი (ლეშუკვი), მთა ტეზდიაშია, დევს დიდი ქვა. გადმოცემით: დევს ყურით მოუტანიაო ქვა და იქ დაუტოვებია. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

შდიხტილდა დაბ – სამოვარი (მაცხვარიში) მთა

მგხერის სამხ.-აღმ. ფერდობის ძირში, ვაკეა. სპანშის სამხ. კალთაზეა, თხილნარცაა ქვემოთ. *გ. გ. გორგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

შდუბიხტ – ტყე (ზაგარი) ხევი ანკვლის დასავლ. კედრიშ **კვანჯაბის** აღმ., ორხევს შორის. ამაღლებული ადგილია შერეული ტყით. *ნინა პავლეს ას. მიქიანი, 29 წ., მოსამსახ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შდუგურა (2) – სამოვარი (ბეჩო), მთა შხელდას დასაწყისი, მგჰლიერს ზემოთ, კლდიანი რელიეფით, შიგა და შიგ სათიბ-სამოვრებია. შდუგუტ „თავცი“ ? *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბეში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

შდუგურა – დეღე (ბეჩო), მდ. დოლრას შენაკადი, დოლრას უერთდება მგჰლიერში. შდუგუტ „თავცი“ ? *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბეში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

შდეგურელ – სამოვარი (ღვებალდი) სამოვარ გვენარის სამხ.-დასავლ., პატარა მდელოა, წყაროებიც მოუდის, წიფლნარ-რცხილნართაა გარშემოვლებული. *აკაკი კოსდას ძე გერღიანი, 55 წ., მოსამსახურე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შდურ – ტყე, ქედი (ფალედი) ს. ფალედის ჩრდ.-დასავლ., მთაგორიანი, წიწვნარია და ხის ჩამოსაყრელია მდინარემდე, **შურო**, მდ. ლემდრელას მარჯვ. კალთაზე. *დანიელ ჩიჩოს ძე წულუკიანი, 33 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შდულუპარი – სათიბი (ლაშხრერი) სოფლის ქვემოთ, ჩუბე დაბნარს ესაზღვრება აღმ.-ით ოღრო-ჩოღრო ადგილია, ხარობს პანტა მსხალი, ვაშლი. შდუხორ ხოჩა სხვამპალ მეგემს ლატულიდ“. „სხტამპალ“ ჯოდი, კვლთხი, მეგუტი ლეტან) (თუმცა ლი-შდულუპი „ფლობა“). *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შდუხუპარი – სამოვარი (ნესგუნი) ფუშყვერის მარცხ. კალთაზე, ალპურ ზონაში. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულუდანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

შდუხლერ – სათიბი (ჭელირი), ს. ჭელირშია, ზემოთ, მდ. დაჭშარსა და კედრელას შორის, ნასახლარი ყოფილა, მეწყერს ამოუწყვეტია (როდის, არ ახსოვთ. ნაროვნია ქვიჯა) სოფლი

(ბაჯიდან ჩამოსულს), გვერდზე (მგიდლეჟა) თხილნარია (შდბხ „თხილი“). *აკაკი სორების ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

შდემლწმ – სამოვარი მთა (თოთანი). *გაიოზ თათაოზის ძე ჭკადუა, 76 წ., 1970.*

შდემლწშიმ ზენ – სამოვარი (თოთანი), პატარა მინდორია, მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, მდ. შდემლწმ-ის მარცხენა მხარეზე. *გაიოზ თათაოზის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

შდემლწშიმ ტუბ – ხევი (თოთანი), მდ. ენგურის მარცხენა შენაკადი. მოედინება მთა ბურღ-დერის კლდეებიდან. კლდეებში, ტყე შერეული. მოედინება მეგრელების საზაფხულო სამ. მთა **ჯოდორნაშუმადან**. *გაიოზ თათაოზის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

შდემლწმ – ტყე (ბეჩო) მაზერის თავზე, ჩრდ.-აღმ.-ით, ბასყაშის ქვემოთ, შერეული ტყის მასივია. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

შდელირ (იხ. **შდებირ** – ლხმ. ს.ს.)

შდებირ – სოფელი (ლხმ. ს.ს.) მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ზღვის დონიდან: 1148,2 მ. სიმღლეზე, მდ. ნაკრასა და მდ. ენგურის შესართავის მარჯვნივ, დასავლ. ტაფობი ადგილია, ცხოვრობს 7 ოჯახი, ჭკადუა, გურჩიანები (2), არღვლიანი (3), ანსიანი (2). სამხ.-აღმ. მხრიდან ზეგანი გასდევს, კალთები დამრეცია, არის თხილნარიც. *პაშა ფულას ასული ჭკადუა, კოლმ., ლახამულა ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70 წ.*

შეგაშა – უბანი (მესტია), ნესგა უბანშია, შეგაშა-ანთ ჩამომავალთა დასახლ. ნაწილი. კოშკიც ამავე სახელწოდებით, საზიაროა თაბუშარელებთან. გვარად – მუშუკუდიანები. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

შეგაშა მურყვამ (იხ. **თამუშა მურყვამ**)

შენ – ტყე (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის დასახლების ზემოთ, ტყე ფიჭვნარი. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

შენარ – ტყე (ლახუმდი) ს. ლახუმდის ჩრდ.-აღმ., ლეჟა ჯიჰარის გაგრძელებაზე. შერეული, უდაბური ტყით. დიდი მოცულობის ხეები ჩნას, ვაკე ადგილია. **შენარ შენ** ცხეკ

„გაშენებული, ლგმნავ“. *გ. გ. ფირცხელანი, 23 წ., სტუდენტი, ლატალის ს.ს., 1972. IX.*

შერგან – კლდე (ცალდაში). ტუბერგლას მარჯვ. კალთის კლდე, კლდისა და სამოვარი მთის გასაყოფი. შიშველი კლდეა. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

შემტლწში ტუბ – ხევი (უშგული) ს. უშგულის აღმ., მთა ლასდილის ჩრდ. მოედინება მოზრდილი ღელე და არის სათიბ-სამოვრები, არყნარი ტყეცაა ქვემოთ. ზემო მხარე ალპურია – შიშველი. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

შეხლაშარ – სათიბები (ლაშხრერი), ჭაობიანი ადგილია, სათიბებია კარგი. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შეხლაშშიმ მჭიბოლ – ჭაობნარი (ლაშხრერი), ჭაობიანი ადგილები სათიბ შეხლაშ-ში (შეხლაშარში). ყოველთვის ჭაობიანია. „შეხლაშის ჭაობიანები“. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შუათარ – სათიბი (მაგარდელი) ს. მაგარდელის თავზე, სარკელს აღმ. *ივანე ბექას ძე მილდია-ნი, 99 წ., წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.; ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შუანშიმ ჭალა – ენგური (ხაიში), მდ. ენგურის სახელია, ხაიშის (და ლახამულის) მცხოვრებნი ეძახიან ასე. „სვანეთის მდინარე“. *ნესტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს. ხაიში, მესტიის რ-ნი (ადრე გელოვანები ვიყავითო), 31. VII. 1970 წ.*

შუეთი დაბ – სამოვარი (ქვ. ბავარი) ს. ქვ. ბავარის მთა ბაჟალწმ-ში. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კოლმ., კ. ს. ჩანქელიანი, 44 წ., კოლმ., თ. ი. აფაქიძე, 54 წ., 1976.*

შუელაშ ბარ – ლოდი (ლანჩვალი), მესტია ჭალაშ მარცხ. რიყეში დევს დიდი ქვა. წყალი ჩამოდის ქუხილით („შელ ისმი“ მაგრად, ისე, რომ ვერაფრის ხმას ვერ გაიგებ, გარდა წყლის შიშინისა). *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

შუი – სათიბი, მთა (ლნტხ.) მდ. ჩოლშურას მარჯვ. კალთაზე (იხ. 1 : 100 000), სათიბ-სამოვრებით. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

- შუი** – სათიბი (ლენტხ.), მთა ლაბრაჯის ჩრდ.-დასავლ. კალთა. დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.
- შუილა** – სამოვარი (ფარი) მდ. ჳენის მარჯვ. მხარეზე, წიწვნარია. შუაში ვაკე ადგილი, ტყე ანჯელის დასავლ. ჳეირან ჟორჟის ძე ჩხეტანი, 13 წ., მოსწავლე, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.
- შუილი ტუიბრა** – დეღე (ზოგრეში), ს. ზოგრეშის ჩრდ. მოედინება პატარა წყალი. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახ., ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- შუიმ (2)** – ყანა (სოლი), ს. სოლშია, სამანქანო გზის ქვემოთ. დასახლების აღმ. რომანოზ აღ.-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ. მესტია, 1972. IX.
- შუიმ** – ყანა (კაერი) ს. კაერის დასახლების დასავლ., არყნარი არაა. დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.
- შუიმი ფელტ** – ბუჩქნარი (კაერი) ს. კაერის დასახლების დასავლ. დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.
- შუიმა ზაგარ** – ქედი (ლენტხ.), მდ. ცხენისწყლის მარჯვ. კალთის ქედი ფოთლოვანი ტყით. ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.
- შუიერ** – ყანები (ჳველიერი), ჳველიერშია, ლამხურის მარცხ. მხარეზე. მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.
- შივერიელ** (იხ. შივერ)
- შინა ლარ** (იხ. შენ – ზარდლაში) შენა > შინა ე + ა > ი + ა
- შირანი** – სათიბი (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის ზემოთ, სათიბ შგობანის აძევს აღმ., ადრე სახნავი იყო. ფერდობია ხილნარი. სალესი ქვები არააო. თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.
- შიყრა ლარე** – სათიბი (სასაში) ს. სასაში, შიყის მაგვარი ფორმა აქვსო, ლამხირის მარჯვ. კლათაზე. მ. გ. ონიანი, 41 წ., 1974.
- შიშტელ** – მთის სათიბები (ნალომარი), ცხენისწყლის მარჯვ. კალთის მთა, შიშველი რელიეფით. ე. ა. ტვილდიანი, 1976.
- შიშველი ლაჭემა** – სათიბები (რცხმელური). მ. ჩიოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ, ტ. IX, თბ., 1939 წ.
- შიში ქუან** – კლდე (ზოგრეში) ს. ზოგრეშის სამხ.-დასავლ., ენგურის მარცხ. კალთაზე, ყოშრას მდინარეს თავზე. სანადირო ადგილი ვინმე შიშისა (გვარი არ ი ციან). შიშის ქუან „შიშის (სანადირო ადგილი) ციცაბო“ (?). კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ზოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- შიხარ** – სამოვარი (ხელედი) ზაიარის დასახლების ზემოთ, წიწვნარი არაა, ფოთლოვანი ტყით. გ. შ. ჩანქელაიანი, 20 წ., 1974.
- შიხარ (2)** – სამოვრები (ხეშვილი) ს. ხეშვილის სამხ., ტყიანი ადგილიცაა და სათიბები. ნამწვრებია. ხილნარია, ნენზ და გგგარ ხაგხ ხოჩა. მ. დ. ფილფანი, 87 წ., ლენჯერი, 1973.
- შიხარ** – სამოვარი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ. ტვიბერის ჩრდ. მხარეში. შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ.გ. მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.
- შიხაშ** – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, ნამკნარიცაა. პატარ-პატარა ყანები, საერთოდ ტყეშია. ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.
- შიხაშ** – ახოები, სამოვრები (ხელედი), ხელედშია, ძულარემის ჩრდ., ფოთლოვანი ტყით. ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.
- შიხიშ ნაშიხტ** – გზა, სამოვარი (ყაზაყი) ს. ყაზაყის აღმ., ზაგრიშ დაბს ქვემოთ, სამანქანო გზამდე. მდ. ყაზაყიშ ტუიბის მარჯვნივ. ფერდობი ადგილია, ფოთლოვანი ადგილი, ჳიჳრა, ცხტიმრა, გვიმრა. ადრე ალბათ ნახშირს წვავდნენ. ეფროსი უმარის ასული ჳკადლა, 75 წ., პენსიონერი, ლახაძულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.
- შიხლაშ** – ყანა (იელი) იელის აღმ., ვაკე ადგილია, გეგრ მოლგლდთან, ეკლესია ლამარას გვერდითაა. ნახშირის საწვავი არ იყო. რ. ე. ხეიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.
- შიხლაშში** – სათიბი, ტყე (ფარი) სათიბ მოლარის სამხ.-დასავლ. ჳაობიანი ადგილია, წიწვნარიც.
- შიხრა (2)** – სახნავ-სათესი (სვიფი), ყანა ნენგმარარს მოსდევს სამოვარ სტიკვამდე. სოფლის ჩრდ.-დასავლ. ძველად ტყე უნდა ყოფილიყო – შიხ „ნახშირი“. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.
- შიხრა** – სამოვარი (ბეჩო). მდ. დოლრას მარცხენა მხარეზე არის სამოვარი ადგილი, სადაც ტურბაზაცაა და მოდის მჟავე წყალიც. შიხ „ნახშირი“. რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუებიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

შიხრჯუ ში სვიმ – მჟავე წყლი (ბეჩო) შიხრამ-ში, მდ. დოღრას მარცხ. მხარეში. მჟავე წყალია, არის ტურბაზაც. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბეში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

შიხულდაშ – სამოვარი მთა (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. სუბალპური და ალპური ზონაა. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

შიხულდაშ – სამოვარი (შვედი) ს. შვედში, ლაპეჟუ ლახულშია. **შიხ** „ნახშირი“, **შიხუნდ** ძლოკვი. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

შიხულდაში ღელა – ღელე (შვედი), ს. შვედშია, მთა ლაპეჟუ ლახულში. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

შიხულდაში ლაბარგალ – სადგომ-სამოვრები (ნანარი) ს. ნანარის თავში, მთისკენ, ტყიანი ზონაა. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

შკედ (იხ. შკედილდაშ)

შკედ (იხ. შკედ ჩიხ. ს.ს.)

შკედილდაშ – უბანი (ხელედი) მდ. ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. სახლობენ ბენდელიანი და გვიდიანი, ორი ოჯახი. მიჟ ხოლამდ ხეწდენი ეჯლა ხაჟახა. შკედ „მიჟ ერ ზემშუგარ ხეწდენი ლინთვისგა ეჩას ხაჟახა“. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*

შკედილდაში დაბ – საზაფხულო მთა (ხელედი) შკედილდაშის ღელეს თავში, ალპ. ზონაში. საზაფხულო სამოვარი მთაა. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*

შკედილდაში ღელა – ღელე, მდ. ლაშხირის მარჯვ. შენაკადი, სოფ. შკედილდაშთან. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*

შკობ – სამოვრები (რცხმელური), რცხმელურშია, ლაშხირის მარჯვ. იყოფა: **ლეჟუა** და **ლეჟა** **შკობად**. **შკობ** „დაბლობი, დაცემული“ (?). ჭაობი თუ იცის (ე. ი. ჭაობნარი ან ჭანჭრობიანი თუა ?). **შკობ** – < შგობ/ *ე. ა. ტვილიდიანი, 1976.*

შკობ – სახნავი (ყვედრეში). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

შკობარ – საბალახო (ლენტეხი) ცხენისწყლისა და ლასკადურას შესართავთან. ქვა-ღორღიანია. ჯ. ლიპარტელიანის სამეზობლო. უწინ სამოსახლო არ იყო. ადრე რიყე იყო მხოლოდ. **შკობ** „ბალახიან-ღორღიანი, ჯაგნარი, სადაც საქონელს შეეძლება მოვა“. *ა. რ.*

ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახ., 1974.

შოთა რუსთაველი პიკი (пик Шота Руставели) – მწვერვალი (ლნტხ.), ხალდეს მყინვარზეა, სიმაღლე – 5043 მ. *ზ. დ.*

შოთაშერ – უბანი (დიზი), ს. დისშია, ნაჟუტიმ ლიცის მარცხენა მხარეზე, საკარმიდამო შოთასი, არჩილ ანსიანის შტო. *იესებ სუმას ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.10.70.*

შოლტაწი – სათიბი, ტყე (გულიდა), ს. გულიდაშია, ჩრდ., საკარტოფილე იყო ადრე, ირგვლივ წიწვნარია. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*

შოლტრლ – სამოვრები (მახაშში), ს. მახაშშია, რობართან. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

შომულდი ტუბ – ღელე (სპარდიში), მესტია ჭალაშ მარცხ. შენაკადი, აეროპორტის ჩრდ., წისქვილის წყლისოდენაა. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

შტტილ – სოფელი (ჩოლ. ს.ს.) ჩოლ. ს.ს.-ში, მდ. ლაშხურის მარჯვ. მხარეზე. ცხოვრობენ: მუკბანიან-ები, ხაბულიან-ი. ბელეშ-ისა და საყდარ-ს შორის მდებარეობს. *თეოფანე დომენტის ძე ხაბულიანი, 48 წ., მოსამსახ., 1978.*

შტტილი ღელა – დასახლება (შტვილი) შტვილში, ღელე ჰყოფს. *თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ., 1978.*

შტტილი შუკუ – გზა (შტვილი). შტვილისკენა სამანქანო გზა. *თ. დ. ხაბულიანი, 48 წ., 1978.*

შტიხლან – ყანა (დურაში) ს. დურაში, ლემთხენდ ლასუ. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

შტუხორწ ნაშიდ – სამოვარი (ხელედი) ს. ბაიარის ზემოთ. ფერდობი. შურო იყო. *გ. შ. ჩანესელიანი, 20 წ., 1974.*

შუკუ – გზა (ფაყი). ლენტეხიდან მიმავალი სამანქანო გზა. 1956–57 წელსაა გაყვანილი. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

შუკუ ჟიქამ – სამოვრები (ზაგარი) ს. ზაგარის აღმ., სამარხილო გზის ზემოთ, სათიბ ყაზელანის ჩრდ. *გულიძე ალექსის ძე ჩხეტანი, 37 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

შუკუნჯიბატ – ყანა, სამოვარი (სოლი), ს. სოლშია, სამანქანო გზის ზემოთაა სამოვარი, სამანქანო გზის ქვემოთ – ყანა. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახურე, მესტია, 1972. IX.*

შუკუნ ჟიბატუ მოლ – ყანა (ლაღარვაში), ს.

ლალარაშვილი-შია, გზის ზემოთ. გ. ბ. ქურასბე-
დიანი, 1976.

შუმ – ტყე (მაგარდელი) ს. მაგარდელის სამხ.-
დასავლ., წიფლნარი, რცხილნარი ტყე. *ივანე
ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს.
მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969
წ. ოქტომბერი.*

შუმლედ – სათიბ-სადოვარი(სპარდიში) მესტია
ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ.
ზარგში ტუბისა და შომულდი ტუბის შორის.
*ავთანდილ ანდრის ძე რატიანი, 37 წ., ს.
სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*

შუმლედ (იხ. **შუმლედ**) – სათიბ-სადოვარი
(მესტია), აეროპორტის მიდამოები,
ფალიანების, ჭედლიანების, ნიგურიანების,
სათიბებია. მოქცეულია შუმულდი ტუბისა და
ზარგში ტუბის შორის.; *თედორე ტარასის ძე
ნაკანი, 64 წ., მესტია, 1972.*

შუმულდი ტუბი – დეღე (ლუხთაგი) აეროპორტის
მხარეში, სათიბ შუმლედ-თან. *ჩათო ესტატეს
ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლუხთაგი, 1972.*

შურ (2) – სათიბები (ცანა) ცხენისწყლის მარცხ.
ცანის პირდაპირ, შუროა.

შურ – ჩამოსაყრელი (ზ. ჭველიერი) ზედა
ჭველიერში, ხის ჩამოსაყრელი შურო. გ. ნ.
ზურაბიანი, 46 წ., ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.

შურა ნაკ – სადოვარი(ტვიბი), ს. ტვიბშია. გ. გ.
ზურაბიანი, 40 წ., 1978.

შური თხუმ (2) – შესასვენებელი ადგილი
(ყვედრეში). ს. ყვედრეშიდან მთისკენა გზაზე,
შუროს თავზეა. შურ „შურო“. გ. კ.
ლიპარტელაინი, 30 წ., 1974.

შური თხუმ – ტყე (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი,
ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX,
თბ., 1939 წ.*

შურმანი მოლ – სათიბ-სადოვარი (შკედი) ს.
შკედში, შურმან ონიანის სახელობის. *ჟ. ს.
ონიანი, 34 წ., 1976.*

შურმანი ნახარაჩოან – ტყე (შკედი), ს. კედშია,
სახერხისათვის მოწყობილი ხარაჩოები
ყოფილა. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1978.*

შუმა – სადოვარი (მუწვდი) ს. მუწვდიში,
დაფერდებული კარგი სადოვარი. გ. დ.
ხაბულიანი, 36 წ., 1978.

შუმში – სათიბი (მაგარდელი). სოფლის აღმ. არის
დაახლოებით 1 ჰა სათიბი, მოლგლდაშ
ტუბირას აკრავს აღმ. მხრიდან. *ივანე ბექას ძე
მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი,*

*ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.
ოქტომბერი.*

შქამ სუკიშ ღალგ – დეღე (ზ. ვედი), მდ. გვანდრაში
წყალის მარჯვ. შენაკადი. მოედინება მთა შქამ
სუკის მარჯვ. მხრიდან, ალპური
მცენარეულობით. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა,
34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის, ს.
ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*

შყაბ – კლდე, ტყე (ლატალი), ბალის ქედის ბოლო
ნაწილი ენგურის მარჯვ. მხარეზე. სამანქანო
გზა ჭრის. გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალის ს.ს.,
1973.

შყაბან – კლდეები, სადოვრები (ზესხო) ს. ზესხოს
ჩრდ.

შყაბნაშ – სათიბ-სადოვარი (ჟიბიანი) ს. ჟიბიანის
ჩრდ.-აღმ., ფერდობია, მდ. ენგურის მარჯვ.
კალთაზე, მდინარიდან 50-60 მ. *სოსო სემლა-
რის ძე ნიჟარაძე, საშ. სკოლადამთავრებული,
ს. უშგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

შყა-ზაგარ – გორაკი, სადოვარი (ულვალი) სამანქანო
გზის ზემოთ, სახნავ-სათიბ ნაშშვიხოლის
ჩრდ.-აღმ. არის პანტა მსხლები, მის ახლოს
(განხენჩუ) ტყეა, იცის შყაჟუარ. *ერასტო
ნიკოლოზის ძე უმფრაინი, 60 წ., პენს., ეცერის
ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

შყალდაშ – სათიბი (ღვებალდი), ს. ღებბალდის
დასაწყისი აღმოსავლეთიდან, სათიბ ჳალრას
დასავლ. სამანქანო გზის ზემოთ. *აკაკი კოსდას
ძე გერლიანი, 55 წ., მოსამსახურე, ს.
ღებბალდი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969
წ. ოქტომბერი.*

შყალერ – სოფელი (ლატ. ს.ს.). ლატალის ს.ს.-ში
შემავალი სოფელი. ცხოვრობენ: **გირგვლიანარ**
და ერთი მოსახლე **სუბელიანარ** და **გურ-
გულიანარ**. *მამურზა ბიტის ძე გირგვლიანი, 73
წ., პენს., ს. მაცხვარიში, ლატალის ს.ს., 1973.*

შყალი ტიბ (იხ. **შყალრი ტიბ**)

შყალლი ნაკარ (იხ. **შყალრი ნაკარ** – შყალერი)

შყალლი ტიბ (იხ. **შყალრი ტიბ**)

შყალრი ნაკარ – ყანა (შყალერი) ს. შყალერის
დასავლ. ვაკე ადგილია. გ. დ. **გირგვლიანი, 47
წ., ლატალი, 1973.**

შყალრი ტიბ – ხევი (შყალერი) ს. შყალერის ჩრდ.-
დასავლ. ბალის ქედის აღმ. *შყალერი ტიბ >
*შყალრი ტიბ > შყალლი ტიბ. გ. დ. **გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.**

შყალრი ტიბი ცხეკ – ტყე (შყალერი) ს. შყალერის
ჩრდ.-დასავლ. ბალის ქედის აღმ. შყალი

ტიბის ფოთლოვანი ტყე. *გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

შყალრი ჯგვრზ – საყდარი (შყალერი), ს. შყალერ-შია, დაცული. *გ. დ. გირგვლიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

შყებულდარ – ყანა (შყედი), ს. შყედშია, რადაგის ერთ-ერთი მხარე, შედარებით მწირია, ქვიანიცაა. შდრ. **შყაზარ**. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

შყელ (იხ. **შყელ** – მახაში)

შყელ – ტყე-სამოვრები (მახაში), ს. მახაშშია, ირგვლივ ტყეა, შიგ ვაკეცაა და ჩავარდნილი, ტაფობი ადგილიც, სადაც თითქმის სულ არის გუბეები, საერთოდ ჭანჭრობიანია. ვაკე ადგილს ჰქვია: შყელი ნაკ, ტაფობს – შყელი უორლობ (გრძლად სინტაგმები არ ისმის!). შყელ <*შყლერ <*შყალერ? *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

შყელი უორლობ – ტაფობი (მახაში), ს. მახაშშია, შყელ-ში. უორლობ < ორლობე (?). *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

შყელი ნაკ – სამოვარი (მახაში), ს. მახაშშია, შყელის ვაკე ნაწილი. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

შხარა – მწვერვალი (უშგული), მწვერვალი და კლდეები, ზღვ. დონიდან 5058 მ. (1 : 100 000), ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ. თეთრად დათოვლილი და მუდმივი ყინულებით – ნივალური და სუბნივალური ზონა. მის სამხ. ძირში იწყება ენგურის სათავე. *გივი ერისტოს ძე რატიანი, 33 წ., მოსამსახ., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

შხარაზ ყინუპარ (ледник Шхара) – მყინვარი შხარა (დ. მესტია), შხარას მთაგრეხილებსშორისი გამყინვარება.

შხარა (აღმ.) Шхара (вост.) – მწვერვალი (უშგული), სიმაღლე ზ. დ-დან 5182 მ.

შხარა (დასავლ.) Шхара (зап.) – მწვერვალი, სიმაღლე 5058 მ. ზ. დ.

სამხრ. შხარა (Шхара) – მწვერვალი უშგულის ჩრდ., სიმაღლე – 4318 მ. ზ. დ.

შხიბზრ მურყუამ – სამოვარი (ზ. მარლი) ს. ჟიბე მარლის დასავლ. მომაღლო ადგილია, რადაგის სამჭედლო ყოფილა, ნამწვი მაგარია (შლაკი). თიხის მილებიც მოიპოვება. დაზვიანული ადგილია, გორაკი, მთელი ჭუბერის ხეობა მოჩანს კარგად. ზემოთ დავაკებულია. სამხ.-დასავლ. კედელი გვიმრნალია, მრავლად მოიპოვება ნამწვები (შლაკი) და თიხის მილის ნატეხები. „წიდიანი (შლაკიანი) კომპი“. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმ., ს. ჟიბე მარლ,*

ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.

შხიბიშ ნაშხიჭ – ტყე (შდიხირი) ს. შდგხირის ჩრდ., გორას სამხ. ფერდობზე, შლაკიანი ადგილია, ლეგებ ლი. ჩეჭ ხარ, მასარდ გგებ ხარ. *მარო ფულას ას. ჭკადუა, კოლმ., ლახა-მულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

შხიჭ – კლდე, სამოვარი (ყვედრეში), ს. ყუედრეშია, ქარაფის მაგვარი. ქვემოთ სამოვარია ამავე სახელწოდებით. შხიჭ (შდრ. ბზ. **შხიბ** და **შიბ** - ი?). *ჯ. პ. ლიპატელიანი, 24 წ., 1974.*

შხიჭე ლელა – ლელე (ყვედრეში) მდ. ტუბის მარჯვ. შენაკადი, მოედინება მთა **დიდ**-იდან. კლდეა – სახელად შხიჭ, საიდანაც მოედინება ლელე. *ჯ. პ. ლიპატელიანი, 24 წ., 1974.*

შხიჭი მოლ – სამოვარი, ტყე (წიფლაკავია) ს. წიფლაკავიაში, ჩანჩქერის თავზე. **შხიჭ** „ჩანჩქერი“. *მ. გ. ლიპატელიანი, 42 წ., 1976.*

შხივლა – ლელე (ყვედრეში). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.*

შხელიშ ნენჩა – სათიბები, ტყე (ეცერი) ს. ეცერის ჩრდ., მდ. დავშარის მარცხ. მხარეზე. სათიბ ზალგაშს აკრავს აღმ. მხრიდან. ტყიანია (ნენზ, ჟაჭურა...), შიგადაშიგ სათიბ-სამოვრებიც, მზიანი მხარეა. შხელ „შხული“? *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

შგლ (2) – სათიბი (ფარი) მთა ცალგმილის სამხ.-დასავლ., სათიბ ლასტუას დასავლ. აკრავს. კარგი სათიბია, მოედინება მოზრდილი (წისქვილის წყლისოდენა) წყალი. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ლემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

შგლ – სამოვარი (კიჩხულდაში) მთა დეცილის სამხ., კაბიშ ნალგენის აღმ. მოედინება წყალი **შგლშ ლიც**. აღწევს **ლეჭ ნაკარამდე** (?). *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

შგლ (იხ. **შგლშ ლიც** – კიჩხულდაში)

შგლზ ბაჩ – სანადირო ადგილი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი). ამ ადგილას ჩანჩქერი გამაყრუებელი ხმაურით ეცემა ქვებს.

შგლშ ლიც – ლელე (კიჩხულდაში), მდ. მატლშის მარჯვ. შენაკადი, მოედინება სამოვარ შგლიდან. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

შგლდერ (2) – ღარი (ლახანი) ს. ლაჯანს სამხრე-

თით, მდ. ენგურის მარცხენა ტყიანი კალთაა, ზენტრუმ კოჯუმ გაზიმქა (პირდაპირ), ადის ალპურ სარტყლამდე. მოედინება ჩანჩქერებიანი წყალი. წყალმარჩხია. *სალამა ხერგიანის ას. ქობალია, 76 წ., პენს., ხაიმის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

შელდერ – სამოვარი (მაცხვარიში) ლაჰლა ჭალაას მარჯვ. მხარეზე. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

შელდერიშ ღარ – ღელე (ჭერი), მდ. ენგურის მარცხ. შენაკდაი, ს. ლაჰანისა და ს. ჭერის შუა

ადგილის პირდაპირ. მოედინება მთა ლალტნარიდან. ჩანჩქერებიანი მდინარეა, წყალვარდნები აქვს ბლომად ტყე-კლდეებში. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიმის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

შერიშ – ხევი (ბეჩო) მდ. დოლრას მარჯვ. მხარეზე, დასავლ. ხეობა ლათხარ სათიბის ზემოთ. *ყვრემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., ტყისმცველი, ს. დოლასუიფ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

შერიშ ტუიბ (იხ. შერიშ – ბეჩო)

ნ

- ჩაბადანი** – სამოვარი (ხოსრარი)
- ჩაბერგან** – სათიბი (იენაში)
- ჩაბერგანი ღარე** – სათიბი (ლახუმი)
- ჩაგა** – სათიბი (ლეზგარა)
- ჩაგა მურყვამ** – ნაკოშკარი (ლეზგარა)
- ჩაგალანდ** – სათიბ-სამოვარი (ქვ. ჭველიერი)
- ჩაგამ მურყვამ** – ჩაგას კოშკი
- ჩაგუშერ ღარ** – საამოვარი (ზ. მარდი)
- ჩაგ დაბ** – ყანა (ქვ. მამი)
- ჩავალეშ** – სამოვარი (ტვიბი)
- ჩავექა-ლაჟამ** – ტყე (ღობი)
- ჩალ (2)** – სამოვარი მთა (კიჩხულდაში), სათიბი (უშხვანარი)
- ჩალამალ ზნჩ** – ლოდი (ლემსია)
- ჩალაყნა** – ღელე (კიჩხულდაში)
- ჩამვონი** – სამოვარი მთა, ტყე (ზ. ვედი)
- ჩამვონიშ ღალე** – ღელე (ზ. ვედი)
- ჩამვონიშ ტვიბ** (იხ. ჩამვონიშ ღალე)
- ჩამპუნ** (იხ. ჩამვონი)
- ჩამფანა** – სამოვარი მთა (ხელედი)
- ჩამხარხ** – გადასასვლელი (ტობარი)
- ჩამშ ნამშყედე** – კლდე (ჭებუდი)
- ჩამშ ნამშყედეშ ზაგარ** – ზეგანი (ეც. ს.ს.)
- ჩამშ ქურა** – სათიბი (ულვალი)
- ჩამერგაშ** (იხ. ჩამერგაშ)
- ჩამერგაშ** – სათიბი (ბოგრეში)
- ჩამერგაშში სვიკვ** – სათიბი (ჰადიში)
- ჩანგვა** – ნიგვზნარი (ქვ. ლუჰა)
- ჩანქვარმა** – უბანი (მაცხვარიში)
- ჩან ყვიმბ** – მწვერვალი (ნესგუნი)
- ჩაჟრე ლაბჭკვარ** – სამოვარი (ეც. ს.ს.)
- ჩარაზანი** – სათიბი (კიჩხულდაში)
- ჩარგასმა** – უბანი (მამი)

- ჩარგაშა ბაკ** (იხ. ჟიბე ბაკ)
- ჩარგაშერ მურყვამ** – კოშკი (ლანტელი)
- ჩარგაშ** – სათიბი (ზარდლაში)
- ჩალარ** – სათიბი (ცალერი)
- ჩახ (2)** – კლდე, ტყე, სამოვარი (ლნჯ. ს.ს., ლაღამი)
- ჩახგიშ** (იხ. ჩახგიშ)
- ჩახ-ზაგარ** – სამოვარი (კაერი)
- ჩახმათრე ადგი** – საცხოვრებელი (ქვ. სგურიში, ფაფალ სგურიში)
- ჩახმათარ (2)** (იხ. ჩახმათრე ადგი – ქვ. სგურიში, ფაფალ სგურიში)
- ჩახრეშ** (იხ. ჩახ)
- ჩახრეკი ნაკარ** – სამოვარი (მურყმელი)
- ჩახნ ღარა** – სამოვარი (კაერი)
- ჩახნ მგჰ** – ტბა (მსტ.)
- ჩახანი (2)** – სამოვარი (ლელბაგი), ყანა (სიდიანარი)
- ჩავე დაბ (2)** – ყანა (მამი, ტვიბი)
- ჩავე ღარა** – სათიბი (საყდარი)
- ჩავეარ (2)** – ყანა (მეხეცი, ლეკოსანდი)
- ჩავეარ (8)** – სამოვარი (ლელბაგი, იფრარი, მაგარდელი), ყანა (გულიდა, კახურა), სათიბი (ჟაბეში), ტყე (ჟაბეში, ქვ. ლუჰა)
- ჩეგაშმა** – უბანი (სგობულდი)
- ჩეკვლდე** (იხ. თეთნე კოჯარ)
- ჩელ** – მთა (მაცხვარიში)
- ჩელდაშარ** – სათიბი (ზ. კალაში)
- ჩელდრიელ** – სახნავი (იენაში)
- ჩელდშ** – სათიბი (ნაკ. ს.ს.)
- ჩელუნჯ** – ტყე (ფარ. ს.ს.)
- ჩელარიშ ჯომ** – სამოვარი (ზაგარი)
- ჩემა** – სამოვარი (იენაში)
- ჩემ დაბარ** – სამოვარი (იენაში)

ჩენკუმ ნაკრავ – ტყე (ხევრა)
 ჩერგინ – სათიბი (მელე, შკედი)
 ჩერეხაშ – ყანა (ზ. ბაბილი)
 ჩერო (3) – სათიბ-სახნავი, ტყე (გვიმბრალა)
 ჩერხაშ – კლდე (დურაში)
 ჩერხა ტვიბ – ხევი (მურყმელი)
 ჩერხაშ – ყანა (ნოდაში)
 ჩერხაშ – ტყე, სათიბი (უშგ.)
 ჩერხა წარჯ – გადასასვლელი (ჩაჟაში)
 ჩერხაშ – სათიბი, ტყე (დავბერი)ც
 ჩერხელაშ – სათიბი(იფრარი)
 ჩეყნარ – ბეჩქის სამი სოფლის (ქართუშნი, დოლი, ჭკადანარ)
 ჩეყნარ ხაშხა (უნდა მოდიოდეს გვარიდან ჩეყან).
 ჩეყრან – ტყე, სათიბ-სადოვარი (ნაკ. ს.ს.)
 ჩეყრანაშგიმ – მჟავე წყალი (ნაკ. ს.ს.)
 ჩეშარ – სათიბი (დოლასვიფი)
 ჩეჩენრე ლასდგომ – სადოვარი (ლამხერი)
 ჩეხელაშ – სათიბი (ვიჩნაში)
 ჩვაბე გვალდერ – სახნავ-სათეს-სადოვარი (გვალდერი)
 ჩვაბე დაბარ – ყანა (დოლი)
 ჩვაბე ზენარ – სათიბი (უბ. ქედანი)
 ჩვაბე კალშიშ ტვიბრა – დეღე (კალაში)
 ჩვაბე ლაკალიშ წარჯ – გზა (ევ. ს.ს.)
 ჩვაბე ლაკაშ – სადოვარი (ევ. ს.ს.)
 ჩვაბე ლეჩყან (ბეჩო)
 ჩვაბე ლანქარ – სადოვარი (ლანხერი)
 ჩვაბე ლაშიალ – სადოვარი (უსგვირი)
 ჩვაბე ლაშხინი – ქედი (უსგვირი)
 ჩვაბე ლაშხეტა – ყანა (ლაკულმახი)
 ჩვაბე ლგვა – ფარის საბჭოში შემავალი სოფელი
 ჩვაბე ლგვაშ ტვიბ – ხევი (ლუჰა)
 ჩვაბე მექცვა – სახნავ-სათიბი (ჭკიდანარი)
 ჩვაბე ნაკ – ჩვიბეხევის ერთ-ერთი სოფელი
 ჩვაბე რობგლდ – სათიბი (ზ. ლუჰა)
 ჩვაბე ტვიბ – უბანი (ლახამი)
 ჩვაბე ტვიბრა – დეღე (ქართვანი)
 ჩვაბე ლენი – ტყე, სადოვარი (ულვალი)
 ჩვაბე წიფარ – სადოვარი, ტყე (სვიფი – ევ. ს.ს.)
 ჩვაბიშ ჭალოდ – ყანა (ლესემა)
 ჩვაბიშხენჩვიშ ღარარ – სადოვარი (ზ. ვედი)
 ჩვედრ – სადოვარი (მაგარდელი)
 ჩვედრიშ ბოგ – ხიდი (მაგარდელი)
 ჩვიბ ტაკ (იხ. ყიბე ხოსარარ)
 ჩვიბე დაბ – ყანა (ციცხვარი)
 ჩვიბე ზენ (4) – სათესი (ლეწვერი), სადოვარი (ლარილარი), უბანი (დიზი), სახნავ-სათესი

(ციცხვარი)
 ჩვიბე მარლ (ჭუბერი)
 ჩვიბე მრლ – სახნავი (რცხმელური – მ. ჩიქოვანი)
 ჩვიბე რობარ – სადოვარი (ცალერი)
 ჩვიბე ტვიბრა – დეღე (ხევრა)
 ჩვიბე ყარ – ჭუბერის ერთ-ერთი სოფელი
 ჩვიბე შუკვარ – გზა, სადოვარი (ხევრა)
 ჩვიბე ცალერ – ჩვიბეხევიშ თავარარის მხარეს მდებარე სოფელი
 ჩვიბე კარქეშ – უბანი (ხაჩეში)
 ჩვიბიშხენ – ყანა (ჩვაბიანი)
 ჩვიბიშხან – სათიბი (ჭოლაში)
 ჩვიბიშხანიერ – ყანა (ჟამუში)
 ჩვიბიანი (იხ. ჩუბიანი)
 ჩვიბიანი ბოგმეყ – ხიდის მიდამო (ჩვიბიანი, უშგ. ს.ს.)
 ჩვიბლალი – ყანა (ლაყერი)
 ჩვიბლალარ – ყანა (ზმ. ლუჰა)
 ჩვიბლალი (3) – ყანა (კაცხი), სადოვარი (ზაგარი), სათიბ-სადოვარი (ლამხერი)
 ჩვიბიშხან (4) – ყანა (ზარდლაში, ჰადიში, ჩვაბიანი), უბანი (მსტ.)
 ჩვიბიშხანიერ (იხ. ჩვიბიშხან – მსტ.)
 ჩვიბიშხეშ (2) – ყანა (ცალდაში), საცხოვრისი (ჩაჟაში)
 ჩვიბიშარ – უბანი (დიზი)
 ჩვიბჩხეში მუყვამ – კომკი (ჩაჟაში)
 ჩვიბარ – უბანი (ლნტხ.)
 ჩვიბებულე (2) – სახნავი, ტყე (რცხმელური – მ. ჩიქოვანი)
 ჩვინდი ჩვიბ – სადოვარი (ლანჩვალი)
 ჩვაბეშ – სათიბი (იელი)
 ჩვანე შუკვ – გზა (შკედი)
 ჩვანეშ – ყანა, სადოვარი (სოლი)
 ჩვაბე ბავარ – უბანი (ბავარი)
 ჩვაბე ბავარი ბოგ – ხიდი (ბავარი)
 ჩვაბე ბაკ – სადოვარი მთა (ლახამულა)
 ჩვაბე ბაქან – ბაქანი და მისი მიდამოები (ყარი)
 ჩვაბე ბოგ (იხ. ჩვაბე ლახმელაშ ბოგ)
 ჩვაბე გვალგლდ – სათიბი (ლახამულა)
 ჩვაბე გორაგ – სერი (ქვ. ვედი)
 ჩვაბე დაბარ (4) – ყანა (ღვებალდი, ჯორკვარი), სათიბ-სახნავი (ქვ. ვედი)
 ჩვაბე ვედ – სოფელი (ხმ. ს.ს.)
 ჩვაბე ზაგარ – ზეგანი (ნაკ. ს.ს.)
 ჩვაბე ზენ (7) – სათიბი (ზ. ვედი), უბანი (ჯორკვარი, ქვ. ვედი), ყანა, სადოვარი (ქვ. ვედი, ქვ. ბარჯაში), სადოვარი (ქვ. ლახამი,

ლაღობორალი)
ჩვბე ზენიშ ფაფალ – გორაკი (ზ. ვედი)
ჩვბე თეხვამ ლაგარდვიშ – სახნავი (ზ. ვედი)
ჩვბე თეხვამ ლეგმერა (იხ. **ლეგმერა** – ზ. ვედი)
ჩვბე თეხუ – სათიბი (ზ. ვედი)
ჩვბე თხეროლშ – სამოვარი (კიჩხულდაში)
ჩვბე კალშ – უბანი (კალაში)
ჩვბე კარვარ – სამოვარი მთა (ხმ. ს.ს.)
ჩვბე კვარმშ – კლდე (ნაკ. ს.ს.)
ჩვბე ლადვბში – საკულტო (ხევრა)
ჩვბე ლაკვლმნი – ღელე (ლაღობორალი)
ჩვბე ლარილარ – უბანი (ლარილარი)
ჩვბე ლატულალ ფაფლვდ – გორაკი (ზ. ვედი)
ჩვბე ლაღეჰერი (იხ. **კარიერ**)
ჩვბე ლახმელ – უბანი (ლხმ. ს.ს.)
ჩვბე ლახმელშ ზოგ – ხიდი (ლხმ.)
ჩვბე ლეწფერ – ტყე (ზმ. ვედი)
ჩვბე მაში – სამოვარი (ხევრა)
ჩვბე ნაკ – ყანა, სათიბი (დაკარი)
ჩვბე ნაკ (2) – სამოვარი (ქედანი, ხმ. ს.ს.), უბანი (ნაკ. ს.ს.)
ჩვბე ნალწიგვარ – სამოვარი (ჯუდარი)
ჩვბე ნენკერა – ყვანის ქვემოთ (ლახამულა ჟაბე და ჩვაბე)
ჩვბე ნეშკა – კლდე (ქვ. ვედი)
ჩვბე ნშიხუ (3) – სამოვარი (ქედანი – ხმ. ს.ს., ხევრა), ტყე (ტობარი)
ჩვბე ნშიხვიშ თხვიმ – კლდე (სკორმეთი)
ჩვბე სბენდიკ – სამოვარი (ხევრა)
ჩვბე სგიმ – მჟავე წყალი (ყარი)
ჩვბე სგურიშ – უბანი (სგურიში)
ჩვბე სანგერგილ – სამოვარი (ხმ. ს.ს.)
ჩვბე ტვიბ (იხ. **ჩვაბე ტვიბ**)
ჩვბე ტვიბრა (2) – ღელე (ლაღობორალი, ღვებალდი)
ჩვბე ტვიბროლ – წყარო (ზ. ვედი)
ჩვბე ტიტა – სამოვარი (ტიტა)
ჩვბე ტიტშ სგიმ – მჟავე წყალი (ტიტა)
ჩვბე ტობ – სათიბი, ბაღი (ტობარი)
ჩვბე ტეტარ – კლდე (ქვ. ვედი)
ჩვბე ფომდეღ – სამოვარი (ცალერი)
ჩვბე ქედან – უბანი (ქედანი – ხმ. ს.ს.)
ჩვბე ქედნღ – სამოვარი (ქედანი – ხმ. ს.ს.)
ჩვბე ღარ – სათიბი (სგურიში)
ჩვბე შგედ (2) – უბანი (შგედი – ხმ. ს.ს.), ტყე (ლხმ. ს.ს.)
ჩვბე წირმინდ (ჟაბე წირმინდ) – ლახამულა
ჩვბე კარვგლდ – გზა (ტობარი)

ჩვბიანი – სოფელი (მლხ. ს.ს.)
ჩვბიანი ზოგ – ხიდი (ჩვაბიანი)
ჩვბიანი ტვიბრა (იხ. **ტვიბრა** – მლხ. ს.ს.)
ჩვბშარ (3) – საცხოვრისი (ზ. ვედი, ზმ. ვედი, ხევრა)
ჩვბშარე დაბ – ყანა (ზ. ვედი)
ჩვბშარე დაბარ (იხ. **ჩვბშარე დაბ**)
ჩვბშარე კარვ – სამოვარი (ზ. ვედი)
ჩვბშარე ლაროლ – სათიბ-სახნავი (ზმ. ვედი)
ჩვბშარე ლაქან – სახნავი (ზ. ვედი)
ჩვბშარე ლაქერთი – მტილი (ზ. ვედი)
ჩვბშარე ლჭმოლ – სათიბი (ზ. ვედი)
ჩვბშარე ნაკრავ – ნაკარვები (ზ. ვედი)
ჩვბბრი – უბანი (ჟამუში)
ჩვბშარ – ყანა (სოლი)
ჩვბბრი – უბანი (ჩაჟაში)
ჩიბშანარ – ყანა (იფხი)
ჩიბშან – ყანა (კვანჭიანარი)
ჩილარ (2) – ტყე (ნაკ. ს.ს.), მჟავე წყალი (ლეზგარა – ტვიბერი)
ჩიღვლდარ (იხ. **ჩილარ** = ლეზგარა)
ჩინტაფანი – ყანა (ჩვიბიანი)
ჩირთა დაბარ (იხ. **ჩირთა დაბარ**)
ჩირთა დაბარ – ყანა (ცალდაში)
ჩირთა დაბ (3) – ყანა (ჟამუში, მაჯვდიერი, ცალდაში)
ჩირთარ (7) – ყანა (სიდიანარი, ქაშვეთი, იენაში, ლახამულა), ტყე, სამოვარი (სოლი, დაკარი), ბორცვი (ლემსია)
ჩირთაშ (2) – ყანა (ღვებალდი, სვიფი – ეც. ს.ს.)
ჩირთაღ – სათიბ-სამოვარი (ჟაბეში)
ჩირხა ლომეინ – სათიბი (მახაში)
ჩირხა დაბ – ყანა (მელე)
ჩირხა ნაკ – სამოვარი (ლამფალაში)
ჩირხელ – სამოვარი (ჩიხ. ს.ს.)
ჩირხულდაშ – ღელე (ჩოლ. ს.ს.)
ჩიტან – სათიბი (ნაკ. ს.ს.)
ჩიტიამა – უბანი (მამი)
ჩიტიამა ლადსვაროლ (იხ. **ლადსვაროლ**)
ჩიტიამა ლარა – სათიბი (თეკალი)
ჩიტოლ ნწყდულ – ყანა (ბაბილი)
ჩიქილეღ – ლემზაგორ ლეჟან
ჩიქლამ – ყანა (დურაში)
ჩიქონი (2) – სამოვარი მთა, სამოვარი (ზ. ვედი)
ჩიშიდი – გზა (ლეზგარა-ტვიბერი)
ჩიშიდი / ჩიშიდიშ კარტ – გადასასვლელი ლეზგარასთან
ჩიშტი (იხ. **ჩიშიდი**)

- ჩიჩვლჷშ – ტყე, საბალახო (ბაგვდანარი)
 ჩიჩხვჷშ – სამოვარი (ჩაჟაში)
 ჩიჩვლდერ – ყანა (ქურაში)
 ჩიჭოლჷლ – სათიბი (კახურა)
 ჩიჭენდარჷში ნაკ – სამოვარი (ჩაჟაში)
 ჩიხრემ – სოფელი (ლნტ. რ.)
 ჩიხრშ – სამოვარი (მელე)
 ჩოგომერ (2) – ყანა (მელურა, გულიდა)
 ჩოგუჷნი – ყანა (არცხელი)
 ჩოგჷ ნაკ – სამოვარი (არცხელი)
 ჩოგჷნი – სათიბი (ჩვზიანი)
 ჩოლლალე ლჷჭემა – სათიბი (ბაბილი)
 ჩოლლარე ნამჷცაც – სამოვარი (ხელედი)
 ჩოლლგრა – მდინარე (მაცხვარიში)
 ჩოლურ – ერთ-ერთი საზოგადოება სვანეთში, ქვემო სვანეთის ერთ-ერთი კუთხე
 ჩოლშურა (3) – მდინარე (ლნტხ. ჩოლ. ს.ს. –2)
 ჩოლშურა ზოგ – ხიდი (ლნტხ.)
 ჩორალ (2) – ყანა (ლანხვრი), სახნავი (ქართვანი)
 ჩორლიერ (იხ. ჩორალ – ქართვანი)
 ჩოროლჷშ – ყანა (ფაყი)
 ჩორჷრ (3) – სათიბი (ლანტელი, ლუჰა, მაზერი)
 ჩოფემ ზენ – სათიბი (ყარი)
 ჩოფლინჷშა დაბჷრ – ყანა (ჭველეფი)
 ჩოკჷრ – სათიბი (ლანტელი)
 ჩუბალ – ყანა (ჭველიერი)
 ჩუბარჷლ – უბანი (ნანარი)
 ჩუბე ებერალ – სათიბი (ლნტხ.)
 ჩუბე აგრჷმ – ყანა (მაცხვარიში)
 ჩუბე აკავანჷრ – ყანა (კახურა)
 ჩუბე ბაბილ – უბანი (ბაბილი)
 ჩუბე ბარჯჷშ – საცხოვრისი (ბარჯაში)
 ჩუბე ბაჯ – სათიბი (მამი)
 ჩუბე ბეყენდჷშ – სამოვარი (კახურა)
 ჩუბე ბეჩლი – სამოვარი (სვიფი)
 ჩუბე ბულონ (იხ. თუდონგ ბულონი)
 ჩუბე ბურღვედერ – სამოვარი (ქვ. ვედი)
 ჩუბე ბუჷსი დაბ – სათიბი (ლუჯი)
 ჩუბე ბჷბჷშ – სამოვარი (სიდიანარი)
 ჩუბე ბჷდრიელ – ყანა (ჟამუში)
 ჩუბე გაყულდაშ – სამოვარი (მელე)
 ჩუბე გვალდერ – სათიბ-სახნავი (გვალდერი)
 ჩუბე გვალჷლ – სათიბი (ლასკადარი)
 ჩუბე გვანდრა (იხ. თუდონი გვანდრა)
 ჩუბე გვჷრიშ – სამოვარი (ჟაბეში)
 ჩუბე გოლბჷნი – სამოვარი (დოლასვიფი)
 ჩუბე გულ – ნასოფლარი (ბჩ. ს.ს.)
 ჩუბე გულიდ – უბანი (გულიდა)
 ჩუბე გუნჷ ნაკჷრ – სამოვარი (სპარდიში)
 ჩუბე გუჯჷრ – სამოვარი (ლახამულა)
 ჩუბე დაბ (3) – ყანა (ხაიში, ქვ. მარდი), სამოვარი (ქვ. ვედი)
 ჩუბე დაბარ – ყანა (ლეკოსანდი, მებეცი)
 ჩუბე დაბჷრ (5) – ყანა (ლახსყალდი, ჟაბეში, ქვ. ვედი, ღვებალდი, ლაშხერი)
 ჩუბე დამბალ ბაჯ – სამოვარი (დურაში)
 ჩუბე დეცილ – სამოვარი (ჰადიში)
 ჩუბე დიდ – მთა (რცხმელური)
 ჩუბე დჷრჩე – სამოვარი მთა (ხაიში)
 ჩუბე დჷშდერჷშ – სამოვარი, ტყე (ლახუმდი)
 ჩუბე დრშ – სამოვარი (უშგული)
 ჩუბე ვერიელ – ყანა (ჰადიში)
 ჩუბე ზენ (8) – უბანი (ხაიში), ყანა (ზ. ვედი, ჭერი, დევრა), სამოვარი (იფარი, დევრა), სათიბი (ხევრა), ყანა (იხ. ლაქართობილ)
 ჩუბე ზენილდჷრ – ანწლნარი, სახნავი (ქვ. ვედი)
 ჩუბე ზენჷრ (4) – სამოვარი (სგურიში, ლახამი, ჭუბერი, წირმინდი)
 ჩუბე ზიად – სათიბ-სამოვარი (შკედი)
 ჩუბე ზუგ – ბორცვი (ხერხვაში)
 ჩუბე თაფშიერ (იხ. ჩუბე თაფჷშ)
 ჩუბე თაფჷშ – სამოვარი (მაჯვდიერი, ჩვზიანი)
 ჩუბე თეკრჷშ – სამოვარი მთა (ხევრა)
 ჩუბე თეკერ – სათიბი (ჟაბეში)
 ჩუბე თერგნჷშ – სამოვარი (ჭებუდი)
 ჩუბე თვეთნჷშ – სათიბი (სპარდიში)
 ჩუბე თოდჷნი – ყანა (ხოსრარი)
 ჩუბე იზგრმჷშ – სამოვარი (ლახუმდი)
 ჩუბე იმინდჷრ – სათიბი (ქვ. ჭველიერი)
 ჩუბე იფხ – უბნი (იფხი)
 ჩუბე იფხლჷშ – სათიბი (ხერხვაში)
 ჩუბე იფჷრ – სოფელი (ლახ. ს.ს.)
 ჩუბე იდი – სამოვარი (ლეზგარა)
 ჩუბე იცხენდერ – სათიბი (კაერი)
 ჩუბე იწ – სათიბ-სამოვარი ()
 ჩუბე კალრდჷრ – სამოვარი (ლეხთაგი)
 ჩუბე კარგჷრ – საზაფხულო კარგები (ყარი)
 ჩუბე კახგრ – უბანი (კახურა)
 ჩუბე კვამბშიჷნი – სამოვარი (მსტ.)
 ჩუბე კვჷთხ – კლდე (ლეხთაგი)
 ჩუბე კილოთ – სამოვარი, ტყე (ჭებუდი)
 ჩუბე კოჩუბ – სათიბი ()
 ჩუბე კუცრი – სამოვარი (ბოგრეში)
 ჩუბე კჷშ – სათიბი (ბოგრეში)
 ჩუბე კჷშილდ (იხ. ჩუბე კჷშ)
 ჩუბე ლახასყელდაშ = ყანა (ბულეში)

ჩუბე ლაბგკ – სამოვარი (ზაგვდანარი)
 ჩუბე ლაბგრკჳმ – ტყე (ლახუშდი)
 ჩუბე ლაგნა – სამოვარი (მახაში)
 ჩუბე ლადსვარტლ – სამოვრის სახელწოდება (წვირმი)
 ჩუბე ლავარხვ – სამოვარი (კახურა)
 ჩუბე ლაზგა – უბანი (ჩუკული)
 ჩუბე ლათხვიარ – სათიბი ()
 ჩუბე ლაკა – სათიბი (ლახუშდი)
 ჩუბე ლალქანი – ტყე (გულიდა)
 ჩუბე ლალაზ – სამოვარი (საყდარი)
 ჩუბე ლამანაშუარ – სამოვარი (ყარიში)
 ჩუბე ლამარიან – ნაეკლესიაში (სვიფი – ცხუმ. ს.ს.)
 ჩუბე ლარე – სამოვარი (ხაჩეში)
 ჩუბე ლაროლ (2) – სათიბი (ლაბსყალდი, ლაკულ-მახი)
 ჩუბე ლარტლ – სათიბი (ჩუკული)
 ჩუბე ლასგვრანლიდ – სათიბი (იფხი)
 ჩუბე ლასტოლან – სათიბი (კიჩხულდაში)
 ჩუბე ლატაფრ – ყანა (მახაში)
 ჩუბე ლატფარ – სამოვარი (კაერი, ლემსია)
 ჩუბე ლაურჯულ – სამოვარი (ლაღამი)
 ჩუბე ლაფავ – სათიბ-სამოვარი (მელე)
 ჩუბე ლაფურ – სათიბ-სამოვარი (მსტ.)
 ჩუბე ლაქართ – სათიბი (ხევრა)
 ჩუბე ლადარულ – სათიბი (ახალშენი)
 ჩუბე ლადარულ – სათიბი (ახალშენი)
 ჩუბე ლადვბჳ კვბ – სამოვარი (ლაღამი)
 ჩუბე ლადინარ – სათიბი (ჭველიერი)
 ჩუბე ლადამ – უბანი (ლაღამი)
 ჩუბე ლაყლან – ფაფლგდ = სერი (ხევრა)
 ჩუბე ლაშელდან – გზა (ლახუშდი)
 ჩუბე ლაშელდანიარ – გზა, სამოვარი (შყალერი)
 ჩუბე ლაჩაყერი – სამოვარი (დურაში)
 ჩუბე ლაცერ – სახნავ-სათიბი (ლაბსყალდი)
 ჩუბე ლაცხტი – გზა (ღვებალდი)
 ჩუბე ლახამ – დასახლ. უბანი (ლახამი)
 ჩუბე ლახვ – სამოვარი (შკედი)
 ჩუბე ლაჯანარ – ღელე (კაერი)
 ჩუბე ლაჯგლ დაბ – ბაღი (საყდარი)
 ჩუბე ლებგერა – ტყე (ლახამულა)
 ჩუბე ლეგნებრ – ტყე, სამოვარი (ბოგრეში)
 ჩუბე ლედემდგ – სამოვარი (ლახამულა)
 ჩუბე ლეთეკარ – სახნავ-საბალახო (ყვედრეში)
 ჩუბე ლემვირი – ტყე (ცალდაში)
 ჩუბე ლენზილან ლარა – სამოვარი, გზა (შყალერი)
 ჩუბე ლენკრ – სამოვარი (ლაღამი)
 ჩუბე ლენჩხარ – სათიბი (ახალშენი)

ჩუბე ლესყავ – სამოვარი (დურაში)
 ჩუბე ლექესირ – უბანი (ლექესირი)
 ჩუბე ლეცავ – სამოვარი (დურაში)
 ჩუბე ლეცავა – ყანა (ახალშენი)
 ჩუბე ლეწფერ – ტყე (მახაში)
 ჩუბე ლექმნლი – სამოვარი (დურაში)
 ჩუბე ლეკზგერ – სამოვარი (ლანჩვალი)
 ჩუბე ლიერ – ყანა (მახაში)
 ჩუბე ლუგურყვა – სამოვარი (ხაჩეში)
 ჩუბე ლუორ – სამოვარი (დურაში)
 ჩუბე ლუხვ – საცხოვრისი (ტობარი)
 ჩუბე ლანშა – სათიბ-სამოვარი (ჩუკული)
 ჩუბე ლარა – სათიბი (ზარდლაში)
 ჩუბე ლარე – სათიბი (შკედი)
 ჩუბე ლარელ (იხ. ქვაბ-სგობინ)
 ჩუბე ლარან – სათიბი (ყაბეში)
 ჩუბე ლანტყელი – ყანა, სამოვარი (ლნტხ.)
 ჩუბე ლანლოგნ – სათიბი (სპარდიში)
 ჩუბე ლანლოგერ – სათიბი (იფხი)
 ჩუბე ლამ – სამოვარი მთა (მურშკელი)
 ჩუბე ლანზგერგლ – სამოვარი (ბეჩო)
 ჩუბე ლანშდარ – ღელე (ბეჩო)
 ჩუბე ლანშემინარ – დასახვენებლი (ტვიბერი)
 ჩუბე ლანჭმოლ (2) – სამოვარი მთა (ლახამულა, ხევრა)
 ჩუბე ლანხი – სამოვარი (ხევრა)
 ჩუბე ლანჭგრა – სათიბი, ტყე (ჩვაბიანი)
 ჩუბე ლგდდალან – ტყე (უღვალი)
 ჩუბე ლგქერთა – სახნავი (ხოსრარი)
 ჩუბე ლგჳა – სოფელი (ფარ. ს.ს.)
 ჩუბე მადურ – სამოვარი ()
 ჩუბე მანქუნარ – სათიბი (ჰებუდი)
 ჩუბე მელწმარა – სათიბ-სამოვარი (ბოგრეში)
 ჩუბე მემულ – სამოვარი მთა (ჭუბერი)
 ჩუბე მერენალ – სამოვარი მთა (ნანარი)
 ჩუბე მეჯარ – სახნავი (ხოსრარი)
 ჩუბე მითვლა – სამოვარი (ჩვაბიანი)ც
 ჩუბე მოდგიმ – სათიბ-სამოვარი (ჩუკული)
 ჩუბე მოლ (2) – სახნავი (ზ. ზავარი), ყანა (ხარაში)
 ჩუბე მოლულდ – საბალახო (მსტ.)
 ჩუბე მოლან მორელ – მჟავე წყალი (ზ. ზავარი)
 ჩუბე მოლარ – სათიბი (სპარდიში)
 ჩუბე მოლარ – სათიბი (მსტ.)
 ჩუბე მორელ – სათიბ-სამოვარი ()
 ჩუბე მოროტლ – ყანა, სამოვარი (ლევშერი)
 ჩუბე მანდლუცხვ – საბალახო (ფაყი)
 ჩუბე მანგინანშა მურყვამ – კომპი (ლახირი)
 ჩუბე მარდ – უბანი (მარდი)

- ჩუბე მწრლიშ მანჩხაფ (იხ. მანჩხაფ)
 ჩუბე მწბშხან – სამოვარი (სიდიანარი)
 ჩუბე მეჟერ – სამოვარი (სიდიანარი, იფხი)
 ჩუბე მერშველ – უბანი (მურშველი)
 ჩუბე მეჰ – ტბა (მლხ. ს.ს.)
 ჩუბე მეჰლრდ – ყანა (ნესგუნი)
 ჩუბე მეჰწარ – სამოვარი (იფხი)
 ჩუბე მეჰწარ – გზა, სამოვარი (ლემუჟვი)
 ჩუბე მეჰგელ – სამოვარი მთა (ლახამულა)
 ჩუბე ნაკ (6) – სამოვარი (ლახირი, ნანყბული),
 უბანი (ქვ. ვედი), სათიბი (დაკარი), ყანა (ქვ.
 ლუჰა, ჭველიერი)
 ჩუბე ნაკ-ლარე – სათიბი (ჩიხარეში)
 ჩუბე ნაკდარ – სათიბი (ლახთაგი)
 ჩუბე ნაკრავ – ყანა (ხაიში)
 ჩუბე ნაკრავარ (2) – ნაკარევი (შედი, ზ. ვედი)
 ჩუბე ნაკარ (6) – ყანა (შ. ბავარი, კვანჭიანარი),
 სამოვარი (კახურა, ხაჩეში, უღვალი), ტყე,
 სამოვარი (კაერი)
 ჩუბე ნაკვლდ – სათიბი (ზ. ვედი)
 ჩუბე ნაკვლარ – სამოვარი (წირმინდი)
 ჩუბე ნანარ – უბანი (ნანარი)
 ჩუბე ნაჟარ – სათიბი (შყალერი)
 ჩუბე ნაჟარბაკულ – სამოვარი (საყდარი და დურა-
 ში)
 ჩუბე ნაჟართულ – სამოვარი (იფხი)
 ჩუბე ნამამ (2) – სამოვარი (წიფლაკაკია, ჭველიერი)
 ჩუბე ნამუდგელ – ბაღნარი, სათიბი (დურაში)
 ჩუბე ნენწელ – გზა (ფალედი)
 ჩუბე ნენწელიშ ჯარჰვლდ – გადასასვლელი, გზა
 (კიჩხულდაში)
 ჩუბე ნემეჰ – ყანა (ბულეში)
 ჩუბე ნესკამ შუჟვარ – ბილიკევი (ხელედი)
 ჩუბე ნემეჰა – კლდე (ქვ. ვედი)
 ჩუბე ნეჟდარ – ტყე (ტვიბერი)
 ჩუბე ნოლწთ – ყანა (საყდარი)
 ჩუბე ნაშიხვ – სამოვარი (ხაიში)
 ჩუბე ნერხვამ (იხ. ვოკრია ნერხვამ)
 ჩუბე ნორიწამ კარვარ (იხ. თუდონი ნორი)
 ჩუბე პილამ ლამაჯა – სამოვარი (მსტ.)
 ჩუბე რიყ – სათიბი (ლახამულა)
 ჩუბე როკრლ – სამოვარი (მურშველი)
 ჩუბე საზან – საცხოვრისი (ქვ. ვედი)
 ჩუბე სამრეკ – ყანა (რცხმელური)
 ჩუბე სარავ – სათიბი (ლაჰილი)
 ჩუბე სგობნარ – ყანა (მახაში)
 ჩუბე სვიკ – გორაკი (რცხმელური)
 ჩუბე სვიფ (2) – სამოვარი (მურყმელი), გორაკი
 (კაერი)
 ჩუბე სვრეილ – ფერდობი (ხაიში)
 ჩუბე ტაბაგამ – სამოვარი (ჩვაბიანი)
 ჩუბე ტვიბიერ – ყანა (ჟამუში)
 ჩუბე ტვიბლედ – უბანი (ტვიბლელი)
 ჩუბე ტვიბრალ – სათიბი (ბაგვდანარი)
 ჩუბე ტვიბროლ – სახნავ-სათესი (ტვიბერი)
 ჩუბე ტვიბანი – სათიბი (გული)
 ჩუბე ტობულდარ – სამოვარი მთა (ჭუბერი)
 ჩუბე ტუბამ – საბალახო (მახაში)
 ჩუბე ტუბამდ – სამოვარი (კახურა)
 ჩუბე უფგვლდ – სამოვარი, ტყე (მურშველი)
 ჩუბე უშხვანარ – სოფელი (უშხვანარი)
 ჩუბე ფანაგა – საკარმიდამო (ზ. ფანაგა)
 ჩუბე ფარალ – სათიბი (განა)
 ჩუბე ფომდელ – სამოვარი (წვირმი)
 ჩუბე ფაყ – სოფელი ლენტეხის რ-ნში
 ჩუბე ფაყ – უბანი (ფაყი)
 ჩუბე ფაჩიარლემ – კომპი (იენაში)
 ჩუბე ქარბაქ – სამოვარი (ჩუკული)
 ჩუბე ქაშან – სათიბი (ლემსია)
 ჩუბე ქვან – სამოვარი (ჩვაბიანი)
 ჩუბე ქორ – ყანა (ნაკ. ს.ს.)
 ჩუბე ქორგლდარ – ყანა (ლახამი)
 ჩუბე ქორგლდამ – სათიბი (ჩვაბიანი)
 ჩუბე ქურამ – სათიბი (ბარში)
 ჩუბე ქალალ – სამოვარი (წვირმი)
 ჩუბე ლევილდამ – სათიბი (კახურა)
 ჩუბე ლომგერ – ყანა (ხოსრარი)
 ჩუბე ყვედრემ – უბანი (ყვედრეში, ცხუმ. ს.ს.)
 ჩუბე ყვება – სამოვარი (დურაში)
 ჩუბე ყარ – უბანი (ყარი)
 ჩუბე შარარ – სამოვარი (ლახემიაშ-ქალა)
 ჩუბე შგედი თხუმ – სამოვარი (ფანაგა)
 ჩუბე შგედარ – სათიბი (ლახთაგი)
 ჩუბე შოგამ – გზა სამოვარი (მურშველი)
 ჩუბე ჩე – სამოვარი (ლახამულა)
 ჩუბე ჩირთალ – სათიბი (ჟამუში)
 ჩუბე ჩუკულ – უბანი (ჩუკული)
 ჩუბე ჩარალ – ყანა (მურყმელი)
 ჩუბე ჩობან (იხ. ჩობან)
 ჩუბე ცალერ – უბანი (ცალერი)
 ჩუბე ცხეკ – ტყე (ზარდლაში)
 ჩუბე ცხეკი ზავარ – ქედი (სოლი)
 ჩუბე ცხეკარ – ტყე (სოლი)
 ჩუბე ცხუმლილ –
 ჩუბე წანამ – უბანი (წანაში)

ჩუბე წირმინდ – სამოვარი (ზმ. წირმინდი)
ჩუბე წყურგინ – საცხოვრისი (ქვ. ვედი)
ჩუბე წყურგინ – ტყე, სამოვარი (ქვ. ვედი)
ჩუბე წყურგინიშ ქაბე ღარ – ღელე (ქვ. ვედი)
ჩუბე წყურგინიშ ჩვაბე ღარ – ღელე (ქვ. ვედი)
ჩუბე ჭალა (2) – უბანი (ლექვისირი), ყანა (ზავარი)
ჩუბე ჭალა (იხ. **ჩუბე უშხვანარ** – უშხვანარი)
ჩუბე ჭალაშ – სამოვარი (ლეზგარა)
ჩუბე ჭველოფ – უბანი (ჭველოფი)
ჩუბე ჭუბარ – სამოვარი (ლეღბაგი)
ჩუბე ჭალი – სათიბ-სამოვარი (დურაში)
ჩუბე ხარაშ – სამოვარი მთა (სგურიში)
ჩუბე ხელედ (იხ. **ჩუბე კელედ**)
ჩუბე ხოსარარ – უბანი (ფარ. ს.ს.)
ჩუბე ხუბერ – უბანი (ხუბერი)
ჩუბე ხარმიშ ბავარ – სათიბ-სამოვარი (სგურიში)
ჩუბე გამეტარ – სახნავ-სათესი (ქვ. ჭველიერი)
ჩუბე ვევ – ჩვიბე ვევ
ჩუბე კელედ – უბანი (ხელედი)
ჩუბე კვიდარ – სათიბი (კვანჭიანარი)
ჩუბე კურ – სამოვარი მთა (თავრარ-ხერხვაში)
ჩუბე კალ – სათიბი (სვიფი – ცხ. ს.ს.)
ჩუბე ჯაბრიანი – უბანი (დურაში)
ჩუბე ჯაღა (იხ. **ჩუბე ჯაღოლ**)
ჩუბე ჯაღოლ – სამოვარი ლახამი)
ჩუბე ჯგვარაგი ნაკარ – სახნავი (ზ. ბავარი)
ჩუბე ჯვედიშ – ყანა (მურყმელი)
ჩუბე ჰადაშ ნაკვლდ – სამოვარი (ლაყერი)
ჩუბე ჰანდიშალ – სათიბი (ჭაბეში)
ჩუბე პზი – სამოვარი მთა (ნავ. ს.ს.)
ჩუბენაში ნაკ – სამოვარი (ღეებრა)
ჩუბემუხენ – უბანი (სასამი)
ჩუბემუხენ (2) – ყანა (ტვიბი, ჭველიერი – იხ. ჩუბდალ)
ჩუბინი – სოფელი (უშგ. ს.ს.)
ჩუბდალარ – სახნავ-სათესი (ზარში)
ჩუბდალი (7) – ყანა (კიჩხულდაში, ლანტელი, ცალერი, ტვიბერი, მაგარდელი, ისკარი), სათიბი (ხოსრარი)
ჩუბდალიარ (2) – ყანა (გვალდერი, ისკარი)
ჩუბდალიშ დაბარ (იხ. **ჩუბდალი** – ტვიბერი)
ჩუბმარ (2) – უბანი (შკედი, ლეკოსანი)
ჩუბმარე ლარელ – სათიბი (ლეკოსანი)
ჩუბმარარ – ნასახლარი (კვანჭიანარი)
ჩუბმუნ – ყანა (ნავყვამი)
ჩუბმარ – უბანი (მახამი)
ჩუბარე მოლ – ყანა (ყარიში)
ჩუკვილ (იხ. **ჩუკულ**)

ჩუკულ – სოფელი (ჭახუნდერის ს.ს.)
ჩუკულ (იხ. **ჩუკულ**)
ჩუკული თარგმელ – საყდარი (ჩუკული)
ჩუკულარემ – სათიბ-სამოვარი (უშგ. ს.ს.)
ჩუმაშ – რიყე (მელე)
ჩუქალეყაშ ლეწვერ – ტყე, სამოვარი (ქვ. ვედი)
ჩუქაქაშ ლეგვმერა – საბალახო (ზმ. ვედი)
ჩუქვანარ – გზა (კვანჭიანარი)
ჩხალვარ – ყანა (ლესემა)
ჩხარა ლავდილა ლეგვარ – წყარო (მსტ. – ირ. მელიქიშვილი)
ჩხარა ნუკვ – სამოვარი (ჭახუნდერი)
ჩხარა ცხვიმარ – სამოვარი (ყვედრეში)
ჩხეგანარ – ყანა (ქაშვეთი)
ჩხელდაშ – სათიბი (ზ. ლუჭა)
ჩხელში შუკვ – გზა (ლახირი)
ჩხეყრიერ – ყანა (დოლი)
ჩხვილმარი ლარე – სათიბი (არცხელი)
ჩხვილმარი ტვიბ – ხევი (არცხელი)
ჩხვიმილდაშ – სამოვარი მთა (სვიფი, კაცხი – ფარ. ს.ს.)
ჩხვიმანი – ყანა (კიჩხულდაში)
ჩხონარ – სამოვარი (დურაში, საყდარი)
ჩხონარი ღელა – ღელე (მუწვი)
ჩხუდა – სასახლავ (ლადრერი)
ჩხუყვიშ ტვიბრა (იხ. **ჩხუყვიშ ტვიბრა**)
ჩხუნდერ – მწვერვალი (ხალდე)
ჩხუყვიშ ტვიბრა – ღელე (მაგარდელი)
ჩხუყაშ – სათიბი, ტყე, სამოვარი (მაგარდელი)
ჩხუყაშ ლარე – სათიბი (მაგარდელი)
ჩხუტ – სამოვარი მთა (ლახირი)
ჩხუტვანიერ – სათიბი (ხალდე)
ჩხუტარ სკვრე – კლდე (მურშველი)
ჩხელში ნაკ – სამოვარი (ლახირი)
ჩხელაშ – სამოვარი (ლახირი)
ჩხიშ (იხ. **ჩიხიშ**)
ჩხვრშტანი – სამოვარი (ტვიბერი)
ჩხვრშტანიშ ნადაბ (იხ. **ჩხვრშტანი**)
ჩხვტა ორდობელ – სამოვარი (ჩუკული)
ჩხვტელალე ტვიბ – ტყე (ხოფური – მ. ჩიქოვანი)
ჩხვტელალე ღელა – ღელე (ნანარი)
ჩხვტერ (3) – სამოვარი (დოლასვიფი), სათიბი (ჰეზუდი, ლემდერი)
ჩხვტლაშ გორანგ – ქედი (ტიტა)
ჩხვტლაშ სვიმ – მჟავე წყალი (ტიტა)
ჩხვტლაშ ყვიმბ – მწვერვალი (ტიტა)
ჩხვტლაშ ჰაკვედ (იხ. **კანტორაშ ღარ** – ტიტა)
ჩხლამანტერა – ტყე (ჰადიში)

ჩანეშ – ტყე (იენაში)
 ჩაყი აბაყ (იხ. აბყაშ)
 ჩაჟში ლახულდ – სამოვარი (უშგ. ს.ს.)
 ჩაჟაშ – სოფელი (უშგ. ს.ს.)
 ჩარგაშ – სათიბი, ტყე (ლემსია, კაერი)
 ჩახგაშ – სათიბი (ჰეშვილი)
 ჩაბაშა – ყანა (ნესგუნი)
 ჩაბაშარ – საცხოვრისი (მაცხვარიში)
 ჩაგიშერ მურყვამ (2) – ნაკომპარი (ზ. ლუჰა)
 ჩაგიშერ ნანქორ (იხ. ნანქორ)
 ჩაგაშ მურყვამ – კომპი (ცალდაში)
 ჩალ (იხ. ჩალ – უშხვანარი)
 ჩალ-ლაჭმა – სათიბი (იფხი)
 ჩან (2) – ყანა (ღვებრა), სამოვარი (ნესგუნი)
 ჩანგლიან – ღელე სეზონური (ლახანი)
 ჩანიში მურყვამ – ნაკომპარი (ჰადიში)
 ჩარ – სათიბი (სვიფი, ფარ. ს.ს.)
 ჩარგაშ (იხ. ჩარგაშ)
 ჩარკვიშ – სათიბი (სგობულდი)
 ჩარკვიანრე მურყვამ (2) – ნაკომპარი (ლაჰილი)
 ჩარკვიანშა – ნაკომპარი (ნაყვამი)
 ჩარაშ – ღელე სეზონური (მურყმელი)
 ჩარგლდა მურყმალ – 2 ნაკომპარი (კვანჭიანარი)
 ჩახგ – ყანა (ჰკიდიანარი)
 ჩაწე (2) – სათიბი (ლანხერი), ყანა (ლამთხვერი)

ჩაწე-ლარულ – სამოვარი (სგობულდი)
 ჩაწეშ – ტყე, გზა (ლაჰილი)
 ჩაწვილარ – სათიბი (ჰადიში)
 ჩაწულდ – ყანა, სამოვარი (ფაყი)
 ჩაწიში ტვიბრა – ღელე (ჰადიში)
 ჩაწიში ღარ – ტყე, სამოვარი (ჰადიში)
 ჩაჟი ლარმიალ – სათიბი (შეალერი)
 ჩაჟი ლაყვლოვიარ – სათიბ-სამოვარი (დავბერი)
 ჩაჟი ლარმი – სამოვარი (ზეგანი)
 ჩაჟი სიკვილდარ – სამოვარი (ნესგუნი)
 ჩერალ – სამოვარი (შკედი)
 ჩერგინი (2) – სათიბი (მარგვიში, შკედი)
 ჩერხალ (იხ. ჩირხალ)
 ჩირთი დაბ (იხ. ჩირთა დაბ)
 ჩირთა დაბ – ყანა (ყაბეში)
 ჩირღვლაშ – სათიბ-სამოვარი (ჰადიში)
 ჩირხალ – გორაკი (წვირში – ასლ. კორძია)
 ჩოზნი ჯგერაგ – საყდარი (წვირში)
 ჩოზან – უბანი (წვირში)
 ჩოლრი სგიმილდარ – სათიბი (იელი)
 ჩუაბე გენწიშ – ქვემო გენწიში
 ჩუბე კეც – ნაკ. ს.ს. (მსტ. რ.)
 ჩემათ – სათიბი (ლანტელი)
 ჩემათქაშ ლალჯან შუკვ – გზა (ლანტელი)
 ჩემთარ (იხ. ჩემათ)

ც

ცაგ – საბალახო (ჰველიერი) მდ. ლაშხურის მარცხ. მხარეზე. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
 ცაგაშერ – უბანი (ბაბილი), ს. ბაბილიშია, ლიპარტელიანების საგვარეულო თემი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
 ცაგაშა არტემი ლაჭმა – სათიბი (ბაბილი) ბადალაშურის გზის მარჯვ., ლიპარტელიანების ყოფილი სათიბი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
 ცაგარილ – ბაღი (ლახამულა) ჩვ. ლახმელ-ის ჩრდ.-აღმ., ტუიბრასა და ნაჭკორაშ შუკუტს შორის. ხილნარია კოლმეურნეობის, ბევრია ასკილისა და ცანცის (კუნელი?) ცაგარ. *გელა ფუთუს ძე ჰკადლა, 64 წ., პენს., მეტის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
 ცაგაშიანი – ყანები (ქაშვეთი) ს. ქაშვეთის სამხ.-დასავლ., ლექაშ შხანშია. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მეტის რ-ნი, 1972. X.*
 ცაგდარ – ყანა (ზოგრეში) ს. ზოგრემის სამხ.-აღმ.,

ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ეკლიანი ბალახი (ცაგ) ყოფილა. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ზოგრეში, იფარის ს.ს., მეტის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
 ცაგდარ – უბანი (ლესთავი), მეტიაშია, სახნავი, ვაკე ადგილია. ცაგ „ეკალი“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მეტია, 1972.*
 ცაგდარ (2) – სამოვარი მთა (ფარი), მდ. ლემდრგლას ჩრდ.-დასავლ. მხარე, მთა ჰინგრილის ჩრდ.-დასავლ. საკარვე ფერმისა. მის სამხ. ნაძვნარია (წიწვიანი ტყე), ზემოთ – ალპ. სამოვარი (ცაგ დემეგ ხაგ), გორგის დასავლ. მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, *69 წ., პენს., ფარის ს.ს., მეტის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
 ცაგდარ – ყანა (ქართვანი) ს. ქართუანის დასავლ., ყანა წუილანის სამხ. ეკლიანია. ცაგ „ეკალი“. *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენსიონერი, ბეჩოს ს.ს., მეტის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

- ცაგდერიშ გორაზ** – ქედი (კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაშს აკრავს ჩრდ.-ის მხრიდან. ეკუთვნის ს. ლემდერს (ფარის ს.ს.). *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ცაგდგრარ** – სათიბ-სახნავი (კიჩხულდაში) ყანა ლატაფცაგდერის ჩრდ.-აღმ., ჩრდ.-ით ტყე აკრავს. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ცაგელ** – სათიბი (ფალედი) ს. ფალედის ჩრდ., სამოვარ ნამტლარის ზემოთ, ცაგლშ სგიმთან. **ცაგ** მასარდ ხაგ, სგიმმეცი. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ცაგერ** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის ჩრდ.-აღმ., ჰადიშგრას მარჯვ. კალთაზე, ნალტუმარ-ის სათიბის ქვემოთ. ეკლანარევი სათიბი. *მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ., დიასახლისი, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ცაგერიშ** – სათიბები (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერში.
- ცაგლშ სგიმ** – მჟავე წყალი (ფალედი). ს. ფალედის ჩრდ., სათიბ ცაგელსა და სამოვარ ნამტლარს შორის მოედინება მჟავე წყალი, გარშემო ცაგ ხაგ მასარდ (ეკალბარდნარი?). *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ცაგრულ (2)** – სათიბი (ზედა ლუჰა) ს. ჟ. ლუჰაშია, მის ქვემოთ ენგურისკენ, სათიბ ჟიბე როზგლდის აღმ. ეკლიანი მცენარეები ხარობენ – ცაგარ: ზღმარტლი, ასკილი, კუნელი (ცანცი). *სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ცაგრულ** – სათიბი (ეცერი) ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., სათიბ ჰანდრიშ-ის სამხ.-დასავლ. ეკლნარი, ბალახიანი ადგილია. ცაგ „ეკალი“ (ცაგარ „ეკლიანი“). *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ცაღარ (2)** – ტყე (დავბერი) ს. დავბერის სამხ., ენგურის მარცხ. კალთაზე, ჟაჭტლდის ქვემოთ. საშემე არყნარიანია. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ. ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ცაღარ** – ტყე (მურყმელი), მდ. ენგურის მარცხ. მხარის კალა-უმგულის საზღვარი, შერეული ტყით. *ნუგა ანტონის ასული ნიჟარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*
- ცაჭანი** – სათიბი, ტყე (ლემსია, კაერი) ჭალაშ მარცხ. მხარეზე. სამოვარიცაა, ტყე – ფოთლოვანი (წიფლნარ-თხილნარი). *შ. ა. შუკვანი, 28 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- ცაჭანიარ** (იხ. ცაგანი)
- ცაჭანილარ** – სამოვარი (ქაშვეთი) ჭალაშ მარცხ. მხარეზე. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ცაჭიშ** – ტყე (ლასკადარი) მდ. ლასკადურას ხეობაში. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*
- ცაში** – ტყე (ფარი)
- ცალანარ** – უბანი (ცალანარი), დასახლებული პუნქტი სოფ. ეცერში. მდებარეობს მესტიისკენ მიმავალი სამანქანო გზის ჩრდ.-აღმ. მდ. კედრგლას ჩრდ.-დასავლ., გორაზეა, ნაეკლესიარითა და სასაფლაოებით. ცხოვრობს 7 ოჯახი. *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ცალგმილ** (იხ. ცალმაგ)
- ცალდაშ** (იხ. ცაღდაშ)
- ცაღდაშ** – სოფელი (მლხ. ს.ს.), მულახის სას. საბჭოში შემავალი დასახლებული უბანი, მდებარეობს მდ. მულხურას მარცხ. მხარეზე, ს. ჟაბეშა და ჩუაბიანს შორის. დგას საყდარი ქრისდე, დაცულია. დგას 2 კომპი – **ჩაგმა მურყტამ** – ნავერიანების, **თემზაშა მურყტამ** – ზურებიანების. ზღვის დონიდან ≈ 1651 მ. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ცალმაგ (2)** – კლდე, სამოვარი (ლანჩვალი) მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ., გადმოკიდებულია ცალმაგივით. *პირიბე ქელეზის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*
- ცალმაგ** – მწვერვალი (ღემდერი) მდ. ლემდრგლას ჩრდ., მთა (სათიბ) ლასტთას ჩრდ.-დასავლ. მწვერვალი. სიმაღლე ზღ. დ. 3990 მ. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ლემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ცალმაგ** – მწვერვალი, მდებარეობს ფარის ჩრდილო-დასავლეთით, კარგად ჩანს მუხაშიდან. ძნელი ასასვლელია. სვანეთში აგებენ ცალ მხარეზე გადახურულ საჩეხს, რომელსაც ბალს ზემოთ „ლალჩას“ ეძახიან (ლალჩა – საცავი), ბალს ქვემოთ კი ქართული ძირი გვაქვს „ცალმაგ“. მწვერვალი ცალმაგი ფარს ისე დაჰყურებს ზევიდან, როგორც ეზოს ცალმაგი.

ცალმანგ – ტყე (მესტია – ირ. მელიქიშვილი), ამ ადგილზე მორებს ჭრიან.

ცან – სოფელი (ლნტხ.), მდებარეობს ცხენისწყლის მარჯვ. მხარეზე. ცხოვრობენ: ნიჟარაძეები, კაკრიაშვილები, ქოჩქიანები (2 მოსახლე), ჩარქელიანები, ხაჭვანები, ჩარკვიანები. *მერი სანდროს ას. ნიჟარაძე, 21 წ., მოსამსახ., 26.IX.80 წ.*

ცანა (რ. Цана. ი) – მწვერვალი (ლნტხ.), ცანის ქედზეა, სიმაღლე არაა აღნიშნული.

ცანა პერეველ – გადასასვლელი (ცან. ს.ს.). წურუნგულისკენა გადასასვლელი მდ. ყორულდაშიდან.

ცანა წარმოება – ქარხანა (ცანა), ცანის ქიმიური ქარხანა, სადაც მუშავდება დარიშხანი.

ცანცი – ყანა (იდელიანი), ს. იდელიანშია, ნენზომ ნაკ-ის სამხ. ცანციარ ხაგხ (თამელი). *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., ს. იდელიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.II.70 წ.*

ცანციარ – ბუჩქნარი (ლექსირი), ს. ზემო ლექსურაშია, **ცანცი** ხარობს. *კ. ე. ფურელიანი, 34 წ., 1974.*

ცამ (იხ. ცაქა დაბარ)

ცამარ – ტყე (ქვედა ჭველიერი), ს. ქვედა ჭველიერშია, თხუძე ძერხვაშის მარცხ. მხარეზე, **თელა** ხარობს. *გ. ი. მუკბანანი, 27 წ.*

ცამ დაბ – ყანა (ზემო ლევშერი) ჟიბე ლევშერში. **ცამ** „თელა“, **ცამ** // **ცამარა**. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

ცაქა დაბარ – ყანები (ფაყი) ს. ხარაშშია, მოედინება წყალიც. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

ცამდერ (4) – სათიბ-სამოვარი (მაცხვარიში) ლაჰლა ჭალანს მარცხ. კალთაზე. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ცამდერ – საბალახო (ლაღამი). *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*

ცამდერ – ახო, სათიბები (ხელედი), ხელედშია, წანაშის საზღვართან. **ცა** (თელა) // **ცამდერ** ჩანს. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ცამდერ – სამოვარი (იენაში) ს. იენაშის სამხ.-აღმ., მდ. მელხურას მარცხ. მხარეზე. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ცამდრი ბარ – ქვა (ლაღამი). ს. ლაღამის აღმ. დევს დიდი ქვა, არის სათიბი – **ცამდრი ლექმანლ** და ტყე წიწვიანი – **ცამდრი ლენზარ**. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

ცამდრი ლენზარ – ტყე (ლაღამი) ს. ლაღამის აღმ.,

წიწვიანი ტყეა უფრო. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

ცამდრი ლექმანლ – სათიბები (ლაღამი) ს. ლაღამის აღმ., სათიბებია ტყე ცამდრში ლენზარშიც და მის თავზე. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*

ცამღ – სათიბი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ჩვბზე შვედის დასთაწყისი, პატარა სათიბიცაა, შერეული ტყით. ჩამოუდის დასავლ. **მანჩხაფ**. **ცამღა** მასარდ ხაგ. *კოჭი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ცამ ლიც – წყალი (ფაყი), ს. ხარაშშია, დასაღვეი. ყანები. საწყისში თხილნარია, მსხალიც. **ცაირას ხე** ამჟამად არაა. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

ცამრამ ღარ – ტყე (ჭერი) ს. ჭერის პირდაპირ, მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე. კალთა დამრეცი, რომელზეც უფრო მეტად ცამრა ხარობს – ცამრას ტყეა. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ცამშ (3) – სამოვარი, სათიბი (კაცხი) კაცხის ჩრდ.-დასავლ., სამოვრებს გოგენდარსა და მგჰერს შორის. ირგვლივ წიფლნარი, ნაძვნარი, ფიჭვნარი (წიფრა, ლუმირ, გგგიბ). *ჯეირან ჟორჯის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწავლე, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი (კარგად იცოდა). 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცამშ – სათიბი (ნაკი) ნაკრას მარცხ. კალთაზე, სათიბ თეკერშია (ჩრდ.-დასავლ.). მინდორია, ნაკაფი (ნანჭერ ლი). ცამროლ ხეგნივხ (?). ნაშირის აღმ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ცამშ – სათიბი (ფარი) მდ. ლალქუერი ლიცის მარცხ. მხარეზე, ლელე ყვერდას მარცხ. კალთაზე. სათიბია ტყენარევი. კირნარევი და თეთრქვიანი ადგილია. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცამშა მანჭაბ – წყარო (ნაკრა) ნაკრას მარცხ. კალთაზე, სათიბ ცამშშია, მოზრდილი, სარწყავად იყენებენ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ცარემ – სათიბი (ჟიბიანი) ს. ჟიბიანის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ვაკე და ოდნავ დაფერდებული სათიბი, ალპ. ზონაში. *სოსო*

- სემლარის ძე ნიჟარაძე, 19 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ცაქეში სგიმ** – მუჟე წყასლი (ჩაჟაში). *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ცაქეწ კოჯ** – კლდე (ლახუშდი) მთა მუზსა და ლახუშდალდს შორის, კაზაგარის თავზე, ცარცივითაა თეთრი. *გიორგი ანდრეას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*
- ცაცუიშ დაბ** – ყანა (ციცხვარი), ს. ციცხუარშია, დამრეცი რელიეფით, ირგვლივ ტყეა. ცაცუ ჭკადუას ყოფილი ყანა. *ვალე გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ცაცხუ** – საკულტო ადგილი (ხარაში), ს. ხარაშის ცენტრშია, **დიდი ცაცხვია**, სალოცავია კაცებისთვის წელიწადში ორჯერ – უფლიშ-ში (ხომა უფლიშ, ხორტა უფლის). ნაეკლესიარი არაა. ადრე ირგვლივ ნაძვნარი ყოფილაო. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*
- ცაცხუე ლარა** – სათიბები, საძოვარი (თეკალი) ს. თეკალში, ცაცხვიცაა საკულტო დანიშნულების. *ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. მ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*
- ცაცხვის დლა** – დეღე (ნალომარი). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- ცაცხულდარ** – საძოვარი (ჟიბიანი) ს. ჟიბიანის პირდაპირ, მდ. ენგურის (ჭალას) მარჯვ. კალთაზე. კლდოვანი ადგილია, პატარა ჯუჯა მცენარეებიანი. ჯუჯა ეკლებიანი, პატარაზე მზარდი მცენარეების ბუჩქებია. *სოსო სემლარის ძე ნიჟარაძე, 19 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ცენტრ** – ცენტრი (ჭუბ. ს.ს.), კამუთრე ჭყიბარ, ბიბუარე ზენარ. ს. ჭუბერის კულტურული ცენტრი, აქვეა სკოლა, ფოსტა, სამკერვალო, სასურსათო და სამრეწვ. მაღაზიები, საერთო საცხოვრებელი. მდებარეობს ს. ლაკვლმახის ჩრდ.-აღმ., მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარე. *ვასიკო მუხას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*
- ცენტრალურ კავკასიონ** (Центральный Кавказ – от г. Тштнурльда до г. Пасис-мта) – მთაგრეხილი (ლნტხ.), კავკასიის ქედის ერთი ნაწილი – თეთნულდიდან ფასის მთის ჩათვლით. მწვერვალების, მყინვარებისა და ქედების სახელები ამოწერილია „აილამას“ ბანაკში გაკრული სამარშრუტო-საცნობარო სქემიდან. **შემოწმებულია:** *გიორგი აკაკის ძე მეშველიანი, 36 წ., საკონტროლო-სამამშველო სამსახურის უფროსი ლენტეხის რაიონისა. 1982. IX.*
- ცერ** – საძოვარი მთა (ლახუშდი), მდ. ენგურის მარცხ. კალთის საზაფხულო საძოვარი მთა. ალპურ ზონაშია, მთა ანდერინის აღმ., ამჟამად **იელის** მთაა. *გიორგი ანდრეას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*
- ცერალ** – სათიბები (ტვიბი) ტვიბის მთაში. იცის **ლეცირი**. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*
- ცერტაშ** – საძოვარი (იფრარი) ს. იფრარის ჩრდ., საძოვარ ლატაფის დასავლ. *გემა ანდრეას ძე მარგვლიანი, 61 წ., პენს., ს. იფარი, კალას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ცერი ტუბ** – ხევი (იელი) ენგურის მარცხ. კალთაზე, მარცხ. შენაკადი. მოედინება მთა ცერიდან. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., 1972. VII.*
- ცეშიერ** – სათიბი, ტყე (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ., სათიბ ჰეზარის ზემოთ. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ცეხუაძ** – სათიბი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ჰადიშისკენ. *სოლომონ ივანეს ძე გულობანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ციგრანი** – სათიბი (ლაშხრაში) ნასახლარ ლაშხრაშის ჩრდ.-აღმ. ტყიანია, ეკლნარი, იცის ასკილი, კუნელი (ცანცი). *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ციტ-წყალაძ** – ყანა (ლემზაგორი) ს. ლემზაგორში, წყარო მოედინება.
- ცილანი** – ყანები (ტვიბი) ს. ტვიბში. *ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.*
- ციმენ** – სათიბები (ლახუშდი) ს. ლახუშდის ჩრდ.-დასავლ. მდ. მესტია ჭალას მარცხ. კალთაზე, ზაფხულობით წყაროები მოედინება მრავლად, დგება გუბეებად. იციან **მილც** (ჩიტის სახელია). *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ. დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*
- ციმლერ** – სათიბები (სვიფი) სტიფის ჩრდ.-ით, სათიბ ლერთხნარს აკრავს აღმ. მოედინება წყლები. *ტარიელ ქემუხას ძე გადრანი, 59 წ., კოლმ. პარტორგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი,*

1969 წ. ოქტომბერი.

ციყტმა ჭალაძე – სათიბ-სამოვრები (ლევშერი) ციყშერიში, დასავლ., მარცხ. მხარე ცხენისწყლისა. რ. დ. შავრეშიანი, 46 წ., 1978.

ციოყულმა მურყტამ – კომპი (მურშველი), ზემო მურშველშია, კარგადაა დაცული, ქურდიანების საგვარეულოსი. ამ კომპშია ხელუხლები ხატი – „ხატმდურიდან გადმოფრენილი“ ხატი-ჯვარი თვლებით. გურამ ალექსანდრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ციოყშერ – უბანი (ლევშერი). ს. ლეშშერის ერთ-ერთი უბანი დასაწყისში. გარდაფხაძეების ყოფილი სამოსახლო და საგვარეულო უბანი. ამჟამად ცხოვრობენ ხვისტანები, გასვიანები, შავრეშიანები, ბაბლუანები, გარდაფხაძეები (2), ჟორჟოლიანი. ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.

ციყ-ნაზარგ – სამოვარი (ლექსირი) მდ. ხელედულას მარჯვ. მხარეზე, ქვიშმოლაღშია. ალბათ ვინმე ციყის საქონლის ნაბინავეები იყო. ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.

ციტუნნი – ყანა (ჭოლაში) ს. ჭოლაშის დასავლ., უბან ქუთის ქვემოთ. დამრეცი ოდნავ. ბაგტრა არაა. ნიკოლოზ კოსტას ძე შერვაშიძე, 61 წ., 1971.

ციტო სარაგოლ – წყარო (ლევშერი), ლევშერშია, აღმ., თხმელნარი. გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.

ციცი მოლ – სამოვარი (ყარიში), ს. ყარიშშია, ფურელიანების საგვარეულოს ყოფილი ყანა. დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.

ციცხუპ – სოფელი (ხმ. ს.ს.) მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, ცხოვრობს 2 ოჯახი, გზის ქვემოთ, ენგურამდე. სამხ.-ით ტყის კედელი აკრავს. ბევრია ნიგოზი, ხილიც და ვენახიც. არის სახნავ-სათიბები. ტყე: ცხტიმრა, წიფრა, ცოტა ზესხრა, ფიხტოლ... მისი სიმღლეა ≈ 669,0 მ. ზღ. დონიდან. ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ციცხუპრილ – საკულტო ადგილი (გული) ს. გულში, ლამარია-ს სასაფლაოს გვერდით, სალოცავი ადგილია. დგას ცაცხვი. სამოვრად გამოყენებულია, თიბვა აკრძალულია, როგორც საკულტო ადგილი, როგორც წმიდა ადგილი. ცაცხვნარი? ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგტდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ციცხურიშ კოჯარ – კლდე (იდლიანი) ს. იდლიანის ჩრდ.-აღმ., ნაშიხტის ჩრდ.-აღმ. ლემდარაშ ტუბის მარცხნივ, გუჯუმ ნალგენიშ ტუბის თავზე. შიშველი, სალი კლდეებია, კალთებზე წიწვნარი ტყეა (იხ. დაახლ. რუკა 1 : 100 000 – 1794,4 მ). მდ. ენგურის მარჯვენა კალთის მაღლობი. არიმ უმარის ძე ჭკადუა, 87 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ციხტა (2) – უბანი (ქვედა მამი) ქვედა მამში. ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.

ციხტა – ბუჩქნარი (სასაში) ს. სასაში, მაღლობზეა.

ციხტლაშ – სამოვარი მთა (იფარი) ს. იფარის სამხ., ლასილის ქედთან ახლოს, ალპური ზონა. კლდეებიცაა. ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ციბანი (2) – სათიბი (ქურაში) ს. ბარშა და ს. ქურაშს შორის, ტასლერის გზის ზემოთ, ს. ქურაშის სამხ.-აღმ. ჭაბგუნის (სათიბი) სამხ.-აღმ. ილარიონ კოსტას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ. ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ციბანი – სათიბი (ბარში) მდ. დაკშარის აღმ., სათიბ ჩუბე ქურაშს აკრავს აღმ. მხიდან. ბაგუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ., მძღოლი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ციონ – სამოვარი მთა (შგედი) მდ. ენგურის მარცხენა კალთის სათავეში, ს. თოთანის პირდაპირ, მთა ქტაბ-ს ქვემოთ. შუმანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ციონაშ ლახტ (იხ. ციონ)

ციცა მოლ – ყანა (ყარიში), ს. ყარიშშია, ცუცა მეშველიანის ყოფილი ყანა. დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.

ციხტა – ტყე (ბულეში) ს. ბულეშში, შერეული ტყე, ჯუჯასებური. ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.

ციხტუ // ცხტუშ ცხეც – ტყე (მაგარდელი) სოფლის სამხ.-აღმ., თავზე ტყის მასივია. ცხტუ (მტაც. ფრინველი), ცხეც „ტყე“. ივანე ბეკას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ციხტუშ – ნაკომპარი და მისი მიდამოები (ჩაყაში) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, საავადმყოფოს ზემოთ. არის ნანგრევი კომპისა. ხოლა საცქვიშ, ლემარლიხ, დას მო ჰატიდინახ. მაშინ სოფლმა გარიყა, ესენი არიანო ცხტუშ, როგორც უნდო, მტაცებელი. შემდეგ ამოწყვეტილა. დღესაცაა საწყევლად: ცხტუშრე ჰარაჯ

როქუ ლაჯგდა. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ცხაკვანო ცხეც (იხ. ცხაკუ)

ცხაკუ ზაგარ (2) – ტყე (იელი) იელის აღმ., ტყიანია – შერეული. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

ცხაკუ ზაგარ – ზეგანი (მესტია) დ. მესტიასა და ლექუჭ ლახუჭ-ს შორის. *ზამირა დათიკოს ას. მარგანი, 18 წ., კოლმ., დ. მესტია, 1972. VIII.*

ცხაკუ ზაგარ (იხ. ცხაკვ ზაგარ)

ცხაკვრუ ნამოლ – ფიჭვნარი (მურშველი). ფიჭვნარი ტყის კალთა.

ცხაკურუ ნამოლ (იხ. ცხაკვრუ ნამოლ) ტყე (მურშველი), ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ. ფიჭვნარი ტყის კალთა. ნამოლ „ამონადირკი, ნაკაფი“. *ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ცხაკუში მურყუამ – ნაკომპარი (ჩაჟაში). მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სამანქანო გზის ზემოთ ნაკომპარია, ს. ჩაჟაშის პირდაპირ. *ილია ერმალოს ძე ნიჟარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ცხალასტანი – ტყე (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის ჩრდ.-დასავლ., მეშხე კუტიცის ტყეს აკრავს ჩრდ.-დასავლ. წიწვნარია, ლაცხტი ლი, ლიმზური ნამთქვა ლახუტეშ შუკუჭი. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ცხამრიელი ტუბ – სათიბი (ჩოლ. ს.ს.) ცხამრიელის ხეობაში. *ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ. 1978.*

ცხარტუშ – სათიბი (კიჩხულდაში), სათიბ ათრანის აკრავს ჩრდ.-აღმ., მოვაკო ადგილია, ტუბის დასავლ. აღმ. ლეგელყეჩ აკრავს. აქა-იქ ეკლიანია. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცხარტუშ – სამარხილო გზა (ნესგუნი, ქაშვეთი, ლაშთხვერი). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ს. ნესგუნი, მესტიის რ-ნი, 1972 წ.*

ცხარტუში ბოგ – ხიდი (ქაშვეთი, ლაშთხვერი). ჭალაზეა გადებული სამარხილო ხიდი. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ცხურუ – სამოვრები (სასაში) ს. სასაშის ჩრდ.-

დასავლ., კლდიანია, სანადირო. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ცხეკარ – ტყე, სათიბი (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ., მთა შიხულდაშის შუა ნაწილში, არყნარი ტყით. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ცხეკუან – სოფელი (ზჩ. ს.ს.), ს.ს. უშხუანარსა და დოლესტუფს შორის მდებარე საცხოვრებელი ადგილი ≈ 11 ოჯახით, მდ. დოლრას მარცხენა მხარეზე. სოფელს აღმოსავლეთით ტყე აკრავს. შეიძლება ფლორის მიხედვით – ცხეც „ტყე“. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხუანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ცხეკუანი – სათიბი (ნაკ. ს.ს.), ნაკრას მარცხ. კალთაზეა, სათიბ ჰარმელანის ზემოთ (ჩრდ.), ტყეშია, ტყენარევი სათიბია (ცხეც ი ხეჩდა ი ლარე ი ლი – ფოთლოვანი ტყეა). *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ცხეკუანი ფერმა – ფერმის მიდამო (ზჩ. ს.ს.) ს. დოლესტუფის თავში, სადაც სგიმელდარის სამოვარია, დგას ფერმის შენობა, ზამთრობით საქონლის დასაყენებელი. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხუანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ცხეკრლარ – ბუჩქნარი (ჟიბიანი) ს. უშგულის აღმ., ლამარიას აღმ. ფერდობი არყნარით. ცხეკრლ „ტყე“ (კნინ.). *მიხეილ დავითის ძე რატიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ჟიბიანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ცხეკიპილ – სათიბი (მაჯვდიერი) ს. მაჯვდიერის დასახლების სამხ., ტყისპირა სათიბია. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. მაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ცხეკიშ დაბგლდ – ყანა (ჰებუდი) ს. ჰებუდის სამხ.-აღმ., ყანა წელიშ შდიმ-ის აღმ., ყანის ბოლოს ტყეა. *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცხეკიშ შუ ზაგარ – ტყე (ჰებუდი), მდ. ლენის მარჯვ. კალთის ამაღლებული ადგილი, კესარ სარაგის აღმ. გზის ზემოთაც და ქვემოთაც. ტყე შერეულია, უფრო ფოთლოვანი. *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცხეკლელი თხუმი – ყანები (კახურა) ს. კახურაში, ნაკოშპარია, ნაეკლესიარი. მალლოზხეა, ქვე-მოთ ტყიანია. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ცხეკნიერ – სათიბ-სახნავი (მურშველი), ს. მურშველის ჯურულდაშშია, ადრე სახნავი ყოფილა, ამჟამად სკოლის ნაკვეთია, ნახევრად – საბოსტნე, ცხეკ – არავითარი. *ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ., მოსწ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ცხეკშა – სამოვარი (თავრარი, ხერხვაში) ს. თავრარის ჩრდ.-დასავლ., სამოვარ გემრანე ნაშდუხუ-ის სამხ.-დასავლ ს. ნაკის მიმართულებით, ტყის თავზე. ცხეკ-შა „ტყის თავი“ (?). *უშანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ცხეკ-ჯოდი დაბ – ყანა (ლექესირი) მდ. ჩოლშურას მარჯვ. მხარეზე. ტყიანი არაა. გრძელი იყო. *გ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ცხეკვლადი – ყანები (ყახუნდერი) ს. ყახუნდერში, ადრე ტყე იყო.

ცხენის ყინვარ – მყინვარი (ლნტხ.) მდ. ზესხურას ჩრდ.-აღმ.

ცხენშურ – მდინარე (შგედი), ს. სგედშია, ლაშხურის მარჯვ. მოედინება შგედი ლახუტიდან. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

ცხუად დაბარ – სამოვარი (ლანჩვალი). *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურაიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

ცხუად ვომარ – სათიბი (ხალდე) მდ. ჯალდე ჭალას მარცხ. კალთაზე, ს. ჯალდე ადმ. მიწოდორია. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ცხუადრ – ტბები და ტყე (ყიბიანი) ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარცხენა კალთაზე. დგას ორი ტბა – **ხოშა ცხუადრ** და **ხოხტრა ცხუადრ**. არყნარი ტყე. ცხუად „(არყის გამოსახ-დელი) ქვაბი“. *მიხეილ დავითის ძე რატიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ყიბიანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ცხუადნაყიდუ – ყანა (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ. ცხუად „ქვაბი“ (არა დღიური – შდრ. ბქ. **ცხუად**). *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ცხუადრი ტუბი – ხევი (უშგული) ს. უშგულის ჩრდ.-აღმ., მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, **ხოშა ცხუადრის** ტბაში შემოდის და დინება

გრძელდება ენგურისკენ. *მიხეილ დავითის ძე რატიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ყიბიანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ცხუადულარ – სათიბები (ხეშვილი) ს. ხეშვილის ჩრდ., ტყეში პატარ-პატარა სათიბები. *მ. დ. ფილფანი, 87 წ., ლენჯერი, 1973.*

ცხუანდირ – სამოვარი მთა (ჭუბერი) მდ. ჭუბრულას მარჯვნივ, ტყის ზონის ზემოთ, შიშველი დაქანებული რელიეფით, ალპური და სუბალპური ზონაა. ქვემო კარვებთან წიწვნარია. დგას 3 კარავი, ყველა ცალ-ცალკე. მოედინება მდ. ცხუანდირ, მდ. ჭუბრულას მარჯვ. შენაკადი. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.*

ცხუანდრია – ღელე (ჭუბერი) მდ. ჭუბრულას მარჯვ. შენაკადი. მოედინება მთა ცხუანდირიდან, მემულის ზემოთ. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.*

ცხუანდრია კოჯარ – საჯიხვე კლდე (ჭუბერი) მთა ცხუანდირის ჩრდ.-აღმ., მწვერვალ ყუბას დასავლ. კლდე შიშველი ციცაბო კალთებით. მდ. ჭუბრულას მარჯვნივ. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70 წ.*

ცხუანდრიაში ლიცილ (იხ. **ცხუანდრია**)

ცხუანდრიაში ტობარ – ტბები (ჭუბერი) მთა ცხუანდირშია, მწვერვალ ყუბას ორივე მხარეზე. სამხ. და აღმ. მხარეებზე. ტბები მომცროებია. მწვერვალ ყუბას ძირში. ირგვლივ კლდის ნაყარია. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70.*

ცხუანდრიაში ყუბა – მწვერვალი (ჭუბერი) მთა ცხუანდირის ჩრდ.-დასავლ. მომრგვალო შიშველი მწვერვალი. ჩრდ. მყინვარია, ზღვის დონიდან 3119,3 მ. (იხ. რუკა 1 : 100 000). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII.70.*

ცხუიმ (3) – სათიბი, სამოვარი (უღვალი) ს. უღვალის ჩრდ. მხარეზე, სახნავ დალდაშს აკრავს ჩრდ.-დასავლ. რეზილნარი ადგილია. ცხუიმ „რცხილა“. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიაიანი, 60 წ., პენს., ეკერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ცხტიმ – სათიბი, სამოვარი (ისკარი) მდ. დაწმარის მარცხ. მხარეზე, ს. ისკარს აღმ. დგას ერთი რცხილა. ცხტიმ „რცხილა“. *ფუჩე ფუჩეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ცხტიმ – სახნავი (გულიდა), ს. გულიდაშია, ჩრდ.-აღმ., რცხილნარია. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*

ცხტიმალდ – სოფელი (ლნტხ.). ხელედის ს.ს.-ში შემავალი ერთ-ერთი სოფელი, მდ. ხელედულას დასაწყისში. ბოლო სოფელია ხეობაში, ცენტრიდან (ლენტეხიდან) 25 კმ. 6 ოჯახია სულ. **რცხილა** ბლომდაა, საერთოდ კი – შერეული ტყეა. *შურუმბი მიქელის ძე ჩანესელიანი, 46 წ., კოლმ. (ფერმის გამგე), ს. ცხუმლადი, ხელედის ს.ს., 1974.*

ცხტიმწი – ტყე (სვიფი, ლეზგარა) ს. სტიფის თავზე (სამხ.). რცხილნარი. „რცხილნარი“ (?). *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცხტიმი ლალჯან შუკუ – გზა (გულიდა) ს. გულიდიდან მთა გოლდაში. *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*

ცხტიმიშ სარაგ – წყარო (სვიფი). სამოვარ ლაშაშ-ის ძირში მოედინება წყარო, ს. სტიფის სამხ. „რცხილის (რცხილიანთ) წყარო“. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცხტიმშიყ – სათიბი (ლახუმდი) ს. ლახუმდის აღმ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ტყეა, ხილიც (რცხილა, მუხა...). *რიდა ბესის ას. ფირ-ცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*

ცხვიმგლდაშიშ ცხეკ (იხ. **ცხვიმგლდშია ცხეკ**)

ცხვიმგლდშია ცხეკ – ტყე (თავრარი) ს. თავრარის აღმ., ლანგულიდაშის სათიბს აღმ. ესაზღვრება ტყე. შერეულია, ჭარბობს რცხილა, წიფელა. აქა-იქ წიწვნარიცაა. *უშანგი ბარდლუს ძე ცინ-დელიანი, 32 წ., კოლმ. ბრიგადირი, ს. თავრა-რი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ცხტინტ – სათიბი (ქაშვეთი, ლაშთხვერი). ქაშვე-თის სათიბია, ჭალაშს მარცხ. მხარეზე. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ცხტირტ – ტყე (ქვედა ლეჰა) სოფლის ჩრდ.-დასავლ. სამანქანო გზის ზემოთ, ქუანაშ კოჯიდან სარგარობაშ გორაგამდე. წყრილია

ტყე ადა ქვიშიან-კლდიანი. ცხტირტ „წვრილი ტყე, ლეპინძე ცხეკ“ (ხოლა ლაზ ლი, ხოლა ლესგრეგბი). *სილევან იშმაგის ძე დადემქე-ლიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცხიკი – სამოვარი (ზედა ვედი) მთა ნაკის შიგნით, დასასვლ., ციცაბო ნაყარი კალთებით. თხების სამოვარია მხოლოდ. *შალვა ბაკუს ძე გოგი-ლავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970.*

ცხიკრ დაბარ – სამოვრები (ჩაყაში) ს. ჩაყაშის სამხ.-დასავლ., მდ. ქვიშირის მარცხ. მხარეზე, სკო-ლის ზემოთ. მის ზემოთ არყნარია. „ტყის ყანები“. *ილია ერმალოს ძე ნიყარაძე, 31 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაყაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ცხიკრლდ – ყანები (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, ძვ. სკოლის ქვემოთ, ტყე არაა. ცხიკ „ტყე“.

ცხიკრლდიერ (იხ. **ცხიკრლდ**)

ცხიკი პილიერ – სათიბები (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის დასახლების დასავლ., სათიბი ტყისპირა. *სემ-ლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ცხირლადაშგ (2) – გზა (შყალერი). ს. ლაპილის სამხ. მთისკენა გზაზე დგას დიდი სოჭი, სადაც დებენ „ცხირს“ და ლოცულობენ – „ბარბალ მგხერ თარინგზელ ხოჩა გზაჰრობს გვაჩო. გ. რ. გურგელიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.

ცხირლადაშგ – საკულტო ადგილი (იელი) ს. იელის სამხ.-დასავლ., სამნაქანო გზაზეა. გზის მოსახვევში. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

ცხირ-ლაცხტი (2) – გზა (უღვალი). ს. ეცერიდან ს. ჰებუდისკენა სასოფლო გზაზე ერთი ადგილი გზისა ცუდი გასავლელია. იქ მიმავალი ტოტს (ცხირს) მოსტეხს და დებს ლოცვით: ღმერთო, კარგი გზა გვიქენიო! (ცხირ = ჩხირი ?). *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცხირ-ლაცხტი – გზა (გვალდერი). სოფლის სამხ. ტყეში მიმავალნი „ცხირს ხაჭუმებს, ეჩეჟუ ადისგზ ი „ჯგგრაგ როქ სი ლაბხედ“. მაღლობი ადგილია. *ჩხეტთან ემუხას ძე ჩხეტანი, 47 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცხირ-ლაწინა – საკულტო ადგილი (მურმკელი) ს. მურმელის დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ, კლდიანი ადგილი. გადის სამარხილო გზა.

გამვლელი ტოტს (ცხირს) მოტეხავს და დადებს ან ჩამოვიდებს არყის ტოტზე. ვალდესკენა გზაზე. „ტოტჩამოსაკიდი“. *მერაბ ანტონის ძე ნიჟარაძე, 60 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ცხმელური – სოფელი (ლნტხ.). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.*

ცხმელური ღალა – დეღე (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონომიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.*

ცხომწარ – ტყე, ფერდობი (ფარი) ს. ფარის სამხ.-დასავლ. სათიბ ყენბიშის სამხ. დაბალი ტყეა მუხის და რცხილისა. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცხუმწანი (2) – სათიბ-სადოვარი (ჟიბე ლევშერი) ჟიბე ლევშერის თავზე, დგას ეკლესია, სასაფლაოცაა. თარიგზელის ეკლესიაა. **ცხუმარ** ჩუ ხავხ. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

ცხუმწანი – ეკლესიის მიდამოები (ლევშერი), ს. ლევშერშია, დგას ეკლესია – **ცხუმწანი** სასაფლაოებიცაა. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*

ცხუმწარ – სათიბი (ლამხერი) ს. ლამხერის დასავლ., ყანა რატანის აკრავს, ირგვლივ რცხილნარ, თხილნარ, მუხნარია უფრო მეტად. *მახამეთ გურმაჩის ძე დედვარიანი, 49 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცხუმწაშ – ყანა (ძულარეში), ხელედშია, ძულარეშის უბანში. რცხილნარი. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ცხუმელირ – სოფელი (ლნტხ.) ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე, რცხილნარ ხეობაში. *ე. ა. ტვილდიანი, 1976.*

ცხუმელილალე ლაჯოგ – მთა (ყვედრეში) ს. რცხმელურის მთა, საზაფხულო სადოვარი, ალპური ზონა. სადგომი ახლაცაა. ცხუმელირ „რცხმელური“ (თუ ცხუმელილ ?). *გ. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ცხუმელილი მოლ – საოდვარ-სათიბები (წიფ-ლაკაკი) ს. წიფლაკაკიაში, ცხუმელირის პირდაპირაა. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*

ცხუმერი – სახნავი (ზემო მამი) ლეჟნ მამში, რცხილნარი აკრავს. *ი. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*

ცხუმირ ზაგარ – რცხილნარი (ნესგუნი). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ს. ნესგუნი, მესტიის რ-ნი, 1972 წ.*

ცხუმარ ღარალ – სადოვარი (მაცხვარიში) ღარალა

ჭალაშ მარჯვ. მხარეზე, რცხილნარია. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ცხკვე – ფერდობი (ზედა ვედი) მთა ნაკასა და საოჩეს შორის, ციცაბოკალთებიანი, ხრამებით, მშრალი დეღეებით. ბევრია სუბალპური მცენარეები. მის სამხ.-აღმ. ცხკვეშ დუდი. მოედინება ორი წყალი, ერთი ნაკას მხარისკენ, მეორე საოჩის მხარისკენ. ქვემოთ ტყეში ერთდებიან. გადის მის ფერდზე გზა საოჩედან ნაკამდე. არის ვერხვნარი, წიფლნარი, ქვემოთ შერეული, ხვამცა, მელიშია დიხაში. ! ხრიოკი, უსარგებლო“. *მუშნი ბეგის ძე ქარაია, 46 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჯგალი, 23.9.1970 წ.*

ცხკვეშ სუკი – ქედი (ზედა ვედი) მთა ნაკასა და საოჩეს შუა, ტყენარევე ცხკვე-ს თავი, ჩრდ. მხარე ხრამებიანია, მარჯვენა და მარცხენა კალთები დამრეცი სადოვრები. *მუშნი ბეგის ძე ქარაია, 46 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჯგალი, 23.9.1970 წ.*

ცხკვეშ შ ღალე (იხ. ცხკვე)

ცხმწარ – სოფელი (მსტ.). ს. ცხმწარ-ი მდებარეობს მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, ს.ს. ბეჩოსა და ეცერს შორის მდებარე არეს პირდაპირ, მდ. ენგურს გაღმა, მარცხ. მხარეზე. ცხოვ. ≈ 127 ოჯახი, 6 ქვესოფლით. არის 1 ს. საბჭო, კოლმ. გამგეობა, სამ. სკოლა. სოფელს სამხ. ტყიანი კედელი აკრავს ხშირი რცხილნარით. სახელიც ცხტიმრა (რცხილა)-დან მომდინარეობს. ფლორის მიხედვით. *ივანე ბეჯას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცხმწარე ქუან – ფლატე (კალაში) კალშიმ ლახუს აღმოს. ფერდობია, ჩამოგლეჯილი (ფელტლი). ცხუმარელების „ქვიანა“ (?). *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ცხზერი თარინგზელ – საყდარი (იენაში), ს. იენაში-შია, დანგრეულია, ტიბის მარჯვ. მხარეზე. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ცხზერი ღარალ – სათიბები (იენაში) ს. იენაშის ჩრდ.-აღმ., ტიბგლდერის მარჯვ. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ცხცხლარ – სადოვარი (იელი) ს. იელიში, ჩუბე უბანშია, წყალი მოედინება. „ცხცხ“ ეკლნარი მცენარეა, **მცხენარაა, ჰყერუ** არაა, სხვა ჯიშის მცენარეა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

d

- მაზდანა მურყამ** – ნაკომკარი (წვირმი) ს. წვირმის სამხ. ნაწილში, მაზდაათ თემისა, ყიფიანების საგვარეულოსი, სახურავი არა აქვს. *მირან ხალამპრეს ძე ფანგანი, 40 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- მამ** – ყანა (ჰებუდი) ს. ჰებუდის აღმ., ყანა ლენგმარანის აღმოსავლეთით ტყე აკრავს. *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- მამანა დაბ** – ყანა (წანაში), ს. წანაშია, ვაკვა, ტყეში. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*
- მგტერ** – გზა (ჟამუში). ს. ჟამუშიდან მიმავალი სამანქანო გზა ცენტრალურ გზამდე. მგტერ „ამობურცული ადგილი გზისა, ზუგტ-ის სინონიმია. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- მეგარე ტუბი** – სამოვარი (ზმ. მარლი) ს. ჟიბე მარლის ჩრდ., დამრეცია, საზვავე, შიშველია, კალთები შერეული ტყით. მეგი ჩხვიმიანის სახელობის. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმ., ს. ჟიბე მარლ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*
- მელ-გორა** – სამოვარი (ნანარი), ს. ნანარის მთაა, ალპურ ზონაშია, რელიეფურად გრძელია, შერყვნილია – **გრძელ-გორა**. *ვ. ნ. ჭურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- მერგვი დაბ** – ყანა (შგედი), ს. შგედშია, დაფერდებული, ნიგვზნარი, მერგუ ციმინტიას ნაკაფი ადგილი, მისი წასვლის შემდეგ დარჩა მისი სახელი. *შუმან ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- მტიმე ნაშხულ** – სამოვრები (ხევრა) ჯელღგრას მარჯვ. მხარეზე, კლდიანი რელიეფის დანამწვარი ადგილია, მვიმეს დაუწვიაო (გვარი?). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- მიტა** – მწვერვალი (ქვ. ვედი) მთა ბურღუდერსა და კლდე კუეტს შორის. სუბნივალურია, შიშველი, საჯიხვია. გამოთქმაც: „მივას ესერ ქა ადიტუინეხ ღვაშარ, ეჩქას მევარ ესერ ლი ეჯიარე ლიდექ“. (სა. სახ.?). *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ.; ოქტომბერი.*
- მიტაშ კოჯარ** – კლდე (ციცხვარი) ს. ციცხვარის სამხ.-დასვლ., მთა შგენაშის დასავლ. ნაწილი, კლდეა შიშველი. სანადირო კლდეებია. **მიტას** (ვინმე) სახელობის კლდეები. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- მინდორა** – გზა (ზ. ლახამულა). ჟაბე ლახამულასკენა გზის დასაწყისი, სათიბ მორნიშიმ ჩრდ.-დასავლ. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- მირაშ ლაოტუელი** – ყანები (ლექვსირი) მდ. ცხენისწყლის მარჯვ. მხარეზე. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*
- მირი სკიმერ** – სამოვარი (ჯუდარი) მდ. მანანაურის მარცხ. მხარეზე. სკიმ არ მოედინება. ადრე იქ დადებულნიანების საქონლის სადგომი იყო. იტოტება იქ მდინარეები ღვადარაში ღელა და სკორბაში ღელა. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*
- მიხიტ** (იხ. ცხიკი)
- მიხიტომ უბან** – ხე-ტყის უბანი (ზ. ვედი). *ტოჩი თათოზის ძე მიქავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჯგალი, 22.9.1970 წ.*
- მოგაშარე ცხეც** – ტყე (ლაჰილი) ს. ლაჰილის სამხ., კვანჭიანების საგვარეულოს ყოფილი ტყე. *ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*
- მოტაგვი ნაშიხუ** – ტყე, სამოვარი (გალმა ხაიში) გალმა ხაიშიში, ტუბის დასავლ. აქა-იქ მუხის ხე, ნიგვზებიც. მის თავზე ბზაც. ადრე დაუწვიათ, რადგან დიდი ტყე იყო. მოტაგვის წინაპრებს დაუწვიათ იქაური ტყე. ფერდობი, კლდეც. მოტაგ (სოულახ) დუდას ძე ჭკადუას კუთვნილი ნამწვი ტყე. *ნატაშ ემუხას ას. ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*
- მოლაშ** – უბანი (ლენტეხი) დ. ლენტეხის ჩრდ., ლასკადურას მარცხ. მხარეზე. ადრე ყანები იყო. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*
- ძრლაშ** (2) – სათიბი, ღელე (მახაში), ს. მახაშია, მოედინება წყალი, იმასაც ძრლაშ ჰქვია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ძრლაში ლარე** (იხ. ძრლაშ)
- ძრლაში ლიც** – ღელე (მახაში), ს. მახაშია, ძრლაშის სათიბებში მოედინება წყალი. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ძულვირ ტგა** (იხ. ძულტირი ტგაშ)
- ძუბაშნანარ** – სათიბები (ხერხვაში) ს. ხერხვაშის ჩრდ., სათიბ ფომფერიშს აკრავს ჩრდ.

მხრიდან. „მუხასიანი“. დავით დუდარუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

მუბუტუშა ლწარალ – სათიბები (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ. დასახლების ზემოთ. მუბუ ჭეხანის სათიბები. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

მუბუღლა მურყამ – კოშკი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, კარგადაა დაცული, ჭეხანების საგვარეულოსი. მუბუ – საკ. სახ. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

მულარემ – უბანი (ხელედი) ხელედის ჩრდ.-აღმ., ხელედურას ტუბში, ჩამონამეწყრია. მულუა „ზღვა“. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 48 წ., მოსამსახურე, 1976.*

მულტარემ (2) – სამოვარი (იელი), ს. იელიშია, ენგურის მარჯვ. მხარეზე ფარდული დგას, აცის ქვემოთ. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

მულტარემ – ხეობა (მსტ.), მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარე, აეროპორტის ჩრდ., ლაშლანდშიდან ლეკზერის ტუბამდე. გადმოცემით, **იდეა ზღვაო.** მართლაც, ჩამონაშალის მიერ დაგუბებული იქნებოდა, რადგანაც კვალია ამისი. ნაჩვალ ლი ეჩხენ ი ამხენ. ზემოთ ვაკეა. *პირიბე ქელეჩის ძე ნიგურანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

მულტარემ = ნაყანარი (მახაში), ს. მახაშია, ადრე სახნავი იყო. ამჟამად ქიმიური ქარხნის ტერიტორიაა. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

მულტარეში ტუბი – ლელე (ლანჩვალი), მესტია ჭალაშ მარცხ. შენაკადი, უერთდება მულტარეში. *პირიბე ქელეჩის ძე ნიგურანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

მულტირი ტგზ – ტბა (ლნტხ.)

მლტიდარ – მაცხოვრის ეკლესია, სასაფლაო (მურყმელი), ს. მურყმელშია. მაცხოვრის ეკლესიისა და სასაფლაოს მიდამო, ენგურის მარჯვ. მხარეს. *ნაპო დავითის ძე*

კაკრიაშვილი, 26 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.

მლიკითემ ზოგ – ნახიდარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

მლიკი (იხ. ცხიკი)

მლიკი ტუბი – ლელე (ზ. ვედი), მდ. ნამსგალევის მარჯვენა შენაკადი, მოედინება მთა ნაკასა და საოჩეს შორის, წარმოებს ხეტყის დამუშავება. უბანია. დამრეცი კალთები, წიწვნარია მეტად, ფოთლოვანიც. *ვარლამ მიხას ძე მიქვა, 54 წ., მწყემ სი, ს. ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.*

მლუდარ (2) – სამოვარი (ქურაში) ს. ქურაშის სამხ.-აღმ. დაფერდებული ადგილია, „ქა ხაზუროლნა“ და ქვის ზღუდე გაუკეთებიათ. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ს. ქურაში, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19069 წ. ოქტომბერი.*

მლუდარ – ხილნარი (ქვ. ცალერი) ჩუბე ცალერის აღმ., ნამოსახლარია, ჯვინელ კირ ი ბაჩ ანდრი. ძლიდ „ქვიტკირის კედელი კალოსი, ზღუდე“. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

მლუდარ – სოფლის მოედანი (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, დგას დიდი იფანი, არის გასართობი სოფლისა. ზღუდე არაა, შემოკავებულია მალლოზზე. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

მღედ ღარ – სამოვარი, კლდე (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. მხარეზე, ლეცხეკ ღარის გვერდით. შედარებით სხვეაბთან უფრო ფართოა. შერეული ტყეა. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

მღეკემ ლალე (იხ. მლიკი ტუბი)

მემე – მთა (ტვიბლედი), ს. ტვიბლედშია, ჩრდ. მხარეში, მისი სიმაღლეა 2360 მ. ზღვის დონიდან (იხ. 1 : 100 000). *ნ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ., 1974.*

წაბ-სტიკუტ – სამოვარი (ლექსირი) მდ. ცხენის-წყლის მარჯვ. კალთაზე, ლათქველის მიდამოები. გორაა, დაქანებულია. წაბ „სამართე-ბელი“. *გ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

წადრემ – სახნავი (ღობი), ს. ღობშია.

წაკ-კლასგურა – სამოვარი (ლხმ. ს.ს.) ენგურის მარცხ. კალთაზე, სამოვარ ლეუას ზემოთ, ჰაკვირისკენა გზაზე. ტყიანი სამოვარია. ძიგირ ხაგ ი ცვგ. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

წალდანი – ყანები (მუწვი) ს. მუწვიში, ტყე არაა, ალბათ ნახოვარი იყო. წალდ „წალდი“. *გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*

წალდამ (2) სათიბ-სამოვარი (სასაში), ს. სასაში.

წალდამ – სათიბ-სამოვარი (ჩუკული), ჩუკულშია, მთა ბოგორლარის ტერიტორიაზეა. *ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*

წალკოტრლ – სამოვარი (ჩუკული) უბან ლეკუმბასტში, ჩუკულის ერთ-ერთ უბანში. მინდორია. **წალკოტ** „ვაკე ადგილი“ (?). *ზ. ს. გულბიანი, 22 წ., მოსამსახ., ს. ჩუკული, 1976.*

წანა ლიც – წყარო (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ., სათიბ წანაღსთან. ტყესთანაა. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 9, წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წანარ – სამოვარი (სასაში) ს. სასაში, ხილნარი, წყალიც მოედინება პატრა.

წანი – სამოვარი (ლხმ. ს.ს.) ენგურის მარცხ. კალთაზე, სამ. პანიქართის დასავლ. ადრე სათიბი იყო და წერქუშალ მელ ხაგან, ამჟამად ტყიურდება. ფიკვი ღვრს დასავლ. (შდრ. წივანა). *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

წანრი დვბ – სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის ჩრდ.-აღმ., მოედინება **ნაკუტამურვ ღვრ** (ღელე). *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წანრი ნაბოგ – ნახიდარი (ჟაბეში), ნახიდარია მდ. წანრგლაზე, კვლდში ბოგიდან აღმ.-ით 1,5 კმ. დაშორებით. *ჭიჭიკო ივანეს ე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1091 წ. სექტემბერი.*

წანრი ღვრ – სათიბი, ღარი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის ჩრდ.-აღმ., მდ. წანრგლას მარჯვ. კალთაზე. *ჭიჭიკო ივანეს ე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1091 წ. სექტემბერი.*

წანრგლა – მდინარე (მლხ. ს.ს.), მდ. მულხურას მთავარი შენაკადი, ჰქვია იგი მდ. ტუბიერ-გლას შესართავამდე. ს. ჟაბეშის ჩრდ.-აღმ.-თან უერთდებიან წანრგლა და ტუბერგლა. *ჭიჭიკო ივანეს ე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1091 წ. სექტემბერი.*

წარწინაშ ზაგვრ – სათიბი (ლეზგარა) ს. ლეზგარა-საკენ, ჟიბე ჭალაშ-ის სამხ. *თინა მგვას ას. ქალდანი, 22 წ., მოსამსახურე, ს. ტუბიერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წაქა-წყარი –ღელე (ზ. ვედი), მდ. მენჩხვშ ლიცს (ხემწყაროს) მარჯვენა შენაკადი. პატარა ხეობაა ალპური ტიპისა, მოედინება კლდეებიდან. ფერი სველისა აქვს (წაქაშ გემო უღუ, წყეთელ პილან რე?). უერთდება ხემწყარს კარვებიდან ≈ 1 კმ. სიშორეზე, სამხ.-აღმ. მხრიდან. მანჩხაფს ქვემოთ. მოედინება ტბა წაქა წყაროში ტომბადან, ქმნის წყალვარდნებს, კანიონს ზემო მხარეზე, ჭორომებიანი. წაქა „სველი“. *ლადი ზოსიმეს ძე მიქავა, 72 წ., მწყემსი, ს. გგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 22.9.1970 წ.*

წაქაწყარიშ(ი) ტომბა – ტბა (ზ. ვედი), მდ. წაქაწყარის საკვები ტბა. რელიეფურად ტაფობია, ლაკუმურაში დუდის მარჯვნივ, კლდეებს შორის. მისი ფართობია ≈ 150 X 150, დასავლ. ნაპირიდან მარადიული თოვლი (გლექტერი), რისგანაც ისაზრდოება. ტბა თითქოს უშველებელ ქვაბშია მოქცეული წაწვეტებული სუბნივალური ციცაბო კლდეების გაღვნივით. საოცარი სილამაზისაა. ფერი ზუსტად ხაჭოამოდებული სველივითაა. ეტყობა ღრმა უნდა იყოს. ასასვლელიც ციცაბო აქვს ჩრდ.-აღმ. მხრიდან, სიადანაც წაქაწყარი მოედინება. ტბა მდებარეობს 2972 მ. სიმაღლეზე. გადაღებულია სურათიც. *ლადი ზოსიმეს ძე მიქავა, 72 წ., მწყემსი, ს. გგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 22.9.1970 წ.*

წაქაწყარიშ ტომბაშ დუდი (მწვერვალი, კლდე (ზ. ვედი), კლდეთა, მწვერვალთა სისტემა, მთა ლაკუმურას სამხ.-დასავლ. სუბნივალური ზონა, მის ჩრდ.-დასავლ. დგას ტბა წაქაწყარი ტომბა (იხ. 1 : 100 000 3264.4). მის მარცხნივ არის ალპური სამოვრები. რუკაზე ლაკუმურაშ დუდითაა აღნიშნული, მაგრამ მეგრელების აღნიშნულს უწოდებენ. *ვარლამ მიხას ძე*

მიქვა, 54 წ., მწყემსი, ს. ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.

წებლემ – ტყე, სათიბი (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლ. ჩამოკიდებული ფერდობი, არყნარი უფრო მეტად, მუხაცაა. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

წელდერ (3) – ყანები (ბოგრეში), ს. ივარის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სამანქანო გზის გასწვრივ. *ლუკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკიფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

წელდერ – სამოვარი (ჩოლ. ს.ს.), მთაშია ა. ა. *ზურაბიანი, 20 წ., 1978.*

წელდრიელ (იხ. წელდერ)

წელიაშ – ყანა (მახაში), ს. მახაშშია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*

წელი ლაფხაკ – გზა (ჩოლ. ს.ს.) მთა დაშტვ-დარისკენა გზაზე. ვირი მოკვდაო (?). *ს. ს. ჯკმბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*

წელილდაშწარ – სამოვარი (ხოსრარი) საცხოვრის ლაყურის სამხ.-დასავლ., სამოვარ წენგმარს აკრავს ქვემოდან. ხრიოკი ადგილია, ბლომად ხარობს ეკალი (ცაგ „ბალახია“), რომელსაც ვირები ეტანებიან (წელილდაშ ადგი). *სვიმონ აზნაგეფის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წელიშ ნაშწყედუ – კლდე, სამოვრები (ცალერი) ს. ცალერის სამხ.-აღმ., მაჭულაშის მდინარის მარჯვ. კალთა, კლდე. აქა-იქ სამოვრებიცაა. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 58 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.: ნოემბერი.*

წელიშ შდომ – ყანა (ჰებუდი) ს. ჰებუდის სამხ.-აღმ., ყანა ძამ-ის სამხ. მოყვანილობა ვირის ყურის აქვსო ? *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წემშულდ – სათიბი (ბავგდანარი), სამოვარ ლაცხტენის სამხ.-დასავლ. თუთენე ჭალა-ს მარცხ. მხარე. წემშ „ჭაპანი“. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

წერიშ (2) – ტყე (იენაში) ს. იენაშის სამხ.-აღმ. მულხურას მარცხ. კალთაზე. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

წერიშ – ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარცხ. მხარეზე. შერეული ტყით. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. ლენჯერის ს.ს., 1972 წ.*

წესიანი – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის აღმ. გზის ქვემოთ, ფერმის შენობებსა და ჰადიშგრას შორის. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

წესიანი ნაკ (იხ. წესიანი)

წესილ – სადგომი (გვალდერი) წესლიშ ტუბის იქით (სოფლის დასავლ.), დასავლეთით. საზამთრო სადგომი ადგილის სახელია (ლაბაშ ლი, ბაუ შაააი). *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წესილ გორაგ – ქედი (ლუჰა) მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, ქედი მდ. ენგურიდან ბაჯის ქედამდე, საზღვარი ქედია ს. ეცერისა და ლეჰასი (გუალდერისა და ლეჰასი). **წესილ** (წეს-ილ-?). *იშმაგ სორთმანის ძე დადეშქელიანი, 88 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წესლიშ ზაგარ – ზეგანი (გვალდერი), საზღვარი (მდ. ენგურის მარცხენა მხარე) სოფლების (ეცერისა) გუალდერისა და ლეჰასი, ტყის მასივია (ნაძვნარი, წიფლნარი, მუხნარი (ჯიჰრა), შერეული ტყეა, აწლევს მდ. ენგურამდე (რიენტე ჩუ). „წესლის ზეგანი“. *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წესლიშ ტუბი – ხევი (გვარლდერი) სოფლის დასავლ., კუაკუატიშერ ნაწლიგუტს დასავლეთის მხარე. ორი დელეა, სარწყავად ხმარობენ. „წესლის ხევი, დელე“. *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წეფელ (2) – ტყე (ქართვანი), სამოვრები (იფხი, ლატ. ს.ს.), სამანქანო გზის ზემოთ, მდ. დოლრას მარცხ. კალთაზე, დუდა ნაბოგიშ ზაგარის გაგრძელებაა ჩრდ.-აღმ. *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულადანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

წეფლი ჯგერაგ – საყდარი (იფხი), ბალის ქედზეა, სამოვარ წეფელ-ის მიდამოებში ეკლესიის ნანგრევებია. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

წუტარარ – საცხოვრისი (ქვ. ვედი), ვედრგლას მარჯვ. კალთის ტერასაზეა პატარა საცხ. ადგილი, კანტორისკენა გზის ქვემოთ, ჩუბე საზანსა და სგიმიშ ღარს შორის. ცხოვრობს ერთი ოჯახი (ბაჯა და ესავა გირგვლიანები). მოედინება წყაროც და ჭაობებიანცაა. *ლეო*

გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

წუარწრიშ ფელტარ – სამოვარ-სათიბე (ქვ. ვედი), საცხოვრის წუარწრის აღმ. ფერდობი, გზასა და რიყეს შორის. *ლეო გრიგოლის ძე ჭკადუა, 45 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

წუიდილდარ – სამოვარი (ზაგარი) ს. ზაგარის ჩრდ., საკულტო ლწირველის დაღმა ფერდობზე (დასავლ.), სამარხილო გზის ზემოთ. დასველებულია მუდამ, მოჟონავს წყალი. წუიდილდ „პატარა წყალი რომ მოჟონავს“. *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წუიდიშ (იხ. წიღმარ)

წუიდილშ – სათიბი (დ. ლენტეხი), დ. ლენტეხშია, დასახლებაგაა. წყლები მოედინება. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

წუიდიშარ (იხ. წიღმარ)

წუიდილწი – ყანა (ქართვანი), ტყე ქუთიშარს აღმ. მხრიდან აკრავს, ენგურის ჩრდ. ხეხილიანია (ტანარ ხაგხ, ბარყენი). *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენსიონერი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ., სექტემბერი.*

წუიდილ – სამოვარი მთა (ლახუშიდი), საზაფხულო სამოვარი მთა ს. იფხისა, მთა ლახუშიდის აღმ. მხარე, ენგურის მარცხ. კალთაზე. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელიანი, 65 წ., პენს., მესტია, 1972. IX.*

წუიდილი ო **ლასგურა** – კლდე-მწვერვალი (ჩაჭაში) ს. უშგულის სამხ.-აღმ. მონადირეთა მოსანათლავი პიკი. ახალბედა მონადირეს პირველად იქ წაიყვანდნენ და მონათლავდნენ როგორც მონადირეს, ვითომც პატარმალსა. „პატარმალის საჯდომი“. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჭაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

წუიდილ ლელა – ღელე (კახურა) ლასკადურას აუზში, ჭუჭყიანია ყოველთვის, მარცხ. შენაკადი. წუიდი „ჭუჭყი“. *ე. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*

წუიდიმი – სოფელი (იფრ. ს.ს.), ფარის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი, ზღვის დონიდან 1900 მ-ზე მდებარე. ცხოვრობენ: **ფანგან, ფირცხელიან, თამლიან, გიგლეშიან, ბედიან, შუკუან, კორძაია, ხარძიან, ყიფიან, გულბან.** დგას ეკლესიები: ზაგარ თარინგელ, ნაკვ თარინგელ, წუიდიმი მაცხუარ, ჯგერაზ, ბარბალ, უღურთ თარინგელ. არის 7 კომპი კარგად შემონახული.

ტაფობი, ჩრდ.-აღმ. კედელი ფიჭვნარი ლეგებრა), სამხ.-აღმ. პლატო, იფარისკენა ხედი. ზაგარ, სუიფ, ტუბერ, ნესგა უბან, ლამულდ, ჟიბე ჩობან, ჩუბე ჩობან, ფეხ – სოფლის უბნები. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

წუიდილი ღელა – ღელე (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, პატარა ღელეა, ვიწროშია. წუიდილი „ვიწრო, პატარა“. *ე. კ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

წუიდიშარ – ყანა (შყალერი), ს. შყალერშია, ნაწილი მაცხვარიშელებისაა. *გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

წუიდილდ – სახნავი (შკედი) ს. შკედში, ბუჭვეშერის დასახლებაში. *ე. დ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

წუიდილდარ – სამოვარი, სათიბი (ტვებიში) მ. ბაქს ქვემოთ, სამოვარ აზვი-ს მარცხენა მხარე. არის სათიბიც და სამოვარიც. *რომანოზ სიომნის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბეში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

წუიდილი კვლედილარ (იხ. წუიდილი კვლედილარ)

წუიდილი – სათიბ-სამოვარი (ჭველიერი) ს.ჭველიერიში, მდ. ლაშხურას მარცხ. მხარეზე, მთშია. *ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

წუიდილი (2) – სამოვარი, ტყე (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის დასახლების ზემოთ, ფერდობის კალთის ფოთლოვანი ტყე. *მამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წუიდილი – სამოვარი (მურყმელი) ს. მურყმელის ჩრდ.-ით, ალპური სამოვარი. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მეტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

წუიდილი (იხ. წუიდილი)

წუიდილი – სამოვარი (ლაბსყალდი) წიფარ ზაგარს სამხ.-აღმ., მის დასასრულში ფერდობია, სამწყემსო სამოვარია, ბევრია წერექოს ტიპის მცენარე წილამ „შხაპრი“ (ежеголовник Spar ganIum (?), ხმარობენ თომის მაგივრად (წერექუდი ანლუე). წილამ „შხაპრი“ (Spar ganIum). *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წუიდილიგრა (იხ. კასლედიგრა) – მდინარე. *აქესენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., 1970.*

წუიდილი – სათიბი (მაგარდელი), სათიბ ხომა ლაჩუმაშია. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წირხლწანი – სახნავი (თავრარი), ს. თავრარშია, სუთიფს აკრავს დასავლ. ხილწარი. *უშწანი ბარდღუს ძე ცინდღიანი, 32 წ., კოღმბრი-გადირი, ნაკის ს.ს.ვ, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

წიფღღ – საძოვარი (დავბერი) ს. დავბერის სამხ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, წიფღღწარიცაა და არწწარიც. *ნოდარ პღატონის ძე მარგვღიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

წიფღღ – სათიბი (იენაში), ნასახღარ სგობულ-ში, წიფღღწარია. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*

წიფწწმ მურყუამ – კოშკი (მაგარდელი) სოფღის ჩრდ.)ძირში), გზის ზემოთ. ეკუთვნის კოსტა სუბელიანს. „წიფიანთ კოშკი“. *ივანე ბექას ძე მიღღიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წიფწ (10) – ყანა (იენაში) იენაშის სამხ.-აღმ. წიფღღწარი არაა. ერთადერთი წიფღღწაა დარჩენიღი. *ფარჯიანი, 49 წ., 1973.*

წიფწ – ტყე (მესტია) ლეხთაგის ჩრდ. წიფღღწარი ტყე. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოღანი, 45 წ., ს. ლეხთაგი, 1972.*

წიფწ – ტყე (ცაღერი), წიფღღწარი ტყეა, საზღვარი ს. ცაღერსა და თავრარს შორის. შიგადაშიგ წიფღღწარი ტყეა, განსაკუთრებით, სამხ.-დასთავღღ. წიფწ „წიფღღწარი“ (წიფ „ნაყოფი“). *ვღადიმერ სეითბეს ძე გვარმიანი, 58 წ., კოღმ, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

წიფწ – ტყე (ქაშვეთ-ღაშთხვერი) ჭაღწას მარცხ. კალთაზე, წიფღღწარწარეღია. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯღანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

წიფწ – ტყე (ჭებუღი) ს. ჭებუღის ჩრდ.-აღმ., სასოფღო სუფერის (ტყეშია) ჩრდ.-აღმ. ნაძწწარი ტყეა, დგას ჯგგრწგ წიფღღწიშ. *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წიფწ – საძოვარი, ტყე ს. ბოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. თხიღწარია, წიფღღწარი ტყით. მზიანი. წიფღღწარი შეიძღღება იყო. წიფ „შიღღწ წიფ როქღღ ლი“. *კატო მიხეიღღის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამს., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

წიფწ – საძოვარი მთა (ეცერი) მღ. დაწწწრის აღმოსავღღეთი მხარე. „წიფღღწარი“. *შუშწწწ პირიბეს ას. გერღღიანი, 21 წ., კოღმ, ეცერის*

ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

წიფწ – სათიბი (ფარი) ღღღღ ტუღიბის (ღღღღ) აღმ. ს. ფარსა და ს. ზაგწრს შორის, წიფღღწოღ ზაგწ მოღღ. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წიფწ – საძოვარი (ისკწრ), საძოვარ მოღღწრს აკრავს სამხ. მხრიდან ს. უღღღღღ-აღმღღ. აღღღღ წიფღღწარიც ყოფიღღა და სოჭწწარიც. მაგრამ ამჟამად არც წიფღღწარია და არც სოჭწწარი (ჟი ანხუღღტხ). აქა-იქ შემორჩენიღღია წწწრიღღი სოჭი (გგგგბ). „წიფღღწარი“ (?). *ფუჩღე ფუჩღეს ძე გერღღიანი, 87 წ, პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. აღ*

წიფწ – ყანა (ბუღღღღღ) ს. ბუღღღღღში, წიფღღწარი ამჟამად არაა. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

წიფწ – სათიბი (ნესგუნღი) ფუშყვერის მარცხ. კალთაზე, წიფღღწარიც არის. *ელგუჯა ვღადიმერის ძე გუღღღღანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

წიფწ ზაგწ – ზეგანი (ღაფსყაღღღი), ზეგანი მღ. ენგურიდან მთა ლამოჯას ძირაღმღღ, საზღვარი ს.ს. ლატაღღისა და ს. ლაფსყაღღღისა. წიფღღწარი ზეგანია, სახელიც წიფღღღისაგანაა. ს. ლაბსყაღღღის აღმ.-ით. „წიფღღღიანი ზეგანი“. *შიო თავას ძე გუღღღღიანი, 41 წ., კოღმ. ბრიგადირი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წიფღღღღღ ღღღღ – ღღღღ (ხღღღ. ს.ს.), ხეღღღღღშია, წიფღღღღღ-ის მთიდან. *ანზორ აკაკის ძე ბენდღღღღიანი, 33 წ., მოსამსახურე, ხეღღღღღის ს.ს., 1976.*

წიფღღღღღ – სათიბეღი (ჟამღღღღღ) ს. ჟამღღღღღის დასახღღღღღის აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ. შიშვეღღღღღა, ახღღღ-მახღღღ ტყეეღი არაა. ტუღიბის – წწწწწშის მარჯვ. კალთაზე (ს. ღღღღღწამღი ცხოვრობენ წიფღღღწწწრ). წიფღღღღღ „წიფღღღღღისაგან შეძენიღღღ“. *ვღადიმერ გიორგის ძე ნავერღღღანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამღღღღღში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წიფღღღღღწწწ – სათიბეღი (ქაშვეთ-ღაშთხვერი), ჭაწწწწწღღღის მხარეზეა, ლაშთხვერ-ქაშვეთის სათიბეღი. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯღანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

წიფღღღღღწწწწ – სათიბეღი (ღახიღღღი) ს. ლახიღღღის აღმ., წწწწწშის ღღღღღს მარჯვ. კალთაზე. *ალეღღღი ისაღღღის ძე იოსეღღღიანი, 99 წ., პენს., მუღღღღღის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

- წიფი ზუგ** – გორაკი (ზესხო), ზესხოსკენა გზაზეა.
- წიფიშ** – სათიბი (მამი), მამშია, წიფლნარიცაა. *ო. ნ. ჯამბურიძე, 59 წ., 1978.*
- წიფლაკაკია** (იხ. **წიფლწაკაკია**) – სოფელი. *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- წიფლაკიარე ჭალა** – სახნავი (წიფლაკაკია). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- წიფლაშწარ** – ნაკომპარები (ნასახლ. ჯუხლანი). ნასახლარ ჯუხლანის სამხ. სერზე დგას 2 დანგრეული კომპი და ნასახლარი გეყურე (ანსიანებისა). სამხ. წიფლნარ-მუხნარ-ნარევი ტყეა. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., მოსამსახ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- წიფნიშ** – სათიბი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარცხ., წიფლნარია.
- წიფნიში ბოგ** – ხიდი (ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილზეა გადებული ხიდი, სათიბ **წიფნიშზე**. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- წიფნიში ლწარა** (იხ. **წიფნიშ**). *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- წიფნიში ღწარ** – კლდე (ზეგანი). *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- წიფრწალ** – ტყე (ლეღბაგი) ს. ლეღბაგი ს დასახლ. ქვემოთ. სათიბებშია წიფლნარი. *ჟ. დ. აბდეღანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- წიფრელ** (იხ. **წიფრიელ**)
- წიფრიელ** – სათიბი (შყალერი) ს. ლაჰილის სამხ. მთისკენა გზაზე. წიფლნარია ირგვლივ. *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*
- წიფრილ** – სათიბი (მაგარდელი), სათიბ ხოშა ლაჩუმა-შია. წიფრილ „პატარა წიფელა“. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- წიფრიღწარ** – სათიბი (წვირმი) ს. წვირმის აღმ., სამანქანო გზის ქვემოთ. წიფლნარიცაა, შერეული ტყით. *არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ., მოსამსახურე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- წიფრი ლწაპა** – გზა (ლეღბაგი) ლეღბაგისა და ლექვა ლახვის გზაზე, ტყე **წიფრისკენა** შესახვევი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოღანი, 45 წ., ს. ლეღბაგი, 1972.*
- წიფრი ნაწარ** – საძოვარი, ტყე (ლეღბაგი) ლეღბაგის ჩრდ., ტყე წიფარშია ვაკე ადგილი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოღანი, 45 წ., ს. ლეღბაგი, 1972.*
- წიფრი სვიკუტ** – გორაკი (ხოფური).*მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- წიფრი ღწარ** – ღარი (სოლი) ს. სოლის ჩრდ., ტუბარის ღელის მარჯვ. კალთაზე, წიფლნარიცაა და შერეული საერთოდ. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*
- წიფრიშ სარწგ** – წყარო (ჰებუდი), ს. ჰებუდში გადმოყვანილია წყალი წიფარიდან. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- წიფრიშ ცხეც** (იხ. **წიფწარ** – ეც. ს.ს.)
- წიფრულ** – სათიბი (ფარი) ს. ფარის ჩრდ.-დასთავლ. საძოვარ ლემილაშთხუტის დასავლ. ირგვლივ თხილნარია. თხილი ადრე მწიფდებაო – „წიფრულ“ მწიფე. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამს., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- წიფრულწარ** – თხილნარი (ღემდერი) ს. ღემდერის დასავლ., საძოვარ ლაქურილის სამხ.-აღმ. გადის გზა ფალეღამდე, შვეული თხილის ბუჩქებით. ჩრდ.-აღმ. წიფლანრიცაა. **წიფრულ** „თხილის, ნიგვზის (კაკლის) გაწითლებას ვეძახითო“. შეიძლება თხილნარი იყო, თუ წიფლნარისაგან (?). *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- წიფრულ** – სახნავი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის სამხ., ყანა რობწარის აღმ., მის ახლოსაა წიფლნარი ტყე. წიფ „წიფლის ნაყოფი“. *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯვეღანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- წიქელწანი** – სათიბი (ქართვანი) მდ. დოღრას მარჯვ. კალთაზე, სათიბ ჯოღი ლარას ჩრდ.-აღმ. აკრავს, ჩამოუდის წიქელწანიშ ტუბრა. *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- წიქელწანიშ ტუბრა** – ღელე (ქართვანი) მ. დოღრას მარცხ. შენაკადი, პატარა წყალია. სათიბ წიქელწანისთან ჩამოედინება. *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- წიქელწარ** – სათიბი (ლემსია-კაერი) ს. ლემსიისა და

კაერის საზაფხ. მთაშია, კრაგი ხარისხის თივაა (შდრ. ნე-წიბ), წვრილბალახიანი სათიბია. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

წუდრე ლარაზ – სათიბები (ლემისა-კაერი) ს. კაერისა და ს. ლემისის მთის სათიბები. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

წუტან – სათიბები (შყალერი) ს. შყალერის დასავლ. ამოდის კარგი ბალახი, წივანას ტიპისა. *გ. დ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

წუტანარ (იხ. წუგან)

წუვრიელ (იხ. წუვერ)

წუტერ – ყანა (ღვეაბრა) ს. ღვეაბრას დასახლების სამხ.-დასავლ. ვაკე ადგილია. *ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წულან – ტყე (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ. მუხნარი ტყე. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

წურნარ – ფერდობი (ფარი), ციცაბო ფერდობია, ადის დაკლანკილი ბილიკი. არსებობს ასეთი გადმოცემა: სვანეთს ურჯულს შემოესია, ააოხრა ფარის უბნები და მიადგა სვიფის ტაძარს. როცა დასახელებულ ფერდობამდე მოვიდა მტერი, წმ. გიორგიმ, რომელიც ამ დროს ქალმა გამოაღვიძა, ისრები დაუშინა მტერს, მაგრამ ისრები მალე გამოელა. წმ. გიორგიმ თავისი ძალით ძირიანად ამოთხარა ნაძვები, რომლებიც აქ იზრდებოდა და მტერი გაჟლიტა. გადარჩა ერთი ცალთვალა და კოჭლი კაცი, რომელიც მაცნედ გაუშვა წმ. გიორგიმ. ფერდობი სისხლმა წითლად შეღება და დღესაც წითელია, ამიტომაც ეწოდა „წურნარ“, რაც „გაწითლებულს“ ნიშნავს.

წურუნგალა (რ. Цурунгал) – მწვერვალი (ყორულ-დაში) ს. ყორულდაშის აღმ., სიმაღლე – 4241 მ. ზ.დ.

წყადანიერ – ყანები (მაზერი) მდ. დოლრას მარცხენა მხარეზე, ჩორნარ-ის ყანებამდე. *ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ., პენსიონერი, ს. მაზერი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

წყალერ – სათიბები (ჭველიერი) ს. ქვედა ჭველიერიშია, რუებია გაყვანილი. **წყალერ** (შდრ. **შყალერ** ბზ. ლატ.). *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

წყალერ ტუბი – ხევი (ჭველიერი) ს. ქვედა ჭველიერიში, წყალი ცოტა მოედინება, მაგრამ

წვიმის დროს იცის მეწყერი. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*

წყალტერ – სამოვარი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის ჩრდ.-აღმ., ტუბის თავზე, მოედინება ღელე ტუბი. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წყალ-მაჭარ – გადასასვლელი, სამოვარი (ღობი). ღობის მთიდან რაჭაში გადასასვლელი.

წყარარ (2) – სათიბები (ჭებუდი) სამანქანო გზის ზემოთ, სათიბ მაშლარის ჩრდ.-აღმ. წყლებიც ჩამოუდის, ჭაობიანი ადგილიცაა. წყარ „კანაფის კონა“ (ბეჩ.). შეიძლება კანაფის სათესი იყო. *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგიკ, ს. ჭებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წყარარ – სათიბები (ლანხვრი) ს. ჭებუდსა და სამანქანო გზის შუა ნ. ნაწილი ს. ჭებუდისაა, ნაწილი – ლანხურის, სათიბებია. პანტა მსხლები, წყლები – ბევრია. მწკობოლ ი ლიხ „ჭაობიანი ადგილიცაა“. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., ს. ლანხური, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

წყარაშ – ტყე, სამოვრები (წვირმი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., ლასილის მარცხ. კალთაზე. პატარა-პატარა წყლები მოედინება. *ალექსანდრე ბიასლანის ძე გულბანი, 80 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

წყარაშელ – წყაროები (მელე) ს. მელეში, წყაროები მოედინება.

წყარო დაბერ – სახნავი (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმოკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

წყარო ლახუ – სათიბი (ღობი), ღობის საზაფხ. სამოვარი და სათიბი. წყაროებიცაა დასაწყისში.

წყან ტუბი – ხევი (ჟახ. ს.ს.) ს. ჟახუნდერისა და სასამის მთის გამყოფი.

წყან – ტყე (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ. წიწვნარი ტყეა, ნაწილად ცხევის დასავლ. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წყანოი ერ (იხ. წყანო)

წყიგილდ – სათიბი (ლანხვრი) ს. ლანხურის ქვემოთ, სათიბ ზუგულდის ჩრდ.-აღმ. ჩავარდნილი ადგილია, ჭაობიანიცაა, წყალიც მოჟონავს. ადრე ღარებს უდგამდნენ და მოწვეთავდა. წყიგ „წვეთავს“? (აწყგენე „ოდნავ მოწვეთავს“). *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ.,*

კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

წყურგინ – გზა (ქვ. ვედი), გერდაშერას ტუიბიდან მიმავალი გზა მთა ბურღვდერამდე, ტყეა და ბლომად მოცვი (ლევინყა ლი მასარდ – ციმუა). ადრე საცხენო გზა იყო, ამჟამად მანქანისაა. მოედინება წყალი მოზრდილი – 2 წისქვ. წყლისოდენა (ცგუენ–ს მეგრელები უწოდებენო). (ცგვენ < ციმუამი – ?). *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 567წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1979 წ. ოქტომბერი.*

წყურგინიშ ლაკრანტი – ნაკარვები (ქვ. ვედი) გერდაშერას მარცხ. კლათზე, წყურგინიშ ღარსა და ჭუჭელინიშ ღარს შორის. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ. პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

წყურგუინიშ ტუიბ – ხევი (ქვ. ვედი) გერდაშერიდან გზა ბურღვდერისკენ მიმავალი ხევი წიწვიანი ტყით, რომელშიც მოედინება ორი წისქვილის საკმარისი წყალი – წყურგინ (// ცგვენ), გერდაშერას მარცხ. შენაკადი. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1979 წ. ოქტომბერი.*

წყუშაშ – სათიბი (ნაცული) ს. ნაცულის აღმ.

წყლან დაბ – ყანა (ბულეში) ს. ბულეშის თავზე. მსხალი კია. **წყლანე** „მსხლის ჯიშია“. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

წყნწხარ – სათიბი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ., სათიბ ჰწხუ ლარას ზემოთ. **წყნწხა** „ მთის მცენარეა, საჭმელად ხმარობენ“. *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წყრან (2) – სამოვარი მთა (კიჩხულდაში), მდ. მაჭლანის მარჯვ. კალთა, ტყეცაა და ხრამი წითელი ფერისა, ზემოთ კლდეცაა წითელი ფერის. *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

წყრან – კლდე (უსგვირი) ჭალანს მარჯვ. კლათზე, წითელი ფერის კლდეებია. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ევერის ს.ს., 1973.*

წყრან – სათიბი (შკედი) ს. შკედში, ფერდობი. *ჟ. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*

წყრანტიერ – ყანები (ზეგანი) ს. ზეგანის ჩრდ.-აღმ., ლეჟა უბანის დასახლების ჩრდ.-აღმ., მოფერდო, ოყალო მიწა, ფერით მოწითალო. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის*

ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

წყრანიაშ – სამოვარი (დურაში, საყდარი) ს. დურაშისა და საყდრის მთაში, წყლის მიერაა გაწითლებული ის ადგილი. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

წყრანიაშ (2) – კლდე (მანანაური) მანანაურის მდინარის მარჯვ. კლათზე, ლეჯანს მთასა და სკორბანის მთებს შორის, მწვერვალია. წითელი ფერი მაინცდამაინც არ იგრძნობა. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*

წყრანიაშ – კლდე (კახურა) ლასკადურას თავზე, მთა დაბიერის მხარეზე. წითელი ფერის კლდეა. *ჟ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. კახურა, 1974.*

წყრანიაში ღელა – ღელე (ბავარი), ს. ბავარშია, ჯუდარის მარცხ. მხარეზე, მთა წგრანიაშიდან მოედინება. მდ. ბავარულას მარცხ. შენაკადი. *ე. ჟ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.*

წყრანუ – ყანები (ზეგანი) ს. ზეგანის აღმ., დასახლების აღმ. მხარე. *გუტერ ილამაზის ძე გულბანი, 32 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

წყრანარ (იხ. წგრანიარ)

წყრანაშ (3) – სამოვარი (მებეცი) ს. მებეცში, მჟავე – რკინის წყალი მოედინება, აბაზანებისათვის.

წყრანაშ – სამოვარი (სასამი) სასამის სამხ. მჟავე წყალი მოედინება. წითელი დანალექის მიხედვით. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

წყრანაშ – სამოვარი (ყახუნდერი) ს. ყახუნდერში, მდ. ლაშხურის მარცხ. მჟავე წყლის ნიშნებია, მოწითალო.

წყრანელდ – გზა (იელიში) ს. იელიში, მესტიისკენა გზაზეა, წითელი ფერის თიხაა. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*

წყრანი (იხ. წგრანიაშ ნატყეცუ)

წყრანიალ – კლდე (ტვიბი) ს. ტვიბში, ალპურ ზონაშია. მოწითალო ფერის კლდიანი მხარე (სანადიროა). *ჟ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

წყრანიალ – კლდე (მლხ. ს.ს.), მდ. წანერგლას მარჯვ. კალთის სანადირო კლდეა, მოწითალო ფერის. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წყრანიარ (2) – მთა (გვალდერი) ზეგან ბაკს ესაზღვრება აღმ. შიშველი რელიეფით. მოწითალო ფერის ბალახია, სამოვარი ადგილია. „წითლიანი“ (თუ „წითლები“?). *ჩხეტან ემუხას ძე*

ჩხეთიანი, 47 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

წერნიარ – სახნავი (ქვ. კალაში), სახნავ გუბრკუმარის აღმ., მოფერდო ადგილი, ადრე ნახილნარია. წითელი ფერის მიწაა, საანგურთაო. წერნი „წითელი“. *გიორგი კოსდას ძე მურდულოანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წერნიარ (6) – სამოვარი (ეც. ს.ს.) ბაჯის ქედის ქვემოთ, ჩაჟრე ლაზჭკუტარსა (სამოვარი) და ბაჯს შუა წითელი ფერის ბალახია (შთაბეჭდილება?). *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., ლაშხერ, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წერნიარ – სათიბი (ლემსია-კაერი) ს. ლემსია-კაერის საზაფხულო სათიბი, მოწითალო ფერის შთაბეჭდილებას ტოვებს. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

წერნიარ – კლდე (ფარი) ყვითელი ტოპის თავზე, წითელი ფერის კლდეა და მიწაც წითელია. იხ რუკა 1 : 100 000, რომლის სიმაღლეა 3204 მ. *ტარიელ ქემუხას ძე გადრანი, 59 წ., კოლმ., პარტორგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

წერნიარ – მთა (ფარი) საზაფხულო სამოვარი მთა, სამოვარ ლაშმაღდის ჩრდ. წითელი ფერისაა, მისი მწვერვალის სიმაღლე 3204 მ. უდრის (1 : 100 000). *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამს., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წერნიარ – ფლატე (ჭუბერი) მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე, ტყის ზონის ზემოთ, ჩამორღვეული ციცაბო კალთა მოწითალო ფერის თიხითა და ქვებით. ქვედა ნაწილში მოედინება წყალი, იცის მაგარი ღვარცოფი, რის გამოც ქვემოთ ხეები დაუტენვია და ზეზე გაუხმია *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14.VII.70 წ.*

წერნიარ – სათიბ-სამოვარი ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., კლდე გოგეშიმ ყუბიშის აღმ. (ბეჩოსკენ). არის სამოვარ-სათიბები, მიწაც წითელი ფერისაა და ქვებიც (წერნი ლეზერ ლი). *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

წერნიარ (9) – კლდე ს. ივარის სამხ.-დასავლ. გადასასვლელ ლასილის მიდამოებში, მოწითალო ფერისაა. *გალაკ საფოს ძე კორძაია, 15 წ., მოსწავლე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

წერნიარ – კლდე (უშგული), კლდე შხარას სამხ. კედელზე, ხალდეს მხარეზე. მოწითალო ფერისაა, საჯიხვე. *პავლე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., ჩ. ჩაქაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

წერნიარ – კლდე (ხაჩეში), წითელი ფერის კლდე ხელედულას მარცხ. კალთაზე. რ. დ. *ჩანქსელიანი, 27 წ., 1974.*

წერნიარ – ფერდობი (მესტია) მესტია ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, აეროპორტის ჩრდ. ტყე ფუხტდერის ქვემოთ. წითელი ფერის ქვა და თიხაა. *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი.*

წერნიარ – სათიბი (ლაშხრაში) ნასახლარ ჯუხტლანისა და ნასახლარ ლაშხრაშის შორის, სათიბ ქელიშ-ში. მოწითალო ფერის მიწაა, ბალახიც (სტამნარე ლაწყი გიმშალ ლი). *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

წერნიარ – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის დასავლ., სამარხილო გზის ზემოთ, სათიბ ჩადრარის ზემოთ, ვაკეა. წითელი ფერის თიხაა. ნაყანარია. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

წერნიარ – ქედი, სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-აღმ. ჰადიშერას მარცხ. კალთის ქედი. მოწითალო ფერისაა, სათიბებიც. *გულადი სოფრომის ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

წერნიარ გორაგ – სამოვარი (ეცერი) ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., სათიბ-სამოვარ წერნიარის მომიჯნავე ადგილი. ქვემო ნაწილში სათიბებიცაა, ზემოთ მოწითალო ფერისაა. ჟანგის ფერისაა. გეოლოგებიც ყოფილან გამოსაკვლევად. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

წერნიარ ნაწყიცტ – ხრამი (ყაზაყი) ს. ყაზაყიდან ჩრდ.-აღმ. (15°-ზე), მდ. ყაზაყიმ ტუბის მარცხენა მხარეზე. წიწვიანი ტყის დამრეც კალთაზეა ჩამოხლეჩილი ციცაბოკალთებიანი კლდე. თხემზე დავაკებული წიწვნარია, ამბობენ ადრინდელი ნასახლარიაო. მოწითალო ფერის თიხაა. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

წერნიერ – სათიბ-სამოვარი (ტებიში), რელიეფურად ხრიოკი ადგილია, გამოყენებულია სათიბადაც და სამოვრადაც. მდებარეობს მთა

უმშის მარჯვ. კალთის დასაწყისში სამხ.-აღმ. მარჯვ. მხრიდან აკრავს ხომა ლარა ს. გულთან. მოწითალო ფერისაა ბალახიო, ქვებივ მოწითალო ფერისაა. წერნი „წითელი“; წერნიერ „წითლიანი“ (?). *სოფრომ იასონის ძე ხორგუანი, 43 წ., მასწ. ს. ტებიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი.*

წერნი უერილდ – მუხნარი (წირმინდი), მდ. ხაიშურასა და კასლედგრას მარჯვ. კალთაზეა მუხნარი, წითელი ფერის მიწაა. *აქსენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

წერნი კამრამბარ – კლდე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ენგურის ხეობის მარცხ. კალთაზე, კლდიანი ადგილი, რომელიც სამოვარ იზერმშს ქვემოთაა. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

წერნი კვლგლდარ – კლდე (ზესხო) ს. ზესხოს ჩრდ. კლდიანი მხარე. ნადირთ ჩასაკეტი.

წერნი ლარტყ – კლდე (მლხ.), ტუბერის მარცხ. კალთაზეა ბილიკის მაგვარი, ქაშან, წითელი ფერისმაგვარი კლდეა, შრეა მოწითალო. *პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წერნი ლეცარ – წყაროები (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 32 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

წერნი ლეცრიშ ზაგარ – ქედი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*

წერნი ლეცრიშ ნენჩა – წიწვნარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*

წერნი ლეხკარ – ხრამი (ყარი) მდ. თეთნაშგრას მარჯვ. მხარეზე. ჩამოგლეჯილია, ჩამოტანილი ფერდობი, ცივაბოა, წყალი მოედინება პატარა. იცის ღვარცოფი. გვერდით კიდეები ტყიანია. წითელი ფერისაა. თეთნაშგრამ ტუბიშია. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14.VII. 1970 წ.*

წერნი ნაჩელ – ღელე (ქვ. ვედი), მთა ბურღტდერის თავიდან მოედინება, რომელსაც წითელი ფერის ქვები აქვს. კალთები წიწვნარია. კლდიანი. გერდაშერას მარცხ. შენაკადი. *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ., ოქტომბერი.*

წერნი სგიმლი – სათიბი (ნაცული) ნაცულის მთაში, სგიმ მოედინება, რკინისაა, წითელი ფერისაა.

წერნი სგიმელდ – მჟავე წყალი (ლაღამი) მესტია

ჭალამს მარჯვ. კალთაზე, მოედინება მჟავე წყალი. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*

წერნი ტუბირა – ღელე (თოთანი) მდ. ენგურის მარცხენა შენაკადი, პატარა მდინარეა, ნახუნგარის ზემოთ. წითელი ფერის თიხა აქვს (წერნი ვერ ხოზ, ეჯლა ხაჟხა ეჯის. მართლა წითელი არაა. *გაიოზ თაისავის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

წერნი ტობ – ტბა (ყარი) მთა შაულურაშია, ჩრდ.-დასავლ., გურას აღმ. მხარეზე, ძირში, მოწითალო მუქი ფერის მიწაა. თიხა, ქვიანია. დგას წითელი ფერის პატარა ტბა. მის მარცხ. ჩამოდის მდ. დეტურულა, დეტურულას სათავის მარცხ. 0,5 კმ-ზე მის ირგვლივ რუხი ფერის კლდის ნაშალია, ქვის ნატეხები. დავაკებულია, მისი სიმაღლეა 2310 მ. ზ. დ. წითელი არაა, უფრო მუქი ფერისაა. ნიადაგის გამო. *გივი მუზას ძე სუბელიანი, 30 წ., კოლმ., ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

წერნი ქტან – ყანები (შკედი) ს. შკედის სამხ. მხარეზე, დაფერდებული კედლით, ძირში დავაკებაა. ხრამიანია, წითელი ფერის ქვებითა და მიწით. სახნავიცაა მის თავზე. *შუშანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

წერნი ქტან – ხრამი (ქვ. ვედი) ღელე წერნი ნაჩელის დასაწყისი, ნაკ-ბურღტდერის ქვემოთ. მოწითალო ფერის ქვები აქვს (ყანგისფერი). *უმარ როზანის ძე ჭკადუა, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

წერნი ქტანარ – სამოვრები (ლენტეხი), ნესკა ლახულდშია, წითელქვიანია. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*

წერნი ქტანშ ზაგარ – პლატო (სკორმეთი), ს. ნაკის სამხ. ფერდობისა და ვაკე ადგილის შესაყარი, სამხ. მხარე დამრეცი, გვიმრნალი და წითელი ფერის ნიადაგით. ჩრდ.-ით ვაკე – სახნავ-სათიბებით, მოსახლეობით. *დავით ფუთას ძე ცალანი, 92 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

წიფსგარ – სამოვრები (ლაყერი) საცხოვრის ლაყურის ჩრდ. ფერდობი, მის ზემოთ წიფლნარია. წიფს-სგამარ ? *მიშა რაჟდენის ძე ცალანი, 28 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წიფარ – ტყე (ეცერი) მდ. ჯენის სამხ.-აღმ., სამანქანო გზის ჩრდ. წიფლნარი ტყის მასივი. *ჭიჭიკო*

პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენსიონერი, ეგერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

წიბრში მაცხუჭურ – ეკლესია (წვირში) ს. წვირის შუაში. ეკლესია დაცულია, ხატებიცაა, წიგნები და მხატვრობაც კედლებზე. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

წიფიან – ტყე (ლახუმდი) ს. ლახუმდის აღმ. ნაწილი, წიფლნარ-წიწვნარი ტყეა, შერეული. *რიდა ბესის ას. ფირცხელანი, 55 წ., დიასახლისი, მესტია, 1972. IX.*

წიგნიშ – სამოვარი (მურყმელი) მურყმელის ჩრდ.-ით, ფერდობი, მოწითალო ფერის ხრიოვი ადგილი, მწვერვალი. *ნუცა ანტონის ასული ნიყარაძე, 62 წ., პენს., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. VII.*

წიფიანში მურყამ – ნაკოშვარი (ღვებრა), ს. ღვებრაშია, სახურავი აკლია მხოლოდ. წიფიანების საგვარეულოსი. *რაჟდენ გოგის ძე მარგვანი, 101 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წელაქატრ ღარ – სამოვარი, ტყე (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის პირდაპირ – ჩრდ., მთა ლაგუზა-ლიწრის კალთაზე. *გოგუცა შოთა სას. მარგვანი, 18 წ., საშ. სკოლადამთავრებული, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წიფლაკაკია – სოფელი (ლნტხ.), ხოფურის ს.ს. ერთ-ერთი სოფელი, მდ. ლაშხირის მარჯვ. მხარის, ტერასული ტიპის რელიეფით. იყოფა: ლეუანშერალ, ნესკამშერალ, ჟოჟოშერალ, ოლიშერალ. ცხოვრობენ მხოლოდ ლიპარტელიანრ. ერთი ოჯახია მეგრელიშვილი, მეორე – ქარდავა, მესამე – ნემსაძე. *მიხეილ (მიშა) გაბრიელის ძე ლიპარტელიანი, 42 წ., მოსამსახ. (სკოლის დირექტ.), ს. წიფლაკაკია, 1976.*

წანაშ – სოფელი (ხლდ. ს.ს.), ხელედის ს.ს.-ში შემავალი სოფელი, მდ. ჰელედულას მარცხ. მხარეზე. *თინა გელას ასული ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახ., ს. წანაში, ხელედის ს.ს., ნანული გელას ასული ლიპარტელიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. წანაში, ხელედის ს.ს., 1974.*

წანერ – მთა, მყინვარი, გადასასვლელი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის ჩრდ.-აღმ. მდ. წანერგლას დასაწყისის აღმ. მთა (იხ. 1 : 100 000 ледн. Цанер). არის სათიბეები, სამოვრებიც. ფერდობია. წანაშალ მელ ხაგ, ცხეკისგა ერ ლი„წანი“ ყანებში იცის, ბალახია ერთგვარი, სარეველა – ხუაჟგენედ, ექას ხუატულიდ ნაჟაგუ მელ დაბარლისგა)

(მდრ.: . ბქვ. წანი „გრძელი ბალახია ერთგვარი“). *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს.გ, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წიგნი ქუან (3) – სამოვარი (ნაკი, შკედი, ქვ. ვედი) ს. ნაკის სამხ. ფრდობი, წითელი ფერის ნიადაგით. შიშველი ადგილია, დამრეცი კალთაა. ქვიანი, გვიმრნალია. მის გვერდით ხრამია ციცაბო – მარცხენა მხრიდან. *კაბუ ალექსის ძე კვანჭიანი, 49 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

წანაა – ღელე (ლახირი) ს. ლახირის ჩრდ.-დასავლ., ტუბის მარცხ. კალთაზე. ირგვლივ თხილნარია. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წიბრში ფოშდელ – სათიბი (ჭოლაში), უღვირის ქედზეა, სამანქანო გზის მარჯვ. მხარეზე, წვირისკენ. *ალექსანდრე გელას ძე დევდარიანი, 80 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

წიფე დაბ – სამოვარი, წიფლნარი (ხელედი), ხელედშია, ლაშხირის მარჯვ. წიფლნარ ტყეში, დამრეცი რელიეფით. *ანზორ აკაკის ძე ბენდელიანი, 33 წ., მოსამსახურე, ეხელედის ს.ს., 1976.*

წყარერ – სათიბი (კაცხი) მთა ნენტყის აღმ., ყორწრის სამხ. სათიბია, მოედინება 5 ადგილას წყარო. *ვალოდია სოსოს ძე გადრანი, 13 წ., მოსწ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წიგნი ტობ (2) – ტყე (ყარი, ზ. მარდი) მთა ტობულდარის დასაწყისში. ტყეში, წიწვნარში არის წითელი ფერის ტბა, თიხაა წითელი, სოფ. ჟიბე მარდის ჩრდ.-ით. *ბუყდუ რაჟდენის ძე გურჩიანი, 38 წ., კოლმ., ს. ჟიბე მარდი, ჭუბერი ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*

წარბეშ – სამოვარი (ლამფალაში) ს. ლამფალაში. *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*

წედარ – სამოვარი (ყიბიანი) ს. უშგულის აღმ. ლამარის ეკლესიის უკან. ჭანჭრობიანი სამოვრები. წედ „ჭანჭრობი“. *გივი ერისტოს ძე რატინი, 33 წ., მოსამსახ., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

წიფანი – ყანა (ნაშთქოლი) ს. ნაშთქოლის აღმ. სახნავი ადგილია, ბოგგლს იქით ლაშუკუამდე. წიფ „მწიფე“ (?). *ქიშვარდი იოსების ძე წერედიაანი, 49 წ., კოლმეურნე, ს. ნაშთქოლი,*

ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

წირმინდ – სოფელი (ხმ. ს.ს.), ხაიშის ს.ს.-ში შემავალი 10-კომლიანი დასახლება მდ. ხაიშურას მარჯვენა კალთაზე, მდ. კასლედგრას მარცხ. ზღვის დონიდან საშ. სიმაღლეა 812 მ. ცხოვრობენ ჭკადუები და დავითიანები. *აესენტი ბაკას ძე ჭკადუა, 58 წ., მოსამსახურე, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

წილანტარ – ყანა (ქვ. მამი) ს. ქვედა მამში, დგას მსხალი. **წილანუ** მსხლის ჯიშია. *ილია ნიკოლოზის ძე ჯამბურიძე, 59 წ., პედაგოგი, 1978.*

წერნიშ – სამოვარი (ჯალდე) მდ. ჯალდე ჭალაშ მარჯვ. კალთაზე, ალპ. სამოვარი. მოედინება მყავე წყლები, ს. ხალდედან ≈ 5 კმ. მყავე წყლების სიმრავლის გამო. *ზურაბ აბრამის ძე ჯობაძე, 68 წ., პენს., ძ ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

წერნი ვერ – ნაგზევი (თოთანი), ს. თოთანის ქვემოთ, მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე გადის ძველი სამანქანო გზა. მიწა წითელი ფერისაა (შდრ. ტბა – ნატბევი). *გაიოზ თაძაგვის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენსიონერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

წერნი ქურა (2) – სამოვარი (სვიფი) ს. სუიფის სამხ., ტყე ლაშშ ჩრდ. ზემოთმიწა (ადგილი) წითელი ფერისა. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წერნი ქურა – სამოვარი (გვარლდერი), საზაფხულო სამოვარი მთაა სოფლის სამხ. დგას ერთი კარავი. მიწა წითელი ფერისაა. *ჩხეტთან დემეზას ძე ჩხეტანი, 47 წ., კოლმეურნე, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წერნიშ – ყანა (ქვ. ლახამულა) ჩვ. ლახმელშია, მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, ეკლესიის პირდაპირ, დასავლ. (გაზიმლექუა ლი ლაჭუმიაშ, რიყს ჟიბოჟ), მოწითალო ფერის მიწაა. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

წერნიშარ (იხ. წერნიშ – ცალერი)

წერნელდ – ღელე (ტეგებში), მდ. დოლრას შენაკდაი მარცხ. მხრიდან, ტურბაზასა და შიხრას იქით. ფერი მოწითალოა, ქვაც და ნიადაგიც წითელი ფერისაა, ჩანს – მყავე წყლის გამო. გადმოცემით: თათრის ჯარის ამონაწყვეტიაო, სისხლით შეიღებიაო. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბებში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

წესხა – ყანა (ტობარი), ს. ტობარის შუა – სამხ.-დასავლ. ნაწილი, ყანების ბოლო. დამრეცი სახნავია, მდ. ჭურბულასკენ სალი კლდით ბოლოვდება (ხოშა ქამექტუე კოჯ ხარ). დაბრე წესხა ლი, ხოჩა სარაგ ი ანდრი. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

წესხარანი – სათიბი (პებუდი) მდ. სოლედგრას მარჯვ. კალთაზე, სათიბ სგიმელდარის ჩრდ. ბუჩქნარია (თხილნარი). *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

წესხაშ ლაყუნხელი – ვენახი, ყანა (ტობარი), ს. ტობარის შუა ნაწილის ქვედა კიდე. მოედინება წყარო, ყანაა და მის ირგვლივ ადესის ვენახია. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*

წესხდ – სათიბ-სახნავი (ხურაშვილი), ჯურაშტილის მხარეშია. დავაკებაა მდ. ლაშხირის მარჯვ. ნაპირზე. თხმელნარია. შკობ „თხმელნარი, მუხა „ჯი“. თხმელა „ბელყაჩ“ – თხმელნარი „შკობ“. *ნ. ნ. ჩანესელიანი, 25 წ., 1974.*

წესხდი ღელა – ღელე (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, ყანა წესხდისთან ჩამოედინება. *როსტომ დავითის ძე ჩანესელიანი, 27 წ., მუშა, ს. ხაჩეში, ხელედის ს.ს., ს. ჩანესელიანი, 24 წ., 1974.*

წესხადგრა (იხ. წესხდი ღელა) – ღელე, ს. ტვიბლედშია, ლაშხირის მარჯვ. შენაკადი. *ნ. ს. ჩანესელიანი, 24 წ., 1974.*

ჭ

- ჭა** – ხრიოკი (ლამთხვერი), ამხან ტაფშია, ჯგერზე ცხუადშიერიშ-ის გვერდით. გამოუყენებელია. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*
- ჭაბუტანი** – სათიბები (ეცერი) ს. ქურაშის სამხ., სათიბ ფალას სამხ.-აღმ. მდებარეობს, ზემოდან პატარა ტყეა. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭაბუტანი** – სახნავი (ტვიბერი) სოფლის ქვემოთ, ჩუბე ტუბროლოს აღმ. მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბრობერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.
- ჭაბუტანი (3)** – სათიბი (ისკარი, ჯურაში), სახნავი (ტვიბერი) მდ. კედრგლას აღმ., სათიბ ტყაბა-ლერს აკრავს. წყლიანია (ლალგც ლი). თავში წყაროც ყოფილა ერთხანს. *ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭაბუტანი** (იხ. **ჭაბუტანი** – ქურაში)
- ჭაბუტანი** – სათიბი (დავბერი), ს. დავბერის აღმ. მხარის ყოფილი ყანა. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ჭაბლარა** – სათიბი (ზ. ლუპა) მდ. ჯენის მარცხ. კალთაზე, ტყეშია ვაკე ადგილი – სათიბი, ტყე ნაკარის ჩრდ.-აღმ. *ერმინე რამზის ძე ცალანი, 68 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჭაელდ** – წყარო (ლემსია) ქანძე ლახუშია, ცივი წყალია, პატარა წყაროს წყალია, სასმელად აქვს გამოყვანილი (ზუგულდ ხარ ი ეჩხენქა ანდრი ლიცილდ). *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ჭალად** – სახნავი (ბაგვდანარი) ს. ბაგვდანარის ჩრდ.-აღმ., ლაქქერი ლიცის აღმ.-ის გაყოფებით გულს ჭალა-მდე. ჭალად-ის თავზე ცხოვრობს 1 მოსახლე – ალიხან აფრასიძე. ჭალად – მდინარე გულსჭალა ჩამოუდის და შეიძლება იქიდანო. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჭალად** – ყანები (ქველფი) ს.: ქველფში, ლაშხურის მარჯვენა მხარე, სოფლის ქვემო მხარე. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*
- ჭალი** – სათიბები (მუწვი) ს. მუწვიდის დასავლ. ვაკეა ადგილია, მოედინება ლენიენარი ღელა. *ფერმაცაა, წისქვილებიც. გ. დ. ხაბულიანი, 36 წ., 1978.*
- ჭალი ლიც** (იხ. **ჭალა** – ლემსია)
- ჭალი მურყუამ** (იხ. **ჭალლი მურყუამ** – ლნტხ. რ.)
- ჭალი ფელტ** – სათიბ-სადოვარი (ლემსია), ლემსია-კაერის საზაფხულო მთაშია. *ფერდობი ჭალა ზემოთ. შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 19*
- ჭალი ჯგერა** (იხ. **ჭალლი ჯგერა**)
- ჭალიდ** – სათიბი (ფარი – ვ. ნარსავიძე)
- ჭალიდ (2)** – წყარო (ქვ. ლუპა) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ტყე ლადბზალის აღმ. ენგურამდე, პატარა მდინარე. ჭალიდ < ჭალა მდ. „პატარა მდინარე“. *სილევან იშმაგის ძე დადე-აშქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჭალიდარ** – სადოვარი (ზ. ლუპა) სოფლის ბოლოს, ენგურის მარჯვ. სანაპიროზე. ჭალიდარ – ნა-ჭალი, ნარიყ. „ჭალა“ ? *იერმინე რამზის ძე ცალანი, 68 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჭალიერი** – სათიბი (ყვედრეში). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- ჭალი** – სახნავი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ცხენისწყლის მარჯვ. ნაპირზეა (**ლაშხირი ლიც** = **ცხენის წყალი**). *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- ჭალი** – საცხოვრისი (რცხმელური) რცხმელურის ს.ს., ლაშხირის მარცხ. სანაპიროზე მდებარე, ტუბისა და ლაშხირის შესართავთან. *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*
- ჭალირი ბოგ** – ხიდი (ლნტხ. რ.), ლაშხირზე გადებული ხიდი, სოფ. ჭალირისკენ. *გ. ბ. ქურას-ბედიანი, 1976.*
- ჭალირხენქიმ შუკუ** – გზა (ლნტხ. რ.), ჭალირის დასახლებიდან სოფ. გვიმბრალისკენ ამომავალი ბილიკი. *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*
- ჭალიშ რიყ** – რიყე (ზ. ვედი). *მიხელ ქერეჯის ძე ჭკადუა, კოლმ., 59 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჭალიშ რიყარ** – რიყე (გვალდერი), მდ. ენგურის მარცხენა ნაპირი, სოფლის ბოლო. „მდინარის რიყეები“. *ემუზა დავითის ძე ჩხეტანი, 91 წ., პენსიონერი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

- ჭალიწ** – სათიბი (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, ჭალაჲს მარჯვ. მხარეზე. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ჭალიწ (2)** – სათიბეები (კაერი), ს. კაერისა და ლემსიის სათიბეები მთაში (შდრ. ჭა/ ინჭა). *დ. გ. მე-რლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ჭალიწი შუკუ** – ყოფილი სამარხილო ბილიკი (ამაჟამდა საცხენოა) (იენაში), ს. იენაშიდან ს. ლენჯერში მიმავალი ძველი გზა. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ჭალიწ** – სათიბი (ნესგუნნი). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ს. ნესგუნნი, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ჭალიწ** – ყანები (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარჯვ. კალთაზე – სანაპიროზე, ლენჯერიელის გაგრძელება სამხ. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, *38 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ჭალილი მურყამ** – ნაკომკარი (რცხმელური) რცხმელურის ს.ს., ლაშხირის მარცხ. მხარეზე. ძირილას დარჩენილი, ჩანს სადარაჯო-სამეთვალყურეო კომკი უნდა ყოფილიყო, დასახლებებიდან მოშორებითაა. *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*
- ჭალილი ჯგერაგ** – ეკლესია (ლნტხ. რ.) რცხმელურის ს.ს., უბან ჭალირში. დაცულია. *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*
- ჭალიდ** – ყანები (ცხუმალდი) მდ. ლაშხირის მარცხ. მხარე, ყანებს შუა ნაწილი, მდინარემდე 200-300 მეტრია. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- ჭალურ** (იხ. ჭალირ – ლნტხ. რ.)
- ჭალური** – ადგილი (გვიმზრალა). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- ჭალური მურყამ** („ჭალურის ციხე“) – კომკი (გვიმზრალა). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- ჭალური ღლა** – დეღე (გვიმზრალა) *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*
- ჭალა** – სამოვრები (დურაში) ს. დურაში, წყლის ნაპირზე. *კ. ბენდელიანი, 1978.*
- ჭალადა** – რიყე (იელი). ენგურის მარჯვენა სანაპიროს რიყე. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., 1972. VII.*
- ჭალა** – ყანები (ტვიბი) ს. ტვიბში, ცხამრიელის მარცხნივ.
- ჭალა (2)** – უბანი (ლუჯი). ს. ლუჯის ერთ-ერთი უბანი, მდნ. ლაშხურის მარჯვენა მხარეზე.
- ჭალა (2)** – საკრებულო (ზ. ჩუკული), სახნავი (ლევმერი), ს. ჟიბე ჩუკულშია, ფიშყორის მარჯვ. მაღლობზე, შესაკრები ადგილია. *ნუნუ დადამის ას. გულბანი, 26 წ., 1976.*
- ჭალა დაბ** – ყანა (ზ. ჩუკული), ჟიბე ჩუკულშია, ჭალის ნაპირასაა. *ნუნუ დადამის ას. გულბანი, 26 წ., 1976.*
- ჭალა დაბარ** – ყანები (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერში, მდ. ლაშხურის მარჯვ. მხარეზე.
- ჭალა თხუმ** – სამოვარი (ლასკადარი), დაბიერის მთაშია, მდინარე ჭალა თავზე. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.*
- ჭალა ტყაბარ** – სამოვრები (ლაღარვაში) ს. ლაღარვაში, ჭალის პირზე. **ტყაბ** „მოფერდო ადგილი“. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*
- ჭალა ტუბ** – ხევი (ჭვეალიერი), ს. ქვეადა ჭვეალიერშია, იცის მეჭყერი. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- ჭალადა** – ბაღი (ლევოსანდი) ს. ლევოსანდში, ლაშხურის მარჯვნივ.
- ჭალა**– მდინარის (ცხენისწყლის) სახელწოდება.
- ჭალა**– სათიბი (ლახამულა) ჟ. ლახმელ–ის ქვემოთ, მდ. ენგურის მარჯვ. რიყეში. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჭალა**– სახნავები (ბავარი), ჭალისპირა ყანები ჟაბე ბავარში. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., 1976.*
- ჭალა**– სახნავი (ბავარი) ქვედა ბავარში, ლაშხირის მარცხ. მხარე. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კოლმ., კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., კოლმ., 1976.*
- ჭალა**– სახნავი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, მდინარე ტუბის მარცხ. მხარეზე. ვაკე რელიეფით. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- ჭალა** – სახნავ-სათიბი (ჩ. ქედანი) ჩუაბე ქედანის ჩრდ.-დასავლ. ვაკე ადგილებია, კოლმ. სათიბ-სახნავი. მოედინება წყაროები, მოზრდილი წყაროები – ქედანში ტუბის მარჯვენა შენაკადები. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ. მუშა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ჭალა**– დეღე მოზრდილი (უსგვირი), მოედინება შუა სოფელში, მოედინება **პაპა ლარა**-დან, ჯუმფრელის ერთი ძირითადი შენაკადი მარცხენა მხრიდან. ს. უსგვირის მდინარე (უსგურულა ?). *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ს. უსგვირი, მესტიის რ-ნი, 1973.*
- ჭალა** – ყანა (ბაბილი), მდ. ლაშხირის მარჯვ. სანა-

- პიროს ყანები. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ჭალბ** – ყანები (ხელედი) ს. ხელედშია, ლაშხირის მარცხ. მხარეზე. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*
- ჭალბ(10)** – დასახლება (ლენტეხი), დ. ლენტეხშია, მდ. ჩოლმურას მარჯვ. მხარეზე, ამჟამად დასახლებათა, ადრე ყანები იყო. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*
- ჭალბდ** (სამოვარი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი))
- ჭალბ** – მდ. მულხურას მარცხ. კალთის სამოვარი, სამანქანო გზა გადის ჭალბ-ზე. ჭალბ „მდინარე“. *ერმალო ციციის ძე ჟორჯოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჭალბ** – მდინარე (ლემუკვი), ტებდიაშიდან მოედინება. ლატალს ჩამოუდის აღმ. მხრიდან. წისქვილის წყლისოდენაა. *შალვა გ-ძე ივერია-ნი, 30 წ., ლატალი, 1973.*
- ჭალბ** – მდინარე (მაცხვარიში), ენგურის მარცხ. შენაკადი, მოედინება მწვერვალ ლჰლადან. *გურამ გუას ძე გირგვლიანი, 35 წ., ისტორიკოსი, ს. მაცხვარიში, 1973.*
- ჭალბ** – მდინარე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) მესტია ჭალბს. ლენჯერში ჭალბს უწოდებენ. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ჭალბ** – მდინარის ორივე ემხარე ს. ტვიში. **ჭალბ** „ჭალა“. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*
- ჭალბ** – საბალახო, სახნავი (ლევშერი), ს. ლევშერშია, მდ. ლაშხურის მარცხ. მხარეზე. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*
- ჭალბ** – სათიბი (შკედი) ს. შკედში, ცხენისწყლის მარცხ. სანაპიროზე. *ე. ს. ონიანი, 34 წ., 1976.*
- ჭალბ** – სათიბი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის გაღმა, აეროდრომის ტერიტორიაზე, ლაშხურის მარცხ. სანაპირო.
- ჭალბ** – სათიბ-სახნავი (ბავგდანარი), მდებარეობს ს. ბავგდანარსა და ს. ახალშენს შორის. არის ს. ბეჩოს 2 მთავარი ფერმა. ტერიტორიულად ეკუთვნის ს. ახალშენსა და ს. ბავგდანარს. ჰიდრონიმისაგან. *აკაკი ივანეს ძე კვიციანი, 34 წ., კოლმ., ს. ბავგდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჭალბ** – სამოვარი (უშხვანარი) მეშხე ლიცს მარცხენა მხარეზე, სათიბ კაჩარს აღმ., ჭალის სანაპიროა. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმეურნე, ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჭალბ** – ყანა (ბულეში) ს. ბულეშში, მდინარის მარჯვ. მხარეზე. *ე. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*
- ჭალბ** – ყანა (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში, ლაშხურის მარცხ. სანაპიროზე. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*
- ჭალბ** – ყანა (მარგვიში) ს. მარგვიშში, ლობზურის სანაპიროზე.
- ჭალბ** – ყანა (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)
- ჭალბ** – ყანები (იფარი) ს. იფარის დასავლ., მდ. ენგურის მარცხ. კალთის, ჭალისპირა ყანები. *ლუკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენსიონერი, ს. ნაკ-იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ჭალბ** – ყანები (ლევოსანი) ს. ლევოსანში, ლაშხურის მარჯვნივ.
- ჭალბ** – ყანები (მელე) ს. მელეში, ლაშხურის მარჯვ. სანაპირო ყანები. **ჭალა** – მდინარის სანაპირო ადგილი.
- ჭალბ** – წყალი (ლემსია). მოზრდილი წყალია, წისქვილის წყლისოდენა, მოედინება ხაჭრჭ-შის მთიდან ლატალის მხრით ენგურისკენ. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ჭალბ** (15) – სამოვარი (საყდარი) ს, საყდარში, ჩოლმურას მარჯვ. მხარეზე. *მ. ა. ბენდელიანი, 68 წ., 1978.*
- ჭალბ** – ყანა (ჭველიერი), ჭველიერშია, მდ. ლაშხურის მარცხ. ჭალა. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- ჭალბდ** – დელეთმესაყარი (სპარდიში) აეროპორტის ჩრდ. მდინარეების შესაყარი ადგილი შტელბ ბაჩუთან. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ჭალბრიელ** – სათიბი(ცალდაში) ს. ცალდაშის დასახლების ქვემოთ, მდ. მულხურის მარცხ. სანაპიროზე. *პავლე ბითეს ძე ზურებანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჭალბრიელ** – სათიბ-სახნავი (ჭაბეში) ს. ჭაბეშის დასავლ., მდ. მულხურას მარცხ. მხარეზე, მდინარის მარცხენა სანაპიროს გასწვრივ. *ჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჭალბ პილ** – რიყე (ცანა), ცხენისწყლის მარჯვ. და მარცხ. სანაპიროები.
- ჭალბდ** – ტყე (ლაპილი), ს. ლაპილშია, დასახლების ქვემოთ, მდინარე ენგურის მარცხ. კალთაზე. *ზ. ს. პაკელიანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

- ჭალრდ** – ყანები (შტვილი), შტვილშია, ლაშხურის მარჯვ. ჭალა სიგრძეზე მიჰყვება. *თ. დ. ხაბუ-ლიანი, 48 წ., 1978.*
- ჭანჭახ** – სათიბი, ტყე (ნაკ. ს.ს.) ნაკრას მარცხ. კალ-თაზე, სათიბ ლაყურილდაშის ჩრდ.-დასავლ. ჯუჯა ფოთოლოვანი ტყეა, დამზალ ცხეკ ხარ – ჰადრა ი ლემდხინდ, ლებგლძიხ გვამიდ ფელტ ლი. *ვასილ ბერნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ.: ნოემბერი.*
- ჭარმანგ** – ყანა (ჭებუდი) სამანქანო გზის ზემოთ, სა-თიბ წყაროს ალმ. *ზაგამზე სამსონის ძე ფარ-ჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჭარმა** – ყანა (ყამუში) ს. ყამუშის დასახლების და-სავლეთი. სოფლის დასავლ., უბანში – კირტუშ-ში. *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჭაიგლდ** – წყალი (კაერი) ს. კაერისა და ს. ლემსიის საზაფხულო სამოვარი მთაში. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ჭაგლდ** – ყანა (იდლიანი), ს. იდლიანის დასავლ. ნაწილი, დასახლება ნენჭიშ ნაკშია. ვაკე ადგი-ლი, ჭანჭრობივითაა, ტალახიანია, წვიმიანო-ბისას წყლები მოედინება. *გივი მოსეს ძე ჭკა-დუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდლიანი, ხაიშის ს.ს., მე-სტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.*
- ჭედილდ** – სამოვარი (შვედი), ს. შვედშია, დამრეცი რელიეფით, ადრე იხენებოდა. ამჟამად გვიმ-რნალია, საბალახო. ირგვლივ ტყეა. ნასახლა-რიცაა. *შუმანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ჭელირ** – სოფელი (ეც. ს.ს.). ეცერის ს.ს.-ში შემავა-ლი სოფელი, მდ. კედრგლასა და მდ. დაჭმარს შორის, სუთფის ჩრდ.-ით. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ს. სუთფ, ეცერის ს.ს., მე-სტიის რ-ნი, 15.X.1969 წ.*
- ჭენიერ** – სათიბი (თეკალი), მთა აბერალშია, თე-კალის სამხ. ბოლო ადგილებშია არყნარი, შგერნალი. *ჭენ (?). ი. გ. გარდაფხაძე, 62 წ., ნ. გ. ბაბლუანი, 66 წ., 1978.*
- ჭერ** – სოფელი (ხმ. ს.ს.) ს. ხაიშიდან 6 კმ-ზე, მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, სამანქანო გზის ზემოთ. დაფერდებული ადგილია, ცხოვრობს 1 ოჯახი, მშრალი დეღეა ორ კლდეს შორის (ღარტაფში). სახნავ-ვენახებიანი, ბევრია ნიგო-ზი, ვაშლი, მსხალი, ადესის ყურძენი, წაბლი, ტყემალი. 4 მრგვალი ხის სახლია (მაღე ნასახ-ლარს წაემგვანება – უყურადღებობის გამო). ატამიცაა და ქლიავი, ქირვად, დასავლეთის ხმარიდან – ჯერ ფოთლოვანი, შემდეგ წიწვია-ნი ტყის მასივიანი მშრალი დეღეა, ციცაბო-კალთებიანი გორები. რუკის მიხედვით **კლდე ჭვერი** მერანთბიშ ყუთიმბ 1736,8 (1 : 100 000). *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ს. ჭერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ჭერიმ ქედან** – საცხოვრისი ენგურის მარჯვ კალ-თაზე. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., 1970.*
- ჭერიმ ყუთიმბ** – მწვერვალი (ჭერი) ს. ჭერის ჩრდ. მაღალი მთა, მისი სიმაღლეა 1: 100 000 მიხედ-ვით 1770,9 მ. ზღვ. დონიდან. წვერი **წერქვა** არის, კალთები ტყიანი. კლდენარევი ციცაბო კალთები. *ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 42 წ., მუშა, ს. ჭერი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნო-ემბერი.*
- ჭერიმ ყუთიმბ** – მწვერვალი, მაღალი ადგილი, ტყი-ანი და კლდეებიანი. მისი სიმაღლეა 1737,8 (1 : 100 000). ს. ჭერის დასავლ. მწვერვალი. *ისლამ ბათერის ძეა ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტო-ბარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*
- ჭერიმ ყუთიმბიშ ჩუბზე ყუთიმბ** – მწვერვალი (ტობა-რი), მდ. ენგურის მარჯვ. მხარე, ს. ჭერის თავ-ზე. ტყიანი, ციცაბოკალთებიანი; არის ორი მწვერვალი: ჭერიმ ყუთიმბ და მისი ჩუბზე ყუთიმბ. სიმაღლე ორივესი დაახლ. თანაბარია ($\approx 1736,8 - 1 : 100 000$). *ისლამ ბათერის ძეა ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1.11.70 წ.*
- ჭერხანი** – სათიბი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის და-სახლების დასავლეთით. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., ს. ზარდლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჭერენდა** – მთა (ბეჩო), მდებარეობს მდ. დოლრას მარჯვენა მხარეზე, ზემოთ ბილიკივითაა ≈ 6 კმ. სიგრძის. იქიდან მოჰქონდათ ქვა მეზრწ თარგლეზერ-ის ეკლესიის ასაშენებლად ორ-თი-მეორის გადაწოდებით. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჭერენდაშ ლიც** – დეღე (ბეჩო) მდ. დოლრას მმარჯვ. მხრიდან შენაკადი, მ ოედინება მთა ჭერენდა-დან. ჰიდრონიმის მიხედვით. *რომა-ნოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 969 წ. სექ-ტემბერი.*

ჭებანი (იხ. **ჭერხანი** – ზარდლაში)

ჭიბ – სათიბი (მაგარდელი) ტუბის აღმოსავლ., ს. მაგარდელში, ჭაობიანი ადგილია, ს. ლეზგარას აღმ.-ით. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჭიბ – სათიბი (ფარი – ვ. ნარსავიძე)

ჭიბ – სამოვარი (ზაგარი) ს. ზაგარის აღმ., სათიბ პატომანის აკრავს აღმ. ჭიბარ ლიხ, ჩუ მეტყველი. სათიბი იყო, ამჟამად სამოვარიაო. *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჭიბ (4) – ყანა (ზ. ლუპა), მდ. ენგურის მარჯვ. სანაპიროსთან, მოედინება წყარო, ჭაობიანი არააო. *სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჭიბალ – სათიბები (ჭებუდი) ს. ჭებუდის (სახმ.) დასავლ. სათიბ-სამოვარ ბარყუნაშ-ის ჩრდ. არის სათიბები, შემოკავებულია, ირგვლივ ტყე აკრავს. ჩამოუდის წყაროც და არის ჭანჭრობიანი. *ზაგამბე სამონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჭებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჭიბარილ (ვ. ნარსავიძე – იხ. **ჭიბარილ**)

ჭიბერ აზავიშ ვარჯ – გადასავლელი (ჭუბ. ს.ს.), გადასასვლელი ნენსგერიდან. (იხ. რუკა: пер. Чинер-Азав) მდ. ნენსგერის აღმ. მყინვარი. უზრუნველ (საკ. სახ.?). *ესტატე ილიას ძე ჯაჭვლიანი, 42 წ., კოლმ., ს. სგურიში, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ჭიბერიშ ვარჯ – გადასასვლელი (ჭუბ. სს) მდ. ნენსგერის დასაწყისის მარჯვენა მხარეზე, ადის გზა მთა გუბარ-ამდე, რის გავლითაც ჩიპერის გადასასვლელზე გზა მიემართება ყუბანისკენ. კლდოვანი რელიეფია, ნივალური ზრონა, ზღვის დონიდან მისი სიმაღლეა 3292,2 მ. (იხ. რუკა). *ხაბჯი ბიბუს ძე ჩხვიმიანი, 68 წ., კოლ., ს. სგურიში, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 13.9.1970 წ.*

ჭიბი სარაგ (იხ. **ჭიბრიშ**)

ჭიბილდ – სათიბი (ღვებალდი), ს. ღუებალდშია, სათიბ თხუმე ლარას ესაზღვრება. ჭიბილდ „ჭაობიანი“ (პატარა). *მიმა ილოს ძე გერლიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჭიბრიშ – წყარო (მაგარდელი) ს. მაგარდელში, სათიბ ჭიბის არეში, წყაროს წყალი მოდის. ჰიდრონიმის მიხედვით. *ივანე ბექას ძე მილდიანი,*

99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჭიბარ – სათიბი (ეცერი) ს. ეცერის ჩრდ.-აღმ., სათიბ ლუქემდარის სახმ. დასავლ. მოედინება წყლები პატარ-პატარა და დაჭაობებულივითაა, ჭანჭრობი. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჭიბარ – სათიბი (ქართვანი) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სათიბებს მენჭარასა და კვრტი ლარას შორის. ლეჭბარა ჯდგი ლი „მოჭაობიანი-აო“. *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ჭიბარ – სათიბი (ჭოხულდი). სათიბ ჭალაშ-ს ქვემოთ, ს. ნაშთქოლამდე, ჭაობიანი ადგილია. რელიეფის მიხედვით. *აკაკი ივანეს ძე კვიციანი, 34 წ., კოლმ., ს. ბავდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჭიბარ – სამოვარი (ფხოტრერი) ფხოტრან ზაგარს დასავლ., სათიბ კვრტიარს ესაზღვრება ჩრდ.-აღმ. მოედინება წყლები, მოჭაობიანი ადგილია. „ჭაობიანი“. *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჭიბარ – ხეხილიანი ადგილი (სვიფი) სკოლის დასავლეთით, ს. საბჭოს წინა ადგილი. მოედინება მყავე წყალი – **სტიფიშ სგიმ**, წყლებიც. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჭიბარ (8) – სათიბი (ზაგარი) ს. ზაგარის აღმ., ჭანჭრობიანია ისეთი, რომ შეიძლება მალე ჩაერღვას მიწაო (ქა ხეტყენი დოსდ). ტყე ლაყლას ზემოთ, ჩრდ.-დასავლ. *გაიანე კამეთის ას. ცინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჭიბარ – სამოვარი (დოლასვიფი) ს. ბეჩოდან მესტიისკენ მიმავალ სამანქანო გზის აღმ.-ით, ფოთლოვანი მცენარეებით, დამრეცი რელიეფით. მოედინება წყაროებიც (საცალფეხო გზის ზემოთ). ჰიდრონიმის მიხედვით, ჭიბ „ჭაობი“. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჭიბარ – ყანა (ქართვანი) ყანა დიშ დაბარს ქვემოთ, მოჭაობო ადგილია (მჭიბ ჯდგი ხეცდახ). *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ჭიბწრილ – სათიბი (ფარი) ჯგერაგ ზაგრიშის გორაზე, აღმ. ტყე ლესქარის აღმ. მდ. ლექტური ჭალს მარჯვ. კალთა. მოჭაობო ადგილია. იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჭიბწმ სარაგ – წყარო (ზ. ლუპა) სოფ. ჟ. ლუპას ქვემოთ, ენგურის მარჯვ. მხარეზე, სახნავ ჭიბის ქვედა კუთხეში. სიმონ თოსდანის ძე ცალანი, 57 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჭიბგლ – სათიბი (უღვალი) ს. უღვალის აღმ., სამოვარ კერანის აღმ. შემოვაკებულია, მოედინება წყაროები (მჭიბ ადგი ლი). ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ჭიბგლდ – სამოვარი (ლანხვრი) ს. ლანხურის სამხ.-აღმ. სამანქანო გზამდე, ბურიშერ ტანწრს აკრავს სამხ.-ით. ქვედა მხარე ჭაობიანია. ჭიბგლდ „ჭაობიანი ადგილი“. აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ჭიბგლდ (2) – წყარო (ზ. უშხვანარი) ს. ჟიბე უშხვანარში მოედინება, სასმელი წყროს წყალი, ჭაობი არაა. ჭიბ „ჭაობი“. ჰიდრონიმის მიხედვით. გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.

ჭიბგლდარ – სათიბი (ქვ. ლუპა) ს. ჩ. ლუპაშია, სათიბ ნენჯლარსა და სამანქანო გზას შორის. ჭაობიანია უხვად. სილევან იშმაგის ძე დადემქელიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჭიბგლდარ – სამოვარი (ქართვანი) სამანქანო გზის ზემოთ, სათიბ ლაყენსგალარის დასავლ. (მჭიბოლ ხედახ), ზემო მხარე ფერდობია. გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეროს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.

ჭიბგლდარ – სახნავ-სათიბი (ზ. ხოსრარი) ს. ჟიბე ხოსრარის აღმ., ჭიბგლდარ ხარ მოლე. ხოლა ტუბირას მარჯვნივ. სვიმონ აზნაგეფის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., ს. ხოსრარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ჭივრი სგიმ – მჟავე წყალი (ჟაბეში)

ჭილარ – ღელე (მაგარდელი) მთა როკოს აღმ., შუკრილ ადგილს ემახიანო, გზა გადის. ჭილ „ჭრილი“ ? ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

სტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჭილამ თხვიმ – მწვერვალი (ზ. ვედი).

ჭილამ ლიც – ღელე (ზ. ვედი), ურამიმ წყაროს შენაკადი (მარცხენა).

ჭინჭ – კლდე (ლეზგარა), კლდე ლაცხნირს ესაზღვრება ჩრდ.-დასავლ. სახიჯხვეა, ნახევრამდე დეკოვანია (ლეჭინჭე ხარ, ნეცინ ცხეც ხაჭრა სგა). შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 გ., ს.ს. თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჭირეც – კლდე (ლენტეხი) დ. ლენტეხის ჩრდ. ბუჩქნარია და კლდოვანი. ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.

ჭიტშია – უბანი (ცხუმალდი) ს. ცხუმალდში მცხოვრები ჩანქსელიანების საგვარეულოსი. შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.

ჭიტშიერ – უბანი (ფაყი), ლესხანში მცხოვრები ჩანქსელიანების ერთ-ერთი საგვარეულო თემი. ჯ. ა. ჩანქსელიანი, 26 წ., ხელედის ს.ს., 1974.

ჭიტში კარა – ტყე-ფერდობები (რცხმელური), რცხმელურშია, ლაშხირის მარცხ. ვინმე ჭიტის ნაკარვებიო. გ. ა. ტვილდიანი, 1976.

ჭიტშია მურყუამ – კოშკი (წვირმი), ს. წვირშია, ლამელდის დასახლებაში. გადახურული არაა და ქონგურები არა აქვს. ჭიტთან – ფირცხელანების საგვარეულო კოშკი. მირან ხალამპრეს ძეა ფანგანი, 40 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ჭიტა მოლარ – სათიბები (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის ჩრდ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ჭიტა კორძიას ნაკაფი. კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ჭიტა რობ – ტყე (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ., ჯარგლდამის დასავლ. შერეული ტყეა, ჭიტა – გვარი უცნობია. არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ. მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჭიტა ლარე – სათიბი (ჭოლაში), მთა უღვირზე, სამანქანო გზის ქვემოთ. ჭიტო ქოჩქიანისა ყოფილა. ალექსანდრე გელას ძე დევედარიანი, 80 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჭიტა ლესგარ – სათიბი, ტყე (მესტია) აეროპორტის აღმოსავლ., ნაკანების კუთვნილებაა. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.

ჭიქუილ – სათიბ-სახნავი (ხელედი), ხელედი, ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. ზემოთაა წიწვნა-

რი, შუროებიცაა. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გა-ზდელოანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*

ჭიშგარ – გადასასვლელი (ჭველფი) ს. ჭველფის ჩრდ., ს. კალისკენ გადასასვლელი ლატფარის ქედზე. **ჭიშგარ** > ჭიშგარ ? დ. ნ. *ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*

ჭიშშანი – სამოვარი (ლამხერი) ს. ლამხერის ჩრდ.-აღმ., სათიბ ტუბიბარარის ჩრდ. მხარე. ხილნა-რია, ბლომადაა უცუნა (შშშული). *მახამეთ პეტრეს ძე დევედარიანი, 49 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჭიშხ – სახნავი (ქართვანი), ყანა ლეცუბარარს აკ-რავს, ფეხის ფორმა აქვს. *გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ., კოლმ., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ჭიშხ (2) – სათიბი (ლანხვრი) ს. ლანხურის სამხ., სათიბ ლაკნჩის ჩრდ.-ით, სამანქანო გზის ქვე-მით. ფეხის მოზახულობას წააგავს, დასავლე-თით ვიწროვდება. ჭიშხ „ფეხი“ – რელიეფის მიხედვით. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჭიშხერუ (იხ. **ჭეშხერუ** – ცხუმარი)

ჭიშხილ – სამოვარი მთა (ხევრა), კარვებიცაა, საზა-ფხულო სადგომი. ჭიშხილ / ჭიშხილდ.

ჭიშხილდ – სათიბი (ფაყი), ს. ხარაშშია, ყანა ადანა-შის გაგრძელებაზეა, ტყეშია შეჭრილი. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

ჭიშხილდ (2) – სათიბი (ღვებალდი) ს. ღებებალდის ჩრდ.-დასავლ., სამოვარ ლალსგურას გვერ-დით. ირგვლივ ფოთლოვანი ტყე აკრავს, ფარ-თობი ≈ 0,5 ჰა. *მიშა ილიას ძე გერლიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჭიშხილშუ ვარჯ – გადასასვლელი (ხევრა), ჯეურა-დან მთებით გადასასვლელი მთა ჭიშხილდა-მდე. *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ჭიშხვლდ (იხ. **ჭეშხვლდ** – ლახამულა)

ჭიჭე გვანდრა – სამოვარი (ზ. ვედი) სამოვარ უღუ-დესა და ნატახტე-ს შორის, ციცაბო კალთე-ბით, სამოვრებით, ნატახტისკენ გადატიხრუ-ლია გზა ქედზე ჩაზნექილ (გრაბენზე) ადგილ-ზე. მდ. ბულნიშვალაგ-ის მარცხნივ. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯი-ხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970.*

ჭიჭიკტე მწაქორაშ – სათიბი (ჭაბეში) ს. ჭაბეშა და ლეჟა ლახუს შორის, ჭიჭიკო იოსელიანის სა-თიბი. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედა-*

გოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექ-ტემბერი.

ჭიჭიტო – სალოცავი ადგილი (ჭაბუნდერი) ს. ჭა-ბუნდერში. წველადობის დროს ამ საკულტო ცერემონიის დამთავრებამდე რაიმე რძის ნა-წარმის ჭამა არ შეიძლება.

ჭიჭურ – სამოვარი (ჭაბეში) ს. ჭაბეშის აღმ., მდ. წანრგლას მარჯვ. კალთაზე. მჟავე წყლის **ჭიჭური სგიმის** მიდამოები. მჟავე წყალი მოე-დინება. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედა-გოგი, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჭიჭურ (იხ. – **ჭიჭურ**) – ტყე მდ. წანრგლას მარჯვ. კალთაზე, მჟავე წყალ **ჭიჭურ სგიმის** ზემოთ მდებარე შერეული (უფრო ფოთლოვანი) ტყე. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., პედაგოგი, მუ-ლახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჭიჭიდანარ – სოფელი (ბეჩ. ს.ს.) მდ. დოღრას მარჯვ. მხარეზე, ს. დოღსტიფის პირდაპირ. მაღლო-ბი ადგილია, ჭადრებითა და ხეხილით. ცხოვ-რობს 10-ოდე ოჯახი. ჭიჭიდ „მჭადი“ (ზან.) – ჭიჭიდანარ „მჭადიანები“. *ეგრემ პეტრეს ძე უშ-ხვანი, 54 წ., ტყისმცველი, ს. დოღსტიფ, ბე-ჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჭიჭუბე – სამოვარი მთა (შვედი), მეგრელების სა-ზაფხულო სამოვარი მთაა. *შუმანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მე-სტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჭოდლიერ – ყანა (ტვებიში), ს. ტუბიშის ზემოდან აკრავს, დამრეცი სახნავებით, ჟიბლასის მარ-ჯვენა მხარეზე. ჭოდ „კედელი“. რელიეფის მი-ეადვით. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ. ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჭოღარ – სათიბეები (ლადრერი), მდ. კედრგლას აკ-რავს დასავლეთის მხრიდან, სოფლის სამ-აღმოსავლ. ვაკე ადგილია. *გერმან ბიმურზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. აგვისტო.*

ჭომანდი – ყანა (მაგარდელი) ს. მაგარდელის აღმ., ყანა ჭაბარს აღმ., აღმ.-ითვე აკრავს ფოთლოვა-ნი ტყის მასივი, რელიეფი ხრიოკია. *ივანე ბე-ქას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარ-დელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჭომანდი – სათიბი (ლახთავი), კახშიანშია, ვაკე ადგილი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთავი, 1972. VIII.*

- ჭოროხ** – სათიბ-სამოვრები (ზესხო) ს. ზესხოს ჩრდ.-აღმ., ნასახლარებია ძველთა-ძველი.
- ჭოროხ ტუბ** – დეღე (ზესხო) ს. ზესხოში, ჭოროხიდან ჩამოედინება.
- ჭორხა საყდრალ** – ნასაყდრალი (ზესხო) ს. ზესხოში, ორი საყდარია, ვისი სახელობისაა, არ იცინა.
- ჭორწი** – სათიბის სახელია. მდებარეობს ტყეში, წვირმის კოლმეურნეობის ერთ-ერთი საუკეთესო სათიბია. შეიძლება რამე საერთო ჰქონდეს ჭვერ-ფუძესთან, რაც ნიშნავს ყვავს.
- ჭორწი** – სათიბ-სამოვარი (წვირმი) ს. წვირმის ჩრდ.-აღმ., წიწვნარი ტყით. *შლვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ჭოხნიარობა ლარა** – სათიბი (წიფლაკაკია). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმიკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*
- ჭოხულდ** – სოფელი (ზჩ. ს.ს.) ს. მაზერის სამხ., მდ. დოღრას მარცხენა მხარეზე. არის ჭოხულდში სუიფ და მაცხოვარის სახ. ეკლესია. ეკლესიის გვერდით სასაფლაოა. *აკაკი ივანეს ძე კვიციანი, 34 წ., კოლმეურნე, ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჭოხულდამ სუიფ** – ეკლესია, სასაფლაო (ჭოხულდი), ს. ჭოხულდში დგას ეკლესია მაცხოვრის („მაცხტურ“). არის ჭოხულდელთა სასაფლაო. სოფლის სახელწოდების მიხედვით. *აკაკი ივანეს ძე კვიციანი, 34 წ., კოლმ., ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჭოხულდში ლასფლატურ** – სასაფლაო (ჭოხულდი) ს. ჭოხულდის სუიფში; ეკუთვნის იგი კვიციანებს (აბრამმერე – აბრამანთა), ფანგანებს (ინუშერე – ინუანთ). ინუ, აბრამ – საკ. სახ. სოფლის სახელწოდების მიხედვით. *აკაკი ივანეს ძე კვიციანი, 34 წ., კოლმ., ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჭუბერ** – სას. საბჭო (მსტ. რ.)
- ჭუბრულა** – მდინარე (ჭუბერი). მდინარე, რომელიც მოედინება მთა ნენსგერიშ თხუთმედიდან და უერთდება მდ. ენგურს მარჯვენა მხრიდან. შესართავთან ზღვის დონიდან ≈ 559,0 მ. *მუზა უმარის ძე ჩხეტიანი, 70 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 5.IX.70 წ.*
- ჭუბზრალ** – სამოვარი (იელი) ს. იელის სამხ., აცის დასახლების ზემოთ. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*
- ჭუბზნდერ** – სათიბი მთაში (ისკარი), სამ. ღემგმარს ესაზღვრება სამხ.-აღმ. მხრიდან. *ფურე ფურეს ძე გერლიანი, 87 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭუბზრ** – სათიბ-სამოვარი (ლეღბაგი) ს. ლეღბაგის დასახლ. ქვემოთ, იყოფა ჩუბე და ჟიბე ჭუბზრად. *ჟ. დ. აბდელანი, 37 წ., ლატალი, 1978.*
- ჭუმნდი** – სათიბი (მსტ. – ორ მელიქიშვილი)
- ჭუქტურ** – ტყე (იელი), ენგურის მარჯვ. კალთის მუხნარი ტყე. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*
- ჭუმში** – სახნავი, სამოვარი (ლეზგარა) ს. ლეზგარას დასავლ., ფხაკუს ჩრდ.-აღმ., ფეტვის სახნავად ჰქონიათ ყოველთვის. *ლოლა მკვას ას. ქალღანი, 24 წ., კოლმ. წვერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჭუმიერ** – სამოვარი (ტვიბი) ს. ტვიბის მთისკენაა. **ჭუმ** „ვაჟიშვილი“, საზოგადო სახელია. ჭუმიგეზალ. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*
- ჭუმხუნი** – ეკლესია (კვაჭიანარი), ს. კვაჭიანარშია, სოფლის მოედან სიფ-ში დგას. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი.*
- ჭუჭელიონი** – სამოვარი მთა (ქვ. ვედი) მდ. გერდაშერას დასაწყისში, საკარვე მთაა, სვანები ლემგრხელესაც ეძახიან. მეგრ. სამ. მთაა. ბლომადაა – ჭუჭელი (მერხელ). *უმარ როზანის ძე კვადია, 56 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- ჭუჭნიშერ** – საცხოვრისი (ყარი), ს. ყარშია, ჩუბე ყარს სამანქანო გზის მარცხ. მხარეზე, სახნავ-სათიბებით, ბალით. დავაკებული ადგილი. ჭუჭნი გადრანის ყოფილი კუთვენ. მამული. *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიმე, 61 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*
- ჭუჭურიაშ** – სამოვარი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის გაღმა.
- ჭუჭურ** – საცხოვრისი (ბაბილი), ს. ბაბილშია, ლიპარტელიანების საგვარეულოს თემი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ჭუჭურალ** – უბანი (ნანარი), ს. ნანარშია, ლიპარტელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი, მტო. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- ჭყალერ** – სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის აღმ., ლეჟჭყალერსა და ლეჟჭყალერის სათიბებს შორის, ლეჟ დაბზრის ზემოთ. *ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი*

ჰყებზ ღელა (იხ. **ჰყებზრ** – ფაყი)

ჰყებზრ – ღელე (ფაყი), ს. ლევცდარეშშია, დაჰაობე-ბულია, პატარა წვიმების დროს დიდდება. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*

ჰყებზრ – ყანები (წანაში), ს. წანაშშია, ჰაობიანი არაა, ფერდობზეა. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*

ჰყებზრ (3) – სამოვარი (ბაიარი) ს. ბაიარში, ჰაობიანი ადგილი, მოედინება წყალი. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*

ჰყებზრე ლარაზ – სათიბები (კახურა), ს. კახურშია, ჰაობიანია. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ჰყერუ – გზაზე ვაკე ადგილი (გვალდერი), მთა ბაჯისკენ. ა გზაზე ვაკე ადგილის სახელწოდ., კვარციანი (ღვია) ადგილია (ჰყერუ ხოზ ეჩექა). *ჩხეტან ეძუზას ძე ჩხეტანი, 47 წ., კოლმეურნე, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჰყერუ – სამოვარი (მთაში) (ეცერი) მდ. დაწარის ჩრდ.-აღმ., მთის სამოვარ ტემთერს ესაზღვრება დასავლ. მხრიდან. *ბაჯუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ., მძლოლი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჰყერუ (2) – სახნავ-სათესი (ლანტელი) სოფლის ბოლოს, სახნავ-სათეს ნაკვრში, ყანა წასყიდულის ჩრდ.-აღმ. ჰყერუ (ხომა თეთნე ბაჩარ ხარ, ჰყერუარ ხარ). *კოწია ბეჩეზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჰყერუ ნაკ (იხ. **ჰყირუ ნაკ** – სვიფი)

ჰყერუტარ – სათიბები (ეცერი) ს. ეცერისა და ს. ბეჩოს გამყოფ ქედზე, სათიბ ჟანჯუს / უნწუტარს აკრავს სამხ.-აღმ. ჰყერუ ბაჩარ ხეჩდახ (ღვია-ნია). *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჰყეშ – სამოვარი (ცხუმალდი), ს. ცხუმალდშია, ჰანჭრობიანი ადგილი. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*

ჰყვირვარიშ სარაგ – წყარო (ფარი – ვ. ნარსავიძე)

ჰყიბ – სათიბი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსტას ძე ჰკადუა, 41 წ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჰყიბ – სათიბი (ლახამულა) ს. ლახამულას დასავლ. მდებარე სამოსახლო გემრანის დასახლების ქვემოთ. სათიბის ქვემო კიდეზე მოედინება წყარო, სხვაგან მშრალია. *გელა ფუთუს ძე ჰკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჰყიბ – სათიბი, ბოსტანი (ქვ. ვედი), მახამეთიშ დაბარშია, ჩრდ.-დასავლ. ხილნარიცაა, ბოსტა-

ნიც. მოდის წყალი და ჰანჭრობიანი ადგილია. *ვარდან მახამეთის ძე ჰკადუა, 76 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჰყიბ – ჰაობი, სათიბი (ხევრა), კეურაშია, ჩუიბე ტუიბრას თავზე. *გ. მ. ჰკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ჰყიბ (5) – სათიბი (ქვ. ვედი) ჟიბე ვედის ცენტრალურ ნაწილში, სადაც მოედინება წყაროები. ჰანჭრობიანი ადგილია, ცხოვრობს ანეტა ჰკადუა. *უმარ როზანის ძე ჰკადუა, 58 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჰყიბიშ ლარა – სათიბი (ციცხვარი), ს. ციციხარშია, სამანქანო გზის ქვემოთ, მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, ტობაშ დაბის გაგრძელება. ჰანჭრობი ადგილია წვიმიანობის დროს. *ვალო გაიოზის ძე ჰკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჰყიბგლდ – სამოვარი (ცალერი) ჟიბე ცალერის ჩრდ.-აღმ. სამოვარ გორა ლადუბაშილის დასავლ. მოედინება წყარო და სველია (ხმჭირი), ჰყიბ დემეგ ლი. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჰყინტომერ მურყტამ – ნაკომპარი (ღებბალდი), ს. ღებბალდშია, გეუარე მურყტამის გვერდით, გერლანებისა (ჰყინტომა საკ. სახ.). „ჰყინტო-შანთ კომპი“. *აკაკი კოსდას ძე გერლიანი, 55 წ., მოსამსახ., ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჰყირანაკაშ სარაგ – წყარო (ფარი – ვ. ნარსავიძე)

ჰყირუ ნაკ – სათიბ-სამოვარი (სვიფი) კლდე წერნიარის დასავლ. წერილი ჰყირუტარ ხაგხ, ლახუბაშ ჰყირუ (მცენარეა, ბალახი), ჰყირუ ლეგრეტ ი ხარ. ჰყერუ „შავ ნაყოფს იხამს, ქათმებს უყვართ“ (მელგმოლშალ მეშხა კუნკულს იშნე, ქათლარ მასარდს ხედარალხ). „ღვია“ **Juniper us.** *ტარიელ ქემუზას ძე გადრანი, 59 წ., კოლმ., პარტორგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჰყირუტაშ – სათიბი (ჰამაში) ჰამაშში, სამთიბთ ლარტელაშს აკრავს სამხ. „ჰყირუ გარ ბაჩ წვა“. *დუშა შარდენის ასული ჰკადუა, 46 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჰყირუტაშ (2) – სათიბ-სამოვარი (ბაგვდანარი, ჰამუში), ს. გულის მთაა, გულს ჩრდ.-აღმ., გულს ზემოთ. გულაჰალას მიდამოები. ჰყირუ „ბრჰყვიალა ქვები, კენჭები“ (ბალახიცა!). *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი,*

- ს. ბაგუტდანიანი, ბეჩოს ს.ს., ვ. მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.
- ჭყონა** – სამოვარი მთა (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭყონაშ ზაგარ** – სამოვარი, ქედი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭყონაშ ლაგარდუშ** – სახნავი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭყონაშ ლალჯან შუკუტარ** – გზა (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭყონაშ ლეწვერ** – ტყე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭყონაშ ლეჯჰერ** – ტყე (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭყონაშ ლჭჰოლ** – სათიბი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭყონაშ ქაბე ლესგარ** – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭყონაშ სარგელ** – წყარო (ზ. ვედი) მთა ჭყონაში, ერთდერითა. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭყონაშ ყუბიშ** – მწვერვალი, სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭყონაშ ყუბიშაჟიშ ნაკ** – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭყონაშ ყუბლე ლესგარ** – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭყონაშ ჩუბე ნაკ** – სათიბ–სამოვარი, სახნავი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭყებ** – სამოვარი (ტვიბი) ს. ტვიბში, ჭაობიანია. ა. ა. ზურაბიანი, 20 წ., 1978.
- ჭყერტუშ** – სათიბი (ლეღბაგი), ს. ლეღბაგის დასახლების ქვემო ნაწილი, თეთრქვიანი იყოლადრე, შემდეგ გაიწმინდა. ჟ. დ. აბდელაანი, 3478 წ., ლატალი, 1973.
- ჭყუანდალ** – ყანები (იფარი) ს. იფარის სამხ. ვაკე ადგილია. დასახლების ზემო მხარე. ჭანჭრობი ადგილიცაა და მშრალიც. გვიან იხვნება. *ლუკუა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ნაკ-იფარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ჭყუინდერ** – სათიბი (ცალდაში) ს. ცალდაშის დასახლების სამხ. ლეჟა ლახუისკენ. მოზრდილი სათიბია, ჭანჭრობიანია. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჭყებარ** – სათიბები (ქედანი) ქედანში, მდ. ჭუბრულას მარცხენა მხარეზე, დაახლ. 300 მ. სიშორეზე მოსახლეებს შორის. ვაკე ადგილია. კარგი სათიბიც. არის ჭაობიანი. მოედინება კარგი წყროს წყალი – მსხლის ძირში – **ჭყებარში სარგ.** *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*
- ჭყებარ (2)** – სამოვარი (ცალერი) საზაფხულო სად. მთა ჭუბიდიშის თავზე, ჭაობიანია. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჭყებარში სარგ** – წყარო (ჭუბ. ს.ს.) სათიბ ჭყებარში, ჭუბრულას მარცხ. მსხლის ძირში, საცხოვრის ქედანში. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტანი, 40 წ., 1970.*
- ჭალი ლარალ** – სათიბები (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ., მდ. მულხურას მარცხ. კალთაზე. შედის ჯრდი ლარე, მურგუტალ ლარე, ლაბურდუა, კუჩიწინილ, ყურუნყუტე ლარე, ჟიბე ლარე... *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგვანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჭარაშ** – ტყე (სგობული) ნასახლარ სგობულ-ის სამხ.-აღმ., ქედს იქით წიწვნარი ტყეა. ლიჭარტე „მოწყობილი“. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში, 1973.*
- ჭაბლარა** – სათიბი (ლადრერი) სოფლის დასავლეთით, ჯენიშ ლიცს აღმ., მის გვერდით, ს. ფარის საზღვარზე. ჭაობებიც არისო (ჭიბარ ლიხ). *გერმან ბერმუზას ძე აფრასიძე, 58 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჭანლიარ** – ტყე (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის აღმ., მდ. წანრგლას მარცხ. კალთაზე, სათიბ მგჰარის ქვემოთ, მდინარის რიყემდე. *ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჭოლში ბოგ** – ხიდი (ჭოლაში), ს. ჭოლაშიდან სამხ.-აღმ. ხის სამანქანო ხიდი მდ. მულხურაზე. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ.,*

პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჭოლში ჯგერაჭ – ეკლესია (ჭოლაში), ს. ჭოლაშის ცენტრშია, კარგად დაცული სასაფლაოებით (ლაშდელაჭ). არის ჯვარ-ხატები, წიგნები. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჭოლშ – სოფელი (მლხ. ს.ს.), მულახის სას. საბჭოში შემავალი სოფელი. მდებარეობს მდ. მულხურას მარჯვ. კალთის დავაკებაზე (1687 მ.), არის სას. საბჭოს ცენტრი: საშ. სკოლა, კოლმ. გამგეობა, საავადმყოფო, მაღაზიები, ფოსტა... *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჭოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჭორი ნაკ – სათიბი (უშგული) ს. უშგულის აღმ., გადასასვლელ ზაგანის იქითა მხარე. ჭორ „ყვავი“. *პაველე ნიკოს ძე ნიჟარაძე, 43 წ., მოსამსახურე, ს. ჩაჟაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ჭულშ – სამოვარი (ზეგანი) ს. ზეგანის ლექს უბანშია, სამხ. სახნავ კაპლიდის გაგრძელება, ადრე იხვნებოდა. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1071 წ. აგვისტო.*

ჭუადა – ტყე (ფარი), ლალქუერინშ ლიცის მარჯვ. კალთა, შერეული ტყის ფერდობი. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჭუედ – სამოვარი (ლეწფერი), ს. ლეწფერშია. სამოვარი მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარეზე, სამანქანო გზის მარცხ. დასახლების ზემოთ, დამრეცი კედელი. *იანსონ სოზარის ძე სუბელიანი, 60 წ., ტყის მცველი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.9.1970 წ.*

ჭუედაშ – ყანა (სასაში) ს. სასაშშია, ლაშხირის მარჯვ., მოფერდო. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ჭუედაშ (2) – სამოვარი (ლუჯი) ს. ლუჯიში, ფერდობი. ცხოვრობენ გამყრელიძეები. ამჟამად ერთი ოჯახია, ცხოვრობს ერთი ქალი – დოკი ბენდელიანი.

ჭუედილდარ – ყანები (ჭუბერი), ქედანშია, მდ. ჭუბრულას მარცხენა მხარეზე, ქედანში მცხოვრები ჩხეტიანი ვასილის სახლის ირგვლივ მდებარე ყანები. დამრეცი ადგილია. პანტა ვაშლი, მსხლი, ნიგვზნარი. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერის, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ჭუედიშარ – საცხოვრისი (ყარი), ს. ყარშია, ჩუბე ყარ-ში, სამანქანო გზის ზემოთ, დასავლეთით. სათიბ-სახნავი, ხილნარი, მოფერდო ადგილია. ცხოვრობენ ჩხეტიანი და სუბელიანი. ჭუედ „კედელი“. *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ., მოსამსახურე, ს. ყარის ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

ჭუელეთანა – საცხოვრისი (ლებურცხილა) მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, საცხ. ადგილი მეგრელებისა. მოედინება მდ. ჭველეთანაშ ლიც (ჭველეთანაშ დეღე) იხ. რუკა 1 : 100 000). *რომანოზ მუზას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., ს. ლებურცხილა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჭუიბ (იხ. **ჭუიბი ლარე** – არცხელი)

ჭუიბ – სამოვარი (კაერი) ს. ქაშვეთისა და ს. კაერის საზღვარზე, მესტიის ჭალაშ მარჯვ. ნაპირზე. ჭაობიანია. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ჭუიბ – დეღე (ლემსია), ს. ლემსიაშია, სამანქანო გზის ქვემოთ. ჭანჭრობია ქვემოთ. დგას წისქვილები. *შ. ა. შუკვანი, 28 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ჭუიბ – ჭაობები (მესტია) აეროპორტის მიდამოებში, აღმ. მხარე, თხმელნარია. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*

ჭუიბ – ჭაობიანი ადგილი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარჯვ. მხარეზე. სამოვარია ქაშვეთის დასახლების ქვემოთ. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ჭუიბ (7) – ყანა (ნაშთქოლი), სამოვარი (ქაშვეთი), ჭაობნარი (მესტია, ქაშვეთ-ლაშთხვერი), დეღე (ლემსია) ტბა (ლაღამი), სათიბი (არცხელი), ს. ნაშთქოლს აკრავს სამხ. მხრიდან, სველი ადგილი არაა, ე. ი. ჭაობიანი არაა, „ჭუიბ“ ნიშნავს „ჭაობს“. *ქიშვარდი იოსების ძე წერედიანი, 49 წ., კოლმეურნე, ს. ნაშთქოლი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჭუიბი ლარე – სათიბი (არცხელი) ს. არცხელის დასახლების ზემო ნაწილში. ვაკეა, ჭაობიანი, ეკლესია ჯგერაჭის ზემოთ. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჭუინთრუტიელ – სათიბი (ხალდე) ს. ჯალდეს ჩრდ.-აღმ., ხალდე ჭალას მარჯვ. კალთაზე. ფერდობი, კარგი სათიბი. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

- ჭტიჭმა დაბზ** – ყანები (ნანარი), ს. ნანარშია, ლიპარტელიანების საგვარეულო ყანები. *გ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- ჭუნდჭუნ** – ყანები (სოლი), ს. სოლოშია, სამანქანო გზის ქვემოთ, დასახლების აღმოსავლეთით. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*
- ჭუნლილდ** (იხ. **ჭედილდ** – შვედი)
- ჭუნრილზ** – სამოვარი (ცალერი), ჟაბე ცალერს აკრავს ჩრდ.-ით არის **ეხენიშჭუნრილზ** და **ამხენიშჭუნრილზ**. ჩრდ.-ით წიფლნარი ტყე აკრავს. ნაყანრიცაა. მოედინება **ჭუნრილშ ტუბრა. ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.**
- ჭუნრილშ ტუბრა** – წყარო (ცალერი) ჟაბე ცალერის ჩრდ., სამოვარ ჭუნრილზთან. მის ზემოთ წიფლნარია. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჭუნელგ** – სოფელი (ჩოლ. ს.ს.), მდებარეობს მდ. ლაშხურის მარჯვ. მხარეზე. დავაკებაა, ტერასული ტიპის, თითქოს ნამეწყრაღზეაო. ხილნარ-ბაღნარი, ცხოვრობენ ზურაბიანარ, ხაბულიანარ, კვასტიანარ, ჩოფლიანარ, მარგველიანარ, მუკუბანიანარ (1 ოჯახი). იყოფა ლეჟა და ლეჟა ჭუნელგად. *დანიელ ნარიმანის ძე ზურაბიანი, 57 წ., კოლმეურნე, 1978.*
- ჭუნერდა** – კლდე (იელი) ენგურის მარცხ. კალთაზე, ივარისა და იელის სამოვარი მთების საზღვარი. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*
- ჭუნერშ** – სათიბი (ჰადიში) ს. ჰადიშის სახმ.-აღმ. ჰადიშერას მარცხ. კალთაზე, ალპ. ზონაში, ტყე არაა. ჭუნერ „ყვავი“. *გულადი სოფროს ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ჭუნბ** – სათიბი (სპარდიში), აეროპორტშია, სათიბებია. ჭაობიანი, მოედინება წყლები. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ჭემზარ** – სათიბ-სამოვარი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის ჩრდ.-დასავლ. გუალდა ტუბის მარჯვ. ნახნავი არაა. *შამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჭემგნდერ** – საბალახო (ფაყი), ს. ხარაშშია, ჩანს ბალახი **მეჭებ** (საჭმელია), ფერდობიცაა და ვაკეც. ტყეში ნახნავი არა ჩანს. შდრ. **ჭემინ. ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.**
- ჭენწ-ჭალიდ** – სამოვარი (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, ჭალაშ მარჯვ. მხარეზე. *შ. ნ. კვანჭიანანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ჭერეც** – სამოვარ-სათიბი (ლექესირი), ს. ზედა ლექესურაშია, ოდრო-ჩოდროიანი რელიეფით. *კ. ე. ფურელიანი, 34 წ., 1974.*
- ჭერელ შუკუპარ** – გზა (ფხოტრერი), გზა ლახნისგლიდან გემლარში სგიმ-ისაკენ. ≈ 200 მ.-ს იქით, ს. ფხოტრერს ჩრდ.-დასავლ. გადის ბევრი საცალფეხო ბილიკი. ფიშირ ლაცგერარ ლიხ იეჯლა = ბევრი საცალფეხოა (საციგაო?) და იმიტომო. *ენატე ამიზის ძე ქანცლიანი, 55 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭელან** – ტყე (ღემდერი) ს. ღემდერის თავზე. ტყის მასივი, უფრო წიწვიანი, იშვიათად – ფოთლოვანიც. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჭემხერუ** – სამოვარი (ცხუმარი) კლდე ლენკერას დასავლ., სუფთა სამოვარია, კენჭიც კი არ მოინახება. ფეხშიშველაც რომ გახვიდე, ფეხიც არ გეტკინებაო – აქედანაო **ჭემხერუ**. ჭიშხ „ფეხი“ (შდრ. ლგჭმხე). *მეკა ამიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჭემზარ** – ყანა (სოლი) ს. სოლის დასახლ. სამხ.-დასავლ. ყანების დასასრული. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*
- ჭემზარ (2)** – სათიბი (ქართვეანი) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, ტყე ლაწალდის დასავლ. ნაკაფი (ნამოლ) ადგილი არის (სგახიქახი, მოლიდ-მოლიდს ლემმოლინხ – ფეხის ოდენას გააზრიანებით). „ფეხებიანი“ (?). *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ჭემზონი** – საყდარი (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია საყდრის ნანგრევი. ძველი ნასაფლავები ჩანსო. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ჭემზგლდ** – სამოვარი (ლახამულა), ჟ. ლახმელშია, ყანებს ქვემოთ, საბალახო ლეგრევის დასავლ. დასახლებებისაკენ. დაბარს ჩის ქა ხაქვიც, ჭიშხმალ ხაყა. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჭეჭენდარ** – კლდიანი (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-დასავლ., ენგურის მარცხ., ქვედა ყოშრას ახლოს, ფოთლოვანი ტყის სიჭარბით, ჭეჭენდარი ჩანს. *გალაკ საფოს ძე კორძია, 15 წ., მოსწ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ბ

ხაზჯიარ – უბანი (შყალერი), ს. შყალერის ერთ-ერთი დასახლება, გვარად გირგვლიანები. *გ. ძ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*

ხაზჯილშერ – უბანი (ბაბილი), ს. ბაბილშია, ქურასხედიანების საგვარეულო თემი. *ნ. ბ. ქურასხედიანი, 33 წ., 1974.*

ხაზჯუარ – უბანი (ქედანი), ს. ქედანში ჩხეტიანების ოჯახს უწოდებენ ხაზჯუარს ოჯახის უფროსი ხაზჯუ-ს მიედვით. ხაზჯუ (საკ. სახ.) ჩხეტიანი, სოფლის რჩეული კაცი. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ხაზჯუშ დაბარ – ყანები (ლაკულმახი) მდ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე, რიყე, ნიგვზნარი, თხმელნარი, ვაშლნარი და მსხლიანი ადგილია. ვაკეა. ხაზჯუ ჩხეტიანის ყოფილი ყანები. საკ. სახ. „ხაზჯუ“-დან. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ხაზჯვარე დაბარ – საცხოვრისი (ლახამი), ჟიბე ლახამშია, დავაკებული ადგილი სახნავ-სათეს-ბაღებით. ცხოვრობენ ჩხეტიანები. ხაზჯვ ჩხეტიანის სახელობის. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ხაზჯვარე ღარ – დეღე (ლახამი) მ. ჭუბრულას მარცხ. მხარეზე, დასახ. უბან ქედანის სამხ.-აღმ. დამრეცი ტყიანი ღარია, მოედინება წყალი. ხაზჯვ ჩხეტიანის კუთვნილი. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ხაზჯვლშერალ – უბანი (ლენტეხი), ლენტეხში მცხოვრები ქურასხედიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. *ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახ., 1974.*

ხაზჯვშა დაბარ – ყანები (არცხელი). ს. არცხელის დასახლ. ყანები. მარგიანი ხაზჯვს ყოფილი ყანები. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ხაზარაშ (2) – სახნავი (უღვალი) მდ. დავაშარის მარცხ., ს. უღვალსა და მდ. დავაშარს შორის, სათიბ-სახნავ რობარს მოსდევს ჩრდ.-აღმ. მხრიდან. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ხაზარაშ – ყანა (ლანტელი) ს. ლანტელის დასავლ.,

ყანა ლაკაჩის ჩრდ.-დას., კარგი მოსავლიანიაო. ლაზარა „შემოსანახის“ მნიშვნელობიდანო. შესაძლებელია: **ხაზარ** „ხაზები“ ან: „ზოლები“. *კოჩია ბეჭეზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ხაზარაშ (2) – სამოვარ-სათიბი (ლემსია) ს. ლემსიის ჩრდ.-აღმ. ვაკეა, გარშემო ფოთლოვანი ტყე აკრავს. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენერის ს.ს., 1972.*

ხაზარაშ – სათიბი (ნესგუნი) ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე. ყველაზე კარგი სათიბია. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ხაზულშა – დასახლება (მესტია), ლეხთაგშია, ჩართოლანების საგვარეულო თემის ერთ-ერთი შტო, კომვი ? *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*

ხალდეშურა – მდინარე (დავბერი). მდ. ხალდე ჭალა. მოედინება მთა კარეტის მარჯვ. მყინვარებიდან, მთა უხვანიდან. ენგურის მარჯვ. შენაკადი. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამსახ., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ხალდეშ ყინუარ (მყინვარი ხალდე – ледник Халде) – მყინვარი (ცანა) ხალდეს ჩრდ., მდ. ხალდე ჭალას სათავეები.

ხალგრიშ ადგი – სამოსახლო (ლახამი), მდ. ლახამის ხეობაშია, სამოვარ ნანყბულს ქვემოთ, მდ. ლახამის მარჯვნივ. დავაკებულია, სახნავ-სათიბებით. ცხოვრობს 1 ოჯახი ხალგრ გადრანისა. ჩვანბე ტვიზში. *ნინა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ხამილდა ნიცილდ – წყარო (იფარი) ს. იფარის ჩრდ.-ით, უღვირის ქედისკენა გზაზე. *კატო მიხეილის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ხამრილ – ყანა (კახურა), ს. კახურაშია, მსხალი დგას, რომელსაც „ლახამულ“-ს ეძახიან. *მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974*

ხანაშურ – სახნავი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის ქვემო მხარეში.

ხანდაკ – სამოვარი (ჟახუნდერი) ს. ჟახუნდერსა და ლემზაგორის საზღვარზე, ძველი ნასასაფ-ლაოებია. გზა გადის.

- ხეშვილი** – სოფელი (ლნჯ. ს.ს.). ლენჯერის (ლენჯერ-ის) ს.ს.-ში შემავალი სოფელი, ცხოვრობს ერთი ოჯახი, გვარად ფილფანი. ადრე (მახსოვრობაში) 9 ოჯახი ცხოვრობდაო. ამოწყვეტილან და შემდეგ დასახლებულან ფილფანები. არის ნაკომკარ-ნაეკლესიარი. *ლავრენტი მურზას ძე ფილფანი, 74 წ., პენს., ს. ხეშვილი, მესტიის რ-ნი, 1973.*
- ხეშვილ ბოგვლდ** – ხიდი (ხეშვილი). ხიდი ხეშვილ ჭალაზე. *მ. დ. ფილფანი, 87 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ხეშვილ ჯგვრან** – ნასაყდარი (ხეშვილი), ს. ხეშვილია, დანგრეული. *ლ. მ. ფილფანი, 74 წ., ლენჯერი, 1973.*
- ხეშვილ** – ღელე (ლუჯი), მდ. ლაშხურის მარჯვ. შენაკადი, ლეჯი-სა და ჭველფის საზღვარი აღმ. მოედინება მთა უჟალ-იდან. შდრ. **ჰეშვილ** მესტ. რ. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*
- ხატაქ შ მდურნი** – კომკი (ღვებრა), ს. ღვებრაშია, კარგად დაცული კომკი. მარგიანების საგვარეულოსია. დევს ხატები. *რაჟდენ გოგის ძე მარგიანი, 101 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ხაზნოლ** – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.*
- ხუმლა ნუზუ** – გზა, გადასახედი (ზ. ვედი) მთა საოროდან ნაკაკასკენ და ცხგვსკენა გზაზე, გორაა, დავაკება პატარა. ჩანს კარგად ვედრგლას ხეობის სამოვარი მთები: ნაკა, ცხგვ, ჭყონა, ობორია... ჩრდილოეთისკენ ხაიშისა და ჭუბერის ხეობები. ყოფილა ნუზუ, ამჟამად არაა. სახელი შერჩენილა. სიმაღლე 2111,2 მ. მისგან მიემართება გზა სამოვარ ნაკასკენ. *მუშნი ბეგის ძე ქარაია, 46 წ., მწყემსი, ს. გგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.*
- ხატა შდურ** – ნასაყდრალი (მურშველი) ს. მურშველის დასახლების (ზემოთ) ცენტრში. ნაეკლესიარია. ეკლესიის დანგრევის დროს ეს ხატი, შდურიდან „გაფრენილი“ ხატი-ჯვარი ინახება ციოყულმა მურყვამში – ქურდიანების საგვარეულოში. **შდურ** „კომკის სათოფურის ქვემოთ“. *გურამ ალექსანდრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ხორუტი ნაგამ** – სამოვარ-სათიბი (წვირმი) ს, წვირმის აღმ., სამანქანო გზის ზემოთ. შეშის დასამზადებელი ადგილი. ხორეუ „გროვა“. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ხუთინთელანშა მურყმალ** – კომკები (3 – იენაში), ს. იენაშია, ამჟამად ხვინთელანების საგვარეულოსია, ადრე ქალდანებისა ყოფილა. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ხორა** – სათიბი (ლაღამი) ს. ლაღამის დასახლების აღმ., ფერდობია. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*
- ხულანგლმერალ** – უბანი (ლექესირი), ს. ლექესირ-შია (ზედა), ლიპარტელიანების საგვარეულო თემი. *კ. ე. ფურელიანი, 34 წ., 1974.*
- ხოშა ფუს** – ნასაყდარი (უშგული), ს. ჩვიბიანის სამხ.-აღმ. დგას გალავანმოვლებული ეკლესია „დიდი პატრონის“ სახელობისა. იმართება დღეობა „ლიქსხუარი“. ვერძთა ჭიდილია, სოფლის სადღესასწაულო, ორ წელიწადში ერთხელ ხდება, თიბვის დაწყების წინა დღეს. ხვდება კვირა დღეს. „დიდი მფარველი“. *ტარეილ თავადეს ძე ნიჟარაძე, 18 წ. სამ. სკოლადამთავრებული, ს. უშგული, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ხოსრარ** – სოფელი (ფარ. ს.ს.). სოფელი ოღროლოდ-რო ადგილზეა და გზაც არ უდგება. ცხოვრობს 6 ოჯახი. ალბათ, ამ სოფელს „ოსრარ“, ე. ი. „ჩოხები“ ერქვა, რადგანაც სოფლები ზომამზე მოკლე ან. გრელ ჩოხებს ატარებდნენ. ენა კვიმატმა ფარელებმა კი ადგილს „ოსრარ“ უწოდეს. *გიორგი ნარსავიძე, 88 წლისა, 1965.*
- ხოხელი სარაგ** – წყარო (ღვებრა) ს. ღვებრას დასახლების სამხ.-დასავლ. *სიმონ ბეგის ძე მიბჩუანი, 87 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ხუალმი** – ტყე (უშხვანარი) ს. უშხვანარს ზემოთ, შერეული ტყის მასივი, მდ. მემხე ლიც-იდან ჰარეტის ზეგანამდე, ბაგვდანარის სამხ.-აღმ., კირი ლაკვმას გაყოლებით. ყოფილა საყდარი **მაცხუარ**. *გრაიმტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ. 1969 წ. სექტემბერი.*
- ხერგიანიშ ნაკრატარ** – სამოვარი (ხაიში) მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე, პატარ-პატარა ვაკე ადგილებია, ტყეა – ლეწვერ, ცხუიმროლ, წყეუ – შერეული. მის ზემოთ კლდეა, ამჟამად კოლმეურნეობა იდლიანისა ამოვებს. ხერგიან ხერგიანის ყანა ყოფილა ადრე. *რომანოზ მეზას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., ს. ლეზურცხილა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ხუირაშ** – სათიბ-სამოვარი (ქიბიანი) ს. ქიბიანის

პირდაპირ, მდ. ენგურის (ჭალ-ს) მარჯვენა კალთა, ყანების ზემოთ. ფიქლებიანი კლდეა, ციცაბო კლდე, იცის ქათმები (გარეული), **ხტირე** „ვში“. *ჯემალ ლევანის ძე ხაჭვანი, 31 წ., მოსამსახურე, უმგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ხტირზიმ ჭალ – ღელე (ფარი), მდ. ენგურის მარჯვ. პატარა შენაკადი, მოედინება მთა უპრგლანდან (იხ. 1 : 100 000 нкр. Бак 3134). ჩ. და ჟ. ლეჰას შორის მოედინება. ნაჭკვრას ქვემოთ. ხტირზიმ ჭალა, ზემოთ – ლექტერამში ლიც. „**ლგხტირზად** ესხრი კოჯარლექტა“. *მახამეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ხეცეჯურ – სამოვარი (ჩოლ. ს.ს.), მოროულშია, პანტა მსხლეზია. ნამეწყრაღია ძვეღად – მთა ხეცეჯურიდან. *შამიღ გრიგოღის ძე შავრეღია-ნი, 39 წ., პეღაღოღი, 1978.*

ხეცეჯურ (2) – სამოვარი (ფანაგა) ს. ფანაგაში, წიფ-ღნარი იყო, ამჟამად ყამირაღაა დარჩენიღი. *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 1978.*

ხეცეჯურ – სათიბ-სამოვარი (ღევეშერი), ს. ღევეშერ-შია, ვაკე ადგიღია, მდიღარი **ხეჭეჭურის** ჯიშის მსხღით. მის ზემოთ საბაღახო მთა **ხეცეჯურაღ.** ხეცეჯურ < ხეჭეჭურ (?). ა. ზ. ბაბღუანი, 43 წ., 1974.

ხეცეჯურაღ – სამოვარი (ღევეშერი) ნესკა ღახტში, შიშვეღი მთაა, აღპურია. გ. ზ. ბაბღუანი, 55 წ., ა. ზ. ბაბღუანი, 43 წ., 1974.

ხოღა ტტიბრა – ღელე (ხოსრარი) ჟიბე ხოსრარის აღმ., სათიბ-სახნავ ჭიბღღდარის აღმ. ჩამოუღდის პატარა წყაღი. *სვიმონ აზნაგეღის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., ს. ხოსრარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ხორტა ღაბურღუღ ღელა – ღელე (ცხუმაღდი) ს. ცხუმაღდის დასავღ., სამოვარ ბურღუღან. მოედინება. *შ. მ. ჩანესღეღიანი, 46 წ., 1974.*

ხაბნა ღაღღენარ – სამოვარი (ეცერი), არამეწვეღი საქონღის სადგომ-სამოვარი (ღაღღენარ) (ყგსგრ ქტინღღმგენემ ღარდა ღი). ხაბნა (მოზარდი საქონღი 2 წღამდე) – ღაღღენარ „საღღომი“. აკაკი ნესტორის ძე ჩხარკვიანი, 45 წ., კოღმ., ეცერი ს ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ.: ოქტომბერი.

ხანთღარ – კღდეღი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-აღმ, მდ. ღასიღის მარჯვ. მხარეზე. კღდეღი სანაღიროა. „ჭიუხიანი“ (?). *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ხანთღარი თანღღ – გაღასავღეღი (იფარი) ს. იფარის სამხ.-აღმ., მთა ღასიღის მხარეზეა, სამოვარ ხანთღარს ზემოთ. *კატო მიხეიღის ას. გულბანი, 26 წ., მოსამსახ., ს. ბოგრეში, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ხანუ – სათიბი, რიყე (ღახამულა) ჩვ. ღახმღღ-ის სამხ.-დასავღ., მდ. ენგურს აკრავს მარჯვ. მხრიდან. რიყეცაა და პატარა სათიბი. ჭალ ჟა **ხოხანე** ჩიგარ ძგიღს. *გელა ფუთუს ძე ჭკაღუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ხანშანი – სახნავი (ჰამაში) ჰამშის ჩრდ.-დასავღ. მოსახღის საკარმიღამოა, ამჟამად ცხოვრობს ძუბა ჭკაღუა. ვინმე ხანიზა (საკ. სახ.) ცხოვრობღაო (გვარი არ ახსოვთ). * ხანიზაშანი > ხანშანი (?). *ღუმა შარდენის ასული ჭკაღუა, 46 წ., კოღმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ხამშურა (იხ. ჯამშღრა)

ხამშურა (იხ. ჯამშღრა)

ხარმი ჰოჯარ – კღდე (სღურიში), სუბ-ნივაღური, ციხე-სიმაგრისეზური კღდე, ციცაბო კაღთე-ბით, მისი მწვერვაღის სიმაღღეა 3710,8 მ. მას თავზე ჩრდ.-ით დიღი ხანსარი აქვს (გამყინ-ვარებაა). *ხაბჯი ბიბუს ძე ჩხვიმიანი, 68 წშ., კოღმ., ს. სღურიში, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

ხარმიშქ ღი – ღელე (სღურიში), მღინარე მოედინება მთა ჟიბე ხარმიდან. კღდე ხარმი-ის სამხ.-აღმ. კაღთეღიდან. მიედინება ს. ჭუბერის მიმართულეღით, ყარ-თან. *ხაბჯი ბიბუს ძე ჩხვიმიანი, 69(8) წ., კოღმ., ს. სღურიში, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.9.1970 წ.*

ხარმი ღი – ღელე (სღურიში), მდ. ჭუბრულას მარჯვ. შენაკადი. მოედინება მთა ხარამის აღმ. კაღთეღიდან. ს. ჟაბე სღურიშისა და ნენსგაშ სღურიშის გამყოფია. მღინარის ფერდოღეღი დაღარულღია, დაწაოჭეზული და არის ზურაბ ნარსავიღის სათიბეღი. მთა ხარამ-ის მიხეღ-ვით, ზურაბ ნარსავიღის სათიბეღის მიხეღვით. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., საშ. სკოღადამთავრეზული, ს. ყარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 10.9.1970 წ.*

ხარხანტ (იხ. ღგჭირხარში ტვიბ)

ხასიღ ნაწაღღაღ – სამოვრეღი (წიფღაკაკია) ს. წიფღაკაკიაში, **ნამოღ ღი. წაღღ** „წაღღი“. მ. გ. ღიპარტეღიანი, 42 წ., 1976.

ხატ-ღაბრღ – ღელე (მახაში), ს. მახაშშია, გამორ-ჩეული წყაღია. *რ. მ. ჭეღიძე, 1976.*

ხატრეშ – ყანეღი (მურშვეღი) ს. მურშვეღის (ზემო-

ში) ზემოთ, აღმ., სამოვარ კალოდარის გვერდით. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ხატენცხოტელ – ნაკომპარი (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარშია, საკულტო მნიშვნელობის კომპი, ზედა ნაწილი მონგრეულია. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ხაფანთი მოლ – სამოვარი (წიფლაკაკია) ს. წიფლაკაკიაში, გატყეურებულია. **ხაფანთ** „ხაფანგი“, შდრ. **ჰაფთან. მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.**

ხაშა – უბანი (იენაში). ს. იენაშის დასახლებულ უბან ფეჩუარ-ში მცხოვრები წერედიანების ერთ-ერთი სამძო. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ხაშა მურყტამ (2) – ნაკომპარი (იენაში), ს. იენაშშია, ფაჩუარში, წერედიანების საგვარეულოსი, ძირიდაა დარჩენილი. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ხაშა მურყტამ – ნაკომპარი (ღვებრა), ს. ღვებრაში ყოფილა, მაგრამ დანგრეულია, დაღვანების საგვარეულოსი. *რაჟდენ გოგის ძე მარგიანი, 101 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ხაშბიერა (იხ. **ხაშა**)

ხაჩემ (იხ. **კაჩემ**)

ხაჩირა – უბანი (ლანჩვალი), ლანჩვალშია, კახბერიძეების საგვარეულოს სამოსახლო (თემი). ხაჩირ (საკ. სახ.). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ხაჩირა ცხეკ – ტყე (მსტ.), რახა ცხეკის ერთ-ერთი ნაწილი, პატრონობდნენ კახბერიძეები (ხაჩირელები), აეროპორტის სამხ.-დასავლ. მალ-თუთ (თემი?). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ხაჭუნაშა მოლ – სათიბ-სამოვარი (ლევშერი), ს. ლევშერშია, ხაჭუნების ყოფილი ახო. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*

ხაჭრაშ (იხ. **ხაჭრაშ**) – სათიბები. ს. ლემსიისა და ს. კაერის სათიბები მთაში. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ხაჭრაშ – სათიბ-სამოვარი (ლემსია-კაერი), ს. ლემსიას საზაფხულო სამოვარი და სათიბი მთის სახელწოდება. ალპური სამოვარი. შედის სგა ლახვში. *შადურ ადილარის შუკვანი, 28 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ხახლიერ – სამოვარი, ტყე (მაცხვარიში) ს. მაცხვა-

რიშის დასავლ. ენგურამდე ეგრხვიელიდან. *გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*

ხელედ (იხ. **ველედ**)

ხელედურა (იხ. **ველედურა**)

ხელტტიბ – სათიბი (სასაში) ს. სასაში, ჩავარდნილი ადგილია.

ხერგაწი – ყანა (ლემსია), ს. ლემსიაშია, ამხანტაფის უბანშია. ხერგაწები არ ცხოვრობენ. ამჟამად ნავერიანებისაა. *შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ხერგაწმერ – საცხოვრისი (ხაიში) მდ. ენგურის მარცხ. კალთაზე, სამანქანო გზის ზემოთ. ს. ხაიშიდან 700 მ. ენგურის გაყოლებით. *რევაზ პლატონის ძე გელოვანი, 39 წ., სტუდენტი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ხერგაწმერ დაბ – ყანა (ლახამულა), საცხოვრისი ნოდშია, სამხ.-დასავლ. ყანა ანსანის ზემოთ. ხერგაწმერ ჭკადუას ყოფილი ყანა, მიუყვლია სუმა ჭკადუასათვის. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ხერხუშ – სოფელი (ნაკ. ს.ს.) სამანქანო გზის ზემოთ, ს. თავრწრა და ს. ლახამულას შორის. მის დასავლ. ჩამოედინება ღელე ტუბიშ. აღმ. მხრიდან ჩამოედის მდ. მატლან // მანშურა. მუხნარი ტყეა, ადრე ხერხულა ყოფილა ბევრი. დგას 2 კომპი – ადამერ (ჩანგელიანების) – ამჟამად ეს გვარი არაა), გინადრუყუმერ (ანსიანების). *დავით დუდარუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, ს. ხერხვაში, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნტ, 1969 წ. ნოემბერი.*

ხერხიშულ – სათიბი (სასაში) ს. სასაშის სამხ. ალპურ ზონაში. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ხემულა ჭალაშ – ღელე (ხემკილი), იელი ჭალას უერთდება მარჯვ. მხრიდან. *მ. დ. ფილფანი, 87 წ., ლენჯერი, 1973.*

ხეხტრე ლაჭმოლოზ – სამოვარი (ბარში) მთა ბაჯის გადასასვლელზე (იხ. რუკა 200 000 – 2424 მ.). „ცოლების (ქალების) სათიბები“. *ბაგუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ., მძლოლი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ხტალმიწა ნაკ – სამოვარი (ბაგვდანარი) ს. ბაგვდანარს აღმოსავლეთით, შუაგულ ტემი, ვაკე ადგილია, გამოყენებულია სამოვრად. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმეურნე, ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ხტალმიწა ტუბი – ხევი (უშხვანარი) ხტალმიდან ს. ბაგვდანარის მიმართულებით. ჩამოდის

წყალი, რომელსაც ხტალმიწა ტუბს (ხტალმის დეღე) უწოდებენ. *გრამიტრონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უმზვანარი, ბეზოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ხვალმი ფუსდ (იხ. ხვალმიშ)

ხტალმიშ – საკულტო გორა (ლახამულა), ს. ლახამულას დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთაც და ქვემოთაც ქედია, სადაც სალოცავი ადგილიცაა მინიშნებული გადამდებ სნეულებათა წინააღმდეგ (სურდო, ხველება...). ხტალმი < * ხტალმი < * ჯომ-ლი ? *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ხტალმიშთემ შუკუტ – ბილიკი (ლახამულა), გზა ჩვ. ლახამულიდან ხვალმის გორამდე. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ხოზამჰ ვეთ – ღრმული (ხევრა) კელღვრას მარჯვ. მხარეზე, ნაზვავის თავსაყრელი ადგილია. *გ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ხოზწყარიში გინოლგ – უღელტეხილი (ზ. ვედი), მთა ნატახტე-დან გადასასვლელი მთა ხოზწყარამდე. შიშველი კლდოვანი რელიეფით. *შალვა ძაკუს ძე გოგილავა, 34 წ., მწყემსი, წალენჯიხის რ-ნის ს. ჩქვალერი, 21.9.1970 წ.*

ხოზწყარიშ კარჯ (იხ. ხოზწყარიში გინოლგ)

ხოდრა თოთ – კლდე, მყინვარი (ცალდამი), ტუბიბერის მყინვარებზეა, ხოჩა თოთის ზემოთ – ჩრდ.-ით (იხ. 1 : 100 000). *პავლე ბითეს ძე ზურაბიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ხოლწ ჩილშერ – უბანი (ყარიში) ს. ყარიში, ლიპარტელიანების გვარის ერთ-ერთი თემი. *დ. ი. ლიპარტელიანი, 33 წ., 1974.*

ხოწარე შურ – შურო (მაზაში) ს. მაზაში, ხონელების ნამუშევარია, შუროცაა. *შ. მ. ლიპარტელიანი, 29 წ., მუშა, 1976.*

ხორვა დიდ – მთა (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.*

ხორტა ლაბურღუ – სათიბი (ცხუმალდი), მთა ლაბურღუშია, ლაბურღუდ დელას მარცხ. მხარე, ტყიანია. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*

ხორტა ლჭხალდ – სამოვარი (ცხუმალდი) მთა ლჭხალდის ზემო მხარე, ალპურ ზონაში. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1946.*

ხორტა ლემუნირ – სათიბები (ცხუმალდი), მთა

ლემუნირის ერთი ნაწილი, ლემუნირი დელას მარცხ. მხარე. ალპურ ზონაში. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*

ხორტანხენი დელა – დეღე (ცხუმალდი), მდ. ლამხირის მარცხ. შენაკადი. მთა ხორტანიდან მოედინება. *შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*

ხორტა სყელდერ – სამოვარი (კახურა), მთა სყელდერის ჩრდ.-დასავლ. *გ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*

ხორტა ტუბილდ – ხევი (ბაბილი), ლენსკირი ტუბის მარჯვ. შენაკადი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ხორტა უწყარო – სათიბი (ცხუმალდი), უწყაროს ტერიტორიაზეა. მოედინება უწყაროდ დელა. ქვემო მხარეა, შერეული ტყით. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*

ხოსიად ლაგნოლარ – სამოვრები (ქახუნდერი), ს. ქახუნდერის საზაფხულო ალპური სამოვრები, ვინმე ხოსიას სადგომი.

ხოსრალ (იხ. ხოსრარ)

ხოფირილ (იხ. ჯოფირილ)

ხოფრალა – დეღე (ს. ხოფური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.*

ხოფრალე დაბარ (იხ. ჯოფრალე დაბარ)

ხოფრალე ლჭქემა (იხ. ჯოფრალე ლაჭქემა)

ხოფრალე ლაჯოგ (იხ. ჯოფრალე ლაჯოგ)

ხოფრი ზოგ (იხ. ჯოფრი ზოგ)

ხოფრი დაბ (იხ. ჯოფრი დაბ)

ხოფრი დაბარ – სახნავი (ხოფური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ხოფრი სვიკვ (იხ. ჯოფრი სვიკვ)

ხოზამჰ ღარ – სამოვარი (ხევრა), კელღვრას მარჯვ. კალთის ვიწრო ღარი (ხოზა ჭკადუა ?). *გ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ხოზამჰ ლესგ – სამოვარი (ხევრა), კელღვრას მარჯვ. კალთის ფერდობი. *გ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*

ხითა – კლდე (ნანგვლი) ს. ნანგულის სამხ.-დასავლ. აკრავს, კუტაკუშ კოჯარის ჩრდ.-აღმ. კედელი. ნანგულიდან უნაგირა ქედს ქმნის, მის ჩრდ.-დასავლ. მწვერვალს ს. ნანგულიდან უწოდებენ **ხითა**-ს (იხითანალ „იბრიქემა“ ?), რუკის მიხედვით 1218,3 მ. მის წვერზე საფქვავი მწყობილობა ჰქონიათ ძველად. ხელით ფქვავდნენ სიმინდს. აჩნევია ახლაც. *ვარდენ ქერეჯის ძე კვანჭიანი, 61 წ., პენს., ს.*

- ნანგული, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 7.11.70 წ.*
- ხიდწმ წარც** – გადასასვლელი (იხ. **ჯერილწმ წარც**)
- ხიდა** – სამოვარი მთა (ლახამი), სახაფხულო სა-
მოვარი მთა, მდებარეობს მდ. ლახამის ზემო
დინების მარჯვენა ამაღლებულ ადგილზე.
დგას 4 კარავი, ეკუთვნის ვიზლიანებს, სალი-
ანებს. მის ზემოთ არის გადასასვლელი ხიდა
(იხ. რუკა 1 : 100 000). *ნინა მახათას ას. ცინ-
დელიანი, 55 წ., კოლმ. ს. ლახამი, ჭუბერის
ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- ხუორწმ წარც** – გადასასვლელი (სგურიში).
გადასასვლელი მთა შავალგრადან საკენისკენ
(დწლთე), მთა თენგიზიმ ნაკრავის პირდაპირ,
მთა ხარწმის სამხ.-ის ბოლო გადასასვლელი,
რუკაზე არაა აღნიშნული, **пер. Хида** ჩრდ.-ით.
მისი სიმაღლეა \approx 2344,9, რუკის მიხედვით \approx
2808,3. *ხაბჯი ბიბუს ძე ჩხვიმიანი, 68 წ., კოლმ.,
ს. სგურიში, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი,
12.9.1970 წ.*
- ხუინტიანწმა** – ნაკომპარი (იფხი), ჟიბე იფხშია,
თავი მონგრეულია, ხვინტიანების გვარი არაა
ამჟამად. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი, 1973.*
- ხუინთელიანწმა** – უბანი (იენაში) ს. იენაში, ტიბ-
გლდერის მარჯვ. კალთაზე, აქვთ 3 კომპი (ყო-
ფილი ქალდანების საგვარეულოსიო), ხუინთე-
ლწმა მურყმწლ. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი,
1973.*
- ხუილიერ** – კლდე (ვიჩნაში) ს. ვიჩნაშის დასავლ.
ენგურის მარცხ. კალთაზე. ქვემო ნაწილში
სათიბ-სამოვრებით. *ახმათ მელიტონის ძე
ხარძიანი, 43 წ., მოსამსახ., კალის ს.ს., მესტიის
რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ხუენი ტიბ** – ხევი (შყალერი) ს. შყალერის დასავ-
ლეთით. *გ. ძ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*
- ხუელიერ** – კლდე (ბოგრეში) ს. ბოგრეშის სამხ.-
აღმ., საზღვარი იფარისა და კალასი ადრე.
ენგურის მარცხ. კალთაზე, მის ძირშია ჯგმილ-
დაჩუჩწ ნაქადუ. *გალაკ საფოს ძე კორძია, 15
წ., მოსწავლე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971
წ. აგვისტო.*
- ხუეჯწრეწმ** – სათიბი (ქაშვევთ-ლაშთხვერი), ჰაწვა-
ლისკენაა, ჭალწმს მარცხ. კალთაზე. *ვახტანგ
გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს.,
1972.*
- ხუეში** – ყანა (მელე) ს. მელეში, ვაკე ადგილია,
მდინარის მარჯვენა.
- ხუეანწმ** – სამოვარი (ჭველიერი), ს. ჭველიერის საზა-
ფხულო მთა. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974.*
- ხვამცონი** – სამოვარი (ზ. ვედი) მთა ლაკუმურას
სამხ.-აღმ. კალთაზე, **ლაკუმურამ წყარის** ზემო
დინების მარჯვენა და მარცხენა დამრეცი
კალთები. ბლომდაა (ყაფწრწუ) ხვამცა,
შგურის ტიპის მცენარე (სვან. ლეწმგ რწტანა).
*ვარლამ მიხას ძე მიქავა, 54 წ. მწყემსი, ს.
ჯგალი, წალენჯიხის რ-ნი, 23.9.1970 წ.*
- ხუწმლიშილ** – გზა (ლამხერი) სოფლის ქვემოთ,
დასავლეთით. ყანა ქრისტიანის დასავლეთით.
დგას ეკლესიაც ჯგვრწგ ხუწმლიწმ. *მახამეთ
გურმაჩის ძე დევდარიანი, 49 წ., ფარის ს.ს.,
მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ხვამლი** – გორაკი (ლახამულა) ქვედა ლახამულას
ჩრდ.-დასავლ., გადის სამანქანო გზა.
- ხორწა ამხენ** – სათიბი (ზ. ბავარი) ს. ზედა ბავარის
მთა მაცხვარიწმში. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ.,
კ. ს. ჩანესელიანი, 44 წ., 1976.*
- ხოწა ლაჩწმა** – სათიბი (მაგარდელი), ჩხუტწიწ
ტწტიბრას აძევს აღმ.-ით. სათიბი \approx 8 ჰა. *ივანე
ბეწს ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს.
მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი,
1969 წ. ოქტომბერი.*
- ხოწა ლწრე (2)** – სათიბი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის
გადაღმა, აეროპორტისკენ.
- ხოწა ლწრე** – სათიბი (ლობი) ლობის მთაში.
- ხოწა ლწრელ** – სათიბი (ნაცული), ნაცულის
ლახწშია, ალპური.
- ხოწა ლარე** – სათიბი (უღვალი) სამანქანო გზის
ქვემოთ, სამოვარ ქუროლის სამხ.-აღმ.
შემოკავებულია, დიდი მოცულობის *სათიბია.*
*ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს.,
ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 196 წ. ოქტომბერი.*
- ხოწა ლარა (2)** – სათიბი (ქურაში) ს. ქურაშის ჩრდ.-
აღმ., ტყე კეცწწრს აკრავს აღამ.-ით. სრულია
ფართობით. *ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60
წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ხოწა ლარა** – სამოვარი (გული) ს. გულის ჩრდ.-
დასავლ., გულწ ჭალწმს დასავლეთით. საკმაოდ
დიდი ველია, საქონლისათვისაა გამოყენე-
ბული. „დიდი სათიბი“. *ანთუყ ნასავის ძე
ხორგუანი, 80 წ., პენს., ს. ბაგუდანარ, ბეწოს
ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ხოლწა ლაბურღუღ დალა** – ღელე (ცხუმალდი) ს.
ცხუმალდის დასავლ., მოედინება ლაბურღუს
სამოვრებიდან. *შ. მ. ჩანესელიანი, 46 წ., 1974.*
- ხოწა ლაბურღუღ** – სამოვარი მთა (ცხუმალდი) ს.
ცხუმალდის საზაფხულო სამოვარი მთა, მთა
ლაბურღუს სამხ.-დასავლ. ნაწილი. შუაში

- დელეა – ლაბურღუდ დელა. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- ხომა თეთნულდ** (Тетнульд) – მწვერვალი (მსტ.). თოვლიანი უკანა მწვერვალი, სიმაღლე – 4290 მ. ზღვის დონიდან.
- ხომა დაბ** (2) – ყანა (ყაზაყი), ს. ყაზაყშია, შემოკავებული ყანა, მოდიდო, დავაკებული, ხილნარიცაა და გასწვრივ ბაღიც. *ეფროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*
- ხომა დაბ** – სათიბი (ლუჯი) ს. ლუჯის მთა უჟალში.
- ხოფური** – სოფელი (ლნტ. რ.). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939.*
- ხოფურ** (იხ. ჯოფირ)
- ხოფრულა** (იხ. ჯოფრულა)
- ხომა უწყარო** – სათიბ-სადოვარი (ცხუმალდი), მთა უწყაროს ზედა ნაწილი, ალპურ ზონაში. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- ხომა სყელდერ** – სათიბ-სადოვარი (კახურა), მთა სყელდერის ერთ-ერთი ნაწილი. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.*
- ხომა ნწითერ** (იხ. ხომა ნწითი)
- ხომა ნწითი** – ყანა (ღვებრა) ს. ღვებრას სამხ.-დასავლ., ტუბის მარცხ. მხარეზე. *ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ხომა ლემუზნი** – სათიბები (ცხუმალდი), ლემუზნი-რის მთის ზემო ნაწილი, ჰყოფს ლემუზნი დელა ხორვასაგან. ალპურ ზონაში. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- ხომა ლედრწყ** – კლდე, სადოვარი (ნავ. ს.ს.) მთა ლედემდუის სამხ.-დასავლ., მთა ლედრწყ-თან (იხ. 1 : 100 000 – 3755 მ.). *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ხომა ლახტ** – სათიბები (ხელედი), მწვერვალ აწოლირის ძირშია. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე, 1976.*
- ხომა ლაჭხალდ** – სადოვარი (ცხუმალდი), ლაჭხალდის ქვედა მხარე, ტყიანია. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*
- ხომა ღარ** – კლდე (მსტ.), საჯიხვე ადგილები. *ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. სპარდიში, მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ხოჩა ტუბრა** – დელე (ხოსრარი), ჟ. ხოსრარშია, სასმელი წყალი, **ხოლა ტუბრას** საპირის-პიროდ. *სვიმონ აზნაგევის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ხოჩა თოთ** – კლდე (ცალდაში), ტუბერის მყინვარებშია, მყინვარ ასმაშთან, ჩრდ. (იხ. 1 : 100 000). *პალვე ბითეს ძე ზურაბიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ხომა ქურელ** – სადოვარი (ლამფალაში) ს. ლამფალაში. *რამაზ ომენის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*
- ხომა ქტან** – ხრამი (ტობარი). მდ. უორმელეთის მარცხენა მხარეზეა ჩამოგლეჯილი ხრამი. კლდეა და სანადიროცა კარგი – ჰერსკნარ ხმთქვახ. ორივე მხარეზე წიწვნარი ტყეა. *ისლამ ბათერის ძე ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობარი, მესტიის რ-ნი, 1.XI.70 წ.*
- ხოხილ** – ყანა (ღვებრა), ს. ღვებრას დასახლების დასავლ. მხარე. *ალექსანდრე მახარობლის ძე მარგიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ხოხლიერ** (იხ. ხოხილ)
- ხოჯელიმ ტუბ** – ხევი (ღებურცხილა) მდ. კუაკუპში ტუბის მარცხენა მხარეზე, მოედინება მეგრ. საზაფხ. სად. მთა **ხოჯელ**-იდან. წყალი საკმაოდ დიდი მოედინება, ქვემოწელი ტყიანია, უერთდება მდ. კუაკუპში ტუბს. *რომანოზ მეზას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., ს. ლებურცხილა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ხუბერ** – საცხოვრისი (ციცხვარი) მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, ხუბრიმ ტუბზეა, ორივე მხარეზე დასახლებული. იყოფა ორად – **ჩუბე ხუბერ** და **ჟიბე ხუბერად**. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ხუბრიმ ტუბ** – ხევი (ციცხვარი), დელე, მდ. ენგურის მარცხენა შენაკადი. ჰყოფს მეგრულ დასახლებას ხუბერს ორ ნაწილად. *ვალო გაიოზის ძე ჭკადუა, 36 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*
- ხუთმა ლაპლი** – სადოვრები (ჯუდარი) მდ. მანანაურის მარცხ. მხარეზე, ჩანქსელიანების საგვ. ყოფილი. *ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.*
- ხუთმა მოლ** – სათიბ-სახნავი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, ხურაშტილის მხარეში, ჩანქსელიანების ყოფილი ახო. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*
- ხუთმა მოლარ** – ყანები (ხაჩეში) ს. ხაჩეში. *რ. დ. ჩანქსელიანი, 27 წ., 1974.*

ხუთშერაღ – უბანი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, ჩანქსე-ლიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*

ხულაშთშერაღ – უბანი (მელურა). ს. მელურას ერთ-ერთი უბანი, ქურასბედიანების საგვარეულოს თემი. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, ლენტეხის რ-ნი, 1974.*

ხულაშჩილშერ – უბანი (ლნტხ.), დ. ლენტეხშია, ლიპარტელიანების ერთ-ერთი თემი. *ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.*

ხუმლა ნუზუმი მიკალე (იხ. **ხუმლა ნუზუ**)

ხუმფრულა (იხ. **ჯუმფრულა**)

ხუმფრულაშ ტვიბ (იხ. **ჯუმფრულაშ ტვიბ**)

ხუნჩაშ – სამოვარი (ლექვისირი) მდ. ჩოლშურას მარცხ. მხარეზე, ჩავარდნილი რელიეფით. *ჯ. რ. მეშველიანი, 50 წ., 1974.*

ხურამაშ (იხ. **ჯურამაშ**)

ხურაშვილი (იხ. **ჯურაშვილი**)

ხურხაშწარ – კლდე (ყარი) მდ. ჭუბრულას მარჯვ., მდ. დალარის მარჯვ. მხარე. თავზე კლდე ციცაბო კალთებით, საჯიხვეა. ქვემო ნაწილი ტყიანი შერეული მდინარეებამდე. დგას ქვედა ძირში კარავი – საზაფხ. სამ. მთადაა გამოყენებული. მდ. ჭუბრულას მარჯვენა ვაკე სანაპირო, ხურხაშწარ – კლდე, ტყე, საზაფხულო სამოვარი მთაც (სადგომი). ხურხაშწარ „ვიწრობი“ (?). *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყარი, ჭუბრის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 14. VII. 70 წ.*

ხუტარე ნამურყტამ – ნაკომკარი (ლახამულა) ჟ.

ლახმგლის სამხ.-დასავლ., ძირიდაა დარჩენილი. *კოჩი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ, კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ხუწარ – სახნავ-სათესი (ბაგვდანარი) ჩუბე გულს სამხ., ჯაფთანის ყანას ესაზღვრება სამხ. მხრიდან. პანტა მსხლებია, ეკუთვნის კვიციანებს. ნახაჭი „ვიწრო“, სახელი რელიეფის მიხედვითაა. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ხუჩმერ – უბანი (ფაყი), დასახლებული უბანი ლექმეთის, ჩანქსელიანების ერთ-ერთი საგვარეულო თემი. ხუჩი (საკ. სახ.). *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., მოსამსახ., 1974.*

ხუწრიელ (იხ. **ხუწარ**)

ხელინა – კლდე (უსგვირი) ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, ზევიანი კლდე (შდრ. ხელ). *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., 1973.*

ხერაშ – სახნავ-სათესი (უმზვანარი), ყანებია ჟიბე უმზუანარს სამხ. (ჩუბაჟ). *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უმზვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ხერგენია – გადასასვლელი (ცხუმლადი). ლაჭხალ-და თხუმიდან მეგრელების მთებისაკენ გადასასვლელი. *შ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.*

ხერიელაშ ტუბრა – დეღე (ზ. ჭველიერი) ზედა ჭველიერში, მღვრია. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

ხ[გ] რიელაშ დელა – დეღე (ბულეში) ს. ბულეშიში. *ჟ. ა. მუკბანიანი, 41 წ., 1978.*

3

ჯ[5] ლიაში ნიც – დეღე (ჩუკული), ჩუკულის მთაში, ბოგრლარში. ჟახუნდერის ს.ს., ლენტეხის რ., *ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*

ჯინა – სათიბები, რიყე (მსტ.), ელსადგური და წყალსადენი არხის მიდამოები, მესტია ჭალაშ მარჯვ. მხარე, პატარ-პატარა სათიბებია. ლაჭუნა „ჩასაყრელი ადგილი“(ო). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი. 1972.*

ჯადულდარ – ტყე (ფალედი), ხრიოკი ადგილი ტყიანი, მდ. ლეშდერის მარჯვ. კალთაზე. ტყე კოჯაშ ჯომარის სამხ-აღმ. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ს. ლეშდერი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*

ჯადუში – ყანა (მაგარდელი), ს. მაგარდელში,

ცხოვრობს ორი ოჯახი – მილდიანები. ჯადუში – ჯად „მუცელი“. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯათმაშიერ – სათიბ-სახნავი (დოლი), მდ. დოლრას მარჯვენა მხარე, სამანქანო გზამდე, დოლზბოგს სამხ.-დასავლ. *ყვრემ პეტრეს ძე უმზვანი, 54 წ., მეტყევე, ს. დოლზბოგ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტ.*

ჯალდე – სოფელი (კალ. ს.ს.), მდებარეობს მდ. ჯალდეჭალაშ მარჯვ. კალთის ტერასაზე, ზღვის დონიდან 2170 მ. სიმაღლეზე, ცხოვრობენ: ჩევიანები, გასვიანები, ჯოხაძეები – სულ 12 ოჯახი. დგას მაცხოვრის ეკლესია.

ნაკომპარებია, ადრე მრავლად იყო. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენსიონერი, ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი*

ჯალდე ჭალა – მდინარე (ხალდე), მოედინება შხარას სამხ.-დასავლ. კედლიდან, უვლის ს. ჯალდეს სამხ-აღმ. მხრით და უერთდება მდ. ენგურს კალასთან მარჯვ. მხრიდან. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ჯალდეშურა (იხ. **ხალდეშურა** – დავბერი).

ჯალდინი – ყანა (გულიდა), ს. გულიდაშშია. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*

ჯალაშ – ყანა (მაგარდელი), ს. მაგარდელის სამხ., ყანა კუთრის სამხ. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*

ჯამეტარ – სახნავ-სათიბები (ქვ. ჭველიერი), მდ. ცანის წყლის მარჯვნივ იყოფა ჟიბე და ჩუბე ჯემეტარ-ად. *მ. ე. ლიპარტელიანი, 80 წ., 1974*

ჯან-ლაყურა – სამოვარი (მესტია, ირ. მელიქიშვილი), ხარის საწოლი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი*

ჯან-ლაყურალი – სამოვარი (სიდიანარი), ს. სიდიანარის აღმ. გუჰლი-ს ტყეში. ხარების საყვარელი ადგილი. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973*

ჯანრე ლაყურა – სათიბი (ლხმ.), საცხოვრის კეცნაშშია, სახლების ზემოთ, მოვაკო ადგილია, სადაც ხარებს უყვართ მოსვენება – დაწოლა. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*

ჯანრე ლაგნა – ტყე, სამოვარი (ნავ. ს.ს.), მდ. ნაკრას მარჯვ. მხარეზე, სამანქანო გზის გასწვრივ, სბანკშნის სათიბის სამხ. ხარების გასარეკი და სადგომია (ალბათ მუშაობის პერიოდში). *არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*

ჯანრე ნაჭკორ – სამოვარი მთა (ნაკის ს.ს.) მ. შდავლერის სამხ. მთა ლათაშის ზემოთ. ყესგ-რიშ ლაგნა ლი. გადმოცემით: ჰეცრარს ხაღუნაბ თავრარე ინტერეს, რომელთაც ნადირობიდან დაბრუნებისას ხარებისთვის კუდე-ბი შემოუჭრიათ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*

ჯანრე ლაყურა – საბალახო (ბაბილი), ღელე ლენ-სკირი ღელეს მარჯვ. კალთაზე. დავაკება პატარაა, სადაც ხარები რჩებიან. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 197.*

ჯარჩუა დაბ – სახნავი (ლესემა). ს. ლესემაშია, ხელედულას მარცხ. მხარეზე. ტყე არაა. *ჯარჩუ „ჩხიკვი“. ა. ს. გაზდელიანი, 36 წ., 1974.*

ჯარც – გადასასვლელი (დაკარი), ს. ხაიშიდან ჩრდ.-დასავლ. ლაღრალის ჩრდ.-აღმ. ლაცხნ-ირის ქედის დასავლ. გადასასვლელი ორმელეთის ხევისკენ აქა-იქ შერეული ტყე. „დამბაშ“ ქედზე რადგანაც ყველაზე დაბალია, ჩაჭრილია. *სამსონ გაუს ძე ჭკადუა, 73 წ., პენსიონერი, მესტიის რ-ნი, ს. ხაიში, 2. VIII. 70.*

ჯარც – გადასასვლელი / კლდეკარი, მთა კირანოდან გადასასვლელი, უღელტეხილი ს. ჟიბე ლაჯანამდე. სუბნივალური ზონაა, კლდეა სუფთა. ს. ყაზაყ. *ფეროსი უმარის ასული ჭკადუა, 75 წ., პენსიონერი, ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10. 70.*

ჯარც – გადასასვლელი ს. ზეგანის სამხ-აღმ. საძოვარ ხანთლარისკენა გადასასვლელი, საქონელი გადაგვყავს ლასილიდან. *ბესო მიხეს ძე გულბანი, 66 წ., პენს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო*

ჯარც – კლდე, ზეგანი ფოქაშ ღარსა და ლედრხელს შუა. ხახასავით აქვს და აქედან მისი სახელიცო. ხეებიც არის, ჯარცზე პატარა ვაკეცაა და საქონლის დასასვენებელი ადგილია. გზა გადის საქონლისთვის. „ხახა“. ს. ხაიში. *ნატაშა ეძუზას ასული ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*

ჯარც – სათიბები, ჭალაშ მარჯვ. კალთაზე, სათიბებიცაა, ვაკე ადგილია და აქვს კლდე-კარივით. ს. უსგვირი. *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., 1973.*

ჯარც (6) – გადასასვლელი (ტობარი, დაკარი, ყაზაყი, ზეგანი), სათიბი (უსგვირი), კლდე (ხაიში), სანგერგილიდან ბექსოლრე ნალგენვისკენ წასვლისას გაივლის კაცი ქედს, კლდიანს, აქვს ხახისებრი ჭრილი. *ისლამ ბათერის ჭკადუა, 65 წ., პენსიონერი, ს. ტობერი, მესტიის რ-ნი, I, XI, 70.*

ჯარცგლდ – გადასასვლელი, გზა ძველი ნანყბულაშ გორაზე ს. ხაიშიდან ს. ვედამდე. გორაა ჩაწეული, უნაგირაა. „პატარა ხახა“. *კოჩია ქერეთის ძე ჭკადუა, 69 წ., პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 17. 11. 70 წ.*

ჯარცგლდ – გზა, ს. შგედიდან მიმავალ გზაზე სგენაშისაკენ (მთა). წგრნი ქვანსა და მთა შგენაშს შორის. ზეგანზეა დადაბლებული (ჟიშალ მენკუტე ადგილი). *შუშანა ოთარის*

ასული იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1970 წ. ნოემბ.

ჯარჯელ – ტყე, ს. ლახირის ჩრდ-აღმ. მხარეზე, ტყის თხილნარის სერზე, ჩაზნექილია. *ალექსი ისამის ძე იოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ჯარჯელდრუ – სამოვარი (ნანგვლი), ს. ნანგულის ჩრდ-აღმ. მხარე, ფაფალს ქვემოთ, ღარია, ქვემოთ წიფლნარი, წიწვნარი, წაბლნარიც და ჯარჯელდიც არის. *ვარდენ ქერექის ძე კვანჭიანი, 61 წ., პენს., ნანგულო, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 7. 11. 70 წ.*

ჯარჯელშე ცხეც – ტყე (ქვ. ვედი), უედრგლას მარჯვ. კალთაზე, კვირიკიმ დაბარის ჩრდ-აღმ. (ბაჯშ ნაწილი პირდაპირ). ნაწილში გორაგამდე. თავზე კლდეკარივითაა პატარა (ჯარჯელდ ხარ). ტყე – შერეული. *ვარლან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*

ჯარჯელ – ყანები (ზეგანი), ს. ზეგანის ლექტუ უბანშია, მოფერდო ადგილია. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჯარგლდშე – ტყე (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის სამხ. კალთის ზემოთ, შერეული ტყეა, შიგ სამოვარი ადგილიცაა მრგვალი. სამარხილო გზა ჩამოუდის. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ჯარშე – საცხოვრისი (ფაყი). ს. ფაყის ერთ-ერთი საცხოვრებელი უბანი, გვიდიანებისა და ლიპარტელიანების გვარებით. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974*

ჯაფთანში – ყანა (გული), ჩუბე გულს სამხ. (ქვე-მოთ). დამრეცი რელიეფით, პანტა მსხლებით. ეკუთვნის ისაკ ჯაფთანს. ჯაფთან – გვარია, ჯაფთანში „ჯაფთანისა“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*

ჯაფარ – გზა, ენგურის მხარეზე, კვანჭიანარის სამხ. ს. კვანჭიანარაი. *შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., ლატალი. 1973.*

ჯაფარ – ყანები (ლაპილი), ს. ლაპილშია, დასახლების ჩრდ-აღმ. *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი. 1973.*

ჯაფარ (3) – საბალახო (ლანჩვალი), ყანა (ლაპილი), გზა (კვანჭიანარი). *პირიბე ქელეჩბის ძე ნიგურიანი, 33 წ., კოლმ., ს. ლანჩვალი*

ჯაშერ – სათიბი (ნესგუნი), ს. ლენჯერის ჩრდ-დასავლ. მთაში ფუშყვერის მარჯვ. მხარეზე.

იყოფა ორად: ჟიბე ჯაშერ და ჩუბე ჯაშერ. ჩუ ლეკშნიერ ლი „ხშირი“. *ელეუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ჯაც-დაბ – ყანა (დურაში), ს. დურაში, ვაკე. ჯაც „გადახრილი“. ლენტეხის რ. ს. დურაში. *კ. ბენდელიანი, 1978.*

ჯაც-მურყამ – ნაკომვი (ლაპილი), ს. ლაპილშია, სოფელშია, გადაზნექილია, ზედა ნაწილი მონგრეული. *ზურაბ ს-ძე პაკელანი, 48 წ., ლატალი. 1973.*

ჯაცუნა ტუბი – ხევი (არცხელი), ს. არცხელის სამხ-დასავლ. მულხურას მარცხ. კალთაზე. კლდიანიცაა და მოღრეცილი. შუროსთვის გამოუსადეგარი. ფაც „მოხრილი“ (ფაცუნა „მიხრილ-მოხრილი“). *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ჯაცარ – ყანა (ჰადიში), ს. ჰადიშის დასავლ. დასახლების დასავლ. დამრეცია. *სოფრო გიორგის ძე ავალიანი, 60 წ., პენს., ივარის ს.ს., ს. ჰადიში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ჯაჭრი ლაღცხ – სამოვარი (ლენთაგი), ლენთაგისა და ლექტა ლახუის გზაზე, სადაც დგას მსხალი. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლენთაგი, 1972.*

ჯაჭუგაშარ – სათიბეები (ხოსრარი), ჩ. ხოსრარის სამხ-აღმ., სათიბ ნაზვოლარის სამხ-აღმ. იყო მურყნარი (ლენბლყეჩ). *სვიმონ აზნაგეთის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ. კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჯე – სამოვარი მთა (ნაკ. ს.ს.), მდ. ნაკრას მარცხ. კალთაზე დგას კარავი. ტყე შერეულია, ჭაობიანი ადგილია, მოედინება მყავე წყალი კვირ სვიმ. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ჯე (2) – სოფელი (კალ. ს.ს.), სამ. მთა (ნაკ. ს.ს.), კალაში შემავალი დასახლება მდ. ენგურის მარჯვენა სანაპიროზე. წმინდა ივლიტისა და კვირიკეს ეკლესიის საპირისპიროდ. დგას ერთი კომვი ფანგანში, დგას წმინდა ზარბარეს საყდარი (ზარბალ), შიგნით აქვს მოხატულობა, ჯვარ-ხატები და ხუცური წიგნები არ ინახება. ცხოვრობენ გულბანები და ფანგანები, სულ 10 კომლი. ჯე <- ჯეუ-დანო, როგორც თავსაყრელი წმინდა კვირიკესა და ივლიტის ეკლესიის მისადგომთან. *ნასო დიმიტრის ძე გულბანი, 55 წ., მოსამსახ., (კოლმ. თავ-რე), ს. ჯე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*

- ჯებლემ** – სათიბი (ჰადიში), ს. ჰადიშის სამხ-აღმ., ჰადიშგრას მარცხ. კალთაზე, ალპური ზონაა, შვერი ჩანს. *გულადი სოფრომის ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამს. ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ჯეთ** – სამოვარი (ხევრა). *ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- ჯეთლშ** – სამოვარი (მამი), ს. მამის ჩრდ-აღმ. დეღე, წიფლნარში. ჩოლურის ს.ს., ლენტეხის რ. ბ. გ. *ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*
- ჯელ გ დგრა** – დეღე (უშხვანარი), მდ. მეშხე ლიცის ნაწილს უწოდებენ, ს. უშხვანარის ჩრდ. გადებულება ხიდი, ბეჩოს ზედა სოფლებისკენა მიმავალი გზა გადის მდ. ჯელ გ დგრაზე. ჰიდრონიმის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჯელდირ** – საბ. (ჟამუში), ს. ჟამუშის აღმ., ჭოლაშისა და ჟამუშის საურთიერთო გზაზეა. ჯელედთან მოსაზრუნი. დეღე ჯერშის მარცხ. და მარჯვ. კალთებზეა. ლექტუ ჯელედ – მარჯვ. კალთაზეა, ლექტუ ჯელედ – მარცხ. (ჭოლაშისაა). *გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ჯელდშ** – სათიბი (დოლი), ს. დოლის ჩრდ.-დასავლ. (ზემოთ), ტყე უქნახულარს ქვემოთ. *ყერემ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., მეტყევე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჯელედ** – სათიბი (უშხვანარი), მდ. ჯელდგრას მარცხნივ, ხიდს აღმ. სათიბია. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჯელედ** – სოფელი (ლნტხ. ს.ს.), მდ. ხელედულას მარჯვ. მხარეზე იყოფა: ჟიბე ჯელედ, ჩუბე ჯელედ, ძუღარემ და გიომერ. ცხოვრობენ: გაზდელიანარ, ბენდელიანარ, ჩანქსელიანარ, ლიპარტელიანარ, გვიჭიანარ, ქარდავარ, ტვილდიანარ, აფაქიძეარ. ლენტეხის რ. ს. ხელედი. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსახურე. 1976.*
- ჯელედულა** (იხ. *ჯელედურა*) – მდინარე (ბავარი). ს. ბავარი, ხელედის ს.ს., *ი. დ. ლიპარტელიანი, 1974.*
- ჯელედურა** – მდინარე. დ. ცხენისწყლის მარჯვ. შენაკადი. ხელედურას მდინარე, ადგილობრივნი ლაშხირ-ს უწოდებენ, მოედინება ხორვა ვანის მუზიდან. ხელედი, ცხუმელირი (ხელედის ს.ს.) *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., ჩანქსელიანი შ. მ. სოფ. ცხუმელირი. 1974.*
- ჯელედურა** (2) – მდინარე (ხელედი, ცხუმელირი), მოედინება აწოლირიდან, მდ. ლაშხირის მარცხ. შენაკადი. ლენტეხის რ. ს. ხელედი. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წლის, მოსამს., 1976.*
- ჯელედურა** (იხ. *ჯელედურა*) – მდინარე. ს. ლესემა. *ა. ს. გაზდელიანი, 36 წ., 1974.*
- ჯელიწნი** – სათიბი (სგობულდი), ნასახლარ სგობულშია, ლექტუ სგობულშია. ლატალის ს.ს., *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში. 1973.*
- ჯელღრა** – დეღე (ხევრა), ენგურის მარცხ. შენაკადი, მოედინება მთა ყორაშ ჯარჯ-იდან, მთა მაშრიშ თხუმ-იდან. *ვ. მ. ჭკადუა, 39 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.*
- ჯელტერ** – სამოვარი (დემდერი), ს. დემდერისკენა გზის ზემოთ, სამოვარ მელღარის ქვემოთ. ადრე სათიბი იყო. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამს., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ჯემდწნი** – სამოვარი (კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაშის სამხ-დასავლ., სათიბ ანგურანის აღმ. ფიჭვნარცაა (გგვიბ) და სოფლის ბოლო. ჯემდწნი „ბოლო ადგილი“ ? თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.
- ჯენიშ ლიც** (იხ. *ჯენი*) – დეღე, მდ. ენგურის მარჯვ. შენაკადი, მოედინება ანგელიდან, ჟ. ლეჰას ჩამოუდის აღმ. ივდითე პეტრეს ასული ცინდელიანი, 67 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.
- ჯემ სგიმ** – მჟავე წყალი (ნაკ. ს.ს.), მდ. ნაკრას მარცხენა კალთაზე, საზაფხულო სამოვარი მთა ჯე-ში, კარგი წყალია. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- ჯერ** – სახნავ-სათესი წმ. მარიამის ეკლესიის (ლამწრია) ქვემოთ, წისქვილის წყლის მარჯვნივ. ფორმის მიხედვით – ჯერ „სახელურის ტოტი“. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჯერ** (2) – სათიბი (ბავგდანარი), ყანა (უშხვანარი), ს. ბავგდანარის ჩრდ.-აღმ., სახნავ ჭალად-ს

- ესაზღვრება ჩრდ.-იდან, მარცხენა მხარეზე ჩამოუდის გულა ჭალა, მარჯვენაზე – ლალ-ქუთერი ლიც. რელიეფის ფორმის მიხედვით. ჯერ „სახელო“(მკლავის). *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბავდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტ.*
- ჯერალდ** – ლელე (ლაბსყალდი), ს. ლაბსყალდისკენა გზის ზემოთ, ყანა ჯიჰარსა და აერხალდს შუა ჩამოუდის, მჟავე წყალიცაა. ჯერშალ ლი „ტოტივითაა-ო“. ჯერ „ტოტი“ (შენაკადი?). *ბასილო თავას ძე გუგუხიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ჯეტრა** – სათიბი, ისკალდის მთაშია, ღელეებშია მოქცეული. ს. ლესემა. *მ. რ. გაზდელიანი, 32 წ., 1974.*
- ჯეტრა (2)** – სოფელი (ლხმ. ს.ს.), სათ. (ლესემა), მდებარეობს მდ. ჯელღრას მარცხენა კალთაზე, ზღვის დონიდან ≈ 1220 მ. ტერასაა, ხილნარი – ვაშლი, მსხალი, ნიგოზი, ბალი, ტყემალი, ქლიავი, ყურძენი...ცხოვრობენ ჭკადუების 8 ოჯახი. შედის ლახამულას. *ვასო მიხეილის ძე ჭკადუა, 30 წ., ლხმ. ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1973 წ.*
- ჯეტრაშ ტუბ** – ხევი (ხევრა), მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე, მოედინება მდ. ჯელღრა. *ვასო მიხეილის ძე ჭკადუა, 30 წ., 1973.*
- ჯეტ-ტუბ** – სათიბი (მებეცი), ს. მებეცში, სამოვრე-ბიცაა, ღელეცაა.
- ჯეტ-ტუბ (2)** – სახნავ-სათიბი (სასაში), სათიბი (მებეცი), მდ. ლაშხირის მარჯვენა მხარეზე. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*
- ჯიდრში** (იხ. **ჯუტიდრში**).
- ჯიშნიერი** – სახნავები (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანის და-სახლების ქვემოთ, მდ. მულხურას მარცხენა სანაპიროზე. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ჯომე ლარე** – სათიბი (ლანტელი), ს. ლანტელის აღმ., სათიბ ჩემათის ბოლოსკენა, სათიბ ნატყუფანის აკრავს სამხ.-აღმ. ყოფს ეჩხე დაჭმარ (წყალი). „ბოლო, უკანა სათიბი“. *კოწია ბექერ-ზას ძე პაკელიანი, 75 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- ჯოჟარ** – კლდე (ტვებიში), უშბის მარცხენა მხარის ძირში კლდიანი რელიეფით, არის ტყეც, სათი-ბიც. იქ ხდიდნენო ყავას და ადგამდნენ ყავრის ჯოჟარ-ს. ჯოჟ „ყავრის ზვინი“. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჯოჟერ** – მთა, კლდე (ქაბეში), მთა წანერისკენა მხარეა, სამოვარიცაა, კლდე, ლალრკალარის თავ-ზეა. სანადიროა. მოედინება პატარა ღელე. *ლეჟჭუბარ ლი. ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*
- ჯოჯამ** – ნაეკლესიარი (ლემზაგორი), ს. ლემზა-გორში, ტყეშია ნაეკლესიარი, საზიაროა ხერიასთან.
- ჯოფირილ** – სამოვარი (ნანარი), ს. ნანარისა და ხოფურის საზაფხულო მთა. მდ. ხოფურულას შენაკად ჩხეტრალე ღელას თავში. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- ჯოფრალე ლაჯოგ** – სამოვარი (ბაბილი), ს. ხოფურელების საჯოგე მთა ნალიშში. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ჯოფრალე ლაჭემა** – სათიბი (ნანარი), ს. ნანარშია, სათიბ-სამოვარ ლაჭორჩხილშია. *კოლმეურნეობისაა. ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- ჯოფრი ბოგ** – ხიდი (ნანარი), სამანქანო ხიდი მდ. ხოფურზე. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- ჯოფრი დაბ** – ყანა (წიფლაკაკია), ს. წიფლაკაკიაში. ყოფილა ხოფურელების. *ლენტეხის რ. მ. გ. ლიპარტელიანი, 42 წ., 1976.*
- ჯოფრი სტუკუტ** – სამოვარი (ხოფური), ს. ხოფურში, გორაკი. *ლენტეხის რ. ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976.*
- ჯოფრულა** – მდინარე, მდ. ცხენისწყლის მარცხენა შენაკადი. ჩამოედინება ს. ნანართან, უერთდება ს. ჯოფურთან. ს. ნანარი. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- ჯოფრულა** – ღელე (ხოფური, ნანარი), ლაშხირის მარცხენა შენაკადი. ჩამოედინება მთა თეტე-ნარიდან ს. ხოფურთან. *ლენტხ. რ., ქელეშში სასოს ძე ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976.*
- ჯოფრალე დაბარ** – ყანები (ნანარი), ს. ნანარშია, ხოფურელების კუთვნილი ყანები. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- ჯოცტანი** – ტყე (ხალდე), ს. ჯალდეს სამხ-დასავლ. ფოთლოვანი ტყე, ჯალდე ჭალას მარცხენა კალთა. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. ივლისი.*
- ჯუდან** – სამოვარი (ხაჩეში), ს. ჩიხარემის აღმ. მთაში.

- ჯუდიშ** – უბანი (ხაჩეში), ს. ტვიბლედის ერთ-ერთი უბანი, ცხოვრობენ ჩანქსელიანები. *ნ. ს. ჩანქსელიანი, 24 წ., 1974.*
- ჯულში ტუბიშ** – ხევი (იფრ. ს.ს.), ს. იფარის სამხ-აღმ. ღელე, რომელიც მოედინება სათიბ ტუბილ-შიდან, ტყე და საძოვარი მდ. ენგურის მარცხ. მხარეზე. *ლუკა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. იფარი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ჯულშ** – საძოვარი (ლაბსყალდი), წიფარ ზაგარის სამხ.-აღმ. მხრისკენ, წილმარ-ის (საძოვარი) თავზე, ვაკისებური ადგილია, შერეული ტყით. ჯულ „კანდას ბომბლას ლეჭმენიუდ ბებშიშ ლასგურად ი სგებინჩუ ჭიციში აშხალს...“ (იხ. ვ. ბარდაველიძის სვ. დღ. კალენდარი I). *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ჯუმფა (2)** – სათიბი (მაცხვარიში, ახალშენი), ლაჰლა ჭალანს მარცხ. კალთაზე. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., 1973.*
- ჯუმფაშ** – სათიბები, ახალშენის დასახლების ზემოთ. მოფერდოა. *მ. ლ. ნემსაძე, 40 წ., 1974.*
- ჯუმფრულა** – ხევი (ლეზგარა), მოედინება ლჰ-ლჰშის მყინვარებიდან (ლჰლჰშ ხანსრარხენქა – იხ. რუქა). *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს. ს. თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ჯურ** – სათიბი, ს. ფხოტურერის აღმ., მდ. კედრგ-ლას დასავლ. დგას ქვიტკირის სახლი. ს. ბარშ. *შალა ამას ძე გურჩიანი, 78 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- ჯურ** – საძოვარი ს. თავრარის აღმ., წიფლნარშია, პატარა ღელე ჯურუშალ. *უმანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*
- ჯურ** – ყანა, ჟიბე იფხის დასახლების ყანა ღელეშია. *ე. ი. ნანსყანი, 61 წ., ლატალი. 1973.*
- ჯურ (4)** – სახნავი, სათიბი (ლანტელი), სათიბ-საძოვარი (თავრარი, ბარში), ყანა (იფხი), სახ-ნავ ნაცემნიშა და სათიბ ზაგარს შუა, სახნავ-სათიბი. რელიეფის ფორმის, მსგავსების მიხედვით (ჟიბშხენჩუ ახსგიდნი, ჯურუშალ ლი, ღორღობ ადგი ლი, ღარ...). *კოწია ბეჭერ-ზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*
- ჯურუღდაშ** – საძოვარი (დურაში), ს. დურაშის მთაში. *ლენტეხის რ. ს. დურაში. კ. ბენდე-ლიანი, 1978.*
- ჯურუღდი ლიც** – ღელე (კაერი), ს. კაერის სასმელი წყალი, გამოყვანილია ჯურუღდიდან. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი. 1973.*
- ჯურუღარ** – სათიბი (ზოგრეში), ს. ზოგრეშის სამხ.-აღმ., ენგურის მარჯვ. კალთაზე. ჩაჭ-ჩუჭარ ხარ. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ზოგრეში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ჯურუღარ** – სათიბი (წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ. წვირმისკენა შესასვლელთან უღვირიდან, სამანქანო გზის ზემოთ. ვაკე სათიბია, წყალი მოედინება, ოღრო-ჩოღროსავითაა. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*
- ჯურამშ** – ყანებიცაა და ვენახებიც (ლესემა), ს. ლესემაშია, სახნავებითა და ვენახებით. ფერდობებზე. *მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.*
- ჯურაშთილი დაბარ** – ყანები (ხაჩეში), ხაჩეშია, მდ. ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. *რ. დ. ჩანქსელიანი, 27 წ., 1974.*
- ჯური ნაკ** – საძოვარი (ნაკ. ს.ს.), ნაკის ს.ს. საძოვარ მაშრი ლახუშია, ჩავარდნილი ვაკე ადგილია, დგას კარვები, ჯურუშალ ლი. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჯურნა** – სათიბი (სგობული), ნასახლარ სგობულში, სათიბის ქვემო მხარეში. ლატალი. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., ს. იენაში. 1973.*
- ჯურუ ტუბირა** – ღელე (ქვ. ლუჰა), მდ. ენგურის მარჯვ. პატარა შენაკადი, ს. ჩუაბე ლუჰას აღმ. მოედინება ვიწროებში (ჯურუშალ ლაზ ხარ). ჯგვრბაშიდან. *სილევან იშმაგის ძე დადემქე-ლიანი, 54 წ., მეტყევე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ჯურულდ** – სათიბი (ჰებუდი), საძ. (იფხი), ყანა (ღემდერი), ტყე (უმზვანარი), ღელე სოლგედგრას მარცხ. მხარეზე, სახნავ ნალარის აღმ. და აქვს ხვრელის ფორმა, ტყეშია. *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*
- ჯურულდ** – საძოვარი, მთა ჰარეტშია, შეშის დასამზადებელი ადგილია, ირგვლივ ტყე აკრავს, ვაკე რელიეფით. ჯურუშალ ლი. ს. იფხი. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი. 1973.*
- ჯურულდ** – სახნავი, ს. ღემდერის დასავლ. ყანა ლუტულამდე. „ჯურუშალ ლი ადგი“, ხილ-ნარი ღარი. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

- ჯურულდ** – ტყე, მდ. მეშხე ლიცს აღმ., ტყე კუთახ[ე] რას ქვემოთ, ტყის მასივია, დიდი გამოქვაბული ქვაა, რაშიც რამენიმე კაცი ჩაეტევა, ქვის ფორმის მიხედვით. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უშხვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჯურულდარ** – სათიბი, მდ. დაჯშარის აღმ., სათიბ ცობანის აღმ. ღარობია, მშრალი. ჯურულ „ღრუ, ხვრელი“. შესაძლებელია თავგების გამოხრული (ხვრელები) იყოს (?) *ბაჯუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ., მძლოლი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჯურულდარ (2)** – სათიბი (ფარი, ბარში), ს. ფარსა და ს. ლამხერის შორის. შუაში სათიბისა ტუიბ მიდის, ჯურულ ხარ. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*
- ჯურულდამ** – მყავე წყალი (ლახთაგი), მულხურას მარცხ. მხარეზე. სამოვრებიცაა. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972, VIII.*
- ჯურულდამი შუკუტ** – გზა (მსტ.), მესტიიდან გზა სამანქანო-სამარხილო სგიმისკენ. ჯურულდ „პატარა ჯტრელი“. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 67 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ჯურაშტილ** – სახნავები (ხაჩეში), ს. ხაჩეშია, ლაშხირის მარჯვ. მხარეზე. უწინ ყოფილა სახლი ჩანქსელიანი ილოსი, სეზონური დანიშნულების. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*
- ჯურაშტილალ** (იხ. ჯურაშტილ).
- ჯურაშტილ** – სათიბ-სახნავი (გული), ს. გულში, ჩრდ.-აღმ., დამრეცი სათიბ-სახნავ ადგილს ჰქვია, აქა-იქ პანტა მსხალ-ვამლნარი, ყანის აღმოსავლეთით დიდი ქვა გამოხრული (გამოქვაბულივით). ყანა ხორგუანების კუთვნილებაა. ჯურულ „ხვრელი“. *ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ., პენსიონერი, ს. ბაგუდანარ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტ.*
- ჯუფრელ** – ხევი (დიზი), მდ. ენგურის მარცხ. შენაკადი. მოედინება მთა ლაშხილის კალთებიდან (იხ. 1: 100000). *მიშა ისების ძე ჭკადუა, 21 წ., კოლმ., ლახამულას ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტ.*
- ჯვნი** – ღელე (ეც. ს.ს., ფარ. ს.ს.), საზღვარი ს.ს. ფარისა და ეცერისა, მოედინება მთა ტობარიდან, უერთდება მდ. ენგურს ს. ლგჰას აღმ.-ით. (ჯვნი მთის სახელი არაა). *გერმან ბიშურზას ძე ავრასიძე, 58 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. აგვისტო.*
- ჯვრშილ** – სათიბ-სამოვარი (სოლი), ს. სოლის ჩრდ. დასავლ. მთა შიხულდამშია. „ჯვრამ / ჯვრ“ არსად არა ჩანს. *რ. ა. ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972, IX*
- ჯვლ** – ხევი (სვიფი – ცხუმ. ს.ს.), საზღვარი ს. სუიფისა და ს. ღუბაღდისა. მოზრდილია წყალი. ჯვლ „მჯარ-ი“ (ორივე ხელგამილის სიგრძე). *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*
- ჯვლიშ ტუიბ** (იხ. ჯვლ).
- ჯვლრა** – ღელე (სვიფი – ცხუმ. ს.ს.), ს. ღუბაღდის და სუიფის საზღვარი, წისქვილის წყალია, უერთდება მდ. ენგურს სამხ.-დან. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს.ს. თავ-რე., ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*
- ჯვნდი** – სახნავ-სათესი (ღემდერი), მდ. ღემდერგლას მარცხ. შიშველი ადგილი. ყანა ლატულას სამხ.-აღმ. *ლეგარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ლემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჯვნილამშინა ჟაჭუტარ** – ვაკობი (ლახთაგი), ლახთაგის ჩრდ., ლექუჭ ლახუისკენა გზაზეა, პატარა ვაკე, სადაც დგას არყები. *ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ., ს. ლახთაგი, 1972.*
- ჯვლამსენი** – სამოვარი (ჰებუდი), ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., ჰვჭ ლარეს ზემოთ. მის ახლოსაა წმინდა გიორგის (ჯგვრანგ წიფრიშ) ეკლესია და ეს ადგილიც ალბათ საკულტო უნდა ყოფილიყო. მოფერდო (მეჭვდრია) ადგილია. *ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტ.*
- ჯვამსიშ სგიმ** – მყავე წყალი (ნაკის ს.ს.), მდ. ნაკრას მარცხ. კალთაზე, ხევი ლასყიარში ლაკადის სამხ. ჯვამ ? იყო ალბათ, როგორც ტოპონიმი. *ვასილ ბურნაყის ძე ქალადანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბ.*
- ჯვამშ** – სოფელი (მესტია). ს. ჯვამშ (ხაიში) შედის მესტიის რ-ში, მდებარეობს მდ. ენგურისა და მდ. ხაიშურას (სვან. ჯვამდგრას) შესართავთან. მდ. ჯვამდგრა და მდ. ენგური სოფელს ჰყოფს ნაწილებად: ეჩხე ჯვამშ (მდ. ენგურის მარჯვ. მხარეზე), ჟიბე ჯვამშ (მდ. ჯვამდგრას მარჯვ. მხარეზე ზემოთ და საკუთრივ ჯვამშ-მდ ჯვამდგრას მარჯვენა და მარცხენა მხარეზე მოთავსებული). სოფელს აქვს სამივე მხრიდან

უზარმაზარი ტყე-კლდიანი კედელი, რომელ-
თა სიმაღლე ზღვის დონიდან დაახლ. უდრის
ჩრდ.-აღმ. მხრიდან – 2236,0 მ., ჩრდ.-დასავლ.
– 1834,9 მ., სამხ.-დასავლ. 1749,3 (იხ. 1: 100000
რუკა). ს. ხაიში (resp. ვამდ-ში) არის საშ.
სკოლა, სატყეო და საგზაო მეურნეობა,
სასოფლო საბჭო, კოლმეურნეობა. ცხოვრობს
ოჯახი. ს. ხაიში ზღვის დონიდან ≈ 550 მ.

ვამდგრა – მდინარე (ხაიში). მდ. ხაიშურა (resp.
ვამდგრა) უერთდება მდ. ენგურს მარცხ.
მხრიდან, ჰყოფს ს. ხაიშს შუაზე. სახელი ჰქვია
წირმინდიდან ენგურის შესართავამდე. *ნეს-
ტორ სუმას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენსიონერი, ს.
ხაიში, მესტიის რ-ნი, (ადრე გელოვანები
ვიყავითო). 31. VII. 1970.*

ვანგ – სამოვარი (ჰებუდი), ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ.
სამოვარ ნაკვრსა და საკულტო ვანლავსენის
შორის. ჩაღრმავებული ადგილი. ვანგ-ნანკეფ.
*ანზორ არდევანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პე-
დაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ.
ოქტ.*

ვანგუშ – სამოვარი (ბაგვდანარი), ს. ბაგვდანარის
ჩრდ.-აღმ., გორას უწოდებენ. ვანგ. *ივანე
ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს.
ბაგვდანარი, ბეზოს ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ.
სექტ.*

ვანჩ – სამოვარი მთა, საზაფხულო სამოვარი მთა,
ჩაღრმავებული ადგილია, დგას კარავი.
მოედინება მდ. ვანჩრგლა. *გ. რ. გურგულიანი, 40
წ., ლატალი, 1973.*

ვანჩეში ლახულდარ – სათიბები (ხაჩეში), ს.
ხაჩეშშია, მთის სათიბები. *რ. დ. ჩანქსე-
ლიანი, 29 წ., 1974.*

ვანჩრულა – ღელე (ლახუშედი), მდ. ჰანრულას
შენაკადი (იხ. 1: 200000 რ.). *გიორგი ანდრიას
ძე ფირცხელიანი, 65 წ., პენს., მესტია. 1972, IX.*

ვანჩრგლა (იხ. **ვანჩრულა**) – ღელე, მოედინება მთა
ვანჩის მიმართულებით, სათავეს ღებულობს
მყინვარ მჭახინდიდან. *გ. რ. გურგულიანი, 40
წ., ლატალი. 1973.*

ვანჩ-ჭალა – სამოვარი (ხაჩეში), ს. ხაჩეშშია,
ლაშხირის მარცხ. მხარეზე, წყლები მოედინება
მრავალ ადგილას. ფერდობებიცაა და
დავაკებებიც. *ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.*

ველუ – სამოვრები (ზ. ჰველიერი), ზედა ჰვე-
ლიერის საზაფხ. სამ. მთა. ჩოლურის ს.ს., *გ.
ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ.,
1976.*

ველუ ბაჯ – სამოვარი (ზ. ჰველიერი), ზედა ჰვე-
ლიერისა და ლენტეხის საზღვარი. ჩოლურის
ს.ს., *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45
წ., 1976.*

ვერალდ – ყანა (მსტ. – ირ. მელიქიშვი). მესტიის რ-
ნი. *ირინე მელიქიშვილი, 1961 წელი.*

ვერი – სოფელი, ჟახუნდერის ს. ს-ში შემავალი,
მდ. ლაშხურის მარცხენა მხარეზე.

ვერი (2) – სათიბი (იენაში), სოფ. (ჟახ. ს.ს.), ნასახ-
ლარ სგობულ-შია, ვიწრობი ტყეში, გრძელი
სათიბია. ლატალის ს.ს., *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ.,
ს. იენაში. 1973.*

ვერშიელ – სამოვრები (ჟამუში), ს. ჟამუშის
დასახლების აღმოსავლეთით, ღელე ვერაშის
მარჯვ. და მარცხ. კალთები. *ვლადიმერ
გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს.
ჟამუში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ვერაშ – კლდე (სპარდიში), ღელე (ჟამუში). *ავთან-
დილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს.
სპარდიში, მესტიის რ-ნი. 1972 წ.*

ვერაშ – ღელე ს. ჟამუშის დასახლების აღმ., ს.
ჟამუშისა და ჭოლაშის გამყოფი ღელე.
წისქვილისათვის სარწყავად, დასალევად.
მოედინება ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ. კალთები-
დან. (იხ. 1: 100000). ვერი „სახელური“. *ვლადიმერ
გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ.,
მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ვერალმ – კლდე (სპარდიში), აეროპორტის ჩრდ.
დიდი კლდეებია, შუაში მუდმივი თოვლით.
(მაგტა ვერალმ ესერ ახგუბა). *ავთანდილ
ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ., მოსამსახ., ს.
სპარდიში, მესტიის რ-ნი. 1972 წ.*

ვერამარ – ნიგვზნარი (ლხმ.), ჟ. ლახმელ-ის
დასავლ. ქვემო ლახამულასკენა გზასა და მის
მიდამოებს შორის. დგას ნიგვზები, კუნელი
(ცნცი), ზღმარტლი. ვერამ „ბუჩქი“. *კოწი იოსეს
ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი. 1969
წ. ნოემბ.*

ვერედრე-საჭან – ყანა (წანაში), ს. წანაშშია, ტყეშია.
ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.

ვერედრაშ – ყანები, ს. სასაშის დასავლ. ლენტეხის
რ. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., 1974.*

ვერედრაშ (2) – სათიბი (ფანაგა), ყანა (სასაში), ს.
ფანაგაშია. ლენტეხის რ. ჩოლურის ს.ს., *ს. ს.
ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*

ვეელიერ – ხევი (ზესხო), ს. ზესხოს აღმ.

ვეელიერე ჭალა – ღელე (ზესხო), ს. ზესხოს აღმ.

ვეემრალე ტუბ – ხევი (კაერი), ს. კაერის სამხ-

დასავლ. მესტია-ჭალაშ მარცხ. პატ. შენაკადი. ფოთლოვან-ტყიანია. სათიბ ჯუემრალ-ის აღმ. დ. გ. მერლანი, 23 წ., *ლენჯერი. 1973.*

ჯუემრალ – სათიბი, ტყე (ლემსია, კაერი), ჭალაშ მარცხენა მხარეზე (მესტია ჭალაშ) წიფლნარ-რცხილნარ-თხილნარი, ბოკენარი...(ფოთლოვანი). (ჯუამ ბუკ. ბუჩქი). შ. ა. შუკვანი, 28 წ., *მოსამსახ., მესტიის რ-ნი. 1972. IX*

ჯუილ – საკულტო, სათიბი, ფუშყვერის მარჯვ. მხარე. საკურთხეველი ადგილია, სალოცავი ადგილია (ჯუიდიშ ლიჯდე ძღვენის მოტანა, შესაწირის). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ჯუიღერ – სათიბი (სვიფი-ფარი), სტიკტი გორაგის სამხ., დასახლებულ უბან კანცხ-ის პირდაპირ აღმ-ით. ჩავარდნილი, ჩაზნექილი ზედა-პირით. დაჩქელიანებისა ოყო. ჯვიდ „ჩაჯუ ადგის ხაშხა, ლაბუქვ დემეგ ხარ ეჯის“ (ხოჩა როქ ჯვიდ ადგი ლი ამეჩუ). *იასონ გიორგის ძე ჩხეტანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

ჯუიდი ლარა – სათიბი (ცალდაში), ს. ცალდაშის სამხ-აღმ., სათიბ ლექერტუელთან, ნასაყდრა-ლი არ ჩანს. იყო სალოცავი ხის შენობა: ჯუიდი ლემჯერ თარინგზელ სიროქტ ლანემდ. სალოცავი იყო რევმატიზმების. *ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ჯუიდი ლარე (იხ. **ჯუიდი ლარა**) – სათიბი (ჟაბეში), ს. ჟაბეშის სამხ., სამოვარ ისგენდერის სამხ. ზაგარისკენ. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. სექტ.*

ჯუიდიშ – სამოვარი მთა (ცალერი), კლდე ქორგლდაშის ჩრდ-აღმ. დგას კარვები, ოთარ (დადეშქელიანის) საღორე იყო. *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ჯუიდიშ – სათიბები (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარის სამხ. ენგურის მარცხენა მხარეზე. იყოფა ლეჟა, ლექაშ, ჟიბე და ჩუბე ჯუიდიშ-ად. დგას კვანჭიანი სანდროს სახლი. (ჯიდი). შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ., *ლატალი. 1973.*

ჯუილ – სამოვარი (მაცხვარიში), მთა მგხერის ჩრდილოეთით. კარვების ნადგომი არაა. გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ., *ლატალი. 1973.*

ჯუილა დაბ – ყანა (მელე), ს. მელეშია. ადრე ყორე-

ლობეს მაგვარი იყო. ჯუილა „ყორე“.

ჯუილიმინდ – სალოცავი ადგილი (ტვიბი), ს. ტვიბშია, მდ. მგხრას მარცხენა საკულტო ადგილია, ეკლესია არაა. *ჯ. გ. ზურაბიანი, 40 წ., 1978.*

ჯუილფანდრა – ტყე (ლაპილი), ს. ლაპილშია, დასახლების ქვემოთ, ენგურის სანაპიროსკენ. *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი. 1973.*

ჯუილ დაბარ – ყანა (ჟახუნდერი), ს. ჟახუნდერში. ნაეკლესიარიცაა. ნაყორალია. ჯუილათი იყო ადრე ყანები შემოვაკებული.

ჯუილალ – ყანები (მელურა), ს. მელურაშია, ყანებიცაა და სკოლის პატარა მოედანი. „ჯუილა“ ადრე ყოფილა, ყორე იყო. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი. 1974.*

ჯუილარ – სამოვარი (ქვ. ლუჰა), მდ. ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ყანა ჟიბე ნაკის ზემოთ გზა ნაჭკორამდე, ხეხილიანია, ნამეწყრალიცაა და ყორეს აკეთებდნენო (ჯუილას ლემგემნე-ლიხ ჰალაგდ). *სილევან ისმაგის ძე დადეშქელიანი, 54 წ., მეტყვე, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ჯუილაშ – სათიბი (ზეგანი), ს. ზეგანის აღმ., ლეჟაუბანის ზემოთ. ძველად ყორე ყოფილა – ნაგამ ლი. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ჯუიმიშ – ტყე, ქედი (კიჩხულდაში, ლახამულა), ს. ლახამულას ჩრდ-დასავლ., უკეთ, ნოდაშის ჩრდ-დასავლ., მანშერაშ ბოგ-ის ჩრდ. შერეული ტყით: წიფელა, წიწვნარი. ჯუიმ ? *სამსონ სვინჩილდას ძე ვიბლიანი, 50 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ჯუიმიშ – ქედი, ს. კიჩხულდაშის სამხ-აღმ. ქედი კუამარის გაგრძელება მდ. ენგურისკენ. *სამსონ სვინჩილდას ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ოქტ.*

ჯუიმიშ – ხევი (ლახამულა), საცხოვრის კეცნანის ჩრდ-აღმ. მდ. მაულაშის კალთები საცხოვრის ჩუბარის საზღვრამდე (კიჩხულდაშის სამხ.). შერეული ტყით. *გელა ფუთას ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. ნოემბ.*

ჯუარალ – სათიბი (ზეგანი), ს. ზეგანის დასაწყისი, სამანქანო გზის ქვემოთ, არის ასკილიც. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ჯუარაშ – ყანა (მახაში), ს. მახაშშია. ჩიხარემის ს.ს., ლნტხ. *რ. მ. ჭელიძე. 1976*

ჭუბლუჭუ – სამოვარი (დავბერი), ს. დავბერის სამხ. ენგურის მარცხ. კალთაზე. *ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ., მოსამს., ს. დავბერი, მესტიის რ-ნი. 1971 წ. აგვისტო.*

ჭუნცვლდ – ყანები (იენაში), ს. იენაშის დასავლ. მხარე, სამანქანო გზის ზემოთ. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი. 1973.*

ჭუნჯბღლარ – ტყე (უღვალი), ზეგან ლჰინკარარის აღმ., ტყიანი, ოღრო-ჩოღრო რელიეფით. ჭუნჯ ბილ „ოღრო-ჩოღრო“ (ქა ლგროვე ლიხ). ს. უღუალ. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი. 1969 წ. X.*

ბ

ჯაბაშა – უბანი (სასაში) ს. სასაშია, ონიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი. *მ. ვ. ონიანი, 41 წ., მოსამსახ., ს. სასაში, 1974.*

ჯაბაშა სატანაში – სახნავი (გულიდა), ს. გულიდაშია, დასახლების აღმოსავლ. ქურასბედიანების სახნავი, *თ. ბ. ქურასბედიანი, 30 წ., 1974.*

ჯაბაშერალ – თემი (ლენტეხი), ლენტეხში შემავალი ქურასბედიანების საგვარეულოს შტო. *ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახ., 1974.*

ჯაბაშერალ (2) – უბანი (გულიდა) ს. გულიდაში, ქურასბედიანების საგვარეულო თემი. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*

ჯაბუშა სემარ – სათიბი (ქვ. ფანაგა) ს. ლექუა ფანაგაში, ჯამბურიძეების ნახოვარი. *ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*

ჯაბუშერალ – უბანი (მამი) ს. მამშია, ჯაბუსიანთ ადგილი. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., 1978.*

ჯაბზ სარაგ – წყარო (ზ. ჰველიერი) ზედა ჰველიერში, ვინმე ჯაბას წყარო. *გ. ნ. ზურაბიანი, 46 წ., ს. ს. მუკბანიანი, 45 წ., 1976.*

ჯაბზრე კიბ – ნასახლარი (მაგარდელი) სოფლის განაპირა ადგილას, ამჟამად ბიუ მილდიანის სახლ-კარი. **იმეგ ესერ ლგმზრდლი**, – **ჯაბზრე კიბს** „სად იყავიო და ჯაბზრე კიბ-ს“ (ჯაბაანთ კიბე). *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელ ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯაბზი ლიც – წყარო (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ლიპარტელიანი ჯაბას სახელობის წყარო სახნავ ლაშვილში. *გ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*

ჯაგზანი – ყანები (წვირმი) ს. წვირმის სამხ.-დასავლ., ჩობანშია. *შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჯაგუზრე მურყუამ – ნაკოშკარი (ლეზგარა) ს. სტიფში, დასავლ.-ით, არღვლიანი ჯაგუს

კუთვნილება (ჯაგუ მოქმედი სახელია). „ჯაგუანთ კოშკი“. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., ს.ს. თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯადარეშიერ – უბანი (მახაში) ს. მახაშის ერთ-ერთი საგვარეულო ფერცულიანებისა. *რ. მ. ჰელიძე, 1976.*

ჯადარშა მურყუამ – კოშკი (ზარდლაში) ს. ზარდლაშია, გაბლიანების საგვარეულოსი. *მამში ნესტორის ძე გაბლიანი, 67 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯაგაშერალ – უბანი (ლენტეხი), ლენტეხში მცხოვრები ქურასბედიანების საგვარეულო თემი. *ა. რ. ლიპარტელიანი, 23 წ., მოსამსახ., 1974.*

ჯაზდან – საჯიხვე კლდეები (მუწვიდი) ს. მუწვიდის ჩრდ.-აღმ. გ. დ. ხაბულოანი, *36 წ., 1978.*

ჯაზდან (2) – ყანები (შკედი) ს. შკედში. *ქ. მ. გაბიანი, 49 წ., 1976.*

ჯაზანი – მთა (გვიმზრალა), გუმიმზრალას სამ. მთა ჰალი ტუბის თავში, ლაშხირის მარცხ. *გ. ა. მუსელიანი, 1976.*

ჯაკუჭთაშა – უბანი (იერაში)ფ, ს. იენაშის დასახლ. უბან: ფეჩუარ-ში მცხოვრები წერედიანების ერთ-ერთი სამმო. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ჯამათშა გიორგიი დაბ – ყანა (ბაბილი) მდ. ჩოლ-შურას მარცხ., მუსელიანი გიორგის ყანა. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ჯამათშა გიორგიილჰქემა – სათიბი (ბაბილი), ბადალაშურისკენა გზის მარჯვ. მხარეზე მუსელიანების საგვარეულოს ყოფილი სათიბი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*

ჯამათშერალ – უბანი (ნანარი), ს. ნანარშია, მუსელიანების საგვარეულო თემი. *გ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

ჯამბრანი – სათიბი (მაგარდელი) მეშხე ტუბის აღმ., ჟაბე ლღდეუას აღმ. *ივანე ბექას ძე მი-*

ლდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჯამბულთიშ სარაგ – წყარო (ფარ. ს.ს.) სამოვარ ბანდუ-ის თავზე, ჯგერაგ ზაგრიშის ჩრდ. კარგი წყროლო, ვინმე ჯამბულათის ნაპოვნის. იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამს., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჯამბულ ნასაკაცხუ – სამოვარი (ლასკადარი) ლასკადურას აუზში, ვინმე ჯამბულს. კაცხ „წვერი“. ნა-სა-კაცხუ „ვინც პირველი ავიდა წვერზე“. (ან ნასაკაცხური?). მ. გ. ლიპარტელიანი, 31 წ., 1974.

ჯამთშა კუპატა (იხ. ჩუბე კუპატა)

ჯამთშა ლეტარხუ – სამოვარი (ბაბილი) საცხ. ლე-ბოჩიკის სამხ. ლევარხვში, მუსელიანებისაა. ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.

ჯამთშერ – უბანი (მაზაში), ს. მაზაშის ერთ-ერთი დასახლ. პუნქტი: მუსელიანები, გაბიძაშვილები, ონიანები. თადაპირვ. მუსელიანების საგვარეულო. შნიდერ მექის ძე ლიპარტელიანი, 29 წ., 1976.

ჯამთშერ (2) უბანი (მელურა), ს. მელურას მუსელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი. ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, ლენტეხის რ-ნი, 1974.

ჯანაშა დაბარ – ყანები (ჭველფი) ს. ჭველფში. დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.

ჯანაშ მოლარ – სათიბები (ფანაგა) ს. ფანაგაში, ხაბულიანების (ჯანა ხაბულიანის) ნახოვარი. ს. ს. ჯამბურიძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.

ჯანდრი ბაჩ – ლოდი (ყაბეში) მდ. წანერგლას მარჯვ. კალთაზე, დგას დიდი ქვა, ქვემოდან გამოქვაბულივით აქვს. ვინმე მონადირე ჯანდრი ყოფილა. ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჯანდარიშ ტუიბ – სამოვარი (ჰებუდი), მდ. სოლედგრას ღელეშია, სამოვარ ჯახუშ ტუიბის გაგრძელებაა. ჯანდ სუბელიანის კუთვნილი, ამჟამადაც ცოცხალია. გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჯანთუშა მურყამ – კოშკი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, კარგადაა დაცული, გიგანების საგვარეულოსი. ჯანთუ საკ. სახელია. ამჟამად არჩილ გიგანს ეკუთვნის. სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჯანდი-თაუ (Джанги-Тау) – მწვერვალი (ჰადიში) ჰადიშის ქედის ჩრდ. სიმაღლე – 5049 მ. ზ. დ.

ჯანყათრე მურყამ – ნაკომპარი (ღვებალდი), ს. ღვებალდშია, სორსანრე მურყამის აღმ. გერლიანების. „ჯანყათრელების კოშკი“. აკაკი კოსდას ძე გერლიანი, 55 წ., მოსამსახურე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჯანყატი ლანაშყილ – ტყე (ყამუში) ს. ყამუშის სამხ.-დასავლ. მულხურას მარცხ. კალთაზე. შერეული ტყეა. ვინმე ჯანყატიშის საკევე – კევი იცის ბლომად. ნაშყი „კევი“. ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ყამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჯანყატირე ლარა – სათიბი (კაცხი), სათიბ მუსგუნარ-ის დასავლ. ვინმე ჯანყატიშის სახ. სათიბი. ჯეირან ჟორჯის ძე ჩხეტანი, 13 წ., მოსწ., ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჯანყატიშა – უბანი (ცხუმალდი), ს. ცხუმალდში მცხოვრები ჩანქსელიანების საგვარეულო თემი. მ. მ. ჩანქსელიანი, 46 წ., 1974.

ჯანყატიშა მურყამ – ნაკომპარი (ლახუშდი), ს. ლახუშდშია, ჯანყვათ ასუმბანის (გვარია) საგვარეულო კოშკი. ნახევარი დარჩენილია. გიორგი ანდრას ძე ფირცხელანი, 65 წ., პენსიონერი, მესტია, 1972. IX.

ჯანყატიშერ – უბანი (ზ. ბავარი), ს. ჟაბე ბავარის, ჩანქსელიანების ერთ-ერთი საგვარეულო თემი. ს. ლ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.

ჯანყატიშერალ – უბანი (ხაჩეში) ს. ხაჩეში, ჩანქსელიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. ნ. ნ. ჩანქსელიანი, 25 წ., 1974.

ჯანყელიშ – სათიბი (ლაბსყალდი) ს. ლაბსყალდის ბოლოში, სათიბ ჰოკელსა და თაქაშ ბაუს შორის. ხილნარია, დგას ხის სახლი, ეკუთვნის თაქა გუგუსიანს. ჯანყელ (საკ. სახ.?). ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჯარ – ტყე (ლენტეხი) დ. ლენტეხის დასახლების ზემო ფერდობი, მუხნარია. ჯირა „მუხა“ (ისმის: ჯიდრა // ჯირა). ე. გ. ლიპარტელიანი, 62 წ., 1974.

ჯარ (2) – ტყე-ბუჩქნარი (კახურა), ს. კახურაშია, იელნარია უფრო, მუხნარიცაა. ჯი „მუხა“, ლე-ჯარ „მუხნარი“. ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., 1974.

ჯარლტალ – ტყე (ზარდლაში) ს. ზარდლაშის და-

სავლ. მულქუშა ტყის ზემოთ. გადის სამარხი-ლო გზა. ფერდობია, შერეული ტყით. *ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ., კოლმ., ს. ზარდლაში, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯატო ნაღზიგ – ყანები (ლაღარვაში) ს. ლაღარვაში, ჯატო მეშველიანის ყოფილი ნასახლარები. *გ. ბ. ქურასბედიანი, 1976.*

ჯაუბაშა მურყტამ – კოშკი (ჟაბეში), ს. ჟაბეშია, ტუბრას მარცხენა მხარეზე. ამჟამად გუჯეჯიანებისაა, ადრეც ამ გვარისა იყო. *მუსა იასონის ძე კახიანი, 77 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯაუკვანთრე ლარა (იხ. **ჯანყვანთრე ლარა**)

ჯაულმა მურყტამ – კოშკი (ლაშთხვერი), ამხან ტაფშია, გადახურულია, ჯაჯვანების საგვარეულო. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972. VII.*

ჯაფრანი – სათიბი (ხოსრარი), დასახლ. ხოსრანშია, სამოვარ ქურთარის ჩრდ. შიშველი რელიეფით, ჯირკვანრიცაა. ტყე ჯოღერამდე. *სვიმონ აზნაგვის ძე ჩხვიმიანი, 59 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჯაფრანი – სახნავი (მესტია) ფუშყვერსა და მესტიის დასახლებას შორის. **ჯაფრან** საკ. სახელიაო. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ., მესტია, 1972.*

ჯადა – ყანა (ლაკელმახი) მდ. ლაკელმახისა და მდ. ჭუბრულას შესართავთან. ვაკეა, ყურძენია ადესის, თხმელნარი. ზურაბ მიქიანის ყანაა. *ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ., მუშა, ს. ჭუბერი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. სექტემბერი.*

ჯაყვათი მრლ („ჯაყვათის ველი“) – სახნავი (რცხმელური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმისკური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, 1939 წ.*

ჯაყტაშა – უბანი (ქვ. ჭველიერი), ლიპარტელიანების საგვარეულოს შტო ქვედა ჭველიერში. *მ. ვ. ლიპარტელიანი, 36 წ., 1974.*

ჯაყტაშა მურყტამ – კოშკი (იენაში), ს. იენაშია, კარგად დაცულია, ამჟამად პატრონობს გიერგ წერედიანი. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ჯაშაშა დაბ – ყანა (ნანარი), ს. ნანარშია. ქურასბედიანების საგვარეულო ყანა. *გ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

ჯაშაშერ – თემი ს. ზემო გულიდაში, ქურასბედიანების საგვარეულო თემი. *მ. ბ. ქურასბედიანი, 46 წ., 1974.*

ჯაშაშერ (2) – უბანი (ნანარი), ს. ნანარში შემავალი ქურასბედიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი შტო. *გ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

ჯაშაშა ლაღობ – ვენახი (ნანარი), ს. ნანარშია, სკაცა აქვთ. ქურასბედიანებისა. *გ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

ჯაშაშა მურყტამ – ნაკოშკარი (ღვებრა) ს. ღვებრაშია, ძირიღა ჩანს. ვისი საგვარეულოსია, არ იციან. ამჟამად ცხოვრობენ მარგიანები. *რაჟდენ გოგის ძე მარგიანი, 101 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯაჭუშა ბოგ – ჯაჭვის ხიდი (ხაიში), ლეზაირადან მიმავალი გზით ხაიშამდე მდ. ენგურზე გადასასვლელი ხიდი. *ნატაშა ემუზას ასული ჭკადუა, 44 წ., დიასახლისი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ივლისი.*

ჯახუშ ტუბ – ხევი (ჰებუდი) მდ. სოლედგრას დელეშია, სათიბ გოგია-ს ჩრდ.-აღმ., სამოვარია. *გიორგი ბესარიონის ძე სუბელიანი, 36 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს. მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯახუშა – უბანი (კაერი) ს. კაერში მერლანების საგვარეულო თემის – დუბდუბიშერის ერთ-ერთი სამძო. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ჯახუშა მურყტამ – ნაკოშკარი (კაერი), ს. კაერშია, მერლანების საგვარეულოს ერთ-ერთი კოშკი, სახლის კედელთანაა, 3 მეტრი სიმაღლისა. *დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 1973.*

ჯახულე მურყტამ – კოშკი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, კარგად დაცულია, ეკუთვნის გიგანების საგვარეულოსო. **ჯახუ** – საკ. სახელი. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯახულე ცხივ – ტყე (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის დასახლ. სამხ. წიწვნარი ტყეა, ლამგემგლდის ქვემოთ. **ჯახულ** გიგანის ტყე ყოფილა. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯახუწარ – სამოვარი (ცალერი), სამოვარ სალანგრას თავზე, ჩრდ.-ით დაბალი ბალახი ჩანს, ალბ. ზონაშია. **ჯახუწარ** (ლესგისგა კოჭგლდარ ხარ ეჯის, კოჭლისგა ფელტი რი, კოჯ ი ლაჩახუი ხეჩიდი ეჯის ხაშა. **ჯახუთედგა** როქ შმვედენ). *გრიგოლ ასას ძე ხინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯახუწარ ნაშყდოწარ – კლდე (მაცხვარიში-შყალერი-კვანჭიანარი) მწვ. ლაშლას ჩრდ. კლათაზე,

- ვინმე ჯახუა გადმოვარდნილი. *გ. გ. გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯაჭაშა ბეგია ლჭყემა** (იხ. *ჯუნჩაშ*) – სათიბი, ბოთოდ შურ-შია, ქურასბედიანებისა. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ჯაჭაშა დაბ** – ყანა (ზაბილი) მდ. ჩოლშურის მარცხ. კალთაზე, ქურასბედიანების სახელობის ყოფილი ყანა. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ჯაჭაშა ლაკამი** – სათიბი (ზაბილი), სათიბ ლაკამია, ქურასბედიანების საგვარეულოს ყოფილი სათიბი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ჯაჭაშა მასონი ლჭყემა** – სათიბი (ზაბილი), ბოთოდ შურშია. ქურასბედიანების ყოფილი სათიბები. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ჯაჭაშერ** – ნაუბნარი (მელურა), ს. მელურაში მცხოვრები ქურასბედიანების ერთ-ერთი თემი. *ვ. მ. მუსელიანი, 57 წ., პედაგოგი, 1974.*
- ჯაჭაშერ (2)** – უბანი (ზაბილი) ს. ზაბილშია, ქურასბედიანების საგვარეულოს ერთ-ერთი თემი. *ნ. ბ. ქურასბედიანი, 33 წ., 1974.*
- ჯაჭაშლარ** – ნაკომპარი (ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, ნაკომპარია, მეჩხაშ-ში იყო. გულბანების საგვარეულოსი. ჯაჭაშ – საკუთარი სახელი. *სემლარ დავითის ძე გიგანი, 61 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჯაჭაშარ** – დასახლება (იდილიანი), ს. იდილიანშია, სამხ.-აღმ. სოფლის დასაწყისისა, სამანქან. ოგზაზე. კვანჭიანების საცხოვრებელი ადგილია. ოჯახის უფროსის ჯაუგ-ის მიხედვით. *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ს. იდილიანი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 8.11.70 წ.*
- ჯაჭაშარ** – კლდე (გვადლერი) სამხ.-აღმ. ესაზღვრება ბარჯა, დასავლეთით ტყე უიცხილ, შერეული ტყით. *ჩხეტან ემუხას ძე ჩხეტანი, 47 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჯაჭაშნი** – სათიბი (იელი), ასკარდშია, ვერდობია, ტყიანია აქა-იქ. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. ივლისი.*
- ჯადანა ლიცბლდ** – წყარო (ლეკოსანდი), ს. ლეკოსანდის სასმელი წყალი.
- ჯადილარა** – სათიბი (ფარი – ვ. ნარსავიძე).
- ჯგონდნ ნამულ** – სამოვარი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. რიყის ზემოთ, სამოვ. მანზე ფელტის ქვემოთა და დასავლ. ადრე სათიბი ყოფილა (იასონ ჭკადუასი). *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჯგვრაბაშ** – სამოვარი (ეხ. ს.ს.) საზაფხ. მთა უცრაშის ტერიტორიაზე, სამოვარ ხაბნა ლალგენარს აღმ., შიშველი და მალლობი ადგილია, ალპური სამოვარია, მცენარეულობა არაა. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჯგვრაბაშში ტუბილდ** – ხევი (ეც. ს.ს.), სამოვარ ჯგვრაბაშს ჩამოუდის წყალი, ღელეა. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჯგვრაბაშ** – ნაეკლესიარი (ტუბიში) ს. ტუბიშიში, სათიბ აფსანის და ყანა გოგლანის ზემოთ, ნაეკლესიარია, საკულტო ადგილი. დგას იფნის ხე, მთელი ბეჩოს საზოგადოება იყრის თავს ჰვლიშ საფტინს. წმინდა გიორგის სახ. ეკლ. მიხედვით. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჯგვრასაქარ** – საკულტო (სგობულდი), ს. სგობულდშია, საკულტოა. *მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ., სი. იენაში, 1973.*
- ჯგვრაჭან** – საყდარი (იელი), ს. იელიშია, ნესგა უბანში. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*
- ჯგვრაჭანი** – ყანები (მურშველი), ს. მურშველის ჩრდ.-დასავლ. ყანები. *ვალადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ. მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჯგვრაჭანი ბაჩ** – კლდე (ყაბეში) მდ. წანრგლას მარჯვ. კალთაზე, წანერის გზაზე, დიდი კლდე-ქვაა. კლდე ბეთქანი ნაშყადტის მოპირდაპირე მხარეზე. მინდორივითაა. *მუსა იასონის ძე კახიანი, 77 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჯგვრაჭანი ქუბა** – ჭალა (ყაბეში) ს. ყაბეშის ჩრდ.-აღმ. წანერგლას მარცხ. სანაპიროზე, გამოქვაბულივითაა, მონადირეთათვის. მონადირეების სალოცავი ადგილი. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ., სექტემბერი.*
- ჯგვრელაშ** – ტყე (ღემდერი) ს. ღემდერის ჩრდ., სათიბ სარეკის აღმ. წიფლნარი ტყით. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*
- ჯგვრანაჭაშ** – სოფლის მოედანი (ზ. ლუჭა), სოფელშია, დგას ცაცხვი და იფანიც. სოფლის შესაკრები ადგილია. *იერმინე რამზის ძე ცალანი, 68 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯგერაგ (2) – საყდარი (ზ. მამი), ლეჟ მამშია, წმ. გიორგის სახელობის ეკლესია. *ბ. გ. ბაბლოანი, 73 წ., 1978.*

ჯგერაგ – საყდარი (მარგვიში) ს. მარგვიში, ძველ-თა-ძველია.

ჯგერაგი დაბ – ყანა (ზ. მამი) ლეჟ მამში, ეკლესიის მიდამოები. *ბ. გ. ბაბლოანი, 73 წ., 1978.*

ჯგერან – ყანა (ცალდაში), ს. ცალდაშია, ტუბირას ზემოთ. დგას მსხალი. არის ნასაყდრალი, ძირი ჩანს. სპენდიკ ჩული. *ჭიჭიკო ბითეს ძე ზურე-ბიანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯგერან (2) – საკულტო (*ნესგუნის*). *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ს. ნესგუნი, მესტიის რ-ნი, 1972.*

ჯგერაგ – ეკლესია (ბაგვდანარი), ს. ბაგვდანარის ცენტრში დგას პატარა ეკლესია წმინდა გიორგის სახელობისა. *ივანე ვამანას ძე კვიციანი, 81 წ., პენსიონერი, ს. ბაგვდანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1961 წ. სექტემბერი.*

ჯგერაგ – ეკლესია (ბავარი), ბავარშია, დაცულია. ჯგერაგი ნაკარის თავზე. *შ. ი. ბენდელიანი, 40 წ., კ. ს. ჩანესელიანი, 44 წ., 1976.*

ჯგერაგ – ეკლესია (ქვ. ლუჰა), ს. ჩ. ლუჰას ჩრდ.-აღმ. დგას პატარა შენობა (ქვის) ეკლესიისა, რომლის სუფიფშიც დგას 2 იფანი და 2 ცაცხვი. *სილვეან იშმაგის ძე დადემქელიანი, 54 წ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯგერაგ – ეკლესია, ხელედშია, გიომერაგების უბანში. დაცულია. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წ., მოსამსხურე, 1976.*

ჯგერაგ – ეკლესია, ხოფურშია, დაცული. *ქ. ს. ლიპარტელიანი, 44 წ., 1976.*

ჯგერაგ – ნაეკლესიარი (ზმ. მარლი) ს. ჟიბე მარლის სამხ.-დასავლ., სოფლის კიდეზე, სალაზ მარლის ქვემოთ. ნაეკლესიარია, ლეგნაგ ლი. სამირკველი ჩანს. „წმინდა გიორგი“. *უმარ მიტოს ძე ჩხვიმიანი, 39 წ., კოლმეურნე, ს. ჟიბე მარლ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 18.9.1970 წ.*

ჯგერაგ – ნაეკლესიარი (ცალანარი), ს. ცალანარის დასახლების დასაწყისში, გორაზე ეკლესიის ნანგრევებია, დგას 3 იფანი (ლჯრა), ირგვლივ სასაფლაოა. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჯგერაგ – საყდარი (ფაყი), ს. ლეჟვდარეშია, სამხ. ნაძვანარშია, დაცულია. *გ. გ. გაზდელიანი, 28 წ., 1974.*

ჯგერაგ – საყდარი (წანაში), ს. წანაშია, დაცულია

ზედა და ქვედა წანაშს შორის. *ნ. გ. ლიპარტელიანი, 27 წ., 1974.*

ჯგერაგ – საყდარი, ს. ტვიბლედშია, ახალი აშენებული. *ნ. ს. ჩანესელიანი, 24 წ., 1974.*

ჯგერაგ (12) – საყდარი (ნაკ. ს.ს., ხოფური, ხელედი, ხაჩეში) ს. ნაკსა და თავარს შორისო ქედზე, ჩუბე ზაგარის სამხ. გაგრძელებაზე დგას ≈ 100 x 100 ვაკე ადგილზე თეთრი საყდარი. ირგვლივ წიწვნარ-ფოთლოვანი ტყე აკრავს. დღესასწაულობენ: ლიგერგის, ჰელმა სამტინს – გიორგობის დღეებია. *არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯგერაგ / ბექერბი ჯგერაგ – საკულტო (ლესემა) ს. ლესემაშია, არის სასაფლაო, ბექერბი გაზდელიანის სახელისა, მომვლელი იყო. ნაეკლესიარი არაა, ნაძვანარშია. *მ. ნ. ბენდელიანი, 49 წ., 1974.*

ჯგერაგ კაჩრიშ – საყდარი (ტვიბერი). სოფლის ცენტრში, კაჩრიშ-ში დგას პატარა ქვის ეკლესია, შიგ რომლეიდაც ხატის გამოსახულებაა. მიდამო ნიგვზნარია, გარშემო – სასაფლაო და მოსახლეობა. წმ. გიორგი კაჩრისა. *მიხეილ ლემინის ძე ქალდანი, 45 წ., კოლმეურნე, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯგერაგ ლალუნაშ – ნაეკლესიარი (ლანხვრი) ს. ლანხურის ჩრდ.-აღმ. სუფიფზე. ნანგრევებიდა დარჩენილი. *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., ს. ლანხური, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჯგერაგ ლახმელაშ – საყდარი (ლახამულა), ერთი პატარა და მორე უფრო დიდი ქვის შენობა, დგას ნაკში (ლაჯუმიშ დაბში). *გელა ფუთუს ძე ჭკაღუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯგერაგ ლაშგენიშ – ნაეკლესიარი (გვალდერი). ს. გუალდერში ნაეკლესიარი, სალამპრო ადგილიცაა. „წმ. გიორგი ლაშგენისი“. *ჩხეტიან ემუზას ძე ჩხეტიანი, 47 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯგერაგ ლაშგენიშ ლასფლატარ – სასაფლაო (გვალდერი) ს. გუალდერში, ეკლესია ჯგერაგ ლაშგენიშ-ის გვერდით. „წმ. გიორგი ლაშგენიას სასაფლაოები“. *ჩხეტიან ემუზას ძე ჩხეტიანი, 47 წ., კოლმ., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯგერაგ ლეთლერიშ – ნაეკლესიარი (ლეთგარა) მთა ლეთურის სამხ., საზაფხულო საძოვარი

მთაში. ფერმეზია. არის ნაეკლესიარი ჯგერანგ ლეთლერიში. *შოთა მიხეილის ძე საღლიანი, 42 წ., საბჭოს თავ-რე, ს. ლეზგარა, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯგერანგ ლეთლერიში – ნაეკლესიარი (ლეზგარა, ტვიბერი), ეკლესიის ნანგრევებია სამოვარ მთა ლეთლერიში, ინახებაო რკინის ჯვარი. „წმ. გიორგი ლეთლერისა“. *გიორგი სათვერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯგერანგ ლეკში (იხ. **ჯგერანგ**– ქვ ლუკა)

ჯგერანგ მაზერიში – საყდარი (მაზერი), დგას ს. მაზერში, სუიფის ეზოში, მოცულობით პატარა ეკლესია წმინდა გიორგის სახელობისა. *ჯულაბ გრიგოლის ძე კვიციანი, 73 წ., პენსიონერი, ს. მაზერი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჯგერანგ მოლში – ნაეკლესიარი (სვიფი – ევ. ს.ს.). სოფლის ჩრდ.-დასავლ. ნაეკლესიარია, მის გვერდით დგას უედმაშერ მურყუამ. „წმ. გიორგი მოლისა... გადმოცემით: ჯგერანგ მოლში თათრებს დაუნგრევიათ. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჯგერანგ ჟიბრეშია – საყდარი (კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაში-შია, სოფლის შუაში, პატარა შენობაა ქვის. *სამსონ სვინილიძის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯგერანგ სუიფიში – საყდარი (სვიფი – ფარ. ს.ს.). დასახლ. უბან სუიფიში დგას ეკლესია „წმინდა გიორგი სუიფისა“. დაცულია და ჰყავას მცველი, დარაჯი (იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი). მის გვერდით დგას იფები, არის სასაფლაო. „წმინდა გიორგი სუიფისა“. *იასონ გიორგის ძე ჩხეტიანი, 69 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჯგერანგ ტეხშიში – საყდარი (ლეზგარა). ს. ლეზგარაშია ეკლესია წმინდა **გიორგი ტეხში**-ისა, „მკვთომოლში ლმზგრეთე ეხჩაჟ ესხრიხ მანგ“. წმ. გიორგი ტეხვისა (?). *ლოლა მგვას ას. ქალდანი, 24 წ., კოლმ., ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯგერანგ უღუღაში – საყდარი (უღვალი), ს. უღვალშია, აქვს წარწერებიც და ნახატებიც, არის ხატებიც. *ერასტო ნიკოლოზის ძე უმფრიანი, 60 წ., პენს., ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჯგერანგ ფალდიში – ნაეკლესიარი (ფალედი), ს. ფა-

ლედშია, სამირკველილა (ჭუილა) დარჩენილი. *მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯგერანგ ფხაკუში – ნაეკლესიარი (ლეზგარა), ს. ლეზგარას დასავლ. ფერდობზეა ნაეკლესიარი. *ფხაკუ = წაფხ = ფელტ – შვეული ადგილი (?). ლოლა მგვას ას. ქალდანი, 24 წ.ლმ. წვერი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯგერანგ შდუღშიში (იხ. **ჯგერანგ შდურშიში**)

ჯგერანგ შდურშიში – ნაეკლესიარი (ლეზგარა), სათიბ ფალაშია, ს. ლეზგარას ქვემოთ, ეკლესიის ნანგრევია. *მგვა ამიზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯგერანგ ნაკ – სამოვარი (ბაიარი), ს. ბაიარში, ზემოთ ვაკეა. *გ. შ. ჩანქსელიანი, 20 წ., 1974.*

ჯგერანგ ნაკ – ყანა (ხარაში), ს. ხარაშია, ვაკეა, დასახლების ქვემოთ. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

ჯგერანგ ნაკ (3) – ბუჩქნარი (ხელედი), ხელედშია, ეკლესია ჯგერანგის ტერიტორია, ვაკე. *ილამაზ ნიკოლოზის ძე გაზდელიანი, 43 წლის მოსამსახურე, 1976.*

ჯგერანგ ნაკვ მორელ – მჟავე წყალი (ზ. ბავარი), ჟაბე ბავარშია, ყანა ჯგერანგ ნაკ-თანაა. *შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974.*

ჯგერანგ ნაკვარ – ყანები (ზ. ბავარი) ჟაბე ბავარში, ვაკნარია, ნაეკლესიარი არაა, ახლოს კია. *შ. მ. ბენდელიანი, 35 წ., 1974, კ. ს. ჩანქსელიანი, 44 წ., 1976.*

ჯგერანგიში – ეკლესია (ჭკვიდანარი) ს. ჭკვიდანარში, ნაკს ზემოთ, წმ. გიორგის სახ. ეკლესია. *ყერგმ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ., ტყის მცველი, ს. დოლასუიფ, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჯგერანგიში (2) – სათიბი (ლანტელი), სათიბ ჩოჭნარს აკრავს ჩრდ.-დასავლ. ნაეკლესიარი ადგილია. გიორგობის (წმ. გიორგის დღესასწაულზე) დღეს (ლიგერგი ლადელ) იმ ადგილზე საქონელს ირგვლივ შემოავლებდნენ მარჯვენ, კვერებს წაიღებდნენ და საქონლისადმი ლოცულობდნენ (ლიგერგი ლადელ საქონელს ეჩეჩუ კერკანტ ჟი ხუშსპუნედ ლერსგვანთე, ლემზგრანს ხუშაფგდ უეთხმალის ნამდობა-ხენქა). „წმინდა გიორგისა“. *ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი, ევერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჯგერანგიშდაბ – ყანა (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის

აღმ. (სამხ.-აღმ.), ყანა ლატაფცაგდერის ს ახმ.-აღმ. კოლექტივისაა. ადრე საეკლესიო მიწა ყოფილაო (ლალჯუბ გიმ ლემარ) – მის სამხ.-აღმ. არის პატარა სათიბიც და ტყეც – ლეცხატ. *სამსონ სვინჩილდის ძე ვიბლიანი, 59 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯგერაგიშლასფლაუტარ – სასაფლაო (ცალანარი). ს. ცალანარის დასაწყისში მდებარე წმ. გიორგის ეკლესიის გარშემო სასაფლაოებია, დგას 3 იფნის ხე (ლჯჯრა). ეკლესია დანგრეულია. *აკაკი ნესტორის ძე ჩარკვიანი, 45 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჯგერაგიშნალჯუამ – ნაეკლესიარი (ღვებალდი), ს. ღვებალდშია, არტეტში ლჯჯ-თან, ნაეკლესიარია მხოლოდ. „წმ. გიორგის ნაეკლესიარი“. *აკაკი კოსდას ძე გერლიანი, 55 წ., მოსამსახურე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯგერაგიშნალჯუამ – სათიბი (ლანტელი), სათიბ ჩოჯარს აკრავს ჩრდ.-დასავლ. ჯგერაგიშის სათიბებშია. ადრე არ თიბავდნენ, აკრძალული ყოფილა, კოლექტივის შემდეგ არა. „წმ. გიორგის ნაეკლესიარი“. *ბიძინა გრამიტონის ძე გურჩიანი, 39 წ., პედაგოგი, ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჯგერაგმეციშ ლასფლავარ (იხ. **ჯგერაგმეციშ ლაშთხვიარ**)

ჯგერაგმეციშ ლაშთხვიარ – სასფლაო (ჭელირი) ს. ჭელირისა და სტიფის შორის, ჩრდ.-დასავლ სასაფლაო. ნაეკლესიარი უნდა იყოს. ხეზე ჰქონიათ ჩამოკიდებული ჯგერაგიშ ხატ. *აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჯგერაგ – ეკლესია (არცხელი), ს. არცხელის ცენტრში თეთრად შეღებილი ეკლესია. სვიფშია. *ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგიანი, 33 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯგერაგ – ეკლესია (იელი), ს. იელშია, ასკარდის უბანში. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*

ჯგერაგ – ეკლესია (მურშკელი) ს. მურშკელის დასახლების ქვემო ნაწილში – ჯურლდაშში. ეკლესია საკმაოდ მოზრდილია, მხოლოდ კოლმ. საჭიროებისათვისაა გამოყენებული (საწყობად). *გურამ ალექსანდრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯგერაგ – ეკლესია (მურშკელი). ს. მურშკელის ზემო უბნის ეკლესია, დაცულია ჯჯარ-ხატები, არის წიგნებიც. *გურამ ალექსანდრეს ძე ქურდიანი, 34 წ., მოსამსახურე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯგერაგ – ეკლესია (უშგული), ს. უშგულის ბოლოში, ს. ჟიბიანის დასახლების ბოლოში დგას პატარა ეკლესია წმინდა გიორგის სახელობისა. *გივი ერისტოს ძე რატანი, 33 წ., მოსამსახ., უშგულის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ჯგერაგ – ნაეკლესიარი (ცანა) ს. ცანაში, ეკლესია წყალს წაუღევია.

ჯგერაგ – ნაეკლესიარი (ჟამუში), ს. ჟამუშის დასახლების ჩრდ. ნაეკლესიარია, აქვს სასაფლაო – მოქმედია. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნვერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯგერაგ – ნაეკლესიარი (ჰეშკილი), ჰეშკილშია, ძირი ჩანს, ნასასაფლაოებია. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ჯგერაგ – ნაესაყდარი (მაცხვარიში, ჰეშკილი, ცანა, ჟამუში), ლჯჯლ ჭალაშ მარცხ. კლათაზე, ჯგერაგი ლარალ-ის სამოვრებშია ნაეკლესიარი. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ჯგერაგ – საყდარი (იფხი) იფხსა და იენაშს შორის, კალთაზეა თეთრი შენობა საყდრისა. აღმ. ნანსყანების სასაფლაოა. *გ. ე ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*

ჯგერაგ – საყდარი (ლაჰილი) ს. ლაჰილშია, ცენტრშია, დაცული. *ზ. ს. პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*

ჯგერაგ – საყდარი (ღვებრა) ს. ღვებრაშია, კარგადაა დაცული. *სიმონ ბეჟას ძე მიბჩუანი, 87 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯგერაგ (13) – საყდარი (სოლი), ს. სოლშია, ლექუშ სოფელშია. კარგადაა შენახული, სასაფლაო – ხაფთანებისა და ხორგუანებისა. *რომანოზ ალ-ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტია, 1972. IX.*

ჯგერაგ ზაჩარ – სათიბი, სამოვარი (ზეგანი) ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ. მდ. ლასილის მარცხ. კალთაზე, ქვიანი ადგილია. მის გაღმა ჯგერაგის ეკლესია ყოფილა, **სპენდიკარ ჩულის ათეი**, ძირი უჩანს. სალოცავად მიდიოდნენო. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

- ჯგერზგ ბაღაშ** – საყდარი (იფხი), ბალის ქედზეა, ჩანს ნანსგრევი. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯგერზგ გერდაშ** – საკულტო (ლახუმი), ს. ლახუმიდან მიმავალ გზა ფურთაშზეა საკულტო ადგილი, სადაც დებენ წიწვნარის ტოტს. *გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 გ., პენს., მესტია, 1972. IX.*
- ჯგერზგ ზაგრიშ** – გორა (ფარ. ს.ს.), ს. ფარის დასავლ., მდ. ლეჭქერი ჭალა-ს მარჯვ. კალთის ქედი. *ჩიჩო მუხას ძე წულუკიანი, 63 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჯგერზგ ლასრიშ** – ნაეკლესიარი (ზეგანი). ს. ზეგანის სამხ.-ით, მდ. ლასილის მარჯვ კალთაზე, ≈ ნაპირიდან 200 მეტრზე, ვაკე ადგილას არის ნაეკლესიარი, სპენდიკები ახლაცაა. *დი-სონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ჯგერზგ ლახტაშ** – ნასყდრალი (ზესხო) ს. ზესხოში.
- ჯგერზგ ლეჟვერშ** – საყდარი (ცალდაში) მულხურას მარჯვ. კალთაზე, ს. ჭოლაშთან ახლოსაა, არყნარში დგას. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ.*
- ჯგერზგ ქაშტეთიშ** – საყდარი (ქაშვეთი), ქაშვეთშია ეკლესია წმ. გიორგის სახელობის. დაცული და მოვლილია კარგად. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972. X.*
- ჯგერზგ ცხატადიშ** – ნაეკლესიარი (ლაშთხვერი), ამხან ტაფშია, დანგრეულია. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ლენჯერის ს.ს., 1972. VII.*
- ჯგერზგ წიფრიშ** – საყდარი (ჰებუდი) ს. ჰებუდის ჩრდ.-აღმ., დგას ტყე წიფარში, საკულტო დღესასწაულია გიორგობის თვეში (*ეკლადელ ნათხურა კოჯს როქ დემეგ ხეხერაშ* – ეხახუნე-ბოდაო). *ანზორ არდეგანის ძე სუბელიანი, 44 წ., პედაგოგი, ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჯგერზგ ხტალმიშ** – ნაეკლესიარი (ბაგვდანარი) ს. ბაგუდანარს აღმოსავლ. ტყეში, ტუბრალს ზეამოთ ნაეკლესიარია წმ. გიორგი ხტალმისა. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმ., ს. უმზვანარი, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*
- ჯგერზგ ხტაშლიშ** – საყდარი (ლამხერი), ს. ლამხერიშია, ეკლესიაა პატარა, გადახურული. *მახა-მეთ პეტრეს ძე დევდარიანი, 49 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჯგერზგი ზუგუტ** – საბალახო (ლაღამი) მესტია ჭალაშ მარჯვ. მხარეზე, ლაღამის ჩრდ. დ. ს. *გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*
- ჯგერზგი კალ** – ეკლესიის ეზო (ქაშვეთი), ქაშვეთშია ეკლესია ჯგერზგი ქაშტეთიშ, რომლის ეზოსაც ჯგერზგი კალ-ს უწოდებენ. *მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ., კოლმეურნე, ს. ქაშვეთი, მესტიის რ-ნი, 1972. X.*
- ჯგერზგი ლასფლატაშ** – სასაფლაო (იფხი), ჯგერზგის საყდრის სასაფლაო გაღავანს შიგნით. *გ. ე. ნანსყანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯგერზგი ლახუტ** – სათიბეები (ზესხო) ს. ზესხოს აღმ. აღპ. ზონაა. ეკლესია **ჯგერზგის** სახ.
- ჯგერზგი ლეჟტურა** – ტყე (ცალდაში) მდ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე, ჭოლაშისაა, აღმ. ჩანს არყის ხე, დგას საყდარი **ჯგერზგ ლეჟტურაშ**. *პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჯგერზგი ლესგ** – სათიბ-სამოვარი (ხალდე) მდ. ჯალდე ჭალაშ მარჯვ. კალთაზე, ზემოთ ნანგრევებია წმ. გიორგის ეკლესიისა. ს. ხალდე-დან ≈ 4,5 კმ. ამჟამად არ იციან ლოცვები. ადრე წელიწადში ყოველთვის ლოცულობდნენ. ივნისის თვეში **ჯგერზგ ლიშირიშ**, **ჯგერზგ ლახტაშ**. *ზურაბ აბრამის ძე ჯოხაძე, 68 წ., პენს., ს. ხალდე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ჯგერზგი ლზრა** – სამოვარი (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ., ტბის ტერიტორიაზე. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯგერზგი ლზრაშ** – სამოვარი (მაცხვარიში) ლაჰლა ჭალაშ მარცხ. კალთაზე. ნაეკლესიარია – **ჯგერზგ გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.**
- ჯგერზგი ლამზერ** – სალოცავი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარცხ. მხარეზე, ლაშთხვერის პირდაპირ, გამვლელები დებდნენო ბალა (ყავარს), ვისაც ყავარი მოჰქონდაო. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ., ს. ლაშთხვერი, 1972. IX.*
- ჯგერზგი ნაკარ** – ტყე (იელი) ენგურის მარცხ. კალთაზე, მაშრი ღარშია, ადრე ვინმე სამსიანებს უნახავთ ნაეკლესიარი, მაგრამ ამჟამად ვერ პოულობენ, არ იციან. წიწვნარ ტყეშია, ვაკე ადგილია. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., იფარის ს.ს., 1972. VII.*

ჯგერაზი სუიფ – ნაეკლესიარი, სამოვარი (ჰემვილი), ჰემვილიშია, ადრე ეკლესია ყოფილა. *ვახტანგ გრამიტიონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლერჯენტის ს.ს., 1972.*

ჯგერაზი სუიფ (2) – ნაეკლესიარი (ზეგანი) ს. ზეგანი მს სამხ. მდ.გ ლასილის მარჯვ. კალთაზე, საყდარი ყოფილა ვაკე ადგილზე, ამჟამად სპენდკარ გარ ხასიდხ. *გუნტერ ილამაზის ძე გულზანი, 38 წ., მოსამს., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჯგერაზი ჩანტუპ – სათიბი (ყიბიანი), ს უშგულის ჩრდ.-აღმდ., მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე ოღრო-ჩოღრო ადგილია, ჩავარდნილი ადგილია ალაგ-ალაგ. *მიხეილ დავითის ძე რატიანი, 27 წ., მოსამს., ს. ყიბიანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ჯგერაზილ – ნაეკლესიარი (იელი), ს. იელიშია, აცის უბანში. *იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ., პენს., ივარის ს.ს., 1972. VII.*

ჯგერაზიელ (იხ. **ჯგერაზ** – ჟამუში) – ნაეკლესიარის მიდამო ს. ჟამუშის დასახლებების ჩრდ.-ით, ღელე ჰერაშის მარჯვ. მხარეზე, არის ნაეკლესიარი – **ჯგერაზ**, აქვს. სასაფლაო. *ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ., მოსამს., ს. ჟამუში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯგერაზიერ – სათიბები (ცალდაში) ს. ცალდაშის დასახლებების ზემოთ, ნაეკლესიარ ჯგერაზ-თან. *ჭიჭიჭო ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ., პენს., ს. ცალდაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯგერაზუანაშ – ტყე (ჰადიში) ს. ჰადიშის სამხ.-დასავლ. ჰადიშერას მარცხ. კალთის შერეული ტყით. *გულადი სოფრომის ძე ავალიანი, 33 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჯგერაზან – ნაეკლესიარი, სასაფლაო (ლაშთხვერი) ფუშყვერსა და დასახლებას შორის, ძირი ჩანს ეკლესიისა, მის მიდამოებს **ჯგერაზან დაბარ აკრავს**. *ვახტანგ გრამიტიონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ, ლერჯენტის ს.ს., 1972. VII.*

ჯგერაზან დაბარ – ყანები (ლაშთხვერი) ფუშყვერსა და ლაშთხვერის დასახლებებს შორის, ნაეკლესიარ ჯგერაზან-ის მიდამოები. *ვახტანგ გრამიტიონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., მოსამსახ, ლერჯენტის ს.ს., 1972. VII.*

ჯედი – სათიბი (ლახამულა) ენგურის მარცხ. შგედში, სათიბ გერდის დასავლ., გრძელი სათიბია. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯედიშ – ყანა (ქვ. წირმინდი), ს. ჩუბე წირმინდშია. *ტასო ბაკას ას. ჭკადულა, მოსამსახ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჯედიშ (3) – ყანა (ზ. ლახამულა) ჟ. ლახამულის ზემოთ, ნაჭკვრასა და ყანა ჟიბღლის შუა. გრძელად გაჭიმული ყანა ფელტარამდე. *კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯედიშ (იხ. **ჯედი**)

ჯეღვერ (იხ. **ჯეღვერ**)

ჯეღვერ – სათიბი (ფარი – ვ. ნარსავიძე). მდებარეობს ფარისჭალას მარჯვენა ნაპირზე, ფარღვედერის გზის ზემოთ. უჭირავს რამდენიმე ჰა. იქნებოდა „ჯეღვილარა“, ე. ი. ხევის სათიბი, საერთო, სოფლის სათიბი. შემდეგ სახელმა განიცადა ფონეტიკური ცვლილება და მივიღეთ „ჯეღვარ“. იხმარება როგორც „ჯეღვერ“, ისე „ჯეღვერ“, უფრო ხშირად პირველი, ე. ი. „ჯეღვერ“-ი.

ჯემუშ ლარა – სათიბი (ზაგარი) ს. ზაგარის აღმ., სათიბ ჟიბე ნოქშე ლარას ჩრდ.-აღმ. *გულიძე ალექსის ძე ჩხეტიანი, 37 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯეჯანი – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის სამხ.-აღმ., სათიბ **წელიშ ნამწყედტ**-ის ჩრდ., ადრე სახნავიც ყოფილა, ხილნარია. ეკუთვნის გეგე ვიბლიანს. *ჯეჯანი (ჯეჯე < გეგე ?). ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარმიანი, 58 წ., კოლმ.:., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯვაბარ – უბანი (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიშია, ჯულაბში ნაყარი, გირგვლიანების საგვარეულოს სამძო. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*

ჯვიდერ – სათიბი (ფარი), ქაშვეთის გვერდით გაშლილი მინდორი, რომელსაც „ჯვიდერი“ ეწოდება. საუკეთესო სათიბია და სამუშაოდაც მოსახერხებელია. თუ სახელწოდებას კარგად დავუკვირდებით ვნახავთ, რომ „ჯვიდერი“ „ჯიდერისაგან“ უნდა იყოს მიღებული. „ჯიდერი“ „ნამღვანარი“. ალბათ, რომელიმე გლეხმა უძღვნა წუწკ თავადს, რომელსაც მოეწონა ეს ადგილი. *გიორგი და ნიკოლოზ ნარსავიძეები, 1965.*

ჯვიპ – სათიბი, ტყეც (უშგულის ს.ს.) კალისა და უშგულის საზღვართან, მდ. ენგურის მარჯვ. კალელდარის სათიბის აღმ. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

- ჯვიპვი ტვიბ** (იხ. **ჯუპვი ტუიბ** – უშგულის ს.ს.)
- ჯვიპვი მუ(რ) ყუბამ** – ნაკომპარი (უშგულის ს.ს.) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სწბლემის აღმ. ნა-ნგრევები ჩანს. **მუყუბამ** „კომპი“. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ჯვიპვი ტუიბ** – ღელე (უშგულის ს.ს.), მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე მოედინება მოზრდილი ღელე, ს. მურყმელის დასავლ., მე-4 კმ-ზე. სა-ზღვარია კალასა და უშგულის, ფოთლოვანი ტყით. **ჯიპრა** „მუხა“. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*
- ჯიდომ ჭიბ** – სათიბი (ქართვანი), ს. ქართვეანშია, მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სათიბ ლერწმის ჩრდ.-დასავლ. კვანჭიანების საკუთრებაა. „ჯიდო“ საკ. სახელი (კვანჭიანი?). *პავლე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ჯიდომა** – უბანი (ლაპილი) ს. ლაპილში, პაკელანების საგვარეულო თემი. *ზურაბ ს-ძე პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯიდომა მურყუბამ** – ნაკომპარი (ლაპილი), ს. ლაპილშია. ძირიღა ჩანს. პაკელანების საგვარეულოს ყოფილი კომპი. *ზურაბ ს-ძე პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯინელ ნაბოგ** – ნახიდარი (მაცხვარიში), ლაპლა ჭალაზეა ძველი ნახიდარი. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯინელ ნაკრაუბარ** – სათიბები (შყალერი) მთა მგხერის აღმ. აურამის მთაში, ნაკარვები ჩანს. *გ. რ. გურგვლიანი, 40 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯინჭარან** – უბანი (ჩუკული), ს. ჩუკულის ერთ-ერთი დასახლ. უბანი. *ჯინჭარაძეების სამოსახლო. ნ. დ. გულბიანი, 26 წ., 1976.*
- ჯიქერ** – სამოვარი მთა (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ჯიქერიზ ზაგარ** – ქედი (ზ. ვედი). *ვალეკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ჯიქერიზ ლაკრაუბარ** – სამოვარი (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ჯიქერიზ ყუბე ღარარ** – სამოვარი (ზ. ვედი). *ვალეკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ჯიქერიზ სარაგ** – წყარო (ზ. ვედი) მთა ჯიქერში, კარვებს შორის. *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ჯიქერიზ ყუბიზ** – მწვერვალი (2423 მ.) (ზ. ვედი). *ვალეკო ნესტორის ძე ჭკადუა, 55 წ., მეტყევე, ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ჯიქერიზ შუკუბარ** – გზა (ზ. ვედი). *არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*
- ჯიხურ** – ყანა (მახაში), ს. მახაშშია. *რ. მ. ჭელიძე, 1976.*
- ჯიხურ (2)** – სათიბი (ჩიხარეში) ს. ჩიხარეშის აღმ. მთის სათიბი.
- ჯიხუბარ** – სამოვარი (ლასკადურა) ლასკადურას ხეობაში, მარცხ. მხარეზე, გოლდაშის ქვემოთ. *ჯ. ა. ლიპარტელიანი, 37 წ., მოსამსახ., 1974.*
- ჯიჯუბარი** – სამოვარი გორა (ცხუმარი) ბაჯის ქედის აღმ., ს. ცხუმარის თავზე, ს.ს. ტუბიბერისა და სუიფის მთების საზღვარი. *ბორის ბესარიონის ძე ქალდანი, 43 წ., ეკონომისტი, ს. ტუბიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჯიპარარ** – ტყე (ზაგარი) ს. ზაგარის სამხ.-აღმ., ფერდობ გოწხირის ქვემოთ, მდ. ჯენისკენ. ჩანს მუხის ბუჩქები. *გაიანე კამეთის ას. ხინდელიანი, 50 წ., კოლმ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჯიპრი მაზუბ** – წყარო (ლაღამი). მახერა ლიცილდ. ს. ლაღამის დასავლ. მუხნარია მის ზემოთ. მოედინება წყაროს წყალი. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*
- ჯიპრი ღარ** – მუხნარი, სათიბი (ნესგუნი) ფუშყვერის მარცხ. მუხნარია და ღელეში სათიბი. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ჯიპრი ჰოკრალ** – სამოვარი (ლაღამი) ს. ლაღამის ორივე მხარეზეა, მის თავზე მუხნარია. *გ. ი. ფალიანი, 38 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. VIII.*
- ჯიპრიელ** – ყანები (ზეგანი) ს. ზეგანის ლეჟ უბანსა და ლესულანის დასახლებებს შორის. ყანებია მხოლოდ. მუხნარი არაა. *დისონ გიორგის ძე გულბანი, 49 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ჯიპრიელ (2)** – სათიბები (ლახირი) ს. ლახირის აღმ., ჯერაშის მარცხ. კალთაზე. მუხნარი არაა. ბუჩქნარებია – ლეტანა ლი. *ალექსი ისამის ძე*

ოსელიანი, 99 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჯიპრუშ დაბ – სათიბი (ლახამულა) საცხოვრის კეცნარისა და სათიბ რობს შორის, ადრე სახნავი ყოფილა, იყო დიდი **ჯიპრა**, ამჟამად არაა. *გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ., პენს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯიპრ – მუხის ტყის მასივი (ბეჩო) ს. მაზერის თავზე, მუხნარი ტყის სახელია, შდგქლშის ქვემოთ. ჯიპრა „მუხა“. *რომანოზ სიმონის ძე არღვლიანი, 62 წ., კოლმ., ს. ტუბიში, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჯიპრ – სათიბ-სახნავი (ზეგანი), ს. ზეგანშია, სამანქანო გზის მარცხ. მხარეზე, სათიბ-სახნავია, დამრეცი ადგილი. მუხნარი არაა. *გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ., მოსამსახ., ს. ზეგანი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჯიპრ – სანერგე (ჟოლაში) ს. ჟოლაშის დასახლების ზემოთ, ჩრდ.-აღმ., ადრე ალბათ ლეჯპრ ლასხუ, ამჟამად სანერგეა – ლეგების. *სოფრომა საბას ძე გუჯეჯიანი, 62 წ., პენს., ს. ჟოლაში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯიპრ – ტყე (თავრარი) ს. თავარის სამხ. მუხის ტყის სიჭარბით. *უმანგი ბარდღუს ძე ცინდელიანი, 32 წ., კოლმზრიგადირი, ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯიპრ – ტყე (ნესგუნი) ფუშყვერის მარცხ. მხარის მუხნარი ტყე. *ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ჯიპრ – ტყე (სოლი) ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ., სამანქანო გზის ზემოთ, მუხნარია. *რ. ა. ხავთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ჯიპრ – ტყე (ხერხვაში) ს. ხერხვაშსა და ს. თავარს შორის მუხნარი ტყე. *დავით დუდურუყის ძე ანსიანი, 51 წ., მეტყევე, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯიპრ – ყანა (ლაბსყალდი) ჩუბე დაბარსა („ქვემო ყანებსა“) და ლაბსყალდში ტუბს (ლაბსყალდის ღელეს) შუა. *ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ., მეტყევე, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯიპრ (11) – ტყე (მესტია – ირ. მელიქიშვილი).

ჯიპრ (ჯიპრიშ ცხეკ) – ტყე (ეცერი) ტყე წიფრს აკრავს გორაკი სტიკუამდე, მდ. ჳენის აღმ. მუხნარი ტყის სიჭარბეა. *ჭიჭიკო პეტრეს ძე ჩარკვიანი, 61 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯიპრ –სამოვრები (იენაში) ს. იენაშის ჩრდ.-დასავლ., მუხნარი ფერდობები ჩანს. *ჯიპრა. ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*

ჯიპრ – ტყე (მესტია), მუხნარი ტყე ფუშყვერიდან ლადამის ღელემდე, მესტიის დასახლების ჩრდ.-აღმ. მხარე, ხარობს მუხა (უფრო მეტად). *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*

ჯიპრ (2) – ტყე (ლემუკვი) ს. ლემუკვის ქვემო ფერდობი, მუხნარი ტყე. *შალვა გ-ძე ივეჩიანი, 30 წ., ლატალი, 1973.*

ჯიპრ – სათიბი (ჟაბეში) ს. ჟაბეშის სამხ.-აღმ., ლეჟ ლეწფიანის ქვემოთ. მუხნარი ამჟამად არაა – ვაკეა შიშველი რელიეფით. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯობანი – ყანა-სათიბი (ქართვეანი) მდ. ენგურის მარჯვ. კალთაზე, სათიბ კვრტი ლარას აძევს დასავლ. შუაში სახნავია, ირგვლივ – სათიბები. კვანჭიანებისაა, გაყოფის შემდეგ ჯობე კვანჭიანს რგებია. „ჯობანთი“. *პალე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჯოდი დაბრ – სათიბი, სამოვარი (მესტია – ირ. მელიქიშვილი)

ჯოდი ლარა – სათიბი (ქართვეანი) მდ. დოლრას მარჯვ. კალთაზე, სათიბ ტყუირშილდარს აკრავს ჩრდ. მხრიდან (ნამოლ ჳდგი ლი ჯოდი). რელიეფურად გრძელია. „გრძელი სათიბი“. *პალე სულას ძე გაბულდანი, 80 წ., პენს., ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX.*

ჯოდი ლარილარ – სამოვარი (ლემუგარა) გზა ლაცხტაშ ზემოთ, მთა ლჳლას მიმართულებით. „გრძელი მინდვრები“. *მკა ამიაზის ძე ქალდანი, 61 წ., პენსიონერი, ს. ტუბიერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯოდი ლარალ – საბალახო (ლევშერი) ს. ლევშერის მთაშია, სუბალპ. ზონაშია. რელიეფურად გრძელია. *ა. ზ. ბაბლუანი, 43 წ., 1974.*

ჯოდი მოლ – ყანა (ფაყი), ს. ხარაშშია, მოლარის აღმ. მხარე, გრძელია ტყეში. *ე. ს. გვიდიანი, 24 წ., 1974.*

ჯოდი მოლ (2) – ყანა (ნანარი), ს. ნანარშია, გრძელი ყანაა. *ვ. ნ. ჟურასბედიანი, 35 წ., 1974.*

ჯოდი სვიკუ („გრძელი გორა“) – გორა (ხოფური). *მ. ჩიქოვანი, ტოპონიმური ლექსიკონი, თსუ შრ., ტ. IX, თბ., 1939 წ.*

ჯოდიშ – ყანა (ლანტელი) ს. ლანტელის აკრავს

სამხ.-დასავლ. მხრიდან. გრძელი ფორმის მიხედვით (გუამიდ ჯოდი დაბ ლი). *კოწია ბექუზას ძე პაკელიანი, 72 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჯოდალ – სამოვარი (მაცხვარიში) ლაპლა ჭალაას მარცხ. კალთაზე, იყოფა **ლექუჭ** და **ლექჯოდალ**-ად. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*

ჯოდნლარ – სათიბი (იენაში) ს. იენაშის სამხ. ნაწილი. **ჯოდიდ ზი. ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.**

ჯორკუტიშ ბოგ – ხიდი (ჯორკვარი), მდ. ენგურზე გადებული ხიდი, მგზაშესასკენა ხიდი. ჯორკვარიდან მდინარის მიმართულებით 1300 მ. *რაჟდენ პეტრეს ძე ჭკადუა, 46 წ., მოსამსახურე, ს. მუხაშერა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჯორკუტიშ ლიც – ღელე (ჯორკვარი), მთა კირანრიდან მოედინება წისქვილის წყლისოდენა, უერთდება მდ. ენგურს მარჯვენა მხრიდან, ს. ჯორკვარს ქვემოთ (იხ. რუკა). *პარმენ გიორგის ძე ჭკადუა, 77 წ./, პენს., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჯორკუტიშერ ნანჭერ – ტყე (იდელიანი). *გივი მოსეს ძე ჭკადუა, 43 წ., კოლმ., ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჯორკუტი – სოფელი (ხმ. ს.ს.), მდებარეობს მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, სამანქანო გზის ორივე მხარეზე. ვაკე ადგილია, ხილნარ-ვენახებით. ჩრდ.დასავლეთის კედელი ქვემოთ ფოთლოვანი – ჯიპრა და კაკ. შემდეგ ზემოთ ლეწფერ და წიწვიანი. დამრეცი კედელია. ცხოვრობს 9 ოჯახი. გადმოცემით: მგზავრებს დარჩენიანთ რაღაც ბარგი. მერე რომ უკითხავთ, „სად დაგვრჩაო ბარგი?“ – უპასუხიან: „იქ, სადაც ჯორის კვალი იყო“. ენგურის მარცხ. მხარეზე ყოფილა შავ ქვაზე ჯორის ფეხის ნახაზი, ვაკე ადგილზეაო. *პარმენ გიორგის ძე ჭკადუა, 77 წ., პენსიონერი, ს. ჯორკვარი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 12.10.70 წ.*

ჯორჯობ – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის სამხ.-დასავლ., სამარხილო გზის ქვემოთ, სათიბებს ჩაღრწისა და ღორკიშის შუა. ღარიანია, ოღრო-ჩოღროიანი (ლექხამბუნე ლი). *გრიგოლ ახას ძე ცინდელიანი, 77 წ., პენს., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯოდერ – სამოვარები (ფარი) ჯგერაგ ზაგრიშის აღმ., სამოვარ გირგულარის ჩრდ.-აღმ. შიშვე-

ლია ტყემდე. *ჩიჩო მუზას ძე წულუკიანი, 63 წ., პენს., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯოდერ (2) – სათიბ-სამოვარი (ღემდერი), ს. ღემდერის ჩრდ.-აღმ., სათიბ ჯუედიშის სამხ.-აღმ., ჩრდ.-აღმ.-დან ტყე აკრავს. *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 54 წ., პედაგოგი, ს. ღემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჯოდოდშ – სათიბი, ტყე (ნაკ. ს.ს.) ნაკრას მარცხ. კალთაზე, მურკიშის სამხ.-აღმ., ფოთლოვანი ტყით. *ვასილ ბერნაყის ძე ქალდანი, 58 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯოდორ ზაგა – ქედი (ლახამი), საზაფხ. სამოვარ ფანაშის ზემო ქედი, საზღვარი ქედის ახლოს აფხაზეთ-სვანეთისა. შიშველი, უნაგირა რელიეფით, დამრეცი, ზოგან ციცაბო კალთებით. საზაფხ. სამოვარია მეგრელების. *ნონა მახათას ას. ცინდელიანი, 55 წ., კოლმ., ს. ლახამი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*

ჯოდშიშ შუკუ – გზა (ლანხვრი). გზა ლაღუშშ სუტიკუ-იდან მთა მეზგრამდე (საცალფეხო), ს. ლანხურის ჩრდ.(აღმ.). *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჯოდშ – ტყე (ლანხვრი) სოფლის ჩრდ.-აღმ., ლასქარს აკრავს ჩრდ. მხრიდან. სოჭნარია (ლეგგებ ლი). *აკაკი ანდრიას ძე გაბულდანი, 57 წ., კოლმეურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჯოდშ (2) – ტყე (ჰებუდი), ს. ჰებუდის აღმ., ტყე გუბე ლაყურას ჩრდ. ვაკე ადგილი შერეული ტყით. ნადირის საბუდარია (დათვი, მგელი, მელია). ჯულუტ „მვალი მსხვილი“ (იმჟი როქუტ მეგრე ჯულუტ ხარ „რა მსხვილი ძვლები ჰქონია“ – ითქმის საქონლისაზე, ადამიანისაზე). *ზაგამბე სამსონის ძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, სპ. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯოდშ ზაგარ – ტყე (ჰებუდი) ს. ჰებუდის აღმ., ტყიანი ზეგანი (ქედი). *ზაგამბე სამსონიძე ფარჯველანი, 39 წ., პედაგოგი, ს. ჰებუდი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯოდანი – ყანა (მაგარდელი) ს. მაგარდელში, სახმ.-აღმ., სამოვარ თოთალადას აღმ. *ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ., პენსიონერი, ს. მაგარდელი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯოჯოხეთი ღელა – ღელე (ცხუმელირი), ს. ცხუმე-

- ლირში ტყიანი და ცუდი გასასვლელი ღელე. *ელგუჯა არტემის ძე ტვილიძანი, 34 წ., 1976.*
- ჯოჰელ** – საკარმიდამო (ფარი) ს. ფარის სამხ.-დასავლ. ყანა ტარშუ-თან. *იურა გურმაჩის ძე რეზესიძე, 24 წ., მოსამსახ., ფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჯულბზ** – უბანი (შყალერი), ს. შყალერშია, გირგვლიანების საგვარეულო. *გ. ძ. გირგვლიანი, 47 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯულბზა** – უბანი (მაცხვარიში), ერთ-ერთი ნაყარი სამოსი გირგვლიანების საგვარეულოდან ს. მაცხვარიში. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალის ს.ს., 1973.*
- ჯულბზა მურყტამ** – ნაკოშკარი (მაცხვარიში), ს. მაცხვარიში იყო. ამჟამად დანგრეულია და ზედ სახლია დაშენებული. გირგვლიანების საგვარეულო კომპი. *გ. გ. გირგვლიანი, 64 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯუმბზნი** – ყანა (მურშკელი) ს. მურშკელის დასახლ. აღმ., დამრეცია. *ვლადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ., მოსწავლე, მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჯუნი** – სათიბი, ტყე (ფარი – ვ. ნარსავიძე)
- ჯურულდ** – სათიბი (ფარი – ვ. ნარსავიძე)
- ჯუჰნ მოლ** – სამოვარი (ლამფალაში) ს. ლამფალაში, ფარჯიანი ჯუჰას ნახოვარი. *რამაზ ომეხის ძე ონიანი, 16 წ., 1981.*
- ჯუხტლანი** – ნასხალარი (ნაკ. ს.ს.), ს. თავრარის დასავლ. ყოფილი ნასხალარი. სამხ.-ით დგას 2 კომპი, ერთი ≈ 3 სართულით, მეორე – სართულ-ნახევარი. ამჟამად კოლმეურნეობის (ნაკის) ფერმა დგას. არის **გეყტრე ნალზიგტ**. დგას რამდენიმე სახლი. **ჯუხტ** < ჩუხტ-დანო. **ჩუხტ** „სოკოვანი დაავადებაა კულტ. მარცვლეულობისა. უჩნდება თავთავთან (აქვს სიმინდსაც, მხოლოდ აქ სიმინდს არ თესავენ)“. *ვასილ ბერნაყის ძე ქალდანი, 57 წ., მოსამსახ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*
- ჯუჰერ** – სათიბი (იელი), ასკარდშია, წიწვნარ-ვერხენარი, ფერდობ-ვაკიანი. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, VII. 1972 წ.*
- ჯუჰანი** – ღელე (ნაჯვდიერი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-დასავლ. მოედინება, იყენებენ სარწყავად. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. ნაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჯუჰანი (2)** – ღელე (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის დასახლების სამხ. ნაწილში, მოედინება სათიბებს ნამხტერსა და ნატყტიფს შორის. მურყნარის ზოლი გასდევს წყლის ღარს. სარწყავია. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჯუტემ** – სათიბი, ყანები (ჰადიში) ს. ჰადიშის დასავლ. ჰადიშერას მარჯვ. მხარეზე. ჯუა „ძუ – დათვი, მგელი, ძალი“. *სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ., პენს., ს. ჰადიში, იფარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ჯამბ** – კლდე (ჟაბეში), მდ. წანგრულას მარცხ. კალთის სანადირო კლდე. *ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჯამთმა დაბ** – ყანა (ნანარი) ს. ნანარისკენა გზის მარცხ. მხარეზე, მუსელიანების ყოფილი ყანა. *ვ. ნ. ქურასბედიანი, 35 წ., 1974.*
- ჯანსუხტი მურყტამ** – ნაკოშკარი (ჟაბეში), ს. ჟაბეშია, ტუბიზრას მარცხ. მხარეში, ნანგრევები კარგად ჩანს, ამჟამად ჯაფარიძეებს უკავიათ, ადრე იოსელიანებისა ყოფილა. *მუსა იასონის ძე კახიანი, 77 წ., პენს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჯანჩიკრე ღარ** – სამოვარი, ტყე (ყარი), ჟიბე ყარშია, ღარი მდ. თეთნაშერას მარჯვნივ. დაქანებულია, შიშველია, კენჭნარი, გვერდითი კალთები შერეული ტყითაა მოფენილი. ჯანჩიკ ცინდელიანის ყოფილა, სახელიც მისი შერჩა (ცოცხალი არაა). *ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*
- ჯანჩიკრე ჭტედ** – სამოვარი (ლარილარი), ს. ჟაბე ლარილარშია, აღმ. კედელი. ჟიბე მარდსა და ლარილარის შუა მდებარე დამრეცი კედელი. ჯანჩიკ ცინდელიანის სახ. (გარდაცვლილია). *ალმაგვირ ისლამის ძე ქალდანი, 65 წ., პენსიონერი, ს. ლარილარ, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 19.9.1970 წ.*
- ჯანჩიკრე ადგი (იხ.ჯანჩიკარ)**
- ჯანჩიკრე ადგი (ლ) (2) (იხ.ჯანჩიკარ)**
- ჯანჩიკარ** – სამოსახლო (ყარი), ჟიბე ყარშია, მდ. თეთნაშერას მარჯვ., სამანქანო გზის ზემოთ, სახნავ-სათიბებით, ზალით. ჯანჩიკ ცინდელიანის ყოფილი კუთვნილი მამული (ცოცხალი არაა). რელიეფურად – ღარი ებჯინება ზემოდან საკარმიდამოს, რის გამოც სახელიც *დაერქვა. ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ., მოსამსახურე, ს. ყარი, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970 წ.*

- ჯანჩიკაძე** (2) – სამოსახლო (ზ. სგურიში) ს. ჟაბე სგურიშია, მდ. ჭუბრულას მარჯვ. მხარეზე. ვაკე ადგილია, ხილნარიცა – ვაშლი, მსხალი, თხილი, ანწლი. სათიბ–სახნავ–სამოვრებით. *თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ., სამ. სკოლადამთავრებული, ს. ყან, ჭუბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 11.9.1970.*
- ჯანჯგაშ** – სათიბ–სამოვარი (იელი) ს. იელის სამხ.-დასავლ., სამანქანო გზის ქვემოთ. ადრე სახნავიც იყო. ხილნარი ადგილია. *რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1972. VII.*
- ჯარილ** – სათიბები (იენაში) ს. იენაშის ჩრდ.-აღმ. მხარეში, პატარა კომპივით იდგა, სალოცავი მუშებისა. *ილიკო გ-ძე ფარჯიანი, 49 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯარილდ** – საკულტო (ლაპილი), ს. ლაპილის აღმ. დგას სპენდიკის ჯვარი. სოფლის ახლოსაა. *ზურაბ ს-ძე პაკელანი, 48 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯარლდ** – სამოვარი მაცხვარიში, ლაპლა ჭალაას მარჯვ. დგას სპენდიკის ქვისაგან გამოჭრილი ჯვარი. *გურამ გ-ძე გირგვლიანი, 35 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯაჭუთი ბოგ** – ჯაჭვის ხიდი (გვალდერი), ხიდი მდ. ენგურზე, სოფ. გუალდერის აღმ. მხრიდან, ს. კალაშის დასავლ. ხიდი სამარხილოა. *ემუზა დავითის ძე ჩხეტიანი, 91 წ., პენსიონერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*
- ჯაჭუთი ბოგ** – ნახიდარი (ქვ. ვედი), უედრგლაზე იყო გადებული ჯაჭვის ხიდი. ამჟამად ნახიდარია მხოლოდ, კანტორის სამხ.-აღმ. *ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 76 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.*
- ჯახი მოლულდ** – სათიბი (ყვედრეში), ს. ყვედრეშია, ტყეშია, ჯახი ლიპარტელიანის ახო. *ჯ. პ. ლიპარტელიანი, 30 წ., 1974.*
- ჯაჯუტრეშ** – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ლამთხვერის სათიბია, ჭალაას მარცხ. მხარეზე, ჯაჯვანებს ეკუთვნის. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. ლენჯერის ს.ს., 1972.*
- ჯაჭი ღარილარ** – სამოვრები (სიდიანარი) ს. სიდიანარის ჩრდ., ჰარეტის სამხ. კალთა. *ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ., ლატალი, 1973.*
- ჯერი** – სახნავი (ზ. მამი), ჟაბე მამშია, ვაკეა. *ბ. გ. ბაბლუანი, 73 წ., ი. ნ. ჯამბურძე, 59 წ., 1978.*
- ჯირა დაბ** – საკულტო (ზ. ჭველფი) ლეჟაჭველფში, დგას დიდი მუხა დავაკებაზე, ნაეკლესიარი არაა, საკულტო ადგილია. *დ. ნ. ზურაბიანი, 57 წ., 1978.*
- ჯოდ ლარელ** – სამოვარი (სასაში), ს. სასაშის საზაფხულო მთა.
- ჯოდი ბოგ** – ხიდი (ბოგრეშ; ი) ს. იფარიდან კალისკენა გზაზე, ≈ 8 კმ-ზე ენგურზეა გადებული ხიდი. *სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრეში, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ჯოდი დაბ** – ყანა (ღობი) ს. ღობში.
- ჯოდი დაბარ** – ყანები (ლაღამი) ს. ლაღამის ჩრდ.-აღმ., მესტია ჭალაას მარჯვენა მხარეზე. *დ. ს. გვარლიანი, 27 წ., მოსამსახ., ს. ლაღამი, 1972. VIII.*
- ჯოდი ლარალ** – სამოვრები, დამტვე ლარასთანაა. *გ. ზ. ბაბლუანი, 55 წ., 1978.*
- ჯოდი ლარალ** (2) – სამოვრები (ფანაგა, მამი) მთის დასაწყისში, სიგრძეზეა მინდორი. *ს. ს. ჯამბურძე, 90 წ., დ. მ. გასვიანი, 70 წ., 1978.*
- ჯოდი ლარელ** – სათიბები (ქახუნდერი) ს. ქახუნდერიში.
- ჯოდი ლარე** – სათიბი (წვირმი) ს. წვირმის აღმ., სოხაშა თაფაშის გაგრძელება აღმ., გზის ზემოთ. *რობინზონ იესეს ძე ფანგანი, 31 წ., მოსამსახურე, ივარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*
- ჯოდი ლარე** – სამოვარი (მესტია) კახვრშია, ტურბაზის აღმ. *თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ., მესტიის რ-ნი, 1972.*
- ჯოდი ლარე** (3) – სათიბი (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-დასავლ., მულხურას მარცხ. კალთაზე. *ერმალო ციოყის ძე ჟორჯოლიანი, 85 წ., პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჯოდი ტანარ** – გზა (ნაჯვდიერი), გზა ნაჩლუტარის გაგრძელება დასავლ. მიმართულებით. სამანქანო გზაა. კოწახურის ორლობეზია გრძლად გზის ნაპირებზე. უმეტესად დასახლების სამხ.-აღმ. ტანარ „ბუჩქნარები ცალკეული“. ტან „ბუჩქნარი რისამე ცალკე არსებული“. *ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ., პენს., ს. ნაჯვდიერი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*
- ჯოდილარ** – გზა ს. ჟაბეშის ჩრდ.-აღმ., ტუბიერის სათიბებისკენ მიმავალი გზა – სამარხილო, რომელიც გრძელდება კოჯა ჰაყბის შემდეგ. ≈ 1 კმ. სიგრძისაა. *ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯრდილზრ – სათიბები (ჩვაბიანი) ს. ჩვაბიანის სამხ.-აღმ., დასახლების ზემოთ. გრძელი ფორმის სათიბები. *არჩილ დავითის ძე გიგანი, 51 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯრდილზრ – ყანები (სოლი), ს. სოლშია, დასახლების სამხ., სამანქანო გზის ქვემოთ, მოგრძო ყანა და ვიწრო. *რომანოზ ალექსანდრეს ძე ხაფთანი, 52 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972. IX.*

ჯრდილზრ (4) – სამოვარი, ტყე (ჭაბეში), ს. ჭაბეშია, მდ. მულხურას მარჯვ. კალთაზე, მწვერულის სათიბის შუა ნაწილიდან დასავლეთით, ვიწრო და გრძელი სამოვარია. *ჟორა მუსას ძე კახიანი, 31 წ., მოსამსახ., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯტარილდ (2) – სათიბი, სამ. მთა (ყარიში, ლექვისირი, უსგვირი), მთა შტი-შია, ამაღლებული ადგილია. ხელოვნური ჯვარია ჩარჭობილი. *დ. ი. ლიპარტიელიანი, 33 წ., 1974.*

ჯტარილდ – მთა (უსგვირი) ჭალაშა და ლტუჯას შორის, შიშველი რელიეფით, ალპ. ზონაა. რელიეფურად ჯვრის ფორმისაა. ოთხი ქედის შესაყარი (თუ გასაყარი, საწყისი წერტილი). *ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1973.*

ჯტარსწანიშ ტტიბ – ხევი (ბეჩო) ს. ბაგუდანარს აღმ., ხტალმისა და თუწარს შუა მდებარე დეღე. *გრამიტონ ბესარიონის ძე კვიციანი, 63 წ., კოლმურნე, ბეჩოს ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. სექტემბერი.*

ჯტარილარ – სამოვარი (ლამფალაში) ს. ლამფალაში, სალოცავი არაა, უბან ლეკუმბასტში. *რამაზ ოძეხის ძე ონიანი, 16 წ., ზ. ს. გულბიანი, 22 წ., 1981.*

ჯტევიშ ნწლეშგალ – ყინულიანი ადგილი (ледник) (ცხუმარი) მგვგლდარ-ისა და მწვერვალ როკოს შუა. მეგრელებისა და სვანების ნწლეშგალადგი. *გიორგი სათვერის ძე ქალდანი, 78 წ., პენსიონერი, ს. ტტიბერი, ცხუმარის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯტედ ლარწლ – სათიბები (ლემსია-ქაშვეთი) ს. კაერის სამხ. მესტია ჭალაშ მარცხ. კალთის ვაკე სათიბები. ეკუთვნის ლემისა-ქაშვეთს. *დ. გ. მერლანი, 23 წ. ლენჯერი, 1973.*

ჯტედ ლარწ – სათიბი და ტყე (ივარი) ს. ივარის აღმ. მდ. ჰადიშქალას ხეობაში. გრძელი სათიბი და ფერდობია. ლეგები ჭარბობს. *ლუკა ბესის ძე გულბანი, 88 წ., პენს., ს. ივარი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.*

ჯტედ ლარწ – (იხ. **ჯტედ ლარწ** – ივარი)

ჯტედი ლაროლ – სათიბები (კაცხი). დასახლ. კაცხის ჩრდ. სათიბებია გრძელად. *ჯეირან ჟორჟის ძე ჩხეტიანი, 13 წ., მოსწავლე, ს. ფარი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.*

ჯტედი ლარწ – სათიბი (ლემსია) ჭალაშ მარცხ. მხარეზე. გრძელია საკმაოდ. *შ. ა. შუკვანი, 28 წ., მოსამსახ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. IX.*

ჯტედიწ – სათიბი (დემდერი) ს. დემდრის ჩრდ.-აღმ., სათიბ ქელიშის ჩრდ.-აღმ. გრძელი რელიეფით (შესამლებელია „შორეულისა“ (?). *ლევარსან ომანას ძე ჩხვიმიანი, 58 წ., პედაგოგი, ს. დემდერი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.*

ჯტედიწ (2) – სატყეო სავარგული (კიჩხულდაში) ს. კიჩხულდაშის დასავლ., სათიბი ნწწკრალის გაგრძელება ჩრდ.-ით მდ. მატლწმ-მდე. ≈ 2,5 ჰა ფართობის სავარგულია ფიჭვისა (გგვბარ ხალაშა). ადრე ყანა ყოფილა (მეტყუაფ ლი). *თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯტედ-ლარწ – სათიბი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი) ჭალაშ მარცხ. კალთაზე, ქაშვეთის მცხოვრებს ეკუთვნის. *ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.*

ჯტედ-ლარწ (3) – სამოვარი (იენაში) ს. იენაშის ჩრდ. აღმ. გრძელია. *ი. გ. ფარჯიანი, 49 წ. ლატალი, 1973.*

ჯტედშიერ – ყანები (მურყმელი) ს. მურყმელის დასავლ., სამანქანო გზის ორივე მხარეზე. **ჯტედიწ** „გრძლისა“, ჯრდი „გრძელი“. *მაქსიმე დავითის ძე კაკრიაშვილი, 40 წ., მოსამსახურე, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. ივლისი.*

ჯტერა ფასტ – სათიბი (ცალერი) ს. ცალერის სამხ.-აღმ., სათიბ კწრშია, ლამურყუამის სათიბის ჩრდ.-ით. *ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარმიანი, 58 წ., კოლმ., ნაკის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.*

ჯტეჰი ლარწლ – სანერგე (არცხელი) ს. არცხელის დასახლ. სამხ.-დასავლ., მულხურის მარცხ. კალთაზე. სანერგეა წიწვნარის. *ერმალო ციუყის ძე ჟორჟოლიანი, 85 წ. პენს., ს. არცხელი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.*

ჯტინელ ნაბოგ – ნახიდარი (შგედი), მდ. ენგურზე იყო ხიდი იდლიანისკენ. ხიდის მშენებლობის დროს 2 ვაცი დაიღუპა – კვანჭიანები. ამჟამად იქ ხიდი არაა. *შუშანა ოთარის ას. იოსელიანი, 50 წ., პედაგოგი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.*

ჯუბინელ ნაკანტორ – ტყე (ხევრა). ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულა, 1973.

ჯუბინელ ნაკრაჭულ – სამოვარი (კაერი) ს. კაერისა და ს. ლემსიის საზაფხულო სად. მთაში, არის ძველი ნაკარვები. დ. გ. მერლანი, 23 წ., ლენჯერი, 21973.

ჯუბინელ ნამრლ – ტყე (არცხელი) ს. არცხელის სამხ.-აღმ., მულხურას მარცხ. კალთაზე. ძველი ნაკაფარია ტყის. ამჟამად შერეული ტყეა. ნოდარ ნიკოლოზის ძე მარგვიანი, 33 წ., მოსამს., მულახის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1971 წ. სექტემბერი.

ჯუბინელ ნაშუკუტ – გზა (ხაიში), ნამსგა-ლეუტიშკუათხ. სამოვარ ნამსგაღევის აღმართ-ზე საცხენო გზა. ს. ჟაბე უედისკენ. ვარდან მახამეთის ძე ჭკადუა, 75 წ., პენს., ს. ვედი, მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ოქტომბერი.

ჯუბინელ ნალგენტარ – ტყე, სამოვარი (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ენგურის ხეობის მარცხ. კალთა-ზეა, ტყე წიწვიანია. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ., ლენჯერის ს.ს., 1972.

ჯუბინლარე სადგემ – გამოქვაბული (ნაკ. ს.ს.), მდ. ნაკრას მარცხ. კალთის კლდის გამოქვაბული, ტბა მაყელცინის თავზე. მონადირეთა სადგომი ყოფილა. წყალიც შიგნითაა, სირღმით ≈ 60 მ-მდეა, განი 5-10 მ. ვასილ ბერნაყის ძე ქალ-დანი, 57 წ., პედაგოგი, მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ნოემბერი.

ჯუბარ – საკულტო ადგილი (იელი) ს. იელიში, მალღობზეა, ჯვარია დაყენებული, წვირმისკენ გზაზეა. რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ., კოლმ., მესტიის რ-ნი, 1972 წ. ივლისი.

ჯუბარ-ზაგარ – ტყე (კალაში), ტყის მასივი ღენის დასავლ., ჭარბობს ჯიჰრა, კლდეცაა. გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ., კოლმ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. ოქტომბერი.

ჯუბარილდაშ ზაგარ – ქედი (უსგვირი) ჭალაშ მარჯვ. კალთაზე, ყუანასა და უსგუტის შორის. ა. ბ. გურჩიანი, 65 წ., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1973.

ჯუბარილდაშ ამხე ღარ – ღელე (ხევრა), მთა ჯვარილ-სა და მეშხოლდაშ სტიკს შორის მოედინება. ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ., ლახამულას ს.ს., 1973.

ჯუბარგლდ – გზაჯვარედინი (ლუწვერი) ს. ლუწ-ვერის დასავლ., სოფლის დასახლებას ზემოთ, სამოვარ ჭუედზე, გზაჯვარედინი. იანსონ სო-ზარის ძე სუბელიანი, 60 წ., ტყისმცველი, ჭუ-ბერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 17.9.1970 წ.

ჯუდარაზ ბოგ – ხიდი (ზავარი) მდ. ლაშხირზე, შკე-დილდაშისა და ჯუდარას შორის. სამანქანო ხიდია. ი. დ. ლიპარტელიანი, 73 წ., 1974.

ჯუდარ – უბანი (ზავარი), ს. ზავარის ერთ-ერთი დასახლ. პუნქტი. ე. ჭ. ლიპარტელიანი, 24 წ., 1974.

ჯუმილ-დაჩუტრ ნაქადუ – გზა (ბოგრემი) ს. ბოგრე-შიდან ≈ 8 კმ-ზე, ჯრდი ბოგს იქით, ენგურის მარცხ. მხარეზე. სოლომონ ივანეს ძე გულბანი, 62 წ., პენს., ს. ბოგრემი, მესტიის რ-ნი, 1971 წ. აგვისტო.

ჯუნჯიორ – ტყე (სვიფი – ეც. ს.ს.), სამოვარ ლობარს აკრავს (სგამე და ქამე ლობარს) აღმ.-დან შერე-ული ტყეა, რცხილნარი და წვრილი მცენარეუ-ლობით. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ., პენს., ეცერის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. X.

ჯუნჯიორიშ ცხეც (იხ.ჯუნჯიორ)

ჯუქერ (იხ. ჯიქერ – ზ. ვედი)

ჯუქერიშ – საცხოვრისი (ლებურცხილა) მდ. ენგუ-რის მარჯვენა მხარეზე, ყანაა და ერთი მოსახ-ლე მეგრელი. მას ზემოთ სალი კლდეებია (არის კლდეც (квт. Джыкыр – 1190,5 – იხ. 1 : 100 000). რომანოზ მუზას ძე ჭკადუა, 74 წ., პენს., ს. ლებურცხილა, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1970 წ. ნოემბერი.

ჯუქერიშ ლეთკერ – სამოვარი (ზ. ვედი). არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ., კოლმ., ს. ზედა ვედი, ხაიშის ს.ს., მესტიის რ-ნი, 1969 წ. IX

3

ჰაბიშ ღარაშ ნენჩა – ტყე (მესტია, ზ. ვედი). არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.

ჰაბუტირ – მწვერვალი (ლახამულა).

ჰაგრ – მოედანი (მესტია, მურყმელი), ს. მურ-ყმელშია დასავლ. ნაწილი სახლებს შორის. დარჩენილი შიშველი ადგილია. ჰაგარ „შიშვე-ლი“. ნაპო დავითის ძე კაკრიაშვილი, 26 წ. 1971.

ჰაგაში ღარა – სათიბი (მესტია, მაჯვდიერი), ს. მაჯვდიერშია, დასახლების სამხ. ნაწილი, შემოკლებულშია. ჰაგამ „სახლში შემოსასვლე-ლი ალაგი“ (ხოლვით – ?) ჰაგამარ. ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ. 1971.

ჰად – სამოვარი, ბუჩქნარი (მესტია, ჟამუში), ს. ჟა-მუშის დასახლების სამხ. მულხურას მარჯვენა კალთაზე. იელნარია. გიორგი გაბრიელის ძე ნავერიანი, 76 წ. 1971.

- ჰადაშ ნაკ** – ტაფობი (მესტია, ფარი), გირგვლიანის ზევით, გორაზე მდებარეობს ეს ტაფობი. გამოიყენება სამოვრად. მოხუცები ამბობენ: აქ ალბათ ჰადრა ხარობდაო. მართალია, ჰადრა ახლაც ხარობს აქ, მაგრამ ძნელი დასაჯერებელია, რომ ამ ადგილის სახელწოდება მასთანაა დაკავშირებული. ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, 1965.
- ჰადლიშ** – გადასასვლელი (მესტია, სპარდიში), ძველი გადასასვლელი. ავთანდილ ანდრიას ძე რატინი, 37 წ. 1972.
- ჰადნიშ** – სათიბი (მესტია, ლახუმი), ს. ლახუმი-დშია, გზის ზემოთ თანდლისკენ, ჰადნი კაცის სახელია. რიდა ბესის ასული ფირცხელა-ნი, 55 წ. 1972.
- ჰადამიშ** – სანადირო ადგილი (მესტია). ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- ჰადრი** – ბუჩქნარი (მესტია, ზაგარი), ს. ზაგარშია, დგას ორი სახლი (ოჯახი) და მათ შორის არის ადგილი, ამჟამად ტყემლნარი. ადრე იელნარი იყო. ჰადრა „იელი“. გაიანე კამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ. 1969.
- ჰადუტდშ ნაკ** – (მესტია, ფარი), ჯგერანგ ზაგარიშის ჩრდ.-დასავლ., სამოვარ ჯოღერის სამხ.-დასავლ. ვაკე ადგილია. მის დასავლ. ტყეა და ს. ლაყური. სათიბი ზედ გორაზეა. ჰადუტდშ (<– ჰადუ-ულდ-შ ?). ჩიჩო მუზას ძე წულუკიანი, 63 წ. 1969.
- ჰადელდ** – სამოვარი (მესტია, ნაკი), ნასახლარ ჯუხუტლანის ჩრდ., სამოვარ გრჟიარ-ს ჩრდ. გზაც იქ გადის ნაკრისკენა მიმავალი. ბლომდაა ჰადროლ (იელი). ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 54 წ. 1969.
- ჰადარ** – სათიბი (მესტია, ლახამულა), ენგურის მარცხ. შგედში, სათიბ ნაკარს ამევს ქვემოდან, ადრე იხვნებოდა. ირგვლივ ძელნარია (ჰადრა ხაგ). კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969.
- ჰაერ** – სათიბი (მესტია, ფარი). ვახტანგ ჟემუზას ძე ნარსავიძე, იასონ ჩხეტიანი, 60 წ. 1965.
- ჰაეროპორტ** – აეროპორტი (მესტია), მესტია-ჭალანს მარცხენა კალთის დავაკება, თვითმფრინავების დასაფრენი მოედანი. თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 60 წ. 1972.
- ჰაზორლარა** – სახნავ-სათიბი (მესტია, დოლი), ს. დოლში, ნასპარიერს მარჯვნივ, ჩრდ.-აღმ. ჰაზო-ლარა „ეზო-სათიბი“. ყერემ პეტრეს ძე უმხვანი, 54 წ. 1969.
- ჰათუყურე ადგი** – საკარ-მიდამო (მესტია, ყარი), ჟიბე ყარშია, მდ. თეთნაშერას მარჯვენა მხარე, სამანქანო გზის ზემოთ. სახნავ-სათიბებით, ბალი. ჰათუყურე ვიზლიანის ყოფილი კუთვნილი მამული (ცოცხალი არაა). ანდრია ბიმურზას ძე აფრასიძე, 61 წ. 1970.
- ჰათუყურე ადგი** (2) (იხ. ჰათუყურე).
- ჰათუყურე** (2) – საცხოვრებელი (ზემო ყარიში, ქვ. სგურიში).
- ჰათუყურე** (2) – საცხოვრებელი (მესტია, ქვ. სგურიში), ს. ჩუბზე სგურიშის ჩრდ.-აღმ., ვაკე ადგილია, ჰათუყურე ვიზლიანის (ცოცხალი არაა) კუთვნილი მამული. თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ჰაკნაშიერ** (იხ. ჰაკნაშ).
- ჰაკუტი ღარ** – ტყე (მესტია, ზეგანი), ს. ზეგანის სამხ.-დასავლ., მდ. ლასილის მარჯვენა კალთაზე. დასახლების ბოლოში. მშრალი ღარია. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ. 1971.
- ჰაკუნაშ** – სათიბი (მესტია, ცალდაში, ჟაბეში), ს. ცალდაშის სამხ.-აღმ., სათიბ ჰობრანის ზემოთ, მგლხა ლახუმი. ალპური ზონა – სუფთა. (ლექს ლახუმი). პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.
- ჰაკუნდ** – სათიბი (მესტია, ზეგანი), ს. ნაკ-იფარის დასავლ. ენგურის მარცხენა კალთაზე, სათიბ ბენამდე. გუნტერ ილამაზის ძე გულბანი, 38 წ. 1971.
- ჰალგი ღარა** – სათიბი (ლენტეხი, ქაშვეთ-ლაშ-თხვერი), უჯერის სათიბებშია, ჭალანს მარცხენა მხარეზე. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ჰალგარ** – ტყე (მესტია), ს. ცალდაშის სამხ. დასახ. შერეული ტყე. ლგლაგე ლი, დასაცავი საქონლისაგან. პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.
- ჰალგარ** (2) – სათიბები (მესტია, მურშკელი), ტყე (ცალდაში), ს. მურშკელის ჩრდ.-დასავლ. გულანდ ტუბის მარცხენა სანაპიროზე. შემოვაკებულია მრგვალი ხის ჭერებით, რომ მთისკენ მიმავალი საქონელი არ შევიდეს. ისლამ გოჯის ძე გულბანი, 13 წ. 1971.
- ჰალგ** – საკრებულო (ლემსია), ს. ლემსიაშია, წყარო მოედინება, სადაც სადამოლობით თავს იყრიან ხოლმე. შემოვაკებული (ჰალგ) არაა. ამხნტაფშია. შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ. 1972.
- ჰამაშ** – უბანი (მესტია, ლახამულა), ს. ლახამულას

- ჩრდ. სამანქანო გზის ჩრდ. ცხოვრობს 3 ოჯახი. ზემოთ ს. თოთელეშია. დილის სამუშაო იქით იყო (ჰამს ჟი ეტმზლობის ლამშათე ი ნებოზს ჩუ ლემკედლონელიხ, ჰამშ ლამშა ეჩხაუ ხაღენახ). დუმა შარდენის ასული ჭკადუა, 46 წ. 1969.
- ჰამშ ამბარ** – სათიბი (მესტია, ლახამულა), ენგურის მარცხენა მხარეზე შგედში. სათიბ ნა-ჰნეგტარს ზემოთ. ჰამშ ამბარ (<– ჰამშ ამბარ). კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969.
- ჰამშიშ ფაფალ** (იხ. ფაფალ – ჰამში).
- ჰამეშ** – სათიბი (მესტია, დავბერი), ს. დავბერის ჩრდ-აღმ., ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ვაკე ადგილი. მზის მხარეზე. ჰამ „დილა“ – „დილისა“. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.
- ჰანდრიშ** – სათიბი (მესტია, ეცერი), ს. ეცერის ჩრდ-აღმ., სათიბ ჭიბარის სამხ-დასავლ. ვინმე ჰანდრის (საკ. სახელი) ყოფილი ადგილი (გვარი არ იცოდა). ილარიონ კოსდას ძე ხორგუანი, 60 წ. 1969.
- ჰანტოლშა მურყტამ** – ნაკოშვი (მესტია, ქაშვეთი), ს. ქაშვეთშია, თავმონგრეულია, ეკუთვნის წიფიანებს. მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ. 1972.
- ჰანტოლშა ცხეკ** – ტყე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ჰალაშ მარცხენა კალთაზე, (ჰანტო) წიფიანების ყოფილა. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ჰანტუქ ნალგენტარ** – კლდე (ქაშვეთ-ლაშთხვერი), ენგურის ხეობის მარცხენა კალთაზეა, მთა ჰარაშის გზაზე, სადაც ჰანტუქ წიფიანი სანადიროდან მომავალი დარჩენილა, ღამე დევი სტუმრებია, რომელიც იმას აკეთებდაო, რასაც ჰანტო; ჰანტოს ცეცხლი მოუკიდია თავის ტანზე, დევსაცო და დევი დამწვარაო. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ჰაპკურიშ შუკუ** – გზა (მესტია), ს. ლახამულიდან მიმავალი გზა მთა ჰაპკურიისკენ შგედის მხარეზე. კოწი იოსეს ძე კვანჭიანი, 55 წ. 1969.
- ჰაპკური** (იხ. ჰაპკური).
- ჰაპკურითეშ შუკუ** (იხ. (ჰაპკურიშ შუკუ)).
- ჰარეტ** – ზეგანი (მესტია, ბეჩო), ს. ბეჩოსა და ლატალის საზღვარი ზეგანი (ქედი). არის შერეული ტყეც, შიგა და შიგ სამოვრებიც. აღწევს ბალ-ის ქედამდე. ბეჩოსა და ლატალი გამყოფი ქედი. ანთუყ ნასავის ძე ხორგუანი, 80 წ. 1969.
- ჰარტი თარგნგზელ** – სამლოცველო (იფხი), მთა ჰარეტში, ქვებითაა (უბრალო) აშენებული ორი პატარა კოშკი, ლოცულობენ. კ. შ. გვიჩიანი, 66 წ. 1973.
- ჰარტი თარგნგზელ** – სამოვარი (სიდიანარი), მთა ჰარეტშია, დგას ორი დიდი ქვა, პატარა კოშკე-ბივითაა. ვალო ა-ძე სიდიანი, 37 წ. 1973.
- ჰასკალდიშ ლარე** (იხ. ჰასკალდ).
- ჰასკამშ შუ ყტიმშ** – კლდე, მწვერვალი (მესტია, ლემდერი), მდ. ლემდრგლას მარჯვენა კალთის ჩრდ. მხარე. სამოვარ გტიმრანისა და კლდე კაბერიშ ნამწყედუს შორის. „ჰასკამის ფორმა აქვს“. მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.
- ჰასტაშ** – კლდე (მესტია, იელი), ენგურის მარჯვენა მხარეზეა, სოფლამდე აღწევს. რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. 1972.
- ჰაწული ზაგარ** – ზეგანი (დ. მესტია), მესტიის სამხ-აღმ. გადაჭიმული ტყიან-სათიბებიანი ზეგანი, ს. იელისა და მესტიის საზღვარი. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972.
- ჰაწული ზუგტარ** – სამოვრები (მესტია), ჰაწვალდის ჩრდ. პლატო, საიდნაც იწყება შურო. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972.
- ჰაწულა** – სათიბები (მესტია), მესტიის სამხ-აღმ. სათიბები. ირგვლივ წიწვნარი ტყეა. ჩათო ესტატეს ძე ჩართოლანი, 45 წ. 1972.
- ჰაჯაშარ** – ტყე, სამოვარი (მესტია, სოლი), ს. სოლის ჩრდ.-დასავლ., დასახლების ქვემოთ, სამანქანო გზის ზემოთ. შუა ტყეშია პატარა ვაკე ადგილი, რომელსაც ჰქვია ბედიშა დაბილდ. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.
- ჰებდაშ** – სამოვრები, ტყე (მესტია, ლახუმდი), ს. ლახუმდის სამხ-დასავლ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე. წიწვნარი ტყეა (ლეღტმურა) ტყის ბლებიცაა. რიდა ბესის ასული ფირცხელანი, 55 წ. 1972.
- ჰებერ** – ყანა (მესტია), ჰებ – ბალი. ირინე მელიქიშვილი, 1961.
- ჰები წყარო** – წყარო (ცანა), ს. ცანაში იდგა ჰებ, ამჟამად არაა.
- ჰები წყაროდ კუამფარ** (იხ. კუამფარ) – ფლატე (ცანა), ცანასთან, ცხენისწყლის მარჯვ.
- ჰებში** – ნასოფლარი (მესტია, ნაკი), ნაკრას მარჯვენა მხარის ნასახლარი, ს. ნაკის დასავლ. ხარობს გარეული ბალი, ცხოვრობდა 4 ოჯახი. გვარები: 2 ოჯახი ცინდელიანები, 2 ოჯახი სუბელიანები. ამჟამად ნაკში სახლობენ. ბითე ისლამის ძე ქალდანი, 57 წ. 1969.
- ჰებში ღარაშ ლებგლყერ** – ტყე (მესტია, ზ. ვედი). არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.

- ჰეზი ღარაშ ლჷქმოლ** – სათიბი (მესტია, ზ. ვედი). არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.
- ჰეზი ღარ** – ღელე (მესტია, ზ. ვედი), ზედა ვედში, გარეული ბლის ხეები აქა-იქა. ტყის მასივია. არჩილ კოსდას ძე ჭკადუა, 40 წ. 1969.
- ჰეზიშ** – სათიბი (მესტია, იელი), ასკარდშია, დამრეცი, ლეჟკაშორ ლიხ, შგორი...ბალი არაა. რ. ვ. ხვიბლიანი, 38 წ. 1972.
- ჰეზი** – ქედი (მესტია, დავბერი), მდ. ენგურის მარცხენა კალთის ქედი, ლაგურკას სამხ. ქედი. ფოთლოვანი და წიწვიანი ტყე. ნოდარ პლატონის ძე მარგველანი, 40 წ. 1971.
- ჰეზიელ** (იხ. ჰეზი), ირინე მელიქიშვილი.
- ჰეზიშორ** – სათიბები (მესტია, ღემდერი), ს. ღემდერის ჩრდ.(აღმ.), სათიბ-სამოვარი ჯოღერის დასავლ. ბალნარია (გარ.), წაბლნარი არაა. ჰეზი „ბალი“. ლევარსან ომანის ძე ჩხვიმიანი, 58 წ. 1969.
- ჰეზიშორ** – სათიბი (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშის აღმ., მდ. წანრელას მარცხენა კალთაზე, სათიბ ქართაშის ქვემო ნაწილი. სათიბ ლასკაშის ზემოთ. ამჟამად ჰეზი არაა, ადრე ყოფილაო. ჯეირან ჭიჭიკოს ძე კახიანი, 20 წ. 1971.
- ჰეზიულ** – სოფელი (მესტია, ეცერი), ეცერში შემავალი 19 კომლიანი სოფელი. სამანქანო გზის ჩრდ. დაახლ. 1 კმ. სოფლის ირგვლივ ყანები და სათიბ-სამოვრებია; დგას ეკლესია მაცხაშორ, ნაკოშკარი. გადმოცემით: ხეზდ-იდანო „იწოდა“-ნო, მაგრამ ბევრია ტყის ბალი (ჰეზი-ულდ → ჰეზიულდ → ჰეზიულ ?). ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ. 1969.
- ჰეზი** – სათიბი (მესტია, ზარდლაში), ს. ზარდლაშის დასახლების დასავლ. ყოფილა მრავალი ბლის ხე, ამჟამადაც არის. ნოდარ შამშის ძე გაბლიანი, 32 წ. 1971.
- ჰეზიელი** (იხ. ჰეზი).
- ჰედრაშ** – სამოვრები (მესტია, ლახუშდი), ს. ლახუშდშია სამხ-დასავლ. მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, თხილნარი ადგილია. ჰადრა ჩანს. რიდა ბესის ასული ფირცხელანი, 55 წ. 1972.
- ჰეკრა** – სამოვარი (კვანჭიანარი), ს. კვანჭიანარის აღმ., ნასახლარია, შედის სამტაშის ტერიტორიაზე. შ. ნ. კვანჭიანი, 49 წ. 1973.
- ჰელდერ** – სათიბი (მესტია, ქართვანი), სოფლის სამხ.-დასავლ. ყანა ლეჟტბარაშის ქვემოთ, კარგი სათიბია, ორჯერ თიბავენო (ჰელდ ლეგ → ჰელდერ). გრამიტონ პავლეს ძე გაბულდანი, 47 წ. 1969.
- ჰელარი კოჯ** – კლდე (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშის პირდაპირ (ჩრდ.), მდ. მულხურას მარჯვენა კალთის ციცაბო კლდე. (1: 100000 ... -2994). ჰელ (ჰელ ლოქტ ლახბიად „შიშის ზარი დაეცა“). ჭიჭიკო ივანეს ძე კახიანი, 44 წ. 1971.
- ჰელარი ტუბი** – ხევი (მესტია, მაჯვდიერი), მდ. მულხურას მარჯვენა შენაკადი. მოედინება მთა ჰელარის სამხ-დასავლ. კალთებიდან. (იხ. 1: 100000 ... 2294). ნიკოლოზ კონსტანტინეს ძე შერვაშიძე, 61 წ. 1971.
- ჰერტშიერ** – ნაეკლესიარი, სასაფლაო (მესტია, დოლი), ს. დოლის ქვემოთ, ნაეკლესიარია, არის სასაფლაოც. ყერგმ პეტრეს ძე უშხვანი, 54 წ. 1969.
- ჰემკილ** (იხ. ხემკილ).
- ჰემკლა ბოგვლდ** – ხიდი (მესტია, ქაშვეთი), ხიდი ელღერას მდინარეზე, სამარხილო (ელღერა იგივე ენგური). მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ. 1972.
- ჰენერ** – სათიბი (მესტია, ჩვაბიანი), ს. ჩვაბიანშია, ჩოგაშის სათიბის მეზობლად. მშრალი და შვეული სათიბი. ჰენ. არჩილ დავითის ძე გიგანი, 52 წ. 1971.
- ჰილ-ლათუფარ** – ტბა (მესტია, ჟამუში), ს. ჟამუშის დასახლების სამხ. მულხურას მარჯვენა მხარეზე. დგას ტბა დაახლ. 300 კვ. მ. სიღრმით – 2 მ. სადაც ჯორით კაცი დამხვრჩალაო. ვლადიმერ გიორგის ძე ნავერიანი, 40 წ. 1971.
- ჰილტაშ** – სათიბ-სახნავი (ნესგუნი), ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე, დასახლების აღმ. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- ჰილტაშ ცხეც** – ტყე (ნესგუნი), ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე, ფოთლოვანი ტყით. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.
- ჰინგრილ** – კლდე (ხევრა), კელღერას მარცხენა მხარეზე, უნაგირია კლდე. ვ. მ. ჭკადუა, 30 წ. 1973.
- ჰინგროლ** – ტყე (მესტია, კიჩხულდაში), ს. კიჩხულდაშის ჩრდ-აღმ. წიწვიანი ტყის მასივი. ზემოთ უნაგირივით ვაკე ადგილი აქვს, გვერდები ფერდობებია. (ნაკვლდ ხარ ჰინგრიშალ, ეჩხენ-ამხენჩუ – ფლეტ). თემრაზ ვიბლიანის ძე ვიბლიანი, 49 წ. 1969.
- ჰინგრელ** – სამოვარი (მესტია, ღემდერი), მდ. ღემდერელას მარჯვენა კალთა, გორა ტირხის ჩრდ. უნაგირა ადგილია, დასასვენებელიც. მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.

- ჰინწური** – ტყე (მესტია, მურშკელი), ს. მურშკელის ჩრდ-აღმ., კალოდნის ზემოთ ფოთლოვანი ტყით – რცხილა, მუხა, არყნარი, ძელი. ვალადი ბათოს ძე მჭედლიანი, 13 წ. 1971.
- ჰიწანი** – სახნავი (მესტია, კაცხი), ყანა თინთურანისა და ტუბრას შორის. შალვა ფილოვანის ძე ჩხეტიანი, 13 წ. 1969.
- ჰობდერ** – სათიბ-სამოვარი (მესტია, ლაღამი), ს. ლაღამის ჩრდ. ცადდერის ქვემოთ, სოფლისკენ. არყნარი ტყეცაა, იცის აბედი (ხის სოკოები). (ჰაბედ ?). გ. ი. ფალიანი, 38 წ. 1972.
- ჰობრალ** – სათიბი (მესტია, ცალდაში), ს. ცალდაშის სამხ-აღმ., სათიბ ლჰკრკას ზემოთ, ზაგნის ქვემოთ სამხ. აქა-იქ ჰებრა ხაგ, არყნარია უფრო და ვერხვარიც. პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.
- ჰოკელ** – სათიბი (მესტია, ლაბსყალდი), ს. ლაბსყალდის ბოლოში (ქვემოთ). ყანა ნაკდერს ქვემოთ, ჩრდილოეთიდან ესაზღვრება ფეტურა (?), ფეტურა სადა ჰოკელს ჰყოფს წყალი (?) ჰოკელ („ჰოკერ“ ?) „ბოლო“. ბასილო თავას ძე გუგუსიანი, 57 წ. 1969.
- ჰოკრი დაბ** – ყანა (ნესგუნი), ს. ნესგუნის ყანაა, ფუშყვერის მარჯვენა მხარეზე. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.
- ჰოკრი კეჰ** – კლდე (მესტია, ცალდაში), წანრგლას მარცხენა კალთის კლდეებშია, სანადირო, ნესგა კეჰის ძირში. პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.
- ჰოკრი ლაგან** – კლდე (მესტია, ცალდაში), წანრგლას მარცხენა კალთის კლდე, კლდეების ქვემო ძირში არის ნადირთა სადგომი (ჯიხვების, არჩვების). პავლე ბითეს ძე ზურებიანი, 83 წ. 1971.
- ჰოკრი ტუბი** – სათიბი (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშის აღმ., მდ. წანრგლას მარცხენა მხარეზე, დელეა, სოფლის აღმ. მხარის ბოლო ადგილი. ჰოკერ „ბოლო“. ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ. 1971.
- ჰოკრილ** – სამოვარი მთა (მესტია, ყარი), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა შენაკადის მდ. ჰოკრილის შესართავის დასავლეთის, მთა ნენსგერის გზაზე, ვაკე ადგილი, დგას 4 კარავი, ტყე შერეული. თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ჰოკრილა** – ღელე (მესტია, ყარი), მდ. ჭუბრულას მარჯვენა შენაკადი. მოედინება ჰოკრილში კოჯანრიდან, ჰოკრილში ხანსრარიდან. (იხ. 1: 100000). თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ჰოკრილ ლი** (იხ. ჰოკრილა).
- ჰოკრილ ტუბი** – ხეობა, სამოვარი მთა (მესტია, ყარი), მდ. ჰოკრილა-ს ხეობა. დგას 1 კარავი, გზა მიდის მდინარის მარცხენა მხარეზე. მოშიშვლებული ადგილია, ტყე ნარევიცაა. ღარების ფერდობები კლდიანიცაა და ტყიანიც შერეული, უფრო წიწვიანი. თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ჰოკრილში ლელოკოლ** (იხ. ჰოკრილში მეგჰოლუ).
- ჰოკრილში ლანკურინარ** – კლდე (მესტია, ყარი), მდ. ჰოკრილას სათავის ზემოთ კლდეები, ციცაბო კალთებით, გამყინვარებაც. (იხ. რუკა 1: 100000 ... – 3847, 7 – მწვერვალი). თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ჰოკრილში მეგჰოლუ** – კლდე (მესტია, ყარი), მდ. ჰოკრილას სათავეების ზემოთ, კლდე ჰოკრილში ჭუქის ჩრდ-აღმ. შიშველი კლდეა, კლდეს ლოკავენ ჯიხვებიო. შესაძლებელია იყოს მარილის გემოს, მჟავე გემოს კლდე – სვან. ჯერაბ, რომელიც იხმარება ტყავის შესაღებად, შალეულს, მატყლეულისგან ნაწარმებს ღებავს, ხსნიან თხმელას კანის ნახარშიში. თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ჰოკრილში რიყი სგი** – მჟავე წყალი (მესტია, ყარი), მდ. ჭუბრულას ნაპირას, ჭალაშია, წყალდიდობის დროს იფარება. საზაფხულო მთა ჰოკრილშია. თამაზ დიმიტრის ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ჰოკრილში სგი** – მჟავე წყალი (მესტია), მდ. ჰოკრილა-ს მარცხენა მხარეზე, ფერდობზეა ტყეში, ჰოკრილში ქუანის სამხ.-აღმ. თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ჰოკრილში ტუბი** (იხ. ჰოკრილ ტუბი) – ხევი (ჭუბერი), მდ. ჰოკრილა-ს ერთ-ერთი ხეობა. ფსკერ : ჰოკ=ერ. ფსკერი გადმოითარგმნება სიღრმედ (საბა) იხ. ფსკერ=თან გვ. 362.
- ჰოკრილში ქუან** (იხ. ქუან – ყარი).
- ჰოკრილში ჭუქუ** – მწვერვალი (მესტია, ყარი), მდ. ჰოკრილა-ს სათავე, მწვერვალი, რომლის სიმაღლეა 2470,7 (1: 100000). ჩრდ. მხრიდან ძირში გამყინვარებაა. „ჰოკრილას კენწერო“ ჭუქუ – ჭქქი „პრიალა“ (შიშველის მნიშვნელობით). თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.
- ჰოკრილში ხანსრარ** – მყინვარები (მესტია, ყარი), მდ. ჰოკრილა-ს სათავეებშია, ჰოკრილში ლანკურინარის ძირში, 20-30 მ. სიღრმის, აქვს ნაპრალები (იხ. ... 1: 100000 – შეცდომითაა).

თამაზ დიმიტრის ძე ნარსავიძე, 18 წ. 1970.

ჰოკრილშე წარც – გადასასვლელი (მესტია, სგურში), მდ. ჰოკრილის სათავეების მთები, უშველები გამყინვარებით, კენჯბარ ლიხ, ხანსარ ეჩხენჩუი ხაზ ი ამხენჩუი ნაპარლისგა. (იხ. რუქა, მწვერვალის სიმაღლეა 3847,7 რუქაზე ..., სახელი ვერ დავაზუსტე – 1: 100000), გადასასვლელი მთა კვან-ამდე. ხაბჯი ბიბუს ძე ჩხვიმიანი, 68 წ. 1970.

ჰუნწული – სათიბი (ნესგუნი), ფუშყვერის მარცხენა მხარეზე, ტყიანი ადგილია, ფოთლოვანით, საჩრდილო ადგილია. ელგუჯა ვლადიმერის ძე გულედანი, 36 წ. 1972.

ჰულდუმ – გზა (მესტია, ფხოტრერი), ს. ფხოტრერის დასავლ. საძოვარ ნაუმ ქოროლს მოსდევს ჩრდ.-აღმ. მხრიდან. ტყიანი ადგილია. საულაშ-ს ჰვეთოს მდ. კენიმდე ჰერპენდიკულარულად. „ჰულდუმ“ (ბქვ. ლხმ. „ლები“) შვეულია და მიმსგვსებული ლხმ. ლების („წაფხლი“). ეგნატე ამაიზის ძე ქანცლიანი, 55 წ. 1969.

ჰურტყტილ – საძოვარი, სათიბი (იელი), ენგურის მარცხენა კალტაზე, იელის პირდაპირ, ირგვლივ ტყე აკრავს, ტერასა პატარა. იონა ვისიბის ძე სამსიანი, 77 წ. 1972.

ჰუყუ-ზაგარ – საძოვარი (ლემსია, კაერი), ქამე ლახვშია, მაღლობი ადგილია სერზე. კაერისა და ლემსიის მთის საძოვარი. შადურ ადილარის ძე შუკვანი, 28 წ. 1972.

ჰუყუ-ზაგარ (იხ. ჰუყუშე ზაგარ).

ჰუყუტარ – სათიბი (მესტია, ბარში), სოფლის თავში ჩრდ.-აღმ., მდ. კედრგლასა და დაწმარს შორის. ჰუყუ „რისამე გორა (ქვისა, მიწის...)“ „შალა ამის ძე გურჩიანი, 78 წ. 1969.

ჰუყუტარ – სათიბი (მესტია), ს. ჰებუდის სამხ.-დასავლ., ლაურარის აღმ. კარგი სათიბიაო („ჰუყუშალ როქუ ხეგნიტუ ჭემ“). ზაგამზე სამსონის ძე ფარჯველიანი, 39 წ. 1969.

ჰუყუტარ – სათიბი (მესტია), სოფლის ქვემოთ, მაცხოვრის სახ. ეკლესიის ჩრდ. ოღრო-ჩოღრო რელიეფია, პატარ-პატარა ბორცვებიანი („ჰუყუტარშალ ადგი ლი“). ჰუყუტ „ბორცვი“, „ამობურცული“. გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ. 1969.

ჰუყუტარ – ტყე (მესტია), ქედი ზაგრიშის დასავლ. ჰუყუტ-შალ ადგილარ ლიხ. ბორცვიანია. სვიმონ აზნაგეთის ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.

ჰუყუტარ (4) – სათიბი (მესტია, ჭელირი, ჰებუდი, ქვ. კალაში), ტყე (ფარი), ს. ჭელირის ჩრდ.-აღმ.,

სათიბ მაცკაშს აკრავს დასავლ. ოღრო-ჩოღრო ადგილებია. (გიმიშ ჰუყუტარ ხარ ჟიბოტ ლაღლთე და ეჩხენ-ამხენ). ჰუყუტ. აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969.

ჰუყუტარ ბოგ (იხ. ჯაჭტიმ ბოგ).

ჰუყუტარ ზაგარ – ნაეკლესიარი (მესტია, ქვ. კალაში), სოფლის სამხ. კიდე, სადაც დგას ნაეკლესიარი მაცხტარ სოფლის სამხ., მდ. ენგურის მარჯვენა მხარეზე, ს. გუალდერისკენა მიმავალი გზა გადის. მაღლობია. „ამობურცულის (პატარა ბორცვის) ზეგანი“. გიორგი კოსდას ძე მურღულიანი, 60 წ. 1969.

ჰუყუტარ – ბორცვები (მესტია, ლახუშდი), მთა მუბშია, მდ. ენგურის მარცხენა მხარეზე, ოღრო-ჩოღროა, ბორცვნარი. გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ. 1972.

ჰუწიშ – საძოვარი (მესტია, ცალერი), ჟიბე ცალერის აღმ., ჟიბე რობარის საძოვრის ჩრდილოეთით ხრიოკია, დარი აქვს ღვარისაგან, ნაჩხოტ, ნახტწი ლი 5-მდე. ჰუწი <- ხუწი „ვიწრობი“. ვლადიმერ სეითბეს ძე გვარამიანი, 57 წ. 1969.

ჰუწიშ ლაჯ – საკულტო (მესტია, ლამხერი), ს. ლამხერის ჩრდ.-დასავლ. მის ახლოს დასავლ. სუიფ არის და ეკლესიაც, დგას ლაჯ. საძოვარ ჰუწიშ-შია. მახამეთ გურმაჩის ძე დევდარიანი, 49 წ. 1969.

ჰუწიშ – საძოვარი (მესტია, ლამხერი), ს. ლამხერის ჩრდ.-დასავლ. მოგრძო ადგილია, დგას ლაჯრა. მახამეთ გურმაჩის ძე დევდარიანი, 49 წ. 1969.

ჰუჯელაშ – ყანა (მესტია, სვიფი –ეცერი), ს. ბარშის ზემოთ, მდ. კედრგლას აკრავს აღმ. ერთი მხრიდან ჭტილშ ნაგემ ლი. ჰუჯ (?). აკაკი სორეხის ძე აფრასიძე, 66 წ. 1969.

ჰენგირ – მსხლის (მესტია), ს. ღვებრაშია მსხალი, დიდი მოცულობის (ბროჯ ლი). რაჟდენ გოგის ძე მარგიანი, 10 წ. 1971.

ჰენგირ (2) – სათიბი (იფხი), მსხალი (ღვებრა), ბალის ქედზეა, უნაგირის მსგავსი რელიეფით. გ. ე. ნანსყანი, 37 წ. 1973.

ჰენგირილარ – კლდე, საძოვარი (მესტია, მურშკელი), ს. მურშკელის ჩრდ.-აღმ., ს. ლახირის ჩრდ.-აღმ., სათიბიცაა და საძოვარიც. უნაგირა კლდეების. ჰენგირ „უნაგირი“. ლადო სოგრატის ძე ქურდიანი, 13 წ. 1971.

ჰენგერილ – ზეგანი, ქედი (მესტია), ს. ლახამულას ჩრდ.-დასავლ. წიწვნარი ზეგანი, უნაგირა ფორმისაა. აღწევს სუწლმიშ-ამდე. გელა ფუთუს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.

ჰენგერილ – კლდე (მესტია, ქედანი – ჭუბერი), ქედი (ლახამულა), სამოვარი (ნაკი), ს. ჭუბერისა და ს. ქედანის გამყოფი ქედის მწვერვალი, მაღლობი, უნაგირა ქედია. გზა არის ქედანიდან მთა კორპისკენ. ჟვანია ზემას ძე ჭკადუა, 4 წ. 1970.

ჰენგერილ – სამოვარი გორაკი (მესტია), ს. ნაკის ჩრდ-აღმ. გორაკი მეჩხერი ტყის კალთებით, თავზე შიშველია, კომპურაა, თხემი ვაკეა, უნაგირის ტიპისაა. სეითზე ალექსის ძე კვანჭიანი, 65 წ. 1970.

ჰენგერილში ზაგარ (იხ. **ჰენგერილ**).

ჰენშარ – ყანები (მესტია, ბარში), მდ. დაჭმარის მარცხენა (იქითა მხრიდან). ბაჯუ პირიბეს ძე გერლიანი, 27 წ. 1969.

ჰენში ლაქნი (იხ. **ჰენშარ**).

ჰემეში ბოგელ – გზა (მესტია, დავბერი), ს. დავბერის ჩრდ-აღმ., ენგურის მარჯვენა კალთაზე. წყალი არაა, სერივითაა ხალდეშურასა და ენგურს შორის მდებარე სერი. ნოდარ პლატონის ძე მარგვლიანი, 40 წ. 1971.

ჰრწი – სამოვარი (მესტია, ლახუმდი), ლახუმდის სამოვარი მთაა, მდ. ენგურის მარცხენა კალთაზე. ნაკარები არის, მოედინება მდ. ჰრწულა. გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ. 1972.

ჰტკელ – კლდე (მესტია, წვირმი), ს. წვირმის სამხ-დასავლ. მდ. ენგურის მარცხენა კალთა. არჩილ მელიტონის ძე ფანგანი, 57 წ. 1971.

ჰდიშალ – სათიბი (მესტია, ჟაბეში), ს. ჟაბეშის სამხ-აღმ., კლდე სგუბნე თუთეგლდის დასავლ. კალთის სათიბი, სათიბ მანქორწმის ქვემოთ, ჩუბე ჰდიშალის ზემოთ. ივანე ბედის ძე კახიანი, 83 წ. 1971.

ჰდიში ყინტარ – მცინვარები (ჰადიში),... ს. ჰადიშის ჩრდ. კავკასიონის მთაგრეხილებს შორის.

ჰდიში – სოფელი (მესტია, ივარი), ივარში შემავალი სოფელი, მდებარეობს მდ. ჰადიშქალას მარჯვენა კალთაზე, არის მრავლად კომკები. 12 თემის ყოფილა. ნასახლარებია გარდა ჰადიშისა ორ ადგილას. კომკები არცერთი არაა „წმინდად“ შემონახული, სახურავები და ქონგურები მოხდილ-მოხგრეული აქვთ. ცხოვრობენ: აველიანარ და ქალდნანარ. ზღვის დონიდან საშ. სიმაღლე 2150-2200 მ-დეა. სოფრო გიორგის ძე აველიანი, 60 წ. 1971.

ჰდიში ტუბრა – ლეღე (მესტია, ჰადიში), ს. ჰადიში ჩამოედინება, ჰადიშგარას მარჯვენა შენაკადი, თეთნულდის სამხ. კალთიდან მოედინება.

მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971.

ჰდიში ჭალაი (იხ. **ჰდიშგრა**).

ჰდიშგრა – მდინარე (მესტია), მდინარე, რომელიც ჩამოედის ს. ჰადიშს, მოედინება კებლემ-ის მცინვარიდან (ტოლ მცინვარი). მანი ლევანის ასული პირველი, 50 წ. 1971.

ჰფულმა ლარილარ – სათიბის სახელწოდებაა. პატარა სათიბია ტყის შუაგულში. გამოხატავს კუთვნილებას, ნიშნავს ჰაზუანთ სათიბები. ეს გვარი დღეს აღარ არსებობს. მდებარეობს წვირმის აღმოსავლეთით, დაახლოებით 2 კილომეტრზე. ეკუთვნის ს. წვირმის. ჩაიწერა თსუ სტუდენტმა ასლან კორძაიამ, 1965.

ჰფულიმა ლარილარ – სამოვრები (მესტია, წვირმი), ს. წვირმის ჩრდ-აღმ. ტვიბერის მხარეში. გვარი არ ახსოვთ. შალვა სარდიონის ძე ფანგანი, 60 წ. 1971.

ჰნდრაშა – უბანი (მესტია, ლანჩვალი), ლანჩვალშია, სგმიწში, რატიანების საგვარეულო თემის ერთ-ერთი შტო. კომკი (?). თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 63 წ. 1972.

ჰნდრაშა ცხეც – ტყე (მესტია), რახნ ცხეცის ერთ-ერთი ნაწილი, პატრონობდნენ რატიანები, აეროპორტის სამხ-დასავლ. მალთუთ (თემი ?). თედორე ტარასის ძე ნაკანი, 64 წ. 1972.

ჰნდუმა მურყამ – კომკი (მესტია, ნაკი, ფარი, ივარი), ს. ნაკ-ივარშია, ყოფილი ჰნდუ გულბანების საგვარეულო კომკი. ამჟამად გუენე პირველისაა. ლუკვა ბესის ძე გულბანი, 88 წ. 1971.

ჰნდუმა ტუბილდარ – ხევი (მესტია), ს. ბოგრეშის სამხ-აღმ., ენგურის მარჯვენა კალთაზე, ლეზგარას ქვემოთ, სამარხილო გზაა, მოედინება წყლები, სათიბებია. ჰნდუმა გულბანის...იასონ მურზას ძე კორძაია, 75 წ. 1971.

ჰნდუში ლარარ (იხ. **კალრდარ** – წვირმი).

ჰნჭურ – სამოვარი (მესტია, სოლი), ს. სოლის ჩრდ., ტყიანი სამოვარია. სამანქანო გზის ზემოთ. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.

ჰილშე ჯარჯ – უღელტეხილი (მესტია, ფარი), რუქაზეა გადასასვლელი ბაჯი, რომლის სიმაღლე ზღვის დონიდან 3134 მ-ს უდრის, ჩრდ-ით მცინვარებია. ტარიელ ქემურზას ძე გადრანი, 59 წ. 1969.

ჰიშარ – სამოვარი (მესტია, ფალედი), მდ. ლემდრელას მარცხენა კალთაზე, სათიბ ცაგელის ჩრდ. ტყე და სამოვარი. მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.

ჰარმელანი – სათიბი (მესტია, ნაკი), ნაკრას მარცხენა კალთაზე. ლაწომბას ჩრდ-აღმ. ნამღარის სათიბის ძირში, ტყეშია. ცუდი სათიბია (ხოლა მელიშ ლაგნა ლი, მოლიდგარ მელ ხმთქუა). ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ. 1969.

ჰარპიანი – სათიბი (სგობული), ნასახლარ სგობულშია, ვინმე ჰარპიანის კუთვნილი ყოფილა. მ. ჯ. კვანჭიანი, 62 წ. 1973.

ჰაწულდ – ტყე (მესტია, სოლი), ს. სოლის ჩრდ-დასავლ. სამანქანო გზის ზემოთ. ფოთლოვანი ტყით. ადრე ვერხვნარი ტყე ყოფილა. რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.

ჰარშიში ნაკ – ტყე, სამოვარი (მესტია, სოლი), ს. სოლის ჩრდ-დასავლ. სამანქანო გზის ზემოთ. ფოთლოვანი ტყით. (ჰარში ენგურის მარცხენა კალთაზეა, ანდერიანის მთასთან). რ. ა. ხაფთანი, 52 წ. 1972.

ჰარშელა (იხ. **ჰარშულა**) – დეღე (ლენჯერი), მდ. ენგურის მარცხენა შენაკადი, მოედინება მთა ჰარში-იდან. ვახტანგ გრამიტონის ძე ჯაჯვანი, 37 წ. 1972.

ჰარშულა – დეღე (ლახუმდი, ჰეშვილი), მდ. ენგურის მარცხენა შენაკადი (იხ. 1: 200000) მოედინება მთა ჰარში-ზე. გიორგი ანდრიას ძე ფირცხელანი, 65 წ. 1972.

ჰარში – სამოვარი მთა (მესტია, ქაშვეთი), ენგურის მარცხენა კალთაზე, საზაფხულო სამოვარი მთაა ქაშვეთ-ლაშთხვერისა. სუბალპურიდან ალპური ზონის ჩათვლით. მათე ზოსმეს ძე ფილფანი, 42 წ. 1972.

ჰტილი ლაბამ – ყანა, სამოვრები (მესტია, ფალედი), მდ. ლემდრელას მარჯვენა კალთაზე, ყანა სარგარ-ს ჩრდ.-დასავლ. აკრავს, ყანის ირგვლივ სამოვრებია. აბამდენ ჰტილსო. მამურზა ივანეს ძე ჩხვიმიანი, 69 წ. 1969.

ჰტილი შეყიშ – გადასასვლელი (მესტია, სპარდიში). ავთანდილ ანდრიას ძე რატიანი, 37 წ. 1972.

ჰტილიშ ლაბამ – სამოვარი (მესტია, ქვ. ლახამულა), ჩვ. ლახმელის დასახლებისა და ენგურს შორის, ეკლესიის ქვემოთ. საკულტო (ლგცხატი) ადგილია. ფართობი დაახლ 100 კვ. მ. ინფორმატორის გადმოცემით: ძველად თათრის ჯარი იქ დაბანაკებულა, სოფელი შემოსევიაო და ამოუწყვეტია, დარჩენიათ ჯორი მხოლოდ. გელა ფუთეს ძე ჭკადუა, 64 წ. 1969.

ჰტილიშ შიყ – გზა (მესტია, ლეკულმახი), ს. ჟიბე მარდიდან მიმავალი გზა საზაფხულო სამოვარი მთა ტიტასკენა და ტობულდარამდე ირგვლივ უფრო მეტად წიწვნარია, შერეული ტყეც, ბევრია მოცვი. ჰტილიშ შიყ-იდან ზემოთ იყოფა გზები, ჰყოფს მას ნაშბიშ გორგ. ერთი გზა მიდის საზაფხულო სამოვარ ტობულდარამდე ნაშბიშში გორგზე, მეორე საზაფხულო სამოვარი მთა ტიტამდე. რელიეფის მიხედვით, წამყვანებია. ვასიკო მუზას ძე ჩხეტიანი, 40 წ. 1970.

ჰტიწ – გზა (მესტია, ზაგარი), სამარხილო გზა ს. ზაგარიდან ფარამდე, ზეგანის გადასასვლელი, ჭრილი ზეგანზე, ჯარჯ ხარ. ჰტიწ „ვიწრობი“ (შდრ. ნახუწი „ვიწრო“ (ლჰკჰუწუ „მიწვი“). გაიანე კამუთის ასული ცინდელიანი, 50 წ. 1969.

ჰტიწილდ – კლდეკარი (მესტია, ნაკი), ნაკრას მარცხენა კალთის ქედზე, ჩუბზე ზაგარის სამხ. მიმართულებით, მაღლობი ჰტიწლადის ზემოთ (ჩრდ.) ხახისებურია (ჯარჯელდ ხარ). აღმ. აკრავს ლაკის კლდე, დასავლ. დიდი ტყე – ქეზანენჩა. ვასილ ბურნაყის ძე ქალდანი, 58 წ. 1969.

ჰტიწლად – გორაკი (ნაკი), ნაკრას მარცხენა კალთის ქედზეა, ჩუბზე ზაგარის სამხ. გაგრძელებაზე, წიწვნარი მაღლობი, ყველაზე მაღალი ქედზე, რომელისაც ქვემოთ აქვს პატარა კლდეკარი (ჯარჯელდ). ჰტიწ „ვიწრობი“ (?) არსენა სიმონის ძე გვარამიანი, 57 წ. 1969.

ჰტიჭ ზაგარ – სამოვარი (მესტია, მაგარდელი), ს. მაგარდელის სამხ., სათიბ ლალჰნეწრს დასავლ. ივანე ბექას ძე მილდიანი, 99 წ. 1969.

თავი II

**გამოკვლევები
სვანურ ტოპონიმთა შესახებ**

რონა ჭკალა

სვანურ ტოპონიმთა სტრუქტურისა და სემანტიკის
საკითხები

სვანური ენის ტოპონიმთა შესწავლის შესახებ

ტოპონიმთა შესწავლის მნიშვნელობას ენათა და დიალექტთა გამოსაკვლევად ადრიდანვე მიექცა დიდი ყურადღება, რამაც საფუძველი დაუდო მათ აღნუსხვა-ჩაწერას რეგიონების მიხედვით. იმთავითვე ცხადი იყო, რომ საკუთარ გეოგრაფიულ სახელთა ანალიზი ერთ-ერთ სანდო საშუალებას წარმოადგენდა ენის სიტყვაწარმოებითი მექანიზმისა და ეტიმოლოგიების დასადგენად.

თანამედროვე ეტაპზე, საქართველოში, ონომასტიკა საკმაოდ მაღალი დონის, დამოუკიდებელი დისციპლინაა. წარმატებით შესწავლილი და დამუშავებულია თეორიული ონომასტიკის მნიშვნელოვანი პრობლემები, რაც ცალკეული ენის ტოპონიმის მკვლევართ შესაძლებლობას აძლევს ყურადღება გაამახვილონ კონკრეტულ საკითხებზე, პარალელურად გაითვალისწინონ ცნობილი ქართველოლოგების ნაშრომები (ი. ჯავახიშვილი, ს. ჯანაშია, ალ. ლლონტი, ზ. ჭუმბურიძე, ი. მაისურაძე, ბ. ჯორბენაძე, პ. ცხადაია, გ. ხორნაული, შ. აფრიდონიძე...). სვანური, მოგესენებათ, უმწერლობო ენაა, რაც კიდევ უფრო მნიშვნელოვანს ხდის ამ ენის ტოპონიმთა კვლევას, რადგანაც საკუთარ გეოგრაფიულ სახელებში „მეტნაკლები სიზუსტითაა ფიქსირებული ის ენობრივი მოვლენები, რომლებიც რომელიმე ენისათვის განვითარების გარკვეულ საფეხურზე იყო დამახასიათებელი“ (ჯორბენაძე 1993: 60). ამან განაპირობა არაერთი ცნობილი მკვლევრის დაინტერესება სვანური ტოპონიმით, რის შედეგადაც მნიშვნელოვანი გამოკვლევები დაიწერა ამ სფეროში.

ზოგადად, ქართული გეოგრაფიული და კარტოგრაფიული მეცნიერების ფუძემდებლად ითვლება ვახუშტი ბაგრატიონი (1756-1796) (საქართველოს ატლასი, აღწერა სამეფოსა საქართველოსა). სვანეთის ტოპონიმის შესწავლის მიზნით ქ. მარგიანმა საგანგებოდ დაამუშავა ვახუშტი ბაგრატიონის როგორც რუკები, ასევე „აღწერა...“ (მარგიანი 2010: 172). მეცნიერი გულდაწყვეტით აღნიშნავს, რომ ვახუშტის ამ მეტად მნიშვნელოვან ნაშრომში სვანური ტოპონიმები მწირი სახით არის წარმოდგენილი. იგი წერს, „ატლასებზე და რუკებზე ფიქსირებული და დატანილია ორი ობიექტი – ეცერი და ლაშხეთი. იგივე ტოპონიმებია დასახელებული გეოგრაფიულ აღწერაშიც“ (მარგიანი, იქვე). ჰიდრონიმთაგან ნახსენები და აღწერილია ცხენისწყალი, კოდორი, ენგური... თვით ტოპონიმ სვანეთ-ს ვახუშტი სვანეთ-ს უკავშირებს, რაც არ არის გაზიარებული ენათმეცნიერთა მიერ.

ქ. მარგიანი ყურადღებას ამახვილებს ვახუშტი ბატონიშვილის თხრობის ერთგვარ სტილზე. ამავე დროს, შენიშნავს, რომ ავტორი ხშირად იყენებს გამოთქმას „როგორც იტყვან“, რაც, მისი აზრით, მოწმობს იმას, რომ ბატონიშვილი თავად არ არის ნამყოფი სვანეთში და თავად ვერ ჩაუტარებია ამ რეგიონში აღწერითი სამუშაოები. მეტიც, ქ. მარგიანი ვარაუდობს, რომ ბატონიშვილს არ ჰქონდა ხელთ სვანეთის წერილობითი ძეგლები და ისტორიული საბუთები. თუმცა ვა-

ხუმტისეული საქართველოს ტოპონიმის ფონდი ერის სიმდიდრედ არის მიჩნეული.

სვანეთი აღინიშნება ტერმინით **შუან**, რომელსაც ს. ჯანაშია სატომო სახელად მიიჩნევს (ჯანაშია 1959: 2). არნ. ჩიქობავას თვალსაზრისით კი, თუ „**შუან** მთელ ტომს გულისხმობს, **შუან-წრ** – მრავლობითი რაღას მაქნისია ან როგორაა შესაძლებელი“ (ჩიქობავა 1942:209). ***სუან** არქეტიპი საერთოქართველური ფუძე-ენისათვის აღადგინა გ. კლიმოვმა (იხ. ფენრიხი, სარჯველაძე 2000: 418).

სვანური გეოგრაფიული სახელების ანალიზის შედეგად მეცნიერები მივიდნენ იმ დასკვნამდე, რომ სვანები გაცილებით უფრო სამხრეთით ბინადრობდნენ, ვიდრე ახლა ცხოვრობენ. ასე მაგალითად, მ. ქალდანმა ვრცელი წერილი მიუძღვნა **-იშ(-შ)** სუფიქსიან ტოპონიმებს ლეჩხუმის ტერიტორიაზე. მან არ გაიზიარა ივ. ჯავახიშვილისა და სხვა მეცნიერების (მ. ჩიტაიას, მ. ჩიქოვანის, მ. ალავედის...) მოსაზრება, რომ **-იშ(-შ)** სუფიქსიანი სახელების სიმრავლე ლეჩხუმის ტოპონიმიაში მოასწავებს ამ ტერიტორიაზე მხოლოდ მეგრულ-ლაზური ტომების დასახლებას. მეცნიერმა აღნიშნული კუთხის გეოგრაფიულ სახელთა მორფოლოგიურ-სემანტიკური კვლევის შედეგად ცალსახად დაასკვნა, რომ „**-იშ(-შ)** სუფიქსიანი ლეჩხუმური გეოგრაფიული სახელების შემოქმედია არა ზანური, არამედ სვანური მოსახლეობა“ (ქალდანი 1963: 69). მ. ქალდანის წერილი „ლეჩხუმის გეოგრაფიულ სახელთა **-იშ(-შ)** სუფიქსის საკითხისათვის“ ერთ-ერთი საუკეთესო და ღრმა მეცნიერული გამოკვლევაა ქართველოლოგიაში.

მეტად მნიშვნელოვანი წვლილი აქვს შეტანილი ზ. ჭუმბურიძეს სვანური ტოპონიმის კვლევის საქმეში. შრომაში „სვანური ენის გრამატიკული ანალიზი“ საკმაოდ ვრცელი თავი მიუძღვნა სვანურ ტოპონიმთა შედგენილობას, განიხილა საკუთრივ სვანური ტოპოფორმანტები და მათი წარმოშობა. წარმოადგინა საინტერესო ეტიმოლოგიები სვანური საკუთარი გეოგრაფიული სახელებისა: **გვალდერი, ტუბერი, მაზერი, კაერი, ლადრერი, ლაშთხვერი...** „სვანურ ტოპონიმიაში“ მკვლევარი შეეხო მ. ქალდანის წერილს **-იშ(-შ)** სუფიქსიან ტოპონიმთა შესახებ. ზოგ შემთხვევაში გაიზიარა ავტორისეული თვალსაზრისი, თუმცა, ამავე დროს, სხვა ინტერპრეტაცია მისცა ტოპონიმ **ლაჯანას** წარმოშობას. **ლაჯანა** წარმოადგენს ლეჩხუმის ერთ-ერთ სოფელს. აღნიშნულ სახელწოდებას მ. ქალდანი ანაწევრებს **ლა-ჯან-ა**. ზ. ჭუმბურიძე მიიჩნევს, რომ ამ სახელში უნდა გამოიყოს მეგრულ-სვანური ძირი **ლაჯ-**, რაც მნიშვნელობით უდრის ქართულ „იფან“-ს. **ლაჯანა** „იფნარი“.

ზ. ჭუმბურიძე განიხილავს რამდენიმე სახელს დასავლეთ საქართველოს ტოპონიმებიდან, რომელთა ეტიმოლოგიაც მხოლოდ სვანური ენის მონაცემთა გათვალისწინებით არის შესაძლებელი. აღნიშნავს, რომ სვანური ენის კვალი აშკარად შეინიშნება რაჭა-ლეჩხუმის, ზემო იმერეთისა და მთიანი სამეგრელოს ტერიტორიაზე. მეტიც, „ამგვარი ნაკვალევი შეიმჩნევა ჩრდილო კავკასიის მიწა-წყალზე, მდინარე ყუბანისა და თერგის შენაკადთა სათავეებში“, თუმცა პატივცემული მეცნიერი წინააღმდეგია სვანთა ისტორიული განსახლების სავარაუდო ტერიტორიის მეტისმეტად გაფართოებისა, რადგან თვლის, რომ „ასეთი საკითხების გარკვევასათვის არ კმარა მხოლოდ ცალკეული ტოპონიმების ეტიმოლოგიური კვლევა. ისიც, ბევრათა შემთხვევითი მსგავსების დონეზე“ (ჭუმბურიძე 2007: 34).

საგანგებოდ უნდა აღინიშნოს პ. ცხადაიას როლი ტოპონიმის, როგორც მეცნიერული დისციპლინის განვითარების საქმეში. მის შრომებში ღრმა მეცნიერული მიდგომით არის წარმოჩენილი როგორც ონომასტიკის ზოგადთეორიული, ასევე ქართველურ ენათა ტოპონიმის კონკრეტული საკითხები. ნაშრომში „მთიანი სამეგრელოს ტოპონიმის კვა“ ავტორი გამოთქვამს ვარაუდს, რომ შეიძლება გაუშიფრავი კოლხური ტოპონიმების ერთი ნაწილი აფხაზურ-ადიღურის,

ხოლო მეორე ნაწილი სვანური სუბსტრატი აღმოჩნდეს. სვანური სუბსტრატის არსებობის საილუსტრაციოდ მეცნიერს მოჰყვავს ლე- პრეფიქსიანი სახელების არსებობა. ლექსიკის დონეზე უდარებს ერთმანეთს: მეგრული ლარა (სოფ. წალენჯიხაში), სვანური ლარა//ლარე „სათიბი“, მეგრული ნაკა (სოფ. ჯვარში, მდინარე მაგანას ჭალა-ვაკე) და სვანური ნაკ „ვაკე, ბარი“. ტოპონიმის დონეზე სვანურ სუბსტრატად მიიჩნევს მდინარის სახელწოდებას ლა-ჩხვ-ა (ჩახ-ჟ „მოვა“, ლა- მყოფადის მიძლეობის მაწარმოებელი). ლა-ჩახ-ვ-ა „სამოვრად განკუთვნილი ადგილი“ (ცხადაია, 1985: 186).

გარდა ზემო და ქვემო სვანეთის ტერიტორიაზე ტოპონიმთა აღნუსხვა-ჩაწერისა, ა. ჭკადუა ნაყოფიერად მუშაობდა სამეცნიერო კვლევის კუთხით. საკმაოდ დიდი მოცულობის წერილში „ტოპონიმკურ შესატყვისობათა ძირითადი პრინციპები ქართველურ ტოპონიმთა მონაცემების მიხედვით“ მკვლევარი განიხილავს პირველად, არამარკირებულ (სვანური კაცხ, შგედ), მარკირებულ (ტუბერ, ლაფსყალდ) და რთული შედგენილობის (ჟიბე შტან) გეოგრაფიულ სახელებს.

ა. ჭკადუას დაკვირვებით საერთოქართველურ ტოპოერთეულებში გათვალისწინებულია როგორც სემანტიკურ-ეტიმოლოგიური მხარე, ისე ეტიმოლოგიური პრინციპები და გადმოცემულია ქართველური ენებისათვის დაშვებული რეგულარული ხმოვანთშესატყვისობები.

მეცნიერი მიიჩნევს, რომ ამა თუ იმ ტოპონიმის ძირეული თუ სადერივაციო მორფემების შესასწავლად საჭიროა როგორც ისტორიულად მონათესავეენოვანი ტერიტორიების ტოპონიმკურ მონაცემთა, ასევე მომიჯნავე ტერიტორიების ტოპონიმთა სტრუქტურული, სემანტიკური და მორფოლოგიურ-სინტაქსური თავისებურებათა გათვალისწინება (საგულისხმოა, რომ ა. ჭკადუა სწორედ ასეთი მეთოდოლოგიური მიდგომით იკვლევს გეოგრაფიულ სახელწოდებებს). სამუშაო ტერმინად მას აღებული აქვს „ტოპონიმკური შესატყვისობა“. ამავე დროს, ცდილობს გადმოსცეს ამ ტერმინის არსი: „...ტოპონიმკურ შესატყვისობათა კრიტერიუმად აღებულია მონათესავე ენების (resp. დიალექტების, კილოკავების, თქმების) გარემოცვაში დამოწმებული ყველა ტოპონიმის ვარიანტისათვის ერთი საერთო ამოსავალი ფორმა (ჭკადუა 1987: 186). ავტორს საილუსტრაციო მასალა დამოწმებული აქვს საერთოქართველური, აფხაზური, ოსური და ქართული დიალექტების ტოპონიმებიდან.

ა. ჭკადუას სტატია „ტოპონიმკურ შესატყვისობათა ძირითადი პრინციპები“ საკმაოდ დიდი მოცულობისაა. მასში დასმული საკითხები მეტად საჭირო და მნიშვნელოვანია ტოპონიმის დარგისათვის. თუმცა იგი თვითონაც აღნიშნავს, რომ ნაშრომი უფრო საკითხის დასმის წესითაა დაწერილი. მიუხედავად ამისა, ავტორს ბევრ რამეზე აქვს პასუხი გაცემული და მეტიც, კერძო მსჯელობების მიხედვით და ქართველურენოვანი ტოპონიმის მასალებზე დაყრდნობით წარმოდგენილი აქვს ტოპონიმკურ შესატყვისობათა ექვსი ამოსავალი დებულება თავისი საილუსტრაციო მასალით, ლინგვისტური ინტერპრეტაციებით, სინქრონიულ-დიაქრონიული კვლევის მეთოდების გამოყენებით. ავტორს საფუძვლიანად აქვს გაანალიზებული ზოგიერთი ტოპოერთეული:

ქართ. დერცელი, მეგრ. დარჩელი, სვან. დარჩჟ.

ქართ. ოდეთი/ოდისი, მეგრ. ოდიში, სვან. ჟედ.

ქართ. ეწერი, მეგრ. აჭარა, სვან. ჰეცერ/დეცერ და ა. შ.

ზემოგანხილული ნაშრომი ერთ-ერთ მნიშვნელოვან გამოკვლევას წარმოადგენს ქართულ ტოპონიმკურ მეცნიერებაში. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ავტორი სულაც არა თვლის ყველა საკვანძო საკითხს გადაჭრილად. იგი სრულიად სამართლიანად შენიშნავს, რომ „...საბოლოო სახე რომელიმე ახლად დაბადებული საკითხისა თანდათანობით, დროთა ვითარებაში შემოწმება-

დაზუსტების შედეგადაა მოსალოდნელი“ (ჭკადუა, იქვე, 218).

გარდა ზემოგანხილული ზოგად-თეორიული ხასიათის ნაშრომის, ა. ჭკადუას ეკუთვნის წერილი, სადაც გაანალიზებულია სვანეთის ტოპონიმიაში მცენარეთა სახელწოდებების ადგილი: „შიშგილ-ისა და ფომდელ-ის შემცველი ტოპონიმების ისტორია-ეტიმოლოგიისათვის“.

ავტორი განიხილავს რამდენიმე წარმოქმნილ და თხზულ ტოპონიმს, რომელთა ძირ-ფუძეს შიშგილ წარმოადგენს და ამ სახელებში გამოყოფს აფიქსებს:

1. ლა- – ი ლა-შიგილ-ი || ← ლა-შიშგილ-ი (← ლა-შიშგილ-ი ← *ლა-შიშგილ-ი);
2. ნა-: ნა-შიშგილ ← *ნა-შიშგილ
3. ლე- – ა: ლე-შიშგილ-ა და ა. შ.

აღნიშნულ ტოპონიმებში მეცნიერი გამოყოფს შგილ/შიშგილ/შიშგილ ლექსემებს და წერს რომ ზემოხსენებულ გეოგრაფიულ სახელებში ეკოტიპად შიშგილ-ი „ღანძილი“ გვევლინება. ამ ტოპონიმთა სახელებების მიზეზს კი სვანური სახელი შიშგილ წარმოადგენს. ა. ჭკადუა სვანურ ძირს „შიშგილ“ უკავშირებს ქართულ დიალექტურ (მეგრული, იმერული, გურული) ჯიშვილა-ს და მიუთითებს მათ სემანტიკურ იდენტობასა და ფონეტიკურ მსგავსებაზე (შ-ს აფრიკატიზაციით, გ-ს გამკვეთრებითა და ა-ს დართვით შიშგილ → ჯიშვილ-ა). მეცნიერი სვანურ ტოპონიმს განიხილავს მეგრულ ლე-შქილქილ-ე-სთან მიმართებაში და ფონეტიკური პროცესების ანალიზის მოშველიებით დაასკვნის, რომ მეგრულის შქილქილა ფონეტიკურ-სემანტიკურად გარდამავალი საფეხური უნდა იყოს ძველი ქართულის ჩიჩვლ-ისაგან მომდინარე მეგრული *ჩქიჩქილ-ისა და მცენარის საზოგადო სახელის შიშგილ-ისათვის.

ზემოხსენებულ სტატიაში ავტორს გაანალიზებული აქვს ფომდელ („წივანა“) სახელისაგან წარმოქმნილი გეოგრაფიული სახელები:

1. ოდენფუძიანი ფომდელ (დადასტურებულია ობიექტის სახელად 5 სხვადასხვა საბჭოში).
2. ოდენ სუფიქსიანი (-წრ). ფომდლ-წრ (იფარსა და მულახში).
3. პრეფიქს-სუფიქსიანი (ლე- – ე) ლე-ფუშდელ-ე (მულახში).
4. ლა-ი-წრ ლა-ფუშდელ-იწრ (სოფ. ხალდეში).
5. მართულმსაზღვრელ-საზღვრულიანი ტოპონიმები: წუთირმწ ფომდელ (სოფელ იფარში), უღწრ ფომდელ (უღვირის ქედი ფომდელი) და ა. შ.

მეცნიერული კვლევის შედეგად ა. ჭკადუა მიდის იმ მოსაზრებამდე, რომ სვანეთში დადასტურებული ბალახ-მცენარის საზოგადო სახელის ფომდელ-ისათვის ამოსავალი იქნება ფათ-ან ფოთ-ს დამატებული ფონეტიკურად დასაშვები -ალ, -ელ- – -ოლ დეტერმინანტი სუფიქსი. ავტორმა დაუკავშირა ერთმანეთს სვანური ფომდელ და ქართული ფოთოლი (ქართ. თ: სვან. შდ შესატყვისობები), დიალექტებში არსებული ფოთელ-ი (ფოთლი-ის) მნიშვნელობით) და სხვა მეცნიერული ფაქტები აძლევენ ავტორს ასეთი თვალსაზრისის გამოთქმის საშუალებას.

ზოგი სვანური ტოპონიმის სტრუქტურულ სემანტიკურ ანალიზს ეხება ე. გაზდელიანი თავის სტატიაში „ქვემოსვანეთის ზოგი ტოპონიმის წარმომავლობისათვის“, სადაც იგი დიდ ადგილს უთმობს ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნის ტოპონიმებს: ლშხ. ყორ-ულდ-ამ (ფუძე ყორ „კარი“, -ულდ კნინობითის სუფიქსი, -ამ ნათესაობითი ბრ-ის ნიშანი)

უმგ. ლა-ზრ-წმ ← ლა-ზურია + ამ (← იშ).

ე. გაზდელიანის სტატიაში ჩანს რომ ევ. სვანეთის ტოპონიმებში გვხვდება ნათესაობითი ბრუნვის ყველა ალომორფი (-ამ, -იშ, -ემ): წგრნ-ამ „წითლისა“, დწწ-ამ „დევისა“, დადი-ამ „დადიანისა“, ყარ-იშ „ყარიში“ (ყავრის) და ა. შ. (გაზდელიანი 2011: 18).

ავტორს აღნიშნულ წერილში წარმოადგენილი აქვს ცხენისწყლის ხეობის ტოპონიმების

სტრუქტურულ-სემანტიკური ანალიზი.

სპეციალური წერილი მიუძღვნა სვანურ ტოპონიმთა **ზესხო** და **ჭითხარი / ჭუთხარო** ეტიმოლოგიას ი. ჩანტლაძემ. მეცნიერის ვარაუდით, **ზესხოსა** და **ჭითხაროში** დადასტურებული ხმოვანი არ არის საკუთრივ სვანური ტოპოფორმანტი თუმცა აუსლაუტის -ო გეოგრაფიულ სახელთა მაწარმოებლად გავრცელებულია მთელ კავკასიაში, მათ შორის საქართველოშიც. სვანურად მეტყველი მოსახლეობის ენაში „არცერთი ამ ტოპონიმთაგანი... ო სუფიქსს არ შეიცავს (ზჷსხჷ – ზსვ., ლნტ., ჩოლ / ზესხჷ – ლშხ., ჭითხარი – ლშხ.)“.

სვანეთის მიკროტოპონიმია სტრუქტურული ასპექტით აქვს განხილული ქ. მარგიანს სტატიაში „სვანური მიკროტოპონიმის ლექსიკური ანალიზი“. ავტორი საანალიზოდ იყენებს თსუ ტოპონიმის ლაბორატორიის მდიდარ საარქივო, სვანურენოვან ტოპონიმურ მასალას და აგრეთვე მის მიერ ჩაწერილ დალის (კოდორის) ხეობის ტოპონიმს. იგი ტრადიციის თანახმად სვანურ ტოპონიმებში სტრუქტურის მიხედვით გამოყოფს შემდეგ ძირითად ჯგუფებს: პირველადი, წარმოქმნილი და რთული (კომპოზიტიური) გეოგრაფიული სახელები. მორფემებად და ტოპოფორმანტებად კი წარმოდგენილი აქვს შემდეგი აფიქსები: -არ/-ალ; -არ/-ალ; -ერ/-ელ; -ერ/-ელ ← -იერ/დერ; -ამ/-ამ, -ემ; -იმ; ლა-/ლე-; ლა-; -ლდ; -ულ; -ილ; -ლდ; -გლდ; -ოლ; ნა-ჷ; ნა-ჷ-არ; -შერ-ალ/-შერ-არ; -შერ/-შერ...

ქ. მარგიანს სტრუქტურის მიხედვით გამოყოფილი ჯგუფები ცალ-ცალკე აქვს დახასიათებული და მოხმობილი აქვს დიდძალი საილუსტრაციო მასალა. ავტორის მიერ გაანალიზებულია ტოპოფორმანთა ადგილი და დანიშნულება გეოგრაფიულ სახელებში. ვრცლად აქვს განხილული რთული და შედგენილი მიკროტოპონიმები, რომლებიც განსაკუთრებულად დიდი რაოდენობით არის სვანურ ტოპონიმიაში.

საგულისხმოა მეცნიერის შენიშვნა, რომელსაც მასალის ანალიზის საფუძველზე აკეთებს: „...სვანურისათვის არ არის დამახასიათებელი ტოპონიმი – წინადადება ტიპის გეოგრაფიული სახელები... ერთეულების სახითაც კი არ აღმოჩნდა „მოდ-ნახე“ ტიპის სტრუქტურის ქართულისათვის არცთუ უჩვეულო გეოგრაფიული სახელები (მარგიანი 2013: 98). ქ. მარგიანის სტატია ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გამოკვლევაა სვანური ტოპონიმის შესახებ.

სოფლების **ცხუმარისა** და **ფარის** ტოპონიმის ეძღვნება მ. სალიანის წერილები: „სოფელ ცხუმარის ტოპონიმია“, „სოფელ ფარის ტოპონიმია“. ავტორს აღნიშნულ წერილებში გაანალიზებული აქვს ამ ორი სოფლის ტერიტორიაზე არსებული გეოგრაფიული სახელები ცალ-ცალკე ჯგუფების მიხედვით:

1) უაფიქსო, მარტივი სახელები: **ტობ** „ტბა“, **ფომდელ** „წივანა“, **კაცხ** „თხემი“ **ლჷჷ** „მწიფე“ და სხვ.

2) აფიქსებით ნაწარმოები: **შდუგრ-ელ** „სათაგვე“, **ლა-ტობ-ა** „დასატბორი“, **ლა-ლჷნ-არ-ი** „სახბორე“, **ლა-ლარ** „სალარე“, **ლე-ხრამ-ა** „გადაბუგული“, **ნე-ნგჷლ-ამ** „სანეხვე“ და სხვა მრავალი.

3) სიტყვაშეერთებით ნაწარმოები სახელები (კომპოზიტები):

კირისოტარ ← კირიშ სოტარ	„კირის სვეტები“
წერნი ქურა	„წითელი ყამირი“
პაპშლარა	„მღვდილის სათიბი“
მოლზაგარ	„გალაფული გორა“
სგიშზაგარ	„მჟავეწყლის გორა“

გარდა ჩამოთვლილი ჯგუფებისა მ. სალიანს საგანგებოდ აქვს განხილული სხვადასხვა სემანტიკური ნიუანსების შემცველი ტოპონიმები: დანიშნულების სახელების, წინა ვითარების,

ქონებისა, კნინობით-ალერსობითის და სხვ.

მ. საღლიანს წერილში „ერთი უმველესი საკულტო ტერმინის წარმომავლობისათვის“ მოცემული აქვს ცხუმარში ერთ-ერთი ცნობილი მთის „ღეთლერ“-ის ეტიმოლოგია და მას აკავშირებს საკულტო ტერმინთან **გთინ/ღეთინ...** და აღადგენს საერთოქართველურ რეკონსტრუირებულ ძირს: ***თენ-/თნ**.

ზოგი სვანური ტოპონიმი განხილული აქვს თ. მიბჩუანს წიგნში „დასავლეთ საქართველოს ქართულ? მთიელთა ეთნოგენეზის განსახლებისა და კულტურის ისტორიიდან“. ავტორი შუმერულ **ხუბურ**-ს (ქვესკნელის მდინარე) უკავშირების ენგურის ხეობის სოფელ ხუბერს. **ლახმულდ** ტოპონიმში კი გამოყოფს **ლახმუ**-ს და შუმეარული ღვთაების სახელწოდებიდან **ლახამუ** მომდინარედ მიიჩნევს.

უნდა შევნიშნოთ, რომ „სვანური ტოპონიმია“, რომელიც წინამდებარე წიგნში არის დაბეჭდილი, შესანიშნავ მასალას წარმოადგენს სვანური ენის ტოპონიმთა მეცნიერული ანალიზისათვის. ასე ერთად თავმოყრილი ზემო და ქვემო სვანეთის გეოგრაფიული სახელები, განსაკუთრებით მიკროტოპონიმები, უთუოდ დააინტერესებს როგორც ქართველ, ისე უცხოელ მკვლევრებს.

დიალექტურ თავისებურებათა გამომხატვა სვანურ ტოპონიმიაში

უმწერლობო ქართველურ ენათა (სვანური, მეგრულ-ლაზური) არქაული და მრავალფეროვანი ტოპონიმკური მასალის კვლევა და ამ ენათა დიალექტური მონაცემების შედარება მეტად მნიშვნელოვანია, პირველ რიგში, საკუთრივ ქართველოლოგიისათვის. სპეციალურ ლიტერატურაში არაერთგზის არის აღნიშნული ტოპონიმკისა და დიალექტოლოგიის მჭიდრო ურთიერთობის შესახებ. ტოპონიმკური კვლევისას ცხადი ხდება, რომ დიალექტისათვის დამახასიათებელი ფონეტიკური, გრამატიკული თუ ლექსიკური თავისებურებანი თავს იჩენს ტოპონიმებში. განსაკუთრებული ვითარება დასტურდება ამ კუთხით სვანური ტოპონიმების შესწავლისას, რადგანაც სვანური მხოლოდ დიალექტების სახით არის წარმოდგენილი (ბალსზემოური, ბალსქვემოური, ლაშხური და ლენტეხური) და ტოპონიმებში დიალექტიზმების კვლევა თავისთავად სვანური ენის ანალიზს უდრის. დიალექტებად დაყოფა ეფუძნება სამ ძირითად ფონეტიკურ ფაქტორს: ხმოვანთა სიგრძეს, უმლაუტს და რედუქციას. გარდა ფონეტიკური მოვლენებისა, დიალექტურ განსხვავებებს ამყარებს ამ მოვლენებიდან გამომდინარე მორფოლოგიური ცვლილებები და სიტყვაწარმოება.

სვანური ენის დიალექტებად დაყოფა, ბგერათშესატყვისობებისა და მორფოლოგიური სტრუქტურის ზოგი საკითხის დადგენა ნ. მარის სახელს უკავშირდება, ხოლო ამ დიალექტთა დამახასიათებელ ფონეტიკურ მოვლენებთან დაკავშირებული მორფოლოგიისა და სიტყვაწარმოების საკითხები საფუძვლიანად გამოიკვლია ა. შანიძემ.

ა. შანიძის, ვ. თოფურისა და სხვა ქართველოლოგთა წვლილი არაერთგზის აქვს გაშუქებული შესანიშნავ მკვლევარსა და სვანური ენის დიდ მოამაგეს ზ. ჭუმბურიძეს.

სვანურ ენას დიდი ყურადღება ექცეოდა და ექცევა დღესაც. წინამდებარე წიგნში დაბეჭდილი ვრცელი ტოპონიმური მასალის ანალიზი დიალექტურ თავისებურებათა კუთხით, ბევრ ისეთ გრამატიკულ მოვლენას წარმოაჩენს, რაც დაკარგა აპელატივმა, მაგრამ შეინარჩუნა ტოპონიმმა (ან პირიქით).

ტოპონიმის სპეციალისტები აღნიშნავენ, რომ ტოპონიმია დიდ დახმარებას უწევს მკვლევარს დიალექტური დიფერენციაციის თავდაპირველი სახის აღდგენაში.

ცნობილია, რომ ტოპონიმთა უმრავლესობისათვის საზოგადო ლექსიკაა ამოსავალი და აპელატივთათვის დამახასიათებელი თავისებურებანი ხშირ შემთხვევაში გადასულია ტოპონიმებში. მაგალითად, ხმოვანთა სიგრძე-სიმოკლე კნინობით ფორმებში დიალექტების მიხედვით:

გრძელი ხმოვნების მქონე დიალექტებში კნინობითის ერთ-ერთი გავრცელებული სუფიქსია **-რ(ლ)დ**, რომლის ხმოვანი ყოველთვის გრძელია, მიუხედავად იმისა, ფუძე ხმოვანზე ბოლოვდება თუ არა. **კალო + ოდ → კალრდ**. თითქმის ყველა კნინობით ტოპონიმში აპელატივთა სიგრძე შენარჩუნებულია: **კალრდარ** – ყანა სასაშში.

კალტ ბზ., **კატ** ლხმ., **კალ** ბქ. ქს – 1. კალო. 2. ლხმ. ეზო.

კალრდ კნინ. ფორმა **კალტ**, **კალ**. ეწოდება ბზ-ში სხვადასხვა ადგილას სამოვარს, სათიბს, მოედანს. მესტიის სოფ. ჰადიში, იელი და ა. შ.

კალრდ საკულტო ადგილი, ქს-ის სოფ. მამში.

კალრდ-არ, სამოვარი მთა ქს.

კალრდრლ ორმაგი კანინობითი, ქს.

კალრდარ სათიბი, მესტია-წვირმი.

ქვემო სვანეთურის დიალექტში ზემოდასახელებული ფორმა თავისთავად დასტურდება მოკლე ხმოვნით: **კალოდარ** – უბანი სოფ. ახალშენში.

ბქ-ში სუფიქსისეული **ი** ზოგჯერ ნაწილობრივ რედუცირდება, ამიტომ **ი** და **გ** ხმოვნისანი ვარიანტები შეიძლება ერთმანეთის პარალელურად შეგვხვდეს.

კალ-გლდ გზა (ადრე კალო ყოფილა, ამჟამად გზა გადის), მესტია-ცხუმარი (ლეზგარა); სამოვარი – მესტია, ჭუბერი-ქედანი.

კალ-გლდ-არ სამოვარი, სათიბი, ყანა, ვაკობი, მესტია – ლელბაგი (ძველი კალოები), ბეჩო, დოლი და ა. შ.

განსაკუთრებით დაცულია სვანურ ტოპონიმებში მრავლობითი რიცხვის ალომორფთა განაწილება. ზოგადად, აპელატივებში მრავლობითის ძირითადი მაწარმოებელია **-არ** სუფიქსი, რომელიც „სუფთა სახით“ წარმოდგენილია ლაშხურში, დანარჩენ კილოებში ხმოვნითი ნაწილი უმლაუტიანია, ბქ-ში **-არ**, ბზ-ში **-არ**, **-არ**. ფუძისეულ **რ**-ს დისიმილაციის შედეგად **-ალ**, **-ალ**, **-ალ** სახით დასტურდება. ლაშხურში **ა** და **ე** ხმოვანფუძიანებთან **ელ**, ბქ-ში **კი** – **-ოლ**.

-არ ლაშხ. **კარ-არ** „აღმართები“ (**კარ** „აღმართი“) ჩიხარეშიდან ახალშენში ასასვლელი გზა ლაშხეთში.

-არ ლნტ. **თეტენ-არ** „სადგისები“ (**თეტენ** „სადგისი“) წვეტიანი მთების წყება ლენტეხში.

ზს. **კარ-არ** ხილნარი, სათიბ-სასომარი, ყანა... მესტია – ისკარი, ლექსვირი, ზარდლაში, კიჩხულდაში და ა. შ.

ნაშთქ-ოლ „ნამგლები“ სოფლის ნაწილის სახელწოდება (**ნათქ** „ნამგალი“) ბქ. მესტია – ბეჩო.

დიალექტებში, სადაც ხმოვანთა უმლაუტს აქვს ადგილი საზოგადო სახელებში, ტოპონიმებშიც დასტურდება უმლაუტი. ეს ეხება როგორც ძირეულ, ისე აფიქსურ მორფემებს. მაგალითად, ძირეული მორფემები:

ცაგ „ეკალი“ საბალახო, ქს.; **ცაგ-დერ** ყანა მესტია – ქართვეანი.

წილამ სათიბ-სადოვარი ქს-ში, მდინარე ლაშხურას მარცხენა სანაპიროზე; **წილამ** „წერეკო“ სადოვარი ტყე, მესტია – ზარდლაში, მურყმელი.

ფარ „შიშველი ფერდობი“ ყანა, უბანი ქს-ში; სადოვარი – ჟახუნდერი; **ფარ** სოფელი მესტია.

სვანურ ტოპონიმებში დიალექტურ თავისებურებათა გამოხატვის კვლევა დიდი შრომატევადი საქმეა და საგანგებო შესწავლას მოითხოვს.

ზოგი ოლქის მდინარეებისა და კონფიქსიანი მიკროტოპონიმებისათვის სვანურში

მიკროტოპონიმის შესწავლა იმთავითვე საშურ საქმედ მიიჩნეოდა, რადგანაც იგი გაცილებით უფრო ცვალებადია, ვიდრე მაკრო – პროფ. ვ. ნიკონოვი თავის წიგნში „ტოპონიმის შესავალი“ წერს, რომ რაც უფრო დიდია ობიექტი, მით უფრო მდგრადია (устойчивый) მისი სახელწოდება, თუმცა იქვე აღნიშნავს: „...ხანდახან მცირე ობიექტი უფრო დიდხანს ინარჩუნებს თავის სახელწოდებას, ვიდრე დიდი ობიექტი“ (ვ. ნიკონოვი, 1965: 48).

მიკროტოპონიმური მასალა მდიდარი ლექსიკური მარაგია, რომელშიც კარგად ჩანს ხალხის შემოქმედება, მისი საქმიანობა და ამ საქმიანობის ცვლის ხასიათი. ხშირად ისტორიული ამბებისა და ყოფითი სიტუაციების დეტალებიც კი არის შემონახული, განსაკუთრებით ორ- და სამკომპონენტის გეოგრაფიულ სახელებში. მაგ.: ბალსზემოურში გვაქვს ტოპონიმი **ნამესტნიკიშ ზენილდ** „ნამესტნიკის (მეფისნაცვლის) ვაკობი“. ამჟამად ეს ადგილი სადოვარია, მაგრამ ადგილობრივთა გადმოცემით, აქ, მდინარე ნაკრას მარცხენა მხარეს, პატარა ვაკეზე შეხვედრიან სვანები მოსალაპარაკებლად ნიკოლოზ მეფის ნაცვალს.

ნარჰი კოჯაშ ლაშდარ – ხევი – „ნათელი კლდის საყრელი“. ეს გახლავთ კლდეებს შუა მოქცეული ღარი, ბალსზემო სვანეთში, ბეჩოში, საიდანაც გადმოყრიდნენ ხის მორებს და შემდგომ მიჰქონდათ დასამუშავებლად. რელიეფის გამო მისი ჩამოტანა სხვანაირად ვერ ხერხდებოდა (ასეთი ადგილი საკმაოდ მრავლად არის სვანეთში სხვადასხვა სახელწოდებით). სამეგრელოში ადგილს, სადაც იგივე პროცესი „ხარებზე გამობმული დვლერჭით ხდებოდა“, **საჯოლო სუკი** „სათრიელას სერი“ ჰქვია (ცხადაია, 2008: 352). ეს მცირე მაგალითია იმ უთვალავთაგან, თუ როგორ ინახავს ტოპონიმი ადამიანთა ცხოვრებისა და საქმიანობის გარკვეულ დეტალებს.

მიუხედავად იმისა, რომ მიკროტოპონიმთა შესწავლას ყოველთვის დიდი მნიშვნელობა ენიჭებოდა, სრულიად სხვადასხვა თვალსაზრისები არსებობს მათი სპეციფიკისა და ტოპონიმოკაში მათი ადგილის შესახებ (კერძოდ, რა მიეკუთვნოს მიკრო-ს და რა არა). ზოგადად, ამ ტერმინში

ალ. ლლონტის განმარტებით იგულისხმება „...მცირე გეოგრაფიული ერთეულის, ბუნებრივი თუ ხელოვნურად შექმნილი ობიექტის, ერთი ან ორი დასახელებული პუნქტის ფარგლებში მოქცეული ადგილის, სახნავ-სათესის, საბოსტნე, სავენახე, მცირე მდინარეთა, წყაროთა, მაღლობთა, ხეობათა, ხევების, ტყეების, უბნების, ქუჩების სახელწოდებანი“ (ლლონტი, 1971: 5).

ტოპონიმთა შეგროვება-შესწავლას საკმაოდ დიდი ხნის ისტორია აქვს, მაგრამ მის შემსწავლელ ცენტრად მიჩნეულია თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ახალი ქართული ენის კათედრასთან არსებული ტოპონიმის ლაბორატორია, რომელიც კოორდინირებას უწევდა და უწევს ამ მეტად მნიშვნელოვან საქმეს მთელ საქართველოში. ამ ლაბორატორიის თანამშრომელმა, ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატმა, ამბაკო ჭკადუამ მოიარა მთელი სვანეთი და შეაგროვა უნიკალური მასალა გასული საუკუნის 60-70-იან წლებში, თავი მოუყარა ამ რეგიონში არსებულ მაკრო – და მიკროტოპონიმებს. მეცნიერის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ არ გამორჩენია

უმნიშვნელო, მცირე ზომის ობიექტის სახელის შეტანა ტოპონიმთა ნუსხაში იმის მითითებით, თუ რას წარმოადგენს ეს ადგილი (სათიბია, საძოვარია, წყაროა თუ ა. შ.), აღუნიშნავს სვანეთის რომელ ნაწილში, რომელ სოფელში მდებარეობს. ჩაუწერია ხალხური ეტიმოლოგია, დაუფიქსირებია თითოეულ ბარათზე რესპონდენტთა ვინაობა. ტოპონიმთა შეგროვების ყველა წესის დაცვით ჩატარებული, სასკოლო რვეულის ფურცლებზე შესრულებული ეს ნამუშევარი ინახებოდა ივ. ჯავახიშვილის სახ. თსუ არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ქართველურ ენათა განყოფილებაში, სადაც რუსთაველის ეროვნული ფონდის დაფინანსებით შესრულდა მნიშვნელოვანი სამუშაო ფუნდამენტურ-გამოყენებით გამოკვლევაზე „სვანური ტოპონიმია“. ეს ნამუშევარი ინახებოდა ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თსუ არნ. ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ქართველურ ენათა განყოფილებაში. სამწუხაროდ, ა. ჭკადუას მიერ შეკრებილი მასალა, გარკვეულ მიზეზთა გამო ვერ გამოიცა მის სიცოცხლეში. შოთა რუსთაველის სახელობის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის დაფინანსებით შესაძლებელი გახდა ზემოთ აღნიშნული მასალის გამოსაცემად მომზადება და დაბეჭდვა წიგნში „სვანური ტოპონიმია“, სადაც ის შესულია „სვანურ ტოპონიმთა ლექსიკონის“ სახელწოდებით. ლექსიკონზე მუშაობის პარალელურად მიმდინარეობდა სვანურ ტოპონიმთა შესწავლა-გაანალიზება, რაც წარმოდგენილია აღნიშნული წიგნის II ნაწილში მეცნიერული გამოკვლევების სახით. წინამდებარე სტატიაც ძირითადად მითითებულ (ა. ჭკადუას შეგროვებულ) მასალას ეყრდნობა.

ონომასტიკური ლიტერატურიდან ცნობილია, რომ ქართველური ტოპონიმები რამდენიმე სტრუქტურულ მოდელში ერთიანდებიან:

- ა) პირველადი (მარტივი), არამარკირებული ტოპონიმები;
- ბ) შედგენილი, აფიქსებით ნაწარმოებნი;
- გ) რთული შედგენილობის (კომპოზიტები)
- დ) სინტაგმური;
- ე) სამ- და მეტკომპონენტური გეოგრაფიული სახელები.

უაფიქსო, მარტივ სახელთა უმეტესობას ფუძედ არსებითი სახელი აქვს, არცთუ იშვიათად ზედსართავი ან მიმღეობა. არსებითი

სახელები ტოპონიმებში ძირითადად სახელობითი ბრუნვის ნიშნის გარეშე ფიქსირდება, როგორც ზოგადად სვანური ენისთვის არის დამახასიათებელი. სვანურში არსებითი სახელები ფუძის დაბოლოების მიხედვით ორგვარია: ბოლოთანხმოვნისანი და ბოლოხმოვნისანი. ბოლოთანხმოვნისანი გაცილებით მეტია, მათ ჩვეულებრივ ბოლო ხმოვანი მოკვეცილი აქვთ (შეიძლება ეს ხმოვანი იყოს ფორმანტი ან ფუძის კუთვნილება. ასეთი ფუძეები სვანური უმლაუტის წესის მიხედვით, ისეთ დიალექტებში სადაც უმლაუტი გვაქვს, უმლაუტიანები არიან, რაც ვრცელდება საკუთარ გეოგრაფიულ სახელებშიც. მაგ: ქართ. „ღარ-ი“ – სვ. ღარ; ჯოგ-ი – ჯაგე. თუმცა გამონაკლისები გვაქვს როგორც აპელატივებში, ასევე გეოგრაფიულ სახელებშიც. -ა ხმოვანზე დამთავრებული ფუძეები, ძირითადად ნაზმნარ სახელთა კატეგორის მიეკუთვნებიან. დიალექტური თავისებურებანი კარგად ჩანს ვარიანტულ ტოპონიმთა შედარებისას. ვარიანტებს ქმნის ძირითადად დიალექტებისთვის დამახასიათებელი ფონეტიკური პროცესები: უმლაუტი, ხმოვანთა სიგრძე, რედუქციის სახეები, ბგერათკომპლექსები და ა. შ. ტოპონიმთა დიალექტური ვარიანტების კვლევას საგანგებოდ მივუბრუნდებით, როდესაც მთლიანად გავაანალიზებთ მასალას.

მარტივ, უაფიქსო ტოპონიმებში დიდი ადგილი უჭირავს ფლორისა და ფაუნის

აღმნიშვნელ გეოგრაფიულ სახელებს. აღიარებულია, რომ საქართველოს ფლორა და ფაუნა მეტად მდიდარი და მრავალფეროვანია. სვანეთი თავისი სპეციფიკური რელიეფით და მცენარეთა ნაირგვარობით საინტერესო მასალას იძლევა მიკროტოპონიმის საკვლევად.

ზემოდასახელებული ტიპის ტოპონიმთა წარმოქმნის განმსაზღვრელია ერთგვარ მცენარეთა გავრცელება აღნიშნულ პუნქტებში. ეს ადგილი შეიძლება იყოს ტყე, ყანა, საძოვარი, სათიბ-სახნავი, წყარო, ხევი და ა. შ. მაგალითად ცნცი „კუნელი“, ყანის სახელწოდებაა სოფ.იდლიანში – მესტია.

ცაგ – „ეკალი“ საბალახო სოფ. ჭველიერში, ლაშხეთში.

ცაცხუ „ცაცხვი“ საკულტო ადგილი სოფ. ხარაშში.

ცხუიმ „რცხილა“ სახნავი ადგილი სოფ. ეცერში – მესტია.

წენი „ცუდბალახა“ საძოვარი სოფ. ლახამულაში – მესტია.

წილამ – „ერთგვარი ბალახი“, საძოვარი, ტყე სოფელ მურყმელში – მესტია.

კაკ „კაკალი, ნიგოზი“ ყანის სახელწოდება სოფ. მაგარდელში – მესტია და ა. შ.

ხშირად დასტურდება ზედსართავსახელიანი მარტივი ტოპონიმები, მაგალითად:

წგრან „წითელი“ საძოვარი მთის სახელწოდება მესტიაში, შგედში. მდინარე მაულაშის მარჯვენა კალთაზე, სადაც ნაპირი, ტყე და ხრამი წითელი ფერისაა რკინისშემცველი წყლების სიუხვის გამო. ეს წყლები ფერს უცვლიან ნიადაგს და ამიტომ მიკროტოპონიმი **წგრან** ბევრგან გვხვდება როგორც მარტივი ფუძის სახით, ასევე რთულ ტოპონიმებში, განსაკუთრებით ატრიბუტულმსაზღვრელიანებში.

აღნიშნულ შემთხვევაში მიკროტონიმის წარმოქმნა განსაზღვრა გეოგრაფიული ადგილის ვიზუალურმა მხარემ, რაც არცთუ ისე იშვიათია.

კუდა „მოკლე“ კლდის, მყინვარის სახელწოდება ლეზგარაში – მესტია.

კვლთხი „მაღალი“ მწვერვალი სოფ. დაკარში – მესტია („კვლთხი“ გამორჩევა დანარჩენებისგან სიმალლით).

შიშუალ „შიშველი“ ეს ქართული ლექსემა ხშირად გვხვდება როგორც ზემო, ისე ქვემო სვანეთში, ალპურ ზონაში, ადგილის სახელწოდებად.

ძალიან ხშირად უაფიქსო ტოპონიმებში ჩანს გეოგრაფიული ადგილისთვის დამახასიათებელი ნიშნები: ლანდშაფტი, მდებარეობა, ნიადაგის სახეობა, სამეურნეო დანიშნულება და. ა. შ.

ლანდშაფტური ტერმინები ხშირად იჩენს თავს როგორც მარტივ, ისე რთულ სახელებში, მაგალითად:

კოჯ „კლდე“ ყანის სახელწოდება სოფელ არცხელში – მესტია. ირგვლივ ქვიანი ადგილებია, რაც ჩანს კიდევ გეოგრაფიულ სახელში. თავისთავად კოჯ ქვიანი კლდეა, მაგრამ ხშირად იხმარება გამოთქმებში, სადაც უშუალოდ კლდეს კი არ ნიშნავს, არამედ ქვის სიმრავლეს ან ქვისთვის დამახასიათებელ სიმარეს, სიმტკიცეს გადმოსცემს.

კუშბ „ბორცვი“ საძოვარი სოფელ იფარში – მესტია, აღმართ-დაღმართი, ბორცვებიანი ადგილი.

რეცნა „დამრეცი ადგილი“, გზა, ყანა დამრეცი რელიეფით სოფ. ლეზურცხილაში – მესტია.

რუებ „ღარი“ ყანა, სათიბი სოფ. ადიში – მესტია.

რიყ „რიყე“ საძოვარი, გზა, რიყე, სახნავ-სათესი სხვადასხვა სოფლებში. მრავალ ადგილას გვხვდება ტოპონიმად.

ღარ „ღარი“ ძალიან ბევრ ადგილას გვხვდება ზემო-ქვემო სვანეთში ადგილის სახელად

როგორც მარტივ, ასევე წარმოქმნილ საკუთარ სახელებში.

მარტივ ტოპონიმებთან დაკავშირებით აუცილებლად უნდა აღინიშნოს, რომ მათი უმრავლესობა გეოგრაფიული, სამეურნეო ან ლანდშაფტური ტერმინებია, რომელთაც ადამიანთა კოლექტივი ყოველდღიურ საუბარში გამოიყენებს ერთი, გარკვეული ობიექტის აღსანიშნავად. ეს სახელები (დელე, ხევი, მინდორი...) აპელატივებია, მაგრამ ხშირად მკვიდრდება საკუთარ სახელად. ამ პროცესს პროფ. პ. ცხადაია სემანტიკურ კონვერსიას უწოდებს. საგულისხმოა, რომ ამ მხრივ ძალიან ბევრი საერთოა მთიანი სამეგრელოსა და სვანეთის ტოპონიმის შორის. კერძოდ, სემანტიკური კონვერსიის შედეგად ორივე რეგიონში სხვადასხვა ადგილას საკუთარ სახელად გვაქვს აღნიშნული ტიპის ტერმინები.

ჭუბ „ჭაობი“ ყანის სახელწოდება, ასევე ამ სახელით სხვადასხვა ადგილას დასტურდება სამოვარი, ჭაობნარი, სათიბი; ადგილი შესაძლებელია აღნიშნულ ადგილას ჭაობი აღარც იყოს, მაგრამ სახელწოდება შემორჩენილია.

ჭყირუ „თეთრი ქვა“ სათიბი, სამოვარი, სახნავ-სათესი სოფ. ლანტელში – მესტია, ეცერში – მესტია და სხვა. სოფ. ეცერში ჭყერუ-ს სახელწოდებით ცნობილ სახნავ-სათესს, რესპოდენტი ასე ახასიათებს ხომა თეთნე ბაჩწარ ხარ, ჭყერუარ ხარ „დიდი თეთრი ქვები აქვს, ჭყერუები აქვს“.

ჭუედ „კედელი“ სამოვარი სოფ. ლეწფერში – მესტია. დამრეცი კედელია აღნიშნული ტოპონიმის ძალიან ხშირად გვხვდება (დამრეცი კედლის მნიშვნელობით) სვანეთის რელიეფიდან გამომდინარე.

კუათხ „აღმართი“ სათიბ-სახნავის სახელი ლანტელში -მესტია. „ფერდზე უფრო შვეული“

კაჩ „აღმართი“ ყანის სახელწოდება ლახამულაში – მესტია. აგრეთვე სხვადასხვა დასახლებაში, ძირითადად ყანას ჰქვია, რომელიც აღმართზე მდებარეობს.

კაჩჩუ „დაღმართი დაღმართზე“ სათიბი ლუჰაში-მესტია. ძალიან დაფერდებული ადგილია.

კა „კლდე“ უშგულში-მესტია, ფიქალი კლდეა.

სვანურში გეოგრაფიულ სახელებად გვხვდება სხვადასხვა სუფიქსით ნაწარმოები ტოპონიმები. ეს სუფიქსებია: ნათესაობითრი ბრუნვის -**იმ**, - **ემ** თავისი ფონეტიკური ალომორფებით (-**იმ**, -**ემ**, -**ამ**...), მრავლობითისა და ქონების აღმნიშვნელი მრავალფეროვანი ალომორფები: -**არ**, -**არ**, -**ერ**, -**ერ**..., -**ალ**, -**ალ**, -**ალ**, **ელ**, -**ოლ**, -**ირ**, -**ერ**..., კნინობითის მაწარმოებლები: -**ილდ**, -**ოლდ**, -**ულდ**, -**რლდ**, -**ილ**, -**ელ** და ა. შ.

ტოპონიმთა დიალექტური ვარიანტები თავს იჩენს ნათესაობითრი ბრუნვის ფორმანტიან სახელებთან. ზოგადად, ტოპონიმურ სახელებად გამოყენებული ნაგენეტივარი, ოდენსუფიქსიანები სპეციალურ ლიტერატურაში საზღვრულდაკარგულ მსაზღვრელებად არის მიჩნეული. მაგალითად:

წიფ-იმ „წიფლის“ სათიბი სოფ. მამში- ლენტესი.

წიფნ-იმ „წიფლის“ სათიბი მდინარე ლასილის ნაპირას, უშგულში.

წყაშ „წყლის „ ტყე სოფ. ჩვაბიანში -მესტია

წყარ-აშ „წყაროსი“ ტყე, სამოვრები უშგულში-მესტია.

წვრანი-აშ „წითლისა“ კლდე, სამოვარი ქვემო სვანეთში.

წან- აშ „სარეველასი“ სოფელი ხელედში – ლენტეხი

წვრნ-იმ „წითლისა“ ყანა სოფ. ლახამულაში -მესტია

კაშ „ფიქლისა“ სათიბი სოფ. ბოგრეში – მესტია

კუადლ-შ „წნელისა“ სათიბ-სამოვარი სოფ. ივარში – მესტია

კუადლ „თხელის წნელი“. შერეული ტყეა, სადაც ბლომად თხილნარია, თხელის წნელისაგან გოდრებს წნავენ, რამაც განაპირობა ამ ადგილის სახელწოდება.

კირტ-შ „კირისა“, ყანა, გზა ივარში – მესტია. დაფერდებული, კირიანი ადგილებია.

ჭყერტ-შ „თეთრი ქვისა“ სათიბი სოფ. ლელბაგში – მესტია.

ჭიბ-იშ „ჭაობისა“ წყაროს სახელწოდება სოფ. მაგარდელში – მესტია.

ღორკ-იშ „კავისა“ სათიბი სოფ. ცალერში – მესტია, ღორეკ „კავი“

განსაკუთრებით დიდი რაოდენობით დასტურდება მრავლობითი და ქონების აღმნიშვნელი ფორმანტიანი სახელები:

წიფ-წრ „წიფლები“ ტყის სახელწოდება ლეხთაგში, ცალერში, ლაშთხვერში – მესტია; სამოვარი ბოგრეშში, ეცერში, ფუშყვერში და ა. შ.

წერნი-წრ „წითლები“ სათიბ-სამოვარი ეცერში – მესტია.

წვდ-წრ „ჭანჭრობები“ სამოვარი უშგულში – მესტია, წვდ „ჭანჭრობი“

წყარ-წრ „წყლებისა“ სათიბები სოფ. ჰებუდში – მესტია. წყაროებთან და ჭაობიან ადგილებში სხვაგანაც გვხვდება ეს ტოპონიმი.

კნინობითი სახელები თავისთავად წარმოადგენენ წარმოქმნილ სახელთა ჯგუფს, რომლებიც საინტერესოა როგორც შინაარსის, ისე წარმოების მხრივ. მარტივი კნინობითი სახელები სვანურში ოდენსუფიქსებით იწარმოება და მათი რიცხვი საკამოდ დიდია. ეს ვითარება თავს იჩენს ტოპონიმიშიც. მაგალითად:

წიფრ-ოლ „წიფლის კნინ. ფორმა“ სათიბი სოფ. მაგარდელში – მესტია. კნინობითის ფორმანტი გვხვდება მრავლობითის ნიშნის წინაც. მაგ. წიფრ-ილ-წრ სათიბი წვირში – მესტია.

კიბ-ილდ „პატარა კიბე“ ადგილის სახელწოდება სოფ. ღვებალდში – მესტია. კიბ-ილდ-წრ „პატარა კიბეები“ მთისკენ მიმავალი გზა ხაიშში-მესტია, რომელსაც კიბის ფორმა აქვს.

კოჯ-ოლ „პატარა კლდე“ წყარო, მურშკელში – მესტია.

კოჯ-ოლ-წრ „პატარა კლდეები“, სამოვარი, გორაკი, კლდე სხვადასხვა სოფლებში.

კოჯ-ულდ-წრ „პატარა კლდეები“ გზის სახელწოდება სოფ. მაცხვარიში – მესტია, გორაკი სოფ. ჯორკვარში – მესტია.

კრგტ-ილ „პატარა მრგვალი“ სამოვარი სოფ. ფარში – მესტია

კვრტ-ილ-წრ „პატარა მრგვალები“ სათიბი სოფ. უშხვანარში – მესტია. რელიეფის მიხედვით არის სახელი დარქმეული.

როგორც განხილული მასალიდან ჩანს, პრიმარულ ტოპონიმებად გვხვდება ორონომული, ჰიდრონიმული და ლანდშაფტური ტერმინები. აგრეთვე, ნიადაგის სახეობათა და ხე-მცენარეთა აღმნიშვნელი სახელები. დიდი რაოდენობით დასტურდება ერთგვარ მცენარეთა გავრცელების აღმნიშვნელი საკუთარი სახელები.

ქართველურ მიკროტოპონიმიში ყველაზე მეტად გავრცელებულია აფიქსური წარმოების სახელები, რომლებიც, თავის მხრივ, ცალკე ქვეჯგუფს ქმნიან: ოდენპრეფიქსიანი, ოდენსუფიქსიანი, პრეფიქს-სუფიქსიანი (კონფიქსიანი). აფიქსებსა და ძირს შორის შეიძლება თავი იჩინოს სხვადასხვა ფუნქციის ან სულაც სინქრონიულ დონეზე უფუნქციო ელემენტებმა.

სპეციალურ ლიტერატურაში აღნიშნულია, რომ ქართულში გეოგრაფიულ სახელთა ოდენ-პრეფიქსული წარმოება შედარებით ნაკლებად არის გავრცელებული, ვიდრე ოდენსუფიქსური და კონფიქსური. ეს მოვლენა მიჩნეულია საერთოდ სიტყვაწარმოების დამახასიათებლად (ზუ-

რაბიშვილი, 1961: 140).

სვანურში ოდენპრეფიქსული წარმოება საკმაოდ ხშირად წარმოდგენილია თავსართებით: **ლა-**, **ლე-**, **ნა-** ... ეს თავსართები გეოგრაფიულ სახელებში დასტურდება როგორც ცალკე, ასევე თანმხლები სუფიქსებით.

სვანურ ენაში **ნა-/ნა-** ძირითადად აწარმოებს ვნებითი გვარის ნამყოს მიმღობას აწმყოს ფუძეზე დაყრდნობით (თოფურია, 1967: 222), ხოლო სახელებთან წინავითარების ლექსიკურ შინაარსს, ანუ როგორც ა. შანიძე უწოდებს, ყოფილობას გადმოსცემს (შანიძე 1980: 168).

ეს ორი გრამატიკული ოდენობა როგორც წარმოების მხრივ, ასევე ფუნქციურადაც ახლოს დგანან ერთმანეთთან (ვაშაკიძე, 1992: 89).

სვანურის წინავითარების სახელებში ხშირად მხოლოდ პრეფიქსული წარმოება გვაქვს იქ, სადაც ქართულის შესაბამის ეკვივალენტებში კონფიქსური დასტურდება:

ნა-სუფელ „ნა-სოფლ-არ-ი“, **ნა-ქორ** „ნა-სახლ-არ-ი“, **ნა-საყდარ** „ნა-საყდრ-ალ-ი“ და ა. შ. აღნიშნული ვრცელდება გეოგრაფიული სახელების წარმოებისას. მაგ.:

ნა-სკარ – სამოვარი „ნა-დღეობ-არ-ი“ მესტია, ლატალი; – ტყე – მესტია, ლენჯერი (**სკარ** – გვარის ან თემის საერთო დღეობა).

ნა-ფატუ – სამოვარი / სათიბი / ყანა, „ნა-ფეტვ-არ-ი“ ლენტეხი, მაზაში.

ნა-ქართ – სამოვარი, „ნა-თალგამ-არ-ი“, მესტია, ლენჯერი.

ნა-ქლაქუ – სათიბი, „ნა-ქალაქ-არ-ი“, მესტია, თავრარი.

ნა-ქერბაქ – სამოვარი, „ნა-ქარაბაქ-ევ-ი“, ლენტეხი, ჩოლური.

ნა-ჩუალ – სამოვარი, „ნა-მეწყრ-ალ-ი“ ლენტეხი, ხელედი.

საუმლაუტო პოზიციამში, სვანურის უმლაუტიან დიალექტებში **ნა-** პრეფიქსის ხმოვნითი ნაწილი უმლაუტიანია:

ნა-სეტ – კიდე „ნა-სვეტ-არ-ი“ მესტია ლახამულა.

ნა-ქელ – სახნავი, „ნა-ფარდულ-არ-ი“ (**ქელ** „ფარდული“) მესტია, დაკარი.

ნა-ლედარ – ყანა „ნა-ცერცვ-ალ-ი“ (**ლედარ** „ცერცვი“) ლენტეხი, მაზაში.

ზემომოყვანილი სახელურფუძიანი ტოპონიმები სხვადასხვა სახის ყოფილობას გამოხატავენ, აღნიშნავენ თუ რა იყო უწინ ამ ადგილას (სახლი, ფარდული, ცერცვის ყანა...), გეოგრაფიულ სახელთა აღნუსხვის მომენტისათვის კი სრულიად სხვა დანიშნულებით დასტურდება: სათიბი, სამოვარი, სახნავი და სხვ.

განსაკუთრებით ხშირია ისეთი მიკროტოპონიმები, რომელთა ძირი მარცვლეული კულტურის სახელს წარმოადგენს. ამით გვექმნება წარმოდგენა, თუ რა სახის მარცვლეული ითესებოდა უწინ ამ რეგიონში. ეს მეტად მნიშვნელოვანი ინფორმაციაა, თუნდაც იმიტომ, რომ, თანამედროვე სვანეთში იშვიათად მოჰყავთ ეს კულტურები. მაგ.: **ზენტხ** „შვრია“, **ქირს** „ოსპი“, **ლედარ** „ბარდა, ცერცვი“, **მანაშ** „ჭვავი“, **კუცენ** „ხორბალი“ და ა. შ.

წინამდებარე სტატიაში ტოპონიმთა სემანტიკურ მხარეს შევხებით იმდენად, რამდენადაც ეს დაგვჭირდება სტრუქტურული ანალიზისათვის, კერძოდ, რა მაწარმოებლები დაერთვის ამ ფუძეებს და როგორ იწარმოება ესა თუ ის გეოგრაფიული ტერმინები. მაგ.:

ქირს ზს., **ქირც** ქს. „ოსპი“

უწინ საკმაოდ ყოფილა გავრცელებული როგორც ზემო, ისე ქვემო სვანეთში. გამოთქმაც კი არსებობს ლაშხურში „**ქირცად**“, რაც ოსპისმოყვარულს „ოსპიჭამიას“ ნიშნავს, გადატანით კი – მეტისმეტად ღარიბს. ამ ფუძეზე ფორმანტთა დართვით დასტურდება შემდეგი მიკროტოპონიმები:

ნა-ქირც-უ – ყანა, ლენტეხი, ლესემა.

ნა-ქირს-უ-პრ – სამოვარი (ადგილობრივებს კარგად ახსოვთ აქ ოსპს რომ თესავდნენ, დღეს სამოვარია) მესტია, სოლი.

ნა-ქირც-უ-პლ – ტყე, ლენტეხი, ჭველიერი; – სამოვარი, ლენტეხი, ტვიბი; – სახნავ-სათიბი – ლენტეხი, მამი.

ნა-ქირც-ულ-ა – ყანა, ლენტეხი, ფაყი.

მანაშ „ჭვავი“

ნა-მნაშ-უ – სამოვარი – მესტია, ჭუბერი.

ნა-მნაშ-უნ – მუხნარი ტყით – მესტია, დავბერი.

ნა-მნაშ-ულ-პრ – სათიბი – მესტია

ნა-მანაშ-უ-პრ – ყანა, ლენტეხი

განსაკუთრებით ხშირად დასტურდება ადგილის სახელწოდებად **ნა-გარდუიშ** და **ნა-ქართობლარ** „ნა-კარტოფილ-არ-ი“. ის ამჟამად სამოვარს ან სათიბს ჰქვია. სასოფლო-სამეურნეო მიწის სიმცირის გამო ხშირად ტყეშიც კი გაკაფავდნენ სწორ ადგილს, გაწმენდნენ ბუჩქებისა და ქვებისგან, დახნავდნენ და კარტოფილს (ყველაზე ხშირად) თესავდნენ. ასეთ განატეხ ყამირ ადგილებში განსაკუთრებით კარგ მოსავალს მოიწევდნენ. დროთა განმავლობაში ნიადაგი იფიტებოდა და შემდგომ სხვაგან ამუშავებდნენ მიწას. სახელწოდებები კი რჩებოდა.

სახელურფუძიან ტოპონიმებში ხშირად ჩანს ბუნებრივი კატაკლიზმები. განსაკუთრებით ბევრგან გვხვდება **ნაზვავარი**, **ნამეწყრალი** ტერიტორიები, სადაც ამჟამად სამოვარი, სათიბი ან უბრალოდ ღელე და ღარია. სახელწოდებაში სახელურ ნაწილად დასტურდება: **ჟაჰ** ზს. **ჟად** ლშხ., **ჟა** ლნტ.; „ზვავი“; **ჩუა** ზს., ლნტ. **ჩუალ** ლშხ. „მეწყერი“.

ნა-ჟაჰ-უ – ღარი „ნა-ზვავ-არ-ი“ მესტია, ლახამულა.

ნა-ჟაუ – სამოვარი ლენტეხი, ჭველიერი.

ნა-ჟად-ინ – სამოვარი, ლენტეხი

ნა-ჟაჰ-ურ-ა – ღელე, მესტია

ნა-ჩუალ – სამოვარი, ლენტეხი, ხელედი.

ნა-ჩუალ-უ-არ – ყანები, ლენტეხი, ჭველიერი

ნა-ჩულ-პრ – სამოვარი, მესტია, კაცხი.

ნა-ჩლუტ-პრ – ყანა, მესტია, ჩვაბიანი.

ნა-ჩოლტ-პრ – უბანი – ლენტეხი, კახურა.

ნა-ჩელ – ღელე, მესტია, ვედი.

მასალიდან ჩანს, რომ სახელურფუძიანი ტოპონიმებისათვის ბუნებრივია როგორც ოდენ-პრეფიქსული, ისე კონფიქსური წარმოება. იგივე ვითარება ვლინდება ზმნურფუძიანი ტოპონიმების წარმოებისას.

პ. ცხადაია წიგნში „მთიანი სამეგრელოს ტოპონიმია“ წერს, რომ ზმნურფუძიანი ტოპონიმია აღნიშნავს მოქმედების ადგილს „...მხოლოდ ობიექტური (საობიექტო) მიმღეობა იჩენს განსაკუთრებულ მიდრეკილებას დაახასიათოს ესა თუ ის ობიექტი იმის მიხედვით, რა მოვლენასაც იქ ჰქონდა ადგილი და იქცეს გეოგრაფიულ სახელწოდებად (ცხადაია, 1985: 32). როგორც მოსალოდნელი იყო, იგივე ხდება სვანური მიკროტოპონიმის ზმნურფუძიან სახელებთან. მაგ.:

ნა-კუიშ – ყანა / სამოვარი „განატეხი“ (ნაკვიშს ეძახიან, რადგანაც აქ უწინ ყამირი იყო. **ლი-**

კვმ-ე „გატეხვა), მესტია: ხაიში, ტობარი, სკორმეთი და კიდევ ბევრ სხვა ადგილას.

ნა-ტყუიფ – ყანა / სათიბი / სამოვარი „განატეხი, განაგლეჯი“ (ლი-ტყუიფ-ე „ყამირის გატეხვა“) მესტია: ივარი, უღვალი, ხერხვაში, მურშკელი, ჩვიბიანი, მულახი, ბოგრეში და ა. შ.

ნა-ტყიც-უ – ხრამი-, – ფლატე– „მონაწყვეტი, მონაგლეჯი“ (დაქანებული გამიშვლებული ფერდობები, სადაც მიწის მონაგლეჯი ეტყობა, მაგრამ ახლა ზოგან გზაც კი არის გაყვანილი ამ ადგილებში).

ნა-შიხ-უ – უბანი სოფლის / სათიბ-სამოვარი / კლდე / ფლატე / საბალახო–, ... „და-ნამწვარ-ი“ (ლი-შიხ/ლი-შხ-ი {და}წვა). ეს ტოპონიმი უამრავ ადგილას დასტურდება, განსაკუთრებით ზემოსვანეთში: იდლიანში, დაკარში, წირმინდში, დიზში, სკორმეთში და ა. შ. დღეს ამ ადგილებს ხშირად დანაწვავი არც ეტყობათ, მაგრამ ადგილობრივებს ახსოვთ ხანძარი ამ ტერიტორიებზე. ზოგან საკირეები იყო და კირს {გამო}წვავდნენ, ან რაიმე საჭიროების გამო წაუკიდებენ ცეცხლს ტყეს, შემდეგ გატეხდნენ ყამირს და სხვა დანიშნულებით იყენებდნენ.

ნა-ძგუიბ – ტყე „ჩამონაწყვეტი“ (ლი-ძგუიბ – „ჩამოწყვეტა“) მესტია, წვირმი.

ნა-ცად-უ – ყანა – „განაცვალი“ (ლი-ცად-ი „გაცვლა“) მესტია, კალა.

ნა-ყიდ – სათიბი / სამოვარი (ლი-ყიდ-ი „ყიდვა“) „ნაყიდი“.

როგორც სახელფუძიანებთან დაკავშირებით აღვნიშნეთ, ზმნურფუძიან ტოპონიმებშიც **ნა-**პრეფიქსთან ერთობლიობაში ნაირგვარი სუფიქსები დასტურდება. მაგ.:

ნა-შიხ-უ გვხვდება სხვადასხვა დანიშნულების ადგილის სახელად: სოფლის უბანი, სათიბი, სამოვარი, ყანა, კლდე, ფლატე, და სხვ.

ნა-შხ-უ-წრ – სამოვარი / ტყე „დანა-მწვარ-ებ-ი“ (-წრ მრ.-ის ფორმატი) მესტია, სოფ. მურყმელი.

ნა-შხ-ულ – ვაკობი (-ულ კნინობითის ფორმანტით) მესტია, ხაიში

ნა-შხ-ულ-წრ – სამოვარი (კნინობითი -ულ, მრავლობითი -წრ) მესტია ხაიში).

თვალშისაცემია კნინობითის ფორმანტთა სიმრავლე სვანურის საკუთარ გეოგრაფიულ სახელებში. ქ. მარგიანი სტატიაში „სვანური ტოპონიმის სტრუქტურული ანალიზი“ აღნიშნავს, რომ „...სვანური როგორც საზოგადო სახელები, ასევე ტოპონიმები ხასიათდება კნინობითის მაწარმოებლებით მარკირებული ლექსემების განსაკუთრებული სიმრავლით (მარგიანი, 2013: 89). მართლაც, კნინობითის ფორმანტები დასტურდება როგორც მარტივ, ასევე ნაწარმოებ ტოპონიმებში და, რა თქმა უნდა, **ნა-/ნა-** პრეფიქსიანებშიც. მაგ.:

ნა-საყდარ-ილ – სათიბი „ნასაყდარ-ალ-ი“ მესტია, ხაიში.

ნა-შხ-ულ – ტყე „და-ნა-მწვარ-ი“ მესტია, ლენხერა.

ნა-ჯუდ-ილ-წრ – სამოვრები „მოგრძობები“ მესტია, თოთანი.

ნა-ბგ-ულ – ყანა „ნა-ხიდ-არ-ი“ მესტია, მურყმელი.

ნა-ტყიც-ულ – ხრამი „მონარღვევი“ მესტია, ვედი.

ნა-ფატ-ულ – სამოვარი „ნა-ფეტვ-არ-ი“ ლენტეხი, კახურა.

ნა-ქორ-რლ-ირ – სამოვარი „ნა-სახლ-არ-ი“ ლენტეხი, ჟახუნდერი.

ნა-შხ-ულ – ტყე „დანა-მწვარ-ი“ მესტია, ციცხვარი.

ნა-შხ-ულ-წრ – ყანა „და-ნა-მწვარ-ებ-ი“ მესტია, იდლიანი.

კნინობითი ფორმანტებიდან **ნა-/ნა-** პრეფიქსიან ტოპონიმებში დასტურდება: -ილდ, -ოლდ, -ულდ; -ილ, -ოლ-, ულ, -იდ, -გდ და ა.შ.

ქ. მარგიანი ზემოთ აღნიშნულ წერილში ხაზს უსვამს, რომ „...სვანურ გეოგრაფიულ ნომენკლატურაში... ხშირად გვხვდება რამდენიმე ფორმანტით მარკირებული გეოგრაფიული სახელები“ (მარგიანი, იქვე: 90).

ნა-/ნა- პრეფიქსიანებთანაც ერთმანეთის პარალელურად დასტურდება:

- ნა-ლა-ჭუამ – სათიბი „ნა-ეკლეს-არ-ი“ ლენტეხი, გვიმრალი.
- ნა-ლა-ჭუამ-გლ – სამოვარი – ლენტეხი, ლექსირი.

- ნა-კუთი – ყანა „გა-ნა-ტეხ-ი“ მესტია, ხაიში.
- ნა-კუთი-წრ – სამოვარი – მესტია, იდლიანი.
- ნა-კუთი-ილ-წრ – სათიბი – მესტია, სკორმეთი.

- ნა-მ-ბგუთბ – ფლატე „ჩამონაშალი“, მესტია, ნესგუნი.
- ნა-მ-ბგურ-რა – ტყე – „მესტია, ლეშუკვი.

- ნა-ტყუთიგ – ყანა/სათიბი/სამოვარი – მესტია.
- ნა-ტყუთიგ-წრ – ყანა, მესტია.
- ნა-ტყუთიგ-იერ – სათიბი.
- ნა-ტყუთიგ-ულ-არ – სახნავი.

ნა- პრეფიქსი მიჩნეულია ერთ-ერთ უძველეს, საერთო-ქართველურ აფიქსად. ზმნურფუძესთან ის აწარმოებს მიმღეობას, სახელურთან კი – წინავითარების სახელებს.

სვანურ ტოპონიმიაში ის გვხვდება, ერთი მხრივ, ოდენ პრეფიქსად, მეორე მხრივ კი სუფიქსთა თანხლებით. კერძოდ:

- ნა – -უ
- ნა – -ი (იშვიათად)
- ნა – -არ/-წრ/-ალ...
- ნა – -ურ-ა
- ნა – -ურ-არ

ზემოთ დადასტურებულ სუფიქსთა (-უ, -ი, -არ/-წრ/-ალ..., -ურ, -იერ...) დანიშნულება-ფუნქციის შესახებ მსჯელობა მართებული იქნება მხოლოდ მას შემდეგ, რაც შეძლებისდაგვარად სრულად იქნება გაანალიზებული მიკროტოპონიმთა სხვადასხვა სახეები (არამარკირებული, ოდენსუფიქსიანი და სხვ.), რადგანაც ეს ფორმანტები ფიგურირებენ გეოგრაფიულ სახელთა სტრუქტურებში.

უნდა შევნიშნოთ, რომ ხშირად **ნა-** პრეფიქსის მომდევნოდ, თუ ძირეული მორფემა იწყება ხშული თანხმოვნით, ვითარდება სონორი (რ, მ, ნ). ს. ჟღენტი, წერს რომ ხშულთა წინ სონორთა გაჩენა დამახასიათებელია ქართველური ენებისათვის და ასეთ შემთხვევაში საურთიერთო პალატალიზაციას აქვს ადგილი (ჟღენტი, 1949: 187).

აღნიშნული ფონეტიკური მოვლენა უძველეს საფუძვლად ზოგი ტოპონიმის ვარიანტულობას სვანურში. მაგ:

- ნა-ქორ/ნა-წ-ქორ/ნა-ლ-ქორ/ნა-უ-ქორ „ნა-სახლ-არ-ი“.
- ნა-ჩუალ/ნა-წჩუალ „ნა-მეწყრ-ალ-ი“.

ნა-ქაჩ/ნა-მ-ქაჩ-ჟ „განა-კაფი“ და ა. შ.

საინტერესო ფაქტია, აგრეთვე, რომ **ნა**-პრეფიქსიანი სახელები აქტიურ მონაწილეობას იღებენ ორ- და მეტკომპონენტის მიკროტოპონიმებში ხან მსაზღვრელის, ხან კი საზღვრულის როლში. მაგ.:

ნა-ჟჳ-ჟ-ა ლარე – სამოვარი „ნაზვავარი მინდორი“ მესტია, ნაკი.

ნუაშერ ნაშიხჟ – სამოვარი/ტყე „ნუანთ დანაწვავი“ მესტია, ტობარი.

სვანურ ტოპონიმიაში მრავლად მოიპოვება ისეთი გეოგრაფიული სახელები, რომელთა ფუძეში გამოიყოფა ხე-მცენარეთა, ბალახეულის, პურეული და ბოსტნეული კულტურების სახელწოდებანი. ადვილი შესაძლებელია, ტერიტორიაზე, სადაც ამგვარი სტრუქტურის მიკროტოპონიმი დასტურდება, შეცვლილი იყოს მცენარეული საფარი ან მეტიც, იქ სამოვარი, სათიბი ან სახნავი ფართობი იყოს.

გეოგრაფიულ სახელთა აღწერა-შესწავლა, სხვა მრავალ ასპექტთან ერთად, ამ კუთხითაც მეტად მნიშვნელოვანია, განსაკუთრებით სვანეთში, სადაც ტოპონიმებში დადასტურებული ზოგიერთი მცენარე (განსაკუთრებით მარცვლეული) შეიძლება ადგილის საკუთარ სახელწოდებებში იყოს შემორჩენილი.

ბოტანიკური ტერმინების შემცველი მიკროტოპონიმები სვანურში ძირითადად იწარმოება **ლე**- ოდენპრეფიქსითა და **ლე** – **-ე**-ი კონფიქსით (**ლე**- პრეფიქსი თანხმლები სუფიქსებით). აღნიშნული ფორმანტები „სვანურ ლექსიკონში“ (ვ. თოფურია, მ. ქალდანი) შემდეგნაირად არის განმარტებული:

ლე¹- დანიშნულების პრეფიქსი.

ლე²- ერთგვარ მცენარეთა გავრცელების ადგილის აღმნიშვნელი პრეფიქსი.

ლე – **-{ე}/-ი** ვნებითი გვარის მყოფადის მიმღობის კოფნიქსი.

ქართველურ ენათა გეოგრაფიულ სახელებში დადასტურებულ **ლე-ე** აფიქსის შესახებ საინტერესო შეხედულებები აქვთ გამოთქმული ცნობილ მეცნიერებს (ა. ცაგარელს, მ. ჯანაშვილს, ი. ჯავახიშვილს, ი. ყიფშიძეს, ს. ჯანაშიას, არნ. ჩიქობავას, მიხ. ჩიქოვანს,...). მათი თვალსაზრისების გათვალისწინებით, ალ. ლლონტი დაასკვნის, რომ „**ლე-ე**, სვანური წარმოშობის აფიქსი, ხშირად გამოიყენება არა მარტო სვანურ, არამედ სვანურ-მეგრულ-ქართულ ტოპონიმთა საწარმოებლად“ (ლლონტი 1971: 212).

საფუძვლიანად შეისწავლა **ლე**-, **ლი**-, **ლა**- ფორმანტთა წარმომავლობა და ფუნქცია ვ. თოფურიამ. როგორც ის აღნიშნავს, „დღევანდელს სვანურში მეტად ცოცხალია და ხშირ სახმარებლად გამოიყენება **ლი**-, **ლე**-, **ლა**- თავსართები“ (თოფურია 1979: 63-64). **ლე**- გვხვდება როგორც ჩვეულებრივ, ისე ნაზმნარ სახელებთან. უკანასკნელ შემთხვევაში იგი მყოფადის მიმღობას აწარმოებს“ (იქვე, 64). მეცნიერი ხაზს უსვამს, რომ **ლე**-, როგორც სიტყვათმაწარმოებელი პრეფიქსი, ადგილის საკუთარ სახელებში გვევლინება, მისი გავრცელება სცილდება სვანეთის ტერიტორიას და იგი ქართულსა და მეგრულში არის მიღებული როგორც გეოგრაფიული სახელის მაწარმოებელი (იქვე).

თანამედროვე მეცნიერთაგან, განსაკუთრებით საფუძვლიანად შეისწავლა სამეგრელოს ტოპონიმისა და ხშირ შემთხვევაში შეუდარა სვანურის მასალას პ. ცხადაიამ, რომელმაც არაერთი მნიშვნელოვანი ნაშრომი შექმნა ამ თემაზე. მან საგანგებო წერილი მიუძღვნა ჩვენთვის საინტერესო აფიქსებს, სადაც აღნიშნა, რომ მეგრულში „**ლე**-პრეფიქსი მხოლოდ ტოპონიმთა საწარმოებელი ფორმანტი, ანუ ტოპოფორმანტია“ და გაბატონებულია ძირითადად სვანეთის სიახ-

ლოვეს მდებარე სოფლებში“ (ცხადაია 1985: 151). მეცნიერი იზიარებს იმ ვარაუდს, რომ **ლე-** პრეფიქსი (ნაწილობრივ **ლა-**ც) წარმოადგენს საერთო-ქართველურ ან თუნდაც საერთო-ზანურ ფორმანტს (იქვე: 166).

ამთავითვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ **ლე-** პრეფიქსი და **ლე-** – **-ე/-ი** კონფიქსი სვანურში დატვირთულია აპელატიური ფუნქციით ვ. თოფურია **ლე-** პრეფიქსიანებს ადიექტივებად მიიჩნევს, რომლებიც გვიჩვენებენ, რომ „ობიექტი ამა თუ იმ მოქმედებისათვის ან მდგომარეობისთვის არის დანიშნული“ (თოფურია 1967: 218). ზოგადად, **ლე-** პრეფიქსს დანიშნულების თავსართს უწოდებენ. საენათმეცნიერო ლიტერატურაში ხაზგასმულია, რომ იგი შეესატყვისება ქართული წარმოშობის **სა-** პრეფიქსსა და **ზანურის ო-** თავსართს.

სამეგრელოს ტერიტორიაზე **ლე-ე** პრეფიქს-სუფიქსის ფუნქციას ოიკონიმის წარმოება წარმოადგენს. „ეს წარმოება იმდაგვარია, რომ ამოსავალია ამ პუნქტში დასახლებული და დამკვიდრებული გვარი“ (ცხადაია 1976: 360).

სვანურში, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, **ლე-** პრეფიქსი და **ლე-** – **-ე/-ი** კონფიქსი უმეტესად ისეთ მიკროტოპონიმებშია, რომლებიც ბოტანიკურ ტერმინებს შეიცავენ. ასეთი საკუთარი სახელები ხაზს უსვამენ, თუ რა სახეობის მცენარე, ბუჩქი... ხარობს ან ხარობდა ამ ადგილებში. მაგ.: **ლე-** პრეფიქსი + **ფუძე** (მცენარის სახელწოდება).

ბალყან, ბელყან ბზ., ბალყეჩ, ბელყეჩ ბქ., ბელყეჩ ლშხ., ბელყაჩ
ლნტ. „მურყანი, თხმელა“

ლე-ბელყაჩ „თხმელნარი“ ტყე ლენტეხი-ლევშერი.

ლე-ბელყეჩ სათიბი, ლენტეხი-ცანა, მესტია-ვედი, წირმინდი.

მესტია-დაკარი.

ლე-პრეფიქსი + ფუძე + ა (მასუბსტანტივებელ-მატოპონიმებელი სუფიქსი).

ლე-ბელყეჩ-ა სამოვარი, ტყე, მესტია-ლახამულა.

გგგბ, გიგბ ზს. გგგბ ლნტ. გგგბ ლშხ. „ფიჭვი“

ლე-გგბ „ფიჭვნარი“ სამოვარი, ტყე, მესტია-დიზი. (აღნიშნავს, ერთი მხრივ, იმ ადგილს სადაც ფიჭვის ერთგვაროვანი ტყეა, მაგრამ მეორე მხრივ, ჰქვია სამოვარს, სადაც ამჟამად „გგგბ“ არც არის).

ლე-გგბ ტყე, მესტია-ლაბსყალდი.

ლე-გგბ-ა სამოვარი, მესტია-ცალანარი.

ლე-გგბ-რ-ა ტყე, მესტია-დავბერი.

ლე-გგბ-რ-წლ „ფიჭვნარები“ მესტია-ლახირი

გუიჯ ზს. ქს. „წაბლი“

ლე-გუიჯ-არ „წაბლნარი“ ტყე, მესტია-ფაყი.

ლე-გუიჯ-ერ სოფლის უბანი, მესტია-ხაიში.

ლე-გუიჯ-ა ტყე, სამოვრები, ლენტეხი-ჭველფი.

ნენზ ზს. სოჭი

ლე-ნენზ-ა „ნაძვნარი“ ტყე, მესტია-ვედი, ვაკობი, მესტია-მაგარდელი.

ცაძრა || ცაძ ბზ., ცაძრა || ცაძ ბქ. ლნტ. ცაძრა ლშხ. „თელა“

ლე-ცაძრა საბალახო, მესტია-ხევრა, ყანა ლენტეხი-ლაღარვაში.

ლე-ცაძრ-ე ტყე, მესტია-უსგვირი.

ლე-ცაჟ საძოვრები, ლენტეხი-დურაში.

ლე-ცაძ ტყე, სათიბი, ლენტეხი-ჭველიერი.

ჯიჰრა ზს., ჯიჰრა ლშხ. ლნტ. „მუხა“

ლე-ჯიჰ-არ „მუხნარი“ ტყე, მესტია-კალა.

ლე-ჯიჰ-ერ საძოვარი, მესტია-ბაგვდანარი.

ლე-ჯიჰ-არ-ალ საძოვარი, მესტია-ლაღამი.

ლე-ჯიჰ-არ-ილ ტყე, ლენტეხი-ლაშთხვერი.

ლე-ჯიჰ-ერ ტყე, მესტია-დიზი (მუხნარია მთლიანად).

ლე-ჩიჰ-არ ტყე, ნავყვამი, კაერი.

ლე-ჩიჰ-ჟ-ერ საძოვარი, მესტია-ღეშდერი.

ლე-ჩიჰ-ერ-ა ტყე, მესტია-ლახამულა.

ცხტიმრა, ცხტიმ ზს. ლნტ. ცხუმრა, ცხტიმ ლშხ. „რცხილა“.

ლე-ცხტიმ-არ „რცხილნარი“ საბალახო, ლენტეხი-ჭველიერი.

ლე-ცხტიმ-არ-ა ყანა, ლენტეხი-წანაში (ამჟამად რცხილა არაა).

წიფრა ზს. ქს. „წიფელი“

ლე-წიფ-არ „წიფლნარი“, ყანა, ლენტეხი – ჩოლური, ლესემა, კახურა; სათიბ-საძოვარი, ლენტეხი-ლექსირი, რცხმელური, გვიმბრალა; ტყე, საძოვარი, ლენტეხი-ლესემა; სათიბი, ლენტეხი-ლაშხირი.

ლე-წიფ-არ-ა ტყე, კაერი.

ლე-წიფ-არ-ალ სახნავი, მესტია-ზესხო.

ლე-წიფ-ერ სოფელი, მესტია-ჭუბერი; ტყე, მესტია-შგედი, მახაში, დიზი, ცანა, ხაიში, ლობი, სკორმეთი; სათიბ-საძოვარი, მესტია-წირმინდი (უნდა შევნიშნოთ რომ უამრავ ადგილას არის წიფლნარის სახელწოდებით ტყე, ყანა, სათიბი თუ საძოვარი, განსაკუთრებით – ბალსაქუმო სვანეთში. ა. ჭკადუას მითითებული აქვს, რომ სოფელ ლახამში, სადაც ადრე წიფლნარი ყოფილა, ამჟამად ძირითადად წაბლია, მაგრამ სახელწოდებად ლე-წიფერ არის შემორჩენილი.

გაკ ბზ., ქს., კაკ ბქ.

ლე-კკ-ერ „ნიგვზნარი“ ტყე, სათიბები, მესტია-ხევრა, ნაკი, ხაიში, წირმინდი, ვედი, შგედი

(როგორც ა. ჭკადუა აღნიშნავს, ამ ადგილებში ყველგან ბლომად არის კაკლის ხეები, შიგადაშიგ კი სათიბი მდელოებია).

თევრა ზს., ლშხ., **თეკერ** ლნტ. „ბოკვი, ნეკერჩხალი“

ლე-თეკარ „ბოკვნარი“, ტყე, სახნავ-სადოვარი, ლენტეხი-ყვედრეში.

ლე-თკარ სადოვარი, მესტია-ღვებალდი, იფხი (ბოკვი აქა-იქაა, **ჟი ნამოლ ლი** „განაკაფია“, ადრე კი ბევრი იყო).

ლე-თკერ-ა სადოვარი (ახლაც ბლომად არის **თეკერ**), ლენტეხი-ქახუნდერი.

ბარცხილ ზს. ბაძგ ქს. „ჭყორი“

ლე-ბერცხ-ილ-ა სოფლის უბანი, მესტია-;იდლიანი (დასახლებული ადგილია, მაგრამ თითქმის ტყეშია. ადრე ალბათ იყო **ბარცხილი**).

განჭუ ზს. ლნტ., **განჭუ** ლშხ. „ანწლი“

ლე-განჭუ „ანწლნარი“ სათიბი, ლენტეხი-ხაჩეში, ტვიბელდი; სადოვარი, ლენტეხი-ჯუდა-რი.

ლე-განჭუ-ე სადოვარი, მესტია-წირმინდი, ხევრა.

ლე-განჭ-ოლ სადოვრები, ლენტეხი-ქახუნდერი.

ლე-განჭუ-ლ-წშ „ანწლნარისა“ სადოვარი, სახნავ-სათიბი, ლენტეხი-ლეგმა.

ჟაჭუარ ბზ., ლნტ., **ჟაჭურა** ბქ., **ჟაჭუერ** ლშხ. „არყი“

ლე-ჟაჭუარ „არყნარი“ ტყე, მესტია-ტვიბერი; სადოვარი, ლენტეხი-მუწვი.

ლე-ჟაჭუარ-ა ტყე, მესტია-მურშველი; სადოვარი, მესტია-ზარდლაში; სათიბი, მესტია-ბოგ-რეში; ტყე-სადოვარი, მესტია-ზესხო (ტყე-სადოვარში იგულისხმება, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ტყიანი, არყნარი ადგილი, შიგადაშიგ მდელო-სადოვრებით).

ლე-ჟაჭუერ ტყე, მესტია-გული; სათიბი, ლენტეხი-შგედი.

ლე-შადრ-ე ტყე, მესტია-ლალხორალი (ფუძეში **შადრა** ლექსემით შეგვხვდა მხოლოდ ეს ტოპონიმი, რადგანაც **ურთხელი** იშვიათი ხეა და თუ სადმე ხარობს, ის ადგილიც გასაიდუმლოებულია. შევადაროთ **წიფრა** „წიფელა“ და მისგან ნაწარმოები **ლე-წიფერ...**, რომელიც ძალიან ბევრ ადგილას დასტურდება, როგორც თვითონ ხე, ასევე მისი სახელწოდების შემცველი მიკროტოპონიმი).

ცაგ ზს., ლნტ., **ცაგ** ლშხ., „ეკალი, ნარი“

ლე-ცგ-არ-ა „ეკლნარი“ სათიბი, მესტია-ჭოლაში.

ლე-ცგ-ერ-ა საბალახო, მესტია-ნეგუნი.

ლე-ცგ-იერ-ი სადოვარი, მესტია-იენაში.

ცინყა ბზ., ცინყა ბქ. ლშხ. ცინყა ლნტ. „მოცვი“

ლე-ცინყ-ერ ყანა, სამოვარი, მესტია-ნანგვლი.

მერხელ ზს., ქს. „ჭინჭარი“

ლე-მერხელ-იდ „ჭინჭიანი“ სახნავი, სათიბი, ლენტეხი-გულიდა; სამოვარი, ლენტეხი-კახურა, ტვიბლეტი, ხელედი...).

**ბურღტი ბზ., ბურღტი ბქ., ბურიღტ ლხმ. ბურღუ
ლშხ., ბურღუ ლნტ. „ბურა“**

ლე-ბურღტ სათიბები, ლენტეხი-გვიმბრალა.

ლე-ბურღუ საბალახო, ლენტეხი-მაზაში.

ლე-ბურიღტ საბალახო, მესტია-ვედი.

შეშგილ ბზ., შიშგილ ბქ., შიშგილ ლნტ. „ღანძილი“

ლე-შიშგილ-ა სამოვარი, მესტია-ვედი, წირმინდი; ტყე, მესტია-ქვედა ვედი. სამოვარი, მესტია-ყარი.

გუიმრა, გუიმბრა ბზ., გუიმორ ბქ., გუიმრა, გურიმბ ქს. „გვიმრა“

ლე-გუიმერ-ა სათიბი, მესტია-ფხოტრერი, მესტია-ვედი.

ლე-გუიმერ-ი საბალახო, მესტია.

გარდა ზემოთ ჩამოთვლილი ადგილის სახელწოდებებისა, ლე-პრეფიქსიან ტოპონიმთა ფუძეში გვხვდება ბოტანიკური ტერმინები: **ჭერდელ** „გრძელღეროიანი მხალი“, **მელჯა** „მაჩიტა“ **ჩიჩულა** „დიცი“, **ჭყერუ** „ღვია“, **ბარდ** „სურო“ და ა. შ.

ზემოთ განხილული გეოგრაფიული სახელები ჩვეულებრივ მონაწილეობენ რთულ ტოპონიმებში, ძირითადად მსახლვრელის პოზიციაზე. მათ ხშირ შემთხვევაში ახლავთ საზღვრული-ინდიკატორი მაგ.:

ლე-ბურღტი-ღ ღელა „ბურეიანი ღელე“, ლენტეხი-მაზაში.

ლე-განჭტი მოლ „ანწლიანი მინდორი“ სამოვარი, ლენტეხი-წიფლაკაკია.

ლე-გგიბ-იმ ტუბი „ფიჭვნარის ქალა“, ხევი მესტია-უსგვირი.

ლე-გუიმერ-ი(შ) ზაგარ „გვიმრნარის გორა“, სერი, მესტია.

ლე-თკერ ნაკ „ბოკვნარი ვაკობი“ მესტია-ქედანი.

ლე-კკერ ღარ „კაკლიანი ღარი“ სამოვარი, მესტია-ჭერი.

ლე-ჭაჭარ ნაკ „არყნარი ვაკე“, სამოვარ-სათიბი, მესტია-ზესხო.

ლე-შიშგილშმ ჭყიბ „ღანძილიანი ჭანჭრობი“, გზა, მესტია-ვედი.

ლე-წფერიშ შუკუტ „წიფლნარის გზა“ გზა, მესტია-ვედი.

დადასტურდა ასეთი სახელიც ლე-წფ-არ-ა ლე-გგიბ „წიფლნარის ფიჭვნარი“ ტყე, მესტია-კაერი.

საზღვრულ-ინდიკატორებად ძირითადად გვაქვს შემდეგი სიტყვები: **მოლ** მინდორი“, **ტუბ** „ხევი, ჭალა“, **ზაგარ** „გორა“, **ნაკ** „ვაკე“, **შუკუ** „გზა“ და ა. შ.

ლე- პრეფიქსიანი სახელი გვხვდება როგორც ატრიბუტულ, ისე გენეტიურ მსაზღვრელად. უფრო კი ამ უკანასკნელის სახით. ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანი ხან სრული სახით არის წარმოდგენილი, ხან კი – მხოლოდ ხმოვნითი ნაწილით. მაგ.: **ლე-ზღლყარ-წ ბოგ** „თხმელნარის ხიდი“, **ლე-გგიბ-იმ ზაგარ** „ფიჭვნარის გორაკი“.

ფონეტიკურ ცვლილებათაგან ყველაზე ხშირად ფუძის შიგნით ხმოვნის რედუქციასთან გვაქვს საქმე. მაგ.: **ხზგ** → **ლე-ცგ-ერ-ა**, **წიფრა** → **ლე-წფ-ერ**, **გჭიმრა** → **ლე-გჭმ-ერ** → **ღუმირ** → **ლე-ღუმ-ერ** და ა. შ.

სიტყვის ბოლოს ხშირად ერთვის მასუბსტანტივებელ-მატოპონიმებლად წოდებული -ა სუფიქსი, რომლის ამ ფუნქციით გამოყენება ახასიათებს, ზოგადად, ქართველურ გეოგრაფიულ სახელებს. კერძოდ, „ეს სუფიქსი შეიძლება დაერთოს ნებისმიერი წარმოების საზოგადო სახელს, რომელსაც ამ გზით გამოყოფს, გამიჯნავს საზოგადო სახელთა სისტემისაგან და აქცევს საკუთარ სახელად – ტოპონიმად (მაკალათია 1987: 110). მაგ.: **ლე-ჟღუარ-ა**, **ლე-შიშგილ-ა**, **ლე-ცხკ-ერ-ა**, **ლე-წფერ-ა** და ა. შ.

დასტურდება ისეთი შემთხვევებიც, როდესაც **ლე**- პრეფიქსიანი ტოპონიმი კნინობითის სუფიქსით მთავრდება: **ლე-გჭმერ-ილ**, **ლე-მერხელ-იდ**, **ლე-შგუბ-ერ-ილ** და ა. შ.

მიკროტოპონიმის ფუძის შიგნით გამოიყოფა სუფიქსები -**ერ**, -**იერ**, -**არ** ან მხოლოდ თან-ხმოვნითი ნაწილი -**რ**-. ისინი ხშირად ბოლოვდება მრავლობითის აღმნიშვნელი -**წლ**... სუფიქსით. **ლე-გგებ-რ-წლ** ← **ლე-გგებ-არ-წლ**

ზემოთ ჩამოთვლილ საილუსტრაციო მასალაში **ლე**- პრეფიქსი (ზოგჯერ თანმხლები სუფიქსებითურთ) „სვანურ ლექსიკონში“ წარმოდგენილ ერთ-ერთ განმარტებას (ერთგვარ მცენარეთა გავრცელების ადგილის აღმნიშვნელი) შესაბამისია.

თუ მეგრულში **ლე** – -ე პრეფიქს-სუფიქს შორის მოქცეულ ფუძეში ანთროპონიმი უნდა ვეძებოთ (იხ. ცხადაია 1985: 150), სვანურში იმავე პოზიციაში ბოტანიკური ტერმინი დასტურდება, თუმცა მეგრულში გვხვდება გამონაკლისები (ლე-ფშალ-ე, ლე-გვიმარ-ე), რომელთაც კ. ცხადაია შემთხვევით ფორმებად ან გარდასული წარმოების ნაშთად მიიჩნევს (იქვე).

სვანურშიც გვხვდება ლე- პრეფიქსიანი სახელები, სადაც გამონაკლისის სახით ფუძეში ანთროპონიმია:

ლე-დეჭდრიან-ი „დევდარიანების“, ტყე, მესტია-ჭოლაში.

ლე-კუასდიან „საკვასდიანო“, სოფლის უბანი, ლენტეხი-მუწვიში.

ლე-დავით „დავითისა“ ყანა, ლენტეხი-სასაში.

ლე-კუასარ „კუისრისა“, ყანა, მესტია-წვირში.

ლე-ჯგვრწგ „წმინდა გიორგისა“, სათიბის სახელწოდება რამდენიმე ადგილას: მესტია/ცალერი, ლახამულა, შგედი და სხვ.

ლე-ბაპ-ი „მღვდლისა“ ყანა, ლენტეხი-წანაში.

ლე-მცხუწარ-ი „მაცხოვრისა“, ყანები, ლენტეხი-ჩოლური.

ლე - {ე} ხშირად მორფოლოგიური ექვივალენტია ქართული -**იან** სუფიქსისა:

ლე-გრეუ „ქვიანი“ (**გორეუ** „ქვის გროვა“), სამოვარი, ფერდობი, მესტია-ლახამულა, ხაიში, წირმინდი...

ლე-მელ „ბალახიანი“, სამოვარი მთა ალპურ ზონაში, მესტია-ბაგვდანარი.

დასასრულ, თუ სვანურ **ლე** – {-ც}/ი აფიქსებიან მიკროტოპონიმები აღნიშნავს ისეთ ადგილებს, სადაც თავმოყრილია, მრავლად ხარობს ესა თუ ის მცენარე (ე. ი. კრებიტობაა გადმოცემული), მეგრულში ამგვარად ნაწარმოები გეოგრაფიული სახელები მოსახლეობის, გვარის, ტომის სიმრავლე-კრებიტობას გადმოსცემენ.

არანაკლებ საინტერესოა **ლა**- (თანმხლები სუფიქსებითურთ) პრეფიქსიან სახელთა გავრცელებულობა და დანიშნულება სვანურ ტოპონიმიაში, რომელთა კვლევა მომდევნო ეტაპისთვის არის განზრახული.

რაც შეეხება სვანურ ტოპონიმთა სემანტიკას, ტოპონიმთა სემანტიკური კლასიფიკაცია აღნიშნულ ობიექტთა სახეობის მიხედვით, მიზანშეწონილად არის მიჩნეული ამ დარგის სპეციალისტთა მიერ (მაკალათია 1976: 122).

ძირითადად გამოყოფენ გეოგრაფიულ, სამეურნეო და ლანდშაფტურ ტერმინებს, განსაკუთრებით პრიმარულ ტოპონიმებში (ცხადაია 1985: 76). სვანურ ტოპონიმიაში ასახულია ამ კუთხისთვის დამახასიათებელი ობიექტური სინამდვილე, რაც გამოხატულია საკუთარ სახელებში.

ძალიან დიდი ადგილი უჭირავს ანთროპოტოპონიმებს (გვარებს, სახელებს), მაგ.:

ლე-ფგლიწ-ი – ტყე, ფალიანების საკუთრება, მესტია-ჭალა.

ყანსაჟ-შერ – უბანი, სწორი ადგილი გორაზე, სათიბ-სახნავ, სამოვრებით (ყანსაჟ ჩხვიმიანის საკუთრება), მესტია – ჭუბერი.

ყაღსგნ-ი-წ – ყანა, ყაღსგნ გუჯეჯიანის კუთვნილი, მესტია – მულახი.

ანტუმ ნჭკემ – სათიბი, ანტოს განათიბი, მესტია – ვედი.

ასეთი სახის ტოპონიმები უამრავი დასტურდება სვანეთის მიკროტოპონიმიაში. ადამიანის საკუთარი სახელისა და გვარისგან ნაწარმოები ტოპონიმები აღნიშნავენ საცხოვრებელ ადგილს, სოფელს, უბანს, სათიბს, ყანას, ძველ ნამოსახლარებს, სასაფლაოებსაც კი. ხშირია კომპლექსისა და ნაკომპარების ყოფილ პატრონთა მითითებაც.

მრავლად დასტურდება ერთგვარ მცენარეთა გავრცელების ადგილის ამსახველი ტოპონიმები:

ლე-ღუმერ – ტყე (**ღუმირ** „სოჭი“), მესტია – ეცერი.

ლე-ფრუს-ა – სამოვარი (**ფურისჟ** მოზარდი ფიჭვი, წიწვი), მესტია – ლახუმი.

ლე-ტლუფ-ი – საბალახო, საქონლის სდაგომი (ტელეფი „ღოლო“), მესტია – ზარდლაში.

რელიეფის მიხედვით:

ზანგრ-გლ – სამოვარი, ზეგანივითაა, მესტია – ბეჩო.

ზუგ – სათიბი, ყანებს შუა არის ამოზურცული, მესტია – ლენჯერი.

ტყაბ-ზრ – სახნავი, სამოვარი (**ტყაბ** „ფერდობი“), დამრეცი ადგილია, მესტია – ქართვანი.

სამეურნეო საქმიანობის ამსახველი:

ნა-ლ-კირ – სამოვარი, უწინ კირს მოიპოვებდნენ, ახლა აღრ არის, მესტია – იდლიანი.

ლა-ლ-კირ-წლ – სათიბი (კირ „კირი“), ადრე კირს ამუშავებდნენ, ქს. სასაში.

ლა-ლ-შირ-წლ – კლდე (**შირა** „წისქვილის ქვა“), კლდოვანი ადგილია, ადრე წისქვილის ქვა იქიდან მოჰქონდათ, მესტია – მურყმელი.

ლა-შედ-წში-ზუგვ – ტყე, პატარა ვაკე ადგილია, სამჭედლო ბორცვი, მესტია – იელი.

რელიგიურ-საკრალური:

ლწ-მზერ – სალოცავი ადგილი, საზღვარი (**ლი-მზირ** „ლოცვა“), მესტია – მაგარდელი, ღვე-ბალდი, ქს. მუწვდიში.

მაცხტარ „მაცხოვარი“, ეკლესია.

ლამწრიპშ „წმინდა მარიამის“, სათიბი, ნაეკლესიარი, საკულტო ადგილი, ზს. თოთელეში.

უწინ საყოფაცხოვრებო ან რაიმე განსაკუთრებული დანიშნულების ნაგებობის ადგილი:

ნა-ვ-ქორ/ნა-ქორ (**ქორ** „სახლი“), „ნასახლარი“, ყანა – მესტია, ლახამულა.

ნა-ბაჷ (**ბაჷ** „დასასვენებელი ადგილი“).

ნა-დრუყჷ (**დურყუ** „საქონლისთვის შემოკავებულ-შემოღობილი“, „უწინდელი შემოღობილი“), სამოვარი, მთა – მესტია, ლახამი.

ნა-კანტორ – ტყე – მესტია, იდილანი, საბალახო – მესტია, თოთანი.

მრავლად არის ტოპონიმები, სადაც გამოხატულია ადრინდელი ბუნებრივი კატაკლიზმები, აგრეთვე, ადამიანის ჩარევით გარემოზე ზემოქმედება, მაგ.:

ნა-ჟაჰ-ჷ „ნაზავარი“ (**ჟაჰ** „ზავი“), ღარი – მესტია, ლახამულა.

ნა-ჟაჷ „ნაზავარი“ (**ჟაჷ** ლნტ. „ზავი“), სამოვარი ქს. – ჭველიერი, ფაყი, შკედი.

ნა-ჩტწლ „ნამეწყრალი“ (**ჩტწლ** „მეწყერი, ღვარი“), სამოვარი – ქს. ხელედი, ყანა – ზს. მურ-ყმელი.

ნა-ნ-ჟომ „მსუბუქად მონახნავი“ (**ლი-ჟომე** „პირველი ხვნა დათესვამდე სარეველების მოსპობის მიზნით“), ყანა – ზს. ეცერი.

ნწ-კვიშ „განატეხი“ (**ლი-კვიშ-ე** „ყამირი მიწის მოხვნა“), ყანა, სამოვარი – ზს. – ტობარი, ზს. – ხაიში.

ნა-ნ-ჭერ „გა-ნაკაფ-ი“ („ხელოვნურად გაკაფვა“), ყანა, სათიბი – ზს. ხაიში, სამოვარი – ზს. ჯორკვარი, ტყე – ზს. ხერხვაში.

სვანეთში ძალზედ გავრცელებულია საკუთარ გეოგრაფიულ სახელად **ნა-შიხ-ჷ** „დანამწვი, დანამწვარი“, რაც განპირობებულია ორი ფაქტორით: 1. ბუნებრივი მოვლენის (მეხის ჩამოვარდნა) შედეგად გაჩენილი ხანძრები; 2. იქაურ მცხოვრებთა მიერ სამოსახლო, საყანე ან სათიბი ფართობისათვის ხეების ან ჯაგნარის დაწვა. ასეთ მიკროტოპონიმთა სიუხვე და წარმოების თვალსაზრისით მრავალფეროვნება სვანური ტოპონიმების ერთ-ერთ თავისებურებას წარმოადგენს. აღნიშნული სახელწოდებით ფიქსირდება: სოფლის უბანი, სათიბი, სამოვარი, კლდე, ფლატე, გორაკი, ტყე, ყანა, სერი, ქედი, ვაკობი, ხევი და ა. შ. ყველაზე ფართოდ არის გავრცელებული **ნა-შიხ-ჷ** სტრუქტურის ტოპონიმია, ანუ ოდენ ნწ-პრეფიქსიანი.

დასტურდება -წრ ფორმანტიანი **ნა-შიხ-ჷ-წრ** ← **ნა-შიხ-ჷ-წრ**. ფორმა აღნიშნავს სამოვარს, მესტიის სოფ. მურყმელი. ინფორმატორის თქმით, ადრე არყნარი ყოფილა და დამწვარა.

ნა-შიხ-ჷ გვხვდება კნინობითის სუფიქსდართულიც, მაგ.:

ნწ-შიხ-ულ ← **ნწ-შიხ-ულ** – ვაკობი (პატარა დავაკება მეჩხერი ტყით), მესტიის რ-ნი, ზემო წირმინდი; ტყე – მესტიის სოფ. ციცხვარი; **ნწ-შიხ-ულ-წრ** ← ***ნწ-შიხ-ულ-წრ** – ყანა, სამოვარი – მესტიის სოფ. იდლიანი, ნანგელი.

ეგვევ ფორმა გვაქვს სონორჩართულიც: **ნწ-მ-შიხ-ჷ-წრ** „დანამწვარები“, სამოვარი – მესტიის სოფ. ცხუმარი; ტყე – მესტიის სოფ. წვირმი.

ნა-მ-შიხ-რლ-ჷ-არ „დანამწვარები“, სამოვრები – ქს. ჟახუნდერი და ა. შ.

როგორც ბუნებრივი, ასევე ადამიანური ფაქტორი განაპირობებდა სვანეთის რელიეფში ჩამონაწყვეტი, ჩამონარღვევი, განაკაფი, განაყოფი, განატეხი (ლი-კვმ-ე სემანტიკური გადაწვეით ყამირი მიწის მოხვნა) ადგილების სიმრავლეს. ყველა ამ მოვლენამ თუ მოქმედებამ ასახვა ჰპოვა მიკროტოპონიმიაში, მაგ.:

ნა-ტყუიფ „განატეხი“, ადგილობრივების განმარტებით, **ლიტყუფე** ყამირის გატეხვა. **ლარემ ქალიწის ლიტყუფეს ხუტულიდ** „მინდვრის მოხვნას ლიტყუფეს (გატეხვას) ვემახით“. ყანა – ზს-ის სოფ. წვირმი, უღვალი, ჟიბიანი, ხერხვაში, სათიბი – ზს. ხერხვაში, ჩვიბიანი, მურშკელი, ჟიბიანი, ცალერი, ბოგრეში და ა. შ.

ტოპონიმთა სემანტიკური ანალიზი, ერთი მხრივ, სვანეთის ძველი ეთნოგრაფიული ყოფის სურათის წარმოდგენის საშუალებას იძლევა, მეორე მხრივ კი, თანამედროვე სვანეთის გეოგრაფიულ სახელებთან შედარება-შეპირისპირებით შესაძლებელია ამ რეგიონში რელიეფური, ეკონომიკური და ყოფა-ცხოვრებითი ცვლილებების დადგენა. აღნიშნული კუთხით მეტად საინტერესო და საფუძვლიანი კვლევა აქვს ჩატარებული ქ. მარგიანს წერილში „სვანეთის მიკროტოპონიმის ლექსიკური ანალიზი“ ავტორი ვრცელი ტოპონიმური მასალის განხილვის შედეგად დაასკვნის: „დაკვირვებამ გვიჩვენა, რომ დარგობრივი და ყოფითი ლექსიკის განსაკუთრებულ სიმდიდრესა და მრავალფეროვნებას სვანური ენისა მკაფიოდ უჩენია თავი სვანურენოვან გეოგრაფიულ ნომენკლატურაში (მარგიანი 2011:188)

ნათო შავრეშინი

თხზული გეოგრაფიული სახელები სვანურში

სვანურში, სხვა ქართველური ენების მსგავსად, დასტურდება სიტყვათშეერთებით ნაწარმოები გეოგრაფიული სახელები, მათ შორის გაცილებით მრავლად გვხვდება გენეტიურმსაზღვრელიანი ტოპონიმები, ხოლო ატრიბუტულმსაზღვრელიანი შედარებით ნაკლებად. კომპოზიტურ გეოგრაფიულ სახელებში, სადაც მთელი შესიტყვება გვაქვს, მსაზღვრელ-საზღვრული სხვადასახვა ნიშნის მიხედვით აფასებს თუ ახასიათებს ამა თუ იმ გეოგრაფიულ ობიექტს და ამ შეფასებაში, ხშირად ჩანს სახელდების განმაპირობებელი თუ გამომწვევი მიზეზი.

მსაზღვრელ-საზღვრულიანი გეოგრაფიული სახელი სინტაქსური თვალსაზრისით სინტაგმაა და წევრთა შორის ისეთივე სინტაქსური ურთიერთობაა, როგორც ჩვეულებრივ შესიტყვებებში. გენეტიურმსაზღვრელიანი გეოგრაფიულ სახელებში მსაზღვრელი დაქვემდებარებულია, მართულია საზღვრულის მიერ, ეს უკანასკნელი კი სინტაგმის მთავარი წევრია, ტოპონიმის შინაარსის განმსაზღვრელია, ვინაიდან ასახელებს იმ ობიექტს, რომლის სახელდებაც უნდა მოხდეს.

სვანურში, თხზულ კომპოზიტებში, მართული მსაზღვრელი ნათესაობით ბრუნვაშია, ხან ბრუნვის სრული ნიშნის დაცვით, ხან ნაწილობრივ და უცვლელად უკავშირდება საზღვრულს მხოლოდობით ან მრავლობით რიცხვში.

გუმბშიშ სგიმილდ ზედმიწ. „გუმბშიშის ვეძუკა“, მჟავე წყალი (მესტია, კეცნანი, ლახამულა)
ბაბჷშ ნაქორ „ბაბუის ნასახლარი“, ნასახლარი (მესტია, ზ. მარდი, ჭუბერი)

ნენსგაშ დაბ „შუა (-ის) ყანა“, ყანა (ქვ. მარდი)

ონოფრემ ნაკუტეთ „ონოფრეს ნაკვეთი“, ტყე (ქვ. ვედი)

აფხზარე ნენზილდარ ზედმიწ. „აფხაზების სოჭუნები“, სამოვარი (მესტია, ნაკრა)

თხერემი ლიცილდ ზედმიწ. „მგლის წყალუკა“, წყარო (ლენტეხი, ლასკადარი)

უსგემ ღარ „ვამლის ღარი“, ღელე (ტობარი)

ალფეზონ მოლ „ალფეზის მინდორი“, სამოვარი (ლენტეხი, ჩოლური)

სიტყვათშეერთებით მიღებულ გენეტიურმსაზღვრელიანი ტოპონიმებში მართულ მსაზღვრელად გამოყენებულია, როგორც საკუთარი ისე საზოგადო სახელები, ამათგან ყველაზე ხშირად დასტურდება ანთროპონიმები, ხოლო ტოპონიმები და საზოგადო სახელები შედარებით ნაკლებად:

ბათუტ მურყუამ „ბათოს კოშკი“, კოშკი (მესტია, ჩვაბიანი, მულახი)

ჟორჟლანა ნაკ „ჟორჟლიანის ვაკე“, ტყე, სამოვარი (მესტია, სოლი)

არაჩიანა ნალზიგუ „არაჩიანთ ნასახლარი“, ნასახლარი (ლენტეხი, ჩოლური, ჭველიერი)

აბლანიშ სარანგ „აბლანის წყარო“, წყარო სათიბ აბლანიში (მესტია, ცხუმარი, ღვებალდი)

ლეუმერი შუკუ „ლეუმერის შუკა“, გზა (ლენტეხი, ლევმერი)

ხემკლან ჭალან „ხემკილის ჭალა“, ღელე (მესტია, ხემკილი)

ღელიც ტუბ „წყლიანი ხევი“, ხევი (მესტია, ზარდლაში, არცხელი)

ლათხუთარი თხუმ „სანადირო წვერი, თავი“, სათიბი (ლენტეხი, ჩუკული)

ამჯერად წარმოვადგენთ ანთროპონიმთაგან წარმოებულ გენეტიურმსაზღვრელიან გეოგრაფიულ სახელებს, ვინაიდან სვანურში მართულ მსაზღვრელად ყველაზე ხშირად გამოყენებულია ანთროპონიმები, ანთროპონიმთაგან კი უმეტესწილად დასტურდება პირის სახელი, ნაკლებად გვარი, ხოლო უფრო იშვიათად კი სახელი და გვარი ერთად:

ამაიზიმ ლაგარდტიმ „ამაიზის საკარტოფილე“, ყანა (მესტია, ეცერი, უსგვირი)

ამბაკო მოლ „ამბაკოს მოლი“, სამოვრები (ლენტეხი, ჩიხარეში, მელე)

ანსიანიშ ფოქ „ანსიანის გამოქვაბული“, გამოქვაბული (მესტია, ნაკი)

ანტონი მოლ „ანტონის მინდორი“, ყანა (ლენტეხი, რცხმელური, ლალარვაში)

ბაღიშ წიფ „ბაღის წიფელი“, ტყე (მესტია, უშხვანარი, ბეჩო)

ბადღუე მურყუამ „ბადღუეს კოშკი“, კოშკი (მესტია, ადიში, იფარი)

ბანჯღუე ტუბ „ბანჯღუს ხევი“, ხევი (მესტია, არცხელი, მულახი)

მასონი ლამჭარი „მასონის სამზეო“, ყანა (ლენტეხი, მაზაში)

ჯაბა ლიც „ჯაბას წყალი“, წყარო (ლენტეხი, ყვედრეში)

ბახუე მოლ „ბახუს ახო“, სათიბი (ლენტეხი, ლექსირი)

გუპ[შ] ლარე „გუას მინდორი“, სათიბი (მესტია, უღვალი, ეცერი)

იეჭენი მურყუამ „იეჭენის კოშკი“, ნაკოშკარი (მესტია, ჟაბეში)

ჯამბულატიშ სარაგ „ჯამბულათის წყარო“, წყარო (მესტია, ფარი)

როგორც მასალიდან ჩანს, ნათესაობითის ნიშნისეული თანხმოვანი არ არის მყარი არც ხმოვანფუძიან და არც თანხმოვანფუძიან სახელებთან, ორივე შემთხვევაში ხან წარმოდგენილია ხან არა. ასევე, უნდა აღინიშნოს, რომ შტოგვარის სახელთაგან წარმოებულ ტოპონიმებში -შერ ფორმანტით წარმოდგენილი მსაზღვრელები შეიძლება ნანათესაობითარი ნათესაობითითაც შეგვხვდეს, რომელთაც ქვემოსვანურში ბრუნვის ნიშნისეული თანხმოვანითი ნაწილი მოკვეცილი აქვს, ხოლო ზემოსვანურში, ხშირად, შენარჩუნებული:

სუმაშერი ლიც „სუმასანის წყალი“, წყარო (ჩოლური, მუწვიდი, მიქელშერი)

გულშერი ღელა „გულისანის ღელე“, ღელე, წყარო (ჩოლური, მუწვიდი)

გერდაშერაშ შუკუტ „გერდასანის გზა“, სამანქანო გზა (მესტია)

გუტირკშერიშ თხუტიმ „გვირკსანის წვერი“, მწვერვალი (მესტია, ნაკი)

-შერ მაწარმოებლიან მსაზღვრელს აქვს მრავლობითობის გაგება, თუმცა ზოგჯერ დამატებით დაირთავს მრავლობითის მაწარმოებელ -პრ, -ალ ფორმანტებსაც და ამ შემთხვევაშიც ნაგენეტივარი ნათესაობითის ფორმებს ვღებულობთ, სადაც, ასევე, ნათესაობითის ნიშნისეული თანხმოვანი მოკვეცილია:

გიო-შერ-ალ-ე ლაჯოგ „გიოსანების საჯოგე“, სამოვარი მთა (ლენტეხი, ყვედრეში, ხელედი)

მესაჟ-შერ-ალ-ე დაბარ „მესავსანების ყანები“, ყანები (ლენტეხი, ნანარი)

სუმა-შერ-პრ-ე მურყუამ „სუმასანების კოშკი“, ნაკოშკარი (მესტია, ცხუმარი)

როგორც აღვნიშნეთ გვხვდება ასევე გვარებისაგან წარმოებული გენეტიურმსაზღვრელიანი თხზული ტოპონიმები, როგორც მხოლოდით, ისე მრავლობით რიცხვში, სადაც ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანი მხოლოდით რიცხვში მდგომ მსაზღვრელს ხან დაერთვის, ხან არა, ხოლო მრავლობითში მყოფს ძირითადად მოკვეცილი აქვს:

ხერგიანიშ ნაკრაჟარ „ხერგიანის ნაკარვები“, სამოვარი (მესტია, ხაიში)

ქურდანა ლელჰენ „ქურდიანის არხი“, ნარხალი (მესტია, მურშკელი)

ყიფიანა ნადგარ „ყიფიანის მონაკლავი“, ტყე (მესტია, დავბერი)

ჟორჟლანა ნაკ „ჟორჟლიანის ვაკე“, ტყე, სამოვარი (მესტია, სოლი)

- რეზიანიშ ჯარჯ „რეზიანის პირი“, გადასასვლელი (მესტია, ნაკი)
- კუტიციანიშ ლამურყუამ „კვიციანის საკომკე“, ნაკელესიარი (მესტია, ნაკი)
- კუტიციანიშ ბოგ „კვიციანების ხიდი“, ხიდი (მესტია, კვიციანარი)
- პაკელანრე მურყუამ „პაკელანების კომკი“, კომკი (მესტია, ჭელირი)
- გუტიციანიშ მოლ „გვიციანების მინდორი“, სამოვრები (ლენტეხი, ხელედი)
- მარგიანიშ სარაგ „მარგიანების წყარო“, ღელე (მესტია)
- რეზიანიშ მურყუამ „რეზიანების კომკი“, ნაკომკარი (მესტია, ლანხვრი)
- გომტიანიშ ლასფლაჟუარ „გომტიანების სასაფლაოები“, სასაფლაო (მესტია, გული, ბეჩო)

სვანურში მართულმსაზღვრელიანი ტოპონიმები უმეტესწილად ორშემადგენლიანია (მსაზღვრელ-საზღვრული), თუმცა გვხვდება ორსიტყვიანი მსაზღვრელი, რომელიც ან შესიტყვებას, ან პირის სახელსა და გვარს, ან კიდევ შტოგვარის დამაზუსტებელ სახელს წარმოადგენს. შედარებით იშვიათად დასტურდება ორწევრიანი საზღვრული:

- ბაბდში ჩჷი ნაშყად „ბაბდის ცხენის გადანავარდნი“, ფერდობი, საიდანაც ჩამოვადნილა ბაბდი რატიანის ცხენი (მესტია, ლანჩვალი)
- გუჯუშ ნალგენიშ ტუბილდ „გუჯუს ნათევის ღელე“, ღელე (მესტია, იდლიანი, ხაიში)
- თენგიზიშ ყარაშ ნაყარ „თენგიზის ყავარის ნაყავარი“, ტყე (მესტია, ქვ. ვედი)
- მერანთიში თხუმი კოჯარ „მურათბის ზემო კლდეები“, კლდე (მესტია, ჭერი)
- როზანიშ ნალზიგუტიშ რიყ „როზანის ნასახლარის რიყე“, რიყე (მესტია, ხაიში)
- სამსონი კოჯან ლაკუშორლ „სამსონის კლდის სატეხი“, გზა (ლენტეხი, ლუჯი)
- აფრასიძე გელაშ ლექტერ „აფრასიძე გელას წისქვილი“, წისქვილის მიდამო (მესტია, ბეჩო, ბაგვდანარი)
- გულედან ტალერ მურყუამ „გულედანი ვალერის კომკი“, კომკი (მესტია, სოლი, ლენჯერი)

- ბებუმა მოლ შუკუტ „ბებუსაანთ მინდვრის გზა“, გზა (ხაჩეში, ხელედი)
- ბექუაშა ლექტუ ნამქურლა „ბექუასაანთ ქვედა წალკოტი“, ყანა (კაერი, ლენჯერი)
- ჯაჭაშა მასონი ლჭემა „ჯავანთ იასონის სათიბი“, სათიბი (ლენტეხი, ბაბილი)
- ასლანი ნაჭემ ფარ „ასლანის ნათიბი ფარი“, სათიბი (ლენტეხი, ჩიხარეში)
- გიორგი ნაყაჰ ღარ „გიორგის ნაზავარი ღარი“, ღელე, სამოვარი (მესტია, ხალდე, კალა)
- ებეყუტიშ ნადგარუ ღარ „ებეყვის მონაკლავი ღარი“, სამოვარი (მესტია, ყარი, ჭუბერი)

როგორც ცნობილია, ტოპონიმებს ახასიათებთ გამარტივებისკენ სწრაფვა და ადგილთა სახელდება ძირითადად ერთი სიტყვით ან ორსიტყვიანი სინტაგმით შემოიფარგლება, მიუხედავად ამისა, გვხვდება შემთხვევები, როდესაც მსაზღვრელიც და საზღვრულიც ორ-ორი წევრით გადმოიცემა:

- ბაბა ანტუემ ჟაბე გორანგ „ბაბუა ანტოს ზემო გორა“, ქედი (მესტია, ქვ. ვედი, ხაიში)
- ნდგიში ჩჷი ნაშყად ტუბი „ადგის ცხენის გადანავარდნი ხევი“, ხევი (მესტია, ლანჩვალი)

კომპოზიტურ ტოპონიმებში, რომლებიც პირთა აღმნიშვნელ საკუთარ და საზოგადო სახელთაგანაა ნაწარმოები, მართული მსაზღვრელი ძირითადად გამოხატავს განკუთვნიება-დანიშნულებას, კერძოდ სახელდება ობიექტის მფლობელს, სახელდება ობიექტის აღმომჩენს ან ობიექტთან რაიმე საქმიანობით დაკავშირებულ პირს, ადამიანთა ჯგუფს რომელიც ტოპონიმით აღნიშნულ ადგილას ცხოვრობს, დანიშნულებას და ასევე ობიექტთან რაიმე ნიშნით დაკავშირებულ სუბიექტს:

- ნოდარიშ ადგი „ნოდარის ადგილი“, სათიბები, ნასახლარია (მესტია, ტიტა)

ეჭუტეხი მოლ „ეჭუტეხის ახო“, ყანა (ლენტეხი, ლაღარვაში)
 აქსენტი მურყუამ „აქსენტის კოშკი“, კოშკი (მესტია, იფარი, ნაკიფარი)
 ჯაბან სარაგ „ჯაბას წყარო“, წყარო (ლენტეხი, ზემო ჭველიერი)
 ბაკიშ ყორ „ბაკის კარი“, მოედანი (მესტია, მაგარდელი, ცხუმარი)
 ბასიამ ლჭყემა „ბასის სათიბი“, სათიბი (ლენტეხი, ყვედრეში, რცხმელური)

ილწმ ნალჯან „ილიას დანახნავი“, ტყე (მესტია, შგედი)
 ზურაბიშ ლარე „ზურაბის სათიბი“, სათიბი (მესტია, ზემო სგურიში)

ჯანდრი ბჭი „ჯანდრის ქვა“, ლოდი (მესტია, ჟაბეში)
 აღმასიამ ლიც „აღმასიას წყალი“, წყარო (ლენტეხი, ჟახუნდერი, ლემზაგორი)
 გუწმ ბაჟ „გუას სადგომი“, ნაკარვები (მესტია, ტვიბერ-ლეზგარა, ცხუმარი)
 კირილე დაბზარ „კირილეს ყანები“, ყანები (ლენტეხი, შუა ბავარი)
 აღმასიამ ლიც „აღმასიას წყალი“, წყარო (ლენტეხი, ჟახუნდერი, ლემზაგორი)

რაც შეეხება საზღვრულ წევრს, შინაარსობლივი თვალსაზრისით საზღვრულში ხშირად ჩანს ამა თუ იმ გეოგრაფიული ობიექტის წარმომავლობა, თუ რისი მიხედვით უნდა მომხდარიყო სახელდება. ასეთ ტოპონიმებში საზღვრულად გვხვდება არსებითი სახელისაგან წარმოებული ნა- პრეფიქსიანი მიმღეობები:

ჯამბუდ ნასაკაცხუ ზედმიწ. „ჯამბუს ნაწვერალი „ვინც პირველი ავიდა წვერზე“, სამოვარი (ლასკადარი)

ადილარი ნაქართოფლან „ადილარის ნაკარტოფლარი“, სამოვარი (ლენტეხი)
 ბეთქან[ი] ნაშყანდუ „ბეთქანის გადანავარდნი“, კლდე (მესტია, ჟაბეში, მულახი)
 ბექან ნამოლ „ბექას ნაკაფი“, სამოვარი (ლეღბაგი, ლატალი)

გიერგი ნამოლუტარ „გიორგის ნაკაფეები“, ყანა (ლენტეხი, გულიდა)
 ბან ნალგანტარ „ბაის ნათენები“, სათიბი (მესტია)

მოჟანგიშ ნაშიხუ „მოვავის დანაწვავი“, ტყე, სამოვარი, მოვავის წინაპრებს დაუწვიათ იქაური ტყე (გალმა ხაიში)

მანცელანწმ ნამურყუამ „მანცელანის ნაკოშკარი“, ნაკოშკები (მესტია, ნაშთქოლი)

მარშანი ნადქუან „მარშანის ნადუქნარი“, ვაკობი (მესტია, დავბერი)

კოსდამ ნაკრავ „კოსდას ნაკარვები“, სამოვარი (მესტია, ზ. ვედი)

მსაზღვრელ-საზღვრულის რიცხვში ურთიერთობას რაც შეეხება, ანთროპონიმთაგან წარმოებულ ტოპონიმებში მსაზღვრელს მრავლობითის ფორმა და სემანტიკა შტოგვარის სახელებში აქვს, ხოლო არცთუ იშვიათად გვაქვს ისეთი შემთხვევები, როდესაც მხოლობითში მდგომი მსაზღვრელი უკავშირდება მრავლობითში მდგომ საზღვრულს:

ატოლმა მოლ „ატოლანთ მინდორი“, ყანა (ლენტეხი, ყარიში)

გუგუშა ლარწლ „გუგუშანთ მინდვრები“, სამოვარი, გვარი არაა ცნობილი (მესტია, ლეხთაგი)

ჟაბშარე დაბზარ „ზემოაანთების ყანები“, ყანები, უბანი (მესტია, ლახამი)

აბრამშერ ნამურყუამ „აბრამსანის ნაკოშკარი“, ნაკოშკარი (მესტია, ბეჩო, უშხვანარი)

ადაშერ მურყუამ „ადასანის კოშკი“, კოშკი (მესტია, ხერხვაში)

ზოსიმეშ ნაკრატარ „ზოსიმეს ნაკარვები“, ნაკარვები (მესტია, ტობარი)

არსენაშ მოლარ „არსენას მინდვრები“, სათიბი (მესტია, ბეჩო)

პრჩიამ ნაკარ „პრჩის ვაკობი“, ყანები (მესტია, ხალდე, ზემო ხაჩეში)

კაკოამ დაბზარ „კაკოს ყანები“, ყანები (მესტია, კვანჭიანარი)

ყასბულათი ლეჰმანი „ყასბულათის სათიბები“, სათიბები (დურაში)

ასევე საინტერესოა ატრიბუტულმსაზღვრელიანი თხზული კომპოზიციები სვანურში, რომელთა რაოდენობაც მართულმსაზღვრელიან ტოპონიმებთან შედარებით ნაკლებია, თუმცა ის მასალა, რომელიც დაფიქსირდა მრავალფეროვანია და მოიცავს ზემო და ქვემო სვანეთის გეოგრაფიულ არეალს.

სიტყვათშეერთებით მიღებულ ატრიბუტულმსაზღვრელიან ტოპონიმებში ჩანს გეოგრაფიული ობიექტის (უბანი, სოფელი, ხეობა) მასშტაბი (სიდიდე-სიპატარავე, სიმაღლე-სიმოკლე), მისი დასახლებისა და წარმოშობის სიძველე თუ სიახლე (წარსულში კონკრეტული ადგილის ფუნქცია, წარმომავლობა):

ხოშა ლაბურლუ „დიდი საბურე“, სამოვარი მთა შუაში, ღელეა (სოფ. ცხუმალდი)

ხოშა დაბ „დიდი ყანა“, სათიბი ლუჯის მთა უჟალში (სოფ. ლუჯი)

ძღვდ ღწრ „დიდი ხევი“, სამოვარი, კლდე ზეგანის სამხ., მდ. ლასილის მარჯვ. მხარეზე (მესტია, სოფ. იფარი)

მახე ნამრლ „ახალი ნაკაფი“, ტყე (მესტია, სოფ. არცხელი)

მახე ლახტ „ახალი მთა“, სათიბი (სოფ. ჩიხარეში)

ჯტინელ ნაბოგ „ძველი ნახიდარი“, ნახიდარი მდინარე ენგურზე (სოფ. შკედი)

ჯტინელ ნაკრატალ „ძველი ნაკარვები“, სამოვარი, ნაკარვებია (სოფ. კაერი)

ჯტინელ ნაშუკტ „ძველი ნაგზევი“, გზა (მესტია, სოფ. ხაიში)

ლელეჩხუმუ გაკ „ლელეჩხუმური კაკალი“, ნიგვზის მიდამოები (სოფ. კახურა)

მეკტემტე სტიკ „მოკლე გორა“, გორა (ლენტეხი, სოფ. რცხმელური)

ხორტა ლწჰხალდ „პატარა საჭეკე“, სამოვარი (სოფ. ცხუმალდი)

კოლთხი ქურა „მაღალი ყამირი“, სამოვარი შემადლებულზე (სოფ. ახალშენი)

ჯტედი ღწრა „გრძელი სათიბი“, სათიბი (მესტია, სოფ. ლემსია)

კომპოზიტ გეოგრაფიულ სახელებში, მსაზღვრელის მეშვეობით, ასევე, გვექმნება წარმოდგენა იმის შესახებ, თუ რამ განაპირობა ამა თუ იმ ტოპონიმის სახელდება, ვინაიდან, მსაზღვრელში ჩანს კონკრეტული ადგილისათვის დამახასიათებელი რელიეფი და ამა თუ იმ ობიექტის ტერიტორიული დახასიათება და სხვ.:

ბეწრ ლწობი „ქვიანი ღობი“, ტყე, დიდლოდებიანი ადგილია, გზაა (ჩოლური, სოფ. შკედი)

როკ-მაჩხაგ „ორკაპა ჩანჩქერი“, სათიბი, პატარა ღელე (სოფ. ტვიბი)

გურ-ზაგწრ „უწვეტო ზეგანი“, ქედი, მთა თევრამისა და უსგვირის გამყოფი (მესტია, სოფ. უსგვირი)

ჰტიწ ზაგწრ ზედმიწ. „საყელო ზეგანი“, სამოვარი (მესტია, სოფ. მაგარდელი)...

მურგტწ მოლოდდ „მრგვალი ყანუკა“, წყარო (ჩოლური, ჭველიერი)

კაც-დაბ ზედმიწ. „მრუდე ყანა“, ყანა (ლენტეხი, სოფ. დურაში)

კაჩ-ღწრე ზედმიწ. „აღმართი სათიბი“, სათიბი ჩიხარეშის ჩრდ.-აღმ., აღმართია, ახალშენში (ლენტეხი, სოფ. ჩიხარეში)

ლემჯე ლწშკილი ზედმიწ. „სამზეო საღანძილე“, სახნავი (სოფ. ყვედრეში)

ლეოყალი ნაკ ზედმიწ. „საოყალო ვაკე“, სამოვარი (ლენტეხი, სოფ. საყდარი)

ტაფ-ქტან „დამრეცი ჭიუხვი/კლდოვანი ადგილი“, სათიბი მამის ჩრდილოეთით, კლდეცაა (სოფ. მამი)

ზესყი ლარა ზედმიწ. „ნედლი მინდორი“, ჭაობიანი ადგილია (სოფ. კახურა)

ლგკწგ სტეც „წაქცეული სვეტი“, კლდე ბოგრეშის სამხ.-აღმ. ენგურის მარცხენა კალთაზე

(მესტია, სოფ. ბოგრეში)

მაშირი შუკუტ „განიერი გზა“, გზაა სამარხილო და შეშის მოსაზიდი (მესტია, სოფ. ლამხერი)
მეკუშდა ბოგ „მოკლე ხიდი“, სამანქანო ხიდი, რომელიც გადებულია მდინარე ჭუბრულას
 ვიწრობზე, კანიონია, ღრმა და ციცაბო კალთებით (სოფ. ჭუბერი)

სკვრი დაბ ზედმიწ. „წვეტიანი ყანა“, ყანა, სახლებიცაა (სოფ. მელე)

ლანგუწა ლარტყალ ზედმიწ. „გასაძრომი სარტყელები“, კლდე, მთა თეთნულდის ძირას (მე-
 სტია, სოფ. ცალდაში)

მეშხილ თარგლეზერ „შავუკა მთავარანგელოზი“, ტაძრის ადგილი (მესტია, ყაზაყი)

სიტყვათშეერთებით მიღებულ ატრიბუტულმსაზღვრელიან ტოპონიმებში განსახილვე-
 ლია, თუ როგორია მსაზღვრელ-საზღვრულის ურთიერთობა-წყობა, როგორია მათი შედგენი-
 ლობა და შინაარსი და მოსდით თუ არა რაიმე სახის ცვლილება შეთანხმებულ ფუძეებს.

სვანურში ატრიბუტულმსაზღვრელიან გეოგრაფიულ სახელებში მსაზღვრელად უმეტეს-
 წილად გვხვდება ზედსართავი სახელები და მიმღეობა, შედარებით – ნაკლებად არსებითი სახე-
 ლი და იშვიათად რიცხვითი სახელი.

ზედსართავთაგან შეთანხმებულ მსაზღვრელად დასტურდება როგორც ვითარებითი, ისე
 მიმართებითი ზედსართავი სახელები:

მაშირი ლეცარ „ფართო წყლები“, სამოვრები, ვაკე ადგილია, სადაც წყალი განტოტვილად
 მოედინება (მესტია, სოფ. ზ. წირმინდი)

კვლთხი ბოგ „მაღალი ხიდი“, ნახიდარი (მესტია, სოფ. ზ. ვედი)

ზესკი ღელ „მშრალი ღელე“, ღარი (ლენტეხი, სოფ. მახაში)

ყუთიელ ტობ „ყვითელი ტბა“, ლილისფერი ტბაა, ირგვლივ სამოვრებია (მესტია, სოფ. კა-
 ცხი, სვიფი)

მეშხა ტუიბრა „შავი ღელე“, ღელე, ტყიანია, შერეული, ზედა ნაწილი წიწვნარია, წყალი
 სუფთაა, მაგრამ ნიადაგი შავია (მესტია, სოფ. ჭუბერი)

წერნი ლარტყ „წითელი სარტყელი“, კლდე, წითელი ფერის მაგვარი კლდეა, შრეა მოწითა-
 ლო (მესტია, სოფ. მულახი)

მურგუწალ ლარა „მრგვალი სათიბი“, სათიბ-სამოვარი (მესტია, სოფ. იელი, ხალდე, წვირმი)

ზესყი ლარა ზედმიწ. „ნედლი სათიბი“, სათიბი, ჭაობიანი ადგილია (სოფ. კახურა)

მანხე მოლ „ახალი მოლი“, სათიბ-სახნავი (ლენტეხი, სოფ. წიფლაკაკი)

მეცხი ლიცილდ „ცივი წყალი“, წყარო, კლდიდან გამომდინარე ცივი წყალი (მესტია, სოფ.
 მურშკელი)

სკრდი ღელა „ღრმა ღელე“, ღელე ჩაჭრილი კალაპოტით (სოფ. ღობი)

ტებდი ნიცრლ ზედმიწ. „თბილი წყალუკა“, წყარო (სოფ. ჩუკული, ლეკუმბასტი)

ხოდრა თოთ „უარესი კლდე“, კლდე, მყინვარი ტუიბერის მყინვარებზეა (ცალდაში)

ხორჭა უწყარო „პატარა წყარო“, სათიბი შერეული ტყით (ცხუმალდი)

ხოშა ლაჩუმა ზედმიწ. „დიდი საჩუმეთი“, სათიბი (ცხუმარი, მაგარდელი)

ჯუინელ ნალგენჭარ „ძველი ნათენები“, ტყე, სამოვარი (სოფ. ქაშვეთ-ლაშთხვერი)

უძირო ტუბა „უძირო ტბა“, ტბა, კლდეშია (სოფ. მახაში)

წიფარ ზაგარ „წიფლნარი ზეგანი“, ზეგანი მდ. ენგურიდან მთა ლამოჯას ძირამდე (სოფ.
 ლაფსყალდი)

წუთირალ ღელა ზედმიწ. „წვირიანი ღელე“, ღელე ლასკადურას აუზში, ჭუჭყიანია ყოველ-
 თვის (სოფ. კახურა)...

ატრიბუტულმსაზღვრელიან ტოპონიმებში ნაკლებად, მაგრამ მაინც გვხვდება ზედსართავის ფუნქციით გამოყენებული არსებითი სახელი მსაზღვრელად:

მურყტამ-ზაგვრ „კოშკი-ზეგანი“, ზეგანი, კოშკურაა, (ს. კაერისა და ს. ლემსიას მთაში)

კეტ-ტუბ „ხეობა-ხევი“, სახნავ-სათიბი (ლენტეხი)

ჯტვრ-ზაგვრ „ჯვარი-ზეგანი“, ტყე, კლდეცაა (სოფ. კალა)

მეტოხ ლვრა „ქვა-სათიბი“, სათიბი (ლენტეხი, საყდარი)...

ღაზტ-ჭუბვრ „ბალახ-ჭაობი“, სამოვარი, ჭაობიანი ადგილია (სოფ. ხევრა)

იელ-ზაგვრ „ელია[ს] ზეგანი“, ნაეკლესიარი, ადრე ელიაობა იცოდნენ (მესტია, წვირმი)

მოლ-ზაგვრ „მინდორ-ზეგანი“, სათიბი (მესტია, ეცერი, ლემდერი)

სგიმ-ზაგვრ „ვეძა-ზეგანი“, მუავე წყლის გორაკი (სოფ. ფარი)

ღვრ-მოლ „ღარი-მინდორი“, ვენახები, ღარია (სოფ. ლესემა)

წყალ-მაჭარ „წყალ-მაჭარი“, გადასასვლელი (ღობის მთიდან რაჭაში გადასასვლელი), სამოვარი (სოფ. ღობი)

წაბ-სტიკტ „სამართებელი-გორა“, სამოვარი, გორაა, დაქანებულია (სოფ. ლექსირი)

კომპოზიტი გეოგრაფიულ სახელებში მრავლად დადასტურდა მიმდებარე ატრიბუტული მსაზღვრელი **ლა-- ა, ლე-, ლგ-, ლუ--ე, მგ-, ნა-** მაწარმოებლებით:

ლასგტვრ ბაჩვრ „დასაჯდომი ქვები“, არცხელის ცენტრში, სტიფში დგას სკამისებურად გამოთლილი (საკარცხული) ქვა (მესტია, არცხელი)

ლვსგტმუნა შუკტ ზედმიწ. „სამუავეწყლე შუკა“, გზა სგიმისაკენ (მესტია, ფალედი)

ლასკვრალვ ზუგტ „მოსაფიქრებელი ბორცვი“, სამოვარი (სოფ. ლაღამი)

ლაბიშტირი ღვლა ზედმიწ. „საბუშარო ღელე“, ღელე (ლენტეხი, ყვერდემი)

ლაბჭარი ბწ ზედმიწ. „სანაბიჭვრო ქვა“, ლოდი, გამოქვაბულივით აქვს (მესტია)

ლებოჩიკი მოლ „სასაქონლე მინდორი“, სათიბ-სამოვარი მდ. ჩოლშურას მარცხენა კალთაზე (სოფ. ბაბილი)

ლებურღტ უოკერ „საბუერე ფსკერი“, გზა მთისკენა გზაზე თეკალის სამხრეთით (ლენტეხი, თეკალი)

ლგჩხეტ ღვრ „საკენჭე ღარი“, სამოვარი (მესტია, ზ. მარლი)

ლგლიც ტუბ „წყლიანი ხევი“, ხევი მდინარე უხვია სხვა ხევებთან შედარებით (მესტია)

ლგჩხიტ ლვფშუდა ზედმიწ. „კენჭიანი ჩამოსაშვები“, შურო, კირქვების ჩამოსაყრელი ადგილი (სოფ. ლეხთაგი)

ლუნჩული ლესგ „სამეწყრე გვერდი“, ფერდობი (მესტია)

ლუხტროტე ბაჩვრ „დახვავებული ქვები“, ყანა (მესტია, უშხვანარი)

მუმული ტუბირა ზედმიწ. „მოქმინავე ღელე“, ღელე (ლენტეხი, დურაში)

მეტანტალი ტუბა ზედმიწ. „მოქანავე ტბორი“, სამოვარი, ადრე კაცი რომ შედგებოდა, ქანაობდა ხიდივითო, ამჟამად გამაგრებულა (ლენტეხი, მაზაში)

მგკვწვრი მოლულდ ზედმიწ. „მოქანავე/მოკონწიალე მინდორი“, სამოვარი, დაკიდული ადგილია, დაქანებულია საკმაოდ (სოფ. ყვედრემი)

ნაბიჭტ დაბარ ზედმიწ. „განახლეჩი ყანები“, ყანები (ახალშენი)

ნაჭტა ლარე „ნაზვავარი სათიბი“, სამოვარი (სოფ. ცალერი)

ნასფელ ზენ „ნასოფლარი მინდორი“, სათიბები, ვაკე ადგილია, ნასახლარი არ ჩანს. (სოფ. შგედი)

ნაცტდილ ღვრ ზედმიწ. „ნაცოდვარი ღარი“, ღარი (წირმინდი)...

რაც შეეხება რიცხვით სახელთაგან წარმოებულ მსაზღვრელებს, უნდა აღინიშნოს, რომ რიცხვითი სახელები როგორც ატრიბუტული, ისე გენეტიური მსაზღვრელის ფუნქციით სვანურში ძალზე იშვიათია, სულ რამდენიმე მაგალითი დაფიქსირდა:

მეოთხე ნაკუთე, ხევი (მესტია, ზ. ვედი); **მეხუთე ნაკუთე**, ხევი (მესტია, ზ. ვედი); **უსგუა იემდუსგუა დოლეშ ხატარ** „სამოცდაექვსი დოლის ხატები“, კოშკი, ინახება ხატებიც (დოლი); **აშირყერ მაცხუარ** „ასი მადლის მაცხოვარი“, ეკლესია (მესტია, უშგული, მურყმელი)...

გვხვდება რიცხვითი სახელით განსაზღვრული მსაზღვრელისა და თანდებულის შეერთებით მიღებული კომპოზიტი გეოგრაფიული სახელები (აგრეთვე ერთი შემთხვევა – რიცხვითი სახელისა და თანდებულის შეერთებით მიღებული გეოგრაფიული სახელისა – **მარნენსგოლ** „ორსშუა“, სამოვარი (მესტია, თავრარი); **მარნეც ნესგა** „ორ წყალს შუა“, არყნარ-სამოვარი (მესტია, უშგული); **მარბკოჯნესკა** „ორ კლდეს შუა“, კლდე გაყოფილი შერეული ტყით (სოფ. ბაბილი); **მარბლცენესკა** „ორ წყალს შუა“, ყანები, უწინ მდინარეთა შუაში იყო (სოფ. ლესემა); **მარტ ტუბრა ნესგა** „ორ ღელეს შუა“, სამოვარი (მესტია, ბოგრეში)...

სახელურფუძიან თხულ გეოგრაფიულ სახელებში ზედსართავით გამოხატული მსაზღვრელი (სემანტიკური თვალსაზრისით) მრავალფეროვანია და გამოხატავს საზღვრულის ემოციურ შეფასებას, ფერს, ქონება-უქონლობას, დანიშნულებას, ფორმა-აღწერილობას (სიდიდე-სიპატარავეს, სიგრძე-სიმოკლეს, სიფართე-სივიწროვეს, სიმაღლეს), ტემპერატურას, სივრცით მიმართებას და ა.შ.

კანკუ ღარ „დაკლავნილი ღარი“, კლდე, ღელე; **მეჩხერტყიანი** კლდე-ღელე, მოედინება პატარა წყალი, მიხვეულ-მოხვეულია (სოფ. ზეგანი)

ხოჩა თოთ „კარგი კლდე“, კლდე ტუბერის მყინვარებში (სოფ. ცალდაში)

ხოლან ჩილშერ ზედმიწ. „ცუდი ჩილშერისქანები“, უბანი (სოფ. ყარიში)

წერნი ქუან „წითელი ჭიუხი“, ყანები დაფერდებული კედლით, ხრამიანია, წითელი ფერის ქვებითა და მიწით (სოფ. შკედი)

ჭერელ შუკუარ ზედმიწ. „ჭრელი შუკები“, გზა, გადის ბევრი საცალფეხო ბილიკი (სოფ. ფხოტრერი)

თეთნე ფოქ „თეთრი გამოქვაბული“, გამოქვაბული (სოფ. ნანგვლი)

თუთნე ბაჩარ „თეთრი ქვები“, მთის სათიბი, ალპური ზონაა, ქვების გროვაა (სოფ. ლახირი)

მეშხე კუცი „მავი კვიცი“, ტყე, წიწვნარი ტყეა (მესტია)

ლელიც ღარ „წყლიანი ღარი“, ღელე (მესტია, სოფ. იელი)

ლეჩხეტ ღარ „კენჭებიანი ღარი“, სამოვარი, კენჭნარია (მესტია, სოფ. ზ. მარდი)

უნკუთერა მგჰ „უძირო ტბა“, ტბა ს. წვირმის აღმ.-ით, უღვირის ქედზე (სოფ. წვირმი)

ლაშდილტ შუკუარ ზედმიწ. „დასამარხი შუკები“, გზა, ახლა სამარხილო გზაა (სოფ. ლე-შუკვი)

ლაშუამ ჟაჯუარ „მოსასვენებელი არყის ხე“, შესასვლელი (ლენტეხი, სოფ. მამი)

ლაღეხ ლარა „სადუცე სათიბი“, სამოვრები (სოფ. ცანა)

გურ-სუტიკუტ „მრგავლი გორა“, კლდე ხელედულას მარცხენა კალთაზე, მომრგვალო ფორმის (სოფ. ხაჩეში, ხელედი)

ჯაც-მურყუამ ზედმიწ. „მრუდე კოშკი“, ნაკოშკარი, გადაზნექილია (სოფ. ლაჰილი)

მეშუთე-ზაგარ ზედმიწ. „საფიქალე ზეგანი“, სამოვარი, რელიეფურად – ზეგანია (სოფ. კაერი)

კარ-შუკუტ „აღმართი შუკა“, გზა, ოდნავ დამრეცი (სოფ. იენაში)
 ჯუჭედი ლაროლ „გრძელი სათიბები“, სათიბები (სოფ. კაცხი)
 კვლთხი ბაჩ „მაღალი ქვა“, ლოდი. იელიდან წვირმისკენ მიმავალ გზაზეა მაღალი ქვა, სა-
 ხლზე მაღალია, კომპივიტაა (სოფ. იელი)

ხოშა თეთნულდ „დიდი თეთნულდი“, მწვერვალი (მესტია)

ხორჭა სყელდერ „პატარა სყელდერი“, სამოვარი (სოფ. კახურა)

მაშრი ღარ „ფართო ღარი“, სათიბი, ღარია შუროსავით (სოფ. ჭველიერი, ლევშერი)

კარ-დბ „აღმართი ყანა“, ყანა, დამრეცი ყანა (სოფ. ლობი)

ძელ-გორა „ძელ-გორა“, სამოვარი, ალპურ ზონაშია, რელიეფურად გრძელია (სოფ. (ნანარი)

მეკუტეშტე სტიკ „მოკლე გორა“, გორა (ლენტეხი, სოფ. რცხმელური)

ნარლოდ ტუბრა „მღვრიე ღელე“, ღელე (სოფ. ნაცული)

მურგუტალ დაბ „მრგვალი ყანა“, ყანა (ლენტეხი)

ტებდი ნიცრლ ზედმიწ. „თბილი წყალუკა“, წყარო (სოფ. ჩუკული, ლეკუმბასტი)

მეცხი ნეგბრ „ცივი წყლები“, სამოვარი, წყლები მოედინება (სოფ. იელი)

ქუეირ ლიცრლ ზედმიწ. „ცივი წყალუკა“, წყარო (სოფ. თეკალი)

ლერსგუტან ლბსიპ ზედმიწ. „მარჯვნივ სატრიალო“, გზა იფარიდან კალისკენ, კვირიკე ჩანს
 იქიდან, მიმავალი მარჯვნივსაკენ ბრუნდება ლოცვით (სოფ. ბოგრეში)

სგობინ დაბზრ „წინა ყანები“, ყანები (სოფ. შკედი)...

როგორც განხილული მასალიდან ჩანს, შედგენილობის მიხედვით მსაზღვრელად გვხვდე-
 ბა მარტივი ან ნაწარმოები სიტყვები, ხოლო კომპოზიტი მსაზღვრელი ძალზე იშვიათია:

ლაზ-ლაჩად ღბრ „მისასვლელ-მოსასვლელი ღარი“, სამოვარი, ბილიკი, მთა ბავალაშისკენა
 გადასასვლელი (ლენტეხი, სოფ. ბავარი)

თუეთენ-მეშხე ლაღყუბრ ქაშან „თეთრ-შავი დასაწოლი ქაშანი“, ბილიკი, ჯიხვების სა-
 მყოფ-დასაწოლი (მესტია)...

სიტყვათშეერთებით მიღებულ ტოპონიმებში არა ნაკლებ საინტერესოა საზღვრული სი-
 ტყვის შედგენილობა, შინაარსი თუ პოზიცია. ატრიბუტულ მსაზღვრელიან გეოგრაფიულ სახე-
 ლებში, შედგენილობის მიხედვით ძირითადად გვხვდება მარტივი და ნაწარმოები საზღვრუ-
 ლები:

მეხტრე ტუბიბ „დანგრეული ღელე“, ღელე, კალთებზე ფოთლოვანი ტყე აკრავს (სოფ. ნეს-
 გუნი)

მახე ლახულ ზედმიწ. „ახალი მთაუკა“, სათიბი (სოფ. ახალშენი, ჩიხარეში)

მაშრი ჭალბ „ფართო ჭალა“, სამოვარი მთა (მესტია, სოფ. ჭუბერი)

სიტაღ ლბრე „მრგვალი, სწორი სათიბი“, სათიბი (სოფ. არცხელი)

მურყუბამ კოჯ „კომპი კლდე“, კლდე (მესტია, სოფ. ხაიში)

ხოშა ლეიდრწყ ზედმიწ. „დიდი საარაყო“, კლდე, სამოვარი მთა ლეირაყთან (სოფ. ნაკი)

წგრნი ტუბბრა „წითელი ღელე“, ღელე, პატარა მდინარეა, წითელი ფერის თიხა აქვს (სოფ.
 თოთანი)

ჯუტინელ ნაბოგ „ძველი ნახიდარი“, ნახიდარი (სოფ. შკედი)

ჯუტინელ ნამრლ „ძველი ნაკაფარი“, ტყე (სოფ. არცხელი)...

საზღვრული სახელები მრავალფეროვანია, აღნიშნავენ: ჰიდრონიმებს, ორონიმულ ტერმი-
 ნებს, სხვადასხვა ობიექტების სახელებს, სამეურნეო და საყოფაცხოვრებო დანიშნულების ად-
 გილთა სახელებს და ა. შ.:

- ზესკი ტუბილ „მშრალი ხევი“, ხევი (სოფ. ჭველიერი)
 მეშხე ჭალაძე „შავი ჭალა“, მდინარე (მესტია, სოფ. ლახუმი)
 ზესკი დელ „მშრალი დელე“, დელე (სოფ. მახაში)
 მეშხე კოჯარ „შავი კლდეები“, კლდე (მესტია, სოფ. ფარი)
 წერნი კამრანძე „წითელი კამარები“, კლდე (სოფ. ქაშვეთ-ლაშთხვერი)
 წერნი ქუანარ ზედმიწ. „წითელი ქვიანები“, სამოვრები, წითელქვიანია (ლენტეხი)
 ხოშა ქუან „დიდი ქვიანი“, ხრამი, კლდეა და სანადიროდაც კარგია (სოფ. ტობარი)
 ჯუბინელ ნაკანტორ „ძველი ნაკანტორალი“, ტყე (სოფ. ხევრა)
 ხოშა ლარა „დიდი სათიბი“, სათიბი (სოფ. ქურაში)
 ლატაფ ცაგდერ „საფერდე ეკლნარი“, ყანა, მოფერდო ადგილი, ბევრი ეკალი იცის (მესტია, სოფ. კიჩხულდაში)
 ლათაშერი ლუმი „საყველე ნაძვი“, შესასვენებელი ადგილი, მთა. გზაზე მიმავალნი მთიდან ან მთაში ისვენებდნენ ერთ „საკულტო“ ნაძვთან, ამოიღებდნენ ყველს, მიირთმევდნენ და იქაც ტოვებდნენ ლუკმისოდენას (მესტია, სოფ. ლეზგარა, ტვიბერი)
 ხოშა ლაჭხალდ „დიდი საჭახანო“, სამოვარი, ლაჭხალდის ქვედა მხარე, ტყიანია (სოფ. ცხუმალდი)
 ჯოდი ლარანდ „გრძელი სათითები“, საბალახო, რელიეფურად გრძელია (სოფ. ლევმერი)
 მეშთუი ღარ „საფიქალე ღარი“, სათიბი, ალაგ-ალაგ ტყე, უფრო შიშველ ზონაშია (მესტია, სოფ. სოლი)
 მეშხე ნენჩა „შავი ხშირი ტყე“, ტყე, ხარობს სოჭი, ფიჭვი, შიგადაშიგ ფოთლოვანი ტყეც (მესტია, სოფ. ბეჩო)
 ლასკნალ ბაჩარ „სახტუნაო ქვები“, სათამაშო (სოფ. ყარიში)
 ლალხუია შუკუ ზედმიწ. „შესახვედრი შუკა“, გზათშესაყარი (სოფ. ლემზაგორი)
 ლალკან შუკუ ზედმიწ. „სახნავი შუკა“, გზა (სოფ. ტვიბლელი, ლანტელი)
 ჯუბინელ ნაშუკუ ზედმიწ. „ძველი ნაშუკარი“, გზა (სოფ. ხაიში)...
- სვანურში ატრიბუტულმსახდვრელიან ტოპონიმებში საზღვრული წევრის საწარმოებლად ხშირად გამოყენებულია კნინობითის -ილ, -გლდ, -ილდ, -ულ, -ოლ, -ოდ სუფიქსები. მსგავს სუფიქსთა დართვა არც ქართულისთვისაა უცხო და სამეცნიერო ლიტერატურაში გამოთქმული მოსაზრების თანახმად გეოგრაფიულ სახელებში მათი სემანტიკა შეცვლილი უნდა იყოს „ტოპონიმიკურ სახელებში დადასტურებულ -ა-ს დღეს კნინობითის ნაწილს უწოდებენ (ყვირილ-ა, ფარავნ-ა) და რიგ სახელებში ის, მართლაც, ამ ფუნქციით იხმარება, მაგრამ გეოგრაფიული სახელების მიმართ ამის თქმა გაჭირდებოდა. აქ მას ქონების, მსგავსების, თვისების მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს“ (ზურაბიშვილი 1961:151):
- ლშმინწ იცხილდ ზედმიწ. „მოსასვენებელი მსხალუკა“, შესასვენებელი (სოფ. ლელბაგი)
 ქუეღარ ლიცნლ ზედმიწ. „გრილი წყალუკა“, წყარო (სოფ. ფანაგა)
 წერნი სგიმგლდ ზედმიწ. „წითელი ვეძუკა“, მჟავე წყალი (მესტია, სოფ. ლადამი)
 ხორჟა ტუბილდ ზედმიწ. „პატარა ხევუკა“, ხევი (სოფ. ბაბილი)
 წერნი ჟერილდ ზედმიწ. „წითელი მიწუკა“, მუხნარი, წითელი ფერის მიწა (სოფ. წირმინდი)
 ნაკ-დაბულ ზედმიწ. „ვაკე ყანუკა“, ყანა, ვაკე რელიეფით (სოფ. ლაჰილი)
 ქაბე ჭალოდ ზედმიწ. „ზედა ჭალუკა“, ვენახი (სოფ. ლესემა)
 ჯოდი ლარილარ ზედმიწ. „გრძელი მინდვრუკები“, სამოვარი (სოფ. ლეზგარა)

ლალცი შუკულ ზედმიწ. „საწყლე შუკუკა“, ნაბილიკარი (სოფ. ახალშენი)

მურგუალ ლაროლ ზედმიწ. „მრგვალი მინდორუკები“, სათიბები (ლენტეხი, ჩოლური, ფანაგა)

მეცხი ლიცილდ ზედმიწ. „ცივი წყალუკა“, წყალი (მესტია, სოფ. მურშკელი)...

რაც შეეხება რიცხვში შეთანხმების საკითხს ატრიბუტულმსაზღვრელიან ტოპონიმებში, შეთანხმების იშვიათი შემთხვევა დასტურდება (ერთი ტოპონიმი დადასტურდა, როცა ორივე წევრი მრავლობითშია), ძირითადად საზღვრულია მრავლობითში მსაზღვრელი კი მხოლოდით რიცხვში, ასევე იშვიათია (ერთი შემთხვევა) მსაზღვრელი მრავლობითში და საზღვრული მხოლოდითში:

ლწლგწრ ნაკწრ „საწყლე ვაკეები“, სათიბები, ვაკე-ფერდობები (მესტია, მურყმელი)

მაშირი ღარწლ „ფართო ღარები“, სამოვარი (ლენტეხი)

მეშხე კოჯარ „შავი კლდეები“, კლდე (მესტია, სოფ. ფარი)

ნაკ დაბწრ „ვაკე ყანები“, ყანები (სოფ. ზ. სგურიში)

წგრნი კვლგლდწრ „წითელი ქვები“, კლდე, ნადირთ ჩასაკეტი (სოფ. ზესხო)

ხოშა ქურწლ „დიდი მოუხვნელი მიწები“, სამოვარი (სოფ. ჩუკული, ლამფალაში)

ხოშა ლწრწლ „დიდი მინდვრები“, სათიბი (სოფ. ნაცული)

მწბრი ლგწრ „ბნელი წყლები“, წყლები (მესტია, სოფ. ნაკიფარი)

ლწგწწწა ლწრტყწლ ზედმიწ. „გასაძვრომი სარტყელები“, კლდე, ვიწრო ბილიკი აქვს (მესტია, სოფ. ცალდაში)

მახე კარწლ „ახალი კარვები“, სამოვარი (სოფ. შყალერი)

მეკუშდა ბოგწრ „მოკლე ხიდები“, სახნავ-სამოვრები (მესტია, სოფ. სგურიში)

ტებდი ლგწრ „თბილი წყლები“, წყარო (მესტია)

ლწთხუწარ კოჯწრ „სანადირო კლდეები“, კლდეები (სოფ. ყორულდაში)

ლ[წ]ლწერ ლწრწლ „სალესი სათიბები“, სათიბები (სოფ. კაერი)

ლწმდლწიწრ სწიფ „დასამარხი მოედანი“, სასაფლაო (მესტია, სოფ. ფხოტრერი)...

მსაზღვრელ-საზღვრულის პოზიციის მიხედვითაც არ გამოირჩევა სვანური სხვა ქართველური ენებისგან, სიტყვათშეერთებით მიღებულ ტოპონიმებში (სხვა ქართველური ენების მსგავსად) პოსტპოზიციური ატრიბუტული მსაზღვრელი სვანურში მეტად იშვიათია, საანალიზო მასალის საფუძველზე თამამად შეიძლება ითქვას რომ პრეპოზიციურ წყობას ანიჭებს უპირატესობას (რაც ზემოთ წარმოდგენილ მაგალითებშიც ნათლად ჩანს):

თეთნე ტობ „თეთრი ტბა“, ტბა, მოედინება მჟავე წყალი (სოფ. ყარი)

ლერსკუწან ლასწა ზედმიწ. „მარჯვნივ სატრიალო“, გზა მთისკენა გზაზე, საკულტოსნაირი, დასასვენებელი (ჩოლური)

წგრნი ლგწრ „წითელი წყლები“, წყაროები (სოფ. ხევრა)

ხოშა ლახწ „დიდი მთა“, სათიბები (სოფ. ხელედი)

ლასდლუნწლ მეკწ „საბანაო ტბა“, ხელოვნური ტბა აეროპორტისკენა გზაზე (მესტია)

ლწტრალალ სწიკუწ „სათამაშო გორა“, ვაკობი (ლენტეხი, სოფ. ხელედი)

ხოშა დაბ „დიდი ყანა“, სათიბი (სოფ. ლუჯი)

ბწჩმეხუწარ „ქვა-დანგრეული“, ქვიანი ადგილი (მესტია, იფრარი, კალა), კლდე (სოფ. ბოგრეში, იფარი)

გწიჯ-მენგერა ზედმიწ. „წაბლ-მაღალი“, სამოვარი, წაბლი დგას დიდი (ლენტეხი, სოფ. კახურა)...

როგორც აღმოჩნდა, სვანურისათვის უკავშირო სიტყვათშეერთებით მიღებული ტოპონიმებია დამახასიათებელი, ხოლო კავშირიანი კომპოზიტი ტოპონიმები იშვიათია, რამდენიმე შემთხვევა დაფიქსირდა გენეტიურმსაზღვრელიან გეოგრაფიულ სახელებთან და ისინი ორი პირის კუთვნილ გეოგრაფიულ ადგილს ან ახლოს მდებარე პუნქტებს გამოხატავენ:

გუჩაშა ი ალფშა მურყუამ „გუჩასანი[სა და ალფისანი[ს კოშკი“, ნაკოშკარი, ნახევრად და-
ნგრეული (მესტია, ქაშვეთი, ლენჯერი)

გიორგიშ ი ლემინიშ ნაკრაჟ „გიორგისა და ლემინის ნაკარვალი“, ნაკარვები (მესტია, ტვი-
ბერი, ცხუმარი)

ლაშამბულწარიში ი გოლჰა ქაშან „შამბნარებისა და ციცაბოს ქაშანი“, ბილიკი (სოფ. გული-
და)

ჩუბე ი ჟიბე ცალერ „ქვემო და ზემო ცალერი“ (სოფ. ცალერი)...

წარმოდგენილი მასალიდან ნათლად ჩანს, რომ ზოგჯერ კომპოზიტი ტოპონიმებში ადრე მისთვის დამახასიათებელი ნიშან-თვისება (რისი მიხედვითაც უნდა მომხდარიყო სახელდება) აღარ შეესაბამება თანამედროვე მდგომარეობას, თუმცა ასეთი ტოპონიმები საინტერესოა ისტორიული თვალსაზრისით, ვინაიდან კონკრეტული ადგილისთვის დამახასიათებელ ინფორმაციას გვაწვდიან.

არსებული და განხილული მასალა საკმაოდ მრავალფეროვანია და სხვადასხვა ნიშნის მიხედვით აფასებს თუ ახასიათებს ამა თუ იმ გეოგრაფიულ ობიექტს. განხილულ ტოპონიმებში, ვინაიდან, მთელი შესიტყვება გვაქვს, მსაზღვრელ-საზღვრულის მეშვეობით კარგად ჩანს, ტერიტორიული მახასიათებელი, დასახლებული თუ აუთვისებელი პუნქტის წარმოშობა, სივრცითი მიმართება ან კუთვნილება ამა თუ იმ საგნისა თუ სუბიექტისადმი.

ანთროპონიმთაგან წარმოებულ გენეტიურმსაზღვრელიან ტოპონიმებში, მსაზღვრელი ძირითადად გამოხატავს სახელდება ობიექტის კუთვნილება-დანიშნულებას, ან ამ ობიექტის აღმომჩენს და კონკრეტულ ობიექტთან რაიმე ნიშნით დაკავშირებულ სუბიექტს, ასევე პირთა ჯგუფს რომელიც ტოპონიმით აღნიშნულ ადგილას ცხოვრობს თუ ცხოვრობდა.

ვინაიდან არ არსებობს რიცხვის მიხედვით დამოკიდებულება გენეტიურ მსაზღვრელსა და საზღვრულს შორის, აქედან გამომდინარე მხოლოდ რიცხვში მდგომ მსაზღვრელთან დაკავშირებული საზღვრული შეიძლება მხოლოდით ან მრავლობითში შეგვხვდეს, ასევე შეიძლება მრავლობითში დასმული მსაზღვრელი დაუკავშირდეს მხოლოდით ან მრავლობით რიცხვში მდგომ საზღვრულს. ეს წესი უგამონაკლისოდაა დაცული კომპოზიტი გეოგრაფიულ სახელებშიც და ამისი უამრავი მაგალითი იქნა წარმოდგენილი. ხოლო რაც შეეხება რიცხვში შეთანხმების საკითხს ატრიბუტულმსაზღვრელიან ტოპონიმებში, შეთანხმების იშვიათი შემთხვევა დასტურდება.

ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანი შედარებით მყარია ზემოსვანურ ტოპონიმებში, ხოლო ქვემოსვანურში ძირითადად თანხმოვნითი ნაწილი მოკვეცილია.

სხვა ქართველური ენების მსგავსად, ძალზედ იშვიათია მსაზღვრელ-საზღვრულის ინვერსიული რიგი და ორივე შემთხვევაში, როგორც ატრიბუტულმსაზღვრელიან, ისე მართულმსაზღვრელიან ტოპონიმებში ჭარბობს პრეპოზიციური წყობა.

ლელა გიგლაშვიანი

სვანურ ჰიდრონიმთა აგებულების შესახებ

ჰიდროლექსიკა ენის სიტყვიერი მარაგის ერთ-ერთი უძველესი და საყურადღებო უბანია. ჰიდრონიმები დამოუკიდებელ ან განკერძოებულ ლექსიკურ ფენომენს არ წარმოადგენს. იგი ენის ლექსიკური შემადგენლობის განუყოფელი ნაწილია და ტოპონიმებთან ერთად იმეორებს საკუთარი სახელის ყველა ძირითად თავისებურებას სტრუქტურით, წარმოქმნით, წინადადებაში მოხმარებით ჰიდრონიმი ენის ისეთივე ერთეულია, როგორც ცალკე აღებული საკუთარი სახელი, ბრუნებადი სიტყვა თუ სიტყვათშეერთება [მაღრაძე 2003: 13]

როგორც სპეციალურ ლიტერატურაში მიუთითებენ, ჰიდრონიმებს გარკვეული სპეციფიკური ნიშნებიც ახასიათებს. ისინი ტოპონიმთა უძველეს ფენას წარმოადგენენ (ს. ჯანაშია, ს. კაკაბაძე, ს. მაკალათია...) და, სხვა ტოპონიმებთან შედარებით, მეტი სტაბილურობითაც ხასიათდებიან.

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი, რომელიც დაისმის რეგიონურ ტოპონიმოლოგიაში ჰიდრონიმებთან დაკავშირებით, არის წყლის აღმნიშვნელ გეოგრაფიულ ტერმინთა შეფარდებითი პროდუქტიულობა.

ქართულ ტოპონიმიაში გავრცელებულია ჰიდრონიმთა ნომინაციის რამდენიმე სახეა: გაუფორმებელი, ჰიდროფორმანტი წარმოქმნილი, ინდიკატორთა მონაწილეობით ნაწარმოები.

ჩვენი კვლევის ინტერესს ამჯერად წარმოადგენს ძირეულ და წარმოქმნილ ჰიდრონიმთა სტრუქტურული ანალიზი.

წარმოების თვალსაზრისით ჰიდრონიმები დიდად არ განსხვავდება სხვა ტოპონიმებისაგან. განსაკუთრებით საინტერესო სურათს იძლევა ის მიკროჰიდრონიმები, რომელიც დიდი რაოდენობით არის წარმოდგენილი ა. ჭკადუას ხელნაწერ შრომაში, „სვანეთის ტოპონიმოლოგია“ (ნაშრომი დამუშავებულია კომპიუტერულად და მზადდება გამოსაცემად არნ. ჩიქობავას ენათმეცნიერების ინსტიტუტის ქართველურ ენათა განყოფილების თანამშრომელთა მიერ – რუსთაველის სამეცნიერო ფონდის დაფინანსებით).

ზოგადად ჰიდრონიმული მასალის სიუხვეს განაპირობებს შესწავლილი რეგიონის რელიეფის სპეციფიკა. ლანდშაფტურად მრავალფეროვან სვანეთში, მთა-გორები, დიდი თუ პატარა მდინარეები, შენაკადები, ლელე-ნაკადულები, მჟავე წყლები, მთებში უამრავი პატარ-პატარა ტბები სახელდებულია ადგილობრივ მცხოვრებთა მიერ და მდიდარ მასალას წარმოადგენს ტოპონიმოლოგიური კვლევისათვის.

სვანური ჰიდრონიმები, სხვა ქართველურ ენათა მსგავსად, სამ ძირითად ჯგუფად იყოფა:

1. უაფიქსო, მარტივი სახელები;
2. აფიქსებით ნაწარმოები, წარმოქმნილი სახელები (დერივატები);
3. რთული შედგენილობის სიტყვა-შეერთებანი (კომპოზიტები);

ამჯერად განვიხილავთ ძირეულ და წარმოქმნილ ჰიდრონიმულ ტერმინებს.

ძირეული ჰიდრონიმი სვანურში, ისევე როგორც ქართულში, ჩვეულებრივი სახელია, რომლის სტრუქტურული თავისებურება ის არის, რომ სხვა საკუთარ სახელთა მსგავსად მრავლობით რიცხვს ვერ აწარმოებს [მაღრაძე 2004:35]

სვანური ძირეული ჰიდრონიმების შემადგენლობაში ძირითადად შემდეგი აპელატივებია წარმოდგენილი: **ლიც/ნიც** „წყალი“, **ჭალა** „ჭალა, მდინარე, მდინარის პირი“, **ტუბ//ტუბი, ტუბირა** „ღელე, ხევი“, **ტუბა, ჭუბ** „ტბორი, ჭაობი“, **სარაგ** „წყარო“, **სგიმ** „მჟავე წყალი“, **ტობ** „ტბა“, **ღარ** „ღელე“, **ჭყიბ, ჭყებ** „ჭაობი“ **მორელ** „წყარო“ და ა. შ.

ზემოთ ჩამოთვლილი საზოგადო სახელები გარკვეული ობიექტის აღსანიშნავად გამოიყენება. სპეციალურ ლიტერატურაში მითითებულია, რომ მათ საშუალო ადგილი უჭირავთ საზოგადო სახელთა კლასსა და ტოპონიმთა კლასს შორის. „საზოგადო სახელთა კლასიდან გამოსული არიან, მაგრამ ჯერ არ არიან შესულნი საკუთარ სახელთა კლასში“ [ცხადაია 1985: 45]

ძირეული ტოპონიმი ქართველურ ტოპონიმიაში შედარებით მცირე რაოდენობით გვხვდება. ბუნებრივია მათი წილი ჰიდრონიმებშიც მცირეა. აქვე აღვნიშნავთ, რომ წყლის აღმნიშვნელ საზოგადო სახელთა გამოყენება ინდიკატორის ფუნქციით რთულ ჰიდრონიმებში მრავლად გვხვდება.

მარტივფუძიანი ძირეული ტოპონიმები გეოგრაფიული სახელწოდებების ერთ-ერთ უძველეს ფენას განეკუთვნება და მათი უმრავლესობა რელიეფის ამსახველია (ხევი, ქედი, მთა მდინარე, ტბა...)

მარტივი ჰიდრონიმები გვხვდება სხვადასხვა სემანტიკურ ჯგუფებში:

მდინარეები: **მებრა** (ჩოლური, მუწვდი), **მარლი** (მესტია), **ლაშხირ** (ლენტეხი)

ტბები: **მგჰ ტბა** (მესტია, დავბერი), **ლატუბა** ტბა, **მუნყუელ** ტბა (მესტია, ფარი)...

ღელეები: **მედამ** (მესტია, უშგული), **გნი** (მესტია, ეცერი), **მაქელდანი** (მესტია, გვალდერი)...

წყაროები: **გაყუ** (მესტია, ლახამულა), **გუბი** (მესტია, ლახამულა), **ლეშუზ** (სოფ. სიდიანარის დასახლება, **მაჭურჯ** (მესტია, უშგული)...

სპეციალურ ლიტერატურაში შენიშნულია, რომ ტოპონიმების უძველეს ფენას მარტივფუძიანი სახელები და დიდი მდინარეების სახელწოდებები – ჰიდრონიმები ქმნიან (ვ. გეორგიევი, ვ. ნიკონოვი, ა. დულზონი)

მარტივფუძიან სახელებს სიხშირე-პროდუქტიულობის თვალსაზრისით უპირისპირდება აფიქსური წარმოების გეოგრაფიული სახელები. აფიქსაცია ძლიერ გავრცელებული და პროდუქტიული საშუალებაა. მარტივი ტოპონიმებიდან ვიღებთ როგორც ნაწარმოებ, ასევე თხზულ ტოპონიმებსაც. რაც შეეხება, წარმოქმნილ ჰიდრონიმულ ტერმინებს, მათ ძირითადად სუფიქსური წარმოება ახასიათებთ. ყველაზე ხშირად გვხვდება **-ურ-ა, -ურ-ა, -ულ-ა, -ერ-ა, -გრ-ა** ტოპოფორმანტიით ნაწარმოები მდინარეთა და ღელეთა სახელები (**ხაიშ-ურ-ა, მულხ-ურ-ა, კელდ-ურ-ა, თეკლ-ურ-ა, ლეგურ-ულ-ა, ვედრ-ულ-ა, თეთნაშერა//თეთნაშერა, ლაქვამ-გრ-ა, ჰადრ-გრ-ა** და ა.შ) აღნიშნული სუფიქსები საკმაოდ არის გავრცელებული ქართველურ ტოპონიმიაში.

ჰიდრონიმებში გამოყენებულია სხვა აფიქსებიც:

-იშ, -აშ, -ამ... ფორმანტი: **ჭიბრ-იშ, შდემილ-აშ, შგედილ-აშ, ლაქუბ-აშ, გუგუ-აშ, გოგა-ამ...**

-არ, -ალ ფორმანტი: **ჭყებ-არ, ლაფნ-არ, ლაშხტი-არ, ქუბიშ-ლ-არ, ლაქუენ-არ, ღარ-ალ...**

საყურადღებოა კნინობით-სუფიქსიანი (**-ილდ, -გლდ -ილ, -ილ, -გლ, -ოლ**) ჰიდრონიმები: **ლიც-ილდ, წერნ-გლდ, ნიც-ილ, მეშხ-ილ, ლატუგ-ილ, მაჭუფ-ილ, კირ-ილ, გირგუდ-ილ სარგ-გლ, მეშხ-ოლ...**

საგანგებოდ უნდა აღინიშნოს **სარაგ** „წყაროს“ სიხშირე მიკროჰიდრონიმებში. **სარაგ** ძირეული გაუფორმებელი სახით ძირითადად წყაროს აღნიშნავს, მაგრამ, ამავე დროს, სათიბის, ყანის, სამოვრის, ტყის და სხვა ობიექტების სახელადაც დასტურდება, მაგ: **სარაგ-ალ, სარგ-ალ, სარგ-არ**

„წყაროები“ ეწოდება სხვადასხვა ადგილს, სათიბს ან სამოვარს, მითითებულია, რომ შორიახლო წყაროები ჩამოდის.

სარაგ-აშ, სარგ-აშ „წყაროსი“ აღნიშნავს სახნავ ფართობს, ტყეს, ყანას, სამეფარს

სარაგ-გლ, სარგ-გლ „პატარა წყარო“, გვხვდება ყანის სახეად.

სარგ-გლდ-აშ „პატარა წყაროსი“ სათიბის სახელწდებაა, აღნიშნული ლექსემა განსაკუთრებით აქტიურად მონაწილეობს რთულ ჰიდრონიმების წარმოქმნაში. ასეთივე პროდუქტიულობით გამოირჩევა ზოგიერთი ჰიდროაპელატივი.

ბუნებრივია, ჰიდრონიმებში ისევე, როგორც მთლიანად სვანურ ტოპონიმიაში, ნათლად ჩანს სვანეთის რელიეფის თავისებურებანი.

ლელა გიგლაშვიანი

ფერთა აღმნიშვნელი ლექსიკა სვანურ ტოპონიმებში

გეოგრაფიულ სახელთა აღნუსხვა, მათი გენეზისი და სტრუქტურულ-სემანტიკური ანალიზი ეხმარება ენათმეცნიერებს, ისტორიკოსებს, ეთნოგრაფებს, არქეოლოგებს ხალხთა ისტორიის, მათი ყოფა-ცხოვრების უაღრესად მნიშვნელოვანი საკითხების გარკვევაში. ტოპონიმია, როგორც ს. ჯანაშია აღნიშნავს, „ერთადერთი წყაროა საქართველოს მოსახლეობის შემადგენლობის გასარკვევად, იმ ხანისათვის, რომელსაც წერილობითი გადმოცემის შუქი ვერ სწვდება“ (ჯანაშია 1959, 117-123)

ცნობილია, რომ ზოგადად ტოპონიმური მასალის სიუხვეს განაპირობებს აღნიშნული რეგიონის რელიეფის სპეციფიკა. ლანდშაფტურად მრავალფეროვან სვანეთში, მთა-გორები, დიდი თუ პატარა მდინარეები, შენაკადები, ღელეები, ტბები, მთები, სათიბები... სახელდებულია ადგილობრივ მცხოვრებთა მიერ და მდიდარ მასალას წარმოადგენს ტოპონიმური კვლევისთვის.

სვანურ ტოპონიმებში მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს ფერთა აღმნიშვნელ ლექსიკას.

ამჯერად ჩვენი საანალიზო მასალა გახლავთ ა. ჭკადუას ხელნაწერი ნაშრომი „სვანეთის ტოპონიმია“ (მასალა დამუშავებულია კომპიუტერულად და მზადდება გამოსაცემად არნ. ჩიქობავას ენათმეცნიერების ინსტიტუტში, შ. რუსთაველის სამეცნიერო ფონდის დაფინანსებით), სწორედ ამ მასალაზე დაყრდნობით შევეცდებით გავაკეთოთ ფერთა აღმნიშვნელი ლექსიკის შემცველი სვანური ტოპონიმების სტრუქტურული ანალიზი.

როგორც გარკვეულია, სვანურში, მეგრულისა და ლაზურის მსგავსად, გვაქვს, საკუთრივ სვანური და, აგრეთვე, ნასესხები ფერის ტერმინებიც. თუ ლაზურში ტერმინები ნასესხებია თურქულიდან, სვანურში, ისევე როგორც მეგრულში, ტერმინები ნასესხებია ქართულიდან. საკუთრივ სვანური წარმოშობის ტერმინებია: თ ზეთუნე (თეთრი), მეშხე (შავი), წგრნი (წითელი). სამივე ეს ტერმინი ბაზისურობის კრიტერიუმის ყველა პუნქტს აკმაყოფილებს და უდავოდ ბაზისური ფერის ტერმინებია [სოსელია 2009, 132]. სწორედ ეს ლექსიკური ერთეულები გვხვდება ძირითადად სვანურ ტოპონიმებში.

ფერთა აღმნიშვნელი ლექსიკა სტრუქტურული თვალსაზრისით შეიძლება დაიყოს შემდეგ ჯგუფებად:

ა) უაფიქსო, მარტივი სახელები; ბ) აფიქსებით ნაწარმოები, წარმოქმნილი სახელები (დერვიკატივი); გ) კომპოზიტები; დ) რთული შედგენილობის სიტყვა-შეერთებანი.

ა) უაფიქსო მარტივი სახელებიდან ძირითადად გვხვდება, მეშხე (შავი), წგრნი (წითელი).

თჷეთუნე (თეთრი) როგორც მარტივი ტოპონიმი არ შეგხვედრია, ამბაკო ჭკადუას მასალაში.

მეშხე „შავი“ კლდის სახელწოდებად გვხვდება მესტიაში, კერძოდ სოფ. ცალდაში. ეს არის მდინარე წანერგლას მარცხენა კალთის სანადირო კლდე, რომელიც შავი ფერის შთაბეჭდილებას იძლევა.

წერან „წითელი“, როგორც მარტივი ტოპონიმი გვხვდება როგორც მთის, ასევე კლდის სახელწოდებად.

წერან სამოვარი, მთა, სოფ. კიჩხულდაში. ამ ადგილას ტყეც და კლდეც მოწითალოა.

წერან კლდის სახელად გვხვდება სოფ. უსგვირში, ჭალაის მარჯვენა კალთაზე. ეს კლდე კი წითელი ფერისაა.

ბ) რაც შეეხება წარმოქმნილ სახელებს, მათ ძირითადად სუფიქსური წარმოება ახასიათებთ, გვხვდება:

1. ნათესაობითი ბრუნვის -**წმ**, -**ამ**, -**წმ** ფორმანტით ნაწარმოები ტოპონიმები:

თეთნ-წმ „თეთრისა“, სამოვარის სახელია;

მეშნ-წმ „შავისა“, სათიბი, საზაფხულო მთა, შავთიხიანი ადგილია;

მეშნ-წმ „შავის“, სათიბები, ლემსიის მთაში;

წერნ-ამ „წითლის“, სამოვარი, სასაშის სამხრეთით, აქვე მოედინება მყავე წყალი;

წერნი-წმ „წითლის“, კლდე სოფ. ივარის მხარეს, მოწითალო ფერის.

წერანი-ამ „წითლის“, სამოვარი, სოფ. დურაშისა და საყდრის მთაში წყლის მიერ გაწითლებული ადგილია.

2. მრავლობითი რიცხვის -**არ**//**-წრ**, -**ალ** ფორმანტიანი წარმოება:

თეთროლ-წრ „თეთრები“ კლდის სახელწოდება;

მეშნ-არ „შავები“ კლდე სოფ. უსგვირში, სანადირო კლდეებია, შავი ფერის;

მეშნ-წლ კლდე (მესტია, ცალდეში) შავი ფერის კლდე, საჯიხვე.

წერნი-ალ -კლდე „წითლები“ კლდე (სოფ. ტვიბი), ალპურ ზონაში მოწითალო ფერის კლდიანი მხარე;

წერნ-წრ/**წერნი-წრ**/**წერნიწლ** – კლდე, სოფ. მულახი, მოწითალო ფერის კლდე.

3) საყურადღებოა ასევე კნინობით-სუფიქსიანი (-**ილდ**, -**გლდ**, -**ულდ**, -**ილ**, -**ილ**, -**გლ**) სახელები:

თეთნ-ულდ-წმ ზედმიწ. „თეთრუკასი“ სამოვარია ზესხომი;

მეშნ-ილ ზედმიწ. „შავუკა“ ღელე მესტია ყაზაყის ტერიტორიაზე. მდინარე არის შავი ფერის;

მეშნ-ოლ ზედმიწ „შავუკა“ ღელე, სოფ. ხევრა. ღელე და კლდე ორივე შავი ფერისაა;

წერნელდ – ზედმიწ. „წითლუკა“ გზა სოფ. იელიში. აქ თიხა წითელი ფერისაა.

გ) კომპოზიტიური წარმოების მხოლოდ ორი მაგალითი დაფიქსირდა: **თეთრნახშირა** // **თეთნაშგრა** მდინარე, ღელე, მოიპოვება მოთეთრო სალესი ქვა. შესაძლოა მომდინარეობდეს თეთნა+შირა-დან.

თეთრიღალა „ზედმიწ. თეთრიღელე“ ღელე, ლენტეხი, რცხმელური.

დ) რაც შეეხება შესიტყვებებს, ისინი შედგება მსაზღვრელ-საზღვრულისაგან, სადაც მსაზღვრელი სახელი აზუსტებს, მეტ ინფორმაციას გვაწვდის საზღვრული სახელის შესახებ.

აღნიშნულ შესიტყვებებში მსაზღვრელი სახელი ფერთა აღმნიშვნელი (თუთენე „თეთრი“, მეშხე „შავი“, წერნი „წითელი“) სიტყვებია, საზღვრული სახელები კი მრავალფეროვანია, აღნიშნავენ: ჰიდრონიმებს, ორონიმულ ტერმინებს, სხვადასხვა ობიექტის სახელებს, სამეურნეო თუ საყოფაცხოვრებო დანიშნულების ადგილთა სახელებს და ა.შ.

საანალიზო მასალაში კომპოზიტთა ნაწილი ატრიბულტულმსაზღვრელიანია, ნაწილი კი

გენეტიურმსაზღვრელიანი.

ატრიბუტულმსაზღვრელიანი კომპოზიტებია:

თეთნე ტობ „თეთრი ტბა“ ტბა სოფ. ყარში;

თეთნე ფოქ „თეთრი გამოქვაბული“ გამოქვაბული, რომელიც თეთრი ფერისაა, კირიანი ადგილია.

თეთნე ლიც „თეთრი წყალი“ ჭალა, სოფ გულაში;

მეშხე ტუიბ „შავი ტბა“ ღელე, მდინარე მესტიაში. შავი ფერის;

მეშხე ღელა – „შავი ღელე“ ღელე სოფ. ხელედში;

მეშხე ყუმბილ – „შავი კომბალი“ კლდე, მესტია, მულახში. შავი ფერის კლდეებია;

წერნი ტობ „წითელი ტბა“ მუქი ფერის ნიადაგია ამ ადგილას;

წერნი სგიმრლ „წითელი მჟავე წყალი“ სათიბი, სოფ. ნაცულში. მოედინება წყალი, წითელი ფერის;

წერნი ქუან – „წითელი კლდე“ წითელი ჭიუხვი ყანები, წითელი ქვებთ და კლდეებით;

ყუითელ ტობ „ყვითელი ტბა“ ტბა მესტიაში.

რაც შეეხება რიცხვში შეთანხმების საკითხს ატრიბუტულმსაზღვრელიან ტოპონიმებში, როგორც მოსალოდნელი იყო (სხვა ქართველური ენების მსგავსად, სვანურშიც პრეპოზიციური მსაზღვრელი რიცხვში არ ეთანხმება საზღვრულს). მსაზღვრელი მხოლოდითშია, საზღვრული მრავლობითში:

თეთნე კოჯჯარ „თეთრი კლდეები“ კლდე, თეთრი ფერის, კირიანი კლდე.

წერნი კგლგლდარ „წითელი ქვები“ კლდეები, კლდიანი მხარე. ნადირთ ჩასაკეტი (სოფ. ზესხო)

წერნი ლგცარ „წითელი წყლები“ წყაროები, სოფ. ხევრა.

მეშხე კოჯარ „შავი კლდეები“ კლდე (მესტია, სოფ. ფარი);

მეშხე ლგცარ „შავი წყლები“ ყანები. სოფ. გულიდაში მოედინება წყლები, სადაც შავი თიხაა.

ჭერელ შუკუარ „ჭრელი გზები“ გზა, საცალფეხო ბილიკი...

მსაზღვრელ-საზღვრულის პოზიციის მიხედვითაც არ გამოირჩევა სვანური სხვა ქართველური ენებისგან, სიტყვათშეერთებით მიღებულ ტოპონიმებში (სხვა ქართველური ენების მსგავსად) პოსტპოზიციური ატრიბუტული მსაზღვრელი სვანურში მეტად იშვიათია, საანალიზო მასალის საფუძველზე თამამად შეიძლება ითქვას, რომ სვანური პრეპოზიციურ წყობას ანიჭებს უპირატესობას (რაც ზემოთ წარმოდგენილ მაგალითებშიც ნათლად ჩანს).

ფერთა აღმნიშვნელი სიტყვები გენეტიურ მსაზღვრელად უხვად გვხვდება კომპოზიტებში:

მეშხოლანშ წესხოლ „შავის ძირი“ კლდის ძირი, სოფ. ხევრაში

მეშხოლანშ სტიკუ „შავის ბილიკი“ ქედი სოფ. ხევრა.

მეშხანში ტუბრა „შავის ტბა“ ღელე, მესტია, ჰადიში.

წერნიანშ გორანგ „წითლის გორა“ სამოვარი სოფ. ეცერში

წერნიანშ ნატყიცუ „წითლის ჩამონაწყვეტი“ ხრამი, მოწითალო ფერის თიხით.

როგორც განხილული მასალიდან ჩანს, შედგენილობის მიხედვით მსაზღვრელად გვხვდება მარტივი ან ნაწარმოები სიტყვები, ხოლო კომპოზიტი მსაზღვრელი ძალზე იშვიათია, დავასახელებთ ერთ მაგალითს:

თუენე-მეშე ლალყუარ ქაშან „თეთრ-შავი დასაწოლი ქაშანი“ ბილიკი, ჯიხვების სამყოფ-
დასაწოლი (მესტია)...

საბოლოოდ შეიძლება დავასკვნათ, რომ სვანურში საკმაოდ ხშირია ფერთა აღმნიშვნელი სიტყვები ტოპონიმებში. ისინი გხვდება როგორც მარტივი ფუძეების, ისე დერივატების სახით, ასევე ატრიბუტულ და გენეტიურ შესიტყვებებში. არსებული მასალა საკმაოდ მრავალფეროვანია და სხვადასხვა ნიშნის მიხედვით აფასებს ან ახასიათებს ამა თუ იმ გეოგრაფიულ ობიექტს და ამ შეფასებაში ნათლად ჩანს სახელდების განმაპირობებელი თუ გამომწვევი მიზეზი.

მეფა სალიანი

ზოგი სვანური ტოპონიმის ეტიმოლოგიისათვის

ჩვენი ადრინდელი ნაშრომები სვანური ტოპონიმების შესახებ ძირითადად აღწერითი ხასიათის გახლდათ (იხ. სალიანი 2013ა:174-180; სალიანი 2013ბ:162-171), ამჯერად კი შეძლებისდაგვარად წარმოვადგენთ ქვემო სვანეთის ერთ-ერთი ულამაზესი ხეობის, ჩოლურისა და მისი სოფლების სახელწოდებათა (ჭველიერის, თეკალის, ლეუშერის, ფანაგის, ქუნიშის, მამის, ჭველფის, საყდრის, დურაშის, ბულეშის, ტვიბის, ზაგალოდის, ედიყის, შტვილის, მურყმელდისა და სხვ.) სტრუქტურულ-სემანტიკურ ანალიზს როგორც ჩვენ მიერ წლების განმავლობაში საველე პირობებში მოპოვებულ მრავალფეროვან მასალაზე, ასევე ა. ლიპარტელიანის „სვანურ-ქართულ (ჩოლურული კილო) ლექსიკონზე“ (1998) დაყრდნობით. ცხადია, პუბლიკაციაში არის მცდელობა თითოეული ტოპონიმის ეტიმოლოგიური გააზრებისა და ონომასტიკურ ერთეულთა სახელდებაში ლინგვისტურთან ერთად ექსტრალინგვისტური ფაქტორების წარმოჩენისა.

1. ჩრლირ/ჩრლურ – ხეობა, თემი ქვემო სვანეთში

ხეობის აღმნიშვნელ სვანურ ტოპონიმში – ჩრლ-ირ/ჩრლ-ურ გამოიყოფა ჰიდრონიმების მაწარმოებელი -ირ/-ურ ბოლოსართი, ძირია ჩრლ-, რომელიც უნდა მომდინარეობდეს ჩჷალ „მეწყერი, ზვავი“¹ (შდრ. ზს., ქს. ჩჷალ/ჩჷალ „მეწყერი“) ლექსემისაგან ჷა → რ, შესაბამისად კი ტოპონიმი ქართულად უნდა განიმარტოს როგორც ნამეწყრალი/მეწყერიანი. რაც შეეხება -ირ/-ურ ბოლოსართებს, მათგან პირველადი ჩანს -ურ სუფიქსი, -ირ კი -ურ სუფიქსის ნაუმლაუტარი (ჩრლ-ირ < *ჩჷალ-ჷირ < *ჩჷალ-ურ).

შენიშვნა: სოფელ საყდრის მდინარის სახელწოდება ჩოლშურ[ა]-ც სწორედ ჩჷალ ფორმისაგან უნდა მომდინარეობდეს ჰიდრონიმთა მაწარმოებელი -შურ[ა] სუფიქსით (შდრ.: ცენ-შურ, ცხენ-შურ, დობ-შურ, ხანნ-შურ, აშხა-შურ, ლამანა-შურ და ა. შ. – გაზდელიანი 2011:10), თუმცა, ჩვენი ვარაუდით, -შ ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნისნეული (-იშ) თანხმოვნითი ელემენტი უნდა იყოს (საკითხი საკვლევი!).

მოვიყვანო საილუსტრაციო მასალას

¹ საინტერესოა, რომ ჩჷალ „ზვავი“-ს მნიშვნელობით ჩოლურული მეტყველების გარდა სვანურის არც ერთ დიალექტსა და კილოვანში არ დასტურდება (შდრ. ზს., ლნტ. ჩჷალ, ბქ., ლშხ. ჩჷალ „მეწყერი“). სემანტიკურ გადაწყვეასთან გვაქვს საქმე ჷამ ლექსემის შემთხვევაშიც, რომელიც ჩოლურულ რესპონდენტთა თქმით უმეტესად მეწყერთან ასოცირდება და არა ზვავთან, როგორც სვანურის სხვა დიალექტებში (შდრ. ზს, ჷპპ, ლშხ. ჷამ, ლნტ. ჷპ „ზვავი“).

თეკალ ლას ჩრლირი ლახტრიელ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: იზო ბენდელიანი, სოფ. საყდარი, 51 წლისა) „თეკალი იყო მთელი ჩოლურის შესაკრებელი ადგილი (ზედმიწ. – თეკალ-ი იყო ჩოლურ-ის შესაკრებელი)“

ჩრლირი მოსწავლელი მწხრე-მწმტეისა მაგ ითრუდახ ჩრლირი საშუალო კლასისა (მივლინ. მასალ., მთქმელი: იზო ბენდელიანი, სოფ. საყდარი, 51 წლისა) „ჩოლურის მოსწავლეები მეცხრე-მეთექვსმეტეში ყველანი სწავლობდნენ ჩოლურის საშუალო სკოლაში (ზედმიწ. – ჩოლურ-ის მოსწავლე-ებ-ი მე-ცხრ-ე-მე-ათ-ე-ში ყველა სწავლობდნენ ჩოლურ-ის საშუალო კლას-ში)“

ჩრლირს ეკლესია ერ ედინ, ეჩქა სასაფლაოც ქწლიელი (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ჟორა ხაბულიანი, სოფ. მუწდი, 85 წლისა) „ჩოლურში ეკლესია რომ წალეკა [მეწყერმა], მაშინ სასაფლაოც წალეკა (ზედმიწ. – ჩოლურ-ს ეკლესია რომ წალეკულ იქნა, მაშინ სასაფლაო-ც წალეკულა)“

თელ ჩრლურს ეშხუ ბელელ ხრგდა (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ვიტალი შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 43 წლისა) „მთელ ჩოლურს ერთი ბელელი ედგა“

ქოხბინ ლიმშიე ჩოლური კლასისა მათემატიკან მასწავლებელ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ნოდარ ბაბლუანი, სოფ. ლეუშერი, 75 წლისა) „მუშაობა დავიწყე ჩოლურის სკოლაში მათემატიკის მასწავლებლად (ზედმიწ. – დავიწყე მუშაობა ჩოლურ-ის კლას-ში მათემატიკ-ის მასწავლებლ-ად)“

მი ხტი გურჯან ჯამბურიძე, მეზგე სოფელ ფანაგას ი ხტამშიე ჩოლური საშუალო კლასისა ბულტალტერდ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: გურჯან ჯამბურიძე, სოფ. ფანაგა, 50 წლისა) „მე ვარ გურჯან ჯამბურიძე, მცხოვრები სოფელ ფანაგაში და ვმუშაობ ჩოლურის საშუალო სკოლაში ბულალტერად (ზედმიწ. – მე ვარ გურჯან ჯამბურიძე, მოსახლე სოფელ ფანაგას და ვმუშაობ ჩოლურ-ის საშუალო კლას-ში ბულალტერ-ად)“...

2. ჭოლიერ/ჭტელიერ//ჭტერიერ – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი სოფელი

თუ ინფორმატორთა მიერ მოწოდებულ ხალხურ ეტიმოლოგიას დავეყრდნობით, ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი უძველესი სოფლის სახელწოდება ჭოლიერ/ჭტელიერ-იც ჩტალ „მეწყერი“ სიტყვისაგან მიღებულ ფორმად უნდა მივიჩნიოთ, თუმცა, ვფიქრობთ, ამ შემთხვევაში გაცილებით უფრო რთულ ფუძესთან გვაქვს საქმე. ცხადია, უპირველეს ყოვლისა, გასარკვევია ჭოლ-/ჭტელ- ძირის სემანტიკა სვანურში და შემდგომ მისი ქართველური შესატყვისები უნდა დაიდებნოს.

საველე პირობებში მოძიებული მასალების მიხედვით, ჭტელიერ-ის უძველესი სახელწოდება ყოფილა ჩტალიერ-ი (ანუ ნამეწყრალი/მეწყერიანი ადგილი). სოფლის დღევანდელი სახელწოდება კი შედარებით ახალ ფორმადაა მიჩნეული და იგი, თუკი ხალხურ ეტიმოლოგიას დავეყრდნობით, სხვადასხვა ფონეტიკურ პროცესთა გავლით უნდა მიგველო ჩტალ „მეწყერი“ ლექსემისაგან. ასეთ შემთხვევაში კი საანალიზო ტოპონიმის ფონეტიკური ტრანსფორმაცია შემდეგნაირად შეიძლება წარმოვიდგინოთ:

*ჩტალ-მერ ← *ჩტელ-მერ ← *ჩოლ-მერ ← ჭოლ-მერ (შდრ. ერთი მხრივ, ხს. ჭკჭკნდ, ლხმ. ჭკჭკნდრა და, მეორე მხრივ, ლშხ. ჩკჭკნდ, ლნტ. ჩიჭკნდ, ჩოლ. ჩიჭინდ „ტირიფი, ძეწნა), რაც

შეეხება **ჭტელიერ** ფორმას, იგი შედარებით ახალი წარმოქმნილი ჩანს **ჭოლიერ**-ისაგან (ო → ტე), თუმცა საანალიზო ფუძის როგორც სემანტიკა, ასევე ფონეტიკური ტრანსფორმაცია ჩვენ სხვაგვარად წარმოგვიდგენია.

სვანური ენის ბალსქვემოურ დიალექტში დასტურდება ერთი ფრიად საინტერესო ლექსიკური ერთეული **ლინჭტერე** „გაკაფვა/ამოძირკვა/გაწმენდა ქვალორლისგან“, რომელიც არც ვ. თოფურიასა და მ. ქალდანის „სვანურ ლექსიკონში“ არ გვხვდება და არც დღემდე ცნობილ არც ერთ სვანურ პუბლიკაციაში. ვფიქრობთ, **ლინჭტერე** ფორმაში ძირად გამოიყოფა **ჭტერ-**, **ლი-** – ე კი მადარის მაწარმოებელი პრეფიქს-სუფიქსია, რაც შეეხება ნ'ს, იგი ამკარად ფონეტიკური დანართია. ცხადია, სამებნია აღნიშნული ფუძის ქართველური შესატყვისები რის საფუძველზეც საშუალება გვექნება გავარკვიოთ საანალიზო ტოპონიმის – (**ჭოლიერ/ჭტელიერ-**ის) თავდაპირველი სემანტიკა.

ვინაიდან სვანურში ჩვენთვის მეტად საინტერესო არქაული სიტყვა – **ლინჭტერე** გამოვავლინეთ, ვფიქრობთ, ჩვენი ეტიმოლოგიური გააზრება ზემოთ აღნიშნული ტოპონიმისა – **ჭოლიერ/ჭტელიერ** უფრო სარწმუნო და დამაჯერებელი გახდება. და სანამ სიტყვის ლინგვისტურ ანალიზზე გადავალთ, მეტი დამაჯერებლობისთვის, მოვიყვანთ ნაწყვეტს ჩვენ მიერ ჯერ კიდევ სტუდენტობის პერიოდში (1993 წელს) ბალსქვემო სვანეთში, კერძოდ, სოფელ ნაკრაში 59 წლის ვენერა ვიბლიანისაგან ჩაწერილი ერთ-ერთი ტექსტიდან **ნაკრა ი ჭუბერ** „ნაკრა და ჭუბერი“:

ამჟი მასმა ხომოლუხენქა, ერე ეშხუ დრეუქა თათრარ როქ ახშედახ სგა ი ნაკ ი ჭუბერ როქ ჟ'ოხხტიტახ (ერქას ჭუბერს სალ ხაჟხენა ი ნაკს – ფაჟ). თათრარს ლაჭუმძარ მანგ ჩ'ოთხტირახ ნენწელთექა, ამქადიამქად მანშედ ლაშგარ ომჯედ ი თათრარს ჟი ლეჭტენი ხარენახ, მარე ნაკ ი ჭუბერ ჟ'ომხტეტელი და ხანიდრეუთუნდტე ჩ'ოლცხეკელი. ეჯი დრეუქა ცალერს, კიჩხგლდამს, ლამხრამს, თაჟრარს, ჯუხლანის ი ხერხვაშს შტან ხამხენა. ერქანდტე, დაახლოებით მეემდემშუ-მეემდორე საუკუნემსგა ამერჟუ ჩუდდ ოლზიგელიხ. ოხხინახ ნაკრამ ლინჭტერე ი ერქანდტე ზემ-ზემჟი ჩუდდ ოლზიგელიხ ნაკრას. ნაკრამ სოფლარხენ ჭუბერთე ლოხხინახ ლიზი ლალზიგალთე და ერერჟუდ, ცხამ, ლენჭტერე ხარენახ (მივლინების მასალ., ნაკრა, 1993 წ.) „ასე მსმენია უფროსებისგან, რომ ერთ დროს თათრები შემოსევინ და ნაკრა და ჭუბერი ამოწყვეტიათო (მაშინ ჭუბერს სალი რქმევია და ნაკრას – ფაჟ). თათრებს ნენწელამდე ყველა ეკლესია დაუნგრევიათ, ამასობაში დამხმარე („მაშველი“) ლაშქარი მოსულა და თათრები იძულებული გამხდარან, უკან გაბრუნებულიყვენენ, მაგრამ ნაკრა და ჭუბერი ამოწყვეტილა და დროთა განმავლობაში ტყედ ქცეულა („გატყვევებულა“). იმ პერიოდში ცალერს, კიჩხულდამს, ლამხრამს, თავრარს, ჯუხლანის და ხერხვაშს სვანეთი რქმევია. შემდეგ, დაახლოებით მეთერთმეტე-მეთორმეტე საუკუნეში აქ ისევ დასახლებულან. დაუწყიათ ნაკრის ათვისება („გაკაფვა/ამოძირკვა/გაწმენდა ქვალორლისგან“) და შემდეგ ნელ-ნელა („ზომა-ზომა-ზე“) ისევ დასახლებულან ნაკრაში. ნაკრის სოფლებიდან ჭუბერში დაუწყიათ გადასვლა სამოსახლოდ და იქაც, რა თქმა უნდა, გასაკაფი/ამოსაძირკვი/გასაწ-მენდი ჰქონიათ ადგილი ქვალორლისგან“.

3. ფენრიხისა და ზ. სარჯველაძის „ქართველურ ენათა ეტიმოლოგიურ ლექსიკონში“ (2000:667) ერთმანეთთანაა შეპირისპირებული ქართ. **წუერ- წუერ**-ავ-ს „ძირკვავს“; ამო-**წვერ**-ვ-ა... : მეგრ. **ჭვარ- ჭვარ**-უ-ა/ე-**ჭვარ**-უ-ა „გაწმენდა“; ე-**ჭვარ**-ილ-ი დიხა „გაწმენდილი მიწა“; უ-**ჭვარ**-უ დიხა „გაუწმენდელი მიწა“... : ლაზ. **ნჭვარ**- გო-ბ-**ნჭვარ**-ამ „ვწმენდ (სარეველებისაგან)“; გო-ბ-უ-**ნჭვარ**-ი „გაწმინდ (სარეველებისაგან)“... ფორმები და საერთოქართველური ფუძეების დონეზე აღდგენილია ***წუერ**- არქეტიპი.

ალბათ, საფუძველს მოკლებული არ იქნება სამეცნიერო ლიტერატურიდან ცნობილ ქართულ-ლაზურ შესაბამის ფუძეებთან სვანური **ნჭუერ**-/**ჭუერ**- ძირის დაკავშირება, რომელიც აღნიშნულ ფორმათა ზუსტი კანონზომიერი ფონეტიკური შესატყვისია, ცხადია, სემანტიკური იგივეობაც ხელშესახებია.

შენიშვნა: სამეცნიერო ლიტერატურის მიხედვით, ტოპონიმი **ჭუელიერ**-ი მიღებული ჩანს **ჭუერ** „ყვავი“ ფორმისაგან -**იერ** სუფიქსის დართვით (ჭუმბურიძე 2007:31), თუმცა დაბრკოლებას ქმნის **ჭუელიერ** ფორმის პარალელურად **ჭოლ**-**იერ** ფორმის არსებობა, რომელიც უფრო ბუნებრივი ჩანს ჩოლურელი რესპოდენტებისათვის.

საილუსტრაციო მასალა

მი ხტი დაურხან მუკბანიან ჭუელიერხენ, არეშტუი მეტ ხტი, მარე ომა ზაა ღენა, მემიხა (მივლინ. მასალ., მთქმელი: დაურხან მუკბანიანი, სოფ. ჭველიერი, 80 წლისა) „მე ვარ დაურხან მუკბანიანი ჭველიერიდან, ოთხმოცზე მეტის ვარ, მაგრამ რამდენი წლის, არ ვიცი (ზედმიწ. – მე ვარ დაურხან მუკბანიანი ჭველიერიდან, **რვა-ათ-ზე** მეტი ვარ, მაგრამ რამდენი წლის, რა ვიცი)“

ლექუა ჭუელიერს ეკუთვნის მუყმენდ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: დაურხან მუკბანიანი, სოფ. ჭველიერი, 80 წლისა) „ქვედა ჭველიერს ეკუთვნის მუყმენდი“

ხატსგუეჯნალ ... ლი ჩიაგ: საყდარს, ჭუელიერს, ლეუშერს, მამს, ტვიბს, მეწდის, ჩინგ ლი (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ზოია ბაბლუანი, სოფ. ლეუშერი, 57 წლისა) „ხატის გამობრძანების დღესასწაული ყველგანაა: საყდარში, ჭველიერში, ლეუშერში, მამში, ტვიბში, მუწდიში, ყველგან არის (ზედმიწ. – **ხატ**-[ის] გამობრძანება არის ყველგან: **საყდარ**-ში, **ჭველიერ**-ში, **ლეუშერ**-ში, **მამ**-ში, **ტვიბ**-ში, **მუწდი**-ში, ყველგან არის)“

ლექუაუბ ხალხს ხუაყლედ საყდარს ი შტუილს ი ბულეშს, ჭოლიერბ, ლექუაუბ ჭოლიერბ ეჩხაუბ იქუბი (მივლინ. მასალ., მთქმელი: გაინა ზურაბიანი, სოფ. ტვიბი, 83 წლისა) „ქვედაურელებს ვეძახით საყდარს და შტვილს და ბულეშს, ჭველიერიც, ქვემო ჭველიერიც იქით ითვლება (ზედმიწ. – ქვემოთა **ხალხ**-ს ვეძახით **საყდარ**-ს და **შტვილ**-ს და **ბულეშ**-ს, **ჭველიერ**-ი-ც, ქვემო **ჭველიერ**-ი-ც იქით ითქმის)“

ბელშარ ამხაუბ ხუასდ ნაა, ა, ჭოლიერთე, ჭოლიერხენ ნაზუბ ხუასდ ნაა, ჭოლიერხენ ხუასდ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ფაფალა მუკბანიანი, სოფ. ბულეში, 78 წლისა) „ბულეშელები აქეთ ვითვლებოდით, აი, ჭველიერისკენ, ჭველიერიდან გადასულები ვიყავით ჩვენ, ჭველიერიდან ვიყავით (ზედმიწ. – **ბულეშ**-ელ-ებ-ი აქეთ ვიყავით ჩვენ, აი, **ჭველიერ**-[ის]-კენ, **ჭველიერ**-იდან ნავალი ვიყავით ჩვენ, **ჭველიერ**-იდან)“

მა გუაკუზ ნაჲ ჭოღდერთე? ამჟუ ხეკუეს ლესეს ლეჩრლა, აა, ლათორაშჲ, იმჟიჲნა ლას ერქა (მივლინ. მასალ., მთქმელი: გაინა ზურაბიანი, სოფ. ტვიბი, 83 წლისა) „რა გვინდა ჩვენ ჭველიერში? აქ უნდა იყოს მთელი ჩოლური, აი, ლათორაშში, როგორც მაშინ იყო (ზედმიწ. – რა გვ-ე-ნუკ-ვ-ი-ს ჩვენ ჭველიერ-[ის]-კენ? აქ უნდა იყოს საჩოლურო, აი, ლათორაშში, როგორც იყო მაშინ)“...

3. ლეჲშერ/ლეუშერ/ლეუშერ – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი სოფელი

საანალიზო ტოპონიმი ერთი შეხედვით პრეფიქსულ-სუფიქსური წარმოებისაა – ლე-ჲშ-ერ (შდრ. ტოპონიმები: ლე-ნგ-ერ-ა, ლე-ტტუბ-ერ-ა, ლე-ჟკუ-ერ, ლე-ჩჰუ-ერ, ლე-ქუშ-ერ-ა...), თუმცა, ინფორმატორთა განმარტებით, აღნიშნული ტოპონიმის ისტორია დაკავშირებულია ქვემო სვანეთის ერთ-ერთი ცნობილი თავადის – ლევან გარდაფხადის სახელთან, რომელსაც ეკუთვნოდა სოფლის მიწების უმეტესი ნაწილი, შესაბამისად კი ტოპონიმს ასე განმარტავენ: *სალევანო* (ანუ ლევანის სახელობის მიწა). თუკი ხალხურ ეტიმოლოგიას დავეყრდნობით, მაშინ სოფლის სახელწოდება ლეჲშერ ← ლეჲან-შ-ერ ← ლეჲან-იშ-ერ „ლევანისანი“ ფორმისაგან აუსლაუტისეული მარცვლის (ან) მოკვეციტა და ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნისეული (ი) ხმოვნის დაკარგვით, რასაც უნდა გამოეწვია -ერ სუფიქსისეული -ე ხმოვნის დაგრძელება. ცხადია, ამ შემთხვევაში ლე- პრეფიქსს ვერ გამოვყოფთ და მას ვერც მატოპონიმებელ სუფიქსად მივიჩნევთ. -შერ ფორმანტი, რომელიც საანალიზო ტოპონიმში გამოიყოფა, როგორც ცნობილია, რთული შედგენილობისაა და შტო-გვარის აღმნიშვნელი სახელების მაწარმოებელი სუფიქსია (ჩანტლაძე 1998:134), -შ კი, როგორც უკვე ითქვა, ნათესაობითისეულია. -შერ ფორმანტიანმა სახელმა თანდათანობით ტოპონიმის სტატუსი დაიმკვიდრა და თავდაპირველი მნიშვნელობაც (ანუ კუთვნილება) თითქოს მიიჩქმალა (შდრ., ასევე, ქვედა ლეუშერის სახელწოდება – ცეჲშერ/ციოჲშერ, რომელიც ← საკუთარი სახელისაგან ციოჲ -შ-ერ ფორმანტის დართვით).

საილუსტრაციო მასალა

ათხე, ამჟუ, ლეჲშერს, აერუ მეზგე გარ ხუარიდ, ფანაგას – აერუ ი იშგენ ქა მეჩდე ლიხ სერ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ვიტალი შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 43 წლისა) „ახლა, აქ, ლეუშერში, მხოლოდ ორი ოჯახი ვართ, ფანაგაში – ორი და სხვები გადასულები არიან (ზედმიწ. – ახლა, აქ, ლეუშერ-ს, ორ-ი მოსახლე მხოლოდ ვიმყოფებით, ფანაგა-ს – ორ-ი და სხვა გასული არიან მოკლეთ)“

ლეჲშერს ანჯიდ გუნ მუს, ძღღდ მუს ანჯიდ ი ანსგმდა სიჲილ-კიჲილ ერხენისა, ლეუშერხენისა უკუღეშეთე (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ბადუ ზურაბიანი, სოფ. ტვიბი, 68 წლისა) „ლეუშერში დიდი თოვლი მოვიდა, დიდი თოვლი მოვიდა და მოისმა წივილ-კივილი იქიდან, ლეუშერიდან უკვლეშში (ზედმიწ. – ლეუშერ-ს მოიტანა მეტისმეტი თოვლი, დიდი თოვლი მოიტანა და მო-ი-სმ-ა/მო-გვ-ე-სმ-ა წივილ-კივილ-ი იქიდან, ლეუშერ-ი-დან-ში უკვლეშ-[ის]-კენ)“

ლეუშერისა იქინჟ ასად მეზგალ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ვიტალი შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 43 წლისა) „ლეუშერში აქა-იქ დარჩენენ ოჯახები (ზედმიწ. – ლეუშერ-ში იქ და აქ დარჩა მოსახლეები)“...

ათას ი ჩხარშირისემეტ ზაისა ოხთენენ ლეუშერი სოფელისა (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ნოდარ ბაბლუანი, სოფ. ლეუშერი, 75 წლისა) „ათასცხრაასოცდაათ წელს დავიბადე სოფელ ლეუშერში (ზედმიწ. – ათას და ცხრა-ას და სამ-ათ წელში დავიბადე ლეუშერ-ი[ს] სოფელ-ში)“

გუშგუე ლახტარ ლი: ებერნლ, ნესკალახტ, ლელუტშერა, ლადარ, ლაქნირ, ლეცფურას ხტყლედ, ამქისა ხტიჯოგდ ნად, ლეუშერ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ზურიკო რატიანი, სოფ. ლეუშერი, 58 წლისა) „ჩვენი მთებია: ებერალი, შუამთა, სალევშერო, ლალიარი, ლახნირი, ლეხფურას [რომ] ვეძახით, აქ გვყავს საქონელი ჩვენ, ლეუშერს (ზედმიწ. – ჩვენი მთები არის: ებერალი, შუამთა, სა-ლევშერ-ო, ლალიარი, ლახნირი, ლეხფურას ვეძახით, ამაში ვ-ჯოგ-ობ-თ ჩვენ, ლეუშერ-ი)“...

გუშგუტემოყ ხტიჯორდ, ამე, ლეუშერს (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ზურიკო რატიანი, სოფ. ლეუშერი, 58 წლისა) „ჩვენთან შეშას ვეზიდებით, აქ, ლეუშერში (ზედმიწ. – ჩვენთან ვშემობთ, აქ, ლეუშერ-ს)“

ეჩადთეჟა ლგყლტელიხ ამჩუ, ა, თეკალიშ ი ლეუშერი ნესკა ი ფანაგაშ ი ლეუშერი ნესკა (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ზურიკო რატიანი, სოფ. ლეუშერი, 58 წლისა) „მანამდე კი დაშინებულან აქ, აი, თეკალსა და ლეუშერს შუა და ფანაგასა და ლეუშერს შუაც (ზედმიწ. – მაშინად[ის]კენგა დაშინებულ არიან აქ, აი, თეკალ-ის[ა] და ლეუშერ-ი[ს] შუა და ფანაგა-ს[ა] და ლეუშერ-ი[ს] შუაშიც)“...

4. მშმ – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი სოფელი

სოფლის ეტიმოლოგია უცნობია, თუმცა, შესაძლოა, იგი დავუკავშიროთ ქართულის გზით დამკვიდრებულ **მამილ** „ვენახი“ ლექსემას. ფუძისეული ხმოვნის სიგრძე უნდა გამოეწვიოთ -**ილ** მარცვლის მოკვეცას (ანუ საქმე გვაქვს საკომპენსაციო სიგრძესთან – **მშმ** ← **მამილ**), რომლის თანხმოვნითი ელემენტი აღდგება **მამლარ** „მამელები“ სიტყვაში.

საილუსტრაციო მასალა

ეკლესიაჲ ლი მშმს გუშგუე ნაგამ, შატრემანალემ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ბორის შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 73 წლისა) „მამის ეკლესია არის ჩვენი აშენებული, შავრეშიანების (ზედმიწ. – ეკლესია არის მამ-ში ჩვენი ნა-გ-ებ-ი, შავრეშიან-ებ-ის)“

ალე ბაჩტშ ოთგახ აღდარს, ა, გუშგუე ხოშნლს, ჯგრანგ, მარე ეჯი ჯგრანგ ლემარქლი მშმს, ...მგდას..., ედიყს (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ბორის შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 73 წლისა) „ეს ქვით აუშენებიათ ამათ, აი, ჩვენ ხალხს, წმინდა გიორგი, მაგრამ ის წმინდა გიორგი ყოფილა მამში, ...იქ..., ედიყში (ზედმიწ. – ეს ქვით ა-უ-გ-ი-ა-თ ამეებს, აი, ჩვენ **ხალხ**-ს, წმინდა გიორგი, მაგრამ ის წმინდა გიორგი ყოფილა **მამ**-ში, ...იმას..., ედიყ-ში)“

ეჩანლო ამხენქა, უკლესხენქა, ეერ ფანაგათე აჩად ი ეერ – თეკალთე, ეერ – მშმთე, ეერ – სოხუმთე, თბილისსრ არიხ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: დოდო ბაბლუანი, სოფ. თეკალი, 63

წლისა) „შემდეგ აქედან, უკლემიდან, ზოგი ფანაგაში წავიდა და ზოგი – თეკალში, ზოგი – მამში, ზოგი – სოხუმში, თბილისშიც არიან (ზედმიწ. – მაშინს მერე აქედან, უკლემ-იდან, ზოგი ფანაგა-ის]-კენ წავიდა და ზოგი – თეკალ-ის]-კენ, ზოგი – მამ-ის]-კენ, ზოგი – სოხუმ-ის]-კენ, თბილის-ში-ც არიან)“...

5. ქუნრმ/ქუნრმ – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი სოფლის – მამ'ის უბანი

სოფლის სახელწოდება **ქუნრმ/ქუნრმ** გამჭვირვალე ეტიმოლოგიის მქონე ფუძეა, სადაც ძირად გამოიყოფა „სულის“ აღმნიშვნელი სიტყვა **ქუნ-**, **-რმ/-რმ** კი ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანია, რომელიც მატოპონიმებელ სუფიქსად არის ქცეული, შესაბამისად ტოპონიმის სიტყვასიტყვითი თარგმანი იქნება – *სულისა*. საყურადღებოა ის ფაქტი, რომ სულის აღმნიშვნელად ჩოლურულში, მსგავსად სვანური ენის სხვა დიალექტებისა და განსხვავებით ლაშხურისაგან, დასტურდება **ქტინ** (შდრ. ზს., ლნტ., ჩოლ. **ქტინ** და ლშხ. **ქუნ**), ტოპონიმის ფუძედ კი **ქუნ-** ძირი ფიქსირდება.

საილუსტრაციო მასალა

ჩიქე თეკალთე ხაკტერ აჩე ი ეჩანტო ოხრზნახი მამ, ქუნრმ ი ამეკა, ლაშხურქა, ფეღია ლი ადურ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ვიტალი შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 43 წლისა) „ჯერ თეკალში უნდა წახვიდე და მერე უნდა მოიარო მამი, ქუნრმში და აქ, ლაშხურზე, მთლად ახლოსაა (ზედმიწ. – ჯერ **თეკალ-ის]-კენ** უნდა წახვიდე და მერე მოიარო მამი, **ქუნ-რმ-ი** და ამაზე, **ლაშხურ-ზე**, ახლო არის მთლად)“

ქუნრმს ლემზიგინხ ერქშიშარ დარ ცტირ, მარე მეზგე ლემზიგელი ლეკტასტანისა (მივლინ. მასალ., მთქმელი: დაურხან მუკბანიანი, სოფ. ჭველიერი, 80 წლისა) „მაშინდელი ქუნრმის მაცხოვრებელთაგან არავინ არის დარჩენილი, მაგრამ ოჯახი ცხოვრობდა თურმე საკვასტიანოში (ზედმიწ. – **ქუნ-რმ-ში** [რომ] *ნასახლებან მაშინდელეები არავინ რჩენილა, მაგრამ მოსახლე *ნასახლება სა-კვასტიან-ო-ში)“...

6. ბელემ – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი სოფელი

ტოპონიმ **ბელემ**-ში ძირად გამოიყოფა **ბელ-**, **-ემ** კი ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანია, რომელიც გეოგრაფიულ სახელებსაც ხშირად აწარმოებს (შდრ.: **ჰებრემ, გოტრემ, ყტედრემ**...).

წარმოდგენილი ტოპონიმის ეტიმოლოგია დღემდე არ ყოფილა მსჯელობის საგანი. ჩვენი აზრით, ძირად გამოყოფილი **ბელ-** უნდა მომდინარეობდეს „დახევის/დაფხრეწის/გახლეჩის“ აღმნიშვნელი სვანური ლი-ბლ-ე „დახევა/გაფხრეწა/დაგ-ლეჯა/გახლეჩა შუაზე/გადაშლა“, მე-ბლ-ე „დახეული/დაფხრეწილი/გაგლეჯილი/გახლეჩილი შუაზე/გადაშლილი“ და ა. შ. ფორმებისაგან. ნეიტრალურხმოვნიაანი ფორმები გვხვდება როგორც ზმნის პირიან ფორმებში (მაგ.: **ბელე** „ხევის/ფხრეწის/გლეჯს შუაზე“, ასევე იდიომატურ გამოთქმებსა და წყევლის ფორმულებშიც (მაგ.: **ბელაიდ ლიგნე** „დარღვევა/დაფხრეწა/გაგლეჯა შუაზე (ზედმიწ. – ფხრეწად **დგ-მ-ა)**“; **ბალდ/ბაღდ ლეგნე** „დასაგლეჯი/გასახვევი/გასაფხრეწი (ზედმიწ. – ფხრეწად/გლეჯად და-სა-**დგ-ამ-ი)**“ და მისთ.). სოფლის ლანდშაფტიც სწორედ შუაზე

გახლეჩილის/გაპობილის ფორმისაა და ამდენად ჩვენი ეტიმოლოგიური გააზრება საფუძველს მოკლებული არ ჩანს, სიტყვასიტყვით კი შეიძლება განიმარტოს, როგორც – გაპობილისა/გაფხრეწილისა/გაგლეჯილისა/გადაშლილისა. შდრ., აგრეთვე, ჩოლ. **ბალშაი/ბანშაი** „არამალაი, ფართოდ გაშლილი ხე, ან პირუტყვი დიდი აღნაგობის“ და ბქ.

ბილშ/ლგბლიშალე „მკერდგაღელილი/გადადღლეზილი/საკინძეშეხს-ნილი“,

ლიბლიშალ „მკერდგაღელილი/გადადღლეზილი/საკინძეშეხსნილი სიარული“ და ა. შ. ფორმები, რომელთა ამოსავალიც სწორედ **-ბლ-** უნდა იყოს სხვადასხვა განმოვანებით (**-ბილ/-ბელ/-ბალ**), ფუძისეული **-შ** კი, ალბათ, აქაც ბრუნვის ნიშანია, რომელიც თანდათან ფუძეში გაითქვიფა და გაქვავდა.

საილუსტრაციო მასალა

ბელემ ხტრადად ამტეშუ მეზგე (მივლინ. მასალ., მოქმელი: ფაფალა მუკბანიანი, სოფ. ბულემი, 78 წლისა) „ბულემში ვცხოვრობდით თერთმეტი ოჯახი (ზედმიწ. – **ბულემ**-ში ვიმყოფებოდით **ათ**-ერთი მოსახლე)“

საყდარლეჟა ი **ბელემგნლეჟა** ი **ენჭუ**, **ქ**, **ჭტელგნგნ**, **დემ ხითხელის ეშუ ლუმირი ნასახს** (მივლინ. მასალ., მოქმელი: დაურხან მუკბანიანი, სოფ. ჭველიერი, 80 წლისა) „საყდარსა და ბულემს ზემოთ და იქამდე, ე, ჭველვამდე, ვერ იპოვი ნაძვის ნასახს (ზედმიწ. – **საყდარ**-[ს] ზემოთ და **ბულემ**-[ს] ზემოთ და იქამდე, ე, **ჭველგ**-[ა]-მდე, ვერ მოძებნი ერთი ნაძვის ხის ნასახს)“

ლექტუტი ხალხს ხტყაყლედ საყდარს, შტვილს ი **ბელემს** (მივლინ. მასალ., მოქმელი: გაინა ზურაბიანი, სოფ. ტვიბი, 83 წლისა) „ქვედაურელებს ვუწოდებთ საყდარს, შტვილს და ბულემს (ზედმიწ. – ქვემოთი[ს] **ხალხ**-ს ვუწოდებთ **საყდარ**-ს, **შტვილ**-ს და **ბულემ**-ს)“...

7. **ტუბ** – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი სოფელი

ტოპონიმის ეტიმოლოგია გამჭვირვალეა. **ტუბ** სვანურად ნიშნავს *ხეობა*ს, *ხევ*ს და მას შესატყვისები ეძებნება სხვა ქართველურ ენებში.

საილუსტრაციო მასალა

ათხე წელშუ ხტიმნჯე ეჩხენისა ტუბი სგიმს, წელშუ (მივლინ. მასალ., მოქმელი: ზურიკო რატიანი, სოფ. ლეუმერი, 58 წლისა) „ახლა ვირით ვეზიდები იქიდან ტვიბის მჟავე წყალს, ვირით“

დედე ი **მამიდა** **თელდ იმარხულდახ** ი **ეშუ ზურნლ ლას აჯად ერ'ე**, **ტუბის**, **ეჯი მადურდ მაჩნნამდ** (მივლინ. მასალ., მოქმელი: გაინა ზურაბიანი, სოფ. ტვიბი, 83 წლისა) „დედა და მამიდა სულ მარხულობდნენ და ერთი ქალი იყო კიდევ იქ, ე, ტვიბში, ის მთლად ყველაზე უკეთესად (ზედმიწ. – **დედა** და **მამიდა** მთლად **მარხ**-ულ-ობ-დ-ნენ და ერთი ქალი იყო კიდევ იქ, ე, **ტვიბ**-ში, ის სრულად ყველაზე უკეთესად)“

მი მამზა მარკა, ხაბულიან ხუტი, მეთე კლასისა ხუარი, ტუბისა ხუტიზე (მივლინ. მასალ., მთქმელი: მარკა ხაბულიანი, სოფ. ტვიბი, 16 წლისა) „მე მქვია მარკა, ხაბულიანი ვარ, მეთე კლასში ვარ, ტვიბში ვცხოვრობ“...

8. თეკალ/თეკალ/თეკიალ – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი სოფელი

სოფლის სახელწოდება თეკალ აშკარად მომდინარეობს მცენარის აღმნიშვნელი თეკრა (ზს., ქს.), თეკერ (ლშხ.), თეკინრ (ჩოლ.) „მაღალი მთის ბოკვი; ნეკერჩხალი“ (შდრ. ბქ. ტოპონიმი თეკერ) ფორმისაგან სონორ თანხმოვანთა (რ/ლ) მონაცვლეობითა და ა ხმოვნის მეტათეზისით. იგივე ფუძე დასტურდება ქართულშიც, კერძოდ, რაჭულ დიალექტში – თეკერა „ნეკერჩხლის ტიპის მცენარე, მთის ბოკვი, მთის ნეკერჩხალი“. სტრუქტურულ-სემანტიკური იგივეობა ქართულ-სვანურ ფუძეებს შორის იდენტურია. ერთადერთი რამაც ყურადღება მიიქცია ჩოლურულ მეტყველებაში, ესაა ფუძეში ი ხმოვნის ჩართვა როგორც სოფლის (თეკიალ), ასევე მცენარის (თეკინრ) სახელწოდებაში. როგორც ჩანს, ი ხმოვანი შემდგომ გაჩნდა, რაც ძალზე ხშირია ჩოლურულში (შდრ. ზაგიარ (შდრ. ზს., ლნტ. ზაგარ, ლშხ. ზაგარ „ზეგანი; ქედი; გადასასვლელი; გორაკი, ამაღლებული ადგილი“) „დაბალი მთა“; კიარბ (შდრ. ბქ. კარბ) „ძგიდე, ნაპირი“...), თუმცა ჯერჯერობით მისი ფუნქცია ჩვენთვის გაურკვეველია.

შენიშვნა: ერთი და იმავე მთქმელის (მაგ., ლეუშერელი ალიომა შავრეშიანის) საუბარში ხან უმლაუტო (თეკალ) ფორმა გამოიყენება, ხან უმლაუტიანი (თეკალ).

საილუსტრაციო მასალა

თეკალს არი სგიმ, თელ ლეუშერ ეჩხაჟ ესლრი (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ზურიკო რატიანი, სოფ. ლეუშერი, 58 წლისა) „თეკალში არის მჟავე წყალი, მთელი ლეუშერი იქ დადის (ზედმიწ. – თეკალ-ში არის ვეძა, მთელ-ი ლეუშერ-ი იქით მიდის)“

მამზა დოდო, ქრხთენენ თეკალს ათასიჩხარ'აშირ ი ჟრშთხუემტიიშგუიდს, სემი მარტს (მივლინ. მასალ., მთქმელი: დოდო ბაბლუანი, სოფ. თეკალი, 63 წლისა) „მქვია დოდო, დავიზადე თეკალში ათასცხრაასორმოცდაშვიდში, სამ მარტს (ზედმიწ. – მქვია დოდო, დავიზადე თეკალ-ში ათას-და-ცხრა-ას და ოთხ-ათ-და-შვიდ-ს, სამ მარტ-ს)“

მი ხუტი მინდია ხაბულიან, იემტეშხუ ლგზაჲ ი ხუტიზეგუხუტი თეკალს (მივლინ. მასალ., მთქმელი: მინდია ხაბულიანი, სოფ. თეკალი, 11 წლისა) „მე ვარ მინდია ხაბულიანი, თერთმეტი წლის და ვცხოვრობ თეკალში (ზედმიწ. – მე ვარ მინდია ხაბულიან-ი, ათ-ერთი წლისა და ვსახლობ თეკალ-ში)“...

ლიმშიე ჟოხბინ თეკალი ბეფშორარე ბადისა (მივლინ. მასალ., მთქმელი: დარეჯან გვიდიანი, სოფ. საყდარი, 56 წლისა) „მუშაობა დავიწყე თეკალის საბავშვო ბაღში (ზედმიწ. – მუშა-ობ-ა დავიწყე თეკალ-ის} ბავშვ-უკ-ებ-ის} ბაღ-ში)“

თეკალხენქა ქრთქუთთახ ჟარგალს ჟიბე შუწნთე დინა (მივლინ. მასალ., მთქმელი: გაინა ზურაბიანი, სოფ. ტვიბი, 83 წლისა) „თეკალიდან გაუტაცებიათ თავადებს გოგო ზემო სვანეთში (ზედმიწ. – თეკალ-ი-დან-გა მოუპარავთ ვარგ-ებ-ს ზემო სვან-ეთ-ის}-კენ გოგო)“

თეკალთე ერ ადგენედ აჯად, დოდრ ლეგუტერ ეშჷ ლი, ჩჷათტრლედ ისგუტეშ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: გაინა ზურაბიანი, სოფ. ტვიბი, 83 წლისა) „თეკალში რომ წახვალთ ისევ, დოდოს წისქვილი იქაა, თქვენ თვითონ დაათვალიერეთ (ზედმიწ. – თეკალ-ის}-კენ რომ წახვალთ კვლავ, დოდო-ის} საფუკვაი იქ არის, დაათვალიერეთ თქვენით)“...

9. საყდარ – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი სოფელი

ტოპონიმის ეტიმოლოგია გამჭვირვალეა, იგი მომდინარეობს ქართული საყდარ-ი ფორმისაგან სახ. ბრუნვის ნიშნის (-ი) მოკვეციტ. ბრუნვის ნიშნის დაკარგვას, უმლაუტის ცნობილი წესების თანახმად, უნდა გამოეწვია წინამავალი ხმოვნის უმლაუტი, თუმცა ჩოლურული, როგორც ცნობილია, ხშირ შემთხვევაში უუმლაუტო ფორმებს მიმართავს, მსგავსად ლაშხურისა და განასხვავებით ლენტეხურისაგან.

საილუსტრაციო მასალა

ალდარ ეხხენ ლიხ, ბგლეშხენ, საყდარხენ ი ჭტელდერხენ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ბორის შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 73 წლისა) „ესენი იქიდან არიან, ბულეშიდან, საყდრიდან და ჭველიერიდან“

ჟემქედელი ეხხაჷ, ე, საყდართე (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ბორის შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 73 წლისა) „ასულა იქ, ე, საყდარში (ზედმიწ. – ასულა იქით, ე, საყდარ-ის}-კენ)“

მი, დარეჯან ერმილე გეზალ ოხთენენ ჭრშთხუტეტიჩხარაშსა საყდარს (მივლინ. მასალ., მთქმელი: დარეჯან გვიდიანი, სოფ. საყდარი, 56 წლისა) „მე, დარეჯან ერმილეს ასული დავიბადე ორმოცდაცხრაში საყდარში (ზედმიწ. – მე, დარეჯან ერმილე-ს შვილი დავიბადე ოთხ-ათ-და-ცხრა-ში საყდარ-ში)“...

10. დგრაშ/დგრაშ/დრაშ – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი სოფელი

დგრაშ/დგრაშ/დრაშ ტოპონიმის ეტიმოლოგიური გააზრება წარმოდგენილი აქვს ე. გაზდელიანს ნაშრომში „ქვემო სვანეთის ზოგი ტოპონიმის წარმომავლობისათვის“ (2011:20). იგი ძირად გამოყოფს დგრ-ს და უკავშირებს სვანურ დგრ „კვეთი/დვრიტა“ ლექსემას და ტოპონიმს განმარტავს, როგორც „დვრიტისა“-ს, თუმცა ჩვენ საანალიზო ტოპონიმთან დაკავშირებით სხვა თვალსაზრისი გაგვაჩნია, კერძოდ, იგი შესაძლოა დავუკავშიროთ დრ (ზზ., ლშხ., ჩოლ.), დირ (ბქ., ლნტ.), დგრ (ბქ.) „დირე“ სიტყვას.

საილუსტრაციო მასალა

ხოხრა ლგმარ ჭყინტოლ, მაურენე მუხბე, ეჩე დგრაშ ლოქ ერ ლგმარდხ ი ჟოხხუტტახ მიჩა ლახტბა ი მუჟმაგ, ამშა, არა მუხბე ი მეჩხრე მუ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ზურაბ ჯამბურდიე, სოფ. ლეუშერი, 38 წლისა) „პატარა ბიჭი ყოფილა, უმცროსი ძმა, დურაშში რომ ცხოვრობდნენ, მაშინ და ამოუწყვეტიათ მისი ძმები და მამაც, ამისი, რვა ძმა და მეცხრე მამა (ზედმიწ. – პატარა ყოფილა ბიჭი, უმცროსი ძმა, იქ, დურაშ-ში რომ *ნამყოფან და ამოუწყვეტიათ მისი ძმები და მამა-ც, ამისი, რვა ძმა და მე-ცხრ-ე მამა)“

ალე დერაშენ ლი, დერაშ იზგე (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ბონდო ონიანი, სოფ. ქუნიში, 65 წლისა) „ეს დურაშიდანაა, დურაში ცხოვრობს (ზედმიწ. – ეს დურაში-ი-დან არის, დურაში-ის) სახლობს)“

ეჯი ქაწლიქელი დერაშ, ჭყინტ, მატრენე, ი ეჯის სემი ხაყენა ჭყენტარ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ზურაბ ჯამბურიძე, სოფ. ლეუშერი, 38 წლისა) „ის დაოჯახებულა დურაში, ბიჭი, უმცროსი, და იმას სამი ბიჭი ჰყოლია (ზედმიწ. – ის გა-სიძ-ებ-ულ-ა დურაში-ში, ბიჭი, უმცროსი, და იმას სამ-ი ჰყოლია ბიჭები)“...

ალდარ ქემჩედხ დრაშთე, დრაშ ლემზიგალინხ ი დრაშენქა ქემტეხელიხ მამთე (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ფაფალა მუკბანიანი, სოფ. ბულეში, 78 წლისა) „ესენი გადასულან დურაში, დურაში ცხოვრობდენ თურმე და დურაშიდან დაბრუნებულან მამში (ზედმიწ. – ესენი გასულან დურაში-ის)-კენ, დურაში-ში სახლობდენ თურმე და დურაში-ი-დან გამობრუნებულან მამ-ის)-კენ)“...

11. ზაგალრდ/ზაგალრლ – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი მიტოვებული სოფელი

ტოპონიმი ზაგალ-რდ/ზაგალ-რლ < ჩოლ. ზაგარ (შდრ. ზს., ლნტ. ზაგარ, ლშხ. ზაგარ „ზეგანი; ქედი; გადასასვლელი; გორაკი, ამალღებული ადგილი“) სიტყვისაგან სონორ (რ/ლ) თანხმოვანთა მონაცვლეობითა და ფუძეზე კნინობითობის მაწარმოებელ -რდ/-რლ სუფიქსთა დართვით. სავარაუდოდ, საანალიზო ტოპონიმის ფონეტიკური ტრანსფორმაცია შემდეგი თანმიმდევრობით უნდა წარმართულიყო: ზაგალ-რდ < *ზაგარ-რდ < *ზაგარი-ოდ < *ზეგანი-ოდ, შესაბამისად კი სუფიქსისეულ ხმოვანთა სიგრძის გამომწვევი მიზეზიც ნათელია (ი+ო = ო).

შენიშვნა: ა. ლიპარტელიანის „სვანურ-ქართულ ლექსიკონში (ჩოლურული კილო)“ გვხვდება ზაგარ „დაბალი მთა“ ფორმაც, თუმცა თითქმის ყველა ინფორმატორი ზაგარ ფორმას ანიჭებს უპირატესობას.

საილუსტრაციო მასალა

ჩუალზიგელიხ ზაგალრდს შატრეშიანალ, ლექტუნ ლაზგას (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ვიტალი შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 43 წლისა) „შავრეშიანები დასახლებულან ზაგალოდში, ქვემო ლაზგაში (ზედმიწ. – დასახლებულან ზაგალოდ-ში შავრეშიან-ებ-ი, ქვემო[ს] სამოსახლოს)“

ლუფხულადელ ლემარ ი გუშეტე ხოშნლ ლემჯანინხ ეჩხენტე, ზაგალრდს (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ვიტალი შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 43 წლისა) „გაზაფხული ყოფილა და ჩვენი წინაპრები ხნავდენ თურმე იქით, ზაგალოდში (ზედმიწ. – გაზაფხულ-დღე ყოფილა და ჩვენი უხუცესები *ნა-ხნ-ავ-ან იქითკენში, ზაგალოდ-ს)“

სგამ ეჩხენ ნაჯადუ ხიდ მაგ, ე, ზაგალრდხენ, შატრეშიანალ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: გაინა ზურაბიანი, სოფ. ტვიბი, 83 წლისა) „თქვენ იქიდან მოსულები ხართ ყველანი, ე, ზაგალოდიდან, შავრეშიანები (ზედმიწ. – თქვენ იქიდან ნავალი ხართ ყველა, ე, ზაგალოდ-ი-დან, შავრეშიან-ებ-ი)“...

გუმბეტი თემს **ზაგალოდ**ს მამაკაპურ ლამზერ ხუტა ი შატრეშინალ გარ ხტიმზერდ ეშჩუნენ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ვიტალი შავრეშინი, სოფ. ლეუშერი, 43 წლისა) „ჩვენ თემს ზაგალოდში მამაკაპური სალოცავი აქვს და მხოლოდ შავრეშინები ვლოცულობთ იქ (ზედმიწ. – ჩვენ თემ-ს ზაგალოდ-ში მამა-კაპურ-ი სალოცავი აქვს და მხოლოდ შავრეშინ-ებ-ი ვლოცულობთ იქ)“

თანაფ ერ ლი, მწრბე მიშლადედ ხტიმზერდ ეჩე, ზაგალოდს (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ვიტალი შავრეშინი, სოფ. ლეუშერი, 43 წლისა) „აღდგომა რომ არის, მეორე კვირას ლოცვას აღვავლენთ იქ, ზაგალოდში (ზედმიწ. – თანაფა რომ არის, მზ-ის-დღე-ს} ვლოცულობთ იქ, ზაგალოდ-ში)“

ამე იზგოლხ, ა, ზაგალოდს ხატულის (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ცისანა გარდაფხაძე, სოფ. ლეუშერი, 65 წლისა) „აქ ცხოვრობდნენ, აი, ზაგალოდს ეძახიან (ზედმიწ. – აქ სახლობდნენ, აი, ზაგალოდ-ს ეძახიან)“...

12. შტუტილ – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი მიტოვებული სოფელი

სოფლის სახელწოდება უნდა მომდინარეობდეს შტულ „ფიგურიანი სათოფური ციხე-სახლებში“ (შდრ. ზს. შდულ/შდურ „სათოფური კოშკის ზედა სართულის კედლებში“) სიტყვისაგან ფუძისეული უს გაუმლაუტებით.

საილუსტრაციო მასალა

ლექუნტი ხალხს ხტყაყლედ საყდარს, შტუტილს ი ბგლეშ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: გაინა ზურაბიანი, სოფ. ტვიბი, 83 წლისა) „ქვედაურელებს ვეძახით საყდარს, შტვილს და ბულეშს (ზედმიწ. – ქვემოთი{ს} ხალხ-ს ვუწოდებთ საყდარ-ს, შტვილ-ს და ბულეშ-ს)“

მუკბანიანარ იზგებ შტუტილხენისა ლეჟა მეკდე (მივლინ. მასალ., მთქმელი: გაინა ზურაბიანი, სოფ. ტვიბი, 83 წლისა) „მუკბანიანები ცხოვრობენ შტვილიდან ამოსულები (ზედმიწ. – მუკბანიან-ებ-ი სახლობენ შტვილ-ი-დან-ში ზემოთ მოსული)“...

13. ედიყ – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი მიტოვებული სოფელი

ჩოლურელ რესპოდენტთა და, ასევე, ა. ლიპარტელიანის (1998:XXXI) ცნობით, ედიყი ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი მიტოვებული სოფელია, სადაც არის უძველესი ნაეკლესიარი, სავარაუდოდ წმ. გიორგის სახელობისა.

სემანტიკურად ტოპონიმი ედიყ შეიძლება დაფუკავშიროთ სვანურში ფართოდ გავრცელებულ უძველეს და ლამის ტაბუდადებულ ლიდრეყ/ი ფორმას (შდრ., ჩოლ. ლიდრეყ „მოფრთხილება“, ლედრეყ „მოსაფრთხილებელი“, იდრეყი „იფარავს, პატივს სცემს“, ლეიდრეყი ღერბეთ „დაიფარავს, შეიცოდებს ღმერთი“, ლოხდერყა „ღმერთს დაუცვია“ (ლიპარტელიანი 1994:178, 184, 119, 197); ბქ. ლიდრეყი „მოფრთხილება, მოფერება“, ლედრეყი „მოსაფრთხილებელი, მოსაფერებელი, დასაცავი, დალოცვილი“, ლედრეყიაქ სი! „შე დალოცვილო!“ და ა. შ.). ვინაიდან დალოცვის ფორმულებშიც გამოიყენება ეს სიტყვა, ვფიქრობთ, სოფლის სახელწოდების აღნიშნულ ფორმასთან დაკავშირება საფუძველს

მოკლებული არ იქნება, ანუ ტოპონიმი უნდა განიმარტოს როგორც მოსაფრთხილებელი/მოსაფერებელი/მცველი/დალოცვილი/მფარველი და ა. შ. რაც შეეხება სიტყვის სტრუქტურულ შედგენილობას, სავარაუდოდ, ასეთია: **ა-ე-დიყ**, სადაც, ჩვენი აზრით, ძირად გამოიყოფა **-დიყ**, რომელსაც წინ უძღვის უტყვი **-ე** ხმოვანი, რომლის გრამატიკული კლასიფიკაცია, ანლაუტისეულ იოტთან შედარებით, ამ ეტაპზე ვერ ხერხდება. როგორც ცნობილია, ზემოსვანურის ხმოვანთა ფშვინვიერ შემართვას ქვემოსვანურში შესატყვისად უმეტესად იოტირებული და ვიწრო ხმოვნები მოუდის (შდრ., ერთი მხრივ, ბზ., **ჰეშმა**, უშგ. **ჰეშმა** და, მეორე მხრივ, ლშხ.-ჩოლ. **ეშმა**, ლნტ. **ეშმა** და ა. შ. ჟღენტი 1949:125; სალლიანი 2016:349), ცხადია, აქაც სწორედ აღნიშნულ მოვლენასთან გვაქვს საქმე.

საილუსტრაციო მასალა

სზონდიკი ...მგდე... ლი თელდ ეჯი ი ალე ბაჩჷშ მთგახ აღდარს, ა, გუმგუე ხოშნლს, ჯგრნგ, მარე ეჯი ჯგრნგ ლგმრეღლი მშმს, ...მგდას, დედისყ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ბორის შავრეშიანი, სოფ. ფანაგა, 73 წლისა) „სზონდიოს ...ისა... არის მთლიანად ის და ამ ქვით აუშენებიათ ამათ, აი, ჩვენ წინაპრებს, წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესია, მაგრამ ის წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესია ყოფილა მამში, ...იქ..., ედიყში (ზედმიწ. – **სზონდიო**-[ს] ...ისა... არის მთლად ის და ეს ქვით ა-უ-გ-ი-ა-თ ამეებს, აი, ჩვენ დიდებს, წმინდა გიორგი, მაგრამ ის წმინდა გიორგი ყოფილა მამ-ში, ...იმას..., ედიყ-ს)“

ედისყს ლგდა ეკლესიაა, ძრიელ ლამზერ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ოსანა ზურაბიანი, სოფ. მამი, 92 წლისა) „ედიყში იდგა ეკლესია, ძლიერი სალოცავი (ზედმიწ. – **ედიყ-ს ი-დგ-ა ეკლესია, ძლიერ-ი სა-ზორ-ავ-ი**)“

ედისყს იზგახ ჯამზურიძეალ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ბორის შავრეშიანი, სოფ. ფანაგა, 73 წლისა) „ედიყში ცხოვრობდნენ ჯამზურიძეები (ზედმიწ. – **ედიყ-ს სახლობდნენ ჯამზურიძე-ებ-ი**)“

ჩიმეშდ ხოშა ჯუნელ, ჩიმეშდ ხოშა ჯუნელ ლი ედიყი ეკლესია (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ბონდო ონიანი, სოფ. ქუნიში, 65 წლისა) „ყველაზე უფრო ძველი, ყველაზე უფრო ძველი არის ედიყის ეკლესია (ზედმიწ. – ყველასად დიდი ძველი, ყველასად დიდი ძველი არის **ედიყ-ი[ს] ეკლესია**)“...

14. **ფანაგა** – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი სოფელი

ჩოლურელ ინფორმატორთა თქმით, ფანაგას უძველესი სახელი ყოფილა **ხანაგა**, რაც არეულ/აოხრებულ/ნამეწყრალ/ჩახერგილ... ადგილს ნიშნავს; სოფლის ადგილმდებარეობაც სწორედ ამისი ნათელი დასტურია.

ხანაგა ზმნის პირიანი ფორმაა, რომელსაც, ცხადია, ეწარმოება როგორც მასდარული ფორმა – **ლინაგე** 1. „გაოცება ხალხის ხმაურით“, 2. „არეულობა, არევ-დარევა, ჩახერგვა“, ისე მიმდებარე ფორმაც – **ლგნაგე** 1. „გაოცებული ხალხის ხმაურით“, 2. „არეული, არეულ-დარეული, ჩახერგილი“. თუკი ინფორმატორთა მიერ მოწოდებული ზმნის პირიანი ფორმიდან **ხ/ფ** ბგერათა მონაცვლეობით სოფლის სახელწოდების (**ფანაგა**'ს) მიღებას, ანუ ტოპონიმად

ქცევას, დავუშვებთ, მაშინ უნდა ვეძებოთ ქართველურ ენებში მსგავსი წარმოების ტოპონიმები (ანუ ზმნის პირიანი ფორმებიდან ნაწარმოები), ერთ-ერთი – **აგორება** „ვერდობი ადგილი“ სწორედ გ. ბედოშვილს აქვს დაფიქსირებული ლანჩხუთის რაიონის სოფ. სუფსაში (2013:15). შესაძლოა მსგავსი მაგალითები კვლავაც დაიძებნოს, თუმცა ამ ეტაპზე აღნიშნულ საკითხზე მსჯელობისაგან თავს შევიკავებთ.

საანალიზო ტოპონიმის ეტიმოლოგიური კვლევა ჩვენ ადრინდელ ნაშრომში – „რამდენიმე სვანური (ჩოლურული) ტოპონიმის ეტიმოლოგიისათვის“, რომელიც დაიბეჭდა 2017 წელს ეტიმოლოგიური ძიებანის მე-14 ტომში, ემყარებოდა მხოლოდ და მხოლოდ ხალხურ ეტიმოლოგიას, ვინაიდან სხვა არგუნეტირებული ეტიმოლოგია არ გაგვაჩნდა. შემდგომ დიდძალი ტოპონიმკური მასალის ანალიზის შედეგად მივაკვლიეთ საკვლევი საკითხისთვის მეტად ყურადსაღებ ტოპონიმებს – **ლეფანგ** (ზზ.) „სამარხილო გზა (ზედმიწ. – საოღროჩოღრო)“ და **ლეფანგ შუკუ** (ზზ.) „გზა (ზზ.) „საოღროჩოღრო[ს] შუკა““. **ლეფანგ** ტოპონიმში ძირად გამოიყოფა -**ფანგ**, **ლე-** კი დანიშნულების სახელთა მაწარმოებელი თავსართია. ზემო სვანურ დიალექტებში ასევე იძებნება ამავე ძირის შემცველი მიმღებობური ფორები – **ლეფანგე** (ზზ.)/**ლეფანგე** (ბქ.) სავარაუდოდ *ოღრო-ჩოღრო/ჩახერგილი* ადგილის მნიშვნელობით. ტოპონიმი **ფანაგაც**, ინფორმატორთა განმარტებით, სწორედ ამგვარი მდებარეობის გამო დარქმევია სოფელს.

საილუსტრაციო მასალა

ლეუშერთე ი ფანაგათე ზაგალოდხენ ლიდ ქა ნაზუ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ალიომა შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 76 წლისა) „ლეუშერში და ფანაგაში ზაგალოდიდან ვართ გადასულები (ზედმიწ. – **ლეუშერ**-[ის]-კენ და ფანაგ[ის]კენ **ზაგალ**-ოდ-იდან ვართ განასვლელი)“

ფანაგანუნ სიპდად ჭიშხუ ხომა მუსობჟი (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ზურიკო რატინი, სოფ. ლეუშერი, 58 წლისა) „დიდთოვლობის დროს ფანაგაში დავდიოდით ფეხით (ზედმიწ. – ფანაგამდე ვტრიალებდით ფეხით დიდ თოვლობაზე)“

ეჩნდო, ლეუშერს ი ფანაგასრმაგ მარო ხუბრდად, ლამზერდ ეჩხუ ოსღურდად ჟრ, ზაგალოდთე (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ალიომა შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 76 წლისა) „მერეც, ლეუშერში და ფანაგაში ვინც ვიყავით, სალოცავად იქ ავდიოდით, ზაგალოდში (ზედმიწ. – მაშინს მერეც, **ლეუშერ**-ში და ფანაგაშიც ვინც ვიმყოფებოდით, სალოცავად იქით ავდიოდით, **ზაგალ**-ოდ-[ის]-კენ)“

ეჩნდონენ, დერა, ჟენხურიელან ლეუშერ ი ფანაგა ი ჭუქლფ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ბორის შავრეშიანი, სოფ. ფანაგა, 73 წლისა) „შემდეგ შეგროვდა ლეუშერი და ფანაგა და ჭველფი (ზედმიწ. – მაშინს მერე, ხომ, შეგროვდა **ლეუშერ**-ი და ფანაგა და ჭველფი)“...

15. **ჭუქლფ** – ჩოლურის ხეობის ერთ-ერთი სოფელი

ტოპონიმის ეტიმოლოგია უცნობია, თუმცა შესაძლოა იგი დავუკავშიროთ ა. ლიპარტელიანის მიერ დადასტურებულ ფორმას **ჟელჭუფ** „მდელოს ნაჭერი მიწიანად, ბალახის

სახეობა“ (1994:102). ფონეტიკური ტრანსფორმაცია კი შემდეგნაირად წარმოგვიდგენია: **ჭტელფ** ← **ჭტელჭუფ** ფორმისაგან აუსლაუტისეული -უ- ხმოვნის დაკარგვითა და ანლაუტისეული -**ჭტელ**- მარცვლის მეტათეზისით. ცხადია, ჩვენი ეს დაკავშირება უნივერსალური ვერ იქნება, თუმცა ამ ეტაპზე ტოპონიმის სხვა ეტიმოლოგიური გააზრება არ გაგვაჩნია. ვფიქრობთ, საკითხის კვლევა კვლავაც აქტუალურია.

საილუსტრაციო მასალა

საყდარლეჯა ი **ბგლეშენლეჯა** ი **ეჩაჭ, ე, ჭტელფენგ, დემ ხითხელის ეშუ ღუმირი** ნასახს (მივლინ. მასალ., მთქმელი: დაურხან მუკბანიანი, სოფ. ჭველიერი, 80 წლისა) „საყდარსა და ბულემს ზემოთ და იქამდე, ე, ჭველფამდე, ვერ იპოვი ნაძვის ნასახს (ზედმიწ. – **საყდარ**-[ს] ზემოთ და **ბულემ**-[ს] ზემოთ და იქამდე, ე, **ჭველფ**-[ა]-მდე, ვერ მოძებნი ერთი ნაძვის ხის ნასახს)“

ალე ინდიქტერ ამე ამშიე, ა, ჭტელფს, ბრიგადირდ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: უჩა კვასტიანი, სოფ. ჭველფი, 76 წლისა) „ეს ინდიქტერი აქ მუშაობს, აი, ჭველფში, ბრიგადირად“

ამხენ დაშტე ლწრას ხტაყლედ ნად, ეჩე ლწრდად მაგ აღმარ, ფანაგა ი ჭტელფ, ჭტელფ მნდე, ალე, ა, ლეუშერ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ბორის შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 73 წლისა) „აქეთ დათვის სათიბს ვეძახით ჩვენ, იქ ვიყავით ესენი ყველანი, ფანაგა და ჭველფი, ჭველფი კი არა და, ეს, აი, ლეუშერი (ზედმიწ. – აქეთ **დათვ**-ი[ს] სათიბს ვეძახით ჩვენ, იქ ვიმყოფებოდით ყველა ესენი, ფანაგა და ჭველფი, ჭველფი კი არა და, ეს, აი, **ლეუშერ**-ი)“

ეჩა დის ხემშან კატო, ჭტელფს ერ არდა (მივლინ. მასალ., მთქმელი: ალიოშა შავრეშიანი, სოფ. ლეუშერი, 76 წლისა) „იმის დედას ერქვა კატო, ჭველფში რომ იყო (ზედმიწ. – იმის **დე-და**-ს ერქვა **კატო**, ჭველფში რომ იმყოფებოდა)“...

16. **მუყმენდ/მუყტმენდ/მურყმელდ/მურყტმელდ** – ჩოლურის ხეობის, კერძოდ ჭველიერის ქვედა ნაწილი

ტოპონიმი ეტიმოლოგიურადაც და სემანტიკურადაც უნდა უკავშირდებოდეს **მურყტამ/მურყტამ** „კომპი“ სიტყვას, რომელიც ფართოდ არის გავრცელებული სვანურში და უამრავ ტოპონიმსაც უდევს საფუძვლად.

ტოპონიმის სტრუქტურული შედგენილობა ასეთია: **მუყმ-ენდ/მუყტმ-ენდ/მურყმ-ელდ/მურყტმ-ელდ**, სადაც, ძირია **მუყმ-/მურყმ-/მუყტმ-/მურყტმ-**, **-ენდ/-ელდ** კი, როგორც ჩანს, სუფიქსებია. რა ფონეტიკური მოვლენები უნდა განხორციელებულიყო, რომ **მურყტამ/მურყტამ** ფორმიდან აღნიშნული ტოპონიმები მიგვეღო? ფორმათა ცვლათა აშკარად თვალშისაცემია, სრული სურათის წარმოსადგენად კი ცალ-ცალკე განვიხილოთ ჯერ **მუყმ-/მურყმ-/მუყტმ-/მურყტმ-** ძირებში მომხდარი ყველა ფონეტიკური ცვალეზადობა და შემდგომ **-ენდ/-ელდ** სუფიქსთა როგორც ფუნქცია, ასევე წარმომავლობა და ყველა ფონეტიკური გარდაქმნა.

მუყმ ← ***მურყმ** ← ***მურყტმ** ← **მურყტამ**-ისაგან. ჩვენ მიერ აღდგენილი ***მურყმ** და ***მურყტმ** კი, როგორც ვნახეთ, **მუყმ-ენდ** ფორმის პარალელურად არსებულ **მურყმელდ** და **მურყტმელდ** ტოპონიმებში დასტურდება, სადაც, ასევე, დაკარგულია როგორც ფუძისეული მარცვალი, ისე

ფუძისეული ხმოვნითი ელემენტი. ცხადია, დიდ ფონეტიკურ გარდაქმნებთან არ გვაქვს საქმე, თუმცა ასახსნელია მათზე დართული სუფიქსების წარმომავლობა, ფუნქცია და ა. შ.

სვანურში, როგორც ცნობილია, ხშირია კნინობითის მაწარმოებლებით მარკირებული ტოპონიმები (მარგიანი 2013:89; საღლიანი 2016:555, 560...). მიკროტოპონიმიაში განსაკუთრებით ხშირად გამოიყენება სხვადასხვა კნინობითის სუფიქსები: **-ილ**, **-ულ**, **-გლ**, **-იდ**, **-ილდ**, **-ულდ**, **-ალდ**, **-გლდ**, **-წდ**, **-გდ**, თუმცა სამეცნიერო ლიტერატურაში **-ელდ** სუფიქსიანი ტოპონიმების შესახებ მსჯელობა დღემდე არ ყოფილა. ის, რომ **მურყმ-ელდ** ტოპონიმში ბოლოკიდური **-ელდ** კნინობითის სუფიქსია, ამას ადასტურებს სვანურში დადასტურებული უამრავი მსგავსი **-ელდ** სუფიქსის შემცველი მიკროტოპონიმის არსებობა (შდრ.: **ბეყ-ელდ-ა/ზეყ-ელდ-ა** „ადგილის სახელწოდება ლენტეხის რ-ში, სოფ. ბაბილში“, **ეჩხწ ტაფ-ელდ** „სათიბი, სამოვარი მესტიის რ-ში, სოფ. ლენჯერში (ზედმიწ. – იქითა ტაფობ-უკა)“, **ეჩხე ფარფ-ელდ** „კლდეკარი მესტიის რ-ში, სოფ. ხაიშში (ზედმიწ. – იქითა ფარფლ-უკა)“, **დაბ-ელდ-წრ** „სამოვარი მესტიის რ-ში, სოფ. ლახამულაში (ზედმიწ. – ყან-უკ-ებ-ი)“, **დაბ-ელდ-წრ-იმ სარგელ** „წყარო მესტიის რ-ში, სოფ. ლახამულაში (ზედმიწ. – ყან-უკ-ებ-ი-ს წყარო)“ და ა. შ.). ცნობილია ისიც, რომ სვანურში კნინობითის ძირითად მაწარმოებლად, სავარაუდოდ, მიჩნეულია **-ილდ** სუფიქსი, რომელსაც მოეპოვება მრავალი სხვადასხვა ვარიანტი ხმოვანთა მონაცვლეობისა და თანხმოვანთა კომპლექსის გამარტივების გზით მიღებული; სახელდობრ, ფუძისეულ ბაგისმიერ ბგერებთან ასიმილაციით უნდა მიგველო **-ულდ**, რედუქციით **-გლდ**, დ თანხმოვნის დაკარგვით – **-ილ**, **-ულ**, **-გლ**; **ლ**-ზე დაბოლოებულ სიტყვებში კი დაკარგულად ითვლება სუფიქსისეული **ლ** და კნინობითის მაწარმოებლად გვევლინება **-იდ**, **-გდ**. ცხადია, სხვადასხვა დიალექტში სხვა ხმოვნიანი ვარიანტებიც დასტურდება: **-ოლდ**, **-ოლ(რლ)**, **-ელ**, **-ალ**, **-ად** (ჭუმბურიძე 1977:255). ჩვენი თვალსაზრისის მიხედვით, სწორედ **-ილდ** სუფიქსის ერთ-ერთ ვარიანტად უნდა მივიჩნიოთ ტოპონიმებში არსებული **-ელდ**, რომელიც, ასევე, მსგავსად სხვა კნინობითის სუფიქსებისა, მიღებული ჩანს ფუძისეულ ბაგისმიერ ბგერებთან ასიმილაციით. რაც შეეხება **-ენდ** სუფიქსს, რომელიც **მურყმ-ელდ** ტოპონიმის პარალელურ **მურყმ-ენდ** ფორმაში იჩენს თავს, ჩვენი ვარაუდით, საანალიზო **-ელდ** სუფიქსისაგან უნდა მიგველო სონორ (**ლ/წ**) თანხმოვანთა მონაცვლეობით, **-ე** ხმოვნის სიგრძე კი, როგორც ჩანს, გამოწვეულია ინტერვოკალურ პოზიციაში **ჟ** თანხმოვნის დაკარგვითა და არაიდენტურ (**ა+ე**) ხმოვანთა შერწყმით. თუკი ჩვენი ვარაუდი აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით სწორია, მაშინ მრავალრიცხოვან სვანურ კნინობითის მაწარმოებელ სუფიქსებს **-ელდ** და **-ენდ** სუფიქსებიც უნდა დაემატოს, რაც ჯერჯერობით მხოლოდ მიკროტოპონიმებში დასტურდება.

და მაინც რამ გამოიწვია ამოსავალ ფუძეზე კნინობითის მაწარმოებელი სუფიქსების (**მურყმ-ელდ/მურყმ-ენდ**) დართვა? როგორც ჩანს, სოფლის სახელწოდება შედარებით უფრო გვიანდელია, იმ დროინდელი, როცა უკვე სოფელი და ამ სოფლის ნაგებობანი ნანგრევებად იყო ქცეული. ალბათ, ტოპონიმის ამოსავალი სემანტიკაც ეს არის – *კომუ-უკა*. რომ ყოფილიყო სუფიქსად წარმოდგენილი მხოლოდ **-ელ** და არა **-ელდ**, მაშინ სიტყვას სხვა კლასიფიკაცია მიეცემოდა და განიმარტებოდა როგორც კომპნარი/კომპიანი, თუმცა დაბრკოლებას ქმნის სუფიქსის ბოლოკიდური **-დ** თანხმოვანი.

შენიშვნა: ჩოლურულ მეტყველებაში ჩვენი ყურადღება მიიქცია, აგრეთვე, კნინობითის მაწარმოებელმა -ედ/-ნედ სუფიქსმაც, რომელიც ხშირად დასტურდება როგორც საზოგადო, ასევე საკუთარ სახელებში, ზედსართავებში, რიცხვით სახელებსა და მიმღებობებშიც (მაგ.: **ჯუმლ-ნედ** „მამიკო“, **უდლ-ნედ** „დაიკო“, **კაკლ-ნედ** „მარცვლუკა“, **ჩაფლ-ნედ** „ფეხსაცმელუკა“, **ტაბლ-ნედ** „სალოცავი პურუკა“...), თუმცა სამეცნიერო ლიტერატურაში აღნიშნული სუფიქსის შესახებ დღემდე არ ყოფილა მსჯელობა. ვფიქრობთ, -ედ/-ნედ მიღებული ჩანს სწორედ -ელდ სუფიქსისაგან **ლ-ს** რედუქციით, -ე/-ნე ხმოვანი კი მიღებული ჩანს სხვა ხმოვნებთან მონაცვლეობით (მაგ., შდრ., ერთი მხრივ, ჩოლ. **ჯუმლ-ნედ** და, მეორე მხრივ, ბქ. **ჯიმლ-ად** „მამიკო“).

საილუსტრაციო მასალა

ჟიხი კუწბჟი მურყუამნ ჩუ ლგდა, მუყმენდ ხაფშან, ლექტნ ჭუელიერს ეკუთუნის მუყმენდ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: დაურხან მუკბანიანი, სოფ. ჭველიერი, 80 წლისა) „ზემთ გორაკზე კოშკიც იდგა, მუყმენდი ერქვა, ქვედა ჭველიერს ეკუთვნის მუყმენდი (ზედმიწ. – ოდნავ ზემოთ გორაკზე კოშკიც ქე ი-დგ-ა, მუყმენდი ერქვა, ქვედა[ს] ჭველიერ-ს ეკუთვნის მუყმენდი)“

ალე ჩი ლადელ ესლრი ლათხტართე, ა, მწრე, ი ამასობანსა ჟ'ობმეკრახ, ერე „ეჩე ლოქ იზგე, მუყმენდ, კუწბჟი, ი აეხუ ი გეზალ ლოქ ხაყა“ (მივლინ. მასალ., მთქმელი: დაურხან მუკბანიანი, სოფ. ჭველიერი, 80 წლისა) „ეს ყოველდღე დადის თურმე სანადიროდ, აი, კაცი, და ამასობაში გაუგიათ, რომ „იქ ცხოვრობსო, მუყმენდში, გორაკზე, და ცოლ-შვილი ჰყავსო (ზედმიწ. – ეს ყოველ-დღე მიდის სა-სა-თხ-ევ-ლ-ო-[ს]-კენ, აი, კაცი, და ამასობა-ში გაუგიათ, რომ „იქ სახლობსო, მუყმენდში, გორაკზე, და ცოლი და შვილიო ჰყავს)“...

ამრიგად, პუბლიკაციაში შეძლებისდაგვარად მოცემულია ჩოლურის ხეობისა და მისი სოფლების სახელწოდებათა სტრუქტურულ-სემანტიკური და ეტიმოლოგიური ანალიზი; ყურადღება ექცევა, აგრეთვე, ხალხურ ეტიმოლოგიასაც.

ელიზავეთა გაგდალიანი

ღვთაებათა სახელები და რელიგიურ რიტუალებთან დაკავშირებული მიკროტოპონიმები სვანურში

ამბაკო ჭკადუას მიერ 50 წლის წინ შედგენილ სვანურ ტოპონიმთა ხელნაწერ ლექსიკონში ხშირია ღვთაებათა სახელებთან და რელიგიურ რიტუალებთან დაკავშირებული მიკროტოპონიმები.

მაცხოვრის გარდა მიკროტოპონიმებში **ქრისტე** ღმერთის სახელიც ფიგურირებს. **ქრისტე** არამარკირებული, მარტივი ფორმით. აღნიშნება ქრისტე ღმერთის სახელობის საყდრები: ს. ჰადიში, ს. ლახირი, ს. ფარი. **ქრისტე ლაჭჭამაშ** – „ლაჭჭამაშის ეკლესია, საყდარი“. ამჟამად ეკლესია არ ჩანს. ქალების სალოცავი ადგილია: **ქრისტე ზურალაშ როქუ სი ლწნემდ** – ქრისტე ქალები-სა, შენ გვიშველე, შეგვეწიე.

ქრისტე ს. ჰადიშის პატარა საყდარია. **ქრისტე** ეწოდება ს. ლახირის ეკლესიასა და მის მიდამოებსაც. ქრისტეს სახელს უკავშირდება ნასაყდრალი სასაფლაოთი ს. ფარში. ამ ადგილს **ქრისტე ლადბაშელ** „ქრისტეს სადიდებელ ადგილსაც“ უწოდებენ. მაისის პირველ შაბათს აქ ქრისტეს სადიდებელი ლოცვები იმართებოდა. სხვადასხვა სოფლებიდან მოდიოდნენ მლოცველები. ქალებს მოჰქონდათ მძივები, ლამაზი ღილები (ოქროსი ან ვერცხლის), ოქროსი და ვერცხლის ფული, კვერცხები. ყველაფერს ამას ნასაყდარში ტოვებდნენ. ამ ეკლესიის მსახურნი ყოფილან ვიბლიანების გვარი. და ის **ქრისტე ვიბლიანწრიშ** – „ქრისტე ვიბლიანების“ სახელითაც არის ცნობილი. ს. უშგულში მიკროტოპონიმია **ქრისტე ღომგინ** – „ქრისტეს უკან“. სათიბ-სადოვარი მთა ლასდილის იქეთა მხარეს. გადმოცემით ქრისტეს ს. უშგულის შემოგარენი მოუვლია და აღნიშნული სათიბ-სადოვარი უკან დარჩენია. ამიტომ უწოდებენ ქრისტეს უკან. **ქრისტე საყდარ ლელბაქაშ** – „დელბაქის ქრისტეს საყდარი“. აღმოჩენილია უძველესი თიხის მილები (წყალსადენი).

ს. იელში სალოცავს **ქრისტე-მაცხოვარი საყდარ** – „ქრისტე-მაცხოვრის საყდარი“ ეწოდება. სოფელ ფარში ქრისტეს ეკლესიის მიდამოებს აღნიშნავენ **-მეყ/-მოყ** „თან“ თანდებულის დართვით **ქრისტე-მეყ/-მოყ** – „ქრისტესთან. **ქრისტეშ დაბ** „ქრისტეს ყანა“ ს. წვირში. აქვეა ეკლესია **ქრისტეშ** – ქრისტესი ნათესაობით ბრუნვაში. მიკროტოპონიმად დასტურდება **ქრისტეშწარ** – „ქრისტესიანები“. –ეშ ნათესაობითი ბრუნვის, ხოლო **-წარ** მრავლობითი რიცხვის ნიშანია. აღნიშნება ეკლესიის მიმდებარე მცხოვრები ოჯახები. **ქრისტანნი** – „ქრისტესი“. სათიბ-სახნავი. ინფორმატორების ცნობით ძალიან ლამაზი ადგილებია. შეიძლება სხვა ვარაუდიც მიკროტოპონიმში უკავშირდებოდეს სვანეთში გავრცელებულ საკუთარ სახელს **ქრისტი**. ს. ლამხერი. ქვემოსვანეთის მიკროტოპონიმებია **ქრისტანწარ** – „ქრისტანები“, **ქრისტე კუაბ** – „ქრისტეს ბორცვი“. საკულტო ადგილია ს. ჭველიერი. სოფელ მაზაში საკულტო ადგილია დიდი ლოდი, რომელსაც ეძახიან **ქრისტეა ჭიშხე ნაგამ** – „ქრისტეს ფეხის ნადგამი“. თითქოს ამ ლოდზე შეინიშნება ქრისტეს ფეხის ნაკვალები.

ამბაკო ჭკადუას მიერ ჩაწერილ სვანეთის მიკროტოპონიმებში ხშირად გვხვდება, ღვთაება-

თა ირარქიაში ერთ-ერთი უდიდესი წმინდანის მარიამ ღვთისმშობლის სახელთან დაკავშირებული მიკროტოპონიმები. მარიამ ღვთისმშობელი სვანურ დიალექტებში აღინიშნება შემდეგი ფორმებით: **ლა-მწრია** ბზ., **ლა-მწრია** ბქ., ლნტ. **ლა-მწრია** ლშხ., ჩოლ. ვ. ბარდაველიძის განმარტებით **ლამწრია** სვანურ ღვთაებათა პანთეონში მიწის ნაყოფიერების, შვილიერების, ქალების მფარველი მოწყალე ღვთაება, ქრისტიანულ ნიადაგზე ღვთისმშობელი, წმინდა მარიამი. ღვთისმშობლის, წმინდა მარიამის სვანურ ფორმაში **ლა-მწრია** გამოიყოფა **ლა-** დანიშნულების პრეფიქსი. **ლამწრია** სიტყვასიტყვით ნიშნავს **სამარიოს** – ადგილს, სადაც მარიამის სახელთან დაკავშირებული მიკროტოპონიმებია. სავარაუდოდ ადრე წარმართულ, გამორჩეულ, სალოცავ ადგილს ქრისტიანობის გავრცელების შემდეგ ეწოდა **ლა-მწრია**. ფუძეა **მარია** შდრ. ქართული მარიამი. **მწრია** ფორმაში დაკარგულია სახელობითი ბრუნვის -ი ნიშანი. ცნობილია, რომ სვანურში სახელობითი ბრუნვა არ არის მარკირებული და ქართულიდან შესული ან საერთო-ქართველურ ლექსემებს სახელობითი ბრუნვის ნიშანი არ აქვთ. ამ ტერმინში ბოლოკიდური -მ'ც დაკარგულია.

როგორც ზემოთაც ითქვა, ღვთისმშობლის სახელზე ქრისტიანული სალოცავები საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე მრავლად არის აგებული.

ტოპონიმკურ ლექსიკონში **ლამწრია** – „წმინდა მარიამი“ არამარკირებული მარტივი ფუძით ფიქსირდება ზემოსვანეთის შემდეგ სოფლებში: კაერი, უშგული, იელი, ზეგანი, იენაში, ჰადიში, ლეხთაგი, ბოქრეში, იფხი ლეშუკუტი ქვემოსვანეთში: მიქელშერი, ნაშთქალი, ფაყი, ლესქურა, სასაში, ჩიხარეში.

ზოგჯერ მიკროტოპონიმი **ლამწრიაშ** – „ლამარიასი“ ნათესაობითი ბრუნვის ფორმით დასტურდება, სადაც **-შ** ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანია, რომელიც მიღებულია (**-შ** < ა + იშ) ფონეტიკური პროცესის შედეგად: სათიბი ს. ნაკი, საკულტო ადგილი ს. თავრარი, სალოცავი ადგილი ს. თოთელეშში. ამ ფორმით აღინიშნება ნაეკლესიარი, სადაც ლამარიას ევედრებიან საქონლის სიმრავლეს.

უნდა აღინიშნოს, რომ ბესარიონ ნიჟარაძის უშგულურ ქართულ-სვანურ-რუსულ ლექსიკონში წმინდა მარიამის სახელად **ლამწრია**-ს გვერდით მითითებულია **ღერთამეთუენი** – ღვთისმშობელი, Вогородица.

ეკლესია, სალოცავების გარდა ლამარიას სახელთან დაკავშირებულია სხვა სახის მიკროტოპონიმებიც გვხვდება. **ლამწრია დაბზარ** – „ლამარიას ყანები“ ს. ზეგანი ბზ. ს. ლექსურა ქს. შენიშნულია, რომ განსაკუთრებით კარგ მოსავლიან ყანებს ლამარიას სახელს უკავშირებდნენ. **ლამწრია ლაცხტარ** – „ლამარიას ნაკრძალი“. სათიბი ს. შყალერი. **ლა-ცხატ** ლექსემით აღინიშნება, რომელიმე ღვთაების ან წმინდანის სახელზე შეწირუი ყანა, სათიბი ან ტყე, სადაც აკრძალულია სამეურნეო საქმიანობა, იმ შემთხვევაში თუ ეს საქმიანობა არ უკავშირდება ეკლესიას. **ლამწრია სჭიფ** – „ლამარიას საფიხენო, სასოფლო მოედანი“ ს. ჟაბეში. აქვეა მიკროტოპონიმი **ლამწრია ღარ** – „ლამარიას ხეობა, ხევი“. გამოცხადებულია წმინდა, საკულტო ადგილად, სადაც აკრძალულია ხის მოჭრა.

ლამწრია ცხეკ „ლამარიას (მარიამის) ტყე“. ს. ჟამუში **ლამწრია ძღუი** – „ლამარიას (მარიამის) გალავანი (ზღუდე) შდრ. ქართული ზღუდე. **ლამწრია ლამდხუიარ** – „ლამარიას, წმინდა მარიამის სამარხები, სასაფლაოები. **ლი-მდხუი** „დამარხვა“. მ. იენაში. სასაფლაო ღვთისმშობლის ეკლესიის მიმდებარედ. სასაფლაოები უმეტესად სვანეთში ეკლესიის მიმდებარედ არსებობდა და არსებობს დღესაც. **ლამწრია ლეზგარა** ლამარიას გადასასვლელი, უღელტეხილი. **ლე** – ა და ნიშნულების კონფიქსია. ფუძეა **ზაგარ** „ზეგანი, ქედი, გადასასვლელი“. **ლამწრია ლაწირუელი** –

„ლამარიას საწირველი“, წირვისათვის განკუთვნილი ეკლესია, საყდარი, ადგილი. ფუძეა **წირუა** შდრ. სვან. **წირ** – „წირვა“. ს. ბაიარი. **ლამარიან ნაკ** – „ლამარიას ვაკე“ სამოვარი ს. ახალშენი, ს. ლამფალაში (ქვემოსვანეთი). **ლამარიან ლაკუმი** – „ლამარიას სამადლობელი სალოცავი, ნასაყდრალი. დღესაც მისის თვეში აქ ტარდება ლოცვები. დღესასწაულს ჰქვია **ღუნობ** – „ხბობა“. კლავენ ხმოებს და სწირავენ ლამარიას. **ლამარიან ნამსგოჯუარ** – „ლამარიას, წმინდა მარიამის, დანაბრძანები“. ადგილი, სადაც ბრძანდებოდა ლამარია. ნაეკლესიარი, სათიბი ს. მურყმელი. **ლამარიან იცხ** – „ლამარიას მსხალი“ ს. წვირმი შეიძლება ლამარიას მხალი მარიამობის (სვან. ლიმრე) თვეში მწიფდება. საინტერესოა, რომ აქ დგას დიდი მსხლის ხე. ახლო-მახლო ეკლესია არაა. **ლამარიან ლახუ** – „ლამარიას მთა“, სადაც კარგი სათიბები და სამოვრებია ს. ჰველერ. **ლამარიანამეყ/მოყ** – „ლამარიასთან“ – **მეყ/მოყ** –თან თანდებულია ს. ლეშუკვი. ლამარიას ეკლესიასთან მდებარე სამოვარი. არის შემთხვევები, როცა ლამარიას ნაცვლად ადგილის სახელად **ლამარა** გვხვდება. ამ ფორმაში რ'ს მომდევნო -ი დაკარგულია. ლექსიკონში დასტურდება **ლამარიან სარანგ** – ლამარას (ლამარიას) წყარო ს. ბარში. აქვეა **ლამარიან ჰობ** – ლამარას (ლამარიას) ჰაობი. **ლამარიან შარ** – „ლამარასები (ლამარიას ყანები)“ ამ ყანებში უხვი მოსავალი მოდიოდა. **ლამარიან ლოქუ ადგურნან** – ლამარია, ღვთისმშობელი დაგორდაო (ა. ჰკადუა).

ლამარიას ნაცვლად ლამარა გვხვდება ს. ბარში. ლამარა (საკუთარი სახელი) მთელ საქართველოშია გავრცელებული.

სვანურ მიკროტოპონიმულში მრავლადაა სხვა ღვთაებათა სახელებთან დაკავშირებული მიკროტოპონიმები. აგრეთვე, რელიგიურ რიტუალთა ჩასატარებელი ადგილების სახელწოდებანი. საჭიროა ამ მიმართულებით მუშაობის გაგრძელება.

ელიზავთა გაგდელიანი

საპრალური ტერმინები სვანურ
მიკროტოპონიმებში

სვანეთი ისტორიულად ერთ-ერთი ქართველური ტომის, სვანების, უძველესი საცხოვრისი ადგილია, რომელიც დღევანდელი სვანეთის (ზემო და ქვემო სვანეთი) საზღვრებში საუკუნეების მანძილზე არ შეცვლილა. ისიც უნდა ითქვას, რომ ამ ტერიტორიაზე უცხო ტომთა ცხოვრების კვალი არ შეინიშნება. სვანური ტოპონიმების დიდი ნაწილი აბორიგენი მოსახლეობის, კერძოდ, ქართველური ენობრივი მონაცემებით არის ნაშენები.

ისტორიული წყაროებიდან, სამეცნიერო ლიტერატურიდან ცნობილია, რომ უძველეს, ჩვენგან მრავალი საუკუნით დაშორებულ ეპოქაში, სვანურენოვანი მოსახლეობა შავ ზღვამდე იყო გავრცელებული. „ტოპონიმური სახელები გვამღევენ იმის უტყუარ საბუთს, რომ სვანები ძველად გაცილებით უფრო სამხრეთით ბინადრობდნენ, ვიდრე ახლა ცხოვრობენ. ლეჩხუმსა, რაჭასა და სამეგრელოში მრავალი გეოგრაფიული სახელია სვანური აფიქსებით ნაწარმოები“ (ზურაბიშვილი, 1961, 136). არამხოლოდ აფიქსებია აღნიშნულ ტერიტორიებზე სვანური, არამედ ტოპონიმთა ფუძეებიც ხშირად სვანური ენის კუთვნილება ჩანს.

ტოპონიმის აღნუსხვა, მისი მეცნიერულად შესწავლა საშუალებას იძლევა გარკვეულ იქნეს ამა თუ იმ ტერიტორიაზე მოსახლე ხალხთა ვინაობა. გეოგრაფიულ სახელთა გენეზისი და სტრუქტურულ-სემანტიკური ანალიზი დაეხმარება ენათმეცნიერებს, ისტორიკოსებს, ეთნოგრაფებს, არქეოლოგებს ხალხთა ისტორიის, მათი ყოფა-ცხოვრების უაღრესად მნიშვნელოვანი საკითხების გარკვევაში.

ტოპონიმისა, როგორც ს. ჯანაშია აღნიშნავს, „ერთადერთი წყაროა საქართველოს მოსახლეობის შემადგენლობის გასარკვევად, იმ ხანისათვის, რომელსაც წერილობითი გადმოცემის შუქი ვერ სწვდება“ (ჯანაშია 1959, 117-123).

ნ. ბერძენიშვილი წერს: „ადგილთა სახელები გადაშლილი წიგნია, რომელშიც ჩვენს წინაპრებს თავისი თავგადასავალი ჩაუწერიათ“.

ტოპონიმებს დედამიწის ენასაც უწოდებენ.

აღსანიშნავია, რომ სვანური მიკროტოპონიმისა მეცნიერულად დღესაც ნაკლებად შესწავლილად ითვლება.

საერთოდ, ქართული ტოპონიმისა და, მათ შორის, სვანეთის მიკროტოპონიმების, ადგილის სახელწოდებათა აღნუსხვას და სამეცნიერო მიმოქცევაში შემოტანას იმთავითვე მეტად საშურ საქმედ მიიჩნევენ.

მეოცე საუკუნის სამოცდაათიან წლებში თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ახალი ქართული ენის კათედრასთან შეიქმნა ტოპონიმისა ლაბორატორია. ამ ლაბორატორიის თანამშრომელს, ფილოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატს, სვანეთის მკვიდრს, სვანური ენისა და სვანების ყოფა-ცხოვრების უბადლო მცოდნე ამბაკო ჭკადუას დაევალა ზემო და ქვემო სვანეთის მიკროტოპონიმების შეძლებისდაგვარად სრულად აღნუსხვა. აღნიშნული სამუშაო მან პირნათლად შეასრულა.

ა. ჭკადუამ ფეხდაფეხ თუ ცხენით მთელი სვანეთი შემოიარა, დატოვა ამ მხარის მიკროტოპონიმების უნიკალური მასალა.

უნდა ითქვას, რომ 50 წლის წინ ჩაწერილი მიკროტოპონიმების სახელწოდებების ნაწილი დღეს დაკარგული, დავიწყებული ან შეცვლილია. ცხოვრების მძიმე პირობებმა, მცირემიწიანობამ, დიდი ტრადიციული ოჯახების დაშლამ, უარყოფითმა ბუნებრივმა მოვლენებმა, ეკრომიგრაციამ, რაც ბოლო წლებში მოხდა სვანეთში, ზოგი სოფლის მოსახლეობისაგან ნაწილობრივი ან სრული დაცლა გამოიწვია.

გვინდა ამბავო ჭკადუას მიერ ჩაწერილი მიკროტოპონიმებიდან გამოვყოთ საკრალური ტერმინების შემცველი ზოგი ადგილის გეოგრაფიული სახელები.

სამეცნიერო ლიტერატურაში აღნიშნულია, რომ „თითქმის ყველა ქვეყნის გეოგრაფიულ სახელებში გამოიყოფა ერთი ფენა, რომელიც აერთიანებს ამა თუ იმ ხალხის რელიგიური შეხედულებებისა და წეს-ჩვეულებათა ამსახველ გეოგრაფიულ სახელებს – ე. წ. საკულტო ტოპონიმებს“ (მალრაძე, 2000, 122-127).

მეცნიერთა შორის დიდ ინტერესს იწვევდა და იწვევს სვანეთში შემორჩენილი ადრექრისტიანული, წარმართობის ელფერის მატარებელი რელიგიური, საკრალური ტერმინების შემცველი ტოპონიმები და რიტუალები, რომელთა ჩატარების დროს აუცილებელი იყო, რომელიმე ღვთაებისადმი მიძღვნილი **ლი-მზგრ-ი** „ლოცვა“, სანთელ-საკმეველი, საკლავი, ზედაშე, გამომცხვარი პურების (**ლე-მეზირ-ების** „შესაწირავი კვერების“) შეწირვა. რელიგიური რიტუალების გამართვა და ლოცვა-ვედრება ჩვეულებრივი მოვლენაა მთიელთა ცხოვრებაში, მათ შორის სვანებშიც. როგორც ზემოთაც აღვნიშნეთ, ცხოვრების მძიმე პირობები, მკაცრი ბუნება, ზამთრის ხანგრძლივობა, რომელიც ზოგან რვა თვეს გრძელდება, დიდთოვლობა, ყოველდღიური მოსალოდნელი უარყოფითი ბუნებრივი მოვლენები, ზვავებისა და მეწყერების სიხშირე, საყოფაცხოვრებო ხიფათის არსებობა განაპირობებდა ღვთაებათა და წმინდანთა თაყვანისცემას, მათადმი მიძღვნილ რელიგიური რიტუალების ჩატარებას, როცა ღმერთებს ევედრებოდნენ ოჯახის წევრთა სიმრავლეს, ჯანმრთელობას, საქონლის ზარალისაგან დაცვას, მშვიდობას შინ და გარეთ, უხვი მოსავლისათვის ხელსაყრელ ამინდს, ბარში საშოვარზე წასული მამაკაცების შინ მშვიდობით დაბრუნებას. ოჯახის უფროსი მამაკაცი ან უფროსი დიასახლისი საკრალურ ადგილზე, ეკლესიაში ან ოჯახში – მაჩუბის აღმოსავლეთის კედლის მარჯვენა სარკმელთან, ატარებდა სხვადასხვა რიტუალს და ლოცვა-ვედრებას, იმის მიხედვით, რომელი ღმერთი ან წმინდანი რისი ან ვისი მფარველი იყო.

მიკროტოპონიმები საერთოდ და მათ შორის სვანურიც, ძირითადად შეიცავს: ეკლესია-სალოცავების, სათიბების, სამოვრების, ყანების, სოფლის უბნების, მომცრო მდინარეების, მათი შენაკადების, ღელეების მიმდებარე მიდამოების, ტყეების, მათკენ მიმავალი გზების, ადამიანთა თავშეყრის, ბუნებრივ მოვლენათა, სამეურნეო საქმიანობასთან დაკავშირებულ, ადგილობრივი ფლორისა და ფაუნის ამა თუ იმ სახეობის გავრცელების ადგილთა სახელწოდებებს, ტოპონიმებს.

როგორც ზემოთ ითქვა, სვანურ მიკროტოპონიმებს შორის დიდი ადგილი უჭირავს ქრისტიანულ ღვთაებათა და წმინდანთა სალოცავ ადგილებს, ასევე მათთან დაკავშირებულ რელიგიურ რიტუალთა და დღეობათა ჩასატარებელ ადგილთა სახელებს.

მაგ.: **ლმ-მზგრ** ზს., **ლა-მზგრ** ლშ. **ლმ-მზგრ** || **ლმ-მეზგრ** ლნტ. „სალოცავი ადგილი“. ამ მიკროტოპონიმში გამოიყოფა **ლა-**, **ლმ-** დანიშნულების მაწარმოებელი პრეფიქსი, რომელიც ამავე

მნიშვნელობის ქართული სა- პრეფიქსის ბადალი ფორმანტია. სვანური **ლწ**- პრეფიქსის ხმოვნის უმლაუტი ბალსზემოურში გამოიწვია ფუძისეული -**ე** ხმოვნის რედუქციამ, ხოლო ბალსქვემოურსა და ლენტეხურში წინამავალი -**ა** ხმოვნის უმლაუტს იწვევს, როგორც რედუცირებული, ისე არარედუცირებული -**ე** ხმოვანი. შდრ. ლნტ. **ლწ-მე-ზერ** „სალოცავი ადგილი“; **ლი-მეზრ-ე** „დალოცვა, ლოცვა“. როგორც ცნობილია, ლენტეხურ დიალექტს სხვა დიალექტებთან შედარებით ხმოვანთა რედუქცია ნაკლებად ახასიათებს, ამოსავალი ფორმები, სრულხმოვნობა ამ დიალექტში ხშირად დაცულია. შდრ. აგრეთვე ამავე ფუძესთან საერთო **მეზირ** – „ოჯახის მფარველი, ბარაქის მომნიჭებელი, ოჯახზე მლოცველი ძალა...“ (ბარდაველიძე, 1939, 134). ხშირად მთაში გადაადგილების დროს, სახიფათო კლდეებისა და ბილიკების გავლის შემდეგ მშვიდობიან, უხიფათო ადგილას ლოცულობენ, მადლობას უხდიან ღვთაებებს: „**მწ როქ შუიდიობდ ოლკადდ** (ს. ლახამულა) „მადლობა, რომ მშვიდობით მოვედითო“. ამ ადგილს **ლწ-მზერ**ს „სალოცავს“ უწოდებენ. შეიძლება ასეთ ადგილზე ეკლესია ან რამე სალოცავი ნიში არ იყოს.

ლწ-მზერ „სალოცავი“ – ამ სახელით აღინიშნება მიკროტოპონიმები მესტიის რაიონის შემდეგ სოფლებში. სათიბი **მაგარდელი**, **ღვებალდი**; სამოვარი **ფხეტრერი**, **ლახამულა**; ლენტეხის რაიონში ს. **ყარიშში**, ს. **მუწდიში** მიკროტოპონიმია **ლა-მზერ ღუმურ** „სალოცავი ნაძვი“; **ლა-მზერ ლე-ცხტმ-ერ** „სალოცავი რცხილნარი“ **ლე** – -ერ კონფიქსია, ფუძეა **ცხტმ**, **ცხტმ** „რცხილა“. რცხილნარი ადგილის აღსანიშნავად გვხვდება **ლე-ცხტმ-წრ** ფორმაც. **ლწმზერ ლაცხტი** „სალოცავი ნაკრძალი“ (მესტია ს. ტობარი). **ლაცხტი** || **ლაცხატ** „ღვთაების თუ წმინდანის სახელზე შეწირული საყანე ადგილი“ (ბარდაველიძე, 1939, 206). ამ შემთხვევაში **ლწმზერ ლაცხტი** კლდეა, აქამდე მწელად გასავლელი ბილიკი ყოფილა და, რადგანაც აქამდე მშვიდობით გამოვალწიეთო, წმინდა გიორგის მიმართავენ. „**ჯგვრწგ, ხოჩა გუყი ანზელალინ ჩიგარ** – „წმინდა გიორგი, კარგ გულზე (გახარებული) გვატარე ყოველთვის“. ნაძვის ტოტს მოტეხდნენ და დებდნენ ერთ ადგილას. ხშირად სალოცავების მიმდებარედ გვხვდება ნაკრძალი ტყეც, სადაც ხის მოჭრა და სხვა რამე სამეურნეო საქმიანობა აკრძალულია. **ლიცხტენი** – ყელში გაჩხირვა, შეჩვენება, დაწყევლა (ლიპარტელიანი, 1994, 195). ამავე ლექსიკონში შეტანილია **ცხატა** ფორმა, გაჩხირება, გაკვებება, ხატზე გადაცემა ნაჭდვეი ჯოხის დასობით“ (ლიპარტელიანი, 1994, 324). იგულისხმება აკრძალვის გამტეხის დაწყევლა, ხატზე გადაცემა.

ლწმზერი ჯიჰრა „სალოცავი მუხა“ (მესტია, ს. ბეჩო) აქ ევედრებიან სალოცავ, წმინდა მუხას რევმატიული დაავადებისაგან დაცვას და იხდიან სხვადასხვა რელიგიურ დღესასწაულებს. **ლწმზერ კაკწრ** „სალოცავი კაკლები“ (კაკლის ხეები)“ (მესტია, ს. ლარილარ); **ლწმზერ ნაკ** „სალოცავი ვაკე“ (მესტია, ს. ვედი); იქვეა **ლწმზერ ლაცტმი** „სალოცავი ეკლესია“. **ლაცტწმ ბზ.**, **ლაცტწმ ლნტ.**, **ლაცტამ ლშზ.**, **ლაცტმი ბქ.** „ეკლესია“. შდრ. **ლიცტწმი ბზ.**, **ლიცტწმი ბქ.**, 1. „მადლობის თქმა“; 2. გადალოცვა სასმისის. **მაცტწმ ბზ.**, **მაცტამ ბქ.** „მადლობა“. **მაცტწმწრ ბზ.**, **მაცტწმწრ ბქ.** „მადლიერი“ (თოფურია, ქალდანი, 2000). **ლაცტწმ**, **ლაცტმი** ეტიმოლოგიურად ნიშნავს ადგილს, სადაც ღმერთებს მადლობას უხდიან, სამადლობელი ადგილი, ეკლესია.

ლწმზერ კოჯ „სალოცავი კლდე“ (მესტია, ს. უშგული). ა. ჭკადუას ცნობით, ადრე ქალების სალოცავი ყოფილა, შესაძლებელია, **ჟწჰ** ზვავის“ საწინააღმდეგოდ ლოცულობდნენო. **ლწმზერ ნენზ** „სალოცავი სოჭი“; **ლწმზერ ნენწრ** „სალოცავი სოჭები“ (მესტია, ზემო მარდი). **ლწმზერ** საკრალური ტერმინი გვხვდება კნინობითი ფორმით **ლწმზერ-გლ{დ}** – „სალოცავი“ – **გლ{დ}** კნინობითის მაწარმოებელი სუფიქსია. ამ ფორმით, როგორც ჩანს, აღინიშნება საკულტო ადგილის მოცულობითი სიმცირე (მესტია, ბოგრეში, დაკარი; ლენტეხი ს. შგედი). შგედის მთაში არის სა-

მოვარი სახელწოდებით **ლამზირ-რლ** „სალოცავი“ -რლ კნინობითის მაწარმოებელი ერთ-ერთი სუფიქსია. **ლამზერგლ-წმ** „სალოცავის“, კნინობით ფორმაზე -წმ ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანი დართული. ასევე კნინობით ფორმაზეა მრავლობითი რიცხვის -წრ ნიშანი მიკროტოპონიმ **ლამზერგლ-წრ** „სალოცავები, სალოცავი ადგილები“ (მესტია, ს. ბაგვდანარი). დასტურდება სამ და ოთხ კომპონენტის ერთი და იგივე ტოპონიმი: **ლამზერ ჩუბე ნაკვლდწმ ლეცხტმერ** – „სალოცავი ქვემო ნაკვლდამის რცხილნარი“ || **ლამზერ ჩუბე ნაკვლდ** – „სალოცავი ქვემო ვაკობი“ (მესტია, ს. ქვ. ვედი).

სვანურ მიკროტოპონიმებს შორის გამოიყოფა მაცხოვრის სახელთან დაკავშირებული ეკლესიების, სალოცავებისა და სხვადასხვა ადგილის გეოგრაფიული სახელწოდებები.

მაცხოვარი – სიცოცხლის მიმნიჭებელი იესო ქრისტეს ეპითეტი (ქეგლ).

სვანურში დიალექტების მიხედვით გვაქვს შემდეგი ფორმები: **მაცხტწრ** ბზ., **მაცხტწრ** ბქ., **ლნტ.**, **მაცხტწრ** ლმზ. 1. მაცხოვარი 2. მაცხოვრის ეკლესია (თოფურია, ქალდანი, 2000).

მაცხოვარი სვანურში ქართულიდან შესული ტერმინია **მაცხტწრ**, **მაცხტწრ**... ფორმით. როგორც ცნობილია, სვანურში სახელობითი -ი ბრუნვის ნიშანი იკარგება და ფუძისეული ა ხმოვანზე კვალს ტოვებს უმლაუტის სახით.

ა. ჭკადუას მიერ შედგენილ მიკროტოპონიმთა ჩამონათვალში მაცხოვართან დაკავშირებული 40 საკრალური ადგილია დაფიქსირებული.

მაცხტწრ „მაცხოვარი“ პირველადი, არამარკირებული ფორმით, გვხვდება ეკლესია, საყდარი, ნაეკლესიარის სახელწოდებად საზღვრულის გარეშე მითითებულია მესტიის რაიონის შემდეგ სოფლებში: **ლაჰილი**, **ჩვაბიანი**, **ჰადიში**, **ჟაბეში**, **ხალდე**, **ლახუმტი**, **მაცხვარიში**, **ჯოხულდი**... გარდა ამისა, ხშირად გვხვდება საზღვრულთან ერთად: **მაცხტწრი ლამზერ** – „მაცხოვრის სალოცავი“ გზა, ტყე (მესტია, ს. იელი). გზიდან ჩანს წვირმის მაცხოვრის ეკლესია. **მაცხტწრი ლამდხტიწრ** – „მაცხოვრის სასაფლაოები“ (მესტია, ს. მაცხტწარიში); **მაცხტწრი მურყტამ** – „მაცხოვრის კოშკი“ (მესტია, ს. ჟამუში) მაცხოვრის ეკლესიის გვერდით დგას კოშკი; ამავე სახელწოდებით აღინიშნება ნაკოშკარი (მესტია, ს. ჟამუში); **მაცხტწრი სტიფ** – „მაცხოვრის სასოფლო მოედანი, საფიხტნო“; **მაცხტწრი ნაკ** – „მაცხოვრის ვაკე“ სათიბი (ლენტეხი, ს. ლასკადარი); **მაცხტწრი საყდარ** – „მაცხოვრის საყდარი“ (მესტია, ს. ლალამი); **მაცხტწრი ნაკვლდწრ** – „მაცხოვრის სათიბები“ (მესტია, ს. იფხი). ამ მიკროტოპონიმებში ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნისეული -ში დაკარგულია.

დასტურდება ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნის სრული ფორმით დართვის შემთხვევები. **მაცხტწრიში** „მაცხოვრის“ ნაეკლესიარი (მესტია, ს. ლადრერი, ლენტეხი, ს. ხაჩეში), საყდარი (ლენტეხი, ს. ცხუმალდი), სათიბი (ლენტეხი, ს. ზედა ბავარი); **მაცხტწრიში** „მაცხოვრის“ სოფელი მაცხვარიში, სამოვარი (მესტია, ს. ზარდალაში);

მაცხტწრ ლანხტწრიწმ – „მაცხოვარი ლანხვრის“ ნაეკლესიარი (მესტია, ს. ლანხვარი); **მაცხტწრიში ლახტ** – „მაცხოვრის მთა“ სათიბი (მესტია, ს. მაცხვარიში); **მაცხტწრიში სტიკტ** – „მაცხოვრის ბორცვი, გორაკი“ ნაეკლესიარი (ლენტეხი, ს. ხაჩეში); **მაცხტწრიში ლელა** – „მაცხოვრის ლელე“ (ლენტეხი ს. ცხუმალდი); **მაცხტწრიში ზოგ** – „მაცხოვრის ხიდი“ (მესტია, ს. კვანჭიანარი); სამი მიკროტოპონიმი შეგვხვდა კნინობითი ფორმით **მაცხტწრილ** – ტყე, სამოვარი ნაეკლესიარი (მესტია, ს. სოლი).

მაცხოვრის გარდა მიკროტოპონიმებში **ქრისტე** ღმერთის სახელიც ფიგურირებს. **ქრისტე** არამარკირებული, მარტივი ფორმით. აღინიშნება ქრისტე ღმერთის სახელობის საყდრები: ს. ჰადიში, ს. ლახირი, ს. ფარი. **ქრისტე ლაჯტამწმ** – „ლაჯტამამის ეკლესია, საყდარი“. ამჟამად ეკლე-

სია არ ჩანს. ქალების სალოცავი ადგილია: **ქრისდე ზურალაშ როქუ სი ლანემდ** – ქრისტე ქალები-სა, შენ გვიშველე, შეგვეწიე.

ქრისდე ს. ჰადიშის პატარა საყდარია. **ქრისდე** ეწოდება ს. ლახირის ეკლესიასა და მის მიდამოებსაც. ქრისტეს სახელს უკავშირდება ნასაყდრალი სასაფლაოთი ს. ფარში. ამ ადგილს **ქრისდე ლაღბაშელ** „ქრისტეს სადიდებელ ადგილსაც“ უწოდებენ. მაისის პირველ შაბათს აქ ქრისტეს სადიდებელი ლოცვები იმართებოდა. სხვადასხვა სოფლებიდან მოდიოდნენ მლოცველები. ქალებს მოჰქონდათ მძივები, ლამაზი ღილები (ოქროსი ან ვერცხლის), ოქროსი და ვერცხლის ფული, კვერცხები. ყველაფერს ამას ნასაყდარში ტოვებდნენ. ამ ეკლესიის მსახურნი ყოფილან ვიბლიანების გვარი. და ის **ქრისდე ვიბლიანარიშ** – „ქრისტე ვიბლიანების“ სახელითაც არის ცნობილი. ს. უშგულში მიკროტოპონიმია **ქრისდე ლომგინ** – „ქრისტეს უკან“. სათიბ-სამოვარი მთა ლასდილის იქეთა მხარეს. გადმოცემით ქრისტეს ს. უშგულის შემოგარენი მოუვლია და აღნიშნული სათიბ-სამოვარი უკან დარჩენია. ამიტომ უწოდებენ ქრისტეს უკან. **ქრისდე საყდარ ლელბაქაშ** – „დეღბაქის ქრისტეს საყდარი“. აღმოჩენილია უძველესი თიხის მილები (წყალსადენი).

ს. იელში სალოცავს **ქრისდე-მაცხუარი საყდარ** – „ქრისტე-მაცხოვრის საყდარი“ ეწოდება. სოფელ ფარში ქრისტეს ეკლესიის მიდამოებს აღნიშნავენ **-მეყ/-მოყ** „თან“ თანდებულის დართვით **ქრისდე-მეყ/-მოყ** – „ქრისტესთან. **ქრისდეშ დაბ** „ქრისტეს ყანა“ ს. წვირში. აქვეა ეკლესია **ქრისდეშ** – ქრისტესი ნათესაობით ბრუნვაში. მიკროტოპონიმად დასტურდება **ქრისდეშარ** – „ქრისტესიანები“. –ეშ ნათესაობითი ბრუნვის, ხოლო **-არ** მრავლობითი რიცხვის ნიშანია. აღნიშნება ეკლესიის მიმდებარე მცხოვრები ოჯახები. **ქრისტანი** – „ქრისტესი“. სათიბ-სახნავი. ინფორმატორების ცნობით ძალიან ლამაზი ადგილებია. შეიძლება სხვა ვარაუდიც მიკროტოპონიმი უკავშირდებოდეს სვანეთში გავრცელებულ საკუთარ სახელს **ქრისტი**. ს. ლამხერი. ქვემოსვანეთის მიკროტოპონიმებია **ქრისტანარ** – „ქრისტანები“, **ქრისტე კუაბ** – „ქრისტეს ბორცვი“. საკულტო ადგილია ს. ჭველიერი. სოფელ მაზაში საკულტო ადგილია დიდი ლოდი, რომელსაც ეძახიან **ქრისტეა ჭიშხე ნაგამ** – „ქრისტეს ფეხის ნადგამი“. თითქოს ამ ლოდზე შეინიშნება ქრისტეს ფეხის ნაკვალები.

ამბაკო ჭკადუას მიერ ჩაწერილ სვანეთის მიკროტოპონიმებში ხშირად გვხვდება, ღვთაებათა ირარქიაში ერთ-ერთი უდიდესი წმინდანის მარიამ ღვთისმშობლის სახელთან დაკავშირებული მიკროტოპონიმები. მარიამ ღვთისმშობელი სვანურ დიალექტებში აღინიშნება შემდეგი ფორმებით: **ლა-მარია** ბზ., **ლა-მარია** ბქ., **ლნ.ტ.** **ლა-მარია** ლშხ., ჩოლ. ვ. ბარდაველიძის განმარტებით **ლამარია** სვანურ ღვთაებათა პანთეონში მიწის ნაყოფიერების, შვილიერების, ქალების მფარველი მოწყალე ღვთაება, ქრისტიანულ ნიადაგზე ღვთისმშობელი, წმინდა მარიამი. ღვთისმშობლის, წმინდა მარიამის სვანურ ფორმაში **ლა-მარია** გამოიყოფა **ლა-** დანიშნულების პრეფიქსი. **ლამარია** სიტყვასიტყვით ნიშნავს **სამარიოს** – ადგილს, სადაც მარიამის სახელთან დაკავშირებული მიკროტოპონიმებია. სავარაუდოდ ადრე წარმართულ, გამორჩეულ, სალოცავ ადგილს ქრისტიანობის გავრცელების შემდეგ ეწოდა **ლა-მარია**. ფუძეა **მარია** შდრ. ქართული მარიამი. **მარია** ფორმაში დაკარგულია სახელობითი ბრუნვის **-ი** ნიშანი. ცნობილია, რომ სვანურში სახელობითი ბრუნვა არ არის მარკირებული და ქართულიდან შესული ან საერთო-ქართველურ ლექსემებს სახელობითი ბრუნვის ნიშანი არ აქვთ. ამ ტერმინში ბოლოკიდური **-მ'ც** დაკარგულია.

როგორც ზემოთაც ითქვა, ღვთისმშობლის სახელზე ქრისტიანული სალოცავები საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე მრავლად არის აგებული.

ტოპონიმიკურ ლექსიკონში **ლამარია** – „წმინდა მარიამი“ არამარკირებული მარტივი ფუძით ფიქსირდება ზემოსვანეთის შემდეგ სოფლებში: კაერი, უშგული, იელი, ზეგანი, იენაში, ჰადიში, ლეხთაგი, ბოქრეში, იფხი ლემუკუტი ქვემოსვანეთში: მიქელშერი, ნაშთქალი, ფაყი, ლესქურა, სასაში, ჩიხარეში.

ზოგჯერ მიკროტოპონიმი **ლამარიშ** – „ლამარიასი“ ნათესაობითი ბრუნვის ფორმით დასტურდება, სადაც **-შ** ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანია, რომელიც მიღებულია (**-შ < ა + იშ**) ფონეტიკური პროცესის შედეგად: სათიბი ს. ნაკი, საკულტო ადგილი ს. თავრარი, სალოცავი ადგილი ს. თოთელეშში. ამ ფორმით აღინიშნება ნაეკლესიარი, სადაც ლამარიას ევედრებიან საქონლის სიმრავლეს.

უნდა აღინიშნოს, რომ ბესარიონ ნიჟარაძის უშგულურ ქართულ-სვანურ-რუსულ ლექსიკონში წმინდა მარიამის სახელად **ლამარია**-ს გვერდით მითითებულია **ღერთამეთენი** – ღვთისმშობელი, *Ворогодица*.

ეკლესია, სალოცავების გარდა ლამარიას სახელთან დაკავშირებულია სხვა სახის მიკროტოპონიმებიც გვხვდება. **ლამარიშ დაბარ** – „ლამარიას ყანები“ ს. ზეგანი ბზ. ს. ლექსურა ქს. შენიშნულია, რომ განსაკუთრებით კარგ მოსავლიან ყანებს ლამარიას სახელს უკავშირებდნენ. **ლამარიშ ლაცხტარ** – „ლამარიას ნაკრძალი“. სათიბი ს. შყალერი. **ლა-ცხატ** ლექსემით აღინიშნება, რომელიმე ღვთაების ან წმინდანის სახელზე შეწირული ყანა, სათიბი ან ტყე, სადაც აკრძალულია სამეურნეო საქმიანობა, იმ შემთხვევაში თუ ეს საქმიანობა არ უკავშირდება ეკლესიას. **ლამარიშ სტიფ** – „ლამარიას საფიხენო, სასოფლო მოედანი“ ს. ჟაბეში. აქვეა მიკროტოპონიმი **ლამარიშ ღარ** – „ლამარიას ხეობა, ხევი“. გამოცხადებულია წმინდა, საკულტო ადგილად, სადაც აკრძალულია ხის მოჭრა.

ლამარიან ცხეკ „ლამარიას (მარიამის) ტყე“. ს. ჟამუში **ლამაპინ ძღუი** – „ლამარიას (მარიამის) გალავანი (ზღუდე) შდრ. ქართული ზღუდე. **ლამარიშ ლამდხტიარ** – „ლამარიას, წმინდა მარიამის სამარხები, სასაფლაოები. **ლი-შდხტი** „დამარხვა“. მ. იენაში. სასაფლაო ღვთისმშობლის ეკლესიის მიმდებარედ. სასაფლაოები უმეტესად სვანეთში ეკლესიის მიმდებარედ არსებობდა და არსებობს დღესაც. **ლამარიშ ლეზგარა** ლამარიას გადასასვლელი, უღელტეხილი. **ლე** – ა და ნიშნულების კონფიქსია. ფუძეა **ზაგარ** „ზეგანი, ქედი, გადასასვლელი“. **ლამაიშ ლაწირტელი** – „ლამარიას საწირველი“, წირვისათვის განკუთვნილი ეკლესია, საყდარი, ადგილი. ფუძეა **წირტა** შდრ. სვან. **წირ** – „წირვა“. ს. ბაიარი. **ლამარიან ნაკ** – „ლამარიას ვაკე“ სამოვარი ს. ახალშენი, ს. ლამფალაში (ქვემოსვანეთი). **ლამარიშ ლაკტმი** – „ლამარიას სამადლობელი სალოცავი, ნასაყდრალი. დღესაც მაისის თვეში აქ ტარდება ლოცვები. დღესასწაულს ჰქვია **ღუნობ** – „ხბობა“. კლავენ ხმოებს და სწირავენ ლამარიას. **ლამარშ ნამსგოჯტარ** – „ლამარიას, წმინდა მარიამის, დანაბრძანები“. ადგილი, სადაც ბრძანდებოდა ლამარია. ნაეკლესიარი, სათიბი ს. მურყმელი. **ლამაპპ იცხ** – „ლამარიას მსხალი“ ს. წვირმი შეიძლება ლამარიას მხალი მარიამობის (სვან. ლიმრიე) თვეში მწიფდება. საინტერესოა, რომ აქ დგას დიდი მსხლის ხე. ახლო-მახლო ეკლესია არაა. **ლამარიან ლახტ** – „ლამარიას მთა“, სადაც კარგი სათიბები და სამოვრებია ს. ჰველერ. **ლამარიამეც/მოც** – „ლამარიასთან“ – **მეც/მოც** – თან თანდებულია ს. ლემუკვი. ლამარიას ეკლესიასთან მდებარე სამოვარი. არის შემთხვევები, როცა ლამარიას ნაცვლად ადგილის სახელად **ლამარა** გვხვდება. ამ ფორმაში რ'ს მომდევნო -ი დაკარგულია. ლექსიკონში დასტურდება **ლამარშ სარაგ** – ლამარას (ლამარიას) წყარო ს. ბარში. აქვეა **ლამარშ ჰიბ** – ლამარას (ლამარიას) ჰაობი. **ლამარაშარ** – „ლამარასები (ლამარიას ყანები)“ ამ ყანებში უხვი მოსავალი მოდიოდა. **ლამარიან ლოქტ ად**

გურნან – ლამარია, ღვთისმშობელი დაგორდაო (ა. ჭკადუა).

ლამარიას ნაცვლად ლამარა გვხვდება ს. ბარშში. ლამარა (საკუთარი სახელი) მთელ საქართველოშია გავრცელებული.

სვანურ მიკროტოპონიმში მრავლადაა სხვა ღვთაებათა სახელებთან დაკავშირებული მიკროტოპონიმები. აგრეთვე, რელიგიურ რიტუალთა ჩასატარებელი ადგილების სახელწოდებანი. საჭიროა ამ მიმართულებით მუშაობის გაგრძელება.

ელიზავეთა გაგდელიანი

ქვემო სვანეთის ზოგი ტოპონიმის წარმომავლობისათვის

ქვემოსვანეთის ტოპონიმები მეცნიერული თვალსაზრისით თითქმის შეუსწავლელია. ჩვენი სტატია ამ ხარვეზის შევსების ცდას წარმოადგენს.

მე-XIX საუკუნის უკანასკნელი მეოთხედისა და XX საუკუნის ორი ათეული წლის მანძილზე, ქართველ საზოგადო მოღვაწეთა შორის გამორჩეული ფიგურის, სვანეთის ბურჯის, როგორც მას აკაკი შანიძემ უწოდა, ბესარიონ ნიჟარაძის წერილები: სვანეთის ისტორიის, ეთნოგრაფიის, არქეოლოგიის, ფოლკლორის, ენისა და სხვა მრავალ სვანეთთან დაკავშირებულ საკითხებზე იმდროინდელ ჟურნალ-გაზეთებში იბეჭდებოდა; განსაკუთრებით ხშირად ივერიასა და დროებაში.

ეს წერილები შეკრიბა, ვრცელი გამოკვლევა დაურთო და ორ ტომად გამოსცა ალექსანდრე რობაქიძემ (ბ. ნიჟარაძე „ისტორიულ-ეთნოგრაფიული წერილები“, 1962-64 წწ.). ჩვენთვის საინტერესოა მისი წერილი: „ოთხი დღე მდინარე ენგურის, ცხენისწყლის და რიონის სათავეებში“. ავტორი აღწერს თავის მოგზაურობას მდინარეების – ყორულდის, ზესხურისა და ხიდურის ხეობებში. მოგზაურობის აღწერის დროს, განმარტავს უშგულისა და ქვემოსვანეთის საზღვარზე და, საერთოდ, ცხენისწყლის ხეობაში მდებარე ზოგი ტოპონიმის წარმომავლობას. ეს მოგზაურობა დაიწყო 1885 წლის 24 ივლისს, უშგულიდან რაჭის მიმართულებით, ღები-ჭიორას საზოგადოებაში. მოგზაური ასახელებს ღელე-მდინარეს **ქვიშირ**'ს რომელიც უშგულში უერთდება მდინარე ენგურს. **ქვიშირი** მუდამ შავი და ქვიშიანია, ამის გამო, მიუღია სახელი **ქვიშირ**, ე. ი. „ქვიშიანი“ (ნიჟარაძე, 11). აქვე განმარტავს ერთ-ერთი დიდი საძოვრის სახელწოდებას **ლანქვერ** „საგრილობელი“. ამ ადგილზე მუდამ გრილა, რადგან მზე მხოლოდ შუადღეს ადგებაო, ამიტომაც ჰქვია **ლანქვერ** (სვან. **ლანქუერ**) „საგრილობელი“. მართლაც ამ ტოპონიმში გამოიყოფა დანიშნულების პრეფიქსი **ლა-**, ფუძეა **ქუერ** (შდრ. **ლნტ.** < **ქვეირ**) „ცივი, გრილი“. ასევე განმარტავს სათიბისა და ღელე-მდინარის სახელწოდებას **ლასდილ**, „ეს სახელი იმიტომ დარქმევია, რომ დილით უშგულიდან გამოსული მოგზაური სადილობისას მოაწევს აქ და აქ უსათუოდ ისადილებსო“ (ნიჟარაძე, 16). ბზ. **ლწ-სდილ**, **ლნტ.** **ლწ-სტილ** „სასადილო“. ბალსზემოურ **დ**'ს ლენტეხურში -**ტ**-შეესაბამება. გამოიყოფა **ლა-** დანიშნულების პრეფიქსი, -**სდილ**- ქართ. < **სადილ** ფორმის რედუცირებული ვარიანტია. ერთ-ერთ ცნობილ ხეობას და მდინარეს **ყორულდ**'ს უწოდებს და არა **ყორულდწ**'ს, როგორც მას დღეს სვანები მოიხსენებენ. ბ. ნიჟარაძე ამ ფორმას არ იცნობს, ყოველ შემთხვევაში ამ წერილში არ ასახელებს. არსენ ონიანის ლაშხური დიალექტის ტექსტებში **ყორულდამ** / **ყორილდამ** ფორმები გვხვდება, იშვიათად მათ გვერდით **ყორულდი**'ც დასტურდება. ბზ. **ყორილდამ** / **ყორულდამ**, **ლშხ.** **ყორილდამ** / **ყორულდამ** ტოპონიმში გამოიყოფა ფუძე **ყორ** „კარი“, -**ილდ**, -**ულდ** კნინობითის მაწარმოებელი სუფიქსებია, -**ამ** კი ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანი. სვანეთში, განსაკუთრებით ლაშხურში, ხშირად გვხვდება კნინობითის სუფიქსიანი ტოპონიმები. მაგ.: მთა **კალრდარ**, ფუძეა **კალ** „კალო, ეზო“, -**ილდ** კნინობითის სუფიქსი, -**არ** მრავლობითი რიცხვის ნიშანი. **კალ-რდ-არ** „კალოები“. ასეთივე აგებულების ტოპონიმია **ლა-კაჟ-რლ-ალ** „საკაჟოები“, **ლა-** დანიშნულების პრეფიქსია, ფუძეა **კაჟ** „კაჟი“, -**რლ** კნინ. სუფიქსი, -**ალ** (< **არ**)

მრავლობითი რიცხვის ნიშანი. მახე **ლახულ** „ახალი მთა“, **მახე** „ახალი“, **ლახ¹ტ¹** „მთა“, **-ულ** კნინ. სუფიქსი. **მოლნდარ** „მოლები, მინდვრები“, შდრ. ქართ. მოლი, **-რდ** (< **ილდ**) კნინ. სუფიქსი, **-არ** მრავლობითი რიცხვის ნიშანი. ცხენისწყლის ხეობაში კნინობითის სუფიქსის შემცველი ტოპონიმებია: **ნაქალაქ-რლ** „ნაქალაქევი“, **ამ-ულდ** ყანისა, და **კუც-რლ** სოფლის სახელება. ბ. ნიჟარაძე ყორულდის ხეობის შემდეგ ასახელებს **ცანისა** და **ზესხოს** ხეობას. **ცანა** და **ზესხო** ცხენისწყლის სათავეში მდებარე სოფლებია. ამ სოფლებს ჩამოუდის მდინარეები **ცენ-შურ** და **ზესხურა**. როგორც ცნობილია, ჰიდრონიმებში ხშირად დასტურდება იმ სოფლის, თუ ხეობის სახელი, რომლებსაც ეს მდინარეები ჩამოუდით. **ზესხო**, სვან. **ზესხტ¹** სახელისათვის ი. ჩანტლაძემ აღადგინა საერთოქართველური ***ძაცხტ¹** > **ზასხტ¹**+ი > **ზსხტ¹** „ცაცხვი“, რომლისაგან მომდინარეობს **ზესხტ¹** სოფლის და **ზესხურა** მდინარის სახელი, სადაც წარმოდგენილია ქართველურ ჰიდრონიმთა **-ურა** სუფიქსი (ჩანტლაძე, 1998, 249-250).

ცენ-შურ, **ცენ** იგივე **ცანაა**, სოფლის სახელი, ხოლო **-შურ** ჰიდრონიმების მაწარმოებელი სუფიქსი. შეადარეთ ამ არიალში არსებული მცირე მდინარეები, რომლებიც ცხენისწყალს უერთდებიან: **ცხენ-შურ**, **ღობ-შურ** (სოფელ **ღობს** ჩამოუდის), **ხანა-შურ**, **ამხა-შურ**, **მეთხ-შურ**, **სგიმრა-შურ/ლ** (გამოიყოფა ფუძე **სგიმ** „ვეძა, მჭავე წყალი“), **ლამანა-შურ** და სხვა. **-შურო** ქეგლ¹ში ასეა განმარტებული: 1. ტყეში სერებს შუა ჩაღრმავებული ადგილი. 2. მორების და მისთანების თავქვე საცურებლად. სვანეთში ჰიდრონიმებში, როგორც ზემოთ ვნახეთ **-შურ** (< **შურო**), აგრეთვე **-ურ**, **-ურა** ბოლოსართები ხშირად გვხვდება.

როგორც ბ. ნიჟარაძის წერილიდან ირკვევა, მისი მოგზაურობის დროს ამ ხეობებში ხალხი არ ცხოვრობდა. „ადრე აქ ხალხი ცხოვრობდაო, დღესაც ჩანს ნასახლარები, რომელიც შამბს დაუფარავს. ერთ-ერთ მინდორს **ნაშალვარე ლარე** „ნაომარი სათიბი“ ეწოდებაო. ეს იგივე **ლიშიალ** არისო, რაც სვანურად ხელჩართულ ბრძოლას ნიშნავსო. ჩხუბი (ბრძოლა) მომხდარა უშგულის მახვშის **ბაგაშ რატანის** და ლაშხეთის ბატონის ბეჟანა, ზოგგან ყანსავ ყიფანს შორის. ამ მინდორში ყიფიანი ისრით მოუკლავს რატანს და ამიტომ დარქმევია **ნაშალვარ ლარე** „ნაომარი სათიბი“ (ნიჟარაძე, 21). ლენტეხის მახლობლად ერთ-ერთ ადგილს **ნაკლშშიალ** „ვაკე საომარი“ ეწოდება. ჩვენი მხრიდან დავამატებთ, რომ **ნაშალვარ** უნდა მომდინარეობდეს * < **ნა-შიალ-ტ¹-არ** ფორმიდან, შდრ. ბზ. **ლი-შიალ**, ბქ., **ლნტ. ლი-შიალ**, **ლშხ. ლი-შიალ** „ომი, ჩხუბი“. **ნა-შალ-ტ¹-არ** ფორმაში ა ხმოვანი წესით გრძელი უნდა იყოს. **ნა-** – **-არ** წინავითარების აღმნიშვნელი კონფიქსია. **-ტ¹** გაჩენილი ოდენობა, რომელიც ხშირად ჩნდება სვანური სახელების ბოლოკიდურ პოზიციაში და სხვადასხვა ფუნქციის მქონე **-არ** სუფიქსის წინ.

რაც შეეხება **ლარე** „მინდორი, სათიბი“ ფორმას, ა ხმოვანი აქაც გრძელი უნდა იყოს (ბ. ნიჟარაძე სვანურ სპეციფიკურ ბგერებს გრაფიკულად არ აღნიშნავს), შდრ. გრძელხმოვნიანი დიალექტების **ლარე**. ხმოვნის სიგრძის არსებობა ამ ლექსემაში საშუალებას გვაძლევს გამოვყოთ **ლა-პრეფიქსი**, ფუძეა **-არე**, შდრ. ბზ. **ჰარი** „ცარიელი“; **ლნტ. ლგ-არე** „დაცლილი, ცარიელი“, შდრ. ქართული **არე**. გ. მაჭავარიანი **ლარე** სახელში აღადგენს **ჭ**ს და ვარაუდობს, რომ ეს სიტყვა მიღებულია ***ლაჭრე**დან „საჭრელი, სათიბი“. **ჭ**ს დაკარგვამ განაპირობა წინამავალი ა ხმოვნის დაგრძელება (მაჭავარიანი, 41). ჩვენი ვარაუდით, **ლარე** < ***ლა-არე** < ***ლა-ჰარე** ფორმიდან. **ლარე** შეიძლება ნიშნავდეს ხეების, ბუჩქების და სხვათაგან თავისუფალ, ცარიელ ადგილს.

ბ. ნიჟარაძე აგრძელებს თხრობას: მივალწით მდინარე **ყორულდს**, რომელიც მდინარე **ზესხურის** მარჯვენა შენაკადს შეადგენს და ორივე უერთდება **ხიდურას** (სვანურად **ჰიდურ**, **ჰიდრულაჲ**). ამ მდინარეების მიმდებარე ადგილები მოსახლეობით, სახნავ-სათიბებით, სვანებს სისხლის საფასურად მიუციათ ჯაფარიძეებისათვის. ავტორს ხელთ ჰქონია 1868 წლის ჟურნალ

ცისკრის ოქტომბრის ნომერი (წიგნი), სადაც დაბეჭდილი იყო: „სასისხლე საბუთი სვანთაგან რაჭველი ჯაფარიძეებისადმი...“ გადასაცემ ადგილებს შორის, ზესხურის ხეობაში, დასახელებულიაო სოფელი **ზურია**, სწორედ ამ ადგილებში ჩანს სახლების, ციხე-კოშკების და საყდრების ნანგრევებიო, ნასოფლარს დღეს **ლაზრამ**-ი ეწოდება“ (ნიჟარაძე, 44). თუ **ლაზრამ ზურია** სახელიდან არის მიღებული **ლა**- პრეფიქსისა და **-იმ** ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნის დართვით, მაშინ ამ სახელში ბოლო **ნ** გრძელი და უმლაუტიანი უნდა იყოს **ლა-ზრ-წმ**, რაც დანამდვილებით არ ვიცით. ზემოსვანურის, კერძოდ, უმგულურისათვის დამახასიათებელი ფონეტიკური პროცესების შედეგად **ლა-ზრ-წმ** ფორმა უნდა გვექონოდა. თუ ეს ასეა, მაშინ **ლა-ზრ-წმ** < ***ლა-ზურია** + **ამ** (<**იმ**) ფორმიდან მივიღეთ. **ლა**- პრეფიქსის დართვამ **ზურია** ფუძიდან **-უ-** ხმოვანი ამოაგდო, ხოლო ფუძის **-ი**სა და ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნის **ი** ხმოვნის შერწყმამ ა'სთან ა ხმოვანი გააუმლაუტა და დააგრძელა. ბ. ნიჟარაძე ამ მიდამოებში მოიხსენიებს **ლაცლავ დაბ**'ს „საცილობელი ყანა“, იმიტომ დარქმევია, რომ ცენელები და ზესხოელები ერთმანეთს ეცილებოდნენ (ნიჟარაძე, 29). აღნიშნულ ტოპონიმში **ლა**- გამოიყოფა, ძირია **-ცლაჷ** < სვან. **ცილაჷ**, შდრ. ქართული **ცილაობა**.

ცხენისწყლის შენაკადის **კიდრულა**'ს სათავეში იყო ადრე მჭიდროდ დასახლებული, დღეს უკვე დიდი ნასოფლარი და სამოვარი **ლაფურ** „საფურე“. ა. ონიანის ტექსტებში ვკითხულობთ: ლაფურიდან მომდინარე წყალი **კიდურ**, **კიდრულა** და ცენიდან მომდინარე მცირე მდინარე **ცენშურ** ერთდებიან ლაშხეთის თავში და შეერთების ადგილს ეწოდება **ლა-აქმშუ** „საერთო“, რომელშიც **ლა**- დანიშნულების პრეფიქსია, **აქმშუ/უ** „ერთი“ რიცხვითი სახელი. ე. ი. **ლა-აქმშუ** ნიშნავს „შესაერთებელ“, „გასაერთიანებელ“ ადგილს. სწორედ აქედან უწოდებენ ცხენისწყალს ბალსზემოურად **ლაშხურ**, ლაშხურად **ლაშხურ** და ლენტეხურად **ლახურ**, **ლაშხირ** სახელს.

მთას, საიდანაც ცხენისწყლის ერთ-ერთი შენაკადი იღებს სათავეს **მაჩხფ-არ** „ჩანჩქერები“ ეწოდება. **მაჩხფ** „ჩანჩქერი“, **-არ** მრავლობითი რიცხვის ნიშანი.

პირველი საზოგადოება, დიდი ხეობა, რომელსაც ცხენისწყალი ჩამოუდის, ლაშხეთია, სვან. **ლაშხ**. რადგან ხმოვნის სიგრძე მორფემათა მიჯნაზე სვანურში ხშირად ორი ხმოვნის შერწყმის შედეგია, შეიძლება **ლაშხ** ტოპონიმში გამოვყოთ **ლა**- პრეფიქსი, **-აშხ** კი ფუძეა. ამ ფუძის მქონე სხვა ტოპონიმებიც არსებობს ლაშხურის (ცხენისწყლის) ხეობაში. მაგ. **ლელაშხა** „სალაშხეთო“ მთის სახელია, რომელიც შეიძლება ასე დაიშალოს ***ლე-ლა-აშხ-ა**. სოფელ **ჩიხარეშ**ს გვერდზე ჩამოუდის მოზრდილი მდინარე **აშხაშურ** < ***აშხ-ა'შ'-შურ**, აქაც **-აშხ** ძირი გამოიყოფა. **აშხ**-გამოიყოფა ტოპონიმ **აშხ-ან-აშ** „აშხანასი“ ფორმაშიც. არსენ ონიანის ტექსტის ცნობით, ეს ძველი ნასოფლარია, სადაც საცხოვრისის ნანგრევები დღესაც ჩანს.

ლაშხ < ***ლა-აშხ** „ლაშხეთი“, ვფიქრობთ, დასაშვებია დაფუკავშიროთ „მატიანე სვანეთისა კრებისა“-ში ნახსენებ სახელს და გვარს. მატიანეში ორჯერაა დასახელებული საკუთარი სახელი **აშახ-ა**. ბოლო **-ა**ს მ. ქალდანი კნინობითის საერთოქართულ **-ა'**დ მიიჩნევს (ქალდანი, 1969, 130). აქვე დასტურდება ამ სახელისაგან ნაწარმოები გვარის სხვადასხვა ფონეტიკური ვარიანტები: **აშეხ-იანი** გვხვდება შვიდჯერ, **აშახ-იანი** ექვსჯერ, ხოლო **აშხ-იანი**, ფუძეში ხმოვნის გარეშე, რვაჯერ. სავარაუდოა, **ლაშხ** ტოპონიმი უკავშირდებოდეს ამ გვარს თუ საკუთარ სახელს. **ლაშხ** შეიძლება განვმარტოთ, როგორც **სა-აშხ-იან-ო** ადგილი, სადაც **აშხ-იანები** ცხოვრობდნენ. ან ეს ტოპონიმი მიუთითებდეს მათ მფლობელობაში არსებულ ხეობაზე. **ლაშხ**'ს უნდა უკავშირდებოდეს გვარები **ლაშხი**, **მოლაშხია** და **ლასხი-შვილი**.

საინტერესოა ბ. ნიჟარაძის მოსაზრება **ლაშხურ**'ის ხეობაში ერთ-ერთი დიდი სოფლის **ჩიხარეშის** წარმომავლობის შესახებ. ამ სოფლის მცხოვრებლების უმეტესი ნაწილი ჯანხოთლები

არიან. ჩიხარეში იმიტომ დარქმევია, რომ ახლანდელი **ჯანხოთელი** ადრე **ჩიხლაძე** ყოფილა გვარად (ნიჟარაძე, 30). ე. ი. სვან. **ჩიხრემ** < **ჩიხლაძე-არ-ემ**. საყურადღებოა, რომ -ემ ნათ. ბრუნვის ნიშანი ძირითადად მრავლობითი რიცხვის ფორმებს ერთვის. გვარიდან დაკარგულია -ლაძე- და არა მრ. რიცხვის ნიშნისეული ა.

ცხენისწყლისა და მისი შენაკადების – **ყორულდაშის, ზესხოს, ჯიდურის, ლაფურის** – მცხოვრებლებს და ლაშხელებს მჭიდრო ურთიერთობა ჰქონიათ რაჭა-ლეჩხუმთან აქ მდებარე მთებზე იყო გადასასვლელები: ღებთან, ჭიორასთან, სადმელთან, ორბელთან და სხვა სოფლებთან, ხშირი მიმოსვლა და ნაცნობ-მეგობრობა აკავშირებდათ ერთმანეთთან. გადმოცემით, **ლაფურში** მოსახლეობა ქართულად ლაპარაკობდა, **ღებსა** და **ჭიორაში** სვანურად. უნდა აღინიშნოს, რომ ამ ლეგიონში სვანური ტოპონიმების გვერდით, ხშირად გვხვდება ქართული ტოპონიმებიც. მაგ.: სოფ. **ახლშენ**, შდრ. ქართ. „ახალშენი“, სადაც ნემსაძეები და აბაშიძეები სახლობენ. სოფელი **ნაცულ** (შდრ. ქართ. **ნა-ცვალ-ი**), ბაკურაძეებით არის დასახლებული. სოფ. **ლობ-ი** (შდრ. **ღებ-ი**), აქ გაგნიძეები და კანდელაკები ცხოვრობდნენ. სოფ. **მახაშ-ში** (შდრ. სვან **მახე** „ახალი“ ***მა-ხეაშ** „ახლის“), ძირითადად, ჭელიძეები ცხოვრობენ. ერთ-ერთ მთას **სა-ყიფიანო** ჰქვია. ცნობილია, რომ ლაშხეთის ბატონებად ყიფიანები მოიხსენებიან. ყიფიანები შემდეგ გელოვანებს შეუცვლიათ, გელოვანები კი დადიანს და მთელ ქვემოსვანეთს ლაშხეთის თავიდან მურის ხიდამდე **სადად შვან**ს „სადადიანო სვანეთს“ უწოდებდნენ. რაჭისაკენ ერთ გადასასვლელზე ვიწრო ადგილს, კლდეებს შუა, **ყელიდ** ჰქვია, შდრ. ქართ. **ყელი**, -**იდ** კნინობითის სუფიქსია. ლაფურის თავზე მდებარე მთას **გორა**, ხოლო მის გაგრძელებას **გორიბოლო** ეწოდება. სოფელ ნაცულს ესაზღვრება მთა **სა-ცილ-ო**. ეს ადგილი სვანებს და რაჭველებს შორის ყოფილა **საცილო**. აქვე მთის კალთას **როყალ** ჰქვია, რომელიც დიდ ქვიან-ბალახიანი ადგილია, შდრ. რაჭული **როყნარი** // **ლოყნარი** – „დიდი ლოდების ჩამონაზვავი“ (კობახიძე 1987). ამ მიდამოებში ერთ ადგილს **გიორგიანი** ეწოდება, ნაცულელების (სოფელია) ცნობით, ეს მთა გიორგობიანს ეკუთვნოდა. შდრ. ქართ. **გიორგობიანი** > სვან. **გიორგიანი**. აქვეა ტოპონიმი **ქვასაკუნჭელა ბეჩ**, ამ სახელში ქართულია **ქვა**, ხოლო **ბეჩ** სვან. „ქვა“, **საკუნჭულა** შეიძლება იგივე იყოს, რაც რაჭული **საკუტინჭიალო** – „მოწყობილობა, რითაც ქანაობენ, საქანელა“, შდრ. **კვინჭიალი**, რაჭ. „ქანაობა“ **კვინჭიალობს** „ქანაობს“. საქიანოზე კვინჭილობდით (კობახიძე, იქვე) **ქვა საკუნჭელა** – ქვა საქანელას (ქვა, რომელიც ქანაობს) უნდა ნიშნავდეს. -**ჭი** კომპლექსი ხშირად ლაშხურ დიალექტში, შერწყმის შედეგად -**უ**- ხმოვანს გვაძლევს. სოფელ **მახაშ**ში ყანებს შორის მიმავალ გზას **ორლობ** „ორლობე“ ეწოდება.

ლაშხეთში: ახალშენი, მახაში, ნაცული, ლაშხრაში შარა გზიდან მაღლობზე დასახლებული სოფლებია. გზას, აღმართს ამ სოფლებისაკენ მიმავალს **კაჩ-არ** „აღმართებს“ უწოდებენ. -**არ** მრავლობითი რიცხვის ნიშანია. გამოიყოფა **კაჩ-** „აღმართი“, ზმნს. „ზეზე, ფეხზე ზეზეულად, მაღლა, აღმართ-აღმართ“ (თოფურია, ქალდანი, 2000). **კაჩმერდე** „ფეხზე მდგომი“, გადატ. სუფრის მომსახურე. **ალარ სვა ხეგნის ტაბანგს კაჩუმ** (ბქ. 79) „ესენი ფეხზე (ფეხით) დადგებიან ტაბლასთან“. შდრ. **კაჩ-ა** (ლეჩხ., მოხ., ფშ., მთიულ.) წვივი, კანჭი, ბარძაყი... საქონლის ადამიანის ფეხი (ღლონტი 1984).

სოფელ ნაცულის მხარეს ნასოფლარს ალპიურ ზონაში **იწლაკაჩ** „იწის აღმართი“ ეწოდება, რაჭაშია სოფელი **იწი**. ის შეიძლება დაეუკავშიროთ სვან. **ჭიწ**ს „გორაკი, ბორცვი, მაღლობი“ (**იწ** < **ჭიწ**). **ჭიწყი იზგებ** (ლნტ.) „გორაკზე ცხოვრობენ“. შეიძლება სვანურში -**ჭი**- თავკიდურ პოზიციაში გაჩენილი იყოს.

საინტერესოა ტოპონიმი **ულიშ**, რომელიც მდებარეობს ცხენისწყლის მარჯვენა მხარეს სო-

ფელ მახაში'ს თავზე. აქ დგას უძველესი ეკლესია **ულშა თარგზელ** „ულიშის მთავარანგელოზი“, სადაც იმართება რელიგიური დღესასწაული **ულიშობ** „ულიშობა“. ბ. ნიჟარაძესთან აღნიშნულია, რომ **ჰულიშ**, **ტილიშ** დღესასწაული იციან მესტიის, ლაშხეთის და ლენტეხის საზოგადოებაში. ეს დღე ქართული საეკლესიო კალენდრით ემთხვევა სულთა შაბათს, სულთაობას. მეორე დღეს, კვირას, სულთმოფენობაა. ამასთან დაკავშირებით ბ. ნიჟარაძე მოგვითხრობს ძველი სიმღერის ტექსტის შესახებ. ძალიან ადრე, ენგურის სათავეში მთას მოსწყდა დიდი მყინვარი, რომელსაც ენგური დაუგუბებია. სულთა შაბათს დაგუბებულ წყალს ყინული დაუძრავს, იმდენად დიდი ყინულიან-ქვიანი მეწყერი წამოსულა თავქვე, რომ მთელი ზემოსვანეთის სოფლები წაუღეკავს. ეს მოვლენა აღწერილია მერი გუჯეჯიანის, აკაკი შანიძის და ვარლამ თოფურას მიერ შედგენილ სვანურ პოეზიაში. აქ ორი ვარიანტია შეტანილი, ორივეს ჰქვია **ჰელშა საფტინ** „სულის შაბათი“. ამავე დღეს იხდებიან ამ დღეობას, ლენტეხში სოფელ **ლეჭუდარ-ემ**ში, პატარა ეკლესიაში, რომელსაც **ტილიში ჯგერაგილ** ჰქვია „სულის წმინდა გიორგი“. საინტერესოა, რომ ამ ეკლესიის სიმცირის გამო, წმინდა გიორგის მოიხენიებენ კნინობითი ფორმით **ჯგერაგ-ილ**. იქნებ სულთა შაბათს მართლაც მოხდა აქ აღწერილი საშინელი სტიქია, ამიტომ ამ დღეს გარდაცვლილთა სულების მოხსენიების გარდა ევედრებიან უფალს, წმინდაგიორგის, მთავარანგელოზს, წყალდიდობის, მეწყერისა, მიწისძვრისაგან და საერთოდ სტიქიისაგან დაცვას. რაც შეეხება ბზ. **ჰელიშ**, ლშხ. **ულიშ**, ლტ. **ტილიშ**ს უკავშირდება ქართულ **სულს**, **სულის** ფორმას. ქართ. -ის ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნის შესატყვისია სვან. -იშ. თავკიდური ს- დაკარგულია მთელ სვანურში. ლაშხურ დიალექტში მივიღეთ **ულიშ**, ლენტეხურში შესაბამისად უმლაუტიანი **ტილიშ**, ხოლო ბალსზემოურში რამდენადმე განსხვავებული **ჰელიშ** ფშვინვიერი შემართვით და უს ნაწილობრივი რედუქციით. შდრ. ქართ. უნაგირი, სვან., ზს. **ჰინგირ/ჰენგირ**, ლშხ. **უნგირ**. **ჰელიშ**, **ულიშ**, **ტილიშ** ნიშნავს „სულის“, ეს ფორმები იქცა, როგორც ეკლესიის, ასევე სულთაობის, მიცვალებულთა ხსენების დღის, სულთა შაბათის აღსანიშნავ ტერმინად. ხოლო **ულშა თარგზელ** ეტიმოლოგიურად იქნება „სულის მთავარანგელოზი“.

სოფელ სასასში საუკეთესო წყაროდ ითვლება **ლეკესარიელ** 'ლიც' „საკეისრო წყალი“. ლენტეხის მახლობლად მდებარეობს მთა, საძოვარი **ტტიბლჷკესარ** „ხეობა საკეისრო“. მთაც და წყაროც ითვლება საუკეთესოდ, იმდენად კარგია, რომ კეისრის საკადრისია, ალბათ ამან განაპირობა ამგვარი სახელების დარქმევა.

დაბა ლენტეხს ჩამოუდის ორი მოზრდილი მდინარე **კელედ-ურა** და **ლასკად-ურა**, ორივე მდინარის სახელში გამოიყოფა ჰიდრონიმების მაწარმოებელი საერთო ქართველური -ურა სუფიქსი. **კელედურის** ზემო დინება ჩამოუდის სოფ. **კელედ**-ს, ამიტომ ეწოდება ამ მდინარეს **კელედურა**.

მდინარე **ლასკად-ურა**-ს ხეობა ძალიან ვიწრო და ციცაბოკლდიანია. აქ სოფლები არ გვხვდება, თუ არ ჩავთვლით ლენტეხთან ახლოს შედარებით ფართო ადგილზე, ამავე სახელმწოდების სოფლის **ლასკადურა**'ს, სვან. **ლასკადარ**'ის არსებობას.

სოფლის და მდინარის სახელწოდების წარმომავლობის დასადგენად არსენ ონიანის ტექსტებში, ვიწრო, კლდოვანი ხეობის აღსანიშნავად, საინტერესო ტერმინია დადასტურებული. ლეჩხუმისა და ქვემოსვანეთის საზღვრის შესახებ ნათქვამია: **გასკად ჰევ ლი ი იერუ კოჯა ნესგა ლშხური ლიც**, **ვედშე ხასკდა**, **ემ ნახეწი ლი** (ონიანი, 1979, 216) „ვიწრო (ძლივს გასატევი) ხევია და ორ კლდეს შორის ლაშხურის (ცხენისწყლის) წყალი, ძლივს ეტევა ისე ვიწროა“. აქვე სოფელ ხოფურთან გადებული ხიდის შესახებ წერს: **მეჭარ გასკად აგიქა ხაზ ბოგ**, **ოდო იშგნაგ ძუირდ გარ ემე ლი ხოჩა ლაზოგ ლშხური ლიცქა** (ონიანი, იქვე, 201). „საკმაოდ ვიწრო (გასატევი) ადგილ-

ზეა გადებული ხიდი, თორემ, სხვაგან იშვიათად (მვირად) არის ხიდის გასადები ადგილი (სახიდ-დე) ლაშხურის (ცხენისწყლის) წყალზე“. ჩვენთვის საინტერესოა **გა-სკად** „ვიწრო, ძლივს გასატევი კლდოვანი ხეობა“.

აღნიშნული ტერმინი **-სკად-** ფუძე უნდა უკავშირდებოდეს სვანურ **ლი-სკვდ** „დატევა“, **ლა-სკვდ** „დასატევი“, **ხ-ა-სკდ-ა** „ეტევა“ ფორმებში არსებულ რედუცირებულ (**სკვდ** ← **სკად**) ფუძეს. საინტერესოა ლაშხელ მონადირეებთან დადასტურებული ტერმინი, **სკვდგრალ** (< **სკვდ-გრ-ალ**) „ვიწრო კლდოვანი ხეობები“. **ნათხტარელ არის სკვდგრალისა** (ლშხ.) „ნანადირეები (არჩვი, ჯიხვი) არიან ვიწრო, კლდოვან ხეობებში“. საკითხავია, რატომ არ მოხდა **რედუქცია** ჰიდრონიმ **ლა-სკად-ურა**სა და სოფლის **ლა-სკად-არ** სახელში? შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ როცა ეს ტოპონიმები შეიქმნა, რედუქცია ამ პოზიციაში არ ხდებოდა. ლაშხური დიალექტის **გა-სკად** ტერმინშიც რედუქცია არ მომხდარა. „ზოგად ენათმეცნიერული დებულების მიხედვით, ურედუქციობა, სრულხმოვნისანობა პირველადი და ამოსავალი ვითარების ამსახველი ჩანს ქართველურ ენებში, ხოლო რედუცირებული ფორმები – მეორეულისა“ (ქალდანი, 1969, 130).

როგორც ვნახეთ, ქვემოსვანურ ტოპონიმებში ხშირად დასტურდება **ლა-**, **ლე-**, **ნა-** პრეფიქსები, რომელთაც ზოგჯერ სუფიქსიც ერთვით.

ლა- დანიშნულების მაწარმოებელი პრეფიქსია, რომელსაც შეიძლება -ა სუფიქსიც ახლდეს. მაგ.: ტოპონიმები **ლა-ფურ** – „სა-ფურ-ე“, **ლა-ხილ** „სა-ხილ-ე; **ლა-სლაჲ** სა-სილ-ე“; **ლა-გტირკ-ა** „სა-კვირკ-ო“ (მთაა, სადაც წმინდა კვირიკეს სახელობის ეკლესია დგას); **ლა-კა-ჲ** „სა-ფიქალ-ე“ (ადგილი, სადაც **ფიქალი ქვა** მოიპოვება).

ლა-ლიჲ-არ „სადუცი“; **ლა-** – **არ** დანიშნულების კონფიქსი, ფუძეა **ლე/ლეჲ** „დუცი“; **ლა-ტფ-არ**, ფუძეა **ტაფ-**, შდრ. ქართ. **ტაფობი** „სატაფოები, ტაფობიანი მთა“. **ლალცბრიალ**, ფუძეა **ლე-ცბრ-ი** „გასაფცქენელი“; **ლი-ცბრ-ე** „გაფცქენა“. **ლევბრი** ერთგვარი ბალახია, რომელიც გაფცქენის შემდეგ იჭმევა. **ალ ბალახს აცბრებ ი იზბიხ** (ონიანი, 1979, 12) „ამ ბალახს ფცქენიან და ჭამენ“.

სოფელ სასაშთან ახლოს მდებარეობს ადგილი **ლა-წყალ-იერი**, გამოიყოფა **ლა-იერ** კონფიქსი და **-წყალ-** ფუძე, რომელიც იგივეა, რაც **ოყალ** „ყალო (მიწა)“. **ლა-** პრეფიქსის დართვით **ო** ხმოვანმა ნაწილობრივი რედუქცია განიცადა **ო>ტ**დ. **ლა-წყალ-იერ** „საყალო“ (ადგილი). სასაშლებს თონეებისათვის საჭირო აყალო მიწა აქედან მიაქვთ.

აღნიშნული ლეგიონის, ე. ი. მთელი ცხენისწყლის (ლაშხურის) ხეობის 77 ტოპონიმი აქვს თავმოყრილი არსენ ონიანს. ამ ტოპონიმების სახელწოდებები ცალ-ცალკე შევიდა, თავისი ადგილ-მდებარეობის აღწერით, საზღვრებით, ვიზუალური დახასიათებით, სვანური პროზაული ტექსტების (ლაშხური დიალექტი) IV ტომში. აქ ჩამოთვლილ ტოპონიმებში დომინირებს ნაგენიტივარი ფორმები. გვხვდება სვანურის ნათესაობითი ბრუნვის ყველა ალომორფი: **-აშ**, **-იშ**, **-ემ**. მაგ.: **წგრნ-აშ** „წითლისა“ შდრ. **წგრნი** „წითელი“; **დეტ-აშ** „დევისა“, **დადი-აშ** „დადიანისა“, **ჭვედ-აშ** „კედლისა“, შეიძლება გამოიყოს **ჭვედ** „კედელი“; **ლა-ღარტ-აშ** „სა-ღარო-სი“ შდრ. ძირი **ღარტ** „ღარი“; **ლა-ცტ-აშ** ტოპონიმს არსენ ონიანი უკავშირებს **ლა-ცუნლ-აშ** „საჩხუბარი ადგილი“. სათიბს, რომელიც **კიდრულაჲ-ს** მარცხენა ნაპირზე მდებარეობს ეწოდება **მეწერი-აშ**, რომლის შესახებ არსენ ონიანი წერს, აქ არის წიწვოვანი ტყე და ბევრი სამეწყრე ადგილი (ონიანი, იქვე, 221). **მეწერი-აშ** შესაძლებელია მოდიოდეს ***მეწყერი-აშ** „მეწყერისა“ ფორმიდან.

სოფელ ჟაჭუნდერში ერთ წყაროს წყალს **ლალულ-აშ**ს უწოდებენ. გამოიყოფა **-ლულ-** ფუძე, **ლა-** პრეფიქსია, **-დ** ← **-ულდ** კნინობითის სუფიქსის ნაწილი, **-აშ** ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანი. **ლულ** გრძელხმოვნისანი ფუძე უკავშირდება ქართულ **ღმუილ-ს**. მს დაკარგვამ და **უ+ი** ხმოვანთა შერწყმამ განაპირობა **ლ** ხმოვნის დაგრძელება. **ლა-ლულ-დ-აშ** „ღმუილაშ“ უნდა ნიშნავ-

დეს. ხშირად სვანურში ხმოვანობის გადმომცემი ზმნები საერთოა ქართულთან. მაგ.: კივილი > სვან. ლი-კრლ-ი; ბღავილი > სვან. ლი-ბღულ-ი; ჭყავილი > სვან. ლი-ჭყელ-ი და სხვა. სამეცნიერო ლიტერატურაში სოფლის სახელი **ჟახუნდერი**, სვან. **ჟაკუნდერ**, სახელში გამოყოფილია **ჟაკუ** „არყის ხე“, -**უნდ** კნინობითის სუფიქსია. -**ერ** ქართული -**იან** სუფიქსის შესატყვისია. **ჟახუნდერი**, სვან. **ჟაკუნდერ** ნიშნავს ნორჩ (პატარა) არყნარს“ (ჭუმბურიძე, 2007, 31).

სოფლის სახელია **დგრ-ამ**, რომელშიც გამოიყოფა ფუძე **დგრ-** „დვრიტა, კვეთი“. აღსანიშნავია, რომ ეს სოფელი ცნობილია ნაყოფიერი სახნავ-სათესით, გამოირჩევა უხვმოსავლიანობით და კარგი სათიბებით. შეიძლება ამან განაპირობა მისი სახელი **დგრ-ამ** „დვრიტისა“. **გტიმბრალ-ამ** სახელით იხსენიებს ა. ონიანი ცხენისწყლის მარცხენა ნაპირზე მდებარე სოფელს. გამოიყოფა **გტიმბრ** „გვიმრა“, -**ალ** მრ. რიცხვის ნიშანია დისიმილაციით -**არ**’ისაგან მიღებული, დღეს ამ სოფლის სახელს ნათესაობითი ბრუნვის ნიშანი ჩამოცილებული აქვს და **გტიმბრ-ალ** „გვიმბრები“ ფორმით დასტურდება. **ლა-წლანდ-ამ**, ლშხ. **ლა-წლანდ-ამ**, ლნტ. დღევანდელი მურის ხიდის მიდამოების ძველი სახელია. გამოიყოფა **ლა-** დანიშნულების პრეფიქსი, -**ამ/-ამ** ნათესაობით ბრუნვის ნიშანია. ფუძეა **-წლანდ**, მისი მნიშვნელობა ჩვენთვის ბუნდოვანია.

როგორც ვნახეთ, გამორჩეულად ხშირად გვხვდება -**ამ/-ამ** ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნიანი ტოპონიმები. ზოგი მათგანი გზადაგზა განვიხილეთ. შეიძლება დამატებით დავასახელოთ: **ქალნად-ამ**, **გორუ-ამ**, **ლწალდ-ამ**, **კვედრ-ამ**, **ფხაჭ-ამ**, **დერგ-ამ**, **მუ-ამ**, **ბეყენდ-ამ**, **სას-ამ**, **ლამ-ფალ-ამ**, **დადი-ამ**, **ჭური-ამ**, **ლწრ-ამ**, **ლაცუ-ამ**... -**იმ** ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნიანები: **მარგუ-იმ**, **ულ-იმ**, **ყარ-იმ**, **ჯუდ-იმ**, **ქუ-იმ**, **დნბ-იმ**, **კარკ-იმ**, **სტარუნ-იმ**, **ნალ-იმ**, **ლაცბელდ-იმ**, **ქუნ-იმ**... -**ემ** ნათესაობითი ბრუნვის ნიშნიანი: **ჩიხრ-ემ**, **ლევტუდარ-ემ**, **ყვედრ-ემ**, **ბგლ-ემ**, **უკუ-ემ**, **ჭარ-ემ**...

გამოყენებული ლიტერატურა:

- ბარდაველიძე, 1939 – ვ. ბარდაველიძე, სვანურ ხალხურ დღეობათა კალენდარი, თბ., 1939.
- ბარდაველიძე, 1939 – ვ. ბარდაველიძე, სვანურ ხალხურ დღეობათა კალენდარი, თბ., 1939.
- ბედოშვილი 2013 – გ. ბედოშვილი, ქართულ ტოპონიმთა განმარტებით-ეტიმოლოგიური ლექსიკონი, II, თბილისი
- გაზდელიანი 2011 – ე. გაზდელიანი, ქვემო სვანეთის ზოგი ტოპონიმის წარმომავლობისათვის, ეტიმოლოგიური ძიებანი, VIII, თბილისი.
- გაზდელიანი 2011 – ე. გაზდელიანი, ქვემო სვანეთის ზოგი ტოპონიმის წარმომავლობისათვის, ეტიმოლოგიური ძიებანი, VIII, თბილისი
- ზურაბიშვილი, 1961 – თ. ზურაბიშვილი, ტოპონიმის შესწავლისათვის, ქართველურ ენათა სტრუქტურის საკითხები, II, თბ., 1961.
- ზურაბიშვილი, 1961 – თ. ზურაბიშვილი, ტოპონიმის შესწავლისათვის, ქართველურ ენათა სტრუქტურის საკითხები, თბ., 1961, II.
- ზურაბიშვილი, 1961 – თ. ზურაბიშვილი, ტოპონიმის შესწავლისათვის, ქართველურ ენათა სტრუქტურის საკითხები, თბ., 1961, II.
- თოფურია, ქალდანი 2000 – ვ. თოფურია, მ. ქალდანი „სვანური ლექსიკონი“, თბილისი, 2000 წ.
- თოფურია, ქალდანი, 2000 – ვ. თოფურია, მ. ქალდანი, სვანური ლექსიკონი, თბილისი, 2000.
- თოფურია, ქალდანი, 2000 – ვ. თოფურია, მ. ქალდანი, სვანური ლექსიკონი, თბილისი, 2000.
- კობახიძე 1987 – ა. კობახიძე, „რაჭული დიალექტის ლექსიკონი, თბილისი, 1987 წ.
- ლიპარტელიანი 1994 – ა. ლიპარტელიანი, სვანურ-ქართული ლექსიკონი (ჩოლურული კილო), თბილისი
- ლიპარტელიანი, 1994 – ა. ლიპარტელიანი, სვანურ-ქართული ლექსიკონი (ჩოლურული კილო), თბ., 1994.
- ლიპარტელიანი, 1994 – ა. ლიპარტელიანი, სვანურ-ქართული ლექსიკონი (ჩოლურული კილო), თბ., 1994.
- მაკალათია 1976 – ფ. მაკალათია, არაგვის ხეობის ფშავის ტოპონიმისა, ტოპონიმისა I, თბილისი.
- მარგიანი 2010 – ქ. მარგიანი, სვანეთის ტოპონიმთა ვახუშტი ბაგრატიონის რუკებისა და „აღწერა სამეფოსა საქართველოსა“-ს მიხედვით, ლინგვისტური ქართველოლოგიისა და აფხაზოლოგიის პრობლემები, თბილისი.
- მარგიანი 2011 – ქ. მარგიანი, სვანეთის მიკროტოპონიმის ლექსიკური ანალიზი, ქართველური ონომასტიკა, V, თბილისი.
- მარგიანი 2013 – ქ. მარგიანი, სოფელ ძალცუნესგას ონომასტიკონი, ონომასტიკური კრებული, ახალციხე
- მალრაძე, 2006 – ვ. მალრაძე, ქართველური ტოპონიმების და გვარების წარმოება და ურთიერთმიმართება, თბ., 2006.
- მალრაძე, 2006 – ვ. მალრაძე, ქართველური ტოპონიმების და გვარების წარმოება და ურთიერთმიმართება, თბ., 2006.
- მაჭავარიანი 1965 – გ. მაჭავარიანი „საერთო ქართველური კონსონანტური სისტემა“, თბილისი, 1965 წ.
- მიბჩუანი 1989 – თ. მიბჩუანი, დასავლეთ საქართველოს ქართველ მთიელთა ეთნოგენეზისის, განსახლებისა და კულტურის ისტორიიდან, თბილისი.
- ნიჟარაძე 1964 – ბ. ნიჟარაძე, „ისტორიული ეთნოგრაფიული წერილები II, თბილისი, 1964 წ.
- ნიჟარაძე, 2007 – ბესარიონ ნიჟარაძე, ქართულ-სვანური-რუსული ლექსიკონი, თბ., 2007.
- ნიჟარაძე, 2007 – ბესარიონ ნიჟარაძე, ქართულ-სვანური-რუსული ლექსიკონი, თბ., 2007.
- ონიანი 1979 – ა. ონიანი „ლაშხური კილო“, თბილისი, 1979 წ.
- ჟღენტი 1949 – ს. ჟღენტი, სვანური ენის ფონეტიკის ძირითადი საკითხები, თბილისი
- საღლიანი 2013ა – მ. საღლიანი, მასალები სვანური ტოპონიმის ლექსიკონისათვის. I. სოფელ

- ცხუმარის ტოპონიმია, საენათმეცნიერო ძიებანი, XXXV, თბილისი
- საღლიანი 2013ბ** – მ. საღლიანი, მასალები სვანური ტოპონიმოლოგიური ლექსიკონისათვის. II. სოფელ ფარის ტოპონიმია, ონომასტიკური კრებული, ახალციხე
- საღლიანი 2016** – მ. საღლიანი, მასალები სვანური ტოპონიმოლოგიური ლექსიკონისათვის, სვანური ენის სტრუქტურის საკითხები, თბილისი.
- საღლიანი 2016** – მ. საღლიანი, სვანური ენის სტრუქტურის საკითხები, თბილისი
- ფენრიხი, სარჯველაძე 2000** – ჰ. ფენრიხი, ზ. სარჯველაძე, ქართველურ ენათა ეტიმოლოგიური ლექსიკონი, თბილისი.
- ფენრიხი, სარჯველაძე 2000** – ჰ. ფენრიხი, ზ. სარჯველაძე, ქართველურ ენათა ეტიმოლოგიურ ლექსიკონში, თბილისი
- ქაღდანა 1963** – მ. ქაღდანა, ლეჩხუმის გეოგრაფიულ სახელთა -იშ(//-შ) სუფიქსის საკითხისათვის, ქართველურ ენათა სტრუქტურის საკითხები, თბილისი.
- ქაღდანა 1969** – მ. ქაღდანა, „სვანური ენის ფონეტიკა, თბილისი, 1969 წ.
- ქაჯაია, 2002** – ო. ქაჯაია, მეგრულ-ქართული ლექსიკონი II, თბ., 2002.
- ქაჯაია, 2002** – ო. ქაჯაია, მეგრულ-ქართული ლექსიკონი II, თბ., 2002.
- ღლონტი 1984** – ა. ღლონტი, „ქართულ კილო-თქმათა სიტყვის კონა, თბილისი, 1984 წ.
- ჩანტლაძე 1998** – ი. ჩანტლაძე, „ქართველოლოგიური ძიებანი“, 1998.
- ჩანტლაძე 1998** – ი. ჩანტლაძე, ზესხო და ჭითხარო/ჭუთხარო, ქართველოლოგიური ძიებანი, თბილისი.
- ჩანტლაძე 1998** – ი. ჩანტლაძე, ქართველოლოგიური ძიებანი, თბილისი
- ჩიქობავა 1942** – არნ. ჩიქობავა, სახელის ფუძის უძველესი აგებულება ქართველურ ენებში, თბილისი.
- ცხადაია 1985** – პ. ცხადაია, მთიანი სამეგრელოს ტოპონიმია (ენათმეცნიერული ანალიზი), თბილისი.
- ცხადაია 1985** – პ. ცხადაია, მთიანი სამეგრელოს ტოპონიმია (ენათმეცნიერული ანალიზი), თბილისი.
- ჭკადუა 1976** – ა. ჭკადუა, შიშგილ-ისა („დანძილი“) და ფიშდელ-ის („წივანა“) შემცველი ტოპონიმების ისტორია-ეტიმოლოგიისათვის, ტოპონიმოლოგია I, თბილისი.
- ჭკადუა 1987** – ა. ჭკადუა, ტოპონიმოლოგიური შესიტყვებათა ძირითადი პრინციპები (ქართვ. ტოპონიმთა მონაცემების მიხედვით), ონომასტიკა, ტ. I, თბილისი.
- ჭუმბურიძე 1977** – ზ. ჭუმბურიძე, კნინობითი სახელები სვანურში, ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები, ტ. 20, თბილისი
- ჭუმბურიძე 2007** – ზ. ჭუმბურიძე, სვანური ტოპონიმია, სვანური ენა, თბილისი.
- ჭუმბურიძე 2007** – ზ. ჭუმბურიძე, სვანური ენა (გრამატიკული მიმოხილვა, ტექსტები, ლექსიკონი), თბილისი.
- ჭუმბურიძე, ნიჟარაძე, ქურდაძე 2007** – ზ. ჭუმბურიძე, ლ. ნიჟარაძე, რ. ქურდაძე, „სვანური ენა“, თბილისი, 2007.
- ჯანაშია, 1959** – ს. ჯანაშია, შრომები III, თბ., 1959.
- ჯანაშია, 1959** – ს. ჯანაშია, შრომები III, თბ., 1959.
- ჯორბენაძე 1993** – ბ. ჯორბენაძე, ონომასტიკური გულანი, თბილისი.

ფოტომატიანე

გამომცემლობა „უნივერსალი“

თბილისი, 0186, ა. პოლიბაგოვსაძის №4. ☎: 5(99) 33 52 02, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal505@ymail.com; gamomcemlobauniversal@gmail.com